

II

(Nezakonodavni akti)

UREDBE

UREDBA KOMISIJE (EU) 2023/1803

od 13. kolovoza 2023.

o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. srpnja 2002. o primjeni međunarodnih računovodstvenih standarda ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 3. stavak 1.,

budući da:

- (1) U članku 4. Uredbe (EZ) br. 1606/2002 propisuje se da su trgovačka društva čije dionice kotiraju na burzi i koja su regulirana zakonom neke od država članica za svaku financijsku godinu koja započne 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma dužna sastaviti svoje konsolidirane financijske izvještaje u skladu s međunarodnim računovodstvenim standardima definiranim u članku 2. te uredbe, koji se usvajaju uredbom Komisije.
- (2) Uredbom Komisije (EZ) br. 1126/2008 ⁽²⁾ usvojeni su međunarodni računovodstveni standardi i s njima povezana tumačenja koje je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) objavio ili donio do 15. listopada 2008. Ta je uredba izmijenjena kako bi se uključili standardi i s njima povezana tumačenja koja je IASB objavio ili donio, a Komisija usvojila do 8. rujna 2022. u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002.
- (3) IASB je 18. svibnja 2017. objavio Međunarodni standard financijskog izvještavanja (MSFI) 17 *Ugovori o osiguranju* („MSFI 17”), a 25. lipnja 2020. izmjene tog MSFI-ja 17.
- (4) MSFI-jem 17 utvrđuje se sveobuhvatan računovodstveni pristup ugovorima o osiguranju. Cilj je MSFI-ja 17 osigurati da društvo u svojim financijskim izvještajima iskaže relevantne informacije koje vjerno odražavaju ugovore o osiguranju. Na temelju tih informacija korisnici financijskih izvještaja mogu pouzdano procijeniti učinak ugovora o osiguranju na financijski položaj, financijski rezultat i novčane tokove društva.

⁽¹⁾ SL L 243, 11.9.2002., str. 1.

⁽²⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 1126/2008 od 3. studenoga 2008. o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 320, 29.11.2008., str. 1.).

- (5) MSFI 17 primjenjuje se na ugovore o osiguranju, ugovore o reosiguranju i ugovore o ulaganjima s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja. U Uniji postoje brojni ugovori o životnom osiguranju i životnoj štednji čija ukupna obveza prema najboljoj približnoj procjeni iznosi 5,9 bilijuna eura (isključujući ugovore povezane s udjelima u investicijskim fondovima). U nekoliko država članica neki od tih ugovora imaju obilježja izravnog i diskrecijskog sudjelovanja, koja omogućuju podjelu rizika i novčanih tokova među različitim generacijama ugovaratelja osiguranja.
- (6) U nekim državama članicama ugovorima o životnom osiguranju upravlja se i međugeneracijski kako bi se smanjila izloženost kamatnom riziku i riziku dugovječnosti, a ti ugovori obuhvaćaju namjenski skup imovine na kojem se temelji obveza iz osiguranja, ali nemaju obilježja izravnog sudjelovanja kako su definirana u MSFI-ju 17. Ako ispunjavaju zahtjeve iz Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ i nakon odobrenja nadzornih tijela za osiguranje, u nekima od tih ugovora može se primijeniti uravnotežena prilagodba za izračun njihove stope solventnosti u skladu s direktivom Solventnost II.
- (7) Europska savjetodavna skupina za financijsko izvještavanje (EFRAG) u savjetu o odobravanju zaključila je da MSFI 17 ispunjava kriterije za usvajanje iz članka 3. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1606/2002. Međutim, EFRAG nije postigao konsenzus o tome ispunjava li grupiranje po godinama međugeneracijskih uzajamnih ugovora i ugovora s usklađenim novčanim tokom kriterije tehničke potpore odnosno odgovara li europskom javnom interesu. To je u skladu sa stajalištima dionika o EFRAG-ovu savjetu o odobravanju i stajalištima stručnjaka iz država članica u Regulatornom računovodstvenom odboru.
- (8) Društva iz Unije trebala bi moći primjenjivati MSFI 17 koji je IASB objavio kako bi im se olakšalo uvrštenje na burze u trećim zemljama odnosno kako bi se ispunila očekivanja globalnih ulagatelja.
- (9) Međutim, zahtjev za grupiranje po godinama kao obračunska jedinica za skupine ugovora o osiguranju i ugovora o ulaganju ne odražava uvijek poslovni model ni pravna i ugovorna obilježja međugeneracijskih uzajamnih ugovora i ugovora s usklađenim novčanim tokom iz uvodnih izjava 5. i 6. Ti ugovori čine više od 70 % ukupnih obveza iz životnog osiguranja u Uniji. Zahtjev za grupiranje po godinama koji se primjenjuje na takve ugovore nema uvijek povoljan omjer troškova i koristi.
- (10) S obzirom na globalni kontekst MSFI-ja na tržištu kapitala, od MSFI-ja bi se trebalo odstupati samo u iznimnim i ograničenim okolnostima.
- (11) Stoga bi društva u Uniji, neovisno o definiciji skupine ugovora o osiguranju iz Dodatka A MSFI-ju 17 u Prilogu ovoj Uredbi, međugeneracijske uzajamne ugovore i ugovore s usklađenim novčanim tokom trebala moći izuzeti od zahtjeva za grupiranje po godinama iz MSFI-ja 17.
- (12) Ulagatelji bi trebali znati je li društvo na skupine ugovora primijenilo izuzeće od zahtjeva za grupiranje po godinama. Društvo bi stoga u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardom 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* u bilješkama uz svoje financijske izvještaje trebalo objaviti primjenu izuzeća kao važnu računovodstvenu politiku i dostaviti druge informacije s objašnjenjem, kao što su portfelji na koje je primijenilo to izuzeće. To ne bi trebalo podrazumijevati kvantitativnu procjenu učinka primjene neobveznog izuzeća od zahtjeva za grupiranje po godinama.
- (13) Komisija bi do 31. prosinca 2027. trebala preispitati izuzeće od zahtjeva za grupiranje po godinama međugeneracijskih uzajamnih ugovora i ugovora s usklađenim novčanim tokom, uzimajući u obzir IASB-ovo preispitivanje MSFI-ja 17 nakon njegove provedbe.
- (14) Zaklada za MSFI-je ima autorsko pravo, prava na baze podataka i sva druga prava intelektualnog vlasništva na MSFI-jima i s njima povezanim tumačenjima koje objavi Odbor za tumačenje međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Stoga bi u Prilogu ovoj Uredbi trebalo navesti obavijest o autorskom pravu.

⁽³⁾ Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II) (SL L 335, 17.12.2009., str. 1.).

(15) Uredba (EZ) 1126/2008 izmijenjena je nekoliko puta. S ciljem pojednostavnjenja propisa Unije o međunarodnim računovodstvenim standardima, tu je uredbu radi jasnoće i transparentnosti primjereno zamijeniti. Stoga bi Uredbu (EZ) br. 1126/2008 trebalo staviti izvan snage.

(16) Mjere predviđene u ovoj Uredbi u skladu su s mišljenjem Regulatornog računovodstvenog odbora,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Usvajaju se međunarodni računovodstveni standardi iz Priloga.

Članak 2.

Trgovačko društvo može odlučiti da zahtjev iz točke 22. Međunarodnog računovodstvenog standarda 17 Ugovori i osiguranju („MSFI 17”) iz Priloga ovoj Uredbi neće primjenjivati na:

- (a) skupine ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja i skupine ugovora o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja, kako je definirano u Dodatku A MSFI-ju 17 iz Priloga ovoj Uredbi, i s novčanim tokovima koji utječu na novčane tokove prema ugovarateljima osiguranja iz drugih ugovora ili su pod utjecajem tih novčanih tokova, kako je utvrđeno u točkama B67. i B68. Dodatka B MSFI-ju 17 iz Priloga ovoj Uredbi;
- (b) skupine ugovora o osiguranju kojima se upravlja međugeneracijski i koji ispunjavaju uvjete iz članka 77.b Direktive 2009/138/EZ i koje su nadzorna tijela odobrila za primjenu uravnotežene prilagodbe.

Ako ne ispunjava zahtjev iz točke 22. MSFI-ja 17 iz Priloga ovoj Uredbi u skladu s podtočkom (a) ili (b), društvo je to u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardom 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* dužno objaviti u bilješkama kao važnu računovodstvenu politiku i dostaviti druge informacije s objašnjenjem, kao što su informacije o portfeljima na koje je društvo primijenilo to izuzeće.

Članak 3.

Komisija je dužna do 31. prosinca 2027. preispitati opciju iz članka 2. i prema potrebi predložiti njezinu izmjenu ili ukidanje.

Članak 4.

Uredba (EZ) br. 1126/2008 stavlja se izvan snage.

Upućivanja na uredbu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Uredbu.

Članak 5.

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 13. kolovoza 2023.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOG

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARDI

MRS 1	Prezentiranje financijskih izvještaja
MRS 2	Zalihe
MRS 7	Izvještaj o novčanim tokovima
MRS 8	Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške
MRS 10	Događaji nakon izvještajnog razdoblja
MRS 12	Porezi na dobit
MRS 16	Nekretnine, postrojenja i oprema
MRS 19	Primanja zaposlenih
MRS 20	Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći
MRS 21	Učinci promjena tečaja stranih valuta
MRS 23	Troškovi zaduživanja
MRS 24	Objavljivanja o povezanim osobama
MRS 26	Računovodstvo i izvještaji mirovinskih planova
MRS 27	Odvojeni financijski izvještaji
MRS 28	Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate
MRS 29	Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima
MRS 32	Financijski instrumenti: prezentiranje
MRS 33	Zarada po dionici
MRS 34	Financijsko izvještavanje za međurazdoblja
MRS 36	Umanjenje vrijednosti imovine
MRS 37	Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina
MRS 38	Nematerijalna imovina
MRS 39	Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje

MRS 40	Ulaganja u nekretnine
MRS 41	Poljoprivreda
MSFI 1	Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja
MSFI 2	Plaćanje na temelju dionica
MSFI 3	Poslovne kombinacije
MSFI 5	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja
MSFI 6	Istraživanje i procjena mineralnih resursa
MSFI 7	Financijski instrumenti: objavljivanja
MSFI 8	Poslovni segmenti
MSFI 9	Financijski instrumenti
MSFI 10	Konsolidirani financijski izvještaji
MSFI 11	Zajednički poslovi
MSFI 12	Objavljivanje udjela u drugim subjektima
MSFI 13	Mjerenje fer vrijednosti
MSFI 15	Prihodi na temelju ugovora s kupcima
MSFI 16	Najmovi
MSFI 17	Ugovori o osiguranju
IFRIC 1	Promjene u postojećim rezerviranjima za zbrinjavanje, obnavljanje i sličnim obvezama
IFRIC 2	Udjeli članova u zadružnim subjektima i slični instrumenti
IFRIC 5	Prava na udjele u fondovima za zbrinjavanje, obnavljanje i sanaciju okoliša
IFRIC 6	Obveze koje proizlaze iz sudjelovanja na specifičnom tržištu – otpad električne i elektroničke opreme
IFRIC 7	Primjena pristupa prepravljanja u skladu s MRS-om 29 Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima
IFRIC 10	Financijsko izvještavanje za međurazdoblja i umanjenje vrijednosti imovine

IFRIC 12	Ugovori o koncesijama za usluge
IFRIC 14	MRS 19 – Ograničenje imovine planova definiranih primanja, minimalna potrebna financijska sredstva i njihova interakcija
IFRIC 16	Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje
IFRIC 17	Raspodjela nenovčane imovine vlasnicima
IFRIC 19	Podmirenje financijskih obveza vlasničkim instrumentima
IFRIC 20	Troškovi uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje površinskog kopa
IFRIC 21	Pristojbe
IFRIC 22	Transakcije u stranoj valuti i predujmovi
IFRIC 23	Neizvjesnost tretmana poreza na dobit
SIC-7	Uvođenje eura
SIC-10	Državna pomoć – bez posebne povezanosti s poslovnim djelatnostima
SIC-25	Porezi na dobit – promjene poreznog statusa subjekta ili njegovih članova
SIC-29	Ugovori o koncesijama za usluge: objavljivanja
SIC-32	Nematerijalna imovina – troškovi internetskih stranica

Umnožavanje je dopušteno unutar Europskog gospodarskog prostora. Sva su postojeća prava zadržana izvan EGP-a, uz iznimku prava na umnožavanje za osobnu uporabu ili druge poštene namjene. Dodatne informacije dostupne su na internetskim stranicama IASB-a www.iasb.org

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 1

Prezentiranje financijskih izvještaja

CILJ

1. Ovim se Standardom propisuje osnova za prezentiranje financijskih izvještaja opće namjene kako bi se osigurala usporedivost s financijskim izvještajima subjekta za prethodna razdoblja i financijskim izvještajima drugih subjekata. Standardom se utvrđuju opći zahtjevi za prezentiranje financijskih izvještaja, upute o njihovoj strukturi te minimalni obvezni sadržaj.

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Subjekti ovaj Standard primjenjuju pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja opće namjene u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI-ji).**
3. Priznavanje, mjerenje i objavljivanje određenih transakcija i drugih događaja uređuju se drugim MSFI-jima.
4. Ovaj se Standard ne primjenjuje na strukturu i sadržaj skraćenih financijskih izvještaja za međurazdoblja koji se sastavljaju u skladu s MRS-om 34 *Financijsko izvještavanje za međurazdoblja*. Međutim, na te se financijske izvještaje primjenjuju točke 15.–35. Ovaj se Standard jednako primjenjuje na sve subjekte, uključujući subjekte koji prezentiraju konsolidirane financijske izvještaje u skladu s MSFI-jem 10 *Konsolidirani financijski izvještaji* i subjekte koji prezentiraju odvojene financijske izvještaje u skladu s MRS-om 27 *Odvojeni financijski izvještaji*.
5. U ovom se Standardu koriste pojmovi koji su prikladni za subjekte usmjerene na ostvarivanje dobiti, uključujući subjekte iz javnog sektora. Moguće je da će subjekti iz privatnog ili javnog sektora koji obavljaju neprofitne djelatnosti i primjenjuju ovaj Standard trebati izmijeniti opise određenih stavki financijskih izvještaja i nazive samih financijskih izvještaja.
6. Slično tome, subjekti koji nemaju vlasnički kapital kako je definiran u MRS-u 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje* (npr. neki uzajamni fondovi) te subjekti čiji dionički kapital nije vlasnički kapital (npr. neki zadružni subjekti) možda će trebati prilagoditi iskazivanje udjela članova ili vlasnika u financijskim izvještajima.

DEFINICIJE

7. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Računovodstvene politike definirane su u točki 5. MRS-a 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* i pojam se u ovom Standardu koristi u istom značenju.

Financijski izvještaji opće namjene (dalje u tekstu „financijski izvještaji”) namijenjeni su za potrebe korisnika koji nisu u mogućnosti od subjekta zahtijevati izvještaje prilagođene njihovim posebnim potrebama za podacima.

Neizvedivo: primjena zahtjeva je neizvediva ako ga subjekt ne može primijeniti unatoč svim razumnim nastojanjima da to učini.

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI-ji) standardi su i tumačenja koje je usvojio Odbor za Međunarodne računovodstvene standarde (IASB). Oni obuhvaćaju:

(a) **međunarodne standarde financijskog izvještavanja;**

(b) **međunarodne računovodstvene standarde;**

(c) tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC) i

(d) tumačenja Stalnog odbora za tumačenje (SIC) ⁽¹⁾.

Značajno:

Informacije su značajne ako se može razumno očekivati da će njihovo izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili prikrivanje utjecati na odluke koje primarni korisnici financijskih izvještaja opće namjene donose na temelju tih izvještaja, koji sadržavaju financijske informacije o određenom izvještajnom subjektu.

Značajnost ovisi o naravi i/ili opsegu informacija. Subjekt procjenjuje jesu li informacije, pojedinačno ili u kombinaciji s drugim informacijama, značajne u kontekstu njegovih financijskih izvještaja kao cjeline.

Informacije su prikrivene ako su navedene na način koji bi na primarne korisnike financijskih izvještaja imao sličan učinak kao njihovo izostavljanje ili pogrešno prikazivanje. U nastavku su primjeri okolnosti koje mogu uzrokovati prikrivanje značajnih informacija:

- (a) informacije o značajnoj stavci, transakciji ili drugom događaju objavljene su u financijskim izvještajima, ali nepreciznim ili nejasnim jezikom;
- (b) informacije o značajnoj stavci, transakciji ili drugom događaju raspršene su po financijskim izvještajima;
- (c) različite stavke, transakcije ili drugi događaji neprimjereno su agregirani;
- (d) slične stavke, transakcije ili drugi događaji neprimjereno su raščlanjeni i
- (e) narušena je razumljivost financijskih izvještaja jer su značajne informacije prikrivene neznačajnim informacijama do te mjere da primarni korisnik ne može utvrditi koje su informacije značajne.

Kad procjenjuje može li se razumno očekivati da će informacije utjecati na odluke primarnih korisnika financijskih izvještaja opće namjene određenog izvještajnog subjekta, subjekt treba uzeti u obzir obilježja tih korisnika i vlastite okolnosti.

Mnogi postojeći i potencijalni ulagatelji, zajmodavci i drugi vjerovnici ne mogu od izvještajnih subjekata zatražiti da im izravno dostave informacije koje su im potrebne i za većinu financijskih informacija moraju se osloniti na financijske izvještaje opće namjene. Stoga su oni primarni korisnici kojima su namijenjeni financijski izvještaji opće namjene. Financijski izvještaji sastavljaju se za korisnike koji dovoljno poznaju poslovne i ekonomske djelatnosti i te informacije pomno preispituju i analiziraju. Ponekad čak i dobro informirani i pažljivi korisnici mogu zatrebati pomoć savjetnika da bi razumjeli informacije o složenim ekonomskim pojavama.

Bilješke sadržavaju informacije koje dopunjuju informacije iskazane u izvještaju o financijskom položaju, izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala i izvještaju o novčanim tokovima. U bilješkama se navode tekstualni opisi ili raščlambe stavki iskazanih u tim izvještajima te informacije o stavkama koje ne ispunjavaju uvjete za priznavanje u tim izvještajima.

Ostala sveobuhvatna dobit uključuje stavke prihoda i rashoda (uključujući reklasifikacijska usklađenja) koje nisu priznate u računu dobiti i gubitka kako se nalaže ili dopušta u ostalim MSFI-jima.

⁽¹⁾ Definicija MSFI-ja izmijenjena je nakon promjena naziva uvedenih revidiranim Ugovorom o osnivanju Zaklade za MSFI-je iz 2010.

Komponente ostale sveobuhvatne dobiti obuhvaćaju:

- (a) promjene revalorizacijskog viška (vidjeti MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* i MRS 38 *Nematerijalna imovina*);
- (b) ponovna mjerenja planova definiranih primanja (vidjeti MRS 19 *Primanja zaposlenika*);
- (c) dobitke i gubitke nastale preračunavanjem financijskih izvještaja inozemnog poslovanja (vidjeti MRS 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta*);
- (d) dobitke i gubitke od ulaganja u vlasničke instrumente određene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 5.7.5. MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*;
- (da) dobitke i gubitke po financijskoj imovini koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A MSFI-ja 9;
- (e) učinkoviti dio dobitaka i gubitaka po instrumentima zaštite novčanog toka od rizika te dobitke i gubitke po instrumentima zaštite od rizika za ulaganja u vlasničke instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 5.7.5. MSFI-ja 9 (vidjeti poglavlje 6. MSFI-ja 9);
- (f) za posebne obveze određene po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, iznos promjene fer vrijednosti koji se pripisuje promjenama kreditnog rizika obveze (vidjeti točku 5.7.7. MSFI-ja 9);
- (g) promjene vremenske vrijednosti ugovora o opciji pri odvajanju intrinzične vrijednosti i vremenske vrijednosti ugovora o opciji i određivanju samo promjena unutarnje vrijednosti kao instrumenta zaštite od rizika (vidi poglavlje 6. MSFI-ja 9);
- (h) promjene vrijednosti unaprijednih elemenata unaprijednih ugovora pri odvajanju unaprijednog elementa i promptnog elementa unaprijednog ugovora i određivanju samo promjena promptnog elementa kao instrumenta zaštite od rizika te promjene vrijednosti raspona valutne osnovice financijskog instrumenta pri njegovu isključenju iz određenja tog financijskog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika (vidjeti poglavlje 6. MSFI-ja 9);
- (i) financijske prihode ili rashode od osiguranja iz izdanih ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju* isključene iz dobiti ili gubitka ako su ukupni financijski prihodi ili rashodi od osiguranja raščlanjeni kako bi se u dobit ili gubitak uključio iznos utvrđen sustavnim raspoređivanjem primjenom točke 88. podtočke (b) MSFI-ja 17 ili iznos kojim se eliminiraju računovodstvene neusklađenosti s prihodima ili rashodima od odnosnih stavki, pri primjeni točke 89. podtočke (b) MSFI-ja 17 i
- (j) financijske prihode ili rashode iz ugovora o reosiguranju koji se drže isključene iz dobiti ili gubitka ako su ukupni financijski prihodi ili rashodi od osiguranja raščlanjeni kako bi se u dobit ili gubitak uključio iznos utvrđen sustavnim raspoređivanjem primjenom točke 88. podtočke (b) MSFI-ja 17.

Vlasnici su imatelji instrumenata klasificiranih u kapital.

Dobit ili gubitak ukupni je prihod umanjen za rashode, isključujući komponente ostale sveobuhvatne dobiti.

Reklasifikacijska usklađenja iznosi su reklasificirani u dobit ili gubitak tekućeg razdoblja koji su u tekućem ili prethodnom razdoblju bili priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Ukupna sveobuhvatna dobit promjena je u kapitalu tijekom određenog razdoblja koja je rezultat transakcija i drugih događaja, osim promjena koje su rezultat transakcija s vlasnicima u njihovu svojstvu vlasnika.

Ukupna sveobuhvatna dobit obuhvaća sve komponente „dobiti ili gubitka” i „ostale sveobuhvatne dobiti”.

8. Iako se u ovom Standardu koriste izrazi „ostala sveobuhvatna dobit”, „dobit ili gubitak” i „ukupna sveobuhvatna dobit”, subjekti za opis ukupnih iznosa mogu koristiti i druge izraze ako je njihovo značenje jasno. Na primjer, subjekt za opis dobiti ili gubitka može koristiti izraz „neto dobit”.
- 8.A Sljedeći pojmovi opisani su u MRS-u 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje* i koriste se u ovom Standardu u značenju određenom u MRS-u 32:
- (a) financijski instrument s opcijom prodaje klasificiran u vlasničke instrumente (opisan u točkama 16.A i 16.B MRS-a 32);
 - (b) instrument koji subjektu uvodi obvezu da drugoj strani isporuči razmjernan udio u neto imovini subjekta samo pri likvidaciji i klasificiran je u vlasničke instrumente (opisan u točkama 16.C i 16.D MRS-a 32).

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

Svrha financijskih izvještaja

9. Financijski izvještaji strukturiran su prikaz financijskog položaja i financijske uspješnosti subjekta. Cilj je financijskih izvještaja pružiti informacije o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima subjekta koje su korisne širokom krugu korisnika pri donošenju ekonomskih odluka. Financijski izvještaji prikazuju i rezultate posloводства u upravljanju resursima koji su mu povjereni. Radi ostvarenja tog cilja subjekt u financijskim izvještajima iskazuje informacije o:
- (a) imovini;
 - (b) obvezama;
 - (c) vlasničkom kapitalu;
 - (d) приходima i rashodima, uključujući dobitke i gubitke;
 - (e) uplatama vlasnika i isplatama vlasnicima u njihovu svojstvu vlasnika i
 - (f) novčanim tokovima.

Te informacije, zajedno s drugim informacijama u bilješkama, korisnicima financijskih izvještaja pomažu u predviđanju budućih novčanih tokova subjekta, a posebno u određivanju vremena njihova nastanka i njihove izvjesnosti.

Potpuni skup financijskih izvještaja

10. **Potpuni skup financijskih izvještaja čine:**
- (a) izvještaj o financijskom položaju na kraju razdoblja;
 - (b) izvještaj o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za razdoblje;
 - (c) izvještaj o promjenama vlasničkog kapitala za razdoblje;
 - (d) izvještaj o novčanim tokovima za razdoblje;
 - (e) bilješke, koje obuhvaćaju značajne informacije o računovodstvenoj politici i druga objašnjenja;
 - (ea) usporedne informacije za prethodno razdoblje kako je određeno u točkama 38. i 38.A i

- (f) **izvještaj o financijskom položaju na početku prethodnog razdoblja ako subjekt neku računovodstvenu politiku primjenjuje retroaktivno ili ako retroaktivno prepravlja stavke u svojim financijskim izvještajima ili ako reklasificira stavke u svojim financijskim izvještajima u skladu s točkama 40.A – 40.D.**

Subjekti za izvještaje mogu koristiti drukčije nazive od onih koji se koriste u ovom Standardu. Na primjer, subjekt može koristiti naziv „izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti” umjesto „izvještaj o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti”.

- 10.A Subjekti mogu prezentirati jedan izvještaj o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i pritom dobit ili gubitak i ostalu sveobuhvatnu dobit iskazati u dva odjeljka. Ti se odjeljci iskazuju zajedno, i to prvo odjeljak o dobiti ili gubitku, a odmah nakon njega odjeljak o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Subjekti mogu odjeljak o dobiti ili gubitku iskazati u zasebnom računu o dobiti i gubitku. U tom slučaju, zasebni račun dobiti i gubitka neposredno prethodi izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, koji započinje prikazom dobiti ili gubitka.**
- 11. Subjekti jednako istaknuto prezentiraju sve financijske izvještaje u potpunom skupu financijskih izvještaja.**
12. [Brisano]
13. Mnogi subjekti izvan financijskih izvještaja prezentiraju financijski osvrt posloводства u kojem se opisuju i pojašnjavaju glavna obilježja financijske uspješnosti i financijskog položaja subjekta te glavne neizvjesnosti s kojima se subjekt suočava. Takav izvještaj može uključivati pregled:
- (a) glavnih čimbenika i utjecaja koji određuju financijsku uspješnost, uključujući promjene okruženja u kojem subjekt posluje, odgovor subjekta na te promjene i njihov učinak te politike subjekta za ulaganja s ciljem očuvanja i unapređenja financijske uspješnosti, uključujući njegovu politiku dividendi;
- (b) izvore financiranja subjekta i ciljani omjer obveza i vlasničkog kapitala i
- (c) resurse subjekta koji nisu priznati u izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima.
14. Mnogi subjekti izvan financijskih izvještaja prezentiraju i izvještaje i izjave, kao što su izvještaji o zaštiti okoliša i izjave o dodanoj vrijednosti, osobito u djelatnostima u kojima su ekološki čimbenici bitni te kada se zaposlenici smatraju važnom skupinom korisnika. Izvještaji i izjave prezentirani izvan financijskih izvještaja nisu obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja.

Opća obilježja

Fer prezentiranje i usklađenost s MSFI-jima

- 15.** Financijski izvještaji nepristrano prikazuju financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove subjekta. Fer prezentiranje podrazumijeva vjeran prikaz učinaka transakcija, drugih događaja i uvjeta u skladu s definicijama i kriterijima za priznavanje imovine, obveza, prihoda i rashoda iz *Koncepcijskog okvira za financijsko izvještavanje (Koncepcijski okvir)*. Pretpostavka je da se primjenom MSFI-ja, prema potrebi uz objavljivanje dodatnih informacija, postiže fer prezentiranje u financijskim izvještajima.
- 16. Subjekti čiji su financijski izvještaji usklađeni s MSFI-jima dužni su u bilješkama navesti izričitu i bezrezervnu izjavu o usklađenosti. Subjekti ne smiju financijske izvještaje opisati usklađenima s MSFI-jima ako oni ne ispunjavaju sve zahtjeve iz MSFI-ja.**
17. U gotovo svim slučajevima fer prezentiranje se postiže postupanjem u skladu s primjenjivim MSFI-jima. Za fer prezentiranje subjekt je dužan i:
- (a) odabrati i primijeniti računovodstvene politike u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. MRS-om 8 utvrđena je hijerarhija službenih uputa koje posloводство uzima u obzir ako ne postoji MSFI koji se posebno odnosi na neku stavku;

- (b) prezentirati relevantne, pouzdane, usporedive i razumljive informacije, među ostalim o računovodstvenim politikama;
- (c) objaviti dodatne informacije ako usklađenost s konkretnim zahtjevima iz MSFI-ja nije dovoljna da se korisnicima omogući razumijevanje učinka pojedinih transakcija, drugih događaja i uvjeta na financijski položaj subjekta i njegovu financijsku uspješnost.
- 18. Subjekti ne mogu neodgovarajuće računovodstvene politike ispraviti objavljivanjem primijenjenih računovodstvenih politika, bilješki ili materijala s obrazloženjima.**
19. U iznimno rijetkim slučajevima u kojima posloводство zaključi da bi usklađenost s određenim zahtjevom iz nekog MSFI-ja obmanjivala do te mjere da bi to bilo u suprotnosti s ciljem financijskih izvještaja utvrđenim u *Konceptijskom okviru*, subjekt odstupa od tog zahtjeva na način iz točke 20. ako relevantni regulatorni okvir nalaže ili ne zabranjuje takvo odstupanje.
- 20. Kad subjekt odstupi od zahtjeva iz nekog MSFI-ja u skladu s točkom 19., dužan je objaviti:**
- (a) **da je posloводство zaključilo da financijski izvještaji nepristrano prikazuju financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove subjekta;**
- (b) **da je postupio u skladu s primjenjivim MSFI-jima, osim što je radi fer prezentiranja odstupio od određenog zahtjeva;**
- (c) naziv MSFI-ja od kojeg je odstupio, prirodu odstupanja, uključujući postupak koji se MSFI-jem nalaže, razlog zbog kojeg bi taj postupak u danim okolnostima obmanjivao do te mjere da bi to bilo u suprotnosti s ciljem financijskih izvještaja utvrđenim u *Konceptijskom okviru* te primijenjeni postupak i
- (d) **za svako prezentirano razdoblje, financijski učinak odstupanja na svaku stavku u financijskim izvještajima koja bi bila iskazana da se izvještavalo u skladu sa zahtjevom.**
21. **Ako je subjekt u prethodnom razdoblju odstupio od zahtjeva iz nekog MSFI-ja i to odstupanje utječe na iznose priznate u financijskim izvještajima za tekuće razdoblje, dužan je objaviti informacije iz točke 20. podtočaka (c) i (d).**
22. Točka 21. primjenjuje se npr. ako je subjekt u prethodnom razdoblju odstupio od zahtjeva iz MSFI-ja o mjerenju imovine ili obveza i ako takvo odstupanje utječe na mjerenje promjena u imovini i obvezama priznatima u financijskim izvještajima za tekuće razdoblje.
23. U iznimno rijetkim slučajevima u kojima posloводство zaključi da bi usklađenost s određenim zahtjevom iz nekog MSFI-ja obmanjivala do te mjere da bi to bilo u suprotnosti s ciljem financijskih izvještaja utvrđenim u *Konceptijskom okviru*, ali se relevantnim regulatornim okvirom zabranjuje odstupanje od tog zahtjeva, subjekt u najvećoj mogućoj mjeri umanjuje uočene obmanjujuće aspekte usklađenosti tako da objavi:
- (a) naziv dotičnog MSFI-ja, prirodu zahtjeva i razlog zbog kojeg je posloводство zaključilo da bi usklađenost s tim zahtjevom u danim okolnostima bila do te mjere obmanjujuća da bi bila u suprotnosti s ciljem financijskih izvještaja utvrđenim u *Konceptijskom okviru* i
- (b) **za svako prezentirano razdoblje, usklađenja svake stavke financijskih izvještaja koje posloводство smatra nužnima za fer prezentiranje.**

24. Za potrebe točaka 19.–23., informacija je u suprotnosti s ciljem financijskih izvještaja ako ne odražava vjerno transakcije, druge događaje i uvjete za koje se smatra da ih odražava ili bi se moglo razumno očekivati da ih odražava i zato bi vjerojatno mogla utjecati na ekonomske odluke korisnika financijskih izvještaja. Kad procjenjuje bi li postupanje u skladu s određenim zahtjevom iz nekog MSFI-ja obmanjivalo do te mjere da bi to bilo u suprotnosti s ciljem financijskih izvještaja utvrđenim u *Koncepcijskom okviru*, poslovodstvo je dužno razmotriti:

- (a) zašto u konkretnim okolnostima nije postignut cilj financijskih izvještaja i
- (b) kako se okolnosti subjekta razlikuju od okolnosti drugih subjekata koji postupaju u skladu sa zahtjevom. Ako drugi subjekti u sličnim okolnostima postupaju u skladu sa zahtjevom, postoji oboriva pretpostavka da postupanje subjekta u skladu sa zahtjevom ne bi do te mjere obmanjivalo da bi to bilo u suprotnosti s ciljem financijskih izvještaja utvrđenim u *Koncepcijskom okviru*.

Vremenska neograničenost poslovanja

25. **Pri sastavljanju financijskih izvještaja poslovodstvo procjenjuje sposobnost subjekta za nastavak poslovanja u vremenski neograničenom razdoblju. Subjekt financijske izvještaje sastavlja na osnovi pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja, osim ako poslovodstvo namjerava likvidirati subjekt ili prestati s poslovanjem ili ako nema drugih realnih mogućnosti nego da to učini. Ako je poslovodstvo pri procjeni svjesno značajne neizvjesnosti u vezi s događajima ili uvjetima koji bi mogli dovesti u pitanje sposobnost subjekta da nastavi s poslovanjem u vremenski neograničenom razdoblju, subjekt je dužan svaku takvu neizvjesnost objaviti. Ako financijske izvještaje ne sastavlja na osnovi pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja, subjekt je dužan tu činjenicu objaviti, zajedno s osnovom na kojoj je sastavio financijske izvještaje i razlogom zbog kojeg se smatra da neće nastaviti s poslovanjem u vremenski neograničenom razdoblju.**

26. Kad procjenjuje je li pretpostavka vremenske neograničenosti poslovanja primjerena, poslovodstvo u obzir uzima sve raspoložive informacije o budućnosti koje se među ostalim odnose na najmanje 12 mjeseci nakon kraja izvještajnog razdoblja. Razmjer razmatranja ovisi o činjenicama u danom slučaju. Ako je subjekt u prošlosti uspješno poslovao i može brzo pristupiti financijskim sredstvima, bez detaljne analize moguće zaključiti da je pretpostavka vremenske neograničenosti poslovanja primjerena. U drugim će slučajevima poslovodstvo možda trebati razmotriti razne čimbenike koji utječu na tekuću i očekivanu profitabilnost, planove otplate duga i moguće izvore zamjenskog financiranja prije negoli zaključi da je pretpostavka vremenske neograničenosti poslovanja primjerena.

Računovodstvena osnova nastanka događaja

27. **Subjekt svoje financijske izvještaje, osim informacija o novčanom toku, sastavlja prema računovodstvenoj osnovi nastanka događaja.**
28. Kada se primjenjuje računovodstvena osnova nastanka događaja, subjekt stavke priznaje kao imovinu, obveze, vlasnički kapital, prihode i rashode (elementi financijskih izvještaja) kada one zadovoljavaju definiciju i kriterije za priznavanje tih elemenata iz *Koncepcijskog okvira*.

Značajnost i agregiranje

29. **Subjekt je dužan odvojeno prezentirati sve značajne skupine sličnih stavki. Stavke različite vrste ili funkcije subjekt je dužan prezentirati odvojeno, osim ako nisu značajne.**
30. Financijski izvještaji rezultat su obrade velikog broja transakcija ili drugih događaja koji se agregiraju u skupine prema svojoj vrsti ili funkciji. U završnoj fazi postupka agregiranja i klasifikacije prezentiraju se sažeti i klasificirani podaci koji čine stavke financijskih izvještaja. Ako određena stavka nije pojedinačno značajna, ona se u tim izvještajima ili bilješkama agregira s drugim stavkama. Stavka koja nije dovoljno značajna za odvojeno prezentiranje u izvještajima može biti dovoljno značajna za odvojeno prezentiranje u bilješkama.
- 30.A Pri primjeni ovog i drugih MSFI-ja subjekt uzima u obzir sve bitne činjenice i okolnosti i na temelju njih donosi odluku o načinu agregiranja podataka u financijskim izvještajima, što obuhvaća i bilješke. Subjekt ne smije umanjiti razumljivost svojih financijskih izvještaja prikrivanjem značajnih informacija neznačajnima ili agregiranjem značajnih stavki različite vrste ili funkcija.

31. U pojedinim se MSFI-jima navode informacije koje treba uključiti u financijske izvještaje, što obuhvaća i bilješke. Ako te specifične informacije za objavu nisu značajne, subjekt nije dužan objaviti određene informacije koje se nalažu određenim MSFI-jem. To vrijedi i ako određeni MSFI sadržava popis specifičnih zahtjeva ili ako su ti zahtjevi u njemu navedeni kao minimalni zahtjevi. Subjekt razmatra i hoće li objaviti dodatne informacije ako je usklađenost s konkretnim zahtjevima iz MSFI-ja nedovoljna da se korisnicima financijskih izvještaja omogući razumijevanje utjecaja pojedinih transakcija, drugih događaja i uvjeta na financijski položaj subjekta i njegovu financijsku uspješnost.

Prijeboj

32. **Subjekt imovinu i obveze ili prihode i rashode ne prebija, osim ako se određenim MSFI-jem prijeboj nalaže ili dopušta.**

33. Subjekt odvojeno iskazuje imovinu i obveze te prihode i rashode. Prijeboj u izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili izvještaju o financijskom položaju, osim kada odražava bit transakcije ili drugog događaja, korisniku otežava razumijevanje nastalih transakcija, drugih događaja i uvjeta te procjenu budućih novčanih tokova subjekta. Mjerenje imovine bez ispravaka vrijednosti, na primjer ispravaka vrijednosti na temelju zastarjelih zaliha i sumnjivih i spornih potraživanja, nije prijeboj.

34. MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima* nalaže se mjerenje prihoda na temelju ugovora s kupcima u iznosu naknade na koju subjekt očekuje da ima pravo u zamjenu za prijenos obećane robe ili usluga. Na primjer, priznati iznos prihoda odražava sve trgovačke diskonte i rabate na količinu koje subjekt dopusti. Subjekt u svojem redovnom poslovanju obavlja i druge transakcije koje ne stvaraju prihod, ali su povezane s glavnim djelatnostima koje stvaraju prihod. Subjekt rezultate takvih transakcija prezentira netiranjem prihoda i povezanih rashoda iz iste transakcije ako takvo prezentiranje odražava bit transakcije ili drugog događaja. Na primjer:

(a) subjekt prezentira dobitke i gubitke od otuđenja dugotrajne imovine, uključujući ulaganja i poslovnu imovinu, tako da od iznosa naknade od otuđenja odbije knjigovodstvenu vrijednost imovine i povezane troškove prodaje i

(b) izdatak koji se odnosi na rezerviranje priznato u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina* i koji se nadoknađuje na temelju ugovora s trećom osobom (npr. sporazum o jamstvu dobavljača), subjekt može netirati s odgovarajućim povratom.

35. Osim toga, subjekt gubitke i dobitke proizašle iz skupine sličnih transakcija prezentira na neto osnovi, npr. dobitke i gubitke od tečajnih razlika ili gubitke i dobitke proizašle iz financijskih instrumenata namijenjenih trgovanju. Međutim, subjekt takve dobitke i gubitke iskazuje odvojeno ako su značajni.

Učestalost izvještavanja

36. **Subjekt najmanje jednom godišnje prezentira potpuni skup financijskih izvještaja (uključujući usporedne informacije). Ako subjekt mijenja kraj izvještajnog razdoblja i prezentira financijske izvještaje za razdoblje koje je dulje ili kraće od godine dana, uz razdoblje obuhvaćeno financijskim izvještajima objavljuje:**

(a) **razlog korištenja duljeg ili kraćeg razdoblja i**

(b) **činjenicu da iznosi iskazani u financijskim izvještajima nisu u cijelosti usporedivi.**

37. Subjekt financijske izvještaje obično dosljedno sastavlja za razdoblje od godine dana. Međutim, neki subjekti iz praktičnih razloga prednost daju izvještajima za razdoblje od npr. 52 tjedna. Ovim se Standardom ne zabranjuje ta praksa.

*Usporedne informacije**Minimalne usporedne informacije*

- 38. Osim ako se MSFI-jima dopušta ili nalaže drukčije, subjekt prezentira usporedne informacije iz prethodnog razdoblja za sve iznose iskazane u financijskim izvještajima tekućeg razdoblja. Subjekt uključuje usporedne informacije za tekstualne i opisne informacije ako su one relevantne za razumijevanje financijskih izvještaja tekućeg razdoblja.**
- 38.A Subjekt prezentira najmanje dva izvještaja o financijskom položaju, dva izvještaja o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, dva zasebna izvještaja o dobiti ili gubitku (ako se prezentiraju), dva izvještaja o novčanim tokovima i dva izvještaja o promjenama vlasničkog kapitala te pripadajuće bilješke.**
- 38.B U nekim su slučajevima tekstualne informacije iz financijskih izvještaja za prethodno razdoblje odnosno prethodna razdoblja relevantne i u tekućem razdoblju. Na primjer, subjekt u tekućem razdoblju objavljuje pojedinosti o pravnom sporu čiji je ishod bio neizvjestan na kraju razdoblja koje je neposredno prethodilo izvještajnom razdoblju i koji još nije riješen. Korisnicima je bitna informacija da je na kraju razdoblja koje je neposredno prethodilo izvještajnom razdoblju postojala neizvjesnost, kao i informacija o mjerama koje su poduzete tijekom razdoblja radi razrješavanja neizvjesnosti.

Dodatne usporedne informacije

- 38.C Uz minimalne usporedne financijske izvještaje koji se nalažu MSFI-jima subjekt može prezentirati i dodatne usporedne informacije ako su te informacije sastavljene u skladu s MSFI-jima. Te usporedne informacije mogu se prezentirati u jednom ili više izvještaja iz točke 10., ali ne moraju sačinjavati potpuni skup financijskih izvještaja. U tom slučaju subjekt prezentira pripadajuće bilješke za te dodatne izvještaje.
- 38.D Na primjer, subjekt može prezentirati treći izvještaj o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (za tekuće razdoblje, prethodno razdoblje i jedno dodatno usporedno razdoblje). Međutim, nije dužan prezentirati treći izvještaj o financijskom položaju, treći izvještaj o novčanim tokovima ili treći izvještaj o promjenama vlasničkog kapitala (tj. dodatni usporedni financijski izvještaj). U bilješkama uz financijske izvještaje subjekt je dužan prezentirati usporedne informacije koje se odnose na taj dodatni izvještaj o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.
- 39.–40. [Brisano]

Promjena računovodstvene politike, retroaktivno prepravljavanje ili reklasifikacija

- 40.A Uz minimalne usporedne financijske izvještaje koji su obvezni u skladu s točkom 38.A, subjekt je dužan prezentirati treći izvještaj o financijskom položaju na početku prethodnog razdoblja ako:**
- (a) retroaktivno primjenjuje računovodstvenu politiku, retroaktivno prepravlja ili reklasificira stavke u svojim financijskim izvještajima i**
- (b) ako retroaktivna primjena, retroaktivno prepravljavanje ili reklasifikacija ima značajan učinak na informacije sadržane u izvještaju o financijskom položaju na početku prethodnog razdoblja.**
- 40.B U okolnostima opisanima u točki 40.A subjekt je dužan prezentirati tri izvještaja o financijskom položaju:
- (a) na kraju tekućeg razdoblja;
- (b) na kraju prethodnog razdoblja i
- (c) na početku prethodnog razdoblja.

- 40.C Ako je u skladu s točkom 40.A dužan prezentirati dodatni izvještaj o financijskom položaju, subjekt mora objaviti informacije koje se nalažu u točkama 41.-44. i MRS-u 8. Međutim, ne treba prezentirati pripadajuće bilješke uz početni izvještaj o financijskom položaju na početku prethodnog razdoblja.
- 40.D Datum tog početnog izvještaja o financijskom položaju na početku je prethodnog razdoblja neovisno o tome jesu li u financijskim izvještajima subjekta iskazane usporedne informacije za ranija razdoblja (kako je dopušteno u točki 38.C).
41. **Ako subjekt mijenja način prezentiranja ili klasifikacije stavki u financijskim izvještajima, dužan je reklasificirati usporedne iznose, osim ako je reklasifikacija neizvediva. Ako subjekt reklasificira usporedne iznose, dužan je objaviti (među ostalim na početku prethodnog razdoblja):**
- (a) **prirodu reklasifikacije;**
- (b) **iznos svake reklasificirane stavke ili skupine stavki i**
- (c) **razlog reklasifikacije.**
42. **Ako je reklasifikacija usporednih iznosa neizvediva, subjekt objavljuje:**
- (a) **razlog zbog kojeg iznosi nisu reklasificirani i**
- (b) **prirodu usklađenja koja bi bila izvršena da su iznosi bili reklasificirani.**
43. Poboljšanje usporedivosti informacija među razdobljima korisnicima pomaže pri donošenju ekonomskih odluka, osobito jer omogućuje procjenu trendova vidljivih iz financijskih informacija za potrebe predviđanja. U nekim je slučajevima neizvedivo reklasificirati usporedne informacije iz određenog ranijeg razdoblja da bi se postigla usporedivost s tekućim razdobljem. Na primjer, subjekt možda nije prikupljao informacije u prethodnom razdoblju odnosno prethodnim razdobljima na način kojim se omogućuje reklasifikacija, a rekonstrukcija informacija može biti neizvediva.
44. MRS-om 8 utvrđena su usklađenja usporednih informacija koja su obvezna kada subjekt mijenja računovodstvenu politiku ili ispravlja pogrešku.
- Dosljednost prezentiranja*
45. **Subjekt iz razdoblja u razdoblje dosljedno prezentira i klasificira stavke u financijskim izvještajima, osim:**
- (a) **ako je nakon značajne promjene prirode poslovanja subjekta ili pregleda njegovih financijskih izvještaja očigledno da bi drukčije prezentiranje ili klasifikacija bilo primjerenije s obzirom na kriterije za odabir i primjenu računovodstvenih politika iz MRS-a 8 ili**
- (b) **ako se određenim MSFI-jem nalaže promjena načina prezentiranja.**
46. Na primjer, značajno stjecanje ili otuđenje ili pregled prezentiranja financijskih izvještaja mogu ukazati na potrebu da se financijski izvještaji prezentiraju na drukčiji način. Subjekt način prezentiranja financijskih izvještaja mijenja samo ako se promjenom u prezentiranju korisnicima financijskih izvještaja pružaju pouzdanije i relevantnije informacije i ako je vjerojatno da će se promijenjena struktura zadržati, stoga neće biti umanjena usporedivost. Kod takvih promjena u prezentiranju subjekt svoje usporedne informacije reklasificira u skladu s točkama 41. i 42.

STRUKTURA I SADRŽAJ

Uvod

47. Ovim se Standardom nalaže objavljivanje određenih informacija u izvještaju o financijskom položaju ili izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili u izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala, te objavljivanje drugih stavki u tim izvještajima ili u bilješkama. MRS-om 7 *Izvještaj o novčanim tokovima* utvrđeni su zahtjevi za prezentiranje izvještaja o novčanim tokovima.
48. U ovom se Standardu pojam „objavljivanje” ponekad koristi u širem smislu, koji obuhvaća stavke iskazane u financijskim izvještajima. Objavljivanja se nalažu i drugim MSFI-jima. Osim ako je u ovom Standardu ili nekom drugom MSFI-ju određeno drukčije, takvo je objavljivanje dopušteno u financijskim izvještajima.

Označivanje financijskih izvještaja

49. **Subjekt financijske izvještaje jasno označuje i razlikuje ih od drugih informacija u istom objavljenom dokumentu.**
50. MSFI-ji se primjenjuju samo na financijske izvještaje, a ne nužno na druge informacije iskazane u godišnjem izvještaju, dokumentu koji se podnosi regulatornim tijelima ili nekom drugom dokumentu. Stoga je važno da korisnici mogu razlikovati informacije sastavljene primjenom MSFI-jeva od drugih informacija koje korisnicima mogu biti bitne, ali ne podliježu tim zahtjevima.
51. **Subjekt jasno označuje sve financijske izvještaje i bilješke. Osim toga, vidljivo ističe sljedeće informacije i ponavlja ih ako je to neophodno za razumijevanje iskazanih informacija:**
- (a) naziv izvještajnog subjekta ili drugi način identifikacije izvještajnog subjekta i sve promjene tog podatka od kraja prethodnog izvještajnog razdoblja;
 - (b) odnose li se financijski izvještaji na pojedinačni subjekt ili grupu subjekata;
 - (c) datum kraja izvještajnog razdoblja ili razdoblja na koje se financijski izvještaji ili bilješke odnose;
 - (d) prezentacijsku valutu, kako je definirana MRS-om 21 i
 - (e) razinu zaokruživanja prilikom iskazivanja iznosa u financijskim izvještajima.
52. Subjekt zahtjeve iz točke 51. ispunjava označivanjem stranica, izvještaja, bilješki, stupaca i sličnog odgovarajućim zaglavljima. Treba procijeniti koji je najbolji način iskazivanja takvih informacija. Na primjer, ako subjekt financijske izvještaje prezentira u elektroničkom obliku, ne koriste se uvijek odvojene stranice; subjekt tada prethodno navedene stavke iskazuje na način koji će omogućiti razumijevanje informacija sadržanih u financijskim izvještajima.
53. Subjekt financijske izvještaje često nastoji učiniti razumljivijima iskazivanjem podataka u tisućama ili milijunima jedinica prezentacijske valute. To je prihvatljivo ako subjekt objavljuje razinu zaokruživanja i ne izostavlja značajne informacije.

Izvještaj o financijskom položaju

Informacije koje se iskazuju u izvještaju o financijskom položaju

54. **Izvještaj o financijskom položaju uključuje stavke kojima se iskazuju sljedeći iznosi:**
- (a) **nekretnine, postrojenja i oprema;**
 - (b) **ulaganje u nekretnine;**
 - (c) **nematerijalna imovina;**

- (d) **financijska imovina (bez iznosa iskazanih pod točkama (e), (h) i (i));**
 - (da) **portfelji ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 koji su imovina, raščlanjeni kako se nalaže u točki 78. MSFI-ja 17;**
 - (e) **ulaganja obračunata primjenom metode udjela;**
 - (f) *biološka imovina iz područja primjene MRS-a 41 Poljoprivreda;*
 - (g) **zalihe;**
 - (h) **potraživanja od kupaca i ostala potraživanja;**
 - (i) **novac i novčane ekvivalente;**
 - (j) *ukupna imovina klasificirana u imovinu namijenjenu prodaji te imovina iz skupina za otuđenje klasificirana u imovinu namijenjenu prodaji u skladu s MSFI-jem 5 Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuto poslovanje;*
 - (k) **obveze prema dobavljačima i ostale obveze;**
 - (l) **rezerviranja;**
 - (m) **financijske obveze (bez iznosa iskazanih pod točkama (k) i (l));**
 - (ma) **portfelji ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 koji su obveze, raščlanjeni kako se nalaže u točki 78. MSFI-ja 17;**
 - (n) *obveze i imovina po osnovi tekućih poreza, kako je definirano MRS-om 12 Porezi na dobit;*
 - (o) **odgođene porezne obveze i odgođena porezna imovina, kako je definirano MRS-om 12;**
 - (p) **obveze uključene u skupine za otuđenje i klasificirane u imovinu namijenjenu prodaji u skladu s MSFI-jem 5;**
 - (q) *manjinski udjeli iskazani u vlasničkom kapitalu i*
 - (r) **izdani kapital i rezerve koji se pripisuju vlasnicima matičnog društva.**
55. **Subjekt u izvještaju o financijskom položaju iskazuje dodatne stavke (među ostalim raščlanjivanjem stavki navedenih u točki 54.), naslove i međuzbrojeve ako je takvo iskazivanje relevantno za razumijevanje financijskog položaja subjekta.**
- 55.A Ako subjekt iskazuje međuzbrojeve u skladu s točkom 55., ti međuzbrojevi:
- (a) *sastoje se od stavki koje čine iznosi priznati i mjereni u skladu s MSFI-jima;*
 - (b) *iskazuju se i označuju tako da stavke koje čine međuzbroj budu jasne i razumljive;*
 - (c) *dosljedni su iz razdoblja u razdoblje, u skladu s točkom 45. i*
 - (d) *nisu iskazani istaknutije od međuzbrojeva i ukupnih iznosa koji se nalažu MSFI-jima za izvještaj o financijskom položaju.*

56. **Ako u izvještaju o financijskom položaju odvojeno iskazuje kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu te kratkoročne i dugoročne obveze, subjekt odgođenu poreznu imovinu (obveze) ne klasificira u kratkotrajnu imovinu (obveze).**
57. Ovim se Standardom ne propisuju ni redosljed ni oblik u kojem subjekt iskazuje stavke. U točki 54. jednostavno se navode stavke koje su po svojoj prirodi i funkciji dovoljno različite za odvojeno iskazivanje u izvještaju o financijskom položaju. Osim toga:
- (a) stavke se uključuju kada su veličina, priroda ili funkcija stavke ili agregiranje sličnih stavki takvi da je odvojeno iskazivanje relevantno za razumijevanje financijskog položaja subjekta i
- (b) korišteni nazivi i redosljed stavki ili agregiranje sličnih stavki mogu se mijenjati u skladu s prirodom subjekta i njegovih transakcija kako bi se pružile informacije koje su relevantne za razumijevanje financijskog položaja subjekta. Na primjer, financijska institucija može te nazive izmijeniti kako bi pružila informacije koje su relevantne za poslovanje financijske institucije.
58. Subjekt prosuđuje hoće li dodatne stavke iskazati odvojeno na temelju procjene:
- (a) prirode i likvidnosti imovine;
- (b) funkcije imovine u subjektu i
- (c) iznosa, prirode i dospijeća obveza.
59. Korištenje različitih osnova za mjerenje različitih skupina imovine upućuje na to da se njihova priroda ili funkcija razlikuju i da ih subjekt stoga iskazuje kao odvojene stavke. Na primjer, različite skupine nekretnina, postrojenja i opreme mogu se u skladu s MRS-om 16 iskazivati po nabavnoj vrijednosti ili u revaloriziranim iznosima.
- Razlikovanje kratkotrajno (kratkoročno)/dugotrajno (dugoročno)*
60. Subjekt u izvještaju o financijskom položaju kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu te kratkoročne i dugoročne obveze iskazuje odvojeno u skladu s točkama 66.–76., osim kada iskazivanje na temelju likvidnosti pruža pouzdanije i relevantnije informacije. Kada se primjenjuje ta iznimka, subjekt svu imovinu i obveze iskazuje redom na temelju likvidnosti.
61. **Neovisno o odabranoj metodi iskazivanja, subjekt je dužan objaviti iznos čiji se povrat ili podmirenje očekuje u roku duljem od 12 mjeseci za svaku stavku imovine i obveza u kojoj su objedinjeni iznosi čiji se povrat ili podmirenje očekuje:**
- (a) najviše 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja i
- (b) više od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.
62. Ako subjekt robu i usluge isporučuje u okviru jasno prepoznatljivog poslovnog ciklusa, odvojeno klasificiranje kratkotrajne i dugotrajne imovine i kratkoročnih i dugoročnih obveza u izvještaju o financijskom položaju pruža korisne informacije za razlikovanje neto imovine koja neprekidno cirkulira kao radni kapital od one koju subjekt koristi za dugoročno poslovanje. Time se i ističe imovina za koju se očekuje da će se realizirati u okviru tekućeg poslovnog ciklusa te obveze koje dospijevaju u istom razdoblju.
63. Za neke subjekte, kao što su financijske institucije, iskazivanje imovine i obveza na temelju rastuće ili padajuće likvidnosti pruža pouzdanije i relevantnije informacije nego iskazivanje prema ročnosti jer ti subjekti ne isporučuju robu ili usluge u okviru jasno prepoznatljivog poslovnog ciklusa.

64. Prilikom primjene točke 60. subjektu je dopušteno da određenu imovinu i obveze iskaže prema ročnosti, a drugu imovinu i obveze prema likvidnosti, ako se time pružaju pouzdanije i relevantnije informacije. Takvo mješovito iskazivanje može biti potrebno ako subjekti obavljaju raznorodne djelatnosti.
65. Informacije o očekivanim datumima realizacije imovine i obveza korisne su za procjenu likvidnosti i solventnosti subjekta. MSFI-jem 7 *Financijski instrumenti: objavljivanje* nalaže se objavljivanje datuma dospijea financijske imovine i financijskih obveza. Financijska imovina obuhvaća potraživanja od kupaca i ostala potraživanja, dok financijske obveze obuhvaćaju obveze prema dobavljačima i ostale obveze. Informacije o očekivanom datumu povrata nemonetarne imovine kao što su zalihe i očekivanom datumu podmirenja obveza kao što su rezerviranja također su korisne neovisno o tome je li imovina klasificirana kao kratkotrajna ili dugotrajna, a obveze kao kratkoročne ili dugoročne. Na primjer, subjekt objavljuje iznos zaliha od kojih se povrat očekuje u roku od više od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

Kratkotrajna imovina

66. Subjekt imovinu klasificira kao kratkotrajnu:

- (a) ako očekuje da će imovinu realizirati ili je namjerava prodati ili potrošiti u okviru svojeg redovitog poslovnog ciklusa;
- (b) ako imovinu drži prije svega radi trgovanja;
- (c) ako očekuje da će imovinu realizirati u roku od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja ili
- (d) ako je imovina novac ili novčani ekvivalent (kako je definirano u MRS-u 7), osim ako se ne smije ni razmijeniti ni koristiti za podmirenje obveza u razdoblju od najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

Subjekt svu ostalu imovinu klasificira kao dugotrajnu.

67. U ovom se Standardu pojam „dugotrajna” koristi za materijalnu, nematerijalnu i financijsku imovinu dugotrajne prirode. Standardom se ne zabranjuje korištenje alternativnih naziva ako je značenje jasno.
68. Poslovni ciklus subjekta vrijeme je od stjecanja imovine za obradu i njezine realizacije u novcu ili novčanim ekvivalentima. Ako redoviti poslovni ciklus subjekta nije jasno prepoznatljiv, pretpostavlja se da traje 12 mjeseci. Kratkotrajna imovina uključuje imovinu (kao što su zalihe i potraživanja od kupaca) koja se prodaje, troši ili realizira u okviru redovitog poslovnog ciklusa, čak i ako se njezina realizacija ne očekuje u roku od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja. Kratkotrajna imovina uključuje i imovinu prvenstveno namijenjenu za trgovanje (npr. određena financijska imovina koja je obuhvaćena definicijom imovine koja se drži radi trgovanja iz MSFI-ja 9) i kratkotrajni dio dugotrajne financijske imovine.

Kratkoročne obveze

69. Subjekt klasificira obvezu kao kratkoročnu:

- (a) ako očekuje da će je podmiriti u okviru svojeg redovitog poslovnog ciklusa;
- (b) ako obvezu drži prvenstveno radi trgovanja;
- (c) ako obveza dospijeva za podmirenje u roku od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja ili
- (d) ako nema bezuvjetno pravo odgoditi podmirenje obveze za najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja (vidjeti točku 73.). Uvjeti obveze koji bi, prema izboru druge ugovorne strane, mogli rezultirati njezinim namirenjem izdanjem vlasničkih instrumenata ne utječu na njezinu klasifikaciju.

Subjekt sve ostale obveze klasificira kao dugoročne.

70. Određene kratkoročne obveze, kao što su obveze prema dobavljačima i obračunate obveze prema zaposlenicima i drugi troškovi poslovanja, dio su radnog kapitala koji se koristi u redovitom poslovnom ciklusu subjekta. Subjekt takve poslovne stavke klasificira kao kratkoročne obveze čak i ako njihovo podmirenje dopijeva u roku duljem od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja. Isti redoviti poslovni ciklus primjenjuje se na klasifikaciju imovine i obveza subjekta. Ako redoviti poslovni ciklus subjekta nije jasno prepoznatljiv, pretpostavlja se da traje 12 mjeseci.
71. Ostale kratkoročne obveze ne podmiruju se u okviru redovitog poslovnog ciklusa, ali dopijevaju za podmirenje u roku od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja ili su prvenstveno namijenjene za trgovanje. Primjeri su neke financijske obveze koje su obuhvaćene definicijom obveza koje se drže radi trgovanja iz MSFI-ja 9, prekoračenja po bankovnom računu, kratkoročni dio dugoročnih financijskih obveza, obveze za dividende, porez na dobit i druge obveze koje nisu obveze prema dobavljačima. Financijske obveze kojima se osigurava financiranje na dugoročnoj osnovi (tj. koje nisu dio radnog kapitala koji se koristi u redovitom poslovnom ciklusu subjekta) i koje ne dopijevaju za podmirenje u roku od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja dugoročne su obveze, na koje se primjenjuju točke 74. i 75.
72. Subjekt financijske obveze klasificira kao kratkoročne ako dopijevaju za podmirenje u roku od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja čak i:
- (a) ako je izvorni rok bio dulji od 12 mjeseci i
 - (b) ako se sporazum o refinanciranju ili reprogramiranju plaćanja na dugoročnoj osnovi sklopi nakon izvještajnog razdoblja, a prije odobrenja izdavanja financijskih izvještaja.
73. Ako subjekt očekuje i na temelju postojećeg ugovora o kreditu ima mogućnost refinancirati obvezu ili odgoditi njezino podmirenje za najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja, on tu obvezu klasificira kao dugoročnu čak i ako bi ona u suprotnom dospjela u kraćem roku. Međutim, ako ne može refinancirati ili prolongirati obvezu (npr. ako ne postoji sporazum o refinanciranju), subjekt ne razmatra mogućnost refinanciranja obveze i obvezu klasificira kao kratkoročnu.
74. Ako subjekt na kraju ili prije kraja izvještajnog razdoblja prekrši neku odredbu ugovora o dugoročnom kreditu i zbog toga obveza postane plativa na zahtjev, subjekt tu obvezu klasificira kao kratkoročnu, čak i ako se vjerovnik nakon izvještajnog razdoblja, a prije odobrenja izdavanja financijskih izvještaja, složio da neće zahtijevati plaćanje zbog kršenja te odredbe. Subjekt obvezu klasificira kao kratkoročnu jer na kraju izvještajnog razdoblja nema bezuvjetno pravo na odgodu podmirenja obveze za najmanje 12 mjeseci nakon tog datuma.
75. Međutim, subjekt obvezu klasificira kao dugoročnu ako je vjerovnik do kraja izvještajnog razdoblja pristao odobriti razdoblje počeka koje završava najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja, unutar kojeg subjekt može ispraviti povredu i tijekom kojeg vjerovnik ne može zahtijevati trenutnu otplatu.
76. U slučaju kredita klasificiranih kao kratkoročne obveze, ako između kraja izvještajnog razdoblja i datuma odobrenja izdavanja financijskih izvještaja nastupe sljedeći događaji, ti se događaji u skladu s MRS-om 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja* objavljuju kao događaji za koje se ne nalaže usklađenje:
- (a) refinanciranje na dugoročnoj osnovi;
 - (b) ispravak povrede ugovora o dugoročnom kreditu i
 - (c) vjerovnikovo odobrenje razdoblja počeka za ispravak povrede ugovora o dugoročnom kreditu koje istječe najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

Informacije koje se iskazuju u izvještaju o financijskom položaju ili bilješkama

77. **Subjekt u izvještaju o financijskom položaju ili bilješkama objavljuje daljnju raščlambu iskazanih stavki klasificiranih na način primjeren poslovanju subjekta.**

78. Razina raščlambe ovisi o zahtjevima iz MSFI-ja te o visini, prirodi i funkciji relevantnih iznosa. Subjekt prilikom donošenja odluke o osnovi za raščlambu razmatra i čimbenike iz točke 58. Informacije koje se objavljuju razlikuju se od stavke do stavke, npr.:
- (a) stavke nekretnina, postrojenja i opreme raščlanjuju se u skupine u skladu s MRS-om 16;
 - (b) potraživanja se raščlanjuju na potraživanja od kupaca, potraživanja od povezanih osoba, predujmove i druge iznose;
 - (c) zalihe se raščlanjuju u skladu s MRS-om 2 *Zalihe* na trgovačku robu, sirovine, materijal, zalihe proizvodnje i gotove proizvode;
 - (d) rezerviranja se raščlanjuju na rezerviranja za primanja zaposlenika i druge stavke i
 - (e) vlasnički kapital i rezerve raščlanjuju se u različite skupine, kao što su uplaćeni kapital, premije na dionice i rezerve.
79. **Subjekt u izvještaju o financijskom položaju, izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala ili u bilješkama objavljuje sljedeće:**
- (a) za svaku skupinu dioničkog kapitala:
 - i. broj odobrenih dionica;
 - ii. broj u cijelosti otplaćenih izdanih dionica i broj izdanih dionica koje nisu u cijelosti otplaćene;
 - iii. nominalnu vrijednost po dionici ili navodi da dionice nemaju nominalnu vrijednost;
 - iv. usklađenje broja glavnih dionica na početku i na kraju razdoblja;
 - v. prava, prioritete i ograničenja koji se odnose na tu vrstu dionica, uključujući ograničenja za isplatu dividende i otplatu kapitala;
 - vi. dionice subjekta u vlasništvu subjekta, njegovih društava kćeri ili pridruženih društava i
 - vii. dionice rezervirane za izdavanje po opcijama i ugovorima o prodaji dionica, uključujući uvjete i iznose i
 - (b) opis prirode i svrhe svih rezervi u vlasničkom kapitalu.
80. Subjekt bez dioničkog kapitala, kao što je partnerstvo ili trust, objavljuje informacije istovjetne onima čije se objavljivanje nalaže u točki 79. podtočki (a), koje prikazuju promjene tijekom razdoblja za sve kategorije udjela u vlasničkom kapitalu te prava, prioritete i ograničenja koji se odnose na sve kategorije udjela u vlasničkom kapitalu.
- 80.A Ako je subjekt reklasificirao
- (a) instrument s opcijom prodaje klasificiran kao vlasnički instrument ili
 - (b) instrument koji subjektu uvodi obvezu da drugoj strani isporuči razmjerni udio u neto imovini subjekta samo u slučaju likvidacije i klasificiran je kao vlasnički instrument

iz financijskih obveza u vlasnički kapital i obrnuto, dužan je objaviti iznos reklasifikacije iz svake i u svaku kategoriju (financijske obveze ili vlasnički kapital), kao i vrijeme i razlog te reklasifikacije.

Izvještaj o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

81.A U izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti), uz odjeljke o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, iskazuju se:

- (a) dobiti ili gubitka;
- (b) ukupna ostala sveobuhvatna dobit;
- (c) sveobuhvatna dobit razdoblja, koja je jednaka zbroju ukupne dobiti ili gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti.

Ako odvojeno prezentira račun dobiti i gubitka, subjekt ne uključuje odjeljak o dobiti ili gubitku u izvještaj u kojem iskazuje sveobuhvatnu dobit.

81.B Uz odjeljke o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, subjekt iskazuje sljedeće stavke dobiti ili gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti razdoblja raspoređene kako slijedi:

(a) dobit ili gubitak razdoblja koji se pripisuju:

- i. manjinskim udjelima i
- ii. vlasnicima matičnog društva.

(b) sveobuhvatnu dobit razdoblja koja se pripisuje:

- i. manjinskim udjelima i
- ii. vlasnicima matičnog društva.

Ako dobit ili gubitak iskazuje u odvojenom izvještaju, subjekt u tom izvještaju iskazuje stavku iz točke (a).

Informacije koje se iskazuju u odjeljku o dobiti ili gubitku ili u računu dobiti i gubitka

81. [Brisano]

82. Uz stavke koje se nalažu drugim MSFI-jima, odjeljak o dobiti ili gubitku ili račun dobiti i gubitka uključuje stavke kojima se iskazuju sljedeće vrijednosti za razdoblje:

(a) prihodi, pri čemu se odvojeno iskazuju:

- i. prihodi od kamata izračunati metodom efektivne kamate i
- ii. prihodi od osiguranja (vidjeti MSFI 17);

(aa) dobiti i gubici koji nastaju zbog prestanka priznavanja financijske imovine mjerene po amortiziranom trošku;

(ab) rashodi za uslugu osiguranja iz izdanih ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 (vidjeti MSFI 17);

(ac) prihodi ili rashodi iz ugovora o reosiguranju koji se drže (vidjeti MSFI 17);

(b) troškovi financiranja;

- (ba) gubici od umanjenja vrijednosti (uključujući poništenja gubitaka ili dobitaka od umanjenja vrijednosti) utvrđeni u skladu s odjeljkom 5.5. MSFI-ja 9;
- (bb) financijski prihodi ili rashodi od osiguranja iz izdanih ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 (vidjeti MSFI 17);
- (bc) financijski prihodi ili rashodi iz ugovora o reosiguranju koji se drže (vidjeti MSFI 17);
- (c) udio u dobiti ili gubicima pridruženih društava i zajedničkih pothvata obračunat primjenom metode udjela;
- (ca) ako je financijska imovina reklasificirana iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku tako da se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, svaka dobit ili svaki gubitak koji proizlaze iz razlike između prethodno amortiziranog troška financijske imovine i njezine fer vrijednosti na datum reklasifikacije (kako je definirano u MSFI-ju 9);
- (cb) ako je financijska imovina reklasificirana iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit tako da se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, svaki kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koji je reklasificiran u dobit ili gubitak;
- (d) porezni rashod;
- (e) [brisano]
- (ea) jedan ukupni iznos za prekinuto poslovanje (vidjeti MSFI 5).
- (f)–(i) [brisano]

Informacije koje se iskazuju u odjeljku o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

82.A U odjeljku o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti iskazuju se stavke za razdoblje za iznose:

- (a) stavki ostale sveobuhvatne dobiti (isključujući iznose iz podtočke (b)), klasificirane po vrsti i objedinjene u skupine stavki koje, u skladu s drugim MSFI-jima:
 - i. neće biti naknadno reklasificirane u dobit ili gubitak i
 - ii. hoće biti naknadno reklasificirane u dobit ili gubitak ako su ispunjeni posebni uvjeti;
- (b) udjela u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti pridruženih društava i zajedničkih pothvata obračunatog primjenom metode udjela i odvojenog na dio stavki koje, u skladu s drugim MSFI-jima:
 - i. neće biti naknadno reklasificirane u dobit ili gubitak i
 - ii. hoće biti naknadno reklasificirane u dobit ili gubitak ako su ispunjeni posebni uvjeti;

83.–84. [Brisano]

85. Subjekt iskazuje dodatne stavke (među ostalim, raščlanjivanjem stavki navedenih u točki 82.), zaglavljajući i međuzbrojeve u izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ako je takvo iskazivanje relevantno za razumijevanje financijske uspješnosti subjekta.

- 85.A Ako subjekt iskazuje međuzbrojeve u skladu s točkom 85., ti međuzbrojevi:
- (a) sastoje se od stavki koje čine iznosi priznati i mjereni u skladu s MSFI-jima;
 - (b) iskazuju se i označuju tako da stavke koje čine međuzbroj budu jasne i razumljive;
 - (c) dosljedni su iz razdoblja u razdoblje, u skladu s točkom 45. i
 - (d) nisu iskazani istaknutije od međuzbrojeva i ukupnih iznosa koji se nalažu MSFI-jima za izvještaj odnosno izvještaje o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.
- 85.B Subjekt iskazuje stavke u izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kojima se međuzbrojevi iskazani u skladu s točkom 85. usklađuju s međuzbrojevima ili ukupnim iznosima koji se nalažu MSFI-jima za takav izvještaj odnosno izvještaje.
86. Budući da se učinci subjektivih različitih djelatnosti, transakcija i drugih događaja razlikuju po učestalosti, mogućnosti ostvarenja dobiti ili gubitka te predvidivosti, objavljivanje komponenti financijske uspješnosti korisnicima olakšava razumijevanje postignute financijske uspješnosti i predviđanje buduće financijske uspješnosti. Subjekt uključuje dodatne stavke u izvještaj odnosno izvještaje o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i mijenja opise i redoslijed stavki ako je to neophodno radi pojašnjenja elemenata financijske uspješnosti. Subjekt pritom razmatra čimbenike kao što su značajnost, priroda i funkcije stavki prihoda i rashoda. Na primjer, financijske institucije mogu mijenjati nazive radi pružanja informacija koje su relevantne za poslovanje financijskih institucija. Stavke prihoda i rashoda ne prebijaju se, osim ako su ispunjeni kriteriji iz točke 32.
- 87. Subjekt ni jednu stavku prihoda ili rashoda ne iskazuje kao izvanrednu stavku u izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili u bilješkama.**
- Dobit ili gubitak razdoblja*
- 88. Subjekt sve stavke prihoda i rashoda razdoblja priznaje u dobit ili gubitak, osim ako se određenim MSFI-jem nalaže ili dopušta drukčije.**
89. U nekim se MSFI-jima navode okolnosti u kojima subjekt određene stavke priznaje izvan dobiti ili gubitka tekućeg razdoblja. U MRS-u 8 navode se dvije takve okolnosti: ispravak pogrešaka i učinak promjena računovodstvenih politika. U drugim se MSFI-jima nalaže ili dopušta isključivanje komponenti ostale sveobuhvatne dobiti koje su obuhvaćene definicijom prihoda ili rashoda iz *Koncepcijskog okvira* (vidjeti točku 7.).
- Ostala sveobuhvatna dobit razdoblja*
- 90. Subjekt u izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili u bilješkama objavljuje iznos poreza na dobit koji se odnosi na svaku stavku ostale sveobuhvatne dobiti, uključujući reklasifikacijska usklađenja.**
91. Subjekt može stavke ostale sveobuhvatne dobiti iskazati:
- (a) umanjene za pripadajuće porezne učinke ili
 - (b) prije pripadajućih poreznih učinaka, pri čemu se prikazuje jedan ukupni iznos poreza na dobit koji se odnosi na te stavke.
- Odluči li se za opciju (b), subjekt raspoređuje porez na stavke koje se naknadno mogu reklasificirati u odjeljak o dobiti ili gubitku i na stavke koje se neće naknadno reklasificirati u odjeljak o dobiti ili gubitku.
- 92. Subjekt objavljuje reklasifikacijska usklađenja koja se odnose na komponente ostale sveobuhvatne dobiti.**

93. U drugim MSFI-jima utvrđeno je kada se iznosi prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificiraju u dobit ili gubitak. Takve se reklasifikacije u ovom Standardu nazivaju reklasifikacijska usklađenja. Reklasifikacijsko usklađenje uključuje se s povezanom komponentom ostale sveobuhvatne dobiti u razdoblje u kojem je usklađenje reklasificirano u dobit ili gubitak. Ti iznosi mogu biti priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao neostvareni dobiti u tekućem razdoblju ili prethodnim razdobljima. Ti se neostvareni dobiti moraju odbiti od ostale sveobuhvatne dobiti u razdoblju u kojem su ostvareni dobiti reklasificirani u dobit ili gubitak kako ne bi bili dvaput uračunati u ukupnu sveobuhvatnu dobit.
94. Subjekt može reklasifikacijska usklađenja iskazati u izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili u bilješkama. Subjekt koji reklasifikacijska usklađenja iskazuje u bilješkama iskazuje stavke ostale sveobuhvatne dobiti nakon svakog povezanog reklasifikacijskog usklađenja.
95. Reklasifikacijska usklađenja nastaju, npr. pri otuđenju inozemnog poslovanja (vidjeti MRS 21) te kada neki predviđeni novčani tok zaštićen od rizika utječe na dobit ili gubitak (vidjeti točku 6.5.11. podtočku (d) MSFI-ja 9 u vezi sa zaštitom novčanik tokova od rizika).
96. Reklasifikacijska usklađenja ne proizlaze iz promjena revalorizacijskog viška koje se priznaju u skladu s MRS-om 16 ili MRS-om 38 ni iz ponovnih mjerenja planova definiranih primanja koja se priznaju u skladu s MRS-om 19. Te se komponente priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i u sljedećim se razdobljima ne reklasificiraju u dobit ili gubitak. Promjene revalorizacijskog viška mogu se u sljedećim razdobljima prenijeti u zadržanu dobit ako se imovina koristi ili kada se prestane priznavati (vidjeti MRS 16 i MRS 38). U skladu s MSFI-jem 9, reklasifikacijska usklađenja ne nastaju ako zaštita novčanog toka od rizika ili obračun vremenske vrijednosti opcije (ili terminskog elementa terminskog ugovora ili raspona valutne osnovice financijskog instrumenta) rezultiraju iznosima koji se brišu iz rezerve za zaštitu novčanog toka od rizika, odnosno zasebne komponente vlasničkog kapitala, i izravno uključuju u početni trošak ili drugu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveze. Ti se iznosi izravno prenose u imovinu ili obveze.

Informacije koje se iskazuju u izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili u bilješkama

97. **Ako su stavke prihoda ili rashoda značajne, subjekt njihovu vrstu i iznos objavljuje odvojeno.**
98. Okolnosti u kojima se stavke prihoda i rashoda objavljuju odvojeno uključuju:
- (a) otpis zaliha do neto utržive vrijednosti ili nekretnina, postrojenja i opreme do nadoknadivog iznosa te poništenja takvog otpisa;
 - (b) restrukturiranje poslovanja subjekta i poništenje rezerviranja za troškove restrukturiranja;
 - (c) otuđenje stavki nekretnina, postrojenja i opreme;
 - (d) otuđenje ulaganja;
 - (e) prekinuto poslovanje;
 - (f) rješavanje sudskih sporova i
 - (g) druga poništenja rezerviranja.
99. **Subjekt analizu rashoda priznatih u dobiti ili gubitku iskazuje klasifikacijom prema vrsti rashoda ili njihovoj funkciji u subjektu, ovisno o tome što pruža pouzdanije i relevantnije informacije.**
100. Subjekte se potiče da analizu iz točke 99. iskažu u izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.
101. Rashodi se raščlanjuju kako bi se istaknule komponente financijske uspješnosti, koje se mogu razlikovati po učestalosti, mogućnosti dobiti ili gubitka te predvidivosti. Ta se analiza provodi na jedan od dva načina.

102. Prvi je metodom „vrste rashoda”. Subjekt agregira rashode u dobiti ili gubitku prema njihovoj vrsti (npr. amortizacija, troškovi nabave materijala, troškovi prijevoza, primanja zaposlenika i troškovi oglašavanja) i ne raspoređuje ih prema različitim funkcijama u subjektu. Ta metoda može biti jednostavna za primjenu jer nije nužno raspoređivati rashode prema funkcijama. U nastavku je primjer klasifikacije primjenom metode vrste rashoda.

Prihodi		X
Drugi prihodi		X
Promjena zaliha gotovih proizvoda i zaliha proizvodnje	X	
Utrošene sirovine i potrošni materijal	X	
Troškovi primanja zaposlenika	X	
Troškovi amortizacije	X	
Drugi rashodi	X	
Ukupni rashodi		(X)
Dobit prije oporezivanja		X

103. Drugi je način analize metodom „funkcije rashoda” ili „troškova prodaje”, kojom se rashode klasificira prema njihovoj funkciji kao dio troškova prodaje ili npr. troškova distribucije ili administrativnih troškova. Prema toj metodi subjekt odvojeno od drugih rashoda objavljuje barem troškove prodaje. Tom se metodom korisnicima mogu pružiti relevantnije informacije nego klasifikacijom rashoda prema vrsti, ali podjela rashoda po funkcijama može biti proizvoljna i zahtijevati visok stupanj prosudbe. U nastavku je primjer klasifikacije primjenom metode funkcije rashoda.

Prihodi	X
Troškovi prodaje	(X)
Bruto dobit	X
Drugi prihodi	X
Troškovi distribucije	(X)
Administrativni troškovi	(X)
Drugi rashodi	(X)
Dobit prije oporezivanja	X

- 104. Subjekt koji rashode klasificira prema funkciji dužan je objaviti dodatne informacije o vrsti rashoda, uključujući troškove amortizacije te troškove primanja zaposlenika.**

105. Odluka o primjeni metode troškova prodaje ili metode vrste troškova ovisi o povijesnim čimbenicima, djelatnosti i vrsti subjekta. Objema metodama prikazuju se troškovi koji se mogu mijenjati, izravno ili neizravno, u skladu s promjenama opsega prodaje ili proizvodnje subjekta. Budući da svaka metoda prezentiranja ima različite prednosti za različite vrste subjekata, ovim se Standardom nalaže da poslovodstvo odabere način prezentiranja koji je pouzdan i relevantniji. Međutim, budući da su informacije o vrsti rashoda korisne za predviđanje budućih novčanih tokova, nalaže se objavljivanje dodatnih informacija ako se primjenjuje klasifikacija prema funkciji rashoda. Pojam „primanja zaposlenih” iz točke 104. ima isto značenje kao u MRS-u 19.

Izveštaj o promjenama vlasničkog kapitala

Informacije koje se iskazuju u izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala

- 106. Subjekt je dužan prezentirati izvještaj o promjenama vlasničkog kapitala kako se nalaže u točki 10. Izvještaj o promjenama vlasničkog kapitala uključuje sljedeće:**

- (a) **ukupnu sveobuhvatnu dobit za razdoblje, pri čemu se odvojeno iskazuju ukupni iznosi koji se pripisuju vlasnicima matičnog društva i manjinskim udjelima;**

(b) za svaku komponentu vlasničkog kapitala, učinke retroaktivne primjene ili retroaktivnog prepravljanja koji se priznaju u skladu s MRS-om 8 i

(c) [brisan]

(d) za svaku komponentu vlasničkog kapitala, usklađenje knjigovodstvene vrijednosti na početku i na kraju razdoblja, pri čemu se odvojeno iskazuju (barem) promjene koje proizlaze iz:

i. dobiti ili gubitka;

ii. ostale sveobuhvatne dobiti i

iii. transakcija s vlasnicima u njihovu svojstvu vlasnika, pri čemu se odvojeno iskazuju doprinosi vlasnika, raspodjele vlasnicima te promjene vlasničkih udjela u društvima kćerima koje nemaju za posljedicu gubitak kontrole.

Informacije koje se iskazuju u izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala ili u bilješkama

106.A Za svaku komponentu vlasničkog kapitala subjekt je dužan u izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala ili u bilješkama prikazati analizu ostale sveobuhvatne dobiti po stavkama (vidjeti točku 106. podtočku (d) alineju ii.)

107. Subjekt je dužan u izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala ili u bilješkama iskazati iznos dividendi koje su priznate kao raspodjele vlasnicima tijekom razdoblja i pripadajući iznos dividendi po dionici.

108. Komponente vlasničkog kapitala iz točke 106. uključuju npr. sve vrste uplaćenog vlasničkog kapitala, ukupni iznos svake stavke ostale sveobuhvatne dobiti i zadržanu dobit.

109. Promjene subjekta vlasničkog kapitala od početka do kraja izvještajnog razdoblja odražavaju povećanje ili smanjenje njegove neto imovine u tom razdoblju. Osim promjena koje proizlaze iz transakcija s vlasnicima u njihovu svojstvu vlasnika (kao što su uplate vlasničkog kapitala, otkup subjektovih vlastitih vlasničkih instrumenata i dividende) te transakcijskih troškova koji su izravno povezani s takvim transakcijama, ukupna promjena vlasničkog kapitala tijekom razdoblja predstavlja ukupni iznos prihoda i rashoda, uključujući dobitke i gubitke, koji proizlaze iz poslovanja subjekta tijekom tog razdoblja.

110. MRS-om 8 nalaže se retroaktivno usklađenje za učinke promjena računovodstvenih politika, u mjeri u kojoj je to izvedivo, osim ako se prijelaznim odredbama nekog drugog MSFI-ja nalaže drukčije. MRS-om 8 se, u mjeri u kojoj je to izvedivo, nalaže i retroaktivno prepravljanje radi ispravka pogrešaka. Retroaktivna usklađenja i retroaktivna prepravljanja nisu promjene vlasničkog kapitala nego usklađenja početnog stanja zadržane dobiti, osim ako se nekim MSFI-jem nalaže retroaktivno usklađenje neke druge komponente vlasničkog kapitala. U točki 106. podtočki (b) nalaže se da se u izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala objavi ukupno usklađenje za svaku komponentu vlasničkog kapitala tako da se usklađenja koja proizlaze iz promjena računovodstvenih politika iskažu odvojeno od ispravaka pogrešaka. Ta se usklađenja objavljuju za svako prethodno razdoblje i početak razdoblja.

Izvještaj o novčanim tokovima

111. Na osnovi informacija o novčanim tokovima korisnici financijskih izvještaja procjenjuju sposobnost subjekta da stvara novac i novčane ekvivalente te potrebe subjekta za korištenjem tih novčanih tokova. U MRS-u 7 utvrđeni su zahtjevi za prezentiranje i objavljivanje informacija o novčanim tokovima.

Bilješke

Struktura

112. U bilješkama se:

(a) iskazuju informacije o osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja i specifičnim računovodstvenim politikama koje su primijenjene u skladu s točkama 117.–124.;

- (b) objavljuju informacije koje se nalažu MSFI-jima, a koje se ne iskazuju drugdje u financijskim izvještajima i
- (c) iskazuju informacije koje se ne iskazuju drugdje u financijskim izvještajima, a važne su za razumijevanje financijskih izvještaja.
113. **Subjekt je dužan, u mjeri u kojoj je to izvedivo, sustavno prezentirati bilješke. Pri određivanju sustavnosti subjekt razmatra njihov učinak na razumljivost i usporedivost svojih financijskih izvještaja. Subjekt svaku stavku u izvještajima o financijskom položaju, u izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala te izvještaju o novčanim tokovima unakrsnim upućivanjem povezuje s odgovarajućim informacijama u bilješkama.**
114. Primjeri sustavnog redoslijeda ili svrstavanja bilješki uključuju:
- (a) isticanje područja djelatnosti koje subjekt smatra najrelevantnijima za razumijevanje svoje financijske uspješnosti i financijskog položaja, kao što je objedinjavanje informacija o posebnim poslovnim aktivnostima;
- (b) objedinjavanje informacija o stavkama koje se mjere na sličan način, kao što je imovina koja se mjeri po fer vrijednosti ili
- (c) praćenje redoslijeda stavki u izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti te izvještaju o financijskom položaju, npr.:
- i. izjava o usklađenosti s MSFI-jima (vidjeti točku 16.);
 - ii. značajne informacije o računovodstvenoj politici (vidjeti točku 117.);
 - iii. popratne informacije za stavke iskazane u izvještaju o financijskom položaju, izvještaju odnosno izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala te izvještaju o novčanim tokovima, prema redoslijedu prezentiranja tih izvještaja i stavki i
 - iv. druge informacije, uključujući:
 - (1) nepredviđene obveze (vidjeti MRS 37) i nepriznate ugovorne obveze i
 - (2) nefinancijske informacije, npr. ciljevi i politike subjekta koji se odnose na upravljanje financijskim rizikom (vidjeti MSFI 7).

115. [Brisano]

116. Subjekt bilješke s informacijama o osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja i specifičnim računovodstvenim politikama može prezentirati kao odvojeni dio financijskih izvještaja.

Objavljivanje računovodstvenih politika

117. **Subjekt objavljuje značajne informacije o računovodstvenoj politici (vidjeti točku 7.). Informacije o računovodstvenoj politici značajne su ako se, kad se razmatraju zajedno s drugim informacijama uključenima u financijske izvještaje subjekta, može razumno očekivati da će utjecati na odluke koje primarni korisnici financijskih izvještaja opće namjene donose na temelju tih financijskih izvještaja.**

- 117.A Informacije o računovodstvenoj politici koje se odnose na beznačajne transakcije, druge događaje ili uvjete beznačajne su i ne treba ih objavljivati. Informacije o računovodstvenoj politici ipak mogu biti značajne zbog prirode povezanih transakcija, drugih događaja ili uvjeta, čak i ako su iznosi beznačajni. Međutim, nisu sve informacije o računovodstvenoj politici koje se odnose na značajne transakcije, događaje ili uvjete same po sebi značajne.
- 117.B Očekuje se da su informacije o računovodstvenoj politici značajne ako su korisnicima financijskih izvještaja subjekta potrebne da razumiju druge značajne informacije u financijskim izvještajima. Na primjer, subjekt će informacije o računovodstvenoj politici vjerojatno smatrati značajnima za svoje financijske izvještaje ako se te informacije odnose na značajne transakcije, druge događaje ili uvjete i:
- (a) subjekt je za vrijeme izvještajnog razdoblja promijenio svoju računovodstvenu politiku i ta je promjena dovela do značajne promjene informacija u financijskim izvještajima;
 - (b) subjekt je računovodstvenu politiku odabrao na temelju jedne ili više opcija koje su dopuštene MSFI-jima – takva je situacija moguća ako subjekt odluči mjeriti ulaganja u nekretnine po povijesnom trošku umjesto po fer vrijednosti;
 - (c) računovodstvena politika izrađena je u skladu s MRS-om 8 jer ne postoji MSFI koji se konkretno primjenjuje;
 - (d) računovodstvena politika odnosi se na područje u kojem subjekt pri primjeni računovodstvene politike mora donijeti značajne prosudbe ili pretpostavke i subjekt te prosudbe ili pretpostavke objavljuje u skladu s točkama 122. i 125. ili
 - (e) računovodstvo potrebno za značajne transakcije, druge događaje ili uvjete složeno je i korisnici financijskih izvještaja subjekta inače ih ne bi razumjeli – takva je situacija moguća ako subjekt na kategoriju značajnih transakcija primjenjuje više od jednog MSFI-ja.
- 117.C Informacije o računovodstvenoj politici u kojima je naglasak na načinu na koji je subjekt primijenio zahtjeve MSFI-ja na svoje okolnosti pružaju informacije specifične za subjekt koje su korisnicima financijskih izvještaja korisnije od standardiziranih informacija ili informacija u kojima se samo ponavljaju ili sažimaju zahtjevi iz MSFI-ja.
- 117.D Ako subjekt objavljuje beznačajne informacije o računovodstvenoj politici, takve informacije ne smiju prikrivati značajne informacije o računovodstvenoj politici.
- 117.E Zaključak subjekta o tome da su informacije o računovodstvenoj politici beznačajne ne utječe na s time povezane zahtjeve za objavljivanje utvrđene u drugim MSFI-jima.
118. [Brisano]
119. [Brisano]
120. [Brisano]
121. [Brisano]
122. **Subjekt uz značajne informacije o računovodstvenoj politici ili druge bilješke objavljuje koje je prosudbe, osim onih koje uključuju procjene (vidjeti točku 125.), uprava donijela u postupku primjene računovodstvenih politika subjekta, a koje u najvećoj mjeri utječu na iznose priznate u financijskim izvještajima.**

123. U postupku primjene računovodstvenih politika subjekta posloводство donosi razne prosudbe, osim onih koje uključuju procjene, koje mogu znatno utjecati na iznose priznate u financijskim izvještajima. Na primjer, posloводство donosi prosudbe pri utvrđivanju:
- (a) [brisan]
 - (b) kada se gotovo svi znatni rizici i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, a u slučaju najmodavaca nad imovinom u najmu, prenose na druge subjekte
 - (c) jesu li određene prodaje proizvoda u biti financijski aranžmani i zato se njima ne ostvaruju prihodi i
 - (d) jesu li u skladu s ugovornim uvjetima financijske imovine na određene datume ostvareni novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.
124. Objavljivanje nekih informacija u skladu s točkom 122. nalaže se drugim MSFI-jima. Na primjer, MSFI-jem 12 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima* nalaže se da subjekt objavljuje prosudbe donesene pri utvrđivanju njegove kontrole nad drugim subjektom. MRS-om 40 *Ulaganja u nekretnine* nalaže se objavljivanje kriterija na temelju kojih subjekt razlikuje nekretnine za ulaganje od nekretnina koje koristi vlasnik i nekretnina namijenjenih za prodaju u okviru redovitog poslovanja, kada je klasifikacija nekretnina otežana.

Izvori neizvjesnosti procjena

125. **Subjekt je dužan objaviti informacije o svojim pretpostavkama za budućnost i drugim glavnim izvorima neizvjesnosti procjena na kraju izvještajnog razdoblja, za koje je vrlo vjerojatno da će rezultirati značajnim usklađenjem knjigovodstvenih vrijednosti imovine i obveza u sljedećoj financijskoj godini. O toj se imovini i obvezama u bilješkama objavljuju pojedinosti o:**
- (a) njihovoj prirodi i
 - (b) njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja.
126. Za utvrđivanje knjigovodstvenih vrijednosti određene imovine i obveza neophodno je procijeniti učinke neizvjesnih budućih događaja na tu imovinu i obveze na kraju izvještajnog razdoblja. Na primjer, ako nisu dostupne aktualne tržišne cijene, za mjerenje nadoknadivog iznosa skupina nekretnina, postrojenja i opreme, učinka tehnološke zastarjelosti zaliha, rezerviranja koja ovise o ishodu tekućih sudskih sporova te dugoročnih obveza za primanja zaposlenih, kao što su obveze za mirovine, neophodne su procjene budućeg stanja. Te procjene uključuju pretpostavke o stavkama kao što su usklađenje rizika s novčanim tokovima ili diskontnim stopama, buduće promjene plaća te buduće promjene cijena koje utječu na druge troškove.
127. Pretpostavke i drugi izvori neizvjesnosti procjena koji se objavljuju u skladu s točkom 125. odnose se na procjene koje od posloводства zahtijevaju najteže, najsubjektivnije i najsloženije prosudbe. Kako se povećava broj varijabli i pretpostavki koje utječu na mogući budući ishod neizvjesnosti, tako prosudbe postaju subjektivnije i složenije, zbog čega se obično povećavaju izgledi za posljedično značajno usklađenje knjigovodstvenih vrijednosti imovine i obveza.
128. Informacije iz točke 125. ne objavljuju se za imovinu i obveze sa znatnim rizikom značajne promjene knjigovodstvenih vrijednosti u sljedećoj financijskoj godini ako su na kraju izvještajnog razdoblja mjereni po fer vrijednosti na temelju cijena koje za identičnu imovinu ili identičnu obvezu kotiraju na aktivnom tržištu. Te fer vrijednosti mogu se značajno promijeniti u sljedećoj financijskoj godini, ali te promjene neće proizaći iz pretpostavki ili drugih izvora neizvjesnosti procjena na kraju izvještajnog razdoblja.

129. Subjekt informacije iz točke 125. objavljuje na način koji korisnicima financijskih izvještaja olakšava razumijevanje prosudbi posloводства o budućnosti i drugim izvorima neizvjesnosti procjena. Vrsta i opsežnost informacija ovise o vrstama pretpostavki i drugim okolnostima. Primjeri vrsta informacija koje subjekt objavljuje uključuju:
- (a) priroda pretpostavke ili druge neizvjesnosti procjene;
 - (b) osjetljivost knjigovodstvenih vrijednosti na metode, pretpostavke i procjene koje su osnova za njihov izračun, uključujući razloge za tu osjetljivost;
 - (c) očekivano razrješavanje neizvjesnosti i pregled razumno mogućih ishoda u sljedećoj financijskoj godini u vezi s knjigovodstvenim vrijednostima odnosno imovine i obveza i
 - (d) objašnjenje promjena prethodnih pretpostavki o toj imovini i obvezama ako se neizvjesnost ne razriješi.
130. Ovim se Standardom ne nalaže da subjekt pri objavljivanju informacija iz točke 125. objavljuje proračunske informacije ili predviđanja.
131. Ponekad je na kraju izvještajnog razdoblja neizvedivo objaviti razmjer mogućih učinaka pretpostavke ili drugog izvora neizvjesnosti procjena. U takvim slučajevima subjekt objavljuje da je na temelju postojećih saznanja razumno moguće da bi zbog ishoda u sljedećoj poslovnoj godini koji se razlikuju od pretpostavke moglo biti neophodno značajno usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti imovine ili obveze na koju pretpostavka utječe. U svakom slučaju, subjekt objavljuje vrstu i knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveze (ili skupine imovine ili obveza) na koju pretpostavka utječe.
132. Objavljivanje određenih prosudbi posloводства u postupku primjene računovodstvenih politika subjekta iz točke 122. nije povezano s objavljivanjem izvora neizvjesnosti procjena iz točke 125.
133. Objavljivanje nekih pretpostavki koje bi inače bile neophodne u skladu s točkom 125. nalaže se i drugim MSFI-jima. Na primjer, MRS-om 37 u određenim se okolnostima nalaže objavljivanje glavnih pretpostavki o budućim događajima koji utječu na kategorije rezerviranja. MSFI-jem 13 *Mjerenje fer vrijednosti* nalaže se objavljivanje značajnih pretpostavki (uključujući tehnike vrednovanja i ulazne podatke) koje subjekt primjenjuje prilikom mjerenja fer vrijednosti imovine i obveza koje se iskazuju po fer vrijednosti.

Kapital

134. **Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da ocijene njegove ciljeve, politike i postupke upravljanja kapitalom.**
135. Subjekt radi usklađenosti s točkom 134. objavljuje sljedeće:
- (a) kvalitativne informacije o svojim ciljevima, politikama i postupcima upravljanja kapitalom, uključujući:
 - i. opis stavki kojima upravlja kao kapitalom;
 - ii. ako se na subjekta primjenjuju izvana nametnuti kapitalni zahtjevi, vrstu tih zahtjeva i način njihova uključivanja u upravljanje kapitalom i
 - iii. način na koji ostvaruje svoje ciljeve upravljanja kapitalom;
 - (b) sažete kvantitativne podatke o stavkama kojima upravlja kao kapitalom. Neki subjekti neke financijske obveze (npr. određene oblike podređenog duga) smatraju dijelom kapitala. Drugi subjekti iz kapitala isključuju određene komponente vlasničkog kapitala (npr. komponente koje proizlaze iz zaštite novčanog toka);

- (c) sve promjene u točkama (a) i (b) u odnosu na prethodno razdoblje;
- (d) je li tijekom razdoblja postupao u skladu s izvana nametnutim kapitalnim zahtjevima kojima podliježe;
- (e) ako nije postupao u skladu s izvana nametnutim kapitalnim zahtjevima, posljedice takve neusklađenosti.

Subjekt te objave temelji na informacijama koje se interno dostavljaju ključnom rukovodećem osoblju.

136. Subjekt može upravljati kapitalom na nekoliko načina i na njega se mogu primjenjivati razni kapitalni zahtjevi. Na primjer, konglomerat može obuhvaćati subjekte koji se bave djelatnostima osiguranja i bankarstva i ti subjekti mogu poslovati u nekoliko jurisdikcija. Ako sažeto objavljivanje kapitalnih zahtjeva i načina upravljanja kapitalom ne bi pružilo korisne informacije ili bi korisniku financijskih izvještaja onemogućilo pravilno razumijevanje kapitalnih resursa subjekta, subjekt odvojeno objavljuje informacije za svaki kapitalni zahtjev kojem podliježe.

Financijski instrumenti s opcijom prodaje klasificirani kao vlasnički instrumenti

- 136.A **Za financijske instrumente s opcijom prodaje koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti, subjekt je dužan objaviti (ako već nije drugdje objavljeno):**

- (a) sažete kvantitativne podatke o iznosu klasificiranom kao vlasnički instrument;
- (b) svoje ciljeve, politike i postupke upravljanja svojom obvezom ponovne kupnje ili otkupa instrumenata na zahtjev imatelja instrumenata, uključujući sve promjene u odnosu na prethodno razdoblje;
- (c) očekivane odljeve novca prilikom otkupa ili reotkupa te vrste financijskih instrumenata i
- (d) informacije o načinu utvrđivanja novčanih odljeva prilikom otkupa ili ponovne kupnje.

Druge objave

137. **Subjekt u bilješkama objavljuje:**

- (a) iznos dividendi koji je predložen ili objavljen prije odobrenja izdavanja financijskih izvještaja, ali koji nije priznat kao raspodjela vlasnicima tijekom razdoblja, te pripadajući iznos po dionici i
- (b) nepriznati iznos kumulativnih povlaštenih dividendi.

138. **Ako nisu objavljene drugdje u informacijama objavljenima zajedno s financijskim izvještajima, subjekt objavljuje sljedeće informacije:**

- (a) sjedište i pravni oblik subjekta, zemlju osnutka i adresu registriranog sjedišta (ili glavno mjesto poslovanja ako se razlikuje od registriranog sjedišta);
- (b) opis vrste poslovanja subjekta i njegovih glavnih djelatnosti;
- (c) naziv matičnog društva i krajnjeg matičnog društva grupe i
- (d) ako je riječ o subjektu s ograničenim trajanjem, informacije o trajanju subjekta.

PRIJELAZNE ODREDBE I DATUM STUPANJA NA SNAGU

139. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard usvoji za ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 139.A MRS-om 27 (kako je izmijenjen 2008.) izmijenjena je točka 106. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 27 (izmijenjen 2008.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje. Izmjena se primjenjuje retroaktivno.
- 139.B Dokumentom *Financijski instrumenti s opcijom prodaje i obveze na temelju likvidacije* (izmjene MRS-a 32 i MRS-a 1), objavljenim u veljači 2008., izmijenjena je točka 138. i umetnute su točke 8.A, 80.A i 136.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti te istodobno primijeniti povezane izmjene MRS-a 32, MRS-a 39, MSFI-ja 7 i IFRIC-a 2 *Udjeli članova u združnim subjektima i slični instrumenti*.
- 139.C Točke 68. i 71. izmijenjene su dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja* objavljenim u svibnju 2008. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 139.D Točka 69. izmijenjena je dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja* objavljenim u travnju 2009. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 139.E [Brisano]
- 139.F Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja* objavljenim u svibnju 2010. izmijenjene su točke 106. i 107. i dodana je točka 106.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2011. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena.
- 139.G [Brisano]
- 139.H MSFI-jem 10 i MSFI-jem 12, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjene su točke 4., 119., 123. i 124. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 12.
- 139.I MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su točke 128. i 133. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 139.J Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjene su točke 7., 10., 82., 85.–87., 90., 91., 94., 100. i 115., dodane su točke 10.A, 81.A, 81.B i 82.A i brisane su točke 12., 81., 83. i 84. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2012. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 139.K Standardom MRS 19 *Primanja zaposlenika* (kako je izmijenjen u lipnju 2011.) izmijenjena je definicija pojma „ostala sveobuhvatna dobit” u točki 7. i točki 96. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MRS-a 19 (kako je izmijenjen u lipnju 2011.).
- 139.L Dokumentom *Godišnja poboljšanja iz ciklusa 2009.–2011.*, objavljenim u svibnju 2012., izmijenjene su točke 10., 38. i 41., brisane su točke 39.–40. i dodane su točke 38.A–38.D i 40.A–40.D. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške za godišnja razdoblja* koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 139.M [Brisano]

- 139.N MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjena je točka 34. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 139.O MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 7., 68., 71., 82., 93., 95., 96., 106. i 123. i brisane su točke 139.E, 139.G i 139.M. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 139.P Dokumentom *Inicijativa o objavljivanju* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u prosincu 2014., izmijenjene su točke 10., 31., 54.–55., 82.A, 85., 113.–114., 117., 119. i 122., dodane su točke 30.A, 55.A i 85.A–85.B i brisane su točke 115. i 120. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Subjekti u vezi s tim izmjenama nisu dužni objaviti informacije koje se nalaze u točkama 28.–30. MRS-a 8.
- 139.Q MSFI-jem 16 *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 123. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 139.R MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjene su točke 7., 54. i 82. Dokumentom *Izmjene MSFI-ja 17*, objavljenim u lipnju 2020., dodatno je izmijenjena točka 54. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
- 139.S Dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*, objavljenim 2018., izmijenjene su točke 7., 15., 19.–20., 23.–24., 28. i 89. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Ranija primjena dopuštena je ako subjekt u isto vrijeme primjenjuje sve druge izmjene uvedene dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*. Subjekt izmjene MRS-a 1 primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Međutim, ako utvrdi da bi retroaktivna primjena bila neizvediva ili da bi podrazumijevala neopravdane troškove ili napor, subjekt izmjene MRS-a 1 primjenjuje upućivanjem na točke 23.–28., 50.–53. i 54.F MRS-a 8.
- 139.T Dokumentom *Definicija pojma „značajno”* (izmjene MRS-a 1 i MRS-a 8), objavljenim u listopadu 2018., izmijenjena je točka 7. MRS-a 1 i točka 5. MRS-a 8 i brisana je točka 6. MRS-a 8. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 139.V Dokumentom *Objavljivanje računovodstvenih politika*, objavljenim u veljači 2021., izmijenjene su točke 7., 10., 114., 117. i 122., dodane su točke 117.A–117.E i brisane su točke 118., 119. i 121. Izmijenjena je i MSFI-jeva Izjava o praksama 2 *Prosudbe o značaju*. Subjekt izmjene MRS-a 1 primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

POVLAČENJE MRS-a 1 (REVIDIRAN 2003.)

140. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* revidiran 2003. i izmijenjen 2005.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 2

Zalihe

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati računovodstveni postupak za zalihe. Osnovno pitanje u računovodstvu zaliha jest iznos troškova koji treba priznati kao imovinu i knjižiti do priznavanja povezanih prihoda. Ovaj Standard sadržava upute za određivanje troškova i njihovo kasnije priznavanje kao rashoda, uključujući svaki otpis do neto utržive vrijednosti. Sadržava i upute o metodama koje se primjenjuju za obračun troškova zaliha.

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Ovaj se Standard primjenjuje na sve zalihe, osim:**

(a) [brisan]

(b) financijskih instrumenata (vidjeti MRS 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje* i MSFI 9 *Financijski instrumenti*); i

(c) biološke imovine povezane s poljoprivrednom djelatnošću i poljoprivrednim proizvodima u trenutku žetve (vidjeti MRS 41 *Poljoprivreda*).

3. **Ovaj se Standard ne primjenjuje na mjerenje zaliha u posjedu:**

(a) proizvođača poljoprivrednih i šumarskih proizvoda, poljoprivrednih proizvoda nakon žetve te minerala i mineralnih proizvoda ako se mjere po neto utrživoj vrijednosti u skladu s uvriježenom praksom u tim djelatnostima. Ako se te zalihe mjere po neto utrživoj vrijednosti, promjene njihove vrijednosti priznaju se u dobiti ili gubitku razdoblja u kojem je promjena nastala;

(b) posrednika koji svoje zalihe mjere po fer vrijednosti umanjenoj za trošak prodaje. Ako se te zalihe mjere po fer vrijednosti umanjenoj za trošak prodaje, promjene fer vrijednosti umanjene za trošak prodaje priznaju se u dobiti ili gubitku razdoblja u kojem je promjena nastala.

4. Zalihe iz točke 3. podtočke (a) mjere se po neto utrživoj vrijednosti u određenim fazama proizvodnje. Na primjer, nakon žetve poljoprivrednih usjeva ili vađenja minerala za koje je prodaja zajamčena na temelju terminskog ugovora ili državnog jamstva ili ako postoji aktivno tržište i ako je rizik nemogućnosti prodaje zanemariv. Te se zalihe isključuju samo iz zahtjeva za mjerenje iz ovog Standarda.

5. Posrednici su oni koji kupuju ili prodaju robu za tuđi ili vlastiti račun. Zalihe iz točke 3. podtočke (b) u pravilu se stječu radi prodaje u bliskoj budućnosti i ostvarivanja dobiti iz promjena cijene ili posredničke marže. Ako se te zalihe mjere po fer vrijednosti umanjenoj za trošak prodaje, isključuju se samo iz zahtjeva za mjerenje iz ovog Standarda.

DEFINICIJE

6. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Zalihe su imovina:

(a) **namijenjena prodaji u okviru redovitog poslovanja;**

(b) **u postupku proizvodnje za takvu prodaju ili**

(c) u obliku materijala ili sirovina koji će biti utrošeni u postupku proizvodnje ili u postupku pružanja usluga.

Neto utrživa vrijednost je procijenjena prodajna cijena u okviru redovitog poslovanja umanjena za procijenjene troškove dovršenja i procijenjene troškove koji su potrebni za izvršenje prodaje.

Fer vrijednost je cijena koja bi se postigla prodajom imovine ili platila za prijenos obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*.)

7. Neto utrživa vrijednost odnosi se na neto iznos kojeg subjekt očekuje realizirati prodajom zaliha u okviru redovitog poslovanja. Fer vrijednost odražava cijenu po kojoj iste zalihe mogu biti prodane u urednoj transakciji prodaje istih zaliha između tržišnih sudionika na datum mjerenja na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu. Prva je vrijednost specifična za subjekt, druga nije. Neto utrživa vrijednost zaliha ne mora biti jednaka fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje.
8. Zalihe uključuju kupljenu robu koja se drži radi ponovne prodaje, uključujući npr. trgovačku robu koju je trgovac na malo kupio i koju drži radi ponovne prodaje ili zemljište i druge nekretnine koje se drže radi ponovne prodaje. Zalihe obuhvaćaju i gotove proizvode ili nedovršenu proizvodnju subjekta te materijal i sirovine koji će biti utrošeni u postupku proizvodnje. Troškovi koji nastanu radi ispunjenja ugovora s kupcem zbog kojih ne nastaju zalihe (ili imovina u okviru područja primjene nekog drugog standarda) obračunavaju se u skladu s MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*.

MJERENJE ZALIHA

9. **Zalihe se mjere prema trošku ili neto utrživoj vrijednosti, ovisno o tome što je manje.**

Trošak zaliha

10. **U trošak zaliha uključuju se svi troškovi nabave, troškovi konverzije i drugi troškovi nastali dovođenjem zaliha na postojeću lokaciju i u postojeće stanje.**

Troškovi nabave

11. Troškovi nabave zaliha uključuju nabavnu cijenu, uvozne carine i druge poreze (osim onih za koje subjekt može naknadno ostvariti povrat od poreznih tijela), te troškove prijevoza, pretovara i druge troškove koji se mogu izravno pripisati nabavi gotovih proizvoda, materijala i usluga. Trgovački diskonti, rabati i druge slične stavke odbijaju se pri određivanju troškova nabave.

Troškovi konverzije

12. Troškovi konverzije zaliha uključuju troškove izravno povezane s jedinicama proizvodnje, kao što su troškovi izravnog rada. Uključuju i sustavno razvrstane fiksne i varijabilne opće troškove proizvodnje koji su nastali pretvorbom materijala u gotove proizvode. Fiksni opći troškovi proizvodnje su neizravni troškovi proizvodnje koji ostaju razmjerno nepromijenjeni bez obzira na opseg proizvodnje, kao što su troškovi amortizacije i održavanja proizvodnih objekata, opreme i imovine s pravom korištenja koja se koristi u postupku proizvodnje te troškovi tvorničkog upravljanja i administracije. Varijabilni opći troškovi proizvodnje neizravni su troškovi proizvodnje koji izravno ili gotovo izravno ovise o opsegu proizvodnje, kao što su neizravni troškovi materijala i neizravni troškovi rada.
13. Razvrstavanje fiksnih općih troškova proizvodnje u troškove konverzije temelji se na normalnom proizvodnom kapacitetu. Normalni kapacitet je očekivana prosječna proizvodnja tijekom određenog broja razdoblja ili sezona u normalnim uvjetima, uzimajući u obzir gubitak kapaciteta zbog planiranog održavanja. Stvarna razina proizvodnje može se koristiti ako je približna normalnom kapacitetu. Iznos fiksnih općih troškova proizvodnje razvrstanih na svaku jedinicu proizvodnje ne povećava zbog smanjene proizvodnje ili postrojenja koje nije u funkciji. Nerazvrstani opći troškovi proizvodnje priznaju se kao rashod u razdoblju u kojem su nastali. U razdobljima neuobičajeno visoke proizvodnje smanjuje se iznos fiksnih općih troškova proizvodnje razvrstanih na svaku jedinicu proizvodnje, tako da se zalihe ne mjere iznad normalnih troškova. Varijabilni opći troškovi proizvodnje razvrstavaju se na svaku jedinicu proizvodnje na temelju stvarnog korištenja proizvodnih kapaciteta.

14. U postupku proizvodnje moguće je istodobno proizvesti nekoliko proizvoda. To je npr. slučaj kad se proizvode prerađeni proizvodi ili kad postoje glavni proizvod i nusproizvod. Ako troškove konverzije svakoga proizvoda nije moguće odvojeno utvrditi, potrebno ih je smisleno i dosljedno razvrstati na proizvode. Razvrstavanje se može temeljiti npr. na relativnoj vrijednosti prodaje svakoga proizvoda u fazi proizvodnoga postupka u kojoj je proizvode moguće međusobno razlikovati ili na kraju proizvodnje. Većina nusproizvoda po svojoj je prirodi beznačajna. U tom se slučaju nusproizvodi često mjere po neto utrživoj vrijednosti i ta se vrijednost odbija od troškova glavnog proizvoda. Zato se knjigovodstvena vrijednost glavnog proizvoda bitno ne razlikuje se od njegovih troškova.

Ostali troškovi

15. Ostali se troškovi uključuju u troškove zaliha samo u mjeri u kojoj su povezani s dovođenjem zaliha na postojeću lokaciju i u postojeće stanje. Na primjer, može biti primjereno u troškove zaliha uključiti opće neproizvodne troškove ili troškove oblikovanja proizvoda za određene klijente.
16. Primjeri troškova koji se isključuju iz troškova zaliha i priznaju kao rashod razdoblja u kojem su nastali:
 - (a) neuobičajeni iznos otpadnog materijala, rada ili drugih proizvodnih troškova;
 - (b) troškovi skladištenja, osim ako nisu nužno sastavni dio postupka proizvodnje prije sljedeće proizvodne faze;
 - (c) administrativni opći troškovi koji ne pridonose dovođenju zaliha na postojeću lokaciju i u postojeće stanje i
 - (d) troškovi prodaje.
17. U MRS-u 23 *Troškovi zaduživanja* navode se ograničene okolnosti u kojima se troškovi zaduživanja uključuju u troškove zaliha.
18. Subjekt može nabaviti zalihe s odgodom plaćanja. Ako aranžman sadržava element financiranja, taj se element, npr. razlika između nabavne cijene pod uobičajenim uvjetima kreditiranja i plaćenoga iznosa, priznaje kao rashod za kamate tijekom razdoblja financiranja.
19. [Brisano]

Troškovi poljoprivrednih proizvoda koji su plod biološke imovine

20. U skladu s MRS-om 41 *Poljoprivreda*, zalihe poljoprivrednih proizvoda koje subjekt ubere kao plod svoje biološke imovine početno se mjere po njihovoj fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje u trenutku žetve. To je trošak zaliha na datum primjene ovog Standarda.

Tehnike mjerenja troškova

21. Tehnike mjerenja troškova zaliha, kao što su metoda standardnih troškova ili metoda trgovine na malo, mogu se primjenjivati iz praktičnih razloga ako se njihovom primjenom dobivaju rezultati koji su približni trošku. Pri primjeni metode standardnih troškova uzimaju se u obzir uobičajene količine materijala i sirovina, rada, uobičajena učinkovitost i iskorištenost kapaciteta. Redovito se pregledavaju i po potrebi revidiraju u skladu s postojećim uvjetima.
22. Metoda trgovine na malo često se u sektoru maloprodaje primjenjuje za mjerenje zaliha velikog broja artikala koji se brzo mijenjaju i koji imaju slične marže, za koje nije praktično primijeniti druge metode utvrđivanja troškova. Troškovi zaliha utvrđuju se tako da se prodajna vrijednost zaliha umanjuje za odgovarajući postotak bruto marže. Taj se postotak odnosi na zalihe čija je vrijednost smanjena ispod njihove izvorne prodajne cijene. Često se koristi prosječni postotak za svaki odjel maloprodaje.

Metode obračuna troškova

23. **Troškovi zaliha koje se obično ne mogu međusobno zamjenjivati, te robe i usluga koji su namijenjeni i izdvojeni za posebne projekte određuju se specifičnom identifikacijom njihovih pojedinačnih troškova.**
24. Specifična identifikacija troška znači pripisivanje specifičnih troškova određenim stavkama zaliha. Taj je pristup primjeren za stavke koje se izdvajaju za neki posebni projekt, neovisno o tome jesu li kupljene ili proizvedene. Međutim, specifično utvrđivanje troškova nije primjereno za veliki broj stavki zaliha koje se obično mogu međusobno zamjenjivati. U tim se slučajevima može primijeniti metoda odabira onih stavki koje ostaju u zalihama kako bi se unaprijed odredili učinci na dobit ili gubitak.
25. Troškovi zaliha, osim onih iz točke 23., određuju se primjenom metode prvi ulaz – prvi izlaz (eng. *first-in, first-out* – FIFO) ili metodom ponderiranog prosječnog troška. Subjekt je dužan primjenjivati istu metodu određivanja troškova na sve zalihe slične vrste i namjene u subjektu. Za zalihe drukčije vrste ili namjene primjena drukčijih metoda određivanja troškova može biti opravdana.
26. Na primjer, zalihe koje se koriste u jednom poslovnom segmentu mogu imati drukčiju namjenu od zaliha iste vrste koje se koriste u nekom drugom poslovnom segmentu subjekta. Međutim, različite zemljopisne lokacije zaliha (ili odnosi porezni propisi) same po sebi nisu dostatno opravdanje za primjenu različitih metoda određivanja troškova zaliha.
27. Pretpostavka FIFO metode je da se stavke zaliha koji su prve kupljene ili proizvedene prve i prodaju te da stoga na zalihama na kraju razdoblja ostaju stavke koje su kupljene ili proizvedene posljednje. Prema metodi ponderiranog prosječnog troška, trošak svake stavke zaliha određuje se na temelju ponderiranog prosječnog troška sličnih stavki na početku razdoblja i troška sličnih stavki koje su kupljene ili proizvedene u tom razdoblju. Prosjek se može izračunavati periodično ili po zaprimanju svake dodatne pošiljke, ovisno o okolnostima poslovanja subjekta.

Neto utrživa vrijednost

28. Trošak zaliha možda se neće moći nadoknaditi ako su zalihe oštećene, ako su u cijelosti ili djelomično zastarjele ili ako je smanjena njihova prodajna cijena. Trošak zaliha možda se neće moći nadoknaditi i dođe li do povećanja procijenjenih troškova dovršenja ili procijenjenih troškova koji su potrebni za izvršenje prodaje. Praksa otpisivanja zaliha ispod troška do njihove neto utržive vrijednosti u skladu je sa stajalištem da se imovina ne smije iskazivati u iznosima koji su veći od iznosa koji se očekuju realizirati njihovom prodajom ili korištenjem.
29. Obično se zalihe otpisuju do neto utržive vrijednosti stavku po stavku. U nekim okolnostima, međutim, može biti primjerenije razvrstati slične ili povezane stavke u skupine. To može biti slučaj sa stavkama zaliha koje se odnose na istu proizvodnu liniju i slične su namjene ili krajnje uporabe, koje se proizvode i stavljaju na tržište u istom zemljopisnom području, te čiju vrijednost nije moguće procijeniti odvojeno od drugih stavki iz te proizvodne linije. Nije primjereno otpisivati zalihe na temelju klasifikacije zaliha, npr. gotovu robu, ili sve zalihe iz određenog poslovnog segmenta.
30. Procjene neto utržive vrijednosti temelje se na najpouzdanijim dokazima dostupnima u vrijeme procjena iznosa zaliha za koje se očekuje da će biti realizirani. Tim se procjenama uzimaju u obzir promjene cijena ili troškova koje su izravno povezane s događajima nakon kraja razdoblja u mjeri u kojoj ti događaji potvrđuju uvjete koji su postojali na kraju razdoblja.

31. Procjenama neto utržiive vrijednosti uzima se u obzir i svrha držanja zaliha. Na primjer, neto utržiiva vrijednost količine zaliha koje se drže radi izvršenja ugovora o prodaji ili pružanju usluga temelji se na ugovorenoj cijeni. Ako je za ugovore o prodaji potrebno manje zaliha od postojeće količine koja se drži, neto utržiiva vrijednost viška zaliha temelji se na općim prodajnim cijenama. Iz čvrstih ugovora o prodaji većih količina zaliha od postojeće količine koja se drži ili čvrstih ugovora o nabavi mogu proizaći rezerviranja. Takva rezerviranja obrađena su u MRS-u 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*.
32. Materijal i druge sirovine namijenjeni za proizvodnju zaliha ne otpisuju se ispod troška ako se očekuje da će prodajna cijena gotovih proizvoda u koje će biti ugrađeni biti jednaka ili veća od troška. Međutim, ako pad cijene materijala upućuje na to da će troškovi gotovih proizvoda biti veći od neto utržiive vrijednosti, materijal se otpisuje do neto utržiive vrijednosti. U tim slučajevima troškovi zamjene materijala mogu biti najbolja dostupna mjera njihove neto utržiive vrijednosti.
33. Neto utržiiva vrijednost procjenjuje se iznova u svakom narednom razdoblju. Ako okolnosti koje su u ranijem razdoblju uzrokovale otpis zaliha ispod njihova troška više ne postoje ili ako postoji nepobitan dokaz povećanja neto utržiive vrijednosti zbog promjena ekonomskih okolnosti, poništava se raniji otpis (to je poništenje ograničeno na iznos prvotnoga otpisa vrijednosti) tako da nova knjigovodstvena vrijednost bude niža od troškova i novoutvrđene neto utržiive vrijednosti. To se npr. događa ako je stavka zaliha koja je knjižena po neto utržiivoj vrijednosti zbog smanjenja njezine prodajne cijene još uvijek na zalihama u narednom razdoblju kad je njezina prodajna cijena veća.

PRIZNAVANJE RASHODA

34. **Nakon prodaje zaliha njihova se knjigovodstvena vrijednost obračunava kao rashod u razdoblju u kojem je priznat odnosni prihod. Iznos otpisa zaliha do neto utržiive vrijednosti i svi gubici zaliha priznaju se kao rashod u razdoblju otpisa ili gubitka.** Iznos poništenja otpisa zaliha koje je izvršeno zbog povećanja neto utržiive vrijednosti priznaje se kao smanjenje iznosa zaliha koji se priznaje kao rashod u razdoblju u kojem je poništenje izvršeno.
35. Neke se zalihe mogu rasporediti u drugu imovinu, npr. zalihe koje se koriste kao komponenta nekretnine, postrojenja ili opreme proizvedenih u vlastitoj izvedbi. Zalihe koje se na ovaj način rasporede u neku drugu imovinu priznaju se kao rashod tijekom korisnog vijeka trajanja te imovine.

OBJAVLJIVANJE

36. **U financijskim izvještajima objavljuje se sljedeće:**
 - (a) računovodstvene politike mjerenja zaliha, uključujući primijenjenu metodu određivanja troškova zaliha;
 - (b) ukupna knjigovodstvena vrijednost zaliha i knjigovodstvena vrijednost po klasifikacijama primjerenima subjektu;
 - (c) knjigovodstvena vrijednost zaliha iskazanih po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje;
 - (d) iznos zaliha priznat kao rashod tijekom razdoblja;
 - (e) iznos otpisa zaliha priznat kao rashod u razdoblju u skladu s točkom 34.;
 - (f) iznos poništenja otpisa zaliha koji je priznat kao smanjenje iznosa zaliha priznatog kao rashod u razdoblju u skladu s točkom 34.;

(g) okolnosti ili događaji koji su doveli do poništenja otpisa zaliha u skladu s točkom 34. i

(h) knjigovodstvena vrijednost zaliha založenih kao instrument osiguranja obveza.

37. Informacije o knjigovodstvenoj vrijednosti iskazanoj u različitim klasifikacijama zaliha te o opsegu promjena te imovine korisni su za korisnike financijskih izvještaja. Obično se zalihe klasificiraju kao trgovačka roba, sirovine, materijal, nedovršena proizvodnja i gotovi proizvodi.
38. Iznosi zaliha priznati kao rashod tijekom razdoblja, koji se često nazivaju troškovi prodaje, uključuju troškove koji su prethodno bili uključeni u mjerenje prodanih zaliha te nerazvrstane opće troškove proizvodnje i neuobičajene iznose troškova proizvodnje zaliha. I okolnosti poslovanja subjekta mogu biti razlog za uključivanje drugih iznosa, kao što su troškovi distribucije.
39. Neki subjekti usvojili su oblik izvještaja o dobiti ili gubitku u kojem objavljuju iznose koji nisu troškovi zaliha priznati kao rashod tijekom razdoblja. U tom obliku subjekt prikazuje analizu rashoda s klasifikacijom na temelju vrste troškova. U tom slučaju subjekt objavljuje troškove priznate kao rashod za sirovine i potrošni materijal, troškove rada i druge troškove zajedno s iznosom neto promjene zaliha u razdoblju.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

40. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 40.A [Brisano]
- 40.B [Brisano]
- 40.C MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su definicija fer vrijednosti u točki 6. i točka 7. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 40.D [Brisano]
- 40.E MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjene su točke 2., 8., 29. i 37. i brisana je točka 19. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 40.F MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 2. i brisane su točke 40.A, 40.B i 40.D. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 40.G MSFI-jem 16 *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 12. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.

POVLAČENJE DRUGIH OBJAVA

41. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 2 *Zalihe* (revidiran 1993.).
42. Ovaj Standard zamjenjuje SIC-1 *Različite metode određivanja troškova zaliha*.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 7

Izveštaj o novčanim tokovima ⁽²⁾

CILJ

Informacije o novčanim tokovima subjekta dobra su osnova korisnicima financijskih izvještaja za procjenu sposobnosti subjekta da stvara novac i novčane ekvivalente te potrebe subjekta za korištenjem tih novčanih tokova. Korisnicima je za ekonomske odluke koje donose nužno ocijeniti mogućnost subjekta za stvaranje novca i novčanih ekvivalenata, te vrijeme i izvjesnost njihova stvaranja.

Cilj je ovog Standarda propisati pružanje informacija o povijesnim promjenama stanja novca i novčanih ekvivalenata subjekta u izvještaju o novčanim tokovima, u kojem se klasificiraju novčani tokovi razdoblja ostvareni od poslovnih, ulagačkih i financijskih aktivnosti.

PODRUČJE PRIMJENE

- 1. Subjekt je dužan sastaviti izvještaj o novčanim tokovima u skladu sa zahtjevima iz ovog Standarda i prezentirati ga kao sastavni dio svojih financijskih izvještaja za svako razdoblje za koje se prezentiraju financijskih izvještaji.**
2. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 7 *Izveštaj o promjenama financijskog položaja*, donesen u srpnju 1977.
3. Korisnike financijskih izvještaja subjekta zanima kako subjekt stvara i koristi novac i novčane ekvivalente. To ne ovisi o vrsti djelatnosti subjekta ni o tome može li se novac smatrati proizvodom subjekta, kao u slučaju financijskih institucija. Subjekti trebaju novac u bitnome iz istih razloga neovisno o različitosti njihovih glavnih djelatnosti čijim obavljanjem ostvaruju prihode. Novac im je potreban za poslovanje, plaćanje obveza i osiguranje povrata ulagateljima. Stoga se ovim Standardom svim subjektima nalaže prezentiranje izvještaja o novčanim tokovima.

KORISTI OD INFORMACIJA O NOVČANIM TOKOVIMA

4. Izveštaj o novčanim tokovima, kad se koristi s ostalim financijskim izvještajima, pruža informacije koje korisnicima omogućuju da ocijene promjene neto imovine subjekta, njegovu financijsku strukturu (uključujući njegovu likvidnost i solventnost) te mogućnost subjekta da utječe na iznose i vrijeme novčanih tokova radi prilagodbe promjenjivim okolnostima i prilikama. Informacije o novčanim tokovima korisne su za procjenu mogućnosti subjekta za stvaranje novca i novčanih ekvivalenata te korisnicima omogućuju da razviju modele za procjenu i usporedbu sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova različitih subjekata. Te informacije olakšavaju usporedivost izvještaja o poslovnoj uspješnosti različitih subjekata jer uklanjaju učinke primjene različitih računovodstvenih postupaka za iste transakcije i poslovne događaje.
5. Povijesne informacije o novčanim tokovima često se koriste kao pokazatelj iznosa, vremena i izvjesnosti budućih novčanih tokova. Korisne su i za provjeru točnosti prijašnjih procjena budućih novčanih tokova i za razmatranje odnosa između profitabilnosti i neto novčanoga toka te učinka promjene cijena.

DEFINICIJE

6. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Novac obuhvaća novac u blagajni i depozite po viđenju.

Novčani ekvivalenti kratkotrajna su, visoko likvidna ulaganja koja se mogu brzo konvertirati u poznate iznose novca i koja su izložena beznačajnom riziku promjena vrijednosti.

Novčani tokovi su priljevi i odljevi novca i novčanih ekvivalenata.

Poslovne aktivnosti glavne su prihodovno-proizvodne djelatnosti subjekta i druge aktivnosti, osim ulagačkih ili financijskih aktivnosti.

⁽²⁾ IASB je u rujnu 2007. izmijenio naslov MRS-a 7 iz *Izveštaji o novčanim tokovima* u *Izveštaj o novčanim tokovima* nakon revizije MRS-a 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* iz 2007.

Ulagačke aktivnosti su stjecanje i otuđenje dugotrajne imovine i drugih ulaganja koja nisu uključena u novčane ekvivalente.

Financijske aktivnosti su aktivnosti koje rezultiraju promjenama iznosa i sastava uplaćenog vlasničkog kapitala i zaduženja subjekta.

Novac i novčani ekvivalenti

7. Novčani ekvivalenti drže se za potrebe ispunjenja kratkoročnih novčanih obveza, a ne za ulaganja ili za druge potrebe. Ulaganje se smatra novčanim ekvivalentom ako se može lako pretvoriti u poznati iznos novca i ako je izloženo beznačajnom riziku promjena vrijednosti. Stoga se ulaganje obično smatra novčanim ekvivalentom samo ako ima kratak rok dospijeca od npr. tri mjeseca ili manje od datuma stjecanja. Ulaganja u vlasnički kapital isključena su iz novčanih ekvivalenata osim ako su u biti novčani ekvivalenti, npr. u slučaju povlaštenih dionica stečenih netom prije njihova dospijeca i s već određenim datumom otkupa.
8. Zaduženja kod banaka obično se smatraju financijskim aktivnostima. Međutim, u nekim zemljama prekoračenja po bankovnim računima koja se podmiruju na zahtjev sastavni su dio subjekta upravljanja novcem. U tim se okolnostima prekoračenja po bankovnim računima uključuju kao komponenta novca i novčanih ekvivalenata. Takvi bankovni aranžmani odlikuju se čestim promjenama stanja bankovnih računa od pozitivnog do negativnog.
9. Novčani tokovi ne uključuju promjene između stavki koje čine novac ili novčane ekvivalente jer su te komponente dio subjekta upravljanja novcem, a ne njegovih poslovnih, ulagačkih i financijskih aktivnosti. Upravljanje novcem uključuje ulaganje viška novca i novčanih ekvivalenata.

PREZENTIRANJE IZVJEŠTAJA O NOVČANIM TOKOVIMA

10. **U izvještaju o novčanim tokovima iskazuju se novčani tokovi tijekom razdoblja, klasificirani po poslovnim, ulagačkim i financijskim aktivnostima.**
11. Subjekt iskazuje svoje novčane tokove od poslovnih, ulagačkih i financijskih aktivnosti na način koji najbolje odgovara njegovu poslovanju. Klasifikacija po aktivnostima pruža korisnicima informacije koje im omogućuju da procijene učinak tih aktivnosti na financijski položaj subjekta i iznos njegova novca i novčanih ekvivalenata. Te se informacije mogu iskoristiti i za ocjenu odnosa među tim aktivnostima.
12. Jedna transakcija može obuhvaćati različito klasificirane novčane tokove. Na primjer, ako novčana otplata kredita uključuje i kamatu i glavnice, element kamate može se klasificirati kao poslovna aktivnost, a element glavnice može se klasificirati kao financijska aktivnost.

Poslovne aktivnosti

13. Iznos novčanih tokova koji proizlaze iz poslovnih aktivnosti ključni je pokazatelj razmjera u kojem je poslovanje subjekta stvorilo dostatne novčane tokove za otplatu kredita, očuvanje poslovne sposobnosti subjekta, isplatu dividendi i nova ulaganja bez korištenja vanjskih izvora financiranja. Informacije o specifičnim komponentama povijesnih novčanih tokova iz poslovanja korisne su, zajedno s drugim informacijama, za predviđanje budućih novčanih tokova iz poslovanja.
14. Novčani tokovi od poslovnih aktivnosti prvenstveno se ostvaruju iz glavnih prihodovno-proizvodnih djelatnosti subjekta. Stoga su uglavnom rezultat transakcija i drugih događaja koji se uzimaju u obzir pri određivanju dobiti ili gubitka. Primjeri novčanih tokova od poslovnih aktivnosti:
 - (a) novčani primici od prodaje robe i pružanja usluga;
 - (b) novčani primici od licenci, naknada, provizija i drugih prihoda;
 - (c) novčane isplate dobavljačima za robu i usluge;
 - (d) novčane isplate zaposlenicima i u ime zaposlenika;

- (e) [brisan]
- (f) novčane isplate ili povrati poreza na dobit, osim ako se mogu posebno povezati s financijskim i ulagačkim aktivnostima i
- (g) novčani primici i isplate na temelju ugovora o zastupanju ili trgovini.

Neke transakcije, kao što je prodaja stavke postrojenja, mogu uzrokovati nastanak dobitka ili gubitka koji se uključuje u priznatu dobit ili gubitak. Novčani tokovi koji se odnose na takve transakcije jesu novčani tokovi od ulagačkih aktivnosti. Međutim, novčane isplate za proizvodnju ili stjecanje imovine namijenjene za iznajmljivanje drugima i za kasniju prodaju, kako je opisano u točki 68.A MRS-a 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* jesu novčani tokovi od poslovnih aktivnosti. Novčani primici od najma i kasnije prodaje takve imovine također su novčani tokovi od poslovnih aktivnosti.

15. Subjekt može posjedovati vrijednosne papire i kredite namijenjene trgovanju, te su oni u tom slučaju slični zalihama koje su posebno nabavljene za daljnju prodaju. Stoga se novčani tokovi koji proizlaze iz kupnje i prodaje vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju klasificiraju kao novčani tokovi iz poslovnih aktivnosti. Slično se i novčani predujmovi i krediti od financijskih institucija obično klasificiraju kao novčani tokovi od poslovnih aktivnosti jer se odnose na glavnu prihodovno-proizvodnu djelatnost subjekta.

Ulagačke aktivnosti

16. Važno je odvojeno objavljivanje novčanih tokova koji proizlaze iz ulagačkih aktivnosti jer novčani tokovi prikazuju razmjer u kojem su izdaci nastali za sredstva namijenjena za stvaranje budućih prihoda i novčanih tokova. Kao ulagačke aktivnosti mogu se klasificirati samo izdaci koji dovode do priznavanja imovine u izvještaju o financijskom položaju. Primjeri novčanih tokova koji proizlaze iz ulagačkih aktivnosti:
- (a) novčane isplate za stjecanje nekretnina, postrojenja i opreme, nematerijalne i druge dugotrajne imovine. Ta plaćanja uključuju plaćanja koja se odnose na kapitalizirane troškove razvoja te nekretnine, postrojenja i opremu u vlastitoj izvedbi;
 - (b) novčani primici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme, nematerijalne i druge dugotrajne imovine;
 - (c) novčane isplate za stjecanje vlasničkih ili dužničkih instrumenata drugih subjekata i udjela u zajedničkim pothvatima (osim plaćanja za takve instrumente koji se smatraju novčanim ekvivalentima ili su namijenjeni trgovanju);
 - (d) novčani primici od prodaje vlasničkih ili dužničkih instrumenata drugih subjekata i udjela u zajedničkim pothvatima (osim primitaka za takve instrumente koji se smatraju novčanim ekvivalentima ili su namijenjeni trgovanju);
 - (e) novčani predujmovi i zajmovi odobreni drugim osobama (osim predujmova i kredita od financijske institucije);
 - (f) novčani primici od otplata predujmova i zajmova odobrenih drugim osobama (osim predujmova i kredita od financijske institucije);
 - (g) novčane isplate na temelju terminskih ugovora o budućnosnicama, terminskih unaprijednih ugovora, ugovora o opciji i ugovora o zamjeni, osim ako su ti ugovori namijenjeni trgovanju ili ako su plaćanja klasificirana kao financijske aktivnosti i
 - (h) novčani primici na temelju terminskih ugovora o budućnosnicama, terminskih unaprijednih ugovora, ugovora o opciji i ugovora o zamjeni, osim ako su ti ugovori namijenjeni trgovanju ili ako su primici klasificirani kao financijske aktivnosti.

Ako se ugovor iskazuje kao zaštita od rizika za neku prepoznatljivu poziciju, novčani tokovi od tog ugovora klasificiraju se na isti način kao i novčani tokovi od pozicije koja se štiti od rizika.

Financijske aktivnosti

17. Važno je odvojeno objavljivanje novčanih tokova koji proizlaze iz financijskih aktivnosti jer je pružateljima kapitala subjektu korisno za predviđanje potraživanja iz budućih novčanih tokova. Primjeri novčanih tokova koji proizlaze iz financijskih aktivnosti:
- (a) novčani primici od izdavanja dionica ili drugih vlasničkih instrumenata;
 - (b) novčane isplate vlasnicima za stjecanje ili otkup dionica subjekta;
 - (c) novčani primici od izdavanja zadužnica, kredita, pozajmica, obveznica, hipotekarnih kredita i drugih kratkoročnih ili dugoročnih zaduženja;
 - (d) novčane otplate uzajmljenih iznosa i
 - (e) novčane isplate zajmoprimca za smanjenje nepodmirene obveze za najam.

IZVJEŠTAVANJE O NOVČANIM TOKOVIMA OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI**18. Subjekt je dužan iskazati novčane tokove od poslovnih aktivnosti primjenom:**

- (a) **izravne metode, prema kojoj se objavljuju glavne skupine bruto novčanih primitaka i bruto novčanih isplata ili**
 - (b) neizravne metode, prema kojoj se dobit ili gubitak usklađuju za učinke transakcija nenovčane prirode, za sva pasivna ili aktivna vremenska razgraničenja prošlih ili budućih novčanih primitaka od poslovanja ili plaćanja, te za stavke prihoda ili rashoda povezane s ulagačkim ili financijskim novčanim tokovima.
19. Subjekti se potiču da novčane tokove od poslovnih aktivnosti iskazuju primjenom izravne metode. Izravna metoda omogućuje informacije koje mogu biti korisne za procjenu budućih novčanih tokova, a ne mogu se dobiti primjenom neizravne metode. Primjenom izravne metode, informacije o glavnim skupinama bruto novčanih primitaka i bruto novčanih isplata mogu se dobiti:
- (a) iz računovodstvenih evidencija subjekta ili
 - (b) usklađenjem prihoda od prodaje, troškova prodaje (kod financijskih institucija kamata i sličnih prihoda te rashoda za kamate i sličnih troškova) i drugih stavki iz izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti za:
 - i. promjene zaliha te potraživanja i obveza iz poslovanja tijekom razdoblja;
 - ii. druge nenovčane stavke i
 - iii. druge stavke čiji su novčani učinci ulagački ili financijski novčani tokovi.
20. Primjenom neizravne metode, neto novčani tok od poslovnih aktivnosti utvrđuje se usklađenjem dobiti ili gubitka za učinke:
- (a) promjene zaliha te potraživanja i obveza iz poslovanja tijekom razdoblja;
 - (b) nenovčanih stavki, kao što su amortizacija, rezerviranja, odgođene porezne obveze, neostvareni dobiti i gubici od tečajnih razlika i neraspodijeljena dobit pridruženih društava i
 - (c) svih drugih stavki čiji su novčani učinci ulagački ili financijski novčani tokovi.

Neto novčani tok od poslovnih aktivnosti može se iskazati i primjenom neizravne metode na način da se prikažu prihodi i rashodi objavljeni u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti i promjene zaliha te potraživanja i obveza iz poslovanja tijekom razdoblja.

ISKAZIVANJE NOVČANIH TOKOVA OD ULAGAČKIH I FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI

- 21. Subjekt je dužan odvojeno iskazivati glavne skupine bruto novčanih primitaka i bruto novčanih isplata proizašlih iz ulagačkih i financijskih aktivnosti, osim novčanih tokova opisanih u točkama 22. i 24. koji se iskazuju na neto osnovi.**

ISKAZIVANJE NOVČANIH TOKOVA NA NETO OSNOVI

- 22. Novčani tokovi koji proizlaze iz sljedećih poslovnih, ulagačkih ili financijskih aktivnosti mogu se iskazivati na neto osnovi:**

(a) novčani primici i isplate za račun kupaca ako novčani tokovi ne odražavaju aktivnosti subjekta, nego aktivnosti kupca i

(b) novčani primici i isplate za stavke s brzim obrtajem, velikim iznosima i kratkim rokovima dospjeća.

23. Primjeri novčanih primitaka i isplata iz točke 22. podtočke (a):

(a) odobrenje i isplata depozita po viđenju u banci;

(b) sredstva koja investicijski subjekti drže za klijente i

(c) najamnine naplaćene za račun vlasnika nekretnina i isplaćene tim vlasnicima.

- 23.A Primjeri novčanih primitaka i isplata iz točke 22. podtočke (b) su predujmovi i njihova otplata u vezi s:

(a) iznosima glavnice koji se odnose na klijente s kreditnim karticama;

(b) kupnjom i prodajom ulaganja i

(c) drugim kratkoročnim zaduženjima, npr. čiji je rok dospjeća tri mjeseca ili kraći.

- 24. Novčani tokovi koji proizlaze iz svake od sljedećih aktivnosti financijske institucije mogu se iskazivati na neto osnovi:**

(a) novčani primici i isplate za odobrenje i isplatu depozita s fiksnim datumom dospjeća;

(b) plasman depozita u drugim financijskim institucijama i povlačenje depozita iz drugih financijskih institucija i

(c) novčani predujmovi i krediti odobreni klijentima i otplata tih predujmova i kredita.

NOVČANI TOKOVI U STRANOJ VALUTI

- 25. Novčani tokovi koji proizlaze iz transakcija u stranoj valuti evidentiraju se u funkcijskoj valuti subjekta na način da se na iznos u stranoj valuti primijeni tečaj koji vrijedi za funkcijsku i stranu valutu na datum novčanoga toka.**

- 26. Novčani tokovi inozemnog društva kćeri preračunavaju se po tečajevima koji vrijede za funkcijsku i stranu valutu na datume tih novčanih tokova.**

27. Novčani tokovi u stranoj valuti iskazuju se u skladu s MRS-om 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta*. Njime se dopušta primjena tečaja koji je približan stvarnom tečaju. Na primjer, prosječni ponderirani tečaj za određeno razdoblje može se primijeniti za evidentiranje transakcija u stranoj valuti ili za preračunavanje novčanih tokova inozemnog društva kćeri. Međutim, MRS-om 21 ne dopušta se primjena tečaja na kraju izvještajnog razdoblja za preračunavanje novčanih tokova inozemnog društva kćeri.
28. Neostvareni dobiti i gubici koji proizlaze iz promjena tečajeva strane valute nisu novčani tokovi. Međutim, učinak promjena tečajeva na novac i novčane ekvivalente koji se drže ili dospijevaju u stranoj valuti iskazuje se u izvještaju o novčanim tokovima radi usklađenja novca i novčanih ekvivalenata na početku i na kraju razdoblja. Taj se iznos iskazuje odvojeno od novčanih tokova od poslovnih, ulagačkih i financijskih aktivnosti i uključuje eventualne razlike koje su mogle nastati da su ti novčani tokovi iskazani po tečajevima na kraju razdoblja.
29. [Brisano]
30. [Brisano]

KAMATE I DIVIDENDE

31. **Novčani tokovi od primljenih i isplaćenih kamata i dividendi objavljuju se odvojeno. Svaki se dosljedno klasificira iz razdoblja u razdoblje kao poslovne, ulagačke ili financijske aktivnosti.**
32. Ukupan iznos kamata plaćenih tijekom razdoblja objavljuje se u izvještaju o novčanim tokovima neovisno o tome je li priznat rashod u dobiti ili gubitku ili je kapitaliziran u skladu s MRS-om 23 *Troškovi zaduživanja*.
33. Financijske institucije obično plaćene kamate te primljene kamate i dividende klasificiraju kao novčane tokove od poslovanja. Međutim, ne postoji usuglašeno stajalište o klasifikaciji tih novčanih tokova kod drugih subjekata. Plaćene kamate te primljene kamate i dividende mogu se klasificirati kao novčani tokovi od poslovanja jer se uzimaju u obzir pri određivanju dobiti ili gubitka. Plaćene kamate te primljene kamate i dividende mogu se klasificirati i kao novčani tokovi od financijskih odnosno ulagačkih aktivnosti jer su to troškovi stjecanja financijskih sredstava ili povrati na ulaganja.
34. Isplaćene dividende mogu se klasificirati kao novčani tok od financijskih aktivnosti jer su one trošak stjecanja financijskih sredstava. Isplaćene dividende mogu se klasificirati i kao komponenta novčanih tokova od poslovnih aktivnosti kako bi se korisnicima olakšalo utvrđivanje sposobnosti subjekta da isplati dividende iz novčanih tokova od poslovnih aktivnosti.

POREZI NA DOBIT

35. **Novčani tokovi koji proizlaze iz poreza na dobit objavljuju se odvojeno i klasificiraju kao novčani tokovi od poslovnih aktivnosti, osim ako ih je moguće jasno povezati s financijskim i ulagačkim aktivnostima.**
36. Porez na dobit proizlazi iz transakcija iz kojih nastaju novčani tokovi koji se u izvještaju o novčanim tokovima klasificiraju kao poslovne, ulagačke ili financijske aktivnosti. Dok je porezni rashod moguće lako povezati s ulagačkim ili financijskim aktivnostima, povezane porezne novčane tokove često nije nemoguće utvrditi i oni mogu nastati u različitom razdoblju u odnosu na novčane tokove iz odnosnih transakcija. Stoga se plaćeni porezi obično klasificiraju kao novčani tokovi od poslovnih aktivnosti. Međutim, ako je određeni porezni novčani tok moguće povezati s određenom transakcijom iz koje nastaju novčani tokovi koji se klasificiraju kao ulagačke ili financijske aktivnosti, ta je porezni novčani tok klasificira kao ulagačka ili financijska aktivnost, ovisno o slučaju. Ako se porezni novčani tokovi raspoređuju na nekoliko skupina aktivnosti, objavljuje se ukupni iznos plaćenih poreza.

ULAGANJA U DRUŠTVA KĆERI, PRIDRUŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE POTHVATE

37. Ako se pri obračunu ulaganja u pridruženo društvo, zajednički pothvat ili društvo kćer primjenjuje metoda udjela ili metoda troška, ulagatelj u izvještaju o novčanim tokovima iskazuje samo novčane tokove između njega samoga i subjekta u koji se ulaže, npr. dividende i predujmove.

38. Subjekt koji svoje udjele u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu iskazuje primjenom metode udjela dužan je u svoj izvještaj o novčanim tokovima uključiti novčane tokove iz svojih ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat te raspodjele i druge isplate ili primitke između njega i pridruženog društva ili zajedničkog pothvata.

PROMJENE VLASNIČKIH UDJELA U DRUŠTVIMA KĆERIMA I DRUGIM POSLOVNIM SUBJEKTIMA

39. **Ukupni novčani tokovi proizašli iz stjecanja ili gubitka kontrole nad društvima kćerima ili drugim poslovnim subjektima iskazuju se odvojeno i klasificiraju kao ulagačke aktivnosti.**

40. **Subjekt je, agregirano, za stjecanje i gubitak kontrole nad društvima kćerima ili drugim poslovnim subjektima tijekom razdoblja dužan objaviti sljedeće:**

(a) **ukupnu plaćenu ili primljenu naknadu;**

(b) **udio naknade u novcu i novčanim ekvivalentima;**

(c) **iznos novca i novčanih ekvivalenata u društvima kćerima ili drugim poslovnim subjektima nad kojima je kontrola stečena ili izgubljena i**

(d) **iznos imovine i obveza, osim novca i novčanih ekvivalenata, u društvima kćerima ili drugim poslovnim subjektima nad kojima je kontrola stečena ili izgubljena, sažeto po glavnim kategorijama.**

- 40.A Investicijski subjekt, kako je definiran u MSFI-ju 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*, ne treba primjenjivati točku 40. podtočku (c) ili (d) na ulaganje u društvo kćer koje se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

41. Odvojeno iskazivanje učinaka stjecanja ili gubitka kontrole nad društvima kćerima ili drugim poslovnim subjektima na novčane tokove kao zasebnih stavki, zajedno s odvojenim objavljivanjem iznosa imovine i obveza koje su stečene ili otuđene, olakšava razlikovanje tih novčanih tokova od novčanih tokova koji proizlaze iz drugih poslovnih, ulagačkih i financijskih aktivnosti. Učinci gubitka kontrole na novčane tokove ne odbijaju se od učinaka stjecanja kontrole.

42. Ukupni iznos novca koji je plaćen ili primljen kao naknada za stjecanje odnosno gubitak kontrole nad društvom kćeri i drugim poslovnim subjektima iskazuje se u izvještaju o novčanim tokovima umanjen za novac i novčane ekvivalente koji su stečeni ili otuđeni u takvim transakcijama, događajima ili promijenjenim okolnostima.

- 42.A Novčani tokovi koji proizlaze iz promjena vlasničkih udjela u društvu kćeri koje ne dovode do gubitka kontrole klasificiraju se kao novčani tokovi od financijskih djelatnosti, osim ako je društvo kćer u vlasništvu investicijskog subjekta, kako je definiran u MSFI-ju 10, i mjere se po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

- 42.B Promjene vlasničkih udjela u društvu kćeri koje ne dovode do gubitka kontrole, npr. kada matično društvo naknadno kupi ili proda vlasničke instrumente društva kćeri, obračunavaju se kao transakcije vlasničkim instrumentima (vidjeti MSFI 10), osim ako je društvo kćer u vlasništvu investicijskog subjekta, i mjere se po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Stoga se nastali novčani tokovi klasificiraju na isti način kao i ostale transakcije s vlasnicima opisane u točki 17.

NENOVČANE TRANSAKCIJE

43. **Uлагаčke i financijske transakcije u kojima se ne koriste novac ili novčani ekvivalenti isključuju se iz izvještaja o novčanim tokovima. Takve se transakcije objavljuju drugdje u financijskim izvještajima na način kojim se pružaju sve bitne informacije o tim ulagačkim i financijskim aktivnostima.**

44. Mnoge ulagačke i financijske aktivnosti ne utječu izravno na tekuće novčane tokove, ali utječu na strukturu kapitala i imovine subjekta. Isključenje nenovčanih transakcija iz izvještaja o novčanim tokovima u skladu je s ciljem izvještaja o novčanim tokovima jer te stavke ne uključuju novčane tokove tekućeg razdoblja. Primjeri nenovčanih transakcija:

- (a) stjecanje imovine izravnim preuzimanjem povezanih obveza ili na temelju najma;
- (b) stjecanje subjekta izdavanjem vlasničkog instrumenta i
- (c) konverzija duga u vlasnički kapital.

PROMJENE OBVEZA KOJE PROIZLAZE IZ FINACIJSKIH AKTIVNOSTI

44.A Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da ocijene promjene u obvezama koje proizlaze iz financijskih aktivnosti, uključujući promjene koje proizlaze iz novčanih tokova i nenovčane promjene.

44.B U mjeri u kojoj je to potrebno za ispunjenje zahtjeva iz točke 44.A, subjekt je dužan objaviti sljedeće promjene obveza koje proizlaze iz financijskih aktivnosti:

- (a) promjene koje proizlaze iz financijskih novčanih tokova;
- (b) promjene koje proizlaze iz stjecanja ili gubitka kontrole nad društvima kćerima ili drugim poslovnim subjektima;
- (c) učinak promjena tečaja stranih valuta;
- (d) promjene fer vrijednosti i
- (e) druge promjene.

44.C Obveze koje proizlaze iz financijskih aktivnosti obveze su za koje su u izvještaju o novčanim tokovima novčani tokovi klasificirani ili za koje će budući novčani tokovi biti klasificirani kao novčani tokovi od financijskih aktivnosti. Osim toga, zahtjev za objavljivanje iz točke 44.A primjenjuje se i na promjene financijske imovine (npr. imovine kojom se pruža zaštita od rizika za obveze koje proizlaze iz financijskih aktivnosti) ako su novčani tokovi iz te financijske imovine uključeni ili ako će budući novčani tokovi biti uključeni u novčane tokove od financijskih aktivnosti.

44.D Zahtjev za objavljivanje iz točke 44.A može se ispuniti i usklađenjem u izvještaju o financijskom položaju početnog i završnog stanja obveza koje proizlaze iz financijskih aktivnosti, uključujući promjene iz točke 44.B. Ako subjekt objavi takvo usklađenje, dužan je objaviti dovoljno informacija kojima se korisnicima financijskih izvještaja omogućuje da povežu stavke obuhvaćene usklađenjem s izvještajem o financijskom položaju i izvještajem o novčanim tokovima.

44.E Ako subjekt objavi informacije u skladu s točkom 44.A zajedno s informacijama o promjenama druge imovine i obveza, dužan je promjene obveza koje proizlaze iz financijskih aktivnosti objaviti odvojeno od promjena te druge imovine i obveza.

KOMPONENTE NOVCA I NOVČANIH EKIVALENATA

45. Subjekt je dužan objaviti komponente novca i novčanih ekvivalenata i iskazati usklađenje iznosa u svojem izvještaju o novčanim tokovima s ekvivalentnim stavkama iskazanima u izvještaju o financijskom položaju.

46. Budući da u svijetu postoje razne prakse upravljanja novcem i razni bankovnih aranžmani, subjekt je radi usklađenosti s MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* dužan objaviti politiku na temelju koje određuje sastav novca i novčanih ekvivalenata.

47. Učinak bilo koje promjene politike određivanja komponenti novca i novčanih ekvivalenata, npr. promjena klasifikacije financijskih instrumenata koji su se ranije smatrali dijelom ulagačkog portfelja subjekta, iskazuje se u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.

DRUGA OBJAVLJIVANJA

- 48. Subjekt je dužan zajedno s obrazloženjem posloводства objaviti iznose značajnih stanja novca i novčanih ekvivalenata koje subjekt drži, a koja nisu raspoloživa za potrebe grupe.**

49. Stanja novca i novčanih ekvivalenata koje subjekt drži u raznim okolnostima nisu raspoloživa za potrebe grupe. Primjeri uključuju stanja novca i novčanih ekvivalenata koja drži društvo kćer koje posluje u zemlji u kojoj se primjenjuju devizne kontrole ili druga zakonska ograničenja ako ta stanja nisu raspoloživa za opće potrebe matičnog društva i drugih društava kćeri.

50. Korisnicima za razumijevanje financijskog položaja i likvidnosti subjekta mogu biti relevantne i dodatne informacije. Potiče se objavljivanje tih informacija, zajedno s obrazloženjem posloводства, koje mogu uključivati:

(a) iznos neiskorištenih primljenih zaduženja koja su mu na raspolaganju za buduće poslovne aktivnosti i podmirenje kapitalnih obveza, uz navođenje ograničenja za korištenje tih sredstava;

(c) agregirani iznos novčanih tokova koji predstavljaju povećanja proizvodnog kapaciteta, odvojeno od novčanih tokova nužnih za održanje proizvodnog kapaciteta i

(d) iznos novčanih tokova koji proizlaze iz poslovnih, ulagačkih i financijskih aktivnosti u svakom izvještajnom segmentu (vidjeti MSFI 8 *Poslovni segmenti*).

51. Odvojeno objavljivanje novčanih tokova koji predstavljaju povećanja proizvodnog kapaciteta i novčanih tokova nužnih za održanje proizvodnog kapaciteta korisnicima omogućuje da utvrde ulaže li subjekt dovoljno u održanje svojeg proizvodnog kapaciteta. Subjekt koji nedovoljno ulaže u održanje svojeg proizvodnog kapaciteta može dovesti u pitanje buduću profitabilnosti u korist tekuće likvidnosti i raspodjele vlasnicima.

52. Objavljivanje novčanih tokova po segmentima korisnicima omogućuje bolje razumijevanje odnosa između novčanih tokova poduzeća u cjelini i novčanih tokova njegovih sastavnih dijelova, te raspoloživosti i varijabilnosti novčanih tokova po segmentima.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

53. Ovaj se Standard primjenjuje na financijske izvještaje za razdoblja koja su započela 1. siječnja 1994. ili nakon tog datuma.

54. MRS-om 27 (s izmjenama iz 2008.) izmijenjene su točke 39.–42. i dodane su točke 42.A i 42.B. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 27 (izmijenjen 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje. Izmjene se primjenjuju retroaktivno.

55. Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjena je točka 14. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti i primijeniti točku 68.A MRS-a 16.

56. Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u travnju 2009., izmijenjena je točka 16. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

57. MSFI-jem 10 i MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi*, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjene su točke 37., 38. i 42.B i brisana je točka 50. (b). Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.
58. Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjene su točke 42.A i 42.B i dodana je točka 40.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena dokumenta *Investicijski subjekti*. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je istodobno primijeniti sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.
59. MSFI 16-jem *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjene su točke 17. i 44. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
60. Dokumentom *Inicijativa o objavljivanju* (Izmjene MRS-a 7), objavljenim u siječnju 2016., dodane su točke 44.A–44. E. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2017. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Pri prvoj primjeni tih izmjena subjekt nije dužan objaviti usporedne informacije za prethodna razdoblja.
61. MSFI-jem 17 *Ugovori o osiguranju*, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjena je točka 14. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 8

Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati kriterije za odabir i promjenu računovodstvenih politika, uključujući računovodstveni postupak i objavljivanje promjena računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena te ispravke pogrešaka. Svrha je Standarda povećati relevantnost i pouzdanost financijskih izvještaja subjekta te usporedivost tih financijskih izvještaja kroz različita razdoblja i s financijskim izvještajima drugih subjekata.
2. Zahtjevi za objavljivanje računovodstvenih politika, osim onih koji se odnose na promjene računovodstvenih politika, utvrđeni su u MRS-u 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*.

PODRUČJE PRIMJENE

3. Ovaj se Standard primjenjuje pri odabiru i primjeni računovodstvenih politika, računovodstva promjena računovodstvenih politika, promjena računovodstvenih procjena i ispravljanju pogrešaka iz prethodnog razdoblja.
4. Porezni učinci ispravaka pogrešaka iz prethodnog razdoblja i retroaktivnih usklađenja radi primjene promjena računovodstvenih politika obračunavaju se i objavljuju u skladu s MRS-om 12 *Porez na dobit*.

DEFINICIJE

5. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Računovodstvene politike posebna su načela, osnove, dogovori, pravila i postupci koje subjekt primjenjuje pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja.

Računovodstvene procjene su novčani iznosi u financijskim izvještajima koji se ne mogu sa sigurnošću mjeriti.

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI-ji) standardi su i tumačenja koje je usvojio Odbor za Međunarodne računovodstvene standarde (IASB). Oni obuhvaćaju:

(a) **međunarodne standarde financijskog izvještavanja;**

(b) **međunarodne računovodstvene standarde;**

(c) **tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC) i**

(d) **tumačenja Stalnog odbora za tumačenje (SIC) ⁽³⁾.**

Pojam *značajno* definiran je u točki 7. MRS-a 1 i u ovom se Standardu koristi u istom značenju.

Pogreške iz prethodnog razdoblja su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci u financijskim izvještajima subjekta za jedno ili više prethodnih razdoblja koje su nastale jer nisu korištene ili su pogrešno korištene pouzdane informacije:

(a) **koje su bile dostupne kad su financijski izvještaji za ta razdoblja odobreni za objavljivanje i**

⁽³⁾ Definicija MSFI-ja izmijenjena je nakon promjena naziva uvedenih revidiranim Ugovorom o osnivanju Zaklade za MSFI-je iz 2010.

(b) čije se prikupljanje i korištenje prilikom sastavljanja i prezentiranja tih financijskih izvještaja moglo razumno očekivati.

Takve pogreške uključuju učinke matematičkih pogrešaka, pogrešne primjene računovodstvenih politika, previde ili pogrešno tumačenje činjenica te prijeveru.

Retroaktivna primjena je primjena nove računovodstvene politike na transakcije, druge događaje i okolnosti kao da se ta politika oduvijek primjenjivala.

Retroaktivno prepravljnje je ispravljanje priznavanja, mjerenja i objavljivanja iznosa elemenata financijskih izvještaja kao da u prethodnom razdoblju pogreška nije ni načinjena.

Neizvedivo: primjena zahtjeva je neizvediva ako ga subjekt ne može primijeniti unatoč svim razumnim nastojanjima da to učini. Za određeno prethodno razdoblje retroaktivna primjena promjene računovodstvene politike ili retroaktivno prepravljnje radi ispravka pogreške neizvedivi su:

(a) ako nije moguće utvrditi učinke retroaktivne primjene ili retroaktivnog prepravljnja;

(b) ako je za retroaktivnu primjenu ili retroaktivno prepravljnje nužno pretpostaviti kakve bi bile namjere posloводства u tom razdoblju ili

(c) ako je za retroaktivnu primjenu ili retroaktivno prepravljnje nužno u velikoj mjeri procijeniti iznose i ako informacije o tim procjenama koje:

i. pružaju dokaze o okolnostima koje su postojale na datum ili datume na koje bi te iznose trebalo priznati, mjeriti ili objaviti i

ii. koje bi bile dostupne u vrijeme kad su financijski izvještaji za to prethodno razdoblje bili odobreni za objavljivanje,

treba razlikovati od drugih informacija.

Prospektivna (buduća) primjena promjene računovodstvenih politika i priznavanja učinka promjene računovodstvene procjene znači:

(a) primjena nove računovodstvene politike na transakcije, druge događaje i okolnosti koji su nastali nakon datuma promjene politike i

(b) priznavanje učinka promjene računovodstvene procjene u tekućem i budućim razdobljima na koja ta promjena utječe.

6. [Brisano]

RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Odabir i primjena računovodstvenih politika

7. **Kada se određeni MSFI izričito primjenjuje na određenu transakciju, druge događaje ili okolnosti, računovodstvena politika ili politike koje se primjenjuju na tu stavku određuju se primjenom tog MSFI-ja.**

8. Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja utvrđuju se računovodstvene politike koje IASB smatra osnovom za sastavljanje financijskih izvještaja koji sadržavaju korisne i pouzdane informacije o transakcijama, drugim događajima i okolnostima na koje se primjenjuju. Te se politike ne trebaju primjenjivati ako je učinak njihove primjene beznačajan. Međutim, nije primjereno beznačajno odstupiti od međunarodnih standarda financijskog izvještavanja ili ostaviti neispravljenima beznačajna odstupanja od tih standarda da bi se postigla određena prezentacija financijskog položaja, financijske uspješnosti ili novčanih tokova subjekta.

9. Međunarodni standard financijskog izvještavanja popraćeni su uputama koje subjektima olakšavaju primjenu zahtjeva iz tih standarda. U svakoj takvoj uputi navedeno je li ona sastavni dio MSFI-ja. Uputa koja je sastavni dio MSFI-ja obvezna je. Uputa koja nije sastavni dio MSFI-ja ne sadržava zahtjeve koji se odnose na financijske izvještaje.
10. **Ako nema MSFI-ja koji se izričito primjenjuje na određenu transakciju, druge događaje ili okolnosti, posloводство je dužno prema vlastitoj prosudbi izraditi i primjenjivati računovodstvenu politiku koja će rezultirati informacijama koje su:**
- (a) relevantne za potrebe donošenja ekonomskih odluka korisnika i
 - (b) pouzdane, tako da financijski izvještaji:
 - i. vjerno prikazuju financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove subjekta;
 - ii. odražavaju ekonomsku bit transakcija, drugih događaja i okolnosti, a ne samo pravnu formu;
 - iii. budu neutralni i nepristrani;
 - iv. budu sastavljeni s oprezom i
 - v. budu potpuni u svim značajnim aspektima.
11. **Pri donošenju prosudbe iz točke 10. posloводство je dužno sagledati i razmotriti primjenjivost sljedećih izvora silaznim redoslijedom:**
- (a) zahtjeve iz MSFI-ja koji se odnose na slična i povezana pitanja i
 - (b) definicije, kriterije priznavanja i koncepte mjerenja imovine, obveza, prihoda i rashoda iz *Koncepcijskog okvira za financijsko izvještavanje (Koncepcijski okvir)* ⁽⁴⁾.
12. Pri donošenju prosudbe iz točke 10. posloводство može razmotriti i najnovije objave drugih tijela koja donose standarde i koja pri izradi računovodstvenih standarda koriste sličan koncepcijski okvir, drugu stručnu literaturu i prihvaćene prakse u nekoj djelatnosti, u mjeri u kojoj to nije u suprotnosti s izvorima iz točke 11.

Dosljednost računovodstvenih politika

13. **Subjekt je dužan dosljedno birati i primjenjivati računovodstvene politike na slične transakcije, druge događaje i okolnosti, osim ako neki MSFI posebno nalaže ili dopušta kategorizaciju stavki za koje mogu biti prikladne različite politike. Ako neki MSFI nalaže ili dopušta takvu kategorizaciju, prikladna se računovodstvena politika odabire i dosljedno primjenjuje na svaku kategoriju.**

Promjene računovodstvenih politika

14. **Subjekt mijenja računovodstvenu politiku samo ako:**

- (a) promjenu nalaže određeni MSFI ili
- (b) promjena je osnova za financijske izvještaje koji sadržavaju pouzdanije i relevantnije informacije o učincima transakcija, drugih događaja ili okolnosti na financijski položaj, financijsku uspješnost ili novčane tokove subjekta.

⁽⁴⁾ U točki 54.G objašnjena je izmjena tog zahtjeva za potrebe stanja regulatornih računa.

15. Korisnici financijskih izvještaja trebaju moći uspoređivati financijske izvještaje subjekta tijekom vremena kako bi utvrdili kretanja njegova financijskog položaja, financijske uspješnosti i novčanih tokova. Stoga se iste računovodstvene politike primjenjuju u svakom razdoblju i od jednog do sljedećeg razdoblja, osim ako je za promjenu računovodstvene politike ispunjen jedan od kriterija iz točke 14.
16. **Sljedeće se ne smatra promjenama računovodstvenih politika:**
- (a) **primjena neke računovodstvene politike na transakcije, druge događaje ili okolnosti koji se bitno razlikuju od prethodnih i**
- (b) **primjena nove računovodstvene politike na transakcije, druge događaje ili okolnosti kojih prethodno nije bilo ili su bili beznačajni.**
17. Početna primjena politike revalorizacije imovine u skladu s MRS-om 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* ili MRS-om 38 *Nematerijalna imovina* promjena je računovodstvene politike koja se smatra revalorizacijom u skladu s MRS-om 16 ili MRS-om 38, a ne u skladu s ovim Standardom.
18. Točke 19.–31. ne primjenjuju se na promjenu računovodstvene politike opisanu u točki 17.

Primjena promjena računovodstvenih politika

19. **Podložno točki 23.:**

- (a) subjekt je dužan računovodstveno iskazati promjenu računovodstvene politike koja se posljedica početne primjene određenog MSFI-ja u skladu s posebnim prijelaznim odredbama iz tog MSFI-ja, ako ih ima, i
- (b) **ako subjekt računovodstvenu politiku promijeni nakon početne primjene određenog MSFI-ja koji ne sadržava posebne prijelazne odredbe o toj promjeni ili ako dobrovoljno promijeni računovodstvenu politiku, subjekt je dužan tu promjenu primijeniti retroaktivno.**
20. Za potrebe ovog Standarda, ranija primjena MSFI-ja ne smatra se dobrovoljnom promjenom računovodstvene politike.
21. Ako nema MSFI-ja koji se izričito primjenjuje na određenu transakciju, druge događaje ili okolnosti, posloводство može u skladu s točkom 12. primijeniti računovodstvenu politiku iz najnovijih objava drugih tijela koja donose standarde i koja pri izradi računovodstvenih standarda koriste sličan konceptijski okvir. Ako subjekt nakon primjene tih objava odluči promijeniti računovodstvenu politiku, ta se promjena smatra dobrovoljnom promjenom računovodstvene politike i objavljuje kao takva.

Retroaktivna primjena

22. **Podložno točki 23., ako se promjena računovodstvene politike primjenjuje retroaktivno u skladu s točkom 19. podtočkom (a) ili (b), subjekt je dužan za prvo prezentirano prethodno razdoblje uskladiti početno stanje svake komponente kapitala na koju to utječe te ostalih usporednih iznosa objavljenih za svako prezentirano prethodno razdoblje kao da se nova računovodstvena politika oduvijek primjenjivala.**

Ograničenja retroaktivne primjene

23. Ako se točkom 19. podtočkom (a) ili (b) nalaže retroaktivna primjena, promjena računovodstvene politike primjenjuje se retroaktivno, osim ako je neizvedivo utvrditi učinke za određeno razdoblje ili kumulativni učinak promjene.
24. Ako je za određeno razdoblje neizvedivo utvrditi učinke promjene računovodstvene politike na usporedne informacije za jedno ili više prezentiranih prethodnih razdoblja, subjekt je dužan novu računovodstvenu politiku primijeniti na knjigovodstvene vrijednosti imovine i obveza na početku prvog razdoblja za koje je retroaktivna primjena izvediva, a to može biti i tekuće razdoblje, te na odgovarajući način uskladiti početno stanje svake komponente kapitala na koju to utječe u tom razdoblju.

25. **Ako je na početku tekućeg razdoblja neizvedivo odrediti kumulativni učinak primjene nove računovodstvene politike na sva prethodna razdoblja, subjekt je dužan uskladiti usporedne informacije kako bi novu politiku mogao prospektivno primjenjivati od prvog mogućeg datuma.**
26. Ako novu računovodstvenu politiku primjenjuje retroaktivno, subjekt tu politiku primjenjuje na usporedne informacije za onoliko prethodnih razdoblja koliko je to izvedivo. Retroaktivna primjena na prethodno razdoblje izvediva je samo ako se može odrediti kumulativni učinak na iznose u početnom i završnom izvještaju o financijskom položaju za to razdoblje. Iznos izvršenog usklađenja koje se odnosi na razdoblja prije onih prezentiranih u financijskim izvještajima iskazuje se u početnom stanju svake komponente kapitala na koju to utječe u prvom prezentiranom prethodnom razdoblju. Obično se usklađuje zadržana dobit. Međutim, moguće je izvršiti usklađenje neke druge komponente kapitala (npr. radi usklađenosti s određenim MSFI-jem). Retroaktivno se usklađuju i sve druge informacije o prethodnim razdobljima, kao što su sažeci povijesnih financijskih podataka, u mjeri u kojoj je to izvedivo.
27. Ako je subjektu neizvedivo retroaktivno primijeniti novu računovodstvenu politiku jer ne može odrediti kumulativni učinak primjene politike na sva prethodna razdoblja, subjekt u skladu s točkom 25. primjenjuje novu politiku od početka prvog razdoblja za koje je to izvedivo. Subjekt stoga ne uzima u obzir dio kumulativnog usklađenja imovine, obveza i kapitala koji je nastao prije tog datuma. Promjena računovodstvene politike dopuštena je čak i ako je neizvediva njezina prospektivna primjena za neko prethodno razdoblje. Točke 50.–53. sadržavaju upute o tome kad je primjena nove računovodstvene politike na jedno ili više prethodnih razdoblja neizvediva.

Objavljivanje

28. **Ako početna primjena MSFI-ja utječe na tekuće ili koje prethodno razdoblje, ako je mogla utjecati na to razdoblje, ali je neizvedivo odrediti iznos usklađenja, ili bi mogla utjecati na buduća razdoblja, subjekt je dužan objaviti:**
- (a) naziv MSFI-ja;
 - (b) ovisno o slučaju, da je promjena računovodstvene politike izvršena u skladu s prijelaznim odredbama;
 - (c) vrstu promjene računovodstvene politike;
 - (d) ovisno o slučaju, opis prijelaznih odredaba;
 - (e) ovisno o slučaju, prijelazne odredbe koje bi mogle utjecati na buduća razdoblja;
 - (f) za tekuće razdoblje i svako prezentirano prethodno razdoblje, u mjeri u kojoj je to izvedivo, iznos usklađenja za:
 - i. svaku stavku financijskog izvještaja na koju to utječe i
 - ii. ako se na subjekt primjenjuje MRS 33 *Zarade po dionici*, za osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici;
 - (g) iznos usklađenja koji se odnosi na razdoblja prije prezentiranih razdoblja, u mjeri u kojoj je to izvedivo i
 - (h) ako je retroaktivna primjena iz točke 19. podtočke (a) ili (b) neizvediva za određeno prethodno razdoblje ili za razdoblja prije prezentiranih razdoblja, okolnosti koje su do toga dovele te opis načina i početka primjene promjene računovodstvene politike.

Te informacije ne treba ponovno objavljivati u financijskim izvještajima za naredna razdoblja.

29. Ako dobrovoljna promjena računovodstvene politike utječe na tekuće ili koje prethodno razdoblje, ako je mogla utjecati na to razdoblje, ali je neizvedivo odrediti iznos usklađenja, ili bi mogla utjecati na buduća razdoblja, subjekt je dužan objaviti:
- (a) vrstu promjene računovodstvene politike;
 - (b) razloge zbog kojih primjena nove računovodstvene politike pruža pouzdane i relevantnije informacije;
 - (c) za tekuće razdoblje i svako prezentirano prethodno razdoblje, u mjeri u kojoj je to izvedivo, iznos usklađenja za:
 - i. svaku stavku financijskog izvještaja na koju to utječe i
 - ii. ako se na subjekt primjenjuje MRS 33, za osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici;
 - (d) iznos usklađenja koji se odnosi na razdoblja prije prezentiranih razdoblja, u mjeri u kojoj je to izvedivo i
 - (e) ako je retroaktivna primjena neizvediva za određeno prethodno razdoblje ili za razdoblja prije prezentiranih razdoblja, okolnosti koje su do toga dovele te opis načina i početka primjene promjene računovodstvene politike.

Te informacije ne treba ponovno objavljivati u financijskim izvještajima za naredna razdoblja.

30. Ako subjekt nije počeo primjenjivati neki novi MSFI koji je već objavljen, ali još nije stupio na snagu, dužan je objaviti:
- (a) tu činjenicu i
 - (b) informacije, koje su poznate ili ih se može razumno procijeniti, relevantne za određivanje mogućega učinka primjene novog MSFI-ja na financijske izvještaje subjekta u razdoblju početne primjene.
31. Pri postupanju u skladu s točkom 30. subjekt razmatra hoće li objaviti:
- (a) naziv novog MSFI-ja;
 - (b) vrstu predstojeće promjene ili promjena računovodstvene politike;
 - (c) datum do kojega se nalaže početak primjene MSFI-ja;
 - (d) planirani datum početne primjene tog MSFI-ja i
 - (e) ili:
 - i. opis očekivanog učinka te početne primjene MSFI-ja na financijske izvještaje subjekta ili
 - ii. ako taj učinak nije poznat i nije ga moguće razumno procijeniti, izjavu o tome.

RAČUNOVODSTVENE PROCJENE

32. Računovodstvenom politikom može biti propisano da se stavke u financijskim izvještajima mjere na način koji podrazumijeva nesigurnost mjerenja, odnosno računovodstvenom politikom može biti propisano da se te stavke mjere novčanim iznosima koji se ne mogu izravno utvrditi već se moraju procijeniti. U tom slučaju subjekt izrađuje računovodstvenu procjenu kako bi ostvario cilj utvrđen računovodstvenom politikom. Izrada računovodstvenih procjena uključuje primjenu prosudbi ili pretpostavki na temelju najnovijih, pouzdanih informacija. Primjeri računovodstvenih procjena uključuju:
- (a) rezervacije za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u skladu s MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*;
 - (b) neto utrživu vrijednost stavke zaliha u skladu s MRS-om 2 *Zalihe*;
 - (c) fer vrijednost imovine ili obveze, u skladu s MSFI-jem 13 *Mjerenje fer vrijednosti*;
 - (d) troškove amortizacije stavke nekretnina, postrojenja i opreme, u skladu s MSFI-jem 16 i
 - (e) rezerviranja za obveze iz jamstava, u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*.
- 32.A Subjekt za izradu računovodstvene procjene koristi tehnike mjerenja i ulazne podatke. Tehnike mjerenja uključuju tehnike procjene (npr. tehnike koje se koriste za mjerenje rezervacija za umanjenje vrijednosti za očekivane kreditne gubitke u skladu s MSFI-jem 9) i tehnike vrednovanja (npr. tehnike koje se koriste za mjerenje fer vrijednosti imovine ili obveze u skladu s MSFI-jem 13).
- 32.B Pojam „procjena” u MSFI-jima ponekad se odnosi na procjenu koja nije računovodstvena procjena kako je definirana u ovom Standardu. Na primjer, ponekad se odnosi na ulazne podatke koji se koriste u izradi računovodstvenih procjena.
33. Razumne procjene bitne su pri sastavljanju financijskih izvještaja i ne umanjuju njihovu pouzdanost.

Promjene računovodstvenih procjena

34. Subjekt će možda trebati promijeniti računovodstvenu procjenu ako se promijene okolnosti na kojima se temeljila računovodstvena procjena ili zbog novih informacija, novih događaja ili više iskustva. Promjena računovodstvene procjene po svojoj se prirodi ne odnosi na prethodna razdoblja i ne smatra se ispravkom pogreške.
- 34.A Učinci promjene ulaznog podatka ili promjene tehnike mjerenja na računovodstvenu procjenu smatraju se promjenama računovodstvenih procjena, osim ako proizlaze iz ispravka pogrešaka iz prethodnih razdoblja.
35. Promjena osnove za mjerenje smatra se promjenom računovodstvene politike, a ne promjenom računovodstvene procjene. Ako je teško razlikovati promjenu računovodstvene politike od promjene računovodstvene procjene, promjena se smatra promjenom računovodstvene procjene.

Primjena promjena računovodstvenih procjena

36. **Učinak promjene računovodstvene procjene, osim promjene na koju se primjenjuje točka 37., priznaje se prospektivno i uključuje u dobit i gubitak:**
- (a) u razdoblju promjene ako promjena utječe samo na to razdoblje ili
 - (b) u razdoblju promjene i u budućim razdobljima ako promjena utječe na oboje.

37. **Opseg u kojem promjena računovodstvene procjene uzrokuje promjene imovine i obveza ili se odnosi na neku stavku kapitala priznaje se usklađenjem knjigovodstvenih vrijednosti povezanih stavki imovine, obveza ili kapitala u razdoblju promjene.**
38. Prospektivno priznavanje učinka promjene računovodstvene procjene znači da se promjena primjenjuje na transakcije, druge događaje i okolnosti od datuma te promjene. Promjena računovodstvene procjene može utjecati samo na dobit ili gubitak tekućega razdoblja, ili na dobit ili gubitak tekućeg i budućih razdoblja. Na primjer, promjena iznosa rezervacije za umanjene vrijednosti za očekivane kreditne gubitke utječe samo na dobit ili gubitak tekućeg razdoblja i zato se priznaje u tekućem razdoblju. Međutim, promjena procijenjenog korisnog vijeka trajanja ili očekivanog obrasca trošenja budućih ekonomskih koristi sadržanih u imovini koja se amortizira utječe na troškove amortizacije u tekućem razdoblju i u svakom budućem razdoblju tijekom preostalog korisnog vijeka trajanja te imovine. U oba se slučaja učinak promjene koja se odnosi na tekuće razdoblje priznaje kao prihod ili rashod ili rashod tekućeg razdoblja. Učinak na buduća razdoblja, ako ga ima, priznaje se kao prihod ili rashod u tim budućim razdobljima.

Objavljivanje

39. **Subjekt je dužan objaviti vrstu i iznos promjene računovodstvene procjene koja utječe na tekuće razdoblje ili se očekuje da će utjecati na buduća razdoblja, uz iznimku objave učinka na buduća razdoblja ako je procjena tog učinka neizvediva.**
40. Ako se ne objavi iznos učinka na buduća razdoblja jer je procjena neizvediva, subjekt je dužan tu činjenicu objaviti.

POGREŠKE

41. Pogreške mogu nastati u vezi s priznavanjem, mjerenjem, prezentiranjem ili objavljivanjem elemenata financijskih izvještaja. Financijski izvještaji nisu u skladu s međunarodnim standardima financijskog izvještavanja ako sadržavaju značajne pogreške ili namjerno počinjene beznačajne pogreške kako bi se financijsko stanje, financijska uspješnost ili novčani tokovi subjekta prikazali na određeni način. Moguće pogreške tekućeg razdoblja otkrivene u tom razdoblju ispravljaju se prije odobrenja financijskih izvještaja za objavljivanje. Međutim, značajne pogreške ponekad se otkriju tek u narednom razdoblju pa se te pogreške iz prethodnog razdoblja ispravljaju u usporednim informacijama iskazanim u financijskim izvještajima za to naredno razdoblje (vidjeti točke 42.–47.).
42. **Podložno točki 43., subjekt je dužan retroaktivno ispraviti značajnu pogrešku iz prethodnog razdoblja u prvom skupu financijskih izvještaja odobrenih za objavljivanje nakon njezina otkrivanja i to:**
- (a) **prepravljivanjem usporednih iznosa za prezentirano prethodno razdoblje u kojem je pogreška nastala; ili**
- (b) **ako je pogreška nastala prije prvog prezentiranog prethodnog razdoblja, prepravljivanjem početnog stanja imovine, obveza i kapitala za prvo prezentirano prethodno razdoblje.**

Ograničenja retroaktivnog prepravljivanja

43. Pogreška iz prethodnog razdoblja ispravlja se retroaktivnim prepravljivanjem, osim ako je neizvedivo odrediti učinke pogreške na to razdoblje ili kumulativni učinak pogreške.
44. Ako je neizvedivo odrediti učinak pogreške u određenom razdoblju na usporedne informacije za jedno ili više prezentiranih prethodnih razdoblja, subjekt je dužan prepraviti početno stanje imovine, obveza i kapitala za prvo razdoblje za koje je retroaktivno prepravljivanje izvedivo (a to može biti i tekuće razdoblje).
45. **Ako je na početku tekućeg razdoblja neizvedivo odrediti kumulativni učinak pogreške na sva prethodna razdoblja, subjekt je dužan prepraviti usporedne informacije kako bi prospektivno ispravio pogrešku od prvog mogućeg datuma.**

46. Ispravak pogreške iz prethodnog razdoblja isključuje se iz dobiti i gubitka za razdoblje u kojem je pogreška otkrivena. Sve iskazane informacije o ranijim razdobljima, uključujući sažetke povijesnih financijskih podataka, retroaktivno se prepravljaju u mjeri u kojoj je to izvedivo.
47. Ako je neizvedivo odrediti iznos pogreške (npr. pogreška u primjeni računovodstvene politike) za sva prethodna razdoblja, subjekt je u skladu s točkom 45. dužan prospektivno prepraviti usporedne informacije od prvog mogućeg datuma. Subjekt stoga ne uzima u obzir dio kumulativnog prepravljanja imovine, obveza i kapitala koji je nastao prije tog datuma. Točke 50.–53. sadržavaju upute o tome kad je ispravljanje pogreške za jedno ili više prethodnih razdoblja neizvedivo.
48. Ispravljanje pogrešaka razlikuje se od promjena računovodstvenih procjena. Računovodstvene procjene po prirodi su aproksimacije koje treba promijeniti kad se pojave dodatne informacije. Na primjer, dobitak ili gubitak priznati nakon nepredviđenog događaja ne smatraju se ispravkom pogreške.

Objavljivanje pogrešaka iz prethodnog razdoblja

49. **Primjenjujući točku 42., subjekt je dužan objaviti sljedeće:**

(a) **vrstu pogreške iz prethodnog razdoblja;**

(b) **za svako prezentirano prethodno razdoblje, u mjeri u kojoj je to izvedivo, iznos ispravka za:**

i. **svaku stavku financijskog izvještaja na koju to utječe i**

ii. **ako se na subjekt primjenjuje MRS 33, za osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici;**

(c) **iznos ispravka na početku prvog prezentiranog prethodnog razdoblja i**

(d) **ako je retroaktivno prepravljanje za određeno prethodno razdoblje neizvedivo, okolnosti koje su do toga dovele te opis načina i trenutka ispravka pogreške.**

Te informacije ne treba ponovno objavljivati u financijskim izvještajima za naredna razdoblja.

NEIZVEDIVOST RETROAKTIVNE PRIMJENE I RETROAKTIVNOG PREPRAVLJANJA

50. U nekim slučajevima neizvedivo je usklađenje usporednih informacija iz određenog ranijeg razdoblja da bi se postigla usporedivost s tekućim razdobljem. Na primjer, podaci se u prethodnom razdoblju ili razdobljima nisu prikupljali na način koji bi omogućio retroaktivnu primjenu nove računovodstvene politike (uključujući, za potrebe točaka 51.–53., prospektivnu primjenu na prethodna razdoblja) ili retroaktivno prepravljanje radi ispravka pogreške iz prethodnog razdoblja, a rekonstrukcija informacija može biti neizvediva.
51. Procjene su često potrebne prilikom primjene računovodstvene politike na priznate ili objavljene elemente financijskih izvještaja o transakcijama, drugim događajima ili okolnostima. Procjene su same po sebi subjektivne, a mogu se izraditi i nakon isteka izvještajnog razdoblja. Izrada procjena potencijalno je teža pri retroaktivnoj primjeni računovodstvene politike ili retroaktivnom prepravljanju radi ispravka pogreške iz prethodnog razdoblja jer je od odnosne transakcije, drugih događaja ili okolnosti proteklo više vremena. Međutim, procjene koje se odnose na prethodna razdoblja i procjene koje se odnose na tekuće razdoblje imaju isti cilj, a to je da procjena mora odražavati okolnosti koje su postojale u trenutku transakcije, drugih događaja ili okolnosti.

52. Stoga za retroaktivnu primjenu nove računovodstvene politike ili ispravak pogreške iz prethodnog razdoblja informacije:

- (a) koje pružaju dokaze o okolnostima koje su postojale na datum odnosno datume transakcije, drugih događaja ili okolnosti i
- (b) koje bi bile dostupne u vrijeme kad su financijski izvještaji za to prethodno razdoblje bili odobreni za objavljivanje,

treba razlikovati od drugih informacija. Kod nekih vrsta procjena (npr. mjerenje fer vrijednosti na temelju značajnih ulaznih podataka koji nisu vidljivi) neizvedivo je razlikovati ove vrste informacija. Ako je za retroaktivnu primjenu nove računovodstvene politike ili ispravak pogreške iz prethodnog razdoblja nužna znatna procjena za koju te dvije vrste informacija nije moguće razlikovati, neizvedivo je retroaktivno primijeniti novu računovodstvenu politiku, odnosno retroaktivno ispraviti pogrešku iz prethodnog razdoblja.

53. Pri primjeni nove računovodstvene politike na prethodno razdoblje ili ispravku iznosa iz prethodnog razdoblja ne smiju se koristiti novija saznanja ni za pretpostavke o namjerama posloводства u prethodnom razdoblju niti za procjenu iznosa koji su priznati, izmjereni ili objavljeni u prethodnom razdoblju. Na primjer, ako ispravlja pogrešku iz prethodnog razdoblja koja je nastala pri izračunu njegove obveze za kumulirana bolovanja zaposlenika u skladu s MRS-om 19 *Primanja zaposlenih*, subjekt ne uzima u obzir informacije o neobično jakoj sezoni gripe u sljedećem razdoblju koje su postale dostupne nakon što su financijski izvještaji za prethodno razdoblje odobreni za objavljivanje. Činjenica da su značajne procjene često potrebne pri izmjeni usporednih informacija iskazanih za prethodna razdoblja nije prepreka za pouzdano usklađenje ili ispravak usporednih informacija.

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

54. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.

54.A [Brisano]

54.B [Brisano]

54.C MSFI-jem 13 *Mjerenje fer vrijednosti*, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je točka 52. Subjekt u izmjeni primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.

54.D [Brisano]

54.E MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 53. i brisane su točke 54.A, 54. B i 54.D. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

54.F Dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*, objavljenim 2018., izmijenjene su točka 6. i točka 11. podtočka (b). Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Ranija primjena dopuštena je ako subjekt u isto vrijeme primjenjuje sve druge izmjene uvedene dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*. Subjekt izmjene točke 6. i točke 11. podtočke (b) primjenjuje retroaktivno u skladu s ovim Standardom. Međutim, ako utvrdi da retroaktivna primjena ne bi bila praktična ili da bi podrazumijevala neopravdane troškove ili napor, subjekt izmjene točke 6. i točke 11. podtočke (b) primjenjuje upućivanjem na točke 23.–28. ovog Standarda. Ako bi retroaktivna primjena izmjenjena iz dokumenta *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja* podrazumijevala neopravdane troškove ili napor, subjekt pri primjeni točaka 23.–28. ovog Standarda svaki izraz „neizvedivo”, osim u zadnjoj rečenici točke 27., tumači tako da znači „podrazumijeva neopravdane troškove ili napor”, a svaki izraz „izvedivo” tako da znači „moguće bez neopravdanih troškova i napora”.

- 54.G Ako ne primjenjuje MSFI 14 *Regulatorni računi*, subjekt je pri primjeni točke 11. podtočke (b) na stanja regulatornih računa dužan i dalje upućivati na definicije, kriterije za priznavanje i koncepte mjerenja iz *Okvira za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja* ⁽⁵⁾, umjesto na one iz *Koncepcijskog okvira*, i razmotriti njihovu primjenjivost. Stanje regulatornih računa je stanje svakog rashoda (ili prihoda) koje se ne priznaje kao imovina ili obveza u skladu s drugim primjenjivim MSFI-jima, ali ga regulator cijena uključuje, ili se očekuje da će ga uključiti, prilikom utvrđivanja cijene ili cijena koje se mogu zaračunati kupcima. Regulator cijena je tijelo koje je zakonom ili drugim propisom ovlašteno za utvrđivanje cijena ili raspona cijena koji su za subjekt obvezujući. Regulator cijena može biti neovisno tijelo ili sa subjektom povezana osoba, uključujući upravni odbor samog subjekta, ako je to tijelo na temelju zakona ili drugog propisa dužno utvrđivati cijene u interesu kupaca i radi sveukupne financijske održivosti subjekta.
- 54.H Dokumentom *Definicija pojma „značajno”* (izmjene MRS-a 1 i MRS-a 8), objavljenim u listopadu 2018., izmijenjena je točka 7. MRS-a 1 i točka 5. MRS-a 8 i brisana je točka 6. MRS-a 8. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 54.I Dokumentom *Definicija računovodstvenih procjena*, objavljenim u veljači 2021., izmijenjene su točke 5., 32., 34., 38. i 48. i dodane točke 32.A, 32.B i 34.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Subjekt te izmjene primjenjuje na promjene računovodstvenih procjena i promjene računovodstvenih politika do kojih dođe na početku ili nakon početka prvog godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem je primijenio te izmjene.

POVLAČENJE DRUGIH OBJAVA

55. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 8 *Neto dobit ili gubitak razdoblja, temeljne pogreške i promjene računovodstvenih politika*, koji je bio revidiran 1993.
56. Ovaj Standard zamjenjuje sljedeća tumačenja:
- (a) SIC-2 *Dosljednost – kapitalizacija troškova zaduživanja* i
 - (b) SIC-18 *Dosljednost – alternativne metode*.

⁽⁵⁾ Upućivanje na IASC-ov *Okvir za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja*, koji je Odbor usvojio 2001.

[Napomena urednika: Izvadak iz IASC-ova *Okvira za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja*, kojeg je Odbor usvojio 2001., dostupan je na internetskim stranicama Zaklade koje se odnose na MRS 8, pod „Potpora provedbi MSFI-ja”.]

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 10

Događaji nakon izvještajnog razdoblja

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati:

(a) kad bi subjekt trebao uskladiti svoje financijske izvještaje za događaje nakon izvještajnog razdoblja i

(b) informacije koje bi subjekt trebao objaviti o datumu odobrenja financijskih izvještaja za objavu te o događajima nakon izvještajnog razdoblja.

Standardom se također nalaže da subjekt svoje financijske izvještaje ne sastavlja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja ako se na temelju događaja nakon izvještajnog razdoblja može zaključiti da takva pretpostavka nije primjerena.

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Ovaj se Standard primjenjuje na računovodstveno iskazivanje i objavljivanje događaja nakon izvještajnog razdoblja.**

DEFINICIJE

3. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Događaji nakon izvještajnog razdoblja su povoljni ili nepovoljni događaji koji nastupe od kraja izvještajnog razdoblja do datuma odobrenja izdavanja financijskih izvještaja. Postoje dvije vrste događaja:

(a) događaji koji su dokaz postojećeg stanja na kraju izvještajnog razdoblja (*događaji nakon izvještajnog razdoblja koji nalažu usklađenje*) i

(b) događaji koji su naznaka uvjeta koji su nastali nakon izvještajnog razdoblja (*događaji nakon izvještajnog razdoblja koji ne nalažu usklađenje*).

4. Postupak odobravanja objave financijskih izvještaja ovisi o strukturi posloводства, zakonskim zahtjevima i postupcima sastavljanja i dovršenja financijskih izvještaja.

5. U nekim slučajevima subjekt je dužan financijske izvještaje nakon njihove objave dostaviti dioničarima na odobrenje. U tim su slučajevima financijski izvještaji odobreni za objavu na datum objave, a ne na datum na koji su ih dioničari odobrili.

Primjer

posloводство subjekta dovršilo je 28. veljače 20X2. nacrt financijskih izvještaja za godinu koja je završila 31. prosinca 20X1. Uprava je 18. ožujka 20X2. pregledala financijske izvještaje i odobrila njihovu objavu. Subjekt je 19. ožujka 20X2. najavio informacije o dobiti i druge odabrane financijske informacije. Financijski izvještaji su 1. travnja 20X2. stavljeni na raspolaganje dioničarima i drugim korisnicima. Dioničari su odobrili financijske izvještaje na godišnjoj skupštini održanoj 15. svibnja 20X2., a zatim su 17. svibnja 20X2. odobreni financijski izvještaji dostavljeni regulatornom tijelu.

Financijski izvještaji odobreni su za objavu 18. ožujka 20X2. (datum na koji je uprava odobrila njihovu objavu).

6. U nekim je slučajevima posloводство subjekta dužno dostaviti financijske izvještaje nadzornom odboru (čiji članovi nisu izvršni direktori) na odobrenje. U tim su slučajevima financijski izvještaji odobreni za objavu kad posloводство odobri njihovu dostavu nadzornom odboru.

Primjer

poslovodstvo subjekta odobrilo je 18. ožujka 20X2. dostavu financijskih izvještaja nadzornom odboru. Članovi nadzornog odbora nisu izvršni direktori, a članovi mogu biti i predstavnici zaposlenika i drugih vanjskih zainteresiranih strana. Nadzorni odbor odobrio je financijske izvještaje 26. ožujka 20X2. Financijski izvještaji su 1. travnja 20X2. stavljeni na raspolaganje dioničarima i drugim korisnicima. Dioničari su odobrili financijske izvještaje na godišnjoj skupštini održanoj 15. svibnja 20X2., a zatim su 17. svibnja 20X2. financijski izvještaji dostavljeni regulatornom tijelu.

Financijski izvještaji odobreni su za objavu 18. ožujka 20X2. (datum na koji je uprava odobrila njihovu dostavu nadzornom odboru).

7. Događaji nakon izvještajnog razdoblja uključuju sve događaje nastale do datuma odobrenja objave financijskih izvještaja, čak i ako ti događaji nastanu nakon javne objave informacija o dobiti ili drugih odabranih financijskih informacija.

PRIZNAVANJE I MJERENJE

Usklađenje događaja nakon izvještajnog razdoblja

8. **Subjekt je dužan uskladiti iznose priznate u svojim financijskim izvještajima za događaje nakon izvještajnog razdoblja koji nalažu usklađenje.**
9. Slijede primjeri događaja nakon izvještajnog razdoblja zbog kojih se subjektu nalaže usklađenje iznosa priznatih u njegovim financijskim izvještajima ili priznavanje stavki koje prethodno nisu bile priznate:
- (a) sudska nagodba nakon izvještajnog razdoblja koja potvrđuje da je subjekt na kraju izvještajnog razdoblja imao neku sadašnju obvezu. Subjekt usklađuje sve prethodno priznate iznose rezerviranja u vezi s tim sudskim postupkom u skladu s MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina* ili priznaje novo rezerviranje. Subjekt ne objavljuje samo nepredviđenu obvezu jer je sudska nagodba dodatni dokaz koji bi trebalo uzeti u obzir u skladu s točkom 16. MRS-a 37;
 - (b) primitak informacija nakon izvještajnog razdoblja koje ukazuju na to da je vrijednost određene imovine bila umanjena na kraju izvještajnog razdoblja ili da je potrebno uskladiti iznos prethodno priznatog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine. Na primjer:
 - i. stečaj klijenta nakon izvještajnog razdoblja obično je potvrda da je kreditna sposobnost klijenta na kraju izvještajnog razdoblja bila umanjena; i
 - ii. prodaja zaliha nakon izvještajnog razdoblja može biti dokaz o njihovoj neto utrživoj vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja;
 - (c) određivanje troška nabave kupljene imovine nakon izvještajnog razdoblja ili određivanje prihoda od prodaje imovine prije kraja izvještajnog razdoblja;
 - (d) određivanje iznosa isplata na temelju udjela u dobiti ili isplata nagrada nakon izvještajnog razdoblja ako je subjekt na kraju izvještajnog razdoblja iskazao postojeću zakonsku ili izvedenu obvezu izvršenja takvih isplata zbog događaja nastalih prije tog datuma (vidjeti MRS 19 *Primanja zaposlenih*);
 - (e) otkriće prijevare ili pogrešaka koji pokazuju da su financijski izvještaji netočni.

Događaji nakon izvještajnog razdoblja koji ne nalažu usklađenje

10. Subjekt nije dužan uskladiti iznose priznate u svojim financijskim izvještajima za događaje nakon izvještajnog razdoblja koji ne nalažu usklađenje.

11. Primjer događaja nakon izvještajnog razdoblja koji ne nalaže usklađenje je pad fer vrijednosti ulaganja od kraja izvještajnog razdoblja do datuma odobrenja financijskih izvještaja za objavu. Pad fer vrijednosti obično nije povezan s uvjetima ulaganja na kraju izvještajnog razdoblja, ali odražava okolnosti koje su naknadno nastupile. Stoga subjekt ne usklađuje iznose koje je priznao u svojim financijskim izvješćima za ulaganja. Slično tomu, subjekt ne ažurira iznose ulaganja koje je objavio na kraju izvještajnog razdoblja, iako će možda trebati objaviti dodatne informacije u skladu s točkom 21.

Dividende

12. Ako subjekt objavi dividende imateljima vlasničkih instrumenata (kako su definirani u MRS-u 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*) nakon izvještajnog razdoblja, te dividende ne priznaje kao obvezu na kraju izvještajnog razdoblja.
13. Ako se dividende objave nakon izvještajnog razdoblja, ali prije odobrenja financijskih izvještaja za objavu, dividende se na kraju izvještajnog razdoblja ne priznaju kao obveza jer tada obveza ne postoji. Takve se dividende objavljuju u bilješkama u skladu s MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*.

VREMENSKA NEOGRANIČENOST POSLOVANJA

14. **Subjekt ne sastavlja financijske izvještaje pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja ako poslovodstvo nakon izvještajnog razdoblja utvrdi da namjerava likvidirati subjekt ili prestati s poslovanjem, ili ako utvrdi da je to jedina stvarna mogućnost.**
15. Pogoršanje poslovnih rezultata i financijskog položaja nakon izvještajnog razdoblja može biti naznaka potrebe za preispitivanjem primjerenosti pretpostavke o vremenskoj neograničenosti poslovanja. Ako pretpostavka vremenske neograničenosti poslovanja više nije primjerena, učinak je takav da ovaj Standard nalaže temeljnu promjenu računovodstvene osnove, a ne samo usklađenje iznosa priznatih na temelju prvotne računovodstvene osnove.
16. MRS 1 nalaže objavljivanje određenih informacija ako:
 - (a) financijski izvještaji nisu sastavljeni pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja ili
 - (b) ako je poslovodstvo svjesno značajne neizvjesnosti u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu dovesti u pitanje sposobnost subjekta za nastavak poslovanja da nastavi poslovati pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja. Događaji ili okolnosti koje je potrebno objaviti mogu nastati nakon izvještajnog razdoblja.

OBJAVLJIVANJE

Datum odobrenja za objavu

17. **Subjekt je dužan objaviti datum odobrenja financijskih izvještaja za objavu te tko je dao to odobrenje. Ako vlasnici subjekta ili druge osobe imaju ovlast za izmjene financijskih izvještaja nakon njihove objave, subjekt je dužan tu činjenicu objaviti.**
18. Korisnicima je važno znati kad su financijski izvještaji odobreni za objavu jer financijski izvještaji ne odražavaju događaje nakon tog datuma.

Ažuriranje objavljenih informacija o okolnostima na kraju izvještajnog razdoblja

19. Ako subjekt nakon izvještajnog razdoblja dobije informacije o okolnostima koje su postojale na kraju izvještajnog razdoblja, dužan je, u svjetlu novih informacija, ažurirati već objavljene informacije o tim okolnostima.

20. U nekim slučajevima subjekt treba ažurirati informacije objavljene u njegovim financijskim izvještajima kako bi iskazao informacije koje je dobio nakon izvještajnog razdoblja, čak i ako te informacije ne utječu na iznose koje je priznao u financijskim izvještajima. Na primjer, objavljene informacije treba ažurirati ako se nakon izvještajnog razdoblja pojave dokazi o nepredviđenoj obvezi koja je postojala na kraju izvještajnog razdoblja. Osim što treba razmotriti bi li u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina* trebao priznati ili promijeniti iznos rezerviranja, subjekt u svjetlu tih dokaza ažurira objavljene informacije o nepredviđenoj obvezi.

Događaji nakon izvještajnog razdoblja koji ne nalažu usklađenje

21. **Ako su događaji nakon izvještajnog razdoblja koji ne nalažu usklađenje značajni, može se razumno očekivati da će neobjavljivanje utjecati na odluke koje primarni korisnici financijskih izvještaja opće namjene donose na temelju tih financijskih izvještaja, u kojima se navode financijske informacije o određenom izvještajnom subjektu. Stoga je subjekt za svaku značajnu kategoriju događaja nakon izvještajnog razdoblja koji ne nalažu usklađenje dužan objaviti sljedeće:**

(a) **prirodu događaja i**

(b) **procjenu njegova financijskog učinka ili izjavu da takva procjena nije moguća.**

22. Slijede primjeri događaja nakon izvještajnog razdoblja koji ne nalažu usklađenje, a koje bi općenito trebalo objaviti:

(a) značajna poslovna kombinacija nakon izvještajnog razdoblja (MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije* nalaže se objavljivanje određenih informacija u takvim slučajevima) ili otuđenje većeg društva kćeri;

(b) najava plana prekida poslovanja;

(c) značajne nabave imovine, klasifikacija imovine u imovinu namijenjenu prodaji u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuto poslovanje*, drugi oblici otuđenja imovine ili izvlaštenje značajne imovine koje provodi država;

(d) uništenje većeg proizvodnog pogona u požaru nakon izvještajnog razdoblja;

(e) najava ili početak provedbe značajnog restrukturiranja (vidjeti MRS 37);

(f) značajne transakcije redovnim dionicama i potencijalnim redovnim dionicama nakon izvještajnog razdoblja (MRS-om 33 *Zarada po dionici* nalaže se da subjekt objavi opis tih transakcija, osim ako se te transakcije odnose na kapitalizaciju ili nagrade, podjelu dionica ili obrnutu podjelu dionica, za što se MRS-om 33 nalaže usklađenje);

(g) neuobičajeno velike promjene cijena imovine ili tečajeva nakon izvještajnog razdoblja;

(h) promjene poreznih stopa ili poreznih propisa koje su stupile na snagu ili su najavljene nakon izvještajnog razdoblja, a koje značajno utječu na tekuću i odgođenu poreznu imovinu i tekuće i odgođene porezne obveze (vidjeti MRS 12 *Porez na dobit*);

(i) preuzimanje značajnih obveza ili nepredviđenih obveza, npr. izdavanjem značajnih jamstava i

(j) početak značajnog sudskoga postupka koji je isključivo posljedica događaja nastalih nakon izvještajnog razdoblja.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

23. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 23.A MSFI-jem 13 *Mjerenje fer vrijednosti*, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je točka 11. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 23.B MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 9. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 23.C Dokumentom *Definicija izraza „značajno”* (Izmjene MRS-a 1 i MRS-a 8), objavljenim u listopadu 2018., izmijenjena je točka 21. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni izmjena definicije izraza „značajno” u točki 7. MRS-a 1 i točkama 5. i 6. MRS-a 8.

POVLAČENJE MRS-a 10 (REVIDIRAN 1999.)

24. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja* (revidiran 1999.).

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 12

Porez na dobit

CILJ

Cilj je ovog Standarda propisati računovodstveni postupak za porez na dobit. U računovodstvu poreza na dobit glavno je pitanje kako se računovodstveno iskazuje tekući i budući porez koji je posljedica:

- (a) buduće nadoknade (namire) knjigovodstvene vrijednosti imovine (obveza) priznate u izvještaju o financijskom položaju subjekta i
- (b) transakcija i drugih događaja tekućeg razdoblja koji su priznati u financijskim izvještajima subjekta.

Priznavanje imovine ili obveze podrazumijeva da izvještajni subjekt očekuje da će naplatiti ili namiriti knjigovodstvenu vrijednost te imovine ili obveze. Ako je vjerojatno da će zbog nadoknade ili namire te knjigovodstvene vrijednosti buduća porezna obveza biti veća (manja) nego što bi bila da nema poreznih posljedica takve nadoknade ili namire, ovim se Standardom nalaže da subjekt prizna odgođenu poreznu obvezu (odgođenu poreznu imovinu), uz nekoliko ograničenih iznimaka.

Ovim se Standardom subjektu nalaže da porezne posljedice transakcija i drugih događaja računovodstveno iskaže na isti način kao i same transakcije i događaje. Zato se svi porezni učinci transakcija i drugih događaja priznatih u dobiti ili gubitku također priznaju u dobiti i gubitku. Porezne posljedice transakcija i događaja koji su priznati izvan dobiti ili gubitka (u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili izravno u vlasničkom kapitalu) također se priznaju izvan dobiti ili gubitka (u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti odnosno izravno u vlasničkom kapitalu). Slično tome, priznavanje odgođene porezne imovine i odgođenih poreznih obveza u poslovnoj kombinaciji utječe na iznos goodwilla proizašlog iz tog poslovnog spajanja ili na iznos priznate dobiti ostvarene povoljnom kupnjom.

Ovim se Standardom uređuje i priznavanje odgođene porezne imovine koja proizlazi iz neiskorištenih poreznih gubitaka ili neiskorištenih poreznih olakšica, iskazivanje poreza na dobit u financijskim izvještajima i objavljivanje informacija o porezu na dobit.

PODRUČJE PRIMJENE

1. **Ovaj se standard primjenjuje u računovodstvu poreza na dobit.**
2. Za potrebe ovog Standarda, porez na dobit uključuje sve domaće i inozemne poreze kojima je osnovica oporeziva dobit. Porez na dobit uključuje i druge poreze, kao što je porez po odbitku koji plaća društvo kći, pridruženo društvo ili zajednički posao pri raspodjelama izvještajnom subjektu.
3. [Brisano]
4. Ovim se Standardom ne uređuju metode računovodstva državnih potpora (vidjeti MRS 20 *Računovodstvo državnih potpora i objavljivane državne pomoći*) ni porezne olakšice za ulaganja. Međutim, ovim se Standardom uređuje računovodstvo privremenih razlika koje mogu nastati iz državnih potpora ili poreznih olakšica za ulaganja.

DEFINICIJE

5. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Računovodstvena dobit je dobit ili gubitak razdoblja prije odbitka poreznog rashoda.

Oporeziva dobit (porezni gubitak) je dobit (gubitak) razdoblja, utvrđena u skladu sa propisima poreznih tijela na temelju kojih se utvrđuje porez na dobit za plaćanje (povrat).

Porezni rashod (porezni prihod) je agregatni iznos tekućega poreza i odgođenoga poreza koji je uključen u određivanje dobiti ili gubitka razdoblja.

Tekući porez je iznos poreza na dobit koji se plaća (vraća) na oporezivu dobit (za porezni gubitak) razdoblja.

Odgođene porezne obveze su iznosi poreza na dobit koje je potrebno platiti u budućim razdobljima s obzirom na oporezive privremene razlike.

Odgođena porezna imovina su iznosi poreza na dobit koji se vraćaju u budućim razdobljima s obzirom na:

(a) **odbitne privremene razlike;**

(b) **prenesene neiskorištene porezne gubitke i**

(c) **prenesene neiskorištene porezne olakšice.**

Privremene razlike su razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine ili obveze u izvještaju o financijskom položaju i njihove porezne osnovice. Privremene razlike mogu biti:

(a) *oporezive privremene razlike*, što su privremene razlike koje će imati za posljedicu oporezive iznose pri utvrđivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka) budućih razdoblja u kojima će knjigovodstvena vrijednost imovine biti nadoknađena ili obveza podmirena ili

(b) *odbitne privremene razlike*, što su privremene razlike koje će imati za posljedicu iznose koji se mogu odbiti pri utvrđivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka) budućih razdoblja u kojima će knjigovodstvena vrijednost imovine biti nadoknađena ili obveza podmirena.

Porezna osnovica imovine ili obveze je iznos pripisan toj imovini ili obvezi u porezne svrhe.

6. Porezni rashod (porezni prihod) obuhvaća tekući porezni rashod (tekući porezni prihod) i odgođeni porezni rashod (odgođeni porezni prihod).

Porezna osnovica

7. Porezna osnovica imovine je iznos koji će se u porezne svrhe moći odbiti od oporezivih ekonomskih koristi koje će subjekt ostvariti kad nadoknadi knjigovodstvenu vrijednost imovine. Ako te ekonomske koristi ne budu oporezive, porezna osnovica imovine bit će jednaka njezinoj knjigovodstvenoj vrijednosti.

Primjeri

1. Nabavna vrijednost stroja iznosi 100. U porezne svrhe je amortizacija u iznosu od 30 već odbijena u tekućem i prethodnom razdoblju, a preostala vrijednost moći će se odbiti u budućim razdobljima kroz amortizaciju ili odbitkom pri otuđenju. Prihod ostvaren korištenjem stroja oporeziv je, dobitak od otuđenja stroja bit će oporeziv, a gubitak od otuđenja moći će se odbiti u porezne svrhe. *Porezna osnovica stroja iznosi 70.*
2. Knjigovodstvena vrijednost potraživanja za kamate iznosi 100. S time povezani prihod od kamata oporezuje se na novčanoj osnovi. *Porezna osnovica potraživanja za kamate iznosi nula.*
3. Knjigovodstvena vrijednost potraživanja od kupaca iznosi 100. S time povezani prihod već je uključen u oporezivu dobit (porezni gubitak). *Porezna osnovica potraživanja od kupaca iznosi 100.*
4. Knjigovodstvena vrijednost potraživanja za dividende od društva kćeri iznosi 100. Dividende nisu oporezive. U biti se ukupna knjigovodstvena vrijednost imovine može odbiti od ekonomskih koristi. Stoga porezna osnovica potraživanja za dividende iznosi 100 ⁽⁴⁾.

5. Knjigovodstvena vrijednost potraživanja za zajam iznosi 100. Otplata zajma neće imati porezne posljedice. *Porezna osnovica zajma iznosi 100.*

^(a) Prema toj analizi, ne postoji oporeziva privremena razlika. Prema drugačijoj analizi, porezna osnovica obračunatih potraživanja za dividende iznosi nula i primjenjuje se na nastalu oporezivu privremenu razliku koja iznosi 100. Prema obje te analize, ne postoji odgođena porezna obveza.

8. Porezna osnovica obveze je njezina knjigovodstvena vrijednost, umanjena za iznose koji će u budućim razdobljima u vezi s tom obvezom biti odbijeni u porezne svrhe. U slučaju unaprijed primljenog prihoda porezna osnovica nastale obveze njezina je knjigovodstvena vrijednost, umanjena za iznose prihoda koji u budućim razdobljima neće biti oporezivi.

Primjeri

1. Kratkoročne obveze uključuju obračunate rashode knjigovodstvene vrijednosti 100. S time povezani rashod odbija se u porezne svrhe na novčanoj osnovi. *Porezna osnovica obračunatih rashoda iznosi nula.*
2. Kratkoročne obveze uključuju unaprijed primljen prihod od kamata knjigovodstvene vrijednosti 100. S time povezani prihod od kamata oporezovan je na novčanoj osnovi. *Porezna osnovica unaprijed primljenih kamata iznosi nula.*
3. Kratkoročne obveze uključuju obračunate rashode knjigovodstvene vrijednosti 100. S time povezani rashod već je odbijen u porezne svrhe. *Porezna osnovica obračunatih rashoda iznosi 100.*
4. Kratkoročne obveze uključuju obračunate novčane i ugovorne kazne knjigovodstvene vrijednosti 100. Novčane i ugovorne kazne ne mogu se odbiti u porezne svrhe. *Porezna osnovica obračunatih novčanih i ugovornih kazni iznosi 100 ^(a).*
5. Knjigovodstvena vrijednost obveza za zajam iznosi 100. Otplata zajma neće imati porezne posljedice. *Porezna osnovica zajma iznosi 100.*

^(a) Prema toj analizi, ne postoji odbitna privremena razlika. Prema drugačijoj analizi, porezna osnovica obveze za obračunate novčane i ugovorne kazne iznosi nula i primjenjuje se na nastalu odbitnu privremenu razliku koja iznosi 100. Prema obje te analize, ne postoji odgođena porezna imovina.

9. Neke stavke imaju poreznu osnovicu, ali se u izvještaju o financijskom položaju ne priznaju kao imovina i obveze. Na primjer, troškovi istraživanja priznaju se kao rashod pri utvrđivanju računovodstvene dobiti razdoblja u kojem su nastali, ali su dopušteni kao odbitak pri utvrđivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka) tek u kasnijem razdoblju. Razlika između porezne osnovice troškova istraživanja, a to je iznos koji će porezna tijela dopustiti kao odbitak u budućim razdobljima, i knjigovodstvene vrijednosti nula je odbitna privremena razlika iz koje proizlazi odgođena porezna imovina.
10. Ako porezna osnovica neke stavke imovine ili obveze nije odmah očigledna, korisno je razmotriti temeljno načelo na kojem se zasniva ovaj Standard, a ono je da je subjekt, uz određene ograničene iznimke, dužan priznati odgođenu poreznu obvezu (imovinu) kad god bi zbog nadoknade ili namire knjigovodstvene vrijednosti stavke imovine ili obveze buduća porezna obveza bila veća (manja) nego što bi bila da nema poreznih posljedica takve nadoknade ili namire. U primjeru C nakon točke 51.A. objašnjavaju se okolnosti u kojima može biti korisno razmotriti to temeljno načelo, npr. ako porezna osnovica imovine ili obveze ovisi o očekivanom načinu nadoknade ili namire.
11. U konsolidiranim financijskim izvještajima privremene razlike određuju se usporedbom knjigovodstvenih vrijednosti imovine i obveza iz konsolidiranih financijskih izvještaja s odgovarajućom poreznom osnovicom. Porezna se osnovica utvrđuje na temelju konsolidirane porezne prijave u onim jurisdikcijama u kojima se takva porezna prijava podnosi. U ostalim se jurisdikcijama porezna osnovica utvrđuje na temelju poreznih prijava svakoga subjekta grupe.

PRIZNAVANJE TEKUĆIH POREZNIH OBVEZA I TEKUĆE POREZNE IMOVINE

12. **Teući porez za tekuće i prethodna razdoblja priznaje se kao obveza u iznosu koji nije plaćen. Ako je već plaćeni iznos za tekuće i prijašnja razdoblja veći od iznosa koji je potrebno platiti za ta razdoblja, taj se višak priznaje kao imovina.**
13. **Korist povezana s poreznim gubitkom koji se može prenijeti unatrag radi povrata tekućeg poreza prethodnog razdoblja priznaje se kao imovina.**
14. Ako se porezni gubitak koristi za povrat tekućeg poreza prethodnog razdoblja, subjekt tu korist priznaje kao imovinu u razdoblju u kojem je porezni gubitak nastao jer je vjerojatno da će subjekt tu korist ostvariti i da se ona može pouzdano izmjeriti.

PRIZNAVANJE ODGOĐENIH POREZNIH OBVEZA I ODGOĐENE POREZNE IMOVINE

OPOREZIVE PRIVREMENE RAZLIKE

15. **Odgođena porezna obveza priznaje se za sve oporezive privremene razlike, osim ako odgođena porezna obveza proizlazi iz:**

(a) početnog priznavanja goodwilla ili

(b) početnog priznavanja imovine ili obveze u transakciji koja:

i. nije poslovna kombinacija

ii. u vrijeme transakcije ne utječe ni na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit (porezni gubitak) i

iii. u vrijeme transakcije ne dovodi do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika.

Međutim, za oporezive privremene razlike od ulaganja u društva kćeri, podružnice i pridružena društva, te od udjela u zajedničkim poslovima, odgođena porezna obveza priznaje se u skladu s točkom 39.

16. Priznavanje imovine podrazumijeva da će njezina knjigovodstvena vrijednost biti nadoknađena u obliku ekonomskih koristi koje će subjekt ostvariti u budućim razdobljima. Ako knjigovodstvena vrijednost imovine bude veća od njezine porezne osnovice, iznos oporezivih ekonomskih koristi bit će veći od iznosa koji će biti dopušten kao odbitak u porezne svrhe. Ta razlika je oporeziva privremena razlika, a obveza plaćanja nastalog poreza na dobit u budućim razdobljima je odgođena porezna obveza. Kad subjekt nadoknađi knjigovodstvenu vrijednost imovine, oporeziva privremena razlika će se poništiti i subjekt će imati oporezivu dobit. Zbog toga je vjerojatan odljev ekonomskih koristi iz subjekta u obliku plaćanja poreza. Stoga se ovim Standardom nalaže priznavanje svih odgođenih poreznih obveza, osim u određenim okolnostima koje su opisane u točkama 15. i 39.

Primjer

Imovina čija je nabavna vrijednost 150 ima knjigovodstvenu vrijednost 100. Kumulativna amortizacija u porezne svrhe iznosi 90, a porezna stopa je 25 %.

Porezna osnovica imovine iznosi 60 (nabavna vrijednost 150 umanjena za kumulativnu poreznu amortizaciju u iznosu od 90). Za nadoknadu knjigovodstvene vrijednosti u iznosu od 100 subjekt mora ostvariti oporezivu dobit u iznosu od 100, ali će moći odbiti samo poreznu amortizaciju od 60. Zato će subjekt platiti porez na dobit u iznosu od 10 (25 % od 40) kad nadoknađi knjigovodstvenu vrijednost imovine. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti 100 i porezne osnovice 60 je oporeziva privremena razlika u iznosu od 40. Stoga subjekt priznaje odgođenu poreznu obvezu od 10 (25 % od 40), koja predstavlja porez na dobit koji će platiti kad nadoknađi knjigovodstvenu vrijednost imovine.

17. Neke privremene razlike nastaju ako se prihod ili rashod uključe u računovodstvenu dobit u jednom razdoblju, a u oporezivu dobit u drugom razdoblju. Takve se privremene razlike često opisuju kao vremenske razlike. U nastavku slijede primjeri privremenih razlika te vrste, što su oporezive privremene razlike i koje stoga za posljedicu imaju odgođene porezne obveze:
- (a) prihod od kamata uključuje se u računovodstvenu dobit na vremenskoj osnovi, ali se u nekim jurisdikcijama može uključiti u oporezivu dobit nakon što se naplati. Porezna osnovica potraživanja priznatog u izvještaju o financijskom položaju za taj prihod iznosi nula jer prihodi ne utječu na oporezivu dobit dok se ne naplate;
 - (b) amortizacija koja se koristi pri utvrđivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka) može se razlikovati od amortizacije koja se koristi za utvrđivanje računovodstvene dobiti. Privremena razlika je razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i njezine porezne osnovice, što je izvorni trošak nabave imovine umanjen za sve odbitke u vezi s tom imovinom koje dopuštaju porezna tijela pri utvrđivanju oporezive dobiti tekućeg i prethodnih razdoblja. Oporezive privremene razlike nastaju i imaju za posljedicu odgođenu poreznu obvezu ako je porezna amortizacija ubrzana (ako je porezna amortizacija sporija od računovodstvene amortizacije, nastaje odbitna privremena razlika, što za posljedicu ima odgođenu poreznu imovinu) i
 - (c) troškovi razvoja mogu se kapitalizirati i amortizirati u budućim razdobljima pri utvrđivanju računovodstvene dobiti, ali se odbijaju pri utvrđivanju oporezive dobiti u razdoblju u kojem su nastali. Porezna osnovica tih troškova razvoja iznosi nula jer su već bili odbijeni od oporezive dobiti. Privremena razlika je razlika između knjigovodstvene vrijednosti troškova razvoja i njihove porezne osnovice koja iznosi nula.
18. Privremene razlike nastaju i:
- (a) kad se utvrđiva stečena imovina odnosno utvrđive obveze preuzete u poslovnoj kombinaciji priznaju po njihovim fer vrijednostima u skladu s MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije bez odgovarajućeg usklađenja u porezne svrhe* (vidjeti točku 19.);
 - (b) kad se imovina revalorizira bez odgovarajućeg usklađenja u porezne svrhe (vidjeti točku 20.);
 - (c) kad u poslovnoj kombinaciji nastane goodwill (vidjeti točku 21.);
 - (d) kad se porezna osnovica imovine ili obveze pri početnom priznavanju razlikuje od njihove početne knjigovodstvene vrijednosti, npr. ako subjekt ostvari korist od neoporezive državne potpore u vezi s imovinom (vidjeti točke 22. i 33.) ili
 - (e) kad knjigovodstvena vrijednost ulaganja u društva kćeri, podružnice i pridružena društva ili udjele u zajedničkim poslovima postane različita od porezne osnovice ulaganja ili udjela (vidjeti točke 38.–45.).

Poslovne kombinacije

19. Uz ograničene iznimke, utvrđiva stečena imovina odnosno utvrđive obveze preuzete u poslovnoj kombinaciji priznaju se po njihovim fer vrijednostima na datum stjecanja. Privremene razlike nastaju ako poslovna kombinacija ne utječe na poreznu osnovicu stečene određive imovine i preuzetih određivih obveza ili ako na njih utječe koji drugi čimbenik. Na primjer, ako se knjigovodstvena vrijednost imovine poveća do fer vrijednosti, a porezna osnovica imovine ostane jednaka trošku prijašnjega vlasnika, nastaje oporeziva privremena razlika, čija je posljedica odgođena porezna obveza. Nastala odgođena porezna obveza utječe na goodwill (vidjeti točku 66.).

Imovina koja se prenosi po fer vrijednosti

20. Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja dopušta se ili zahtijeva da se određena imovina iskazuje po fer vrijednosti ili da se revalorizira (vidjeti npr. MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*, MRS 38 *Nematerijalna imovina*, MRS 40 *Ulaganja u nekretnine*, MSFI 9 *Financijski instrumenti* i MSFI 16 *Najmovi*). U nekim jurisdikcijama, revalorizacija ili druga prepravljavanja imovine na njezinu fer vrijednost utječu na oporezivu dobit (porezni gubitak) u tekućem razdoblju. Zato se porezna osnovica imovine usklađuje i ne nastaje privremena razlika. U drugim jurisdikcijama, revalorizacija ili prepravljavanje imovine ne utječu na oporezivu dobit u razdoblju revalorizacije ili prepravljavanja pa se stoga porezna osnovica imovine ne usklađuje. Unatoč tome, posljedica buduće nadoknade knjigovodstvene vrijednosti bit će oporezivi priljev ekonomskih koristi u subjekt, a iznos

koji će se moći odbiti u porezne svrhe razlikovat će se od iznosa tih ekonomskih koristi. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti revalorizirane imovine i njezine porezne osnovice je privremena razlika i dovodi do nastanka odgođene porezne obveze ili imovine. Isto se događa čak i ako:

- (a) subjekt ne namjerava otuđiti imovinu. U tim se slučajevima revalorizirana knjigovodstvena vrijednost imovine nadoknađuje korištenjem, zbog čega će nastati oporeziva dobit veća od amortizacije koja će u budućim razdobljima biti dopuštena u porezne svrhe ili
- (b) porez na kapitalne dobitke se odgađa ako se prihod od otuđenja imovine ulaže u sličnu imovinu. U tim slučajevima konačna porezna obveza nastaje prodajom ili korištenjem te slične imovine.

Goodwill

21. Goodwill koji nastane poslovnom kombinacijom mjeri se kao višak iznosa pod (a) u odnosu na iznos pod (b) kako slijedi:

- (a) agregiranog iznosa:

- i. prenesene naknade za stjecanje koja se mjeri u skladu s MSFI-jem 3, što općenito nalaže mjerenje po fer vrijednosti na datum stjecanja;
- ii. iznosa manjinskog udjela u stečeniku koji se priznaje u skladu MSFI-jem 3 i
- iii. kod poslovne kombinacije u fazama, fer vrijednosti na datum stjecanja vlasničkog udjela koji je stjecatelj prethodno imao u stečeniku;

- (b) neto iznosa na datum stjecanja utvrdive stečene imovine i utvrdivih preuzetih obveza koje se mjere u skladu s MSFI-jem 3.

Brojna porezna tijela ne dopuštaju da se smanjenje knjigovodstvene vrijednosti goodwilla pri utvrđivanju oporezive dobiti tretira kao odbitni rashod. Štoviše, u takvim se jurisdikcijama trošak goodwilla često ne odbija ako društvo kći otuđuje svoju osnovnu djelatnost. U takvim jurisdikcijama, porezna osnovica goodwilla iznosi nula. Svaka razlika između knjigovodstvene vrijednosti goodwilla i njegove porezne osnovice koja iznosi nula je oporeziva privremena razlika. Međutim, ovaj Standard ne dopušta priznavanje nastale odgođene porezne obveze jer se goodwill mjeri kao ostatak, pa bi priznavanje odgođene porezne obveze povećalo knjigovodstvenu vrijednost goodwilla.

- 21.A Smatra se da su naknadna smanjenja odgođene porezne obveze koja nije priznata jer je proizašla iz početnog priznavanja goodwilla također proizašla pri početnom priznavanju goodwilla i stoga se ne priznaju u skladu s točkom 15. podtočkom (a). Na primjer, ako subjekt u poslovnoj kombinaciji goodwill čija je porezna osnovica nula prizna u iznosu od 100 VJ, točkom 15. podtočkom (a) subjektu se zabranjuje priznavanje nastale odgođene porezne obveze. Ako subjekt naknadno prizna gubitak od umanjenja za taj goodwill u iznosu od 20 N.J., iznos oporezive privremene razlike koja se odnosi na goodwill smanjuje se sa 100 N.J. na 80 N.J. i pritom se smanjuje vrijednost nepriznate odgođene porezne obveze. Smatra se da se smanjenje vrijednosti nepriznate odgođene porezne obveze odnosi i na početno priznavanje goodwilla, pa se stoga zabranjuje njegovo priznavanje u skladu s točkom 15. podtočkom (a).

- 21.B Odgođene porezne obveze na temelju oporezivih privremenih razlika koje se odnose na goodwill priznaju se do iznosa u kojem nisu proizašle iz početnog priznavanja goodwilla. Na primjer, ako subjekt u poslovnoj kombinaciji prizna goodwill u iznosu od 100 N.J. koji se može odbiti u porezne svrhe po stopi od 20 % godišnje počevši od godine stjecanja, porezna osnovica goodwilla pri početnom priznavanju iznosi 100 N.J., a na kraju godine stjecanja 80 N.J. Ako knjigovodstvena vrijednost goodwilla na kraju godine stjecanja i dalje bude iznosila 100 N.J., na kraju te godine nastaje oporeziva privremena razlika od 20 N.J. Budući da se ta oporeziva privremena razlika ne odnosi na početno priznavanje goodwilla, priznaje se nastala odgođena porezna obveza.

Početno priznavanje imovine ili obveze

22. Privremena razlika može nastati pri početnom priznavanju imovine ili obveze, npr. ako se trošak imovine neće djelomično ili u cijelosti ne može odbiti u porezne svrhe. Računovodstvena metoda za takvu privremenu razliku ovisi o prirodi transakcije koja dovodi do početnog priznavanja imovine ili obveze:
- (a) u poslovnoj kombinaciji, subjekt priznaje odgođenu poreznu obvezu ili imovinu, što utječe na iznos goodwilla ili dobiti ostvarene povoljnom kupnjom koju subjekt priznaje (vidjeti točku 19.);
 - (b) ako transakcija utječe na računovodstvenu dobit ili na oporezivu dobit ili dovodi do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika, subjekt priznaje svaku odgođenu poreznu obvezu ili imovinu i u dobiti ili gubitku priznaje nastali odgođeni rashod za porez ili prihod od poreza (vidjeti točku 59.);
 - (c) ako transakcija nije poslovna kombinacija, ne utječe na računovodstvenu dobit ni na oporezivu dobit i ne dovodi do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika, subjekt je u nedostatku izuzeća iz točaka 15. i 24. dužan priznati nastalu odgođenu poreznu obvezu ili imovinu i uskladiti knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveze za isti iznos. Takva bi usklađenja mogla nepovoljno utjecati na transparentnost financijskih izvještaja. Stoga se ovim Standardom subjektu ne dopušta priznavanje nastale odgođene porezne obveze ili imovine ni pri početnom niti pri naknadnom priznavanju (vidjeti primjer u nastavku). Osim toga, subjekt ne priznaje naknadne promjene nepriznate odgođene porezne obveze ili imovine jer se imovina amortizira.

Primjer kojim se objašnjava točka 22. podtočka (c)

Subjekt namjerava koristiti imovinu čiji trošak nabave iznosi 1 000 tijekom njezina korisnog vijeka trajanja od pet godina, a zatim je otuđiti za ostatak vrijednosti koji iznosi nula. Porezna stopa je 40 %. Amortizacija imovine ne može se odbiti u porezne svrhe. Pri otuđenju, kapitalni dobitak ne bi bio oporeziv, a kapitalni gubitak ne bi se mogao odbiti.

Nakon što nadoknadi knjigovodstvenu vrijednost imovine, subjekt će ostvariti oporezivu dobit od 1 000 i platiti porez u iznosu od 400. Subjekt ne priznaje nastalu odgođenu poreznu obvezu u iznosu od 400 jer ona proizlazi iz početnog priznavanja imovine.

U narednoj godini knjigovodstvena vrijednost imovine iznosi 800. Pri ostvarenju oporezive dobiti u iznosu od 800, subjekt će platiti porez u iznosu od 320. Subjekt ne priznaje odgođenu poreznu obvezu u iznosu od 320 jer ona proizlazi iz početnog priznavanja imovine.

- 22.A Transakcija koja nije poslovna kombinacija može dovesti do početnog priznavanja imovine i obveze, a u vrijeme transakcije ne utječe na računovodstvenu dobit ni na oporezivu dobit. Na primjer, najmoprimac na datum početka najma obično priznaje obvezu za najam i odgovarajući iznos kao dio troška imovine s pravom korištenja. Ovisno o primjenjivom poreznom pravu, pri početnom priznavanju imovine i obveze u takvoj transakciji mogu nastati jednake oporezive i odbitne privremene razlike. Izuzeće iz točaka 15. i 24. ne primjenjuje se na takve privremene razlike i subjekt priznaje sve nastale odgođene porezne obveze i imovinu.
23. U skladu s MRS-om 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*, izdavatelj složenog financijskog instrumenta (npr. konvertibilna obveznica) klasificira komponentu obveze sadržanu u instrumentu kao obvezu, a komponentu vlasničkog kapitala kao vlasnički kapital. U nekim jurisdikcijama, porezna osnovica komponente obveze pri početnom priznavanju jednaka je početnoj knjigovodstvenoj vrijednosti zbroja komponente obveze i komponente vlasničkog kapitala. Nastala oporeziva privremena razlika proizlazi iz početnog priznavanja komponente vlasničkog kapitala odvojeno od komponente obveze. Zato se iznimka iz točke 15. podtočke (b) ne primjenjuje. Stoga subjekt priznaje nastalu odgođenu poreznu obvezu. U skladu s točkom 61.A, odgođeni porez iskazuje se izravno u knjigovodstvenoj vrijednosti komponente vlasničkog kapitala. U skladu s točkom 58., naknadne promjene odgođene porezne obveze priznaju se u dobiti ili gubitku kao odgođeni porezni rashod (prihod).

Odbitne privremene razlike

24. **Odgođena porezna imovina priznaje se za sve odbitne privremene razlike do iznosa vjerojatne buduće oporezive dobiti za koju se može iskoristiti odbitna privremena razlika, osim ako odgođena porezna imovina proizlazi iz početnog priznavanja imovine ili obveze u transakciji koja:**

(a) nije poslovna kombinacija

(b) u vrijeme transakcije ne utječe ni na računovodstvenu dobit niti na oporezivu dobit (porezni gubitak); i

(c) u vrijeme transakcije ne dovodi do jednakih oporezivih i odbitnih privremenih razlika.

Međutim, za odbitne privremene razlike od ulaganja u društva kćeri, podružnice i pridružena društva, te u udjele u zajedničkim poslovima, odgođena porezna imovina priznaje se u skladu s točkom 44.

25. Priznavanje obveze podrazumijeva da će knjigovodstvena vrijednost biti namirena u budućim razdobljima odljevom resursa s ekonomskim koristima iz subjekta. Pri odljevu resursa iz subjekta, njihovi se iznosi mogu djelomično ili u cijelosti odbiti pri utvrđivanju oporezive dobiti razdoblja koje slijedi nakon razdoblja u kojem je obveza priznata. U tim slučajevima postoji privremena razlika između knjigovodstvene vrijednosti obveze i njezine porezne osnovice. Iz toga proizlazi odgođena porezna imovina u vezi s porezom na dobit čiji će se povrat moći ostvariti u budućim razdobljima kad se pri utvrđivanju oporezive dobiti taj dio obveze bude mogao odbiti. Slično tomu, ako je knjigovodstvena vrijednost imovine manja od njezine porezne osnovice, iz razlike proizlazi odgođena porezna imovina u vezi s porezom na dobit čiji će se povrat moći ostvariti u budućim razdobljima.

Primjer

Subjekt priznaje obvezu u iznosu od 100 za obračunate troškove jamstva za proizvode. Troškovi jamstva za proizvode neće se moći odbiti u porezne svrhe dok ih subjekt ne isplati. Porezna stopa je 25 %.

Porezna osnovica obveze iznosi nula (knjigovodstvena vrijednost 100, umanjena za iznos koji će se u budućim razdobljima moći odbiti u porezne svrhe u vezi s tom obvezom). Podmirenjem obveze za njezinu knjigovodstvenu vrijednost subjekt umanjuje svoju buduću oporezivu dobit za 100 i zato umanjuje i svoju buduću poreznu obvezu za 25 (25 % od 100). Razlika između knjigovodstvene vrijednosti od 100 i porezne osnovice nula je odbitna privremena razlika od 100. Stoga subjekt priznaje odgođenu poreznu imovinu u iznosu od 25 (25 % od 100) ako je vjerojatno da će u budućim razdobljima ostvariti dostatnu oporezivu dobit kako bi imao koristi od smanjenja porezne obveze.

26. U nastavku su primjeri odbitnih privremenih razlika koje imaju za posljedicu odgođenu poreznu imovinu:

(a) troškovi mirovina mogu se odbiti pri utvrđivanju računovodstvene dobiti u trajanju rada zaposlenih, no odbijaju se pri utvrđivanju oporezive dobiti kad subjekt uplati doprinose u fond ili kad subjekt isplaćuje mirovine. Postoji privremena razlika između knjigovodstvene vrijednosti obveze i njezine porezne osnovice; porezna osnovica obveze obično iznosi nula. Zbog te odbitne privremene razlike nastaje odgođena porezna imovina s priljevom ekonomskih koristi u subjekt u obliku odbitka od oporezive dobiti kad se uplate doprinose ili isplate mirovine;

(b) troškovi istraživanja priznaju se kao rashod pri utvrđivanju računovodstvene dobiti razdoblja u kojem su nastali, ali su dopušteni kao odbitak pri utvrđivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka) tek u kasnijem razdoblju. Razlika između porezne osnovice troškova istraživanja, a to je iznos koji će porezna tijela dopustiti kao odbitak u budućim razdobljima, i knjigovodstvene vrijednosti nula je odbitna privremena razlika iz koje proizlazi odgođena porezna imovina;

- (c) uz ograničene iznimke, subjekt priznaje utvrdivu stečenu imovinu odnosno utvrdive obveze preuzete u poslovnoj kombinaciji po njihovim fer vrijednostima na datum stjecanja. Kad se preuzeta obveza prizna na datum stjecanja, ali se povezani troškovi ne odbiju pri utvrđivanju oporezive dobiti sve do kasnijeg razdoblja, nastaje odbitna privremena razlika iz koje proizlazi odgođena porezna imovina. Odgođena porezna imovina nastaje i kad je fer vrijednost utvrdive stečene imovine manja od njezine porezne osnovice. U oba slučaja, nastala odgođena porezna imovina utječe na goodwill (vidjeti točku 66.) i
- (d) određena imovina može se prenijeti po fer vrijednosti ili se može revalorizirati bez odgovarajućeg usklađenja u porezne svrhe (vidjeti točku 20.). Odbitna privremena razlika nastaje ako je porezna osnovica imovine veća od njezine knjigovodstvene vrijednosti.

Primjer kojim se objašnjava točka 26. podtočka (d)

Utvrđivanje odbitne privremene razlike na kraju druge godine:

Subjekt A kupio je na početku prve godine za 1000 N.J. dužnički instrument nominalne vrijednosti 1000 N.J., plativo po dospelju u pet godina uz kamatnu stopu od 2 %, koja se plaća na kraju svake godine. Efektivna kamatna stopa iznosi 2 %. Dužnički instrument mjeri se po fer vrijednosti.

Na kraju druge godine, fer vrijednost dužničkog instrumenta smanjila se na 918 N.J. zbog povećanja tržišnih kamatnih stopa na 5 %. Vjerojatno je da će subjekt A naplatiti sve ugovorne novčane tokove bude li i dalje držao taj dužnički instrument.

Svi dobiti (gubici) po dužničkom instrumentu oporezivi su (odbijaju se) tek kad se ostvare. Dobiti (gubici) koji nastanu prodajom ili o dospelju dužničkog instrumenta izračunavaju se u porezne svrhe kao razlika između naplaćenog iznosa i izvornog troška dužničkog instrumenta.

Stoga je porezna osnovica dužničkog instrumenta njegov izvorni trošak.

Zbog razlike između knjigovodstvene vrijednosti dužničkog instrumenta u izvještaju o financijskom položaju subjekta A u iznosu od 918 N.J. i njegove porezne osnovice u iznosu od 1000 N.J. nastaje odbitna privremena razlika od 82 N.J. na kraju druge godine (vidjeti točku 20. i točku 26. podtočku (d)), neovisno o tome očekuje li subjekt A da će knjigovodstvenu vrijednost dužničkog instrumenta povratiti prodajom ili korištenjem, tj. njegovim držanjem i naplatom ugovornih novčanih tokova odnosno kombinacijom i drugog.

Tomu je tako jer su odbitne privremene razlike između knjigovodstvene vrijednosti imovine ili obveze u izvještaju o financijskom položaju i njezine porezne osnovice, koje će imati za posljedicu iznose koji se mogu odbiti pri određivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka) budućih razdoblja u kojima će knjigovodstvena vrijednost imovine biti nadoknađena ili knjigovodstvena vrijednost obveze podmirena (vidjeti točku 5.). Pri utvrđivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka) od prodaje ili po dospelju subjekt A ima pravo na odbitak koji je jednak poreznoj osnovici imovine u iznosu od 1000 N.J..

27. Poništenje odbitnih privremenih razlika ima za posljedicu odbitke pri utvrđivanju oporezive dobiti budućih razdoblja. Međutim, subjekt će ostvariti ekonomske koristi u obliku smanjenja porezne obveze samo ako ostvari dovoljno oporezive dobiti s kojom će se odbici moći prebiti. Stoga subjekt priznaje odgođenu poreznu imovinu samo ako je vjerojatno da će biti ostvarena oporeziva dobit za koju će se moći iskoristiti odbitne privremene razlike.
- 27.A Kad procjenjuje hoće li ostvariti oporezivu dobit za koju će moći iskoristiti odbitnu privremenu razliku, subjekt razmatra jesu li poreznim propisima ograničeni izvori oporezive dobiti od koje može odbiti iznose po poništenju te odbitne privremene razlike. Ako u poreznim propisima nema takvih ograničenja, subjekt procjenjuje odbitnu privremenu razliku u kombinaciji sa svim svojim drugim odbitnim privremenim razlikama. Međutim, ako je poreznim propisima ograničeno korištenje gubitaka za odbitak od prihoda određene vrste, odbitna privremena razlika procjenjuje se samo u kombinaciji s drugim odbitnim privremenim razlikama odgovarajuće vrste.

28. Vjerojatno je da će biti ostvarena oporeziva dobit za koju će se moći iskoristiti odbitne privremene razlike ako postoje dostatne oporezive privremene razlike koje se odnose na isto porezno tijelo i istog poreznog obveznika i za koje se očekuje poništenje:

(a) u istom razdoblju u kojem se očekuje poništenje odbitne privremene razlike ili

(b) u razdobljima u kojima se porezni gubitak koji proizlazi iz odgođene porezne imovine može prenijeti u prethodno ili naredno razdoblje.

U tim se okolnostima odgođena porezna imovina priznaje u razdoblju u kojem su nastale odbitne privremene razlike.

29. Ako ne postoje dostatne oporezive privremene razlike koje se odnose na isto porezno tijelo i istog poreznog obveznika, odgođena porezna imovina priznaje se u mjeri u kojoj:

(a) je vjerojatno da će subjekt ostvariti dostatnu oporezivu dobit koja se odnosi na isto porezno tijelo i istog poreznog obveznika u istom razdoblju u kojem se poništava odbitna privremena razlika (ili u razdobljima u kojima se porezni gubitak koji proizlazi iz odgođene porezne imovine može prenijeti u prethodno ili u naredno razdoblje). Kada procjenjuje hoće li ostvariti dostatnu oporezivu dobit u budućim razdobljima, subjekt:

i. uspoređuje odbitne privremene razlike s budućom oporezivom dobiti koja ne uključuje porezne odbitke koji su posljedica poništenja tih odbitnih privremenih razlika. Ta usporedba pokazuje u kojoj će mjeri buduća oporeziva dobit subjektu biti dostatna za odbitak iznosa koji su posljedica poništenja tih odbitnih privremenih razlika i

ii. zanemaruje oporezive iznose koji proizlaze iz odbitnih privremenih razlika za koje se očekuje da će nastati u budućim razdobljima jer će i za korištenje te odgođene porezne imovine koja proizlazi iz tih odbitnih privremenih razlika trebati ostvariti buduću oporezivu dobit ili

(b) subjekt ima mogućnost planiranja poreza kako bi u odgovarajućim razdobljima ostvario oporezivu dobit.

29.A U procjenu vjerojatne buduće oporezive dobiti može se uključiti nadoknada određene imovine subjekta iznad njezine knjigovodstvene vrijednosti ako ima dovoljno dokaza da je vjerojatno da će subjekt to ostvariti. Na primjer, ako se imovina mjeri po fer vrijednosti, subjekt razmatra ima li dovoljno dokaza za zaključak da će subjekt vjerojatno nadoknaditi imovinu iznad njezine knjigovodstvene vrijednosti. To npr. može biti slučaj ako subjekt očekuje da će zadržati dužnički instrument s fiksnom kamatnom stopom i naplatiti ugovorne novčane tokove.

30. Mogućnosti planiranja poreza su radnje koje subjekt može poduzeti kako bi ostvario ili povećao oporezivu dobit u određenom razdoblju prije isteka roka za prijenos poreznog gubitka ili porezne olakšice u naredna razdoblja. Na primjer, u nekim se jurisdikcijama oporeziva dobit može ostvariti ili povećati:

(a) odlukom da se dobit od kamata oporezuje po naplati ili po nastanku potraživanja;

(b) odgodom zahtjeva za određene odbitke od oporezive dobiti;

(c) prodajom i eventualno povratnim najmom imovine čija se vrijednost povećala, ali za koju porezna osnovica nije usklađena na način koji odražava to povećanje vrijednosti i

(d) prodajom imovine od koje se ostvaruje neoporeziva dobit (kao što je, u nekim jurisdikcijama, državna obveznica) radi kupnje drugog ulaganja od kojeg se ostvaruje oporeziva dobit.

Ako se planiranjem poreza oporeziva dobit iz kasnijeg razdoblja može prenijeti u ranije razdoblje, korištenje prijenosa poreznog gubitka ili porezne olakšice u naredno razdoblje ipak ovisi o budućoj oporezivoj dobiti iz izvora koji nisu buduće privremene razlike.

31. Ako je subjekt nedavno ostvario gubitke, dužan je uzeti u obzir upute iz točaka 35. i 36.

32. [Brisano]

Goodwill

32.A Ako je knjigovodstvena vrijednost goodwilla nastalog poslovnom kombinacijom manja od njegove porezne osnovice, iz te razlike nastaje odgođena porezna imovina. Odgođena porezna imovina koja nastane pri početnom priznavanju goodwilla priznaje se u okviru obračuna poslovne kombinacije do iznosa vjerojatne buduće oporezive dobiti za koju bi se mogla iskoristiti odbitna privremena razlika.

Početno priznavanje imovine ili obveze

33. Odgođena porezna imovina nastaje, među ostalim, pri početnom priznavanju imovine ako se pri izračunu njezine knjigovodstvene vrijednosti odbije neoporeziva državna potpora povezana s imovinom, ali se u porezne svrhe ne odbije od amortizacijskog iznosa te imovine (drugim riječima, njezine porezne osnovice); stoga je knjigovodstvena vrijednost imovine manja od njezine porezne osnovice, zbog čega nastaje odbitna privremena razlika. Državne potpore mogu se iskazati i kao odgođeni prihod i u tom je slučaju razlika između odgođenog prihoda i njegove porezne osnovice, koja iznosi nula, odbitna privremena razlika. Neovisno o metodi prezentiranja koju primjenjuje, subjekt ne priznaje nastalu odgođenu poreznu imovinu iz razloga navedenog u točki 22.

Neiskorišteni porezni gubici i neiskorištene porezne olakšice

34. Odgođena porezna imovina priznaje se za prijenos neiskorištenih poreznih gubitaka i neiskorištenih poreznih olakšica u naredno razdoblje do iznosa vjerojatne buduće oporezive dobiti za koju se mogu iskoristiti neiskorišteni porezni gubici i neiskorištene porezne olakšice.

35. Kriteriji za priznavanje odgođene porezne imovine koja nastane prijenosom neiskorištenih poreznih gubitaka i neiskorištenih poreznih olakšica u naredno razdoblje isti su kao i kriteriji za priznavanje odgođene porezne imovine koja nastane iz odbitnih privremenih razlika. Međutim, postojanje neiskorištenih poreznih gubitaka uvjerljivo dokazuje da buduća oporeziva dobit neće biti ostvarena. Stoga subjekt koji je nedavno ostvario gubitke priznaje odgođenu poreznu imovinu koja nastane iz neiskorištenih poreznih gubitaka ili poreznih olakšica samo do iznosa svojih dostatnih oporezivih privremenih razlika ili ako postoje drugi uvjerljivi dokazi da će subjekt ostvariti dostatnu oporezivu dobit za koju će moći iskoristiti neiskorištene porezne gubitke ili neiskorištene porezne olakšice. U tim okolnostima, u točki 82. nalaže se objavljivanje iznosa odgođene porezne imovine i vrste dokaza opravdanosti njegova priznavanja.

36. Prilikom procjene vjerojatnosti ostvarenja oporezive dobiti za koju se mogu iskoristiti neiskorišteni porezni gubici ili neiskorištene porezne olakšice, subjekt razmatra sljedeće kriterije:

(a) ima li subjekt dostatne oporezive privremene razlike koje se odnose na isto porezno tijelo i istog poreznog obveznika, koje će imati za posljedicu oporezive iznose za koje se mogu iskoristiti neiskorišteni porezni gubici ili neiskorištene porezne olakšice prije njihova isteka;

(b) je li vjerojatno da će subjekt ostvariti oporezivu dobit prije isteka neiskorištenih poreznih gubitaka ili neiskorištenih poreznih olakšica;

(c) jesu li neiskorišteni porezni gubici posljedica odredivih uzroka koji se vjerojatno neće ponovno pojaviti i

(d) ima li subjekt mogućnosti planiranja poreza (vidjeti točku 30.) kako bi ostvario oporezivu dobit u razdoblju u kojem se mogu iskoristiti neiskorišteni porezni gubici i neiskorištene porezne olakšice.

Odgođena porezna imovina ne priznaje se u mjeri u kojoj nije vjerojatno da će biti ostvarena oporeziva dobit za koju se mogu iskoristiti neiskorišteni porezni gubici ili neiskorištene porezne olakšice.

Ponovna procjena nepriznate odgođene porezne imovine

37. Subjekt na kraju svakog izvještajnog razdoblja ponovno procjenjuje nepriznatu odgođenu poreznu imovinu. Subjekt priznaje prethodno nepriznatu odgođenu poreznu imovinu u mjeri u kojoj je postalo vjerojatno da će buduća oporeziva dobit omogućiti naplatu odgođene porezne imovine. Na primjer, poboljšanje uvjeta na tržištu može povećati vjerojatnost da će subjekt u budućnosti ostvariti dostatnu oporezivu dobit da bi se ispunili kriteriji za priznavanje odgođene porezne imovine iz točke 24. ili 34. Drugi je primjer kad subjekt ponovno procjenjuje odgođenu poreznu imovinu na datum poslovne kombinacije ili nakon tog datuma (vidjeti točke 67. i 68.).

Ulaganja u društva kćeri, podružnice, pridružena društva i zajedničke poslove

38. Privremene razlike nastaju ako knjigovodstvena vrijednost ulaganja u društva kćeri, podružnice, pridružena društva ili zajedničke poslove (tj. udio matičnog društva ili ulagatelja u neto imovini društva kćeri, podružnice, pridruženog društva ili subjekta u koji se ulaže, uključujući knjigovodstvenu vrijednost goodwilla) postane različita od porezne osnovice (koja je često trošak) ulaganja ili udjela. Takve razlike mogu nastati u raznim okolnostima, npr.:

- (a) postojanje neraspodijeljene dobiti društava kćeri, podružnica, pridruženih društava i zajedničkih poslova;
- (b) promjena tečajeva ako matično društvo i njegovo društvo kći imaju sjedište u različitim zemljama i
- (c) smanjenje knjigovodstvene vrijednosti ulaganja u pridruženo društvo na njegov nadoknadivi iznos.

U konsolidiranim financijskim izvještajima privremena razlika može se razlikovati od privremene razlike povezane s tim ulaganjem u odvojenim financijskim izvještajima matičnog društva ako matično društvo u svojim odvojenim financijskim izvještajima ulaganje iskazuje po trošku stjecanja ili u revaloriziranom iznosu.

39. **Subjekt je dužan priznati odgođenu poreznu obvezu za sve oporezive privremene razlike povezane s udjelima u društvima kćerima, podružnicama i pridruženim društvima te udjelima u zajedničkim poslovima, osim iznosa koji ispunjavaju oba sljedeća uvjeta:**

- (a) **matično društvo, ulagatelj, zajednički pothvat ili zajednički operater mogu kontrolirati vrijeme poništenja privremenih razlika i**
- (b) **vjerojatno je da se privremena razlika neće poništiti u predviđivoj budućnosti.**

40. S obzirom na to da matično društvo kontrolira politiku dividendi svojeg društva kćeri, ono može kontrolirati i vrijeme poništenja privremenih razlika povezanih s tim ulaganjem (uključujući privremene razlike koje ne proizlaze samo iz neraspodijeljene dobiti, već i iz tečajnih razlika). Osim toga, često nije neizvedivo utvrditi iznos poreza na dobit koji će trebati platiti kad se poništi privremena razlika. Stoga matično društvo ne priznaje odgođenu poreznu obvezu ako odluči da se ta dobit neće raspodijeliti u predviđivoj budućnosti. Isto se primjenjuje i na ulaganja u podružnice.

41. Nemonetarna imovina i obveze subjekta mjere se u njegovoj funkcijskoj valuti (vidjeti MRS 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta*). Ako se oporeziva dobit ili porezni gubitak subjekta (a time i porezna osnovica nemonetarne imovine i obveza) utvrđuje u različitoj valuti, promjene tečaja dovode do nastanka privremenih razlika koje za posljedicu imaju priznavanje odgođene porezne obveze ili (podložno točki 24.) imovine. Nastali odgođeni porez knjiži na teret ili u korist dobiti ili gubitka (vidjeti točku 58.).

42. Ulagatelj u pridruženo društvo ne kontrolira taj subjekt i obično nije u poziciji određivati njegovu politiku dividendi. Ulagatelj stoga, ako nema sporazuma kojim je utvrđeno da se dobit pridruženog društva neće raspodijeliti u predviđivoj budućnosti, priznaje odgođenu poreznu obvezu koja proizlazi iz oporezivih privremenih razlika povezanih s njegovim ulaganjem u pridruženo društvo. U nekim slučajevima ulagatelj možda neće moći utvrditi iznos poreza koji bi trebao platiti ako ostvari povrat troška svojeg ulaganja u pridruženo društvo, ali može odrediti da će taj biti jednak minimalnom iznosu ili veći od toga. U tim se slučajevima odgođena porezna obveza mjeri u tom iznosu.

43. Aranžmanom između strana u zajedničkom poslu obično se uređuje raspodjela dobiti te je li za odluku o takvim pitanjima nužna suglasnost svih strana ili skupine strana u poslu. Ako zajednički pothvatnik ili zajednički operater može kontrolirati vrijeme isplate svojeg udjela u dobiti zajedničkog posla i ako je vjerojatno da mu se njegov udio u dobiti neće isplatiti u doglednoj budućnosti, odgođena porezna obveza se ne priznaje.
44. **Subjekt je dužan priznati odgođenu poreznu imovinu za sve odbitne privremene razlike koje proizlaze iz ulaganja u društva kćeri, podružnice, pridružena društva i zajedničke poslove samo i jedino u mjeri u kojoj je vjerojatno:**
- (a) **da će privremena razlika biti poništena u predviđivoj budućnosti i**
- (b) **da će se ostvariti oporeziva dobit za koju se može iskoristiti privremena razlika.**
45. Pri odlučivanju o priznavanju odgođene porezne imovine za odbitne privremene razlike povezane s njegovim ulaganjima u društva kćeri, podružnice, pridružena društva i zajedničke poslove, subjekt uzima u obzir upute iz točaka od 28. do 31.

MJERENJE

46. Tekuće porezne obveze (imovina) za tekuće i prethodna razdoblja mjere se na temelju očekivanog iznosa porezne obveze za plaćanje poreznom tijelu (za povrat od poreznog tijela), primjenom poreznih stopa (i poreznih propisa) koje su bile na snazi ili su stupile na snagu na kraju izvještajnog razdoblja.
47. Odgođena porezna imovina i obveze mjere se po poreznim stopama čija se primjena očekuje u razdoblju u kojem je imovina realizirana ili obveza podmirena, na temelju poreznih stopa (i poreznih propisa) koje su bile na snazi ili su stupile na snagu na kraju izvještajnog razdoblja.
48. Tekuća i odgođena porezna imovina i obveze obično se mjere primjenom poreznih stopa (i poreznih propisa) koji su na snazi. Međutim, u nekim jurisdikcijama, porezne stope (i porezni propisi) koje državna tijela najave mogu proizvoditi učinak stupanja na snagu, koje može uslijediti i nekoliko mjeseci nakon te objave. U tim se slučajevima porezna imovina i obveze mjere primjenom najavljenih poreznih stopa (i poreznih propisa).
49. Ako se različite porezne stope primjenjuju na različite razine oporezive dobiti, odgođena porezna imovina i obveze mjere se primjenom prosječnih stopa za koje se očekuje da će se primjenjivati na oporezivu dobit (porezni gubitak) u razdobljima u kojima se očekuje poništenje privremenih razlika.
50. [Brisano]
51. **Mjerenje odgođenih poreznih obveza i odgođene porezne imovine mora odražavati porezne posljedice koje bi mogle nastati zbog načina na koji subjekt na kraju izvještajnog razdoblja očekuje povrat ili namiru knjigovodstvene vrijednosti njegove imovine i obveza.**
- 51.A U nekim jurisdikcijama način na koji subjekt ostvaruje povrat (namiru) knjigovodstvenu vrijednost neke stavke imovine (obveze) može utjecati na jedno ili oboje od sljedećeg:
- (a) poreznu stopu koja se primjenjuje kad subjekt nadoknadi (namiri) knjigovodstvenu vrijednost imovine (obveze) i
- (b) poreznu osnovicu imovine (obveze).

U tim slučajevima, subjekt mjeri odgođene porezne obveze i odgođenu poreznu imovinu primjenom porezne stope i porezne osnovice koje su u skladu s očekivanim načinom nadoknade ili namire.

Primjer A

Knjigovodstvena vrijednost stavke nekretnina, postrojenja i opreme iznosi 100, a porezna osnovica 60. Porezna stopa od 20 % primjenjuje se ako se ta stavka proda, a porezna stopa od 30 % na drugu vrstu prihoda.

Subjekt priznaje odgođenu poreznu obvezu u iznosu od 8 (20 % od 40) ako očekuje da će prodati tu stavku bez daljnjeg korištenja i odgođenu poreznu obvezu u iznosu od 12 (30 % od 40) ako očekuje da će zadržati tu stavku i njezinim korištenjem nadoknaditi njezinu knjigovodstvenu vrijednost.

Primjer B

Stavka nekretnina, postrojenja i opreme nabavne vrijednosti 100 i knjigovodstvene vrijednosti 80 revalorizirana je na 150. Nije provedeno odgovarajuće usklađenje u porezne svrhe. Kumulativna amortizacija u porezne svrhe iznosi 30, a porezna stopa je 30 %. Ako se stavka proda po cijeni višoj od nabavne vrijednosti, kumulativna amortizacija u porezne svrhe u iznosu 30 uključuje se u oporezivu dobit, ali prihodi od prodaje iznad nabavne vrijednosti neće biti oporezivi.

Porezna osnovica te stavke je 70, a privremena oporeziva razlika 80. Ako očekuje da će knjigovodstvenu vrijednost nadoknaditi korištenjem te stavke, subjekt mora ostvariti oporezivu dobit u iznosu od 150, ali će moći odbiti samo amortizaciju u iznosu od 70. Po toj osnovi postoji odgođena porezna obveza u iznosu od 24 (30 % od 80). Ako subjekt očekuje da će knjigovodstvenu vrijednost nadoknaditi trenutačnom prodajom stavke i ostvariti prihod od 150, odgođena porezna obveza izračunava se na sljedeći način:

	Oporeziva privremena razlika	Porezna stopa	Odgođena porezna obveza
Kumulativna amortizacija u porezne svrhe	30	30 %	9
Prihod iznad nabavne vrijednosti	50	nula	—
Ukupno	80		9

(napomena: u skladu s točkom 61.A, dodatni odgođeni porez koji nastane revalorizacijom priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti).

Primjer C

Činjenice su iste kao u primjeru B, osim što je stavka prodana po cijeni višoj od nabavne vrijednosti, kumulativna amortizacija u porezne svrhe uključuje se u oporezivu dobit (oporezivo po stopi od 30 %), a prihod od prodaje bit će oporezovan stopom od 40 %, nakon odbitka troška usklađenog za inflaciju u iznosu od 110.

Ako očekuje da će knjigovodstvenu vrijednost nadoknaditi korištenjem te stavke, subjekt mora ostvariti oporezivu dobit u iznosu od 150, ali će moći odbiti samo amortizaciju u iznosu od 70. Po toj osnovi, porezna osnovica je 70, oporeziva privremena razlika je 80 i odgođena porezna obveza iznosi 24 (30 % od 80), kao u primjeru B.

Ako subjekt očekuje da će knjigovodstvenu vrijednost nadoknaditi trenutačnom prodajom stavke i ostvariti prihod od 150, moći će odbiti indeksirani trošak u iznosu od 110. Neto prihod u iznosu od 40 oporezovat će se po stopi od 40 %. Osim toga, ukupna amortizacija u porezne svrhe u iznosu od 30 bit će uključena u oporezivu dobit i oporezovana po stopi od 30 %. Po toj osnovi, porezna osnovica je 80 (110 minus 30), oporeziva privremena razlika je 70 i odgođena porezna obveza iznosi 25 (40 po stopi od 40 % plus 30 po stopi od 30 %). Ako porezna osnovica u ovom primjeru nije odmah jasna, korisno je razmotriti temeljno načelo iz točke 10.

(napomena: u skladu s točkom 61.A, dodatni odgođeni porez koji nastane revalorizacijom priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti).

- 51.B Ako po osnovi imovine koja se ne amortizira i koja se mjeri primjenom modela revalorizacije iz MRS-a 16 nastane odgođena porezna obveza ili odgođena porezna imovina, mjerenje odgođene porezne obveze odnosno odgođene porezne imovine treba odražavati porezne posljedice nadoknade knjigovodstvene vrijednosti te imovine koja se ne amortizira njezinom prodajom, neovisno o osnovi mjerenja knjigovodstvene vrijednosti te imovine. Jednako tako, ako je poreznim propisom utvrđeno da se porezna stopa koja se primjenjuje na oporezivi iznos na temelju prodaje imovine razlikuje od porezne stope koja se primjenjuje na oporezivi iznos na temelju korištenja imovine, prva se stopa primjenjuje pri mjerenju odgođene porezne obveze ili imovine povezane s imovinom koja se ne amortizira.
- 51.C Ako odgođena porezna obveza ili imovina nastane iz ulaganja u nekretnine koja se mjeri primjenom modela fer vrijednosti iz MRS-a 40, postoji oboriva pretpostavka da će se prodajom nadoknaditi knjigovodstvena vrijednost. Prema tome, osim ako se pretpostavka obori, mjerenje odgođene porezne obveze odnosno odgođene porezne imovine treba odražavati porezne posljedice nadoknade ukupne knjigovodstvene vrijednosti ulaganja u nekretnine prodajom. Ta je pretpostavka oborena ako se ulaganja u nekretnine amortiziraju i drže u okviru poslovnog modela čiji je cilj, umjesto prodajom, s vremenom iscrpiti gotovo sve ekonomske koristi od ulaganja u nekretnine. Ako je pretpostavka oborena, primjenjuju se zahtjevi iz točaka 51. i 51.A.

Primjer kojim se objašnjava točka 51.C

Nabavna vrijednost ulaganja u nekretnine iznosi 100, a fer vrijednost 150. Mjeri se primjenom modela fer vrijednosti iz MRS-a 40. Obuhvaća zemljište nabavne vrijednosti 40 i fer vrijednosti 60 te zgradu nabavne vrijednosti 60 i fer vrijednosti 90. Zemljište ima neograničen korisni vijek trajanja.

Kumulativna amortizacija zgrade u porezne svrhe iznosi 30. Nerealizirane promjene fer vrijednosti ulaganja u nekretnine ne utječu na oporezivu dobit. Ako se ulaganja u nekretnine prodaju za iznos viši od nabavne vrijednosti, poništena kumulativna amortizacija u porezne svrhe u iznosu od 30 uključuje se u oporezivu dobit i oporezuje redovnom stopom od 30 %. Za prihod od prodaje iznad nabavne vrijednosti poreznim je propisima utvrđena stopa od 25 % za imovinu koja se drži manje od dvije godine i stopa od 20 % za imovinu koja se drži najmanje dvije godine.

Budući da se ulaganja u nekretnine mjeri primjenom modela fer vrijednosti iz MRS-a 40, postoji oboriva pretpostavka da će subjekt prodajom nadoknaditi ukupnu knjigovodstvenu vrijednost ulaganja u nekretnine. Ako se ta pretpostavka ne obori, odgođeni porez odražava porezne posljedice nadoknade ukupne knjigovodstvene vrijednosti prodajom, čak i ako subjekt očekuje da će prije prodaje ostvarivati prihode davanjem nekretnine u najam.

Porezna osnovica zemljišta u slučaju prodaje iznosi 40, a privremena oporeziva razlika 20 (60 – 40). Porezna osnovica zgrade u slučaju prodaje iznosi 30 (60 – 30), a privremena oporeziva razlika 60 (90 – 30). Ukupna oporeziva privremena razlika koja se odnosi na ulaganja u nekretnine iznosi 80 (20 + 60).

U skladu s točkom 47., porezna stopa je stopa za koju se očekuje da će biti u primjeni u razdoblju u kojem se ulaganja u nekretnine realiziraju. Stoga se nastala odgođena porezna obveza, odluči li subjekt prodati nekretninu nakon više od dvije godine, izračunava kako slijedi:

	Oporeziva privremena razlika	Porezna stopa	Odgođena porezna obveza
Kumulativna amortizacija u porezne svrhe	30	30 %	9
Prihod iznad nabavne vrijednosti	50	20 %	10
Ukupno	80		19

Ako subjekt očekuje da će nekretninu prodati u roku kraćem od dvije godine, gornji se izračun mijenja na način da se na prihode ostvarene iznad nabavne vrijednosti umjesto porezne stope od 20 % primijeni stopa od 25 %.

Ako pak subjekt drži zgradu u okviru poslovnog modela čiji je cilj, umjesto prodajom, s vremenom iscrpiti gotovo sve ekonomske koristi od nekretnine u koju se ulaže, ta bi pretpostavka bila osporena za zgradu. Međutim, zemljište se ne amortizira. Stoga pretpostavka o nadoknadi prodajom ne bi bila osporena za zemljište. Iz toga slijedi da bi odgođena porezna obveza odražavala porezne posljedice nadoknade knjigovodstvene vrijednosti zgrade njezinim korištenjem, a knjigovodstvene vrijednosti zemljišta njegovom prodajom.

Porezna osnovica za zgradu u slučaju njezina korištenja iznosi 30, a privremena oporeziva razlika 60 (90 – 30), iz čega proizlazi odgođena porezna obveza u iznosu od 18 (30 % od 60).

Porezna osnovica zemljišta u slučaju prodaje iznosi 40, a privremena oporeziva razlika 20 (60 – 40), iz čega proizlazi odgođena porezna obveza u iznosu od 4 (20 % od 20).

Prema tome, ako je pretpostavka o nadoknadi prodajom osporena za zgradu, odgođena porezna obveza koja se odnosi na ulaganja u nekretnine iznosi 22 (18 + 4).

- 51.D Oboriva pretpostavka iz točke 51.C primjenjuje se i na odgođenu poreznu obvezu ili odgođenu poreznu imovinu proizašlu iz mjerenja ulaganja u nekretnine u poslovnoj kombinaciji ako će subjekt ta ulaganja u nekretnine kasnije mjeriti primjenom modela fer vrijednosti.
- 51.E Točkama 51.B–51.D ne mijenjaju se zahtjevi za primjenu načela iz točaka 24.–33. (oporezive privremene razlike) i točaka 34.–36. (neiskorišteni porezni gubici i neiskorištene porezne olakšice) ovog Standarda pri priznavanju i mjerenju odgođene porezne imovine.
52. [premješteno i renumerirano 51.A]
- 52.A U nekim jurisdikcijama porez na dobit plaća se po višoj ili nižoj stopi ako se neto dobit ili zadržana dobit djelomično ili u cijelosti isplaćuju kao dividende dioničarima subjekta. U drugim se jurisdikcijama može ostvariti povrat poreza na dobit ili se porez na dobit plaća ako se neto dobit ili zadržana dobit djelomično ili u cijelosti isplaćuju kao dividende dioničarima subjekta. U tim se slučajevima tekuća i odgođena porezna imovina i obveze mjere po poreznoj stopi koja se primjenjuje na neraspodijeljenu dobit.
- 52.B [Brisano]

Primjer kojim se objašnjavaju točke 52.A i 57.A

Sljedeći se primjer odnosi na mjerenje tekuće i odgođene porezne imovine i obveza subjekta u jurisdikciji u kojoj se porez na dobit plaća po višoj stopi na neraspodijeljenu dobit (50 %), s tim da se nakon raspodjele dobiti može ostvariti povrat određenog iznosa. Porezna stopa na raspodijeljenu dobit iznosi 35 %. Na kraju izvještajnog razdoblja, 31. prosinca 20X1., subjekt nije priznao obvezu za dividende predložene ili objavljene nakon izvještajnog razdoblja. Stoga dividende u 20X1 nisu priznate. Oporeziva dobit za 20X1. iznosi 100 000. Neto oporeziva privremena razlika za 20X1. iznosi 40 000.

Subjekt priznaje tekuću poreznu obvezu i tekući rashod za porez na dobit u iznosu od 50 000. Ne priznaje se iznos imovine koji bi se mogao nadoknaditi kao posljedica budućih dividendi. Subjekt priznaje i odgođenu poreznu obvezu i odgođene porezne rashode u iznosu od 20 000 (50 % od 40 000), što predstavlja porez na dobit koji će subjekt platiti kad nadoknadi ili namiri knjigovodstvenu vrijednost svoje imovine i obveza, po stopi koja se primjenjuje na neraspodijeljenu dobit.

Naknadno, 15. ožujka 20X2. subjekt kao obvezu priznaje dividende u iznosu od 10 000 od prethodne dobiti iz poslovanja.

Subjekt 15. ožujka 20X2. povrat poreza na dobit u iznosu od 1 500 (15 % od dividendi priznatih kao obveza) priznaje kao tekuću poreznu imovinu i kao smanjenje tekućeg rashoda za porez na dobit za 20X2.

53. Odgođena porezna imovina i obveze ne diskontiraju se.

54. Za pouzdano utvrđivanje odgođene porezne imovine i obveza na diskontiranoj osnovi nužno je posebno vremensko planiranje poništenja svake privremene razlike. Često je takvo planiranje neizvedivo ili vrlo složeno. Stoga nije primjereno zahtijevati diskontiranje odgođene porezne imovine i obveza. Bude li diskontiranje dopušteno, ali ne i propisano, nastala bi odgođena porezna imovina i obveze koje se ne bi mogle uspoređivati između subjekata. Stoga se ovim Standardom ne nalaže i ne dopušta diskontiranje odgođene porezne imovine i obveza.

55. Privremene razlike utvrđuju se na temelju knjigovodstvene vrijednosti imovine ili obveze. To se primjenjuje čak i ako se sama knjigovodstvena vrijednost utvrđuje na diskontiranoj osnovi, npr. u slučaju obveza za mirovine (vidjeti MRS 19 *Primanja zaposlenih*).

56. Knjigovodstvena vrijednost odgođene porezne imovine preispituje se na kraju svakog izvještajnog razdoblja. Subjekt je dužan umanjiti knjigovodstvenu vrijednost odgođene porezne imovine u mjeri u kojoj više nije vjerojatno da će ostvariti dostatnu oporezivu dobit koja će mu omogućiti da djelomično ili u cijelosti iskoristi iznos odgođene porezne imovine. Svako takvo smanjenje se poništava u mjeri u kojoj postane vjerojatno da će se ostvariti dostatna oporeziva dobit.

PRIZNAVANJE TEKUĆEG I ODGOĐENOG POREZA

57. Obračun tekućih i odgođenih poreznih učinaka transakcija ili drugih događaja jednak je obračunu samih transakcija ili događaja. To se načelo uvodi točkama od 58. do 68.C.

57.A Subjekt je pri priznavanju obveze plaćanja dividende dužan priznati posljedice poreza na dobit na dividende, kako je definirano u MSFI-ju 9. Posljedice poreza na dobit na dividende izravnije su povezane s prošlim transakcijama ili događajima kojima je ostvarena raspodjeljiva dobit, nego s raspodjelom vlasnicima. Stoga je subjekt dužan priznati posljedice poreza na dobit na dividende u dobiti ili gubitku, ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili vlasničkom kapitalu, ovisno o tome gdje je subjekt prvotno priznao te prošle transakcije ili događaje.

Stavke koje se priznaju u dobiti ili gubitku

58. Tekući i odgođeni porez priznaju se kao prihod ili rashod i uključuju u dobit ili gubitak razdoblja, osim u iznosu u kojem porez proizlazi iz:

(a) transakcije ili događaja koji u istom ili različitom razdoblju nisu priznati u dobiti ili gubitku, nego u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili izravno u kapitalu (vidjeti točke 61.A–65.) ili

(b) poslovne kombinacije (osim kada investicijski subjekt, kako je definiran u MSFI-ju 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*, stječe društvo kćer, što se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak) (vidjeti točke 66.–68.).

59. Odgođene porezne obveze i odgođena porezna imovina većinom nastaju ako se prihod ili rashod uključe u računovodstvenu dobit jednog razdoblja, a u oporezivu dobit (porezni gubitak) drugog razdoblja. Nastali odgođeni porez priznaje se u dobiti ili gubitku. Primjeri:

(a) prihod od kamata, licencija ili dividendi ostvaren je sa zakašnjenjem i uključen u računovodstvenu dobit u skladu s MSFI-jem 15 *Prihodi* na temelju ugovora s kupcima, MRS-om 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje* ili MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*, ovisno o slučaju, ali je u oporezivu dobit (porezni gubitak) uključen na novčanoj osnovi i

(b) troškovi nematerijalne imovine kapitalizirani su u skladu s MRS-om 38 i amortizirani su u dobiti ili gubitku, ali su odbijeni u porezne svrhe kad su nastali.

60. Knjigovodstvena vrijednost odgođene porezne imovine i obveza može se promijeniti čak i ako nema promjene iznosa povezanih privremenih razlika. To npr. može biti posljedica:

- (a) promjene poreznih stopa ili poreznih propisa;
- (b) ponovne procjene mogućnosti nadoknade odgođene porezne imovine ili
- (c) promjene očekivanog načina nadoknade imovine.

Nastali odgođeni porez priznaje se u dobiti ili gubitku, osim ako se odnosi na stavke koje su prethodno priznate izvan dobiti ili gubitka (vidjeti točku 63.).

Stavke koje se ne priznaju u dobiti ili gubitku

61. [Brisano]

61.A Tekući porez i odgođeni porez ne priznaju se u dobiti ili gubitku ako se porez odnosi na stavke koje u istom ili drugom razdoblju nisu priznate u dobiti ili gubitku. Stoga se tekući porez i odgođeni porez koji se odnose na stavke koje su u istom ili drugom razdoblju priznate:

- (a) u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti točku 62.);**
- (b) izravno u vlasničkom kapitalu, priznaju izravno u vlasničkom kapitalu (vidjeti točku 62.A).**

62. Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja nalaže se ili dopušta priznavanje određenih stavki u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Primjeri takvih stavki su:

- (a) promjena knjigovodstvene vrijednosti koja proizlazi iz revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme (vidjeti MRS 16) i
- (b) [brisan]
- (c) tečajne razlike koje proizlaze iz preračunavanja financijskih izvještaja inozemnog poslovanja (vidjeti MRS 21).
- (d) [brisan]

62.A Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja nalaže se ili dopušta odobravanje ili terećenje određenih stavki izravno u vlasničkom kapitalu. Primjeri takvih stavki su:

- (a) usklađenje početnog stanja zadržane dobiti zbog promjene računovodstvene politike koja se primjenjuje retroaktivno ili ispravka pogreške (vidjeti MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*) i
- (b) iznosi nastali pri početnom priznavanju komponente vlasničkog kapitala u složenom financijskom instrumentu (vidjeti točku 23.).

63. U iznimnim okolnostima može biti teško utvrditi iznos tekućeg i odgođenog poreza koji se odnosi na stavke koje nisu priznate u dobiti ili gubitku (nego u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili izravno u vlasničkom kapitalu). Do toga može doći npr. kada:

- (a) postoje progresivne stope poreza na dobit i nije moguće utvrditi stopu po kojoj je oporezovana određena komponenta oporezive dobiti (poreznog gubitka);
- (b) promjena porezne stope ili drugih poreznih propisa utječe na odgođenu poreznu imovinu ili obvezu koja se (u cijelosti ili djelomično) odnosi na stavku koja ranije nije bila priznata u dobiti ili gubitku ili
- (c) subjekt utvrdi da se odgođena porezna imovina treba priznati ili da se više ne treba priznavati u cijelosti, a da se odgođena porezna imovina (u cijelosti ili djelomično) odnosi na stavku koja ranije nije bila priznata u dobiti ili gubitku.

U takvim se slučajevima tekući i odgođeni porez koji se odnosi na stavke koje nisu priznate u dobiti ili gubitku temelji na razumnoj razmjernoj raspodjeli tekućeg i odgođenog poreza subjekta u dotičnoj poreznoj jurisdikciji ili drugoj metodi kojom se u danim okolnostima postiže primjerenija raspodjela.

64. U MRS-u 16 ne navodi se treba li subjekt svake godine iz revalorizacijskih rezervi u zadržanu dobit prenijeti iznos jednak razlici između amortizacije revalorizirane imovine i amortizacije koja se temelji na trošku nabave te imovine. Ako subjekt izvrši takav prijenos, preneseni iznos ne uključuje odgođeni porez. Slično se razmatranje primjenjuje na prijenose izvršene prilikom otuđenja stavke nekretnina, postrojenja ili opreme.
65. Ako se imovina revalorizira u porezne svrhe i ako je ta revalorizacija povezana s računovodstvenom revalorizacijom iz nekog prethodnog razdoblja ili s onom koja se očekuje u budućem razdoblju, porezni učinci revalorizacije imovine i usklađenja porezne osnovice priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u razdobljima u kojima su nastali. Međutim, ako revalorizacija u porezne svrhe nije povezana s računovodstvenom revalorizacijom iz nekog prethodnog razdoblja ili s onom koja se očekuje u budućem razdoblju, porezni učinci usklađenja porezne osnovice priznaju se u dobiti ili gubitku.
- 65.A Ako subjekt isplati dividende dioničarima, od njega se može zahtijevati da u ime dioničara dio dividendi plati poreznim tijelima. U mnogim se jurisdikcijama taj iznos naziva porez po odbitku. Taj iznos koji se poreznim tijelima plati ili treba platiti knjiži se na teret vlasničkog kapitala kao dio dividendi.

Odgođeni porez koji nastane u poslovnoj kombinaciji

66. Kako je objašnjeno u točki 19. i točki 26. podtočki (c), privremene razlike mogu nastati u poslovnoj kombinaciji. U skladu s MSFI-jem 3, subjekt priznaje svaku nastalu odgođenu poreznu imovinu (u mjeri u kojoj ispunjava kriterij priznavanja iz točke 24.) ili odgođenu poreznu obvezu kao utvrdivu imovinu i utvrđive obveze na datum stjecanja. Stoga ta odgođena porezna imovina i te odgođene porezne obveze utječu na iznos goodwilla ili dobiti ostvarene povoljnom kupnjom koji subjekt priznaje. Međutim, u skladu s točkom 15. podtočkom (a), subjekt ne priznaje odgođene porezne obveze koje nastanu pri početnom priznavanju goodwilla.
67. Poslovna kombinacija može uzrokovati promjenu vjerojatnosti da će stjecatelj realizirati odgođenu poreznu imovinu koja je postojala prije poslovne kombinacije. Stjecatelj može smatrati da će vjerojatno nadoknaditi svoju odgođenu poreznu imovinu koja nije bila priznata prije poslovne kombinacije. Na primjer, stjecatelj će možda moći iskoristiti svoje neiskorištene porezne gubitke za buduću oporezivu dobit stečenika. S druge strane, možda zbog poslovne kombinacije više neće biti vjerojatno da će buduća oporeziva dobit omogućiti nadoknadu odgođene porezne imovine. U takvim slučajevima, stjecatelj priznaje promjenu odgođene porezne imovine u razdoblju poslovne kombinacije, ali je ne uključuje u obračun poslovne kombinacije. Stoga je stjecatelj ne uzima u obzir pri mjerenju goodwilla ili dobiti ostvarene povoljnom kupnjom koju priznaje u poslovnoj kombinaciji.
68. Potencijalna korist prijenosa stečenikova poreznog gubitka u iduća razdoblja ili druge odgođene porezne imovine možda neće ispuniti kriterij za odvojeno priznavanje pri prvom obračunu poslovne kombinacije, ali je moguće da će se naknadno ostvariti.

Subjekt je dužan priznati odgođene porezne koristi koje ostvari nakon poslovne kombinacije kako slijedi:

- (a) stečene odgođene porezne koristi priznate u razdoblju mjerenja koje su proizašle iz novih saznanja o činjenicama i okolnostima koje su postojale na datum stjecanja primjenjuju se za umanjene knjigovodstvene vrijednosti goodwilla koji se odnosi na to stjecanje. Ako je knjigovodstvena vrijednost tog goodwilla nula, svaka preostala odgođena porezna korist priznaje se u dobiti ili gubitku;
- (b) sve druge stečene i ostvarene odgođene porezne koristi priznaju se u dobiti ili gubitku (ili se ne priznaju u dobiti ili gubitku ako se tako nalaže ovim Standardom).

Tekući i odgođeni porez koji proizlazi iz transakcija plaćanja na temelju dionica

- 68.A U nekim poreznim jurisdikcijama subjektu se odobrava odbitak poreza (tj. iznosa koji se može odbiti pri utvrđivanju oporezive dobiti) koji se odnosi na plaću isplaćenu u dionicama, dioničkim opcijama ili drugim vlasničkim instrumentima subjekta. Iznos toga odbitka poreza može se razlikovati od povezanih kumulativnih troškova plaće i može nastati u kasnijem računovodstvenom razdoblju. Na primjer, u nekim jurisdikcijama subjekt može priznati rashod za korištenje usluga zaposlenika koje su primljene kao naknada za dodijeljene dioničke opcije u skladu sa MSFI-jem 2 *Plaćanje na temelju dionica*, i ne odobrava mu se odbitak poreza dok se dioničke opcije ne iskoriste, pri čemu se mjerenje odbitka poreza temelji na cijeni dionice subjekta na datum iskorištenja.
- 68.B Kao u slučaju troškova istraživanja iz točke 9. i točke 26. podtočke (b) ovog Standarda, razlika između porezne osnovice za usluge zaposlenika primljene do određenog datuma (što je iznos koji će porezno tijelo odobriti kao porezni odbitak u budućim razdobljima) i knjigovodstvene vrijednosti koja iznosi nula je odbitna privremena razlika iz koje proizlazi odgođena porezna imovina. Ako na kraju razdoblja nije poznat iznos koji će porezno tijelo odobriti kao porezni odbitak u budućim razdobljima, taj se iznos procjenjuje na temelju podataka dostupnih na kraju razdoblja. Na primjer, ako iznos koji će porezno tijelo odobriti kao odbitak u budućim razdobljima ovisi o cijeni dionice subjekta na buduću datum, mjerenje odbitne privremene razlike trebalo bi se temeljiti na cijeni dionice subjekta na kraju razdoblja.
- 68C Kako je navedeno u točki 68.A, iznos poreznog odbitka (ili procijenjenog budućeg poreznog odbitka, koji se mjeri u skladu s točkom 68.B) može se razlikovati od povezanog kumulativnog rashoda za plaće. U točki 58. Standarda nalaže se da se tekući i odgođeni porez priznaju kao prihod ili rashod i uključe u dobit ili gubitak razdoblja, osim u mjeri u kojoj porez proizlazi iz (a) transakcije ili događaja koji se ne priznaje u računu dobiti ili gubitka u istom ili drugom razdoblju ili (b) poslovne kombinacije (osim kada investicijski subjekt stječe društvo kćer, što se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak). Ako je iznos odbitka poreza (ili procijenjenog budućeg odbitka poreza) veći od iznosa povezanog kumulativnog rashoda za plaće, to je naznaka da se odbitak poreza ne odnosi samo na rashode za plaće, već i na stavku vlasničkog kapitala. U tom bi slučaju višak povezanog tekućeg ili odgođenog poreza trebalo priznati izravno u vlasničkom kapitalu.

PRESENTIRANJE

Porezna imovina i porezne obveze

69. [Brisano]
70. [Brisano]

Prijeboj

71. **Subjekt prebija tekuću poreznu imovinu i tekuće porezne obveze samo i jedino ako:**

(a) ima zakonsko pravo na prijeboj priznatih iznosa i

(b) namjerava podmiriti na neto osnovi ili istodobno realizirati imovinu i podmiriti obvezu.

72. Iako se tekuća porezna imovina i obveze odvojeno priznaju i mjere, prebijaju se u izvještaju o financijskom položaju prema kriterijima koji su slični onima koji su u MRS-u 32 utvrđeni za financijske instrumente. Subjekt obično ima zakonsko pravo na prijeboj tekuće porezne imovine s tekućom poreznom obvezom ako se one odnose na porez na dobit koji utvrdi isto porezno tijelo te ako porezno tijelo dopušta subjektu da plati ili primi samo jedan neto iznos.
73. U konsolidiranim financijskim izvještajima tekuća porezna imovina jednog subjekta u grupi prebija se s tekućom poreznom obvezom drugog subjekta u istoj grupi samo i jedino ako dotični subjekti imaju zakonsko pravo na plaćanje ili primitak samo jednoga neto iznosa, te ako subjekti namjeravaju platiti ili primiti taj neto iznos ili istodobno realizirati imovinu i podmiriti obvezu.
74. **Subjekt prebija odgođenu poreznu imovinu i odgođene porezne obveze samo i jedino:**
- (a) ako subjekt ima zakonsko pravo na prijeboj tekuće porezne imovine i tekućih poreznih obveza i**

(b) ako se odgođena porezna imovina i odgođene porezne obveze odnose na porez na dobit koji je utvrdilo isto porezno tijelo:

i. istom poreznom obvezniku ili

ii. različitim poreznim obveznicima koji namjeravaju podmiriti tekuću poreznu obvezu i imovinu na neto osnovi ili istodobno realizirati imovinu i podmiriti obveze u svakom budućem razdoblju u kojem se očekuje namirenje ili nadoknada značajnih iznosa odgođenih poreznih obveza ili imovine.

75. Kako bi se izbjegla potreba za detaljnim vremenskim planiranjem poništenja svake privremene razlike, ovim se Standardom nalaže prijebroj odgođene porezne imovine s odgođenom poreznom obvezom istog poreznog obveznika samo i jedino ako se one odnose na porez na dobit koji je utvrdilo isto porezno tijelo i ako subjekt ima zakonsko pravo na prijebroj tekuće porezne imovine s tekućim poreznim obvezama.
76. U rijetkim slučajevima subjekt može imati zakonsko pravo na prijebroj i namjeru da podmiri neto iznos u nekim, ali ne i u drugim razdobljima. U takvim rijetkim slučajevima detaljno planiranje može biti nužno kako bi se pouzdano utvrdilo hoće li odgođena porezna obveza jednog poreznog obveznika dovesti do povećanja porezne obveze u istom razdoblju u kojem odgođena porezna imovina drugog poreznoga obveznika dovodi do smanjenja obveze tog drugog poreznoga obveznika.

Porezni rashod

Porezni rashod (prihod) koji se odnosi na dobit ili gubitak iz redovnoga poslovanja

77. **Porezni rashod (prihod) koji se odnosi na dobit ili gubitak iz redovnog poslovanja iskazuje se kao dio dobiti ili gubitka u računu dobiti ili gubitka i izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.**

77.A [Brisano]

Tečajne razlike od odgođenih inozemnih poreznih obveza ili imovine

78. MRS-om 21 nalaže se da se određene tečajne razlike priznaju kao prihod ili rashod, ali se ne utvrđuje gdje bi u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti te razlike trebalo iskazati. Tečajne razlike od odgođenih inozemnih poreznih obveza ili imovine koje se priznaju u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti mogu se klasificirati kao odgođeni porezni rashod (prihod) ako se smatra da će takvo prezentiranje korisnicima financijskoga izvještaja biti najkorisnije.

OBJAVLJIVANJE

79. **Glavne komponente poreznog rashoda (prihoda) objavljuju se zasebno.**

80. Komponente poreznog rashoda (prihoda) mogu uključivati:

- (a) tekući porezni rashod (prihod);
- (b) sva usklađenja priznata u razdoblju za tekući porez prethodnih razdoblja;
- (c) iznos odgođenog poreznog rashoda (prihoda) koji se odnosi na nastanak i poništenje privremenih razlika;
- (d) iznos odgođenog poreznog rashoda (prihoda) koji se odnosi na promjene poreznih stopa ili uvođenje novih poreza;
- (e) iznos koristi koji proizlazi iz prethodno nepriznatog poreznog gubitka, porezne olakšice ili privremene razlike prethodnog razdoblja, koji se koriste za smanjenje tekućeg poreznog rashoda;
- (f) iznos koristi iz prethodno nepriznatog poreznog gubitka, porezne olakšice ili privremene razlike prethodnog razdoblja, koji se koriste za smanjenje tekućeg poreznog rashoda;

- (g) odgođeni porezni rashod koji proizlazi iz otpisa ili poništenja prethodnog otpisa odgođene porezne imovine u skladu s točkom 56. i
- (h) iznos poreznog rashoda (prihoda) koji se odnosi na promjene računovodstvenih politika i pogreške koje su uključene u dobit ili gubitak u skladu s MRS-om 8 jer se ne mogu iskazati retroaktivno.

81. Odvojeno se objavljuje i sljedeće:

- (a) agregirani tekući i odgođeni porez koji se odnosi na stavke izravno knjižene na teret ili u korist vlasničkog kapitala (vidjeti točku 62.A);
- (ab) iznos poreza na dobit koji se odnosi na svaku komponentu ostale sveobuhvatne dobiti (vidjeti točku 62. i MRS 1 (revidiran 2007.));
- (b) [brisano];
- (c) objašnjenje odnosa između poreznog rashoda (prihoda) i računovodstvene dobiti u jednom ili u oba sljedeća oblika:
 - i. brojčano usklađenje poreznih rashoda (prihoda) i umnoška računovodstvene dobiti i primjenjive porezne stope, navodeći osnovu za izračun primjenjive porezne stope ili
 - ii. brojčano usklađenje prosječne stvarne porezne stope i primjenjive porezne stope, navodeći osnovu za izračun primjenjive porezne stope;
- (d) objašnjenje promjena primjenjive porezne stope u odnosu na prethodno obračunsko razdoblje;
- (e) iznos (i datum isteka, ako postoji) odbitnih privremenih razlika, neiskorištenih poreznih gubitaka i neiskorištenih poreznih olakšica za koje u izvještaju o financijskom položaju nije priznata odgođena porezna imovina;
- (f) agregirani iznos privremenih razlika povezanih s ulaganjima u društva kćeri, podružnice, pridružena društva i zajedničke poslove, za koje nisu priznate odgođene porezne obveze (vidjeti točku 39.);
- (g) za svaku vrstu privremenih razlika i za svaku vrstu neiskorištenih poreznih gubitaka i neiskorištenih poreznih olakšica:
 - i. iznos odgođene porezne imovine i obveza priznatih u izvještaju o financijskom položaju za svako prezentirano razdoblje;
 - ii. iznos odgođenog poreznog prihoda ili rashoda priznatog u dobiti ili gubitku ako to nije vidljivo iz promjena iznosa priznatih u izvještaju o financijskom položaju;
- (h) za prestanak poslovanja, porezni rashod koji se odnosi na:
 - i. dobitak ili gubitak od ukinutog dijela poslovanja; i
 - ii. dobit ili gubitak iz redovnog poslovanja ukinutog dijela poslovanja za razdoblje, zajedno s pripadajućim iznosima za svako prezentirano prethodno razdoblje;
- (i) iznos posljedica koje na porez na dobit imaju dividende dioničarima subjekta koje su predložene ili objavljene prije odobrenja financijskih izvještaja za objavu, ali koje u financijskim izvještajima nisu priznate kao obveza;

- (j) ako zbog poslovne kombinacije u kojoj je subjekt stjecatelj dođe do promjene iznosa koji je priznao na temelju svoje odgođene porezne imovine prije stjecanja (vidjeti točku 67.), iznos te promjene i
- (k) ako odgođena porezna korist stečena poslovnom kombinacijom nije priznata na datum stjecanja, već nakon datuma stjecanja (vidjeti točku 68.), opis događaja ili promjene okolnosti koja je proizvela priznavanje odgođene porezne koristi.
82. Subjekt je dužan objaviti iznos odgođene porezne imovine i vrstu dokaza opravdanosti njezina priznavanja ako:
- (a) korištenje odgođene porezne imovine ovisi o budućoj oporezivoj dobiti koja je veća od dobiti nastale poništenjem postojećih oporezivih privremenih razlika i
- (b) ako je subjekt ostvario gubitak u tekućem ili prethodnim razdobljima u istoj poreznoj jurisdikciji na koju se odnosi odgođena porezna imovina.
- 82.A U okolnostima opisanima u točki 52.A, subjekt objavljuje prirodu mogućih posljedica na porez na dobit koje bi mogle nastati isplatom dividendi njegovim dioničarima. Osim toga, subjekt je dužan objaviti iznose mogućih posljedica na porez na dobit koje je moguće odrediti te postoje li moguće posljedice na porez na dobit koje nije moguće odrediti.
83. [Brisano]
84. Objavljivanja iz točke 81. podtočke (c) omogućuju korisnicima financijskih izvještaja da razumiju je li odnos između poreznog rashoda (prihoda) i računovodstvene dobiti neuobičajen, te da razumiju značajne čimbenike koji bi u budućnosti mogli utjecati na taj odnos. Na odnos između poreznog rashoda (prihoda) i računovodstvene dobiti mogu utjecati čimbenici kao što su prihod oslobođen poreza, rashodi koji se ne mogu odbiti pri određivanju oporezive dobiti (poreznog gubitka), učinak poreznih gubitaka i učinak inozemnih poreznih stopa.
85. Pri objašnjavanju odnosa između poreznog rashoda (prihoda) i računovodstvene dobiti subjekt koristi primjenjivu poreznu stopu koja korisnicima njegovih financijskih izvještaja pruža najznačajnije informacije. Često je najznačajnija porezna stopa ona koja je na snazi u državi u kojoj subjekt ima poslovni nastan, u kojoj su agregirane porezna stopa koja se primjenjuje na poreze na državnoj razini i stope koje se primjenjuju na poreze na lokalnoj razini, koje se uglavnom izračunavaju za sličnu razinu oporezive dobiti (poreznog gubitka). Međutim, subjektu koji posluje u nekoliko jurisdikcija može biti korisnije agregirati zasebna usklađenja provedena primjenom domaće porezne stope u svakoj jurisdikciji. U sljedećem je primjeru objašnjeno kako odabir primjenjivih poreznih stopa utječe na iskazivanje brojčanih usklađenja.

Primjer kojim se objašnjava točka 85.

Subjekt je u 19X2. u svojoj jurisdikciji (država A) ostvario računovodstvenu dobit u iznosu od 1500 (u 19X1. iznosila je 2000), a u državi B u iznosu od 1500 (u 19X1. iznosila je 500). Porezna stopa u državi A iznosi 30 %, a u državi B 20 %. U državi A rashodi u iznosu od 100 (u 19X1. iznosili su 200) ne mogu se odbiti u porezne svrhe.

Sljedeći primjer usklađenja s domaćom poreznom stopom.

	19X1.	19X2.
Računovodstvena dobit	2500	3000
Porez po domaćoj poreznoj stopi od 30 %	750	900
Porezni učinak rashoda koji nisu odbitni u porezne svrhe	60	30
Učinak niže porezne stope u državi B	(50)	(150)
Porezni rashod	760	780

Slijedi primjer usklađenja provedenog agregiranjem zasebnih usklađenja za svaku nacionalnu jurisdikciju. Prema toj metodi, učinak razlika između domaće porezne stope izvještajnog subjekta i domaće porezne stope u drugim jurisdikcijama ne iskazuje se kao zasebna stavka pri usklađivanju. Subjekt može obrazložiti učinak značajnih promjena poreznih stopa ili kombinirane dobiti ostvarene u različitim jurisdikcijama kako bi objasnio promjene primjenjive porezne stope, kako se nalaže točkom 81. podtočkom (d).

Računovodstvena dobit	2500	3000
Porez po domaćim stopama koje se primjenjuju na dobit u dotičnoj državi	700	750
Porezni učinak rashoda koji nisu odbitni u porezne svrhe	60	30
Porezni rashod	760	780

86. Prosječna stvarna porezna stopa je porezni rashod (prihod) podijeljen s računovodstvenom dobiti.
87. Često je neizvedivo izračunati iznos nepriznatih odgođenih poreznih obveza koje proizlaze iz ulaganja u društva kćeri, podružnice, pridružena društva i zajedničke poslove (vidjeti točku 39.). Stoga se ovim Standardom subjektu nalaže da objavi agregirani iznos odnosnih privremenih razlika, no ne nalaže se objavljivanje odgođenih poreznih obveza. Neovisno o tome subjekti se, ako je izvedivo, potiču da objave iznose nepriznatih odgođenih poreznih obveza jer korisnicima financijskih izvještaja takve informacije mogu biti korisne.
- 87.A Točkom 82.A subjektu se nalaže da objavi prirodu mogućih posljedica na porez na dobit koje bi mogle nastati isplatom dividendi njegovim dioničarima. Subjekt objavljuje važna obilježja sustava poreza na dobit i čimbenike koji će utjecati na iznos mogućih posljedica dividendi na porez na dobit.
- 87.B Ponekad nije izvedivo izračunati ukupni iznos mogućih posljedica na porez na dobit koje bi mogle nastati isplatom dividendi njegovim dioničarima. To može biti slučaj npr. kad subjekt ima velik broj inozemnih društava kćeri. Međutim, čak se i u tim okolnostima neki dijelovi ukupnog iznosa mogu lako utvrditi. Na primjer, u konsolidiranoj grupi matično društvo i neka njegova društva kćeri su porez na dobit platili po višoj stopi na neraspodijeljenu dobit i poznat im je iznos za koji će moći ostvariti povrat po isplati budućih dividendi dioničarima iz konsolidirane zadržane dobiti. U tom se slučaju objavljuje iznos povrata. Prema potrebi, subjekt objavljuje i dodatne moguće posljedice na porez na dobit koje nije izvedivo odrediti. U odvojenim financijskim izvještajima matičnog društva, ako postoje, objavljivanje mogućih posljedica na porez na dobit odnosi se na zadržanu dobit matičnog društva.
- 87.C Od subjekta koji je dužan objaviti informacije iz točke 82.A može se zahtijevati da objavi i informacije o privremenim razlikama povezanim s ulaganjima u društva kćeri, podružnice, pridružena društva ili udjelima u zajedničkim poslovima. U tim slučajevima subjekt to uzima u obzir pri utvrđivanju informacija za objavu u skladu s točkom 82.A. Na primjer, od subjekta se može zahtijevati da objavi agregirani iznos privremenih razlika povezanih s ulaganjima u društva kćeri za koja nisu priznate odgođene porezne obveze (vidjeti točku 81. podtočku (f)). Ako je neizvedivo izračunati iznose nepriznatih odgođenih poreznih obveza (vidjeti točku 87.), mogu postojati iznosi mogućih posljedica dividendi na porez na dobit koje nije izvedivo utvrditi, a koji se odnose na ta društva kćeri.
88. Subjekt objavljuje sve nepredviđene porezne obveze i nepredviđenu poreznu imovinu u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*. Nepredviđene obveze i nepredviđena imovina mogu npr. nastati iz neriješenih sporova s poreznim tijelima. Slično tomu, ako promjene poreznih stopa ili poreznih propisa stupe na snagu ili se objave nakon izvještajnog razdoblja, subjekt objavljuje svaki značajan učinak tih promjena na svoju tekuću i odgođenu poreznu imovinu i obveze (vidjeti MRS 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja*).

DATUM STUPANJA NA SNAGU

89. Ovaj se Standard primjenjuje na financijske izvještaje za razdoblja koja su započela 1. siječnja 1998. ili nakon tog datuma, uz iznimke navedene u točki 91. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na financijske izvještaje za razdoblja koja su započela prije 1. siječnja 1998., dužan je objaviti činjenicu da je primijenio ovaj Standard umjesto MRS-a 12 *Računovodstvo poreza na dobit*, koji je odobren 1979.
90. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 12 *Računovodstvo poreza na dobit*, koji je odobren 1979.
91. Točke 52.A, 52.B, 65.A, točka 81. (i), 82.A, 87.A, 87.B i 87.C te brisanje točaka 3. i 50. primjenjuju se na godišnje financijske izvještaje ⁽⁶⁾ za razdoblja koja su započela 1. siječnja 2001. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako ranija primjena utječe na financijske izvještaje, subjekt je dužan tu činjenicu objaviti.
92. MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime su izmijenjene točke 23., 52., 58., 60., 62., 63., 65., 68.C, 77. i 81., brisana je točka 61. i dodane su točke 61. A, 62.A i 77.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i izmjene.
93. Točka 68. primjenjuje se prospektivno od datuma stupanja na snagu MSFI-ja 3 (kako je revidiran 2008.) na priznavanje odgođene porezne imovine stečene poslovnom kombinacijom.
94. Stoga subjekti ne usklađuju obračun prethodnih poslovnih kombinacija ako porezne koristi na datum stjecanja ne ispunjavaju kriterije za odvojeno priznavanje i ako se priznaju nakon datuma stjecanja, osim ako se te koristi ne priznaju unutar razdoblja mjerenja i proizlaze iz novih informacija o činjenicama i okolnostima koje su postojale na datum stjecanja. Ostale priznate porezne koristi priznaju se u dobiti ili gubitku (ili, ako se ovim Standardom tako nalaže, izvan dobiti ili gubitka).
95. MSFI-jem 3 (revidiranim 2008.) izmijenjene su točke 21. i 67. i dodane je točka 32.A i točka 81. podtočke (j) i (k). Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MSFI 3 (revidiran 2008.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
96. [Brisano]
97. [Brisano]
98. Dokumentom *Odgođeni porezi: nadoknada odnosne imovine*, objavljenim u prosincu 2010., točka 52. postala je točka 51.A, izmijenjeni su točka 10. i primjeri nakon točke 51.A, dodane su točke 51.B i 51.C i primjer nakon njih te točke 51.D, 51.E i 99. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2012. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 98.A MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi*, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su točke 2., 15., točka 18. podtočka (e), točke 24., 38., 39., 43. 45., točka 81. podtočka (f) i točke 87. i 87.C Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 11.
- 98.B Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjena je točka 77. i brisana točka 77.A. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MRS-a 1, izmijenjenog u lipnju 2011.
- 98.C Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjene su točke 58. i 68.C. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena dokumenta *Investicijski subjekti*. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je istodobno primijeniti sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.
- 98.D [Brisano]
- 98.E MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjena je točka 59. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.

⁽⁶⁾ Točka 91. odnosi se na „godišnje financijske izvještaje” u skladu s jasnijim načinom pisanja datuma stupanja na snagu donesenim 1998. Točka 89. odnosi se na „financijske izvještaje”.

- 98.F MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 20. i brisane su točke 96., 97. i 98.D. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 98.G MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 20. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 98.H Dokumentom *Priznavanje odgođene porezne imovine za neostvarene gubitke* (izmjene MRS-a 12), objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 29. i dodane su točke 27.A i 29.A te primjer nakon točke 26. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2017. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Međutim, pri prvoj primjeni izmjene, promjena početnog stanja vlasničkog kapitala u najranijem usporedivom razdoblju može se priznati u početnoj zadržanoj dobiti (ili, prema potrebi, u drugoj komponenti vlasničkog kapitala) bez raspodjele te promjene između početne zadržane dobiti i drugih komponenti vlasničkog kapitala. Ako subjekt primjenjuje tu mogućnost, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 98.I Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2015.–2017.*, objavljenim u prosincu 2017., dodana je točka 57.A i brisana točka 52.B. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene počne primjenjivati ranije, dužan je tu činjenicu objaviti. Pri prvoj primjeni tih izmjena, subjekt ih primjenjuje na posljedice dividendi na porez na dobit koje su priznate na početku ili nakon početka najranijeg usporedivog razdoblja.
- 98.J Dokumentom *Odgođeni porez koji se odnosi na imovinu i obveze koje proizlaze iz jedne transakcije*, objavljenim u svibnju 2021., mijenjaju se točke 15., 22. i 24. i dodaje se točka 22.A. Subjekt te izmjene primjenjuje u skladu s točkama od 98.K do 98.L za godišnja izvještajna razdoblja koja započinju 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 98.K Subjekt primjenjuje dokument *Odgođeni porez koji se odnosi na imovinu i obveze koje proizlaze iz jedne transakcije* na transakcije izvršene na početku ili nakon početka najranijeg prikazanog usporednog razdoblja.
- 98.L Subjekt koji dokument *Odgođeni porez koji se odnosi na imovinu i obveze koje proizlaze iz jedne transakcije* primjenjuje na početku ili nakon početka najranijeg prikazanog usporednog razdoblja dužan je i:
- (a) priznati odgođenu poreznu imovinu, u mjeri u kojoj je vjerojatno da će biti ostvarena oporeziva dobit za koju se odbitna privremena razlika može iskoristiti, i odgođenu poreznu obvezu za sve odbitne i oporezive privremene razlike povezane s:
 - i. imovinom s pravom korištenja i obvezama za najam; i
 - ii. demontažom, uklanjanjem, obnavljanjem i sličnim obvezama te odgovarajućim iznosima koji se priznaju kao dio troška nabave povezane imovine; i
 - (b) priznati kumulativni učinak početne primjene izmjena kao prilagodbu početnog stanja zadržane dobiti (ili, prema potrebi, druge komponente vlasničkog kapitala) na taj datum.

POVLAČENJE TUMAČENJA SIC-21

99. Izmjenama uvedenima dokumentom *Odgođeni porez: nadoknada odnosne imovine*, objavljenim u prosincu 2010., zamijenjeno je Tumačenje SIC-a br. 21 *Porezi na dobit – nadoknada revalorizirane imovine koja se ne amortizira*.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 16

Nekretnine, postrojenja i oprema

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati računovodstveni postupak za nekretnine, postrojenja i opremu kako bi korisnici financijskih izvještaja mogli razlikovati informacije o ulaganju subjekta u vlastite nekretnine, postrojenja i opremu i promjene tih ulaganja. Glavna pitanja u računovodstvu nekretnina, postrojenja i opreme su priznavanje imovine, utvrđivanje njezine knjigovodstvene vrijednosti, iznosa amortizacije i gubitaka zbog umanjenja vrijednosti koji se u vezi s njima priznaju.

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Ovaj se Standard primjenjuje na računovodstvo nekretnina, postrojenja i opreme, osim ako se drugim standardom nalaže ili dopušta drugačiji računovodstveni postupak.**

3. Ovaj se Standard ne primjenjuje na:

- (a) nekretnine, postrojenja i opremu koji su klasificirani kao namijenjeni prodaji u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja*;
- (b) biološku imovinu koja se odnosi na poljoprivrednu djelatnost, uz iznimku plodonosnih biljaka (vidjeti MRS 41 *Poljoprivreda*). Ovaj se Standard primjenjuje na plodonosne biljke, ali se ne primjenjuje na plodove plodonosnih biljaka;
- (c) priznavanje i mjerenje imovine za istraživanje i procjenu (vidjeti MSFI 6 *Istraživanje i procjena mineralnih resursa*);
- (d) prava na iskorištavanje mineralnih rezervi, kao što su nafta, prirodni plin i slični neobnovljivi izvori.

Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na nekretnine, postrojenja i opremu koji se koriste za razvoj ili održavanje imovine iz podtočaka od (b) do (d).

4. [Brisano]

5. Subjekt koji za ulaganja u nekretnine primjenjuje model troška u skladu s MRS-om 40 *Ulaganja u nekretnine* dužan je za ulaganja u nekretnine u vlasništvu primjenjivati model troška iz ovog Standarda.

DEFINICIJE

6. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Plodonosna biljka je živa biljka:

- (a) **koja se koristi u proizvodnji ili isporuci poljoprivrednih proizvoda;**
- (b) **za koju se očekuje da donosi plodove dulje od jednog razdoblja i**
- (c) **koja se vrlo vjerojatno neće prodati kao poljoprivredni proizvod, osim pri sporednoj prodaji otpadaka.**

(U MRS-u 41 točkama 5.A–5.B objašnjava se ova definicija plodonosne biljke.)

Knjigovodstvena vrijednost je iznos u kojem se određena imovina priznaje nakon odbitka akumulirane amortizacije i akumuliranih gubitaka od umanjenja vrijednosti.

Trošak je iznos plaćenog novca ili novčanih ekvivalenata ili fer vrijednost druge naknade za stjecanje imovine u vrijeme njezina stjecanja ili izgradnje ili, ovisno o slučaju, iznos koji se toj imovini može pripisati pri početnom priznavanju u skladu s određenim zahtjevima iz drugih međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, pr. MSFI-ja 2 *Plaćanje na temelju dionica*.

Amortizacijski iznos je trošak nabave imovine, ili drugi iznos koji zamjenjuje trošak, umanjen za ostatak vrijednosti imovine.

Amortizacija je sustavna raspodjela amortizacijskog iznosa imovine tijekom njezina korisnog vijeka trajanja.

Vrijednost specifična za subjekt je sadašnja vrijednost novčanih tokova koje subjekt očekuje ostvariti od trajnog korištenja imovine i njezina otuđenja na kraju njezina korisnog vijeka trajanja ili pri namirenju obveze.

Fer vrijednost je cijena koja bi se postigla prodajom imovine ili platila za prijenos obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*.)

Gubitak od umanjenja vrijednosti je iznos za koji knjigovodstvena vrijednost imovine premašuje njezinu nadoknadivu vrijednost.

Nekretnine, postrojenja i oprema su materijalna imovina:

(a) koja je namijenjena upotrebi u proizvodnji ili isporuci robe ili usluga, za iznajmljivanje drugima ili u administrativne svrhe i

(b) za koju se očekuje da će se upotrebljavati dulje od jednog razdoblja.

Nadoknadivi iznos je fer vrijednost imovine umanjena za troškove otuđenja imovine ili vrijednost imovine u upotrebi, ovisno o tome koji je iznos viši.

Ostatak vrijednosti imovine je procijenjeni iznos koji bi subjekt ostvario otuđenjem imovine u sadašnjem trenutku, nakon odbitka procijenjenih troškova otuđenja, ako starost i stanje imovine već odgovaraju onima koji se očekuju na kraju njezina korisnog vijeka trajanja.

Korisni vijek trajanja je:

(a) razdoblje u kojem se očekuje da će imovina biti dostupna subjektu za upotrebu ili

(b) broj proizvoda ili sličnih jedinica koje subjekt očekuje ostvariti od te imovine.

PRIZNAVANJE

7. **Trošak stavke nekretnina, postrojenja i opreme priznaje se kao imovina samo i jedino:**

(a) ako je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi povezane s tom stavkom pritecати u subjekt i

(b) ako je trošak te stavke moguće pouzdano izmjeriti.

8. Stavke kao što su rezervni dijelovi, rezervna oprema i oprema za servisiranje priznaju se u skladu s ovim MSFI-jem ako odgovaraju definiciji nekretnina, postrojenja i opreme. U protivnom se te stavke klasificiraju kao zalihe.

9. Ovim se Standardom ne propisuje jedinica mjere za priznavanje, odnosno što čini stavku nekretnina, postrojenja i opreme. Stoga se prosudba o primjeni kriterija priznavanja prilagođava posebnim okolnostima subjekta. Primjereno je agregirati pojedinačno beznačajne stavke, kao što su kalupi, alati i pomagala, i te kriterije primijeniti na agregiranu vrijednost.

10. Subjekt prema tom načelu priznavanja procjenjuje sve svoje troškove nekretnina, postrojenja i opreme u vrijeme njihova nastanka. Ti troškovi uključuju početne troškove stjecanja ili izgradnje neke stavke nekretnina, postrojenja i opreme te naknadne dodatne troškove njezine dopune, zamjene ili servisiranja. Trošak stavke nekretnina, postrojenja i opreme može uključivati troškove nastale u vezi s najmovima imovine koja se koristi za izgradnju, dopunu, zamjenu dijela ili servisiranje te stavke nekretnina, postrojenja i opreme, kao što su troškovi amortizacije imovine s pravom korištenja.

Početni troškovi

11. Stavke nekretnina, postrojenja i oprema mogu se stjecati iz sigurnosnih ili okolišnih razloga. Iako se stjecanjem takvih nekretnina, postrojenja i opreme izravno ne povećavaju buduće ekonomske koristi od neke posebne postojeće stavke nekretnina, postrojenja i opreme, subjektu ono može biti nužno za ostvarenje budućih ekonomskih koristi od njegove druge imovine. Takve stavke nekretnina, postrojenja i oprema ispunjavaju uvjete za priznavanje kao imovina jer subjektu omogućavaju da od povezane imovine ostvari veće buduće ekonomske koristi nego što bi bile bez stjecanja tih stavki. Na primjer, proizvođač kemikalija može uvesti nove kemijske postupke radi usklađenja proizvodnje i skladištenja opasnih kemikalija sa zahtjevima zaštite okoliša; s time povezano unaprjeđenje postrojenja priznaje se kao imovina jer subjekt bez njega ne bi mogao proizvoditi i prodavati kemikalije. Međutim, nastala knjigovodstvena vrijednost takve imovine i povezane imovine preispituje se radi umanjenja vrijednosti u skladu s MRS-om 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*.

Naknadni troškovi

12. Prema načelu priznavanja iz točke 7., subjekt u knjigovodstvenu vrijednost stavke nekretnina, postrojenja i opreme ne priznaje troškove njezina redovnog servisiranja. Ti se troškovi po njihovu nastanku priznaju u dobiti ili gubitku. Troškovi redovnoga servisiranja su prije svega troškovi rada i potrošnog materijala, a mogu uključivati i troškove sitnih dijelova. Svrha tih rashoda obično se opisuje kao „troškovi popravaka i održavanja” stavke nekretnina, postrojenja i opreme.
13. Dijelove nekih stavki nekretnina, postrojenja i opreme možda treba redovito zamjenjivati. Na primjer, unutarnje obloge u industrijskoj peći treba zamijeniti nakon određenog broja sati korištenja, ili unutarnju opremu zrakoplova, kao što su sjedala i kuhinjski dijelovi, treba zamijeniti nekoliko puta tijekom vijeka upotrebe zrakoplova. Stavke nekretnina, postrojenja i oprema mogu se nabavljati i da se smanji učestalost redovite zamjene, kao što je npr. zamjena unutarnjih zidova zgrade, ili da se izbjegne redovita zamjena. Prema načelu priznavanja iz točke 7., subjekt u knjigovodstvenu vrijednost stavke nekretnina, postrojenja i opreme priznaje trošak zamjene dijela te stavke u vrijeme nastanka tog troška ako su ispunjeni kriteriji priznavanja. Knjigovodstvena vrijednost tih dijelova koji se zamjenjuju prestaje se priznavati u skladu s odredbama o prestanku priznavanja iz ovog Standarda (vidjeti točke 67.–72.).
14. Kontinuirano korištenje stavke nekretnina, postrojenja i opreme (npr. zrakoplova) može biti uvjetovano redovitim inspekcijskim pregledima radi utvrđivanja nedostataka, neovisno o zamjeni dijelova. Trošak svakog većeg inspekcijskog pregleda priznaje se u knjigovodstvenu vrijednost te stavke nekretnina, postrojenja i opreme kao trošak zamjene ako su ispunjeni kriteriji priznavanja. Ostatak knjigovodstvene vrijednosti troška prethodnog inspekcijskog pregleda (koji se razlikuje od fizičkih dijelova) prestaje se priznavati. To ne ovisi o tome je li trošak prethodnog inspekcijskog pregleda utvrđen u transakciji stjecanja ili izgradnje te stavke. Prema potrebi se procijenjeni trošak budućih sličnih inspekcijskih pregleda može iskoristiti kao pokazatelj troška komponente postojećeg inspekcijskog pregleda u vrijeme stjecanja ili izgradnje te stavke.

MJERENJE PRI PRIZNAVANJU

15. **Stavka nekretnina, postrojenja i oprema koja ispunjava uvjete za priznavanje kao imovina mjeri se po trošku nabave.**

Elementi troška

16. Trošak stavke nekretnina, postrojenja i opreme obuhvaća:
- (a) njezinu nabavnu cijenu, uključujući uvozne carine i nepovratne poreze na promet, nakon odbitka trgovačkih popusta i rabata;
 - (b) sve troškove koji se mogu izravno pripisati dovođenju imovine na lokaciju i u radno stanje u skladu s namjerama posloводства;

- (c) početnu procjenu troškova rastavljanja i uklanjanja stavke te obnove gradilišta na kojem se nalazi, što je obveza subjekta preuzeta prilikom stjecanja te stavke ili nakon korištenja te stavke u određenom razdoblju u svrhe različite od proizvodnje zaliha u tom razdoblju.
17. Primjeri troškova koji se mogu izravno pripisati:
- (a) troškovi primanja zaposlenih (kako su definirani u MRS-u 19 *Primanja zaposlenih*) koji proizlaze izravno iz građenja ili stjecanja stavke nekretnina, postrojenja i opreme;
 - (b) troškovi pripreme gradilišta;
 - (c) početni troškovi isporuke i pretovara;
 - (d) troškovi ugradnje i montaže;
 - (e) troškovi ispitivanja pravilnog rada imovine (tj. utvrđivanja je li tehničko i fizičko stanje imovine takvo da se može koristiti u proizvodnji ili za isporuku robe i usluga, iznajmljivanje drugima ili za administrativne potrebe) i
 - (f) honorari.
18. Subjekt primjenjuje MRS 2 *Zalihe* na troškove obveza rastavljanja, uklanjanja i obnove gradilišta na kojem se stavka nalazi koji su nastali u određenom razdoblju kao posljedica korištenja te stavke za proizvodnju zaliha u tom razdoblju. Obveze za troškove koji se obračunavaju u skladu s MRS-om 2 ili MRS-om 16 priznaju se i mjere u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*.
19. Primjeri troškova koji nisu troškovi neke stavke nekretnina, postrojenja i opreme:
- (a) troškovi otvaranja novog pogona;
 - (b) troškovi uvođenja novog proizvoda ili usluge (uključujući troškove oglašavanja i promotivnih aktivnosti);
 - (c) troškovi poslovanja na novoj lokaciji ili s novim klijentima (uključujući troškove izobrazbe osoblja) i
 - (d) administrativni troškovi i drugi opći troškovi.
20. Priznavanje troškova u knjigovodstvenu vrijednost stavke nekretnina, postrojenja i opreme prestaje kad je ta stavka na lokaciji i u radnom stanju u skladu s namjerama posloводства. Stoga se troškovi koji nastanu korištenjem ili premještanjem stavke ne uključuju u knjigovodstvenu vrijednost te stavke. Na primjer, sljedeći se troškovi ne uključuju u knjigovodstvenu vrijednost stavke nekretnina, postrojenja i opreme:
- (a) troškovi koji nastanu dok je stavka u radnom stanju u skladu s namjerama posloводства, ali još nije stavljena u upotrebu ili ne radi punim kapacitetom;
 - (b) početni gubici od poslovanja, kao što su oni koji nastanu uslijed porasta potražnje za proizvodima te stavke i
 - (c) troškovi premještanja ili reorganizacije poslovanja subjekta djelomično ili u cijelosti.

- 20.A Stavke se mogu proizvesti i dok se nekretnina, postrojenje i oprema dovode na lokaciju i u radno stanje u skladu s namjerama posloводства (kao što su uzorci proizvedeni pri ispitivanju pravilnog rada imovine) Subjekt primitke od prodaje i troškove takvih stavki priznaje u dobiti ili gubitku u skladu s odgovarajućim standardima. Subjekt trošak tih stavki mjeri u skladu sa zahtjevima o mjerenju iz MRS-a 2.
21. Neke su operacije povezane s izgradnjom ili razvojem neke stavke nekretnina, postrojenja i opreme, ali nisu nužne za dovođenje te imovine na lokaciju i u radno stanje u skladu s namjerama posloводства. Te su sporedne operacije moguće prije ili za vrijeme poslova izgradnje ili razvoja. Na primjer, prihod je moguće ostvariti korištenjem gradilišta kao parkirališta do početka građenja. Budući da te sporedne operacije nisu nužne za dovođenje te imovine na lokaciju i u radno stanje u skladu s namjerama posloводства, prihod i povezani rashodi od tih sporednih operacija priznaju se u dobiti ili gubitku i uključuju u odgovarajuće klasifikacije prihoda i rashoda.
22. Trošak imovine izgrađene u vlastitoj izvedbi utvrđuje se primjermom istih načela kao za stečenu imovinu. Ako subjekt u svojem redovitom poslovanju proizvodi sličnu imovinu namijenjenu prodaji, trošak imovine obično je jednak trošku izgradnje imovine namijenjene prodaji (vidjeti MRS 2). Stoga se pri utvrđivanju tih troškova isključuje interna dobit. Slično se ni troškovi neuobičajenih količina otpadnog materijala, rada ili drugih resursa nastali pri proizvodnji imovine u vlastitoj izvedbi ne uključuju u trošak imovine. U MRS-u 23 *Troškovi zaduživanja* utvrđeni su kriteriji za priznavanje kamata kao komponente knjigovodstvene vrijednosti stavke nekretnina, postrojenja i opreme proizvedene u vlastitoj izvedbi.
- 22.A Plodonosne biljke obračunavaju se na isti način kao stavke nekretnina, postrojenja ili opreme proizvedene u vlastitoj izvedbi prije nego što se nađu na lokaciji i u radnom stanju u skladu s namjerama posloводства. Stoga bi upućivanja na „izgradnju” u ovom Standardu trebalo tumačiti kao da se odnose i na aktivnosti nužne za uzgoj plodonosnih biljaka prije nego što se nađu na lokaciji i u radnom stanju u skladu s namjerama posloводства.

Mjerenje troška

23. Trošak stavke nekretnina, postrojenja i opreme je ekvivalent novčane cijene na datum priznavanja. Ako je plaćanje odgođeno izvan uobičajenih rokova kreditiranja, razlika između ekvivalenta novčane cijene i ukupnog plaćanja priznaje se kao kamata u razdoblju trajanja kredita, osim ako se ta kamata kapitalizira u skladu s MRS-om 23.
24. Jedna ili više stavki nekretnina, postrojenje i oprema može se steći u zamjenu za nemonetarnu imovinu ili kombinaciju monetarne i nemonetarne imovine. Razmatranje u nastavku odnosi se samo na zamjenu jedne nemonetarne imovine za drugu, ali se primjenjuje i na sve zamjene iz prethodne rečenice. Trošak takve stavke nekretnina, postrojenja i opreme mjeri se po fer vrijednosti, osim (a) ako transakcija zamjene nema komercijalni sadržaj ili (b) ako se fer vrijednost primljene i dane imovine ne može pouzdano izmjeriti. Stečena stavka mjeri se na taj način čak i ako subjekt ne može odmah prestati priznavati danu imovinu. Ako se stečena stavka ne mjeri po fer vrijednosti, njezin se trošak mjeri po knjigovodstvenoj vrijednosti dane imovine.
25. Subjekt pri utvrđivanju komercijalnog sadržaja transakcije zamjene razmatra u kojoj će mjeri ta transakcija utjecati na očekivane promjene njegovih budućih novčanih tokova. Transakcija zamjene ima komercijalni sadržaj:
- (a) ako se struktura (rizik, vrijeme i iznos) novčanih tokova od primljene imovine razlikuje od strukture novčanih tokova dane imovine ili
 - (b) ako se vrijednost specifična za subjekt, koja se odnosi na dio njegova poslovanja i na koju ta transakcija utječe, promijeni kao posljedica zamjene i
 - (c) ako je razlika pod (a) ili (b) značajna u odnosu na fer vrijednost razmijenjene imovine.

Kako bi se utvrdilo ima li transakcija zamjene komercijalni sadržaj, vrijednost specifična za subjekt, koja se odnosi na dio njegova poslovanja i na koju ta transakcija utječe, mora odražavati novčane tokove nakon oporezivanja. Rezultat tih analiza može biti jasan i bez detaljnih izračuna subjekta.

26. Fer vrijednost imovine može se pouzdano izmjeriti ako (a) promjenjivost raspona razumnih mjerenja fer vrijednosti nije značajna za tu imovinu ili (b) ako se vjerojatnost različitih procjena u tom rasponu može razumno procijeniti i iskoristiti pri mjerenju fer vrijednosti. Ako subjekt može pouzdano izmjeriti fer vrijednost primljene ili dane imovine, tada se fer vrijednost dane imovine koristi za mjerenje troška primljene imovine, osim ako je fer vrijednost primljene imovine očiglednija.
27. [Brisano]
28. Knjigovodstvena vrijednost stavke nekretnina, postrojenja i opreme može se smanjiti za iznos državnih potpora u skladu s MRS-om 20 *Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći*.

MJERENJE NAKON PRIZNAVANJA

29. **Subjekt je dužan kao svoju računovodstvenu politiku odabrati model troška iz točke 30. ili model revalorizacije iz točke 31. i primjenjivati tu politiku na cijelu skupinu nekretnina, postrojenja i opreme.**
- 29.A Neki subjekti interno ili eksterno upravljaju investicijskim fondom koji ulagateljima pruža koristi određene udjelima u fondu. Slično neki subjekti izdaju skupine ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja i drže odnosne stavke. Neki takvi fondovi ili odnosne stavke uključuju nekretnine koje koristi vlasnik. Subjekt primjenjuje MRS 16 na nekretnine koje koristi vlasnik koje su uključene u takav fond ili su odnosne stavke. Neovisno o točki 29., subjekt može odlučiti takve nekretnine mjeriti primjenom modela fer vrijednosti u skladu s MRS-om 40. Za potrebe te odluke, govori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja. (Vidjeti MSFI 17 *Ugovori o osiguranju* za pojmove koji se koriste u ovoj točki, a definirani su u tom standardu.)
- 29.B Subjekt nekretnine koje koristi vlasnik i koje se mjere primjenom modela fer vrijednosti ulaganja u nekretnine u skladu s točkom 29.A tretira kao odvojenu kategoriju nekretnina, postrojenja i opreme.

Model troška

30. **Nakon što se prizna kao imovina, stavka nekretnina, postrojenje i opreme iskazuje se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti.**

Model revalorizacije

31. **Nakon što se prizna kao imovina, stavka nekretnina, postrojenje i opreme čija se fer vrijednost može pouzdano izmjeriti iskazuje se u revaloriziranom iznosu, što je njezina fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Revalorizacija se provodi dovoljno redovito da se knjigovodstvena vrijednost ne bi znatno razlikovala od one koja se utvrđuje primjenom fer vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja.**
32. [Brisano]
33. [Brisano]
34. Učestalost revalorizacije ovisi o promjenama fer vrijednosti stavki nekretnina, postrojenja i opreme koje se revaloriziraju. Ako se fer vrijednost revalorizirane imovine značajno razlikuje od njezine knjigovodstvene vrijednosti, provodi se dodatna revalorizacija. Promjene fer vrijednosti nekih stavki nekretnina, postrojenja i opreme mogu biti značajne i nepredvidive, zbog čega je nužna godišnja revalorizacija. Tako učestala revalorizacija nije potrebna za stavke nekretnina, postrojenja i opreme čija se fer vrijednost tek neznatno mijenja. Takve se stavke revaloriziraju tek svake treće ili pete godine.

35. Pri revalorizaciji stavke nekretnina, postrojenja i opreme knjigovodstvena vrijednost te imovine usklađuje se na revalorizirani iznos. Na datum revalorizacije na imovinu se primjenjuje jedan od sljedećih postupaka:
- (a) bruto knjigovodstvena vrijednost usklađuje se tako da bude u skladu s revalorizacijom knjigovodstvene vrijednosti imovine. Na primjer, bruto knjigovodstvena vrijednost može se prepraviti upućivanjem na dostupne tržišne podatke ili se može prepraviti razmjerno promjeni knjigovodstvene vrijednosti. Akumulirana amortizacija na datum revalorizacije usklađuje se tako da bude jednaka razlici između bruto knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti imovine nakon što se u obzir uzmu akumulirani gubici od umanjenja vrijednosti ili
 - (b) akumulirana amortizacija isključuje se na teret bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine.
- Iznos usklađenja akumulirane amortizacije dio je povećanja ili smanjenja knjigovodstvene vrijednosti koja se obračunava u skladu s točkama 39. i 40.
36. **Ako se stavka nekretnina, postrojenje i opreme revalorizira, revalorizira se cijela skupina nekretnina, postrojenja i opreme kojoj ta imovina pripada.**
37. Skupina nekretnina, postrojenja i opreme objedinjuje imovinu slične vrste i namjene u poslovanju subjekta. Slijede primjeri zasebnih skupina:
- (a) zemljište;
 - (b) zemljište i zgrade;
 - (c) strojevi;
 - (d) brodovi;
 - (e) zrakoplovi,
 - (f) motorna vozila;
 - (g) namještaj i oprema;
 - (h) uredska oprema i
 - (i) plodonosne biljke.
38. Stavke iste skupine nekretnina, postrojenja i opreme revaloriziraju se istodobno kako bi se izbjegla selektivna revalorizacija imovine i iskazivanje iznosa u financijskim izvještajima koji su kombinacija troškova i vrijednosti na različite datume. Međutim, skupina imovine može se redovito revalorizirati pod uvjetom da se dovrši u kratkom roku i da revalorizacije budu ažurne.
39. **Ako se zbog revalorizacije knjigovodstvena vrijednost imovine poveća, to se povećanje priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i akumulira u vlasničkom kapitalu kao revalorizacijska rezerva. Međutim, povećanje se priznaje u dobiti ili gubitku u mjeri u kojoj se njime poništava revalorizacijsko smanjenje vrijednosti iste imovine koje je prethodno bilo priznato u dobiti ili gubitku.**
40. **Ako se zbog revalorizacije knjigovodstvena vrijednost imovine smanji, to se smanjenje priznaje u dobiti ili gubitku. Međutim, smanjenje se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti do iznosa do kojeg to smanjenje ne prelazi iznos koji postoji kao revalorizacijska rezerva za istu imovinu. Smanjenje priznato u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti smanjuje iznos akumulirane revalorizacijske rezerve u vlasničkom kapitalu.**

41. Revalorizacijska rezerva uključena u vlasnički kapital u vezi sa stavkom nekretnina, postrojenja i opreme može se izravno prenijeti u zadržanu dobit po prestanku priznavanja imovine. To uključuje prijenos ukupne rezerve po povlačenju imovine iz upotrebe ili otuđenju. Međutim, može se prenijeti dio rezerve jer subjekt tu imovinu koristi. U tom je slučaju iznos prenesene rezerve razlika između amortizacije na temelju revalorizirane knjigovodstvene vrijednosti imovine i amortizacije na temelju izvornog troška imovine. Prijenosi iz revalorizacijske rezerve u zadržanu dobit ne provode se kroz dobit ili gubitak.
42. Učinci poreza na dobit, ako postoje, koji proizlaze iz revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme, priznaju se i objavljuju u skladu s MRS-om 12 *Porez na dobit*.

Amortizacija

43. **Svaki dio stavke nekretnine, postrojenja i opreme čiji je trošak značajan u odnosu na ukupni trošak te stavke amortizira se zasebno.**
44. Subjekt početno priznati iznos stavke nekretnina, postrojenja i opreme raspoređuje na njezine bitne dijelove i svaki dio amortizira zasebno. Na primjer, primjereno je zasebno amortizirati trup i motore zrakoplova. Slično tomu, ako subjekt stječe nekretnine, postrojenja i opremu koji su predmet poslovnog najma u kojem je on najmodavac, primjereno je zasebno amortizirati iznose koji se odražavaju u trošku te stavke i koji se mogu pripisati povoljnim ili nepovoljnim uvjetima najma u odnosu na tržišne uvjete.
45. Jedan bitan dio stavke nekretnina, postrojenja i opreme može imati isti korisni vijek trajanja kao neki drugi bitan dio te iste stavke i na oba se može primjenjivati ista metoda amortizacije. Takvi se dijelovi mogu grupirati pri utvrđivanju iznosa amortizacije.
46. Ako subjekt zasebno amortizira neke dijelove neke stavke nekretnina, postrojenja i opreme, zasebno amortizira i ostatak te iste stavke. Ostatak čine dijelovi stavke koji pojedinačno nisu značajni. Ako subjekt u vezi s tim dijelovima ima različita očekivanja, ostatak može amortizirati primjenom tehnika aproksimacije kako bi vjerno prikazao obrazac trošenja tih dijelova i/ili njihov korisni vijek trajanja.
47. Subjekt može zasebno amortizirati dijelove neke stavke čiji trošak nije značajan u odnosu na ukupni trošak te stavke.
48. **Iznos amortizacije za svako razdoblje priznaje se u dobiti ili gubitku osim ako je uključen u knjigovodstvenu vrijednost druge imovine.**
49. Iznos amortizacije za određeno razdoblje obično se priznaje u dobiti ili gubitku. Međutim, ponekad se buduće ekonomske koristi utjelovljene u imovini apsorbiraju pri proizvodnji druge imovine. U tom je slučaju iznos amortizacije dio troška druge imovine i uključuje se u njezinu knjigovodstvenu vrijednost. Na primjer, amortizacija proizvodnog pogona i opreme uključuje se u troškove konverzije zaliha (vidjeti MRS 2). Slično se i amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme koji se koriste za razvojne aktivnosti može uključiti u trošak nematerijalne imovine koja se priznaje u skladu s MRS-om 38 *Nematerijalna imovina*.

Amortizacijski iznos i razdoblje amortizacije

50. **Amortizacijski iznos imovine sustavno se raspoređuje tijekom njezina korisnog vijeka trajanja.**
51. Ostatak vrijednosti i korisni vijek trajanja imovine preispituje se barem na kraju svake financijske godine, a ako se očekivanja razlikuju od prethodnih procjena, promjena ili promjene se iskazuju kao promjena računovodstvene procjene u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.
52. Amortizacija se priznaje čak i ako je fer vrijednost imovine veća od njezine knjigovodstvene vrijednosti, pri čemu ostatak vrijednosti imovine ne smije biti veći od njezine knjigovodstvene vrijednosti. Popravlak i održavanje imovine ne dovodi u pitanje njezinu amortizaciju.

53. Amortizacijski iznos imovine utvrđuje se nakon što se oduzme ostatak vrijednosti imovine. U praksi je ostatak vrijednosti imovine često beznačajan pa se i pri izračunu amortizacijskog iznosa smatra beznačajnim.
54. Ostatak vrijednosti imovine može se povećati do iznosa koji je jednak ili veći od knjigovodstvene vrijednosti te imovine. U tom je slučaju iznos amortizacije imovine nula, osim i ako se ostatak vrijednosti naknadno smanji na iznos manji od knjigovodstvene vrijednosti te imovine.
55. Amortizacija imovine započinje kad je imovina dostupna za upotrebu, tj. kad se nalazi na lokaciji i u radnom stanju u skladu s namjerama posloводства. Amortizacija prestaje s datumom klasifikacije imovine u imovinu namijenjenu prodaji (ili njezina uključanja u skupinu imovine za otuđenje koja se klasificira kao namijenjena prodaji) u skladu s MSFI-jem 5 ili na datum prestanka priznavanja imovine, ovisno o tome koji je od ta dva datuma raniji. Stoga amortizacija ne prestaje kad se imovina prestane koristiti ili kad se povuče iz upotrebe, osim ako se u cijelosti amortizira. Međutim, prema metodama amortizacije po upotrebi, iznos amortizacije može biti nula i ako nema proizvodnje.
56. Subjekt ekonomske koristi utjelovljene u imovini troši uglavnom njezinom upotrebom. Međutim, drugi čimbenici, kao što su tehnološka ili komercijalna zastarjelost, te trošenje i starenje imovine dok se ne koristi, često dovode do smanjenja ekonomskih koristi koje bi se ostvarile od te imovine. Stoga se pri utvrđivanju korisnog vijeka trajanja imovine uzimaju u obzir svi sljedeći čimbenici:
- (a) očekivano korištenje imovine. Korištenje se procjenjuje na osnovi očekivanog kapaciteta ili fizičkog rezultata imovine;
 - (b) očekivano fizičko trošenje i starenje, koji ovise o proizvodnim čimbenicima, kao što su broj smjena u kojima će se imovina koristiti, program popravaka i održavanja, te briga i održavanje imovine dok se ne koristi;
 - (c) tehnološka ili komercijalna zastarjelost zbog promjena ili poboljšanja u procesu proizvodnje ili zbog promjene potražnje na tržištu za proizvodom ili uslugom koji su rezultat imovine. Očekivana buduća smanjenja prodajne cijene neke stavke koja je proizvedena korištenjem imovine mogu biti naznaka očekivane tehnološke ili komercijalne zastarjelost imovine, što pak može odražavati smanjenje budućih ekonomskih koristi utjelovljenih u imovini;
 - (d) zakonska ili slična ograničenja korištenja imovine, kao što je datum isteka najmova.
57. Korisni vijek trajanja imovine definira se u smislu korisnosti imovine koju subjekt očekuje. Subjektova politika upravljanja imovinom može uključivati otuđenje imovine nakon određenog vremena ili nakon što se potroši određeni dio budućih ekonomskih koristi utjelovljenih u imovini. Stoga korisni vijek trajanja imovine može biti kraći od njezina ekonomskog vijeka. Procjena korisnog vijeka trajanja imovine temelji se na iskustvenoj prosudbi subjekta za sličnu imovinu.
58. Zemljište i zgrade su odvojiva imovina i obračunavaju se odvojeno, čak i ako su stečeni zajedno. Uz neke iznimke, kao što su kamenolomi i odlagališta otpada, zemljište ima neograničeni korisni vijek trajanja i stoga se ne amortizira. Zgrade imaju ograničeni korisni vijek trajanja i stoga je to imovina koja se amortizira. Povećanje vrijednosti zemljišta na kojem se nalaze zgrade ne utječe na utvrđivanje amortizacijskog iznosa zgrade.
59. Ako trošak zemljišta uključuje i troškove demontaže, uklanjanja i vraćanja u prvobitno stanje, taj se dio imovine amortizira tijekom vremena kroz koristi od tih troškova. U nekim slučajevima, samo zemljište može imati ograničen korisni vijek trajanja i tad se amortizira na način koji odražava koristi koje će subjekt ostvariti od tog zemljišta.

Metoda amortizacije

60. Primijenjena metoda amortizacije mora odražavati subjektov obrazac očekivane potrošnje budućih ekonomskih koristi od imovine.
61. Metoda amortizacije imovine preispituje se barem na kraju svake financijske godine, a u slučaju značajne promjene očekivanog obrasca potrošnje budućih ekonomskih koristi utjelovljenih u imovini, metodu treba promijeniti kako bi se iskazao promijenjeni obrazac. Takva se promjena iskazuje kao promjena računovodstvene procjene u skladu s MRS-om 8.

62. Za sustavno raspoređivanje amortizacijskog iznosa imovine tijekom njezina korisnog vijeka trajanja mogu se primjenjivati razne metode. Te metode uključuju linearnu metodu, degresivnu metodu i metodu amortizacije po jedinici proizvoda. Linearnom metodom amortizacije dobije se jednak iznos amortizacije tijekom korisnog vijeka trajanja imovine ako se ostatak vrijednosti imovine ne mijenja. Degresivnom metodom se iznos amortizacije smanjuje tijekom korisnog vijeka trajanja. Metodom amortizacije po jedinici proizvoda dobije se iznos amortizacije koji se temelji na očekivanoj upotrebi ili učinku imovine. Subjekt bira metodu koja najbolje odražava očekivani obrazac potrošnje budućih ekonomskih koristi utjelovljenih u imovini. Odabrana se metoda primjenjuje dosljedno iz razdoblja u razdoblje, osim u slučaju promjene očekivanog obrasca potrošnje tih budućih ekonomskih koristi.
- 62.A Metoda amortizacije koja se temelji na prihodima ostvarenima od neke aktivnosti koja uključuje upotrebu imovine nije primjerena. Prihodi ostvareni aktivnošću koja uključuje upotrebu imovine uglavnom odražavaju i druge čimbenike, a ne samo potrošnju ekonomskih koristi od imovine. Na primjer, na prihode utječu druge ulazne vrijednosti i procesi, aktivnosti prodaje i promjene u volumenu prodaje i cijenama. Na cijenu kao komponentu prihoda može utjecati inflacija, koja ni na koji način ne utječe na način trošenja imovine.

Umanjenje vrijednosti

63. Subjekt utvrđuje umanjenje vrijednosti neke stavke nekretnina, postrojenje i oprema primjenom MRS-a 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*. U tom se standardu objašnjava na koji način subjekt provjerava knjigovodstvenu vrijednost svoje imovine, kako utvrđuje nadoknadivu vrijednost imovine te kad priznaje ili poništava gubitak od umanjenja vrijednosti.
64. [Brisano]

Naknada za umanjenje vrijednosti

65. **Naknada od trećih strana za stavke nekretnina, postrojenja i opreme čija je vrijednost umanjena, koje su izgubljene ili ustupljene, uključuje se u dobit ili gubitak kad ta naknada postane potraživanje.**
66. Umanjenje vrijednosti ili gubici od stavki nekretnina, postrojenja i opreme, s time povezana potraživanja ili plaćanja trećih strana za naknadu te svaka naknadna kupnja ili izgradnja zamjenske imovine odvojeni su ekonomski događaji i obračunavaju se zasebno kako slijedi:
- (a) umanjenje vrijednosti stavki nekretnina, postrojenja i opreme priznaje se u skladu s MRS-om 36;
 - (b) prestanak priznavanja stavki nekretnina, postrojenja i opreme koje su povučene iz upotrebe ili su otuđene utvrđuje se u skladu s ovim Standardom;
 - (c) naknada od trećih strana za stavke nekretnina, postrojenja i opreme čija je vrijednost umanjena, koje su izgubljene ili ustupljene, uključuje se u dobit ili gubitak kad ta naknada postane potraživanje i
 - (d) trošak stavki nekretnina, postrojenja i opreme koje su obnovljene, kupljene ili izgrađene kao zamjene utvrđuje se u skladu s ovim Standardom.

PRESTANAK PRIZNAVANJA

67. **Knjigovodstvena vrijednost stavke nekretnina, postrojenja i opreme prestaje priznavati:**
- (a) **po otuđenju ili**
 - (b) **ako se od njezine upotrebe ili otuđenja ne očekuju buduće ekonomske koristi.**
68. Dobitak ili gubitak koji proizlazi iz prestanka priznavanja stavke nekretnina, postrojenja i opreme uključuje se u dobit ili gubitak u trenutku prestanka priznavanja te stavke (osim ako se MSFI-jem 16 *Najmovi* ne nalaže drugačije pri prodaji i povratnom najmu). Dobici se ne klasificiraju kao prihod.

- 68.A Međutim, subjekt koji u svojem redovnom poslovanju uobičajeno prodaje stavke nekretnina, postrojenja i opreme koje drži radi iznajmljivanja drugima, dužan je tu imovinu, kad prestane biti u najmu i postane imovina namijenjena prodaji, prenijeti u zalihe po njezinoj knjigovodstvenoj vrijednosti. Prihodi ostvareni prodajom te imovine priznaju se kao prihod u skladu s MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*. MSFI 5 se ne primjenjuje ako se u zalihe prenosi imovina koja je namijenjena prodaji u redovitom poslovanju.
69. Otuđenje stavke nekretnina, postrojenja i opreme moguće je na razne načine (npr. prodajom, financijskim najmom ili donacijom). Datumom otuđenja stavke nekretnina, postrojenja i opreme smatra se datum na koji primatelj stekne kontrolu nad tom stavkom u skladu sa zahtjevima iz MSFI-ja 15 koji se odnose na određivanje trenutka u kojem se obveza izvršenja smatra ispunjenom. MSFI 16 primjenjuje se na otuđenje prodajom i povratnim najmom.
70. Ako prema načelu priznavanja iz točke 7. subjekt u knjigovodstvenu vrijednost neke stavke nekretnina, postrojenja i opreme prizna trošak zamjene dijela te stavke, dužan je prestati priznavati knjigovodstvenu vrijednost zamijenjenog dijela neovisno o tome je li taj zamijenjeni dio bio zasebno amortiziran. Ako mu nije izvedivo utvrditi knjigovodstvenu vrijednost zamijenjenog dijela, subjektu može iskoristiti trošak zamjene kao pokazatelj troška zamijenjenog dijela u vrijeme njegova stjecanja ili izgradnje.
71. **Dobitak ili gubitak koji proizlazi iz prestanka priznavanja stavke nekretnina, postrojenja i opreme utvrđuju se kao razlika između neto prihoda od otuđenja, ako postoji, i knjigovodstvene vrijednosti te stavke.**
72. Iznos naknade koji se uključuje u dobit ili gubitak, a proizlazi iz prestanka priznavanja stavke nekretnina, postrojenja i opreme, utvrđuje se u skladu sa zahtjevima o utvrđivanju cijene transakcije iz točaka 47.–72. MSFI-ja 15. Naknadne promjene procijenjenog iznosa naknade uključene u dobit ili gubitak obračunavaju se u skladu sa zahtjevima o promjenama cijene transakcije iz MSFI-ja 15.

OBJAVLJIVANJE

73. U financijskim izvještajima se za svaku skupinu nekretnina, postrojenja i opreme objavljuje sljedeće:
- (a) osnovice za mjerenje korištene pri utvrđivanju bruto knjigovodstvene vrijednosti;
 - (b) primijenjene metode amortizacije;
 - (c) korisni vijek trajanja ili primijenjene stope amortizacije;
 - (d) bruto knjigovodstvena vrijednost i akumulirana amortizacija (agregirano s akumuliranim gubicima od umanjenja vrijednosti) na početku i na kraju razdoblja i
 - (e) usklađenje knjigovodstvene vrijednosti na početku i na kraju razdoblja, pri čemu se iskazuju:
 - i. povećanja;
 - ii. imovina koja je klasificirana kao namijenjena prodaji ili je uključena u skupinu imovine za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji u skladu s MSFI-jem 5 te druga otuđenja;
 - iii. stjecanja u poslovnim kombinacijama;
 - iv. povećanja ili smanjenja koja proizlaze iz revalorizacije iz točaka 31., 39. i 40. te gubitaka od umanjenja vrijednosti koji su priznati ili poništeni u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s MRS-om 36;
 - v. gubici od umanjenja vrijednosti priznati u dobiti ili gubitku u skladu s MRS-om 36;
 - vi. gubici od umanjenja vrijednosti poništeni u dobiti ili gubitku u skladu s MRS-om 36;

vii. amortizacija;

viii. neto tečajne razlike koje proizlaze iz preračunavanja financijskih izvještaja iz funkcijske valute u drugu valutu prezentiranja, uključujući preračunavanje inozemnog poslovanja u valutu prezentiranja izvještajnog subjekta i

ix. druge promjene.

74. U financijskim izvještajima objavljuje se i sljedeće:

- (a) postojanje i iznosi ograničenja prava, te nekretnine, postrojenja i oprema koji su založeni kao jamstvo za obveze;
- (b) iznos izdataka priznatih u knjigovodstvenu vrijednost stavke nekretnina, postrojenja i opreme u tijeku njezine izgradnje; i
- (c) iznos ugovornih obveza preuzetih pri stjecanju nekretnine, postrojenja i opreme.

74.A Ako nije iskazano zasebno u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, u financijskim izvještajima se objavljuje i sljedeće:

- (a) iznos naknade od trećih strana za stavke nekretnina, postrojenja i opreme čija je vrijednost umanjena, koje su izgubljene ili ustupljene, a koje su uključene u dobit ili gubitak i
- (b) iznosi primitaka i troškova uključenih u dobit ili gubitak u skladu s točkom 20.A koji se odnose na proizvedene stavke koje nisu izlazni resursi od redovnih aktivnosti subjekta te stavke u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti koje sadržavaju te primitke i troškove.

75. Odabir metode amortizacije i procjena korisnoga vijeka trajanja imovine stvar su prosudbe. Stoga se objavljivanjem usvojenih metoda i procjena korisnog vijeka upotrebe ili stopa amortizacije korisnicima financijskih izvještaja pružaju informacije koji im omogućuju pregled politika koje je posloводство odabralo i usporedbu s drugim subjektima. Iz sličnih je razloga nužno objaviti:

- (a) amortizaciju tijekom razdoblja, neovisno o tome je li priznata u dobiti ili gubitku ili kao dio troška druge imovine i
- (b) akumuliranu amortizaciju na kraju razdoblja.

76. U skladu s MRS-om 8, subjekt objavljuje prirodu i učinak promjene računovodstvene procjene koja utječe na tekuće razdoblje ili za koju se očekuje da će utjecati na naredna razdoblja. Za nekretnine, postrojenja i opremu takvo objavljivanje može biti posljedica promjena procjena koje se odnose na:

- (a) ostatke vrijednosti;
- (b) troškove demontaže, uklanjanja ili vraćanja u prvobitno stanje stavki nekretnina, postrojenja i opreme;
- (c) korisni vijek upotrebe i
- (d) metodu amortizacije.

77. Ako se stavke nekretnina, postrojenja i opreme iskazuju u revaloriziranim iznosima, uz informacije čije se objavljivanje nalaže MSFI-jem 13 objavljuje se i sljedeće:

- (a) stvarni datum revalorizacije;

(b) sudjelovanje neovisnog procjenitelja;

(c) [brisan]

(d) [brisan]

(e) za svaku revaloriziranu skupinu nekretnina, postrojenja i opreme, knjigovodstvena vrijednost koja bi bila priznata da je na imovinu primijenjena metoda troška i**(f) revalorizacijska rezerva, kao naznaka promjene tijekom razdoblja i ograničenja raspodjele dioničarima.**

78. U skladu s MRS-om 36, subjekt objavljuje informacije o umanjenju vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme uz informacije koje se nalažu u točki 73. podtočki (e) alinejama iv.–vi.

79. Korisnicima financijskih izvještaja mogu biti relevantne i sljedeće informacije:

(a) knjigovodstvena vrijednost imovine, postrojenja i opreme koji se privremeno ne koriste;

(b) bruto knjigovodstvena vrijednost svih u cijelosti amortiziranih nekretnina, postrojenja i opreme koji su još u upotrebi;

(c) knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme koji su povučeni iz upotrebe, ali nisu klasificirani kao imovina namijenjena prodaji u skladu s MSFI-jem 5 i

(d) ako se primjenjuje model troška, fer vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme ako se značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti.

Stoga se subjekti potiču da objave te iznose.

PRIJELAZNE ODREDBE

80. Zahtjevi iz točaka 24.–26. koji se odnose na početno mjerenje stavke nekretnina, postrojenja i opreme stečene u transakciji zamjene imovine primjenjuju se samo na buduće transakcije.

80.A Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.* izmijenjena je točka 35. Subjekt je dužan tu izmjenu primjenjivati na sve revalorizacije priznate u godišnjim razdobljima koja su započela na datum prve primjene te izmjene ili nakon tog datuma te u zadnjem prethodnom godišnjem razdoblju. Subjekt može, ali nije dužan iskazati i usklađene usporedne informacije za sva ranija prezentirana razdoblja. Ako subjekt iskazuje neusklađene usporedne informacije za ranija razdoblja, dužan je jasno naznačiti koje informacije nisu usklađene, navesti da su iskazane na drugačijoj osnovi i objasniti tu osnovu.

80.B U izvještajnom razdoblju u kojem se dokument *Poljoprivreda: plodonosne biljke* (izmjene MRS-a 16 i MRS-a 41) prvi put primjenjuje, subjekt ne treba objaviti kvantitativne informacije koji se nalažu u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8 za tekuće razdoblje. Međutim, subjekt je dužan iskazati kvantitativne informacije koje se nalažu u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8 za svako prethodno prezentirano razdoblje.

80.C Subjekt se može odlučiti na mjerenje određene plodonosne biljke po njezinoj fer vrijednosti na početku najranijeg razdoblja prezentiranog u financijskim izvještajima za izvještajno razdoblje u kojem subjekt prvi put primjenjuje dokument *Poljoprivreda: plodonosne biljke* (izmjene MRS-a 16 i MRS-a 41) i tu fer vrijednost iskoristiti kao pretpostavljeni trošak na taj datum. Razlika između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti priznaje se u početnom stanju zadržane dobiti na početku najranijeg prezentiranog razdoblja.

- 80.D Dokumentom *Nekretnine, postrojenja i oprema – primici prije namjeravane upotrebe*, objavljenim u svibnju 2020., izmijenjene su točke 17. i 74. i dodane su točke 20.A i 74.A. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno, ali samo na stavke nekretnina, postrojenja i opreme koje su dovedene na lokaciju i u radno stanje u skladu s namjerama posloводства na početku ili nakon početka najranijeg razdoblja prezentiranog u financijskim izvještajima u kojem subjekt prvi put primjenjuje te izmjene. Subjekt je dužan priznati kumulativni učinak početne primjene tih izmjena kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti (ili, ovisno o slučaju, druge komponente vlasničkoga kapitala) na početku najranijeg prezentiranog razdoblja.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

81. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 81.A Subjekt je dužan primjenjivati izmjene iz točke 3. za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2006. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MSFI 6 primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 81.B MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Njime su, osim toga, izmijenjene točke 39., 40. i točka 73. podtočka (e) alineja iv. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i izmjene.
- 81.C MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije* (kako je revidiran 2008.) izmijenjena je točka 44. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MSFI 3 (revidiran 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 81.D Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjene su točke 6. i 69. i dodana je točka 68.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti i istodobno primijeniti povezane izmjene MRS-a 7 *Izveštaj o novčanim tokovima*.
- 81.E Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjena je točka 5. Subjekt je dužan tu izmjenu primjenjivati prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena ako subjekt istodobno primijeni izmjene točaka 8., 9., 22., 48., 53., 53.A, 53.B, 54., 57. i 85.B MRS-a 40. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 81.F MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je definicija fer vrijednosti i definicija nadoknadivog iznosa u točki 6., izmijenjene su točke 26., 35. i 77. i brisane su točke 32. i 33. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 81.G Dokumentom *Godišnja poboljšanja, ciklus 2009.–2011.*, objavljenim u svibnju 2012., izmijenjena je točka 8. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 81.H Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.*, objavljenim u prosincu 2013., izmijenjena je točka 35. i dodana je točka 80.A. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 81.I Dokumentom *Objašnjenje prihvatljivih metoda amortizacije* (izmjene MRS-a 16 i MRS-a 38), objavljenim u svibnju 2014., izmijenjena je točka 56. i dodana je točka 62.A. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

- 81.J MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjene su točke 68.A, 69. i 72. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 81.K Dokumentom *Poljoprivreda: plodonosne biljke* (izmjene MRS-a 16 i MRS-a 41), objavljenim u lipnju 2014., izmijenjene su točke 3., 6. i 37. i dodane su točke 22.A i 80.B–80.C. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno, u skladu s MRS-om 8, osim u slučajevima navedenima u točki 80.C.
- 81.L MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., brisane su točke 4. i 27. i izmijenjene su točke 5., 10., 44. i 68.–69. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 81.M MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., dodane su točke 29.A i 29.B. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
- 81.N Dokumentom *Nekretnine, postrojenja i oprema – primici prije namjeravane upotrebe*, objavljenim u svibnju 2020., izmijenjene su točke 17. i 74. i dodane su točke 20.A, 74.A i 80.D. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2022. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

POVLAČENJE DRUGIH OBJAVA

82. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* (revidiran 1998.).
83. Ovaj Standard zamjenjuje sljedeća tumačenja:
- (a) SIC 6 *Troškovi prilagodbe postojećeg softvera*;
 - (b) SIC 14 *Nekretnine, postrojenja i oprema — Naknada za umanjenje vrijednosti ili gubitak* i
 - (c) SIC 23 *Nekretnine, postrojenja i oprema — Troškovi značajnijih inspekcijskih pregleda ili popravaka*.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 19

Primanja zaposlenih

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati računovodstvo i objavljivanje primanja zaposlenih. Standardom se subjektu nalaže da prizna:
 - (a) obvezu za rad zaposlenika obavljen u zamjenu za primanja koja mu treba isplatiti u budućnosti i
 - (b) rashod za ekonomsku korist koju subjekt iskoristi, a koja proizlazi iz rada zaposlenika obavljenog u zamjenu za primanja.

PODRUČJE PRIMJENE

2. Poslodavac ovaj Standard primjenjuje pri obračunu svih primanja zaposlenih, osim onih na koja se primjenjuje MSFI 2 *Plaćanja na temelju dionica*.
3. Ovaj se Standard ne odnosi na izvještaje planova primanja zaposlenih (vidjeti MRS 26 *Računovodstvo i izvještaji mirovinskih planova*).
4. Primanja zaposlenih na koja se primjenjuje ovaj Standard uključuju primanja predviđena:
 - (a) formalnim planovima ili drugim formalnim sporazumima između subjekta i pojedinačnih zaposlenika, skupina zaposlenika ili njihovih predstavnika;
 - (b) zakonskim zahtjevima ili sektorskim sporazumima prema kojima su subjekti dužni uplaćivati doprinose u nacionalne, državne, sektorske ili druge planove više poslodavaca ili
 - (c) neformalnim praksama iz kojih proizlaze izvedene obveze. Izvedena obveza proizlazi iz neformalne prakse ako subjekt nema realnu alternativu isplati primanja zaposlenicima. Primjer izvedene obveze je promjena neformalne prakse subjekta koja bi mogla nanijeti neprihvatljivu štetu njegovu odnosu sa zaposlenicima.
5. Primanja zaposlenih uključuju:
 - (a) kratkoročna primanja zaposlenih, kao što su sljedeća, ako se očekuje da će biti u cijelosti namirena u roku od 12 mjeseci nakon isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem zaposlenici rade:
 - i. nadnice, plaće i doprinosi za socijalno osiguranje;
 - ii. plaćeni godišnji odmor i plaćeno bolovanje;
 - iii. sudjelovanje u dobiti i isplate bonusa i
 - iv. nenovčana primanja sadašnjih zaposlenika (kao što su zdravstvena zaštita, stambeni smještaj, automobili i besplatna ili subvencionirana roba ili usluge);
 - (b) primanja nakon prestanka radnog odnosa, kao što su:
 - i. mirovinska primanja (npr. mirovine i paušalne otpremnine prilikom umirovljenja) i
 - ii. druga primanja nakon prestanka radnog odnosa, kao što su životno osiguranje nakon prestanka radnog odnosa i zdravstvena zaštita nakon prestanka radnog odnosa;

- (c) druga dugoročna primanja zaposlenika, kao što su:
- i. naknada za dugotrajno odsustvo kao što je dopust za dugogodišnji rad ili dopust za studijsko usavršavanje;
 - ii. jubilarne nagrade ili druga primanja za dugogodišnji rad i
 - iii. naknade za dugotrajni invaliditet i
- (d) otpremnine.
6. Prianja zaposlenih uključuju primanja isplaćena zaposlenicima ili uzdržavanim članovima njihove obitelji ili korisnicima i mogu se namiriti isplatom (ili u robi ili uslugama) izravno zaposlenicima, njihovim supružnicima, djeci ili drugim uzdržavanim članovima obitelji ili drugima, kao što su osiguravajuća društva.
7. Zaposlenik može u subjektu raditi u punom radnom vremenu, skraćenom radnom vremenu, trajno, povremeno ili privremeno. Za potrebe ovog Standarda, zaposlenici uključuju direktore i druge rukovoditelje.

DEFINICIJE

8. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Definicije primanja zaposlenih

Primanja zaposlenih su svi oblici naknada koje subjekt daje u zamjenu za rad zaposlenika ili zbog prestanka zaposlenja.

Kratkoročna primanja zaposlenih su primanja (osim otpremnina) za koja se očekuje da će biti u cijelosti namirena u roku od 12 mjeseci nakon isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem zaposlenici rade.

Primanja nakon prestanka radnog odnosa su primanja (osim otpremnina i kratkoročnih primanja zaposlenih) nakon prestanka radnog odnosa.

Druga dugoročna primanja zaposlenih su sva primanja koja nisu kratkoročna primanja zaposlenih, primanja nakon prestanka radnog odnosa i otpremnine.

Otpremnine su primanja zaposlenih koja se zaposlenicima daju u zamjenu za prestanak zaposlenja na temelju:

(a) odluke subjekta o prestanku zaposlenja zaposlenika prije datuma odlaska u redovnu mirovinu ili

(b) odluke zaposlenika da prihvati ponuđena primanja u zamjenu za prestanak zaposlenja.

Definicije koje se odnose na klasifikaciju planova

Planovi primanja nakon prestanka radnog odnosa su formalni ili neformalni aranžmani prema kojima subjekt jednom ili više zaposlenika osigurava primanja nakon prestanka radnog odnosa.

Planovi definiranih doprinosa su planovi primanja nakon prestanka radnog odnosa prema kojima subjekt uplaćuje fiksne doprinose u zaseban subjekt (fond) i nema zakonsku ili izvedenu obvezu daljnjeg uplaćivanja doprinosa ako fond nema dovoljno imovine da zaposlenicima isplati sva primanja koja se odnose na njihov rad u tekućem i prethodnom razdoblju.

Planovi definiranih primanja su planovi primanja nakon prestanka radnog odnosa koji nisu planovi definiranih doprinosa.

Planovi više poslodavaca su planovi definiranih doprinosa (osim državnih planova) ili planovi definiranih primanja (osim državnih planova) na temelju kojih se:

- (a) **udružuje imovina koju su uplatili razni subjekti koji nisu pod zajedničkom kontrolom i**
- (b) **ta imovina koristi kako bi se osigurala primanja zaposlenicima više od jednog subjekta i to tako da se doprinosi i primanja utvrđuju neovisno o identitetu subjekta koji ih zapošljava.**

Definicije koje se odnose na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja

Neto obveza (imovina) za definirana primanja je manjak ili višak, usklađen za svaki učinak ograničavanja neto imovine za definirana primanja do gornje granice vrijednosti te imovine.

Manjak ili višak je:

- (a) **sadašnja vrijednost obveze za definirana primanja umanjena za**
- (b) **fer vrijednost imovine plana (ako postoji).**

Gornja granica vrijednosti imovine je sadašnja vrijednost svake ekonomske koristi dostupne u obliku povrata sredstava iz plana ili smanjenja budućih uplata doprinosa u plan.

Sadašnja vrijednost obveze za definirana primanja je sadašnja vrijednost očekivanih budućih plaćanja potrebnih za namiru obveze koja proizlazi iz rada zaposlenika u tekućem i prethodnom razdoblju, bez umanjena za neku imovinu plana.

Imovina plana obuhvaća:

- (a) imovinu koju drži fond za dugoročna primanja zaposlenih i
- (b) **kvalificirane police osiguranja.**

Imovina koju drži fond za dugoročna primanja zaposlenih je imovina (osim neprenosivih financijskih instrumenata koje izdaje izvještajni subjekt):

- (a) **koju drži subjekt (fond) koji je pravno odvojen od izvještajnog subjekta i postoji isključivo radi isplata ili financiranja primanja zaposlenih i**
- (b) **koja je raspoloživa samo za isplatu ili financiranje primanja zaposlenih, ali nije dostupna vjerovnicima izvještajnog subjekta (čak ni u slučaju stečaja) i koja izvještajnom subjektu ne može biti vraćena, osim:**
 - i. **ako preostala imovina fonda nije dostatna za ispunjenje svih povezanih obveza plana ili izvještajnog subjekta za primanja zaposlenih ili**
 - ii. **ako se imovina vraća izvještajnom subjektu radi nadoknade primanja zaposlenih koja je već isplatilo.**

Kvalificirana polica osiguranja je polica osiguranja ⁽⁷⁾ koju izdaje osiguratelj koji nije povezana osoba (kako je definirana u MRS-u 24 *Objavljivanja o povezanim osobama*) izvještajnog subjekta ako se primici na temelju te police:

⁽⁷⁾ Kvalificirana polica osiguranja nije nužno ugovor o osiguranju kako je definiran MSFI-jem 17 *Ugovori o osiguranju*.

- (a) mogu iskoristiti isključivo za plaćanje ili financiranje primanja zaposlenih u okviru plana definiranih primanja i
- (b) nisu dostupni vjerovnicima izvještajnog subjekta (čak ni u slučaju stečaja) i ne mogu se isplatiti izvještajnom subjektu, osim:
 - i. ako primici ne predstavljaju višak imovine koji nije potreban da bi se iz police ispunile sve povezane obveze za primanja zaposlenih ili
 - ii. ako se primici vraćaju izvještajnom subjektu radi nadoknade primanja zaposlenih koja je već isplatila.

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine ili plaćena za prijenos neke obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti.)

Definicije koje se odnose na trošak definiranih primanja

Trošak rada obuhvaća:

- (a) trošak tekućeg rada, koji je povećanje sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja koja proizlazi iz rada zaposlenika u tekućem razdoblju;
- (b) trošak minulog rada, koji je promjena sadašnje vrijednosti obveza za definirana primanja za rad zaposlenika u ranijim razdobljima, koja proizlazi iz izmjene plana (uvođenje, ukidanje ili promjena plana definiranih primanja) ili ograničenja (subjekt značajno smanji broj zaposlenih obuhvaćenih planom) i
- (c) svaki dobitak ili gubitak po namiri.

Neto kamata na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja je promjena neto obveze (imovine) za definirana primanja tijekom razdoblja koja nastaje protekom vremena.

Ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja obuhvaća:

- (a) aktuarske dobitke i gubitke;
- (b) prinos na imovinu plana, isključujući iznose uključene u neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja i
- (c) svaku promjenu učinka gornje granice vrijednosti imovine, isključujući iznose uključene u neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja.

Aktuarski dobitci i gubici su promjene sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja koje proizlaze iz:

- (a) iskustvenih usklađenja (učinci razlika između prethodnih aktuarskih pretpostavki i stvarnih događaja) i
- (b) učinaka promjena aktuarskih pretpostavki.

Prinos na imovinu plana znači kamate, dividende i drugi prihodi ostvareni od imovine plana, zajedno s realiziranim i nerealiziranim dobitcima ili gubicima od imovine plana, umanjeno za:

- (a) troškove upravljanja imovinom plana i

(b) porezne obveze samog plana, osim poreza uključenog u aktuarske pretpostavke korištene za mjerenje sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja.

Namira je transakcija kojom se eliminiraju sve daljnje zakonske ili izvedene obveze za djelomična ili ukupna primanja koja se isplaćuju na temelju plana definiranih primanja, osim isplate primanja zaposlenicima ili u ime zaposlenika koja je utvrđena uvjetima plana i uključena u aktuarske pretpostavke.

KRATKOROČNA PRIMANJA ZAPOSLENIH

9. Kratkoročna primanja zaposlenih uključuju stavke kao što su sljedeće, ako se očekuje da će biti u cijelosti namirene u roku od 12 mjeseci nakon isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem zaposlenici rade:
- (a) nadnice, plaće i doprinosi za socijalno osiguranje;
 - (b) plaćeni godišnji odmor i plaćeno bolovanje;
 - (c) sudjelovanje u dobiti i isplate bonusa i
 - (d) nenovčana primanja sadašnjih zaposlenika (kao što su zdravstvena zaštita, stambeni smještaj, automobili i besplatna ili subvencionirana roba ili usluge).
10. Subjekt ne treba reklasificirati neko kratkoročno primanje zaposlenika u slučaju privremene promjene očekivanog roka za namiru. Međutim, promijene li se obilježja primanja (npr. primanje koje se ne akumulira postane primanje koje se akumulira) ili promjena očekivanog roka za namiru ne bude privremena, subjekt treba razmotriti je li određeno primanje još u skladu s definicijom kratkoročnih primanja zaposlenih.

Priznavanje i mjerenje

Sva kratkoročna primanja zaposlenih

11. Ako je zaposlenik radio kod subjekta u obračunskom razdoblju, subjekt je dužan priznati nediskontirani iznos kratkoročnog primanja zaposlenika čija se isplata očekuje u zamjenu za obavljeni rad:
- (a) **kao obvezu (obračunati rashod), nakon što se odbiju već isplaćeni iznosi. Ako je već isplaćeni iznos veći od nediskontiranog iznosa primanja, subjekt taj višak priznaje kao imovinu (unaprijed plaćeni rashod) do iznosa u kojem će taj unaprijed plaćeni iznos dovesti do npr. smanjenja budućih plaćanja ili povrata novca;**
 - (b) kao trošak, osim ako se nekim drugim MSFI-jem nalaže ili dopušta da se primanja uključe u trošak imovine (vidjeti npr. MRS 2 *Zalihe* i MSR 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*).
12. U točkama 13., 16. i 19. objašnjeno je kako subjekt primjenjuje točku 11. na kratkoročna primanja zaposlenih u obliku naknada za odsustvo te planova sudjelovanja u dobiti i isplate bonusa.

Naknade za kratkoročno odsustvo

13. Subjekt priznaje očekivani trošak kratkoročnih primanja zaposlenih u obliku naknade za odsustvo u skladu s točkom 11. kako slijedi:
- (a) **u slučaju naknada za odsustvo koje se akumuliraju, kada zaposlenici obave rad kojim povećavaju svoje pravo na buduće naknade za vrijeme odsustva;**
 - (b) u slučaju naknada za odsustvo koje se ne akumuliraju, za vrijeme odsustva.
14. Subjekt može zaposlenicima isplatiti naknadu za odsustvo iz raznih razloga, uključujući praznike, bolest i kratkotrajni invaliditet, roditeljski dopust, sudjelovanje u radu porote ili vojnu obvezu. Dvije su kategorije naknada za odsustvo:

- (a) akumulirajuće i
- (b) neakumulirajuće.
15. Akumulirajuće naknade za odsustvo su one koje se prenose i mogu se iskoristiti u budućim razdobljima ako se pravo na tu naknadu u tekućem razdoblju ne iskoristi u cijelosti. Akumulirajuće naknade za odsustvo mogu biti sa stečenim pravom na isplatu (drugim riječima, prilikom napuštanja subjekta zaposlenici imaju pravo na novčanu isplatu za neiskorišteno pravo) ili bez stečenog prava na isplatu (kada zaposlenici prilikom napuštanja subjekta nemaju pravo na novčanu isplatu za neiskorišteno pravo). Obveza nastaje kako zaposlenici obavljaju rad kojim povećavaju svoje pravo na buduće naknade za vrijeme odsustva. Ta obveza postoji i priznaje se čak i ako su naknade za odsustvo bez stečenog prava na novčanu isplatu, iako na mjerenje te obveze utječe mogućnost da će zaposlenici napustiti subjekt prije nego li iskoriste akumulirane naknade za odsustvo bez stečenog prava na novčanu isplatu.
16. **Subjekt očekivani trošak akumulirajućih naknada za odsustvo mjeri kao dodatni očekivani iznos za isplatu zbog neiskorištenog prava na naknade akumulirane na kraju izvještajnog razdoblja.**
17. Metodom iz prethodne točke obveza se mjeri u iznosu dodatnih plaćanja koja se očekuju samo zbog činjenice da se naknade akumuliraju. U mnogim slučajevima subjekt za procjenu značajne obveze za neiskorištene naknade za odsustvo neće trebati detaljne izračune. Na primjer, obveza za bolovanje vjerojatno će biti značajna samo ako postoji formalni ili neformalni dogovor da se neiskorišteno plaćeno bolovanje može iskoristiti kao plaćeni godišnji odmor.

Primjer kojim se objašnjavaju točke 16. i 17.

Subjekt ima 100 zaposlenih, od kojih svaki ima pravo na pet radnih dana godišnje plaćenog bolovanja. Neiskorišteno bolovanje može se prenijeti u sljedeću kalendarsku godinu. Najprije se koristi pravo na bolovanje iz tekuće godine, a zatim preneseno neiskorišteno bolovanje iz prethodne godine (metodom posljednji ulaz – prvi izlaz). Na dan 31. prosinca 20X1. svaki zaposlenik u prosjeku ima neiskorišteno pravo na dva dana. Subjekt na temelju iskustva koje se ne bi trebalo promijeniti očekuje da će u 20X2. 92 zaposlenika iskoristiti najviše pet dana bolovanja i da će svaki od preostalih osmero zaposlenika iskoristiti u prosjeku šest i pol dana.

Subjekt očekuje da će platiti dodatnih dvanaest dana bolovanja zbog neiskorištenog prava akumuliranog 31. prosinca 20X1. (po jedan i pol dan za svakog od osmero zaposlenika). Stoga subjekt priznaje obvezu koja je jednaka naknadi za dvanaest dana bolovanja.

18. Neakumulirajuće naknade za odsustvo ne prenose se u naredno razdoblje, nego istječu ako se pravo iz tekućeg razdoblja ne iskoristi u cijelosti i zaposlenici prilikom napuštanja subjekta ne ostvaruju pravo na novčanu isplatu neiskorištenih naknada. To je obično slučaj s plaćenim bolovanjem (u mjeri u kojoj neiskorišteno pravo iz prošlosti ne dovodi do povećanja budućih prava), roditeljskim dopustom ili plaćenim odsustvom zbog sudjelovanja u radu porote ili vojnom obvezom. Subjekt ne priznaje obvezu ili rashod sve do početka odsustva jer se radom zaposlenika ne povećava iznos naknade.

Planovi sudjelovanja u dobiti i isplate bonusa

19. Subjekt priznaje očekivani trošak udjela u dobiti i isplata bonusa u skladu s točkom 11. samo i jedino ako:

(a) subjekt ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu za takve isplate zbog događaja iz prošlosti i

(b) obveza se može pouzdano procijeniti.

Sadašnja obveza postoji samo i jedino ako subjekt nema realnu alternativu isplatama.

20. Prema nekim planovima sudjelovanja u dobiti, zaposlenici ostvaruju pravo na udio u dobiti samo ako određeno vrijeme ostanu u subjektu. Iz takvih planova proizlazi izvedena obveza jer zaposlenici obavljaju rad kojim se povećava iznos koji će im biti isplaćen ostanu li raditi sve do isteka određenog razdoblja. Mjerenje takvih izvedenih obveza odražava mogućnost da će neki zaposlenici otići iz subjekta bez isplate udjela u dobiti.

Primjer kojim se objašnjava točka 20.

Prema planu sudjelovanja u dobiti, subjekt je dužan određeni dio svoje godišnje dobiti isplatiti zaposlenicima koji su radili cijelu godinu. Ako ni jedan zaposlenik ne ode tijekom godine, ukupna isplata udjela u dobiti za tu godinu iznosi 3 % dobiti. Subjekt procjenjuje da će se zbog fluktuacije radnika iznos za isplatu smanjiti na 2,5 % dobiti.

Subjekt priznaje obvezu i rashod u iznosu od 2,5 % dobiti.

21. Isplata bonusa nije zakonska obveza subjekta. No, subjekt u nekim slučajevima ima običaj isplatiti bonus. U tim slučajevima subjekt ima izvedenu obvezu jer nema realne alternative isplati bonusa. Mjerenje izvedene obveze odražava mogućnost da će neki zaposlenici otići bez isplate bonusa.
22. Subjekt može pouzdano procijeniti svoju zakonsku ili izvedenu obvezu prema planu sudjelovanja u dobiti ili isplate bonusa samo i jedino ako:
- (a) formalni uvjeti plana sadržavaju formulu za određivanje iznosa primanja;
 - (b) subjekt utvrdi iznose koje treba isplatiti prije odobrenja financijskih izvještaja za objavu ili
 - (c) dosadašnja praksa jasno pokazuje iznos izvedene obveze subjekta.
23. Obveza prema planovima sudjelovanja u dobiti i isplate bonusa proizlazi iz rada zaposlenika, a ne iz transakcija s vlasnicima subjekta. Stoga subjekt trošak planova sudjelovanja u dobiti i isplate bonusa priznaje kao rashod, a ne kao raspodjelu dobiti.
24. Ako se ne očekuje da će isplate na temelju sudjelovanja u dobiti i isplate bonusa biti u cijelosti namirene u roku od 12 mjeseci nakon isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem zaposlenici rade, ta su plaćanja druga dugoročna primanja zaposlenih (vidjeti točke 153.–158.).

Objavljivanje

25. Iako se ovim Standardom ne nalaže posebno objavljivanje informacija o kratkoročnim primanjima zaposlenih, ono može biti propisano drugim MSFI-jima. Na primjer, MRS-om 24 nalaže se objavljivanje informacija o primanjima ključnih rukovoditelja. MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* nalaže se objavljivanje troškova primanja zaposlenih.

PRIMANJA NAKON PRESTANKA RADNOG ODNOSA: RAZLIKA IZMEĐU PLANOVA DEFINIRANIH DOPRINOSA I PLANOVA DEFINIRANIH PRIMANJA

26. Primanja nakon prestanka radnog odnosa obuhvaćaju stavke kao što su sljedeće:

- (a) mirovinska primanja (npr. mirovine i paušalne otpremnine prilikom umirovljenja) i
- (b) druga primanja nakon prestanka radnog odnosa, kao što su životno osiguranje i zdravstvena zaštita.

Planovi primanja nakon radnog odnosa su aranžmani kojima subjekt osigurava primanja nakon prestanka radnog odnosa. Subjekt primjenjuje ovaj Standard na sve takve aranžmane, neovisno o tome podrazumijevaju li osnivanje zasebnog subjekta za uplatu doprinosa i isplatu primanja.

27. Ovisno o ekonomskoj biti plana izvedenoj iz njegovih glavnih uvjeta, planovi primanja nakon prestanka radnog odnosa klasificiraju se kao planovi definiranih doprinosa ili planovi definiranih primanja.
28. U planu definiranih doprinosa zakonska ili izvedena obveza subjekta ograničena je na iznos koji je subjekt pristao uplaćivati u fond. Zato je iznos primanja nakon prestanka radnog odnosa koji zaposlenik prima određen iznosom doprinosa koje je subjekt (a možda i zaposlenik) uplatio u plan primanja nakon prestanka radnog odnosa ili osiguravajućem društvu, zajedno s prinosima na ulaganja ostvarenima od doprinosa. Stoga aktuarski rizik (da će primanja biti manja od očekivanih) i rizik ulaganja (da će uložena sredstva biti nedostatna za ostvarivanje očekivanih primanja) u biti snosi zaposlenik.
29. Primjeri slučajeva u kojima obveza subjekta nije ograničena na iznos koji je pristao uplaćivati u fond su zakonske ili izvedene obveze subjekta na temelju:
- (a) formule plana primanja koja nije isključivo povezana s iznosom doprinosa i prema kojoj je subjekt dužan osigurati dodatne doprinose ako imovina nije dostatna za isplatu primanja utvrđenih prema toj formuli plana;
 - (b) jamstva, neizravno putem plana ili izravno, određenog prinosa na doprinose ili
 - (c) neformalnih praksi koje dovode do nastanka izvedene obveze. Na primjer, izvedena obveza može nastati ako je subjekt zbog inflacije povećavao primanja za svoje bivše zaposlenike, čak i ako to nije bila njegova zakonska obveza.
30. U planovima definiranih primanja:
- (a) subjekt ima obvezu svojim sadašnjim i bivšim zaposlenicima osigurati dogovorena primanja i
 - (b) aktuarski rizik (da će trošak primanja biti veći od očekivanog) i rizik ulaganja u biti snosi subjekt. Ako je aktuarsko ili ulagačko iskustvo lošije od očekivanog, obveza subjekta može se povećati.
31. U točkama 32.–49. objašnjava se razlika između planova definiranih doprinosa i planova definiranih primanja u kontekstu planova više poslodavaca, planova definiranih primanja s podjelom rizika između subjekata pod zajedničkom kontrolom, državnih planova i primanja iz osiguranja.

Planovi više poslodavaca

32. Subjekt klasificira plan više poslodavaca kao plan definiranih doprinosa ili plan definiranih primanja u skladu s uvjetima plana (uključujući izvedene obveze koje nadilaze formalne uvjete).
33. Ako sudjeluje u planu više poslodavaca, osim ako se primjenjuje točka 34., subjekt:
- (a) **računovodstveno iskazuje svoj razmjerni udio u obvezi za definirana primanja, imovini plana i troškovima plana na isti način kao i za svaki drugi plan definiranih primanja i**
 - (b) **objavljuje informacije iz točaka 135.–148. (isključujući točku 148. (d)).**
34. Ako nema dostatnih informacija za primjenu računovodstva definiranih primanja na plan definiranih primanja više poslodavaca, subjekt:
- (a) **računovodstveno iskazuje plan u skladu s točkama 51. i 52. kao da je riječ o planu definiranih doprinosa i**
 - (b) **objavljuje informacije iz točke 148.**

35. Jedan od primjera plana definiranih primanja više poslodavaca:
- (a) plan se financira obustavom doprinosa pri isplati plaća u iznosu za koji se očekuje da će biti dostatan za isplatu primanja koja dopijevaju u istom razdoblju, dok će se buduća primanja ostvarena u tekućem razdoblju isplaćivati iz budućih doprinosa i
 - (b) primanja zaposlenih utvrđuju se prema duljini njihova radnog staža, a uključeni subjekti realno se ne mogu povući iz plana bez uplate doprinosa za primanja koja su zaposlenici ostvarili do datuma povlačenja iz plana. U takvom planu nastaje aktuarski rizik za subjekt: ako je konačni trošak već ostvarenih primanja na kraju izvještajnog razdoblja viši od očekivanog, subjekt će morati povećati svoje uplate doprinosa ili uvjeriti zaposlenike da prihvate smanjenje primanja. Zato je to plan definiranih primanja.
36. Ako ima dostatne informacije o planu definiranih primanja više poslodavaca, subjekt svoj razmjerni udio u obvezi za definirana primanja, imovini plana i troškovima za plan nakon prestanka radnog odnosa računovodstveno iskazuje na isti način kao i za svaki drugi plan definiranih primanja. Međutim, subjekt možda neće moći dovoljno pouzdano odrediti svoj udio u odnosnom financijskom položaju i financijskoj uspješnosti plana za potrebe računovodstva. Do toga može doći:
- (a) ako su subjekti koji sudjeluju u planu izloženi aktuarskim rizicima povezanim sa sadašnjim i bivšim zaposlenicima drugih subjekata, zbog čega ne postoji sustavna i pouzdana osnovica za raspoređivanje obveze, imovine plana i troškova na pojedinačne subjekte koji sudjeluju u planu ili
 - (b) ako subjekt nema pristup dostatnim informacijama o planu da bi ispunio zahtjeve iz ovog Standarda.
- U tim slučajevima subjekt plan računovodstveno iskazuje kao da je riječ o planu definiranih doprinosa i objavljuje informacije iz točke 148.
37. Između plana više poslodavaca i sudionika u planu može postojati ugovor kojim se utvrđuje kako će se sudionicima isplaćivati višak iz plana (ili financirati manjak). Sudionik u planu više poslodavaca koji ima takav ugovor i koji plan računovodstveno iskazuje kao plan definiranih doprinosa u skladu s točkom 34. imovinu ili obvezu koja nastane iz ugovora te ostvarene prihode ili rashode priznaje u dobiti ili gubitku.

Primjer kojim se objašnjava točka 37.

Subjekt sudjeluje u planu definiranih primanja više poslodavaca za koji se vrednovanja plana ne provode u skladu s MRS-om 19. Subjekt stoga plan računovodstveno iskazuje kao da je riječ o planu definiranih doprinosa. Procjena sredstava plana koja se ne provodi u skladu s MRS-om 19 pokazuje manjak plana od 100 milijuna N.J. ⁽⁸⁾. U planu je ugovorom definiran vremenski raspored uplate doprinosa poslodavaca koji sudjeluju u planu kojim će se manjak eliminirati tijekom sljedećih pet godina. Ukupni doprinosi subjekta na temelju ugovora iznose 8 milijuna N.J.

Subjekt priznaje obvezu za doprinose usklađenu za vremensku vrijednost novca i u istom iznosu priznaje rashod u dobiti ili gubitku.

⁽⁸⁾ U ovom su Standardu novčani iznosi iskazani u „novčanim jedinicama (N.J.)”.

38. Planovi više poslodavaca razlikuju se od zajednički upravljanih planova. Zajednički upravljani plan samo je zbroj planova pojedinačnih poslodavca koji su objedinjeni kako bi se uključenim poslodavcima omogućilo udruživanje imovine radi ulaganja i smanjenja troškova upravljanja ulaganjima te administrativnih troškova, ali se potraživanja različitih poslodavaca razdvajaju isključivo u korist njihovih zaposlenika. Zajednički upravljani planovi nisu računovodstveno problematični jer su informacije o njima lako dostupne pa ih se tretira kao i svaki drugi plan pojedinačnog poslodavca i takvi planovi ne izlažu uključene subjekte aktuarskim rizicima povezanima sa sadašnjim i bivšim zaposlenicima drugih subjekata. Prema definicijama iz ovog Standarda subjekt je dužan klasificirati zajednički upravljani plan kao plan definiranih doprinosa ili plan definiranih primanja u skladu s uvjetima plana (uključujući izvedene obveze koje nadilaze formalne uvjete).
39. Prilikom utvrđivanja vremena priznavanja i načina mjerenja obveze koja se odnosi na likvidaciju plana definiranih primanja više poslodavaca ili povlačenje subjekta iz plana definiranih primanja više poslodavaca, subjekt primjenjuje MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*.

Planovi definiranih primanja s podjelom rizika među subjektima pod zajedničkom kontrolom

40. Planovi definiranih primanja s podjelom rizika među subjektima pod zajedničkom kontrolom, npr. matično društvo i njegova društva kćeri, nisu planovi više poslodavaca.
41. Subjekt koji sudjeluje u takvom planu prikuplja informacije o planu u cjelini koji se mjeri u skladu s ovim Standardom na temelju pretpostavki koje se primjenjuju na plan u cjelini. Ako postoji ugovor ili službena politika u skladu s kojima se pojedinačnim subjektima grupe zaračunavaju neto troškovi definiranih primanja za plan u cjelini koji se mjeri u skladu s ovim Standardom, subjekt u svojim odvojenim ili pojedinačnim financijskim izvještajima priznaje tako zaračunani neto trošak definiranih primanja. Ako nema takvog ugovora ili takve politike, neto trošak definiranih primanja priznaje se u odvojenim ili pojedinačnim financijskim izvještajima subjekta grupe koji je pravno poslodavac nositelj plana. Ostali subjekti grupe u svojim odvojenim ili pojedinačnim financijskim izvještajima priznaju trošak u iznosu jednakom doprinosu koji treba platiti za određeno razdoblje.
42. Sudjelovanje u takvom planu za svaki je subjekt grupe transakcija s povezanom osobom. Subjekt stoga u svojim odvojenim ili pojedinačnim financijskim izvještajima objavljuje informacije iz točke 149.

Državni planovi

43. Subjekt računovodstveno iskazuje državni plan na isti način kao plan više poslodavaca (vidjeti točke 32.–39.).
44. Državni planovi uspostavljaju se propisima kako bi obuhvatili sve subjekte (ili sve subjekte određene kategorije, npr. određenog sektora) i njima upravlja državna ili tijela lokalne uprave ili neko drugo tijelo (npr. neovisna agencija posebno osnovana u tu svrhu) koje nije pod kontrolom ili utjecajem izvještajnog subjekta. Nekim se planovima koje subjekt uspostavi osiguravaju obvezna primanja, kao zamjena za primanja koja bi inače bila obuhvaćena državnim planom, i dodatna primanja na dobrovoljnoj osnovi. Takvi planovi nisu državni planovi.
45. Državni planovi se iskazuju kao planovi definiranih primanja ili planovi definiranih doprinosa, ovisno o obvezi subjekta u okviru plana. Mnogi državni planovi financiraju se obustavom doprinosa pri isplati plaća u iznosu za koji se očekuje da će biti dostatan za plaćanje potrebnih primanja koja dospijevaju u istom razdoblju, dok će se buduća primanja ostvarena u tekućem razdoblju isplaćivati iz budućih doprinosa. Neovisno o tome, u većini državnih planova subjekt nema nikakvu zakonsku ili izvedenu obvezu isplaćivati buduća primanja; njegova jedina obveza je plaćanje doprinosa po dospijecu, a ako prestane zapošljavati članove državnog plana, subjekt neće imati nikakvu obvezu isplaćivati primanja koja su njegovi zaposlenici ostvarili prethodnih godina. Zato su državni planovi obično planovi definiranih doprinosa. Međutim, ako je državni plan definiranih primanja, subjekt primjenjuje točke 32.–39.

Primanja iz osiguranja

46. Subjekt može plaćati premije osiguranja radi financiranja planova primanja nakon prestanka radnog odnosa. Subjekt takav plan tretira kao plan definiranih doprinosa, osim ako će subjekt imati (izravno ili neizravno putem plana) zakonsku ili izvedenu obvezu:

(a) **izravnog plaćanja primanja zaposlenika po dospijeću ili**

(b) **plaćanja dodatnih iznosa ako osiguratelj ne isplati sva buduća primanja zaposlenika koja se odnose na njihov rad u tekućem i prethodnom razdoblju.**

Ako zadrži takvu zakonsku ili izvedenu obvezu, subjekt plan tretira kao plan definiranih primanja.

47. Primanja osigurana policom osiguranja ne moraju biti izravno ili automatski povezana s obvezom subjekta za primanja zaposlenika. U slučaju planova primanja nakon prestanka radnog odnosa koji uključuju police osiguranja, računovodstvo i financiranje razlikuju se jednako kao i kod drugih financiranih planova.

48. Ako subjekt primanja nakon prestanka radnog odnosa financira doprinosima za policu osiguranja prema kojoj subjekt (izravno ili neizravno putem plana, putem mehanizma za utvrđivanje budućih premija ili kao osoba povezana s osigurateljem) zadržava zakonsku ili izvedenu obvezu, plaćanje premija ne smatra se aranžmanom definiranih doprinosa. Iz toga slijedi da subjekt:

(a) kvalificiranu policu osiguranja računovodstveno iskazuje kao imovinu plana (vidjeti točku 8.) i

(b) druge police osiguranja priznaje kao prava na povrat sredstava (ako police ispunjavaju kriterij iz točke 116.).

49. Ako polica osiguranja glasi na ime određenog sudionika plana ili skupine sudionika plana i ako subjekt nema nikakvu zakonsku ili izvedenu obvezu pokriti ni jedan gubitak na temelju police, subjekt nema obvezu isplatiti primanja zaposlenicima, već odgovornost za isplatu primanja snosi isključivo osiguratelj. Isplata fiksnih premija prema takvim ugovorima u biti je namira obveze za primanja zaposlenika, a ne ulaganje radi ispunjenja obveze. Stoga subjekt više nema imovinu ili obvezu. Prema tome, subjekt takva plaćanja tretira kao doprinose u plan definiranih doprinosa.

PRIMANJA NAKON PRESTANKA RADNOG ODNOSA: PLANOVI DEFINIRANIH DOPRINOSA

50. Računovodstvo planova definiranih doprinosa jednostavno je jer je obveza izvještajnog subjekta za svako razdoblje utvrđena iznosima koje treba uplatiti za to razdoblje. Stoga za mjerenje obveze ili rashoda nisu potrebne aktuarske pretpostavke jer ne postoji mogućnost aktuarskog dobitka ili gubitka. Štoviše, obveze se mjere na nediskontiranoj osnovi, osim ako se ne očekuje njihova potpuna namira u roku od 12 mjeseci od isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem zaposlenici rade.

Priznavanje i mjerenje

51. **Ako je zaposlenik u određenom razdoblju radio u subjektu, subjekt priznaje doprinos koji treba uplatiti u plan definiranih doprinosa u zamjenu za taj rad:**

(a) **kao obvezu (obračunati rashod) nakon što se odbiju već uplaćeni doprinosi. Ako su već uplaćeni doprinosi veći od doprinosa za obavljeni rad prije isteka izvještajnog razdoblja, subjekt razliku priznaje kao imovinu (unaprijed plaćeni rashod) do iznosa u kojem će taj unaprijed plaćeni iznos dovesti do npr. smanjenja budućih plaćanja ili povrata novca;**

(b) **kao rashod, osim ako se nekim drugim MSFI-jem nalaže ili dopušta da se doprinosi računaju u trošak imovine (vidjeti npr. MRS 2 i MRS 16).**

52. **Doprinosi koji se uplaćuju u plan definiranih doprinosa i za koje se ne očekuje da će biti u cijelosti namireni u roku od 12 mjeseci od isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem zaposlenici rade diskontiraju se primjenom diskontne stope iz točke 83.**

Objavlivanje

53. Subjekt objavljuje iznos koji je priznat kao rashod za planove definiranih doprinosa.

54. Ako je to propisano MRS-om 24, subjekt objavljuje informacije o doprinosima u planove definiranih doprinosa za ključne rukovoditelje.

PRIMANJA NAKON PRESTANKA RADNOG ODNOSA: PLANOVI DEFINIRANIH PRIMANJA

55. Računovodstvo planova definiranih primanja je složeno jer su za mjerenje obveze i rashoda nužne aktuarske pretpostavke i jer su mogući aktuarski dobici i gubici. Osim toga, obveze se mjere na diskontiranoj osnovi jer se mogu namiriti mnogo godina nakon obavljenog rada zaposlenika.

Priznavanje i mjerenje

56. Planovi definiranih primanja mogu biti bez financijskih sredstava ili se mogu u cijelosti ili djelomično financirati doprinosima koje subjekt, a ponekad i njegovi zaposlenici, uplaćuje nekom subjektu ili fondu pravno odvojenom od izvještajnog subjekta i iz kojeg se isplaćuju primanja zaposlenicima. Isplata financiranih primanja po dospijeću ovisi ne samo o financijskom položaju i uspješnosti ulaganja fonda, nego i o sposobnosti i spremnosti subjekta da nadoknadi svaki manjak imovine fonda. Zato subjekt, u biti, preuzima aktuarske i ulagačke rizike povezane s planom. Stoga rashod koji se priznaje za plan definiranih primanja nije nužno iznos doprinosa dospjelih za određeno razdoblje.

57. Subjektovo računovodstvo planova definiranih primanja uključuje sljedeće korake:

(a) utvrđivanje manjka ili viška, što podrazumijeva:

- i. primjenu aktuarske metode projekcije kreditne jedinice, s ciljem pouzdane procjene konačnog troška subjekta za primanje koje je zaposlenik ostvario u zamjenu za svoj rad u tekućem i prethodnom razdoblju (vidjeti točke 67.–69.). Subjekt na temelju toga utvrđuje koji se iznos primanja može pripisati tekućim i ranijim razdobljima (vidjeti točke 70.–74.) te izrađuje procjene (aktuarske pretpostavke) demografskih varijabli (kao što su fluktuacija i smrtnost zaposlenika) i financijskih varijabli (kao što je buduće povećanje plaća i troškova zdravstvene zaštite) koje će utjecati na trošak primanja (vidjeti točke 75.–98.);
- ii. diskontiranje tog primanja kako bi se utvrdila sadašnja vrijednost obveze za definirana primanja i troška tekućeg rada (vidjeti točke 67.–69. i 83.–86.);
- iii. oduzimanje fer vrijednosti imovine plana (vidjeti točke 113.–115.) od sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja;

- (b) utvrđivanje iznosa neto obveze (imovine) za definirana primanja kao iznosa manjka ili viška utvrđenog u točki (a) i usklađenog za svaki učinak ograničavanja neto imovine za definirana primanja do gornje granice vrijednosti imovine (vidjeti točku 64.);

(c) utvrđivanje iznosa koji se priznaju u dobiti ili gubitku:

- i. troška tekućeg rada (vidjeti točke 70.–74. i točku 122.A);
- ii. troška minulog rada te dobitka ili gubitka po namiri (vidjeti točke 99.–112.);
- iii. neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja (vidjeti točke 123.–126.)

- (d) utvrđivanje ponovnih mjerenja neto obveze (imovine) za definirana primanja koji se priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i obuhvaćaju:

- i. aktuarske dobitke i gubitke (vidjeti točke 128. i 129.);
- ii. prinos na imovinu plana, bez iznosa uključenih u neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja (vidjeti točku 130.) i
- iii. promjene učinka gornje granice vrijednosti imovine (vidjeti točku 64.), bez iznosa uključenih u neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja.

Ako subjekt ima više planova definiranih primanja, te postupke primjenjuje na svaki značajni plan zasebno.

- 58. Subjekt dovoljno redovito utvrđuje neto obvezu (imovinu) za definirana primanja kako se iznosi priznati u financijskim izvještajima ne bi značajno razlikovali od iznosa utvrđenih na kraju izvještajnog razdoblja.**
59. Ovim se Standardom subjekt potiče, ali mu se ne nalaže da za mjerenje svih značajnih obveza za primanja nakon prestanka radnog odnosa angažira ovlaštenog aktuaru. Subjekt iz praktičnih razloga može prije isteka izvještajnog razdoblja od ovlaštenog aktuaru zatražiti detaljnu procjenu obveze. Neovisno o tome, rezultati procjene ažuriraju se za sve značajne transakcije i druge značajne promjene okolnosti (uključujući promjene tržišnih cijena i kamatnih stopa) prije isteka izvještajnog razdoblja.
60. U nekim slučajevima procjene, prosječne vrijednosti i skraćeni izračuni mogu ponuditi pouzdanu aproksimaciju detaljnih izračuna objašnjenih u ovom Standardu.

Obračun izvedene obveze

- 61. Subjekt obračunava ne samo svoju zakonsku obvezu u skladu s formalnim uvjetima plana definiranih primanja, nego i izvedenu obvezu koja proizlazi iz neformalne prakse subjekta. Izvedena obveza proizlazi iz neformalne prakse ako subjekt nema realnu alternativu isplati primanja zaposlenicima. Primjer izvedene obveze je promjena neformalne prakse subjekta koja bi mogla nanijeti neprihvatljivu štetu njegovu odnosu sa zaposlenicima.**
62. Formalnim uvjetima plana definiranih primanja može se dopustiti prestanak obveze subjekta u okviru plana. No, obveza subjekta u okviru plana obično ne može lako (bez plaćanja) prestati ako treba zadržati zaposlenike. Stoga se, u nedostatka dokaza o suprotnome, u računovodstvu primanja nakon prestanka radnog odnosa pretpostavlja da će subjekt i u preostalom radnom vijeku zaposlenika nastaviti obećavati primanja koja trenutno obećava.

Izvještaj o financijskom položaju

- 63. Subjekt neto obvezu (imovinu) za definirana primanja priznaje u izvještaju o financijskom položaju.**
- 64. Ako subjekt u planu definiranih primanja ostvaruje višak, neto imovinu za definirana primanja iskazuje kao:**
- (a) višak iz plana definiranih primanja i
 - (b) gornju granicu vrijednosti imovine koja se utvrđuje primjenom diskontne stope iz točke 83., ovisno o tome koja je vrijednost manja.

65. Neto imovina za definirana primanja može nastati zbog više uplaćenih sredstava u plan definiranih primanja ili zbog aktuarskih dobitaka. U takvim slučajevima subjekt priznaje neto imovinu za definirana primanja:

(a) jer subjekt kontrolira resurs, a to je mogućnost da višak iskoristi za stvaranje budućih koristi;

(b) jer je ta kontrola rezultat prošlih događaja (doprinosa koje je subjekt uplatio i rada zaposlenika) i

- (c) jer su subjektu na raspolaganju buduće ekonomske koristi u obliku smanjenja budućih doprinosa ili povrata novca izravno subjektu ili neizravno uplatom u neki drugi plan u kojem je ostvaren manjak. Gornja granica vrijednosti imovine je sadašnja vrijednost tih budućih koristi.

Priznavanje i mjerenje: sadašnja vrijednost obveza za definirana primanja i trošak tekućeg rada

66. Na konačni trošak plana definiranih primanja mogu utjecati brojne varijable, kao što su zadnje plaće, fluktuacija i smrtnost zaposlenika, doprinosi zaposlenika i trendovi troškova zdravstvene zaštite. Konačni trošak plana je neizvjestan i ta bi neizvjesnost mogla potrajati dulje vrijeme. Za mjerenje sadašnje vrijednosti obveza za primanja nakon prestanka radnog odnosa i s njima povezanih troškova tekućeg rada nužno je:

(a) primijeniti metodu aktuarske procjene (vidjeti točke 67.–69.);

(b) primanja pripisati razdobljima rada (vidjeti točke 70.–74.) i

(c) izvesti aktuarske pretpostavke (vidjeti točke 75.–98.).

Metoda aktuarske procjene

67. **Subjekt sadašnju vrijednost svojih obveza za definirana primanja i povezani trošak tekućeg rada te, ovisno o slučaju, trošak minulog rada utvrđuje primjenom metode projekcije kreditne jedinice.**

68. Metoda projekcije kreditne jedinice (ponekad se naziva metoda obračuna primanja proporcionalno radu ili metoda određivanja naknade prema godinama radnog staža) podrazumijeva da svako razdoblje rada stvara dodatnu jedinicu prava na naknadu (vidjeti točke 70.–74.) i svaka se jedinica mjeri zasebno kako bi se utvrdila konačna obveza (vidjeti točke 75.–98.).

Primjer kojim se objašnjava točka 68.

Paušalno primanje je plativo po prestanku rada u iznosu od 1 % zadnje plaće za svaku godinu radnog staža. Plaća u prvoj godini iznosi 10 000 N.J. i pretpostavlja se da će svake godine rasti 7 % (složeni obračun, tj. povećanje se pribraja stanju na kraju prethodne godine). Primjenjuje se diskontna stopa od 10 % godišnje. U sljedećoj je tablici prikazano kako se obveza izračunava za zaposlenika za kojeg se očekuje da će otići iz subjekta na kraju pete godine, uz pretpostavku da se aktuarske pretpostavke neće mijenjati. Zbog jednostavnosti su u ovom primjeru izostavljena dodatna usklađenja koja odražavaju vjerojatnost da bi zaposlenik mogao otići iz subjekta na raniji ili kasniji datum.

Godina	1.	2.	3.	4.	5.
	N.J.	N.J.	N.J.	N.J.	N.J.
<i>Primanje pripisano:</i>					
— ranijim godinama	0	131	262	393	524
— tekućoj godini (1 % zadnje plaće)	131	131	131	131	131
— tekućoj i ranijim godinama	131	262	393	524	655
Početna obveza	—	89	196	324	476
Kamata od 10 %	—	9	20	33	48
Trošak tekućeg rada	89	98	108	119	131
Zaključna obveza	89	196	324	476	655

Napomena:

1. Početna obveza je sadašnja vrijednost primanja pripisanog ranijim godinama.
2. Trošak tekućeg rada je sadašnja vrijednost primanja pripisanog tekućoj godini.
3. Zaključna obveza je sadašnja vrijednost primanja pripisanog tekućoj i ranijim godinama.

69. Subjekt diskontira cijelu obvezu za primanja nakon prestanka radnog odnosa čak i ako očekuje da će dio obveze biti namiren u roku od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

Pripisivanje primanja razdobljima rada

70. Prilikom utvrđivanja sadašnje vrijednosti svojih obveza za definirana primanja i povezanog troška tekućeg rada te, ovisno o slučaju, troška minulog rada, subjekt primanje pripisuje razdobljima rada prema formuli koju primjenjuje plan. Međutim, ako će rad zaposlenika u kasnijim godinama dovesti do značajno većeg iznosa primanja nego u ranijim godinama, subjekt primanje pripisuje na linearnoj osnovi:

(a) od datuma kada je radom zaposlenika prvi put nastalo pravo na primanja iz plana (neovisno o tome jesu li primanja uvjetovana daljnjim radom)

(b) do datuma kada daljnjim radom zaposlenika neće nastati značajan iznos daljnjih primanja iz plana, osim daljnjih povećanja plaće.

71. U skladu s metodom projekcije kreditne jedinice, subjekt pripisuje primanje tekućem razdoblju (radi utvrđivanja troška tekućeg rada) te tekućim i ranijim razdobljima (radi utvrđivanja sadašnje vrijednosti obveza za definirana primanja). Subjekt primanje pripisuje razdobljima u kojima nastaje obveza isplate primanja nakon prestanka radnog odnosa. Ta obveza nastaje radom zaposlenika u zamjenu za primanja nakon prestanka radnog odnosa čiju isplatu subjekt očekuje u budućim izvještajnim razdobljima. Aktuarske metode subjektu omogućuju dovoljno pouzdano mjerenje te obveze da bi se opravdalo njezino priznavanje.

Primjeri kojima se objašnjava točka 71.

1. Iz plana definiranih primanja je prilikom odlasku u mirovinu za svaku godinu radnog staža predviđena paušalna naknada u iznosu od 100 N.J.

Naknada od 100 N.J. pripisuje se svakoj godini. Trošak tekućeg rada je sadašnja vrijednost od 100 N.J. Sadašnja vrijednost obveze za definirana primanja je sadašnja vrijednost od 100 N.J. pomnožena s brojem godina radnog staža do kraja izvještajnog razdoblja.

Ako je primanje plativo odmah pri odlasku zaposlenika iz subjekta, trošak tekućeg rada i sadašnja vrijednost obveze za definirana primanja određuju se prema datumu očekivanog odlaska zaposlenika. Zbog učinka diskontiranja su trošak tekućeg rada i sadašnja vrijednost obveze za definirana primanja manji od iznosa koji bi bili utvrđeni da je zaposlenik otišao na kraju izvještajnog razdoblja.

2. Iz plana je predviđena mjesečna mirovina u visini od 0,2 % zadnje plaće za svaku godinu radnog staža. Mirovina se isplaćuje od 65. godine života.

Primanje koje je na očekivani datum odlaska u mirovinu jednako sadašnjoj vrijednosti mjesečne mirovine u visini od 0,2 % procijenjene zadnje plaće i plativo od očekivanog datuma odlaska u mirovinu do očekivanog datuma smrti pripisuje se svakoj godini radnog staža. Trošak tekućeg rada je sadašnja vrijednost tog primanja. Sadašnja vrijednost obveze za definirana primanja je sadašnja vrijednost mjesečnih mirovina u visini od 0,2 % zadnje plaće pomnožena s brojem godina radnog staža do kraja izvještajnog razdoblja. Trošak tekućeg rada i sadašnja vrijednost obveze za definirana primanja diskontiraju se jer isplata mirovina počinje sa 65. godinom života.

72. Radom zaposlenika nastaje obveza prema planu definiranih primanja, čak i ako su primanja uvjetovana budućim zaposlenjem (drugim riječima, primanja još nisu stečeno pravo). Radom zaposlenika prije datuma stjecanja prava nastaje izvedena obveza jer se s krajem svakog uzastopnog izvještajnog razdoblja smanjuje količina budućeg rada koji zaposlenik mora odraditi da bi ostvario pravo na primanje. Subjekt pri mjeranju svoje obveze za definirana primanja uzima u obzir vjerojatnost da neki zaposlenici neće ispuniti sve uvjete za stjecanje prava na primanje. Slično tome, obveza nastaje radom zaposlenika kojim će ostvariti pravo na primanje nastupom određenih događaja, iako neka primanja nakon prestanka radnog odnosa, npr. naknada za zdravstvenu zaštitu nakon prestanka radnog odnosa, postaju plativa samo ako određeni događaj nastupi nakon prestanka radnog odnosa. Vjerojatnost određenog događaja utječe na mjerenje obveze, ali ne određuje postojanje obveze.

Primjeri kojima se objašnjava točka 72.

1. Iz plana se isplaćuje primanje od 100 N.J. za svaku godinu radnog staža. Pravo na primanje stječe se nakon 10 godina radnog staža.

Naknada od 100 N.J. pripisuje se svakoj godini. U svakoj od prvih 10 godina trošak tekućeg rada i sadašnja vrijednost obveze odražavaju vjerojatnost da zaposlenik neće navršiti 10 godina radnog staža.

2. Iz plana se isplaćuje primanje od 100 N.J. za svaku godinu radnog staža, osim za rad prije navršenih 25 godina života. Pravo na primanja stječe se odmah.

Primanje se ne pripisuje radu prije 25. godine života jer se radom prije tog datuma ne stječe pravo na primanja (uvjetovana ili bezuvjetna). Primanje od 100 N.J. pripisuje se svakoj sljedećoj godini.

73. Obveza se povećava do datuma od kojeg zaposlenik svojim daljnjim radom neće ostvariti značajan iznos daljnjih primanja. Stoga se sva primanja pripisuju razdobljima koja završavaju s tim datumom ili prije tog datuma. Primanje se pripisuje pojedinim obračunskim razdobljima prema formuli koju primjenjuje plan. Međutim, ako će rad zaposlenika u kasnijim godinama dovesti do značajnijeg povećanja primanja nego ranijih godina, subjekt primanje pripisuje na linearnoj osnovi sve do datuma od kojeg budući rad zaposlenika više neće dovesti do značajnog iznosa daljnjih primanja. Razlog tome je što će rad zaposlenika u cijelom razdoblju naposljetku dovesti do tog povećanja primanja.

Primjeri kojima se objašnjava točka 73.

1. Iz plana se isplaćuje paušalna naknada od 1000 N.J. na koju se pravo stječe nakon 10 godina radnog staža. U planu nije predviđeno dodatno primanje za naknadni rad.

Primanje od 100 N.J. (1000 podijeljeno s 10) pripisuje se svakoj od prvih 10 godina.

Trošak tekućeg rada u svakoj od prvih 10 godina odražava vjerojatnost da zaposlenik možda neće navršiti 10 godina radnog staža. Nikakvo se primanje ne pripisuje sljedećim godinama.

2. Iz plana se isplaćuje paušalna naknada od 2000 N.J. za odlazak u mirovinu svim zaposlenicima koji su u dobi od 55 godina još uvijek u radnom odnosu i imaju više od 20 godina radnog staža ili koji su u dobi od 65 godina i još uvijek u radnom odnosu bez obzira na duljinu radnog staža.

Zaposlenici koji su se zaposlili prije 35. godine života radom najprije ostvaruju primanja predviđena planom za one s 35 godina života (zaposlenik može otići iz subjekta u 30. godini i vratiti se u 33. godini, bez učinka na iznos i vrijeme isplate primanja). Ta su primanja uvjetovana daljnjim radom. Ni rad nakon 55. godine života neće dovesti do značajnog iznosa daljnjih primanja. Za te zaposlenike subjekt primanje od 100 N.J. (2000 podijeljeno s 20) pripisuje svakoj godini od 35. do 55. godine života.

Za zaposlenike koji se zaposle u 55. godini života rad dulji od 10 godina neće dovesti do značajnog iznosa daljnjih primanja. Za te zaposlenike subjekt primanje od 200 N.J. (2000 N.J. podijeljeno s 10) pripisuje svakoj od prvih 10 godina.

Za sve zaposlenike trošak tekućeg rada i sadašnja vrijednost obveze odražavaju vjerojatnost da zaposlenik neće navršiti potrebni radni staž.

3. Iz plana zdravstvenog osiguranja nakon prestanka radnog odnosa nadoknađuje se 10 % troškova zdravstvene zaštite nakon prestanka radnog odnosa zaposlenika ako zaposlenik ode iz subjekta nakon više od 40 i manje od 20 godina radnog staža i 50 % tih troškova ako zaposlenik ode iz subjekta nakon 20 ili više godina radnog staža.

Prema formuli koju primjenjuje plan, subjekt pripisuje 4 % sadašnje vrijednosti očekivanih troškova zdravstvene zaštite (40 % podijeljeno s 10) svakoj od prvih 10 godina i 1 % (10 % podijeljeno s 10) svakoj od drugih 10 godina. Trošak tekućeg rada u svakoj godini odražava vjerojatnost da zaposlenik neće navršiti radni staž potreban za ostvarivanje djelomičnih ili ukupnih primanja. Primanja se ne pripisuju za zaposlenike za koje se očekuje da će otići iz subjekta u roku od 10 godina.

4. Iz plana zdravstvenog osiguranja nakon prestanka radnog odnosa nadoknađuje se 10 % troškova zdravstvene zaštite nakon prestanka radnog odnosa zaposlenika ako zaposlenik ode iz subjekta nakon više od 10 i manje od 20 godina radnog staža i 50 % tih troškova ako zaposlenik ode iz subjekta nakon 20 ili više godina radnog staža.

Rad u kasnijim godinama dovest će do značajnijeg povećanja primanja nego u ranijim godinama. Stoga subjekt za zaposlenike za koje očekuje da će otići nakon 20 ili više godina primanje pripisuje na linearnoj osnovi u skladu s točkom 71. Rad nakon 20 godina radnog staža neće dovesti do značajnog iznosa daljnjih primanja. Stoga primanje koje se pripisuje svakoj od prvih 20 godina iznosi 2,5 % sadašnje vrijednosti očekivanih troškova zdravstvene zaštite (50 % podijeljeno s 20).

Za zaposlenike za koje se očekuje da će otići iz subjekta nakon 10 do 20 godina radnog staža, primanje koje se pripisuje svakoj od prvih 10 godina iznosi 1 % sadašnje vrijednosti očekivanih troškova zdravstvene zaštite.

Za te se zaposlenike ne pripisuje primanje na temelju rada od kraja 10. godine do procijenjenog datuma odlaska iz subjekta.

Primanja se ne pripisuju za zaposlenike za koje se očekuje da će otići iz subjekta u roku od 10 godina.

74. Ako je iznos primanja konstantan udio zadnje plaće za svaku godinu radnog staža, buduće povećanje plaća utjecat će na iznos potreban za namiru obveze koja postoji na temelju rada prije kraja izvještajnog razdoblja, ali neće dovesti do nastanka dodatne obveze. Stoga:

(a) za potrebe točke 70. podtočke (b), povećanje plaće ne dovodi do daljnjih primanja, čak ni ako iznos primanja ovisi o zadnjoj plaći i

(b) iznos primanja koji se pripisuje svakom razdoblju konstantan je udio plaće uz koju se primanje vezuje.

Primjer kojim se objašnjava točka 74.

Zaposlenici imaju pravo na primanje u visini od 3 % zadnje plaće za svaku godinu radnog staža prije 55. godine života.

Primanje u visini od 3 % procijenjene zadnje plaće pripisuje se svakoj godini do 55. godine života. To je datum od kojeg daljnji rad zaposlenika neće dovesti do značajnog iznosa daljnjih primanja iz plana. Primanje se ne pripisuje za rad nakon te godine života.

Aktuarske pretpostavke

- 75. Aktuarske pretpostavke moraju biti nepristrane i međusobno usklađene.**
76. Aktuarske pretpostavke najbolje su moguće procjene varijabli subjekta na temelju koji se utvrđuje konačni trošak primanja nakon prestanka radnog odnosa. Aktuarske pretpostavke uključuju:
- (a) demografske pretpostavke o budućim obilježjima sadašnjih i bivših zaposlenika (i uzdržanih članova njihovih obitelji) koji ostvaruju pravo na primanja. Demografske pretpostavke odnose se pitanja kao što su:
 - i. smrtnost (vidjeti točke 81. i 82.);
 - ii. stope fluktuacije zaposlenika, invaliditet i prijevremeno umirovljenje;
 - iii. udio članova plana s uzdržanim članovima obitelji koji će ostvariti pravo na primanja;
 - iv. udio članova plana koji će odabrati svaki oblik plaćanja dostupan u skladu s uvjetima plana i
 - v. stope potraživanja prema planovima zdravstvene zaštite;
 - (b) financijske pretpostavke, koje uključuju stavke kao što su:
 - i. diskontna stopa (vidjeti točke 83.–86.);
 - ii. razine primanja, bez troškova primanja koje snose zaposlenici, i buduća plaća (vidjeti točke 87.–95.);
 - iii. u slučaju naknada za zdravstvenu zaštitu, budući troškovi zdravstvene zaštite, uključujući troškove obrade zahtjeva (tj. troškove koji će nastati obradom i rješavanjem zahtjeva, uključujući pravne troškove i troškove procjenitelja) (vidjeti točke 96.–98.) i
 - iv. porezi koje plan plaća za doprinose koji se odnose na rad prije izvještajnog datuma ili na primanja koja proizlaze iz tog rada.
77. Aktuarske pretpostavke su nepristrane ako nisu nerazborite ni pretjerano konzervativne.
78. Aktuarske pretpostavke su međusobno usklađene ako odražavaju ekonomske veze između čimbenika kao što su inflacija, stope povećanja plaća i diskontne stopa. Na primjer, u svim se pretpostavkama koje ovise o određenoj razini inflacije (kao što su pretpostavke o kamatnim stopama te povećanjima plaće i primanja) u svakom određenom budućem razdoblju podrazumijeva jednaka razina inflacije u tom razdoblju.
79. Subjekt utvrđuje diskontnu stopu i druge financijske pretpostavke u nominalnim (iskazanim) veličinama, osim ako su procjene realnih veličina (usklađene za inflaciju) pouzdanije, npr. u hiperinflacijskom gospodarstvu (vidjeti MRS 29 *Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima*), ili ako se primanje indeksira i ako postoji razvijeno tržište indeksiranih obveznica u istoj valuti i istog dospjeća.
- 80. Financijske pretpostavke moraju se zasnivati na tržišnim očekivanjima, na kraju izvještajnog razdoblja, za razdoblje u kojem se obveze namiruju.**

Aktuarske pretpostavke: smrtnost

81. **Subjekt svoje pretpostavke o smrtnosti izvodi na temelju svoje najbolje procjene smrtnosti članova plana za vrijeme i nakon prestanka radnog odnosa.**
82. Subjekt pri procjeni konačnog troška primanja uzima u obzir očekivane promjene smrtnosti, npr. izmjenom standardnih tablica smrtnosti u skladu s procijenjenim promjenama smrtnosti.

Aktuarske pretpostavke: diskontna stopa

83. **Stopa koja se primjenjuje za diskontiranje obveza za primanja nakon prestanka radnog odnosa (s osiguranim i s neosiguranim sredstvima) utvrđuje se upućivanjem na tržišni prinos korporativnih obveznica visoke kvalitete na kraju izvještajnog razdoblja. Za valute za koje ne postoji snažno tržište takvih korporativnih obveznica visoke kvalitete primjenjuju se tržišni prinosi (na kraju izvještajnog razdoblja) državnih obveznica u toj valuti. Valuta i rok dospijeca korporativnih ili državnih obveznica moraju biti usklađeni s valutom i procijenjenim rokom dospijeca obveza za primanja nakon prestanka radnog odnosa.**
84. Diskontna stopa je aktuarska pretpostavka koja ima značajan učinak. Diskontna stopa odražava vremensku vrijednost novca, ali ne i aktuarski ili ulagački rizik. Osim toga, diskontna stopa ne odražava kreditni rizik specifičan za subjekt koji snose njegovi vjerovnici ni rizik da bi se buduće iskustvo moglo razlikovati od aktuarskih pretpostavki.
85. Diskontna stopa odražava procijenjeno vrijeme isplate primanja. Subjekt to u praksi često postiže primjenom jedinstvene prosječne ponderirane diskontne stope koja odražava procijenjeno vrijeme i iznos primanja za isplatu te valutu u kojoj se primanja trebaju isplatiti.
86. U nekim slučajevima možda ne postoji snažno tržište obveznica s dostatno dugim dospeljem koje je usklađeno s procijenjenim dospeljem svih isplata primanja. Subjekt u takvim slučajevima primjenjuje tekuće tržišne stope odgovarajuće ročnosti radi diskontiranja kratkoročnih plaćanja i procjenjuje diskontnu stopu za duže rokove dospelja ekstrapolirajući tekuće tržišne stope na krivulji prinosa. Malo je vjerojatno da će ukupna sadašnja vrijednost obveze za definirana primanja biti posebno osjetljiva na diskontnu stopu primijenjenu na dio primanja koja se isplaćuju nakon konačnog dospelja raspoloživih korporativnih ili državnih obveznica.

Aktuarske pretpostavke: plaće, primanja i troškovi zdravstvene zaštite

87. **Subjekt svoje obveze za definirana primanja mjeri na osnovi koja odražava:**
- (a) **primanja utvrđena uvjetima plana (ili primanja koja proizlaze iz izvedenih obveza koje nadilaze te uvjete) na kraju izvještajnog razdoblja;**
 - (b) **procijenjena buduća povećanja plaća koja utječu na primanja koja će trebati isplatiti;**
 - (c) **učinak svakog ograničenja udjela poslodavca u troškovima budućih primanja;**
 - (d) **doprinosi koje uplaćuju zaposlenici ili treće osobe i kojima se smanjuje konačni trošak subjekta za ta primanja i**
 - (e) **procijenjene buduće promjene razine svih državnih primanja koje utječu na primanja koja će trebati isplatiti iz plana definiranih primanja samo i isključivo:**
 - i. **ako se te promjene donesu prije isteka izvještajnog razdoblja ili**
 - ii. **ako povijesni podaci ili drugi pouzdani dokazi upućuju na to da će se ta državna primanja promijeniti na neki predvidiv način, npr. u skladu s budućim promjenama općih razina cijena ili plaća.**

88. Aktuarske pretpostavke odražavaju buduće promjene primanja utvrđenih formalnim uvjetima plana (ili izvedenu obvezu koja nadilazi te uvjete) na kraju izvještajnog razdoblja. To je npr. slučaj:
- (a) ako je subjekt u proteklim razdobljima povećavao primanja kako bi, npr. ublažio učinke inflacije i ništa ne upućuje na to da će se takva praksa u budućnosti promijeniti;
 - (b) ako je subjekt na temelju formalnih uvjeta plana (ili izvedene obveze koja nadilazi te uvjete) ili na temelju propisa dužan višak sredstava iz plana upotrijebiti u korist sudionika plana (vidjeti točku 108. podtočku (c)) ili
 - (c) ako primanja variraju zbog ciljane uspješnosti ili drugih kriterija. Na primjer, uvjetima plana može biti predviđeno da će se isplatiti niža primanja ili od zaposlenika zatražiti dodatne uplate doprinosa ako imovina plana ne bude dostatna. Mjerenje obveze odražava najbolju procjenu učinka ciljane uspješnosti ili drugih kriterija.
89. Aktuarske pretpostavke ne odražavaju buduće promjene primanja koje nisu utvrđene formalnim uvjetima plana (ili izvedenom obvezom) na kraju izvještajnog razdoblja. Rezultat tih promjena će biti:
- (a) trošak minulog rada, u mjeri u kojoj se mijenjaju primanja za rad prije promjene i
 - (b) trošak tekućeg rada za razdoblja nakon promjene, u mjeri u kojoj se mijenjaju primanja za rad nakon promjene.
90. U procjenama budućeg povećanja plaća u obzir se uzimaju inflacija, duljina radnog staža, unaprjeđenje i drugi relevantni čimbenici, kao što su ponuda i potražnja na tržištu rada.
91. Nekim se planovima definiranih primanja ograničavaju doprinosi koje se subjekt dužan plaćati. Pri izračunu konačnog troška primanja u obzir se uzima učinak ograničenja doprinosa. Učinak ograničenja doprinosa utvrđuje se na temelju:
- (a) procijenjenog životnog vijeka subjekta i
 - (b) procijenjenog životnog vijeka plana, ovisno o tome što je kraće.
92. U nekim se planovima definiranih primanja zahtijeva sudjelovanje zaposlenih ili trećih osoba u troškovima plana. Doprinosima zaposlenih smanjuje se trošak primanja koji snosi subjekt. Subjekt utvrđuje smanjuju li doprinosi trećih osoba njegov trošak primanja ili se njima stječe pravo na povrat sredstava kako je opisano u točki 116. Doprinosi zaposlenih ili trećih osoba utvrđuju se formalnim uvjetima plana (ili proizlaze iz izvedene obveze koja nadilazi te uvjete) ili su njihovo diskrecijsko pravo. Po uplati diskrecijskih doprinosa zaposlenih ili trećih osoba u plan smanjuje se trošak rada.
93. Doprinosima zaposlenih ili trećih osoba utvrđenih formalnim uvjetima plana smanjuje se trošak rada (ako su povezani s radom) ili utječu na ponovna mjerenja neto obveze (imovine) za definirana primanja (ako nisu povezani s radom). Doprinosi koji nisu povezani s radom su npr. doprinosi koji su nužni radi smanjenja manjka koji proizlazi iz gubitaka od imovine plana ili aktuarskih gubitaka. Doprinosi zaposlenih ili trećih osoba povezani s radom smanjuju trošak rada kako slijedi:
- (a) ako iznos doprinosa ovisi o godinama staža, subjekt doprinose pripisuje razdobljima rada primjenom iste metode pripisivanja iz točke 70. za bruto primanja (tj. primjenom formule plana za utvrđivanje doprinosa ili na linearnoj osnovi); ili
 - (b) ako iznos doprinosa ne ovisi o godinama staža, subjekt te doprinose može priznati kao smanjenje troška rada u razdoblju obavljanja rada. Doprinosi koji ne ovise o godinama staža su npr. doprinosi koji se utvrđuju kao fiksni postotak plaće zaposlenika, kao fiksni iznos tijekom radnog vijeka ili ovise o dobi zaposlenika.

Upute za primjenu navedene su u točki A1.

94. Rezultati promjena doprinosa zaposlenih ili trećih osoba koji se pripisuju razdobljima rada u skladu s točkom 93. podtočkom (a) su:
- (a) trošak tekućeg i minulog rada (ako te izmjene nisu utvrđene formalnim uvjetima plana i ne proizlaze iz izvedene obveze) ili
 - (b) aktuarski dobiti i gubici (ako su te izmjene utvrđene formalnim uvjetima plana ili proizlaze iz izvedene obveze).
95. Određena primanja nakon prestanka radnog odnosa povezana su s varijablama kao što je razina državnih mirovina ili državne zdravstvene zaštite. Mjerenje tih primanja odražava najbolju procjenu tih varijabli na temelju povijesnih podataka i drugih pouzdanih dokaza.
96. **U pretpostavkama o troškovima zdravstvene zaštite uzimaju se u obzir procijenjene buduće promjene troškova zdravstvenih usluga koje su posljedica inflacije i određenih promjena troškova zdravstvene zaštite.**
97. Za mjerenje naknada za zdravstvenu zaštitu nakon prestanka radnog odnosa nužne su pretpostavke o razini i učestalosti budućih potraživanja te troškovima podmirenja tih potraživanja. Subjekt procjenjuje buduće troškove zdravstvene zaštite na temelju povijesnih podataka o vlastitim iskustvima koji se prema potrebi dopunjuju povijesnim podacima drugih subjekata, osiguravajućih društava, zdravstvenih ustanova ili iz drugih izvora. U procjenama budućih troškova zdravstvene zaštite uzima se u obzir učinak tehnološkog napretka, promjena korištenja zdravstvene zaštite ili načina njezina pružanja te učinak promjena zdravstvenog stanja sudionika plana.
98. Iznos i učestalost potraživanja posebno ovise o dobi, zdravstvenom stanju i spolu zaposlenika (i uzdržanih članova njihovih obitelji), a mogu ovisiti i o drugim čimbenicima, kao što je zemljopisna lokacija. Stoga se povijesni podaci usklađuju u mjeri u kojoj se demografska struktura stanovništva razlikuje od demografske strukture stanovništva koja je bila osnova za podatke. Usklađuju se i ako se može pouzdano dokazati da se povijesni trendovi neće nastaviti.

Trošak minulog rada te dobiti i gubici po namiri

99. **Pri utvrđivanju troška minulog rada ili dobitaka ili gubitaka po namiri subjekt ponovno mjeri neto obvezu (imovinu) za definirana primanja primjenom tekuće fer vrijednost imovine plana i tekućih aktuarskih pretpostavki (uključujući tekuće tržišne kamatne stope i druge tekuće tržišne cijene) koje odražavaju:**
- (a) **primanja koja plan omogućuje i imovinu plana prije izmjene, ograničenja ili namire plana i**
 - (b) **primanja koja plan omogućuje i imovinu plana nakon izmjene, ograničenja ili namire plana.**
100. Subjekt nije dužan razlikovati trošak minulog rada koji je posljedica izmjene plana, trošak minulog rada koji je posljedica ograničenja i dobitka ili gubitka po namiri ako se te transakcije provode zajedno. U nekim slučajevima do promjene plana dolazi prije namire, npr. kad subjekt promijeni primanja iz plana i izmijenjena primanja namiri kasnije. U tim slučajevima subjekt trošak minulog rada priznaje prije dobitaka ili gubitaka po namiri.
101. Namira, izmjena i ograničenje plana odvijaju se istodobno u slučaju prestanka plana čija je posljedica namirenje obveze i prestanak postojanja plana. Međutim, prestanak plana ne znači namiru ako je plan zamijenjen novim planom koji u biti omogućuje ista primanja.

101.A U slučaju izmjene, ograničenja ili namire plana, subjekt priznaje i mjeri trošak minulog rada odnosno dobitke ili gubitke po namiri u skladu s točkama 99.–101. i točkama 102.–112. Subjekt pritom ne uzima u obzir učinak gornje granice vrijednosti imovine. Subjekt zatim utvrđuje učinak gornje granice vrijednosti imovine nakon izmjene, ograničenja ili namire plana i svaku promjenu tog učinka priznaje u skladu s točkom 57. podtočkom (d).

Trošak minulog rada

102. Trošak minulog rada je promjena sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja koja proizlazi iz izmjene ili ograničenja plana.

103. Subjekt trošak minulog rada priznaje kao rashod:

(a) na dan izmjene ili ograničenja plana i

(b) na dan priznavanja povezanih troškova restrukturiranja (vidjeti MRS 37) ili otpremnine (vidjeti točku 165.), ovisno o tome što nastupi ranije.

104. Do izmjene plana dolazi kad subjekt uvede ili ukine plan definiranih primanja ili promijeni primanja koja se isplaćuju u skladu s postojećim planom definiranih primanja.

105. Do ograničenja plana dolazi kad subjekt znatno smanji broj zaposlenih obuhvaćenih planom. Ograničenje može biti posljedica izoliranog događaja, kao što je zatvaranje pogona, ukidanje dijela poslovanja ili prestanak ili privremena obustava plana.

106. Trošak minulog rada može biti pozitivan (kada zbog uvođenja ili promjene primanja dođe do povećanja sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja) ili negativan (kada zbog ukidanja ili promjene primanja dođe do smanjenja sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja).

107. Ako smanji primanja koja se isplaćuju u skladu s postojećim planom definiranih primanja i istodobno za iste zaposlenike poveća druga primanja koja se isplaćuju iz plana, subjekt tu promjenu tretira kao jednu promjenu neto iznosa.

108. Trošak minulog rada ne uključuje:

(a) učinak razlika između stvarnih i ranije pretpostavljenih povećanja plaća na obvezu isplate primanja za rad u prethodnim godinama (trošak minulog rada ne postoji jer aktuarske pretpostavke omogućuju projekciju plaća);

(b) prenisiko ili previsoko procijenjena diskrecijska povećanja mirovina ako subjekt ima izvedenu obvezu odobriti takva povećanja (trošak minulog rada ne postoji jer aktuarske projekcije omogućuju takva povećanja);

(c) procjene povećanja primanja koja proizlaze iz aktuarskih dobitaka ili iz prinosa na imovinu plana koji su već priznati u financijskim izvještajima ako je subjekt na temelju formalnih uvjeta plana (ili izvedene obveze koja nadilazi te uvjete) ili na temelju propisa dužan višak sredstava iz plana upotrijebit u korist sudionika plana, čak i ako povećanje primanja još nije formalno odobreno (trošak minulog rada ne postoji jer je tako nastalo povećanje obveze aktuarski gubitak, vidjeti točku 88.) i

(d) povećanje stečenih primanja (tj. primanja koja nisu uvjetovana budućim radnim odnosom, vidjeti točku 72.) ako u nedostatku novih ili uvećanih primanja zaposlenici ispune uvjete za stjecanja prava (trošak minulog rada ne postoji jer je subjekt procijenjeni trošak primanja priznao kao trošak tekućeg rada za vrijeme obavljanja rada).

Dobici i gubici po namiri

109. Dobitak ili gubitak po namiri je razlika između:

(a) sadašnje vrijednosti namirene obveze za definirana primanja, kako je utvrđena na datum namire i

(b) cijene namire, uključujući prenesenu imovinu plana i izravna plaćanja subjekta u vezi s namirom.

110. Subjekt dobitak ili gubitak po namiri plana definiranih primanja priznaje u trenutku namire.

111. Do namire dolazi kada subjekt sklopi transakciju kojom se eliminiraju sve daljnje zakonske ili izvedene obveze za djelomična ili ukupna primanja koja se isplaćuju na temelju plana definiranih primanja (osim isplate primanja zaposlenicima ili u ime zaposlenika koja je utvrđena uvjetima plana i uključena u aktuarske pretpostavke). Na primjer, namira je jednokratni prijenos važnih obveza poslodavca na temelju plana na osiguravajuće društvo kupnjom police osiguranja, dok jednokratno gotovinsko plaćanje sudionicima plana u skladu s uvjetima plana u zamjenu za njihova prava na primitak određenih primanja nakon prestanka radnog odnosa nije namira.

112. U nekim slučajevima subjekt stječe policu osiguranja radi financiranja nekih ili svih primanja zaposlenika po osnovi njihova rada u tekućem razdoblju i ranijim razdobljima. Stjecanje takve police nije namira ako subjekt zadržava zakonsku ili izvedenu obvezu (vidjeti točku 46.) isplate daljnjih iznosa u slučaju da osiguratelj ne isplati primanja zaposlenika utvrđena u polici osiguranja. Priznavanje i mjerenje prava na povrat sredstava na temelju police osiguranja koje nisu imovina plana uređeno je u točkama 116.–119.

Priznavanje i mjerenje: imovina plana

Fer vrijednost imovine plana

113. Prilikom utvrđivanja manjka ili viška, fer vrijednost stavki imovine plana odbija se od sadašnje vrijednost obveze za definirana primanja.

114. Imovina plana ne uključuje dospjele doprinose koje izvještajni subjekt nije uplatio u fond, kao ni neprenosive financijske instrumente koje je subjekt izdao, a fond drži. Imovina plana umanjuje se za sve obveze fonda koje se ne odnose na primanja zaposlenih, npr. obveze prema dobavljačima i druge obveze te obveze koje proizlaze iz izvedenih financijskih instrumenata.

115. Ako imovina plana uključuje prihvatljive police osiguranja koje se iznosom i vremenski podudaraju s nekim ili svim primanjima koja se isplaćuju iz plana, smatra se da je fer vrijednost tih police osiguranja sadašnja vrijednost povezanih obveza (uz odbitak potraživanja iz police osiguranja koja nisu naplativa u cijelosti).

Nadoknade

116. Samo i jedino ako je gotovo sasvim izvjesno da će druga strana nadoknaditi neke ili sve izdatke potrebne za namiru obveze za definirana primanja, subjekt:

(a) priznaje svoje pravo na povrat sredstava kao zasebnu imovinu. Subjekt tu imovinu mjeri po fer vrijednosti;

(b) promjene fer vrijednosti svojeg prava na povrat sredstava razdvaja i priznaje na isti način kao promjene fer vrijednosti imovine plana (vidjeti točke 124. i 125.). Komponente troška definiranih primanja priznate u skladu s točkom 120. mogu se priznati umanjene za iznose koji se odnose na promjene knjigovodstvene vrijednosti prava na povrat sredstava.

117. Subjekt ponekad može od druge strane, kao što je osiguratelj, zatražiti da djelomično ili u cijelosti plati izdatak potreban za namiru obveze za definirana primanja. Prihvatljive police osiguranja, kako su definirane u točki 8., su imovina plana. Subjekt prihvatljive police osiguranja računovodstveno iskazuje na isti način kao i svu ostalu imovinu plana te točka 116. nije relevantna (vidjeti točke 46.–49. i točku 115.).
118. Ako subjekt ima policu osiguranja koja nije prihvatljiva, ta polica osiguranja nije imovina plana. Točka 116. je relevantna za takve slučajeve: subjekt svoje pravo na povrat sredstava iz police osiguranja priznaje kao zasebnu imovinu, a ne kao odbitak prilikom utvrđivanja manjka ili viška plana definiranih primanja. U točki 140. podtočki (b) subjektu se nalaže da objavi kratak opis veze prava na povrat sredstava i povezane obveze.
119. Ako pravo na povrat sredstava proizlazi iz police osiguranja koja se iznosom i vremenski podudara s nekim ili svim primanjima koja se isplaćuju iz plana, smatra se da je fer vrijednost prava na povrat sredstava sadašnja vrijednost povezane obveze (uz odbitak ako povrat sredstava nije naplativ u cijelosti).

Komponente troška definiranih primanja

120. **Subjekt priznaje komponente troška definiranih primanja, osim u mjeri u kojoj se nekim drugim MSFI-jem nalaže ili dopušta njihovo uključivanje u trošak imovine, na sljedeći način:**
- (a) **trošak rada (vidjeti točke 66.–112. i točku 122.A) u dobiti ili gubitku;**
- (b) **neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja (vidjeti točke 123.–126.) u dobiti ili gubitku i**
- (c) **ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja (vidjeti točke 127.–130.) u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.**
121. Drugim se MSFI-jima nalaže uključivanje određenih troškova primanja zaposlenih u trošak nabave imovine, kao što su zalihe i nekretnine, postrojenja i oprema (vidjeti MRS 2 i MRS 16). Svaki trošak primanja nakon prestanka radnog odnosa uključen u trošak takve imovine uključuje odgovarajući udio komponenti navedenih u točki 120.
122. **Ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja priznato u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u sljedećem se razdoblju ne reklasificira u dobit ili gubitak. Međutim, subjekt te iznose priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prenositi unutar vlasničkog kapitala.**

Trošak tekućeg rada

- 122.A **Subjekt trošak tekućeg rada utvrđuje primjenom aktuarskih pretpostavki utvrđenih na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja. Međutim, ako ponovno mjeri neto obvezu (imovinu) za definirana primanja u skladu s točkom 99., subjekt utvrđuje trošak tekućeg rada za ostatak godišnjeg izvještajnog razdoblja nakon izmjene, ograničenja ili namire plana, na temelju aktuarskih pretpostavki koje se primjenjuju za ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja u skladu s točkom 99. podtočkom (b).**

Neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja

123. **Subjekt utvrđuje neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja tako što neto obvezu (imovinu) za definirana primanja pomnoži s diskontnom stopom iz točke 83.**
- 123.A **Subjekt utvrđuje neto kamata u skladu s točkom 123. na temelju neto obveze (imovine) za definirana primanja i diskontne stope utvrđenih na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja. Međutim, ako ponovno mjeri neto obvezu (imovinu) za definirana primanja u skladu s točkom 99., subjekt utvrđuje neto kamate za ostatak godišnjeg izvještajnog razdoblja nakon izmjene, ograničenja ili namire plana na temelju:**

(a) **neto obveze (imovine) za definirana primanja utvrđene u skladu s točkom 99. podtočkom (b) i**

(b) **diskontne stope za ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja u skladu s točkom 99. podtočkom (b).**

Prilikom primjene točke 123.A subjekt uzima u obzir i sve promjene neto obveze (imovine) za definirana primanja tijekom razdoblja koje proizlaze iz plaćanja doprinosa ili isplate primanja.

124. Neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja mogu se promatrati kao iznos koji obuhvaća kamatne prihode od imovine plana, troškove kamata na obvezu za definirana primanja te kamate na učinak gornje granice vrijednosti imovine iz točke 64.
125. Kamatni prihodi od imovine plana komponenta su prinosa na imovinu plana i utvrđuju se tako da se fer vrijednost imovine plana pomnoži s diskontnom stopom iz točke 123.A Subjekt utvrđuje fer vrijednost imovine plana na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja. Međutim, ako ponovno mjeri neto obvezu (imovinu) za definirana primanja u skladu s točkom 99., subjekt utvrđuje kamatne prihode za ostatak godišnjeg izvještajnog razdoblja nakon izmjene, ograničenja ili namire plana na temelju imovine plana za ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja u skladu s točkom 99. podtočkom (b). Prilikom primjene točke 125. subjekt uzima u obzir i sve promjene imovine plana koja se drži tijekom razdoblja koje proizlaze iz plaćanja doprinosa ili isplate primanja. Razlika između kamatnih prihoda od imovine plana i prinosa na imovinu plana uključuje se u ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja.
126. Kamate na učinak gornje granice vrijednosti imovine dio su ukupne promjene učinka gornje granice vrijednosti imovine i utvrđuju se tako da se učinak gornje granice vrijednosti imovine pomnoži s diskontnom stopom iz točke 123.A. Subjekt učinak gornje granice vrijednosti imovine utvrđuje na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja. Međutim, ako ponovno mjeri neto obvezu (imovinu) za definirana primanja u skladu s točkom 99., subjekt utvrđuje kamate na učinak gornje granice vrijednosti imovine za ostatak godišnjeg izvještajnog razdoblja nakon izmjene, ograničenja ili namire plana, uzimajući u obzir sve promjene učinka gornje granice vrijednosti imovine utvrđene u skladu s točkom 101.A. Razlika između kamate na učinak gornje granice vrijednosti imovine i ukupne promjene učinka gornje granice vrijednosti imovine uključuje se u ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja.

Ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja

127. Ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana primanja obuhvaća:
- (a) aktuarske dobitke i gubitke (vidjeti točke 128. i 129.);
- (b) prinos na imovinu plana (vidjeti točku 130.), bez iznosa uključenih u neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja (vidjeti točku 125.) i
- (c) sve promjene učinka gornje granice vrijednosti imovine, bez iznosa uključenih u neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja (vidjeti točku 126.).
128. Aktuarski dobitci i gubici proizlaze iz povećanja ili smanjenja sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja zbog promjena aktuarskih pretpostavki i iskustvenih usklađenja. Uzroci aktuarskih dobitaka i gubitaka uključuju npr.:
- (a) neočekivano visoke ili niske stope fluktuacije zaposlenika, prijevremenog umirovljenja ili smrtnosti, povećanja plaća, primanja (ako je formalnim ili izvedenim uvjetima plana predviđeno povećanje primanja zbog inflacije) ili troškova zdravstvene zaštite;
- (b) učinke promjena pretpostavki koji se odnose na opcije isplate primanja;

(c) učinak promjena u procjenama buduće fluktuacije zaposlenika, prijevremenog umirovljenja ili smrtnosti, povećanja plaća, primanja (ako je formalnim ili izvedenim uvjetima plana predviđeno povećanje primanja zbog inflacije) ili troškova zdravstvene zaštite i

(d) učinak promjena diskontne stope.

129. Aktuarski dobiti i gubici ne uključuju promjene sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja zbog uvođenja, izmjene, ograničenja ili namire plana definiranih primanja ili promjena primanja koja se isplaćuju iz plana. Zbog takvih promjena nastaju trošak minolog rada ili dobiti ili gubici po namiri.

130. Prilikom utvrđivanja prinosa na imovinu plana, subjekt odbija troškove upravljanja imovinom plana i sve poreze koje plan plaća, osim poreza uključenih u aktuarske pretpostavke na temelju kojih se mjere obveze za definirana primanja (točka 76.). Ostali administrativni troškovi ne odbijaju se od prinosa na imovinu plana.

Prezentiranje

Prijeboj

131. **Subjekt prebija imovinu koja se odnosi na jedan plan s obvezom koja se odnosi na neki drugi plan samo i jedino ako:**

(a) subjekt ima zakonsko pravo iskoristiti višak iz jednog plana za namiru obveza iz drugog plana i

(b) namjerava namiriti obveze u neto iznosu ili ostvariti višak u jednom planu i istodobno namiriti svoju obvezu iz drugog plana.

132. Kriteriji za prijeboj slični su onima utvrđenima za financijske instrumente u MRS-u 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*.

Razlikovanje kratkotrajno (kratkoročno)/dugotrajno (dugoročno)

133. Neki subjekti razlikuju kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu i kratkoročne i dugoročne obveze. Ovim se Standardom ne utvrđuje treba li subjekt razlikovati kratkotrajne i dugotrajne dijelove imovine i kratkoročne i dugoročne dijelove obveza koji proizlaze iz primanja nakon prestanka radnog odnosa.

Komponente troška definiranih primanja

134. U točki 120. propisuje se da subjekt trošak rada i neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja priznaje u dobiti ili gubitku. Ovim se Standardom ne utvrđuje na koji bi način subjekt trebao prezentirati trošak rada i neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja. Subjekt te komponente prezentira u skladu s MRS-om 1.

Objavljivanje

135. **Subjekt je dužan objaviti informacije:**

(a) kojima se objašnjavaju obilježja planova definiranih primanja i s njima povezani rizici (vidjeti točku 139.);

(b) kojima se identificiraju i objašnjavaju iznosi u njegovim financijskim izvještajima koji proizlaze iz planova definiranih primanja (vidjeti točke 140.–144.) i

(c) kojima se opisuje kako njegovi planovi definiranih primanja mogu utjecati na iznos, vrijeme i neizvjesnost njegovih budućih novčanih tokova (vidjeti točke 145.–147.)

136. Da bi ostvario ciljeve iz točke 135. subjekt razmatra sve od sljedećeg:
- (a) razinu detalja neophodnu za ispunjavanje zahtjeva za objavljivanje;
 - (b) koliki naglasak treba staviti na svaki zahtjev;
 - (c) u kojoj mjeri stavke treba objediniti ili raščlaniti i
 - (d) trebaju li korisnicima financijskih izvještaja dodatne informacije za evaluaciju objavljenih kvantitativnih informacija.
137. Ako informacije objavljene u skladu sa zahtjevima iz ovog Standarda i drugih MSFI-ja nisu dostatne za ostvarenje ciljeva iz točke 135., subjekt je dužan objaviti dodatne informacije potrebne za ostvarenje tih ciljeva. Na primjer, subjekt može objaviti analizu sadašnje vrijednosti obveze za definirana primanja u kojoj se navode razne vrste, obilježja i rizici te obveze. U toj se objavi mogu razlikovati:
- (a) iznosi koji se duguju aktivnim članovima, članovima koji su izašli iz plana, ali su zadržali određena prava (s odgodom), i umirovljenim članovima;
 - (b) stečena primanja i primanja koja su obračunata, ali nisu stečena;
 - (c) uvjetovana primanja, iznosi koji se mogu pripisati budućim povećanjima plaća i druga primanja.
138. Subjekt procjenjuje treba li raščlaniti sve ili određene objavljene informacije kako bi se razlikovali planovi ili skupine planova sa značajno različitim rizicima. Na primjer, subjekt može raščlaniti informacije objavljene o planovima u skladu s jednom ili više sljedećih značajki:
- (a) različite geografske lokacije;
 - (b) različita obilježja, kao što su mirovinski planovi s fiksnim mirovinama, mirovinski planovi s mirovinama prema zadnjoj plaći ili planovi zdravstvene zaštite nakon prestanka radnog odnosa;
 - (c) različita regulatorna okruženja;
 - (d) različiti izvještajni segmenti;
 - (e) različiti načini financiranja (npr. u cijelosti bez osiguranih sredstava, u cijelosti ili djelomično s osiguranim sredstvima).

Obilježja planova definiranih primanja i s njima povezani rizici

139. Subjekt je dužan objaviti:
- (a) informacije o obilježjima svojih planova definiranih primanja, uključujući:
 - i. vrstu primanja koja se isplaćuju iz plana (npr. plan definiranih primanja prema zadnjoj plaći ili plan zasnovan na doprinosima uz jamstvo);
 - ii. opis regulatornog okvira u kojem plan funkcionira, npr. razina zahtjeva za minimalno financiranje, i učinak regulatornog okvira na plan, kao što je gornja granica vrijednosti imovine (vidjeti točku 64.);
 - iii. opis drugih odgovornosti subjekta za upravljanje planom, npr. odgovornosti upravitelja ili članova uprave plana;

(b) opis rizika kojima je subjekt zbog plana izložen, s naglaskom na neuobičajene rizike, rizike specifične za subjekt ili za plan, i svih značajnih koncentracija rizika. Na primjer, ako se imovina plana ulaže prvenstveno u jednu kategoriju ulaganja, npr. u nekretnine, subjekt zbog plana može biti izložen koncentraciji rizika tržišta nekretnina;

(c) opis izmjena, ograničenja i namira plana.

Objašnjenje iznosa u financijskim izvještajima

140. Subjekt navodi usklađenje početnog i završnog stanja za sve sljedeće stavke, ako je primjenjivo:

(a) neto obvezu (imovinu) za definirana primanja, pri čemu zasebno prikazuje usklađenje za:

i. imovinu plana;

ii. sadašnju vrijednost obveze za definirana primanja;

iii. učinak gornje granice vrijednosti imovine;

(b) prava na povrat sredstava. Subjekt također opisuje odnos između svakog prava na povrat sredstava i povezane obveze.

141. Svako usklađenje iz točke 140. pokazuje sve od sljedećeg, ako je primjenjivo:

(a) trošak tekućeg rada;

(b) kamatni prihod ili rashod;

(c) ponovno mjerenje neto obveze (imovine) za definirana; pri čemu zasebno prikazuje:

i. prinos na imovinu plana, bez iznosa uključenih u kamate u podtočki (b);

ii. aktuarske dobike i gubitke proizišle iz promjena demografskih pretpostavki (vidjeti točku 76. podtočku (a));

iii. aktuarske dobike i gubitke proizišle iz promjena financijskih pretpostavki (vidjeti točku 76. podtočku (b));

iv. promjene učinka ograničavanja neto imovine za definirana primanja na gornju granicu vrijednosti imovine, bez iznosa uključenih u kamate u podtočki (b). Subjekt objavljuje i na koji je način utvrdio najveću raspoloživu ekonomsku korist, tj. hoće li se ta primanja isplatiti u obliku povrata sredstava, smanjenja budućih doprinosa ili kao kombinacija jednog i drugog;

(d) trošak minulog rada te dobitke i gubitke proizišle iz namire. Kako je dopušteno točkom 100., subjekt ne treba razlikovati trošak minulog rada i dobitke i gubitke proizišle iz namira ako nastaju zajedno;

(e) učinak promjena deviznih tečajeva;

(f) doprinose uplaćene u plan, pri čemu zasebno prikazuje doprinose poslodavca i doprinose sudionika plana;

(g) isplate iz plana, pri čemu zasebno prikazuje iznose isplaćene po svakoj namiri;

(h) učinke poslovnih kombinacija i otuđenja.

142. Subjekt raščlanjuje fer vrijednost imovine plana u razrede koji se razlikuju prema vrsti i riziku te imovine, pri čemu se svaki razred dodatno dijeli na imovinu plana čija tržišna cijena kotira i ne kotira na aktivnom tržištu (kako je definirano u MSFI-ju 13 *Mjerenje fer vrijednosti* ()). Na primjer, subjekt može s obzirom na razinu objavljivanja iz točke 136. razlikovati:
- (a) novac i novčane ekvivalente;
 - (b) vlasničke instrumente (rašćlanjene prema sektoru, veličini trgovačkog društva, zemljopisnom području itd.);
 - (c) dužničke instrumente (rašćlanjene prema vrsti izdavatelja, kreditnoj kvaliteti, zemljopisnom području itd.);
 - (d) nekretnine (rašćlanjene prema zemljopisnom području itd.);
 - (e) izvedenice (rašćlanjene prema vrsti rizika temeljne imovine iz ugovora, npr. ugovora o kamatnoj stopi, ugovorima o tečaju, ugovorima o vlasničkim instrumentima, ugovorima o kreditima, ugovorima o zamjeni po osnovi dugog životnog vijeka itd.);
 - (f) investicijske fondove (rašćlanjene prema vrsti fonda);
 - (g) vrijednosne papire osigurane imovinom i
 - (h) strukturirani dug.
143. Subjekt objavljuje fer vrijednost vlastitih prenosivih financijskih instrumenata koje drži kao imovinu plana i fer vrijednost imovine plana koja je nekretnina ili druga imovina koju subjekt koristi.
144. Subjekt objavljuje važne aktuarske pretpostavke na temelju kojih je utvrđena sadašnja vrijednost obveze za definiran primanja (vidjeti točku 76.). Pretpostavke se objavljuju u apsolutnim vrijednostima (npr. u apsolutnom postotku, a ne samo kao razlika između postotaka i drugih varijabli). Subjekt ukupne iznose za skupine planova objavljuje u obliku ponderiranog prosjeka ili relativno uskih raspona.

Iznos, vrijeme i neizvjesnost budućih novčanih tokova

145. Subjekt je dužan objaviti:
- (a) analizu osjetljivosti za svaku značajnu aktuarsku pretpostavku (objavljenu u skladu s točkom 144.) na kraju izvještajnog razdoblja, pri čemu prikazuje kako bi promjene relevantne aktuarske pretpostavke koje bi na taj dan bile razumno moguće utjecale na obvezu za definirana primanja;
 - (b) metode i pretpostavke za analize osjetljivosti u skladu s točkom (a) te ograničenja tih metoda;
 - (c) promjene metoda i pretpostavki za analize osjetljivosti u odnosu na prethodno razdoblje i razloge takvih promjena.
146. Subjekt objavljuje opis strategija uparivanja imovine i obveza koje primjenjuju plan ili subjekt radi upravljanje rizicima, uključujući primjenu anuiteta i drugih tehnika, kao što su ugovori o zamjeni po osnovi dugog životnog vijeka.

147. Kako bi prikazao učinak plana definiranih primanja na svoje buduće novčane tokove, subjekt objavljuje:

- (a) opis svih načina i politike financiranja koji utječu na buduće doprinose;
- (b) očekivane uplate doprinosa u plan u sljedećem godišnjem izvještajnom razdoblju;
- (c) informacije o profilu dospijuća obveze za definirana primanja. To uključuje ponderirano prosječno trajanje obveze za definirana primanja, a može uključivati i druge informacije o rokovima isplate primanja, kao što je analiza ročnosti isplata primanja.

Planovi više poslodavaca

148. Ako sudjeluje u planu definiranih primanja više poslodavaca, subjekt objavljuje:

- (a) opis načina financiranja, uključujući metodu utvrđivanja stope doprinosa subjekta i zahtjeve za minimalno financiranje;
- (b) opis opsega mogućih obveza subjekta prema planu za obveze drugih subjekata u skladu s uvjetima plana definiranih primanja više poslodavaca;
- (c) opis dogovorene podjele viška ili manjka u slučaju:
 - i. likvidacije plana ili
 - ii. povlačenja subjekta iz plana;
- (d) ako taj plan računovodstveno iskazuje kao plan definiranih doprinosa u skladu s točkom 34., uz informacije propisane u podtočkama od (a) do (c), a umjesto informacija propisanih u točkama 139.–147., subjekt objavljuje sljedeće:
 - i. činjenicu da je riječ o planu definiranih primanja;
 - ii. razloge zbog kojih nema dovoljno informacija koje bi subjektu omogućile da plan računovodstveno iskaže kao plan definiranih primanja;
 - iii. očekivane uplate doprinosa u plan u sljedećem godišnjem izvještajnom razdoblju;
 - iv. informacije o svakom manjku ili višku u planu koji može utjecati na iznos budućih doprinosa, uključujući osnovicu za utvrđivanje tog manjka ili viška te posljedice za subjekt, ako ih ima;
 - v. naznaku razine sudjelovanja subjekta u planu u odnosu na druge uključene subjekte. Primjeri takvih naznaka uključuju udio subjekta u ukupnim doprinosima u plan ili udio subjekta u ukupnom broju aktivnih članova, umirovljenih članova i bivših članova koji imaju pravo na primanja, ako su te informacije dostupne.

Planovi definiranih primanja s podjelom rizika među subjektima pod zajedničkom kontrolom

149. Subjekt koji sudjeluje u planu definiranih primanja u kojem rizike dijele subjekti pod zajedničkom nadzorom objavljuje:

- (a) ugovor ili službenu politiku za terećenje neto troška definiranih primanja ili činjenicu da takva politika ne postoji;
 - (b) politiku za utvrđivanje doprinosa koje subjekt treba uplaćivati;
 - (c) ako subjekt dodjelu neto troška definiranih primanja računovodstveno iskazuje kako je navedeno u točki 41., sve informacije o planu kao cjelini koje su propisane u točkama 135.–147.;
 - (d) ako subjekt doprinose plative za razdoblje računovodstveno iskazuje kako je navedeno u točki 41., informacije o planu kao cjelini koje su propisane u točkama 135.–137., 139., 142.–144. i točki 147. podtočkama (a) i (b).
150. Informacije propisane u točki 149. podtočkama (c) i (d) mogu se objaviti unakrsnim upućivanjem na objave u financijskim izvještajima nekog drugog subjekta grupe:
- (a) ako su u financijskim izvještajima tog subjekta grupe te potrebne informacije o planu utvrđene i objavljene zasebno i
 - (b) ako su financijski izvještaji tog subjekta grupe dostupni korisnicima financijskih izvještaja pod istim uvjetima kao i financijski izvještaji subjekta te u isto vrijeme ili ranije nego financijski izvještaji subjekta.

Zahtjevi za objavljivanje u drugim MSFI-jima

151. Ako je tako propisano MRS-om 24, subjekt objavljuje informacije:
- (a) o transakcijama povezanih osoba s planovima definiranih primanja nakon prestanka radnog odnosa i
 - (b) o primanjima ključnih rukovoditelja nakon prestanka radnog odnosa.
152. Ako je tako propisano MRS-om 37, subjekt objavljuje informacije o nepredviđenim obvezama koje proizlaze iz obveza za primanja nakon prestanka radnog odnosa.

DRUGA DUGOROČNA PRIMANJA ZAPOSLENIH

153. Druga dugoročna primanja zaposlenih uključuju stavke kao što su sljedeće ako se njihova namira u cijelosti ne očekuje u roku od 12 mjeseci nakon isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem zaposlenici rade:
- (a) naknada za dugotrajno odsustvo kao što je dopust za dugogodišnji rad ili dopust za studijsko usavršavanje;
 - (b) jubilarne nagrade ili druga primanja za dugogodišnji rad
 - (c) naknade za dugotrajni invaliditet
 - (d) sudjelovanje u dobiti i isplate bonusa i
 - (e) naknada s odgođenom isplatom.
154. Mjerenje drugih dugoročnih primanja zaposlenih obično nije jednako neizvjesno kao mjerenje primanja nakon prestanka radnog odnosa. Zato se u ovom Standardu za druga dugoročna primanja zaposlenih nalaže primjena pojednostavnjene metode obračuna. Za razliku od obračuna primanja nakon prestanka radnog odnosa, ovom se metodom ponovna mjerenja ne priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Priznavanje i mjerenje

155. Prilikom priznavanja i mjerenja viška ili manjka u planu drugih dugoročnih primanja zaposlenih, subjekt primjenjuje točke 56.–98. i 113.–115. Subjekt prilikom priznavanja i mjerenja svih prava na povrat sredstava primjenjuje točke 116.–119.
156. **Za druga dugoročna primanja zaposlenih subjekt u dobiti ili gubitku priznaje sljedeće neto ukupne iznose, osim u mjeri u kojoj se nekim drugim MSFI-jem nalaže ili dopušta njihovo uključivanje u trošak imovine:**
- (a) trošak rada (vidjeti točke 66.–112. i točku 122.A);
- (b) neto kamate na neto obvezu (imovinu) za definirana primanja (vidjeti točke 123.–126.) i
- (c) ponovna mjerenja neto obveze (imovine) za definiran primanja (vidjeti točke 127.–130.).
157. Jedan od oblika drugih dugoročnih primanja zaposlenih je naknada za dugotrajni invaliditet. Ako razina primanja ovisi o trajanju radnog staža, obveza nastaje za vrijeme rada. Mjerenje te obveze odražava vjerojatnost da će isplata biti potrebna i očekivano vremensko razdoblje u kojem će se primanje isplaćivati. Ako je razina primanja jednaka za svakog zaposlenika s invaliditetom neovisno o duljini radnog staža, očekivani trošak tih primanja priznaje se kada nastupi događaj koji je prouzročio dugotrajni invaliditet.

Objavljivanje

158. Iako se ovim Standardom ne nalaže posebno objavljivanje drugih dugoročnih primanja zaposlenih, takva objavljivanja mogu biti propisana drugim MSFI-jima. Na primjer, MRS-om 24 nalaže se objavljivanje informacija o primanjima ključnih rukovoditelja. MRS-om 1 nalaže se objavljivanje troška primanja zaposlenih.

OTPREMNINE

159. Ovim se Standardom otpremnine uređuju odvojeno od drugih primanja zaposlenih jer je događaj iz kojeg obveza proizlazi prestanak radnog odnosa, a ne rad zaposlenih. Otpremnine su posljedica odluke subjekta o prestanku radnog odnosa ili odluke zaposlenika da prihvati primanja koja subjekt nudi u zamjenu za prestanak radnog odnosa.
160. Otpremnine ne uključuju primanja zaposlenika koja proizlaze iz prestanka radnog odnosa na zahtjev zaposlenika bez ponude subjekta ili iz zahtjeva koji se odnose na obvezno umirovljenje jer su to primanja nakon prestanka radnog odnosa. Neki subjekti isplaćuju niža primanja za prestanak radnog odnosa na zahtjev zaposlenika (što je u biti primanje nakon prestanka radnog odnosa) u odnosu na primanja za prestanak radnog odnosa na zahtjev subjekta. Otpremnina je razlika između primanja koje se isplaćuje za prestanak radnog odnosa na zahtjev zaposlenika i većeg primanja koje se isplaćuje za prestanka radnog odnosa na zahtjev subjekta.
161. Oblik primanja zaposlenika ne određuje je li riječ o primanju u zamjenu za rad ili u zamjenu za prestanak radnog odnosa zaposlenika. Otpremnine su obično paušalna plaćanja, ali ponekad uključuju i:
- (a) povećanje primanja nakon radnog odnosa, neizravno putem plana primanja zaposlenih ili izravno;
- (b) plaću do kraja utvrđenog otkaznog roka ako zaposlenik više ne obavlja rad kojim subjektu osigurava ekonomske koristi.
162. Pokazatelji primanja isplaćenog u zamjenu za rad uključuju sljedeće:

- (a) primanje je uvjetovano budućim radom (uključujući primanja koja se povećavaju daljnjim radom);
- (b) primanje se isplaćuje u skladu s uvjetima plana primanja zaposlenih.

163. Neke se otpremnine isplaćuju u skladu s uvjetima postojećeg plana primanja zaposlenih. Na primjer, otpremnine mogu biti utvrđene statutom, ugovorom o radu ili kolektivnim ugovorom ili se mogu podrazumijevati na temelju poslodavčeve prijašnje prakse isplate sličnih primanja ili npr. ako subjekt ponudi primanja u duljem roku ili ako između ponude i očekivanog datuma stvarnog prestanka radnog odnosa prođe dulje vrijeme, subjekt razmatra je li uspostavio novi plan primanja zaposlenika te jesu li zbog toga primanja koja nudi iz tog plana otpremnine ili primanja nakon prestanka radnog odnosa. Primanja zaposlenih koja se isplaćuju u skladu s uvjetima plana primanja zaposlenih su otpremnine ako su proizišla iz odluke subjekta o prestanku radnog odnosa zaposlenika i ako nisu uvjetovana budućim obavljanjem rada.
164. Neka se primanja zaposlenika isplaćuju neovisno o razlogu odlaska zaposlenika. Isplata takvih primanja je izvjesna (i podliježe zahtjevima koji se odnose na stjecanjem prava ili minimalni radni staže), ali je vrijeme isplate neizvjesno. Premda su takva primanja u nekim jurisdikcijama opisana kao odšteta ili novčana naknada za prestanak radnog odnosa, riječ je o primanjima nakon prestanka radnog odnosa, a ne o otpremninama, pa ih subjekt računovodstveno iskazuje kao primanja nakon prestanka radnog odnosa.

Priznavanje

165. Subjekt priznaje obvezu i rashod za otpremnine:

(a) kada subjekt više ne može povući ponudu primanja i

(b) kada subjekt prizna troškove restrukturiranja koje je obuhvaćeno područjem primjene MRS-a 37 i uključuje isplatu otpremnina, ovisno o tome što je ranije.

166. Za otpremnine koje se isplaćuju zbog odluke zaposlenika da prihvati primanja koja mu subjekt nudi u zamjenu za prestanak radnog odnosa, subjekt više ne može povući ponudu za otpremninu:

(a) kada zaposlenik prihvati ponudu i

(b) kada stupi na snagu ograničenje mogućnosti subjekta da povuče ponudu (npr. pravni, regulatorni ili ugovorni zahtjev ili drugo ograničenje), ovisno o tome što je ranije. To bi bio trenutak u kojem je ponuda dana ako u trenutku ponude već postoji ograničenje.

167. Za otpremnine koje se isplaćuju zbog odluke subjekta o prestanku radnog odnosa zaposlenika, subjekt svoju ponudu više ne može povući kada svim pogođenim zaposlenicima priopći svoj plan za prestanak radnog odnosa koji ispunjava sve sljedeće kriterije:

(a) radnje potrebne za dovršenje plana ukazuju na malu vjerojatnost važnih promjena plana;

(b) planom se utvrđuje broj zaposlenika čiji radni odnos prestaje, njihova radna mjesta ili funkcije i lokacije (ali u planu ne mora biti utvrđen svaki pojedinačni zaposlenik) te očekivani datum dovršenja plana;

(c) u planu su dovoljno detaljno utvrđene otpremnine koje će zaposlenici primiti tako da zaposlenici mogu odrediti vrstu i iznos primanja koja će primiti prestankom radnog odnosa.

168. Kada priznaje otpremnine, subjekt može računovodstveno iskazati i izmjene plana ili ograničenje drugih primanja zaposlenika (vidjeti točku 103.).

Mjerenje

169. Subjekt otpremnine mjeri pri početnom priznavanju, a naknadne promjene mjeri i priznaje u skladu s vrstom primanja zaposlenika, uz uvjet da primijeni zahtjeve za primanja nakon prestanka radnog odnosa ako se otpremninama povećavaju primanja nakon prestanka radnog odnosa. U protivnom:
- (a) subjekt primjenjuje zahtjeve za kratkoročna primanja zaposlenih ako se namira cijelog iznosa otpremnina očekuje u roku od 12 mjeseci od isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem je otpremnina priznata;
 - (b) subjekt primjenjuje zahtjeve za druga dugoročna primanja zaposlenika ako se namira cijelog iznosa otpremnina ne očekuje u roku od 12 mjeseci od isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja.
170. Budući da se otpremnine ne isplaćuju u zamjenu za rad, nisu relevantne točke 70.–74. koje se odnose na pripisivanje primanja razdobljima rada.

Primjer kojim se objašnjavaju točke 159.–170.**Kontekst**

Nakon nedavnog stjecanja, subjekt planira za deset mjeseci zatvoriti tvornicu i u tom vremenu otkazati ugovor o radu svih preostalih zaposlenika u tvornici. Budući da su mu potrebna stručna znanja zaposlenika u tvornici za izvršenje određenih ugovora, subjekt najavljuje plan otkaza ugovora o radu kako slijedi.

Svakom zaposleniku koji ostane i radi do zatvaranja tvornice bit će s datumom prestanka radnog odnosa isplaćeno 30 000 N.J. u novcu. Zaposlenicima koji odu prije zatvaranja tvornice bit će isplaćeno 10 000 N.J.

U tvornici ima 120 zaposlenika. U trenutku objave plana subjekt očekuje da će 20 zaposlenika otići prije zatvaranja tvornice. Stoga ukupni očekivani odljev novca prema planu iznosi 3 200 000 N.J. (tj. $20 \times 10\,000$ N.J. + $100 \times 30\,000$ N.J.). U skladu s točkom 160., subjekt kao otpremnine računovodstveno iskazuje primanja koja se isplaćuju u zamjenu za prestanak radnog odnosa, a primanja u zamjenu za rad kao kratkoročna primanja zaposlenika.

Otpremnine

Otpremnina koja se isplaćuje u zamjenu za prestanak radnog odnosa iznosi 10 000 JV. To je iznos koji bi subjekt trebao platiti za prestanak radnog odnosa neovisno o tome hoće li zaposlenici ostati i raditi do zatvaranja tvornice ili otići prije njezina zatvaranja. Premda zaposlenici mogu otići prije zatvaranja tvornice, otkaz ugovora o radu svih zaposlenika posljedica je odluke subjekta da zatvori tvornicu i otkáže njihove ugovore o radu (tj. svim zaposlenicima radni odnos prestaje u trenutku zatvaranja tvornice). Stoga subjekt obvezu za otpremnine predviđene planom primanja zaposlenika u iznosu od 1 200 000 N.J. (tj. $120 \times 10\,000$ N.J.) priznaje na datum objave plana otkaza ili na datum na koji subjekt prizna troškove restrukturiranja povezane sa zatvaranjem tvornice, ovisno o tome što je ranije.

Primanja koja se isplaćuju u zamjenu za rad

Inkrementalna primanja koja će zaposlenici primiti ako nastave raditi svih deset mjeseci isplaćuju se u zamjenu za rad u tom razdoblju. Subjekt ih računovodstveno iskazuje kao kratkoročna primanja zaposlenika jer očekuje da će ih namiriti u roku od 12 mjeseci od isteka godišnjeg izvještajnog razdoblja. U ovom primjeru diskontiranje nije potrebno, tako da se za svaki mjesec rada u desetomjesečnom razdoblju priznaje rashod od 200 000 N.J. (tj. $2\,000\,000$ N.J. ÷ 10) zajedno s odgovarajućim povećanjem knjigovodstvene vrijednosti obveze.

Objavlјivanje

171. Iako se ovim Standardom ne nalaže posebno objavlјivanje otpremnina, to mođe biti propisano drugim MSFI-jima. Na primjer, MRS-om 24 nalaže se objavlјivanje informacija o primanjima ključnih rukovoditelja. MRS-om 1 nalaže se objavlјivanje troška primanja zaposlenih.

PRIJELAZNE ODREDBE I DATUM STUPANJA NA SNAGU

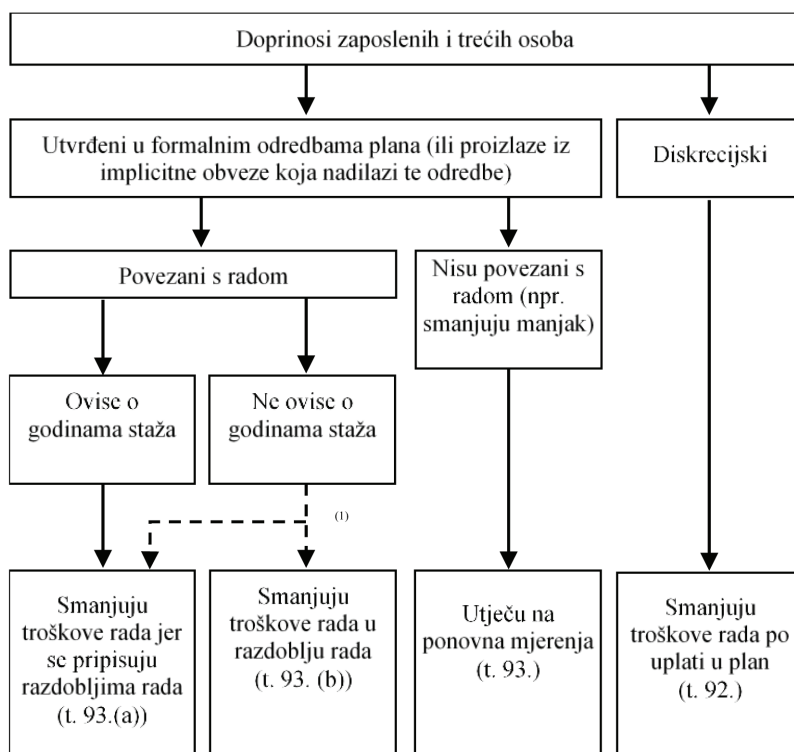
172. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1 siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na neko ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
173. Subjekt ovaj Standard primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, osim što:
- (a) subjekt ne treba usklađivati knjigovodstvenu vrijednost imovine izvan područja primjene ovog Standarda za promjene troškova primanja zaposlenika koji su uračunati u knjigovodstvenu vrijednost te imovine prije datuma prve primjene. Datum prve primjene je početak najranijeg prethodnog razdoblja prezentiranog u prvim financijskim izvještajima u kojima subjekt primjenjuje ovaj Standard;
 - (b) u financijskim izvještajima za razdoblja koja su započela prije 1. siječnja 2014. subjekt nije dužan prikazati usporedne informacije za objave propisane točkom 145. o osjetljivosti obveze za definirana primanja.
174. MSFI-jem 13 objavljenim u svibnju 2011. izmijenjene su definicija fer vrijednosti iz točke 8. i točka 113. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
175. Dokumentom *Planovi definiranih primanja: doprinosi zaposlenih* (izmjene MRS-a 19), objavljenim u studenome 2013., izmijenjene su točke 93.–94. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
176. Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2012.–2014.*, objavljenim u rujnu 2014., izmijenjena je točka 83. i dodana je točka 177. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
177. Subjekt je dužan primjenjivati izmjenu iz točke 176. od početka najranijeg usporedivog razdoblja prezentiranog u prvim financijskim izvještajima u kojima primjenjuje tu izmjenu. Sva početna usklađenja koja proizlaze iz primjene te izmjene priznaju se u zadržanu dobit na početku tog razdoblja.
178. MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjena je bilješka uz točku 8. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
179. Dokumentom *Izmjena, ograničenje ili namira plana* (Izmjene MRS-a 19), objavljenim u veljači 2018., dodane su točke 101.A, 122.A i 123.A i izmijenjene su točke 57., 99., 120., 123., 125., 126. i 156. Subjekt te izmjene primjenjuje za izmjenu, ograničenje ili namiru plana do kojih dođe na početku ili nakon početka prvog godišnjeg izvještajnog razdoblja koje počinje 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti.

Dodatak A

Vodič za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja. U njemu se opisuje primjena točaka 92.–93. i jednako je važan kao i drugi dijelovi MSFI-ja.

A1 Računovodstveni zahtjevi za doprinose od zaposlenih ili trećih osoba prikazani su u dijagramu u nastavku.



(1) Isprekidana crta znači da subjekt može odabrati jedan od dva načina.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 20

Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći ⁽⁹⁾

PODRUČJE PRIMJENE

1. **Ovaj se Standard primjenjuje pri obračunu i objavljivanju državnih potpora te objavljivanju drugih oblika državne pomoći.**
2. Ovaj se Standard ne primjenjuje na:
 - (a) posebne probleme koji nastaju pri obračunu državnih potpora u financijskim izvještajima i odražavaju učinke promjena cijena ili u dodatnim informacijama slične vrste;
 - (b) državnu pomoć koja se pruža subjektu u obliku koristi pri utvrđivanju oporezive dobiti ili poreznog gubitka ili koristi koje su utvrđene ili ograničene na osnovi obveze poreza na dobit. Takve su koristi npr. izuzeća od poreza na dobit, porezne olakšice za ulaganja i ubrzanu amortizaciju te sniženje stopa poreza na dobit;
 - (c) sudjelovanje države u vlasništvu subjekta;
 - (d) državne potpore na koje se primjenjuje MRS 41 *Poljoprivreda*.

DEFINICIJE

3. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Država se odnosi na državu, državne agencije i slična lokalna, nacionalna ili međunarodna tijela.

Državna pomoć je mjera kojom država pruža ekonomsku korist određenom subjektu ili subjektima koji ispunjavaju određena kriterije. Za potrebe ovog Standarda, državna pomoć ne uključuje neizravne koristi od mjera koje utječu na opće uvjete poslovanja, kao što je izgradnja infrastrukture u područjima u razvoju ili uvođenje trgovinskih ograničenja konkurentnima.

Državne potpore su pomoć države u obliku prijenosa sredstava u korist subjekta u zamjenu za ispunjavanje određenih uvjeta koji se odnose na poslovanje subjekta u prošlosti ili budućnosti. Državne potpore ne uključuju oblike državne pomoći čija se vrijednost ne može razumno utvrditi ni transakcije s državom koje se ne mogu razlikovati od redovnih poslovnih transakcija subjekta ⁽¹⁰⁾.

Potpore za imovinu su državne potpore čiji je glavni uvjet da subjekt koji ispunjava uvjete za takve potpore kupi, izgradi ili na drugi način stekne dugotrajnu imovinu. Mogući su i dodatni uvjeti kojima se ograničavaju vrsta ili lokacija imovine ili razdoblja njezina stjecanja ili držanja.

⁽⁹⁾ U dokumentu *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenom u svibnju 2008., Odbor je izmijenio terminologiju koja se koristi u ovom Standardu radi usklađenja s ostalim MSFI-jima kako slijedi:

(a) „oporeziva dobit” mijenja se u „oporeziva dobit ili porezni gubitak”;

(b) „priznaje se kao prihod/rashod” mijenja se u „priznaje se u dobit ili gubitak”;

(c) „odobrava se izravno u udjelima/vlasničkom kapitalu dioničara” mijenja se u „priznaje se izvan dobiti ili gubitka” i

(d) „revizija računovodstvene procjene” mijenja se u „promjena računovodstvene procjene”.

⁽¹⁰⁾ Vidjeti i SIC-10 *Državna pomoć – bez određene povezanosti s poslovnim aktivnostima*.

Potpore za prihode su državne potpore koje nisu potpore za imovinu.

Bespovratni zajmovi su zajmovi koje zajmodavac daje s namjerom da pod određenim propisanim uvjetima oprost otplatu.

Fer vrijednost je cijena koja bi se postigla prodajom imovine ili platila za prijenos obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*.)

4. Državna pomoć ima mnogo oblika koji se razlikuju po vrsti pomoći i uvjetima pod kojima se obično odobrava. Može se odobriti sa svrhom da se subjekta potakne na postupanje na koje se bez pomoći obično ne bi odlučio.
5. Dva su razloga zbog kojih primitak državne pomoći subjektu može biti važan za sastavljanje financijskih izvještaja. Prvo, prenose li se sredstva, za taj je prijenos utvrditi odgovarajuću metodu obračuna. Drugo, poželjno je naznačiti u kojoj je mjeri ta pomoć subjektu bila korisna u izvještajnom razdoblju. To bi olakšalo usporedbu financijskih izvještaja subjekta s izvještajima iz prethodnih razdoblja i izvještajima drugih subjekata.
6. Državne potpore ponekad se nazivaju novčana pomoć, subvencije ili premije.

DRŽAVNE POTPORE

7. Državne potpore, uključujući nenovčane potpore po fer vrijednosti, priznaju se tek kad postoji razumno jamstvo:

(a) da će subjekt ispuniti uvjete potpore i

(b) da će subjekt primiti potporu.

8. Državna potpora priznaje se tek kad postoji razumno jamstvo da će subjekt ispuniti uvjete potpore i primiti potporu. Primitak potpore sam po sebi nije dovoljan dokaz da su uvjeti potpore ispunjeni ili da će biti ispunjeni.
9. Način primitka potpore ne utječe na metodu obračuna potpore. Stoga se potpora obračunava na isti način neovisno o tome je li primljena u novcu ili u obliku smanjenja obveze prema državi.
10. Bespovratni zajam od države smatra se državnim potporom ako postoji razumno jamstvo da će subjekt ispuniti uvjete za oprost otplate zajma.
- 10.A Korist od državnog zajma s kamatnom stopom nižom od tržišne smatra se državnim potporom. Zajam se priznaje i mjeri u skladu s MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*. Korist od kamatne stope niže od tržišne mjeri se kao razlika između početne knjigovodstvene vrijednosti zajma utvrđene u skladu s MSFI-jem 9 i primljenih sredstava. Ta se korist obračunava u skladu s ovim Standardom. Prilikom utvrđivanja troškova za koje je zajam namijenjen subjekt je dužan uzeti u obzir uvjete i obveze koji su ispunjeni ili moraju biti ispunjeni.
11. Nakon priznavanja državne potpore na sve povezane nepredviđene obveze ili nepredviđenu imovinu primjenjuje se MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*.
12. **Državne potpore sustavno se priznaju u dobiti ili gubitku u razdobljima u kojima subjekt povezane troškove za koje su potpore namijenjene priznaje kao rashode.**

13. Moguća su dva šira pristupa računovodstvu državnih potpora: kapitalni pristup, prema kojem se potpora priznaje izvan dobiti ili gubitka, i dobitni pristup, prema kojemu se potpora priznaje u dobiti ili gubitku u jednom ili više razdoblja.
14. Zagovornici kapitalnog pristupa tvrde:
 - (a) državne potpore su mehanizam financiranja i tako ih treba i iskazivati u izvještaju o financijskom položaju, umjesto da se priznaju u dobit ili gubitak kao prijeboj stavki rashoda što ih financiraju. Budući da se njihova otplata ne očekuje, takve bi potpore trebalo priznati izvan dobiti ili gubitka;
 - (b) neprimjereno je priznavati državne potpore u dobit ili gubitak jer one nisu zarađene, već su poticaj što ga pruža država bez povezanih troškova.
15. Argumenti u prilog dobitnom pristupu su kako slijedi:
 - (a) budući da državne potpore nisu primici od dioničara, nego iz drugog izvora, ne bi ih trebalo priznavati izravno u vlasnički kapital, nego u dobit ili gubitak u odgovarajućim razdobljima;
 - (b) državne potpore rijetko su kada bezuvjetne. Subjekt ih zaradi ispunjavanjem njihovih uvjeta i predviđenih obveza. Stoga bi ih trebalo priznavati u dobiti ili gubitku u razdobljima u kojima subjekt povezano troškove za koje je potpora namijenjena priznaje kao rashode;
 - (c) budući da su porez na dobit i drugi porezi rashodi, logično je i državne potpore, koje su produžetak fiskalnih politika, priznavati u dobit ili gubitak.
16. U dobitnom pristupu od temeljne je važnosti da bi državne potpore trebalo sustavno priznavati u dobiti ili gubitku u razdobljima u kojima subjekt povezano troškove za koje je potpora namijenjena priznaje kao rashode. Priznavanje državnih potpora u dobiti ili gubitku na osnovi primitaka nije u skladu s računovodstvenom pretpostavkom nastanka događaja (vidjeti MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*) i bilo bi prihvatljivo samo ako ne postoji osnova za raspodjelu potpore na druga razdoblja, nego samo na ono u kojem je primljena.
17. U većini slučajeva lako je ustanoviti razdoblja u kojima subjekt priznaje troškove ili rashode koji se odnose na državnu potporu. Stoga se pri priznavanju specifičnih rashoda potpore priznaju u dobiti ili gubitku u istom razdoblju kao i relevantni rashodi. Slično se i potpore za materijalnu imovinu koja se amortizira obično priznaju u dobiti ili gubitku u razdobljima i razmjerima u kojima se priznaje trošak amortizacije te imovine.
18. Potpore za imovinu koja se ne amortizira također mogu biti uvjetovane ispunjenjem određenih obveza i stoga ih treba priznavati u dobiti ili gubitku u razdobljima u kojima nastaju troškovi ispunjenja tih obveza. Na primjer, potpora u obliku zemljišta može se uvjetovati izgradnjom zgrade na tom mjestu pa je primjereno potporu priznavati u dobiti ili gubitku tijekom vijeka trajanja zgrade.
19. Potpore se ponekad primaju kao dio paketa financijske ili fiskalne pomoći uz brojne uvjete. U takvim je slučajevima potrebno pažljivo odrediti uvjete koji dovode do nastanka troškova i rashoda koji određuju razdoblja u kojima će se potpore ostvarivati. Primjereno je jedan dio potpore raspodijeliti na jednoj, a drugi dio na drugoj osnovi.
20. **Potraživanja po osnovi državne potpore za nadoknadu rashoda ili gubitaka koji su već nastali ili za potrebe trenutne financijske potpore subjektu bez budućih povezanih troškova priznaju se u dobit ili gubitak razdoblja u kojem je potraživanje nastalo.**

21. U određenim okolnostima, državna potpora može biti dodijeljena radi trenutne financijske potpore subjektu, a ne kao poticaj za određene izdatke. Takve potpore mogu biti ograničene na određeni subjekt i ne moraju biti dostupne određenoj kategoriji korisnika. Takvim se okolnostima može opravdati priznavanje potpore u dobiti ili gubitku razdoblja u kojem je subjekt ispunio uvjete za potporu, uz objavu informacija kojima se osigurava da je njezin učinak posve razumljiv.
22. Subjekt može imati potraživanja po osnovi državne potpore za nadoknadu rashoda ili gubitaka nastalih u prethodnom razdoblju. Takva se potpora priznaje u dobiti ili gubitak razdoblja u kojem potraživanje nastane, uz objavu informacija kojima se osigurava da je njezin učinak posve razumljiv.

Nenovčane državne potpore

23. Državna potpora može biti u obliku prijenosa nenovčane imovine, kao što su zemljište ili drugi resursi koje će subjekt koristiti. U tim je okolnostima uobičajeno procijeniti fer vrijednost nenovčane imovine te potporu i imovinu računovodstveno iskazati po toj fer vrijednosti. Umjesto toga se ponekad imovina i potpora iskazuju u nominalnom iznosu.

Iskazivanje potpora za imovinu

24. **Državne potpore za imovinu, uključujući nenovčane potpore po fer vrijednosti, iskazuju se u izvještaju o financijskom položaju kao odgođeni prihod ili kao odbitna stavka pri izračunu knjigovodstvene vrijednosti te imovine.**
25. Obje se metode iskazivanja potpora za imovinu u financijskim izvještajima smatraju prihvatljivima.
26. Jednom metodom se potpora iskazuje kao odgođeni prihod koji se sustavno priznaje u dobiti ili gubitku tijekom korisnog vijeka trajanja imovine.
27. Drugom metodom se potpora oduzima pri izračunu knjigovodstvene vrijednosti imovine. Potpora se priznaje u dobiti ili gubitku tijekom vijeka trajanja imovine koja se amortizira kao smanjenje troška amortizacije.
28. Kupnja imovine i primitak s time povezanih potpora može uzrokovati veće promjene novčanih tokova subjekta. Iz tog razloga i kako bi se prikazalo bruto ulaganje u imovinu, takve se promjene često objavljuju kao odvojene stavke u izvještaju o novčanim tokovima neovisno o tome odbija li se potpora od povezane imovine radi iskazivanja u izvještaju o financijskom položaju.

Iskazivanje potpora za prihode

29. Potpore koje se odnose na prihode iskazuju se u dobiti ili gubitku, odvojeno ili pod općim naslovom kao što je „Ostali prihodi” ili se odbijaju pri iskazivanju povezanih rashoda.

29.A [Brisano]

30. Zagovornici prve metode smatraju da je neprimjereno netiranje stavki prihoda i rashoda te da se odvajanjem potpore od rashoda olakšava usporedba s drugim rashodima na koje potpora ne utječe. Zagovornici druge metode smatraju da određeni rashodi subjekta možda ne bi nastali da mu potpora nije bila dostupna te da iskazivanje rashoda bez uparivanja s potporom može navesti na pogrešan zaključak.
31. Obje se metode smatraju prihvatljivima za iskazivanje potpora za prihode. Objavljivanje potpore potrebno je za pravilno razumijevanje financijskih izvještaja. Obično je primjereno objaviti učinak potpora na neku stavku prihoda ili rashoda za koju se nalaže zasebno iskazivanje.

Otplata državnih potpora

32. **Državna potpora koja dopijeva za otplatu obračunava se kao promjena računovodstvene procjene (vidjeti MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške). Otplata potpore za prihode najprije se odbija od neamortiziranog odgođenog potraživanja priznatog u vezi s potporom. U mjeri u kojoj premašuje takvo odgođeno potraživanje, ili ako ne postoji odgođeno potraživanje, otplata se odmah priznaje u dobit ili gubitak. Otplata potpore za imovinu priznaje se povećanjem knjigovodstvene vrijednosti imovine ili smanjenjem stanja odgođenog prihoda za iznos koji treba otplatiti. Kumulativna dodatna amortizacija koja bi da nema potpore do tog datuma bila priznata u dobiti ili gubitku priznaje se odmah u dobit ili gubitak.**
33. Zbog okolnosti koje dovode do otplate potpore za imovinu treba razmotriti moguće umanjene nove knjigovodstvene vrijednosti imovine.

DRŽAVNA POMOĆ

34. Definicijom državnih potpora iz točke 3. nisu obuhvaćeni određeni oblici državne pomoći čija se vrijednost ne može razumno utvrditi ni transakcije s državom koje se ne mogu razlikovati od redovnih poslovnih transakcija subjekta.
35. Primjeri pomoći čija se vrijednost ne može razumno utvrditi su besplatni tehnički ili marketinški savjeti i izdavanje jamstava. Primjer pomoći koja se ne može razlikovati od redovnih poslovnih transakcija subjekta je državna politika nabave s kojom je povezan dio subjektivih transakcija prodaje. Postojanje koristi može biti nedvojbeno, no svaki pokušaj odvajanja poslovnih aktivnosti od državne pomoći bilo bi vrlo proizvoljno.
36. Zbog važnosti koristi u navedenim primjerima potrebno je objaviti vrstu, razmjer i trajanje pomoći da financijski izvještaji ne bi naveli na pogrešni zaključak.
37. [Brisano]
38. U ovom Standardu državna pomoć ne uključuje izgradnju infrastrukture poboljšanjem opće prometne i komunikacijske mreže ni suvremenih sustava kao što su navodnjavanje ili vodovodna mreža koji su trajno dostupni čitavoj lokalnoj zajednici na neodređeno vrijeme.

OBJAVLJIVANJE**39. Objavljuje se sljedeće:**

- (a) **usvojena računovodstvena politika za državne potpore, uključujući metode iskazivanja u financijskim izvještajima;**
- (b) **vrsta i razmjer državnih potpora priznatih u financijskim izvještajima te drugi oblici državne pomoći od kojih subjekt ima izravne koristi i**
- (c) **neispunjeni uvjeti i drugi nepredviđeni rashodi povezani s državnom pomoći koja je priznata.**

PRIJELAZNE ODREDBE

40. Subjekt koji prvi put primjenjuje standard dužan je:

(a) ispuniti zahtjeve za objavljivanje, ovisno o slučaju, i

(b) ili:

- i. uskladiti svoje financijske izvještaje za promjenu računovodstvene politike u skladu s MRS-om 8 ili
- ii. primijeniti računovodstvene odredbe standarda samo na potpore ili dijelove potpora koji postanu potraživanje ili obveza za otplatu nakon datuma stupanja na snagu standarda.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

41. Ovaj Standard stupa na snagu i primjenjuje se na financijske izvještaje za razdoblja koja su započela 1. siječnja 1984. ili nakon tog datuma.
42. MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Njime je i dodana točka 29.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i izmjene.
43. Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., brisana je točka 37. i dodana je točka 10.A. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na državne zajmove primljene u razdobljima koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
44. [Brisano]
45. MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je definicija fer vrijednosti iz točke 3. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
46. Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjena je točka 29. i brisana točka 29.A. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MRS-a 1, izmijenjenog u lipnju 2011.
47. [Brisano]
48. MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 10.A i brisane su točke 44. i 47. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 21

Učinci promjena tečajeva stranih valuta

CILJ

1. Inozemne aktivnosti subjekta mogu se odvijati na dva načina. Subjekt može imati transakcije u stranim valutama ili inozemno poslovanje. Osim toga, subjekt može svoje financijske izvještaje prezentirati u stranoj valuti. Cilj je ovog Standarda propisati način uključivanja transakcija u stranoj valuti i inozemnog poslovanja u financijske izvještaje subjekta te način preračunavanja financijskih izvještaja u prezentacijsku valutu.
2. Glavna su pitanja koji tečaj primijeniti i kako iskazati učinke promjena tečajeva stranih valuta u financijskim izvještajima.

PODRUČJE PRIMJENE

3. Ovaj se Standard primjenjuje ⁽¹⁾:

(a) na obračun transakcija i stanja u stranim valutama, osim transakcija izvedenicama i stanja koji su obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*;

(b) na preračunavanje rezultata i financijskog položaja inozemnog poslovanja koji su uključeni u financijske izvještaje subjekta primjenom metode konsolidacije ili metode udjela i

(c) na preračunavanje rezultata poslovanja i financijskog položaja subjekta u prezentacijsku valutu.

4. MSFI 9 primjenjuje se na brojne valutne izvedenice koje stoga nisu obuhvaćene područjem primjene ovog Standarda. Međutim, valutne izvedenice koje nisu obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 9 (npr. neke valutne izvedenice koje su ugrađene u druge ugovore) obuhvaćene su područjem primjene ovog Standarda. Osim toga, ovaj se Standard primjenjuje kada subjekt iznose koji se odnose na izvedenice preračunava iz svoje funkcijske valute u svoju prezentacijsku valutu.
5. Ovaj se Standard ne primjenjuje na računovodstvo zaštite od rizika za stavke u stranoj valuti, uključujući zaštitu neto ulaganja u inozemno poslovanje od rizika. Na računovodstvo zaštite od rizika primjenjuje se MSFI 9.
6. Ovaj se Standard primjenjuje na prezentiranje financijskih izvještaja subjekta u stranoj valuti i njime se utvrđuju zahtjevi za te financijske izvještaje da bi se smatrali usklađenima s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI). Za preračunavanje financijskih informacija u stranu valutu koje ne ispunjava te zahtjeve ovim se Standardom utvrđuju informacije koje je u tom slučaju potrebno objaviti.
7. Ovaj se Standard ne primjenjuje na iskazivanje u izvještaju o novčanim tokovima novčanih tokova koji proizlaze iz transakcija u stranoj valuti niti na preračunavanje novčanih tokova inozemnog poslovanja (vidjeti MRS 7 *Izvještaj o novčanim tokovima*).

DEFINICIJE

8. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste sa sljedećim značenjima:

Zaključni tečaj je promptni (spot) tečaj na kraju izvještajnog razdoblja.

Tečajna razlika je razlika koja proizlazi iz preračunavanja određenog broja jedinica jedne valute u drugu valutu po različitim tečajevima.

⁽¹⁾ Vidjeti i SIC-7 *Uvođenje eura*.

Tečaj je odnos razmjene dviju valuta.

Fer vrijednost je cijena koja bi se postigla prodajom imovine ili platila za prijenos obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*.)

Strana valuta je valuta koja nije funkcijska valuta subjekta.

Inozemno poslovanje je društvo kći, pridruženo društvo, zajednički posao ili podružnica izvještajnog subjekta čije se aktivnosti temelje ili obavljaju u državi ili valuti koja nije država ili valuta izvještajnog subjekta.

Funkcijska valuta je valuta primarnog gospodarskog okruženja u kojem subjekt posluje.

Grupa je matično društvo i sva njegova društva kćeri.

Monetarne stavke su novčane jedinice koje subjekt drži, te imovina i obveze koje će biti primljene ili plaćene u utvrđenom ili utvrdivom broju novčanih jedinica.

Neto ulaganje u inozemno poslovanje je iznos udjela izvještajnog subjekta u neto imovini tog poslovanja.

Prezentacijska valuta je valuta u kojoj se prezentiraju financijski izvještaji.

Promptni tečaj je tečaj koji vrijedi u trenutku određene transakcije.

Obrazloženje definicija

Funkcijska valuta

9. Primarno gospodarsko okruženje u kojem subjekt posluje obično je okruženje u kojem taj subjekt primarno stvara i troši novac. Prilikom određivanja svoje funkcijske valute subjekt uzima u obzir sljedeće čimbenike:

(a) valutu:

i. koja uglavnom utječe na prodajne cijene robe i usluga (to je često valuta u kojoj je su cijene robe i usluga izražene i u kojoj se namiruju) i

ii. države u kojoj se prodajne cijene robe i usluga uglavnom određuju tržišnim natjecanjem i propisima;

(b) valutu koja uglavnom utječe na troškove rada, materijala i druge troškove robe i usluga (to je često valuta u kojoj su takvi troškovi izraženi i u kojoj se namiruju).

10. I sljedeći čimbenici mogu biti dokaz funkcijske valute subjekta:

(a) valuta u kojoj se ostvaruju sredstva od financijskih aktivnosti (npr. izdavanje dužničkih i vlasničkih instrumenata);

(b) valuta u kojoj se obično izražavaju primici od poslovanja.

11. Sljedeći dodatni čimbenici također se uzimaju u obzir kada se utvrđuje funkcijska valuta inozemnog poslovanja i je li ta funkcijska valuta jednaka valuti izvještajnog subjekta (u ovom kontekstu izvještajni subjekt je subjekt čije se inozemno poslovanje odvija putem društva kćeri, podružnice, pridruženog društva ili zajedničkog posla):
- (a) odvijaju li se aktivnosti inozemnog poslovanja kao proširenje poslovanja izvještajnog subjekta ili sa znatnim stupnjem autonomije. Primjer proširenja poslovanja je inozemno poslovanje koje se sastoji samo od prodaje robe koja se uvozi od izvještajnog subjekta, a zarada se doznajuje izvještajnom subjektu. Primjer poslovanja sa znatnim stupnjem autonomije je kad se inozemnim poslovanjem stvara novac i druge monetarne stavke, troškovi i prihodi, te ugovaraju zaduženja, gotovo sve u lokalnoj valuti;
 - (b) čine li transakcije s izvještajnim subjektom veliki ili mali udio inozemnog poslovanja;
 - (c) utječu li novčani tokovi od aktivnosti inozemnog poslovanja izravno na novčane tokove izvještajnog subjekta i mogu li mu odmah biti doznačeni;
 - (d) jesu li novčani tokovi od inozemnog poslovanja dostatni za pokriće postojećih i očekivanih obveza bez finansijskih sredstava od izvještajnog subjekta.
12. Ako su navedeni pokazatelji dvojbeni i funkcijska valuta nije očigledna, poslovodstvo na temelju vlastite prosudbe utvrđuje funkcijsku valutu koja najvjerodostojnije prikazuje ekonomske učinke odnosnih transakcija, događaja i okolnosti. poslovodstvo pritom daje prednost primarnim pokazateljima iz točke 9., a potom razmatra pokazatelje iz točaka 10. i 11., koji pružaju dodatne dokaze za utvrđivanje funkcijske valute subjekta.
13. Funkcijska valuta subjekta odražava relevantne odnosne transakcije, događaje i okolnosti. Stoga se utvrđena funkcijska se valuta ne mijenja, osim u slučaju promjena tih odnosnih transakcija, događaja i okolnosti.
14. Ako je funkcijska valuta valuta hiperinflacijskog gospodarstva, finansijski izvještaji subjekta prepravljaju se u skladu s MRS-om 29 *Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima*. Subjekt ne može izbjeći prepravljanje u skladu s MRS-om 29 ako, npr. za svoju funkcijsku valutu odabere valutu koja nije utvrđena u skladu s ovim Standardom (kao što je funkcijska valuta njegovog matičnog društva).

Neto ulaganje u inozemno poslovanje

15. Subjekt može imati monetarnu stavku potraživanja ili obveze prema inozemnom poslovanju. Stavka čije namirenje nije planirano ni vjerojatno u predvidivoj budućnosti u biti je dio neto ulaganja subjekta u to inozemno poslovanje i obračunava se u skladu s točkama 32. i 33. Takve monetarne stavke mogu uključivati dugoročna potraživanja ili zajmove. Ne uključuju potraživanja od kupaca ili obveze prema dobavljačima.
- 15.A Subjekt koji ima monetarnu stavku u obliku potraživanja ili obveze prema inozemnom poslovanju iz točke 15. može biti bilo koje društvo kći u grupi. Na primjer, subjekt ima dva društva kćeri, A i B. Društvo kći B je inozemno poslovanje. Društvo kći A odobri zajam društvu kćeri B. Potraživanje društva kćeri A po zajmu odobrenom društvu kćeri B dio je neto ulaganja subjekta u društvo kći B ako namirenje zajma nije planirano niti vjerojatno u predvidivoj budućnosti. Isto bi vrijedilo i da je društvo kći A inozemno poslovanje.

Monetarne stavke

16. Osnovna značajka monetarne stavke je pravo na primitak (ili obveza za plaćanje) utvrđenog ili utvrdivog broja novčanih jedinica. Primjeri: mirovine i druga primanja zaposlenih koja se isplaćuju u novcu; rezerviranja koja se namiruju u novcu; obveze po najmu i dividende u novcu koje se priznaju kao obveza. Monetarna stavka je i ugovor o primanju (ili davanju) promjenjivog broja vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta ili promjenjivog iznosa imovine, pri čemu je fer vrijednost koja se prima (ili daje) jednaka utvrđenom ili utvrdivom broju novčanih jedinica. Suprotno tome, osnovna značajka nemonetarne stavke je nepostojanje prava na primitak (ili obveze za plaćanje) utvrđenog ili utvrdivog broja novčanih jedinica. Primjeri: unaprijed plaćeni iznosi za robu i usluge; goodwill; nematerijalna imovina; zalihe; nekretnine, postrojenja i oprema; imovinu s pravom korištenja i rezerviranja koja se namiruju nemonetarnom imovinom.

SAŽETAK PRISTUPA PROPISANOG OVIM STANDARDOM

17. Prilikom sastavljanja financijskih izvještaja, svaki subjekt – samostalni subjekt, subjekt s inozemnim poslovanjem (kao što je matično društvo) ili inozemno poslovanje (kao što je društvo kći ili podružnica), određuje svoju funkcijsku valutu u skladu s točkama 9.–14. Subjekt stavke u stranoj valuti preračunava u svoju funkcijsku valutu i izvještava o učincima tog preračunavanja u skladu s točkama 20.–37. i 50.
18. Brojni izvještajni subjekti sastoje se od nekoliko samostalnih subjekata (npr. grupu čini matično društvo i jedno ili više društava kćeri). Razne vrste subjekata, neovisno o tome jesu li članovi grupe, mogu ulagati u pridružena društva ili zajedničke poslove. Mogu imati i podružnice. Rezultati i financijski položaj svakog pojedinog subjekta koji je dio izvještajnog subjekta trebaju se preračunati u valutu u kojoj izvještajni subjekt prezentira svoje financijske izvještaje. Ovim se Standardom dopušta da prezentacijska valuta izvještajnog subjekta bude bilo koja valuta (ili valute). Rezultati i financijski položaj svakog pojedinog subjekta koji je dio izvještajnog subjekta čija se funkcijska valuta razlikuje od prezentacijske valute preračunavaju se u skladu s točkama 38.–50.
19. Ovim se Standardom dopušta i da samostalni subjekt koji sastavlja financijske izvještaje ili subjekt koji sastavlja odvojene financijske izvještaje u skladu s MRS-om 27 *Odvojeni financijski izvještaji* svoje financijske izvještaje prezentira u bilo kojoj valuti (ili valutama). Ako se prezentacijska valuta subjekta razlikuje od njegove funkcijske valute, rezultati i financijski položaj subjekta također se preračunavaju u prezentacijsku valutu u skladu s točkama 38.–50.

IZVJEŠTAVANJE O TRANSAKCIJAMA U STRANOJ VALUTI U FUNKCIJSKOJ VALUTI

Početo priznavanje

20. Transakcija u stranoj valuti je transakcija koja je izražena ili se namiruje u stranoj valuti, uključujući transakcije koje nastaju kad subjekt:
 - (a) kupuje ili prodaje robu ili usluge čija je cijena izražena u stranoj valuti;
 - (b) prima ili daje u zajam sredstva, pri čemu su iznosi obveze ili potraživanja izraženi u stranoj valuti ili
 - (c) na drugi način stječe ili otuđuje imovinu odnosno stvara ili podmiruje obveze, izražene u stranoj valuti.
21. **Pri početnom priznavanju se transakcija u stranoj valuti iskazuje u funkcijskoj valuti tako da se na iznos u stranoj valuti primijeni promptni tečaj funkcijske i strane valute koji vrijedi na datum transakcije.**

22. Datum transakcije je datum na koji transakcija prvi put ispunjava uvjete za priznavanje u skladu s MSFI-jima. Često se iz praktičnih razloga koristi tečaj koji je približno jednak stvarnom tečaju na datum transakcije; npr. može se primijeniti prosječni tjedni ili mjesečni tečaj za sve transakcije u svakoj stranoj valuti koje nastanu u tom razdoblju. Međutim, primjena prosječnog tečaja za razdoblje nije primjerena ako tečajevi znatno fluktuiraju.

Izveštavanje na kraju narednih izvještajnih razdoblja

23. **Na kraju svakog izvještajnog razdoblja:**

(a) **monetarne stavke u stranoj valuti preračunavaju se primjenom zaključnoga tečaja;**

(b) **nemonetarne stavke koje se mjere po povijesnom trošku u stranoj valuti preračunavaju se primjenom tečaja na datum transakcije i**

(c) **nemonetarne stavke koje se mjere po fer vrijednosti u stranoj valuti preračunavaju se primjenom tečaja na datum mjerenja fer vrijednosti.**

24. Knjigovodstvena vrijednost stavke utvrđuje se u skladu s drugim relevantnim standardima. Na primjer, nekretnine, postrojenja i oprema mogu se mjeriti po fer vrijednosti ili po povijesnom trošku u skladu s MRS-om 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*. Ako je knjigovodstvena vrijednost izražena u stranoj valuti, preračunava se u funkcijsku valutu u skladu s ovim Standardom neovisno o tome utvrđuje li se na osnovi povijesnog troška ili fer vrijednosti.

25. Knjigovodstvena vrijednost nekih stavki utvrđuje se usporedbom dvaju ili više iznosa. Na primjer, knjigovodstvena vrijednost zaliha je trošak ili neto utržiiva vrijednost u skladu s MRS-om 2 *Zalihe*, ovisno o tome koji je iznos niži. Slično je, u skladu s MRS-om 36 *Umanjenje imovine*, knjigovodstvena vrijednost imovine za koju postoji naznaka umanjenja vrijednosti njezina knjigovodstvena vrijednost prije mogućih gubitaka zbog umanjenja vrijednosti ili njezina nadoknadiiva vrijednost, ovisno o tome koji je iznos niži. Ako je takva imovina nemonetarna i mjeri se u stranoj valuti, knjigovodstvena vrijednost utvrđuje se usporedbom:

(a) troška ili knjigovodstvene vrijednosti, ovisno o slučaju, koji se preračunavaju primjenom tečaja na datum utvrđivanja tog iznosa (tj. tečaja koji vrijedi na datum transakcije za stavku koja se mjeri po povijesnom trošku) i

(b) neto utržiive vrijednosti ili nadoknadiivog iznosa, ovisno o slučaju, koji se preračunavaju primjenom tečaja na datum utvrđivanja te vrijednosti (npr. zaključni tečaj na kraju izvještajnog razdoblja).

Nakon te usporedbe gubitak zbog umanjenja vrijednosti može se priznati u funkcijskoj valuti, ali se neće priznati u stranoj valuti ili obrnuto.

26. Ako je dostupno nekoliko tečajeva, primjenjuje se tečaj po kojem bi se budući novčani tokovi od transakcije ili stanje mogli namiriti da su ti novčani tokovi nastali na datum mjerenja. Ako u određenom trenutku ne postoji mogućnost zamjene dviju valuta, primjenjuje se prvi sljedeći tečaj po kojem bi se zamjena mogla izvršiti.

Priznavanje tečajnih razlika

27. Kako je navedeno u točki 3. podtočki (a) i točki 5., MSFI 9 primjenjuje se na računovodstvo zaštite od rizika za stavke u stranoj valuti. Subjekt je pri primjeni računovodstva zaštite od rizika dužan neke tečajne razlike računovodstveno iskazati na način koji se razlikuje od onoga propisanog ovim Standardom. Na primjer, MSFI-jem 9 nalaže se da se tečajne razlike za monetarne stavke koje se smatraju instrumentima zaštite novčanog toka od rizika početno priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u mjeri u kojoj je zaštita učinkovita.

28. **Tečajne razlike koje proizlaze iz namirenja monetarnih stavki ili preračunavanja monetarnih stavki po tečajevima različitima od onih po kojima su preračunate pri početnom priznavanju tijekom razdoblja ili u prethodnim financijskim izvještajima, priznaju se u dobiti ili gubitku razdoblja u kojem nastanu, osim kako je opisano u točki 32.**
29. Tečajna razlika nastaje ako monetarne stavke proizlaze iz transakcije u stranoj valuti i ako od datuma transakcije do datuma namirenja dođe do promjene tečaja. Ako se transakcija namiri u istom računovodstvenom razdoblju u kojem je nastala, sve se tečajne razlike priznaju u tom razdoblju. Međutim, ako se transakcija namiri u narednom računovodstvenom razdoblju, tečajna razlika priznata u svakome razdoblju do datuma namire određuje se na temelju promjene tečaja tijekom svakog razdoblja.
30. **Ako se dobitak ili gubitak od nemonetarne stavke prizna u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, svaka komponenta tog dobitka ili gubitka povezana s tečajem priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. S druge strane, ako se dobitak ili gubitak od nemonetarne stavke prizna u dobiti ili gubitku, svaka komponenta tog dobitka ili gubitka povezana s tečajem priznaje se u dobiti ili gubitku.**
31. Drugim MSFI-jima nalaže se da se neki dobiti i gubici priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Na primjer, MRS-om 16 nalaže se da se neki dobiti i gubici koji proizlaze iz revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Ako se ta imovina mjeri u stranoj valuti, u skladu s točkom 23. podtočkom (c) ovog Standarda revalorizirani iznos se preračunava primjenom tečaja na datum utvrđivanja vrijednosti, zbog čega nastaje tečajna razlika koja se također priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.
32. **Tečajne razlike koje proizlaze iz monetarne stavke koja je dio neto ulaganja izvještajnog subjekta u inozemno poslovanje (vidjeti točku 15.) priznaju se u dobiti ili gubitku u odvojenim financijskim izvještajima izvještajnog subjekta ili u pojedinačnim financijskim izvještajima inozemnog poslovanja, ovisno o tome što je primjerenije. U financijskim izvještajima koji uključuju inozemno poslovanje i izvještajni subjekt (npr. konsolidirani financijski izvještaji ako je inozemno poslovanje društvo kći) takve se tečajne razlike početno priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i prenose iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak prilikom otuđenja neto ulaganja u skladu s točkom 48.**
33. Ako je monetarna stavka dio neto ulaganja izvještajnog subjekta u inozemno poslovanje i izražena je u funkcijskoj valuti izvještajnog subjekta, u pojedinačnim financijskim izvještajima inozemnog poslovanja nastaje tečajna razlika u skladu s točkom 28. Ako je takva stavka izražena u funkcijskoj valuti inozemnog poslovanja, tečajna razlika nastaje u odvojenim financijskim izvještajima izvještajnog subjekta u skladu s točkom 28. Ako je takva monetarna stavka izražena u valuti koja nije funkcijska valuta ni izvještajnog subjekta ni inozemnog poslovanja, tečajna razlika nastaje u odvojenim financijskim izvještajima izvještajnog subjekta i pojedinačnim financijskim izvještajima inozemnog poslovanja u skladu s točkom 28. Takve tečajne razlike priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u financijskim izvještajima koji uključuju inozemno poslovanje i izvještajni subjekt (tj. financijski izvještaji u kojima je inozemno poslovanje konsolidirano ili obračunato metodom udjela).

34. Ako subjekt vodi poslovne knjige i evidenciju u valuti koja nije njegova funkcijska valuta, u trenutku sastavljanja financijskih izvještaja svi se iznosi preračunavaju u funkcijsku valutu u skladu s točkama 20.–26. Tako se dobiju isti iznosi u funkcijskoj valuti kakvi bi bili da su te stavke od početka bile evidentirane u funkcijskoj valuti. Na primjer, monetarne stavke se preračunavaju u funkcijsku valutu primjenom zaključnoga tečaja, a nemonetarne stavke koje se mjere po povijesnom trošku preračunavaju se primjenom tečaja na datum transakcije koja je dovela do njihova priznavanja.

Promjena funkcijske valute

35. Ako se funkcijska valuta subjekta promijeni, subjekt je dužan na novu funkcijsku valutu prospektivno primijeniti postupke preračunavanja od datuma promjene.
36. Kako je navedeno u točki 13., funkcijska valuta subjekta odražava odnosne transakcije, događaje i okolnosti relevantne za subjekt. Stoga se jednom određena funkcijska valuta mijenja samo dođe li do promjene tih odnosnih transakcija, događaja i okolnosti. Na primjer, promjena valute koja uglavnom utječe na prodajne cijene robe i usluga može dovesti do promjene funkcijske valute subjekta.
37. Učinak promjene funkcijske valute obračunava se prospektivno. Drugim riječima, subjekt sve stavke preračunava u novu funkcijsku valutu primjenom tečaja na datum promjene. Dobiveni preračunati iznosi nemonetarne imovine tretiraju se kao njihov povijesni trošak. Tečajne razlike proizašle iz preračunavanja inozemnog poslovanja prethodno priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 32. i točkom 39. podtočkom (c) ne reklasificiraju se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak sve do otuđenja poslovanja.

PRIMJENA PREZENTACIJSKE VALUTE KOJA NIJE FUNKCIJSKA VALUTA

Preračunavanje u prezentacijsku valutu

38. Subjekt svoje financijske izvještaje može prezentirati u bilo kojoj valuti (ili valutama). Ako se prezentacijska valuta razlikuje od njegove funkcijske valute, subjekt svoje rezultate i financijski položaj preračunava u prezentacijsku valutu. Na primjer, ako su članovi grupe samostalni subjekti koji koriste različite funkcijske valute, rezultati i financijski položaj svakog subjekta se u konsolidiranim financijskim izvještajima iskazuju u zajedničkoj valuti.
39. **Rezultati i financijski položaj subjekta čija funkcijska valuta nije valuta hiperinflacijskog gospodarstva preračunavaju se u neku drugu prezentacijsku valutu primjenom sljedećih postupaka:**
- (a) **imovina i obveze u svakom prezentiranom izvještaju o financijskom položaju (tj. uključujući usporedne iznose) preračunavaju se po zaključnom tečaju na datum tog izvještaja o financijskom položaju;**
- (b) **prihodi i rashodi u svakom izvještaju u kojem se iskazuje dobit ili gubitak i ostala sveobuhvatna dobit (tj. uključujući usporedne iznose) preračunavaju primjenom tečajeva na datum transakcije i**
- (c) sve proizašle tečajne razlike priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.
40. Često se iz praktičnih razloga za preračunavanje stavki prihoda i rashoda koristi tečaj približno jednak tečajevima koji su vrijedili na datume transakcija, npr. prosječni tečaj za određeno razdoblje. Međutim, primjena prosječnog tečaja za razdoblje nije primjerena ako tečajevi znatno fluktuiraju.

41. Tečajne razlike iz točke 39. podtočke (c) proizlaze iz:

- (a) preračunavanja prihoda i rashoda po tečajevima na datume transakcija, a imovine i obveza po zaključnom tečaju;
- (b) preračunavanja početnog stanja neto imovine po zaključnom tečaju koji se razlikuje od prethodnog zaključnog tečaja.

Te se tečajne razlike ne priznaju u dobiti ili gubitku jer promjene tečaja izravno malo ili nimalo utječu na sadašnje i buduće novčane tokove iz poslovanja. Kumulativni iznos tečajnih razlika iskazuje se kao odvojena komponenta vlasničkog kapitala sve do otuđenja inozemnog poslovanja. Ako se tečajne razlike odnose na inozemno poslovanje koje se konsolidira, ali nije u potpunom vlasništvu subjekta, akumulirane tečajne razlike koje nastanu preračunavanjem i mogu se pripisati manjinskim udjelima raspoređuju se na manjinski udio i priznaju kao dio manjinskog udjela u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju.

42. **Rezultati i financijski položaj subjekta čija je funkcijska valuta valuta hiperinflacijskog gospodarstva preračunavaju se u drugu prezentacijsku valutu primjenom sljedećih postupaka:**

- (a) svi iznosi (tj. imovina, obveze, stavke vlasničkog kapitala, prihodi i rashodi, uključujući usporedne iznose) preračunavaju se po zaključnom tečaju na datum zadnjeg izvještaja o financijskom položaju, ali
- (b) ako se iznosi preračunavaju u valutu nehiperinflacijskog gospodarstva, usporedni iznosi su iznosi koji su bili iskazani kao iznosi tekuće godine u relevantnim financijskim izvještajima za prethodnu godinu (tj. neusklađeni za naknadne promjene razine cijena ili naknadne promjene tečajeva).

43. Ako je funkcijska valuta subjekta valuta hiperinflacijskog gospodarstva, subjekt je dužan prepraviti svoje financijske izvještaje u skladu s MRS-om 29 prije primjene metode preračunavanja iz točke 42., osim za usporedne iznose koji se preračunavaju u valutu nehiperinflacijskog gospodarstva (vidjeti točku 42. podtočku (b)). Ako gospodarstvo prestane biti hiperinflacijsko i subjekt više ne treba prepravljati svoje financijske izvještaje u skladu s MRS-om 29, subjekt kao povijesne troškove za preračunavanje u prezentacijsku valutu koristi iznose prepravljene na razinu cijena na datum na koji je prestao prepravljati svoje financijske izvještaje.

Preračunavanje inozemnog poslovanja

44. Točke 45.–47. se uz točke 38.–43. primjenjuju prilikom preračunavanja rezultata i financijskog položaja inozemnog poslovanja u prezentacijsku valutu kako bi se inozemno poslovanje moglo uključiti u financijske izvještaje izvještajnog subjekta primjenom metode konsolidacije ili metode udjela.

45. Rezultati i financijski položaj inozemnog poslovanja objedinjavaju se s onima izvještajnog subjekta uobičajenim postupcima konsolidacije, kao što je eliminacija unutargrupnih stanja i transakcija društva kćeri (vidjeti MSFI 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*). Međutim, unutargrupna kratkoročna ili dugoročna monetarna imovina (ili obveze) ne može se eliminirati prijebojem s odgovarajućom unutargrupnom obvezom (ili imovinom) bez prikazivanja učinaka tečajnih fluktuacija u konsolidiranim financijskim izvještajima. Razlog je taj što monetarna stavka predstavlja obvezu konverzije jedne valute u drugu i izlaže izvještajni subjekt dobiti ili gubitku zbog tečajnih fluktuacija. Stoga se u konsolidiranim financijskim izvještajima izvještajnog subjekta takva tečajna razlika priznaje u dobiti ili gubitku ili se, ako proizlazi iz okolnosti opisanih u točki 32., priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i akumulira u zasebnoj komponenti vlasničkog kapitala sve do otuđenja inozemnog poslovanja.
46. Ako se financijski izvještaji inozemnog poslovanja sastavljaju na datum koji se razlikuje od datuma izvještajnog subjekta, inozemno poslovanje obično sastavlja dodatne izvještaje na isti datum na koji izvještajni subjekt sastavlja svoje financijske izvještaje. Ako se to ne učini, MSFI-jem 10 dopušta se drugi datum ako razlika između njih nije veća od tri mjeseca i ako su provedena usklađenja za sve učinke važnih transakcija ili drugih događaja koji su nastali između tih različitih datuma. U tom slučaju se imovina i obveze inozemnog poslovanja preračunavaju po tečaju na datum izvještaja o financijskom položaju inozemnog poslovanja. Usklađenja za bitne promjene tečajeva do kraja izvještajnog razdoblja izvještajnog subjekta provode se u skladu s MSFI-jem 10. Pristup je isti kad se na pridružena društva i zajedničke pothvate primjenjuje metoda udjela u skladu s MRS-om 28 (kako je izmijenjen 2011.).
47. **Goodwill koji proizlazi iz stjecanja inozemnog poslovanja i usklađenja fer vrijednosti s knjigovodstvenom vrijednosti imovine i obveza koja proizlaze iz stjecanja inozemnog poslovanja tretiraju se kao imovina i obveze inozemnog poslovanja. Stoga se oni iskazuju u funkcijskoj valuti inozemnog poslovanja i preračunavaju se po zaključnom tečaju u skladu s točkama 39. i 42.**

Otuđenje ili djelomično otuđenje inozemnog poslovanja

48. Pri otuđenju inozemnog poslovanja, ukupni iznos tečajnih razlika koje se odnose na to inozemno poslovanje, priznate su u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i akumulirane u zasebnoj komponenti vlasničkog kapitala, reklasificira se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak (kao reklasifikacijsko usklađenje) u trenutku priznavanja dobitka ili gubitka od otuđenja (vidjeti MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.)).
- 48.A Osim otuđenja cijelog udjela subjekta u inozemnom poslovanja, sljedeća se djelomična otuđenja obračunavaju kao otuđenje:
- (a) djelomično otuđenje s gubitkom kontrole u društvu kćeri koje uključuje inozemno poslovanje, neovisno o tome zadržava li subjekt manjinski udio u bivšem društvu kćeri nakon djelomičnog otuđenja i
- (b) nakon djelomičnog otuđenja udjela u zajedničkom poslu ili pridruženom društvu koji uključuje inozemno poslovanje zadržani udio je financijska imovina koja uključuje inozemno poslovanje.

- 48.B Pri otuđenju društva kćeri koje uključuje inozemno poslovanje, kumulativni iznos tečajnih razlika koje se odnose na to inozemno poslovanje i koje su pripisane manjinskom udjelu prestaje se priznavati, ali se ne reklasificira u dobit ili gubitak.
- 48.C Pri djelomičnom otuđenju društva kćeri koje uključuje inozemno poslovanje subjekt ponovno razmjerni udio u kumulativnom iznosu tečajnih razlika priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti pripisuje manjinskom udjelu u tom inozemnom poslovanju. Pri svakom drugom djelomičnom otuđenju inozemnog poslovanja, subjekt u dobit ili gubitak reklasificira samo razmjerni udio u kumulativnom iznosu tečajnih razlika priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.**
- 48.D Djelomično otuđenje udjela subjekta u inozemnom poslovanju je svako smanjenje vlasničkog udjela subjekta u inozemnom poslovanju, osim smanjenja iz točke 48.A koja se obračunavaju kao otuđenja.
49. Subjekt svoj udio u inozemnom poslovanju može otuđiti ili djelomično otuđiti prodajom, likvidacijom, isplatom dioničkog kapitala ili napuštanjem tog subjekta u cijelosti ili djelomično. Otpis knjigovodstvene vrijednosti inozemnog poslovanja zbog njegovih gubitaka ili zbog umanjenja vrijednosti koje prizna ulagatelj ne smatra se djelomičnim otuđenjem. Stoga se ni jedan dio dobitka ili gubitka od tečajnih razlika priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ne reklasificira u dobit ili gubitak u vrijeme otpisa.

POREZNI UČINCI SVIH TEČAJNIH RAZLIKA

50. Dobici i gubici od transakcija u stranoj valuti i tečajne razlike koje proizlaze iz preračunavanja rezultata i financijskog položaja subjekta (uključujući inozemno poslovanje) u drugu valutu mogu imati porezne učinke. Na te porezne učinke primjenjuje se MRS 12 *Porez na dobit*.

OBJAVLJIVANJE

51. U točki 53. i točkama 55.–57. upućivanja na „funkcijsku valutu” u slučaju grupe odnose se na funkcijsku valutu matičnog društva.
52. **Subjekt je dužan objaviti:**
- (a) **iznos tečajnih razlika priznatih u dobiti ili gubitku, osim onih koje proizlaze iz financijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9 i**
- (b) **neto tečajne razlike priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i akumulirane u zasebnoj komponenti vlasničkog kapitala te usklađenje iznosa takvih tečajnih razlika na početku i na kraju razdoblja.**
53. **Ako se prezentacijska valuta razlikuje od funkcijske valute, ta se činjenica objavljuje zajedno s funkcijskom valutom i obrazloženjem promjene različite prezentacijske valute.**
54. **U slučaju promjene funkcijske valute izvještajnog subjekta ili bitnog inozemnog poslovanja, ta se činjenica objavljuje uz obrazloženje promjene funkcijske valute.**

55. **Ako svoje financijske izvještaje prezentira u valuti koja se razlikuje od njegove funkcijske valute, subjekt navodi da su financijski izvještaji u skladu s MSFI-jima samo ako ispunjavaju sve zahtjeve iz tih standarda, uključujući metodu preračunavanja iz točaka 39. i 42.**
56. Subjekt ponekad svoje financijske izvještaje ili druge financijske informacije prezentira u valuti koja nije njegova funkcijska valuta a da ne ispuni zahtjeve iz točke 55. Na primjer, subjekt može u drugu valutu konvertirati samo odabrane stavke iz svojih financijskih izvještaja. Odnosno, subjekt čija funkcijska valuta nije valuta hiperinflacijskog gospodarstva može financijske izvještaje preračunati u drugu valutu tako što će sve stavke preračunati po zadnjem zaključnom tečaju. Takve konverzije nisu u skladu s MSFI-jima pa je nužno objaviti informacije iz točke 57.
57. **Ako subjekt svoje financijske izvještaje ili druge financijske informacije prezentira u valuti koja se razlikuje od njegove funkcijske ili prezentacijske valute i ako nisu ispunjeni zahtjevi iz točke 55., subjekt je dužan:**
- (a) **jasno naznačiti dodatne informacije kako bi ih se moglo razlikovati od informacija koje su u skladu s MSFI-jima;**
- (b) **objaviti valutu u kojoj su iskazane dodatne informacije i**
- (c) **objaviti svoju funkcijsku valutu i metodu preračunavanja primijenjenu za određivanje dodatnih informacija.**

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

58. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 58.A Dokumentom *Neto ulaganje u inozemno poslovanje* (izmjena MRS-a 21), objavljenim u prosincu 2005., dodana je točka 15.A i izmijenjena je točka 33. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2006. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena.
59. Subjekt točku 47. primjenjuje prospektivno na sva stjecanja nakon početka razdoblja financijskog izvještavanja u kojem se ovaj Standard primjenjuje prvi put. Dopuštena je retrospektivna primjena točke 47. na prethodna stjecanja. Za stjecanje inozemnog poslovanja koje se tretira prospektivno, ali do kojega je došlo prije datuma prve primjene ovog Standarda, subjekt ne prepravlja prethodne godine te može, ovisno o slučaju, goodwill i usklađenja fer vrijednosti koji proizlaze iz tog stjecanja tretirati kao svoju imovinu i obveze, a ne kao imovinu i obveze inozemnog poslovanja. Stoga su taj goodwill i usklađenja fer vrijednosti već iskazani u funkcijskoj valuti subjekta ili su nemonetarne stavke u stranoj valuti o kojima se izvještava primjenom tečaja na datum stjecanja.
60. Sve druge promjene koje proizlaze iz primjene ovog Standarda obračunavaju u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške.*

- 60.A MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime su izmijenjene točke 27., 30.–33., 37., 39., 41., 45., 48. i 52. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i izmjene.
- 60.B MRS-om 27 (kako je revidiran 2008.) dodane su točke 48.A–48.D i izmijenjena je točka 49. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 27 (izmijenjen 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 60.C [Brisano]
- 60.D Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2010., izmijenjena je točka 60.B. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena.
- 60.E [Brisano]
- 60.F MSFI-jem 10 i MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi*, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjena je točka 3. (b), točke 8., 11., 18., 19., 33., 44.–46. i 48.A. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.
- 60.G MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su definicija fer vrijednosti iz točke 8. i točka 23. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 60.H Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjena je točka 39. Subjekt je dužan te izmjene primijeniti pri primjeni MRS-a 1 kako je izmijenjen u lipnju 2011.
- 60.I [Brisano]
- 60.J MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 3., 4., 5., 27. i 52. i brisane su točke 60.C, 60.E i 60.I. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 60.K MSFI-jem 16 *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 16. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.

POVLAČENJE DRUGIH OBJAVA

61. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta* (revidiran 1993.).
62. Ovaj Standard zamjenjuje sljedeća tumačenja:
- (a) SIC-11 *Devizni tečajevi – Kapitalizacija gubitaka nastalih zbog značajnih devalvacija valuta*;
 - (b) SIC-19 *Izveštajna valuta – Mjerenje i prezentiranje financijskih izvještaja u skladu s MRS-om 21 i MRS-om 29* i
 - (c) SIC-30 *Izveštajna valuta – Preračunavanje valute mjerena u prezentacijsku valutu*.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 23

Troškovi zaduživanja

GLAVNO NAČELO

1. **Troškovi zaduživanja koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji kvalificirane imovine dio su troška te imovine. Ostali troškovi zaduživanja priznaju se kao rashod.**

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Subjekt ovaj Standard primjenjuje na računovodstveno iskazivanje troškova zaduživanja.**
3. Standard se ne odnosi na stvarni ili pripisani trošak vlasničkog kapitala, uključujući povlašteni kapital koji nije klasificiran kao obveza.
4. Subjekt nije dužan primijeniti Standard na troškove zaduživanja koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji:
 - (a) kvalificirane imovine koja se mjeri po fer vrijednosti, npr. biološke imovine iz područja primjene MRS-a 41 *Poljoprivreda* ili
 - (b) zaliha koje se izrađuju ili na drugi način iznova proizvode u velikim količinama.

DEFINICIJE

5. **Sljedeći se pojmovi koriste u ovom Standardu u sljedećim značenjima:**

Troškovi zaduživanja su kamate i drugi troškovi koje subjekt snosi u vezi sa zaduživanjem.

Kvalificirana imovina je imovina kojoj je potrebno znatno razdoblje da bi bila spremna za namjeravanu upotrebu ili prodaju.

6. Troškovi zaduživanja mogu uključivati:
 - (a) kamatne rashode koji se izračunavaju primjenom metode efektivne kamatne stope opisane u MSFI-ju 9;
 - (b) [brisano]
 - (c) [brisano]
 - (d) kamate za obveze po najmu koje se priznaju u skladu s MSFI-jem 16 *Najmovi* i
 - (e) tečajne razlike koje proizlaze iz zaduživanja u stranoj valuti, u iznosu u kojem se smatraju usklađenjem kamatnih troškova.
7. Ovisno o okolnostima, sve od sljedećeg se može smatrati kvalificiranom imovinom:
 - (a) zalihe;
 - (b) proizvodni pogoni;

- (c) energetska postrojenja;
- (d) nematerijalna imovina;
- (e) ulaganja u nekretnine;
- (f) plodonosne biljke.

Financijska imovina i zalihe koje se izrađuju ili na drugi način proizvode u kraćem vremenskom razdoblju nisu kvalificirana imovina. Imovina koja je u trenutku stjecanja spremna za namjeravanu upotrebu ili prodaju nije kvalificirana imovina.

PRIZNAVANJE

8. **Subjekt je dužan troškove zaduživanja koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji kvalificirane imovine kapitalizirati kao dio troška te imovine. Subjekt je dužan ostale troškove zaduživanja priznati kao rashod razdoblja u kojem su nastali.**
9. Troškovi zaduživanja koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji kvalificirane imovine uključuju se u trošak te imovine. Takvi troškovi zaduživanja kapitaliziraju se kao dio troška imovine kad je vjerojatno da će subjekt od njih ostvariti buduće ekonomske koristi i kad se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Ako subjekt primjenjuje MRS 29 *Financijsko izvješćavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima*, dio troškova zaduživanja kojima se nadoknađuje inflacija u istom razdoblju priznaje kao rashod u skladu s točkom 21. tog standarda.

Troškovi zaduživanja koji se mogu kapitalizirati

10. Troškovi zaduživanja koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji kvalificirane imovine su troškovi zaduživanja koji su se mogli izbjeći da nije bilo izdatka za tu kvalificiranu imovinu. Ako se subjekt zaduži u svrhu nabave određene kvalificirane imovine, troškovi zaduživanja koji se izravno odnose na tu kvalificiranu imovinu mogu se jednostavno utvrditi.
11. Može biti teško utvrditi izravan odnos između konkretnih zaduženja i kvalificirane imovine i zaduženja koja su se mogla izbjeći. To je npr. otežano ako se određena financijska aktivnost koordinira na središnjoj razini. Poteškoće nastaju i ako grupa koristi niz dužničkih instrumenata za zaduživanje s različitim kamatnom stopom te ih potom posuđuje po raznim osnovama subjektima u grupi. Druge komplikacije proizlaze iz kredita koji su denominirani ili vezani uz stranu valutu, kada grupa posluje u visoko inflatornom gospodarstvu, te iz tečajnih fluktuacija. Zato je teško utvrditi iznos troškova zaduživanja koji se mogu izravno pripisati stjecanju kvalificirane imovine pa se ti troškovi utvrđuju procjenom.
12. **Ako se zadužuje u svrhu nabave kvalificirane imovine, subjekt iznos troškova zaduživanja koji su prihvatljivi za kapitalizaciju utvrđuje tako što od stvarnih troškova tog zaduživanja u određenom razdoblju oduzme prihode od privremenog ulaganja uzajmljenih sredstava.**
13. Financijski aranžmani za kvalificiranu imovinu mogu dovesti do toga da subjekt dobije uzajmljena financijska sredstva i da povezani troškovi zaduživanja nastanu prije nego što se ta sredstva djelomično ili u cijelosti iskoriste za izdatke za kvalificiranu imovinu. U takvim se okolnostima financijska sredstva često privremeno ulažu do nastanka izdatka za kvalificiranu imovinu. Pri određivanju iznosa troškova zaduživanja koji su prihvatljivi za kapitalizaciju u određenom razdoblju, prihodi od ulaganja ostvareni od tih financijskih sredstava oduzimaju se od nastalih troškova zaduživanja.

14. U mjeri u kojoj se općenito zadužuje i koristi ta financijska sredstva za nabavu kvalificirane imovine, subjekt utvrđuje iznos troškova zaduživanja koji se mogu kapitalizirati primjenom stope kapitalizacije na izdatke za tu imovinu. Stopa kapitalizacije je ponderirani prosjek troškova zaduživanja koji se može primijeniti na sve zaduživanja subjekta u tom razdoblju. Međutim, subjekt iz tog izračuna isključuje troškove zaduživanja za nabavu kvalificirane imovine sve dok se ne okončaju gotovo sve aktivnosti nužne za pripremu imovine za njezinu predviđenu upotrebu ili prodaju. Iznos troškova zaduživanja koje subjekt kapitalizira tijekom razdoblja ne smije biti veći od iznosa troškova zaduživanja nastalih u tom razdoblju.
15. U određenim je okolnostima u izračun ponderiranog prosjeka troškova zaduživanja primjereno uključiti sve zaduživanja matičnog društva i njegovih društava kćeri; u drugim je okolnostima primjereno da svako društvo kći primijeni ponderirani prosjek troškova zaduživanja koji se odnose na njegova vlastita zaduživanja.

Višak knjigovodstvene vrijednosti kvalificirane imovine iznad nadoknadivog iznosa

16. Ako su knjigovodstvena vrijednost ili očekivani konačni trošak kvalificirane imovine veći od njezina nadoknadivog iznosa ili neto utržive vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost se umanjuje ili otpisuje u skladu sa zahtjevima iz drugih standarda. U određenim okolnostima se iznos umanjenja ili otpisa ponovno iskazuje u skladu s tim drugim standardima.

Početak kapitalizacije

17. Subjekt troškove zaduživanja počinje kapitalizirati kao dio troškova kvalificirane imovine na datum početka kapitalizacije. Datum početka kapitalizacije je datum na koji subjekt prvi put ispuni sve sljedeće uvjete:

(a) kod njega su nastali izdaci za imovinu;

(b) kod njega su nastali troškovi zaduživanja i

(c) poduzima aktivnosti neophodne za pripremu imovine za namjeravanu upotrebu ili prodaju.

18. Izdaci za kvalificiranu imovinu uključuju samo izdatke koji su doveli do plaćanja u novcu, prijenosa druge imovine ili preuzimanja kamatonosnih obveza. Izdaci se umanjuju za iznose postupnih uplata i primljenih potpora u vezi s tom imovinom (vidjeti MRS 20 *Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći*). Prosječna knjigovodstvena vrijednost imovine tijekom razdoblja, uključujući prethodno kapitalizirane troškove zaduživanja, obično je razumna aproksimacija izdataka na koje se u tom razdoblju primjenjuje stopa kapitalizacije.
19. Aktivnosti nužne za pripremu imovine za njezinu namjeravanu upotrebu ili prodaju obuhvaćaju više od same fizičke izgradnje imovine. Uključuju tehničke i administrativne poslove prije početka fizičke izgradnje, kao što je pribavljanje dozvola. Međutim, takvi poslovi ne uključuju držanje imovine bez proizvodnje ili razvoja koji mijenja stanje te imovine. Na primjer, troškovi zaduživanja koji nastanu u fazi pripreme zemljište kapitaliziraju se tijekom razdoblja u kojem se radi na pripremi. No, troškovi zaduživanja koji nastanu dok se zemljište nabavljeno u svrhu građenja drži bez povezanih poslova pripreme ne mogu se kapitalizirati.

Obustava kapitalizacije

- 20. Subjekt obustavlja kapitalizaciju troškova zaduživanja za vrijeme duljih razdoblja u kojima obustavi aktivan razvoj kvalificirane imovine.**
21. Troškovi zaduživanja mogu za subjekta nastajati u duljem razdoblju u kojem su obustavljeni poslovi nužni za pripremu imovine za njezinu namjeravanu upotrebu ili prodaju. To su troškovi držanja djelomično dovršene imovine i ne mogu se kapitalizirati. Međutim, subjekt obično ne obustavlja kapitalizaciju troškova zaduživanja u razdoblju obavljanja važnih tehničkih i administrativnih poslova. Kapitalizacija troškova zaduživanja ne obustavlja se ni ako je privremena odgoda nužan dio procesa pripreme imovine za njezinu namjeravanu upotrebu ili prodaju. Na primjer, kapitalizacija se nastavlja za vrijeme duljeg razdoblja visokog vodostaja koji odlaže gradnju mosta ako je u tom zemljopisnom području visoki vodostaj uobičajen u vrijeme građenja.

Prestanak kapitalizacije

- 22. Subjekt prestaje kapitalizirati troškove zaduživanja nakon dovršetka gotovo svih aktivnosti potrebnih za pripremu kvalificirane imovine za njezinu namjeravanu upotrebu ili prodaju.**
23. Imovina je obično spremna za namjeravanu upotrebu ili prodaju nakon dovršetka njezine fizičke izgradnje iako se i dalje obavljaju rutinski administrativni poslovi. Smatra se da su gotovo sve aktivnosti dovršene ako su preostale tek manje prilagodbe, kao što je uređenje nekretnine prema specifikaciji kupca ili korisnika
- 24. Ako subjekt izgradnju kvalificirane imovine dovršava u dijelovima i svaki se dio može koristiti dok izgradnja drugih dijelova još traje, subjekt prestaje kapitalizirati troškove zaduživanja nakon dovršetka gotovo svih aktivnosti potrebnih za pripremu tog dijela za njegovu namjeravanu upotrebu ili prodaju.**
25. Poslovni kompleks od nekoliko zgrada, od kojih se svaka može pojedinačno koristiti, primjer je kvalificirane imovine čiji se svaki dio može koristiti dok traje izgradnja drugih dijelova. Primjer kvalificirane imovine koja treba biti dovršena prije nego li se neki njezin dio može koristiti je industrijsko postrojenje u kojem se izvodi nekoliko uzastopnih procesa u raznim dijelovima postrojenja na toj lokaciji kao što je npr. čeličana.

OBJAVLJIVANJE

- 26. Subjekt je dužan objaviti:**

(a) iznos troškova zaduživanja kapitaliziranih u razdoblju i

(b) stopu kapitalizacije na temelju koje je utvrđen iznos troškova zaduživanja prihvatljivih za kapitalizaciju.

PRIJELAZNE ODREDBE

- 27. Ako se zbog primjene ovog Standarda mijenja računovodstvena politika, subjekt je dužan Standard primijeniti na troškove zaduživanja koji se odnose na kvalificiranu imovinu za koju kapitalizacija počinje na datum stupanja Standarda na snagu ili nakon tog datuma.**

28. Međutim, subjekt može odrediti bilo koji datum prije datuma stupanja na snagu i primijeniti Standard na troškove zaduživanja koji se odnose na kvalificiranu imovinu za koju kapitalizacija počinje na datum stupanja Standarda na snagu ili nakon tog datuma.

28.A Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2015.–2017.*, objavljenim u prosincu 2017., izmijenjena je točka 14. Subjekt te izmjene primjenjuje na troškove zaduživanja koji nastanu na početku ili nakon početka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje te izmjene.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

29. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard počne primjenjivati prije 1. siječnja 2009., dužan je tu činjenicu objaviti.

29.A Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjena je točka 6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

29.B MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

29.C MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.

29.D Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2015.–2017.*, objavljenim u prosincu 2017., izmijenjena je točka 14. i dodana je točka 28.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene počne primjenjivati ranije, dužan je tu činjenicu objaviti.

POVLAČENJE MRS-a 23 (REVIDIRAN 1993.)

30. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 23 *Troškovi zaduživanja* revidiran 1993.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 24

Objavljivanja o povezanim osobama

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda osigurati da financijski izvještaji subjekta sadržavaju potrebne informacije kojima se skreće pozornost na mogućnost da na njegov financijski položaj i dobit ili gubitak utječu povezane osobe te transakcije i otvorene stavke, uključujući preuzete obveze, s takvim osobama.

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Ovaj se Standard primjenjuje:**

(a) pri utvrđivanju odnosa i transakcija s povezanim osobama;

(b) pri utvrđivanju otvorenih stavki, uključujući preuzete obveze, između subjekta i njegovih povezanih osoba;

(c) pri utvrđivanju okolnosti u kojima je nužno objaviti informacije iz podtočaka (a) i (b) i

(d) pri određivanju informacija za objavu o tim stavkama.

3. Ovim se Standardom nalaže objavljivanje informacija o odnosima s povezanim osobama, transakcijama i otvorenim stavkama, uključujući preuzete obveze, u konsolidiranim i odvojenim financijskim izvještajima matičnog društva ili ulagatelja koji imaju zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj u društvu u koje se ulaže i prezentira u skladu s MSFI-jem 10 *Konsolidirani financijski izvještaji* ili MRS-om 27 *Odvojeni financijski izvještaji*. Ovaj se Standard primjenjuje i na pojedinačne financijske izvještaje.
4. Transakcije i otvorene stavke s drugim subjektima u grupi objavljuju se u financijskim izvještajima subjekta. Unutargrupne transakcije i otvorene stavke među povezanim osobama eliminiraju se pri sastavljanju konsolidiranih financijskih izvještaja grupe, osim onih između investicijskog subjekta i njegovih društava kćeri koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

SVRHA OBJAVLJIVANJA POVEZANIH OSOBA

5. Odnosi s povezanim osobama uobičajeno su obilježje trgovine i poslovanja. Na primjer, subjekti često dio svojeg poslovanja obavljaju preko društava kćeri, zajedničkih pothvata i pridruženih društava. U tim okolnostima subjekt može utjecati na financijske i poslovne politike društva u koje se ulaže ako nad njim ima kontrolu, zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj.
6. Odnos s povezanom osobom može utjecati na dobit ili gubitak te financijski položaj subjekta. Povezane osobe mogu sklapati transakcije koje nepovezane osobe ne mogu. Na primjer, subjekt koji svojem matičnom društvu prodaje robu po nabavnoj cijeni ne bi je pod istim uvjetima prodao drugom kupcu. Osim toga, transakcije između povezanih i nepovezanih osoba ne moraju biti u istim iznosima.
7. Odnos s povezanom osobom može utjecati na dobit ili gubitak te financijski položaj subjekta čak i bez transakcija s povezanom osobom. Samo postojanje takvog odnosa može biti dovoljno da utječe na transakcije subjekta s drugim subjektima. Na primjer, društvo kći može raskinuti odnose s nekim trgovinskim partnerom ako matično društvo stekne drugo društvo kćer koje obavlja istu djelatnost kao i bivši trgovinski partner. Ili se jedna strana može se suzdržati od djelovanja zbog značajnog utjecaja druge strane, npr. matično društvo može svojem društvu kćeri naložiti da se ne bavi istraživanjem i razvojem.

8. Iz tih razloga, informacije o transakcijama, otvorenim stavkama, uključujući preuzete obveze, i odnosima s povezanim osobama može utjecati na ocjenu korisnika financijskih izvještaja o poslovanju subjekta, uključujući procjenu rizika subjekta i njegovih mogućnosti.

DEFINICIJE

9. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Povezana osoba znači osoba ili subjekt koji su povezani sa subjektom koji sastavlja svoje financijske izvještaje (u ovom Standardu „izvještajni subjekt”).

(a) Osoba ili član uže obitelji te osobe povezani su s izvještajnim subjektom:

- i. ako imaju kontrolu ili zajedničku kontrolu nad izvještajnim subjektom;
- ii. ako imaju značajan utjecaj na izvještajni subjekt ili
- iii. ako ključni rukovoditelji izvještajnog subjekta ili njegova matičnog društva.

(b) Subjekt je povezan s izvještajnim subjektom ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uvjeta:

- i. subjekt i izvještajni subjekt članovi su iste grupe (što znači da su svako matično društvo, svako društvo kći i sestrinsko društvo kći uzajamno povezani);
- ii. jedan subjekt je pridruženo društvo ili zajednički pothvat drugog subjekta (ili pridruženo društvo ili zajednički pothvat člana grupe čiji je član i taj drugi subjekt);
- iii. oba su subjekta zajednički pothvati istog trećeg subjekta;
- iv. jedan je subjekt zajednički pothvat trećeg subjekta, a drugi je subjekt pridruženo društvo tog trećeg subjekta;
- v. subjekt je plan primanja zaposlenih nakon prestanka radnog odnosa zaposlenika izvještajnog subjekta ili subjekta koji je povezan s izvještajnim subjektom. Ako je sam izvještajni subjekt takav plan, i poslodavci koji uplaćuju doprinose u taj plan su povezani s izvještajnim subjektom;
- vi. subjekt je pod kontrolom ili zajedničkom kontrolom osobe iz podtočke (a);
- vii. osoba iz podtočke (a) alineje i. ima značajan utjecaj na subjekt ili je jedan od ključnih rukovoditelja subjekta (ili njegova matičnog društva);
- viii. subjekt, ili bilo koji član grupe kojoj subjekt pripada, pruža izvještajnom subjektu ili matičnom društvu izvještajnog subjekta usluge ključnih rukovoditelja.

Transakcija s povezanom osobom je prijenos resursa, usluga ili obveza između izvještajnog subjekta i njegove povezanе osobe, neovisno o cijeni.

Članovi uže obitelji osobe su oni članovi obitelji koji bi zbog svojih veza sa subjektom mogli utjecati na tu osobu ili biti pod njezinim utjecajem i uključuju:

- (a) djecu i supružnika ili izvanbračnog druga te osobe;
- (b) djecu supružnika te osobe ili njezina izvanbračnog druga i
- (c) uzdržavane članove obitelji te osobe ili njezina supružnika ili izvanbračnog druga.

Naknada obuhvaća sva primanja zaposlenih (kako su definirana u MRS-u 19 *Primanja zaposlenih*), uključujući primanja zaposlenih na koja se primjenjuje MSFI 2 *Plaćanje na temelju dionica*. Primanja zaposlenih su svi oblici naknade koje subjekt plaća, treba platiti ili osigurati ili se plaćaju, trebaju platiti ili osigurati u ime subjekta u zamjenu za usluge koje su mu pružene. Uključuju i naknadu koja se subjektu plaća u ime matičnog društva. Naknade uključuju:

- (a) **kratkoročna primanja zaposlenih, kao što su nadnice, plaće i doprinosi za socijalno osiguranje, plaćeni godišnji odmor i plaćeno bolovanja, sudjelovanje u dobiti i bonusi (ako su plativi u roku od 12 mjeseci nakon isteka razdoblja) i nenovčana primanja (kao što su zdravstvena zaštita, stambeni smještaj, automobili i besplatna ili subvencionirana roba ili usluge) sadašnjih zaposlenika;**
- (b) **primanja nakon prestanka radnog odnosa, kao što su mirovine, druge mirovinske naknade, životno osiguranje nakon prestanka radnog odnosa i zdravstvena zaštita nakon prestanka radnog odnosa;**
- (c) **druga dugoročna primanja zaposlenih, uključujući dopust za dugogodišnji rad ili dopust za studijsko usavršavanje, jubilarne nagrade ili druga primanja za dugogodišnji rad, naknade za dugotrajni invaliditet te, ako nisu u cijelosti plativi u roku od 12 mjeseci nakon isteka razdoblja, sudjelovanje u dobiti, bonusi i odgođene naknade;**
- (d) **otpremnine i**
- (e) **plaćanje na temelju dionica.**

Ključni rukovoditelji znači osobe koje su ovlaštene i odgovorne za izravno ili neizravno planiranje, usmjeravanje i kontrolu poslovanja subjekta, uključujući direktore (izvršne i druge) tog subjekta.

Država se odnosi na državu, državne agencije i slična lokalna, nacionalna ili međunarodna tijela.

Državni subjekt je subjekt nad kojim država ima kontrolu, zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj.

Pojmovi „kontrola”, „zajednička kontrola” i „značajan utjecaj” definirani su u MSFI-ju 10, MSFI-ju 11 *Zajednički poslovi* odnosno MRS-u 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate* i u ovom se Standardu koriste u značenjima utvrđenima u tim standardima.

10. Prilikom razmatranja svakog mogućeg odnosa s povezanim osobama treba obratiti pozornost na bit odnosa, a ne samo na njegov pravni oblik.
11. U kontekstu ovog Standarda, povezanim osobama ne smatraju se:
 - (a) dva subjekta koja imaju samo zajedničkog direktora ili druge ključne rukovoditelje ili u kojima ključni rukovoditelj u jednom subjektu ima značajan utjecaj nad drugim subjektom;
 - (b) dva zajednička pothvatnika u zajedničkom pothvatu koja samo dijele kontrolu nad zajedničkim pothvatom;
 - (c)
 - i. ulagatelji;
 - ii. sindikati;
 - iii. komunalna poduzeća i
 - iv. državna ministarstva i agencije koji nemaju kontrolu, zajedničku kontrolu ni značajan utjecaj nad izvještajnim subjektom, nego samo uobičajene veze sa subjektom (iako mogu utjecati na slobodu djelovanja subjekta ili sudjelovati u njegovu odlučivanju);
 - (d) kupac, dobavljač, davatelj koncesije, distributer ili opći zastupnik s kojim subjekt u znatnoj mjeri posluje samo na temelju posljedične ekonomske ovisnosti.
12. U definiciji povezane osobe pridruženo društvo uključuje društva kćeri tog pridruženog društva, a zajednički pothvat uključuje društva kćeri zajedničkog pothvata. Zato su npr. društvo kći nekog pridruženog društva i ulagatelj koji ima značajan utjecaj na pridruženo društvo uzajamno povezani.

OBJAVLJIVANJA

Svi subjekti

13. **Informacije o odnosima između matičnog društva i njegovih društava kćeri objavljuju se neovisno o njihovim uzajamnim transakcijama. Subjekt je dužan objaviti ime svojeg matičnog društva i, ako se razlikuje, ime krajnje osobe koja nad njim ima kontrolu. Ako matično društvo i krajnja osoba koja ima kontrolu ne sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje dostupne javnosti, objavljuje se ime sljedećeg krajnjeg matičnog društva koje ih sastavlja.**
14. Kako bi se korisnicima financijskih izvještaja omogućio uvid u utjecaje odnosa s povezanim osobama na subjekt, primjereno je objaviti informacije o odnosu kontrole s povezanom osobom, neovisno o transakcijama između povezanih osoba.
15. Zahtjev za objavljivanje informacija o odnosima između matičnog društva i njegovih društava kćeri dodaje se zahtjevima za objavljivanje iz MRS-a 27 i MSFI-ja 12 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima*.

16. Točka 13. odnosi se na sljedeće krajnje matično društvo. To je prvo matično društvo u grupi iznad matičnog društva koje sastavlja konsolidirane financijske izvještaje dostupne javnosti.
17. **Subjekt je dužan objaviti informacije o naknadama ključnim rukovoditeljima u ukupnom iznosu i za svaku sljedeću kategoriju:**
- (a) kratkoročna primanja zaposlenih;
 - (b) primanja nakon prestanka radnog odnosa;
 - (c) druga dugoročna primanja;
 - (d) otpremnine i
 - (e) plaćanje na temelju dionica.
- 17.A Ako mu usluge ključnih rukovoditelja pruža drugi subjekt („rukovodeći subjekt“), subjekt nije dužan zahtjeve iz točke 17. primjenjivati na naknade koje je rukovodeći subjekt plaća ili treba platiti zaposlenicima ili direktorima rukovodećeg subjekta.
18. **Subjekt koji je u razdobljima na koja se financijski izvještaji odnose imao transakcije s povezanim osobama dužan je objaviti informacije o prirodi odnosa s povezanim osobama te o tim transakcijama i otvorenim stavkama, uključujući preuzete obveze, koje su korisnicima potrebne za razumijevanje mogućeg utjecaja tih odnosa na financijske izvještaje. Ti zahtjevi za objavljivanje dodaju se onima iz točke 17. Objavljene informacije sadržavaju barem:**
- (a) iznos transakcija;
 - (b) iznos otvorenih stavki, uključujući preuzete obveze, i
 - i. njihove uvjete, među ostalim jesu li osigurane, te vrstu naknade za njihovo namirenje i
 - ii. pojedinosti o danim ili primljenim jamstvima;
 - (c) rezerviranja za sumnjiva i sporna potraživanja koja se odnose na iznos otvorenih stavki i
 - (d) priznate rashode tijekom razdoblja za sumnjiva i sporna potraživanja od povezanih osoba.
- 18.A Objavljuju se informacije o iznosima za koje se subjekta tereti za usluge ključnih rukovoditelja koje mu pruža zaseban rukovodeći subjekt.
19. **Informacije iz točke 18. objavljuju se odvojeno za svaku sljedeću kategoriju:**
- (a) matično društvo;
 - (b) subjekti koji nad subjektom imaju zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj;

- (c) **društva kćeri;**
 - (d) **pridružena društva;**
 - (e) zajednički pothvati u kojima je subjekt zajednički pothvatnik;
 - (f) **ključni rukovoditelji subjekta ili njegova matičnog društva i**
 - (g) **druge povezane osobe.**
20. Klasifikacija obveza i potraživanja iz odnosa s povezanim osobama po raznim kategorijama iz točke 19. je proširenje zahtjeva iz MRS-a 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* o objavljivanju informacija koje se iskazuju u izvještaju o financijskom položaju ili u bilješkama. Kategorije su proširene da bi se omogućila sveobuhvatnija analiza stavki s povezanim osobama i primjenjuju se na transakcije s povezanim osobama.
21. Slijede primjeri transakcija s povezanim osobama koje se objavljuju:
- (a) kupoprodaja proizvoda (dovršenih ili nedovršenih);
 - (b) kupoprodaja nekretnina i druge imovine;
 - (c) pružanje ili primanje usluga;
 - (d) najmovi;
 - (e) prijenosi istraživanja i razvoja;
 - (f) prijenosi na temelju ugovora o licenci;
 - (g) prijenosi na temelju financijskih aranžmana (uključujući zajmove i uplate vlasničkog kapitala u novcu ili u naravi);
 - (h) davanje jamstava ili kolaterala;
 - (i) preuzete obveze da će se nešto učiniti ako u budućnosti nastupi ili ne nastupi određeni događaj, uključujući dvostrano obvezne ugovore ⁽¹²⁾ (priznate i nepriznate) i
 - (j) podmirenje obveza u ime subjekta ili od strane subjekta u ime povezane osobe.
22. Sudjelovanje matičnog društva ili društva kćeri u planu definiranih primanja u kojem rizike dijele subjekti grupe smatra se transakcijom među povezanim osobama (vidjeti točku 42. MRS-a 19 (kako je izmijenjen 2011.)).
23. Informacije o tome da su uvjeti transakcija s povezanim osobama bili jednaki uvjetima koji prevladavaju u nepristranim transakcijama objavljuje se samo ako se takvi uvjeti mogu potkrijepiti dokazima.

⁽¹²⁾ U MRS-u 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina* dvostrano obvezni ugovori definirani su kao ugovori između stranaka koje nisu izvršile svoje obveze ili su ih izvršile jednako djelomično.

24. Stavke slične vrste mogu se objaviti agregirano, osim ako je odvojeno objavljivanje nužno za razumijevanje učinaka transakcija s povezanim osobama na financijske izvještaje subjekta.

Državni subjekti

25. Izvještajni subjekt izuzima se od zahtjeva za objavljivanje informacija iz točke 18. o transakcijama s povezanim osobama i otvorenim stavkama, uključujući preuzete obveze, iz odnosa s:

(a) državom koja ima kontrolu, zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj nad izvještajnim subjektom i

(b) drugim subjektom koji je povezana osoba jer ista država ima kontrolu, zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj i nad izvještajnim subjektom i nad tim drugim subjektom.

26. Ako izvještajni subjekt primijeni izuzeće iz točke 25., dužan je o transakcijama i s njima povezanim otvorenim stavkama iz točke 25. objaviti:

(a) ime države i prirodu njezina odnosa s izvještajnim subjektom (tj. kontrola, zajednička kontrola ili značajan utjecaj);

(b) sljedeće dostatno detaljne informacije koje korisnicima financijskih izvještaja subjekta omogućuju razumijevanje učinka transakcija s povezanim osobama na njegove financijske izvještaje:

i. vrstu i iznos svake pojedinačno značajne transakcije i

ii. za druge transakcije koje su značajne zajedno, ali nisu pojedinačno, kvalitativnu ili kvantitativnu naznaku njihova opsega. Vrste transakcija navedene su u točki 21.

27. Ako se razina detaljnosti informacija koje se objavljuju u skladu s točkom 26. podtočkom (b) utvrđuje prosudbom, izvještajni subjekt dužan je razmotriti bliskost odnosa s povezanom osobom i druge čimbenike koji su relevantni za utvrđivanje značajnosti transakcije, među ostalim:

(a) je li transakcija značajna u smislu veličine;

(b) je li transakcija izvršena po netržišnim uvjetima;

(c) je li transakcija neuobičajena za svakodnevno poslovanje, kao što su kupnja i prodaja poslovnih subjekata;

(d) je li transakcija prijavljena regulatornim ili nadzornim tijelima;

(e) je li transakcija prijavljena višem poslovodstvu;

(f) je li za transakciju potrebno odobrenje dioničara.

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

28. Subjekt ovaj Standard primjenjuje retroaktivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2011. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena, cijelog Standarda ili djelomičnog izuzeća iz točaka 25.–27. za državne subjekte. Ako subjekt cijeli Standard ili djelomično izuzeće primijeni na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2011., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 28.A MSFI-jem 10, MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi* i MSFI-jem 12, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjene su točke 3., 9., 11.(b), 15., 19.(b) i (e) te točka 25. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-a 10, MSFI-ja 11 i MSFI-ja 12.
- 28.B Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjene su točke 4. i 9. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena dokumenta *Investicijski subjekti*. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je istodobno primijeniti sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.
- 28.C Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.*, objavljenim u prosincu 2013., izmijenjena je točka 9. i dodane su točke 17.A i 18.A. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

POVLAČENJE MRS-a 24 (iz 2003.)

29. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 24 *Objavljanja o povezanim osobama* (kako je revidiran 2003.).

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 26

Računovodstvo i izvještaji mirovinskih planova

PODRUČJE PRIMJENE

- 1. Ovaj se Standard primjenjuje na financijske izvještaje mirovinskih planova ako ih sastavljaju.**
- Mirovinski planovi ponekad se nazivaju i „mirovinski fondovi“, „mirovinski programi“ ili „mirovinske sheme“. Za potrebe ovog Standarda, mirovinski plan je izvještajni subjekt odvojen od poslodavaca sudionika plana. Svi ostali standardi primjenjuju se na financijske izvještaje mirovinskih planova u mjeri u kojoj ih ovaj Standard ne zamjenjuje.
- Ovaj se Standard primjenjuje na računovodstvo i izvještaje plana za sve sudionike u cjelini. Ne primjenjuje se na izvještaje pojedinačnim sudionicima o njihovim mirovinskim pravima.
- MRS19 *Primanja zaposlenih* odnosi se na utvrđivanje troška mirovinskih primanja u financijskim izvještajima poslodavaca koji imaju mirovinske planove. Stoga ovaj Standard dopunjuje MRS 19.
- Mirovinski planovi mogu biti planovi definiranih doprinosa ili planovi definiranih primanja. Za mnoge je nužno osnovati zasebne fondove za uplatu doprinosa odnosno isplatu mirovina, koji mogu i ne moraju biti samostalne pravne osobe te mogu i ne moraju imati upravitelje. Ovaj se Standard primjenjuje neovisno o tome jesu li takvi fondovi osnovani i imaju li upravitelje.
- Na mirovinske planove koji imovinu ulažu u društva za osiguranje primjenjuju se isti računovodstveni i financijski zahtjevi koji se primjenjuju na privatna ulaganja. Oni su stoga obuhvaćeni područjem primjene ovog Standarda, osim ako je ugovor s društvom za osiguranje sklopljen u ime određenog sudionika ili skupine sudionika, a obvezu isplate mirovinskih primanja snosi isključivo društvo za osiguranje.
- Ovaj se Standard ne primjenjuje na druge oblike primanja zaposlenih, kao što su otpremnine, odgođene naknade, naknade za dopust za dugogodišnji rad, posebni planovi prijevremenog umirovljenja ili zbrinjavanja viška zaposlenih, planovi zdravstvenog i socijalnog osiguranja ili bonusa. Državni programi socijalnog osiguranja isključeni su iz područja primjene ovog Standarda.

DEFINICIJE

8. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Planovi mirovinskih primanja su programi iz kojih subjekt osigurava primanja zaposlenicima prilikom ili nakon prestanka radnog odnosa (u obliku godišnjega prihoda ili paušalnog iznosa) ako se takva primanja ili doprinosi za takva primanja mogu unaprijed utvrditi ili procijeniti prije umirovljenja na temelju nekog dokumenta ili praksi subjekta.

Planovi definiranih doprinosa su mirovinski planovi u kojima iznosi za isplatu mirovinskih primanja ovise o doprinosima uplaćenima u fond i приходima ostvarenima od ulaganja fonda.

Planovi definiranih primanja su mirovinski planovi u kojima se iznosi za isplatu mirovinskih primanja određuju jednadžbom koja se obično temelji na zaradi zaposlenika i/ili godinama njihova staža.

Financiranje znači prijenos imovine određenom subjektu (*fond*), koji je odvojen od subjekta poslodavca, za potrebe budućih obveza isplate mirovinskih primanja.

Za potrebe ovog Standarda koriste se i sljedeći izrazi:

Sudionici su članovi mirovinskog plana i druge osobe koje imaju pravo na primanja iz tog plana.

Neto imovina raspoloživa za primanja je imovina plana umanjena za obveze, osim aktuarske sadašnje vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja.

Aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja je sadašnja vrijednost očekivanih isplata iz mirovinskog plana sadašnjim i bivšim zaposlenicima, koje se mogu pripisati već obavljenom radu.

Stečena primanja su primanja na koja su, prema uvjetima mirovinskog plana, prava ostvarena neovisno o nastavku radnog odnosa.

9. U neke mirovinske planove doprinose uplaćuju i druge osobe osim poslodavaca; ovaj se Standard primjenjuje i na financijske izvještaje takvih planova.
10. Mirovinski planovi se većinom temelje na formalnim sporazumima. Neki su planovi neformalni, ali imaju određeni stupanj obveze zbog ustaljene prakse poslodavca. Iako neki planovi poslodavcima omogućuju da ograniče svoje obveze prema planovima, poslodavac obično ne može lako ukinuti plan želi li zadržati zaposlenike. Ista se osnova za računovodstvu i izvještavanje primjenjuje na formalne i neformalne planove.
11. U većini mirovinskih planova predviđeno je osnivanje posebnih fondova za uplatu doprinosa odnosno isplatu primanja. Takvim fondovima mogu upravljati osobe koje samostalno upravljaju imovinom fonda. U nekim se zemljama te osobe nazivaju upraviteljima. U ovom se Standardu takve osobe nazivaju upraviteljima neovisno o tome je li trust osnovan.
12. Mirovinski planovi obično su planovi definiranih doprinosa ili planovi definiranih primanja, svaki sa svojim posebnim obilježjima, a katkad planovi imaju obilježja i jednih i drugih. Za potrebe ovog Standarda, takvi hibridni planovi smatraju se planovima definiranih primanja.

PLANOVI DEFINIRANIH DOPRINOSA

- 13. Financijski izvještaji plana definiranih doprinosa sadržavaju izvještaj o neto imovini raspoloživoj za primanja i opis politike financiranja.**
14. U planu definiranih doprinosa iznos budućih primanja sudionika utvrđuje se na temelju doprinosa koje uplate poslodavac, sudionik ili i jedan i drugi, te poslovne učinkovitosti i prihoda ostvarenih od ulaganja fonda. Poslodavac svoju obvezu obično izvrši doprinosima u fond. Savjet aktuaru obično nije potreban iako je ponekad osnova za procjenu budućih primanja koja bi se mogla ostvariti na temelju sadašnjih doprinosa i promjenjivih iznosa budućih doprinosa i prihoda od ulaganja.
15. Sudionike zanima poslovanje plana jer ono izravno utječe na iznose njihovih budućih primanja. Sudionike zanima jesu li doprinosi uplaćeni i provode li se odgovarajuće mjere kontrole radi zaštite prava korisnika. Poslodavca zanima je li poslovanje plana učinkovito i pouzdano.

16. Cilj izvještavanja plana definiranih doprinosa je redovito informiranje o planu i uspješnosti njegovih ulaganja. Taj se cilj obično postiže objavom financijskih izvještaja koji sadrže sljedeće:

- (a) opis značajnih aktivnosti u razdoblju i učinka promjena koje se odnose na plan, njegove članove i uvjete;
- (b) izvještaje o transakcijama i uspješnosti ulaganja u razdoblju, te izvještaj o financijskom položaju plana na kraju razdoblja i
- (c) opis politika ulaganja.

PLANOVI DEFINIRANIH PRIMANJA

17. Financijski izvještaji plana definiranih primanja sadržavaju:

(a) izvještaj u kojem se iskazuje:

i. **neto imovina raspoloživa za primanja;**

ii. **aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja, pri čemu treba razlikovati stečena i nestečena primanja i**

iii. **nastali višak ili manjak; ili**

(b) izvještaj o imovini raspoloživoj za primanja, uključujući:

i. **bilješku o aktuarskoj sadašnjoj vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja, pri čemu treba razlikovati stečena i nestečena primanja ili**

ii. **upućivanje na te informacije u pripadajućem aktuarskom izvještaju.**

Ako aktuarsko vrednovanje nije izrađeno na datum financijskih izvještaja, kao osnovica se koristi najnovije vrednovanje i objavljuje se datum tog vrednovanja.

18. Za potrebe točke 17., osnovica za aktuarsku sadašnju vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja su obvezujuća primanja u skladu s uvjetima plana za obavljeni rad do određenog datuma na temelju postojećih ili predviđenih razina plaća i ta se osnovica objavljuje. Objavljuje se i učinak promjena aktuarskih pretpostavki koje su znatno utjecale na sadašnju aktuarsku vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja.

19. U financijskim izvještajima objašnjava se odnos između aktuarske sadašnje vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja i neto imovine raspoložive za primanja, te politika financiranja obvezujućih primanja.

20. Isplata obvezujućih mirovinskih primanja iz plana definiranih primanja ovisi o financijskom položaju plana i mogućnosti obveznika za uplatu budućih doprinosa u plan, te o uspješnosti ulaganja i učinkovitosti poslovanja plana.

21. Plan definiranih primanja treba periodične savjete aktuara na temelju kojih se procjenjuje financijsko stanje plana, preispituju pretpostavke i preporučuju buduće razine doprinosa.
22. Cilj izvještavanja plana definiranih primanja je periodično informiranje o financijskim sredstvima i poslovanju plana, što je korisno za procjenu odnosa između akumuliranih sredstava i primanja iz plana tijekom vremena. Taj se cilj obično ostvaruje objavom financijskih izvještaja koji sadrže sljedeće:
 - (a) opis značajnih aktivnosti u razdoblju i učinka promjena koje se odnose na plan, njegove članove i uvjete;
 - (b) izvještaje o transakcijama i uspješnosti ulaganja u razdoblju, te izvještaj o financijskom položaju plana na kraju razdoblja
 - (c) aktuarske informacije, kao dio izvještaja ili u zasebnom izvještaju, i
 - (d) opis politika ulaganja.

Aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja

23. Sadašnja vrijednost očekivanih isplata iz plana mirovinskih primanja može se izračunati i iskazati na temelju sadašnjih ili predviđenih razina plaća do umirovljenja sudionika plana.
24. Razlozi za primjenu pristupa sadašnjih plaća uključuju sljedeće:
 - (a) aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja, što je zbroj iznosa koji se trenutno može pripisati svakom sudioniku plana, može se izračunati objektivnije nego na temelju projekcija plaća jer podrazumijeva manje pretpostavki;
 - (b) povećanja primanja koja se mogu pripisati povećanju plaće postaju obveza plana u trenutku povećanje plaće i
 - (c) iznos aktuarske sadašnje vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja koji se temelji na razinama sadašnjih plaća općenito je bliži iznosu koji se isplaćuje u slučaju prekida ili privremene obustave plana.
25. Razlozi za primjenu pristupa projekcija plaća uključuju sljedeće:
 - (a) financijske informacije trebale bi se temeljiti na vremenskoj neograničenosti poslovanja, neovisno o nužnim pretpostavkama i procjenama;
 - (b) u planovima konačnih isplata primanja se utvrđuju na temelju plaća na datum umirovljenja ili netom prije tog datuma, što iziskuje projekcije plaća, iznosa doprinosa i stopa povrata i
 - (c) bez uključivanja projekcija plaća, kad se financiranje većinom temelji na tim projekcijama, u izvještaju se može pojaviti prividni višak financiranja plana kojeg ustvari nema ili adekvatno financiranje plana razini iako je ustvari nedostatno.

26. Aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja koja se temelji na sadašnjoj razini plaća objavljuje se u financijskim izvještajima plana kako bi se iskazala obveza za primanja zarađena do datuma financijskih izvještaja. Aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja koja se temelji na projekcijama plaća objavljuje se kao naznaka opsega moguće obveze na osnovi vremenske neograničenosti poslovanja, što je općenito osnovica za financiranje plana. Osim aktuarske sadašnje vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja, katkad je potrebno primjereno objasniti kontekst u kojem valja tumačiti aktuarsku sadašnju vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja. Takvo objašnjenje može biti u obliku informacija o adekvatnosti planiranog budućeg financiranja plana i politikama financiranja na temelju projekcija plaća. Može se uključiti u financijske izvještaje ili izvještaj aktuara.

Učestalost aktuarskog vrednovanja

27. U mnogim se zemljama aktuarska vrednovanja izrađuju najmanje svake tri godine. Ako aktuarsko vrednovanje nije izrađeno na datum financijskih izvještaja, kao osnovica se koristi najnovije vrednovanje i objavljuje se datum tog vrednovanja.

Sadržaj financijskih izvještaja

28. Planovi definiranih primanja informacije prezentiraju na jedan od sljedećih načina koji odražavaju različite prakse objavljivanja i prezentiranja aktuarskih informacija:

(a) u financijske izvještaje uključuje se izvještaj u kojem se iskazuje neto imovina raspoloživa za primanja, aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja te nastali višak ili manjak. Financijski izvještaji plana sadrže i izvještaj o promjenama neto imovine raspoložive za primanja i promjenama aktuarske sadašnje vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja. Financijskim izvještajima može se priložiti zaseban izvještaj aktuara u kojem se potvrđuje aktuarska sadašnja vrijednost očekivanih mirovinskih primanja;

(b) u financijske izvještaje uključuje se izvještaj o neto imovini raspoloživoj za primanja i izvještaj o promjenama neto imovine raspoložive za primanja. Aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja objavljuje se u bilješkama uz izvještaje. Financijskim izvještajima može se priložiti i izvještaj aktuara u kojem se potvrđuje aktuarska sadašnja vrijednost očekivanih mirovinskih primanja i

(c) u financijske izvještaje uključuje se izvještaj o neto imovini raspoloživoj za primanja i izvještaj o promjenama neto imovine raspoložive za primanja s aktuarskom sadašnjom vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja iz zasebnog izvještaja aktuara.

Neovisno o pristupu, financijskim izvještajima može se priložiti izvještaj upravitelja koji sadržajno odgovara izvještaju uprave ili direktora te izvještaj o ulaganjima.

29. Zagovornici pristupa iz točke 28. podtočaka (a) i (b) smatraju da kvantifikacija obvezujućih mirovinskih primanja i drugih informacija koje se na taj način objavljuju korisnicima olakšava ocjenu postojećeg statusa plana i vjerojatnosti ispunjenja obveza plana. Smatraju i da bi financijski izvještaji kao takvi trebali biti potpuni i ne ovisiti o popratnim izvještajima. Međutim, neki smatraju da bi pristup iz točke 28. podtočke (a) mogao stvoriti dojam postojanja obveze, a mišljenja su da aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja nema sva obilježja obveze.

30. Zagovornici pristupa iz točke 28. podtočke (c) smatraju da aktuarska sadašnja vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja ne bi trebala biti dio izvještaja o neto imovini raspoloživoj za primanja kao u pristupu iz točke 28. podtočke (a) i da je ne treba objavljivati u bilješkama iz točke 28. podtočke (d) jer bi se izravno uspoređivala s imovinom plana, a takva usporedba ne mora biti valjana. Smatraju da aktuari ne uspoređuju nužno aktuarsku sadašnju vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja s tržišnim vrijednostima ulaganja, nego da mogu procijeniti sadašnju vrijednost očekivanih novčanih tokova od ulaganja. Zato su mišljenja da takva usporedba vjerojatno neće odražavati ukupnu aktuarsku ocjenu plana i da bi se mogla pogrešno razumjeti. Neki smatraju da bi informacije o obvezujućim mirovinskim primanjima, neovisno o tome jesu li kvantificirane, trebale biti iskazane samo u zasebnom aktuarskom izvještaju, uz primjereno obrazloženje.
31. U ovom su Standardu prihvaćena stajališta o objavljivanju informacija o obvezujućim mirovinskim primanjima u zasebnom aktuarskom izvještaju. Odbacuju se argumenti protiv kvantifikacije aktuarske sadašnje vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja. Stoga se u ovom Standardu smatra da su pristupi iz točke 28. podtočaka (a) i (b) prihvatljivi, kao i pristup iz točke 28. podtočke (c) pod uvjetom da financijski izvještaji sadržavaju upućivanje na aktuarski izvještaj koji im je priložen i sadržava aktuarsku sadašnju vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja.

SVI PLANOVI

Vrednovanje imovine plana

32. **Ulaganja plana mirovinskih primanja iskazuju se po fer vrijednosti. U slučaju utrživih vrijednosnih papira fer vrijednost je tržišna vrijednost. Ako se fer vrijednost ulaganja plana ne može procijeniti, objavljuje se informacija o razlogu neprimjene fer vrijednosti.**
33. U slučaju utrživih vrijednosnih papira fer vrijednost je obično tržišna vrijednost jer se smatra najkorisnijom mjerom za vrijednosne papire na datum izvještaja i za uspješnost ulaganja u razdoblju. Vrijednosni papiri koji imaju fiksnu otkupnu vrijednost i koji su stečeni radi podmirenja obveza plana ili njihovih određenih dijelova, mogu se knjižiti u iznosima koji se temelje na njihovoj konačnoj otkupnoj vrijednosti uz pretpostavku stalne stope prinosa do dospijeca. Ako se fer vrijednost ulaganja plana ne može procijeniti, kao u slučaju potpunog vlasništva nad nekim subjektom, objavljuje se informacija o razlogu neprimjene fer vrijednosti. Za ulaganja koja se ne knjiže u iznosu tržišne ili fer vrijednosti, obično se objavljuje i fer vrijednost. Imovina koja se koristi u poslovanju fonda obračunava se u skladu s mjerodavnim standardima.

Objavljivanje

34. **Financijski izvještaji plana mirovinskih primanja, neovisno o tome je li riječ o planu definiranih primanja ili definiranih doprinosa, sadržavaju i sljedeće informacije:**

(a) izvještaj o promjenama neto imovine raspoložive za primanja;

(b) značajne informacije o računovodstvenoj politici; i

(c) opis plana i učinka svih promjena plana tijekom razdoblja.

35. Financijski izvještaju mirovinskih planova sadržavaju, ovisno o slučaju, sljedeće:

(a) izvještaj o neto imovini raspoloživoj za primanja u kojem se objavljuje sljedeće:

- i. imovina na kraju razdoblja, primjereno klasificirana;
- ii. osnovica za vrednovanje imovine;
- iii. pojedinosti o svakom pojedinom ulaganju koje premašuje 5 % neto imovine raspoložive za primanja ili 5 % vrijednosnih papira bilo koje kategorije ili vrste;
- iv. pojedinosti o svim ulaganjima u poslodavca i
- v. obveze, osim aktuarske sadašnje vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja;

(b) izvještaj o promjenama neto imovine raspoložive za primanja u kojem se objavljuje sljedeće:

- i. doprinosi poslodavca;
- ii. doprinosi zaposlenika;
- iii. prihodi od ulaganja, kao što su kamate i dividende;
- iv. drugi prihodi;
- v. primanja koja su plaćena ili trebaju biti plaćena (podijeljena npr. na mirovine, naknade u slučaju smrti i invaliditeta, te paušalne isplate);
- vi. administrativni rashodi;
- vii. ostali rashodi;
- viii. porez na dobit;
- ix. dobit i gubici nastali pri otuđenju ulaganja i zbog promjena vrijednosti ulaganja i
- x. prijenosi iz drugih planova i u druge planove;

(c) opis politike financiranja;

(d) za planove definiranih primanja, aktuarsku sadašnju vrijednost obvezujućih mirovinskih primanja (pri čemu se mogu razlikovati stečena i nestečena primanja) na temelju obvezujućih primanja u skladu s uvjetima plana, za rad obavljen do određenog datuma, i primjenom sadašnjih ili predviđenih razina plaća; te se informacije mogu uvrstiti u prateći aktuarski izvještaj koji se treba čitati zajedno s povezanim financijskim izvještajima i

- (e) za planove definiranih primanja, opis važnih aktuarskih pretpostavki i metoda izračuna aktuarske sadašnje vrijednosti obvezujućih mirovinskih primanja.
36. Izvještaj plana mirovinskih primanja sadržava opis plana koji može biti dio financijskih izvještaja ili u zasebnom izvještaju. Može sadržavati sljedeće:
- (a) imena poslodavaca i skupine zaposlenih na koje se odnosi;
 - (b) broj sudionika kojima se isplaćuju primanja i broj drugih sudionika, primjereno klasificiranih;
 - (c) vrstu plana – plan definiranih doprinosa ili plan definiranih primanja;
 - (d) bilješku o tome uplaćuju li sudionici doprinose u plan;
 - (e) opis obvezujućih mirovinskih primanja za sudionike;
 - (f) opis mogućih uvjeta prekida plana i
 - (g) promjene stavki iz podtočaka od (a) do (f) tijekom razdoblja na koje se izvještaj odnosi.

Nije neuobičajeno navesti upućivanja na druge dokumente koji su korisnicima dostupni i u kojima je plan opisan, te uvrstiti samo informacije o naknadnim promjenama.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

37. Ovaj Standard stupa na snagu i primjenjuje se na financijske izvještaje planova mirovinskih primanja za razdoblja koja su započela 1. siječnja 1988. ili nakon tog datuma.
38. Dokumentom *Objavljivanje računovodstvenih politika*, kojim se mijenjaju MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* i MSFI Izjava o praksama 2 *Prosudbe o značaju*, objavljenim u veljači 2021., izmijenjena je točka 34. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 27

Odvojeni financijski izvještaji

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati zahtjeve o računovodstvenom iskazivanju i objavljivanju informacija o ulaganjima u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva za subjekte koji sastavljaju odvojene financijske izvještaje.

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Ovaj se Standard primjenjuje u računovodstvenu ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva ako subjekt odluči ili prema nacionalnim propisima dužan prezentirati odvojene financijske izvještaje.**
3. Ovim se Standardom ne određuje koji subjekti sastavljaju odvojene financijske izvještaje. Standard se primjenjuje na subjekte koji sastavljaju odvojene financijske izvještaje u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

DEFINICIJE

4. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Konsolidirani financijski izvještaji su financijski izvještaji grupe u kojima se imovina, obveze, vlasnički kapital, prihodi, rashodi i novčani tokovi matičnog društva i njegovih društava kćeri iskazuju kao da su sva ta društva jedan gospodarski subjekt.

Odvojeni financijski izvještaji su financijski izvještaji subjekta u kojima on u skladu sa zahtjevima iz ovog Standarda može svoja ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva iskazivati po trošku, u skladu s MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*, ili primjenom metode udjela iz MRS-a 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate*.

5. Sljedeći su pojmovi definirani u Dodatku A MSFI-ju 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*, Dodatku A MSFI-ju 11 *Zajednički poslovi* i točki 3. MRS-a 28:

- pridružena društva;
- kontrola nad društvom u koje se ulaže,
- metoda udjela,
- grupa,
- investicijski subjekt,
- zajednička kontrola,
- zajednički pothvat,
- zajednički pothvatnik,
- matično društvo,
- značajan utjecaj,
- društvo kći.

6. Odvojeni financijski izvještaji prezentiraju se kao dodatak konsolidiranim financijskim izvještajima ili financijskim izvještajima ulagatelja koji nema ulaganja u društva kćeri, ali ima u pridružena društva ili zajedničke pothvate, i u njima se u skladu s MRS-om 28 ulaganja u pridružena društva ili zajedničke pothvate obračunavaju primjenom metode udjela, osim u slučajevima iz točaka 8.–8.A.
7. Financijski izvještaji subjekta koji nema društvo kćer ni pridruženo društvo i nije pothvatnik u zajedničkom pothvatu nisu odvojeni financijski izvještaji.
8. Subjekt izuzet od obveze konsolidacije iz točke 4. podtočke (a) MSFI-ja 10 ili od primjene metode udjela iz točke 17. MRS-a 28 (kako je izmijenjen 2011.) može prezentirati samo odvojene financijske izvještaje.
- 8.A Investicijski subjekt koji je u skladu s točkom 31. MSFI-ja 10 dužan u tekućem razdoblju i u svim iskazanim usporednim razdobljima primijeniti izuzeće od obveze konsolidacije za sva svoja društva kćeri, prezentira samo odvojene financijske izvještaje.

SASTAVLJANJE ODVOJENIH FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA

9. **Odvojeni financijski izvještaji sastavljaju se u skladu sa svim važećim MSFI-jima, osim kako je navedeno u točki 10.**
10. **Pri sastavljanju odvojenih financijskih izvještaja subjekt ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva računovodstveno iskazuje:**
 - (a) **po trošku;**
 - (b) **u skladu s MSFI-jem 9 ili**
 - (c) **primjenom metode udjela iz MRS-a 28.**

Subjekt je dužan isti način obračuna primijeniti na svaku kategoriju ulaganja. Ulaganja koja se obračunavaju po trošku ili primjenom metode udjela obračunavaju se u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja* ako su klasificirana u imovinu namijenjenu prodaji ili raspodjeli (ili imovinu uključenu u skupinu za otuđenje koja je klasificirana u imovinu namijenjenu prodaji odnosno raspodjeli). Mjerenje ulaganja obračunatih u skladu s MSFI-jem 9 u tim se okolnostima ne mijenja.

11. Ako subjekt u skladu s točkom 18. MRS-a 28 (kako je izmijenjen 2011.) odluči svoja ulaganja u pridružena društva ili zajedničke pothvate mjeriti po fer vrijednosti u skladu s MSFI-jem 9, dužan ih je na isti način računovodstveno iskazati i u svojim odvojenim financijskim izvještajima.
- 11.A Ako je matično društvo dužno u skladu s točkom 31. MSFI-ja 10 svoja ulaganja u društvo kćer mjeriti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9, dužno ih je na isti način računovodstveno iskazati i u svojim odvojenim financijskim izvještajima.
- 11.B Ako matično društvo prestane biti ili postane investicijski subjekt, promjenu statusa računovodstveno iskazuje od datuma promjene statusa, kako slijedi:
 - (a) ako prestane biti investicijski subjekt, subjekt ulaganje u društvo kćer računovodstveno iskazuje u skladu s točkom 10. Datum promjene statusa smatra se pretpostavljenim datumom stjecanja. Fer vrijednost društva kćeri na pretpostavljeni datum stjecanja predstavlja pretpostavljenu prenesenu naknadu pri obračunu ulaganja u skladu s točkom 10.;

ii. [brisan]

(b) ako postane investicijski subjekt, subjekt ulaganje u društvo kćer računovodstveno iskazuje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9. Razlika između prethodne knjigovodstvene vrijednosti društva kćer i njegove fer vrijednosti na datum promjene statusa ulagatelja priznaje se u dobiti ili gubitku kao dobit ili gubitak. Kumulativni iznos dobiti ili gubitaka koji je u vezi s tim društvima kćerima prethodno priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti obračunava se kao da je investicijski subjekt ta društva kćeri otuđio na datum promjene statusa.

12. Dividende od društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva priznaju se u odvojenim financijskim izvještajima subjekta ako je utvrđeno njegovo pravo na dividendu. Dividenda se priznaje u dobiti ili gubitku, osim ako subjekt odluči primijeniti metodu udjela i u tom se slučaju dividenda priznaje kao smanjenje knjigovodstvene vrijednosti ulaganja.

13. Ako matično društvo restrukturira svoju grupu osnivanjem novog subjekta kao matičnog društva grupe na način koji ispunjava sljedeće kriterije:

(a) novo matično društvo stječe kontrolu nad prvobitnim matičnim društvom izdavanjem vlasničkih instrumenata u zamjenu za postojeće vlasničke instrumente prvobitnog matičnog društva;

(b) imovina i obveze nove i prvobitne grupe jednake su neposredno prije i nakon restrukturiranja i

(c) vlasnici prvobitnog matičnog društva prije restrukturiranja imaju iste apsolutne i relativne udjele u neto imovini prvobitne grupe neposredno prije i nakon restrukturiranja,

a novo matično društvo svoje udjele u prvobitnom matičnom društvu u svojim odvojenim financijskim izvještajima računovodstveno iskazuje u skladu s točkom 10. podtočkom (a), novo matično društvo trošak mjeri po knjigovodstvenoj vrijednosti svojeg udjela u stavkama vlasničkog kapitala iskazanima u odvojenim financijskim izvještajima prvobitnog matičnog društva na datum restrukturiranja.

14. Slično i subjekt koji nije matično društvo može osnovati novi subjekt kao svoje matično društvo na način koji ispunjava kriterije iz točke 13. Zahtjevi iz točke 13. jednako se primjenjuju na svako takvo restrukturiranje. U tom slučaju upućivanja na „prvobitno matično društvo” i „prvobitnu grupu” znače „prvobitni subjekt”.

OBJAVLJIVANJE

15. **Subjekt je pri objavljivanju informacija u svojim odvojenim financijskim izvještajima dužan primijeniti sve važeće MSFI-je, uključujući zahtjeve iz točaka 16. i 17.**

16. **Ako matično društvo u skladu s točkom 4. podtočkom (a) MSFI-ja 10 odluči da neće sastavljati konsolidirane financijske izvještaje, nego odvojene financijske izvještaje, dužno je u njima objaviti:**

(a) činjenicu da su financijski izvještaji odvojeni financijski izvještaji; da se primjenjuje izuzeće od konsolidacije; naziv i sjedište (državu osnutka ako se razlikuje) subjekta čiji su konsolidirani financijski izvještaji sastavljeni u skladu s MSFI-jima za javnu upotrebu i adresu na kojoj se konsolidirani financijski izvještaji mogu dobiti;

(b) popis značajnih ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva, uključujući:

i. nazive tih društava u koja se ulaže;

ii. sjedišta (i države osnutka ako su različite) tih društava u koja se ulaže;

iii. svoj udio u vlasništvu (i glasačkim pravima ako se razlikuje) u tim društvima u koja se ulaže;

(c) opis metode iskazivanja ulaganja iz točke (b).

16.A Ako investicijski subjekt koji je matično društvo (različito od matičnog društva iz točke 16.) sastavlja samo odvojene financijske izvještaje u skladu s točkom 8.A, dužan je tu činjenicu objaviti. Investicijski subjekt objavljuje i informacije o investicijskim subjektima koje se nalažu MSFI-jem 12 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima*.

17. Ako matično društvo (različito od matičnog društva iz točaka 16.–16.A) ili ulagatelj koji ima zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj nad društvom u koje se ulaže sastavljaju odvojene financijske izvještaje, dužni su navesti financijske izvještaje sastavljene u skladu s MSFI-jem 10, MSFI-jem 11 ili MRS-om 28 (kako je izmijenjen 2011.) na koje se ti odvojeni financijski izvještaji odnose. Matično društvo ili ulagatelj u svojim odvojenim financijskim izvještajima objavljuju i sljedeće:

(a) činjenicu da su to odvojeni financijski izvještaji i razloge njihova sastavljanja ako to nije zakonska obveza;

(b) popis značajnih ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva, uključujući:

i. nazive tih društava u koja se ulaže;

ii. sjedišta (i države osnutka ako su različite) tih društava u koja se ulaže;

iii. svoj udio u vlasništvu (i glasačkim pravima ako se razlikuje) u tim društvima u koja se ulaže;

(c) opis metode iskazivanja ulaganja iz točke (b).

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

18. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1 siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti i istovremeno primijeniti MSFI 10, MSFI 11, MSFI 12 i MRS 28 (kako je izmijenjen 2011.).

18.A Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjene su točke 5., 6., 17. i 18. i dodane su točke 8.A, 11.A–11.B, 16.A i 18.B–18.I. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti i istovremeno primijeniti sve izmjene iz dokumenta *Investicijski subjekti*.

18.B Ako na datum prve primjene izmjena iz dokumenta *Investicijski subjekti* (što je za potrebe ovog MSFI-ja početak godišnjeg razdoblja izvještavanja na koje se te izmjene prvi put primjenjuju) matično društvo zaključuje da je investicijski subjekt, dužno je na svoje ulaganje u društvo kći primijeniti točke 18.C–18.I.

- 18.C Investicijski subjekt koji je prethodno svoje ulaganje u društvo kćer mjerio po trošku dužan je na datum prve primjene to ulaganje mjeriti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak kao da su zahtjevi iz ovog MSFI-ja oduvijek bili na snazi. Investicijski subjekt retroaktivno usklađuje stanje u prethodnom godišnjem razdoblju prije datuma prve primjene i zadržanu dobit na početku tog razdoblja za sve razlike između:
- (a) prethodne knjigovodstvene vrijednosti ulaganja i
 - (b) fer vrijednosti ulagateljeva ulaganja u društvo kćer.
- 18.D Investicijski subjekt koji je prethodno svoje ulaganje u društvo kćer mjerio po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na datum prve primjene to ulaganje nastavlja mjeriti po fer vrijednosti. Kumulativni iznos svih usklađenja fer vrijednosti prethodno priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prenosi se u zadržanu dobit na početku godišnjeg razdoblja neposredno prije datuma prve primjene.
- 18.E Investicijski subjekt na datum prve primjene ne usklađuje prethodni obračun udjela u društvu kćeri kojeg je prethodno mjerio po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9, kako je dopušteno točkom 10.
- 18.F Do datuma donošenja MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti*, investicijski subjekt koristi iznose fer vrijednosti o kojima je prethodno izvjestio ulagatelje ili upravu ako ti iznosi predstavljaju iznos za koji se ulaganje moglo razmijeniti među dobro obaviještenim i voljnim stranama u nepristranom poslu na datum vrednovanja.
- 18.G Ako je mjerenje ulaganja u društvo kćer u skladu s točkama 18.C–18.F neizvedivo (u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*), investicijski subjekt primjenjuje zahtjeve iz ovog MSFI-ja na početku najranijeg razdoblja za koje je primjena točaka 18.C–18.F izvediva, a to može biti i tekuće razdoblje. Ulagatelj retroaktivno usklađuje stanje u godišnjem razdoblju neposredno prije datuma prve primjene, osim ako najranije razdoblje za koje je primjena ove točke izvediva počinje u tekućem razdoblju. Ako je investicijskom subjektu mjerenje fer vrijednosti društva kćeri izvedivo na datum prije početka prethodnog razdoblja, ulagatelj usklađuje vlasnički kapital na početku tog razdoblja za sve razlike između:
- (a) prethodne knjigovodstvene vrijednosti ulaganja i
 - (b) fer vrijednosti ulagateljeva ulaganja u društvo kćer.
- Ako je primjena ove točke najranije izvediva u tekućem razdoblju, usklađenje vlasničkog kapitala priznaje se na početku tekućeg razdoblja.
- 18.H Ako ulaganje u društvo kćer otuđi ili izgubi kontrolu nad društvom kćeri prije datuma prve primjene izmjena iz dokumenta *Investicijski subjekti*, investicijski subjekt nije dužan uskladiti prethodni obračun tog ulaganja.
- 18.I Neovisno o upućivanjima na godišnje razdoblje neposredno prije datuma prve primjene („prethodno razdoblje”) iz točaka 18.C–18.G, subjekt može, ali nije dužan, iskazati i usklađene usporedne informacije za bilo koje ranije iskazano razdoblje. Ako subjekt iskazuje usklađene usporedne informacije za koje ranije razdoblje, svako upućivanje na „prethodno razdoblje” iz točaka 18.C–18.G tumači se kao „najranije razdoblje za koje su iskazane usklađene usporedne informacije”. Ako subjekt iskazuje neusklađene usporedne informacije za koje ranije razdoblje, dužan je jasno naznačiti koje informacije nisu usklađene, navesti da su sastavljene na drukčijoj osnovi i objasniti tu osnovu.

- 18.J Dokumentom *Metoda udjela u odvojenim financijskim izvještajima* (izmjene MRS-a 27), objavljenim u kolovozu 2014., izmijenjene su točke 4.–7., 10., 11.B i 12. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

Upućivanja na MSFI 9

19. Ako subjekt primjenjuje ovaj Standard, ali još ne primjenjuje MSFI 9, svako upućivanje na MSFI 9 treba čitati kao upućivanje na MRS 39 *Financijski instrumenti: Priznavanje i mjerenje*.

POVLAČENJE MRS-a 27 (iz 2008.)

20. Ovaj Standard objavljen je istodobno s MSFI-jem 10. Ta dva standarda zajedno zamjenjuju MRS 27 *Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji* (kako je izmijenjen 2008.).

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 28

Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate

CILJ

1. **Cilj je ovog Standarda propisati računovodstveno iskazivanje ulaganja u pridružena društva i utvrditi zahtjeve o primjeni metode udjela pri obračunu ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate.**

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Ovaj su Standard dužni primjenjivati svi subjekti ulagatelji koji imaju zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj nad društvom u koje se ulaže.**

DEFINICIJE

3. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Pridruženo društvo je subjekt u kojem ulagatelj ima značajan utjecaj.

Konsolidirani financijski izvještaji su financijski izvještaji grupe u kojima se imovina, obveze, vlasnički kapital, prihodi, rashodi i novčani tokovi matičnog društva i njegovih društava kćeri iskazuju kao da su sva ta društva jedan gospodarski subjekt.

Metoda udjela je računovodstvena metoda kojom se ulaganje početno priznaje po trošku, a zatim usklađuje za promjene ulagateljeva udjela u neto imovini društva u koje se ulaže nastale nakon stjecanja. U dobit ili gubitak ulagatelja uključuje se njegov udio u dobiti ili gubitku društva u koje se ulaže, a u ostalu sveobuhvatnu dobit ulagatelja uključuje se njegov udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti društva u koje se ulaže.

Zajednički posao je posao u kojem dvije ili više strana ima zajedničku kontrolu.

Zajednička kontrola je ugovorena podjela kontrole u određenom poslu, koja postoji samo ako je za odluke o relevantnim aktivnostima nužan jednoglasan pristanak strana koje dijele kontrolu.

Zajednički pothvat je zajednički posao u kojem strane koje imaju zajedničku kontrolu nad poslom imaju prava na neto imovinu tog posla.

Zajednički pothvatnik je strana u zajedničkom pothvatu koja ima zajedničku kontrolu nad zajedničkim pothvatom.

Značajan utjecaj je pravo sudjelovanja u odlučivanju o financijskim i poslovnim politikama društva u koje se ulaže, ali nije kontrola ni zajednička kontrola nad tim politikama.

4. Sljedeći pojmovi definirani su u točki 4. MRS-a 27 *Odvojeni financijski izvještaji* i Dodatku A MSFI-ju 10 *Konsolidirani financijski izvještaji* i u ovom se Standardu koriste u značenjima utvrđenima u MSFI-jima u kojima su definirani:

— kontrola nad društvom u koje se ulaže,

— grupa,

— matično društvo,

— odvojeni financijski izvještaji,

— društvo kći.

ZNAČAJAN UTJECAJ

5. Ako subjekt u društvu u koje se ulaže ima izravno ili neizravno (npr. preko društava kćeri) 20 % ili više glasačkih prava, pretpostavlja se da subjekt ima značajan utjecaj, osim ako se ne može nedvojbeno dokazati da to nije slučaj. Nasuprot tome, ako subjekt u društvu u koje se ulaže ima izravno ili neizravno (npr. preko društava kćeri) manje od 20 % glasačkih prava, pretpostavlja se da nema značajan utjecaj, osim ako značajan utjecaj može nedvojbeno dokazati. Znatno ili većinsko vlasništvo nekog drugog ulagatelja ne znači nužno da subjekt nema značajan utjecaj.
6. Postojanje značajnog utjecaja nekog subjekta obično se dokazuje na jedan ili više sljedećih načina:
 - (a) zastupljenošću u upravi ili istovrijednom upravljačkom tijelu društva u koje se ulaže;
 - (b) sudjelovanjem u procesima donošenja politika, uključujući sudjelovanje u odlučivanju o dividendama ili drugim raspodjelama;
 - (c) značajnim transakcijama između subjekta i društva u koje se ulaže;
 - (d) razmjenom rukovoditelja ili
 - (e) pružanjem bitnih tehničkih informacija.
7. Subjekt može posjedovati dioničke varante, opcije na kupnju dionica, dužničke ili vlasničke instrumente koji se mogu konvertirati u redovne dionice ili druge slične instrumente koji, ako se izvrše ili konvertiraju, mogu subjektu dati dodatna glasačka prava odnosno smanjiti glasačka prava druge strane u odlučivanju o financijskim i poslovnim politikama drugog subjekta (tj. potencijalna glasačka prava). Postojanje i utjecaj potencijalnih glasačkih prava koja se mogu trenutačno izvršiti ili konvertirati, uključujući potencijalna glasačka prava drugih subjekata, uzimaju se u obzir pri utvrđivanju značajnog utjecaja subjekta. Potencijalna glasačka prava ne mogu se trenutačno izvršiti ili konvertirati npr. ako se mogu izvršiti ili konvertirati tek na neki datum u budućnosti ili tek kad nastupi neki budući događaj.
8. Kada utvrđuje pridonose li potencijalna glasačka prava značajnom utjecaju, subjekt ispituje sve činjenice i okolnosti (uključujući uvjete izvršenja potencijalnih glasačkih prava i sve druge ugovorne aranžmane, pojedinačno ili u kombinaciji) koje utječu na potencijalna prava, osim namjera uprave i financijske sposobnosti za izvršenje ili konverziju tih potencijalnih prava.
9. Subjekt gubi značajan utjecaj u društvu u koje se ulaže ako izgubi pravo sudjelovanja u odlučivanju o financijskim i poslovnim politikama tog društva u koje se ulaže. Gubitak značajnog utjecaja moguć je uz promjene ili bez promjene apsolutnog ili relativnog udjela u vlasništvu. Moguć je npr. ako kontrolu nad pridruženim društvom stekne država, sud, stečajni upravitelj ili regulator. Moguć je i na temelju ugovornog aranžmana.

METODA UDJELA

10. Metodom udjela se ulaganje u pridruženo društvo ili zajednički pothvat pri početnom priznavanju iskazuje po trošku, a njegova se knjigovodstvena vrijednost zatim povećava ili smanjuje da bi se iskazao udio ulagatelja u dobiti ili gubitku društva u koje se ulaže nakon datuma stjecanja. Uлагаčev udio u dobiti ili gubitku društva u koje se ulaže priznaje se u dobiti ili gubitku ulagatelja. Isplate udjela u dobiti primljene od društva u koje se ulaže umanjuju knjigovodstvenu vrijednost ulaganja. Usklađenja knjigovodstvene vrijednosti mogu biti nužna zbog promjena ulagateljeva razmjernog udjela u društvu u koje se ulaže koje proizlaze iz promjena ostale sveobuhvatne dobiti tog društva. Takve promjene uključuju i one koje proizlaze iz revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme te tečajnih razlika. Ulagatelj svoj udio u tim promjenama priznaje u svojoj ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*).

11. Priznavanje prihoda na temelju primljenih udjela u dobiti ne mora biti adekvatna mjera prihoda koje ulagatelj ostvari od svojeg ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat jer te raspodjele dobiti mogu biti tek neznatno povezane s uspješnošću pridruženog društva ili zajedničkog pothvata. Budući da ima zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj nad društvom u koje se ulaže, ulagatelj ima udio u uspješnosti pridruženog društva ili zajedničkog pothvata, a time i prinos na svoje ulaganje. Ulagatelj taj udio računovodstveno iskazuje u svojim proširenim financijskim izvještajima u koje uključuje svoj udio u dobiti ili gubitku društva u koje se ulaže. Stoga se primjenom metode udjela u izvještajima pruža više informacija o ulagateljevoj neto imovini te dobiti ili gubitku.
12. Ako postoje potencijalna glasačka prava ili druge izvedenice koje sadržavaju potencijalna glasačka prava, udio subjekta u dobiti ili gubitku pridruženog društva ili zajedničkog pothvata utvrđuje se isključivo na temelju postojećih vlasničkih udjela i ne odražava mogućnost izvršenja ili konverzije potencijalnih glasačkih prava i drugih izvedenica, osim ako se primjenjuje točka 13.
13. U nekim okolnostima je vlasništvo subjekta u biti rezultat transakcije koja mu trenutačno omogućuje prinose po osnovi vlasničkog udjela. U takvim okolnostima se dio koji se dodjeljuje subjektu utvrđuje uzimajući u obzir mogućnost izvršenja tih potencijalnih glasačkih prava i drugih izvedenica koji mu trenutačno omogućuju prinose.
14. MSFI 9 *Financijski instrumenti* ne primjenjuje se na udjele u pridruženim društvima i zajedničkim pothvatima koji se obračunavaju metodom udjela. Ako instrumenti koji sadržavaju potencijalna glasačka prava u biti trenutačno omogućuju prinose po osnovi vlasničkog udjela u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu, na te se instrumente MSFI 9 ne primjenjuje. U svim drugim slučajevima se instrumenti koji sadržavaju potencijalna glasačka prava u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu obračunavaju u skladu s MSFI-jem 9.
- 14.A Subjekt primjenjuje MSFI 9 i na druge financijske instrumente u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu na koje se ne primjenjuje metoda udjela. To uključuje dugoročne udjele koji su u biti dio subjektova neto ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat (vidjeti točku 38.). Subjekt na takve dugoročne udjele najprije primjenjuje MSFI 9, a tek zatim točke 38. i 40.–43. ovog Standarda. Pri primjeni MSFI-ja 9 subjekt ne uzima u obzir usklađenja knjigovodstvene vrijednosti dugoročnih udjela koja proizlaze iz primjene ovog Standarda.
15. Osim ako se u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja* ulaganje u pridruženo društvo ili zajednički pothvat u cijelosti ili djelomično klasificira kao namijenjeno prodaji, to se ulaganje, ili svaki zadržani udio u ulaganju koji nije klasificiran kao namijenjen prodaji, klasificira kao dugotrajna imovina.

PRIMJENA METODE UDJELA

16. Subjekt koji ima zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj nad društvom u koje se ulaže računovodstveno iskazuje svoje ulaganje u pridruženo društvo ili zajednički pothvat metodom udjela, osim ako to ulaganje ispunjava uvjete za izuzeće iz točaka 17.–19.

Izuzeća od primjene metode udjela

17. Subjekt na svoje ulaganje u pridruženo društvo ili zajednički pothvat ne mora primijeniti metodu udjela ako je taj subjekt matično društvo izuzeto od obveze sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja u skladu s područjem primjene izuzeća iz točke 4. podtočke (a) MSFI-ja 10 i u svim sljedećim slučajevima:
 - (a) subjekt je društvo kći u potpunom ili djelomičnom vlasništvu nekog drugog subjekta i svi njegovi drugi vlasnici, uključujući one koji inače nemaju pravo glasa, obaviješteni su da subjekt ne primjenjuje metodu udjela i tome se ne protive;
 - (b) dužničkim ili vlasničkim instrumentima subjekta ne trguje se na javnom tržištu (domaća ili inozemna burza ili izvanburzovno tržište, uključujući lokalna i regionalna tržišta);
 - (c) subjekt nije podnio niti je u postupku podnošenja svojih financijskih izvještaja komisiji za vrijednosne papire ili drugoj regulatornoj agenciji u svrhu izdavanja bilo koje klase instrumenata na javnom tržištu;

- (d) krajnje ili posredno matično društvo subjekta sastavlja financijske izvještaje dostupne javnosti koji su u skladu s MSFI-jima, u kojima su društva kćeri konsolidirana ili mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 10.
18. Ako ulaganje u pridruženo društvo ili zajednički pothvat drži izravno ili neizravno subjekt koji je organizacija poduzetničkog kapitala ili uzajamni fond, investicijski fond i sličan subjekt, uključujući fondove investicijskog osiguranja, subjekt može odlučiti ta ulaganja mjeriti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9. Primjer fonda investicijskog osiguranja je fond koji subjekt drži kao odnosne stavke za skupinu ugovor o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja. Za potrebe te odluke, govori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja. Subjekt tu odluku donosi zasebno za svako pridruženo društvo ili zajednički pothvat pri njihovu početnom priznavanju. (Vidjeti MSFI 17 *Ugovori o osiguranju* za pojmove koji se koriste u ovoj točki, a definirani su u tom standardu.)
19. Ako dio ulaganja subjekta u pridruženo društvo ili zajednički pothvat drži organizacija poduzetničkog kapitala ili uzajamni fond, investicijski fond ili sličan subjekt, uključujući fondove investicijskog osiguranja, subjekt može odlučiti taj dio ulaganja mjeriti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9, neovisno o tome ima li organizacija poduzetničkog kapitala ili uzajamni fond, investicijski fond ili sličan subjekt, uključujući fondove investicijskog osiguranja značajan utjecaj u tom dijelu ulaganja. Ako subjekt tako odluči, dužan je metodu udjela primijeniti na svaki preostali dio svojeg ulaganja u pridruženo društvo koji ne drži organizacija poduzetničkog kapitala ili uzajamni fond, investicijski fond ili sličan subjekt, uključujući fondove investicijskog osiguranja.

Klasifikacija u namijenjeno prodaji

20. Subjekt primjenjuje MSFI 5 na ulaganje ili dio ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat koji ispunjava kriterije za klasifikaciju u namijenjeno prodaji. Svaki zadržani dio ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat koji nije klasificiran kao namijenjen prodaji obračunava se metodom udjela sve do otuđenja dijela koji je klasificiran kao namijenjen prodaji. Subjekt nakon otuđenja svaki zadržani udio u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 9, osim zadržanog udjela i dalje ostaje pridruženo društvo ili zajednički pothvat, i subjekt u tom slučaju primjenjuje metodu udjela.
21. Ako ulaganje ili dio ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat koji je prethodno bio klasificiran kao namijenjen prodaji prestane ispunjavati kriterije za takvu klasifikaciju, obračunava se metodom udjela retroaktivno od datuma klasifikacije u namijenjeno prodaji. Financijske izvještaje za razdoblja nakon klasifikacije treba na odgovarajući način izmijeniti.

Prestanak primjene metode udjela

22. **Subjekt je dužan prestati primjenjivati metodu udjela od datuma na koji njegovo ulaganje prestane biti pridruženo društvo ili zajednički pothvat kako slijedi:**
- (a) ako ulaganje postane društvo kći, subjekt ga je dužan računovodstveno iskazati u skladu s MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije* i MSFI-jem 10;
- (b) ako je zadržani udio u bivšem ovisnom društvu ili zajedničkom pothvatu financijska imovina, subjekt ga je dužan mjeriti po fer vrijednosti. Smatra se da je fer vrijednost zadržanog udjela njegova fer vrijednost pri početnom priznavanju kao financijske imovine u skladu s MSFI-jem 9. Subjekt je dužan u dobiti ili gubitku priznati svaku razliku između:
- i. fer vrijednosti svakog zadržanog udjela i primitaka ostvarenih otuđenjem dijela udjela u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu i
 - ii. knjigovodstvene vrijednost ulaganja na datum prestanka primjene metode udjela;
- (c) ako subjekt prestane primjenjivati metodu udjela, dužan je sve iznose prethodno priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u vezi s tim ulaganjem računovodstveno iskazati po istoj osnovi koja bi bila propisana da je društvo u koje se ulaže izravno otuđilo povezanu imovinu ili povezane obveze.

23. Prema tome, ako se dobit ili gubitak prethodno priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti društva u koje se ulaže pri otuđenju povezane imovine ili povezanih obveza reklasificira u dobit ili gubitak, subjekt tu dobit ili gubitak reklasificira (kao reklasifikacijsko usklađenje) iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak nakon prestanka primjene metode udjela. Na primjer, ako pridruženo društvo ili zajednički pothvat ostvari kumulativne tečajne razlike koje se odnose na inozemno poslovanje i subjekt prestane primjenjivati metodu udjela, subjekt je dužan dobit ili gubitak prethodno priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u vezi s inozemnim poslovanjem reklasificirati u dobit ili gubitak.
24. **Ako ulaganje u pridruženo društvo postane ulaganje u zajednički pothvat ili ako ulaganje u zajednički pothvat postane ulaganje u pridruženo društvo, subjekt nastavlja primjenjivati metodu udjela i ne mjeri ponovno zadržani udio.**

Promjene vlasničkog udjela

25. Ako se vlasnički udio subjekta u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu smanji, a ulaganje se i dalje klasificira kao pridruženo društvo odnosno zajednički pothvat, subjekt dio dobitka ili gubitka koji je prethodno bio priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti po osnovi tog smanjenja vlasničkog udjela reklasificira u dobit ili gubitak ako se za taj dobitak ili gubitak ionako nalaže reklasifikacija u dobit ili gubitak pri otuđenju povezane imovine ili povezanih obveza.

Postupci metode udjela

26. Mnogi postupci koji su primjereni pri primjeni metode udjela slični su postupcima konsolidacije iz MSFI-ja 10. Osim toga, koncepti na kojima se temelje postupci računovodstvenog iskazivanja stjecanja društva kćeri uvršteni su i u računovodstvo stjecanja ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat.
27. Udio grupe u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu agregat je udjela matičnog društva i njegovih društava kćeri u tom pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu. Udjeli drugih pridruženih društava ili zajedničkih pothvata grupe u tu se svrhu zanemaruju. Ako pridruženo društvo ili zajednički pothvat ima društva kćeri, pridružena društva ili zajedničke pothvate, pri primjeni metode udjela uzimaju se u obzir dobit ili gubitak, ostala sveobuhvatna dobit i neto imovina koji su iskazani u financijskim izvještajima pridruženog društva ili zajedničkog pothvata (uključujući njihov udio u dobiti ili gubitku, ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i neto imovini njihovih pridruženih društava i zajedničkih pothvata) nakon svih usklađenja koja su potrebna u smislu primjene jedinstvenih računovodstvenih politika (vidjeti točke 35.–36.A).
28. Dobici i gubici koji proizlaze iz tzv. „upstream” i „downstream” transakcija između subjekta (uključujući njegova konsolidirana društva kćeri) i njegova pridruženog društva ili zajedničkog pothvata priznaju se u financijskim izvještajima subjekta samo do visine udjela nepovezanih ulagatelja u tom pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu. „Upstream” transakcije su npr. transakcije u kojima pridruženo društvo ili zajednički pothvat prodaje imovinu ulagatelju. „Downstream” transakcije su npr. transakcije u kojima ulagatelj prodaje ili prenosi imovinu svojem pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu. Ulagачev udio u dobitima ili gubicima pridruženog društva ili zajedničkog pothvata koji proizlaze iz tih transakcija se eliminiira.
29. Ako su „downstream” transakcije dokaz umanjenja neto utržive vrijednosti imovine koja se prodaje ili prenosi ili dokaz gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine, ulagatelj te gubitke u cijelosti priznaje. Ako su „upstream” transakcije dokaz umanjenja neto utržive vrijednosti imovine koja se kupuje ili dokaz gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine, ulagatelj priznaje svoj udio u tim gubicima.
30. Prijenos nenovčane imovine u pridruženo društvo ili zajednički pothvat u zamjenu za udio u vlasničkom kapitalu tog pridruženog društva ili zajedničkog pothvata obračunava se u skladu s točkom 28., osim ako ti prijenosi nemaju komercijalnog sadržaja u smislu tog pojma iz MRS-a 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*. Ako takav prijenos nema komercijalnog sadržaja, dobitak ili gubitak se smatra nerealiziranim i ne priznaje se osim ako se ne primjenjuje i točka 31. Takvi nerealizirani dobiti i gubici eliminiraju se u odnosu na ulaganje obračunato metodom udjela i ne iskazuju se kao odgođeni dobiti ili gubici u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju ili u njegovu izvještaju o financijskom položaju u kojima su ulaganja obračunata metodom udjela.
31. Ako subjekt uz udio u vlasničkom kapitalu pridruženog društva ili zajedničkog pothvata dobije i novčanu ili nenovčanu imovinu, dužan je u dobiti ili gubitku u cijelosti priznati dio dobitka ili gubitka iz prijenosa nenovčane imovine koji se odnosi na primljenu novčanu ili nenovčanu imovinu.

32. Ulaganje se obračunava metodom udjela od datuma na koji je postalo pridruženo društvo ili zajednički pothvat. Stjecanjem ulaganja, svaka razlika između troška ulaganja i udjela subjekta u neto fer vrijednosti utvrdive imovine i utvrdivih obveza društva u koje se ulaže obračunava se kako slijedi:
- (a) goodwill koji se odnosi na pridruženo društvo ili zajednički pothvat uključuje se u knjigovodstvenu vrijednost ulaganja. Amortizacija tog goodwilla nije dopuštena;
 - (b) svaki višak udjela subjekta u neto fer vrijednosti utvrdive imovine i utvrdivih obveza društva u koje se ulaže iznad troška ulaganja uključuje se u prihod prilikom utvrđivanja udjela subjekta u dobiti i gubitku pridruženog društva ili zajedničkog pothvata u razdoblju stjecanja ulaganja.

Nakon stjecanja se udio subjekta u dobiti ili gubitku pridruženog društva ili zajedničkog pothvata usklađuje da bi se obračunala npr. amortizacija imovine koja se može amortizirati na osnovi njezine fer vrijednosti na datum stjecanja. Slično se nakon stjecanja usklađuje i udio subjekta u dobiti ili gubitku pridruženog društva ili zajedničkog pothvata za gubitke od umanjenja vrijednosti goodwilla ili nekretnina, postrojenja i opreme.

33. **Subjekt pri primjeni metode udjela koristi najnovije dostupne financijske izvještaje pridruženog društva ili zajedničkog pothvata. Ako se kraj izvještajnog razdoblja subjekta i pridruženog društva ili zajedničkog pothvata razlikuje, pridruženo društvo ili zajednički pothvat za subjekt sastavlja financijske izvještaje s istim datumom na koji se sastavljaju financijski izvještaji subjekta, osim ako to nije izvedivo.**
34. **Ako se u skladu s točkom 33. financijski izvještaji pridruženog društva ili zajedničkog pothvata koji se koriste pri primjeni metode udjela sastavljaju na datum koji se razlikuje od datuma financijskih izvještaja subjekta, provode se usklađenja za učinke značajnih transakcija ili događaja iz razdoblja od tog datuma do datuma financijskih izvještaja subjekta. U svakom slučaju, razlika između kraja izvještajnog razdoblja ovisnog društva ili zajedničkog pothvata i kraja izvještajnog razdoblja subjekta ne smije biti više od tri mjeseca. Trajanje izvještajnih razdoblja i svaka razlika između kraja tih izvještajnih razdoblja moraju biti isti iz razdoblja u razdoblje.**
35. **Subjekt je dužan svoje financijske izvještaje sastavljati primjenjujući iste računovodstvene politike na slične transakcije i događaje u sličnim okolnostima.**
36. Osim u slučaju iz točke 36.A, ako pridruženo društvo ili zajednički pothvat primjenjuje računovodstvene politike koje se razlikuju od onih koje subjekt primjenjuje na slične transakcije i događaje u sličnim okolnostima, nužno je provesti usklađenja da bi se zajamčila sukladnost računovodstvenih politika pridruženog društva ili zajedničkog pothvata s računovodstvenim politikama subjekta ako subjekt pri primjeni metode udjela koristi financijske izvještaje pridruženog društva ili zajedničkog pothvata.
- 36.A Neovisno o zahtjevu iz točke 36., ako subjekt koji nije investicijski subjekt ima udio u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu koji jesu investicijski subjekt, subjekt može odlučiti da će pri primjeni metode udjela zadržati mjerenje fer vrijednosti koje to pridruženo društvo ili zajednički pothvat koji jesu investicijski subjekt primjenjuju na svoje udjele u društvima kćerima. Ta se odluka donosi zasebno za svako pridruženo društvo ili zajednički pothvat koji jesu investicijski subjekti, na (a) datum početnog priznavanja pridruženog društva ili zajedničkog pothvata koji jesu investicijski subjekti; (b) datum na koji pridruženo društvo ili zajednički pothvat postane investicijski subjekt ili (c) datum na koji pridruženo društvo ili zajednički pothvat koji jesu investicijski subjekti prvi put postane matično društvo, ovisno o tome koji je datum kasniji.
37. Ako pridruženo društvo ili zajednički pothvat imaju kumulativne povlaštene dionice koje ne drži subjekt, nego druge osobe i koje su klasificirane u vlasnički kapital, subjekt svoj udio u dobiti ili gubitku izračunava nakon usklađenja za dividende po tim dionicama, neovisno o tome jesu li dividende objavljene.
38. Ako je udio subjekta u gubicima pridruženog društva ili zajedničkog pothvata jednak ili veći od njegova udjela u njima, subjekt prestaje priznavati svoj udio u daljnjim gubicima. Udio u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu je knjigovodstvena vrijednost ulaganja u to pridruženo društvo ili zajednički pothvat utvrđena metodom udjela, zajedno s dugoročnim udjelima koji su u biti dio neto ulaganja subjekta u pridruženo društvo ili zajednički

pothvat. Na primjer, stavka čija namira nije ni planirana ni vjerojatna u doglednoj budućnosti u biti je proširenje ulaganja subjekta u to pridruženo društvo ili zajednički pothvat. Takve stavke uključuju povlaštene dionice i dugoročna potraživanja ili dugoročni krediti, ali ne uključuju potraživanja od kupaca, obveze prema dobavljačima ni dugoročna potraživanja za koje postoji odgovarajući kolateral, kao što su osigurani krediti. Gubici koji se priznaju primjenom metode udjela iznad ulaganja subjekta u redovne dionice primjenjuju se na druge komponente subjekta u udjelu u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu obrnutim redoslijedom prema redu prvenstva (tj. prioritet u postupku likvidacije).

39. Nakon što se udio subjekta smanji na nulu, iskazuju se dodatni gubici i priznaje se obveza samo do visine zakonskih ili izvedenih obveza subjekta ili plaćanja izvršenih u ime pridruženog društva ili zajedničkog pothvata. Ako pridruženo društvo ili zajednički pothvat naknadno iskaže dobit, subjekt svoj udio u toj dobiti počinje ponovno priznavati tek nakon što njegov udio u dobiti bude jednak udjelu u nepriznatim gubicima.

Gubici od umanjenja vrijednosti

40. Nakon primjene metode udjela, uključujući priznavanje gubitaka pridruženog društva ili zajedničkog pothvata u skladu s točkom 38., subjekt primjenjuje točke 41.A–41.C kako bi utvrdio postoje li objektivni dokazi umanjenja vrijednosti njegova neto ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat.

41. [Brisano]

- 41.A Vrijednost neto ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat umanjuje se i nastaju gubici od umanjenja vrijednosti samo i jedino ako postoje objektivni dokazi umanjenja vrijednosti koje proizlazi iz jednog ili više događaja nakon početnog priznavanja neto ulaganja („događaj gubitka”), a taj događaj (ili događaji) gubitka utječe na procijenjene buduće novčane tokove od neto ulaganja koji se mogu pouzdano procijeniti. Katkad nije moguće utvrditi jedan, zasebni događaj koji je uzrok umanjenja vrijednosti. Umanjenje vrijednosti obično je posljedica skupnog učinka nekoliko događaja. Očekivani gubici zbog budućih događaja, neovisno o vjerojatnosti, ne priznaju se. Objektivni dokazi umanjenja vrijednosti neto ulaganja uključuju odgovarajuće podatke koje subjekt zamijeti o sljedećim događajima gubitka:

- (a) značajne financijske poteškoće pridruženog društva ili zajedničkog pothvata;
- (b) povreda ugovora, kao što su nastanak statusa neispunjavanja obveza ili zakašnjelo plaćanje pridruženog društva ili zajedničkog pothvata;
- (c) subjekt iz gospodarskih ili pravnih razloga povezanih s financijskim poteškoćama pridruženog društva ili zajedničkog pothvata dodijeli koncesiju pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu, što u protivnom ne bi učinio;
- (d) vjerojatnost pokretanja stečaja ili drugog oblika financijske reorganizacije pridruženog društva ili zajedničkog pothvata ili
- (e) nestanak aktivnoga tržišta za neto ulaganja zbog financijskih poteškoća pridruženog društva ili zajedničkog pothvata.

- 41.B Nestanak aktivnoga tržišta zbog prestanka javnog trgovanja vlasničkim ili financijskim instrumentima pridruženog društva ili zajedničkog pothvata nije dokaz umanjenja vrijednosti. Pad kreditnog rejtinga pridruženog društva ili zajedničkog pothvata ili pad fer vrijednosti pridruženog društva ili zajedničkog pothvata nisu sami po sebi dokaz umanjenja vrijednosti, iako mogu biti dokaz umanjenja vrijednosti ako se razmatraju zajedno s drugim dostupnim podacima.

- 41.C Osim događaja iz točke 41.A., objektivni dokazi umanjenja vrijednosti neto ulaganja u vlasničke instrumente pridruženog društva ili zajedničkog pothvata uključuju informacije o važnim promjenama s negativnim učinkom koje su se pojavile u tehnološkom, tržišnom, ekonomskom ili pravnom okruženju u kojem posluju pridruženo društvo ili zajednički pothvat i upućuju na to da se trošak ulaganja u vlasnički instrument možda neće moći nadoknaditi. Značajan ili dugotrajniji pad fer vrijednosti ulaganja u vlasnički instrument ispod njegova troška također je objektivni dokaz umanjenja vrijednosti.

42. Budući da se goodwill koji je dio knjigovodstvene vrijednosti neto ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat zasebno ne priznaje, ne podliježe ni zasebnoj provjeri umanjnja vrijednosti u skladu sa zahtjevima za provjeru umanjnja vrijednosti goodwilla iz MRS-a 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*. Umjesto toga, ukupna knjigovodstvena vrijednost ulaganja podliježe provjeri umanjnja vrijednosti u skladu s MRS-om 36 kao jedna stavka imovine tako što se uspoređi njezin nadoknadivi iznos (vrijednost u upotrebi ili fer vrijednost, umanjena za troškove otuđenja, ovisno o tome koja je viša) i njezina knjigovodstvena vrijednost kad god pri primjeni točaka 41.A–41.C ima naznaka mogućeg umanjnja vrijednosti neto ulaganja. Gubitak od umanjnja vrijednosti koji se priznaje u takvim okolnostima ne raspoređuje se na imovinu, uključujući goodwill, koja je dio knjigovodstvene vrijednosti neto ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat. Stoga se poništenje tog gubitka od umanjnja vrijednosti priznaje u skladu s MRS-om 36 u visini naknadnog povećanja nadoknadivog iznosa neto ulaganja. Kad utvrđuje vrijednost neto ulaganja u upotrebi, subjekt procjenjuje:
- (a) svoj udio u sadašnjoj vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova koji se očekuju od pridruženog društva ili zajedničkog pothvata, uključujući novčane tokove iz njihova poslovanja i primitke od konačnog otuđenja ulaganja ili
 - (b) sadašnju vrijednost procijenjenih budućih novčanih tokova koji se očekuju od primljenih dividendi na ulaganja i konačnog otuđenja ulaganja.

Ako se primjenjuju odgovarajuće pretpostavke, isti se rezultat dobije objema metodama.

43. Nadoknadivi iznos ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat procjenjuje se za svako pridruženo društvo ili zajednički pothvat, osim ako pridruženo društvo ili zajednički pothvat ne ostvaruju novčane priljeve stalnom upotrebom koji su uvelike neovisni o ostaloj imovini subjekta.

ODVOJENI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI

44. Ulaganje u pridruženo društvo ili zajednički pothvat obračunava se u odvojenim financijskim izvještajima subjekta u skladu s točkom 10. MRS-a 27 (kako je izmijenjen 2011.).

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

45. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti i istovremeno primijeniti MSFI 10, MSFI 11 *Zajednički poslovi*, MSFI 12 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima* i MRS 27 (kako je izmijenjen 2011.).
- 45.A MSFI-jem 9 objavljenim u srpnju 2014. izmijenjene su točke 40.–42. i dodane su točke 41.A–41.C. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 45.B Dokumentom *Metoda udjela u odvojenim financijskim izvještajima* (izmjene MRS-a 27), objavljenim u kolovozu 2014., izmijenjena je točka 25. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 45.D Dokumentom *Investicijski subjekti: primjena iznimke od obveze konsolidacije* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 28), objavljenim u prosincu 2014., izmijenjene su točke 17., 27. i 36. i dodana je točka 36.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 45.E Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2014.–2016.*, objavljenim u prosincu 2016., izmijenjene su točke 18. i 36.A. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2018. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

- 45.F MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjena je točka 18. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
- 45.G Dokumentom *Dugoročni udjeli u pridruženim društvima i zajedničkim pothvatima*, objavljenim u listopadu 2017., dodana je točka 14.A i brisana je točka 41. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 na godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma, osim kako je navedeno u točkama 45.H–45.K. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene počne primjenjivati ranije, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 45.H Subjekt koji istodobno prvi put primjeni izmjene iz točke 45.G i MSFI 9 dužan je prijelazne odredbe iz MSFI-ja 9 primijeniti na dugoročne udjele iz točke 14.A.
- 45.I Subjekt koji izmjene iz točke 45.G prvi put primijeni nakon prve primjene MSFI-ja 9 dužan je na dugoročne udjele primijeniti prijelazne odredbe iz MSFI-ja 9 neophodne za primjenu zahtjeva iz točke 14.A. U tu svrhu, upućivanja na datum prve primjene iz MSFI-ja 9 treba čitati kao upućivanja na početak godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje te izmjene (datum prve primjene tih izmjena). Subjekt nije zbog primjene tih izmjena dužan prepraviti prethodna razdoblja. Subjekt može prepraviti prethodna razdoblja samo ako je to moguće bez novijih saznanja.
- 45.J Pri prvoj primjeni izmjena iz točke 45.G subjekt koji primjenjuje privremeno izuzeće od MSFI-ja 9 u skladu s MSFI-jem 4 *Ugovori o osiguranju* nije zbog primjene tih izmjena dužan prepraviti prethodna razdoblja. Subjekt može prepraviti prethodna razdoblja samo ako je to moguće bez novijih saznanja.
- 45.K Ako subjekt ne prepravi prethodna razdoblja primjenjujući točku 45.I ili 45.J, na datum prve primjene izmjena dužan je u početnoj zadržanoj dobiti (ili drugoj komponenti vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) priznati svaku razliku između:
- (a) prethodne knjigovodstvene vrijednosti dugoročnih udjela iz točke 14.A na taj datum i
 - (b) knjigovodstvene vrijednosti tih dugoročnih udjela na taj datum.

Upućivanja na MSFI 9

46. Ako subjekt primjenjuje ovaj Standard, ali još ne primjenjuje MSFI 9, svako upućivanje na MSFI 9 treba čitati kao upućivanje na MRS 39.

POVLAČENJE MRS-a 28 (iz 2003.)

47. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 28 *Ulaganja u pridružena društva* (kako je revidiran 2003.).

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 29

Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima ⁽¹³⁾

PODRUČJE PRIMJENE

1. **Ovaj se Standard primjenjuje na financijske izvještaje, uključujući konsolidirane financijske izvještaje, svih subjekata čija je funkcijska valuta valuta hiperinflacijskog gospodarstva.**
2. U hiperinflacijskom gospodarstvu nije korisno izvještavati o poslovnim rezultatima i financijskom položaju u domaćoj valuti bez prepravljavanja financijskih izvještaja. Novac gubi kupovnu moć takvom brzinom da bi bilo pogrešno uspoređivati iznose transakcija i drugih događaja iz različitog vremena, čak i u istom obračunskom razdoblju.
3. Ovim se Standardom ne utvrđuje apsolutna stopa inflacije zbog koje se smatra da nastupa hiperinflacija. Prepravljavanje financijskih izvještaja u skladu s ovim Standardom temelji se na prosudbi. Na hiperinflaciju ukazuju obilježja gospodarskog okruženja u zemlji, koja među ostalim uključuju sljedeće:
 - (a) stanovništvo svoje bogatstvo radije čuva u nenovčanoj imovini ili nekoj razmjerno stabilnoj stranoj valuti. Iznosi u domaćoj valuti odmah se ulažu da se održi kupovna moć;
 - (b) stanovništvo ne promatra novčane iznose u smislu domaće valute, već u smislu neke razmjerno stabilne strane valute. I cijene mogu biti izražene u toj valuti;
 - (c) prodaja i kupnja na kredit odvijaju se po cijenama kojima se nadoknađuje očekivani gubitak kupovne moći za vrijeme trajanja kredita, čak i ako je to razdoblje kratko;
 - (d) kamate, plaće i cijene vezane su uz indeks cijena i
 - (e) kumulativna trogodišnja stopa inflacije približava se ili premašuje 100 %.
4. Preporuča se da svi subjekti koji izvještavaju u valuti istog hiperinflacijskog gospodarstva primjenjuju ovaj Standard od istog datuma. No, ovaj se Standard primjenjuje na financijske izvještaje subjekta od početka izvještajnog razdoblja u kojem je utvrdio pojavu hiperinflacije u zemlji u čijoj valuti izvještava.

PREPRAVLJANJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA

5. Promjene cijena tijekom vremena posljedica su raznih specifičnih ili općih političkih, ekonomskih i socijalnih čimbenika. Specifični čimbenici, kao što su promjene ponude i potražnje te tehnološke promjene, mogu neovisno jedno od drugoga uzrokovati značajan porast ili smanjenje pojedinačnih cijena. Osim toga, opći čimbenici mogu dovesti do promjena opće razine cijena, a time i do promjene opće kupovne moći novca.
6. Subjekti koji financijske izvještaje sastavljaju na računovodstvenoj osnovi povijesnog troška čine to neovisno o promjenama opće razine cijena ili porasta cijena pojedine priznate imovine ili priznatih obveza. Iznimke su imovina i obveze koje je subjekt dužan ili je odlučio mjeriti po fer vrijednosti. Na primjer, nekretnine, postrojenja i oprema mogu se revalorizirati po fer vrijednosti, dok se biološka imovina u pravilu obvezno mjeri po fer vrijednosti. Neki subjekti, međutim, prezentiraju financijske izvještaje koji se temelje na pristupu tekućeg troška koji odražava učinke promjena specifičnih cijena imovine koju drže.

⁽¹³⁾ Odbor je u dokumentu *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenio terminologiju koja se koristi u MRS-u 29 radi usklađenja s ostalim MSFI-jima kako slijedi: (a) izraz „tržišna vrijednost” izmijenjen je u „fer vrijednost” i (b) izrazi „rezultati poslovanja” i „neto dobit” izmijenjeni su u „dobit ili gubitak”.

7. U hiperinflacijskom gospodarstvu financijski izvještaji su korisni samo ako su iskazani u mjernoj jedinici koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja, neovisno o tome sastavljaju li se prema načelu povijesnog ili tekućeg troška. Stoga se ovaj Standard primjenjuje na financijske izvještaje subjekata koji izvještavaju u valuti hiperinflacijskog gospodarstva. Nije dopušteno prezentiranje informacija propisanih ovim Standardom u obliku dodatka neprepravljenim financijskim izvještajima. Osim toga, ne preporuča se zasebno prezentiranje financijskih izvještaja prije prepravljanja.
8. Financijski izvještaji subjekta čija je funkcijska valuta valuta hiperinflacijskog gospodarstva, neovisno o tome sastavljaju li se prema načelu povijesnog ili tekućeg troška, iskazuju se primjenom mjerne jedinice koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja. Odgovarajući iznosi za prethodno razdoblje propisani MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.) i sve informacije o ranijim razdobljima također se iskazuju primjenom mjerne jedinice koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja. U svrhu prezentiranja usporednih iznosa u različitoj izvještajnoj valuti primjenjuju se točka 42. podtočka (b) i točka 43. MRS-a 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta*.
9. **Dobitak ili gubitak od neto novčane pozicije uključuju se u dobit ili gubitak i objavljuju odvojeno.**
10. Na prepravljanje financijskih izvještaja u skladu s ovim Standardom primjenjuju se određeni postupci i prosudba. Dosljedna primjena tih postupaka i prosudbi iz razdoblja u razdoblje važniji su od potpune točnosti dobivenih iznosa uključenih u prepravljene financijske izvještaje.

Financijski izvještaji prema načelu povijesnog troška

Izveštaj o financijskom položaju

11. Iznosi u izvještaju o financijskom položaju koji još nisu iskazani u mjernoj jedinici koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja prepravljaju se primjenom općeg indeksa cijena.
12. Novčane stavke se ne prepravljaju jer su već iskazane u novčanoj jedinici koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja. Novčane stavke su novac koji se drži i stavke potraživanja ili obveza u novcu.
13. Imovina i obveze koji su ugovorno vezani uz promjene cijena, kao što su indeksirane obveznice i zajmovi, usklađuju se u skladu s ugovorom kako bi se na kraju izvještajnog razdoblja mogli utvrditi nepodmireni iznosi. Te se stavke u prepravljenom izvještaju o financijskom položaju iskazuju u tom usklađenom iznosu.
14. Sva druga imovina i obveze su nenovčane stavke. Neke nenovčane stavke iskazuju se u tekućim iznosima na kraju izvještajnog razdoblja, kao što su neto utrživa vrijednost i fer vrijednost, tako da se one ne prepravljaju. Sva druga nenovčana imovina i obveze se prepravljaju.
15. Većina nenovčanih stavki iskazuje se po trošku ili trošku umanjenom za amortizaciju; stoga se one iskazuju u tekućim iznosima na datum stjecanja. Prepravljene trošak ili trošak umanjen za amortizaciju svake stavke utvrđuje se tako što se na njezin povijesni trošak i akumuliranu amortizaciju primijenit promjena općeg indeksa cijena od datuma stjecanja do kraja izvještajnog razdoblja. Na primjer, nekretnine, postrojenja i oprema, zalihe sirovina i trgovačke robe, goodwill, patenti, zaštitni znakovi i slična imovina prepravljaju se od datuma nabave. Zalihe nedovršenih i gotovih proizvoda prepravljaju se od datuma nastanka troškova nabave i konverzije.
16. Podrobna evidencija datuma stjecanja stavki nekretnina, postrojenja i opreme u nekim slučajevima nije dostupna ili ih nije moguće procijeniti. U tim rijetkim slučajevima se u razdoblju prve primjene ovog Standarda može primijeniti neovisna stručna procjena vrijednosti stavki kao osnova za njihovo prepravljanje.

17. Opći indeks cijena možda nije dostupan za razdoblja za koja se ovim Standardom nalaže prepravljanje stavki nekretnina, postrojenja i opreme. U tim slučajevima se može primijeniti procjena koja se npr. temelji na kretanjima tečaja između funkcijske valute i neke razmjerno stabilne strane valute.
18. Neke nenovčane stavke iskazuju se u tekućim iznosima na datume koji nisu datum stjecanja ili datum izvještaja o financijskom položaju, npr. nekretnine, postrojenja i oprema koji su bili revalorizirani na neki raniji datum. U tim se slučajevima knjigovodstvena vrijednost prepravlja od datuma revalorizacije.
19. Prepravljeni iznos nenovčane stavke umanjuje se u skladu s odgovarajućim MSFI-jem ako je veći od njezina nadoknadivog iznosa. Na primjer, prepravljeni iznos nekretnina, postrojenja i opreme, goodwilla, patenata i zaštitnih znakova smanjuje se do nadoknadivog iznosa, a prepravljeni iznosi zaliha smanjuju se na neto nadoknadivu vrijednost.
20. Društvo u koje se ulaže koje se obračunava metodom udjela može izvještavati u valuti hiperinflacijskog gospodarstva. Izvještaj o financijskom položaju i izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti takvog društva u koje se ulaže prepravlja se u skladu s ovim Standardom kako bi se izračunao udio ulagatelja u njegovoj neto imovini i dobiti ili gubitku. Prepravljeni financijski izvještaji društva u koje se ulaže koji su iskazani u stranoj valuti preračunavaju se po zaključnim tečajevima.
21. Učinak inflacije obično se priznaje u troškovima zaduživanja. Nije primjereno prepravljati kapitalne rashode financirane zaduživanjem i kapitalizirati taj dio troškova zaduživanja kojim se kompenzira inflacija u istom razdoblju. Taj dio troškova zaduživanja priznaje se kao rashod u razdoblju u kojem su troškovi nastali.
22. Subjekt može steći imovinu aranžmanom koji mu dopušta odgodu plaćanja bez izričitih troškova kamata. Ako je neizvedivo pripisati iznos kamata, takva se imovina prepravlja od datuma plaćanja, a ne od datuma nabave.
23. [Brisano]
24. Na početku razdoblja prve primjene ovog Standarda komponente vlasničkog kapitala, osim zadržane dobiti i revalorizacijske rezerve, prepravljaju se primjenom općeg indeksa cijena od datuma unosa tih komponenti ili datuma njihova nastanka na neki drugi način. Eliminiraju se revalorizacijske rezerve nastale u prethodnim razdobljima. Prepravljena zadržana dobit dobiva se iz svih ostalih iznosa u prepravljenom izvještaju o financijskom položaju.
25. Na kraju prvog razdoblja i u narednim razdobljima sve komponente vlasničkog kapitala prepravljaju se primjenom općeg indeksa cijena od početka razdoblja ili od datuma unosa, ovisno o tome koji je datum kasniji. Kretanja vlasničkog kapitala za razdoblje objavljuju se u skladu s MRS-om 1.

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

26. Ovim se Standardom nalaže da se sve stavke u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti iskazuju u mjernoj jedinici koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja. Stoga je sve iznose potrebno prepraviti tako da se primijeni promjena općeg indeksa cijena od datuma na koje su stavke prihoda i rashoda bile početno iskazane u financijskim izvještajima.

Dobitak ili gubitak od neto novčane pozicije

27. Subjekt koji u vrijeme inflacije ima više novčane imovine nego novčanih obveza gubi kupovnu moć, a subjekt koji ima više novčanih obveza nego novčane imovine stječe kupovnu moć u mjeri u kojoj imovina i obveze nisu povezane s razinom cijena. Taj dobitak ili gubitak od neto novčane pozicije je razlika koja proizlazi iz prepravljanja nenovčane imovine, vlasničkog kapitala i stavki u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti te usklađenja indeksirane imovine i obveza. Dobitak ili gubitak mogu se procijeniti primjenom promjena općeg indeksa cijena na ponderirani prosjek razlike između novčane imovine i novčanih obveza za razdoblje.

28. Dobitak ili gubitak od neto novčane pozicije uključuje se u dobit ili gubitak. Usklađenje imovine i obveza koje su sporazumom povezane s promjenama cijena provedeno u skladu s točkom 13. prebija se s dobitkom ili gubitkom od neto novčane pozicije. Druge stavke prihoda i rashoda, kao što su kamatni prihodi i rashodi i tečajne razlike koje se odnose na uložena ili posuđena sredstva također su povezane s neto novčanom pozicijom. Iako se takve stavke objavljuju odvojeno, korisno ih je u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti iskazati zajedno s dobitkom ili gubitkom od neto novčane pozicije.

Financijski izvještaji prema načelu tekućeg troška

Izvještaj o financijskom položaju

29. Stavke iskazane po tekućem trošku ne prepravljaju se jer su već iskazane u mjernoj jedinici koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja. Druge se stavke u izvještaju o financijskom položaju prepravljaju u skladu s točkama 11.–25.

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

30. U izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti po tekućem trošku prije prepravljanja obično se iskazuju tekući troškovi u vrijeme nastanka odnosnih transakcija ili događaja. Troškovi prodaje i amortizacija iskazuju se po tekućim troškovima u vrijeme potrošnje; troškovi prodaje i drugi troškovi iskazuju se u njihovim novčanim iznosima kad su nastali. Stoga je sve iznose potrebno prepraviti u mjernu jedinicu koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja primjenom općeg indeksa cijena.

Dobitak ili gubitak od neto novčane pozicije

31. Dobitak ili gubitak od neto novčane pozicije obračunavaju se u skladu s točkama 27. i 28.

Porezi

32. Zbog prepravljanja financijskih izvještaja u skladu s ovim Standardom mogu nastati razlike između knjigovodstvene vrijednosti pojedine imovine i obveza u izvještaju o financijskom položaju i njihovih poreznih osnovica. Te se razlike obračunavaju u skladu s MRS-om 12 *Porez na dobit*.

Izvještaj o novčanim tokovima

33. Ovim se Standardom nalaže da se sve stavke u izvještaju o novčanim tokovima iskazuju u mjernoj jedinici koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja.

Odgovarajući iznosi

34. Odgovarajući iznosi za prethodno izvještajno razdoblje, neovisno o tome jesu li dobiveni prema načelu povijesnog ili tekućeg troška, prepravljaju se primjenom općeg indeksa cijena tako da su usporedivi financijski izvještaji prezentiraju u mjernoj jedinici koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja. Informacije koje se objavljuju o ranijem razdoblju također se iskazuju u mjernoj jedinici koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja. Za potrebe iskazivanja usporednih iznosa u različitoj prezentacijskoj valuti primjenjuju se točka 42. podtočka (b) i točka 43. MRS-a 21.

Konsolidirani financijski izvještaji

35. Matično društvo koje izvještava u valuti hiperinflacijskog gospodarstva može imati društva kćeri koja također izvještavaju u valutama hiperinflacijskih gospodarstava. Financijske izvještaje takvih društava kćeri potrebno je prepraviti primjenom općeg indeksa cijena u zemlji u čijoj se valuti izvještava prije uključivanja tih izvještaja u konsolidirane financijske izvještaje matičnog društva. Ako je takvo društvo kći inozemno društvo kći, njegovi prepravljani financijski izvještaji preračunavaju se po zaključnom tečaju. Na financijske izvještaje društava kćeri koja ne izvještavaju u valutama hiperinflacijskog gospodarstva primjenjuje se MRS 21.

36. Ako se konsolidiraju financijski izvještaji s različitim krajem izvještajnog razdoblja, sve je stavke, novčane i nenovčane, potrebno prepraviti u mjernu jedinicu koja vrijedi na datum konsolidiranih financijskih izvještaja.

Odabir i primjena općeg indeksa cijena

37. Za prepravljanje financijskih izvještaja u skladu s ovim Standardom nalaže se primjena općeg indeksa cijena koji odražava promjene opće kupovne moći. Poželjno je da svi subjekti koji izvještavaju u valuti istog gospodarstva primjenjuju isti indeks.

GOSPODARSTVA KOJA PRESTANU BITI HIPERINFLACIJSKA

38. Ako gospodarstvo prestane biti hiperinflacijsko i subjekt prestane sastavljati i prezentirati financijske izvještaje u skladu s ovim Standardom, subjekt iznose iskazane u mjernoj jedinici koja je vrijedila na kraju prethodnog izvještajnog razdoblja koristi kao osnovicu za knjigovodstvene vrijednosti u svojim narednim financijskim izvještajima.

OBJAVLJIVANJA

39. Objavljuju se sljedeće informacije:

- (a) činjenica da su financijski izvještaji i odgovarajući iznosi za prethodna razdoblja prepravljani za promjene opće kupovne moći funkcijske valute i stoga su iskazani u mjernoj jedinici koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja;
 - (b) jesu li financijski izvještaji sastavljeni prema načelu povijesnog ili tekućeg troška i
 - (c) vrstu i razinu indeksa cijena na kraju izvještajnog razdoblja te kretanje indeksa u tekućem i prethodnom izvještajnom razdoblju.
40. Objave informacija koje se nalažu ovim Standardom potrebne su kako bi se objasnila osnovica za obračun učinaka inflacije u financijskim izvještajima. Svrha im je i da pruže dodatne informacije potrebne za razumijevanje te osnovice i dobivenih iznosa.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

41. Ovaj Standard stupa na snagu i primjenjuje se na financijske izvještaje za razdoblja koja su započela 1. siječnja 1990. ili nakon tog datuma.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 32

Financijski instrumenti: prezentiranje

CILJ

1. [Brisano]
2. Cilj je ovog Standarda utvrditi načela za prezentiranje financijskih instrumenata kao obveza ili vlasničkog kapitala te za prijebor financijske imovine i financijskih obveza. Primjenjuje se na klasifikaciju financijskih instrumenata, iz perspektive izdavatelja, na financijsku imovinu, financijske obveze i vlasničke instrumente, klasifikaciju pripadajućih kamata, dividendi, gubitaka i dobitaka te okolnosti u kojima se financijska imovina i financijske obveze prebijaju.
3. Načela iz ovog Standarda dopunjuju načela za priznavanje i mjerenje financijske imovine i financijskih obveza iz MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti* te za objavljivanje informacija o njima iz MSFI-ja 7 *Financijski instrumenti: objavljivanje*.

PODRUČJE PRIMJENE

4. Ovaj Standard primjenjuju svi subjekti na sve vrste financijskih instrumenta, osim na:

- (a) udjele u društvima kćerima, pridruženim društvima ili zajedničkim pothvatima koji se obračunavaju u skladu s MSFI-jem 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*, MRS-om 27 *Odvojeni financijski izvještaji* ili MRS-om 28 *Udjeli u pridruženim društvima i zajedničkim pothvatima*. Međutim, u nekim se slučajevima MSFI-jem 10, MRS-om 27 ili MRS-om 28 subjektu nalaže ili dopušta da udio u društvu kćeri, pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu obračuna primjenom MSFI-ja 9; u tim slučajevima subjekti primjenjuju zahtjeve iz ovog Standarda. Subjekti primjenjuju ovaj Standard i na sve izvedenice povezane s udjelima u društvima kćerima, pridruženim društvima ili zajedničkim pothvatima;
- (b) prava i obveze poslodavaca u planovima primanja zaposlenih, na koje se primjenjuje MRS 19 *Primanja zaposlenih*;
- (c) [Brisano]
- (d) ugovore o osiguranju, kako su definirani u MSFI-ju 17 *Ugovori o osiguranju* ili ugovore o osiguranju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja koji su obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 17. Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na:
 - i. izvedenice ugrađene u ugovore o osiguranju koji su obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 17 ako se MSFI-jem 9 subjektu nalaže njihovo odvojeno računovodstveno iskazivanje;
 - ii. komponente ulaganja odvojene od ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17, ako se MSFI-jem 17 nalaže takvo odvajanje, osim ako je odvojena komponenta ulaganja ugovor o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja obuhvaćen područjem primjene MSFI-ja 17;
 - iii. prava i obveze izdavatelja koja proizlaze iz ugovora o osiguranju koji odgovaraju definiciji ugovora o financijskom jamstvu ako izdavatelj pri priznavanju i mjerenju tih ugovora primjenjuje MSFI 9. Međutim, izdavatelj je dužan primjenjivati MSFI 17 ako u skladu s točkom 7. podtočkom (e) MSFI-ja 17 odluči pri priznavanju i mjerenju tih ugovora primjenjivati MSFI 17;
 - iv. prava i obveze subjekta koji su financijski instrumenti koji proizlaze iz ugovora o kreditnim karticama ili sličnih ugovora o kreditnim ili platnim aranžmanima, koje subjekt izdaje i koji odgovaraju definiciji ugovora o osiguranju ako subjekt na ta prava i obveze primjenjuje MSFI 9 u skladu s točkom 7. podtočkom (h) MSFI-ja 17 i točkom 2.1. podtočkom (e) alinejom iv. MSFI-ja 9;

- v. **prava i obveze subjekta koji su financijski instrumenti koji proizlaze iz ugovora o osiguranju koje subjekt izdaje i koji ograničavaju naknadu za osigurane događaje na iznos koji je inače potreban za namirenje obveze ugovaratelja osiguranja stvorene ugovorom ako subjekt u skladu s točkom 8.A MSFI-ja 17 odluči na takve ugovore, primjenjivati MSFI 9 umjesto MSFI-ja 17;**

(e) [brisano]

- (f) **financijske instrumente, ugovore i obveze koji proizlaze iz transakcije plaćanja na temelju dionica na koje se primjenjuje MSFI 2 Plaćanje na temelju dionica, s iznimkom:**

i. **ugovora iz područja primjene točaka 8.–10. ovog Standarda na koje se primjenjuje ovaj Standard;**

ii. **točaka 33. i 34. ovog Standarda, koje se primjenjuju na trezorske dionice koje su kupljene, prodane ili poništene u vezi s planovima dioničkih opcija za zaposlenike, planovima kupnje dionica za zaposlenike i svim drugim aranžmanima o plaćanju na temelju dionica.**

5.–7. [Brisano]

8. Ovaj se Standard primjenjuje na ugovore o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke koji se mogu namiriti u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata, kao da su ugovori financijski instrumenti, uz iznimku ugovora koji su sklopljeni i koji i teku u svrhu primitka ili isporuke nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili upotrebi. Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na ugovore za koje subjekt odredi da se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 2.5. MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*.

9. Ugovor o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke može se namiriti na razne načine, neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata. To uključuje sljedeće:

(a) odredbama ugovora svakoj je stranci dopušteno je neto namira u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata;

(b) mogućnost neto namire u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata nije izričito utvrđena uvjetima ugovora, ali subjekt obično slične ugovore namiruje neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata (ugovorima o prijeboju s drugom strankom ugovora ili prodajom ugovora prije njegova izvršenja ili isteka);

(c) subjekt u sličnim ugovorima obično preuzme predmet ugovora i proda ga u kratkom roku nakon isporuke da bi ostvario dobit od kratkoročnih fluktuacija cijene ili trgovačke marže i

(d) nefinancijska stavka koja je predmet ugovora može se brzo konvertirati u novac.

Ugovor na koji se primjenjuje podtočka (b) ili (c) ne sklapa se u svrhu primitka ili isporuke nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili upotrebi te je stoga obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda. Drugi ugovori na koje se primjenjuje točka 8. ocjenjuju se da bi se odredilo jesu li sklopljeni i teku li u svrhu primitka ili isporuke nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili upotrebi te jesu li stoga obuhvaćeni područjem primjene ovog Standarda.

10. Pisana opcija kupnje ili prodaje nefinancijske stavke koja se može namiriti neto u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata u skladu s točkom 9. podtočkom (a) ili (d) obuhvaćena je područjem primjene ovog Standarda. Takav se ugovor ne može sklopiti u svrhu primitka ili isporuke nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili upotrebi.

DEFINICIJE (VIDJETI I TOČKE AG3–AG23)

11. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Financijski instrument je svaki ugovor iz kojeg za jednog subjekta proizlazi financijska imovina, a za drugog financijska obveza ili vlasnički instrument.

Financijska imovina je svaka imovina koja je:

(a) novac;

(b) vlasnički instrument drugog subjekta;

(c) ugovorno pravo na:

i. primitak novca ili druge financijske imovine od drugog subjekta ili

ii. razmjenu financijske imovine ili financijskih obveza s drugim subjektom pod uvjetima koji su potencijalno povoljni za subjekt ili

(d) ugovor koji će se namiriti ili se može namiriti vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta i koji:

i. nije izvedenica za koju subjekt jest ili može biti dužan primiti promjenjivi broj vlastitih vlasničkih instrumenata ili

ii. jest izvedenica koja će se namiriti ili se može namiriti na neki drugi način umjesto razmjenom fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. U tu svrhu vlastiti vlasnički instrumenti subjekta ne uključuju instrumente s opcijom prodaje koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu s točkama 16.A i 16.B, instrumente koji subjektu nameću obvezu isporuke drugoj strani potpuno proporcionalnog udjela u neto imovini subjekta samo u postupku likvidacije i koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu s točkama 16.C i 16.D, niti instrumente koji su ugovori o budućem primitku ili budućoj isporuci vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta.

Financijska obveza je svaka obveza koja je:

(a) ugovorna obveza:

i. isporuke novca ili druge financijske imovine drugom subjektu ili

ii. razmjene financijske imovine ili financijskih obveza s drugim subjektom pod uvjetima koji su potencijalno nepovoljni za subjekt ili

(b) ugovor koji će se namiriti ili se može namiriti vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta i koji:

- i. nije izvedenica za koju subjekt jest ili može biti dužan isporučiti promjenjivi broj vlastitih vlasničkih instrumenata ili
- ii. jest izvedenica koja će se namiriti ili se može namiriti na neki drugi način umjesto razmjenom fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine za fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. U tu svrhu, prava, opcije ili varanti kojima se stječe fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta za fiksni iznos u nekoj valuti jesu vlasnički instrumenti ako subjekt svim svojim postojećim vlasnicima ponudi potpuno proporcionalna prava, opcije ili varante iste klase iz vlastitih neizvedenih vlasničkih instrumenata. Isto tako, u tu svrhu vlastiti vlasnički instrumenti subjekta ne uključuju instrumente s opcijom prodaje koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu s točkama 16.A i 16.B, instrumente koji subjektu nameću obvezu isporuke drugoj strani potpuno proporcionalnog udjela u neto imovini subjekta samo u postupku likvidacije i koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu s točkama 16.C i 16.D, niti instrumente koji su ugovori o budućem primitku ili budućoj isporuci vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta.

Iznimno, instrument koji odgovara definiciji financijske obveze klasificira se kao vlasnički instrument ako ima sva obilježja i ispunjava uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D.

Vlasnički instrument je svaki ugovor kojim se dokazuje preostali udio u imovini subjekta nakon odbitka svih njegovih obveza.

Fer vrijednost je cijena koja bi se postigla prodajom imovine ili platila za prijenos obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*.)

Instrument s opcijom prodaje je financijski instrument koji imatelju daje pravo da instrument ponovno proda izdavatelju za novac ili drugu financijsku imovinu ili koji se automatski vraća izdavatelju nastankom nekog neizvjesnog budućeg događaja ili smrću ili umirovljenjem imatelja instrumenta.

12. Sljedeći su pojmovi definirani u Dodatku A MSFI-ju 9 ili u točki 9. MRS-a 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje* i koriste se u ovom Standardu u značenju određenom u MRS-u 39 i MSFI-ju 9.

- amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obveze
- prestanak priznavanja
- izvedenica
- metoda efektivne kamatne stope
- ugovor o financijskom jamstvu
- financijska obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak
- čvrsta obveza
- predviđena transakcija
- učinkovitost zaštite od rizika
- zaštićena stavka

- instrument zaštite od rizika
 - stavka koja se drži radi trgovanja
 - redovna kupnja ili prodaja
 - troškovi transakcije.
13. U ovom se Standardu izrazi „ugovor” i „ugovorni” odnose na sporazum između dviju ili više stranaka s jasnim ekonomskim posljedicama koje te stranke gotovo da ne mogu izbjeći, obično zbog toga što je sporazum zakonski izvršiv. Ugovori i financijski instrumenti mogu biti u raznim oblicima i ne moraju biti u pisanom obliku.
14. U ovom se Standardu izraz „subjekt” odnosi na osobe, partnerstva, registrirana tijela, trustove i državne agencije.

PRESENTIRANJE

Obveze i vlasnički kapital (vidjeti i točke AG13–AG14J i AG25–AG29A)

15. **Izdavatelj financijskog instrumenta pri početnom priznavanju klasificira instrument ili njegove sastavne dijelove kao financijsku obvezu, financijsku imovinu ili vlasnički instrument u skladu sa sadržajem ugovornog aranžmana i definicijama financijske obveze, financijske imovine i vlasničkog instrumenta.**
16. Ako izdavatelj na temelju definicija iz točke 11. utvrđuje je li neki financijski instrument vlasnički instrument ili financijska obveza, instrument je vlasnički instrument samo i jedino ako ispunjava oba uvjeta iz podtočaka (a) i (b) u nastavku.
- (a) Instrument ne uključuje ugovornu obvezu:
- i. isporuke novca ili druge financijske imovine drugom subjektu ili
 - ii. razmjene financijske imovine ili financijskih obveza s drugim subjektom pod uvjetima koji su potencijalno nepovoljni za izdavatelja.
- (b) Instrument koji će biti ili može biti namiren vlastitim vlasničkim instrumentima izdavatelja:
- i. nije izvedenica koja uključuje ugovornu obvezu za izdavatelja da isporuči promjenjivi broj vlastitih vlasničkih instrumenata ili
 - ii. jest izvedenica koju će izdavatelj namiriti isključivo razmjenom fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine za fiksni broj njegovih vlastitih vlasničkih instrumenata. U tu svrhu, prava, opcije ili varanti kojima se stječe fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta za fiksni iznos u nekoj valuti jesu vlasnički instrumenti ako subjekt svim svojim postojećim vlasnicima ponudi potpuno proporcionalna prava, opcije ili varante iste klase iz vlastitih neizvedenih vlasničkih instrumenata. Isto tako, u tu svrhu vlastiti vlasnički instrumenti izdavatelja ne uključuju instrumente koji imaju sva obilježja i ispunjavaju uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D, niti instrumente koji su ugovori o budućem primitku ili isporuci vlastitih vlasničkih instrumenata izdavatelja.

Ugovorna obveza, uključujući obvezu koja proizlazi iz izvedenog financijskog instrumenta, koja rezultira ili može rezultirati budućim primitkom ili isporukom vlastitih vlasničkih instrumenata izdavatelja, ali ne ispunjava uvjete iz podtočaka (a) i (b), nije vlasnički instrument. Iznimno, instrument koji odgovara definiciji financijske obveze klasificira se kao vlasnički instrument ako ima sva obilježja i ispunjava uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D.

Instrumenti s opcijom prodaje

- 16.A Financijski instrument s opcijom prodaje uključuje za izdavatelja ugovornu obvezu reotkupa ili otkupa za novac ili neku drugu financijsku imovinu prilikom izvršenja opcije prodaje. Iznimno od definicije financijske obveze, instrument koji uključuje takvu obvezu klasificira se kao vlasnički instrument ako ima sva sljedeća obilježja:
- (a) imatelju daje pravo na potpuno proporcionalan udio u neto imovini subjekta u slučaju njegove likvidacije. Neto imovina subjekta je imovina koja preostane nakon što se oduzmu sva druga potraživanja iz njegove imovine. Potpuno proporcionalni udio određuje se na sljedeći način:
 - i. neto imovina subjekta u postupku likvidacije podijeli se na jedinice jednakog iznosa i
 - ii. taj se iznos pomnoži s brojem jedinica koje drži imatelj financijskog instrumenta;
 - (b) instrument pripada kategoriji instrumenata koja je podređena svim drugim kategorijama instrumenata. Instrument u toj kategoriji:
 - i. nema prvenstvo u odnosu na druga potraživanja iz imovine subjekta u postupku likvidacije i
 - ii. ne treba konvertirati u neki drugi instrument prije uvrštenja u kategoriju koja je podređena svim drugim kategorijama instrumenata;
 - (c) svi financijski instrumenti u kategoriji koja je podređena svim drugim kategorijama instrumenata imaju istovjetna obilježja. Na primjer, svi moraju imati opciju prodaje, a formula ili metoda za izračun cijene reotkupa ili otkupa jednaka je za sve instrumente u toj kategoriji;
 - (d) osim što za izdavatelja uključuje ugovornu obvezu reotkupa ili otkupa za novac ili neku drugu financijsku imovinu, instrument ne uključuje ugovornu obvezu isporuke novca ili druge financijske imovine drugom subjektu niti razmjene financijske imovine ili financijskih obveza s drugim subjektom pod uvjetima koji su potencijalno nepovoljni za subjekt i nije ugovor koji će biti ili može biti namiren vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta kako je utvrđeno u točki (b) definicije financijske obveze;
 - (e) ukupni očekivani novčani tokovi koji se mogu pripisati instrumentu tijekom njegova vijeka trajanja značajno se temelje na dobiti ili gubitku, promjeni priznate neto imovine ili fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta tijekom vijeka trajanja instrumenta (isključujući učinke samog instrumenta).
- 16.B Da bi se neki instrument mogao klasificirati kao vlasnički instrument, osim što mora imati sva navedena obilježja, izdavatelj ne smije imati drugi financijski instrument ili ugovor:
- (a) u kojem se ukupni novčani tokovi značajno temelje na dobiti ili gubitku, promjeni priznate neto imovine ili fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta (isključujući učinke takvog instrumenta ili ugovora) i
 - (b) koji značajno ograničava ili fiksira preostali prinos imatelja instrumenta s opcijom prodaje.

U svrhu primjene ovog uvjeta, subjekt ne uzima u obzir nefinancijske ugovore s imateljima instrumenta iz točke 16.A čiji su ugovorni uvjeti slični uvjetima mogućeg istovrijednog ugovora između subjekta koji nije imatelj instrumenta i izdavatelja. Ako subjekt ne može utvrditi je li taj uvjet ispunjen, instrument s opcijom prodaje ne klasificira kao vlasnički instrument.

Instrumenti ili komponente instrumenata koji subjektu nameću obvezu isporuke drugoj strani potpuno proporcionalnog udjela u njegovoj neto imovini samo u postupku likvidacije

16.C Neki financijski instrumenti uključuju ugovornu obvezu za izdavatelja da drugom subjektu isporuči potpuno proporcionalan udio u svojoj neto imovini samo u postupku likvidacije. Ta obveza nastaje jer je likvidacija izvjesna i nije pod kontrolom subjekta (npr. subjekt ograničenog trajanja) ili jer je likvidacija neizvjesna, ali o tome odlučuje imatelj instrumenta. Iznimno od definicije financijske obveze, instrument koji uključuje takvu obvezu klasificira se kao vlasnički instrument ako ima sva sljedeća obilježja:

(a) imatelju daje pravo na potpuno proporcionalan udio u neto imovini subjekta u slučaju njegove likvidacije. Neto imovina subjekta je imovina koja preostane nakon što se oduzmu sva druga potraživanja iz njegove imovine. Potpuno proporcionalni udio određuje se na sljedeći način:

i. neto imovina subjekta u postupku likvidacije podijeli se na jedinice jednakog iznosa i

ii. taj se iznos pomnoži s brojem jedinica koje drži imatelj financijskog instrumenta;

(b) instrument pripada kategoriji instrumenata koja je podređena svim drugim kategorijama instrumenata. Instrument u toj kategoriji:

i. nema prvenstvo u odnosu na druga potraživanja iz imovine subjekta u postupku likvidacije i

ii. ne treba konvertirati u neki drugi instrument prije uvrštenja u kategoriju koja je podređena svim drugim kategorijama instrumenata;

(c) svi financijski instrumenti u kategoriji instrumenata koja je podređena svim drugim kategorijama instrumenata moraju za izdavatelja sadržavati istovjetnu ugovornu obvezu isporuke potpuno proporcionalnog udjela u njegovoj neto imovini u postupku likvidacije.

16.D Da bi se neki instrument mogao klasificirati kao vlasnički instrument, osim što mora imati sva navedena obilježja, izdavatelj ne smije imati drugi financijski instrument ili ugovor:

(a) u kojem se ukupni novčani tokovi značajno temelje na dobiti ili gubitku, promjeni priznate neto imovine ili fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta (isključujući učinke takvog instrumenta ili ugovora) i

(b) koji značajno ograničava ili fiksira preostali prinos imateljima instrumenta.

U svrhu primjene ovog uvjeta, subjekt ne uzima u obzir nefinancijske ugovore s imateljima instrumenta iz točke 16.C čiji su ugovorni uvjeti slični uvjetima mogućeg istovrijednog ugovora između subjekta koji nije imatelj instrumenta i izdavatelja. Ako subjekt ne može utvrditi je li taj uvjet ispunjen, instrument ne klasificira kao vlasnički instrument.

Reklasifikacija instrumenata s opcijom prodaje i instrumenata koji subjektu nameću obvezu isporuke drugoj strani potpuno proporcionalnog udjela u njegovoj neto imovini samo u postupku likvidacije

16.E Subjekt je dužan financijski instrument klasificirati kao vlasnički instrument u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D od datuma na koji instrument ima sva obilježja i ispunjava uvjete iz tih točaka. Subjekt je dužan financijski instrument reklasificirati od datuma na koji instrument prestane imati sva obilježja ili ispunjavati sve uvjete iz tih točaka. Na primjer, ako subjekt otkupi sve svoje izdane instrumente bez opcije prodaje i ako instrumenti s opcijom prodaje koji preostanu imaju sva obilježja i ispunjavaju sve uvjete iz točaka 16.A i 16.B, subjekt je dužan instrumente s opcijom prodaje reklasificirati u vlasničke instrumente od datuma otkupa instrumenata bez opcije prodaje.

16.F Subjekt reklasifikaciju instrumenta u skladu s točkom 16.E provodi kako slijedi:

(a) vlasnički instrument reklasificira kao financijsku obvezu od datuma na koji instrument prestane imati sva obilježja ili ispunjavati uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D. Financijska obveza se mjeri po fer vrijednosti instrumenta na datum reklasifikacije. Subjekt u vlasnički kapital priznaje svaku razliku između knjigovodstvene vrijednosti vlasničkog instrumenta i fer vrijednosti financijske obveze na datum reklasifikacije;

(b) financijsku obvezu reklasificira kao vlasnički kapital od datuma na koji instrument ima sva obilježja i ispunjava uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D. Vlasnički instrument mjeri se po knjigovodstvenoj vrijednosti financijske obveze na datum reklasifikacije.

Nepostojanje ugovorne obveze isporuke novca ili druge financijske imovine (točka 16. podtočka (a))

17. Osim u okolnostima iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D, za razlikovanje financijske obveze od vlasničkog instrumenta najvažnije je obilježje ugovorna obveza jedne strane u financijskom instrumentu (izdavatelj) da isporuči novac ili drugu financijsku imovinu drugoj strani (imatelj) ili da razmijeni financijsku imovinu ili financijske obveze s imateljem pod uvjetima koji su potencijalno nepovoljni za izdavatelja. Iako imatelj vlasničkog instrumenta može imati pravo na primitak potpuno proporcionalnog udjela u dividendama ili drugim raspodjelama vlasničkog kapitala, izdavatelj nema ugovornu obvezu izvršiti takvu raspodjelu jer nije dužan drugoj strani isporučiti novac ili drugu financijsku imovinu.

18. Klasifikacija financijskog instrumenta u izvještaju o financijskom položaju subjekta ovisi o sadržaju, a ne o pravnom obliku instrumenta. Sadržaj i pravni oblik u pravilu su usklađeni, ali nisu uvijek. Neki financijski instrumenti imaju pravni oblik vlasničkog instrumenta, ali sadržajno su obveze, dok drugi mogu imati i obilježja vlasničkih instrumenata i obilježja financijskih obveza. Na primjer:

(a) povlaštena dionica za koju izdavatelj ima obvezu otkupa za fiksni ili utvrđivi iznos na utvrđeni ili utvrđivi budući datum, ili koja imatelju daje pravo da na određeni datum ili nakon određenog datuma od izdavatelja zatraži otkup instrumenta za utvrđeni ili utvrđivi iznos, jest financijska obveza;

- (b) financijski instrument koji imatelju daje pravo prodaje instrumenta izdavatelju za novac ili drugu financijsku imovinu (instrument s opcijom prodaje) jest financijska obveza, uz iznimku instrumenata koji su u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16. klasificirani kao vlasnički instrumenti. Financijski instrument je financijska obveza čak i ako je iznos novca ili druge financijske imovine utvrđen na temelju određenog indeksa ili druge stavke čija se vrijednost može povećati ili smanjiti. Postojanje opcije da imatelj može instrument prodati izdavatelju za novac ili drugu financijsku imovinu znači da instrument s opcijom prodaje odgovara definiciji financijske obveze, uz iznimku instrumenata koji su u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D klasificirani kao vlasnički instrumenti. Na primjer, zajednički otvoreni fondovi, investicijski fondovi, partnerstva ti neki zadružni subjekti mogu vlasnicima udjela ili članovima dati pravo da u svakom trenutku otkupe svoje udjele u izdavatelju za novac, zbog čega se udjeli vlasnika ili članova klasificiraju kao financijske obveze, uz iznimku instrumenata koji su u skladu s točkama 16.A i 16. B ili točkama 16.C i 16.D klasificirani kao vlasnički instrumenti. Međutim, klasifikacija instrumenta kao financijske obveze ne isključuje primjenu opisnih termina kao što je „vrijednost neto imovine koja se može pripisati vlasnicima udjela” i „promjena neto vrijednosti imovine koja se može pripisati vlasnicima udjela” u financijskim izvještajima subjekta koji nema unesenog vlasničkog kapitala (kao što su neki zajednički fondovi i investicijski fondovi, vidjeti primjer 7) ili primjenu dodatnih objavljivanja kako bi se pokazalo da ukupni udjeli članova uključuju stavke kao što su rezerve koje odgovaraju definiciji vlasničkih instrumenata i instrumenata s opcijom prodaje koji toj definiciji ne odgovaraju (vidjeti primjer 8).
19. Ako subjekt nema bezuvjetno pravo izbjeći isporuku novca ili druge financijske imovine kako bi namirio ugovornu obvezu, takva obveza odgovara definiciji financijske obveze, uz iznimku instrumenata koji su u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D klasificirani kao vlasnički instrumenti. Na primjer:
- (a) ograničena sposobnost subjekta da namiri ugovornu obvezu, kao što je nedostupnost strane valute ili potrebno odobrenje za plaćanje od regulatornog tijela, ne poništava ugovornu obvezu subjekta ili ugovorno pravo imatelja u vezi s tim instrumentom;
- (b) ugovorna obveza koja je uvjetovana time da druga ugovorna strana izvrši svoje pravo na otkup jest financijska obveza jer subjekt nema bezuvjetno pravo izbjeći isporuku novca ili druge financijske imovine.
20. U financijskom instrumentu u kojem ugovorna obveza isporuke novca ili druge financijske imovine nije izričito utvrđena ta se obveza može utvrditi neizravno na temelju uvjeta instrumenta. Na primjer:
- (a) financijski instrument može sadržavati nefinancijsku obvezu koja se mora namiriti samo i jedino ako subjekt ne izvrši raspodjele dobiti ili ne otkupi instrument. Ako subjekt može izbjeći prijenos novca ili druge financijske imovine samo namirenjem nefinancijske obveze, financijski instrument jest financijska obveza;
- (b) financijski instrument jest financijska obveza ako subjektu omogućuje da prilikom namire obveze isporuči:
- i. novac ili drugu financijsku imovinu ili
- ii. vlastite dionice čija utvrđena vrijednost znatno premašuje vrijednost novca ili druge financijske imovine.
- Iako subjekt nema izričitu ugovornu obvezu isporuke novca ili financijske imovine, vrijednost alternativne namire u dionicama je takva da će je subjekt namiriti u novcu. U svakome slučaju imatelju je u biti zajamčen primitak iznosa koji je barem jednak opciji namire u novcu (vidjeti točku 21.).

Namira vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta (točka 16. podtočka (b))

21. Ugovor se ne smatra vlasničkim instrumentom samo zato što može rezultirati primitkom ili isporukom vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta. Subjekt može imati ugovorno pravo ili obvezu primiti ili isporučiti određeni broj vlastitih dionica ili drugih vlasničkih instrumenata koji varira, tako da fer vrijednost vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta koje je potrebno primiti ili isporučiti odgovara iznosu ugovornog prava ili obveze. Takvo ugovorno pravo ili obveza mogu biti izraženi u fiksnom iznosu ili iznosu koji djelomično ili u cijelosti fluktuiraju zbog promjene varijable koja nije tržišna cijena vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta (npr. kamatna stopa, cijena robe ili cijena financijskog instrumenta). Dva primjera: (a) ugovor o isporuci onoliko vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta da im vrijednost bude jednaka 100 N.J. ⁽¹⁴⁾ i (b) ugovor o isporuci onoliko vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta da im vrijednost bude jednaka 100 unci zlata. Takav ugovor jest financijska obveza subjekta, čak i ako je subjekt mora ili može namiriti isporukom vlastitih vlasničkih instrumenata. Takav ugovor nije vlasnički instrument jer subjekt ugovor namiruje promjenjivim brojem vlastitih vlasničkih instrumenata. Stoga ugovor nije dokaz preostalog udjela u imovini subjekta nakon odbitka svih njegovih obveza.
22. Osim kako je navedeno u točki 22.A, ugovor koji će subjekt namiriti (primitkom ili) isporukom fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge financijske imovine, jest vlasnički instrument. Na primjer, izdana dionička opcija koja drugoj ugovornoj strani daje pravo na kupnju fiksnog broja dionica subjekta po fiksnoj cijeni ili po fiksno utvrđenom iznosu glavnice obveznice jest vlasnički instrument. Promjene fer vrijednosti ugovora koje proizlaze iz promjena tržišnih kamatnih stopa koje ne utječu na iznos novca ili druge financijske imovine koju je potrebno platiti ili primiti, ili broja vlasničkih instrumenata koje je potrebno primiti ili isporučiti, u trenutku namirenja ugovora ne znače da ugovor nije vlasnički instrument. Sve primljene naknade (kao što su primljena premija za izdanu opciju ili varant za vlastite dionice subjekta) dodaju se izravno u vlasnički kapital. Sve plaćene naknade (kao što je premija plaćena za kupljenu opciju) odbijaju se izravno od vlasničkog kapitala. Promjene fer vrijednosti vlasničkog instrumenta ne priznaju se u financijskim izvještajima.
- 22.A Ako subjekt pri namiri ugovora treba primiti ili isporučiti vlastite vlasničke instrumente koji su financijski instrumenti s opcijom prodaje koji imaju sva relevantna obilježja i ispunjavaju sve uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili instrumenti koji subjektu nameću obvezu da drugoj strani isporuči potpuno proporcionalan udio u svojoj neto imovini samo u postupku likvidacije i koji imaju sva relevantna obilježja i ispunjavaju sve uvjete iz točaka 16.C i 16.D, ugovor jest financijska imovina ili financijska obveza. To uključuje ugovor koji će subjekt namiriti primitkom ili isporukom fiksnog broja takvih instrumenata u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge financijske imovine.
23. Osim u okolnostima iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D, ugovor koji sadržava obvezu subjekta da kupi vlastite vlasničke instrumente za novac ili drugu financijsku imovinu dovodi do nastanka financijske obveze u sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa (npr. u sadašnjoj vrijednosti cijene unaprijednog ugovora o otkupu, cijene izvršenja opcije ili drugog iznosa otkupa). To je slučaj čak i ako je sam ugovor vlasnički instrument. Primjer je obveza subjekta da na temelju terminskog ugovora kupi vlastite vlasničke instrumente za novac. Financijska obveza početno se priznaje u sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa i reklasificira se iz vlasničkog kapitala. Naknadno se financijska obveza mjeri u skladu s MSFI-jem 9. Ako ugovor istekne bez isporuke, knjigovodstvena vrijednost financijske obveze reklasificira se u vlasnički kapital. Iz ugovorne obveze subjekta da kupi vlastite vlasničke instrumente proizlazi financijska obveza u sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa čak i ako je obveza kupnje uvjetovana izvršenjem prava otkupa druge ugovorne strane (npr. izdana opcija prodaje koja drugoj ugovornoj strani daje pravo da subjektu proda njegove vlastite vlasničke instrumente po fiksnoj cijeni).
24. Ugovor koji će subjekt namiriti isporukom ili primitkom fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za promjenjivi iznos novca ili druge financijske imovine jest financijska imovina ili financijska obveza. Primjer je ugovor na temelju kojeg subjekt isporuči 100 vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za iznos novca u protivvrijednosti 100 unci zlata.

⁽¹⁴⁾ U ovom su Standardu novčani iznosi iskazani u „novčanim jedinicama” (N.J.).

Rezerviranja za nepredviđene namire

25. Financijski instrument može sadržavati obvezu subjekta da isporuči novac ili drugu financijsku imovinu, ili da ga namiri na drugi način koji bi bio financijska obveza, u slučaju nastanka ili izostanka neizvjesnih budućih događaja (ili ovisno o ishodu neizvjesnih okolnosti) na koje ni izdavatelj niti imatelj instrumenta ne mogu utjecati, kao što je promjena burzovnih indeksa, indeksa potrošačkih cijena, kamatne stope ili poreznih uvjeta, ili budućih prihoda, neto dobiti ili omjera duga i vlasničkog kapitala izdavatelja. Izdavatelj takvog instrumenta nema bezuvjetno pravo izbjeći isporuku novca ili druge financijske imovine (ili ga namiriti izvršiti na način koji bi bio financijska obveza). Stoga je instrument financijska obveza izdavatelja, osim ako:
- (a) dio rezerviranja za nepredviđene namire koje bi bilo nužno namiriti u novcu ili drugoj financijskoj imovini (ili na neki drugi način koji bi bio financijska obveza) nije stvaran;
- (b) od izdavatelja se može zatražiti da obvezu namiri u novcu ili drugoj financijskoj imovini (ili na neki drugi način koji bi bio financijska obveza) samo u slučaju likvidacije izdavatelja ili
- (c) instrument ima sva relevantna obilježja i ispunjava uvjete iz točaka 16.A i 16.B.

Opcije namire

26. **Ako izvedeni financijski instrument jednoj strani omogućuje da odluči o načinu njegove namire (npr. izdavatelj ili imatelj mogu odabrati namiru u novcu ili zamjenom dionica za novac), instrument se smatra financijskom imovinom ili financijskom obvezom, osim ako bi u se svim drugim opcijama namire instrument smatrao vlasničkim instrumentom.**
27. Primjer izvedenog financijskog instrumenta s opcijom namire koji se smatra financijskom obvezom jest dionička opcija koju izdavatelj može odlučiti podmiriti u novcu ili zamjenom vlastitih dionica za novac. Slično su neki ugovori o kupnji ili prodaji nefinancijske imovine u zamjenu za vlastite vlasničke instrumente subjekta obuhvaćeni područjem primjene ovog Standarda jer se mogu namiriti isporukom nefinancijske imovine ili u novcu ili nekim drugim financijskim instrumentom (vidjeti točke 8.–10.). Takvi ugovori jesu financijska imovina ili financijske obveze, a nisu vlasnički instrumenti.

Složeni financijski instrumenti (vidjeti i točke AG30–AG35 i primjere 9–12)

28. **Izdavatelj neizvedenog financijskog instrumenta ocjenjuje njegove uvjete kako bi utvrdio sadržava li taj instrument komponentu obveze i komponentu vlasničkog kapitala. Te se komponente klasificiraju odvojeno kao financijske obveze, financijska imovina ili vlasnički instrumenti u skladu s točkom 15.**
29. Subjekt odvojeno priznaje komponente financijskog instrumenta koji (a) stvara financijsku obvezu subjekta i (b) daje imatelju instrumenta mogućnost njegove konverzije u vlasnički instrument subjekta. Na primjer, obveznica ili sličan instrument koje imatelj može konvertirati u fiksni broj redovnih dionica subjekta jest složeni financijski instrument. Sa stajališta subjekta takav instrument ima dvije komponente: financijsku obvezu (ugovorni aranžman o isporuci novca ili druge financijske imovine) i vlasnički instrument (opcija kupnje koja imatelju daje pravo da ga u određenom vremenskom razdoblju konvertira u fiksni broj redovnih dionica subjekta). Ekonomski učinak izdavanja takvoga instrumenta u biti je jednak istodobnom izdavanju dužničkog instrumenta s odredbom o namiri u kratkom roku i varanta za kupnju redovnih dionica ili izdavanju dužničkog instrumenta s varantima za kupnju dionica koji se mogu odvojiti od tog instrumenta. Stoga subjekt u svim slučajevima u svojem izvještaju o financijskom položaju iskazuje odvojeno komponente obveza i vlasničkog kapitala.

30. Klasifikacija komponenti obveze i vlasničkog kapitala konvertibilnog instrumenta ne revidira se zbog promjene vjerojatnosti izvršenja opcije konverzije, čak i ako se čini da je za neke imatelje izvršenje opcije ekonomski povoljnije. Imatelji ponekad postupaju neočekivano jer npr. porezne posljedice konverzije za njih mogu biti različite. Osim toga, vjerojatnost konverzije mijenja se tijekom vremena. Ugovorna obveza subjekta da izvrši buduća plaćanja ostaje otvorena do namire konverzijom, dospijeća instrumenta ili neke druge transakcije.
31. MSFI-jem 9 uređuje se mjerenje financijske imovine i financijskih obveza. Vlasnički instrumenti su instrumenti kojima se dokazuje preostali udio u imovini subjekta nakon odbitka svih njegovih obveza. Stoga se pri raspoređivanju početne knjigovodstvene vrijednosti složenog financijskog instrumenta na komponente vlasničkog kapitala i obveza, komponenti kapitala pripisuje iznos koji preostane nakon što se od fer vrijednosti instrumenta u cjelini odbije odvojeno utvrđeni iznos komponente obveze. Vrijednost svakog elementa izvedenice (kao što je opcija kupnje) ugrađenog u složeni financijski instrument koji nije komponenta vlasničkog kapitala (kao što je opcija konverzije u vlasnički kapital) uključena je u komponentu obveze. Zbroj knjigovodstvenih vrijednosti pripisanih komponentama obveze i vlasničkog kapitala pri početnom priznavanju uvijek je jednaka fer vrijednosti koja bi bila pripisana instrumentu u cjelini. Pri odvojenom početnom priznavanju komponenti instrumenta ne proizlaze ni dobiti ni gubici.
32. U skladu s pristupom iz točke 31., izdavatelj obveznice koja se može konvertirati u redovne dionice najprije određuje knjigovodstvenu vrijednost komponente obveze tako što izmjeri fer vrijednost neke slične obveze (uključujući sve ugrađene elemente izvedenice koji nisu komponente vlasničkog kapitala) koja nema komponentu vlasničkog kapitala. Zatim se utvrđuje knjigovodstvena vrijednost vlasničkog instrumenta koju predstavlja opcija konverzije instrumenta u redovne dionice tako što se fer vrijednost financijske obveze odbije od fer vrijednosti složenog financijskog instrumenta u cjelini.

Trezorske dionice (vidjeti i točku AG36)

33. **Ako subjekt ponovno stekne vlastite vlasničke instrumente, ti se instrumenti (trezorske dionice) odbijaju od vlasničkog kapitala. Dobici ili gubici pri kupnji, prodaji, izdavanju ili poništenju vlastitih vlasničkih instrumenata subjekta ne priznaju se u dobiti ili gubitku. Takve trezorske dionice mogu steći i držati subjekt ili drugi članovi konsolidirane grupe. Plaćena ili primljena naknada priznaje se izravno u vlasnički kapital.**
- 33.A Neki subjekti interno ili eksterno upravljaju investicijskim fondom koji ulagateljima pruža koristi određene udjelima u fondu i priznaju financijske obveze u istim iznosima koji trebaju biti isplaćeni tim ulagateljima. Slično neki subjekti izdaju skupine ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja i ti subjekti drže odnosne stavke. Neki takvi fondovi ili odnosne stavke uključuju trezorske dionice subjekta. Neovisno o točki 33., subjekt može odlučiti ne odbiti od vlasničkog kapitala trezorsku dionicu koja je uključena u takav fond ili je odnosna stavka samo i jedino ako u tu svrhu subjekt ponovno stekne vlastiti vlasnički instrument. Umjesto toga, subjekt može odlučiti tu trezorsku dionicu nastaviti iskazivati kao vlasnički kapital, a ponovno stečeni instrument iskazati kao da je taj instrument financijska imovina i mjeriti ga po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9. Ta je odluka neopoziva i donosi se za svaki pojedinačni instrument. Za potrebe te odluke, govori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja. (Vidjeti MSFI 17 za pojmove koji se koriste u ovoj točki, a definirani su u tom standardu.)
34. Iznos trezorskih dionica koje se drže objavljuje se odvojeno u izvještaju o financijskom položaju ili u bilješkama, u skladu s MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*. Ako vlastite vlasničke instrumente ponovno stekne od povezanih osoba, subjekt o tome objavljuje informacije u skladu s MRS-om 24 *Objavljivanje o povezanim osobama*.

Kamate, dividende, gubici i dobiti (vidjeti i točku AG37)

35. **Kamate, dividende, gubici i dobiti povezani s određenim financijskim instrumentom ili komponentom koja je financijska obveza priznaju se u dobiti ili gubitku kao prihod ili rashod. Raspodjele imateljima vlasničkog instrumenta subjekt priznaje izravno u vlasnički kapital. Troškovi transakcije vlasničkim instrumentima obračunavaju se kao odbitak od vlasničkog kapitala.**
- 35.A Porez na dobit koji se odnosi na raspodjele imateljima vlasničkog instrumenata i na troškove transakcije vlasničkim instrumentima obračunavaju se u skladu s MRS-om 12 *Porezi na dobit*.
36. Klasifikacijom financijskog instrumenta kao financijske obveze ili vlasničkog instrumenta određuje se treba li kamate, dividende, gubitke i dobitke povezane s tim instrumentom priznati u dobiti ili gubitku kao prihod ili rashod. Stoga se isplata dividendi za dionice koje su u cijelosti priznate kao obveze priznaje kao rashod jednako kao i kamate na obveznice. Slično se dobiti i gubici pri otkupu ili refinanciranju financijskih obveza priznaju u dobiti ili gubitku, dok se otkup ili refinanciranje vlasničkih instrumenata priznaju kao promjene vlasničkog kapitala. Promjene fer vrijednosti vlasničkog instrumenta ne priznaju se u financijskim izvještajima.
37. Subjekt pri izdavanju ili stjecanju vlastitih vlasničkih instrumenata obično ima razne troškove. Ti troškovi mogu uključivati troškove registracije i druge regulatorne troškove, naknade za pravne i računovodstvene usluge i druge vrste stručnog savjetovanja, troškove tiskanja i upravnih pristojbi. Troškovi transakcije vlasničkim instrumentima obračunavaju se kao odbitak od vlasničkog kapitala do iznosa dodatnih troškova koji se mogu izravno pripisati transakciji vlasničkim instrumentima, a koji bi se inače mogli izbjeći. Troškovi prekinute transakcije vlasničkim instrumentima priznaju se kao rashod.
38. Transakcijski troškovi izdavanja složenog financijskog instrumenta raspoređuju se na komponente obveze i vlasničkog kapitala instrumenta razmjerno raspoređivanju primitaka. Transakcijski troškovi skupno povezani s nekoliko transakcija (npr. troškovi istovremene ponude određenih dionica i uvrštenja drugih dionica na burzu) raspoređuju se na te transakcije racionalno i jednako kao u sličnim transakcijama.
39. Iznos transakcijskih troškova koji se obračunavaju kao odbitak od vlasničkog kapitala u razdoblju, objavljuje se odvojeno u skladu s MRS-om 1.
40. Dividende klasificirane kao rashod mogu u izvještaju ili izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti biti iskazane zajedno s kamatama na ostale obveze ili kao zasebna stavka. Osim zahtjeva iz ovog Standarda, na objavljivanje kamata i dividenda primjenjuju se i zahtjevi iz MRS-a 1 i MSFI-ja 7. U određenim se okolnostima, zbog razlika između kamata i dividenda koje se odnose npr. na mogućnost poreznog odbitka, preporučuje njihovo odvojeno objavljivanje u izvještaju ili izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Porezni učinci objavljuju se u skladu s MRS-om 12.
41. Dobiti i gubici povezani s promjenama knjigovodstvene vrijednosti financijske obveze priznaju se u dobiti ili gubitku kao prihod ili rashod čak i ako su povezani s instrumentom koji uključuje pravo na preostali udio u imovini subjekta u zamjenu za novac ili drugu financijsku imovinu (vidjeti točku 18. podtočku (b)). U skladu s MRS-om 1, subjekt svaki dobitak ili gubitak koji proizlaze iz ponovnog mjerenja takvog instrumenta iskazuje odvojeno u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti ako je to relevantno za objašnjenje uspješnosti poslovanja subjekta.

Prijeboj financijske imovine i financijske obveze (vidjeti i točke AG38A–AG38F i AG39)

42. **Financijska imovina i financijska obveza prebijaju se i neto iznos se iskazuje u izvještaju o financijskom položaju samo i jedino ako subjekt:**

(a) u sadašnjem trenutku ima pravno izvršivo pravo na prijeboj priznatih iznosa i

(b) namjerava podmiriti na neto osnovi ili istodobno realizirati imovinu i podmiriti obvezu.

Pri obračunu prijenosa financijske imovine koja ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja subjekt ne prebija prenesenu imovine i povezane obveze (vidjeti točku 3.2.22. MSFI-ja 9).

43. Ovim se Standardom nalaže iskazivanje neto financijske imovine i financijskih obveza na neto osnovi kada to odražava očekivane buduće novčane tokove subjekta koji proizlaze iz namire dvaju ili više zasebnih financijskih instrumenata. Ako ima pravo primiti ili platiti jedan neto iznos i namjerava to učiniti, subjekt ustvari ima samo jednu financijsku imovinu ili financijsku obvezu. U drugim se okolnostima financijska imovina i financijske obveze iskazuju odvojeno u skladu s njihovim obilježjima resursa ili obveza za subjekt. Subjekt objavljuje informacije iz točaka 13.B–13.E MSFI-ja 7 za priznate financijske instrumente koji su obuhvaćeni područjem primjene točke 13.A MSFI-ja 7.
44. Prijebaj priznate financijske imovine i priznate financijske obveze te iskazivanje neto iznosa razlikuje se od prestanka priznavanja financijske imovine ili financijskih obveza. Iako se nakon prijebaja ne priznaje ni dobitak niti gubitak, prestanak priznavanja financijskog instrumenta ne dovodi samo do uklanjanja prethodno priznate stavke iz izvještaja o financijskom položaju nego može dovesti i do priznavanja dobitka ili gubitka.
45. Pravo na prijebaj zakonsko je pravo dužnika da na temelju ugovora ili na drugi način namiri ili na drugi način u cijelosti ili djelomično eliminira iznos koji duguje vjerovniku prijebajem toga iznosa s iznosom koji njemu duguje vjerovnik. U posebnim okolnostima, dužnik može imati zakonsko pravo na prijebaj iznosa koji mu duguje treća osoba s iznosom koji on duguje vjerovniku pod uvjetom da između te tri osobe postoji sporazum kojim se jasno utvrđuje pravo dužnika na prijebaj. Budući da je pravo na prijebaj zakonsko pravo, uvjeti tog prava mogu se razlikovati ovisno o jurisdikciji, te je potrebno pažljivo razmotriti propise koji se primjenjuju na odnose između tih osoba.
46. Postojanje izvršivog prava na prijebaj financijske imovine i financijske obveze utječe na prava i obveze povezane s financijskom imovinom i financijskom obvezom i mogu utjecati na izloženost subjekta kreditnom i likvidnosnom riziku. Međutim, postojanje tog prava samo po sebi nije dostatna osnova za prijebaj. Ako subjekt ne namjerava iskoristiti to pravo ili istodobno izvršiti namiru, pravo na prijebaj ne utječe na iznos i vrijeme njegovih budućih novčanih tokova. Ako subjekt namjerava iskoristiti pravo na prijebaj ili istodobno izvršiti namiru, iskazivanje neto imovine i obveze na neto osnovi primjerenije odražava iznose i vrijeme očekivanih budućih novčanih tokova te rizika kojima su ti novčani tokovi izloženi. Namjera jedne ili objiju strana da namiru izvrši na neto osnovi bez zakonskog prava na takvu namiru nije opravdana osnova za prijebaj jer se ne mijenjaju prava i obveze povezani s pojedinačnom financijskom imovinom i financijskom obvezom.
47. Na namjere subjekta da namiri određenu imovinu i obveze mogu utjecati uobičajena poslovna praksa, zahtjevi financijskih tržišta i druge okolnosti koje mogu ograničiti mogućnost neto ili istodobne namire. Ako subjekt ima pravo na prijebaj, ali ne namjerava izvršiti neto namiru ili istodobno realizirati imovinu i namiriti obvezu, učinak prava na izloženost subjekta kreditnom riziku objavljuje se u skladu s točkom 36. MSFI-ja 7.
48. Istodobna namira dvaju financijskih instrumenata može nastati npr. kroz poslovanje institucije za poravnanje na organiziranom financijskom tržištu ili u izravnoj razmjeni. U tim su okolnostima novčani tokovi u biti jednaki jednom neto iznosu i nema izloženosti kreditnom ili likvidnosnom riziku. U drugim okolnostima subjekt može namiriti dva instrumenta primanjem ili plaćanjem zasebnih iznosa i time se izložiti kreditnom riziku za cjelokupni iznos imovine ili riziku likvidnosti za cjelokupni iznos obveze. Takve izloženosti rizicima mogu biti značajne, iako relativno kratkotrajne. Stoga se realizacija financijske imovine i namira financijske obveze smatraju istodobnima samo ako se transakcije odvijaju u istom trenutku.

49. Uvjeti iz točke 42. uglavnom nisu ispunjeni i prijeboj obično nije primjeren:
- (a) ako se nekoliko različitih financijskih instrumenata koristi za stvaranje obilježja jednog financijskog instrumenta („sintetski instrument”);
 - (b) ako financijska imovina i financijske obveze proizlaze iz financijskih instrumenata koji imaju istu osnovnu izloženost riziku (npr. imovina i obveze u portfelju unaprijednih ugovora ili drugih izvedenih instrumenata), ali uključuju različite ugovorne strane;
 - (c) ako je financijska ili druga imovina založena kao kolateral za financijske obveze osigurane založnim pravom;
 - (d) ako je dužnik financijsku imovinu uložio u fond u svrhu namirenja obveze, a vjerovnik tu imovinu nije prihvatio za namiru obveze (npr. fond za otplatu dugova) ili
 - (e) ako se očekuje da će obveze proizašle iz događaja iz kojih nastaju gubici nadoknaditi treća strana na temelju potraživanja za namiru štete prema ugovoru o osiguranju.
50. Subjekt koji obavlja više transakcija financijskim instrumentima samo s jednom ugovornom stranom može s tom stranom sklopiti standardizirani sporazum o netiranju. Takav sporazum omogućuje jedinstvenu neto namiru svih financijskih instrumenata obuhvaćenih ugovorom u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza ili raskida bilo kojeg ugovora. Takve sporazume redovito sklapaju financijske institucije kako bi se zaštitile od gubitaka u slučaju stečaja ili u drugim okolnostima u kojima druga strana ne može namiriti svoje obveze. Standardiziranim sporazumom o netiranju obično se uređuje pravo na prijeboj koje postaje izvršivo i utječe na realizaciju ili namiru pojedine financijske imovine i financijskih obveza samo u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza ili drugih okolnosti koje se ne očekuju tijekom redovnog poslovanja. Standardizirani sporazum o netiranju nije osnova za prijeboj osim ako nisu ispunjena oba kriterija iz točke 42. Ako se financijska imovina i financijske obveze koje su predmet standardiziranog sporazuma o netiranju ne prebiju, učinak sporazuma na izloženost subjekta kreditnom riziku objavljuje se u skladu s točkom 36. MSFI-ja 7.

51.–95. [Brisano]

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

96. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Subjekt ovaj Standard ne primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela prije 1. siječnja 2005. osim ako ne primjenjuje i MRS 39 (objavljen u prosincu 2003.), uključujući izmjene iz ožujka 2004. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 96.A Dokumentom *Financijski instrumenti s opcijom prodaje i obveze koje proizlaze iz likvidacije* (izmjene MRS-a 32 i MRS-a 1), objavljenom u veljači 2008., nalaže se da se financijski instrumenti koji sadržavaju sva relevantna obilježja i ispunjavaju uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D klasificiraju kao vlasnički instrumenti, izmijenjene su točke 11., 16., 17.–19., 22., 23., 25., AG13, AG14 i AG27 i dodane su točke 16.A–16.F, 22.A, 96.B, 96.C, 97.C, AG14A–AG14J i AG29A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti te istodobno primijeniti povezane izmjene MRS-a 1, MRS-a 39, MSFI-ja 7 i IFRIC-a 2.

- 96.B Dokumentom *Financijski instrumenti s opcijom prodaje i obveze koje proizlaze iz likvidacije* uvedeno je ograničeno područje primjene izuzeća te subjekt stoga to izuzeće ne primjenjuje analogijom.
- 96.C Klasifikacija instrumenata na temelju tog izuzeća ograničena je na računovodstveno iskazivanje takvog instrumenta u skladu s MRS-om 1, MRS-om 32, MRS-om 39, MSFI-jem 7 i MSFI-jem 9. Takav se instrument ne smatra vlasničkim instrumentom u skladu s drugim smjernicama, npr. MSFI-jem 2.
97. Ovaj se Standard primjenjuje retroaktivno.
- 97.A MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, izmijenjena je točka 40. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i izmjene.
- 97.B MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije* (kako je revidiran 2008.) brisana je točka 4. podtočka (c). Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MSFI 3 (revidiran 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje. Međutim, izmjena se ne primjenjuje na nepredviđenu naknadu koja proiziđe iz poslovne kombinacije u kojoj je datum stjecanja prethodio primjeni MSFI-ja 3 (revidiran 2008.). Umjesto toga, subjekt takvu naknadu obračunava u skladu s točkama 65.A–65.E MSFI-ja 3 (kako je izmijenjen 2010.).
- 97.C Subjekt je pri primjeni izmjena iz točke 96.A dužan složeni financijski instrument s obvezom isporuke drugoj strani potpuno proporcionalnog udjela u svojoj neto imovini samo u postupku likvidacije razdvojiti na zasebne komponente obveze i vlasničkog kapitala. Ako komponenta obveze više nije otvorena, pri retroaktivnoj primjeni tih izmjena MRS-a 32 trebalo bi razdvojiti dvije komponente vlasničkog kapitala. Prva komponenta bila bi u zadržanoj dobiti i predstavljala bi kumulativni prirast kamata na komponentu obveze. Druga komponenta predstavljala bi prvotnu komponentu vlasničkog kapitala. Stoga subjekt ne treba razdvajati te dvije komponente ako komponenta obveze na datum primjene izmjena više nije otvorena.
- 97.D Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjena je točka 4. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti i na to ranije razdoblje primijeniti izmjene točke 3. MSFI-ja 7, točke 1. MRS-a 28 i točke 1. MRS-a 31 objavljene u svibnju 2008. Dopuštena je prospektivna primjena tih izmjena.
- 97.E Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u listopadu 2009., izmijenjene su točke 11. i 16. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. veljače 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 97.F [Brisano]
- 97.G Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2010., izmijenjena je točka 97.B. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena.

- 97.H [Brisano]
- 97.I MSFI-jem 10 i MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi*, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjene su točke 4. (a) i AG29. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.
- 97.J MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su definicija fer vrijednosti iz točke 11. i točke 23. i AG31. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 97.K Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjena je točka 40. Subjekt je dužan te izmjene primijeniti pri primjeni MRS-a 1 kako je izmijenjen u lipnju 2011.
- 97.L Dokumentom *Prijeboj financijske imovine i financijskih obveza* (izmjene MRS-a 32), objavljenim u prosincu 2011., izbrisana je točka AG38 i dodane su točke AG38A–AG38F. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti, kao i informacije koje se nalažu dokumentom *Objave – Prijeboj financijske imovine i financijskih obveza* (izmjene MSFI-ja 7), objavljenim u prosincu 2011.
- 97.M Dokumentom *Objave – Prijeboj financijske imovine i financijskih obveza* (izmjene MSFI-ja 7), objavljenim u prosincu 2011., izmijenjena je točka 43. tako što se subjektu nalaže objava informacija iz točaka 13.B–13.E MSFI-ja 7 za priznatu financijsku imovinu obuhvaćenu područjem primjene točke 13.A MSFI-ja 7. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma i na međurazdoblja unutar tih godišnjih razdoblja. Subjekt je dužan retroaktivno objaviti informacije koje se nalažu tim izmjenama.
- 97.N Dokumentom *Godišnja poboljšanja iz ciklusa 2009.–2011.*, objavljenim u svibnju 2012., izmijenjene su točke 35., 37. i 39. i dodana je točka 35.A. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 97.O Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjena je točka 4. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena dokumenta *Investicijski subjekti*. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je primijeniti i sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.
- 97.P [Brisano]
- 97.Q MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjena je točka AG21. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 97.R MSFI-jem 9 objavljenim u srpnju 2014. izmijenjene su točke 3., 4., 8., 12., 23., 31., 42., 96.C, AG2 i AG30 i brisane su točke 97.F, 97.H i 97.P. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 97.S MSFI 16-jem *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjene su točke AG9 i AG10. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 97.T MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjene su točke 4., AG8 i AG36 i dodana je točka 33.A. Dokumentom *Izmjene MSFI-ja 17*, objavljenim u lipnju 2020., dodatno je izmijenjena točka 4. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.

POVLAČENJE DRUGIH OBJAVA

98. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 32 *Financijski instrumenti: objavljivanje i prezentiranje*, revidiran 2000 ⁽¹⁵⁾.
99. Ovaj Standard zamjenjuje sljedeća tumačenja:
- (a) SIC-5 *Klasifikacija financijskih instrumenata – rezerviranja za nepredviđene namire*;
 - (b) SIC-16 *Temeljni kapital – ponovno stjecanje vlastitih vlasničkih instrumenata (trezorske dionice)*; i
 - (c) SIC-17 *Vlasnički kapital – troškovi transakcije vlasničkim instrumentima*.
100. Ovim se Standardom povlači nacrt tumačenja SIC-a D34. *Financijski instrumenti – instrumenti ili prava koja imatelj može naplatiti*.

⁽¹⁵⁾ U kolovozu 2005. IASB je sva objavljivanja o financijskim instrumentima prenio u MSFI 7 *Financijski instrumenti: objavljivanje*.

Dodatak

VODIČ ZA PRIMJENU

MRS 32 Financijski instrumenti: prezentiranje

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

- AG1 U ovom Vodiču za primjenu objašnjava se primjena pojedinih aspekata ovog Standarda.
- AG2 Ovim Standardom ne uređuje se priznavanje ni mjerenje financijskih instrumenata. Zahtjevi o priznavanju i mjerenju financijske imovine i financijskih obveza utvrđeni su u MSFI-ju 9.

DEFINICIJE (TOČKE 11.–14.)

Financijska imovina i financijske obveze

- AG3 Valuta (novac) je financijska imovina jer predstavlja sredstvo razmjene te je stoga i osnova za mjerenje i priznavanje svih transakcija u financijskim izvještajima. Novčani depozit u banci ili sličnoj financijskoj instituciji je financijska imovina jer predstavlja ugovorno pravo deponenta na primitak novca od te institucije ili izdavanje čeka ili sličnog instrumenta u istom iznosu u korist vjerovnika u postupku plaćanja financijske obveze.
- AG4 Uobičajeni primjeri financijske imovine koja predstavlja ugovorno pravo na budući primitak novca te povezanih financijskih obveza koje predstavljaju ugovornu obvezu buduće isporuke novca su:
- (a) potraživanja od kupaca i obveze prema dobavljačima;
 - (b) potraživanja i obveze po vrijednosnim papirima;
 - (c) potraživanja i obveze po zajmovima i
 - (d) potraživanja i obveze po obveznicama.

U svakom slučaju, ugovorno pravo jedne strane da primi (ili obveze da plati) novac povezuje se s podudarnom obvezom druge strane da novac isplati (ili pravom da novac primi).

- AG5 Druga vrsta financijskog instrumenta je ona u kojoj treba biti primljena ili isporučena ekonomska korist u obliku financijske imovine koja nije novac. Na primjer, obveza po vrijednosnim papirima iskazanima u državnim obveznicama daje imatelju ugovorno pravo da primi, a izdavatelju ugovornu obvezu da isporuči državne obveznice, a ne novac. Obveznice su financijska imovina jer predstavljaju obvezu države izdavatelja da isplati novac. Vrijednosni papir je stoga financijska imovina imatelja vrijednosnog papira i financijska obveza izdavatelja vrijednosnog papira.
- AG6 „Perpetualni” dužnički instrumenti (kao što su „perpetualne” obveznice, zadužnice i vrijednosni papiri po osnovi kapitala) obično imatelju daju ugovorno pravo da primi plaćanja na ime kamata na fiksne datume neograničeno u budućnosti, bez prava na primitak povrata glavnice ili s pravom na povrat glavnice pod uvjetima koji taj povrat čine neizvjesnim ili izvjesnim u vrlo dalekoj budućnosti. Na primjer, subjekt može izdati financijski instrument za koji su nužna trajna godišnja plaćanja koja odgovaraju utvrđenoj kamatnoj stopi od 8 % koja se primjenjuje na utvrđeni nominalni iznos ili iznos glavnice od 1000 N.J.⁽¹⁶⁾ Uz pretpostavku da tržišna kamatna stopa za instrument u vrijeme izdavanja iznosi 8 %, izdavatelj preuzima ugovornu obvezu za niz budućih plaćanja po osnovi kamata čija fer vrijednost (sadašnja vrijednost) pri početnom priznavanju iznosi 1000 N.J. Imatelj instrumenta ima financijsku imovinu, a izdavatelj instrumenta ima financijsku obvezu.

⁽¹⁶⁾ U ovom su Vodiču novčani iznosi iskazani u „novčanim jedinicama” (N.J.).

- AG7 Ugovorno pravo ili ugovorna obveza primitka, isporuke ili razmjene financijskih instrumenata je sama po sebi financijski instrument. Niz ugovornih prava ili ugovornih obveza odgovara definiciji financijskog instrumenta ako u konačnici dovodi do primitka ili isplate novca, stjecanja ili izdavanja vlasničkog instrumenta.
- AG8 Mogućnost izvršenja ugovornog prava ili zahtjeva za ispunjenje ugovorne obveze može biti apsolutna ili može ovisiti o nastanku budućeg događaja. Na primjer, financijsko jamstvo je ugovorno pravo vjerovnika da primi novac od jamca i odgovarajuća ugovorna obveza jamca da isplati novac vjerovniku u slučaju neispunjavanja obveza dužnika. Ugovorno pravo i obveza postoje zbog prošle transakcije ili događaja (pretpostavka jamstva) iako mogućnost da će vjerovnik izvršiti svoje pravo i zahtjev da će jamac ispuniti svoju obvezu ovisi o budućem neispunjavanju obveza dužnika. Potencijalno pravo i obveza odgovaraju definiciji financijske imovine i financijske obveze iako se takva imovina i takve obveze ne priznaju uvijek u financijskim izvještajima. Neki od tih potencijalnih prava i obveza mogu biti ugovori o osiguranju iz područja primjene MSFI 17.
- AG9 Najam obično podrazumijeva pravo najmodavca da primi i obvezu najmoprimca da izvrši niz plaćanja koja su u biti ista kao plaćanja glavnice i kamata prema ugovoru o najmu. Najmodavac računovodstveno iskazuje svoje ulaganje u iznosu potraživanja na temelju ugovora o financijskom najmu, a ne samu odnosnu imovinu koja je predmet financijskog najma. Stoga najmodavac financijski najam smatra financijskim instrumentom. U skladu s MSFI-jem 16, najmodavac ne priznaje svoje pravo na primitak plaćanja najma kad je riječ o ugovoru o poslovnom najmu. Najmodavac nastavlja računovodstveno iskazivati samu odnosnu imovinu, a ne iznos budućih potraživanja na temelju ugovora. Stoga najmodavac poslovni najam ne smatra financijskim instrumentom, osim pojedinačnih dospjelih plaćanja koja najmoprimac treba izvršiti.
- AG10 Fizička imovina (kao što su zalihe, nekretnine, postrojenja i oprema), imovina s pravom korištenja i nematerijalna imovina (kao što su patenti i zaštitni znakovi) nisu financijska imovina. Kontrolom takve fizičke imovine, imovine s pravom korištenja i nematerijalne imovine stvara se mogućnost ostvarenja priljeva novca ili druge financijske imovine, ali ne nastaje sadašnje pravo na primitak novca ili druge financijske imovine.
- AG11 Imovina (kao što su unaprijed plaćeni troškovi) za koju se buduća ekonomska korist ostvaruje primitkom robe ili usluga, a ne pravom na primitak novca ili druge financijske imovine, nije financijska imovina. Slično ni stavke kao što su odgođeni prihodi i većina obveza na temelju jamstva nisu financijske obveze jer se odljev s njima povezanih ekonomskih koristi ostvaruje isporukom robe i usluga, a ne ugovornom obvezom isplate novca ili druge financijske imovine.
- AG12 Obveze ili imovina koje nisu uređene ugovorom (kao što su porezi na dobit koji proizlaze iz državnih propisa) nisu financijske obveze ni financijska imovina. Računovodstvo poreza na dobit uređeno je MRS-om 12. Slično ni izvedene obveze, definirane u MRS-u 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*, ne proizlaze iz ugovora i nisu financijske obveze.

Vlasnički instrumenti

- AG13 Primjeri vlasničkih instrumenata su redovne dionice bez opcije prodaje, određeni instrumenti s opcijom prodaje (vidjeti točke 16.A i 16.B), određeni instrumenti koji subjektu nameću obvezu da drugoj strani isporuči potpuno proporcionalan udio u svojoj neto imovini samo u postupku likvidacije (vidjeti točke 16.C i 16.D), određene vrste povlaštenih dionica (vidjeti točke AG25 i AG26) i varanti ili izdane opcije kupnje koji imatelju omogućuju da u subjektu izdavatelju upiše ili kupi fiksni broj redovnih dionica bez opcije prodaje u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge financijske imovine. Obveza subjekta da izda ili kupi fiksni broj vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za fiksni iznos novca ili druge financijske imovine je vlasnički instrument subjekta (osim kako je navedeno u točki 22.A). Međutim, ako takav ugovor sadržava obvezu da subjekt isplati novac ili drugu financijsku imovinu (osim ugovora koji je klasificiran kao vlasnički kapital u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D), iz njega proizlazi i obveza za sadašnju vrijednost iznosa otkupa (vidjeti točku AG27 podtočku (a)). Izdavatelj redovnih dionica bez opcije prodaje preuzima obvezu prilikom formalne raspodjele dionica, kad postaje zakonski obavezan prema dioničarima da to učini. To se može dogoditi nakon objave dividende ili prilikom likvidacije subjekta kad se sva imovina koja preostane nakon podmirenja obveza raspodjeljuje dioničarima.

AG14 Kupljena opcija kupnje ili drugi sličan ugovor koji je subjekt sklopi i koji mu daje pravo na ponovno stjecanje fiksnog broja vlastitih vlasničkih instrumenata u zamjenu za isporuku fiksnog iznosa novca ili druge financijske imovine nije financijska imovina subjekta (osim kako je navedeno u točki 22.A). Sve naknade plaćene za takav ugovor odbijaju se od vlasničkog kapitala.

Kategorija instrumenata koja je podređena svim ostalim kategorijama (točke 16.A (b) i 16.C (b))

AG14A Jedno od obilježja iz točaka 16.A i 16.C jest da financijski instrument pripada kategoriji instrumenata koja je podređena svim ostalim kategorijama.

AG14B Kad utvrđuje je li instrument u toj podređenoj kategoriji, subjekt ocjenjuje potraživanje po osnovi instrumenta u postupku likvidacije kao da se likvidacija odvija na datum klasifikacije instrumenta. Subjekt preispituje klasifikaciju dođe li do promjene relevantnih okolnosti. Na primjer, ako subjekt izda ili otkupi neki drugi financijski instrument, to može utjecati na pripadnost određenog instrumenta u kategoriju instrumenata koja je podređena svim ostalim kategorijama.

AG14C Instrument koji podrazumijeva pravo prvenstva u postupku likvidacije subjekta nije instrument kojim se daje pravo na potpuno proporcionalan udio u neto imovini subjekta. Na primjer, instrument podrazumijeva pravo prvenstva u postupku likvidacije ako njime imatelj ima pravo na fiksnu dividendu u postupku likvidacije, uz udio u neto imovini subjekta, dok ostali instrumenti iz podređene kategorije koji podrazumijevaju pravo na potpuno proporcionalan udio u neto imovini subjekta ne daju isto pravo u postupku likvidacije.

AG14D Ako subjekt ima samo jednu kategoriju financijskih instrumenata, ta se kategorija smatra podređenom u odnosu na sve ostale kategorije.

Ukupni očekivani novčani tokovi koji se mogu pripisati instrumentu tijekom njegova vijeka trajanja (točka 16.A podtočka (e))

AG14E Ukupni očekivani novčani tokovi instrumenta tijekom njegova vijeka trajanja moraju se značajno temeljiti na dobiti ili gubitku, promjeni priznate neto imovine ili fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta tijekom vijeka trajanja instrumenta. Dobit ili gubitak i promjena priznate neto imovine mjere se u skladu s relevantnim MSFI-jima.

Transakcije koje sklapa imatelj instrumenta osim vlasnika subjekta (točke 16.A i 16.C)

AG14F Imatelj financijskog instrumenta s opcijom prodaje ili instrumenta koji subjektu nameću obvezu da drugoj strani isporuči potpuno proporcionalan udio u svojoj neto imovini samo u postupku likvidacije može sklopiti transakcije sa subjektom kao osoba koja nije vlasnik. Na primjer, imatelj instrumenta može biti i zaposlenik subjekta. Kad se procjenjuje treba li instrument klasificirati kao vlasnički instrument u skladu s točkom 16.A ili točkom 16.C, uzimaju se u obzir samo novčani tokovi i ugovorni uvjeti instrumenta koji se odnose na imatelja instrumenta kao vlasnika subjekta.

AG14G Primjer je komanditno društvo s komanditorom i komplementarom. Pojedini komplementari mogu subjektu pružiti jamstvo i primiti naknadu za pružanje tog jamstva. U takvim situacijama se jamstvo i povezani novčani tokovi odnose na imatelje instrumenta kao pružatelje jamstva, a ne kao vlasnike subjekta. Zbog takvog jamstva i povezanih novčanih tokova komplementari se ne smatraju podređenima komanditorima i ne uzimaju se u obzir kad se utvrđuje jesu li ugovorni uvjeti instrumenata komanditora i komplementara jednaki.

AG14H Drugi primjer je aranžman o podjeli dobiti ili gubitka kojim se dobit ili gubitak raspoređuju imateljima instrumenta na temelju pruženih usluga ili ostvarenog poslovanja u tekućoj ili prethodnim godinama. Takvi aranžmani su transakcije s imateljima instrumenata kao s osobama koje nisu vlasnici i ne uzimaju se u obzir kad se utvrđuju obilježja iz točke 16.A ili 16.C. Međutim, aranžmani o podjeli dobiti ili gubitka kojima se dobit ili gubitak raspoređuje imateljima instrumenata na temelju nominalnog iznosa njihovih instrumenata u odnosu na ostale instrumente u toj kategoriji predstavljaju transakcije s imateljima instrumenata kao vlasnicima i trebalo bi ih uzeti u obzir kad se utvrđuju obilježja iz točke 16.A ili 16.C.

AG14I Novčani tokovi i ugovorni uvjeti transakcije između imatelja instrumenta (kao vlasnika) i subjekta izdavatelja moraju biti slični mogućoj jednakovrijednoj transakciji između osobe koja nije imatelj instrumenta i subjekta izdavatelja.

Nepostojanje drugih financijskih instrumenata ili ugovora s ukupnim novčanim tokovima kojima se u biti utvrđuje ili ograničava preostali povrat imatelju instrumenta (točke 16.B i 16.D)

AG14J Uvjet za klasifikaciju financijskog instrumenta koji inače ispunjava kriterije iz točke 16.A ili 16.C kao vlasničkog kapitala jest da subjekt nema drugi financijski instrument ili ugovor (a) čiji se ukupni novčani tokovi značajno temelje na dobiti ili gubitku, promjeni priznate neto imovine ili fer vrijednosti priznate i nepriznate neto imovine subjekta i (b) koji značajno ograničava ili utvrđuje preostali povrat. Sljedeći instrumenti, ugovoreni pod uobičajenim komercijalnim uvjetima s nepovezanim stranama, vjerojatno neće onemogućiti klasifikaciju instrumenata koji inače ispunjavaju kriterije iz točke 16.A ili 16.C kao vlasničkog kapitala:

(a) instrumenti čiji se ukupni novčani tokovi značajno temelje na određenoj imovini subjekta;

(b) instrumenti čiji se ukupni novčani tokovi temelje na postotku prihoda;

(c) ugovori kojima se nagrađuju pojedini zaposlenici za usluge koje su pružili subjektu;

(d) ugovori koji podrazumijevaju plaćanje beznačajnog postotka dobiti za isporučenu robu ili pružene usluge.

Izvedeni financijski instrumenti

AG15 Financijski instrumenti uključuju primarne instrumente (kao što su potraživanja od kupaca, obveze prema dobavljačima i vlasnički instrumenti) i izvedene financijske instrumente (kao što su financijske opcije, budućnosnice i unaprijedni ugovori, ugovori o zamjeni kamatnih stopa i ugovori o zamjeni valuta). Izvedeni financijski instrumenti odgovaraju definiciji financijskog instrumenta pa su stoga obuhvaćeni područjem primjene ovog Standarda.

AG16 Izvedeni financijski instrumenti podrazumijevaju prava i obveze koji imaju učinak prijenosa jednog ili više financijskih rizika inherentnih odnosnom primarnom financijskom instrumentu između strana ugovora o instrumentu. Izvedeni financijski instrumenti početno jednoj strani daju ugovorno pravo na razmjenu financijske imovine ili financijskih obveza s drugom stranom pod potencijalno povoljnim uvjetima ili ugovornu obvezu razmjene financijske imovine ili financijskih obveza s drugom stranom pod potencijalno povoljnim uvjetima. Međutim, oni općenito ⁽¹⁷⁾ pri sklapanju ugovora ne dovode do prijenosa odnosno primarnog financijskog instrumenta niti je takav prijenos nužan po dospijeću ugovora. Neki instrumenti podrazumijevaju i pravo i obvezu razmjene. Budući da se uvjeti razmjene utvrđuju pri sklapanju ugovora o instrumentu, ti uvjeti mogu naknadno postati povoljni ili nepovoljni ovisno o promjenama cijena na financijskim tržištima.

⁽¹⁷⁾ To vrijedi za većinu, ali ne za sve izvedene instrumente, npr. kod nekih međuvalutnih zamjena kamatnih stopa glavnica se razmjenjuje pri sklapanju ugovora (i ponovo razmjenjuje po dospijeću).

- AG17 Opcija prodaje ili kupnje za razmjenu financijske imovine ili financijskih obveza (tj. financijski instrumenti koji nisu vlastiti vlasnički instrumenti subjekta) daje imatelju pravo na stjecanje mogućih budućih ekonomskih koristi povezanih s promjenama fer vrijednosti financijskog instrumenta koji je predmet ugovora. S druge strane, izdavatelj opcije preuzima obvezu da će se odreći mogućih budućih ekonomskih koristi ili da će snositi moguće gubitke povezane s promjenama fer vrijednosti odnosnog financijskog instrumenta. Ugovorno pravo imatelja odgovara definiciji financijske imovine, a obveza izdavatelja odgovara definiciji financijske obveze. Odnosni financijski instrument ugovora o opciji može biti financijska imovina, uključujući udjele u drugim subjektima i kamatonosne instrumente. Opcija može izdavatelja obvezati na izdavanje dužničkog instrumenta, a ne na prijenos financijske imovine, ali bi u slučaju izvršenja opcije odnosni instrument opcije bio financijska imovina imatelja. Pravo imatelja opcije na razmjenu financijske imovine pod potencijalno povoljnim uvjetima i obveza izdavatelja da razmijeni financijsku imovinu pod potencijalno nepovoljnim uvjetima razlikuju se od odnosne financijske imovine koju treba razmijeniti pri izvršenju opcije. Vjerojatnost izvršenja opcije ne utječe na pravo imatelja ni na obvezu izdavatelja.
- AG18 Drugi primjer izvedenog financijskog instrumenta je unaprijedni ugovor s rokom namire od šest mjeseci u kojem se jedna strana (kupac) obvezala isporučiti 1 000 000 N.J. u novcu u zamjenu za državne obveznice s fiksnom kamatnom stopom nominalne vrijednosti 1 000 000 N.J., dok se druga strana (prodavatelj) obvezala isporučiti državne obveznice s fiksnom kamatnom stopom nominalne vrijednosti 1 000 000 N.J. u zamjenu za 1 000 000 N.J. u novcu. Tijekom šest mjeseci obje strane imaju ugovorno pravo i ugovornu obvezu razmjene financijskih instrumenata. Ako tržišna cijena državnih obveznica poraste iznad 1 000 000 N.J., uvjeti će biti povoljni za kupca, a nepovoljni za prodavatelja; ako tržišna cijena padne ispod 1 000 000 N.J., učinak će biti suprotan. Kupac ima ugovorno pravo (financijsku imovinu) slično pravu u opciji kupnje koja se drži i ugovornu obvezu (financijsku obvezu) sličnu obvezi u izdanoj opciji prodaje; prodavatelj ima ugovorno pravo (financijsku imovinu) slično pravu u opciji prodaje koja se drži i ugovornu obvezu (financijsku obvezu) sličnu obvezi u izdanoj opciji kupnje. Kao i u slučaju opcija, ta su ugovorna prava i obveze financijska imovina i financijske obveze odvojene i različite od odnosnih financijskih instrumenata (obveznice i novac koje treba razmijeniti). Objе strane unaprijednog ugovora dužne su ispuniti preuzetu obvezu u dogovorenom roku, dok se obveza iz ugovora o opciji ispunjava samo ako imatelj opcije odluči izvršiti opciju.
- AG19 Mnoge druge vrste izvedenih instrumenata podrazumijevaju pravo ili obvezu buduće razmjene, uključujući ugovore o razmjeni kamatnih stopa i valuta, ugovore o najvišoj, zaštitnoj i najnižoj kamatnoj stopi, obveze po zajmu, kreditne linije za izdavanje vrijednosnih papira i akreditive. Ugovor o zamjeni kamatnih stopa može se promatrati kao vrsta unaprijednog ugovora u kojem strane dogovore niz budućih razmjena iznosa novca, pri čemu se jedan iznos izračunava s promjenjivom kamatnom stopom, a drugi s fiksnom kamatnom stopom. Budućnosnice su druga vrsta unaprijednih ugovora koje se prvenstveno razlikuju po tome što su ti ugovori standardizirani i njima se trguje na burzi.

Ugovori o kupnji ili prodaji nefinancijskih stavki (točke 8.–10.)

- AG20 Ugovori o kupnji ili prodaji nefinancijskih stavki ne odgovaraju definiciji financijskog instrumenta jer na temelju ugovornog prava jedne strane da primi nefinancijsku imovinu ili uslugu i podudarne obveze druge strane ne nastaje sadašnje pravo ili obveza ijedne ugovorne strane da primi, isporuči ili razmijeni financijsku imovinu. Na primjer, ugovori koji se namiruju samo primitkom ili isporukom nefinancijske stavke (npr. opcija, budućnosnice ili unaprijedni ugovor na srebro) nisu financijski instrumenti. Mnogi robni ugovori su ugovori te vrste. Neki su standardiziranog oblika i njima se trguje na organiziranim tržištima uglavnom na sličan način kao s određenim izvedenim financijskim instrumentima. Na primjer, robne budućnosnice mogu se odmah kupiti i prodati za novac jer su uvrštene na burzu i mogu promijeniti više vlasnika. Međutim, strane koje kupuju ili prodaju ugovor ustvari trguju robom koja je predmet ugovora. Mogućnost kupnje ili prodaje robnog ugovora za novac, lakoća njegove kupnje ili prodaje i mogućnost pregovaranja o namiri u novcu obveze primitka ili isporuke robe ne mijenjaju osnovno obilježje ugovora zbog kojega bi se ugovor smatrao financijskim instrumentom. Unatoč tome, neki ugovori o prodaji ili kupnji nefinancijskih stavki koji se mogu namiriti na neto osnovi ili razmjenom financijskih instrumenata, ili kod kojih je nefinancijska stavka odmah unovčiva, obuhvaćeni su područjem primjene ovog Standarda kao da su financijski instrumenti (vidjeti točku 8.).

- AG21 Osim kako se nalaže MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, iz ugovora koji podrazumijeva primitak ili isporuku fizičke imovine ne proizlazi financijska imovina za jednu stranu ni financijska obveza za drugu stranu osim ako je odgovarajuće plaćanje odgođeno nakon datuma prijenosa fizičke imovine. Takav je slučaj s kupnjom ili prodajom robe uz odgodu plaćanja.
- AG22 Neki su ugovori vezani uz robu, ali ne uključuju namiru fizičkim primitkom ili isporukom robe. U takvim je ugovorima utvrđena namira plaćanjem u novcu koje se određuje na temelju formule sadržane u ugovoru, a ne plaćanjem fiksnih iznosa. Na primjer, iznos glavnice obveznice može se izračunati primjenom tržišne cijene nafte koja prevladava na datum dospijeca obveznice za točno utvrđenu količinu nafte. Glavnica je indeksirana u odnosu na cijenu robe, ali se namiruje isključivo u novcu. Takav je ugovor financijski instrument.
- AG23 Definicija financijskog instrumenta obuhvaća i ugovor na temelju kojeg uz financijsku imovinu ili financijsku obvezu nastaje i nefinancijska imovina ili nefinancijska obveza. Takvi financijski instrumenti često jednoj strani daju opciju zamjene financijske imovine za nefinancijsku imovinu. Na primjer, obveznica vezana uz naftu može imatelju dati pravo da primi niz fiksnih periodičnih uplata kamate i fiksnog iznosa novca po dospijecu, s opcijom zamjene iznosa glavnice za točno određenu količinu nafte. Poželjnost izvršenja te opcije povremeno će ovisiti o fer vrijednosti nafte i omjeru razmjene novca za naftu (cijena razmjene) uključenom u obveznicu. Namjere imatelja obveznice u pogledu izvršenja opcije ne utječu na sadržaj komponente imovine. Financijska imovina imatelja i financijska obveza izdavatelja čine obveznicu financijskim instrumentom bez obzira na ostale vrste imovine i obveza koje pritom nastanu.
- AG24 [Brisano]

PRESENTIRANJE

Obveze i vlasnički kapital (točke 15.–27.)

Nepostojanje ugovorne obveze isporuke novca ili druge financijske imovine (točke 17.–20.)

- AG25 Povlaštene dionice mogu se izdati s različitim pravima. Kad utvrđuje je li povlaštena dionica financijska obveza ili vlasnički instrument, izdavatelj ocjenjuje određena prava sadržana u toj dionici kako bi utvrdio ima li ona osnovna obilježja financijske obveze. Na primjer, povlaštena dionica s pravom otkupa na određeni datum ili prema odluci imatelja sadržava financijsku obvezu jer je izdavatelj obavezan prenijeti financijsku imovinu imatelju dionice. Potencijalna nemogućnost izdavatelja da zbog nedostatka sredstava, zakonskih ograničenja ili nedostatnih prihoda ili rezervi ispuni obvezu otkupa povlaštene dionice prema uvjetima ugovora ne negira samu obvezu. Opcija izdavatelja da otkupi dionice za novac ne odgovara definiciji financijske obveze jer izdavatelj nema sadašnju obvezu prenijeti financijsku imovinu dioničarima. U tom je slučaju otkup dionica isključivo odluka izdavatelja. Obveza međutim može nastati ako izdavatelj dionica izvrši svoju opciju, obično službenom obaviješću dioničarima o namjeri otkupa dionica.
- AG26 Ako povlaštene dionice nisu otkupive, odgovarajuća se klasifikacija utvrđuje na temelju drugih prava koja sadržavaju. Klasifikacija se temelji na procjeni sadržaja ugovornog aranžmana i definicijama financijske obveze i vlasničkog instrumenta. Ako raspodjela, kumulativnih ili nekumulativnih, povlaštenih dionica imateljima ovisi o odluci izdavatelja, dionice se smatraju vlasničkim instrumentima. Na klasifikaciju povlaštene dionice kao vlasničkog instrumenta ili financijske obveze ne utječe npr.:
- (a) povijest raspodjela;
 - (b) namjeravane raspodjele u budućnosti;
 - (c) mogući negativan utjecaj na cijenu redovnih dionica izdavatelja ako nema raspodjele (zbog ograničenja plaćanja dividendi na redovne dionice ako nisu isplaćene dividende na povlaštene dionice);

- (d) iznos rezervi izdavatelja;
- (e) izdavateljevo očekivanje dobiti ili gubitka za razdoblje ili
- (f) mogućnost ili nemogućnost izdavatelja da utječe na iznos vlastite dobiti ili gubitka za razdoblje.

Namira vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta (točke 21.–24.)

AG27 U sljedećim primjerima se objašnjava kako klasificirati različite vrste ugovora o vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta:

- (a) ugovor koji će subjekt namiriti primitkom ili isporukom fiksnog broj vlastitih dionica bez buduće naknade ili zamjenom fiksnog broja vlastitih dionica za točno utvrđen iznos novca ili druge financijske imovine jest vlasnički instrument (osim kako je navedeno u točki 22.A). Stoga se svaka primljena ili plaćena naknada za takav ugovor izravno dodaje u vlasnički kapital ili oduzima od vlasničkog kapitala. Primjer je izdana dionička opcija koja drugoj ugovornoj strani daje pravo na kupnju fiksnog broja dionica subjekta za točno utvrđeni iznos novca. Međutim, ako je ugovorom subjekt obavezan kupiti (otkupiti) vlastite dionice za novac ili drugu financijsku imovinu na točno utvrđen ili utvrdiv datum ili na zahtjev, subjekt priznaje i financijsku obvezu u sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa (uz iznimku instrumenata koji imaju sva relevantna obilježja i ispunjavaju sve uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D). Primjer je obveza subjekta na temelju unaprijednog ugovora da otkupi fiksni broj vlastitih dionica za točno utvrđeni iznos novca;
- (b) na temelju obveze subjekta da kupi vlastite dionice za novac nastaje financijska obveza u sadašnjoj vrijednosti iznosa otkupa čak i ako broj dionica koje je subjekt obavezan otkupiti nije fiksni ili ako je ta obveza uvjetovana izvršenjem prava druge ugovorne strane na otkup (osim kako je navedeno u točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D). Jedan od primjera uvjetovane obveze je izdana opcija na temelju koje je subjekt dužan otkupiti vlastite dionice za novac ako druga ugovorna strana izvrši opciju;
- (c) ugovor koji će biti namiren u novcu ili drugoj financijskoj imovini jest financijska imovina ili financijska obveza čak i ako se iznos novca ili druge financijske imovine koji će se primiti ili dati temelji na promjenama tržišne cijene vlastitog vlasničkog kapitala subjekta (osim kako je navedeno u točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D). Jedan od primjera je neto dionička opcija koja se namiruje u novcu;
- (d) ugovor koji će biti namiren promjenjivim brojem vlastitih dionica subjekta čija je vrijednost jednaka fiksnom iznosu ili iznosu koji se temelji na promjenama osnovne varijable (npr. cijena robe) jest financijska imovina ili financijska obveza. Primjer je izdana opcija za kupnju zlata koja se, ako se izvrši, namiruje na neto osnovi vlastitim instrumentima subjekta, isporukom tih instrumenata u visini vrijednosti ugovora o opciji. Takav ugovor je financijska imovina ili financijska obveza čak i ako je odnosna varijabla cijena dionice subjekta, a ne cijena zlata. Slično i ugovor koji će biti podmiren fiksnim brojem vlastitih dionica subjekta, ali će se prava iz tih dionica mijenjati tako da vrijednost namire bude jednaka fiksnom iznosu ili iznosu koji se temelji na promjenama odnosne varijable, jest financijska imovina ili financijska obveza.

Rezerviranja za nepredviđene namire (točka 25.)

AG28 U skladu s točkom 25., ako dio rezerviranja za nepredviđene namire koje bi bilo nužno namiriti u novcu ili drugoj financijskoj imovini (ili na neki drugi način koji bi bio financijska obveza) nije stvaran, rezerviranja za namire ne utječe na klasifikaciju financijskog instrumenta. Stoga ugovor na temelju kojeg je nužna namira u novcu ili promjenjivom broju vlastitih dionica subjekta samo ako nastupi određeni događaj koji je iznimno rijedak, neuobičajen i malo vjerojatan, jest vlasnički instrument. Slično se ugovorom može onemogućiti namira fiksnim brojem vlastitih dionica subjekta u okolnostima koje su izvan kontrole subjekta. No, ako ne postoji stvarna mogućnost pojave tih okolnosti, primjereno je takve instrumente klasificirati kao vlasničke instrumente.

Tretman u konsolidiranim financijski izvještajima.

AG29 Subjekt u konsolidiranim financijskim izvještajima prezentira manjinske udjele, tj. udjele drugih osoba u vlasničkom kapitalu i prihodima svojih društava kćeri, u skladu s MRS-om 1 i MSFI-jem 10. Pri klasifikaciji financijskog instrumenta (ili neke njegove komponente) u konsolidiranim financijskim izvještajima, subjekt razmatra sve uvjete dogovorene između članova grupe i imatelja instrumenta kako bi utvrdio ima li grupa kao cjelina obvezu isporučiti novac ili drugu financijsku imovinu za instrument ili ga namiriti na način koji bi doveo do klasifikacije instrumenta kao obveze. Ako društvo kći u grupi izda financijski instrument, a matično društvo ili drugi subjekt u grupi dogovori dodatne uvjete izravno s imateljem instrumenta (npr. jamstvo), grupa ne može imati pravo odlučivanja o raspodjeli ili otkupu. Iako društvo kći može primjereno klasificirati instrument u svojim financijskim izvještajima, bez obzira na te dodatne uvjete, razmatra se učinak drugih dogovora između članova grupe i imatelja instrumenta kako bi se osiguralo da konsolidirani financijski izvještaji odražavaju ugovore i transakcije koje je sklopila grupa kao cjelina. U slučaju postojanja takve obveze ili rezerviranja za namire, instrument (ili njegova komponenta na koju se ta obveza odnosi) se u konsolidiranim financijskim izvještajima klasificira kao financijska obveza.

AG29A Neke vrste instrumenata koje subjektu nameću ugovornu obvezu klasificiraju se kao vlasnički instrumenti u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D. Klasifikacija u skladu s tim točkama iznimka je u odnosu na načela koja se u ovom Standardu inače primjenjuju na klasifikaciju instrumenta. Ta se iznimka ne odnosi na klasifikaciju manjinskih interesa u konsolidiranim financijskim izvještajima. Stoga se instrumenti koji su klasificirani kao vlasnički instrumenti u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D u odvojenim ili pojedinačnim financijskim izvještajima i koji su manjinski interesi klasificiraju kao obveze u konsolidiranim financijskim izvještajima grupe.

Složeni financijski instrumenti (točke 28.–32.)

AG30 Točka 28. primjenjuje se samo na izdavatelje neizvedenih složenih financijskih instrumenata. Točka 28. ne odnosi se na imatelje složenih financijskih instrumenata. MSFI-jem 9 uređuju se klasifikacija i mjerenje financijske imovine u obliku složenih financijskih instrumenata sa stajališta imatelja.

AG31 Uobičajeni oblik složenog financijskog instrumenta je dužnički instrument s ugrađenom opcijom konverzije, kao što je obveznica koja se može konvertirati u redovne dionice izdavatelja, i bez drugih obilježja ugrađenih izvedenica. Točkom 28. izdavateljima takvog financijskog instrumenta nalaže se da u izvještaju o financijskom položaju komponentu obveze iskažu odvojeno od komponente vlasničkog kapitala, kako slijedi:

(a) izdavateljeva obveza redovnih plaćanja kamata i glavnice je financijska obveza koja postoji sve do konverzije instrumenta. Pri početnom priznavanju, fer vrijednost komponente obveze je sadašnja vrijednost ugovorno utvrđenog niza budućih novčanih tokova diskontiranih po kamatnoj stopi koja se tada primjenjuje na tržištu za instrumente sličnog kreditnog statusa i koji daju uglavnom iste novčane tokove pod istim uvjetima, ali bez opcije konverzije;

(b) vlasnički instrument je ugrađena opcija konverzije obveze u vlasnički kapital izdavatelja. Ta opcija ima vrijednost pri početnom priznavanju, čak i ako je „izvan novca“.

AG32 Prilikom konverzije konvertibilnog instrumenta po dospjeću, subjekt prestaje priznavati komponentu obveze i priznaje je kao vlasnički kapital. Izvorna komponenta vlasničkog kapitala ostaje vlasnički kapital (iako se može prenijeti iz jedne u drugu stavku vlasničkog kapitala). Iz konverzije po dospjeću ne proizlazi dobitak ili gubitak.

- AG33 Ako subjekt namiri konvertibilni instrument prije dospjeća, prijevremenim otkupom ili ponovnom kupnjom, pri čemu izvorna prava konverzije ostaju nepromijenjena, subjekt raspoređuje plaćenu naknadu i sve transakcijske troškove ponovne kupnje ili otkupa na komponentu obveze i komponentu vlasničkog kapitala instrumenta, na datum transakcije. Metoda koja se primjenjuje pri raspoređivanju plaćene naknade i transakcijskih troškova na odvojene komponente usklađena je s metodom koja se primjenjuje pri izvornom raspoređivanju primitaka subjekta od naknada na odvojene komponente prilikom izdavanja konvertibilnog instrumenta u skladu s točkama 28.–32.
- AG34 Nakon raspoređivanja naknade, svi povezani dobitci ili gubici tretiraju se u skladu s računovodstvenim načelima koja se primjenjuju na relevantnu komponentu, kako slijedi:
- (a) iznos dobitka ili gubitka koji se odnosi na komponentu obveze priznaje se u dobiti ili gubitku i
- (b) iznos naknade koji se odnosi na komponentu kapitala priznaje se u vlasničkom kapitalu.
- AG35 Subjekt može izmijeniti uvjete konvertibilnog instrumenta kako bi uveo mogućnost prijevremene konverzije, npr. ponudom povoljnijeg omjera konverzije ili plaćanjem dodatne naknade u slučaju konverzije prije utvrđenog datuma. Razlika, na datum izmjene i dopune uvjeta, između fer vrijednosti naknade koju imatelj prima prilikom konverzije instrumenta u skladu s izmijenjenim uvjetima i fer vrijednosti naknade koju bi imatelj primio u skladu s prvotnim uvjetima, priznaje se kao gubitak u dobiti ili gubitku.

Trezorske dionice (točke 33. i 34.)

- AG36 Vlastiti vlasnički instrumenti subjekta ne priznaju se kao financijska imovina bez obzira na razloge njihova ponovnog stjecanja. Točkom 33. subjektu koji ponovno stječe vlastite vlasničke instrumente nalaže se da te instrumente odbije od vlasničkog kapitala (vidjeti i točku 33.A). Međutim, ako subjekt vlastiti vlasnički kapital drži u ime drugih, npr. financijska institucija drži vlastiti kapital u ime klijenta, tada postoji posrednički odnos pa se stoga takvi udjeli ne uključuju u izvještaj o financijskom položaju subjekta.

Kamate, dividende, gubici i dobiti (točke 35.–41.)

- AG37 U sljedećem primjeru objašnjava se primjena točke 35. na složeni financijski instrument. Pretpostavka je da je nekumulativna povlaštena dionica obvezno otkupiva za novac za pet godina, ali da subjekt može odlučiti isplatiti dividende prije datuma otkupa. Takav instrument je složeni financijski instrument jer je komponenta obveze sadašnja vrijednost iznosa otkupa. Postupno smanjenje diskonta za tu komponentu priznaje se u dobiti ili gubitku i klasificira kao kamatni rashod. Sve plaćene dividende odnose se na komponentu vlasničkog kapitala i stoga se priznaju kao raspodjela dobiti ili gubitka. Slično bi se postupilo i da otkup nije obavezan, nego opcija za imatelja ili da se dionica obvezno konvertira u promjenjiv broj redovnih dionica koji se izračunava tako da bude jednak fiksnom iznosu ili iznosu koji se temelji na promjenama osnovne varijable (npr. robe). Međutim, ako se sve neplaćene dividende dodaju iznosu otkupa, cijeli je instrument obveza. U tom se slučaju sve dividende klasificiraju kao kamatni rashod.

Prijeboj financijske imovine i financijske obveze (točke 42.–50.)

- AG38 [Brisano]

Kriterij da subjekt „u sadašnjem trenutku ima pravno izvršivo pravo na prijeboj priznatih iznosa” (točka 42. podtočka (a))

- AG38A Pravo na prijeboj može biti dostupno u sadašnjem trenutku ili uvjetovano nekim budućim događajem (npr. pravo nastaje ili postaje izvršivo samo nastankom određenog budućeg događaja, kao što je nastanak statusa neispunavanja obveza, nesolventnost ili stečaj jedne od ugovornih strana). Čak i ako ne ovisi o budućem događaju, pravo na prijeboj može biti pravno izvršivo samo tijekom redovnog poslovanja, nastankom statusa neispunavanja obveza, u slučaju nesolventnosti ili stečaja jedne ili svih ugovornih strana.

AG38B Da bi ispunio kriterij iz točke 42. podtočke (a), subjekt mora u sadašnjem trenutku imati pravno izvršivo pravo na prijeboj. To znači da pravo na prijeboj:

- (a) ne smije ovisiti o budućem događaju i
- (b) mora biti pravno izvršivo u svim sljedećim okolnostima:
 - i. tijekom redovnog poslovanja;
 - ii. u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza i
 - iii. u slučaju nesolventnosti ili stečajasubjekta i svih drugih ugovornih strana.

AG38C Narav i opseg prava na prijeboj, uključujući sve uvjete njegova izvršenja, te bi li postojalo u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza, nesolventnosti ili stečaja, može varirati ovisno o jurisdikciji. Stoga se ne može pretpostaviti da je pravo na prijeboj automatski dostupno izvan redovnog poslovanja. Na primjer, propisima o stečaju ili nesolventnosti u jednoj jurisdikciji pravo na prijeboj može u određenim okolnostima biti zabranjeno ili ograničeno u slučaju stečaja ili nesolventnosti.

AG38D Treba razmotriti propise koji se primjenjuju na odnose ugovornih strana (npr. ugovorne odredbe, propisi o ugovornim odnosima ili nastanku statusa neispunjavanja obveza, nesolventnosti ili stečaja koji se primjenjuju na ugovorne strane) kako bi se utvrdilo je li pravo na prijeboj izvršivo tijekom redovnog poslovanja, u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza, nesolventnosti ili stečaja subjekta i svih ugovornih strana (kako je utvrđeno u točki AG38B (b)).

Kriterij da subjekt „namjerava namiriti neto iznos ili istodobno realizirati imovinu i namiriti obvezu” (točka 42. podtočka (b))

AG38E Da bi ispunio kriterij iz točke 42. podtočke (b), subjekt mora imati namjeru namiriti neto iznos ili istodobno realizirati imovinu i namiriti obvezu. Iako subjekt može imati pravo namiriti neto iznos, ipak može realizirati imovinu i namiriti obvezu odvojeno.

AG38F Ako može namiriti iznose tako da ishod ustvari bude jednak neto namiri, subjekt ispunjava kriterij neto namire iz točke 42. podtočke (b). To će se dogoditi samo i jedino ako se zbog obilježja mehanizma bruto namire kreditni i likvidnosni rizici eliminiraju ili su zanemarivi i ako će potraživanja i obveze biti obrađeni u jedinom postupku ili ciklusu namire. Na primjer, sustav bruto namire koji ima sva sljedeća obilježja ispunjavao bi kriterij neto namire iz točke 42. podtočke (b):

- (a) financijska imovina i financijske prihvatljive za prijeboj istovremeno se obrađuju;
- (b) nakon obrade financijske imovine i financijskih obveza, strane se obvezuju na ispunjenje obveze namire;
- (c) nakon njihove obrade ne postoji mogućnost promjene novčanih tokova koji prolaze iz te imovine i obveza (osim ako obrada ne uspije, vidjeti točku (d) u nastavku);
- (d) imovina i obveze osigurane vrijednosnim papirima namiruju se prijenosom vrijednosnih papira ili sličnim sustavom (npr. isporuka po plaćanju), tako da ako prijenos vrijednosnih papira ne uspije, ne uspijeva ni obrada povezanih potraživanja ili obveza osiguranih vrijednosnicama (i obrnuto);
- (e) sve neuspjele transakcije, kako je opisano u podtočki (d), ponovno se obrađuju dok se ne namire;

- (f) namira se provodi putem iste institucije za namiru (npr. banka za namiru, središnja banka ili središnja depozitarna agencija) i
- (g) odobren je unutardnevni kredit koji svakoj ugovornoj strani omogućuje dopušteno prekoračenje u iznosima koji su dovoljni za obradu plaćanja na datum namire i gotovo je sigurno da će unutardnevni kredit na zahtjev biti vraćen.

AG39 Ovim Standardom ne predviđa se poseban tretman tzv. „sintetskih instrumenata”, što su skupine odvojenih financijskih instrumenata koji su stečeni i drže se kako bi se kreirala obilježja nekog drugog instrumenta. Na primjer, dugoročno dugovanje s promjenjivom kamatnom stopom u kombinaciji s ugovorom o zamjeni kamatne stope koji uključuje primitak promjenjivih iznosa i plaćanje fiksnih iznosa, zajedno čine dugoročno dugovanje s fiksnom kamatnom stopom. Svaki od pojedinačnih financijskih instrumenata koji zajedno čine sintetski instrument predstavlja ugovorno pravo ili obvezu s vlastitim uvjetima i svaki se od njih može odvojeno prenijeti ili namiriti. Svaki je financijski instrument izložen rizicima koji se mogu razlikovati od rizika kojima su izloženi drugi financijski instrumenti. Stoga, ako je jedan financijski instrument u sintetskom instrumentu imovina, a drugi obveza, oni se ne prebijaju i ne iskazuju u izvještaju o financijskom položaju subjekta na neto osnovi, osim ako ne ispunjavaju kriterije za prijeboj iz točke 42.

AG40 [Brisano]

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 33

Zarada po dionici

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati načela za utvrđivanje i prezentiranje zarade po dionici kako bi se poboljšala usporedba uspješnosti različitih subjekata u istom izvještajnom razdoblju i uspješnosti istog subjekta u različitim izvještajnim razdobljima. Iako zarada po dionici ima ograničenja zbog različitih računovodstvenih politika koje se mogu primjenjivati na utvrđivanje „zarade”, dosljedno utvrđen nazivnik poboljšava financijsko izvještavanje. Središnja tema ovog Standarda je nazivnik za izračun zarade po dionici.

PODRUČJE PRIMJENE

2. Ovaj se Standard primjenjuje na:

(a) odvojene ili pojedinačne financijske izvještaje subjekta:

- i. čijim se redovnim dionicama ili potencijalnim redovnim dionicama trguje na javnom tržištu (domaćoj ili inozemnoj burzi ili izvanburzovnom tržištu, uključujući lokalna i regionalna tržišta) ili
- ii. koji podnosi ili je u postupku podnošenja svojih financijskih izvještaja komisiji za vrijednosne papire ili drugoj regulatornoj organizaciji radi izdavanja redovnih dionica na javnom tržištu i

(b) konsolidirane financijske izvještaje grupe s matičnim društvom:

- i. čijim se redovnim dionicama ili potencijalnim redovnim dionicama trguje na javnom tržištu (domaćoj ili inozemnoj burzi ili izvanburzovnom tržištu, uključujući lokalna i regionalna tržišta) ili
- ii. koje podnosi ili je u postupku podnošenja svojih financijskih izvještaja komisiji za vrijednosne papire ili drugoj regulatornoj organizaciji radi izdavanja redovnih dionica na javnom tržištu.

3. **Subjekt koji objavljuje zaradu po dionici dužan je izračunati i objaviti zaradu po dionici u skladu s ovim Standardom.**

4. Ako subjekt prezentira i konsolidirane i odvojene financijske izvještaje sastavljene u skladu s MSFI-jem 10 *Konsolidirani financijski izvještaji* i MRS-om 27 *Odvojeni financijski izvještaji*, objavljivanja koja se nalažu s ovim Standardom prezentiraju se samo na osnovi konsolidiranih informacija. Subjekt koji odluči objaviti zaradu po dionici na temelju svojih odvojenih financijski izvještaja dužan je te informacije o zaradi po dionici iskazati samo u svojem izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti. Subjekt te informacije o zaradi po dionici ne iskazuje u konsolidiranim financijskim izvještajima.

- 4.A Ako subjekt stavke dobiti ili gubitka iskazuje u odvojenom izvještaju kako je opisano u točki 10.A MRS-a 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je izmijenjen 2011.), zaradu po dionici iskazuje samo u tom odvojenom izvještaju.

DEFINICIJE

5. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Nerazrjeđivanje je povećanje zarade po dionici ili smanjenje gubitka po dionici pod pretpostavkom da su konvertibilni instrumenti konvertirani, opcije ili varanti izvršeni ili da su redovne dionice izdane nakon ispunjenja određenih uvjeta.

Sporazum o uvjetnom izdavanju dionica je sporazum o izdavanju dionica pod određenim uvjetima.

Redovne dionice koje se izdaju uvjetno su redovne dionice koje se mogu izdati uz malu novčanu ili drugu naknadu ili bez naknade po ispunjenju određenih uvjeta iz sporazuma o uvjetnom izdavanju dionica.

Razrjeđivanje je smanjenje zarade po dionici ili povećanje gubitka po dionici pod pretpostavkom da su konvertibilni instrumenti konvertirani, opcije ili varanti izvršeni ili da su redovne dionice izdane nakon ispunjenja određenih uvjeta.

Opcije, varanti i njihovi ekvivalenti su financijski instrumenti koji imatelju daju pravo na kupnju redovnih dionica.

Redovna dionica je vlasnički instrument podređen svim drugim kategorijama vlasničkih instrumenata.

Potencijalna redovna dionica je financijski instrument ili drugi ugovor koji imatelju može dati pravo na redovne dionice.

Opcije prodaje redovnih dionica su ugovori koji imatelju daju pravo na prodaju redovnih dionica po određenoj cijeni u određenom razdoblju.

6. Redovne dionice imatelju daju pravo na isplatu dijela dobiti za razdoblje tek nakon što to pravo ostvare imatelji drugih vrsta dionica, kao što su povlaštene dionice. Subjekt može imati više rodova redovnih dionica. Redovne dionice istog roda daju ista prava na primitak dividendi.
7. Primjeri potencijalnih redovnih dionica su:
 - (a) financijske obveze ili vlasnički instrumenti, uključujući povlaštene dionice, koji se mogu konvertirati u redovne dionice;
 - (b) opcije i varanti;
 - (c) dionice koje se izdaju nakon ispunjenja uvjeta iz ugovornih aranžmana, kao što su kupnja poduzeća ili druge imovine.
8. Pojmovi definirani u MRS-u 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje* u ovom se Standardu koriste u značenjima utvrđenima u točki 11. MRS-a 32, osim ako je navedeno drukčije. MRS 32 sadržava definiciju pojmova financijski instrumenti, financijska imovina, financijske obveze i vlasnički instrumenti te smjernice o primjeni tih definicija. MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti* sadržava definiciju fer vrijednosti i zahtjeve za primjenu te definicije.

MJERENJE

Osnovna zarada po dionici

9. **Subjekt je dužan izračunati iznose osnovne zarade po dionici za dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva i, ako se iskazuju, za dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja koji se mogu pripisati tim dioničarima.**
10. **Osnovna zarada po dionici izračunava se tako što se dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva (brojnik) podijeli s ponderiranim prosječnim brojem redovnih dionica (nazivnik) izdanih tijekom razdoblja.**
11. Cilj je da se informacijama o osnovnoj zaradi po dionici dobije razmjer udjela svake redovne dionice matičnog društva u uspješnosti subjekta tijekom izvještajnog razdoblja.

Zarada

12. **U svrhu izračuna osnovne zarade po dionici, iznosi koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva za:**

(a) **dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja koji se mogu pripisati matičnom društvu i**

(b) dobit ili gubitak koji se mogu pripisati matičnom društvu,

su iznosi iz podtočaka (a) i (b), usklađeni za iznose povlaštenih dividendi nakon oporezivanja, razlike koje nastanu namirom povlaštenih dionica i druge slične učinke povlaštenih dionica koje se klasificiraju kao vlasnički kapital.

13. Sve stavke prihoda i rashoda koje se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva koje su priznate u razdoblju, uključujući porezne rashode i dividende na povlaštene dionice klasificirane kao obveze, uključuju se pri utvrđivanju dobiti ili gubitaka za razdoblje koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva (vidjeti MRS 1).
14. Iznos povlaštenih dividendi nakon oporezivanja koji se oduzima od dobiti ili gubitaka je:
- (a) iznos nakon oporezivanja povlaštenih dividendi na nekumulativne povlaštene dionice objavljenih za to razdoblje i
- (b) iznos nakon oporezivanja povlaštenih dividendi na kumulativne povlaštene dionice za to razdoblje, neovisno o tome jesu li dividende objavljene. Iznos povlaštenih dividendi za razdoblje ne uključuje iznos povlaštenih dividendi na kumulativne povlaštene dionice isplaćene ili objavljene u tekućem razdoblju za prethodna razdoblja.
15. Povlaštene dionice koje daju nisku početnu dividendu radi nadoknade subjektu za prodaju povlaštenih dionica s diskontom ili dividendu iznad tržišne vrijednosti u kasnijim razdobljima radi nadoknade ulagateljima za kupnju povlaštenih dionica s premijom, ponekad se nazivaju povlaštene dionice s rastućom stopom. Diskont ili premija pri prvotnom izdavanju povlaštenih dionica s rastućom stopom amortiziraju se u zadržanoj dobiti primjenom metode efektivne kamatne stope te se pri izračunu zarade po dionici smatraju povlaštenom dividendom.
16. Povlaštene dionice mogu se ponovno kupiti javnom ponudom subjekta dioničarima. Višak fer vrijednosti naknade plaćene imateljima povlaštenih dionica iznad knjigovodstvene vrijednosti povlaštenih dionica predstavlja prinos za imatelje povlaštenih dionica na teret zadržane dobiti subjekta. Taj se iznos odbija pri izračunu dobiti ili gubitka koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva.
17. Subjekt može potaknuti prijevremenu konverziju konvertibilnih povlaštenih dionica povoljnim promjenama prvotnih uvjeta konverzije ili plaćanjem dodatne naknade. Višak fer vrijednosti redovnih dionica ili druge plaćene naknade iznad fer vrijednosti redovnih dionica koje se mogu izdati pod prvotnim uvjetima konverzije prinos je za imatelje povlaštenih dionica i odbija se pri izračunu dobiti ili gubitka koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnoga društva.
18. Svaki višak knjigovodstvene vrijednosti povlaštenih dionica iznad fer vrijednosti plaćene naknade za njihovu namiru dodaje se pri izračunu dobiti ili gubitka koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnoga društva.

Dionice

19. **U svrhu izračuna osnovne zarade po dionici, broj redovnih dionica je ponderirani prosječni broj redovnih dionica izdanih tijekom razdoblja.**

20. Ponderirani prosječni broj redovnih dionica izdanih tijekom razdoblja odražava moguće promjene iznosa dioničkog kapitala tijekom razdoblja zbog većeg ili manjeg broja dionica izdanih u tom razdoblju. Ponderirani prosječni broj redovnih dionica izdanih tijekom razdoblja je broj redovnih dionica izdanih na početku razdoblja usklađen za broj ponovno kupljenih ili izdanih redovnih dionica tijekom razdoblja, pomnožen s vremenski ponderiranim faktorom. Vremenski ponderirani faktor je broj dana u kojima su dionice bile izdane u odnosu na ukupan broj dana u razdoblju; u mnogim je slučajevima primjereno primijeniti razumnu aproksimaciju ponderiranoga prosjeka.
21. Dionice se u ponderirani prosječni broj dionica obično uključuju od datuma na koji se za njih može potraživati naknada (to je obično datum njihova izdavanja), npr.:
- (a) redovne dionice izdane u zamjenu za novac uključuju se s datumom potraživanja novca;
 - (b) redovne dionice izdane pri dobrovoljnom ponovnom ulaganju dividendi u redovne ili povlaštene dionice uključuju se s datumom ponovnog ulaganja dividendi;
 - (c) redovne dionice izdane kao rezultat konverzije dužničkog instrumenta u redovne dionice uključuju se od datuma prestanka obračuna kamata;
 - (d) redovne dionice izdane umjesto kamate ili glavnice za druge financijske instrumente uključuju se od datuma prestanka obračuna kamata;
 - (e) redovne dionice izdane u zamjenu za namiru obveze subjekte uključuju se s datumom namire;
 - (f) redovne dionice izdane kao naknada za stjecanje imovine koja nije novac uključuju se s datumom priznavanja stjecanja i
 - (g) redovne dionice izdane za pružanje usluga subjektu uključuju se po pružanju usluga.
- Vrijeme uključivanja redovnih dionica određeno je uvjetima njihova izdavanja. Razmatra se sadržaj svih ugovora povezanih s izdanjem.
22. Redovne dionice izdane kao dio prenesene naknade u poslovnoj kombinaciji uključuju se u ponderirani prosječni broj dionica od datuma stjecanja jer stjecatelj u svojem izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti od tog datuma iskazuje dobit i gubitke stečenika.
23. Redovne dionice koje će biti izdane nakon konverzije instrumenta koji je obvezno konvertibilan uključuju se pri izračunu osnovne zarade po dionici od datuma sklapanja ugovora.
24. Redovne dionice koje se izdaju uvjetno smatraju se izdanima i uključuju u izračun osnovne zarade po dionici tek od datuma ispunjenja svih potrebnih uvjeta (npr. nastanak određenih događaja). Dionice koje se mogu izdati tek nakon određenog vremena nisu dionice koje se izdaju uvjetno jer je protok vremena neupitan. Izdane redovne dionice koje se mogu uvjetno vratiti (tj. opozvati) ne smatraju se izdanima i ne uključuju se u izračun osnovne zarade po dionici sve do datuma na koji se više ne mogu opozvati.
25. [Brisano]
26. **Ponderirani prosječni broj redovnih dionica izdanih tijekom razdoblja i za sva prezentirana razdoblja usklađuje se za događaje, osim za konverziju potencijalnih redovnih dionica, koji su promijenili broj izdanih redovnih dionica bez odgovarajuće promjene resursa.**

27. Redovne dionice mogu se izdati ili se broj izdanih redovnih dionica može smanjiti i bez odgovarajuće promjene resursa. Primjeri:
- (a) kapitalizirane ili bonusne dionica (ponekad se nazivaju „dividenda u dionicama”);
 - (b) element bonusa u svim drugim izdanjima, npr. element bonusa u izdavanju prava postojećim dioničarima;
 - (c) dijeljenje dionica i
 - (d) okrupnjavanje (konsolidacija) dionica.
28. Kod kapitaliziranog ili bonusnog izdanja ili dijeljenja dionica, redovne dionice izdaju se postojećim dioničarima bez dodatne naknade. Stoga se broj izdanih redovnih dionica povećava bez povećanja resursa. Broj izdanih redovnih dionica prije određenog događaja usklađuje se za proporcionalnu promjenu broja izdanih redovnih dionica kao da je događaj nastao na početku prvog prezentiranog razdoblja. Na primjer, kod bonusnog izdanja dvije dodatne za jednu postojeću dionicu, broj izdanih redovnih dionica prije izdavanja množi se s tri kako bi se dobio novi ukupni broj redovnih dionica, ili s dva kako bi se dobio broj dodatnih redovnih dionica.
29. Konsolidacijom redovnih dionica obično se smanjuje broj izdanih redovnih dionica bez odgovarajućeg smanjenja resursa. Međutim, ako je ukupni učinak ponovna kupnja dionice po fer vrijednosti, zbog odgovarajućeg smanjenja resursa dolazi do smanjenja broja izdanih redovnih dionica. Primjer je konsolidacija dionica u kombinaciji s posebnom dividendom. Ponderirani prosječni broj izdanih redovnih dionica u razdoblju u kojem je izvršena kombinirana transakcija usklađuje se za smanjenje broja redovnih dionica od datuma priznavanja posebne dividende.

Razrijeđena zarada po dionici

30. **Subjekt je dužan izračunati iznose razrijeđene zarade po dionici za dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva i, ako se iskazuju, za dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja koji se mogu pripisati tim dioničarima.**
31. **U svrhu izračuna razrijeđene zarade po dionici subjekt usklađuje dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva i ponderirani prosječni broj izdanih dionica za učinke svih razrjeđivih potencijalnih redovnih dionica.**
32. Cilj razrijeđene zarade po dionici jednak je cilju osnovne zarade po dionici, a to je dobiti razmjer udjela svake redovne dionice u uspješnosti subjekta, vodeći računa o svim razrjeđivim potencijalnim redovnim dionicama izdanima tijekom razdoblja. Kao rezultat toga:
- (a) dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva povećavaju se za iznos dividendi nakon oporezivanja i kamata priznatih u razdoblju u vezi s razrjeđivim potencijalnim redovnim dionicama i usklađuju se za sve druge promjene prihoda ili rashoda koje bi proizašle iz konverzije razrjeđivih potencijalnih redovnih dionica i
 - (b) ponderirani prosječni broj izdanih redovnih dionica povećava se za ponderirani prosječni broj dodatnih redovnih dionica koje bi bile izdane uz pretpostavku konverzije svih razrjeđivih potencijalnih redovnih dionica.

Zarada

33. U svrhu izračuna razrijeđene zarade po dionici subjekt usklađuje dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva, koji se izračunavaju u skladu s točkom 12., s učinkom oporezivanja:
- (a) **svih dividendi i drugih stavki koje se odnose na razrjeđive potencijalne redovne dionice koje su odbijene pri izračunu dobiti ili gubitka koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva, koji se izračunavaju u skladu s točkom 12.;**

(b) svih kamata priznatih u razdoblju koje se odnose na razrjeđive potencijalne redovne dionice i

(c) svih drugih promjena prihoda ili rashoda koje proizlaze iz konverzije razrjeđivih potencijalnih redovnih dionica.

34. Nakon konverzije potencijalnih redovnih dionica u redovne, stavke iz točke 33. podtočaka od (a) do (c) više ne nastaju, nego nove redovne dionice daju pravo na sudjelovanje u dobiti ili gubitku koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnoga društva. Stoga se dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnoga društva i koji se izračunavaju u skladu s točkom 12. usklađuju za stavke iz točke 33. podtočaka od (a) do (c) i sve povezane poreze. Rashodi povezani s potencijalnim redovnim dionicama uključuju transakcijske troškove i diskonte koji se obračunavaju primjenom metode efektivne kamatne stope (vidjeti MSFI 9).
35. Zbog konverzije potencijalnih redovnih dionica može doći do značajnih promjena prihoda ili rashoda. Na primjer, smanjenje kamatnog rashoda koji se odnosi na potencijalne redovne dionice i nastalo povećanje dobiti ili smanjenje gubitka mogu dovesti do povećanja rashoda koji se odnosi na nediskrecijski plan sudjelovanja zaposlenih u dobiti. U svrhu izračuna razrijeđene zarade po dionici, dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva usklađuju se za sve takve značajne promjene prihoda ili rashoda.

Dionice

36. **U svrhu izračuna razrijeđene zarade po dionici, broj redovnih dionica je ponderirani prosječni broj redovnih dionica koji se izračunava u skladu s točkama 19. i 26., uvećan za ponderirani prosječni broj redovnih dionica koje bi bile izdane pri konverziji svih razrjeđivih potencijalnih redovnih dionica u redovne dionice. Razrjeđive potencijalne redovne dionice smatraju se konvertiranima u redovne dionice na početku razdoblja ili na datum izdavanja potencijalnih redovnih dionica, ovisno o tome što je kasnije.**
37. Razrjeđive potencijalne redovne dionice određuju se neovisno, za svako prezentirano razdoblje. Broj razrjeđivih potencijalnih redovnih dionica koje se uključuju u godišnje razdoblje do izvještajnog datuma nije ponderirani prosječni broj razrjeđivih potencijalnih redovnih dionica uključenih u izračun za svako međurazdoblje.
38. Potencijalne redovne dionice ponderiraju se za razdoblje u kojem su izdane. Potencijalne redovne dionice koje su povučene ili puštene da isteknu tijekom razdoblja uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici samo za dio razdoblja u kojem su bile izdane. Potencijalne redovne dionice koje su konvertirane u redovne dionice tijekom razdoblja uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici od početka razdoblja do datuma konverzije; nakon datum konverzije nastale redovne dionice uključuju se i u osnovnu i u razrijeđenu zaradu po dionici.
39. Broj redovnih dionica koje bi bile izdane pri konverziji razrjeđivih potencijalnih redovnih dionica određen je uvjetima potencijalne redovne dionice. Ako postoji više osnova za konverziju, pri izračunu se koristi pretpostavljena najpovoljnija stope konverzije ili izvršna cijena sa stajališta imatelja potencijalnih redovnih dionica.
40. Društvo kći, zajednički pothvat ili pridruženo društvo mogu drugim subjektima, koji nisu matično društvo ili ulagatelji sa zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem u društvu u koje se ulaže, izdati potencijalne redovne dionice koje se mogu konvertirati u redovne dionice društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva, ili u redovne dionice matičnog društva ili ulagatelja sa zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem (izvještajni subjekt) u društvu u koje se ulaže. Ako te potencijalne redovne dionice društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva imaju učinak razrijeđivanja osnovne zarade po dionici izvještajnog subjekta, uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici.

Razrjeđive potencijalne redovne dionice

41. **Potencijalne redovne dionice smatraju se razrjeđivim potencijalnim redovnim dionicama samo i jedino ako bi se njihovom konverzijom u redovne dionice smanjila zarada po dionici ili povećao gubitak po dionici iz neprekinutog poslovanja.**

42. Subjekt dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja, koji se mogu pripisati matičnom društvu, koristi kao kontrolni broj na temelju kojeg utvrđuje jesu li potencijalne redovne dionice razrjeđive ili nerazrjeđive. Dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja koji se mogu pripisati matičnom društvu usklađuju se u skladu s točkom 12. i isključuju stavke koje se odnose na prekinuto poslovanje.
43. Potencijalne redovne dionice su nerazrjeđive ako bi se njihovom konverzijom u redovne dionice povećala zarada po dionici ili smanjio gubitak po dionici iz neprekinutog poslovanja. Pri izračunu razrijeđene zarade po dionici ne pretpostavlja se konverzija, izvršenje ili drugo izdanje potencijalnih redovnih dionica, što bi moglo imati učinak nerazrjeđivanja zarade po dionici.
44. Kad se utvrđuje jesu li potencijalne redovne dionice razrjeđive ili nerazrjeđive svako se izdanje ili serija potencijalnih redovnih dionica razmatra zasebno, a ne skupno. Jesu li razrjeđive ili nerazrjeđive može ovisiti o redosljedu njihova razmatranja. Stoga se radi što veće razrjeđivosti osnovne zarade po dionici svako izdanje ili serija potencijalnih redovnih dionica razmatra redom od najviše do najmanje razrjeđivih, odnosno razrjeđive potencijalne redovne dionice s najmanjom „zaradom po inkrementalnoj dionici” uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici prije onih s višom zaradom po inkrementalnoj dionici. Obično se najprije uključuju opcije i varanti jer pri izračunu ne utječu na brojnik.

Opcije, varanti i njihovi ekvivalenti

45. **U svrhu izračuna razrijeđene zarade po dionici subjekt pretpostavlja izvršenje svojih razrjeđivih opcija i varanta. Smatra se da su pretpostavljeni primici od tih instrumenata primljeni za izdanje redovnih dionica po prosječnoj tržišnoj cijeni za redovne dionice tijekom razdoblja. Razlika između broja izdanih redovnih dionica i broja redovnih dionica koje bi bile izdane po prosječnoj tržišnoj cijeni za redovne dionice tijekom razdoblja smatra se izdanjem redovnih dionica bez naknade.**
46. Opcije i varanti su razrjeđivi ako bi rezultirali izdanjem redovnih dionica po cijeni nižoj od prosječne tržišne cijene za redovne dionice tijekom razdoblja. Iznos razrjeđenja je prosječna tržišna cijena za redovne dionice tijekom razdoblja umanjena za cijenu izdanja. Stoga se pri izračunu razrijeđene zarade po dionici smatra da potencijalne redovne dionice sadržavaju oboje od sljedećeg:
 - (a) ugovor o izdavanju određenog broja redovnih dionica po njihovoj prosječnoj tržišnoj cijeni tijekom razdoblja. Pretpostavlja se da se da su takve redovne dionice izdane po fer cijeni i da nisu ni razrjeđive ni nerazrjeđive. Ne uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici;
 - (b) ugovor o izdavanju preostalih redovnih dionica bez naknade. Od takvih redovnih dionica ne ostvaruju se primici i one ne utječu na dobit ili gubitak koji se mogu pripisati izdanim redovnim dionicama. Stoga su takve dionice razrjeđive pa se pri izračunu razrijeđene zarade po dionici dodaju broju izdanih redovnih dionica.
47. Opcije i varanti imaju učinak razrjeđivanja samo ako je prosječna tržišna cijena redovnih dionica tijekom razdoblja viša od izvršne cijene opcija ili varanta (tj. oni su „u novcu”). Prethodno objavljena zarada po dionici ne usklađuje se retroaktivno kako bi se iskazale promjene cijena redovnih dionica.
- 47.A Cijena izdanja iz točke 46. i izvršna cijena iz točke 47 za dioničke opcije i druga plaćanja na temelju dionica na koje se primjenjuje MSFI 2 *Plaćanje na temelju dionica*, uključuju fer vrijednost (koja se mjeri u skladu s MSFI-jem 2) robe ili usluga koje na temelju dioničke opcije ili drugog aranžmana plaćanja na temelju dionica subjektu trebaju biti isporučene u budućnosti.
48. Pri izračunu razrijeđene zarade po dionici dioničke opcije za zaposlene s određenim ili odredivim uvjetima i nestečene redovne dionice smatraju se opcijama, iako mogu ovisiti o stečenim pravima. Smatraju se izdanima na datum dodjele. Dioničke opcije za zaposlene koje se temelje na uspješnosti smatraju se redovnim dionicama koje se izdaju uvjetno jer njihovo izdavanje osim o protoku vremena ovisi i o ispunjenju određenih uvjeta.

Konvertibilni instrumenti

49. Učinak razrjeđivanja konvertibilnih instrumenata odražava se u razrijeđenoj zaradi po dionici u skladu s točkama 33. i 36.
50. Konvertibilne povlaštene dionice su nerazrjeđive kad god je iznos dividende na takve dionice koji je objavljen ili akumuliran u tekućem razdoblju po redovnoj dionici koja se može dobiti konverzijom viši od osnovne zarade po dionici. Slično je i konvertibilni dug nerazrjeđiv kad god su kamate na taj dug (bez poreza i drugih promjena prihoda ili rashoda) po redovnoj dionici koja se može dobiti konverzijom viši od osnovne zarade po dionici.
51. Otkup ili potaknuta (inducirana) konverzija konvertibilnih povlaštenih dionica mogu utjecati samo na dio prethodno izdanih konvertibilnih povlaštenih dionica. U takvim se slučajevima svaki višak naknade iz točke 17. pripisuje dionicama koje su otkupljene ili konvertirane kako bi se utvrdilo jesu li preostale izdane povlaštene dionice razrjeđive. Otkupljene ili konvertirane dionice razmatraju se odvojeno od dionica koje nisu otkupljene ni konvertirane.

Dionice koje se izdaju uvjetno

52. Kao i pri izračunu osnovne zarade po dionici, redovne dionice koje se izdaju uvjetno smatraju se izdanima i uključuju u izračun razrijeđene zarade po dionici ako su ispunjeni određeni uvjeti (npr. nastanak određenih događaja). Dionice koje se izdaju uvjetno uključuju se od početka razdoblja (ili do datuma sporazuma o uvjetnom izdavanju dionica, ovisno o tome što je kasnije). Ako uvjeti nisu ispunjeni, broj redovnih dionica koje se izdaju uvjetno uključen u izračun razrijeđene zarade po dionici temelji se na broju dionica koje bi bile izdane da kraj razdoblja odgovara kraju razdoblja predviđenog za ispunjenje uvjeta. Prepravljanje nije dopušteno ako uvjeti nisu ispunjeni ni nakon isteka razdoblja predviđenog za ispunjenje uvjeta.
53. Ako je ostvarenje ili očuvanje određenog iznosa zarade za razdoblje uvjet za uvjetno izdavanje dionica i ako je taj iznos ostvaren na kraju izvještajnoga razdoblja, ali se mora očuvati još neko vrijeme po isteku izvještajnoga razdoblja, dodatne redovne dionice smatraju se izdanima, ako je učinak razrjeđivački, kad se izračunava razrijeđena zarada po dionici. U tom se slučaju izračun razrijeđene zarade po dionici temelji na broju redovnih dionica koje bi bile izdane da je iznos zarade na kraju izvještajnoga razdoblja bio jednak iznosu zarade na kraju razdoblja predviđenog za ispunjenje uvjeta. S obzirom na to da se u budućem razdoblju zarada može promijeniti, u izračun osnovne zarade po dionici ne uključuju se takve redovne dionice koje se izdaju uvjetno sve do isteka razdoblja predviđenog za ispunjenje uvjeta jer nisu ispunjeni svi potrebni uvjeti.
54. Broj redovnih dionica koje se izdaju uvjetno može ovisiti o budućoj tržišnoj cijeni redovnih dionica. U tom slučaju, ako je učinak razrjeđivački, izračun razrijeđene zarade po dionici temelji se na broju redovnih dionica koje bi bile izdane da je tržišna cijena na kraju izvještajnoga razdoblja bila jednaka tržišnoj cijeni na kraju razdoblja predviđenog za ispunjenje uvjeta. Ako se uvjet temelji na prosjeku tržišnih cijena tijekom razdoblja koje traje i nakon isteka izvještajnoga razdoblja, koristi se prosjek za proteklo razdoblje. S obzirom na to da se u budućem razdoblju tržišna cijena može promijeniti, u izračun osnovne zarade po dionici ne uključuju se takve redovne dionice koje se izdaju uvjetno sve do isteka razdoblja predviđenog za ispunjenje uvjeta jer nisu ispunjeni svi potrebni uvjeti.
55. Broj redovnih dionica koje se izdaju uvjetno može ovisiti o budućoj zaradi i budućim cijenama redovnih dionica. U takvim se slučajevima broj redovnih dionica uključenih u izračun razrijeđene zarade po dionici temelji na oba uvjeta (tj. na dosadašnjoj zaradi i tekućoj tržišnoj cijeni na kraju izvještajnoga razdoblja). Redovne dionice koje se izdaju uvjetno ne uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici ako nisu ispunjena oba uvjeta.
56. U drugim slučajevima broj redovnih dionice koje se izdaju uvjetno ovisi o uvjetu koji nije zarada ili tržišna cijena (npr. otvaranje određenog broja maloprodajnih trgovina). U takvim slučajevima, uz pretpostavku da se postojeći status uvjeta neće promijeniti do isteka razdoblja predviđenog za ispunjenje uvjeta, redovne dionice koje se izdaju uvjetno uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici u skladu sa statusom na kraju izvještajnog razdoblja.

57. Potencijalne redovne dionice koje se izdaju uvjetno (osim onih obuhvaćenih sporazumom o uvjetnom izdavanju dionica, kao što su konvertibilni instrumenti koji se izdaju uvjetno) uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici kako slijedi:

- (a) subjekt utvrđuje može li se pretpostaviti da bi se potencijalne redovne dionice mogle izdati na temelju uvjeta njihova izdanja u skladu s odredbama o uvjetnom izdavanju dionica iz točaka 52.–56. i
- (b) ako se te potencijalne redovne dionice trebaju odražavati u razrijeđenoj zaradi po dionici, subjekt njihov utjecaj na izračun razrijeđene zarade po dionici utvrđuje na temelju odredaba o opcijama i varantima iz točaka 45.–48., odredaba o konvertibilnim instrumentima iz točaka 49.–51., odredaba o ugovorima koji se mogu namiriti u redovnim dionicama ili novcu iz točaka 58.–61. ili drugih odredaba, ovisno o slučaju.

Međutim, u svrhu izračuna razrijeđene zarade po dionici ne pretpostavljaju se izvršenje ili konverzija osim ako se ne pretpostavljaju i za slične izdane potencijalne redovne dionice koje se ne izdaju uvjetno.

Ugovori koji se namiruju u redovnim dionicama ili novcu

- 58. Ako izda ugovor koji se može namiriti u redovnim dionicama ili novcu, po njegovu izboru, subjekt pretpostavlja da će ugovor biti namiren u redovnim dionicama, a nastale potencijalne redovne dionice uključuju se u razrijeđenu zaradu po dionici ako je učinak razrjeđivački.
- 59. Ako se takav ugovor u računovodstvene svrhe iskazuje kao imovina ili obveza ili ako sadržava komponentu kapitala i komponentu obveze, subjekt usklađuje brojnik za sve promjene dobiti ili gubitka koje bi nastale tijekom razdoblja da je ugovor u cijelosti bio klasificiran kao vlasnički instrument. To je usklađenje slično usklađenju koje se nalaže u točki 33.
- 60. Za ugovore koji se mogu namiriti u redovnim dionicama ili u novcu, po izboru imatelja, pri izračunu razrijeđene zarade po dionici koristi se namira u novcu ili dionicama, ovisno o tome što je razrjeđivije.
- 61. Primjer ugovora koji se može namiriti u redovnim dionicama ili novcu je dužnički instrument koji po dospelosti subjektu daje neograničeno pravo na namirenje iznosa glavnice u novcu ili njegovim vlastitim redovnim dionicama. Drugi je primjer izdana opcija prodaje koja imatelju daje mogućnost izbora namirenja u redovnim dionicama ili novcu.

Kupljene opcije

- 62. **Ugovori kao što su kupljene opcije prodaje i kupljene opcije kupnje (tj. opcije koje subjekt drži na vlastite redovne dionice) ne uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici jer bi učinak njihova uključivanja bio nerazrjeđivački.** Opcija prodaje izvršava se samo ako je izvršna cijena viša od tržišne, a opcija kupnje samo ako je izvršna cijena niža od tržišne cijene.

Izdane opcije prodaje

- 63. Ugovori na temelju kojih je subjekt dužan otkupiti vlastite dionice, kao što su izdane opcije kupnje i unaprijedni ugovori o kupnji, odražavaju se u izračunu razrijeđene zarade po dionici ako je učinak razrjeđivački. Ako su ti ugovori „u novcu” tijekom razdoblja (tj. izvršna cijena ili cijena namire viša je od prosječne tržišne cijene za to razdoblje), potencijalni razrjeđivački učinak na zaradu po dionici izračunava se kako slijedi:
 - (a) **pretpostavka je da će se na početku razdoblja izdati dovoljno redovnih dionica (po prosječnoj tržišnoj cijeni tijekom razdoblja) radi ostvarenja primitaka za ispunjenje ugovora;**
 - (b) pretpostavka je da će se primici od izdanja dionica iskoristiti za ispunjenje ugovora (npr. otkup redovnih dionica) i

- (c) **inkrementalne redovne dionice (razlika između broja redovnih dionica za koje se pretpostavlja da su izdane i broja redovnih dionica primljenih za ispunjenje ugovora) uključuju se u izračun razrijeđene dobiti po dionici.**

RETROAKTIVNA USKLAĐENJA

64. **Ako se broj izdanih redovnih ili potencijalnih redovnih dionica poveća zbog kapitalizacije, bonusnog izdanja dionica ili dijeljenja dionica, ili smanji zbog okrupnjavanja dionica, izračun osnovne i razrijeđene zarade po dionici za sva prezentirana razdoblja usklađuje se retroaktivno. Ako te promjene nastanu nakon izvještajnog razdoblja, ali prije odobrenja financijskih izvještaja za izdavanje, izračuni po dionici za financijske izvještaje za to i sva prethodna razdoblja moraju se temeljiti na novom broju dionica. Objavljuje se činjenica da izračuni po dionici odražavaju takve promjene broja dionica. Osim toga, osnovna i razrijeđena zarada po dionici za sva prezentirana razdoblja usklađuju se za učinke pogrešaka i usklađenja koji nastali zbog retroaktivne primjene promjena računovodstvenih politika.**
65. Subjekt ne prepravljajući razrijeđenu zaradu po dionici iz prethodnih prezentiranih razdoblja zbog promjena pretpostavki primijenjenih pri izračunu zarade po dionici ili zbog konverzije potencijalnih redovnih dionica u redovne dionice.

PREZENTIRANJE

66. **Subjekt u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti iskazuje osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici za dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja koji se mogu pripisati redovnim dioničarima matičnog društva, te za dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva za razdoblje za svaki rod redovnih dionica koji daje različito pravo na sudjelovanje u dobiti za razdoblje. Subjekt jednako istaknuto iskazuje osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici za sva prezentirana razdoblja.**
67. Zarada po dionici iskazuje se za svako razdoblje za koje se prezentira izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti. Ako se razrijeđena zarada po dionici iskaže barem za jedno razdoblje, iskazuje se za sva prezentirana razdoblja, čak i ako je jednaka osnovnoj zaradi po dionici. Ako su osnovna i razrijeđena zarada po dionici jednake, mogu se dvojno iskazati u jednoj stavci izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti.
- 67.A Ako stavke dobiti ili gubitka iskazuje u odvojenom izvještaju kako je opisano u točki 10.A MRS-a 1 (kako je izmijenjen 2011.), subjekt u tom odvojenom izvještaju iskazuje osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici kako se nalaže u točkama 66. i 67.
68. **Subjekt koji objavi prekinuto poslovanje dužan je u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti objaviti osnovni i razrijeđeni iznos po dionici za prekinuto poslovanje.**
- 68.A Ako stavke dobiti ili gubitka iskazuje u odvojenom izvještaju kako je opisano u točki 10.A MRS-a 1 (kako je izmijenjen 2011.), subjekt u tom odvojenom izvještaju ili u bilješkama iskazuje osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici za prekinuto poslovanje, kako se nalaže u točki 68.
69. Subjekt je dužan iskazati osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici čak i ako su iznosi negativni (tj. gubitak po dionici).

OBJAVLJIVANJE

70. **Subjekt je u dužan objaviti sljedeće:**

- (a) **iznose koji se pri izračunu osnovne i razrijeđene zarade po dionici koriste kao brojnici te usklađenje tih iznosa za dobit ili gubitak koji se mogu pripisati matičnom društvu za razdoblje. Pri usklađenju se uključuje pojedinačni učinak svake kategorije instrumenata koji utječu na zaradu po dionici;**

- (b) ponderirani prosječni broj redovnih dionica koji se pri izračunu osnovne i razrijeđene zarade po dionici koristi kao nazivnik te međusobno usklađenje tih nazivnika. Pri usklađenju se uključuje pojedinačni učinak svake kategorije instrumenata koji utječu na zaradu po dionici;
- (c) instrumente (uključujući redovne dionice koje se izdaju uvjetno) koji bi u budućnosti mogli razrijediti osnovnu zaradu po dionici, ali nisu uključeni u izračun razrijeđene zarade po dionici jer su nerazrijedivi za prezentirano razdoblje ili razdoblja;
- (d) opis transakcija redovnim dionicama ili potencijalnim redovnim dionicama, osim transakcija koje se računovodstveno iskazuju u skladu s točkom 64., koje su izvršene nakon izvještajnog razdoblja i koje bi, da su izvršene prije kraja izvještajnoga razdoblja, značajno promijenile broj redovnih dionica ili potencijalnih redovnih dionica koje su izdane na kraju razdoblja.

71. Primjeri transakcija iz točke 70. podtočke (d) uključuju:

- (a) izdavanje dionica za novac;
- (b) izdavanje dionica od kojeg se primici koriste za otplatu duga ili povlaštenih dionica izdanih na kraju izvještajnog razdoblja;
- (c) otkup izdanih redovnih dionica;
- (d) konverziju ili izvršenje potencijalnih redovnih dionica izdanih na kraju izvještajnog razdoblja u redovne dionice;
- (e) izdavanje opcija, varanta ili konvertibilnih instrumenata i
- (f) ispunjenje uvjeta koji bi mogli dovesti do izdavanja redovnih dionica koje se izdaju uvjetno.

Zarada po dionici ne usklađuje se za transakcije izvršene nakon izvještajnog razdoblja jer te transakcije ne utječu na iznos kapitala iz kojeg se ostvaruje dobit ili gubitak za razdoblje.

72. Financijski instrumenti i drugi ugovori koji podrazumijevaju potencijalne redovne dionice mogu sadržavati uvjete i odredbe koji utječu na mjerenje osnovne i razrijeđene zarade po dionici. Tim uvjetima i odredbama može se odrediti koje su potencijalne redovne dionice razrijeđive i njihov učinak na ponderirani prosječni broj izdanih dionica i značajno usklađenje dobiti ili gubitka koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica. Potiče se objavljivanje uvjeta takvih financijskih instrumenata i drugih ugovora ako se ne nalaže drukčije (vidjeti MSFI 7 *Financijski instrumenti: objavljivanje*).
73. Ako subjekt osim osnovne i razrijeđene zarade po dionici objavi iznose po dionici koristeći iskazanu komponentu izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti koja se ne nalaže ovim Standardom, dužan je te iznose izračunati koristeći ponderirani prosječni broj redovnih dionica koji se utvrđuje u skladu s ovim Standardom. Iznosi osnovne i razrijeđene zarade po dionici koji se odnose na tu komponentu objavljuju se jednako istaknuto i iskazuju u bilješkama. Subjekt je dužan navesti na kojoj je osnovi utvrđen brojnik (ili brojnici) te jesu li iskazani iznosi po dionici prije ili nakon oporezivanja. Ako se koristi komponenta izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti koja nije iskazana kao stavka izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti, iskazuje se usklađenje korištene komponente i stavke iskazane u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

73.A Točka 73. primjenjuje se i na subjekte koji osim osnovne i razrijeđene zarade po dionici objavljuju i iznose po dionici koristeći iskazanu stavku dobiti ili gubitka koja se ne nalaže ovim Standardom.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

74. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 74.A MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime su dodane točke 4.A, 67.A, 68.A i 73.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i te izmjene.
- 74.B MSFI-jem 10 i MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi*, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjene su točke 4., 40. i A11. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.
- 74.C MSFI-jem 13 objavljenim u svibnju 2011. izmijenjene su točke 8., 47.A i A2. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 74.D Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjene su točke 4.A, 67.A, 68.A i 73.A. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MRS-a 1, izmijenjenog u lipnju 2011.
- 74.E MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 34. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

POVLAČENJE DRUGIH OBJAVA

75. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 33 *Zarada po dionici* (objavljen 1997.).
76. Ovaj Standard zamjenjuje SIC-24 *Zarada po dionici – financijski instrumenti i drugi ugovori koji se mogu namiriti u dionicama*.

Dodatak A

VODIČ ZA PRIMJENU

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

Dobit ili gubitak koji se mogu pripisati matičnom društvu

- A1 U svrhu izračuna zarade po dionici na temelju konsolidiranih financijskih izvještaja, dobit ili gubitak koji se mogu pripisati matičnom društvu odnose se na dobit ili gubitak konsolidiranog subjekta nakon usklađenja za manjinski interes.

Izdanja prava

- A2 Izdanje redovnih dionica u vrijeme izvršenja ili konverzije potencijalnih redovnih dionica obično nema element bonusa jer se redovne dionice obično izdaju po fer vrijednosti, što rezultira proporcionalnom promjenom resursa dostupnih subjektu. Kod izdanja prava, međutim, izvršna cijena često je niža od fer vrijednosti dionica. Stoga, kako je navedeno u točki 27. podtočki (b), takvo izdanje prava uključuje element bonusa. Ako se izdanje prava ponudi svim postojećim dioničarima, broj redovnih dionica koje se koriste pri izračunu osnovne i razrijeđene zarade po dionici za sva razdoblja prije izdavanja prava dobije se tako što se broj izdanih redovnih dionica prije izdavanja pomnoži sa sljedećim faktorom:

$$\frac{\text{Fer vrijednost po dionici neposredno prije izvršenja prava}}{\text{Teoretska fer vrijednost po dionici po izvršenju prava}}$$

Teoretska fer vrijednost po dionici po izvršenju prava izračunava se tako što se zbroj agregirane fer vrijednosti dionica neposredno prije izvršenja prava i primitaka od izvršenja tih prava podijeli s brojem izdanih dionica nakon izvršenja prava. Ako se takvim pravima trguje javno odvojeno od dionica prije datuma izvršenja, fer vrijednost se mjeri pri zatvaranju zadnjeg dana trgovanja dionicama zajedno s pravima.

Kontrolni broj

- A3 U svrhu objašnjenja primjene kontrolnog broja iz točaka 42. i 43. recimo da je subjekt ostvario dobit iz neprekinutog poslovanja koja se može pripisati matičnom društvu u iznosu od 4800 N.J. ⁽¹⁸⁾, gubitak od prekinutog poslovanja koji se može pripisati matičnom društvu (7200 N.J.), gubitak koji se može pripisati matičnom društvu (2400 N.J.), te da ima 2000 redovnih dionica i 400 izdanih potencijalno redovnih dionica. Osnovna zarada po dionici subjekta iznosi 2,40 N.J. za neprekinuto poslovanje, (3,60 N.J.) za prekinuto poslovanje i (1,20 N.J.) za gubitke. 400 potencijalnih redovnih dionica uključuje se u izračun razrijeđene zarade po dionici jer je nastala zarada po dionici od 2,00 N.J. za neprekinuto poslovanje razrjeđiva, pod pretpostavkom da tih 400 potencijalnih redovnih dionica ne utječe na dobit ili gubitak. Budući da je dobit iz neprekinutog poslovanja koja se može pripisati matičnom društvu kontrolni broj, subjekt u izračun ostalih iznosa zarade po dionici uključuje i 400 potencijalnih redovnih dionica, iako su dobiveni iznosi zarade po dionici nerazrjeđivi na usporedive iznose osnovne zarade po dionici, tj. gubitak po dionici je manji [(3,00 N.J.) po dionici za gubitak od prekinutog poslovanja i (1,00 N.J.) po dionici za gubitak].

Prosječna tržišna cijena redovnih dionica

- A4 U svrhu izračuna razrijeđene zarade po dionici, prosječna tržišna cijena redovnih dionica za koje se pretpostavlja da su izdane, izračunava se na temelju prosječne tržišne cijene redovnih dionica tijekom razdoblja. Teoretski je pri utvrđivanju prosječne tržišne cijene moguće uključiti sve tržišne transakcije s redovnim dionicama subjekta. Međutim, iz praktičnih je razloga obično dovoljan jednostavni prosjek tjednih ili mjesečnih cijena.

⁽¹⁸⁾ U ovom su Vodiču novčani iznosi iskazani u „novčanim jedinicama” (N.J.).

- A5 Općenito su zaključne tržišne cijene dovoljne za izračun prosječne tržišne cijene. Međutim, ako cijene znatno fluktuiraju, prosjek najviših i najnižih cijena obično daje reprezentativniju cijenu. Metodu izračuna prosječne tržišne cijene treba dosljedno primjenjivati, osim ako zbog promjene uvjeta prestane biti reprezentativna. Na primjer, subjekt koji za izračun prosječne tržišne cijene koristi zaključne tržišne cijene jer su cijene godinama bile razmjerno stabilne može početi koristiti prosjek najviših i najnižih cijena ako cijene počnu znatno fluktuirati i ako se sa zaključnim tržišnim cijenama više ne može dobiti reprezentativna prosječna cijena.

Opcije, varanti i njihovi ekvivalenti

- A6 Pretpostavlja se da će opcije i varanti za kupnju konvertibilnih instrumenata biti izvršeni za kupnju konvertibilnog instrumenta kad god je prosječna cijena konvertibilnog instrumenta i redovnih dionica koja se može dobiti konverzijom viša od cijene izvršenja opcija ili varanta. Međutim, izvršenje se ne pretpostavlja ako se ne pretpostavlja i konverzija sličnih izdanih konvertibilnih instrumenata, ako ih ima.
- A7 Opcije ili varanti mogu dopuštati ili nalagati izdavanje dužničkih ili drugih instrumenata subjekta (ili njegova matičnog društva ili društva kćeri) za plaćanje izvršne cijene u cijelosti ili djelomično. Pri izračunu razrijeđene zarade po dionici te opcije i varanti imaju razrjeđivački učinak ako je (a) prosječna tržišna cijena povezanih redovnih dionica za razdoblje viša od cijene izvršenja ili ako je (b) prodajna cijena instrumenta koji se nudi niža od cijene po kojoj bi instrument mogao biti ponuđen ugovorom o opcijama ili varantima, a dobivenim diskontom određuje se stvarna izvršna cijena niža od tržišne cijene redovnih dionica koja se može dobiti pri izvršenju. Pri izračunu razrijeđene zarade po dionici pretpostavlja se da će te opcije ili varanti biti izvršeni i da će dužnički ili drugi instrumenti biti ponuđeni. Ako je ponuda novca povoljnija za imatelja opcije ili varanta, a ugovorom je dopuštena ponuda novca, pretpostavlja se ponuda novca. Kamate (bez poreza) na dužnički instrument za koji se pretpostavlja da će biti ponuđen, dodaju se kao usklađenje brojnika.
- A8 Slično se postupa i s povlaštenim dionicama sa sličnim odredbama i s drugim instrumentima s opcijama konverzije koje ulagatelju dopuštaju plaćanje u novcu za povoljniju stopu konverzije.
- A9 Uvjetima određenih opcija ili varanta može se nalagati da se primici od izvršenja tih instrumenata iskoriste za otkup dužničkih ili drugih instrumenata subjekta (ili njegova matičnog društva ili društva kćeri). Pri izračunu razrijeđene zarade po dionici pretpostavlja se da će te opcije ili varanti biti izvršeni i da će se primici iskoristiti za kupnju dužničkog instrumenta po prosječnoj tržišnoj cijeni, a ne za kupnju redovnih dionica. Međutim, pri izračunu razrijeđene zarade po dionici uzima se u obzir višak primitaka od pretpostavljenog izvršenja u odnosu na iznos upotrijebljen za pretpostavljenu kupnju dužničkog instrumenta (odnosno pretpostavlja se da će biti upotrijebljen za otkup redovnih dionica). Kamate (bez poreza) na dužnički instrument za koji se pretpostavlja da će biti ponuđen, dodaju se kao usklađenje brojnika.

Izdane opcije prodaje

- A10 U svrhu objašnjenja primjene točke 63. recimo da subjekt ima 120 izdanih opcija prodaje za svoje redovne dionice s izvršnom cijenom od 35 N.J. Prosječna tržišna cijena njegovih redovnih dionica za razdoblje je 28 N.J. Pri izračunu razrijeđene zarade po dionici subjekt pretpostavlja izdavanje 150 dionica po cijeni od 28 N.J. po dionici na početku razdoblja kako bi ispunio svoju obvezu prodaje od 4 200 N.J. Razlika između 150 izdanih redovnih dionica i 120 redovnih dionica primljenih izvršenjem opcije prodaje (30 dodatnih redovnih dionica) dodaje se nazivniku pri izračunu razrijeđene zarade po dionici.

Instrumenti društava kćeri, zajedničkih pothvata ili pridruženih društava

- A11 Potencijalne redovne dionice društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva koje se mogu konvertirati u redovne dionice tog društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva ili u redovne dionice matičnog društva ili ulagatelja koji imaju zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj (izvještajni subjekt) u društvu u koje se ulaže, uključuju se u izračun razrijeđene zarade po dionici kako slijedi:
- (a) instrumenti koje izdaju društvo kći, zajednički pothvat ili pridruženo društvo koji njihovim imateljima omogućuju stjecanje redovnih dionica društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva uključuju se pri izračunu razrijeđene zarade po dionici društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva. Ta se zarada po dionici potom uključuje u izračune zarade po dionici izvještajnog subjekta na temelju udjela izvještajnog subjekta u društvu kćeri, zajedničkom pothvatu ili pridruženom društvu;

- (b) instrumenti društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva koji se mogu konvertirati u redovne dionice izvještajnog subjekta uzimaju se u obzir kao potencijalne redovne dionice izvještajnog subjekta u svrhu izračuna razrijeđene zarade po dionici. Slično se i opcije i varanti koje izdaju društvo kći, zajednički pothvat ili pridruženo društvo radi kupnje redovnih dionica izvještajnog subjekta uzimaju u obzir kao potencijalne redovne dionice izvještajnog subjekta u svrhu izračuna konsolidirane razrijeđene zarade po dionici.

- A12 U svrhu određivanje učinka instrumenata koje je izdao izvještajni subjekt na zaradu po dionici, a koji se mogu konvertirati u redovne dionice društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva, pretpostavlja se da će se instrumenti konvertirati i da će se brojnik (dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva) uskladiti u skladu s točkom 33. Osim tih usklađenja, brojnik se usklađuje za sve promjene dobiti ili gubitka koje izvještajni subjekt iskaže (kao što je prihod od dividendi ili prihod prema metodi udjela) koje se mogu pripisati povećanju broja izdanih redovnih dionica društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva koje je rezultat pretpostavljene konverzije. To pri izračunu razrijeđene zarade po dionici ne utječe na nazivnik jer se broj izdanih redovnih dionica izvještajnog subjekta ne mijenja nakon pretpostavljene konverzije.

Vlasnički instrumenti koji daju pravo na sudjelovanje u dividendama i dvorodne redovne dionice

- A13 Vlasnički kapital nekih subjekata uključuje:

- (a) instrumente koji daju pravo na sudjelovanje u dividendama s redovnim dionicama u skladu s unaprijed utvrđenom formulom (npr. dvije za jednu) ponekad s ograničenjem sudjelovanja (npr. najviše do određenog iznosa po dionici);
- (b) rod redovnih dionica s različitim stopom dividende u odnosu na neki drugi rod redovnih dionica, ali bez prethodnih postojećih ili povlaštenih prava.

- A14 U svrhu izračuna razrijeđene zarade po dionici pretpostavlja se konverzija instrumenata iz točke A13 koji se mogu konvertirati u redovne dionice ako je učinak razrjeđivački. Za te instrumente koji se ne mogu konvertirati u neki rod redovnih dionica, dobit ili gubitak razdoblja raspoređuju se na različite rodove dionica i vlasničke instrumente koji daju pravo na sudjelovanje u dividendama u skladu s njihovim pravima na dividende ili drugim pravima na sudjelovanje u neraspodijeljenoj dobiti. Pri izračunu osnovne i razrijeđene zarade po dionici:

- (a) dobit ili gubitak koji se mogu pripisati imateljima redovnih dionica matičnog društva usklađuju se (dobit se smanjuje, a gubitak povećava) za iznos dividendi objavljenih u razdoblju za svaki rod dionica i ugovorni iznos dividendi (ili kamata na obveznice koje daju pravo sudjelovanja) koje je moraju isplatiti za razdoblje (npr. neisplaćene kumulativne dividende);
- (b) preostala dobit ili preostali gubitak raspoređuju se na redovne dionice i vlasničke instrumente koji daju pravo na sudjelovanje u dividendama u visini udjela svakog instrumenta u dobiti kao da su sva dobit ili sav gubitak za razdoblje raspodijeljeni. Ukupna dobit ili ukupni gubitak raspoređeni na svaku kategoriju vlasničkih instrumenata utvrđuje se zbrajanjem iznosa raspoređenog za dividende i iznosa raspoređenog za obilježje sudjelovanja;
- (c) ukupni iznos dobiti ili gubitka raspoređen na svaku kategoriju vlasničkih instrumenata dijeli se s brojem izdanih instrumenata na koje je raspoređena dobit kako bi se odredila zarada po dionici za instrument.

Pri izračunu razrijeđene zarade po dionici sve potencijalne redovne dionice za koje se pretpostavlja da su izdane, uključuju se u izdane redovne dionice.

Djelomično plaćene dionice

- A15 Redovne dionice koje su izdane, ali nisu u cijelosti plaćene, pri izračunu osnovne zarade po dionici smatraju se dijelom redovne dionice u mjeri u kojoj daju pravo na sudjelovanje u dividendama tijekom razdoblja u odnosu na redovne dionice plaćene u cijelosti.

- A16 Pri izračunu razrijeđene zarade po dionici, djelomično plaćene dionice u mjeri u kojoj ne daju pravo na sudjelovanje u dividendama tijekom razdoblja smatraju se varantima ili opcijama. Pretpostavlja se da neplaćeni iznos predstavlja primitke iskorištene za kupnju redovnih dionica. Broj dionica uključen u razrijeđenu zaradu po dionici je razlika između broja upisanih dionica i broja dionica za koje se pretpostavlja da će biti kupljene.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 34

Financijsko izvještavanje za međurazdoblja

CILJ

Cilj je ovog Standarda propisati minimalni sadržaj financijskih izvještaja za međurazdoblja te načela priznavanja i mjerenja u potpunim ili skraćenim financijskim izvještajima za određeno međurazdoblje. Pravodobno i pouzdano financijsko izvještavanje za međurazdoblja ulagateljima, vjerovnicima i drugima olakšava razumijevanje sposobnosti subjekta za ostvarenje dobiti i novčanih tokova, njegova financijskog položaja i likvidnosti.

PODRUČJE PRIMJENE

1. Ovim Standardom se ne utvrđuje koji su subjekti dužni objavljivati financijske izvještaje za međurazdoblja, koliko često ni u kojem roku nakon završetka određenog međurazdoblja. Međutim, državna tijela, regulatorna tijela za vrijednosne papire, burze i stručne računovodstvene organizacije često propisuju da su subjekti čijim se dužničkim ili vlasničkim vrijednosnim papirima trguje na burzi dužni objavljivati financijske izvještaje za međurazdoblja. Ovaj se Standard primjenjuje ako je subjekt dužan ili odluči objavljivati financijske izvještaje za međurazdoblja u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI-ji). Komisija za međunarodne računovodstvene standarde ⁽¹⁹⁾ preporuča subjektima čijim se vrijednosnim papirima trguje na burzi da sastavljaju financijske izvještaje za međurazdoblja u skladu s načelima priznavanja, mjerenja i objavljivanja iz ovog Standarda. Subjektima čijim se vrijednosnim papirima trguje na burzi osobito se preporuča:
 - (a) da sastavljaju financijske izvještaje za međurazdoblja barem na kraju prve polovine njihove financijske godine i
 - (b) da objavljuju financijske izvještaje za međurazdoblja najkasnije 60 dana nakon isteka određenog razdoblja.
2. Usklađenost s MSFI-jima ocjenjuje se zasebno za svaki financijski izvještaj, godišnji ili za međurazdoblja. Ako subjekt u određenoj financijskoj godini ne sastavi financijske izvještaje za međurazdoblja ili ako njegovi financijski izvještaji za međurazdoblja ne budu u skladu s ovim Standardom, to ne znači da godišnji financijski izvještaji subjekta nisu u skladu s MSFI-jima ako to oni po svemu drugome jesu.
3. Ako subjekt u svojem financijskom izvještaju za međurazdoblje navede da je usklađen s MSFI-jima, taj izvještaj mora ispunjavati sve zahtjeve iz ovog Standarda. U točki 19. nalaže se objavljivanje određenih informacija o tome.

DEFINICIJE

4. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Međurazdoblje je razdoblje financijskog izvještavanja kraće od cijele financijske godine.

Financijski izvještaj za međurazdoblje je financijski izvještaj koji sadržava potpun skup financijskih izvještaja (kako je navedeno u MRS-u 1 – *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.)) ili skup skraćenih financijskih izvještaja (kako je navedeno u ovom Standardu) za određeno međurazdoblje.

SADRŽAJ FINANIJSKOG IZVJEŠTAJA ZA MEĐURAZDOBLJE

5. U MRS-u 1 definirano je da potpuni skup financijskih izvještaja uključuje sljedeće komponente:
 - (a) izvještaj o financijskom položaju na kraju razdoblja;
 - (b) izvještaj o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za razdoblje;
 - (c) izvještaj o promjenama vlasničkog kapitala za razdoblje;

⁽¹⁹⁾ Komisiju za međunarodne računovodstvene standarde zamijenio je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde, koji je započeo s radom 2001.

- (d) izvještaj o novčanim tokovima za razdoblje;
- (e) bilješke, koje obuhvaćaju značajne informacije o računovodstvenoj politici i druga objašnjenja;
- (ea) usporedne informacije za prethodno razdoblje kako je određeno u točkama 38. i 38.A MRS-a 1 i
- (f) izvještaj o financijskom položaju na početku prethodnog razdoblja ako subjekt neku računovodstvenu politiku primjenjuje retroaktivno ili ako retroaktivno prepravljiva stavke u svojim financijskim izvještajima ili ako reklasificira stavke u svojim financijskim izvještajima u skladu s točkama 40.A–40.D. MRS-a 1.

Subjekti za izvještaje mogu koristiti drukčije nazive od onih koji se koriste u ovom Standardu. Na primjer, subjekt može koristiti naziv „izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti” umjesto „izvještaj o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti”.

6. Radi pravodobnosti i troškovne učinkovitosti te da se izbjegne ponavljanje već objavljenih informacija, subjektu se može naložiti, ili subjekt može tako odlučiti, da na datume međurazdoblja iskaže manje informacija nego u svojim godišnjim financijskim izvještajima. U ovom se Standardu definira da minimalni sadržaj financijskog izvještaja za međurazdoblje uključuje skraćene financijske izvještaje i odabrane bilješke s objašnjenjima. Cilj je financijskog izvještaja za međurazdoblje iskazati ažuriran najnoviji potpuni skup godišnjih financijskih izvještaja. Stoga je fokus na novim aktivnostima, događajima i drugim okolnostima, bez ponavljanja već objavljenih informacija.
7. Ovim se Standardom subjektu ne zabranjuje, niti ga se odvrća od toga, da u svojem financijskom izvještaju za međurazdoblje objavi potpun skup financijskih izvještaja (kako je opisano u MRS-u 1) umjesto skraćenih financijskih izvještaja i odabranih bilješki s objašnjenjima. Osim toga, njime se subjektu ne zabranjuje, niti ga se odvrća od toga, da u svoje financijske izvještaje za međurazdoblje uvrsti više od minimuma stavki ili bilješki s objašnjenjima utvrđenog ovim Standardom. Upute za priznavanje i mjerenje iz ovog Standarda primjenjuju se i na potpune financijske izvještaje za međurazdoblja, koji bi trebali sadržavati sve informacije čije se objavljivanje nalaže ovim Standardom (osobito objavljivanje odabranih bilješki iz točke 16.A), kao i drugim standardima.

Minimalne komponente financijskog izvještaja za međurazdoblje

8. Financijski izvještaj za međurazdoblje uključuje najmanje sljedeće komponente:

- (a) skraćeni izvještaj o financijskom položaju;
- (b) skraćeni izvještaj ili izvještaje o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti;
- (c) skraćeni izvještaj o promjenama vlasničkog kapitala;
- (d) skraćeni izvještaj o novčanim tokovima i
- (e) odabrane bilješke s objašnjenjima.

8.A Ako stavke dobiti ili gubitka iskazuje u odvojenom izvještaju kako je opisano u točki 10.A MRS-a 1 (kako je izmijenjen 2011.), subjekt iz tog izvještaja iskazuje skraćene informacije za međurazdoblje.

Oblik i sadržaj financijskih izvještaja za međurazdoblja

9. Ako subjekt objavljuje potpun skup financijskih izvještaja kao svoj financijski izvještaj za međurazdoblje, oblik i sadržaj tih izvještaja mora ispunjavati zahtjeve iz MRS-a 1 koji se odnose na potpun skup financijskih izvještaja.

10. Ako subjekt objavi skup skraćenih financijskih izvještaja kao svoj financijski izvještaj za međurazdoblje, takvi skraćeni financijski izvještaji moraju sadržavati barem sve naslove i međubrojeve iz njegovih zadnjih godišnjih financijskih izvještaja i odabrane bilješke s objašnjenjima koje se nalažu ovim Standardom. Dodatne stavke ili bilješke uključuju se ako bi njihovo neobjavlivanje uzrokovalo pogrešno razumijevanje skraćenih financijskih izvještaja za međurazdoblje.
11. **Subjekt koji je obuhvaćen područjem primjene MRS-a 33 Zarada po dionici⁽²⁰⁾ dužan je u izvještaju u kojem iskazuje komponente dobiti ili gubitka za međurazdoblje iskazati osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici za to razdoblje.**
- 11.A **Ako stavke dobiti ili gubitka iskazuje u odvojenom izvještaju kako je opisano u točki 10.A MRS-a 1 (kako je izmijenjen 2011.), subjekt u tom odvojenom izvještaju iskazuje osnovnu i razrijeđenu zaradu po dionici.**
12. MRS 1 (kako je revidiran 2007.) sadržava upute o strukturi financijskih izvještaja. U Vodiču za primjenu MRS-a 1 objašnjeni su mogući načini prezentiranja izvještaja o financijskom položaju, izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti i izvještaja o promjenama vlasničkog kapitala.
14. Financijski izvještaj za međurazdoblje sastavlja se na konsolidiranoj osnovi ako su zadnji godišnji financijski izvještaji subjekta bili konsolidirani izvještaji. Odvojeni financijski izvještaji matičnog društva nisu usklađeni niti usporedivi s konsolidiranim financijskim izvještajima u zadnjim godišnjim financijskim izvještajima. Ako godišnji financijski izvještaji subjekta uz konsolidirane financijske izvještaje uključuju i odvojene financijske izvještaje matičnog društva, ovim se Standardom ne nalaže niti zabranjuje da se odvojeni izvještaji matičnog društva uključe u financijski izvještaj subjekta za međurazdoblje.

Značajni događaji i transakcije

15. Subjekt u svoj financijski izvještaj za međurazdoblje uključuje objašnjenje događaja i transakcija koji su značajni za razumijevanje promjena financijskog položaja i uspješnosti subjekta od zadnjeg godišnjeg izvještajnog razdoblja. Informacijama koje se objave o tim događajima i transakcijama ažuriraju se relevantne informacije iskazane u zadnjem godišnjem financijskom izvještaju.
- 15.A Korisnik financijskog izvještaja subjekta za međurazdoblje imat će pristup zadnjem godišnjem financijskom izvještaju tog subjekta. Stoga bilješke uz financijski izvještaj za međurazdoblje ne trebaju sadržavati relativno beznačajno ažurirane informacije iskazane u bilješkama uz zadnji godišnji financijski izvještaj.
- 15.B Slijedi popis događaja i transakcija koje treba objaviti ako su značajni. Popis nije potpun:
- (a) otpis zaliha do neto ostvarive vrijednosti i poništenje takvog otpisa;
 - (b) priznavanje gubitka od umanjenja vrijednosti financijske imovine, nekretnina, postrojenja i opreme, nematerijalne imovine, imovine koja proizlazi iz ugovora s kupcima ili druge imovine te poništenje takvog umanjenja vrijednosti;
 - (c) poništenje rezerviranja za troškove restrukturiranja;
 - (d) stjecanje i otuđenje stavki imovine, postrojenja i opreme;
 - (e) preuzete obveze kupnje imovine, postrojenja i opreme;
 - (f) rješavanje sudskih sporova
 - (g) ispravci pogrešaka iz prethodnog razdoblja;

⁽²⁰⁾ Ova je točka izmijenjena dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., radi pojašnjenja područja primjene MRS-a 34.

- (h) promjene poslovnih ili ekonomskih okolnosti koje utječu na fer vrijednost financijske imovine i financijskih obveza subjekta, neovisno o tome jesu li ta imovina ili obveze priznate po fer vrijednosti ili amortiziranom trošku;
 - (i) neispunjavanje obveza po kreditima ili povreda ugovora o kreditu koji nisu uklonjeni prije kraja izvještajnog razdoblja;
 - (j) transakcije s povezanim osobama;
 - (k) prijenosi između razina hijerarhije fer vrijednosti koji se koriste pri mjerenju fer vrijednosti financijskih instrumenata;
 - (l) promjene klasifikacije financijske imovine koje su rezultat promjene namjene ili korištenja te imovine i
 - (m) promjene nepredviđenih obveza ili nepredviđene imovine.
- 15.C Pojedini MSFI-ji sadržavaju upute o zahtjevima za objavljivanje mnogih stavki iz točke 15.B. Ako su događaj ili transakcija značajni za razumijevanje promjena financijskog položaja ili uspješnosti subjekta od zadnjeg godišnjeg izvještajnog razdoblja, on bi u svojem financijskom izvještaju za međurazdoblje trebao objasniti ili iskazati ažurirane relevantne informacija iz financijskih izvještaja za zadnje godišnje izvještajno razdoblje.
16. [Brisano]

Druge objave

- 16.A Osim informacija o značajnim događajima i transakcijama u skladu s točkama 15.–15.C, subjekt je u bilješkama uz svoje financijske izvještaje za međurazdoblja dužan objaviti sljedeće informacije ili drugdje u tom izvještaju. Sljedeće informacije objavljuju se u financijskim izvještajima za međurazdoblja ili se unakrsnim upućivanjem iz financijskih izvještaja za međurazdoblja uvrstavaju u druge izvještaje (kao što su objašnjenja posloводства ili izvještaj o rizicima), koji su korisnicima financijskih izvještaja dostupni pod istim uvjetima i u isto vrijeme kao i financijski izvještaji. Ako korisnicima financijskih izvještaja informacije uvrštene unakrsnim upućivanjem nisu dostupne pod istim uvjetima i u isto vrijeme, financijski izvještaj za međurazdoblje nije potpun. Te se informacije obično objavljuju za određenu financijsku godinu do izvještajnog datuma:
- (a) izjavu da su iste financijske politike i metode izračuna koje su primijenjene u zadnjim godišnjim financijskim izvještajima primijenjene i u financijskim izvještajima za međurazdoblja odnosno, ako su te politike i metode promijenjene, opis vrste i učinka te promjene;
 - (b) komentare s objašnjenjima sezonalnosti ili cikličnosti poslovanja u međurazdoblju;
 - (c) vrstu i iznos stavki koje utječu na imovinu, obveze, vlasnički kapital, neto dobit ili novčane tokove koje svojom prirodom, veličinom ili nastankom nisu uobičajene;
 - (d) vrstu i iznos promjena procijenjenih iznosa iskazanih u prethodnom međurazdoblju tekuće financijske godine ili u prethodnim financijskim godinama;
 - (e) izdanja, ponovne kupnje i otplate dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira;
 - (f) dividende isplaćene (agregirano ili po dionici) odvojeno za obične i druge dionice;

- (g) sljedeće informacije po segmentima (objavljivanje informacija po segmentima u financijskom izvještaju subjekta za međurazdoblje nalaže se samo ako se MSFI-jem 8 *Poslovni segmenti* nalaže da ih subjekt objavi u svojim godišnjim financijskim izvještajima):
- i. prihodi od vanjskih kupaca, ako se uključuju pri mjerenju dobiti ili gubitka segmenta, koje provjerava glavni donositelj odluka ili mu se na drugi način redovito dostavljaju;
 - ii. prihodi unutar segmenata, ako se uključuju pri mjerenju dobiti ili gubitka segmenta, koje provjerava glavni donositelj odluka ili mu se na drugi način redovito dostavljaju;
 - iii. iznos dobiti ili gubitka segmenta;
 - iv. iznos ukupne imovine i obveza za određeni izvještajni segment ako se takvi iznosi redovito dostavljaju glavnom donositelju odluka i ako značajno promijenjen iznos objavljen u zadnjem godišnjem financijskom izvještaju za taj izvještajni segment;
 - v. opis razlika u odnosu na zadnje godišnje financijske izvještaje na osnovi segmenata ili na temelju mjerenja dobiti ili gubitka segmenata;
 - vi. usklađenje ukupnih iznosa dobiti ili gubitka segmenata s dobiti ili gubitkom subjekta prije poreznog rashoda (poreznog prihoda) i prekida poslovanja. Međutim, ako na izvještajne segmente rasporedi stavke kao što su porezni rashodi (porezni prihodi), subjekt može uskladiti ukupni iznos dobiti ili gubitka segmenata s dobiti ili gubitkom po tim stavkama. Značajne stavke za usklađenje zasebno se određuju i opisuju pri tom usklađivanju;
- (h) događaje nakon međurazdoblja koji nisu bili iskazani u financijskim izvještajima za međurazdoblje.
- (i) učinak promjena u subjektu tijekom međurazdoblja, uključujući poslovne kombinacije, stjecanje ili gubitak kontrole nad društvima kćerima i dugotrajna ulaganja, restrukturiranja i prekinuto poslovanje. U slučaju poslovnih spajanja subjekt je dužan objaviti informacije koje se nalažu MSFI-jem 3 *Poslovna spajanja*;
- (j) za financijske instrumente, objave fer vrijednosti iz točaka 91.–93. (h), 94.–96., 98. i 99. MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti* te točaka 25., 26. i 28.–30. MSFI-ja 7 *Financijski instrumenti: objavljivanje*.
- (k) za subjekte koji postaju ili prestaju biti investicijski subjekti, kako su definirani u MSFI-ju 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*, objave iz točke 9.B MSFI-ja 12 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima*;
- (l) raščlamba prihoda na temelju ugovora s kupcima koja se nalaže točkama 114.–115. MSFI-ja 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*.

17.–18. [Brisano]

Objavljivanje usklađenosti s MSFI-jima

19. Ako je financijski izvještaj subjekta za međurazdoblje u skladu s ovim Standardom, subjekt je dužan tu činjenicu objaviti. Financijski izvještaj za međurazdoblje usklađen je s MSFI-jima samo ako ispunjava sve zahtjeve iz MSFI-ja.

Međurazdoblja za koja se nalaže prezentiranje financijskih izvještaja

20. Izvještaji za međurazdoblja uključuju (skraćene ili cjelovite) financijske izvještaje kako slijedi:
- (a) izvještaj o financijskom položaju na kraju tekućeg međurazdoblja i usporedni izvještaj o financijskom položaju na kraju prethodne financijske godine;
 - (b) izvještaje o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za tekuće međurazdoblje i kumulativno za tekuću financijsku godinu do izvještajnog datuma, s usporednim izvještajima o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za usporediva međurazdoblja (tekuće i za godinu do izvještajnog datuma) za prethodnu financijsku godinu. Ako je to dopušteno MRS-om 1 (kako je izmijenjen 2011.), izvještaj o međurazdoblju može uključivati izvještaj ili izvještaje o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za svako razdoblje;
 - (c) izvještaj o promjenama vlasničkog kapitala kumulativno za tekuću financijsku godinu do izvještajnog datuma, s usporednim izvještajem za usporedivo razdoblje prethodne financijske godine do izvještajnog datuma
 - (d) izvještaj o novčanim tokovima kumulativno za tekuću financijsku godinu do izvještajnog datuma, s usporednim izvještajem za usporedivo razdoblje prethodne financijske godine do izvještajnog datuma.
21. Kad je riječ o subjektima čije je poslovanje uglavnom sezonsko, mogu biti korisne financijske informacije za razdoblje od 12 mjeseci do kraja međurazdoblja i usporedne informacije za prethodno razdoblje od 12 mjeseci. Stoga se subjektima čije je poslovanje uglavnom sezonsko preporuča da uz informacije iz prethodne točke razmotre i objavljivanje takvih informacija.
22. U dijelu A ilustrativnih primjera priloženih ovom Standardu ilustriraju se razdoblja o kojima subjekti prezentiraju polugodišnje i godišnje izvještaje.

Značajnost

23. **Pri odlučivanju o načinu priznavanja, mjerenja, klasifikacije ili objavljivanja neke stavke za potrebe financijskog izvještavanja za međurazdoblja, neophodno je procijeniti njezinu značajnost u odnosu na financijske informacije za međurazdoblje. Pri procjenama značajnosti potrebno je voditi računa o tome da mjerenja za međurazdoblje mogu više ovisiti o procjenama nego mjerenja godišnjih financijskih podataka.**
24. U MRS-u 1 definirane su značajne informacije i nalaže se odvojeno objavljivanje značajnih stavki, uključujući (npr.) prekinuto poslovanje, a u MRS-u 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* nalaže se objavljivanje promjena računovodstvenih procjena, pogrešaka i promjena računovodstvenih politika. Ta dva standarda ne sadržavaju kvantificirane upute o značajnosti.
25. Iako je pri utvrđivanju značajnosti uvijek potrebna prosudba, u ovom se Standardu odluke o priznavanju i mjerenju temelje na podacima za međurazdoblje radi razumljivosti podataka za to međurazdoblje. Stoga se npr. neuobičajene stavke, promjene računovodstvenih politika ili procjena i pogreške priznaju i objavljuju na temelju značajnosti u odnosu na podatke za međurazdoblje kako bi se izbjegle pogrešne pretpostavke koje bi mogle biti posljedica njihova neobjavljivanja. Najvažnije je osigurati da financijski izvještaj za međurazdoblje sadržava sve informacije relevantne za razumijevanje financijskog položaja i uspješnosti subjekta tijekom određenog međurazdoblja.

OBJAVLJIVANJE U GODIŠNJIM FINANCIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

26. **Ako se procjena iznosa iskazanog u međurazdoblju znatno promijeni tijekom međurazdoblja financijske godine, ali se za to zadnje međurazdoblje ne objavi odvojen financijski izvještaj, vrsta i iznos te promjene procjene objavljuju se u bilješkama uz godišnje financijske izvještaje za tu financijsku godinu.**

27. MRS-om 8 nalaže se objavljivanje vrste i (ako je izvedivo) iznosa promjene procjene koja ima značajan učinak u tekućem razdoblju ili se očekuje da će u narednim razdobljima imati značajan učinak. U točki 16.A podtočki (d) ovog Standarda nalaže se slično objavljivanje u financijskim izvještajima za međurazdoblja. To su npr. promjene procjene u zadnjem međurazdoblju koje se odnose na otpis zaliha, restrukturiranje ili gubitke od umanjenja vrijednosti koji su iskazani u ranijem međurazdoblju te financijske godine. Objava koja se nalaže u skladu s prethodnom točkom u skladu je sa zahtjevom iz MRS-a 8 čije je područje primjene ograničeno, tj. odnosi se samo na promjenu procjene. Subjekt nije dužan u svoje godišnje financijske izvještaje uključiti dodatne financijske informacije za međurazdoblje.

PRIZNAVANJE I MJERENJE

Iste računovodstvene politike kao za godišnje izvještaje

28. **Subjekt je dužan u financijskim izvještajima za međurazdoblja primijeniti iste računovodstvene politike kao u godišnjim financijskim izvještajima, uz iznimku promjena računovodstvenih politika izvršenih nakon datuma zadnjih godišnjih financijskih izvještaja koje će se odraziti u idućim godišnjim financijskim izvještajima. Međutim, učestalost subjektova izvještavanja (godišnje, polugodišnje ili tromjesečno) ne smije utjecati na mjerenje njegovih godišnjih rezultata. Kako bi se taj cilj ostvario, mjerenja za potrebe izvještavanja za međurazdoblja moraju se temeljiti na podacima za godinu do izvještajnog datuma.**
29. Zahtjev da subjekt u financijskim izvještajima za međurazdoblja i godišnjim izvještajima primjenjuje iste računovodstvene politike može navesti na zaključak da se mjerenja za međurazdoblja provode kao da je svako međurazdoblje samostalno i neovisno izvještajno razdoblje. Međutim, u točki 28. kaže se da učestalost subjektova izvještavanja ne smije utjecati na mjerenje njegovih godišnjih rezultata i time se potvrđuje da je međurazdoblje dio financijske godine. Mjerenja za godinu do izvještajnog datuma mogu uključivati promjene procjena iznosa iskazanih u prethodnim međurazdobljima tekuće financijske godine. Međutim, načela priznavanja imovine, obveza, prihoda i rashoda za međurazdoblja ista su kao u godišnjim financijskim izvještajima.
30. Na primjer:
- (a) načela priznavanja i mjerenja gubitaka od otpisa zaliha, restrukturiranja ili umanjenja vrijednosti u međurazdoblju jednaka su načelima koja bi subjekt primjenjivao da sastavlja samo godišnje financijske izvještaje. Međutim, ako se takve stavke priznaju i mjere u jednom međurazdoblju, a procjena se promijeni u idućem međurazdoblju te financijske godine, izvorna se procjena u idućem međurazdoblju mijenja tako da se obračuna dodatni iznos gubitka ili poništi prethodno priznati iznos;
 - (b) trošak koji ne odgovara definiciji imovine na kraju međurazdoblja ne iskazuje se kao odgođeni u izvještaju o financijskom položaju nego se pričekaju buduće informacije da se vidi odgovara li definiciji imovine ili da se poravna s dobiti međurazdoblja iste financijske godine i
 - (c) rashod za porez na dobit priznaje se u svakom međurazdoblju na temelju najbolje procjene ponderirane prosječne godišnje stope poreza na dobit koja se očekuje za cijelu financijsku godinu. Obračunati iznosi rashoda za porez na dobit u jednom međurazdoblju mogu se uskladiti u idućem međurazdoblju te financijske godine promijeni li se procjena godišnje stope poreza na dobit.
31. U skladu s dokumentom *Konceptijski okvir za financijsko izvještavanje (Konceptijski okvir)*, priznavanje je proces uvrštavanja u izvještaj o financijskom položaju ili izvještaj o financijskoj uspješnosti stavki koje odgovaraju definiciji jednog od elemenata financijskih izvještaja. Definicije imovine, obveza, prihoda i rashoda od ključne su važnosti za priznavanje na kraju godišnjeg razdoblja i međurazdoblja financijskog izvještavanja.
32. Za imovinu se primjenjuju isti testovi budućih ekonomskih koristi na datume međurazdoblja i na kraju financijske godine. Troškovi koji po svojoj prirodi nisu imovina na kraju financijske godine, nisu imovina ni na datume međurazdoblja. Slično i obveza na kraju izvještajnog međurazdoblja mora predstavljati postojeću obvezu na taj datum, kao i na kraju godišnjeg izvještajnog razdoblja.

33. Bitno je obilježje prihoda i rashoda da su s njima povezani priljevi i odljevi imovine i obveza već nastali. Povezani prihodi i rashodi priznaju se samo ako su ti priljevi i odljevi nastali, u protivnom se ne priznaju. U dokumentu *Koncepcijski okvir* nije dopušteno priznavanje stavki u izvještaju o financijskom položaju koje ne odgovaraju definiciji imovine ili obveza.
34. Pri mjerenju imovine, obveza, prihoda, rashoda i novčanih tokova koji se iskazuju u financijskim izvještajima, subjekt koji izvještava samo na godišnjoj osnovi može uzeti u obzir informacije koje mu postanu dostupne tijekom financijske godine. Njegova se mjerenja ustvari provode za godinu do izvještajnog datuma.
35. Subjekt koji izvještava na polugodišnjoj osnovi za mjerenja u svojim financijskim izvještajima za prvo polugodište koristi informacije koje su mu dostupne do sredine godine ili ubrzo nakon toga, a informacije koje su mu dostupne do kraja godine ili ubrzo nakon toga za 12-mjesečno razdoblje. Mjerenja za 12-mjesečno razdoblje odražavaju moguće promjene procjena iznosa iskazanih za prvo polugodišnje razdoblje. Iznosi iskazani u financijskim izvještajima za međurazdoblje odnosno prvo polugodišnje razdoblje ne usklađuju se retroaktivno. U točki 16.A podtočki (d) i točki 26. nalaže se, međutim, objavljivanje vrste i iznosa svih bitnih promjena procjena.
36. Subjekt koji izvještava češće od dvaput godišnje mjeri prihode i rashode za godinu do izvještajnog datuma za svako međurazdoblje koristeći informacije dostupne u vrijeme sastavljanja svakoga skupa financijskih izvještaja. Iznosi prihoda i rashoda iskazani u tekućem međurazdoblju odražavaju promjene procjena iznosa iskazanih u prethodnim međurazdobljima financijske godine. Iznosi iskazani u prethodnim međurazdobljima ne usklađuju se retroaktivno. U točki 16.A podtočki (d) i točki 26. nalaže se, međutim, objavljivanje vrste i iznosa svih bitnih promjena procjena.

Sezonski, ciklički ili povremeni prihodi

37. **Prihodi koji se ostvaruju sezonski, ciklički ili povremeno tijekom financijske godine ne iskazuju se kao predviđeni niti kao odgođeni prihodi na datum međurazdoblja ako takvo iskazivanje ne bi bili primjereno ni na kraju financijske godine subjekta.**
38. To su npr. prihodi od dividendi, autorskih prava i državnih potpora. Osim toga, neki subjekti u pravilu ostvaruju više prihoda u određenim međurazdobljima financijske godine, kao što su npr. sezonski prihodi u maloprodaji. Takvi se prihodi priznaju kad se ostvare.

Neravnomjerni troškovi tijekom financijske godine

39. **Troškovi koji nastaju neravnomjerno tijekom financijske godine subjekta iskazuju se kao predviđeni ili odgođeni troškovi za potrebe izvještavanja za međurazdoblja samo i jedino ako je takvu vrstu troškova primjereno tako iskazati i na kraju financijske godine.**

Primjena načela priznavanja i mjerenja

40. Dio B ilustrativnih primjera priloženih ovom Standardu sadržava primjere primjene općih načela priznavanja i mjerenja iz točaka 28.–39.

Primjena procjena

41. **Postupcima mjerenja koji se primjenjuju za potrebe financijskog izvještaja za međurazdoblja neophodno je osigurati pouzdanost dobivenih informacija i odgovarajuće objavljivanje svih značajnih financijskih informacija relevantnih za razumijevanje financijskoga položaja ili uspješnosti subjekta. Iako se mjerenja za potrebe godišnjih financijskih izvještaja i financijskih izvještaja za međurazdoblja često temelje na razumnim procjenama, pri sastavljanju financijskih izvještaja za međurazdoblja obično se više primjenjuju metode procjene nego pri sastavljanju godišnjih financijskih izvještaja.**
42. Dio C ilustrativnih primjera priloženih ovom Standardu sadržava primjere primjene procjena u međurazdobljima

PREPRAVLJANJE IZVJEŠTAJA ZA PRETHODNA MEĐURAZDOBLJA

43. Promjena računovodstvene politike, osim politike za koju je novim MSFI-jima utvrđeno prijelazno razdoblje, iskazuje se:
- (a) **prepravljajem financijskih izvještaja za prethodna međurazdoblja tekuće financijske godine i usporedivih međurazdoblja prethodnih financijskih godina, koji se prepravljaju u godišnjim financijskim izvještajima u skladu s MRS-om 8 ili**
 - (b) **ako na početku financijske godine nije izvedivo odrediti kumulativni učinak primjene nove računovodstvene politike na sva prethodna razdoblja, usklađivanjem financijskih izvještaja za prethodna međurazdoblja tekuće financijske godine i usporedivih međurazdoblja prethodnih financijskih godina radi prospektivne primjene nove računovodstvene politike od najranijeg datuma na koji je to izvedivo.**
44. Jedan od ciljeva tog načela jest osigurati da se ista računovodstvena politika primjenjuju na određenu kategoriju transakcija u cijeloj financijskoj godini. U skladu s MRS-om 8, promjena računovodstvene politike iskazuje se retroaktivnom primjenom, uz prepravljajanje financijskih podataka za prethodno razdoblje unatrag koliko je to izvedivo. Međutim, ako kumulativni iznos usklađenja za prethodne financijske godine nije izvedivo odrediti, tada se u skladu s MRS 8 nova politika primjenjuje prospektivno od najranijeg datuma na koji je to izvedivo. Učinak načela iz točke 43. jest zahtjev da se u tekućoj financijskoj godini svaka promjena računovodstvene politike primjenjuje retroaktivno ili, ako to nije izvedivo, prospektivno najkasnije od početka financijske godine.
45. Kad bi se dopustilo da se računovodstvene promjene iskazuju na datum međurazdoblja u financijskoj godini, to bi značilo da se na određenu kategoriju transakcija u jednoj financijskoj godini mogu primjenjivati dvije različite računovodstvene politike. To bi otežalo raspoređivanje u međurazdoblju, razumijevanje poslovnih rezultata, analizu i razumijevanje informacija o međurazdoblju.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

46. Ovaj Standard stupa na snagu i primjenjuje se za financijske izvještaje za razdoblja koja su započela 1. siječnja 1999. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena.
47. MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime su izmijenjene točke 4., 5., 8., 11., 12. i 20., brisana je točka 13. i dodane su točke 8.A i 11.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i izmjene.
48. MSFI-jem 3 (kako je revidiran 2008.) izmijenjena je točka 16. podtočka (i). Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MSFI 3 (revidiran 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.
49. Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2010., izmijenjene su točke 15., 27., 35. i 36., dodane su točke 15.A–15.C i 16.A i brisane su točke 16.–18. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2011. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
50. MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., dodana je točka 16.A (j). Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
51. Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjene su točke 8., 8.A, 11.A i 20. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MRS-a 1, izmijenjenog u lipnju 2011.

52. Dokumentom *Godišnja poboljšanja, ciklus 2009.–2011.*, objavljenim u svibnju 2012., izmijenjena je točka 5. slijedom izmjene MRS-a 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške za godišnja razdoblja* koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
53. Dokumentom *Godišnja poboljšanja, ciklus 2009.–2011.*, objavljenim u svibnju 2012., izmijenjena je točka 16.A. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške za godišnja razdoblja* koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
54. Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjena je točka 16.A. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena dokumenta *Investicijski subjekti*. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je primijeniti i sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.
55. MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjene su točke 15.B i 16.A. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
56. Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2012.–2014.*, objavljenim u rujnu 2014., izmijenjena je točka 16.A. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške za godišnja razdoblja* koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
57. Dokumentom *Inicijativa o objavljivanju* (Izmjene MRS-a 1), objavljenim u prosincu 2014., izmijenjena je točka 5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena te izmjene.
58. Dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*, objavljenim 2018., izmijenjene su točke 31. i 33. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Ranija primjena dopuštena je ako subjekt u isto vrijeme primjenjuje sve druge izmjene uvedene dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*. Subjekt izmjene MRS-a 34 primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Međutim, ako utvrdi da retroaktivna primjena ne bi bila praktična ili da bi podrazumijevala neopravdane troškove ili napor, subjekt izmjene MRS-a 34 primjenjuje upućivanjem na točke 43.–45.ovog Standarda i točke 23.–28., 50.–53. i 54.F MRS-a 8.
59. Dokumentom *Definicija izraza „značajno”* (Izmjene MRS-a 1 i MRS-a 8), objavljenim u listopadu 2018., izmijenjena je točka 24. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni izmjena definicije izraza „značajno” u točki 7. MRS-a 1 i točkama 5. i 6. MRS-a 8.
60. Dokumentom *Objavljivanje računovodstvenih politika* kojim se mijenjaju MRS 1 i MSFI Izjava o praksama 2 *Prosudbe o značaju*, objavljenim u veljači 2021., izmijenjena je točka 5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 36

Umanjenje vrijednosti imovine

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati postupke koje je subjekt dužan primjenjivati kako bi se osiguralo da iskazana knjigovodstvena vrijednost imovine ne bude viša od njezine nadoknadive vrijednosti. Knjigovodstvena vrijednost imovine viša je od njezine nadoknadive vrijednosti ako premašuje iznos koji se može nadoknaditi korištenjem ili prodajom imovine. U tom se slučaju smatra da je vrijednost imovine umanjena i ovim se Standardom subjektu nalaže da prizna gubitak od umanjenja vrijednosti imovine. Standardom se utvrđuje i kad bi subjekt trebao poništiti gubitak od umanjenja vrijednosti imovine i propisuju objavljivanja.

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Ovaj se Standard primjenjuje pri obračunu umanjenja vrijednosti sve imovine, osim:**

- (a) zaliha (vidjeti MRS 2 *Zalihe*);
- (b) ugovorne imovine i imovine koja proizlazi iz troškova stjecanja ili izvršenja ugovora koji se priznaju u skladu s MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*;
- (c) odgođene porezne imovine (vidjeti MRS 12 *Porezi na dobit*);
- (d) imovine koja proizlazi iz primanja zaposlenih (vidjeti MRS 19 *Primanja zaposlenih*);
- (e) financijske imovine obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*;
- (f) ulaganja u nekretnine koja se mjere po fer vrijednosti (vidjeti MRS 40 *Ulaganje u nekretnine*);
- (g) biološke imovine povezane s poljoprivrednom djelatnošću obuhvaćene područjem primjene MRS-a 41 *Poljoprivreda*, koja se mjeri po fer vrijednosti umanjenoj za trošak prodaje;
- (h) ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju*, koji su imovina i sve imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja kako je definirano u MSFI-ju 17 i
- (i) dugotrajne imovine (ili skupina za otuđenje) klasificirane kao imovina namijenjena prodaji u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja*.

3. Ovaj se Standard ne primjenjuje na zalihe, imovinu koja proizlazi iz ugovora o građenju, odgođenu poreznu imovinu, imovinu koja proizlazi iz primanja zaposlenih ili imovinu klasificiranu kao imovina namijenjena prodaji (ili uključena u skupinu za otuđenje klasificiranu kao imovina namijenjena prodaji) jer postojeći standardi koji se primjenjuju na te vrste imovine već sadržavaju zahtjeve za priznavanje i mjerenje te imovine.

4. Ovaj se Standard primjenjuje na financijsku imovinu klasificiranu kao:

- (a) društva kćeri, kako su definirana u MSFI-ju 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*;
- (b) pridružena društva, kako su definirana u MRS-u 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate* i
- (c) zajednički pothvati, kako su definirani u MSFI-ju 11 *Zajednički poslovi*.

Za umanjene vrijednosti druge financijske imovine vidjeti MSFI 9.

5. Ovaj se Standard ne primjenjuje na financijsku imovinu obuhvaćenu područjem primjene MSFI-ja 9, ulaganja u nekretnine koja se mjere po fer vrijednosti obuhvaćena područjem primjene MRS-a 40 i biološku imovinu koja se odnosi na poljoprivrednu djelatnost koja se mjeri po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje obuhvaćenu područjem primjene MRS-a 41. Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na imovinu koja se iskazuje u revaloriziranom iznosu (tj. fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju i naknadno akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti) u skladu s ostalim MSFI-jima, kao što je revalorizacijski model iz MRS-a 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* i MRS-a 38 *Nematerijalna imovina*. Jedina razlika između fer vrijednosti imovine i njezine fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja jesu izravni dodatni troškovi koji se mogu pripisati njezinu otuđenju.
- (a) i. Ako su troškovi otuđenja neznatni, nadoknativa vrijednost revalorizirane imovine nužno je gotovo ista ili viša od njezine revalorizirane vrijednosti. U tom slučaju vrijednost revalorizirane imovine nakon primjene zahtjeva o revalorizaciji vjerojatno neće biti umanjena pa nije potrebno procjenjivati nadoknadivu vrijednost;
- ii. [brisan]
- (b) [brisan]
- (c) ako troškovi otuđenja nisu neznatni, fer vrijednost revalorizirane imovine umanjena za troškove otuđenja nužno će biti niža od njezine fer vrijednosti. Stoga će vrijednost revalorizirane imovine biti umanjena ako je njezina upotrebna vrijednost niža od njezine revalorizirane vrijednosti. U tom slučaju, subjekt primjenom ovog Standarda utvrđuje je li nakon primjene zahtjeva o revalorizaciji vrijednost imovine umanjena.

DEFINICIJE

6. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Knjigovodstvena vrijednost je iznos u kojem se određena imovina priznaje nakon odbitka akumulirane amortizacije i akumuliranih gubitaka od umanjenja vrijednosti.

Jedinica koja stvara novac je najmanja određiva skupina imovine koja ostvaruje novčane priljeve koji su uglavnom neovisni o novčanim priljevima od druge imovine ili drugih skupina imovine.

Zajednička imovina je imovina, osim goodwilla, koja pridonosi budućim novčanim tokovima jedinice koja stvara novac koja se preispituje i drugih jedinica koje stvaraju novac.

Troškovi otuđenja su dodatni troškovi koji se mogu izravno pripisati otuđenju imovine ili jedinici koja stvara novac, osim financijskih troškova i rashoda za porez na dobit.

Amortizacijski iznos je trošak nabave imovine, ili drugi iznos koji zamjenjuje trošak u financijskim izvještajima, umanjen za ostatak vrijednosti imovine.

Amortizacija je sustavno raspoređivanje amortizacijskog iznosa imovine tijekom njezina korisnog vijeka trajanja ⁽²¹⁾.

Fer vrijednost je cijena koja bi se postigla prodajom imovine ili platila za prijenos obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*.)

Gubitak od umanjenja vrijednosti je iznos za koji knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac premašuje njezinu nadoknadivu vrijednost.

⁽²¹⁾ U slučaju nematerijalne imovine u engleskom jeziku obično se upotrebljava izraz „amortisation” umjesto izraza „depreciation”. Oba izraza imaju isto značenje.

Nadoknadiva vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac je njezina fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja ili njezina upotrebna vrijednost, ovisno o tome koji je iznos viši.

Korisni vijek trajanja je:

(a) **razdoblje u kojem se očekuje da će subjekt koristiti imovinu ili**

(b) **broj proizvodnih ili sličnih jedinica koje subjekt očekuje ostvariti od te imovine.**

Upotrebna vrijednost je sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova koji se očekuju od imovine ili jedinice koja stvara novac.

ODREĐIVANJE IMOVINE ČIJA SE VRIJEDNOST MOŽE UMANJITI

7. U točkama 8.–17. objašnjeno je kad se utvrđuje nadoknadiva vrijednost. U tim se zahtjevima koristi izraz „imovina”, ali se jednako primjenjuje na pojedinačnu imovinu i jedinicu koja stvara novac. Ovaj je Standard u nastavku strukturiran kako slijedi:
 - (a) u točkama 18.–57. utvrđuju se zahtjevi za mjerenje nadoknadive vrijednosti. Iako se i u tim zahtjevima koristi izraz „imovina”, primjenjuju se jednako na pojedinačnu imovinu i na jedinicu koja stvara novac;
 - (b) u točkama 58.–108. utvrđuju se zahtjevi za priznavanje i mjerenje gubitaka od umanjenja vrijednosti. Priznavanje i mjerenje gubitaka od umanjenja vrijednosti pojedinačne imovine, osim goodwilla, utvrđeni su u točkama 58.–64. Točke 65.–108. odnose se na priznavanje i mjerenje gubitaka od umanjenja vrijednosti jedinica koje stvaraju novac i goodwilla;
 - (c) u točkama 109.–116. utvrđuju se zahtjevi za poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti imovine ili jedinice koja stvara novac koji je priznat u prethodnim razdobljima. Iako se i u tim zahtjevima koristi izraz „imovina”, primjenjuju se jednako na pojedinačnu imovinu i na jedinicu koja stvara novac. Dodatni zahtjevi za pojedinačnu imovinu utvrđeni su u točkama 117.–121., za jedinice koje stvaraju novac u točkama 122. i 123., a za goodwill u točkama 124. i 125.;
 - (d) u točkama 126.–133. navode se informacije koje je potrebno objaviti o gubicima od umanjenja vrijednosti i poništenjima gubitaka od umanjenja vrijednosti za imovinu i jedinice koje stvaraju novac. U točkama 134.–137. navode se dodatni zahtjevi o objavljivanju informacija za jedinice koje stvaraju novac na koje su za potrebe testiranja umanjenja vrijednosti raspoređeni goodwill ili nematerijalna imovina s neodređenim korisnim vijekom trajanja.
8. Vrijednost imovine je umanjena ako je njezina knjigovodstvena vrijednost viša od njezina nadoknadive vrijednosti. U točkama 12.–14. opisane su neke naznake mogućeg gubitka od umanjenja vrijednosti. Ako takvih naznaka ima, subjekt je dužan formalno procijeniti nadoknadivu vrijednost. Osim kako je navedeno u točki 10., ovim se Standardom subjektu ne nalaže formalna procjena nadoknadive vrijednosti ako nema naznaka mogućeg gubitka od umanjenja vrijednosti imovine.
9. **Na kraju svakog izvještajnog razdoblja subjekt je dužan utvrditi ima li naznaka mogućeg umanjenja vrijednosti imovine. Ako takvih naznaka ima, subjekt je dužan procijeniti nadoknadivu vrijednost imovine.**
10. **Neovisno o naznakama umanjenja vrijednosti, subjekt je dužan i:**
 - (a) **jednom godišnje testirati na umanjenje vrijednosti nematerijalnu imovinu koja ima neodređen korisni vijek trajanja ili još nije stavljena u upotrebu tako da uspoređi njezinu knjigovodstvenu i nadoknadivu vrijednost. To testiranje umanjenja vrijednosti može se provesti bilo kad tijekom godišnjeg razdoblja, pod uvjetom da se svake godine provede u isto vrijeme. Različita nematerijalna imovina može se testirati na umanjenje vrijednosti u različito vrijeme. Međutim, ako je ta nematerijalna imovina početno priznata tijekom tekućeg godišnjeg razdoblja, testiranje se provodi prije isteka tekućeg godišnjeg razdoblja;**

(b) jednom godišnje testirati na umanjenje vrijednosti goodwill stečen u poslovnoj kombinaciji u skladu s točkama 80.–99.

11. Obično je prije stavljanja nematerijalne imovine u upotrebu neizvjesnije hoće li stvarati dovoljno budućih ekonomskih koristi da se nadoknadi njezina knjigovodstvena vrijednost nego nakon njezina stavljanja u upotrebu. Stoga se ovim Standardom subjektu nalaže da barem jednom godišnje testira na umanjenje vrijednosti knjigovodstvenu vrijednost nematerijalne imovine koja još nije stavljena u upotrebu.
12. **Kad utvrđuje ima li naznaka mogućeg umanjenja vrijednosti imovine, subjekt je dužan razmotriti najmanje sljedeće naznake:**

Vanjski izvori informacija

- (a) dostupne su naznake pada vrijednosti imovine tijekom razdoblja, znatno višeg od očekivanog zbog protoka vremena ili normalnog korištenja;
- (b) tijekom razdoblja nastupile su ili će u bliskoj budućnosti nastupiti znatne promjene s negativnim utjecajem na subjekt, u tehnološkom, tržišnom, ekonomskom ili pravnom okruženju u kojem subjekt posluje ili na tržištu za koje je imovina namijenjena;
- (c) tijekom razdoblja povećale su se tržišne kamatne stope ili druge tržišne stope povrata od ulaganja i vjerojatno je da će ta povećanja utjecati na diskontnu stopu koja se koristi pri izračunu upotrebne vrijednosti imovine i značajno smanjenje nadoknadiive vrijednosti imovine;
- (d) knjigovodstvena vrijednost neto imovine subjekta viša je od njegove tržišne kapitalizacije.

Unutarnji izvori informacija

- (e) postoje dokazi o zastarjelosti ili fizičkim oštećenjima imovine;
- (f) tijekom razdoblja nastupile su ili će u bliskoj budućnosti nastupiti znatne promjene s negativnim utjecajem na subjekt, koje se odnose na opseg ili način na koji se imovina koristi ili se očekuje da će se koristiti. Te promjene uključuju stavljanje imovine izvan funkcije, planove za prekid ili restrukturiranje poslovanja kojem imovina pripada, planove za otuđenje imovine prije prethodno očekivanoga datuma i promjenu njezina korisnog vijeka trajanja iz neodređenog u određeni ⁽²²⁾;
- (g) postoje dokazi iz unutarnjih izvještaja da ekonomski rezultati imovine jesu ili će biti lošiji od očekivanih.

Dividenda od društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva

- (h) **za ulaganje u društvo kćer, zajednički pothvat ili pridruženo društvo ulagatelj priznaje dividendu od ulaganja i postoje dokazi:**
- i. **da je knjigovodstvena vrijednost ulaganja iskazana u odvojenim financijskim izvještajima viša od knjigovodstvene vrijednosti neto imovine društva u koje se ulaže, uključujući pripadajući goodwill, iskazane u konsolidiranim financijskim izvještajima ili**

⁽²²⁾ Kad imovina ispunji kriterije za klasifikaciju u imovinu namijenjenu prodaji (ili uključenu u skupinu za otuđenje klasificiranu kao namijenjenu prodaji), isključuje se iz područja primjene ovog Standarda i računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja*.

ii. da je dividenda viša od ukupne sveobuhvatne dobiti društva kćeri, zajedničkog pothvata ili pridruženog društva u razdoblju objave dividende.

13. Popis u točki 12. nije potpun. Subjekt može utvrditi i druge naznake mogućeg umanjenja vrijednosti imovine pa je i na temelju njih subjekt dužan utvrditi nadoknadivu vrijednost imovine odnosno testirati goodwill na umanjenje vrijednosti u skladu s točkama 80.–99.
14. Dokazi iz unutarnjih izvještaja o mogućem umanjenju vrijednosti imovine uključuju sljedeće:
 - (a) novčani tokovi za stjecanje imovine ili naknadnu potrebu za novcem za njezino funkcioniranje ili održavanje znatno su viši od prvotno planiranih;
 - (b) stvarni neto novčani tokovi ili dobit ili gubitak iz poslovanja koji pritječu iz imovine znatno su niži od planiranih;
 - (c) znatno su smanjeni planirani neto novčani tokovi ili dobit iz poslovanja ili su znatno povećani planirani gubici koji pritječu iz imovine ili
 - (d) kad se iznosi za postojeće razdoblje agregiraju s planiranim budućim iznosima, postoje gubici iz poslovanja ili neto odljevi novca iz imovine.
15. Kako je navedeno u točki 10., ovim se Standardom nalaže da se barem jednom godišnje nematerijalna imovina koja ima neodređen korisni vijek trajanja ili još nije stavljena u upotrebu i goodwill testiraju na umanjenje vrijednosti. Osim u slučajevima u kojima se primjenjuju zahtjevi točke 10., načelo značajnosti primjenjuje se i kad se utvrđuje je li potrebno procijeniti nadoknadivu vrijednost imovine. Na primjer, ako prethodni izračuni pokazuju da je nadoknadiva vrijednost imovine znatno viša od njezine knjigovodstvene vrijednosti, subjekt ne treba ponovno procjenjivati nadoknadivu vrijednost imovine ako nije bilo događaja koji bi tu razliku poništili. Slično i prethodne analize mogu pokazati da nadoknadiva vrijednost imovine nije osjetljiva na jednu (ili više) naznaka iz točke 12.
16. Točka 15. može se objasniti na sljedeći način: ako su se tržišne kamatne stope ili druge tržišne stope povrata na ulaganja povećale tijekom razdoblja, subjekt nije dužan formalno procijeniti nadoknadivu vrijednost imovine u sljedećim slučajevima:
 - (a) ako nije vjerojatno da će povećanje tih tržišnih stopa utjecati na diskontnu stopu koja se koristi pri izračunu upotrebne vrijednosti imovine. Na primjer, povećanje kratkoročnih kamatnih stopa ne mora nužno značajno utjecati na diskontnu stopu koja se primjenjuje na imovinu s dugim preostalim korisni vijekom trajanja;
 - (b) ako je vjerojatno da će povećanje tih tržišnih stopa utjecati na diskontnu stopu koja se koristi pri izračunu upotrebne vrijednosti imovine, ali je prethodna analiza osjetljivosti nadoknadive vrijednosti pokazala:
 - i. da značajno smanjenje nadoknadive vrijednosti nije vjerojatno jer će se budući novčani tokovi vjerojatno povećati (npr. u nekim slučajevima subjekt može dokazati da usklađuje svoje prihode da bi nadoknadio povećanje tržišnih stopa) ili
 - ii. da smanjenje nadoknadive vrijednosti vjerojatno neće rezultirati značajnim gubitkom od umanjenja vrijednosti.
17. Ako ima naznaka mogućeg umanjenja vrijednosti imovine, to može značiti da treba preispitati ili uskladiti preostali korisni vijek trajanja, metodu amortizacije ili ostatak vrijednosti imovine u skladu sa standardom koji se primjenjuje na imovinu, čak i ako nije priznat gubitak od umanjenja njezine vrijednosti.

MJERENJE NADOKNADIVE VRIJEDNOSTI

18. U ovom se Standardu nadoknativa vrijednost definira kao fer vrijednost imovine ili jedinice koja stvara novac umanjena za troškove otuđenja ili kao njezina upotrebna vrijednost, ovisno o tome koji je iznos viši. U točkama 19.–57. utvrđuju se zahtjevi za mjerenje nadoknadive vrijednosti. U tim se zahtjevima koristi izraz „imovina”, ali se jednako primjenjuje na pojedinačnu imovinu i jedinicu koja stvara novac.
19. Nije uvijek nužno odrediti fer vrijednost imovine umanjenu za troškove otuđenja i njezinu upotrebnu vrijednost. Ako je ijedan od tih iznosa viši od knjigovodstvene vrijednosti imovine, njezina vrijednost nije umanjena i nije potrebna procjena drugog iznosa.
20. Fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja može se izmjeriti, čak i ako na aktivnom tržištu ne postoji tržišna cijena za identičnu imovinu. Međutim, ponekad nije moguće izmjeriti fer vrijednost umanjenu za troškove otuđenja jer ne postoji osnova za pouzdanu procjenu cijene po kojoj bi ta imovina mogla prodati u tržišnoj transakciji na datum mjerenja pod postojećim tržišnim uvjetima. U tom slučaju subjekt može kao nadoknadivu vrijednost imovine koristiti njezinu upotrebnu vrijednost.
21. Ako nema razloga vjerovati da je upotrebna vrijednost imovine značajno viša od njezine fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja, kao nadoknativa vrijednost imovine može se koristiti njezina fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja. To je često slučaj s imovinom namijenjenom za otuđenje jer upotrebnu vrijednost imovine namijenjene prodaji uglavnom čine neto primici od prodaje, a budući novčani tokovi od neprekidne upotrebe imovine do njezina otuđenja vjerojatno će biti zanemarivi.
22. Nadoknativa vrijednost utvrđuje se za pojedinačnu imovinu osim ako imovina ne stvara novčane priljeve koji uglavnom ne ovise o novčanim priljevima od druge imovine ili skupina imovine. U tom se slučaju nadoknativa vrijednost utvrđuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada (vidjeti točke 65.–103.), osim:
 - (a) ako je fer vrijednost imovine umanjena za troškove otuđenja viša od njezine knjigovodstvene vrijednosti ili
 - (b) ako se može procijeniti da je upotrebna vrijednost imovine gotovo jednaka njezinoj fer vrijednosti umanjenoj za troškove otuđenja i ako se može izmjeriti fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja.
23. U nekim slučajevima procjene, prosječne vrijednosti i skraćeni izračuni pružaju razumne aproksimacije detaljnih izračuna objašnjenih u ovom Standardu za određivanje fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja ili upotrebne vrijednosti.

Mjerenje nadoknadive vrijednosti nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja

24. U točki 10. nalaže se godišnje testiranje umanjenja vrijednosti nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja tako da se usporede njezina knjigovodstvena i nadoknativa vrijednost, neovisno o tome ima li naznaka umanjenja njezine vrijednosti. Međutim, pri testiranju umanjenja vrijednosti te imovine u tekućem razdoblju može se iskoristiti zadnji detaljni izračun nadoknadive vrijednosti imovine iz prethodnog razdoblja, ako su ispunjena svi sljedeći kriteriji:
 - (a) ako se neprekidnom upotrebom nematerijalne imovine ne ostvaruju novčani priljevi koji uglavnom ne ovise o novčanim priljevima od druge imovine ili skupina imovine pa se stoga umanjenje njezine vrijednosti testira kao dio jedinice koja stvara novac kojoj ta imovina pripada, imovina i obveze koji čine tu jedinicu nisu se značajno promijenili od zadnjeg izračuna nadoknadive vrijednosti;
 - (b) zadnjim izračunom nadoknadive vrijednosti dobiven je iznos koji znatno premašuje knjigovodstvenu vrijednost imovine i
 - (c) na temelju analize događaja koji su nastali i okolnosti koje su se promijenile od zadnjeg izračuna nadoknadive vrijednosti, malo je vjerojatno da će utvrđena sadašnja nadoknativa vrijednost biti manja od knjigovodstvene vrijednosti imovine.

Fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja

25.–27. [Brisano]

28. Troškovi otuđenja, osim onih koji su već priznati kao obveze, oduzimaju se pri mjerenju fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja. To su npr. pravni troškovi, pristojbe i slični porezi na transakcije, troškovi uklanjanja imovine i izravni dodatni troškovi pripreme imovine za prodaju. Međutim, otpremnine (kako su definirane u MRS-u 19) i troškovi smanjenja opsega ili reorganizacije poslovanja nakon otuđenja imovine nisu izravni dodatni troškovi otuđenja imovine.
29. Ponekad je pri otuđenju imovine kupac dužan preuzeti obvezu, a za imovinu i obvezu dostupna je samo jedna fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja. U točki 78. objašnjeno je kako se postupa u tim slučajevima.

Upotrebna vrijednost

30. **Pri izračunu upotrebne vrijednosti imovine u obzir se uzima sljedeće:**

- (a) **procjena budućih novčanih tokova koje subjekt očekuje od imovine;**
- (b) **očekivane moguće varijacije iznosa ili rokova tih budućih novčanih tokova;**
- (c) **vremenska vrijednost novca, koju predstavlja tekuća nerizična tržišna kamatna stopa;**
- (d) **cijena za preuzimanje neizvjesnosti inherentne imovini i**
- (e) **drugi čimbenici, kao što je nelikvidnost, koje bi sudionici na tržištu uzeli u obzir pri određivanju cijene budućih novčanih tokova koje subjekt očekuje od imovine.**

31. Procjena upotrebne vrijednosti imovine uključuje sljedeće:

- (a) procjenu budućih novčanih priljeva i odljeva koji će nastati neprekidnom upotrebom imovine i njezinim konačnim otuđenjem i
- (b) primjenu odgovarajuće diskontne stope na te buduće novčane tokove.

32. Elementi iz točke 30. podtočaka (b), (d) i (e) mogu se iskazati kao usklađenja budućih novčanih tokova ili usklađenja diskontne stope. Koji god pristup subjekt odabere za iskazivanje očekivanih mogućih varijacija iznosa ili rokova budućih novčanih tokova, rezultat mora odražavati očekivanu sadašnju vrijednost budućih novčanih tokova, tj. ponderirani prosjek svih mogućih ishoda. Dodatak A sadržava dodatne upute o primjeni metoda sadašnje vrijednosti pri mjerenju upotrebne vrijednosti imovine.

Osnova za procjene budućih novčanih tokova

33. **Pri mjerenju upotrebne vrijednosti imovine subjekt je dužan:**

- (a) **temeljiti projekcije novčanih tokova na razumnim i utemeljenim pretpostavkama koje predstavljaju najbolju procjenu posloводства u pogledu niza ekonomskih uvjeta koji će postojati tijekom preostalog korisnog vijeka trajanja imovine. Veća se važnost daje vanjskim dokazima;**
- (b) **temeljiti projekcije novčanih tokova na najnovijim financijskim planovima ili predviđanjima koje je posloводство odobrilo, ali isključiti sve procijenjene buduće novčane priljeve i odljeve koji se očekuju od budućih restrukturiranja, unaprjeđenja ili povećanja ekonomskih rezultata imovine. Projekcije na temelju na tim planova ili predviđanja moraju obuhvaćati razdoblje od najviše pet godina, osim ako je dulje razdoblje opravdano;**

- (c) **procijeniti projekcije novčanih tokova za razdoblje dulje od onog na koje se odnose najnoviji planovi ili predviđanja, ekstrapoliranjem projekcija na temelju planova ili predviđanja primjenom stabilne ili padajuće stope rasta za naredne godine, osim ako je rastuća stopa opravdana. Ta stopa rasta ne smije biti viša od dugoročne prosječne stope rasta za proizvode, djelatnosti ili zemlju odnosno zemlje u kojima subjekt posluje, ili za tržište na kojem se imovina koristi, osim ako je viša stopa opravdana.**
34. Poslovodstvo procjenjuje razumnost pretpostavki na kojima se temelje aktualne projekcije novčanih tokova, pregledom uzroka razlika između prošlih projekcija novčanih tokova i stvarnih novčanih tokova. Poslovodstvo je dužno pobrinuti se da pretpostavke na kojima se temelje aktualne projekcije novčanih tokova budu usklađene sa stvarnim prošlim ishodima, ako je to primjereno zbog učinaka naknadnih događaja ili okolnosti koje nisu postojali pri ostvarenju tih stvarnih novčanih tokova.
35. Podrobni, jasni i pouzdani financijski planovi ili predviđanja budućih novčanih tokova za razdoblja dulja od pet godina obično nisu dostupni. Stoga poslovodstvo svoje procjene budućih novčanih tokova temelji na najnovijim planovima ili predviđanjima za najviše pet godina. Poslovodstvo može i dulje od pet godina koristiti projekcije novčanih tokova koje se temelje na financijskim planovima ili predviđanjima ako smatra da su te projekcije pouzdane i ako na temelju iskustva može dokazati da može točno predvidjeti novčane tokove za dulje razdoblje.
36. Projekcije novčanih tokova do isteka korisnog vijeka trajanja imovine procjenjuju se ekstrapoliranjem projekcija novčanih tokova na temelju financijskih planova ili predviđanja primjenom stope rasta za naredne godine. Ta je stopa stabilna ili padajuća, osim ako je povećanje stope u skladu s objektivnim informacijama o ciklusu proizvoda ili djelatnosti. Stopa rasta može biti nula ili negativna, ovisno o slučaju.
37. Ako su uvjeti povoljni, na tržištu će se pojaviti konkurencija i ograničiti stopu rasta. Stoga će subjekti teško premašiti prosječnu povijesnu stopu rasta u duljem razdoblju (npr. 20 godina) za proizvode, djelatnosti, zemlju odnosno zemlje u kojima posluje ili za tržište na kojem se imovina upotrebljava.
38. Kad koristi informacije iz financijskih planova ili predviđanja, subjekt razmatra odražavaju li te informacije razumne i utemeljene pretpostavke i predstavljaju li najbolje procjene poslovodstva određenih ekonomskih uvjeta koji će postojati tijekom preostalog korisnog vijeka trajanja imovine.
- Struktura procjena budućih novčanih tokova*
39. **Procjene budućih novčanih tokova uključuju:**
- (a) **projekcije novčanih priljeva od neprekidne upotrebe imovine;**
- (b) **projekcije novčanih odljeva koji su potrebni za ostvarenje novčanih priljeva od neprekidne upotrebe imovine (uključujući novčane odljeve za pripremu imovine za upotrebu) i mogu se izravno pripisati imovini ili razumno i dosljedno raspoređivati na imovinu i**
- (c) **neto novčane tokove, ako ih ima, koji će biti primljeni (ili plaćeni) za otuđenje imovine na kraju njezina korisnog vijeka trajanja.**
40. Procjene budućih novčanih tokova i diskontna stopa odražavaju dosljedne pretpostavke povećanja cijene zbog opće inflacije. Ako diskontna stopa uključuje učinak povećanja cijene zbog opće inflacije, budući novčani tokovi procjenjuju se u nominalnoj vrijednosti. Ako diskontna stopa ne uključuje učinak povećanja cijene zbog opće inflacije, budući novčani tokovi procjenjuju se u stvarnoj vrijednosti (ali uključuju buduća specifična povećanja ili smanjenja cijene).
41. Projekcije novčanih odljeva uključuju troškove svakodnevnog servisiranja imovine, te buduće opće troškove koji se mogu izravno pripisati imovini ili razumno i dosljedno raspoređivati na upotrebu imovine.
42. Ako knjigovodstvena vrijednost imovine još ne uključuje sve novčane odljeve koji trebaju nastati prije negoli imovina bude spremna za upotrebu ili prodaju, procjena budućih novčanih odljeva uključuje procjenu svih daljnjih novčanih odljeva koji se očekuju prije negoli imovina bude spremna za upotrebu ili prodaju. Primjer je zgrada u izgradnji ili razvoj projekta koji još nije dovršen.

43. Da bi se izbjeglo dvostruko obračunavanje, procjene budućih novčanih tokova ne uključuju:
- (a) novčane priljeve od imovine koja stvara novčane priljeve koji su uglavnom neovisni o novčanim priljevima od imovine koja se preispituje (npr. financijska imovina kao što su potraživanja) i
 - (b) novčane odljeve koji se odnose na dugovanja priznata kao obveze (npr. obveze prema dobavljačima, mirovine ili rezerviranja).
44. **Budući novčani tokovi procjenjuju se za imovinu u postojećem stanju. Procjene budućih novčanih tokova ne uključuju procijenjene buduće novčane priljeve ili odljeve koji se očekuju od:**
- (a) **budućeg restrukturiranja za koje subjekt još nije preuzeo obvezu ili**
 - (b) **unaprjeđenja ili povećanja ekonomskih rezultata imovine.**
45. S obzirom na to da se budući novčani tokovi procjenjuju za imovinu u postojećem stanju, uporabna vrijednost ne odražava:
- (a) buduće novčane odljeve ili povezane uštede troškova (npr. smanjenje troškova osoblja) ili očekivane koristi od budućeg restrukturiranja za koje subjekt još nije preuzeo obvezu ili
 - (b) buduće novčane odljeve koji će unaprijediti ili povećati poslovne rezultate imovine ili povezane novčane priljeve koji se očekuju od takvih odljeva.
46. Restrukturiranje je program koji poslovodstvo planira i nadzire i kojim se značajno mijenja opseg poslovanja ili način poslovanja subjekta. U MRS-u 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina* objašnjava se kad subjekt preuzima obvezu za restrukturiranje.
47. Kad subjekt preuzme tu obvezu, restrukturiranje će vjerojatno utjecati na određenu imovinu. Kad subjekt preuzme obvezu za restrukturiranje:
- (a) njegove procjene budućih novčanih priljeva i odljeva u svrhu utvrđivanja upotrebne vrijednosti odražavat će uštedu troškova i druge koristi od restrukturiranja (na temelju najnovijeg financijskog plana ili predviđanja koje je poslovodstvo odobrilo) i
 - (b) njegove procjene budućih novčanih odljeva za restrukturiranje uključuju se u rezerviranja za restrukturiranje u skladu s MRS-om 37.
- U primjeru 5 objašnjava se učinak budućeg restrukturiranja na izračun upotrebne vrijednosti.
48. Dok subjekt ostvaruje novčane odljeve kojima se unaprjeđuju ili povećavaju poslovni rezultati imovine, procjene budućih novčanih tokova ne uključuju procijenjene buduće novčane priljeve koji se očekuju od povećanja ekonomskih koristi povezanih s novčanim odljevom (vidjeti primjer 6).
49. Procjene budućih novčanih tokova uključuju buduće novčane priljeve potrebne za održavanje razine ekonomskih koristi koje se očekuju od imovine u postojećem stanju. Ako se jedinica koja stvara novac sastoji od imovine različitog procijenjenog korisnog vijeka trajanja, a sva je imovina bitna za daljnje poslovanje jedinice, pri procjeni budućih novčanih tokova povezanih s jedinicom smatra se da je zamjena imovine s kraćim vijekom trajanja dio svakodnevnog servisiranja jedinice. Slično se pri procjeni budućih novčanih tokova koje imovina stvara smatra da je zamjena imovine s kraćim vijekom trajanja dio svakodnevnog servisiranja jedinice ako se pojedinačna imovina sastoji od komponenti s različitim procijenjenim korisnim vijekom trajanja.

50. Procjene budućih novčanih tokova ne uključuju:

(a) novčane priljeve ili odljeve iz financijskih aktivnosti ili

(b) povrate ili plaćanja poreza na dobit.

51. Procijenjeni budućí novčani tokovi odražavaju pretpostavke koje su u skladu s načinom utvrđivanja diskontne stope. U protivnom će se učinak određenih pretpostavki uzeti u obzir dvaput ili zanemariti. Budućí da se vremenska vrijednost novca razmatra diskontiranjem procijenjenih budućih novčanih tokova, ti novčani tokovi ne uključuju novčane priljeve ili odljeve iz financijskih aktivnosti. Slično se i budućí se novčani tokovi procjenjuju prije oporezivanja jer se i diskontna stopa utvrđuje prije oporezivanja.

52. Procjena neto novčanih tokova koji će biti primljeni (ili plaćeni) za otuđenje imovine na kraju njezinog korisnog vijeka trajanja je iznos koji subjekt očekuje od otuđenja imovine u nepristranoj transakciji između dobro obaviještenih i voljnih strana nakon odbitka procijenjenih troškova otuđenja.

53. Neto novčani tokovi koji će biti primljeni (ili plaćeni) za otuđenje imovine na kraju njezina korisnog vijeka trajanja procjenjuju se na sličan način kao fer vrijednost imovine umanjena za troškove otuđenja, osim što pri procjeni tih neto novčanih tokova:

(a) subjekt koristi cijene koje na datum procjene prevladavaju za sličnu imovinu koja je na kraju svojeg korisnog vijeka trajanja i funkcionirala je u uvjetima koji su slični onima u kojima će se koristiti predmetna imovina;

(b) subjekt usklađuje te cijene za učinak budućih povećanja cijene zbog opće inflacije i specifičnih budućih povećanja ili smanjenja cijene. Međutim, ako u procjenu budućih novčanih tokova od neprekidne upotrebe imovine i diskontnu stopu nije uključen učinak opće inflacije, subjekt taj učinak ne uključuje ni u procjenu neto novčanih tokova od otuđenja.

53.A Fer vrijednost se razlikuje od upotrebne vrijednosti. Fer vrijednost odražava pretpostavke na temelju kojih bi tržišni sudionici određivali cijenu imovine. Upotrebna vrijednost odražava utjecaj čimbenika koji mogu biti specifični za subjekt i ne mogu se primijeniti na subjekte općenito. Na primjer, fer vrijednost ne odražava ni jedan od sljedećih čimbenika ako nisu općenito dostupni tržišnim sudionicima:

(a) dodatna vrijednost izvedena iz objedinjavanja imovine (kao što je formiranje portfelja investicijskih nekretnina na različitim lokacijama);

(b) sinergije između imovine koja se mjeri i druge imovine;

(c) propisana prava ili ograničenja specifična samo za aktualnog vlasnika imovine i

(d) porezne olakšice ili porezna opterećenja specifična samo za aktualnog vlasnika imovine.

Budući novčani tokovi u stranoj valuti

54. Budućí novčani tokovi procjenjuju se u valuti u kojoj će nastati i potom se diskontiraju primjenom diskontne stope koja je primjerena za tu valutu. Subjekt preračunava sadašnju vrijednost primjenom promptnog tečaja na datum izračuna upotrebne vrijednosti.

Diskontna stopa

55. Diskontna stopa je stopa prije oporezivanja koja odražava postojeće tržišne procjene:

(a) vremenske vrijednosti novca i

(b) rizika specifičnih za imovinu za koje procjene budućih novčanih tokova nisu usklađene.

56. Stopa koja odražava tekuće tržišne procjene vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za imovinu je povrat koji bi ulagatelji zahtijevali kad bi se odlučili na ulaganje od kojeg bi ostvarili novčane tokove koji su iznosima, rokovima i rizicima jednaki onima koje subjekt očekuje od imovine. Ta se stopa procjenjuje na temelju stope iz tekućih tržišnih transakcija za sličnu imovinu ili na temelju ponderiranog prosječnog troška kapitala subjekta uvrštenog na burzu koji ima jednu imovinu (ili portfelj imovine) koja je potencijalom za servisiranje i rizicima slična imovini koja se preispituje. Međutim, diskontna stopa ili stope koje se primjenjuju za mjerenje upotrebne vrijednosti imovine ne smije odražavati rizike za koje su procjene budućih novčanih tokova usklađene. U protivnom bi se učinak nekih pretpostavki obračunao dvaput.
57. Ako na tržištu nije izravno dostupna stopa specifična za imovinu, subjekt za procjenu diskontne stope koristi zamjenske vrijednosti. Dodatak A sadržava dodatne upute o procjeni diskontne stope u tim okolnostima.

PRIZNAVANJE I MJERENJE GUBITKA OD UMANJENJA VRIJEDNOSTI

58. U točkama 59.–64. utvrđuju se zahtjevi za priznavanje i mjerenje gubitaka od umanjenja vrijednosti za pojedinačnu imovinu, osim goodwilla. Priznavanje i mjerenje gubitaka od umanjenja vrijednosti za jedinice koje stvaraju novac i goodwill obrađeno je u točkama 65.–108.
59. **Samo i jedino ako je nadoknadiva vrijednost imovine niža od njezine knjigovodstvene vrijednosti, knjigovodstvena vrijednost imovine smanjuje na njezinu nadoknadivu vrijednost. To je smanjenje gubitak od umanjenja vrijednosti.**
60. **Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se odmah u dobiti ili gubitku, osim ako se imovina iskazuje u revaloriziranom iznosu u skladu s nekim drugim standardom (npr. u skladu s modelom revalorizacije iz MRS-a 16). Svaki gubitak od umanjenja vrijednosti revalorizirane imovine tretira se kao smanjenje zbog revalorizacije u skladu s tim drugim standardom.**
61. Gubitak od umanjenja vrijednosti nerevalorizirane imovine priznaje se u dobiti ili gubitku. Međutim, gubitak od umanjenja vrijednosti revalorizirane imovine priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u mjeri u kojoj gubitak od umanjenja vrijednosti imovine nije viši od iznosa revalorizacijske rezerve za tu istu imovinu. Takav gubitak od umanjenja vrijednosti revalorizirane imovine umanjuje revalorizacijska rezerva za tu imovinu.
62. **Ako je procijenjeni iznos gubitka od umanjenja vrijednosti viši od knjigovodstvene vrijednosti imovine na koju se odnosi, subjekt priznaje obvezu samo i jedino ako se to nalaže nekim drugim standardom.**
63. **Nakon priznavanja gubitka od umanjenja vrijednosti, amortizacija imovine usklađuje se u budućim razdobljima kako bi se prepravljena knjigovodstvena vrijednost imovine, umanjena za ostatak vrijednosti imovine (ako ga ima), sustavno raspoređivala tijekom preostalog korisnog vijeka trajanja imovine.**
64. Ako se gubitak od umanjenja vrijednosti prizna, sva povezana odgođena porezna imovina ili obveze utvrđuju se u skladu s MRS-om 12 na način da se prepravljena knjigovodstvena vrijednost imovine uspoređi s njezinom poreznom osnovicom (vidjeti primjer 3).

JEDINICE KOJE STVARAJU NOVAC I GOODWILL

65. U točkama 66.–108. i Dodatku C navode se zahtjevi za utvrđivanje jedinice koja stvara novac kojoj imovina pripada i za utvrđivanje knjigovodstvene vrijednosti jedinica koje stvaraju novac i goodwilla te priznavanje gubitaka od umanjenja vrijednosti za te jedinice i goodwill.

Utvrđivanje jedinice koja stvara novac kojoj imovina pripada

66. **Ako postoji koja naznaka mogućeg umanjenja vrijednosti imovine, nadoknadiva vrijednost procjenjuje se za pojedinačnu imovinu. Ako se nadoknadiva vrijednost za pojedinačnu imovinu ne može procijeniti, subjekt utvrđuje nadoknadivu vrijednost jedinice koja stvara novac kojoj imovina pripada.**

67. Nadoknadiva vrijednost pojedinačne imovine ne može se utvrditi:
- (a) ako se ne može procijeniti upotrebna vrijednost imovine u iznosu koji je gotovo jednak njezinoj fer vrijednosti umanjenoj za troškove otuđenja (npr. ako se ne može procijeniti da će budući novčani tokovi od neprekidne upotrebe imovine biti zanemarivi) i
- (b) imovina ne stvara novčane priljeve koji su uglavnom neovisni o novčanim priljevima od druge imovine.

U tim se slučajevima upotrebna vrijednost, a stoga i nadoknadiva vrijednost, može utvrditi samo za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Primjer

Subjekt koji obavlja djelatnost rudarstva ima u vlasništvu privatnu željeznicu za potrebe obavljanja svoje djelatnosti. Privatna željeznica može se prodati samo po vrijednosti otpada i ne stvara novčane priljeve koji su uglavnom neovisni o novčanim priljevima od druge imovine rudnika.

Nadoknadiva vrijednost privatne željeznice ne može se procijeniti jer se ne može utvrditi njezina upotrebna vrijednost koja se vjerojatno razlikuje od vrijednosti otpada. Stoga subjekt procjenjuje nadoknadivu vrijednost jedinice koja stvara novac kojoj privatna željeznica pripada, odnosno rudnika u cjelini.

68. Kako je definirano u točki 6., jedinica koja stvara novac je najmanja skupina imovine koja uključuje imovinu i stvara novčane priljeve koji su uglavnom neovisni o novčanim priljevima od druge imovine ili drugih skupina imovine. Utvrđivanje jedinice koja stvara novac kojoj imovina pripada podrazumijeva i prosudbu. Ako se ne može utvrditi nadoknadiva vrijednost za pojedinačnu imovinu, subjekt utvrđuje najmanju agregiranu skupinu imovine koja stvara uglavnom neovisne novčane priljeve.

Primjer

Poduzeće pruža usluge autobusnog prijevoza na temelju ugovora s općinom koja zahtijeva minimalnu uslugu na svakoj od pet odvojenih linija. Moguće je odvojeno utvrditi imovinu određenu za svaku liniju i novčane tokove od svake linije. Jedna linija ostvaruje znatan gubitak.

Budući da subjekt ne može skratiti ni jednu autobusnu liniju, najniža razina odredivih novčanih tokova koji su uglavnom neovisni o novčanim tokovima od druge imovine ili drugih skupina imovine su novčani tokovi koje stvara svih pet linija zajedno. Jedinica koja stvara novac za svaku liniju je autobusno poduzeće u cjelini.

69. Novčani priljevi su priljevi novca i novčanih ekvivalenata primljeni od osoba izvan subjekta. Kad utvrđuje jesu li novčani priljevi od imovine (ili skupine imovine) uglavnom neovisni o novčanim tokovima od druge imovine (ili skupina imovine), subjekt razmatra razne čimbenike, među ostalim način na koji posloводство prati poslovanje subjekta (npr. po proizvodnim linijama, poslovnim jedinicama, pojedinačnim lokacijama, područjima ili regijama) ili način na koji posloводство donosi odluke o nastavku upotrebe ili otuđenju imovine subjekta i nastavku ili otuđenju njegova poslovanja. U primjeru 1 objašnjeni su primjeri utvrđivanja jedinice koja stvara novac.

70. **Ako postoji aktivno tržište za proizvode od imovine ili skupine imovine, ta se imovina ili skupina imovine smatra jedinicom koja stvara novac, čak i ako se dio tih proizvoda koristi interno. Ako na novčane priljeve od imovine ili jedinice koja stvara novac utječu interne transferne cijene, subjekt na temelju najbolje procjene posloводства o budućim cijenama koje bi se mogle postići u nepristranim transakcijama procjenjuje:**

- (a) **buduće novčane priljeve koji se koriste za utvrđivanje upotrebne vrijednosti imovine ili jedinice koja stvara novac i**

(b) buduće novčane odljeva koji se koriste za utvrđivanje upotrebne vrijednosti druge imovine ili jedinica koje stvaraju novac na koje utječu interne transferne cijene.

71. Čak i ako se u drugim jedinicama subjekta djelomično ili u cijelosti koriste proizvodi od imovine ili skupine imovine (npr. proizvodi u međufazi proizvodnog procesa), ta imovina ili skupina imovine čini odvojenu jedinicu koja stvara novac ako subjekt te proizvode može prodati na aktivnom tržištu jer bi ta imovina ili skupina imovine mogla stvarati novčane priljeve koji bi uglavnom bili neovisni o novčanim priljevima od druge imovine ili drugih skupina imovine. Kad koristi podatke koji se temelje na financijskim planovima ili predviđanjima koji se odnose na takvu jedinicu koja stvara novac ili koju drugu imovinu ili jedinicu koja stvara novac na koje utječu interne transferne cijene, subjekt te informacije usklađuje ako interne transferne cijene ne odražavaju najbolju procjenu poslovodstva o budućim cijenama koje bi se mogle postići u nepristranim transakcijama.
72. **Jedinice koje stvaraju novac utvrđuju se dosljedno iz razdoblja u razdoblje za istu imovinu ili vrste imovine, osim ako je promjena opravdana.**
73. Ako subjekt utvrdi da imovina u odnosu na prethodna razdoblja pripada različitoj jedinici koja stvara novac ili da su se promijenile vrste imovine agregirane za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada, u točki 130. nalaže se objavljivanje informacija o jedinici koja stvara novac ako je za tu jedinicu priznat ili poništen gubitak od umanjenja vrijednosti imovine.

Nadoknadiva i knjigovodstvena vrijednost jedinice koja stvara novac

74. Nadoknadiva vrijednost jedinice koja stvara novac je njezina fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja ili njezina upotrebna vrijednost, ovisno o tome koji je iznos viši. U svrhu utvrđivanja nadoknadive vrijednosti jedinice koja stvara novac, izraz „imovina” u točkama 19.–57. odnosi se na „jedinicu koja stvara novac”.
75. **Knjigovodstvena vrijednost jedinice koja stvara novac utvrđuje se na istoj osnovi kao i nadoknadiva vrijednost jedinice koja stvara novac.**
76. Knjigovodstvena vrijednost jedinice koja stvara novac:
- (a) uključuje knjigovodstvenu vrijednost imovine koja se može izravno pripisati ili razumno i dosljedno rasporediti na jedinicu koja stvara novac i koja će stvarati buduće novčane priljeve koji se koriste za utvrđivanje upotrebne vrijednosti jedinice koja stvara novac i
- (b) ne uključuje knjigovodstvenu vrijednost ikoje priznate obveze, osim ako se nadoknadiva vrijednost jedinice koja stvara novac bez te obveze ne može utvrditi.

Naime, fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja i upotrebna vrijednost jedinice koja stvara novac utvrđuju se bez novčanih tokova od imovine koja ne pripada jedinici koja stvara novac i bez priznatih obveza (vidjeti točke 28. i 43.).

77. Kad se imovina objedinjuje radi ocjene nadoknadivosti, važno je u jedinicu koja stvara novac uključiti svu imovinu koja stvara ili se koristi za stvaranje relevantnih novčanih priljeva. U protivnom se može pokazati da je nadoknadiva ukupna vrijednost jedinice koja stvara novac, a ustvari je nastao gubitak od umanjenja vrijednosti. U nekim slučajevima, određena imovina pridonosi procijenjenim budućim novčanim tokovima jedinice koja stvara novac, ali tu imovinu nije moguće razumno i dosljedno rasporediti na jedinicu koja stvara novac. To je npr. goodwill ili zajednička imovina, kao što je imovina sjedišta uprave. U točkama 80.–103. objašnjeno je kako se ta imovina tretira pri testiranju jedinice koja stvara novac na umanjenje.
78. Ponekad je pri utvrđivanju nadoknadive vrijednosti jedinice koja stvara novac potrebno uzeti u obzir priznate obveze, npr. ako se pri otuđenju jedinice koja stvara novac od kupca zahtijeva da preuzme određenu obvezu. U tom je slučaju fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja jedinice koja stvara novac (ili procijenjeni novčani tok od konačnog otuđenja) prodajna cijena imovine jedinice koja stvara novac i te obveze zajedno, umanjena za troškove otuđenja. Za svrsishodnu usporedbu knjigovodstvene i nadoknadive vrijednosti jedinice koja stvara novac, knjigovodstvena vrijednost obveze odbija se pri utvrđivanju upotrebne i knjigovodstvene vrijednosti jedinice koja stvara novac.

Primjer

Poduzeće obavlja djelatnost rudarstva u zemlji u kojoj je propisano da je vlasnik dužan sanirati prostor na kojem je obavljao rudarske radove. Trošak sanacije uključuje premještanje viška iskopnog materijala, koji se mora ukloniti početka rudarskih radova. Rezerviranje za troškove premještanje viška iskopnog materijala priznato je čim je višak iskopnog materijala uklonjen. Predviđeni iznos je priznat kao dio troška rudnika i amortiziran je tijekom korisnoga vijeka trajanja rudnika. Knjigovodstvena vrijednost rezerviranja za troškove sanacije iznosi 500 N.J. ^(a), što je jednako sadašnjoj vrijednosti troškova sanacije.

Subjekt testira rudnik na umanjenje vrijednosti. Jedinica koja stvara novac za rudnik je rudnik u cjelini. Subjekt je dobio nekoliko ponuda za kupnju rudnika po cijeni od oko 800 N.J. Ta cijena odražava činjenicu da će kupac preuzeti obvezu sanacije viška iskopnog materijala. Troškovi otuđenja rudnika su zanemarivi. Upotrebna vrijednost rudnika iznosi oko 1 200 N.J., bez troškova sanacije. Knjigovodstvena vrijednost rudnika iznosi 1 000 N.J.

Fer vrijednost jedinice koja stvara novac umanjena za troškove otuđenja iznosi 800 N.J. Taj iznos uključuje troškove sanacije, za koje već postoji rezerviranje. Stoga se upotrebna vrijednost jedinice koja stvara novac utvrđuje nakon što se uključe troškovi sanacije i procjenjuje se na 700 N.J. (1 200 N.J. minus 500 N.J.). Knjigovodstvena vrijednost jedinice koja stvara novac iznosi 500 N.J., što je knjigovodstvena vrijednost rudnika (1000 N.J.) umanjena za knjigovodstvenu vrijednost rezerviranja za troškove sanacije (500 N.J.). Stoga je nadoknadiva vrijednost jedinice koja stvara novac viša od njezine knjigovodstvene vrijednosti.

^(a) U ovom su Standardu novčani iznosi iskazani u „novčanim jedinicama” (N.J.).

79. Iz praktičnih se razloga nadoknadiva vrijednost jedinice koja stvara novac ponekad utvrđuje nakon što se uključi imovina koja nije dio jedinice koja stvara novac (npr. potraživanja ili druga financijska imovina) ili priznate obveze (npr. obveze prema dobavljačima, mirovine i druga rezerviranja). U tim se slučajevima knjigovodstvena vrijednost jedinice koja stvara novac povećava za knjigovodstvenu vrijednost te imovine i umanjuje za knjigovodstvenu vrijednost tih obveza.

Goodwill

Raspoređivanje goodwilla na jedinicu koja stvara novac

80. **Za potrebe testiranja na umanjenje, goodwill stečen u poslovnoj kombinaciji raspoređuje se, od datuma stjecanja, na sve stjecateljeve jedinice ili skupine jedinica koje stvaraju novac za koje se očekuju koristi od sinergija te kombinacije, neovisno o tome jesu li tim jedinicama ili skupinama jedinica dodijeljene druga imovina i obveze stečenika. Svaka jedinica ili skupina jedinica na koje se goodwill raspoređuje:**
- (a) predstavlja najnižu razinu u subjektu na kojoj se goodwill prati za potrebe unutarnjeg upravljanja i
 - (b) ne smije biti veća od poslovnog segmenta subjekta kako je definiran u točki 5. MSFI-ja 8 *Poslovni segmenti* prije agregiranja.
81. Goodwill priznat u poslovnoj kombinaciji je imovina koja predstavlja buduće ekonomske koristi od druge imovine stečene poslovnom kombinacijom koja nije pojedinačno utvrđena i odvojeno priznata. Goodwill ne stvara novčane tokove neovisno o drugoj imovini ili skupini imovine i često pridonosi novčanim tokovima nekoliko jedinica koje stvaraju novac. Ponekad se goodwill ne može objektivno rasporediti na pojedinačne jedinice koje stvaraju novac nego samo na skupine jedinica koje stvaraju novac. Stoga najniža razina subjekta na kojoj se goodwill prati za potrebe internog upravljanja ponekad uključuje nekoliko jedinica koje stvaraju novac na koje se goodwill odnosi, ali na koje se ne može rasporediti. U točkama 83.–99. i Dodatku C na izraz „jedinica koja stvara novac na koju se raspoređuje goodwill” odnosi se i na skupine jedinica koje stvaraju novac na koje se goodwill raspoređuje.

82. Zbog primjene zahtjeva iz točke 80. testiranje goodwilla na umanjenje vrijednosti provodi se na razini koja odražava način na koji subjekt upravlja svojim poslovanjem i s kojom je goodwill prirodno povezan. Stoga razvoj dodatnih sustava izvještavanja u pravilu nije potreban.
83. Jedinica koja stvara novac na koje se goodwill raspoređuje za potrebe testiranja na umanjenje vrijednosti ne mora odgovarati razini na koju se goodwill raspoređuje u skladu s MRS-om 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta* za potrebe mjerenja dobitaka i gubitaka od tečajnih razlika. Na primjer, ako je subjekt u skladu s MRS-om 21 dužan rasporediti goodwill na razmjerno niske razine za potrebe mjerenja dobitaka i gubitaka od tečajnih razlika, nije dužan testirati goodwill na umanjenje vrijednosti na toj istoj razini, osim ako subjekt za potrebe unutarnjeg upravljanja goodwill prati i na toj razini.
84. **Ako početno raspoređivanje goodwilla stečenog u poslovnoj kombinaciji nije moguće dovršiti do kraja godišnjega razdoblja u kojem je provedena poslovna kombinacija, to se početno raspoređivanje dovršava prije isteka prvog godišnjeg razdoblja koje je započelo nakon datuma stjecanja.**
85. U skladu s MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije*, ako se početno knjigovodstveno iskazivanje poslovne kombinacije do isteka razdoblja u kojem je kombinacija provedena može tek privremeno utvrditi, stjecatelj:
- (a) knjigovodstveno iskazuje tu poslovnu kombinaciju s tim privremenim vrijednostima i
 - (b) priznaje eventualna usklađenja tih privremenih vrijednosti kao rezultat dovršetka početnog računovodstvenog iskazivanja u razdoblju mjerenja, koje ne traje dulje od 12 mjeseci od datuma stjecanja.
- U takvim okolnostima možda neće biti moguće dovršiti ni početno raspoređivanje goodwilla priznatog u poslovnoj kombinaciji prije isteka godišnjeg razdoblja u kojem je poslovna kombinacija provedena. U tom slučaju, subjekt objavljuje informacije koje se nalaze u točki 133.
86. Ako je goodwill raspoređen na jedinicu koja stvara novac, a subjekt otuđi dio poslovanja te jedinice, goodwill povezan s otuđenim dijelom poslovanja:
- (a) **uključuje se u knjigovodstvenu vrijednost poslovanja pri utvrđivanju dobitka ili gubitka od otuđenja i**
 - (b) mjeri se na temelju relativnih vrijednosti otuđenog dijela poslovanja i dijela poslovanja koji je zadržan u jedinici koja stvara novac, osim ako subjekt može dokazati da neka druga metoda bolje odražava goodwill povezan s otuđenim dijelom poslovanja.

Primjer

Subjekt je za 100 N.J. prodao dio poslovanja jedinice koja stvara novac na koju je goodwill bio raspoređen. Goodwill raspoređen na tu jedinicu može se samo proizvoljno utvrditi i povezati sa skupinom imovine na razini nižoj od te jedinice. Nadoknativa vrijednost dijela poslovanja koji je zadržan u jedinici koja stvara novac iznosi 300 N.J.

Budući da se goodwill raspoređen na jedinicu koja stvara novac ne može objektivno utvrditi ni povezati sa skupinom imovine na razini nižoj od te jedinice, goodwill povezan s otuđenim dijelom poslovanja mjeri se na temelju relativnih vrijednosti otuđenog dijela poslovanja i dijela poslovanja koji je zadržan u toj jedinici. Stoga se 25 % goodwilla raspoređenog na jedinicu koja stvara novac uključuje u knjigovodstvenu vrijednost prodanoga dijela poslovanja.

87. Ako subjekt reorganizira svoju izvještajnu strukturu tako da promijeni sastav jedne ili više jedinica koje stvaraju novac na koje je goodwill raspoređen, goodwill se ponovno raspoređuje na te reorganizirane jedinice. To ponovno raspoređivanje provodi se primjenom metode relativne vrijednosti koja je slična metodi koja se primjenjuje pri otuđenju dijela poslovanja jedinice koja stvara novac, osim ako subjekt može dokazati da neka druga metoda bolje odražava goodwill povezan s reorganiziranim jedinicama.

Primjer

Goodwill je prethodno bio raspoređen na jedinicu koja stvara novac A. Goodwill raspoređen na jedinicu A može se samo proizvoljno utvrditi i povezati sa skupinom imovine na razini nižoj od te jedinice. Jedinica A se dijeli i pripaja drugim trima jedinicama koje stvaraju novac, B, C i D.

Budući da se goodwill raspoređen na jedinicu koja stvara novac ne može objektivno utvrditi ni povezati sa skupinom imovine na razini nižoj od jedinice A, ponovno se raspoređuje na jedinice B, C i D na temelju relativnih vrijednosti triju dijelova jedinice A prije njihova pripajanja jedinicama B, C i D.

Testiranje na umanjenje vrijednosti jedinica koje stvaraju novac s goodwillom

88. **Ako je, u skladu s točkom 81., goodwill povezan s jedinicom koja stvara novac, ali nije raspoređen na tu jedinicu, ta se jedinica testira na umanjenje vrijednosti ako postoji koja naznaka mogućeg umanjenja njezine vrijednosti na način da se knjigovodstvena vrijednost jedinice, bez goodwilla, usporedi s njezinom nadoknadivom vrijednosti. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju u skladu s točkom 104.**
89. Ako knjigovodstvena vrijednost jedinice koja stvara novac iz točke 88. uključuje nematerijalnu imovinu koja ima neodređen korisni vijek trajanja ili još nije stavljena u upotrebu i ako se ta imovina može testirati na umanjenje vrijednosti samo kao dio jedinice koja stvara novac, u točki 10. nalaže se da se i ta jedinica jednom godišnje testira na umanjenje vrijednosti.
90. **Jedinica koja stvara novac na koju je goodwill raspoređen testira se na umanjenje vrijednosti jednom godišnje i kad god ima naznaka mogućeg umanjenja njezine vrijednosti tako da se knjigovodstvena vrijednost te jedinice, uključujući goodwill, usporedi s njezinom nadoknadivom vrijednosti. Ako je nadoknadena vrijednost te jedinice viša od njezine knjigovodstvene vrijednosti, smatra se da vrijednost te jedinice i goodwilla koji je na nju raspoređen nije umanjena. Ako je knjigovodstvena vrijednost te jedinice viša od njezine nadoknadne vrijednosti, subjekt priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti u skladu s točkom 104.**

91.–95. [Brisano]

Rokovi za testiranje umanjenja vrijednosti

96. **Godišnje testiranje umanjenja vrijednosti za jedinicu koja stvara novac na koju je goodwill raspoređen može se provesti u bilo kad tijekom godišnjeg razdoblja, pod uvjetom da se svake godine provodi u isto vrijeme. Različite jedinice koje stvaraju novac mogu se testirati na umanjenje vrijednosti u različito vrijeme. Međutim, ako je goodwill raspoređen na određenu jedinicu koja stvara novac djelomično ili u cijelosti stečen poslovnom kombinacijom u tekućem godišnjem razdoblju, ta se jedinica testira na umanjenje vrijednosti prije isteka tekućeg godišnjega razdoblja.**
97. **Ako se imovina koja čini jedinicu koja stvara novac na koju je raspoređen goodwill testira na umanjenje vrijednosti u isto vrijeme kad i jedinica koja sadržava goodwill, ta se imovina testira prije te jedinice koja sadržava goodwill. Slično tome, ako se jedinice koje stvaraju novac koje sačinjavaju skupinu jedinica koje stvaraju novac na koje je raspoređen goodwill testiraju na umanjenje vrijednosti u isto vrijeme kad i skupina jedinica koja sadržava goodwill, pojedinačne jedinice testiraju se prije te skupine jedinica koja sadržava goodwill.**

98. U vrijeme testiranja na umanjene vrijednosti jedinice koja stvara novac na koju je raspoređen goodwill može biti naznaka mogućeg umanjenja vrijednosti imovine u toj jedinici koja sadržava goodwill. U tim okolnostima subjekt najprije testira imovinu na umanjene vrijednosti i priznaje sve gubitke od umanjenja vrijednosti te imovine, a tek potom testira jedinicu koja stvara novac koja sadržava goodwill. Slično može biti naznaka umanjenja vrijednosti jedinice koja stvara novac iz skupine jedinica koje sadržavaju goodwill. U tim okolnostima subjekt najprije testira jedinicu koja stvara novac i priznaje sve gubitke od umanjenja vrijednosti te jedinice, a tek potom testira skupinu jedinica na koju je goodwill raspoređen.
99. **Zadnji detaljni izračun nadoknadive vrijednosti jedinice koja stvara novac na koju je goodwill raspoređen izvršen u prethodnom razdoblju može se koristiti pri testiranju na umanjene vrijednosti te jedinice u tekućem razdoblju ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:**
- (a) imovina i obveze jedinice nisu se znatno promijenile od zadnjeg izračuna nadoknadive vrijednosti;
 - (b) u zadnjem izračunu nadoknadive vrijednosti dobiven je iznos koji je znatno viši od knjigovodstvene vrijednosti jedinice i
 - (c) na temelju analize nastalih događaja i okolnosti koje su se promijenile od zadnjeg izračuna nadoknadive vrijednosti, malo je vjerojatno da će utvrđena sadašnja nadoknadiva vrijednost biti niža od tekuće knjigovodstvene vrijednosti jedinice.

Zajednička imovina

100. Zajednička imovina uključuje imovinu grupe ili imovinu u zajedničkoj upotrebi, kao što je zgrada sjedišta ili organizacijske jedinice subjekta, oprema za elektroničku obradu podataka ili centar za istraživanja. Na temelju strukture subjekta utvrđuje se odgovara li imovina definiciji zajedničke imovine iz ovog Standarda za određenu jedinicu koja stvara novac. Bitna obilježja zajedničke imovine su: ta imovina ne stvara novčane priljeve neovisno o drugoj imovini ili skupini imovine i njezina knjigovodstvena vrijednost ne može se u cijelosti pripisati jedinici koja stvara novac koja se preispituje.
101. Budući da zajednička imovina ne stvara odvojene novčane priljeve, nadoknadiva vrijednost pojedinačne zajedničke imovine ne može se utvrditi, osim ako posloводство odluči da će je otuđiti. Zato se, ako postoji koja naznaka mogućeg umanjenja vrijednosti zajedničke imovine, nadoknadiva vrijednost utvrđuje za jedinicu koja stvara novac ili skupinu jedinica koje stvaraju novac kojoj zajednička imovina pripada i uspoređuje s knjigovodstvenom vrijednosti te jedinice ili skupine jedinica koje stvaraju novac. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u skladu s točkom 104.
102. **Pri testiranju jedinice koja stvara novac na umanjene vrijednosti subjekt određuje svu zajedničku imovinu koja je povezana s jedinicom koja stvara novac koja se preispituje. Ako se dio knjigovodstvene vrijednosti zajedničke imovine:**
- (a) **može razumno i dosljedno rasporediti na tu jedinicu, subjekt uspoređuje knjigovodstvenu vrijednost jedinice, uključujući dio knjigovodstvene vrijednosti zajedničke imovine raspoređene na tu jedinicu, s njezinom nadoknadivom vrijednosti. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju u skladu s točkom 104.;**
 - (b) **ne može razumno i dosljedno rasporediti na tu jedinicu, subjekt:**
 - i. **uspoređuje knjigovodstvenu vrijednost jedinice, bez zajedničke imovine, s njezinom nadoknadivom vrijednosti i gubitke od umanjenja priznaje u skladu s točkom 104.;**
 - ii. **određuje najmanju skupinu jedinica koje stvaraju novac koja uključuje jedinicu koja stvara novac koja se preispituje i na koju se razumno i dosljedno može rasporediti dio knjigovodstvene vrijednosti zajedničke imovine i**

iii. uspoređuje knjigovodstvenu vrijednost te skupine jedinica koje stvaraju novac, uključujući dio knjigovodstvene vrijednosti zajedničke imovine raspoređene na tu skupinu jedinica, s nadoknadivom vrijednosti te skupine jedinica. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju u skladu s točkom 104.

103. U primjeru 8 objašnjena je primjena tih zahtjeva na zajedničku imovinu.

Gubitak od umanjenja vrijednosti za jedinicu koja stvara novac

104. Gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje se za jedinicu koja stvara novac (najmanju skupinu jedinica koje stvaraju novac na koju je raspoređen goodwill ili zajednička imovina) samo i jedino ako je nadoknadiva vrijednost jedinice (skupine jedinica) manja od knjigovodstvene vrijednosti jedinice (skupine jedinica). Gubitak od umanjenja vrijednosti raspoređuje se kako bi se knjigovodstvena vrijednost imovine jedinice (skupina jedinica) smanjila sljedećim redoslijedom:

(a) prvo, kako bi se smanjila knjigovodstvena vrijednost goodwilla raspoređenog na jedinicu koja stvara novac (skupinu jedinica) i

(b) potom na drugu imovinu jedinice (skupine jedinica) proporcionalno knjigovodstvenoj vrijednosti svake pojedinačne imovine u jedinici (skupini jedinica).

Ta se smanjenja knjigovodstvene vrijednosti smatraju gubicima od umanjenja vrijednosti pojedinačne imovine i priznaju se u skladu s točkom 60.

105. Pri raspoređivanju gubitka od umanjenja vrijednosti imovine u skladu s točkom 104. subjekt ne smije knjigovodstvenu vrijednost imovine smanjiti tako da bude niža od:

(a) njezine fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja (ako se može izmjeriti);

(b) njezine upotrebne vrijednosti (ako se može utvrditi) i

(c) nule, ovisno o tome koja je vrijednost najviša.

Iznos gubitka od umanjenja vrijednosti koji bi u protivnome bio raspoređen na tu imovinu proporcionalno se raspoređuje na drugu imovinu jedinice (skupine jedinica).

106. Ako nije izvedivo procijeniti nadoknadivu vrijednost svake pojedinačne imovine jedinice koja stvara novac, ovim se Standardom nalaže proizvoljno raspoređivanje gubitka od umanjenja vrijednosti na imovinu te jedinice, osim goodwilla, jer sva imovina jedinice koja stvara novac funkcionira kao cjelina.

107. Ako se nadoknadiva vrijednost pojedinačne imovine ne može utvrditi (vidjeti točku 67.):

(a) priznaje se gubitak od umanjenja vrijednosti imovine ako je njezina knjigovodstvena vrijednost viša od njezine fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja ili rezultata postupaka raspoređivanja iz točaka 104. i 105., ovisno o tome koji je iznos viši i

(b) ne priznaje se gubitak od umanjenja vrijednosti imovine ako nije umanjena vrijednost odnosne jedinice koja stvara novac. To se primjenjuje čak i ako je fer vrijednost imovine umanjena za troškove otuđenja manja od njezine knjigovodstvene vrijednosti.

Primjer

Stroj je fizički oštećen, ali još radi, iako ne tako dobro kao prije oštećenja. Fer vrijednost stroja umanjena za troškove otuđenja niža je od njegove knjigovodstvene vrijednosti. Stroj ne stvara neovisne novčane priljeve. Najmanja određiva skupina imovine koja uključuje stroj i stvara novčane priljeve koji su uglavnom neovisni o priljevima novca od druge imovine je proizvodna linija kojoj stroj pripada. Nadoknadiva vrijednost proizvodne linije pokazuje da nije umanjena vrijednost proizvodne linije u cjelini.

Pretpostavka 1: planovi ili predviđanja koje je poslovodstvo odobrilo ne pokazuju da se poslovodstvo obvezalo da će zamijeniti stroj.

Nadoknadiva vrijednost samog stroja ne može se procijeniti jer se upotrebna vrijednost stroja:

- (a) *može razlikovati od njegove fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja i*
- (b) *može odrediti samo za jedinicu koja stvara novac kojoj stroj pripada (proizvodna linija).*

Vrijednost proizvodne linije nije umanjena. Stoga se ne priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti stroja. Međutim, subjekt treba ponovno procijeniti razdoblje ili metodu amortizacije stroja. Možda će kraće razdoblje amortizacije ili metoda ubrzane amortizacije bolje odražavati preostali korisni vijek trajanja stroja ili obrazac očekivane subjektive potrošnje ekonomskih koristi.

Pretpostavka 2: planovi ili predviđanja koje je poslovodstvo odobrilo pokazuju da je poslovodstvo preuzelo obvezu da će zamijeniti stroj i prodati ga u bliskoj budućnosti. Procjenjuje se da su novčani tokovi od neprekidne upotrebe stroja do njegova otuđenja zanemarivi.

Procjenjuje se da je upotrebna vrijednost stroja gotovo jednaka njegovoj fer vrijednosti umanjenoj za troškove otuđenja. Stoga se nadoknadiva vrijednost stroja može utvrditi neovisno o jedinici koja stvara novac kojoj stroj pripada (tj. proizvodna linija). Budući da je fer vrijednost stroja umanjena za troškove otuđenja niža od njegove knjigovodstvene vrijednosti, priznaje se gubitak od umanjenja vrijednosti stroja.

- 108. Nakon primjene zahtjeva iz točaka 104. i 105., obveza za svaki preostali iznos gubitka od umanjenja vrijednosti za jedinicu koja stvara novac priznaje se samo i jedino ako se to nalaže nekim drugim standardom.**

PONIŠTENJE GUBITKA OD UMANJENJA VRIJEDNOSTI

109. U točkama 110.–116. utvrđuju se zahtjevi za poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti priznatog u prethodnim razdobljima za imovinu ili jedinicu koja stvara novac. U tim se zahtjevima koristi izraz „imovina”, ali se jednako primjenjuje na pojedinačnu imovinu i jedinicu koja stvara novac. Dodatni zahtjevi za pojedinačnu imovinu utvrđeni su u točkama 117.–121., za jedinice koje stvaraju novac u točkama 122. i 123., a za goodwill u točkama 124. i 125.
110. **Subjekt na kraju svakog izvještajnog razdoblja utvrđuje postoji li koja naznaka da gubitak od umanjenja vrijednosti imovine, osim goodwilla, priznat u prethodnim razdobljima, možda više ne postoji ili je smanjen. Ako ima takvih naznaka, subjekt je dužan procijeniti nadoknadivu vrijednost te imovine.**
111. **Kad utvrđuje ima li koja naznaka da gubitak od umanjenja vrijednosti imovine, osim goodwilla, priznat u prethodnim razdobljima, možda više ne postoji ili je smanjen, subjekt razmatra barem sljedeće:**

Vanjski izvori informacija

- (a) **dostupne su naznake znatnog pada vrijednosti imovine tijekom razdoblja;**
- (b) **tijekom razdoblja nastupile su ili će u bliskoj budućnosti nastupiti znatne promjene s pozitivnim utjecajem na subjekt, u tehnološkom, tržišnom, ekonomskom ili pravnom okruženju u kojem subjekt posluje ili na tržištu za koje je imovina namijenjena;**
- (c) **tijekom razdoblja smanjile su se tržišne kamatne stope ili druge tržišne stope povrata od ulaganja i vjerojatno je da će ta smanjenja utjecati na diskontnu stopu koja se koristi pri izračunu upotrebne vrijednosti imovine i značajno povećanje nadoknadive vrijednosti imovine.**

Unutarnji izvori informacija

- (d) tijekom razdoblja nastupile su ili će u bliskoj budućnosti nastupiti znatne promjene s pozitivnim utjecajem na subjekt, koje se odnose na opseg ili način na koji se imovina koristi ili se očekuje da će se koristiti. Te promjene uključuju troškove nastale tijekom razdoblja za unaprjeđenje ili povećanje ekonomskih rezultata imovine ili restrukturiranje poslovanja kojem imovina pripada;
- (e) postoje dokazi iz unutarnjih izvještaja da ekonomski rezultati imovine jesu ili će biti bolji od očekivanih.
112. Naznake mogućeg smanjenja gubitka od umanjenja vrijednosti iz točke 111. uglavnom su odraz naznaka mogućeg gubitka od umanjenja vrijednosti iz točke 12.
113. Ako ima naznaka da priznati gubitak od umanjenja vrijednosti imovine, osim goodwilla, možda više ne postoji ili se smanjio, to može značiti da bi trebalo preispitati i uskladiti preostali korisni vijek trajanja imovine, metodu amortizacije ili ostatak vrijednosti u skladu sa standardom koji se primjenjuje na imovinu, čak i bez poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti imovine.
- 114. Gubitak od umanjenja vrijednosti imovine, osim goodwilla, priznat u prethodnim razdobljima poništava se samo i jedino ako su se od zadnjeg priznatog gubitka od umanjenja vrijednosti promijenile procjene na temelju kojih je utvrđena nadoknadiva vrijednost imovine. U tom se slučaju knjigovodstvena vrijednost imovine povećava do njezine nadoknadive vrijednosti, osim kako je opisano u točki 117. To je povećanje poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti.**
115. Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odražava povećanje procijenjenih očekivanih koristi od imovine zbog njezine upotrebe ili prodaje od datuma na koji je subjekt zadnji put priznao gubitak od umanjenja vrijednosti te imovine. U točki 130. nalaže se da subjektu odredi promjenu u procjenama koja je uzrokovala povećanje procijenjenih očekivanih koristi od imovine. Primjeri promjena procjena uključuju:
- (a) promjenu osnovice za nadoknadivu vrijednost (tj. temelji li se nadoknadiva vrijednost na fer vrijednosti umanjenoj za troškove otuđenja ili upotrebnoj vrijednosti);
- (b) ako se nadoknadiva vrijednost temelji na upotrebnoj vrijednosti, promjenu iznosa ili rokova procijenjenih budućih novčanih tokova ili diskontne stope ili
- (c) ako se nadoknadiva vrijednost temelji na fer vrijednosti umanjenoj za troškove otuđenja, promjenu procjene komponenti fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja.
116. Upotrebna vrijednost imovine može postati viša od njezine knjigovodstvene vrijednosti jednostavno zato što se sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova povećava što je bliži trenutak njihova ostvarenja. Međutim, očekivane koristi od imovine se ne povećavaju. Stoga se gubitak od umanjenja vrijednosti ne poništava samo zbog protoka vremena (ponekad se to naziva smanjenje diskonta), čak i ako nadoknadiva vrijednost imovine postane viša od njezine knjigovodstvene vrijednosti.

Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti pojedinačne imovine

- 117. Povećana knjigovodstvena vrijednost imovine, osim goodwilla, koja se može pripisati poništenju gubitka od umanjenja vrijednosti ne smije biti viša od njezine knjigovodstvene vrijednosti koja bi bila utvrđena (bez amortizacije) da u prethodnim godinama nije priznat gubitak od umanjenja vrijednosti imovine.**

118. Svako povećanje knjigovodstvene vrijednost imovine, osim goodwilla, iznad njezine knjigovodstvene vrijednosti koja bi bila utvrđena (bez amortizacije) da u prethodnim godinama nije priznat gubitak od umanjenja vrijednosti imovine smatra se revalorizacijom. Pri računovodstvenom iskazivanju te revalorizacije subjekt primjenjuje standard koji se primjenjuje na imovinu.
119. **Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti imovine, osim goodwilla, odmah se priznaje u dobiti ili gubitku, osim ako se imovina iskazuje u revaloriziranom iznosu u skladu s drugim standardom (npr. model revalorizacije iz MRS-a 16). Svako poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti revalorizirane imovine smatra se revalorizacijskim povećanjem u skladu s tim drugim standardom.**
120. Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti revalorizirane imovine priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i uvećava iznos revalorizacijske rezerve za tu imovinu. Međutim, i poništenje tog gubitka od umanjenja vrijednosti priznaje se u dobiti ili gubitku do iznosa u kojem je taj gubitak od umanjenja vrijednosti iste revalorizirane imovine bio prethodno priznat u dobiti ili gubitku.
121. **Nakon priznavanja poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, amortizacija imovine usklađuje se u budućim razdobljima kako bi se prepravljena knjigovodstvena vrijednost imovine, umanjena za ostatak vrijednosti imovine (ako ga ima), sustavno raspoređivala tijekom preostalog korisnog vijeka trajanja imovine.**

Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti jedinice koja stvara novac

122. **Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti jedinice koja stvara novac raspoređuje se na imovinu jedinice, osim goodwilla, proporcionalno knjigovodstvenoj vrijednosti te imovine. Ta se povećanja knjigovodstvene vrijednosti smatraju poništenjima gubitaka od umanjenja vrijednosti pojedinačne imovine i priznaju se u skladu s točkom 119.**
123. **Pri raspoređivanju poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti jedinice koja stvara novac u skladu s točkom 122., knjigovodstvena vrijednost imovine ne smije povećati iznad:**

(a) njezine nadoknadive vrijednosti (ako se može utvrditi) i

(b) knjigovodstvene vrijednosti koja bi bila utvrđena (bez amortizacije) da u prethodnim godinama nije priznat gubitak od umanjenja vrijednosti imovine, ovisno o tome koja je vrijednost niža.

Iznos poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti koji bi u protivnom bio raspoređen na imovinu, proporcionalno se raspoređuje na drugu imovinu jedinice, osim goodwilla.

Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti goodwilla

124. **Gubitak od umanjenja vrijednosti priznat za goodwill ne poništava se u narednom razdoblju.**
125. MRS-om 38 *Nematerijalna imovina* zabranjuje se priznavanje interno stvorenog goodwilla. Svako povećanje nadoknadive vrijednosti goodwilla u razdobljima nakon priznavanja gubitka od umanjenja vrijednosti za taj goodwill vjerojatno će biti povećanje interno stvorenog goodwill, a ne poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti priznatog za stečeni goodwill.

OBJAVLJIVANJE

126. **Subjekt je dužan objaviti sljedeće informacije za svaku kategoriju imovine:**

(a) iznos gubitaka od umanjenja vrijednosti priznatih u dobiti ili gubitku tijekom razdoblja i stavke iz izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti u koje su ti gubici od umanjenja vrijednosti uključeni;

- (b) iznos poništenja gubitaka od umanjenja priznatih u dobiti ili gubitku tijekom razdoblja i stavke iz izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti u kojima su ti gubici od umanjenja poništeni;
- (c) iznos gubitaka od umanjenja vrijednosti revalorizirane imovine koji su priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti tijekom razdoblja;
- (d) iznos poništenja gubitaka od umanjenja vrijednosti revalorizirane imovine koji su priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti tijekom razdoblja.
127. Kategorija imovine objedinjuje imovinu slične vrste i namjene u poslovanju subjekta.
128. Informacije koje se nalažu u točki 126. mogu se iskazati zajedno s drugim informacijama koje se objavljuju za određenu kategoriju imovine. Na primjer, te se informacije mogu uključiti pri usklađenju knjigovodstvene vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme na početku i na kraju razdoblja, kako se nalaže MRS-om 16.
129. Subjekt koji izvještava po segmentima u skladu s MSFI-jem 8 objavljuje sljedeće informacije za svaki izvještajni segment:
- (a) iznos gubitaka od umanjenja vrijednosti koji su priznati u dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti tijekom razdoblja;
- (b) iznos poništenja gubitaka od umanjenja vrijednosti koji su priznati u dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti tijekom razdoblja.
130. Subjekt je dužan objaviti sljedeće informacije za svaki značajni gubitak od umanjenja vrijednosti priznat ili poništen tijekom razdoblja za pojedinačnu imovinu, uključujući goodwill, ili jedinicu koja stvara novac:
- (a) događaje i okolnosti koji su doveli do priznavanja ili poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti;
- (b) iznos gubitka od umanjenja vrijednosti koji je priznat ili poništen;
- (c) za pojedinačnu imovinu:
- i. vrstu imovine i
- ii. ako subjekt izvještava po segmentima u skladu s MSFI-jem 8, izvještajni segment kojem ta imovina pripada;
- (d) za jedinicu koja stvara novac:
- i. opis jedinice koja stvara novac (je li riječ o proizvodnoj liniji, pogonu, poslovnoj djelatnosti, zemljopisnom području ili izvještajnom segmentu kako je definiran u MSFI-ju 8);
- ii. iznos priznatog ili poništenog gubitka od umanjenja vrijednosti po kategoriji imovine i, ako subjekt izvještava po segmentima u skladu s MSFI-jem 8, po izvještajnim segmentima i
- iii. ako se agregacija imovine za određivanje jedinice koja stvara novac promijenila od prethodne procjene nadoknadive vrijednosti (ako je ima) jedinice koja stvara novac, opis postojećeg i prijašnjeg načina agregacije imovine i razloge za promjenu načina određivanja jedinice koja stvara novac;

- (e) nadoknadivi iznos imovine (jedinice koja stvara novac) i je li nadoknadivi iznos imovine (jedinice koja stvara novac) njezina fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja ili njezina upotrebna vrijednost;
- (f) ako je nadoknadivi iznos imovine njezina fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja, subjekt je dužan objaviti sljedeće informacije:
- i. hijerarhijsku razinu fer vrijednosti (vidjeti MSFI 13) u koju je mjerenje fer vrijednosti imovine (jedinice koja stvara novac) svrstano u cjelini (neovisno o dostupnosti „troškova otuđenja”);
 - ii. za mjerenja fer vrijednosti svrstana u razinu 2 i razinu 3 hijerarhije fer vrijednosti, opis metoda vrednovanja koje su primijenjene za mjerenje fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja. Ako je došlo do promjene metode vrednovanja, subjekt je tu promjenu dužan objaviti i obrazložiti i
 - iii. za mjerenja fer vrijednosti imovine svrstana u razinu 2 i razinu 3 hijerarhije fer vrijednosti, sve ključne pretpostavke na temelju kojih je poslovodstvo utvrdilo fer vrijednosti umanjenu za troškove otuđenja. Ključne pretpostavke su one na koje je nadoknativa vrijednost imovine (jedinice koja stvara novac) najosjetljivija. Subjekt je dužan objaviti i diskontnu stopu primijenjenu u aktualnom i prethodnom mjerenju ako se fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja mjeri metodom sadašnje vrijednosti;
- (g) ako je nadoknativa vrijednost jednaka upotrebnoj vrijednosti, diskontnu stopu primijenjenu u aktualnoj i prethodnoj procjeni (ako su izvršene) upotrebne vrijednosti.
131. Subjekt je dužan objaviti sljedeće informacije za agregirane gubitke i agregirana poništenja gubitaka od umanjavanja vrijednosti koji su priznati tijekom razdoblja, a za koje nisu objavljene informacije u skladu s točkom 130.:
- (a) glavne kategorije imovine na koje utječu gubici od umanjavanja vrijednosti i glavne kategorije imovine na koje utječu poništenja gubitaka od umanjavanja vrijednosti;
 - (b) glavne događaje i okolnosti koji su doveli do priznavanja tih gubitaka i poništenja gubitaka od umanjavanja vrijednosti.
132. Subjektu se preporuča da objavi pretpostavke na temelju kojih je utvrđena nadoknativa vrijednost imovine (jedinica koje stvaraju novac) tijekom razdoblja. Međutim, u točki 134. subjektu se nalaže da objavi informacije o procjenama koje su korištene za mjerenje nadoknadive vrijednosti jedinice koja stvara novac ako su goodwill ili nematerijalna imovina s neodređenim korisnim vijekom trajanja uključeni u knjigovodstvenu vrijednost te jedinice.
133. Ako u skladu s točkom 84. neki dio goodwilla stečenog u poslovnoj kombinaciji tijekom razdoblja nije raspoređen na jedinicu koja stvara novac (skupinu jedinica) na kraju izvještajnog razdoblja, objavljuje se iznos i obrazloženje neraspoređenog goodwilla.

Procjene korištene pri mjerenju nadoknadive vrijednosti jedinica koje stvaraju novac koje sadržavaju goodwill ili nematerijalnu imovinu s neodređenim korisnim vijekom trajanja

134. Subjekt za svaku jedinicu koja stvara novac (skupinu jedinica) u kojoj je knjigovodstvena vrijednost goodwilla ili nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja koji su raspoređeni na tu jedinicu (skupinu jedinica) znatna u odnosu na ukupnu knjigovodstvenu vrijednost njegova goodwilla ili nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja objavljuje informacije iz podtočaka (a)–(f):
- (a) knjigovodstvenu vrijednost goodwilla raspoređenog na jedinicu (skupinu jedinica);
 - (b) knjigovodstvenu vrijednost nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja raspoređenu na jedinicu (skupinu jedinica);
 - (c) osnovicu za utvrđivanje nadoknadive vrijednosti jedinice (skupine jedinica) (npr. upotrebna vrijednost ili fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja);
 - (d) ako je osnovica za nadoknadivu vrijednost jedinice (grupe jedinica) upotrebna vrijednost:
 - i. svaku ključnu pretpostavku na kojoj je posloводство temeljilo projekcije novčanog toka za razdoblje obuhvaćeno najnovijim planovima ili predviđanjima. Ključne pretpostavke su one na koje je nadoknadiva vrijednost jedinice (grupe jedinica) koja stvara novac najosjetljivija;
 - ii. opis metode kojom je posloводство utvrdilo vrijednosti pripisane svakoj ključnoj pretpostavci, jesu li te vrijednosti utvrđene na temelju iskustva ili, ovisno o slučaju, vanjskih izvora informacija, a ako nisu, kako i zašto odstupaju od ranijih iskustava ili vanjskih izvora informacija;
 - iii. razdoblje za koje je posloводство izradilo projekcije novčanih tokova na temelje financijskih planova ili predviđanja koje je odobrilo te, ako se za jedinicu koja stvara novac (skupinu jedinica) koristi razdoblje dulje od pet godina, obrazloženje za to dulje razdoblje;
 - iv. stopu rasta primijenjenu pri ekstrapoliranju projekcija novčanih tokova nakon razdoblja na koje se odnose zadnji planovi ili predviđanja uz obrazloženje primjene stope rasta koja je viša od dugoročne prosječne stope rasta za proizvode, djelatnosti ili zemlju odnosno zemlje u kojima subjekt posluje, ili za tržište za koje je jedinica (skupina jedinica) namijenjena;
 - v. diskontnu stopu ili stope primijenjene u projekcijama novčanih tokova;
 - (e) ako je osnovica za nadoknadivi iznos jedinice (grupe jedinica) fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja, primijenjenu metodu ili metode mjerenja fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja. Subjekt nije dužan objaviti informacije koje se nalažu MSFI-jem 13. Ako se fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja ne mjeri primjenom tržišne cijene za identičnu jedinicu (grupe jedinica), subjekt je dužan objaviti sljedeće informacije:
 - i. svaku ključnu pretpostavku na temelju koje je posloводство utvrdilo fer vrijednost umanjenu za troškove otuđenja. Ključne pretpostavke su one na koje je nadoknadiva vrijednost jedinice (grupe jedinica) koja stvara novac najosjetljivija;
 - ii. opis metode kojom je posloводство utvrdilo vrijednost ili vrijednosti pripisane svakoj ključnoj pretpostavci, jesu li te vrijednosti utvrđene na temelju iskustva ili, ovisno o slučaju, vanjskih izvora informacija, a ako nisu, kako i zašto odstupaju od ranijih iskustava ili vanjskih izvora informacija;

ii.A hijerarhijsku razinu fer vrijednosti (vidjeti MSFI 13) u koju je svrstano mjerenje fer vrijednosti u cjelini (neovisno o dostupnosti „troškova otuđenja”);

ii.B ako je došlo do promjene metode vrednovanja, informacije o promjeni i obrazloženje.

Ako se fer vrijednost umanjena za troškove prodaje utvrđuje primjenom projekcija diskontiranih novčanih tokova, subjekt je dužan objaviti sljedeće informacije:

iii. razdoblje za koje je poslovodstvo izradilo projekcije novčanih tokova;

iv. stopu rasta primijenjenu pri ekstrapoliranju projekcija novčanih tokova;

v. diskontnu stopu ili stope primijenjene u projekcijama novčanih tokova;

(f) ako bi razumno moguća promjena ključne pretpostavke na temelju koje je poslovodstvo utvrdilo nadoknadivu vrijednost jedinice (skupine jedinica) mogla uzrokovati povećanje knjigovodstvene vrijednosti jedinice (skupine jedinica) iznad njezine nadoknadive vrijednosti:

i. iznos za koji nadoknadiva vrijednost jedinice (skupine jedinica) premašuje njezinu knjigovodstvenu vrijednost;

ii. vrijednost pripisanu ključnoj pretpostavci;

iii. iznos za koji se vrijednost pripisana ključnoj pretpostavci mora promijeniti, nakon što se učinci te promjene uključe u druge varijable mjerenja nadoknadive vrijednosti, da bi nadoknadiva vrijednost jedinice (skupine jedinica) bila jednaka njezinoj knjigovodstvenoj vrijednosti.

135. Ako se knjigovodstvena vrijednost goodwilla ili nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja djelomično ili u cijelosti raspoređi na nekoliko jedinica (skupina jedinica) koje stvaraju novac i tako raspoređeni iznos na svaku jedinicu (skupinu jedinica) nije znatan u odnosu na ukupnu knjigovodstvenu vrijednost subjekta goodwilla ili nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja, ta se činjenica objavljuje zajedno s agregiranom knjigovodstvenom vrijednosti goodwilla ili nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja koji su raspoređeni na te jedinice (skupine jedinica). Osim toga, ako se nadoknadiva vrijednost tih jedinica (skupina jedinica) temelji na istoj ključnoj pretpostavci ili pretpostavkama, a agregirana knjigovodstvena vrijednost goodwilla ili nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja koji su na njih raspoređeni jest znatna u odnosu na ukupnu knjigovodstvenu vrijednost subjekta goodwilla ili nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja, subjekt je dužan objaviti tu činjenicu i:

(a) agregiranu knjigovodstvenu vrijednost goodwilla raspoređenog na te jedinice (skupine jedinica);

(b) agregiranu knjigovodstvenu vrijednost nematerijalne imovine s neodređenim korisnim vijekom trajanja raspoređene na te jedinice (skupine jedinica);

(c) opis ključne pretpostavke ili pretpostavki;

(d) opis metode kojom je poslovodstvo utvrdilo vrijednost ili vrijednosti pripisane svakoj ključnoj pretpostavci, jesu li te vrijednosti utvrđene na temelju iskustva ili, ovisno o slučaju, vanjskih izvora informacija, a ako nisu, kako i zašto odstupaju od ranijih iskustava ili vanjskih izvora informacija;

(e) ako bi razumno moguća promjena ključne pretpostavke ili pretpostavki mogla uzrokovati povećanje agregirane knjigovodstvene vrijednosti jedinica (skupine jedinica) iznad njihove agregirane nadoknadive vrijednosti:

i. iznos za koji agregirana nadoknadiva vrijednost jedinica (skupine jedinica) premašuje njihove agregirane knjigovodstvene vrijednosti;

ii. vrijednosti pripisane ključnim pretpostavkama;

iii. iznos za koji se vrijednosti pripisane ključnim pretpostavkama moraju promijeniti, nakon što se učinci te promjene uključe u druge varijable mjerenja nadoknadive vrijednosti, da bi agregirana nadoknadiva vrijednost jedinica (skupine jedinica) bila jednaka njihovoj agregiranoj knjigovodstvenoj vrijednosti.

136. Najnoviji detaljni izračun iz prethodnog razdoblja za nadoknadivi iznos jedinice koja stvara novac (ili skupine jedinica) može se, u skladu s točkom 24. ili 99., prenijeti u sljedeće razdoblje i koristiti pri testiranju te jedinice (ili skupine jedinica) na umanjenje vrijednosti u tekućem razdoblju ako su ispunjeni utvrđeni kriteriji. U tom se slučaju informacije za tu jedinicu (ili skupinu jedinica) koje su uvrštene u objavljivanja koja se nalažu u točkama 134. i 135. odnose na izračun nadoknadivog iznosa prenesenog u sljedeće razdoblje.

137. U primjeru 9 objašnjena su objavljivanja koja se nalažu u točkama 134. i 135.

PRIJELAZNE ODREDBE I DATUM STUPANJA NA SNAGU

138. [Brisano]

139. Subjekt ovaj Standard primjenjuje:

(a) na goodwill i nematerijalnu imovinu koji su stečeni u poslovnim kombinacijama ugovorenima 31 ožujka 2004. ili nakon tog datuma i

(b) prospektivno na svu ostalu imovinu od početka prvog godišnjeg razdoblja koje je započelo 31. ožujka 2004. ili nakon tog datuma.

140. Subjektima na koje se primjenjuje točka 139. preporuča se da zahtjeve iz ovog Standarda počnu primjenjivati prije datuma stupanja na snagu iz točke 139. Međutim, ako subjekt ovaj Standard primijeni prije tih datuma, dužan je istodobno primijeniti i MSFI 3 i MRS 38 (kako je revidiran 2004.).

140.A MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime su izmijenjene točke 61., 120., 126. i 129. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i izmjene.

140.B MSFI-jem 3 (kako je revidiran 2008.) izmijenjene su točke 65., 81., 85. i 139., brisane su točke 91.–95. i 138. i dodan je Dodatak C. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MSFI 3 (revidiran 2008.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.

140.C Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjena je točka 134. (e). Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

- 140.D Dokumentom *Trošak ulaganja u društvo kćer, subjekt pod zajedničkom kontrolom ili pridruženo društvo* (izmjene MSFI-ja 1 *Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja* i MRS-a 27), objavljenim u svibnju 2008., dodana je točka 12. podtočka (h). Subjekt je dužan tu izmjenu primjenjivati prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt povezane izmjene iz točaka 4. i 38.A MRS-a 27 primijeni na ranije razdoblje, dužan je istodobno primijeniti izmjenu iz točke 12. (h).
- 140.E Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u travnju 2009., izmijenjena je točka 80. (b) Subjekt tu izmjenu primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 140.F [Brisano]
- 140.G [Brisano]
- 140.H MSFI-jem 10 i MSFI-jem 11, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjeni su točka 4., naslov ispred točke 12. (h) i točka 12. (h). Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.
- 140.I MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su točke 5., 6., 12., 20., 22., 28., 78., 105., 111., 130. i 134., brisane su točke 25.–27. i dodana je točka 53.A Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 140.J U svibnju 2013. izmijenjeni su točke 130. i 134. i naslov iznad točke 138. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Subjekt te izmjene ne primjenjuje u razdobljima (uključujući usporedna razdoblja) u kojima ne primjenjuje ni MSFI 13.
- 140.K [Brisano]
- 140.L MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjena je točka 2. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 140.M MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 2., 4. i 5. i brisane su točke 140.F, 140.G i 140.K. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 140.N MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjena je točka 2. Dokumentom *Izmjene MSFI-ja 17*, objavljenim u lipnju 2020., dodatno je izmijenjena točka 2. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
- POVLAČENJE MRS-a 36 (OBJAVLJEN 1998.)
141. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 36 *Umanjenje vrijednosti imovine* (objavljen 1998.).

Dodatak A

PRIMJENA METODA SADAŠNJE VRIJEDNOSTI ZA MJERENJE UPOTREBNE VRIJEDNOSTI

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda. Sadržava upute o primjeni metoda sadašnje vrijednosti pri mjerenju upotrebne vrijednosti. U uputama se izraz „imovina” jednako primjenjuje na skupinu imovine koja čini jedinicu koja stvara novac.

Komponente mjerenja sadašnje vrijednosti

A1 Ekonomske razlike između imovine obuhvaćene su svim sljedećim elementima:

- (a) procjena budućeg novčanog toka, a u složenijim slučajevima niz budućih očekivanih novčanih tokova koje subjekt očekuje ostvariti od imovine;
- (b) očekivana moguća odstupanja u iznosu ili rokovima tih novčanih tokova;
- (c) vremenska vrijednost novca, koju predstavlja tekuća nerizična tržišna kamatna stopa;
- (d) cijena za preuzimanje neizvjesnosti inherentne imovini i
- (e) druge čimbenike, koje katkad nije moguće utvrditi (kao što je nelikvidnost) koje bi tržišni sudionici iskazali pri utvrđivanju cijene budućih novčanih tokova koje subjekt očekuje ostvariti od imovine.

A2 U ovom se Dodatku uspoređuju dva pristupa izračunu sadašnje vrijednosti, a svaki se može primijeniti za procjenu upotrebne vrijednosti imovine, ovisno o okolnostima. Prema „tradicionalnom” pristupu, usklađenja za čimbenike (b)–(e) opisane u točki A1 ugrađena su u diskontnu stopu. Prema pristupu „očekivanog novčanog toka”, zbog čimbenika (b), (d) i (e) su pri izračunu očekivanih novčanih tokova usklađenih za rizike potrebna usklađenja. Koji god pristup subjekt primjenjuje za iskazivanje očekivanih mogućih odstupanja u iznosu i rokovima budućih novčanih tokova, rezultat bi trebao odražavati očekivanu sadašnju vrijednost budućih novčanih tokova, tj. ponderirani prosjek svih mogućih ishoda.

Opća načela

A3 Metode procjene budućih novčanih tokova i kamatnih stopa ovise o situaciji i okolnostima konkretne imovine. Međutim, svaka primjena metoda sadašnje vrijednosti za mjerenje imovine temelji se na sljedećim općim načelima:

- (a) kamatne stope koje se primjenjuju za diskontiranje novčanih tokova trebale bi odražavati pretpostavke usklađene s onima koje su inherentne procijenjenim novčanim tokovima. U protivnom će se učinak nekih pretpostavki obračunati dvaput ili zanemariti. Na primjer, diskontna stopa od 12 % primjenjuje se na ugovorene novčane tokove od potraživanja po kreditu. Ta stopa odražava očekivani nastanak statusa neispunjavanja obveza po kreditima s posebnim obilježjima. Ta ista stopa od 12 % ne bi se smjela primijeniti za diskontiranje očekivanih novčanih tokova jer ti novčani tokovi već odražavaju pretpostavljene buduće statuse neispunjavanja obveza;
- (b) pristranost i čimbenici koji nisu povezani s konkretnom imovinom ne bi smjeli utjecati na procijenjene novčane tokove i diskontne stope. Na primjer, mjerenje postaje pristrano ako se procijenjeni neto novčani tokovi namjerno iskažu u manjem iznosu da bi se povećala prividna buduća isplativost imovine;
- (c) procijenjeni neto novčani tokovi i diskontne stope trebali bi odražavati niz mogućih ishoda, a ne samo jedan najvjerojatniji, minimalni ili maksimalni iznos.

Tradicionalni pristup i pristup očekivanih novčanih tokova pri mjerenju sadašnje vrijednosti*Tradicionalni pristup*

A4 Pri računovodstvenim primjenama sadašnje vrijednosti tradicionalno se koristio jedan skup procijenjenih novčanih tokova i jedna diskontna stopa, koja se često opisuje kao „stopa primjerena riziku”. Ustvari se u tradicionalnom pristupu pretpostavlja da se pravilo jedne diskontne stope može uvrstiti u sve očekivane buduće novčane tokove i odgovarajuću premiju za rizik. Stoga je u tradicionalnom pristupu naglasak uglavnom na odabiru diskontne stope.

- A5 U nekim je okolnostima tradicionalni pristup relativno jednostavan za primjenu, npr. kad na tržištu postoji usporediva imovina. Za imovinu s ugovorenim novčanim tokovima taj je pristup usklađen s načinom na koji tržišni sudionici opisuju imovinu, npr. „obveznica po stopi od 12 %”.
- A6 Međutim, tradicionalni pristup nije uvijek primjeren za rješavanje nekih složenih problema pri mjerenju, kao što je mjerenje nefinancijske imovine za koju nema tržišta ili usporedive stavke. Da bi se „stopa primjerena riziku” na odgovarajući način utvrdila, nužno je analizirati najmanje dvije stavke: imovinu koja postoji na tržištu s poznatom kamatnom stopom i imovinu koja se mjeri. Odgovarajuća diskontna stopa za novčane tokove koji se mjere mora se izvesti iz te poznate kamatne stope za tu drugu imovinu. Da bi se to postiglo, obilježja novčanih tokova te druge imovine i imovine koja se mjeri moraju biti slična. Stoga se pri mjerenju mora učiniti sljedeće:
- odrediti skup novčanih tokova za diskontiranje;
 - odrediti drugu imovinu na tržištu koja po svemu sudeći ima slična obilježja novčanih tokova;
 - usporediti skupove novčanih tokova od tih dviju stavki kako bi se utvrdilo jesu li slične (npr. jesu li za jednu novčani tokovi ugovoreni, a za drugu procijenjeni?);
 - utvrditi sadržava li jedna stavka koji element koji druga nema (npr. je li jedna stavka manje likvidna od druge?)
i
 - utvrditi koliko je vjerojatna sličnost ili razlika između ta dva skupa novčanih tokova u promjenjivim ekonomskim okolnostima.

Pristup očekivanih novčanih tokova

- A7 Pristup očekivanih novčanih tokova u nekim je situacijama učinkovitiji od tradicionalnog. U tom se pristupu pri razvoju mjerenja primjenjuju svi očekivani mogući novčani tokovi, a ne samo jedan najvjerojatniji. Na primjer, iznos novčanog toka može biti 100, 200 ili 300 N.J., uz vjerojatnost od 10, 60 odnosno 30 %. Očekivani iznos novčanog toka je 220 N.J. Pristup očekivanih novčanih tokova stoga se razlikuje od tradicionalnog pristupa po tome što je naglasak na izravnoj analizi novčanih tokova i jasno izrečenim pretpostavkama na kojima se mjerenje temelji.
- A8 U pristupu očekivanih novčanih tokova dopuštena je i primjena metoda sadašnje vrijednosti ako su rokovi ostvarenja novčanih tokova neizvjesni. Na primjer, novčani tok od 1000 N.J. možda će se ostvariti za godinu, dvije ili tri, uz vjerojatnost od 10, 60 odnosno 30 %. U primjeru u nastavku prikazan je izračun očekivane sadašnje vrijednosti u tom slučaju.

Sadašnja vrijednost od 1000 N.J. za godinu dana s 5 %	952,38 N.J.	
Vjerojatnost	10,00 %	95,24 N.J.
Sadašnja vrijednost od 1000 N.J. za dvije godine s 5,25 %	902,73 N.J.	
Vjerojatnost	60,00 %	541,64 N.J.
Sadašnja vrijednost od 1000 N.J. za tri godine s 5,50 %	851,61 N.J.	
Vjerojatnost	30,00 %	255,48 N.J.
Očekivana sadašnja vrijednost		892,36 N.J.

- A9 Očekivana sadašnja vrijednost od 892,36 N.J. razlikuje se od tradicionalnog pojma najbolje procjene od 902,73 N.J. (vjerojatnost od 60 %). Za tradicionalni izračun sadašnje vrijednost primijenjen u ovom primjeru nužno je donijeti odluku o tome koje od mogućih rokova nastanka novčanih tokova primijeniti i koji neće odražavati vjerojatnost drugih rokova. Razlog je što diskontna stopa u tradicionalnom izračunu sadašnje vrijednosti ne može odražavati neizvjesnost rokova.
- A10 Vjerojatnost je ključni element pristupa očekivanih novčanih tokova. Postavlja se pitanje postiže li se pripisivanjem vjerojatnosti vrlo subjektivnim procjenama veća preciznost nego što u stvarnosti postoji. Međutim, za pravilnu primjenu tradicionalnoga pristupa (kako je opisan u točki A6) nužne su iste procjene i subjektivnost, a ne postiže se transparentnost izračuna kao u pristupu očekivanih novčanih tokova.
- A11 Mnoge procjene razvijene u postojećoj praksi neformalno već sadržavaju elemente očekivanih novčanih tokova. Osim toga, računovođe često trebaju mjeriti imovinu na temelju ograničenih informacija o vjerojatnosti mogućih novčanih tokova. Na primjer, računovođa se može naći u sljedećim situacijama:
- (a) procijenjeni iznos je u rasponu od 50 do 250 VJ, no ni jedan iznos u tom rasponu nije vjerojatniji od ostalih. Na temelju te ograničene informacije, procijenjeni očekivani novčani tok iznosi 150 N.J. $[(50 + 250) / 2]$;
 - (b) procijenjeni iznos je u rasponu od 50 do 250 N.J., a najvjerojatniji je iznos od 100 N.J. Međutim, nije poznata vjerojatnost svakog iznosa. Na temelju te ograničene informacije, procijenjeni očekivani novčani tok iznosi 133,33 N.J. $(50 + 100 + 250) / 3$;
 - (c) procijenjeni iznos je 50 N.J. (vjerojatnost 10 %), 250 N.J. (vjerojatnost 30 %) ili 100 N.J. (vjerojatnost 60 %). Na temelju te ograničene informacije, procijenjeni očekivani novčani tok iznosi 140 N.J. $[(50 \times 0,10) + (250 \times 0,30) + (100 \times 0,60)]$.

U svakom slučaju, procijenjeni očekivani novčani tok vjerojatno pruža bolju procjenu upotrebne vrijednosti nego samo minimalni, najvjerojatniji ili maksimalni iznos.

- A12 Pristup očekivanog novčanog toka ograničen je omjerom troškova i koristi. U nekim slučajevima subjekt može imati pristup opsežnim podacima i moći će izraditi brojne scenarije novčanog toka, a u drugima, bez znatnih troškova, tek općenite pretpostavke promjenjivosti novčanih tokova. Subjekt treba postići ravnotežu između troškove prikupljanja dodatnih informacija i dodatne pouzdanosti mjerenja na temelju tih informacija.
- A13 Neki smatraju da metode očekivanih novčanih tokova nisu primjerene za mjerenje samo jedne stavke ili stavke s ograničenim brojem mogućih ishoda. Kao primjer navode imovinu s dva moguća ishoda: vjerojatnost od 90 % da će novčani tok iznositi 10 N.J. i vjerojatnost od 10 % da će novčani tok iznositi 1000 N.J. Napominju da je u tom primjeru očekivani novčani tok 109 N.J. i da taj rezultat nije reprezentativan ni za jedan od iznosa koji će u konačnici biti plaćeni.
- A14 Takve tvrdnje odražavaju temeljno neslaganje o cilju mjerenja. Ako je cilj akumulacija troškova koji će nastati, očekivani novčani tokovi možda neće dati reprezentativno vjernu procjenu očekivanih troškova. No, ovaj se Standard odnosi na mjerenje nadoknadiive vrijednosti imovine. Nadoknadiiva vrijednost imovine iz tog primjera vjerojatno neće biti 10 N.J., iako je to najvjerojatniji novčani tok. Naime, izmjerena vrijednost od 10 N.J. ne uključuje neizvjesnost novčanog toka pri mjerenju imovine, nego se neizvjestan novčani tok iskazuje kao siguran. Ni jedan racionalan subjekt ne bi imovinu s takvim obilježjima prodao za 10 N.J.

Diskontna stopa

- A15 Koji god pristup subjekt primijeni za mjerenje upotrebne vrijednosti imovine, kamatne stope za diskontiranje novčanih tokova ne bi trebale odražavati rizike za koje su procijenjeni novčani tokovi usklađeni. U protivnom bi se učinak nekih pretpostavki obračunao dvaput.

- A16 Ako na tržištu nije izravno dostupna stopa specifična za imovinu, subjekt za procjenu diskontne stope koristi zamjenske vrijednosti. Cilj je, koliko je to moguće, procijeniti kako se na tržištu ocjenjuje:
- (a) vremenska vrijednost novca za razdoblja do kraja korisnog vijeka trajanja imovine i
 - (b) čimbenike (b), (d) i (e) iz točke A1, u mjeri u kojoj zbog njih pri izračunu procijenjenih novčanih tokova nisu potrebna usklađenja.
- A17 Na početku takve procjene subjekt može uzeti u obzir sljedeće stope:
- (a) ponderirani prosječni trošak kapitala subjekta, koji se utvrđuje primjenom npr. modela vrednovanja kapitalne imovine;
 - (b) stopu dodatnog zaduženja subjekta i
 - (c) druge tržišne stope zaduženja.
- A18 Međutim, za te je stope nužno usklađenje:
- (a) koje odražava tržišnu ocjenu specifičnih rizika povezanih s procijenjenim novčanim tokovima od imovine i
 - (b) kojim se isključuju rizici koji nisu relevantni za procijenjene novčane tokove od imovine ili imovine za koju su procijenjeni novčani tokovi usklađeni.
- Potrebno je razmotriti npr. rizik zemlje, valutni rizik i cjenovni rizik.
- A19 Diskontna stopa ne ovisi o strukturi kapitala subjekta ni načinu na koji subjekt financira nabavu imovine jer očekivani budući novčani tokovi od imovine ne ovise o načinu na koji subjekt financira njezinu nabavu.
- A20 U točki 55. nalaže se primjena diskontne stope prije oporezivanja. Ako je osnovica za procjenu diskontne stope vrijednost nakon oporezivanja, ta se osnovica usklađuje kako bi se iskazala stopa prije oporezivanja.
- A21 Subjekt za procjenu upotrebne vrijednosti imovine obično primjenjuje jednu diskontnu stopu. Međutim, za različita buduća razdoblja primjenjuje različite diskontne stope ako je upotrebna vrijednost osjetljiva na razlike u rizicima za različita razdoblja ili na vremensku strukturu kamatnih stopa.

*Dodatak C***TESTIRANJE NA UMANJENJE VRIJEDNOSTI JEDINICA KOJE STVARAJU NOVAC S GOODWILLOM I
MANJINSKIM UDJELIMA**

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

C1 U skladu s MSFI-jem 3 (kako je revidiran 2008.), stjecatelj mjeri i priznaje goodwill na datum stjecanja kao razliku između iznosa pod (a) i (b) u nastavku:

(a) agregiranog iznosa:

- i. prenesene naknade za stjecanje koja se mjeri u skladu s MSFI-jem 3, što općenito nalaže mjerenje po fer vrijednosti na datum stjecanja;
- ii. iznosa manjinskog interesa u stečeniku koji se mjeri u skladu s MSFI-jem 3 i
- iii. u poslovnoj kombinaciji koja se odvija u fazama, fer vrijednosti na datum stjecanja stjecateljeva vlasničkog udjela koji je prethodno imao u stečeniku;

(b) neto iznosa na datum stjecanja utvrdive stečene imovine i utvrdivih preuzetih obveza koje se mjere u skladu s MSFI-jem 3.

Raspoređivanje goodwilla

C2 U točki 80. ovog standarda nalaže se da se goodwill stečen u poslovnoj kombinaciji rasporedi na svaku stjecateljevu jedinicu koja stvara novac ili skupine jedinica koje stvaraju novac, za koje se očekuju koristi od sinergija te kombinacije, neovisno o tome jesu li tim jedinicama ili skupinama jedinica dodijeljene druga imovina i obveze stečenika. Moguće je da će neke sinergije proizašle iz poslovne kombinacije biti raspoređene na jedinicu koja stvara novac u kojoj vlasnik manjinskog udjela nema udio.

Testiranje na umanjene vrijednosti

C3 Testiranje na umanjene vrijednosti podrazumijeva usporedbu nadoknadive vrijednosti jedinice koja stvara novac i njezine knjigovodstvene vrijednosti.

C4 Ako subjekt manjinske udjele mjeri kao svoj proporcionalni udio u neto utvrdivoj imovini društva kćeri na datum stjecanja, a ne po fer vrijednosti, goodwill koji se može pripisati manjinskim udjelima uključuje se u nadoknativ iznos povezane jedinice koja stvara novac, ali se ne priznaje u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva. Stoga je subjekt dužan u knjigovodstvenu vrijednost goodwilla raspoređenog na tu jedinicu uključiti goodwill koji se može pripisati manjinskom udjelu. Tako usklađena knjigovodstvena vrijednost potom se uspoređuje s nadoknativom vrijednosti jedinice koja stvara novac kako bi se utvrdilo je li došlo do umanjenja njezine vrijednosti.

Raspoređivanje gubitka zbog umanjenja vrijednosti

C5 U točki 104. nalaže se da se za svaki utvrđeni gubitak od umanjenja vrijednosti koji treba rasporediti najprije umanjiti knjigovodstvena vrijednost goodwilla raspoređenog na jedinicu koja stvara novac, a potom potpuno proporcionalno na drugu imovinu jedinice na temelju knjigovodstvene vrijednosti svake stavke imovine u toj jedinici.

C6 Ako je društvo kći s manjinskim udjelom u cijelosti ili djelomično jedinica koja stvara novac, gubitak od umanjenja vrijednosti raspoređuje se između matičnog društva i manjinskog udjela na istoj osnovi kao i dobit ili gubitak.

- C7 Ako je društvo kći s manjinskim udjelom u cijelosti ili djelomično dio veće jedinice koja stvara novac, gubici od umanjenja vrijednosti raspoređuju se na dijelove jedinice koja stvara novac u kojima postoji manjinski udio i dijelove bez manjinskog udjela. Gubitke od umanjenja vrijednosti trebalo bi rasporediti na te dijelove jedinice koja stvara novac na temelju:
- (a) relativnih knjigovodstvenih vrijednosti goodwilla tih dijelova prije umanjenja vrijednosti, u mjeri u kojoj se umanjenje vrijednosti odnosi na goodwill u jedinici koja stvara novac i
 - (b) relativnih knjigovodstvenih vrijednosti neto utvrđive imovine tih dijelova prije umanjenja vrijednosti, u mjeri u kojoj se umanjenje vrijednosti odnosi na utvrđivu imovinu u jedinici koja stvara novac. Svako takvo umanjenje vrijednosti raspoređuje se na imovinu dijelova svake jedinice potpuno proporcionalno na temelju knjigovodstvene vrijednosti svake stavke imovine u određenom dijelu.
- U dijelovima bez manjinskog udjela gubici od umanjenja vrijednosti raspoređuju se između matičnog društva i manjinskog udjela na istoj osnovi kao i dobit ili gubitak.
- C8 Ako se gubitak od umanjenja vrijednosti koji se može pripisati manjinskom udjelu odnosi na goodwill koji nije priznat u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva (vidjeti točku C4), to se umanjenje ne priznaje kao gubitak od umanjenja vrijednosti goodwilla. U takvim se slučajevima kao gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje samo gubitak od umanjenja vrijednosti goodwilla koji se odnosi na goodwill raspoređen na matično društvo.
- C9 U primjeru 7 objašnjava se testiranje na umanjenje vrijednosti jedinice s goodwillom koja stvara novac koja nije u potpunom vlasništvu.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 37

Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina

CILJ

Cilj je ovog Standarda osigurati da se na rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđenu imovinu primjenjuju odgovarajući kriteriji priznavanja i osnovice za mjerenje, te da se u bilješkama objavi dovoljno informacija kojima se korisnicima omogućuje razumijevanje njihove vrste, rokova i iznosa.

PODRUČJE PRIMJENE

1. **Ovaj Standard dužni su primjenjivati svi subjekti pri računovodstvenom iskazivanju rezerviranja, nepredviđenih obveza i nepredviđene imovine, osim:**
 - (a) **onih koji proizlaze dvostrano obveznih ugovora, uz iznimku štetnih ugovora i**
 - (b) **[brisan]**
 - (c) **onih na koje se primjenjuje neki drugi standard.**
2. Ovaj se Standard ne primjenjuje na financijske instrumente (uključujući jamstva) koji su obuhvaćena područjem primjene MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*.
3. Dvostrano obvezni ugovori su ugovori u kojima strane nisu ili su jednako djelomično ispunile svoje obveze. Ovaj se Standard ne primjenjuje na dvostrano obvezne ugovore, osim ako su štetni.
4. [Brisano]
5. Ako se na određenu vrstu rezerviranja, nepredviđene obveze ili nepredviđene imovine primjenjuje neki drugi standard, subjekt umjesto ovog primjenjuje taj standard. Na primjer, neke vrste rezerviranja obrađene su u standardima koji se odnose na:
 - (a) [brisan]
 - (b) poreze na dobit (vidjeti MRS 12 *Porezi na dobit*);
 - (c) najmove (vidjeti MSFI 16 *Najmovi*). Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na svaki najam koji postane štetan prije datuma početka najma kako je definirano u MSFI-u 16. Ovaj se Standard primjenjuje i na kratkoročne najmove i najmove s odnosnom imovinom male vrijednosti koji se računovodstveno iskazuju u skladu s točkom 6. MSFI-ja 16 i one koji su postali štetni;
 - (d) primanja zaposlenih (vidjeti MRS 19 *Primanja zaposlenih*);
 - (e) ugovora o osiguranju i drugih ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju*;
 - (f) nepredviđene naknade stjecatelja u poslovnoj kombinaciji (vidjeti MSFI 3 *Poslovne kombinacije*) i
 - (g) prihode na temelju ugovora s kupcima (vidjeti MSFI 15, *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*). No, budući da MSFI 15 ne sadržava specifične zahtjeve o ugovorima s kupcima koji jesu ili su postali štetni, ovaj se Standard primjenjuje na takve slučajeve.

6. [Brisano]
7. U ovom se Standardu rezerviranja definiraju kao obveze neizvjesnog roka ili iznosa. U nekim se zemljama izraz „rezerviranje” koristi i u kontekstu amortizacije, umanjenja vrijednosti imovine i sumnjivih i spornih potraživanja; to su usklađenja knjigovodstvene vrijednosti imovine na koja se ovaj Standard ne primjenjuje.
8. U drugim se standardima utvrđuje smatraju li se izdaci imovinom ili rashodima i ta se pitanja ne obrađuju u ovom Standardu. Stoga se ovim Standardom ne zabranjuje niti nalaže kapitalizacija troškova koji se priznaju u trenutku izdvajanja rezerviranja.
9. Ovaj se Standard primjenjuje na rezerviranja za restrukturiranje (uključujući prekinuta poslovanja). Dodatna objavljivanja mogu se naložiti u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja* ako restrukturiranje odgovara definiciji prekinutog poslovanja.

DEFINICIJE

10. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Rezerviranje je obveza neizvjesnog roka ili iznosa.

Obveza ⁽²³⁾ je sadašnja obveza subjekta koja proizlazi iz prošlih događaja, za čiju se namiru očekuje odljev resursa subjekta s ekonomskim koristima.

Obvezujući događaj je događaj koji stvara pravnu ili izvedenu obvezu zbog koje subjekt nema drugu realnu mogućnosti nego namiriti tu obvezu.

Pravna obveza je obveza koja nastaje na temelju:

(a) **ugovora (iz njegovih eksplicitnih ili implicitnih uvjeta);**

(b) **propisa ili**

(c) **primjene prava.**

Izvedena obveza je obveza koja proizlazi iz postupaka subjekta:

(a) **kojima je subjekt na temelju ustaljene prakse, objavljenih politika ili dostatno konkretne aktualne izjave drugim osobama najavio da će preuzeti određene obveze i**

(b) **kojima je subjekt kod tih drugih osoba stvorio opravdana očekivanja da će te obveze ispuniti.**

Nepredviđena obveza je:

(a) **moguća obveza koja proizlazi iz prošlih događaja i čije će postojanje biti potvrđeno samo nastankom ili izostankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom subjekta ili**

⁽²³⁾ Definicija obveze u ovom Standardu nije revidirana nakon što je revidirana u dokumentu *Koncepcijski okvir za financijsko izvještavanje*, objavljenom 2018.

(b) sadašnja obveza koja proizlazi iz prošlih događaja, ali nije priznata:

- i. jer nije vjerojatno da će za namiru obveze biti potreban odljev resursa s ekonomskim koristima ili**
- ii. jer se iznos obveze ne može dovoljno pouzdano izmjeriti.**

Nepredviđena imovina je moguća imovina koja proizlazi iz prošlih događaja i čije će se postojanje potvrditi samo nastankom ili izostankom jednoga ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom subjekta.

Štetni ugovor je ugovor u kojem su neizbježni troškovi ispunjenja ugovornih obveza viši od njegovih očekivanih ekonomskih koristi.

Restrukturiranje je postupak koji poslovodstvo planira i kontrolira i kojim se značajno mijenja:

(a) opseg poslovanja subjekta ili**(b) način poslovanja.****Rezerviranja i druge obveze**

11. Rezerviranja se razlikuju od drugih obveza, kao što su obveze prema dobavljačima i obračunate stavke jer su rokovi ili iznosi budućih izdataka potrebnih za namiru neizvjesni. S druge strane:

- (a) obveze prema dobavljačima su obveze plaćanja za primljenu robu ili pružene usluge za koje su izdani računi ili su formalno dogovorene s dobavljačima i
- (b) obračunate stavke su obveze plaćanja za primljenu robu ili pružene usluge koje nisu podmirene, za koje nisu izdani računi niti su formalno dogovorene s dobavljačima, uključujući obveze prema zaposlenima (npr. iznosi za obračunate naknade za godišnji odmor). Iako je ponekad potrebno procijeniti iznos ili rokove za obračunate stavke, neizvjesnost je u odnosu na rezerviranja općenito mnogo manja.

Obračunate stavke često se iskazuju kao dio obveza prema dobavljačima ili drugih obveza, dok se rezerviranja iskazuju zasebno.

Odnos između rezerviranja i nepredviđenih obveza

12. Općenito su sva rezerviranja nepredviđena zbog neizvjesnih rokova ili iznosa. Međutim, u ovom Standardu se izraz „nepredviđen” koristi za obveze i imovinu koji nisu priznati jer će se njihovo postojanje potvrditi samo nastankom ili izostankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom subjekta. Osim toga, izraz „nepredviđena obveza” koristi se za obveze koje ne ispunjavaju kriterije priznavanja.

13. U ovom Standardu se razlikuju:

- (a) rezerviranja – koja se priznaju kao obveze (pod pretpostavkom da se mogu pouzdano procijeniti) jer predstavljaju sadašnje obveze i za njihovo će namirenje vjerojatno biti nužan odljev resursa s ekonomskim koristima i

- (b) nepredviđene obveze – koje se ne priznaju kao obveze jer predstavljaju:

- i. moguće obveze, budući da tek treba potvrditi ima li subjekt sadašnju obvezu koja bi mogla dovesti do odljeva resursa s ekonomskim koristima ili

- ii. sadašnje obveze koje ne ispunjavaju kriterije priznavanja iz ovog Standarda (jer nije vjerojatno da će za namirenje obveze biti nužan odljev resursa s ekonomskim koristima ili se iznos obveze ne može dovoljno pouzdano procijeniti).

PRIZNAVANJE

Rezerviranja**14. Rezerviranje se priznaje:**

- (a) ako subjekt ima sadašnju obvezu (pravnu ili izvedenu) koja je rezultat nekog prošlog događaja;
- (b) ako je vjerojatno da će za namirenje obveze biti nužan odljev resursa s ekonomskim koristima i
- (c) ako se iznos obveze može pouzdano procijeniti.

Ako ti uvjeti nisu ispunjeni, rezerviranje se ne priznaje.

Sadašnja obveza

15. U rijetkim slučajevima nije jasno postoji li sadašnja obveza. U tim se slučajevima smatra da je sadašnja obveza proizašla iz prošlog događaja ako je na temelju dostupnih dokaza vjerojatno da će sadašnja obveza postojati na kraju izvještajnog razdoblja.
16. U gotovom svim slučajevima bit će jasno je li sadašnja obveza proizašla iz prošlog događaja. U rijetkim slučajevima, npr. u sudskom postupku, može biti sporno jesu li određeni događaji nastali i je li iz njih proizašla sadašnja obveza. U tom slučaju subjekt postojanje sadašnje obveze na kraju izvještajnog razdoblja utvrđuje na temelju svih dostupnih dokaza, uključujući npr. mišljenje stručnjaka. Ti dokazi uključuju i sve dodatne dokaze o događajima prikupljene nakon izvještajnog razdoblja. Na temelju tih dokaza:
- (a) subjekt priznaje rezerviranje (ako su ispunjeni kriteriji priznavanja) ako je vjerojatno da će sadašnja obveza postojati na kraju izvještajnog razdoblja i
- (b) ako je vjerojatnije da na kraju izvještajnog razdoblja sadašnja obveza neće postojati, subjekt objavljuje nepredviđenu obvezu, osim ako je mala vjerojatnost odljeva resursa s ekonomskim koristima (vidjeti točku 86.).

Prošli događaj

17. Prošli događaj koji dovodi do nastanka sadašnje obveze naziva se obvezujući događaj. Da bi se određeni događaj smatrao obvezujućim, subjekt ne smije imati drugu realnu mogućnost nego podmiriti obvezu koja je posljedica tog događaja. To je slučaj:
- (a) samo ako pravno moguće prisilno namirenje obveze ili
- (b) u slučaju izvedene obveze, ako se događajem (koji može biti i postupak subjekta) stvaraju opravdana očekivanja drugih osoba da će subjekt ispuniti obvezu.
18. Financijski izvještaji prikazuju financijski položaj subjekta na kraju njegova izvještajnog razdoblja, a ne njegov mogući položaj u budućnosti. Stoga se rezerviranja ne priznaju za troškove koji će nastati u budućem poslovanju. Jedine obveze koje se priznaju u izvještaju o financijskom položaju subjekta su obveze koje postoje na kraju izvještajnog razdoblja.

19. Kao rezerviranja se priznaju samo obveze koje su proizašle iz prošlih događaja, neovisno o budućim postupcima subjekta (npr. budući način poslovanja). Takve obveze su npr. novčane kazne ili troškovi sanacije nezakonite štete u okolišu za čije bi namirenje bili potrebni odljevi resursa s ekonomskim koristima, neovisno o budućim postupcima subjekta. Slično subjekt priznaje i rezerviranje za troškove zbrinjavanja naftnog pogona ili nuklearne elektrane u mjeri u kojoj je subjekt dužan sanirati već učinjenu štetu. S druge strane, subjekt zbog komercijalnih pritisaka ili pravnih zahtjeva može planirati izdatke u svrhu određenog načina poslovanja u budućnosti (npr. ugradnja dimnih filtara u određenoj vrsti tvornice). Budući da svojim budućim postupcima može izbjeći buduće izdatke, npr. promjenom načina poslovanja, subjekt nema sadašnju obvezu za te buduće izdatke i rezerviranje se ne priznaje.
20. Obveza uvijek uključuje drugoga prema kome ta obveza postoji. Nije, međutim, presudan identitet drugoga prema kome obveza postoji jer to može biti bilo tko. Budući da obveza uvijek uključuje preuzimanje obveze prema drugima, odluka posloводства ili uprave nije osnova za nastanak izvedene obveze na kraju izvještajnog razdoblja osim ako je onima na koje se odnosi priopćena prije isteka izvještajnog razdoblja i dovoljno podrobno kako bi stvorila njihova opravdana očekivanja da će subjekt ispuniti svoje obveze.
21. Događaj koji nije osnova za trenutni nastanak obveze može biti osnova za naknadni nastanak obveze, kao to su npr. izmjena propisa ili postupak subjekta (npr. dostatno konkretna javna izjava) iz kojih proizađe izvedena obveza. Na primjer, po nastanku štete na okolišu ne mora nastati obveza sanacije njezinih posljedica. Međutim, nastanak štete postat će obvezujući događaj ako se novim propisom naloži sanacija postojeće štete ili ako subjekt javno preuzme odgovornost za sanaciju štete na način kojim se stvara izvedena obveza.
22. Ako pojedinosti prijedloga novog propisa još nisu utvrđene, obveza nastaje tek kad postane gotovo sigurno da će predloženi propis biti donesen. Za potrebe ovog Standarda, takva se obveza smatra pravnom obvezom. Zbog raznih okolnosti donošenja propisa ne može se utvrditi jedan događaj zbog kojeg bi se donošenje propisa smatralo gotovo sigurnim. Često se ne može reći da je donošenje propisa gotovo sigurno sve dok se ne donese.

Vjerojatni odljev resursa s ekonomskim koristima

23. Da bi obveza ispunila uvjete za priznavanje moraju postojati i sadašnja obveza i vjerojatnost odljeva resursa s ekonomskim koristima radi namirenja te obveze. Za potrebe ovog Standarda ⁽²⁴⁾, smatra se da je odljev resursa ili drugi događaj vjerojatan ako je vjerojatnije da će nastati nego da neće odnosno da je veća vjerojatnost nastanka nego izostanka događaja. Ako postojanje sadašnje obveze nije vjerojatno, subjekt iskazuje nepredviđenu obvezu, osim ako je vjerojatnost odljeva resursa s ekonomskim koristima vrlo mala (vidjeti točku 86.).
24. Ako postoji nekoliko sličnih obveza (npr. jamstva za proizvode ili slični ugovori), vjerojatnost namire odljevom resursa utvrđuje se za kategoriju obveza u cjelini. Iako vjerojatnost odljeva resursa za neku stavku može biti mala, vrlo je vjerojatno da će za namiru kategorije obveza u cjelini biti potrebni neki odljevi resursa. U tom se slučaju rezerviranje priznaje (ako su ispunjeni drugi kriteriji priznavanja).

Pouzdana procjena obveze

25. Procjene su bitan dio sastavljanja financijskih izvještaja i ne umanjuju njihovu pouzdanost. To osobito vrijedi za rezerviranja, koja su po prirodi neizvjesnija od većine drugih stavki u izvještaju o financijskom položaju. Osim u iznimno rijetkim slučajevima, subjekt će moći utvrditi niz mogućih ishoda i stoga će njegova procjena obveze biti dovoljno pouzdana za priznavanje rezerviranja.
26. U iznimno rijetkim slučajevima u kojima pouzdana procjena nije moguća, postoji obveza koja se ne može priznati. Ta se obveza iskazuje kao nepredviđena obveza (vidjeti točku 86.).

⁽²⁴⁾ U ovom Standardu pojam „vjerojatan” tumači se kao „vjerojatnije hoće nego da neće”, što nije nužno slučaj u drugim standardima.

Nepredviđene obveze

27. **Subjekt ne smije priznati nepredviđenu obvezu.**
28. Nepredviđena obveza iskazuje se u skladu s točkom 86., osim ako je vjerojatnost odljeva resursa s ekonomskim koristima vrlo mala.
29. Ako subjekt solidarno odgovara za obvezu, dio obveze čije se ispunjenje očekuje od druge osobe smatra se nepredviđenom obvezom. Subjekt priznaje rezerviranje za dio obveze za koji je vjerojatan odljev resursa s ekonomskim koristima, osim u iznimno rijetkim slučajevima u kojima pouzdana procjena nije moguća.
30. Promjene nepredviđenih obveze mogu biti neočekivane. Stoga se kontinuirano provjeravaju da se utvrdi vjerojatnost odljeva resursa s ekonomskim koristima. Postane li vjerojatno da će za stavku koja se prethodno smatrala nepredviđenom obvezom biti potreban odljev budućih ekonomskih koristi, rezerviranje se priznaje u financijskim izvještajima za razdoblje u kojem je nastupila promjena vjerojatnosti (osim u iznimno rijetkim slučajevima u kojima pouzdana procjena nije moguća).

Nepredviđena imovina

31. **Subjekt ne smije priznati nepredviđenu imovinu.**
32. Nepredviđena imovina obično proizlazi iz neplaniranih ili drugih neočekivanih događaja zbog kojih nastaje mogućnost priljeva ekonomskih koristi u subjekt. To je npr. potraživanje koje subjekt nastoji naplatiti sudskim putem, a ishod je neizvjestan.
33. Nepredviđena imovina ne priznaje se u financijskim izvještajima jer to može dovesti do priznavanja prihoda koji se možda nikad neće ostvariti. Međutim, ako je ostvarenje prihoda gotovo sigurno, imovina nije nepredviđena i njezino je priznavanje dopušteno.
34. Nepredviđena imovina iskazuje se u skladu s točkom 89., osim ako je priljev ekonomskih koristi vjerojatan.
35. Nepredviđena imovinu se kontinuirano provjerava kako bi se osiguralo da se promjene primjereno iskažu u financijskim izvještajima. Ako postane gotovo sigurno da će doći do priljeva ekonomskih koristi, imovina i povezani prihod priznaju se u financijskim izvještajima razdoblja u kojem je nastupila promjena. Ako priljev ekonomskih koristi postane vjerojatan, subjekt iskazuje nepredviđenu imovinu (vidjeti točku 89.).

MJERENJE**Najbolja procjena**

36. **Iznos koji se priznaje kao rezerviranje mora biti najbolja procjena izdataka nužnih za namirenje sadašnje obveze na kraju izvještajnog razdoblja.**
37. Najbolja procjena izdataka nužnih za namirenje sadašnje obveze je iznos koji bi subjekt objektivno platio za namirenje obveze ili za prijenos te obveze na treću stranu na kraju izvještajnog razdoblja. Često je nemoguće ili vrlo skupo namiriti ili prenijeti obvezu na kraju izvještajnog razdoblja. Međutim, procjena iznosa koji bi subjekt objektivno platio za namirenje ili prijenos obveze najbolja je procjena izdataka nužnih za namirenje sadašnje obveze na kraju izvještajnog razdoblja.
38. Ishod i financijski učinak procjenjuje poslovodstvo subjekta na temelju prosudbe i iskustva sa sličnim transakcijama, a u nekim slučajevima i izvještaja nezavisnih stručnjaka. Dokazi uključuju i sve dodatne dokaze o događajima nakon izvještajnog razdoblja.

39. Neizvjesnost iznosa koji treba priznati kao rezerviranje razmatra se ovisno o okolnostima. Ako rezerviranje koje se mjeri uključuje velik broj stavki, obveza se procjenjuje ponderiranjem svih mogućih ishoda s njihovim vjerojatnostima. Ta se statistička metoda procjene naziva metoda očekivane vrijednosti. Rezerviranje će stoga biti različito ovisno o tome je li vjerojatnost gubitka određenog iznosa npr. 60 ili 90 %. Ako postoji kontinuiran raspon mogućih ishoda, a svaka je točka u tom rasponu jednako vjerojatna kao i druga, koristi se srednja točka tog raspona.

Primjer

Subjekt prodaje robu s jamstvom na temelju kojeg se kupcima pokrivaju troškovi popravka zbog greške u proizvodnji koja postane vidljiva u prvih šest mjeseci nakon kupnje. Ako se na svim prodanim proizvodima otkriju manje greške, troškovi popravka iznosili bi jedan milijun. Ako se na svim prodanim proizvodima otkriju veće greške, troškovi popravka iznosili bi četiri milijuna. Iskustvo i buduća očekivanja subjekta pokazuju da će u narednoj godini 75 % prodane robe biti bez greške, 20 % s manjom i 5 % s većom greškom. U skladu s točkom 24., subjekt procjenjuje vjerojatnost odljeva za obveze na temelju jamstva u cjelini.

Očekivana vrijednost troškova popravka je:

$$(75 \% \text{ od nula}) + (20 \% \text{ od } 1 \text{ mil.}) + (5 \% \text{ od } 4 \text{ mil.}) = 400\,000$$

40. Ako se mjeri samo jedna obveza, jedan najvjerojatniji ishod može biti najbolja procjena obveze. Međutim, čak i u tom slučaju subjekt razmatra druge moguće ishode. Ako su drugi mogući ishodi uglavnom viši ili uglavnom niži od najvjerojatnijeg ishoda, najbolja će procjena biti viši ili niži iznos. Na primjer, ako subjekt mora otkloniti ozbiljnu grešku u velikom pogonu koji je izgradio za kupca, jedan najvjerojatniji ishod može biti da se greška otkloni u prvom pokušaju uz trošak od 1 000, no rezervira se veći iznos ako postoje znatni izgledi da će biti potrebni dodatni pokušaji otklanjanja te greške.

41. Rezerviranje se mjeri prije oporezivanja jer se na porezne učinke rezerviranja i njihove promjene primjenjuje MRS 12.

Rizici i neizvjesnosti

42. **Rizici i neizvjesnosti koji su neizbježno povezani s mnogim događajima i okolnostima uzimaju se u obzir pri donošenju najbolje procjene rezerviranja.**

43. Rizik opisuje promjenjivost ishoda. Usklađenje za rizike može povećati izmjereni iznos obveze. Prosuđivanje u uvjetima neizvjesnosti zahtijeva oprez kako prihod ili imovina ne bi bili precijenjeni, a rashodi ili obveze podcijenjeni. Međutim, neizvjesnost ne opravdava prekomjerna rezerviranja ni namjerno precijenjivanje obveza. Na primjer, ako su predviđeni troškovi posebno negativnog ishoda procijenjeni razumno, taj se ishod namjerno ne smatra vjerojatnijim nego što realno jest. Treba paziti da se izbjegnu dvostruka usklađenja za rizike i neizvjesnosti jer bi to moglo uzrokovati prekomjerno rezerviranje.

44. Neizvjesnosti iznosa izdatka objavljuju se u skladu s točkom 85. podtočkom (b).

Sadašnja vrijednost

45. **Ako je učinak vremenske vrijednosti novca značajan, iznos rezerviranja mora biti jednak sadašnjoj vrijednosti očekivanih izdataka za namirenje obveze.**

46. Zbog vremenske vrijednosti novca rezerviranja za novčane odljeve koji će nastati ubrzo nakon izvještajnog razdoblja zahtjevnija su od rezerviranja za koja novčani odljevi u istom iznosu nastanu kasnije. Rezerviranja se stoga diskontiraju ako je učinak značajan.

47. **Diskontna stopa je stopa prije oporezivanja koja odražava aktualne tržišne procjene vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za obvezu. Diskontna stopa ne smiju odražavati rizike za koje su procjene budućih novčanih tokova usklađene.**

Budući događaji

48. **Budući događaji koji mogu utjecati na iznos potreban za namiru obveze moraju se odraziti u iznosu rezerviranja ako postoji dovoljno objektivni dokaz da će nastati.**
49. Očekivani budući događaji mogu biti osobito važni za mjerenje iznosa rezerviranja. Na primjer, subjekt vjeruje da će se troškovi čišćenja gradilišta na kraju njegova vijeka trajanja smanjiti zbog budućih tehnoloških promjena. Priznati iznos odražava razumno očekivanje tehnički kvalificiranih objektivnih promatrača, uzimajući u obzir sve dostupne podatke o tehnologiji koja će biti dostupna u vrijeme čišćenja. Stoga je primjereno uključiti npr. očekivana smanjenja troškova koja proizlaze iz iskustva u primjeni postojeće tehnologije ili očekivane troškove primjene postojeće tehnologije na veće ili složenije poslove čišćenja nego prije. Međutim, subjekt ne pretpostavlja razvoj potpuno nove tehnologije za čišćenje, osim ako za to ima dovoljno objektivnih dokaza.
50. Pri mjerenju postojeće obveze uzima se u obzir učinak mogućih novih propisa ako postoji dovoljno objektivnih dokaza da će takvi propisi gotovo sigurno biti doneseni. Zbog raznih okolnosti koje nastaju u praksi nije moguće odrediti jedan događaja iz kojeg bi se u svakom slučaju izvelo dovoljno objektivnih dokaza. Dokazi su potrebni o onome što će propis nalagati, o njegovu gotovo sigurnom donošenju i pravovremenoj provedbi. U mnogim slučajevima neće biti dovoljno objektivnih dokaza sve do donošenja novog propisa.

Očekivano otuđenje imovine

51. **Pri mjerenju rezerviranja ne uzimaju se u obzir dobiti od očekivanog otuđenja imovine.**
52. Pri mjerenju rezerviranja dobiti od očekivanog otuđenja imovine ne uzimaju se u obzir čak ni ako je očekivano otuđenje blisko povezano s događajem koji je uzrok rezerviranja. Umjesto toga, subjekt priznaje dobitke od očekivanog otuđenja imovine u vrijeme utvrđeno standardom koji se primjenjuje na predmetnu imovinu.

NADOKNADE

53. **Ako se očekuje da će izdatke potrebne za namiru rezerviranja djelomično ili u cijelosti nadoknaditi druga strana, ta se nadoknada priznaje samo i jedino ako je gotovo sigurno da će biti primljena ako subjekt namiri obvezu. Nadoknada se smatra zasebnom imovinom. Priznati iznos nadoknade ne smije biti viši od iznosa rezerviranja.**
54. **U izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti rashod za rezerviranje može se iskazati bez priznatog iznosa nadoknade.**
55. Ponekad subjekt može od druge strane zatražiti da djelomično ili u cijelosti plati za sve izdatke potrebne za namiru rezerviranja (npr. na temelju ugovora o osiguranju, klauzula o odšteti ili jamstva dobavljača). Druga strana može subjektu nadoknaditi iznose koje je platio ili ih platiti izravno.
56. U većini slučajeva subjekt ostaje odgovoran za predmetni iznos u cijelosti i dužan je namiriti cijeli iznos ako to treća strana iz bilo kojeg razloga ne učini. U tom se slučaju rezerviranje priznaje u punom iznosu obveze, a zasebna imovina priznaje se u iznosu očekivane nadoknade ako je gotovo sigurno da će biti primljena ako subjekt namiri obvezu.
57. U nekim slučajevima subjekt nije odgovoran za predmetne troškove ako ih treća strana ne namiri. U tom slučaju subjekt nema obvezu za te troškove i oni se ne uključuju u rezerviranje.
58. Kako je navedeno u točki 29., obveza za koju je subjekt solidarno odgovoran smatra se nepredviđenom obvezom u očekivanom iznosu njezine namire od druge strane.

PROMJENE REZERVIRANJA

59. **Rezerviranja se preispituju na kraju svakog izvještajnog razdoblja i usklađuju za najbolju aktualnu procjenu. Ako više nije vjerojatno da će za namirene obveze biti nužan odljev resursa s ekonomskim koristima, rezerviranje se poništava.**
60. Ako se primjenjuje diskontiranje, knjigovodstvena vrijednost rezerviranja povećava se u svakom razdoblju zbog protoka vremena. To se povećanje priznaje kao trošak zaduživanja.

KORIŠTENJE REZERVIRANJA

61. **Rezerviranje se koristi samo za izdatke za koje je rezerviranje prvotno priznato.**
62. Iz rezerviranja se namiruju samo izdaci na koje se odnosi prvotno rezerviranje. Namirenje izdataka iz rezerviranja koje je prvotno bilo priznato u druge svrhe prikrilo bi učinak dva različita događaja.

PRIMJENA PRAVILA PRIZNAVANJA I MJERENJA

Budući gubici od poslovanja

63. **Ne priznaju se rezerviranja za buduće poslovne gubitke.**
64. Budući poslovni gubici ne odgovaraju definiciji obveze iz točke 10. i općih kriterija priznavanja rezerviranja iz točke 14.
65. Očekivanje budućih poslovnih gubitaka naznaka je mogućeg umanjenja vrijednosti određene imovine. Subjekt testira tu imovinu na umanjenje vrijednosti u skladu s MRS-om 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*.

Štetni ugovori

66. **Ako subjekt ima štetni ugovor, sadašnja obveza koja proizlazi iz tog ugovora priznaje se i mjeri kao rezerviranje.**
67. Mnogi se ugovori (npr. neki uobičajeni nalozi za nabavu) mogu otkazati bez naknade drugoj strani te stoga obveza ne postoji. Drugim se ugovorima utvrđuju prava i obveze svake ugovorne strane. Ugovor koji zbog određenih događaja postane štetan obuhvaćen je područjem primjene ovog Standarda te postoji obveza koja se priznaje. Dvostrano obvezni ugovori koji nisu štetni nisu obuhvaćeni područjem primjene ovog Standarda.
68. U ovom se Standardu štetni ugovor definira kao ugovor u kojem su neizbježni troškovi ispunjenja ugovornih obveza viši od njegovih očekivanih ekonomskih koristi. Neizbježni troškovi ispunjenja ugovornih obveza odražavaju barem neto trošak raskida ugovora, što je trošak ispunjenja ugovornih obveza i naknada ili novčana kazna za njihovo neispunjenje, ovisno o tome koji je iznos niži.
- 68.A Trošak ispunjenja ugovora obuhvaća troškove izravno povezane s ugovorom. Troškovi izravno povezani s ugovorom obuhvaćaju:
- (a) inkrementalne troškove ispunjenja tog ugovora, npr. izravni rad i materijali, i
 - (b) raspoređivanje drugih troškova koji su izravno povezani s ispunjenjem ugovora, npr. raspoređivanje amortizacije za stavku nekretnine, postrojenja i opreme koja je, među ostalim, korištena pri ispunjenju tog ugovora.
69. Prije izdvajanja rezerviranja za štetni ugovor, subjekt priznaje eventualni gubitak od umanjenja vrijednosti koji je nastao na imovini korištenoj za ispunjenje ugovora (vidjeti MRS 36).

Restrukturiranje

70. U nastavku su navedeni primjeri događaja koji mogu biti obuhvaćeni definicijom pojma restrukturiranje:
- (a) prodaja ili napuštanje segmenta poslovanja;
 - (b) zatvaranje poslovnih lokacija u zemlji ili regiji odnosno premještanje poslovanja iz jedne zemlje ili regije u drugu;
 - (c) promjene upravljačke strukture, npr. eliminacija jedne upravljačke razine i
 - (d) temeljni preustroj koji značajno utječe na vrstu i svrhu poslovanja subjekta.
71. Rezerviranje za troškove restrukturiranja priznaje se samo ako su ispunjeni kriteriji priznavanja rezerviranja iz točke 14. U točkama 72.–83. utvrđuje se način primjene općih kriterija priznavanja na restrukturiranje.
72. **Izvedena obveza za restrukturiranje nastaje samo ako subjekt:**
- (a) **ima podroban formalni plan restrukturiranja u kojem je utvrđeno barem sljedeće:**
 - i. **predmetno poslovanje ili njegov dio;**
 - ii. **glavne lokacije na kojima se provodi;**
 - iii. **lokaciju, funkciju i približan broj zaposlenih koji će biti oštećeni za prekid radnog odnosa;**
 - iv. **izdaci koji će nastati i**
 - v. **rokovi za provedbu plana i**
 - (b) **stvari opravdana očekivanja kod onih na koje se plan odnosi da će restrukturiranje započeti provedbom tog plana ili objavom njegovih glavnih obilježja onima na koje se plan odnosi.**
73. Dokazi da je subjekt započeo s provedbom plana restrukturiranja su npr. demontaža pogona, prodaja imovine ili javna objava glavnih obilježja plana. Javna objava detaljnog plana restrukturiranja čini izvedenu obvezu za restrukturiranje samo ako je dostatno detaljna (npr. utvrđivanje glavnih obilježja plana) i stvara opravdana očekivanja kod drugih, kao što su klijenti, dobavljači i zaposleni (ili njihovi predstavnici) da će subjekt provesti restrukturiranje.
74. Da bi se plan smatrao dostatnim za nastanak izvedene obveze u vrijeme objave onima na koje se odnosi, njegova planirana provedba treba početi što prije i završiti u roku, tako da se otkloni mogućnost bitnih promjena plana. Ako se očekuje dugo kašnjenje početka restrukturiranja ili njegova neopravdana dugotrajna provedba, nije vjerojatno da će plan stvoriti opravdana očekivanja kod onih na koje se odnosi da će subjekt zaista provesti restrukturiranje jer takvi rokovi subjektu omogućuju promjene planova.
75. Odluka posloводства ili uprave o provedbi restrukturiranja donesena prije isteka izvještajnog razdoblja ne stvara izvedenu obvezu na kraju izvještajnog razdoblja, osim ako subjekt prije isteka izvještajnog razdoblja:
- (a) započne provedbu plana restrukturiranja ili

- (b) objavi glavna obilježja plana restrukturiranja onima na koje se plan odnosi dovoljno detaljno da stvori njihovo opravdano očekivanje da će restrukturiranje provesti.

Započne li subjekt provedbu plana restrukturiranja ili objavi njegova glavna obilježja onima na koje se odnosi tek nakon izvještajnog razdoblja, nalaže se objavljivanje u skladu s MRS-om 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja* ako je restrukturiranje značajno i ako se može razumno očekivati da bi njegovo neobjavlivanje moglo utjecati na odluke koje primarni korisnici financijskih izvještaja opće namjene donose na temelju tih financijskih izvještaja, u kojem se navode financijske informacije o određenom izvještajnom subjektu.

76. Iako izvedena obveza ne nastaje samo na temelju odluke posloводства, obveza može biti rezultat prethodnih događaja i takve odluke zajedno. Na primjer, pregovori s predstavnicima zaposlenih o otpremninama ili s kupcima o prodaji segmenta poslovanja mogu se zaključiti samo uz odobrenje uprave. Nakon odobrenja uprave i njezine objave drugim stranama, subjekt ima izvedenu obvezu za restrukturiranje ako su ispunjeni uvjeti iz točke 72.
77. U nekim zemljama uprava ima ovlast za donošenje konačne odluke, a članovi uprave su i zastupnici interesa različitih od interesa posloводства (npr. zaposlenih) ili te zastupnike treba obavijestiti prije donošenja odluke uprave. Budući da odluka uprave podrazumijeva slanje obavijesti tim zastupnicima, rezultat može biti nastanak izvedene obveze za restrukturiranje.
- 78. Za prodaje segmenta poslovanja obveza ne nastaje dok se subjekt ne obveže na prodaju, npr. sklapanjem obvezujućeg ugovora o prodaji.**
79. Čak i kad donese odluku o prodaji segmenta poslovanja i javno je objavi, subjekt se ne može obvezati na prodaju dok se ne pronađe kupac i ne sklopi obvezujući ugovor o prodaji. Do sklapanja obvezujućeg ugovora o prodaji subjekt promijeniti mišljenje i postupiti drugačije ako ne nađe kupca po prihvatljivim uvjetima. Ako je prodaja segmenta poslovanja predviđena u okviru restrukturiranja, imovina tog segmenta testira se na umanjenje vrijednosti u skladu s MRS-om 36. Ako je prodaja samo dio restrukturiranja, izvedena obveza može nastati za druge dijelove restrukturiranja prije sklapanja obvezujućeg ugovora o prodaji.
- 80. Rezerviranje za restrukturiranje uključuje samo izravne izdatke koji proizlaze iz restrukturiranja, a koji:**
- (a) **su nužno povezani s restrukturiranjem i**
- (b) **nisu povezani s redovnim poslovanjem subjekta.**
81. Rezerviranje za restrukturiranje ne uključuje troškove kao što su:
- (a) troškovi dodatne izobrazbe ili premještanja osoblja koje ostaje u radnome odnosu;
- (b) troškovi marketinga ili
- (c) troškovi ulaganja u nove sustave i distribucijske mreže.
- Ti se izdaci odnose na buduće poslovanje i nisu obveze za restrukturiranje na kraju izvještajnog razdoblja. Takvi se izdaci priznaju na istoj osnovi kao da su nastali neovisno o restrukturiranju.
82. Odredi budući gubici poslovanja do datuma restrukturiranja ne uključuju se u rezerviranje, osim ako se odnose na štetni ugovor kako je definiran u točki 10.

83. U skladu s točkom 51., dobiti od očekivanog otuđenja imovine ne uzimaju se u obzir pri mjerenju rezerviranja za restrukturiranje, čak i ako je prodaja imovine predviđena u okviru restrukturiranja.

OBJAVLJIVANJE

84. **Subjekt je za svaku kategoriju rezerviranja dužan objaviti:**

- (a) knjigovodstvenu vrijednost na početku i na kraju razdoblja;
- (b) dodatna rezerviranja izdvojena u razdoblju, uključujući povećanja postojećih rezerviranja;
- (c) iskorištene iznose (tj. koji su nastali i nadoknađeni iz rezerviranja) tijekom razdoblja;
- (d) neiskorištene iznose poništene tijekom razdoblja i
- (e) povećanje tijekom razdoblja iznosa diskontiranog zbog protoka vremena i učinak svih promjena na diskontnu stopu.

Usporedne informacije nisu potrebne.

85. **Subjekt je za svaku kategoriju rezerviranja dužan objaviti sljedeće:**

- (a) kratak opis vrste obveze i očekivane rokove svih povezanih odljeva ekonomskih koristi;
- (b) naznaku neizvjesnosti iznosa ili rokova tih odljeva. Ako su potrebne odgovarajuće informacije, subjekt je dužan objaviti glavne pretpostavke o budućim događajima, kako je utvrđeno u točki 48. i
- (c) iznos očekivanih nadoknada i iznos imovine koja je bila priznata ta te očekivane nadoknade.

86. Osim ako je vjerojatnost odljeva za namiru vrlo mala, subjekt je za svaku kategoriju nepredviđenih obveza dužan na kraju izvještajnog razdoblja objaviti kratki opis vrste nepredviđene obveze i, ako je izvedivo:

- (a) procjenu njezina financijskog učinka, što se mjeri u skladu s točkama 36.–52.;
- (b) naznaku neizvjesnosti iznosa ili rokova svih odljeva i
- (c) mogućnost nadoknade.

87. Kad se određuje koja se rezerviranja ili nepredviđene obveze mogu agregirati u istu kategoriju treba razmotriti jesu li stavke dovoljno slične da bi njihovo zajedničko iskazivanje bilo u skladu sa zahtjevima iz točke 85. podtočaka (a) i (b), te točke 86. podtočaka (a) i (b). Stoga je primjereno iznose za jamstva za različite proizvode smatrati jednom kategorijom, ali nije primjereno jednom kategorijom smatrati iznose za redovna jamstva i iznose koji su predmet sudskih postupaka.

88. Ako rezerviranje i nepredviđena obveza proizlaze iz istih okolnosti, subjekt objavljuje informacije koje se nalažu u točkama 84.–86. na način da prikaže vezu između rezerviranja i nepredviđene obveze.

89. **Ako je priljev ekonomskih koristi vjerojatan, subjekt objavljuje kratak opis vrste nepredviđene imovine na kraju izvještajnog razdoblja i, ako je izvedivo, procjenu njezina financijskoga učinka, koji se mjeri primjenom načela rezerviranja iz točaka 36.–52.**
90. Važno je da objavljene informacije o nepredviđenoj imovini ne navode na krivi zaključak o vjerojatnosti ostvarenja prihoda.
91. **Ako se koja informacija iz točaka 86. i 89. zbog neizvedivosti ne objavi, tu je činjenicu potrebno objaviti.**
92. **U iznimno rijetkim slučajevima može se očekivati da će objavljivanje nekih ili svih informacija iz točaka 84.–89. ozbiljno ugroziti položaj subjekta u sporu s drugim stranama o rezerviranju, nepredviđenim obvezama ili nepredviđenoj imovini. U takvim slučajevima subjekt nije dužan objaviti te informacije, ali jest dužan objaviti opće informacije o sporu te činjenicu da odnosni podaci nisu objavljeni i obrazložiti.**

PRIJELAZNE ODREDBE

93. **Učinak primjene ovog Standarda od datuma njegova stupanja na snagu (ili prije tog datuma) iskazuje se kao usklađenje početnoga stanje zadržane dobiti za razdoblje u kojem se Standard počine primjenjivati. Subjektima se preporuča, ali se ne nalaže, da usklade početno stanje zadržane dobiti za prvo prezentirano razdoblje i preprave usporedne informacije. Ako usporedne informacije nisu prepravljene, ta se činjenica objavljuje.**
94. [Brisano]
- 94.A Dokumentom *Štetni ugovori – trošak ispunjenja ugovora*, objavljenim u svibnju 2020., dodana je točka 68.A i izmijenjena je točka 69. Subjekt te izmjene primjenjuje na ugovore za koje još nije ispunio sve obveze na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem primjenjuje te izmjene (datum prve primjene). Subjekt ne prepravlja usporedne informacije. Umjesto toga, subjekt je dužan priznati kumulativni učinak prve primjene tih izmjena kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti ili druge komponente vlasničkoga kapitala, ovisno o slučaju, na datum prve primjene.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

95. Ovaj Standard stupa na snagu i primjenjuje se na godišnje financijske izvještaje za razdoblja koja su započela 1. srpnja 1999. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primijeni za razdoblja koja su započela prije 1. srpnja 1999., dužan je tu činjenicu objaviti.
96. [Brisano]
97. [Brisano]
98. [Brisano]
99. Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.*, objavljenim u prosincu 2013., izmijenjena je točka 5. slijedom izmjene MSFI-ja 3. Subjekt tu izmjenu primjenjuje prospektivno na poslovne kombinacije na koje se primjenjuje izmjena MSFI-ja 3.
100. MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjena je točka 5. i brisana je točka 6. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
101. MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 2. i brisane su točke 97. i 98. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

102. MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
103. MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjena je točka 5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
104. Dokumentom *Definicija izraza „značajno”* (Izmjene MRS-a 1 i MRS-a 8), objavljenim u listopadu 2018., izmijenjena je točka 75. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni izmjena definicije izraza „značajno” u točki 7. MRS-a 1 i točkama 5. i 6. MRS-a 8.
105. Dokumentom *Štetni ugovori – trošak ispunjenja ugovora*, objavljenim u svibnju 2020., dodane su točke 68.A i 94.A i izmijenjena je točka 69. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2022. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 38

Nematerijalna imovina

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati računovodstveni postupak za nematerijalnu imovinu koja nije posebna tema kojeg drugog standarda. Ovim se Standardom subjektu nalaže priznavanje nematerijalne imovine samo i jedino ako su ispunjeni utvrđeni kriteriji. U Standardu se utvrđuje i način mjerenja knjigovodstvene vrijednosti nematerijalne imovine i nalažu određena objavljivanja o nematerijalnoj imovini.

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Ovaj se Standard primjenjuje u računovodstvu nematerijalne imovine, uz iznimku:**

(a) **nematerijalne imovine koja ja obuhvaćena područjem primjene nekog drugoga standarda;**

(b) **financijske imovine, kako je definirana u MSR-u 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*;**

(c) **priznavanja i mjerenja imovine za istraživanje i procjenu (vidjeti MSFI 6 *Istraživanje i procjena mineralnih resursa*) i**

(d) **izdataka za razvoj i vađenje minerala, nafte, prirodnog plina i sličnih neobnovljivih resursa.**

3. Ako je nekim drugim standardom propisano računovodstveno iskazivanje određene vrste nematerijalne imovine, subjekt primjenjuje taj standard umjesto ovog Standarda. Na primjer, ovaj se Standard primjenjuje na:

(a) **nematerijalnu imovinu namijenjenu prodaji u okviru redovitog poslovanja (vidjeti MRS 2 *Zalihe*);**

(b) **odgođenu poreznu imovinu (vidjeti MRS 12 *Porezi na dobit*);**

(c) **najmove nematerijalne imovine koji se iskazuju u skladu s MSFI-jem 16 *Najmovi*;**

(d) **imovine koja proizlazi iz primanja zaposlenih (vidjeti MRS 19 *Primanja zaposlenih*);**

(e) **financijsku imovinu kako je definirana u MRS-u 32. Priznavanje i mjerenje neke financijske imovine obuhvaćeno je MSFI-jem 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*, MRS-om 27 *Odvojeni financijski izvještaji* i MRS-om 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate*.**

(f) **goodwill stečen u poslovnoj kombinaciji (vidjeti MSFI 3 *Poslovne kombinacije*);**

(g) **ugovore obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju* i svu imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja kako je definirano u MSFI-ju 17;**

- (h) dugotrajnu nematerijalnu imovinu klasificiranu kao imovinu namijenjenu prodaji (ili uključenu u skupinu za otuđenje koja je klasificirana kao imovina namijenjena prodaji) u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja*;
- (i) imovinu koja proizlazi iz ugovora s kupcima i priznaje se u skladu s MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*.
4. Neka nematerijalna imovina može biti sadržana u ili na fizičkoj tvari kao što je kompaktni disk (u slučaju računalnog softvera), pravnoj dokumentaciji (u slučaju licencije ili patenta) ili film. Kad određuje treba li imovinu koja sadržava i nematerijalne i materijalne elemente tretirati u skladu s MRS-om 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* ili kao nematerijalnu imovinu u skladu s ovim Standardom, subjekt na temelju vlastite prosudbe utvrđuje koji je element važniji. Na primjer, računalni softver za računalno upravljani stroj koji ne može funkcionirati bez tog posebnog računalnog softvera sastavni je dio povezanog hardvera i tretira se kao nekretnine, postrojenja i oprema. Isto vrijedi i za operativni sustav računala. Ako softver nije sastavni dio povezanog hardvera, računalni softver tretira se kao nematerijalna imovina.
5. Ovaj se Standard primjenjuje, među ostalim, na izdatke za oglašavanje, izobrazbe, pokretanja poslovanja, istraživanje i razvoj. Poslovi istraživanja i razvoja usmjereni su na razvoj znanja. Stoga je fizički element imovine spoređan u odnosu na njezinu nematerijalnu komponentu, tj. na znanje koje sadržava, iako iz tih aktivnosti može nastati imovina fizičkog sadržaja (npr. prototip).
6. Prava stjecatelja licencije na temelju ugovora o licenciranju na stavke kao što su filmovi, videozapisi, igrokazi, rukopisi, patenti i autorska prava, obuhvaćena su područjem primjene ovog Standarda i isključena iz područja primjene MSFI-ja 16.
7. Isključenje iz područja primjene ovog Standarda moguće je ako su aktivnosti ili transakcije toliko specijalizirane da postaju računovodstveno problematične i treba ih obraditi na neki drugi način. Takvi problemi nastaju pri računovodstvenom iskazivanju izdataka za istraživanje ili razvoj i vađenje nafte, plina i minerala u djelatnostima vađenja i u slučaju ugovora o osiguranju. Stoga se ovaj Standard ne primjenjuje na izdatke za takve aktivnosti i ugovore. Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na drugu nematerijalnu imovinu (kao što je računalni softver) koja se koristi i druge izdatke (kao što su troškovi pokretanja poslovanja) koji nastanu u djelatnostima vađenja ili osiguranja.

DEFINICIJE

8. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Amortizacija je sustavno raspoređivanje amortizacijskog iznosa nematerijalne imovine tijekom njezina korisnog vijeka trajanja.

Imovina ⁽²⁵⁾ je resurs:

(a) koji je zbog prošlih događaja pod kontrolom subjekta i

(b) od kojeg se očekuje da će buduće ekonomske koristi pritijecati u subjekt.

Knjigovodstvena vrijednost je iznos u kojem se određena imovina priznaje u izvještaju o financijskom položaju nakon odbitka akumulirane amortizacije i akumuliranih gubitaka od umanjenja vrijednosti.

⁽²⁵⁾ Definicija imovine u ovom Standardu nije revidirana nakon što je revidirana u *Koncepcijskom okviru za financijsko izvještavanje*, objavljenom 2018.

Trošak je plaćeni iznos novca ili novčanih ekvivalenata ili fer vrijednost druge naknade za stjecanje imovine u vrijeme njezina stjecanja ili građenja, ili, ovisno o slučaju, iznos koji se može pripisati toj imovini pri početnom priznavanju u skladu sa specifičnim zahtjevima iz drugih MSFI-ja, npr. MSFI-ja 2 *Plaćanje na temelju dionica*.

Amortizacijski iznos je trošak nabave imovine, ili drugi iznos koji zamjenjuje trošak, umanjen za ostatak vrijednosti imovine.

Razvoj je primjena rezultata istraživanja ili drugog znanja na plan ili projekt proizvodnje novih ili znatno poboljšanih materijala, uređaja, proizvoda, procesa, sustava ili usluga prije početka komercijalne proizvodnje ili upotrebe.

Vrijednost specifična za subjekt je sadašnja vrijednost novčanih tokova koje subjekt očekuje ostvariti od trajnog korištenja imovine i njezina otuđenja na kraju njezina korisnog vijeka trajanja ili pri namirenju obveze.

Fer vrijednost je cijena koja bi se postigla prodajom imovine ili platila za prijenos obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*.)

Gubitak od umanjenja vrijednosti je iznos za koji knjigovodstvena vrijednost imovine premašuje njezinu nadoknadivu vrijednost.

Nematerijalna imovina je određiva nenovčana imovina bez fizičkih obilježja.

Novčana imovina je novac koji se drži i imovina koja se potražuje u fiksnom ili odredivom iznosu novca.

Istraživanje je izvorno i planirano ispitivanje koje se provodi s ciljem stjecanja novih znanstvenih ili tehnoloških spoznaja i razumijevanja.

Ostatak vrijednosti nematerijalne imovine je procijenjeni iznos koji bi subjekt ostvario otuđenjem imovine u sadašnjem trenutku, nakon odbitka procijenjenih troškova otuđenja, ako starost i stanje imovine već odgovaraju onima koji se očekuju na kraju njezina korisnog vijeka trajanja.

Korisni vijek trajanja je:

(a) razdoblje u kojem se očekuje da će imovina biti dostupna subjektu za upotrebu ili

(b) broj proizvoda ili sličnih jedinica koje subjekt očekuje ostvariti od te imovine.

Nematerijalna imovina

9. Subjekti često pri stjecanju, razvoju, održavanju ili unapređenju nematerijalne imovine, kao što su znanstvene ili tehničke spoznaje, oblikovanje i uvođenje novih procesa ili sustava, licencije, intelektualno vlasništvo, poznavanje tržišta i zaštitni znakovi (uključujući robna imena i izdavačke naslove) troše resurse ili preuzimaju obveze. Uobičajeni primjeri stavki obuhvaćenih tih općim nazivima su računalni softver, patentni, autorska prava, filmovi, popisi kupaca, prava servisiranja hipotekarnih kredita, ribolovne dozvole, uvozne kvote, franšize, odnosi s kupcima ili dobavljačima, vjernost kupaca, tržišni udio i marketinška prava.

10. Ne odgovaraju sve stavke iz točke 9. definiciji nematerijalne imovine, npr. prepoznatljivost, kontrola resursa i postojanje budućih ekonomskih koristi. Ako neka stavka obuhvaćena područjem primjene ovog Standarda ne odgovara definiciji nematerijalne imovine, izdaci za njezino stjecanje ili interno stvaranje priznaju se kao rashod kad su nastali. Međutim, stavka stečena u poslovnoj kombinaciji dio je goodwilla koji se priznaje na datum stjecanja (vidjeti točku 68.).

Prepoznatljivost

11. Nematerijalna imovina po definiciji mora biti određiva da bi se jasno razlikovalo od goodwilla. Goodwill priznat u poslovnoj kombinaciji je imovina koja predstavlja buduće ekonomske koristi od druge imovine stečene poslovnom kombinacijom koja nije pojedinačno utvrđena i odvojeno priznata. Buduće ekonomske koristi mogu nastati sinergijom između određive stečene imovine i imovine koja pojedinačno ne ispunjava uvjete za priznavanje u financijskim izvještajima.

12. Imovina je određiva:

(a) ako je odvojiva odnosno ako se može odvojiti ili izdvojiti iz subjekta i prodati, prenijeti, licencirati, iznajmiti ili razmijeniti, pojedinačno ili zajedno s povezanim ugovorom, određivom imovinom ili obvezom, neovisno o tome namjerava li to subjekt učiniti ili

(b) proizlazi iz ugovornih ili drugih propisanih prava, neovisno o tome jesu li ta prava prenosiva ili odvojiva od subjekta ili drugih prava i obveza.

Kontrola

13. Subjekt kontrolira imovinu ako može ostvariti buduće ekonomske koristi koje priteču iz temeljnog resursa, a drugima ograničiti pristup tim koristima. Subjektova sposobnost kontrole nad budućim ekonomskim koristima od nematerijalne imovine obično proizlazi iz propisanih prava koja su izvršiva sudskim putem. Kontrolu je teže dokazati ako nema propisanih prava. Međutim, pravna izvršivost prava nije nužno uvjet kontrole jer subjekt može buduće ekonomske koristi kontrolirati na neki drugi način.
14. Poznavanje tržišta i tehničko znanje mogu dovesti do nastanka budućih ekonomskih koristi. Subjekt te koristi kontrolira ako je npr. znanje zaštićeno propisanim pravima kao što su autorska prava, ograničenjem trgovinskog sporazuma (ako je dopušteno) ili pravnom obvezom zaštite povjerljivosti za zaposlene.
15. Subjekt koji ima tim stručnog osoblja može prepoznati njihove dodatne vještine koje izobrazbom mogu dovesti do budućih ekonomskih koristi. Subjekt može i očekivati da će mu te vještine osoblja biti na raspolaganje i u budućnosti. Međutim, subjekt obično nema dostatnu kontrolu nad očekivanim budućim ekonomskim koristima koje proizlaze iz rada i izobrazbe stručnog osoblja da bi te stavke odgovarale definiciji nematerijalne imovine. Iz sličnog razloga specifična upravljačka ili tehnička nadarenost vjerojatno ne odgovara definiciji nematerijalne imovine, osim ako je njezino korištenje i ostvarenje budućih ekonomskih koristi koje se od nje očekuju zaštićeno propisanim pravima te ako odgovara i drugim dijelovima definicije.
16. Subjekt može imati portfelj kupaca ili određeni tržišni udio i očekivati da će zbog njegova truda koji ulaže u izgradnju odnosa s kupcima i vjernosti ti kupci i dalje s njime poslovati. Međutim, ako ne postoje propisana prava zaštite ili drugi načini kontrole odnosa s kupcima ili njihove vjernosti, subjekt obično nema dostanu kontrolu nad očekivanim ekonomskim koristima od odnosa s kupcima i njihove vjernosti da bi takve stavke (npr. portfelj klijenata, tržišni udjeli, odnosi s kupcima i njihova vjernost) odgovarale definiciji nematerijalne imovine. Ako ne postoje propisana prava zaštite odnosa s kupcima, transakcije razmjene u istom ili sličnom neugovornom odnosu s kupcima (osim u okviru poslovne kombinacije) dokazuju da subjekt ipak može kontrolirati očekivane buduće koristi koje će pritecati iz odnosa s kupcima. Budući da takve transakcije razmjene dokazuju i da su odnosi s kupcima odvojivi, ti odnosi odgovaraju definiciji nematerijalne imovine.

Buduće ekonomske koristi

17. Buduće ekonomske koristi koje priteču od nematerijalne imovine mogu uključivati prihod od prodaje proizvoda ili pružanja usluga, uštede troškova ili druge koristi koje su rezultate subjektova korištenja imovine. Na primjer, korištenjem intelektualnog vlasništva u proizvodnom procesu mogu se smanjiti budući troškovi proizvodnje, ali ne i povećati budući prihodi.

PRIZNAVANJE I MJERENJE

18. Da bi se neka stavka priznala kao nematerijalna imovina subjekt je dužan dokazati da ta stavka:

(a) odgovara definiciji nematerijalne imovine (vidjeti točke 8.–17.) i

(b) ispunjava kriterije priznavanja (vidjeti točke 21.–23.).

Ovaj se zahtjev primjenjuje na početne troškove stjecanja ili internog stvaranja nematerijalne imovine i naknadne troškove povećanja imovine, zamjene dijela imovine ili njezina održavanja.

19. Točke 25.–32. odnose se na primjenu kriterija priznavanja zasebno stečene nematerijalne imovine, dok se točke 33.–43. odnose na njihovu primjenu na nematerijalnu imovinu stečenu u poslovnoj kombinaciji. Točka 44. odnosi se na početno mjerenje nematerijalne imovine stečene putem državne potpore, točke 45.–47. odnose se na razmjenu nematerijalne imovine, a točke 48.–50. na tretman interno stvorenog goodwilla. Točke 51.–67. odnose se na početno priznavanje i mjerenje interno stvorene nematerijalne imovine.

20. Nematerijalna imovina je takva da u većini slučajeva nisu moguća njezina povećanja ni zamjene njezinih dijelova. Stoga će se u većini naknadnih izdataka vjerojatno zadržati očekivane buduće ekonomske koristi sadržane u postojećoj nematerijalnoj imovini iako neće odgovarati definiciji nematerijalne imovine i ispuniti kriterije priznavanja iz ovog Standarda. Osim toga, često je naknadne izdatke teško izravno pripisati određenoj nematerijalnoj imovini umjesto ukupnom poslovanju. Stoga se naknadni izdaci – izdaci koji nastanu nakon početnog priznavanja stečene nematerijalne imovine ili nakon dovršetka interno stvorene nematerijalne imovine – rijetko priznaju u knjigovodstvenoj vrijednosti imovine. U skladu s točkom 63., naknadni izdaci za robnu marku, impresume, izdavačke naslove, popise kupaca i stavke sličnih obilježja (stečene eksterno ili stvorene interno) uvijek se priznaju u dobiti ili gubitku kad su nastali. Naime, takve izdatke nije moguće razlikovati od izdataka za razvoj poslovanja u cjelini.

21. **Nematerijalna imovina priznaje se samo i jedino:**

(a) **ako je vjerojatno da će očekivane buduće ekonomske koristi koje se mogu pripisati imovini priteći u subjekt i**

(b) **ako se trošak imovine može pouzdano izmjeriti.**

22. **Subjekt procjenjuje vjerojatnost očekivanih budućih ekonomskih koristi na temelju razumnih i utemeljenih pretpostavki koje predstavljaju najbolju procjenu posloводства o nizu ekonomskih uvjeta koji će postojati tijekom korisnog vijeka trajanja imovine.**

23. Subjekt na temelju prosudbe procjenjuje stupanj izvjesnosti pritecanja budućih ekonomskih koristi koje se mogu pripisati korištenju imovine na osnovi dokaza dostupnih u vrijeme početnog priznavanja, pri čemu se veća važnost pridaje vanjskim dokazima.

24. **Nematerijalna imovina početno se mjeri po trošku.**

Odvojeno stjecanje

25. Obično cijena koju subjekt plaća pri odvojenom stjecanju nematerijalne imovine odražava očekivanu vjerojatnost da će očekivane buduće ekonomske koristi iz te imovine pritecати u subjekt. Drugim riječima, subjekt očekuje priljev ekonomskih koristi, čak i ako je neizvjesno kada i u kojem iznosu. Stoga se smatra da je kriterij vjerojatnosti iz točke 21. podtočke (a) za priznavanje odvojeno stečene nematerijalne imovine uvijek ispunjen.
26. Osim toga, trošak odvojeno stečene nematerijalne imovine obično se može pouzdano izmjeriti, osobito ako je naknada za kupnju u obliku novca ili druge novčane imovine.
27. Trošak odvojeno stečene nematerijalne imovine uključuje:
 - (a) njezinu nabavnu cijenu, uključujući uvozne carine i nepovratne poreze na promet, nakon odbitka trgovačkih popusta i rabata; i
 - (b) sve troškove koji se mogu izravno pripisati pripremi imovine za njezinu predviđenu namjenu.
28. Primjeri troškova koji se mogu izravno pripisati:
 - (a) troškovi primanja zaposlenih (kako su definirani u MRS-u 19) koji proizlaze izravno iz dovođenja imovine u radno stanje;
 - (b) honorari koji izravno proizlaze iz dovođenja imovine u radno stanje i
 - (c) troškovi ispitivanja pravilnog funkcioniranja imovine.
29. Primjeri izdataka koji nisu dio troška nematerijalne imovine:
 - (a) troškovi uvođenja novog proizvoda ili usluge (uključujući troškove oglašavanja i promotivnih aktivnosti);
 - (b) troškovi poslovanja na novoj lokaciji ili s novim klijentima (uključujući troškove izobrazbe osoblja) i
 - (c) administrativni troškovi i drugi opći troškovi.
30. Troškovi se prestaju priznavati u knjigovodstvenoj vrijednosti nematerijalne imovine kad je imovina u radnom stanju u skladu s namjerama posloводства. Stoga se troškovi koji nastanu korištenjem ili premještanjem nematerijalne imovine ne uključuju u knjigovodstvenu vrijednost te imovine. Na primjer, sljedeći se troškovi ne uključuju u knjigovodstvenu vrijednost nematerijalne imovine:
 - (a) troškovi koji nastanu dok je imovina u radnom stanju u skladu s namjerama posloводства, ali još nije stavljena u upotrebu i
 - (b) početni gubici od poslovanja, kao što su oni koji nastanu uslijed porasta potražnje za proizvodima te imovine.

31. Neke su operacije povezane s razvojem nematerijalne imovine, ali nisu nužne za dovođenje te imovine u radno stanje u skladu s namjerama posloводства. Te su sporedne operacije moguće prije ili za vrijeme poslova razvoja. Budući da te sporedne operacije nisu nužne za dovođenje te imovine u radno stanje u skladu s namjerama posloводства, prihod i povezani rashodi od tih sporednih operacija odmah se priznaju u dobiti ili gubitku i uključuju u odgovarajuće klasifikacije prihoda i rashoda
32. Ako se plaćanje za nematerijalnu imovinu odgodi dulju od uobičajenih uvjeta kreditiranja, njezin je trošak ekvivalent novčane cijene. Razlika između tog iznosa i ukupnih plaćanja priznaje se kao kamatni rashod u razdoblju kreditiranja, osim ako se kapitalizira u skladu s MRS-om 23 *Troškovi zaduživanja*.

Stjecanje u okviru poslovne kombinacije

33. U skladu s MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije*, trošak nematerijalne imovine stečene u poslovnoj kombinaciji njezina je fer vrijednost na datum stjecanja. Fer vrijednost nematerijalne imovine odražava očekivanja tržišnih sudionika na datum stjecanja da će očekivane buduće ekonomske koristi iz te imovine vjerojatno pritićati u subjekt. Drugim riječima, subjekt očekuje priljev ekonomskih koristi, čak i ako je neizvjesno kada i u kojem iznosu. Stoga se smatra da je kriterij vjerojatnosti iz točke 21. podtočke (a) za priznavanje nematerijalne imovine stečene u poslovnim kombinacijama uvijek ispunjen. Ako je nematerijalna imovina stečena u poslovnoj kombinaciji odvojiva ili proizlazi iz ugovornih ili drugih propisanih prava, postoji dovoljno informacija za pouzdano mjerenje njezine fer vrijednosti. Stoga se smatra da je kriterij vjerojatnosti iz točke 21. podtočke (b) za priznavanje nematerijalne imovine stečene u poslovnim kombinacijama uvijek ispunjen.
34. U skladu s ovim Standardom i MSFI-jem 3 (kako je revidiran 2008.), stjecatelj na datum stjecanja, odvojeno od goodwilla, priznaje nematerijalnu imovinu stečenika, neovisno o tome je li tu imovinu stečenik priznao prije poslovne kombinacije. To znači da stjecatelj stečenikov projekt istraživanja i razvoja u tijeku priznaje kao imovinu, odvojeno od goodwilla, ako taj projekt odgovara definiciji nematerijalne imovine. Stečenikov projekt istraživanja i razvoja u tijeku odgovara definiciji nematerijalne imovine:

(a) ako odgovara definiciji imovine i

(b) ako je odrediv odnosno odvojiv ili proizlazi iz ugovornih ili drugih propisanih prava.

Nematerijalna imovina stečena u poslovnoj kombinaciji

35. Ako je nematerijalna imovina stečena u poslovnoj kombinaciji odvojiva ili proizlazi iz ugovornih ili drugih propisanih prava, postoji dovoljno informacija za pouzdano mjerenje njezine fer vrijednosti. Ako u procjenama na temelju kojih se mjeri fer vrijednost nematerijalne imovine postoji niz mogućih ishoda različite vjerojatnosti, ta se neizvjesnost uključuje u mjerenje fer vrijednosti imovine.
36. Nematerijalna imovina stečena u poslovnoj kombinaciji može biti odvojiva, ali samo zajedno s povezanim ugovorom, odredivom imovinom ili obvezom. U takvim slučajevima stjecatelj priznaje nematerijalnu imovinu odvojeno od goodwilla, ali zajedno s povezanom stavkom.
37. Stjecatelj može skupinu komplementarne nematerijalne imovine priznati kao jednu stavku imovine ako pojedinačna imovina ima sličan korisni vijek trajanja. Na primjer, izrazi „žig” i „zaštićeno ime” često se koriste kao sinonimi za robne i druge žigove. Međutim, „žig” i „zaštićeno ime” opći su marketinški izrazi kojima se obično označuju skupina komplementarne imovine kao što su robni (ili uslužni) žig i njegov pripadajući robni naziv, formule, recepture i tehnološka stručnost.

Naknadni izdaci za stečeni projekt istraživanja i razvoja u tijeku

42. Izdaci za istraživanje ili razvoj:

(a) koji se odnose na projekt istraživanja ili razvoja u tijeku stečen odvojeno ili u okviru poslovne kombinacije i priznat kao nematerijalna imovina i

(b) koji su nastali nakon stjecanja toga projekta,

iskazuju se u skladu s točkama 54.–62.

43. Primjena zahtjeva iz točaka 54.–62. znači da se naknadni izdaci za projekt istraživanja ili razvoja u tijeku koji je stečen odvojeno ili u okviru poslovne kombinacije i priznat kao nematerijalna imovina:

(a) priznaju kao rashod kad su nastali ako se radi o izdacima za istraživanje;

(b) priznaju kao rashod kad su nastali ako se radi o izdacima za razvoj koji ne ispunjavaju kriterije za priznavanje kao nematerijalna imovina iz točke 57. i

(c) dodaju knjigovodstvenoj vrijednosti stečenog projekta istraživanja ili razvoja u tijeku ako se radi o izdacima za razvoj koji ispunjavaju kriterije priznavanja iz točke 57.

Stjecanje putem državne potpore

44. U nekim slučajevima imovina se može steći bez naknade ili za neznatnu naknadu sredstvima državne potpore. To se događa kad država prenese ili dodijeli subjektu određenu nematerijalnu imovinu, kao što su pravo na slijetanje u zračnoj luci, koncesije za radijske ili televizijske postaje, uvozne dozvole ili kvote, ili prava na pristup drugim ograničenim resursima. U skladu s MRS-om 20 *Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći*, subjekt može nematerijalnu imovinu i potporu početno priznati po fer vrijednosti. Ako odluči da neće početno priznati imovinu po fer vrijednosti, subjekt je početno priznaje u nominalnom iznosu (drugi postupak dopušten MRS-om 20) uvećanu za sve izdatke koji se mogu izravno pripisati pripremi imovine za predviđenu namjenu.

Razmjene imovine

45. Nematerijalna imovina može se steći razmjenom za novčanu imovinu ili kombinaciju novčane i nenovčane imovine. Razmatranje u nastavku odnosi se samo na zamjenu jedne nemonetarne imovine za drugu, ali se primjenjuje i na sve zamjene iz prethodne rečenice. Trošak takve nematerijalne imovine mjeri se po fer vrijednosti, osim (a) ako transakcija razmjene nema komercijalnog sadržaja ili (b) ako se fer vrijednost primljene i ustupljene imovine ne može pouzdano izmjeriti. Stečena imovina mjeri se na taj način čak i ako subjekt ne može odmah prestati priznavati imovinu koju je ustupio. Ako se stečena imovina ne mjeri po fer vrijednosti, njezin se trošak mjeri po knjigovodstvenoj vrijednosti ustupljene imovine.

46. Subjekt pri utvrđivanju komercijalnog sadržaja transakcije zamjene razmatra u kojoj će mjeri ta transakcija utjecati na očekivane promjene njegovih budućih novčanih tokova. Transakcija zamjene ima komercijalni sadržaj:

(a) ako se struktura (rizik, vrijeme i iznos) novčanih tokova od primljene imovine razlikuje od strukture novčanih tokova dane imovine ili

(b) ako se vrijednost specifična za subjekt, koja se odnosi na dio njegova poslovanja i na koju ta transakcija utječe, promijeni kao posljedica zamjene i

(c) ako je razlika pod (a) ili (b) značajna u odnosu na fer vrijednost razmijenjene imovine.

Kako bi se utvrdilo ima li transakcija zamjene komercijalni sadržaj, vrijednost specifična za subjekt, koja se odnosi na dio njegova poslovanja i na koju ta transakcija utječe, mora odražavati novčane tokove nakon oporezivanja. Rezultat tih analiza može biti jasan i bez detaljnih izračuna subjekta.

47. U točki 21. podtočki (b) navodi se da je mogućnost pouzdanog mjerenja troška imovine uvjet za priznavanje nematerijalne imovine. Fer vrijednost nematerijalne imovine može se pouzdano izmjeriti ako (a) promjenjivost raspona razumnih mjerenja fer vrijednosti nije znatna za tu imovinu ili (b) ako se vjerojatnost različitih procjena u tom rasponu može razumno procijeniti i iskoristiti pri mjerenju fer vrijednosti. Ako subjekt može pouzdano izmjeriti fer vrijednost primljene ili ustupljene imovine, tada se fer vrijednost ustupljene imovine koristi za mjerenje troška, osim ako je fer vrijednost primljene imovine očiglednija.

Interno stvoren goodwill

48. **Interno stvoren goodwill ne priznaje se kao imovina.**

49. U nekim slučajevima nastaju izdaci za ostvarenje budućih ekonomskih koristi, ali to ne dovodi do stvaranja nematerijalne imovine koja ispunjava kriterije priznavanja iz ovog Standarda. Ti se izdaci obično smatraju doprinosom interno stvorenom goodwillu. Interno stvoren goodwill ne priznaje se kao imovina jer nije odrediv resurs (tj. nije odvojiv i ne proizlazi iz ugovornih ili drugih propisanih prava) pod kontrolom subjekta koji se može pouzdano izmjeriti po trošku.

50. Razlike između fer vrijednosti subjekta i knjigovodstvene vrijednosti njegove odredive neto imovine u bilo kojem trenutku nastati zbog raznih čimbenika koji utječu na fer vrijednost subjekta. Međutim, takve razlike ne predstavljaju trošak nematerijalne imovine pod kontrolom subjekta.

Interno stvorena nematerijalna imovina

51. Ponekad je teško procijeniti ispunjava li interno stvorena nematerijalna imovina uvjete za priznavanje jer je problematično:

(a) utvrditi hoće li i kada postojati određiva imovina iz koje će nastati očekivane buduće ekonomske koristi i

(b) pouzdano utvrditi trošak imovine. U nekim se slučajevima trošak internog stvaranja nematerijalne imovine ne može se razlikovati od troškova održavanja odnosno poboljšanja interno stvorenog goodwilla ili troškova svakodnevnog poslovanja.

Stoga subjekt na svu interno stvorenu nematerijalnu imovinu osim općih zahtjeva za njezino priznavanje i početno mjerenje primjenjuje i zahtjeve i upute iz točaka 52.–67.

52. Kako bi utvrdio ispunjava li interno stvorena nematerijalna imovina stvorena kriterije priznavanja, subjekt klasificira stvaranje imovine na:

(a) fazu istraživanja i

(b) fazu razvoja.

Iako su pojmovi „istraživanje” i „razvoj” definirani, pojmovi „faza istraživanja” i „faza razvoja” za potrebe ovog Standarda imaju šire značenje.

53. Ako subjekt ne može razlikovati fazu istraživanja od faze razvoja internog projekta stvaranja nematerijalne imovine, smatra se da su izdaci za taj projekt nastali samo u fazi istraživanja.

Faza istraživanja

54. **Ne priznaje se nematerijalna imovina koja nastane pri istraživanju (ili u fazi istraživanja internog projekta). Izdaci za istraživanje (ili u fazi istraživanja internog projekta) priznaju se kao rashod u trenutku kad su nastali.**

55. U fazi istraživanja internog projekta subjekt ne može dokazati da postoji nematerijalna imovina od koje će se ostvariti vjerojatne buduće ekonomske koristi. Stoga se ti izdaci priznaju kao rashod u trenutku kad su nastali.

56. Primjeri poslova istraživanja:

(a) poslovi čiji je cilj stjecanje novog znanja;

(b) pronalaženje, evaluacija i konačni odabir primjena rezultata istraživanja ili drugoga znanja;

(c) pronalaženje alternativnih rješenja za materijale, uređaje, proizvode, procese, sustave ili usluge i

(d) formulacija, dizajn, evaluacija i konačni odabir mogućih alternativnih rješenja za nove ili poboljšane materijale, uređaje, proizvode, procese, sustave ili usluge.

Faza razvoja

57. **Nematerijalna imovina koja nastane pri razvoju (ili u fazi razvoja internog projekta) priznaje se samo i jedino ako subjekt može dokazati sve od sljedećeg:**

(a) tehničku izvedivost dovršenja nematerijalne imovine da bi bila raspoloživa za upotrebu ili prodaju;

(b) da nematerijalnu imovinu namjerava dovršiti, koristiti ili prodati;

(c) da nematerijalnu imovinu može koristiti ili prodati;

(d) način na koji će nematerijalna imovina stvarati vjerojatne buduće ekonomske koristi. Subjekt može, među ostalim, dokazati da postoji tržište za proizvode nematerijalne imovine ili za samu nematerijalnu imovinu ili, ako će se ta imovina koristiti interno, njezinu korisnost;

- (e) **raspoloživost odgovarajućih tehničkih, financijskih i drugih resursa za dovršenje razvoja, za upotrebu ili prodaju nematerijalne imovine;**
- (f) **da može pouzdano mjeriti izdatke koji se mogu pripisati nematerijalnoj imovini tijekom njezina razvoja.**
58. U fazi razvoja internog projekta subjekt u nekim slučajevima može odrediti nematerijalnu imovinu i dokazati da će ta imovina stvarati vjerojatne buduće ekonomske koristi jer je faza razvoja projekta naprednija od faze istraživanja.
59. Primjeri poslova razvoja:
- (a) oblikovanje, konstruiranje i testiranje prototipova i modela prije njihove serijske proizvodnje ili upotrebe;
- (b) oblikovanje alata, uzoraka, kalupa i matrica primjenom nove tehnologije;
- (c) oblikovanje, konstruiranje i rad probnog pogona koji razmjerom nije ekonomski održiv za komercijalnu proizvodnju i
- (d) oblikovanje, konstruiranje i testiranje odabranog alternativnog rješenja za nove ili poboljšane materijale, uređaje, proizvode, procese, sustave ili usluge.
60. Kako bi dokazao na koji će način nematerijalna imovina stvarati vjerojatne buduće ekonomske koristi, subjekt te buduće ekonomske koristi koje će ostvariti od imovine utvrđuje na temelju načela iz MRS-a 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*. Ako će imovna stvarati ekonomske koristi samo u kombinaciji s drugom imovinom, subjekt primjenjuje načelo jedinica koje stvaraju novac iz MRS-a 36.
61. Raspoloživost resursa za dovršenje, upotrebu i ostvarenje koristi od nematerijalne imovine može se dokazati npr. poslovnim planom u kojem su prikazani potrebni tehnički, financijski i drugi resursi i sposobnost subjekta da te resurse osigura. U nekim slučajevima subjekt raspoloživost vanjskih financijskih sredstava može dokazati iskazom zajmodavčeve spremnosti za financiranje plana.
62. Subjekt svojim sustavom obračuna troškova često može pouzdano izmjeriti troškove internog stvaranja nematerijalne imovine, kao što su plaće i drugi izdaci koji nastanu pri osiguravanju autorskih prava ili licencija ili razvoju računalnog softvera.
- 63. Interno stvorena robna imena, impresumi, izdavački naslovi, popisi kupaca i stavke sličnog sadržaja ne priznaju se kao nematerijalna imovina.**
64. Izdaci za interno stvorena robna imena, impresume, izdavačke naslove, popise kupaca i stavke sličnog sadržaja ne mogu se razlikovati od troškova razvoja poslovanja u cjelini. Stoga se te stavke ne priznaju kao nematerijalna imovina.

Trošak interno stvorene nematerijalne imovine

65. Trošak interno stvorene nematerijalne imovine u smislu točke 24. jednak je zbroju izdataka koji nastanu od datuma na koji je nematerijalna imovina po prvi put ispunila kriterije priznavanja iz točaka 21., 22. i 57. U točki 71. zabranjuje se ponovno iskazivanje izdataka koji su prethodno priznati kao rashod.

66. Trošak interno stvorene nematerijalne imovine uključuje sve izravne troškove potrebne za stvaranje, proizvodnju i pripremu imovine za rad u skladu s namjerama posloводства. Primjeri troškova koji se mogu izravno pripisati:
- (a) troškovi materijala i usluga upotrijebljenih ili utrošenih pri stvaranju nematerijalne imovine;
 - (b) troškovi primanja zaposlenih (kako su definirani u MRS-u 19) koji proizlaze iz stvaranja nematerijalne imovine;
 - (c) naknade za registraciju propisanih prava i
 - (d) amortizacija patenata i licencija upotrijebljenih za stvaranje nematerijalne imovine.

U MRS-u 23 utvrđuju se kriteriji priznavanja kamata kao elementa troška interno stvorene nematerijalne imovine.

67. Sljedeće stavke nisu komponente troška interno stvorene nematerijalne imovine:
- (a) troškovi prodaje, administrativni i opći troškovi, osim ako se mogu izravno pripisati pripremi imovine za upotrebu;
 - (b) utvrđeni nedostaci i početni gubici iz poslovanja nastali prije nego što je imovina postigla planiranu učinkovitost i
 - (c) izdaci za izobrazbu osoblja koje će rukovati imovinom.

Primjer kojim se objašnjava točka 65.

Subjekt razvija novi proizvodni proces. Tijekom 20X5. nastali su izdaci u iznosu od 1000 N.J. ^(a), od čega je izdatak od 900 N.J. nastao prije 1. prosinca 20X5., a izdatak od 100 N.J. u razdoblju od 1. prosinca 20X5. do 31. prosinca 20X5. Subjekt može dokazati da je 1. prosinca 20X5. proizvodni proces ispunjavao kriterije za priznavanje kao nematerijalna imovina. Nadoknadiva vrijednost znanja sadržanog u procesu (uključujući buduće novčane odljeve za dovršenje procesa prije početka njegove primjene) procjenjuje se na 500 N.J.

Na kraju 20X5. proizvodni proces se priznaje kao nematerijalna imovina po trošku od 100 N.J. (izdaci nastali od datuma ispunjenja kriterija priznavanja, odnosno od 1. prosinca 20X5.). Izdaci u iznosu od 900 N.J. nastali prije 1. prosinca 20X5. priznaju se kao rashod jer kriteriji priznavanje nisu bili ispunjeni do 1. prosinca 20X5. Ti izdaci nisu dio troška proizvodnog procesa priznatog u izvještaju o financijskom položaju.

Tijekom 20X6. nastali su troškovi u iznosu od 2000 N.J. Na kraju 20X6. nadoknadiva vrijednost znanja sadržanog u procesu (uključujući buduće novčane odljeve za dovršenje procesa prije početka njegove primjene) procjenjuje se na 1 900 N.J.

Na kraju 20X6. trošak proizvodnog procesa iznosi 2 100 N.J. (100 N.J. priznatih na kraju 20X5. plus izdaci u iznosu od 2000 N.J. priznati u 20X6.). Subjekt priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti u iznosu od 200 N.J. kradi usklađenja knjigovodstvene vrijednosti procesa prije gubitka od umanjenja vrijednosti (2 100 N.J.) na njegovu nadoknadivu vrijednost (1 900 N.J.). Taj se gubitak od umanjenja vrijednosti poništava u narednom razdoblju ako su ispunjeni zahtjevi za poništenje gubitka od umanjenja iz MRS-a 36.

^(a) U ovom su Standardu novčani iznosi iskazani u „novčanim jedinicama” (N.J.).

PRIZNAVANJE RASHODA

68. Izdatak za nematerijalnu imovinu priznaje se kao rashod kada nastane, osim:

- (a) ako je dio troška nematerijalne imovine koja ispunjava kriterije priznavanja (vidjeti točke 18.–67.) ili
- (b) ako je ta imovina stečena u poslovnoj kombinaciji i ne može se priznati kao nematerijalna imovina. U tom je slučaju izdatak dio iznosa koji se priznaje kao goodwill na datum stjecanja (vidjeti MSFI 3).

69. U nekim slučajevima izdaci nastaju da bi se subjektu omogućile buduće ekonomske koristi, ali bez stjecanja ili stvaranja nematerijalne ili neke druge imovine koja se može priznati. U slučaju isporuke robe, subjekt takav izdatak priznaje kao rashod kad ima pravo pristupa toj robi. U slučaju isporuke usluga, subjekt izdatak priznaje kao rashod kad usluge primi. Na primjer, izdaci za istraživanje priznaju se kao rashod kad su nastali (vidjeti točku 54.), osim ako su stečeni u poslovnoj kombinaciji. Drugi primjeri izdataka koji se priznaju kao rashod kad su nastali:

(a) izdaci za aktivnosti pokretanja poslovanja (tj. troškovi pokretanja poslovanja), osim ako su uključeni u trošak stavke nekretnina, postrojenja i opreme u skladu s MRS-om 16. Troškovi pokretanja poslovanja mogu uključivati troškove osnivanja, kao što su pravni i tajnički troškovi koji nastanu pri osnivanju pravne osobe, troškovi otvaranja novog pogona ili poduzeća (tj. troškovi prije otvaranja) ili troškovi pokretanja novog poslovanja ili uvođenja novih proizvoda ili procesa (tj. troškovi prije početka poslovanja);

(b) izdaci za izobrazbu;

(c) izdaci za oglašavanje i promidžbene aktivnosti (uključujući katalošku prodaju poštom);

(d) izdaci za premještanje ili reorganizaciju subjekta djelomično ili u cijelosti.

69.A Subjekt ima pravo pristupa robi kad je dobije u vlasništvo. Subjekt ima pravo pristupa robi i ako ju je proizveo dobavljač u skladu s uvjetima ugovora o isporuci i subjekt ima pravo zatražiti isporuku robe u zamjenu za plaćanje. Usluge su primljene kad ih dobavljač izvrši u skladu s ugovorom o isporuci usluga subjektu, a ne kad ih subjekt upotrijebi za isporuku druge usluge, npr. isporuku oglasa klijentima.

70. Točkom 68. subjekt se ne sprečava da predujam prizna kao imovinu ako je isporučena roba plaćena prije negoli je subjekt stekao pravo na pristup toj robi. Slično se točkom 68. subjekt ne sprečava da predujam prizna kao imovinu ako su obavljene usluge plaćene prije negoli je subjekt te usluge primio.

Prošli rashodi koji se ne priznaju kao imovina

71. Izdaci za nematerijalnu imovinu koji su početno priznati kao rashod naknadno se ne priznaju kao dio troška nematerijalne imovine.

MJERENJE NAKON PRIZNAVANJA

72. **Subjekt odlučuje hoće li kao svoju računovodstvenu politiku subjekt primijeniti model troška iz točke 74. ili model revalorizacije iz točke 75. Ako se nematerijalna imovina obračunava po modelu revalorizacije, sva se druga imovina iz iste kategorije također obračunava po istom modelu, osim ako za tu imovinu nema aktivnog tržišta.**

73. Kategorija nematerijalne imovine znači objedinjena imovina slične vrste i namjene u poslovanju subjekta. Stavke imovine u istoj kategoriji nematerijalne imovine revaloriziraju se istodobno kako bi se izbjegla selektivna revalorizacija imovine i iskazivanje iznosa u financijskim izvještajima koji su kombinacija troškova i vrijednosti na različite datume.

Model troška

74. **Nakon početnog priznavanja nematerijalna imovina se iskazuje po njezinom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti.**

Model revalorizacije

75. **Nakon početnog priznavanja nematerijalna imovina se iskazuje u revaloriziranoj vrijednosti, što je njezina fer vrijednost na datum revalorizacije umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju i sve naknadno akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Za potrebe revalorizacije u skladu s ovim Standardom, fer vrijednost se mjeri upućivanjem na aktivno tržište. Revalorizacija se stoga provodi redovito kako se na kraju izvještajnog razdoblja knjigovodstvena vrijednost imovine ne bi značajno razlikovala od njezine fer vrijednosti.**

76. Model revalorizacije ne dopušta:

(a) revalorizaciju nematerijalne imovine koja prethodno nije bila priznata kao imovina ili

(b) početno priznavanje nematerijalne imovine u iznosima koji nisu trošak.

77. Model revalorizacije primjenjuje se nakon početnog priznavanja imovine po trošku. Međutim, ako se samo dio troška nematerijalne imovine priznaje kao imovina jer je imovina ispunjavala kriterije priznavanje samo u jednom dijelu procesa (vidjeti točku 65.), model revalorizacije može se primijeniti na tu cijelu imovinu. Model revalorizacije može se primijeniti na nematerijalnu imovinu koja je dobivena putem državne potpore i priznata u nominalnom iznosu (vidjeti točku 44.).

78. Aktivno tržište za nematerijalnu imovinu obično ne postoji, iako je moguće. Na primjer, u nekim jurisdikcijama može postojati aktivno tržište za slobodno prenosive dozvole za obavljanje djelatnosti taksi prijevoza, ribolovne dozvole ili proizvodne kvote. Međutim, ne može postojati aktivno tržište za robna imena, impresume, prava za objavljivanje glazbe i filmova, patente ili zaštitne znakove jer je svaka takva imovina jedinstvena. Iako se nematerijalna imovina kupuje i prodaje, ugovori se sklapaju između pojedinih kupaca i prodavatelja, a transakcije su razmjerno rijetke. Zato cijena plaćena za jednu imovinu ne mora biti dovoljan dokaz fer vrijednosti neke druge imovine. Štoviše, cijene često nisu javno dostupne.

79. Učestalost revalorizacije ovisi o promjenjivosti fer vrijednosti nematerijalne imovine koja se revalorizira. Ako se fer vrijednost revalorizirane imovine značajno razlikuje od njezine knjigovodstvene vrijednosti, potrebna je daljnja revalorizacija. Ako se fer vrijednost određene nematerijalne imovine znatno i učestalo mijenja, revalorizacija se provodi jednom godišnje. Tako česte revalorizacije nisu potrebne za nematerijalnu imovinu čija se fer vrijednost tek neznatno mijenja.

80. Pri revalorizaciji nematerijalne imovine njezina se knjigovodstvena vrijednost usklađuje na revalorizirani iznos. Na datum revalorizacije na imovinu se primjenjuje jedan od sljedećih postupaka:

(a) bruto knjigovodstvena vrijednost usklađuje se tako da bude u skladu s revalorizacijom knjigovodstvene vrijednosti imovine. Na primjer, bruto knjigovodstvena vrijednost može se prepraviti upućivanjem na dostupne tržišne podatke ili se može prepraviti razmjerno promjeni knjigovodstvene vrijednosti. Akumulirana amortizacija na dan revalorizacije usklađuje se tako da bude jednaka razlici između bruto knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti imovine nakon što se uračunaju akumulirani gubici od umanjenja vrijednosti ili

(b) akumulirana amortizacija eliminira se na teret bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine.

Iznos usklađenja akumulirane amortizacije dio je povećanja ili umanjenja knjigovodstvene vrijednosti koja se obračunava u skladu s točkama 85. i 86.

81. **Nematerijalna imovina iz kategorije revalorizirane nematerijalne imovine koja se ne može revalorizirati jer za nju ne postoji aktivno tržište, iskazuje se po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i gubitke od umanjenja vrijednosti.**
82. **Ako se fer vrijednost revalorizirane nematerijalne imovine više ne može mjeriti upućivanjem na aktivno tržište, njezina revalorizirana vrijednost je njezina knjigovodstvena vrijednost na datum zadnje revalorizacije upućivanjem na aktivno tržište umanjena za naknadno akumuliranu amortizaciju i naknadno akumulirane gubitke zbog umanjenja vrijednosti.**
83. Činjenica da više ne postoji aktivno tržište za revaloriziranu nematerijalnu imovinu može biti naznaka umanjenja njezine vrijednosti te je treba testirati u skladu s MRS-om 36.
84. Ako se fer vrijednost imovine može izmjeriti upućivanjem na aktivno tržište na neki kasniji datum mjerenja, od tog se datuma primjenjuje i revalorizacijski model.
85. **Ako se knjigovodstvena vrijednost nematerijalne imovine revalorizacijom poveća, to se povećanje priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i akumulira u vlasničkom kapitalu kao revalorizacijska rezerva. Međutim, povećanje se priznaje u dobiti ili gubitku u mjeri u kojoj se njime poništava revalorizacijsko smanjenje vrijednosti iste imovine koje je prethodno bilo priznato u dobiti ili gubitku.**
86. **Ako se zbog revalorizacije knjigovodstvena vrijednost nematerijalne imovine smanji, to se smanjenje priznaje u dobiti ili gubitku. Međutim, smanjenje se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u mjeri u kojoj to smanjenje ne prelazi postojeći iznos revalorizacijske rezerve za istu imovinu. Smanjenje priznato u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti smanjuje iznos akumulirane revalorizacijske rezerve u vlasničkom kapitalu.**
87. Kumulativna revalorizacijska rezerva uključena u vlasnički kapital može se prenijeti izravno u zadržanu dobit kad se rezerva realizira. Ukupna rezerva može se realizirati prilikom povlačenja imovine iz upotrebe ili njezina otuđenja. Međutim, može se realizirati dio rezerve jer subjekt tu imovinu koristi; u tom slučaju iznos realizirane rezerve jednak je razlici između amortizacije na temelju revalorizirane knjigovodstvene vrijednosti imovine i amortizacije koja bi bila priznata na temelju povijesnoga troška imovine. Prijenos iz revalorizacijske rezerve u zadržanu dobit ne odvija se preko dobiti ili gubitka.

KORISNI VIJEK TRAJANJA

88. **Subjekt utvrđuje je li korisni vijek trajanja nematerijalne imovine određen ili neodređen, te ako je određen, trajanje ili broj proizvodnih ili sličnih jedinica koje čine korisni vijek trajanja imovine. Subjekt smatra da je korisni vijek trajanja nematerijalne imovine neodređen ako na temelju analize svih relevantnih čimbenika ne postoji predvidivo ograničenje razdoblja u kojem se očekuje da će imovina stvoriti neto novčane priljeve za subjekt.**

89. Obračun nematerijalne imovine temelji se na njezinom korisnom vijeku trajanja. Nematerijalna imovina s određenim korisnim vijekom trajanja amortizira se (vidjeti točke 97.–106.), dok se nematerijalna imovina s neodređenim vijekom trajanja ne amortizira (vidjeti točke 107.–110.). U primjerima u ovom Standardu objašnjava se utvrđivanje korisnoga vijeka trajanja za razne vrste nematerijalne imovine, kao i naknadni obračun te imovine na temelju njezina utvrđenog korisnog vijeka trajanja.
90. Pri određivanju korisnog vijeka trajanja imovine razmatra se niz čimbenika, uključujući:
- (a) subjektovo očekivano korištenje imovine i bi li drugi upravljački tim mogao učinkovitije upravljati imovinom;
 - (b) tipične životne cikluse proizvoda za imovinu i javno dostupne informacije o procjenama korisnog vijeka trajanja slične imovine koja se koristi na sličan način;
 - (c) tehničku, tehnološku, komercijalnu i drugu zastarjelost;
 - (d) stabilnost djelatnosti u kojoj se imovina koristi i promjene tržišne potražnje za proizvodima ili uslugama koje imovina stvara;
 - (e) očekivane postupke konkurencije ili potencijalne konkurencije;
 - (f) razinu izdataka za održavanje koji su nužni za ostvarenje očekivanih budućih ekonomskih koristi od imovine, te sposobnost i namjeru subjekta da dostigne takvu razinu;
 - (g) razdoblje kontrole nad imovinom te pravna i slična ograničenja korištenja imovine, kao što je istek povezanih najmova i
 - (h) ovisi li korisni vijek trajanja imovine o korisnom vijeku trajanja druge imovine subjekta.
91. Pojam „neodređen” ne znači „neograničen”. Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine odražava samo razinu budućih izdataka za održavanje koja je nužna da se održi njezin stupanj učinkovitosti utvrđen u vrijeme procjene korisnoga vijeka trajanja imovine, te sposobnost i namjeru subjekta da dostigne takvu razinu. Zaključak da je korisni vijek trajanja nematerijalne imovine neodređen ne bi trebao ovisiti o planiranim budućim izdacima koji premašuju izdatke nužne za održanje odgovarajućeg stupnja učinkovitosti imovine.
92. S obzirom na brze promjene tehnologije, računalni softver i brojna druga nematerijalna imovina tehnološki zastarijevaju. Stoga će njihov korisni vijek trajanja često biti kratak. Očekivana buduća umanjena prodajne cijene proizvoda koji je proizveden primjenom nematerijalne imovine mogu biti naznaka očekivane tehničke ili komercijalne zastarjelosti imovine, što može odražavati i umanjene budućih ekonomskih koristi sadržanih u toj imovini.
93. Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine može biti vrlo dugačak ili čak neodređen. Neizvjesnost je razlog za razumnu procjenu korisnog vijeka trajanja nematerijalne imovine, ali nije razlog da se utvrdi nerealno kratak korisni vijek trajanja.
94. **Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine koja proizlazi iz ugovornih ili drugih propisanih prava ne smije biti dulji od razdoblja tih prava, ali može biti kraći, ovisno o razdoblju subjektova očekivanog korištenja imovine. Ako su ugovorna ili druga propisana prava dodijeljena s ograničenim rokom koji se može produljiti, korisni vijek trajanja nematerijalne imovine uključuje razdoblja produljenja samo ako postoji dokaz da produljenje roka subjektu ne stvara znatne troškove. Korisni vijek trajanja ponovno stečenog prava priznatog kao nematerijalna imovina u poslovnoj kombinaciji je preostalo ugovorno razdoblje za koje je dodijeljeno i ne uključuje razdoblja produljenja.**
95. Ekonomski i pravni čimbenici mogu utjecati na korisni vijek trajanja nematerijalne imovine. Ekonomski čimbenici utječu na razdoblje u kojem će subjekt ostvariti buduće ekonomske koristi. Pravni čimbenici mogu ograničiti razdoblje u kojem subjekt ima kontrolu pristupa tim koristima. Korisni vijek trajanja kraći je od razdoblja na koja ti čimbenici utječu.

96. Sljedeći čimbenici, među ostalim, pokazuju da subjekt može obnoviti ugovorna ili druga propisana prava bez znatnih troškova:
- (a) dokazi, moguće na temelju iskustva, da će ugovorna ili druga propisana prava biti produljena. Ako to produljenje ovisi o suglasnosti treće osobe, to uključuje i dokaz da će treća osoba dati suglasnost;
 - (b) dokazi da će biti ispunjeni svi uvjeti potrebni za produljenje prava i
 - (c) trošak produljenja za subjekt nije znatan u usporedbi s budućim ekonomskim koristima koje subjekt očekuje od produljenja prava.

Ako su troškovi produljenja prava znatni u usporedbi s budućim ekonomskim koristima koje subjekt očekuje od produljenja prava, troškovi „produljenja” u biti predstavljaju troškove stjecanja nove nematerijalne imovine na datum produljenja.

NEMATERIJALNA IMOVINA S ODREĐENIM KORISNIM VIJEKOM TRAJANJA

Razdoblje i metoda amortizacije

97. **Amortizacijski iznos nematerijalne imovine s određenim korisnim vijekom trajanja sustavno se raspoređuje tijekom njezina korisnog vijeka trajanja. Amortizacija započinje kad je imovina dostupna za upotrebu, tj. kad se nalazi na lokaciji i u radnom stanju u skladu s namjerama posloводства. Amortizacija prestaje na dan kad se imovina klasificira kao namijenjena prodaji (ili uvrsti u skupinu imovine za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji) u skladu s MSFI-jem 5 ili na dan prestanka priznavanja imovine, ovisno o tome koji je datum raniji. Primijenjena metoda amortizacije mora odražavati subjektov obrazac očekivane potrošnje budućih ekonomskih koristi od imovine. Ako se taj obrazac ne može pouzdano odrediti, primjenjuje se linearna metoda amortizacija. Iznos amortizacije za svako razdoblje priznaje se u dobiti ili gubitku, osim ako se ovim ili nekim drugim standardom dopušta ili nalaže da se taj iznos uključi u knjigovodstvenu vrijednost neke druge imovine.**
98. Za sustavno raspoređivanje amortizacijskog iznosa imovine tijekom njezina korisnog vijeka trajanja mogu se primjenjivati razne metode. Te metode uključuju linearnu metodu, degressivnu metodu i metodu amortizacije po jedinici proizvoda. Metoda se bira na temelju očekivanog obrasca potrošnje budućih ekonomskih koristi sadržanih u imovini i primjenjuje se dosljedno iz razdoblja u razdoblje, osim u slučaju promjene očekivanog obrasca potrošnje tih budućih ekonomskih koristi.
- 98.A Postoji oboriva pretpostavka da metoda amortizacije koja se temelji na prihodima od određene aktivnosti uz primjenu nematerijalne imovine nije primjerena. Prihodi od određene aktivnosti uz primjenu nematerijalne imovine obično odražavaju čimbenike koji nisu izravno povezani s potrošnjom ekonomskih koristi sadržanih u nematerijalnoj imovini. Na primjer, na prihode utječu druge ulazne vrijednosti i procesi, aktivnosti prodaje i promjene u volumenu prodaje i cijenama. Na cijenu kao komponentu prihoda može utjecati inflacija, koja ni na koji način ne utječe na način trošenja imovine. Ta se pretpostavka može oboriti samo u ograničenim okolnostima:

- (a) u kojima je nematerijalna imovina iskazana kao mjera prihoda, kako je opisano u točki 98.C ili

(b) kad se može dokazati da su prihodi i potrošnja ekonomskih koristi od nematerijalne imovine blisko povezani.

98.B Pri odabiru odgovarajuće metode amortizacije u skladu s točkom 98., subjekt može odrediti prevladavajući ograničavajući čimbenik inherentan nematerijalnoj imovini. Na primjer, u ugovoru o pravima subjekta na korištenje nematerijalne imovine može se unaprijed utvrditi da je prevladavajući određeni broj godina (tj. vrijeme), broj proizvedenih jedinica ili fiksni ukupni iznos prihoda koje treba ostvariti. Određivanje takvog prevladavajućeg ograničavajućeg čimbenika moglo bi poslužiti kao početna točka za utvrđivanje odgovarajuće osnove za amortizaciju, ali se može primijeniti neka druga osnova ako preciznije odražava očekivani obrazac potrošnje ekonomskih koristi.

98.C U okolnostima u kojima je ostvarenje praga prihoda prevladavajući ograničavajući čimbenik inherentan nematerijalnoj imovini, ti prihodi mogu biti odgovarajuća osnova za amortizaciju. Na primjer, subjekt može steći koncesiju za istraživanje i vađenje zlata u rudniku zlata. Istek ugovora može se utvrditi na temelju fiksnog iznosa ukupnih prihoda koji se trebaju ostvariti vađenjem (npr. može se ugovoriti vađenje zlata dok ukupni kumulativni prihodi od prodaje znala ne dosegnu iznos od dvije milijarde N.J.), a ne na temelju vremena ili količine izvađenog zlata. Ili se npr. pravo na naplatu cestarine može temeljiti na fiksnom ukupnom iznosu prihoda koje treba ostvariti od kumulativno naplaćene cestarine (npr. može se ugovoriti naplata cestarine dok kumulativni iznos naplaćene cestarine ne dosegne iznos od 100 milijuna N.J.). Ako je ugovorom o korištenju nematerijalne imovine utvrđeno da su prihodi prevladavajući ograničavajući čimbenik, ti prihodi mogu biti odgovarajuća osnovica za amortizaciju nematerijalne imovine, pod uvjetom da se ugovorom utvrdi fiksni ukupni iznos prihoda koje treba ostvariti na temelju kojeg će se obračunati amortizacija.

99. Amortizacija se obično priznaje u dobiti ili gubitku. Međutim, ponekad se buduće ekonomske koristi sadržane u imovini apsorbiraju pri proizvodnji druge imovine. U tom je slučaju iznos amortizacije dio troška te druge imovine i uključuje se u njezinu knjigovodstvenu vrijednost. Na primjer, amortizacija nematerijalne imovine korištene u proizvodnom procesu uključuje se u knjigovodstvenu vrijednost zaliha (vidjeti MSR 2 *Zalihe*).

Ostatak vrijednosti

100. Pretpostavlja se da je ostatak vrijednosti nematerijalne imovine s određenim korisnim vijekom trajanja nula, osim:

(a) ako je treća strana preuzela obvezu da će kupiti imovinu na kraju njezina korisnog vijeka trajanja ili

(b) ako postoji aktivno tržište (kako je definirano u MSFI-ju 13) za tu imovinu i:

i. ostatak vrijednosti može se utvrditi upućivanjem na to tržište i

ii. vjerojatno je da će takvo tržište postojati do kraja korisnoga vijeka trajanja imovine.

101. Amortizacijski iznos imovine s određenim korisnim vijekom trajanja utvrđuje se nakon što se oduzme ostatak vrijednosti imovine. Ostatak vrijednosti koji nije nula podrazumijeva da subjekt očekuje otuđiti nematerijalnu imovinu prije isteka njezina korisnog vijeka trajanja.

102. Procjena ostatka vrijednosti imovine temelji se na iznosu koji se može nadoknaditi otuđenjem primjenom prevladavajućih cijena na datum procjene za prodaju slične imovine koja je dostigla kraj svojeg korisnoga vijeka trajanja i funkcionirala je u uvjetima koji su slični onima u kojima će se koristiti predmetna imovina. Ostatak vrijednosti preispituje se barem na kraju svake financijske godine. Promjena ostatka vrijednosti imovine računovodstveno se iskazuje kao promjena računovodstvene procjene u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.

103. Ostatak vrijednost imovine može se povećati do iznosa koji je jednak ili veći od knjigovodstvene vrijednosti te imovine. U tom je slučaju iznos amortizacije imovine nula, osim ako se ostatak vrijednosti naknadno smanji na iznos manji od knjigovodstvene vrijednosti te imovine.

Provjera razdoblja i metode amortizacije

104. **Razdoblje i metoda amortizacije za nematerijalnu imovinu ograničenog vijeka trajanja preispituju se barem na kraju svake financijske godine. Razdoblje amortizacije mijenja se ako se očekivani korisni vijek trajanja imovine razlikuje od prethodnih procjena. Ako se očekivani obrazac potrošnje budućih ekonomskih koristi sadržanih u imovini promijeni, u skladu s tim se mijenja metoda amortizacije. Takve se promjene iskazuju kao promjene računovodstvenih procjena u skladu s MRS-om 8.**
105. Tijekom vijeka trajanja nematerijalne imovine može postati očito da njezin korisni vijek trajanja nije dobro procijenjen. Na primjer, priznavanje gubitka od umanjenja vrijednosti može upućivati na to da je potrebno promijeniti razdoblje amortizacije.
106. Tijekom vremena se može promijeniti očekivani obrazac priljeva budućih ekonomskih koristi od nematerijalne imovine u subjekt. Na primjer, može postati očito da je degresivna metoda amortizacije primjerenija od linearne metode. Ili je npr. korištenje prava na temelju licencije odgođeno do poduzimanja mjera za druge komponente poslovnog plana. U tom slučaju subjekt će tek u kasnije ostvariti ekonomske koristi koje priteču iz imovine.

NEMATERIJALNA IMOVINA S NEODREĐENIM KORISNIM VIJEKOM TRAJANJA

107. **Nematerijalna imovina s neodređenim korisnim vijekom trajanja se ne amortizira.**

108. U skladu s MRS-om 36, subjekt je dužan testirati nematerijalnu imovinu s neodređenim korisnim vijekom trajanja na umanjenje vrijednosti usporedbom njezine nadoknadive vrijednosti i njezine knjigovodstvene vrijednosti:

(a) jedanput godišnje i

(b) kad god postoji naznaka umanjenja vrijednosti nematerijalne imovine.

Provjera utvrđenog korisnoga vijeka trajanja

109. **Korisni vijek trajanja nematerijalne imovine koja se ne amortizira provjerava se u svakom razdoblju kako bi se utvrdilo potvrđuju li i dalje događaji i okolnosti utvrđeni neodređeni korisni vijeka trajanja te imovine. Ako to nije slučaj, promjena utvrđenog korisnog vijeka trajanja iz neodređenog u određeni iskazuje se kao promjena računovodstvene procjene u skladu s MRS-om 8.**
110. U skladu s MRS-om 36, utvrdi li se da korisni vijek trajanja nematerijalne imovine nije više neodređen nego određen, to je naznaka mogućeg umanjenja vrijednosti te imovine. Stoga subjekt testira imovinu na umanjenje vrijednosti tako da uspoređi njezinu nadoknadivu vrijednost, utvrđenu u skladu s MRS-om 36, i njezinu knjigovodstvenu vrijednost i višak knjigovodstvene vrijednosti u odnosu na nadoknadivu vrijednost prizna kao gubitak od umanjenja vrijednosti.

NADOKNADIVOST KNJIGOVODSTVENE VRIJEDNOSTI — GUBICI OD UMANJENJA VRIJEDNOSTI

111. Moguće umanjenje vrijednosti nematerijalne imovine subjekt utvrđuje primjenom MRS-a 36. U tom je standardu objašnjeno kad i na koji način subjekt provjerava knjigovodstvenu vrijednost svoje imovine, kako utvrđuje nadoknadivu vrijednost imovine te kad priznaje ili poništava gubitak od umanjenja vrijednosti.

POVLAČENJE IZ UPOTREBE I OTUĐENJE

112. **Nematerijalna imovina prestaje se priznavati:**

(a) **po otuđenju ili**

(b) **ako se od njezine upotrebe ili otuđenja ne očekuju buduće ekonomske koristi.**

113. **Dobitak ili gubitak koji proizlazi iz prestanka priznavanja nematerijalne imovine utvrđuju se kao razlika između neto prihoda od otuđenja, ako postoji, i knjigovodstvene vrijednosti imovine. Priznaje se u dobiti ili gubitku kad se imovina prestane priznavati (osim ako se MSFI-jem 16 nalaže drugačije pri prodaji i povratnom najmu). Dobici se ne klasificiraju kao prihod.**
114. Nematerijalna imovina može se otuđiti na razne načine (npr. prodajom, financijskim najmom ili donacijom). Datumom otuđenja nematerijalne imovine smatra se datum na koji primatelj stekne kontrolu nad tom imovinom u skladu sa zahtjevima iz MSFI-ja 15 o određivanju trenutka u kojem se obveza izvršenja smatra ispunjenom. MSFI 16 primjenjuje se na otuđenje prodajom i povratnim najmom.
115. Ako u skladu s načelom priznavanja iz točke 21. subjekt u knjigovodstvenu vrijednost imovine uključuje trošak zamjene dijela nematerijalne imovine, tada prestaje s priznavati knjigovodstvenu vrijednost zamijenjenog dijela. Ako mu nije izvedivo utvrditi knjigovodstvenu vrijednost zamijenjenog dijela, subjekt može iskoristiti trošak zamjene kao pokazatelj troška zamijenjenog dijela u vrijeme njegova stjecanja ili internog stvaranja.
- 115.A U slučaju ponovno stečenog prava u poslovnoj kombinaciji, ako je pravo kasnije ponovno izdano (prodano) trećoj strani, pripadajuća knjigovodstvena vrijednost, ako postoji, koristi se za utvrđivanje dobiti ili gubitka pri ponovnom izdavanju.
116. Iznos naknade koji se uključuje u dobit ili gubitak koji proizlazi iz prestanka priznavanja nematerijalne imovine utvrđuje se u skladu sa zahtjevima o određivanju cijene transakcije iz točaka 47.–72. MSFI-ja 15. Naknadne promjene procijenjenog iznosa naknade uključene u dobit ili gubitak obračunavaju se u skladu sa zahtjevima o promjenama cijene transakcije iz MSFI-ja 15.
117. Amortizacije nematerijalne imovine s određenim korisnim vijekom trajanja ne prestaje kad se nematerijalna imovine više ne koristi, osim ako je imovina u cijelosti amortizirana ili je klasificirana kao namijenjena prodaji (ili uključena u skupinu za otuđenje klasificiranu kao namijenjena prodaji) u skladu s MSFI-jem 5.

OBJAVLJIVANJE

Općenito

118. **Subjekt je dužan objaviti sljedeće za svaku kategoriju nematerijalne imovine, pri čemu razlikuje internu stvorenu nematerijalnu imovinu i drugu nematerijalnu imovinu:**
- (a) je li korisni vijek trajanja određen ili neodređen, te ako je određen, primijenjeni korisni vijek trajanja ili stope amortizacije;
 - (b) metode amortizacije primijenjene za nematerijalnu imovinu s određenim korisnim vijekom trajanja;
 - (c) bruto knjigovodstvenu vrijednost i akumuliranu amortizaciju (zajedno s akumuliranim gubicima od umanjenja vrijednosti) na početku i na kraju razdoblja;
 - (d) stavke izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti u koje je uključena amortizacija nematerijalne imovine;
 - (e) usklađenje knjigovodstvene vrijednosti na početku i na kraju razdoblja, pri čemu se iskazuju:
 - i. povećanja, uz zasebno iskazana uvećanja iz internog razvoja, zasebno stečena i uvećanja stečena poslovnom kombinacijom;
 - ii. imovina koja je klasificirana kao namijenjena prodaji ili je uključena u skupinu imovine za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji u skladu s MSFI-jem 5 te druga otuđenja;

- iii. povećanja ili smanjenja tijekom razdoblja koja proizlaze iz revalorizacije iz točaka 75., 85. i 86. te gubitaka od umanjenja vrijednosti koji su priznati ili poništeni u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s MRS-om 36 (ako ih ima);**
 - iv. gubici od umanjenja vrijednosti priznati u dobiti ili gubitku tijekom razdoblja u skladu s MRS-om 36 (ako ih ima);**
 - v. gubici od umanjenja vrijednosti poništeni u dobiti ili gubitku tijekom razdoblja u skladu s MRS-om 36 (ako ih ima);**
 - vi. amortizaciju priznatu tijekom razdoblja;**
 - vii. neto tečajne razlike koje proizlaze iz preračunavanja financijskih izvještaja u prezentacijsku valutu i preračunavanja inozemnog poslovanja u prezentacijsku valutu subjekta i**
 - viii. druge promjene knjigovodstvene vrijednosti tijekom razdoblja.**
119. Kategorija nematerijalne imovine znači objedinjena imovina slične vrste i namjene u poslovanju subjekta. Primjeri zasebnih kategorija mogu uključivati:
- (a) robna imena;
 - (b) impresume i izdavačke naslove;
 - (c) računalni softver;
 - (d) licencije i franšize;
 - (e) autorska prava, patente i druga prava industrijskoga vlasništva, te uslužna i poslovna prava;
 - (f) recepture, formule, modele, projekte i prototipove i
 - (g) nematerijalnu imovinu u razvoju.
- Navedene kategorije mogu se raščlaniti na manje ili objediniti u veće kategorije ako time korisnici financijskih izvještaja dobivaju korisnije informacije.
120. Subjekt objavljuje informacije o umanjenju vrijednosti nematerijalne imovine u skladu s MRS-om 36 kao nadopunu informacijama koje se nalažu u točki 118. podtočki (e) iii.–v.
121. MRS-om 8 subjektu se nalaže da objavi vrstu i iznos promjene računovodstvene procjene koja ima značajan učinak u tekućem razdoblju ili za koju se očekuje da će imati značajan učinak u narednim razdobljima. To objavljivanje može biti posljedica promjena:
- (a) utvrđenog korisnog vijeka trajanja nematerijalne imovine;
 - (b) metode amortizacije ili
 - (c) ostataka vrijednosti.

122. Subjekt je dužan objaviti i:

- (a) za nematerijalnu imovinu za koju je utvrđen neodređen korisni vijek trajanja, knjigovodstvenu vrijednost i obrazloženje utvrđenog neodređenog korisnog vijeka trajanja. U tom obrazloženju subjekt opisuje čimbenike koji su znatno utjecali na utvrđivanje neodređenog korisnog vijeka trajanja te imovine;
- (b) opis, knjigovodstvenu vrijednost i preostalo razdoblje amortizacije za svaku pojedinačnu nematerijalnu imovinu koja je značajna za financijske izvještaje subjekta;
- (c) za nematerijalnu imovinu stečenu putem državne potpore koja je početno priznata po fer vrijednosti (vidjeti točku 44.):
 - i. početno priznatu fer vrijednost te imovine;
 - ii. njezinu bruto knjigovodstvenu vrijednost i
 - iii. mjeri li se nakon priznavanja po modelu troška ili modelu revalorizacije;
- (d) postojanje i knjigovodstvenu vrijednost nematerijalne imovine čije je vlasništvo ograničeno te knjigovodstvenu vrijednost nematerijalne imovine založene kao instrument osiguranja obveza;
- (e) iznos ugovornih obveza za stjecanje nematerijalne imovine.

123. Kad opisuje čimbenike koji su znatno utjecali na utvrđivanje neodređenog korisnog vijeka trajanja imovine, subjekt razmatra popis čimbenika iz točke 90.

Nematerijalna imovina koja se nakon priznavanja mjeri po modelu revalorizacije

124. Ako se nematerijalna imovina obračunava u revaloriziranim iznosima, subjekt je dužan objaviti:

- (a) po kategorijama nematerijalne imovine:
 - i. stvarni datum revalorizacije;
 - ii. knjigovodstvenu vrijednost revalorizirane nematerijalne imovine i
 - iii. knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila priznata da je revalorizirana kategorija nematerijalne imovine nakon priznavanja mjerena po modelu troška iz točke 74. i
- (b) iznos revalorizacijske rezerve koji se odnosi na nematerijalnu imovinu na početku i na kraju razdoblja, pri čemu se navode promjene tijekom razdoblja i ograničenja pri raspodjeli stanja dioničarima.
- (c) [brisano]

125. Za potrebe objavljivanja, kategorije revalorizirane imovine mogu se objediniti u veće kategorije. Međutim, kategorije se ne objedinjavaju ako bi time dobila kombinirana kategorija nematerijalne imovine koja uključuje iznose izmjerene i po modelu troška i po modelu revalorizacije.

Izdaci za istraživanje i razvoj

126. **Subjekt objavljuje agregirani iznos izdataka za istraživanje i razvoj koji su priznati kao rashod tijekom razdoblja.**
127. Izdaci za istraživanje i razvoj uključuju sve izdatke koji se mogu izravno pripisati poslovima istraživanja ili razvoja (vidjeti točke 66. i 67. za uputu o vrsti izdataka koje treba uključiti u skladu sa zahtjevom za objavljivanje iz točke 126.).

Druge informacije

128. Subjektu se preporuča, ali mu se ne nalaže, da objavi sljedeće informacije:
- (a) opis u cijelosti amortizirane nematerijalne imovine koja je još u upotrebi i
- (b) kratak opis važne nematerijalne imovine koju kontrolira, ali ne priznaje kao imovinu jer ne ispunjava kriterije priznavanja iz ovog Standarda ili jer je stečena ili stvorena prije stupanja na snagu verzije MRS-a 38 *Nematerijalna imovina* iz 1998.

PRIJELAZNE ODREDBE I DATUM STUPANJA NA SNAGU

129. [Brisano]
130. Subjekt ovaj Standard primjenjuje:
- (a) na računovodstveno iskazivanje nematerijalne imovine stečene u poslovnim kombinacijama za koje je ugovor sklopljen 31. ožujka 2004. ili nakon tog datuma i
- (b) na prospektivno računovodstveno iskazivanje ostale nematerijalne imovine od početka prvog godišnjeg razdoblja koje je započelo 31. ožujka 2004. ili nakon tog datuma. Stoga subjekt ne usklađuje knjigovodstvenu vrijednost nematerijalne imovine priznate na taj datum. Međutim, subjekt na taj datum primjenjuje ovaj Standard kako bi ponovno utvrdio korisni vijek trajanja takve nematerijalne imovine. Ako na temelju toga subjekt promijeni korisni vijek trajanja imovine, ta se promjena iskazuje kao promjena računovodstvene procjene u skladu s MRS-om 8.
- 130.A Subjekt izmjene iz točke 2. primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2006. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MSFI 6 primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 130.B MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, izmijenjene su točke 85. i 86. te točka 118. podtočka (e) iii. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i izmjene.
- 130.C MSFI-jem 3 (kako je revidiran 2008.) izmijenjene su točke 12., 33.–35., 68., 69., 94. i 130., brisane su točke 38. i 129. i dodana je točka 115.A. Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u travnju 2009., izmijenjene su točke 36. i 37. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Stoga se ne usklađuju iznosi koje je subjekt u prethodnim poslovnim kombinacijama priznao kao nematerijalnu imovinu i goodwill. Ako subjekt MSFI 3 (revidiran 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje i objaviti tu činjenicu.
- 130.D Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjene su točke 69., 70. i 98. i dodana je točka 69.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 130.E [Brisano]

- 130.F MSFI-jem 10 i MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi*, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjena je točka 3. (e). Subjekt tu izmjenju primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.
- 130.G MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su točke 8., 33., 47., 50., 75., 78., 82., 84., 100. i 124. i brisane su točke 39.–41. i 130.E. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 130.H Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.*, objavljenim u prosincu 2013., izmijenjena je točka 80. Subjekt tu izmjenju primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenju primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 130.I Subjekt je dužan izmjenju uvedenu dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.* primjenjivati na sve revalorizacije priznate u godišnjim razdobljima koja su započela na datum prve primjene te izmjene ili nakon tog datuma te u zadnjem prethodnom godišnjem razdoblju. Subjekt može, ali nije dužan iskazati i usklađene usporedne informacije za sva ranija prezentirana razdoblja. Ako subjekt iskazuje neusklađene usporedne informacije za ranija razdoblja, dužan je jasno naznačiti koje informacije nisu usklađene, navesti da su iskazane na drugačijoj osnovi i objasniti tu osnovu.
- 130.J Dokumentom *Objašnjenje prihvatljivih metoda amortizacije* (izmjene MRS-a 16 i MRS-a 38), objavljenim u svibnju 2014., izmijenjene su točke 92. i 98. i dodane su točke 98.A–98.C. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 130.K MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjene su točke 3., 114. i 116. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 130.L MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjene su točke 3., 6., 113. i 114. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 130.M MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjena je točka 3. Dokumentom *Izmjene MSFI-ja 17*, objavljenim u lipnju 2020., dodatno je izmijenjena točka 3. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.

Razmjene slične imovine

131. Zahtjev iz točke 129. i točke 130. podtočke (b) o prospektivnoj primjeni ovog Standarda znači da u slučaju razmjene imovine koja je izmjerena prije datuma stupanja na snagu ovog Standarda na temelju knjigovodstvene vrijednosti ustupljene imovine, subjekt ne prepravlja knjigovodstvenu vrijednost stečene imovine kako bi ona odražavala njezinu fer vrijednost na datum stjecanja.

Ranija primjena

132. Subjektima na koje se primjenjuje točka 130. preporuča se da zahtjeve iz ovog Standarda počnu primjenjivati prije datuma stupanja na snagu iz točke 130. Međutim, ako subjekt ovaj Standard primijeni prije tih datuma, dužan je istodobno primijeniti i MSFI 3 i MRS 36 (kako je revidiran 2004.).

POVLAČENJE MRS-a 38 (OBJAVLJEN 1998.)

133. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 38 *Nematerijalna imovina* (objavljen 1998.).

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 39

Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje

PODRUČJE PRIMJENE

2. Svi subjekti dužni su primjenjivati ovaj Standard na sve financijske instrumente koji su obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti* ako i u mjeri u kojoj je:

(a) **MSFI-jem 9 dopuštena primjena zahtjeva o računovodstvu zaštite od rizika iz ovoga Standarda i**

(b) **financijski instrument dio odnosa zaštite od rizika koji ispunjava uvjete računovodstva zaštite od rizika u skladu s ovim Standardom.**

2.A–7. [Brisano]

DEFINICIJE

8. Pojmovi definirani u MSFI-ju 13, MSFI-ju 9 i MRS-u 32 koriste se u ovom Standardu u značenjima iz Dodatka A MSFI-ju 13, Dodatka A MSFI-ju 9 i točke 11. MRS-a 32. U MSFI-ju 13, MSFI-ju 9 i MRS-u 32 definirani su sljedeći pojmovi:

— amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obveze

— prestanak priznavanja

— izvedenica

— metoda efektivne kamatne stope

— efektivna kamatna stopa

— vlasnički instrument

— fer vrijednost

— financijska imovina

— financijski instrument

— financijska obveza

i sadržavaju smjernice za primjenu tih definicija.

9. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Definicije pojmova iz računovodstva zaštite od rizika

Čvrsta obveza je obvezujući ugovor o razmjeni određene količine resursa po određenoj cijeni na određeni budući datum ili datume.

Predviđena transakcija je neobvezna, ali očekivana buduća transakcija.

Instrument zaštite od rizika je određena izvedenica ili (samo za zaštitu od rizika promjena deviznih tečajeva) određena neizvedena financijska imovina ili neizvedena financijska obveza, za čiju se fer vrijednost ili novčane tokove očekuje da će kompenzirati promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova određene zaštićene stavke (u točkama 72.–77. i Dodatku A točkama AG94–AG97 objašnjava se definicija instrumenta zaštite od rizika).

Zaštićena stavka je imovina, obveza, čvrsta obveza, vrlo vjerojatna predviđena transakcija ili neto ulaganje u inozemno poslovanje koji (a) izlažu subjekt riziku promjena fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova i (b) određeni su kao zaštićeni od rizika (u točkama 78.–84. i Dodatku A točkama AG98–AG101 objašnjava se definicija zaštićenih stavki).

Učinkovitost zaštite od rizika znači stupanj u kojem se promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti poništavaju promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite od rizika (vidjeti Dodatak A, točke AG105–AG113A).

10.–70. [Brisano]

ZAŠTITA OD RIZIKA

71. Ako subjekt primjenjuje MSFI 9, a nije kao svoju računovodstvenu politiku odabrao primjenu zahtjeva o računovodstvu zaštite od rizika iz ovog Standarda (vidjeti točku 7. 2. 2021. MSFI-ja 9), dužan je primjenjivati zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz poglavlja 6. MSFI-ja 9. Međutim, pri zaštiti fer vrijednosti od izloženosti kamatnom riziku dijela portfelja financijske imovine ili financijskih obveza subjekt može, u skladu s točkom 6.1.3. MSFI-ja 9, primjenjivati zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz ovog Standarda umjesto onih iz MSFI-ja 9. U tom slučaju subjekt za zaštitu portfelja od kamatnog rizika mora primjenjivati i posebne zahtjeve o računovodstvu zaštite fer vrijednosti od rizika (vidjeti točke 81.A, 89.A i AG114–AG132).

Instrumenti zaštite od rizika

Prihvatljivi instrumenti

72. Ovim se Standardom ne ograničavaju okolnosti u kojima se izvedenica može odrediti kao instrument zaštite od rizika, pod uvjetom da su ispunjeni uvjeti iz točke 88., uz iznimku određenih izdanih opcija (vidjeti Dodatak A točku AG94). Međutim, neizvedena financijska imovina ili neizvedena financijska obveza mogu se odrediti kao instrument zaštite od rizika samo za zaštitu od valutnih rizika.
73. Za potrebe računovodstva zaštite, samo se instrumenti koji uključuju stranu koja izvan izvještajnog subjekta (tj. koja je izvan grupe ili pojedinačnog subjekta o kojem se izvještava) mogu odrediti kao instrumenti zaštite. Iako pojedinačni subjekti unutar konsolidirane grupe ili službe subjekta mogu zaključiti transakcije zaštite s drugim subjektima unutar grupe ili službama subjekta, sve takve interne transakcije unutar grupe eliminiraju se pri konsolidaciji. Stoga takve transakcije zaštite ne ispunjavaju kriterije računovodstva zaštite u konsolidiranim financijskim izvještajima grupe. Međutim, one mogu biti prihvatljive za računovodstvo zaštite u pojedinačnim ili odvojenim financijskim izvještajima pojedinačnih subjekata unutar grupe, pod uvjetom da su izvan pojedinačnog subjekta o kojem se izvještava.

Određivanje instrumenata zaštite od rizika

74. Obično postoji samo jedno mjerenje fer vrijednosti instrumenta za zaštitu od rizika u cjelini, a čimbenici koji uzrokuju promjene fer vrijednosti su međuovisni. Subjekt stoga određuje odnos zaštite od rizika za instrument zaštite od rizika u cjelini. Dopusnene su samo sljedeće iznimke:
- (a) odvajanje intrinzične vrijednosti i vremenske vrijednosti ugovora o opciji i određivanje samo promjene intrinzične vrijednosti opcije kao instrumenta zaštite od rizika, isključujući promjene vremenske vrijednosti i
 - (b) odvajanje elementa kamate i promptne cijene unaprijednog ugovora.

Ove su iznimke dopuštene jer se intrinzična vrijednost opcije i premija iz unaprijednog ugovora obično mogu odvojeno izmjeriti. Strategija dinamičke zaštite od rizika u kojoj se provjeravaju i intrinzična vrijednost i vremenska vrijednost ugovora o opciji može biti prihvatljiva za računovodstvo zaštite od rizika.

75. Dio cijelog instrumenta zaštite od rizika, na primjer 50 % nominalnog iznosa, može se odrediti kao instrument zaštite od rizika u odnosu zaštite od rizika. Međutim, odnos zaštite od rizika ne može se odrediti samo za dio vremenskog razdoblja u kojem instrument zaštite ostaje otvoren.
76. Jedan instrument zaštite od rizika može se odrediti kao zaštita od nekoliko vrsta rizika pod uvjetom (a) da je rizike od kojih se pruža zaštita moguće jasno utvrditi; (b) da je učinkovitost zaštite moguće dokazati; i (c) da je moguće osigurati posebno određivanje instrumenta zaštite od rizika i različitih rizičnih pozicija.
77. Dvije ili više izvedenica, ili njihovi dijelovi (ili, u slučaju zaštite od valutnog rizika, dva ili više neizvedenih instrumenata ili njihovi dijelovi, ili kombinacija izvedenih i neizvedenih instrumenata ili njihovih dijelova) mogu se promatrati u kombinaciji i zajedno odrediti kao instrument zaštite od rizika, pa i ako rizici koji proizlaze iz određenih izvedenih instrumenata kompenziraju rizike koji proizlaze iz drugih. Međutim, zaštitna kamatna stopa ili drugi izvedeni instrument koji uključuje i izdanu i kupljenu opciju nisu prihvatljivi kao instrument zaštite od rizika ako je to ustvari neto izdana opcija (za koju je primljena neto premija). Slično se i dva ili više instrumenata (ili njihovi dijelovi) mogu odrediti kao instrument zaštite od rizika samo ako nijedan od njih nije izdana opcija ili neto izdana opcija.

Zaštićene stavke

Prihvatljive stavke

78. Zaštićena stavka može biti priznata imovina ili obveza, nepriznata čvrsta obveza, vrlo vjerojatna predviđena transakcija ili neto ulaganje u inozemno poslovanje. Zaštićena stavka može biti (a) pojedinačna imovina, obveza, čvrsta obveza, vrlo vjerojatna predviđena transakcija ili neto ulaganje u inozemno poslovanje, (b) skupina imovine, obveza, čvrstih obveza, vrlo vjerojatnih predviđenih transakcija ili neto ulaganja u inozemno poslovanje sa sličnim obilježjima rizika ili (c) samo u portfelju zaštite od kamatnog rizika, dio portfelja financijske imovine ili financijskih obveza koji dijele rizik od kojeg se štiti.
79. [Brisano]
80. U računovodstvu zaštite od rizika samo se imovina, obveze, čvrste obveze ili vrlo vjerojatne predviđene transakcije koje uključuju stranu izvan subjekta mogu odrediti kao zaštićene stavke. Iz toga proizlazi da se računovodstvo zaštite može primijeniti na transakcije između subjekata iste grupe samo u pojedinačnim ili odvojenim financijskim izvještajima tih subjekata, a ne u konsolidiranim financijskim izvještajima grupe, osim u konsolidiranim financijskim izvještajima subjekta, kako su definirani u MSFI-ju 10, u kojima se transakcije između investicijskog subjekta i njegovih društava kćeri izmjerene kroz dobit ili gubitak neće eliminirati u odvojenim financijskim izvještajima. Valutni rizik unutargrupne novčane stavke (npr. dugovanja/potraživanja između dva društva kćeri) može, iznimno, biti prihvatljiv kao zaštićena stavka u konsolidiranim financijskim izvještajima ako dovodi do izloženosti prema dobicima ili gubicima od promjene tečaja strane valute koji se pri konsolidaciji u cijelosti ne eliminiraju u skladu s MRS-om 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta*. U skladu s MRS-om 21, dobiti ili gubici od promjene tečaja stranih valuta na unutargrupnim novčanim stavkama pri konsolidaciji se ne eliminiraju u cijelosti ako dva subjekta grupe s različitim funkcijskim valutama posluju s takvom unutargrupnom novčanom stavkom. Osim toga, valutni rizik vrlo vjerojatne predviđene unutargrupne transakcije može biti prihvatljiva zaštićena stavka u konsolidiranim financijskim izvještajima ako je transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta koji zaključuje tu transakciju i ako će valutni rizik utjecati na konsolidiranu dobit ili gubitak.

Određivanje financijskih stavki kao zaštićenih stavki

81. Zaštićena stavka koja je financijska imovina ili financijska obveza može biti zaštićena od rizika povezanih samo s dijelom njezinih novčanih tokova ili fer vrijednosti (npr. s jednim ili više odabranih ugovornih novčanih tokova, ili njihovih dijelova, ili s određenim postotkom fer vrijednosti), pod uvjetom da se učinkovitost zaštite može izmjeriti. Na primjer, odrediv i zasebno mjerljiv dio izloženosti kamatnom riziku kamatonosne imovine ili kamatonosne obveze može se odrediti kao rizik od kojega se štiti (npr. nerizična kamatna stopa ili komponenta referentne kamatne stope u ukupnoj izloženosti kamatnom riziku zaštićenog financijskog instrumenta).
- 81.A Pri zaštiti fer vrijednosti od izloženosti kamatnom riziku portfelja financijske imovine ili financijskih obveza (i samo pri takvoj zaštiti), dio zaštićen od rizika može se odrediti iznosom valute (npr. iznosom u dolarima, eurima, funtama ili randima), a ne kao pojedinačna imovina (ili obveze). Iako za potrebe upravljanja rizicima portfelj može uključivati imovinu i obveze, određeni je iznos jednak iznosu imovine ili iznosu obveza. Određivanje neto iznosa koji uključuje imovinu i obveze nije dopušteno. Subjekt može zaštititi dio kamatnoga rizika povezanog s tim određenim iznosom. Na primjer, u slučaju zaštite od rizika portfelja koji sadržava imovinu koja se može prijevremeno platiti, subjekt može zaštititi promjenu fer vrijednosti koja je uvjetovana promjenom zaštićene kamatne stope na temelju očekivanih, a ne ugovoreni datuma ponovnog vrednovanja kamatne stope. [...].

Određivanje nefinancijskih stavki kao zaštićenih stavki

82. **Zaštićena stavka koja je nefinancijska imovina ili nefinancijska obveza određuje se kao stavka zaštićena (a) od valutnih rizika ili (b) u cijelosti od svih rizika jer je teško izolirati i izmjeriti odgovarajući dio promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti koje se mogu pripisati specifičnim rizicima osim valutnih rizika.**

Određivanje skupina stavki kao zaštićenih stavki

83. Slična imovina ili slične obveze agregiraju se i zajedno štite od rizika samo ako pojedinačna imovina ili pojedinačne obveze u skupini dijele izloženost riziku od koje su zaštićeni. Nadalje, očekuje se da će promjena fer vrijednosti koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti za svaku pojedinačnu stavku u skupini biti približno proporcionalna ukupnoj promjeni fer vrijednosti koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti za skupinu stavki.
84. Budući da subjekt provjerava učinkovitost zaštite usporedbom promjene fer vrijednosti ili novčanog toka instrumenta zaštite od rizika (ili skupine sličnih instrumenata zaštite od rizika) i zaštićene stavke (ili skupine sličnih zaštićenih stavki), usporedba instrumenta zaštite od rizika s ukupnom neto pozicijom (npr. bez sve imovine s fiksnom kamatom i svih obveza s fiksnom kamatom sa sličnim dospijanjem), a ne sa određenom zaštićenom stavkom, nije prihvatljiva za računovodstvo zaštite od rizika.

Računovodstvo zaštite od rizika

85. U računovodstvu zaštite od rizika priznaju se učinci prijetoja promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika i zaštićene stavke na dobit ili gubitak.
86. **Postoje tri vrste odnosa zaštite od rizika:**

(a) *zaštita fer vrijednosti*: zaštita od izloženosti promjenama fer vrijednosti priznate imovine ili obveze, ili nepriznate čvrste obveze, ili odredivog dijela takve imovine, obveze ili čvrste obveze, koje se mogu pripisati određenom riziku i mogu utjecati na dobit ili gubitak;

- (b) *zaštita novčanog toka*: zaštita od izloženosti varijabilnosti novčanih tokova koja i. se može pripisati određenom riziku povezanom s priznatom imovinom ili obvezom (kao što su sva ili neka buduća plaćanja kamata na dug s promjenjivom kamatnom stopom) ili s vrlo vjerojatnom predviđenom transakcijom i ii. može utjecati na dobit ili gubitak;
- (c) *zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje*, kako je definirano u MRS-u 21.
87. Zaštita čvrste obveze od valutnog rizika može se računovodstveno iskazati kao zaštita fer vrijednosti ili zaštita novčanog toka.
88. **Odnos zaštite od rizika prihvatljiv je za računovodstvo zaštite od rizika u skladu s točkama 89.–102. samo i jedino ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti.**
- (a) Pri uvođenju zaštite postoje formalno određen i dokumentiran odnos zaštite od rizika, cilj upravljanja rizicima subjekta i strategija za provedbu zaštite od rizika. Ta dokumentacija uključuje identifikaciju instrumenta zaštite od rizika, zaštićenu stavku ili transakciju, vrstu rizika od kojeg se štiti i način na koji će subjekt provjeriti učinkovitost instrumenta zaštite od rizika pri poništenju izloženosti promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti.
- (b) Očekuje se da će zaštita o d rizika biti vrlo učinkovita (vidjeti Dodatak A, točke AG105–AG113A) za poništenje promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti, u skladu s izvorno dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima za taj određeni odnos zaštite.
- (c) Za zaštite novčanih tokova od rizika, predviđena transakcija koja je predmet zaštite mora biti vrlo vjerojatna i izložena varijacijama novčanih tokova koji u konačnici mogu utjecati na dobiti ili gubitak.
- (d) Učinkovitost zaštite od rizika može se pouzdano izmjeriti, odnosno mogu se pouzdano izmjeriti fer vrijednost ili novčani tokovi zaštićene stavke koji se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti, kao i fer vrijednost instrumenta zaštite od rizika.
- (e) Zaštita od rizika neprekidno se provjerava i utvrđeno je da je vrlo učinkovita u razdobljima financijskog izvještavanja za koja je zaštita od rizika namijenjena.

Zaštite fer vrijednosti

89. Ako zaštita fer vrijednosti od rizika ispunjava uvjete iz točke 88. tijekom razdoblja, računovodstveno se iskazuje kako slijedi:
- (a) dobitak ili gubitak od ponovnog mjerenja instrumenta zaštite od rizika po fer vrijednosti (za izvedeni instrument zaštite od rizika) ili komponenta njegove knjigovodstvene vrijednosti u stranoj valuti izmjerena u skladu s MRS-om 21 (za neizvedeni instrument zaštite od rizika) priznaju se u dobiti ili gubitku i
- (b) dobitak ili gubitak na zaštićenoj stavci koji se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti usklađuju knjigovodstvenu vrijednost zaštićene stavke i priznaju se u dobiti ili gubitku. To se primjenjuje ako se zaštićena stavka inače mjeri po trošku. Priznavanje dobitka ili gubitka koji se može pripisati riziku od kojeg se štiti u dobiti ili gubitku primjenjuje se ako je zaštićena stavka financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A MSFI-ja 9.
- 89.A Za zaštitu fer vrijednosti dijela portfelja financijske imovine ili financijskih obveza od izloženosti kamatnom riziku (i samo pri takvoj zaštiti od rizika), zahtjev iz točke 89. podtočke (b) može se ispuniti prezentiranjem dobitaka ili gubitaka koji se mogu pripisati zaštićenoj stavci:

- (a) u jednoj odvojenoj stavci imovine, za razdoblja ponovnog vrednovanja kamatne stope u kojima je zaštićena stavka imovina ili
- (b) u jednoj odvojenoj stavci obveza za razdoblja ponovnog vrednovanja kamatne stope u kojima je zaštićena stavka obveza.

Odvojene stavke iz podtočaka (a) i (b) iskazuju se uz financijsku imovinu ili financijske obveze. Iznosi uključeni u te stavke uklanjaju se iz izvještaja o financijskom položaju po prestanku priznavanja imovine ili obveza na koje se odnose.

90. Ako se zaštita pruža samo od konkretnog rizika koji se mogu pripisati zaštićenoj stavci, priznate promjene fer vrijednosti zaštićene stavke koje se ne odnose na rizik od kojeg se štiti priznaju se kako je utvrđeno u točki 5.7.1. MSFI-ja 9.

91. Subjekt prestaje prospektivno primjenjivati računovodstvo zaštite iz točke 89.:

(a) ako instrument zaštite istekne ili se proda, raskine ili izvrši. U tom smislu, zamjena jednog instrumenta zaštite drugim ili njegovo obnavljanje ne smatraju se istekom ili raskidom ako su takva zamjena ili obnavljanje dio subjektive dokumentirane strategije zaštite od rizika. Osim toga, u tom se smislu smatra da nema isteka ili raskida instrumenta zaštite u sljedećim slučajevima:

- i. ako se sudionici u instrumentu zaštite, zbog postojećih ili uvođenja novih zakonskih ili drugih propisa, dogovore da svoju izvornu drugu ugovornu stranu za poravnanje zamijene jednom ili više drugih ugovornih strana za poravnanje, čime potonje za sve sudionike postaju nove druge ugovorne strane za poravnanje. U tu svrhu druga ugovorna strana za poravnanje je središnja druga ugovorna strana (ponekad se naziva „klirinška organizacija” ili „klirinška agencija”) ili subjekt odnosno subjekti, npr. klirinški član klirinške organizacije ili klijent klirinškog člana klirinške organizacije, koji djeluju kao druga ugovorna strana radi provedbe poravnanja preko središnje druge ugovorne strane. Međutim, ako sudionici u instrumentu zaštite zamijene svoje izvorne druge ugovorne strane različitim drugim ugovornim stranama, ova se podtočka primjenjuje samo ako svaki od tih sudionika obavi poravnanje preko iste središnje druge ugovorne strane.
- ii. ako su druge moguće promjene instrumenta zaštite ograničene na one koje su nužne radi zamjene druge ugovorne strane. Takve su promjene ograničene na one koje su u skladu s uvjetima koji bi se očekivali da je poravnanje instrumenta zaštite prvotno obavila druga ugovorna strana za poravnanje. Te promjene uključuju promjene zahtjeva o kolateralu, prava na prijeboj potraživanja i dugovanja te obračunate pristojbe;

(b) zaštita od rizika više ne ispunjava kriterije računovodstva zaštite od rizika iz točke 88. ili

(c) subjekt poništi određivanje.

92. Svako usklađenje, koje proizlazi iz točke 89. podtočke (b), knjigovodstvene vrijednosti financijskog instrumenta zaštićenog od rizika na koji se primjenjuje metoda efektivne kamatne stope (ili, u slučaju zaštite portfelja od kamatnog rizika, usklađenje odvojene stavke u izvještaju o financijskom položaju opisane u točki 89.A) amortizira se u dobiti ili gubitku. Amortizacija može započeti odmah po usklađenju, a najkasnije kad se zaštićena stavka prestane usklađivati za promjene njezine fer vrijednosti koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti. Usklađenje se temelji na preračunatoj efektivnoj kamatnoj stopi na datum početka amortizacije. Međutim, ako u slučaju zaštite fer vrijednosti portfelja financijske imovine ili financijskih obveza od izloženosti kamatnom riziku (i samo pri takvoj zaštiti od rizika) nije izvediva amortizacija primjenom preračunate efektivne kamatne stope, usklađenje se amortizira primjenom linearne metode. Usklađenje se u cijelosti amortizira do dospijeca financijskog instrumenta ili, u slučaju zaštite portfelja od kamatnog rizika, do isteka relevantnog razdoblja ponovnog vrednovanja kamatne stope.

93. Ako se nepriznata čvrsta obveza odredi kao zaštićena stavka, naknadna kumulativna promjena fer vrijednosti čvrste obveze koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti priznaje se kao imovina ili obveza s odgovarajućim dobitkom ili gubitkom priznatim u dobiti ili gubitku (vidjeti točku 89. podtočku (b)). Promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika priznaju se i u dobiti ili gubitku.

94. Ako subjekt preuzme čvrstu obvezu stjecanja imovine ili obvezu koja je u zaštiti fer vrijednosti zaštićena stavka, početna knjigovodstvena vrijednost imovine ili obveze, koja je rezultat subjektova ispunjenja čvrste obveze, usklađuje se tako da se uključi kumulativna promjena fer vrijednosti čvrste obveze koja se može pripisati riziku od kojega se štiti i koja je priznata u izvještaju o financijskom položaju.

Zaštite novčanih tokova

95. **Ako zaštita novčanih tokova od rizika ispunjava uvjete iz točke 88. tijekom razdoblja, računovodstveno se iskazuje se kako slijedi:**

(a) dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite koji je određen kao učinkovita zaštita (vidjeti točku 88.) priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i

(b) neučinkoviti dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite priznaje se u dobiti ili gubitku.

96. Konkretno, zaštita novčanog toka od rizika računovodstveno se iskazuje kako slijedi:

(a) odvojena komponenta vlasničkog kapitala povezana sa zaštićenom stavkom usklađuje se na niži od sljedećih (apsolutnih) iznosa:

i. kumulativni dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite od uvođenja zaštite i

ii. kumulativnu promjenu fer vrijednosti (sadašnja vrijednost) očekivanih budućih novčanih tokova od zaštićene stavke od uvođenja zaštite;

(b) preostali dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite ili njegove određene komponente (koja nije učinkovita zaštita) priznaje se u dobiti ili gubitku i

(c) ako su u dokumentiranoj strategiji upravljanja rizicima subjekta za određeni odnos zaštite od rizika iz provjere učinkovitosti zaštite isključeni neka komponenta dobitka ili gubitka ili povezani novčani tokovi od instrumenta zaštite (vidjeti točke 74., 75. i točku 88. podtočku (a)), ta se isključena komponenta dobitka ili gubitka priznaje u skladu s točkom 5.7.1. MSFI-ja 9.

97. **Ako zaštita predviđene transakcije naknadno rezultira priznavanjem financijske imovine ili financijske obveze, povezani dobitci ili gubici koji su u skladu s točkom 95. bili priznati u ostaloj sveukupnoj dobiti reklasificiraju se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1 (kako je revidiran 2007.)) u istom razdoblju odnosno razdobljima u kojima zaštićeni predviđeni novčani tokovi utječu na dobit i gubitak (kao u razdobljima u kojima je priznat kamatni prihod ili rashod). Međutim, ako subjekt ne očekuje da će gubitak priznat u ostaloj sveukupnoj dobiti u cijelosti ili djelomično biti nadoknađen u jednom ili više budućih razdoblja, dužan je iznos čiju nadoknadu ne očekuje reklasificirati u dobit i gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje.**

98. **Ako zaštita predviđene transakcije naknadno rezultira priznavanjem nefinancijske imovine ili nefinancijske obveze, ili ako predviđena transakcija za nefinancijsku imovinu ili nefinancijsku obvezu postane čvrsta obveza na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti od rizika, subjekt primjenjuje podtočku (a) ili (b) u nastavku:**

- (a) subjekt povezane dobitke i gubitke koji su u skladu s točkom 95. priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificira u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1 (revidiran 2007.)) u istom razdoblju odnosno razdobljima u kojima stečena imovina ili preuzeta obveza utječe na dobit ili gubitak (kao u razdobljima u kojem se priznaje rashod za amortizaciju ili trošak prodaje). Međutim, ako subjekt ne očekuje da će gubitak priznat u ostaloj sveukupnoj dobiti u cijelosti ili djelomično biti nadoknađen u jednom ili više budućih razdoblja, dužan je iznos čiju nadoknadu ne očekuje reklasificirati iz vlasničkog kapitala u dobit i gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje;
- (b) subjekt uklanja povezane dobitke ili gubitke priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 95. i uključuje ih u početni trošak ili drugu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveze.
99. Subjekt je kao svoju računovodstvenu politiku dužan usvojiti točku 98. podtočke (a) i (b) i primjenjivati je dosljedno na sve zaštite od rizika na koje se točka 98. odnosi.
100. Kod zaštite novčanih tokova, osim onih obuhvaćenih točkama 97. i 98., iznosi priznati u ostaloj sveukupnoj dobiti reklasificiraju se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1 (revidiran 2007.)) u istom razdoblju odnosno razdobljima u kojima zaštićeni predviđeni novčani tokovi utječu na dobit ili gubitak (npr. kad se dogodi predviđena prodaja).
101. Subjekt u svim sljedećim okolnostima prestaje prospektivno primjenjivati računovodstvo zaštite iz točaka 95.–100.:
- (a) instrument zaštite istekne ili se proda, raskine ili izvrši. U tom slučaju kumulativni dobiti ili gubici od instrumenta zaštite priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti od razdoblja u kojem je zaštita bila učinkovita (vidjeti točku 95. podtočku (a)) ostaju odvojeno u vlasničkom kapitalu do provedbe predviđene transakcije. Kad se transakcija provede, primjenjuje se točka 97., 98. ili 100. Za potrebe ove podtočke, zamjena jednog instrumenta zaštite drugim ili njegovo obnavljanje ne smatraju se istekom ili raskidom ako su takva zamjena ili obnavljanje dio subjektove dokumentirane strategije zaštite od rizika. Osim toga, za potrebe ove podtočke, smatra da nema isteka ili raskida instrumenta zaštite u sljedećim slučajevima:
- i. ako se sudionici u instrumentu zaštite, zbog postojećih ili uvođenja novih zakonskih ili drugih propisa, dogovore da svoju izvornu drugu ugovornu stranu za poravnanje zamijene jednom ili više drugih ugovornih strana za poravnanje, čime potonje za sve sudionike postaju nove druge ugovorne strane za poravnanje. U tu svrhu druga ugovorna strana za poravnanje je središnja druga ugovorna strana (ponekad se naziva „klirinška organizacija” ili „klirinška agencija”) ili subjekt odnosno subjekti, npr. klirinški član klirinške organizacije ili klijent klirinškog člana klirinške organizacije, koji djeluju kao druga ugovorna strana radi provedbe poravnanja preko središnje druge ugovorne strane. Međutim, ako sudionici u instrumentu zaštite zamijene svoje izvorne druge ugovorne strane različitim drugim ugovornim stranama, ova se podtočka primjenjuje samo ako svaki od tih sudionika obavi poravnanje preko iste središnje druge ugovorne strane.
- ii. ako su druge moguće promjene instrumenta zaštite ograničene na one koje su nužne radi zamjene druge ugovorne strane. Takve su promjene ograničene na one koje su u skladu s uvjetima koji bi se očekivali da je poravnanje instrumenta zaštite prvotno obavila druga ugovorna strana za poravnanje. Te promjene uključuju promjene zahtjeva o kolateralu, prava na prijeboj potraživanja i dugovanja te obračunate pristojbe;

- (b) zaštita od rizika više ne ispunjava kriterije računovodstva zaštite od rizika iz točke 88. U tom slučaju kumulativni dobiti ili gubici od instrumenta zaštite priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti od razdoblja u kojem je zaštita bila učinkovita (vidjeti točku 95. podtočku (a)) ostaju odvojeno u vlasničkom kapitalu do provedbe predviđene transakcije. Kad se transakcija provede, primjenjuje se točka 97., 98. ili 100.
- (c) Više se ne očekuje provedba predviđene transakcije i u tom se slučaju svi povezani kumulativni dobiti ili gubici od instrumenta zaštite od rizika priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti od razdoblja u kojem je zaštita bila učinkovita (vidjeti točku 95. podtočku (a)), reklasificiraju se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje. Može se i dalje očekivati provedba predviđene transakcije koja više nije vrlo vjerojatna (vidjeti točku 88. podtočku (c));
- (d) Subjekt poništi određivanje. Kod zaštite predviđene transakcije, kumulativni dobiti ili gubici od instrumenta zaštite priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti od razdoblja u kojem je zaštita bila učinkovita (vidjeti točku 95. podtočku (a)) ostaju odvojeno u vlasničkom kapitalu do provedbe predviđene transakcije ili ako se njezina provedba više ne očekuje. Kad se transakcija provede, primjenjuje se točka 97., 98. ili 100. Ako se provedba transakcija više ne očekuje, kumulativni dobitak ili gubitak koji je bio priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificira se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje.

Zaštite neto ulaganja

102. Zaštite neto ulaganja u inozemno poslovanje od rizika, uključujući zaštitu novčane stavke koja se obračunava kao dio neto ulaganja (vidjeti MRS 21), računovodstveno se iskazuju slično kao zaštite novčanih tokova:

- (a) dio dobitka ili gubitka od instrumenta zaštite koji je određen kao učinkovita zaštita (vidjeti točku 88.) priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i
- (b) neučinkoviti dio priznaje se u dobiti ili gubitku.

Dobitak ili gubitak od instrumenta zaštite koji se odnosi na učinkoviti dio zaštite priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificira se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1 (revidiran 2007.)) u skladu s točkama 48.–49. MRS-a 21 pri otuđenju ili djelomičnom otuđenju inozemnog poslovanja.

Privremena izuzeća od primjene specifičnih odredaba o računovodstvu zaštite od rizika

102.A Subjekt točke 102.D–102.N i točku 108.G primjenjuje na sve odnose zaštite od rizika na koje reforma referentnih kamatnih stopa izravno utječe. Te se točke primjenjuju samo na takve odnose zaštite od rizika. Reforma referentnih kamatnih stopa izravno utječe na neki odnos zaštite od rizika samo ako uzrokuje neizvjesnost u pogledu:

- (a) referentne kamatne stope (utvrđene ugovorno ili izvanugovorno) koja je određena kao rizik od kojeg se štiti i/ili
- (b) rokova ili iznosa novčanih tokova zaštićene stavke ili instrumenta zaštite od rizika koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi.

102.B Za potrebe primjene točaka 102.D–102.N pojam „reforma referentnih kamatnih stopa” odnosi se na reformu određene referentne kamatne stope na cijelom tržištu, uključujući zamjenu referentne kamatne stope zamjenskom referentnom stopom, kao što je ona iz preporuka sadržanih u izvješću Odbora za financijsku stabilnost „Provedba reforme najvažnijih referentnih kamatnih stopa” iz srpnja 2014 (26).

(26) Izvješće *Reforming Major Interest Rate Benchmarks* (Provedba reforme najvažnijih referentnih kamatnih stopa) dostupno je na: http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_140722.pdf.

- 102.C Izuzeća navedena u točkama 102.D–102.N odnose se samo na izuzeća od zahtjeva navedenih u tim točkama. Subjekt na odnose zaštite od rizika na koje reforma referentnih kamatnih stopa izravno utječe nastavlja primjenjivati sve druge odredbe o računovodstvu zaštite od rizika.

Zahtjev o visokoj vjerojatnosti za zaštite novčanih tokova

- 102.D Subjekt za potrebe primjene zahtjeva iz točke 88. podtočke (c) da predviđena transakcija mora biti vrlo vjerojatna pretpostavlja da se referentna kamatna stopa (utvrđene ugovorno ili izvanugovorno) na kojoj se temelje zaštićeni novčani tokovi neće promijeniti zbog reforme referentnih kamatnih stopa.

Reklasifikacija kumulativnih dobitaka ili gubitaka priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

- 102.E Subjekt za potrebe primjene zahtjeva iz točke 101. podtočke (c) i kako bi potvrdio da se provedba predviđene transakcije više ne očekuje pretpostavlja da se referentna kamatna stopa (utvrđene ugovorno ili izvanugovorno) na kojoj se temelje zaštićeni novčani tokovi neće promijeniti zbog reforme referentnih kamatnih stopa.

Provjera učinkovitosti

- 102.F Subjekt za potrebe primjene zahtjeva iz točke 88. podtočke (b) i točke AG105 podtočke (a) pretpostavlja da se referentna kamatna stopa na kojoj se temelje zaštićeni novčani tokovi i/ili rizik od kojeg se štiti (utvrđene ugovorno ili izvanugovorno) i referentna kamatna stopa na kojoj se temelje novčani tokovi instrumenta zaštite od rizika neće promijeniti zbog reforme referentnih kamatnih stopa.

- 102.G Subjekt za potrebe primjene zahtjeva iz točke 88. podtočke (e) nije dužan prekinuti odnos zaštite od rizika zato što stvarni rezultati zaštite od rizika ne ispunjavaju zahtjeve iz točke AG105 podtočke (b). Da bi se izbjegla sumnja, subjekt primjenjuje druge uvjete iz točke 88., uključujući prospektivnu procjenu iz točke 88. podtočke (b), da bi provjerio mora li prekinuti odnos zaštite od rizika.

Određivanje financijskih stavki kao zaštićenih stavki

- 102.H Osim ako primjenjuje točku 102.I, subjekt za zaštitu od dijela rizika izvanugovorno utvrđene referentne kamatne stope primjenjuje zahtjev iz točke 81. i točke AG99F – da se određeni dio može zasebno odrediti – samo na početku odnosa zaštite od rizika.

- 102.I Ako u skladu sa svojom dokumentacijom o zaštiti od rizika često mijenja (tj. prekida i ponovno počinje) odnos zaštite od rizika zbog čestih promjena instrumenta zaštite i zaštićene stavke (tj. subjekt primjenjuje dinamični postupak u kojem zaštićene stavke i instrumenti kojima se upravlja tom izloženošću ne ostaju dugo isti), subjekt primjenjuje zahtjeve iz točke 81. i točke AG99F – da se određeni dio može zasebno odrediti – samo pri početnom određivanju zaštićene stavke u tom odnosu zaštite. Zaštićena stavka provjerena pri početnom određivanju u odnosu zaštite od rizika, na početku zaštite ili naknadno, ne provjerava se ponovno u naknadnim određivanjima u istom odnosu zaštite.

Završetak primjene

- 102.J Subjekt točku 102.D prestaje prospektivno primjenjivati na zaštićenu stavku:

(a) kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rokova ili iznosa novčanih tokova zaštićene stavke koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi i

(b) kad prestane odnos zaštite od rizika čiji je zaštićena stavka dio, ovisno o tome što nastupi ranije.

- 102.K Subjekt točku 102.E prestaje prospektivno primjenjivati:
- (a) kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rokova ili iznosa budućih novčanih tokova zaštićene stavke koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi i
 - (b) kad se ukupni kumulativni dobiti ili gubici priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koji se odnose na taj prekinuti odnos zaštite reklasificiraju u dobit ili gubitak.
- 102.L Subjekt točku 102.F prestaje prospektivno primjenjivati:
- (a) na zaštićenu stavku, kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu zaštićene stavke ili rokova i iznosa novčanih tokova zaštićene stavke koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi i
 - (b) na instrument zaštite, kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rokova i iznosa novčanih tokova instrumenta zaštite koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi.
- Ako odnos zaštite čiji su zaštićena stavka i instrument zaštite dio prestane prije datuma iz točke 102.L podtočke (a) ili datuma iz točke 102.L podtočke (b), subjekt na taj odnos zaštite na datum njegova prestanka prestaje prospektivno primjenjivati točku 102.F.
- 102.M Subjekt prestaje prospektivno primjenjivati točku 102.G na odnose zaštite od rizika:
- (a) kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rizika od kojeg se štiti te rokova i iznosa novčanih tokova zaštićene stavke ili instrumenta zaštite od rizika koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi i
 - (b) kad prestane odnos zaštite od rizika na koji se izuzeće primjenjuje, ovisno o tome što nastupi ranije.
- 102.N Kad određuje skupinu stavki kao zaštićenu stavku ili kombinaciju financijskih instrumenata kao instrument zaštite, subjekt na pojedinačnu stavku ili financijski instrument prestaje prospektivno primjenjivati točke 102.D–102.G u skladu s točkom 102.J, 102.K, 102.L ili 102.M, ovisno o slučaju, kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rizika od kojeg se štiti i/ili rokova i iznosa novčanih tokova te stavke ili financijskog instrumenta koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi.
- 102.O Subjekt prestaje prospektivno primjenjivati točke 102.H i 102.I na odnose zaštite od rizika:
- (a) kad se promjene u skladu s reformom referentnih kamatnih stopa primijene na izvanugovorno utvrđeni dio rizika primjenom točke 102.P ili
 - (b) kad prestane odnos zaštite od rizika u kojem je određen izvanugovorno utvrđeni dio rizika.

Dodatna privremena izuzeća koja proizlaze iz reforme kamatnih stopa

Računovodstvo zaštite od rizika

- 102.P Ako i kad se zahtjevi iz točaka 102.D–102.I prestanu primjenjivati na odnose zaštite od rizika (vidjeti točke 102.J–102.O), subjekt je dužan izmijeniti ranije dokumentirano formalno određenje odnosa zaštite od rizika kako bi iskazao promjene u skladu s reformom kamatnih stopa, odnosno tako da promjene budu u skladu sa zahtjevima iz točaka 5.4.6.–5.4.8. MSFI-ja 9. U tom kontekstu, određivanje odnosa zaštite od rizika mijenja se samo kako bi se provela jedna ili više sljedećih promjena:

- (a) određivanje zamjenske referentne kamatne stope (utvrđene ugovorno ili izvanugovorno) kao rizika od kojeg se štiti;
 - (b) izmjena opisa zaštićene stavke, uključujući opis određenog dijela novčanih tokova ili zaštićene fer vrijednosti;
 - (c) izmjena opisa instrumenta zaštite ili
 - (d) izmjena opisa subjektova načina provjere učinkovitosti zaštite od rizika.
- 102.Q Subjekt primjenjuje i zahtjev iz točke 102.P podtočke (c) ako su ispunjena sljedeća tri uvjeta:
- (a) subjekt unosi promjenu u skladu s reformom kamatnih stopa primjenom nekog drugog pristupa, a ne promjenom osnove za određivanje ugovornih novčanih tokova instrumenta zaštite (kako je opisano u točki 5.4.6. MSFI-ja 9);
 - (b) izvorni instrument zaštite od rizika nije se prestao priznavati i
 - (c) odabrani pristup ekonomski je istovrijedan promjeni osnove za određivanje novčanih tokova izvornog instrumenta zaštite (kako je opisano u točkama 5.4.7. i 5.4.8. MSFI-ja 9).
- 102.R Zahtjevi iz točaka 102.D–102.I mogu se prestati primjenjivati u različito vrijeme. Subjekt će stoga pri primjeni točke 102.P možda trebati izmijeniti formalno određenje svojeg odnosa zaštite od rizika u različitim trenucima ili nekoliko puta. Subjekt primjenjuje točke 102.V.–102.Z2., ovisno o slučaju, samo i jedino izmijeni određenje zaštite od rizika. Subjekt primjenjuje i točku 89. (za zaštitu fer vrijednosti) ili točku 96. (za zaštitu novčanih tokova) kako bi računovodstveno iskazao sve promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki ili instrumenta zaštite od rizika.
- 102.S Subjekt je dužan izmijeniti odnos zaštite od rizika kako se nalaže u točki 102.P do kraja izvještajnog razdoblja u kojem su u skladu s reformom kamatnih stopa promijenjeni rizik od kojeg se štiti, zaštićena stavka ili instrument zaštite od rizika. Da bi se izbjegla sumnja, takva izmjena formalnog određenja odnosa zaštite od rizika ne predstavlja ni prestanak odnosa zaštite od rizika niti određenje novog odnosa zaštite od rizika.
- 102.T Ako se uz promjene u skladu s reformom kamatnih stopa unose dodatne promjene financijske imovine ili financijske obveze određene u odnosu zaštite od rizika (kako je opisano u točkama 5.4.6.–5.4.8. MSFI-ja 9) ili određenja odnosa zaštite od rizika (kako se nalaže u točki 102.P), subjekt prvo primjenjuje zahtjeve iz ovog Standarda kako bi utvrdio dovode li te dodatne promjene do prestanka primjene računovodstva zaštite od rizika. Ako dodatne promjene ne dovode do prestanka primjene računovodstva zaštite od rizika, subjekt je dužan izmijeniti formalno određenje odnosa zaštite od rizika kako je utvrđeno u točki 102.P.
- 102.U Izuzeća navedena u točkama 102.V–102.Z3 odnose se samo na izuzeća od zahtjeva navedenih u tim točkama. Subjekt sve druge zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz ovog Standarda, uključujući kriterije prihvatljivosti iz točke 88., primjenjuje na odnose zaštite od rizika na koje reforma referentnih kamatnih stopa izravno utječe.

*Računovodstveno iskazivanje prihvatljivih odnosa zaštite od rizika**Utvrđivanje retroaktivne učinkovitosti*

- 102.V Subjekt za potrebe provjere retroaktivne učinkovitosti odnosa zaštite od rizika na kumulativnoj osnovi primjenom točke 88. podtočke (e), i samo u tu svrhu, može odlučiti svesti kumulativne promjene fer vrijednosti zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika na nulu kad prestane primjenjivati točku 102.G kako se nalaže u točki 102.M. Ta odluka donosi se zasebno za svaki odnos zaštite od rizika (tj. za svaki pojedinačni odnos zaštite od rizika).

Zaštite novčanih tokova

- 102.W Za potrebe primjene točke 97., kad subjekt izmijeni opis zaštićene stavke kako se nalaže u točki 102.P podtočki (b), smatra se da se kumulativni dobiti ili dobiti iz ostale sveobuhvatne dobiti temelje na zamjenskoj referentnoj stopi na osnovi koje se određuju budući zaštićeni novčani tokovi.
- 102.X U slučaju prekinuta odnosa zaštite, kad se referentna kamatna stopa na kojoj se temelje budući novčani tokovi promijeni u skladu s reformom referentnih kamatnih stopa te kako bi se za potrebe primjene točke 101. podtočke (c) odredilo očekuje li se ostvarenje budućih novčanih tokova zaštićenih od rizika, smatra se da se iznos akumuliran u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za taj odnos zaštite od rizika temelji na zamjenskoj referentnoj stopi koja će biti osnova za buduće zaštićene novčane tokove.

Skupine stavki

- 102.Y Ako točku 102.P. primjenjuje na skupinu stavki određenih kao zaštićene stavke u zaštiti fer vrijednosti ili novčanog toka, subjekt raspoređuje zaštićene stavke na podskupine na temelju referentne stope koja se štiti te za svaku podskupinu određuje referentnu stopu kao rizik od kojeg se štiti. Na primjer, u odnosu zaštite od rizika u kojem se skupinu stavki štiti od promjena referentne kamatne stope na koju utječe reforma referentnih kamatnih stopa, zaštićeni novčani tokovi ili fer vrijednost nekih stavki u skupini mogu se promijeniti upućivanjem na zamjensku referentnu stopu prije negoli se promijene ostale stavke u skupini. U tom primjeru, subjekt pri primjeni točke 102.P za tu relevantnu podskupinu zaštićenih stavki određuje zamjensku referentnu stopu kao rizik od kojeg se štiti. Subjekt za drugu podskupinu zaštićenih stavki nastavlja određivati postojeću referentnu kamatnu stopu kao rizik od kojeg se štiti do trenutka promjene zaštićenih novčanih tokova ili fer vrijednosti tih stavki upućivanjem na zamjensku referentnu stopu ili do isteka ili zamjene stavki zaštićenim stavkama u kojima se upućuje na zamjensku referentnu stopu.
- 102.Z Subjekt odvojeno provjerava ispunjava li pojedinačna skupina zahtjeve iz točaka 78. i 83. da bi bila prihvatljiva zaštićena stavka. Ako neka podskupina ne ispunjava zahtjeve iz točaka 78. i 83., subjekt prospektivno obustavlja računovodstvo zaštite od rizika za odnos zaštite od rizika u cijelosti. Subjekt primjenjuje i zahtjeve iz točke 89. ili 96. za potrebe iskazivanja neučinkovitosti odnosa zaštite od rizika u cijelosti.

Određivanje financijskih stavki kao zaštićenih stavki

- 102.Z1. Smatra se da je zamjenska referentna stopa koja je određena kao izvanugovorno utvrđeni dio rizika koji se ne može zasebno odrediti (vidjeti točke 81. i AG99F) na datum njezina određivanja ispunila taj zahtjev na taj datum samo ako subjekt razumno očekuje da će se zamjenska referentna stopa moći zasebno odrediti u roku od 24 mjeseca. Rok od 24 mjeseca primjenjuje se zasebno na svaku zamjensku referentnu stopu i počinje teći od datuma na koji subjekt prvi put odredi zamjensku referentnu stopu kao izvanugovorno utvrđeni dio rizika (tj. rok od 24 mjeseca primjenjuje se za svaku stopu pojedinačno).

- 102.Z2. Ako subjekt nakon toga opravdano očekuje da se zamjenska referentna stopa neće moći zasebno odrediti u roku od 24 mjeseca od datuma na koji ju je subjekt prvi put odredio kao izvanugovorno utvrđeni dio rizika, subjekt prestaje primjenjivati zahtjev iz točke 102.Z1. na tu zamjensku referentnu stopu te prospektivno prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika od datuma te ponovne provjere svih odnosa zaštite od rizika u kojima je zamjenska referentna stopa određena kao izvanugovorno utvrđeni dio rizika.
- 102.Z3. Subjekt zahtjeve iz točaka 102.Z1. i 102.Z2. ne primjenjuje samo na odnose zaštite od rizika iz točke 102.P nego i na nove odnose zaštite od rizika u kojima je zamjenska referentna stopa određena kao izvanugovorno utvrđeni dio rizik (vidjeti točku 81. i točku AG99F) ako se, zbog reforme referentne kamatne stope, taj dio rizika ne može zasebno odrediti na datum njezina određivanja.

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

103. Subjekt ovaj Standard (uključujući izmjene objavljene u ožujku 2004.) primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Subjekt ovaj Standard (uključujući izmjene objavljene u ožujku 2004.) ne primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela prije 1. siječnja 2005. osim ako primjenjuje i MRS 32 (objavljen u prosincu 2003.). Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 103.A [Brisano]
- 103.B [Brisano]
- 103.C MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Njime su izmijenjene i točka 95. podtočka (a) i točke 97., 98., 100., 102., 108. i AG99B. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 103.D [Brisano]
- 103.E MRS-om 27 (kako je izmijenjen 2008.) izmijenjena je točka 102. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 27 (izmijenjen 2008.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 103.F [Brisano]
- 103.G Subjekt točke AG99BA, AG99E, AG99F, AG110A i AG110B primjenjuje retrospektivno na godišnja razdoblja koja započnu 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma, u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt dokument *Prihvatljive zaštićene stavke* (izmjene MRS-a 39) primijeni na razdoblje koje je započne prije 1. srpnja 2009., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 103.H–103.J [Brisano]
- 103.K Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u travnju 2009., izmijenjene su točka 2. podtočka (g) i točke 97. i 100. Subjekt je dužan izmjene tih točaka primijeniti prospektivno na sve ugovore koji nisu istekli za godišnja razdoblja koja započnu 1. siječnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 103.L–103.P [Brisano]
- 103.Q MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su točke 9., 13., 28., 47., 88., AG46, AG52, AG64, AG76, AG76A, AG80, AG81 i AG96, dodana je točka 43.A i brisane su točke 48.–49., AG69–AG75, AG77–AG79 i AG82. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.

- 103.R Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjene su točke 2. i 80. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena dokumenta *Investicijski subjekti*. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je istodobno primijeniti sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.
- 103.S [Brisano]
- 103.T MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjene su točke 2., 9., 43., 47., 55., AG2, AG4 i AG48 i dodane su točke 2.A, 44.A, 55.A i AG8A–AG8C. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 103.U MSFI-jem 9 objavljenim u srpnju 2014. izmijenjene su točke 2., 8., 9., 71., 88.–90., 96., AG95, AG114, AG118 i naslovi iznad točke AG133 i brisane su točke 1., 4.–7., 10.–70., 103.B, 103.D, 103.F, 103.H–103.J, 103.L–103.P, 103.S, 105.–107.A, 108.E–108.F, AG1–AG93 i AG96. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 103.V [Ta je točka bila dodana za subjekte koji nisu bili počeli promjenjivati MSFI 9].
104. Ovaj se Standard primjenjuje retroaktivno, osim kako je utvrđeno u točki 108. Početno stanje zadržane dobiti za najranije prethodno razdoblje i svi drugi usporedni iznosi usklađuju se kao da se ovaj Standard oduvijek primjenjivao, osim ako je prepravljavanje informacija neizvedivo. Ako je prepravljavanje neizvedivo, subjekt je tu činjenicu dužan objaviti i navesti u kojoj su mjeri informacije prepravljene.
- 105.–107.A [Brisano]
108. Subjekt ne usklađuje knjigovodstvenu vrijednost nefinancijske imovine i nefinancijskih obveza da bi isključio dobitke i gubitke koji se odnose na zaštitu novčanih tokova koji su bili uključeni u knjigovodstvenu vrijednost prije početka financijske godine u kojoj se ovaj Standard primjenjuje prvi put. Na početku financijskog razdoblja u kojem se ovaj Standard primjenjuje prvi put, svi iznosi priznati izvan dobiti ili gubitka (u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili izravno u vlasničkom kapitalu) za zaštitu čvrste ugovorne obveze koja se u skladu s ovim Standardom računovodstveno iskazuje kao zaštita fer vrijednosti, reklasificiraju se kao imovina ili obveza, osim za zaštitu od valutnog rizika koja se nastavlja iskazivati kao zaštita novčanog toka.
- 108.A Subjekt zadnju rečenicu iz točke 80. i točke AG99A i AG99B primjenjuje za godišnja razdoblja koja započnu 1. siječnja 2006. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt kao zaštitu stavku odredi vanjsku predviđenu transakciju:
- (a) koja je izražena u funkcijskoj valuti subjekta koji sklapa transakciju;
 - (b) koja uzrokuje izloženost koja će utjecati na konsolidiranu dobit ili gubitak (tj. izražena je u valuti koja nije prezentacijska valuta grupe) i
 - (c) koja bi bila prihvatljiva za računovodstvo zaštite od rizika da nije izražena u funkcijskoj valuti subjekta koji sklapa transakciju,
- može primijeniti računovodstvo zaštite od rizika u konsolidiranim financijskim izvještajima u razdoblju odnosno razdobljima prije datuma primjene zadnje rečenice točke 80. i točaka AG99A i AG99B.
- 108.B Subjekt ne mora primijeniti točku AG99B na usporedne informacije koje se odnose na razdoblja prije datuma primjene zdanje rečenice točke 80. i točke AG99A.
- 108.C Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjene su točke 73. i AG8. Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u travnju 2009., izmijenjena je točka 80. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena svih izmjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

- 108.D Dokumentom *Obnavljanje financijskih izvedenica i nastavak računovodstva zaštite* (izmjene MRS-a 39), objavljenim u lipnju 2013., izmijenjene su točke 91. i 101. i dodana je točka AG113A. Subjekt te točke primjenjuje na godišnja razdoblja koja započnu 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 108.E–108.F [Brisano]
- 108.G Dokumentom *Reforma referentnih kamatnih stopa*, kojim su izmijenjeni MSFI 9, MRS 39 i MSFI 7, objavljenim u rujnu 2019., dodane su točke 102.A–102.N. Subjekt te izmjene primjenjuje za godišnja razdoblja koja počnu 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno na odnose zaštite od rizika koji su postojali na početku izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje te izmjene i one koji su nakon toga određeni te na iznos dobitka ili gubitka priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koji je postojao na početku izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje te izmjene.
- 108.H Dokumentom *Reforma referentnih kamatnih stopa – druga faza*, kojim su izmijenjeni MSFI 9, MRS 39, MSFI 7, MSFI 4 i MSFI 16, objavljenim u kolovozu 2020., dodane su točke 102.O–102.Z3 i 108.I–108.K i izmijenjena je točka 102.M. Subjekt te izmjene primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2021. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno, u skladu s MRS-om 8, osim u slučajevima iz točaka 108.I–108.K.
- 108.I Subjekt određuje novi odnos zaštite (npr. kako je opisano u točki 102.Z3.) samo prospektivno (tj. subjekt ne smije odrediti novi odnos računovodstvene zaštite od rizika u prethodnim razdobljima). Subjekt, međutim, ponovo uspostavlja prekinuti odnos zaštite samo i jedino ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- (a) subjekt je taj odnos zaštite prekinuo samo zbog promjena koje se nalažu reformom referentnih kamatnih stopa i ne taj odnos zaštite morao prekinuti da su te izmjene bile provedene u to vrijeme i
 - (b) na početku izvještajnog razdoblja u kojem subjekt primjenjuje te izmjene (datum početne primjene tih izmjena), prekinuti odnos zaštite ispunjava kriterije računovodstva zaštite od rizika (nakon što se te izmjene uzmu u obzir).
- 108.J Ako pri primjeni točke 108.I ponovo uspostavi prekinuti odnos zaštite, subjekt do datuma na koji je prvi put odredio zamjensku referentnu stopu kao izvanugovorno utvrđeni dio rizika tumači upućivanja u točkama 102.Z1. i 102.Z2. kao upućivanje na datum prve primjene tih izmjena (tj. razdoblje od 24 mjeseca za tu zamjensku referentnu stopu određenu kao izvanugovorno utvrđeni dio rizika počinje od datuma prve primjene tih izmjena).
- 108.K Subjekt nije zbog primjene tih izmjena dužan prepraviti prethodna razdoblja. Subjekt može prepraviti prethodna razdoblja samo i jedino ako je to moguće bez novijih saznanja. Ako ne prepravi prethodna razdoblja, subjekt razliku između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja koje uključuje datum prve primjene priznaje u početnoj zadržanoj dobiti (ili, ovisno o slučaju, drugoj komponenti vlasničkog kapitala) u izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene.
- POVLAČENJE DRUGIH OBJAVA
109. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*, revidiran u listopadu 2000.
110. Ovaj Standard i pripadajući Vodič za primjenu zamjenjuju Vodič za primjenu koji je objavio Odbor za izradu vodiča za primjenu uz MRS 39, koji je osnovao bivši Odbor IASC.

Dodatak A

Vodič za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

AG1–AG93 [Brisano]

ZAŠTITA OD RIZIKA (točke 71.–102.)

Instrumenti zaštite od rizika (točke 72.–77.)

Prihvatljivi instrumenti (točke 72. i 73.)

AG94 Mogući gubitak od opcije koju subjekt izda može biti znatno veći od mogućeg dobitka u vrijednosti povezane zaštićene stavke. Drugim riječima, izdana opcija nije učinkovita za smanjenje izloženosti dobiti ili gubitka zaštićene stavke. Stoga izdana opcija nije prihvatljiva kao instrument zaštite od rizika, osim ako je određena za prijeboj kupljene opcije, uključujući opciju ugrađenu u drugi financijski instrument (npr. izdana opcija kupnje koja se koristi za zaštitu obveze koja je plativa na zahtjev). S druge strane, mogući dobitci od kupljene opcije jednaki su ili veći od gubitaka pa bi mogla umanjiti izloženost dobiti ili gubitka od promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova. Stoga može biti prihvatljiva kao instrument zaštite od rizika.

AG95 Financijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku može biti određena kao instrument zaštite od valutnog rizika.

AG96 [Brisano]

AG97 Vlastiti vlasnički instrumenti subjekta nisu financijska imovina ili financijske obveze subjekta te stoga ne mogu biti određeni kao instrumenti zaštite od rizika.

Zaštićene stavke (točke 78.–84.)

Prihvatljive stavke (točke 78.–80.)

AG98 Čvrsta obveza za stjecanje poslovanja u poslovnoj kombinaciji ne može biti zaštićena stavka, osim za rizik od promjene tečajeva stranih valuta, jer se drugi rizici od kojih se štiti ne mogu zasebno odrediti i izmjeriti. Ti drugi rizici obično su opći poslovni rizici.

AG99 Ulaganje po metodi udjela ne može biti zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti jer se pri obračunu primjenom metode udjela u dobiti ili gubitku priznaje udio ulagatelja u dobiti ili gubitku pridruženog društva, a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Iz sličnih razloga ulaganje u konsolidirano društvo kćer ne može biti zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti jer se konsolidacijom u dobiti ili gubitku priznaje dobit ili gubitak društva kćeri, a ne promjene fer vrijednosti ulaganja. Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje je drugačija jer je to zaštita od valutne izloženosti, a ne zaštite fer vrijednosti od promjene vrijednosti ulaganja.

AG99A U točki 80. navodi se da u konsolidiranim financijskim izvještajima valutni rizik vrlo vjerojatne predviđene unutargrupne transakcije može biti zaštićena stavka u zaštiti novčanog toka ako je ta transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta koji zaključuje tu transakciju i ako će valutni rizik utjecati na konsolidiranu dobit ili gubitak. U tom smislu subjekt može biti matično društvo, društvo kći, pridruženo društvo, zajednički pothvat ili podružnica. Ako valutni rizik predviđene unutargrupne transakcije ne utječe na konsolidiranu dobit i gubitak, ta unutargrupna transakcija ne može biti zaštićena stavka. To je obično slučaj s plaćanjima za licencije, kamate ili upravljanje između članova iste grupe, osim ako postoji povezana vanjska transakcija. Međutim, ako valutni rizik predviđene unutargrupne transakcije utječe na konsolidiranu dobit i gubitak, unutargrupna transakcija može biti zaštićena stavka. Primjer je predviđena prodaja ili kupnja zaliha između članova iste grupe ako postoji daljnja prodaja zaliha osobi izvan grupe. Slično i predviđena unutargrupna prodaja postrojenja i opreme subjekta u grupi koji ih je proizveo za subjekta u grupi koji će ta postrojenja i opremu koristiti u vlastitom poslovanju može utjecati na konsolidiranu dobit i gubitak. Do toga može doći npr. zato što će kupac amortizirati postrojenje i opremu, a početno priznati iznos za postrojenje i opremu može se promijeniti ako je predviđena unutargrupna transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta kupca.

AG99B Ako je zaštita predviđene unutargrupne transakcije prihvatljiva za računovodstvo zaštite, svaki dobitak ili gubitak priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 95. podtočkom (a) reklasificira se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje u istom razdoblju odnosno razdobljima u kojima valutni rizik zaštićene transakcije utječe na konsolidiranu dobit ili gubitak.

AG99BA Subjekt kao zaštićenu stavku može odrediti sve promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke u odnosu zaštite od rizika. Subjekt kao zaštićenu stavku može odrediti i samo promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke iznad ili ispod određene cijene ili neke druge varijable (jednostrani rizik). Intrinzična vrijednost kupljene opcije kao instrumenta zaštite od rizika (pod pretpostavkom da ima iste glavne uvjete kao i rizik od kojeg se štiti), a ne njezina vremenska vrijednost, odražava jednostrani rizik zaštićene stavke. Na primjer, subjekt kao zaštićenu stavku može odrediti varijabilnost ishoda novčanih tokova budućih razdoblja koja proizlazi iz povećanja cijene predviđene kupnje robe. U tom slučaju se kao zaštićena stavka određuju samo gubici koji proizlaze iz povećanja cijene iznad utvrđene razine. Rizik od kojeg se štiti ne uključuje vremensku vrijednost kupljene opcije jer vremenska vrijednost nije komponenta predviđene transakcije koja utječe na dobit ili gubitak (točka 86. podtočka (b)).

Određivanje financijskih stavki kao zaštićenih stavki (točke 81. i 81.A)

AG99C [...] Subjekt kao zaštićenu stavku može odrediti sve novčane tokove cijele financijske imovine ili financijske obveze i zaštititi ih samo od jednog konkretnog rizika (npr. samo od promjena koje se mogu pripisati promjenama LIBOR-a). Na primjer, u slučaju financijske obveze čija je efektivna kamatna stopa 100 baznih bodova niža od LIBOR-a, subjekt može odrediti cijelu obvezu (tj. glavnice uvećanu za kamate prema LIBOR-u i umanjenju za 100 baznih bodova) i zaštititi promjenu fer vrijednosti ili novčanih tokova od te cijele obveze koja se može pripisati promjenama LIBOR-a. Za poboljšanje učinkovitosti zaštite subjekt može odabrati i omjer zaštite koji nije jedan naprama jedan, kako je opisano u točki AG100.

AG99D Osim toga, ako se financijski instrument s fiksnom kamatnom stopom zaštititi od rizika neko vrijeme nakon njegova izdavanja, a u međuvremenu su se kamatne stope promijenile, subjekt može kao zaštićenu stavku odrediti dio jednak referentnoj kamatnoj stopi [...]. Na primjer, subjekt izda financijsku imovinu s fiksnom kamatnom stopom u vrijednosti od 100 N.J. i efektivnom kamatnom stopom od 6 % u trenutku kad je LIBOR 4 %. Nakon nekog vremena subjekt uvodi zaštitu te imovine od rizika kad se LIBOR povećao na 8 %, a fer vrijednost imovine smanjila na 90 N.J. Da je subjekt kupio imovinu na datum njezina početnog određenja kao zaštićene stavke po njezinoj fer vrijednosti od 90 N.J., efektivni prinos bio bi iznosio 9,5 %. [...] Subjekt može odrediti dio LIBOR-a od 8 %, koji se dijelom sastoji od ugovornih kamatnih novčanih tokova, a dijelom od razlike između sadašnje fer vrijednosti (tj. 90 N.J.) i iznosa koji se plaća po dospijeću (tj. 100 N.J.).

AG99E U točki 81. subjektu se dopušta da umjesto cijele promjene fer vrijednosti ili varijabilnosti novčanih tokova financijskog instrumenta kao zaštićenu stavku odredi nešto drugo. Na primjer:

(a) svi novčani tokovi financijskog instrumenta mogu biti određeni za zaštitu od promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti koje se mogu pripisati nekim (ali ne svim) rizicima ili

(b) neki (ali ne svi) novčani tokovi financijskog instrumenta mogu biti određeni za zaštitu od promjena novčanih tokova ili fer vrijednosti koje se mogu pripisati svim ili samo nekim rizicima (npr. „dio” novčanih tokova financijskog instrumenta može biti određen za zaštitu od promjena koje se mogu pripisati svim ili samo nekim rizicima).

AG99F Da bi bili prihvatljivi za primjenu računovodstva zaštite, rizici i dijelovi određeni za zaštitu moraju biti zasebno određive komponente financijskog instrumenta, a promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti cijelog financijskog instrumenta koje proizlaze iz promjena rizika i dijelova određenih za zaštitu moraju biti pouzdano mjerljive. Na primjer:

(a) kod financijskog instrumenta s fiksnom stopom koji je zaštićen od promjena fer vrijednosti koje se mogu pripisati promjenama nerizične ili referentne kamatne stope, nerizična ili referentna stopa u pravilu se smatraju i zasebno određivim komponentama financijskog instrumenta i pouzdano mjerljivima;

(b) inflacija nije zasebno određiva i pouzdano mjerljiva te ne može biti određena kao rizik ili dio financijskog instrumenta, osim ako su ispunjeni zahtjevi iz točke (c);

- (c) ugovorno utvrđeni inflacijski dio novčanih tokova iz priznate obveznice vezane uz inflaciju (pod pretpostavkom da ne postoji zahtjev za odvojenim iskazivanjem ugrađene izvedenice) zasebno je odrediv i pouzdano mjerljiv tako dugo dok inflacijski dio ne utječe na druge novčane tokove instrumenta.

Određivanje nefinancijskih stavki kao zaštićenih stavki (točka 82.)

- AG100 Promjene cijene sastavnog dijela ili komponente nefinancijske imovine ili nefinancijske obveze obično nemaju predvidiv, zasebno mjerljiv učinak na cijenu stavke koji se može usporediti s učinkom npr. promjene tržišnih kamatnih stopa na cijenu obveznice. Stoga je nefinancijska imovina ili nefinancijska obveza zaštićena stavka samo u cijelosti ili za rizik promjene tečajeva valuta. Ako se uvjeti instrumenta zaštite i zaštićene stavke razlikuju (kao npr. za zaštitu predviđene kupnje brazilske kave na temelju unaprijednog ugovora za kupnju kolumbijske kave po inače sličnim uvjetima), odnos zaštite može ipak biti prihvatljiv ako su ispunjeni svi uvjeti iz točke 88., uključujući očekivanu vrlo učinkovitu zaštitu. U tu svrhu vrijednost instrumenta zaštite od rizika može biti veća ili manja od vrijednosti zaštićene stavke ako to poboljšava učinkovitost odnosa zaštite. Na primjer, regresijskom analizom može se uspostaviti statistički odnos između zaštićene stavke (npr. transakcija s brazilskom kavom) i instrumenta zaštite (npr. transakcija s kolumbijskom kavom). Ako postoji valjan statistički odnos između dviju varijabli (tj. između jediničnih cijena brazilske i kolumbijske kave), nagibom regresijskog pravca može se odrediti omjer zaštite od rizika koji će maksimalno povećati očekivanu učinkovitost. Na primjer, ako je nagib regresijskog pravca 1,02, omjer zaštite od rizika na osnovi 0,98 količine zaštićenih stavki u odnosu na 1,00 količine instrumenta zaštite maksimalno povećava očekivanu učinkovitost. Međutim, odnos zaštite može imati za posljedicu neučinkovitost koja se priznaje u dobiti ili gubitku u trajanju odnosa zaštite od rizika.

Određivanje skupina stavki kao zaštićenih stavki (točke 83. i 84.)

- AG101 Zaštita od rizika ukupne neto pozicije (npr. bez sve imovine s fiksnom kamatom i svih obveza s fiksnom kamatom sa sličnim dospeljcem), a ne određene zaštićene stavke, nije prihvatljiva za računovodstvo zaštite od rizika. Međutim, gotovo isti učinak računovodstva zaštite na dobit ili gubitak za tu vrstu odnosa zaštite može se postići određivanjem dijela odnosnih stavki kao zaštićene stavke. Na primjer, ako banka ima 100 N.J. imovine i 90 N.J. obveza sa sličnim rizicima i uvjetima i štiti od izloženosti rizicima neto vrijednost od 10 N.J., može kao zaštićenu stavku odrediti 10 N.J. te imovine. To se određivanje može primijeniti ako su takva imovina i obveze instrumenti s fiksnom kamatom stopom pa je u tom slučaju riječ o zaštiti fer vrijednosti, a ako su to instrumenti s promjenjivom kamatom stopom, riječ je o zaštiti novčanih tokova. Slično i subjekt koji ima čvrstu obvezu kupnje u stranoj valuti u iznosu od 100 N.J. i čvrstu obvezu prodaje u stranoj valuti u iznosu od 90 N.J. može zaštititi neto iznos od 10 N.J. stjecanjem izvedenice koju će odrediti kao instrument zaštite povezan s 10 N.J. čvrste obveze kupnje u vrijednosti od 100 N.J.

Računovodstvo zaštite od rizika (točke 85.–102.)

- AG102 Primjer zaštite fer vrijednosti je zaštita od izloženosti promjenama fer vrijednosti dužničkog instrumenta s fiksnom kamatom stopom zbog promjena kamatnih stopa. Takvu zaštitu može ugovoriti izdavatelj ili imatelj instrumenta.
- AG103 Primjer zaštite novčanog toka je primjena instrumenta zamjene u svrhu promjene duga s promjenjivom kamatom stopom u dug s fiksnom kamatom stopom (tj. zaštita buduće transakcije u kojoj su budući novčani tokovi koji se štite od rizika buduća plaćanja kamata).
- AG104 Zaštita čvrste obveze (npr. zaštita promjene cijene goriva od rizika koja se odnosi na nepriznatu ugovornu obvezu elektrane da kupi gorivo po fiksnoj cijeni) je zaštita od izloženosti promjeni fer vrijednosti. Takva je zaštita stoga zaštita fer vrijednosti od rizika. Međutim, u skladu s točkom 87., zaštita čvrste obveze od valutnog rizika može se iskazati i kao zaštita novčanog toka od rizika.

Provjera učinkovitosti zaštite od rizika

- AG105 Zaštita od rizika smatra se vrlo učinkovitom samo ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:
- (a) Po uvođenju zaštite i u narednim razdobljima očekuje se visoka učinkovitost zaštite od rizika u poništavanju promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti u razdoblju za koje je zaštita namijenjena. Takvo se očekivanje može dokazati na razne načine, među ostalim usporedbom prošlih promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti s prošlim promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite od rizika ili dokazivanjem visoke statističke korelacije između fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika. Za poboljšanje učinkovitosti zaštite subjekt može odabrati i omjer zaštite koji nije jedan naprama jedan, kako je opisano u točki AG100.
 - (b) Stvarni rezultati zaštite u rasponu su od 80 do 125 %. Na primjer, ako su stvarni rezultati takvi da je gubitak od instrumenta zaštite 120 N.J., a dobitak od novčanog instrumenta 100 N.J., odnos se mjeri kao $120/100$, što je 120 %, ili kao $100/120$, što je 83 %. U tom primjeru bi subjekt zaključio da je zaštita od rizika vrlo učinkovita, uz pretpostavku da zaštita od rizika ispunjava uvjete iz podtočke (a).
- AG106 Subjekt učinkovitost provjerava barem pri sastavljanju svoje godišnjih financijskih izvještaja ili financijskih izvještaja za međurazdoblja.
- AG107 U ovom se Standardu ne utvrđuje jedna metoda za provjeru učinkovitosti zaštite od rizika. Metoda provjere učinkovitosti koju će subjekt primijeniti ovisi o njegovoj strategiji upravljanja rizicima. Na primjer, ako je njegova strategija povremeno usklađenje iznosa instrumenta zaštite koje odražava promjene zaštićene pozicije, subjekt treba dokazati da očekuje visoku učinkovitost zaštite samo za razdoblje do sljedećeg usklađenja iznosa instrumenta zaštite. U nekim slučajevima subjekt primjenjuje razne metode za razne vrste zaštita od rizika. Dokumentacija subjekta o njegovoj strategiji zaštite od rizika treba sadržavati postupke provjere učinkovitosti zaštite. U tim se postupcima navodi provjeravaju li se svi dobitci ili gubici od instrumenta zaštite ili je li isključena vremenska vrijednost instrumenta.
- AG107A [...].
- AG108 Ako su glavni uvjeti instrumenta zaštite, zaštićene imovine, obveze, čvrste obveze ili vrlo vjerojatne predviđene transakcije jednaki, vjerojatno je da će se promjene fer vrijednosti i novčanih tokova koje se mogu pripisati riziku od kojeg se štiti međusobno u cijelosti poništiti i po uvođenju zaštite i u narednim razdobljima. Na primjer, zamjena kamatne stope vjerojatno će biti učinkovita zaštita od rizika ako su zamišljeni iznos i glavnica, uvjeti, datum ponovnog vrednovanja kamatnih stopa, primici od glavnice i plaćanja glavnice te osnova za mjerenje kamatnih stopa jednaki za instrument zaštite i zaštićenu stavku. Osim toga, zaštita od rizika vrlo vjerojatne predviđene kupnje robe na temelju unaprijednog ugovora vjerojatno će biti vrlo učinkovita:
- (a) ako je unaprijedni ugovor namijenjen za kupnju iste količine iste robe u isto vrijeme i na istom mjestu kao i predviđena kupnja zaštićena od rizika;
 - (b) ako fer vrijednost unaprijednog ugovora na početku iznosi nula i
 - (c) ako je promjena diskonta ili premije za unaprijedni ugovor isključena iz provjere učinkovitosti zaštite i priznaje se u dobiti ili gubitku ili ako se promjena očekivanih novčanih tokova vrlo vjerojatne predviđene transakcije temelji na budućoj cijeni robe.
- AG109 Ponekad instrument zaštite od rizika poništava samo dio rizika od kojeg se štiti. Na primjer, zaštita od rizika nije sasvim učinkovita ako su instrument zaštite i zaštićena stavka izraženi u različitim valutama koje se različito mijenjaju. I zaštita od kamatnog rizika pomoću izvedenice nije sasvim učinkovita ako se dio promjene fer vrijednosti izvedenice može pripisati kreditnom riziku druge ugovorne strane.
- AG110 Da bi bila prihvatljiva za računovodstvo zaštite od rizika, zaštita se mora odnositi na konkretan rizik, a ne na opće poslovne rizike subjekta i u konačnici mora utjecati na njegovu dobit ili gubitak. Zaštita od rizika zastarjelosti fizičke imovine ili rizika nacionalizacije imovine nije prihvatljiva za računovodstvo zaštite od rizika; učinkovitost se ne može izmjeriti jer se ti rizici ne mogu pouzdano izmjeriti.

- AG110A U točki 74. podtočki (a) subjektu se dopušta da razdvoji intrinzičnu i vremensku vrijednost ugovora o opciji te da instrument zaštite odredi samo za promjenu intrinzične vrijednosti tog ugovora o opciji. Rezultat može biti savršeno učinkovit odnos zaštite za poništenje promjena novčanih tokova koje se mogu pripisati jednostranom riziku zaštićene predviđene transakcije ako su glavni uvjeti predviđene transakcije i instrumenta zaštite jednaki.
- AG110B Ako subjekt cijelu kupljenu opciju odredi kao instrument zaštite od jednostranog rizika koji proizlazi iz predviđene transakcije, odnos zaštite neće biti savršeno učinkovit jer premija plaćena za opciju uključuje, a određeni jednostrani rizik ne uključuje vremensku vrijednost opcije, kako je navedeno u točki AG99BA. Zato novčani tokovi koji se odnose na vremensku vrijednost plaćene premije na opciju neće poništiti određeni zaštićeni rizik.
- AG111 Učinkovitost zaštite od kamatnog rizika može se provjeriti pomoću tablice ročnosti financijske imovine i financijskih obveza iz koje je vidljiva neto izloženost kamatnom riziku za svako razdoblje, pod uvjetom da je neto izloženost povezana sa s konkretnom imovinom ili obvezom (ili konkretnom skupinom imovine ili obveza ili njihovim konkretnim dijelom), iz čega proizlazi neto izloženost, te se učinkovitost zaštite provjerava za tu imovinu ili obvezu.
- AG112 Pri provjeri učinkovitosti zaštite od rizika subjekt općenito razmatra vremensku vrijednost novca. Fiksna kamatna stopa zaštićene stavke ne mora točno odgovarati fiksnoj kamatnoj stopi zamjene određene kao zaštita fer vrijednosti od rizika. Ni promjenjiva kamatna stopa za kamatonosnu imovinu ili obvezu ne mora biti ista kao promjenjiva kamatna stopa zamjene određene kao zaštita novčanog toka od rizika. Fer vrijednost zamjene proizlazi iz njezinih neto namira. Fiksna i promjenjiva kamatna stopa zamjene mogu se promijeniti, a da ne utječu na neto namiru ako se obje promijene za isti iznos.
- AG113 Ako ne ispuni kriterije učinkovitosti zaštite od rizika, subjekt prekida računovodstvo zaštite od zadnjeg datum na koji je utvrđena učinkovitost zaštite. Međutim, ako subjekt utvrdi događaj ili promjenu okolnosti zbog kojih odnos zaštite nije ispunio kriterije učinkovitosti i dokaže da je prije tog događaja ili promjene okolnosti zaštita bila učinkovita, prekida računovodstvo zaštite od rizika od datuma nastanka tog događaja ili promjene okolnosti.
- AG113A Da bi se izbjegla sumnja, učinci zamjene izvorne druge ugovorne strane drugom ugovornom stranom za poravnanje i unosa s time povezanih izmjena kako je opisano u točki 91. podtočki (a) ii. i točki 101. podtočki (a) ii., odražavaju se u mjerenju instrumenta zaštitu, a time i u provjeri i mjerenju učinkovitosti zaštite.

Računovodstvo zaštite fer vrijednosti portfelja od kamatnog rizika

- AG114 Za zaštitu fer vrijednosti od kamatnog rizika povezanog s portfeljem financijske imovine ili financijskih obveza subjekt treba ispuniti zahtjeve iz ovog Standarda ako provodi postupke iz podtočaka od (a) do (i) i točaka AG115–AG132 u nastavku.
- (a) U svojem postupku upravljanja rizicima subjekt utvrđuje portfelj stavki koje želi zaštititi od kamatnog rizika. Portfelj može uključivati samo imovinu, samo obveze ili i imovinu i obveze. Subjekt može utvrditi dva ili više portfelja i u tom slučaju na svaki portfelj zasebno primjenjuje smjernice u nastavku;
- (b) subjekt analizira portfelj po razdobljima ponovnog vrednovanja kamatnih stopa na temelju očekivanih, a ne ugovorenih datuma ponovnog vrednovanja kamatnih stopa. Analiza po razdobljima ponovnog vrednovanja kamatnih stopa može provoditi na razne načine, među ostalim planiranjem novčanih tokova po razdobljima u kojima se očekuje njihov nastanak ili planiranjem zamišljenih iznosa glavnice na sva razdoblja do očekivanog ponovnog vrednovanja kamatnih stopa.
- (c) Na temelju te analize subjekt odlučuje koji iznos želi zaštititi od rizika. Subjekt kao stavku zaštićenu od rizika određuje iznos imovine ili obveza (ali ne neto iznos) iz utvrđenog portfelja koji je jednak iznosu koji želi zaštititi od rizika. [...].
- (d) Subjekt određuje kamatni rizik od kojeg se štiti. Taj rizik može biti dio kamatnog rizika iz svake stavke zaštićene pozicije, kao što je referentna kamatna stopa (npr. LIBOR).
- (e) Subjekt određuje jedan ili više instrumenata zaštite za svako razdoblje ponovnog vrednovanja kamatnih stopa.

- (f) Na temelju određenja iz podtočaka od (c) do (e) subjekt na početku i u narednim razdobljima provjerava može li očekivati visoku učinkovitost zaštite od rizika u razdoblju za koje je zaštita namijenjena.
- (g) Subjekt povremeno mjeri promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke (kako je određena u podtočki (c)) koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti (kako je određen u podtočki (d)), [...]. Ako provjerom na temelju svoje dokumentirane metode provjere učinkovitosti utvrdi da je zaštita bila vrlo učinkovita, subjekt promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke priznaje u dobiti ili gubitku kao dobitak ili gubitak te u jednoj od dviju stavki u izvještaju o financijskom položaju, kako je opisano u točki 89.A. Promjenu fer vrijednosti ne mora rasporediti na pojedinačnu imovinu ili obveze;
- (h) subjekt mjeri promjenu fer vrijednosti instrumenta zaštite (kako je određen u podtočki (e)) i priznaje je u dobiti ili gubitku kao dobitak ili gubitak. Fer vrijednost instrumenta zaštite priznaje se kao imovina ili obveza u izvještaju o financijskom položaju;
- (i) svaka neučinkovitost ⁽²⁷⁾ priznaje se u dobiti ili gubitku kao razlika između promjene fer vrijednosti iz podtočaka (g) i (h).
- AG115 Taj pristup je podrobnije opisan u nastavku. Primjenjuje se samo na zaštitu fer vrijednosti od kamatnog rizika povezanog s portfeljem financijske imovine ili financijskih obveza.
- AG116 Portfelj iz točke AG114 podtočke (a) može sadržavati imovinu i obveze ili samo imovinu ili samo obveze. Portfelj se koristi za određivanje iznosa imovine ili obveza koji subjekt želi zaštititi od rizika. Međutim, portfelj sam po sebi ne određuje se kao zaštićena stavka.
- AG117 Subjekt prilikom primjene točke AG114 podtočke (b) utvrđuje očekivani datum ponovnog vrednovanja kamatnih stopa za stavku kao datum njezina očekivanog dospijeca ili datum ponovnog vrednovanja kamatnih stopa prema tržišnim, ovisno o tome što nastupi ranije. Očekivani datum ponovnog vrednovanja kamatnih stopa procjenjuju se na početku zaštite i u cijelom razdoblju zaštite na temelju iskustva i drugih dostupnih informacija, uključujući informacije i očekivanja o stopama prijevremenog plaćanja, kamatnim stopama i njihovom međuodnosu. Subjekti koji nemaju vlastitog ili dostatnog iskustva koriste se iskustvom sličnih subjekata za usporedive financijske instrumente. Te se procjene redovito preispituju i ažuriraju na temelju novih iskustava. U slučaju stavke s fiksnom kamatnom stopom za koju je moguće prijevremeno plaćanje, očekivani datum ponovnog vrednovanja kamatnih stopa je datum očekivanog prijevremenog plaćanja, osim ako se kamatne stope ponovno vrednuju prema tržišnim na raniji datum. Za skupinu sličnih stavki, analiza po vremenskim razdobljima na temelju očekivanih datuma ponovnog vrednovanja kamatnih stopa može biti u obliku raspoređivanja postotka skupine, a ne pojedinačnih stavki na svako razdoblje. Subjekt za takvo raspoređivanje može primijeniti i druge metode. Na primjer, kredite koji se otplaćuju može rasporediti na razdoblja na temelju datuma očekivanog ponovnog vrednovanja kamatnih stopa i primijeniti multiplikator stope prijevremenog plaćanja. Međutim, metoda za takvo raspoređivanje mora biti usklađena s njegovim postupcima i ciljevima upravljanja rizicima.
- AG118 Primjer određenja iz točke AG114 podtočke (c): ako subjekt u određenom razdoblju ponovnog vrednovanja kamatnih stopa procijeni da ima imovinu s fiksnom kamatnom stopom u iznosu od 100 N.J. i obveze s fiksnom kamatnom stopom u iznosu od 80 N.J. i odluči zaštititi svoju ukupnu neto poziciju u iznosu od 20 N.J., kao zaštićenu stavku određuje imovinu u iznosu od 20 N.J. (dio imovine). Određenje se izražava kao „iznos u valuti” (npr. iznos u dolarima, eurima, funtama ili randima), a ne kao pojedinačna imovina. Iz toga proizlazi da sva imovina (ili obveze) iz koje je utvrđen zaštićeni iznos, tj. vrijednost imovine od 100 N.J. iz gornjeg primjera, mora biti stavke čija se fer vrijednost mijenja zbog promjena zaštićene kamatne stope [...].
- AG119 Subjekt ispunjava i ostale zahtjeve o određivanju i dokumentiranju iz točke 88. podtočke (a). Za zaštitu portfelja od kamatnog rizika u tom se određivanju i dokumentiranju točno utvrđuje politika subjekta za sve varijable na temelju kojih se utvrđuje zaštićeni iznos te način mjerenja učinkovitosti, uključujući sljedeće:
- (a) koju je imovinu i obveze potrebno uključiti u zaštitu portfelja od rizika te osnovu za njihovo uklanjanje iz portfelja;

⁽²⁷⁾ Koncept značajnosti u ovom kontekstu isti je kao u svim MSFI-jima.

- (b) kako subjekt procjenjuje datume ponovnog vrednovanja kamatnih stopa, uključujući pretpostavke o kamatnim stopama koje su osnova za procjenu stopa prijevremenog plaćanja i osnovu za promjenu tih procjena. Ista se metoda primjenjuje za početne procjene u trenutku uključivanja imovine ili obveze u zaštićeni portfelj i za svaku naknadnu reviziju tih procjena;
- (c) broj i trajanje razdoblja ponovnog vrednovanja kamatnih stopa;
- (d) učestalost provjere učinkovitosti [...];
- (e) metodu određivanja iznosa imovine ili obveza koji se određuju kao zaštićena stavka [...];
- (f) [...], hoće li subjekt provjeriti učinkovitost zaštite za svako pojedinačno razdoblje ponovnog vrednovanja kamatnih stopa, za sva razdoblja zajedno ili za kombinaciju tih dviju mogućnosti.

Politike utvrđene pri određivanju i dokumentiranju odnosa zaštite moraju usklađene s postupcima i ciljevima upravljanja rizicima subjekta. Promjene politika ne smiju biti proizvoljne. Moraju biti opravdane promjenama tržišnih uvjeta i drugih čimbenika, moraju se temeljiti i biti usklađene s postupcima i ciljevima upravljanja rizicima subjekta.

- AG120 Instrument zaštite iz točke AG114 podtočke (e) može biti jedna izvedenica ili portfelj izvedenica u kojem svaka sadržava izloženost kamatnom riziku od kojeg se štiti iz točke AG114 podtočke (d) (npr. portfelj kamatnih zamjena od kojih svaka sadržava izloženost prema LIBOR-u). Takav portfelj izvedenica može sadržavati pozicije za poništenje rizika. Međutim, ne mora sadržavati izdane ili neto izdane opcije jer se Standardom ⁽²⁸⁾ ne dopušta određivanje takvih opcija kao instrumenata zaštite (osim ako se izdana opcija odredi za prijeboj kupljene opcije). Ako se instrumentom zaštite štiti iznos određen u skladu s točkom AG114 podtočkom (c) za nekoliko razdoblja ponovnog vrednovanja kamatnih stopa, raspoređuje se na sva razdoblja u kojima pruža zaštitu. Međutim, instrument zaštite treba u cijelosti rasporediti na ta razdoblja ponovnog vrednovanja kamatnih stopa jer se Standardom ⁽²⁹⁾ ne dopušta određivanje odnosa zaštite samo za dio razdoblja u kojem instrument zaštite ostaje otvoren.
- AG121 Ako subjekt mjeri promjenu fer vrijednosti stavke koja se može prijevremeno platiti u skladu s točkom AG114 podtočkom (g), promjena kamatnih stopa dvojako utječe na fer vrijednost takve stavke: utječe na fer vrijednost ugovorenih novčanih tokova i fer vrijednost opcije prijevremenog plaćanja koja je sadržana u toj stavci. U točki 81. Standarda subjektu se dopušta da odredi dio financijske imovine ili financijske obveze s jednakom izloženosti riziku kao zaštićenu stavku, pod uvjetom da se učinkovitost zaštite može izmjeriti. [...].
- AG122 U Standardu se ne utvrđuju tehnike utvrđivanje iznosa iz točke AG114 podtočke (g), tj. promjene fer vrijednosti zaštićene stavke koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti. [...]. Nije primjereno pretpostaviti da su promjene fer vrijednosti zaštićene stavke jednake promjenama vrijednosti instrumenta zaštite.
- AG123 U točki 89.A nalaže se da se promjena vrijednosti imovine koja je zaštićena stavka u određenom razdoblju ponovnog vrednovanja kamatnih stopa iskaže u odvojenoj stavci imovine. S druge strane, promjena vrijednosti obveze koja je zaštićena stavka u određenom razdoblju ponovnog vrednovanja kamatnih stopa iskazuje se u odvojenoj stavci obveza. To su odvojene stavke iz točke AG114 podtočke (g). Ne nalaže se specifično raspoređivanje na pojedinačnu imovinu (ili obvezu).
- AG124 U točki AG114 podtočki (i) navodi se da neučinkovitost nastaje u mjeri u kojoj se promjena fer vrijednosti zaštićene stavke koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti razlikuje od promjene fer vrijednosti izvedenog instrumenta zaštite. Brojni su razlozi za takvu razliku, uključujući:
- (a) [...];
 - (b) umanjene vrijednosti ili prestanak priznavanja stavki u zaštićenom portfelju;

⁽²⁸⁾ Vidjeti točke 77. i AG94.

⁽²⁹⁾ Vidjeti točku 75.

(c) različiti datumi plaćanja za instrument zaštite i zaštićenu stavku i

(d) drugo [...].

Takva se neučinkovitost ⁽³⁰⁾ određuje i priznaje u dobiti ili gubitku.

AG125 Učinkovitost zaštite će se u pravilu poboljšati:

(a) ako subjekt stavke različitih obilježja prijevremenog plaćanja planira tako da vodi računa o različitim obrascima prijevremenog plaćanja;

(b) ako portfelj sadržava veći broj stavki. Ako portfelj sadržava tek nekoliko stavki, vjerojatna je relativno visoka neučinkovitost ako se jedna od stavki otplati prije ili kasnije od očekivanog datuma. S druge strane, ako portfelj sadržava velik broj stavki, može se točnije predvidjeti prijevremeno plaćanje;

(c) ako su razdoblja ponovnog vrednovanja kamatnih stopa kraća (npr. mjesec dana, a ne tri mjeseca). Kraća razdoblja ponovnog vrednovanja kamatnih stopa umanjuju učinak neusklađenosti datuma ponovnog vrednovanja kamatnih stopa i datuma plaćanja (u istom razdoblju ponovnog vrednovanja kamatnih stopa) zaštićene stavke i instrumenta zaštite;

(d) učestalije usklađenje iznosa instrumenta zaštite kako bi odražavao promjene zaštićene stavke (npr. zbog promjena očekivanog prijevremenog plaćanja).

AG126 Subjekt redovito provjerava učinkovitost zaštite od rizika. [...]

AG127 Subjekt pri mjerenju učinkovitosti razlikuje promjene procijenjenih datuma ponovnog vrednovanja kamatnih stopa za postojeću imovinu (ili obveze) od nastanka nove imovine (ili obveza), pri čemu samo prve mogu uzrokovati neučinkovitost. [...]. Nakon što neučinkovitost prizna kako je prethodno opisano, subjekt ponovno procjenjuje ukupnu imovinu (ili obveze) u svakom razdoblju ponovnog vrednovanja kamatnih stopa, uključujući novu imovinu (ili obveze) koja je nastala od zadnje provjere učinkovitosti i određuje novi iznos kao zaštićenu stavku i novi postotak kao zaštićeni postotak. [...]

AG128 Stavke koje su prvotno bile raspoređene u razdoblje ponovnog vrednovanja kamatnih stopa mogu se prestati priznavati zbog prijevremenog plaćanja ili otpisa zbog umanjenja vrijednosti ili prodaje. Ako se to dogodi, iznos promjene fer vrijednosti uključen u odvojenu stavku iz točke AG114 podtočke (g) koji se odnosi na stavku koja se prestaje priznavati uklanja se iz izvještaja o financijskom položaju i uključuje u dobitak ili gubitak koji nastanu prestankom priznavanja stavke. U tu svrhu treba znati u koje je razdoblje ponovnog vrednovanja kamatnih stopa bila raspoređena stavka koja se prestaje priznavati jer se na temelju toga određuje razdoblje ponovnog vrednovanja kamatnih stopa iz kojeg je treba ukloniti, a time i iznos koji treba ukloniti iz odvojene stavke iz točke AG114 podtočke (g). Stavka koja se prestane priznavati uklanja se iz razdoblja u koje je bila uvrštena ako se to razdoblje može odrediti. U protivnom se uklanja iz najranijeg razdoblja ako je prestanak priznavanja doveo do prijevremenih plaćanja u iznosu višem od očekivanog ili se sustavno i racionalno raspoređuje na sva razdoblja koja sadržavaju stavku koja se prestala priznavati ako je stavka prodana ili je njezina vrijednost umanjena.

AG129 Osim toga, svaki iznos za određeno razdoblje koji se nije prestao priznavati po isteku tog razdoblja u to se vrijeme priznaje se u dobiti ili gubitku (vidjeti točku 89.A). [...]

AG130 [...].

AG131 Ako se zaštićeni iznos za razdoblje ponovnog vrednovanja kamatnih stopa smanji bez prestanka priznavanja povezane imovine (ili obveza), iznos uključen u odvojenu stavku iz točke AG114 podtočke (g) koji se odnosi na to smanjenje amortizira se u skladu s točkom 92.

⁽³⁰⁾ Koncept značajnosti u ovom kontekstu isti je kao u svim MSFI-jima.

AG132 Subjekt može pristup iz točaka AG114–AG131 primijeniti na zaštitu portfelja koja je prethodno bila iskazana kao zaštita novčanog toka od rizika u skladu s MRS-om 39. U tom slučaju subjekt poništava prethodno određenje zaštite novčanog toka u skladu s točkom 101. podtočkom (d) i primjenjuje zahtjeve iz te točke, ponovno određuje zaštitu kao zaštitu fer vrijednosti i prospektivno primjenjuje pristup iz točaka AG114–AG131 na naredna računovodstvena razdoblja.

PRIJELAZNE ODREDBE (točke 103.–108.C)

AG133 Subjekt je predviđenu unutargrupnu transakciju odredio kao zaštićenu stavku na početku godišnjeg razdoblja koje c 1. siječnja 2005. ili nakon tog (ili za potrebe prepravljanja usporednih informacija, na početku ranijeg usporednog razdoblja) u okviru zaštite koja bi bila prihvatljiva za računovodstvo zaštite od rizika iz ovog Standarda (kako je izmijenjen zadnjom rečenicom iz točke 80.). Taj subjekt može na temelju tog određenja primijeniti računovodstvo zaštite od rizika u konsolidiranim financijskim izvještajima od početka godišnjeg razdoblja koje započne 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma (ili od početka ranijeg usporednog razdoblja). Taj subjekt primjenjuje i točke AG99A i AG99B od početka godišnjeg razdoblja koje započne 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Međutim, u skladu s točkom 108.B, ne treba primijeniti točku AG99B na usporedne informacije za ranija razdoblja.

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 40

Ulaganja u nekretnine

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda propisati računovodstveni tretman ulaganja u nekretnine i s time povezane zahtjeve za objavljivanje.

PODRUČJE PRIMJENE

2. **Ovaj se Standard primjenjuje na priznavanje, mjerenje i objavljivanje ulaganja u nekretnine.**
3. [Brisano]
4. Ovaj se Standard ne primjenjuje na:
 - (a) biološku imovinu koja se odnosi na poljoprivrednu djelatnost (vidjeti MRS 41 *Poljoprivreda* i MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*) i
 - (b) prava na iskorištavanje mineralnih rezervi, kao što su nafta, prirodni plin i slični neobnovljivi izvori.

DEFINICIJE

5. **Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Knjigovodstvena vrijednost je iznos u kojem se imovina priznaje u izvještaju o financijskom položaju.

Trošak je iznos plaćenog novca ili novčanih ekvivalenata ili fer vrijednost druge naknade dane za stjecanje imovine u vrijeme njezina stjecanja ili izgradnje ili, ovisno o slučaju, iznos koji se može pripisati toj imovini pri početnom priznavanju u skladu sa specifičnim zahtjevima iz drugih MSFI-ja, npr. MSFI-ja 2 *Plaćanje na temelju dionica*.

Fer vrijednost je cijena koja bi se postigla prodajom imovine ili platila za prijenos obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (vidjeti MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*).

Ulaganje u nekretnine je nekretnina (zemljište ili zgrada, dio zgrade ili oboje) koju drži vlasnik ili najmoprimac kao imovinu s pravom korištenja radi ostvarenja prihoda od najma ili povećanja vrijednosti kapitala, ili jednog i drugog, a ne radi:

- (a) **korištenja za proizvodnju ili isporuku robe ili usluga niti u administrativne svrhe ili**
- (b) **prodaje u redovnom poslovanju.**

Nekretnina koju koristi vlasnik je nekretnina koju drži vlasnik ili najmoprimac kao imovinu s pravom korištenja namijenjena za proizvodnju ili isporuku robe ili usluga ili u administrativne svrhe.

KLASIFIKACIJA NEKRETNINA KAO ULAGANJA U NEKRETNINE ILI KAO NEKRETNINA KOJE KORISTI VLASNIK

6. [Brisano]
7. Ulaganja u nekretnine drže se radi ostvarenja prihoda od najma ili povećanja vrijednosti kapitala ili jednog i drugog. Stoga se ulaganjima u nekretnine stvaraju novčani tokovi koji su uglavnom neovisni o drugoj imovini koju subjekt drži. Po tome se ulaganja u nekretnine razlikuju od nekretnina koje koristi vlasnik. Proizvodnjom ili isporukom robe ili usluga (ili korištenjem nekretnine u administrativne svrhe) stvaraju se novčani tokovi koji se mogu pripisati ne samo nekretnini nego i drugoj imovini koja se koristi u procesu proizvodnje ili isporuke. MRS 16 primjenjuje se na nekretnine u vlasništvu koje koristi vlasnik, a MSFI 16 *Najmovi na nekretnine koje koristi vlasnik, a najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja*.

8. Primjeri ulaganja u nekretnine:
- (a) zemljište koje se drži radi dugoročnog povećanja vrijednosti kapitala, a ne radi kratkoročne prodaje u redovnom poslovanju;
 - (b) zemljište koje se drži bez određene buduće svrhe; (Ako subjekt nije odredio da će zemljište koristiti kao nekretninu koju koristi vlasnik ili za kratkoročnu prodaju u redovnom poslovanju, zemljište se smatra nekretninom koja se drži radi povećanja vrijednosti kapitala.)
 - (c) zgrada koju subjekt drži (ili imovina s pravom korištenja povezana sa zgradom koju subjekt drži) dana u najam na temelju jednog ili više ugovora o poslovnom najmu;
 - (d) zgrada koja je prazna, ali se drži u posjedu radi davanja u najam na temelju jednog ili više ugovora o poslovnom najmu;
 - (e) nekretnine u izgradnji ili u razvoju namijenjene za buduća ulaganja u nekretnine.
9. Primjeri stavki koje nisu ulaganja u nekretnine i stoga nisu obuhvaćene područjem primjene ovog Standarda:
- (a) nekretnine namijenjene prodaji u redovnom poslovanju ili u postupku izgradnje ili razvoja radi takve prodaje (vidjeti MRS 2 *Zalihe*), npr. nekretnina stečena isključivo radi naknadnog otuđenja u bliskoj budućnosti ili za razvoj i preprodaju;
 - (b) [brisan]
 - (c) nekretnine koje koristi vlasnik (vidjeti MRS 16 i MSFI 16), uključujući (među ostalim) nekretnine koje se drže s tom budućom svrhom, nekretnine u koje se drže radi budućeg razvoja i s naknadnom svrhom nekretnine koje koristi vlasnik, nekretnine koje koriste zaposleni (neovisno o tome plaćaju li najamninu po tržišnim uvjetima) i nekretnine koje koristi vlasnik čekajući otuđenje.
 - (d) [brisan]
 - (e) nekretnine dane u financijski najam drugom subjektu.
10. Određene nekretnine uključuju dio koji se drži radi ostvarenja prihoda od najma ili povećanja vrijednosti kapitala i drugi dio koji se drži radi korištenja za proizvodnju ili isporuku robe ili usluga ili u administrativne svrhe. Ako se ti dijelovi mogu odvojeno prodati (ili odvojeno dati u financijski najam), subjekt te dijelove obračunava odvojeno. Ako se dijelovi ne mogu prodati odvojeno, nekretnina je ulaganje u nekretninu samo ako se beznačajan dio drži radi korištenja za proizvodnju ili isporuku robe ili usluga ili u administrativne svrhe.
11. U nekim slučajevima subjekt pruža dodatne usluge korisnicima nekretnina koje drži. Subjekt takve nekretnine tretira kao ulaganja u nekretnine ako su te usluge beznačajne u odnosu na ugovor u cjelini. Na primjer, vlasnik poslovne zgrade najmoprimcima koji se koriste zgradom pruža usluge sigurnosti i održavanja.
12. U drugim slučajevima usluge koje se pružaju su znatne. Na primjer, subjekt je vlasnik i upravitelj hotela, usluge koje pruža gostima znatne su u odnosu na ugovor u cjelini. Stoga je hotel kojim vlasnik upravlja nekretnina kojom se koristi vlasnik, a ne ulaganje u nekretnine.
13. Ponekad je teško odrediti jesu li dodatne usluge toliko znatne da se nekretnina ne može smatrati ulaganjem u nekretnine. Na primjer, vlasnik hotela ponekad na temelju ugovora o upravljanju neke odgovornosti prenosi na treće osobe. Uvjeti takvih ugovora mogu se bitno razlikovati. Vlasnik može, s jedne strane, biti pasivni ulagatelj. S druge strane, vlasnik drugima može jednostavno prepustiti svakodnevne funkcije, a zadržati znatnu izloženost promjenama novčanih tokova koji se ostvaruju iz poslovanja hotela.

14. Prosudbom se određuje može li se nekretnina smatrati ulaganjem u nekretnine. Subjekt utvrđuje kriterije na temelju kojih će ta prosudba biti dosljedna i u skladu s definicijom ulaganja u nekretnine i povezanim smjernicama iz točaka 7.–13. U točki 75. podtočki (c) subjektu se nalaže da te kriterije objavi ako je klasifikacija otežana.
- 14.A Prosudbom se utvrđuje i smatra li se stjecanje ulaganja u nekretnine stjecanjem imovine ili skupine imovine ili poslovnom kombinacijom obuhvaćenom područjem primjene MSFI-ja 3 *Poslovne kombinacije*. Kako bi se utvrdilo smatra li se poslovnom kombinacijom, potrebno je navesti upućivanje na MSFI 3. Objašnjenja u točkama 7.–14. ovog Standarda odnose se na to može li se nekretnina smatrati nekretninom koju koristi vlasnik ili ulaganjem u nekretnine, a ne na to smatra li se stjecanje nekretnine poslovno kombinacijom kako je definirana u MSFI-ju 3. Kako bi se utvrdilo odgovara li određena transakcija definiciji poslovne kombinacije iz MSFI-ja 3. i uključuje li ulaganja u nekretnine kako su definirana ovim Standardom nužno je zasebno primijeniti oba standarda.
15. U nekim slučajevima subjekt je vlasnik nekretnine dane u najam i koju koristi njegovo matično društvo ili drugo društvo kći. Nekretnina se u konsolidiranim financijskim izvještajima ne iskazuje kao ulaganja u nekretnine jer ta nekretnina iz perspektive grupe nekretnina koju koristi vlasnik. Međutim, iz perspektive subjekta u čijem je vlasništvu, nekretnina jest ulaganje u nekretnine ako odgovara definiciji iz točke 5. Stoga najmodavac u svojim pojedinačnim financijskim izvještajima tu nekretninu tretira kao ulaganje u nekretnine.

PRIZNAVANJE

16. Ulaganje u nekretninu u vlasništvu priznaje se kao imovina samo i jedino:

(a) ako je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi povezane s ulaganjem u nekretnine pritjecati u subjekt i

(b) ako se trošak ulaganja u nekretnine može pouzdano izmjeriti.

17. Subjekt na temelju tog načela priznavanja ocjenjuje sve svoje troškove ulaganja u nekretnine u vrijeme kad su nastali. Ti troškovi uključuju početno nastale troškove stjecanja ulaganja u nekretnine i naknadno nastale troškove povećanja nekretnine, zamjene njezina dijela ili njezina servisiranja.
18. U skladu s načelom priznavanja iz točke 16., subjekt u knjigovodstvenoj vrijednosti ulaganja u nekretnine ne priznaje troškove njihova svakodnevnog servisiranja. Ti se troškovi po njihovu nastanku priznaju u dobiti ili gubitku. Troškovi svakodnevnog servisiranja prije svega su troškovi rada i potrošnog materijala, a mogu uključivati i troškove sitnih dijelova. Svrha tih izdataka obično se opisuje kao „troškovi popravaka i održavanja” nekretnine.
19. Dijelovi ulaganja u nekretnine mogu se steći zamjenom. Na primjer, unutarnji zidovi mogu biti zamjena za izvorne zidove. Prema načelu priznavanja, subjekt u knjigovodstvenu vrijednost stavke nekretnina priznaje trošak zamjene dijela postojećeg ulaganja u nekretnine u vrijeme nastanka tog troška ako su ispunjeni kriteriji priznavanja. Knjigovodstvena vrijednost tih zamijenjenih dijelova prestaje se priznavati u skladu s odredbama o prestanku priznavanja iz ovog Standarda.
- 19.A Ulaganja u nekretnine koje najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja priznaju se u skladu s MSFI-jem 16.

MJERENJE PRI PRIZNAVANJU

- 20. Ulaganje u nekretninu u vlasništvu početno se mjeri po trošku. Transakcijski troškovi uključuju se u početno mjerenje.**
21. Trošak kupljenog ulaganja u nekretnine uključuje njegovu kupovnu cijenu i sve izravno pripisive troškove. Izravno pripisivi troškovi uključuju npr. honorare za pravne usluge, poreze na promet nekretnina i druge transakcijske troškove.

22. [Brisano]
23. Trošak ulaganja u nekretnine ne povećava se za:
- (a) troškove pokretanja poslovanja (osim ako su nužni za dovođenje nekretnine u stanje u skladu s namjerama poslovodstva);
 - (b) gubitke iz poslovanja koji su nastali prije nego što je ulaganje u nekretnine postiglo planiranu razinu potpunosti ili
 - (c) troškove neuobičajenih količina otpadnih materijala, rada ili drugih resursa nastalih tijekom građenja ili razvoja nekretnine.
24. Ako se plaćanje za ulaganja u nekretnine odgodi, njegov je trošak istovjetan cijeni u novcu. Razlika između tog iznosa i ukupnih plaćanja priznaje se kao kamatni rashod tijekom razdoblja kreditiranja.
25. [Brisano]
26. [Brisano]
27. Jedno ili više ulaganja u nekretnine može se steći razmjenom za nenovčanu imovinu ili kombinaciju novčane i nenovčane imovine. Objašnjenje u nastavku odnosi se na razmjenu jedne nenovčane imovine za drugu, ali se primjenjuje i na sve razmjene iz prethodne rečenice. Trošak takvog ulaganja u nekretnine mjeri se po fer vrijednosti, osim (a) ako transakcija nema komercijalnog sadržaja ili (b) ako se fer vrijednost primljene imovine i fer vrijednost dane imovine ne mogu pouzdano izmjeriti. Stečena imovina mjeri se na taj način čak i ako subjekt ne može odmah prestati priznavati imovinu koju je ustupio. Ako se stečena imovina ne mjeri po fer vrijednosti, njezin se trošak mjeri po knjigovodstvenoj vrijednosti ustupljene imovine.
28. Subjekt pri utvrđivanju komercijalnog sadržaja transakcije zamjene razmatra u kojoj će mjeri ta transakcija utjecati na očekivane promjene njegovih budućih novčanih tokova. Transakcija zamjene ima komercijalni sadržaj:
- (a) ako se struktura (rizik, rokovi i iznos) novčanih tokova primljene imovine razlikuje od strukture novčanih tokova ustupljene imovine ili
 - (b) ako se zbog razmjene promijeni vrijednost specifična za subjekt koja se odnosi na dio poslovanja subjekta na koji ta transakcija utječe i
 - (c) ako je razlika pod (a) ili (b) značajna u odnosu na fer vrijednost razmijenjene imovine.
- Kako bi se utvrdilo ima li transakcija zamjene komercijalni sadržaj, vrijednost specifična za subjekt, koja se odnosi na dio njegova poslovanja i na koju ta transakcija utječe, mora odražavati novčane tokove nakon oporezivanja. Rezultat tih analiza može biti jasan i bez detaljnih izračuna subjekta.
29. Fer vrijednost imovine može se pouzdano izmjeriti ako (a) promjenjivost raspona razumnih mjerenja fer vrijednosti nije značajna za tu imovinu ili (b) ako se vjerojatnost različitih procjena u tom rasponu može razumno procijeniti i iskoristiti pri mjerenju fer vrijednosti. Ako subjekt može pouzdano izmjeriti fer vrijednost primljene ili ustupljene imovine, fer vrijednost ustupljene imovine koristi se za mjerenje troška, osim ako je fer vrijednost primljene imovine očigledna.
- 29.A Ulaganja u nekretnine koje najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja početno se mjere u skladu s MSFI-jem 16.

MJERENJE NAKON PRIZNAVANJA

Računovodstvena politika

30. **Uz iznimku iz točke 32.A, subjekt je dužan kao svoju računovodstvenu politiku odabrati model fer vrijednosti iz točaka 33.–55. ili model troška iz točke 56. i primjenjivati tu politiku na sva svoja ulaganja u nekretnine.**
31. U MRS-u 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* navodi se da se računovodstvena politika dobrovoljno mijenja samo ako će ta promjena rezultirati pouzdanim i relevantnijim informacijama u financijskim izvještajima o učincima transakcija, drugih događaja ili okolnosti na financijski položaj, financijsku uspješnost ili novčane tokove subjekta. Malo je vjerojatno da će prelazak s modela fer vrijednosti na model troška rezultirati relevantnijim prezentiranjem.
32. Ovim se Standardom nalaže da svi subjekti mjere fer vrijednost ulaganja u nekretnine, za potrebe mjerenja (ako subjekt primjenjuje model fer vrijednosti) ili objavljivanja (ako primjenjuje model troška). Subjektu se preporučuje, ali mu se ne nalaže, da fer vrijednost ulaganja u nekretnine mjeri na temelju vrednovanja neovisnog procjenitelja s priznatom i relevantnom stručnom kvalifikacijom, koji iz novijeg iskustva poznaje lokaciju i kategoriju ulaganja u nekretninu koja se vrednuje.
- 32.A Subjekt može:**
- (a) **odabrati model fer vrijednosti ili model troška za sva ulaganja u nekretnine povezana s obvezama na koje se dobiva povrat izravno povezan s fer vrijednosti ili povrat od određene imovine, uključujući to ulaganje u nekretnine i**
- (b) **odabrati model fer vrijednosti ili model troška za sva ostala ulaganja u nekretnine, neovisno o modelu koji je odabrao u skladu s podtočkom (a).**
- 32.B Neki subjekti interno ili eksterno upravljaju investicijskim fondom koji ulagateljima pruža koristi određene udjelima u fondu. Slično neki subjekti izdaju ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja, za koje odnosne stavke uključuju ulaganja u nekretnine. Samo za potrebe točaka 32.A–32.B, ugovori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja. U skladu s točkom 32.A, subjekt ne smije imovinu koju drži fond (ili imovinu koja je odnosna stavka) mjeriti djelomično po trošku, a djelomično po fer vrijednosti. (Vidjeti MSFI 17 *Ugovori o osiguranju* za pojmove koji se koriste u ovoj točki, a definirani su u tom standardu.)
- 32.C Ako subjekt odabere različite modele za dvije kategorije opisane u točki 32.A., prodaja ulaganja u nekretnine između skupina imovine koje se mjere primjenom različitih modela, priznaje se po fer vrijednosti, a kumulativna promjena fer vrijednosti priznaje se u dobiti ili gubitku. Stoga se u slučaju ulaganja u nekretnine koje se proda iz skupine u kojoj se primjenjuje model fer vrijednosti u skupinu u kojoj se primjenjuje model troška, fer vrijednost imovine na datum prodaje postaje njezin pretpostavljeni trošak.

Model fer vrijednosti

33. **Nakon početnog priznavanja subjekt koji je odabrao model fer vrijednosti mjeri sva svoja ulaganja u nekretnine po fer vrijednosti, osim u slučajevima opisanim u točki 53.**
34. [Brisano]
35. **Dobitak ili gubitak koji proizlaze iz promjene fer vrijednosti ulaganja u nekretnine priznaju se u dobiti ili gubitku za razdoblje u kojem su nastali.**
- 36.–39. [Brisano]

40. Kad mjeri fer vrijednosti ulaganja u nekretnine u skladu s MSFI-jem 13 subjekt je dužan osigurati da fer vrijednost odražava, među ostalim, prihod od najamnina iz tekućih najмова i druge pretpostavke na temelju kojih bi tržišni sudionici odredili cijenu ulaganja u nekretnine prema aktualnim tržišnim uvjetima.
- 40.A Ako najmoprimac za mjerenje ulaganja u nekretnine koja se drže kao imovina s pravom korištenja primjenjuje model fer vrijednosti, dužan je po fer vrijednosti mjeriti imovinu s pravom korištenja, a ne odnosnu imovinu.
41. MSFI-jem 16 utvrđuje se osnova za početno priznavanje troška ulaganja u nekretnine koje najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja. U skladu s točkom 33., ulaganja u nekretnine koje najmoprimac drži imovinu s pravom korištenja ponovno se mjere, prema potrebi, na fer vrijednost ako se subjekt odluči za model fer vrijednosti. Ako se najam plaća po tržišnim uvjetima, fer vrijednost ulaganja u nekretnine koje najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja pri stjecanju, bez svih očekivanih plaćanja najma (uključujući plaćanja koja se odnose na priznate obveze po najmu), treba biti jednaka nuli. Stoga prelazak s mjerenja imovine s pravom korištenja po trošku u skladu s MSFI-jem 16 na mjerenje po fer vrijednosti u skladu s točkom 33. (uzimajući u obzir zahtjeve iz točke 50.) ne bi trebao biti razlog za početne dobitke ili gubitke, osim ako se fer vrijednost mjeri u različito vrijeme. Do toga može doći ako se model fer vrijednosti odabere nakon početnog priznavanja.
- 42.–47. [Brisano]
48. U iznimnim slučajevima, kad subjekt prvi put stekne ulaganje u nekretnine (ili kada postojeća nekretnina prvi put postane ulaganje u nekretninu nakon promjene njezine namjene), postoje jasni dokazi da će varijabilnost raspona razumnih mjerenja fer vrijednosti biti tako velika i da će vjerojatnost pojave različitih ishoda biti tako teško procijeniti da pojedinačno mjerenje fer vrijednosti beskorisno. To može upućivati na zaključak da se fer vrijednost nekretnine neće moći neprekidno pouzdano mjeriti (vidi točku 53.).
49. [Brisano]
50. Pri određivanju knjigovodstvene vrijednosti ulaganja u nekretnine primjenom modela fer vrijednosti subjekt ne obračunava dvostruko imovinu ili obveze koje su priznate kao zasebna imovina ili obveze. Na primjer:
- (a) oprema kao što su dizala ili uređaji za klimatizaciju često su sastavni dio zgrade i općenito su uključeni u fer vrijednost ulaganja u nekretnine, a ne priznaju se zasebno kao nekretnine, postrojenja i oprema;
 - (b) ako se ured iznajmljuje zajedno s namještajem, fer vrijednost ureda u pravilu uključuje fer vrijednost namještaja jer je prihod od najmnine povezan s namještenim uredom. Ako je namještaj uključen u fer vrijednost ulaganja u nekretnine, subjekt taj namještaj ne priznaje kao zasebnu imovinu;
 - (c) fer vrijednost ulaganja u nekretnine ne uključuje unaprijed plaćeni ili obračunati prihod od poslovnog najma jer ga subjekt priznaje kao zasebnu obvezu ili imovinu;
 - (d) fer vrijednost ulaganja u nekretnine koje najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja odražava očekivane novčane tokove (uključujući varijabilna plaćanja najma čije se dospijeće očekuje). U skladu s time, ako utvrđena vrijednost nekretnine ne uključuje sva očekivana plaćanja, ponovno se dodaju sve priznate obveze po najmu kako bi se dobila knjigovodstvena vrijednost ulaganja u nekretnine primjenom modela fer vrijednosti.
51. [Brisano]
52. U nekim slučajevima subjekt očekuje da će sadašnja vrijednost njegovih plaćanja povezanih s ulaganjima u nekretnine (osim plaćanja povezanih s priznatim obvezama) premašiti sadašnju vrijednost povezanih novčanih primitaka. Subjekt primjenjuje MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina* kako bi odredio treba li priznati obvezu te, ako treba, je treba mjeriti.

Nemogućnost pouzdanog mjerenja fer vrijednosti

53. Postoji oboriva pretpostavka da subjekt može neprekidno pouzdano mjeriti fer vrijednost ulaganja u nekretnine. Međutim, u iznimnim slučajevima, kad subjekt prvi put stekne ulaganje u nekretnine (ili kad postojeća nekretnina prvi put postane ulaganje u nekretninu nakon promjene njezine namjene), postoji jasan dokaz da se fer vrijednost ulaganja u nekretnine ne može neprekidno pouzdano mjeriti. Do toga dolazi samo i jedino ako tržište usporedivih nekretnina nije aktivno (npr. malo nedavnih transakcija, tržišne cijene nisu aktualne ili cijene transakcije upućuju na to da je prodavatelj bio prisiljen prodati) i alternativna mjerenja fer vrijednosti (npr. na temelju projekcija diskontiranog novčanog toka) nisu dostupna. Ako subjekt utvrdi da se fer vrijednost ulaganja u nekretnine u izgradnji ne može pouzdano izmjeriti, ali očekuje da će se fer vrijednost nekretnine moći pouzdano izmjeriti nakon dovršetka građenja, dužan je ulaganje u nekretninu u izgradnji mjeriti po trošku sve dok njezina fer vrijednost ne postane pouzdano mjerljiva ili dok se izgradnja ne dovrši (što god nastupi ranije). Ako subjekt utvrdi da se fer vrijednost ulaganja u nekretnine (osim ulaganja u nekretninu u izgradnji) ne može neprekidno pouzdano mjeriti, subjekt je dužan to ulaganje u nekretninu mjeriti primjenom modela troška iz MRS-a 16 za ulaganje u nekretninu u vlasništvu ili u skladu s MSFI-jem 16 za ulaganja u nekretnine koja najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja. Pretpostavlja se da je ostatak vrijednosti ulaganja u nekretninu jednak nuli. Subjekt je dužan i dalje primjenjivati MRS 16 ili MSFI 16 do otuđenja ulaganja u nekretninu.
- 53.A Kad subjekt može prvi put pouzdano izmjeriti fer vrijednost ulaganja u nekretninu u izgradnji koja je prethodno mjerena po trošku, dužan je tu nekretninu mjeriti po njezinoj fer vrijednosti. Nakon dovršetka građenja te nekretnine, pretpostavlja se da se njezina fer vrijednost može pouzdano mjeriti. Ako to nije slučaj, u skladu s točkom 53., nekretnina se obračunava primjenom modela troška u skladu s MRS-om 16 za imovinu u vlasništvu ili MSFI-jem 16 za ulaganja u nekretnine koja najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja.
- 53.B Pretpostavka da se fer vrijednost ulaganja u nekretnine u izgradnji može pouzdano mjeriti može se oboriti samo pri početnom priznavanju. Subjekt koji je ulaganje u nekretninu u izgradnji izmjerio po fer vrijednosti ne smije zaključiti da se fer vrijednost ulaganja u dovršenu nekretninu ne može pouzdano mjeriti.
54. U iznimnim slučajevima, ako je subjekt iz razloga navedenog u točki 53. prisiljen mjeriti određeno ulaganje u nekretninu po modelu troška u skladu s MRS-om 16 ili MSFI-jem 16, sva svoja ostala ulaganja u nekretnine, uključujući ulaganja u nekretnine u izgradnji, mjeri po fer vrijednosti. U tim slučajevima, iako primjenjuje model troška na jedno ulaganje u nekretninu, subjekt je preostale nekretnine i dalje dužan obračunavati primjenom modela fer vrijednosti.
55. **Ako je subjekt prethodno mjerio ulaganje u nekretnine po fer vrijednosti, nekretninu je dužan i dalje mjeriti po fer vrijednosti do njezina otuđenja (ili dok ne postane nekretnina koju koristi vlasnik ili dok subjekt ne počne razvijati nekretninu radi naknadne prodaje u redovnom poslovanju), čak i ako usporedne tržišne transakcije postanu rjeđe ili ako tržišne cijene postanu teže dostupne.**

Model troška

56. **Nakon početnog priznavanja subjekt koji odabere model troška dužan je ulaganje u nekretninu mjeriti na sljedeći način:**
- (a) u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja* ako ispunjava kriterije za klasifikaciju kao imovina namijenjena prodaji (ili je uključena u skupinu za otuđenje klasificiranu kao namijenjenu prodaji);

- (b) u skladu s MSFI-jem 16 ako je najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja i nije namijenjena prodaji u skladu s MSFI-jem 5 i
- (c) u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 16 za model troška u svim ostalim slučajevima.

PRIJENOSI

57. **Subjekt nekretninu prenosi u ili iz ulaganja u nekretnine samo i jedino u slučaju prenamjene. Prenamjena nastupa kad nekretnina odgovara ili prestane odgovarati definiciji ulaganja u nekretninu i prenamjena se može dokazati. Sama promjena namjera posloводства u vezi s namjenom nekretnine ne smatra se dokazom njezine prenamjene. Primjeri dokaza promjene uključuju sljedeće:**
- (a) vlasnik je počeo nekretninu koristiti ili je razvijati s namjerom da je koristi, što je dokaz za prijenos iz ulaganja u nekretnine u nekretninu koju koristi vlasnik;
- (b) počeo je razvoj nekretnine radi njezine prodaje, što je dokaz za prijenos iz ulaganja u nekretnine u zalihe;
- (c) vlasnik je prestao koristiti nekretninu, što je dokaz za prijenos iz nekretnine koju koristi vlasnik u ulaganja u nekretnine i
- (d) počeo je teći poslovni najam drugoj osobi, što je dokaz za prijenos iz zaliha u ulaganja u nekretnine.
- (e) [brisan]
58. Subjekt koji odluči otuđiti ulaganje u nekretninu bez njezina razvoja nastavlja nekretninu tretirati kao ulaganje u nekretnine dok je ne prestane priznavati (eliminacija iz izvještaja o financijskom položaju) i dok je ne reklasificira u zalihe. Ako subjekt počne ponovno razvijati postojeće ulaganje u nekretninu koje će ubuduće neprekidno koristiti kao ulaganje u nekretninu, nekretnina ostaje ulaganje u nekretninu i tijekom njezina daljnjeg razvoja ne reklasificira se kao nekretnina koju koristi vlasnik.
59. Točke 60.–65. primjenjuju se na priznavanje i mjerenje u slučajevima u kojima subjekt na ulaganja u nekretnine primjenjuje model fer vrijednosti. Ako subjekt primjenjuje model troška, prijenosi između ulaganja u nekretnine, nekretnina koje koristi vlasnik i zaliha ne mijenjaju knjigovodstvenu vrijednost prenesene nekretnine niti mijenjaju trošak te nekretnine za potrebe mjerenja ili objavljivanja.
60. **Kod prijenosa iz ulaganja u nekretninu iskazanog po fer vrijednosti u nekretninu koju koristi vlasnik ili u zalihe, pretpostavljeni trošak nekretnine za potrebe daljnjeg računovodstvenog iskazivanja u skladu s MRS-om 16, MSFI-jem 16 ili MRS-om 2 jednak je njezinoj fer vrijednosti na datum promjene namjene.**
61. **Ako nekretnina koju koristi vlasnik postane ulaganje u nekretninu koje će se iskazivati po fer vrijednosti, subjekt je dužan primjenjivati MRS 16 za nekretninu u vlasništvu i MSFI 16 za nekretninu koju najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja do datuma promjene njezine namjene. Subjekt sve razlike na taj datum između knjigovodstvene vrijednosti nekretnine u skladu s MRS-om 16 ili MSFI-jem 16 i njezine fer vrijednosti tretira na isti način kao i revalorizaciju u skladu s MRS-om 16.**
62. Do datuma na koji nekretnina koju koristi vlasnik postane ulaganje u nekretninu koje se iskazuje po fer vrijednosti, subjekt amortizira nekretninu (ili imovinu s pravom korištenja) i priznaje sve nastale gubitke od umanjenja njezine vrijednosti. Subjekt sve razlike na taj datum između knjigovodstvene vrijednosti nekretnine u skladu s MRS-om 16 ili MSFI-jem 16 i njezine fer vrijednosti tretira na isti način kao i revalorizaciju u skladu s MRS-om 16. Drugim riječima:

(a) svako proizašlo smanjenje knjigovodstvene vrijednosti nekretnine priznaje se u dobiti ili gubitku. Međutim, u mjeri u kojoj je iznos uključen u revalorizacijsku rezervu te nekretnine, umanjeње se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i odbija od revalorizacijske rezerve iz vlasničkog kapitala;

(b) svako proizašlo povećanje knjigovodstvene vrijednosti tretira se kako slijedi:

i. u mjeri u kojoj to povećanje poništava prijašnji gubitak od umanjenja vrijednosti te nekretnine, povećanje se priznaje u dobiti ili gubitku. Iznos priznat u dobiti ili gubitku ne premašuje iznos potreban za vraćanje knjigovodstvene vrijednosti na knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena (bez amortizacije) da gubitak od umanjenja vrijednosti nije priznat;

ii. svaki preostali dio povećanja priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i pribraja iznosu revalorizacijske rezerve iz vlasničkog kapitala. Pri naknadnom otuđenju ulaganja u nekretnine revalorizacijska rezerva iz vlasničkog kapitala može se prenijeti u zadržanu dobit. Prijenos iz revalorizacijske rezerve u zadržanu dobit ne odvija se preko dobiti ili gubitka.

63. Kod prijenosa iz zaliha u ulaganja u nekretnine koja će se iskazivati po fer vrijednosti, svaka razlika između fer vrijednosti nekretnine na taj datum i njezine prethodne knjigovodstvene vrijednosti priznaje se u dobiti ili gubitku.

64. Tretman prijenosa iz zaliha u ulaganja u nekretnine koja će se iskazivati po fer vrijednosti mora biti usklađen s tretmanom prodaje zaliha.

65. Ako subjekt dovrši izgradnju ili razvoj nekretnine u vlastitoj izvedbi koja će se iskazivati po fer vrijednosti, svaka razlika između fer vrijednosti nekretnine na taj datum i njezine prethodne knjigovodstvene vrijednosti priznaje se u dobiti ili gubitku.

OTUĐENJA

66. Ulaganje u nekretninu prestaje se priznavati (eliminira se iz izvještaja o financijskom položaju) pri otuđenju ili kad se ulaganje u nekretninu trajno povuče iz upotrebe i od njegova se otuđenja ne očekuju buduće ekonomske koristi.

67. Otuđenje ulaganja u nekretninu može se ostvariti prodajom ili financijskim najmom. Datumom otuđenja ulaganja u nekretninu koje je prodano smatra se datum na koji primatelj preuzme kontrolu nad tim ulaganjem u nekretninu u skladu sa zahtjevima iz MSFI-ja 15 o određivanju trenutka u kojem se obveza na izvršenje smatra ispunjenom. MSFI 16 primjenjuje se na otuđenje financijskim najmom te na prodaju i povratni najam.

68. Ako u skladu s načelom priznavanja iz točke 16. u knjigovodstvenoj vrijednosti imovine prizna trošak zamjene dijela ulaganja u nekretninu, subjekt prestaje priznavati knjigovodstvenu vrijednost zamijenjenog dijela. Kod ulaganja u nekretninu koje se obračunava po modelu troška, zamijenjeni dio ne smije biti dio koji je zasebno amortiziran. Ako mu nije izvedivo utvrditi knjigovodstvenu vrijednost zamijenjenog dijela, subjektu može iskoristiti trošak zamjene kao pokazatelj troška zamijenjenog dijela u vrijeme njegova stjecanja ili izgradnje. Prema modelu fer vrijednosti, fer vrijednost ulaganja u nekretninu već može odražavati činjenicu da je dio koji je potrebno zamijeniti izgubio svoju vrijednost. U drugim slučajevima može biti teško odrediti koliko bi trebalo smanjiti fer vrijednost dijela koji se zamjenjuje. Kad smanjenje fer vrijednosti zamijenjenog dijela nije izvedivo, trošak zamjene se može uključiti u knjigovodstvenu vrijednost imovine te potom ponovno utvrditi fer vrijednost, kako se nalaže za dodatke koji ne uključuju zamjenu.

69. **Dobici ili gubici od povlačenja ili otuđenja ulaganja u nekretninu utvrđuju se kao razlika između neto primitaka od otuđenja i knjigovodstvene vrijednosti imovine i priznaju se u dobiti ili gubitku (osim ako se pri prodaji ili povratnom najmu MSFI-jem 16 ne nalaže drugačije) u razdoblju povlačenja ili otuđenja.**
70. Iznos naknade koji se uključuje u dobit ili gubitak i proizlazi iz prestanka priznavanja ulaganja u nekretninu utvrđuje se u skladu sa zahtjevima o određivanju cijene transakcije iz točaka 47.–72. MSFI-ja 15. Naknadne promjene procijenjenog iznosa naknade uključene u dobit ili gubitak obračunavaju se u skladu sa zahtjevima o promjenama cijene transakcije iz MSFI-ja 15.
71. Subjekt primjenjuje MRS 37 ili druge standarde, ovisno o slučaju, na sve obveze koje zadrži nakon otuđenja ulaganja u nekretninu.
72. **Naknada od trećih osoba za ulaganje u nekretninu čija je vrijednost bila umanjena, koje je bilo izgubljeno ili ustupljeno priznaje se u dobiti ili gubitku po dospijeću plaćanja naknade.**
73. Umanjenja vrijednosti ili gubici od ulaganja u nekretninu, povezana potraživanja ili plaćanja naknada trećih osoba te naknadna kupnja ili izgradnja zamjenske imovine odvojeni su poslovni događaji i zasebno se računovodstveno iskazuju kako slijedi:
- (a) umanjena vrijednosti ulaganja u nekretninu priznaju se u skladu s MRS-om 36;
 - (b) povlačenja ili otuđenja ulaganja u nekretninu priznaju se u skladu s točkama 66.–71. ovog Standarda;
 - (c) naknade od trećih osoba za ulaganje u nekretninu čija je vrijednost bila umanjena, koje je bilo izgubljeno ili ustupljeno priznaje se u dobiti ili gubitku po dospijeću plaćanja i
 - (d) trošak nabave imovine koja je obnovljena, kupljena ili izgrađena kao zamjena utvrđuje se u skladu s točkama 20.–29. ovog Standarda.

OBJAVLJIVANJE

Model fer vrijednosti i model troška

74. Informacije u nastavku objavljuju se dodatno uz informacije iz MSFI-ja 16. U skladu s MSFI-jem 16, vlasnik ulaganja u nekretninu objavljuje u svojstvu najmodavca informacije o najmovima koje je sklopio. Najmoprimac koji ulaganje u nekretninu drži kao imovinu s pravom korištenja objavljuje u svojstvu najmoprimca informacije koje se nalažu MSFI-jem 16, a u svojstvu najmodavca informacije koje se nalažu MSFI-jem 16 za sve poslovne najmove koje je sklopio.
75. **Subjekt je dužan objaviti:**
- (a) **primjenjuje li model fer vrijednosti ili model troška;**
 - (b) [brisan]
 - (c) **ako je klasifikacija otežana (vidjeti točku 14.), kriterije na temelju kojih razlikuje ulaganja u nekretnine, nekretnine koje koristi vlasnik i nekretnine namijenjene prodaji u redovnom poslovanju.**
 - (d) [brisan]

- (e) opseg u kojem se fer vrijednost ulaganja u nekretninu (kako je izmjerena ili objavljena u financijskim izvještajima) temelji na vrednovanju neovisnog procjenitelja s priznatom i primjerenom stručnom kvalifikacijom, koji iz novijeg iskustva poznaje lokaciju i kategoriju ulaganja u nekretninu koja se vrednuje. Ako takvog vrednovanja nema, ta se činjenica objavljuje;
- (f) iznose priznate u dobiti ili gubitku za:
 - i. prihod od najma ulaganja u nekretnine;
 - ii. izravne rashode iz poslovanja (uključujući popravke i održavanje) povezane s ulaganjem u nekretninu od kojeg je ostvaren prihod od najma tijekom razdoblja;
 - iii. izravne rashode iz poslovanja (uključujući popravke i održavanje) povezane s ulaganjem u nekretninu od kojeg nije ostvaren prihod od najma tijekom razdoblja i
 - iv. kumulativnu promjenu fer vrijednosti priznatu u dobiti ili gubitku pri prodaji ulaganja u nekretninu iz skupine imovine na koje je primijenjen model troška u skupinu u kojoj je primijenjen model fer vrijednosti (vidjeti točku 32.C.);
- (g) postojanje i iznose ograničenja ostvarivosti ulaganja u nekretninu ili doznake prihoda i primitke od otuđenja;
- (h) ugovorne obveze kupnje, izgradnje ili razvoja ulaganja u nekretninu ili popravaka, održavanja ili poboljšanja.

Model fer vrijednosti

76. Uz informacije koji se objavljuju u skladu s točkom 75., subjekt koji primjenjuje model fer vrijednosti iz točaka 33.–55. objavljuje usklađenje knjigovodstvenih vrijednosti ulaganja u nekretninu na početku i na kraju razdoblja, pri čemu je dužan iskazati sljedeće:
- (a) dodatke, uz odvojeno objavljivanje dodataka koji su rezultat stjecanja i dodataka koji su rezultat naknadnih izdataka priznatih u knjigovodstvenoj vrijednosti imovine;
 - (b) dodatke koji su rezultat stjecanja u poslovnim kombinacijama;
 - (c) imovinu koja je klasificirana kao namijenjena prodaji ili je uključena u skupinu imovine za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji u skladu s MSFI-jem 5 te druga otuđenja;
 - (d) neto dobitke ili gubitke iz usklađenja fer vrijednosti;
 - (e) neto tečajne razlike koje proizlaze iz preračunavanja financijskih izvještaja u drugu prezentacijsku valutu, uključujući preračunavanje inozemnog poslovanja u prezentacijsku valutu izvještajnog subjekta;
 - (f) prijenose u zalihe i nekretnine koje koristi vlasnik i iz zaliha i nekretnina koje koristi vlasnik i
 - (g) druge promjene.
77. Ako je vrednovanje ulaganja u nekretninu znatno usklađeno za potrebe financijskih izvještaja, npr. kako bi se izbjeglo dvostruko obračunavanje imovine ili obveza koji su priznati kao zasebna imovina i obveze, kako je opisano u točki 50., subjekt objavljuje obračun vrednovanja i usklađenog vrednovanja uključenog u financijske izvještaje i pritom odvojeno iskazuje agregirani iznos svih priznatih obveza iz najma koje su dodane te sva druga znatna usklađenja.

78. U iznimnim slučajevima iz točke 53., ako subjekt mjeri ulaganje u nekretninu po modelu troška iz MRS-a 16 ili u skladu s MSFI-jem 16, pri obračunu koji se nalaže u točki 76. objavljuje iznose povezane s tim ulaganjem u nekretninu odvojeno od iznosa povezanih s drugim ulaganjima u nekretnine. Osim toga, subjekt objavljuje:

- (a) opis ulaganja u nekretnine;
- (b) objašnjenje razloga zbog kojih se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti;
- (c) ako je moguće, raspon procjena u kojem se vrlo vjerojatno nalazi fer vrijednost i
- (d) kod otuđenja ulaganja u nekretninu koje se ne iskazuje po fer vrijednosti:
 - i. činjenicu da je subjekt otuđio ulaganje u nekretninu koje se ne iskazuje po fer vrijednosti;
 - ii. knjigovodstvenu vrijednost tog ulaganja u nekretninu u vrijeme prodaje i
 - iii. iznos priznatog dobitka ili gubitka.

Model troška

79. Uz informacije koje se objavljuju u skladu s točkom 75. subjekt koji primjenjuje model troška iz točke 56. objavljuje:

- (a) primijenjene metode amortizacije;
- (b) korisni vijek trajanja ili primijenjene stope amortizacije;
- (c) bruto knjigovodstvenu vrijednost i akumuliranu amortizaciju (zajedno s akumuliranim gubicima od umanjenja) na početku i na kraju razdoblja;
- (d) usklađenje knjigovodstvene vrijednosti ulaganja u nekretninu na početku i na kraju razdoblja, pri čemu iskazuje sljedeće:
 - i. dodatke, uz odvojeno objavljivanje dodataka koji su rezultat stjecanja i onih koji su rezultat naknadnih izdataka priznatih kao imovina;
 - ii. dodatke koji su rezultat stjecanja u poslovnim kombinacijama;
 - iii. imovinu koja je klasificirana kao namijenjena prodaji ili je uključena u skupinu imovine za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji u skladu s MSFI-jem 5 te druga otuđenja;
 - iv. amortizacija;
 - v. iznos priznatih i iznos poništenih gubitaka od umanjenja vrijednosti tijekom razdoblja u skladu s MRS-om 36;
 - vi. neto tečajne razlike koje proizlaze iz preračunavanja financijskih izvještaja u drugu prezentacijsku valutu, uključujući preračunavanje inozemnog poslovanja u prezentacijsku valutu izvještajnog subjekta;
 - vii. prijenose u zalihe i nekretnine koje koristi vlasnik i iz zaliha i nekretnina koje koristi vlasnik i
 - viii. druge promjene.

(e) fer vrijednost ulaganja u nekretnine. U iznimnim slučajevima opisanima u točki 53., ako ne može pouzdano izmjeriti fer vrijednost ulaganja u nekretnine, subjekt objavljuje:

- i. opis ulaganja u nekretnine;
- ii. objašnjenje razloga zbog kojih se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti; i
- iii. ako je moguće, raspon procjena u kojem se vrlo vjerojatno nalazi fer vrijednost.

PRIJELAZNE ODREDBE

Model fer vrijednosti

80. Subjekt koji je prethodno primjenjivao MRS 40 (iz 2000.) i prvi put odluči reklasificirati i obračunavati neke ili sve prihvatljive udjele u nekretninama koje u poslovnim najmovima drži kao ulaganja u nekretnine, priznaje učinak te odluke kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti za razdoblje u kojem je ta odluka prvi put donesena. Osim toga:

(a) ako je subjekt prethodno javno objavio (u financijskim izvještajima ili na drugi način) fer vrijednost tih udjela u nekretninama u ranijim razdobljima (mjerenu na osnovi koja odgovara definiciji fer vrijednosti iz MSFI-ja 13), subjektu se preporučuje, ali mu se ne nalaže:

i. da uskladi početno stanje zadržane dobiti za prvo prezentirano razdoblje za koje je takva fer vrijednost javno objavljena i

ii. da prepravi usporedne informacije za ta razdoblja i

(b) ako subjekt nije prethodno javno objavio informacije iz podtočke (a), ne prepravlja usporedne podatke i objavljuje tu činjenicu.

81. Ovim se Standardom nalaže drugačiji tretman od onog koji se nalaže MRS-om 8. MRS-om 8 nalaže se prepravljanje usporednih informacija, osim ako takvo prepravljanje nije izvedivo.

82. Pri prvoj primjeni ovog Standarda subjekt u usklađenje početnog stanja zadržane dobiti uključuje reklasifikaciju svih iznosa u revalorizacijskoj rezervi za ulaganja u nekretnine.

Model troška

83. MRS 8 primjenjuje se na sve promjene računovodstvenih politika koje subjekt uvede pri prvoj primjeni ovog Standarda i kad odluči primjenjivati model troška. Učinak promjene računovodstvenih politika uključuje reklasifikaciju svih iznosa u revalorizacijskoj rezervi za ulaganja u nekretnine.

84. Zahtjevi iz točaka 27.–29. o početnom mjerenju ulaganja u nekretnine stečene razmjenom imovine primjenjuju se prospektivno samo na buduće transakcije.

Poslovne kombinacije

84.A Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2011.–2013.*, objavljenim u prosincu 2013., dodani su točka 14.A i naslov prije točke 6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje prospektivno na stjecanja ulaganja u nekretnine od početka prvog razdoblja za koje tu izmjenu primjenjuje. Stoga se obračun stjecanja ulaganja u nekretnine u ranijim razdobljima ne usklađuje. Međutim, subjekt može izmjenu primijeniti na pojedinačna stjecanja ulaganja u nekretnine koja su se dogodila prije prvog godišnjeg razdoblja koje je započelo na datum stupanja na snagu ili nakon tog datuma samo i jedino ako raspolaže informacijama potrebnima za primjenu te izmjene na te ranije transakcije.

MSFI 16

- 84.B** **Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI 16 i izmjene iz tog standarda koje se odnose na ovaj Standard dužan je na svoja ulaganja u nekretnine koja drži kao imovinu s pravom korištenja primijeniti prijelazne odredbe iz Dodatka C MSFI-ju 16.**

Prijenosi ulaganja u nekretnine

- 84.C Dokumentom *Prijenosi ulaganja u nekretnine* (Izmjene MRS-a 40), objavljenim u prosincu 2016., izmijenjene su točke 57.–58. Subjekt te izmjene primjenjuje na promjene korištenja koje nastanu na početku ili nakon početka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje te izmjene (datum prve primjene). Na datum prve primjene subjekt ponovno utvrđuje klasifikaciju nekretnine koju drži na taj datum i prema potrebi je reklasificira primjenjujući točke 7.–14. kako bi se iskazali uvjeti koji postoje na taj datum.
- 84.D Neovisno o zahtjevima iz točke 84.C., subjektu se dopušta retroaktivna primjena izmjena točaka 57.–58. u skladu s MRS-om 8 samo i jedino ako je to moguće bez novijih saznanja.
- 84.E Ako u skladu s točkom 84.C. reklasificira nekretninu na datum prve primjene, subjekt je dužan:
- (a) računovodstveno iskazati reklasifikaciju primjenjujući zahtjeve iz točaka 59.–64. Pri primjeni točaka 59.–64. subjekt je dužan:
- i. tumačiti sva upućivanja na datum promjene namjene kao datum prve primjene i
- ii. priznati svaki iznos koji bi u skladu s točkama 59.–64. bio priznat u dobiti ili gubitku kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti na datum prve primjene;
- (b) objaviti iznose reklasificirane u ili iz ulaganja u nekretnine u skladu s točkom 84.C. Subjekt je dužan objaviti te reklasificirane iznose kao dio usklađenja knjigovodstvene vrijednosti ulaganja u nekretnine na početku i na kraju razdoblja kako se nalaže u točkama 76. i 79.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

85. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primjenjuje na razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 85.A MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, izmijenjena je točka 62. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i izmjene.
- 85.B Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjene su točke 8., 9., 48., 53., 54. i 57., brisana je točka 22. i dodane su točke 53.A i 53.B. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Subjektu je dopuštena primjena izmjena na ulaganja u nekretnine u izgradnji od bilo kojeg datuma prije 1. siječnja 2009. uz uvjet da je fer vrijednost ulaganja u nekretnine u izgradnji bila izmjerena na te datume. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti i istodobno primijeniti izmjene točaka 5. i 81.E MRS-a 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*.

- 85.C MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su definicija fer vrijednosti iz točke 5. i točke 26., 29., 32., 40., 48., 53., 53.B, 78.–80. i 85.B i brisane su točke 36.–39., 42.–47., 49., 51. i 75. (d). Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 85.D Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2011.–2013.*, objavljenim u prosincu 2013., dodani su naslovi ispred točke 6. i nakon točke 84. i dodane su točke 14.A i 84.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 85.E MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjene su točke 3. (b), 9., 67. i 70. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 85.F MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjeno je područje primjene MRS-a 40 tako što je definirano da ulaganja u nekretnine uključuju i ulaganja u nekretnine u vlasništvu i nekretnine koje najmoprimac drži kao imovinu s pravom korištenja. MSFI-jem 16 izmijenjene su točke 5., 7., 8., 9., 16., 20., 30., 41., 50., 53., 53.A., 54., 56., 60., 61., 62., 67., 69., 74., 75., 77. i 78., dodane su točke 19.A., 29.A., 40.A. i 84.B. i njihovi naslovi i brisane su točke 3., 6., 25., 26. i 34. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 85.G Dokumentom *Prijenosi ulaganja u nekretnine (Izmjene MRS-a 40)*, objavljenim u prosincu 2016., izmijenjene su točke 57.–58. i dodane su točke 84.C–84.E. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2018. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 85.H MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjena je točka 32.B. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
- POVLAČENJE MRS-a 40 (iz 2000.)
86. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 40 *Ulaganja u nekretnine* (objavljen 2000.).

MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARD 41

Poljoprivreda

CILJ

Cilj je ovog Standarda propisati računovodstveni tretman i objavljivanja poljoprivredne djelatnosti.

PODRUČJE PRIMJENE

1. **Ovaj se Standard primjenjuje na računovodstveno iskazivanje sljedećih stavki kad se odnose na poljoprivrednu djelatnost:**

(a) **biološka imovina, osim plodonosnih biljaka;**

(b) **poljoprivredne proizvodi u trenutku žetve ili berbe i**

(c) **državne potpore obuhvaćene točkama 34.–35.**

2. Ovaj se Standard ne primjenjuje na:

(a) zemljište za poljoprivrednu djelatnost (vidjeti MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* i MRS 40 *Ulaganja u nekretnine*);

(b) plodonosne biljke u poljoprivrednoj djelatnosti (vidjeti i MRS 16). Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na proizvode od tih plodonosnih biljaka;

(c) državne potpore za plodonosne biljke (vidjeti MRS 20 *Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći*);

(d) nematerijalnu imovinu u poljoprivrednoj djelatnosti (vidjeti MRS 38 *Nematerijalna imovina*);

(e) imovinu s pravom korištenja koja proizlazi iz najma zemljišta u poljoprivrednoj djelatnosti (vidjeti MSFI 16 *Najmovi*).

3. Ovaj se Standard primjenjuje na poljoprivredne proizvode, koji su proizvodi žetve ili berbe biološke imovine subjekta samo u trenutku žetve ili berbe. Nakon toga se primjenjuje MRS 2 *Zalihe* ili drugi odgovarajući standard. Stoga se ovaj Standard ne odnosi na preradu poljoprivrednih proizvoda nakon žetve ili berbe; npr. na preradu grožđa u vino kojom se bavi vinogradar koji je uzgojio grožđe. Iako je takva prerada logičan i prirodan slijed poljoprivredne djelatnosti i događaji mogu biti slični biološkoj transformaciji, takva prerada nije uključena u definiciju poljoprivredne djelatnosti iz ovog Standarda.

4. U tablici u nastavku navedeni su primjeri biološke imovine, poljoprivrednih proizvoda i proizvoda koji su rezultat prerade nakon žetve ili berbe:

Biološka imovina	Poljoprivredni proizvodi	Proizvodi koji su rezultat prerade nakon žetve ili berbe
Ovce	Vuna	Pređa, tepih
Stabla u šumskom nasadu	Posječena stabla	Trupci, drvo
Mliječna goveda	Mlijeko	Sir
Svinje	Trupovi	Kobasice, soljena šunka

Biološka imovina	Poljoprivredni proizvodi	Proizvodi koji su rezultat prerade nakon žetve ili berbe
Biljke pamuka	Ubrani pamuk	Pređa, odjeća
Šećerna trska	Požeta šećerna trska	Šećer
Biljke duhana	Ubrano lišće	Sušeni duhan
Grmovi čaja	Ubrano lišće	Čaj
Vinova loza	Ubrano grožđe	Vino
Voćke	Ubrano voće	Prerađeno voće
Uljne palme	Ubrano voće	Palmino ulje
Kaučukovci	Prikupljeni kaučuk	Proizvodi od gume

Neke biljke, npr. grmovi čaja, trsovi vinove loze, uljne palme i kaučukovci, obično odgovaraju definiciji plodonosne biljke i obuhvaćene su područjem primjene MRS-a 16. Međutim, proizvodi plodonosnih biljaka, npr. lišće čaja, grožđe, palmino ulje i lateks, obuhvaćeni su područjem primjene MRS-a 41.

DEFINICIJE

Definicije koje se odnose na poljoprivredu**5. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:**

Poljoprivredna djelatnost je upravljanje subjekta biološkom preobrazbom i žetvom ili berbom biološke imovine za prodaju ili pretvaranje u poljoprivredni proizvod ili u dodatnu biološku imovinu.

Poljoprivredni proizvodi su požeti proizvodi biološke imovine subjekta.

Plodonosna biljka je živa biljka:

(a) koja se koristi u proizvodnji ili isporuci poljoprivrednih proizvoda;

(b) za koju se očekuje da donosi plodove dulje od jednog razdoblja i

(c) koja se vrlo vjerojatno neće prodati kao poljoprivredni proizvod, osim pri sporednoj prodaji otpadaka.

Biološka imovina je živa životinja ili biljka.

Biološka preobrazba uključuje rast, propadanje, proizvodnju i razmnožavanje, koji uzrokuju kvalitativne i kvantitativne promjene biološke imovine.

Troškovi prodaje su inkrementalni troškovi koji se mogu izravno pripisati prodaji imovine, isključujući troškove financiranja i poreze na dobit.

Skupina biološke imovine je skupina sličnih živih životinja ili biljaka.

Žetva ili berba je postupak odvajanja proizvoda od biološke imovine ili prestanak životnih procesa biološke imovine.

- 5.A Sljedeće biljke nisu plodonosne biljke:
- (a) biljke koje se uzgajaju kao poljoprivredni proizvodi za žetvu ili berbu (npr. stabla posađena za drvenu građu);
 - (b) biljke koje se uzgajaju radi proizvodnje poljoprivrednih proizvoda kad postoji vjerojatnost da će subjekt ubrati i prodati biljku kao poljoprivredni proizvod, a ne kao otpadak (npr. stabla koja se sade i zbog voća i zbog drvene građe) i
 - (c) jednogodišnji usjevi (npr. kukuruz i pšenica).
- 5.B Plodonosne biljke koje više ne donose plodove mogu se posjeći i prodati kao otpaci, npr. kao drvo za ogrjev. Takva sporedna prodaja otpadaka ne utječe na definiciju biljke kao plodonosne biljke.
- 5.C Proizvodi koji rastu na plodonosnim biljkama su biološka imovina.
6. Poljoprivredna djelatnost obuhvaća niz raznih aktivnosti, npr. uzgoj stoke, šumarstvo, uzgoj godišnjih ili višegodišnjih usjeva, podizanje voćnjaka i plantaža, uzgoj cvijeća te akvakulturu (uključujući uzgoj ribe). U toj raznolikosti postoje određene sličnosti:
- (a) *Sposobnost za promjenu*. Žive životinje i biljke imaju sposobnost biološke preobrazbe;
 - (b) *Upravljanje promjenama*. Upravljanje olakšava biološku preobrazbu poboljšanjem ili barem stabiliziranjem uvjeta potrebnih za odvijanje tog procesa (npr. razina hranjivih tvari, vlaga, temperatura, plodnost i svjetlost). Takvim se upravljanjem poljoprivredna djelatnost razlikuje od drugih djelatnosti. Na primjer, žetva ili berba iz izvora kojima se ne upravlja (kao što je ribolov u oceanima i krčenje šume) nije poljoprivredna djelatnost i
 - (c) *Mjerenje promjena*. Promjene u kvaliteti (npr. genetička svojstva, gustoća, zrelost, masnoće, sadržaj proteina i čvrstoća vlakana) ili kvantiteti (npr. potomstvo, težina, kubični metri, duljina ili promjer vlakana i broj pupoljaka) kao rezultat biološke preobrazbe ili žetve mjere se i nadziru rutinski u okviru funkcije upravljanja.
7. Biološka preobrazba ima sljedeće vrste ishoda:
- (a) imovina se mijenja i. rastom (povećanje količine ili poboljšanje kvalitete životinje ili biljke), ii. propadanjem (smanjenje količine ili pogoršanje kvalitete životinje ili biljke), ili iii. razmnožavanjem (stvaranje dodatnih živih životinja ili biljaka) ili
 - (b) proizvodnja poljoprivrednih proizvoda, kao što su kaučuk, čaj, vuna i mlijeko.

Opće definicije

8. Sljedeći se pojmovi u ovom Standardu koriste u sljedećim značenjima:

Knjigovodstvena vrijednost je iznos u kojem se imovina priznaje u izvještaju o financijskom položaju.

Fer vrijednost je cijena koja bi se postigla prodajom imovine ili platila za prijenos obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*.)

Državne potpore definirane su u MRS-u 20.

9. [Brisano]

PRIZNAVANJE I MJERENJE

10. Subjekt priznaje biološku imovinu ili poljoprivredne proizvode samo i jedino:

(a) ako subjekt kontrolira imovinu slijedom prošlih događaja;

(b) ako je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi povezane s imovinom pritjecati u subjekt i

(c) ako se fer vrijednost ili trošak imovine mogu pouzdano izmjeriti.

11. U poljoprivrednoj djelatnosti kontrola se može dokazati npr. pravnim vlasništvom stoke i žigosanjem ili drugačijim označivanjem stoke pri stjecanju, rođenju ili odvajanju od majke. Buduće koristi obično se utvrđuju mjerenjem značajnih fizičkih obilježja.

12. **Biološka imovina mjeri se pri početnom priznavanju i na kraju svakog izvještajnog razdoblja po njezinoj fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje, osim u slučaju opisanom u točki 30. ako se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti.**

13. Poljoprivredni proizvodi požeti ili ubrani od biološke imovine subjekta mjere se po njihovoj fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje u vrijeme žetve ili berbe. Izmjerena vrijednost je trošak na taj datum ako se primjenjuje MRS 2 *Zalihe* ili drugi odgovarajući standard.

14. [Brisano]

15. Mjerenje fer vrijednosti biološke imovine ili poljoprivrednih proizvoda može se olakšati njihovim svrstavanjem u skupine prema bitnim obilježjima, npr. starosti ili kvaliteti. Subjekt odabire obilježja koja odgovaraju obilježjima koja su na tržištu osnova za određivanje cijene.

16. Subjekti često sklapaju ugovore o prodaji svoje biološke imovine ili poljoprivrednih proizvoda na neki budući datum. Ugovorene cijene nisu nužno relevantne za određivanje fer vrijednosti jer fer vrijednost odražava sadašnje tržišne uvjete pod kojima bi tržišni kupci i prodavatelji zaključili transakciju. Stoga se zbog postojanja ugovora fer vrijednost biološke imovine ili poljoprivrednih proizvoda ne usklađuje. U nekim slučajevima ugovor o prodaji biološke imovine ili poljoprivrednih proizvoda može biti štetni ugovor, kako je definiran u MRS-u 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*. Na štetne ugovore primjenjuje se MRS 37.

17.–21. [Brisano]

22. Subjekt ne uključuje novčane tokove za financiranje imovine ili obnovu biološke imovine nakon žetve (npr. trošak ponovne sadnje stabala u plantažnoj šumi nakon sječe).

23. [Brisano]

24. Trošak može katkad približno odražavati fer vrijednost, osobito:

(a) ako je od nastanka početnog troška došlo do manje biološke preobrazbe (npr. sadnice posađene netom prije isteka izvještajnog razdoblja ili novostečena stoka) ili

(b) ako se ne očekuje značajan učinak biološke preobrazbe na cijenu (npr. početni rast u nasadu borova s 30-godišnjim proizvodnim ciklusom).

25. Biološka imovina često je fizički vezana uz zemljište (npr. stabla u šumskom nasadu). Ne mora nužno postojati posebno tržište za biološku imovinu vezanu uz zemljište, no može postojati aktivno tržište za kombiniranu imovinu, odnosno za biološku imovinu, neobrađeno zemljište i poboljšanja zemljišta zajedno. Subjekt može za mjerenje fer vrijednosti biološke imovine koristiti informacije o kombiniranoj imovini. Na primjer, fer vrijednost neobrađenog zemljišta i poboljšanja zemljišta može se oduzeti od fer vrijednosti kombinirane imovine kako bi se dobila fer vrijednost biološke imovine.

Dobici i gubici

26. **Dobitak ili gubitak pri početnom priznavanju biološke imovine po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje i koji proizlaze iz promjene fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje biološke imovine uključuju se u dobit ili gubitak razdoblja u kojem su nastali.**
27. Gubitak može nastati pri početnom priznavanju biološke imovine jer se troškovi prodaje oduzimaju pri određivanju fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje biološke imovine. Dobitak može nastati pri početnom priznavanju biološke imovine, npr. kad se oteli tele.
28. **Dobitak ili gubitak koji nastanu pri početnom priznavanju poljoprivrednih proizvoda po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje uključuju se u dobit ili gubitak razdoblja u kojem su nastali.**
29. Dobitak ili gubitak pri početnom priznavanju poljoprivrednih proizvoda mogu nastati kao rezultat žetve ili berbe.

Nemogućnost pouzdanog mjerenja fer vrijednosti

30. Pretpostavka je da se fer vrijednost biološke imovine može pouzdano izmjeriti. Međutim, ta je pretpostavka oboriva samo pri početnom priznavanju biološke imovine za koju nisu dostupne tržišne cijene i za koju su alternativna mjerenja fer vrijednosti očito nepouzdana. U tom se slučaju ta biološka imovina mjeri po njezinom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Ako fer vrijednost takve biološke imovine postane pouzdano mjerljiva, subjekt je mjeri po njezinoj fer vrijednosti umanjenoj za trošak prodaje. Ako dugotrajna biološka imovina ispuni kriterije klasifikacije u imovinu namijenjenu prodaji (ili bude uključena u skupinu imovine za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji) u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja*, pretpostavlja se da se fer vrijednost može pouzdano izmjeriti.
31. Pretpostavka iz točke 30. oboriva je samo pri početnom priznavanju. Subjekt koji je prethodno mjerio biološku imovinu po njezinoj fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje i dalje je mjeri po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje do njezina otuđenja.
32. U svakom slučaju, subjekt poljoprivredne proizvode mjeri u trenutku žetve ili berbe po njihovoj fer vrijednosti umanjenoj za trošak prodaje. Ovaj Standard odražava gledište da se fer vrijednost poljoprivrednih proizvoda u trenutku žetve ili berbe uvijek može pouzdano izmjeriti.
33. Pri utvrđivanju troška, akumulirane amortizacije i akumuliranih gubitaka od umanjenja vrijednosti subjekt uzima u obzir MRS 2 *Zalihe*, MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* i MRS 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*.

DRŽAVNE POTPORE

34. **Bezuvjetna državna potpora za biološku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje priznaje se u dobiti ili gubitku samo i jedino po dospijeću potpore.**
35. **Ako je državna potpora za biološku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje uvjetovana, među ostalim zahtjevom subjektu da ne obavlja određenu poljoprivrednu djelatnost, subjekt državnu potporu priznaje kao prihod samo i jedino ako su ispunjeni uvjeti potpore.**
36. Uvjeti državnih potpora variraju. Na primjer, potpora se subjektu može uvjetovati obavljanjem poljoprivredne djelatnosti na određenoj lokaciji pet godina i obvezom vraćanja ukupne potpore bude li je obavljao kraće od pet godina. U tom slučaju se državna potpora priznaje u dobiti ili gubitku tek nakon pet godina. Međutim, ako se uvjetima potpore dopušta da se dio potpore zadrži za određeno proteklo razdoblje, subjekt taj dio priznaje u dobiti ili gubitku kad to razdoblje istekne.
37. Ako se državna potpora odnosi na biološku imovinu koja se mjeri po njezinom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti (vidjeti točku 30.), primjenjuje se MRS 20.

38. Ovim se Standardom nalaže drugačiji tretman nego u MRS-u 20 ako se državna potpora odnosi na biološku imovinu koja se mjeri po njezinoj fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje ili ako je državna potpora subjektu uvjetovana neobavljanjem određene poljoprivredne djelatnosti. MRS 20 primjenjuje se samo na državne potpore za određenu biološku imovinu koja se mjeri po njezinom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti.

OBJAVLJIVANJE

39. [Brisano]

Općenito

40. **Subjekt objavljuje agregirani dobitak ili gubitak koji u tekućem razdoblju nastanu pri početnom priznavanju biološke imovine i poljoprivrednih proizvoda i koji nastanu zbog promjene fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje biološke imovine.**
41. **Subjekt objavljuje opis svake skupine biološke imovine.**
42. Informacije koje se objavljuju u skladu s točkom 41. mogu biti u tekstualnom obliku ili kvantificirane.
43. Subjektu se preporuča da objavi kvantificirani opis svake skupine biološke imovine te da pritom razlikuje potrošnu i plodonosnu biološku imovinu ili dozrelu i nedozrelu biološku imovinu, ovisno o slučaju. Na primjer, subjekt može objaviti knjigovodstvene vrijednosti potrošne biološke imovine i plodonosne biološke imovine po skupinama. Subjekt može dodatno podijeliti te knjigovodstvene vrijednosti na dozrelu i nedozrelu imovinu. Takvim se razlikovanjem dobiju informacije koje mogu biti korisne pri utvrđivanju rokova budućih novčanih tokova. Subjekt objavljuje osnovu za takvo razlikovanje.
44. Potrošna biološka imovina je imovina koja se ubire kao poljoprivredni proizvod ili prodaje kao biološka imovina. Potrošna biološka imovina je npr. stoka namijenjena za proizvodnju mesa, stoka namijenjena prodaji, riba u ribogojilištima, usjevi kao što su kukuruz i pšenica, proizvodi plodonosnih biljaka te stabla posađena za drvenu građu. Plodonosna biološka imovina je imovina koja nije potrošna. To su npr. mliječna stoka i voćke s kojih se ubire voće. Plodonosna biološka imovina nije poljoprivredni proizvod, nego se uzgaja da bi nosila plodove.
45. Biološka imovina može se klasificirati kao dozrela ili nedozrela biološka imovina. Dozrela biološka imovina je imovina koja je spremna za žetvu ili berbu (potrošna biološka imovina) ili imovina od koje se dobivaju proizvodi redovitom žetvom ili berbom (plodonosna biološka imovina).
46. **Ako ne objavi drugdje u informacijama koje objavi u financijskim izvještajima, subjekt je dužan opisati:**
- (a) vrstu svojih aktivnosti sa svakom skupinom biološke imovine i
- (b) nefinancijske mjere ili procjene fizičkih količina:
- i. od svake skupine svoje biološke imovine na kraju razdoblja i
- ii. uroda poljoprivrednih proizvoda tijekom razdoblja.
- 47.–48. [Brisano]
49. **Subjekt je dužan objaviti:**
- (a) postojanje i knjigovodstvene vrijednosti biološke imovine čije je vlasništvo ograničeno te knjigovodstvene vrijednosti biološke imovine založene kao instrument osiguranja za obveze;
- (b) iznos preuzetih obveza za razvoj ili stjecanje biološke imovine i

- (c) strategije upravljanja financijskim rizikom poljoprivredne djelatnosti.
50. **Subjekt iskazuje usklađenje promjena knjigovodstvene vrijednosti biološke imovine od početka do kraja tekućeg razdoblja. To usklađenje uključuje:**
- (a) **dobitak ili gubitak koji proizlaze iz promjena fer vrijednosti umanjene za trošak prodaje;**
 - (b) **povećanja zbog kupnji;**
 - (c) **smanjenja koja se mogu pripisati prodaji i biološkoj imovini koja je klasificirana u imovinu namijenjenu prodaji (ili uključena u skupinu imovine za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji) u skladu s MSFI-jem 5;**
 - (d) **smanjenja zbog žetve ili berbe;**
 - (e) **povećanja koja proizlaze iz poslovnih kombinacija;**
 - (f) **neto tečajne razlike koje proizlaze iz preračunavanja financijskih izvještaja u drugu prezentacijsku valutu, uključujući preračunavanje inozemnog poslovanja u prezentacijsku valutu izvještajnog subjekta i**
 - (g) **druge promjene.**
51. Fer vrijednost umanjena za troškove prodaje biološke imovine može se promijeniti zbog fizičkih promjena i promjena cijena na tržištu. Odvojeno objavljivanje fizičkih promjena i promjena cijena korisno je za ocjenu poslovanja u tekućem razdoblju i budućih izgleda, osobito ako proizvodni ciklus traje dulje od godinu dana. U tim se slučajevima subjektu preporuča da po skupinama ili na drugi način objavi iznos promjene fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje koji je uključen u dobit ili gubitak koja je nastala zbog fizičkih promjena i promjena cijena. Te su informacije obično manje korisne ako je proizvodni ciklus kraći od godinu dana (npr. uzgoj pilića ili žitarica).
52. Biološka preobrazba rezultira brojnim vrstama fizičke promjene – rast, propadanje, proizvodnju i razmnožavanje, od kojih je svaku moguće pratiti i izmjeriti. Svaka od tih fizičkih promjena izravno je povezana s budućim ekonomskim koristima. Promjena fer vrijednosti biološke imovine zbog žetve ili berbe također je fizička promjena.
53. Poljoprivredna je djelatnost često izložena klimatskim rizicima, rizicima od bolesti i drugim prirodnim rizicima. Ako zbog nekog događaja nastane značajna stavka prihoda ili rashoda, vrsta i iznos te stavke objavljuju se u skladu s MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*. Takvi događaji su npr. izbijanje zarazne bolesti, poplava, teška suša ili mraz i najezdu kukaca.
- Dodatna objavljivanja biološke imovine ako se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti**
54. **Ako biološku imovinu mjeri po njezinom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti (vidjeti točku 30.) na kraju razdoblja, subjekt je za takvu biološku imovinu dužan objaviti:**
- (a) **opis biološke imovine;**
 - (b) **objašnjenje razloga zbog kojih se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti;**
 - (c) **ako je moguće, raspon procjena u kojem se vrlo vjerojatno nalazi fer vrijednost**
 - (d) **primijenjenu metodu amortizacije;**
 - (e) **korisni vijek trajanja ili primijenjene stope amortizacije; i**

(f) bruto knjigovodstvenu vrijednost i akumuliranu amortizaciju (zajedno s akumuliranim gubicima od umanjenja vrijednosti) na početku i na kraju razdoblja.

55. Ako u tekućem razdoblju biološku imovinu mjeri po njezinom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti (vidjeti točku 30.), subjekt objavljuje svaki dobitak ili gubitak koji su priznati pri otuđenju te biološke imovine, a u usklađenju iz točke 50. odvojeno objavljuje iznose koji se odnose na tu biološku imovinu. Osim toga, to usklađenje uključuje sljedeće iznose uključene u dobit ili gubitak koji se odnose na tu biološku imovinu:

(a) gubitke od umanjenja vrijednosti;

(b) poništenja gubitaka od umanjenja vrijednosti i

(c) amortizaciju.

56. Ako u tekućem razdoblju postane moguće pouzdano izmjeriti fer vrijednost biološke imovine koja je prethodno mjerena po njezinom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti, subjekt je za tu biološku imovinu dužan objaviti:

(a) opis biološke imovine;

(b) objašnjenje razloga zbog kojih se fer vrijednost može pouzdano izmjeriti i

(c) učinak promjene.

Državne potpore

57. Subjekt je dužan objaviti sljedeće o poljoprivrednoj djelatnosti na koju se ovaj Standard primjenjuje:

(a) vrstu i opseg državnih potpora priznatih u financijskim izvještajima;

(b) neispunjene uvjete i druge nepredviđene događaje povezane s državnim potporama i

(c) znatna očekivana smanjenja razine državnih potpora.

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

58. Ovaj Standard stupa na snagu i primjenjuje se na godišnje financijske izvještaje za razdoblja koja su započela 1. siječnja 2003. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primijeni za razdoblja koja su započela prije 1. siječnja 2003., dužan je tu činjenicu objaviti.

59. Ovim se Standardom ne utvrđuju posebne prijelazne odredbe. Primjena ovog standarda u skladu je s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.

60. Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjene su točke 5., 6., 17., 20. i 21. i brisana je točka 14. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

61. MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su točke 8., 15., 16., 25. i 30. i brisane su točke 9., 17.–21., 23., 47. i 48. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.

62. Dokumentom *Poljoprivreda: plodonosne biljke* (izmjene MRS-a 16 i MRS-a 41), objavljenim u lipnju 2014., izmijenjene su točke 1.–5., 8., 24. i 44. i dodane su točke 5.A–5.C i 63. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno, u skladu s MRS-om 8.

63. U izvještajnom razdoblju u kojem se dokument *Poljoprivreda: plodonosne biljke* (izmjene MRS-a 16 i MRS-a 41) prvi put primjenjuje, subjekt ne treba objaviti kvantitativne informacije koji se nalažu u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8 za tekuće razdoblje. Međutim, subjekt je dužan za svako prethodno prezentirano razdoblje objaviti kvantitativne informacije koje se nalažu u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8.
64. MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 2. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
65. Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2018.–2020.*, objavljenim u svibnju 2020., izmijenjena je točka 22. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na mjerenja fer vrijednosti na početku ili nakon početka prvog godišnjeg izvještajnog razdoblja koje je počelo 1. siječnja 2022. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 1**Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja**

CILJ

1. Cilj je ovog MSFI-ja osigurati da *prvi financijski izvještaji subjekta u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja* i njegovi financijski izvještaji za međurazdoblja, koja su dio razdoblja na koje se ti financijski izvještaji odnose, sadržavaju kvalitetne informacije:
 - (a) koje su pregledne za korisnike i usporedive za sva prezentirana razdoblja;
 - (b) koje su primjereno ishodište za računovodstveno iskazivanje u skladu s *Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI-ji)* i
 - (c) čiji troškovi sastavljanja nisu viši od njihovih koristi.

PODRUČJE PRIMJENE

2. Subjekt ovaj MSFI primjenjuje na:
 - (a) svoje prve financijske izvještaje u skladu s MSFI-jima i
 - (b) sve financijske izvještaje za međurazdoblja, ako ih sastavlja, koje prezentira u skladu s MRS-om 34 *Financijski izvještaji za međurazdoblja* koja su dio razdoblja obuhvaćenog njegovim prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima.
3. Prvi financijski izvještaji subjekta u skladu s MSFI-jima su prvi godišnji financijski izvještaji u kojima subjekt usvaja MSFI-je izričito i bezrezervnom izjavom u tim financijskim izvještajima o usklađenosti s MSFI-jima. Financijski izvještaji u skladu s MSFI-jima su prvi takvi financijski izvještaji subjekta npr. ako je subjekt:
 - (a) prezentirao svoje zadnje financijske izvještaje:
 - i. u skladu s nacionalnim zahtjevima koji nisu u svim aspektima usklađeni s MSFI-jima;
 - ii. potpuno u skladu s MSFI-jima, osim što ti financijski izvještaji nisu sadržavali izričitu i bezrezervnu izjavu da su usklađeni s MSFI-jima;
 - iii. koji su sadržavali izričitu izjavu o usklađenosti s nekim, ali ne sa svim MSFI-jima;
 - iv. u skladu s nacionalnim zahtjevima koji nisu usklađeni s MSFI-jima, uz primjenu pojedinih MSFI-ja za iskazivanje stavki za koje nije bilo nacionalnih zahtjeva ili
 - v. u skladu s nacionalnim zahtjevima, s usklađenjem nekih iznosa na iznose koji su utvrđeni u skladu s MSFI-jima;
 - (b) sastavljao financijske izvještaje u skladu s MSFI-jima samo za vlastite potrebe, koji nisu bili dostupni vlasnicima subjekta ili drugim vanjskim korisnicima;
 - (c) sastavljao paket izvještaja u skladu s MSFI-jima za potrebe konsolidacije, ali nije potpuni skup financijskih izvještaja kako je definiran u MRS-u 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.) ili
 - (d) nije sastavljao financijske izvještaje za prethodna razdoblja.
4. Ovaj MSFI primjenjuje se kad subjekt prvi put usvoji MSFI-je. Ne primjenjuje se npr.:
 - (a) ako subjekt prestane prezentirati financijske izvještaje u skladu s nacionalnim zahtjevima, a prethodno ih je prezentirao, kao i drugi skup financijskih izvještaja koji su sadržavali izričitu i bezrezervnu izjavu o usklađenosti s MSFI-jima;

- (b) ako su financijski izvještaji koje je subjekt u prethodnoj godini prezentirao u skladu s nacionalnim zahtjevima sadržavali izričitu i bezrezervnu izjavu o usklađenosti s MSFI-jima ili
- (c) ako je subjekt u prethodnoj godini prezentirao financijske izvještaje koji su sadržavali izričitu i bezrezervnu izjavu o usklađenosti s MSFI-jima, čak i ako su revizori u svojim izvještajima dali mišljenje s rezervom o tim financijskim izvještajima.
- 4.A Neovisno o zahtjevima iz točaka 2. i 3., subjekt koji je primijenio MSFI-je u prethodnom izvještajnom razdoblju, ali čiji najnoviji financijski izvještaji nisu sadržavali izričitu i bezrezervnu izjavu o usklađenosti s MSFI-jima, mora ili primijeniti ovaj MSFI ili primijeniti MSFI-je retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, kao da nikad nije prestao primjenjivati MSFI-je.
- 4.B Ako odluči da neće primjenjivati ovaj MSFI u skladu s točkom 4.A, subjekt ipak primjenjuje zahtjeve za objavljivanje iz točaka 23.A–23.B MSFI-ja 1, uz zahtjeve za objavljivanje iz MRS-a 8.
5. Ovaj MSFI ne primjenjuje se na promjene računovodstvenih politika koje je uveo subjekt koji već primjenjuje MSFI-je. Na takve promjene primjenjuju se:
- (a) zahtjevi o promjenama računovodstvenih politika iz MRS-a 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* i
- (b) određeni prijelazni zahtjevi drugih MSFI-ja.

PRIZNAVANJE I MJERENJE

Početni izvještaj o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima

6. Subjekt *početni izvještaj o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima* sastavlja i prezentira na datum prelaska na MSFI-je. To je njegovo ishodište za računovodstveno iskazivanje u skladu s MSFI-jima.

Računovodstvene politike

7. Subjekt primjenjuje iste računovodstvene politike u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima i u svim razdobljima iskazanima u njegovim prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima. Te računovodstvene politike u skladu su sa svakim MSFI-jem koji je na snazi na kraju njegova prvog razdoblja izvještavanja u skladu s MSFI-jima, osim kako je navedeno u točkama 13.–19. i dodacima B–E.
8. Subjekt ne primjenjuje različite verzije MSFI-ja koje su ranije bile na snazi. Subjekt može primijeniti novi MSFI koji još nije obvezan ako je novim MSFI-jem dopuštena ranija primjena.

Primjer: Dosljedna primjena najnovije verzije MSFI-ja

Kontekst

Prvo razdoblje izvještavanja subjekta A u skladu s MSFI-jima završava 31. prosinca 20X5. Subjekt A odluči u izvještajima iskazati usporedne informacije za samo jednu godinu (vidjeti točku 21.). Stoga je datum njegova prelaska na MSFI-je početak radnog vremena na dan 1. siječnja 20X4. (odnosno kraj radnog vremena na dan 31. prosinca 20X3.). Subjekt A je do 31. prosinca svake godine, uključujući 31. prosinca 20X4., prezentirao svoje financijske izvještaje u skladu s *općeprihvaćenim računovodstvenim načelima (GAAP)*.

Primjena zahtjeva

Subjekt A dužan je primijeniti MSFI-je koji su na snazi za razdoblja koja završavaju 31. prosinca 20X5. pri:

- (a) sastavljanju i prezentiranju svojeg početnog izvještaja o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima na dan 1. siječnja 20X4. i

(b) sastavljanju i prezentiranju izvještaja o financijskom položaju na dan 31. prosinca 20X5. (zajedno s usporednim iznosima za 20X4.), izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaja o promjenama vlasničkog kapitala i izvještaja o novčanim tokovima za godinu do 31. prosinca 20X5. (uključujući usporedne iznose za 20X4.) i objavljivanja (uključujući usporedne informacije za 20X4.).

Ako novi MSFI još nije obvezan, ali je njegova ranija primjena dopuštena, subjekt A ga može i ne mora primijeniti u svojim prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima.

9. Prijelazne odredbe iz drugih MSFI-ja primjenjuju se na promjene računovodstvenih politika subjekta koji već primjenjuje MSFI-je; one se ne primjenjuju ako subjekt *po prvi put primjenjuje* MSFI-je, osim kako je navedeno u dodacima B–E.
10. Osim kako je opisano u točkama 13.–19. i dodacima B–E, subjekt u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima:
 - (a) priznaje svu imovinu i sve obveze čije se priznavanje nalaže MSFI-jima;
 - (b) ne priznaje stavke kao imovinu ili obveze ako MSFI-jima njihovo priznavanje nije dopušteno;
 - (c) reklasificira stavke koje su po prethodnim općeprihvaćenim računovodstvenim standardima bile priznate kao jedna vrsta imovine, obveza ili komponenti vlasničkog kapitala, ali su u skladu s MSFI-jima druga vrsta imovine, obveza ili komponenti vlasničkog kapitala i
 - (d) primjenjuje MSFI-je za mjerenje sve priznate imovine i svih priznatih obveza.
11. Računovodstvene politike koje subjekt primjenjuje u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima mogu se razlikovati od onih koje je na isti datum primjenjivao u skladu s prethodnim općeprihvaćenim računovodstvenim standardima. S time povezana usklađenja proizlaze iz događaja i transakcija prije datuma prelaska na MSFI-je. Stoga subjekt takva usklađenja priznaje izravno u zadržanoj dobiti (ili, ovisno o slučaju, u nekoj drugoj kategoriji vlasničkog kapitala) na datum prelaska na MSFI-je.
12. Ovim se MSFI-jem utvrđuju dvije kategorije iznimki od načela nužne usklađenosti početnog izvještaja o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima sa svakim MSFI-jem:
 - (a) u točkama 14.–17. i Dodatku B zabranjuje se retroaktivna primjena nekih aspekata drugih MSFI-ja;
 - (b) u dodacima C–E odobravaju se izuzeća od nekih zahtjeva iz drugih MSFI-ja.

Iznimke od retroaktivne primjene drugih MSFI-ja

13. Ovim MSFI-jem zabranjuje se retroaktivna primjena nekih aspekata drugih MSFI-ja. Te su iznimke navedene u točkama 14.–17. i Dodatku B.

Procjene

14. **Procjene subjekta u skladu s MSFI-jima na datum prelaska na MSFI-je usklađene su s procjenama na isti datum u skladu s GAAP-om (nakon usklađenja koja odražavaju moguće razlike u računovodstvenim politikama), ako ne postoje objektivni dokazi da su te procjene bile pogrešne.**
15. Subjekt može informacije o procjenama u skladu s GAAP-om dobiti nakon datuma prelaska na MSFI-je. U skladu s točkom 14., subjekt primitak takvih informacija tretira kao događaje nakon izvještajnog razdoblja za koje se ne nalaže usklađenje u skladu s MRS-u 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja*. Recimo npr. da je datum prelaska subjekta na MSFI-je 1. siječnja 20X4. i da je zbog nove informacije primljene 15. srpnja 20X4. potrebno revidirati procjene od 31. prosinca 20X3. u skladu s GAAP-om. Subjekt u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima ne iskazuje te nove informacije (osim ako procjene treba uskladiti zbog razlika u računovodstvenim politikama ili ako postoji objektivni dokaz da su procjene bile pogrešne). Umjesto toga, subjekt iskazuje učinak nove informacije u dobiti ili gubitku (ili, ovisno o slučaju, u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti) za godinu koja završava 31. prosinca 20X4.

16. Moguće je da će subjekt s danom prelaska na MSFI-je trebati izraditi nove procjene koje nisu bile obvezne u skladu s GAAP-om. Radi usklađenja s MRS-om 10, procjene u skladu s MSFI-jima odražavaju uvjete koji su postojali na dan prelaska na MSFI-je. Osobito procjene tržišnih cijena, kamatnih stopa ili tečajeva stranih valuta na datum prelaska na MSFI-je odražavaju tržišne uvjete na taj datum.
17. Točke 14.–16. primjenjuju se na početni izvještaj o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima. Primjenjuju se i na usporedno razdoblje iskazano u prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima i u to se slučaju upućivanje na datum prelaska na MSFI-je zamjenjuje upućivanjem na datum završetka usporednog razdoblja.

Izuzeća od drugih MSFI-ja

18. Subjekt može primjenjivati jedno ili više izuzeća iz dodataka C–E, ali ih ne smije analogijom primijeniti na druge stavke.
19. [Brisano]

PRESENTIRANJE I OBJAVLJIVANJE

20. Ovaj MSFI ne sadržava izuzeća od zahtjeva o prezentiranju i objavljivanju iz drugih MSFI-ja

Usporedne informacije

21. Prvi financijski izvještaji subjekta u skladu s MSFI-jima uključuju najmanje tri izvještaja o financijskom položaju, dva izvještaja o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, dva odvojena izvještaja o dobiti ili gubitku (ako su prezentirana), dva izvještaja o novčanim tokovima i dva izvještaja o promjenama vlasničkog kapitala te pripadajuće bilješke, uključujući usporedne informacije za sve prezentirane izvještaje.

Usporedne informacije koje nisu u skladu s MSFI-jima i sažeci informacija iz prethodnih razdoblja

22. Neki subjekti iskazuju sažete odabranih podataka iz razdoblja prije prvog razdoblja za koje iskazuju potpune usporedne informacije u skladu s MSFI-jima. Ovim se MSFI-jem ne nalaže da takvi sažeci budu u skladu sa zahtjevima o priznavanju i mjerenju iz MSFI-ja. Nadalje, neki subjekti iskazuju usporedne informacije u skladu s GAAP-oma i usporedne informacije koje se nalažu MRS-om 1. U svim financijskim izvještajima koji sadržavaju sažetke o prethodnim razdobljima ili usporedne informacije u skladu s GAAP-om subjekt:

(a) vidljivo naglašava da informacije u skladu s GAAP-om nisu sastavljene u skladu s MSFI-jima i

(b) objavljuje prirodu glavnih usklađenja kojima bi se postigla njihova usklađenost s MSFI-jima. Subjekt ta usklađenja ne treba kvantificirati.

Objašnjenje prelaska na MSFI-je

23. **Subjekt objašnjava kako je prelazak na MSFI-je utjecao na iskazani financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove.**

- 23.A Subjekt koji je primijenio MSFI-je u prethodnom razdoblju, kako je opisano u točki 4.A, objavljuje:

(a) razlog zbog kojeg je prestao primjenjivati MSFI-je i

(b) razlog zbog kojeg je ponovno počeo primjenjivati MSFI-je.

- 23.B Ako subjekt, u skladu s točkom 4.A, odluči da neće primijeniti MSFI 1, dužan je objasniti zašto je odlučio primjenjivati MSFI-je kao da ih nikada nije prestao primjenjivati.

Usklađenja

24. Radi usklađenja s točkom 23., prvi financijski izvještaji subjekta u skladu s MSFI-jima uključuju:
- (a) usklađenja njegova vlasničkog kapitala iskazanog u skladu s GAAP-om i njegova vlasničkog kapitala u skladu s MSFI-jima na oba sljedeća datuma:
 - i. datum prelaska na MSFI-je i
 - ii. kraj zadnjeg razdoblja prezentiranog u najnovijim godišnjim financijskim izvještajima subjekta sastavljenima u skladu s GAAP-om;
 - (b) usklađenje na njegovu ukupnu sveobuhvatnu dobit u skladu s MSFI-jima za zadnje razdoblje u najnovijim godišnjim financijskim izvještajima. Polazište za to usklađenje je ukupna sveobuhvatna dobit u skladu s GAAP-om za isto razdoblje ili, ako subjekt nije iskazao taj ukupni iznos, dobit ili gubitak u skladu s GAAP-om;
 - (c) ako je subjekt pri sastavljanju svojeg početnog izvještaja o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima prvi put priznao ili poništio neke gubitke od umanjenja vrijednosti, informacije koje bi trebao objaviti u skladu s MRS-om 36 *Umanjenje vrijednosti imovine* da je iste te gubitke od umanjenja priznao ili poništio u razdoblju koje počinje s datumom prelaska na MSFI-je.
25. Usklađenja koja se nalažu u točki 24. podtočkama (a) i (b) moraju biti dovoljno detaljna da se korisnicima omogući razumijevanje značajnih usklađenja u izvještaju o financijskom položaju i izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti. Ako je subjekt svoj izvještaj o novčanim tokovima prezentirao u skladu s GAAP-om, objašnjava i značajna usklađenja u izvještaju o novčanim tokovima.
26. Ako subjekt utvrdi pogreške u skladu s GAAP-om, u usklađenjima koja se nalažu u točki 24. podtočkama (a) i (b), razlikuje ispravak tih pogrešaka i promjene računovodstvenih politika.
27. MRS 8 ne primjenjuje se na promjene računovodstvenih politika subjekta nakon usvajanja MSFI-ja niti na promjene tih politika sve dok ne prezentira svoj prvi financijski izvještaj u skladu s MSFI-jima. Stoga se zahtjevi iz MRS-a 8 o promjenama računovodstvenih politika ne primjenjuju na prve financijske izvještaje subjekta u skladu s MSFI-jima.
- 27.A Ako u razdoblju obuhvaćenom njegovim prvim financijskim izvještajem u skladu s MSFI-jima subjekt promijeni svoju računovodstvenu politiku ili primjenu izuzeća iz ovog MSFI-ja, dužan je objasniti promjene od svojeg prvog financijskog izvještaja o međurazdoblju u skladu s MSFI-jima i svojih prvih financijskih izvještaja u skladu s MSFI-jima, u skladu s točkom 23., i ažurirati usklađenja koja se nalažu u toki 24. podtočkama (a) i (b).
28. Ako subjekt nije prezentirao financijske izvještaje za prethodna razdoblja, dužan je u svojim prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima objaviti tu činjenicu.

Određivanje financijske imovine ili financijskih obveza

29. Subjekt može odrediti prethodno priznatu financijsku imovinu kao financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom D19.A. Subjekt je dužan objaviti fer vrijednost tako određene financijske imovine na datum određivanja te njezinu klasifikaciju i knjigovodstvenu vrijednost iz prethodnih financijskih izvještaja.
- 29.A Subjekt može odrediti prethodno priznatu financijsku obvezu kao financijsku obvezu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom D19. Subjekt je dužan objaviti fer vrijednost tako određenih financijskih obveza na datum određivanja te njihovu klasifikaciju i knjigovodstvenu vrijednost iz prethodnih financijskih izvještaja.

Fer vrijednost kao pretpostavljeni trošak

30. Ako subjekt u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima koristi fer vrijednost kao *pretpostavljeni trošak* određene nekretnine, postrojenja i opreme, ulaganja u nekretnine, nematerijalne imovine ili imovine s pravom korištenja (vidjeti točke D5 i D7), subjekt je u prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima za svaku stavku početnog izvještaja o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima dužan objaviti sljedeće:

- (a) agregirani iznos tih fer vrijednosti i
- (b) agregirano usklađenje knjigovodstvenih vrijednosti iskazanih u skladu s GAAP-om.

Pretpostavljeni trošak za ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva

31. Slično je subjekt koji u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima u svojim odvojenim financijskim izvještajima koristi pretpostavljeni trošak za ulaganje u društvo kćer, zajednički pothvat i pridruženo društvo (vidjeti točku D15), u svojim prvim odvojenim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima dužan objaviti:

- (a) agregirani pretpostavljeni trošak ulaganja za koja je pretpostavljeni trošak njihova knjigovodstvena vrijednost u skladu s GAAP-om;
- (b) agregirani pretpostavljeni trošak ulaganja za koja je pretpostavljeni trošak njihova fer vrijednost i
- (c) agregirano usklađenje knjigovodstvenih vrijednosti iskazanih u skladu s GAAP-om.

Pretpostavljeni trošak za naftnu i plinsku imovinu

- 31.A Ako subjekt za naftnu i plinsku imovinu koristi izuzeće iz točke D8A podtočke (b), dužan je objaviti tu činjenicu i osnovicu za raspoređivanje knjigovodstvene vrijednosti te imovine utvrđene u skladu s GAAP-om.

Pretpostavljeni trošak za djelatnosti koji podliježu regulaciji cijena

- 31.B Ako subjekt koristi izuzeće iz točke D8B za djelatnosti koji podliježu regulaciji cijena, dužan je objaviti tu činjenicu i osnovicu za određivanje knjigovodstvene vrijednosti u skladu s GAAP-om.

Pretpostavljeni trošak nakon ozbiljne hiperinflacije

- 31.C Ako subjekt odluči imovinu i obveze mjeriti po fer vrijednosti i tu fer vrijednost zbog ozbiljne hiperinflacije (vidjeti točke D26–D30) u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima koristi kao pretpostavljeni trošak, dužan je u svojim prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima objasniti kako i zašto je imao, a zatim prestao imati funkcijsku valutu koja ima oba sljedeća obilježja:

- (a) pouzdan opći indeks cijena nije dostupan svim subjektima s transakcijama i iznosima u toj valuti;
- (b) ne može se razmijeniti za relativno stabilnu stranu valutu.

Financijski izvještaji za međurazdoblja

32. Ako subjekt radi usklađenosti s točkom 23. prezentira financijski izvještaj za međurazdoblje u skladu s MRS-om 34., koje je dio razdoblja obuhvaćenog njegovim prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima, dužan je osim zahtjeva iz MRS-a 34. ispuniti i sljedeće:

- (a) svaki takav financijski izvještaj za usporedivo međurazdoblje prethodne poslovne godine sadržava:

- i. usklađenje vlasničkog kapitala subjekta u skladu s GAAP-om na kraju tog usporednog međurazdoblja s njegovim vlasničkim kapitalom u skladu s MSFI-jima na taj datum i

- ii. usklađenje s njegovom ukupnom sveobuhvatnom dobiti u skladu s MSFI-jima za to usporedno međurazdoblje (tekuće i u godini do tog datuma). Ishodište za usklađenje je ukupna sveobuhvatna dobit u skladu s GAAP-om za to razdoblje ili, ako subjekt nije iskazao taj ukupni iznos, dobit ili gubitak u skladu s GAAP-om;
- (b) osim usklađenja koja se nalažu u podtočki (a), prvi financijski izvještaj subjekta za međurazdoblje u skladu s MRS-om 34, koje je dio razdoblja obuhvaćenog njegovim prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima, sadržava usklađenja iz točke 24. podtočaka (a) i (b) (dopunjeno pojedinostima koje se nalažu u točkama 25. i 26.) ili upućivanje na neki drugi objavljeni dokument koji sadržava ta usklađenja;
- (c) ako promijeni svoju računovodstvenu politiku ili primjenu izuzeća iz ovog MSFI-ja, subjekt objašnjava izmjene u svakom takvom financijskom izvještaju za međurazdoblje u skladu s točkom 23. i ažurira usklađenja iz točaka (a) i (b).
33. MRS-om 34 nalažu se minimalna objavljivanja, koja se temelje na pretpostavci da su korisnicima financijskog izvještaja za međurazdoblje dostupni i najnoviji godišnji financijski izvještaji. Međutim, MRS-om 34 nalaže se da subjekt objavi i „dogadaje ili transakcije koji su značajni za razumijevanje tekućeg međurazdoblja”. Stoga je subjekt koji po prvi put primjenjuje MSFI-je, a nije u svojim najnovijim godišnjim financijskim izvještajima u skladu s GAAP-om objavio informacije značajne za razumijevanje tekućeg međurazdoblja, dužan te informacije objaviti u svojem financijskom izvještaju za međurazdoblje ili navesti upućivanje na neki drugi objavljeni dokument koji sadržava te informacije.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

34. Subjekt primjenjuje ovaj MSFI ako su njegovi prvi financijski izvještaji u skladu s MSFI-jima za razdoblje koje započne 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena.
35. Subjekt izmjene iz točke D1 podtočke (n) i točke D23 primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt primijeni MRS 23 *Troškovi zaduživanja* (kako je revidiran 2007.) na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
36. MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije* (kako je revidiran 2008.) izmijenjene su točke 19., C1. i točka C4 podtočke (f) i (g). Ako subjekt MSFI 3 (izmijenjen 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
37. MRS-om 27 *Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji* (kako je izmijenjen 2008.) izmijenjene su točke B1 i B7. Ako subjekt MRS 27 (izmijenjen 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
38. Dokumentom *Troškovi ulaganja u društvo kćer, subjekt pod zajedničkom kontrolom ili pridruženo društvo* (izmjene MSFI-ja 1 i MRS-a 27), objavljenim u svibnju 2008., dodana je točka 31., točka D1 podtočka (g) i točke D14 i D15. Subjekt te točke primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te točke primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
39. Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjena je točka B7. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 27 (izmijenjen 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 39.A Dokumentom *Dodatna izuzeća za subjekte koji prvi put primjenjuju MSFI-je* (izmjene MSFI-ja 1), objavljenim u srpnju 2009., dodane su točke 31.A, D8A, D9A i D21A i izmijenjena je točka D1 podtočke (c), (d) i (l). Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 39.B [Brisano]
- 39.C Tumačenjem IFRIC 19 *Podmirenje financijskih obveza vlasničkim instrumentima* dodana je točka D25. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni IFRIC-a 19.

- 39.D [Brisano]
- 39.E Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2010., dodane su točke 27.A, 31.B i D8.B i izmijenjene su točke 27., 32., točka D1 podtočka (c) i točka D8. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2011. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekti koji su usvojili MSFI-je u razdobljima prije datuma stupanja na snagu MSFI-ja 1 ili su primijenili MSFI 1 u prethodnom razdoblju mogu retroaktivno primijeniti izmjenu točke D8 u prvom godišnjem razdoblju nakon njezina stupanja na snagu. Subjekt koji točku D8 primjenjuje retroaktivno, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 39.F [Brisano]
- 39.G [Brisano]
- 39.H Dokumentom *Ozbiljna hiperinflacija i ukidanje fiksnih datuma za prvu primjenu MSFI-ja* (izmjene MSFI-ja 1), objavljenim u prosincu 2010., izmijenjene su točke B2, D1 i D20 i dodane točke 31.C i D26. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2011. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena.
- 39.I MSFI-jem 10 *Konsolidirani financijski izvještaji* i MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi*, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjene su točke 31., B7, C1, D1, D14 i D15 i dodana je točka D31. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.
- 39.J MSFI-jem 13 *Mjerenje fer vrijednosti*, objavljenim u svibnju 2011., brisana je točka 19., izmijenjena je definicija fer vrijednosti iz Dodatka A i točke D15 i D20. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 39.K Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjena je točka 21. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MRS-a 1 kako je izmijenjen u lipnju 2011.
- 39.L MRS-om 19 *Primanja zaposlenih* (kako je izmijenjen u lipnju 2011.) izmijenjena je točka D1 i brisane su točke D10 i D11. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MRS-a 19 (kako je izmijenjen u lipnju 2011.).
- 39.M Tumačenjem IFRIC 20 *Troškovi uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje površinskog kopa* dodana je točka D32 i izmijenjena točka D1. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni IFRIC-a 20.
- 39.N Dokumentom *Državni zajmovi* (izmjene MSFI-ja 1), objavljenim u ožujku 2012., dodana je točka B1 podtočka (f) i točke B10–B12. Subjekt te točke primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena.
- 39.O Točke B10 i B11 odnose se na MSFI 9. Ako subjekt primjenjuje ovaj MSFI, ali još ne primjenjuje MSFI 9, upućivanja u točkama B10 i B11 na MSFI 9 smatraju se upućivanjima na MRS 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*.
- 39.P Dokumentom *Godišnja poboljšanja, ciklus 2009.–2011.*, objavljenim u svibnju 2012., dodane su točke 4.A–4.B i 23.A–23.B. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 39.Q Dokumentom *Godišnja poboljšanja, ciklus 2009.2011.*, objavljenim u svibnju 2012., dodana je točka D23. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 39.R Dokumentom *Godišnja poboljšanja, ciklus 2009.–2011.*, objavljenim u svibnju 2012., izmijenjena je točka 21. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

- 39.S Dokumentom *Konsolidirani financijski izvještaji, zajednički poslovi i objavljivanje udjela u drugim subjektima: upute za prelazak* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 11 i MSFI-ja 12), objavljenim u lipnju 2012., izmijenjena je točka D31. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 11 (kako je izmijenjen u lipnju 2012.).
- 39.T Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjene su točke D16, D17 i Dodatak C. Subjekt te izmjene primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena dokumenta *Investicijski subjekti*. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je istodobno primijeniti i sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.
- 39.U [Brisano]
- 39.V MSFI-jem 14 *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2014., izmijenjena je točka D8B. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako MSFI 14 primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 39.W Dokumentom *Računovodstveno iskazivanje stjecanja udjela u zajedničkom upravljanju* (izmjene MSFI-ja 11), objavljenom u svibnju 2014., izmijenjena je točka C5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje u godišnjim razdobljima koja počnu 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Ako subjekt izmjene MSFI-ja 11 iz dokumenta *Računovodstveno iskazivanje stjecanja udjela u zajedničkom upravljanju* (izmjene MSFI-ja 11) primijeni na ranije razdoblje, dužan je izmjenu točke C5 primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 39.X MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., brisana je točka D24 i njezin naslov i dodane su točke D34 i D35 i njihovi naslovi. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 39.Y MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 29., B1–B6, D1, D14, D15, D19 i D20, brisane su točke 39.B, 39.G i 39.U i dodane su točke 29.A, B8–B8G, B9, D19A–D19C, D33, E1 i E2. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 39.Z Dokumentom *Metoda udjela u odvojenim financijskim izvještajima* (izmjene MRS-a 27), objavljenim u kolovozu 2014., izmijenjena je točka D14 i dodana je točka D15A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 39.AA [Brisano]
- 39.AB MSFI-jem 16 *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjene su točke 30., C4, D1, D7, D8B. i D9, brisana je točka D9A i dodane su točke D9B–D9E. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 39.AC Tumačenjem IFRIC 22 *Transakcije u stranoj valuti i predujmovi* dodana je točka D36 i izmijenjena točka D1. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni IFRIC-a 22.
- 39.AD Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2014.–2016.*, objavljenim u prosincu 2016., izmijenjene su točke 39.L i 39.T i brisane su točke 39.D, 39., 39.A. i E3–E7. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2018. ili nakon tog datuma.
- 39.AE MSFI-jem 17 *Ugovori o osiguranju*, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjene su točke B1 i D1, brisani su naslov ispred točke D4 i točka D4, a nakon točke B12 dodani su naslov i točka B13. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
- 39.AF Tumačenjem IFRIC 23 *Neizvjesnost tretmana poreza na dobit* dodana je točka E8. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni IFRIC-a 23.
- 39.AG Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2018.–2020.*, objavljenim u svibnju 2020., izmijenjena je točka D1 podtočka (f) i dodana je točka D13A. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja započinju 1. siječnja 2022. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

39.AH Dokumentom *Odgođeni porez koji se odnosi na imovinu i obveze koje proizlaze iz jedne transakcije*, objavljenim u svibnju 2021., izmijenjena je točka B1 i dodana je točka B14. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

POVLAČENJE MSFI-ja 1 (OBJAVLJENOG 2003.)

40. Ovaj MSFI zamjenjuje MSFI 1 (objavljen 2003. i izmijenjen u svibnju 2008.).

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Datum prelaska na MSFI-je

Početak prvog najranijeg razdoblja za koje subjekt u svojim **prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima** prezentira potpune usporedne informacije u skladu s MSFI-jima.

Pretpostavljeni trošak

Iznos koji se koristi kao zamjena za trošak ili amortizirani trošak na određeni datum. Naknadna amortizacija podrazumijeva da je subjekt početno priznao imovinu ili obvezu na određeni datum i da je njihov trošak jednak pretpostavljenom trošku.

Fer vrijednost

Cijena koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine ili plaćena za prijenos neke obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13)

Prvi financijski izvještaji u skladu s MSFI-jima

Prvi godišnji financijski izvještaji u kojima subjekt primjenjuje **Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI-ji)** izričito i bezrezervnom izjavom o usklađenosti s MSFI-jima.

Prvo razdoblje izvještavanja u skladu s MSFI-jima

Zadnje izvještajno razdoblje na koje se odnose **prvi financijski izvještaji subjekta u skladu s MSFI-jima**.

Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je

Subjekt koji prezentira svoje **prve financijske izvještaje u skladu s MSFI-jima**.

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI-ji)

Standardi i tumačenja koje donese Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB). Oni obuhvaćaju:

- (a) Međunarodne standarde financijskog izvještavanja;
- (b) Međunarodne računovodstvene standarde,
- (c) tumačenja IFRIC-a i
- (d) tumačenja Stalnog odbora za tumačenje (SIC) ⁽³¹⁾.

Početni izvještaj o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima

Izvještaj o financijskom položaju subjekta na **datum prelaska na MSFI-je**.

Prijašnji GAAP

Osnova računovodstva koju je subjekt koji po **prvi put primjenjuje MSFI-je** koristio prije usvajanja MSFI-ja.

⁽³¹⁾ Definicija MSFI-ja izmijenjena nakon promjena naziva uvedenih revidiranim Ugovorom o osnivanju Zaklade za MSFI-je iz 2010.

*Dodatak B***Iznimke od retroaktivne primjene drugih MSFI-ja**

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

B1 Subjekt je dužan primijeniti sljedeće iznimke:

- (a) prestanak priznavanja financijske imovine i financijskih obveza (točke B2 i B3);
- (b) računovodstvo zaštite od rizika (točke B4–B6);
- (c) manjinski udjeli (točka B7);
- (d) klasifikacija i mjerenje financijske imovine (točke B8–B8C);
- (e) umanjenje vrijednosti financijske imovine (točke B8D–B8G);
- (f) ugrađene izvedenice (točka B9);
- (g) državni zajmovi (točke B10–B12);
- (h) ugovori o osiguranju (točka B13) i
- (i) odgođeni porez koji se odnosi na najmove i zbrinjavanje, obnavljanje i slične obveze (točka B14).

Prestanak priznavanja financijske imovine i financijskih obveza

- B2 Osim kako je dopušteno točkom B3, subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je prospektivno primjenjuje zahtjeve za prestanak priznavanja iz MSFI-ja 9 na transakcije izvršene na datum prelaska na MSFI-je ili nakon tog datuma. Na primjer, ako je subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je pretao priznavati neizvedenu financijsku imovinu ili neizvedene financijske obveze u skladu s prijašnjim GAAP-om zbog transakcije koja je izvršena prije datuma prelaska na MSFI-je, ne priznaje tu imovinu i obveze u skladu s MSFI-jima (osim ako ispunjavaju uvjete za priznavanje zbog kasnije transakcije ili događaja).
- B3 Neovisno o točki B2, subjekt može retroaktivno primijeniti zahtjeve za prestanak priznavanja iz MSFI-ja 9 od datuma po svojem izboru, pod uvjetom da su informacije potrebne za primjenu MSFI-ja 9 na financijsku imovinu i financijske obveze koji su se prestali priznavati zbog prošlih transakcija prikupljene u vrijeme početnog računovodstvenog iskazivanja tih transakcija.

Računovodstvo zaštite od rizika

B4 Kako se nalaže MSFI-jem 9, na datum prelaska na MSFI-je subjekt:

- (a) mjeri sve izvedenice po fer vrijednosti i
- (b) eliminira sve odgođene gubitke i dobitke koji proizlaze iz izvedenica koje su bile iskazane u skladu s GAAP-om kao da su bile imovina ili obveze.

- B5 Subjekt u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima ne iskazuje odnos zaštite od rizika koji nije prihvatljiv za primjenu računovodstva zaštite od rizika u skladu s MSFI-jem 9 (npr. brojni odnosi zaštite u kojima je instrument zaštite samostalna izdana opcija ili neto izdana opcija ili ako je neto pozicija zaštićena stavka u zaštiti novčanog toka od nekog drugog rizika koji nije valutni rizik). Međutim, ako je odredio neto stavku kao zaštićenu stavku u skladu s GAAP-om, subjekt može kao zaštićenu stavku u skladu s MSFI-jima odrediti pojedinačnu stavku iz te neto pozicije ili neto poziciju ako je to u skladu sa zahtjevima iz točke 6.6.1. MSFI-ja 9, pod uvjetom da to učini najkasnije na datum prelaska na MSFI-je.
- B6 Ako je prije datuma prelaska na MSFI-je odredio neku transakciju kao zaštitu od rizika, ali ta zaštita ne ispunjava uvjete računovodstva zaštite od rizika iz MSFI-ja 9, subjekt primjenjuje točke 6.5.6. i 6.5.7. MSFI-ja 9 kako bi prestao primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika. Transakcije izvršene prije datuma prelaska na MSFI-je ne mogu se retroaktivno odrediti kao zaštita od rizika.

Manjinski udjeli

- B7 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je dužan je prospektivno primjenjivati sljedeće zahtjeve iz MSFI-ja 10 od datuma prelaska na MSFI-je:
- (a) zahtjev iz točke B94 da se ukupna sveobuhvatna dobit pripisuje vlasnicima matičnog društva i manjinskim udjelima, čak i ako to rezultira negativnim stanjem manjinskih udjela;
 - (b) zahtjeve iz točaka 23. i B96 o računovodstvenom iskazivanju promjena vlasničkog udjela matičnog društva u društvu kćeri koje ne uzrokuju gubitak kontrole i
 - (c) zahtjeve iz točaka B97–B99 o računovodstvenom iskazivanju gubitka kontrole nad društvom kćeri i povezane zahtjeve iz točke 8.A MSFI-ja 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuto poslovanje*.

Međutim, ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je odluči retroaktivno primijeniti MSFI 3 na ranije poslovne kombinacije, dužan je u skladu s točkom C1 ovog MSFI-ja primijeniti i MSFI 10.

Klasifikacija i mjerenje financijskih instrumenata

- B8 Subjekt utvrđuje ispunjava li financijska imovina uvjete iz točke 4.1.2. ili točke 4.1.2.A MSFI-ja 9 na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na datum prelaska na MSFI-je.
- B8A Ako na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na datum prelaska na MSFI-je nije izvedivo utvrditi izmijenjenu vremensku vrijednost novčanog elementa u skladu s točkama B4.1.9.B–B4.1.9.D MSFI-ja 9, subjekt utvrđuje obilježja ugovornih novčanih tokova te financijske imovine na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale na datum prelaska na MSFI-je, pri čemu ne uzima u obzir zahtjeve o izmjeni vremenske vrijednosti novčanog elementa iz točaka B4.1.9.B–B4.1.9.D MSFI-ja 9. (U tom slučaju subjekt primjenjuje i točku 42.R MSFI-ja 7, ali upućivanja na „točku 7.2.4. MSFI-ja 9” tumače se u smislu ove točke, a upućivanja na „početno priznavanje financijske imovine” tumače se u značenju „na datum prelaska na MSFI-je”.)
- B8B Ako na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na datum prelaska na MSFI-je nije izvedivo utvrditi je li fer vrijednost predujma beznačajna u skladu s točkom B4.1.12. podtočkom (c) MSFI-ja 9, subjekt utvrđuje obilježja ugovornih novčanih tokova te financijske imovine na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale na datum prelaska na MSFI-je, pri čemu ne uzima u obzir iznimku za predujmove iz točke B4.1.12. MSFI-ja 9. (U tom slučaju subjekt primjenjuje i točku 42.S MSFI-ja 7, ali upućivanja na „točku 7.2.5. MSFI-ja 9” tumače se u smislu ove točke, a upućivanja na „početno priznavanje financijske imovine” tumače se u značenju „na datum prelaska na MSFI-je”.)

- B8C Ako retroaktivna primjena metode efektivne kamatne stope iz MSFI-ja 9 za subjekt nije izvediva (kako je definirano u MRS-u 8), fer vrijednost financijske imovine ili financijske obveze na datum prelaska na MSFI-je jednaka je novoj bruto knjigovodstvenoj vrijednosti te financijske imovine ili novom amortiziranom trošku te financijske obveze na datum prelaska na MSFI-je.

Umanjenje vrijednosti financijske imovine

- B8D Subjekt zahtjeve o umanjuju vrijednosti iz točke 5.5. MSFI-ja 9 primjenjuje retroaktivno, podložno točkama B8E–B8G i E1–E2.

- B8E Subjekt na datum prelaska na MSFI-je na temelju razumnih i pouzdanih informacija koje su dostupne bez nepotrebnih troškova i napora određuje kreditni rizik na datum početnog priznavanja tih financijskih instrumenata (ili za obveze po zajmovima i ugovore o financijskom jamstvu na datum kad je subjekt postao stranka u neopozivoj obvezi u skladu s točkom 5.5.6. MSFI-ja 9) i uspoređuje ga s kreditnim rizikom na datum prelaska na MSFI-je (vidjeti i točke B7.2.2.–B7.2.3. MSFI-ja 9).

- B8F Kad određuje moguće znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, subjekt može primijeniti:

(a) zahtjeve iz točke 5.5.10. i točaka B5.5.22.–B5.5.24 MSFI-ja 9 i

(b) oborivu pretpostavku iz točke 5.5.11. MSFI-ja 9 za ugovorna plaćanja koja su dospjela više od 30 dana ako će subjekt primijeniti zahtjeve o umanjuju vrijednosti tako što će na temelju informacija o prekoračenju dospjeća utvrditi znatna povećanja kreditnog rizika za te financijske instrumente nakon početnog priznavanja.

- B8G Ako bi na datum prelaska na MSFI-je određivanje mogućeg znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja financijskog instrumenta zahtijevalo nepotrebne troškove i napor, subjekt priznaje rezerviranje za umanjene vrijednosti u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tijekom vijeka trajanja na svaki izvještajni datum sve do prestanka priznavanja tog financijskog instrumenta (osim ako na izvještajni datum taj financijski instrument predstavlja niski kreditni rizik, a u tom se slučaju primjenjuje točka B8E podtočka (a)).

Ugrađene izvedenice

- B9 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je utvrđuje treba li ugrađenu izvedenicu odvojiti od osnovnog ugovora i iskazati kao izvedenicu na temelju uvjeta koji su postojali na datum na koji je subjekt prvi put postao stranka ugovora ili na datum na koji se točkom B4.3.11. MSFI-ja 9 nalaže ponovna provjera, ovisno o tome što je kasnije.

Državni zajmovi

- B10 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je sve primljene državne zajmove klasificira kao financijsku obvezu ili vlasnički instrument u skladu s MRS-om 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje. prezentiranje*. Osim kako je dopušteno točkom B11., subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je zahtjeve iz MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti* i MRS-a 20 *Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći* primjenjuje prospektivno na državne zajmove koji postoje na dan prelaska na MSFI-je i odgovarajuću korist od državnog zajma s kamatnom stopom nižom od tržišne ne priznaje kao državnu potporu. Slijedom toga, subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je koji nije u skladu s GAAP-om priznao i mjerio državni zajam s kamatnom stopom nižom od tržišne na osnovi usklađenoj sa zahtjevima iz MSFI-ja, dužan je u početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima kao knjigovodstvenu vrijednost zajma iskazati knjigovodstvenu vrijednost tog zajma u skladu s GAAP-om na datum prelaska na MSFI-je. Subjekt primjenjuje MSFI 9 za mjerenje takvih zajmova nakon datuma prelaska na MSFI-je.

- B11 Neovisno o točki B10, subjekt može retroaktivno primijeniti zahtjeve iz MSFI-ja 9 i MRS-ja 20 na svaki državni zajam odobren prije datuma prelaska na MSFI-je pod uvjetom da je informacije koje su mu za to potrebne prikupio u vrijeme početnog računovodstvenog iskazivanja tog zajma.

- B12 Zahtjevi i smjernice iz točaka B10 i B11 nisu prepreka da subjekt primijeni izuzeća iz točaka D19–D19D koja se odnose na određivanje prethodno priznatih financijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Ugovori o osiguranju

- B13 Subjekt primjenjuje prijelazne odredbe iz točaka C1–C24 i točke C28 iz Dodatka C MSFI-ju 17 na ugovore obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 17. Upućivanja u tim točkama MSFI-ja 17 na datum prelaska tumače se kao datum prelaska na MSFI-je.

Odgodeni porez koji se odnosi na najmove i zbrinjavanje, obnavljanje i slične obveze

- B14 Točkama 15. i 24. MRS-a 12 *Porezi na dobit* subjekt je u određenim okolnostima izuzet od priznavanja odgođene porezne imovine ili obveze. Unatoč tom izuzeću, na datum prelaska na MSFI-je, subjekt koji ih prvi put primjenjuje priznaje odgođenu poreznu imovinu, u mjeri u kojoj je vjerojatno da će biti ostvarena oporeziva dobit za koju se može iskoristiti odbitna privremena razlika, i odgođenu poreznu obvezu za sve odbitne i oporezive privremene razlike povezane s:

- (a) imovinom s pravom korištenja i obvezama po najmu i
- (b) zbrinjavanjem, obnavljanjem i sličnim obvezama te s odgovarajućim iznosima koji su priznati kao dio troška imovine na koju se odnose.

Dodatak C

Izuzeća za poslovne kombinacije

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja. Subjekt primjenjuje sljedeće zahtjeve na poslovne kombinacije koje je priznao prije datuma prelaska na MSFI-je. Ovaj bi Dodatak trebalo primjenjivati samo na poslovne kombinacije koje su obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 3 Poslovne kombinacije.

- C1 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može odlučiti da neće primijeni MSFI 3 retroaktivno na ranije poslovne kombinacije (poslovne kombinacije prije datuma prelaska na MSFI-je.). Međutim, ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je prepravi poslovnu kombinaciju radi usklađenosti s MSFI-jem 3, dužan je prepraviti sve kasnije poslovne kombinacije i primjenjivati MSFI 10 od istog datuma. Na primjer, ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je odluči prepraviti poslovnu kombinaciju provedenu nakon 30. lipnja 20X6., dužan je prepraviti sve poslovne kombinacije provedene od 30. lipnja 20X6. do datuma prelaska na MSFI-je i primjenjivati MSFI 10 od 30. lipnja 20X6.
- C2 Subjekt ne treba MRS 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta* primijeniti retroaktivno na usklađenja fer vrijednosti i goodwilla koja proizlaze iz poslovnih kombinacija koje su provedene prije datuma prelaska na MSFI-je. Ako subjekt MRS 21 ne primijeni retroaktivno na ta usklađenja fer vrijednosti i goodwilla, tretira ih kao svoju imovinu i obveze, a ne kao imovinu i obveze stečenika. Stoga su ta usklađenja goodwilla i fer vrijednosti već izražena u funkcijskoj valuti subjekta ili su nenovčane stavke u stranoj valuti, koje su iskazane primjenom valutnog tečaja u skladu s GAAP-om.
- C3 Subjekt može MRS 21 retroaktivno primijeniti na usklađenje fer vrijednosti i goodwilla koji proizlaze iz:
- (a) svih poslovnih kombinacija provedenih prije datuma prelaska na MSFI-je ili
 - (b) svih poslovnih kombinacija koje subjekt odluči prepraviti radi usklađenosti s MSFI-jem 3, kako je dopušteno točkom C1.
- C4 Ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je ne primijeni MSFI 3 retroaktivno na raniju poslovnu kombinaciju, to će imati sljedeće posljedice za tu poslovnu kombinaciju:
- (a) subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je zadržava istu klasifikaciju (kao stjecanje pravnog stjecatelja ili obrnuto stjecanje pravnog stečenika ili udruživanje interesa) kao u svojim financijskim izvještajima u skladu s GAAP-om;
 - (b) subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je s datumom prelaska na MSFI-je priznaje svu svoju imovinu koju je stekao odnosno sve svoje obveze koje je preuzeo u ranijoj poslovnoj kombinaciji, osim:
 - i. određenih stavki financijske imovine i financijskih obveza koje je prestao priznavati u skladu s GAAP-om (vidjeti točku B2) i
 - ii. imovine, uključujući goodwill, i obveza koje nisu bile priznate u stjecateljevu konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju u skladu s GAAP-om i u skladu s MSFI-jima ne bi bile priznate u odvojenom izvještaju o financijskom položaju stečenika (vidjeti podtočke (f)–(i) u nastavku).

Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je priznaje sve promjene proizašle iz usklađenja zadržane dobiti (ili, ovisno o slučaju, neke druge kategorije vlasničkog kapitala), osim ako je promjena posljedica priznavanja nematerijalne imovine koja je prethodno iskazana u goodwillu (vidjeti točku (g) alineju i. u nastavku);

- (c) subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je iz svojeg početnog izvještaja o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima isključuje sve stavke priznate u skladu s GAAP-om koje u skladu s MSFI-jima ne ispunjavaju uvjete za priznavanje kao imovina ili obveza. Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je promjenu koja iz toga proizlazi iskazuje kako slijedi:
- i. subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je možda je prošlu poslovnu kombinaciju klasificirao kao stjecanje i kao nematerijalnu imovinu priznao stavku koja ne ispunjava uvjete za priznavanje kao imovina u skladu s MRS-om 38 *Nematerijalna imovina*. Subjekt tu stavku (i, ako postoje, sve povezane odgođene porezne obveze i manjinske udjele) reklasificira kao dio goodwilla (osim ako je goodwill odbio izravno od vlasničkog kapitala u skladu s GAAP-om, vidjeti točku podtočku (g) alineju i. i podtočku (i) u nastavku);
 - ii. subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je sve druge promjene koje iz toga proizlaze priznaje u zadržanoj dobiti ⁽³²⁾.
- (d) MSFI-ji nalažu naknadno mjerenje neke imovine i nekih obveza po osnovi koja se ne temelji na izvornom trošku, kao što je fer vrijednost. Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je tu imovinu i obveze u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima mjeri po toj osnovi čak i ako je imovina stečena odnosno obveza preuzeta u ranijoj poslovnoj kombinaciji. Subjekt priznaje sve s povezane promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti usklađenjem zadržane dobiti (ili, ovisno o slučaju, neke druge kategorije vlasničkog kapitala), a ne goodwilla.
- (e) Neposredno nakon poslovne kombinacije, knjigovodstvena vrijednost iskazana u skladu s GAAP-om imovine koja je stečena i obveza koje su preuzete u toj poslovnoj kombinaciji iskazuje se kao njihov pretpostavljeni trošak na taj datum u skladu s MSFI-jima. Ako se MSFI-jima nalaže da se takva imovina i takve obveze mjere na temelju troška na neki kasniji datum, taj pretpostavljeni trošak je osnovica za amortizaciju na temelju troška od datuma poslovne kombinacije;
- (f) ako stečena imovina ili preuzeta obveza u ranijoj poslovnoj kombinaciji nije priznata u skladu s GAAP-oma, njezin pretpostavljeni trošak nije jednak nuli u početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima. Umjesto toga, stjecatelj je u svojem konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju priznaje i mjeri na osnovi se MSFI-jima nalaže u izvještaju o financijskom položaju stečenika. Objašnjenje: ako stjecatelj nije u skladu s GAAP-om kapitalizirao najmove stečene u ranijoj poslovnoj kombinaciji u kojoj je stečenik bio najmoprimac, dužan ih je kapitalizirati u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima, kako bi to i stečenik bio dužan učiniti u skladu s MSFI-jem 16 *Najmovi* u svojem izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima. Slično tomu, ako stjecatelj nije u skladu s GAAP-om priznao nepredviđenu obvezu koja još postoji na datum prelaska na MSFI-je, stjecatelj je tu nepredviđenu obvezu dužan priznati na taj datum, osim ako bi njezino priznavanje u financijskim izvještajima stečenika bilo zabranjeno u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*. S druge strane, ako je imovina ili obveza bila uključena u goodwill u skladu s GAAP-om, ali bi u skladu s MSFI-jem 3 bila odvojeno priznata, ta imovina ili obveza ostaje u goodwillu, osim ako se MSFI-jima nalaže njezino priznavanje u financijskim izvještajima stečenika;
- (g) knjigovodstvena vrijednost goodwilla u početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima njegova je knjigovodstvena vrijednost u skladu s GAAP-om na dan prelaska na MSFI-je, nakon sljedeća dva usklađenja:
- i. ako se to nalaže prethodnom točkom (c) alinejom i., subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je povećava knjigovodstvenu vrijednost goodwilla kad reklasificira stavku koju je u skladu s GAAP-om priznao kao nematerijalnu imovinu. Slično tomu, se točkom (f) nalaže da subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je prizna nematerijalnu imovinu koja je u skladu s GAAP-om bila uključena u goodwill, subjekt knjigovodstvenu vrijednost goodwilla umanjuje za taj iznos (ili, ovisno o slučaju, usklađuje odgođeni porez i manjinske udjele);
 - ii. neovisno o mogućim naznakama umanjenja vrijednosti goodwilla, subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je primjenjuje MRS 36 pri testiranju goodwilla na umanjenje vrijednosti na datum prelaska na MSFI-je i pri priznavanju eventualnih gubitaka zbog umanjenja vrijednosti u zadržanoj dobiti (ili, ako to nalaže MRS 36, u revalorizacijskoj rezervi). Testiranje na umanjenje vrijednosti temelji se na uvjetima na datum prelaska na MSFI-je;

⁽³²⁾ Takve promjene uključuju reklasifikaciju iz nematerijalne imovine ili u nematerijalnu imovinu ako goodwill u skladu s GAAP-om nije bio priznat kao imovina. Do toga dolazi ako je u skladu s GAAP-om subjekt (a) odbio goodwill izravno od vlasničkog kapitala ili (b) nije tretirao poslovnu kombinaciju kao stjecanje;

- (h) na datum prelaska na MSFI-je ne provode se druga usklađenja knjigovodstvene vrijednosti goodwilla. Na primjer, subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je ne prepravlja knjigovodstvenu vrijednost goodwill:
- i. u cilju isključenja tekuće istraživanje i razvoj stečene u toj poslovnoj kombinaciji (osim ako povezana nematerijalna imovina u skladu s MRS-u 38 ispunjava uvjete za priznavanje u izvještaju o financijskom položaju stečenika);
 - ii. u cilju usklađenja prethodne amortizacije goodwilla;
 - iii. u cilju poništenja usklađenja goodwilla koja MSFI-jem 3 nisu dopuštena, ali su provedena u skladu s GAAP-om zbog usklađenja imovine i obveza od datuma poslove kombinacije do datum prelaska na MSFI-je;
- (i) ako je subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je goodwill u skladu s GAAP-om priznao kao odbitak od vlasničkog kapitala:
- i. ne priznaje ga u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima. Nadalje, taj goodwill ne reklasificira u dobit ili gubitak u slučaju otuđenja društva kćeri ili umanjenja vrijednosti ulaganja u društvo kćer;
 - ii. usklađenja proizašla iz naknadnog razrješenja nepredviđenih događaja koji utječu na naknadu za stjecanje priznaje u zadržanoj dobiti;
- (j) moguće je da subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je nije u skladu s GAAP-om konsolidirao društvo kćer stečeno u prošloj poslovnoj kombinaciji (npr. ako ga matično društvo nije smatralo svojim društvom kćeri u skladu s GAAP-om ili nije sastavljalo konsolidirane financijske izvještaje). Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je usklađuje knjigovodstvenu vrijednost imovine i obveza tog društva kćeri do iznosa koji bi se MSFI-jima nalagali u izvještaju o financijskom položaju društva kćeri. Pretpostavljeni trošak goodwilla jednak je razlici na datum prelaska na MSFI-je između:
- i. udjela matičnog društva u tim usklađenim knjigovodstvenim vrijednostima i
 - ii. troška ulaganja u društvo kćer iskazanog u odvojenim financijskim izvještajima matičnog društva;
- (k) mjerenje manjinskih udjela i odgođenog poreza proizlazi iz mjerenja imovine i obveza. Stoga navedena usklađenja priznate imovine i priznatih obveza utječu na manjinske udjele i odgođene poreze.
- C5 Izuzeće za ranije poslovne kombinacije primjenjuje se i na ranija stjecanja ulaganja u pridružena društva, udjele u zajedničkim pothvatima i udjele u zajedničkom upravljanju u kojem djelatnost zajedničkog upravljanja čini poslovnu jedinicu kako je definirana u MSFI-ju 3. Nadalje, datum odabran za potrebe točke C1 jednako se primjenjuje na sva takva stjecanja.

Dodatak D

Izuzeća od drugih MSFI-ja

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

D1 Subjekt može primijeniti jedno ili više sljedećih izuzeća:

- (a) transakcije plaćanja na temelju dionica (točke D2 i D3);
- (b) [brisano]
- (c) pretpostavljeni trošak (točke D5–D8B);
- (d) najmovi (točke D9 i D9B–D9E);
- (f) kumulativne tečajne razlike (točke D12–D13A);
- (g) ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva (točke D14 i D15A);
- (h) imovina i obveze društava kćeri, pridruženih subjekata i zajedničkih pothvata (točke D16 i D17);
- (i) složeni financijski instrumenti (točka D18);
- (j) određivanje prethodno priznatih financijskih instrumenata (točke D19–D19C);
- (k) mjerenje fer vrijednosti financijske imovine ili financijskih obveza pri prvom priznavanju (točka D20);
- (l) rezerviranja za zbrinjavanje uključena u trošak nekretnina, postrojenja i opreme (točke D21 i D21A);
- (m) financijska imovina ili nematerijalna imovina koja se računovodstveno iskazuje u skladu s tumačenjem IFRIC 12 *Sporazumi o koncesijama za usluge* (točka D22);
- (n) troškova zaduživanja (točka D23);
- (o) [brisano]
- (p) podmirenje financijskih obveza vlasničkim instrumentima (točka D25);
- (q) ozbiljna hiperinflacija (točke D26–D30);
- (r) zajednički poslovi (točka D31);
- (s) troškovi uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje površinskog kopa (točka D32);
- (t) određivanje ugovora o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke (točka D33);
- (u) prihodi (točke D34 i D35) i

(v) transakcije u stranoj valuti i predujmovi (točka D36).

Subjekt ne smije ta izuzeća analogijom primijeniti na druge stavke.

Transakcije plaćanja na temelju dionica

- D2 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može, ali nije dužan, primijeniti MSFI 2 *Plaćanja na temelju dionica* na vlasničke instrumente dodijeljene 7. studenoga 2002. ili prije tog datuma. Jednako tako, subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može, ali nije dužan, primijeniti MSFI 2 na vlasničke instrumente dodijeljene nakon 7. studenoga 2002. za koje su prava stečena (a) na datum prelaska na MSFI-je ili (b) 1. siječnja 2005., ovisno o tome koji je datum kasniji. Međutim, subjekt koji je na te vlasničke instrumente odlučio primijeniti MSFI 2 može to učiniti samo ako je javno objavio njihovu fer vrijednost utvrđenu na datum mjerenja, kako je definirano u MSFI-ju 2. Subjekt koji po prvi put primjenjuje MSFI-je ipak za sve dodijeljene vlasničke instrumente na koje nije primijenjen MSFI 2 (npr. vlasnički instrumenti dodijeljeni 7. studenoga 2002. ili prije tog datuma), objavljuje informacije koje se nalažu u točkama 44. i 45. MSFI-ja 2. Ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je izmijeni uvjete za dodjelu vlasničkih instrumenata na koje nije primijenio MSFI 2, nije dužan primijeniti točke 26.–29. MSFI-ja 2 ako je izmjena provedena prije datuma prelaska na MSFI-je.
- D3 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može, ali nije dužan primijeniti MSFI 2 na obveze koje proizlaze iz transakcija plaćanja na temelju dionica koje su namirene prije datuma prelaska na MSFI-je. Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može, ali nije dužan primijeniti MSFI 2 na obveze koje su namirene prije 1. siječnja 2005. subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je nije za obveze na koje je primijenjen MSFI 2 dužan prepraviti usporedne informacije u mjeri u kojoj se odnose na razdoblje ili datum prije 7. studenoga 2002.
- D4 [Brisano]

Pretpostavljeni trošak

- D5 Subjekt može određene nekretnine, postrojenja i opremu na datum prelaska na MSFI-je mjeriti po fer vrijednosti i tu fer vrijednost koristi kao pretpostavljeni trošak na taj datum.
- D6 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može revalorizaciju određene stavke nekretnina, postrojenja i opreme u skladu s GAAP-om na datum ili prije datuma prelaska na MSFI-je koristiti kao pretpostavljeni trošak na datum revalorizacije ako se revalorizirana vrijednost na datum revalorizacije u širem smislu može usporediti:
- (a) s fer vrijednosti ili
 - (b) s troškom ili amortiziranim troškom u skladu s MSFI-jima, koji je usklađen da se iskažu npr. promjene općeg ili specifičnog indeksa cijena.
- D7 Opcije iz točaka D5 i D6 mogu se primijeniti i na:
- (a) ulaganja u nekretnine ako subjekt odluči primijeniti model troška iz MRS-a 40 *Ulaganja u nekretnine*;
 - (aa) imovinu s pravom korištenja (MSFI 16 *Najmovi*) i
 - (b) nematerijalnu imovinu koja:
 - i. ispunjava kriterije za priznavanje iz MRS-a 38 *Nematerijalna imovina* (uključujući pouzdano mjerenje izvornog troška) i
 - ii. ispunjava kriterije za revalorizaciju iz MRS-a 38 (uključujući postojanje aktivnog tržišta).

Subjekt ne smije te opcije primijeniti na drugu imovinu i obveze.

D8 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je možda je utvrdio pretpostavljeni trošak u skladu s GAAP-om za neku ili svu svoju imovinu i obveze tako da ih je mjerio po njihovoj fer vrijednosti na određeni datum zbog događaja kao što je privatizacija ili inicijalna javna ponuda.

- (a) Ako je datum mjerenja *na datum ili prije* datuma prelaska na MSFI-je, subjekt može iskoristiti tu izmjerenu fer vrijednost na temelju događaja kao pretpostavljeni trošak za potrebe MSFI-ja na datum tog mjerenja.
- (b) Ako je datum mjerenja *nakon* datuma prelaska na MSFI-je, ali u razdoblju koje je obuhvaćeno prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima, ta izmjerena fer vrijednost na temelju događaja može se iskoristiti kao pretpostavljeni trošak na datum nastanka događaja. Usklađenje koje iz toga proizlazi subjekt priznaje izravno u zadržanu dobit (ili, ovisno o slučaju, u drugoj kategoriji vlasničkog kapitala) na datum mjerenja. Na datum prelaska na MSFI-je subjekt utvrđuje pretpostavljeni trošak primjenom kriterija iz točaka D5.–D7. ili mjeri imovinu i obaveze u skladu s drugim zahtjevima iz ovog MSFI-ja.

D8A U skladu s nekim nacionalnim računovodstvenim standardima, troškovi istraživanja i razvoja naftnih i plinskih polja u fazi razvoja ili proizvodnje računovodstveno se iskazuju po mjestima troška koja obuhvaćaju svu imovinu na nekom većem zemljopisnom području. Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je i koji ih je tako iskazivao u skladu s GAAP-om može svoju naftnu i plinsku imovinu na dan prelaska na MSFI mjeriti na sljedećoj osnovi:

- (a) imovinu za istraživanje i procjenu u iznosu koji subjekt bio utvrdio u skladu s GAAP-om i
- (b) imovinu u fazi razvoja ili proizvodnje u iznosu koji je subjekt bio utvrdio za mjesto troška u skladu s GAAP-om. Subjekt taj iznos raspoređuje na odnosnu imovinu mjesta troška razmjerno količinama ili vrijednosti rezervi na taj dan.

Subjekt je dužan imovinu za istraživanje i procjenu te imovinu u fazi razvoja i proizvodnje testirati na umanjene vrijednosti na dan prelaska na MSFI-je u skladu s MSFI-jem 6 *Istraživanje i procjena mineralnih resursa* odnosno MRS-om 36 i prema potrebi umanjiti iznos utvrđen u skladu s prethodnim točkama (a) ili (b). Za potrebe ove točke, naftna i plinska imovina obuhvaća samo imovinu koja se koristi za istraživanje, procjenu, razvoj ili proizvodnju nafte i plina.

D8B Neki subjekti drže stavke nekretnina, postrojenja i opreme, imovine s pravom korištenja ili nematerijalne imovine koje se koriste ili su se ranije koristile u djelatnostima koje podliježu regulaciji cijena. Knjigovodstvena vrijednost takvih stavki može uključivati iznose koji su utvrđeni u skladu s GAAP-om, ali ne ispunjavaju uvjete za kapitalizaciju u skladu s MSFI-jima. U tom slučaju subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može na datum prelaska na MSFI-je kao pretpostavljeni trošak iskoristiti knjigovodstvenu vrijednost takve stavke utvrđenu u skladu s GAAP-om. Ako subjekt primijeni to izuzeće na jednu stavku, ne treba ga primjenjivati na sve stavke. Na datum prelaska na MSFI-je subjekt je u skladu s MRS-om 36 dužan testirati na umanjene vrijednosti svaku stavku za koju primjenjuje to izuzeće. Za potrebe ove točke, djelatnosti podliježu regulaciji cijena ako su uređene okvirom za utvrđivanje cijena koje se kupcima mogu zaračunati za robu ili usluge i ako taj okvir podliježe nadzoru i/ili odobrenju regulatora cijena (kako je definiran u MSFI-ju 14 *Računovodstvo reguliranih cijena*).

Najmovi

D9 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može utvrditi sadržava li ugovor koji postoji na datum prelaska na MSFI-je najam primjenom točaka 9.–11. MSFI-ja 16 na te ugovore na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na taj datum.

D9A [Brisano]

D9B Ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je i koji je najmoprimac priznaje obveze po najmu i imovinu s pravom korištenja, može primijeniti sljedeći pristup na sve svoje najmove (podložno praktičnim rješenjima iz točke D9D):

- (a) mjerenje obveze po najmu na datum prelaska na MSFI-je. Najmoprimac koji primjenjuje taj pristup mjeri tu obvezu po najmu po sadašnjoj vrijednosti preostalih plaćanja najma (vidjeti točku D9E), diskontiranoj primjenom granične kamatne stope zaduživanja najmoprimca (vidjeti točku D9E) na datum prelaska na MSFI-je;

- (b) mjerenje imovine s pravom korištenja na datum prelaska na MSFI-je. Najmoprimac za svaki pojedinačni najam odlučuje hoće li tu imovinu s pravom korištenja mjeriti:
- i. po njezinoj knjigovodstvenoj vrijednosti kao da se MSFI 16 primjenjivao od datuma početka najma (vidjeti točku D9E), ali diskontiranoj primjenom granične kamatne stope zaduživanja najmoprimca na datum prelaska na MSFI-je ili
 - ii. po iznosu koji je jednak obvezi po najmu, usklađenom za iznos svih unaprijed izvršenih ili obračunatih plaćanja najma koja se odnose na taj najam priznat u izvještaju o financijskom položaju neposredno prije datuma prelaska na MSFI-je;
- (c) primjena MRS-a 36 na imovinu s pravom korištenja na datum prelaska na MSFI-je.
- D9C Neovisno o zahtjevima iz točke D9B, subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je i koji je najmoprimac dužan je imovinu s pravom korištenja mjeriti po fer vrijednosti na datum prelaska na MSFI-je za najmove koji odgovaraju definiciji ulaganja u nekretnine iz MRS-a 40 i koji se mjere primjenom modela fer vrijednosti iz MRS-a 40 od datuma prelaska na MSFI-je.
- D9D Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je i koji je najmoprimac može na datum prelaska na MSFI-je na svaki pojedinačni najam primijeniti jednu ili više sljedećih mogućnosti:
- (a) može primijeniti jednu diskontnu stopu na portfelj najmovi razumno sličnih obilježja (npr. najmovi sa sličnim preostalim razdobljem najma za sličnu kategoriju odnosno imovine u sličnom gospodarskom okruženju);
 - (b) može odlučiti da zahtjeve iz točke D9.B neće primjenjivati na najmove čije razdoblje najma (vidjeti točku D9E) završava u roku od 12 mjeseci od datuma prelaska na MSFI-je. Umjesto toga, subjekt te najmove računovodstveno iskazuje (uključujući objavljivanje informacija) kao da su kratkoročni najmovi u skladu s točkom 6. MSFI-ja 16;
 - (c) može odlučiti da zahtjeve iz točke D9B neće primjenjivati na najmove s odnosnom imovinom male vrijednosti (kako je opisano u točkama B3–B8 MSFI-ja 16). Umjesto toga subjekt te najmove obračunava (uključujući objavljivanje informacija) u skladu s točkom 6. MSFI-ja 16;
 - (d) može početne izravne troškove (vidjeti točku D9E) isključiti iz mjerenja imovine s pravom korištenja na datum prelaska na MSFI-je;
 - (e) može primijeniti novija saznanja, npr. pri određivanju razdoblja najma ako ugovor sadržava mogućnost produljenja ili raskida najma.
- D9E Plaćanja najma, najmoprimac, granična kamatna stopa zaduživanja najmoprimca, datum početka najma, početni izravni troškovi i razdoblje najma definirani su pojmovi u MSFI-ju 16 i u ovom se Standardu koriste u istom značenju.

D10–D11 [Brisano]

Kumulativne tečajne razlike

D12 MRS-om 21 subjektu se nalaže da:

- (a) prizna određene tečajne razlike u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i akumulira ih u odvojenoj komponenti vlasničkog kapitala i

(b) po otuđenju inozemnog poslovanja kumulativne tečajne razlike (uključujući eventualne dobitke ili gubitke iz povezane zaštite) za to poslovanje reklasificira iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak od otuđenja.

D13 Međutim, subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je nije dužan ispuniti te zahtjeve za kumulativne tečajne razlike koje su postojale na datum prelaska na MSFI-je. Ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je odluči primijeniti to izuzeće:

(a) smatra se da kumulativne tečajne razlike za sva inozemna poslovanja iznose nula na datum prelaska na MSFI-je i

(b) iz dobiti ili gubitka od naknadnog otuđenja inozemnog poslovanja isključuje tečajne razlike nastale prije datuma prelaska na MSFI-je, a uključuje tečajne razlike nakon tog datuma.

D13A Umjesto da primijeni točku D12 ili D13, društvo kći koje primjenjuje izuzeće iz točke D16 podtočke (a) može u svojim financijskim izvještajima mjeriti kumulativne tečajne razlike za sva inozemna poslovanja po knjigovodstvenoj vrijednosti koja bi bila iskazana u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva, na datum prelaska matičnog društva na MSFI-je, ako nisu izvršena usklađenja za potrebe konsolidacije i učinaka poslovne kombinacije kojom je matično društvo steklo društvo kćer. Sličnu odluku može donijeti i pridruženo društvo i zajednički pothvat koji primjenjuju izuzeće iz točke D16 podtočke (a).

Ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva

D14 Ako subjekt sastavlja odvojene financijske izvještaje, MRS-om 27 nalaže se da svoja ulaganja u društva kćeri, zajedničke pothvate i pridružena društva računovodstveno iskaže:

(a) po trošku;

(b) u skladu s MSFI-jem 9 ili

(c) primjenom metode udjela iz MRS-a 28.

D15 Ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je mjeri takvo ulaganje po trošku u skladu s MRS-om 27, dužan je u svojem odvojenom početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima to ulaganje mjeriti po jednom od sljedećih iznosa:

(a) trošku koji se utvrđuje u skladu s MRS-om 27 ili

(b) pretpostavljenom trošku. Pretpostavljeni trošak takvog ulaganja je njegova:

i. fer vrijednost na datum prelaska subjekta na MSFI-je u njegovim odvojenim financijskim izvještajima ili

ii. knjigovodstvena vrijednost u skladu s GAAP-om na taj datum.

Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može svoje ulaganje u svako društvo kćer, zajednički pothvat i pridruženo društvo koje odluči mjeriti primjenom pretpostavljenog troška mjeriti u skladu s prethodnom alinejom i. ili ii.

D15A Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je i takvo ulaganje računovodstveno iskazuje primjenom metode udjela iz MRS-a 28:

(a) dužan je na stjecanje ulaganja primijeniti izuzeće za prethodne poslovne kombinacije (Dodatak C);

- (b) ako prvi put primijeni MSFI-je za svoje odvojene financijske izvještaje prije nego za svoje konsolidirane izvještaje i
- i. kasnije od svojeg matičnog društva, dužan je u svojim odvojenim financijskim izvještajima primijeniti točku D16;
 - ii. kasnije od svojeg društva kćeri, dužan je u svojim odvojenim financijskim izvještajima primijeniti točku D17.

Imovina i obveze društava kćeri, pridruženih društava i zajedničkih pothvata

D16 Ako društvo kći prvi put primijeni MSFI-je kasnije od svojeg matičnog društva, dužno je svoju imovinu i obveze u svojim financijskim izvještajima mjeriti:

- (a) po knjigovodstvenim vrijednostima koje bi bile uključene u konsolidirane financijske izvještaje matičnog društva na datum njegova prelaska na MSFI-je da nisu bila izvršena nikakva usklađenja za potrebe konsolidacije i za učinke poslovne kombinacije kojom je matično društvo steklo društvo kćer (tu mogućnost nema društvo kći investicijskog subjekta, kako je definirano u MSFI-ju 10, koje se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak) ili
- (b) po knjigovodstvenim vrijednostima u skladu s drugim MSFI-jima na datum prelaska društva kćeri na MSFI-je. Tse knjigovodstvene vrijednosti mogu se razlikovati od onih opisanih u podtočki (a):
 - i. ako izuzeća iz ovog MSFI-ja rezultiraju mjerenjem koje ovisi o datumu prelaska na MSFI-je;
 - ii. ako se računovodstvene politike primijenjene u financijskim izvještajima društva kćeri razlikuju od onih u konsolidiranim financijskim izvještajima. Na primjer, društvo kći može kao svoju računovodstvenu politiku primjenjivati metodu troška iz MRS-a 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*, dok grupa može primjenjivati model revalorizacije.

Sličnu mogućnost izbora imaju i pridruženo društvo ili zajednički pothvat koji prvi put primijene MSFI-je kasnije od subjekta koji u njima ima značajan utjecaj ili zajedničku kontrolu.

D17 Međutim, ako subjekt prvi put primijeni MSFI-je kasnije od svojeg društva kćeri (pridruženog društva ili zajedničkog pothvata), u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima imovinu i obveze društva kćeri (pridruženog društva ili zajedničkog pothvata) mjeri po istim knjigovodstvenim vrijednostima koje su iskazane u financijskim izvještajima društva kćeri (pridruženog društva ili zajedničkog pothvata), nakon usklađenja za potrebe konsolidacije i za računovodstveno iskazivanje vlasničkog kapitala te za učinke poslovne kombinacije kojom je subjekt stekao društvo kćer. Neovisno o tom zahtjevu, matično društvo koje nije investicijski subjekt ne primjenjuje na konsolidaciju izuzeće koje primjenjuju društva kćeri investicijskog subjekta. Slično tomu, matično društvo koje prvi put primijeni MSFI-je za svoje odvojene financijske izvještaje prije ili nakon što ih primijeni za svoje konsolidirane financijske izvještaje, dužno je svoju imovinu i svoje obveze u oba financijska izvještaja mjeriti po u istim iznosima, osim za usklađenja za potrebe konsolidacije.

Složeni financijski instrumenti

D18 MRS-om 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje* subjektu se nalaže da na početku složene instrumente razdvoji na komponentu obveze i komponentu vlasničkog kapitala. Ako je komponenta obveze namirena, retroaktivna primjena MRS-a 32 podrazumijeva razdvajanje vlasničkog kapitala na dva dijela. Prvi dio je u zadržanoj dobiti i predstavlja kumulativnu kamatu za koju se uvećava komponenta obveze. Drugi dio predstavlja izvornu komponentu vlasničkog kapitala. Međutim, u skladu s ovim MSFI-jem, subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je ne mora te komponente odvajati ako je komponenta obveze na datum prelaska na MSFI-je namirena.

Određivanje prethodno priznatih financijskih instrumenata

D19 MSFI-jem 9 dopušteno je određivanje financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (pod uvjetom da ispunjava određene kriterije). Unatoč tom zahtjevu, subjektu je dopušteno da na datum prelaska na MSFI-je odredi bilo koju financijsku obvezu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pod uvjetom da obveza na taj datum ispunjava kriterije iz točke 4.2.2. MSFI-ja 9.

- D19A Subjekt na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na datum prelaska na MSFI-je može odrediti da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 4.1.5. MSFI-ja 9.
- D19B Subjekt na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na datum prelaska na MSFI-je može odrediti da se ulaganje u vlasnički instrument mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 5.7.5. MSFI-ja 9.
- D19C Subjekt na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na datum prelaska na MSFI-je određuje hoće li postupak iz točke 5.7.7. MSFI-ja 9 u slučaju financijske obveze koja je određena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak dovesti do računovodstvene neusklađenosti u računu dobiti i gubitka.

Mjerenje fer vrijednosti financijske imovine ili financijskih obveza pri početnom priznavanju

- D20 Neovisno o zahtjevima iz točaka 7. i 9., subjekt može zahtjeve iz točke B5.1.2.A podtočke (b) MSFI-ja 9 primijeniti prospektivno na transakcije izvršene na datum prelaska na MSFI-je ili nakon tog datuma.

Rezerviranja za zbrinjavanje uključena u trošak nekretnina, postrojenja i opreme

- D21 Tumačenjem IFRIC 1 *Promjene u postojećim rezerviranjima za zbrinjavanje, obnavljanje i sličnim obvezama* nalaže se da se posebne promjene rezerviranja za zbrinjavanje, obnavljanje i sličnih obveza dodaju ili odbiju od troška imovine na koju se odnose; usklađeni amortizirajući iznos imovine potom se prospektivno amortizira tijekom njezina preostalog korisnog vijeka trajanja. Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je ne treba primijeniti te zahtjeve za promjene takvih obveza koje su nastale prije datuma prelaska na MSFI-je. Ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je primijeni to izuzeće, dužan je:

- (a) mjeriti obvezu na datum prelaska na MSFI-je u skladu s MRS-om 37;
- (b) u mjeri u kojoj je obveza obuhvaćena područjem primjene tumačenja IFRIC 1, procjenjuje iznos koji bi bio uključen u trošak povezane imovine kad je obveza prvi put nastala tako da diskontira tu obvezu na taj datum na temelju najbolje procjene povijesne diskontne stope prilagođene za rizik koje bi bio primijenio za tu obvezu tijekom odnosnog razdoblja i
- (c) na datum prelaska na MSFI-je izračunava akumuliranu amortizaciju na taj iznos na temelju aktualne procjene korisnog vijeka trajanja imovine primjenom metode amortizacije koju je subjekt usvojio u skladu s MSFI-jima.

- D21A Subjekt koji primjenjuje izuzeće iz točke D8A podtočke (b) (za naftnu i plinsku imovinu u fazi razvoja ili proizvodnje koju je u skladu s GAAP-om iskazivao po mjestima troška koja obuhvaćaju svu imovinu na nekom većem zemljopisnom području) umjesto da primijeni točku D21 ili IFRIC 1:

- (a) mjeri rezerviranja za zbrinjavanje, obnavljanje i slične obveze na datum prelaska na MSFI-je u skladu s MRS-om 37 i
- (b) izravno u zadržanu dobit priznaje ukupnu razliku između tog iznosa i knjigovodstvene vrijednosti tih obveza na dan prelaska na MSFI-je koju je subjekt utvrdio u skladu s GAAP-om.

Financijska ili nematerijalna imovina koja se računovodstveno iskazuje u skladu s tumačenjem IFRIC 12

- D22 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može primijeniti prijelazne odredbe iz tumačenja IFRIC 12.

Troškovi zaduživanja

D23 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može primjenjivati zahtjeva iz MRS-a 23 od datuma prelaska ili nekog ranijeg datuma, kako je dopušteno u točki 28. MRS-a 23. Subjekt koji primijeni to izuzeće od početka primjene MRS-a 23:

- (a) ne prepravlja komponentu troškova zaduživanja koji su bili kapitalizirani u skladu s GAAP-om i uključeni u knjigovodstvenu vrijednost imovine na taj datum i
- (b) iskazuje troškove zaduživanja koji su nastali na taj datum ili naknadno u skladu s MRS-om 23, uključujući troškove zaduživanja koji su na taj datum ili naknadno nastali za prihvatljivu imovinu koja je već u izgradnji.

D24 [Brisano]

Podmirenje financijskih obveza vlasničkim instrumentima

D25 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može primijeniti prijelazne odredbe iz tumačenja IFRIC 19 *Podmirenje financijskih obveza vlasničkim instrumentima*.

Ozbiljna hiperinflacija

D26 Ako je funkcijska valuta subjekta bila ili jest valuta hiperinflacijskog gospodarstva, subjekt je dužan utvrditi je li prije datuma prelaska na MSFI-je bio izložen ozbiljnoj hiperinflaciji. Isto vrijedi i za subjekte koji prvi put primjenjuju MSFI-je i subjekte koji ih već primjenjuju.

D27 Valuta hiperinflacijskog gospodarstva izložena je ozbiljnoj hiperinflaciji ako ima oba sljedeća obilježja:

- (a) pouzdan opći indeks cijena nije dostupan svim subjektima s transakcijama i iznosima u toj valuti;
- (b) ne može se razmijeniti za relativno stabilnu stranu valutu.

D28 Smatra se da je funkcijska valuta subjekta prestala biti izložena ozbiljnoj hiperinflaciji na datum njezine normalizacije. To je datum na koji funkcijska valuta ima bilo koje obilježje ili oba obilježja iz točke D27 ili na koji je funkcijska valuta subjekta zamijenjena valutom koja nije izložena ozbiljnoj hiperinflaciji.

D29 Kad je datum subjektova prelaska na MSFI-je na dan ili nakon normalizacije funkcijske valute, subjekt može svu imovinu i sve obveze koje je držao prije datuma normalizacije funkcijske valute mjeriti po fer vrijednosti na datum prelaska na MSFI-je. Subjekt može tu fer vrijednost u svojem početnom izvještaju o financijskom položaju u skladu s MSFI-jima primijeniti kao pretpostavljeni trošak imovine i obveza.

D30 Ako se funkcijska valuta normalizira tijekom usporednog dvanaestomjesečnog razdoblja, to usporedno razdoblje može biti kraće od 12 mjeseci, pod uvjetom da se za to kraće razdoblje sastavi potpuni skup financijskih izvještaji (koji se nalaže točkom 10. MRS-a 1).

Zajednički poslovi

D31 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može primijeniti prijelazne odredbe iz MSFI-ja 11 uz sljedeće iznimke:

- (a) prijelazne odredbe iz MSFI-ja 11 primjenjuje na datum prelaska na MSFI-je;

- (b) kad metodu proporcionalne konsolidacije zamjenjuje metodom udjela, testira ulaganja na umanjenje vrijednosti u skladu s MRS-om 36 na datum prelaska na MSFI-je, neovisno o tome ima li naznaka umanjenja vrijednosti ulaganja. Svako umanjenja vrijednosti priznaje se kao usklađenje u zadržanoj dobiti na datum prelaska na MSFI-je.

Troškovi uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje površinskog kopa

- D32 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može primijeniti prijelazne odredbe iz točaka A1–A4 tumačenja IFRIC 20 *Troškovi uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje površinskog kopa*. U toj točki se upućivanje na datum stupanja na snagu tumači kao 1. siječnja 2013. ili početak prvog razdoblja izvještavanja u skladu s MSFI-jima, ovisno o tome što je kasnije.

Određivanje ugovora o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke

- D33 MSFI-jem 9 dopušteno je da se neki ugovori o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke na početku odrede za mjerenje po fer vrijednosti kroz dobiti ili gubitak (vidjeti točku 2.5. MSFI 9). Neovisno o tom zahtjevu, subjekt može na datum prelaska na MSFI-je odrediti da se ugovori koji već postoje na taj datum mjere po fer vrijednosti kroz dobiti ili gubitak, ali samo ako ispunjavaju zahtjeve iz točke 2.5. MSFI-ja 9 na taj datum i ako subjekt tako odredi sve slične ugovore.

Prihodi

- D34 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je može primijeniti prijelazne odredbe iz točke C5 MSFI-ja 15. U tim se točkama upućivanja na „datum prve primjene” tumače kao početak prvog izvještajnog razdoblja u skladu s MSFI-jima. Ako subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je odluči primijeniti te prijelazne odredbe, dužan je primijeniti i točku C6 MSFI-ja 15.
- D35 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI nije dužan prepraviti ugovore koji su izvršeni prije najranijeg prezentiranog razdoblja. Izvršeni ugovorom je ugovor u kojem je subjekt prenio svu robu ili usluge utvrđene u skladu s GAAP-om.

Transakcije u stranoj valuti i predujmovi

- D36 Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI-je nije dužan primijeniti tumačenje IFRIC 22 *Transakcije u stranoj valuti i predujmovi* na imovinu, rashode i prihode obuhvaćene područjem primjene tog tumačenja koji su početno priznati prije datuma prelaska na MSFI-je.

Dodatak E

Kratkoročna izuzeća od MSFI-ja

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Izuzeće od zahtjeva za prezentiranje usporednih informacija za MSFI 9

- E1 Ako prvo razdoblje izvještavanja subjekta u skladu s MSFI-jima započne prije 1. siječnja 2019., a subjekt primjenjuje cjelovitu verziju MSFI-ja 9 (objavljenu 2014.), usporedne informacije u njegovim prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima ne moraju biti u skladu s MSFI-jem 7 *Financijski instrumenti: objavljivanja* ili s cjelovitom verzijom MSFI-ja 9 (objavljena 2014.), u mjeri u kojoj se objavljivanja koja se nalažu MSFI-jem 7 odnose na stavke koje su obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 9. Za takve subjekte upućivanja na „datum prelaska na MSFI-je” znače, samo za MSFI 7 i MSFI 9 (2014.), početak prvog razdoblja izvještavanja u skladu s MSFI-jima.
- E2 Subjekt koji odluči prezentirati usporedne informacije koje nisu u skladu s MSFI-jem 7 i cjelovitom verzijom MSFI-ja 9 (objavljena 2014.) dužan je u svojoj prvoj godini prelaska:
- (a) na usporedne informacije o stavkama obuhvaćenima područjem primjene MSFI-ja 9 primijeniti zahtjeve iz GAAP-a umjesto zahtjeva iz MSFI-ja 9;
 - (b) objaviti tu činjenicu zajedno s osnovom za sastavljanje tih informacija;
 - (c) svako usklađenje između izvještaja o financijskom položaju na datum izvještavanja o usporednom razdoblju (tj. izvještaj o financijskom položaju koji sadržava usporedne informacije na temelju GAAP-a) i izvještaja o financijskom položaju na početku prvog razdoblja izvještavanja u skladu s MSFI-jima (tj. prvo razdoblje koje uključuje informacije u skladu s MSFI-jem 7 i cjelovitom verzijom MSFI-ja 9 (objavljena 2014.)) koje proizlazi iz promjene računovodstvene politike i objaviti informacije koje se nalažu točkom 28. podtočkama (a)–(e) i podtočkom (f) alinejom i. MRS-a 8. Točka 28. podtočka (f) alineja i. primjenjuje se samo na iznose iskazane u izvještaju o financijskom položaju na datum izvještavanja o usporednom razdoblju;
 - (d) primijeniti točku 17. podtočku (c) MRS-a 1 radi objave dodatnih informacija ako ispunjenje određenih zahtjeva iz MSFI-ja nije dovoljno da se korisnicima omogući razumijevanje učinka određenih transakcija, drugih događaja i uvjeta na financijski položaj i financijsku uspješnost subjekta.
- E3–E7 [Brisano]

Neizvjesnost tretmana poreza na dobit

- E8 Subjekt koji prvi put primijeni MSFI-je prije 1. srpnja 2017. može odlučiti da u usporednim informacijama u svojim prvim financijskim izvještajima u skladu s MSFI-jima neće iskazati primjenu tumačenja IFRIC 23 *Neizvjesnost tretmana poreza na dobit*. Subjekt koji tako odluči dužan je priznati kumulativni učinak primjene tumačenja IFRIC 23 kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti (ili, ovisno o slučaju, druge komponente vlasničkoga kapitala) na početku svojeg prvog izvještajnog razdoblja u skladu s MSFI-jima.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 2

Plaćanje na temelju dionica

CILJ

1. Cilj je ovog MSFI-ja odrediti financijsko izvještavanje subjekta koji provodi *transakcije plaćanja na temelju dionica*. Konkretno, njime se subjektu nalaže da u svojoj dobiti ili gubitku i financijskom položaju prikaže učinke transakcija plaćanja na temelju dionica, uključujući rashode povezane s transakcijama kojima se zaposlenima dodjeljuju *dioničke opcije*.

PODRUČJE PRIMJENE

2. Subjekt ovaj MSFI primjenjuje pri računovodstvenom iskazivanju svih transakcija plaćanja na temelju dionica, neovisno o tome može li točno, djelomično ili u cijelosti, utvrditi primljenu robu ili usluge, uključujući:

(a) transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima;

(b) transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu i

(c) transakcije u kojima subjekt prima ili stječe robu ili usluge i u kojima prema uvjetima aranžmana i subjekt i dobavljač te robe ili usluga mogu odlučiti treba li subjekt transakciju namiriti u novcu (ili drugoj imovini) ili izdavanjem vlasničkih instrumenata,

osim kako je navedeno u točkama 3.A–6. U nedostatku jasno određive robe ili usluga, primitak (ili budući primitak) robe ili usluga može se utvrditi na temelju drugih okolnosti, u kojem slučaju se primjenjuje ovaj MSFI.

3. [Brisano]

- 3.A Transakciju plaćanja na temelju dionica može namiriti drugi subjekt iz grupe (ili dioničar kojeg subjekta iz grupe) u ime subjekta koji prima ili stječe robu ili usluge. Točka 2. primjenjuje se i na subjekt koji

(a) prima robu ili usluge, a drugi subjekt u istoj grupi (ili dioničar kojeg subjekta iz grupe) ima obvezu namiriti transakciju plaćanja na temelju dionica ili

(b) ima obvezu namiriti transakciju plaćanja na temelju dionica, a drugi subjekt u istoj grupi prima robu ili usluge,

osim ako je jasno da svrha transakcije nije plaćanje za robu ili usluga isporučene subjektu koji ih prima.

4. Za potrebe ovog MSFI-ja, transakcija sa zaposlenikom (ili drugom osobom) u njegovu svojstvu imatelja vlasničkog instrumenta subjekta ne smatra se transakcijom plaćanja na temelju dionica. Na primjer, ako subjekt svim imateljima određene kategorije svojih vlasničkih instrumenata dodijeli pravo na stjecanje dodatnih vlasničkih instrumenata subjekta po cijeni nižoj od njihove fer vrijednosti, te ako zaposlenik ostvari to pravo jer je imatelj vlasničkih instrumenata iz te određene kategorije, zahtjevi iz ovog MSFI ne primjenjuju se na dodjelu ili realizaciju tog prava.

5. Kako je navedeno u točki 2., ovaj se MSFI primjenjuje na transakcije plaćanja na temelju dionica u kojima subjekt stječe ili prima robu ili usluge. Roba uključuje zalihe, potrošnu robu, nekretnine, postrojenja i opremu, nematerijalnu imovinu i drugu nefinancijsku imovinu. Međutim, subjekt ovaj MSFI ne primjenjuje na transakcije kojima stječe robu koja je dio neto imovine stečene u poslovnoj kombinaciji kako je definirana MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije* (kako je revidiran 2008.), u kombinaciji subjekata ili poduzetnika pod zajedničkom kontrolom kako je opisano u točkama B1–B4 MSFI-ja 3 ili doprinosom poduzetnika osnivanju zajedničkog pothvata kako je definiran u MSFI-ju 11 *Zajednički poslovi*. Stoga vlasnički instrumenti izdani u poslovnoj kombinaciji u zamjenu za kontrolu nad stečenikom nisu obuhvaćeni područjem primjene ovog MSFI-ja. Međutim, vlasnički instrumenti dodijeljeni zaposlenicima stečenika u njihovu svojstvu zaposlenih (npr. u zamjenu za nastavak radnog odnosa) obuhvaćeni su područjem primjene ovog MSFI-ja. Slično se otkaz, zamjena ili drugi oblik izmjene aranžmana plaćanja na temelju dionica zbog poslovne kombinacije ili drugog oblika restrukturiranja vlasničkog kapitala računovodstveno iskazuju u skladu s ovim MSFI-jem.

MSFI 3 sadržava upute o načinu određivanja jesu li vlasnički instrumenti izdani u poslovnoj kombinaciji dio naknade za stjecanje kontrole nad stečenikom (pa su stoga obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 3) ili su naknada za nastavak radnog odnosa koju treba priznati u razdoblju nakon poslovne kombinacije (pa su stoga obuhvaćeni područjem primjene ovog MSFI-ja).

6. Ovaj se MSFI ne primjenjuje na transakcije plaćanja na temelju dionica u kojima subjekt prima ili stječe robu ili usluge na temelju ugovora koji je obuhvaćen područjem primjene točaka 8.–10. MRS-a 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje* (kako je revidiran 2003.)⁽³³⁾ ili točaka 2.4.–2.7. MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*.
- 6.A U ovom MSFI-ju pojam „fer vrijednost” ima ponešto drugačije značenje nego u definiciji fer vrijednosti u MSFI-ju 13 *Mjerenje fer vrijednosti*. Stoga subjekt pri primjeni MSFI-ja 2 fer vrijednost mjeri u skladu s ovim MSFI-jem, a ne MSFI-jem 13.

PRIZNAVANJE

7. **Subjekt robu ili usluge primljene ili stečene transakcijom plaćanja na temelju dionica priznaje kad primi robu odnosno usluge. Subjekt priznaje odgovarajuće povećanje vlasničkog kapitala ako su roba ili usluge primljene u transakciji plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima, odnosno obvezu ako su roba ili usluge stečene u transakciji plaćanja na temelju dionica namirom u novcu.**
8. **Ako se roba ili usluge primljene ili stečene u transakciji plaćanja na temelju dionica ne mogu priznati kao imovina, priznaju se kao rashodi.**
9. Obično rashod nastaje potrošnjom robe ili usluga. Na primjer, usluge se obično troše odmah, u kojem se slučaju rashod priznaje u trenutku pružanja usluge. Roba se može trošiti tijekom duljeg vremena ili, u slučaju zaliha, prodati na kasniji datum, u kojem se slučaju rashod priznaje kad se roba potroši ili proda. Međutim, ponekad je potrebno priznati rashod prije negoli se roba ili usluge potroše ili prodaju jer se ne mogu priznati kao imovina. Na primjer, subjekt može steći robu u fazi istraživanja projekta za razvoj novog proizvoda. Iako ta roba nije potrošena, moguće je da ne ispunjava uvjete za priznavanje kao imovina u skladu s odgovarajućim MSFI-jem.

TRANSAKCIJE PLAĆANJA NA TEMELJU DIONICA NAMIROM U VLASNIČKIM INSTRUMENTIMA

Pregled

10. **U transakcijama plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima subjekt izravno mjeri primljenu robu ili usluge i odgovarajuće povećanje vlasničkog kapitala po fer vrijednosti primljene robe ili usluga, osim ako se ta fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti. Ako ne može pouzdano izmjeriti fer vrijednost primljene robe ili usluga, subjekt njihovu vrijednost i odgovarajuće povećanje vlasničkog kapitala mjeri neizravno na temelju⁽³⁴⁾ fer vrijednost dodijeljenih vlasničkih instrumenata.**
11. Da bi primijenio zahtjeve iz točke 10. na transakcije sa zaposlenicima i drugim osobama koji pružaju slične usluge⁽³⁵⁾, subjekt mjeri fer vrijednost primljenih usluga na temelju fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata jer se fer vrijednost primljenih usluga obično ne može pouzdano procijeniti, kako je objašnjena u točki 12. Fer vrijednost tih vlasničkih instrumenata mjeri se na datum dodjele.

⁽³³⁾ Naslov MRS-a 32 izmijenjen je 2005.

⁽³⁴⁾ U ovom se MSFI-ju koristi izraz „na temelju” umjesto izraza „po” jer se transakcija u konačnici mjeri tako da se fer vrijednost dodijeljenih vlasničkih instrumenata, mjerena na datum iz točke 11. ili 13. (ovisno o slučaju), pomnoži s brojem vlasničkih instrumenata na koje je ostvareno pravo, kako je objašnjeno u točki 19.

⁽³⁵⁾ U nastavku ovog MSFI-ja sva upućivanja na zaposlenike uključuju i druge osobe koje pružaju slične usluge.

12. Obično se dionice, dioničke opcije ili drugi vlasnički instrumenti dodjeljuju zaposlenima kao dio naknade za rad, uz plaću u novcu i druga primanja zaposlenih. Obično se primljene usluge ne mogu izravno izmjeriti zbog posebnih komponenti paketa naknada za rad zaposlenika. Osim toga, ni fer vrijednost ukupne naknade za rad ne može se uvijek neovisno izmjeriti bez izravnog mjerenja fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata. Nadalje, dionice ili dioničke opcije ponekad se dodjeljuju kao dio bonusa, a ne kao dio osnovne naknade, npr. kao poticaj zaposlenima da ostanu u radnom odnosu kod subjekta ili kao nagrada za njihovo sudjelovanje u poboljšanju uspješnosti subjekta. Dodjelom dionica ili dioničkih opcija, uz druge naknade, subjekt plaća dodatnu naknadu ne bi li ostvario dodatne koristi. Fer vrijednost tih dodatnih koristi obično je teško procijeniti. Budući da je fer vrijednosti primljenih usluga teško izmjeriti izravno, subjekt fer vrijednost usluga primljenih od zaposlenih mjeri na temelju fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata.
13. Da bi se primijenili zahtjevi iz točke 10. na transakcije s osobama koje nisu zaposlenici, mora postojati oboriva pretpostavka da je fer vrijednost primljene robe ili usluga moguće pouzdano izmjeriti. Ta se fer vrijednost mjeri na datum na koji subjekt primi robu ili na koji druga ugovorna strana pruži uslugu. U rijetkim slučajevima, ako subjekt pobije tu pretpostavku jer ne može pouzdano procijeniti fer vrijednost primljene robe ili usluga, primljenu robu ili usluge i odgovarajuće povećanje kapitala mjeri neizravno na temelju fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata, koja se mjeri na datum na koji subjekt primi robu ili na koji druga ugovorna strana pruži uslugu.
- 13.A Osobito je utvrdiva naknada (ako postoji) koju je subjekt primio koja se čini nižom od fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata ili nastale obveze obično naznaka da je subjekt primio (ili da će primiti) drugu naknadu (tj. neutvrdivu robu ili usluge). Subjekt utvrdivu primljenu robu ili usluge mjeri u skladu s ovim MSFI-jem. Subjekt neutvrdivu robu ili usluge koje je primio (ili će primiti) mjeri kao razliku između fer vrijednosti plaćanja na temelju dionica i fer vrijednosti neutvrdive robe ili usluga koje je primio (ili će primiti). Subjekt neutvrdivu robu ili usluge mjeri na datum dodjele. Međutim, za transakcije namirene u novcu obveza se ponovno mjeri na kraju svakog izvještajnog razdoblja do njezina namirenja u skladu s točkama 30.–33.

Transakcije s primljenim uslugama

14. Ako se na dodijeljene vlasničke instrumente *odmah stječe pravo*, druga ugovorna strana nije dužna odraditi određeno razdoblje da bi bezuvjetno ostvarila pravo na te vlasničke instrumente. U nedostatka dokaza o suprotnome, subjekt pretpostavlja da su primljene usluge koje druga ugovorna strana pruža kao naknadu za vlasničke instrumente. U tom slučaju subjekt na datum dodjele u cijelosti priznaje primljene usluge, s odgovarajućim povećanjem vlasničkog kapitala.
15. Ako se na dodijeljene vlasničke instrumente pravo ne može ostvariti dok druga ugovorna strana ne odradi određeno razdoblje, subjekt pretpostavlja da će usluge koje ta druga ugovorna strana treba pružiti kao naknadu za te vlasničke instrumente biti primljene u budućnosti tijekom *razdoblja stjecanja prava*. Subjekt te usluge računovodstveno iskazuje dok ih druga ugovorna strana pruža u razdoblju stjecanja prava, s odgovarajućim povećanjem vlasničkog kapitala. Na primjer:
 - (a) ako su dioničke opcije zaposleniku dodijeljene uz uvjet ostanka u radnom odnosu tri godine, subjekt pretpostavlja da će usluge zaposlenika koje su naknada za dioničke opcije biti primljene u budućnosti u tom trogodišnjem razdoblju stjecanja prava;
 - (b) ako su dioničke opcije zaposleniku dodijeljene *uz uvjet uspješnosti* i ostanka u radnom odnosu do ispunjenja tog uvjeta uspješnosti te ako trajanje razdoblja stjecanja prava ovisi o roku u kojem će taj uvjet uspješnosti biti ispunjen, subjekt pretpostavlja da će usluge zaposlenika koje su naknada za dioničke opcije biti primljene u budućnosti u tom trogodišnjem razdoblju stjecanja prava. Subjekt trajanje očekivanog razdoblja stjecanja prava procjenjuje na datum dodjele dioničkih opcija na temelju najvjerojatnijeg ishoda uvjeta uspješnosti. Ako je uvjet uspješnosti neki *tržišni uvjet*, procjena trajanja očekivanog razdoblja stjecanja prava mora biti u skladu s pretpostavkama na temelju kojih je procijenjena fer vrijednost dodijeljenih opcija i ne može se naknadno mijenjati. Ako uvjet uspješnosti nije neki tržišni uvjet, subjekt prema potrebi revidira svoju procjenu trajanja razdoblja stjecanja prava ako naknadne informacije pokažu da se trajanje razdoblja stjecanja prava razlikuje od prijašnje procjene.

Transakcije koje se mjere na temelju fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata*Određivanje fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata*

16. Za transakcije koje se mjere na temelju fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata, subjekt fer vrijednost dodijeljenih vlasničkih instrumenata mjeri na *datum mjerenja*, na temelju tržišnih cijena, ako su dostupne, vodeći računa o uvjetima dodjele tih vlasničkih instrumenata (podložno zahtjevima iz točaka 19.–22.).
17. Ako tržišne cijene nisu dostupne, subjekt procjenjuje fer vrijednost dodijeljenih vlasničkih instrumenata primjenom metode vrednovanja kako bi procijenio kakve bi cijene tih vlasničkih instrumenata bile na datum mjerenja u nepristranoj transakciji između dobro obaviještenih i voljnih sudionika. Metoda vrednovanja mora biti u skladu s općeprihvaćenim metodama vrednovanja za određivanje cijene financijskih instrumenata i uključivati sve čimbenike i pretpostavke koje bi dobro obaviješteni i voljni sudionici na tržištu razmatrali pri određivanju cijene (podložno zahtjevima iz točaka 19.–22.).
18. Dodatak B sadržava dodatne upute o mjerenju fer vrijednosti dionica i dioničkih opcija, s naglaskom na specifičnim uvjetima koji su zajednička obilježja dodjele dionica ili dioničkih opcija zaposlenima.

Tretman uvjeta za stjecanje prava

19. Dodjela vlasničkih instrumenata može biti uvjetovana ispunjenjem određenih uvjeta za stjecanje prava. Na primjer, dodjela dionica ili dioničkih opcija zaposleniku obično je uvjetovana njegovim ostankom u radnom odnosu kod subjekta u određenom vremenu. Može se uvjetovati i ispunjenjem uvjeta uspješnosti, npr. ostvarenje određenog rasta dobiti ili određenog povećanja cijene dionica subjekta. Uvjeti za stjecanje prava, osim tržišnih uvjeta, ne uzimaju se u obzir pri procjeni fer vrijednosti dionica ili dioničkih opcija na datum mjerenja. Umjesto toga, uvjeti za stjecanje prava, osim tržišnih uvjeta, uzimaju se u obzir pri usklađenju broja vlasničkih instrumenata uključenih u mjerenje vrijednosti transakcije tako da se u konačnici priznati iznos za robu ili usluge koji je primljen kao naknada za dodijeljene vlasničke instrumente temelji na broju vlasničkih instrumenata na koje će u konačnici biti stečeno pravo. Stoga se na kumulativnoj osnovi za primljenu robu ili usluge ne priznaje nikakav iznos ako pravo na dodijeljene vlasničke instrumente nije stečeno jer nije ispunjen *uvjet za stjecanje prava*, osim nekog tržišnog uvjeta, npr. ako druga ugovorna strana ne odradi određeno razdoblje ili ne ispuni uvjet uspješnosti, podložno zahtjevima iz točke 21.
20. Da bi primijenio zahtjeve iz točke 19., subjekt za robu ili usluge primljene u razdoblju stjecanja prava priznaje određeni iznos na temelju najbolje raspoložive procjene broja vlasničkih instrumenata za koje se očekuje stjecanje prava i tu procjenu prema potrebi revidira ako naknadne informacije pokažu da se broj vlasničkih instrumenata za koje se očekuje da će pravo biti stečeno razlikuje od prijašnje procjene. Subjekt na datum stjecanja prava revidira procjenu tako da odgovara broju vlasničkih instrumenata na koje je pravo u konačnici stečeno, podložno zahtjevima iz točke 21.
21. Tržišni uvjeti, kao što je ciljna cijena dionice kojom se uvjetuje stjecanje prava (ili izvršivost), uzimaju se u obzir pri procjeni fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata. Stoga za dodjele vlasničkih instrumenata s tržišnim uvjetima subjekt priznaje robu ili usluge primljene od druge ugovorne koja ispunjava sve druge uvjete za stjecanje prava (npr. usluge zaposlenika koji ostaje u radnom odnosu u određenom razdoblju), neovisno o ispunjenju tog tržišnog uvjeta.

Tretman drugih uvjeta

- 21.A Slično subjekt pri procjeni fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata uzima u obzir sve druge uvjete. Stoga subjekt za dodijeljene vlasničke instrumente s drugim uvjetima priznaje robu ili usluge koje je primio od druge ugovorne strane koje ispunjavaju sve uvjete za stjecanje prava koji nisu tržišni uvjeti (npr. usluge primljene od zaposlenika koji ostaje u radnom odnosu u utvrđenom razdoblju), neovisno o tome jesu li ti drugi uvjeti ispunjeni.

Tretman automatske dodjele dodatnih dioničkih opcija

22. Opcije s obilježjem automatske dodatne dodjele ne uzimaju se u obzir pri procjeni fer vrijednosti dodijeljenih opcija na datum mjerenja. Umjesto toga se automatski dodijeljena dodatna opcija računovodstveno iskazuje kao dodjela nove opcije ako se i kad takva opcija naknadno dodijeli.

Nakon datuma stjecanja prava

23. Nakon što prizna primljenu robu ili usluge u skladu s točkama 10.–22., i odgovarajuće povećanje vlasničkog kapitala, subjekt ne provodi naknadna usklađenja ukupnog vlasničkog kapitala nakon datuma stjecanja prava. Na primjer, subjekt ne smije naknadno poništiti iznos priznat za usluge koje je primio od zaposlenika ako se vlasnički instrumenti za koje je stečeno pravo naknadno ne iskoriste odnosno ne realiziraju prava iz dioničke opcije. Međutim, subjekt neovisno o tom zahtjevu može priznati prijenos unutar vlasničkog kapitala, tj. prijenos iz jedne komponente vlasničkog kapitala u drugu.

Ako se fer vrijednost vlasničkih instrumenata ne može pouzdano procijeniti

24. Zahtjevi iz točaka 16.–23. primjenjuju se ako je subjekt dužan mjeriti transakciju plaćanja na temelju dionica na temelju fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata. U rijetkim slučajevima subjekt neće moći pouzdano procijeniti fer vrijednost dodijeljenih vlasničkih instrumenata na datum mjerenja u skladu sa zahtjevima iz točaka 16.–22. Subjekt samo u tim rijetkim slučajevima:

(a) mjeri vlasničke instrumente po njihovoj intrinzičnoj vrijednosti, početno na datum primitka robe ili usluga od druge ugovorne strane, a naknadno na kraju svakog izvještajnog razdoblja i na datum konačne namire, pri čemu se promjene intrinzične vrijednosti priznaju u dobiti ili gubitku. Za dodijeljene dioničke opcije, aranžman o plaćanju na temelju dionica smatra se konačno namirenim kad se iz opcije realiziraju, ne realiziraju (npr. zbog prestanka radnog odnosa) ili isteknu (npr. po isteku valjanosti opcije);

(b) priznaje primljenu robu i usluge na temelju broja vlasničkih instrumenata na koje je pravo stečeno odnosno (ovisno o slučaju) u konačnici realizirano. Radi primjene tog zahtjeva npr. na dioničke opcije, subjekt priznaje robu ili usluge primljene u razdoblju stjecanja prava, ako postoji, u skladu s točkama 14. i 15., osim što se ne primjenjuju zahtjevi iz točke 15. podtočke (b) o tržišnom uvjetu. Iznos priznat za primljenu robu ili usluge u razdoblju stjecanja prava temelji se na broju dioničkih opcija za koje se očekuje da će pravo biti stečeno. Subjekt tu procjenu prema potrebi revidira ako naknadne informacije pokažu da će se broj dioničkih opcija za koje se očekuje da će pravo biti stečeno razlikovati od prijašnjih procjena. Subjekt na datum stjecanja prava revidira procjenu tako da odgovara broju vlasničkih instrumenata na koje je pravo u konačnici stečeno. Subjekt nakon stjecanja prava poništava priznati iznos za primljenu robu ili usluge ako se dioničke opcije nakon toga ne izvrše ili isteknu po isteku njihove valjanosti.

25. Ako subjekt primjenjuje točku 24., ne treba primjenjivati točke 26.–29. jer se sve izmjene uvjeta pod kojima su dodijeljeni vlasnički instrumenti uzimaju u obzir prilikom primjene metode intrinzične vrijednosti iz točke 24. Međutim, ako subjekt namiruje dodjelu vlasničkih instrumenata na koje se primjenjuje točka 24.:

(a) u slučaju namirenja u razdoblju stjecanja prava, subjekt tu namiru računovodstveno iskazuje kao ubrzano stjecanje prava i stoga odmah priznaje iznos koji bi inače bio priznat za usluge primljene u preostalom razdoblju stjecanja prava;

(b) plaćanje za namiru računovodstveno se iskazuje kao otkup vlasničkih instrumenata, tj. kao odbitak od vlasničkog kapitala, osim u mjeri u kojoj plaćanje premašuje intrinzičnu vrijednost vlasničkih instrumenata, koja se mjeri na datum otkupa. Svaki takav višak priznaje se kao rashod.

Izmjene uvjeta dodjele vlasničkih instrumenata, uključujući poništenje i namiru

26. Subjekt može izmijeniti uvjete pod kojima su vlasnički instrumenti dodijeljeni. Na primjer, može smanjiti izvršnu cijenu opcija dodijeljenih zaposlenicima (tj. utvrditi nižu cijenu opcija), čime se povećava njihova fer vrijednosti. Zahtjevi iz točaka 27.–29. o računovodstvenom iskazivanju učinaka izmjena odnose se na transakcije plaćanja na temelju dionica sa zaposlenicima. Međutim, ti se zahtjevi primjenjuju i na transakcija plaćanja na temelju dionica s osobama koje nisu zaposlenici i mjere se na temelju fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata. U potonjem se slučaju svako upućivanje u točkama 27.–29. na datum dodjele odnosi na datum na koji subjekt primi robu ili na koji druga ugovorna strana pruži uslugu.
27. Subjekt priznaje barem primljene usluge koje se mjere po fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata na datum dodjele, osim ako na te vlasničke instrumente pravo nije stečeno jer nije ispunjen uvjeti za stjecanje prava (osim tržišnog uvjeta) koji je bio utvrđen na datum dodjele. To vrijedi neovisno o izmjenama uvjeta dodjele vlasničkih instrumenata odnosno o njezinu poništenju ili namirenu. Osim toga, subjekt priznaje učinke izmjena kojima se povećava ukupna fer vrijednosti aranžmana o plaćanju na temelju dionica ili koje su na drugi način korisne zaposleniku. Dodatak B sadržava upute za primjenu tog zahtjeva.
28. U slučaju poništenja ili namire dodijeljenih vlasničkih instrumenata u razdoblju stjecanja prava (osim ako je dodjela poništena zbog prestanka neizvršenjem ako nisu ispunjeni uvjeti stjecanja prava):
- (a) subjekt poništenje ili namiru računovodstveno iskazuje kao ubrzano stjecanje prava i stoga odmah priznaje iznos koji bi inače bio priznat za usluge primljene u preostalom razdoblju stjecanja prava;
 - (b) svako plaćanje zaposleniku po poništenju ili namirenju dodjele računovodstveno se iskazuje kao otkup udjela u vlasničkom kapitalu, tj. kao odbitak od vlasničkog kapitala, osim ako plaćanje premašuje vrijednost dodijeljenog vlasničkog instrumenta, koja se mjeri na datum otkupa. Svaki takav višak priznaje se kao rashod. Međutim, ako aranžman plaćanja na temelju dionica uključuje komponentu obveze, subjekt ponovno mjeri fer vrijednost obveze na datum poništenja ili namire. Plaćanja izvršena radi namirenja komponente obveze računovodstveno se iskazuju kao izvršenje obveze;
 - (c) ako se zaposleniku dodijele novi vlasnički instrumenti, a subjekt na datum dodjele tih novih vlasničkih instrumenata utvrdi nove vlasničke instrumente koji se dodjeljuju u zamjenu za poništene vlasničke instrumente, subjekt dodjelu zamjenskih vlasničkih instrumenata iskazuje na isti način kao izmjenu izvorne dodjele vlasničkih instrumenata, u skladu s točkom 27. i uputama iz Dodatka B. Inkrementalna fer vrijednost dodijeljenih vlasničkih instrumenata je razlika između fer vrijednosti zamjenskih vlasničkih instrumenata i neto fer vrijednosti poništenih vlasničkih instrumenata na datum dodjele zamjenskih vlasničkih instrumenata. Neto fer vrijednost poništenih vlasničkih instrumenata je njihova fer vrijednosti neposredno prije poništenja, umanjena za iznos plaćanja izvršenog u korist zaposlenika prilikom poništenja vlasničkih instrumenata, koje se računovodstveno iskazuje kao odbitak od vlasničkog kapitala u skladu s prethodnom podtočkom (b). Ako ne utvrdi nove vlasničke instrumente kao zamjenu za poništene vlasničke instrumente, subjekt te nove vlasničke instrumente računovodstveno iskazuje kao novu dodjelu vlasničkih instrumenata.
- 28.A Ako subjekt ili druga ugovorna strana mogu odlučiti hoće li ispuniti neki drugi uvjet, subjekt činjenicu da on ili druga ugovorna strana nisu ispunili takav uvjet tretira kao poništenje.
29. Ako subjekt otkupi vlasničke instrumente na koje je stečeno pravo, plaćanje zaposleniku računovodstveno iskazuje kao odbitak od vlasničkog kapitala, osim u mjeri u kojoj plaćanje premašuje fer vrijednost otkupljenih vlasničkih instrumenata, koja se mjeri na datum otkupa. Svaki takav višak priznaje se kao rashod.

TRANSAKCIJE PLAĆANJA NA TEMELJU DIONICA NAMIROM U NOVCU

- 30. Za transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu, subjekt primljenu robu ili usluge i nastalu obvezu mjeri po fer vrijednosti obveze, podložno zahtjevima iz točaka 31.–33.D. Sve do namirenja obveze, subjekt ponovno mjeri fer vrijednost obveze na kraju svakog izvještajnog razdoblja i na datum namire, pri čemu se sve promjene fer vrijednosti priznaju u dobiti ili gubitku za razdoblje.**
31. Na primjer, subjekt može zaposlenima kao dio naknade za rad dodijeliti prava na bonus zbog povećanja vrijednosti dionice, čime će zaposleni ostvariti pravo na buduće plaćanje u novcu (a ne u vlasničkim instrumentima), na temelju povećanja cijene dionica subjekta s određene razine u određenom razdoblju. Subjekt zaposlenima može dodijeliti pravo na buduća plaćanja u novcu i dodjelom prava na dionice (uključujući dionice koje se izdaju po realizaciji dioničkih opcija) koja su otkupiva, bilo obvezatno (npr. u slučaju prestanka radnog odnosa) ili odlukom zaposlenika. Ti su aranžmani primjeri transakcija plaćanja na temelju dionica namirom u novcu. Pravima na bonus zbog povećanja vrijednosti dionice objašnjavaju se neki zahtjevi iz točaka 32.–33.D; no ti se zahtjevi primjenjuju na sve transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu.
32. Subjekt primljene usluge i obvezu plaćanja za te usluge priznaje kad zaposlenici pruže uslugu. Na primjer, neka se prava na bonus zbog povećanja vrijednosti dionice stječu odmah i zaposlenici stoga nisu dužni odraditi određeno razdoblje prije negoli ostvare pravo na isplatu u novcu. U nedostatka dokaza o suprotnome, subjekt pretpostavlja da su primljene usluge koje su zaposlenici pružili u zamjenu za prava na bonus zbog povećanja vrijednosti dionice. Stoga subjekt odmah priznaje primljene usluge i obvezu njihova plaćanja. Ako se prava na bonus zbog povećanja vrijednosti dionice ne mogu steći dok zaposlenici ne odrade određeno razdoblje, subjekt priznaje primljene usluge i obvezu njihova plaćanja kako zaposlenici budu pružali usluge tijekom tog razdoblja.
33. Obveza se početno i na kraju svakog izvještajnog razdoblja mjeri po fer vrijednosti prava na bonus zbog povećanja vrijednosti dionice sve do njezine namire, primjenom modela određivanja cijene opcija, vodeći računa o uvjetima dodjele tih prava i opsegu usluga koje su zaposlenici dotad pružili, podložno zahtjevima iz točaka 33.A–33.D. Subjekt može izmijeniti uvjete plaćanja na temelju dionica koje se namiruje u novcu. U Dodatku B točkama B44A– B44C navode se upute o izmjeni transakcija plaćanja na temelju dionica kojom se mijenja njezina klasifikacija iz transakcije koja se namiruje u novcu u transakciju koja se namiruje vlasničkim instrumentima.

Tretman uvjeta za stjecanje prava i drugih uvjeta

- 33.A Transakcija plaćanja na temelju dionica namirom u novcu može biti uvjetovana ispunjenjem određenih uvjeta za stjecanje prava. Može se uvjetovati i ispunjenjem uvjeta uspješnosti, npr. ostvarenje određenog rasta dobiti ili određenog povećanja cijene dionica subjekta. Uvjeti za stjecanje prava, osim tržišnih uvjeta, ne uzimaju se u obzir pri procjeni fer vrijednosti plaćanja na temelju dionica koja se namiruju u novcu na datum mjerenja. Umjesto toga, uvjeti za stjecanje prava, osim tržišnih uvjeta, uzimaju se u obzir pri usklađenju broja nagrada uključenih u mjerenje obveze koja proizlazi iz te transakcije.
- 33.B Da bi primijenio zahtjeve iz točke 33.A subjekt priznaje iznos za robu ili usluge koje je primio u razdoblju stjecanja prava. Taj iznos temelji se na najboljoj dostupnoj procjeni broja nagrada za koje se očekuje da će pravo biti stečeno. Subjekt tu procjenu prema potrebi revidira ako naknadne informacije pokažu da će se broj nagrada za koje se očekuje da će pravo biti stečeno razlikovati od prijašnjih procjena. Subjekt na datum stjecanja prava revidira procjenu tako da bude jednaka broju nagrada na koje je pravo u konačnici stečeno.
- 33.C Tržišni uvjeti, kao što je ciljna cijena dionice kojom se uvjetuje stjecanje prava (ili izvršivost), kao i drugi uvjeti, uzimaju se u obzir pri procjeni fer vrijednosti transakcije plaćanja na temelju dionica koja se namiruje u novcu i pri ponovnom mjerenju fer vrijednosti na kraju svakog izvještajnog razdoblja i na datum namire.

- 33.D Zbog primjene točaka 30.–33.C kumulativni iznos koji se u konačnici priznaje za primljenu robu ili usluge kao naknada za plaćanje na temelju dionica koje se namiruje u novcu jednak je iznosu isplaćenog novca.

TRANSAKCIJE PLAĆANJA NA TEMELJU DIONICA S OBIJEŽJEM NETO NAMIRE ZA OBEVEZE POREZA PO ODBITKU

- 33.E Subjekt u skladu s poreznim propisima može biti dužan oduzeti određeni iznos na ime porezne obveze zaposlenika koja proizlazi iz plaćanja na temelju dionica i taj iznos, obično u novcu, u ime zaposlenika uplatiti poreznoj upravi. U svrhu ispunjenja te obveze, u uvjetima aranžmana o plaćanju na temelju dionica može se utvrditi da se subjektu dopušta ili nalaže da određeni broj vlasničkih instrumenata u novčanoj vrijednosti porezne obveze zaposlenika oduzme od ukupnog broja vlasničkih instrumenata koji bi inače bili izdani zaposleniku nakon realizacije (ili stjecanja prava) plaćanja na temelju dionica (tj. aranžman o plaćanju na temelju dionica ima „obilježje neto namire”).
- 33.F Iznimno od zahtjeva iz točke 34., transakcija opisana u točki 33.E klasificira se u cijelosti kao transakcija plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima ako bi bila tako klasificirana i da nema obilježje neto namire.
- 33.G Subjekt primjenjuje točku 29. ovog Standarda kako bi računovodstveno iskazao oduzimanje dionica u svrhu financiranja plaćanja poreznoj upravi na ime porezne obveze zaposlenika koja proizlazi iz plaćanja na temelju dionica. Stoga se izvršeno plaćanje računovodstveno iskazuje kao odbitak od vlasničkog kapitala za oduzete dionice, osim u mjeri u kojoj plaćanje na datum neto namire premašuje fer vrijednost oduzetih vlasničkih instrumenata.
- 33.H Iznimka iz točke 33.F ne primjenjuje se na:
- (a) aranžman o plaćanju na temelju dionica s obilježjem neto namire za koji subjekt u skladu s poreznim propisima nije dužan oduzeti određeni iznos na ime porezne obveze zaposlenika koja proizlazi iz plaćanja na temelju dionica ili
 - (b) vlasničke instrumente koje subjekt oduzme u iznosu višem od porezne obveze zaposlenika koja proizlazi iz plaćanja na temelju dionica (tj. subjekt je oduzeo iznos dionica koji premašuje novčanu vrijednost porezne obveze zaposlenika). Takav višak zadržanih dionica računovodstveno se iskazuje kao plaćanje na temelju dionica koje se namiruje u novcu u trenutku isplate zaposleniku tog iznosa u novcu (ili drugoj imovini).

TRANSAKCIJE PLAĆANJA NA TEMELJU DIONICA KOJE SE NE NAMIRUJU U NOVCU

- 34. Kod transakcija plaćanja na temelju dionica u kojima prema uvjetima aranžmana subjekt ili druga ugovorna strana mogu odlučiti hoće li subjekt transakciju namiriti u novcu (ili drugoj imovini) ili izdavanjem vlasničkih instrumenata, subjekt takvu transakciju ili njezine komponente računovodstveno iskazuje kao transakciju plaćanja na temelju dionica namirom u novcu ako je i u mjeri u kojoj je za subjekt nastala obveza namire u novcu ili drugoj imovini, odnosno kao transakciju plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima ako nije i u mjeri u kojoj nije takva obveza nastala.**

Transakcije plaćanja na temelju dionica u kojima prema uvjetima aranžmana druga ugovorna strana može odlučiti o načinu namire

35. Ako je drugoj ugovornoj dodijelio pravo da odluči hoće li se transakcija plaćanja na temelju dionica namiriti u novcu ⁽³⁶⁾ ili izdavanjem vlasničkih instrumenata, subjekt je dodijelio složeni financijski instrument koji sadržava komponentu duga (tj. pravo druge ugovorne strane za zatraži plaćanje u novcu) i komponentu kapitala (tj. pravo druge stranke da zatraži namiru u vlasničkim instrumentima, a ne u novcu). Kod transakcija s osobama koje nisu zaposlenici, u kojima se fer vrijednost primljene robe ili usluga mjeri izravno, subjekt mjeri komponentu kapitala složengog financijskog instrumenta kao razliku između fer vrijednosti primljene robe ili usluga i fer vrijednosti komponente duga na datum primitka robe ili usluga.

⁽³⁶⁾ U točkama 35.–43. sva upućivanja na novac uključuju i drugu imovinu subjekta.

36. Kod drugih transakcija, uključujući transakcije sa zaposlenicima, subjekt mjeri fer vrijednost složenog financijskog instrumenta na datum mjerenja, vodeći računa o uvjetima pod kojima je dodijeljeno pravo na novac ili vlasničke instrumente.
37. Da bi primijenio točku 36., subjekt najprije mjeri fer vrijednost komponente duga, a potom fer vrijednost komponente kapitala, vodeći računa o tome da druga ugovorna strana mora odustati od prava na primitak novca kako bi primila vlasnički instrument. Fer je vrijednost složenog financijskog instrumenta zbroj je fer vrijednosti tih dviju komponenti. Međutim, transakcije plaćanja na temelju dionica u kojima druga ugovorna strana može odlučiti o načinu namirenja obično su strukturirane tako da je fer vrijednost jednog alternativnog namirenja jednaka fer vrijednosti drugoga. Na primjer, druga ugovorna strana može se odlučiti za primitak dioničkih opcija ili prava na bonus zbog povećanja vrijednosti dionice koja se namiruju u novcu. U tim slučajevima fer vrijednost komponente kapitala iznosi nula pa je stoga fer vrijednost složenog financijskog instrumenta jednaka fer vrijednosti komponente duga. S druge strane, ako su fer vrijednosti alternativnih namirenja različite, fer vrijednost komponente kapitala bit će veća od nule pa će stoga fer vrijednost složenog financijskog instrumenta biti veća od fer vrijednosti komponente duga.
38. Subjekt zasebno iskazuje primljenu ili stečenu robu ili usluge u za svaku komponentu složenog financijskog instrumenta. Subjekt za komponentu duga primljenu robu ili usluge i obvezu njihova plaćanja priznaje kako druga ugovorna strana isporučuje tu robu ili pruža usluge u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju na transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu (točke 30.–33.). Subjekt za komponentu kapitala (ako postoji) primljenu robu ili usluge i povećanje kapitala priznaje kako druga ugovorna strana isporučuje tu robu ili pruža usluge u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju na transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima (točke 10.–29.).
39. Subjekt na datum namire ponovno mjeri obvezu po fer vrijednosti. Ako subjekt transakciju namiri izdavanjem vlasničkih instrumenata umjesto plaćanjem u novcu, obveza se prenosi izravno u vlasnički kapital kao naknada za izdane vlasničke instrumente.
40. Ako subjekt transakciju namiri u novcu umjesto izdavanjem vlasničkih instrumenata, tim se plaćanjem obveza namiruje u cijelosti. Prethodno priznata komponenta kapitala ostaje dio vlasničkog kapitala. Odluka druge ugovorne strane o namirenju u novcu smatra se njezinim odustajanjem od prava na primitak vlasničkih instrumenata. Međutim, subjekt neovisno o tom zahtjevu može priznati prijenos unutar vlasničkog kapitala, tj. prijenos iz jedne komponente vlasničkog kapitala u drugu.

Transakcije plaćanja na temelju dionica u kojima prema uvjetima aranžmana subjekt može odlučiti o načinu namire

41. Za transakciju plaćanja na temelju dionica u kojima prema uvjetima aranžmana subjekt može odlučiti hoće li je namiriti u novcu ili izdavanjem vlasničkih instrumenata, subjekt provjerava ima li sadašnju obvezu namirenja u novcu i u skladu s time iskazuje transakciju plaćanja na temelju dionica. Subjekt ima sadašnju obvezu namirenja u novcu ako odluka o namirenju izdavanjem vlasničkih instrumenata u biti nije komercijalne naravi (npr. zato što je subjektu pravno zabranjeno izdavati dionice), ili ako subjekt ima praksu ili objavljenu politiku namirenja u novcu ili općenito namiruje obveze u novcu kadgod to druga ugovorna strana zatraži.
42. Ako ima sadašnju obvezu namirenja u novcu, subjekt transakciju iskazuje u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju na transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu iz točaka 30.–33.
43. Ako subjekt nema takvu obvezu, transakciju iskazuje u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju na transakcije plaćanja na temelju dionica koje se namiruju u vlasničkim instrumentima iz točaka 10.–29. Prilikom namirenja:
- (a) ako subjekt odluči namiriti obvezu u novcu, plaćanje u novcu iskazuje kao otkup vlasničkog udjela, tj. odbitak od vlasničkog kapitala, osim u slučaju iz podtočke (c);

- (b) ako subjekt odluči namiriti obvezu izdavanjem vlasničkih instrumenata, dodatno ništa ne iskazuje (osim, prema potrebi, prijenosa iz jedne komponente kapitala u drugu), osim kako je navedeno u podtočki (c) u nastavku;
- (c) ako se odluči za alternativno namirenje s višom fer vrijednosti na datum namire, subjekt priznaje dodatni rashod za taj višak vrijednosti, tj. razliku između iznosa isplaćenog novca i fer vrijednosti vlasničkih instrumenata koje bi u protivnom izdao, odnosno razliku između fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata i iznosa novca koji bi u protivnom platio, ovisno o slučaju.

TRANSAKCIJE PLAĆANJA NA TEMELJU DIONICA IZMEĐU SUBJEKATA GRUPE (IZMJENE IZ 2009.)

43.A Kod transakcija plaćanja na temelju dionica između subjekata unutar grupe, subjekt koji prima robu ili usluge u odvojenim ili pojedinačnim financijskim izvještajima mjeri primljenu robu ili usluge kao transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima ili namirom u novcu i pritom utvrđuje:

- (a) prirodu odobrenih nagrada i
- (b) vlastita prava i obveze.

Iznos koji prizna subjekt koji prima robu ili usluge može se razlikovati od iznosa koji prizna konsolidirana grupa ili neki drugi subjekt iz grupe koji namiruju transakciju plaćanja na temelju dionica.

43.B Subjekt koji prima robu ili usluge mjeri primljene robu ili usluge kao transakciju plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima:

- (a) ako su odobrene nagrade njegovi vlastiti vlasnički instrumenti ili
- (b) ako nema obvezu namiriti transakciju plaćanja na temelju dionica.

Subjekt takvu transakciju plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima naknadno ponovno mjeri samo za promjene netržišnih uvjeta za stjecanje prava, u skladu s točkama 19.–21. U svim drugim okolnostima, subjekt koji prima robu ili usluge mjeri primljenu robu ili usluge kao transakciju plaćanja na temelju dionica namirom u novcu.

43.C Subjekt koji namiruje transakciju plaćanja na temelju dionica kad neki drugi subjekt grupe prima robu ili usluga, takvu transakciju priznaje kao transakciju plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima samo ako je namiruje vlastitim vlasničkim instrumentima. U protivnom se transakcija priznaje kao transakcija plaćanja na temelju dionica namirom u novcu.

43.D Neke transakcije unutar grupe obuhvaćaju repo ugovore u kojima jedan subjekt iz grupe plaća drugom subjektu iz grupe za izvršenje plaćanja na temelju dionica prema dobavljačima robe ili pružateljima usluga. U tom slučaju, subjekt koji prima robu ili usluge takvu transakciju plaćanja na temelju dionica računovodstveno iskazuje u skladu s točkom 43.B, neovisno o unutargrupnim aranžmanima.

OBJAVLJIVANJA

44. Subjekt objavljuje informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju razumijevanje vrste i opsega aranžmana o plaćanju na temelju dionica koji su postojali tijekom razdoblja.

45. Subjekt u svrhu načela iz točke 44. objavljuje barem sljedeće:

- (a) opis svih vrsta aranžmana o plaćanju na temelju dionica koji su postojali tijekom razdoblja, uključujući opće uvjete svakog pojedinog aranžmana, kao što su zahtjevi za stjecanje prava, najdulji rok dodijeljenih opcija i metodu namire (npr. u novcu ili vlasničkim instrumentima). Subjekt s gotovo jednakim aranžmanima o plaćanju na temelju dionica može te informacije agregirati, osim ako je zasebno objavljivanje informacija za svaki pojedini aranžman nužno u svrhu načela iz točke 44.;

(b) broj i ponderirane prosječne izvršne cijene dioničkih opcija za svaku od sljedećih skupina opcija:

- i. neiskorištene opcije na početku razdoblja;
- ii. dodijeljene opcije tijekom razdoblja;
- iii. neizvršene opcije tijekom razdoblja;
- iv. realizirane tijekom razdoblja;
- v. istekle opcije tijekom razdoblja;
- vi. neiskorištene opcije na kraju razdoblja i
- vii. izvršive opcije na kraju razdoblja;

(c) za dioničke opcije realizirane tijekom razdoblja, ponderiranu prosječnu cijenu dionice na datum realizacije. Ako su opcije redovito realizirane tijekom razdoblja, subjekt može umjesto toga objaviti ponderiranu prosječnu cijenu dionice tijekom razdoblja;

(d) za dioničke opcije koje su ostale nerealizirane na kraju razdoblja, raspon izvršnih cijena i prosječni ponderirani preostali ugovorni rok valjanosti. Ako je raspon izvršnih cijena širok, nerealizirane opcije dijele se po rasponima koji su smisleni za procjenu broja i rokova dodatnih dionica koje bi se mogle izdati te iznosa novca koji bi se mogao ostvariti realizacijom tih opcija.

46. Subjekt objavljuje informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da razumiju način utvrđivanja fer vrijednosti primljene robe ili usluge odnosno fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata tijekom razdoblja.

47. Ako je subjekt fer vrijednost primljene robe ili usluga mjerio kao naknadu za svoje vlasničke instrumente neizravno, na temelju fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata subjekt u svrhu načela iz točke 46. objavljuje barem sljedeće:

(a) za dioničke opcije dodijeljene tijekom razdoblja, ponderiranu prosječnu fer vrijednost tih opcija na datum mjerenja i informacije o načinju mjerenja te fer vrijednosti, uključujući:

- i. model određivanja cijene opcija i ulazne podatke za taj model, uključujući ponderiranu prosječnu cijenu dionice, izvršnu cijenu, očekivanu volatilnost, rok valjanosti opcije, očekivane dividende, nerizičnu kamatnu stopu i druge ulazne podatke za model, uključujući primijenjenu metodu i pretpostavke na temelju kojih su uključeni učinci očekivane prijevremene realizacije;
- ii. način određivanja očekivane volatilnosti, među ostalim u kojem se opsegu očekivana volatilnost temelji na povijesnoj volatilnosti i
- iii. jesu li i kako druga obilježja dodijeljene opcije uključena u mjerenje fer vrijednosti, kao što je tržišni uvjet;

(b) za druge vlasničke instrumente dodijeljene tijekom razdoblja (tj. osim dioničkih opcija), broj i ponderiranu prosječnu fer vrijednost tih vlasničkih instrumenata na datum mjerenja i informacije o načinju mjerenja te fer vrijednosti, uključujući:

- i. ako fer vrijednost nije mjerena na temelju tržišnih cijena, kako je određen;
- ii. jesu li i kako su očekivane dividende uključene u mjerenje fer vrijednosti i
- iii. jesu li i kako su druga obilježja dodijeljenih vlasničkih instrumenata uključena u mjerenje fer vrijednosti;

- (c) za aranžmane o plaćanju na temelju dionica koji su izmijenjeni tijekom razdoblja:
- i. objašnjenje tih izmjena;
 - ii. inkrementalnu dodijeljenu fer vrijednost (kao rezultat tih izmjena) i
 - iii. informacije o načinu mjerenja inkrementalne dodijeljene fer vrijednosti u skladu s zahtjevima iz podtočaka (a) i (b), ovisno o slučaju.
48. Ako je fer vrijednost robe ili usluga primljenih tijekom razdoblja mjerio izravno, subjekt objavljuje informacije o tome kako je određena fer vrijednost, npr. je li mjerena po tržišnoj cijeni te robe ili usluga.
49. Ako je subjekt pobio pretpostavku iz točke 13., dužan je tu činjenicu objaviti i objasniti zašto je pretpostavka pobijena.
50. Subjekt objavljuje informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da razumiju učinak transakcija plaćanja na temelju dionica na dobit ili gubitak subjekta za razdoblje i njegov financijski položaj.
51. Subjekt u svrhu načela iz točke 50. objavljuje barem sljedeće:
- (a) ukupni rashod priznat za razdoblje, koji proizlazi iz transakcija plaćanja na temelju dionica u kojima primljena roba ili usluge nisu mogle biti priznate kao imovina i stoga su odmah priznate kao rashod, uključujući odvojeno objavljivanje tog dijela ukupnih rashoda koji proizlazi iz transakcija koje se iskazuju kao transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima;
 - (b) za obveze koje proizlaze iz transakcija plaćanja na temelju dionica:
 - i. ukupnu knjigovodstvenu vrijednost na kraju razdoblja i
 - ii. ukupnu intrinzičnu vrijednost na kraju razdoblja za obveze za koje je druga ugovorna strana ostvarila pravo na novac ili drugu imovinu do kraja razdoblja (npr. ostvarena prava na bonus zbog povećanja vrijednosti dionice).
52. Ako informacije čije se objavljivanje nalaže ovim Standardom ne ispunjavaju svrhu načela iz točaka 44., 46. i 50., subjekt je dužan objaviti dodatne informacije. Na primjer, ako je neku transakciju plaćanja na temelju dionica klasificirao kao transakciju koja se namiruje vlasničkim instrumentima u skladu s točkom 33.F, subjekt je dužan objaviti procjenu iznosa kojeg očekuje uplatiti poreznoj upravi na ime porezne obveze zaposlenika kad korisnike treba informirati o učincima budućeg novčanog toka povezanog s aranžmanom o plaćanju na temelju dionica.

PRIJELAZNE ODREDBE

53. Za transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima subjekt primjenjuje ovaj MSFI na dodjelu dionica, dioničkih opcija ili drugih vlasničkih instrumenata koji su dodijeljeni nakon 7. studenoga 2002., a na koje pravo još nije stečeno na datum stupanja na snagu ovog MSFI-ja.
54. Subjektu se preporuča, ali mu se ne nalaže, da ovaj MSFI primjenjuje na ostale dodjele vlasničkih instrumenata ako je javno objavio fer vrijednost tih vlasničkih instrumenata, određenu na datum mjerenja.
55. Za sve dodjele vlasničkih instrumenata na koje je primijenjen ovaj MSFI, subjekt prepravljajući usporedne informacije te prema potrebi usklađuje početno stanje zadržane dobiti za prvo prezentirano razdoblje.
56. Za sve dodjele vlasničkih instrumenata na koje nije primijenjen ovaj MSFI (npr. vlasničke instrumente dodijeljene 7. studenoga 2002. ili prije tog datuma), subjekt ipak objavljuje informacije koje se nalažu u točkama 44. i 45.
57. Ako nakon stupanja na snagu ovog MSFI-ja izmijeni uvjete dodjele vlasničkih instrumenata na koje ovaj MSFI nije primijenjen, subjekt na iskazivanje takvih izmjena ipak primjenjuje točke 26.–29.

58. Subjekt ovaj MSFI primjenjuje retroaktivno na obveze koje proizlaze iz transakcija plaćanja na temelju dionica koje su postojale na datum stupanja na snagu ovog MSFI-ja. Za te obveze subjekt prepravljajući usporedne informacije, uključujući usklađenje početnog stanja zadržane dobiti u prvom prezentiranom razdoblju za koje su usporedne informacije prepravljene, ali nije dužan prepraviti usporedne informacije u mjeri u kojoj se odnose na razdoblje ili datum prije 7. studenoga 2002.
59. Subjektu se preporuča, ali mu se ne nalaže da retroaktivno primijeni MSFI na druge obveze koje proizlaze iz transakcija plaćanja na temelju dionica, npr. obveze koje su namirene tijekom razdoblja za koje su prezentirane usporedne informacije.
- 59.A Subjekt je dužan primijeniti izmjene u točkama 30.–31., 33.–33.H i B44A–B44C kako je navedeno u nastavku. Prethodna razdoblja se ne prepravljaju.
- (a) Izmjene u točkama B44A–B44C primjenjuju se samo na izmjene izvršene na datum prve primjene izmjena ili nakon tog datuma.
- (b) Izmjene iz točaka 30.–31. i 33.–33.D primjenjuju se na transakcije plaćanja na temelju dionica za koje pravo nije stečeno na datum prve primjene izmjena i na transakcije plaćanja na temelju dionica čiji je datum dodjele datum prve primjene izmjena ili nakon tog datuma. Za transakcije plaćanja na temelju dionica za koje pravo nije stečeno i koje su dodijeljene prije datuma prve primjene izmjena, subjekt je dužan ponovno izmjeriti obvezu na taj datum i priznati učinak ponovnog mjerenja u početnoj zadržanoj dobiti (ili drugoj komponenti vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) za izvještajno razdoblje u kojem su izmjene prvi put primijenjene.
- (c) Izmjene u točkama 33.E–33.H i izmjena točke 52. primjenjuju se na transakcije plaćanja na temelju dionica za koje pravo nije stečeno (ili je stečeno, ali nije realizirano), na datum prve primjene izmjena i na transakcije plaćanja na temelju dionica čiji je datum dodjele datum prve primjene izmjena ili nakon tog datuma. Za transakcije plaćanja na temelju dionica (ili njihove komponente) za koje pravo nije stečeno (ili je stečeno, ali nije realizirano) i koje su ranije klasificirane kao transakcije plaćanja na temelju dionica koje se namiruju u novcu, no sad se u skladu s izmjenama klasificiraju kao transakcije koje se namiruju vlasničkim instrumentima, subjekt je dužan reklasificirati knjigovodstvenu vrijednost obveze plaćanja na temelju dionica u vlasnički kapital na datum prve primjene izmjena.
- 59.B Neovisno o zahtjevima iz točke 59.A, subjekt može retroaktivno primijeniti izmjene iz točke 63.D, podložno prijelaznim odredbama iz točaka 53.–59. ovog Standarda, u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* samo i jedino ako je to moguće bez novijih saznanja. Ako se subjekt odlučí na retroaktivnu primjenu, mora to učiniti za sve izmjene uvedene dokumentom *Klasifikacija i mjerenje transakcija plaćanja na temelju dionica* (izmjene MSFI-ja 2).

DATUM STUPANJA NA SNAGU

60. Subjekt ovaj MSFI primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt MSFI primijeni za razdoblje koja započnu prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
61. MSI-jem 3 (kako je revidiran 2008.) i dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u travnju 2009., izmijenjena je točka 5. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt MSFI 3 (izmijenjen 2008.) primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
62. Subjekt retroaktivno primjenjuje sljedeće izmjene u godišnjim razdobljima koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma:
- (a) zahtjeve iz točke 21.A koji se odnose na tretman drugih uvjeta;

(b) izmijenjene definicije pojmova „stjecanje prava” i „uvjeti stjecanja prava” u Dodatku A;

(c) izmjene u točkama 28. i 28.A koje se odnose na poništenja.

Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na razdoblje koje započne prije 1. siječnja 2009., dužan je tu činjenicu objaviti.

63. Subjekt retroaktivno primjenjuje sljedeće izmjene uvedene dokumentom *Transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu*, objavljenim u lipnju 2009., podložno prijelaznim odredbama iz točaka 53.–59., u skladu s MRS-om 8 za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2010. ili nakon tog datuma:

(a) izmjena točke 2., brisanje točke 3. i dodavanje točaka 3.A i 43.A–43.D i točaka B45., B47., B50., B54., B56.–B58. i B60. iz Dodatka B koje se odnose na računovodstveno iskazivanje transakcija između subjekata grupe;

(b) izmijenjene definicije sljedećih pojmova iz Dodatka A:

- transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu,
- transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima,
- sporazumi o plaćanju na temelju dionica i
- transakcije plaćanja na temelju dionica.

Ako informacije nužne za retroaktivnu primjenu nisu dostupne, subjekt je dužan u svojim odvojenim ili pojedinačnim financijskim izvještajima iskazati iznose koji su prethodno priznati u konsolidiranim financijskim izvještajima grupe. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni za razdoblje koje započne prije 1. siječnja 2010., dužan je tu činjenicu objaviti.

63.A MSFI-jem 10 *Konsolidirani financijski izvještaji* i MSFI-jem 11, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjeni su točka 5. i Dodatak A. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.

63.B Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.*, objavljenim u prosincu 2013., izmijenjene su točke 15. i 19. U Dodatku A izmijenjene su definicije pojmova „uvjeti za stjecanje prava” i „tržišni uvjet” i dodane su definicije pojmova „uvjet uspješnosti” i „uvjeti radnog odnosa”. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na transakcije plaćanja na temelju dionica čiji je datum dodjele 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

63.C MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

63.D Dokumentom *Klasifikacija i mjerenje transakcija plaćanja na temelju dionica* (izmjene MSFI-ja 2), objavljenim u lipnju 2016., izmijenjene su točke 19., 30.–31., 33., 52. i 63. i dodane su točke 33.A–33.H, 59.A–59.B, 63.D i B44A–B44C i njihovi naslovi. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2018. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

63.E Dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*, objavljenim 2018., izmijenjena je bilješka uz definiciju vlasničkog instrumenta u Dodatku A. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena ako subjekt u isto vrijeme primjenjuje sve druge izmjene uvedene dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*. Subjekt izmjene MSFI-ja 2 primjenjuje retroaktivno, podložno prijelaznim odredbama iz točaka 53.–59. ovog Standarda, u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Međutim, utvrdi li da retroaktivna primjena ne bi bila praktična ili da bi podrazumijevala neopravdane troškove ili napor, subjekt izmjene MSFI-ja 2 primjenjuje upućivanjem na točke 23.–28., 50.–53. i 54.F MRS-a 8.

POVLAČENJE TUMAČENJA

64. Dokument *Unutargrupne transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu*, objavljeno u lipnju 2009., zamjenjuju IFRIC 8 *Područje primjene MSFI-ja 2* i IFRIC 11 *MSFI 2 – Transakcije dionicama grupe i trezorskim dionicama*. Izmjene uvedene tim dokumentom sadržavaju prethodne zahtjeve utvrđene u tumačenjima IFRIC 8 i IFRIC 11 kako slijedi:
- (a) izmijenjena je točka 2. i dodana točka 13.A o računovodstvenom iskazivanju transakcija u kojima subjekt ne može precizno odrediti neku ili svu primljenu robu ili usluge. Ti su zahtjevi bili na snazi za godišnja razdoblja koja su započela 1. svibnja 2006. ili nakon tog datuma;
 - (b) dodane su točke B46, B48, B49, B51–B53, B55, B59 i B61 u Dodatak B koje se odnose na računovodstveno iskazivanje transakcija između subjekata grupe. Ti su zahtjevi bili na snazi za godišnja razdoblja koja su započela 1. ožujka 2007. ili nakon tog datuma.
- Ti su se zahtjevi primjenjivali retroaktivno u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 8, podložno prijelaznim odredbama iz MSFI-ja 2.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

**Transakcija plaćanja na temelju dionica
namirom u novcu**

Transakcija plaćanja na temelju dionica u kojoj subjekt stječe robu ili usluge kojom nastaje obveza prijenosa novca ili druge imovine dobavljaču robe ili pružatelju usluga u iznosima koji se temelje na cijeni (ili vrijednosti) **vlasničkih instrumenata** (uključujući dionice ili **dioničke opcije**) tog subjekta ili drugog subjekta grupe.

**Zaposlenici ili druge osobe koje pružaju
slične usluge**

Fizičke osobe koje pružaju osobne usluge subjektu te (a) fizičke osobe koje se iz pravnih ili poreznih razloga smatraju zaposlenicima, (b) fizičke osobe koje rade za subjekt pod njegovim vodstvom na isti način kao i fizičke osobe koje se iz pravnih ili poreznih razloga smatraju zaposlenicima ili (c) pružene usluge slične su uslugama koje pružaju zaposlenici. Na primjer, izraz uključuje svo upravljačko osoblje, odnosno osobe koje su ovlaštene i odgovorne za poslove planiranja, upravljanja i kontrole subjekta, uključujući članove nadzornog odbora.

Vlasnički instrument

Ugovor kojim se dokazuje preostali udio u imovini subjekta nakon odbitka svih njegovih obveza ⁽³⁷⁾.

Dodijeljeni vlasnički instrument

Pravo (uvjetno ili bezuvjetno) na **vlasnički instrument** subjekta koje subjekt dodijeli drugoj osobi na temelju **aranžmana o plaćanju na temelju dionica**.

**Transakcija plaćanja na temelju dionica
namirom u vlasničkim instrumentima**

Transakcija plaćanja na temelju dionica u kojoj subjekt

(a) prima robu ili usluge kao naknadu za vlastite **vlasničke instrumente** (uključujući dionice i **dioničke opcije**) ili

(b) prima robu ili usluge, ali nema obvezu dobavljaču namiriti transakciju.

Fer vrijednost

Iznos za koji dobro obaviješteni i voljni sudionici u nepristranoj transakciji mogu razmijeniti imovinu, namiriti obvezu ili razmijeniti **dodijeljeni vlasnički instrument**.

Datum dodjele

Datum sporazuma između subjekta i druge strane (uključujući zaposlenika) o **aranžmanu o plaćanju na temelju dionica**, nakon obostranog usuglašavanja o uvjetima aranžmana. Na datum dodjele subjekt na drugu stranu prenosi pravo na novac, drugu imovinu ili vlastite **vlasničke instrumente**, uvjetovano ispunjenjem specifičnih **uvjeta za stjecanje prava**, ako postoje. Ako je za takav sporazum potrebno odobrenje (npr. dioničara), datum dodjele je datum takvog odobrenja.

⁽³⁷⁾ U dokumentu *Koncepcijski okvir za financijsko izvještavanje*, objavljenom 2018., obveza je definirana kao sadašnja obveza subjekta proizašla iz prošlih događaja koja podrazumijeva prijenos ekonomskih resursa.

Intrinsična vrijednost

Razlika između **fer vrijednosti** dionica na koje druga ugovorna strana ima (uvjetno ili bezuvjetno) pravo upisa ili koje ima pravo primiti, i cijene (ako postoji) koju je druga ugovorna strana dužna (ili će biti dužna) platiti za te dionice. Na primjer, **dionička opcija** s izvršnom cijenom od 15 N.J. ⁽³⁸⁾ po dionici čija je fer vrijednost 20 N.J. ima intrinzičnu vrijednost od 5 N.J.

Tržišni uvjet

Uvjet uspješnosti o kojem ovisi izvršna cijena, stjecanje prava ili mogućnost realizacije **vlasničkog instrumenta**, a koji se odnosi na tržišnu cijenu (ili vrijednost) **vlasničkih instrumenata** subjekta (ili drugog subjekta iz iste grupe), npr.:

- (a) postići određenu cijenu dionice ili određeni iznosa **intrinzične vrijednosti dioničke opcije** ili
- (b) ostvariti određeni cilj koji se temelji na tržišnoj cijeni (ili vrijednosti) **vlasničkih instrumenata** subjekta (ili vlasničkih instrumenata drugog subjekta iz iste grupe) u odnosu na indeks tržišnih cijena **vlasničkih instrumenata** drugih subjekata.

Tržišni uvjet obvezuje drugu ugovornu stranu na određeno razdoblje rada (tj. **uvjet radnog odnosa**), pri čemu uvjet radnog odnosa može biti eksplicitan ili implicitan.

Datum mjerenja

Datum na koji se mjeri **fer vrijednost** dodijeljenih vlasničkih instrumenata za potrebe ovog MSFI-ja. Za transakcije sa zaposlenicima i drugim osobama koje pružaju slične usluge datum mjerenja je **datum dodjele**. Za transakcije s osobama koje nisu zaposlenici (i drugi koji pružaju slične usluge) datum mjerenja je datum na koji subjekt primi robu odnosno druga ugovorna strana pruži uslugu.

Uvjet uspješnosti

Uvjet za stjecanje prava:

- (a) kojim se druga ugovorna strana obvezuje na određeno razdoblje rada (tj. **uvjet radnog odnosa**), pri čemu uvjet radnog odnosa može biti eksplicitan ili implicitan i
- (b) kojim se druga ugovorna strana tijekom razdoblja rada iz podtočke (a) obvezuje na stjecanje određenih ciljeva uspješnosti.

Razdoblje ostvarenja ciljeva uspješnosti:

- (a) ne može biti dulje od razdoblja rada i
- (b) može početi prije razdoblja rada pod uvjetom da datum početka ostvarivanja cilja uspješnosti nije znatno prije početka razdoblja rada.

⁽³⁸⁾ U ovom su Dodatku novčani iznosi izraženi u „novčanim jedinicama” (N.J.).

Cilj uspješnosti definira se upućivanjem na:

- (a) poslovanje (ili poslove) samog subjekta ili poslovanje ili poslove nekog drugog subjekta iz iste grupe (tj. netržišni uvjet) ili
- (b) cijenu (ili vrijednost) **vlasničkih instrumenata** subjekta ili vlasničkih instrumenata nekog drugog subjekta iz iste grupe (uključujući dionice i **dioničke opcije**) (tj. **tržišni uvjet**).

Cilj uspješnosti može se odnositi na uspješnost subjekta u cjelini ili njegove pojedine dijelove (ili dijelove grupe), kao što je služba ili pojedinačni zaposlenik.

Obilježje obnavljanja

Obilježje koje omogućuje automatsku dodjelu dodatnih **dioničkih opcija** kad god imatelj opcije realizira prethodno dodijeljene opcije dionicama subjekta, a ne u novcu, radi ostvarenja izvršne cijene.

Obnovljiva opcija

Nova **dionička opcija** dodijeljena nakon što se dionica iskoristi za namirenje izvršne cijene prijašnje dioničke opcije.

Uvjet radnog odnosa

Uvjet za stjecanje prava kojim se druga ugovorna strana obvezuje na određeno razdoblje rada u kojem je subjektu dužna pružati usluge. Ako druga ugovorna strana, neovisno o razlogu, prestane s radom u **razdoblju stjecanja prava**, smatra se da taj uvjet nije ispunjen. Uvjet radnog odnosa ne podrazumijeva ostvarenje cilja uspješnosti.

Aranžman o plaćanju na temelju dionica

Sporazum između subjekta (ili drugog subjekta grupe⁽³⁹⁾) ili dioničara bilo kojeg subjekta grupe) i neke druge osobe (uključujući zaposlenika) kojim druga osoba stječe pravo na primitak:

- (a) novca ili druge imovine subjekta u iznosu koji se temelji na cijeni (ili vrijednosti) **vlasničkih instrumenata** (uključujući dionice ili **dioničke opcije**) tog ili nekog drugog subjekta grupe ili
- (b) **vlasničkih instrumenata** (uključujući dionice ili **dioničke opcije**) subjekta ili nekog drugog subjekta grupe,

uvjetovano ispunjenjem utvrđenih **uvjeta za stjecanje prava**, ako postoje.

Transakcija plaćanja na temelju dionica

Transakcija u kojoj subjekt

- (a) prima robu ili usluge od dobavljača robe ili pružatelja usluga (uključujući zaposlenika) u **aranžmanu plaćanju na temelju dionica** ili
- (b) ima obvezu namiriti transakciju s dobavljačem u **aranžmanu plaćanju na temelju dionica** kad tu robu ili usluge primi neki subjekt grupe.

⁽³⁹⁾ „Grupa” je u Dodatku A MSFI-ju 10 *Konsolidirani financijski izvještaji* definirana kao „matično društvo i njezina društva kćeri” iz perspektive krajnjeg matičnog društva izvještajnog subjekta.

Dionička opcija	Ugovor koji imatelju daje pravo, ali ne i obvezu, da upiše dionice subjekta po fiksnoj ili određivoj cijeni u određenom vremenskom razdoblju.
Stjecanje prava	Steći neko pravo. U aranžmanu o plaćanju na temelju dionica pravo druge ugovorne strane na primitak novca, druge imovine ili vlasničkih instrumenata subjekta smatra se stečenim kad to njezino pravo prestane biti uvjetovano ispunjenjem nekog od uvjeta za stjecanje prava .
Uvjeti za stjecanje prava	Uvjet na temelju kojeg se utvrđuje prima li subjekt usluge kojima druga ugovorna strana ostvaruje pravo na primitak novca, druge imovine ili vlasničkih instrumenata subjekta u aranžmanu o plaćanju na temelju dionica . Uvjet za stjecanje prava je uvjet radnog odnosa ili uvjet uspješnosti .
Razdoblje stjecanja prava	Razdoblje u kojem trebaju biti ispunjeni svi utvrđeni uvjeti za stjecanje prava iz aranžmana o plaćanju na temelju dionica .

*Dodatak B***Vodič za primjenu**

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Procjena fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata

- B1 U točkama B2–B41 ovog Dodatka opisuje se mjerenje fer vrijednosti dodijeljenih dionica i dioničkih opcija, osobito specifični uvjeti koji su zajednička obilježja dodjele dionica ili dioničkih opcija zaposlenicima. Stoga ovaj Dodatak nije iscrpan. Nadalje, budući da se u nastavku opisuju dionice i dioničke opcije dodijeljene zaposlenicima, pretpostavka je da se fer vrijednost dionica ili dioničkih opcija mjeri na datum dodjele. Međutim, brojna pitanja vrednovanja (npr. određivanje očekivanje volatilnosti) primjenjuju se i u kontekstu procjene fer vrijednosti dionica ili dioničkih opcija ih osobama koje nisu zaposlenici na datum na koji subjekt primi robu odnosno druga ugovorna strana pruži uslugu.

Dionice

- B2 Fer vrijednost dionica dodijeljenih zaposlenicima mjeri se po tržišnoj cijeni dionica subjekta (ili procijenjenoj tržišnoj cijeni ako se dionicama subjekta ne trguje na burzi), usklađenoj za uvjete dodjele dionica (osim uvjeta za stjecanje prava koji su isključeni iz mjerenja fer vrijednosti u skladu s točkama 19.–21.).
- B3 Na primjer, ako zaposlenik tijekom razdoblja stjecanja prava nema pravo na dividend, taj se čimbenik uzima u obzir pri procjeni fer vrijednosti dodijeljenih dionica. Slično se uzimaju u obzir dionice s ograničenjem prijenosa nakon datuma stjecanja prava, ali samo u mjeri u kojoj takva ograničenja nakon stjecanja prava utječu na cijenu koju bi dobro obaviješten i voljan sudionik na tržištu platio za tu dionicu. Na primjer, ako se dionicama aktivno trguje na snažnom i likvidnom tržištu, ograničenja prijenosa nakon stjecanja prava malo će ili nimalo utjecati na cijenu koju bi dobro obaviješten i voljan sudionik na tržištu platio za tu dionicu. Ograničenja prijenosa i druga ograničenja tijekom razdoblja stjecanja prava ne uzimaju se u obzir pri procjeni fer vrijednosti na datum dodjele dionica jer ta ograničenja proizlaze iz uvjeta za stjecanja prava, na koja se primjenjuju točke 19.–21.

Dioničke opcije

- B4 Za dioničke opcije dodijeljene zaposlenicima često nisu dostupne tržišne cijene jer se na dodijeljene opcije primjenjuju uvjeti koji se ne primjenjuju na opcije kojima se trguje. Ako ne postoje opcije sa sličnim uvjetima kojima se trguje, fer vrijednost dodijeljenih opcija procjenjuje se primjenom modela određivanja cijene opcija.
- B5 Subjekt razmatra čimbenike koje bi dobro obaviješteni i voljni sudionici na tržištu uzeli u obzir pri odabiru modela određivanja cijene opcija. Na primjer, brojne opcije zaposlenika imaju dugačak rok valjanosti, obično se prava iz tih opcija mogu realizirati tijekom razdoblja od datuma realizacije do datuma isteka valjanosti opcija i često se te opcije brzo realiziraju. Te bi čimbenike trebalo uzeti u obzir pri procjeni fer vrijednosti opcija na datum dodjele. To za mnoge subjekte znači da ne mogu primijeniti model Black-Scholes-Merton, kojim se ne dopušta mogućnost realizacije opcije prije isteka njezina roka valjanosti pa se učinci očekivane prijevremene realizacije opcije ne mogu na odgovarajući način iskazati. Njime se ne dopušta ni mogućnost promjena očekivane volatilnosti i drugih ulaznih podataka za taj model tijekom razdoblja valjanosti opcije. Međutim, ti čimbenici nisu nužno relevantni za dioničke opcije s razmjerno kratkim razdobljem ugovorne valjanosti ili opcije koje se moraju realizirati vrlo brzo nakon datuma stjecanja prava. U tim slučajevima se primjenom modela Black-Scholes-Merton može dobiti vrijednost koja je u biti jednaka vrijednosti koja se dobije primjenom fleksibilnijeg modela određivanja cijene opcija.
- B6 Pri primjeni svakog modela određivanja cijene opcija u obzir se uzimaju barem sljedeći čimbenici:
- (a) izvršna cijena opcije;
 - (b) valjanost opcije;
 - (c) sadašnja cijena odgovarajućih dionica;

- (d) očekivana volatilnost cijene dionica;
- (e) očekivane dividende za dionice (po potrebi); i
- (f) nerizična kamatna stopa tijekom razdoblja valjanosti opcije.
- B7 U obzir se uzimaju i drugi čimbenici koje bi dobro obaviješteni i voljni sudionici na tržištu uzeli u obzir pri određivanju cijene (osim uvjeta za stjecanje prava i obilježja obnavljanja koji su isključeni iz mjerenja fer vrijednosti u skladu s točkama 19.–22.).
- B8 Na primjer, dioničke opcije dodijeljene zaposleniku obično se ne mogu realizirati tijekom određenih razdoblja (npr. u razdoblju stjecanja prava ili razdobljima koja utvrde regulatorna tijela za vrijednosne papire). Taj se čimbenik uzima u obzir ako bi se pri primjeni modela određivanja cijene opcija u protivnom pretpostavilo da se opcija može realizirati u bilo kojem trenutku tijekom njezina razdoblja valjanosti. Međutim, ako subjekt primjenjuje model određivanja cijene opcije kojim se vrednuju opcije koje se mogu realizirati samo po isteku valjanosti opcije, nije potrebno usklađenje za nemogućnost njihove realizacije u razdoblju stjecanja prava (ili drugih razdoblja za vrijeme valjanosti opcije) jer je pretpostavka tog modela da se tijekom tih razdoblja opcije ne mogu realizirati.
- B9 Drugi čimbenik koji je zajednički dioničkim opcijama zaposlenika je mogućnost njihove prijevremene realizacije, npr. jer opcija nije slobodno prenosiva ili zaposlenik prilikom prestanka radnog odnosa mora realizirati sve opcije na koje je stekao pravo. Učinci očekivane prijevremene realizacije opcije uzimaju se u obzir, kako je opisano u točkama B16–B21.
- B10. Čimbenici koje dobro obaviješten i voljan sudionik na tržištu ne bi razmatrao pri određivanju cijene dioničke opcije (ili drugog vlasničkog instrumenta) ne uzimaju se u obzir pri procjeni fer vrijednosti dodijeljenih dioničkih opcija (ili drugih vlasničkih instrumenata). Na primjer, kod dioničkih opcija dodijeljenih zaposlenicima, čimbenici koji utječu na vrijednost opcije iz perspektive pojedinačnog zaposlenika nisu relevantni za procjenu cijene koju bi odredio dobro obaviješten i voljan sudionik na tržištu.

Ulazni podaci za modele određivanja cijene opcija

- B11 Pri procjeni očekivane volatilnosti i dividendi po odnosnim dionicama cilj je aproksimacija očekivanja koja bi se odražavala u aktualnoj tržišnoj cijeni ili dogovorenoj cijeni razmjene za opciju. Slično je pri procjeni učinaka prijevremene realizacije opcija zaposlenika cilj aproksimacija očekivanja koja bi neovisna osoba s pristupom detaljnim informacijama o namjerama zaposlenika u vezi s realizacijom tih opcija imala na temelju informacija dostupnih na datum dodjele.
- B12 Često je vjerojatan raspon razumnih očekivanja o budućoj volatilnosti, dividendama i namjerama u vezi s realizacijom opcije. U tom bi slučaju očekivanu vrijednost trebalo izračunati ponderiranjem svakog iznosa unutar raspona s njegovom vjerojatnošću.
- B13 Očekivanja se obično temelje na iskustvu, a mijenjaju ako se razumno očekuje da će budućnost biti drugačija od prošlosti. U nekim će okolnostima poznati čimbenici pokazati da neprilagođeno iskustvo iz prošlosti nije dobra osnova za predviđanje iskustva u budućnosti. Na primjer, ako subjekt koji ima dvije potpuno različite poslovne linije otuđi onu koja je znatno nerizičnija od druge, povijesna volatilnost nije najbolja osnovica za razumna očekivanja u budućnosti.
- B14 U drugim okolnostima povijesne informacije možda nisu dostupne. Na primjer, subjekt koji je tek uvršten na burzu imat će malo ili nimalo povijesnih informacija o volatilnosti cijene svojih dionica. Neuvršteni ili novouvršteni subjekti obrađeni su u nastavku.
- B15 Ukratko, subjekt ne bi trebao procjene volatilnosti, namjere u vezi s realizacijom prava iz opcije i dividendi temeljiti na povijesnim informacijama, a da pritom ne razmotri u kojoj se mjeri očekuje da će iskustvo iz prošlosti biti razumna osnova za predviđanje iskustva u budućnosti.

Očekivana prijevremena realizacija opcije

- B16 Zaposlenici često iz raznih razloga prijevremeno realiziraju opcije. Na primjer, dioničke opcije zaposlenika obično nisu prenosive. Zato zaposlenici često prijevremeno realiziraju svoje dioničke opcije jer je to za njih jedini način da likvidiraju svoju poziciju. Nadalje, zaposlenici koji prekinu radni odnos obično moraju u kratkom roku realizirati sve opcije na koje su stekli pravo jer ih u protivnom neće moći realizirati. To je zaposlenicima često razlog za prijevremenu realizaciju dioničkih opcija. Drugi čimbenici koji uzrokuju prijevremenu realizaciju su nesklonost riziku i nedostatna diversifikacija imovine.
- B17 Način razmatranja učinaka očekivane prijevremene realizacije opcija ovisi o vrsti primijenjenog modela određivanja cijene opcija. Na primjer, procjena očekivanog razdoblja valjanosti opcije (koje je za dionički opciju zaposlenika razdoblje od datuma dodjele do datuma na koji se očekuje realizacija opcije) može biti ulazni podatak za model određivanja cijene opcija (npr. model Black-Scholes-Merton). Druga je mogućnost da se očekivana prijevremena realizacija opcija uvrsti u binomni ili sličan model određivanja cijene opcija u kojem je ulazni podatak ugovorno razdoblje valjanosti opcije.
- B18 Pri procjeni prijevremene realizacije opcije razmatraju se sljedeći čimbenici:
- (a) trajanje razdoblja stjecanja prava jer se dioničke opcije obično ne mogu realizirati prije isteka tog razdoblja. Stoga se implikacije prijevremene realizacije opcija određuju na temelju pretpostavke stečenog prava na opciju. Implikacije uvjeta za stjecanje prava objašnjene su u točkama 19.–21.;
 - (b) prosječno razdoblje valjanosti sličnih opcija iz kojih u prošlosti prava nisu realizirana;
 - (c) cijena odnosnih dionica. Iskustvo može pokazati da zaposlenici obično realiziraju opcije kad njihova cijena dosegne određenu razinu iznad izvršne cijene;
 - (d) položaj zaposlenika u organizaciji. Na primjer, iskustvo može pokazati da zaposlenici na višim položajima obično realiziraju opcije kasnije od zaposlenika na nižim položajima (dodatno objašnjeno u točki B21);
 - (e) očekivana volatilnost odnosnih dionica. Zaposlenici u prosjeku realiziraju opcije na dionice visoke volatilnosti prije nego na dionice niske volatilnosti.
- B19 Kako je navedeno u točki B17, učinci prijevremene realizacije opcija mogu se uzeti u obzir tako da procjena očekivanog razdoblja valjanosti opcije bude ulazni podatak za model određivanja cijene opcija. Subjekt procjenu očekivanog razdoblja valjanosti opcija dodijeljenih skupini zaposlenika može temeljiti na primjereno ponderiranom prosječnom očekivanom razdoblju valjanosti opcije za cijelu skupinu odnosno podskupinu zaposlenika, na temelju detaljnijih podataka o namjerama zaposlenika u vezi s realizacijom opcija (podrobnije u nastavku).
- B20 Može se pokazati bitnim razdvojiti dodjelu opcija na skupine zaposlenika razmjerno sličnih navika u vezi s realizacijom opcija. Vrijednost opcije nije linearna funkcija razdoblja valjanosti opcije; što je razdoblje valjanosti dulje, to vrijednost sporije raste. Na primjer, ako su sve druge pretpostavke jednake, iako dvogodišnja opcija vrijedi više od jednogodišnje, njezina vrijednost nije dvostruko veća. To znači da bi se izračunom procijenjene vrijednosti opcije na temelju samo jednog ponderiranog prosječnog razdoblja valjanosti koje uključuje niz različitih pojedinačnih razdoblja valjanosti dobila precijenjena ukupna fer vrijednost dodijeljenih dioničkih opcija. Razdvoje li se dodijeljene opcije na nekoliko skupina, od kojih svaka ima razmjerno uzak raspon razdoblja valjanosti uključenih u ponderirano prosječno razdoblje valjanosti, smanjit će se takva precijenjena vrijednost.
- B21 Slično je i kod primjene binomnog ili sličnog modela. Na primjer, subjekt koji dodjeljuje opcije zaposlenicima na svim položajima može iz iskustva znati da izvršni direktori najviše razine obično vlastite opcije drže dulje od posloводства srednje razine, a da zaposlenici na nižim razinama obično najprije od svih ostalih izvrše prava iz svojih opcija. Osim toga, zaposlenici koje se potiče ili kojima se nalaže da drže minimalan iznos vlasničkih instrumenata svojeg poslodavca, uključujući opcije, u prosjeku svoje opcije realiziraju kasnije od zaposlenika na koje se to ne primjenjuje. U tim će se slučajevima razdvajanjem opcija na skupine primatelja razmjerno sličnih namjera dobiti točnija procjena ukupne fer vrijednosti dodijeljenih dioničkih opcija.

Očekivana volatilnost

- B22 Očekivana volatilnost je pokazatelj razine očekivane fluktuacije cijene u određenom razdoblju. Pokazatelj volatilnosti koji se koristi u modelima određivanja cijene opcija je godišnje standardno odstupanje od konstantnog rasta stope prinosa na dionice u određenom razdoblju. Volatilnost se obično izražava na godišnjoj razini i njezine su vrijednosti usporedive neovisno o vremenskom razdoblju upotrijebljenom pri izračunu, npr. dnevno, tjedno ili mjesečno praćenje cijena.
- B23 Stopa prinosa (koja može biti pozitivna ili negativna) na dionicu za određeno razdoblje pokazatelj je koristi koju dioničar ostvari od dividendi i povećanja (ili smanjenja) cijene dionice.
- B24 Očekivana godišnja volatilnost dionice je očekivani raspon konstantnog rasta stope prinosa na dionice tijekom približno dvije trećine razdoblja. Na primjer, ako se kaže da dionica s očekivanim konstantnim rastom stope prinosa od 12 % ima volatilnost od 30 %, to znači da je vjerojatnost da će stopa prinosa od dionice u jednoj godini biti između -18 % (12 % - 30 %) i 42 % (12 % + 30 %) približno dvije trećine. Ako je cijena dionice 100 N.J. na početku godine i dividende nisu isplaćene, očekuje se da će na kraju godine cijena dionice biti između 83,53 N.J. ($100 \text{ N.J.} \times e^{-0,18}$) i 152,20 N.J. ($100 \text{ N.J.} \times e^{0,42}$) tijekom približno dvije trećine razdoblja.
- B25 Pri procjeni očekivane volatilnosti razmatraju se npr. sljedeći čimbenici:
- implicitna volatilnost opcijskih dionica subjekta kojima se trguje, ili drugih njegovih instrumenata s obilježjima opcije (kao što je konvertibilni dug) kojima se trguje, ako postoje;
 - povijesna volatilnost cijene dionice u zadnjem razdoblju koja je općenito razmjerna očekivanom razdoblju valjanosti opcije (vodeći računa o preostalom ugovornom razdoblju valjanosti opcije i učincima njihove očekivane prijevremene realizacije);
 - trajanje razdoblja javnog trgovanja dionicama subjekta. Povijesna volatilnost subjekt koji je tek uvršten na burzu može biti znatna u usporedbi sa sličnim subjektima koji su dulje uvršteni na burzu. Dodatne upute za novouvrštene subjekte navedene su u nastavku;
 - tendencija vraćanja volatilnosti na srednju vrijednost, tj. dugoročnu prosječnu razinu, i drugi čimbenici koji pokazuju da se očekivana buduća volatilnost može razlikovati od prošle volatilnosti. Na primjer, ako je cijena dionice subjekta bila iznimno volatilna tijekom određenog razdoblja zbog neuspješnog preuzimanja ili značajnog restrukturiranja, to se razdoblje može zanemariti pri izračunu povijesne prosječne godišnje volatilnosti;
 - primjereni i redoviti intervali praćenja cijena. Praćenje cijena trebalo bi biti ujednačeno iz razdoblja u razdoblje. Na primjer, subjekt može koristiti zaključnu cijenu za svaki tjedan ili najvišu cijenu u tjednu, ali ne bi trebao koristiti zaključnu cijenu za neke tjedne, a najvišu za druge. Cijene bi se trebale pratiti u istoj valuti u kojoj je izražena izvršna cijena.

N o v o u v r š t e n i s u b j e k t i

- B26 Kako je navedeno u točki B25, subjekt bi trebao uzeti u obzir povijesnu volatilnost cijene dionice tijekom zadnjeg razdoblja, koja je obično razmjerna očekivanom razdoblju valjanosti opcije. I novouvršteni subjekt koji nema dovoljno podataka o povijesnoj volatilnosti ipak bi trebao izračunati povijesnu volatilnost za najdulje dostupno razdoblje trgovanja. Može uzeti u obzir i povijesnu volatilnost sličnih subjekata u usporedivom razdoblju valjanosti njihovih opcija. Na primjer, subjekt koji je uvršten na burzu tek godinu dana i koji je dodijelio opcije s prosječnim razdobljem valjanosti od pet godina može uzeti u obzir obrazac i razinu povijesne volatilnosti subjekata iz istog sektora tijekom prvih šest godina javnog trgovanja njihovim dionicama.

N e u v r š t e n i s u b j e k t i

- B27 Neuvršteni subjekt neće imati povijesnih informacija za procjenu očekivane volatilnosti. U nastavku su navedeni neki čimbenici koje u tom slučaju treba uzeti u obzir.
- B28 U nekim slučajevima neuvršteni subjekt koji redovito izdaje opcije ili dionice zaposlenicima (ili drugim osobama) može imati unutarnje tržište za svoje dionice. Volatilnost cijena tih dionica može se uzeti u obzir pri procjeni očekivane volatilnosti.

B29 Druga je mogućnost da subjekt pri procjeni očekivane volatilnosti uzme u obzir povijesnu ili implicitnu volatilnost sličnih subjekata koji su uvršteni na burzu, o čijim su cijenama dionica ili opcija informacije dostupne. To je primjereno ako je subjekt vrijednost svojih dionica utvrdio na temelju cijena dionica sličnih subjekata uvrštenih na burzu.

B30 Ako se procjena vrijednosti dionica subjekta ne temelji na cijenama dionica sličnih subjekata uvrštenih na burzu i ako je vrijednost svojih dionica odredio nekom drugom metodom, subjekt očekivanu volatilnost može procijeniti u skladu s tom metodom vrednovanja. Na primjer, subjekt vrijednost svojih dionica može odrediti na temelju neto imovine ili dobiti. Može uzeti u obzir očekivanu volatilnost tih vrijednosti neto imovine ili dobiti.

Očekivane dividende

B31 Očekivane dividende uzimaju se u obzir pri mjerenju fer vrijednosti dodijeljenih dionica ili opcija ako druga ugovorna strana pravo na dividende ili njihove ekvivalente.

B32 Na primjer, ako su zaposlenicima dodijeljene opcije i oni imaju pravo na dividende od tih dionica ili njihove ekvivalente (koje se mogu isplatiti u novcu ili iskoristiti za smanjenje izvršne cijene) od datuma dodjele do datuma realizacije, vrijednost dodijeljenih opcija određuje se kao da se na odnosne dionice neće isplatiti dividende, odnosno ulazni podatak za očekivane dividende treba biti nula.

B33 Slično se pri procjeni fer vrijednosti dionica na datum dodjele zaposlenicima ne nalaže usklađenje za očekivane dividende ako zaposlenik ima pravo na dividende koje se isplaćuju tijekom razdoblja stjecanje prava.

B34 S druge strane, pri vrednovanju prava na dionice ili opcije na datum dodjele trebalo bi uzeti u obzir očekivane dividende ako zaposlenici nemaju pravo na dividende ili njihove ekvivalente tijekom razdoblja stjecanje prava (ili prije realizacije opcije). Drugim riječima, ako je procijenjena fer vrijednost dodjele opcija, očekivane dividende bi trebale biti uključene u model određivanja cijene opcije. Ako je procijenjena fer vrijednost dodjele opcija, tu bi vrijednost trebalo umanjiti za sadašnju vrijednost očekivanih dividendi koje trebaju biti isplaćene tijekom razdoblja stjecanja prava.

B35 U modelima određivanja cijene opcija obično se traži podatak o očekivanom prinosu na dividende. Međutim, u tim se modelima umjesto prinosa može koristiti očekivani iznos dividendi. Subjekt može koristiti svoj očekivani prinos ili očekivanu isplatu dividendi. Ako subjekt koristi očekivana isplatu dividendi, trebao bi uzeti u obzir povijesni obrazac povećanja dividendi. Na primjer, ako je politika subjekta općenito bila povećanje dividendi za oko 3 % godišnje, njegova procijenjena vrijednost opcije ne smije se temeljiti na pretpostavci fiksnog iznosa dividendi tijekom cijelog razdoblja valjanosti opcije, osim ako postoje dokazi u prilog toj pretpostavci.

B36 Općenito bi se pretpostavka o očekivanim dividendama trebala temeljiti na javno dostupnim informacijama. Subjekt koji ne isplaćuje dividende i ne planira ih isplatiti trebao bi pretpostaviti da je očekivani prinos od dividendi jednak nuli. Međutim, novi subjekt koji u prošlosti nije isplaćivao dividende može očekivati da će dividende početi isplaćivati tijekom očekivanog razdoblja valjanosti dioničkih opcija dodijeljenih zaposlenicima. Takvi subjekti mogu koristiti prosjek svojih prošlih prinosa od dividendi (nula) i srednji prinos od dividendi usporedive skupine sličnih subjekata.

Nerizična kamatna stopa

B37 Nerizična kamatna stopa obično je aktualni implicitni prinos na izdanja državnih obveznica bez kupona u zemlji u čijoj je valuti iskazana izvršna cijena, s preostalim razdobljem do dospelja koje je jednako očekivanom razdoblju valjanosti opcije koja se vrednuje (na temelju preostalog ugovornog razdoblja valjanosti opcije i uzimajući u obzir učinke njezine očekivane prijevremene realizacije). Ako ne postoji takvo izdanje državnih obveznica ili ako okolnosti pokazuju da implicitni prinos na izdanje državnih obveznica bez kupona nije reprezentativan za nerizičnu kamatnu stopu (npr. u gospodarstvima s visokom inflacijom), trebalo bi primijeniti odgovarajuću zamjensku vrijednost. Odgovarajuću zamjensku vrijednost trebalo bi primijeniti i ako pri procjeni fer vrijednosti opcije čije je razdoblje valjanosti jednako očekivanom trajanju opcije koja se vrednuje sudionicima na tržištu obično određuju nerizičnu kamatnu stopu primjenom te zamjene, a ne implicitnog prinosa od izdanja državnih obveznica bez kupona.

Učinci strukture kapitala

B38 Dioničke opcije kojima se trguje obično izdaju treće osobe, a ne subjekt. Kad se te dioničke opcije realiziraju, izdavatelj isporučuje dionice imatelju opcije. Te se dionice stječu od postojećih dioničara te stoga realizacija dioničkih opcija kojima se trguje nema razrjeđivački učinak.

- B39 S druge strane, ako je subjekt izdao dioničke opcije, nakon realizacije tih dioničkih opcija izdaju se nove dionice (stvarno ili imaginarno ako se koriste prethodno otkupljene vlastite dionice). S obzirom na to da se dionice izdaju po izvršnoj cijeni, a ne po aktualnoj tržišnoj cijeni na datum realizacije, to stvarno ili potencijalno razrjeđenje može umanjiti cijenu dionice tako da imatelj opcije neće pri njezinoj realizaciji ostvariti onoliki dobitak koliki bi ostvario realizacijom inače slične opcije kojom se trguje, a koja ne razrjeđuje cijenu dionice.
- B40 Hoće li to znatno utjecati na vrijednost dodijeljenih dioničkih opcija ovisi o raznim čimbenicima, kao što su broj novih dionica koje će biti izdane po realizaciji opcija u odnosu na broj već izdanih dionica. Nadalje, ako tržište već očekuje da će doći do dodjele opcija, moguće je da je već uključilo moguće razrjeđenje u cijenu dionice na datum dodjele.
- B41 Međutim, subjekt bi trebao razmotriti hoće li mogući razrjeđivački učinak buduće realizacije dodijeljenih dioničkih opcija utjecati na njihovu procijenjenu fer vrijednost na datum dodjele. Modeli određivanja cijene opcija mogu se prilagoditi kako bi se uzeo u obzir taj mogući razrjeđivački učinak.

Izmjene aranžmana o plaćanju na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima

- B42 U točki 27. nalaže se da, neovisno o izmjenama uvjeta dodjele vlasničkih instrumenata, njihovu poništenju ili namiri, subjekt priznaje barem one primljene usluge koje se mjere po fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata na datum dodjele, osim ako se za te vlasničke instrumente ne stekne pravo zbog neispunjenja uvjeta za stjecanje prava (osim tržišnog uvjeta) koji je bio utvrđen na datum dodjele. Osim toga, subjekt priznaje učinke izmjena koje povećavaju ukupnu fer vrijednost aranžmana o plaćanju na temelju dionica ili koje na drugi način pogoduju zaposleniku.
- B43 Da bi primijenio zahtjeve iz točke 27.:
- (a) ako izmjena poveća fer vrijednost dodijeljenih vlasničkih instrumenata (npr. smanjenjem izvršne cijene), koja se mjeri neposredno prije i nakon izmjene, subjekt uključuje inkrementalnu dodijeljenu fer vrijednost u mjerenje iznosa koji se priznaje za usluge koje su primljene kao naknada za dodijeljene vlasničke instrumente. Inkrementalna dodijeljena fer vrijednost je razlika između fer vrijednosti izmijenjenog vlasničkog instrumenta i fer vrijednosti izvornog vlasničkog instrumenta, pri čemu su obje procijenjene na datum izmjene. Ako do izmjene dođe tijekom razdoblja stjecanja prava, inkrementalna dodijeljena fer vrijednost uključuje se u mjerenje iznosa priznatog za usluge primljene u razdoblju od datuma izmjene do datuma stjecanja prava na izmijenjene vlasničke instrumente, povrh iznosa koji se temelji na fer vrijednost izvornih vlasničkih instrumenata na datum dodjele, a koji se priznaje tijekom preostalog izvornog razdoblja stjecanja prava. Ako do izmjene dođe nakon razdoblja stjecanja prava, inkrementalna dodijeljena fer vrijednost priznaje se odmah ili tijekom razdoblja stjecanja prava ako je zaposlenik dužan ostati u radnom odnosu još neko vrijeme prije nego što ostvari bezuvjetno pravo na te izmijenjene vlasničke instrumente;
 - (b) slično tomu, ako se zbog izmjene poveća broj dodijeljenih vlasničkih instrumenata, subjekt fer vrijednost dodatnih dodijeljenih vlasničkih instrumenata, koja se mjeri na datum izmjene, uključuje u mjerenje iznosa priznatog za usluge primljene kao naknada za dodijeljene vlasničke instrumente u skladu sa zahtjevima iz podtočke (a). Na primjer, ako do izmjene dođe tijekom razdoblja stjecanja prava, fer vrijednost dodatnih vlasničkih instrumenata uključuje se u mjerenje iznosa priznatog za usluge primljene u razdoblju od datuma izmjene do datuma stjecanja prava na dodatne vlasničke instrumente, povrh iznosa koji se temelji na fer vrijednost izvorno dodijeljenih vlasničkih instrumenata na datum dodjele, a koji se priznaje tijekom preostalog izvornog razdoblja stjecanja prava;
 - (c) ako subjekt izmijeni uvjete za stjecanje prava u korist zaposlenika, npr. tako da skрати razdoblje stjecanja prava ili izmijeni ili ukine uvjet uspješnosti (osim tržišnog uvjeta, čije su promjene iskazane u skladu s prethodnom podtočkom (a)), subjekt pri primjeni zahtjeva iz točaka 19.–21. uzima u obzir izmijenjene uvjete za stjecanje prava.

B44 Nadalje, ako subjekt izmijeni uvjete dodijeljenih vlasničkih instrumenata tako da smanji ukupnu fer vrijednost aranžmana plaćanja na temelju dionica ili na drugi način koji ne pogoduje zaposleniku, subjekt ipak i dalje iskazuje usluge primljene kao naknada za dodijeljene vlasničke instrumente kao da izmjena nije bilo (osim poništenja nekih ili svih dodijeljenih vlasničkih instrumenata, što se iskazuje u skladu s točkom 28.). Na primjer:

- (a) ako se zbog izmjene smanji fer vrijednost dodijeljenih vlasničkih instrumenata, mjerena neposredno prije i nakon izmjene, subjekt ne uzima u obzir to smanjenje fer vrijednosti i nastavlja mjeriti iznos priznat za usluge primljene kao naknada za vlasničke instrumente na temelju fer vrijednosti dodijeljenih vlasničkih instrumenata na datum dodjele;
- (b) ako se zbog izmjene smanji broj vlasničkih instrumenata dodijeljenih zaposleniku, to se smanjenje iskazuje kao poništenje tog dijela dodjele u skladu sa zahtjevima iz točke 28.;
- (c) ako subjekt izmijeni uvjete za stjecanje prava na način koji ne pogoduje zaposleniku, npr. tako da produlji razdoblje stjecanja prava ili izmijeni ili doda uvjet uspješnosti (osim tržišnog uvjeta, čije se promjene iskazuju u skladu s podtočkom (a)), subjekt pri primjeni zahtjeva iz točaka 19.–21. ne uzima u obzir izmijenjene uvjete za stjecanje prava.

Računovodstveno iskazivanje izmjene transakcije plaćanja na temelju dionica kojom se mijenja njezina klasifikacija iz transakcije koja se namiruje u novcu u transakciju koja se namiruje vlasničkim instrumentima

B44A Ako se uvjeti transakcije plaćanja na temelju dionica izmijene tako da postane transakcija namirom u vlasničkim instrumentima, ta se transakcija tako iskazuje od datuma izmjene. Konkretno:

- (a) Transakcija plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima mjeri se upućivanjem na fer vrijednost dodijeljenih vlasničkih instrumenata na datum izmjene. Transakcija plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima priznaje se u vlasničkom kapitalu na datum izmjene u mjeri u kojoj su roba ili usluge primljene.
- (b) Obveza za transakciju plaćanja na temelju dionica koja se namiruje u novcu prestaje se priznavati od datuma izmjene.
- (c) Svaka razlika između knjigovodstvene vrijednosti obveze koja se prestala priznavati i iznosa vlasničkog kapitala koji se priznaje na datum izmjene odmah se priznaje u dobiti ili gubitku.

B44B Ako se zbog izmjene razdoblje stjecanja prava produlji ili skрати, primjena zahtjeva iz točke B44A odražava izmijenjeno razdoblje stjecanja prava. Zahtjevi iz točke B44A primjenjuju se i ako izmjena nastane nakon razdoblja stjecanja prava.

B44C Transakcija plaćanja na temelju dionica koja se namiruje u novcu može se poništiti ili namiriti (osim transakcije koja je poništena zbog neispunjenja uvjeta za stjecanje prava). Ako su vlasnički instrumenti dodijeljeni i subjekt na datum dodjele odredi da tu ti instrumenti zamjena za poništeno plaćanje na temelju dionica koje se namiruje u novcu, subjekt je dužan primijeniti točke B44A i B44B.

Plaćanje na temelju dionica između subjekata grupe (izmjene iz 2009.)

B45 Točke 43.A–43.C odnose se na računovodstveno iskazivanje transakcija plaćanja na temelju dionica između subjekata grupe u odvojenim ili pojedinačnim financijskim izvještajima svakog subjekta. U točkama B46–B61 objašnjava se način primjene zahtjeva iz točaka 43.A–43.C. Kako je navedeno u točki 43.D, transakcije plaćanja na temelju dionica između subjekata grupe moguće su iz raznih razloga, ovisno o činjenicama i okolnostima. Stoga to objašnjenje nije sveobuhvatno i temelji se na pretpostavci da je transakcija u kojoj subjekt koji prima robu ili usluge nema obvezu namiriti transakciju, doprinos matičnog društva u kapital društva kćeri, neovisno o aranžmanima unutargrupnog plaćanja.

B46 Iako se objašnjenje u nastavku primarno odnosi na transakcije sa zaposlenicima, odnosi se i na slične transakcije plaćanja na temelju dionica s dobavljačima robe ili pružateljima usluga koji nisu zaposlenici. Matično društvo i njegovo društvo kći mogu u svojem aranžmanu obvezati društvo kći na plaćanje naknade matičnom društvu za dodjelu vlasničkih instrumenata zaposlenicima. U nastavku se objašnjava način iskazivanja takvih aranžmana unutargrupnog plaćanja.

B47 U transakcijama plaćanja na temelju dionica između subjekata grupe uobičajena su četiri važna pitanja. Zbog praktičnosti se primjeri u nastavku odnose na pitanja o odnosu matičnog društva i njegova društva kćeri.

Aranžmani plaćanju na temelju dionica koji uključuju vlastite vlasničke instrumente subjekta

B48 Prvo je pitanje treba li sljedeće transakcije koje uključuju vlastite vlasničke instrumente subjekta u skladu sa zahtjevima iz ovog MSFI-ju računovodstveno iskazivati kao plaćanja namirom u vlasničkim instrumentima ili namirom u novcu:

- (a) subjekt svojim zaposlenicima dodijeli pravo na svoje vlasničke instrumente (npr. dioničke opcije) i pritom odluči ili je obavezan kupiti vlasničke instrumente (tj. trezorske dionice) od neke druge osobe da bi ispunio svoju obvezu prema zaposlenicima i
- (b) zaposlenicima subjekta je pravo na njegove vlasničke instrumente (npr. dioničke opcije) dodijelio sam subjekt ili njegovi dioničari, a dioničari subjekta osiguravaju potrebne vlasničke instrumente.

B49 Subjekt transakcije plaćanja na temelju dionica u kojima prima usluge kao naknadu za svoje vlastite vlasničke instrumente iskazuje kao transakcije koje se namiruju vlasničkim instrumentima. To se primjenjuje neovisno o tome je li subjekt odlučio ili je bio obavezan te vlasničke instrumente kupiti od druge osobe kako bi ispunio svoje obveze prema zaposlenicima u skladu aranžmanom o plaćanju na temelju dionica. Isto se primjenjuje i neovisno o tome je li:

- (a) pravo zaposleniku na vlasničke instrumente subjekta dodijelio sam subjekt ili njegov dioničar (ili dioničari) ili
- (b) aranžman o plaćanju na temelju dionica namirio sam subjekt ili ga je namirio njegov dioničar (ili dioničari).

B50 Ako dioničar ima obvezu namiriti transakciju sa zaposlenicima subjekta u koji ulaže, dioničar osigurava vlasničke instrumente tog subjekta umjesto svojih vlastitih. Ako je subjekt u koji ulaže član iste grupe kao i dioničar, u skladu s točkom 43.C, dioničar u svojim odvojenim financijskim izvještajima svoju obvezu vrednuje u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju na transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu, a one koje se odnose na transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima.

Aranžmani plaćanja na temelju dionica koji uključuju vlasničke instrumente matičnog društva

B51 Drugo pitanje odnosi se na transakcije plaćanja na temelju dionica između dva ili više subjekata iste grupe koje uključuju vlasnički instrument nekog drugog subjekta te grupe. Na primjer, zaposlenicima nekog društva kćeri dodijeljeno je pravo na vlasničke instrumente matičnog društva kao naknada za usluge pružene tom društvu kćeri.

B52 Stoga se drugo pitanje odnosi na sljedeće aranžmane o plaćanju na temelju dionica:

- (a) matično društvo dodjeljuje prava na svoje vlasničke instrumente izravno zaposlenicima svojeg društva kćeri: matično društvo (a ne društvo kći) ima obvezu osigurati zaposlenicima društva kćeri potrebne vlasničke instrumente i
- (b) društvo kći dodjeljuje prava na vlasničke instrumente matičnog društva svojim zaposlenicima: društvo kći ima obvezu osigurati svojim zaposlenicima potrebne vlasničke instrumente.

M a t i č n o d r u š t v o d o d j e l j u j e p r a v a n a s v o j e v l a s n i č k e i n s t r u m e n t e z a p o s l e n i c i m a s v o j e g d r u š t v a k ć e r i (t o č k a B 5 2 . p o d t o č k a (a))

B53 Društvo kći nema obvezu svojim zaposlenicima osigurati vlasničke instrumente svojeg matičnog društva. Stoga, u skladu s točkom 43.B, društvo kći mjeri usluge koje primi od svojih zaposlenika u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju na transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima i s time povezano povećanje vlasničkog kapitala priznaje kao doprinos matičnog društva.

- B54 Matično društvo ima obvezu namiriti transakciju sa zaposlenicima društva kćeri osiguravanjem svojih vlastitih vlasničkih instrumenata. Stoga, u skladu s točkom 43.C, matično društvo svoju obvezu mjeri u skladu sa zahtjevima koji se primjenjuju na transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u vlasničkim instrumentima.

Društvo kći dodjeljuje pravna vlasničke instrumente matičnog društva svojim zaposlenicima (točka B 52. podtočka (b))

- B55 Budući da društvo kći ne ispunjava ni jedan uvjet iz točke 43.B, transakciju sa svojim zaposlenicima iskazuje kao transakciju koja se namiruje u novcu. Taj se zahtjev primjenjuje neovisno o tome kako društvo kći dolazi do vlasničkih instrumenata kako bi ispunilo svoje obveze prema svojim zaposlenicima.

Aranžmani plaćanja na temelju dionica koji uključuju plaćanja zaposlenima namirom u novcu

- B56 Treće pitanje odnosi se na to kako bi subjekt koji prima robu ili usluge od svojih dobavljača (uključujući zaposlenike) treba iskazivati aranžmane na temelju dionica koji se namiruju u novcu ako sam nema obvezu plaćanja prema dobavljačima. Na primjer, u sljedećim aranžmanima matično društvo (a ne sam subjekt) ima obvezu izvršiti plaćanje u novcu prema zaposlenicima subjekta:

- (a) zaposlenici subjekta primit će plaćanja u novcu koja su povezana s cijenom njegovih vlasničkih instrumenata;
- (b) zaposlenici subjekta primit će plaćanja u novcu koja su povezana s cijenom vlasničkih instrumenata njegova matičnog društva.

- B57 Društvo kći nema obvezu namiriti transakciju sa svojim zaposlenicima. Stoga društvo kći transakciju sa svojim zaposlenicima iskazuje kao transakciju koja se namiruje u vlasničkim instrumentima i s time povezano povećanje vlasničkog kapitala priznaje kao doprinos svojeg matičnog društva. Društvo kći ponovno mjeri trošak transakcije nakon promjena koje nastanu zbog neispunjenja netržišnih uvjeta za stjecanje prava u skladu s točkama 19.–21. To se razlikuje od mjerenja transakcije ako namirene u novcu u konsolidiranim financijskim izvještajima grupe.

- B58. Budući da matično društvo ima obvezu namiriti transakciju sa zaposlenicima, a naknada je u novcu, matično društvo (i konsolidirana grupa) svoju obvezu mjeri u skladu sa zahtjevima iz točke 43.C koji se primjenjuju na transakcije plaćanja na temelju dionica namirom u novcu.

Prelazak zaposlenika iz jednog u drugi subjekt grupe

- B59 Četvrto pitanje odnosi se na unutargrupne aranžmane o plaćanjima na temelju dionica u koje su uključeni zaposlenici nekoliko subjekata grupe. Na primjer, matično društvo može pravo na svoje vlasničke instrumente dodijeliti zaposlenicima svojih društava kćeri, uz uvjet određenog razdoblja neprekinutog radnog staža u grupi. Zaposlenik jednog društva kćeri može svoj radni odnos prenijeti u drugo društvo kćer tijekom određenog razdoblja stjecanja prava, a da to ne utječe na njegova prava na vlasničke instrumente matičnog društva na temelju izvornog aranžmana o plaćanju na temelju dionica. Ako ta društva kćeri nemaju obvezu namiriti transakciju plaćanja na temelju dionica sa svojim zaposlenicima, iskazuju je kao transakciju koja se namiruje u vlasničkim instrumentima. Svako društvo kći mjeri usluge primljene od zaposlenika upućivanjem na fer vrijednost vlasničkih instrumenata na datum na koji ih je matično društvo izvorno dodijelilo, kako je definirano u Dodatku A, i dio razdoblja stjecanja prava u kojem je zaposlenik bio u radnom odnosu u svakom društvu kćeri.

- B60 Ako društvo kći ima obvezu takvu transakciju prema svojim zaposlenicima namiriti u vlasničkim instrumentima svojeg matičnog društva, ono tu transakciju iskazuje kao transakciju koja se namiruje u novcu. Svako društvo kći primljene usluge mjeri na temelju fer vrijednosti vlasničkih instrumenata na datum dodjele za onaj dio razdoblja stjecanja prava u koje je zaposlenik bio u radnom odnosu u svakom od njih. Osim toga, svako društvo kći priznaje sve promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata tijekom razdoblja u kojem je zaposlenik bio u radnom odnosu u svakom od njih.

- B61 Moguće je da takav zaposlenik, nakon prelaska iz jednog u drugi subjekt grupe, ne ispuni neki uvjet za stjecanje prava koji nije tržišni uvjet kako je definirano u Dodatku A, npr. zaposlenik napusti grupu prije nego što je navršio utvrđeno trajanje radnog odnosa. U tom slučaju, budući da je uvjet za stjecanja prava radni odnos u grupi, svako društvo kći iznos koji je prethodno priznat u vezi s uslugama primljenima od zaposlenika usklađuje u skladu s načelima iz točke 19. I zato, ako pravo na vlasničke instrumente koje je dodijelilo matično društvo nije stečeno jer zaposlenik nije ispunio neki uvjet za stjecanje prava koji nije tržišni uvjet, ni jedan subjekt grupe u svojim financijskim izvještajima ne priznaje kumulativni iznos za usluge primljene od tog zaposlenika.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 3

Poslovne kombinacije

CILJ

1. Cilj je ovog MSFI-ja poboljšati relevantnost, pouzdanost i usporedivost informacija koje izvještajni subjekt iskazuje u svojim financijskim izvještajima o poslovnoj kombinaciji i njezinim učincima. Da bi se to postiglo, u ovom MSFI-ju utvrđuju se načela i zahtjevi o tome kako *stjecatelj*:
 - (a) u svojim financijskim izvještajima priznaje i mjeri *odredivu* stečenu imovinu, preuzete obveze i sve *manjinske udjele u stečeniku*;
 - (b) priznaje i mjeri *goodwill* stečen poslovnom kombinacijom ili dobit ostvarenu povoljnom kupnjom i
 - (c) određuje koje će informacije objaviti kako bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da ocijene prirodu i financijske učinke poslovne kombinacije.

PODRUČJE PRIMJENE

2. Ovaj se MSFI primjenjuje na transakcije ili druge događaje koji odgovaraju definiciji poslovne kombinacije. Ovaj se MSFI ne primjenjuje na:
 - (a) računovodstveno iskazivanje osnivanja zajedničkog posla u financijskim izvještajima samog zajedničkog posla;
 - (b) stjecanje imovine ili skupine imovine koja ne čini *poslovnu jedinicu*. U takvim slučajevima stjecatelj je dužan odrediti i priznati pojedinačnu određivu stečenu imovinu (uključujući imovinu koja odgovara definiciji i ispunjava kriterije priznavanja kao *nematerijalna imovina* iz MRS-a 38 *Nematerijalna imovina*) te preuzete obveze. Troškovi grupe raspoređuju se na pojedinačnu određivu imovinu i obveze na temelju njihove relativne *fer vrijednosti* na datum kupnje. U takvoj transakciji ili događaji ne nastaje goodwill;
 - (c) poslovne kombinacije subjekata ili poslovnih jedinica pod zajedničkom kontrolom (upute za primjenu navedene su u točkama B1–B4).
- 2.A Zahtjevi iz ovog Standarda ne primjenjuju se na ulaganje koje investicijski subjekt, kako je definiran u MSFI-ju 10 Konsolidirani financijski izvještaji, stječe u društvu kćeri i koje se mjeri po *fer vrijednosti* kroz dobit ili gubitak.

ODREĐIVANJE POSLOVNE KOMBINACIJE

3. **Subjekt utvrđuje je li neka transakcija ili drugi događaj poslovna kombinacija na temelju definicije iz ovog MSFI-ja prema kojoj stečena imovina i preuzete obveze čine poslovnu jedinicu. Ako stečena imovina ne čini poslovnu jedinicu, izvještajni subjekt dužan je transakciju ili drugi događaj obračunati kao stjecanje imovine. Upute o određivanju poslovne kombinacije i definicija poslovne jedinice navedene su u točkama B5–B12D.**

METODA STJECANJA

4. **Subjekt svaku poslovnu kombinaciju računovodstveno iskazuje primjenom metode stjecanja.**
5. Pri primjeni metode stjecanja nužno je:
 - (a) odrediti stjecatelja;
 - (b) odrediti datum stjecanja;

(c) priznavati i mjeriti odredivu stečenu imovinu, preuzete obveze i manjinski udio u stečeniku i

(d) priznavati i mjeriti goodwill ili dobitak ostvaren povoljnom kupnjom.

Određivanje stjecatelja

6. U svakom poslovnoj kombinaciji jedan se subjekt određuje kao stjecatelj.

7. Stjecatelj se određuje u skladu s uputama iz MSFI-ja 10 kao subjekt koji stječe kontrolu nad drugim subjektom odnosno stečenikom. Ako je poslovna kombinacija provedena, ali iz uputa iz MSFI-ja 10 nije jasno koji je od subjekata stjecatelj, razmatraju se čimbenici iz točaka B.14–B.18.

Određivanje datuma stjecanja

8. Datum stjecanja određuje stjecatelj, a to je datum na koji je stekao kontrolu nad stečenikom.

9. Datum na koji stjecatelj stječe kontrolu nad stečenikom u pravilu je datum na koji stjecatelj pravno prenosi naknadu za stjecanje, stječe imovinu i preuzima obveze stečenika – zaključni datum. Međutim, stjecatelj može steći kontrolu prije ili nakon zaključnog datuma. Na primjer, datum stjecanja prethodi zaključnom datumu ako je pisanim ugovorom utvrđeno da stjecatelj stječe kontrolu nad stečenikom na neki datum prije zaključnog datuma. Kad određuje datum stjecanja, stjecatelj je dužan razmotriti sve relevantne činjenice i okolnosti.

Priznavanje i mjerenje odredive stečene imovine, odredivih preuzetih obveza i manjinskih udjela u stečeniku

Načelo priznavanja

10. Stjecatelj je dužan na datum stjecanja priznati, odvojeno od goodwilla, odredivu stečenu imovinu, odredive preuzete obveze i svaki manjinski udio u stečeniku. Na priznavanje odredive stečene imovine i odredivih preuzetih obveza primjenjuju se uvjeti iz točaka 11. i 12.

Uvjeti priznavanja

11. Da bi se mogle priznati primjenom metode stjecanja, određiva stečena imovina i odredive stečene obveze moraju na datum stjecanja odgovarati definicijama imovine i obveza iz dokumenta *Konceptijski okvir za financijsko izvještavanje*. Na primjer, troškovi koje stjecatelj u budućnosti očekuje, ali na koje nije obvezan da bi proveo plan napuštanja određene djelatnosti stečenika ili raskinuo radni odnos sa zaposlenima stečenika ili ih premjestio ne smatraju se obvezama na datum stjecanja. Stoga stjecatelj te troškove ne priznaje pri primjeni metode stjecanja, već ih priznaje u svojim financijskim izvještajima nakon stjecanja u skladu s drugim MSFI-jima.

12. Osim toga, da bi se mogle priznati primjenom metode stjecanja, određiva stečena imovina i odredive preuzete obveze moraju biti dijelom onoga što su stjecatelj i stečenik (ili njegovi bivši vlasnici) razmijenili u transakciji poslovne kombinacije, a ne rezultat odvojenih transakcija. Kako bi odredio koju je imovinu stekao i koje obveze preuzeo u zamjenu za stečenika te koja imovina odnosno koje obveze jesu rezultat odvojenih transakcija koje se računovodstveno iskazuju u skladu s njihovom prirodom i odgovarajućim MSFI-jima, stjecatelj primjenjuje upute iz točaka 51.–53.

13. Moguće je da će stjecatelj zbog primjene tih načela i uvjeta priznati neku imovinu i neke obveze koje stečenik u svojim financijskim izvještajima ranije nije priznavao kao imovinu i obveze. Na primjer, stjecatelj priznaje odredivu stečenu nematerijalnu imovinu, kao što je robna marka, patent ili odnos s nekim kupcem koji stečenik u svojim financijskim izvještajima nije priznavao kao imovinu jer ih je razvio interno i s njima povezane troškove obračunavao kao rashode.

14. Točke B31–B40 sadržavaju upute za priznavanje nematerijalne imovine. U točkama 21.A–28.B navode se vrste odredive imovine i odredivih obveza koje uključuju stavke za koje su ovim MSFI-jem predviđene ograničene iznimke od primjene načela i uvjeta priznavanja.

Klasifikacija ili određivanje određive stečene imovine i odredivih preuzetih obveza u poslovnoj kombinaciji

15. **Stjecatelj na datum stjecanja određivu stečenu imovinu odnosno određive preuzete obveze klasificira ili određuje kako je potrebno radi kasnije primjene drugih MSFI-ja. Stjecatelj je klasifikaciju ili određenje dužan provesti na temelju ugovornih uvjeta, ekonomskih uvjeta, svojih poslovnih ili računovodstvenih politika te drugih relevantnih uvjeta koji postoje na datum stjecanja.**
16. U nekim se situacijama međunarodnim standardima financijskog izvještavanja predviđa drugačije računovodstveno iskazivanje, ovisno o tome kako subjekt klasificira ili određuje određenu imovinu ili obvezu. Primjeri klasifikacije ili određivanja koje stjecatelj primjenjuje na temelju važnih uvjeta koji postoje na datum stjecanja među ostalim uključuju:
- (a) klasifikaciju određene financijske imovine i obveza tako da se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili po amortiziranom trošku, ili tako da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*;
 - (b) određenje izvedenog instrumenta kao instrumenta zaštite u skladu s MSFI-jem 9 i
 - (c) procjenu treba li ugrađeni izvedeni instrument odvojiti od osnovnog ugovora u skladu s MSFI-jem 9 (što je pitanje „klasifikacija” u smislu u kojem se taj pojam koristi u ovom MSFI-ju).
17. Ovim se MSFI-jem predviđaju dvije iznimke od načela iz točke 15.:
- (a) klasifikacija ugovora o najmu u kojem je stečenik najmodavac kao poslovnog najma ili financijskog najma u skladu s MSFI-jem 16 *Najmovi*;
 - (b) [brisan].
- Stjecatelj te ugovore klasificira na temelju ugovornih uvjeta i drugih čimbenika na početku ugovora (ili, ako se uvjeti ugovora izmijene tako da se promijeni njegova klasifikacija, na datum izmjene koji može biti datum stjecanja).

Načelo mjerenja

18. **Stjecatelj određivu stečenu imovinu i određive preuzete obveze mjeri po njihovim fer vrijednostima na datum stjecanja.**
19. Za svaku poslovnu kombinaciju, stjecatelj na datum stjecanja komponente manjinskog udjela u stečeniku koje predstavljaju vlasničke udjele i daju pravo imateljima na proporcionalan udio u neto imovini subjekta u slučaju likvidacije mjeri po:
- (a) s fer vrijednosti ili
 - (b) proporcionalnom udjelu postojećih vlasničkih instrumenata u priznatim iznosima određive neto imovine stečenika.
- Sve druge komponente manjinskih udjela mjere se po fer vrijednosti na datum stjecanja, osim ako se MSFI-jima nalaže druga osnovica za mjerenje.
20. U točkama 24.–31.A navode se vrste određive imovine i obveza koje uključuju stavke za koje su ovim MSFI-jem predviđene ograničene iznimke od primjene načela mjerenja.

Iznimke od primjene načela priznavanja ili mjerenja

21. Ovim MSFI-jem predviđaju se ograničene iznimke od primjene načela priznavanja i mjerenja. U točkama 21.A–31.A navode se određene stavke za koje su predviđene iznimke te priroda tih iznimki. Stjecatelj te stavke računovodstveno iskazuje primjenom zahtjeva iz točaka 21.A–31.A, pri čemu će neke stavke:

- (a) biti priznate na temelju dodatnih uvjeta priznavanja osim onih iz točaka 11. i 12. ili na temelju zahtjeva iz drugih MSFL-ja, a rezultati će se razlikovati od onih dobivenih primjenom načela i uvjeta priznavanja;
- (b) biti izmjerene u iznosu koji nije njihova fer vrijednost na datum stjecanja.

Iznimke od primjene načela priznavanja

Obveze i nepredviđene obveze obuhvaćene područjem primjene MRS-a 37 ili IFRIC-a 21

- 21.A Točka 21.B primjenjuje se na obveze i nepredviđene obveze koje bi, da nisu preuzete u poslovnoj kombinaciji, nego da su nastale zasebno, bile obuhvaćene područjem primjene MRS-a 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina* ili tumačenja IFRIC 21 *Pristojbe*.
- 21.B U dokumentu *Konceptijski okvir za financijsko izvještavanje* obveza je definirana kao „sadašnja obveza subjekta koja proizlazi iz prošlih događaja i podrazumijeva prijenos ekonomskih resursa”. Za rezerviranje ili nepredviđenu obvezu koji bi bili obuhvaćeni područjem primjene MRS-a 37, stjecatelj primjenjuje točke 15.–22. MRS-a 37 kako bi utvrdio postoji li na datum stjecanja sadašnja obveza koja proizlazi iz prošlih događaja. Za pristojbu koja bi bila obuhvaćena područjem primjene IFRIC-a 21, stjecatelj primjenjuje IFRIC 21 kako bi utvrdio je li obvezujući događaj koji je doveo do nastanka obveze plaćanja pristojbe nastupio do datuma stjecanja.
- 21.C Sadašnja obveza utvrđena u skladu s točkom 21.B može odgovarati definiciji nepredviđene obveze iz točke 22. podtočke (b). U tom se slučaju na tu nepredviđenu obvezu primjenjuje točka 23.

Nepredviđene obveze i nepredviđena imovina

- 22. MRS-om 37 nepredviđena obveza definirana je kao:
 - (a) moguća obveza koja proizlazi iz prošlih događaja i čije će postojanje biti potvrđeno samo nastankom ili izostankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja na koje subjekt ne može u cijelosti utjecati ili
 - (b) sadašnja obveza koja proizlazi iz prošlih događaja, ali se ne priznaje jer:
 - i. nije vjerojatno da će za podmirenje obveze biti potreban odljev resursa s ekonomskim koristima ili
 - ii. iznos obveze ne može se dovoljno pouzdano izmjeriti.
- 23. Stjecatelj je dužan na datum stjecanja priznati nepredviđenu obvezu preuzetu u poslovnoj kombinaciji ako je ona sadašnja obveza koja proizlazi iz prošlih događaja te ako se njezina fer vrijednost može pouzdano izmjeriti. Prema tome, suprotno točki 14. podtočki (b), točkama 23., 27., 29. i 30. MRS-a 37, stjecatelj priznaje nepredviđenu obvezu preuzetu u poslovnoj kombinaciji na datum stjecanja čak i ako nije vjerojatno da će za podmirenje obveze biti nužan odljev resursa s ekonomskim koristima. Točka 56. ovog MSFL-ja sadržava upute o naknadnom računovodstvenom iskazivanju nepredviđenih obveza.
- 23.A U MRS-u 37 nepredviđena imovina definirana je kao „moguća imovina koja proizlazi iz prošlih događaja i čije će se postojanje potvrditi samo nastankom ili izostankom jednog ili više neizvjesnih budućih događaja na koje subjekt ne može u cijelosti utjecati”. Stjecatelj ne priznaje nepredviđenu imovinu na datum stjecanja.

Iznimke od primjene načela priznavanja i mjerenja

Porezi na dobit

- 24. Stjecatelj odgođenu poreznu imovinu ili odgođenu poreznu obvezu koje proizlaze iz stečene imovine ili obveza preuzetih poslovnom kombinacijom priznaje i mjeri u skladu s MRS-om 12 *Porezi na dobit*.
- 25. Stjecatelj potencijalne porezne učinke privremenih razlika i poreza prenesenih u iduće razdoblje oporezivanja koji kod stečenika postoje na datum stjecanja ili proizlaze iz stjecanja računovodstveno iskazuje u skladu s MRS-om 12.

Primanja zaposlenih

26. Stjecatelj obvezu (ili imovinu, ako postoji) koja se odnosi na aranžmane stečenika o primanjima zaposlenih priznaje u skladu s MRS-om 19 *Primanja zaposlenih*.

Imovina kao obeštećenje

27. Prodavatelj u poslovnoj kombinaciji može ugovorno obeštetiti stjecatelja za ishod nepredviđenog ili neizvjesnog događaja povezanog s određenom imovinom ili obvezom ili njihovim dijelom. Na primjer, prodavatelj može obeštetiti stjecatelja za gubitke iznad određenog iznosa po obvezi koja proizlazi iz određenog nepredviđenog događaja; drugim riječima, prodavatelj će jamčiti da stjecateljeva obveza neće premašiti određeni iznos. Slijedom toga, stjecatelj na ime obeštećenja dobiva određenu imovinu. Stjecatelj imovinu na ime obeštećenja priznaje kad i stavku koja je predmet obeštećenja i mjeri ih po istoj osnovi, podložno ispravku vrijednosti za nenaplative iznose. Prema tome, ako se obeštećenje odnosi na imovinu ili obvezu koje se priznaju na datum stjecanja i mjere po fer vrijednosti na datum stjecanja, stjecatelj imovinu na ime obeštećenja priznaje na datum stjecanja po njezinoj fer vrijednosti na datum stjecanja. Kod imovine na ime obeštećenja koja se mjeri po fer vrijednosti učinci neizvjesnosti budućih novčanih tokova se zbog pitanja naplativosti uključuju u mjerenje fer vrijednosti pa poseban ispravak vrijednosti nije potreban (točka B41 sadržava upute za primjenu).
28. U nekim se okolnostima obeštećenje može odnositi na imovinu ili obvezu koje su iznimka od primjene načela priznavanja ili mjerenja. Na primjer, obeštećenje se može odnositi na nepredviđenu obvezu koja se ne priznaje na datum stjecanja jer se na taj datum njezina fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti. S druge strane, obeštećenje se može odnositi na imovinu ili obvezu, npr. one koje proizlaze iz primanja zaposlenih, za koje osnovica za mjerenje nije fer vrijednost na datum stjecanja. U tim se okolnostima imovina na ime obeštećenja priznaje i mjeri na temelju istih pretpostavki koje se primjenjuju pri mjerenju stavke koja je predmetom obeštećenja, podložno procjeni posloводства o naplativosti imovine na ime obeštećenja i eventualnih ugovornih ograničenja samog iznosa obeštećenja. Točka 57. sadržava upute o naknadnom računovodstvenom iskazivanju imovine na ime obeštećenja.

Najmovi u kojima je stečenik najmoprimalac

- 28.A Stjecatelj priznaje imovinu s pravom korištenja i obveze po najmu za najmove utvrđene u skladu s MSFI-jem 16 u kojima je stečenik najmoprimalac. Stjecatelj nije dužan priznati imovinu s pravom korištenja i obveze po najmu za:
- (a) najmove čije razdoblje najma (kako je definirano u MSFI-ju 16) završava u roku od 12 mjeseci od datuma stjecanja ili
- (b) najmove s odnosnom imovinom niske vrijednosti (kako je opisano u točkama B3–B8 MSFI-ja 16).
- 28.B Stjecatelj obvezu po najmu mjeri po sadašnjoj vrijednosti preostalih plaćanja najma (kako je definirano u MSFI-ju 16) kao da je stečeni najam novi najam na datum stjecanja. Stjecatelj imovinu s pravom korištenja mjeri u istom iznosu kao obvezu po najmu, usklađeno za povoljne i nepovoljne uvjete najma u odnosu na tržišne uvjete.

*Iznimke od primjene načela mjerenja**Ponovno stečena prava*

29. Stjecatelj vrijednost ponovno stečenog prava priznaje kao nematerijalnu imovinu na osnovi preostalog razdoblja odnosnog ugovora neovisno o tome bi li tržišni sudionici potencijalno obnavljanje ugovora uzeli u obzir prilikom mjerenja njegove fer vrijednosti. Točke B35 i B36 sadržavaju upute za primjenu.

Transakcije plaćanja na temelju dionica

30. Stjecatelj obveze ili vlasnički instrument koji se odnose na transakcije plaćanja na temelju dionica stečenika ili na zamjenu plaćanja na temelju dionica stečenika transakcijama plaćanja na temelju dionica stjecatelja mjeri primjenom metode iz MSFI-ja 2 *Plaćanje na temelju dionica* na datum stjecanja. (U ovom MSFI-ju se rezultat te metode navodi kao „tržišna mjera” transakcije plaćanja na temelju dionica.)

Imovina namijenjena prodaji

31. Stjecatelj stečenu dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) koja je na datum stjecanja klasificirana kao namijenjena prodaji u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuto poslovanje* mjeri po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje u skladu s točkama 15.–18. tog MSFI-ja.

Ugovori o osiguranju

- 31.A Stjecatelj skupinu ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju* stečenih u poslovnoj kombinaciji i svu imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja kako je definirano u MSFI-ju 17, mjeri kao obvezu ili imovinu u skladu s točkom 39. i točkama B93–B95F MSFI-ja 17 na datum stjecanja.

Priznavanje i mjerenje goodwilla ili dobiti ostvarene povoljnom kupnjom

32. Stjecatelj je dužan priznati goodwill na datum stjecanja kao razliku između iznosa pod (a) i (b) u nastavku:

(a) ukupnog iznosa

i. prenesene naknade za stjecanje koja se mjeri u skladu s ovim MSFI-jem, za što je općenito potrebna fer vrijednost na datum stjecanja (vidjeti točku 37.);

ii. iznosa manjinskog udjela u stečeniku koji se mjeri u skladu s ovim MSFI-jem i

iii. u poslovnoj kombinaciji koja se odvija u fazama (vidjeti točke 41. i 42.), fer vrijednosti na datum stjecanja stjecateljeva prethodnog vlasničkog udjela u stečeniku;

(b) neto iznosa na datum stjecanja odredive stečene imovine i odredivih preuzetih obveza koje se mjere u skladu s ovim MSFI-jem.

33. U poslovnoj kombinaciji u kojoj stjecatelj i stečenik (ili njegovi prethodni vlasnici) razmjenjuju samo vlasničke udjele moguće je da s fer vrijednost vlasničkog udjela stečenika na datum stjecanja može pouzdanije izmjeriti od fer vrijednosti vlasničkih udjela stjecatelja na datum stjecanja. U tom slučaju stjecatelj utvrđuje iznos goodwilla koristeći fer vrijednost na datum stjecanja vlasničkih udjela stečenika umjesto fer vrijednosti prenesenih vlasničkih udjela na datum stjecanja. Da bi utvrdio iznos goodwilla u poslovnoj kombinaciji bez prijenosa naknade, stjecatelj koristiti fer vrijednost svojeg udjela u stečeniku umjesto fer vrijednosti na datum stjecanja prenesene naknade (točka 32. podtočka (a) alineja i.). Točke B46–B49 sadržavaju upute za primjenu.

Povoljna kupnja

34. Povremeno će stjecatelj ostvariti povoljnu kupnju, što je poslovna kombinacija u kojoj iznos iz točke 32. podtočke (b) premašuje zbroj iznosa iz točke 32. podtočke (a). Ako taj višak ostane nakon primjene zahtjeva iz točke 36., stjecatelj taj dobitak priznaje u dobiti ili gubitku na datum stjecanja. Taj se dobitak pripisuje stjecatelju.
35. Povoljna kupnja je moguća npr. u poslovnoj kombinaciji koje je prisilna prodaja u kojoj je prodavatelj pod prisilom. No, iznimke od priznavanja ili mjerenja određenih stavki opisanih u točkama 22.–31.A mogu rezultirati i priznavanjem dobitka (ili promjenom iznosa priznatog dobitka) ostvarenog povoljnom kupnjom.
36. Prije priznavanja dobitka ostvarenog povoljnom kupnjom, stjecatelj ponovno provjerava je li pravilno odredio svu stečenu imovinu i sve preuzete obveze i priznaje svu dodatnu imovinu ili dodatne obveze koje utvrdi ponovnim provjerom. Stjecatelj potom provjerava postupke mjerenja iznosa koji se u skladu s ovim MSFI-jem priznaju na datum stjecanja za sve sljedeće stavke:

(a) odredivu stečenu imovinu i odredive preuzete obveze;

(b) manjinski udio u stečeniku, ako postoji;

- (c) kod poslovne kombinacije koje se odvija u fazama, prethodni vlasnički udio stjecatelja u stečeniku i
- (d) prenesenu naknadu za stjecanje.

Cilj je ponovne provjere osigurati da vrijednosti utvrđene mjerenjem pravilno odražavaju naknadu u skladu sa svim informacijama koje su bile dostupne na datum stjecanja.

Prenesena naknada za stjecanje

37. Naknada prenesena u poslovnoj kombinaciji mjeri se po fer vrijednosti, koja se izračunava kao zbroj fer vrijednosti na datum stjecanja imovine koju je stjecatelj prenio, obveza koje je stjecatelj stvorio bivšim vlasnicima stečenika te vlasničkih udjela koje je stjecatelj izdao. (Međutim, svaki dio stjecateljevih plaćanja na temelju dionica zamijenjen za dodijeljena prava stečeničkih zaposlenika koji je uključen u prenesenu naknadu u poslovnoj kombinaciji mjeri se u skladu s točkom 30., a ne po fer vrijednosti.) Naknada za stjecanje može biti npr. u obliku novca, druge imovine, poslovne jedinice ili društva kćeri stjecatelja, *nepredviđene naknade*, redovnih ili povlaštenih vlasničkih instrumenata, opcija jamstava ili udjela članova u *uzajamnim subjektima*.
38. Prenesena naknada može uključiti imovinu ili obveze stjecatelja čija se knjigovodstvena vrijednost razlikuje od njihove fer vrijednosti na datum stjecanja (npr. nenovčana imovina ili poslovna jedinica stjecatelja). U tom slučaju stjecatelj prenesenu imovinu ili obveze ponovno mjeri po njihovoj fer vrijednosti na datum stjecanja, a proizašle dobitke ili gubitke priznaje u dobiti ili gubitku. Međutim, prenesena imovina ili obveze ponekad nakon poslovne kombinacije ostaju u spojenom subjektu (npr. zato što su imovina ili obveze prenesene na stečenika, a ne na njegove bivše vlasnike), te stjecatelj stoga nad njima zadržava kontrolu. U toj situaciji stjecatelj takvu imovinu i obveze mjeri po njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti neposredno prije datuma stjecanja, a u dobit ili gubitak ne priznaje dobitak ili gubitak po imovini ili obvezama nad kojima je imao kontrolu prije i nakon poslovne kombinacije.

Nepredviđena naknada

39. Naknada koju stjecatelj prenese u zamjenu za stečenika uključuje imovinu ili obvezu koje proizlaze iz aranžmana o nepredviđenoj naknadi (vidjeti točku 37.). Stjecatelj priznaje fer vrijednost nepredviđene naknade na datum stjecanja kao dio naknade prenesene u zamjenu za stečenika.
40. Stjecatelj obvezu za plaćanje nepredviđene naknade za stjecanje koja odgovara definiciji financijskog instrumenta klasificira kao financijsku obvezu ili kao vlasnički instrument na temelju definicije vlasničkog instrumenta i financijske obveze iz točke 11. MRS-a 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*. Stjecatelj kao imovinu klasificira pravo na povrat prethodno prenesene naknade ako su ispunjeni određeni uvjeti. Točka 58. sadržava upute o naknadnom računovodstvenom iskazivanju nepredviđene naknade za stjecanje.

Dodatne upute za primjenu metode stjecanja na određene vrste poslovnih kombinacija

Poslovna kombinacija koja se odvija u fazama

41. Stjecatelj ponekad stječe kontrolu nad stečenikom u kojem je imao vlasnički udjel neposredno prije datuma stjecanja. Na primjer, subjekt A 31. prosinca 20X1. ima u subjektu B manjinski udio od 35 %. Na isti datum subjekt A kupuje dodatni udio u subjektu B od 40 %, čime stječe kontrolu nad subjektom B. U ovom MSFI-ju takva se transakcija naziva poslovnom kombinacijom koja se odvija u fazama, a katkad i postupno stjecanje.
42. U poslovnoj kombinaciji koja se odvija u fazama stjecatelj ponovno mjeri svoj raniji vlasnički udio u stečeniku po njegovoj fer vrijednosti na datum stjecanja, a dobitak ili gubitak, ako ih ima, priznaje u dobiti ili gubitku ili u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, ovisno o slučaju. U ranijim izvještajnim razdobljima stjecatelj je možda priznavao promjene vrijednosti svojeg vlasničkog udjela u stečeniku u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. U tom slučaju se iznos koji je bio priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti priznaje na istoj osnovi kao da je stjecatelj izravno otuđio svoj prijašnji vlasnički udio.

42.A Ako strana u zajedničkom poslu (kako je definiran u MSFI-ju 11 *Zajednički poslovi*) stekne kontrolu nad poduzećem koje je zajedničko upravljanje (kako je definirano u MSFI-ju 11) i ima pravo na imovinu i odgovornost za preuzete obveze koje se odnose na to zajedničko upravljanje neposredno prije datuma stjecanja, ta se transakcija smatra poslovnom kombinacijom koja se odvija u fazama. Stjecatelj stoga primjenjuje zahtjeve o poslovnoj kombinaciji koje se odvija u fazama, uključujući ponovno mjerenje svojeg prijašnjeg udjela u zajedničkom upravljanju na način opisan u točki 42. Pritom stjecatelj ponovno mjeri svoj ukupni prijašnji udio u zajedničkom upravljanju.

Poslovna kombinacija bez prijenosa naknade

43. Stjecatelj ponekad stekne kontrolu nad stečenikom bez prijenosa naknade. Na takve se kombinacije primjenjuje se računovodstvena metoda stjecanja. Takve okolnosti uključuju:

- (a) stečenik otkupi dovoljan broj vlastitih dionica da bi postojeći ulagatelj (stjecatelj) stekao kontrolu;
- (b) istek prava veta manjinskih vlasnika zbog kojeg stjecatelj prije nije mogao steći kontrolu nad stečenikom u kojem je imao većinu glasačkih prava;
- (c) stjecatelj i stečenik suglasni su sa spajanjem svojih poslovnih jedinica samo na temelju ugovora. Stjecatelj ne prenosi naknadu za stjecanje kontrole nad stečenikom i nema vlasničkih udjela u stečeniku, ni na datum stjecanja niti prije tog datuma. Poslovne kombinacije samo na temelju ugovora su npr. udruživanje dvaju poduzeća kombiniranim izdavanjem vlasničkih instrumenata ili osnivanjem dvojno uvrštenih društava.

44. U poslovnoj kombinaciji samo na temelju ugovora stjecatelj vlasnicima stečenika pripisuje iznos neto imovine stečenika koji se priznaje u skladu s ovim MSFI-jem. Drugim riječima, udjeli u stečeniku koji su u vlasništvu drugih subjekata koji nisu stjecatelj iskazuju se kao manjinski udio u financijskim izvještajima stjecatelja nakon poslovne kombinacije, čak i ako se zbog toga svi vlasnički udjeli u stečeniku pripisuju manjinskom udjelu.

Razdoblje mjerenja

45. **Ako se početno računovodstveno iskazivanje poslovne kombinacije ne dovrši do kraja izvještajnog razdoblja u kojem je došlo do poslovne kombinacije, stjecatelj je dužan u svojim financijskim izvještajima iskazati privremene iznose stavki koje nisu u cijelosti računovodstveno iskazane. U razdoblju mjerenja stjecatelj je dužan retroaktivno uskladiti provizorne iznose koje je priznao na datum stjecanja u skladu sa saznanjima o novim činjenicama i okolnostima koje su postojale na datum stjecanja i koje bi, da je imao saznanja o njima, utjecale na mjerenje iznosa priznatih na taj datum. U razdoblju mjerenja stjecatelj priznaje i dodatnu imovinu ili dodatne obveze ako prikupi nove informacije o činjenicama i okolnostima koje su postojale na datum stjecanja i koje bi, da su mu bile poznate, dovele do priznavanja te imovine odnosno tih obveza na datum stjecanja. Razdoblje mjerenja prestaje čim stjecatelj dobije informacije koje je tražio o činjenicama i okolnostima koje su postojale na datum stjecanja ili sazna da ne može prikupiti više informacija. Međutim, razdoblje mjerenja ne smije biti dulje od godinu dana od datuma stjecanja.**

46. Razdoblje mjerenja je razdoblje nakon datuma stjecanja u kojem stjecatelj može uskladiti privremene iznose koje je priznao za poslovnu kombinaciju. Razdoblje mjerenja stjecatelju je dovoljno za prikupljanje informacija koje su mu nužne za određivanje i mjerenje sljedećih stavki na datum stjecanja u skladu sa zahtjevima iz ovog MSFI-ja:

- (a) odredive stečene imovine, preuzetih obveza i manjinskog udjela u stečeniku;
- (b) naknade prenesene za stečenika (ili nekog drugog iznosa za mjerenje goodwilla);
- (c) kod poslovne kombinacije koje se odvija u fazama, vlasničkog udjela koji je stjecatelj ranije imao u stečeniku i
- (d) goodwilla ili dobitka ostvarenog povoljnom kupnjom.

47. Stjecatelj je dužan razmotriti sve relevantne čimbenike kako bi utvrdio bi li na temelju informacija dobivenih nakon datuma stjecanja trebalo uskladiti priznate privremene iznosa ili se te informacije odnose na događaje nakon datuma stjecanja. Relevantni čimbenici su npr. datum primitka dodatnih informacija te može li stjecatelj utvrditi razlog za promjenu privremenih iznosa. Informacija primljene neposredno nakon datuma stjecanja vjerojatno će bolje odražavati okolnosti koje su postojale na datum stjecanja nego informacija primljene nekoliko mjeseci nakon tog datuma. Na primjer, prodaja imovine trećoj strani neposredno nakon datuma stjecanja za iznos koji se znatno razlikuje od njezine privremene fer vrijednosti izmjerene na taj datum vjerojatno ukazuje na pogrešan privremeni iznos, osim ako se može utvrditi događaj koji je utjecao na promjenu njezine fer vrijednosti.
48. Stjecatelj priznaje povećanje (smanjenje) privremenog iznosa određive imovine (obveze) smanjenjem (povećanjem) goodwilla. Međutim, nove informacije primljene u razdoblju mjerenja mogu ponekad biti razlog za usklađenje privremenog iznosa više stavki imovine ili obveza. Na primjer, stjecatelj je preuzeo obvezu za naknadu štete nastale u nesreći u jednom od objekata stečenika, koja je dijelom ili u cijelosti pokrivena stečnikovom policom osiguranja od odgovornosti. Ako stjecatelj u razdoblju mjerenja prikupi nove informacije o fer vrijednosti te obveze na datum stjecanja, usklađenje goodwilla zbog promjene privremenog iznosa za tu obvezu bilo bi poništeno (dijelom ili u cijelosti) usklađenjem goodwilla zbog promjene privremenog iznosa priznatog za potraživanja od osiguratelja po odštetnom zahtjevu.
49. U razdoblju mjerenja stjecatelj priznaje usklađenja privremenih iznosa kao da je knjigovodstveno iskazivanje poslovne kombinacije na datum stjecanja bilo dovršeno. Stjecatelj prema potrebi revidira usporedne informacije za prethodna razdoblja koje su prezentirane u financijskim izvještajima, uključujući promjenu amortizacije materijalne i nematerijalne imovine ili drugih učinaka na prihode priznatih pri završetku početnog računovodstvenog iskazivanja.
50. Po isteku razdoblja mjerenja stjecatelj revidira računovodstveno iskazivanje poslovne kombinacije samo radi ispravljanja pogrešaka u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.

Utvrđivanje dijelova transakcije poslovne kombinacije

51. **Stjecatelj i stečenik mogu prije početka pregovora o poslovnoj kombinaciji biti u poslovnom odnosu ili drugom aranžmanu ili mogu tijekom samih pregovora zaključiti odvojen aranžman mimo poslovne kombinacije. U svakoj od tih situacija stjecatelj je dužan utvrditi sve iznose koji nisu dio onoga što stjecatelj i stečenik (ili njegovi bivši vlasnici) razmijene u poslovnoj kombinaciji, tj. iznose koji nisu dio razmjene za stečenika. Stjecatelj je dužan pri primjeni metode stjecanja priznati samo naknadu prenesenu za stečenika i imovinu koju je stekao odnosno obveze koje je preuzeo u zamjenu za stečenika. Odvojene transakcije računovodstveno se iskazuju u skladu s relevantnim MSFI-jima.**
52. Transakcija koju prije poslovne kombinacije zaključi stjecatelj ili koja se zaključi u njegovo ime ili ponajprije u korist stjecatelja ili spojenog subjekta, a ne u korist stečenika (ili njegovih bivših vlasnika) vjerojatno je odvojena transakcija. U nastavku su navedeni primjeri odvojenih transakcija na koje se ne primjenjuje metoda stjecanja:
 - (a) transakcija kojom se namiruju raniji poslovni odnosi između stjecatelja i stečenika;
 - (b) transakcija kojom se zaposlenicima ili bivšim vlasnicima stečenika isplaćuju naknade za buduće usluge i
 - (c) transakcija kojom se stečeniku ili njegovim bivšim vlasnicima nadoknađuje za plaćanje stjecateljevih troškova stjecanja.

Točke B50–B62 sadržavaju upute za primjenu.

Troškovi stjecanja

53. Troškovi stjecanja su troškovi stjecatelja radi provedbe poslovne kombinacije. U njih se ubrajaju naknade posrednicima, naknade za savjetodavne, pravne, računovodstvene, procjeniteljske usluge te druge profesionalne i konzultantske naknade, opći administrativni troškovi, uključujući troškove vođenja unutarnjeg odjela za stjecanja te troškovi upisa i izdavanja dužničkih i vlasničkih vrijednosnih papira. Stjecatelj troškove stjecanja iskazuje kao rashode u razdobljima u kojima su ti troškovi nastali i usluge primljene, uz jednu iznimku. Troškovi izdavanja dužničkih ili vlasničkih vrijednosnih papira priznaju se u skladu s MRS-om 32 i MSFI-jem 9.

NAKNADNO MJERENJE I RAČUNOVODSTVENO ISKAZIVANJE

54. **Stjecatelj je općenito dužan stečenu imovinu, preuzete ili nastale obveze te vlasničke instrumente izdane u poslovnoj kombinaciji mjeriti i računovodstveno iskazivati u skladu s drugi MSFI-jima koji se primjenjuju na te stavke, ovisno o njihovoj prirodi. No, ovaj MSFI sadržava upute za naknadno mjerenje i računovodstveno iskazivanje sljedeće stečene imovine, preuzetih ili nastalih obveza te vlasničkih instrumenata izdanih u poslovnoj kombinaciji:**

- (a) **ponovno stečena prava;**
- (b) **nepredviđene obveze priznate na datum stjecanja;**
- (c) **imovina na ime obeštećenja i**
- (d) **nepredviđene naknade za stjecanje.**

Točka B63 sadržava upute za primjenu.

Ponovno stečena prava

55. Ponovno stečeno pravo priznato kao nematerijalna imovina amortizira se kroz preostalo razdoblje ugovora u kojem je dodijeljeno. Stjecatelj koji naknadno proda ponovno stečeno pravo trećoj osobi uključuje knjigovodstvenu vrijednost nematerijalne imovine uključiti u utvrđivanje dobika ili gubitka od prodaje tog prava.

Nepredviđene obveze

56. Nakon početnog priznavanja i dok se obveza ne namiri, poništi ili istekne, stjecatelj nepredviđenu obvezu priznatu u poslovnoj kombinaciji mjeri:
- (a) u iznosu koji bi bio priznat u skladu s MRS-om 37 i
 - (b) u početno priznatom iznosu umanjenom za, ovisno o slučaju, kumulativni iznos prihoda priznat u skladu s načelima iz MSFI-ja 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, ovisno o tome koji je iznos viši.

Taj se zahtjev ne primjenjuje na ugovore koji se računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 9.

Imovina na ime obeštećenja

57. Na kraju svakog sljedećeg izvještajnog razdoblja stjecatelj imovinu na ime obeštećenja koju je priznao na datum stjecanja mjeri na istoj osnovi kao i obvezu ili imovinu koja je predmet obeštećenja, podložno ugovornim ograničenjima tog iznosa, a imovinu na ime obeštećenja koja se naknadno ne mjeri po fer vrijednosti, u skladu s procjenom posloводства o naplativosti te imovine. Stjecatelj imovinu na ime obeštećenja prestaje priznavati samo kad tu imovinu naplati ili na nju na drugi način izgubi pravo.

Nepredviđena naknada za stjecanje

58. Neke promjene fer vrijednosti nepredviđene naknade za stjecanje koju stjecatelj prizna nakon datuma stjecanja mogu nastati zbog dodatnih informacija o činjenicama i okolnostima koje su postojale na datum stjecanja, a do kojih je stjecatelj došao nakon tog datuma. Takve su promjene usklađenja razdoblja mjerenja u skladu s točkama 45.–49. Međutim, promjene koje su rezultat događaja nakon datuma stjecanja, kao što je ostvarenje ciljne dobiti, određene cijene dionica ili prekretnice u projektu istraživanja i razvoja, ne smatraju se usklađenjima razdoblja mjerenja. Stjecatelj promjene fer vrijednosti nepredviđene naknade za stjecanje koje nisu usklađenja razdoblja mjerenja računovodstveno iskazuje kako slijedi:

- (a) nepredviđena naknada za stjecanje klasificirana u vlasnički kapital ne mjeri se ponovno i njezina naknadna namira iskazuje se u vlasničkom kapitalu;
- (b) druge nepredviđene naknade za stjecanje:

- i. koje su obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 9 mjere se po fer vrijednosti na svaki izvještajni datum, a promjene fer vrijednosti priznaju se u dobiti ili gubitku u skladu s MSFI-jem 9;
- ii. koje nisu obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 9 mjere se po fer vrijednosti na svaki izvještajni datum, a promjene fer vrijednosti priznaju se u dobiti ili gubitku.

OBJAVLJIVANJA

59. Stjecatelj je dužan objaviti informacije koje korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućuju da ocijene prirodu i financijski učinak poslovne kombinacije koja je provedena:

(a) u tekućem izvještajnom razdoblju ili

(b) po isteku izvještajnog razdoblja, ali prije odobrenja financijskih izvještaja.

60. Stjecatelj u svrhu iz točke 59. objavljuje informacije iz točaka B64.–B66.

61. Stjecatelj je dužan objaviti informacije koje korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućuju da ocijene financijske učinke usklađenja priznatih u tekućem izvještajnom razdoblju, a odnose se na poslovne kombinacije provedene u tom razdoblju ili prethodnim izvještajnim razdobljima.

62. Stjecatelj u svrhu iz točke 61. objavljuje informacije iz točke B67.

63. Ako specifična objavljivanja koja se nalaze ovim ili nekim drugim MSFI-jem ne ispunjavaju svrhu iz točaka 59. i 61., stjecatelj objavljuje sve potrebne dodatne informacije.

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

Datum stupanja na snagu

64. Ovaj se MSFI primjenjuje prospektivno na poslovne kombinacije s datumom stjecanja na dan ili nakon početka prvog godišnjeg izvještajnog razdoblja koje započne 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Međutim, ovaj se MSFI primjenjuje samo na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja koje započne 30. lipnja 2007. ili nakon tog datuma. Ako subjekt ovaj MSFI primijeni prije 1. srpnja 2009., dužan je tu činjenicu i objaviti te istodobno primijeniti MRS 27 (s izmjenama Odbora za međunarodne računovodstvene standarde iz 2008.).

64.A [Brisano]

64.B Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2010., izmijenjene su točke 19., 30. i B56. i dodane su točke B62A i B62B. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Primjena bi se trebala biti prospektivna od datuma prve primjene MSFI-ja.

64.C Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2010., dodane su točke 65.A–65.E. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Izmjene se primjenjuju za iznose nepredviđenih naknada za stjecanje koje nastanu u poslovnim kombinacijama u kojima je datum stjecanja prije početka primjene ovog MSFI-ja, kako je objavljen 2008.

64.D [Brisano]

64.E MSFI-jem 10, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su točke 7., B13, B63 podtočka (e) i Dodatak A. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.

64.F MSFI-jem 13 *Mjerenje fer vrijednosti*, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su točka 20., 29., 33. i 47., definicija fer vrijednosti iz Dodatka A te točke B22, B40, B43–B46, B49 i B64. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.

- 64.G Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjena je točka 7. i dodana točka 2.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena dokumenta *Investicijski subjekti*. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je primijeniti i sve izmjene iz dokumenta *Investicijski subjekti*.
- 64.H [Brisano]
- 64.I Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.*, objavljenim u prosincu 2013., izmijenjene su točke 40. i 58. i dodana je točka 67.A i njezin naslov. Subjekt tu izmjenu primjenjuje prospektivno na poslovne kombinacije s datumom stjecanja 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Subjekt tu izmjenu može primijeniti ranije ako primijeni MSFI 9 i MRS 37 (kako su izmijenjeni dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.*). Ako subjekt tu izmjenu primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 64.J Dokumentom *Godišnja poboljšanja, ciklus 2011.–2013.*, objavljenim u prosincu 2013., izmijenjena je točka 2. (a). Subjekt tu izmjenu primjenjuje prospektivno za godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 64.K MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjena je točka 56. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 64.L MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 16., 42., 53., 56., 58. i B41.i brisane su točke 64.A, 64.D i 64.H. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 64.M MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjene su točke 14., 17., B32 i B42, brisane su točke B28–B30 i njihovi naslovi i dodane su točke 28.A–28.B i njihovi naslovi. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 64.N MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjene su točke 17., 20., 21., 35. i B63, a iza točke 31. dodani su naslov i točka 31.A. Dokumentom *Izmjene MSFI-ja 17*, objavljenim u lipnju 2020., izmijenjena je točka 31.A. Subjekt izmjene točke 17. primjenjuje na poslovne kombinacije s datumom stjecanja nakon datuma prve primjene MSFI-ja 17. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
- 64.O Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2015.–2017.*, objavljenim u prosincu 2017. dodana je točka 42. A. Subjekt te izmjene primjenjuje na poslovne kombinacije s datumom stjecanja na početku ili nakon početka prvog godišnjeg izvještajnog razdoblja koje započne 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 64.P Dokumentom *Definicija poslovne jedinice*, objavljenim u listopadu 2018., dodane su točke B7A–B7C, točka B8A i točke B12A–B12D, izmijenjena je definicija pojma „poslovna jedinica” u Dodatku A, izmijenjene su točke 3., B7–B9, B11 i B12 i brisana je točka B10. Subjekt te izmjene primjenjuje na poslovne kombinacije s datumom stjecanja na početku ili nakon početka prvog godišnjeg izvještajnog razdoblja koje započne 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma i na stjecanja imovine na početku ili nakon početka tog razdoblja. Dopuštena je ranija primjena tih izmjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na neko ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 64.Q Dokumentom *Upućivanje na Konceptijski okvir*, objavljenim u svibnju 2020., izmijenjene su točke 11., 14., 21., 22. i 23. i dodane su točke 21.A, 21.B, 21.C i 23.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na poslovne kombinacije s datumom stjecanja na početku ili nakon početka prvog godišnjeg izvještajnog razdoblja koje započne 1. siječnja 2022. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena ako subjekt u isto vrijeme ili ranije primijeni sve izmjene uvedene dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*, objavljenim u ožujku 2018.

Prijelazne odredbe

65. Imovina i obveze proizašle iz poslovnih kombinacija s datumom stjecanja koji prethodi primjeni ovog MSFI-ja ne usklađuju se nakon njegove primjene.

- 65.A Iznosi nepredviđenih naknada za stjecanje koje nastanu u poslovnim kombinacijama u kojima je datum stjecanja prije početka primjene ovog MSFI-ja, kako je objavljen 2008., ne usklađuju se pri prvoj primjeni ovog MSFI-ja. Točke 65.B–65.E primjenjuju se na naknadno računovodstveno iskazivanje tih iznosa. Točke 65.B–65.E ne primjenjuju se na računovodstveno iskazivanje iznosa nepredviđenih naknada za stjecanje koje nastanu u poslovnim kombinacijama u kojima je datum stjecanja na datum prve primjene ovog MSFI-ja, kako je objavljen 2008., ili nakon tog datuma. U točkama 65.B–65.E izraz poslovna kombinacija odnosi se samo na poslovne kombinacije u kojima je datum stjecanja prije početka primjene ovog MSFI-ja, kako je objavljen 2008.
- 65.B Ako je sporazumom o poslovnoj kombinaciji predviđeno usklađenje troška poslovne kombinacije koje ovisi o budućim događajima, stjecatelj iznos tog usklađenja uključuje u trošak poslovne kombinacije na datum stjecanja ako je to usklađenje vjerojatno i može se pouzdano izmjeriti.
- 65.C Sporazumom o poslovnoj kombinaciji mogu se predvidjeti usklađenja troška poslovne kombinacije koje ovisi o jednom ili više budućih događaja. Usklađenje može ovisiti npr. o određenoj razini dobiti koju treba održati ili ostvariti u budućim razdobljima ili o tržišnoj cijeni izdanih instrumenata koju treba održati. Iznos takvih usklađenja obično se može procijeniti u vrijeme početnog računovodstvenog iskazivanja poslovne kombinacije, a da se pritom ne umanjuje pouzdanost informacija unatoč određenom stupnju neizvjesnosti. Ako budući događaji ne nastanu ili procjenu bude trebalo revidirati, na odgovarajući način se usklađuje i trošak poslovne kombinacije.
- 65.D Međutim, usklađenje predviđeno sporazumom o poslovnoj kombinaciji ne uključuje se u trošak poslovne kombinacije u vrijeme početnog računovodstvenog iskazivanja poslovne kombinacije ako nije ni vjerojatno niti se može pouzdano izmjeriti. Ako to usklađenje naknadno postane vjerojatno i bude se moglo pouzdano izmjeriti, dodatna naknada smatra se usklađenjem troška poslovne kombinacije.
- 65.E U nekim okolnostima će se od stjecatelja zatražiti da prodavatelju isplati dodatnu naknadu zbog smanjenja vrijednosti imovine koju je stjecatelj ustupio, vlasničkih instrumenata koje je izdao ili obveza koje su nastale ili preuzete u zamjenu za kontrolu nad stečnikom. To se npr. dogodi kad stjecatelj zajamči tržišnu cijenu vlasničkih ili dužničkih instrumenata izdanih kao dio troška poslovne kombinacije pa je dužan izdati dodatne vlasničke ili dužničke instrumente radi nadoknade prvotno utvrđenog troška. U takvim se slučajevima ne priznaje povećanje troška poslovne kombinacije. U slučaju vlasničkih instrumenata, fer vrijednost dodatnih plaćanja prebija se s jednakim smanjenjem vrijednosti koja je pripisana prvotno izdanim instrumentima. U slučaju dužničkih instrumenata, dodatno plaćanje se smatra smanjenjem premije ili povećanjem diskonta za prvotno izdanje.
66. Subjekt kao što je uzajamni subjekt, koji još ne primjenjuje MSFI 3, a proveo je jednu ili više poslovnih kombinacija koje je računovodstveno iskazao primjenom metodom kupnje, dužan je primijeniti prijelazne odredbe iz točaka B68 i B69.

Porezi na dobit

67. Kod poslovnih kombinacija s datumom stjecanja prije primjene ovog MSFI-ja stjecatelj je dužan prospektivno primijeniti zahtjeve iz točke 68. MRS-a 12, kako je izmijenjen ovim MSFI-jem. To znači da stjecatelj ne usklađuje računovodstveno iskazivanje prethodnih poslovnih kombinacija za prethodno priznate promjene u priznatoj odgođenoj poreznoj imovini. Međutim, od datuma primjene ovog MSFI-ja stjecatelj je dužan priznati promjene u priznatoj odgođenoj poreznoj imovini kao usklađenje u dobiti ili gubitku (ili, ako se tako nalaže MRS-om 12, izvan dobiti ili gubitka).

UPUĆIVANJE NA MSFI 9

- 67.A Ako subjekt primjenjuje ovaj Standard, ali još ne primjenjuje MSFI 9, svako upućivanje na MSFI 9 tumači se kao upućivanje na MRS 39.

POVLAČENJE MSFI-ja 3 (2004.)

68. Ovaj MSFI zamjenjuje MSFI 3 *Poslovne kombinacije* (objavljen 2004.).

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Stečnik	Poslovna jedinica ili poslovne jedinice nad kojima stjecatelj stječe kontrolu u poslovnoj kombinaciji .
Stjecatelj	Subjekt koji stječe kontrolu nad stečnikom .
Datum stjecanja	Datum na koji stjecatelj stječe kontrolu nad stečnikom .
Poslovna jedinica	Integriran skup aktivnosti i imovine sposoban za poslovanje i upravljanje u svrhu prodaje robe ili pružanja usluga kupcima, ostvarenja prihoda od ulaganja (npr. dividende ili kamate) ili drugih prihoda iz redovnih aktivnosti.
Poslovna kombinacija	Transakcija ili drugi događaj u kojima stjecatelj stječe kontrolu nad jednom ili više poslovnih jedinica . Poslovnim kombinacijama se smatraju i transakcije koje se ponekad nazivaju „prava spajanja” ili „spajanje jednakih” jer se i taj pojam koristi u ovom MSFI-ju.
Nepredviđena naknada za stjecanje	Obično obveza stjecatelja da prenese dodatnu imovinu ili vlasničke udjele na ranije vlasnike stečenika kao dio razmjene za stjecanje kontrole nad stečnikom ako nastupe određeni budući događaji ili se ispune određeni uvjeti. Međutim, <i>nepredviđena naknada</i> može stjecatelju dati pravo i na povrat prethodno prenesene naknade ako su ispunjeni određeni uvjeti.
Vlasnički udjeli	Za potrebe ovog MSFI-ja, izraz <i>vlasnički udjeli</i> koristi se u širem značenju vlasničkih udjela subjekata u vlasništvu ulagatelja te vlasnika, članova ili udjela sudionika u uzajamnim subjektima .
Fer vrijednost	<i>Fer vrijednost</i> je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prijenos neke obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13.)
Goodwill	Imovina koja predstavlja buduće ekonomske koristi koje proizlaze iz druge imovine stečene u poslovnoj kombinaciji koja nije pojedinačno određena i odvojeno priznata.
Odredivo	Imovina je određiva: (a) ako je odvojiva odnosno ako se može odvojiti ili izdvojiti iz subjekta i prodati, prenijeti, licencirati, iznajmiti ili razmijeniti, bilo pojedinačno ili zajedno s povezanim ugovorom, odredivom imovinom ili obvezom, neovisno o namjerama subjekta ili (b) proizlazi iz ugovornih ili drugih propisanih prava, neovisno o tome jesu li ta prava prenosiva ili odvojiva od subjekta ili drugih prava i obveza.
Nematerijalna imovina	
Odrediva	nenovčana imovina bez fizičkog sadržaja.

Uzajamni subjekt	Subjekt koji nije u vlasništvu ulagatelja, koji izravno za svoje vlasnike , članove ili sudionike ostvaruje dividende, niže troškove ili druge ekonomske koristi. Uzajamni subjekti su npr. uzajamno osiguravajuće društvo, kreditna unija ili zadružni subjekt.
Manjinski udio	Vlasnički kapital u društvu kćeri koji se ne može ni izravno ni neizravno pripisati matičnom društvu.
Vlasnici	Za potrebe ovog MSFI-ja, izraz <i>vlasnici</i> koristi se u širem značenju imatelja vlasničkih udjela u subjektima u vlasništvu ulagatelja te vlasnika ili članove odnosno sudionike u uzajamnim subjektima .

Dodatak B

Vodič za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

POSLOVNE KOMBINACIJE SUBJEKATA POD ZAJEDNIČKOM KONTROLOM (PRIMJENA TOČKE 2. PODTOČKE (c))

- B1 Ovaj se MSFI ne primjenjuje na poslovnu kombinaciju subjekata ili poslovne jedinice pod zajedničkom kontrolom. Poslovna kombinacija subjekata ili poslovna jedinica pod zajedničkom kontrolom je poslovna kombinacija u kojoj su svi subjekti ili sve poslovne jedinice koji se spajaju pod krajnjom kontrolom istog subjekta ili subjekata i prije i nakon poslovne kombinacije, pri čemu ta kontrola nije privremena.
- B2 Smatra se da skupina fizičkih osoba ima kontrolu nad nekim subjektom ako te osobe na temelju ugovora imaju kolektivno pravo upravljati njegovim financijskim i poslovnim politikama radi ostvarenja koristi od njegovih aktivnosti. Stoga poslovna kombinacija nije obuhvaćena područjem primjene ovog MSFI-ja ako ista skupina fizičkih osoba na temelju ugovora ima krajnje kolektivno pravo upravljati financijskim i poslovnim politikama svakog subjekta koji sudjeluje u poslovnoj kombinaciji s ciljem ostvarenja koristi od njihovih aktivnosti, pri čemu to krajnje kolektivno pravo nije privremeno.
- B3 Subjekt može biti pod kontrolom fizičke osobe ili skupine fizičkih osoba koje u skladu s ugovorom djeluju zajednički i nisu dužne ispunjavati zahtjeve financijskog izvještavanja iz MSFI-ja. Stoga nije nužno subjekte koji sudjeluju u poslovnoj kombinaciji uključiti u iste konsolidirane financijske izvještaje da bi se smatralo da u poslovnoj kombinaciji sudjeluju subjekti pod zajedničkom kontrolom.
- B4 Vrijednost manjinskih udjela u svakom subjektu koji sudjeluje u poslovnoj kombinaciji prije i nakon poslovne kombinacije nije relevantna kad se određuje sudjeluju li u poslovnoj kombinaciji subjekti pod zajedničkom kontrolom. Slično ni činjenica da je jedan od subjekata koji sudjeluju u poslovnoj kombinaciji društvo kći koje je isključeno iz konsolidiranih financijskih izvještaja nije relevantna kad se određuje sudjeluju li u poslovnoj kombinaciji subjekti pod zajedničkom kontrolom.

ODREĐIVANJE POSLOVNE KOMBINACIJE (PRIMJENA TOČKE 3.)

- B5 U ovom MSFI-ju poslovna kombinacija se definira kao transakcija ili drugi događaj kojim stjecatelj stječe kontrolu nad jednom ili više poslovnih jedinica. Stjecatelj može steći kontrolu nad stečenikom na razne načine, npr.:
- (a) prijenosom novca, novčanih ekvivalenata ili druge imovine (uključujući neto imovinu koja čini poslovnu jedinicu);
 - (b) stvaranjem obveza;
 - (c) izdavanjem vlasničkih udjela;
 - (d) plaćanjem raznih naknada ili
 - (e) bez prijenosa naknade, među ostalim samo na temelju ugovora (vidjeti točku 43.).
- B6 Poslovna kombinacija može zbog pravnih, poreznih ili drugih razloga biti strukturirana na razne načine, među ostalim:
- (a) jedna ili više poslovnih jedinica postanu društva kćeri stjecatelja ili se neto imovina jedne ili više poslovnih jedinica pravno pripoji stjecatelju;
 - (b) jedan subjekt koji se spaja prenese svoju neto imovinu ili njegovi vlasnici prenesu svoje vlasničke udjele na drugi subjekt koji se spaja ili na njegove vlasnike;

- (c) svi subjekti koji sudjeluju u kombinaciji prenesu svoju neto imovinu ili vlasnici tih subjekata prenesu svoje vlasničke udjele na novoosnovani subjekt (što se ponekad naziva transakcija objedinjavanja) ili
- (d) skupina bivših vlasnika jednog od subjekata koji sudjeluje u kombinaciji stekne kontrolu nad spojenim subjektom.

DEFINICIJA POSLOVNE JEDINICE (PRIMJENA TOČKE 3.)

B7 Poslovna jedinica sastoji se od ulaznih resursa i procesa koji se primjenjuju na te ulazne resurse i koji mogu pridonijeti stvaranju izlaznih resursa. Tri elementa poslovne jedinice definirana su kako slijedi (vidjeti točke B8–B12D za upute o elementima poslovanja):

- (a) **Ulazni resurs:** svaki ekonomski resurs koji stvara izlazne resurse ili može pridonijeti stvaranju izlaznih resursa kad se na njega primijeni jedan ili više procesa. To su npr. dugotrajna imovina (uključujući nematerijalnu imovinu ili prava korištenja dugotrajne imovine), intelektualno vlasništvo, mogućnost pristupa potrebnim materijalima te pravima i zaposlenici.
- (b) **Proces:** svaki sustav, standard, protokol, konvencija ili pravilo koje, primijenjeno na neku ulazni ili izlazni resurs, stvara ili može pridonijeti stvaranju izlaznih resursa. To su npr. procesi strateškog upravljanja, operativni procesi i procesi upravljanja resursima. Ti su procesi obično dokumentirani, iako intelektualni kapacitet organizirane radne snage koja ima potrebne vještine i iskustvo postupanja u skladu s pravilima i konvencijama može osigurati potrebne procese koji se mogu primijeniti na ulazne resurse s ciljem stvaranja izlaznih resursa. (Sustavi računovodstva, izdavanja računa, obračuna plaća i drugi administrativni sustavi obično se ne smatraju procesima koji se primjenjuju za stvaranje izlaznih resursa.)
- (c) **Izlazni resurs:** rezultat ulaznih resursa i procesa primijenjenih na te ulazne resurse kojima se osiguravaju roba ili usluge kupcima, stvaraju prihodi od ulaganja (npr. dividende ili kamate) ili drugi prihodi iz redovnih aktivnosti.

Neobvezani test utvrđivanja koncentracije fer vrijednosti

B7A U točki B7B opisan je neobvezni test (test koncentracije) kojim se može jednostavno utvrditi može li se stečeni skup aktivnosti i imovine smatrati poslovnom jedinicom. Subjekt odlučuje hoće li taj test primijeniti i može to učiniti zasebno za svaku transakciju ili drugi događaj. Test koncentracije ima sljedeće posljedice:

- (a) ako je test koncentracije pozitivan, utvrđuje se da skup aktivnosti i imovine ne čini poslovnu jedinicu i dodatno utvrđivanje nije potrebno;
- (b) ako je test koncentracije negativan ili ako odluči da ga neće primijeniti, subjekt provodi postupak iz točaka B8–B12D.

B7B Test koncentracije je pozitivan ako je gotovo sva fer vrijednost stečene bruto imovine koncentrirana u pojedinačnoj odredivoj imovini ili skupini slične odredive imovine. Za potrebe testa koncentracije:

- (a) stečena bruto imovina ne uključuje novac i novčane ekvivalente, odgođenu poreznu imovinu i goodwill koji nastanu zbog učinaka odgođenih poreznih obveza;
- (b) fer vrijednost stečene bruto imovine uključuje sve prenesene naknade (uvećano za fer vrijednost svakog manjinskog udjela i fer vrijednost svakog prijašnjeg udjela) koja premašuje fer vrijednost neto stečene odredive imovine. Fer vrijednost stečene bruto imovine obično se može utvrditi kao ukupni iznos koji se dobije zbrajanjem fer vrijednosti prenesene naknade (uvećano za fer vrijednost svakog manjinskog udjela i fer vrijednost svakog prijašnjeg udjela) i fer vrijednosti preuzetih obveza (osim odgođenih poreznih obveza) od kojeg se potom oduzmu stavke iz podtočke (a). Međutim, ako je fer vrijednost stečene bruto imovine veća od tog ukupnog iznosa, katkad će trebati precizniji izračun;

- (c) pojedinačna odrediva imovina uključuje imovinu ili skupinu imovine koja bi se u poslovnoj kombinaciji priznala i mjerila kao pojedinačna odrediva imovina;
- (d) ako je materijalna imovina spojena s drugom materijalnom imovinom i od nje se ne može fizički odvojiti niti bez nje koristiti (ili od odnosne imovine u najmu, kako je definirana u MSFI-ju 16 *Najmovi*), bez znatnih troškova ili znatnog smanjenja koristi ili fer vrijednosti jedne od tih dviju stavki imovine (npr. zemljište i zgrade), ta se imovina smatra pojedinačnom odredivom imovinom;
- (e) kad utvrđuje je li imovina slična subjekt razmatra prirodu svake pojedinačne stavke odredive imovine i rizike povezane s upravljanjem i stvaranjem izlaznih resursa od te imovine (tj. obilježja rizika);
- (f) sljedeće se ne smatra se sličnom imovinom:
- i. materijalna i nematerijalna imovina;
 - ii. materijalna imovina u različitim kategorijama (npr. zalihe, oprema za proizvodnju i automobili), osim ako se smatra pojedinačnom odredivom imovinom u skladu s kriterijem iz podtočke (d);
 - iii. odrediva nematerijalna imovina u različitim kategorijama (npr. robne marke, licencije i nematerijalna imovina u pripremi);
 - iv. financijska i nefinancijska imovina;
 - v. financijska imovina u različitim kategorijama (npr. potraživanja od kupaca i ulaganja u vlasničke instrumente) i
 - vi. odrediva imovina unutar iste kategorije, ali znatno drugačijih obilježja rizika.

B7C Zahtjevima iz točke B7B ne mijenjaju se upute za sličnu imovinu iz MRS-a 38 *Nematerijalna imovina*, niti značenje izraza „kategorija” u MRS-u 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*, MRS-u 38 i MSFI-ju 7 *Financijski instrumenti: objavljivanja*.

Elementi poslovne jedinice

- B8 Iako poslovne jedinice obično imaju izlazne resurse, izlazni resursi nisu nužni da bi se integrirani skup aktivnosti i imovine smatrao poslovnom jedinicom. Da bi bio sposoban za poslovanje i upravljanje u svrhe utvrđene u definiciji poslovne jedinice, integrirani skup aktivnosti i imovine mora imati dva ključna elementa – ulazne resurse i procese koji se na te ulazne resurse primjenjuju. Poslovna jedinica ne mora uključivati sve ulazne resurse ili procese koje je prodavatelj koristio u toj poslovnoj jedinici. Međutim, da bi ga se smatralo poslovnom jedinicom, integrirani skup aktivnosti i imovine mora uključivati najmanje neki ulazni resurs i neki bitan proces koji zajedno znatno pridonose stvaranju izlaznih resursa. U točkama B12–B12D navodi se kako se određuje je li proces bitan.
- B8A Ako stečeni skup aktivnosti i imovine ima izlazne resurse, nastavak ostvarenja prihoda sam po sebi ne znači da su stečeni i ulazni resursi i bitan proces.
- B9 Priroda elemenata poslovne jedinice razlikuje se po djelatnostima i strukturi poslovanja (aktivnosti) nekog subjekta, među ostalim i po stupnju njegova razvoja. Etablirane poslovne jedinice često imaju brojne i različite ulazne resurse, procese i izlazne resurse, dok nove poslovne jedinice često imaju tek nekoliko ulaznih resursa i procesa i ponekad samo jedan izlazni resurs (proizvod). Gotovo sve poslovne jedinice imaju i obveze, iako poslovna jedinica ne mora imati obveze. Osim toga, stečeni skup aktivnosti i imovine koji ne čine poslovnu jedinicu može imati obveze.
- B10 [Brisano]

B11 Kad se utvrđuje može li se određeni skup aktivnosti i imovine smatrati poslovnom jedinicom, glavno je pitanje bi li njime tržišni sudionik mogao poslovati i upravljati kao s poslovnom jedinicom. Stoga pri tom utvrđivanju nije relevantno je li prodavatelj upravljao tim skupom kao s poslovnom jedinicom niti namjerava li stjecatelj tim skupom upravljati kao s poslovnom jedinicom.

Utvrđivanje bitnosti stečenog procesa

B12 U točkama B12A–B12D objašnjava se kako se utvrđuje je li stečeni proces bitan ako stečeni skup aktivnosti i imovine nema izlaznih resursa (točka B12B) i ako ih ima (točka B12C).

B12A Stečeni skup aktivnosti i imovine koji na datum stjecanja nema izlazne resurse je npr. subjekt u početnoj fazi poslovanja koji još nije počeo ostvarivati prihode. Osim toga, ako stečeni skup aktivnosti i imovine na datum stjecanja ostvaruje prihod, smatra se da na taj datum ima izlazne resurse, čak i ako naknadno ne ostvaruje prihod od vanjskih kupaca jer će ga npr. stjecatelj pripojiti svojem poslovanju.

B12B Ako skup aktivnosti i imovine nema izlazne resurse na datum stjecanja, stečeni proces (ili skupina procesa) smatra se bitnim:

(a) samo ako je ključan za razvoj ili pretvorbu ulaznih resursa u izlazne resurse i

(b) samo ako stečeni ulazni resursi uključuju organiziranu radnu snagu koja ima potrebne vještine, znanje ili iskustvo za obavljanje tog procesa (ili skupine procesa) i druge ulazne resurse koje bi organizirana radna snaga mogla razviti ili pretvoriti u izlazne resurse. Ti drugi izlazni resursi uključuju npr.:

i. intelektualno vlasništvo koje bi se moglo upotrijebiti za razvoj robe ili usluge;

ii. druge ekonomske resurse koji bi se mogli razviti za stvaranje izlaznih resursa ili

iii. prava pristupa potrebnim materijalima ili prava koja omogućuju stvaranje budućih izlaznih resursa.

Primjeri ulaznih resursa iz podtočke (b) alineja i.–iii. uključuju tehnologiju, projekte istraživanja i razvoja u tijeku, nekretnine i prava na mineralne sirovine.

B12C Ako skup aktivnosti i imovine na datum stjecanja ima izlazne resurse, stečeni proces (ili skupina procesa) smatra se bitnim ako je, kad se primjenjuje na stečene ulazne resurse:

(a) ključan za nastavak stvaranja izlaznih resursa, a stečeni ulazni resursi uključuju organiziranu radnu snagu s potrebnim vještinama, znanjem ili iskustvom za obavljanje tog procesa (ili skupine procesa) ili

(b) ako znatno pridonosi nastavku stvaranja izlaznih resursa i:

i. smatra se jedinstvenim ili rijetkim ili

ii. ne može se zamijeniti bez znatnog troška, napora, odgode nastavka stvaranja izlaznih resursa.

B12D U nastavku je dodatno objašnjenje točaka B12B i B12C:

(a) stečeni ugovor smatra se ulaznim resursom, a ne bitnim procesom. Ipak, stečeni ugovor, npr. ugovor za eksternalizirano upravljanje nekretninama ili imovinom, može omogućiti pristup organiziranoj radnoj snazi. Subjekt utvrđuje obavlja li organizirana radna snaga koja je dostupna na temelju takvog ugovora bitan proces koji subjekt kontrolira i koji je stoga stekao. Čimbenici koje pritom treba uzeti u obzir uključuju trajanje ugovora i uvjete njegova obnavljanja;

- (b) poteškoće pri zamjeni stečene organizirane radne snage mogu upućivati na to da organizirana radna snaga obavlja proces koji je ključan za mogućnost stvaranja izlaznih resursa;
- (c) proces (ili skupina procesa) nije ključan ako je npr. sporedan ili neznatan u kontekstu svih procesa nužnih za stvaranje izlaznih resursa.

UTVRĐIVANJE STJECATELJA (PRIMJENA TOČAKA 6. I 7.)

- B13 Za utvrđivanje stjecatelja – subjekta koji stječe kontrolu nad stečnikom, obvezno se koriste upute iz MSFI-ja 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*. Ako je poslovna kombinacija provedena, ali iz uputa iz MSFI-ja 10 nije jasno koji je od subjekata stjecatelj, razmatraju se čimbenici iz točaka B14–B18.
- B14 U poslovnoj kombinaciji koja se provodi prvenstveno prijenosom novca ili druge imovine odnosno stvaranjem obveza, stjecatelj je obično onaj subjekt koji prenosi novac ili drugu imovinu odnosno koji stvara obveze.
- B15 U poslovnoj kombinaciji koja se provodi prvenstveno razmjenom vlasničkih udjela, stjecatelj je obično onaj subjekt koji izdaje vlasničke udjele. Međutim, u nekim poslovnim kombinacijama koje su poznate pod nazivom „obrnuto stjecanje”, subjekt koji izdaje vlasničke udjele je stečenik. Upute za obrnuto stjecanje navedene su u točkama B19–B27. Pri utvrđivanju stjecatelja u poslovnoj kombinaciji koja se provodi razmjenom vlasničkih udjela obvezno se razmatraju i drugi relevantni čimbenici i okolnosti, uključujući:
- (a) *relativna glasačka prava u spojenom subjektu nakon poslovne kombinacije*— stjecatelj je obično subjekt koji se spaja i čiji vlasnici kao skupina zadržavaju ili dobivaju najveći dio glasačkih prava u spojenom subjektu. Pri utvrđivanju skupine vlasnika koja zadržava ili dobiva najveći dio glasačkih prava subjekt je dužan razmotriti postojanje eventualnih neuobičajenih ili posebnih glasačkih aranžmana i opcija, varanta ili konvertibilnih vrijednosnih papira;
 - (b) *postojanje velikog manjinskog udjela u glasačkim pravima u spojenom subjektu ako ni jedan drugi vlasnik ili organizirana skupina vlasnika nema znatan udio u glasačkim pravima*— stjecatelj je obično subjekt koji se spaja i čiji jedan vlasnik ili organizirana skupina vlasnika drži najveći manjinski udio u glasačkim pravima u spojenom subjektu;
 - (c) *sastav upravljačkog tijela spojenog subjekta*— stjecatelj je obično subjekt koji se spaja i čiji vlasnici mogu izabrati, imenovati ili razriješiti većinu članova upravljačkog tijela spojenog subjekta;
 - (d) *sastav višeg posloводства spojenog subjekta*— stjecatelj je obično subjekt koji se spaja i čije (dotadašnje) posloводство prevladava u poslovodu spojenog subjekta;
 - (e) *uvjeti razmjene vlasničkih udjela*— stjecatelj je obično subjekt koji se spaja i koji plaća premiju na fer vrijednost vlasničkih udjela drugog subjekta ili subjekata koji se spajaju iz razdoblja prije poslovne kombinacije.
- B16 Stjecatelj je obično subjekt koji se spaja i čija je relativna veličina (mjerena npr. imovinom, prihodima ili dobiti) znatno veća od veličine drugog subjekta ili drugih subjekata koji se spajaju.
- B17 Pri utvrđivanju stjecatelja u poslovnoj kombinaciji u kojoj sudjeluje više od dva subjekta razmatra se, među ostalim, koji je od subjekata koji se spajaju pokrenuo poslovnu kombinaciju i koja je relativna veličina subjekata koji se spajaju.
- B18 Novi subjekt osnovan radi provedbe poslovne kombinacije nije nužno stjecatelj. Ako je novi subjekt osnovan radi izdavanja vlasničkih udjela s ciljem provedbe poslovne kombinacije, jedan od subjekata koji se spajaju i koji je postojao prije poslovne kombinacije utvrđuje se kao stjecatelj, u skladu s uputama iz točaka B13–B17. Ali, novi subjekt koji kao naknadu prenosi novac odnosno drugu imovinu ili stvara obveze može biti stjecatelj.

OBRNUTO STJECANJE

B19 Kod obrnutog stjecanja subjekt koji izdaje vrijednosne papire (formalnopравни stjecatelj) smatra se stečenikom u računovodstvene svrhe u skladu s uputama iz točaka B13–B18. Subjekt čiji se vlasnički udjeli stječu (formalnopравни stečenik) mora u računovodstvene svrhe biti stjecatelj da bi se transakcija mogla smatrati obrnutim stjecanjem. Na primjer, do obrnutog stjecanja ponekad dolazi kad privatni subjekt želi postati javni subjekt, ali ne želi registrirati svoje vlasničke udjele. Da bi to ostvario, privatni subjekt s javnim subjektom dogovara da javni subjekt preuzme njegove vlasničke udjele u zamjenu za vlasničke udjele u tom javnom subjektu. U tom primjeru je javni subjekt **formalnopравни stjecatelj** jer je izdao svoje vlasničke udjele, a privatni subjekt je **formalnopравни stečenik** jer su njegovi vlasnički udjeli stečeni. Međutim, u skladu s uputama iz točaka B13–B18:

(a) javni subjekt smatra se **stečenikom** u računovodstvene svrhe (računovodstveni stečenik), a

(b) privatni subjekt smatra se **stjecateljem** u računovodstvene svrhe (računovodstveni stjecatelj).

Računovodstveni stečenik mora odgovarati definiciji poslovne jedinice da bi se transakcija mogla računovodstveno iskazati kao obrnuto stjecanje te da bi se primijenila sva načela priznavanja i mjerenja iz ovog MSFI-ja, uključujući zahtjev o priznavanju goodwilla.

Mjerenje prenesene naknade

B20 U obrnutom stjecanju računovodstveni stjecatelj obično ne daje naknadu za stečenika. Umjesto toga računovodstveni stečenik obično izdaje svoje vlasničke udjele vlasnicima računovodstvenog stjecatelja. Stoga se fer vrijednost naknade na dan stjecanja koju računovodstveni stjecatelj prenese u zamjenu za svoj udio u računovodstvenom stečeniku temelji na broju vlasničkih udjela koje bi pravno društvo kći trebalo izdati kako bi vlasnicima pravnog matičnog društva dalo isti postotak udjela u vlasništvu spojenog subjekta koji nastane obrnutim stjecanjem. Fer vrijednost tako izračunatih vlasničkih udjela može se koristiti kao fer vrijednost naknade prenesene u zamjenu za stečenika.

Sastavljanje i prezentiranje konsolidiranih financijskih izvještaja

B21 Konsolidirani financijski izvještaji sastavljeni nakon obrnutog stjecanja izdaju se pod imenom pravnog matičnog društva (računovodstveni stečenik), ali se u napomenama opisuju kao nastavak financijskih izvještaja pravnog društva kćeri (računovodstveni stjecatelj), uz jedno usklađenje, a to je retroaktivno usklađenje temeljnog kapitala računovodstvenog stjecatelja kako bi se iskazao temeljni kapital računovodstvenog stečenika. Usklađenje je potrebno kako bi se iskazao kapital pravnog matičnog društva (računovodstveni stečenik). Retroaktivno se usklađuju i usporedne informacije prezentirane u konsolidiranim financijskim izvještajima, kako bi se iskazao temeljni kapital pravnog matičnog društva (računovodstveni stečenik).

B22 Budući da su konsolidirani financijski izvještaji nastavak financijskih izvještaja pravnog društva kćeri, osim u dijelu koji se odnosi na strukturu njegova kapitala, konsolidirani financijski izvještaji odražavaju:

(a) imovinu i obveze pravnog društva kćeri (računovodstveni stjecatelj) priznate i izmjerene po njihovim knjigovodstvenim iznosima prije poslovne kombinacije;

(b) imovinu i obveze pravnog matičnog društva (računovodstveni stečenik) priznate i mjerene u skladu s ovim MSFI-jem;

(c) zadržanu dobit i druge iznose u vlasničkom kapitalu pravnog društva kćeri (računovodstveni stjecatelj) **prije** poslovne kombinacije;

(d) iznos priznat u konsolidiranim financijskim izvještajima kao izdani vlasnički udio dobiven tako što se izdani vlasnički udio pravnog društva kćeri (računovodstveni stjecatelj) neposredno prije poslovne kombinacije pribroji fer vrijednosti pravnog matičnog društva (računovodstveni stečenik). Međutim, ta struktura kapitala (tj. broj i vrsta izdanih vlasničkih udjela) odražava strukturu kapitala pravnog matičnog društva (računovodstveni stečenik), uključujući vlasničke udjele koje je pravno matično društvo izdalo radi provedbe poslovne kombinacije. Stoga se struktura kapitala pravnog društva kćeri (računovodstveni stjecatelj) prepravljiva na temelju omjera zamjene utvrđenog u ugovoru o stjecanju kako bi se iskazao broj udjela koje je pravno matično društvo izdalo u obrnutom stjecanju;

- (e) proporcionalan dio manjinskog udjela u knjigovodstvenoj vrijednosti zadržane dobiti i drugih vlasničkih udjela prije poslovne kombinacije u pravnom društvu kćeri (računovodstveno stjecatelj) kako je objašnjeno u točkama B23 i B24.

Manjinski udio

- B23 U obrnutom stjecanju neki vlasnici pravnog stečenika (računovodstveni stjecatelj) ne moraju razmijeniti svoje vlasničke udjele za vlasničke udjele u pravnom matičnom društvu (računovodstvenu stečenik). Ti se vlasnici u konsolidiranim financijskim izvještajima nakon obrnutog stjecanja tretiraju kao manjinski udio, jer vlasnici pravnog stečenika koji ne razmjenjuju svoje vlasničke udjele za vlasničke udjele pravnog stjecatelja imaju svoj udio samo u rezultatima i neto imovini pravnog stečenika, ali ne i u rezultatima i neto imovini spojenog subjekta. Suprotno tome, iako je pravni stjecatelj stečenik u računovodstvene svrhe, vlasnici pravnog stjecatelja imaju udio u rezultatu i neto imovini spojenog subjekta.
- B24 Imovina i obveze pravnog stečenika mjere se i priznaju u konsolidiranim financijskim izvještajima po njihovoj knjigovodstvenoj vrijednosti prije poslovne kombinacije (vidjeti točku B22 podtočku (a)). Stoga manjinski udio u obrnutom stjecanju odražava proporcionalan udio manjinskih dioničara u knjigovodstvenoj vrijednosti neto imovine pravnog stečenika prije poslovne kombinacije, čak i ako se manjinski udjeli u drugim transakcijama stjecanja mjere po fer vrijednosti na datum stjecanja.

Zarada po dionici

- B25 Kako je navedeno u točki B22 podtočki (d), struktura kapitala u konsolidiranim financijskim izvještajima nakon obrnutog stjecanja odražava strukturu kapitala pravnog stjecatelja (računovodstveni stečenik, uključujući vlasničke udjele koje je pravni stjecatelj izdao kako bi proveo poslovnu kombinaciju.
- B26 Pri izračunu prosječnog ponderiranog broja redovnih dionica (nazivnik u izračunu zarade po dionici) u razdoblju u kojem je došlo do obrnutog stjecanja:
- (a) broj redovnih dionica na početku tog razdoblja do datuma stjecanja izračunava se na temelju prosječnog ponderiranog broja redovnih dionica pravnog stečenika (računovodstveni stjecatelj) u tom razdoblju koji se množi omjerom zamjene utvrđenim u ugovoru o spajanju i
- (b) broj redovnih dionica od datuma stjecanja do kraja tog razdoblja stvarni je broj redovnih dionica pravnog stjecatelja (računovodstveni stečenik) u tom razdoblju.
- B27 Osnovna zarada po dionici za svako usporedno razdoblje prije datuma stjecanja koje je iskazano u konsolidiranim financijskim izvještajima nakon obrnutog stjecanja izračunava se kako slijedi:
- (a) dobit ili gubitak pravnog stečenika koji se može pripisati redovnim dioničarima u svakom od tih razdoblja podijeli se
- (b) s prosječnim ponderiranim brojem redovnih dionica pravnog stečenika u prethodnim razdobljima pomnoženim s omjerom zamjene koji je utvrđen u ugovoru o stjecanju.

PRIZNAVANJE ODREĐENE STEČENE IMOVINE I PREUZETIH OBVEZA (PRIMJENA TOČAKA 10.–13.)

B28-B30 [Brisano]

Nematerijalna imovina

- B31 Stjecatelj je dužan priznati, odvojeno od goodwilla, određivu nematerijalnu imovinu stečenu poslovnom kombinacijom. Nematerijalna imovina određiva je ako ispunjava kriterij odvojivosti ili kriterij ugovorno-pravne osnove.

B32 Nematerijalna imovina koja ispunjava ugovorno-pravni kriterij određiva je čak i ako se ne može prenijeti ni odvojiti od stečenika ili od drugih prava i obveza. Na primjer:

(a) [brisan]

(b) stečenik je vlasnik i operator nuklearne elektrane. Dozvola za rad nuklearne elektrane je nematerijalna imovina koja ispunjava kriterij ugovorno-pravne osnove za priznavanje odvojeno od goodwilla, čak i ako je stjecatelj ne smije prodati niti prenijeti odvojeno od same elektrane. Stjecatelj može u svrhu financijskog izvještavanja fer vrijednost dozvole za rad elektrane i fer vrijednost nuklearne elektrane priznati kao jednu stavku imovine ako te dvije stavke imovine imaju sličan korisni vijek trajanja;

(c) stečenik je vlasnik tehnološkog patenta. Drugima je dao licenciju za ekskluzivno korištenje patenta izvan domaćeg tržišta u zamjenu za određeni postotak budućih prihoda ostvarenih u inozemstvu. I tehnološki patent i povezani ugovor o licenciji ispunjavaju ugovorno-pravni kriterij za priznavanje odvojeno od goodwilla, čak i ako prodaja ili razmjena patenta odvojeno od povezanog ugovora o licenciji ne bi bila izvediva.

B33 Kriterij odvojivosti znači da se stečena nematerijalna imovina može izdvojiti ili odvojiti od stečenika i prodati, prenijeti, licencirati, iznajmiti ili razmijeniti, pojedinačno ili zajedno s povezanim ugovorom, odredivom imovinom ili odredivom obvezom. Nematerijalna imovina koju bi stjecatelj mogao prodati, licencirati ili na drugi način razmijeniti za neku drugu vrijednost ispunjava kriterij odvojivosti čak i ako stjecatelj nema namjeru tu imovinu prodati, licencirati ili na neki drugi način razmijeniti. Stečena nematerijalna imovina ispunjava kriterij odvojivosti ako postoji dokaz o transakcijama razmjene te vrste imovine ili slične imovine, čak i ako transakcije nisu česte i neovisno o sudjelovanju stjecatelja u njima. Na primjer, popisi kupaca ili pretplatnika često su predmet ugovora o licenciranju pa stoga ispunjavaju kriterij odvojivosti. Čak i ako stečenik vjeruje da njegovi popisi kupaca imaju obilježja različita od drugih popisa kupaca, sama činjenica da su popisi kupaca često predmetom ugovora o licenciranju općenito znači da stečeni popis kupaca ispunjava kriterij odvojivosti. No, popis kupaca stečen poslovnom kombinacijom ne bi ispunio kriterij odvojivosti da je subjektu ugovorom o zaštiti povjerljivosti ili nekim drugim ugovorom zabranjeno informacije o svojim kupcima prodati, dati u najam ili na drugi način razmijeniti.

B34 Nematerijalna imovina koje nije pojedinačno odvojiva od stečenika ili spojenog subjekta ispunjava kriterij odvojivosti ako je odvojiva zajedno s povezanim ugovorom, odredivom imovinom ili odredivom obvezom. Na primjer:

(a) tržišni sudionici razmjenjuju obveze po depozitima i povezanu nematerijalnu imovinu u obliku odnosa s depozitarima u dostupnim transakcijama razmjene. Stoga bi stjecatelj trebao nematerijalnu imovinu u obliku odnosa s depozitarima priznati odvojeno od goodwilla;

(b) stečenik je vlasnik registriranog žiga i dokumentiranih, ali nepatentiranih tehničkih znanja koja se koriste u proizvodnji proizvoda označenog žigom. Da bi prenio vlasništvo nad žigom, vlasnik mora prenijeti i sve drugo što je novom vlasniku nužno za proizvodnju proizvoda ili usluge koji se neće razlikovati od onih koje je proizvodio prethodni vlasnik. Budući da moraju biti odvojena od stečenika ili spojenog subjekta i prodana ako se prodaje s njima povezani žig, nepatentirana tehnička znanja ispunjavaju kriterij odvojivosti.

Ponovno stečena prava

B35 U poslovnoj kombinaciji stjecatelj može ponovno steći pravo na korištenje svoje priznate ili nepriznate imovine koje je prethodno dodijelio stečeniku. To su npr. pravo na korištenje trgovačkog imena stjecatelja na temelju ugovora o franšizi ili pravo na korištenje stjecateljeve tehnologije na temelju ugovora o licenciranju tehnologije. Ponovno stečeno pravo je određiva nematerijalna imovina koju stjecatelj priznaje odvojeno od goodwilla. Upute za mjerenje ponovno stečenog prava navedene su u točki 29., a upute o naknadnom računovodstvenom iskazivanju ponovno stečenog prava u točki 55.

B36 Ako su uvjeti ugovora iz kojeg proizlazi ponovno stečeno pravo povoljni ili nepovoljni u odnosu na uvjete aktualnih tržišnih transakcija istim ili sličnim predmetima, stjecatelj je dužan priznati dobitak ili gubitak od namire. Upute za mjerenje dobitka ili gubitka od namire navedene su u točki B52.

Okupljena radna snaga i druge neodredive stavke

- B37 Stjecatelj u goodwill uračunava vrijednost stečene nematerijalne imovine koja nije određiva na datum stjecanja. Na primjer, stjecatelj može pripisati vrijednost postojanju okupljene radne snage, što je postojeći skup zaposlenih koji stjecatelju omogućuje da nastavi voditi stečenu poslovnu jedinicu od datuma stjecanja. Okupljena radna snaga ne predstavlja intelektualni kapital stručne radne snage odnosno (često specijalizirana) znanje i iskustvo koje zaposlenici stečenika ulažu u svoj posao. Budući da okupljena radna snaga nije određiva imovina koju treba priznati odvojeno od goodwilla, svaka vrijednost koja joj je pripisana uračunava se u goodwill.
- B38 Stjecatelj u goodwill uračunava i svaku vrijednost pripisanu stavkama koje na datum stjecanja nisu prihvatljive kao imovina. Na primjer, stjecatelj može pripisati vrijednost potencijalnim ugovorima o kojima stečenik na datum stjecanja još pregovara s potencijalnim novim kupcima. Budući da potencijalni ugovori sami po sebi nisu imovina na datum stjecanja, stjecatelj ih ne priznaje odvojeno od goodwilla. Stjecatelj ne bi kasnije trebao reklasificirati vrijednost tih ugovora iz goodwilla zbog događaja koji uslijede nakon datuma stjecanja. Međutim, stjecatelj bi trebao procijeniti činjenice i okolnosti događaja koji su se zbili u kratkom roku nakon stjecanja kako bi utvrdio je li na datum stjecanja postojala nematerijalna imovina koja se priznaje odvojeno.
- B39 Nakon početnog priznavanja stjecatelj računovodstveno iskazuje nematerijalnu imovinu stečenu poslovnom kombinacijom u skladu s odredbama MRS-a 38 *Nematerijalna imovina*. Međutim, kako je opisano u točki 3. MRS-a 38, računovodstveno iskazivanje neke stečene nematerijalne imovine nakon početnog priznavanja propisano je drugim MSFI-jima.
- B40 Primjenom kriterija odredivosti određuje se priznaje li se neka nematerijalna imovina odvojeno od goodwilla. Međutim, ti kriteriji nisu ni uputa za mjerenje fer vrijednosti nematerijalne imovine niti ograničavaju pretpostavke za procjenu njezine fer vrijednosti. Na primjer, stjecatelj bi kod utvrđivanja cijene nematerijalne imovine uzeo u obzir pretpostavke koje bi razmatrali tržišni sudionici, kao što je očekivano obnavljanje ugovora u budućnosti. Nije nužno da samo obnavljanje ugovora ispuni kriterije odredivosti. (Međutim, vidjeti točku 29. u kojoj se utvrđuje iznimka od primjene načela mjerenja fer vrijednosti za ponovno stečena prava priznata u poslovnoj kombinaciji.) Točke 36. i 37. MRS-a 38 sadržavaju upute na temelju kojih se određuje treba li nematerijalnu imovinu objediniti u jednu obračunsku stavku s drugom nematerijalnom ili materijalnom imovinom.

MJERENJE FER VRIJEDNOSTI ODREĐIVE IMOVINE I MANJINSKOG UDJELA U STEČENIKU (PRIMJENA TOČAKA 18. I 19.)

Imovina s neizvjesnim novčanim tokovima (ispravak vrijednosti)

- B41 Stjecatelj ne priznaje poseban ispravak vrijednosti od datuma stjecanja za imovinu stečenu u poslovnoj kombinaciji koja se mjeri po njezinoj fer vrijednosti na datum stjecanja jer su učinci neizvjesnosti budućih novčanih tokova uključeni u mjerenje fer vrijednosti. Na primjer, s obzirom na to da se ovim MSFI-jem nalaže da stjecatelj mjeri stečena potraživanja, uključujući zajmove, po njihovoj fer vrijednosti u računovodstvenom iskazivanju poslovne kombinacije na datum stjecanja, stjecatelj ne priznaje poseban ispravak vrijednosti za ugovorne novčane tokove koji se na taj datum smatraju nenaplativima ili rezerviranje za očekivane kreditne gubitke.

Imovina u poslovnom najmu u kojem je stečenik najmodavac

- B42 Pri mjerenju fer vrijednosti na datum stjecanja imovine kao što je zgrada ili patent koji su predmet poslovnog najma u kojem je stečenik najmodavac, stjecatelj je dužan uzeti u obzir uvjete najma. Stjecatelj ne priznaje zasebnu imovinu ili obvezu ako su uvjeti poslovnog najma povoljni ili nepovoljni u odnosu na tržišne uvjete.

Imovina koju stjecatelj ne namjerava koristiti ili koju namjerava koristiti drukčije od drugih sudionika na tržištu

- B43 Da bi zaštitio svoj konkurentski položaj ili iz drugih razloga, subjekt može odlučiti da stečenu nefinancijsku imovinu ne koristi aktivno ili u skladu s njenom maksimalnom i najboljom mogućom namjenom. To je npr. slučaj sa stečenom nematerijalnom imovinom za istraživanje i razvoj koju stjecatelj planira koristiti defanzivno tako što će druge spriječiti da je koriste. Neovisno o tome, stjecatelj je dužan fer vrijednost takve nematerijalne imovine mjeriti uz pretpostavku njezine maksimalne i najbolje moguće primjene od tržišnih sudionika u skladu s primjerenom premisom vrednovanja, i početno i pri mjerenju fer vrijednosti umanjene za troškove otuđenja radi naknadnog testiranja na umanjene vrijednosti.

Manjinski udio u stečeniku

- B44 Ovim MSFI-jem stjecatelju se dopušta da manjinski udio u stečeniku mjeri po njegovoj fer vrijednosti na datum stjecanja. Ponekad će stjecatelj moći utvrditi fer vrijednost manjinskog udjela na datum stjecanja na temelju tržišnih cijena vlasničkih udjela na aktivnom tržištu (tj. onih koje stjecatelj ne drži). Međutim, u drugim situacijama tržišna cijena vlasničkih udjela možda neće biti dostupna. U tom slučaju, stjecatelj fer vrijednost manjinskog udjela utvrđuje primjenom drugih metoda vrednovanja.
- B45. Fer vrijednost stjecateljeva udjela u stečeniku i fer vrijednost manjinskog udjela po dionici mogu biti različite. Glavna razlika će vjerojatno biti u tome što će u fer vrijednost po dionici stjecateljeva manjinskog udjela u stečeniku biti uračunata premija za kontrolni paket, odnosno diskont zbog nepostojanja kontrole (koji se naziva i diskont za manjinski udio) ako bi tržišni sudionici premiju, odnosno diskont uzeli u obzir pri određivanju cijene manjinskog udjela.

MJERENJE GOODWILLA ILI DOBITKA OD POVOLJNE KUPNJE**Mjerenje fer vrijednosti na datum stjecanja stjecateljeva udjela u stečeniku primjenom metoda vrednovanja (primjena točke 33.)**

- B46 U poslovnoj kombinaciji provedenoj bez prijenosa naknade, stjecatelj mora fer vrijednost na datum stjecanja svojeg udjela u stečeniku zamijeniti fer vrijednošću prenesene naknade kako bi izmjerio goodwill ili dobitak od povoljne kupnje (vidjeti točke 32.–34.).

Posebna razmatranja o primjeni metode stjecanja na poslovnu kombinaciju uzajamnih subjekata (primjena točke 33.)

- B47 U poslovnoj kombinaciji dvaju uzajamnih subjekata, fer vrijednost vlasničkog kapitala ili udjela člana u stečeniku (ili fer vrijednost stečenika) mogu se pouzdanije izmjeriti nego fer vrijednost udjela članova koje je prenio stjecatelj. U toj situaciji se točkom 33. nalaže da stjecatelj iznos goodwilla odredi na temelju fer vrijednost stečenikova vlasničkog udjela na datum stjecanja umjesto fer vrijednosti na datum stjecanja stjecateljeva vlasničkog udjela koji je prenesen kao naknada. Osim toga, stjecatelj je u poslovnoj kombinaciji uzajamnih subjekata dužan u svojim financijskim izvještajima stečenikovu neto imovinu priznati kao izravno povećanje kapitala ili vlasničkog kapitala, a ne kao povećanje zadržane dobiti, što je u skladu s načinom na koji druge vrste subjekata primjenjuju metodu stjecanja.
- B48 Premda u mnogočemu slični drugim poslovnim subjektima, uzajamni subjekti imaju razlikovna obilježja koja prvenstveno proizlaze iz toga što su njihovi članovi istodobno i klijenti i vlasnici. Članovi uzajamnih subjekata u pravilu očekuju koristi od svojeg članstva, najčešće u obliku nižih naknada za robu i usluge ili podjele dobiti. Dobit svakog člana često se raspoređuje na temelju vrijednosti poslova koje je član obavljao s uzajamnim subjektom tijekom godine.
- B49 U mjerenje fer vrijednosti uzajamnog subjekta treba uključiti pretpostavke koje bi sudionici na tržištu izveli o budućim koristima članova, kao i druge relevantne pretpostavke sudionika na tržištu o uzajamnom subjektu. Na primjer, za određivanje fer vrijednosti uzajamnog subjekta može se primijeniti neka od metoda sadašnje vrijednosti. Novčani tokovi koji bi bili ulazni podatak za model trebali bi se temeljiti na očekivanim novčanim tokovima uzajamnog subjekta, za koje je vjerojatno da bi odražavali sniženja pogodnosti koje članovi uživaju, kao što su snižene naknade za robu i usluge.

UTVRĐIVANJE SASTAVNOG DIJELA TRANSAKCIJE POSLOVNE KOMBINACIJE (PRIMJENA TOČAKA 51. I 52.)

- B50 Da bi utvrdio je li neka transakcija sastavni dio razmjene za stečenika ili odvojena od poslovne kombinacije, stjecatelj bi trebao razmotriti sljedeće čimbenike, koji nisu ni međusobno isključivi niti pojedinačno konkluzivni:
- (a) **razlozi transakcije**— razumijevanje razloga zbog kojih su sudionici u poslovnoj kombinaciji (stjecatelj, stečenik i njihovi vlasnici, direktori i rukovoditelji i njihovi zastupnici) sklopile određenu transakciju ili aranžman može pružiti uvid u to je li transakcija sastavni dio prenesene naknade i stečene imovine ili preuzetih obveza. Na primjer, ako je neka transakcija dogovorena prvenstveno u korist stjecatelja ili spojenog subjekta, a ne u korist stečenika ili njegovih bivših vlasnika prije poslovne kombinacije, taj

dio plaćene cijene za transakciju (te sva povezana imovina ili sve povezane obveze) vjerojatno neće biti sastavni dio razmjene za stečenika. Stoga bi stjecatelj taj dio iskazao odvojeno od poslovne kombinacije;

- (b) **tko je inicirao transakciju**— razumijevanje tko je inicirao transakciju može također pružiti uvid u to je li transakcija sastavni dio razmjene za stečenika. Na primjer, transakcija ili neki drugi događaj koji je inicirao stjecatelj može biti sklopljena radi pribavljanja budućih ekonomskih koristi stjecatelju ili spojenom subjektu uz male ili nikakve koristi za stečenika ili njegove bivše vlasnike prije poslovne kombinacije. S druge strane, manja je vjerojatnost da će transakcija ili sporazum koje su inicirali stečenik ili njegovi bivši vlasnici biti korisni za stjecatelja ili spojeni subjekt i veći su izgledi da će biti sastavni dio transakcije poslovne kombinacije;
- (c) **vrijeme transakcije**— vrijeme transakcije također može pružiti uvid u to je li transakcija sastavni dio razmjene za stečenika. Na primjer, transakcija između stjecatelja i stečenika koja se odvija tijekom pregovora o uvjetima poslovne kombinacije može biti sklopljena u kontekstu razmatranja poslovne kombinacije radi ostvarivanja budućih ekonomskih koristi za stjecatelja ili spojeni subjekt. Pritom će stečenik ili njegovi bivši vlasnici prije poslovne kombinacije vjerojatno ostvariti malu ili nikakvu korist od same transakcije, osim koristi koje ostvaruju kao dio spojenog subjekta.

Efektivna namira ranijeg poslovnog odnosa između stjecatelja i stečenika u poslovnoj kombinaciji (primjena točke 52. podtočke (a))

B51 Stjecatelj i stečenik mogu biti u poslovnom odnosu i prije nego što su razmatrali poslovnu kombinaciju, koji se ovdje naziva „raniji odnos”. Raniji odnos između stjecatelja i stečenika može biti ugovorni (npr. odnos dobavljača i kupca ili davatelja i primatelja licencije) ili neugovorni (npr. tužitelj i tuženik).

B52 Ako se poslovnom kombinacijom efektivno namiruje raniji odnos, stjecatelj priznaje dobitak ili gubitak koji se mjere kako slijedi:

(a) ako je raniji odnos neugovoran (kao što je sudska parnica), po fer vrijednosti;

(b) ako je raniji odnos ugovoran, u iznosu iz alineje i. ili ii., ovisno o tome koji je niži:

i. iznos u kojem je ugovor za stjecatelja povoljan ili nepovoljan u usporedbi s uvjetima aktualnih transakcija na tržištu s istim ili sličnim stavkama. (Nepovoljan ugovor je nepovoljan u smislu aktualnih tržišnih uvjeta. Takav ugovor nije nužno štetan u kojem su neizbježni troškovi ispunjenja obveza viši od očekivanih ekonomskih koristi.);

ii. iznos u odredbama ugovora o namiri koji je dostupan ugovornoj strani za koju je ugovor nepovoljan.

Ako je iznos u alineji ii. niži od iznosa u alineji i., razlika se uključuje u računovodstveno iskazivanje poslovne kombinacije.

Iznos priznatog dobitka ili gubitka može dijelom ovisiti o tome je li stjecatelj prethodno priznao povezanu imovinu ili obvezu pa se iskazani dobitak ili gubitak mogu razlikovati od iznosa koji se izračunaju u skladu s navedenim zahtjevima.

B53 Raniji odnos može biti ugovor koji je stjecatelj priznao kao ponovno stečeno pravo. Ako ugovor sadržava uvjete koji su povoljni ili nepovoljni u odnosu na cijene u aktualnim transakcijama na tržištu s istim ili sličnim stavkama, stjecatelj odvojeno od poslovne kombinacije priznaje dobitak ili gubitak iz efektivne namire ugovora, koji se mjere u skladu s točkom B52.

Aranžmani o nepredviđenim isplatama zaposlenima ili dioničarima kao prodavateljima (primjena točke 52. podtočke (b))

- B54 Aranžmani o nepredviđenim isplatama zaposlenima ili dioničarima kao prodavateljima mogu biti nepredviđena naknada za stjecanje u poslovnoj kombinaciji ili odvojene transakcije, što ovisi o prirodi samog aranžmana. Razumijevanje razloga zbog kojih ugovor o stjecanju sadržava odredbu o nepredviđenim isplatama, o tome tko je inicirao takav aranžman i kad su ga strane zaključile može biti korisno za utvrđivanje prirode aranžmana.
- B55 Ako nije jasno je li sporazum o isplatama zaposlenima ili dioničarima kao prodavateljima sastavni dio razmjene za stečenika ili je transakcija odvojena od poslovne kombinacije, stjecatelj bi trebao razmotriti sljedeće:
- (a) *neprekinut radni odnos*— uvjeti nastavka radnog odnosa s dioničarima kao prodavateljima koji postaju ključni zaposlenici mogu biti naznaka aranžmana o nepredviđenoj naknadi za stjecanje. Relevantni uvjeti za nastavak radnog odnosa mogu biti ugrađeni u ugovor o radu, ugovor o stjecanju ili neki drugi dokument. Aranžman o nepredviđenoj naknadi za stjecanje kojim se pravo na isplate automatski gubi u slučaju prestanka radnog odnosa smatra se naknadom za rad nakon poslovne kombinacije. Aranžmani u kojima prestanak radnog odnosa ne utječe na nepredviđene isplate mogu upućivati na to da su nepredviđene isplate dodatna naknada za stjecanje, a ne naknada za rad;
 - (b) *trajanje neprekinutog radnog odnosa*— ako je potrebno razdoblje radnog odnosa jednako ili dulje od razdoblja isplate nepredviđene naknade, ta činjenica može upućivati na to da su nepredviđene isplate u osnovi naknada za rad;
 - (c) *razina naknade za rad*— situacije u kojima su naknade za rad zaposlenima, osim nepredviđenih isplata, na realnoj razini u usporedbi s onima drugih ključnih zaposlenika u spojenom subjektu mogu upućivati na to da su nepredviđene isplate dodatna naknada za stjecanje, a ne naknada za rad;
 - (d) *inkrementalne isplate zaposlenima*— ako dioničari kao prodavatelji koji ne postanu zaposlenici prime niže nepredviđene naknade po dionici od onih koje prime dioničari kao prodavatelji koji postanu zaposlenici spojenog subjekta, ta činjenica može upućivati na to da je inkrementalni iznos nepredviđenih isplata dioničarima kao prodavateljima koji postaju zaposlenici naknada za rad;
 - (e) *broj dionica u vlasništvu*— relativni broj dionica u vlasništvu dioničara kao prodavatelja koji ostanu na ključnim radnim mjestima može biti pokazatelj aranžmana o nepredviđenoj naknadi za stjecanje. Na primjer, ako dioničari kao prodavatelji koji su vlasnici gotovo svih dionica u stečeniku ostanu na ključnim radnim mjestima, onda ta činjenica može upućivati na to da je aranžman u osnovi aranžman o podjeli dobiti radi isplate naknade za rad nakon poslovne kombinacije. S druge strane, ako su dioničari kao prodavatelji koji ostanu na ključnim radnim mjestima bili vlasnici tek manjeg broja dionica stečenika i svi dioničari kao prodavatelji primaju isti iznos nepredviđene naknade za stjecanje po dionici, onda ta činjenica može upućivati na to da su nepredviđene isplate dodatna naknada za stjecanje. Treba uzeti u obzir i vlasničke udjele prije stjecanja koje su držale osobe povezane s dioničarima kao prodavateljima koji ostanu na ključnim radnim mjestima, kao što su članovi obitelji;
 - (f) *veza s vrednovanjem*— ako se inicijalna naknada za stjecanje prenesena na datum stjecanja temelji na donjoj granici raspona utvrđenog pri vrednovanju stečenika i ako se formula za nepredviđene isplate odnosi na taj pristup vrednovanju, ta činjenica može upućivati na to da su nepredviđene isplate dodatna naknada za stjecanje. S druge strane, ako formula za nepredviđene isplate odgovara prethodnim aranžmanima o podjeli dobiti, ta činjenica može upućivati na to da je takav aranžman u osnovi isplata naknade za rad;
 - (g) *formula za određivanje naknade za stjecanje*— formula na temelju koje se određuju nepredviđene isplate može biti korisna pri utvrđivanju sadržaja aranžmana. Na primjer, ako se nepredviđena isplata utvrđuje na temelju nekog pokazatelja dobiti, to može upućivati na to da je obveza nepredviđena naknada za stjecanje u poslovnoj kombinaciji te da je formula namijenjena za određivanje ili provjeru fer vrijednosti stečenika. Suprotno tome, nepredviđena isplata u određenom postotku dobiti može upućivati na to da je obveza prema zaposlenima aranžman o podjeli dobiti radi isplate naknade zaposlenima za pružene usluge;

- (h) *drugi ugovori i pitanja*— uvjeti drugih ugovora s dioničarima koji su prodavatelji (kao što su ugovori o zabrani natjecanja, dvostrano obvezni ugovori, ugovori o savjetodavnim uslugama i ugovori o najmu nekretnina) te tretman nepredviđenih isplata za potrebe poreza na dobit mogu upućivati na to da su nepredviđene isplate povezane s nečim drugim, a ne s naknadom za stjecanje stečenika. Na primjer, u vezi sa stjecanjem, stjecatelj može s bitnim dioničarom koji je prodavatelj zaključiti ugovor o najmu nekretnine. Ako su plaćanja najma utvrđena u ugovoru o najmu znatno niža od tržišnih, neke ili sve nepredviđene isplate najmodavcu (dioničar kao prodavatelj) na temelju odvojenog aranžmana o nepredviđenim isplatama mogu u osnovi biti plaćanja za korištene nekretnine u najmu koje bi stjecatelj trebao priznati odvojeno u svojim financijskim izvještajima nakon poslovne kombinacije. Suprotno tome, ako je ugovorom o najmu utvrđeno da su plaćanja najma za nekretninu u skladu s tržišnim uvjetima, aranžman o nepredviđenim isplatama dioničaru kao prodavatelju može biti nepredviđena naknada za stjecanje u poslovnoj kombinaciji.

Zamjena stjecateljevih plaćanja na temelju dionica za dodijeljena prava zaposlenicima stečenika (primjena točke 52. podtočke (b))

- B56 Stjecatelj može zamijeniti svoja plaćanja na temelju dionica ⁽⁴⁰⁾ (zamjenska dodjela) za prava koja su dodijeljena zaposlenicima stečenika. Zamjene dioničkih opcija ili drugih plaćanja na temelju dionica u vezi s poslovnim kombinacijom računovodstveno se iskazuju kao promjene plaćanja na temelju dionica u skladu s MSFI-jem 2 *Plaćanja na temelju dionica*. Ako stjecatelj zamijeni stečeničke dodjele prava, tržišna vrijednost stjecateljevih zamjenskih dodjela uključuje se u cijelosti ili djelomično u mjerenje prenesene naknade za stjecanje u poslovnoj kombinaciji. Točke B57–B62 sadržavaju upute o načini raspoređivanja tržišne vrijednosti. Međutim, u slučajevima u kojima bi stečeničke dodjele prava istekla zbog poslovne kombinacije ili ako stjecatelj te dodjele prava zamijeni i ako to nije dužan učiniti, tržišna vrijednost zamjenskih dodjela priznaje se u financijskim izvještajima nakon poslovne kombinacije kao trošak naknade za rad u skladu s MSFI-jem 2. Drugim riječima, tržišna vrijednost tih dodjela prava ne uključuje se pri mjerenju naknade za stjecanje prenesene u poslovnoj kombinaciji. Stjecatelj je dužan zamijeniti stečeničke dodjele prava ako stečenički ili njegovi zaposlenici mogu tu zamjenu ostvariti prisilnim putem. Na primjer, za potrebe primjene te upute, stjecatelj je dužan zamijeniti stečeničke dodjele prava ako se ta zamjena nalaže:
- (a) uvjetima ugovora o stjecanju;
- (b) uvjetima stečeničke dodjele prava; ili
- (c) važeći zakonskim i drugim propisima.
- B57 Kako bi odredio udio zamjenskih dodjela koji je sastavni dio naknade za stjecanje prenesene za stečenika te udio koji je naknada za rad nakon poslovne kombinacije, stjecatelj je dužan i svoje zamjenske dodjele i stečeničke dodjele prava mjeriti na datum stjecanja mjeriti u skladu s MSFI-jem 2. Udio tržišne vrijednosti zamjenskih dodjela koji je dio naknade za stjecanje prenesene u zamjenu za stečenika jednak je udjelu stečeničke dodjele prava koja se mogu pripisati radnom odnosu prije poslovne kombinacije.
- B58 Dio zamjenskih dodjela koji se može pripisati radnom odnosu prije poslovne kombinacije je tržišna vrijednost stečeničke dodjele prava pomnožena s omjerom dijela proteklog razdoblja stjecanja prava i ukupnog razdoblja stjecanja prava ili izvornog razdoblja stjecanja prava stečenika, ovisno o tome koje je dulje. Razdoblje stjecanja prava je razdoblje u kojem trebaju biti ispunjeni svi utvrđeni uvjeti za stjecanja prava. Uvjeti za stjecanje prava definirani su u MSFI-ju 2.
- B59 Dio zamjenske dodjele prava za koji prava nisu stečena koji se može pripisati radnom odnosu nakon poslovne kombinacije, te stoga u financijskim izvještajima nakon poslovne kombinacije priznati kao trošak naknade za rad, jednak je ukupnoj tržišnoj vrijednosti zamjenske dodjele prava umanjenoj za iznos koji se može pripisati radnom odnosu prije poslovne kombinacije. Stoga stjecatelj svaki višak tržišne vrijednosti zamjenske dodjele prava iznad tržišne vrijednosti stečeničke dodjele prava pripisuje radnom odnosu nakon poslovne kombinacije i priznaje u financijskim izvještajima nakon poslovne kombinacije kao trošak naknade za rad. Stjecatelj je dužan dio zamjenske dodjele pripisati radnom odnosu nakon poslovne kombinacije ako se njime nalaže radni odnos nakon poslovne kombinacije, neovisno o tome jesu li zaposlenici prije datuma stjecanja odradili cijeli staž koji je bio potreban za stjecanje prava koja im je dodijelio stečenički.

⁽⁴⁰⁾ U točkama B56–B62 pojam „plaćanje na temelju dionica” odnosi se na transakcije plaćanja na temelju dionica za koja su prava stečena ili nisu stečena.

- B60 Dio zamjenske dodjele prava za koji prava nisu stečena koji se može pripisati radnom odnosu prije poslovne kombinacije, kao i dio koji se može pripisati radnom odnosu nakon poslovne kombinacije odražava najbolju dostupnu procjenu broja zamjenskih dodjela prava za koje se očekuje da će biti ispunjeni uvjeti za stjecanje prava. Na primjer, ako tržišna vrijednost dijela zamjenske dodjele prava koji se može pripisati radnom odnosu prije poslovne kombinacije iznosi 100 N.J., a stjecatelj očekuje da će uvjeti biti ispunjeni za samo 95 % dodijeljenih prava, u naknadu za stjecanje prenesenu u poslovnoj kombinaciji uključuje se iznos od 95 N.J.. Promjene procjene broja zamjenskih dodjela prava za koje se očekuje da će uvjeti biti ispunjeni odražavaju se u trošku naknade za rad u razdobljima u kojima dođe do promjene ili gubitka prava, a ne u usklađenjima naknade za stjecanje prenesene u poslovnoj kombinaciji. Slično se i učinci drugih događaja nakon datuma stjecanja, kao što su izmjene ili konačan ishod dodijeljenih prava s uvjetima uspješnosti, računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 2 pri utvrđivanju troška naknade za rad u razdoblju nastanka događaja.
- B61 Isti zahtjevi o utvrđivanju dijela zamjenske dodjele prava koji se može pripisati radnom odnosu prije i nakon poslovne kombinacije primjenjuju se neovisno o tome je li zamjenska dodjela prava u skladu s odredbama MSFI-ja 2 klasificirana kao obveza ili vlasnički instrument. Sve promjene tržišne vrijednosti dodjela prava koje su klasificirane kao obveze nakon datuma stjecanja i povezani učinci poreza na dobit priznaju se u financijskim izvještajima stjecatelja nakon poslovne kombinacije u razdoblju ili razdobljima u kojima su promjene nastale.
- B62 Učinci zamjenskih plaćanja na temelju dionica na porez na dobit priznaju se u skladu s odredbama MRS-a 12 *Porezi na dobit*.

Stečenikove transakcije plaćanja na temelju dionica koje se namiruju u vlasničkim instrumentima

- B62A Stečenik može imati neizvršene transakcije plaćanja na temelju udjela koje stjecatelj ne zamjenjuje za svoje transakcije plaćanja na temelju dionica. Ako su prava stečena, takve transakcije plaćanja na temelju dionica dio su manjinskog udjela u stečeniku i mjere se po tržišnoj vrijednosti. Ako prava nisu stečena, mjere se po tržišnoj vrijednosti kao da je datum stjecanja bio datum dodjele u skladu s točkama 19. i 30.
- B62B Tržišna vrijednost transakcija plaćanja na temelju dionica za koje prava nisu stečena raspoređuje se na manjinski udio na osnovi omjera dijela proteklog razdoblja stjecanja prava i ukupnog razdoblja stjecanja prava ili izvornog razdoblja stjecanja prava stečenika, ovisno o tome koje je dulje, za transakciju plaćanja na temelju dionica. Razlika se raspoređuje na radni odnos nakon poslovne kombinacije.

DRUGI MSFI-JI KOJI SADRŽAVAJU UPUTE O NAKNADNOM MJERENJU I RAČUNOVODSTVENOM ISKAZIVANJU (PRIMJENA TOČKE 54.)

- B63 Drugi MSFI-ji koji sadržavaju upute o naknadnom mjerenju i računovodstvenom iskazivanju imovine koja je stečena i obveza koje su preuzete ili nastale u poslovnoj kombinaciji su npr.:
- (a) MRS 38, u kojem se propisuje računovodstveno iskazivanje određive nematerijalne imovine stečene poslovnom kombinacijom. Stjecatelj mjeri goodwill u iznosu koji je priznat na datum stjecanja umanjenom za kumulativne gubitke zbog umanjenja vrijednosti. MRS 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*, u kojem se propisuje računovodstveno iskazivanje gubitaka od umanjenja vrijednosti;
 - (b) [brisan]
 - (c) MRS 12, u kojem se propisuje naknadno računovodstveno iskazivanje odgođene porezne imovine (uključujući nepriznatu odgođenu poreznu imovinu) i obveza stečenih poslovnim kombinacijom;
 - (d) MSFI 2, koji sadržava upute o naknadnom mjerenju i računovodstvenom iskazivanju dijela zamjenskih plaćanja na temelju dionica koje je dodijelio stjecatelj i koji se može pripisati budućim uslugama zaposlenih;
 - (e) MSFI 10, koji sadržava upute o računovodstvenom iskazivanju promjena vlasničkog udjela matičnog društva u društvu kćeri nakon stjecanja kontrole.

OBJAVLJIVANJA (PRIMJENA TOČAKA 59. I 61.)

- B64 Da bi ostvario cilj iz točke 59., stjecatelj je dužan o svakoj poslovnoj kombinaciji provedenoj u izvještajnom razdoblju objaviti sljedeće informacije:
- (a) naziv i opis stečenika;

- (b) datum stjecanja;
- (c) postotak stečenih vlasničkih udjela s pravom glasa;
- (d) glavne razloge za poslovnu kombinaciju i opis načina na koji je stjecatelj stekao kontrolu nad stečenikom;
- (e) kvalitativni opis čimbenika zbog kojih se goodwill priznaje, kao što su sinergije koje se očekuju od spajanja poslovanja stečenika i stjecatelja, nematerijalna imovina koja nije prihvatljiva za odvojeno priznavanje ili drugi čimbenici;
- (f) fer vrijednost na datum stjecanja ukupne prenesene naknade za stjecanje i fer vrijednost na datum stjecanja svake bitne kategorije naknade za stjecanje, kao što su:
 - i. novac;
 - ii. druga materijalna ili nematerijalna imovina, uključujući poslovnu jedinicu ili društvo kćer stjecatelja;
 - iii. nastale obveze, npr. obveza za nepredviđene naknade za stjecanje i
 - iv. vlasnički udjeli stjecatelja, uključujući broj izdanih instrumenata ili udjela ili onih koji se mogu izdati te metodu mjerenja fer vrijednosti tih instrumenata ili udjela;
- (g) za aranžmane o nepredviđenoj naknadi za stjecanje i imovini na ime obeštećenja:
 - i. iznos priznat na datum stjecanja;
 - ii. opis aranžmana i osnovu za utvrđivanje iznosa za plaćanje i
 - iii. procjenu raspona ishoda (nediskontirano) ili, ako se raspon ne može procijeniti, tu činjenicu i razloge zbog kojih se raspon ne može procijeniti. Ako je najveći iznos za plaćanja neograničen, stjecatelj je dužan tu činjenicu objaviti;
- (h) za stečena potraživanja:
 - i. fer vrijednost potraživanja;
 - ii. bruto ugovorene iznose potraživanja i
 - iii. najbolju procjenu ugovornih novčanih tokova na datum stjecanja čija se naplata ne očekuje.

Te se informacije objavljuju po glavnim kategorijama potraživanja, kao što su zajmovi, izravni financijski najmovi i druge kategorije potraživanja;
- (i) iznosi priznati na datum stjecanja po svakoj glavnoj kategoriji stečene imovine i preuzetih obveza;
- (j) za svaku nepredviđenu obvezu priznatu u skladu s točkom 23., informacije koje se nalažu u točki 85. MRS-a 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*. Ako nepredviđena obveza nije priznata jer se njezina fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti, stjecatelj je dužan objaviti:
 - i. informacije koje se nalažu u točki 86. MRS-a 37 i

- ii. razloge zbog kojih se obveza ne može pouzdano izmjeriti;
- (k) ukupan iznos goodwilla za koji se očekuje da će biti porezno odbitna stavka;
- (l) za transakcije koje se priznaju odvojeno od stjecanja imovine i preuzimanja obveza u poslovnoj kombinaciji u skladu s točkom 51.:
 - i. opis svake transakcije;
 - ii. način na koji je stjecatelj računovodstveno iskazao svaku transakciju;
 - iii. iznose priznate za svaku transakciju te stavke u financijskim izvještajima u kojima je svaki od tih iznosa priznat i
 - iv. ako je transakcija efektivna namira ranijeg odnosa, metodu na temelju koje je određen iznos namire;
- (m) objavljivanje odvojeno priznatih transakcija u skladu s podtočkom (l) uključuje iznos troškova stjecanja i, odvojeno, iznos tih troškova koji se priznaju kao rashod te stavke u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u kojima su ti rashodi priznati. Objavljuje se i iznos troškova izdavanja koji se ne priznaje kao rashod te način njihova priznavanja;
- (n) za povoljnu kupnju (vidjeti točke 34.–36.):
 - i. iznos dobitka priznat u skladu s točkom 34. te stavku u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u kojoj je dobitak priznat i
 - ii. opis razloga zbog kojih je u transakciji ostvaren dobitak;
- (o) za svaku poslovnu kombinaciju u kojoj stjecatelj na datum stjecanja u stečeniku ima vlasnički udio manji od 100 %:
 - i. iznos manjinskog udjela u stečeniku priznat na datum stjecanja te osnovicu za mjerenje toga iznosa i
 - ii. za svaki manjinski udio u stečeniku koji se mjeri po fer vrijednosti, metodu ili metode vrednovanja te bitne ulazne podatke korištene za mjerenje te vrijednosti;
- (p) za poslovnu kombinaciju koja se odvija u fazama:
 - i. fer vrijednost na datum stjecanja vlasničkog udjela stjecatelja u stečeniku neposredno prije datuma stjecanja i
 - ii. iznos dobitka ili gubitka koji je priznat zbog ponovnog mjerenja fer vrijednosti vlasničkog udjela stjecatelja u stečeniku prije poslovne kombinacije (vidjeti točku 42.) i stavku u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u kojoj je taj dobitak ili gubitak priznat;
- (q) sljedeće informacije:
 - i. iznose prihoda te dobiti ili gubitka stečenika od datuma stjecanja koji su uključeni u konsolidirani izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti za izvještajno razdoblje i
 - ii. prihode te dobit ili gubitak spojenog subjekta za tekuće izvještajno razdoblje kao da je datum stjecanja u svim poslovnim kombinacijama tijekom godine datum bio početak godišnjeg izvještajnog razdoblja.

Ako je objavljivanje bilo koje informacije iz ove podtočke neizvedivo, stjecatelj je dužan objaviti tu činjenicu i obrazložiti zašto je objavljivanje neizvedivo. U ovom MSFI-ju izraz „neizvedivo” koristi se u istom značenju kao i u MRS-u 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.

- B65 Za poslovne kombinacije tijekom izvještajnog razdoblja koje pojedinačno nisu, ali skupno jesu materijalno značajne, stjecatelj je dužan objaviti objedinjene informacije koje se nalažu u točki B64 podtočkama (e)–(q).
- B66 Ako je datum poslovne kombinacije nakon kraja izvještajnog razdoblja, ali prije nego što je odobreno izdavanje financijskih izvještaja, stjecatelj je dužan objaviti informacije koje se nalažu u točki B64, osim ako u vrijeme odobrenja izdavanja financijskih izvještaja početno računovodstveno iskazivanje poslovne kombinacije nije dovršeno. U tom slučaju, stjecatelj je dužan opisati informacije koje nije mogao objaviti i to obrazložiti.
- B67 Da bi ostvario cilj iz točke 61., stjecatelj je dužan objaviti sljedeće informacije o svakoj materijalno značajnoj poslovnoj kombinaciji ili skupno za poslovne kombinacije koje pojedinačno nisu, ali skupno jesu materijalno značajne:
- (a) ako početno računovodstveno iskazivanje poslovne kombinacije nije dovršeno (vidjeti točku 45.), za određenu imovinu, obveze, manjinske udjele ili stavke naknade za stjecanje te iznose priznate u financijskim izvještajima o poslovnoj kombinaciji koji su privremeno utvrđeni:
 - i. razloge zbog kojih početno računovodstveno iskazivanje poslovne kombinacije nije dovršeno;
 - ii. imovinu, obveze, vlasničke udjele ili stavke naknade za stjecanje za koje početno računovodstveno iskazivanje nije dovršeno i
 - iii. vrstu i iznos usklađenja u razdoblju mjerenja priznatih u izvještajnom razdoblju u skladu s točkom 49.;
 - (b) za svako izvještajno razdoblje nakon datuma stjecanja do trenutka u kojem subjekt naplati, proda ili na drugi način izgubi pravo na imovinu za nepredviđenu naknadu za stjecanje ili namiri obvezu za nepredviđenu naknadu za stjecanje ili u kojem je ta obveza poništena ili je istekla:
 - i. sve promjene priznatih iznosa, uključujući sve razlike proizašle iz namire;
 - ii. sve promjene u rasponu ishoda (nediskontiranog) te razloge promjena i
 - iii. metode vrednovanja i glavne ulazne podatke za model primijenjen za mjerenje nepredviđene naknade za stjecanje;
 - (c) za nepredviđene obveze priznate u poslovnoj kombinaciji stjecatelj je dužan za svaku kategoriju rezerviranja objaviti informacije koje se nalažu u točkama 84. i 85. MRS-a 37;
 - (d) usklađenje knjigovodstvene vrijednosti goodwilla na početku i na kraju izvještajnog razdoblja, pri čemu odvojeno iskazuje:
 - i. bruto iznos i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti na početku izvještajnog razdoblja;
 - ii. dodatni goodwill priznat tijekom izvještajnog razdoblja, osim goodwilla uključenog u skupinu za otuđenje koja prilikom stjecanja ispunjava kriterije za klasifikaciju u portfelj namijenjen prodaji u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuto poslovanje*;
 - iii. usklađenja proizašla iz naknadnog priznavanja odgođene porezne imovine tijekom izvještajnog razdoblja u skladu s točkom 67.;

- iv. goodwill uključen u skupinu za otuđenje klasificiranu u portfelj namijenjen prodaji u skladu s MSFI-jem 5 te goodwill koji se prestao priznavati tijekom izvještajnog razdoblja i koji prethodno nije bio uključen u skupinu za otuđenje klasificiranu kao namijenjenu prodaji;
 - v. gubitke od umanjenja vrijednosti priznate tijekom razdoblja u skladu s MRS-om 36; (MRS-om 36 nalaže se i objavljivanje informacija o nadoknadivom iznosu i umanjenju vrijednosti goodwilla.)
 - vi. neto tečajne razlike nastale tijekom izvještajnog razdoblja u skladu s MRS-om 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta*.
 - vii. sve druge promjene knjigovodstvene vrijednosti tijekom izvještajnog razdoblja;
 - viii. bruto iznos i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja;
- (e) iznos i objašnjenje dobitka ili gubitka priznatog u tekućem razdoblju:
- i. koji se odnose na odredivu stečenu imovinu ili obveze preuzete u poslovnoj kombinaciji koja je provedena u tekućem ili prethodnom izvještajnom razdoblju i
 - ii. koji su takvog razmjera, vrste ili učestalosti da je njihovo objavljivanje relevantno za razumijevanje financijskih izvještaja spojenog subjekta.

PRIJELAZNE ODREDBE ZA POSLOVNE KOMBINACIJE SAMO UZAJAMNIH SUBJEKATI ILI SAMO NA TEMELJU UGOVORA (PRIMJENA TOČKE 66.)

- B68 U točki 64. navodi se da se ovaj MSFI primjenjuje prospektivno na poslovne kombinacije s datumom stjecanja na dan ili nakon početka prvoga godišnjeg izvještajnog razdoblja koje započne na 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Međutim, ovaj MSFI primjenjuje se samo na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja koje započne 30. lipnja 2007. ili nakon tog datuma. Ako subjekt ovaj MSFI primijeni prije njegova datuma stupanja na snagu, dužan je objaviti tu činjenicu te istodobno primijeniti MRS 27 (s izmjenama Odbora za međunarodne računovodstvene standarde iz 2008.).
- B69 Učinci zahtjeva o prospektivnoj primjeni ovog MSFI-ja na poslovnu kombinaciju u kojoj sudjeluju samo uzajamni subjekti ili koja se provodi samo na temelju ugovora ako je datum stjecanja u toj poslovnoj kombinaciji prije datuma primjene ovog MSFI-ja su kako slijedi:
- (a) *klasifikacija*— subjekt je dužan raniju poslovnu kombinaciju klasificirati u skladu sa svojim prethodnim računovodstvenim politikama koje je primjenjivao na poslovne kombinacije;
 - (b) *prethodno priznati goodwill*— na početku prvog godišnjeg razdoblja u kojem se primjenjuje ovaj MSFI, knjigovodstvena vrijednost goodwilla proizašlog iz ranije poslovne kombinacije je njegova knjigovodstvena vrijednost na taj datum u skladu s prethodnim računovodstvenim politikama subjekta. Pri određivanju tog iznosa, subjekt je dužan eliminirati knjigovodstvenu vrijednost akumulirane amortizacije goodwilla te odgovarajuće smanjenje goodwilla, bez drugih usklađenja knjigovodstvene vrijednosti goodwilla.
 - (c) *goodwill prethodno priznat kao odbitak od vlasničkog kapitala*— moguće je da je kod subjekta zbog primjene prethodnih računovodstvenih politika nastao goodwill iz ranijih poslovnih kombinacija koji je priznat kao odbitak od vlasničkog kapitala. U takvoj situaciji, subjekt ne priznaje goodwill kao imovinu na početku prvog godišnjeg razdoblja u kojem se primjenjuje ovaj MSFI. Nadalje, subjekt u dobiti ili gubitku ne priznaje ni jedan dio tog goodwilla pri otuđenju poslovne jedinice, u cijelosti ili djelomično, na koji se goodwill odnosi ili pri umanjenju vrijednosti jedinice koja stvara novac na koju se goodwill odnosi;
 - (d) *naknadno računovodstveno iskazivanje goodwilla*— od početka prvog godišnjeg razdoblja u kojem se primjenjuje ovaj MSFI subjekt prestaje amortizirati goodwill koji proizlazi iz ranijih poslovnih kombinacija i testira ga na umanjenje vrijednosti u skladu s MRS-om 36;

- (e) *prethodno priznat negativni goodwill*— moguće je da je subjekt koji je raniju poslovnu kombinaciju knjigovodstveno iskazao primjenom metode kupnje priznao odgođeno potraživanje za višak svojeg udjela u neto fer vrijednosti određive imovine i obveza stečenika iznad troška tog udjela (što se ponekad naziva negativni goodwill). U tom slučaju, subjekt prestaje priznavati knjigovodstvenu vrijednost odgođenog potraživanja na početku prvog godišnjeg razdoblja u kojem se primjenjuje ovaj MSFI, zajedno s odgovarajućim usklađenjem početnog stanja zadržane dobiti na taj datum.

MEĐUNARODNI STANDARD FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 5

Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuto poslovanje

CILJ

1. Cilj je ovog MSFI-ja utvrditi način računovodstvenog iskazivanja imovine namijenjene prodaji te prezentiranje i objavljivanje informacija o *prekinutom poslovanju*. Ovim se MSFI-jem posebno nalaže sljedeće:
 - (a) imovina koja ispunjava kriterije za klasifikaciju kao imovina namijenjena prodaji mjeri se po knjigovodstvenoj vrijednosti ili *fer vrijednosti* umanjenoj za *troškove prodaje*, ovisno o tome koja je niža, te prestanak amortizacije takve imovine i
 - (b) imovina koja ispunjava kriterije za klasifikaciju kao imovina namijenjena prodaji iskazuje se odvojeno u izvještaju o financijskom položaju, a rezultati prekinutog poslovanje iskazuju se odvojeno u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

PODRUČJE PRIMJENE

2. Zahtjevi o klasifikaciji i iskazivanju iz ovog MSFI-ja primjenjuju se na svu priznatu *dugotrajnu imovinu* ⁽⁴¹⁾ i sve *skupine za otuđenje* subjekta. Zahtjevi o mjerenju iz ovog MSFI-ja primjenjuju se na svu priznatu dugotrajnu imovinu i skupine za otuđenje (kako je utvrđeno u točki 4.), osim imovine iz točke 5., koja se nastavlja mjeriti u skladu s navedenim standardom.
3. Imovina klasificirana u dugotrajnu imovinu u skladu s MRS-om 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* ne reklasificira se u *kratkotrajnu imovinu* dok ne ispuni kriterije za klasifikaciju u imovinu namijenjenu prodaji u skladu s ovim MSFI-jem. Imovina iz skupine koju bi subjekt obično smatrao dugotrajnom i koja je stečena isključivo radi ponovne prodaje, ne klasificira se u kratkotrajnu imovinu osim ako ispunjava kriterije za klasifikaciju kao imovina namijenjena prodaji u skladu s ovim MSFI-jem.
4. Ponekad subjekt otuđuje skupinu imovine, moguće s nekim izravnim povezanim obvezama, u jednoj transakciji. Takva skupina za otuđenje može biti skupina *jedinica koje stvaraju novac*, jedna jedinica koja stvara novca ili dio jedinice koja stvara novac ⁽⁴²⁾. Skupina može uključivati bilo koju imovinu i bilo koje obveze subjekta, uključujući kratkotrajnu imovinu, kratkoročne obveze i imovinu koja je točkom 5. izuzeta iz zahtjeva o mjerenju iz ovog MSFI-ja. Ako je dugotrajna imovina na koju se primjenjuju zahtjevi o mjerenju iz ovog MSFI-ja dio skupine za otuđenje, ti se zahtjevi primjenjuju na skupinu u cjelini, tako da se skupina mjeri po njezinoj knjigovodstvenoj vrijednosti ili *fer vrijednosti* umanjenoj za troškove prodaje, ovisno o tome koja je niža. Zahtjevi o mjerenju pojedinačne imovine i obveza unutar skupine za otuđenje utvrđeni su u točkama 18., 19. i 23.
5. Odredbe o mjerenju iz ovog MSFI-ja ⁽⁴³⁾ ne primjenjuju se na sljedeću imovinu, koja je kao pojedinačna imovina ili kao dio skupine za otuđenje obuhvaćena navedenim MSFI-jima:
 - (a) odgođenu poreznu imovinu (MRS 12 *Porezi na dobit*);
 - (b) imovinu koja proizlazi iz primanja zaposlenih (MRS 19 *Primanja zaposlenih*);
 - (c) financijsku imovinu obuhvaćenu područjem primjene MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*;
 - (d) dugotrajnu imovinu koja se računovodstveno iskazuje primjenom modela *fer vrijednosti* iz MRS-a 40 *Ulaganja u nekretnine*;
 - (e) dugotrajnu imovinu koja se mjeri po *fer vrijednosti* umanjenoj za troškove prodaje u skladu s MRS-om 41 *Poljoprivreda*;
 - (f) skupine ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju*.

⁽⁴¹⁾ Za imovinu klasificiranu u skladu s iskazivanjem likvidnosti, dugotrajna imovina je imovina koja uključuje iznose čiji se povrat očekuje u roku duljem od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja. Točka 3. primjenjuje se na klasifikaciju takve imovine.

⁽⁴²⁾ Međutim, novčani tokovi od imovine ili skupine imovine koji se očekuju uglavnom od njezine prodaje, a ne od daljnjeg korištenja, manje ovise o novčanim tokovima koji proizlaze od druge imovine, a skupina za otuđenje koja je bila dio jedinice koja stvara novac postaje zasebna jedinica koja stvara novac.

⁽⁴³⁾ Osim točaka 18. i 19., kojima se nalaže mjerenje predmetne imovine u skladu s drugim odgovarajućim MSFI-jima.

- 5.A Zahtjevi ovog MSFI-ja o klasifikaciji, iskazivanju i vrednovanju koji se primjenjuju na dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) klasificiranu kao imovina namijenjena prodaji primjenjuju se i na dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) klasificiranu kao imovina namijenjena za raspodjelu vlasnicima u njihovu svojstvu vlasnika (koja se drži radi raspodjele vlasnicima).
- 5.B U ovom MSFI-ju utvrđuju se obvezna objavljivanja dugotrajne imovine (ili skupina za otuđenje) koja je klasificirana kao namijenjena prodaji ili prekinuto poslovanje. Na tu imovinu (ili skupine za otuđenje) ne primjenjuju se objavljivanja iz drugih MSFI-ja, osim ako se tim MSFI-jima ne nalažu:
- (a) specifična objavljivanja informacija o dugotrajnoj imovini (ili skupinama za otuđenje) koja je klasificirana kao namijenjena prodaji ili prekinuto poslovanje ili
- (b) objavljivanja informacija o mjerenju imovine i obveza unutar skupina za otuđenje koje nisu obuhvaćene područjem primjene zahtjeva o mjerenju iz MSFI-ja 5 i ako te informacije nisu već objavljene u drugim bilješkama uz financijske izvještaje.

Radi usklađenosti s općim zahtjevima iz MRS-a 1, osobito s njegovim točkama 15. i 125., mogu biti potrebne dodatne informacije o dugotrajnoj imovini (ili skupinama za otuđenje) koja je klasificirana kao namijenjena prodaji ili prekinuto poslovanje.

KLASIFIKACIJA DUGOTRAJNE IMOVINE (ILI SKUPINA ZA OTUĐENJE) KAO NAMIJENJENE PRODAJI ILI ZA RASPODJELU VLASNICIMA

6. Subjekt je dužan dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) klasificirati kao imovinu namijenjenu prodaji ako će se njezina knjigovodstvena vrijednost nadoknaditi uglavnom transakcijom prodaje, a ne njezinim daljnjim korištenjem.
7. U tu svrhu, imovina (ili skupina za otuđenje) mora biti trenutačno raspoloživa za prodaju u postojećem stanju, i to samo pod uvjetima koji su uobičajeni za prodaju takve imovine (ili skupina za otuđenje) i njezina prodaja mora biti *vrlo vjerojatna*.
8. Da bi prodaja bila vrlo vjerojatna, odgovarajuća upravljačka razina mora biti posvećena planiranoj prodaji imovine (ili skupine za otuđenje) i mora pokrenuti aktivan program pronalaženja kupca i ostvarenja plana. Nadalje, prodaja imovine (ili skupine za otuđenje) mora se aktivno nuditi na tržištu po razumnoj cijeni u odnosu na njezinu aktualnu fer vrijednost. Osim toga, trebalo bi očekivati da će prodaja u roku od godinu dana od datuma klasifikacije ispuniti uvjete za priznavanje kao izvršena prodaja, osim kako se dopušta u točki 9., a u mjerama nužnima za provedbu plana trebalo bi naznačiti da se ne očekuju znatne promjene plana niti njegovo povlačenje. Kad se procjenjuje je li prodaja vrlo vjerojatna, trebalo bi uzeti u obzir i vjerojatnost odobrenja dioničara (ako je propisano u određenoj jurisdikciji).
- 8.A Subjekt koji je preuzeo obvezu za provedbu plana prodaje koji uključuje gubitak kontrole nad društvom kćeri dužan je svu imovinu i sve obveze tog društva kćeri klasificirati kao namijenjene prodaji ako su ispunjeni kriteriji iz točaka 6.–8., neovisno o tome hoće li nakon prodaje u tom društvu kćeri zadržati manjinski udio.
9. Zbog određenih događaja i okolnosti, razdoblje izvršenja prodaje može potrajati i dulje od godinu dana. Produženje razdoblja potrebnog za izvršenje prodaje nije prepreka klasifikaciji imovine (ili skupine za otuđenje) kao namijenjene prodaji ako je to kašnjenje uzrokovano događajima ili okolnostima na koje subjekt ne može utjecati i ako ima dovoljno dokaza o tome da je subjekt i dalje posvećen svojem planu prodaje imovine (ili skupine za otuđenje). To je slučaj kad su ispunjeni kriteriji iz Dodatka B.
10. Transakcije prodaje uključuju razmjenu dugotrajne imovine za drugu dugotrajnu imovinu ako ta razmjena ima komercijalni sadržaj u skladu s MRS-om 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*.
11. Ako subjekt stekne dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) isključivo radi njezina naknadnog otuđenja, dužan je tu dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) klasificirati kao namijenjenu prodaji na datum stjecanja samo ako je ispunjen zahtjev o godini dana iz točke 8. (osim kako je dopušteno točkom 9.) i ako je vrlo vjerojatno da će drugi kriteriji iz točaka 7. i 8. koji na taj datum nisu ispunjeni biti ispunjeni ubrzo nakon stjecanja (obično u roku od tri mjeseca).

12. Ako se kriteriji iz točaka 7. i 8. ispune nakon izvještajnog razdoblja, subjekt u tim financijskim izvještajima, prilikom njihova izdavanja, dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) ne klasificira kao namijenjenu prodaji. Međutim, ako se ti kriteriji ispune nakon izvještajnog razdoblja, ali prije odobrenja financijskih izvještaja za izdavanje, subjekt u bilješkama objavljuje informacije iz točke 41. podtočaka (a), (b) i (d).
- 12.A Dugotrajna imovina (ili skupina za otuđenje) klasificira se kao imovina za raspodjelu vlasnicima ako se subjekt obvezao na raspodjelu imovine (ili skupine za otuđenje) vlasnicima. Imovina u tu svrhu mora biti raspoloživa za trenutnačnu raspodjelu u postojećem stanju i raspodjela mora biti vrlo vjerojatna. Da bi raspodjela bila vrlo vjerojatna, moraju biti poduzete mjere za raspodjelu imovine i trebalo bi očekivati da će raspodjela biti izvršena u roku od godinu dana od datuma klasifikacije. U mjerama nužnima za izvršenje raspodjele trebalo bi naznačiti da se ne očekuju znatne promjene raspodjele niti njezino povlačenje. Kad se procjenjuje je li raspodjela vrlo vjerojatna, trebalo bi uzeti u obzir i vjerojatnost odobrenja dioničara (ako je propisano u određenoj jurisdikciji).

Dugotrajna imovina za otpis

13. Subjekt dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) ne klasificira kao namijenjenu prodaji ako će ta imovina biti rashodovana jer će se njezina knjigovodstvena vrijednost nadoknaditi uglavnom njezinim daljnjim korištenjem. Međutim, ako skupina za otuđenje namijenjena za otpis ispunjava kriterije iz točke 32. podtočaka (a)–(c), subjekt rezultate i novčane tokove skupine za otuđenje iskazuje kao prekinuto poslovanje u skladu s točkama 33. i 34. na datum prestanka njezina korištenja. Dugotrajna imovina (ili skupine za otuđenje) namijenjena za otpis uključuje dugotrajnu imovinu (ili skupine za otuđenje) koja će se koristiti do kraja njezina ekonomskog vijeka trajanja i dugotrajnu imovinu (ili skupine za otuđenje) koja će se rashodovati, a ne prodati.
14. Subjekt dugotrajnu imovinu koja se privremeno ne koristi ne iskazuje kao otpisanu.

MJERENJE DUGOTRAJNE IMOVINE (ILI SKUPINA ZA OTUĐENJE) KLASIFICIRANE KAO NAMIJENJENE PRODAJI

Mjerenje dugotrajne imovine (ili skupine za otuđenje)

15. Subjekt dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) klasificiranu kao namijenjenu prodaji mjeri po njezinoj knjigovodstvenoj ili fer vrijednosti, ovisno o tome koja je niža, umanjenoj za troškove prodaje.
- 15.A Subjekt dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) klasificiranu kao namijenjenu za raspodjelu vlasnicima mjeri po njezinoj knjigovodstvenoj ili fer vrijednosti, ovisno o tome koja je niža, umanjenoj za troškove raspodjele⁽⁴⁴⁾.**
16. Ako novostečena imovina (ili skupina za otuđenje) ispunjava kriterije za klasifikaciju kao imovina namijenjena prodaji (vidjeti točku 11.), primjena točke 15. rezultat će time da se pri početnom priznavanju ta imovina (ili skupina za otuđenje) mjeri po njezinoj knjigovodstvenoj ili fer vrijednosti, ovisno o tome koja je niža, umanjenoj za troškove prodaje, kao da nije bila tako klasificirana (na primjer, po trošku). Stoga se imovina (ili skupina za otuđenje) stečena u poslovnoj kombinaciji mjeri po fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje.
17. Ako se prodaja očekuje u roku duljem od godinu dana, subjekt troškove prodaje mjeri po njihovoj sadašnjoj vrijednosti. Svako povećanje sadašnje vrijednosti troškova prodaje koje nastaje protokom vremena iskazuje se u dobiti ili gubitku kao trošak financiranja.
18. Neposredno prije početne klasifikacije imovine (ili skupine za otuđenje) kao namijenjene prodaji knjigovodstvena vrijednost imovine (ili sve imovine i obveza u skupini) mjeri se u skladu s odgovarajućim MSFI-jima.
19. Pri naknadnom ponovnom mjerenju skupine za otuđenje, knjigovodstvena vrijednost sve imovine i obveza na koje se ne primjenjuju zahtjevi o mjerenju iz ovog MSFI-ja, ali koje su uključene u skupinu za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji, ponovno se mjeri u skladu s odgovarajućim MSFI-jima prije ponovnog mjerenja fer vrijednosti skupine za otuđenje umanjene za troškove prodaje.

⁽⁴⁴⁾ Troškovi raspodjele su inkrementalni troškovi koji se mogu izravno pripisati raspodjeli, isključujući financijske troškove i rashod za porez na dobit.

Priznavanje gubitaka od umanjenja vrijednosti i poništenja

20. Subjekt priznaje gubitak od umanjenja za svaki početni ili naknadni otpis imovine (ili skupine za otuđenje) do fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje, u mjeri u kojoj nije priznat u skladu s točkom 19.
21. Subjekt priznaje dobitak za svako naknadno povećanje fer vrijednosti imovine umanjene za troškove prodaje, ali ne u iznosu koji premašuje kumulativni gubitak od umanjenja vrijednosti koji je priznat u skladu s ovim MSFI-jem ili prethodno u skladu s MRS-om 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*.
22. Subjekt priznaje dobitak za svako naknadno povećanje fer vrijednosti skupine za otuđenje umanjene za troškove prodaje:
 - (a) u mjeri u kojoj nije priznat u skladu s točkom 19., ali
 - (b) ne u iznosu koji premašuje kumulativni gubitak od umanjenja vrijednosti koji je priznat u skladu s ovim MSFI-jem ili prethodno u skladu s MRS-om 36, za dugotrajnu imovinu na koju se primjenjuju zahtjevi o mjerenju iz ovog MSFI-ja.
23. Gubitak od umanjenja vrijednosti (ili naknadni dobitak) priznat za skupinu za otuđenje smanjuje (ili povećava) knjigovodstvenu vrijednost dugotrajne imovine u skupini na koju se primjenjuju zahtjevi o mjerenju iz ovog MSFI-ja, i to redom raspoređivanja iz točke 104. podtočaka (a) i (b) i točke 122. MRS-a 36 (kako je revidiran 2004.).
24. Dobitak ili gubitak koji prethodno nisu bili priznati do datuma prodaje dugotrajne imovine (ili skupine za otuđenje) priznaju se na datum prestanka priznavanja. Zahtjevi o prestanku priznavanja utvrđeni su u:
 - (a) točkama 67.–72. MRS-a 16 (kako je revidiran 2003.) za nekretnine, postrojenja i opremu i
 - (b) točkama 112.–117. MRS-a 38 *Nematerijalna imovina* (kako je revidiran 2004.) za nematerijalnu imovinu.
25. Subjekt ne amortizira dugotrajnu imovine dok je klasificirana kao namijenjena prodaji ili dok je dio skupine za otuđenje klasificirane kao namijenjene prodaji. Kamate i drugi troškovi koji se mogu pripisati obvezama skupine za otuđenje klasificirane kao namijenjene prodaji nastavljaju se priznavati.

Promjene plana prodaje ili plana raspodjele vlasnicima

26. Ako je subjekt imovinu (ili skupinu za otuđenje) klasificirao kao namijenjenu prodaji ili namijenjenu za raspodjelu vlasnicima, ali kriteriji iz točaka 7.–9. (za imovinu namijenjenu prodaji) ili iz točke 12.A (za imovinu namijenjenu za raspodjelu vlasnicima) više nisu ispunjeni, subjekt prestaje tu imovinu (ili skupinu za otuđenje) klasificirati kao namijenjenu prodaji odnosno za raspodjelu vlasnicima. U takvim slučajevima subjekt pri računovodstvenom iskazivanju te promjene primjenjuje upute iz točaka 27.–29., osim ako se primjenjuje točka 26.A.
- 26.A Ako subjekt imovinu (ili skupinu za otuđenje) izravno reklasificira iz imovine namijenjene prodaji u imovinu namijenjenu za raspodjelu vlasnicima ili izravno iz imovine namijenjene za raspodjelu vlasnicima u imovinu namijenjenu prodaji, promjena klasifikacije smatra se nastavkom prvotnog plana otuđenja. U tom slučaju:
 - (a) subjekt ne slijedi upute iz točaka 27.–29. o računovodstvenom iskazivanju te promjene. Subjekt primjenjuje zahtjeve iz ovog MSFI-ja o klasifikaciji, iskazivanju i mjerenju koji se primjenjuju na novu metodu otuđenja;
 - (b) subjekt dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) mjeri u skladu s uputama iz točke 15. (ako je reklasificirana u imovinu namijenjenu prodaji) ili 15.A (ako je reklasificirana u imovinu namijenjenu za raspodjelu vlasnicima) te priznaje svako smanjenje ili povećanje fer vrijednosti dugotrajne imovine (ili skupine za otuđenje), umanjene za troškove prodaje odnosno raspodjele, u skladu sa zahtjevima iz točaka 20.–25.;
 - (c) subjekt ne mijenja datum klasifikacije u skladu s točkama 8. i 12.A. To nije prepreka za produljenje razdoblja potrebnog za prodaju ili raspodjelu vlasnicima ako su ispunjeni uvjeti iz točke 9.

27. Subjekt dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) koja se prestaje klasificirati kao namijenjena prodaji odnosno za raspodjelu vlasnicima (ili koja više nije uključena u skupinu za otuđenje koja se klasificira kao namijenjena prodaji ili za raspodjelu vlasnicima) mjeri po:
- (a) njezinoj knjigovodstvenoj vrijednosti prije nego što je imovina (ili skupina za otuđenje) bila klasificirana kao namijenjena prodaji odnosno za raspodjelu vlasnicima, usklađenoj za amortizaciju ili revalorizaciju koje bi bile priznate da imovina (ili skupina za otuđenje) nije bila klasificirana kao namijenjena prodaji odnosno za raspodjelu vlasnicima ili
 - (b) njezinoj *nadoknadivom iznosu* na datum na koji je naknadno odlučeno da se imovina neće prodati odnosno raspodijeliti vlasnicima, ovisno o tome koja je vrijednost niža ⁽⁴⁵⁾.
28. Subjekt sva potrebna usklađenja knjigovodstvene vrijednosti dugotrajne imovine koja se više ne klasificira kao namijenjena prodaji odnosno za raspodjelu vlasnicima uključuje u dobit ili gubitak ⁽⁴⁶⁾ od neprekinutog poslovanja u razdoblju u kojem kriteriji iz točaka 7.–9. odnosno točke 12.A više nisu ispunjeni. Ako je skupina za otuđenje ili dugotrajna imovina koja se prestala klasificirati kao namijenjena prodaji odnosno za raspodjelu vlasnicima društvo kći, zajedničko poslovanje, zajednički pothvat, pridruženo društvo ili dio udjela u zajedničkom pothvatu ili pridruženom društvu, unose se odgovarajuće izmjene u financijske izvještaje za razdoblja od klasifikacije imovine kao namijenjene prodaji odnosno za raspodjelu vlasnicima. Subjekt to usklađenje iskazuje u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u stavci u kojoj iskazuje i dobitak ili gubitak, ako postoje, koji su priznati u skladu s točkom 37.
29. Ako subjekt pojedinačnu imovinu ili obvezu ukloni iz skupine za otuđenje klasificirane kao namijenjenu prodaji, preostala imovina i obveze iz skupine za otuđenje klasificirane kao namijenjene prodaji nastavljaju se mjeriti kao skupina samo ako ta skupina ispunjava kriterije iz točaka 7.–9. Ako subjekt pojedinačnu imovinu ili obvezu ukloni iz skupine za otuđenje klasificirane kao namijenjene za raspodjelu vlasnicima, preostala imovina i obveze iz skupine za otuđenje namijenjene za raspodjelu nastavljaju se mjeriti kao skupina samo ako ta skupina ispunjava kriterije iz točke 12.A. U protivnom se preostala dugotrajna imovina iz skupine koja pojedinačno ispunjava kriterije za klasifikaciju kao namijenjena prodaji (ili za raspodjelu vlasnicima) mjeri pojedinačno po njezinoj knjigovodstvenoj ili fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje (odnosno troškove raspodjele) na taj datum, ovisno o tome koja je vrijednost niža. Sva dugotrajna imovina koja ne ispunjava kriterije imovine namijenjene prodaji prestaje se klasificirati u imovinu namijenjenu prodaji u skladu s točkom 26. Sva dugotrajna imovina koja ne ispunjava kriterije imovine namijenjene za raspodjelu vlasnicima prestaje se klasificirati u imovinu namijenjenu za raspodjelu vlasnicima u skladu s točkom 26.

PRESENTIRANJE I OBJAVLJIVANJE

30. Subjekt je dužan prezentirati i objaviti informacije koje korisnicima financijskim izvještaja omogućuju da ocijene financijske učinke prekinutog poslovanja i otuđenja dugotrajne imovine (ili skupina za otuđenje).

Prezentiranje prekinutog poslovanja

31. *Komponenta subjekta* uključuje poslovanje i novčane tokove koji se operativno i za potrebe financijskog izvještavanja mogu jasno razlikovati od ostatka subjekta. Drugim riječima, komponenta subjekta je jedinica koja stvara novac ili skupina jedinica koje stvaraju novac dok se drže radi korištenja.
32. Prekinuto poslovanje je komponenta subjekta koja je otuđena ili klasificirana kao namijenjena prodaji i usto:
- (a) predstavlja odvojenu važnu poslovnu liniju ili zemljopisno područje poslovanja;
 - (b) dio je jednog koordiniranog plana otuđenja odvojene važne poslovne linije ili zemljopisnog područja poslovanja ili
 - (c) je društvo kći stečeno isključivo radi ponovne prodaje.
33. Subjekt je dužan objaviti:

⁽⁴⁵⁾ Ako je dugotrajna imovina dio jedinice koja stvara novac, njezin nadoknadiivi iznos je knjigovodstvena vrijednost koja bi bila priznata nakon raspoređivanja gubitaka od umanjenja vrijednosti te jedinice koja stvara novac u skladu s MRS-om 36.

⁽⁴⁶⁾ Osim ako je imovina nekretnina, postrojenje i oprema ili nematerijalna imovina revalorizirana u skladu s MRS-om 16 ili MRS-om 38 prije negoli je klasificirana kao namijenjena prodaji, u kojem se slučaju usklađenje tretira kao revalorizacijsko povećanje ili smanjenje.

- (a) jedan iznos u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti koji uključuje ukupni iznos:
- i. dobiti ili gubitka od prekinutog poslovanja nakon oporezivanja i
 - ii. dobitak ili gubitak nakon oporezivanja koji su priznati pri mjerenju fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje ili pri otuđenju imovine ili skupine (ili skupina) za otuđenje koje čine prekinuto poslovanje;
- (b) raščlambu tog jednog iznosa iz podtočke (a) na:

- i. prihode, rashode te dobit ili gubitak od prekinutog poslovanja prije oporezivanja;
- ii. povezani rashod za porez na dobit, kako se nalaže u točki 81. podtočki (h) MRS-a 12;
- iii. dobitak ili gubitak koji su priznati pri mjerenju fer vrijednosti umanjene za troškove prodaje ili pri otuđenju imovine ili skupine (ili skupina) za otuđenje koje čine prekinuto poslovanje i
- iv. povezani rashod za porez na dobit, kako se nalaže u točki 81. podtočki (h) MRS-a 12.

Ta se raščlamba može iskazati u bilješkama ili u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti. Ako se iskazuje u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, iskazuje se u odjeljku koji se odnosi na prekinuto poslovanje, odnosno odvojeno od neprekinutog poslovanja. Raščlamba nije potrebna za skupine za otuđenje koje su novostečena društva kćeri koja pri stjecanju ispunjavaju kriterije za klasifikaciju kao namijenjena prodaji (vidjeti točku 11.);

- (c) neto novčane tokove koji se mogu pripisati poslovanju, ulaganjima i financiranju prekinutog poslovanja. Te se informacije mogu objaviti u bilješkama ili financijskim izvještajima. Objavljivanje tih informacija ne nalaže se za skupine za otuđenje novostečena društva kćeri pri stjecanju ispunjavaju kriterije za klasifikaciju kao namijenjena prodaji (vidjeti točku 11.);
- (d) iznos dobiti od neprekinutog poslovanja i od prekinutog poslovanja koji se može pripisati vlasnicima matičnog društva. Te se informacije mogu objaviti u bilješkama ili u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.
- 33.A Ako subjekt stavke dobiti ili gubitka iskazuje u odvojenom izvještaju kako je opisano u točki 10.A MRS-a 1 (kako je izmijenjen 2011.), taj izvještaj sadržava i odjeljak koji se odnosi na prekinuto poslovanje.
34. Subjekt ponovno iskazuje informacije koje se objavljuju u skladu s točkom 33. za prethodna razdoblja prezentirana u financijskim izvještajima tako da se objavljene informacije odnose na sva poslovanja prekinuta do kraja izvještajnog razdoblja za zadnje prezentirano razdoblje.
35. Usklađenja u tekućem razdoblju iznosa koji su prethodno iskazani za prekinuto poslovanje i izravno su povezani s otuđenjem prekinutog poslovanja u prijašnjem razdoblju klasificiraju se odvojeno u prekinutom poslovanju. Objavljuju se vrsta i iznos tih usklađenja. Ta usklađenja mogu proizići npr. iz sljedećih okolnosti:
- (a) razrješenje neizvjesnosti koja proizlazi iz uvjeta transakcije otuđenja, kao što su pitanja usklađenja kupovne cijene i obeštećenja kupca;
 - (b) razrješenje neizvjesnosti koja proizlazi i izravno je povezana s poslovanjem komponente prije njezina otuđenja, kao što su obveze prodavatelja u vezi sa zaštitom okoliša i jamstvom za proizvode;
 - (c) namirenje obveza iz plana primanja zaposlenih, pod uvjetom da je namira izravno povezana s transakcijom otuđenja.

36. Ako subjekt neku svoju komponentu prestane klasificirati kao namijenjenu prodaji, rezultati poslovanja te komponente koji su prethodno bili iskazani u prekinutom poslovanju u skladu s točkama 33.–35. reklasificiraju se i uključuju u prihode od neprekinutog poslovanja za sva prezentirana razdoblja. Iznosi za prethodna razdoblja opisuju se kao ponovno iskazani.
- 36.A Subjekt koji se obvezao na provedbu plana prodaje koji uključuje gubitak kontrole nad društvom kćeri objavljuje informacije iz točaka 33.–36. kad je društvo kći skupina za otuđenje koja odgovara definiciji prekinutog poslovanja u skladu s točkom 32.

Dobitak ili gubitak od neprekinutog poslovanja

37. Svaki dobitak ili gubitak od ponovnog mjerenja dugotrajne imovine (ili skupine za otuđenje) klasificirane kao namijenjene prodaji koji ne odgovaraju definiciji prekinutog poslovanja uključuju se u dobit ili gubitak od neprekinutog poslovanja.

Prezentiranje dugotrajne imovine ili skupine za otuđenje klasificirane kao namijenjene prodaji

38. Subjekt dugotrajnu imovinu klasificiranu kao namijenjenu prodaji i imovinu iz skupine za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji iskazuje u izvještaju o financijskom položaju odvojeno od druge imovine. Obveze iz skupine za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji iskazuju se u izvještaju o financijskom položaju odvojeno od drugih obveza. Ta imovina i obveze ne prebijaju se i iskazuju se u jednom iznosu. Glavne kategorije imovine i obveza klasificiranih kao namijenjene prodaji odvojeno se objavljuju u izvještaju o financijskom položaju ili u bilješkama, osim kako je dopušteno točkom 39. Subjekt odvojeno iskazuje sve kumulativne prihode ili rashode priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koji se odnose na dugotrajnu imovinu (ili skupinu za otuđenje) klasificiranu kao namijenjenu prodaji.
39. Ako je skupina za otuđenje novostetečno društvo kći koje pri stjecanju ispunjava kriterije za klasifikaciju kao namijenjeno prodaji (vidjeti točku 11.), ne nalaže se objavljivanje glavnih kategorija imovine i obveza.
40. Subjekt nije dužan reklasificirati niti ponovno iskazati iznose koji su u izvještaju o financijskom položaju za prethodna razdoblja iskazani za dugotrajnu imovinu ili za imovinu i obveze iz skupine za otuđenje klasificirane kao namijenjene prodaji kako bi prikazao klasifikaciju iz izvještaja o financijskom položaju za zadnje prezentirano razdoblje.

Dodatna objavljivanja

41. U razdoblju u kojem je dugotrajna imovina (ili skupina za otuđenje) klasificirana kao namijenjena prodaji ili prodana subjekt u bilješkama objavljuje sljedeće informacije:
- (a) opis dugotrajne imovine (ili skupine za otuđenje);
 - (b) opis činjenica i okolnosti prodaje ili koji će dovesti do očekivanog otuđenja, te očekivani način i vrijeme tog otuđenja;
 - (c) dobitak ili gubitak koji su priznati u skladu s točkama 20.–22., a ako nisu odvojeno iskazani u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, odjeljak izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti u koji su dobitak ili gubitak uključeni;
 - (d) prema potrebi, izvještajni segment u kojem je iskazana dugotrajna imovina (ili skupina za otuđenje) u skladu s MSFI-jem 8 *Poslovni segmenti*.
42. Ako se primjenjuje točka 26. ili 29., subjekt u razdoblju donošenja odluke o promjeni plana prodaje dugotrajne imovine (ili skupine za otuđenje) objavljuje opis činjenica i okolnosti koje su dovele do te odluke te učinak odluke na rezultate poslovanja u tom razdoblju i svim prijašnjim prezentiranim razdobljima.

PRIJELAZNE ODREDBE

43. Ovaj se MSFI primjenjuje prospektivno na dugotrajnu imovinu (ili skupine za otuđenje) koja ispunjava kriterije za klasifikaciju kao namijenjena prodaji i poslovanje koje ispunjava kriterije za klasifikaciju kao prekinuto poslovanje nakon datuma stupanja na snagu ovog MSFI-ja. Subjekt može primijeniti zahtjeve iz ovog MSFI-ja na svu dugotrajnu imovinu (ili skupine za otuđenje) koja ispunjava kriterije za klasifikaciju kao namijenjena prodaji i poslovanje koje ispunjava kriterije za klasifikaciju kao prekinuto poslovanje nakon datuma stupanja na snagu ovog MSFI-ja, pod uvjetom da su vrednovanja i druge informacije potrebni za primjenu ovog MSFI-ja dobiveni u vrijeme kad su ti kriteriji bili izvorno ispunjeni.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

44. Subjekt ovaj MSFI primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt MSFI primijeni za razdoblje koja započnu prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 44.A MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime su izmijenjene točke 3. i 38. i dodana je točka 33.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 44.B MRS-om 27 *Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji* (kako je izmijenjen 2008.) dodana je točka 33. podtočka (d). Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 27 (s izmjenama iz 2008.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje. Izmjena se primjenjuje retroaktivno.
- 44.C Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., dodane su točke 8.A i 36.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Međutim, subjekt te izmjene ne primjenjuje na godišnja razdoblja koja započnu prije 1. srpnja 2009. ako ne primjenjuje i MRS 27 (kako je izmijenjen u svibnju 2008.). Ako subjekt te izmjene primijeni prije 1. srpnja 2009., dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno od datuma prve primjene MSFI-ja 5, podložno prijelaznim odredbama iz točke 45. MRS-a 27 (izmijenjen u siječnju 2008.).
- 44.D Tumačenjem IFRIC 17 *Raspodjela nenovčane imovine vlasnicima* iz studenoga 2008. dodane su točke 5.A, 12.A i 15. A i izmijenjena je točka 8. Te se izmjene primjenjuju prospektivno na dugotrajnu imovinu (ili skupine za otuđenje) koja je klasificirana za raspodjelu vlasnicima u godišnjim razdobljima koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Retroaktivna primjena nije dopuštena. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na razdoblje koje započne prije 1. srpnja 2009., dužan je tu činjenicu objaviti te primijeniti i MSFI 3 *Poslove kombinacije* (kako je revidiran 2008.), MRS 27 (kako je izmijenjen u svibnju 2008.) i IFRIC 17.
- 44.E Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u travnju 2009. dodana je točka 5.B. Subjekt tu izmjenu primjenjuje prospektivno za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 44.F [Brisano]
- 44.G MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi*, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je točka 28. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 11.
- 44.H MSFI-jem 13 *Mjerenje fer vrijednosti*, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je definicija fer vrijednosti i nadoknadivog iznosa u Dodatku A i subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
- 44.I Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjena je točka 33.A. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MRS-a 1 kako je izmijenjen u lipnju 2011.
- 44.K MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 5. i brisane su točke 44.F i 44.J. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

44.L Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2012.–2014.*, objavljenim u rujnu 2014., izmijenjene su točke 26.–29. i dodana je točka 26.A. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* na promjene metode otuđenja koje nastanu u godišnjim razdobljima koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

44.M MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjena je točka 5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.

POVLAČENJE MRS-a 35

45. Ovaj MSFI zamjenjuje MRS 35 *Prekinuto poslovanje*.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Jedinica koja stvara novac	Najmanja određiva skupina imovine koja stvara priljeve novca koji su uglavnom neovisni od priljeva novca od druge imovine ili drugih skupina imovine.
Komponenta subjekta	Poslovanje i novčani tokovi koji se operativno i za potrebe financijskog izvještavanja mogu jasno razlikovati od ostatka subjekta.
Troškovi prodaje	Inkrementalni troškovi koji se mogu izravno pripisati otuđenju imovine (ili skupine za otuđenje), osim financijskih troškova i rashoda za porez na dobit.
Kratkotrajna imovina	Subjekt imovinu klasificira kao kratkotrajnu: (a) ako očekuje da će imovinu realizirati ili je namjerava prodati ili potrošiti u okviru svojeg redovitog poslovnog ciklusa; (b) ako imovinu drži prije svega radi trgovanja; (c) ako očekuje da će imovinu realizirati u roku od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja ili (d) ako je imovina novac ili novčani ekvivalent (kako su definirani u MRS-u 7), osim ako je mogućnost razmjene ili korištenja imovine za namirenje obveza ograničeno u razdoblju od najmanje 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.
Prekinuto poslovanje	Komponenta subjekta koja je otuđena ili klasificirana kao namijenjenu prodaji i ustoj: (a) predstavlja odvojenu važnu poslovnu liniju ili zemljopisno područje poslovanja; (b) dio je jednog koordiniranog plana otuđenja odvojene važne poslovne linije ili zemljopisnog područja poslovanja ili (c) je društvo kći stečeno isključivo radi ponovne prodaje.
Skupina za otuđenje	Skupina imovine namijenjena otuđenju, prodajom ili na drugi način, zajedno kao skupina u jednoj transakciji, te obveze koje su izravno povezane s tom imovinom koja će u transakciji biti prenesena. Skupina uključuje goodwill stečen u poslovnoj kombinaciji ako je skupina jedinica koja stvara novac u koju je goodwill raspoređen u skladu sa zahtjevima iz točaka 80.–87. MRS-a 36 <i>Umanjenje vrijednosti imovine</i> (kako je revidiran 2004.) ili ako je riječ o poslovanju u okviru takve jedinice koja stvara novac.
Fer vrijednost	<i>Fer vrijednost</i> je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prijenos neke obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja. (Vidjeti MSFI 13.)
Čvrsta obveza kupnje	Sporazum s nepovezanim osobom, koji je za obje strane obvezujući i obično izvršiv, u kojem se (a) navode svi značajni uvjeti, uključujući cijenu i vrijeme transakcija, i koji (b) uključuje sankciju za njegovo neispunjenje koja je toliko dostatna da je njegovo ispunjenje vrlo vjerojatno .

Vrlo vjerojatno	Znatno vjerojatnije od vjerojatnog .
Dugotrajna imovina	Imovina koja ne odgovara definiciji kratkotrajne imovine .
Vjerojatno	Veliki izgledi da se dogodi.
Nadoknativi iznos	Iznos fer vrijednosti imovine umanjene za troškove prodaje ili iznos njezine upotrebne vrijednosti , ovisno o tome što je više.
Upotrebna vrijednost	Sadašnja vrijednost budućih očekivanih novčanih tokova od daljnjeg korištenja imovine i njezina otuđenja na kraju njezina korisnoga vijeka trajanja.

Dodatak B

Dodatak za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

PRODULJENJE RAZDOBLJA ZA IZVRŠENJE PRODAJE

- B1 Kako je navedeno u točki 9., produljenje razdoblja potrebnog za izvršenje prodaje nije prepreka klasifikaciji imovine (ili skupine za otuđenje) kao namijenjene prodaji ako je to kašnjenje uzrokovano događajima ili okolnostima na koje subjekt ne može utjecati i ako ima dovoljno dokaza o tome da je subjekt i dalje posvećen svojem planu prodaje imovine (ili skupine za otuđenje). Izuzeće od zahtjeva od jedne godine iz točke 8. stoga se primjenjuje u sljedećim slučajevima u kojima nastanu takvi događaji ili okolnosti:
- (a) na datum na koji preuzme obvezu provedbe plana prodaje dugotrajne imovine (ili skupine za otuđenje) subjekt opravdano očekuje da će drugi (a ne kupac) postaviti uvjete za prijenos imovine (ili skupine za otuđenje), što će produljiti razdoblje potrebno za izvršenje prodaje, i usto:
 - i. mjere potrebne za ispunjavanje tih uvjeta ne mogu se poduzeti prije dobivanja *čvrste obveze kupnje* i
 - ii. čvrsta obveza kupnje vrlo je vjerojatna u roku od godinu dana;
 - (b) subjekt dobije čvrstu obvezu kupnje, ali je kupac ili drugi neočekivano uvjetuju prijenosom dugotrajne imovine (ili skupine za otuđenje) koja je prethodno bila klasificirana kao namijenjena prodaji, što će produljiti razdoblje potrebno za izvršenje prodaje, i usto:
 - i. pravovremeno su poduzete mjere potrebne za ispunjavanje tih uvjeta i
 - ii. očekuje se povoljno uklanjanje uzroka kašnjenja;
 - (c) tijekom početnog razdoblja od godinu dana nastale su okolnosti koje su se prethodno smatrane nevjerojatnima te stoga dugotrajna imovina (ili skupina za otuđenje), koja je prethodno bila klasificirana kao namijenjena prodaji, nije prodana do kraja toga razdoblja, i usto:
 - i. tijekom početnog razdoblja od godinu dana subjekt je poduzeo potrebne mjere u skladu s promijenjenim okolnostima;
 - ii. dugotrajnom imovinom (ili skupinom za otuđenje) aktivno se trguje po cijeni koja je razumna s obzirom na promijenjene okolnosti i
 - iii. ispunjeni su kriteriji iz točaka 7. i 8.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 6***Istraživanje i procjena mineralnih resursa***

CILJ

1. Cilj je ovog MSFI-ja utvrditi financijsko izvještavanje za *istraživanje i procjenu mineralnih resursa*.
2. Ovim se MSFI-jem posebno nalaže sljedeće:
 - (a) ograničena poboljšanja postojećih računovodstvenih praksi za *troškove istraživanja i procjene*;
 - (b) subjekti koji priznaju imovinu za istraživanje i procjenu dužni su ispitati tu imovinu na umanjenje vrijednosti u skladu s ovim MSFI-jem i svako umanjenje vrijednosti izmjeriti u skladu s MRS-om 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*;
 - (c) objavljivanja u kojima se utvrđuju i objašnjavaju iznosi u financijskim izvještajima subjekta koji proizlaze iz istraživanja i procjene mineralnih resursa i koja korisnicima tih financijskih izvještaja omogućuju da razumiju iznos, rokove i izvjesnost budućih novčanih tokova od priznate imovine za istraživanje i procjenu.

PODRUČJE PRIMJENE

3. Subjekt ovaj MSFI primjenjuje na nastale troškove istraživanja i procjene.
4. Ovaj se MSFI ne primjenjuje na druge aspekte računovodstva subjekata koji se bave istraživanjem i procjenom mineralnih resursa.
5. Subjekt ovaj MSFI ne primjenjuje na troškove nastale:
 - (a) prije istraživanja i procjene mineralnih resursa, kao što su troškovi koji nastanu prije negoli subjekt stekne zakonsko pravo na istraživanje u određenom području;
 - (b) nakon što se može dokazati tehnička izvedivost i komercijalna isplativost vađenja mineralnih resursa.

PRIZNAVANJE IMOVINE ZA ISTRAŽIVANJE I PROCJENU

Privremeno izuzeće od točaka 11. i 12. MRS-a 8

6. Pri izradi svojih računovodstvenih politika subjekt koji priznaje imovinu za istraživanje i procjenu primjenjuje točku 10. MRS-a 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.
7. U točkama 11. i 12. MRS-a 8 navode se izvori službenih zahtjeva i uputa koje je posloводство dužno uzeti u obzir pri izradi računovodstvene politike za određenu stavku ako se na tu stavku ne primjenjuje ni jedan drugi MSFI. Podložno točkama 9. i 10. u nastavku, ovim MSFI-jem subjekt se izuzima od primjene tih točaka na svoje računovodstvene politike za priznavanje i mjerenje imovine za istraživanje i procjenu.

MJERENJE IMOVINE ZA ISTRAŽIVANJE I PROCJENU

Mjerenje pri priznavanju

8. **Imovina za istraživanje i procjenu mjeri se po trošku.**

Elementi troška imovine za istraživanje i procjenu

9. Subjekt utvrđuje računovodstvenu politiku na temelju koje se određuje koji se troškovi priznaju kao imovina za istraživanje i procjenu i dužan je tu politiku dosljedno primjenjivati. Subjekt pritom vodi računa o stupnju do kojeg se ti troškovi mogu dovesti u vezu s pronalaženjem određenih mineralnih resursa. U nastavku su primjeri troškova koji se mogu uključiti u početno mjerenje imovine za istraživanje i procjenu (popis nije iscrpan):
 - (a) stjecanje prava na istraživanje;

- (b) topografske, geološke, geokemijske i geofizičke studije;
 - (c) istraživačko bušenje;
 - (d) kopanje rovova;
 - (e) uzorkovanje; i
 - (f) aktivnosti ocjenjivanja tehničke izvedivosti i komercijalne isplativosti vađenja mineralnih resursa.
10. Troškovi razvoja mineralnih resursa ne priznaju se kao imovina za istraživanje i procjenu. Dokument *Konceptijski okvir za financijsko izvještavanje* i MRS-om 38 *Nematerijalna imovina* sadržavaju upute o priznavanju imovine koja nastane tijekom razvoja.
11. U skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*, subjekt priznaje sve obveze uklanjanja i obnavljanja koje nastanu u određenom razdoblju kao posljedica istraživanja i procjene mineralnih resursa.

Mjerenje nakon priznavanja

12. Subjekt nakon priznavanja na imovinu za istraživanje i procjenu primjenjuje model troška ili model revalorizacije. Model revalorizacije (model iz MRS-a 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* ili model iz MRS-a 38) koji se primjenjuje mora biti u skladu s klasifikacijom imovine (vidjeti točku 15.).

Promjene računovodstvenih politika

13. **Subjekt može promijeniti svoje računovodstvene politike za troškove istraživanja i procjene ako se tim promjenama ne narušava nego poboljšava relevantnost financijskih izvještaja za potrebe donošenja gospodarskih odluka korisnika odnosno ako se njihova pouzdanost ne umanjuje niti povećava.** Subjekt relevantnost i pouzdanost prosuđuje na temelju kriterija iz MRS-a 8.
14. Da bi opravdao promjenu svojih računovodstvenih politika za troškove istraživanja i procjene, subjekt je dužan dokazati da zahvaljujući toj promjeni njegovi financijski izvještaji bolje ispunjavaju kriterije iz MRS-a 8, no tom promjenom nije nužno postići potpunu usklađenost s tim kriterijima.

PREZENTIRANJE

Klasifikacija imovine za istraživanje i procjenu

15. Subjekt imovinu za istraživanje i procjenu klasificira kao materijalnu ili nematerijalnu u skladu s vrstom stečene imovine i dužan je tu klasifikaciju dosljedno primjenjivati.
16. Neka se imovina za istraživanje i procjenu smatra nematerijalnom (npr. prava na bušenje), dok se druga smatra materijalnom (npr. vozila i uređaji za bušenje). Ako se materijalna imovina troši pri razvoju nematerijalne imovine, iznos koji odražava to trošenje dio je troška nematerijalne imovine. Međutim, materijalna imovina koja se koristi za razvoj nematerijalne imovine ne postaje nematerijalna imovina.

Reklasifikacija imovine za istraživanje i procjenu

17. Imovina za istraživanje i procjenu prestaje se klasificirati kao takva kad se mogu dokazati tehnička izvedivost i komercijalna isplativost vađenja mineralnih resursa. Imovina za istraživanje i procjenu prije reklasifikacije se ispituje na umanjene vrijednosti i priznaju se svi gubici od umanjenja vrijednosti.

UMANJENJE VRIJEDNOSTI

Priznavanje i mjerenje

18. **Imovina za istraživanje i procjenu ispituje se na umanjenje vrijednosti ako činjenice i okolnosti upućuju na to da bi knjigovodstvena vrijednost imovine za istraživanje i procjenu mogla biti veća od njezina nadoknadivog iznosa. Ako činjenice i okolnosti upućuju na to da je knjigovodstvena vrijednost veća od nadoknadivog iznosa, subjekt mjeri, iskazuje i objavljuje nastali gubitak od umanjenja vrijednosti u skladu s MRS-om 36, osim kako je utvrđeno u točki 21. u nastavku.**
19. Samo za potrebe imovine za istraživanje i procjenu, točka 20. ovog MSFI-ja primjenjuje se umjesto točaka 8.–17. MRS-a 36 pri određivanju imovine za istraživanje i procjenu čija bi vrijednost mogla biti umanjena. Izraz „imovina” iz točke 20. jednako se primjenjuje na posebnu imovinu za istraživanje i procjenu ili jedinicu koja stvara novac.
20. Jedna ili više sljedećih činjenica i okolnosti upućuju na to da bi subjekt trebao ispitati imovinu za istraživanje i procjenu na umanjenje vrijednosti (popis nije iscrpan):
- (a) razdoblje u kojem subjekt ima pravo istraživati u određenom području isteklo je tijekom razdoblja ili ističe u bliskoj budućnosti i ne očekuje se njegovo produljenje;
 - (b) znatni troškovi za daljnje istraživanje i procjenu mineralnih resursa u određenom području nisu predviđeni proračunom niti se planiraju;
 - (c) istraživanje i procjena mineralnih resursa u određenom području nisu doveli do otkrića komercijalno isplativih količina mineralnih resursa i subjekt je odlučio prekinuti te aktivnosti u tom području;
 - (d) postoji dovoljno podataka koji upućuju na to da, iako će se razvoj u određenome području vjerojatno nastaviti, nije vjerojatno da će se knjigovodstvena vrijednost imovine za istraživanje i procjenu u potpunosti nadoknaditi uspješnim razvojem ili prodajom.

U tim ili sličnim slučajevima subjekt je dužan testirati imovinu na umanjenje vrijednosti u skladu s MRS-om 36. Svi gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se kao rashod u skladu s MRS-om 36.

Određivanje razine na kojoj se imovina za istraživanje i procjenu ispituje na umanjenje vrijednosti

21. Subjekt utvrđuje računovodstvenu politiku za raspoređivanje imovine za istraživanje i procjenu na jedinice koja stvaraju novac ili skupine jedinica koje stvaraju novac kako bi ispitao tu imovinu na umanjenje vrijednosti. Svaka jedinica koja stvara novac ili skupina jedinica na koju se raspoređuje imovina za istraživanje i procjenu ne smije biti veća od poslovnog segmenta određenog u skladu s MSFI-jem 8 *Poslovni segmenti*.
22. Razina koju subjekt odredi za potrebe testiranja imovine za istraživanje i procjenu na umanjenje vrijednosti može obuhvaćati jednu ili više jedinica koje stvaraju novac.

OBJAVLJIVANJE

23. **Subjekt je dužan objaviti informacije u kojima se utvrđuju i objašnjavaju iznosi priznati u njegovim financijskim izvještajima koji proizlaze iz istraživanja i procjene mineralnih resursa.**
24. Radi usklađenosti s točkom 23., subjekt objavljuje:
- (a) svoje računovodstvene politike za troškove istraživanja i procjene, uključujući priznavanje imovine za istraživanje i procjenu;
 - (b) iznose imovine, obveza, prihoda i rashoda, te novčanih tokova od poslovanja i ulaganja koji proizlaze iz istraživanja i procjene mineralnih resursa.

25. Subjekt imovinu za istraživanje i procjenu tretira kao posebnu skupinu imovine i objavljuje informacije koje se nalažu MRS-om 16 ili MRS-om 38, ovisno o klasifikaciji imovine.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

26. Subjekt ovaj MSFI primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2006. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt MSFI primijeni za razdoblje koja su započela prije 1. siječnja 2006., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 26.A Dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*, objavljenim 2018., izmijenjena je točka 10. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena ako subjekt u isto vrijeme primjenjuje sve druge izmjene uvedene dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*. Subjekt tu izmjenu MSFI-ja 6 primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Međutim, utvrdi li da retroaktivna primjena nije izvediva ili da bi podrazumijevala neopravdane troškove ili napor, subjekt tu izmjenu MSFI-ja 6 primjenjuje upućivanjem na točke 23.–28., 50.–53. i 54.F MRS-a 8.

PRIJELAZNE ODREDBE

27. Ako primjena određenog zahtjeva iz točke 18. na usporedne informacije koji se odnose na godišnja razdoblja koja započnu prije 1. siječnja 2006. nije izvediva, subjekt je tu činjenicu dužan objaviti. Izraz „neizvedivo” objašnjen je u MRS 8.

*Dodatak A***Definicije pojmova**

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Imovina za istraživanje i procjenu

Troškovi istraživanja i procjene koji se priznaju kao imovina u skladu s računovodstvenom politikom subjekta.

Troškovi istraživanja i procjene

Troškovi koji nastanu za subjekt u vezi s **istraživanjem i procjenom mineralnih resursa** prije negoli se mogu dokazati tehnička izvedivost i komercijalna isplativost vađenja mineralnih resursa.

Istraživanje i procjena mineralnih resursa

Potraga za mineralnim resursima, uključujući minerale, naftu, prirodni plin i slične neobnovljive resurse, nakon što subjekt stekne zakonsko pravo na istraživanje u određenom području, te određivanje tehničke izvedivosti i komercijalne isplativosti vađenja mineralnih resursa.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 7

Financijski instrumenti: objavljivanja

CILJ

1. Cilj je ovog MSFI-ja naložiti subjektima da u svojim financijskim izvještajima objavljuju informacije koje će korisnicima omogućiti da ocijene:
 - (a) važnost financijskih instrumenata za financijsko stanje i uspješnost subjekta i
 - (b) vrstu i opseg rizika koji proizlaze iz financijskih instrumenata kojima je subjekt izložen tijekom razdoblja i na kraju izvještajnog razdoblja, te kako subjekt upravlja tim rizicima.
2. Načela iz ovog MSFI-ja dopunjuju načela za priznavanje, mjerenje i iskazivanje financijske imovine i financijskih obveza iz MRS-a 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje* i MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*.

PODRUČJE PRIMJENE

3. Svi subjekti dužni su primjenjivati ovaj Standard na sve vrste financijskih instrumenata, uz iznimku:
 - (a) udjela u društvima kćerima, pridruženim društvima i zajedničkim pothvatima koji se računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*, MRS-om 27 *Odvojeni financijski izvještaji* ili MRS-om 28 *Udjeli u pridruženim društvima i zajedničkim pothvatima*. Međutim, u nekim se slučajevima MSFI-jem 10, MRS-om 27 ili MRS-om 28 subjektu nalaže ili dopušta da udio u društvu kćeri, pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu računovodstveno iskaže primjenom MSFI-ja 9; u tim slučajevima subjekti primjenjuju zahtjeve iz ovog MSFI-ja, a za udjele koji se mjere po fer vrijednosti zahtjeve iz MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti*. Subjekti ovaj MSFI primjenjuju i na sve izvedenice povezane s udjelima društvima kćerima, pridruženim društvima i zajedničkim pothvatima, osim ako te izvedenice odgovaraju definiciji vlasničkog instrumenta iz MRS-a 32;
 - (b) prava i dužnosti poslodavaca koji proizlaze iz planova primanja zaposlenih, na koje se primjenjuje MRS 19 *Primanja zaposlenih*;
 - (d) ugovora o osiguranju kako su definirani u MSFI-ju 17 *Ugovori o osiguranju* ili ugovora s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja koji su obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 17. Međutim, ovaj se MSFI primjenjuje na:
 - i. izvedenice ugrađene u ugovore o osiguranju koji su obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 17 ako se MSFI-jem 9 subjektu nalaže njihovo odvojeno računovodstveno iskazivanje;
 - ii. komponente ulaganja odvojene od ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17, ako se MSFI-jem 17 nalaže takvo odvajanje, osim ako je odvojena komponenta ulaganja ugovor o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja;
 - iii. prava i obveze izdavatelja koja proizlaze iz ugovora o osiguranju koji odgovaraju definiciji ugovora o financijskom jamstvu ako izdavatelj pri priznavanju i mjerenju tih ugovora primjenjuje MSFI 9. Međutim, izdavatelj je dužan primjenjivati MSFI 17 ako u skladu s točkom 7. podtočkom (e) MSFI-ja 17 odluči pri priznavanju i mjerenju tih ugovora primjenjivati MSFI 17;
 - iv. prava i obveze subjekta koji su financijski instrumenti koji proizlaze iz ugovora o kreditnim karticama ili sličnih ugovora o kreditnim ili platnim aranžmanima, koje subjekt izdaje i koji odgovaraju definiciji ugovora o osiguranju ako subjekt na ta prava i obveze primjenjuje MSFI 9 u skladu s točkom 7. podtočkom (h) MSFI-ja 17 i točkom 2.1. podtočkom (e) alinejom iv. MSFI-ja 9;
 - v. prava i obveze subjekta koji su financijski instrumenti koji proizlaze iz ugovora o osiguranju koje subjekt izdaje i koji ograničavaju naknadu za osigurane događaje na iznos koji je inače potreban za namirenje obveze ugovaratelja osiguranja stvorene ugovorom, ako subjekt u skladu s točkom 8.A MSFI-ja 17 na takve ugovore odluči primjenjivati MSFI 9 umjesto MSFI-ja 17;

- (e) financijskih instrumenata, ugovora i obveza koji proizlaze iz transakcija plaćanja na temelju dionica na koje se primjenjuje MSFI 2 *Plaćanje na temelju dionica*, osim što se ovaj MSFI primjenjuje na ugovore obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 9;
 - (f) instrumenata koji se u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D MRS-a 32 klasificiraju kao vlasnički instrumenti.
4. Ovaj se MSFI primjenjuje na priznate i nepriznate financijske instrumente. Priznati financijski instrumenti uključuju financijsku imovinu i financijske obveze koje su obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 9. Nepriznati financijski instrumenti uključuju neke financijske instrumente koji su obuhvaćeni područjem primjene ovog MSFI-ja, iako nisu obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 9.
5. Ovaj se MSFI primjenjuje na ugovore o kupnji i prodaji nefinancijske stavke koji su obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 9.
- 5.A Zahtjevi za objavljivanje kreditnih rizika iz točaka 35.A–35.N primjenjuju se na prava za koja je u MSFI-ju 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima* navedeno da se računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 9 u svrhu priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrijednosti. Svako upućivanje na financijsku imovinu ili financijske instrumente u ovim točkama uključuje i ta prava, osim ako je navedeno drukčije.

KATEGORIJE FINANCIJSKIH INSTRUMENATA I RAZINA OBJAVLJIVANJA

6. Ako se ovim MSFI-jem nalažu objavljivanja informacija po kategorijama financijskih instrumenata, subjekt financijske instrumente objedinjava u skupine koje su primjerene vrsti informacija koje se objavljuju i pritom vodi računa o obilježjima tih financijskih instrumenata. Subjekt je dužan objaviti dovoljno informacija kako bi omogućio usklađenje sa stavkama iskazanima u izvještaju o financijskom položaju.

VAŽNOST FINANCIJSKIH INSTRUMENATA ZA FINANCIJSKO STANJE I USPJEŠNOST

7. **Subjekt je dužan objaviti informacije koji korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućuju da ocijene važnost financijskih instrumenata za njegovo financijsko stanje i uspješnost.**

Izvještaj o financijskom položaju

Kategorije financijske imovine i financijskih obveza

8. Knjigovodstvene vrijednosti svake od sljedećih kategorija, kako su utvrđene u MSFI-ju 9, objavljuju se u izvještaju o financijskom položaju ili u bilješkama:
- (a) financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pri čemu se odvojeno iskazuje i. financijska imovina koja je kao takva određena pri početnom priznavanju ili naknadno u skladu s točkom 6.7.1. MSFI-ja 9; ii. ona koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s odlukom iz točke 3.3.5. MSFI-ja 9; iii. ona koja se kao takva mjeri u skladu s odlukom iz točke 33.A MSR-a 32 i iv. ona koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9.
 - (b)–(d) [brisan]
 - (e) financijske obveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pri čemu se odvojeno iskazuju i. obveze koje su kao takve određene pri početnom priznavanju ili naknadno, u skladu s točkom 6.7.1. MSFI-ja 9 i ii. one koje odgovaraju definiciji financijskih obveza koje se drže radi trgovanja iz MSFI-ja 9;
 - (f) financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku;
 - (g) financijskih obveza koje se mjere po amortiziranom trošku;
 - (h) financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, pri čemu se odvojeno iskazuju i. financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A MSFI-ja 9 i ii. ulaganja u vlasničke instrumente koji su određeni kao takvi pri početnom priznavanju u skladu s točkom 5.7.5. MSFI-ja 9.

Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

9. Ako subjekt odredi da se određena financijska imovina (ili skupina financijske imovine) mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, a inače bi se mjerila po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po amortiziranom trošku, dužan je objaviti:
- (a) maksimalnu izloženost financijske imovine (ili skupine financijske imovine) *kreditnom riziku* (vidjeti točku 36. podtočku (a)) a kraju izvještajnog razdoblja;
 - (b) iznos kojim bi se povezanim kreditnim izvedenicama ili sličnim instrumentima smanjila ta maksimalna izloženost kreditnom riziku (vidjeti točku 36. podtočku (b));
 - (c) iznos promjene, tijekom razdoblja i kumulativno, fer vrijednosti financijske imovine (ili skupine financijske imovine) koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika financijske imovine koji se određuje:
 - i. kao iznos promjene fer vrijednosti koja se ne može pripisati promjenama tržišnih uvjeta koji dovode do nastanka *tržišnog rizika* ili
 - ii. primjenom neke druge metode ako subjekt smatra da se njome vjernije predstavlja iznos promjene fer vrijednosti koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika imovine.
- Promjene tržišnih uvjeta koje dovode do nastanka tržišnog rizika uključuju promjene dostupne (referentne) kamatne stope, cijene robe, deviznog tečaja ili indeksa cijena ili kamatnih stopa;
- (d) iznos promjene fer vrijednosti svih povezanih kreditnih izvedenica ili sličnih instrumenata koja je nastala tijekom razdoblja i kumulativno nakon određenja financijske imovine.
10. Ako je subjekt odredio da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 4.2.2. MSFI-ja 9 i ako je dužan iskazati učinke promjena kreditnog rizika te obveze u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti točku 5.7.7. MSFI-ja 9), dužan je objaviti:
- (a) iznos promjene, kumulativno, fer vrijednosti financijske obveze koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obveze (vidjeti točke B5.7.13.–B5.7.20. MSFI-ja 9 za upute o utvrđivanju učinaka promjena kreditnog rizika obveze);
 - (b) razliku između knjigovodstvene vrijednosti financijske obveze i iznosa koji bi subjekt na temelju ugovora trebao po dospijeću platiti imatelju obveze;
 - (c) sve prijenose kumulativnog dobitka ili gubitka u vlasničkom kapitalu tijekom razdoblja, uključujući razlog za takve prijenose;
 - (d) ako se obveza prestane priznavati tijekom razdoblja, iznos (ako ga ima) iskazan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koji je prestankom priznavanja realiziran.
- 10.A Ako je subjekt odredio da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 4.2.2. MSFI-ja 9 i ako je dužan sve promjene fer vrijednosti te obveze (uključujući učinke promjene kreditnog rizika obveze) iskazati u dobiti ili gubitku (vidjeti točke 5.7.7. i 5.7.8. MSFI-ja 9), dužan je objaviti:
- (a) iznos promjene, tijekom razdoblja i kumulativno, fer vrijednosti financijske obveze koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obveze (vidjeti točke B5.7.13.–B5.7.20. MSFI-ja 9 za upute o utvrđivanju učinaka promjena kreditnog rizika obveze) i
 - (b) razliku između knjigovodstvene vrijednosti financijske obveze i iznosa koji bi subjekt na temelju ugovora trebao po dospijeću platiti imatelju obveze;

11. Subjekt objavljuje i sljedeće:
- (a) podroban opis metoda koje primjenjuje kako bi ispunio zahtjeve iz točke 9. podtočke (c), točke 10. podtočke (a) i točke 10.A podtočke (a) te točke 5.7.7. podtočke (a) MSFI-ja 9, uključujući objašnjenje primjerenosti određene metode;
 - (b) ako subjekt smatra da informacije koje je objavio u izvještaju o financijskom položaju ili u bilješkama da bi ispunio zahtjeve iz točke 9. podtočke (c), točke 10. podtočke (a), točke 10.A podtočke (a) ili točke 5.7.7. podtočke (a) MSFI-ja 9 ne odražavaju vjerno promjenu fer vrijednosti financijske imovine ili financijske obveze koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika, obrazloženje zaključka i čimbenike koje smatra relevantnima;
 - (c) podroban opis metodologije na temelju koje utvrđuje hoće li iskazivanje učinaka promjena kreditnog rizika obveze u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti stvoriti ili povećati računovodstvenu neusklađenost u dobit ili gubitku (vidjeti točke 5.7.7. i 5.7.8. MSFI-ja 9). Ako je subjekt dužan iskazati učinke promjena kreditnog rizika obveze u dobit ili gubitku (vidjeti točku 5.7.8. MSFI-ja 9), objavljene informacije moraju sadržavati podroban opis ekonomskog odnosa opisanog u točki B5.7.6. MSFI-ja 9.

Ulaganja u vlasničke instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

- 11.A Ako je subjekt odredio da se ulaganja u vlasničke instrumente mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kako je dopušteno točkom 5.7.5. MSFI-ja 9, dužan je objaviti:
- (a) koja se ulaganja u vlasničke instrumente mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit;
 - (b) razloge za primjenu tog alternativnog način iskazivanja;
 - (c) fer vrijednost svakog takvog ulaganja na kraju izvještajnog razdoblja;
 - (d) dividende priznate tijekom razdoblja, pri čemu se odvojeno iskazuju one koje se odnose na ulaganja koja su se prestala priznavati tijekom izvještajnog razdoblja i one koje se odnose na ulaganja koja se drže na kraju izvještajnog razdoblja;
 - (e) sve prijenose kumulativnog dobitka ili gubitka u vlasničkom kapitalu tijekom razdoblja, uključujući razlog za takve prijenose.
- 11.B Ako subjekt tijekom izvještajnog razdoblja prestane priznavati ulaganja u vlasničke instrumente koja se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit dužan je objaviti:
- (a) razloge za otuđenje ulaganja;
 - (b) fer vrijednost ulaganja na datum prestanka priznavanja;
 - (c) kumulativni dobitak ili gubitak od otuđenja.

Reklasifikacija

- 12.–12.A [Brisano]
- 12.B Subjekt objavljuje ako je u tekućem ili prethodnim izvještajnim razdobljima neku financijsku imovinu reklasificirao u skladu s točkom 4.4.1. MSFI-ja 9. Za svaku takvu reklasifikaciju subjekt objavljuje:
- (a) datum reklasifikacije;
 - (b) podrobno obrazloženje promjene poslovnog modela i kvalitativni opis njezina učinka na financijske izvještaje subjekta;

(c) iznos reklasificiran u svaku i iz svake kategorije.

12.C Subjekt je za svako izvještajno razdoblje od reklasifikacije pa do prestanka priznavanja za imovinu koja je reklasificirana iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u mjerenje po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.4.1. MSFI-ja 9 dužan objaviti:

(a) efektivnu kamatnu stopu utvrđenu na datum reklasifikacije i

(b) priznati kamatni prihod.

12.D Ako je od zadnjeg godišnjeg izvještajnog datuma subjekt reklasificirao financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u mjerenje po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, dužan je objaviti:

(a) fer vrijednost financijske imovine na kraju izvještajnog razdoblja i

(b) fer vrijednost dobitka ili gubitka koji bi, da financijska imovina nije reklasificirana, bili priznati u dobiti ili gubitku ili u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti tijekom izvještajnog razdoblja.

13. [Brisano]

Prijeboj financijske imovine i financijskih obveza

13.A Objavljivanja iz točaka 13.B–13.E nadopunjuju druge zahtjeve za objavljivanje iz ovog MSFI-ja i nalažu se za sve priznate financijske instrumente koji se prebijaju u skladu s točkom 42. MRS-a 32. Ta se objavljivanja primjenjuju i na priznate financijske instrumente koji su predmet izvršivih standardiziranih sporazuma o netiranju ili sličnih sporazuma, neovisno o tome prebijaju li se u skladu s točkom 42. MRS-a 32.

13.B Subjekt objavljuje informacije kako bi korisnicima svojih financijskih izvještaja omogućio da ocijene učinak ili mogući učinak ugovora o prijeboju na financijski položaj subjekta. To uključuje i učinak ili mogući učinak prava na prijeboj povezanog s priznatom financijskom imovinom subjekta i priznatim financijskim obvezama koje su obuhvaćene područjem primjene točke 13.A.

13.C Da bi ostvario cilj iz točke 13.B, subjekt na kraju izvještajnog razdoblja objavljuje sljedeće kvantitativne informacije, odvojeno za priznatu financijsku imovinu i priznate financijske obveze koje su obuhvaćene područjem primjene točke 13.A:

(a) bruto iznose te priznate financijske imovine i priznatih financijskih obveza;

(b) iznose koji se prebijaju u skladu s kriterijima iz točke 42. MRS-a 32 pri određivanju neto iznosa koji se iskazuju u izvještaju o financijskom položaju;

(c) neto iznose iskazane u izvještaju o financijskom položaju;

(d) iznose koji su predmet izvršivih standardiziranih sporazuma o netiranju ili sličnih sporazuma koji inače nisu uključeni u točku 13.C podtočku (b), uključujući:

i. iznose koji se odnose na priznate financijske instrumente koji ne ispunjavaju neke ili sve kriterije za prijeboj iz točke 42. MRS-a 32 i

ii. iznose koji se odnose na financijske kolaterale (uključujući novčane kolaterale) i

(e) neto iznos nakon što se iznosi iz podtočke (d) oduzmu od iznosa iz podtočke (c).

Informacije koje se nalažu ovom točkom iskazuju se u tabličnom obliku, odvojeno za financijsku imovinu i financijske obveze, osim ako je neki drugi oblik prikladniji.

- 13.D Ukupni iznos koji se objavljuje za određeni instrument u skladu s točkom 13.C podtočkom (d) ograničen je na iznos iz točke 13.C podtočke (c) za taj instrument.
- 13.E Subjekt u informacije koje se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkom (d) uključuje opis prava na prijebaj povezanih s priznatom financijskom imovinom i priznatim financijskim obvezama subjekta koja su predmet izvršivih standardiziranih sporazuma o netiranju ili sličnih sporazuma, uključujući i vrstu tih prava.
- 13.F Ako se informacije koje se nalažu u točkama 13.B–13.E objavljuju u više od jedne bilješke uz financijske izvještaje, subjekt navodi unakrsna upućivanja na te bilješke.

Kolateral

14. Subjekt je dužan objaviti:
- (a) knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine koju je založio kao kolateral za obveze ili nepredviđene obveze, uključujući iznose koji su reklasificirani u skladu s točkom 3.2.23. podtočkom (a) MSFI-ja 9 i
- (b) uvjete zaloga.
15. Ako subjekt drži kolateral (financijsku ili nefinancijsku imovinu) i dopušteno mu je taj kolateral prodati ili ponovno založiti ako vlasnik kolaterala nije u statusu neispunjavanja obveza, dužan je objaviti:
- (a) fer vrijednost kolaterala koji drži;
- (b) fer vrijednost svakog takvog kolaterala koji je prodao ili ponovno založio, te je li ga dužan vratiti i
- (c) uvjete svojeg korištenja kolaterala.

Rezerviranje za kreditne gubitke

16. [Brisano]
- 16.A Knjigovodstvena vrijednost financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A MSFI-ja 9 ne umanjuje se za rezerviranja za gubitke i subjekt te rezervacije za umanjene vrijednosti ne iskazuje odvojeno u izvještaju o financijskom položaju kao umanjene knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine. Međutim, subjekt rezerviranja za gubitke objavljuje u bilješkama uz financijske izvještaje.

Složeni financijski instrumenti s višestrukim ugrađenim izvedenicama

17. Ako subjekt izda instrument koji sadržava komponentu obveze i komponentu kapitala (vidjeti točku 28. MRS-a 32) i ako instrument ima višestruke ugrađene izvedenice čije su vrijednosti međuovisne (kao što je konvertibilni dužnički instrument s opcijom kupnje), dužan je objaviti ta obilježja.

Status neispunjavanja obveza i povrede ugovora

18. Za obveze po kreditima priznate na kraju izvještajnog razdoblja subjekt je dužan objaviti:
- (a) pojedinosti o statusu neispunjavanja obveza za glavnice, kamate, štedni fond za otplatu dugova tijekom razdoblja ili uvjetima otplate tih obveza po kreditima;
- (b) knjigovodstvenu vrijednost obveza po kreditima u statusu neispunjavanja obveza na kraju izvještajnog razdoblja i

(c) je li status neispunjavanja obveza riješen odnosno jesu li dogovoreni novi uvjeti za obveze po kreditima prije odobrenja financijskih izvještaja za izdavanje.

19. Ako je tijekom razdoblja došlo do povreda ugovora o najmu, osim onih opisanih u točki 18., subjekt je dužan objaviti iste informacije koje se nalažu u točki 18. ako su te povrede najmodavcu omogućile da zatraži ubrzanu otplatu (osim ako su povrede otklonjene ili ako su dogovoreni novi uvjeti najma na kraju ili prije isteka izvještajnog razdoblja).

Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti

Stavke prihoda, rashoda, dobitaka ili gubitaka

20. U izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti ili u bilješkama subjekt objavljuje sljedeće stavke prihoda, rashoda, dobitaka ili gubitaka:

(a) neto dobitke ili neto gubitke od:

- i. financijske imovine ili financijskih obveza koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pri čemu se odvojeno iskazuju financijska imovina ili financijske obveze koje su kao takve određene pri početnom priznavanju ili naknadno u skladu s točkom 6.7.1. MSFI-ja 9, kao i od financijske imovine ili financijskih obveza koje se obvezno mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9 (npr. financijske obveze koje odgovaraju definiciji financijskih obveza koje se drže radi trgovanja iz MSFI-ja 9). Za financijske obveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak subjekt odvojeno iskazuje iznos dobitka ili gubitka priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i iznos priznat u dobiti ili gubitku;

ii.–iv. [brisano]

v. financijskih obveza koje se mjere po amortiziranom trošku;

vi. financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku;

vii. ulaganja u vlasničke instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 5.7.5. MSFI-ja 9;

viii. financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A MSFI-ja 9, pri čemu se odvojeno iskazuje iznos dobitka ili gubitka priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti tijekom razdoblja i iznos koji je po prestanku priznavanja iz akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti reklasificiran u dobit ili gubitak za razdoblje;

(b) ukupne kamatne prihode i ukupne kamatne rashode (koji se izračunavaju primjenom metode efektivne kamatne stope) za financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A MSFI-ja 9 (ti se iznosi iskazuju odvojeno) ili za financijske obveze koje se ne mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak;

(c) prihode od naknada i rashode za naknade (osim iznosa uključenih u određivanje efektivne kamatne stope) koji proizlaze iz:

i. financijske imovine ili financijskih obveza koje se ne mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i

ii. fondova i drugih fiducijarnih aktivnosti čiji je rezultat držanje ili ulaganje imovine u ime fizičkih osoba, fondova, mirovinskih planova i drugih institucija.

(d) [brisano]

(e) [brisano]

- 20.A Subjekt je dužan objaviti analizu dobitaka ili gubitaka priznatih u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti koji proizlaze iz prestanka priznavanja financijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku, pri čemu odvojeno iskazuje dobitke i gubitke koji proizlaze iz prestanka priznavanja te financijske imovine. Te objavljene informacije uključuju i razloge za prestanak priznavanja te financijske imovine.

Druga objavljivanja

Računovodstvene politike

21. U skladu s točkom 117. MRS-a 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.), subjekt objavljuje značajne informacije o svojim računovodstvenim politikama. Očekuje se da informacije o osnovici (ili osnovicama) za mjerenje financijskih instrumenata korištene pri sastavljanju financijskih izvještaja budu značajne informacije o računovodstvenim politikama.

Računovodstvo zaštite od rizika

- 21.A Subjekt je dužan primijeniti zahtjeve o objavljivanju iz točaka 21.B–24.F za izloženosti rizicima od kojih se štiti i za koje je odlučio primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika. Objavljivanja o računovodstvu zaštite od rizika sadržavaju informacije o:

- (a) strategiji upravljanja rizicima subjekta i načinu njezine primjene u svrhu upravljanja rizikom;
- (b) utjecaju aktivnosti zaštite od rizika subjekta na iznos, rokove i neizvjesnost njegovih budućih novčanih tokova i
- (c) učinku računovodstva zaštite od rizika na izvještaj o financijskom položaju subjekta, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti i izvještaj o promjenama vlasničkog kapitala.

- 21.B Subjekt te informacije koje se nalažu objavljuje u jednoj bilješci ili u odvojenom odjeljku u svojim financijskim izvještajima. Međutim, subjekt ne treba ponavljati informacije koji su već drugdje iskazane, pod uvjetom da su informacije u financijskim izvještajima uvrštene unakrsnim upućivanjem na druge izvještaje, kao što su objašnjenja posloводства ili izvještaj o rizicima, koji su korisnicima financijskih izvještaja dostupni pod istim uvjetima i u isto vrijeme kao i financijski izvještaji. Financijski izvještaji nisu potpuni ako ne sadržavaju informacije uvrštene unakrsnim upućivanjem.

- 21.C Kad je u skladu s točkama 22.A–24.F dužan objavljene informacije odvojiti po kategorijama rizika, subjekt određuje svaku kategoriju rizika na temelju izloženosti riziku od kojeg se subjekt odlučio zaštititi i za koji primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika. Subjekt te kategorije rizika dosljedno utvrđuje u svim objavljivanjima o računovodstvu zaštite od rizika.

- 21.D Da bi se ostvarili ciljevi iz točke 21.A, subjekt je dužan (osim ako je u nastavku navedeno drukčije) utvrditi stupanj detaljnosti informacija koje objavljuje, razinu isticanja raznih aspekata zahtjeva za objavljivanje, odgovarajuću razinu agregiranja ili raščlambe te trebaju li korisnicima financijskih izvještaja dodatna objašnjenja za ocjenu objavljenih kvantitativnih informacija. Međutim, subjekt je dužan primijeniti istu razinu agregiranja ili raščlambe koju primjenjuje na zahtjeve za objavljivanje povezanih informacija iz ovog MSFI-ja i MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti*.

Strategija upravljanja rizicima

22. [Brisano]

- 22.A Subjekt je dužan objasniti svoju strategiju upravljanja rizicima za svaku kategoriju izloženosti rizicima od kojih se odlučio zaštititi i za koje primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika. Objašnjenje bi korisnicima financijskih izvještaja trebalo omogućiti da ocijene (npr.):

- (a) iz čega proizlazi svaki rizik;
- (b) kako subjekt upravlja svakim rizikom, među ostalim štiti li stavku u cijelosti od svih rizika ili štiti komponentu (ili komponente) rizika stavke i zašto;

(c) razmjera izloženosti rizicima kojima subjekt upravlja.

22.B Kako bi se ispunili zahtjevi iz točke 22.A, informacije bi trebale, među ostalim, uključivati opis:

(a) instrumenata zaštite od rizika koji se upotrebljavaju (te kako se upotrebljavaju) za zaštitu od izloženosti rizicima;

(b) načina na koji subjekt utvrđuje ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika u svrhu procjene učinkovitosti zaštite od rizika i

(c) načina na koji subjekt utvrđuje omjer zaštite od rizika te razloga neučinkovitosti zaštite od rizika.

22.C Kad subjekt odredi specifičnu komponentu rizika kao zaštićenu stavku (vidjeti točku 6.3.7. MSFI-ja 9), dužan je, osim objavljivanja koja se nalažu točkama 22.A i 22.B, objaviti kvalitativne i kvantitativne informacije o:

(a) načinu na koji utvrđuje komponentu rizika koja je određena kao zaštićena stavka (uključujući opis odnosa između komponente rizika i stavke u cjelini) i

(b) načinu na koji je komponenta rizika povezana sa stavkom u cjelini (npr. određena je komponenta rizika u prethodnim razdobljima obuhvaćala u prosjeku 80 % promjena fer vrijednosti stavke u cjelini).

Iznos, rokovi i neizvjesnost budućih novčanih tokova

23. [Brisano]

23.A Osim ako je na temelju točke 23.C izuzet, subjekt je dužan objaviti kvantitativne informacije po kategorijama rizika kako bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da ocijene uvjete instrumenata zaštite od rizika te način na koji oni utječu na iznos, rokove i neizvjesnost njegovih budućih novčanih tokova.

23.B Da bi ispunio zahtjev iz točke 23.A, subjekt je dužan raščlaniti informacije o:

(a) profilu nastanka nominalnog iznosa instrumenta zaštite od rizika i

(b) ako je primjenjivo, prosječnoj cijeni ili stopi (npr. izvršne ili unaprijedne cijene) instrumenta zaštite od rizika.

23.C Subjekt koji često mijenja (tj. prekida i ponovno počinje) odnos zaštite zbog čestih promjena instrumenta zaštite i zaštićene stavke (tj. subjekt primjenjuje dinamični postupak u kojem zaštićene stavke i instrumenti kojima se upravlja tom izloženosti ne ostaju dugo isti, kao što je navedeno u primjeru u točki B6.5.24. podtočki (b) MSFI-ja 9):

(a) izuzima se od obveze objavljivanja informacija koje se nalažu u točkama 23.A i 23.B;

(b) dužan je objaviti:

i. informacije o odnosu između strategije upravljanja rizicima i tih odnosa zaštite od rizika;

ii. opis načina na koji se njegova strategija upravljanja rizicima odražava u računovodstvu zaštite od rizika koje primjenjuje i određivanju tih konkretnih odnosa zaštite od rizika i

iii. naznaku o učestalosti prekida i ponovnih početaka odnosa zaštite od rizika u okviru njegova postupka povezanog s tim odnosima zaštite.

- 23.D Subjekt je dužan, po kategorijama rizika, objaviti opis razloga neučinkovitosti zaštite koji bi mogli očekivano utjecati na odnos zaštite tijekom njegova trajanja.
- 23.E Ako se u odnosu zaštite od rizika pojave drugi razlozi neučinkovitosti zaštite, subjekt je dužan objaviti te razloge po kategorijama rizika i objasniti neučinkovitost zaštite koju uzrokuju.
- 23.F Za zaštitu novčanih tokova od rizika subjekt je dužan objaviti opis svake predviđene transakcije čije se izvršenje više ne očekuje, a na koju je u prethodnom razdoblju primijenjeno računovodstvo zaštite od rizika.

Učinci računovodstva zaštite na financijski položaj i uspješnost

24. [Brisano]
- 24.A Subjekt je dužan u tabličnom obliku objaviti sljedeće vrijednosti koje se odnose na stavke koje su određene kao instrumenti zaštite od rizika, i to odvojeno po kategorijama rizika za svaku vrstu zaštite (zaštita fer vrijednosti, novčanog toka ili neto ulaganja u inozemno poslovanje):
- (a) knjigovodstvenu vrijednost instrumenata zaštite (financijsku imovinu odvojeno od financijskih obveza);
 - (b) stavku u izvještaju o financijskom položaju u koju je uključen instrument zaštite;
 - (c) promjenu fer vrijednosti instrumenta zaštite na temelju koje je u tom razdoblju priznata neučinkovitost zaštite i
 - (d) nominalne vrijednosti (uključujući količine izražene u tonama ili prostornim metrima) instrumenata zaštite.
- 24.B Subjekt je dužan u tabličnom obliku objaviti sljedeće vrijednosti koje se odnose na zaštićene stavke, i to odvojeno po kategorijama rizika za vrste zaštite, kako slijedi:
- (a) za zaštite fer vrijednosti:
 - i. knjigovodstvenu vrijednost zaštićene stavke koja je priznata u izvještaju o financijskom položaju (pri čemu se imovina iskazuje odvojeno od obveza);
 - ii. akumulirani iznos usklađenja zaštite fer vrijednosti za zaštićene stavke koji je uključen u knjigovodstvenu vrijednost zaštićene stavke priznate u izvještaju o financijskom položaju (pri čemu se imovina iskazuje odvojeno od obveza);
 - iii. stavku u izvještaju o financijskom položaju u koju je uključena zaštićena stavka;
 - iv. promjenu vrijednosti zaštićene stavke na temelju koje je u tom razdoblju priznata neučinkovitost zaštite od rizika i
 - v. akumulirani iznos usklađenja zaštite fer vrijednosti od rizika koji je preostao u izvještaju o financijskom položaju za sve zaštićene stavke koje su se prestale usklađivati za dobitke i gubitke od zaštite od rizika u skladu s točkom 6.5.10. MSFI-ja 9;
 - (b) za zaštite novčanih tokova i neto ulaganja u inozemno poslovanje:
 - i. promjenu vrijednosti zaštićene stavke na temelju koje je u tom razdoblju priznata neučinkovitost zaštite (tj. za zaštite novčanih tokova promjenu vrijednosti na temelju koje je utvrđena priznata neučinkovitost zaštite u skladu s točkom 6.5.11. podtočkom (c) MSFI-ja 9);
 - ii. stanja rezerve za zaštitu novčanih tokova od rizika i rezerve za preračunavanje stranih valuta za nastavak zaštita koje se računovodstveno iskazuju u skladu s točkom 6.5.11. i točkom 6.5.13. podtočkom (a) MSFI-ja 9 i

- iii. stanja preostala u rezervi za zaštitu novčanih tokova i rezervi za preračunavanje stranih valuta iz odnosa zaštite na koje se više ne primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika.
- 24.C Subjekt je dužan u tabličnom obliku objaviti sljedeće vrijednosti, i to odvojeno po kategorijama rizika za vrste zaštite od rizika, kako slijedi:
- (a) za zaštite fer vrijednosti:
- i. neučinkovitost zaštite od rizika, tj. razliku između dobitaka ili gubitaka od instrumenta zaštite i zaštićene stavke, koja je priznata u dobit ili gubitku (ili ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, za zaštite vlasničkog instrumenta čije je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio iskazati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5. MSFI-ja 9) i
- ii. stavku u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u koju je uključena priznata neučinkovitost zaštite;
- (b) za zaštite novčanih tokova i neto ulaganja u inozemno poslovanje:
- i. dobitke ili gubitke od zaštite od rizika u izvještajnom razdoblju koji su priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti;
- ii. neučinkovitost zaštite priznatu u dobiti ili gubitku;
- iii. stavku u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u koju je uključena priznata neučinkovitost zaštite;
- iv. iznos koji je iz rezerve za zaštitu novčanih tokova od rizika ili rezerve za preračunavanje stranih valuta reklasificiran u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1) (pri čemu se iznosi na koje se ranije primjenjivalo računovodstvo zaštite od rizika, ali u vezi s kojima se više ne očekuju budući novčani tokovi zaštićeni od rizika, razlikuju od prenesenih iznosa jer je zaštićena stavka utjecala na dobit ili gubitak);
- v. stavku u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u koju je uključeno reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1) i
- vi. za zaštite neto stanja od rizika, dobitke i gubitke od zaštite od rizika koji su priznati u posebnoj stavci u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti točku 6.6.4. MSFI-ja 9).
- 24.D Ako obujam odnosa zaštite od rizika na koje se primjenjuje izužeće iz točke 23.C nije reprezentativan za cijelo razdoblje (tj. ako obujam na izvještajni datum ne odražava obujam tijekom razdoblja), subjekt je dužan objaviti tu činjenicu i razlog zbog kojeg smatra da obujam nije reprezentativan.
- 24.E Subjekt je dužan objaviti usklađenje svake komponente vlasničkog kapitala i analizu ostale sveobuhvatne dobiti u skladu s MRS-om 1 na temelju kojih je moguće:
- (a) razlikovati barem iznose koji se odnose na objavljivanja iz točke 24.C podtočke (b) alineje i. i podtočke (b) alineje iv., kao i iznose koji se računovodstveno iskazuju u skladu s točkom 6.5.11. podtočkom (d) alinejom i. i podtočkom (d) alinejom iii. MSFI-ja 9;
- (b) razlikovati iznose povezane s vremenskom vrijednošću opcija kojima se štite zaštićene stavke povezane s transakcijama i iznose povezane s vremenskom vrijednošću opcija kojima se štite zaštićene stavke povezane s vremenskim razdobljem kad subjekt vremensku vrijednost opcije računovodstveno iskazuje u skladu s točkom 6.5.15. MSFI-ja 9 i

- (c) razlikovati iznose povezane s unaprijednim elementima unaprijednih ugovora i rasponima valutne osnove financijskih instrumenata kojima se štite zaštićene stavke povezane s transakcijama i iznose povezane s unaprijednim elementima unaprijednih ugovora i rasponima valutne osnove financijskih instrumenata kojima se štite zaštićene stavke povezane s vremenskim razdobljem kad subjekt te iznose računovodstveno iskazuje u skladu s točkom 6.5.16. MSFI-ja 9.

24.F Subjekt je dužan informacije koje se nalažu u točki 24.E objaviti po kategorijama rizika. Raščlanjivanje po rizicima može se iskazati u bilješkama uz financijske izvještaje.

Mogućnost mjerenja kreditne izloženosti po fer vrijednosti kroz dobit i li gubitak

24.G Ako je subjekt odredio da se financijski instrument ili njegov dio mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak jer za upravljanje kreditnim rizikom tog financijskog instrumenta koristi kreditnu izvedenicu, dužan je objaviti:

- (a) za kreditne izvedenice koje se koriste za upravljanje kreditnim rizikom financijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 6.7.1. MSFI-ja 9, usklađenje nominalne i fer vrijednosti na početku i na kraju razdoblja;
- (b) dobitak ili gubitak priznat u dobiti ili gubitku pri određenju mjerenja financijskog instrumenta ili njegova dijela po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 6.7.1. MSFI-ja 9 i
- (c) po prestanku mjerenja financijskog instrumenta ili njegova dijela po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, fer vrijednost tog financijskog instrumenta koja je postala nova knjigovodstvena vrijednost u skladu s točkom 6.7.4. podtočkom (b) MSFI-ja 9 i povezani nominalni iznos ili iznos glavnice (subjekt u sljedećim razdobljima ne treba objavljivati te informacije, osim radi usporednih informacija u skladu s MSFI-jem 1).

Neizvjesnost zbog reforme referentnih kamatnih stopa

24.H O odnosima zaštite od rizika na koje primjenjuje izuzeća iz točaka 6.8.4.–6.8.12. MSFI-ja 9 ili točaka 102.D–102.N MRS-a 39 subjekt objavljuje sljedeće:

- (a) važne referentne kamatne stope kojima su izloženi subjektovi odnosi zaštite od rizika;
- (b) razmjer izloženosti rizicima kojom subjekt upravlja na koju reforma referentnih kamatnih stopa izravno utječe;
- (c) subjektovu metodu upravljanja procesom prelaska na zamjenske referentne stope;
- (d) opis subjektovih važnih pretpostavki ili prosudbi izvedenih primjenom tih točaka (npr. pretpostavke ili prosudbe o prestanku neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rokova i iznosa novčanih tokova koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi) i
- (e) nominalni iznos instrumenata zaštite u tim odnosima zaštite od rizika.

Dodatna objavljivanja o reformi referentnih kamatnih stopa

24.I Da bi korisnici financijskih izvještaja mogli razumjeti utjecaj reforme referentnih kamatnih stopa na financijske instrumente i strategiju upravljanja rizicima subjekta, subjekt je dužan objaviti informacije o:

- (a) vrsti i razmjeru rizika kojima je subjekt izložen zbog utjecaja reforme referentnih kamatnih stopa na financijske instrumente te načinu njegova upravljanja tim rizicima i
- (b) napretku subjekta u prelasku na zamjenske referentne stope i načinu njegova upravljanja tim prelaskom.

- 24.J Da bi se ostvarili ciljevi iz točke 24.I., subjekt je dužan objaviti:
- (a) način njegova upravljanja prelaskom na zamjenske referentne stope, napredak ostvaren na izvještajni datum i rizike koji proizlaze iz financijskih instrumenata kojima je zbog prelaska izložen;
 - (b) kvantitativne informacije o financijskim instrumentima na koje će se tek na kraju izvještajnog razdoblja početi primjenjivati zamjenska referentna stopa, raščlanjene po važnim referentnim kamatnim stopama na koje utječe reforma referentnih kamatnih stopa, pri čemu se odvojeno iskazuju:
 - i. neizvedena financijska imovina;
 - ii. neizvedene financijske obveze; i
 - iii. izvedenice i
 - (c) ako su rizici utvrđeni u točki 24.J podtočki (a) rezultirali promjenama subjektove strategije upravljanja rizicima (vidjeti točku 22.A), opis tih promjena.

Fer vrijednost

25. Osim kako je utvrđeno u točki 29., subjekt za svaku kategoriju financijske imovine i financijskih obveza (vidjeti točku 6.) objavljuje fer vrijednost te kategorije imovine i obveza na način koji omogućuje usporedbu s njihovom knjigovodstvenom vrijednosti.
26. Pri objavljivanju fer vrijednosti subjekt objedinjuje financijsku imovinu i financijske obveze u kategorije, ali ih prebija samo u opsegu prijeboja njihovih knjigovodstvenih vrijednosti u izvještaju o financijskom položaju.
- 27.–27.B [Brisano]
28. U nekim slučajevima subjekt pri početnom priznavanju financijske imovine ili financijske obveze ne priznaje dobitak ili gubitak jer fer vrijednost nije dokazana tržišnom cijenom na aktivnom tržištu za istovjetnu imovinu ili obvezu (tj. ulazni podaci prve razine) niti je proizišla iz primjene metode vrednovanja za koju se koriste samo podaci s dostupnih tržišta (vidjeti točku B5.1.2.A MSFI-ja 9). U takvim slučajevima subjekt je za svaku kategoriju financijske imovine ili financijskih obveza dužan objaviti:
- (a) svoju računovodstvenu politiku na temelju koje se u dobiti ili gubitku priznaju razlike između fer vrijednosti pri početnom priznavanju i cijene transakcije kako bi se iskazala promjena čimbenika (uključujući vrijeme) koje bi sudionici na tržištu uzeli u obzir pri utvrđivanju cijene te imovine ili obveze (vidjeti točku B5.1.2.A podtočku (b) MSFI-ja 9);
 - (b) agregiranu razliku koju treba priznati u dobiti ili gubitku na početku i na kraju razdoblja te usklađenje promjena stanja te razlike;
 - (c) na temelju čega je zaključio da cijena transakcije nije najbolji dokaz fer vrijednosti, uključujući opis dokaza u prilog fer vrijednosti.
29. Objavljivanje fer vrijednosti nije nužno:
- (a) ako je knjigovodstvena vrijednost razumna aproksimacija fer vrijednosti, npr. za financijske instrumente kao što su kratkoročna potraživanja od kupaca i kratkoročne obveze prema dobavljačima ili
 - (b) [brisan]
 - (c) [brisan]
 - (d) za obveze po najmu.

30. [Brisano]

VRSTA I OPSEG RIZIKA KOJI PROIZLAZE IZ FINANCIJSKIH INSTRUMENATA

31. **Subjekt je dužan objaviti informacije koji korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućuju da ocijene vrstu i opseg rizika koji proizlaze iz financijskih instrumenata, a kojima je subjekt izložen na kraju izvještajnog razdoblja.**

32. Objavljivanja koja se nalažu točkama 33.–42. odnose se na rizike koji proizlaze iz financijskih instrumenata i način upravljanja tim rizicima. Ti rizici obično, među ostalim, uključuju kreditni, *likvidnosni* i tržišni rizik.

32.A Kvalitativna objavljivanja u kontekstu kvantitativnih objavljivanja omogućuje korisnicima da povežu objavljene informacije i tako dobiju potpunu sliku vrste i opsega rizika koji proizlaze iz financijskih instrumenata. Uzajamna povezanost kvalitativnih i kvantitativnih objavljivanja pridonosi objavljivanju informacija utoliko što korisnicima omogućuje da ocijene izloženost subjekta rizicima.

Kvalitativna objavljivanja

33. Subjekt za svaku vrstu rizika koja proizlazi iz financijskih instrumenata objavljuje:

(a) izloženost riziku i iz čega proizlazi;

(b) svoje ciljeve, politike i postupke upravljanja rizicima, te metode mjerenja rizika i

(c) sve promjene iz podtočaka (a) ili (b) u odnosu na prethodno razdoblje.

Kvantitativna objavljivanja

34. Subjekt za svaku vrstu rizika koja proizlazi iz financijskih instrumenata objavljuje:

(a) sažetak kvantitativnih podataka o svojoj izloženosti tom riziku na kraju izvještajnog razdoblja. To objavljivanje temelji se na internim informacijama ključnim rukovoditeljima subjekta (kako su definirani u MRS-u 24 *Objavljivanja o povezanim osobama*), npr. upravi ili glavnom izvršnom direktor subjekta;

(b) objavljivanja koja se nalažu u točkama 35.A.–42., ako te informacije nisu objavljene u skladu s točkom (a);

(c) koncentracije rizika, ako nisu očite iz informacija objavljenih u skladu s podtočkama (a) i (b).

35. Ako kvantitativni podaci objavljeni na kraju izvještajnog razdoblja nisu reprezentativni za izloženost subjekta rizicima tijekom razdoblja, subjekt je dužan objaviti dodatne, reprezentativne informacije.

Kreditni rizik

Područje primjene i ciljevi

35.A Subjekt zahtjeve o objavljivanjima iz točaka 35.F–35.N primjenjuje na financijske instrumente na koje se primjenjuju zahtjevi o umanjenju vrijednosti iz MSFI-ja 9. Međutim:

(a) točka 35.J primjenjuje se na potraživanja od kupaca, ugovornu imovinu ili potraživanja na temelju najma čiji se očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja priznaju u skladu s točkom 5.5.15. MSFI-ja 9, ako je ta financijska imovina izmijenjena prekoračenjem dospijeća za više od 30 dana i

(b) točka 35.K podtočka (b) ne primjenjuje se na potraživanja na temelju najma.

- 35.B Objavljivanja o kreditnom riziku u skladu s točkama 35.F–35.N korisnicima financijskih izvještaja omogućuje da razumiju učinak kreditnog rizika na iznos, rokove i neizvjesnost budućih novčanih tokova. Kako bi se ostvario taj cilj, objavlivanja o kreditnom riziku sadržavaju:
- (a) informacije o subjektivim postupcima upravljanja kreditnim rizikom i njihovoj povezanosti s priznavanjem i mjerenjem očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući metode, pretpostavke i informacije na temelju kojih su mjereni očekivani kreditni gubici;
 - (b) kvantitativne i kvalitativne informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da ocijene iznose u financijskim izvještajima proizišle iz očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući promjene iznosa očekivanih kreditnih gubitaka i razloge za te promjene i
 - (c) informacije o izloženosti subjekta kreditnom riziku (tj. kreditnom riziku koji je inherentan financijskoj imovini i preuzetim obvezama za produljenje kredita), uključujući značajne koncentracije kreditnog rizika.
- 35.C Subjekt ne treba ponavljati informacije koji su već drugdje iskazane, pod uvjetom da su informacije u financijskim izvještajima uvrštene unakrsnim upućivanjem na druge izvještaje, kao što su objašnjenja posloводства ili izvještaj o rizicima, koji su korisnicima financijskih izvještaja dostupni pod istim uvjetima i u isto vrijeme kao i financijski izvještaji. Financijski izvještaji nisu potpuni ako ne sadržavaju informacije uvrštene unakrsnim upućivanjem.
- 35.D Da bi se ostvarili ciljevi iz točke 35.B, subjekt je dužan (osim ako je navedeno drukčije) utvrditi stupanj podrobnosti informacija koje objavljuje, razinu isticanja raznih aspekata zahtjeva za objavljivanje, odgovarajuću razinu agregiranja ili raščlambe te trebaju li korisnicima financijskih izvještaja dodatna objašnjenja za ocjenu objavljenih kvantitativnih informacija.
- 35.E Ako objavljivanja u skladu s točkama 35.F–35.N nisu dovoljna za ostvarenje ciljeva iz točke 35.B, subjekt je dužan objaviti dodatne informacije potrebne za ostvarenje tih ciljeva.

Prakse upravljanja kreditnim rizikom

- 35.F Subjekt je dužan objasniti svoje postupke upravljanja kreditnim rizikom i njihovu povezanost s priznavanjem i mjerenjem očekivanih kreditnih gubitaka. Da bi to ostvario, subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da razumiju i ocijene:
- (a) kako je odredio je li se nakon početnog priznavanja kreditni rizik financijskih instrumenata znatno povećao, uključujući:
 - i. razmatra li se i na koji način je li kreditni rizik financijskih instrumenata nizak u skladu s točkom 5.5.10. MSFI-ja 9, uključujući kategorije financijskih instrumenata na koje se to odnosi i
 - ii. osporava li se i na koji način pretpostavka iz točke 5.5.11. MSFI-ja 9 o tome da se kreditni rizik znatno povećao nakon početnog priznavanja ako je dospijeće financijske imovine prekoračeno za više od 30 dana;
 - (b) subjektive definicije statusa neispunjavanja obveza, uključujući razloge za odabir tih definicija;
 - (c) način objedinjavanja instrumenata, ako se očekivani kreditni gubici mjere na skupnoj osnovi;
 - (d) način na koji subjekt utvrđuje je li financijska imovina umanjena za kreditne gubitke;
 - (e) subjektovu politiku otpisa, uključujući pokazatelje nepostojanja razumnih očekivanja naplate i informacije o politici za financijsku imovinu koja je još uvijek predmet prisilne naplate iako je otpisana i

- (f) način primjene zahtjeva iz točke 5.5.12. MSFI-ja 9 o promjeni ugovornih novčanih tokova od financijske imovine, uključujući i to kako subjekt:
- i. utvrđuje je li se kreditni rizik financijske imovine koja se promijenila dok su se rezerviranja za gubitke mjerila u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja toliko poboljšala da se rezerviranja za gubitke ponovno mjere u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju u skladu s točkom 5.5.5. MSFI-ja 9 i
 - ii. prati u kojoj se mjeri rezerviranja za gubitke po financijskoj imovini koja ispunjava kriterije iz alineje i. ponovno mjere u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja u skladu s točkom 5.5.3. MSFI-ja 9.

35.G Subjekt je dužan objasniti ulazne podatke, pretpostavke i tehnike procjene na temelju kojih se primjenjuju zahtjevi iz točke 5.5. MSFI-ja 9. Subjekt u tu svrhu objavljuje:

- (a) osnovicu za ulazne podatke i pretpostavke te tehnike procjene primijenjene za:
- i. mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju i tijekom vijeka trajanja;
 - ii. utvrđivanje je li se nakon početnog priznavanja kreditni rizik financijskih instrumenata znatno povećao i
 - iii. utvrđivanje je li financijska imovina umanjena za kreditne gubitke;
- (b) kako su informacije o budućim događajima uvrštene u utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući primjenu makroekonomskih podataka i
- (c) promjene tehnika procjene ili važnih pretpostavki uvedene tijekom izvještajnog razdoblja i razloge za te promjene.

Kvantitativne i kvalitativne informacije o iznosima koji proizlaze iz očekivanih kreditnih gubitaka

35.H Kako bi obrazložio promjene rezerviranja za gubitke i razloge promjena, subjekt za svaku kategoriju financijskih instrumenata tablično iskazuje usklađenje početnog i završnog stanja rezerviranja za gubitke i pritom odvojeno iskazuje promjene tijekom razdoblja za:

- (a) rezerviranja za gubitke koja se mjere u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju;
- (b) rezerviranja za gubitke koja se mjere u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja za:
- i. financijski instrumenti čiji se kreditni rizik znatno povećao nakon početnog priznavanja, no koji nisu financijska imovina umanjena za kreditne gubitke;
 - ii. financijska imovina umanjena za kreditne gubitke na izvještajni datum (no koja nije kupljena niti je stvorena umanjena za kreditne gubitke) i
 - iii. potraživanja od kupaca, ugovornu imovinu ili potraživanja na temelju najma za koje se rezerviranja za gubitke mjere u skladu s točkom 5.5.15. MSFI-ja 9;
- (c) financijsku imovinu koja je kupljena ili stvorena umanjena za kreditne gubitke. Osim usklađenja, subjekt je dužan objaviti ukupni iznos nediskontiranih očekivanih kreditnih gubitaka pri početnom priznavanju financijske imovine koja je početno priznata tijekom izvještajnog razdoblja.

- 35.I Da bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da razumiju promjene rezerviranja za gubitke objavljene u skladu s točkom 35.H, subjekt je dužan objasniti kako su znatne promjene bruto knjigovodstvene vrijednosti financijskih instrumenata tijekom razdoblja pridonijele promjenama rezerviranja za gubitke. Te se informacije objavljuju odvojeno za financijske instrumente koji predstavljaju rezerviranja za gubitke kako su navedeni u točki 35.H podtočkama (a)–(c) i uključuju važne kvalitativne i kvantitativne informacije. Promjene bruto knjigovodstvene vrijednosti financijskih instrumenata koje su pridonijele promjenama rezerviranja za gubitke mogu uključivati npr.:
- (a) promjene zbog financijskih instrumenata koji su stvoreni ili stečeni tijekom izvještajnog razdoblja;
 - (b) promjene ugovornih novčanih tokova od financijske imovine koje ne rezultiraju prestankom priznavanja te financijske imovine u skladu s MSFI-jem 9;
 - (c) promjene zbog prestanka priznavanja financijskih instrumenata (uključujući i otpisane) tijekom izvještajnog razdoblja i
 - (d) promjene koje proizlaze iz mjerenja rezerviranja za gubitke u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju odnosno tijekom vijeka trajanja.
- 35.J Da bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da razumiju vrstu i učinak promjena ugovornih novčanih tokova financijske imovine koje nisu rezultirale prestankom priznavanja, kao i učinak takvih promjena na mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka, subjekt je dužan objaviti:
- (a) amortizirani trošak prije promjene i neto promijenjeni dobitak ili gubitak priznat za financijsku imovinu čiji su se ugovorni novčani tokovi promijenili tijekom izvještajnog razdoblja, zbog čega su se rezerviranja za gubitke mjerila u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja i
 - (b) bruto knjigovodstvenu vrijednost na kraju izvještajnog razdoblja financijske imovine koja se promijenila nakon početnog priznavanja u vrijeme kad su se rezerviranja za gubitke mjerila u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja i za koju su se rezerviranja za gubitke promijenile tijekom izvještajnog razdoblja na iznos očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju.
- 35.K Da bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da razumiju učinak kolaterala i drugih kreditnih poboljšanja na iznose koji proizlaze iz očekivanih kreditnih gubitaka, subjekt je dužan za svaku kategoriju financijskih instrumenata objaviti:
- (a) iznos koji najbolje predstavlja njegovu maksimalnu izloženost kreditnom riziku na kraju izvještajnog razdoblja, ne uzimajući u obzir kolaterale koje subjekt drži ili druga kreditna poboljšanja (npr. sporazumi o netiranju koji nisu prihvatljivi za prijeboj u skladu s MRS-om 32);
 - (b) opis kolaterala koje subjekt drži kao zaštitu i drugih kreditnih poboljšanja, uključujući:
 - i. opis vrste i kvalitete kolaterala koje drži;
 - ii. objašnjenje svih bitnih promjena kvalitete tog kolaterala ili kreditnih poboljšanja koje su posljedica pogoršanja ili promjena subjektivih politika kolaterala tijekom izvještajnog razdoblja i
 - iii. informacije o financijskim instrumentima za koje subjekt zbog kolaterala nije priznao rezerviranja za gubitke;
 - (c) kvantitativne informacije o kolateralu koji subjekt drži kao zaštitu i drugim kreditnim poboljšanjima (npr. o tome u kojoj mjeri kolateral i druga kreditna poboljšanja smanjuju kreditni rizik) za financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke na izvještajni datum.
- 35.L Subjekt je dužan objaviti ugovorni nepodmireni iznos financijske imovine koja je otpisana tijekom izvještajnog razdoblja, ali je još uvijek predmet prisilne naplate.

Izloženost kreditnom riziku

- 35.M Da bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da procijene njegovu izloženost kreditnom riziku i razumiju njegove bitne koncentracije kreditnog rizika, subjekt je dužan za svaku *ocjenu kreditnog rizika* objaviti bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine te izloženost kreditnom riziku za preuzete obveze po kreditima i ugovore o financijskom jamstvu. Te se informacije navode odvojeno za financijske instrumente:
- (a) za koje se rezerviranja za gubitke mjere u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju;
 - (b) za koje se rezerviranja za gubitke mjere u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja i koji su:
 - i. financijski instrumenti čiji se kreditni rizik znatno povećao nakon početnog priznavanja, no koji nisu financijska imovina umanjena za kreditne gubitke;
 - ii. financijska imovina umanjena za kreditne gubitke na izvještajni datum (no koja nije kupljena niti je stvorena umanjena za kreditne gubitke) i
 - iii. potraživanja od kupaca, ugovornu imovinu ili potraživanja na temelju najma za koje se rezerviranja za gubitke mjere u skladu s točkom 5.5.15. MSFI-ja 9;
 - (c) koji su kupljena ili stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke.
- 35.N Za potraživanja od kupaca, ugovornu imovinu i potraživanja na temelju najma na koje subjekt primjenjuje točku 5.5.15. MSFI-ja 9, informacije navedene u skladu s točkom 35.M mogu se temeljiti na matrici za određivanje rezerviranja (vidjeti točku B5.5.35. MSFI-ja 9).
36. Za sve financijske instrumente koji su obuhvaćeni područjem primjene ovog MSFI-ja, no na koje se ne primjenjuju zahtjevi za umanjenje vrijednosti iz MSFI-ja 9, subjekt je za svaku kategoriju financijskih instrumenata dužan objaviti:
- (a) iznos koji najbolje predstavlja njegovu maksimalnu izloženost kreditnom riziku na kraju izvještajnog razdoblja, ne uzimajući u obzir kolaterale koje subjekt drži ili druga kreditna poboljšanja (npr. sporazumi o netiranju koji nisu prihvatljivi za prijeboj u skladu s MRS-om 32); to objavljivanje se ne nalaže za financijske instrumente čija knjigovodstvena vrijednost najbolje predstavlja maksimalnu izloženost kreditnom riziku;
 - (b) opis kolaterala koje subjekt drži kao zaštitu i drugih kreditnih poboljšanja te njihov financijski učinak (npr. u kojoj mjeri kolaterali i druga kreditna poboljšanja smanjuju kreditni rizik) s obzirom na iznos koji najbolje predstavlja maksimalnu izloženost kreditnom riziku (objavljen u skladu s podtočkom (a) ili iskazan knjigovodstvenim iznosom financijskog instrumenta);
 - (c) [brisano]
 - (d) [brisano]
37. [Brisano]
- Kolaterali i druga kreditna poboljšanja
38. Ako tijekom razdoblja stekne financijsku ili nefinancijsku imovinu dobivanjem u posjed kolaterala koje drži kao zaštitu ili izvršenjem drugih kreditnih poboljšanja (npr. garancije) i ako ta imovina ispunjava kriterije za priznavanje iz drugih MSFI-ja, subjekt za takvu imovinu koju drži na izvještajni datum objavljuje:
- (a) vrstu i knjigovodstvenu vrijednost imovine i
 - (b) ako se imovina ne može brzo zamijeniti za novac, svoju politiku otuđenja takve imovine ili njezina korištenja u svojem poslovanju.

Likvidnosni rizik

39. Subjekt je dužan objaviti:

- (a) analizu ročnosti neizvedenih financijskih obveza (uključujući izdane ugovore o financijskom jamstvu) koja prikazuje preostalo razdoblje do ugovorenog dospjeća;
- (b) analizu ročnosti izvedenih financijskih obveza. Analiza ročnosti uključuje preostalo razdoblje do ugovornog dospjeća za one izvedene financijske obveze kod kojih je ugovorno dospjeće ključno za razumijevanje rokova novčanih tokova (vidjeti točku B11B);
- (c) opis načina upravljanja likvidnosnim rizikom inherentnim točkama (a) i (b).

*Tržišni rizik**Analiza osjetljivosti*

40. Osim ako je usklađen s točkom 41., subjekt objavljuje:

- (a) analizu osjetljivosti za svaku vrstu tržišnog rizika kojem je izložen na kraju izvještajnog razdoblja, koja prikazuje kako bi promjene relevantne varijable rizika koje bi bile razumno moguće na taj datum utjecale na dobit ili gubitak i vlasnički kapital;
- (b) metode i pretpostavke na temelju kojih je izrađena analiza osjetljivosti i
- (c) promjene metoda i pretpostavki u odnosu na prethodno razdoblje te razloge tih promjena.

41. Ako subjekt provodi analizu osjetljivosti, npr. izračunom rizične vrijednosti, koja odražava međuovisnost varijabli rizika (npr. kamatnih stopa i deviznih tečajeva) koristi je za upravljanje financijskim rizicima, može iskoristiti tu analizu osjetljivosti umjesto analize iz točke 40. Subjekt objavljuje i sljedeće:

- (a) objašnjenje metode pripreme takve analize osjetljivosti, te glavnih parametara i pretpostavki na kojima se temelje objavljeni podaci i
- (b) obrazloženje cilja primijenjene metode i ograničenja zbog kojih informacije možda ne odražavaju u potpunosti fer vrijednost uključene imovine i obveza.

Druga objavljivanja o tržišnom riziku

42. Ako analize osjetljivosti objavljene u skladu s točkom 40. ili 41. nisu reprezentativne za rizik inherentan financijskom instrumentu (npr. zato što izloženost na kraju godine ne odražava izloženost tijekom godine), subjekt je dužan tu činjenicu objaviti te obrazložiti zašto smatra da analize osjetljivosti nisu reprezentativne.

PRIJENOSI FINACIJSKE IMOVINE

42.A Zahtjevi za objavljivanje iz točaka 42.B–42.H koji se odnose na prijenose financijske imovine dopunjuju druge zahtjeve za objavljivanje iz ovog MSFI-ja. Subjekt je informacije čije se objavljivanje nalaže u točkama 42.B–42.H objavljuje u jednoj bilješci uz svoje financijske izvještaje. Subjekt te informacije objavljuje za svu prenesenu financijsku imovinu koju nije prestao priznavati i za svaki nastavak svog sudjelovanja u prenesenoj imovini koja postoji na izvještajni datum, neovisno o tome kad su transakcije prijenosa provedene. Za potrebe primjene zahtjeva za objavljivanje iz tih točaka, subjekt prenosi financijsku imovinu, u cijelosti ili djelomično (prenesena financijska imovina), samo i jedino ako:

- (a) prenese ugovorna prava na primitak novčanih tokova od te financijske imovine ili
- (b) zadrži ugovorna prava na primitak novčanih tokova od te financijske imovine, ali preuzme ugovornu obvezu isplate novčanih tokova jednom ili više primatelja u određenom poslu.

- 42.B Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju:
- (a) da razumiju odnos između prenesene financijske imovine koja se nije u cijelosti prestala priznavati i povezane obveze i
 - (b) da ocijene prirodu nastavka sudjelovanja subjekta u financijskoj imovini koja se prestala priznavati, zajedno s povezanim rizicima.

42.C Za potrebe primjene zahtjeva o objavljivanju iz točaka 42.E–42.H, subjekt nastavlja sudjelovati u prenesenoj financijskoj imovini ako u okviru prijenosa zadrži ugovorna prava ili obveze inherentne prenesenoj financijskoj imovini ili stekne nova ugovorna prava ili obveze povezane s prenesenom financijskom imovinom. Za potrebe primjene zahtjeva o objavljivanju iz točaka 42.E–42.H, sljedeće se ne smatra nastavkom sudjelovanja:

- (a) uobičajene izjave i jamstva koji se odnose na prienos i načela opravdanosti, dobre vjere i pravednog postupanja koje su prijevarne naravi i zbog kojih prienos u sudskom postupku može biti proglašen ništavim;
- (b) unaprijedni ugovor, ugovor o opciji i drugi ugovori o ponovnom stjecanju prenesene financijske imovine u kojima je ugovorna (ili izvršna) cijena fer vrijednost prenesene financijske imovine ili
- (c) aranžman kojim subjekt zadržava ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine, ali i preuzima ugovornu obvezu isplate novčanih tokova jednom ili više subjekata i ako su ispunjeni zahtjevi iz točke 3.2.5. podtočaka (a)–(c) MSFI-ja 9.

Prenesena financijska imovina koja se nije u cijelosti prestala priznavati

42.D Subjekt može prenijeti financijsku imovinu tako prenesena financijska imovina djelomično ili u cijelosti ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja. Da bi ostvario ciljeve iz točke 42.B podtočke (a), subjekt je dužan na svaki izvještajni datum i za svaku kategoriju prenesene financijske imovine koja se nije u cijelosti prestala priznavati objaviti:

- (a) vrstu prenesene imovine;
- (b) vrstu rizika i koristi od vlasništva kojima je subjekt izložen;
- (c) opis povezanosti prenesene imovine i povezanih obveza, uključujući ograničenja subjektova korištenja prenesene imovine koja proizlaze iz prijenosa;
- (d) ako druga ugovorna strana (ili strane) u povezanim obvezama ima pravo naplate samo iz prenesene imovine, tablični pregled fer vrijednosti prenesene imovine, fer vrijednost povezanih obveza i neto poziciju (razlika između fer vrijednosti prenesene imovine i povezanih obveza);
- (e) ako subjekt nastavlja priznavati svu prenesenu imovinu, knjigovodstvenu vrijednost prenesene imovine i povezanih obveza;
- (f) ako subjekt nastavlja priznavati imovinu u mjeri u kojoj nastavlja u njoj sudjelovati (vidjeti točku 3.2.6. podtočku (c) alineju ii. i točku 3.2.16. MSFI-ja 9), ukupnu knjigovodstvenu vrijednost izvorne imovine prije prijenosa, knjigovodstvenu vrijednost imovine koju subjekt nastavlja priznavati te knjigovodstvenu vrijednost povezanih obveza.

Prenesena financijska imovina koja se u cijelosti prestaje priznavati

42.E Da bi ostvario ciljeve iz točke 42.B podtočke (b), subjekt koji je u cijelosti prestao priznavati prenesenu financijsku imovinu (vidjeti točku 3.2.6. podtočku (a) i podtočku (c) alineju i. MSFI-ja 9), ali u njoj nastavlja sudjelovati, dužan je barem za svaku vrstu nastavka sudjelovanja na svaki izvještajni datum objaviti:

- (a) knjigovodstvenu vrijednost imovine i obveza koje su priznate u izvještaju o financijskom položaju i predstavljaju nastavak njegova sudjelovanja u financijskoj imovini koju je prestao priznavati te stavke u kojima je knjigovodstvena vrijednost te imovine i obveza priznata;
- (b) fer vrijednost imovine i obveza koje predstavljaju nastavak sudjelovanja subjekta u financijskoj imovini koja se prestala priznavati;
- (c) iznos koji najbolje odražava maksimalnu izloženost subjekta gubitku zbog njegova nastavka sudjelovanja u financijskoj imovini koju je prestao priznavati te informacije o načinu utvrđivanja maksimalne izloženosti gubitku;
- (d) nediskontirane novčane odljeve koji bi bili potrebni za otkup financijske imovine koja se prestala priznavati (npr. izvršna cijena u ugovoru o opciji) ili druge iznose za prenesenu imovinu plative primatelju prijenosa. Ako se novčani odljev mijenja, objavljeni iznos trebao bi se temeljiti na uvjetima koji postoje na svaki izvještajni datum;
- (e) analizu ročnosti nediskontiranih novčanih odljeva koji bi bili potrebni za otkup financijske imovine koju je prestao priznavati ili druge iznose za prenesenu imovinu plative primatelju prijenosa, u kojoj se prikazuju preostala razdoblja do ugovornog dospijeca u subjektovu nastavku sudjelovanja;
- (f) kvalitativne informacije kojima se objašnjavaju i podupiru kvantitativna objavljivanja koje se nalažu u podtočkama (a)–(e).

42.F Subjekt može agregirati informacije koje se nalažu u točki 42.E koje se odnose na određenu imovinu ako na razne načine nastavlja sudjelovati u financijskoj imovini koju je prestao priznavati i sve ih iskazati u jednoj vrsti nastavka sudjelovanja.

42.G Osim toga, subjekt za svaki način nastavka sudjelovanja objavljuje:

- (a) dobitak ili gubitak priznat na datum prijenosa imovine;
- (b) priznate prihode i rashode, u izvještajnom razdoblju i kumulativno, od njegova nastavka sudjelovanja u financijskoj imovini koja se prestala priznavati (npr. promjene fer vrijednosti izvedenih financijskih instrumenata);
- (c) ako ukupni iznos primitaka od prijenosa (koji ispunjava uvjete za prestanak priznavanja) u određenom izvještajnom razdoblju nije ravnomjerno raspoređen kroz cijelo izvještajno razdoblje (npr. znatan dio prijenosa odvija se potkraj izvještajnog razdoblja):
 - i. kad se u tom izvještajnom razdoblju odvijao najveći dio prijenosa (npr. zadnjih pet dana prije isteka izvještajnog razdoblja);
 - ii. iznos (npr. povezane dobitke ili gubitke) priznat na temelju prijenosa u tom dijelu izvještajnog razdoblja i
 - iii. ukupan iznos primitaka od prijenosa u tom dijelu izvještajnog razdoblja.

Subjekt te informacije objavljuje za svako razdoblje za koje prezentira izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti.

Dopunske informacije

42.H Subjekt objavljuje sve dodatne informacije koje smatra potrebnima radi ostvarenja ciljeva objavljivanja iz točke 42.B.

PRVA PRIMJENA MSFI-ja 9

42.I U izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene MSFI-ja 9, subjekt na datum prve primjene za svaku kategoriju financijske imovine i financijskih obveza objavljuje sljedeće informacije:

- (a) izvornu kategoriju mjerenja i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu u skladu s MRS-om 39 ili s prethodnom verzijom MSFI-ja 9 (ako je subjekt za primjenu MSFI-ja 9 odabrao pristup koji uključuje više od jednog datuma prve primjene za različite zahtjeve);
- (b) novu kategoriju mjerenja i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu u skladu s MSFI-jem 9;
- (c) iznos financijske imovine i financijskih obveza u izvještaju o financijskom položaju za koje je prethodno bilo, ali više nije određeno da se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pri čemu razlikuje one koje je u skladu s MSFI-jem 9 dužan reklasificirati na datum prve primjene i one koje odluči reklasificirati na datum prve primjene.

U skladu s točkom 7.2.2. MSFI-ja 9, ovisno o pristupu primjeni MSFI-ja 9 za koji se subjekt odluči, prelazak može uključivati više od jednog datuma prve primjene. Stoga ova točke može rezultirati objavljivanjem na više datuma prve primjene. Subjekt te kvantitativne informacije iskazuje u tablici, osim ako je neki drugi oblik prikladniji.

42.J U izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene MSFI-ja 9 subjekt je dužan objaviti kvalitativne informacije kako bi korisnicima omogućio da razumiju:

- (a) kako je zahtjeve za klasifikaciju iz MSFI-ja 9 primijenio na financijsku imovinu čija je klasifikacija promijenjena zbog primjene MSFI-ja 9;
- (b) razloge za određenje ili prestanak određenja da se financijska imovina ili financijska obveza na datum prve primjene mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

U skladu s točkom 7.2.2. MSFI-ja 9, ovisno o pristupu primjeni MSFI-ja 9 za koji se subjekt odluči, prelazak može uključivati više od jednog datuma prve primjene. Stoga ova točke može rezultirati objavljivanjem na više datuma prve primjene.

42.K U izvještajnom razdoblju u kojemu subjekt prvi put primjenjuje zahtjeve za klasifikaciju i mjerenje financijske imovine iz MSFI-ja 9 (tj. kad subjekt prelazi s MRS-a 39 na MSFI 9 za financijsku imovinu), dužan je objaviti informacije iz točaka 42.L–42.O ovog MSFI-ja kako se nalaže točkom 7.2.15. MSFI-ja 9.

42.L Subjekt je u skladu s točkom 42.K dužan objaviti promjene klasifikacije financijske imovine i financijskih obveza na datum prve primjene MSFI-ja 9, pri čemu odvojeno iskazuje:

- (a) promjene knjigovodstvenih vrijednosti na temelju kategorija njihova mjerenja u skladu s MRS-om 39 (tj. koje ne proizlaze iz promjene obilježja mjerenja pri prelasku na MSFI 9) i
- (b) promjene knjigovodstvenih vrijednosti koje proizlaze iz promjene obilježja mjerenja pri prelasku na MSFI 9.

Objavljivanja iz ove točke nisu potrebna nakon godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje zahtjeve za klasifikaciju i mjerenje financijske imovine iz MSFI-ja 9.

42.M Subjekt je u skladu s točkom 42.K dužan objaviti sljedeće o financijskoj imovini i financijskim obvezama koje su reklasificirane tako da se mjere po amortiziranom trošku, a u slučaju financijske imovine koja je reklasificirana iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak tako da se zbog prelaska na MSFI 9 mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:

- (a) fer vrijednost financijske imovine ili financijskih obveza na kraju izvještajnog razdoblja i
- (b) fer vrijednost dobitka ili gubitka koji bi tijekom izvještajnog razdoblja bili priznati u dobiti ili gubitku ili ostaloj sveobuhvatnoj dobiti da financijska imovina ili financijske obveze nisu reklasificirane.

Objavljivanja iz ove točke nisu potrebna nakon godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje zahtjeve za klasifikaciju i mjerenje financijske imovine iz MSFI-ja 9.

42.N Subjekt je u skladu s točkom 42.K dužan objaviti sljedeće o financijskoj imovini i financijskim obvezama koje su zbog prelaska na MSFI 9 reklasificirane iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak:

- (a) efektivnu kamatnu stopu utvrđenu na datum prve primjene i
- (b) priznate kamatne prihode ili kamatne rashode.

Ako subjekt fer vrijednosti financijske imovine ili financijske obveze tretira kao novu knjigovodstvenu vrijednost na datum prve primjene (vidjeti točku 7.2.11. MSFI-ja 9), podaci iz ove točke objavljuju se za svako izvještajno razdoblje do prestanka priznavanja. U protivnom objavljivanja iz ove točke nisu potrebna nakon godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje zahtjeve za klasifikaciju i mjerenje financijske imovine iz MSFI-ja 9.

42.O Objavljivanja iz točaka 42.K–42.N koja subjekt prezentira i objavljivanja iz točke 25. ovog MSFI-ja moraju omogućiti usklađivanje:

- (a) kategorija mjerenja koje su prezentirane u skladu s MRS-om 39 i MSFI-jem 9 i
- (b) kategorije financijskih instrumenata

na datum prve primjene.

42.P Na datum prve primjene točke 5.5. MSFI-ja 9, subjekt je dužan objaviti informacije kojima se omogućuje usklađivanje završnih stanja rezerviranja za gubitke u skladu s MRS-om 39 i rezerviranja u skladu s MRS-om 37 s početnim stanjem rezerviranja za umanjenje vrijednosti utvrđenih u skladu s MSFI-jem 9. Informacije o financijskoj imovini objavljuju se po povezanim kategorijama mjerenja financijske imovine u skladu s MRS-om 39 i MSFI-jem 9, pri čemu se odvojeno iskazuje učinak promjena kategorije mjerenja rezerviranja za gubitke na taj datum.

42.Q U izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene MSFI-ja 9 subjekt nije dužan objaviti iznose stavki koje bi bile iskazane u skladu sa zahtjevima za klasifikaciju i mjerenje (što uključuje i zahtjeve koji se odnose na mjerenje amortiziranog troška financijske imovine i umanjenja vrijednosti iz odjeljaka 5.4. i 5.5. MSFI-ja 9) iz:

- (a) MSFI-ja 9 za prethodna razdoblja i
- (b) MRS-a 39 za tekuće razdoblje.

42.R Ako mu u skladu s točkom 7.2.4. MSFI-ja 9 na datum prve primjene MSFI-ja 9 nije izvedivo (kako je definirano u MRS-u 8) procijeniti promijenjenu vremensku vrijednost novčanog elementa u skladu s točkama B4.1.9.B–B4.1.9.D MSFI-ja 9 na temelju činjenica i okolnosti koje postoje pri početnom priznavanju financijske imovine, subjekt procjenjuje obilježja ugovornih novčanih tokova te financijske imovine na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine ne uzimajući u obzir zahtjeve koji se odnose na promjenu vremenske vrijednosti novčanog elementa iz točaka od B4.1.9.B–B4.1.9.D MSFI-ja 9. Subjekt je dužan na izvještajni datum objaviti knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine čija su obilježja ugovornih novčanih tokova procijenjena na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine ne uzimajući u obzir zahtjeve koji se odnose na promjene vremenske vrijednosti novčanog elementa iz točaka B4.1.9.B–B4.1.9.D MSFI-ja 9 sve do prestanka priznavanja te financijske imovine.

- 42.S Ako mu u skladu s točkom 7.2.5. MSFI-ja 9 na datum prve primjene nije izvedivo (kako je definirano u MRS-u 8) procijeniti je li fer vrijednosti elementa predujma beznačajna u skladu s točkom B4.1.12. podtočkom (d) MSFI-ja 9 na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine, subjekt procjenjuje obilježja ugovornih novčanih tokova te financijske imovine na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine ne uzimajući u obzir iznimku za element predujma iz točke B4.1.12. MSFI-ja 9. Subjekt je dužan na izvještajni datum objaviti knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine čija su obilježja ugovornih novčanih tokova procijenjena na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine ne uzimajući u obzir iznimku za element predujma iz točke B4.1.12. MSFI-ja 9 sve do prestanka priznavanja te financijske imovine.

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

43. Subjekt ovaj MSFI primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2007. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovaj MSFI primijeni za ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
44. Ako subjekt ovaj MSFI primjenjuje za godišnja razdoblja koja započnu prije 1. siječnja 2006., ne treba prezentirati usporedne informacije za objavljivanja koja se nalažu točkama 31.–42. o vrsti i opsegu rizika koji proizlaze iz financijskih instrumenata.
- 44.A MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime su izmijenjene točke 20., 21., točka 23. podtočke (c) i (d), točka 27. podtočka (c) te točka B5 Dodatka B. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.
- 44.B MSFI-jem 3 (kako je revidiran 2008.) brisana je točka 3. podtočka točka (c). Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MSFI 3 (revidiran 2008.) primijeni na ranije razdoblje, izmjena se primjenjuje i na to ranije razdoblje. Ipak, ta se izmjena ne primjenjuje na nepredviđenu naknadu za stjecanje koja proizlazi iz poslovne kombinacije u kojoj je datum stjecanja prethodio primjeni MSFI-ja 3 (revidiran 2008.). Umjesto toga, subjekt takvu naknadu obračunava u skladu s točkama 65.A–65.E MSFI-ja 3 (kako je izmijenjen 2010.).
- 44.C Subjekt izmjenu iz točke 3. primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt dokument *Financijski instrumenti s opcijom prodaje i obveze koje proizlaze iz likvidacije* (izmjene MRS-a 32 i MRS-a 1), objavljen u veljači 2008., primjenjuje na neko ranije razdoblje, na to ranije razdoblje primjenjuje i izmjenu iz točke 3.
- 44.D Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2008., izmijenjena je točka 3. podtočka (a). Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti i na to ranije razdoblje primijeniti izmjene točke 1. MRS-a 28, točke 1. MRS-a 31 i točke 4. MRS-a 32, objavljene u svibnju 2008. Dopuštena je prospektivna primjena tih izmjena.
- 44.E [Brisano]
- 44.F [Brisano]
- 44.G Dokumentom *Poboljšanja objavljivanja o financijskim instrumentima* (izmjene MSFI-ja 7), objavljenim u ožujku 2009., izmijenjene su točke 27., 39. i B11 i dodane su točke 27.A, 27.B, B10A i B11A–B11F. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Subjekt nije dužan objaviti informacije koje se nalažu u izmjenama za:
- (a) godišnja razdoblja ili međurazdoblja, uključujući izvještaje o financijskom položaju prezentirane u godišnjem usporednom razdoblju koje završava prije 31. prosinca 2009., niti
- (b) izvještaje o financijskom položaju na početku najranijeg usporednog razdoblja prije 31. prosinca 2009.

Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti ⁽⁴⁷⁾.

44.H–44.J [Brisano]

44.K Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2010., izmijenjena je točka 44.B. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena.

44.L Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u svibnju 2010., dodana je točka 32.A i izmijenjene su točke 34. i 36.–38. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2011. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

44.M Dokumentom *Objavljivanja – Prijenosi financijske imovine* (izmjene MSFI-ja 7), objavljenim u listopadu 2010., brisana je točka 13. i dodane su točke 42.A–42.H i B29–B39. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2011. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni od ranijeg datuma, dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt nije dužan objaviti informacije koje se nalažu u tim izmjenama za prezentirana razdoblja koja započnu prije datuma prve primjene izmjena.

44.N [Brisano]

44.O MSFI-jem 11 *Zajednički poslovi*, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je točka 3. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.

44.P MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjene su točke 3., 28., 29. i Dodatak A i brisane su točke 27.–27.B. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.

44.Q Dokumentom *Prezentiranje stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u lipnju 2011., izmijenjena je točka 27.B. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MRS-a 1 kako je izmijenjen u lipnju 2011.

44.R Dokumentom *Objavljivanja – prijeboj financijske imovine i financijskih obveza* (izmjene MSFI-ja 7), objavljenim u prosincu 2011., dodane su točke 13.A–13.F i točke B40–B53. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Subjekt informacije koje se nalažu u tim izmjenama objavljuje retroaktivno.

44.S–44.W [Brisano]

44.X Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjena je točka 3. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena dokumenta *Investicijski subjekti*. Ako subjekt tu izmjenu primijeni ranije, dužan je istodobno primijeniti sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.

44.Y [Brisano]

44.Z MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 2.–5., 8.–11., 14., 20., 28.–30., 36., 42.C–42.E, Dodatak A i točke B1, B5, B9, B10, B22 i B27, brisane su točke 12., 12.A, 16., 22.–24., 37., 44.E, 44.F, 44.H–44.J, 44.N, 44.S–44.W, 44.Y i B4 te Dodatak D, a dodane su točke 5.A, 10.A, 11.A, 11.B, 12.B–12.D, 16.A, 20.A, 21.A–21.D, 22.A–22.C, 23.A–23.F, 24.A–24.G, 35.A–35.N, 42.I–42.S, 44.ZA i B8A–B8J. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9. Te izmjene ne treba primjenjivati na usporedne informacije objavljene za razdoblja prije datuma prve primjene MSFI-ja 9.

⁽⁴⁷⁾ Dokumentom *Ograničeno izuzeće od usporednih objavljivanja iz MSFI-ja 7 za subjekte koji prvi put primjenjuju MSFI-je* (izmjena MSFI-ja 1), objavljenim u siječnju 2010., izmijenjena je točka 44.G. Odbor je izmijenio točku 44.G kako bi pojasnio svoje zaključke i namjeravani prelazak za dokument *Poboljšanje objavljivanja o financijskim instrumentima* (izmjene MSFI-ja 7).

- 44.ZA U skladu s točkom 7.1.2. MSFI-ja 9, za godišnja izvještajna razdoblja prije 1. siječnja 2018. subjekt može ranije primijeniti samo zahtjeve o iskazivanju dobitaka i gubitaka po financijskim obvezama koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iz točke 5.7.1. podtočke (c), točaka 5.7.7.–5.7.9., 7.2.14. i B5.7.5.–B5.7.20. MSFI-ja 9 i ne mora primjenjivati ostale zahtjeve iz MSFI-ja 9. Ako subjekt odluči primijeniti samo te točke MSFI-ja 9, dužan je tu činjenicu objaviti i redovito objavljivati povezane informacije utvrđene u točkama 10.–11. ovog MSFI-ja (kako je izmijenjen MSFI-jem 9 (2010.)).
- 44.AA Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2012.–2014.*, objavljenim u rujnu 2014., izmijenjene su točke 44.R i B30 i dodana je točka B30A. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno u skladu s MSR-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma, pri čemu nije dužan primjenjivati izmjene točaka B30 i B30A za prezentirana razdoblja koja su započela prije godišnjeg razdoblja za koje subjekt te izmjene primjenjuje prvi put. Dopuštena je ranija primjena izmjena točaka 44.R, B30 i B30A. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 44.BB Dokumentom *Inicijativa o objavljivanju* (izmjene MRS-a 1), objavljenim u prosincu 2014., izmijenjene su točke 21. i B.5. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena tih izmjena.
- 44.CC MSFI-jem 16 *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjene su točke 29. i B11D. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 44.DD MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjene su točke 3., 8. i 29. i brisana je točka 30. Dokumentom *Izmjene MSFI-ja 17*, objavljenim u lipnju 2020., dodatno je izmijenjena točka 3. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
- 44.EE Dokumentom *Reforma referentnih kamatnih stopa*, objavljenim u rujnu 2019., kojim su izmijenjeni MSFI 9, MRS 39 i MSFI 7 dodane su točke 24.H i 44.FF. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni izmjena MSFI-ja 9 ili MRS-a 39.
- 44.FF U izvještajnom razdoblju u kojem prvi put primjenjuje dokument *Reforma referentnih kamatnih stopa*, objavljen u rujnu 2019., subjekt nije dužan prezentirati kvantitativne informacije koje se nalažu točkom 28. podtočkom (f) MRS-a 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.
- 44.GG Dokumentom *Reforma referentnih kamatnih stopa, druga faza*, kojim su izmijenjeni MSFI 9, MRS 39, MSFI 7, MSFI 4 i MSFI 16, objavljenim u kolovozu 2020., dodane su točke 24.I–24.J i 44.HH. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni izmjena MSFI-ja 9, MRS-a 39, MSFI-ja 4 ili MSFI-ja 16.
- 44.HH Subjekt u izvještajnom razdoblju u kojem prvi put primjenjuje dokument *Reforma referentnih kamatnih stopa, druga faza* nije dužan objaviti informacije koje se inače nalažu točkom 28. podtočkom (f) MRS-a 8.
- 44.II Dokumentom *Objavljivanje računovodstvenih politika* kojim se mijenjaju MRS 1 i MSFI Izjava o praksama 2 *Prosudbe o značaju*, objavljenim u veljači 2021., izmijenjene su točke 21. i B5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja započinju 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

POVLAČENJE MRS-a 30

45. Ovaj MSFI zamjenjuje MRS 30 *Objavljivanja u financijskim izvještajima banaka i sličnih financijskih institucija*.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Kreditni rizik	Rizik da će jedna strana u financijskom instrumentu neispunjenjem svoje obveze drugoj strani uzrokovati gubitak.
Ocjene kreditnog rizika	Ocjena kreditnog rizika na temelju rizika nastanka statusa neispunjavanja obveza po financijskom instrumentu.
Valutni rizik	Rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tečajeva stranih valuta.
Kamatni rizik	Rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih kamatnih stopa.
Likvidnosni rizik	Rizik da će subjekt imati poteškoća u ispunjenju svojih financijskih obveza koje se namiruju u novcu ili drugom financijskom imovinom.
Obveze po kreditima	Obveze po kreditima su financijske obveze, osim kratkoročnih obveza prema dobavljačima pod uobičajenim uvjetima kreditiranja.
Tržišni rizik	Rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih cijena. Tržišni rizik obuhvaća tri vrste rizika: valutni rizik , kamatni rizik i cjenovni rizik .
Cjenovni rizik	Rizik fluktuacije fer vrijednosti ili budućih novčanih tokova financijskog instrumenta zbog promjena tržišnih cijena (osim onih koje proizlaze iz kamatnog rizika ili valutnog rizika), neovisno o tome jesu li promjene prouzročili čimbenici specifični za pojedini financijski instrument ili njegova izdavateljica ili drugi čimbenici koji utječu na sve slične financijske instrumente kojima se trguje na određenom tržištu.

Sljedeći su pojmovi definirani u točki 11. MRS-a 32, točki 9. MRS-a 39, Dodatku A MSFI-ju 9 ili Dodatku A MSFI-ju 13 i u ovom se Standardu koriste u značenjima iz MRS-a 32, MSFI-ja 39, MSFI-ja 9 ili MSFI-ja 13:

- amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obveze,
- ugovorna imovina,
- financijska imovina umanjena za kreditne gubitke,
- prestanak priznavanja,

- izvedenica,
- dividende,
- metoda efektivne kamatne stope,
- vlasnički instrument,
- očekivani kreditni gubici,
- fer vrijednost,
- financijska imovina,
- ugovor o financijskom jamstvu,
- financijski instrument,
- financijska obveza,
- financijska obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak,
- predviđena transakcija,
- bruto knjigovodstvena vrijednost financijske imovine,
- instrumenti zaštite od rizika,
- stavka koja se drži radi trgovanja,
- dobitak ili gubitak od umanjenja vrijednosti,
- rezerviranja za gubitke,
- prekoračenje dospjeća,
- kupljena ili stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke,
- datum reklasifikacije,
- redovna kupnja ili prodaja.

Dodatak B

Vodič za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

KATEGORIJE FINACIJSKIH INSTRUMENTATA I RAZINA OBJAVLJIVANJA (TOČKA 6.)

- B1 U skladu s točkom 6., subjekt je dužan objediniti financijske instrumente u kategorije primjerene vrsti informacija koje se objavljuju, vodeći računa o obilježjima tih financijskih instrumenata. Zato se kategorije opisane u točki 6. koje subjekt odredi razlikuju od kategorija financijskih instrumenata navedenih u MSFI-ju 9 (kojim se utvrđuje način mjerenja financijskih instrumenata i priznavanja promjena fer vrijednosti).
- B2 Pri određivanju kategorija financijskih instrumenata subjekt je dužan barem:
- (a) razlikovati instrumente koji se mjere po amortiziranom trošku i koji se mjere po fer vrijednosti;
 - (b) tretirati financijske instrumente koji nisu obuhvaćeni područjem primjene ovog MSFI-ja kao odvojenu kategoriju ili kategorije.
- B3 Subjekt ovisno o okolnostima utvrđuje stupanj detaljnosti informacija koje objavljuje u skladu sa zahtjevima iz ovog MSFI-ja, razinu isticanja raznih aspekata zahtjeva za objavljivanje te način agregiranja informacija kako bi se dobila ukupna slika bez kombiniranja informacija različitih obilježja. Treba postići ravnotežu između previše pojedinosti u financijskim izvještajima koje korisnicima ne bi bile od pomoći i prikrivanja važnih informacija zbog njihova prekomjernog agregiranja. Na primjer, subjekt ne smije važne informacije prikriti u gomili beznačajnih pojedinosti. Slično tomu, subjekt ne smije objaviti podatke koji su toliko agregirani da prikrivaju važne razlike između pojedinih transakcija ili povezanih rizika.
- B4 [Brisano]

Druga objavljivanja – računovodstvene politike (točka 21.)

- B5 Točkom 21. nalaže se objavljivanje značajnih informacija o računovodstvenim politikama, koje bi trebale sadržavati informacije o osnovici (ili osnovicama) za mjerenje financijskih instrumenata korištene pri sastavljanju financijskih izvještaja. Takvo objavljivanje o financijskim instrumentima može uključivati:
- (a) za obveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak:
 - i. vrstu financijskih obveza za koje je subjekt odredio da se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak;
 - ii. kriterije za takvo određenje tih financijskih obveza pri početnom priznavanju i
 - iii. kako je subjekt ispunio uvjete iz točke 4.2.2. MSFI-ja 9 za takvo određenje;
 - (aa) za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak:
 - i. vrstu financijske imovine za koju je subjekt odredio da se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i
 - ii. kako je subjekt ispunio kriterije iz točke 4.1.5. MSFI-ja 9 za takvo određenje;
 - (b) [brisan]
 - (c) jesu li redovna kupnja i prodaja financijske imovine računovodstveno iskazane na datum trgovanja ili datum namire (vidjeti točku 3.1.2. MSFI-ja 9);

(d) [brisan]

(e) kako se određuju neto dobiti ili neto gubici od svake utvrđene kategorije financijskih instrumenata (vidjeti točku 20. podtočku (a)), npr. uključuju li neto dobiti ili neto gubici od stavki koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak prihod od kamata ili dividendi.

(f) [brisan]

(g) [brisan]

Točkom 122. MRS-a 1 (kako je revidiran 2007.) subjektu se nalaže i da uz značajne informacije o računovodstvenim politikama ili druge bilješke objavi prosudbe, osim onih koje uključuju procjene, koje je posloводство donijelo u postupku primjene računovodstvenih politika subjekta i koje najviše utječu na iznose priznate u financijskim izvještajima.

VRSTA I OPSEG RIZIKA KOJI PROIZLAZE IZ FINACIJSKIH INSTRUMENATA (TOČKE 31.–42.)

B6 Podaci koje je potrebno objaviti u skladu s točkama 31.–42. iznose se u financijskim izvještajima ili se uključuju putem upućivanja u financijskim izvještajima na druge izvještaje, kao što su komentar rukovodstva ili izvještaj o riziku, koji su dostupni korisnicima financijskih izvještaja pod istim uvjetima kao i financijski izvještaji, te u isto vrijeme. Financijski izvještaji nisu potpuni ako ne sadržavaju informacije uvrštene unakrsnim upućivanjem.

Kvantitativna objavljivanja (točka 34.)

B7 Točkom 34. podtočkom (a) nalaže se objavljivanje sažetka kvantitativnih podataka o izloženost subjekta rizicima na temelju internih informacija ključnim rukovoditeljima subjekta. Ako primjenjuje nekoliko metoda za upravljanje izloženosti rizicima, subjekt je dužan objaviti informacije primjenom metode ili metoda kojima se dobivaju najrelevantnije i najpouzdanije informacije. U MRS-u 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* objašnjeni su izrazi relevantnost i pouzdanost.

B8 U točki 34. podtočki (c) nalažu se objavljivanja o koncentracijama rizika. Koncentracije rizika proizlaze iz financijskih instrumenata sličnih obilježja na koje promjene ekonomskih ili drugih uvjeta slično utječu. Koncentracije rizika utvrđuju se prosudbom, vodeći računa o okolnostima subjekta. Objavljivanje o koncentracijama rizika uključuje:

(a) opis načina na koji rukovodstvo utvrđuje koncentracije;

(b) opis zajedničkih obilježja na temelju kojih se utvrđuje svaka koncentracije (npr. druga ugovorna strana, zemljopisno područje, valuta ili tržište) i

(c) iznos izloženosti rizicima povezan sa svim financijskim instrumentima kojima je to obilježje zajedničko.

Postupci upravljanja kreditnim rizikom (točke 35.F–35.G)

B8A U točki 35.F podtočki (b) nalaže se objavljivanje informacija o tome kako subjekt za razne financijske instrumente definira status neispunavanja obveza i o razlozima za odabir tih definicija. U skladu s točkom 5.5.9. MSFI-ja 9, moguće priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja trebalo bi se temeljiti na povećanju rizika od nastanka statusa neispunavanja obveza nakon početnog priznavanja. Informacije o definicijama statusa neispunavanja obveza koje će korisnicima financijskih izvještaja pomoći da razumiju kako subjekt primjenjuje zahtjeve o očekivanim kreditnim gubicima iz MSFI-ja 9 mogu uključivati:

(a) kvalitativne i kvantitativne čimbenike uzete u obzir pri definiranju statusa neispunavanja obveza;

(b) informacije o tome jesu li različite definicije primijenjene na različite vrste financijskih instrumenata i

(c) pretpostavke o stopi oporavka (tj. broj financijske imovine koja se vrati u prihodonosni status) nakon nastanka statusa neispunavanja obveza po financijskoj imovini.

B8B Kako bi se korisnicima financijskih izvještaja omogućilo da ocijene politike restrukturiranja i promjena koje subjekt primjenjuje, u točki 35.F podtočki (f) alineji i. nalaže se objavljivanje informacija o tome kako subjekt prati u kojoj se mjeri rezerviranja za gubitke po financijskoj imovini prethodno objavljena u skladu s točkom 35.F podtočkom (f) alinejom i. naknadno mjere u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja u skladu s točkom 5.5.3. MSFI-ja 9. Kvantitativne informacije koje će korisnicima financijskih izvještaja omogućiti da razumiju naknadno povećanje kreditnog rizika promijenjene financijske imovine mogu uključivati informacije o promijenjenoj financijskoj imovini koja ispunjava kriterije iz točke 35.F podtočke (f) alineje i. za koju se rezerviranja za gubitke ponovno mjere u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja (tj. stopa pogoršanja).

B8C U točki 35.G podtočki (a) nalaže se objavljivanje informacija o osnovici ulaznih podataka i pretpostavki te tehnikama procjene na temelju kojih su primijenjeni zahtjevi o umanjenju vrijednosti iz MSFI-ja 9. Pretpostavke i ulazni na temelju kojih subjekt mjeri očekivane kreditne gubitke ili utvrđuje razmjer povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja mogu uključivati povijesne informacije ili izvještaje o rejtingu te pretpostavke o očekivanom vijeku trajanja financijskih instrumenata i rokovima prodaje kolaterala.

Promjene rezerviranja za gubitke (točka 35.H)

B8D U skladu s točkom 35.H, subjekt je dužan objasniti promjene rezerviranja za gubitke tijekom razdoblja. Osim usklađenja početnog i završnog stanja rezerviranja za gubitke, ponekad te promjene treba i objasniti. U tom opisnom obrazloženju mogu se analizirati razlozi promjena rezerviranja za gubitke tijekom razdoblja, uključujući:

- (a) sastav portfelja;
- (b) količinu kupljenih ili izdanih financijskih instrumenata i
- (c) ozbiljnost očekivanih kreditnih gubitaka.

B8E Za preuzete obveze po kreditima i ugovore o financijskom jamstvu rezerviranja za gubitke priznaju se kao rezerviranje. Subjekt bi informacije o promjenama rezerviranja za gubitke za financijsku imovinu trebao objaviti odvojeno od preuzetih obveza po kreditima i ugovora o financijskom jamstvu. Međutim, ako financijski instrument uključuje i komponentu kredita (tj. financijska imovina) i komponentu neiskorištene obveze (tj. preuzeta obveza po kreditu) i ako subjekt ne može odvojeno utvrditi očekivane kreditne gubitke od komponente preuzete obveze po kreditu i komponente financijske imovine, očekivani kreditni gubici od preuzete obveze po kreditu trebali bi se priznati zajedno s rezerviranjima za gubitke po financijskoj imovini. U mjeri u kojoj kombinirani očekivani kreditni gubici premašuju bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine, očekivani kreditni gubici trebali bi se priznati kao rezerviranje.

Kolateral (točka 35.K)

B8F U točki 35.K nalaže se objavljivanje informacija koje će korisnicima financijskih izvještaja omogućiti da razumiju učinak kolaterala i drugih kreditnih poboljšanja na iznos očekivanih kreditnih gubitaka. Subjekt nije dužan objaviti informacije o fer vrijednosti kolaterala i drugih kreditnih poboljšanja niti utvrditi točnu vrijednost kolaterala koji su bili uključeni u izračun očekivanih kreditnih gubitaka (tj. gubitak zbog statusa neispunjavanja obveza).

B8G Opis kolaterala i njegova učinka na iznose očekivanih kreditnih gubitaka može uključivati:

- (a) informacije o glavnim vrstama kolaterala koji se drže kao zaštita i drugim kreditnim poboljšanjima (primjeri potonjeg su jamstva, kreditne izvedenice i sporazumi o netiranju koji nisu prihvatljivi za prijeboj u skladu s MRS-om 32);
- (b) informacije o količini kolaterala koje se drži i drugih kreditnih poboljšanja te njihovu značenju u smislu rezerviranja za gubitke;
- (c) informacije o politikama i postupcima vrednovanja i upravljanja kolateralima i drugim kreditnim poboljšanjima;
- (d) informacije o glavnim kategorijama drugih ugovornih strana u kolateralima i drugim kreditnim poboljšanjima i njihovoj kreditnoj sposobnosti i

(e) informacije o koncentracijama rizika u okviru kolaterala i drugih kreditnih poboljšanja.

Izloženost kreditnom riziku (točke 35.M–35.N)

- B8H U točki 35.M nalaže se objavljivanje informacija o izloženosti subjekta kreditnom riziku i znatnim koncentracijama kreditnog rizika na izvještajni datum. Koncentracija kreditnog rizika postoji ako se na određenom zemljopisnom području nalazi nekoliko drugih ugovornih strana ili ako obavljaju slične djelatnosti i imaju slična ekonomska obilježja zbog kojih bi promjene ekonomskih ili drugih uvjeta slično utjecale na njihovu sposobnost ispunjenja ugovornih obveza. Subjekt bi trebao objaviti informacije kako bi korisnicima financijskih izvještaja omogućio da razumiju postoje li skupine ili portfelji financijskih instrumenata posebnih obilježja koja bi mogli utjecati na velik dio te skupine financijskih instrumenata, kao što je koncentracija određenih rizika. To npr. može uključivati objedinjavanje po omjeru kredita i vrijednosti kolaterala, koncentracije prema zemljopisnom području, djelatnostima ili izdavateljima.
- B8I Broj ocjena kreditnog rizika na temelju kojih su objavljene informacije u skladu s točkom 35.M mora odgovarati broju koji je subjekt dostavio ključnim rukovoditeljima za potrebe upravljanja kreditnim rizikom. Ako su informacije o prekoračenju dospijeća dostupne samo po određenim dužnicima i ako subjekt na temelju tih informacija procjenjuje je li se kreditni rizik znatno povećao nakon početnog priznavanja u skladu s točkom 5.5.11. MSFI-ja 9, subjekt je dužan objaviti analizu statusa prekoračenja dospijeća za tu financijsku imovinu.
- B8J Subjekt koji očekivane kreditne gubitke mjeri na skupnoj osnovi možda neće moći bruto knjigovodstvenu vrijednost pojedinačne financijske imovine ili izloženosti kreditnom riziku za preuzete obveze po kreditima i ugovore o financijskom jamstvu rasporediti na ocjene kreditnog rizika za koje su priznati očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja. U tom slučaju subjekt bi trebao primjenjivati zahtjeve iz točke 35.M na financijske instrumente koji se mogu izravno rasporediti na ocjenu kreditnog rizika i odvojeno objaviti bruto knjigovodstvenu vrijednost financijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja mjere na skupnoj osnovi.

Maksimalna izloženost kreditnom riziku (točka 36. podtočka (a))

- B9 U točki 35.K podtočki (a) i točki 36. podtočki (a) nalaže se objavljivanje iznosa koji najbolje predstavlja maksimalnu izloženost subjekta kreditnom riziku. Za financijsku imovinu to je obično bruto knjigovodstvena vrijednost bez:
- (a) iznosa prebijenih u skladu s MRS-om 32 i
 - (b) rezerviranja za gubitke priznatih u skladu s MSFI-jem 9.
- B10 Aktivnosti koje uzrokuju nastanak kreditnog rizika i povezane maksimalne izloženosti kreditnom riziku među ostalim uključuju:
- (a) odobrenje kredita klijentima i plasman depozita kod drugih subjekata. U tim je slučajevima maksimalna izloženost kreditnom riziku knjigovodstvena vrijednost povezane financijske imovine;
 - (b) sklapanje ugovora o izvedenicama, npr. valutnih ugovora, ugovora o zamjeni kamatne stope i ugovora o kreditnim izvedenicama. Ako se nastala imovina mjeri po fer vrijednosti, maksimalna izloženost kreditnom riziku na kraju izvještajnog razdoblja bit će jednaka knjigovodstvenoj vrijednosti;
 - (c) odobrenje financijskih jamstava. U tom je slučaju maksimalna izloženost kreditnom riziku najveći iznos koji bi subjekt trebao platiti ako se jamstvo aktivira, koji može biti znatno viši od iznosa koji je priznat kao obveza;
 - (d) preuzimanje obveze po kreditu koja je neopoziva tijekom trajanja kreditne linije ili je opoziva samo u slučaju značajne negativne promjene. Ako izdavatelj ne može podmiriti neto preuzetu obvezu po kreditu u novcu ili drugim financijskim instrumentom, maksimalna izloženost kreditnom riziku jednaka je punom iznosu obveze jer je neizvjesno hoće li iznos nekog neiskorištenog dijela biti iskorišten u budućnosti. Taj iznos može biti i znatno veći od iznosa koji je priznat kao obveza.

Kvantitativni pokazatelji likvidnosnog rizika (točka 34. podtočka (a) i točka 39. podtočke (a) i (b))

B10A U skladu s točkom 34. podtočkom (a), subjekt objavljuje sažetak kvantitativnih podataka o svojoj izloženosti likvidnosnom riziku na temelju internih informacija dostavljenih njegovim ključnim rukovoditeljima. Subjekt je dužan objasniti kako se ti podaci određuju. Ako do odljeva novca (ili druge financijske imovine) iz tih podataka može doći:

- (a) znatno prije negoli je navedeno u podacima ili
- (b) u znatno drukčijem iznosu od onog koji je naveden u podacima (npr. izvedenica je uključena u podatke o namiri na neto osnovi, ali druga ugovorna strana za nju može zatražiti namiru u bruto iznosu),

subjekt je dužan objaviti tu činjenicu i kvantitativne informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da ocijene opseg rizika, osim ako te informacije nisu uključene u analizu ročnosti iz točke 39. podtočke (a) ili (b).

B11 Pri analizi ročnosti iz točke 39. podtočaka (a) i (b), subjekt na temelju vlastite prosudbe utvrđuje primjeren broj vremenskih raspona. Na primjer, subjekt može odrediti da su primjereni sljedeći vremenski rasponi:

- (a) najviše mjesec dana;
- (b) od mjesec dana do tri mjeseca;
- (c) od tri mjeseca do godinu dana i
- (d) od jedne do pet godina.

B11A Subjekt u skladu s točkom 39. podtočkama (a) i (b) iz hibridnog (složenog) financijskog instrumenta ne odvaja ugrađenu izvedenicu. Na takav instrument subjekt primjenjuje točku 39. podtočku (a).

B11B U skladu s točkom 39. podtočkom (b), subjekt je dužan objaviti kvantitativnu analizu ročnosti izvedenih financijskih obveza koja prikazuje preostalo razdoblje do ugovornog dospijeca, ako je ugovorno dospijeće ključno za razumijevanje rokova novčanih tokova. To je npr. slučaj kod:

- (a) ugovora o zamjeni kamatne stope s preostalim rokom dospijeca od pet godina u zaštiti novčanog toka financijske imovine ili obveze s promjenjivom kamatnom stopom;
- (b) svih preuzetih obveza po kreditima.

B11C U skladu s točkom 39. podtočkama (a) i (b), subjekt je dužan objaviti analizu ročnosti za financijske obveze koja prikazuje preostalo razdoblje do ugovornog dospijeca određenih financijskih obveza. U tom objavljivanju:

- (a) ako druga ugovorna strana može birati vrijeme plaćanja, obveza se raspoređuje u najranije razdoblje u kojem se od subjekta može zatražiti plaćanje. Na primjer, financijske obveze koje se otplaćuju na zahtjev (npr. depoziti po viđenju) uključuju se u najraniji vremenski raspon;
- (b) ako subjekt preuzme obvezu plaćanja u obrocima, svaki se obrok raspoređuje u najranije razdoblje u kojem se od subjekta može zatražiti plaćanje. Na primjer, neiskorištena preuzeta obveza po kreditu uključuje se u vremenski raspon s najranijim mogućim datumom korištenja;
- (c) za izdane ugovore o financijskom jamstvu, maksimalni iznos jamstva raspoređuje se u najranije razdoblje u kojem se jamstvo može aktivirati.

B11D Ugovorni iznosi objavljeni u analizama ročnosti u skladu s točkom 39. podtočkama (a) i (b) smatraju se ugovornim nediskontiranim novčanim tokovima, npr.:

- (a) bruto obveze po najmu (prije odbitka financijskih troškova);
- (b) cijene naznačene u unaprijednim ugovorima o kupnji financijske imovine za novac;
- (c) neto iznosi ugovora o zamjeni kamatne stope kod kojih se kamata plaća po promjenljivoj, a prima po fiksnoj stopi, za koje se razmjenjuju neto novčani tokovi;
- (d) ugovoreni iznosi koji se razmjenjuju u ugovoru o izvedenom financijskom instrumentu (npr. valutna zamjena) za koje se razmjenjuju bruto novčani tokovi i
- (e) bruto iznos preuzetih obveza po kreditima.

Takvi nediskontirani novčani tokovi razlikuju se od iznosa iskazanog u izvještaju o financijskom položaju jer se iznos u tom izvještaju temelji na diskontiranim novčanim tokovima. Ako iznos obveze nije fiksna, objavljeni iznos utvrđuje se na temelju uvjeta koji su postojali na kraju izvještajnog razdoblja. Na primjer, ako se iznos obveze mijenja ovisno o indeksu, objavljeni iznos može se temeljiti na vrijednosti indeksa na kraju razdoblja.

B11E U skladu s točkom 39. podtočkom (c), subjekt je dužan opisati svoju metodu upravljanja likvidnosnim rizikom koji je inherentan stavkama iz kvantitativnih objavljivanja u skladu s točkom 39. podtočkama (a) i (b). Subjekt objavljuje analizu ročnosti financijske imovine koju drži radi upravljanja likvidnosnim rizikom (npr. financijska imovina koja se može brzo prodati ili od koje se očekuju novčani priljevi za namiru novčanih odljeva za financijske obveze), ako bi ta informacija korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućila da ocijene vrstu i opseg likvidnosnog rizika.

B11F Subjekt za potrebe objavljivanja iz točke 39. podtočke (c) može, među ostalim, uzeti u obzir sljedeće čimbenike:

- (a) je li subjekt preuzeo obvezu kratkoročnog financiranja (npr. komercijalnim zapisima) ili drugim kreditnim linijama (npr. rezervne kreditne linije) za kojima može posegnuti kako bi zadovoljio potrebe za likvidnošću;
- (b) drži li subjekt depozite kod središnjih banaka kojima može zadovoljiti potrebe za likvidnošću;
- (c) ima li subjekt izrazito raznolike izvore financiranja;
- (d) ima li subjekt znatnu koncentraciju likvidnosnog rizika u svojoj imovini ili u svojim izvorima financiranja;
- (e) ima li subjekt postupke unutarnjih kontrola i planove za nepredviđene situacije upravljanje likvidnosnim rizikom;
- (f) ima li subjekt instrumente koji uključuju ubranu otplatu (npr. u slučaju pada kreditnog rejtinga subjekta);
- (g) ima li subjekt instrumente na temelju kojih se od njega može zahtijevati davanje kolaterala (npr. pozivi za povrat viška kolaterala za izvedenice);
- (h) ima li subjekt instrumente na temelju kojih može odlučiti hoće li svoje financijske obveze namiriti u novcu (ili drugoj financijskoj imovini) ili vlastitim dionicama ili
- (i) ima li subjekt instrumente koji su predmet standardiziranih sporazuma o netiranju.

Tržišni rizik – analiza osjetljivosti (točke 40. i 41.)

B17 U točki 40. podtočki (a) nalaže se analiza osjetljivosti za svaku vrstu tržišnog rizika kojem je subjekt izložen. U skladu s točkom B3, subjekt odlučuje kako će agregirati informacije kako bi se dobila ukupna slika bez kombiniranja informacija različitih obilježja izloženosti rizicima iz bitno različitih gospodarskih okruženja. Na primjer:

- (a) subjekt koji trguje financijskim instrumentima može te informacije objaviti odvojeno za financijske instrumente namijenjene trgovanju i one koji nisu namijenjeni trgovanju;
- (b) subjekt ne bi trebao agregirati svoju izloženost tržišnim rizicima na područjima s hiperinflacijom i izloženost istim tržišnim rizicima na područjima s vrlo niskom inflacijom,

Ako je subjekt izložen samo jednoj vrsti tržišnog rizika u jednom gospodarskom okruženju, ne iskazuje raščlanjene informacije.

B18 U točki 40. podtočki (a) nalaže se da analiza osjetljivosti pokaže učinak razumno mogućih promjena odgovarajuće varijable rizika na dobit ili gubitak i vlasnički kapital (npr. prevladavajuće tržišne kamatne stope, tečajevi stranih valuta, cijena kapitala ili cijena robe). U tu svrhu:

- (a) subjekti nisu dužni utvrditi koliki bi bili dobit ili gubitak za razdoblje da su odnosne varijable rizika bile drugačije. Umjesto toga, subjekt objavljuje učinak na dobit ili gubitak i vlasnički kapital na kraju izvještajnog razdoblja, uz pretpostavku da je na kraju izvještajnog razdoblja došlo do razumno moguće promjene odgovarajuće varijable rizika i da je ta promjena primijenjena na izloženost riziku na taj datum. Na primjer, ako na kraju godine ima obvezu s promjenjivom kamatnom stopom, subjekt objavljuje učinak na dobit ili gubitak (tj. kamatni rashod) za tekuću godinu da su se kamatne stope promijenile za razumno moguće iznose;
- (b) subjekti nisu dužni objaviti učinak na dobit ili gubitak i vlasnički kapital za svaku promjenu raspona razumno mogućih promjena odgovarajuće varijable rizika. Dovoljno je objaviti učinke promjena u granicama razumno mogućega raspona.

B19 Kad određuje što je razumno moguća promjena odgovarajuće varijable rizika, subjekt uzima u obzir:

- (a) gospodarska okruženja u kojima posluje. Razumno moguće promjene ne bi smjele uključivati malo vjerojatne ili „najgore moguće” scenarije, niti „testiranje otpornosti na stres”. Naprotiv, ako je stopa promjene odnosne varijable rizika stalna, subjekt ne treba mijenjati odabranu razumno moguću promjenu varijable rizika. Pretpostavimo npr. da su kamatne stope 5 % i da je subjekt utvrdio da je promjena kamatnih stopa od ± 50 baznih bodova razumno moguća. U slučaju da se kamatna stopa promijeni na 4,5 ili 5,5 %, dužan je objaviti učinak na dobit ili gubitak i vlasnički kapital. U sljedećem razdoblju kamatne stope porastu na 5,5 %. Subjekt i dalje smatra da bi se kamatne stope mogle promijeniti za ± 50 baznih bodova (tj. da je stopa promjene kamatnih stopa stabilna). Učinak na dobit ili gubitak i vlasnički kapital subjekt je dužan objaviti ako se kamatna stopa promijeni na 5 ili na 6 %. Procjenu da je fluktuacija kamatne stope za ± 50 baznih bodova razumno moguća nije dužan revidirati ako nema dokaza da je kamatna stopa postala bitno volatilnija;
- (b) vremenski okvir za procjenu. Analiza osjetljivosti morala bi pokazati učinke promjena koje se smatraju razumno mogućima tijekom razdoblja do sljedeće objave tih informacija, što je obično u sljedećem godišnjem izvještajnom razdoblju.

B20 Subjekt u skladu s točkom 41. može koristiti analizu osjetljivosti koja odražava uzajamnu ovisnost varijabli rizika, kao što je metoda rizične vrijednosti, ako tu analizu koristi za upravljanje vlastitom izloženosti financijskim rizicima. Isto vrijedi čak i ako se tom metodom mjeri samo mogućnost gubitka, a ne mjeri i mogućnost dobitka. Taj subjekt može ispuniti zahtjeve iz točke 41. podtočke (a) tako da objavi vrstu modela rizične vrijednosti (npr. oslanja li se model na Monte Carlo simulacije) koji je koristio, objašnjenje modela i glavne pretpostavke (npr. vrijeme držanja i stupanj pouzdanosti). Subjekti mogu objaviti i razdoblje promatranja i primijenjene pondere u tom razdoblju, objašnjenje postupka s opcijama pri izračunima, volatilnosti i korelacije (ili alternativno, Monte Carlo simulacije raspodjele vjerojatnosti).

B21 Subjekt izrađuje analize osjetljivost za svoje ukupno poslovanje, ali može izraditi različite analize osjetljivosti za različite kategorije financijskih instrumenata.

Kamatni rizik

- B22 *Rizik kamatne stope* proizlazi iz kamatonosnih financijskih instrumenata priznatih u izvještaju o financijskom položaju (npr. stečeni ili izdani dužnički instrumenti) te iz određenih financijskih instrumenata koji nisu priznati u izvještaju o financijskom položaju (npr. neke preuzete obveze po kreditima).

Valutni rizik

- B23 *Valutni rizik* (ili rizik od promjene tečaja stranih valuta) proizlazi iz financijskih instrumenata u stranoj valuti, odnosno valuti koja nije funkcijska valuta u kojoj se ti instrumenti mjere. U smislu ovog MSFI-ja, valutni rizik ne proizlazi iz financijskih instrumenata koji su nenovčane stavke ili su u funkcijskoj valuti.
- B24 Analiza osjetljivosti objavljuje se za svaku valutu kojoj je subjekt znatno izložen.

Cjenovni rizik

- B25 *Cjenovni rizik* proizlazi iz financijskih instrumenata zbog promjena npr. cijena robe ili vlasničkog kapitala. Radi usklađenosti s točkom 40., subjekt može objaviti učinak sniženja određenog burzovnog indeksa, cijene robe ili druge varijable rizika. Na primjer, ako daje jamstva za ostatak vrijednosti koja su financijski instrumenti, subjekt objavljuje povećanje ili smanjenje vrijednosti imovine na koju se jamstvo odnosi.
- B26 Dva primjera financijskih instrumenata iz kojih proizlazi rizik cijene vlasničkog kapitala su (a) vlasnički udjeli u drugom subjektu i (b) ulaganje u fond koji ulaže u vlasničke instrumente. To su npr. i unaprijedni ugovori i opcije kupnje ili prodaje određenih količina vlasničkog instrumenta, te zamjene indeksirane uz cijene vlasničkog kapitala. Na fer vrijednost takvih financijskih instrumenata utječu promjene tržišne cijene odnosnih vlasničkih instrumenata.
- B27 U skladu s točkom 40. podtočkom (a), osjetljivost dobiti ili gubitka (koji proizlaze npr. iz instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak), objavljuje se odvojeno od osjetljivosti ostale sveobuhvatne dobiti (koja proizlazi npr. iz ulaganja u vlasničke instrumente čije se promjene fer vrijednosti iskazuju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti).
- B28 Nije potrebno ponovno mjeriti financijske instrumente koje subjekt klasificira kao vlasničke instrumente. Rizik cijene kapitala tih instrumenata ne utječe na dobit ili gubitak niti na vlasnički kapital. Prema tome, analiza osjetljivosti nije potrebna.

PRESTANAK PRIZNAVANJA (TOČKE 42.C–42.H)

Nastavak sudjelovanja (točka 42.C)

- B29 Za potrebe zahtjeva za objavljivanje iz točaka 42.E–42.H, nastavak sudjelovanja u prenesenoj financijskoj imovini utvrđuje se na razni izvještajnog subjekta. Na primjer, ako društvo kći na nepovezanu treću osobu prenese financijsku imovinu u kojoj matično društvo nastavlja sudjelovati, to društvo kći u svoje odvojene financijske izvještaje ne uključuje sudjelovanje matičnog društva u ocjenu svojeg nastavka sudjelovanja u prenesenoj imovini (tj. kad je društvo kći izvještajni subjekt). Međutim, matično društvo u svoje konsolidirane izvještaje uključuje nastavak svojeg sudjelovanja (ili sudjelovanja drugog člana grupe) u financijskoj imovini koju je prenijelo njegovo društvo kći kad utvrđuje nastavak svojeg sudjelovanja u toj prenesenoj imovini (tj. kad je matično društvo izvještajni subjekt).
- B30 Smatra se da subjekt ne nastavlja sudjelovati u prenesenoj financijskoj imovini ako u tom prijenosu ne zadržava ugovorna prava ili obveze inherentne prenesenoj financijskoj imovini niti stječe nova ugovorna prava ili obveze koje se odnose na prenesenu financijsku imovinu. Smatra se da subjekt ne nastavlja sudjelovati u prenesenoj financijskoj imovini ako nema ni udio u budućim rezultatima prenesene financijske imovine niti u bilo kojim budućim okolnostima snosi odgovornost za plaćanja u vezi s prenesenom financijskom imovinom. Pojam „plaćanje” u ovom kontekstu ne uključuju novčane tokove od prenesene financijske imovine koje subjekt naplati i koje je dužan doznaciti primatelju prenesene imovine.

- B30A Subjekt koji prenosi financijsku imovinu može zadržati pravo na servisiranje te financijske imovine uz naknadu koja je uključena npr. u ugovor o servisiranju. Subjekt ocjenjuje ugovor o servisiranju u skladu s uputama iz točaka 42.C i B.30. kako bi za potrebe zahtjeva za objavljivanja utvrdio proizlazi li iz tog ugovora nastavak njegova sudjelovanja. Na primjer, za potrebe zahtjeva za objavljivanje, smatra se da subjekt koji servisira financijsku imovinu nastavlja u njoj sudjelovati ako naknada za servisiranje ovisi o iznosu ili rokovima novčanih tokova naplaćenih od prenesene financijske imovine. Isto tako, za potrebe zahtjeva za objavljivanje, subjekt koji servisira financijsku imovinu nastavlja u njoj sudjelovati ako iznos fiksne naknade ne bi bio isplaćen u cijelosti u slučaju da prenesena financijska imovina ne ostvari rezultate. U tim primjerima subjekt koji servisira financijsku imovinu ima udio u budućim rezultatima prenesene financijske imovine. Ta ocjena ne ovisi o tome hoće li očekivana naknada biti primjerena nagrada subjektu za usluge servisiranja.
- B31 Nastavak sudjelovanja u prenesenoj financijskoj imovini može se temeljiti na odredbama ugovora o prijenosu ili na odvojenom sporazumu u vezi s prijenosom s primateljem financijske imovine ili trećom osobom.

Prenesena financijska imovina koja se nije u cijelosti prestala priznavati (točka 42.D)

- B32 U točki 42.D nalažu se objavljivanja o financijskoj imovini koja u cijelosti ili djelomično ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja. Te se informacije objavljuju na svaki izvještajni datum na koji subjekt nastavlja sudjelovati u prenesenoj financijskoj imovini, neovisno o datumu prijenosa.

Vrste nastavka sudjelovanja (točke 42.E–42.H)

- B33 U točkama 42.E–42.H nalaže se objavljivanje kvalitativnih i kvantitativnih informacija za svaku vrstu nastavka sudjelovanja u financijskoj imovini koja se prestala priznavati. Subjekt nastavak svojeg sudjelovanja iskazuje agregirano po vrstama koje odražavaju njegovu izloženost rizicima. Na primjer, subjekt može nastavak svojeg sudjelovanja agregirati po vrsti financijskog instrumenta (npr. jamstva ili opcije kupnje) ili po vrsti prijenosa (npr. faktoring potraživanja, sekuritizacije i pozajmljivanje vrijednosnih papira).

Analiza ročnosti za nediskontirane novčane odljeve radi otkupa prenesene imovine (točka 42.E podtočka (e))

- B34 U skladu s točkom 42.E podtočkom (e), subjekt je dužan objaviti analizu ročnosti nediskontiranih novčanih odljeva za otkup financijske imovine koju je prestao priznavati ili za druge obveze prema primatelju prijenosa za prenesenu imovinu, koja prikazuje preostala razdoblja do ugovornog dospijea u subjektovu nastavku sudjelovanja. U toj analizi treba razlikovati novčane tokove koje je subjekt dužan isplatiti (npr. unaprijedni ugovori), novčane tokove koje će možda biti dužan isplatiti (npr. izdane opcije prodaje) i novčane tokove koje može odlučiti platiti (npr. kupljene opcije prodaje).
- B35 Pri analizi ročnosti iz točke 42.E podtočke (e), subjekt na temelju vlastite prosudbe utvrđuje primjeren broj vremenskih raspona. Na primjer, subjekt može odrediti da su primjereni sljedeći vremenski rasponi:
- (a) najviše mjesec dana;
 - (b) od mjesec dana do tri mjeseca;
 - (c) od tri mjeseca do šest mjeseci;
 - (d) od šest mjeseci do godinu dana;
 - (e) od jedne do pet godina;
 - (f) od tri do pet godina i
 - (g) dulje od pet godina.

- B36 Ako postoji određeni raspon mogućih rokova dospijea, novčani tokovi se uključuju na temelju najranijeg datuma na koji se subjektu može naložiti ili dopustiti da izvrši plaćanje.

Kvalitativne informacije (točka 42.E podtočka (f))

- B37 Kvalitativne informacije koje se nalažu u točki 42.E podtočki (f) uključuju opis financijske imovine koja se prestala priznavati te vrstu i svrhu nastavka sudjelovanja nakon prijenosa te imovine, kao i opis rizika kojima je subjekt izložen, uključujući:

(a) opis subjektova upravljanja rizikom inherentnim njegovu nastavku sudjelovanja u financijskoj imovini koja se prestala priznavati;

(b) je li dužan snositi gubitke prije drugih osoba te razinu i iznose gubitaka koje snose osobe čija je razina sudjelovanja u imovini niža od razine sudjelovanja subjekta (tj. njegova nastavka sudjelovanja u imovini);

(c) opis događaja koji aktiviraju obveze pružanja financijske potpore ili otkupa prenesene financijske imovine

Prestanak priznavanja dobitka ili gubitka (točka 42.G podtočka (a))

- B38 U skladu s točkom 42.G podtočkom (a), subjekt je dužan objaviti dobitak ili gubitak od prestanka priznavanja financijske imovine u kojoj subjekt nastavlja sudjelovati. Subjekt objavljuje ako su dobitak ili gubitak od prestanka priznavanja nastali zbog razlike u fer vrijednosti komponenti prethodno priznate imovine (tj. udio u imovini koja se prestala priznavati i udio koji je subjekt zadržao) i fer vrijednosti prethodno priznate imovine u cjelini. Subjekt u tom slučaju objavljuje i jesu li u mjerenja fer vrijednosti bili uključeni važni ulazni podaci koji se nisu temeljili na dostupnim tržišnim podacima, kako je opisano u točki 27.A.

Dopunske informacije (točka 42.H)

- B39 Katkad objavljivanja koja se nalažu u točkama 42.D–42.G nisu dovoljna za ostvarenje ciljeva objavljivanja iz točke 42.B. Subjekt u tom slučaju objavljuje sve dodatne informacije potrebne za ostvarenje tih ciljeva. Subjekt ovisno o okolnostima utvrđuje koliko dodatnih informacija treba objaviti da bi korisnici dobili informacije koje su im potrebne te razinu isticanja raznih aspekata dodatnih informacija. Treba postići ravnotežu između previše pojedinosti u financijskim izvještajima koje korisnicima ne bi bile od pomoći i prikrivanja važnih informacija zbog njihova prekomjernog agregiranja.

Prijeboj financijske imovine i financijskih obveza (točke 13.A–13.F)

Područje primjene (točka 13.A)

- B40 Objavljivanja iz točaka 13.B–13.E nalažu se za sve priznate financijske instrumente koji su prebijeni u skladu s točkom 42. MRS-a 32. Osim toga, financijski instrumenti obuhvaćeni su područjem primjene zahtjeva za objavljivanje iz točaka 13.B–13.E ako su predmet izvršivih standardiziranih sporazuma o netiranju ili sličnog sporazuma o sličnim financijskim instrumentima i transakcijama, neovisno o tome jesu li financijski instrumenti prebijeni u skladu s točkom 42. MRS-a 32.

- B41 Slični sporazumi iz točaka 13.A i B40. uključuju sporazume o poravnanju izvedenica, globalne standardizirane repo ugovore, globalne standardizirane sporazume o pozajmljivanju vrijednosnih papira i sva povezana prava na financijske kolaterale. Slični financijski instrumenti i transakcije iz točke B40 uključuju izvedenice, ugovore o prodaji i repo ugovore, obratne ugovore o prodaji i obratne repo ugovore i ugovore o pozajmljivanju vrijednosnih papira. Na primjer, ako subjekt daje jamstva za ostatak vrijednosti koja su financijski instrumenti, subjekt objavljuje povećanje ili smanjenje vrijednosti imovine na koju se jamstvo primjenjuje.

Dva primjera financijskih instrumenata koji dovode do nastanka rizika cijene kapitala su:

- B42 Na financijske instrumente koji se objavljuju u skladu s točkom 13.C mogu se primjenjivati različiti zahtjevi o mjerenju (npr. obveza koja se odnosi na repo ugovor može se mjeriti po amortiziranom trošku, a izvedenica po fer vrijednosti). Subjekt u povezano objavljanja uključuje instrumente u njihovom priznatom iznosu i opisuje sve moguće razlike proizašle iz mjerenja.

Na poštene vrijednosti takvih financijskih instrumenata utječu promjene tržišne cijene osnovnih vlasničkih instrumenata.

- B43 Iznosi koji se nalažu u točki 13.C podtočki (a) odnose se na priznate financijske instrumente koji su prebijeni u skladu s točkom 42. MRS-a 32. Iznosi koji se nalažu u točki 13.C podtočki (a) odnose se i na priznate financijske instrumente koji su predmet izvršivih standardiziranih sporazuma o netiranju ili sličnih sporazuma, neovisno o tome ispunjavaju li kriterije za prijeboj. Međutim, objavljanja koja se nalažu u točki 13.C podtočki (a) ne odnose se na iznose koji su priznati na temelju ugovora o kolateralu koji ne ispunjavaju kriterije za prijeboj iz točke 42. MRS-a 32. Takvi se iznosi objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkom (d).

Objavljanje iznosa koji su prebijeni u skladu s kriterijima iz točke 42. MRS-a 32 (točka 13.C podtočka (b))

- B44 Subjekti su u skladu s točkom 13.C podtočkom (b) dužni objaviti iznose prebijene u skladu s točkom 42. MRS-a 32 kao utvrđuju neto iznose koji se iskazuju u izvještaju o financijskom položaju. Iznosi priznate financijske imovine i priznatih financijskih obveza koje su predmet istog aranžmana o prijeboju objavljuju se u informacijama o financijskoj imovini i informacijama o financijskim obvezama. Međutim, objavljeni iznosi (npr. u tablici) ograničeni su na iznose koji su predmet prijeboja. Na primjer, subjekt je priznao izvedenu imovinu i izvedenu obvezu koje ispunjavaju kriterije za prijeboj iz točke 42. MRS-a 32. Ako je bruto iznos izvedene imovine veći od bruto iznosa izvedene obveze, u tablici s informacijama o financijskoj imovini objavljuje se cijeli iznos izvedene imovine (u skladu s točkom 13.C podtočkom (a)) i cijeli iznos izvedene obveze (u skladu s točkom 13.C podtočkom (b)). Međutim, iako se u tablici s informacijama o financijskoj obvezi objavljuje cijeli iznos izvedene obveze (u skladu s točkom 13.C podtočkom (a)), uključuje se samo iznos izvedene imovine (u skladu s točkom 13.C podtočkom (b)) koji je jednak iznosu izvedene obveze.

Objavljanje neto iznose iskazanih u izvještaju o financijskom položaju (točka 13.C podtočka (c))

- B45 Ako neki instrumenti subjekta ispunjavaju uvjete za ta objavljanja (kako su navedeni u točki 13.A), ali ne ispunjavaju kriterije za prijeboj iz točke 42. MRS-a 32, iznosi koji se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkom (c) trebaju biti jednaki iznosima koji se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkom (a).

- B46. Iznosi koji se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkom (c) moraju biti usklađeni s iznosima pojedinačnih stavki iskazanih u izvještaju o financijskom položaju. Na primjer, kad određuje dobivaju li se relevantnije informacije agregiranjem ili raščlambom pojedinačnih stavki u financijskom izvještaju, subjekt mora agregirane ili raščlanjene iznose objavljene u skladu s točkom 13.C podtočkom (b) uskladiti povratno na iznose pojedinačnih stavki iskazanih u izvještaju o financijskom položaju.

Objavljanje iznosa koji su predmet izvršivog standardiziranog sporazuma o netiranju ili sličnog sporazuma koji inače nisu uključeni u točku 13.C podtočku (b) (podtočku (d))

- B47 Subjekti su u skladu s točkom 13.C podtočkom (d) dužni objaviti iznose koji su predmet izvršivog standardiziranog sporazuma o netiranju ili sličnog sporazuma koji inače nisu uključeni u točku 13.C podtočku (b). Točka 13.C podtočka (d) alineja i. odnosi se na iznose priznatih financijskih instrumenata koji ne ispunjavaju neke ili sve kriterije za prijeboj iz točke 42. MRS-a 32 (npr. tekuća prava na prijeboj koja ne ispunjavaju kriterije iz točke 42. podtočke (b) MRS-a 32 ili uvjetovana prava prijeboja koja su izvršiva i provediva samo u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza ili samo u slučaju insolventnosti ili stečaja neke od drugih ugovornih strana).

- B48 Točka 13.C podtočka (d) alineja ii. odnosi se na iznose financijskih kolaterala, uključujući novčane kolaterale, i primljenih i založenih. Subjekt objavljuje fer vrijednost tih financijskih instrumenata koji su založeni ili primljeni kao kolateral. Iznosi objavljeni u skladu s točkom 13.C podtočkom (d) alinejom ii. ne bi se trebali odnositi na aktualne primljene ili založene kolaterale niti na obveze ili potraživanja koji iz toga proizlaze koji su priznati kao povrat ili ponovni primitak takvog kolaterala.

Ograničenja iznosa koji se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkom (d) (točkom 13.D)

- B49 Kad objavljuje iznose u skladu s 13.C podtočkom (d), subjekt mora uzeti u obzir učinke prekomjerne kolateralizacije određenim financijskim instrumentom. Subjekt u tu svrhu mora najprije oduzeti iznose objavljene u skladu s točkom 13.C podtočkom (d) alinejom i. od iznosa objavljenih u skladu s točkom 13.C podtočkom (c), a zatim iznose objavljene u skladu s točkom 13.C podtočkom (d) alinejom ii. ograničiti na preostali iznos u točki 13.C podtočki (c) za povezani financijski instrument. Međutim, ako su prava na kolateral izvršiva među financijskim instrumentima, takva se prava mogu uključiti u objavljivanje u skladu s točkom 13.D.

Opis prava na prijeboj koja su predmet izvršivih standardiziranih sporazuma o netiranju ili sličnih sporazuma (točka 13.E)

- B50 Subjekt je dužan opisati vrste prava na prijeboj i sličnih aranžmana koji se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkom (d), uključujući prirodu tih prava. Na primjer, subjekt je dužan opisati svoja uvjetovana prava. Za instrumente koji su predmet prava na prijeboj koja ne ovise o nekom budućem događaju, ali ne ispunjavaju ostale kriterije iz točke 42. MRS-a 32, subjekt je dužan opisati razloge neispunjenja tih kriterija. Za primljene ili založene financijske kolaterale, subjekt je dužan opisati uvjete ugovora o kolateralu (npr. kad je kolateral ograničen).

Objavljivanje po vrsti financijskog instrumenta ili po drugoj ugovornoj strani

- B51 Kvantitativne informacije koje se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkama (a)–(e) mogu se objediniti po vrsti financijskog instrumenta ili transakcije (npr. izvedenice, repo i obratni repo ugovori ili ugovori o pozajmljivanju vrijednosnih papira).

- B52 Alternativno, subjekt kvantitativne informacije koje se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkama (a)–(c) može objediniti po vrsti financijskog instrumenta, a kvantitativne informacije koje se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkama (c)–(e) po drugoj ugovornoj strani. Ako propisane informacije objavljuje po drugoj ugovornoj strani, subjekt nije dužan navesti ime drugih ugovornih strana. Međutim, određenje drugih ugovornih strana (druga ugovorna strana A, B, C itd.) mora u svrhu usporedivosti biti dosljedno za sve prezentirane godine. Moguća su i kvalitativna objavljivanja radi dodatnih informacija o vrstama drugih ugovornih strana. Ako se iznosi koji se objavljuju u skladu s točkom 13.C podtočkama (c)–(e) navode po drugim ugovornim stranama, iznosi koji su pojedinačno bitni u smislu ukupnog iznosa za drugu ugovornu stranu objavljuju se odvojeno, a preostali pojedinačno beznačajni iznosi za drugu ugovornu stranu agregiraju se u jednu stavku.

Ostalo

- B53 Specifična objavljivanja koja se nalažu u točkama 13.C–13.E smatraju se minimalnima. Kvalitativne informacije koje se zahtijevaju stavkom 42.E(f) obuhvaćaju opis financijske imovine koja se prestala priznavati te prirodu i svrhu nastavka sudjelovanja nakon njenog prijenosa.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 8

Poslovni segmenti

GLAVNO NAČELO

1. **Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućuju da ocijene vrstu i financijske učinke poslovnih aktivnosti kojima se subjekt bavi i gospodarska okruženja u kojima posluje.**

PODRUČJE PRIMJENE

2. Ovaj se MSFI primjenjuje na:

(a) odvojene ili pojedinačne financijske izvještaje subjekta:

- i. čijim se dužničkim ili vlasničkim instrumentima trguje na javnom tržištu (domaćoj ili inozemnoj burzi ili izvanburzovnom tržištu, uključujući lokalna i regionalna tržišta) ili
- ii. koji svoje financijske izvještaje podnosi, ili je u postupku podnošenja, komisiji za vrijednosne papire ili drugoj regulatornoj organizaciji u svrhu izdavanja neke kategorije instrumenata na javnom tržištu i

(b) konsolidirane financijske izvještaje grupe s matičnim društvom:

- i. čijim se dužničkim ili vlasničkim instrumentima trguje na javnom tržištu (domaćoj ili inozemnoj burzi ili izvanburzovnom tržištu, uključujući lokalna i regionalna tržišta) ili
- ii. koje svoje financijske izvještaje podnosi, ili je u postupku podnošenja, komisiji za vrijednosne papire ili drugoj regulatornoj organizaciji u svrhu izdavanja neke kategorije instrumenata na javnom tržištu.

3. Ako subjekt koji nije dužan primjenjivati ovaj MSFI odluči objaviti informacije o segmentima koji nisu u skladu s ovim MSFI-jem, te informacije ne opisuje kao informacije o segmentima.
4. Ako neki financijski izvještaj sadržava konsolidirane financijske izvještaje matičnog društva koje je obuhvaćeno područjem primjene ovog MSFI-ja, kao i odvojene financijske izvještaje tog matičnog društva, informacije o segmentima nalažu se samo u konsolidiranim financijskim izvještajima.

POSLOVNI SEGMENTI

5. Poslovni segment je komponenta subjekta:

- (a) koja obavlja poslovne aktivnosti od kojih može ostvariti prihode i rashode (uključujući prihode i rashode povezane s transakcijama s drugim komponentama istog subjekta);
- (b) čije poslovne rezultate redovito provjerava glavni donositelj poslovnih odluka subjekta kako bi donio odluke o resursima koje treba rasporediti na segment i ocijenio njegovu uspješnost i
- (c) za koje su dostupne odvojene financijske informacije.

Poslovni segment može obavljati poslovne aktivnosti za koje tek treba ostvariti prihode, npr. poslovi pokretanja poslovanja mogu biti poslovni segmenti prije ostvarenja prihoda.

6. Nije svaki dio subjekta nužno i poslovni segment niti dio poslovnog segmenta. Na primjer, sjedište trgovačkog društva ili neke funkcijske službe ne moraju ostvarivati prihode ili mogu ostvarivati prihode koji su tek sporedni u aktivnostima subjekta te se ne smatraju poslovnim segmentima. Za potrebe ovog MSFI-ja, subjektovi planovi primanja zaposlenih nakon radnog odnosa ne smatraju se poslovnim segmentima.

7. Izraz „glavni donositelj poslovnih odluka subjekta” odnosi se na funkciju, a ne nužno na rukovoditelja s određenom titulom. Funkcija se odnosi na raspoređivanje resursa poslovnim segmentima subjekta i ocjenjivanje njihove uspješnosti. Često je glavni donositelj poslovnih odluka i glavni izvršni direktor subjekta ili glavni voditelj poslovanja, ali to može biti npr. i skupina izvršnih direktora ili drugih osoba.
8. U brojnim subjektima, tri obilježja poslovnih segmenata opisana u točki 5. jasno određuju njihove poslovne segmente. Međutim, subjekt može sastavljati izvještaje u kojima su njegove poslovne aktivnosti iskazane na razne načine. Ako glavni donositelj poslovnih odluka koristi nekoliko skupova informacija o segmentima, na temelju drugih čimbenika može se odrediti jedan skup komponenti koje sačinjavaju poslovne segmente subjekta, uključujući vrstu poslovnih aktivnosti svake komponente, postojanje rukovoditelja koji su za njih odgovorni te informacije koje se dostavljaju upravi.
9. Poslovni segment obično ima voditelja koji je izravno odgovoran za segment i redovito je u kontaktu s glavnim donositeljem poslovnih odluka s kojim razgovara o poslovnim aktivnostima, financijskim rezultatima, predviđanjima ili planovima za taj segment. Izraz „voditelj segmenta” odnosi se na funkciju, a ne nužno na rukovoditelja s određenom titulom. Glavni donositelje poslovnih odluka može biti i voditelj nekih poslovnih segmenata. Voditelj segmenta može voditi nekoliko poslovnih segmenata. Ako se obilježja iz točke 5. primjenjuju na nekoliko skupova komponenti organizacije, ali postoji samo jedan skup za koji su odgovorni voditelji segmenata, taj skup komponenti čini poslovne segmente.
10. Obilježja iz točke 5. mogu se primijeniti na dva ili više podudarnih skupova komponenti za koje su voditelji odgovorni. Takva se struktura često naziva matična organizacijska struktura. Na primjer, u nekim subjektima su neki voditelji odgovorni za razne linije proizvoda i usluga u cijelom svijetu, dok su drugi odgovorni za određena zemljopisna područja. Glavni donositelj odluka redovito provjerava poslovne rezultate oba skupa komponenti i financijske informacije dostupne su za oba. U toj situaciji subjekt određuje koji skup komponenti čini poslovne segmente upućivanjem na glavno načelo.

IZVJEŠTAJNI SEGMENTI

11. Subjekt odvojeno objavljuje informacije o svakom poslovnom segmentu:
 - (a) je određen u skladu s točkama od 5. do 10. ili koji je rezultat objedinjenja dvaju ili više takvih segmenata u skladu s točkom 12.; i
 - (b) koji premašuje kvantitativna ograničenja iz točke 13.

U točkama od 14. do 19. navedeni su drugi slučajevi u kojima se objavljuju odvojeni podaci o poslovnom segmentu.

Kriteriji objedinjavanja

12. Poslovni segmenti sličnih ekonomskih obilježja često imaju slične dugoročne financijske rezultate. Na primjer, očekuje se da će dva poslovna segmenta sličnih ekonomskih obilježja imati i sličnu dugoročnu bruto maržu. Dva ili više poslovnih segmenata mogu se objединiti u jedan poslovni segment ako je to objedinjavanje u skladu s temeljnim načelom iz ovog MSFI-ja, ako segmenti imaju slična gospodarska obilježja i ako su slični u svim sljedećim aspektima:
 - (a) vrsta proizvoda i usluga;
 - (b) vrsta proizvodnih procesa;
 - (c) vrsta ili kategorija kupaca njihovih proizvoda i usluga;
 - (d) metode distribucije proizvoda ili pružanja usluga i
 - (e) vrsta regulatornog okruženja, npr. bankarstvo, osiguranje ili javna komunalna poduzeća, ovisno o slučaju.

Kvantitativna ograničenja

13. Subjekt odvojeno objavljuje informacije o poslovnom segmentu koji je unutar nekog od sljedećih kvantitativnih ograničenja:
- (a) iskazani prihodi, uključujući prodaju vanjskim kupcima i prodaju ili prijenose među segmentima, iznose 10 % ili više od ukupnih prihoda, unutarnjih i vanjskih, svih poslovnih segmenata;
 - (b) apsolutni iznos iskazane dobiti ili gubitaka iznosi 10 % ili više, u apsolutnom iznosu, od i. ukupne iskazane dobiti svih poslovnih segmenata koji nisu iskazali gubitak ili od ii. ukupnog iskazanog gubitka svih poslovnih segmenata koji su iskazali gubitak, ovisno o tome koji je iznos viši;
 - (c) imovina iznosi 10 % ili više od ukupne imovine svih poslovnih segmenata.

Poslovni segmenti koji nisu unutar nekog od tih kvantitativnih ograničenja mogu se smatrati segmentima o kojima se izvještava i koji se odvojeno objavljuju ako poslovodstvo smatra da bi korisnicima financijskih izvještaja informacije o određenom segmentu bile korisne.

14. Subjekt može objediniti informacije o poslovnim segmentima koji nisu unutar kvantitativnih ograničenja s informacijama o drugim takvim poslovnim segmentima i tako dobiti izvještajni segment samo ako poslovni segmenti imaju slična ekonomska obilježja i dijele većinu kriterija objedinjavanja iz točke 12.
15. Ako ukupni vanjski prihodi koji su poslovni segmenti iskazali čine manje od 75 % prihoda subjekta, kao izvještajni segmenti određuju se dodatni poslovni segmenti (čak i ako ne ispunjavaju kriterije iz točke 13.), sve dok barem 75 % prihoda subjekta ne bude uključeno u izvještajne segmente.
16. Informacije o drugim poslovnim aktivnostima i poslovnim segmentima o kojima se ne izvještava objedinjuju se i objavljuju u kategoriji „svi ostali segmenti” odvojeno od drugih stavki za usklađenja koja se nalažu u točki 28. Potrebno je opisati izvore prihoda uključenih u kategoriju „svi ostali segmenti”.
17. Ako poslovodstvo ocijeni da je poslovni segment koji je u prijašnjem razdoblju određen kao izvještajni segment i dalje važan, informacije o tom segmentu i dalje se objavljuju odvojeno u tekućem razdoblju, čak i ako više ne ispunjava kriterije za izvještavanje iz točke 13.
18. Ako je poslovni segment u tekućem razdoblju određen kao izvještajni segment u skladu s kvantitativnim ograničenjima, informacije o segmentu za prethodno razdoblje iskazane u svrhu usporedbe prepravljaju se kako bi novi izvještajni segment bio iskazan kao zaseban segment, čak i ako taj segment u prethodnom razdoblju nije ispunjavao kriterije za izvještavanje iz točke 13., osim ako potrebne informacije nisu dostupne i ako bi troškovi njihova sastavljanja bili previsoki.
19. Katkad postoji praktično ograničenje broja segmenata o kojima subjekt odvojeno objavljuje informacije iznad kojeg bi informacije o segmentima mogle postati suviše detaljne. Iako točno ograničenje nije određeno, ako broj segmenata o kojima se izvještava u skladu s točkama od 13. do 18. bude veći od 10, subjekt bi trebao razmotriti činjenicu je li dostignuto praktično ograničenje.

OBJAVLJIVANJE

20. **Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućuju da ocijene vrstu i financijske učinke poslovnih aktivnosti kojima se subjekt bavi i gospodarska okruženja u kojima posluje.**
21. U svrhu iz točke 20. subjekt je dužan objaviti sljedeće za svako razdoblje za koje prezentira izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti:
- (a) opće informacije, kako su opisane u točki 22.;

- (b) podatke o iskazanoj dobiti ili gubitku segmenta, uključujući određene prihode i rashode uključene u iskazanu dobit ili gubitak segmenta, imovinu segmenta, obveze segmenta i osnovicu za mjerenje, kako je opisano u točkama 23.–27. i
- (c) usklađenja ukupnih iznosa prihoda segmenta, iskazane dobiti ili gubitka segmenta, imovine segmenta, obveza segmenta i drugih značajnih stavki segmenta s odgovarajućim iznosima subjekta, kako je opisano u točki 28.

Usklađenja iznosa iz izvještaja o financijskom položaju subjekta za izvještajne segmente s iznosima iz izvještaja o financijskom položaju subjekta nalaže se za svaki datum na koji se prezentira izvještaj o financijskom položaju. Informacije o prethodnim razdobljima usklađuju se kako je opisano u točkama 29. i 30.

Opće informacije

- 22. Subjekt je dužan objaviti sljedeće opće informacije:
 - (a) čimbenike na temelju kojih su određeni izvještajni segmenti subjekta, uključujući organizacijsku osnovu (npr. je li posloводство odlučilo organizirati subjekt na temelju razlika u proizvodima i uslugama, zemljopisnim područjima, regulatornim okruženjima ili kombinacije čimbenika te jesu li poslovni segmenti objedinjeni);
 - (aa) prosudbe posloводства pri primjeni kriterija za objedinjavanje iz točke 12. To uključuje sažet opis tako objedinjenih poslovnih segmenata i ekonomskih pokazatelja ocijenjenih pri određivanju sličnih ekonomskih značajki objedinjenih poslovnih segmenata i
 - (b) vrste proizvoda i usluga od kojih svaki izvještajni segment ostvaruje prihode.

Informacije o dobiti ili gubitku, imovini i obvezama

- 23. Subjekt je dužan iskazati vrijednost dobiti ili gubitka svakog izvještajnog segmenta. Subjekt je dužan iskazati vrijednost ukupne imovine i ukupnih obveza svakog izvještajnog segmenta ako se takvi iznosi redovito dostavljaju glavnom donositelju poslovnih odluka. Subjekt je dužan o svakom izvještajnom segmentu objaviti i sljedeće informacije ako su konkretni iznosi uključeni u vrijednost dobiti ili gubitka segmenta, koje glavni donositelj odluka provjerava ili koji mu se inače redovito dostavljaju iako nisu uključeni u tu vrijednost dobiti ili gubitka segmenta:
 - (a) prihodi od vanjskih kupaca;
 - (b) prihodi iz transakcija s drugim poslovnim segmentima istog subjekta;
 - (c) kamatni prihod;
 - (d) kamatni rashod;
 - (e) amortizacija;
 - (f) značajne stavke prihoda i rashoda objavljene u skladu s točkom 97. MRS-a 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.);
 - (g) udio subjekta u dobiti ili gubitku pridruženih društava i zajedničkih pothvata koji se iskazuje metodom udjela;
 - (h) rashod za porez na dobit ili prihod od poreza na dobit i
 - (i) značajne nenovčane stavke, osim amortizacije.

Subjekt kamatni prihod objavljuje odvojeno od kamatnog rashoda za svaki izvještajni segment, osim ako segment većinu prihoda ostvaruje od kamata i ako se glavni donositelj odluka pri ocjenjivanju uspješnosti segmenta i donošenju odluka o resursima koji će se rasporediti tom segmentu uglavnom oslanja na neto kamatni prihod. U tom slučaju subjekt može iskazati kamatni prihod tog segmenta bez njegovih kamatnih rashoda i tu činjenicu objaviti.

24. Subjekt za svaki izvještajni segment objavljuje sljedeće informacije ako su konkretni iznosi uključeni u vrijednost imovine segmenta, koje glavni donositelj odluka provjerava ili koji mu se inače redovito dostavljaju iako nisu uključeni u vrijednost imovine segmenta:
- (a) iznos ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke pothvate koji se iskazuje metodom udjela i
 - (b) iznose povećanja dugotrajne imovine ⁽⁴⁸⁾, osim financijskih instrumenata, odgođene porezne imovine, neto imovine za definirana primanja (vidjeti MRS 19 *Primanja zaposlenih*) i prava koja proizlaze iz ugovora o osiguranju.

MJERENJE

25. Iznos svake stavke segmenta koja se iskazuje mora biti vrijednost koja se dostavlja glavnom donositelju odluka kako bi donio odluke o resursima koje treba rasporediti na segment i ocijenio njegove poslovne rezultate. Usklađenja i eliminacije pri sastavljanju financijskih izvještaja subjekta i raspoređivanje prihoda, rashoda, te dobiti ili gubitka uključuju se pri određivanju dobiti ili gubitka izvještajnog segmenta ako su uključeni u vrijednost dobiti ili gubitka segmenta koju koristi glavni donositelj odluka. Slično se za taj segment objavljuju samo imovina i obveze koje su uključene u vrijednosti imovine i obveza segmenta koje koristi glavni donositelj odluka. Iznosi raspoređeni na iskazanu dobit ili gubitak te imovinu ili obveze izvještajnog segmenta razumno se raspoređuju.
26. Ako glavni donositelj odluka pri ocjenjivanju uspješnosti i donošenju odluka o raspoređivanju resursa koristi samo jednu vrijednost dobiti ili gubitka te imovine ili obveza poslovnog segmenta, dobit ili gubitak te imovina i obveze segmenta objavljuju se u tim vrijednostima. Ako glavni donositelj odluka koristi nekoliko vrijednosti dobiti ili gubitka te imovine ili obveza poslovnoga segmenta, iskazuju se vrijednosti za koje posloводство smatra da su određene u skladu s načelima mjerenja koja su najusklađenija s načelima mjerenja odgovarajućih iznosa u financijskim izvještajima subjekta.
27. Subjekt navodi objašnjenje mjerenja dobiti ili gubitka te imovine i obveza za svaki izvještajni segment. Subjekt je dužan objaviti barem sljedeće:
- (a) osnovicu za računovodstveno iskazivanje svih transakcija između izvještajnih segmenata;
 - (b) vrstu razlika između mjerenja dobiti ili gubitka izvještajnog segmenta i dobiti ili gubitka subjekta prije rashoda za porez na dobit ili prihoda od poreza na dobit i prekinutog poslovanja (ako to nije očito iz usklađenja opisanih u točki 28.). Te razlike mogu uključivati računovodstvene politike i politike raspoređivanja troškova nastalih na središnjoj razini, koje su potrebne za razumijevanje objavljenih informacija o segmentu;
 - (c) vrstu razlika između mjerenja imovine izvještajnih segmenata i imovine subjekta (ako to nije očito iz usklađenja opisanih u točki 28.). Te razlike mogu uključivati računovodstvene politike i politike raspoređivanja imovine koja se zajednički koristi, koje su potrebne za razumijevanje objavljenih informacija o segmentu;
 - (d) vrstu razlika između mjerenja obveza izvještajnih segmenata i obveza subjekta (ako to nije očito iz usklađenja opisanih u točki 28.). Te razlike mogu uključivati računovodstvene politike i politike raspoređivanja obveza koje se zajednički koriste, koje su potrebne za razumijevanje objavljenih informacija o segmentu;

⁽⁴⁸⁾ Za imovinu klasificiranu u skladu s iskazivanjem likvidnosti, dugotrajna imovina je imovina koja uključuje iznose čiji se povrat očekuje u roku duljem od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

- (e) vrstu promjena u odnosu na prethodna razdoblja u metodama mjerenja koje se primjenjuju za određivanje dobiti ili gubitka izvještajnog segmenta te utjecaja, ako postoji, tih promjena na mjerenje dobiti ili gubitka segmenta;
- (f) vrstu i učinak asimetričnih raspoređivanja stavki na izvještajne segmente. Na primjer, subjekt može rasporediti rashod za amortizaciju na određeni segment, a da pritom na taj segment ne rasporedi i povezanu amortizirajuću imovinu.

Usklađenja

28. Subjekt usklađuje sve od sljedećeg:

- (a) ukupne prihode izvještajnog segmenata i prihode subjekta;
- (b) ukupne vrijednosti dobiti ili gubitka izvještajnog segmenta i dobit ili gubitke subjekta prije poreznog rashoda (poreznog prihoda) i prekinutog poslovanja. Međutim, ako na izvještajne segmente rasporedi stavke kao što su porezni rashod (porezni prihod), subjekt može uskladiti ukupne vrijednosti dobiti ili gubitka segmenata i dobit ili gubitak nakon tih stavki;
- (c) ukupnu imovinu izvještajnih segmenata i imovinu subjekta ako se imovina segmenta iskazuje u skladu s točkom 23.;
- (d) ukupne obveze izvještajnih segmenata i obveze subjekta ako se obveze segmenta iskazuju u skladu s točkom 23.;
- (e) ukupne iznose izvještajnih segmenata za sve druge značajne stavke o kojima su objavljene informacije i odgovarajući iznos subjekta.

Sve značajne stavke usklađenja odvojeno se određuju i opisuju. Na primjer, iznos svakog značajnog usklađenja potrebnog za usklađenje dobiti ili gubitka izvještajnog segmenta i dobiti ili gubitka subjekta, koje proizlazi iz različitih računovodstvenih politika, odvojeno se određuje i opisuje.

Prepravljanje prethodno objavljenih informacija

- 29. Ako subjekt promijeni svoj unutarnji ustroj tako da se promijeni sastav njegovih izvještajnih segmenata, prepravljaju se odgovarajuće informacije za prethodna razdoblja, uključujući međurazdoblja, osim ako informacije nisu dostupne i ako bi troškovi njihova sastavljanja bili previsoki. Za svaku pojedinačnu stavku objavljivanja utvrđuje se jesu li informacije dostupne i hoće li troškovi njihova sastavljanja biti previsoki. Nakon promjene sastava njegovih izvještajnih segmenata, subjekt je dužan objaviti je li prepravio odgovarajuće stavke informacija o segmentima za prethodna razdoblja.
- 30. Ako subjekt promijeni svoj unutarnji ustroj tako da se promijeni sastav njegovih izvještajnih segmenata te ako informacije o segmentima za prethodna razdoblja, uključujući međurazdoblja, nisu prepravljene kako bi se iskazala ta promjena, subjekt je u godini u kojoj je promjena nastala dužan objaviti informacije o segmentima za tekuće razdoblje i na staroj i na novoj osnovi podjele na segmente, osim ako potrebne informacije nisu dostupne i ako bi troškovi njihova sastavljanja biti previsoki.

OBJAVLJIVANJA ZA CIJELI SUBJEKT

- 31. Točke 32.–34. primjenjuju se na sve subjekte koji primjenjuju ovaj MSFI, uključujući subjekte sa samo jednim izvještajnim segmentom. Neke poslovne aktivnosti subjekata nisu organizirane na temelju razlika u proizvodima i uslugama ili zemljopisnim područjima poslovanja. Takvi izvještajni segmenti subjekta mogu iskazati prihode od široke palete bitno različitih proizvoda i usluga, odnosno nekoliko njegovih izvještajnih segmenata može proizvoditi gotovo iste proizvode ili pružati gotovo iste usluge. Slično izvještajni segmenti subjekta mogu držati imovinu u raznim zemljopisnim područjima i iskazivati prihode od kupaca iz različitih zemljopisnih područja, odnosno nekoliko izvještajnih segmenta subjekta može poslovati na istom zemljopisnom području. Informacije koje se nalažu točkama 32.–34. pružaju se samo ako nisu dio informacija o izvještajnom segmentu koje se nalažu ovim MSFI-jem.

Informacije o proizvodima i uslugama

32. Subjekt iskazuje prihode od vanjskih kupaca za svaki proizvod i uslugu ili svaku skupinu sličnih proizvoda i usluga, osim ako potrebne informacije nisu dostupne i ako bi troškovi njihova sastavljanja bili previsoki, a u tom slučaju je tu činjenicu dužan objaviti. Iskazani iznosi prihoda moraju se temeljiti na financijskim informacijama koje su bile osnova za sastavljanje financijskih izvještaja subjekta.

Informacije o zemljopisnim područjima

33. Subjekt iskazuje sljedeće informacije o zemljopisnim područjima, osim ako potrebne informacije nisu dostupne i ako bi troškovi njihova sastavljanja bili previsoki:
- (a) prihode od vanjskih kupaca i. pripisane državi sjedišta subjekta i ii. pripisane svim stranim zemljama u kojima subjekt ostvaruje prihode. Značajni prihodi od vanjskih kupaca pripisani pojedinoj stranoj zemlji objavljuju se odvojeno. Subjekt je dužan objaviti osnovicu za pripisivanje prihoda od vanjskih kupaca na po pojedine zemlje;
- (b) dugotrajnu imovinu ⁽⁴⁹⁾, osim financijskih instrumenata, odgođene porezne imovine, imovine za primanja zaposlenih nakon prestanka radnog odnosa te prava koja proizlaze iz ugovora o osiguranju, koja i. se nalazi u državi sjedišta subjekta i koja ii. se nalazi u svim stranim zemljama u kojima subjekt drži imovinu. Značajna imovina u pojedinoj stranoj zemlji objavljuje se odvojeno.

Iskazani iznosi moraju se temeljiti na financijskim informacijama koje su bile osnova za sastavljanje financijskih izvještaja subjekta. Ako potrebne informacije nisu dostupne i ako bi troškovi njihova sastavljanja bili previsoki, tu je činjenicu potrebno objaviti. Osim informacija koje se nalažu ovom točkom, subjekt može objaviti međuzbrojeve informacija o zemljopisnim područjima po skupinama država.

Informacije o najvažnijim kupcima

34. Subjekt objavljuje informacije o svojoj ovisnosti o najvažnijim kupcima. Ako prihodi od transakcija s jednim vanjskim kupcem čine 10 % ili više prihoda subjekta, subjekt je dužan objaviti tu činjenicu, ukupan iznos prihoda od svakog takvog kupca te identitet segmenta ili segmenata koji su te prihode iskazali. Subjekt ne treba objaviti identitet najvećeg kupca ni iznos prihoda koji je svaki segment iskazao od tog kupca. Za potrebe ovog MSFI-ja, skupina subjekata za koju izvještajni subjekt zna da je pod zajedničkom kontrolom smatra se jednim kupcem. Međutim, na temelju prosudbe se utvrđuje smatraju li se neko državno tijelo (uključujući državne agencije i slična lokalna, nacionalna ili međunarodna tijela) i subjekti za koje izvještajni subjekt zna da su pod kontrolom tog državnog tijela jednim kupcem. Izvještajni subjekt pritom razmatra u kojoj su mjeri ti subjekti ekonomski povezani.

PRIJELAZNE ODREDBE I DATUM STUPANJA NA SNAGU

35. Subjekt primjenjuje ovaj MSFI na svoje godišnje financijske izvještaje za razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako neki subjekt započne s primjenom ovog MSFI-ja na financijske izvještaje za razdoblje koje započinje prije 1. siječnja 2009. dužan je tu činjenicu objaviti.
- 35.A Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u travnju 2009., izmijenjena je točka 23. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
36. Informacije o segmentima za prethodne godine koje se iskazuju kao usporedne informacije za godinu prve primjene (uključujući primjenu izmjene točke 23. iz travnja 2009.) prepravljaju se u skladu sa zahtjevima iz ovog MSFI-ja, osim ako potrebne informacije nisu dostupne i ako bi troškovi njihova sastavljanja bili previsoki.
- 36.A MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Povrh toga, izmijenjena je točka 23. stavak (f). Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.

⁽⁴⁹⁾ Za imovinu klasificiranu u skladu s iskazivanjem likvidnosti, dugotrajna imovina je imovina koja uključuje iznose čiji se povrat očekuje u roku duljem od 12 mjeseci nakon izvještajnog razdoblja.

- 36.B MRS-om 24 *Objavljivanja o povezanim osobama* (kako je revidiran 2009.) izmijenjena je točka 34. za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2011. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 24 (revidiran 2009.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuje i izmjene točke 34.
- 36.C Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.*, objavljenim u prosincu 2013., izmijenjene su točke 22. i 28. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

POVLAČENJE MRS-a 14

37. Ovaj MSFI zamjenjuje MRS 14 *Izještavanje o segmentima*.

*Dodatak A***Definirani pojam**

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Poslovni segment

Poslovni segment je komponenta subjekta:

- (a) koja obavlja poslovne aktivnosti od kojih može ostvariti prihode i rashode (uključujući prihode i rashode povezane s transakcijama s drugim komponentama istog subjekta);
- (b) čije poslovne rezultate redovito provjerava glavni donositelj poslovnih odluka subjekta kako bi donio odluke o resursima koje treba rasporediti na segment i ocijenio njegovu uspješnost i
- (c) za koje su dostupne odvojene financijske informacije.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 9

Financijski instrumenti

POGLAVLJE 1. Cilj

- 1.1. Cilj je ovog Standarda utvrditi načela financijskog izvještavanja o *financijskoj imovini* i *financijskim obvezama* kako bi se korisnicima financijskih izvještaja prezentirale važne i korisne informacije za procjenu iznosa, rokova te neizvjesnosti budućih novčanih tokova subjekta.

POGLAVLJE 2. Područje primjene

- 2.1. Svi subjekti dužni su primjenjivati ovaj Standard na sve vrste financijskih instrumenta, uz iznimku:

(a) udjela u društvima kćerima, pridruženim društvima i zajedničkim pothvatima koji se računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*, MRS-om 27 *Odvojeni financijski izvještaji* ili MRS-om 28 *Udjeli u pridruženim društvima i zajedničkim pothvatima*. Međutim, u nekim se slučajevima MSFI-jem 10, MRS-om 27 ili MRS-om 28 subjektu nalaže ili dopušta da udjele u društvu kćeri, pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu računovodstveno iskazuje u skladu s pojedinim ili svim zahtjevima iz ovog Standarda. Subjekti primjenjuju ovaj Standard i na sve izvedenice na udio u društvima kćerima, pridruženim društvima i zajedničkim pothvatima, osim ako te izvedenice odgovaraju definiciji vlasničkog instrumenta subjekta iz MRS-a 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*.

(b) prava i dužnosti iz ugovora o najmu na koje se primjenjuje MRS 16 *Najmovi*. Međutim:

i. na potraživanja na temelju financijskog najma (tj. neto ulaganja u financijske najmove) i potraživanja na temelju poslovnog najma koja priznaje najmodavac primjenjuju se zahtjevi o prestanku priznavanja i umanjenju vrijednosti iz ovog Standarda;

ii. na obveze koje priznaje najmoprimac primjenjuju se zahtjevi o prestanku priznavanja iz točke 3.3.1. ovog Standarda i

iii. na izvedenice ugrađene u najmove primjenjuju se zahtjevi o ugrađenim izvedenicama iz ovog Standarda;

(c) prava i dužnosti poslodavaca u okviru planova primanja zaposlenih, na koje se primjenjuje MRS 19 *Primanja zaposlenih*;

(d) financijskih instrumenata koje je subjekt izdao i koji odgovaraju definiciji vlasničkog instrumenta iz MRS-a 32 (uključujući opcije i varante) ili koji se u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D MRS-a 32 klasificiraju kao vlasnički instrumenti. Međutim, imatelj takvih vlasničkih instrumenata dužan je primijeniti ovaj Standard na te instrumente, osim ako ispunjavaju uvjete za izuzeće iz podtočke (a);

(e) prava i dužnosti koji proizlaze iz ugovora o osiguranju kako je definiran u MSFI-ju 17 *Ugovori o osiguranju* ili ugovora s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja koji je obuhvaćen područjem primjene MSFI-ja 17. Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na:

i. izvedenice ugrađene u ugovore obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 17 ako te izvedenice same po sebi nisu ugovori obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 17;

- ii. **komponente ulaganja odvojene od ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17, ako se MSFI-jem 17 nalaže takvo odvajanje, osim ako je odvojena komponenta ulaganja ugovor o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja koji je obuhvaćen područjem primjene MSFI-ja 17;**
- iii. **prava i dužnosti iz ugovora o osiguranju koji odgovara definiciji ugovora o financijskom jamstvu. Međutim, ako je izdavalatelj ugovora o financijskom jamstvu prethodno izričito izjavio da takve ugovore smatra ugovorima o osiguranju i da je primijenio računovodstvo ugovora o osiguranju, izdavalatelj na takve ugovore o financijskom jamstvu može primjenjivati ovaj Standard ili MSFI 17 (vidjeti točke B.2.5.–B.2.6.). Izdavalatelj odluku o tome donosi za svaki ugovor posebno, ali je odluka za svaki ugovor neopoziva;**
- iv. **prava i obveze subjekta koji su financijski instrumenti koji proizlaze iz ugovora o kreditnim karticama ili sličnih ugovora o kreditnim ili platnim aranžmanima, koje subjekt izdaje i koji odgovaraju definiciji ugovora o osiguranju, ali koji su točkom 7. podtočkom (h) MSFI-ja 17 isključeni iz područja primjene MSFI-ja 17. Međutim, samo i jedino ako je pokriće osiguranjem ugovorna odredba takvog financijskog instrumenta, subjekt je dužan tu komponentu odvojiti i na nju primijeniti MSFI 17 (vidjeti točku 7. podtočku (h) MSFI-ja 17).**
- v. **prava i obveze subjekta koji su financijski instrumenti koji proizlaze iz ugovora o osiguranju koje subjekt izdaje i koji ograničavaju naknadu za osigurane događaje na iznos koji je inače potreban za namirenje obveze ugovaratelja osiguranja stvorene ugovorom, ako subjekt na takve ugovore odluči, u skladu s točkom 8.A MSFI-ja 17, primijeniti MSFI 9 umjesto MSFI-ja 17;**
- (f) svih unaprijednih ugovora o kupnji ili prodaji društva koje se stječe između stjecatelja i dioničara prodavatelja, a koji će na budući datum stjecanja rezultirati poslovnom kombinacijom obuhvaćenom područjem primjene MSFI-ja 3 *Poslovne kombinacije*. Trajanje unaprijednog ugovora ne smije biti dulje od primjerenog razdoblja koje je obično potrebno za sva potrebna odobrenja i dovršetak transakcije;
- (g) **obveza po kreditu, osim onih iz točke 2.3. Međutim, izdavalatelj obveze po kreditu dužan je zahtjeve o umanjenju vrijednosti iz ovog Standarda primjenjivati na obveze po kreditu koje inače nisu obuhvaćene područjem primjene ovog Standarda. Na sve obveze po kreditu primjenjuju se i zahtjevi o prestanku priznavanja iz ovog Standarda;**
- (h) **financijskih instrumenata, ugovora i obveza koji proizlaze iz transakcije plaćanja na temelju dionica na koje se primjenjuje MSFI 2 *Plaćanje na temelju dionica*, osim ugovora obuhvaćenih područjem primjene točaka 2.4.–2.7. ovog Standarda na koje se ovaj Standard primjenjuje;**
- (i) **prava na plaćanja kojima se subjektu nadoknađuju izdaci potrebni za namirenje obveze koju priznaje kao rezerviranje u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina* ili za koju je u prethodnom razdoblju priznao rezerviranje u skladu s MRS-om 37;**
- (j) **prava i obveza obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, a koji su financijski instrumenti, osim onih koji se računovodstveno iskazuju u skladu s ovim Standardom, kako je utvrđeno u MSFI-ju 15.**

- 2.2. **Zahtjevi o umanjenju vrijednosti iz ovog Standarda primjenjuju se na prava koja se u svrhu priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrijednosti računovodstveno iskazuju u skladu s ovim Standardom, kako je utvrđeno u MSFI-ju 15.**
- 2.3. **Sljedeće obveze po kreditu obuhvaćene su područjem primjene ovog Standarda:**
- (a) **obveze po kreditu koje je subjekt odredio kao financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (vidjeti točku 4.2.2.). Subjekt koji je u prošlosti obično prodavao imovinu koja proizlazi iz njegovih obveza po kreditu nedugo nakon njezina nastanka dužan je primjenjivati ovaj Standard na sve svoje obveze po kreditu iz iste skupine;**
 - (b) **obveze po kreditu koje se mogu namiriti u novcu ili isporukom ili izdavanjem drugog financijskog instrumenta. Te su obveze po kreditu izvedenice. Obveza po kreditu ne smatra se namirenom u neto iznosu samo zato što se kredit otplaćuje u ratama (npr. hipotekarni kredit za izgradnju koji se otplaćuje u ratama u skladu s napretkom građenja);**
 - (c) **preuzete obveze kreditiranja uz kamatnu stopu nižu od tržišne (vidjeti točku 4.2.1. podtočku (d)).**
- 2.4. **Ovaj se Standard primjenjuje na ugovore o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke koji se mogu namiriti u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata kao da su ugovori financijski instrumenti, uz iznimku ugovora koji su sklopljeni i drže se u svrhu primitka ili isporuke nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili namjeni. Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na ugovore za koje je subjekt odredio da se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 2.5.**
- 2.5. Ugovor o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke koji se može namiriti u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata kao da je ugovor financijski instrument, može biti neopozivo određen kao ugovor koji se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, čak i ako je sklopljen u svrhu primitka ili isporuke nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili namjeni. To se određenje moguće samo na početku ugovora i samo ako se njime otklanja ili znatno umanjuje nedosljednost pri priznavanju (ponekad se naziva „računovodstvena neusklađenost“) koja bi u protivnom nastala zbog nepriznavanja tog ugovora jer nije obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda (vidjeti točku 2.4.).
- 2.6. Ugovor o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke može se na razne načine namiriti u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata. Na primjer:
- (a) ako se uvjetima ugovora svakoj strani dopušta neto namirenje u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata;
 - (b) ako mogućnost neto namirenja u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata nije izričito utvrđena uvjetima ugovora, već subjekt obično slične ugovore namiruje u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata (s drugom ugovornom stranom na temelju ugovora o prijeboju ili prodajom ugovora prije njegova izvršenja ili isteka);
 - (c) ako za slične ugovore subjekt obično preuzima isporuku odnosno stavke i prodaje je u kratkom roku nakon isporuke radi ostvarenja dobiti od kratkoročnih promjena cijene ili marže i

(d) ako se nefinancijska stavka koja je predmet ugovora može brzo zamijeniti za novac.

Ugovor na koji se primjenjuju podtočke (b) ili (c) ne sklapa se u svrhu primitka ili isporuke nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili namjeni pa je stoga obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda. Ostali ugovori na koje se primjenjuje točka 2.4. ocjenjuju se kako bi se odredilo jesu li sklopljeni i drže li se za potrebe primitka ili isporuke nefinancijske imovine u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili namjeni i jesu li stoga obuhvaćeni područjem primjene ovog Standarda.

- 2.7. Izdana opcija kupnje ili prodaje nefinancijske stavke koja se može namiriti u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili zamjenom financijskih instrumenata, u skladu s točkom 2.6. podtočkom (a) ili (d) obuhvaćena je područjem primjene ovog Standarda. Takav se ugovor ne može sklopiti za potrebe primitka ili isporuke nefinancijske imovine u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili namjeni.

POGLAVLJE 3. Priznavanje i prestanak priznavanja

3.1. POČETNO PRIZNAVANJE

- 3.1.1. **Subjekt financijsku imovinu ili financijsku obvezu priznaje u svojem izvještaju o financijskom položaju samo i jedino ako postane strana u ugovornim odredbama instrumenta (vidjeti točke B3.1.1. i B3.1.2.). Subjekt pri prvom priznavanju financijsku imovinu klasificira u skladu s točkama 4.1.1.–4.1.5., a mjeri u skladu s točkama 5.1.1.–5.1.3. Subjekt pri prvom priznavanju financijsku obvezu klasificira u skladu s točkama 4.2.1. i 4.2.2., a mjeri u skladu s točkom 5.1.1.**

Redovna kupnja ili prodaja financijske imovine

- 3.1.2. *Redovna kupnja ili prodaja* financijske imovine priznaje se i prestaje priznavati, ovisno o slučaju, na datum transakcije ili datum namire (vidjeti točke B3.1.3.–B3.1.6.).

3.2. PRESTANAK PRIZNAVANJA FINACIJSKE IMOVINE

- 3.2.1. U konsolidiranim financijskim izvještajima točke 3.2.2.–3.2.9., B3.1.1., B3.1.2. i B3.2.1.–B3.2.17. primjenjuju se na konsolidiranoj razini. Stoga subjekt najprije konsolidira sva društva kćeri u skladu s MSFI-jem 10, a potom te točke primjenjuje na tako nastalu skupinu.

- 3.2.2. **Prije nego što ocijeni je li i u kojoj mjeri prestanak priznavanja primjeren u skladu s točkama 3.2.3.–3.2.9., subjekt određuje bi li se te točke trebale primjenjivati na dio financijske imovine (ili na dio skupine slične financijske imovine) ili na financijsku imovinu u cijelosti (ili skupinu slične financijske imovine u cijelosti) kako slijedi:**

(a) točke 3.2.3.–3.2.9. primjenjuju se na dio financijske imovine (ili dio skupine slične financijske imovine) samo i jedino ako dio predviđen za prestanak priznavanja ispunjava jedan od tri sljedeća uvjeta:

- i. dio uključuje samo posebno određene novčane tokove od financijske imovine (ili skupine slične financijske imovine). Na primjer, ako subjekt zaključi posao s obveznicom bez kupona STRIP u kojem druga ugovorna strana ostvaruje pravo na novčane tokove od kamata, ali ne i na novčane tokove od glavnice dužničkog instrumenta, na novčane tokove od kamata primjenjuju se točke 3.2.3.–3.2.9.;

- ii. dio uključuje samo potpuno razmjerni (pro rata) udio novčanih tokova od financijske imovine (ili skupine slične financijske imovine). Na primjer, ako subjekt zaključi posao u kojem druga ugovorna strana ostvaruje pravo na 90 % udjela u svim novčanim tokovima dužničkog instrumenta, na 90 % tih novčanih tokova primjenjuju se točke 3.2.3.–3.2.9. Ako postoje više od jedne druge ugovorne strane, svaka druga ugovorna strana nije dužna imati razmjerni udio u novčanim tokovima pod uvjetom da subjekt prenositelj ima potpuno razmjerni udio;
 - iii. dio uključuje samo potpuno razmjerni (pro rata) udio posebno određenih novčanih tokova od financijske imovine (ili skupine slične financijske imovine). Na primjer, ako subjekt zaključi posao u kojem druga ugovorna strana ostvaruje pravo na 90 % udjela u novčanim tokovima od kamata od financijske imovine, na 90 % tih novčanih tokova od kamata primjenjuju se točke 3.2.3.–3.2.9. Ako postoje više od jedne druge ugovorne strane, svaka druga ugovorna strana nije dužna imati razmjerni udio u posebno određenim novčanim tokovima pod uvjetom da subjekt prenositelj ima potpuno razmjerni udio;
- (b) u svim ostalim slučajevima točke 3.2.3.–3.2.9. primjenjuju se na financijsku imovinu u cijelosti (ili na skupinu slične financijske imovine u cijelosti). Na primjer, ako subjekt prenese i. prava na prvih ili posljednjih 90 % novčanih primitaka od financijske imovine (ili skupine financijske imovine) ili ii. prava na 90 % novčanih tokova od skupine potraživanja, ali pruži jamstvo da će kupcu nadoknaditi sve kreditne gubitke do 8 % iznosa glavnice potraživanja, točke 3.2.3.–3.2.9. primjenjuju se na financijsku imovinu u cijelosti (ili skupinu slične financijske imovine u cijelosti).

U točkama 3.2.3.–3.2.12. pojam „financijska imovina” odnosi se na dio financijske imovine (ili na dio skupine slične financijske imovine) kako je utvrđeno u prethodnoj podtočki (a) ili na financijsku imovinu u cijelosti (ili skupinu slične financijske imovine u cijelosti).

3.2.3. Subjekt prestaje priznavati financijsku imovinu samo i jedino kad:

- (a) isteknu ugovorna prava na novčane tokove od financijske imovine ili
- (b) prenese financijsku imovinu kako je utvrđeno u točkama 3.2.4. i 3.2.5., a taj prijenos ispunjava zahtjeve za prestanak priznavanja u skladu s točkom 3.2.6.

(Vidjeti točku 3.1.2. u vezi s redovnom kupnjom financijske imovine.)

3.2.4. Subjekt prenosi financijsku imovinu samo i jedino ako:

- (a) prenese ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine ili
- (b) zadrži ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine, ali preuzme ugovornu obvezu da će isplatiti novčane tokove jednom ili više primatelja u poslu koji ispunjava uvjete iz točke 3.2.5.

3.2.5. Ako subjekt zadrži ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine („izvorna imovina”), ali preuzme ugovornu obvezu da će te isplatiti novčane tokove jednom ili više subjekata („konačni primatelji”), subjekt tu transakciju tretira kao prijenos financijske imovine samo i jedino ako su ispunjena sva tri sljedeća uvjeta:

- (a) subjekt nema obvezu isplatiti iznose konačnim primateljima, osim ako od izvorne imovine naplati jednake iznose. Kratkoročni predujmovi subjekta s pravom potpunog povrata posuđenog iznosa uvećanog za obračunate kamate po tržišnim stopama nisu u suprotnosti s ovim uvjetom;
- (b) uvjetima ugovora o prijenosu subjektu se zabranjuje da proda ili založi izvornu imovinu, osim kao instrument osiguranja za obvezu plaćanja novčanih tokova konačnim primateljima;
- (c) subjekt ima obvezu doznačiti sve novčane tokove koje naplati u ime konačnih primatelja bez značajne odgode. Osim toga, subjekt nema pravo ponovno uložiti te novčane tokove, osim u ulaganja u novcu ili novčanim ekvivalentima (kako je definirano u MRS-u 7 *Izveštaj o novčanim tokovima*) u kratkom razdoblju namire od datuma naplate do datuma obvezne doznake u korist konačnih primatelja, a kamate koje ostvareni od takvih ulaganja dužan je prenijeti na konačne primatelje.

3.2.6. Ako subjekt prenese financijsku imovinu (vidjeti točku 3.2.4.), dužan je ocijeniti u kojoj mjeri zadržava rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom. U tom slučaju:

- (a) ako prenese gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, subjekt prestaje priznavati financijsku imovinu i priznaje odvojeno kao imovinu ili obveze sva prava i obveze nastale ili zadržane u tom prijenosu;
- (b) ako subjekt zadrži gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, nastavlja priznavati financijsku imovinu;
- (c) ako subjekt ne prenese niti zadrži gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom, dužan je utvrditi je li zadržao kontrolu nad tom financijskom imovinom. U tom slučaju:
 - i. ako subjekt ne zadrži kontrolu, prestaje priznavati financijsku imovinu i priznaje odvojeno kao imovinu ili obveze sva prava i obveze nastale ili zadržane u tom prijenosu;
 - ii. ako subjekt zadrži kontrolu, nastavlja priznavati financijsku imovinu u mjeri u kojoj i dalje sudjeluje u toj financijskoj imovini (vidjeti točku 3.2.16.).

3.2.7. Prijenos rizika i koristi (vidjeti točku 3.2.6.) ocjenjuje se usporedbom izloženosti subjekta prije i nakon prijenosa i varijabilnosti iznosa i rokova nastanka neto novčanih tokova od prenesene imovine. Subjekt zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom ako se njegova izloženost varijabilnosti sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova od financijske imovine zbog prijenosa znatno ne promijeni (npr. ako subjekt proda financijsku imovinu na temelju ugovora o njezinoj ponovnoj kupnji po fiksnoj cijeni ili prodajnoj cijeni uvećanoj za prinos zajmodavca). Subjekt prenosi gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad financijskom imovinom ako njegova izloženost toj varijabilnosti više nije znatna u odnosu na ukupnu varijabilnost sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova od financijske imovine (npr. ako subjekt proda financijsku imovinu samo u opciji njezine povratne kupnje po njezinoj fer vrijednosti u vrijeme povratne kupnje ili ako prenese potpuno razmjerni udio novčanih tokova od veće financijske imovine na temelju ugovora kao što je (pod)sudjelovanje u kreditu, što ispunjava uvjete iz točke 3.2.5.).

3.2.8. Često je očigledno je li subjekt prenio ili zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva te stoga nema potrebe za izračunima. U drugim je slučajevima potrebno izračunati i usporediti izloženost subjekta varijabilnosti sadašnje vrijednosti budućih neto novčanih tokova prije i nakon prijenosa. Pri izračunu i uspoređivanju kao diskontne stope primjenjuju se odgovarajuće aktualne tržišne kamatne stope. Uzima se u obzir svaka razumno moguća varijabilnost neto novčanih tokova, pri čemu veću težinu imaju vjerojatniji ishodi.

3.2.9. Je li subjekt zadržao kontrolu (vidjeti točku 3.2.6. podtočku (c)) nad prenesenom imovinom ovisi o sposobnosti primatelja da proda imovinu. Ako primatelj može prodati imovinu u cijelosti nepovezаноj trećoj strani i ako to može učiniti jednostrano i bez dodatnih ograničenja prijenosa, subjekt nije zadržao kontrolu. U svim ostalim slučajevima subjekt je zadržao kontrolu.

Prijenosi koji ispunjavaju uvjete za prestanak priznavanja

3.2.10. Ako subjekt prenese financijsku imovinu u prijenosu koji ispunjava uvjete za prestanak priznavanja imovine u cijelosti i zadrži pravo servisiranja financijske imovine uz određenu naknadu, dužan je za taj ugovor o servisiranju priznati imovinu servisiranja ili obvezu servisiranja. Ako se ne očekuje da će primljena naknada biti primjerena nadoknada subjektu za servisiranje, obveza servisiranja koja proizlazi iz preuzete ugovorne obveze servisiranja priznaje se po njezinoj fer vrijednosti. Ako se očekuje da će primljena naknada biti više nego primjerena nadoknada za servisiranje, imovina servisiranja priznaje se za pravo servisiranja u iznosu koji se određuje na temelju raspoređivanja knjigovodstvene vrijednosti veće financijske imovine u skladu s točkom 3.2.13.

3.2.11. Ako se zbog prijenosa financijska imovina u cijelosti prestane priznavati, ali subjekt prijenosom stekne novu financijsku imovinu ili preuzme novu financijsku obvezu ili obvezu servisiranja, subjekt je dužan priznati novu financijsku imovinu, financijsku obvezu ili obvezu servisiranja po fer vrijednosti.

3.2.12. Pri prestanku priznavanja financijske imovine u cijelosti, razlika između:

(a) knjigovodstvene vrijednosti (izmjerene na datum prestanka priznavanja) i

(b) primljene naknade (uključujući svu novostečenu imovinu umanjenу za sve preuzete nove obveze)

priznaje se u dobiti ili gubitku.

3.2.13. Ako je prenesena imovina dio veće financijske imovine (npr. ako subjekt prenese novčane tokove od kamata koji su dio dužničkog instrumenta, vidjeti točku 3.2.2. podtočku (a)) i preneseni dio ispunjava uvjete za prestanak priznavanja u cijelosti, prijašnja se knjigovodstvena vrijednost veće financijske imovine raspoređuje na dio koji se nastavlja priznavati i dio koji se prestaje priznavati, na temelju relativnih fer vrijednosti tih dijelova na datum prijenosa. U tu se svrhu zadržana imovina servisiranja tretira kao dio koji se nastavlja priznavati. Razlika između:

(a) knjigovodstvene vrijednosti (izmjerene na datum prestanka priznavanja) raspoređene na dio koji se prestaje priznavati i

(b) primljene naknade za dio koji se prestaje priznavati (uključujući svu novostečenu imovinu umanjenу za sve preuzete nove obveze)

priznaje se u dobiti ili gubitku.

- 3.2.14. Ako subjekt prijašnju knjigovodstvenu vrijednost veće financijske imovine rasporedi na dio koji se nastavlja priznavati i dio koji se prestaje priznavati, potrebno je izmjeriti fer vrijednost dijela koji se nastavlja priznavati. Ako subjekt ima iskustva u prodaji dijelova sličnih dijelu koji se i nastavlja priznavati ili ako postoje druge tržišne transakcije za takve dijelove, najnovije cijene stvarnih transakcija osnova su za najbolju procjenu fer vrijednosti tog dijela. Ako nema objavljenih cijena ili novijih tržišnih transakcija na temelju kojih bi se odredila fer vrijednost dijela koji se nastavlja priznavati, najbolja procjena fer vrijednosti je razlika između fer vrijednosti veće financijske imovine u cijelosti i naknade primljene od primatelja za dio koji se prestaje priznavati.

Prijenosi koji ne ispunjavaju uvjete za prestanak priznavanja

- 3.2.15. Ako prijenos ne rezultira prestankom priznavanja jer je subjekt zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, subjekt nastavlja priznavati prenesenu imovinu u cijelosti, a zaprimljenu naknadu priznaje financijsku obvezu. U narednim razdobljima subjekt je dužan priznati prihode od prenesene imovine i sve rashode povezane s financijskom obvezom.

Nastavak sudjelovanja u prenesenoj imovini

- 3.2.16. Ako ne prenese niti zadrži gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, a zadrži kontrolu nad imovinom, subjekt nastavlja priznavati prenesenu imovinu u mjeri u kojoj u njoj i dalje sudjeluje. Opseg subjektova nastavka sudjelovanja u prenesenoj imovini odgovara njegovoj izloženosti promjenama vrijednosti prenesene imovine. Na primjer:

(a) ako nastavlja sudjelovati u prenesenoj imovini u obliku jamstva za tu imovinu, subjekt sudjeluje u mjeri koja odgovara i. vrijednosti imovine ili ii. najvećem iznosu primljene naknade koju bi subjekt mogao biti dužan platiti („iznos jamstva“), ovisno o tome što je niže;

(b) ako nastavlja sudjelovati u prenesenoj imovini u obliku izdane ili kupljene opcije (ili obiju) za prenesenu imovinu, subjekt sudjeluje u mjeri koja odgovara vrijednosti prenesene imovine koju subjekt može otkupiti. Međutim, u slučaju izdane opcije prodaje za imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti, subjekt sudjeluje u mjeri koja je ograničena na fer vrijednost prenesene imovine ili izvršnu cijenu opcije (vidjeti točku B3.2.13.), ovisno o tome što je niže;

(c) ako subjekt nastavlja sudjelovati u prenesenoj imovini u obliku opcije koja se namiruje u novcu ili slične opcije za prenesenu imovinu, nastavak sudjelovanje subjekta mjeri se na isti način kao za opcije koje se ne namiruju u novcu iz prethodne podtočke (b).

- 3.2.17. Ako subjekt nastavlja priznavati imovinu u mjeri u kojoj sudjeluje u njoj, dužan je priznati i povezanu obvezu. Neovisno o ostalim zahtjevima o mjerenju iz ovog Standarda, prenesena imovina i povezana obveza mjere se na osnovi koja odražava prava i obveze koje je subjekt zadržao. Povezana obveza mjeri se tako da neto knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine i povezane obveze bude:

(a) amortizirani trošak prava i obveza koje je subjekt zadržao ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku ili

(b) fer vrijednost prava i obveza koje je subjekt zadržao kad se mjere pojedinačno ako se prenesena imovina mjeri po fer vrijednosti.

3.2.18. Subjekt nastavlja priznavati sve prihode od prenesene imovine u mjeri u kojoj sudjeluje u toj imovini i priznaje sve rashode za povezanu obvezu.

3.2.19. Za potrebe naknadnog mjerenja, priznate promjene fer vrijednosti prenesene imovine i povezane obveze iskazuju se međusobno dosljedno u skladu s točkom 5.7.1. i ne prebijaju se.

3.2.20. Ako nastavi sudjelovati samo u dijelu financijske imovine (npr. ako zadrži opciju povratne kupnje dijela prenesene imovine ili zadrži preostali udio kojim ne zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva i ako zadrži kontrolu), subjekt na osnovi relativnih fer vrijednosti tih dijelova na datum prijenosa raspoređuje prijašnju knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine na dio koji nastavlja priznavati jer u njemu nastavlja sudjelovati i na dio koji prestaje priznavati. U tu se svrhu primjenjuju zahtjevi iz točke 3.2.14. Razlika između:

(a) knjigovodstvene vrijednosti (izmjerene na datum prestanka priznavanja) raspoređene na dio koji se prestaje priznavati i

(b) primljene naknade za dio koji se prestaje priznavati

priznaje se u dobiti ili gubitku.

3.2.21. Ako se prenesena imovina mjeri po amortiziranom trošku, mogućnost određivanja financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak predviđena ovim Standardom ne primjenjuje se na povezanu obvezu.

Svi prijenosi

3.2.22. Ako se prenesena imovina nastavlja priznavati, imovina i povezana obveza ne prebijaju se. Slično subjekt ne prebija ni prihode od prenesene imovine s rashodima za povezanu obvezu (vidjeti MRS 32 točku 42.).

3.2.23. Ako prenositelj primatelju pruži nenovčani kolateral (kao što su dužnički ili vlasnički instrumenti), prenositelj i primatelj računovodstveno iskazuju taj kolateral ovisno o tome ima li primatelj pravo prodati ili ponovno založiti kolateral i o tome je li prenositelj u statusu neispunjavanja obveza. Prenositelj i primatelj kolateral računovodstveno iskazuju kako slijedi:

(a) ako na temelju ugovora ili poslovnog običaja primatelj ima pravo prodati ili ponovno založiti kolateral, prenositelj je dužan tu imovinu reklasificirati u svojem izvještaju o financijskom položaju (npr. kao kreditnu imovinu, založene vlasničke instrumente ili potraživanje za povratnu kupnju odvojeno od ostale imovine;

(b) ako primatelj proda kolateral koji mu založen, dužan je priznati primitke od prodaje i obvezu koja se mjeri po fer vrijednosti kao svoju obvezu povrata kolaterala;

(c) ako prenositelj ne ispuni ugovorne obveze i više nema pravo na povrat kolaterala, dužan je prestati priznavati kolateral, a primatelj priznati kolateral kao svoju imovinu koja se početno mjeri po fer vrijednosti ili, ako je već prodao kolateral, prestati priznavati svoju obvezu povrata kolaterala;

(d) osim u slučaju iz podtočke (c), prenositelj nastavlja iskazivati kolateral kao svoju imovinu, a primatelj ne priznaje kolateral kao imovinu.

3.3. PRESTANAK PRIZNAVANJA FINANCIJSKIH OBVEZA

3.3.1. Subjekt uklanja financijsku obvezu (ili dio financijske obveze) iz svojeg izvještaja o financijskom položaju samo i jedino kad se ona namiri, odnosno kad se obveza iz ugovora ispuni, poništi ili istekne.

3.3.2. Razmjena dužničkih instrumenata s bitno različitim uvjetima između postojećeg dužnika i zajmodavca iskazuje se kao ispunjenje izvorne financijske obveze i priznavanje nove financijske obveze. Slično se i znatna izmjena uvjeta postojeće financijske obveze ili njezina dijela (neovisno o tome može li se pripisati financijskim poteškoćama dužnik) iskazuje se kao ispunjenje izvorne financijske obveze i priznavanje nove financijske obveze.

3.3.3. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti financijske obveze (ili dijela financijske obveze) koja je ispunjena ili prenesena drugoj strani i plaćene naknade, uključujući nenovčanu prenesenu imovinu ili preuzete obveze, priznaje se u dobiti ili gubitku.

3.3.4. Ako subjekt ponovno kupi dio financijske obveze, dužan je prijašnju knjigovodstvenu vrijednost financijske obveze rasporediti na dio koji se nastavlja priznavati i na dio koji se prestaje priznavati, i to na temelju relativnih fer vrijednosti tih dijelova na datum ponovne kupnje. Razlika između (a) knjigovodstvene vrijednosti koja se raspoređuje na dio koji se prestaje priznavati i (b) plaćene naknade, uključujući svu nenovčanu prenesenu imovinu ili preuzete obveze, za dio koji se prestaje priznavati, priznaje se u dobiti ili gubitku.

3.3.5. Neki subjekti interno ili eksterno upravljaju investicijskim fondom koji ulagateljima pruža koristi određene udjelima u fondu te financijske obveze priznaju kao iznose koji tim ulagateljima trebaju biti isplaćeni. Slično neki subjekti izdaju skupine ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja i drže odnosne stavke. Neki takvi fondovi ili odnosne stavke uključuju financijsku obvezu subjekta (npr. izdana korporativna obveznica). Unatoč drugim zahtjevima iz ovog Standarda o prestanku priznavanja financijskih obveza, subjekt može odlučiti da neće prestati priznavati svoju financijsku obvezu koja je uključena u takav fond ili je odnosna stavka samo i jedino ako u tu svrhu ponovno kupi svoju financijsku obvezu. Umjesto toga, subjekt može odlučiti nastaviti obračunavati taj instrument kao financijsku obvezu, a ponovo kupljeni instrument iskazati kao da je financijska imovina i mjeriti ga po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s ovim Standardom. Ta je odluka neopoziva i donosi se za svaki instrument zasebno. Za potrebe te odluke, govori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja. (Vidjeti MSFI 17 za pojmove koji se koriste u ovoj točki, a definirani su u tom standardu.)

POGLAVLJE 4. Klasifikacija

4.1. KLASIFIKACIJA FINANCIJSKE IMOVINE

4.1.1. Osim ako se primjenjuje točka 4.1.5., subjekt financijsku imovinu klasificira kao imovinu koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku, po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak na temelju sljedećeg:

(a) subjektova poslovnog modela upravljanja financijskom imovinom i

(b) obilježja financijske imovine s ugovornim novčanim tokovima.

4.1.2. Financijska imovina mjeri se po amortiziranom trošku ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

(a) financijska imovina drži se u okviru poslovnog modela čija je svrha držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova i

(b) na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Smjernice o načinu primjene tih uvjeta sadržane su u točkama B4.1.1.–B4.1.26.

4.1.2.A Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

(a) financijska imovina drži se u okviru poslovnog modela čiji se cilj ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine te

(b) na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine na određene datume nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

Smjernice o načinu primjene tih uvjeta sadržane su u točkama B4.1.1.–B4.1.26.

4.1.3. Za potrebe primjene točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b):

(a) glavnica je fer vrijednost financijske imovine pri početnom priznavanju. Dodatne smjernice o značenju pojma glavnica sadržane su u točki B4.1.7.B;

(b) kamata obuhvaća naknadu za vremensku vrijednost novca, za kreditni rizik povezan s nenamirenim iznosom glavnice u određenom razdoblju te za druge osnovne rizike i troškove kreditiranja, kao i maržu dobiti. U točki B4.1.7.A i točkama B4.1.9.A–B4.1.9.E sadržane su dodatne smjernice o značenju pojmova kamata i vremenska vrijednost novca.

4.1.4. Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, osim ako se mjeri po amortiziranom trošku u skladu s točkom 4.1.2. ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A. Međutim, pri početnom priznavanju određenih ulaganja u *vlasničke instrumente* , koji bi se u protivnom mjerili po fer vrijednosti kroz dobiti ili gubitak, subjekt može neopozivo odlučiti da će naknadne promjene fer vrijednosti iskazivati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti točke 5.7.5. i 5.7.6.).

Mogućnost određivanja financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

- 4.1.5.** Neovisno o točkama 4.1.1.–4.1.4., subjekt može pri početnom priznavanju neopozivo odlučiti da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako se time otklanja ili znatno umanjuje nedosljednost pri mjerenju ili priznavanju (ponekad se naziva „računovodstvena neusklađenost“) koja bi u protivnom nastala zbog mjerenja imovine ili obveza ili priznavanja dobiti i gubitka povezanih s tom imovinom ili obvezama na različitim osnovama (vidjeti točke B4.1.29.–B4.1.32.).

4.2. KLASIFIKACIJA FINANCIJSKIH OBVEZA

- 4.2.1.** **Subjekt je dužan sve financijske obveze klasificirati kao obveze koje se naknadno mjere po amortiziranom trošku, uz iznimku:**

(a) *financijskih obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.* Takve obveze, uključujući *izvedenice* koje su obveze, naknadno se mjere po fer vrijednosti;

(b) *financijskih obveza koje nastaju ako prijenos financijske imovine ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja ili ako se primjenjuje pristup nastavka sudjelovanja.* Na mjerenje takvih *financijskih obveza primjenjuju se točke 3.2.15. i 3.2.17.;*

(c) *ugovora o financijskom jamstvu.* Nakon početnog priznavanja, takav ugovor njegov izdavatelj naknadno mjeri (osim ako se primjenjuje točka 4.2.1. podtočke (a) ili (b)) po višem od sljedeća dva iznosa:

i. iznosu rezerviranja za kreditne gubitke utvrđenom u skladu s odjeljkom 5.5. ili

ii. početno priznatom iznosu (vidjeti točku 5.1.1.) umanjenom, ovisno o slučaju, za kumulativni iznos dobiti priznat u skladu s načelima MSFI-ja 15;

(d) *preuzetih obveza kreditiranja s kamatnom stopom nižom od tržišnih stopa.* Takvu preuzetu obvezu njezin izdavatelj naknadno mjeri (osim ako se primjenjuje točka 4.2.1. podtočka (a)) po višem od sljedeća dva iznosa:

i. iznosu rezerviranja za kreditne gubitke utvrđenom u skladu s odjeljkom 5.5. ili

ii. početno priznatom iznosu (vidjeti točku 5.1.1.) umanjenom, ovisno o slučaju, za kumulativni iznos dobiti priznat u skladu s načelima MSFI-ja 15;

(e) *nepredviđenih iznosa koje je stjecatelj priznao u poslovnoj kombinaciji na koju se primjenjuje MSFI 3.* Takvi nepredviđeni iznosi naknadno se mjere po fer vrijednosti, a promjene se priznaju u dobiti ili gubitku.

Mogućnost određivanja financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

- 4.2.2.** Pri početnom priznavanju subjekt može neopozivo odlučiti da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako mu je to dopušteno točkom 4.3.5. ili ako na taj način dobiva relevantnije informacije, jer time:

- (a) otklanja ili znatno umanjuje nedosljednost pri mjerenju ili priznavanju (ponekad se naziva „računovodstvena neusklađenost“) koja bi u protivnom nastala zbog mjerenja imovine ili obveza ili priznavanja dobiti i gubitka povezanih s tom imovinom ili obvezama na različitim osnovama (vidjeti točke B4.1.29.–B4.1.32.) ili
- (b) upravlja skupinom financijskih obveza ili skupinom financijske imovine i financijskih obveza i ocjenjuje njezinu učinkovitost na temelju fer vrijednosti u skladu s dokumentiranim upravljanjem rizicima ili strategijom ulaganja, a podaci o skupini na toj osnovi interno se prosljeđuju ključnim rukovoditeljima subjekta (kako su definirani u MRS-u 24 *Objavljivanja o povezanim osobama*, npr. upravnom odboru subjekta i glavnom direktoru (vidjeti točke B4.1.33.–B4.1.36.).

4.3. UGRAĐENE IZVEDENICE

- 4.3.1. Ugrađena izvedenica je komponenta hibridnog ugovora koji uključuje i neizvedeni osnovni ugovor, s učinkom promjene određenih novčanih tokova složenog instrumenta koja je slična promjeni pojedinačne izvedenice. Ugrađena izvedenica uzrokuje neke ili sve novčane tokove koji bi se inače na temelju ugovora morali promijeniti u skladu s određenom kamatnom stopom, cijenom financijskog instrumenta, cijenom robe, deviznim tečajem, indeksom cijena ili stopa, kreditnom sposobnosti ili kreditnim indeksom ili drugom varijablom, pod uvjetom da u slučaju nefinancijske varijable ta varijabla nije specifična za određenu stranku ugovora. Izvedenica koja je povezana s financijskim instrumentom, ali je na temelju ugovora prenosiva neovisno o tom instrumentu, ili koja ima drugu stranku u odnosu na taj instrument, nije ugrađena izvedenica, nego zaseban financijski instrument.

Hibridni ugovori s osnovnim ugovorima o financijskoj imovini

- 4.3.2. **Ako hibridni ugovor sadržava osnovni ugovor koji je imovina obuhvaćena područjem primjene ovog Standarda, subjekt je dužan zahtjeve iz točaka 4.1.1.–4.1.5. primijeniti na cijeli hibridni ugovor.**

Drugi hibridni ugovori

- 4.3.3. **Ako hibridni ugovor sadržava osnovni ugovor koji nije imovina koja je obuhvaćena područjem primjene ovog Standarda, ugrađena izvedenica odvaja se od osnovnog ugovora i iskazuje kao izvedenica u skladu s ovim Standardom samo i jedino:**

(a) **ako ekonomska obilježja i rizici ugrađene izvedenice nisu usko povezani s ekonomskim obilježjima i rizicima osnovnog ugovora (vidjeti točke B4.3.5. i B4.3.8.);**

(b) **ako bi zasebni instrument s istim uvjetima kao i ugrađena izvedenica odgovarao definiciji izvedenice i**

(c) **ako se hibridni ugovor ne mjeri po fer vrijednosti s promjenama fer vrijednosti priznatima u dobiti ili gubitku (tj. izvedenica koja je ugrađena u financijsku obvezu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak nije odvojena).**

- 4.3.4. **Ako je ugrađena izvedenica odvojena, osnovni ugovor iskazuje se u skladu s odgovarajućim standardima. Ovim se Standardom ne uređuje pitanje zasebnog iskazivanja ugrađene izvedenice u izvještaju o financijskom položaju.**

4.3.5. Neovisno o točkama 4.3.3. i 4.3.4., ako ugovor sadržava jednu ili više ugrađenih izvedenica, a osnovni ugovor nije imovina obuhvaćena područjem primjene ovog Standarda, subjekt može odrediti cijeli hibridni ugovor po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, osim u sljedećim slučajevima:

(a) ako jedna ili više ugrađenih izvedenica znatno ne mijenjaju novčane tokove koji bi se u protivnom zahtijevali ugovorom ili

(b) ako je pri prvom razmatranju sličnog hibridnog instrumenta na temelju malo analize ili bez analize jasno da je odvajanje jedne ili više ugrađenih izvedenica zabranjeno, kao što je opcija prijevremenog plaćanja ugrađena u kredit kojom se imatelju dopušta da prijevremeno otplati kredit u iznosu koji približno odgovara njegovu amortiziranom trošku.

4.3.6. Ako je u skladu s ovim Standardom subjekt dužan odvojiti ugrađenu izvedenicu od njezina osnovnog ugovora, ali ne može odvojeno izmjeriti ugrađenu izvedenicu na datum stjecanja ili na kraju kasnijeg razdoblja financijskog izvještavanja, subjekt određuje cijeli hibridni ugovor po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

4.3.7. Ako subjekt ne može pouzdano izmjeriti fer vrijednost ugrađene izvedenice na temelju njezinih uvjeta, fer vrijednost ugrađene izvedenice jednaka je razlici između fer vrijednosti hibridnog instrumenta i fer vrijednosti osnovnog ugovora. Ako subjekt ne može izmjeriti fer vrijednost ugrađene izvedenice ovom metodom, primjenjuje se točka 4.3.6., a hibridni ugovor određuje se po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

4.4. REKLASIFIKACIJA

4.4.1. Samo i jedino ako subjekt mijenja svoj poslovni model upravljanja financijskom imovinom, dužan je svu financijsku imovinu na koju to utječe reklasificirati u skladu s točkama 4.1.1.–4.1.4. Za dodatne smjernice o reklasifikaciji financijske imovine vidjeti točke 5.6.1.–5.6.7., B4.4.1.–B4.4.3. i B5.6.1.–B5.6.2.

4.4.2. Subjekt ne reklasificira financijske obveze.

4.4.3. Sljedeće promjene okolnosti ne smatraju se reklasifikacijom u smislu točaka 4.4.1.–4.4.2.:

(a) stavka koja je u ranijem razdoblju bila određeni i stvarni instrument zaštite novčanog toka od rizika ili zaštita neto ulaganja od rizika prestala je ispunjavati uvjete za takvu klasifikaciju;

(b) stavka je postala određeni i stvarni instrument zaštite novčanog toka od rizika ili zaštita neto ulaganja od rizika i

(c) promjene mjerenja u skladu s odjeljkom 6.7.

POGLAVLJE 5. Mjerenje

5.1. POČETNO MJERENJE

5.1.1. Uz iznimku potraživanja od kupaca koja su obuhvaćena područjem primjene točke 5.1.3., pri početnom priznavanju financijske imovine ili financijske obveze subjekt tu imovinu ili obvezu mjeri po njezinoj fer vrijednosti, koja se u slučaju financijske imovine ili financijske obveze koje nisu određene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak uvećava ili umanjuje za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati stjecanju ili izdavanju financijske imovine ili financijske obveze.

5.1.1.A Međutim, ako se pri početnom priznavanju fer vrijednost financijske imovine ili financijske obveze razlikuje od transakcijske cijene, subjekt je dužan primijeniti točku B5.1.2.A.

5.1.2. Ako subjekt imovinu koja se naknadno mjeri po amortiziranom trošku obračunava na datum namire, ta se imovina početno priznaje po fer vrijednosti na datum transakcije (vidjeti točke B3.1.3.–B3.1.6.).

5.1.3. Neovisno o zahtjevu iz točke 5.1.1., subjekt pri početnom priznavanju potraživanja od kupaca mjeri po njihovoj transakcijskoj cijeni (kako je definirana u MSFI-ju 15) ako ta potraživanja nemaju znatnu komponentu financiranja u skladu s MSFI-jem 15 (ili ako subjekt primjenjuje praktično rješenje u skladu s točkom 63. MSFI-ja 15).

5.2. NAKNADNO MJERENJE FINACIJSKE IMOVINE

5.2.1. Subjekt nakon početnog priznavanja financijsku imovinu mjeri u skladu s točkama 4.1.1.–4.1.5. kako slijedi:

(a) po amortiziranom trošku;

(b) po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili

(c) po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

5.2.2. Subjekt primjenjuje zahtjeve o umanjenju vrijednosti iz odjeljka 5.5. na financijsku imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku u skladu s točkom 4.1.2. te na financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A.

5.2.3. Subjekt na financijsku imovinu koja je određena kao zaštićena stavka primjenjuje zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz točaka 6.5.8.–6.5.14. (te, ovisno o slučaju, točke 89.–94. MRS-a 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje za računovodstvo zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od kamatnog rizika*)⁽⁵⁰⁾.

5.3. NAKNADNO MJERENJE FINACIJSKIH OBVEZA

5.3.1. Subjekt nakon početnog priznavanja financijsku obvezu mjeri u skladu s točkama 4.2.1.–4.2.2.

5.3.2. Subjekt na financijsku obvezu koja je određena kao zaštićena stavka primjenjuje zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz točaka 6.5.8.–6.5.14. (te, ovisno o slučaju, točke 89.–94. MRS-a 39 o računovodstvu zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od kamatnog rizika).

⁽⁵⁰⁾ U skladu s točkom 7.2.21., subjekt kao svoju računovodstvenu politiku može nastaviti primjenjivati zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz MRS-a 39 umjesto zahtjeva iz poglavlja 6. ovog Standarda. Ako subjekt tako odluči, nisu relevantna upućivanja u ovom Standardu na konkretne zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz poglavlja 6. Umjesto toga subjekt primjenjuje odgovarajuće zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz MRS-a 39.

5.4. MJERENJE PO AMORTIZIRANOM TROŠKU

Financijska imovina*Metoda efektivne kamatne stope***5.4.1.** Kamatni prihod izračunava se primjenom metode efektivne kamatne stope (vidjeti Dodatak A i točke B5.4.1.–B5.4.7.). Pri obračunu se efektivna kamatna stopa primjenjuje na *bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine*, osim za:

(a) *kupljenu ili stvorenu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke*. Za takvu financijsku imovinu subjekt na amortizirani trošak *financijske imovine* iz početnog priznavanja primjenjuje *efektivnu kamatnu stopu usklađenu za kreditni rizik*;

(b) *financijsku imovinu koja nije kupljena ni stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke*, ali je naknadno postala *financijska imovina umanjena za kreditne gubitke*. Za takvu financijsku imovinu subjekt u sljedećim izvještajnim razdobljima na amortizirani trošak *financijske imovine* primjenjuje *efektivnu kamatnu stopu*.

5.4.2. Subjekt koji u izvještajnom razdoblju prihode od kamata izračunava primjenom metode efektivne kamatne stope na amortizirani trošak *financijske imovine* u skladu s točkom 5.4.1 podtočkom (b), u sljedećim izvještajnim razdobljima prihode od kamata obračunava primjenom efektivne kamatne stope na *bruto knjigovodstvenu vrijednost* ako se kreditni rizik *financijskog instrumenta* poboljša tako da se *vrijednost financijske imovine* više ne umanjuje za kreditne gubitke, pri čemu se to poboljšanje može objektivno dovesti u vezu s događajem koji je nastao nakon primjene zahtjeva iz točke 5.4.1. podtočke (b) (kao što je poboljšanje kreditnog rejtinga zajmoprimca).*Promjena ugovornih novčanih tokova***5.4.3.** Ako se ugovorni novčani tokovi od *financijske imovine* ponovno dogovore ili na neki drugi način izmijene, pri čemu takav ponovni dogovor ili promjena ne dovode do prestanka priznavanja te *financijske imovine* u skladu s ovim Standardom, subjekt ponovno izračunava *bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine*, a u dobiti ili gubitku priznaje *promjenu dobitka ili gubitka*. *Bruto knjigovodstvena vrijednost financijske imovine* ponovno se izračunava kao sadašnja vrijednost ponovno dogovorenih ili promijenjenih ugovornih novčanih tokova diskontiranih po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi *financijske imovine* (odnosno za *kupljenu ili stvorenu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke*, po efektivnoj kamatnoj stopi usklađenoj za kreditni rizik) ili, ovisno o slučaju, po revidiranoj efektivnoj kamatnoj stopi koja se izračunava u skladu s točkom 6.5.10. *Knjigovodstvena vrijednost promijenjene financijske imovine* usklađuje se za nastale troškove ili naknade, koji se amortiziraju tijekom preostalog razdoblja *promijenjene financijske imovine*.*Otpis***5.4.4.** **Subjekt izravno umanjuje bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ako nema razumnih očekivanja u pogledu povrata financijske imovine u cijelosti ili djelomično. Otpis je događaj koji dovodi do prestanka priznavanja (vidjeti točku B3.2.16. podtočku (r)).****Promjene osnove za određivanje ugovornih novčanih tokova zbog reforme referentnih kamatnih stopa****5.4.5.** Subjekt primjenjuje točke 5.4.6.–5.4.9. na *financijsku imovinu* ili *financijsku obvezu* samo i jedino ako se osnova za određivanje ugovornih novčanih tokova za tu *financijsku imovinu* ili *financijsku obvezu* promijenila zbog reforme referentnih kamatnih stopa. U tu se svrhu pojam „*reforma referentnih kamatnih stopa*” odnosi na reformu određene referentne kamatne stope na cijelom tržištu, kako je opisano u točki 6.8.2.**5.4.6.** Osnova za određivanje ugovornih novčanih tokova *financijske imovine* ili *financijske obveze* može se promijeniti:

(a) izmjenom ugovornih uvjeta utvrđenih pri početnom priznavanju *financijskog instrumenta* (npr. ugovorni uvjeti mijenjaju se kako bi se određene referentne kamatne stope zamijenile zamjenskim referentnim stopama);

(b) na način koji se u ugovornim uvjetima nije uzimao u obzir ni razmatrao pri početnom priznavanju financijskog instrumenta, bez izmjene ugovornih uvjeta (npr. metoda izračuna referentnih kamatnih stopa promijenjena je bez promjene ugovornih uvjeta) i/ili

(c) zbog aktivacije postojećeg ugovornog uvjeta (pr. aktivirana je postojeća zamjenska klauzula).

5.4.7. Subjekt kao praktično rješenje primjenjuje točku B5.4.5. kako bi se iskazala promjena osnove za određivanje ugovornih novčanih tokova financijske imovine ili financijske obveze koja se nalaže reformom referentnih kamatnih stopa. To praktično rješenje primjenjuje se samo na te promjene i isključivo u mjeri u kojoj se to nalaže reformom referentnih kamatnih stopa (vidjeti i točku 5.4.9.). U tu se svrhu reformom referentnih kamatnih stopa nalaže promjena osnove za određivanje ugovornih novčanih tokova samo i jedino ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

(a) promjena je potrebna jer je izravna posljedica reforme referentnih kamatnih stopa i

(b) nova osnova za određivanje ugovornih novčanih tokova ekonomski je istovjetna prethodnoj osnovi (odnosno osnovi neposredno prije promjene).

5.4.8. Promjene zbog kojih nastaju nove osnove za određivanje ugovornih novčanih tokova koji su ekonomski istovjetni prethodnoj osnovi (odnosno osnovi neposredno prije promjene) su npr.:

(a) zamjena postojeće referentne kamatne stope za određivanje ugovornih novčanih tokova financijske imovine ili financijske obveze zamjenskom referentnom stopom, ili provedba takve reforme referentne kamatne stope promjenom metode izračuna referentne kamatne stope, uz dodavanje fiksnog raspona potrebnog da se kompenzira razlika u osnovici između postojeće referentne kamatne stope i zamjenske referentne stope;

(b) promjene razdoblja usklađenja, datuma usklađenja ili broja dana između datumâ plaćanja kupona u svrhu provedbe reforme referentnih kamatnih stopa i

(c) dodavanje zamjenske klauzule kojom se omogućuju sve promjene opisane u prethodnim podtočkama (a) i (b) u ugovorne uvjete financijske imovine ili financijske obveze.

5.4.9. Ako se uz promjene osnovice za određivanje ugovornih novčanih tokova koje se nalažu reformom referentnih kamatnih stopa uvode dodatne promjene financijske imovine ili financijske obveze, subjekt na promjene koje se nalažu reformom referentnih kamatnih stopa najprije primjenjuje praktično rješenje iz točke 5.4.7. Subjekt potom odgovarajuće zahtjeve iz ovog Standarda primjenjuje na sve dodatne promjene na koje se ne primjenjuje praktično rješenje. Ako dodatna promjena ne rezultira prestankom priznavanja financijske imovine ili financijske obveze, subjekt primjenjuje točku 5.4.3. ili točku B5.4.6., ovisno o slučaju, kako bi iskazao tu dodatnu promjenu. Ako dodatna promjena rezultira prestankom priznavanja financijske imovine ili financijske obveze, subjekt primjenjuje zahtjeve o prestanku priznavanja.

5.5. UMANJENJE VRIJEDNOSTI

Priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Opći pristup

5.5.1. Subjekt priznaje rezerviranja za očekivane kreditne gubitke po financijskoj imovini koja se mjeri u skladu s točkom 4.1.2. ili točkom 4.1.2.A, potraživanja na osnovi najma, ugovornu imovinu ili obveze po kreditu te ugovore o financijskom jamstvu na koje se primjenjuju zahtjevi o umanjenju vrijednosti u skladu s točkom 2.1. podtočkom (g), točkom 4.2.1. podtočkom (c) ili točkom 4.2.1. podtočkom (d).

- 5.5.2. Subjekt zahtjeve o umanjenju vrijednosti primjenjuje na priznavanje i mjerenje rezerviranja za kreditne gubitke i financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A. Međutim, rezerviranje za kreditne gubitke priznaje se kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i njime se ne umanjuje knjigovodstvena vrijednost financijske imovine u izvještaju o financijskom položaju.
- 5.5.3. Podložno točkama 5.5.13.–5.5.16., subjekt na svaki izvještajni datum za financijski instrument mjeri rezerviranje za kreditne gubitke u iznosu *očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja* instrumenta ako se nakon početnog priznavanja kreditni rizik tog financijskog instrumenta znatno poveća.
- 5.5.4. Cilj je zahtjeva o umanjenju vrijednosti priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja svih financijskih instrumenata čiji se kreditni rizik znatno poveća nakon početnog priznavanja, neovisno o tome jesu li utvrđeni na pojedinačnoj ili skupnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i utemeljene informacije, kao i one koji se odnose na buduće događaje.
- 5.5.5. Podložno točkama 5.5.13.–5.5.16., ako se nakon početnog priznavanja kreditni rizik financijskog instrumenta do izvještajnog datuma znatno ne poveća, subjekt je dužan izmjeriti rezerviranje za kreditne gubitke za taj financijski instrument u iznosu *očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju*.
- 5.5.6. Za preuzete obveze po kreditu i ugovore o financijskom jamstvu datum na koji subjekt kao stranka prihvati neopozivu obvezu smatra se datumom početnog priznavanja u smislu primjene zahtjeva o umanjenju vrijednosti.
- 5.5.7. Ako je subjekt u prethodnom izvještajnom razdoblju za financijski instrument izmjerio rezerviranje za kreditne gubitke u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja, ali ako na datum tekućeg izvještavanja utvrdi da uvjeti iz točke 5.5.3. više nisu ispunjeni, subjekt na datum tekućeg izvještavanja mjeri rezerviranje za kreditne gubitke u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju.
- 5.5.8. Subjekt u dobiti ili gubitku kao *dobitak ili gubitak od umanjenja vrijednosti* priznaje iznos očekivanih kreditnih gubitaka (ili poništenja), što je nužno radi usklađenja rezerviranja za kreditne gubitke na izvještajni datum s iznosom čije se priznavanje nalaže ovim Standardom.

Određivanje znatnih povećanja kreditnog rizika

- 5.5.9. Subjekt na svaki izvještajni datum utvrđuje je li nakon početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta. Subjekt pritom primjenjuje promjenu rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza tijekom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta, a ne promjenu iznosa očekivanih kreditnih gubitaka. Subjekt pritom uspoređuje rizik od nastanka statusa neispunjavanja obveza po financijskom instrumentu na izvještajni datum s rizikom od nastanka statusa neispunjavanja obveza po financijskom instrumentu na datum početnog priznavanja na temelju razumnih i utemeljenih informacija dostupnih bez nepotrebnih troškova ili napora, koje upućuju na znatna povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.
- 5.5.10. Subjekt može pretpostaviti da nije bilo znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja ako je na izvještajni datum određeno da financijski instrument ima nizak kreditni rizik (vidjeti točke B5.5.22.–B5.5.24.).

- 5.5.11. Ako su razumne i utemeljene informacije o budućim događajima dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora, subjekt se pri određivanju mogućeg znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja ne može osloniti samo na informacije o prekoračenju dospijeća. Međutim, ako bez nepotrebnih troškova ili napora nisu dostupne informacije o budućim događajima, nego o prekoračenju dospijeća (na pojedinačnoj ili skupnoj osnovi), subjekt može na temelju informacija o prekoračenju dospijeća odrediti moguće znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja. Neovisno o načinu na koji subjekt utvrđuje znatna povećanja kreditnog rizika, postoji oboriva pretpostavka znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja ako je dospijeće ugovornih plaćanja prekoračeno za više od 30 dana. Subjekt tu pretpostavku može oboriti ako raspolaže razumnim i utemeljenim informacijama dostupnima bez nepotrebnih troškova ili napora kojima se dokazuje da nije došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, čak i ako je dospijeće ugovornih plaćanja prekoračeno za više od 30 dana. Oboriva pretpostavka ne primjenjuje se ako subjekt utvrdi znatna povećanja kreditnog rizika prije prekoračenja dospijeća ugovornih plaćanja za više od 30 dana.

Promijenjena financijska imovina

- 5.5.12. Ako su ugovorni novčani tokovi financijske imovine ponovno dogovoreni ili promijenjeni te ako se financijska imovina nije prestala priznavati, subjekt utvrđuje moguće znatno povećanje kreditnog rizika financijskog instrumenta u skladu s točkom 5.5.3. usporedbom:

- (a) rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza na izvještajni datum (na temelju izmijenjenih uvjeta ugovora) i
- (b) rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza pri početnom priznavanju (na temelju izvornih, neizmijenjenih uvjeta ugovora).

Kupljena ili stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke

- 5.5.13. **Neovisno o točkama 5.5.3. i 5.5.5., subjekt na izvještajni datum kao rezerviranje za kreditne gubitke za kupljenu ili stvorenu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke priznaje samo kumulativne promjene očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja koje nastanu nakon početnog priznavanja.**

- 5.5.14. Subjekt na svaki izvještajni datum u dobiti ili gubitku kao dobitak ili gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje iznos promjene očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja. Subjekt povoljne promjene očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja priznaje kao dobitak od umanjenja vrijednosti, čak i ako su očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja manji od iznosa očekivanih kreditnih gubitaka koji su pri početnom priznavanju bili uključeni u procijenjene novčane tokove.

Pojednostavnjeni pristup za potraživanja od kupaca, ugovornu imovinu i potraživanja na temelju najma

- 5.5.15. **Neovisno o točkama 5.5.3. i 5.5.5., subjekt uvijek mjeri rezerviranje za kreditne gubitke u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja za:**

- (a) potraživanja od kupaca ili ugovornu imovinu koji proizlaze iz transakcija koje su obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 15 i koji:

- i. ne sadržavaju znatnu komponentu financiranja u skladu s MSFI-jem 15 (ili ako subjekt primjenjuje praktično rješenje u skladu s točkom 63. MSFI-ja 15) ili
- ii. sadržavaju znatnu komponentu financiranja u skladu s MSFI-jem 15, ako subjekt kao svoju računovodstvenu politiku odabire mjerenje rezerviranja za kreditne gubitke u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja. Ta računovodstvena politika primjenjuje se na sva takva potraživanja od kupaca ili ugovornu imovinu, ali se može zasebno primjenjivati na potraživanja od kupaca i na ugovornu imovinu;

(b) potraživanja na temelju najma koja proizlaze iz transakcija koje su obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 16, ako subjekt kao svoju računovodstvenu politiku odabire mjerenje rezerviranja za kreditne gubitke u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja. Ta se računovodstvena politika primjenjuje na sva potraživanja na temelju najma, ali se može zasebno primjenjivati na potraživanja na temelju financijskog i poslovnog najma.

5.5.16. Subjekt može odabrati računovodstvene politike za potraživanja od kupaca, potraživanja na temelju najma i ugovornu imovinu koje su neovisne jedna o drugoj.

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

5.5.17. **Subjekt mjeri očekivane kreditne gubitke financijskog instrumenta na način koji odražava:**

(a) nepristran i na vjerojatnosti određen iznos na temelju procjene raspona mogućih ishoda;

(b) vremensku vrijednost novca i

(c) razumne i utemeljene informacije, dostupne na izvještajni datum bez nepotrebnih troškova ili napora, o prošlim događajima, aktualnim uvjetima te predviđanjima budućih ekonomskih uvjeta.

5.5.18. Pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka subjekt nije dužan odrediti svaki mogući scenarij. Međutim, dužan je uzeti u obzir rizik ili vjerojatnost nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerojatnost nastanka kreditnog gubitka i vjerojatnost izostanka kreditnog gubitka, čak i ako je vjerojatnost nastanka kreditnog gubitka vrlo mala.

5.5.19. Pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka u obzir treba uzeti najdulje ugovorno razdoblje (uključujući moguća produljenja) tijekom kojeg je subjekt izložen kreditnom riziku, a ne neko dulje razdoblje, čak i ako je to dulje razdoblje u skladu s poslovnom praksom.

5.5.20. Međutim, neki financijski instrumenti sadržavaju komponentu kredita i komponentu neiskorištene obveze, a zbog činjenice da subjekt na temelju ugovora može zatražiti namirenje i opozvati neiskorištenu obvezu, njegova izloženost kreditnim gubicima nije ograničena na razdoblje otkaza ugovora. Subjekt samo i jedino za takve financijske instrumente mjeri očekivane kreditne gubitke tijekom razdoblja svoje izloženosti kreditnom riziku, pri čemu se očekivani kreditni gubici ne mogu ublažiti mjerama upravljanja kreditnim rizicima, čak i ako to razdoblje traje dulje od najduljeg ugovornog razdoblja.

5.6. REKLASIFIKACIJA FINANCIJSKE IMOVINE

5.6.1. Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu u skladu s točkom 4.4.1., dužan je reklasifikaciju primjenjivati prospektivno od *datuma reklasifikacije*. Subjekt ne prepravlja prethodno priznate dobitke, gubitke (uključujući dobitke ili gubitke od umanjenja vrijednosti) ni kamate. Zahtjevi o reklasifikaciji utvrđeni su u točkama 5.6.2.–5.6.7.

5.6.2. **Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, njezina fer vrijednost mjeri se na datum reklasifikacije. Dobici ili gubici koji nastanu kao razlika između prethodno amortiziranog troška financijske imovine i fer vrijednosti priznaju se u dobiti ili gubitku.**

- 5.6.3. Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku, njezina fer vrijednost na datum reklasifikacije postaje njezina nova bruto knjigovodstvena vrijednost. (Vidjeti točku B5.6.2. za smjernice o određivanju efektivne kamatne stope i rezerviranja za kreditne gubitke na datum reklasifikacije.)
- 5.6.4. Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, njezina fer vrijednost mjeri se na datum reklasifikacije. Dobici ili gubici koji nastanu kao razlika između prethodno amortiziranog troška financijske imovine i fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Efektivna kamatna stopa i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka ne usklađuju se zbog reklasifikacije. (Vidjeti točku B5.6.1.)
- 5.6.5. Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku, financijska imovina reklasificira se po njezinoj fer vrijednosti na datum reklasifikacije. Međutim, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti brišu se iz vlasničkog kapitala i usklađuju s fer vrijednosti financijske imovine na datum reklasifikacije. Stoga se financijska imovina mjeri na datum reklasifikacije kao da je uvijek mjerena po amortiziranom trošku. To usklađenje utječe na ostalu sveobuhvatnu dobit, ali ne utječe na dobit ili gubitke te stoga nije reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*). Efektivna kamatna stopa i mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka ne usklađuju se zbog reklasifikacije. (Vidjeti točku B5.6.1.)
- 5.6.6. Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, financijska imovina nastavlja se mjeriti po fer vrijednosti. (Vidjeti točku B5.6.2. za smjernice o određivanju efektivne kamatne stope i rezerviranja za kreditne gubitke na datum reklasifikacije.)
- 5.6.7. Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, financijska imovina nastavlja se mjeriti po fer vrijednosti. Kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificiraju se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1) na datum reklasifikacije.
- 5.7. DOBICI I GUBICI
- 5.7.1. Dobitak ili gubitak po financijskoj imovini ili financijskoj obvezi mjerenoj po fer vrijednosti priznaje se u dobiti ili gubitku, osim:
- (a) ako su dio odnosa zaštite (vidjeti točke 6.5.8.–6.5.14. i, ovisno o slučaju, točke 89.–94. MRS-a 39 o računovodstvu zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od kamatnog rizika);
 - (b) ako je riječ o ulaganju u vlasnički instrument i ako je subjekt odlučio iskazati dobitke i gubitke od tog ulaganja u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5.;
 - (c) ako je financijska obveza određena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i ako je subjekt dužan iskazati učinke promjena kreditnog rizika obveze u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.7. ili

(d) ako je financijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A i ako je subjekt dužan priznati neke promjene fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.10.

5.7.1.A *Dividende* se priznaju u dobiti ili gubitku samo u sljedećim slučajevima:

(a) ako je utvrđeno pravo subjekta na isplatu dividende;

(b) ako je vjerojatno da će ekonomske koristi povezane s dividendom pritijecati u subjekt i

(c) ako se iznos dividende može pouzdano izmjeriti.

5.7.2. **Dobitak ili gubitak po financijskoj imovini koja se mjeri po amortiziranom trošku i koja nije dio odnosa zaštite (vidjeti točke 6.5.8.–6.5.14. i, ovisno o slučaju, točke 89.–94. MRS-a 39 o računovodstvu zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od kamatnog rizika) priznaju se u dobiti ili gubitku ako se ta financijska imovina prestane priznavati i ako se reklasificira u skladu s točkom 5.6.2., i to postupkom amortizacije ili radi priznavanja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrijednosti. Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku, dužan je primijeniti točke 5.6.2. i 5.6.4. Dobitak ili gubitak po financijskoj obvezi koja se mjeri po amortiziranom trošku i koja nije dio odnosa zaštite (vidjeti točke 6.5.8.–6.5.14. i, ovisno o slučaju, točke 89.–94. MRS-a 39 o računovodstvu zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od kamatnog rizika) priznaju se u dobiti ili gubitku ako se ta financijska obveza prestane priznavati i to postupkom amortizacije. (Vidjeti točku B5.7.2. za smjernice o dobitcima ili gubicima od tečajnih razlika.)**

5.7.3. **Dobitak ili gubitak po financijskoj imovini ili financijskim obvezama koje su zaštićene stavke u odnosu zaštite priznaju se u skladu s točkama 6.5.8.–6.5.14. i, ovisno o slučaju, točkama 89.–94. MRS-a 39 o računovodstvu zaštite fer vrijednosti od rizika za zaštitu portfelja od kamatnog rizika.**

5.7.4. **Ako subjekt prizna financijsku imovinu na datum namire (vidjeti točke 3.1.2., B3.1.3. i B3.1.6.), promjene fer vrijednosti imovine koja će biti primljena u razdoblju od datuma transakcije do datuma namire ne priznaju se za imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku. Za imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti, promjena fer vrijednosti priznaje se u dobiti ili gubitku ili u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, ovisno o slučaju, u skladu s točkom 5.7.1. U smislu primjene odredaba o umanjenju vrijednosti, datum transakcije smatra se datumom početnog priznavanja.**

Ulaganja u vlasničke instrumente

5.7.5. Pri početnom priznavanju subjekt može neopozivo odlučiti da će u okviru ostale sveobuhvatne dobiti iskazati naknadne promjene fer vrijednosti ulaganja u vlasnički instrument koji je obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda, a da pritom nije riječ o ulaganju *namijenjenom trgovanju* ni o nepredviđenoj naknadi koji je stjecatelj priznao u poslovnoj kombinaciji na koju se primjenjuje MSFI 3. (Vidjeti točku B5.7.3. za smjernice o dobitcima i gubicima od tečajnih razlika.)

5.7.6. Ako subjekt donese odluku iz točke 5.7.5., dužan je u dobiti ili gubitku priznati dividende od tog ulaganja u skladu s točkom 5.7.1.A.

Obveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

5.7.7. **Subjekt iskazuje dobitak ili gubitak po financijskoj obvezi koja je određena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 4.2.2. ili točkom 4.3.5., kako slijedi:**

(a) **iznos promjene fer vrijednosti financijske obveze koja se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obveze iskazuje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti točke B5.7.13.–B5.7.20.) i**

(b) **preostali iznos promjene fer vrijednosti obveze iskazuje se u dobiti ili gubitku,**

osim ako bi se takvim tretmanom učinaka promjena kreditnog rizika obveze opisanih u podtočki (a) stvorila ili proširila računovodstvena neusklađenost u dobiti ili gubitku (u kojem se slučaju primjenjuje točka 5.7.8.). Smjernice o određivanju mogućeg stvaranja ili proširenja računovodstvene neusklađenosti navedene su u točkama B5.7.5.–B5.7.7. i B5.7.10.–B5.7.12.

5.7.8. **Ako bi se na temelju zahtjeva iz točke 5.7.7. stvorila ili proširila računovodstvena neusklađenost u dobiti ili gubitku, subjekt je dužan sve dobitke ili gubitke po toj obvezi (uključujući učinke promjene kreditnog rizika te obveze) iskazati u dobiti ili gubitku.**

5.7.9. Neovisno o zahtjevima iz točaka 5.7.7. i 5.7.8., subjekt u dobiti ili gubitku iskazuje sve dobitke ili gubitke po obvezama po kreditu i ugovorima o financijskom jamstvu koji su određeni po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

5.7.10. **Dobitak ili gubitak po financijskoj imovini koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, uz iznimku dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrijednosti (vidjeti odjeljak 5.5.) i dobitaka i gubitaka od tečajnih razlika (vidjeti točke B5.7.2.–B5.7.2.A), sve do prestanka priznavanja financijske imovine ili njezine reklasifikacije. Ako se financijska imovina prestane priznavati, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificiraju se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1). Ako se financijska imovina reklasificira iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, subjekt obračunava kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkama 5.6.5. i 5.6.7. Kamate koje se izračunavaju primjenom metode efektivne kamate priznaju se u dobiti ili gubitku.**

5.7.11. **Kako je opisano u točki 5.7.10., ako se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A, iznosi koji se priznaju u dobiti ili gubitku jednaki su iznosima koji bi bili priznati u dobiti ili gubitku da je imovina mjerena po amortiziranom trošku.**

POGLAVLJE 6. Računovodstvo zaštite od rizika

6.1. CILJ I PODRUČJE PRIMJENE RAČUNOVODSTVA ZAŠTITE OD RIZIKA

6.1.1. Cilj je računovodstva zaštite od rizika iskazati u financijskim izvještajima učinak subjektivih aktivnosti upravljanja rizicima u kojima se financijskim instrumentima upravlja izloženostima prema određenim rizicima koji bi mogli utjecati na dobit ili gubitak (ili na ostalu sveobuhvatnu dobit, u slučaju ulaganja u vlasničke instrumente za koje je subjekt promjene fer vrijednosti odlučio iskazivati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5.). Tim se pristupom želi prikazati kontekst instrumenata zaštite na koje se primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika kako bi se omogućio uvid u njihovu svrhu i učinak.

6.1.2. Subjekt može odlučiti da će odnos zaštite između instrumenta zaštite i zaštićene stavke odrediti u skladu s točkama 6.2.1.–6.3.7. i B6.2.1.–B6.3.25. Za odnose zaštite koji ispunjavaju kriterije za takve odnose, subjekt dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite i zaštićene stavke iskazuje u skladu s točkama 6.5.1.–6.5.14. i B6.5.1.–B6.5.28. Ako je zaštićena stavka skupina stavki, subjekt je dužan ispuniti i dodatne zahtjeve iz točaka 6.6.1.–6.6.6. i B6.6.1.–B6.6.16.

6.1.3. Za zaštitu fer vrijednosti od izloženosti kamatnom riziku portfelja financijske imovine ili financijskih obveza (i samo pri takvoj zaštiti), umjesto zahtjeva iz ovog Standarda subjekt može primijeniti zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz MRS-a 39. U tom slučaju subjekt mora primijeniti i specifične zahtjeve o računovodstvu zaštite fer vrijednosti za zaštitu portfelja od kamatnog rizika i iznos u valuti odrediti kao zaštićenu stavku (vidjeti točke 81.A, 89.A i AG114–AG132 MRS-a 39).

6.2. INSTRUMENTI ZAŠTITE OD RIZIKA

Prihvatljivi instrumenti

6.2.1. **Izvedenica koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak može biti određena kao instrument zaštite od rizika, uz iznimku nekih izdanih opcija (vidjeti točku B6.2.4).**

6.2.2. **Neizvedena financijska imovina ili neizvedena financijska obveza koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak može biti određena kao instrument zaštite od rizika, osim ako je riječ o financijskoj obvezi određenoj po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak za koju se iznos promjene fer vrijednosti koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obveze iskazuje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.7. Kod zaštite od valutnog rizika, komponenta valutnog rizika neizvedene financijske imovine ili neizvedene financijske obveze može biti određena kao instrument zaštite od rizika ako nije ulaganje u vlasnički instrument čije je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio iskazivati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5.**

6.2.3. **Za potrebe računovodstva zaštite od rizika samo ugovori s osobom izvan izvještajnog subjekta (tj. osoba izvan grupe ili pojedinačni subjekt o kojem se izvještava) mogu biti određeni kao instrumenti zaštite od rizika.**

Određivanje instrumenata zaštite od rizika

6.2.4. Prihvatljiv instrument zaštite od rizika mora u cijelosti biti određen kao instrument zaštite od rizika. Dopusštene su samo sljedeće iznimke:

(a) odvajanje intrinzične i vremenske vrijednosti ugovora o opciji i određivanje samo promjene unutarnje vrijednosti opcije kao instrumenta zaštite od rizika, a ne i promjene vremenske vrijednosti (vidjeti točku 6.5.15. i točke B6.5.29.–B6.5.33.);

(b) odvajanje unaprijednog elementa i promptnog elementa unaprijednog ugovora i određivanje samo promjene vrijednosti promptnog elementa unaprijednog ugovora kao instrumenta zaštite od rizika, a ne i unaprijednog elementa; slično se i raspon osnovice stranih valuta može odvojiti i isključiti iz određivanja financijskog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika (vidjeti točku 6.5.16. i točke B6.5.34.–B6.5.39.) i

(c) dio cijelog instrumenta zaštite, na primjer 50 % nominalnog iznosa, može se odrediti kao instrument zaštite u odnosu zaštite od rizika. Međutim, instrument zaštite od rizika ne može se odrediti za dio njegove promjene fer vrijednosti koja proizlazi samo iz dijela vremenskog razdoblja tijekom kojeg vrijedi instrument zaštite od rizika.

6.2.5. Subjekt može sagledati u kombinaciji i zajedno odrediti kao instrument zaštite od rizika svaku kombinaciju stavki u nastavku (pa i ako se rizik ili rizici koji proizlaze iz određenih instrumenata zaštite poništavaju s rizicima koji proizlaze iz drugih):

(a) izvedenice ili njihov dio i

(b) neizvedeni instrumenti ili njihov dio.

6.2.6. Međutim, izvedenica koja uključuje izdanu i kupljenu opciju (npr. zaštitna kamata) nije prihvatljiva kao instrument zaštite od rizika ako je na datum određivanja u stvarnosti neto izdana opcija (osim ako jest prihvatljiv instrument u skladu s točkom B6.2.4.). Slično se dva ili više instrumenata (ili njihovi dijelovi) mogu zajednički odrediti kao instrument zaštite od rizika samo ako u kombinaciji ni jedan od njih na datum određivanja u stvarnosti nije neto izdana opcija (osim ako jest prihvatljiv instrument u skladu s točkom B6.2.4.).

6.3. ZAŠTIĆENE STAVKE

Prihvatljive stavke

6.3.1. **Zaštićena stavka može biti priznata imovina ili obveza, nepriznata čvrsta obveza, predviđena transakcija ili neto ulaganje u inozemno poslovanje. Zaštićena stavka može biti:**

(a) pojedinačna stavka ili

(b) skupina stavki (u skladu s točkama 6.6.1.–6.6.6. i B6.6.1.–B6.6.16.).

Zaštićena stavka može biti i komponenta takve stavke ili skupine stavki (vidjeti točku 6.3.7. i točke B6.3.7.–B6.3.25.).

6.3.2. Zaštićenu stavku mora biti moguće pouzdano izmjeriti.

6.3.3. Ako je zaštićena stavka predviđena transakcija (ili njezina komponenta), ta transakcija mora biti vrlo vjerojatna.

6.3.4. Ukupna izloženost koja je kombinacija izloženosti koja bi mogla biti prihvatljiva kao zaštićena stavka u skladu s točkom 6.3.1. i izvedenice može biti određena kao zaštićena stavka (vidjeti točke B6.3.3.–B6.3.4.). To uključuje predviđenu transakciju s agregiranom izloženosti (tj. neobvezatne, ali očekivane buduće transakcije koje bi mogle uzrokovati izloženost i izvedenica) ako je ta agregirana izloženost vrlo vjerojatna i ako je, nakon što nastane i stoga prestane biti predviđanje, prihvatljiva kao zaštićena stavka.

6.3.5. U računovodstvu zaštite od rizika samo se imovina, obveze, čvrste obveze ili vrlo vjerojatne predviđene transakcije koje uključuju osobu izvan izvještajnog subjekta mogu odrediti kao stavke zaštićene od rizika. Računovodstvo zaštite od rizika može se primijeniti na transakcije između subjekata iz iste grupe samo u pojedinačnim ili odvojenim financijskim izvještajima tih subjekata, ali ne u konsolidiranim financijskim izvještajima grupe, uz iznimku konsolidiranih financijskih izvještaja investicijskog subjekta, u smislu definicije iz MSFI-ja 10, u kojima transakcije između investicijskog subjekta i njegovih društava kćeri koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak neće biti isključene iz konsolidiranih financijskih izvještaja.

- 6.3.6. Međutim, kao iznimka od točke 6.3.5., valutni rizik za unutargrupnu novčanu stavku (npr. obveza/potraživanje između dvaju društava kćeri) može biti zaštićena stavka u konsolidiranim financijskim izvještajima ako uzrokuje izloženost dobitima ili gubicima od promjena tečajeva stranih valuta koji nisu u potpunosti eliminirani konsolidacijom u skladu s MRS-om 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta*. U skladu s MRS-om 21, dobiti ili gubici koji proizlaze iz promjene tečajeva stranih valuta za unutargrupne novčane stavke nisu u potpunosti eliminirani konsolidacijom ako s takvom novčanom stavkom posluju dva subjekta unutar grupe s različitim funkcijskim valutama. Osim toga, valutni rizik vrlo vjerojatne predviđene unutargrupne transakcije može biti zaštićena stavka u konsolidiranim financijskim izvještajima ako je transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta koji sudjeluje u toj transakciji i ako će valutni rizik utjecati na konsolidiranu dobit ili gubitak.

Određivanje zaštićenih stavki

- 6.3.7. Subjekt kao zaštićenu stavku u odnosu zaštite može odrediti pojedinu stavku u cijelosti ili neku njezinu komponentu. Cjelokupna stavka uključuje sve promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti stavke. Komponenta ne uključuje cjelokupnu promjenu fer vrijednosti ili varijabilnost novčanih tokova stavke. U tom slučaju subjekt može kao zaštićene stavke odrediti samo sljedeće komponente (uključujući njihove kombinacije):

(a) samo promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti stavke koje se mogu pripisati određenom riziku ili rizicima (komponenta rizika), pod uvjetom da se komponenta rizika može zasebno utvrditi i pouzdano mjeriti na temelju ocjene u kontekstu određene strukture tržišta (vidjeti točke B6.3.8.–B6.3.15.). Za komponente rizika određuju se samo promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke koje su iznad ili ispod određene cijene ili neke druge varijable (jednostrani rizik);

(b) jedan ili više odabranih ugovornih novčanih tokova;

(c) komponente nominalnog iznosa, tj. određeni dio iznosa stavke (vidjeti točke B6.3.16.–B6.3.20.).

6.4. KRITERIJI PRIHVATLJIVOSTI ZA PRIMJENU RAČUNOVODSTVA ZAŠTITE OD RIZIKA

6.4.1. Odnos zaštite ispunjava uvjete računovodstva zaštite od rizika samo ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

(a) odnos zaštite uključuje samo prihvatljive instrumente zaštite i prihvatljive zaštićene stavke;

(b) po uspostavi odnosa zaštite postoji službeno se određuje i dokumentira odnos zaštite, postoji cilj i strategija upravljanja rizicima subjekta za provedbu zaštite od rizika. Ta dokumentacija uključuje identifikaciju instrumenta zaštite, zaštićenu stavku, vrstu rizika od kojeg se štiti i način na koji će subjekt utvrditi ispunjava li odnos zaštite zahtjeve o učinkovitosti zaštite (uključujući analizu izvora neučinkovitosti zaštite i način na koji će subjekt utvrditi *omjer zaštite od rizika*);

(c) odnos zaštite ispunjava sve sljedeće zahtjeve o učinkovitosti zaštite:

i. između zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika postoji ekonomski odnos (vidjeti točke B6.4.4.–B6.4.6.);

ii. učinak kreditnog rizika nije presudan za promjene vrijednosti koje proizlaze iz tog ekonomskog odnosa (vidjeti točke B6.4.7.–B6.4.8.) i

- iii. omjer zaštite u odnosu zaštite od rizika jednak je omjeru koji proizlazi iz količine zaštićene stavke koju subjekt stvarno štiti od rizika i količine instrumenta zaštite kojim se subjekt stvarno koristi radi zaštite te količine stavke od rizika. Međutim, takvo određenje ne odražava neravnotežu između odgovarajućeg pondera zaštićene stavke i instrumenta zaštite zbog kojeg bi mogla nastati neučinkovitost zaštite (neovisno o tome je li priznata) koja bi mogla uzrokovati računovodstveni ishod koji odstupa od svrhe računovodstva zaštite od rizika (vidjeti točke B6.4.9.–B6.4.11.).

6.5. RAČUNOVODSTVO PRIHVATLJIVIH ODNOSA ZAŠTITE

- 6.5.1. Subjekt primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika na odnose zaštite koji ispunjavaju kriterije prihvatljivosti iz točke 6.4.1. (što uključuje i odluku subjekta o određivanju odnosa zaštite).

6.5.2. Postoje tri vrste odnosa zaštite od rizika:

- (a) zaštita fer vrijednosti od rizika: zaštita od izloženosti promjenama fer vrijednosti priznate imovine ili obveze, ili nepriznate čvrste obveze ili komponente takve stavke, koja se može pripisati određenom riziku i može utjecati na dobit ili gubitak;

- (b) zaštita novčanog toka od rizika: zaštita od izloženosti promjenama novčanih tokova koja se može pripisati određenom riziku povezanom s priznatom imovinom ili obvezom ili njezinom komponentom (kao što su sva ili neka buduća plaćanja kamata na dug s promjenjivom kamatnom stopom) ili s vrlo vjerojatnom predviđenom transakcijom i koja može utjecati na dobit ili gubitak;

- (c) zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje od rizika, kako je definirano u MRS-u 21.

- 6.5.3. Ako je zaštićena stavka vlasnički instrument za koji je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio iskazivati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5., izloženost od koje se štiti iz točke 6.5.2. podtočke (a) mora biti izloženost koja bi mogla utjecati na ostalu sveobuhvatnu dobit. Samo i jedino u tom slučaju priznata neučinkovitost zaštite iskazuje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

- 6.5.4. Zaštita čvrste obveze od valutnog rizika može se iskazati kao zaštita fer vrijednosti ili zaštita novčanog toka.

- 6.5.5. Ako odnos zaštite od rizika prestane ispunjavati zahtjev o učinkovitosti zaštite u smislu omjera zaštite (vidjeti točku 6.4.1 podtočku (c) alineju iii.), ali ako cilj upravljanja rizicima za taj određeni odnos zaštite ostane nepromijenjen, subjekt usklađuje omjer zaštite u odnosu zaštite od rizika tako da taj odnos ponovno ispunjava kriterije prihvatljivosti (što se u ovom standardu naziva „ponovno uravnoteženje”, vidjeti točke B6.5.7.–B6.5.21.).

- 6.5.6. Subjekt prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika samo ako odnos zaštite (ili dio odnosa zaštite) prestane ispunjavati kriterije prihvatljivosti (prema potrebi vodeći računa o ponovnom uravnoteženju odnosa zaštite). To uključuje slučajeve kada instrument zaštite od rizika prestane vrijediti ili se proda, raskine ili iskoristi. U tom smislu, zamjena ili prijenos instrumenta zaštite od rizika u drugi instrument zaštite od rizika nije prestanak valjanosti ni raskid ako su takva zamjena ili prijenos dio dokumentiranog cilja upravljanja rizicima subjekta i ako su usklađeni s njime. Osim toga, u tom se smislu ne smatra da je došlo do prestanka valjanosti ili raskida instrumenta zaštite u sljedećim slučajevima:

- (a) ako su sudionici u instrumentu zaštite, zbog postojećih ili uvođenja novih zakonskih ili drugih propisa, dogovore da svoju izvornu drugu ugovornu stranu za poravnanje zamijene jednom ili više drugih ugovornih strana za poravnanje, čime potonje za sve sudionike postaju nove druge ugovorne strane za poravnanje. U tu svrhu, druga ugovorna strana za poravnanje je središnja druga ugovorna strana (ponekad se naziva „klirinška organizacija” ili „klirinška agencija”) ili subjekt odnosno subjekti, npr. klirinški član klirinške organizacije ili klijent klirinškog člana klirinške organizacije, koji djeluju kao druga ugovorna strana radi provedbe poravnanja preko središnje druge ugovorne strane. Međutim, ako sudionici u instrumentu zaštite zamijene svoje izvorne druge ugovorne strane različitim drugim ugovornim stranama, zahtjev iz ove podtočke ispunjen je samo ako svaki od tih sudionika obavi poravnanje preko iste središnje druge ugovorne strane;
- (b) **druge moguće promjene instrumenta zaštite ograničene su na one koje su nužne radi zamjene druge ugovorne strane. Takve su promjene ograničene na one koje su u skladu s uvjetima koji bi se očekivali da je poravnanje instrumenta zaštite prvotno obavila druga ugovorna strana za poravnanje. Te promjene uključuju promjene zahtjeva o kolateralu, prava na prijeboj potraživanja i dugovanja te obračunate pristojbe.**

Prestanak primjene računovodstva zaštite od rizika može utjecati na odnos zaštite u cijelosti ili samo djelomično (u tom se slučaju zaštita i dalje obračunava na preostali dio odnosa zaštite).

6.5.7. Subjekt primjenjuje:

- (a) točku 6.5.10. ako prestaje obračunavati zaštitu fer vrijednosti u kojoj je zaštićena stavka financijski instrument koji se mjeri po amortiziranom trošku (ili njegova komponenta) i
- (b) točku 6.5.12. ako prestaje obračunavati zaštitu novčanih tokova od rizika.

Zaštite fer vrijednosti od rizika

6.5.8. Sve dok zaštita fer vrijednosti ispunjava kriterije prihvatljivosti iz točke 6.4.1., odnos zaštite iskazuje se kako slijedi:

- (a) **dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite od rizika priznaju se u dobiti ili gubitku (ili u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ako se instrumentom zaštite štiti vlasnički instrument za koji je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio prezentirati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5.);**
- (b) **knjigovodstvena vrijednost stavke zaštićene od rizika (ovisno o slučaju) usklađuje se za dobitak ili gubitak od zaštite po zaštićenoj stavci koji se priznaju u dobiti ili gubitku. Ako je zaštićena stavka financijska imovina (ili njezina komponenta) koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A, dobitak ili gubitak od zaštite po zaštićenoj stavci priznaju se u dobiti ili gubitku. Međutim, ako je zaštićena stavka vlasnički instrument za koji je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio iskazivati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5., ti iznosi ostaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Ako je zaštićena stavka nepriznata čvrsta obveza (ili njezina komponenta), kumulativna promjena fer vrijednosti zaštićene stavke nakon njezina određivanja priznaje se kao imovina ili obveza s odgovarajućim dobitkom ili gubitkom priznatima u dobiti ili gubitku.**

6.5.9. Ako je u okviru zaštite fer vrijednosti zaštićena stavka čvrsta obveza stjecanja imovine ili preuzimanja obveze (ili njezina komponenta), početna knjigovodstvena vrijednost imovine ili obveze, koja proizlazi iz subjektova ispunjenja čvrste obveze, usklađuje se kako bi se u nju uključila kumulativna promjena fer vrijednosti zaštićene stavke koja je priznata u izvještaju o financijskom položaju.

- 6.5.10. Usklađenja proizašla iz točke 6.5.8. podtočke (b) amortiziraju se u dobiti ili gubitku ako je zaštićena stavka financijski instrument (ili njegova komponenta) koji se mjeri po amortiziranom trošku. Amortizacija može započeti odmah po usklađenju, a najkasnije kad se zaštićena stavka prestane usklađivati za dobitke ili gubitke od zaštite od rizika. Amortizacija se temelji na ponovno izračunatoj efektivnoj kamatnoj stopi na datum početka amortizacije. U slučaju financijske imovine (ili njezine komponente) koja je zaštićena stavka i koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A, amortizacija se provodi na isti način, ali u iznosu koji predstavlja kumulativni dobitak ili gubitak koji su prethodno priznati u skladu s točkom 6.5.8. podtočkom (b), umjesto usklađivanjem knjigovodstvene vrijednosti.

Zaštita novčanih tokova

- 6.5.11. Sve dok zaštita novčanog toka ispunjava kriterije prihvatljivosti iz točke 6.4.1., odnos zaštite iskazuje se kako slijedi:

- (a) zasebna komponenta vlasničkog kapitala povezana sa zaštićenom stavkom (rezerva za zaštitu novčanih tokova od rizika) usklađuje se na niži od sljedećih (apsolutno izraženih) iznosa:

i. kumulativni dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite od rizika od uvođenja zaštite i

ii. kumulativnu promjenu fer vrijednosti (sadašnja vrijednost) zaštićene stavke (tj. sadašnja vrijednost kumulativne promjene očekivanih budućih novčanih tokova zaštićenih od rizika) od uvođenja zaštite;

- (b) dio dobitka ili gubitka po instrumentu zaštite od rizika koji je određen kao učinkovita zaštita (odnosno dio koji se prebija s promjenom rezerve za zaštitu novčanog toka od rizika koji se izračunava u skladu s podtočkom (a)) priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti;

- (c) preostali dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite od rizika (ili dobitak ili gubitak potrebni za uravnoteženje promjene rezerve za zaštitu novčanog toka od rizika koja se izračunava u skladu s podtočkom (a)) neučinkovita je zaštita koja se priznaje u dobiti ili gubitku;

- (d) iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika u skladu s podtočkom (a) iskazuje se kako slijedi:

i. ako zaštićena predviđena transakcija naknadno dovede do priznavanja nefinancijske imovine ili nefinancijske obveze ili ako zaštićena predviđena transakcija za nefinancijsku imovinu ili nefinancijsku obvezu postane čvrsta obveza na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti od rizika, subjekt taj iznos uklanja iz rezerve za zaštitu novčanog toka od rizika i izravno ga uključuje u početni trošak ili ostalu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveze. To nije reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1) te stoga ne utječe na ostalu sveobuhvatnu dobit;

ii. u slučaju zaštita novčanih tokova, osim onih iz alineje i., taj se iznos reklasificira iz rezerve za zaštitu novčanog toka od rizika u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1) u istom razdoblju ili razdobljima u kojima očekivani budućni novčani tokovi zaštićeni od rizika utječu na dobit ili gubitak (npr. u razdobljima u kojima se priznaje kamatni prihod ili rashod ili izvrši predviđena prodaja);

iii. međutim, ako je taj iznos gubitak i ako subjekt očekuje da gubitak u cijelosti ili djelomično neće biti nadoknađen u jednom ili više budućih razdoblja, iznos za koji se očekuje da neće biti nadoknađen odmah reklasificira u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1).

6.5.12. Ako subjekt prestane obračunavati zaštitu novčanog toka od rizika (vidjeti točku 6.5.6. i točku 6.5.7. podtočku (b)), iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika u skladu s točkom 6.5.11. podtočkom (a) iskazuje kako slijedi:

(a) ako se i dalje očekuje ostvarenje budućih novčanih tokova zaštićenih od rizika, taj iznos ostaje u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika sve do ostvarenja budućih novčanih tokova ili dok se primjenjuje točka 6.5.11. podtočka (d) iii. Kad se ostvare buduću novčani tokovi, primjenjuje se točka 6.5.11. podtočka (d);

(b) ako se više ne očekuje ostvarenje budućih novčanih tokova zaštićenih od rizika, taj se iznos odmah reklasificira iz rezerve za zaštitu novčanog toka od rizika u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1). I dalje se može očekivati ostvarenje budućeg novčanog toka zaštićenog od rizika čije ostvarenje više nije vrlo vjerojatno.

Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje

6.5.13. **Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje od rizika, uključujući zaštitu novčane stavke koja se iskazuje kao dio neto ulaganja (vidjeti MRS 21), iskazuje se na sličan način kao zaštita novčanih tokova:**

(a) dio dobitka ili gubitka po instrumentu zaštite od rizika koji je određen kao učinkovita zaštita priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (vidjeti točku 6.5.11.) i

(b) neučinkoviti dio priznaje se u dobiti ili gubitku.

6.5.14. **Kumulativni dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite od rizika koji su povezani s učinkovitim dijelom zaštite akumuliranim u rezervi za preračunavanje stranih valuta reklasificiraju se pri otuđenju ili djelomičnom otuđenju inozemnog poslovanja iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1) u skladu s točkama 48.–49. MRS-a 21.**

Računovodstvo vremenske vrijednosti opcija

6.5.15. Ako subjekt odvaja intrinzičnu i vremensku vrijednost ugovora o opciji i određuje samo promjenu intrinzične vrijednosti opcije kao instrument zaštite od rizika (vidjeti točku 6.2.4. podtočku (a)), vremensku vrijednost opcije računovodstveno iskazuje kako slijedi (vidjeti točke B6.5.29.–B6.5.33.):

(a) subjekt razlikuje vremensku vrijednost opcija po vrsti stavke zaštićene od rizika koja se opcijom štiti od rizika (vidjeti točku B6.5.29.):

i. zaštićena stavka povezana s transakcijom ili

ii. zaštićena stavka povezana s vremenskim razdobljem;

(b) promjena fer vrijednosti vremenske vrijednosti opcije kojom se od rizika štiti zaštićena stavka povezana s transakcijom priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u mjeri u kojoj se odnosi na zaštićenu stavku i akumulira se u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala. Kumulativna promjena fer vrijednosti koja proizlazi iz vremenske vrijednosti opcije akumulirane u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala („iznos“) iskazuje se kako slijedi:

- i. ako zaštićena stavka naknadno rezultira priznavanjem nefinancijske imovine ili nefinancijske obveze ili čvrste obveze za nefinancijsku imovinu ili nefinancijsku obvezu na koju se primjenjuje računovodstvo zaštite fer vrijednosti od rizika, subjekt taj iznos uklanja iz posebne komponente vlasničkog kapitala i izravno ga uključuje u početni trošak ili ostalu knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveze. To nije reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1) te stoga ne utječe na ostalu sveobuhvatnu dobit;
 - ii. kod odnosa zaštite, osim onih iz alineje i., taj se iznos reklasificira iz posebne komponente vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1) u istom razdoblju ili razdobljima u kojima očekivani budući novčani tokovi zaštićeni od rizika utječu na dobit ili gubitak (npr. kad se izvrši predviđena prodaja);
 - iii. međutim, ako se ne očekuje da će taj iznos u cijelosti ili djelomično biti nadoknađen u jednom ili više budućih razdoblja, iznos za koji se ne očekuje da će biti nadoknađen odmah se reklasificira u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1);
- (c) promjena fer vrijednosti vremenske vrijednosti opcije kojom se od rizika štiti zaštićena stavka povezana s vremenskim razdobljem priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u mjeri u kojoj se odnosi na zaštićenu stavku i akumulira se u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala. Vremenska vrijednost na datum određenja opcije kao instrumenta zaštite od rizika u mjeri u kojoj se odnosi na zaštićenu stavku sustavno se i smisleno amortizira tijekom razdoblja u kojem bi usklađenje za zaštitu od rizika intrinzične vrijednosti opcije moglo utjecati na dobit ili gubitak (ili ostalu sveobuhvatnu dobit ako je zaštićena stavka vlasnički instrument za koji je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio iskazivati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5.). Stoga se u svakom izvještajnom razdoblju iznos amortizacije iz posebne komponente vlasničkog kapitala reklasificira u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1). Međutim, ako se računovodstvo zaštite od rizika prestane primjenjivati na odnos zaštite koji uključuje promjenu intrinzične vrijednosti opcije kao instrumenta zaštite, neto iznos (tj. uključujući kumulativnu amortizaciju) akumuliran u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala odmah se reklasificira u dobiti ili gubitku kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1).

Računovodstvo unaprijednog elementa unaprijednih ugovora i raspona valutne osnovice financijskih instrumenata

- 6.5.16. Ako subjekt odvaja unaprijedni i promptni element unaprijednog ugovora i kao instrument zaštite od rizika odredi samo promjenu vrijednosti promptnog elementa unaprijednog ugovora ili ako subjekt odvaja raspon valutne osnovice financijskog instrumenta i isključi ga iz određivanja tog financijskog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika (vidjeti točku 6.2.4 podtočku (b)), subjekt na unaprijedni element unaprijednog ugovora ili na raspon valutne osnovice može primijeniti točku 6.5.15. na isti način na koji se ona primjenjuje na vremensku vrijednost opcije. U tom slučaju subjekt primjenjuje smjernice za primjenu iz točaka B6.5.34.–B6.5.39.

6.6. ZAŠTITE SKUPINE STAVKI OD RIZIKA

Prihvatljivost skupine stavki kao stavke zaštićene od rizika

- 6.6.1. **Skupina stavki (uključujući skupinu stavki koje sačinjavaju neto poziciju; vidjeti točke B6.6.1.–B6.6.8.) prihvatljiva je kao zaštićena stavka samo u sljedećim slučajevima:**

- (a) ako uključuje stavke (i komponente stavki) koje su pojedinačno prihvatljive zaštićene stavke;

(b) ako se stavkama u skupini, u svrhu upravljanja rizicima, upravlja na skupnoj osnovi i

(c) ako je, u slučaju zaštite novčanog toka skupine stavki od rizika, kod kojih se ne očekuje da će varijabilnost novčanih tokova biti približno razmjerna ukupnoj varijabilnosti novčanih tokova skupine na način da nastanu pozicije koje poništavaju rizik:

i. riječ o zaštiti od valutnog rizika i

ii. ako je u određivanju te neto pozicije navedeno izvještajno razdoblje u kojem se očekuje da će predviđene transakcije utjecati na dobit ili gubitak, kao i njihova vrsta i volumen (vidjeti točke B6.6.7.–B6.6.8.).

Određivanje komponente nominalnog iznosa

6.6.2. Komponenta koja je dio prihvatljive skupine stavki prihvatljiva je zaštićena stavka ako je određivanje usklađeno s ciljem upravljanja rizicima subjekta.

6.6.3. Komponenta sloja ukupne skupine stavki (npr. donji sloj) prihvatljiva je za računovodstvo zaštite od rizika samo u sljedećim slučajevima:

(a) ako se može zasebno utvrditi i pouzdano mjeriti;

(b) ako je cilj upravljanja rizicima zaštita komponente sloja;

(c) ako su stavke u cijeloj skupini, iz kojih je utvrđen sloj, izložene istom riziku od kojeg se štiti (tako da određene stavke iz cijele skupine koje čine zaštićeni sloj znatno ne utječu na mjerenje sloja zaštićenog od rizika);

(d) ako za zaštitu postojećih stavki (npr. nepriznata čvrsta obveza ili priznata imovina) subjekt može odrediti i pratiti cijelu skupinu stavki iz kojih je utvrđen sloj zaštićen od rizika (tako da je subjekt može ispuniti zahtjeve za računovodstvo prihvatljivih odnosa zaštite) i

(e) ako stavke u skupini koje uključuju opcije prijevremenog plaćanja ispunjavaju zahtjeve za komponente nominalnog iznosa (vidjeti točku B6.3.20.).

Prezentiranje

6.6.4. Za zaštitu skupine stavki s pozicijama koje poništavaju rizik (tj. u zaštiti neto pozicije) kod kojih rizik od kojeg se štiti utječe na razne stavke u izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, svi dobiti ili gubici od zaštite od rizika u tom izvještaju iskazuju se odvojeno od stavki na koje zaštićene stavke utječu. Stoga u tom izvještaju iznos stavke koja se odnosi na samu zaštićenu stavku (npr. prihodi od prodaje ili troškovi prodaje) ostaje nepromijenjen.

6.6.5. Za imovinu i obveze koje su u zaštiti fer vrijednosti od rizika zaštićene zajedno kao skupina, dobitak ili gubitak u izvještaju o financijskom položaju pojedinačne imovine i obveza priznaju se kao usklađenje knjigovodstvene vrijednosti odgovarajućih pojedinačnih stavki koje čine skupinu u skladu s točkom 6.5.8. podtočkom (b).

Neto pozicije nulte vrijednosti

6.6.6. Ako je zaštićena stavka skupina koja je neto pozicija nulte vrijednosti (tj. zaštićene stavke međusobno u cijelosti poništavaju rizik kojim se upravlja na skupnoj osnovi), subjektu se dopušta da je odredi u odnosu zaštite koji ne uključuje instrument zaštite, pod sljedećim uvjetima:

- (a) zaštita je dio strategije obnavljanja neto zaštite od rizika, kojom subjekt tijekom vremena rutinski štiti nove pozicije iste vrste (npr. kad transakcije ulaze u vremensko razdoblje u kojem subjekt primjenjuje zaštitu od rizika);
- (b) veličina zaštićene neto pozicije mijenja se tijekom trajanja strategije obnavljanja neto zaštite od rizika i subjekt prihvatljivim instrumentima štiti neto rizik (tj. kad neto pozicija nije nula);
- (c) računovodstvo zaštite obično se primjenjuje na takve neto pozicije kad neto pozicija nije nula i zaštićena je prihvatljivim instrumentima zaštite i
- (d) ako bi zbog neprimjenjivanja računovodstva zaštite na neto poziciju nulte vrijednosti nastali neusklađeni računovodstveni ishodi jer se pri obračunu ne bi priznale pozicije koje poništavaju rizik, a koja bi inače bile priznate u zaštiti neto pozicije.

6.7. MOGUĆNOST MJERENJA IZLOŽENOSTI KREDITNOM RIZIKU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ DOBIT ILI GUBITAK

Prihvatljivost izloženosti kreditnom riziku za određenje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

6.7.1. **Ako subjekt kreditnom izvedenicom koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak upravlja kreditnim rizikom financijskog instrumenta u cijelosti ili djelomično (izloženost kreditnom riziku), subjekt može odrediti da se taj financijski instrument, u mjeri u kojoj se njime tako upravlja (tj. instrumentom u cijelosti ili djelomično), mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u sljedećim slučajevima:**

- (a) ako naziv izloženosti kreditnom riziku (npr. dužnik ili imatelj preuzete obveze po kreditu) odgovara referentnom subjektu kreditne izvedenice („podudarnost naziva”) i
- (b) ako ročnost financijskog instrumenta odgovara ročnosti instrumenata koji mogu biti isporučeni u skladu s kreditnom izvedenicom.

Subjekt može tako odrediti neovisno o tome je li financijski instrument kojim se upravlja u svrhu kreditnog rizika obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda (npr. subjekt može odrediti obveze po kreditu koje nisu obuhvaćene područjem primjene ovog Standarda). Subjekt taj financijski instrument može odrediti pri početnom priznavanju, nakon početnog priznavanja ili dok instrument nije priznat. Subjekt je dužan istodobno dokumentirati to određenje.

Računovodstvo izloženosti kreditnom riziku određenih po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

6.7.2. Ako je u skladu s točkom 6.7.1. određeno da se financijski instrument mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak nakon njegova početnog priznavanja ili ako prethodno nije bio priznat, svaka moguća razlika između knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti u trenutku određenja odmah se priznaje u dobiti ili gubitku. Za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A kumulativni dobitak ili gubitak prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti odmah se reklasificiraju iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1).

- 6.7.3. Subjekt prestaje mjeriti financijski instrument, ili dio tog financijskog instrumenta, koji je doveo do nastanka kreditnog rizika po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u sljedećim slučajevima:
- (a) kriteriji prihvatljivosti iz točke 6.7.1. više nisu ispunjeni, npr.:
- i. kreditna izvedenica ili povezani financijski instrument koji je doveo do nastanka kreditnog rizika prestane vrijediti ili se proda, raskine ili namiri ili
 - ii. kreditnim rizikom financijskog instrumenta prestane se upravljati pomoću kreditnih izvedenica. Na primjer, to se može dogoditi zbog poboljšanja kreditne kvalitete dužnika ili imatelja preuzete obveze po kreditu ili promjena kapitalnih zahtjeva koji se primjenjuju na subjekt i
- (b) inače se ne nalaže da se financijski instrument koji dovodi do nastanka kreditnog rizika mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (tj. poslovni model subjekta u međuvremenu se nije promijenio, tako da je bila nužna reklasifikacija u skladu s točkom 4.4.1.).
- 6.7.4. Ako subjekt prestane mjeriti financijski instrument, ili dio tog financijskog instrumenta, koji dovodi do nastanka kreditnog rizika po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, fer vrijednost tog financijskog instrumenta na datum prestanka mjerenja postaje njegova nova knjigovodstvena vrijednost. Nakon toga primjenjuje se isto mjerenje koje je primijenjeno prije određivanja financijskog instrumenta po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (uključujući amortizaciju koja proizlazi iz nove knjigovodstvene vrijednosti). Na primjer, financijska imovina koja je izvorno bila klasificirana za mjerenje po amortiziranom trošku ponovno se mjeri na taj način i njezina se efektivna kamatna stopa ponovno izračunava na osnovi njezine nove bruto knjigovodstvene vrijednosti na datum prestanka mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.
- 6.8. PRIVREMENA IZUZEĆA OD PRIMJENE SPECIFIČNIH ZAHTEVA O RAČUNOVODSTVU ZAŠTITE OD RIZIKA
- 6.8.1. Subjekt točke 6.8.4.–6.8.12., točku 7.1.8. i točku 7.2.26. podtočku (d) primjenjuje na sve odnose zaštite na koje reforma referentnih kamatnih stopa izravno utječe. Te se točke primjenjuju samo na takve odnose zaštite. Reforma referentnih kamatnih stopa izravno utječe na neki odnos zaštite samo ako uzrokuje neizvjesnost u pogledu:
- (a) referentne kamatne stope (ugovorne ili izvanugovorne) koja je određena kao rizik od kojeg se štiti i/ili
- (b) rokova ili iznosa novčanih tokova zaštićene stavke ili instrumenta zaštite od rizika koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi.
- 6.8.2. Za potrebe primjene točaka 6.8.4.–6.8.12. pojam „reforma referentnih kamatnih stopa” odnosi se na reformu određene referentne kamatne stope na cijelom tržištu, uključujući zamjenu referentne kamatne stope zamjen-skom referentnom stopom, kao što je ona iz preporuka sadržanih u izvješću Odbora za financijsku stabilnost „Provedba reforme najvažnijih referentnih kamatnih stopa” iz srpnja 2014 ⁽⁵¹⁾.
- 6.8.3. Izuzeća navedena u točkama 6.8.4.–6.8.12. odnose se samo na izuzeća od zahtjeva navedenih u tim točkama. Subjekt na odnose zaštite na koje reforma referentnih kamatnih stopa izravno utječe nastavlja primjenjivati sve druge zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika.

⁽⁵¹⁾ Izvješće *Reforming Major Interest Rate Benchmarks* (Provedba reforme najvažnijih referentnih kamatnih stopa) dostupno je na: http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_140722.pdf.

Zahtjev o vrlo vjerojatnoj zaštiti novčanih tokova

- 6.8.4. Kad određuje je li predviđena transakcija (ili njezina komponenta) vrlo vjerojatna kako se nalaže u točki 6.3.3., subjekt pretpostavlja da se referentna kamatna stopa (ugovorna ili izvanugovorna) na kojoj se temelje zaštićeni novčani tokovi neće promijeniti zbog reforme referentnih kamatnih stopa.

Reklasifikacija iznosa akumuliranog u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika

- 6.8.5. Za potrebe primjene zahtjeva iz točke 6.5.12. kako bi odredio očekuje li se ostvarenje budućih novčanih tokova zaštićenih od rizika, subjekt pretpostavlja da se referentna kamatna stopa (ugovorna ili izvanugovorna) na kojoj se temelje zaštićeni novčani tokovi neće promijeniti zbog reforme referentnih kamatnih stopa.

Utvrđivanje ekonomskog odnosa između zaštićene stavke i instrumenta zaštite

- 6.8.6. Subjekt za potrebe primjene zahtjeva iz točke 6.4.1. podtočke (c) alineje i. i točaka B6.4.4.–B6.4.6. pretpostavlja da se referentna kamatna stopa (ugovorna ili izvanugovorna) na kojoj se temelje zaštićeni novčani tokovi i/ili rizik od kojeg se štiti i referentna kamatna stopa na kojoj se temelje novčani tokovi instrumenta zaštite od rizika neće promijeniti zbog reforme referentnih kamatnih stopa.

Određivanje komponente stavke kao zaštićene stavke

- 6.8.7. Osim ako primjenjuje točku 6.8.8., subjekt za zaštitu referentne komponente rizika izvanugovorne kamatne stope primjenjuje zahtjeve iz točke 6.3.7. podtočke (a) i točke B6.3.8. o tome da je komponenta rizika zasebno određiva samo na početku odnosa zaštite.
- 6.8.8. Ako u skladu sa svojom dokumentacijom o zaštiti od rizika često mijenja (tj. prekida i ponovno počinje) odnos zaštite zbog čestih promjena instrumenta zaštite i zaštićene stavke (tj. subjekt primjenjuje dinamični postupak u kojem zaštićene stavke i instrumenti kojima se upravlja tom izloženosti ne ostaju dugo isti), subjekt primjenjuje zahtjeve iz točke 6.3.7. podtočke (a) i točke B6.3.8. o tome da je komponenta rizika zasebno određiva samo pri početnom određivanju zaštićene stavke u tom odnosu zaštite. Zaštićena stavka provjerena pri njezinom početnom određivanju u odnosu zaštite, na početku zaštite ili naknadno, ne provjerava se ponovno u naknadnim određenjima u istom odnosu zaštite.

Završetak primjene

- 6.8.9. Subjekt točku 6.8.4. prestaje prospektivno primjenjivati na zaštićenu stavku:
- (a) kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rokova ili iznosa novčanih tokova zaštićene stavke koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi i
- (b) kad prestane odnos zaštite čiji je zaštićena stavka dio, ovisno o tome što nastupi ranije.
- 6.8.10. Subjekt točku 6.8.5. prestaje prospektivno primjenjivati:
- (a) kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rokova ili iznosa budućih novčanih tokova zaštićene stavke koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi i

- (b) kad se ukupni iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika koji se odnosi na taj prekinuti odnos zaštite reklasificira u dobit ili gubitak, ovisno o tome što nastupi ranije.

6.8.11. Subjekt točku 6.8.6. prestaje prospektivno primjenjivati:

- (a) na zaštićenu stavku, kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu zaštićene stavke ili rokova i iznosa novčanih tokova zaštićene stavke koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi i

- (b) na instrument zaštite, kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rokova i iznosa novčanih tokova instrumenta zaštite koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi.

Ako odnos zaštite čiji su zaštićena stavka i instrument zaštite dio prestane prije datuma iz točke 6.8.11. podtočke (a) ili datuma iz točke 6.8.11. podtočke (b), subjekt na taj odnos zaštite na datum njegova prestanka prestaje prospektivno primjenjivati točku 6.8.6.

6.8.12. Kad određuje skupinu stavki kao zaštićenu stavku ili kombinaciju financijskih instrumenata kao instrument zaštite, subjekt na pojedinačnu stavku ili financijski instrument prestaje prospektivno primjenjivati točke 6.8.4.–6.8.6 u skladu s točkama 6.8.9., 6.8.10. ili 6.8.11., ovisno o slučaju, kad prestane neizvjesnost koja proizlazi iz reforme referentnih kamatnih stopa u smislu rizika od kojeg se štiti i/ili rokova i iznosa novčanih tokova te stavke ili financijskog instrumenta koji se temelje na referentnoj kamatnoj stopi.

6.8.13. Subjekt prestaje prospektivno primjenjivati točke 6.8.7. i 6.8.8.:

- (a) kad se promjene u skladu s reformom referentnih kamatnih stopa primijene na izvanugovorno utvrđenu komponentu rizika, primjenom točke 6.9.1.; ili

- (b) kad prestane odnos zaštite u kojem je određena izvanugovorno utvrđena komponenta rizika.

6.9. DODATNA PRIVREMENA IZUZEĆA KOJA PROIZLAZE IZ REFORME REFERENTNIH KAMATNIH STOPA

6.9.1. Ako i kad se zahtjevi iz točaka 6.8.4.–6.8.8. prestanu primjenjivati na odnose zaštite (vidjeti točke 6.8.9.–6.8.13.), subjekt je dužan izmijeniti ranije dokumentirano formalno određenje odnosa zaštite kako bi iskazao promjene u skladu s reformom kamatnih stopa, odnosno tako da promjene budu u skladu sa zahtjevima iz točaka 5.4.6.–5.4.8. U tom kontekstu, određivanje odnosa zaštite od rizika mijenja se samo kako bi se provela jedna ili više sljedećih promjena:

- (a) određivanje zamjenske referentne kamatne stope (utvrđene ugovorno ili izvanugovorno) kao rizika od kojeg se štiti;

- (b) izmjena opisa zaštićene stavke, uključujući opis određenog dijela novčanih tokova ili zaštićene fer vrijednosti ili

- (c) izmjena opisa instrumenta zaštite.

- 6.9.2. Subjekt primjenjuje i zahtjev iz točke 6.9.1. podtočke (c) ako su ispunjena sljedeća tri uvjeta:
- (a) subjekt unosi promjenu u skladu s reformom kamatnih stopa primjenom nekog drugog pristupa, a ne promjenom osnove za određivanje ugovornih novčanih tokova instrumenta zaštite (kao što je opisano u točki 5.4.6.);
 - (b) izvorni instrument zaštite od rizika nije se prestao priznavati i
 - (c) odabrani pristup ekonomski je istovrijedan promjeni osnove za određivanje novčanih tokova izvornog instrumenta zaštite (kako je opisano u točkama 5.4.7. i 5.4.8.).
- 6.9.3. Zahtjevi iz točaka 6.8.4.–6.8.8. mogu se prestati primjenjivati u različito vrijeme. Subjekt će stoga pri primjeni točke 6.9.1. možda trebati izmijeniti formalno određenje svojeg odnosa zaštite u različitim trenucima ili nekoliko puta. Subjekt primjenjuje točke 6.9.7.–6.9.12., ovisno o slučaju, samo i jedino ako izmijeni određenje zaštite od rizika. Subjekt primjenjuje i točku 6.5.8. (za zaštitu fer vrijednosti) ili točku 6.5.11. (za zaštitu novčanih tokova) kako bi računovodstveno iskazao sve promjene fer vrijednosti zaštićenih stavki ili instrumenta zaštite od rizika.
- 6.9.4. Subjekt je dužan izmijeniti odnos zaštite kako se nalaže u točki 6.9.1. do kraja izvještajnog razdoblja u kojem su u skladu s reformom kamatnih stopa promijenjeni rizik od kojeg se štiti, zaštićena stavka ili instrument zaštite od rizika. Da bi se izbjegla sumnja, takva izmjena formalnog određenja odnosa zaštite ne predstavlja ni prestanak odnosa zaštite niti određenje novog odnosa zaštite od rizika.
- 6.9.5. Ako se uz promjene u skladu s reformom kamatnih stopa unose dodatne promjene financijske imovine ili financijske obveze određene u odnosu zaštite (kako je opisano u točkama 5.4.6.–5.4.8.) ili određenja odnosa zaštite (kako se nalaže u točki 6.9.1.), subjekt prvo primjenjuje zahtjeve iz ovog Standarda kako bi utvrdio dovode li te dodatne promjene do prestanka primjene računovodstva zaštite od rizika. Ako dodatne promjene ne dovode do prestanka primjene računovodstva zaštite od rizika, subjekt je dužan izmijeniti formalno određenje odnosa zaštite kako je utvrđeno u točki 6.9.1.
- 6.9.6. Izuzeća navedena u točkama 6.9.7.–6.9.13. odnose se samo na izuzeća od zahtjeva navedenih u tim točkama. Subjekt sve druge zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz ovog Standarda, uključujući kriterije prihvatljivosti iz točke 6.4.1., primjenjuje na odnose zaštite na koje reforma referentnih kamatnih stopa izravno utječe.

Računovodstvo prihvatljivih odnosa zaštite od rizika

Zaštita novčanih tokova

- 6.9.7. Za potrebe primjene točke 6.5.11., kad subjekt izmijeni opis zaštićene stavke kako se nalaže u točki 6.9.1. podtočki (b), smatra se da se iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka temelji na zamjenskoj referentnoj stopi na osnovi koje se određuju budući zaštićeni novčani tokovi.
- 6.9.8. U slučaju prekinuta odnosa zaštite, kad se referentna kamatna stopa na kojoj se temelje budući novčani tokovi promijeni u skladu s reformom referentnih kamatnih stopa te kako bi se za potrebe primjene točke 6.5.12. odredilo očekuje li se ostvarenje budućih novčanih tokova zaštićenih od rizika, smatra se da se iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka za taj odnos zaštite temelji na zamjenskoj referentnoj stopi koja će biti osnova za buduće zaštićene novčane tokove.

Skupine stavki

- 6.9.9. Ako točku 6.9.1. primjenjuje na skupinu stavki određenih kao zaštićene stavke u zaštiti fer vrijednosti ili novčanog toka, subjekt raspoređuje zaštićene stavke na podskupine na temelju referentne stope koja se štiti te za svaku podskupinu određuje referentnu stopu kao rizik od kojeg se štiti. Na primjer, u odnosu zaštite u kojem se skupinu stavki štiti od promjena referentne kamatne stope na koju utječe reforma referentnih kamatnih stopa, zaštićeni novčani tokovi ili fer vrijednost nekih stavki u skupini mogu se promijeniti upućivanjem na zamjensku referentnu stopu prije negoli se promijene ostale stavke u skupini. U tom primjeru, subjekt pri primjeni točke 6.9.1. za tu relevantnu podskupinu zaštićenih stavki određuje zamjensku referentnu stopu kao rizik od kojeg se štiti. Subjekt za drugu podskupinu zaštićenih stavki nastavlja određivati postojeću referentnu kamatnu stopu kao rizik od kojeg se štiti do trenutka promjene zaštićenih novčanih tokova ili fer vrijednosti tih stavki upućivanjem na zamjensku referentnu stopu ili do isteka ili zamjene stavki zaštićenim stavkama u kojima se upućuje na zamjensku referentnu stopu.
- 6.9.10. Subjekt odvojeno provjerava ispunjava li pojedinačna skupina zahtjeve iz točke 6.6.1. Ako neka podskupina ne ispunjava zahtjeve iz točke 6.6.1., subjekt prospektivno obustavlja računovodstvo zaštite od rizika za odnos zaštite u cijelosti. Subjekt primjenjuje i zahtjeve iz točaka 6.5.8. i 6.5.11. za potrebe iskazivanja neučinkovitosti odnosa zaštite u cijelosti.

Određivanje komponenti rizika

- 6.9.11. Smatra se da je zamjenska referentna stopa koja je određena kao izvanugovorno utvrđena komponenta rizika koja se ne može zasebno odrediti (vidjeti točku 6.3.7. podtočku (a) i točku B6.3.8.) na datum njezina određivanja ispunila taj zahtjev na taj datum samo ako subjekt razumno očekuje da će se zamjenska referentna stopa moći zasebno odrediti u roku od 24 mjeseca. Rok od 24 mjeseca primjenjuje se zasebno na svaku zamjensku referentnu stopu i počinje teći od datuma na koji subjekt prvi put odredi zamjensku referentnu stopu kao izvanugovorno utvrđenu komponentu rizika (tj. rok od 24 mjeseca primjenjuje se za svaku stopu pojedinačno).
- 6.9.12. Ako subjekt nakon toga opravdano očekuje da se zamjenska referentna stopa neće moći zasebno odrediti u roku od 24 mjeseca od datuma na koji ju je subjekt prvi put odredio kao izvanugovorno utvrđenu komponentu rizika, subjekt prestaje primjenjivati zahtjev iz točke 6.9.11. na tu zamjensku referentnu stopu te prospektivno prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika od datuma te ponovne provjere svih odnosa zaštite u kojima je zamjenska referentna stopa određena kao izvanugovorno utvrđena komponenta rizika.
- 6.9.13. Subjekt zahtjeve iz točaka 6.9.11. i 6.9.12. ne primjenjuje samo na odnose zaštite iz točke 6.9.1. nego i na nove odnose zaštite u kojima je zamjenska referentna stopa određena kao izvanugovorno utvrđena komponenta rizika (vidjeti točku 6.3.7. podtočku (a) i točku B6.3.8.) ako se, zbog reforme referentne kamatne stope, ta komponenta rizika ne može zasebno utvrditi na datum njezina određenja.

POGLAVLJE 7. Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

- 7.1. DATUM STUPANJA NA SNAGU
- 7.1.1. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2018. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt odluči ovaj Standard primjenjivati na ranija razdoblja, dužan je tu činjenicu objaviti i istodobno primijeniti sve zahtjeve iz ovog Standarda (ali vidjeti i točke 7.1.2., 7.2.21. i 7.3.2.). Dužan je istodobno primijeniti i izmjene iz Dodatka C.

- 7.1.2. Neovisno o zahtjevima iz točke 7.1.1., za godišnja razdoblja koja su započela prije 1. siječnja 2018. subjekt može ranije primjenjivati samo zahtjeve o iskazivanju dobitaka i gubitaka po financijskim obvezama određenima po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iz točke 5.7.1. podtočke (c), točaka 5.7.7.–5.7.9., točke 7.2.14. i točaka B5.7.5.–B5.7.20. i nije obavezan primjenjivati ostale zahtjeve iz ovog Standarda. Ako subjekt odluči primijeniti samo te točke, dužan je tu činjenicu objaviti i redovito objavljivati povezane informacije utvrđene u točkama 10.–11. MSFI-ja 7 *Financijski instrumenti: objavljivanja* (kako je izmijenjen MSFI-jem 9 (2010.)). (Vidjeti i točke 7.2.2. i 7.2.15.).
- 7.1.3. Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2010.–2012.*, objavljenim u prosincu 2013., slijedom izmjene MSFI-ja 3 izmijenjene su točke 4.2.1. i 5.7.5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje prospektivno na poslovne kombinacije na koje se primjenjuje izmjena MSFI-ja 3.
- 7.1.4. MSFI-jem 15, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjene su točke 3.1.1., 4.2.1., 5.1.1., 5.2.1., 5.7.6., B3.2.13., B5.7.1., C5 i C42 i brisani su točka C16 i njezin naslov. Dodane su točke 5.1.3. i 5.7.1.A i definicija u Dodatku A. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 7.1.5. MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjene su točke 2.1., 5.5.15., B4.3.8., B5.5.34. i B5.5.46. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- 7.1.6. MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjene su točke 2.1., B2.1., B2.4., B2.5. i B4.1.30. i dodana je točka 3.3.5. Dokumentom *Izmjene MSFI-ja 17*, objavljenim u lipnju 2020., dodatno je izmijenjena točka 2.1. i dodane su točke 7.2.36.–7.2.42. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.
- 7.1.7. Dokumentom *Elementi prijevremenog plaćanja s negativnom naknadom* (izmjene MSFI-ja 9), objavljenim u listopadu 2017., dodane su točke 7.2.29.–7.2.34. i točka B4.1.12.A i izmijenjena je točka B4.1.11. podtočka (b) i točka B4.1.12. podtočka (b). Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja započnu 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 7.1.8. Dokumentom *Reforma referentnih kamatnih stopa*, objavljenim u rujnu 2019., kojim su izmijenjeni MSFI 9, MRS 39 i MSFI 7 dodan je odjeljak 6.8. i izmijenjena je točka 7.2.26. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 7.1.9. Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2018.–2020.*, objavljenim u svibnju 2020., dodane su točke 7.2.35. i B3.3.6.A i izmijenjena je točka B3.3.6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja započnu 1. siječnja 2022. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 7.1.10. Dokumentom *Reforma referentnih kamatnih stopa, druga faza*, kojim su izmijenjeni MSFI 9, MRS 39, MSFI 7, MSFI 4 i MSFI 16, objavljenim u kolovozu 2020., dodane su točke 5.4.5.–5.4.9., 6.8.13., odjeljak 6.9. i točke 7.2.43.–7.2.46. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2021. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 7.2. PRIJELAZNE ODREDBE
- 7.2.1. Subjekt ovaj Standard primjenjuje retroaktivno, u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, osim kako je navedeno u točkama 7.2.4.–7.2.26. i 7.2.28. Ovaj se Standard ne primjenjuje na stavke koje su se na datum prve primjene već prestale priznavati.

- 7.2.2. Za potrebe prijelaznih odredaba u točkama 7.2.1., 7.2.3.–7.2.28. i 7.3.2., datum prve primjene je datum na koji subjekt prvi put primijeni te zahtjeve iz ovog Standarda i to mora biti početak izvještajnog razdoblja nakon objave ovog Standarda. Ovisno o pristupu primjeni MSFI-ja 9 koji subjekt odabere, u prijelaznoj fazi se različiti zahtjevi mogu se prvi put primijeniti na jedan ili više datuma.

Prijelazne odredbe o klasifikaciji i mjerenju (poglavlja 4. i 5.)

- 7.2.3. Subjekt na datum prve primjene na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na taj datum provjerava ispunjava li financijska imovina uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (a) ili točke 4.1.2.A podtočke (a). Klasifikacija koje iz toga proizlazi primjenjuje se retroaktivno, neovisno o poslovnom modelu subjekta u prethodnim izvještajnim razdobljima.
- 7.2.4. Ako na datum prve primjene nije izvedivo (kako je definirano u MRS-u 8) utvrditi promjenu vremenske vrijednosti novčanog elementa u skladu s točkama B4.1.9.B–B4.1.9.D na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine, subjekt obilježja ugovornih novčanih tokova te financijske imovine utvrđuje na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine, ne uzimajući u obzir zahtjeve o promjeni vremenske vrijednosti novčanog elementa iz točaka B4.1.9.B–B4.1.9.D. (Vidjeti i točku 42.R iz MSFI-ja 7.)
- 7.2.5. Ako na datum prve primjene subjektu nije izvedivo (kako je definirano u MRS-u 8) utvrditi je li fer vrijednost obilježja prijevremenog plaćanja bila beznačajna u skladu s točkom B4.1.12. podtočkom (c) na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine, subjekt obilježja ugovornih novčanih tokova te financijske imovine utvrđuje na temelju činjenica i okolnosti koje su postojale pri početnom priznavanju financijske imovine, ne uzimajući u obzir iznimku u pogledu obilježja prijevremenog plaćanja iz točke B4.1.12. (Vidjeti i točku 42.S iz MSFI-ja 7.)
- 7.2.6. Ako subjekt hibridni ugovor mjeri po fer vrijednosti u skladu s točkama 4.1.2.A, 4.1.4. ili 4.1.5., ali ako fer vrijednost hibridnog ugovora nije bila mjerena u usporednim izvještajnim razdobljima, fer vrijednost hibridnog ugovora u usporednim izvještajnim razdobljima mora biti zbroj fer vrijednosti komponenti (odnosno neizvedenog osnovnog ugovora i ugrađene izvedenice) na kraju svakog usporednog izvještajnog razdoblja ako subjekt prepravi prethodna razdoblja (vidjeti točku 7.2.15.).
- 7.2.7. Ako primijeni točku 7.2.6., subjekt na datum prve primjene razliku između fer vrijednosti cijelog hibridnog ugovora na datum prve primjene i zbroja fer vrijednosti komponenti hibridnog ugovora na datum prve primjene priznaje u početnoj zadržanoj dobiti (ili, ovisno o slučaju, drugoj komponenti vlasničkog kapitala) u izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene.
- 7.2.8. Na datum prve primjene subjekt može:
- (a) odrediti da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 4.1.5. ili
- (b) odrediti da se ulaganje u vlasnički instrument mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 5.7.5.

Takvo se određivanje temelji na činjenicama i okolnostima koje postoje na datum prve primjene. Ta se klasifikacija primjenjuje retroaktivno.

7.2.9. Subjekt na datum prve primjene:

- (a) poništava svoje prethodno određenje da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako ta financijska imovina ne ispunjava uvjet iz točke 4.1.5.;
- (b) može poništiti svoje ranije određenje da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako ta financijska imovina ispunjava uvjet iz točke 4.1.5.

Takvo se poništenje temelji na činjenicama i okolnostima koje postoje na datum prve primjene. Ta se klasifikacija primjenjuje retroaktivno.

7.2.10. Subjekt na datum prve primjene:

- (a) može odrediti da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 4.2.2. podtočkom (a);
- (b) poništava svoje prethodno određenje da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je takvo određenje izvršeno pri početnom priznavanju u skladu s uvjetom iz sadašnje točke 4.2.2. podtočke (a) i ako takvo određenje ne ispunjava taj uvjet na datum prve primjene;
- (c) može poništiti svoje ranije određenje da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je takvo određenje izvršeno pri početnom priznavanju u skladu s uvjetom iz sadašnje točke 4.2.2. podtočke (a) i ako takvo određenje ispunjava taj uvjet na datum prve primjene.

Takvo se određenje i poništenje temelje na činjenicama i okolnostima koje postoje na datum prve primjene. Ta se klasifikacija primjenjuje retroaktivno.

7.2.11. Ako subjektu nije izvedivo (kako je definirano u MRS-u 8) retroaktivno primijeniti metodu efektivne kamatne stope, subjekt:

- (a) tretira fer vrijednost financijske imovine ili financijske obveze na kraju svakog prezentiranog usporednog izvještajnog razdoblja kao bruto knjigovodstvenu vrijednost te financijske imovine ili amortizirani trošak te financijske obveze ako prepravi prethodna razdoblja i
- (b) tretira fer vrijednost financijske imovine ili financijske obveze na datum prve primjene kao novu bruto knjigovodstvenu vrijednost te financijske imovine ili novi amortizirani trošak te financijske obveze na datum prve primjene ovog Standarda.

- 7.2.12. Subjekt koji je ulaganje u vlasnički instrument za koji na aktivnom tržištu nema tržišne cijene za identičan instrument (tj. ulazni podaci prve razine) (ili u izvedenu imovinu povezanu s takvim vlasničkim instrumentom koja se mora namiriti njegovom isporukom) prethodno iskazivao po trošku (u skladu s MRS-om 39), na datum prve primjene taj instrument mjeri po fer vrijednosti. Razlika između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti priznaje se u početnoj zadržanoj dobiti (ili, ovisno o slučaju, drugoj komponenti vlasničkog kapitala) u izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene.
- 7.2.13. Subjekt koji je izvedenu obvezu povezanu s isporukom vlasničkog instrumenta koja mora biti namirena isporukom tog instrumenta za koji na aktivnom tržištu nema tržišne cijene za identičan instrument (tj. ulazni podaci prve razine) prethodno iskazivao po trošku u skladu s MRS-om 39, na datum prve primjene tu izvedenu obvezu mjeri po fer vrijednosti. Razlika između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i fer vrijednosti priznaje se u početnoj zadržanoj dobiti u izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene.
- 7.2.14. Subjekt na datum prve primjene određuje dovodi li tretman iz točke 5.7.7 do stvaranja ili povećanja računovodstvene neusklađenosti u dobiti ili gubitku na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na datum prve primjene. Ovaj se Standard primjenjuje retroaktivno na temelju tog određenja.
- 7.12.14.A Subjektu se dopušta da na datum prve primjene određenje iz točke 2.5. primijeni na ugovore koji već postoje na taj datum, ali samo ako odredi sve slične ugovore. Promjena neto imovine koja proizlazi iz takvih određenja na datum prve primjene priznaje se u zadržanoj dobiti.
- 7.2.15. Neovisno o zahtjevu iz točke 7.2.1., subjekt koji primijeni zahtjeve o klasificiranju i mjerenju iz ovog Standarda (što uključuje zahtjeve o mjerenju financijske imovine po amortiziranom trošku i o umanjenju vrijednosti iz odjeljaka 5.4. i 5.5.), dužan je objaviti informacije iz točaka 42.L–42.O MSFI-ja 7, ali ne treba prepravljati prethodna razdoblja. Subjekt može prepraviti prethodna razdoblja samo i jedino ako je to moguće bez novijih saznanja. Ako ne prepravi prethodna razdoblja, subjekt razliku između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja koje uključuje datum prve primjene priznaje u početnoj zadržanoj dobiti (ili drugoj komponenti vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) u izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene. Međutim, ako subjekt prepravi prethodna razdoblja, prepravljeni financijski izvještaji moraju odražavati sve zahtjeve iz ovog Standarda. Ako pristup primijeni MSFI-ja 9 koji subjekt odabere dovede do toga da se različiti zahtjevi početno primjenjuju na jedan ili više datuma, ova se točka primjenjuje na svaki datum prve primjene (vidjeti točku 7.2.2.). Do toga može doći npr. zato što subjekt odluči ranije primijeniti samo zahtjeve o iskazivanju dobitaka i gubitaka po financijskim obvezama koje su određene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 7.1.2. prije nego što primijeni ostale zahtjeve iz ovog Standarda.
- 7.2.16. Ako subjekt sastavlja financijske izvještaje za međurazdoblja u skladu s MRS-om 34 *Financijsko izvještavanje za međurazdoblja*, nije dužan primijeniti zahtjeve iz ovog Standarda na međurazdoblja prije datuma prve primjene ako to nije izvedivo (kako je definirano u MRS-u 8).

Umanjenje vrijednosti (odjeljak 5.5.)

- 7.2.17. Zahtjeve o umanjenju vrijednosti imovine iz odjeljka 5.5. subjekt primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8, točkama 7.2.15. i 7.2.18.–7.2.20.

- 7.2.18. Subjekt na datum prve primjene na temelju razumnih i utemeljenih informacije dostupnih bez nepotrebnih troškova i napora određuje kreditni rizik na datum početnog priznavanja financijskog instrumenta (ili za obveze po kreditu i ugovore o financijskom jamstvu na datum na koji subjekt postane strana u neopozivoj obvezi u skladu s točkom 5.5.6.) i uspoređuje ga s kreditnim rizikom na datum prve primjene ovog Standarda.
- 7.2.19. Kad određuje je li nakon početnog priznavanja došlo do znatnih povećanja kreditnog rizika subjekt može primijeniti:
- (a) zahtjeve iz točaka 5.5.10. i B5.5.22.–B5.5.24. i
- (b) oborivu pretpostavku iz točke 5.5.11. za ugovorna plaćanja čije je dospijeće prekoračeno za više od 30 dana ako subjekt primjenjuje zahtjeve o umanjenju vrijednosti imovine tako što za te financijske instrumente na temelju informacija o prekoračenju dospijeća utvrđuje znatna povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.
- 7.2.20. Ako bi na datum prve primjene određivanje mogućeg znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja zahtijevalo neopravdane troškove ili napor, subjekt na svaki izvještajni datum sve do prestanka priznavanja tog financijskog instrumenta (osim ako je riječ o financijskom instrumentu niskog kreditnog rizika na izvještajni datum, u kojem se slučaju primjenjuje točka 7.2.19. podtočka (a)) priznaje rezerviranje za kreditne gubitke u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja.

Prijelazne odredbe o računovodstvu zaštite od rizika (poglavlje 6.)

- 7.2.21. Pri prvoj primjeni ovog Standarda subjekt kao svoju računovodstvenu politiku može nastaviti primjenjivati zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz MRS-a 39 umjesto zahtjeva iz poglavlja 6. ovog Standarda. Subjekt tu politiku primjenjuje na sve svoje odnose zaštite rizika. Subjekt koji odabere tu politiku dužan je primjenjivati i IFRIC 16 *Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje bez izmjena* kojima se to tumačenje usklađuje sa zahtjevima iz poglavlja 6. ovog Standarda.
- 7.2.22. Osim kako je predviđeno u točki 7.2.26., subjekt retroaktivno primjenjuje zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz ovog Standarda.
- 7.2.23. Za primjenu računovodstva zaštite od rizika od datuma prve primjene zahtjeva o računovodstvu zaštite od rizika iz ovog Standarda svi kriteriji prihvatljivosti moraju biti ispunjeni do tog datuma.
- 7.2.24. Odnos zaštite koji ispunjava uvjete za primjenu računovodstva zaštite od rizika u skladu s MRS-om 39 i uvjete za primjenu računovodstva zaštite od rizika u skladu s kriterijima iz ovog Standarda (vidjeti točku 6.4.1.), nakon uzimanja u obzir svih ponovnih uravnoteženja odnosa zaštite pri prelasku (vidjeti točku 7.2.25. podtočku (b)), smatra se neprekinutim odnosom zaštite od rizika.
- 7.2.25. Pri prvoj primjeni zahtjeva o računovodstvu zaštite od rizika iz ovog Standarda subjekt:
- (a) može započeti s primjenom tih zahtjeva u trenutku u kojem prestane primjenjivati zahtjeve o računovodstvu zaštite od rizika iz MRS-a 39 i

- (b) razmatra omjer zaštite od rizika u skladu s MRS-om 39 kao ishodište za ponovno uravnoteženje omjera zaštite neprekinutog odnosa zaštite od rizika, ovisno o slučaju. Dobitak ili gubitak od takvoga ponovnog uravnoteženja priznaju se u dobiti ili gubitku.

7.2.26. Kao iznimka od prospektivne primjene zahtjeva o računovodstvu zaštite od rizika iz ovog Standarda, subjekt:

- (a) retroaktivno primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika na vremensku vrijednost opcija u skladu s točkom 6.5.15. ako je, u skladu s MRS-om 39, samo promjena intrinzične vrijednosti opcije određena kao instrument zaštite u odnosu zaštite od rizika. Retroaktivna primjena vrijedi samo za odnose zaštite koji su postojali na početku najranijeg usporednog razdoblja ili na one koji su naknadno određeni;
- (b) može retroaktivno primijeniti računovodstvo zaštite od rizika na unaprijedni element unaprijednih ugovora u skladu s točkom 6.5.16. ako je, u skladu s MRS-om 39, samo promjena promptnog elementa unaprijednog ugovora bila određena kao instrument zaštite u odnosu zaštite od rizika. Retroaktivna primjena vrijedi samo za odnose zaštite koji su postojali na početku najranijeg usporednog razdoblja ili na one koji su naknadno određeni; Osim toga, subjekt koji se odluči za retroaktivnu primjenu, primjenjuje je na sve odnose zaštite koji ispunjavaju uvjete za takav odabir (tj. pri prelasku takav odabir nije moguć za pojedinačne odnose zaštite od rizika). Moguća je retrospektivna primjena računovodstva raspona devizne osnovice (vidjeti točku 6.5.16.) za odnose zaštite koji su postojali na početku najranijeg usporednog razdoblja ili na one koji su naknadno određeni;
- (c) retroaktivno primjenjuje zahtjev iz točke 6.5.6. o tome da prestanak valjanosti ili raskid instrumenta zaštite nije nastupio:
- i. ako se sudionici u instrumentu zaštite, zbog postojećih ili uvođenja novih zakonskih ili drugih propisa, dogovore da svoju izvornu drugu ugovornu stranu za poravnanje zamijene jednom ili više drugih ugovornih strana za poravnanje, čime potonje za sve sudionike postaju nove druge ugovorne strane za poravnanje i
 - ii. druge moguće promjene instrumenta zaštite ograničene su na one koje su nužne radi zamjene druge ugovorne strane.
- (d) retroaktivno primjenjuje zahtjeve iz odjeljka 6.8. Ta se retroaktivna primjena odnosi samo na odnose zaštite koji su postojali na početku izvještajnog razdoblja u kojemu subjekt prvi put primjenjuje te zahtjeve i one koji su nakon toga određeni te na iznos akumuliran u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika koji je postojao na početku izvještajnog razdoblja u kojemu subjekt prvi put primjenjuje te zahtjeve.

Subjekti koji su MSFI 9 (2009.), MSFI 9 (2010.) ili MSFI 9 (2013.) primijenili na ranija razdoblja

7.2.27. Subjekt je dužan prijelazne odredbe iz točaka 7.2.1.–7.2.26. primijeniti na relevantni datum prve primjene. Subjekt prijelazne odredbe iz točaka 7.2.3.–7.2.14.A i 7.2.17.–7.2.26. primjenjuje samo jedanput (tj. ako za primjenu MSFI-ja 9 odabere pristup s nekoliko datuma prve primjene, ni jednu od tih odredaba ne smije ponovno primijeniti ako ih je već primijenio na neki raniji datum). (Vidjeti i točke 7.2.2. i 7.3.2.)

7.2.28. Subjekt koji je primjenjivao MSFI 9 (2009.), MSFI 9 (2010.) ili MSFI 9 (2013.) i naknadno primjenjuje ovaj Standard:

- (a) poništava svoje prethodno određenje da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je takvo određenje prethodno bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.1.5., ali ako slijedom primjene ovog Standarda više ne ispunjava taj uvjet;
- (b) može odrediti da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako takvo određenje prethodno nije bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.1.5., ali ako slijedom primjene ovog Standarda sada ispunjava taj uvjet;
- (c) poništava svoje ranije određenje da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je takvo određenje prethodno bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.2.2.podtočke (a), ali ako slijedom primjene ovog Standarda više ne ispunjava taj uvjet i
- (d) može odrediti da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako takvo određenje prethodno nije bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.2.2. podtočke (a), ali ako slijedom primjene ovog Standarda sada ispunjava taj uvjet.

Takvo se određenje i poništenje temelje na činjenicama i okolnostima koje postoje na datum prve primjene ovog Standarda. Ta se klasifikacija primjenjuje retroaktivno.

Prijelazne odredbe o dokumentu *Elementi prijevremenog plaćanja s negativnom naknadom*

7.2.29. Subjekt primjenjuje dokument *Elementi prijevremenog plaćanja s negativnom naknadom* (izmjene MSFI-ja 9) retroaktivno u skladu s MRS-om 8, kako je navedeno u točkama 7.2.30.–7.2.34.

7.2.30. Subjekt koji istodobno prvi put primjenjuje ove izmjene i ovaj Standard umjesto točaka 7.2.31.–7.2.34. primjenjuje točke 7.2.1.–7.2.28.

7.2.31. Subjekt koji prvi put primjenjuje ove izmjene nakon što prvi put primjeni ovaj Standard primjenjuje točke 7.2.32.–7.2.34. Subjekt primjenjuje i druge prijelazne odredbe iz ovog Standarda potrebne za primjenu tih izmjena. U tu svrhu upućivanja na datum prve primjene tumače se kao upućivanja na početak izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje te izmjene (datum prve primjene tih izmjena).

7.2.32. U pogledu određenja da se financijska imovina ili financijska obveza mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak subjekt:

- (a) poništava svoje prethodno određenje da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je takvo određenje prethodno bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.1.5., ali ako slijedom primjene ovog Standarda više ne ispunjava taj uvjet;

- (b) može odrediti da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako takvo određenje prethodno nije bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.1.5., ali ako slijedom primjene ovog Standarda sada ispunjava taj uvjet;
- (c) poništava svoje ranije određenje da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je takvo određenje prethodno bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.2.2.podtočke (a), ali ako slijedom primjene ovog Standarda više ne ispunjava taj uvjet i
- (d) može odrediti da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako takvo određenje prethodno nije bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.2.2. podtočke (a), ali ako slijedom primjene ovog Standarda sada ispunjava taj uvjet.

Takvo se određenje i poništenje temelje na činjenicama i okolnostima koje postoje na datum prve primjene ovog Standarda. Ta se klasifikacija primjenjuje retroaktivno.

7.2.33. Subjekt nije dužan prepraviti prethodna razdoblja da bi iskazao primjenu tih izmjena. Subjekt može prepraviti prethodna razdoblja samo i jedino ako je to moguće bez novijih saznanja i ako prepravljene financijski izvještaji odražavaju sve zahtjeve iz ovog Standarda. Ako ne prepravi prethodna razdoblja, subjekt razliku između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja koje uključuje datum prve primjene priznaje u početnoj zadržanoj dobiti (ili drugoj komponenti vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) u izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene.

7.2.34. U izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene tih izmjena subjekt je za svaku kategoriju financijske imovine i financijskih obveza na koje su te izmjene utjecale dužan na datum prve primjene objaviti sljedeće informacije:

- (a) prethodnu kategoriju mjerenja i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu neposredno prije primjene tih izmjena;
- (b) novu kategoriju mjerenja i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu nakon primjene tih izmjena;
- (c) knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine i financijskih obveza u izvještaju o financijskom položaju za koje je prethodno određeno da se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ali više nisu tako određene i
- (d) razloge za određenje ili prestanak određenja da se financijska imovina ili financijska obveza mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Prijelazne odredbe o dokumentu *Godišnja poboljšanja MSFI-ja*

7.2.35. Subjekt dokument *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2018.–2020.* primjenjuje na financijske obveze koje se mijenjaju ili razmjenjuju na početku ili nakon početka godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje tu izmjenu.

Prijelazne odredbe o MSFI-ju 17 kako je izmijenjen u lipnju 2020.

- 7.2.36. Subjekt primjenjuje izmjene MSFI-ja 9 iz MSFI-ja 17 kako je izmijenjen u lipnju 2020. retroaktivno u skladu s MRS-om 8., osim kako je navedeno u točkama 7.2.37.–7.2.42.
- 7.2.37. Subjekt koji istodobno prvi put primjenjuje MSFI 17 kako je izmijenjen u lipnju 2020. i ovaj Standard dužan je umjesto točaka 7.2.38.–7.2.42. primijeniti točke 7.2.1.–7.2.28.
- 7.2.38. Subjekt koji prvi put primjenjuje MSFI 17 kako je izmijenjen u lipnju 2020. nakon što je prvi put primijenio ovaj Standard dužan je primijeniti točke 7.2.39.–7.2.42. Subjekt primjenjuje i druge prijelazne odredbe iz ovog Standarda potrebne za primjenu tih izmjena. U tu svrhu upućivanja na datum prve primjene tumače se kao upućivanja na početak izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje te izmjene (datum prve primjene tih izmjena).
- 7.2.39. U pogledu određivanja financijske obveze koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit i gubitak, subjekt:
- (a) poništava svoje ranije određenje da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je takvo određenje prethodno bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.2.2. podtočke (a), ali ako slijedom primjene ovog Standarda više ne ispunjava taj uvjet i
 - (b) može odrediti da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako takvo određenje prethodno nije bilo u skladu s uvjetom iz točke 4.2.2. podtočke (a), ali ako slijedom primjene ovog Standarda sada ispunjava taj uvjet.
- Takvo se određenje i poništenje temelje na činjenicama i okolnostima koje postoje na datum prve primjene ovog Standarda. Ta se klasifikacija primjenjuje retroaktivno.
- 7.2.40. Subjekt nije dužan prepraviti prethodna razdoblja da bi iskazao primjenu tih izmjena. Subjekt može prepraviti prethodna razdoblja isključivo ako je to moguće bez novijih saznanja. Ako subjekt prepravi prethodna razdoblja, u prepravljenim financijskim izvještajima moraju se odražavati svi zahtjevi iz ovog Standarda za financijsku imovinu na koju to utječe. Ako ne prepravi prethodna razdoblja, subjekt razliku između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja koje uključuje datum prve primjene priznaje u početnoj zadržanoj dobiti (ili drugoj komponenti vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) u izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene.
- 7.2.41. U izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene tih izmjena subjekt nije dužan iskazati kvantitativne informacije koje se nalažu u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8.
- 7.2.42. U izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene tih izmjena subjekt je za svaku kategoriju financijske imovine i financijskih obveza na koje su te izmjene utjecale dužan na datum prve primjene objaviti sljedeće informacije:
- (a) prethodnu klasifikaciju, uključujući prethodnu kategoriju mjerenja ako je primjenjivo, i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu neposredno prije primjene tih izmjena;

- (b) novu kategoriju mjerenja i knjigovodstvenu vrijednost utvrđenu nakon primjene tih izmjena;
- (c) knjigovodstvenu vrijednost financijskih obveza u izvještaju o financijskom položaju za koje je prethodno određeno da se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, ali više nisu tako određene i
- (d) razloge za sva određenja ili prestanak određenja financijskih obveza koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Prijelazne odredbe o dokumentu *Reforme referentnih kamatnih stopa, druga faza*

- 7.2.43. Subjekt dokument *Reforma referentnih kamatnih stopa, druga faza* primjenjuje retroaktivno, u skladu s MRS-om 8, kako je navedeno u točkama 7.2.44.–7.2.46.
- 7.2.44. Subjekt određuje novi odnos zaštite (npr. kako je opisano u točki 6.9.13.) samo prospektivno (tj. subjekt ne smije odrediti novi odnos računovodstvene zaštite od rizika u prethodnim razdobljima). Subjekt, međutim, ponovo uspostavlja prekinuti odnos zaštite samo i jedino ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- (a) subjekt je taj odnos zaštite prekinuo samo zbog promjena koje se nalažu reformom referentnih kamatnih stopa i ne taj odnos zaštite morao prekinuti da su te izmjene bile provedene u to vrijeme i
 - (b) na početku izvještajnog razdoblja u kojem subjekt primjenjuje te izmjene (datum prve primjene tih izmjena), prekinuti odnos zaštite ispunjava kriterije računovodstva zaštite od rizika (nakon što se te izmjene uzmu u obzir).
- 7.2.45. Ako pri primjeni točke 7.2.44. ponovo uspostavi prekinuti odnos zaštite, subjekt do datuma na koji je prvi put zamjensku referentnu stopu odredio kao izvanugovorno utvrđenu komponentu rizika tumači upućivanja u točkama 6.9.11. i 6.9.12. kao upućivanje na datum prve primjene tih izmjena (tj. razdoblje od 24 mjeseca za tu zamjensku referentnu stopu određenu kao izvanugovorno utvrđenu komponentu rizika počinje od datuma prve primjene tih izmjena).
- 7.2.46. Subjekt nije dužan prepraviti prethodna razdoblja da bi iskazao primjenu tih izmjena. Subjekt može prepraviti prethodna razdoblja samo i jedino ako je to moguće bez novijih saznanja. Ako ne prepravi prethodna razdoblja, subjekt razliku između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja koje uključuje datum prve primjene priznaje u početnoj zadržanoj dobiti (ili drugoj komponenti vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) u izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene.
- 7.3. POVLAČENJE IFRIC-a 9 I MSFI-ja 9 (iz 2009., 2010. i 2013.)
- 7.3.1. Ovaj Standard zamjenjuje IFRIC 9 *Ponovna procjena ugrađenih izvedenica*. Zahtjevi dodani u MSFI 9 u listopadu 2010. sadržavaju zahtjeve koji su prije bili sadržani u točkama 5. i 7. IFRIC-a 9. Stoga je izmijenjen MSFI 1 *Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja* tako da sadržava ranije zahtjeve iz točke 8. IFRIC-a 9.
- 7.3.2. Ovaj Standard zamjenjuje MSFI 9 (iz 2009., 2010. i 2013.). Međutim, za godišnja razdoblja koja su započela prije 1. siječnja 2018. subjekt može umjesto ovog Standarda primijeniti ranije verzije MSFI-ja 9 samo i jedino ako je subjektov relevantni datum prve primjene prije 1. veljače 2015.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

Očekivani kreditni gubici u dvanaestomjesečnom razdoblju

Dio **očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja** koji predstavlja **očekivane kreditne gubitke** koji su posljedica događaja neispunjavanja obveza povezanih s financijskim instrumentom i koji su mogući u razdoblju od 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma.

Amortizirani trošak financijske imovine ili financijske obveze

Iznos po kojem se financijska imovina ili financijska obveza mjeri pri početnom priznavanju umanjeno za otplatu glavnice, uvećano ili umanjeno za kumulativnu amortizaciju primjenom **metode efektivne kamatne stope** svih razlika između početnog iznosa i iznosa pri dospijeću te, u slučaju financijske imovine, usklađeno za sva **rezerviranja za kreditne gubitke**.

Ugovorna imovina

Prava koja se na temelju MSFI-ja 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima* računovodstveno iskazuju u skladu s ovim Standardom radi priznavanja i mjerenja dobitaka ili gubitaka od umanjenja vrijednosti.

Financijska imovina umanjena za kreditne gubitke

Vrijednost financijske imovine umanjuje se za kreditne gubitke kad jedan ili više događaja štetno utječu na procijenjene buduće novčane tokove od te financijske imovine. Dokazi umanjenja vrijednosti financijske imovine za kreditne gubitke uključuju podatke o sljedećim događajima:

- (a) znatne financijske poteškoće izdavatelja ili dužnika;
- (b) povreda ugovora, kao što je nastanak statusa neispunjavanja obveza ili **prekoračenje dospijeća**;
- (c) zajmodavac napravi ustupak dužniku zbog ekonomskih ili ugovornih razloga povezanih s financijskim poteškoćama dužnika, što inače ne bi učinio
- (d) vjerojatnost da će dužnik pokrenuti stečajni postupak ili drugi oblik financijskog restrukturiranja;
- (e) nestanak aktivnog tržišta za tu financijsku imovinu zbog financijskih poteškoća ili
- (f) kupnja ili stvaranje financijske imovine s velikim popustom koji odražava nastale **kreditne gubitke**.

Nije uvijek moguće odrediti jedan događaj jer je umanjenje financijske imovine za kreditne gubitke često posljedica kombiniranog učinka nekoliko događaja.

Kreditni gubitak

Razlika između svih ugovornih novčanih tokova koji se subjektu dopijevaju u skladu s ugovorom i svih novčanih tokova čiji primitak subjekt očekuje (tj. svi novčani manjkovi), diskontirani po izvornoj **efektivnoj kamatnoj stopi** (ili **efektivnoj kamatnoj stopi usklađenoj za kreditni rizik za kupljenu ili stvorenu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke**). Subjekt procjenjuje novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete financijskog instrumenta (npr. prijevremeno plaćanje, produljenje, opciju kupnje i slične opcije) tijekom očekivanog vijeka trajanja tog financijskog instrumenta. Novčani tokovi koji se uzimaju u obzir uključuju novčane tokove od prodaje kolaterala koji se drži u ili drugih kreditnih poboljšanja koja su sastavni dio ugovornih uvjeta. Pretpostavlja se da se očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta može pouzdano procijeniti. Međutim, u rijetkim slučajevima u kojima se očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta ne može pouzdano procijeniti subjekt je dužan primijeniti preostale ugovorne uvjete financijskog instrumenta.

Efektivna kamatna stopa usklađena za kreditni rizik

Stopa kojom se točno diskontiraju procijenjena buduća novčana plaćanja ili primici tijekom očekivanog vijeka trajanja financijske imovine na **amortizirani trošak financijske imovine** koja je **kupljena ili stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke**. Kad izračunava efektivnu kamatnu stopu usklađenu za kreditni rizik subjekt procjenjuje očekivane novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete financijske imovine (npr. prijevremeno plaćanje, produljenje, opciju kupnje i slične opcije) i **očekivane kreditne gubitke**. U izračun se uključuju sve naknade i iznosi plaćeni ili primljeni između ugovornih stranaka koji su sastavni dio efektivne kamatne stope (vidjeti točke B5.4.1.–B5.4.3.), **transakcijski troškovi** te sve druge premije ili diskonti. Pretpostavlja se da se novčani tokovi i očekivani vijek trajanja skupine sličnih financijskih instrumenata mogu pouzdano procijeniti. Međutim, u rijetkim slučajevima u kojima nije moguće pouzdano procijeniti novčane tokove ili preostali vijek trajanja financijskog instrumenta (ili skupine financijskih instrumenata), subjekt primjenjuje ugovorne novčane tokove tijekom cijelog trajanja ugovora o financijskom instrumentu (ili skupini financijskih instrumenata).

Prestanak priznavanja

Uklanjanje prethodno priznate financijske imovine ili financijske obveze iz izvještaja o financijskom položaju subjekta.

Izvedenica

Financijski instrument ili drugi ugovor obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda koji imaju sva tri sljedeća obilježja:

- (a) njegova se vrijednost mijenja ovisno o promjeni određene kamatne stope, cijene financijskog instrumenta, cijene robe, deviznog tečaja, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, ili drugih varijabli, pod uvjetom da u slučaju nefinancijske varijable ta varijabla nije specifična za određenu ugovornu stranku (ponekad se naziva „odnosna varijabla”);
- (b) ne zahtijeva početno neto ulaganje ili početno neto ulaganje manje od onoga koje bi se zahtijevalo za druge vrste ugovora od kojih bi se očekivalo da na sličan način odražavaju promjene tržišnih čimbenika;
- (c) namiruje se na buduću datum.

Dividende	Raspodjele dobiti imateljima vlasničkih instrumenata razmjerno njihovim udjelima u određenim kategorijama kapitala.
Metoda efektivne kamatne stope	Metoda izračuna amortiziranog troška financijske imovine ili financijske obveze te raspoređivanja i priznavanja kamatnih prihoda rashoda u dobiti ili gubitku tijekom relevantnog razdoblja.
Efektivna kamatna stopa	Stopa kojom se točno diskontiraju procijenjena buduća novčana plaćanja ili primici tijekom očekivanog vijeka trajanja financijske imovine ili financijske obveze na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ili na amortizirani trošak financijske obveze . Pri izračunu efektivne kamatne stope subjekt procjenjuje očekivane novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete financijskog instrumenta (na primjer prijevremeno plaćanje, produljenje, opciju kupnje i slične opcije), ali ne i očekivane kreditne gubitke . U izračun se uključuju sve naknade i iznosi plaćeni ili primljeni između ugovornih stranaka koji su sastavni dio efektivne kamatne stope (vidjeti točke B5.4.1.–B5.4.3.), transakcijski troškovi te sve druge premije ili diskonti. Pretpostavlja se da se novčani tokovi i očekivani vijek trajanja skupine sličnih financijskih instrumenata mogu pouzdano procijeniti. Međutim, u rijetkim slučajevima u kojima nije moguće pouzdano procijeniti novčane tokove ili očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta (ili skupine financijskih instrumenata), subjekt primjenjuje ugovorne novčane tokove tijekom cijelog trajanja ugovora o financijskom instrumentu (ili skupini financijskih instrumenata).
Očekivani kreditni gubici	Ponderirani prosjek kreditnih gubitaka s odnosnim rizicima od nastanka statusa neispunjavanja obveza kao ponderima.
Ugovor o financijskom jamstvu	Ugovor kojim se izdavatelju nalaže izvršenje određenih plaćanja radi nadoknade gubitka koji imatelju nastane ako određeni dužnik ne izvrši plaćanje po dospijeću u skladu s izvornim ili izmijenjenim uvjetima dužničkog instrumenta.
Financijska obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	Financijska obveza koja ispunjava jedan od sljedećih uvjeta: (a) odgovara definiciji stavke namijenjene trgovanju ; (b) subjekt je pri početnom priznavanju odredio da se mjeri po fer vrijednost kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 4.2.2. ili 4.3.5.; (c) pri početnom priznavanju ili naknadno određena je po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 6.7.1.
Čvrsta obveza	Obvezujući sporazum o razmjeni određene količine resursa po određenoj cijeni na određeni budući datum ili datume.
Predviđena transakcija	Neobvezujuća, ali očekivana buduća transakcija.

Bruto knjigovodstvena vrijednost financijske imovine	Amortizirani trošak financijske imovine prije usklađenja za rezerviranje za kreditne gubitke .
Omjer zaštite od rizika	Odnos između količine instrumenta zaštite od rizika i količine zaštićene stavke u smislu njihova relativnog ponderiranja.
Stavka namijenjena trgovanju	Financijska imovina ili financijska obveza: (a) koja je stečena ili nastala uglavnom radi prodaje ili ponovne kupnje u kratkom roku; (b) koja je pri početnom priznavanju dio portfelja utvrđenih financijskih instrumenata kojima se upravlja zajedno i za koje postoji dokaz o nedavnom stvarnom kratkoročnom ostvarenju dobiti ili (c) koja je izvedenica (osim izvedenice koja je ugovor o financijskom jamstvu ili određeni i stvarni instrument zaštite od rizika).
Dobitak ili gubitak od umanjenja vrijednosti	Dobici ili gubici koji se priznaju u dobiti ili gubitku u skladu s točkom 5.5.8. i nastaju primjenom zahtjeva o umanjenju vrijednosti iz odjeljka 5.5.
Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja	Očekivani kreditni gubici koji su posljedica svih mogućih događaja neispunjenja obveza tijekom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta.
Rezerviranje za kreditne gubitke	Rezerviranje za očekivane kreditne gubitke po financijskoj imovini koja se mjeri u skladu s točkom 4.1.2., potraživanjima na temelju najma, ugovornoj imovini, akumuliranom iznosu umanjenja vrijednosti financijske imovine koja se mjeri u skladu s točkom 4.1.2.A, rezerviranju za očekivane kreditne gubitke po obvezama po kreditu te po ugovorima o financijskom jamstvu .
Dobitak ili gubitak od izmjene uvjeta	Iznos koji proizlazi iz usklađenja bruto knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine kako bi se iskazali ponovno dogovoreni ili izmijenjeni ugovorni novčani tokovi. Bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine subjekt ponovno obračunava kao sadašnju vrijednost procijenjenih budućih novčanih plaćanja ili primitaka tijekom očekivanog vijeka trajanja ponovno dogovorene ili izmijenjene financijske imovine, diskontiranih po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi financijske imovine (ili po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi usklađenoj za kreditni rizik u slučaju kupljene ili stvorene financijske imovine umanjene za kreditne gubitke) ili, ovisno o slučaju, po revidiranoj efektivnoj kamatnoj stopi koja se izračunava u skladu s točkom 6.5.10. Pri procjeni očekivanih novčanih tokova financijske imovine subjekt uzima u obzir sve ugovorne uvjete financijske imovine (npr. prijevremeno plaćanje, opciju kupnje i slične opcije), no ne uzima u obzir očekivane kreditne gubitke , osim ako je riječ o financijskoj imovini koja je kupljena ili stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke , u kojem slučaju subjekt uzima u obzir i početne očekivane kreditne gubitke uzete u obzir pri obračunu izvorne efektivne kamatne stope usklađene za kreditni rizik .

Prekoračenje dospijeca	Dospijeca financijske imovine prekoračeno je ako druga ugovorna strana ne izvrši plaćanje u ugovorenom roku.
Kupljena ili stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke	Kupljena ili stvorena financijska imovina čija je vrijednost pri početnom priznavanju umanjena za kreditne gubitke .
Datum reklasifikacije	Prvi dan prvog izvještajnog razdoblja nakon promjene poslovnog modela zbog koje subjekt reklasificira financijsku imovinu.
Redovna kupnja ili prodaja	Kupnja ili prodaja financijske imovine na temelju ugovora čiji uvjeti nalažu isporuku imovine u roku koji je općenito utvrđen pravilima ili dogovorima na odnosnom tržištu.
Transakcijski troškovi	Inkrementalni troškovi koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izdavanju ili otuđenju financijske imovine ili financijske obveze (vidjeti točku B5.4.8.). Inkrementalni trošak je trošak koji ne bi nastao da subjekt nije stekao, izdao ili otuđio financijski instrument.

Sljedeći su pojmovi utvrđeni u točki 11. MRS-a 32, Dodatku A MSFI-ju 7, Dodatku A MSFI-ju 13 ili Dodatku A MSFI-ju 15 i u ovom se Standardu koriste u značenjima iz MRS-a 32, MSFI-ja 7, MSFI-ja 13 ili MSFI-ja 15:

- (a) kreditni rizik ⁽⁵²⁾;
- (b) vlasnički instrument;
- (c) fer vrijednost;
- (d) financijska imovina;
- (e) financijski instrument;
- (f) financijska obveza;
- (g) cijena transakcije.

⁽⁵²⁾ Ovaj se pojam (kako je definiran u MSFI-ju 7) koristi u zahtjevima o prezentiranju učinaka promjena kreditnog rizika na obveze određene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (vidjeti točku 5.7.7.);

Dodatak B

Vodič za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

PODRUČJE PRIMJENE (POGLAVLJE 2.)

- B2.1 Nekim se ugovorima nalaže plaćanje na temelju klimatskih, geoloških i drugih fizičkih varijabli. (Ugovori koji se temelje na klimatskim varijablama ponekad se nazivaju „vremenske izvedenice“.) Ako ti ugovori nisu obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju*, obuhvaćeni su ovim Standardom.
- B2.2 Ovim se Standardom ne mijenjaju zahtjevi o planovima primanja zaposlenih u skladu s MRS-om 26 *Računovodstvo i izvještavanje o mirovinskim planovima* ni o ugovorima o licencijskim pravima koji se temelje na volumenu prodaje ili приходima od usluga koji se računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*.
- B2.3 Subjekt ponekad „strateški ulaže“ u vlasničke instrumente koje je izdao drugi subjekt s namjerom da uspostavi ili održi dugotrajan poslovni odnos sa subjektom u koji ulaže. Ulagatelj ili pothvatnik u zajedničkom pothvatu na temelju MRS-a 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate* određuje primjenjuje li se na takvo ulaganje računovodstvena metoda udjela.
- B2.4 Ovaj se Standard primjenjuje na financijsku imovinu i financijske obveze osiguratelja, osim prava i obveza koji su isključeni u skladu s točkom 2.1. podtočkom (e) jer proizlaze iz ugovora na koje se primjenjuje MSFI 17 *Ugovori o osiguranju*.
- B2.5 Ugovori o financijskom jamstvu mogu imati različite pravne oblike, kao što su jamstvo, neke vrste akreditiva, ugovor o neispunjenju kreditnih obveza ili ugovor o osiguranju. Računovodstveni tretman tih ugovora ne ovisi o njihovom pravnom obliku. U nastavku se navode primjeri odgovarajućeg tretmana (vidjeti točku 2.1. podtočku (e)):
- (a) Iako ugovor o financijskom jamstvu odgovara definiciji ugovora o osiguranju iz MSFI-ja 17 (vidjeti točku 7. podtočku (e) MSFI-ja 17), izdavatelj primjenjuje ovaj Standard ako je rizik koji se prenosi znatan. Međutim, ako je izdavatelj prethodno izričito izjavio da takve ugovore smatra ugovorima o osiguranju i da je primijenio računovodstvo ugovora o osiguranju, izdavatelj na takve ugovore o financijskom jamstvu može primjenjivati ovaj Standard ili MSFI 17. Ako se primjenjuje ovaj Standard, točkom 5.1.1. nalaže se da izdavatelj ugovor o financijskom jamstvu početno prizna po fer vrijednosti. Ako je ugovor o financijskom jamstvu izdan nepovezаноj osobi u pojedinačnoj nepristranoj transakciji, njegova će fer vrijednost na početku vjerojatno biti jednaka primljenoj premiji, osim ako se ne dokaže suprotno. Osim ako je ugovor o financijskom jamstvu na početku određen po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili osim ako se primjenjuju točke 3.2.15.–3.2.23. i B3.2.12.–B3.2.17. (ako prijenos financijske imovine ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja ili ako se primjenjuje pristup nastavka sudjelovanja), izdavatelj taj ugovor naknadno mjeri:
- i. u iznosu utvrđenom u skladu s odjeljkom 5.5. i
- ii. u početno priznatom iznosu umanjenom, ovisno o slučaju, za kumulativnu dobit priznatu u skladu s načelima MSFI-ja 15 (vidjeti točku 4.2.1. podtočku (c)), ovisno o tome koji je iznos viši;

- (b) u određenim kreditnim jamstvima preduvjet za plaćanje nije izloženost imatelja gubitku niti njegov pretrpljeni gubitak zbog dužnikova neplaćanja za imovinu pokrivenu jamstvom u roku dospjeća. Takvo je npr. jamstvo kojim se plaćanje zahtijeva zbog promjena kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa. Takva jamstva nisu ugovori o financijskom jamstvu kako su definirani u ovom Standardu niti ugovori o osiguranju kako su definirani u MSFI-ju 17. Takva su jamstva izvedenice i izdavatelj na njih primjenjuje ovaj Standard;
- (c) ako je ugovor o financijskom jamstvu izdan u vezi s prodajom robe, izdavatelj na temelju MSFI-ja 15 određuje treba li priznati prihode od jamstva ili prihode od prodaje robe.

B2.6 Tvrdnje da izdavatelj ugovore smatra ugovorima o osiguranju mogu se obično naći u korespondenciji izdavatelja s klijentima i regulatornim tijelima, ugovorima, poslovnoj evidenciji i financijskim izvještajima. Osim toga, na ugovore o osiguranju često se primjenjuju računovodstveni zahtjevi koji se razlikuju od zahtjeva koji se primjenjuju na druge vrste transakcija, kao što su ugovori koje izdaju banke ili trgovačka društva. U tim slučajevima financijski izvještaji izdavatelja obično sadržavaju izjavu da je izdavatelj primijenio te računovodstvene zahtjeve.

PRIZNAVANJE I PRESTANAK PRIZNAVANJA (POGLAVLJE 3.)

Početno priznavanje (odjeljak 3.1.)

B3.1.1 Na temelju načela iz točke 3.1.1. subjekt u svojem izvještaju o financijskom položaju sva svoja ugovorna prava i obveze u vezi s izvedenicama priznaje kao imovinu i obveze, osim u vezi s izvedenicama u kojima se prijenos financijske imovine ne može iskazati kao imovina koja se drži radi prodaje (vidjeti točku B3.2.14.). Ako prijenos financijske imovine ne ispunjava zahtjeve za prestanak priznavanja, prenositelj ne priznaje prenesenu imovinu kao vlastitu imovinu (vidjeti točku B3.2.15.).

B3.1.2 U nastavku se navode primjeri primjene načela iz točke 3.1.1.:

- (a) bezuvjetna potraživanja i obveze priznaju se kao imovina ili obveze kad subjekt postane ugovorna stranka i time stekne pravo na primitak novca ili obvezu isplate novca;
- (b) imovina koja se stječe i obveze koje nastaju na temelju čvrste obveze kupnje ili prodaje robe ili usluga obično se ne priznaju dok barem jedna od stranaka ne ispuni svoje ugovorne obveze. Na primjer, subjekt koji primi čvrstu narudžbu obično ne priznaje imovinu (a subjekt koji šalje narudžbu ne priznaje obvezu) u vrijeme nastanka ugovorne obveze, već odgađa priznavanje do otpreme ili isporuke naručene robe ili izvršenja naručenih usluga. Ako je čvrsta obveza kupnje ili prodaje nefinancijske imovine obuhvaćena područjem primjene ovog Standarda u skladu s točkama 2.4.–2.7., njezina se fer vrijednost priznaje kao imovina ili obveza na datum nastanka ugovorne obveze (vidjeti točku B4.1.30. podtočku (c)). Osim toga, ako se prethodno nepriznata čvrsta obveza odredi kao zaštićena stavka u okviru zaštite fer vrijednosti od rizika, svaka se promjena neto fer vrijednosti povezana s rizikom od kojeg se štiti priznaje kao imovina ili obveza nakon uvođenja zaštite od rizika (vidjeti točku 6.5.8. podtočku (b) i točku 6.5.9.).
- (c) unaprijedni ugovor koji je obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda (vidjeti točku 2.1.) priznaje se kao imovina ili obveza na datum nastanka ugovorne obveze, a ne na datum namire. Kad subjekt postane stranka unaprijednog ugovora, fer vrijednosti prava i obveze često su jednake pa je neto fer vrijednost unaprijednog ugovora jednaka nuli. Ako neto fer vrijednost prava i obveze nije jednaka nuli, ugovor se priznaje kao imovina ili obveza;

(d) ugovori o opciji koji su obuhvaćeni područjem primjene ovog Standarda (vidjeti točku 2.1.) priznaju se kao imovina ili obveze kad imatelj ili izdavatelj postane ugovorna stranka;

(e) planirane buduće transakcije, neovisno o njihovoj vjerojatnosti, nisu imovina i obveze jer subjekt još nije postao ugovorna stranka.

Redovna kupnja ili prodaja financijske imovine

B3.1.3 Redovna kupnja ili prodaja financijske imovine priznaje se na datum transakcije ili datum namire, kako je opisano u točkama B3.1.5. i B3.1.6. Subjekt istu metodu primjenjuje dosljedno na sve prodaje i kupnje financijske imovine koje su jednako klasificirane u skladu s ovim Standardom. U tu svrhu imovina koja se obvezno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak klasificira se drugačije od imovine za koju je određeno da se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Osim toga, ulaganja u vlasničke instrumente koja se obračunavaju primjenom opcije iz točke 5.7.5. zasebna su klasifikacija.

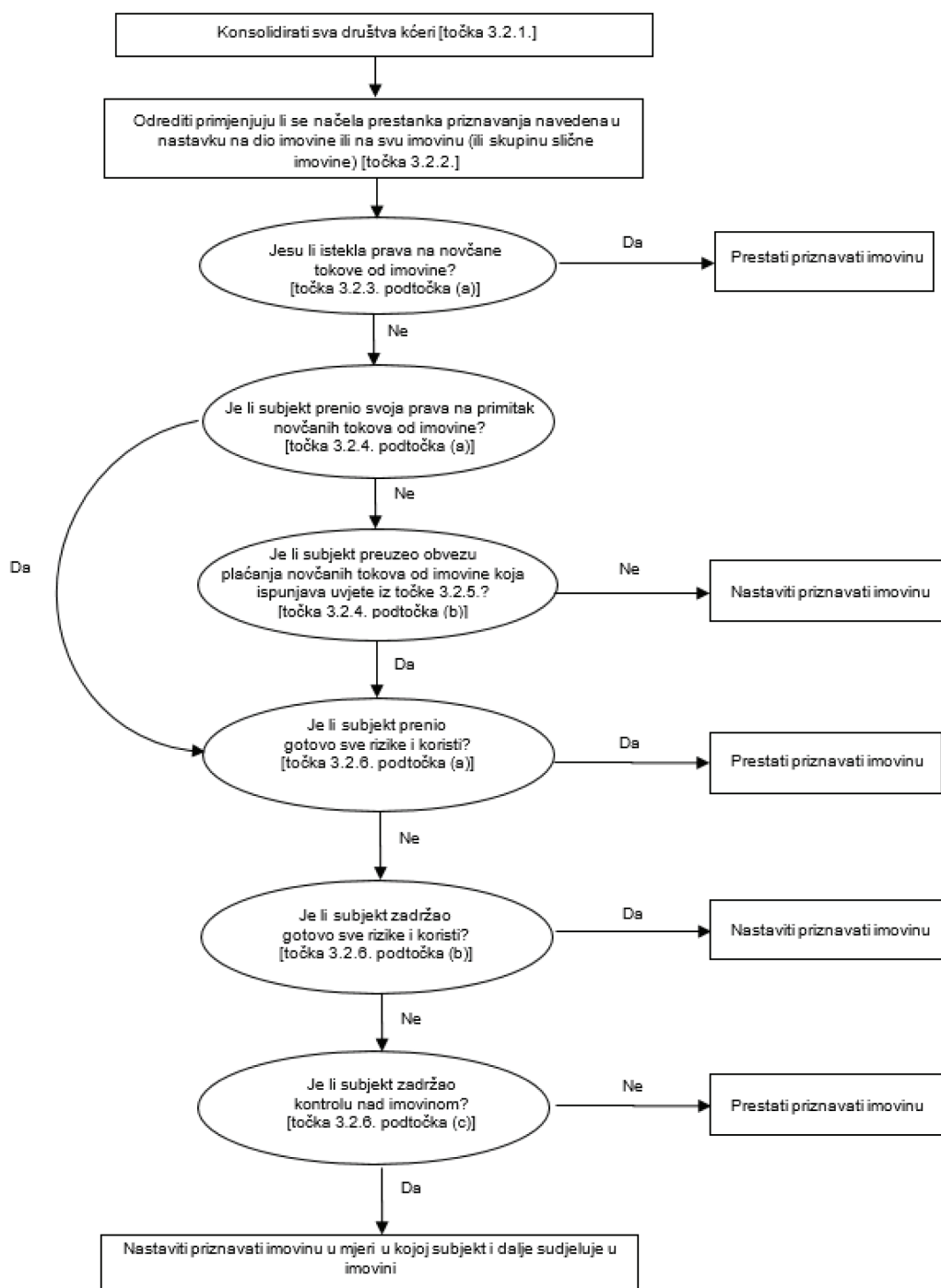
B3.1.4 Ugovor kojim se nalaže ili dopušta neto namira promjene vrijednosti ugovora nije redovni ugovor. Naprotiv, takav se ugovor iskazuje kao izvedenica u razdoblju od datuma transakcije do datuma namire.

B3.1.5 Datum transakcije je datum na koji subjekt preuzme obvezu kupnje ili prodaje imovine. Obračun na datum transakcije odnosi se na (a) priznavanje imovine koju je potrebno primiti i obveze koju je potrebno namiriti na datum transakcije te (b) prestanak priznavanja imovine koja je prodana, priznavanje dobiti ili gubitka od otuđenja i priznavanje potraživanja od kupca za plaćanje na datum transakcije. Općenito se kamate ne počinju obračunavati za imovinu i povezanu obvezu do datuma namire kada se prenose s njima povezana prava.

B3.1.6 Datum namire je datum na koji se imovina isporuči subjektu ili datum na koji subjekt isporuči imovinu. Obračun na datum namire odnosi se na (a) priznavanje imovine na datum na koji ju je subjekt primio i (b) prestanak priznavanja imovine i priznavanje dobitka ili gubitka od otuđenja na datum isporuke imovine od strane subjekta. Obračun na datum namire odnosi se na (a) priznavanje imovine na datum na koji ju je subjekt primio i (b) prestanak priznavanja imovine i priznavanje dobiti ili gubitka od otuđenja na datum isporuke imovine od strane subjekta. Drugim riječima, promjena vrijednosti ne priznaje se za imovinu koja se mjeri po amortiziranom trošku; priznaje se u dobiti ili gubitku za imovinu koja je klasificirana kao imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A te za ulaganja u vlasničke instrumente koji se iskazuju u skladu s točkom 5.7.5.

Prestanak priznavanja financijske imovine (odjeljak 3.2.)

B3.2.1 U sljedećem grafikonu objašnjava se evaluacija prestanka priznavanja financijske imovine.



Aranžmani u kojima subjekt zadržava ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine, ali preuzima ugovornu obvezu plaćanja novčanih tokova jednom ili više primatelja (točka 3.2.4. podtočka (b))

- B3.2.2 Situacija opisana u točki 3.2.4. podtočki (b) (kad subjekt zadržava ugovorna prava na primitak novčanih tokova od financijske imovine, ali preuzima ugovornu obvezu plaćanja novčanih tokova jednom ili više primatelja) nastaje npr. ako je subjekt fond i ulagateljima izda korisničke udjele u odnosnoj financijskoj imovini koju posjeduje te servisira tu financijsku imovinu. U tom slučaju financijska imovina ispunjava uvjete za prestanak priznavanja ako su ispunjeni uvjeti iz točaka 3.2.5. i 3.2.6.

- B3.2.3 Pri primjeni točke 3.2.5. subjekt može biti npr. kreator financijske imovine ili grupa čiji je član društvo kći koje je steklo financijsku imovinu i prenosi novčane tokove na nepovezane treće ulagatelje.

Evaluacija prijenosa rizika i koristi od vlasništva (točka 3.2.6.)

- B3.2.4 Slijede primjeri u kojima subjekt prenosi gotovo sve rizike i koristi od vlasništva:

- (a) bezuvjetna prodaja financijske imovine;
- (b) prodaja financijske imovine zajedno s opcijom njezine povratne kupnje po njezinoj fer vrijednosti u vrijeme povratne kupnje i
- (c) prodaja financijske imovine zajedno s opcijom prodaje koja je znatno „izvan novca” (tj. opcija koja je toliko „izvan novca” da je malo vjerojatno da će prije isteka biti „pri novcu”).

- B3.2.5 Slijede primjeri u kojima subjekt zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva:

- (a) transakcija prodaje i povratne kupnje kod koje je cijena povratne kupnje fiksna ili prodajna cijena uvećana za prinos zajmodavca;
- (b) sporazum o pozajmljivanju vrijednosnih papira;
- (c) prodaja financijske imovine zajedno sa zamjenom ukupnog prinosa kojom se izloženost tržišnom riziku vraća na subjekt;
- (d) prodaja financijske imovine zajedno s opcijom prodaje ili opcijom kupnje koja je znatno „pri novcu” (tj. opcija koja je toliko „pri novcu” da je malo vjerojatno da će prije isteka biti „izvan novca”) i
- (e) prodaja kratkoročnih potraživanja u okviru koje subjekt jamči da će primatelju nadoknaditi vjerojatne kreditne gubitke.

- B3.2.6 Ako utvrdi da je u prijenosu prenio gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, subjekt ne priznaje ponovno prenesenu imovinu u budućem razdoblju, osim ako u novoj transakciji ponovno stekne prenesenu imovinu.

Evaluacija prijenosa kontrole

- B3.2.7 Subjekt ne zadržava kontrolu nad prenesenom imovinom ako primatelj može prodati prenesenu imovinu. Subjekt zadržava kontrolu nad prenesenom imovinom ako primatelj ne može prodati prenesenu imovinu. Primatelj može prodati prenesenu imovinu ako se njome trguje na aktivnom tržištu jer tako može povratno kupiti prenesenu imovinu na tržištu ako subjektu treba vratiti imovinu. Na primjer, primatelj može prodati prenesenu imovinu ako se na prenesenu imovinu primjenjuje opcija koja subjektu omogućuje njezinu povratnu kupnju, ali primatelj može na tržištu trenutačno dobiti prenesenu imovinu ako se opcija izvrši. Primatelj ne može prodati prenesenu imovinu ako subjekt zadrži takvu opciju i primatelj na tržištu ne može trenutačno dobiti prenesenu imovinu ako subjekt izvrši svoju opciju.

B3.2.8 Primatelj može prodati prenesenu imovinu samo ako prenesenu imovinu u cijelosti može prodati nepovezanoi trećoj osobi i ako tu mogućnost može izvršiti jednostrano i bez dodatnih ograničenja prijenosa. Ključno je pitanje što primatelj u praksi, a ne na temelju ugovornih prava, može učiniti s prenesenom imovinom ili što mu se ugovorom zabranjuje. Konkretno:

(a) mali je učinak ugovornog prava otuđenja prenesene imovine ako ne postoji tržište za prenesenu imovinu i

(b) mali je učinak mogućnosti otuđenja prenesene imovine nema ako se ne može slobodno izvršiti. Stoga:

i. primateljeva mogućnost otuđenja prenesene imovine ne smije ovisiti o postupanju drugih (tj. mora biti jednostrana) i

ii. primatelj mora moći otuđiti prenesenu imovinu bez ograničavajućih uvjeta prijenosa (npr. uvjeti o načinu servisiranja imovine s osnove kredita ili opcija koja primatelju daje pravo na povratnu kupnju imovine).

B3.2.9 Mala vjerojatnost da će primatelj prodati prenesenu imovinu ne znači da je prenositelj zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom. Međutim, ako opcija prodaje ili jamstvo ne dopuštaju primatelju da proda prenesenu imovinu, prenositelj zadržava kontrolu nad prenesenom imovinom. Na primjer, opcija prodaje ili jamstvo koji imaju dovoljnu vrijednost ne dopuštaju primatelju prodaju prenesene imovine jer primatelj u praksi ne bi prodao prenesenu imovinu trećoj osobi bez slične opcije ili drugih ograničavajućih uvjeta. Umjesto toga, primatelj bi držao prenesenu imovinu kako bi primio plaćanja na temelju jamstva ili opcije prodaje. U tim okolnostima prenositelj zadržava kontrolu nad prenesenom imovinom.

Prijenosi koji ispunjavaju uvjete za prestanak priznavanja

B3.2.10 Subjekt može zadržati pravo na dio plaćanja za kamate na prenesenu imovinu kao naknadu za servisiranje te imovine. Dio plaćanja kamata kojeg bi se subjekt odrekao pri prestanku ili prijenosu ugovora o servisiranju raspoređuje se na imovinu ili obvezu servisiranja. Dio plaćanja kamata kojeg se subjekt ne bi odrekao smatra se potraživanjem za kamate od obveznice bez kupona STRIP. Na primjer, ako se subjekt ne odrekne kamata po prestanku ili prijenosu ugovora o servisiranju, ukupni kamatni raspon smatra se potraživanjem za kamate od obveznice bez kupona STRIP. Za potrebe primjene točke 3.2.13., fer vrijednosti servisiranja imovine i potraživanja za kamate od obveznice bez kupona STRIP koriste se za raspoređivanje knjigovodstvene vrijednosti potraživanja na dio imovine koji se prestaje priznavati i dio koji se nastavlja priznavati. Ako naknada za servisiranje nije utvrđena ili ako se ne očekuje da će ta primljena naknada biti primjerena nadoknada za servisiranje, obveza za servisiranje priznaje se po fer vrijednosti.

B3.2.11 Kad mjeri fer vrijednosti dijela koji se nastavlja priznavati i dijela koji se prestaje priznavati za potrebe primjene točke 3.2.13., subjekt primjenjuje zahtjeve o mjeranju fer vrijednosti iz MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti* i iz točke 3.2.14.

Prijenosi koji ne ispunjavaju uvjete za prestanak priznavanja

- B3.2.12 U nastavku je objašnjena primjena načela iz točke 3.2.15. Ako jamstvo koje je subjekt pružio za gubitke zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza koji se odnose na prenesenu imovinu sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine jer je subjekt zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, prenesena imovina nastavlja se priznavati u cijelosti, a primljena naknada priznaje se kao obveza.

Nastavak sudjelovanja u prenesenoj imovini

- B3.2.13 U nastavku se navode primjeri mjerenja prenesene imovine i povezane obveze u skladu s točkom 3.2.16.

Sva imovina

- (a) Ako jamstvo koje je subjekt pružio zbog nastanka statusa neispunjavanja obveza koji se odnose na prenesenu imovinu sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine u opsegu nastavka sudjelovanja, prenesena imovina mjeri se na datum prijenosa po i. knjigovodstvenoj vrijednosti imovine ili ii. najvećem iznosu naknade primljene u prijenosu za koji bi se subjekt mogao teretiti (zajamčeni iznos), ovisno o tome koji je iznos niži. Povezana obveza početno se mjeri po zajamčenom iznosu uvećanom za fer vrijednost jamstva (što je obično naknada primljena za jamstvo). Naknadno se početna fer vrijednost jamstva priznaje u dobiti ili gubitku po izvršenju obveze (u skladu s načelima iz MSFI-ja 15), a knjigovodstvena vrijednost imovine umanjuje se za rezerviranje za kreditne gubitke.

Imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku

- (b) Ako obveza opcije prodaje koju je subjekt izdao ili pravo opcije kupnje koju subjekt posjeduje sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine, a subjekt prenesenu imovinu mjeri po amortiziranom trošku, povezana obveza mjeri se po njezinu trošku (tj. primljena naknada) usklađenom za amortizaciju razlike između tog troška i bruto knjigovodstvene vrijednosti prenesene imovine na datum isteka opcije. Na primjer, knjigovodstvena vrijednost imovine na datum prijenosa iznosi 98 N.J., a primljena naknada 95 N.J. Bruto knjigovodstvena vrijednost imovine na datum izvršenja opcije bit će 100 N.J. Početna knjigovodstvena vrijednost povezane obveze iznosi 95 N.J., a razlika između 95 i 100 N.J. priznaje se u dobiti ili gubitku primjenom metode efektivne kamatne stope. Ako se opcija izvrši, razlika između knjigovodstvene vrijednosti povezane obveze i izvršne cijene priznaje se u dobiti ili gubitku.

Imovina koja se mjeri po fer vrijednosti

- (c) Ako pravo opcije kupnje koje je subjekt zadržao sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine, a subjekt prenesenu imovinu mjeri po fer vrijednosti, imovina se nastavlja mjeriti po fer vrijednosti. Povezana obveza mjeri se po i. izvršnoj cijeni opcije umanjenoj za vremensku vrijednost opcije ako je opcija „u novcu” ili „pri novcu” ili ii. fer vrijednosti prenesene imovine umanjenoj za vremensku vrijednost opcije ako je opcija „izvan novca”. Usklađenjem mjerenja povezane obveze osigurava se da neto knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obveze bude jednaka fer vrijednosti prava opcije kupnje. Na primjer, ako je fer vrijednost odnosne imovine 80 N.J., izvršna cijena opcije 95 N.J., a vremenska vrijednost opcije 5 N.J., knjigovodstvena vrijednost povezane obveze iznosi 75 N.J. (80 – 5 N.J.), dok knjigovodstvena vrijednost prenesene imovine iznosi 80 N.J. (tj. njezina fer vrijednost).

- (d) Ako opcija prodaje koju je subjekt izdao sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine, a subjekt prenesenu imovinu mjeri po fer vrijednosti, povezana obveza mjeri se po izvršnoj cijeni opcije uvećanoj za vremensku vrijednost opcije. Mjerenje imovine po fer vrijednosti ograničeno je na fer vrijednost ili izvršnu cijenu opcije, ovisno o tome koji je iznos niži, jer subjekt nema pravo na povećanje fer vrijednosti prenesene imovine iznad izvršne cijene opcije. Time se osigurava da neto knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obveze bude jednaka fer vrijednosti obveze opcije prodaje. Na primjer, ako je fer vrijednost odnosne imovine 120 N.J., izvršna cijena opcije 100 N.J., a vremenska vrijednost opcije 5 N.J., knjigovodstvena vrijednost povezane obveze je 105 N.J. (100 + 5), dok je knjigovodstvena vrijednost imovine 100 N.J. (u ovom slučaju, izvršna cijena opcije).

- (e) Ako zaštita u obliku kupljene opcije kupnje i izdane opcije prodaje sprječava prestanak priznavanja prenesene imovine, a subjekt imovinu mjeri po fer vrijednosti, imovina se nastavlja mjeriti po fer vrijednosti. Povezana obveza mjeri se po i. zbroju izvršne cijene opcije i fer vrijednosti opcije prodaje umanjenom za vremensku vrijednost opcije kupnje ako je ta opcija „u novcu” ili „pri novcu” ili ii. po zbroju fer vrijednosti imovine i fer vrijednosti opcije kupnje umanjenom za vremensku vrijednost opcije kupnje ako je ta opcija „izvan novca”. Usklađenjem s povezanom obvezom osigurava se da neto knjigovodstvena vrijednost imovine i povezane obveze bude jednaka fer vrijednosti opcija koje subjekt drži i koje je izdao. Na primjer, subjekt prenosi financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti dok istodobno kupuje opciju kupnje čija je izvršna cijena 120 N.J. i izdaje opciju prodaje čija je izvršna cijena 80 N.J. Recimo i da fer vrijednost imovine iznosi 100 N.J. na datum prijenosa. Vremenska vrijednost opcije prodaje iznosi 1 N.J., a opcije kupnje 5 N.J. U tom slučaju subjekt priznaje imovinu od 100 N.J. (fer vrijednost imovine) i obvezu od 96 N.J. $[(100 + 1) - 5]$. Time se dobiva neto vrijednost imovine od 4 N.J., što je fer vrijednost opcija koje subjekt drži i koje je izdao.

Svi prijenosi

- B3.2.14 U mjeri u kojoj prijenos financijske imovine ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja, ugovorna prava ili obveze prenositelja povezana s prijenosom ne obračunavaju se zasebno kao izvedenice ako bi priznavanje i izvedenice i prenesene imovine ili obveze koje proizlaze iz prijenosa rezultiralo priznavanjem istih prava ili obveza dvaput. Na primjer, opcija kupnje koju je prenositelj zadržao može onemogućiti da se prijenos financijske imovine iskaže kao prodaja. U tom se slučaju opcija kupnje ne priznaje zasebno kao izvedena imovina.
- B3.2.15 U mjeri u kojoj prijenos financijske imovine ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja, primatelj ne priznaje prenesenu imovinu kao vlastitu imovinu. Primatelj prestaje priznavati novac ili drugu plaćenu naknadu i priznaje potraživanje od prenositelja. Ako prenositelj ima i pravo i obvezu ponovno steći kontrolu nad cijelom prenesenom imovinom za fiksni iznos (npr. u okviru repo ugovora), primatelj može mjeriti svoje potraživanje po amortiziranom trošku ako ono ispunjava kriterije iz točke 4.1.2.

Primjeri

- B3.2.16 U sljedećim je primjerima objašnjena primjena načela prestanka priznavanja iz ovog Standarda.
- (a) *Repo ugovori i pozajmljivanje vrijednosnih papira.* Financijska imovina koja se proda u okviru ugovora o njezinoj povratnoj kupnji po fiksnoj cijeni ili po prodajnoj cijeni uvećanoj za prinos zajmodavca, ili ako je dana u zajam na temelju ugovora o njezinu povratu prenositelju, ne prestaje se priznavati jer prenositelj zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva. Ako primatelj stekne pravo na prodaju ili davanje imovine u zalog, prenositelj reklasificira imovinu u svojem izvještaju o financijskom položaju, npr. kao imovinu danu u zajam ili potraživanje iz repo ugovora.
- (b) *Repo ugovori i pozajmljivanje vrijednosnih papira – imovina koja je u biti ista.* Financijska imovina koja se proda na temelju ugovora o povratnoj kupnji iste ili gotovo iste imovine po fiksnoj cijeni ili po prodajnoj cijeni uvećanoj za prinos zajmodavca ili ako se financijska imovina uzme ili da u zajam na temelju ugovora o povratu iste ili gotovo iste imovine prenositelju, ne prestaje se priznavati jer prenositelj zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva.
- (c) *Repo ugovori i pozajmljivanje vrijednosnih papira – pravo zamjene.* Ako repo ugovor po fiksnoj cijeni ili cijeni jednakoj prodajnoj cijeni uvećanoj za prinos zajmodavca ili slična transakcija pozajmljivanja vrijednosnih papira primatelju daje pravo na zamjenu imovine koja je slična i ima istu fer vrijednost kao i prenesena imovina na datum povratne kupnje, prodana ili pozajmljena imovina u okviru repo ugovora ili transakcije pozajmljivanja vrijednosnih papira ne prestaje se priznavati jer prenositelj zadržava gotovo sve rizike i koristi od vlasništva.

- (d) *Pravo prvog odbijanja povratne kupnje po fer vrijednosti.* Ako subjekt proda financijsku imovinu i zadrži samo pravo na prvo odbijanje povratne kupnje prenesene imovine po fer vrijednosti ako je primatelj naknadno prodaje, subjekt prestaje priznavati imovinu jer je prenio gotovo sve rizike i koristi od vlasništva.
- (e) *Fiktivna prodaja.* Povratna kupnja financijske imovine kratko nakon njezine prodaje ponekad se naziva fiktivna prodaja. Takva povratna kupnja ne isključuje prestanak priznavanja ako je izvorna transakcija ispunila zahtjeve za prestanak priznavanja. Međutim, ako se ugovor o prodaji financijske imovine sklopi istodobno s ugovorom o povratnoj kupnji iste imovine po fiksnoj cijeni ili po prodajnoj cijeni uvećanoj za prinos zajmodavca, imovina se ne prestaje priznavati.
- (f) *Opcije prodaje i opcije kupnje koje su znatno „u novcu“.* Ako prenositelj može povratno kupiti prenesenu financijsku imovinu, a cijena izvršenja opcije kupnje znatno je povoljnija od tržišne cijene, prijenos ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja jer je prenositelj zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva. Slično tomu, ako primatelj može ponovno prodati financijsku imovinu, a cijena izvršenja opcije prodaje znatno je povoljnija od tržišne cijene, prijenos ne ispunjava uvjete za prestanak priznavanja jer je prenositelj zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva.
- (g) *Opcije prodaje i opcije kupnje koje su znatno „izvan novca“.* Financijska imovina koja se prenosi samo ovisno o opciji prodaje koju prenositelj drži i koja je znatno „izvan novca“ ili opcije kupnje koju prenositelj drži i koja je znatno „izvan novca“ prestaje se priznavati jer je prenositelj prenio gotovo sve rizike i koristi od vlasništva.
- (h) *Imovina koju je moguće trenutačno dobiti ovisno o opciji kupnje koja nije znatno ni „u novcu“ ni „izvan novca“.* Ako subjekt drži opciju kupnje imovine koju je moguće trenutačno dobiti na tržištu, a koja nije znatno ni „u novcu“ ni „izvan novca“, imovina se prestaje priznavati jer subjekt i. nije zadržao niti prenio gotovo sve rizike i koristi od vlasništva i ii. nije zadržao kontrolu. Međutim, ako imovinu nije moguće trenutačno dobiti na tržištu, prestanak priznavanja je isključen do iznosa vrijednosti imovine koji ovisi o opciji kupnje jer je subjekt zadržao kontrolu nad imovinom.
- (i) *Imovina koju nije moguće trenutačno dobiti ovisno o opciji prodaje koju je izdao subjekt, a koja nije znatno ni „u novcu“ ni „izvan novca“.* Ako prenese financijsku imovinu koju nije moguće trenutačno dobiti na tržištu i izda opciju kupnje koja nije znatno „izvan novca“, subjekt ne zadržava niti prenosi gotovo sve rizike i koristi od vlasništva jer je izdao opciju prodaje. Subjekt zadržava kontrolu nad imovinom ako je vrijednost opcije prodaje dovoljna da spriječi primatelja da proda imovinu pa se u tom slučaju imovina nastavlja priznavati u mjeri u kojoj prenositelj nastavlja sudjelovati u toj imovini (vidjeti točku B3.2.9.). Subjekt prenosi kontrolu nad imovinom ako vrijednost opcije prodaje nije dovoljna da spriječi primatelja da proda imovinu pa se u tom slučaju imovina prestaje priznavati.
- (j) *Imovina s opcijom prodaje ili kupnje po fer vrijednosti ili s unaprijednim repo ugovorom.* Prijenos financijske imovine koja ovisi samo o opciji prodaje ili kupnje ili unaprijednom repo ugovoru čija je cijena izvršenja ili povratne kupnje jednaka fer vrijednosti financijske imovine u vrijeme povratne kupnje rezultira prestankom priznavanja jer se prenose gotovo svi rizici i koristi od vlasništva.
- (k) *Opcije kupnje ili prodaje namirene u novcu.* Subjekt ocjenjuje prijenos financijske imovine koja je predmet opcije prodaje ili kupnje ili unaprijednog repo ugovora koji će se neto namiriti u novcu kako bi odredio je li zadržao ili prenio gotovo sve rizike i koristi od vlasništva. Ako subjekt nije zadržao gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, određuje je li zadržao kontrolu nad prenesenom imovinom. To što se opcija prodaje ili kupnje ili unaprijedni repo ugovor neto namiruju u novcu ne znači nužno da je subjekt prenio kontrolu nad imovinom (vidjeti točku B3.2.9. i prethodne podtočke (g), (h) i (i)).

- (l) *Klauzula o povratu prenesene imovine.* Klauzula o povratu prenesene imovine bezuvjetna je opcija povratne kupnje (kupnje) na temelju koje subjekt ima pravo na povrat prenesene imovine uz određena ograničenja. Ako na temelju takve opcije subjekt ne zadržava niti prenosi gotovo sve rizike i koristi od vlasništva, njome se isključuje prestanak priznavanja samo do iznosa povratne kupnje (pod pretpostavkom da primatelj ne može prodati imovinu). Na primjer, ako su knjigovodstvena vrijednost i primici od prijena imovine s osnove kredita 100 000 N.J., a svaki se pojedini kredit može povratno kupiti, ali agregirani iznos kredita koji se mogu povratno kupiti ne može biti viši od 10 000 N.J., krediti u iznosu od 90 000 N.J. ispunjavaju uvjete za prestanak priznavanja.
- (m) *Opcije kupnje s ugrađenim otkupom.* Subjekt, koji može biti prenositelj, koji servisira prenesenu imovinu može držati opciju kupnje s ugrađenim otkupom za preostalu prenesenu imovinu ako vrijednost nenamirene imovine padne na određenu razinu na kojoj su troškovi servisiranja te imovine previsoki u odnosu na koristi od servisiranja. Ako zbog takve opcije kupnje s ugrađenim otkupom subjekt ne zadržava niti prenosi gotovo sve rizike i koristi od vlasništva, a da primatelj ne može prodati imovinu, prestanak priznavanja isključuje se samo do iznosa imovine na koji se odnosi opcija kupnje.
- (n) *Podređeni zadržani udjeli i kreditna jamstva.* Subjekt može primatelju ponuditi kreditno poboljšanje podređivanjem vlastitih udjela, u cijelosti ili djelomično, koje je zadržao u prenesenoj imovini. Umjesto toga, subjekt može primatelju ponuditi kreditno poboljšanje u obliku kreditnog jamstva koje može biti neograničeno ili ograničeno na određeni iznos. Ako subjekt zadrži gotovo sve rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom, imovina se nastavlja u cijelosti priznavati. Ako subjekt zadrži neke, ali ne sve, rizike i koristi od vlasništva i kontrolu, prestanak priznavanja isključuje se do iznosa novca ili druge imovine za koji se subjekt može teretiti.
- (o) *Zamjene ukupnog prinosa.* Subjekt može prodati financijsku imovinu primatelju i s njime ugovoriti zamjenu ukupnog prinosa, čime svi novčani tokovi od plaćanja kamata na odnosnu imovinu priteču u subjekt u zamjenu za plaćanje s fiksnom ili promjenjivom stopom, a sva povećanja ili smanjenja fer vrijednosti odnosno imovine preuzima subjekt. U tom je slučaju zabranjen prestanak priznavanja imovine u cijelosti.
- (p) *Kamatne zamjene.* Subjekt može primatelju prenijeti financijsku imovinu s fiksnom kamatnom stopom i s njime ugovoriti kamatnu zamjenu kako bi dobivao fiksnu, a plaćao promjenjivu kamatnu stopu na temelju zamišljene vrijednosti koja je jednaka iznosu glavnice prenesene financijske imovine. Kamatna zamjena ne isključuje prestanak priznavanja prenesene imovine ako plaćanja na temelju zamjene ne ovise o plaćanjima za prenesenu imovinu.
- (q) *Amortizirajuće kamatne zamjene.* Subjekt može primatelju prenijeti financijsku imovinu s fiksnom kamatnom stopom koja se otplaćuje tijekom vremena i s njime ugovoriti amortizirajuću kamatnu zamjenu kako bi dobivao fiksnu, a plaćao promjenjivu kamatnu stopu na temelju zamišljene vrijednosti. Ako se zamišljena vrijednost zamjene amortizira tako da bude jednaka iznosu glavnice prenesene financijske imovine koja u određenom trenutku još nije namirena, subjekt bi općenito zbog zamjene zadržao znatan rizik od prijevremene otplate i u tom slučaju nastavlja priznavati svu prenesenu imovinu ili priznaje prenesenu imovinu u mjeri u kojoj u njoj nastavlja sudjelovati. S druge strane, ako amortizacija zamišljene vrijednosti zamjene nije povezana s nenamirenim iznosom glavnice prenesene imovine, zbog takve zamjene subjekt ne bi zadržao rizik od prijevremene otplate imovine. Stoga to ne isključuje prestanak priznavanja prenesene imovine ako plaćanja na temelju zamjene ne ovise o plaćanjima kamata za prenesenu imovinu te ako zbog zamjene subjekt ne zadrži druge znatne rizike i koristi od vlasništva nad prenesenom imovinom.
- (r) *Otpis.* Subjekt nema razumnih očekivanja u pogledu povrata ugovornih novčanih tokova od financijske imovine u cijelosti ili djelomično.

B3.2.17 U ovoj se točki objašnjava primjena pristupa nastavka sudjelovanja ako subjekt nastavlja sudjelovati u dijelu financijske imovine.

Recimo da subjekt ima portfelj kredita koji se mogu prijevremeno otplatiti i čija kuponska i efektivna kamatna stopa iznosi 10 %, a glavnica i amortizirani trošak 10,000 N.J. Subjekt zaključuje transakciju u kojoj u zamjenu za plaćanje 9,115 N.J. primatelj dobiva pravo na 9,000 N.J. od svake naplate glavnice, uvećano za kamate po stopi od 9,5 %. Subjekt zadržava pravo na 1,000 N.J. od svake naplate glavnice, uvećano za kamate po stopi od 10 % i višak raspona od 0,5 na preostalih 9,000 N.J. glavnice. Naplaćena prijevremena otplata raspoređuju se razmjerno na subjekta i primatelja u omjeru 1 : 9, ali se sve neispunjene obveze odbijaju od udjela subjekta koji iznosi 1,000 N.J. dok se taj udio ne iscrpi. Fer vrijednost kredita na datum transakcije iznosi 10,100 NJ, a fer vrijednost viška kamatnog raspona od 0,5 % iznosi 40 N.J.

Subjekt utvrđuje da je prenio neke znatne rizike i koristi od vlasništva (npr. znatan rizik od prijevremenog plaćanja), ali da je zadržao i neke znatne rizike i koristi od vlasništva (zbog svojeg podređenog zadržanog udjela) te da je zadržao kontrolu. Stoga primjenjuje pristup nastavka sudjelovanja.

Radi primjene ovog Standarda, subjekt analizira transakciju kao (a) zadržavanje potpuno razmjernog zadržanog udjela od 1,000 NJ, uvećanog za (b) podređenost tog zadržanog udjela, kako bi primatelju pružio kreditno poboljšanje za kreditne gubitke.

Subjekt računa da je 9,090 N.J. ($90\% \times 10,100$ N.J.) primljene naknade od 9,115 N.J. naknada za potpuno razmjerni udio od 90 %. Ostatak primljene naknade (25 N.J.) predstavlja primljenu naknadu za podređivanje njegova zadržanog udjela radi pružanja kreditnog poboljšanja primatelju za kreditne gubitke. Osim toga, višak kamatnog raspona od 0,5 % predstavlja primljenu naknadu za kreditno poboljšanje. Stoga ukupna primljena naknada za kreditno poboljšanje iznosi 65 N.J. ($25 + 40$).

Subjekt izračunava dobitak ili gubitak od prodaje 90 % udjela u novčanim tokovima. Uz pretpostavku da zasebne fer vrijednosti od prenesenog dijela od 90 % i zadržanog dijela od 10 % nisu dostupne na datum prijenosa, subjekt raspoređuje knjigovodstvenu vrijednost imovine u skladu s točkom 3.2.14. MSFI-ja 9 kako slijedi:

	Fer vrijednost	Postotak	Raspoređena knjigovodstvena vrijednost
Preneseni dio	9,090	90 %	9,000
Zadržani dio	1,010	10 %	1,000
Ukupno	10,100		10,000

Subjekt izračunava svoj dobitak ili gubitak od prodaje udjela od 90 % u novčanim tokovima tako da odbije raspoređenu knjigovodstvenu vrijednost prenesenog dijela od primljene naknade, odnosno 90 N.J. ($9,090 - 9,000$). Knjigovodstvena vrijednost dijela koji je subjekt zadržao iznosi 1,000 N.J.

Nadalje, subjekt priznaje nastavak sudjelovanja koji proizlazi iz podređenosti njegova zadržanog udjela za kreditne gubitke. Zato priznaje imovinu od 1,000 N.J. (najveći iznos novčanih tokova koji ne bi primio zbog podređenosti) i povezanu obvezu od 1,065 N.J. (najveći iznos novčanih tokova koji ne bi primio zbog podređenosti, odnosno 1,000 N.J. uvećano za fer vrijednost podređenosti od 65 N.J.).

Subjekt na temelju tih informacija računovodstveno iskazuje transakciju kako slijedi:

	Duguje	Potražuje
Izvorna imovina	—	9,000
Imovina priznata za podređivanje ili preostali udio	1,000	—
Imovina za naknadu primljenu u obliku viška kamatnog raspona	40	—
Dobit ili gubitak (dobitak od prijenosa)	—	90
Obveza	—	1,065
Primljeni novac	9,115	—
Ukupno	10,155	10,155

Odmah nakon transakcije knjigovodstvena vrijednost imovine iznosi 2,040 N.J., a sastoji se od 1,000 N.J. za raspoređeni trošak zadržanog dijela i 1,040 N.J. za nastavak sudjelovanja subjekta iz podređenosti njegova zadržanog udjela za kreditne gubitke (što uključuje višak raspona od 40 N.J.).

U sljedećim razdobljima subjekt priznaje naknade primljene za kreditno poboljšanje (65 N.J.) na vremenskoj osnovi, obračunava kamate za priznatu imovinu primjenom metode efektivne kamatne stope i priznaje sve gubitke od umanjenja vrijednosti priznate imovine. Za ilustraciju potonjeg, pretpostavimo u sljedećoj godini gubitak od 300 N.J. od umanjenja vrijednosti odnosnih kredita. Subjekt umanjuje svoju priznatu imovinu za 600 N.J. (300 za svoj zadržani udio i 300 za dodatni nastavak sudjelovanja koji proizlazi iz podređenosti njegova zadržanog udjela za gubitke od umanjenja vrijednosti) i smanjuje svoju priznatu obvezu za 300 N.J. Neto rezultat je umanjenje vrijednosti u dobiti ili gubitku od 300 N.J.

Prestanak priznavanja financijskih obveza (odjeljak 3.3.)

B3.3.1 Financijska obveza (ili njezin dio) prestaje u sljedećim slučajevima:

- (a) dužnik namiri obvezu (ili njezin dio) plaćanjem vjerovniku, obično u novcu, drugoj financijskoj imovini, robi ili uslugama ili
- (b) dužnika se pravno oslobodi od odgovornosti za obvezu (ili njezin dio) na temelju pravnog postupka ili to učini vjerovnik. (Ako je dužnik dao jamstvo, taj se uvjet još može ispuniti).

B3.3.2 Ako izdavatelj dužničkog instrumenta povratno otkupi taj instrument, dug prestaje čak i ako je izdavatelj kreator tržišta za taj instrument ili ga u kratkom roku namjerava ponovno prodati.

B3.3.3 Plaćanje trećima, među ostalim fondu (što se ponekad naziva „inherentno poništenje”), u nedostatku pravnog oslobođenja samo po sebi dužnika ne oslobađa od njegove primarne obveze prema vjerovniku.

- B3.3.4 Ako dužnik plati trećoj strani da preuzme obvezu i obavijesti svojeg vjerovnika da je ta treća strana preuzela obvezu za njegov dug, dužnik ne prestaje priznavati obvezu za dug, osim ako je ispunjen uvjet iz točke B3.3.1. podtočke (b). Ako dužnik plati trećoj strani da preuzme obvezu i dobije pravno oslobođenje od svojeg vjerovnika, dužnik je podmirio svoj dug. Međutim, ako dužnik pristane otplaćivati dug trećoj strani ili izravno svojem prvotnom vjerovniku, dužnik priznaje novu obvezu duga prema trećoj strani.
- B3.3.5 Iako pravno oslobođenje, u sudskom postupku ili od strane vjerovnika, dovodi do prestanka priznavanja obveze, subjekt može priznati novu obvezu ako nisu ispunjeni kriteriji za prestanak priznavanja iz točaka 3.2.1.–3.2.23. za prenesenu financijsku imovinu. Ako ti kriteriji nisu ispunjeni, prenesena se imovina ne prestaje priznavati i subjekt priznaje novu obvezu za prenesenu imovinu.
- B3.3.6 Za potrebe točke 3.3.2., uvjeti se bitno razlikuju ako je diskontirana sadašnja vrijednost novčanih tokova po novim uvjetima, uključujući sve plaćene naknade bez naknada koje su primljene i diskontirane primjenom izvorne efektivne kamatne stope, za barem 10 % različita od diskontirane sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova izvorne financijske obveze. Pri utvrđivanju tih plaćenih naknada bez primljenih naknada, dužnik uključuje samo naknade koje su plaćene ili primljene između dužnika i zajmodavca, uključujući naknade koje je dužnik ili zajmodavac platio ili primio u ime drugoga.
- B3.3.6A Ako se razmjena dužničkih instrumenata ili promjena uvjeta obračunava kao prestanak obveze, svi nastali troškovi ili naknade priznaju se kao dio dobitka ili gubitka od prestanka obveze. Ako se razmjena ili promjena računovodstveno ne iskazuje kao prestanak obveze, nastalim troškovima ili naknadama usklađuje se knjigovodstvena vrijednost obveze i oni se amortiziraju tijekom preostalog razdoblja promijenjene obveze.
- B3.3.7 U nekim slučajevima vjerovnik oslobađa dužnika od njegove sadašnje obveze plaćanja, ali dužnik preuzima obvezu jamstva za plaćanje ako osoba koja je preuzela izvornu odgovornost ne ispuni obvezu. U tim okolnostima dužnik:
- (a) priznaje novu financijsku obvezu na temelju fer vrijednosti svoje obveze iz jamstva
- (b) priznaje dobitak ili gubitak na temelju razlike između i. plaćenih sredstava i ii. knjigovodstvene vrijednosti izvorne financijske obveze, umanjeno za fer vrijednost nove financijske obveze.

KLASIFIKACIJA (POGLAVLJE 4.)

Klasifikacija financijske imovine (odjeljak 4.1.)

Poslovni model subjekta za upravljanje financijskom imovinom

- B4.1.1 U skladu s točkom 4.1.1. podtočkom (a), subjekt je dužan klasificirati financijsku imovinu na temelju svojeg modela upravljanja financijskom imovinom, osim ako se primjenjuje točka 4.1.5. Subjekt utvrđuje ispunjava li financijska imovina uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (a) ili uvjet iz točke 4.1.2.A podtočke (a) na temelju poslovnog modela koji utvrđuju ključni rukovoditelji subjekta (kako su definirani u MRS-u 24 *Objavljivanje o povezanim osobama*).

- B4.1.2 Poslovni model subjekta utvrđuje se na razini koja odražava način zajedničkog upravljanja skupinama financijske imovine radi ostvarenja određenog poslovnog cilja. Poslovni model subjekta ne ovisi o namjerama posloводства u vezi s pojedinačnim instrumentima. Stoga taj uvjet ne znači da je riječ o pristupu klasificiranja pojedinačnih instrumenata, nego se određuje na višoj razini agregiranja. Međutim, jedan subjekt može imati nekoliko poslovnih modela za upravljanje svojim financijskim instrumentima. Stoga se klasifikacija ne određuje na razini izvještajnog subjekta. Na primjer, subjekt drži jedan portfelj ulaganja kojim upravlja radi naplate ugovornih novčanih tokova i drugi portfelj ulaganja kojim upravlja radi trgovanja i realizacije promjena fer vrijednosti. Slično je u nekim okolnostima primjereno razdvojiti portfelj financijske imovine na potportfelje kako bi se iskazala razina na kojoj subjekt upravlja tom financijskom imovinom. To je npr. slučaj ako subjekt kreira ili kupi portfelj hipotekarnih kredita i nekim od tih kredita upravlja da bi naplatio ugovorne novčane tokove, a drugima da bi ih prodao.
- B4.1.2A Poslovni model subjekta odnosi se to kako subjekt upravlja svojom financijskom imovinom radi ostvarenja novčanih tokova. Odnosno, poslovni model subjekta određuje hoće li novčani tokovi nastati naplatom ugovornih novčanih tokova, prodajom financijske imovine ili i jednim i drugim. Stoga se to ne utvrđuje na temelju scenarija koje subjekt ne može razumno očekivati, kao što su „najgori mogući” scenarij ili „stresni” scenarij. Na primjer, ako subjekt očekuje da će određeni portfelj financijske imovine prodati samo u stresnom scenariju, taj scenarij ne utječe na njegovu ocjenu poslovnog modela za tu imovinu ako subjekt razumno očekuje da se takav scenarij neće ostvariti. Ako se novčani tokovi ostvare suprotno od očekivanja koja subjekt ima na datum ocjene poslovnog modela (npr. ako subjekt proda više ili manje financijske imovine nego što je očekivao pri klasifikaciji imovine), to ne uzrokuje pogrešku u financijskim izvještajima subjekta za ranija razdoblja (vidjeti MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*) niti promjenu u klasifikaciji preostale financijske imovine koja se drži u tom poslovnom modelu (tj. imovine koju je subjekt priznao u ranijim razdobljima i koju još uvijek drži) sve dok subjekt razmatra sve bitne informacije dostupne u trenutku njegove ocjene poslovnog modela. Međutim, pri ocjeni poslovnog modela za novonastalu ili novonabavljenu financijsku imovinu subjekt mora uzeti u obzir informacije o načinu ostvarenja novčanih tokova u prošlosti, kao i sve druge relevantne informacije.
- B4.1.2B Subjektov poslovni model upravljanja financijskom imovinom treba se temeljiti na činjenicama, a ne na pozitivnom uvjerenju. Taj se model obično može pratiti na temelju aktivnosti koje subjekt poduzima kako bi ostvario cilj poslovnog modela. Subjekt se pri ocjeni svojeg poslovnog modela upravljanja financijskom imovinom oslanja na prosudbu, no ta se ocjena ne može temeljiti samo na jednom čimbeniku ili jednoj aktivnosti. Naprotiv, subjekt mora uzeti u obzir sve relevantne dokaze dostupne na datum ocjene. Takvi relevantni dokazi, među ostalim, uključuju:
- (a) kako se uspješnost poslovnog modela i financijske imovine koja se drži u okviru tog poslovnog modela ocjenjuje i kako se o tome izvještavaju ključni rukovoditelji subjekta;
 - (b) rizike koji utječu na uspješnost poslovnog modela (i financijsku imovinu koja se drži u okviru tog poslovnog modela), a osobito način upravljanja tim rizicima i
 - (c) kako se nagrađuje rukovoditelje poslovanja (npr. temelji li se naknada na fer vrijednosti imovine kojom se upravlja ili na naplaćenim ugovornim novčanim tokovima).

Poslovni model čiji je cilj držanje imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova

- B4.1.2C Financijskom imovinom koja se drži u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova upravlja se radi ostvarenja novčanih tokova naplatom ugovornih plaćanja tijekom vijeka trajanja određenog instrumenta. Drugim riječima, subjekt upravlja imovinom u portfelju da bi naplatio određene ugovorne novčane tokove (umjesto upravljanja ukupnim prinosom portfelja držanjem i prodajom imovine). Kad se utvrđuje hoće li se novčani tokovi ostvariti naplatom ugovornih novčanih tokova od financijske imovine, potrebno je razmotriti učestalost, vrijednost i rokove prodaje u prošlim razdobljima, razloge te prodaje i očekivanu prodaju u budućnosti. Međutim, prodaja sama po sebi ne određuje poslovni model pa se ne može promatrati izdvojeno. Informacije o prodaji u prošlim razdobljima i očekivanoj prodaji u budućim razdobljima pružaju dokaze o tome kako je subjekt utvrdio cilj upravljanja financijskom imovinom, a osobito o tome kako se ostvaruju novčani tokovi. Subjekt mora razmotriti informacije o razlozima i uvjetima prodaje u prošlim razdobljima i usporediti ih s uvjetima u tekućem razdoblju.
- B4.1.3 Iako držanje imovine radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova može biti cilj njegova poslovnog modela, subjekt ne mora sve te instrumente držati do njihova dospijea. Stoga cilj poslovnog modela subjekta može biti držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova čak i ako je financijska imovina prodana ili se očekuje da će biti prodana u budućim razdobljima.
- B4.1.3A Poslovni model može biti držanje imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova čak i ako subjekt proda financijsku imovinu u trenutku povećanja kreditnog rizika imovine. Kad utvrđuje moguće povećanje kreditnog rizika imovine, subjekt uzima u obzir razumne i pouzdane informacije, uključujući informacije o budućim događajima. Neovisno o njezinoj učestalosti i vrijednosti, prodaja zbog povećanja kreditnog rizika imovine nije u suprotnosti s poslovnim modelom čiji je cilj držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova jer je kreditna kvaliteta financijske imovine važna za sposobnost subjekta da naplati ugovorne novčane tokove. Aktivnosti upravljanja kreditnim rizikom čiji je cilj ograničenje mogućih kreditnih gubitaka zbog pogoršanja kreditne kvalitete sastavni su dio takvog poslovnog modela. Prodaja financijske imovine koja prestane ispunjavati kriterije kreditne kvalitete navedene u dokumentiranoj politici ulaganja subjekta primjer je prodaje zbog povećanja kreditnog rizika. Međutim, ako nema takvu politiku, subjekt može na druge načine dokazati da je prodaja izvršena zbog povećanja kreditnog rizika.
- B4.1.3B I prodaja zbog drugih razloga, kao što je upravljanje rizikom koncentracije kredita (bez povećanja kreditnog rizika imovine), može biti u skladu s poslovnim modelom čiji je cilj držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova. Konkretno, takva prodaja može biti u skladu s poslovnim modelom čiji je cilj držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova ako je rijetka (čak i ako ima znatnu vrijednost) ili beznačajna po svojoj vrijednosti, pojedinačno ili agregirano (čak i ako je učestala). No, ako takva prodaja iz portfelja nije ni rijetka ni beznačajna po svojoj vrijednosti (pojedinačno ili agregirano), subjekt mora utvrditi je li takva prodaja, i na koji način, u skladu s ciljem naplate ugovornih novčanih tokova. Pritom nije relevantno je li neka treća osoba nametnula zahtjev za prodaju financijske imovine ili je to bila odluka subjekta. Povećanje učestalosti ili vrijednosti prodaje u određenom razdoblju nije nužno u suprotnosti s ciljem držanja financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova ako je subjekt može objasniti razloge takve prodaje i dokazati da prodaja ne odražava promjenu njegova poslovnog modela. Osim toga, prodaja može biti u skladu s ciljem držanja financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova ako je izvršena netom prije dospijea financijske imovine i ako su sredstva naplaćena prodajom približno jednaka iznosu koji se može naplatiti iz preostalih ugovornih novčanih tokova.
- B4.1.4 U nastavku se navode primjeri slučajeva u kojima cilj subjektova poslovnog modela može biti držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova. Popis primjera nije iscrpan. Osim toga, u primjerima se ne navode svi čimbenici koji mogu biti relevantni za ocjenu subjektova poslovnog modela, niti se navodi relativna važnost čimbenika.

Primjer	Analiza
<p>Primjer 1</p> <p>Subjekt drži ulaganja radi naplate ugovornih novčanih tokova od tih ulaganja. Moguće je predvidjeti potrebe subjekta za financiranjem, a dospjeće njegove financijske imovine odgovara njegovim procijenjenim potrebama za financiranjem.</p> <p>Subjekt poduzima aktivnosti upravljanja kreditnim rizikom s ciljem ograničenja kreditnih gubitaka. U prošlosti bi prodaja nastupila kad bi se kreditni rizik financijske imovine toliko povećao da imovina više nije ispunjavala kriterije iz dokumentirane politike ulaganja subjekta. Osim toga, prodaja je rijetko bila uzrokovana nepredviđenim potrebama za financiranjem.</p> <p>U izvještajima ključnim rukovoditeljima naglasak je na kreditnoj kvaliteti financijske imovine i ugovornom prinosu. Subjekt, među ostalim, prati i fer vrijednosti financijske imovine.</p> <p>Primjer 2</p> <p>Cilj subjektova poslovnog modela je kupnja portfelja financijske imovine, kao što su krediti. Ti portfelji mogu, ali ne moraju, uključivati financijsku imovinu čija je vrijednost umanjena za kreditne gubitke.</p> <p>Ako plaćanja po kreditima nisu pravovremena, subjekt na razne načine pokušava ostvariti ugovorne novčane tokove, npr. obraća se dužniku poštom, telefonom ili na druge načine. Njegov je cilj naplatiti ugovorne novčane tokove jer subjekt kreditima u tom portfelju ne upravlja s ciljem ostvarenja novčanih tokova od njihove prodaje.</p> <p>U nekim slučajevima subjekt ugovara kamatne zamjene kako bi promjenjivu kamatnu stopu za određenu financijsku imovinu u portfelju zamijenio fiksnom kamatnom stopom.</p> <p>Primjer 3</p> <p>Subjekt ima poslovni model čiji je cilj odobravanje kredita klijentima i naknadne prodaje tih kredita sekuritizacijskom subjektu. Sekuritizacijski subjekt izdaje instrumente ulagateljima.</p> <p>Izvorni subjekt ima kontrolu nad sekuritizacijskim subjektom i stoga ga konsolidira.</p> <p>Sekuritizacijski subjekt naplaćuje ugovorne novčane tokove od kredita i prenosi ih ulagateljima.</p> <p>U tom se primjeru pretpostavlja da se krediti nastavlja priznavati u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju jer ih sekuritizacijski subjekt nije prestao priznavati.</p>	<p>Iako subjekt, među ostalim, razmatra i fer vrijednost financijske imovine iz perspektive likvidnosti (tj. iznos novca koji bi se ostvario ako bi subjekt morao prodati imovinu), njegov je cilj zadržati financijsku imovinu da bi naplatio ugovorne novčane tokove. Prodaja ne bi bila u suprotnosti s tim ciljem ako bi bila odgovor na povećanje kreditnog rizika imovine, npr. ako imovina više ne ispunjava kriterije kreditne kvalitete iz dokumentirane politike ulaganja subjekta. Ni rijetke prodaje uzrokovane nepredviđenim potrebama za financiranjem (npr. u stresnom scenariju) nisu u suprotnosti s tim ciljem, čak i ako su znatne vrijednosti.</p> <p>Cilj subjektova poslovnog modela je držati financijsku imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova.</p> <p>Ista se analiza primjenjuje čak i ako subjekt ne očekuje da će naplatiti sve ugovorne novčane tokove (npr. vrijednost neke financijske imovine već je pri početnom priznavanju umanjena za kreditne gubitke).</p> <p>Štoviše, činjenica da subjekt ugovara izvedenice da bi promijenio novčane tokove portfelja sama po sebi ne mijenja poslovni model subjekta.</p> <p>Konsolidirana grupa je odobrila kredite da bi ih držala i naplatila ugovorne novčane tokove.</p> <p>Međutim, izvornom je subjektu cilj ostvariti novčane tokove od portfelja kredita prodajom tih kredita sekuritizacijskom subjektu, tako da u njegovim odvojenim financijskim izvještajima svrha upravljanja tim portfeljem ne bi bila naplata ugovornih novčanih tokova.</p>

Primjer	Analiza
<p>Primjer 4</p> <p>Financijska institucija drži financijsku imovinu da bi zadovoljila svoje likvidnosne potrebe u stresnom scenariju (npr. pretjerana potražnja za depozitima banke). Subjekt ne predviđa prodaju te imovine, osim u takvim scenarijima.</p> <p>Subjekt prati kreditnu kvalitetu financijske imovine, pri čemu je cilj njegova upravljanja financijskom imovinom naplata ugovornih novčanih tokova. Subjekt ocjenjuje uspješnost imovine na temelju ostvarenih prihoda od kamata i kreditnih gubitaka.</p> <p>Međutim, subjekt prati i fer vrijednost financijske imovine iz perspektive likvidnosti, kako bi osigurao da iznos novca koji bi ostvario bude li morao prodati imovinu u stresnom scenariju bude dostatan za zadovoljenje njegovih likvidnosnih potreba. Subjekt povremeno obavlja prodaje beznačajne vrijednosti kako bi dokazao likvidnost.</p>	<p>Cilj je subjektova poslovnog modela držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova.</p> <p>Analiza se ne bi promijenila čak ni kad bi subjekt u prethodnom stresnom scenariju obavio prodaje znatne vrijednosti kako bi zadovoljio svoje likvidnosne potrebe. Jednako tako ni kontinuirana prodaja beznačajne vrijednosti nije u suprotnosti s držanjem financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova.</p> <p>S druge strane, ako subjekt drži financijsku imovinu da bi zadovoljio svoje svakodnevne likvidnosne potrebe i ako ostvarenje tog cilja podrazumijeva učestale prodaje znatne vrijednosti, cilj subjektova poslovnog modela nije držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova.</p> <p>Slično tomu, ako je subjekt na zahtjev svojeg regulatornog tijela dužan rutinski prodati financijsku imovinu kako bi dokazao likvidnost imovine, a pritom je vrijednost prodane imovine znatna, cilj subjektova poslovnog modela nije držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova. Pritom nije relevantno je li zahtjev za prodaju financijske imovine potekao od treće osobe ili je to bila odluka subjekta.</p>

Poslovni model čiji se cilj ostvaruje naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine

- B4.1.4A Subjekt može financijsku imovinu držati u poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. U takvom poslovnom modelu, ključni rukovoditelji subjekta odlučili su da se cilj poslovnog modela ostvaruje i naplatom novčanih tokova i prodajom financijske imovine. Razni su ciljevi spojivi s tom vrstom poslovnog modela. Na primjer, cilj poslovnoga modela može biti upravljanje svakodnevnim likvidnosnim potrebama, kako bi se očuvao određeni profil prinosa od kamata ili kako bi trajanje financijske imovine odgovaralo trajanju obveza koje se tom imovinom financiraju. Da bi ostvario taj cilj, subjekt naplaćuje ugovorne novčane tokove i prodaje financijsku imovinu.
- B4.1.4B U usporedbi s poslovnim modelom čiji je cilj držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova, taj poslovni model podrazumijeva učestalije prodaje veće vrijednosti jer prodaja financijske imovine nije sporedni nego sastavni element ostvarenja cilja poslovnoga modela. Međutim, u tom poslovnom modelu nema ograničenja učestalosti ili vrijednosti prodaje jer su i naplata ugovornih novčanih tokova i prodaja financijske imovine sastavni elementi ostvarenja njegova cilja.
- B4.1.4C U nastavku se navode primjeri slučajeva u kojima se cilj subjektova poslovnog modela može ostvariti i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. Popis primjera nije iscrpan. Osim toga, u primjerima se ne navode svi čimbenici koji mogu biti relevantni za ocjenu subjektova poslovnog modela, niti se navodi relativna važnost čimbenika.

Primjer	Analiza
<p>Primjer 5</p> <p>Subjekt za nekoliko godina očekuje kapitalne rashode. Višak novca ulaže u kratkotrajnu i dugotrajnu financijsku imovinu, tako da prema potrebi može financirati rashode. Ugovorni vijek trajanja velikog dijela financijske imovine dulji je od subjektova očekivanog razdoblja ulaganja.</p> <p>Subjekt će držati financijsku imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova, ali će prvom prilikom prodati imovinu i novac ponovno uložiti u financijsku imovinu s većim prinosom.</p> <p>Rukovoditelji odgovorni za portfelj dobivaju naknadu na temelju ukupnog ostvarenog prinosa od portfelja.</p>	<p>Cilj poslovnog modela se ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. Sve dok se ne pojavi potreba za uloženim novcem, subjekt neprekidno donosi odluke o tome hoće li najveći prinos od portfelja ostvariti naplatom ugovornih novčanih tokova ili prodajom financijske imovine.</p> <p>S druge strane, recimo da subjekt za pet godina očekuje odljev novca radi financiranja kapitalnih rashoda, a višak novca ulaže u kratkotrajnu financijsku imovinu. Subjekt po dospijeću ulaganja ponovno ulaže novac u novu kratkotrajnu financijsku imovinu. Subjekt takvu strategiju provodi sve dok se ne pojavi potreba za sredstvima, kad sredstva ostvarena od financijske imovine koja dospijeva koristi za financiranje kapitalnih rashoda. Prije dospijeca obavljaju se samo prodaje beznačajne vrijednosti (osim u slučaju povećanja kreditnog rizika). Cilj je tog usporednog poslovnog modela držanje financijske imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova.</p>
<p>Primjer 6</p> <p>Financijska institucija drži financijsku imovinu da bi zadovoljila svoje svakodnevne likvidnosne potrebe. Subjekt nastoji održati minimalne troškove upravljanja tim likvidnosnim potrebama pa zato aktivno upravlja prinosom od portfelja. Taj se prinos ostvaruje naplatom ugovornih plaćanja, ali i dobitima i gubicima od prodaje financijske imovine.</p> <p>Prema tome, subjekt drži financijsku imovinu radi naplate ugovornih novčanih tokova, ali i prodaje financijske imovine s ciljem ponovnog ulaganja u financijsku imovinu većeg prinosa ili bolje usklađenosti s trajanjem svojih obveza. U prošlosti su rezultat takve strategije bile česte prodaje znatne vrijednosti i očekuje se da će tako biti i ubuduće.</p>	<p>Cilj je poslovnog modela ostvariti što veći prinos od portfelja radi zadovoljenja svakodnevnih likvidnosnih potreba, a subjekt taj cilj ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. Drugim riječima, naplata ugovornih novčanih tokova i prodaja financijske imovine sastavni su elementi ostvarenja cilja poslovnog modela.</p>
<p>Primjer 7</p> <p>Osiguratelj drži financijsku imovinu radi financiranja obveza po ugovorima o osiguranju. Osiguratelj sredstva ugovornih novčanih tokova od financijske imovine koristi za namirenje obveza iz ugovora o osiguranju po njihovu dospijeću. Da bi osigurao dostatnost ugovornih novčanih tokova od financijske imovine za namirenje tih obveza, osiguratelj redovito i aktivno provodi transakcije kupnje i prodaje radi uravnoteženja svojeg portfelja imovine i zadovoljenja potreba za novčanim tokovima u trenutku njihova nastanka.</p>	<p>Cilj je poslovnog modela financiranje obveza po ugovorima o osiguranju. Da bi ostvario taj cilj, subjekt naplaćuje ugovorne novčane tokove po njihovu dospijeću i prodaje financijsku imovinu radi očuvanja željenog profila portfelja imovine. Stoga se cilj poslovnog modela ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine.</p>

Drugi poslovni modeli

- B4.1.5 Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako se ne drži u poslovnom modelu čiji je cilj držanje imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova ili poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine (vidjeti i točku 5.7.5.). Poslovni model koji rezultira mjerenjem po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak je model u kojem subjekt upravlja financijskom imovinom s ciljem ostvarenja novčanih tokova prodajom imovine. Subjekt odluke donosi na temelju fer vrijednosti imovine i upravlja imovinom kako bi ostvario te fer vrijednosti. U tom je slučaju rezultat obično aktivna kupnja i prodaja. Čak i ako subjekt naplati ugovorne novčane tokove dok drži financijsku imovinu, cilj takvog poslovnog modela ne ostvaruje se naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine jer naplata ugovornih novčanih tokova nije sastavni, nego sporedni element ostvarenja cilja poslovnog modela.
- B4.1.6 Portfelj financijske imovine kojim se upravlja i čija se uspješnost ocjenjuje na temelju fer vrijednosti (kako je opisano u točki 4.2.2. podtočki (b)) ne drži se radi naplate ugovornih novčanih tokova niti radi naplate ugovornih novčanih tokova i prodaje financijske imovine. Subjekt je prije svega fokusiran na informacije o fer vrijednosti, na temelju kojih procjenjuje uspješnost imovine i donosi odluke. Osim toga, portfelj financijske imovine koji odgovara definiciji držanje radi trgovanja ne drži se radi naplate ugovornih novčanih tokova niti radi naplate ugovornih novčanih tokova i prodaje financijske imovine. Kod takvih je portfelja naplata ugovornih novčanih tokova tek sporedni element ostvarenja cilja poslovnog modela. Prema tome, takvi portfelji financijske imovine moraju se mjeriti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Ugovorni novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice

- B4.1.7 U skladu s točkom 4.1.1. podtočkom (b), subjekt je dužan klasificirati financijsku imovinu na temelju obilježja njezinih ugovornih novčanih tokova ako se financijska imovina drži u poslovnom modelu čiji je cilj držanje imovine radi naplate ugovornih novčanih tokova ili poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine, osim ako se primjenjuje točka 4.1.5. U tu svrhu, subjekt je u skladu s uvjetom iz točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b) dužan odrediti jesu li ugovorni novčani tokovi od imovine samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.
- B4.1.7A Ugovorni novčani tokovi koji su samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice u skladu su s osnovnim kreditnim aranžmanom. U osnovnom kreditnom aranžmanu naknada za vremensku vrijednost novca (vidjeti točke B4.1.9.A–B4.1.9.E) i kreditni rizik obično su najznačajniji elementi kamate. Međutim, u takvom aranžmanu kamata može uključivati i naknadu za druge osnovne rizike kreditiranja (npr. rizik likvidnosti) te troškove (npr. administrativne troškove) povezane s držanjem financijske imovine u određenom razdoblju. Osim toga, kamata može uključivati i maržu dobiti, koja je u skladu s osnovnim kreditnim aranžmanom. U iznimnim ekonomskim okolnostima kamate mogu biti negativne ako npr. imatelj financijske imovine izričito ili implicitno plati za depozit svojeg novca za određeno razdoblje (i ta naknada premašuje naknadu koju imatelj prima za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik i druge osnovne rizike i troškove kreditiranja). Međutim, ugovorni uvjeti kojima se uvodi izloženost rizicima ili volatilnosti ugovornih novčanih tokova koji nisu povezani s osnovnim kreditnim aranžmanom, kao što je izloženost promjenama cijene vlasničkog kapitala ili cijene robe, ne dovode do ugovornih novčanih tokova koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Stvorena ili kupljena financijska imovina može biti osnovni kreditni aranžman neovisno o tome je li riječ o kreditu u njegovu pravnom obliku.
- B4.1.7B U skladu s točkom 4.1.3. podtočkom (a), glavnica je fer vrijednost financijske imovine pri početnom priznavanju. Međutim, taj iznos glavnice može se mijenjati tijekom vijeka trajanja financijske imovine (npr. u slučaju otplata glavnice).

- B4.1.8 Subjekt je dužan utvrditi jesu li ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice u valuti u kojoj je izražena financijska imovina.
- B4.1.9 Poluga je obilježje ugovornih novčanih tokova od određene financijske imovine. Poluga povećava varijabilnost ugovornih novčanih tokova, a rezultat je da oni nemaju ekonomska obilježja kamate. Samostalna opcija, unaprijedni ugovori i ugovori o zamjeni primjeri su financijske imovine koja uključuje takvu polugu. Zato takvi ugovori ne ispunjavaju uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b) i ne mogu se naknadno mjeriti po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Naknada za vremensku vrijednost novca

- B4.1.9A Vremenska vrijednost novca element je kamate kojim se osigurava naknada samo za protek vremena. Drugim riječima, element vremenske vrijednosti novca ne osigurava naknadu za druge rizike ili troškove držanja financijske imovine. Kako bi utvrdio osigurava li taj element naknadu samo za protek vremena, subjekt se oslanja na prosudbu i razmatra relevantne čimbenike, kao što je valuta u kojoj je izražena financijska imovina i razdoblje za koje je kamata utvrđena.
- B4.1.9B Međutim, u nekim se slučajevima element vremenske vrijednosti novca može promijeniti (tj. nije savršen). To može biti slučaj ako se npr. kamatna stopa za financijsku imovinu povremeno ponovno obračunava, ali učestalost tog obračuna nije usklađena s razdobljem trajanja kamatne stope (npr. kamatna stopa ponovno se obračunava jedanput mjesečno u skladu s godišnjom stopom) ili ako se kamatna stopa za financijsku imovinu povremeno ponovno obračunava u skladu s prosjekom određenih kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa. U tim slučajevima subjekt mora utvrditi tu promjenu kako bi odredio jesu li ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. U nekim okolnostima subjekt to može odrediti kvalitativnom procjenom elementa vremenske vrijednosti novca, dok će u drugima biti potrebna kvantitativna procjena.
- B4.1.9C Kad se utvrđuje promjena elementa vremenske vrijednosti novca, cilj je odrediti koliko se ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi mogu razlikovati od (nediskontiranih) novčanih tokova koji bi nastali da nije bilo promjene elementa vremenske vrijednosti novca (referentni novčani tokovi). Na primjer, ako financijska imovina sadržava promjenjivu kamatnu stopu koja se svaki mjesec ponovno obračunava u skladu s godišnjom kamatnom stopom, subjekt tu financijsku imovinu uspoređuje s financijskim instrumentom s jednakim ugovornim uvjetima i jednakim kreditnim rizikom, s tom razlikom da se promjenjiva kamatna stopa ponovno obračunava svaki mjesec u skladu s mjesečnom kamatnom stopom. Ako se zbog promjene elementa vremenske vrijednosti novca ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi znatno razlikuju od (nediskontiranih) referentnih novčanih tokova, financijska imovina ne ispunjava uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b). Kako bi to utvrdio, subjekt mora razmotriti učinak promjene elementa vremenske vrijednosti novca u svakom izvještajnom razdoblju, ali i kumulativno tijekom vijeka trajanja financijskog instrumenta. Razlog za takav obračun kamatne stope nije relevantan za analizu. Ako je i bez analize ili na temelju jednostavne analize jasno da se ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi financijske imovine znatno razlikuju (ili ne razlikuju) od (nediskontiranih) referentnih novčanih tokova, subjekt ne mora provoditi detaljnu procjenu.
- B4.1.9D Pri procjeni promjene elementa vremenske vrijednosti novca subjekt mora razmotriti čimbenike koji bi mogli utjecati na buduće ugovorne novčane tokove. Na primjer, ako subjekt procjenjuje obveznicu s rokom dospjeća od pet godina i ako se promjenjiva kamatna stopa svakih šest mjeseci ponovno obračunava u skladu s petogodišnjom stopom, subjekt ne može zaključiti da su ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice jednostavno zato što je krivulja kamatne stope u trenutku procjene takva da razlika između petogodišnje kamatne stope i šestomjesečne kamatne stope nije znatna. Subjekt mora razmotriti i bi li se odnos između petogodišnje i šestomjesečne kamatne stope mogao promijeniti tijekom vijeka trajanja instrumenta u tolikoj mjeri da bi se ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi tijekom vijeka trajanja instrumenta mogli znatno razlikovati od (nediskontiranih) referentnih novčanih tokova. Međutim, subjekt ne mora razmatrati sve moguće scenarije, nego samo razumno moguće. Ako subjekt zaključi da bi se ugovorni (nediskontirani) novčani tokovi mogli znatno razlikovati od (nediskontiranih) referentnih novčanih tokova, financijska imovina ne ispunjava uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b) i stoga se ne može mjeriti po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

B4.1.9E U nekim jurisdikcijama kamatne stope određuje državno ili regulatorno tijelo. Na primjer, takva državna regulacija kamatnih stopa može biti dio šire makroekonomske politike ili se može uvesti u cilju promicanja ulaganja subjekata u određeni gospodarski sektor. U nekim takvim slučajevima cilj elementa vremenske vrijednosti novca nije osigurati naknadu samo za protek vremena. Međutim, neovisno o točkama B4.1.9.A–B4.1.9.D, regulirana kamatna stopa smatra se zamjenom za element vremenske vrijednosti novca za potrebe primjene uvjeta iz točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b) ako se takvom reguliranom kamatnom stopom osigurava naknada koja je uglavnom u skladu s protekom vremena i ne uzrokuje izloženost rizicima ili promjenjivost ugovornih novčanih tokova koji nisu u skladu s osnovnim kreditnim aranžmanom.

Ugovorni uvjeti koji mijenjaju rokove ugovornih novčanih tokova

B4.1.10 Ako financijska imovina sadržava ugovorni uvjet koji bi mogao promijeniti rokove ili iznos ugovornih novčanih tokova (npr. ako je imovinu moguće otplatiti prije dospjeća ili ako joj se rok dospjeća može produljiti), subjekt mora utvrditi jesu li ugovorni novčani tokovi koji bi mogli nastati tijekom vijeka trajanja instrumenta zbog tog ugovornog uvjeta samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Kako bi to utvrdio, subjekt mora procijeniti ugovorne novčane tokove koji bi mogli nastati i prije i poslije promjene ugovornih novčanih tokova. Subjekt bi trebao procijeniti i prirodu svakog nepredviđenog događaja (tj. uzroka) zbog kojeg bi se mogli promijeniti rokovi ili iznos ugovornih novčanih tokova. Iako priroda nepredviđenog događaja sama po sebi nije presudan čimbenik, ipak može biti presudan čimbenik kad se utvrđuje jesu li ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Na primjer, usporedimo financijski instrument s kamatnom stopom koja se ponovno obračunava na višu stopu ako dužnik ne izvrši određen broj plaćanja za financijski instrument s kamatnom stopom koja je usklađena s višom stopom ako određeni indeks vlasničkog kapitala dosegne određenu razinu. U tom je slučaju vjerojatnije da će ugovorni novčani tokovi tijekom vijeka trajanja instrumenta biti samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice zbog odnosa između neizvršenih plaćanja i povećanja kreditnog rizika. (Vidjeti i točku B4.1.18.)

B4.1.11 U nastavku se navode primjeri ugovornih uvjeta koji rezultiraju ugovornim novčanim tokovima koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice:

- (a) promjenjiva kamatna stopa koja se sastoji od naknade za vremensku vrijednost novca, kreditnog rizika povezanog s nepodmirenim iznosom glavnice tijekom određenog razdoblja (naknada za kreditni rizik određuje se samo pri početnom priznavanju i zato može biti fiksna) i drugih osnovnih rizika i troškova kreditiranja, kao i marže dobiti;
- (b) ugovorni uvjet kojim se izdavatelju (tj. dužniku) dopušta prijevremena otplata dužničkog instrumenta ili kojim se imatelju (tj. vjerovniku) dopušta ponovna prodaja dužničkog instrumenta izdavatelju prije dospjeća, pri čemu iznos prijevremenog plaćanja uglavnom predstavlja nepodmirene iznose glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice i koji može uključivati razumnu dodatnu naknadu za prijevremeni raskid ugovora i
- (c) ugovorni uvjet kojim se izdavatelju ili imatelju dopušta produljenje ugovornog roka dužničkog instrumenta (tj. opcija produljenja), pri čemu uvjeti opcije produljenja rezultiraju ugovornim novčanim tokovima tijekom razdoblja produljenja, a koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice, što može uključivati razumnu dodatnu naknadu za produljenje ugovora.

B4.1.12 Neovisno o točki B4.1.10, financijska imovina koja bi inače ispunjavala uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b), ali ga ne ispunjava samo zato što se ugovornim uvjetom izdavatelju dopušta (ili mu se nalaže) da unaprijed otplati dužnički instrument ili zato što se imatelju dopušta (ili mu se nalaže) ponovna prodaja dužničkog instrumenta izdavatelju prije dospjeća, prihvatljiva je za mjerenje po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (pod uvjetom da je ispunjen uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (a) ili uvjet iz točke 4.1.2.A podtočke (a)) ako:

- (a) subjekt stekne ili izda financijsku imovinu uz premiju ili diskont na nominalni ugovorni iznos;
- (b) iznos prijevremenog plaćanja uglavnom predstavlja ugovorni nominalni iznos i obračunatu (ali neplaćenu) ugovornu kamatu, što može uključivati razumnu dodatnu naknadu za prijevremeni raskid ugovora i
- (c) ako je pri početnom priznavanju financijske imovine fer vrijednost obilježja prijevremenog plaćanja zanemariva.

B4.1.12A Za potrebe primjene točke B4.1.11 podtočke (b) i točke B4.1.12 podtočke (b), neovisno o događaju ili okolnostima koje uzrokuju prijevremeni raskid ugovora, stranka može platiti ili primiti razumnu naknadu za taj prijevremeni raskid. Na primjer, stranka može platiti ili primiti razumnu naknadu ako odluči prijevremeno raskinuti ugovor (ili na drugi način uzrokuje prijevremeni raskid ugovora).

B4.1.13 U nastavku se navode primjeri ugovornih novčanih tokova koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Popis primjera nije iscrpan.

Instrument	Analiza
<p>Instrument A</p> <p>Instrument A je obveznica s navedenim datumom dospjeća. Plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice povezana su s indeksom inflacije valute u kojoj je instrument izdan. Povezanost s inflacijom ne djeluje kao poluga i glavnica je zaštićena.</p> <p>Instrument B</p> <p>Instrument B je instrument s promjenjivom kamatnom stopom s navedenim datumom dospjeća koji dužniku dopušta da neprekidno bira tržišnu kamatnu stopu. Na primjer, na svaki datum ponovnog obračuna kamate dužnik može odlučiti hoće li platiti tromjesečni LIBOR na rok od tri mjeseca ili jednomjesečni LIBOR na rok od mjesec dana.</p>	<p>Ugovorni novčani tokovi samo su plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Povezivanjem plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice s indeksom inflacije koji ne djeluje kao poluga, vremenska vrijednost novca ponovno se obračunava na aktualnu razinu. Drugim riječima, kamatna stopa na instrument odražava „stvarnu” kamatu. Stoga iznosi kamate predstavljaju naknadu za vremensku vrijednost novca u nepodmirenom iznosu glavnice.</p> <p>Međutim, ako su plaćanja kamata indeksirana uz neku drugu varijablu kao što je uspješnost dužnika (npr. neto dobit dužnika) ili indeks vlasničkog kapitala, ugovorni novčani tokovi nisu plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice (osim ako bi indeksiranje uz uspješnost dužnika rezultiralo usklađenjem kojim se samo imatelju nadoknađuju promjene kreditnog rizika instrumenta, tako da ugovorni novčani tokovi jesu samo plaćanja glavnice i kamata). Razlog je činjenica da ugovorni novčani tokovi odražavaju prinos koji nije u skladu s osnovnim kreditnim aranžmanom (vidjeti točku B4.1.7.A).</p> <p>Ugovorni novčani tokovi samo su plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice sve dok kamata koja se plaća tijekom vijeka trajanja instrumenta odražava naknadu za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan s instrumentom i za druge osnovne rizike i troškove kreditiranja, kao i maržu dobiti (vidjeti točku B4.1.7.A). Činjenica da je kamatna stopa LIBOR ponovno utvrđena tijekom vijeka trajanja instrumenta sama po sebi ne diskvalificira instrument.</p>

Instrument	Analiza
<p>Instrument C</p> <p>Instrument C je obveznica s navedenim datumom dospjeća na koju se isplaćuje promjenjiva tržišna kamatna stopa. Određena je gornja granica te promjenjive kamatne stope.</p>	<p>Međutim, ako dužnik može odabrati plaćanje mjesečne kamatne stope koja se obračunava svaka tri mjeseca, učestalost ponovnog obračuna kamatne stope ne odgovara razdoblju trajanja kamatne stope. Prema tome, promijenjen je element vremenske vrijednosti novca. Slično je element vremenske vrijednosti novca promijenjen ako se razdoblje trajanja ugovorne kamatne stope nekog instrumenta temelji na roku koji može biti dulji od preostalog vijeka trajanja instrumenta (npr. ako se na instrument s rokom dospjeća od pet godina otplaćuje promjenjiva kamatna stopa koja se povremeno ponovno obračunava, ali uvijek odražava rok dospjeća od pet godina). Razlog je činjenica da kamata koju treba platiti u svakom razdoblju nije povezana s kamatnim razdobljem.</p> <p>U takvim slučajevima, kako bi utvrdio jesu li novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice, subjekt mora kvalitativno ili kvantitativno procijeniti ugovorne novčane tokove u odnosu na one koji se ostvaruju od instrumenta koji je jednak u svakom pogledu, osim što ima razdoblje trajanja kamatne stope koje odgovara kamatnom razdoblju. (No, vidjeti točku B4.1.9.E za smjernice o reguliranim kamatnim stopama.)</p> <p>Na primjer, pri procjeni obveznice s rokom dospjeća od pet godina na koju se isplaćuje promjenjiva kamatna stopa koja se ponovno obračunava svakih šest mjeseci, ali uvijek odražava rok dospjeća od pet godina, subjekt razmatra ugovorne novčane tokove instrumenta koji je po svemu jednak, osim što se svakih šest mjeseci usklađuje na šestomjesečnu kamatnu stopu.</p> <p>Ista se analiza primjenjuje ako dužnik može birati između raznih objavljenih kamatnih stopa zajmodavca (npr. dužnik može birati između objavljenih mjesečne i tromjesečne promjenjive kamatne stope).</p> <p>Ugovorni novčani tokovi:</p> <p>(a) instrumenta s fiksnom kamatnom stopom i</p> <p>(b) instrumenta s promjenjivom kamatnom stopom</p> <p>plaćanja su glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice sve dok kamata odražava naknadu za vremensku vrijednost novca, kreditne rizike povezane s instrumentom tijekom trajanja instrumenta te za ostale osnovne rizike i troškove kreditiranja, kao i za maržu dobiti. (Vidjeti točku B4.1.7.A.)</p>

Instrument	Analiza
<p>Instrument D</p> <p>Instrument D je kredit s punim pravom naplate i osiguran kolateralom.</p> <p>Instrument E</p> <p>Instrument E izdaje regulirana banka i ima naveden datum dospjeća. Na instrument se isplaćuje fiksna kamatna stopa i svi su ugovorni novčani tokovi nediskrecijski.</p> <p>Međutim, na izdavatelja se primjenjuju propisi kojima se nacionalnom sanacijskom tijelu dopušta ili nalaže da u određenim okolnostima nametne gubitke imateljima određenog instrumenta, uključujući instrument E. Na primjer, nacionalno sanacijsko tijelo ovlašteno je otpisati nominalni iznos instrumenta E ili ga konvertirati u fiksni broj redovnih dionica izdavatelja ako utvrdi da je izdavatelj u ozbiljnim financijskim poteškoćama, da mu je potreban dodatni regulatorni kapital ili „propada”.</p>	<p>Prema tome, novčani tokovi instrumenta koji je kombinacija (a) i (b) (npr. obveznice s određenom gornjom granicom kamatne stope) mogu biti samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Takav ugovorni uvjet može umanjiti varijabilnost novčanog toka ograničavanjem promjenjive kamatne stope (npr. gornju ili donju granicu kamatne stope) ili uvećati varijabilnost novčanog toka jer fiksna kamatna stopa postane promjenjiva.</p> <p>Činjenica da je kredit s punim pravom naplate osiguran kolateralom sama po sebi ne utječe na analizu kojom se utvrđuje jesu li ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.</p> <p>Imatelj analizira ugovorne uvjete financijskog instrumenta kako bi utvrdio dovode li do nastanka novčanih tokova koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice i jesu li stoga u skladu s osnovnim kreditnim aranžmanom.</p> <p>Pri takvoj analizi ne razmatraju se plaćanja koja nastanu samo zbog ovlaštenja nacionalnoga sanacijskog tijela u pogledu nametanja gubitaka imatelju instrumenta E jer činjenica da takvo ovlaštenje i s njime povezana plaćanja nisu ugovorni uvjeti financijskog instrumenta.</p> <p>S druge strane, ugovorni novčani tokovi ne bi bili samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice da se na temelju ugovornih uvjeta financijskog instrumenta izdavatelju ili nekom drugom subjektu dopušta ili nalaže namećanje gubitaka imatelju (npr. otpisom nominalnog iznosa ili konverzijom instrumenta u fiksni broj redovnih dionica izdavatelja), sve dok su ugovorni uvjeti stvarni, čak i ako je mala vjerojatnost namećanja takvog gubitka.</p>

B4.1.14 U nastavku se navode primjeri ugovornih novčanih tokova koji nisu samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Popis primjera nije iscrpan.

Instrument	Analiza
<p>Instrument F</p> <p>Instrument F je obveznica koja se može konvertirati u fiksni broj vlasničkih instrumenata izdavatelja.</p>	<p>Imatelj analizira konvertibilnu obveznicu u cijelosti.</p> <p>Ugovorni novčani tokovi nisu plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice jer odražavaju prinos koji nije u skladu s osnovnim kreditnim aranžmanom (vidjeti točku B4.1.7.A); odnosno prinos je povezan s vrijednošću vlasničkih instrumenata izdavatelja.</p>

Instrument	Analiza
<p>Instrument G</p> <p>Instrument G je kredit na koji se plaća inverzna promjenjiva kamatna stopa (tj. kamatna je stopa u obrnutom odnosu s tržišnim kamatnim stopama).</p> <p>Instrument H</p> <p>Instrument H je instrument bez dospijeca, ali izdavatelj taj instrument može kupiti u bilo kojem trenutku i imatelju isplatiti nominalni iznos uvećan za dospelu obračunatu kamatu.</p> <p>Na instrument H plaća se tržišna kamatna stopa, ali plaćanje kamate ne može se izvršiti ako izdavatelj neposredno nakon plaćanja ne može ostati solventan.</p> <p>Na odgođenu se kamatu ne obračunava dodatna kamata.</p>	<p>Ugovorni novčani tokovi nisu samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.</p> <p>Iznosi kamate nisu naknada za vremensku vrijednost novca za nepodmireni iznos glavnice.</p> <p>Ugovorni novčani tokovi nisu plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice jer se izdavatelju može naložiti odgoda plaćanja kamata, pri čemu se na te iznose odgođene kamate ne obračunava dodatna kamata. Stoga iznosi kamate nisu naknada za vremensku vrijednost novca za nepodmireni iznos glavnice.</p> <p>Ako bi se na odgođene iznose obračunavala kamata, ugovorni novčani tokovi mogli bi biti plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.</p> <p>Činjenica da je instrument H instrument bez dospijeca sama po sebi ne znači da ugovorni novčani tokovi nisu plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Ustvari, trajni instrument podrazumijeva neprekidne (višestruke) opcije produljenja. Zbog takvih opcija ugovorni novčani tokovi mogu biti plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice ako su plaćanja kamata obvezatna i moraju biti trajna.</p> <p>Osim toga, činjenica da instrument H ima opciju kupnje ne znači da ugovorna novčana plaćanja nisu plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice, osim ako instrument ima opciju kupnje za iznos koji uglavnom ne odražava plaćanje nepodmirenog iznosa glavnice i kamate na taj nepodmireni iznos glavnice. Čak i da iznos moguće opcije kupnje uključuje iznos razumne naknade imatelju za prijevremeni raskid instrumenta, ugovorni novčani tokovi mogli bi biti plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. (Vidjeti i točku B4.1.12)</p>

B4.1.15 U nekim slučajevima se ugovorni novčani tokovi financijske imovine opisuju kao glavnica i kamata, ali ne predstavljaju plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice kako je opisano u točki 4.1.2. podtočki (b), točki 4.1.2.A podtočki (b) i točki 4.1.3. ovog Standarda.

- B4.1.16 To može biti slučaj ako financijska imovina predstavlja ulaganje u određenu imovinu ili novčane tokove pa zato ugovorni novčani tokovi nisu samo plaćanje glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Na primjer, ako je ugovornim uvjetima utvrđeno da se novčani tokovi financijske imovine povećavaju s povećanjem broja automobila na određenoj prometnici s naplatom cestarine, ti ugovorni novčani tokovi nisu u skladu s osnovnim kreditnim aranžmanom. Stoga instrument ne ispunjava uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b). To bi mogao biti slučaj i kad je potraživanje vjerovnika ograničeno na određenu imovinu dužnika ili na novčane tokove od određene imovine (npr. financijske imovine bez prava naplate).
- B4.1.17 Međutim, činjenica da se financijska imovina ne može namiriti nekom drugom imovinom ne znači sama po sebi da financijska imovina ne ispunjava uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b). U tim je situacijama vjerovnik dužan procijeniti (analizirati) određenu odnosnu imovinu ili novčane tokove kako bi utvrdio jesu li ugovorni novčani tokovi financijske imovine koji se klasificiraju plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. Ako zbog uvjeta financijske imovine dođe do nastanka nekih drugih novčanih tokova ili ograničenja novčanih tokova na način koji nije u skladu s plaćanjima koja predstavljaju glavnice i kamate, financijska imovina ne ispunjava uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (b) i točke 4.1.2.A podtočke (b). Pitanje je li odnosna imovina financijska ili nefinancijska samo po sebi ne utječe na tu procjenu.
- B4.1.18 Obilježje ugovornih novčanih tokova ne utječe na klasifikaciju financijske imovine ako bi moglo tek minimalno utjecati na ugovorne novčane tokove financijske imovine. Kako bi to utvrdio, subjekt mora razmotriti mogući učinak obilježja ugovornih novčanih tokova u svakom izvještajnom razdoblju, ali i kumulativno tijekom vijeka trajanja financijskog instrumenta. Osim toga, obilježje ugovornih novčanih tokova koje ima nešto veći učinak od minimalnog (u pojedinačnom izvještajnom razdoblju ili kumulativno) na ugovorne novčane tokove, ali nije stvarno, ne utječe na klasifikaciju financijske imovine. Obilježje novčanog toka nije stvarno ako utječe na ugovorne novčane tokove instrumenta samo nastupom događaja koji je iznimno rijedak, neuobičajen i vrlo malo vjerojatan.
- B4.1.19 Gotovo u svakoj transakciji kreditiranja instrument vjerovnika ocjenjuje se u odnosu na instrumente ostalih dužnikovih vjerovnika. Ugovorna novčana plaćanja instrumenta koji je podređen drugim instrumentima mogu biti plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice ako dužnik svojim neplaćanjem krši uvjete ugovora i ako imatelj ima ugovorno pravo na nepodmirene iznose glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice, čak i u slučaju stečaja dužnika. Na primjer, potraživanje od kupca na temelju kojeg je vjerovnik rangiran kao neosigurani vjerovnik ispunjava uvjete plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice. To je slučaj čak i ako su krediti odobreni dužniku osigurani kolateralom, što bi imatelju kredita i u slučaju stečaja dalo prednost u odnosu na potraživanja neosiguranog vjerovnika u smislu kolaterala, ali to ne utječe na ugovorno pravo neosiguranog vjerovnika na nepodmirenu glavnice i druge dospelje iznose.

Ugovorno povezani instrumenti

- B4.1.20 U nekim vrstama transakcija izdavatelj može utvrditi prioritete plaćanja imateljima financijske imovine primjenom višestrukih ugovorno povezanih instrumenata koji stvaraju koncentraciju kreditnog rizika (tranše). Svaka tranša ima ocjenu podređenosti kojom se jasno navodi redoslijed kojim se novčani tokovi izdavatelja raspoređuju na tranšu. U tim situacijama imatelji tranše imaju pravo na plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice samo ako su novčane tokovi izdavatelja dovoljni za tranšu višeg prioriteta.
- B4.1.21 U tim transakcijama tranša ima obilježja novčanih tokova koji su plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice samo ako:

- (a) ugovorni uvjeti tranše koji se procjenjuju radi klasifikacije (bez uvida u odnosni skup financijskih instrumenata) dovode do nastanka novčanih tokova koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice (npr. kamatna stopa na tranšu nije povezana s robnim indeksom);
- (b) odnosni skup financijskih instrumenata ima obilježja novčanih tokova iz točaka B4.1.23 i B4.1.24 i
- (c) izloženost kreditnom riziku u odnosnom skupu financijskih instrumenata inherentnom tranši jednaka je ili manja od izloženosti kreditnom riziku odnosnog skupa financijskih instrumenata (npr. kreditni rejting tranše koja se procjenjuje radi klasifikacije jednak je ili veći od kreditnog rejtinga koji bi se primijenio na pojedinačnu tranšu iz koje se financira odnosni skup financijskih instrumenata).

B4.1.22 Subjekt je dužan analizirati sve dok ne utvrdi odnosni skup instrumenata koji stvara (a ne samo prosljeđuje) novčane tokove. To je odnosni skup financijskih instrumenata.

B4.1.23 Taj odnosni skup mora sadržavati jedan ili više instrumenata s ugovornim novčanim tokovima koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice.

B4.1.24 Odnosni skup instrumenata može uključivati i instrumente kojima se:

- (a) smanjuje varijabilnost novčanog toka od instrumenata iz točke B4.1.23., koji u kombinaciji s instrumentima iz točke B4.1.23. dovode do nastanka novčanih tokova koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice (npr. gornja ili donja granica kamatne stopa ili ugovor kojim se smanjuje kreditni rizik nekih ili svih instrumenata iz točke B4.1.23.) ili
- (b) usklađuju novčani tokovi tranše s novčanim tokovima skupa odnosnih instrumenata iz točke B4.1.23. radi otklanjanja razlike isključivo u pogledu:

i. fiksne ili promjenjive kamatne stope;

ii. valute u kojoj su izraženi novčani tokovi, uključujući inflaciju u toj valuti ili

iii. rokove novčanih tokova.

B4.1.25 Ako neki instrument iz skupa ne ispunjava uvjete iz točke B4.1.23. ili iz točke B4.1.24., smatra se da uvjet iz točke B4.1.21. podtočke (b) nije ispunjen. Pri toj procjeni nije nužna detaljna analiza skupa po pojedinačnim instrumentima. Međutim, subjekt se mora osloniti na prosudbu i dovoljnom analizom utvrditi ispunjavaju li instrumenti u skupa uvjete iz točaka B4.1.23.–B4.1.24. (Vidjeti i točku B4.1.18. za smjernice o obilježjima ugovornih novčanih tokova koji imaju samo minimalan učinak.)

B4.1.26 Ako imatelj pri početnom priznavanju ne može procijeniti uvjete iz točke B4.1.21., tranša se mora mjeriti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Ako se nakon početnog priznavanja odnosni skup instrumenata može promijeniti tako da više ne ispunjava uvjete iz točaka B4.1.23.–B4.1.24., tranše ne ispunjavaju uvjet iz točke B4.1.21. te se moraju mjeriti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Međutim, ako odnosni skup uključuje instrumente osigurane imovinom koja ne ispunjava uvjete iz točaka B4.1.23.–B4.1.24., mogućnost posjeda nad takvom imovinom zanemaruje se za potrebe primjene ove točke, osim ako je subjekt stekao tranšu s namjerom da kontrolira kolateral.

Mogućnost mjerenja financijske imovine ili financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (odjeljci 4.1. i 4.2.)

- B4.1.27 Subjektu se u skladu s ovim Standardom i pod uvjetima iz točaka 4.1.5. i 4.2.2. dopušta da financijsku imovinu, financijsku obvezu ili skupinu financijskih instrumenata (financijsku imovinu, financijske obveze ili oboje) mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pod uvjetom da time dobiva relevantnije informacije.
- B4.1.28 Odluka subjekta da financijsku imovinu ili financijsku obvezu mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak slična je odabiru računovodstvene politike (iako se, za razliku od odabrane računovodstvene politike, ne mora primjenjivati dosljedno na sve slične transakcije). Ako subjekt ima takvu mogućnost izbora, točkom 14. podtočkom (b) MRS-a 8 nalaže se da rezultat odabrane politike budu financijski izvještaji koji pružaju pouzdane i relevantnije informacije o učincima transakcija, drugih poslovnih događaja i okolnosti na financijski položaj, financijsku uspješnost ili novčane tokove subjekta. Na primjer, ako se financijske obveze mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, u točki 4.2.2. utvrđuju se dvije okolnosti u kojima se smatra da je ispunjen zahtjev za relevantnijim informacijama. Prema tome, da bi se odlučio na takvo mjerenje u skladu s točkom 4.2.2., subjekt mora dokazati postojanje jedne (ili objiju) od tih dviju okolnosti.

Mjerenjem se uklanja ili znatno umanjuje računovodstvena neusklađenost

- B4.1.29 Mjerenje financijske imovine ili financijske obveze i klasifikacija priznatih promjena njihove vrijednosti određuju se klasifikacijom stavke i na temelju toga je li stavka dio odnosa zaštite od rizika. Ti zahtjevi mogu uzrokovati nedosljednost pri mjerenju ili priznavanju (ponekad se naziva „računovodstvena neusklađenost“) ako npr. nije određeno mjerenje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak financijska imovina klasificira se kao imovina koja se naknadno mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i ako se obveza, koju subjekt smatra povezanom, naknadno mjeri po amortiziranom trošku (bez priznavanja promjena fer vrijednosti). U tim okolnostima subjekt može zaključiti da bi njegovi financijski izvještaji pružali relevantnije informacije ako bi se i imovina i obveza mjerile po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.
- B4.1.30 U primjerima u nastavku objašnjeno je kad se taj uvjet može ispuniti. Subjekt u svakom slučaju može na temelju tog uvjeta mjeriti financijsku imovinu ili financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak samo ako je to u skladu s načelom iz točke 4.1.5. ili točke 4.2.2. podtočke (a):
- subjekt ima ugovore koji su obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 17 (čije mjerenje uključuje postojeće informacije) i financijsku imovinu koju smatra povezanom, a koja bi se u protivnom mjerila po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po amortiziranom trošku;
 - subjekt ima financijsku imovinu, financijske obveze ili oboje, koji su izloženi istom riziku, kao što je rizik kamatne stope, koji uzrokuje oprečne promjene fer vrijednosti s tendencijom međusobnog prijeboja. Međutim, samo bi se neki instrumenti mjerili po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (npr., izvedenice ili oni koji su klasificirani kao instrumenti namijenjeni trgovanju). Moguć je i slučaj da nisu ispunjeni zahtjevi računovodstva zaštite od rizika, npr. jer nisu ispunjeni zahtjevi učinkovitosti zaštite od rizika iz točke 6.4.1.;
 - subjekt ima financijsku imovinu, financijske obveze ili oboje, koji su izloženi istom riziku, kao što je rizik kamatne stope, koji uzrokuje oprečne promjene fer vrijednosti s tendencijom međusobnog prijeboja te ni financijska imovina ni financijske obveze nisu prihvatljive kao instrumenti zaštite od rizika jer se ne mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Nadalje, ako se ne primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika, bitno je neusklađeno priznavanja dobitaka i gubitaka. Na primjer, subjekt financira određenu skupinu kredita izdavanjem obveznica kojima se trguje i čije promjene fer vrijednosti imaju tendenciju međusobnog prijeboja. Ako uz to subjekt redovito kupuje i prodaje obveznice, ali rijetko ili nikada ne kupuje niti prodaje kredite, iskazivanjem kredita i obveznica po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak uklanja se nedosljednost u pogledu trenutka priznavanja dobitaka ili gubitaka koji bi u protivnom nastali njihovim mjerenjem po amortiziranom trošku i priznavanjem dobitka ili gubitka pri svakoj ponovnoj kupnji pojedine obveznice.

B4.1.31 U slučajevima opisanim u prethodnoj točki, ako se pri početnom priznavanju financijska imovina i financijske obveze mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, a inače se tako ne mjere, može se otkloniti ili znatno umanjiti nedosljednost pri mjerenju ili priznavanju i osigurati relevantnije informacije. Iz praktičnih razloga subjekt ne mora istodobno ubrojiti svu imovinu i obveze koje uzrokuju nedosljednost pri mjerenju ili priznavanju. Dopuštena je razumna odgoda pod uvjetom da se svaka transakcija mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak pri njezinu početnom priznavanju i da se u to vrijeme očekuje izvršenje svih preostalih transakcija.

B4.1.32 Nije prihvatljivo po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak mjeriti samo neku financijsku imovinu i neke financijske obveze koje uzrokuju nedosljednost ako se time ne bi otklonila ili znatno umanjila nedosljednost i ne bi osigurala relevantnije informacije. Međutim, prihvatljivo je mjeriti samo određen broj slične financijske imovine ili sličnih financijskih obveza ako bi se time postiglo znatno umanjenje (po mogućnosti veće nego što bi se postiglo drugim dopuštenim načinima mjerenja) nedosljednosti. Recimo npr. da subjekt ima određen broj sličnih financijskih obveza, čiji je ukupni iznos jednak 100 N.J., i određen broj slične financijske imovine, čiji je ukupni iznos jednak 50 N.J., ali im je osnovica za mjerenje drugačija. Subjekt može znatno umanjiti nedosljednost pri mjerenju tako da pri početnom priznavanju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak mjeri svu imovinu i samo neke obveze (npr. pojedine obveze čiji je ukupni iznos jednak 45 N.J.). Međutim, budući da se mjerenje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak može primijeniti samo na financijski instrument u cjelini, subjekt u tom slučaju mora mjeriti jednu ili više obveza u cijelosti. Subjekt ne može mjeriti komponentu obveze (npr. promjene vrijednosti povezane samo s jednim rizikom, kao što su promjene referentne kamatne stope) ili dio (tj. postotak) obveze.

Upravljanje i ocjenjivanje učinkovitosti skupine financijskih obveza ili financijske imovine i financijskih obveza na osnovi fer vrijednosti

B4.1.33 Subjekt može upravljati i ocjenjivati učinkovitost skupine financijskih obveza ili financijske imovine i financijskih obveza tako da se mjerenjem te skupine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak dobiju relevantnije informacije. Pritom je fokus na subjektovu načinu upravljanja i mjerenja učinkovitosti, a ne na vrsti njegovih financijskih instrumenata.

B4.1.34 Na primjer, subjekt može na temelju tog uvjeta mjeriti financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je to u skladu s načelom iz točke 4.2.2. podtočke (b) i ako subjekt ima financijsku imovinu i financijske obveze koje su izložene jednom ili više istih rizika, a tim se rizicima upravlja i oni se ocjenjuju na osnovi fer vrijednosti u skladu s dokumentiranom politikom upravljanja imovinom i obvezama. Primjer je subjekt koji je izdao „strukturirane proizvode” koji sadržavaju višestruke ugrađene izvedenice i koji upravlja rizicima koji iz toga proizlaze na osnovi fer vrijednosti koristeći izvedene i neizvedene financijske instrumente.

B4.1.35 Kako je navedeno, taj uvjet ovisi o načinu subjektova upravljanja i ocjenjivanja učinkovitosti skupine financijskih instrumenata koji se razmatraju. Prema tome (podložno zahtjevima o mjerenju pri početnom priznavanju), subjekt koji mjeri financijske obveze po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak na temelju tog uvjeta dužan je tako mjeriti sve prihvatljive financijske instrumente kojima upravlja i koje ocjenjuje zajedno.

B4.1.36 Dokumentacija o strategiji subjekta ne mora biti opsežna, ali bi trebala biti dovoljna da se dokaže usklađenost s točkom 4.2.2. podtočkom (b). Ta dokumentacija nije nužna za svaku pojedinu stavku, već je dovoljno da postoji za portfelj. Na primjer, ako se sustavom upravljanja učinkovitosti za odjel, koji su odobrili ključni rukovoditelji subjekta, jasno dokazuje da se njegova učinkovitost ocjenjuje na toj osnovi, nije potrebna dodatna dokumentacija da se dokaže usklađenost s točkom 4.2.2. podtočkom (b).

Ugrađene izvedenice (odjeljak 4.3.)

- B4.3.1 Ako subjekt postane stranka u hibridnom ugovoru u kojem osnovni ugovor nije imovina obuhvaćena područjem primjene ovog Standarda, subjekt je u skladu s točkom 4.3.3. dužan utvrditi sve ugrađene izvedenice, treba li ih odvojiti od osnovnog ugovora i mjeriti izvedenice koje je potrebno odvojiti od osnovnog ugovora po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak pri početnom priznavanju i naknadno.
- B4.3.2 Ako osnovni ugovor nema navedeno ili unaprijed utvrđeno dospijeće te ako predstavlja preostali udio u neto imovini subjekta, tada ima ista ekonomska obilježja i rizike kao vlasnički instrument, a ugrađena bi izvedenica, da bi se smatrala usko povezanom s tim ugovorom, trebala imati obilježja vlasničkog kapitala koja se odnose na isti subjekt. Ako osnovni ugovor nije vlasnički instrument i odgovara definiciji financijskog instrumenta, njegova ekonomska obilježja i rizici jednaki su onima koje ima dužnički instrument.
- B4.3.3 Ugrađena izvedenica bez ugrađene opcije (kao što je ugrađeni unaprijedni ugovor ili ugovor o zamjeni) odvaja se od osnovnog ugovora na temelju njezinih izričitih ili implicitnih bitnih uvjeta, tako da pri početnom priznavanju njezina fer vrijednost bude jednaka nuli. Ugrađena izvedenica s ugrađenom opcijom (kao što su ugrađena opcija prodaje, opcija kupnje, najviša i najniža opcija, te opcija zamjene) odvaja se od osnovnog ugovora na temelju navedenih uvjeta obilježja opcije. Početna knjigovodstvena vrijednost osnovnog instrumenta jednaka je ostatku vrijednosti nakon odvajanja ugrađene izvedenice.
- B4.3.4 Općenito se višestruke ugrađene izvedenice u jednom hibridnom ugovoru tretiraju kao jedna složena ugrađena izvedenica. Međutim, ugrađene izvedenice koje se klasificiraju kao vlasnički kapital (vidjeti MRS 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*) računovodstveno se iskazuju odvojeno od onih koje se klasificiraju kao imovina ili obveze. Osim toga, ako hibridni ugovor ima više od jedne ugrađene izvedenice, a te se izvedenice odnose na različite izloženosti rizicima i moguće ih je lako odvojiti i neovisne su jedna od druge, računovodstveno se iskazuju odvojeno jedna od druge.
- B4.3.5 Ekonomska obilježja i rizici ugrađene izvedenice nisu usko povezani s osnovnim ugovorom (točka 4.3.3. podtočka (a)) u sljedećim primjerima. Ako su ispunjeni uvjeti iz točke 4.3.3. podtočaka (b) i (c), u tim primjerima subjekt ugrađenu izvedenicu računovodstveno iskazuje odvojeno od osnovnog ugovora.
- (a) Opcija prodaje ugrađena u instrument koji imatelju omogućuje da od izdavatelja zatraži otkup instrumenta za određeni iznos novca ili druge imovine, koji se mijenja ovisno o promjeni cijene ili indeksa vlasničkih instrumenata ili robe, nije usko povezana s osnovnim dužničkim instrumentom.
- (b) Opcija ili odredba o automatskom produljenju preostalog roka do dospjeća dužničkog instrumenta nisu usko povezane s osnovnim dužničkim instrumentom, osim u slučaju istodobnog usklađenje na približno tekuću tržišnu kamatnu stopu u vrijeme produljenja. Ako subjekt izda dužnički instrument, a imatelj tog dužničkog instrumenta izda opciju kupnje dužničkog instrumenta trećoj osobi, izdavatelj tu opciju kupnje smatra produljenjem roka do dospjeća dužničkog instrumenta ako se od izdavatelja može zatražiti da sudjeluje ili da olakša ponovno stavljanje na tržište tog dužničkog instrumenta zbog korištenja opcije kupnje.
- (c) Plaćanja kamata ili glavnice indeksirana uz vlasnički instrument, ugrađena u osnovni dužnički instrument ili ugovor o osiguranju, čiji se iznos kamata ili glavnice indeksira uz vrijednost vlasničkih instrumenata, nisu usko povezana s osnovnim instrumentom jer se razlikuju rizici inherentni osnovnom instrumentu i ugrađenoj izvedenici.
- (d) Plaćanja kamata ili glavnice indeksirana uz robu, ugrađena u osnovni dužnički instrument ili ugovor o osiguranju, čiji se iznos kamata ili glavnice indeksira uz cijenu robe (kao što je zlato), nisu usko povezana s osnovnim instrumentom jer se razlikuju rizici inherentni osnovnom instrumentu i ugrađenoj izvedenici.

(e) Opcija kupnje, prodaje ili prijevremenog plaćanja ugrađena u osnovni dužnički ugovor ili osnovni ugovor o osiguranju nije usko povezana s osnovnim ugovorom, osim ako je:

- i. izvršna cijena opcije na svaki datum izvršenja približno jednaka amortiziranom trošku osnovnog dužničkog instrumenta ili knjigovodstvenoj vrijednosti osnovnog ugovora o osiguranju ili
- ii. izvršna cijena opcije prijevremenog plaćanja naknada zajmodavcu za iznos do približne sadašnje vrijednosti izgubljene kamate za preostalo razdoblje osnovnog ugovora. Izgubljena kamata umnožak je ranije plaćenog iznosa glavnice i kamatnog diferencijala. Kamatni diferencijal je efektivna kamatna stopa u osnovnom ugovoru koja premašuje efektivnu kamatnu stopu koju bi subjekt dobio na datum prijevremenog plaćanja da je unaprijed plaćeni iznos glavnice ponovno uložio u sličan ugovor tijekom preostalog razdoblja osnovnog ugovora.

Potrebno je ocijeniti je li opcija kupnje ili prodaje usko povezana s osnovnim dužničkim ugovorom prije odvajanja elementa kapitala konvertibilnog dužničkog instrumenta u skladu s MRS-om 32.

(f) Kreditna izvedenica koja je ugrađena u osnovnim dužnički instrument i jednoj strani („korisnik”) omogućuje da kreditni rizik određene referentne imovine, koja ne mora biti u njegovu vlasništvu, prenese drugoj strani („jamac”), nije usko povezana s osnovnim dužničkim instrumentom. Takve kreditne izvedenice jamcu omogućuju preuzimanje kreditnog rizika povezanog s referentnom imovinom iako ona nije izravno u njegovu vlasništvu.

B4.3.6 Primjer hibridnog ugovora je financijski instrument koji imatelju daje pravo na ponovnu prodaju financijskog instrumenta izdavatelju u zamjenu za određeni iznos novca ili druge financijske imovine, koji se mijenja ovisno o promjeni indeksa vlasničkih instrumenata i robe koji se može povećati ili smanjiti („instrument s opcijom prodaje”). Osim ako izdavatelj pri početnom priznavanju instrument s opcijom prodaje mjeri kao financijsku obvezu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, potrebno je odvojiti ugrađenu izvedenicu (tj. indeksirano plaćanje glavnice) u skladu s točkom 4.3.3., jer je osnovni ugovor dužnički instrument u skladu s točkom B4.3.2., a indeksirano plaćanje glavnice nije usko povezano s osnovnim dužničkim instrumentom u skladu s točkom B4.3.5. podtočkom (a). Budući da se plaćanje glavnice može povećati i smanjiti, ugrađena izvedenica je izvedenica bez ugrađene opcije čija je vrijednost indeksirana uz odnosnu varijablu.

B4.3.7 U slučaju instrumenta s opcijom prodaje koji se u bilo kojem trenutku može prodati za iznos novca jednak razmjernom udjelu u neto vrijednosti imovine subjekta (kao što su jedinice otvorenog uzajamnog fonda ili neki ulagački proizvodi povezani s jedinicama), učinak odvajanja ugrađene izvedenice i računovodstvenog iskazivanja svake pojedine komponente je mjerenje složenog instrumenta po iznosu otkupa koji je potrebno platiti na kraju izvještajnog razdoblja ako je imatelj iskoristio svoje pravo ponovne prodaje instrumenta izdavatelju.

B4.3.8 Ekonomska obilježja i rizici ugrađene izvedenice usko su povezani s ekonomskim obilježjima i rizicima osnovnog ugovora u slučajevima navedenima u nastavku. U tim primjerima subjekt ugrađenu izvedenicu računovodstveno ne iskazuje odvojeno od osnovnog ugovora.

(a) Ugrađena izvedenica čija je odnosna varijabla kamatna stopa ili indeks kamatnih stopa koji mogu promijeniti iznos kamata koje bi inače bile plaćene ili primljene za kamatonosni osnovni dužnički ugovor ili ugovor o osiguranju usko je povezana s osnovnim ugovorom, osim ako se hibridni ugovor može namiriti tako da imatelj ne nadoknadi gotovo svo svoje priznato ulaganje ili ako bi ugrađena izvedenica mogla barem udvostručiti početnu stopu imateljeva prinosa od osnovnog ugovora i može uzrokovati stopu prinosa barem dvostruko veću od tržišne stope prinosa za ugovor iste uvjete kao i osnovni ugovor.

- (b) Ugrađena donja ili gornja granica kamatne stope dužničkog ugovora ili ugovora o osiguranju usko je povezana s osnovnim ugovorom ako je gornja granica jednaka ili viša od tržišne kamatne stope te ako je donja granica jednaka ili niža od tržišne kamatne stope pri izdavanju ugovora, a gornja ili donja granica ne djeluju kao poluga u odnosu na osnovni ugovor. Slično tomu, odredbe uključene u ugovor o kupnji ili prodaji imovine (npr. robe) koje utvrđuju gornju i donju granicu cijene koju je potrebno platiti ili primiti za imovinu usko su povezane s osnovnim ugovorom ako i gornja i donja granica pri sklapanju ugovora dovode do znatnog gubitka i ako ne djeluju kao poluga.
- (c) Ugrađena izvedenica u stranoj valuti koji stvara tok plaćanja glavnice ili kamata koja su izražena u stranoj valuti, a koji je ugrađen u osnovni dužnički instrument (npr. obveznica u dvije valute), usko je povezana s osnovnim dužničkim instrumentom. Takva izvedenica nije odvojena od osnovnog instrumenta jer se MRS-om 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta* nalaže da se dobiti i gubici u stranoj valuti od novčanih stavki priznaju u dobiti ili gubitku.
- (d) Ugrađena izvedenica u stranoj valuti u osnovnom ugovoru koji je ugovor o osiguranju ili nije financijski instrument (kao što je ugovor o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke pri čemu je cijena izražena u stranoj valuti) usko je povezana s osnovnim ugovorom ako ne djeluje kao poluga, ne sadržava obilježje opcije i zahtijeva plaćanje izraženo u jednoj od sljedećih valuta:
- i. u funkcijskoj valuti bilo koje bitne stranke tog ugovora;
 - ii. u valuti u kojoj je obično izražena cijena nabavljene robe ili izvršenih usluga u okviru komercijalnih transakcija u cijelom svijetu (kao što je američki dolar za transakcije sirovom naftom) ili
 - iii. u valuti koja se obično koristi u ugovorima o kupnji ili prodaji nefinancijskih stavki u gospodarskom okruženju u kojem se obavlja transakcija (npr. razmjerno stabilna i likvidna valuta koja se obično primjenjuje u lokalnim poslovnim transakcijama ili vanjskoj trgovini).
- (e) Ugrađena opcija prijevremenog plaćanja u okviru trgovanja samo kamatama ili samo glavnicom vrijednosnih papira usko je povezana s osnovnim ugovorom ako je osnovni ugovor i. na početku posljedica odvajanja prava na primitak ugovornih novčanih tokova financijskog instrumenta koji sam po sebi ne sadržava ugrađenu izvedenicu i ii. ne sadržava odredbe kojih nema u izvornom osnovnom dužničkom ugovoru.
- (f) Ugrađena izvedenica u osnovnom ugovoru o najmu usko je povezana s osnovnim ugovorom ako je ugrađena izvedenica i. indeks povezan s inflacijom, kao što je indeks plaćanja najamnine vezan uz indeks potrošačkih cijena (pod uvjetom da najam ne djeluje kao poluga i da je indeks povezan s inflacijom u gospodarskom okruženju subjekta), ii. potencijalna najamnina na temelju povezane prodaje ili iii. potencijalna najamnina na temelju promjenjivih kamatnih stopa.
- (g) Obilježje povezivanja jedinica ugrađeno u osnovni financijski instrument ili osnovni ugovor o osiguranju usko je povezano s osnovnim instrumentom ili osnovnim ugovorom ako se plaćanja izražena u jedinici mjere u tekućim vrijednostima jedinica koje odražavaju fer vrijednost imovine fonda. Obilježje povezivanja jedinica je ugovorni uvjet kojim se nalažu plaćanja izražena u jedinicama unutarnjeg ili vanjskog investicijskog fonda.
- (h) Izvedenica ugrađena u ugovoru o osiguranju usko je povezana s osnovnim ugovorom o osiguranju ako su ugrađena izvedenica i osnovni ugovor o osiguranju toliko međuovisni da subjekt ne može odvojeno mjeriti ugrađenu izvedenicu (tj. da pritom ne uzme u obzir i osnovni ugovor).

Instrumenti koji sadržavaju ugrađene izvedenice

- B4.3.9 Kako je navedeno u točki B4.3.1, ako subjekt postane stranka u hibridnom ugovoru koji sadržava osnovni ugovor koji nije imovina obuhvaćena područjem primjene ovog Standarda i koji sadržava jednu ili više ugrađenih izvedenica, subjekt je u skladu s točkom 4.3.3. dužan utvrditi sve takve ugrađene izvedenice, treba li ih odvojiti od osnovnog ugovora i mjeriti izvedenice koje je potrebno odvojiti od osnovnog ugovora po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak pri početnom priznavanju i naknadno. Ti zahtjevi mogu biti složeniji ili uzrokovati mjerenje koje je manje pouzdano od mjerenja cijelog instrumenta po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Stoga se ovim Standardom dopušta mjerenje cijelog hibridnog ugovora po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.
- B4.3.10 Takvo se mjerenje može primijeniti neovisno o tome zahtijeva li se ili zabranjuje točkom 4.3.3. odvajanje ugrađene izvedenice od osnovnog ugovora. Međutim, točka 4.3.5. nije opravdanje za mjerenje hibridnog ugovora po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u slučajevima iz točke 4.3.5. podtočaka (a) i (b) jer se time ne bi umanjila složenost niti povećala pouzdanost.

Ponovna procjena ugrađenih izvedenica

- B4.3.11 Subjekt je u skladu s točkom 4.3.3. dužan procijeniti treba li ugrađenu izvedenicu odvojiti od osnovnog ugovora i računovodstveno je iskazati kao izvedenicu kad subjekt prvi put postane stranka ugovora. Zabranjena je naknadna ponovna procjena, osim u slučaju promjene uvjeta ugovora kojom se znatno mijenjaju novčani tokovi koji bi se inače zahtijevali temeljem ugovora, kad je ponovna procjena potrebna. Subjekt utvrđuje je li promjena novčanih tokova znatna tako što razmotri opseg u kojem su se promijenili očekivani budući novčani tokovi povezani s ugrađenom izvedenicom, osnovnim ugovorom ili i jednim i drugim, te je li promjena znatna u odnosu na prethodno očekivane novčane tokove od ugovora.
- B4.3.12 Točka B4.3.11 ne primjenjuje se na ugrađene izvedenice u ugovorima koji su stečeni u okviru:

- (a) poslovne kombinacije (kako je definirana u MSFI-ju 3 *Poslovne kombinacije*);
- (b) kombinacije subjekata ili poslovnih jedinica pod zajedničkom kontrolom, kako je opisano u točkama B1–B4 MSFI-ja 3 ili
- (c) zasnivanja zajedničkog pothvata, kako je definiran u MSFI-ju 11 *Zajednički poslovi*,

niti na njihovu moguću ponovnu procjenu na datum stjecanja ⁽⁵³⁾.

Reklasifikacija financijske imovine (odjeljak 4.4.)*Reklasifikacija financijske imovine*

- B4.4.1 U skladu s točkom 4.4.1., subjekt je dužan reklasificirati financijsku imovinu ako mijenja svoj poslovni model radi upravljanja tom financijskom imovinom. Očekuje se da će takve promjene biti vrlo rijetke. Takve promjene utvrđuje više posloводство subjekta slijedom vanjskih i unutarnjih promjena i one moraju biti značajne za poslovanje subjekta i moraju se moći dokazati vanjskim stranama. Prema tome, do promjene poslovnog modela subjekta dolazi samo ako subjekt započne ili prestane s obavljanjem aktivnosti koja je značajna za njegovo poslovanje; npr. ako subjekt stekne, proda ili prekine određenu poslovnu liniju. Primjeri promjene poslovnog modela uključuju sljedeće:

⁽⁵³⁾ U MSFI-ju 3 objašnjeno je stjecanje ugovora s ugrađenim izvedenicama u poslovnoj kombinaciji.

- (a) subjekt ima portfelj komercijalnih kredita koje drži radi prodaje u kratkom roku. Subjekt stekne društvo koje upravlja komercijalnim kreditima i ima poslovni model u okviru kojeg kredite drži radi naplate ugovornih novčanih tokova. Portfelj komercijalnih kredita više nije namijenjen prodaji, nego se njime sada upravlja zajedno sa stečenim komercijalnim kreditima i svi se drže radi naplate ugovornih novčanih tokova;
- (b) poduzeće koje pruža financijske usluge odluči ukinuti odobravanje hipotekarnih kredita stanovništvu. Taj dio poslovanja ne preuzima nove poslove, a poduzeće za pružanje financijskih usluga na tržištu aktivno nudi svoj portfelj hipotekarnih kredita na prodaju.
- B4.4.2 Promjena cilja poslovnog modela subjekta mora biti izvršena prije datuma reklasifikacije. Na primjer, ako poduzeće za pružanje financijskih usluga odluku o ukidanju odobravanja hipotekarnih kredita stanovništvu donese 15. veljače, zbog čega svu financijsku imovinu na koju to utječe mora reklasificirati 1. travnja (tj. prvog dana sljedećeg izvještajnog razdoblja), subjekt nakon 15. veljače ne smije odobravati nove hipotekarne kredite stanovništvu niti smije na neki drugi način sudjelovati u aktivnostima koje su usklađene s njegovim bivšim poslovnim modelom.
- B4.4.3 Primjeri navedeni u nastavku ne smatraju se promjenama poslovnog modela:
- (a) promjena namjere u pogledu određene financijske imovine (čak i u okolnostima znatnih promjena tržišnih uvjeta);
- (b) privremeni nestanak određenog tržišta za financijsku imovinu;
- (c) prijenos financijske imovine između dijelova subjekta s različitim poslovnim modelima.

MJERENJE (POGLAVLJE 5.)

Početno mjerenje (odjeljak 5.1.)

- B5.1.1 Fer vrijednost financijskog instrumenta pri početnom priznavanju obično je cijena transakcije (tj. fer vrijednost plaćene ili primljene naknade, vidjeti i točku B5.1.2.A i MSFI 13). Međutim, ako se dio plaćene ili primljene naknade ne odnosi na financijski instrument, nego na nešto drugo, subjekt mjeri fer vrijednost financijskog instrumenta. Na primjer, fer vrijednost dugoročnog kredita ili potraživanja bez kamata može se mjeriti kao sadašnja vrijednost svih budućih primitaka novca koji se diskontiraju primjenom prevladavajućih tržišnih kamatnih stopa za sličan instrument (sličan u pogledu valute, razdoblja trajanja, vrste kamatne stope i drugih čimbenika) izdavatelja sličnog kreditnog rejtinga. Svaki dodatni posuđeni iznos je rashod ili smanjenje prihoda, osim ako ispunjava uvjete za priznavanje kao neka druga vrsta imovine.
- B5.1.2 Ako subjekt odobri kredit s netržišnom kamatnom stopom (npr. 5 %, dok je tržišna kamatna stopa za slične kredite 8 %) i unaprijed primi naknadu kao kompenzaciju, subjekt priznaje kredit po fer vrijednosti, odnosno bez naknade koju je primio.
- B5.1.2A Najbolji dokaz fer vrijednosti financijskog instrumenta pri početnom priznavanju obično je cijena transakcije (tj. fer vrijednost plaćene ili primljene naknade, vidjeti i MSFI 13). Ako subjekt pri početnom priznavanju utvrdi da se fer vrijednost razlikuje od cijene transakcije, kako je navedeno u točki 5.1.1.A, dužan je taj instrument na taj datum računovodstveno iskazati kako slijedi:
- (a) mjerenjem koje se nalaže u točki 5.1.1. ako je dokaz za tu fer vrijednost tržišna cijena na aktivnom tržištu za jednaku imovinu ili obvezu (tj. ulazni podaci prve razine) ili nekom metodom vrednovanja za koju se koriste samo informacije s dostupnih tržišta. Subjekt razliku između fer vrijednosti pri početnom priznavanju i cijene transakcije priznaje kao dobitak ili gubitak;

- (b) u svim ostalim slučajevima mjerenjem koje se nalaže u točki 5.1.1., usklađeno radi odgode razlike između fer vrijednosti pri početnom priznavanju i cijene transakcije. Nakon početnog priznavanja, subjekt odgodenu razliku priznaje kao dobitak ili gubitak u mjeri u kojoj su nastali zbog promjene čimbenika (uključujući vrijeme) koji bi sudionici na tržištu uzeli u obzir pri određivanju cijene te imovine ili obveze.

Naknadno mjerenje (odjeljci 5.2. i 5.3.)

- B5.2.1 Ako se financijski instrument koji je prethodno bio priznat kao financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, a njegova je fer vrijednost niža od nule, riječ je o financijskoj obvezi koja se mjeri u skladu s točkom 4.2.1. Međutim, hibridni ugovori obuhvaćeni područjem primjene ovog Standarda kojima je osnovni ugovor imovina uvijek se mjere u skladu s točkom 4.3.2.
- B5.2.2 U sljedećem je primjeru objašnjeno računovodstveno iskazivanje transakcijskih troškova pri početnom i naknadnom mjerenju financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti s promjenama kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, u skladu s točkom 5.7.5. ili točkom 4.1.2.A. Subjekt stječe financijsku imovinu za 100 N.J. uvećano za proviziju od 2 N.J. Imovina se početno priznaje u vrijednosti od 102 N.J. Izvještajno razdoblje završava dan kasnije, kad je tržišna cijena imovine 100 N.J. Kad bi se imovina prodala, trebalo bi platiti proviziju od 3 N.J. Na taj datum subjekt imovinu mjeri u vrijednosti od 100 N.J. (ne uzimajući u obzir moguću proviziju) i u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti priznaje gubitak od 2 N.J. Ako se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2.A, transakcijski troškovi se amortiziraju u dobiti ili gubitku primjenom metode efektivne kamatne stope.
- B5.2.2A Naknadno mjerenje financijske imovine ili financijske obveze te naknadno priznavanje dobitaka i gubitaka opisano u točki B5.1.2.A moraju biti u skladu sa zahtjevima iz ovog Standarda.

Ulaganja u vlasničke instrumente i ugovori o tim ulaganjima

- B5.2.3 Sva ulaganja u vlasničke instrumente i ugovori o tim instrumentima moraju se mjeriti po fer vrijednosti. Međutim, u ograničenim okolnostima, trošak može biti odgovarajuća procjena fer vrijednosti. To može biti slučaj ako za mjerenje fer vrijednosti nije dostupno dovoljno novijih informacija ili ako je na raspolaganju širok raspon mogućih mjerenja fer vrijednosti i trošak predstavlja najbolju procjenu fer vrijednosti u okviru tog raspona.
- B5.2.4 Pokazatelji troška koji ne odražava fer vrijednost uključuju:
- (a) znatnu promjenu uspješnosti društva u koje se ulaže u usporedbi s proračunima, planovima ili ključnim etapama;
 - (b) promjene očekivanja o ostvarenju ključnih etapa u razvoju tehničkog proizvoda društva u koje se ulaže;
 - (c) znatnu promjenu na tržištu u pogledu vlasničkih instrumenata društva u koje se ulaže, njegovih proizvoda ili potencijalnih proizvoda;
 - (d) znatnu promjenu u globalnom gospodarstvu ili gospodarskom okruženju u kojem posluje društva u koje se ulaže;
 - (e) znatnu promjenu uspješnosti usporedivih subjekata ili vrednovanja primjetnih na ukupnom tržištu;

- (f) interne stvari društva u koje se ulaže, kao što su prijevare, poslovni sporovi, sudski postupak, promjene posloводства ili strategije;
- (g) dokaze iz vanjskih transakcija vlasničkim instrumentima društva u koje se ulaže koje provodi to društvo (kao što je svježe izdanje vlasničkih instrumenata) ili iz prijenosa vlasničkih instrumenata između trećih.

B5.2.5 Popis iz točke B5.2.4. nije iscrpan. Subjekt je dužan koristiti sve informacije o uspješnosti i poslovanju društva u koje se ulaže koje postanu dostupne nakon datuma početnog priznavanja. Neki od tih relevantnih čimbenika mogu biti pokazatelj troška koji ne odražava fer vrijednost. U takvim slučajevima subjekt mora mjeriti fer vrijednost.

B5.2.6 Trošak nikad nije najbolja procjena fer vrijednosti za ulaganja u vlasničke instrumente koji kotiraju na burzi (ili ugovore o tim vlasničkim instrumentima).

Mjerenje po amortiziranom trošku (odjeljak 5.4.)

Metoda efektivne kamatne stope

B5.4.1 Pri primjeni metode efektivne kamatne stope subjekt utvrđuje naknade koje su sastavni dio efektivne kamatne stope financijskog instrumenta. Opis naknada za financijske usluge ne mora upućivati na vrstu i sadržaj pruženih usluga. Naknade koje su sastavni dio efektivne kamatne stope financijskog instrumenta računovodstveno se iskazuju kao usklađenje na efektivnu kamatnu stopu, osim ako se taj financijski instrument mjeri po fer vrijednosti, pri čemu se promjena fer vrijednosti priznaje u dobiti ili gubitku. U tim se slučajevima naknade pri početnom priznavanju instrumenta priznaju kao prihod ili rashod.

B5.4.2 Naknade koje su sastavni dio efektivne kamatne stope financijskog instrumenta uključuju:

(a) naknade za izdavanje koje subjekt primi u vezi sa stvaranjem ili stjecanjem financijske imovine. Takve naknade mogu uključivati kompenzaciju za aktivnosti kao što su ocjenjivanje financijskog stanja dužnika, ocjenjivanje i evidentiranje jamstava, kolaterala i drugih vrsta osiguranja, pregovaranje o uvjetima instrumenta, pripremanje i obrada dokumentacije te zaključenje transakcije. Te su naknade sastavni dio pokretanja sudjelovanja u financijskom instrumentu koji iz toga proizlazi;

(b) naknade za preuzete obveze po kreditu koje subjekt primi za odobravanje kredita kad se preuzeta obveza po kreditu ne mjeri u skladu s točkom 4.2.1. podtočkom (a) i kad je vjerojatno da će subjekt sklopiti određeni kreditni aranžman. Te se naknade smatraju kompenzacijom za stalno sudjelovanje u stjecanju financijskog instrumenta. Ako preuzeta obveza istekne, a subjekt ne odobri kredit, naknada se po isteku priznaje kao prihod;

(c) naknade koje se plaćaju pri izdavanju financijskih obveza koje se mjere po amortiziranom trošku. Te su naknade sastavni dio pokretanja sudjelovanja u financijskoj obvezi. Subjekt razlikuje naknade i troškove koji su sastavni dio efektivne kamatne stope za financijsku obvezu od naknada za izdavanje i transakcijskih troškova koji se odnose na pravo pružanja usluga, kao što su usluge upravljanja ulaganjima.

B5.4.3 Naknade koje nisu sastavni dio efektivne kamatne stope financijskog instrumenta i koje se računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 15 uključuju:

(a) naknade naplaćene za servisiranje kredita;

(b) naknade za obvezu odobravanja kredita ako se preuzeta obveza po kreditu ne mjeri u skladu s točkom 4.2.1. podtočkom (a) i ako sklapanje određenog kreditnog aranžmana nije vjerojatno i

(c) naknade za sindiciranje kredita koje primi subjekt koji dogovara kredit i za sebe ne zadržava dio paketa kredita (ili zadržava dio iste efektivne kamatne stope za usporedivi rizik kao i ostali sudionici).

- B5.4.4 Pri primjeni metode efektivne kamatne stope subjekt obično amortizira sve naknade i plaćene ili primljene iznose, transakcijske troškove te druge premije ili diskonte uključene u izračun efektivne kamatne stope tijekom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta. Međutim, primjenjuje se kraće razdoblje ako je to razdoblje na koje se odnose naknade, plaćeni ili primljeni iznosi, transakcijski troškovi te premije ili diskonti. To je slučaj ako se za varijablu na koju se odnose naknade, plaćeni ili primljeni iznosi, transakcijski troškovi te premije ili diskonti kamatna stopa promijeni u skladu s tržišnim kamatnim stopama prije očekivanog dospijeca instrumenta. U tom je slučaju primjereno razdoblje amortizacije razdoblje do datuma sljedeće promjene kamatnih stopa. Na primjer, premija ili diskont za instrument s promjenjivom kamatnom stopom koji odražavaju kamate obračunate za taj financijski instrument od posljednjeg plaćanja kamate ili promjene tržišnih kamatnih stopa otkad je promjenjiva kamatna stopa ponovno obračunata u skladu s tržišnim kamatnim stopama, amortiziraju se do sljedećeg datuma obračuna promjenjive kamatne stope u skladu s tržišnim stopama. Tomu je tako jer se premija ili diskont odnosi na razdoblje do datuma sljedećeg obračuna kamata i jer se na taj datum varijabla na koju se odnose premija ili diskont (npr. kamatne stope) obračunava u skladu s tržišnim stopama. Međutim, premija ili diskont koji su posljedica promjene kreditnog raspona koja je veća od promjenjive kamatne stope navedene u financijskom instrumentu ili drugih varijabli koje se ne usklađuju s tržišnim stopama, amortiziraju se tijekom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta.
- B5.4.5 Periodičnom ponovnom procjenom novčanih tokova financijske imovine i financijskih obveza s promjenjivom kamatnom stopom zbog kretanja tržišnih kamatnih stopa, mijenja se efektivna kamatna stopa. Ako se financijska imovina ili financijska obveza s promjenjivom kamatnom stopom na početku priznaju u iznosu glavnice koji je potraživanje ili obveza po dospijecu, ponovna procjena budućih plaćanja kamata obično nema znatan učinak na knjigovodstvenu vrijednost imovine ili obveze.
- B5.4.6 Ako subjekt revidira svoje procjene plaćanja ili primitaka (isključujući izmjene u skladu s točkom 5.4.3. i promijenjene procjene očekivanih kreditnih gubitaka), dužan je uskladiti bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ili amortizirani trošak financijske obveze (ili skupine financijskih instrumenata) kako bi odražavala stvarne i revidirane ugovorne novčane tokove. Subjekt ponovno izračunava bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine ili amortiziranog troška financijske obveze kao sadašnju vrijednost procijenjenih budućih ugovornih novčanih tokova diskontiranih po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi financijskog instrumenta (ili za kupljenu ili stvorenu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke, po efektivnoj kamatnoj stopi usklađenoj za kreditni rizik) ili prema potrebi po revidiranoj efektivnoj kamatnoj stopi koja se izračunava u skladu s točkom 6.5.10. Usklađenje se priznaje kao prihod ili rashod u dobiti ili gubitku.
- B5.4.7 U nekim se slučajevima pri početnom priznavanju smatra da je financijska imovina umanjena za kreditne gubitke jer je kreditni rizik vrlo visok, a u slučaju kupnje je stečena s velikim diskontom. Subjekt je dužan početne očekivane kreditne gubitke uključiti u procijenjene novčane tokove pri izračunu efektivne kamatne stope usklađene za kreditni rizik za financijsku imovinu za koju se pri početnom priznavanju smatra da će biti kupljena ili stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke. To, međutim, ne znači da je efektivnu kamatnu stopu usklađenu za kreditni rizik potrebno primijeniti samo zato što financijska imovina pri početnom priznavanju ima visok kreditni rizik.

Transakcijski troškovi

- B5.4.8 Transakcijski troškovi uključuju naknade i provizije plaćene tržišnim zastupnicima (uključujući zaposlenike u ulozi tržišnih zastupnika prodaje), savjetnicima, brokerima i posrednicima, pristojbe u korist regulatornih agencija i komisija za vrijednosne papire te porez i druga davanja za prijenos. Transakcijski troškovi ne uključuju dužničke premije ili diskonte, troškove financiranja, interne administrativne ili opće troškove.

Otpis

- B5.4.9 Otpis se može odnositi na financijsku imovinu u cijelosti ili na njezin dio. Na primjer, subjekt planira aktivirati kolateral na financijskoj imovini i očekuje da će iz kolaterala nadoknaditi najviše 30 % vrijednosti financijske imovine. Ako nema razumnih izgleda da će subjekt nadoknaditi nešto više budućih novčanih tokova od te financijske imovine, trebao bi otpisati preostalih 70 % njezine vrijednosti.

Umanjenje vrijednosti (odjeljak 5.5.)*Skupna i pojedinačna i procjena*

- B5.5.1 Da bi se ostvario cilj priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja zbog znatnih povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja, katkad treba izvršiti skupnu procjenu znatnih povećanja kreditnog rizika na temelju informacija koje upućuju na znatna povećanja kreditnog rizika, npr. u skupini ili podskupini financijskih instrumenata. Time subjekt osigurava da će u slučaju znatnih povećanja kreditnog rizika ispuniti cilj priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja, čak i ako dokaz takvih znatnih povećanja kreditnog rizika još uvijek nije dostupan na razini pojedinog instrumenta.
- B5.5.2 Priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja obično se očekuje prije prekoračenja dospijeca financijskog instrumenta. Obično se kreditni rizik znatno povećava prije prekoračenja dospijeca financijskog instrumenta ili zbog drugih čimbenika koji se odnose na kašnjenje dužnika (npr. izmjena ili restrukturiranje). Prema tome, kad su razumne i pouzdane informacije o budućim događajima, a ne samo o prošlim prekoračenjima dospijeca, dostupne bez nepotrebnih troškova i napora, moraju se iskoristiti za procjenu promjene kreditnog rizika.
- B5.5.3 Međutim, ovisno o vrsti financijskog instrumenta i dostupnim informacijama o kreditnim rizicima za određenu skupinu financijskih instrumenata, subjekt možda neće moći utvrditi znatne promjene kreditnog rizika za pojedine financijske instrumente prije prekoračenja dospijeca određenog financijskog instrumenta. To može biti slučaj s financijskim instrumentima kao što su krediti stanovništvu, kod kojih se po pojedinom instrumentu rutinski prikuplja i prati malo ili nimalo informacija o kreditnom riziku sve dok potrošač ne prekrši ugovorne uvjete. Ako se promjene kreditnog rizika za pojedine financijske instrumente ne uoče prije prekoračenja njihova dospijeca, rezerviranje za kreditne gubitke koje bi se temeljilo samo na informacijama o kreditnom riziku za pojedini instrument ne bi vjerno odražavalo promjene kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.
- B5.5.4 U nekim okolnostima subjekt bez nepotrebnih troškova i napora ne može doći do razumnih i pouzdanih informacija za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja po pojedinim instrumentima. U tom se slučaju očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja priznaju na skupnoj osnovi, na temelju opsežnih informacija o kreditnom riziku. Te opsežne informacije o kreditnom riziku moraju sadržavati ne samo informacije o prekoračenju dospijeca, nego i sve relevantne informacije o kreditu, uključujući makroekonomske podatke o budućim događajima, s ciljem aproksimacije ishoda priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja u slučaju znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja na razini pojedinog instrumenta.
- B5.5.5 Za potrebe određivanja znatnih povećanja kreditnog rizika i priznavanja rezerviranja za kreditne gubitke na skupnoj osnovi, subjekt financijske instrumente može svrstati u skupine, i to na temelju zajedničkih obilježja kreditnog rizika, kako bi se omogućila lakša provedba analize radi pravovremenog utvrđivanja znatnih povećanja kreditnog rizika. Subjekt te informacije ne smije prikriti svrstavanjem financijskih instrumenata s različitim obilježjima kreditnog rizika u istu skupinu. Primjeri zajedničkih obilježja kreditnog rizika, među ostalim, uključuju:
- (a) vrstu instrumenta;
 - (b) ocjene kreditnog rizika;
 - (c) vrstu kolaterala;
 - (d) datum početnog priznavanja;
 - (e) preostali rok do dospijeca;
 - (f) djelatnost;
 - (g) zemljopisnu lokaciju dužnika i

(h) vrijednost kolaterala u odnosu na financijsku imovinu ako utječe na vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza (npr. u nekim jurisdikcijama krediti koji se ne mogu namiriti nekom drugom imovinom ili omjeri kredita i vrijednosti imovine).

B5.5.6 U točki 5.5.4. nalaže se priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja svih financijskih instrumenata čiji je kreditni rizik znatno povećan nakon početnog priznavanja. Kako bi ostvario taj cilj, subjekt bi tijekom vijeka trajanja trebao priznati očekivane kreditne gubitke od dijela financijske imovine čiji se kreditni rizik smatra znatno povećanim nakon početnog priznavanja, ako ne može financijske instrumente čiji se kreditni rizik smatra znatno povećanim nakon početnog priznavanja svrstati u skupine na temelju zajedničkih obilježja kreditnog rizika. Agregiranje financijskih instrumenata radi procjene mogućih promjena kreditnog rizika na skupnoj osnovi može se mijenjati tijekom vremena, s dostupnošću novih informacija o skupinama financijskih instrumenata ili pojedinim financijskim instrumentima.

Priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja

B5.5.7 Omoguće priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja procjenjuje se na temelju znatnih povećanja vjerojatnosti ili rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza nakon početnog priznavanja (neovisno o tome je li cijena financijskog instrumenta revidirana kako bi odražavala povećanje kreditnog rizika), a ne na temelju dokaza o umanjenu vrijednosti financijske imovine za kreditne gubitke na izvještajni datum ili o stvarnom nastanku statusa neispunjavanja obveza. Obično se znatno povećanje kreditnog rizika događa prije umanjnja vrijednosti financijske imovine za kreditne gubitke ili stvarnog nastanka statusa neispunjavanja obveza.

B5.5.8 Subjekt za preuzete obveze po kreditu razmatra promjene rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza po kreditu na koji se preuzete obveze odnose. Subjekt za ugovore o financijskom jamstvu razmatra promjene rizika od nastanka statusa neispunjavanja ugovornih obveza određenog dužnika.

B5.5.9 Značajnost promjene kreditnog rizika nakon početnog priznavanja ovisi o riziku od nastanka statusa neispunjavanja obveza pri početnom priznavanju. Stoga je određena promjena rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza, u apsolutnom smislu, značajnija za financijski instrument s manjim početnim rizikom od nastanka statusa neispunjavanja obveza, nego za financijski instrument s većim početnim rizikom od nastanka statusa neispunjavanja obveza.

B5.5.10 Rizik od nastanka statusa neispunjavanja obveza za financijske instrumente koji su izloženi usporedivom kreditnom riziku tim je veći što je dulji očekivani vijek trajanja instrumenta. Na primjer, rizik od nastanka statusa neispunjavanja obveza za obveznicu koja ima rejting AAA i očekivani vijek trajanja deset godina, veći je nego za obveznicu koja ima rejting AAA i očekivani vijek trajanja pet godina.

B5.5.11 Zbog odnosa između očekivanog vijeka trajanja instrumenta i rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza, promjenu kreditnog rizika nije moguće procijeniti jednostavnom usporedbom promjene apsolutnog rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza tijekom vremena. Na primjer, ako je rizik od nastanka statusa neispunjavanja obveza za financijski instrument čiji je očekivani vijek trajanja pri početnom priznavanju deset godina jednak riziku od nastanka statusa neispunjavanja obveza za isti financijski instrument čiji je očekivani vijek trajanja u sljedećem razdoblju samo pet godina, to može biti naznaka povećanja kreditnog rizika. Tomu je tako jer se rizik od nastanka statusa neispunjavanja obveza tijekom očekivanog vijeka trajanja instrumenta obično smanjuje s protekom vremena ako se kreditni rizik ne mijenja i ako se bliži rok dospjeća financijskog instrumenta. Međutim, za financijske instrumente kod kojih znatne obveze plaćanja nastaju neposredno prije roka njihova dospjeća, rizik od nastanka statusa neispunjavanja obveza ne mora se nužno smanjivati s protekom vremena. U tom bi slučaju subjekt trebao razmotriti i druge kvalitativne čimbenike kojima bi se moglo dokazati znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.

B5.5.12 Subjekt može na razne načine pristupiti procjeni mogućeg znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja ili mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka. Subjekt može primijeniti različite pristupe za različite financijske instrumente. Pristup koji ne podrazumijeva izričitu vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza kao ulazni podatak sam po sebi, kao što je pristup stope kreditnog gubitka, može biti u skladu sa zahtjevima iz ovog Standarda ako subjekt može odvojiti promjene rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza od promjena drugih čimbenika očekivanih kreditnih gubitaka, kao što je kolateral, te ako pri procjeni razmotri sljedeće:

- (a) promjenu rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza nakon početnog priznavanja;
 - (b) očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta i
 - (c) razumne i pouzdane informacije, dostupne bez nepotrebnih troškova i napora koje mogu utjecati na kreditni rizik.
- B5.5.13 Pri primjeni metoda za određivanje mogućeg znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja trebalo bi razmotriti obilježja financijskog instrumenta (ili skupine financijskih instrumenata), kao i obrasce statusa neispunjavanja obveza za usporedive financijske instrumente u prošlim razdobljima. Neovisno o zahtjevu iz točke 5.5.9., kod financijskih instrumenata kod kojih se obrasci nastanka statusa neispunjavanja obveza ne mogu povezati s određenim trenutkom tijekom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta, promjene rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza u sljedećih 12 mjeseci mogu poslužiti kao razumna aproksimacija promjena rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza tijekom vijeka trajanja. U takvim slučajevima subjekt može moguće znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja utvrditi na temelju promjene rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza u sljedećih 12 mjeseci, osim ako okolnosti upućuju na to da je potrebno izvršiti procjenu za ukupni vijek trajanja.
- B5.5.14 Međutim, za neke financijske instrumente odnosno u nekim okolnostima, promjene rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza u sljedećih 12 mjeseci neće biti primjerena osnova za određivanje mogućeg priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja. Na primjer, promjena rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza u sljedećih 12 mjeseci nije primjerena osnova za određivanje mogućeg povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta s rokom dospelja duljim od 12 mjeseci ako:
- (a) znatne obveze plaćanja za financijski instrument nastupaju tek nakon isteka sljedećih 12 mjeseci;
 - (b) nastupe promjene važnih makroekonomskih ili drugih čimbenika kredita koje se adekvatno ne odražavaju u riziku od nastanka statusa neispunjavanja obveza u sljedećih 12 mjeseci ili
 - (c) promjene čimbenika kredita utječu samo na kreditni rizik financijskog instrumenta (ili imaju izraženiji učinak) po isteku razdoblja od 12 mjeseci.

Određivanje mogućeg znatnog povećanja kreditnog rizika nakon početnog priznavanja

- B5.5.15 Kada određuje treba li priznati očekivane kreditne gubitke tijekom vijeka trajanja, subjekt razmatra razumne i pouzdane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova i truda i koje mogu utjecati na kreditni rizik financijskog instrumenta u skladu s točkom 5.5.17. podtočkom (c). Subjekt nije dužan dubinski tragati za informacijama da bi utvrdio moguće znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja.
- B5.5.16 Analiza kreditnog rizika holistička je i obuhvaća brojne čimbenike, no je li određeni čimbenik važan i može li se njegova važnost usporediti s drugim čimbenicima ovisi o vrsti proizvoda, obilježjima financijskih instrumenata i dužnika, kao i o zemljopisnom području. Subjekt razmatra razumne i pouzdane informacije dostupne bez nepotrebnih troškova i truda, korisne za određeni financijski instrument koji se procjenjuje. Međutim, neki se čimbenici ili pokazatelji ne mogu utvrditi na razini pojedinih instrumenata, već treba procijeniti čimbenike ili pokazatelje za odgovarajuće portfelje, skupine portfelja ili dijelove portfelja financijskih instrumenata kako bi se utvrdilo je li ispunjen zahtjev iz točke 5.5.3. o priznavanju očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja.
- B5.5.17 Okvirni popis informacija u nastavku može biti važan pri procjeni promjena kreditnog rizika:

- (a) znatne promjene pokazatelja unutarnje cijene kreditnog rizika koje su rezultat promjene kreditnog rizika od izdavanja, uključujući, među ostalim, kreditni raspon koji bi nastao kad bi se na izvještajni datum kreirao ili izdao novi ili sličan financijski instrument s istim uvjetima i istom drugom ugovornom stranom;
- (b) druge promjene stopa ili uvjeta postojećeg financijskog instrumenta koji bi bili znatno drukčiji kad bi se na izvještajni datum kreirao ili izdao novi ili sličan financijski instrument (kao što su rigoroznije odredbe, povećani iznosi kolaterala ili jamstava ili veća pokrivenost prihodima) zbog promjena kreditnog rizika financijskog instrumenta nakon početnog priznavanja;
- (c) znatne promjene vanjskih tržišnih pokazatelja kreditnog rizika za određeni ili sličan financijski instrument s istim očekivanim vijekom trajanja. Promjene tržišnih pokazatelja kreditnog rizika među ostalim uključuju:
- i. kreditni raspon;
 - ii. cijene u ugovorima o zamjeni na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza za dužnika;
 - iii. vremensko razdoblje ili stupanj u kojima je fer vrijednost financijske imovine bila manja od njezina amortiziranog troška i
 - iv. druge tržišne informacije o dužniku, kao što su promjene cijene dužničkih i vlasničkih instrumenata dužnika;
- (d) znatna promjena vanjskog kreditnog rejtinga financijskog instrumenta, stvarna ili očekivana;
- (e) pad internog kreditnog rejtinga dužnika ili smanjenje ocjene ponašanja na temelju kojih je interno procijenjen kreditni rizik, stvarni ili očekivani. Interni kreditni rejtingi i interna ocjena ponašanja pouzdaniji su kad su povezani s vanjskim rejtingima ili potvrđeni studijama o nastanku statusa neispunjavanja obveza;
- (f) nepovoljne promjene poslovanja, financijskih ili ekonomskih uvjeta, postojeće ili prognozirane, koje bi očekivano mogle uzrokovati znatne promjene sposobnosti dužnika za pokriće njegovih dugovanja, kao što je stvarno ili očekivano povećanje kamatnih stopa ili stvarno ili očekivano znatno povećanje stope nezaposlenosti;
- (g) znatna promjena poslovnih rezultata dužnika, stvarna ili očekivana. Primjeri uključuju stvarni ili očekivani pad prihoda ili marži, povećanje operativnih rizika, nedostatak radnog kapitala, smanjenje kvalitete imovine, povećan stupanj bilančne poluge, likvidnost, upravljačke probleme ili promjene opsega poslovanja ili organizacijske strukture (kao što je prestanak segmenta poslovanja), koji uzrokuju znatnu promjenu sposobnosti dužnika za pokriće njegovih dugovanja;
- (h) znatno povećanje kreditnog rizika drugih financijskih instrumenata istog dužnika;
- (i) znatna nepovoljna promjena u regulatornom, gospodarskom ili tehnološkom okruženju dužnika, stvarna ili očekivana, koja uzrokuje znatnu promjenu sposobnosti dužnika za pokriće njegovih dugovanja, kao što je pad potražnje za proizvodima koje dužnik prodaje, zbog tehnoloških promjena;
- (j) znatne promjene vrijednosti kolaterala za određenu obvezu, kvalitete jamstava treće strane ili kreditnog poboljšanja, koje očekivano umanjuju ekonomski poticaj dužniku na izvršenje ugovornih plaćanja prema planu otplate ili na drugi način utječu na vjerojatnost nastanka statusa neispunjavanja obveza. Na primjer, pad vrijednosti kolaterala zbog pada cijena nekretnina poticaj je dužnicima u nekim jurisdikcijama na neispunjenje obveza po hipotekarnim kreditima;

- (k) znatna promjena kvalitete jamstva koje je dao dioničar (ili roditelji fizičke osobe) ako dioničar (ili roditelji) ima poticaj i financijsku mogućnost spriječiti nastanak statusa neispunjavanja obveza injekcijama kapitala ili novca;
- (l) znatne promjene, kao što su smanjenje financijske potpore matičnog ili drugog pridruženog društva te stvarna ili očekivana znatna promjena kvalitete kreditnog poboljšanja, koje očekivano umanjuju gospodarski poticaj dužniku na izvršenje ugovornih plaćanja prema planu otplate. Poboljšanja kreditne kvalitete ili potpora uključuju razmatranje financijskog stanja jamca i/ili, za kamate odobrene u sekuritizaciji, očekuje li se da će podređeni udjeli moći apsorbirati očekivane kreditne gubitke (npr. po kreditima koji su odnosna imovina u vrijednosnom papiru);
- (m) očekivane promjene u dokumentaciji kredita, uključujući očekivano kršenje ugovora koje može dovesti do izmjena ili odricanja od odredaba, mirovanje plaćanja kamata, povećanje kamatne stope, zahtjev za dodatne kolaterale ili jamstva, ili druge promjene ugovornog okvira instrumenta;
- (n) znatne promjene očekivane uspješnosti i ponašanja dužnika, uključujući promjene platežnog stanja dužnika u određenoj skupini (npr. povećan očekivani broj ili razmjer zakašnjelih ugovornih plaćanja ili znatno povećan očekivani broj dužnika po kreditnoj kartici koji su dosegili ili premašili kreditno ograničenje i od kojih se očekuje plaćanje minimalnog mjesečnog iznosa);
- (o) promjene pristupa subjekta upravljanju kreditnim rizikom u vezi s financijskim instrumentom, tj. na temelju novih pokazatelja promjena kreditnog rizika financijskog instrumenta očekuje se aktivnije upravljanje kreditnim rizikom subjekta ili fokus na upravljanje instrumentom, uključujući detaljnije praćenje ili kontrolu instrumenta, ili određenu intervenciju subjekta u odnosu na dužnika;
- (p) informacije o prekoračenju dospijea, uključujući oborivu pretpostavku iz točke 5.5.11.
- B5.5.18 U nekim slučajevima kvalitativne i nestatističke kvantitativne informacije mogu biti dovoljne da se odredi ispunjava li financijski instrument kriterij za priznavanje rezerviranja za kreditne gubitke u iznosu kreditnih gubitaka tijekom očekivanog vijeka trajanja. Drugim riječima, informacije nije nužno obraditi u nekom statističkom modelu ili postupku određivanja kreditnog rejtinga kako bi se odredilo je li došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta. U drugim slučajevima subjekt bi trebao razmotriti i druge informacije, među ostalim iz svojih statističkih modela ili postupaka određivanja kreditnog rejtinga. No, subjekt pri procjeni može koristiti obje vrste informacija, ako su relevantne, tj. kvalitativne čimbenike koji nisu obuhvaćeni postupkom internog određivanja rejtinga i posebnom kategorijom internog rejtinga na izvještajni datum, vodeći računa o obilježjima kreditnog rizika pri početnom priznavanju.
- Oboriva pretpostavka o prekoračenju roka dospijea za više od 30 dana
- B5.5.19 Oboriva pretpostavka iz točke 5.5.11. nije apsolutni pokazatelj potrebnog priznavanja očekivanih kreditnih gubitke tijekom vijeka trajanja, no smatra se krajnjim trenutkom u kojem bi trebalo priznati očekivane kreditne gubitke tijekom vijeka trajanja, čak i na temelju informacija o budućim događajima (uključujući makroekonomske čimbenike na razini portfelja).
- B5.5.20 Subjekt tu pretpostavku može oboriti samo ako raspolaže razumnim i pouzdanim informacijama koje pokazuju da čak ni prekoračenje dospijea ugovornih plaćanja za više od 30 dana ne predstavlja znatno povećanje kreditnog rizika financijskog instrumenta. Na primjer, ako plaćanje nije izvršeno zbog administrativne greške, a ne zbog financijskih poteškoća dužnika, ili ako subjekt ima pristup povijesnim informacijama koje dokazuju da nema povezanosti između znatnog povećanja rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza i financijske imovine s prekoračenjem dospijea za više od 30 dana, ali ako se na temelju istih dokaza može utvrditi takva povezanost ako je dospijea plaćanja prekoračeno za više od 60 dana.

- B5.5.21 Subjekt ne može uskladiti vrijeme nastanka znatnih povećanja kreditnog rizika i priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja s trenutkom u kojem se vrijednost financijske imovine smatra umanjenom za kreditne gubitke ni sa svojom internom definicijom statusa neispunjavanja obveza.

Financijski instrumenti niskog kreditnog rizika na izvještajni datum

- B5.5.22 Za potrebe točke 5.5.10., kreditni rizik financijskog instrumenta smatra se niskim ako je nizak rizik nastanka statusa neispunjavanja obveza po financijskom instrumentu, ako je subjekt sasvim sposoban u kratkom roku ispuniti svoje ugovorne obveze za novčane tokove te ako nepovoljne promjene ekonomskih i poslovnih uvjeta dugoročno mogu, no ne moraju nužno umanjiti sposobnost dužnika za ispunjenje ugovornih obveza za novčane tokove. Financijski instrumenti ne smatraju se instrumentima niskog kreditnog rizika ako se rizik od gubitka po tim instrumentima smatra niskim samo zbog vrijednosti kolaterala i ako se financijski instrument bez takvog kolaterala ne bi smatrao instrumentom niskog kreditnog rizika. Isto tako, ne smatra da financijski instrumenti imaju nizak kreditni rizik samo zbog toga što imaju niži rizik od nastanka statusa neispunjavanja obveza u odnosu na druge financijske instrumente subjekta ili u odnosu na kreditni rizik u jurisdikciji u kojoj subjekt posluje.

- B5.5.23 Kad utvrđuje je li kreditni rizik financijskog instrumenta nizak, subjekt može upotrijebiti svoje interne ocjene kreditnog rizika ili druge metode koje odgovaraju globalnoj definiciji niskog kreditnog rizika i uzimaju u obzir rizike i vrste financijskih instrumenata koji se procjenjuju. Financijski instrument s vanjskim rejtingom „investicijski stupanj” primjer je financijskog instrumenta koji se može smatrati instrumentom niskog kreditnog rizika. Međutim, financijski instrumenti ne moraju dobiti vanjsku ocjenu da bi se smatrali instrumentima niskog kreditnog rizika. Trebalo bi ih, međutim, smatrati instrumentima niskog kreditnog rizika iz perspektive tržišnog sudionika vodeći računa o svim uvjetima financijskog instrumenta.

- B5.5.24 Očekivani kreditni gubici tijekom vijeka trajanja financijskog instrumenta ne priznaju se samo zato što se u prethodnom razdoblju smatralo da je kreditni rizik instrumenta nizak i zato što se na izvještajni datum ne smatra da ima nizak kreditni rizik. U tom slučaju subjekt je dužan odrediti je li od početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika i treba li priznati očekivane kreditne gubitke tijekom vijeka trajanja u skladu s točkom 5.5.3.

Izmjene

- B5.5.25 U nekim okolnostima ponovno ugovaranje ili izmjena ugovornih novčanih tokova financijske imovine može uzrokovati prestanak priznavanja postojeće financijske imovine u skladu s ovim Standardom. Ako je posljedica izmjene financijske imovine prestanak priznavanja postojeće financijske imovine te naknadno priznavanje izmijenjene financijske imovine, izmijenjena se imovina za potrebe ovog Standarda smatra „novom” financijskom imovinom.

- B5.5.26 Prema tome, ako se zahtjevi o umanjenju vrijednosti primjenjuju na izmijenjenu financijsku imovinu, datum izmjene smatra se datumom početnog priznavanja te financijske imovine. To obično znači mjerenje rezerviranja za kreditne gubitke u iznosu očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju dok se ne ispune zahtjevi o priznavanju očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja iz točke 5.5.3. Međutim, u nekim neuobičajenim okolnostima nakon izmjene koja rezultira prestankom priznavanja izvorne financijske imovine može postojati dokaz da je izmijenjena financijska imovina pri početnom priznavanju umanjena za kreditne gubitke te bi stoga financijsku imovinu trebalo priznati kao stvorenu financijsku imovinu umanjenu za kreditne gubitke. Na primjer, to se može dogoditi u slučaju znatne izmjene imovine umanjene vrijednosti koja rezultira prestankom priznavanja izvorne financijske imovine. Moguće je da će u tom slučaju izmjena rezultirati novom financijskom imovinom umanjene vrijednosti za kreditne gubitke pri početnom priznavanju.

B5.5.27 Ako se ugovorni novčani tokovi financijske imovine ponovno ugovore ili na drugi način izmijene, ali bez prestanka priznavanja financijske imovine, to ne znači da se financijska imovina automatski smatra imovinom manjeg kreditnog rizika. Subjekt procjenjuje moguće znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja na temelju svih razumnih i pouzdanih informacija koje su dostupne bez nepotrebnih troškova i napora. To uključuje informacije o prošlim i budućim događajima te procjenu kreditnog rizika tijekom očekivanog vijeka trajanja financijske imovine te informacije o okolnostima koje su dovele do izmjene. Dokazi da kriteriji priznavanja očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja nisu više ispunjeni mogu uključivati informacije iz prošlih razdoblja o ažurnim i pravovremenim plaćanjima u odnosu na izmijenjene ugovorne uvjete. Klijent obično mora dokazati uredno plaćanje u određenom razdoblju da bi se moglo zaključiti da je kreditni rizik smanjen. Na primjer, povijest neplaćanja ili nepotpunih plaćanja obično se ne bi brisala samo zbog jednog pravovremenog plaćanja nakon izmjene ugovornih uvjeta.

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici

B5.5.28 Očekivani kreditni gubici su procjena kreditnih gubitaka na temelju vjerojatnosti (tj. sadašnja vrijednost svih manjkova novca) tijekom očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta. Novčani manjak je razlika između novčanih tokova koji subjektu dospijevaju u skladu s ugovorom i novčanih tokova čiji primitak subjekt očekuje. Budući da se pri određivanju očekivanih kreditnih gubitaka u obzir uzimaju i iznos i vrijeme plaćanja, kreditni gubitak nastaje čak i ako subjekt očekuje plaćanje u cijelosti, ali nakon ugovorenog dospijeća.

B5.5.29 Kreditni gubitak financijske imovine sadašnja je vrijednost razlike između:

(a) ugovornih novčanih tokova koji subjektu dospijevaju na temelju ugovora i

(b) novčanih tokova čiji primitak subjekt očekuje.

B5.5.30 Kreditni gubitak neiskorištene obveze po kreditu je sadašnja vrijednost razlike između:

(a) ugovornih novčanih tokova koji subjektu dospijevaju ako imatelj obveze po kreditu iskoristi kredit i

(b) novčanih tokova čiji primitak subjekt očekuje ako se kredit iskoristi.

B5.5.31 Subjektova procjena očekivanih kreditnih gubitaka od obveza po kreditu u skladu je s očekivanim povlačenjima preuzete obveze po kreditu, odnosno subjekt pri procjeni očekivanih kreditnih gubitaka u dvanaestomjesečnom razdoblju u obzir uzima očekivani dio preuzete obveze po kreditu koji će biti povučen u roku od 12 mjeseci od izvještajnog datuma, a pri procjeni očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja u obzir uzima očekivani dio preuzete obveze po kreditu koji će biti povučen tijekom očekivanog vijeka trajanja te preuzete obveze po kreditu.

B5.5.32 Za ugovore o financijskom jamstvu, subjekt je dužan izvršiti plaćanja samo u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza dužnika u skladu s uvjetima instrumenta na koji se jamstvo odnosi. Prema tome, novčani manjkovi su očekivana plaćanja kojima se imatelju nadoknađuje nastali kreditni gubitak, umanjeno za iznose koje subjekt očekuje da će primiti od imatelja, dužnika ili neke druge osobe. Ako je imovina u cijelosti pokrivena jamstvom, procjena novčanih manjkova za ugovor o financijskom jamstvu trebala bi biti u skladu s procjenama novčanih manjkova za imovinu na koju se jamstvo odnosi.

- B5.5.33 Za imovinu čija je vrijednost na izvještajni datum umanjena za kreditne gubitke, no koja nije kupljena ili stvorena financijska imovina umanjena za kreditne gubitke, subjekt očekivane kreditne gubitke mjeri kao razliku između bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova budućih razdoblja diskontirane po izvornoj efektivnoj kamatnoj stopi financijske imovine. Usklađenja se priznaju u dobiti ili gubitku kao dobitak ili gubitak od umanjenja vrijednosti.
- B5.5.34 Pri mjerenju rezerviranja za kreditne gubitke za potraživanja na temelju najma novčani tokovi na temelju kojih su utvrđeni očekivani kreditni gubici trebali biti u skladu s novčanim tokovima na temelju kojih su mjerena potraživanja na temelju najma u skladu s MSR-om 16 *Najmovi*.
- B5.5.35 Subjekt pri mjerenju očekivanih kreditnih gubitaka može primijeniti praktična rješenja ako su usklađena s načelima iz točke 5.5.17. Primjer praktičnog rješenja je izračun očekivanih kreditnih gubitaka od potraživanja od kupaca primjenom matrice za određivanje rezerviranja. Za potraživanja od kupaca subjekt primjenjuje svoje korisno iskustvo o kreditnim gubicima iz ranijih razdoblja (prema potrebi usklađeno u skladu s točkama B5.5.51–B5.5.52) kako bi procijenio očekivane kreditne gubitke u dvanaestomjesečnom razdoblju ili očekivane kreditne gubitke tijekom vijeka trajanja financijske imovine. U matrici za određivanje rezerviranja mogu se npr. navesti fiksne stope rezerviranja, ovisno o broju dana prekoračenja dospjeća potraživanja od kupaca (npr. 1 % ako dospjeće nije prekoračeno, 2 % ako je dospjeće prekoračeno za manje od 30 dana, 3 % ako je prekoračenje dospjeća od 30 do 90 dana, 20 % ako je prekoračenje dospjeća od 90 do 180 dana itd.). Subjekt klijente svrstava u odgovarajuće skupine, ovisno o njihovoj raznolikosti, ako na temelju iskustva iz ranijih razdoblja o kreditnim gubicima primjećuje znatno različite obrasce gubitaka u različitim segmentima klijenata. Kriterija koji se mogu primijeniti za svrstavanje imovine u skupine mogu biti npr. zemljopisno područje, vrsta proizvoda, rejting klijenta, kolateral ili osiguranje trgovačkog kredita te vrsta klijenta (npr. veliki klijent ili potrošač).

Definicija statusa neispunjavanja obveza

- B5.5.36 U skladu s točkom 5.5.9., subjekt je dužan pri određivanju mogućeg znatnog povećanja kreditnog rizika financijskog instrumenta razmotriti promjenu rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza nakon početnog priznavanja.
- B5.5.37 Pri utvrđivanju statusa neispunjavanja obveza za potrebe određivanja rizika od nastanka statusa neispunjavanja obveza subjekt primjenjuje definiciju statusa neispunjavanja obveza koja je usklađena s definicijom koju primjenjuje za potrebe internog upravljanja kreditnim rizikom za relevantne financijske instrumente i prema potrebi razmatra kvalitativne pokazatelje (npr. financijske uvjete). Međutim, postoji oboriva pretpostavka da status neispunjavanja obveza ne nastupa nakon prekoračenja dospjeća financijske imovine od 90 dana, osim ako subjekt raspolaze razumnim i pouzdanim informacijama koje pokazuju da je dugotrajnije neispunjenje obveza primjereniji kriterij. Definicija statusa neispunjavanja obveza u tu se svrhu dosljedno primjenjuje na sve financijske instrumente, osim ako postanu dostupne informacije koje pokazuju da je za određeni financijski instrument primjerenija neka druga definicija statusa neispunjavanja obveza.

Razdoblje za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka

- B5.5.38 U skladu s točkom 5.5.19., najdulje razdoblje za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka najdulje je ugovorno razdoblje u kojem je subjekt izložen kreditnom riziku. Za preuzete obveze po kreditu i ugovore o financijskom jamstvu to je najdulje ugovorno razdoblje u kojem subjekt ima sadašnju ugovornu obvezu produljenja kredita.
- B5.5.39 Međutim, u skladu s točkom 5.5.20., neki financijski instrumenti uključuju komponentu kredita i komponentu neiskorištene preuzete obveze, a zbog činjenice da subjekt na temelju ugovora može zatražiti namirenje i opozvati neiskorištenu obvezu njegova izloženost kreditnim gubicima nije ograničena na razdoblje otkaznog roka ugovora. Na primjer, zajmodavac na temelju ugovora može povući revolving kreditne linije, kao što su kreditne kartice i prekoračenja po računu, uz otkazni rok od samo jednog dana. Međutim, u praksi vjerovnici nastavljaju produljivati kredit na dulje razdoblje i mogu povući liniju tek nakon povećanja kreditnog rizika dužnika, što može biti prekasno da se spriječe neki ili svi očekivani kreditni gubici. Ti financijski instrumenti obično imaju obilježja navedena u nastavku, zbog prirode financijskog instrumenta, načina upravljanja financijskim instrumentom te prirode dostupnih informacija o znatnom povećanju kreditnog rizika:

- (a) financijski instrumenti nemaju fiksni rok ili strukturu otplate i obično imaju kratak otkazni rok ugovora (npr. jedan dan);
- (b) ugovorna mogućnost otkazivanja ugovora ne provodi se u okviru uobičajenog svakodnevnog upravljanja financijskim instrumentom pa se ugovor može otkazati samo nakon što subjekt utvrdi povećanje kreditnog rizika na razini kreditne linije i
- (c) financijskim instrumentima upravlja se na skupnoj osnovi.

B5.5.40 Pri određivanju razdoblja očekivane izloženosti kreditnom riziku, ali u kojem ne očekuje ublažavanje očekivanih kreditnih rizika uobičajenim mjerama upravljanja kreditnim rizikom, subjekt bi trebao razmatrati čimbenike kao što su povijesni podaci i iskustvo:

- (a) o razdoblju izloženosti subjekta kreditnom riziku sličnih financijskih instrumenata;
- (b) o razdoblju nastanka povezanih statusa neispunjavanja obveza po sličnim financijskim instrumentima nakon znatnog povećanja kreditnog rizika i
- (c) o mjerama upravljanja kreditnim rizikom koje subjekt namjerava poduzeti nakon povećanja kreditnog rizika financijskih instrumenata, kao što je smanjenje ili uklanjanje ograničenja neiskorištenih iznosa.

Ishod na temelju vjerojatnosti

- B5.5.41 Svrha procjene očekivanih kreditnih gubitaka nije procijeniti najgori ni najbolji mogući scenarij. Naprotiv, procjena očekivanih kreditnih gubitaka uvijek odražava mogućnost nastanka kreditnog gubitka, kao i mogućnost da kreditni gubitak neće nastati čak ni kad je izostanak kreditnog gubitka najvjerojatniji ishod.
- B5.5.42 U skladu s točkom 5.5.17. podtočkom (a), procjena očekivanih kreditnih gubitaka mora odražavati nepristran iznos na temelju vjerojatnosti koji se određuje ocjenom nekoliko mogućih ishoda. U praksi to ne mora biti složena analiza. U nekim je slučajevima dovoljna razmjerno jednostavna izrada modela, bez potrebe za brojnim i detaljnim simulacijama scenarija. Na primjer, na temelju vjerojatnosti moguće je razumno procijeniti iznos prosječnih kreditnih gubitaka velike skupine financijskih instrumenata sa zajedničkim obilježjima rizika. U drugim će situacijama za određene ishode možda biti potrebno utvrditi scenarije s određenim iznosom i rokovima novčanih tokova, kao i procjenu vjerojatnosti tih ishoda. U takvim situacijama očekivani kreditni gubici odražavaju najmanje dva ishoda u skladu s točkom 5.5.18.
- B5.5.43 Za očekivane kreditne gubitke tijekom vijeka trajanja subjekt je dužan procijeniti rizik od neispunjenja obveza financijskog instrumenta tijekom njegova očekivanog vijeka trajanja. Očekivani kreditni gubici u dvanaestomjesečnom razdoblju dio su očekivanih kreditnih gubitaka tijekom vijeka trajanja i predstavljaju novčane manjkove tijekom vijeka trajanja nastupi li status neispunjavanja obveza u razdoblju od 12 mjeseci nakon izvještajnog datuma (ili u kraćem razdoblju, ako je očekivani vijek trajanja financijskog instrumenta kraći od 12 mjeseci), što se određuje na temelju vjerojatnosti nastanka statusa neispunjavanja obveza. Stoga očekivani kreditni gubici u dvanaestomjesečnom razdoblju nisu očekivani kreditni gubici subjekta tijekom vijeka trajanja financijskog instrumenta na temelju kojeg subjekt predviđa neispunjenje obveza u sljedećih 12 mjeseci ni novčani manjkovi predviđeni u sljedećih 12 mjeseci.

Vremenska vrijednost novca

- B5.5.44 Očekivani kreditni gubici diskontiraju se na izvještajni datum, a ne na datum očekivanog nastanka statusa neispunjavanja obveza ili na neki drugi datum, primjenom efektivne kamatne stope utvrđene pri početnom priznavanju ili njezine približne vrijednosti. Ako financijski instrument ima promjenjivu kamatnu stopu, očekivani kreditni gubici diskontiraju se primjenom tekuće efektivne kamatne stope određene u skladu s točkom B5.4.5.

- B5.5.45 Očekivani kreditni gubici kupljene ili stvorene financijske imovine umanjene za kreditne gubitke diskontiraju se primjenom efektivne kamatne stope usklađene za kreditni rizik pri početnom priznavanju.
- B5.5.46 Očekivani kreditni gubici od potraživanja na temelju najma diskontiraju se primjenom iste diskontne stope koja se primjenjuje pri mjerenju potraživanja na temelju najma u skladu s MSFL-jem 16.
- B5.5.47 Očekivani kreditni gubici od preuzete obveze po kreditu diskontiraju se primjenom efektivne kamatne stope ili njezine približne vrijednosti, koja će se primijeniti pri priznavanju financijske imovine koja proizlazi iz preuzete obveze po kreditu, jer se u svrhu primjene zahtjeva o umanjenju vrijednosti financijska imovina koja je priznata nakon povlačenja preuzete obveze po kreditu ne smatra novim financijskim instrumentom nego nastavkom te obveze. Stoga se očekivani kreditni gubici od financijske imovine mjere uzimajući u obzir početni kreditni rizik preuzete obveze po kreditu od datuma kad je subjekt postao stranka te neopozive preuzete obveze.
- B5.5.48 Očekivani kreditni gubici od ugovora o financijskom jamstvu ili preuzetih obveza po kreditu za koje se ne može odrediti efektivna kamatna stopa diskontiraju se primjenom diskontne stope koja odražava tekuću tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za novčane tokove, ali samo ako su i u mjeri u kojoj su ti rizici uzeti u obzir pri usklađenju diskontne stope, a ne za usklađenje manjkova novca koji se diskontiraju.

Razumne i pouzdane informacije

- B5.5.49 Za potrebe ovog Standarda, razumne i pouzdane informacije su informacije koje su razumno dostupne na izvještajni datum bez nepotrebnih troškova i napora, uključujući informacije o prošlim događajima, aktualne uvjete i prognoze budućih ekonomskih uvjeta. Informacije dostupne u svrhu financijskog izvještavanja smatraju se dostupnima bez nepotrebnih troškova i napora.
- B5.5.50 Subjekt nije dužan uključiti prognoze budućih uvjeta tijekom čitavog očekivanog vijeka trajanja financijskog instrumenta. Stupanj prosudbe potreban za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka ovisi o dostupnosti detaljnih informacija. Što je razdoblje prognoze dulje, to je dostupnost detaljnih informacija manja te je za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka potreban viši stupanj prosudbe. Za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka nije potrebna detaljna procjena za razdoblja u dalekoj budućnosti, za koja subjekt može ekstrapolirati projekcije na temelju dostupnih, detaljnih informacija.
- B5.5.51 Subjekt nije dužan dubinski tragati za informacijama, ali mora uzeti u obzir sve razumne i pouzdane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova i napora i koje su korisne za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući učinak očekivanih prijevremenih plaćanja. Informacije koje se koriste uključuju čimbenike specifične za dužnike, opće gospodarske uvjete te procjenu aktualnih uvjeta i prognoze kretanja uvjeta na izvještajni datum. Subjekt može koristiti razne izvore informacija, kako unutarnje (vlastite), tako i vanjske. Mogući izvori informacija su npr. unutarnje iskustvo iz ranijih razdoblja o kreditnim gubicima, interni rejtinzi, iskustva drugih subjekata o kreditnim gubicima te vanjski rejtinzi, izvještaji i statistički podaci. Subjekti koji nemaju vlastitih specifičnih izvora informacija ili ako su ti izvori nedovoljni, mogu se koristiti iskustvom sličnih subjekata o usporedivom financijskom instrumentu (ili skupinama financijskih instrumenata).
- B5.5.52 Povijesni podaci važan su temelj ili osnovica za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka. Međutim, subjekt je dužan uskladiti povijesne informacije, kao što je iskustvo o kreditnim gubicima, na temelju dostupnih aktualnih informacija, kako bi se iskazali učinci aktualnih uvjeta i njegovih prognoza budućih uvjeta koji nisu utjecali na razdoblje na koje se povijesne informacije odnose i uklonili učinci uvjeta iz prošlih razdoblja koji nisu relevantni za buduće ugovorne novčane tokove. U nekim slučajevima neusklađeni povijesni podaci mogu biti najrazumniji i najpouzdaniji, ovisno o vrsti tih podataka i vremenu njihova izračuna, u odnosu na okolnosti na izvještajni datum i obilježja financijskog instrumenta. Procjene promjena očekivanih kreditnih gubitaka odražavaju i dosljedno prate promjene povezanih dostupnih informacija iz razdoblja u razdoblje (kao što su promjene stopa nezaposlenosti, cijena nekretnina, cijena robe, statusa plaćanja ili drugih čimbenika koji upućuju na kreditne gubitke financijskog instrumenta ili unutar skupine financijskih instrumenata te opseg tih promjena). Subjekt je dužan redovito provjeravati metode i pretpostavke koje koristi za procjenu očekivanih kreditnih gubitaka kako bi se smanjile razlike između procijenjenih i stvarno nastalih kreditnih gubitaka.

- B5.5.53 Ako se očekivani kreditni gubici procjenjuju na temelju ranijeg iskustva o kreditnim gubicima, važno je informacije o ranijim stopama kreditnog gubitka primijeniti na skupine koje se definiraju tako da odgovaraju skupinama za koje su dostupne ranije stope kreditnih gubitaka. Tako će se svakoj skupini financijske imovine moći pridružiti informacije o ranijim kreditnim gubicima u skupinama financijske imovine sličnih obilježja rizika i relevantnih dostupnih informacija koje odražavaju postojeće uvjete.
- B5.5.54 Očekivani kreditni gubici odražavaju subjektova očekivanja kreditnih gubitaka. Međutim, kad pri procjeni očekivanih kreditnih gubitaka razmatra sve razumne i pouzdane informacije dostupne bez nepotrebnih troškova i napora, subjekt razmatra i odgovarajuće tržišne podatke o kreditnom riziku određenog financijskog instrumenta ili sličnih financijskih instrumenata.

Kolateral

- B5.5.55 Za potrebe mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka, procjena očekivanih novčanih manjkova mora odražavati novčane tokove koji se očekuju od kolaterala i drugih kreditnih poboljšanja koja su dio ugovornih uvjeta i koje subjekt ne priznaje odvojeno. Procjena očekivanih novčanih manjkova od financijskog instrumenta pokrivenog kolateralom odražava iznos i rokove nastanka novčanih tokova koji se očekuju od ovrhe kolaterala, umanjeno za troškove stjecanja i prodaje kolaterala, neovisno o tome je li ovrha vjerojatna (tj. pri procjeni očekivanih novčanih tokova razmatra se vjerojatnost ovrhe i povezanih novčanih tokova). Stoga je tom analizom potrebno obuhvatiti sve novčane tokove koji se očekuju od realizacije kolaterala nakon ugovorenog dospijeca ugovora. Kolateral koji se stekne ovrhom ne priznaje se kao imovina odvojena od instrumenta pokrivenog kolateralom, osim ako ispunjava relevantna kriterije priznavanja imovine iz ovog ili drugih standarda.

Reklasifikacija financijske imovine (odjeljak 5.6.)

- B5.6.1 Ako subjekt reklasificira financijsku imovinu u skladu s točkom 4.4.1., u skladu s točkom 5.6.1. dužan je tu reklasifikaciju primjenjivati prospektivno od datuma reklasifikacije. Za kategoriju mjerenja po amortizacijskom trošku, kao i za kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, efektivna kamatna stopa određuje se pri početnom priznavanju. Za obje te kategorije mjerenja odredbe o umanjenju vrijednosti primjenjuju se na isti način. Prema tome, ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit:
- (a) neće se promijeniti priznavanje kamatnih prihoda i subjekt stoga nastavlja primjenjivati istu efektivnu kamatnu stopu;
 - (b) neće se promijeniti mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka jer se na obje kategorije mjerenja primjenjuje isti pristup umanjenja vrijednosti. No, ako se financijska imovina reklasificira iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u kategoriju mjerenja po amortiziranom trošku, rezerviranje za kreditne gubitke priznaje se kao usklađenje na bruto knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine od datuma reklasifikacije. Ako se financijska imovina reklasificira iz kategorije mjerenja po amortiziranom trošku u kategoriju mjerenja po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, rezerviranje za kreditne gubitke prestaje se priznavati (i više se ne priznaje kao usklađenje na bruto knjigovodstvenu vrijednost), nego se priznaju kao iznos akumuliranog umanjenja vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (u istom iznosu) i objavljuju od datuma reklasifikacije.
- B5.6.2 Međutim, subjekt nije dužan zasebno priznati kamatne prihode ili dobitke ili gubitke od umanjenja vrijednosti financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Prema tome, ako subjekt reklasificira financijsku imovinu iz kategorije mjerenja po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, efektivna kamatna stopa određuje se na temelju fer vrijednosti imovine na datum reklasifikacije. Osim toga, za potrebe primjene odjeljka 5.5. na financijsku imovinu od datuma reklasifikacije, datum reklasifikacije smatra se datumom početnog priznavanja.

Dobici i gubici (odjeljak 5.7.)

- B5.7.1 U skladu s točkom 5.7.5., subjekt može neopozivo odlučiti iskazivati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti promjene fer vrijednosti ulaganja u vlasnički instrument namijenjen trgovanju. Ta odluka donosi se za svaki pojedinačni instrument (tj. dionicu). Iznosi priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ne smiju se naknadno prenositi u dobit ili gubitak. Međutim, subjekt može prenositi kumulativni dobitak ili gubitak unutar vlasničkog kapitala. Dividende na takva ulaganja priznaju se u dobiti ili gubitku u skladu s točkom 5.7.6., osim ako je jasno da dividenda predstavlja povrat dijela troškova ulaganja.
- B5.7.1A Osim ako se primjenjuje točka 4.1.5., u skladu s točkom 4.1.2.A financijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako na temelju ugovornih uvjeta financijske imovine nastaju novčani tokovi koji su samo plaćanja glavnice i kamata na nepodmireni iznos glavnice, a imovina se drži u poslovnom modelu čiji se cilj ostvaruje i naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom financijske imovine. U toj kategoriji mjerenja informacije se priznaju u dobiti ili gubitku kao da se financijska imovina mjeri po amortiziranom trošku, iako se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti u izvještaju o financijskom položaju. Dobici ili gubici, osim onih koji se priznaju u dobiti ili gubitku u skladu s točkama 5.7.10.–5.7.11., priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Kad se ta financijska imovina prestane priznavati, kumulativni dobiti ili gubici koji su prethodno bili priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificiraju se u dobiti ili gubitak. To odražava dobitak ili gubitak koji bi bili priznati u dobiti ili gubitku nakon prestanka priznavanja da je financijska imovina bila mjerena po amortiziranom trošku.
- B5.7.2 Subjekt primjenjuje MRS 21 na financijsku imovinu i financijske obveze koje su novčane stavke u skladu s MRS-om 21 i koje su izražene u stranoj valuti. U skladu s MRS-om 21, svi dobiti i gubici od promjene tečajeva stranih valuta za novčanu imovinu i novčane obveze priznaju se u dobiti ili gubitku. Iznimka je novčana stavka određena kao instrument zaštite od rizika u okviru zaštite novčanog toka (vidjeti točku 6.5.11.) ili zaštite neto ulaganja (vidjeti točku 6.5.13.) ili zaštite od rizika fer vrijednosti vlasničkog instrumenta čije je promjene fer vrijednosti subjekt odlučio iskazati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5. (vidjeti točku 6.5.8.).
- B5.7.2A Za potrebe priznavanja dobitaka i gubitaka od promjene tečajeva stranih valuta u skladu s MRS-om 21, financijska imovina koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 4.1.2. A tretira se kao novčana stavka. Stoga se takva financijska imovina tretira kao da se mjeri po amortiziranom trošku u stranoj valuti. Tečajne razlike od amortiziranog troška priznaju se u dobiti ili gubitku, dok se druge promjene knjigovodstvene vrijednosti priznaju u skladu s točkom 5.7.10.
- B5.7.3 U skladu s točkom 5.7.5., subjekt može neopozivo odlučiti iskazivati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti promjene fer vrijednosti određenih ulaganja u vlasničke instrumente. Takvo ulaganje nije novčana stavka. Prema tome, dobitak ili gubitak iskazani u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.5. uključuju sve povezane devizne komponente.
- B5.7.4 Ako postoji odnos zaštite između neizvedene novčane imovine i neizvedene novčane obveze, promjene devizne komponente tih financijskih instrumenata iskazuju se u dobiti ili gubitku.

Obveze koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak

- B5.7.5 Ako subjekt financijsku obvezu mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, mora utvrditi hoće li iskazivanje učinaka promjena kreditnog rizika obveze u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti stvoriti ili uvećati knjigovodstvenu neusklađenost u dobiti ili gubitku. Računovodstvena neusklađenost nastala bi ili bi se uvećala ako bi iskazivanje učinaka promjene kreditnog rizika obveze u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za posljedicu imalo veću neusklađenost u dobiti ili gubitku nego da su ti iznosi iskazani u dobiti ili gubitku.

- B5.7.6 Kako bi to utvrdio, subjekt mora procijeniti očekuje li prijeboj učinaka promjene kreditnog rizika obveze u dobiti ili gubitku s promjenom fer vrijednosti nekog drugog financijskog instrumenta koji se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Takvo se očekivanje mora temeljiti na ekonomskom odnosu između obilježja obveze i obilježja drugog financijskog instrumenta.
- B5.7.7 To se određuje pri početnom priznavanju i ponovno se ne procjenjuje. Iz praktičnih razloga subjekt ne mora istodobno ubrojiti svu imovinu i obveze koji dovode do računovodstvene nedosljednosti. Dopusštena je razumna odgoda pod uvjetom da se očekuje izvršenje ostalih transakcija. Subjekt mora dosljedno primjenjivati svoju metodu kojom određuje hoće li iskazivanje učinaka promjena kreditnog rizika obveze u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti stvoriti ili uvećati knjigovodstvenu neusklađenost u dobiti ili gubitku. Međutim, subjekt može primijeniti različite metode u slučaju različitih ekonomskih odnosa između obilježja obveza koje se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i obilježja ostalih financijskih instrumenata. U skladu s MSFI-jem 7, subjekt je dužan objaviti kvalitativne informacije u bilješkama uz financijske izvještaje o metodi koju je primijenio za to određivanje.
- B5.7.8 Ako bi takva neusklađenost nastala ili se uvećala, subjekt je dužan iskazati sve promjene fer vrijednosti (uključujući učinke promjena kreditnog rizika obveze) u dobiti ili gubitku. Ako takva neusklađenost ne bi nastala niti se uvećala, subjekt je dužan iskazati učinke promjena kreditnog rizika obveze u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.
- B5.7.9 Iznosi priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ne smiju se naknadno prenositi u dobit ili gubitak. Međutim, subjekt može prenositi kumulativni dobitak ili gubitak unutar vlasničkog kapitala.
- B5.7.10 U primjeru u nastavku opisuje se situacija u kojoj bi došlo do stvaranja računovodstvene neusklađenosti u dobiti ili gubitku kad bi se učinci promjene kreditnog rizika obveze iskazali u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Hipotekarna banka klijentima odobrava kredite koje financira prodajom obveznica sličnih obilježja (npr. nepodmireni iznos, profil namire, rok i valuta) na tržištu. Na temelju ugovornih uvjeta kredita, korisnik hipotekarnog kredita svoj kredit može prijevremeno otplatiti (tj. ispuniti svoju obvezu prema banci) kupnjom odgovarajuće obveznice na tržištu po fer vrijednosti i isporukom te obveznice banci koja mu je odobrila hipotekarni kredit. Na temelju ugovornog prava o prijevremenoj otplati, dođe li do pada kreditne kvalitete obveznice (a time i do smanjenja fer vrijednosti obveze banke koja je odobrila hipotekarni kredit), smanjuje se i fer vrijednost kreditne imovine banke. Promjena fer vrijednosti imovine odražava ugovorno pravo korisnika hipotekarnog kredita na otplatu kredita kupnjom odnosno obveznice po fer vrijednosti (koja je u ovom primjeru umanjena) i isporukom obveznice banci koja mu je odobrila hipotekarni kredit. Prema tome, učinci promjena kreditnog rizika obveze (obveznica) prebijaju se u dobiti ili gubitku s odgovarajućom promjenom fer vrijednosti financijske imovine (kredit). Kad bi se učinci promjene kreditnog rizika obveze iskazali u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, došlo bi do računovodstvene neusklađenosti u dobiti ili gubitku. Prema tome, banka koja je odobrila hipotekarni kredit dužna je sve promjene fer vrijednosti obveze (uključujući učinke promjene kreditnog rizika obveze) iskazati u dobiti ili gubitku.
- B5.7.11 U primjeru iz točke B5.7.10. postoji ugovorna veza između učinaka promjena kreditnog rizika obveze i promjena fer vrijednosti financijske imovine (tj. kao rezultat ugovornog prava korisnika hipotekarnog kredita na prijevremenu otplatu kredita otkupom obveznice po fer vrijednosti i isporukom obveznice banci koja mu je odobrila hipotekarni kredit). Međutim, računovodstvena neusklađenost može nastati i bez ugovorne veze.

- B5.7.12 Za potrebe primjene zahtjeva iz točaka 5.7.7. i 5.7.8., računovodstvena neusklađenost nije uzrokovana samo metodom mjerenja koju subjekt primjenjuje za određivanje učinaka primjena kreditnog rizika obveze. Računovodstvena neusklađenost u dobiti ili gubitku nastaje samo ako se očekuje prijeboj učinaka promjena kreditnog rizika obveze (kako je utvrđeno u MSFI-ju 7) i promjena fer vrijednosti nekog drugog financijskog instrumenta. Neusklađenost koja nastane samo zbog metode mjerenja (tj. zbog toga što subjekt ne odvaja promjene kreditnog rizika obveze od nekih drugih promjena njezine fer vrijednosti) ne utječe na određivanje koje je potrebno u skladu s točkama 5.7.7. i 5.7.8. Na primjer, subjekt ne mora odvojiti promjene kreditnog rizika obveze od promjena rizika likvidnosti. Ako subjekt iskazuje kombinirane učinke obaju čimbenika u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, neusklađenost može nastati zato što promjene rizika likvidnosti mogu biti uključene u mjerenje fer vrijednosti financijske imovine subjekta, a ukupna promjena fer vrijednosti te imovine iskazuje se u dobiti ili gubitku. Međutim, takva je neusklađenost posljedica nepreciznosti pri mjerenju, a ne odnosa prijeboja opisanog u točki B5.7.6. te stoga ne utječe na određivanje koje se nalaže u točkama 5.7.7. i 5.7.8.

Značenje pojma „kreditni rizik” (točke 5.7.7. i 5.7.8.)

- B5.7.13 U MSFI-ju 7 pojam kreditni rizik definiran je kao „rizik da će jedna strana u financijskom instrumentu neispunjenjem svoje obveze drugoj strani uzrokovati gubitak”. Zahtjev iz točke 5.7.7. podtočke (a) odnosi se na rizik da izdavatelj neće ispuniti tu određenu obvezu. Nije nužno povezan s kreditnom sposobnošću izdavatelja. Na primjer, ako subjekt izda kolateraliziranu i nekolateraliziranu obvezu, koje su po svemu drugome identične, kreditni rizik tih dviju obveza bit će različit iako ih je izdao isti subjekt. Kreditni rizik kolateralizirane obveze bit će manji od kreditnog rizika nekolateralizirane obveze. Kreditni rizik kolateralizirane obveze može biti gotovo nula.
- B5.7.14 Za potrebe primjene zahtjeva iz točke 5.7.7. podtočke (a), kreditni rizik razlikuje se od rizika uspješnosti određene imovine. Rizik uspješnosti određene imovine ne odnosi se na rizik subjektova neispunjenja određene obveze, nego na rizik slabe uspješnosti (ili neuspješnosti) pojedinačne imovine ili skupine imovine.
- B5.7.15 U nastavku se navode primjeri rizika uspješnosti određene imovine:
- (a) obveza s obilježjem povezivanja jedinica, pri čemu je iznos koji se duguje ulagateljima određen ugovorom na temelju uspješnosti određene imovine. Učinak takvog obilježja povezivanja jedinica na fer vrijednost obveze nije kreditni rizik nego rizik uspješnosti određene imovine;
 - (b) obveza koju izda strukturirani subjekt sa sljedećim obilježjima. Subjekt je pravno samostalan, tako da je imovina u subjektu izdvojena isključivo u korist njegovih ulagatelja, čak i u slučaju stečaja. Subjekt ne zaključuje druge transakcije i imovina subjekta ne može se opteretiti hipotekom. Iznosi postaju plativi ulagateljima subjekta samo ako izdvojena imovina stvara novčane tokove. Stoga promjene fer vrijednosti obveze prvenstveno odražavaju promjene fer vrijednosti imovine. Učinak uspješnosti imovine na fer vrijednost obveze nije kreditni rizik nego rizik uspješnosti određene imovine.

Određivanje učinaka promjena kreditnog rizika

- B5.7.16 U svrhu primjene zahtjeva iz točke 5.7.7. podtočke (a), subjekt je dužan odrediti iznos promjene fer vrijednosti financijske obveze koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika te obveze:
- (a) kao iznos promjene fer vrijednosti koji se ne može pripisati promjenama tržišnih uvjeta koji dovode do nastanka tržišnog rizika (vidjeti točke B5.7.17. i B5.7.18.) ili

- (b) primjenom alternativne metode za koju subjekt smatra da vjernije predstavlja iznos promjene fer vrijednosti obveze koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika obveze.
- B5.7.17 Promjene tržišnih uvjeta zbog kojih nastaje tržišni rizik uključuju promjene referentne kamatne stope, cijenu financijskog instrumenta drugog subjekta, cijenu robe, deviznog tečaja ili indeksa cijena ili kamatnih stopa.
- B5.7.18 Ako su promjene dostupne (referentne) kamatne stope jedine relevantne promjene tržišnih uvjeta za obvezu, iznos iz točke B5.7.16. podtočke (a) može se procijeniti kako slijedi:
- (a) prvo, subjekt izračunava internu stopu prinosa od obveze na početku razdoblja primjenom fer vrijednosti obveze i ugovornih novčanih tokova obveze na početku razdoblja. Od te stope prinosa odbije dostupnu (referentnu) kamatnu stopu na početku razdoblja kako bi dobio komponentu interne stope povrata specifičnu za instrument;
- (b) zatim subjekt izračunava sadašnju vrijednost novčanih tokova povezanih s obvezom primjenom ugovornih novčanih tokova obveze na kraju razdoblja i diskontne stope koja je jednaka zbroju i. dostupne (referentne) kamatne stope na kraju razdoblja i ii. komponente interne stope prinosa specifične za instrument, kako je utvrđena u podtočki (a);
- (c) razlika između fer vrijednosti obveze na kraju razdoblja i iznosa utvrđenog u podtočki (b) je promjena fer vrijednosti koja se ne može pripisati promjeni dostupne (referentne) kamatne stope. Taj se iznos iskazuje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.7. podtočkom (a).
- B5.7.19 U primjeru iz točke B5.7.18. pretpostavlja se da promjene fer vrijednosti koje nastanu zbog drugih čimbenika, a ne zbog promjena kreditnog rizika instrumenta ili promjena dostupne (referentne) kamatne stope nisu znatne. Ta metoda ne bi bila primjerena u slučaju znatnih promjena fer vrijednosti koje nastanu zbog drugih čimbenika. U tim slučajevima subjekt je dužan primijeniti neku drugu metodu kojom se vjernije mjere učinci promjena kreditnog rizika obveze (vidjeti točku B5.7.16. podtočku (b)). Na primjer, ako instrument iz primjera sadržava ugrađenu izvedenicu, promjena fer vrijednosti ugrađene izvedenice isključuje se pri određivanju iznosa koji se iskazuje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s točkom 5.7.7. podtočkom (a).
- B5.7.20 Kao i pri svim mjerenjima fer vrijednosti, pri primjeni metode za određivanje dijela promjene fer vrijednosti obveze koji se može pripisati promjenama kreditnog rizika obveze subjekt što više primjenjuje dostupne ulazne podatke, a što manje nedostupne ulazne podatke.

RAČUNOVODSTVO ZAŠTITE OD RIZIKA (POGLAVLJE 6.)

Instrumenti zaštite od rizika (odjeljak 6.2.)

Prihvatljivi instrumenti

- B6.2.1 Izvedenice koje su ugrađene u hibridne ugovore, ali se računovodstveno ne iskazuju odvojeno, ne mogu biti određene kao zasebni instrumenti zaštite od rizika.
- B6.2.2 Vlastiti vlasnički instrumenti subjekta nisu financijska imovina ili financijske obveze subjekta te stoga ne mogu biti određeni kao instrumenti zaštite od rizika.
- B6.2.3 Kod zaštite od valutnog rizika, komponenta neizvedenog financijskog instrumenta izložena valutnom riziku određuje se u skladu s MRS-om 21.

Izdane opcije

- B6.2.4 Ovim se Standardom ne ograničavaju okolnosti u kojima se izvedenica koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak može odrediti kao instrument zaštite od rizika, uz iznimku nekih izdanih opcija. Izdana opcija nije primjerena kao instrument zaštite od rizika, osim ako je određena za prijeboj s kupljenom opcijom, uključujući opciju ugrađenu u drugi financijski instrument (npr. izdana opcija kupnje koja se koristi kao zaštita od rizika za obvezu s ugrađenom opcijom kupnje).

Određivanje instrumenata zaštite od rizika

- B6.2.5 Ako subjekt za zaštite koje nisu zaštita od valutnog rizika kao instrument zaštite odredi neizvedenu financijsku imovinu ili neizvedenu financijsku obvezu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, može odrediti samo neizvedeni financijski instrument u cijelosti ili njegov dio.
- B6.2.6 Jedan instrument zaštite od rizika može se odrediti kao zaštita od nekoliko vrsta rizika pod uvjetom da se kao zaštićene stavke posebno odrede instrumenti zaštite od rizika i različite pozicije rizika. Te zaštićene stavke mogu biti u različitim odnosima zaštite od rizika.

Zaštićene stavke (odjeljak 6.3.)

Prihvatljive stavke

- B6.3.1 Čvrsta obveza stjecanja poslovne jedinice u poslovnoj kombinaciji ne može biti zaštićena stavka, osim za valutni rizik, jer se drugi rizici od kojih se štiti ne mogu posebno odrediti i mjeriti. Ti drugi rizici obično su opći poslovni rizici.
- B6.3.2 Ulaganje koje se računovodstveno iskazuje metodom udjela ne može biti zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti jer se metodom udjela u dobiti ili gubitku ne priznaju promjene fer vrijednosti ulaganja nego udio ulagatelja u dobiti ili gubitku društva u koje se ulaže. Iz sličnog razloga ulaganje u konsolidirano društvo kćer ne može biti zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti jer se konsolidacijom u dobiti ili gubitku ne priznaju promjene fer vrijednosti ulaganja nego dobit ili gubitak društva kćeri. Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje od rizika drukčija je jer to nije zaštita od promjene fer vrijednosti ulaganja nego zaštita od izloženosti promjeni tečajeva stranih valuta.
- B6.3.3 U skladu s točkom 6.3.4., subjekt može kao zaštićene stavke odrediti agregirane izloženosti koje su kombinacija izloženosti i izvedenice. Kad određuje takvu zaštićenu stavku, subjekt utvrđuje je li ukupna vrijednost izloženosti kombinacija izloženosti i izvedenice tako da stvara drukčiju ukupnu vrijednost izloženosti kojom se upravlja kao jednom izloženosti određenom riziku (ili rizicima). U tom slučaju subjekt može zaštićenu stavku odrediti na temelju ukupne vrijednosti izloženosti. Na primjer:
- (a) subjekt može određenu količinu kave u vrlo vjerojatnim transakcijama kupnje u razdoblju od 15 mjeseci zaštititi od cjenovnog rizika (na temelju američkog dolara) budućnosnicom s rokom od 15 mjeseci. Vrlo vjerojatne transakcije kupnje kave u kombinaciji s budućnosnicom za kavu mogu se za potrebe upravljanja rizicima promatrati kao izloženost valutnom riziku fiksnog iznosa u američkim dolarima u razdoblju od 15 mjeseci (tj. kao svaki odljev novca u fiksnom iznosu u američkim dolarima u razdoblju od 15 mjeseci);

- (b) subjekt može od valutnog rizika zaštititi dug s fiksnom kamatnom stopom izražen u stranoj valuti tijekom njegova ukupnog trajanja od deset godina. Međutim, subjekt zahtijeva izloženost riziku fiksne kamatne stope u svojoj funkcijskoj valuti samo u kratkom do srednjem roku (recimo dvije godine), a izloženost riziku promjenjive kamatne stope u svojoj funkcijskoj valuti za preostalo razdoblje do dospijeća. Na kraju svakog dvogodišnjeg intervala (tj. svake dvije godine) subjekt određuje izloženost riziku kamatne stope za sljedeće dvije godine (ako je razina kamate takva da subjekt želi fiksirati kamatne stope). U tom slučaju subjekt može sklopiti ugovor o međuvalutnoj zamjeni fiksne za promjenjivu kamatnu stopu na rok od deset godina, čime se dug s fiksnom kamatnom stopom u stranoj valuti zamjenjuje izloženošću riziku promjenjive stope u funkcijskoj valuti. To se pokriva dvogodišnjom ugovorom o zamjeni kamatne stope, na temelju funkcijske valute, čime se dug s promjenjivom stopom zamjenjuje za dug s fiksnom stopom. U stvarnosti se kombinacija duga s fiksnom stopom u stranoj valuti i 10-godišnje međuvalutne zamjene fiksne za promjenjivu kamatnu stopu za potrebe upravljanja rizicima promatra kao 10-godišnja izloženost riziku duga s promjenjivom stopom u funkcijskoj valuti.
- B6.3.4 Pri određivanju zaštićene stavke na temelju ukupne vrijednosti izloženosti, subjekt radi procjene učinkovitosti i mjerenja neučinkovitosti zaštite od rizika razmatra kombinirane učinke stavki koje čine agregiranu izloženost. Međutim, stavke koje čine agregiranu izloženost i dalje se zasebno iskazuju. To npr. znači:
- (a) izvedenice koje su dio agregirane izloženosti priznaju se kao zasebna imovina ili obveze koje se mjere po fer vrijednosti i
- (b) ako je određeno da između stavki koje čine agregiranu izloženost postoji odnos zaštite od rizika, način uključivanja izvedenice u agregiranu izloženost mora biti usklađen s načinom određivanja te izvedenice kao instrumenta zaštite od rizika na razini agregirane izloženosti. Na primjer, ako isključi unaprijedni element izvedenice iz njezina određenja kao instrumenta zaštite u odnosu zaštite između stavki koje čine agregiranu izloženost, subjekt mora taj unaprijedni element isključiti i kad tu izvedenicu uključuje kao zaštićenu stavku unutar agregirane izloženosti. U protivnom se u agregiranu izloženost uključuje izvedenica u cijelosti ili njezin dio.
- B6.3.5 U točki 6.3.6. navodi se da valutni rizik vrlo vjerojatne unutargrupne predviđene transakcije može biti zaštićena stavka u konsolidiranim financijskim izvještajima u zaštiti novčanog toka ako je transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta subjekta koji obavlja tu transakciju i ako valutni rizik utječe na konsolidiranu dobit ili gubitak. U tu svrhu subjekt može biti matično društvo, društvo kći, pridruženo društvo, zajednički pothvat ili podružnica. Ako valutni rizik predviđene unutargrupne transakcije ne utječe na konsolidiranu dobit i gubitak, unutargrupna transakcija ne može biti zaštićena stavka. Obično su to plaćanja za licencije, kamate ili naknade za upravljanje između članova iste grupe, osim ako postoji povezana vanjska transakcija. Međutim, ako valutni rizik predviđene unutargrupne transakcije utječe na konsolidiranu dobit i gubitak, unutargrupna transakcija može biti zaštićena stavka. Primjer je predviđena kupoprodaja zaliha između članova iste grupe ako postoji daljnja prodaja zaliha osobi izvan grupe. Slično tomu, predviđena unutargrupna prodaja postrojenja i opreme od subjekta u grupi koji ih je proizveo subjektu u grupi koji će ta postrojenja i opremu koristiti u vlastitom poslovanju može utjecati na konsolidiranu dobit i gubitak. Do toga može doći, na primjer, zato što će kupac amortizirati postrojenja i opremu pa se početno priznati iznos za postrojenje i opremu može promijeniti ako je predviđena unutargrupna transakcija izražena u valuti koja nije funkcijska valuta kupca.
- B6.3.6 Ako zaštita od rizika predviđene unutargrupne transakcije ispunjava uvjete računovodstva zaštite od rizika, svi dobiti ili gubici priznaju se ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i izdvajaju iz nje u skladu s točkom 6.5.11. Važno je razdoblje ili razdoblja u kojima valutni rizik zaštićene transakcije utječe na dobit i gubitak razdoblja u kojem utječe na konsolidiranu dobit i gubitak.

Određivanje zaštićenih stavki

- B6.3.7 Komponenta je zaštićena stavka koja je manja od cijele stavke. Stoga komponenta odražava samo neke rizike stavke čiji je dio ili ih odražava samo u izvjesnoj mjeri (npr. pri određivanju dijela stavke).

Komponente rizika

- B6.3.8 Da bi se komponentu rizika moglo odrediti kao zaštićenu stavku, ona mora biti zasebno utvrdiva komponenta financijske ili nefinancijske stavke, a promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti stavke koji se mogu pripisati promjenama te komponente rizika moraju biti pouzdano mjerljive.
- B6.3.9 Kad utvrđuje komponente rizika koje mogu biti određene kao zaštićene stavke, subjekt takve komponente rizika procjenjuje u kontekstu strukture određenog tržišta s kojim su rizik ili rizici povezani i na kojem se odvija aktivnost zaštite od rizika. Pritom treba ocijeniti relevantne činjenice i okolnosti, koje se razlikuju ovisno o rizicima i tržištima.
- B6.3.10 Kad utvrđuje komponente rizika kao zaštićene stavke, subjekt razmatra jesu li komponente rizika izričito navedene u ugovoru (ugovorne komponente rizika) ili proizlaze iz fer vrijednosti ili novčanih tokova stavke čiji su dio (izvanugovorne komponente rizika). Izvanugovorne komponente rizika mogu biti povezane sa stavkama koje nisu sadržane u ugovoru (npr. predviđene transakcije) ili ugovorima u kojima komponente nisu izričito navedene (npr. čvrsta obveza koja uključuje samo jednu cijenu umjesto formule za određivanje cijene koja upućuje na različite odnosne varijable). Na primjer:
- (a) subjekt A ima ugovor o dugoročnoj isporuci prirodnog plina čija se cijena određuje na temelju formule utvrđene ugovorom koja sadržava referentne vrijednosti raznih vrsta robe i ostale čimbenike (npr. plinsko ulje, loživo ulje i ostale komponente, kao što su naknade za prijevoz). Subjekt A štiti od rizika komponentu plinskog ulja iz tog ugovora o nabavi robe unaprijednim ugovorom o plinskom ulju. Komponenta plinskog ulja ugovorena je komponenta rizika jer je navedena u uvjetima ugovora o nabavi robe. Stoga subjekt A zbog formule za određivanje cijena zaključuje da je moguće odvojeno utvrditi izloženost cijene plinskog ulja. Istodobno postoji tržište za unaprijedne ugovore o plinskom ulju. Stoga subjekt A zaključuje da je izloženost cijene plinskog ulja pouzdano mjerljiva. Prema tome, izloženost cijene plinskog ulja u ugovoru o nabavi robe jest komponenta rizika koja se može odrediti kao zaštićena stavka;
 - (b) subjekt B štiti svoje buduće kupnje kave od rizika na temelju svoje predviđene proizvodnje. Zaštita od rizika za dio predviđene kupljene količine počinje najviše 15 mjeseci prije isporuke. Subjekt B s vremenom (s približavanjem datuma isporuke) povećava količinu koju štiti od rizika. Subjekt B za upravljanje svojim rizikom cijene kave koristi dvije vrste ugovora:
 - i. budućnosnice koje se odnose na kavu kojima se trguje na burzi i
 - ii. ugovore o isporuci kave Arabica iz Kolumbije do određenog proizvodnog pogona. U tim je ugovorima cijena kave po toni određena pomoću formule za određivanje cijena i to na temelju ugovorne cijene kave u budućnosnicama koje se odnose na kavu kojima se trguje na burzi uvećane za razliku fiksne cijene i za promjenjivu naknadu za logističke usluge. Ugovor o isporuci kave je dvostrano obvezni ugovor u skladu s kojim subjekt B preuzima stvarnu isporuku kave.

Sklapanjem ugovora o isporuci ubrane kave subjekt B može fiksirati razliku u cijeni između stvarne kvalitete kupljene kave (kave Arabica iz Kolumbije) i referentne kvalitete koja je odnosna varijabla u budućnosnicama kojima se trguje na burzi. Međutim, ugovori o isporuci kave iz sljedeće berbe još nisu dostupni, tako da se razlika u cijeni ne može utvrditi. Subjekt B budućnosnicama koje se odnose na kavu kojima se trguje na burzi od cjenovnog rizika štiti komponentu referentne kvalitete kave za isporuke koje se odnose na sadašnju, kao i na sljedeću berbu. Subjekt B utvrđuje da je izložen trima različitim rizicima: riziku cijene kave koja odražava referentnu kvalitetu, riziku cijene kave koja odražava razliku (raspon) između cijene za referentnu kvalitetu kave i posebne kave Arabica iz Kolumbije, koju subjekt u stvarnosti nabavlja, te riziku promjenjivih logističkih troškova. Nakon što subjekt B sklopi ugovor o isporuci kave iz sadašnje berbe, rizik cijene kave koja odražava referentnu kvalitetu je ugovorena komponenta rizika jer je u formulu za određivanje cijena uključen indeks ugovorne cijene iz budućnosnica koje se odnose na kavu kojima se trguje na burzi. Subjekt B zaključuje da je ta komponenta rizika zasebno utvrdiva i pouzdano mjerljiva. Subjekt B još nije sklopio ugovor o isporuci kave iz sljedeće berbe (tj. te su isporuke predviđene transakcije). Stoga je rizik cijene kave koja odražava referentnu kvalitetu izvanugovorna komponenta rizika. Subjekt B analizira strukturu tržišta uzimajući u obzir kretanje cijena za moguće isporuke određene kave koju nabavlja. Dakle, subjekt B na temelju analize strukture tržišta zaključuje da je i u predviđene transakcije uključen rizik cijene kave koja odražava referentnu kvalitetu, i to kao komponenta rizika koja je zasebno utvrdiva i pouzdano mjerljiva, iako nije utvrđena ugovorom. Stoga subjekt B može odrediti odnos zaštite na temelju komponente rizika (za rizik cijene kave koja odražava referentnu kvalitetu) za ugovore o isporuci kave, kao i za predviđene transakcije;

- (c) subjekt C štiti od rizika dio svojih budućih kupnji goriva za mlazne motore, i to na temelju svoje predviđene potrošnje najdulje 24 mjeseca prije isporuke te s vremenom povećava količine koje štiti od rizika. Subjekt C štiti tu izloženost različitim vrstama ugovora, ovisno o razdoblju zaštite od rizika, što utječe na tržišnu likvidnost izvedenica. Subjekt C za dulja razdoblja (12–24 mjeseca) koristi ugovore o sirovoj nafti jer samo oni imaju dovoljnu tržišnu likvidnost. Za vremenska razdoblja od 6 do 12 mjeseci subjekt C koristi izvedenice za plinsko ulje jer su dovoljno likvidne. Za vremenska razdoblja do 6 mjeseci subjekt C koristi ugovore o gorivu za mlazne motore. Subjekt C analizira strukturu tržišta nafte i naftnih proizvoda te ocjenjuje važne činjenice i okolnosti kako slijedi:

- i. subjekt C posluje u zemljopisnom području u kojem je nafta tipa brent referentna sirova nafta. Sirova nafta je referentna sirovina koja kao osnovna sirovina utječe na cijene raznih rafiniranih naftnih proizvoda. Plinsko ulje je referentna vrijednost za rafinirane naftne proizvode i općenito se primjenjuje kao referentna vrijednost za određivanje cijena naftnih destilata. To se odražava i na vrste izvedenih financijskih instrumenata na tržištima sirove nafte i rafiniranih naftnih proizvoda u okruženju u kojem posluje subjekt C, kao što su:

- budućnosnice koje se odnose na referentnu sirovu naftu tipa brent,
- budućnosnice koje se odnose na referentno plinsko ulje, koja se upotrebljava kao referentna vrijednost za određivanje cijene destilata, npr. izvedenice s rasponom za gorivo za mlazne motore pokriva razliku u cijeni goriva za mlazne motore i te referentne vrijednosti za plinsko ulje i
- izvedenica s rasponom za referentno krekirano plinsko ulje (tj. izvedenica za razliku u cijeni između sirove nafte i plinskog ulja – rafinerijska marža), koja je indeksirana na sirovu naftu tipa brent;

- ii. određivanje cijena rafiniranih naftnih proizvoda ne ovisi o određenoj vrsti sirove nafte koja se prerađuje u određenoj rafineriji jer su ti rafinirani naftni proizvodi (kao što su plinsko ulje ili gorivo za mlazne motore) standardizirani proizvodi.

Stoga subjekt C zaključuje da rizik cijene u njegovim kupnjama goriva za mlazne motore uključuje komponentu rizika cijene sirove nafte na temelju sirove nafte tipa brent, kao i komponentu rizika cijene plinskog ulja, iako ni sirova nafta ni plinsko ulje nisu utvrđeni ugovornim aranžmanom. Subjekt C zaključuje da su te dvije komponente rizika zasebno utvrđive i pouzdano mjerljive iako nisu utvrđene ugovorom. Prema tome, subjekt C može odrediti odnos zaštite rizika za predviđene kupnje goriva za mlazne motore na temelju komponenti rizika (za sirovu naftu ili plinsko ulje). Ta analiza znači i da bi npr. promjene razlike u cijeni između sirove nafte tipa brent i sirove nafte tipa West Texas Intermediate (WTI) dovele do neučinkovitosti zaštite od rizika ako subjekt C koristi izvedenice za sirovu naftu na temelju sirove nafte tipa WTI;

- (d) subjekt D drži dužnički instrument s fiksnom stopom. Instrument je izdan u okruženju na čijem se tržištu uspoređuju rasponi i referentna stopa (npr. LIBOR) različitih sličnih dužničkih instrumenata, a uz to su instrumenti s promjenjivom kamatnom stopom u tom okruženju obično indeksirani uz tu referentnu stopu. Zamjene kamatnih stopa često se koriste za upravljanje rizikom kamatne stope na temelju te referentne stope, bez obzira na to kakav je raspon dužničkih instrumenata u odnosu na tu referentnu stopu. Promjena cijene dužničkih instrumenata s fiksnom stopom izravno je povezana s promjenama referentne stope. Subjekt D zaključuje da je referentna stopa utvrđiva i pouzdano mjerljiva komponenta. Prema tome, subjekt D može odrediti odnos zaštite za dužnički instrument s fiksnom stopom na temelju komponente rizika za referentni rizik kamatne stope.

B6.3.11 Pri određivanju komponente rizika kao zaštićene stavke na tu se komponentu rizika primjenjuju zahtjevi o računovodstvu zaštite od rizika jednako kao i na druge zaštićene stavke koje nisu komponente rizika. Na primjer, primjenjuju se kriteriji koje je potrebno ispuniti, među ostalim da odnos zaštite rizika mora ispunjavati zahtjeve učinkovitosti zaštite te da svaku neučinkovitost zaštite treba izmjeriti i priznati.

B6.3.12 Subjekt za zaštitu može odrediti i samo promjene novčanih tokova ili fer vrijednosti zaštićene stavke iznad ili ispod određene cijene ili neke druge varijable („jednostrani rizik“). Intrinzična vrijednost kupljene opcije kao instrumenta zaštite od rizika (pod pretpostavkom da ima iste glavne uvjete kao i rizik od kojeg se štiti), a ne njezina vremenska vrijednost, odražava jednostrani rizik zaštićene stavke. Na primjer, subjekt može odrediti varijabilnost ishoda budućih novčanih tokova koja proizlazi iz povećanja cijene predviđene kupnje robe. U tom slučaju subjekt određuje samo gubitke novčanih tokova koji proizlaze iz povećanja cijene iznad utvrđene razine. Rizik od kojeg se štiti ne uključuje vremensku vrijednost kupljene opcije jer vremenska vrijednost nije komponenta predviđene transakcije koja utječe na dobit i gubitak.

B6.3.13 Oboriva je pretpostavka da rizik inflacije nije utvrđiv i pouzdano mjerljiv osim ako je naveden u ugovoru te da stoga ne može biti određen kao komponenta rizika financijskog instrumenta. Međutim, u ograničenim se slučajevima može utvrditi komponenta rizika za rizik inflacije, koja je zbog posebnih okolnosti inflacijskog okruženja i odgovarajućeg tržišta dužničkih vlasničkih instrumenata utvrđiva i pouzdano mjerljiva.

- B6.3.14 Na primjer, subjekt izdaje dužnički instrument u okruženju u kojem je zbog volumena i strukture obveznica povezanih s inflacijom tržište dovoljno likvidno, što omogućuje utvrđivanje vremenske strukture stvarnih kamatnih stopa bez kupona. To znači da je inflacija važan čimbenik za odnosnu valutu koji se uzima u obzir na tržištima dužničkih instrumenata. U tim bi se okolnostima komponenta rizika inflacije mogla utvrditi diskontiranjem novčanih tokova dužničkog instrumenta zaštićenog od rizika uz primjenu vremenske strukture stvarnih kamatnih stopa bez kupona (tj. slično određivanju nerizične komponente (nominalne) kamatne stope). S druge strane, u brojnim slučajevima komponenta rizika inflacije nije utvrdiva ni pouzdano mjerljiva. Na primjer, subjekt izdaje samo dužničke instrumente s nominalnom kamatnom stopom u okruženju u kojem tržište obveznica povezanih s inflacijom nije dovoljno likvidno za utvrđivanje vremenske strukture stvarnih kamatnih stopa bez kupona. U tom slučaju subjekt na temelju analize strukture tržišta i činjenica i okolnosti ne može zaključiti da je inflacija važan čimbenik koji se posebno uzima u obzir na tržištima dužničkih instrumenata. Stoga subjekt ne može pobiti oborivu pretpostavku da neugovoreni rizik inflacije nije utvrdiv ni pouzdano mjerljiv. Stoga komponenta rizika inflacije nije prihvatljiva kao zaštićena stavka. To vrijedi bez obzira na to koji instrument zaštite od rizika inflacije subjekt u stvarnosti primjenjuje. Subjekt ne može jednostavno uvrstiti rokove i uvjete stvarnog instrumenta zaštite od rizika inflacije na temelju projekcija svojih rokova i uvjeta na dužnički instrument s nominalnom kamatnom stopom.
- B6.3.15 Ugovorena komponenta rizika inflacije novčanih tokova priznate obveznice povezane s inflacijom (pod pretpostavkom da ne postoji zahtjev o odvojenom računovodstvenom iskazivanju ugrađene izvedenice) zasebno je utvrdiva i pouzdano mjerljiva sve dok komponenta rizika inflacije ne utječe na ostale novčane tokove tog instrumenta.

Komponente nominalnog iznosa

- B6.3.16 Dvije vrste komponenti nominalnih iznosa mogu biti određene kao zaštićena stavka u odnosu zaštite od rizika: komponenta koja je dio cijele stavke i komponenta sloja. Računovodstveni ishod mijenja se ovisno o vrsti komponente. Za potrebe računovodstvenog iskazivanja, subjekt komponentu određuje u skladu sa svojim ciljem upravljanja rizicima.
- B6.3.17 Primjer komponente koja je dio stavke je 50 % ugovornih novčanih tokova kredita.
- B6.3.18 Komponenta sloja može se odrediti na temelju određene, ali otvorene populacije ili na temelju utvrđenog nominalnog iznosa. Primjeri uključuju:
- (a) dio volumena novčanih transakcija, npr. sljedeći novčani tokovi u vrijednosti 10 V.J. od prodaje izražene u stranoj valuti nakon prvih 20 V.J. u ožujku 201X. ⁽⁵⁴⁾;
 - (b) dio fizičkog volumena, npr. donji sloj prirodnog plina uskladištenog na lokaciji XYZ, izmjerene količine od pet milijuna kubičnih metara;
 - (c) dio fizičkog volumena ili volumena ostalih transakcija, npr. kupnje prvih 100 barela nafte u lipnju 201X. ili prodaja prvih 100 MWh električne energije u lipnju 201X. ili

⁽⁵⁴⁾ U ovom su Standardu novčani iznosi izraženi u „novčanim jedinicama” (NJ) i u „valutnim jedinicama” (VJ).

(d) sloj nominalnog iznosa zaštićene stavke, npr. zadnjih 80 milijuna N.J. od 100 milijuna N.J. čvrste obveze, donji sloj od 20 milijuna N.J. od 100 milijuna N.J. vrijednosti obveznice s fiksnom kamatnom stopom ili gornji sloj od 30 milijuna N.J. od ukupnog iznosa od 100 milijuna N.J. dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom koji se može unaprijed platiti po fer vrijednosti (utvrđeni nominalni iznos je 100 milijuna N.J.).

B6.3.19 Ako je u zaštiti fer vrijednosti od rizika određena komponenta sloja, subjekt je navodi na temelju utvrđenog nominalnog iznosa. Kako bi ispunio zahtjeve za prihvatljive instrumente zaštite fer vrijednosti od rizika, subjekt ponovno mjeri zaštićenu stavku kako bi utvrdio promjene fer vrijednosti (tj. ponovno mjeri stavku kako bi utvrdio promjene fer vrijednosti koje se povezuju s rizikom od kojeg se štiti). Usklađenost zaštite fer vrijednosti od rizika mora se priznati u dobiti ili gubitku najkasnije u trenutku prestanka priznavanja stavke. Prema tome, potrebno je pratiti stavku na koju se odnosi usklađenost zaštite fer vrijednosti od rizika. Subjekt je dužan za komponentu sloja u zaštiti fer vrijednosti od rizika pratiti nominalni iznos na temelju kojeg je utvrđena. Na primjer, u točki B6.3.18. podtočki (d), mora se pratiti ukupni utvrđeni nominalni iznos od 100 milijuna N.J. kako bi se pratio donji sloj od 20 milijuna N.J. ili gornji sloj od 30 milijuna N.J.

B6.3.20 Komponenta sloja u koju je uključena opcija prijevremenog plaćanja nije prihvatljiva kao zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti od rizika ako na fer vrijednost opcije prijevremenog plaćanja utječu promjene rizika od kojeg se štiti, osim ako je u određeni sloj uključen učinak povezane opcije prijevremenog plaćanja pri utvrđivanju promjene fer vrijednosti zaštićene stavke.

Odnos između komponenti i ukupnih novčanih tokova stavke

B6.3.21 Ako je komponenta novčanih tokova financijske ili nefinancijske stavke određena kao zaštićena stavka, ta komponenta mora biti manja ili jednaka ukupnim novčanim tokovima cijele stavke. Međutim, moguće je odrediti sve novčane tokove cijele stavke kao zaštićenu stavku i zaštititi ih samo od jednog određenog rizika (npr. samo od promjena koje se mogu pripisati promjenama LIBOR-a ili referentne cijene robe).

B6.3.22 Na primjer, u slučaju financijske obveze s efektivnom kamatnom stopom nižom od LIBOR-a, subjekt ne može kao zaštićenu stavku odrediti:

(a) komponentu obveze čija je kamatna stopa jednaka LIBOR-u (uvećanu za iznos glavnice u slučaju zaštite fer vrijednosti od rizika) i

(b) negativnu preostalu komponentu.

B6.3.23 Međutim, u slučaju financijske obveze s fiksnom kamatnom stopom čija je efektivna kamatna stopa (npr.) 100 baznih bodova ispod LIBOR-a, subjekt može odrediti kao zaštićenu stavku promjenu vrijednosti cijele te obveze (tj. glavnice uvećanu za kamate u skladu s LIBOR-om i umanjenu za 100 baznih bodova) koja se može pripisati promjenama LIBOR-a. Ako se financijski instrument s fiksnom kamatnom stopom zaštititi od rizika u nekom trenutku nakon njegova nastanka, a u međuvremenu se kamatne stope promijene, subjekt može kao zaštićenu stavku odrediti komponentu rizika jednaku referentnoj kamatnoj stopi koja je viša od ugovorne kamatne stope plaćene na stavku. Subjekt to može učiniti pod uvjetom da je referentna kamatna stopa niža od efektivne kamatne stope, što se izračunava na temelju pretpostavke da je subjekt kupio instrument na datum na koji je po prvi put odredio zaštićenu stavku. Recimo npr. da subjekt izda financijsku imovinu s fiksnom kamatnom stopom u vrijednosti od 100 N.J. koja ima efektivnu kamatnu stopu od 6 % kad je LIBOR 4 %. Nakon nekog vremena subjekt uvodi zaštitu te imovine od rizika kad se LIBOR povećao na 8 %, a fer vrijednost imovine smanjila na 90 N.J. Subjekt izračunava da bi, da je kupio imovinu na datum na koji je po prvi put odredio povezani rizik kamatne stope LIBOR kao zaštićenu stavku, stvarni prinos od imovine za njezinu fer vrijednost od 90 N.J. bio 9,5 %. S obzirom na to da je LIBOR niži od tog stvarnog prinosa, subjekt može odrediti komponentu LIBOR-a od 8 %, koja se sastoji dijelom od ugovornih kamatnih novčanih tokova i dijelom od razlike između sadašnje fer vrijednosti (tj. 90 N.J.) i iznosa koji treba platiti pri dospjeću (tj. 100 N.J.).

- B6.3.24 Ako financijska obveza s promjenjivom kamatnom stopom donosi kamatu od npr. 20 baznih bodova ispod tromjesečnog LIBOR-a (pri čemu je najniža vrijednost nula baznih bodova), subjekt kao zaštićenu stavku može odrediti promjenu novčanih tokova cijele te obveze (tj. tromjesečni LIBOR umanjen za 20 baznih bodova, uključujući najnižu vrijednost) koja se može pripisati promjenama LIBOR-a. Dakle, sve dok unaprijedna krivulja tromjesečnog LIBOR-a za preostali vijek trajanja te obveze ne padne ispod 20 baznih bodova, zaštićena stavka ima jednaku varijabilnost novčanog toka kao i obveza koja donosi kamatu na razini tromjesečnog LIBOR-a s rasponom marže koji je nula ili pozitivan. Međutim, ako unaprijedna krivulja tromjesečnog LIBOR-a za preostali vijek trajanja te obveze (ili njezina dijela) padne ispod 20 baznih bodova, zaštićena stavka ima manju varijabilnost novčanog toka nego obveza koja nosi kamatu na razini tromjesečnog LIBOR-a s rasponom marže koji je nula ili pozitivan.
- B6.3.25 Sličan primjer nefinancijske stavke je specifična vrsta sirove nafte s određenog naftnog polja čija se cijena utvrđuje u odnosu na relevantnu referentnu cijenu sirove nafte. Ako subjekt proda tu sirovu naftu na temelju ugovora i primijeni ugovorenu formulu za utvrđivanje cijene kojom se cijena nafte po barelu utvrđuje kao referentna cijena sirove nafte umanjena za 10 N.J. s najnižim iznosom od 15 N.J., subjekt može kao zaštićenu stavku odrediti ukupnu varijabilnost novčanog toka na temelju ugovora o prodaji koja se može pripisati promjeni referentne cijene sirove nafte. Međutim, subjekt ne može kao zaštićenu stavku odrediti komponentu koja je jednaka ukupnoj promjeni referentne cijene sirove nafte. Dakle, sve dok unaprijedna cijena (za svaku isporuku) ne padne ispod 25 N.J., zaštićena stavka ima istu varijabilnost novčanog toka kao i prodaja sirove nafte po referentnoj cijeni sirove nafte (ili s pozitivnim rasponom). Međutim, ako unaprijedna cijena za bilo koju isporuku padne ispod 25 N.J., zaštićena stavka ima manju varijabilnost novčanog toka od prodaje sirove nafte po referentnoj cijeni sirove nafte (ili s pozitivnim rasponom marže).

Uvjeti za primjenu računovodstva zaštite od rizika (odjeljak 6.4.)

Učinkovitost zaštite od rizika

- B6.4.1 Učinkovitost zaštite od rizika opseg je u kojem se promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite od rizika prebijaju s promjenama fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke (npr. kad je zaštićena stavka komponenta rizika, važna je promjena fer vrijednosti ili novčanih tokova stavke koja se može pripisati riziku od kojeg se štiti). Neučinkovitost zaštite od rizika je opseg u kojem su promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova instrumenta zaštite od rizika veće ili manje od onih kod zaštićene stavke.
- B6.4.2 Subjekt pri određivanju odnosa zaštite neprekidno analizira izvore neučinkovitosti zaštite za koje se očekuje da će utjecati na odnos zaštite tijekom njegova trajanja. Ta je analiza (uključujući ažuriranja u skladu s točkom B6.5.21 koja proizlaze iz uravnoteženja odnosa zaštite od rizika) osnova za subjektivu procjenu ispunjenja zahtjeva učinkovitosti zaštite.
- B6.4.3 Kako bi se izbjegla sumnja, učinci zamjene izvorne druge ugovorne strane drugom ugovornom stranom za poravnanje i uvođenja povezanih izmjena kako je opisano u točki 6.5.6., odražavaju se u mjerenju instrumenta zaštite te stoga i u procjeni i mjerenju učinkovitosti zaštite od rizika.

Ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika

- B6.4.4 Zahtjev o postojanju ekonomskog odnosa znači da su vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke takve da se općenito kreću u suprotnom smjeru zbog istog rizika, a to je rizik od kojeg se štiti. Stoga se nužno očekuje da će se vrijednost instrumenta zaštite i vrijednost zaštićene stavke sustavno mijenjati ovisno o kretanjima iste ili istih odnosnih varijabli koje su tako ekonomski povezane da na sličan način reagiraju na rizik od kojeg se štiti (npr. sirova nafta tipa Brent ili WTI).

- B6.4.5 Ako odnosne varijable nisu iste, ali su ekonomski povezane, moguće su situacije u kojima se vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke kreću u istom smjeru, npr. zbog promjene razlike u cijeni između dviju povezanih odnosnih varijabli, a bez znatnih kretanja samih odnosnih varijabli. To je ipak usklađeno s ekonomskim odnosom između instrumenta zaštite i zaštićene stavke ako se pri kretanju odnosnih varijabli ipak očekuje uobičajeno kretanje vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke u suprotnom smjeru.
- B6.4.6 Postojanje ekonomskog odnosa procjenjuje se analizom mogućeg ponašanja odnosa zaštite tijekom njegova trajanja kako bi se utvrdilo može li se očekivati ispunjenje cilja upravljanja rizicima. Postojanje statističkog odnosa između dviju varijabli samo po sebi nije potvrda valjanosti zaključka o postojanju ekonomskog odnosa.

Učinak kreditnog rizika

- B6.4.7 S obzirom na to da se model računovodstva zaštite od rizika temelji na općem pojmu prijeboja dobitaka i gubitaka od instrumenta zaštite i zaštićene stavke, učinkovitost zaštite od rizika ne utvrđuje se samo na temelju ekonomskog odnosa između tih stavki (tj. promjena njihovih odnosnih varijabli), nego i na učinku kreditnog rizika na vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke. Učinak kreditnog rizika znači da razina prijeboja može biti nepredvidljiva čak i ako postoji ekonomski odnos između instrumenta zaštite i zaštićene stavke. To može biti posljedica promjene kreditnog rizika instrumenta zaštite ili zaštićene stavke koja može biti takvog opsega da kreditni rizik prevlada nad promjenama vrijednosti koje proizlaze iz ekonomskog odnosa (tj. učinak promjena odnosnih varijabli). Opseg promjene zbog kojeg kreditni rizik prevlada onaj je koji uzrokuje gubitak (ili dobitak) zbog kreditnog rizika koji nepovoljno utječe na učinak koji promjene odnosnih varijabli imaju na vrijednost instrumenta zaštite ili zaštićene stavke, čak i ako su te promjene znatne. S druge strane, ako su tijekom određenog razdoblja promjene odnosnih varijabli neznatne, činjenica da čak i male promjene vrijednosti instrumenta zaštite ili zaštićene stavke povezane s kreditnim rizikom mogu utjecati na vrijednost više nego što to mogu odnosne varijable ne dovodi do prevlasti kreditnog rizika.
- B6.4.8 Primjer kreditnog rizika koji prevladava u odnosu zaštite jest kada se subjekt od izloženosti riziku cijene robe štiti nekolateraliziranom izvedenicom. Ako se kreditni položaj druge ugovorne strane te izvedenice ozbiljno pogorša, učinak promjena kreditnog položaja te druge ugovorne strane mogao bi biti veći od učinka promjena cijene robe na fer vrijednost instrumenta zaštite od rizika, dok promjene vrijednosti zaštićene stavke u velikoj mjeri ovisе o promjenama cijene robe.

Omjer zaštite od rizika

- B6.4.9 U skladu sa zahtjevima o učinkovitosti zaštite od rizika, omjer zaštite u odnosu zaštite od rizika mora biti jednak onome koji proizlazi iz količine zaštićene stavke koju subjekt stvarno štiti od rizika i količine instrumenta zaštite koji subjekt stvarno koristi za zaštitu te količine stavke. Ako subjekt štiti od rizika manje od 100 % izloženosti stavke, recimo 85 %, određuje odnos zaštite na temelju omjera zaštite od rizika koji je jednak onome koji proizlazi iz 85 % izloženosti i količine instrumenta zaštite koji subjekt stvarno koristi za zaštitu tih 85 %. Slično tomu, ako npr. subjekt za zaštitu od izloženosti riziku koristi nominalni iznos od 40 jedinica financijskog instrumenta, određuje odnos zaštite na temelju omjera zaštite koji je jednak onome koji proizlazi iz te količine od 40 jedinica (tj. subjekt ne smije koristiti omjer zaštite od rizika na temelju veće količine jedinica koju bi mogao držati u ukupnoj ili manjoj količini jedinica) i količini zaštićene stavke koju stvarno štiti s tih 40 jedinica.

B6.4.10 Međutim, određivanje odnosa zaštite na temelju istog omjera zaštite kao što je onaj koji proizlazi iz količina zaštićene stavke i instrumenta zaštite koje subjekt stvarno koristi ne odražava odstupanje između pondera zaštićene stavke i instrumenta zaštite koje bi zatim moglo uzrokovati neučinkovitost zaštite od rizika (neovisno o tome je li priznata ili nije), što bi moglo dovesti do računovodstvenog ishoda koji odstupa od svrhe računovodstva zaštite od rizika. Stoga u svrhu određivanja odnosa zaštite od rizika subjekt mora uskladiti omjer zaštite koji proizlazi iz količina zaštićene stavke i instrumenta zaštite koje subjekt stvarno koristi ako je to potrebno da se izbjegne takvo odstupanje.

B6.4.11 U nastavku se navode primjeri relevantnih čimbenika koje treba uzeti u obzir kad se utvrđuje odstupanje li računovodstveni ishod od svrhe računovodstva zaštite od rizika:

(a) je li namjeravani omjer zaštite od rizika utvrđen kako bi se izbjeglo priznavanje neučinkovitosti zaštite novčanih tokova od rizika ili kako bi se ostvarile usklađenosti zaštite fer vrijednosti od rizika za više zaštićenih stavki u cilju što veće primjene računovodstva fer vrijednosti, ali bez prijeboja promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika i

(b) postoji li komercijalni razlog za određene pondere zaštićene stavke i instrumenta zaštite, čak i ako to dovodi do neučinkovitosti zaštite od rizika. Na primjer, subjekt zaključi instrument zaštite od rizika i utvrdi njegovu količinu koja nije količina koju je odredio kao najbolju zaštitu za zaštićenu stavku jer mu standardni volumen instrumenata zaštite ne dopušta zaključivanje točne količine instrumenta za zaštitu od rizika („problem veličine serije”). Primjer je subjekt koji štiti od rizika kupnje 100 tona kave na temelju standardnih budućnosnica u kojima je ugovorena veličina 37 500 lb (funti). Subjekt za zaštitu kupljene količine od 100 tona može iskoristiti pet ili šest ugovora (što je jednako 85,0 odnosno 102,1 tonu). U tom slučaju, subjekt određuje odnos zaštite primjenjujući omjer zaštite koji proizlazi iz broja budućnosnica koje se odnose na kavu koje stvarno koristi, s obzirom na to da neučinkovitost zaštite od rizika koja proizlazi iz neusklađenosti pondera zaštićene stavke i instrumenta zaštite ne dovodi do računovodstvenog ishoda koji odstupa od svrhe računovodstva zaštite od rizika.

Učestalost procjene ispunjenja zahtjeva učinkovitosti zaštite od rizika

B6.4.12 Subjekt na početku odnosa zaštite od rizika, ali i neprekidno, procjenjuje ispunjava li odnos zaštite zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika. Subjekt to redovito procjenjuje, na svaki izvještajni datum ili nakon znatne promjene okolnosti koja utječe na zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika, ovisno o tome što je ranije. Procjena se odnosi na očekivanja u pogledu učinkovitosti zaštite od rizika te je stoga usmjerena samo na buduće događaje.

Metode procjene ispunjenja zahtjeva učinkovitosti zaštite od rizika

B6.4.13 Ovim se Standardom ne propisuje metoda kojom se procjenjuje ispunjava li odnos zaštite zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika. Međutim, subjekt je dužan primijeniti metodu kojom se mogu obuhvatiti važna obilježja odnosa zaštite od rizika, uključujući izvore neučinkovitosti zaštite. Ovisno o tim čimbenicima, moguća je metoda kvalitativne ili kvantitativne procjene.

B6.4.14 Na primjer, ako se najvažniji uvjeti (kao što su nominalni iznos, dospjeće i odnosna varijabla) instrumenta zaštite i zaštićene stavke podudaraju ili su vrlo usklađeni, subjekt može na temelju kvalitativne procjene tih najvažnijih uvjeta zaključiti da će se vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke zbog istog rizika općenito kretati u suprotnom smjeru te da stoga postoji ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite (vidjeti točke B6.4.4.–B6.4.6.).

- B6.4.15 Činjenica da je izvedenica, u trenutku kad je određena kao instrument zaštite od rizika, „pri novcu” ili „izvan novca” sama po sebi ne znači da je kvalitativna procjena neprimjerena. O okolnostima ovisi bi li neučinkovitost zaštite od rizika koja proizlazi iz te činjenice mogla biti tolika da se kvalitativnom procjenom ne bi mogla primjereno utvrditi.
- B6.4.16 S druge strane, neizvjesnost opsega prijeboja se povećava ako najvažniji uvjeti instrumenta zaštite i zaštićene stavke nisu usklađeni. Stoga je teže predvidjeti učinkovitost zaštite od rizika tijekom trajanja odnosa zaštite od rizika. U tom slučaju subjekt jedino na temelju kvantitativne procjene može zaključiti da postoji ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite (vidjeti točke B6.4.4.–B6.4.6.). U nekim situacijama je potrebna kvantitativna procjena i da bi se utvrdilo ispunjava li omjer zaštite primijenjen za određivanje odnosa zaštite uvjete učinkovitosti zaštite od rizika (vidjeti točke B6.4.9.–B6.4.11.). Subjekt u te dvije različite svrhe može primijeniti istu metodu ili različite metode.
- B6.4.17 Ako se promijene okolnosti koje utječu na učinkovitost zaštite od rizika, subjekt će možda morati promijeniti metodu kojom procjenjuje ispunjava li odnos zaštite zahtjeve učinkovitosti zaštite kako bi osigurao obuhvaćenost relevantnih obilježja odnosa zaštite od rizika, uključujući izvore neučinkovitosti zaštite.
- B6.4.18 Upravljanje rizicima subjekta glavni je izvor podataka za procjenu ispunjava li odnos zaštite zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika. To znači da informacije (ili analiza) koje je poslovodstvo koristilo za donošenje odluka mogu poslužiti kao osnova za procjenu ispunjava li odnos zaštite zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika.
- B6.4.19 Dokumentacija subjekta o odnosu zaštite uključuje način procjene zahtjeva učinkovitosti zaštite od rizika, kao i metodu ili metode koje se primjenjuju. Ta se dokumentacija ažurira u slučaju svake promjene metoda (vidjeti točku B6.4.17).

Računovodstvo prihvatljivih odnosa zaštite od rizika (odjeljak 6.5.)

- B6.5.1 Primjer zaštite fer vrijednosti od rizika je zaštita od izloženosti promjenama fer vrijednosti dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom koje proizlaze iz promjena kamatnih stopa. Takvu zaštitu od rizika može uspostaviti izdavatelj ili imatelj instrumenta.
- B6.5.2 Svrha je zaštite novčanog toka od rizika odgoditi dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite do razdoblja u kojima očekivani budući novčani tokovi zaštićeni od rizika utječu na dobit ili gubitak. Na primjer, novčani tok se može zaštititi ugovorom o zamjeni kojim se dužnički instrument s promjenjivom kamatnom stopom (koji se mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti) mijenja u dužnički instrument s fiksnom kamatnom stopom (tj. zaštita buduće transakcije u kojoj su buduća plaćanja kamata zaštićeni budući novčani tokovi). S druge strane, predviđena kupnja vlasničkog instrumenta koji se nakon stjecanja računovodstveno iskazuje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak primjer je stavke koja ne može biti zaštićena stavka u zaštiti novčanog toka od rizika jer se svaki odgođeni dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite ne bi mogao na odgovarajući način reklasificirati u dobiti ili gubitak tijekom razdoblja u kojem bi postigao prijeboj. Iz istog razloga ni predviđena kupnja vlasničkog instrumenta koji se nakon stjecanja računovodstveno iskazuje po fer vrijednosti s promjenama fer vrijednosti koje se iskazuju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ne može biti zaštićena stavka u zaštiti novčanog toka od rizika.

- B6.5.3 Zaštita čvrste obveze od rizika (npr. zaštita promjene cijene goriva od rizika povezanih s nepriznatom ugovornom obvezom elektrane da kupi gorivo po fiksnoj cijeni) zaštita je od izloženosti promjeni fer vrijednosti i zato to jest zaštita fer vrijednosti. Međutim, u skladu s točkom 6.5.4., i zaštita od valutnog rizika za čvrstu obvezu može se iskazati kao zaštita novčanog toka od rizika.

Mjerenje neučinkovitosti zaštite od rizika

- B6.5.4 Pri mjerenju neučinkovitosti zaštite od rizika subjekt uzima u obzir vremensku vrijednost novca. Zato subjekt utvrđuje vrijednost zaštićene stavke na temelju sadašnje vrijednosti pa promjena vrijednosti zaštićene stavke uključuje i učinak vremenske vrijednosti novca.

- B6.5.5 Da bi izračunao promjenu fer vrijednosti zaštićene stavke za potrebe mjerenja neučinkovitosti zaštite od rizika, subjekt može primijeniti izvedenicu čiji bi uvjeti odgovarali najvažnijim uvjetima zaštićene stavke (to se obično naziva „hipotetska izvedenica“) i koja bi se npr. za zaštitu predviđene transakcije kalibrirala razinom zaštićene cijene (ili stope). Na primjer, ako se pruža zaštita od dvostranog rizika na aktualnoj tržišnoj razini, hipotetska izvedenica predstavlja hipotetski unaprijedni ugovor koji se kalibrira na vrijednost nula u vrijeme određivanja odnosa zaštite od rizika. Ako se npr. pruža zaštita od jednostranog rizika, hipotetska izvedenica predstavlja intrinzičnu vrijednost hipotetske opcije koja je u vrijeme određivanja odnosa zaštite od rizika „pri novcu“ ako je razina zaštićene cijene aktualna tržišna razina, ili „izvan novca“ ako je razina zaštićene cijene iznad (ili ispod, kod zaštite duge pozicije) aktualne tržišne razine. Primjena hipotetske izvedenice jedan je od mogućih načina izračuna promjene vrijednosti zaštićene stavke. Hipotetska izvedenica replicira zaštićenu stavku pa je zato ishod isti kao da se promjena vrijednosti utvrđuje nekim drukčijim pristupom. Stoga primjena hipotetske izvedenice sama po sebi nije metoda nego matematičko rješenje koje se može primijeniti samo za izračun vrijednosti zaštićene stavke. Zato se hipotetska izvedenica ne može primijeniti kako bi se u vrijednost zaštićene stavke uključila obilježja koja postoje samo u instrumentu zaštite (ali ne i u zaštićenoj stavci). Primjer je dužnički instrument izražen u stranoj valuti (neovisno o tome je li dužnički instrument s fiksnom ili promjenjivom kamatnom stopom). Kad se hipotetska izvedenica primjenjuje za izračun promjene vrijednosti takvog dužničkog instrumenta ili sadašnje vrijednosti kumulativne promjene njegovih novčanih tokova, naknada za preračunavanje različitih valuta ne može se jednostavno uračunati u hipotetsku izvedenicu, čak ni ako se takva naknada može uključiti u stvarne izvedenice prema kojima se preračunavaju različite valute (npr. međuvalutne zamjene kamatne stope).

- B6.5.6 Promjena vrijednosti zaštićene stavke utvrđena primjenom hipotetske izvedenice može se primijeniti i kad se procjenjuje ispunjava li odnos zaštite zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika.

Uravnoteženje odnosa zaštite od rizika i promjena omjera zaštite

- B6.5.7 Uravnoteženje se odnosi na prilagodbe određene količine zaštićene stavke ili instrumenta zaštite u postojećem odnosu zaštite od rizika u svrhu očuvanja omjera zaštite koji ispunjava zahtjeve učinkovitosti zaštite od rizika. Promjene određenih količina zaštićene stavke ili instrumenta zaštite u neku drugu svrhu ne smatraju se uravnoteženjem za potrebe ovog Standarda.

- B6.5.8 Uravnoteženje se računovodstveno iskazuje kao nastavak odnosa zaštite od rizika u skladu s točkama B6.5.9–B6.5.21. Pri uravnoteženju se određuje neučinkovitost zaštite odnosa zaštite od rizika i priznaje se netom prije prilagodbe odnosa zaštite od rizika.

- B6.5.9 Prilagodba omjera zaštite od rizika subjektu omogućuje da odgovori na promjene odnosa između instrumenta zaštite i zaštićene stavke koje proizlaze iz njihovih odnosnih varijabli ili varijabli rizika. Na primjer, odnos zaštite od rizika u kojem su odnosne varijable instrumenta zaštite i zaštićene stavke različite, ali povezane, mijenja se zbog promjene odnosa između tih dviju odnosnih varijabli (npr. različiti, ali povezani referentni indeksi, stope ili cijene). Stoga se uravnoteženjem omogućuje nastavak odnosa zaštite od rizika kad se odnos između instrumenta zaštite i zaštićene stavke mijenja tako da ga je moguće nadoknaditi usklađenjem omjera zaštite od rizika.
- B6.5.10 Na primjer, subjekt se štiti od izloženosti promjeni tečaja strane valute A izvedenicom u stranoj valuti koja se odnosi na promjenu tečaja strane valute B pa su valute A i B povezane (tj. njihov se tečaj održava unutar raspona ili na razini tečaja koji utvrđuje središnja banka ili neko drugo tijelo). Ako se tečaj stranih valuta A i B promijeni (tj. ako se utvrdi novi raspon ili nova stopa), uravnoteženjem odnosa zaštite od rizika zbog novog tečaja odnos zaštite nastavio bi ispunjavati zahtjeve učinkovitosti zaštite u pogledu omjera zaštite u novim okolnostima. S druge strane, u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza po izvedenici u stranoj valuti, promjenom omjera zaštite od rizika ne bi se osigurao nastavak ispunjenja zahtjeva učinkovitosti zaštite u odnosu zaštite od rizika. Stoga se uravnoteženjem ne omogućuje nastavak odnosa zaštite od rizika ako se odnos između instrumenta zaštite i zaštićene stavke mijenja tako da ga nije moguće nadoknaditi usklađenjem omjera zaštite od rizika.
- B6.5.11 Svaka promjena opsega prijeboja između promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite i fer vrijednosti zaštićene stavke ili novčanih tokova ne predstavlja promjenu odnosa između instrumenta zaštite i zaštićene stavke. Subjekt analizira izvore neučinkovitosti zaštite čiji utjecaj na odnos zaštite očekuje tijekom njegova trajanja te ocjenjuje jesu li promjene opsega prijeboja:
- (a) fluktuacije omjera zaštite od rizika, koji ostaje valjan (tj. i nadalje primjereno odražava odnos između instrumenta zaštite i zaštićene stavke) ili
 - (b) naznaka da omjer zaštite od rizika više nije primjeren odnosu između instrumenta zaštite i zaštićene stavke.

Subjekt tu analizu provodi na temelju zahtjeva učinkovitosti zaštite od rizika za omjer zaštite, odnosno kako bi osigurao da odnos zaštite ne odražava neravnotežu između pondera rizika zaštićene stavke i instrumenta zaštite koja bi mogla uzrokovati neučinkovitost zaštite od rizika (bez obzira na to je li priznata ili nije), što bi moglo dovesti do računovodstvenog ishoda koji odstupa od svrhe računovodstva zaštite od rizika. Stoga se ta ocjena oslanja na prosudbu.

- B6.5.12 Fluktuacija stalnog omjera zaštite od rizika (a time i povezane neučinkovitosti zaštite od rizika) ne može se umanjiti prilagodbom omjera zaštite od rizika za svaki određeni ishod. Stoga je u takvim okolnostima promjena opsega prijeboja pitanje mjerenja i priznavanja neučinkovitosti zaštite od rizika, ali ne zahtijeva uravnoteženje.

- B6.5.13 S druge strane, ako su promjene opsega prijebaja naznaka fluktuacije omjera zaštite od rizika koja se razlikuje od omjera zaštite koji se trenutačno primjenjuje u tom odnosu zaštite ili naznaka trenda udaljavanje od tog omjera zaštite, neučinkovitost zaštite može se umanjiti prilagodbom omjera zaštite, dok bi zadržavanje omjera zaštite stvaralo sve veću neučinkovitost zaštite od rizika. Zato subjekt u takvim okolnostima mora ocijeniti odražava li odnos zaštite neravnotežu između pondera zaštićene stavke i instrumenta zaštite zbog kojeg bi moglo doći do neučinkovitosti zaštite (bez obzira na to je li priznata ili nije) koja bi mogla uzrokovati računovodstveni ishod koji odstupa od svrhe računovodstva zaštite od rizika. Prilagodba omjera zaštite od rizika utječe i na mjerenje i priznavanje neučinkovitosti zaštite od rizika jer se pri uravnoteženju mora utvrditi neučinkovitost zaštite u odnosu zaštite od rizika i odmah priznati, prije prilagodbe odnosa zaštite od rizika u skladu s točkom B6.5.8.
- B6.5.14 Za potrebe računovodstva zaštite od rizika, uravnoteženje znači da subjekt nakon početka odnosa zaštite od rizika prilagođava količine instrumenta zaštite ili zaštićene stavke zbog promijenjenih okolnosti koje utječu na omjer zaštite u tom odnosu zaštite od rizika. Takva bi prilagodba trebala odražavati prilagodbe količina instrumenta zaštite i zaštićene stavke koje subjekt zaista koristi. Međutim, subjekt mora prilagoditi omjer zaštite od rizika koji proizlazi iz količina zaštićene stavke ili instrumenta zaštite koje zaista koristi ako:
- (a) omjer zaštite od rizika koji proizlazi iz promjena količina instrumenta zaštite ili zaštićene stavke koje subjekt zaista koristi odražava neravnotežu koja stvara neučinkovitost zaštite od rizika koja bi mogla uzrokovati računovodstveni ishod koji odstupa od svrhe računovodstva zaštite od rizika ili
 - (b) subjekt zadržava količine instrumenta zaštite i zaštićene stavke koje zaista koristi, koje rezultiraju omjerom zaštite koji u novim okolnostima odražava neravnotežu koja uzrokuje neučinkovitost zaštite od rizika koja bi mogla uzrokovati računovodstveni ishod koji odstupa od svrhe računovodstva zaštite od rizika (tj. subjekt ne smije izostaviti prilagodbu omjera zaštite od rizika i tako stvoriti neravnotežu).
- B6.5.15 Uravnoteženje se ne provodi dođe li do promjene cilja upravljanja rizicima u odnosu zaštite od rizika. U tom slučaju se na taj odnos zaštite prestaje primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika (no, subjekt može odrediti novi odnos zaštite od rizika koji uključuje instrument zaštite ili zaštićenu stavku iz prethodnog odnosa zaštite kako je opisano u točki B6.5.28.).
- B6.5.16 Ako se odnos zaštite od rizika uravnoteži, prilagodba omjera zaštite od rizika provodi se na razne načine:
- (a) ponderi zaštićene stavke mogu se povećati (čime se istodobno smanjuju ponderi instrumenta zaštite od rizika):
 - i. povećanjem volumena zaštićene stavke ili
 - ii. smanjenjem volumena instrumenta zaštite od rizika;
 - (b) ponderi instrumenta zaštite od rizika mogu se povećati (čime se istodobno smanjuju ponderi zaštićene stavke):
 - i. povećanjem volumena instrumenta zaštite od rizika ili
 - ii. smanjenjem volumena zaštićene stavke.

Promjene volumena odnose se na količine koje su dio odnosa zaštite od rizika. Stoga smanjenje volumena nužno ne znači da stavke ili transakcije prestaju postojati ili da se ne očekuje njihov nastanak, nego da nisu dio odnosa zaštite od rizika. Na primjer, zbog smanjenja volumena instrumenta zaštite od rizika subjekt može zadržati izvedenicu, ali samo njezin dio može ostati instrument zaštite u odnosu zaštite od rizika. To se može dogoditi ako se uravnoteženje može izvršiti samo smanjenjem volumena instrumenta zaštite od rizika, pri čemu subjekt zadržava volumen koji više nije potreban. U tom se slučaju neodređeni dio izvedenice iskazuje po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak (osim ako je određen kao instrument zaštite u nekom drugom odnosu zaštite od rizika).

- B6.5.17 Prilagodba omjera zaštite od rizika povećanjem volumena zaštićene stavke ne utječe na način mjerenja promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika. Ne utječe ni na mjerenje promjena vrijednosti zaštićene stavke povezane s prethodno određenim volumenom. Međutim, od datuma uravnoteženja, promjene vrijednosti zaštićene stavke uključuju i promjenu vrijednosti dodatnog volumena zaštićene stavke. Te se promjene mjere od datuma uravnoteženja i s njime se povezuju, a ne od datuma na koji je određen odnos zaštite od rizika. Na primjer, ako je subjekt izvorno zaštitio količinu od 100 tona robe po unaprijednoj cijeni od 80 N.J. (unaprijedna cijena na početku odnosa zaštite od rizika) i pri uravnoteženju dodao količinu od deset tona, kad je unaprijedna cijena bila 90 N.J, nakon uravnoteženja zaštićena stavka imala bi dva sloja: 100 tona zaštićenih od rizika po 80 N.J. i 10 tona zaštićenih od rizika po 90 N.J.
- B6.5.18 Prilagodba omjera zaštite od rizika smanjenjem volumena instrumenta zaštite od rizika ne utječe na način mjerenja promjena vrijednosti zaštićene stavke. Ne utječe ni na mjerenje promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika povezanog s volumenom koji se i dalje određuje. Međutim, volumen za koji je instrument zaštite od rizika smanjen prestaje biti dio odnosa zaštite od rizika od datuma uravnoteženja. Na primjer, ako se subjekt izvorno zaštitio od rizika cijene robe primjenom volumena izvedenice od 100 tona kao instrumentom zaštite i ako pri uravnoteženju smanji taj volumen za deset tona, ne mijenja se nominalni iznos 90 tona volumena izvedenice (vidjeti točku B6.5.16. za posljedice na volumen izvedenice (tj. 10 tona) koji prestaje biti dio odnosa zaštite od rizika).
- B6.5.19 Prilagodba omjera zaštite od rizika povećanjem volumena instrumenta zaštite od rizika ne utječe na način mjerenja promjena vrijednosti zaštićene stavke. Ne utječe ni na mjerenje promjena vrijednosti instrumenta zaštite od rizika povezanog s prethodno određenim volumenom. Međutim, od datuma uravnoteženja, promjene fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika uključuju i promjene vrijednosti dodatnog volumena instrumenta zaštite od rizika. Promjene se mjere od datuma uravnoteženja i s njime se povezuju, a ne od datuma na koji je određen odnos zaštite od rizika. Na primjer, ako se subjekt izvorno zaštitio od rizika cijene robe volumenom izvedenice od 100 tona kao instrumentom zaštite i ako pri uravnoteženju doda volumen od deset tona, nakon uravnoteženja instrument zaštite od rizika obuhvaćao bi ukupni volumen izvedenice od 110 tona. Promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika je ukupna promjena fer vrijednosti izvedenica koje čine ukupni volumen od 110 tona. Te izvedenice mogle bi (i vjerojatno hoće) imati različite najvažnije uvjete, kao što su njihove unaprijedne stope, jer su zaključene u različito vrijeme (uključujući mogućnost određivanja izvedenica u odnose zaštite od rizika nakon njihova početnog priznavanja).
- B6.5.20 Prilagodba omjera zaštite od rizika smanjenjem volumena zaštićene stavke ne utječe na način mjerenja promjena fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika. Ne utječe ni na mjerenje promjena vrijednosti zaštićene stavke povezane s volumenom koji se i dalje određuje. Međutim, volumen za koji je zaštićena stavka smanjena prestaje biti dio odnosa zaštite od rizika od datuma uravnoteženja. Na primjer, ako je subjekt izvorno zaštitio od rizika volumen od 100 tona robe po unaprijednoj cijeni od 80 N.J. i ako taj volumen pri uravnoteženju smanji za deset tona, nakon uravnoteženja zaštićena stavka bila bi 90 tona zaštićenih od rizika po 80 N.J. Deset tona zaštićene stavke koji više nisu dio odnosa zaštite od rizika računovodstveno se iskazuju u skladu s odredbama o prestanku primjene računovodstva zaštite od rizika (vidjeti točke 6.5.6.–6.5.7. i točke B6.5.22.–B6.5.28.).

- B6.5.21 Pri uravnoteženju odnosa zaštite od rizika subjekt ažurira svoju analizu izvora neučinkovitosti zaštite od rizika čiji utjecaj na odnos zaštite očekuje tijekom njegova (preostalog) vijeka trajanja (vidjeti točku B6.4.2). U skladu s tim ažurira i dokumentaciju o odnosu zaštite od rizika.

Prestanak primjene računovodstva zaštite od rizika

- B6.5.22 Računovodstvo zaštite od rizika prestaje se primjenjivati prospektivno od datuma prestanka ispunjenja uvjeta za njegovu primjenu.

- B6.5.23 Subjekt ne prestaje određivati, a time ni primjenjivati odnos zaštite od rizika koji:

(a) još ispunjava cilj upravljanja rizicima na temelju čega je bio prihvatljiv za primjenu računovodstva zaštite od rizika (tj. subjekt još teži ostvarenju tog cilja upravljanja rizicima) i

(b) i dalje ispunjava ostale uvjete (nakon uzimanja u obzir ponovnog uravnoteženja odnosa zaštite od rizika, ovisno o slučaju).

- B6.5.24 Za potrebe ovog Standarda, strategija upravljanja rizicima subjekta razlikuje se od njegovih ciljeva upravljanja rizicima. Strategija upravljanja rizicima donosi se na najvišoj razini na kojoj subjekt utvrđuje način upravljanja svojim rizicima. U strategijama upravljanja rizicima obično se utvrđuju rizici kojima je subjekt izložen, kao i način na koji subjekt na njih odgovara. Strategija upravljanja rizicima obično se odnosi na dulje razdoblje i može uključivati određenu fleksibilnost radi odgovora na promjene okolnosti koje nastanu tijekom razdoblja na koje se strategija odnosi (npr. različita kamatna stopa ili razine cijene robe iz kojih proizlazi različit opseg zaštite od rizika). To se obično navodi u općem dokumentu, koji se kaskadno spušta razinama subjekta kroz politike u kojima su sadržane detaljnije smjernice. S druge strane, cilj upravljanja rizicima u odnosu zaštite od rizika primjenjuje se na razini određenog odnosa zaštite od rizika. Odnosi se na način primjene instrumenta zaštite od rizika koji je određen za zaštitu od posebne izloženosti koja je određena kao zaštićena stavka. Stoga u strategiju upravljanja rizicima mogu biti uključeni brojni odnosi zaštite od rizika čiji je cilj upravljanja rizicima povezan s provedbom te ukupne strategije upravljanja rizicima. Na primjer:

(a) subjekt ima strategiju upravljanja svojom izloženošću riziku kamatne stope za financiranje dužničkih instrumenata u kojoj su navedeni rasponi za subjekt u cijelosti za kombinacije financiranja s promjenjivom i fiksnom kamatnom stopom. Strategija se odnosi na održanje fiksne kamatne stope za 20 do 40 % dužničkih instrumenata. Subjekt povremeno odlučuje o načinu provedbe strategije (tj. o svojem položaju u okviru raspona od 20 % do 40 % u pogledu izloženosti riziku fiksne kamatne stope), ovisno o razini kamatnih stopa. Ako su kamatne stope niske, subjekt utvrđuje fiksnu kamatu za više dužničkih instrumenata nego kad su kamatne stope visoke. Dužnički instrument subjekta 100 N.J. s promjenjivom kamatnom stopom, od čega je 30 N.J. zamijenjeno za izloženost riziku fiksne kamatne stope. Subjekt iskorištava niske kamatne stope kako bi izdao dodatne dužničke instrumente u vrijednosti 50 N.J. radi financiranja velikog ulaganja, što subjekt čini izdavanjem obveznice s fiksnom kamatnom stopom. S obzirom na to da su kamatne stope niske, subjekt odlučuje utvrditi svoju izloženost riziku fiksne kamatne stope na 40 % ukupne vrijednosti dužničkih instrumenata tako što će za 20 N.J. smanjiti opseg prethodne zaštite od rizika svoje izloženosti riziku promjenjive kamatne stope, što za posljedicu ima izloženost 60 N.J. riziku fiksne kamatne stope. U tom se slučaju ne mijenja sama strategija upravljanja rizicima. Međutim, promijenila se provedba strategije subjekta, što znači da je promijenjen i cilj upravljanja rizicima (na razini odnosa zaštite od rizika) u pogledu izloženosti 20 N.J. riziku promjenjive kamatne stope, što je prethodno bilo zaštićeno od rizika. Prema tome, u tom slučaju prestaje primjena računovodstva zaštite od rizika za 20 N.J. kojima je prethodno pružana zaštita od izloženosti riziku promjenjive kamatne stope. To bi moglo uključiti i smanjenje pozicije ugovora o zamjeni za nominalni iznos od 20 N.J., ali ovisno o okolnostima, subjekt može zadržati taj volumen zamjene i npr. iskoristiti ga za zaštitu od izloženosti raznim rizicima ili može postati dio knjige trgovanja. S druge strane, ako subjekt umjesto toga zamijeni dio svojeg novog dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom za izloženost riziku promjenjive kamatne stope, računovodstvo zaštite od rizika i dalje se primjenjuje na njegovu izloženost riziku promjenjive kamatne stope koja je prethodno bila zaštićena od rizika;

- (b) neke su izloženosti posljedica pozicija koje se često mijenjaju, na primjer rizik kamatne stope otvorenog portfelja dužničkih instrumenata. Dodavanjem novih dužničkih instrumenata i prestankom priznavanja dužničkih instrumenata ta se izloženost neprekidno mijenja (tj. razlikuje se od jednostavne naplate pozicije po dospijeću). To je dinamičan proces u kojem izloženost riziku i instrument zaštite od rizika koji se primjenjuje za upravljanje rizikom ne ostaju isti kroz dulje razdoblje. Stoga subjekt s takvom izloženošću često prilagođava instrumente zaštite od rizika koje koristi za upravljanje rizikom kamatne stope u skladu s promjenama izloženosti. Na primjer, dužnički instrumenti s preostalim rokom do dospijeća od 24 mjeseca određeni su kao zaštićena stavka od rizika kamatne stope u razdoblju od 24 mjeseca. Isti se postupak primjenjuje i na druga vremenska razdoblja ili rokove dospijeća. Nedugo nakon toga subjekt raskida sve, neke ili dio prethodno određenih odnosa zaštite od rizika za rokove dospijeća i određuje nove odnose zaštite od rizika za rokove dospijeća na temelju njihove veličine i instrumenata zaštite od rizika koji u tom trenutku postoje. Prestanak primjene računovodstva zaštite od rizika u tvom slučaju pokazuje da su ti odnosi zaštite od rizika utvrđeni tako da subjekt obraća pozornost na novi instrument zaštite od rizika i novu zaštićenu stavku umjesto na instrument zaštite od rizika i zaštićenu stavku koji su bili prethodno određeni. Strategija upravljanja rizicima ostala je ista, ali je nestao cilj upravljanja rizicima za prethodno određene odnose zaštite od rizika, koji kao takvi više ne postoje. U tom se slučaju prestanak primjene računovodstva zaštite od rizika primjenjuje u mjeri u kojoj se promijenio cilj upravljanja rizicima. To ovisi o situaciji subjekta i moglo bi npr. utjecati na sve ili samo na neke odnose zaštite od rizika roka dospijeća ili samo na dio odnosa zaštite od rizika;
- (c) subjekt ima strategiju upravljanja rizicima kojom upravlja valutnim rizikom za predviđene prodaje i potraživanja koja iz njih proizlaze. U okviru te strategije, subjekt upravlja valutnim rizikom kao posebnim odnosom zaštite od rizika samo do trenutka priznavanja potraživanja. Nakon toga subjekt prestaje upravljati valutnim rizikom na temelju tog posebnog odnosa zaštite od rizika. Umjesto toga upravlja valutnim rizikom od potraživanja, obveza i izvedenica zajedno (koji nisu povezani s predviđenim transakcijama koje još nisu izvršene) koji su izraženi u istoj stranoj valuti. U računovodstvenom smislu ovo djeluje kao „prirodna” zaštita od rizika, jer se dobiti i gubici zbog valutnog rizika od svih navedenih stavki odmah priznaju u dobiti ili gubitku. Prema tome, za potrebe računovodstva, ako je odnos zaštite od rizika određen za razdoblje najdulje do datuma plaćanja, odnos se mora prekinuti u trenutku priznavanja potraživanja jer više ne vrijedi cilj upravljanja rizicima iz izvornog odnosa zaštite od rizika. Valutnim rizikom sada se upravlja u okviru iste strategije, ali na drukčijoj osnovi. S druge strane, da je subjekt imao drukčiji cilj upravljanja rizicima i da je valutnim rizikom upravljao u jednom odnosu zaštite od rizika posebno za iznos te predviđene prodaje i potraživanja koja iz nje proizlaze do datuma namirenja, računovodstvo zaštite od rizika nastavilo bi se primjenjivati sve do tog datuma.

B6.5.25 Prestanak primjene računovodstva zaštite od rizika može utjecati na:

- (a) odnos zaštite od rizika u cijelosti ili
- (b) dio odnosa zaštite od rizika (što znači da se računovodstvo zaštite od rizika nastavlja primjenjivati na preostali dio odnosa zaštite od rizika).

B6.5.26 Odnos zaštite od rizika u cijelosti prestaje kad u cjelini prestane ispunjavati uvjete za odnos zaštite rizika. Na primjer:

- (a) odnos zaštite od rizika ne ostvaruje cilj upravljanja rizicima na temelju kojeg je ispunjavao uvjete za primjenu računovodstva zaštite od rizika (tj. subjekt je prestao težiti ostvarenju tog cilja upravljanja rizicima);
- (b) instrument ili instrumenti zaštite od rizika prodani su ili raskinuti (u odnosu na ukupni volumen koji je bio dio odnosa zaštite od rizika) ili
- (c) prestao je postojati ekonomski odnos između zaštićene stavke i instrumenta zaštite od rizika ili je učinak kreditnog rizika počeo prevladavati nad promjenama vrijednosti koje proizlaze iz tog ekonomskog odnosa.

B6.5.27 Dio odnosa zaštite od rizika prestaje postojati (računovodstvo zaštite od rizika i dalje se primjenjuje na njegov preostali dio), dok je samo jedan dio odnosa zaštite od rizika prestao ispunjavati potrebne uvjete. Na primjer:

- (a) pri uravnoteženju odnosa zaštite od rizika omjer zaštite od rizika moguće je prilagoditi tako da dio volumena zaštićene stavke prestane biti dio odnosa zaštite od rizika (vidjeti točku B6.5.20.); stoga se računovodstvo zaštite od rizika prestaje primjenjivati samo na dio volumena zaštićene stavke koja više nije dio odnosa zaštite od rizika ili

- (b) kad ostvarenje dijela volumena zaštićene stavke koja je predviđena transakcija (ili komponenta predviđene transakcije) prestane biti vrlo vjerojatno, računovodstvo zaštite od rizika prestaje se primjenjivati samo na volumen zaštićene stavke čije ostvarenje više nije vrlo vjerojatno. Međutim, ako je subjekt i u prošlosti znao odrediti zaštitu od rizika za predviđene transakcije da bi naknadno utvrdio da se izvršenje predviđenih transakcija više ne očekuje, dovodi se u pitanje sposobnost subjekta za predviđanje sličnih transakcija. To utječe na procjenu jesu li slične predviđene transakcije vrlo vjerojatne (vidjeti točku 6.3.3.) te stoga i na njihovu prihvatljivost za određivanje kao zaštićenih stavki.

B6.5.28 Subjekt može odrediti novi odnos zaštite od rizika koji uključuje instrument zaštite od rizika ili zaštićenu stavku iz prethodnog odnosa zaštite od rizika na koje se više ne primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika (djelomično ili u cijelosti). To ne znači nastavak odnosa zaštite od rizika, već novi početak. Na primjer:

- (a) instrument zaštite izložen je ozbiljnom kreditnom pogoršanju, tako da ga subjekt zamjenjuje novim instrumentom zaštite od rizika. To znači da izvornim odnosom zaštite od rizika nije ostvaren cilj upravljanja rizicima te stoga odnos prestaje u cijelosti. Određuje se novi instrument zaštite od iste izloženosti koja je i prethodno bila zaštićena i formira se novi odnos zaštite od rizika. Stoga se promjene fer vrijednosti ili novčanih tokova zaštićene stavke mjere od datuma određivanja novog odnosa zaštite od rizika i povezuju se s njim, umjesto od datuma određivanja izvornog odnosa zaštite od rizika;

- (b) odnos zaštite od rizika prestaje prije isteka roka. Instrument zaštite od rizika u tom odnosu zaštite može biti određen kao instrument zaštite u drugom odnosu zaštite (npr. pri prilagodbi omjera zaštite od rizika pri uravnoteženju povećanjem volumena instrumenta zaštite od rizika ili pri određivanju sasvim novog odnosa zaštite od rizika).

Računovodstvo vremenske vrijednosti opcija

B6.5.29 Opcija se može smatrati povezanom s nekim vremenskim razdobljem jer njezina vremenska vrijednost predstavlja naknadu za pružanje zaštite imatelju opcije tijekom određenog vremena. Međutim, za potrebe procjene pruža li opcija zaštitu za zaštićenu stavku povezanu s transakcijom ili zaštićenu stavku povezanu s vremenskim razdobljem važna su obilježja te zaštićene stavke, među ostalim kako i kada utječe na dobit ili gubitak. Stoga subjekt procjenjuje vrstu zaštićene stavke (vidjeti točku 6.5.15. podtočku (a)), i to na temelju njezine prirode (bez obzira na to je li svrha odnosa zaštite od rizika zaštita novčanog toka ili fer vrijednosti):

- (a) vremenska vrijednost opcije odnosi se na zaštićenu stavku povezanu s transakcijom ako je zaštićena stavka transakcija čija vremenska vrijednost ima obilježje troškova te transakcije. Primjer je vremenska vrijednost opcije koja se odnosi na zaštićenu stavku koja dovodi do priznavanja stavke u čije su početno mjerenje uključeni transakcijski troškovi (npr. subjekt štiti kupnju robe, bez obzira na to je li riječ o predviđenoj transakciji ili čvrstoj obvezi, i to od rizika cijene robe te u početno mjerenje zaliha uključuje i transakcijske troškove). Kao posljedica uključivanja vremenske vrijednosti opcije u početno mjerenje određene zaštićene stavke, vremenska vrijednost utječe na dobit ili gubitak istodobno kao i ta zaštićena stavka. Slično tomu, subjekt koji štiti prodaju robe, bez obzira na to je li riječ o predviđenoj transakciji ili čvrstoj obvezi, uključuje vremensku vrijednost opcije u dio troškova koji se odnose na tu prodaju (stoga se vremenska vrijednost priznaje u dobiti ili gubitku u istom razdoblju u kojem se priznaje prihod od prodaje zaštićene od rizika);
- (b) vremenska vrijednost opcije odnosi se na zaštićenu stavku povezanu s vremenskim razdobljem ako je priroda zaštićene stavke takva da vremenska vrijednost ima obilježje troška osiguranja zaštite od rizika tijekom određenog vremenskog razdoblja (ali iz zaštićene stavke ne proizlazi transakcija koja uključuje pojam transakcijskog troška u skladu s podtočkom (a)). Na primjer, ako su zalihe robe zaštićene od rizika smanjenja fer vrijednosti tijekom šest mjeseci opcijom na robu s odgovarajućim vijekom trajanja, vremenska vrijednost opcije raspoređuje se u dobit ili gubitak (odnosno sustavno se i smisleno amortizira) tijekom tog šestomjesečnog razdoblja. Drugi je primjer zaštita od rizika neto ulaganja u inozemno poslovanje koje se štiti 18 mjeseci valutnom opcijom, zbog čega se vremenska vrijednost opcije raspoređuje tijekom tog razdoblja od 18 mjeseci.

B6.5.30 Obilježja zaštićene stavke, među ostalim kako i kada zaštićena stavka utječe na dobit ili gubitak, utječu i na razdoblje amortizacije vremenske vrijednosti opcije kojom se štiti zaštićena stavka povezana s vremenskim razdobljem, što je u skladu s razdobljem tijekom kojeg intrinzična vrijednost opcije može utjecati na dobit ili gubitak u skladu s računovodstvom zaštite od rizika. Na primjer, ako se za zaštitu od povećanja kamatnih rashoda na temelju obveznice s promjenjivom kamatnom stopom koristi kamatna opcija (gornja granica), vremenska vrijednost te gornje granice amortizira se u dobiti ili gubitku tijekom istog razdoblja u kojem bi bilo koja intrinzična vrijednost te gornje granice utjecala na dobit ili gubitak:

- (a) ako se gornjom granicom štiti od rizika povećanja kamatnih stopa u prve tri godine ukupnog vijeka trajanja petogodišnje obveznice s promjenjivom kamatnom stopom, vremenska vrijednost te gornje granice amortizira se tijekom prve tri godine ili
- (b) ako je gornja granica opcija na unaprijedni ugovor kojom se štiti od rizika povećanja kamatnih stopa u drugoj i trećoj godini ukupnog vijeka trajanja petogodišnje obveznice s promjenjivom kamatnom stopom, vremenska vrijednost te gornje granice amortizira se tijekom druge i treće godine.

B6.5.31 Računovodstvo vremenske vrijednosti opcija u skladu s točkom 6.5.15. primjenjuje se i na kombinaciju kupljene i izdane opcije (pri čemu je jedna opcija kupnje, a druga opcija prodaje), čija je neto vremenska vrijednost na datum određivanja instrumenta zaštite od rizika jednaka nula (obično se naziva „zaštita nultog troška”). U tom slučaju subjekt priznaje sve promjene vremenske vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, čak i ako je kumulativna promjena vremenske vrijednosti tijekom ukupnog razdoblja odnosa zaštite od rizika jednaka nuli. Stoga, ako se vremenska vrijednost opcije odnosi na:

- (a) zaštićenu stavku povezanu s transakcijom, iznos vremenske vrijednosti na kraju odnosa zaštite od rizika kojim se usklađuje zaštićena stavka ili onoga koji je reklasificiran u dobit ili gubitak (vidjeti točku 6.5.15. podtočku (b)) bio bi nula;
- (b) zaštićenu stavku povezanu s vremenskim razdobljem, trošak amortizacije koji se odnosi na vremensku vrijednost jednak je nuli.

- B6.5.32 Računovodstveno iskazivanje vremenske vrijednosti opcija u skladu s točkom 6.5.15. primjenjuje se samo u mjeri u kojoj se vremenska vrijednost odnosi na zaštićenu stavku (usklađena vremenska vrijednost). Vremenska vrijednost opcije odnosi se na zaštićenu stavku ako su najvažniji uvjeti opcije (npr. nominalni iznos, vijek trajanja i odnosna varijabla) usklađeni sa zaštićenom stavkom. Prema tome, ako najvažniji uvjeti opcije i zaštićene stavke nisu u potpunosti usklađeni, subjekt određuje usklađenu vremensku vrijednost, tj. koliko se vremenske vrijednosti uključene u premiju (stvarna vremenska vrijednost) odnosi na zaštićenu stavku (i tretira se u skladu s točkom 6.5.15.). Subjekt određuje usklađenu vremensku vrijednost na temelju vrednovanja opcije koja bi imala najvažnije uvjete koji savršeno odgovaraju zaštićenom stavci.
- B6.5.33 Ako se stvarna vremenska vrijednost i usklađena vremenska vrijednost razlikuju, subjekt određuje iznos koji je akumuliran u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala u skladu s točkom 6.5.15. kako slijedi:
- (a) ako je na početku odnosa zaštite od rizika stvarna vremenska vrijednost veća od usklađene vremenske vrijednosti, subjekt:
 - i. određuje iznos koji je akumuliran u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala na temelju usklađene vremenske vrijednosti i
 - ii. iskazuje razlike promjena fer vrijednosti između dviju vremenskih vrijednosti u dobiti ili gubitku;
 - (b) ako je na početku odnosa zaštite od rizika stvarna vremenska vrijednost manja od usklađene vremenske vrijednosti, subjekt određuje iznos koji je akumuliran u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala na temelju kumulativne promjene fer vrijednosti:
 - i. stvarne vremenske vrijednosti i
 - ii. usklađene vremenske vrijednosti, ovisno što je manje.

Svaka preostala promjena fer vrijednosti stvarne vremenske vrijednosti priznaje se u dobiti ili gubitku.

Računovodstveno iskazivanje unaprijednog elementa unaprijednih ugovora i raspona valutne osnovice financijskih instrumenata

- B6.5.34 Unaprijedni ugovor može se smatrati povezanim s vremenskim razdobljem jer njegov unaprijedni element predstavlja naknade za neko vremensko razdoblje (tj. rok za koji je utvrđen). Međutim, za potrebe procjene štiti li instrument zaštite zaštićenu stavku povezanu s transakcijom ili zaštićenu stavku povezanu s vremenskim razdobljem, važna su obilježja te zaštićene stavke, među ostalim kako i kada ona utječe na dobit ili gubitak. Stoga subjekt procjenjuje vrstu zaštićene stavke (vidjeti točku 6.5.16. i točku 6.5.15. podtočku (a)), i to na temelju njezine prirode (bez obzira na to je li svrha odnosa zaštite od rizika zaštita novčanog toka ili fer vrijednosti):
- (a) unaprijedni element unaprijednog ugovora odnosi se na zaštićenu stavku povezanu s transakcijom ako je zaštićena stavka transakcija čiji unaprijedni element ima obilježje troškova te transakcije. Primjer je unaprijedni element koji se odnosi na zaštićenu stavku koja dovodi do priznavanja stavke u čije su početno mjerenje uključeni transakcijski troškovi (npr. subjekt štiti kupnju zaliha izraženu u stranoj valuti, bez obzira na to je li riječ o predviđenoj transakciji ili čvrstoj obvezi, i to od valutnog rizika te u početno mjerenje zaliha uključuje i transakcijske troškove). Kao posljedica uključivanja unaprijednog elementa u početno mjerenje određene zaštićene stavke, unaprijedni element utječe na dobit ili gubitak istodobno kao i ta zaštićena stavka. Slično tomu, subjekt koji štiti prodaju robe izraženu u stranoj valuti od valutnog rizika, bez obzira na to je li riječ o predviđenoj transakciji ili čvrstoj obvezi, uključuje unaprijedni element u dio troškova koji se odnose na tu prodaju (stoga se unaprijedni element priznaje u dobiti ili gubitku u istom razdoblju u kojem se priznaje prihod od prodaje zaštićene od rizika);

- (b) unaprijedni element unaprijednog ugovora odnosi se na zaštićenu stavku povezanu s vremenskim razdobljem ako je priroda zaštićene stavke takva da unaprijedni element ima obilježje troška osiguranja zaštite od rizika tijekom određenog vremenskog razdoblja (ali iz zaštićene stavke ne proizlazi transakcija koja uključuje pojam transakcijskog troška u skladu s podtočkom (a)). Na primjer, ako su zalihe robe zaštićene od rizika promjena fer vrijednosti tijekom šest mjeseci unaprijednim ugovorom za robu s odgovarajućim vijekom trajanja, unaprijedni element unaprijednog ugovora raspoređuje se u dobit ili gubitak (odnosno sustavno se i smisleno amortizira) tijekom tog šestomjesečnog razdoblja. Drugi je primjer zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje koje se štiti 18 mjeseci valutnim unaprijednim ugovorom, zbog čega se unaprijedni element unaprijednog ugovora raspoređuje tijekom tog razdoblja od 18 mjeseci.
- B6.5.35 Obilježja zaštićene stavke, među ostalim kako i kada zaštićena stavka utječe na dobit ili gubitak, utječu i na razdoblje amortizacije unaprijednog elementa unaprijednog ugovora kojim se štiti zaštićena stavka povezana s vremenskim razdobljem, odnosno tijekom razdoblja na koje se unaprijedni element odnosi. Na primjer, ako se unaprijednim ugovorom štiti od rizika izloženosti promjenjivosti tromjesečnih kamatnih stopa u razdoblju od tri mjeseca koje počinje za šest mjeseci, unaprijedni element amortizira se od sedmog do devetog mjeseca.
- B6.5.36 Računovodstveno iskazivanje unaprijednog elementa unaprijednog ugovora u skladu s točkom 6.5.16. primjenjuje se i ako je na datum određivanja unaprijednog ugovora kao instrumenta zaštite od rizika unaprijedni element jednak nuli. U tom slučaju subjekt priznaje sve promjene fer vrijednosti koje se mogu pripisati unaprijednom elementu u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, čak i ako je kumulativna promjena fer vrijednosti koja se može pripisati unaprijednom elementu tijekom ukupnog razdoblja odnosa zaštite od rizika jednaka nuli. Stoga, ako se unaprijedni element unaprijednog ugovora odnosi na:
- (a) zaštićenu stavku povezanu s transakcijom, iznos unaprijednog elementa na kraju odnosa zaštite od rizika kojim se usklađuje zaštićena stavka ili koji je reklasificiran u dobit ili gubitak (vidjeti točku 6.5.15. podtočku (b) i točku 6.5.16.) bio bi nula;
- (b) zaštićenu stavku povezanu s vremenskim razdobljem, iznos amortizacije koji se odnosi na unaprijedni element jednak je nuli.
- B6.5.37 Računovodstveno iskazivanje unaprijednog elementa unaprijednog ugovora u skladu s točkom 6.5.16. primjenjuje se samo u mjeri u kojoj se unaprijedni element odnosi na zaštićenu stavku (usklađeni unaprijedni element). Unaprijedni element unaprijednog ugovora odnosi se na zaštićenu stavku ako su najvažniji uvjeti unaprijednog ugovora (npr. nominalni iznos, vijek trajanja i odnosna varijabla) usklađeni sa zaštićenom stavkom. Prema tome, ako najvažniji uvjeti unaprijednog ugovora i zaštićene stavke nisu u potpunosti usklađeni, subjekt određuje usklađeni unaprijedni element, tj. koliko se unaprijednog elementa uključenog u unaprijedni ugovor (stvarni unaprijedni element) odnosi na zaštićenu stavku (i tretira se u skladu s točkom 6.5.16.). Subjekt određuje usklađeni unaprijedni element na temelju vrednovanja unaprijednog ugovora koji bi imao najvažnije uvjete koji savršeno odgovaraju zaštićenoj stavci.
- B6.5.38 Ako se stvarni unaprijedni element i usklađeni unaprijedni element razlikuju, subjekt određuje iznos koji je akumuliran u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala u skladu s točkom 6.5.16. kako slijedi:
- (a) ako je na početku odnosa zaštite od rizika apsolutni iznos stvarnog unaprijednog elementa veći od iznosa usklađenog unaprijednog elementa, subjekt:
- i. određuje iznos koji je akumuliran u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala na temelju usklađenog unaprijednog elementa i

- ii. iskazuje razlike promjena fer vrijednosti između dvaju unaprijednih elemenata u dobiti ili gubitku;
- (b) ako je na početku odnosa zaštite od rizika apsolutni iznos stvarnog unaprijednog elementa manji od iznosa usklađenog unaprijednog elementa, subjekt određuje iznos koji je akumuliran u posebnoj komponenti vlasničkog kapitala na temelju kumulativne promjene fer vrijednosti:

- i. apsolutnog iznosa stvarnog unaprijednog elementa i
- ii. apsolutnog iznosa usklađenog unaprijednog elementa, ovisno što je manje.

Svaka preostala promjena fer vrijednosti stvarnog unaprijednog elementa priznaje se u dobiti ili gubitku.

- B6.5.39 Kad subjekt odvoji raspon valutne osnovice od financijskog instrumenta i isključi ga iz određivanja tog financijskog instrumenta kao instrumenta zaštite od rizika (vidjeti točku 6.2.4. podtočku (b)), tada se na raspon valutne osnovice primjenjuju smjernice za primjenu iz točaka B6.5.34–B6.5.38 na isti način na koji se primjenjuje na unaprijedni element unaprijednog ugovora.

Zaštita skupine stavki (odjeljak 6.6.)

Zaštita neto pozicije

Prihvatljivost za računovodstvo zaštite od rizika i određivanje neto pozicije

- B6.6.1 Neto pozicija prihvatljiva je za primjenu računovodstva zaštite od rizika samo ako subjekt pruža zaštitu od rizika na neto osnovi za potrebe upravljanja rizicima. Pruža li subjekt zaštitu na taj način određuje se na temelju činjenica (a ne samo na temelju tvrdnji ili dokumentacije). Stoga subjekt ne može primjenjivati računovodstvo zaštite od rizika na neto osnovi samo radi ostvarenja određenog računovodstvenog ishoda ako to ne bi bilo i odraz njegova pristupa upravljanju rizicima. Zaštita neto pozicije od rizika mora biti dio utvrđene strategije upravljanja rizicima. Obično to odobravaju ključni rukovoditelji, kako su definirani u MRS-u 24.
- B6.6.2 Na primjer, subjekt A, čija je funkcijska valuta njegova lokalna valuta, ima čvrstu obvezu plaćanja 150 000 V. J. za rashode oglašavanja u razdoblju od devet mjeseci i čvrstu obvezu prodaje gotovih proizvoda za 150 000 V.J. u razdoblju od 15 mjeseci. Subjekt A zaključi izvedenicu u stranoj valuti koju namiri u razdoblju od devet mjeseci i na temelju koje dobije 100 V.J., a plati 70 N.J. Subjekt A nema drugih izloženosti prema V.J. Subjekt A ne upravlja valutnim rizikom na neto osnovi. Stoga subjekt A ne može primijeniti računovodstvo zaštite od rizika na odnos zaštite između izvedenice u stranoj valuti i neto pozicije od 100 V.J. (koja se sastoji od 150 000 V.J. i čvrste obveze kupnje, odnosno usluga oglašavanja, i 149 900 V.J. (od 150 000 V.J. čvrste obveze prodaje) u razdoblju od devet mjeseci.
- B6.6.3 Da je subjekt A upravljao valutnim rizikom na neto osnovi i da nije zaključio izvedenicu u stranoj valuti (jer povećava umjesto da smanjuje njegovu izloženost valutnom riziku), tada bi bio u prirodno zaštićenom stanju u razdoblju od devet mjeseci. Obično se to zaštićeno stanje ne bi odražavalo u financijskim izvještajima jer se transakcije priznaju u različitim budućim izvještajnim razdobljima. Neto pozicija nulte vrijednosti bila bi prihvatljiva za računovodstvo zaštite od rizika samo ako se ispune uvjeti iz točke 6.6.6.

- B6.6.4 Ako je skupina stavki koje čine neto poziciju određena kao zaštićena stavka, subjekt određuje cijelu skupinu stavki koja uključuje stavke koje mogu činiti neto poziciju. Subjektu nije dopušteno odrediti neodređeni apstraktni iznos neto pozicije. Na primjer, subjekt ima skupinu čvrstih obveza prodaje u razdoblju od devet mjeseci za 100 V.J. i skupinu čvrstih obveza kupnje u razdoblju od 18 mjeseci za 120 V.J. Subjekt ne može odrediti apstraktni iznos neto pozicije do najviše 20 V.J. Umjesto toga, subjekt mora odrediti bruto iznos kupnje i bruto iznos prodaje, iz kojih zajedno proizlazi neto pozicija zaštićena od rizika. Subjekt određuje bruto pozicije iz kojih proizlaze neto pozicije tako da može ispuniti zahtjeve računovodstva za prihvatljive odnose zaštite od rizika.

Primjena zahtjeva o učinkovitosti zaštite od rizika na zaštitu neto pozicije

- B6.6.5 Kad određuje jesu li pri njegovoj zaštiti neto pozicije od rizika ispunjeni zahtjevi učinkovitosti zaštite od rizika iz točke 6.4.1. podtočke (c), subjekt u obzir uzima promjene vrijednosti stavki neto pozicije koje imaju sličan učinak kao i instrument zaštite od rizika u vezi s promjenom fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika. Na primjer, subjekt ima skupinu čvrstih obveza prodaje u razdoblju od devet mjeseci za 100 V.J. i skupinu čvrstih obveza kupnje u razdoblju od 18 mjeseci za 120 V.J. Subjekt štiti neto poziciju od 20 V.J. od valutnog rizika unaprijednim valutnim ugovorom za 20 V.J. Kad provjerava jesu li ispunjeni zahtjevi učinkovitosti zaštite od rizika iz točke 6.4.1. podtočke (c), subjekt razmatra odnos između:

(a) promjene fer vrijednosti unaprijednog valutnog ugovora zajedno s promjenama vrijednosti čvrstih obveza prodaje povezanih s valutnim rizikom i

(b) promjene vrijednosti čvrstih obveza kupnje povezanih s valutnim rizikom.

- B6.6.6 Slično tomu, da je u primjeru iz točke B6.6.5. subjekt imao neto poziciju nulte vrijednosti, uzeo bi u obzir odnos između promjena vrijednosti čvrstih obveza prodaje povezanih s valutnim rizikom i promjena vrijednosti čvrstih obveza kupnje povezanih s valutnim rizikom pri provjeri ispunjenosti zahtjeva učinkovitosti zaštite od rizika iz točke 6.4.1. podtočke (c).

Zaštite novčanih tokova koje čine neto poziciju

- B6.6.7 Ako subjekt od rizika štiti skupinu stavki pozicijama koje poništavaju rizik (tj. neto pozicija), prihvatljivost za računovodstvo zaštite od rizika ovisi o vrsti zaštite od rizika. Neto pozicija može biti prihvatljiva kao zaštićena stavka u zaštiti fer vrijednosti od rizika. Ako je, međutim, riječ o zaštiti novčanog toka od rizika, neto pozicija može biti prihvatljiva kao zaštićena stavka samo ako se štiti od valutnog rizika i ako je pri određivanju te neto pozicije utvrđeno izvještajno razdoblje u kojem se očekuje učinak predviđenih transakcija na dobit ili gubitak, kao i njihova vrsta i količina.

- B6.6.8 Na primjer, neto pozicija subjekta sastoji se od donjeg sloja prodaje za 100 V.J. i donjeg sloja kupnje za 150 V.J. I prodaje i kupnje izražene su u istoj stranoj valuti. Kako bi dovoljno detaljno odredio neto poziciju zaštićenu od rizika, subjekt u izvornoj dokumentaciji o odnosu zaštite od rizika utvrđuje da predmet prodaje može biti proizvod A ili proizvod B te da predmet kupnje mogu biti strojevi vrste A, strojevi vrste B i sirovine A. Subjekt navodi i količine po vrsti transakcija. Subjekt dokumentira da donji sloj prodaje (100 V.J.) čini količina predviđene prodaje prvih 70 V.J. proizvoda A i prvih 30 V.J. proizvoda B. Ako se očekuje učinak te količine prodaje na dobit ili gubitak u različitim izvještajnim razdobljima, subjekt to navodi u dokumentaciji, na primjer očekuje se učinak prvih 70 V.J. od prodaje proizvoda A na dobit ili gubitak u prvom izvještajnom razdoblju, a učinak prvih 30 V.J. od prodaje proizvoda B na dobit ili gubitak očekuje se u drugom izvještajnom razdoblju. Subjekt dokumentira i da donji sloj kupnji (150 V.J.) čine kupnje strojeva vrste A za prvih 60 V.J., strojeva vrste B za prvih 40 V.J. te sirovina A za prvih 50 V.J. Ako se učinak tih količina kupnje na dobit ili gubitak očekuje u različitim izvještajnim razdobljima, subjekt u dokumentaciji raščlanjuje količine kupnji po izvještajnim razdobljima u kojima se očekuje njihov učinak na dobit ili gubitak (slično kao što dokumentira količine prodaje). Na primjer, predviđena transakcija utvrđuje se kao:

- (a) kupnja strojeva vrste A za prvih 60 V.J. čiji se učinak na dobit ili gubitak očekuje od trećeg izvještajnog razdoblja tijekom sljedećih deset izvještajnih razdoblja;
- (b) kupnja strojeva vrste B za prvih 40 V.J. čiji se učinak na dobit ili gubitak očekuje od četvrtog izvještajnog razdoblja tijekom sljedećih 20 izvještajnih razdoblja i
- (c) kupnje sirovina A za prvih 50 V.J. čiji se primitak očekuje u trećem izvještajnom razdoblju, a prodaja odnosno učinak na dobit ili gubitak u tom i sljedećem izvještajnom razdoblju.

Pri utvrđivanju prirode volumena predviđene transakcije uključeni su i aspekti kao što je metoda amortizacije stavki nekretnina, postrojenja i opreme iste vrste, ako je priroda tih stavki takva da bi se metoda amortizacije mogla mijenjati ovisno o tome kako subjekt te stavke koristi. Na primjer, ako subjekt koristi strojeve vrste A u dva različita proizvodna procesa, iz čega proizlazi primjena linearne metode amortizacije tijekom deset izvještajnih razdoblja, odnosno metode amortizacije po jedinici proizvoda, u dokumentaciji o predviđenoj količini kupnje strojeva tipa A ta se količina raščlanjuje prema metodi amortizacije koja će se primijeniti.

B6.6.9 Pri zaštiti novčanih tokova neto pozicije iznosi utvrđeni u skladu s točkom 6.5.11. uključuju promjene vrijednosti stavki neto pozicije koje imaju sličan učinak kao i instrument zaštite od rizika u vezi s promjenom fer vrijednosti instrumenta zaštite od rizika. Međutim, promjene vrijednosti stavki neto pozicije koje imaju sličan učinak kao i instrument zaštite od rizika priznaju se samo nakon priznavanja transakcija na koje se odnose, npr. pri priznavanju predviđene prodaje kao prihoda. Na primjer, subjekt ima skupinu vrlo vjerojatnih predviđenih prodaja u razdoblju od devet mjeseci za 100 V.J. i skupinu vrlo vjerojatnih predviđenih kupnji u razdoblju od 18 mjeseci za 120 V.J. Subjekt štiti neto poziciju od 20 V.J. od valutnog rizika unaprijednim valutnim ugovorom za 20 V.J. Pri određivanju iznosa koji se priznaju u rezervi za zaštitu novčanog toka od rizika u skladu s točkom 6.5.11. podtočkama (a) i (b) subjekt uspoređuje:

- (a) promjenu fer vrijednosti unaprijednog valutnog ugovora zajedno s promjenama vrijednosti vrlo vjerojatnih predviđenih prodaja povezanih s valutnim rizikom i
- (b) promjene vrijednosti vrlo vjerojatnih predviđenih kupnji povezanih s valutnim rizikom.

Međutim, subjekt priznaje samo iznose koji se odnose na unaprijedne valutne ugovore sve dok se vrlo vjerojatne predviđene transakcije prodaje priznaju u financijskim izvještajima, kad se priznaju i dobiti ili gubici od tih predviđenih transakcija (tj. promjena vrijednosti koja se može pripisati promjeni deviznog tečaja od određenja odnosa zaštite od rizika do priznavanja prihoda).

B6.6.10 Slično tomu, da je u primjeru subjekt imao neto poziciju nulte vrijednosti, promjene vrijednosti vrlo vjerojatnih predviđenih prodaja povezanih s valutnim rizikom usporedio bi s promjenama vrijednosti vrlo vjerojatnih predviđenih kupnji povezanih s valutnim rizikom. Međutim, ti se iznosi priznaju samo nakon priznavanja s njima povezanih predviđenih transakcija u financijskim izvještajima.

Slojevi skupina stavki određenih kao zaštićena stavka

B6.6.11 Iz razloga navedenih u točki B6.3.19., za određivanje komponenti sloja u skupinama postojećih stavki zahtijeva se posebno utvrđivanje nominalnog iznosa skupine stavki na temelju kojih se utvrđuje komponenta sloja zaštićena od rizika.

- B6.6.12 Odnos zaštite od rizika može uključivati slojeve iz nekoliko različitih skupina stavki. Na primjer, pri zaštiti neto pozicije skupine imovine i skupine obveza odnos zaštite od rizika može se sastojati od kombinacije komponente sloja iz skupine imovine i komponente sloja iz skupine obveza.

Iskazivanje dobitaka ili gubitaka instrumenta zaštite od rizika

- B6.6.13 Ako su stavke zajedno zaštićene od rizika kao skupina u zaštiti novčanog toka od rizika, mogu utjecati na različite stavke u dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Iskazivanje dobitaka ili gubitaka od zaštite od rizika u tim izvještajima ovisi o skupini stavki.
- B6.6.14 Ako u skupini stavki nema pozicija koje poništavaju rizik (npr. skupina rashoda u stranoj valuti koja utječe na razne stavke u izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koje su zaštićene od valutnog rizika), tad se reklasificirani dobitci ili gubici po instrumentu zaštite od rizika raspoređuju na stavke na koje zaštićene stavke utječu. Raspodjela se provodi sustavno i smisleno i ne rezultira dodavanjem neto dobitaka ili gubitaka koji proizlaze iz jednog instrumenta zaštite od rizika.
- B6.6.15 Ako u skupini stavki ima pozicija koje poništavaju rizik (npr. skupina prodaje i rashoda izraženih u stranoj valuti koji se zajedno štite od valutnog rizika), subjekt iskazuje dobitke ili gubitke od rizika u zasebnoj stavci u izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Razmotrimo, na primjer, zaštitu od valutnog rizika za neto poziciju prodaje u stranoj valuti od 100 V.J. i rashode u stranoj valuti od 80 V.J. unaprijednim valutnim ugovorom za 20 V.J. Dobitak ili gubitak unaprijednog valutnog ugovora koji su reklasificirani iz rezerve za zaštitu novčanog toka od rizika u dobit ili gubitak (kad neto pozicija utječe na dobit ili gubitak) iskazuju se u stavci odvojenoj od prodaje i rashoda zaštićenih od rizika. Štoviše, ako je u odnosu na rashode prodaja izvršena u ranijem razdoblju, prihod od prodaje još se mjeri po promptnom tečaju u skladu s MRS-om 21. Povezani dobitak ili gubitak od zaštite od rizika iskazuju se u odvojenoj stavci tako da dobit ili gubitak odražavaju učinak zaštite neto pozicije od rizika, uz odgovarajuće usklađenje rezerve za zaštitu novčanog toka od rizika. Kad rashodi zaštićeni od rizika utječu na dobit ili gubitak u kasnijem razdoblju, dobitak ili gubitak od zaštite od rizika koji su prethodno priznati u rezervi za zaštitu novčanog toka pri prodaji reklasificiraju se u dobit ili gubitak i iskazuju u posebnoj stavci odvojenoj od onih koje uključuju rashode zaštićene od rizika i mjere se po promptnom tečaju u skladu s MRS-om 21.
- B6.6.16 Za neke vrste zaštite fer vrijednosti od rizika primarni cilj zaštite nije prijeboj promjene fer vrijednosti zaštićene stavke, nego promjena novčanih tokova zaštićene stavke. Na primjer, subjekt štiti od kamatnog rizika fer vrijednost dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom ugovorom o zamjeni kamatne stope. Cilj je zaštite od rizika subjekta promjena novčanih tokova s fiksnom kamatnom stopom u novčane tokove s promjenjivom kamatnom stopom. Taj se cilj odražava u računovodstvu odnosa zaštite od rizika tako što se obračunate neto kamate na zamjenu kamatne stope iskazuju u dobiti ili gubitku. U slučaju zaštite neto pozicije od rizika (npr. neto pozicija imovine s fiksnom kamatnom stopom i obveze s fiksnom kamatnom stopom), ti obračunati iznosi neto kamata moraju se iskazati u posebnoj stavci izvještaja o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Time se izbjegava dodavanje neto dobitaka ili gubitaka od jednog instrumenta u bruto iznose za prijeboj i njihovo priznavanje u različitim stavkama (npr. time se izbjegava dodavanje neto primitaka od kamata od jedne zamjene kamatne stope u bruto prihode od kamata i bruto kamatne rashode).

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE (POGLAVLJE 7.)

Prijelazne odredbe (odjeljak 7.2.)

Financijska imovina namijenjena trgovanju

- B7.2.1 Na datum prve primjene ovog Standarda subjekt mora utvrditi ispunjava li cilj njegova poslovnog modela upravljanja njegovom financijskom imovinom uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (a) ili uvjet iz točke 4.1.2.A podtočke (a) ili je financijska imovina prihvatljiva za odabir iz točke 5.7.5. U tu svrhu subjekt utvrđuje odgovara li financijska imovina definiciji imovine namijenjene trgovanju, kao da je subjekt imovinu kupio na datum prve primjene.

Umanjenje vrijednosti

- B7.2.2 Subjekt bi pri prelasku trebao pokušati utvrditi približnu vrijednost kreditnog rizika pri početnom priznavanju, uzimajući u obzir sve razumne i pouzdane informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova i napora. Subjekt nije dužan dubinski tragati za informacijama da bi na datum prelaska utvrdio moguće znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja. Ako to subjekt ne može odrediti bez nepotrebnih troškova i napora, primjenjuje se točka 7.2.20.
- B7.2.3 Kako bi utvrdio rezerviranje za kreditne gubitke po početno priznatim financijskim instrumentima (ili obvezama po kreditima ili ugovorima o financijskom jamstvu u kojima je subjekt postao stranka ugovora) prije datuma prve primjene, pri prelasku i sve do prestanka priznavanja tih stavki subjekt razmatra informacije koje su relevantne za određivanje ili utvrđivanje približne vrijednosti kreditnog rizika pri početnom priznavanju. Kako bi odredio kreditni rizik ili utvrdio njegovu približnu vrijednost, subjekt može razmotriti unutarnje i vanjske informacije, uključujući informacije o portfelju, u skladu s točkama B5.5.1–B5.5.6.
- B7.2.4 Subjekt koji ima malo povijesnih podataka može iskoristiti informacije iz unutarnjih izvještaja i statističke podatke (koji su možda nastali pri donošenju odluke o pokretanju novog proizvoda), relevantne informacije o sličnim proizvodima ili iskustvo sličnih subjekata o usporedivim financijskim instrumentima.

DEFINICIJE (DODATAK A)

Izvedenice

- BA.1 Tipični primjeri izvedenica su budućnosnice i unaprijedni ugovori, ugovori o zamjeni i ugovori o opciji. Izvedenica obično ima zamišljeni iznos, što je iznos u valuti, broj dionica, broj jedinica mase ili volumena ili drugih jedinica utvrđenih u ugovoru. Međutim, imatelj ili izdavatelj izvedenice nije dužan uložiti ili primiti zamišljeni iznos na početku ugovora. S druge strane, izvedenica može zahtijevati fiksno plaćanje ili plaćanje iznosa koji se može promijeniti (ali ne razmjerno promjeni odnosne varijable) zbog nekog budućeg događaja koji nije povezan sa zamišljenim iznosom. Na primjer, može se ugovoriti fiksno plaćanje od 1000 N.J. ako se šestomjesečni LIBOR poveća za 100 baznih bodova. Takav je ugovor izvedenica čak i ako nije naveden zamišljeni iznos.
- BA.2 Definicija izvedenice iz ovog Standarda uključuje ugovore koji se bruto namiruju isporukom odnosne stavke (npr. unaprijedni ugovor za kupnju dužničkog instrumenta s fiksnom kamatnom stopom). Subjekt može imati ugovor o kupnji ili prodaji nefinancijske stavke koji se može namiriti u neto iznosu u novcu ili drugim financijskim instrumentom ili razmjenom financijskih instrumenata (npr. ugovor o kupnji ili prodaji robe po fiksnoj cijeni na buduću datum). Takav je ugovor obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda, osim ako je sklopljen i ako se nastavlja držati radi isporuke nefinancijske stavke u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili namjeni. Međutim, ovaj se Standard primjenjuje na takve ugovore u skladu sa zahtjevima subjekta o njezinoj očekivanoj kupnji, prodaji ili namjeni ako subjekt odredi mjerenje u skladu s točkom 2.5. (vidjeti točke 2.4.–2.7.).
- BA.3 Izvedenicu definira i to što je početno neto ulaganje u izvedenicu manje od ulaganja koje bi bilo potrebno za druge vrste ugovora od kojih se očekuje slična reakcija na promjene tržišnih čimbenika. Ugovor o opciji odgovara toj definiciji jer je premija manja od ulaganja koje bi bilo potrebno za stjecanje odnosnog financijskog instrumenta s kojim je opcija povezana. Valutni ugovor o zamjeni kojim se zahtijeva početna zamjena različitih valuta s istim fer vrijednostima odgovara toj definiciji jer je početno neto ulaganje u jednako nuli.
- BA.4 Redovna kupnja ili prodaja dovodi do obveze s fiksnom cijenom između datuma transakcije i datuma namire koja odgovara definiciji izvedenice. Međutim, zbog kratkog trajanja obveze ona se ne priznaje kao izvedeni financijski instrument. Ovim se Standardom propisuje posebno računovodstvo za takve redovne ugovore (vidjeti točku 3.1.2. i točke B3.1.3.–B3.1.6.).

- BA.5 Definicija izvedenice odnosi se na nefinancijske varijable koje nisu specifične za stranku ugovora. One uključuju indeks gubitaka zbog potresa u određenoj regiji i indeks temperatura u određenom gradu. Nefinancijske varijable specifične za stranku ugovora uključuju nastanak ili izostanak požara koji oštećuje ili uništava imovinu jedne ugovorne stranke. Promjena fer vrijednosti nefinancijske imovine specifična je za vlasnika ako fer vrijednost odražava ne samo promjene tržišnih cijena takve imovine (financijska varijabla), nego i stanje određene nefinancijske imovine koja se drži (nefinancijska varijabla). Na primjer, ako jamstvo za ostatak vrijednosti određenog automobila izlaže jamca riziku od promjena fizičkog stanja automobila, promjena tog ostatka vrijednosti specifična je za vlasnika automobila.

Financijska imovina i obveze namijenjene trgovanju

- BA.6 Trgovanje općenito odražava aktivnu i učestalu kupnju i prodaju, a financijski instrumenti koji su namijenjeni trgovanju općenito se koriste radi ostvarenja dobiti od kratkoročnih promjena cijena ili posredničkih marži.
- BA.7 Financijske obveze namijenjene trgovanju uključuju:
- (a) izvedene obveze koje se računovodstveno ne iskazuju kao instrumenti zaštite od rizika;
 - (b) obveze isporuke financijske imovine koju je posudio prodavatelj u okviru kratke prodaje (tj. subjekt koji prodaje financijsku imovinu koju je posudio i koja još uvijek nije u njegovu vlasništvu);
 - (c) financijske obveze nastale s namjerom njihova otkupa u kratkom roku (npr. dužnički instrument koji kotira na burzi, a koji izdavatelj može otkupiti u kratkom roku, ovisno o promjenama njegove fer vrijednosti) i
 - (d) financijske obveze koje su dio portfelja određenih financijskih instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom obrascu kratkoročnog ostvarenja dobiti.
- BA.8 Činjenica da se obveza koristi za financiranje aktivnosti trgovanja ne znači da je ta obveza namijenjena trgovanju.

MEĐUNARODNI STANDARD FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 10

Konsolidirani financijski izvještaji

CILJ

1. Cilj je ovog MSFI-ja utvrditi načela prezentiranja i sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja subjekta koji ima kontrolu nad jednim ili više subjekata.

Ostvarenje cilja

2. Da bi se ostvario cilj iz točke 1., u ovom se MSFI-ju:
 - (a) subjektu (*matično društvo*) koji ima kontrolu nad jednim ili više subjekata (*društva kćeri*) nalaže prezentiranje konsolidiranih financijskih izvještaja;
 - (b) definira načelo *kontrole* i utvrđuje kontrola kao osnova za konsolidaciju;
 - (c) utvrđuje način primjene načela kontrole kako bi se utvrdilo ima li ulagatelj kontrolu nad subjektom u koji se ulaže, a time i obvezu konsolidirati subjekt u koji se ulaže;
 - (d) utvrđuju računovodstveni zahtjevi o sastavljanju konsolidiranih financijskih izvještaja i
 - (e) definira investicijski subjekt i utvrđuju iznimke od obveze konsolidacije određenih društava kćeri investicijskog subjekta.
3. Ovaj MSFI ne sadržava računovodstvene zahtjeve za poslovne kombinacije i njihov učinak na konsolidaciju, niti za goodwill koji nastaje u poslovnoj kombinaciji (vidjeti MSFI 3 *Poslovne kombinacije*).

PODRUČJE PRIMJENE

4. Subjekt koji je matično društvo dužan je prezentirati konsolidirane financijske izvještaje. Ovaj MSFI primjenjuje se na sve subjekte, osim kako slijedi:
 - (a) matično društvo nije dužno prezentirati konsolidirane financijske izvještaje ako ispunjava sve sljedeće uvjete:
 - i. matično društvo je društvo kći u potpunom ili djelomičnom vlasništvu nekog drugog subjekta i svi njegovi drugi vlasnici, uključujući vlasnike bez prava glasa, obaviješteni su da matično društvo ne prezentira konsolidirane financijske izvještaje i tome se ne protive;
 - ii. njegovim dužničkim ili vlasničkim instrumentima ne trguje se na javnom tržištu (domaćoj ili inozemnoj burzi ili izvanburzovnom tržištu, uključujući lokalna i regionalna tržišta);
 - iii. nije podnijelo ili nije u postupku podnošenja financijskih izvještaja komisiji za vrijednosne papire ili nekoj drugoj regulatornoj organizaciji u svrhu izdavanja bilo koje kategorije instrumenata na javnom tržištu i
 - iv. njegovo krajnje ili posredno matično društvo sastavlja financijske izvještaje koji su dostupni javnosti i u skladu su s MSFI-jima, u kojem su društva kćeri konsolidirana ili se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s ovim MSFI-jem;
 - (b) [brisano].
 - (c) [brisano].
- 4.A Ovaj se MSFI ne primjenjuje na planove primanja nakon prestanka radnog odnosa i druge dugoročne planove primanja zaposlenih, na koje se primjenjuje MRS 19 *Primanja zaposlenih*.

4.B Matično društvo koje je investicijski subjekt ne prezentira konsolidirane financijske izvještaje ako je u skladu s točkom 31. ovog MSFI-ja dužno sva svoja društva kćeri mjeriti po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

KONTROLA

5. **Ulagatelj je, neovisno o naravi svojeg sudjelovanja u određenom subjektu (društvo u koje se ulaže), dužan utvrditi je li matično društvo odnosno ima li kontrolu nad tim društvom u koje se ulaže.**
6. **Ulagatelj ima kontrolu nad društvom u koje se ulaže ako je na temelju svojeg sudjelovanja u tom društvu izložen varijabilnim prinosima ili na njih ima pravo, a na temelju svojeg vladajućeg utjecaja na to društvo može utjecati na te prinose.**
7. **Dakle, ulagatelj kontrolira društvo u koje se ulaže samo i jedino ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:**
 - (a) **ima vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže (vidjeti točke 10.–14.);**
 - (b) **izložen je varijabilnim prinosima ili na njih ima pravo na temelju svojeg sudjelovanja u društvu u koje se ulaže (vidjeti točke 15. i 16.) i**
 - (c) **na temelju svojeg vladajućeg utjecaja na društvo u koje se ulaže može utjecati na iznos svojih prinosa (vidjeti točke 17. i 18.).**
8. Kad utvrđuje ima li kontrolu nad društvom u koje se ulaže, ulagatelj je dužan razmotriti sve činjenice i okolnosti. Ulagatelj je dužan ponovno provjeriti ima li kontrolu nad društvom u koje se ulaže ako činjenice i okolnosti upućuju na promjene najmanje jednog od tri elementa kontrole iz točke 7. (vidjeti točke B80–B85).
9. Dva ili više ulagatelja imaju zajedničku kontrolu nad društvom u koje se ulaže ako imaju obvezu zajedničkog vođenja relevantnih poslova. U takvim slučajevima ni jedan ulagatelj nema samostalno kontrolu nad društvom u koje se ulaže jer ni jedan ne može samostalno voditi poslove bez suradnje s ostalima. Svaki ulagatelj svoj udio u društvu u koje se ulaže računovodstveno iskazuje u skladu s relevantnim MSFI-jima, kao što su MSFI 11 *Zajednički poslovi*, MRS 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate* ili MSFI 9 *Financijski instrumenti*.

Vladajući utjecaj

10. Ulagatelj ima vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže kad ima stvarna prava koja mu u sadašnjosti omogućuju vođenje *relevantnih poslova*, tj. poslova koji bitno utječu na prinose društva u koje se ulaže.
11. Vladajući utjecaj proizlazi iz prava. Ponekad se vladajući utjecaj može lako utvrditi, npr. kad se vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže stječe izravno i jedino glasačkim pravima na temelju dodjele vlasničkih instrumenata kao što su dionice, pa se može utvrditi na temelju glasačkih prava koja proizlaze iz tih vlasničkih udjela. U drugim je slučajevima ta ocjena kompleksnija te treba razmotriti više čimbenika, npr. kad vladajući utjecaj proizlazi iz jednog ili više ugovornih aranžmana.
12. Ulagatelj koji u sadašnjosti može voditi relevantne poslove ima vladajući utjecaj čak i ako ne izvršava ta svoja prava. Ulagateljev vladajući utjecaj može se utvrditi i na temelju dokaza o njegovu vođenju relevantnih poslova, no takav dokaz sam po sebi nije dostatan za zaključak o ulagateljevu vladajućem utjecaju na društvo u koje se ulaže.
13. Ako dva ili više ulagatelja imaju stvarna prava koja svakome od njih u sadašnjosti omogućuju vođenje različitih relevantnih poslova, smatra se da vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže ima ulagatelj koji u sadašnjosti može voditi poslove koji najviše utječu na prinose tog društva.

14. Ulagatelj može imati vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže čak i ako drugi subjekti imaju stvarna prava koja im u sadašnjosti omogućuju sudjelovanje u vođenju relevantnih poslova, npr. kad neki drugi subjekt ima *značajan utjecaj*. Međutim, ulagatelj koji ima samo zaštitna prava nema vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže (vidjeti točke B26–B28), a time ni kontrolu nad tim društvom.

Prinosi

15. Ulagatelj je izložen varijabilnim prinosima ili na njih ima pravo na temelju svojeg sudjelovanja u društvu u koje se ulaže ako ti prinosi variraju ovisno o uspješnosti društva u koje se ulaže. Prinosi ulagatelja mogu biti samo pozitivni, samo negativni ili i pozitivni i negativni.
16. Iako samo jedan ulagatelj može imati kontrolu nad društvom u koje se ulaže, više osoba može sudjelovati u prinosima od tog društva. Na primjer, imatelji manjinskih udjela mogu sudjelovati u dobiti ili raspodjelama društva u koje se ulaže.

Vladajući utjecaj i prinosi

17. Ulagatelj ima kontrolu nad društvom u koje se ulaže ako, osim vladajućeg utjecaja i prava na varijabilne prinose od svojeg sudjelovanja u tom društvu, može svoj vladajući utjecaj iskoristiti da utječe na prinose od svojeg sudjelovanja u društvu u koje se ulaže.
18. Prema tome, ulagatelj koji ima prava odlučivanja dužan je utvrditi je li on sam nalagodavatelj ili tržišni posrednik. Ulagatelj koji je u skladu s točkama B58–B72 tržišni posrednik nema kontrolu nad društvom u koje se ulaže kad izvršava svoja prava odlučivanja za koja je ovlašten.

RAČUNOVODSTVENI ZAHTEJEVI

- 19. Matično društvo sastavlja konsolidirane financijske izvještaje primjenjujući jedinstvene računovodstvene politike na slične transakcije i druge događaje u sličnim okolnostima.**
20. Konsolidacija društva u koje se ulaže počinje od datuma ulagateljeva stjecanja kontrole, a prestaje ulagateljevim gubitkom kontrole nad društvom u koje se ulaže.
21. Točke B86–B93 sadržavaju upute za sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja.

Manjinski udjeli

22. Matično društvo dužno je manjinske udjele iskazati u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju kao stavku vlasničkog kapitala, odvojeno od vlasničkog kapitala vlasnika matičnog društva.
23. Promjene vlasničkog udjela matičnog društva u društvu kćeri zbog kojih matično društvo ne gubi kontrolu nad društvom kćeri smatraju se transakcijama vlasničkim kapitalom (tj. transakcije s vlasnicima u njihovu svojstvu vlasnika).
24. Točke B94–B96 sadržavaju pute o računovodstvenom iskazivanju manjinskih udjela u konsolidiranim financijskim izvještajima.

Gubitak kontrole

25. Matično društvo koje izgubi kontrolu nad društvom kćeri:
- (a) prestaje priznavati imovinu i obveze bivšeg društva kćeri u konsolidiranom izvještaju o financijskom položaju;
 - (b) ulaganja zadržana u bivšem društvu kćeri priznaje po fer vrijednosti na datum gubitka kontrole, a naknadno i njih i sve iznose koje bivše društvo kćer duguje ili mu se duguju iskazuje u skladu s relevantnim MSFI-jima. Ta se fer vrijednost smatra fer vrijednošću pri početnom priznavanju financijske imovine u skladu s MSFI-jem 9 ili, ovisno o slučaju, kao trošak pri početnom priznavanju ulaganja u pridruženo društvo ili zajednički pothvat;

(c) priznaje dobitak ili gubitak povezane s gubitkom kontrole koji se može pripisati bivšem manjinskom udjelu.

26. Točke B97–B99 sadržavaju upute o računovodstvenom iskazivanju gubitka kontrole.

ODREĐIVANJE JE LI SUBJEKT INVESTICIJSKI SUBJEKT

27. Matično društvo dužno je odrediti je li ono investicijski subjekt. Investicijski subjekt je subjekt:

(a) koji od jednog ili više ulagatelja pribavlja sredstva kako bi tim ulagateljima pružao usluge upravljanja ulaganjima;

(b) koji se svojim ulagateljima obveže da je svrha njegova poslovanja ulaganje sredstava isključivo radi ostvarenja prinosa od povećanja vrijednosti kapitala, prihoda od ulaganja ili i jednog i drugog i

(c) uspješnost gotovo svih svojih ulaganja mjeri i ocjenjuje na osnovi fer vrijednosti.

Točke B85A–B85M sadržavaju upute za primjenu.

28. Kad ocjenjuje odgovara li definiciji iz točke 27., subjekt razmatra ima li sljedeća tipična obilježja investicijskog subjekta:

(a) ima više od jednog ulaganja (vidjeti točke B85O–B85P);

(b) ima više od jednog ulagatelja (vidjeti točke B85Q–B85S);

(c) ima ulagatelje koji nisu s njime povezane osobe (vidjeti točke B85T–B85U) i

(d) ima vlasničke udjele u obliku vlasničkog kapitala ili sličnih udjela (vidjeti točke B85V–B85W).

Ako subjekt nema neko od tih tipičnih obilježja, to ne znači da se ne može klasificirati kao investicijski subjekt. Investicijski subjekt koji nema sva ta tipična obilježja dužan je objaviti dodatne informacije u skladu s točkom 9.A MSFI-ja 12 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima*.

29. Ako činjenice i okolnosti upućuju na promjene najmanje jednog od tri elementa definicije investicijskog subjekta iz točke 27. ili tipičnih obilježja investicijskog subjekta iz točke 28., matično društvo ponovno utvrđuje je li investicijski subjekt.

30. Matično društvo koje prestane biti ili postane investicijski subjekt promjenu svojeg statusa iskazuje prospektivno od datum promjene statusa (vidjeti točke B100–B101).

INVESTICIJSKI SUBJEKTI: IZNIMKA OD KONSOLIDACIJE

31. Osim kako je opisano u točki 32., investicijski subjekt ne konsolidira svoja društva kćeri niti primjenjuje MSFI 3 kad stekne kontrolu nad drugim subjektom nego ulaganje u društvo kćer mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s MSFI-jem 9⁽⁵⁵⁾.

⁽⁵⁵⁾ U točki C7 MSFI-ja 10 *Konsolidirani financijski izvještaji* navodi se: „Ako subjekt primjenjuje ovaj MSFI, ali još ne primjenjuje MSFI 9, svako upućivanje u ovom MSFI-ju na MSFI 9 tumači se kao upućivanje na MRS 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*.”

32. Neovisno o zahtjevu iz točke 31., investicijski subjekt koji ima društvo kćer koje nije investicijski subjekt i čija je glavna svrha i predmet poslovanja pružanje usluga povezanih s investicijskim poslovima investicijskog subjekta (vidjeti točke B85C–B85E), konsolidira to društvo kćer u skladu s točkama 19.–26. ovog MSFI-ja i na stjecanje svakog takvog društva kćeri primjenjuje zahtjeve iz MSFI-ja 3.
33. Matično društvo investicijskog subjekta konsolidira sve subjekte koji su pod njegovom kontrolom, uključujući one koje kontrolira preko društva kćeri investicijskog subjekta, osim ako je i samo matično društvo investicijski subjekt.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Konsolidirani financijski izvještaji	Financijski izvještaji grupe u kojima se imovina, obveze, vlasnički kapital, prihodi, rashodi i novčani tokovi matičnog društva i njegovih društava kćeri iskazuju kao da pripadaju jednom poslovnom subjektu.
Kontrola nad društvom u koje se ulaže	Ulagatelj ima kontrolu nad društvom u koje se ulaže ako je izložen varijabilnim prinosima ili na njih ima pravo na temelju svojeg sudjelovanja u društvu u koje se ulaže, a svojim vladajućim utjecajem može utjecati na te prinose.
Donositelj odluka	Subjekt s pravom odlučivanja koji je nalogodavatelj ili tržišni posrednik za druge osobe.
Grupa	Matično društvo i njegova društva kćeri
Investicijski subjekt	Subjekt koji: (a) koji od jednog ili više ulagatelja pribavlja sredstva kako bi tim ulagateljima pružao usluge upravljanja ulaganjima; (b) koji se svojim ulagateljima obveže da je svrha njegova poslovanja ulaganje sredstava isključivo radi ostvarenja prinosa od povećanja vrijednosti kapitala, prihoda od ulaganja ili i jednog i drugog i (c) uspješnost gotovo svih svojih ulaganja mjeri i ocjenjuje na osnovi fer vrijednosti.
Manjinski udio	Vlasnički kapital u društvu kćeri koji se ne može ni izravno ni neizravno pripisati matičnom društvu.
Matično društvo	Subjekt koji ima kontrolu nad jednim ili više subjekata.
Vladajući utjecaj	Stvarna prava koja u sadašnjosti omogućuju vođenja relevantnih poslova .
Zaštitna prava	Prava čija je svrha zaštita interesa imatelja tih prava, koja mu ne omogućuju vladajući utjecaj na subjekt na koji se ta prava odnose.
Relevantni poslovi	Za potrebe ovog MSFI-ja, relevantni poslovi su poslovi društva u koje se ulaže koji znatno utječu na njegove prinose.
Pravo razrješenja	Pravo oduzimanja ovlasti za odlučivanje donositelju odluka.
Društvo kći	Subjekt koji je pod kontrolom nekog drugog subjekta.

Sljedeći izrazi definirani su u MSFI-ju 11, MSFI-ju 12 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima*, MRS-u 28 (kako je izmijenjen 2011.) ili MRS-u 24 *Objavljivanja o povezanim osobama* i u ovom se MSFI-ju koriste u značenjima utvrđenima u tim standardima:

-
- pridruženo društvo,
 - udio u drugom subjektu,
 - zajednički pothvat,
 - ključni rukovoditelji,
 - povezana osoba,
 - značajan utjecaj.

*Dodatak B***Vodič za primjenu**

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja. U njemu se opisuje primjena točaka 1.–33. i jednako je važan kao i drugi dijelovi MSFI-ja.

- B1 Primjeri iz ovog Dodatka ilustriraju hipotetske situacije. Iako primjeri u nekim aspektima mogu održavati stvarno činjenično stanje, pri primjeni MSFI-ja 10 treba ocijeniti sve činjenice i okolnosti.

UTVRĐIVANJE KONTROLE

- B2 Da bi utvrdio je li neki subjekt pod njegovom kontrolom, ulagatelj je dužan odrediti ima li sve od sljedećeg:

(a) vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže;

(b) je li izložen varijabilnim prinosima ili na njih ima pravo na temelju svojeg sudjelovanja u društvu u koje se ulaže i

(c) može li svojim vladajućim utjecajem na društvo u koje se ulaže utjecati na iznos svojih prinosa.

- B3 Pritom je korisno razmotriti sljedeće čimbenike:

(a) svrha i ustroj društva u koje se ulaže (vidjeti točke B5–B8);

(b) koji su relevantni poslovi i kako se donose odluke o tim poslovima (vidjeti točke B11–B13);

(c) omogućuju li ulagatelju njegova prava vođenje relevantnih poslova u sadašnjosti (vidjeti točke B14–B54);

(d) je li izložen varijabilnim prinosima ili na njih ima pravo na temelju svojeg sudjelovanja u društvu u koje se ulaže (vidjeti točke B55–B57) i

(e) može li ulagatelj svojim utjecajem na društvo u koje se ulaže utjecati na iznos svojih prinosa (vidjeti točke B58–B72).

- B4 Kad utvrđuje postojanje kontrole nad društvom u koje se ulaže, ulagatelj je dužan razmotriti prirodu svojeg poslovnog odnosa s drugim osobama (vidjeti točke B73–B75).

Svrha i ustroj društva u koje se ulaže

- B5 Kad utvrđuje postojanje kontrole nad društvom u koje se ulaže, ulagatelj je dužan razmotriti svrhu i ustroj tog društva kako bi utvrdio relevantne poslove, način donošenja odluka o tim poslovima, kome je u sadašnjosti omogućeno vođenje tih poslova te tko ostvaruje prinose od tih poslova.

- B6 Ponekad će pri razmatranju svrhe i ustroja društva u koje se ulaže biti jasno da je kontrola nad tim društvom stečena vlasničkim instrumentima koji imatelju daju pravo na razmjerna glasačka prava u društvu u koje se ulaže, kao što su redovne dionice. U tom slučaju, ako ne postoje dodatni aranžmani koji utječu na odlučivanje, određivanje postojanja kontrole usmjerava se na osobu, ako postoji, koja dostatnim ostvarenjem svojih glasačkih prava može određivati poslovne i financijske politike društva u koje se ulaže (vidjeti točke B34–B50). U najjednostavnijem slučaju i ako ne postoje drugi čimbenici, ulagatelj koji ima većinu glasačkih prava ima kontrolu nad društvom u koje se ulaže.

- B7 U složenijim slučajevima se postojanje kontrole nad društvom u koje se ulaže određuje razmatranjem nekih ili svih čimbenika iz točke B3.
- B8 Društvo u koje se ulaže može biti ustrojeno tako da glasačka prava nisu prevladavajući čimbenik za određivanje subjekta koji ga kontrolira, npr. kad se neka glasačka prava odnose samo na administrativne poslove, a relevantni poslovi se vode na temelju ugovornih aranžmana. U takvim je slučajevima ulagatelj dužan pri razmatranju svrhe i ustroja društva u koje se ulaže razmotriti i rizike kojima je to društvo svojim ustrojem izloženo, rizike koji su trebali prijeći na osobe koje sudjeluju u tom društvu te je li ulagatelj izložen nekim od tih rizika ili svim tim rizicima. Pritom se ne razmatraju samo rizici od pada vrijednosti ulaganja, nego i potencijal za rast vrijednosti ulaganja.

Vladajući utjecaj

- B9 Da bi imao vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže, ulagatelj mora imati stvarna prava koja mu u sadašnjosti omogućuju vođenje relevantnih poslova. Za potrebe određivanja vladajućeg utjecaja, razmatraju se samo materijalna prava i prava koja nisu zaštićena prava (vidjeti točke B22–B28).
- B10 Određivanje vladajućeg utjecaja ulagatelja ovisi o relevantnim poslovima, načinu donošenja odluka o tim poslovima te o pravima ulagatelja i drugih osoba u odnosu na društvo u koje se ulaže.

Relevantni poslovi i vođenje relevantnih poslova

- B11 Prinosi u brojnim društvima u koja se ulaže znatno ovise o opsegu poslovnih i financijskih aktivnosti. Poslovi koji, ovisno o okolnostima, mogu biti relevantni poslovi, među ostalim, uključuju:

- (a) kupoprodaju robe ili usluga;
- (b) upravljanje financijskom imovinom tijekom njezina trajanja (među ostalim po nastanku statusa neispunjava obveza);
- (c) odabir, stjecanje ili otuđenje imovine;
- (d) istraživanje i razvoj novih proizvoda ili procesa i
- (e) određivanje strukture financiranja ili pribavljanje financijskih sredstava.

- B12 Odluka o relevantnim poslovima, među ostalim, uključuju:

- (a) odluke o poslovanju i kapitalu društva u koje se ulaže, među ostalim o proračunu i
- (b) imenovanje i nagrađivanje ključnih rukovoditelja društva u koje se ulaže ili njegovih pružatelja usluga te otkazivanje njihovih usluga ili radnog odnosa.

- B13 U nekim situacijama, relevantni poslovi mogu biti poslovi i prije i nakon određenog stjecaja okolnosti ili događaja. Dva ili više ulagatelja koji u sadašnjosti imaju mogućnost vođenja relevantnih poslova u različito vrijeme dužni su odrediti koji od njih može voditi poslove koji najviše utječu na prinose, u skladu s paralelnim pravima odlučivanja (vidjeti točku 13.). U slučaju promjene relevantnih činjenica ili okolnosti, ulagatelji su dužni povremeno preispitati svoju ocjenu.

Primjer 1

Dva ulagatelja osnuju društvo u koje se ulaže s ciljem razvoja i stavljanja na tržište određenog medicinskog proizvoda. Jedan je odgovoran za razvoj i pribavljanje odobrenja nadležnih tijela za taj medicinski proizvod, što podrazumijeva mogućnost jednostranog donošenja svih odluka o razvoju proizvoda i pribavljanju odobrenja nadležnih tijela. Nakon što nadležno tijelo odobri proizvod, drugi je ulagatelj odgovoran za njegovu proizvodnju i stavljanje na tržište, što podrazumijeva mogućnost jednostranog donošenja svih odluka o proizvodnji i stavljanju proizvoda na tržište. Ako su svi poslovi, od razvoja i pribavljanje odobrenja nadležnih tijela do proizvodnje i stavljanja proizvoda na tržište, relevantni poslovi, svaki ulagatelj treba utvrditi ima li mogućnost vođenja poslova koji *najviše* utječu na prinose društva u koje se ulaže. Prema tome, svaki ulagatelj treba razmotriti jesu li razvoj i pribavljanje odobrenja nadležnih tijela ili proizvodnja i stavljanje medicinskog proizvoda na tržište poslovi koji *najviše* utječu na prinose društva u koje se ulaže te ima li mogućnost vođenja tih poslova. Kad određuju koji ulagatelj ima vladajući utjecaj, ulagatelji razmatraju:

- (a) svrhu i ustroj društva u koje se ulaže;
- (b) čimbenike na temelju kojih se utvrđuju dobitna marža, prihodi i vrijednost društva u koje se ulaže te vrijednost medicinskog proizvoda;
- (c) učinak ovlasti za odlučivanje svakog od ulagatelja na prinose društva u koje se ulaže s obzirom na čimbenike iz podtočke (b) i
- (d) varijabilnost prinosa za ulagatelje.

U konkretnom primjeru, ulagatelji razmatraju i:

- (e) neizvjesnost i napor koji treba uložiti u pribavljanje odobrenja nadležnih tijela (imajući u vidu evidenciju ulagateljeva uspješnog razvoja medicinskih proizvoda i pribavljanja odobrenja nadležnih tijela za takve proizvode) i
- (f) koji od njih ima kontrolu nad medicinskim proizvodom nakon uspješnog okončanja faze razvoja.

Primjer 2

Osniva se investicijski subjekt posebne namjene (društvo u koje se ulaže) koji se financira dužničkim instrumentom jednog ulagatelja (ulagatelj dužničkog instrumenta) i vlasničkim instrumentima nekoliko drugih ulagatelja. Tranša vlasničkog kapitala namijenjena je za pokriće prvih gubitaka i primitak preostalog prinosa društva u koje se ulaže. Jedan od ulagatelja s udjelom od 30 % u vlasničkom kapitalu istodobno je i upravitelj imovine. Društvo u koje se ulaže ostvarenim primicima kupuje portfelj financijske imovine i time se izlaže kreditnom riziku od mogućeg neispunjavanja obveza za glavnice i kamate za tu imovinu. Transakcija je ulagatelju dužničkog instrumenta prikazana kao ulaganje s minimalnom izloženosti kreditnom riziku mogućeg neispunjavanja obveza za imovinu u portfelju, dijelom zbog same naravi imovine, a dijelom zato što je tranša vlasničkog kapitala namijenjen za pokriće prvih gubitaka društva u koje se ulaže. Na prinose društva u koje se ulaže znatno utječe upravljanje njegovim portfeljem imovine, što uključuje i odluke o odabiru, stjecanju i otuđenju te imovine u okviru smjernica o portfelju te upravljanje po nastanku statusa neispunjavanja obveza za bilo koju imovinu iz portfelja. Sve te poslove vodi upravitelj imovine do trenutka u kojem neispunjavanje obveza ne dosegne točno utvrđeni dio vrijednosti portfelja (tj. vrijednost portfelja koja bi iscrpila određenu tranšu vlasničkog kapitala društva u koje se ulaže). Od tog trenutka, prema uputama ulagatelja dužničkog instrumenta, imovinom upravlja treća osoba kao povjerenik. Upravljanje portfeljem imovine društva u koje se ulaže smatra se njegovim relevantnim poslom. Upravitelj imovine može voditi relevantne poslove sve dok imovina u statusu neispunjavanja obveza ne dosegne točno utvrđen dio vrijednosti portfelja; ulagatelj dužničkog instrumenta može voditi relevantne poslove kad vrijednost imovine u statusu neispunjavanja obveza premaši utvrđeni dio vrijednosti portfelja. Upravitelj imovine i ulagatelj dužničkog instrumenta trebaju utvrditi imaju li mogućnost vođenja poslova koji *najviše* utječu na prinose društva u koje se ulaže, što podrazumijeva razmatranje svrhe i ustroja tog društva te njihovu izloženost varijabilnosti prinosa.

Prava na temelju kojih ulagatelj stječe vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže

- B14 Vladajući utjecaj proizlazi iz prava. Da bi imao vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže, ulagatelj mora imati stvarna prava koja mu u sadašnjosti omogućuju vođenje relevantnih poslova. Prava na temelju kojih ulagatelj stječe vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže mogu se razlikovati od društva do društva u koje se ulaže.
- B15 Prava koja pojedinačno ili skupno ulagatelju omogućuju vladajući utjecaj uključuju, među ostalim, sljedeće:
- (a) glasačka prava (ili potencijalna glasačkih prava) u društvu u koje se ulaže (vidjeti točke B34–B50);
 - (b) pravo na imenovanje, opoziv imenovanja ili razrješenje ključnih rukovoditelja društva u koje se ulaže koji imaju mogućnost vođenja relevantnih poslova;
 - (c) pravo na imenovanje ili razrješenje drugog subjekta koji vodi relevantne poslove;
 - (d) pravo na usmjeravanje društva u koje se ulaže na sklapanje transakcija u korist ulagatelja ili na zabranu promjena takvih transakcija i
 - (e) druga prava (kao što su prava odlučivanja utvrđena ugovorom o upravljanju) koja imatelju omogućuju izravno vođenje relevantnih poslova.
- B16 Ako društvo u koje se ulaže obavlja niz poslovnih i financijskih poslova koji znatno utječu na njegove prinose i ako bitne odluke o tim poslovima treba kontinuirano donositi, obično glasačka ili slična prava, pojedinačno ili u kombinaciji s drugim aranžmanima, ulagatelju omogućuju vladajući utjecaj.
- B17 Ako glasačka prava ne mogu bitno utjecati na prinose društva u koje se ulaže, npr. kad se glasačka prava odnose samo na administrativne poslove, a relevantni poslovi se vode na temelju ugovornih aranžmana, ulagatelj ocjenom tih ugovornih aranžmana treba utvrditi ima li dostatna prava za vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže. Da bi utvrdio ima li dostatna prava za vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže, ulagatelj je dužan razmotriti svrhu i ustroj društva u koje se ulaže (vidjeti točke B5–B8), zahtjeve iz točaka B51–B54 i točke B18–B20.
- B18 Katkad je teško utvrditi koji ulagatelj ima dostatna prava za vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže. Ulagatelj je u takvim slučajevima dužan razmotriti dokaze o tome ima li mogućnost jednostranog vođenja relevantnih poslova u praksi. Pritom se, zajedno s pravima i pokazateljima iz točaka B19 i B20, razmatra sljedeće, što bi moglo dokazati da su prava ulagatelja dostatna za vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže:
- (a) ulagatelj može bez ugovornog prava imenovati ili odobriti imenovanje ključnih rukovoditelja koji mogu voditi relevantne poslove;
 - (b) ulagatelj može bez ugovornog prava usmjeravati društvo u koje se ulaže na sklapanje transakcija u korist ulagatelja ili na zabranu promjena takvih transakcija;
 - (c) ulagatelj može imati prevladavajući utjecaj u postupku imenovanja za izbor članova upravljačkog tijela društva u koje se ulaže ili pribavljanjem punomoći od drugih imatelja glasačkih prava;
 - (d) ključni rukovoditelji društva u koje se ulaže su povezane osobe ulagatelja (npr. ista je osoba glavni izvršni direktor u društvu u koje se ulaže i u ulagatelju);
 - (e) većina članova upravljačkog tijela društva u koje se ulaže osobe su povezane s ulagateljem.

- B19 Katkad ima naznaka da ulagatelj ima poseban odnos s društvom u koje se ulaže, što upućuje na to da ulagatelj interes u tom društvu nije tek pasivan. Takvi pojedinačni pokazatelji ili određena kombinacija pokazatelja ne znače nužno da je ispunjen kriterij vladajućeg utjecaja. Međutim, sve što je više od pasivnog interesa u društvu u koje se ulaže može ukazivati na to da ulagatelj ima druga povezana prava koja su dostatna za vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže ili taj utjecaj dokazuju. Primjeri u nastavku ukazuju na to da ulagatelj nema tek pasivni interes u društvu u koje se ulaže i u kombinaciji s drugim pravima mogu ukazivati na vladajući utjecaj:
- (a) ključni rukovoditelji društva u koje se ulaže koji vode relevantne poslove, sadašnji su ili bivši zaposlenici ulagatelja;
 - (b) poslovanje društva u koje se ulaže ovisi o ulagatelju, npr. u sljedećim situacijama:
 - i. društvo u koje se ulaže ovisi o ulagateljevu financiranju znatnog dijela njegova poslovanja;
 - ii. ulagatelj jamči za znatan dio obveza društva u koje se ulaže;
 - iii. društvo u koje se ulaže ovisi o ulagatelju u smislu najvažnijih usluga, tehnologije, potrošne robe ili sirovina;
 - iv. ulagatelj kontrolira imovinu kao što su licencije ili trgovački žigovi koji su kritični za poslovanje društva u koje se ulaže;
 - v. društvo u koje se ulaže ovisno je o ulagatelju u smislu ključnih rukovoditelja, npr. osoblja ulagatelja sa stručnim znanjem o poslovanju društva u koje se ulaže;
 - (c) znatan dio poslova društva u koje se ulaže odvija se uz sudjelovanje ili u ime ulagatelja;
 - (d) ulagateljevi prinosi ili prava na prinose na temelju njegova sudjelovanja u društvu u koje se ulaže nerazmjerno su veći od njegovih glasačkih ili sličnih prava. Na primjer, moguća je situacije u kojoj ulagatelj ima pravo ili ostvaruje više od polovine prinosa društva u koje se ulaže, ali u tom društvu ima manje od polovine glasačkih prava.
- B20 S rastom izloženosti ulagatelja varijabilnosti prinosa, odnosno njegovih prava na varijabilne prinose, na temelju njegova sudjelovanja u društvu u koje se ulaže, raste i njegov poticaj za stjecanje dostatnih prava za vladajući utjecaj. Prema tome, velika izloženost varijabilnosti prinosa jedan je od pokazatelja vladajućeg utjecaja ulagatelja. Međutim, razmjer ulagateljeve izloženosti nije sam po sebi potvrda njegova vladajućeg utjecaja.
- B21 Ako se čimbenici iz točke B18 i naznake iz točaka B19 i B20 razmatraju zajedno s pravima ulagatelja, veća se važnost pridaje dokazima vladajućeg utjecaja iz točke B18.

Materijalna prava

- B22 Kad utvrđuje ima li vladajući utjecaj, ulagatelj razmatra samo materijalna prava (svoja i drugih osoba) u odnosu na društvo u koje se ulaže. Da bi neko pravo bilo materijalno, imatelj prava mora imati mogućnost njegova ostvarenja u praksi.
- B23 Materijalna prava određuju se na temelju prosudbe, vodeći računa o svim činjenicama i okolnostima. Pritom se, među ostalim, razmatraju sljedeći čimbenici:
- (a) postoje li prepreke (ekonomske ili druge) zbog kojih imatelji ne mogu ta prava izvršiti. Takve prepreke, među ostalim, uključuju:
 - i. financijske kazne i poticaji koji bi imatelja prava mogli spriječiti u ostvarenju ili odvratiti od ostvarenja prava;

- ii. izvršna cijena ili cijena konverzije koja stvara financijsku prepreku koja bi imatelja prava mogli spriječiti u ostvarenju ili odvratiti od ostvarenja prava;
 - iii. uvjeti zbog kojih ostvarenje prava nije vjerojatno, npr. uvjeti koji bitno skraćuju rokove za ostvarenje prava;
 - iv. u osnivačkim aktima društva u koje se ulaže ili mjerodavnim zakonskim i drugim propisima nema jasnog, razboritog mehanizma koji bi imatelju omogućio ostvarenje prava;
 - v. imatelj prava ne može pribaviti informacije koje su mu neophodne za ostvarenje prava;
 - vi. poslovne prepreke ili poticaji koji bi imatelja prava mogli spriječiti u ostvarenju ili odvratiti od ostvarenja prava (npr. nema drugih rukovoditelja koji bi bili voljni ili sposobni pružiti stručne usluge i preuzeti druge udjele koje drži postojeći rukovoditelj);
 - vii. pravni ili regulatorni zahtjevi koji imatelja prava sprječavaju u ostvarenju prava (npr. kad je inozemnom ulagatelju zabranjeno ostvarenje prava);
- (b) ako je za ostvarenje prava potrebna suglasnost više osoba ili ako prava ima više osoba, postoji li mehanizam koji tim osobama, odluče li se na to, omogućuje zajedničko ostvarenje njihovih prava u praksi. Nepostojanje takvog mehanizma upućuje na to da prava možda nisu materijalna. Što se više osoba treba usuglasiti o ostvarenju prava, to je manja vjerojatnost da su ta prava materijalna. Međutim, nadzorni odbor čiji su članovi neovisni o donositelju odluka može brojnim ulagateljima poslužiti kao mehanizam za zajedničko ostvarenje prava. Prema tome, veća je vjerojatnost da će pravo razrješenja koje može ostvariti neovisni nadzorni odbor biti materijalno pravo, nego to isto pravo koje može pojedinačno ostvariti veći broj ulagatelja;
- (c) bi li imatelji prava imali koristi od ostvarenja tih prava. Na primjer, imatelj potencijalnih glasačkih prava u društvu u koje se ulaže (vidjeti točke B47–B50) dužan je razmotriti izvršnu cijenu ili cijenu konverzije određenog instrumenta. Veća je vjerojatnost da će uvjeti potencijalnih glasačkih prava biti materijalno pravo ako je instrument „pri novcu” ili ako bi ulagatelj izvršenjem ili konverzijom instrumenta ostvario korist po nekoj drugoj osnovi (npr. ostvarenjem sinergijskih učinaka između ulagatelja i društva u koje se ulaže).
- B24 Materijalna prava moraju biti i ostvariva u trenutku donošenja odluke o vođenju relevantnih poslova. Materijalna prava u pravilu trebaju biti trenutačno ostvariva. No, prava su ponekad materijalna, čak i ako nisu trenutačno ostvariva.

Primjeri primjene

Primjer 3

Održava se godišnja skupština dioničara društva u koje se ulaže na kojoj se odlučuje o vođenju relevantnih poslova. Iduća skupština zakazana je za osam mjeseci. No, dioničari koji pojedinačno ili zajedno drže najmanje 5 % glasačkih prava mogu sazvati izvanrednu skupštinu radi promjene postojećih politika koje se tiču relevantnih poslova, ali zbog obveze slanja obavijesti drugim dioničarima izvanredna sjednica ne može se održati najmanje u sljedećih 30 dana. Politike koje se tiču relevantnih poslova mogu se mijenjati samo na izvanrednim ili već zakazanim skupštinama dioničara. To se odnosi i na odobrenje značajne prodaje imovine te na izvršenje ili prodaju znatnih ulaganja.

Isto činjenično stanje vrijedi u primjerima 3A–3D u nastavku. Svaki se primjer razmatra zasebno.

Primjer 3A

Ulagatelj ima većinu glasačkih prava u društvu u koje se ulaže. Njegova glasačka prava su materijalna prava jer je u mogućnosti donositi odluke o vođenju relevantnih poslova u trenutku u kojem ih je potrebno donijeti. Činjenica da ulagatelj svoja glasačka prava može ostvariti tek za 30 dana ne sprječava ga u vođenju relevantnih poslova u sadašnjosti od trenutka stjecanja vlasničkog udjela.

Primjer 3B

Ulagatelj je stranka unaprijednog ugovora o stjecanju većinskog paketa dionica u društvu u koje se ulaže. Rok namire unaprijednog ugovora je 25 dana. postojeći dioničari ne mogu promijeniti postojeće politike vođenja relevantnih poslova jer se izvanredna skupština može održati tek za 30 dana, a tad će unaprijedni ugovor već biti namiren. Prema tome, ulagatelj ima prava koja su u biti istovjetna pravima većinskog dioničara iz primjera 3A (tj. ulagatelj koji drži unaprijedni ugovor može donositi odluke o vođenju relevantnih poslova u trenutku u kojem ih je potrebno donijeti). Ulagateljev unaprijedni ugovor je materijalno pravo koje mu u sadašnjosti omogućuje vođenje relevantnih poslova i prije namire unaprijednog ugovora.

Primjer 3C

Ulagatelj ima materijalnu opciju stjecanja većinskog paketa dionica u društvu u koje se ulaže koja je izvršiva za 25 dana i duboko je „pri novcu“. Zaključak je isti kao i u primjeru 3B.

Primjer 3D

Ulagatelj je stranka unaprijednog ugovora o stjecanju većinskog paketa dionica u društvu u koje se ulaže i nema drugih s time povezanih prava u odnosu na to društvo. Rok namire unaprijednog ugovora je šest mjeseci. Za razliku od prethodnih primjera, ulagatelj u ovom primjeru ne može u sadašnjosti voditi relevantne poslove. postojeći dioničari u sadašnjosti imaju mogućnost vođenja relevantnih poslova jer mogu promijeniti postojeće politike koje se tiču tih poslova prije namire unaprijednog ugovora.

- B25 Ostvariva materijalna prava drugih osoba mogu spriječiti kontrolu ulagatelja nad društvom u koje se ulaže i na koje se ta prava odnose. Imatelji takvih materijalnih prava ne moraju imati mogućnost pokretanja odlučivanja. Sve dok prava nisu samo zaštitne naravi (vidjeti točke B26–B28), materijalna prava drugih osoba mogu spriječiti kontrolu ulagatelja nad društvom u koje se ulaže, čak i ako ta prava imateljima u sadašnjosti omogućuju odobravanje ili zaustavljanje odluka koje se odnose na relevantne poslove.

Zaštitna prava

- B26 Kad ocjenjuje omogućuju li prava vladajući utjecaj na subjekt u koji se ulaže, ulagatelj je dužan ocijeniti jesu li njegova prava i prava drugih osoba zaštitna prava. Zaštitna prava odnose se na temeljne promjene poslova društva u koje se ulaže ili se primjenjuju u iznimnim okolnostima. No, nisu sva prava koja se primjenjuju u iznimnim okolnostima ili koja su uvjetovana događajima i zaštitna prava (vidjeti točke B13 i B53).
- B27 Budući da su zaštitna prava namijenjena zaštiti interesa njihova imatelja i ne omogućuju mu vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže i na koje se ta prava odnose, ulagatelj koji ima samo zaštitna prava ne može imati vladajući utjecaj niti može spriječiti vladajući utjecaj neke druge osobe na društvo u koje se ulaže (vidjeti točku 14.).
- B28 Zaštitna prava, među ostalim, uključuju sljedeće:
- (a) pravo vjerovnika da ograniči dužnika u pokretanju poslova koji bi mogli znatno promijeniti kreditni rizik dužnika na štetu vjerovnika;

(b) pravo imatelja manjinskog udjela u društvu u koje se ulaže da odobri kapitalna ulaganja veća od potrebnih za redovno poslovanje ili da odobri izdavanje vlasničkih ili dužničkih instrumenata;

(c) pravo vjerovnika na oduzimanje imovine dužnika ako dužnik ne ispuni utvrđene uvjete otplate kredita.

Franšize

B29 Ugovor o franšizi u kojem društvo u koje se ulaže kao primatelj franšize davatelju franšize često daje prava koja su namijenjena zaštiti robne marke koja je predmet franšize. Ugovorima o franšizi obično se davatelju franšize daju određena prava odlučivanja o poslovanju primatelja franšize.

B30 Prava davatelja franšize općenito ne ograničavaju mogućnost osoba koje nisu davatelj franšize da donose odluke koje znatno utječu na prinose primatelja franšize, niti davatelj franšize temeljem svojih prava iz ugovora o franšizi u sadašnjosti ima mogućnost vođenja poslova koji znatno utječu na prinose primatelja franšize.

B31 Treba razlikovati mogućnost donošenja odluka u sadašnjosti koje znatno utječu na prinose primatelja franšize od mogućnosti donošenja odluka o zaštiti robne marke koja je predmet franšize. Davatelj franšize nema vladajući utjecaj na primatelja franšize ako druge osobe imaju stvarna prava koja im u sadašnjosti omogućuju vođenje relevantnih poslova primatelja franšize.

B32 Sklapanjem ugovora o franšizi primatelj franšize donio je jednostranu odluku o vođenju svojih poslova u skladu s uvjetima ugovora, ali za svoj račun.

B33 Kontrolu nad temeljnim odlukama kao što je pravni oblik franšize i struktura njezina financiranja mogu odrediti druge osobe koje nisu davatelj franšize i ona može znatno utjecati na prinose primatelja franšize. Što su razina financijske potpore davatelja franšize i njegova izloženost varijabilnosti prinosa primatelja franšize niže, to je veća vjerojatnost da davatelj franšize ima samo zaštitna prava.

Glasačka prava

B34 Ulagatelj često u sadašnjosti ima mogućnost, temeljem glasačkih ili sličnih prava, vođenja relevantnih poslova. Ulagatelj razmatra kriterije iz ovog odjeljka (točke B35–B50) ako se relevantni poslovi društva u koje se ulaže vode na temelju glasačkih prava.

Vladajući utjecaj na temelju većine glasačkih prava

B35 Ulagatelj koji ima više od polovine glasačkih prava u društvu u koje se ulaže ima vladajući utjecaj u situacijama navedenima u nastavku, osim ako se ne primjenjuje točka B36 ili točka B37:

(a) relevantni poslovi vode se na temelju glasa nositelja većine glasačkih prava ili

(b) većina članova upravljačkog tijela koje vodi relevantne poslove imenovana je glasom nositelja većine glasačkih prava.

Većina glasačkih prava bez vladajućeg utjecaja

B36 Da bi ulagatelj koji u društvu u koje se ulaže ima više od polovine glasačkih prava imao vladajući utjecaj na to društvo, njegova glasačka prava moraju biti materijalna, u skladu s točkama B22–B25 i moraju mu u sadašnjosti omogućavati vođenje relevantnih poslova, što je najčešće određivanjem poslovnih i financijskih politika. Ako neki drugi subjekt ima stvarna prava vođenja relevantnih poslova i nije tržišni posrednik ulagatelja, ulagatelj nema vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže.

- B37 Ulagatelj nema vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže, čak ni ako ima većinu glasačkih prava u tom društvu, ako glasačka prava nisu materijalna. Na primjer, ulagatelj koji ima više od polovine glasačkih prava u društvu u koje se ulaže ne može imati vladajući utjecaj ako se relevantni poslovi vode prema uputama vlade, suda, stečajnog upravitelja, likvidatora ili regulatornog tijela.

Vladajući utjecaj bez većine glasačkih prava

- B38 Ulagatelj može imati vladajući utjecaj, čak i ako ima manje od većine glasačkih prava u društvu u koje se ulaže. Na primjer, ulagatelj može imati vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže s manje od većine glasačkih prava u tom društvu na temelju:

- (a) ugovornog aranžmana između ulagatelja i drugih strana s pravom glasa (vidjeti točku B39);
- (b) prava koja proizlaze iz drugih ugovornih aranžmana (vidjeti točku B40);
- (c) glasačkih prava ulagatelja (vidjeti točke B41–B45);
- (d) potencijalnih glasačkih prava (vidjeti točke B47–B50) ili
- (e) kombinacije prava iz točaka (a)–(d).

Ugovorni aranžman s drugim osobama s pravom glasa

- B39 Ugovornim aranžmanom između ulagatelja i drugih osoba s pravom glasa može se ulagatelju dati pravo da ostvari svoja glasačka prava dostatna za stjecanje vladajućeg utjecaja, čak i ako ulagatelj bez ugovornog aranžmana nema glasačka prava dostatna za vladajući utjecaj. No, ugovornim aranžmanom može se ulagatelju zajamčiti mogućnost da druge osobe s pravom glasa navede na glasovanje tako da mu se omogući donošenje odluka o relevantnim poslovima.

Prava iz drugih ugovornih aranžmana

- B40 Druga prava odlučivanja, u kombinaciji s glasačkim pravima, mogu ulagatelju u sadašnjosti omogućiti vođenje relevantnih poslova. Na primjer, prava utvrđena u ugovornom aranžmanu zajedno s glasačkim pravima mogu biti dostatna da se ulagatelju u sadašnjosti omogući vođenje proizvodnog procesa u društvu u koje se ulaže ili drugih poslovnih ili financijskih poslova tog društva koji znatno utječu na prinose društva u koje se ulaže. No, ako ne postoje druga prava, ekonomska ovisnost društva u koje se ulaže o ulagatelju (kao što je odnos dobavljača s njegovim najvećim kupcem) nije osnova za vladajući utjecaj ulagatelja na to društvo.

Glasačka prava ulagatelja

- B41 Ulagatelj koji nema većinu glasačkih prava ima prava dostatna za njegov vladajući utjecaj kad je praktički u mogućnosti jednostrano voditi relevantne poslove.

- B42 Kad utvrđuje jesu li njegova glasačka prava dostatna za vladajući utjecaj, ulagatelj razmatra sve činjenice i okolnosti, uključujući:

- (a) broj svojih glasačkih prava u odnosu na broj i podjelu glasačkih prava drugih osoba s pravom glasa, imajući na umu sljedeće:
 - i. što više glasačkih prava ima, to je vjerojatnije da ima stvarna prava koja mu u sadašnjosti omogućuju vođenje relevantnih poslova;
 - ii. što više glasačkih prava ima u odnosu na druge osobe s pravom glasa, to je vjerojatnije da ima stvarna prava koja mu u sadašnjosti omogućuju vođenje relevantnih poslova;
 - iii. što je veći broj osoba koje bi trebale djelovati zajedno da nadglasaju ulagatelja, to je veća vjerojatnost da ulagatelj ima stvarna prava koja mu u sadašnjosti omogućuju vođenje relevantnih poslova;

- (b) potencijalna glasačka prava ulagatelja, drugih osoba s pravom glasa ili drugih osoba (vidjeti točke B47–B50);
- (c) prava koja proizlaze iz drugih ugovornih aranžmana (vidjeti točku B40); i
- (d) sve dodatne činjenice i okolnosti koje upućuju na to da ulagatelj ima ili nema sadašnju mogućnost voditi relevantne poslove u trenutku u kojem je potrebno donijeti odluke, uključujući ishod glasovanja na prethodnim skupštinama dioničara.

B43 Ako je za vođenje relevantnih poslova presudan većinski glas, a ulagatelj ima znatno više glasačkih prava od druge osobe ili organizirane skupine osoba s pravom glasa i ti su drugi udjeli uvelike raspršeni, može se nedvojbeno zaključiti, nakon razmatranja čimbenika iz točke B42 podtočaka (a)–(c), da ulagatelj ima vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže.

Primjeri primjene

Primjer 4

Ulagatelj stječe 48 % glasačkih prava u društvu u koje se ulaže. Preostala glasačka prava podijeljena su na tisuće dioničara, od kojih ni jedan pojedinačno nema više od 1 % glasačkih prava. Ni jedan dioničar nema aranžmane o savjetovanju s drugim dioničarima niti o donošenju zajedničkih odluka. Pri ocjeni udjela glasačkih prava koja treba steći na temelju relativne veličine udjela drugih dioničara, ulagatelj je utvrdio da bi mu za kontrolu bilo dovoljan udio od 48 %. U tom slučaju je ulagatelj na temelju svojeg apsolutnog udjela u glasačkim pravima i relativnog udjela drugih dioničara zaključio da je njegov udio u glasačkim pravima dovoljno prevladavajući da mu omogući ispunjenje kriterija vladajućeg utjecaja te ne treba razmatrati druge dokaze vladajućeg utjecaja.

Primjer 5

Ulagatelj A ima 40 % glasačkih prava u društvu u koje se ulaže, a 12 drugih ulagatelja imaju po 5 % glasačkih prava u tom društvu. Dioničarskim ugovorom ulagatelju A dodijeljeno je pravo imenovanja, razrješenja i nagrađivanja rukovoditelja odgovornih za vođenje relevantnih poslova. Taj se ugovor može promijeniti dvotrećinskom većinom glasova. U tom slučaju, ulagatelj A zaključuje da njegov apsolutni udio u glasačkim pravima i relativni udio u glasačkim pravima ostalih dioničara sami po sebi nisu dovoljni da se utvrdi ima li ulagatelj dostatna prava koja će mu omogućiti vladajući utjecaj. No, ulagatelj A zaključuje da je njegovo ugovorno pravo imenovanja, razrješenja i nagrađivanja rukovoditelja dostatno da zaključi da ima vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže. Činjenica da ulagatelj A možda i nije ostvario to svoje pravo ili vjerojatnost da će iskoristiti svoje pravo na odabir, imenovanje i razrješenje rukovoditelja ne razmatra se pri ocjeni vladajućeg utjecaja ulagatelja A.

B44 U drugim situacijama će nakon razmatranja samo čimbenika iz točke B42 podtočaka (a)–(c) biti nedvojbeno da ulagatelj nema vladajući utjecaj.

Primjeri za primjenu

Primjer 6

Ulagatelj A ima 45 % glasačkih prava u društvu u koje se ulaže. Druga dva ulagatelja imaju po 26 % glasačkih prava u tom društvu. Preostala glasačka prava imaju tri druga dioničara, svaki po 1 %. Ne postoje drugi aranžmani koji bi utjecali na odlučivanje. U tom slučaju, udio ulagatelja A u glasačkim pravima i njegov udio u glasačkim pravima u odnosu na glasačka prava drugih dioničara dostatni su da se zaključi da ulagatelj A nema vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže. Samo druga dva ulagatelja u suradnji mogu ulagatelju A onemogućiti vođenje relevantnih poslova društva u koje se ulaže.

- B45 Međutim, čimbenici iz točke B42 podtočaka (a)–(c) sami po sebi nisu dovoljni za zaključak. Ako nakon razmatranja tih čimbenika ulagatelju nije jasno ima li vladajući utjecaj, dužan je razmotriti dodatne činjenice i okolnosti, npr. jesu li drugi dioničar pasivni, kako pokazuje obrazac glasovanja na prethodnim skupštinama dioničara. To podrazumijeva ocjenu čimbenika iz točke B18 i pokazatelja iz točaka B19 i B20. Što ulagatelj ima manje glasačkih prava i što je manji broj osoba koje bi trebale djelovati zajedno da nadglasaju ulagatelja, to su dodatne činjenice i okolnosti važnije za ocjenu dostatnosti ulagateljevih prava za vladajući utjecaj. Ako se činjenice i okolnosti iz točaka B18–B20 razmatraju zajedno s pravima ulagatelja, veća se važnost pridaje dokazima vladajućeg utjecaja iz točke B18 nego pokazateljima vladajućeg utjecaja iz točaka B19 i B20.

Primjeri primjene

Primjer 7

Ulagatelj ima 45 % glasačkih prava u društvu u koje se ulaže. Od 11 drugih dioničara svaki ima 5 % glasačkih prava u tom društvu. Ni jedan dioničar nema ugovorne aranžmane o savjetovanju s drugim dioničarima niti o donošenju zajedničkih odluka. U tom slučaju, ulagateljev apsolutni udio u glasačkim pravima i relativni udio u glasačkim pravima ostalih dioničara sami po sebi nisu dovoljni da se utvrdi ima li ulagatelj dostatna prava koja će mu omogućiti vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže. Moraju se razmotriti dodatne činjenice i okolnosti na temelju kojih se može dokazati ima li ulagatelj vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže.

Primjer 8

Ulagatelj ima 35 % glasačkih prava u društvu u koje se ulaže. Od tri ostala dioničara svaki ima po 5 % glasačkih prava u tom društvu. Preostala glasačka prava imaju brojni dioničari, od kojih ni jedan pojedinačno nema više od 1 % glasačkih prava. Ni jedan dioničar nema aranžmane o savjetovanju s drugim dioničarima niti o donošenju zajedničkih odluka. Odluke o relevantnim poslovima društva u koje se ulaže donose se većinom glasova na skupštini dioničara, a na posljednjim relevantnim skupštinama dioničara glasovalo je 75 % dioničara. U tom slučaju, aktivno sudjelovanje drugih dioničara na zadnjim skupštinama upućuje na to da ulagatelj praktički ne bi imao mogućnost jednostranog vođenja relevantnih poslova, neovisno o tome bi li dostatno drugih dioničara glasovalo na isti način kao i ulagatelj.

- B46 Ako nakon razmatranja čimbenika iz točke B42 podtočaka (a)–(d) nije jasno ima li ulagatelj vladajući utjecaju, ulagatelj nema kontrolu nad društvom u koje se ulaže.

Potencijalna glasačka prava

- B47 Kad utvrđuje kontrolu, ulagatelj razmatra svoja potencijalna glasačka prava te potencijalna glasačka prava drugih osoba, da bi utvrdio ima li vladajući utjecaj. Potencijalna glasačka prava su prava na dobivanje glasačkih prava u društvu u koje se ulaže, kao što su prava koja proizlaze iz konvertibilnih instrumenata ili opcija, uključujući unaprijedne ugovore. Ta potencijalna glasačka prava razmatraju se samo ako su materijalna (vidjeti točke B22–B25).
- B48 Kad razmatra potencijalna glasačka prava, ulagatelj je dužan razmotriti svrhu i ustroj instrumenta, kao i svrhu i ustroj drugih oblika sudjelovanja ulagatelja u društvu u koje se ulaže. To uključuje ocjenu raznih uvjeta instrumenta, kao i očiglednih očekivanja, motiva ili razloga ulagatelja zbog kojih je te uvjete ugovorio.
- B49 Ako ima i glasačka prava ili druga prava odlučivanja o poslovima društva u koje se ulaže, ulagatelj utvrđuje ima li na temelju tih prava, u kombinaciji s potencijalnim glasačkim pravima, vladajući utjecaj.

- B50 Materijalna potencijalna glasačka prava sama po sebi ili u kombinaciji s drugim pravima mogu u sadašnjosti ulagatelju omogućiti vođenja relevantnih poslova. Na primjer, to će vjerojatno biti slučaj kad ulagatelj ima 40 % glasačkih prava u društvu u koje se ulaže i, u skladu s točkom B23, ima materijalna prava koja proizlaze iz opcija stjecanja dodatnih 20 % glasačkih prava.

Primjeri primjene

Primjer 9

Ulagatelj A ima 70 % glasačkih prava u društvu u koje se ulaže. Ulagatelj B ima 30 % glasačkih prava u društvu u koje se ulaže te opciju stjecanja polovine glasačkih prava ulagatelja A. Opcija je izvršiva u sljedeće dvije godine po fiksnoj cijeni koja je duboko „izvan novca” (i očekuje se da će tako i ostati u tom dvogodišnjem razdoblju). Ulagatelj A ostvaruje svoja glasačka prava i aktivno vodi relevantne poslove društva u koje se ulaže. U tom slučaju će ulagatelj A vjerojatno ispuniti kriterij vladajućeg utjecaja jer se čini da u sadašnjosti ima mogućnost vođenja relevantnih poslova. Premda ulagatelj B ima izvršivu opciju kupnje dodatnih glasačkih prava (kojima bi, budu li izvršene, dobio većinu glasačkih prava u društvu u koje se ulaže), uvjeti opcija su takvi da se opcije ne smatraju stvarnima.

Primjer 10

Ulagatelj A i druga dva ulagatelja imaju svaki po trećinu glasačkih prava u društvu u koje se ulaže. Djelatnost društva u koje se ulaže blisko je povezana s ulagateljem A. Osim vlasničkih instrumenata, ulagatelj A drži i dužničke instrumente koji se u svakom trenutku mogu konvertirati u redovne dionice društva u koje se ulaže po fiksnoj cijeni koja je „izvan novca” (ali nije duboko „izvan novca”). Kad bi se dug konvertirao, ulagatelj A bi imao 60 % glasačkih prava u tom društvu. Ulagatelj A imao bi koristi od sinergijskih učinaka kad bi se dužnički instrumenti konvertirali u redovne dionice. Ulagatelj A ima vladajući utjecaj nad društvom u koje se ulaže jer ima glasačka prava u tom društvu, zajedno s materijalnim potencijalnim glasačkim pravima koja mu u sadašnjosti omogućuju vođenja relevantnih poslova tog društva.

Vladajući utjecaj kad glasačka ili slična prava znatno ne utječu na prinose društva u koje se ulaže

- B51 Kad utvrđuje svrhu i ustroj društva u koje se ulaže (vidjeti točke B5–B8), ulagatelj je dužan razmotriti sudjelovanje i odluke donesene na početku poslovanja i ustrojavanja tog društva te ocijeniti može li na temelju uvjeta transakcije i obilježja sudjelovanja steći prava dostatna za vladajući utjecaj. Sudjelovanje ulagatelja u ustrojavanju društva u koje se ulaže nije samo po sebi dostatna osnova za stjecanje kontrole. No, sudjelovanje u ustroju može upućivati na to da je ulagatelj imao priliku steći prava dostatna za vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže.
- B52 Osim toga, ulagatelj je dužan razmotriti ugovorne aranžmane, kao što su prava na kupnju, prava na prodaju i prava u likvidaciji utvrđena na početku poslovanja društva u koje se ulaže. Ako ti ugovorni aranžmani obuhvaćaju poslove blisko povezane s društvom u koje se ulaže, tada su ti poslovi u biti sastavni dio ukupnog poslovanja subjekta, čak i ako se mogu odvijati izvan njegovih pravnih granica. Prema tome, izričita ili prešutna prava odlučivanja ugrađena u ugovorne aranžmane koji su blisko povezani s društvom u koje se ulaže treba pri utvrđivanju vladajućeg utjecaja u društvu u koje se ulaže smatrati relevantnim poslovima.
- B53 U nekim društvima u koja se ulaže relevantni poslovi odvijaju se samo stjecajem određenih okolnosti ili nastankom određenih događaja. Društvo u koje se ulaže može biti ustrojeno tako da njegovi poslovi i njegovi prinosi budu unaprijed određeni, osim u slučaju i do nastanka određenih okolnosti ili događaja. U tom slučaju, samo odluke o poslovima društva u koje se ulaže kad nastupe točno određene okolnosti ili događaji mogu znatno utjecati na njegove prinose i stoga se mogu smatrati relevantnim poslovima. Okolnosti ili događaji ne moraju nastati da bi ulagatelj koji ima mogućnost donošenja takvih odluka imao vladajući utjecaj. Ta prava ne postaju zaštitna samo zbog činjenice da je pravo odlučivanja uvjetovano nekim okolnostima ili događajima.

Primjer 11

Jedina djelatnost društva u koje se ulaže, kako je utvrđeno u osnivačkim aktima, jest svakodnevna kupnja potraživanja i njihovo servisiranje za njegove ulagatelje. Svakodnevno servisiranje uključuje naplatu potraživanja i prijenos uplaćene glavnice i kamata po dospelju. U slučaju neispunavanja obveza po potraživanju, društvo u koje se ulaže automatski to potraživanje prodaje ulagatelju prema zasebnom ugovoru o opciji prodaje sklopljenom s ulagateljem. Jedini relevantan posao je upravljanje potraživanjima u slučaju neispunavanja obveza jer je to jedini posao koji znatno utječe na prinose društva u koje se ulaže. Upravljanje potraživanjima prije nastanka statusa neispunavanja obveza nije relevantan posao jer ne iziskuje donošenje bitnih odluka koje bi mogle znatno utjecati na prinose društva u koje se ulaže. Poslovi prije nastanka statusa neispunavanja obveza unaprijed su određeni i svode se na naplatu novčanih tokova po dospelju, a potom na njihovo prosljeđivanje ulagateljima. Stoga bi pri ocjenjivanju ukupnih poslova društva u koje se ulaže koji znatno utječu na njegove prinose trebalo razmotriti samo pravo ulagatelja na upravljanje tom imovinom po nastanku statusa neispunavanja obveza. U tom primjeru, ustrojem društva u koje se ulaže ulagatelju se jamči ovlast za odlučivanje o poslovima koji znatno utječu na prinose jedino kad je takva ovlast nužna. Uvjeti ugovora o opciji prodaje sastavni su dio ukupne transakcije i ustroja društva u koje se ulaže. Stoga uvjeti ugovora o opciji prodaje, zajedno s osnivačkim aktima društva u koje se ulaže, navode na zaključak da ulagatelj ima vladajući utjecaj u tom društvu, čak i ako vlasništvo nad potraživanjima preuzima tek po nastanku statusa neispunavanja obveza i takvim potraživanjima upravlja izvan pravnih granica društva u koje se ulaže.

Primjer 12

Potraživanja su jedina imovina društva u koje se ulaže. Razmatrajući svrhu i ustroj tog društva, utvrđeno je da je upravljanje potraživanjima po nastanku statusa neispunavanja obveza jedini relevantan posao. Osoba koja ima mogućnost upravljanja potraživanjima u statusu neispunavanja obveza ima vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže, neovisno o tome je li koji dužnik u statusu neispunavanja obveza.

- B54 Ulagatelj može imati izričito ili prešutno preuzetu obvezu osigurati nastavak poslovanja društva u koje se ulaže kako je ustrojeno. Takva obveza može povećati izloženost ulagatelja varijabilnosti prinosa, a time ga i dodatno motivirati na stjecanje prava dostatnih za vladajući utjecaj. Stoga preuzeta obveza osiguranja nastavka poslovanja društva u koje se ulaže kako je ustrojeno može biti pokazatelj ulagateljeva vladajućeg utjecaja, ali sama po sebi mu ne daje taj vladajući utjecaj niti sprječava vladajući utjecaj neke druge osobe.

Izloženost varijabilnim prinosima ili pravo na varijabilne prinose društva u koje se ulaže

- B55 Kad ocjenjuje ima li kontrolu nad društvom u koje se ulaže, ulagatelj utvrđuje je li izložen varijabilnim prinosima i ima li pravo na varijabilne prinose od svojeg sudjelovanja u društvu u koje se ulaže.
- B56 Varijabilni prinosi su prinosi koji nisu fiksni i mogu varirati ovisno o uspješnosti poslovanja društva u koje se ulaže. Varijabilni prinosi mogu biti samo pozitivni, samo negativni ili pozitivni i negativni (vidjeti točku 15.). Ulagatelj na temelju sadržaja aranžmana i neovisno o pravnom obliku prinosa utvrđuje jesu li i u kojoj mjeri prinosi od društva u koje se ulaže varijabilni. Na primjer, ulagatelj može držati obveznicu s plaćanjem kamata u fiksnim iznosima. Za potrebe ovog MSFI-ja, plaćanja kamata u fiksnim iznosima smatraju se varijabilnim prinosima jer su izložena riziku nastanka statusa neispunavanja obveza i jer ulagatelja izlažu kreditnom riziku izdatelja obveznice. Raspon varijabilnosti (tj. mjera varijabilnosti prinosa) ovisi o kreditnom riziku obveznice. Slično se varijabilnim prinosima smatraju i fiksne naknade za uspješno upravljanje imovinom društva u koje se ulaže jer ulagatelja izlažu riziku uspješnosti društva u koje se ulaže. Raspon varijabilnosti ovisi o sposobnosti društva u koje se ulaže za ostvarenje prihoda dostatnih za plaćanje te naknade.
- B57 Prinosi su npr.:

- (a) dividende, druge raspodjele ekonomskih koristi od društva u koje se ulaže (npr. kamate na dužničke vrijednosne papire koje je to društvo izdalo) i promjene vrijednosti ulagateljeva ulaganja u to društvo;

- (b) naknade za servisiranje imovine ili obveza društva u koje se ulaže, naknade i izloženost gubitku zbog odobrenja kredita ili potpore za likvidnost, preostali udjeli u imovini i obvezama društva u koje se ulaže u slučaju njegove likvidacije, porezne olakšice i pristup budućoj likvidnosti ulagatelja temeljem njegova sudjelovanja u društvu u koje se ulaže;
- (c) prinosi koji nisu dostupni drugim imateljima udjela. Na primjer, ulagatelj može svoju imovinu koristiti u kombinaciji s imovinom društva u koje se ulaže, npr. objedinjavanjem poslovnih funkcija radi ostvarivanja koristi od ekonomije razmjera, uštede na troškovima, dostupnosti rijetkih proizvoda, pristupa zaštićenom intelektualnom vlasništvu ili ograničavanja nekih poslova ili neke imovine, a s ciljem povećanja vrijednosti druge imovine ulagatelja.

Vladajući utjecaj i prinosi

Delegirani vladajući utjecaj

- B58 Kad ulagatelj s pravom odlučivanja (donositelj odluka) utvrđuje ima li kontrolu nad društvom u koje se ulaže, dužan je utvrditi nastupa li kao nalagodavatelj ili kao tržišni zastupnik. Ulagatelj je također dužan utvrditi nastupa li neki drugi subjekt s pravom odlučivanja kao njegov tržišni zastupnik. Tržišni zastupnik je osoba koja je angažirana da bi djelovala u ime i u korist neke druge osobe ili osoba (kao nalagodavatelja) te stoga pri izvršavanju svoje ovlasti za odlučivanje nema kontrolu nad društvom u koje se ulaže (vidjeti točke 17. i 18.). Tržišni zastupnik zato ponekad može imati nalagodavateljev vladajući utjecaj i primjenjivati ga, ali u ime nalagodavatelja. Donositelj odluka nije tržišni zastupnik samo zato što druge osobe mogu imati koristi od odluka koje donese.
- B59 Ulagatelj svoju ovlast za odlučivanje o nekim konkretnim pitanjima ili o svim relevantnim poslovima može prenijeti na tržišnog zastupnika. Kad se utvrđuje ima li ulagatelj kontrolu nad društvom u koje se ulaže, smatra se da je on izravni imatelj tih prava odlučivanja koja je prenio na svojeg tržišnog zastupnika. Ako postoji više nalagodavatelja, svaki od njih dužan je utvrditi ima li vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže razmatranjem zahtjeva iz točaka B5–B54 Točke B60–B72 sadržavaju e o tome kako se utvrđuje je li donositelj odluka tržišni zastupnik ili nalagodavatelj.
- B60 Kad donositelj odluka utvrđuje je li tržišni zastupnik, dužan je razmotriti svoj ukupni odnos s društvom u koje se ulaže i kojim upravlja i drugim osobama koje sudjeluju u tom društvu, a osobito sve čimbenike navedene u nastavku:
- (a) opseg svoje ovlasti za odlučivanje u društvu u koje se ulaže (točke B62 i B63);
- (b) prava drugih strana (točke B64–B67);
- (c) naknadu koja mu pripada u skladu s ugovorom o primanjima (točke B68 – B70);
- (d) svoju izloženost varijabilnosti prinosa od drugih udjela koje drži u društvu u koje se ulaže (točke B71 i B72).

Svaki od tih čimbenika ima drukčiju važnost ovisno o konkretnim činjenicama i okolnostima.

- B61 Pritom je neophodno ocijeniti sve čimbenike iz točke B60, osim ako neka osoba ima materijalno pravo razrješenja donositelja odluka (pravo razrješenja) i može ga razriješiti bez navođenja razloga (vidjeti točku B65).

Opseg ovlasti za odlučivanje

- B62 Opseg ovlasti za odlučivanje donositelja odluka ocjenjuje se razmatrajući:

- (a) poslove koji su dopušteni na temelju ugovora o odlučivanju ili pravom i
- (b) diskrecijske ovlasti koje donositelj odluka ima pri donošenju odluka o tim poslovima.

- B63 Donositelja odluka dužan je razmotriti svrhu i ustroj društva u koje se ulaže, rizike kojima je to društvo svojim ustrojem izloženo, rizike koje je to društvo svojim ustrojem dužno prenijeti na uključene osobe te razinu svojeg sudjelovanja u ustrojavanju društva u koje se ulaže. Na primjer, ako donositelj odluka u znatnoj mjeri sudjeluje u ustrojavanju društva u koje se ulaže (uključujući određivanje opsega ovlasti za odlučivanje), to može upućivati na to da je imao priliku i motiv za stjecanje prava koja bi mu omogućila vođenje relevantnih poslova.

Prava drugih osoba

- B64 Materijalna prava drugih osoba mogu utjecati na mogućnost donositelja odluka za vođenje relevantnih poslova društva u koje se ulaže. Materijalno pravo razrješenja ili druga prava mogu biti naznaka da je donositelj odluka tržišni zastupnik.
- B65 Ako materijalno pravo razrješenja ima samo jedna osoba koja može donositelja odluka razriješiti bez navođenja razloga, to je samo po sebi dovoljno za zaključak da je donositelj odluka tržišni zastupnik. Ako više osoba ima takvo pravo (od kojih ni jedna ne može samostalno razriješiti donositelja odluka bez suglasnosti drugih osoba), to pravo nije samo po sebi dovoljno za zaključak da donositelj odluka djeluje prvenstveno u ime i u korist drugih. Osim toga, što je veći broj osoba koje samo zajednički mogu ostvariti pravo na razrješenje donositelja odluka i što su veći iznos i varijabilnost drugih ekonomskih interesa donositelja odluka (tj. naknada i drugi interesi), to se manja važnost pripisuje tom čimbeniku.
- B66 Kad se ocjenjuje je li donositelj odluka tržišni zastupnik, materijalna prava drugih osoba koja ograničavaju diskrecijsko pravo donositelja odluka razmatraju se na sličan način kao i pravo razrješenja. Na primjer, donositelj odluka u pravilu je tržišni zastupnik ako za poslove koje obavlja treba odobrenje manjeg broja osoba. (Za dodatne upute o pravima i o tome jesu li prava materijalna vidjeti točke B22–B25.)
- B67 Pri razmatranju prava drugih osoba utvrđuje se koja prava može ostvariti nadzorni odbor (ili neko drugo upravljačko tijelo) društva u koje se ulaže, kao i njihov utjecaj na ovlasti za odlučivanja (vidjeti točku B23 podtočku (b)).

Naknada

- B68 Što su iznos i varijabilnost naknade za rad donositelja odluka veći u odnosu na očekivane prinose od poslova društva u koje se ulaže, to je veća vjerojatnost da je donositelj odluka nalogodavatelj.
- B69 Kad utvrđuje je li tržišni zastupnik ili nalogodavatelj, donositelj odluka dužan je razmotriti jesu li ispunjeni sljedeći uvjeti:
- (a) njegova je naknada primjerena poslovima koje obavlja;
 - (b) ugovor o primanjima sadržava samo uvjete ili iznose koji su uobičajeni za slične usluge i razinu vještina dogovorene na nepristranoj osnovi.
- B70 Donositelj odluka ne može biti tržišni zastupnik ako uvjeti iz točke B69 podtočaka (a) i (b) nisu ispunjeni. Međutim, ispunjenje tih uvjeta nije samo po sebi dovoljno za zaključak da je donositelj odluka tržišni zastupnik.

Izloženost varijabilnosti prinosa od drugih udjela

- B71 Kad utvrđuje je li tržišni zastupnik, donositelj odluka koji drži druge udjele u društvu u koje se ulaže (npr. ulaganja ili pruža jamstva za uspješnost poslovanja tog društva), dužan je razmotriti svoju izloženost varijabilnosti prinosa od tih udjela. Držanje drugih udjela u društvu u koje se ulaže upućuje na to da bi donositelj odluka mogao biti nalogodavatelj.

B72 Kad ocjenjuje svoju izloženost varijabilnosti prinosa od drugih udjela u društvu u koje se ulaže, donositelj odluka dužan je razmotriti sljedeće:

- (a) što su iznos i varijabilnost njegovih ekonomskih interesa veći, s obzirom na njegovu naknadu za rad i druge udjele u cjelini, to je veća vjerojatnost da je donositelj odluka nalagodavatelj;
- (b) je li njegova izloženost varijabilnosti drugačija od izloženosti drugih ulagatelja te ako jest, može li to utjecati na njegove poslove. Na primjer, to može biti slučaj ako donositelj odluka drži podređene udjele u društvu u koje se ulaže ili mu pruža neke druge oblike kreditnih poboljšanja.

Donositelj odluka je dužan svoju izloženost ocijeniti u odnosu na ukupnu varijabilnost prinosa društva u koje se ulaže. Ta se ocjena prvenstveno temelji na očekivanim prinosima od poslovanja društva u koje se ulaže, ali se pritom ne smije zanemariti maksimalna izloženost donositelja odluka varijabilnosti prinosa tog društva po osnovi drugih udjela koje donositelj odluka drži.

Primjeri primjene

Primjer 13

Donositelj odluka (upravitelj fonda) upravlja investicijskim fondom koji je osnovao i uvrstio na burzu, čije je poslovanje uređeno u skladu s usko definiranim parametrima utvrđenima u strategiji ulaganja fonda u skladu s odredbama lokalnih zakonskih i drugih i propisa. Fond se ulagateljima nudi kao ulaganje u diversificiran portfelj vlasničkih vrijednosnih papira subjekata uvrštenih na burzu. U okviru definiranih parametara, upravitelj fonda ima diskrecijsko pravo odlučivanja o imovini u koju se ulaže. Proporcionalno ulaganje upravitelja fonda iznosi 10 % i on za svoje usluge prima tržišnu naknadu u iznosu od 1 % neto vrijednosti imovine fonda. Naknade su primjerene poslovima koje obavlja. Upravitelj fonda nema obvezu za gubitke fonda iznad svojeg ulaganja od 10 %. Fond nije dužan osnovati, niti je osnovao, neovisni nadzorni odbor. Ulagatelji nemaju materijalna prava koja bi utjecala na ovlast za odlučivanje upravitelja fonda, ali mogu otkupiti svoje udjele u okviru određenih utvrđenih ograničenja fonda.

Iako posluje unutar parametara utvrđenih strategijom ulaganja i u skladu s regulatornim zahtjevima, upravitelj fonda ima prava odlučivanja koja mu u sadašnjosti omogućuju vođenje relevantnih poslova fonda, a ulagatelji nemaju materijalna prava koja bi utjecala na njegovu ovlast za odlučivanje. Upravitelj fonda dobiva tržišnu naknadu primjerenu poslovima koje obavlja, a ima i razmjerno ulaganje u fond. Njegova naknada i ulaganje izlažu upravitelja fonda varijabilnosti prinosa od poslovanja fonda, no pritom ne nastaje znatna izloženost koja bi upućivala na to da je upravitelj fonda nalagodavatelj.

U tom primjeru se razmatranjem izloženosti upravitelja fonda varijabilnosti prinosa fonda, zajedno s njegovim ovlastima za odlučivanje unutar ograničenih parametara, može zaključiti da je upravitelj fonda tržišni zastupnik. Stoga upravitelj fonda zaključuje da nema kontrolu nad fondom.

Primjer 14

Donositelj odluka upravlja fondom koji je osnovao i koji brojnim ulagateljima pruža mogućnosti ulaganja. Donositelj odluka (upravitelj fonda) mora donositi odluke u najboljem interesu svih ulagatelja i u skladu s ugovorima kojima je uređeno poslovanje fonda. Upravitelj fonda ipak ima široke diskrecijske ovlasti za odlučivanje. Upravitelj fonda za svoje usluge prima tržišnu naknadu od 1 % vrijednosti imovine kojom upravlja te 20 % od ukupne dobiti fonda ako fond ostvari određenu razinu dobiti. Naknade su primjerene poslovima koje obavlja.

Iako mora donositi odluke u najboljem interesu svih ulagatelja, upravitelj fonda ima široku ovlast za odlučivanje o vođenju relevantnih poslova fonda. Upravitelju fonda isplaćuje se fiksna naknada i naknada za uspješnost koje su primjerene poslovima koje obavlja. Osim toga, naknadom se usklađuju interesi upravitelja fonda s interesima drugih ulagatelja s ciljem povećanja vrijednosti fonda, no pritom ne nastaje izloženost prema varijabilnosti prinosa od poslovanja fonda toliko znatna da bi naknada sama po sebi upućivala na to da je upravitelj fonda nalagodavatelj.

Isto činjenično stanje vrijedi u primjerima 14A–14C u nastavku. Svaki se primjer razmatra zasebno.

Primjer 14A

Upravitelj fonda ima i ulaganje od 2 % u fondu kojim su njegovi interesi usklađeni s interesima drugih ulagatelja. Upravitelj fonda nema obvezu za gubitke fonda iznad svojeg ulaganja od 2 %. Ulagatelji mogu upravitelja fonda razriješiti jednostavnom većinom glasova, ali samo u slučaju kršenja ugovora.

Ulaganje upravitelja fonda od 2 % povećava njegovu izloženost varijabilnosti prinosa od poslovanja fonda, no pritom ne nastaje znatna izloženost koja bi upućivala na to da je upravitelj fonda nalagodavatelj. Prava drugih ulagatelja za razrješenje upravitelja fonda smatraju se zaštitnim pravima jer su ostvariva samo u slučaju kršenja ugovora. U tom primjeru, iako upravitelj fonda ima široke ovlasti za odlučivanje i izložen je varijabilnosti prinosa temeljem svojeg udjela i naknade, njegova izloženost upućuje na to da je on tržišni zastupnik. Stoga upravitelj fonda zaključuje da nema kontrolu nad fondom.

Primjer 14B

Upravitelj fonda ima znatno proporcionalno ulaganje u fond, ali nema obvezu financirati gubitke iznad tog ulaganja. Ulagatelji mogu upravitelja fonda razriješiti jednostavnom većinom glasova, ali samo u slučaju kršenja ugovora.

U tom primjeru, prava drugih ulagatelja za razrješenje upravitelja fonda smatraju se zaštitnim pravima jer su ostvariva samo u slučaju kršenja ugovora. Iako se upravitelju fonda isplaćuje fiksna naknada i naknada za uspješnost koje su primjerene poslovima koje obavlja, te naknade u kombinaciji s njegovim ulaganjem mogu stvoriti znatnu izloženost prema varijabilnosti prinosa od poslovanja fonda koja upućuje na to da je upravitelj fonda nalagodavatelj. Što su iznos i varijabilnost ekonomskih interesa upravitelja fonda veći (s obzirom na njegovu naknadu za rad i druge udjele u cjelini), to će upravitelj fonda u analizi više pozornosti obratiti na te ekonomske interese, te je veća vjerojatnost da je upravitelj fonda nalagodavatelj.

Na primjer, nakon što razmotri svoju naknadu i druge čimbenike, upravitelj fonda može smatrati da je njegovo ulaganje od 20 % dostatno za zaključak da ima kontrolu nad fondom. No, u drukčijim okolnostima (tj. da su naknada ili drugi čimbenici drukčiji), drugačija razina ulaganja može biti osnova za kontrolu.

Primjer 14C

Upravitelj fonda ima proporcionalno ulaganje u fondu od 20 %, ali nema obvezu financirati gubitke iznad svojeg ulaganja od 20 posto. Fond ima nadzorni odbor i svi njegovi članovi su neovisni u odnosu na upravitelja fonda i imenuju ih drugi ulagatelji. Nadzorni odbor imenuje upravitelja fonda jednom godišnje. Ako nadzorni odbor odluči ne obnoviti ugovor s upraviteljem fonda, njegove poslove mogu obavljati drugi upravitelji iz tog sektora.

Iako se upravitelju fonda isplaćuje fiksna naknada i naknada za uspješnost koje su primjerene poslovima koje obavlja, te naknade u kombinaciji s njegovim ulaganjem od 20 % mogu stvoriti znatnu izloženost prema varijabilnosti prinosa od poslovanja fonda koja upućuje na to da je upravitelj fonda nalagodavatelj. Međutim, ulagatelji imaju materijalno pravo razrješenja upravitelja fonda, upravni odbor je mehanizam koji jamči da ulagatelji, odluče li to učiniti, mogu razriješiti upravitelja fonda.

U tom primjeru, upravitelj fonda u analizi više pozornosti posvećuje materijalnom pravu razrješenja. Prema tome, iako upravitelj fonda ima široke ovlasti za odlučivanje i izložen je varijabilnosti prinosa od fonda temeljem svoje naknade i ulaganja, materijalna prava drugih ulagatelja upućuju na to da je upravitelj fonda tržišni zastupnik. Stoga upravitelj fonda zaključuje da nema kontrolu nad fondom.

Primjer 15

Osnovano je društvo u koje se ulaže s ciljem kupnje portfelja vrijednosnih papira s fiksnom kamatnom stopom osiguranih imovinom, koji se financira dužničkim i vlasničkim instrumentima s fiksnom kamatnom stopom. Vlasnički instrumenti namijenjeni su za zaštitu ulagatelja dužničkih instrumenata od prvih gubitaka te za ostvarenje eventualnih preostalih prinosa od društva u koje se ulaže. Transakcija se potencijalnim ulagateljima dužničkih instrumenata nudi kao ulaganje u portfelj vrijednosnih papira osiguranih imovinom uz izloženost kreditnom riziku od mogućeg nastanka statusa neispunjavanja obveza izdavatelja vrijednosnih papira osiguranih imovinom u portfelju te izloženost kamatnom riziku povezanom s upravljanjem portfeljem. Pri osnivanju su vlasnički instrumenti predstavljali 10 % vrijednosti kupljene imovine. Donositelj odluka (upravitelj fonda) upravlja aktivnim portfeljem imovine donošenjem odluka o ulaganju unutar parametara definiranih u prospektu društva u koje se ulaže. Upravitelj fonda za poslove koje obavlja prima tržišnu naknadu u fiksnom iznosu (tj. 1 % vrijednosti imovine kojom upravlja) te naknade za uspješnost (tj. 10 % od dobiti) ako društvo u koje se ulaže ostvari dobit iznad određene razine. Naknade su primjerene poslovima koje obavlja. Upravitelj imovine ima udio od 35 % u vlasničkom kapitalu društva u koje se ulaže.

Preostalih 65 % udjela u vlasničkom kapitalu, kao i sve dužničke instrumente, drži velik broj nepovezanih i raspršenih ulagatelja. Upravitelj imovine može biti razriješen, bez navođenja razloga, jednostavnom većinom glasova drugih ulagatelja.

Upravitelju imovine isplaćuje se fiksna naknada i naknada za uspješnost koje su primjerene poslovima koje obavlja. Naknadom se usklađuju interesi upravitelja fonda s interesima drugih ulagatelja s ciljem povećanja vrijednosti fonda. Upravitelj imovine izložen je varijabilnosti prinosa od poslovanja fonda jer drži 35 % udjela u vlasničkom kapitalu i zbog svoje naknade.

Iako posluje unutar parametara utvrđenih prospektom društva u koje se ulaže, upravitelj imovine može u sadašnjosti donositi odluke o ulaganjima koje znatno utječu na prinose društva u koje se ulaže, a pravo razrješenja koje imaju drugi ulagatelji nebitno je za analizu jer to pravo imaju brojni raspršeni ulagatelji. U tom primjeru, upravitelj imovine veću pozornost obraća na svoju izloženost varijabilnosti prinosa od fonda temeljem svojeg udjela u vlasničkom kapitalu, koji je podređen dužničkim instrumentima. Udio u kapitalu od 35 % stvara podređenu izloženost prema gubicima i pravima na prinose društva u koje se ulaže, koji su toliko znatni da upućuju na to da je upravitelj imovine nalagodavatelj. Stoga upravitelj imovine zaključuje da ima kontrolu nad društvom u koje se ulaže.

Primjer 16

Donositelj odluka (sponzor) sponzorira subjekt posebne namjene za višestruke sekuritizacije, koji nepovezanim ulagateljima izdaje kratkoročne dužničke instrumente. Transakcija se potencijalnim ulagateljima nudi kao ulaganje u portfelj razne imovine visokog rejtinga uz minimalnu izloženost kreditnom riziku od mogućeg nastanka statusa neispunjavanja obveza izdavatelja imovine u portfelju. Razni posrednici prodaju tom subjektu portfelje vrlo kvalitetne imovine. Svaki posrednik upravlja portfeljem imovine koji prodava subjektu, kao i potraživanjima u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza, uz tržišnu naknadu za svoje usluge. Svaki posrednik pruža i zaštitu od prvih kreditnih gubitaka iz svojeg portfelja imovine uz prekomjernu kolateralizaciju imovine prenesene subjektu. Sponzor definira uvjete subjekta posebne namjene i upravlja njegovim poslovima uz tržišnu naknadu. Naknade su primjerene poslovima koje obavlja. Sponzor odobrava prodavatelje kojima je dopuštena prodaja subjektu posebne namjene, odobrava imovinu koju taj subjekt kupuje i donosi odluke o financiranju subjekta posebne namjene. Sponzor je dužan postupati u najboljem interesu svih ulagatelja.

Sponzor ima pravo na eventualni preostali prinos od subjekta posebne namjene i pruža mu kreditna poboljšanja i potporu za likvidnost. Kreditna poboljšanja sponzora apsorbiraju gubitka do 5 % ukupne imovine subjekta posebne namjene, nakon što posrednici apsorbiraju gubitke. Potpora za likvidnost ne isplaćuju se unaprijed za imovinu u statusu neispunavanja obveza. Ulagatelji nemaju materijalna prava koja bi mogla utjecati na sponzorovu ovlast za odlučivanje.

Iako mu se isplaćuje tržišna naknada primjerena poslovima koje obavlja, sponzoru je izložen varijabilnosti prinosa od poslovanja subjekta posebne namjene zbog svojeg prava na eventualne preostale prinose od subjekta posebne namjene, pružanja kreditnih poboljšanja i potpore za likvidnost (tj. subjekt posebne namjene izložen je likvidnosnom riziku jer raznu imovinu financira kratkoročnim dužničkim instrumentima). Iako svaki posrednik ima pravo odlučivanja koje utječe na vrijednost imovine subjekta posebne namjene, sponzor ima široku ovlast za odlučivanje koja mu omogućuje da u sadašnjosti vodi poslove koji najviše utječu na prinose subjekta posebne namjene (tj. sponzor je definirao uvjete subjekta posebne namjene, ima pravo odlučivati o imovini (odobrava imovinu koja se kupuje i posrednike koji je prenose), te financira subjekt posebne namjene (što podrazumijeva redovito traženje novih ulaganja). Pravo na preostale prinose od subjekta posebne namjene te pružanje kreditnih poboljšanja i potpore za likvidnost izlažu sponzora varijabilnosti prinosa od poslovanja subjekta posebne namjene koja se razlikuje od izloženosti drugih ulagatelja. Prema tome, takva izloženost upućuje na to da je sponzor nalogodavatelj, te sponzor zaključuje da ima kontrolu nad subjektom posebne namjene. Obveza sponzora da djeluje u najboljem interesu svih ulagatelja ne sprečava ga da bude nalogodavatelj.

Odnosi s drugim osobama

- B73 Kad utvrđuje postojanje kontrole, ulagatelj je dužan razmotriti prirodu svojih odnosa s drugim osobama te djeluju li te druge osobe u ime ulagatelja (tj. jesu li njegovi *de facto* tržišni zastupnici). Jesu li druge osobe *de facto* tržišni zastupnici utvrđuje se prosudbom i razmatranjem ne samo prirode određenog odnosa, nego i uzajamnu interakciju tih osoba te njihovu interakciju s ulagateljem.
- B74 Takav odnos ne mora podrazumijevati neki ugovorni aranžman. Osoba je *de facto* tržišni zastupnik ako ulagatelj ili osobe koje vode njegove poslove mogu tu osobu usmjeravati da nastupa u ime ulagatelja. U takvim okolnostima ulagatelj je, kad utvrđuje ima li kontrolu nad društvom u koje se ulaže, dužan razmotriti i prava odlučivanja svojeg *de facto* tržišnog zastupnika i svoju neizravnu izloženost varijabilnim prinosima ili prava na varijabilne prinose preko *de facto* tržišnog zastupnika, zajedno sa svojim.
- B75 U nastavku su navedeni primjeri takvih drugih osoba koje, po prirodi svojeg odnosa, mogu biti *de facto* tržišni zastupnici ulagatelja:
- (a) povezane osobe ulagatelja;
 - (b) osoba koja je svoj udio u društvu u koje se ulaže dobila kao doprinos ili kredit od ulagatelja;
 - (c) osoba koja je pristala da svoje udjele u društvu u koje se ulaže neće prodati, prenijeti niti opteretiti bez prethodne suglasnosti ulagatelja (osim ako ulagatelj i ta osoba imaju pravo prethodne suglasnosti i ta se prava temelje na uvjetima koje su dogovorile voljne nepovezane osobe);
 - (d) osoba koja ne može financirati svoje poslovanje bez podređene financijske potpore ulagatelja;
 - (e) društvo u koje se ulaže i većina članova njegova upravljačkog tijela ili čiji su ključni rukovoditelji isti kao ulagateljevi;
 - (f) osoba koja ima blizak poslovni odnos s ulagateljem, kao što je odnos između davatelja profesionalnih usluga i njegova važnog klijenta.

Kontrola nad određenom imovinom

- B76 Ulagatelj je dužan razmotriti smatra li dio društva u koje se ulaže odvojenim subjektom te ako smatra, ima li kontrolu nad tim odvojenim subjektom.
- B77 Ulagatelj dio društva u koje se ulaže smatra odvojenim subjektom samo i jedino ako je ispunjen sljedeći uvjet:
- određena imovina društva u koje se ulaže (i povezana kreditna poboljšanja, ako ih ima) jedini je izvor plaćanja za određene obveze ili određene druge interese u društvu u koje se ulaže. Osobe koje nemaju određenu obvezu nemaju ni prava ili obveze po toj određenoj imovini niti na preostale novčane tokove od te imovine. U biti se u preostalom dijelu društva u koje se ulaže ne mogu koristiti prinosi od te određene imovine niti se obveze odvojenog subjekta mogu namiriti iz imovine preostalog dijela društva u koje se ulaže. Stoga su u biti sva imovina, sve obveze i sav vlasnički kapital tog odvojenog subjekta izdvojeni iz društva u koje se ulaže kao cjeline. Takav odvojeni subjekt često se naziva „silos”.
- B78 Ako je uvjet iz točke B77 ispunjen, ulagatelj je dužan utvrditi koji poslovi bitno utječu na prinose od odvojenog subjekta te kako se ti poslovi vode, kako bi utvrdio ima li vladajući utjecaj u tom dijelu društva u koje se ulaže. Kad određuje postojanje kontrole nad odvojenim subjektom, ulagatelj je dužan razmotriti i je li izložen varijabilnim prinosima, odnosno ima li prava na varijabilne prinose, od svojeg sudjelovanja u tom odvojenom subjektu, i može li iskoristiti svoj vladajući utjecaj u tom dijelu društva u koje se ulaže kako bi utjecao na svoje prinose.
- B79 Ako ulagatelj ima kontrolu nad odvojenim subjektom, dužan je konsolidirati taj dio društva u koje se ulaže. U tom slučaju, druge osobe isključuju taj dio društva u koje se ulaže iz postupka utvrđivanja kontrole nad tim društvom i isključuju ga iz konsolidacije.

Kontinuirano utvrđivanje

- B80 Ulagatelj je dužan ponovno utvrditi ima li kontrolu nad društvom u koje se ulaže ako činjenice i okolnosti upućuju na promjene najmanje jednog od tri elementa kontrole iz točke 7.
- B81 Promijeni li se način ostvarenja vladajućeg utjecaja u društvu u koje se ulaže, ta se promjena mora odraziti u ulagateljevu načinu utvrđivanja njegova vladajućeg utjecaja u tom društvu. Na primjer, promjene prava odlučivanja mogu značiti da se relevantni poslovi više ne vode na temelju glasačkih prava, nego na temelju drugih sporazuma, kao što su ugovori, koji drugoj osobi ili osobama u sadašnjosti omogućuju vođenje relevantnih poslova.
- B82 Ulagatelj može izgubiti ili dobiti vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže zbog nekog događaja u kojem i ne sudjeluje. Na primjer, ulagatelj može steći vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže zbog isteka prava drugih osoba na odlučivanje, koja su ranije sprječavala njegovu kontrolu nad društvom u koje se ulaže.
- B83 Ulagatelj razmatra i promjene koje utječu na njegovu izloženost prema varijabilnim prinosima, odnosno na njegova prava na varijabilne prinose, od njegova sudjelovanja u društvu u koje se ulaže. Na primjer, ulagatelj koji ima vladajući utjecaj u društvu u koje se ulaže može izgubiti kontrolu nad tim subjektom ako izgubi pravo na primitak prinosa ili prestane biti izložen obvezama jer u tom slučaju ne bi ispunjavao uvjet iz točke 7. podtočke (b) (npr. u slučaju prestanka ugovora o isplati naknade za uspješnost).
- B84 Ulagatelj je dužan razmotriti je li se promijenio njegov status tržišnog zastupnika ili nalogodavatelja. Promjene ukupnog odnosa između ulagatelja i drugih osoba mogu značiti da ulagatelj gubi raniji status tržišnog zastupnika ili postaje tržišni zastupnik. Na primjer, dođe li do promjene prava ulagatelja ili drugih osoba, ulagatelj je dužan preispitati svoj status nalogodavatelja, odnosno tržišnog zastupnika.
- B85 Ulagateljeva prvobitno utvrđena kontrola ili status nalogodavatelja ili tržišnog zastupnika ne bi se promijenila samo zbog promjene tržišnih uvjeta (npr. promjena prinosa društva u koje se ulaže zbog tržišnih uvjeta), osim ako bi se zbog takve promjene promijenio najmanje jedan od tri elementa kontrole iz točke 7. ili ukupni odnos između nalogodavatelja i tržišnog zastupnika.

ODREĐIVANJE JE LI SUBJEKT INVESTICIJSKI SUBJEKT

B85A Kad utvrđuje je li investicijski subjekt, subjekt je dužan razmotriti sve činjenice i okolnosti, uključujući svoju svrhu i ustroj. Investicijski subjekt je subjekt koji ispunjava tri elementa definicije investicijskog subjekta iz točke 27. Elementi te definicije detaljnije su opisani u točkama B85B–B85M.

Svrha poslovanja

B85B U skladu s definicijom investicijskog subjekta, svrha poslovanja subjekta je ulaganje isključivo radi ostvarenja prinosa od povećanja vrijednosti kapitala, prihoda od ulaganja (kao što su dividende, kamate ili prihod od najamnine) ili jednog i drugog. Dokumenti kao što su prospekt, publikacije koje subjekt izdaje i drugi korporativni dokumenti ili dokumenti o partnerstvu u kojima se navode investicijski ciljevi subjekta, obično sadržavaju dokaz o svrsi poslovanja investicijskog subjekta. Način na koji se subjekt predstavlja drugima (npr. potencijalnim ulagateljima ili društvima u koja se ulaže) može biti dodatni izvor informacija; npr. subjekt može tvrditi da omogućuje srednjoročna ulaganja radi povećanja vrijednosti kapitala. Nasuprot tome, ako se subjekt predstavlja kao ulagatelj čiji je cilj da s društvom u koje se ulaže razvija, proizvodi ili stavlja proizvode na tržište, njegova svrha nije poslovanje investicijskog subjekta jer ostvaruje dobit od razvoja, proizvodnje ili stavljanja proizvoda na tržište, kao i od svojih ulaganja (vidjeti točku B85I).

B85C Investicijski subjekt može i trećim osobama i svojim ulagateljima pružati investicijske usluge (npr. usluge investicijskog savjetovanja, upravljanja ulaganjima, podrške pri ulaganju i administrativne usluge), izravno ili preko društva kćeri, čak i ako su ti poslovi za njega značajni, uz uvjet da neprekidno odgovara definiciji investicijskog subjekta.

B85D Investicijski subjekt može sudjelovati i u sljedećim investicijskim poslovima, izravno ili preko društva kćeri, ako je svrha tih poslova povećanje prinosa od ulaganja (povećanje vrijednosti kapitala ili prihod od ulaganja) od društava u koja se ulaže i ako ti poslovi nisu značajna zasebna poslovna djelatnost ili značajan zaseban izvor prihoda investicijskog subjekta:

(a) pružanje usluga upravljanja i strateškog savjetovanja društvu u koje se ulaže i

(b) pružanje financijske potpore društvu u koje se ulaže, kao što su krediti, vezani kapital ili jamstva.

B85E Ako investicijski subjekt ima društvo kćer koje nije investicijski subjekt i osnovano je sa svrhom da subjektu ili drugim osobama pruža investicijske usluge ili obavlja poslove povezane s investicijskim poslovima investicijskog subjekta, kao što su poslovi opisani u točkama B85C–B85D, investicijski subjekt konsolidira to društvo kćer u skladu s točkom 32. Ako je društvo kći koje pruža investicijske usluge ili poslove samo investicijski subjekt, investicijski subjekt matično društvo mjeri to društvo kćer po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 31.

Izlazne strategije

B85F I investicijski planovi subjekta izvor su informacija o svrsi njegova poslovanja. Investicijski subjekt razlikuje se od drugih subjekata po tome što svoja ulaganja ne namjerava držati neograničeno, već na određeno vrijeme. Budući da se ulaganja u vlasnički kapital i nefinancijsku imovinu mogu držati neograničeno, investicijski subjekt dužan je imati izlaznu strategiju u kojoj se dokumentira kako subjekt namjerava ostvariti povećanje vrijednosti kapitala od svih svojih ulaganja u vlasnički kapital i nefinancijsku imovinu. Investicijski subjekt dužan je imati izlaznu strategiju i za sve dužničke instrumente koji se mogu držati neograničeno, npr. trajne dužničke instrumente. Subjekt nije dužan dokumentirati posebne izlazne strategije za svako pojedino ulaganje, ali dužan utvrditi razne moguće strategije za razne vrste ili portfelje ulaganja, uključujući realne vremenske okvire za napuštanje ulaganja. Izlazni mehanizmi koji se uvode samo u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza, kao što su kršenje ili neizvršenje ugovora, ne smatraju se izlaznim strategijama.

B85G Izlazne strategije ovise o vrsti ulaganja. Kod ulaganja u vlasničke vrijednosne papire, izlazne strategije su npr. prva javna ponuda, privatni plasman, prodaja poduzeća, raspodjele (ulagateljima) vlasničkih udjela u društvima u koja se ulaže i prodaja imovine (uključujući prodaju imovine društva u koje se ulaže nakon njegove likvidacije). Kod ulaganja u vlasničke instrumente kojima se trguje na javnom tržištu, izlazne strategije su npr. prodaja ulaganja privatnim plasmanom ili na javnom tržištu. Kod ulaganja u nekretnine, izlazne strategije su npr. prodaja nekretnine posredovanjem specijaliziranih agencija za promet nekretnina ili na slobodnom tržištu.

B85H Investicijski subjekt može imati ulaganje u drugom investicijskom subjektu koji je osnovan u vezi s tim subjektom iz pravnih, regulatornih, poreznih ili sličnih poslovnih razloga. U tom slučaju, investicijski subjekt koji je ulagatelj ne mora imati izlaznu strategiju za to ulaganje, uz uvjet da investicijski subjekt koji je društvo u koje se ulaže ima odgovarajuće izlazne strategije za vlastita ulaganja.

Dobit od ulaganja

B85I Subjekt ne ulaže isključivo s ciljem povećanja vrijednosti kapitala, prihoda od ulaganja ili jednog i drugog ako taj subjekt ili drugi član grupe kojoj subjekt pripada (tj. grupe koja je pod kontrolom krajnjeg matičnog društva investicijskog subjekta) ostvaruje, ili ima namjeru ostvariti, druge koristi od ulaganja subjekta, a koje nisu dostupne trećim osobama koje nisu povezane s društvom u koje se ulaže. Takve koristi uključuju:

- (a) stjecanje, korištenje, razmjenu ili iskorištavanje postupaka, imovine ili tehnologije društva u koje se ulaže. To npr. znači da subjekt ili drugi član grupe ima nerazmjerna ili isključiva prava stjecanja imovine, tehnologije, proizvoda ili usluga društva u koje se ulaže, npr. u obliku opcije kupnje imovine od tog društva ako se razvoj imovine smatra uspješnim;
- (b) zajedničke poslove (kako su definirani u MSFI-ju 11) ili druge sporazume između subjekta ili drugog člana grupe i društva u koje se ulaže o razvoju, proizvodnji, stavljanju na tržište ili isporuci proizvoda ili usluga;
- (c) financijska jamstva ili imovinu što ih društvo u koje se ulaže pruža kao kolateral u aranžmanima zaduživanja subjekta ili drugog člana grupe (međutim, investicijski subjekt ipak bi mogao koristiti ulaganje u društvo u koje se ulaže kao kolateral za svoja zaduživanja);
- (d) opciju kupnje koja povezanoj osobi subjekta omogućuje da od subjekta ili drugog člana grupe kupi vlasnički udio u društvu u koje taj subjekt ulaže;
- (e) osim kako je opisano u točki B85.J, transakcije između subjekta ili drugog člana grupe i društva u koje se ulaže:
 - i. koje se provode pod uvjetima koji nisu dostupni subjektima koji nisu povezane osobe subjekta, drugog člana grupe ili društva u koje se ulaže;
 - ii. koje nisu po fer vrijednosti ili
 - iii. koje čine znatan dio poslovanja društva u koje se ulaže ili samog subjekta, uključujući poslovanje drugih subjekata iste grupe.

B85J Investicijski subjekt može imati strategiju ulaganja u nekoliko društava u koja ulaže u istom sektoru, na istom tržištu ili istom zemljopisnom području, kako bi iskoristio sinergije koje povećavaju vrijednost kapitala prihoda od ulaganja u ta društva u koja ulaže. Neovisno o točki B85I podtočki (e), subjekt nije isključen iz definicije investicijskog subjekta samo zato što takva društva u koja se ulaže međusobno posluju.

Mjerenje fer vrijednosti

B85K Investicijski subjekt u pravilu mjeri i ocjenjuje uspješnost svojih ulaganja po fer vrijednosti jer tako dobije relevantnije informacije nego npr. konsolidacijom svojih društava kćeri ili primjenom metode udjela za svoje udjele u pridruženim društvima ili zajedničkim pothvatima i to je bitan element definicije investicijskog subjekta. Kako bi dokazao da zadovoljava taj element definicije, investicijski subjekt:

- (a) ulagateljima dostavlja informacije o fer vrijednosti i u svojim financijskim izvještajima svoja ulaganja mjeri po fer vrijednosti kad god se to nalaže ili dopušta u skladu s MSFI-jima i
- (b) informacije o fer vrijednosti dostavlja interno ključnim rukovoditeljima (kako su definirani u MRS-u 24), koji fer vrijednost koriste kao primarni kriterij za ocjenjivanje uspješnosti svojih ulaganja i donošenju odluka o ulaganjima.

B85L Kako bi ispunio zahtjev iz točke B85K podtočke (a), investicijski subjekt treba:

- (a) odabrati model fer vrijednosti iz MRS-a 40 *Ulaganja u nekretnine* za računovodstveno iskazivanje ulaganja u nekretnine;
- (b) odabrati izuzeće od primjene metode udjela iz MRS-a 28 za svoja ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate i
- (c) mjeriti svoju financijsku imovinu po fer vrijednosti u skladu sa zahtjevima iz MSFI-ja 9.

B85M Investicijski subjekt može imati imovinu koja nije namijenjena za ulaganja, kao što je nekretnina u kojoj se nalazi njegovo sjedište i povezana oprema, i može imati i financijske obveze. Mjerenje fer vrijednosti, kao element definicije investicijskog subjekta iz točke 27. podtočke (c), primjenjuje se na ulaganja investicijskog subjekta. Stoga investicijski subjekt nije dužan svoju imovinu koja nije namijenjena za ulaganja ni svoje obveze mjeriti po fer vrijednosti.

Tipična obilježja investicijskog subjekta

B85N Kako bi utvrdio odgovara li definiciji investicijskog subjekta, subjekt razmatra ima li njegova tipična obilježja (vidjeti točku 28.). Ako subjekt nema neka od tih tipičnih obilježja, to ne znači da nije investicijski subjekt, ali upućuje na to da je potrebna dodatna provjera kako bi se utvrdilo je li subjekt investicijski subjekt.

Više od jednog ulaganja

B85O Investicijski subjekt obično drži nekoliko ulaganja kako bi diversificirao rizik i ostvario maksimalne prinose. Subjekt može držati portfelj ulaganja izravno ili neizravno, npr. držanjem samo jednog ulaganja u drugom investicijskom subjektu koji i sam drži nekoliko ulaganja.

B85P Neki subjekti mogu držati samo jedno ulaganje. Međutim, to ne znači da takav subjekt ne odgovara definiciji investicijskog subjekta. Investicijski subjekt može držati samo jedno ulaganje npr. u sljedećim slučajevima:

- (a) subjekt je u početnoj fazi poslovanja, još nije utvrdio prikladna ulaganja i još nije proveo svoj plan stjecanja nekoliko ulaganja;
- (b) subjekt još nije izvršio druga ulaganja kojima bi nadomjestio ona koja je otuđio;
- (c) subjekt je osnovan s ciljem udruživanja i ulaganja sredstva raznih ulagatelja u jedno ulaganje ako takvo ulaganje nije dostupno pojedinačnim ulagateljima (npr. ako je za pojedinačnog ulagatelja tražena minimalna razina ulaganja previsoka) ili
- (d) subjekt je u postupku likvidacije.

Više od jednog ulagatelja

- B85Q Investicijski subjekt obično ima više ulagatelja koji udružuju svoja sredstva radi pristupa uslugama upravljanja ulaganjima i mogućnostima ulaganja koje im pojedinačno ne bi bile dostupne. Zbog sudjelovanja nekoliko ulagatelja smanjuje se vjerojatnost da će subjekt ili drugi član grupe kojoj subjekt pripada ostvariti neku drugu korist osim povećanja vrijednosti kapitala i prihoda od ulaganja (vidjeti točku B85I).
- B85R Druga je mogućnost da investicijski subjekt osnuje jedan ulagatelj ili da se osnuje za jednog ulagatelja koji predstavlja ili podupire interese šire skupine ulagatelja (npr. mirovinski fond, državni investicijski fond ili obiteljska zaklada).
- B85S Subjekt ponekad može privremeno imati samo jednog ulagatelja. Investicijski subjekt može imati samo jednog ulagatelja npr. u sljedećim slučajevima:
- (a) razdoblje prve javne ponude još traje i subjekt aktivno traži odgovarajuće ulagatelje;
 - (b) subjekt još nije pronašao odgovarajuće ulagatelje koji bi nadomjestili otkupljene vlasničke udjele ili
 - (c) subjekt je u postupku likvidacije.

Nepovezani ulagatelji

- B85T Investicijski subjekt obično ima više ulagatelja koji nisu povezane osobe (kako su definirane u MRS-u 24) subjekta ili drugih članova grupe kojoj subjekt pripada. Zbog sudjelovanja nepovezanih ulagatelja smanjuje se vjerojatnost da će subjekt ili drugi član grupe kojoj subjekt pripada ostvariti neku drugu korist osim povećanja vrijednosti kapitala i prihoda od ulaganja (vidjeti točku B85I).
- B85U Međutim, subjekt može biti investicijski subjekt čak i ako su njegovi ulagatelji povezani s njim. Na primjer, investicijski subjekt može osnovati zaseban „paralelni” fond za skupinu svojih zaposlenika (npr. za ključne rukovoditelje) ili druge ulagatelje koji su povezane osobe, a koji odražava ulaganja glavnog investicijskog fonda subjekta. Takav „paralelni” fond može se smatrati investicijskim subjektom iako su svi njegovi ulagatelji povezane osobe.

Vlasnički udjeli

- B85V Investicijski subjekt obično je odvojena pravna osoba, ali ne mora biti. Vlasnički udjeli u investicijskom subjektu obično su u obliku vlasničkog kapitala ili sličnih udjela (npr. udjeli u partnerstvu) kojima se proporcionalno pripisuju udjeli u neto imovini investicijskog subjekta. Međutim, sudjelovanje ulagatelja raznih kategorija, od kojih neki imaju pravo samo na određeno ulaganje ili skupinu ulaganja ili koji imaju različite udjele u neto imovini, nije prepreka da se subjekt smatra investicijskim subjektom.
- B85W Osim toga, subjekt koji ima znatne vlasničke udjele u obliku duga koji, u skladu s drugim odgovarajućim MSFI-jima, ne odgovaraju definiciji vlasničkog kapitala i dalje se može smatrati investicijskim subjektom, uz uvjet da su imatelji duga izloženi varijabilnim prinosima zbog promjena fer vrijednosti neto imovine subjekta.

RAČUNOVODSTVENI ZAHTEJEVI

Postupak konsolidacije

- B86 U konsolidiranim financijskim izvještajima:
- (a) objedinjavaju se slične stavke imovine, obveza, vlasničkog kapitala, prihoda, rashoda i novčanih tokova matičnog društva i njegovih društava kćeri;
 - (b) prebijaju se (eliminiraju) knjigovodstvene vrijednosti ulaganja matičnog društva u svako društvo kćer i udjeli matičnog društva u vlasničkom kapitalu svakog društva kćeri (u MSFI-ju 3 objašnjava se računovodstveno iskazivanje s time povezanog goodwilla);

- (c) u cijelosti se eliminiraju stavke imovine i obveza, vlasničkog kapitala, prihoda, rashoda i novčanih tokova koje se odnose na transakcije između subjekata grupe (dobit ili gubici iz unutargrupnih transakcija koji se priznaju u imovini, kao što su zalihe i dugotrajna imovina, eliminiraju se u cijelosti). Unutargrupni gubici mogu biti naznaka umanjenja vrijednosti koje se priznaje u konsolidiranim financijskim izvještajima. MRS 12 *Porezi na dobit* primjenjuje se na privremene razlike koje proizlaze iz eliminacije dobiti i gubitaka iz unutargrupnih transakcija.

Jedinstvene računovodstvene politike

- B87 Ako član grupe za slične transakcije i događaje u sličnim okolnostima ne primjenjuje računovodstvene politike koje su usvojene za konsolidirane financijske izvještaje, pri sastavljanju konsolidiranih financijskih izvještaja treba izvršiti odgovarajuća usklađenja u financijskim izvještajima tog člana grupe radi usklađenosti s računovodstvenim politikama grupe.

Mjerenje

- B88 Subjekt stavke prihoda i rashoda društva kćeri uključuje u konsolidirane financijske izvještaje od datuma stjecanja do datuma gubitka kontrole nad društvom kćeri. Prihodi i rashodi društva kćeri temelje se na iznosima imovine i obveza koji su priznati u konsolidiranim financijskim izvještajima na datum stjecanja. Na primjer, trošak amortizacije priznat u konsolidiranom izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti nakon datuma stjecanja temelji se na fer vrijednosti povezane imovine koja se amortizira i koja je priznata u konsolidiranim financijskim izvještajima na datum stjecanja.

Potencijalna glasačka prava

- B89 Kad postoje potencijalna glasačka prava ili druge izvedenice koje sadržavaju potencijalna glasačka prava, dio dobiti ili gubitka i promjene vlasničkog kapitala koji su pri sastavljanju konsolidiranih financijskih izvještaja raspoređeni na matično društvo i manjinske udjele, utvrđuju se samo na temelju postojećih vlasničkih udjela i ne odražavaju moguće izvršenje ili konverziju potencijalnih glasačkih prava i drugih izvedenica, osim ako se primjenjuje točka B90.
- B90 U nekim okolnostima subjekt u biti ima postojeći vlasnički udio koji proizlazi iz transakcije koja mu u sadašnjosti omogućuje prinose povezane s vlasničkim udjelom. U takvim okolnostima se dio je pri sastavljanju konsolidiranih financijskih izvještaja raspoređen na matično društvo i manjinske udjele utvrđuje uzimajući u obzir moguće izvršenje ili konverziju potencijalnih glasačkih prava i drugih izvedenica koji subjektu u sadašnjosti omogućuju prinose.
- B91 MSFI 9 ne primjenjuje se na udjele u društvima kćerima koja se konsolidiraju. Zahtjevi iz MSFI-ja 9 ne primjenjuju se na instrumente koji sadržavaju potencijalna glasačka prava i u sadašnjosti omogućuju prinose od vlasničkog udjela u društvu kćeri. U svim drugim slučajevima se instrumenti koji sadržavaju potencijalna glasačka prava u društvu kćeri računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 9.

Izvještajni datum

- B92 Financijski izvještaji matičnog društva i njegovih društava kćeri koji se koriste pri sastavljanju konsolidiranih financijskih izvještaja obvezno imaju isti izvještajni datum. Kad se kraj izvještajnog razdoblja matičnog društva razlikuje od kraja izvještajnog razdoblja društva kćeri, društvo kćer za potrebe konsolidacije sastavlja dodatne financijske informacije s datumom financijskih izvještaja matičnog društva da bi matično društvo moglo konsolidirati financijske informacije društva kćeri, osim ako to nije izvedivo.
- B93 Ako to nije izvedivo, matično društvo je dužno financijske informacije društva kćeri konsolidirati koristeći najnovije financijske izvještaje društva kćeri, usklađene za učinke bitnih transakcija ili događaja od datuma financijskih izvještaja društva kćeri do datuma konsolidiranih financijskih izvještaja. U svakom slučaju, razlika između datuma financijskih izvještaja društva kćeri i datuma konsolidiranih financijskih izvještaja ne smije biti veća od tri mjeseca, a trajanje izvještajnog razdoblja, kao i eventualne razlike između datuma financijskih izvještaja, treba biti jednako iz razdoblja u razdoblje.

Manjinski udjeli

- B94 Subjekt je dužan dobit ili gubitak i svaku komponentu ostale sveobuhvatne dobiti pripisati vlasnicima matičnog društva i manjinskim udjelima. Subjekt i ukupnu sveobuhvatnu dobit društava kćeri pripisuje vlasnicima matičnog društva i manjinskim udjelima, čak i ako rezultat bude negativno stanje manjinskih udjela.
- B95 Ako društvo kći ima izdane kumulativne povlaštene dionice koje su klasificirane u vlasnički kapital, a drže ih imatelji manjinskih udjela, subjekt je dužan svoj udio u dobit ili gubitku izračunati usklađenjem za dividende po tim udjelima, neovisno o tome je li dividenda objavljena.

Promjene udjela koji drže imatelji manjinskih udjela

- B96 U slučaju promjene udjela u vlasničkom kapitalu koji drže imatelji manjinskih udjela, subjekt je dužan uskladiti knjigovodstvenu vrijednost većinskih i manjinskih udjela tako da se iskažu promjene njihovih relativnih udjela u društvu kćeri. Subjekt je dužan svaku razliku između iznosa za koji su usklađeni manjinski udjeli i fer vrijednosti plaćene ili primljene naknade priznati izravno u vlasnički kapital i pripisati je vlasnicima matičnog društva.

Gubitak kontrole

- B97 Matično društvo može izgubiti kontrolu nad društvom kćeri u dva ili više aranžmana (transakcija). Okolnosti, međutim, ponekad upućuju na to da više aranžmana poslova treba iskazati kao jednu transakciju. Kad utvrđuje treba li te aranžmane iskazati kao jednu transakciju, matično društvo je dužna uzeti u obzir sve uvjete aranžmana i njihove ekonomske učinke. Matično društvo bi trebala više aranžmana iskazati kao jednu transakciju npr. u sljedećim slučajevima:

- (a) sklopljeni su istovremeno ili su povezani;
- (b) tvore jednu transakciju kojom se može ostvariti ukupni ekonomski učinak;
- (c) jedan aranžman ovisi o najmanje jednom drugom aranžmanu;
- (d) jedan aranžman sam po sebi nije ekonomski opravdan, ali jest zajedno s drugim aranžmanima. To je npr. slučaj kad se dionica proda po cijeni nižoj od tržišne cijene, a razlika se nadoknadi naknadnom prodajom po cijeni višoj od tržišne.

- B98 Matično društvo koje izgubi kontrolu nad društvom kćeri:

- (a) prestaje priznavati:
 - i. imovinu (uključujući goodwill) i obveze društva kćeri u po knjigovodstvenim vrijednostima na datum gubitka kontrole i
 - ii. knjigovodstvenu vrijednost manjinskih udjela u bivšem društvu kćeri na datum gubitka kontrole (uključujući sve komponente ostale sveobuhvatne dobiti koje se mogu pripisati tim udjelima);
- (b) priznaje:
 - i. fer vrijednost naknade primljene u transakciji, događaju ili okolnostima koji su doveli do gubitka kontrole;
 - ii. raspodjelu dionica ako transakcija, događaj ili okolnosti koji su doveli do gubitka kontrole uključuju raspodjelu dionica društva kćeri vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika i

iii. zadržana ulaganja u bivšem društvu kćeri po njihovoj fer vrijednosti na datum gubitka kontrole;

(c) reklasificira u dobit ili gubitak ili prenosi izravno u zadržanu dobit, ako se to nalaže drugim MSFI-jima, iznose iskazane u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti povezane s društvom kćeri na osnovi opisanoj u točki B99;

(d) priznaje sve nastale razlike kao dobitak ili gubitak u dobiti ili gubitku koji se mogu pripisati matičnom društvu.

B99 Matično društvo koje izgubi kontrolu nad društvom kćeri dužno je sve iznose prethodno priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti povezane s tim društvom kćeri računovodstveno iskazati na istoj osnovi kao da je matično društvo izravno otuđilo povezanu imovinu ili obveze. Prema tome, ako se dobitak ili gubitak prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklasificiraju u dobit ili gubitak po otuđenju povezane imovine ili obveza, matično društvo taj dobitak ili gubitak po gubitku kontrole nad društvom kćeri reklasificira iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak (kao reklasifikacijsko usklađenje). Ako se revalorizacijska rezerva prethodno iskazana u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prenosi izravno u zadržanu dobit po otuđenju imovine, matično društvo tu revalorizacijsku rezervu po gubitku kontrole nad društvom kćeri prenosi izravno u zadržanu dobit.

RAČUNOVODSTVENO ISKAZIVANJE PROMJENE STATUSA INVESTICIJSKOG SUBJEKTA

B100 Subjekt koji prestane biti investicijski subjekt primjenjuje MSFI 3 na svako društvo kćer koje je prethodno mjerio po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 31. Datum promjene statusa smatra se pretpostavljenim datumom stjecanja. Fer vrijednost društva kćeri na pretpostavljeni datum stjecanja predstavlja pretpostavljenu prenesenu naknadu pri mjerenju goodwilla ili dobitka od povoljne kupnje koja proizlazi iz pretpostavljenog stjecanja. Sva društva kćeri konsolidiraju se u skladu s točkama 19.–24. ovog MSFI-ja od datuma promjene statusa.

B101 Subjekt koji postane investicijski subjekt prestaje konsolidirati svoja društva kćeri na datum promjene statusa, uz iznimku društava kćeri koja se u skladu s točkom 32. i nastavljaju konsolidirati. Investicijski subjekt primjenjuje zahtjeve iz točaka 25. i 26. na društva kćeri koja prestaje konsolidirati kao da je na taj datum nad njima izgubio kontrolu.

Dodatak C

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja i jednako je važan kao i drugi dijelovi MSFI-ja.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

- C1 Subjekt ovaj MSFI primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovaj MSFI primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti te istodobno primijeniti MSFI 11, MSFI 12, MRS 27 *Odvojeni financijski izvještaji* i MRS 28 (kako je izmijenjen 2011.).
- C1A Dokumentom *Konsolidirani financijski izvještaji, zajednički poslovi i objavljivanje udjela u drugim subjektima: upute za prelazak* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 11 i MSFI-ja 12), objavljenim u lipnju 2012., izmijenjene su točke C2–C6 i dodane su točke C2A–C2B, C4A–C4C, C5A i C6A–C6B. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Ako MSFI 10 primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.
- C1B Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjene su točke 2., 4., C2A, C6A i Dodatak A i dodane su točke 27.–33., B85A–B85W, B100–B101 i C3A–C3F. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti istodobno primijeniti i sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.
- C1D Dokumentom *Investicijski subjekti: primjena iznimke od obveze konsolidacije* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 28), objavljenim u prosincu 2014., izmijenjene su točke 4., 32., B85C, B85E i C2A i dodane su točke 4.A–4.B. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

PRIJELAZNE ODREDBE

- C2 Subjekt ovaj MSFI primjenjuje retroaktivno, u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, osim kako je navedeno u točkama C2A–C6.
- C2A Neovisno o zahtjevima iz točke 28. MRS-a 8, subjekt pri prvoj primjeni ovog MSFI-ja te ako nakon toga prvi put primijeni dokumente *Investicijski subjekti* i *Investicijski subjekti: primjena iznimke od obveze konsolidacije* kojima se mijenja ovaj MSFI, treba iskazati samo kvantitativne informacije koje se nalažu u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8 za godišnje razdoblje koje neposredno prethodi datumu prve primjene ovog MSFI-ja („neposredno prethodno razdoblje“). Subjekt može, ali nije dužan, iskazati te informacije i za tekuće razdoblje ili za ranija usporediva razdoblja.
- C2B Za potrebe ovog MSFI-ja, datum prve primjene je početak godišnjeg izvještajnog razdoblja za koje se ovaj MSFI primjenjuje prvi put.
- C3 Subjekt na datum prve primjene nije dužan izvršiti usklađenja prethodnog računovodstvenog iskazivanja svojeg sudjelovanja u:
- subjektima koji bi se na taj datum konsolidirali u skladu s MRS-om 27 *Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji* i tumačenjem SIC-12 *Konsolidacija – subjekti posebne namjene* i nadalje se konsolidiraju u skladu s ovim MSFI-jem ili
 - subjektima koji se na taj datum ne bi konsolidirali u skladu s MRS-om 27 i tumačenjem SIC-om 12 i ne konsolidiraju se u skladu s ovim MSFI-jem.

C3A Subjekt na datum prve primjene utvrđuje, na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na taj datum, je li investicijski subjekt. Ako na datum prve primjene subjekt zaključi da jest investicijski subjekt, umjesto zahtjeva iz točaka C5–C5A primjenjuje zahtjeve iz točaka C3B–C3F.

C3B Osim društava kćeri koja se konsolidiraju u skladu s točkom 32. (na koja se primjenjuju točke C3 i C6 ili točke C4–C4C, ovisno o slučaju), investicijski subjekt dužan je mjeriti svoje ulaganje u svako društvo kćer po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak kao da su zahtjevi iz ovog MSFI-ja oduvijek bili na snazi. Investicijski subjekt retroaktivno usklađuje godišnje razdoblje koje neposredno prethodi datumu prve primjene i vlasnički kapital na početku neposredno prethodnog razdoblja za razlike između:

(a) prethodne knjigovodstvene vrijednosti društva kćeri i

(b) fer vrijednosti ulaganja investicijskog subjekta u društvo kćer.

Kumulativni iznos usklađenja fer vrijednosti prethodno priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prenosi se u zadržanu dobit na početku godišnjeg razdoblja koje neposredno prethodi datumu prve primjene.

C3C Prije datuma donošenja MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti*, investicijski subjekt dužan je primijeniti iznose fer vrijednosti koji su prethodno dostavljeni ulagateljima ili poslovodstvu ako ti iznosi odgovaraju iznosu za koji se ulaganje moglo razmijeniti među dobro obaviještenim i voljnim stranama u nepristranoj transakciji.

C3D Ako mjerenje ulaganja u društvo kćer u skladu s točkama C3B–C3C nije izvedivo (kako je definirano u MRS-u 8), investicijski subjekt primjenjuje zahtjeve iz ovog MSFI-ja na početku najranijeg razdoblja za koje je primjena točaka C3B–C3C izvediva, što može biti i tekuće razdoblje. Ulagatelj retroaktivno usklađuje godišnje razdoblje koje neposredno prethodi datumu prve primjene, osim ako je početak najranijeg razdoblja za koje je primjena te točke izvediva u tekućem razdoblju. U tom se slučaju usklađenje vlasničkog kapitala priznaje na početku tekućeg razdoblja.

C3E Ako otuđi ulaganje u društvo kćer ili izgubi kontrolu nad društvom kćeri prije datuma prve primjene ovog MSFI-ja, investicijski subjekt nije dužan provesti usklađenja prethodnog računovodstvenog iskazivanja tog društva kćeri.

C3F Ako subjekt primjenjuje izmjene iz dokumenta *Investicijski subjekti* za razdoblje nakon prve primjene MSFI-ja 10, upućivanja na „datum prve primjene” iz točaka C3A–C3E tumače se kao „početak godišnjeg izvještajnog razdoblja za koje se izmjene iz dokumenta *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenog u listopadu 2012., primjenjuju prvi put.”

C4 Ako na datum prve primjene zaključi da će konsolidirati društvo u koje se ulaže koje nije bilo konsolidirano u skladu s MRS-om 27 i tumačenjem SIC-12, ulagatelj je dužan:

(a) ako je društvo u koje se ulaže poslovanje (kako je definirano u MSFI-ju 3 *Poslovne kombinacije*), mjeriti imovinu, obveze ti manjinske udjele u tom prethodno nekonsolidiranom društvu u koje se ulaže kao da je bilo konsolidirano (i kao da je primjenjivao računovodstveno iskazivanje stjecanja u skladu s MSFI-jem 3) od datuma na koji je ulagatelj stekao kontrolu nad tim društvom u koje se ulaže na temelju zahtjeva iz ovog MSFI-ja. Ulagatelj retroaktivno usklađuje godišnje razdoblje koje neposredno prethodi datumu prve primjene. Ako je datum stjecanja kontrole prije početka neposredno prethodnog razdoblja, ulagatelj na početku tog razdoblja priznaje, kao usklađenje vlasničkog kapitala, svaku razliku između:

i. priznatih iznosa imovine, obveza i manjinskih udjela i

ii. prethodne knjigovodstvene vrijednosti ulagateljeva sudjelovanja u društvu u koje se ulaže;

(b) ako društvo u koje se ulaže nije poslovanje (kako je definirano u MSFI-ju 3), mjeriti imovinu, obveze i manjinske udjele u tom prethodno nekonsolidiranom društvu u koje se ulaže kao da je bilo konsolidirano (primjenom metode stjecanja kako je opisana u MSFI-ju 3, ali bez priznavanja goodwilla za društvo u koje se ulaže) od datuma na koji je ulagatelj stekao kontrolu nad tim društvom u koje se ulaže na temelju zahtjeva iz ovog MSFI-ja. Ulagatelj retroaktivno usklađuje godišnje razdoblje koje neposredno prethodi datumu prve primjene. Ako je datum stjecanja kontrole prije početka neposredno prethodnog razdoblja, ulagatelj na početku tog razdoblja priznaje, kao usklađenje vlasničkog kapitala, svaku razliku između:

i. priznatih iznosa imovine, obveza i manjinskih udjela i

ii. prethodne knjigovodstvene vrijednosti ulagateljeva sudjelovanja u društvu u koje se ulaže;

C4A Ako mjerenje imovine, obveza i manjinskih udjela u skladu s točkom C4 podtočkom (a) ili (b) nije izvedivo (kako je utvrđeno u MRS-u 8), ulagatelj je dužan:

(a) ako je društvo u koje se ulaže poslovanje, primjenjivati zahtjeve iz MSFI-ja 3 od pretpostavljenog datuma stjecanja. Pretpostavljeni datum stjecanja je početak najranijeg razdoblja za koje je primjena točke C4 podtočke (a) izvediva, što može biti tekuće razdoblje;

(b) ako društvo u koje se ulaže nije poslovanje, primjenjivati metodu stjecanja kako je opisana u MSFI-ju 3, ali bez priznavanja goodwilla za društvo u koje se ulaže od pretpostavljenog datuma stjecanja. Pretpostavljeni datum stjecanja je početak najranijeg razdoblja za koje je primjena točke C4 podtočke (b) izvediva, što može biti tekuće razdoblje.

Ulagatelj retroaktivno usklađuje godišnje razdoblje koje neposredno prethodi datumu prve primjene, osim ako je početak najranijeg razdoblja za koje je primjena ove točke izvediva tekuće razdoblje. Ako je pretpostavljeni datum stjecanja prije početka neposredno prethodnog razdoblja, ulagatelj na početku tog razdoblja priznaje, kao usklađenje vlasničkog kapitala, svaku razliku između:

(c) priznatih iznosa imovine, obveza i manjinskih udjela i

(d) prethodne knjigovodstvene vrijednosti ulagateljeva sudjelovanja u društvu u koje se ulaže.

Ako je najranije razdoblje za koje je primjena ove točke izvediva tekuće razdoblje, usklađenje vlasničkog kapitala priznaje se na početku tekućeg razdoblja.

C4B Ako ulagatelj primjenjuje točke C4–C4A i ako je datum na koji je stekao kontrolu u skladu s ovim MSFI-jem nakon datuma početka primjene MSFI-ja 3, kako je revidiran 2008. (MSFI 3 (2008.)), upućivanje na MSFI 3 u točkama C4 i C4A odnosi se na MSFI 3 (2008.). Ako je kontrola stečena prije datuma stupanja na snagu MSFI-ja 3 (2008.), ulagatelj je dužan primijeniti MSFI 3 (2008.) ili MSFI 3 (objavljen 2004.).

C4C Ako ulagatelj primjenjuje točke C4–C4A i ako je datum na koji je stekao kontrolu u skladu s ovim MSFI-jem nakon datuma stupanja na snagu MRS-a 27, kako je revidiran 2008. (MRS 27 (2008.)), ulagatelj je dužan primijeniti zahtjeve iz ovog MSFI-ja za sva razdoblja u kojima je društvo u koje se ulaže retroaktivno konsolidirano u skladu s točkama C4–C4A. Ako je kontrola stečena prije datuma stupanja na snagu MRS-a 27 (2008.) ulagatelj je dužan primijeniti:

(a) zahtjeve iz ovog MSFI-ja za sva razdoblja u kojima je društvo u koje se ulaže retroaktivno konsolidirano u skladu s točkama C4–C4A ili

(b) zahtjeve iz verzije MRS-a 27 objavljenog 2003. (MRS 27 (2003.)) za sva razdoblja prije datuma stupanja na snagu MRS-a 27 (2008.), a nakon toga zahtjeve iz ovog MSFI-ja za sva naknadna razdoblja.

C5 Ako na datum prve primjene ulagatelj zaključi da više neće konsolidirati društvo u koje se ulaže koje je bilo konsolidirano u skladu s MRS-om 27 i tumačenjem SIC-12, ulagatelj je dužan mjeriti svoj udio u tom društvu u iznosu u kojem bi ga mjerio da su zahtjevi iz ovog MSFI-ja bili na snazi kad je ulagatelj počeo sudjelovati u društvu u koje se ulaže (ali nije stekao kontrolu u skladu s ovim MSFI-jem) ili kad je nad njim izgubio kontrolu. Ulagatelj retroaktivno usklađuje godišnje razdoblje koje neposredno prethodi datumu prve primjene. Ako je datum na koji je ulagatelj počeo sudjelovati u društvu u koje se ulaže (ali nije stekao kontrolu u skladu s ovim MSFI-jem) ili kad je nad njim izgubio kontrolu prije početka neposredno prethodnog razdoblja, ulagatelj na početku tog razdoblja priznaje, kao usklađenje vlasničkog kapitala, svaku razliku između:

(a) prethodne knjigovodstvene vrijednosti imovine, obveza i manjinskih udjela i

(b) priznatog iznosa ulagateljeva udjela u društvu u koje se ulaže

C5A Ako mjerenje udjela u društvu u koje se ulaže u skladu s točkom C5 nije izvedivo (kako je utvrđeno u MRS-u 8), ulagatelj primjenjuje zahtjeve iz ovog MSFI-ja na početku najranijeg razdoblja za koje je primjena točke C5 izvediva, što može biti tekuće razdoblje. Ulagatelj retroaktivno usklađuje godišnje razdoblje koje neposredno prethodi datumu prve primjene, osim ako je početak najranijeg razdoblja za koje je primjena ove točke izvediva tekuće razdoblje. Ako je datum na koji je ulagatelj počeo sudjelovati u društvu u koje se ulaže (ali nije stekao kontrolu u skladu s ovim MSFI-jem) ili kad je nad njim izgubio kontrolu prije početka neposredno prethodnog razdoblja, ulagatelj na početku tog razdoblja priznaje, kao usklađenje vlasničkog kapitala, svaku razliku između:

(a) prethodne knjigovodstvene vrijednosti imovine, obveza i manjinskih udjela i

(b) priznatog iznosa ulagateljeva udjela u društvu u koje se ulaže

Ako je najranije razdoblje za koje je primjena ove točke izvediva tekuće razdoblje, usklađenje vlasničkog kapitala priznaje se na početku tekućeg razdoblja.

C6 Točke 23., 25., B94 i B96–B99 izmjene su MRS-a 27 iz 2008. koje su preuzete u MSFI 10. Osim ako primjenjuje točku C3 ili je dužan primijeniti točke C4–C5A, subjekt je dužan primijeniti zahtjeve iz tih točaka kako slijedi:

(a) subjekt ne prepravljajući pripisanu dobit ili gubitak za izvještajna razdoblja prije prve primjene izmjena u točki B94;

(b) zahtjevi iz točaka 23. i B96 o računovodstvenom iskazivanju promjena vlasničkih udjela u društvu kćeri nakon stjecanja kontrole ne primjenjuju se na promjene koje su nastale prije prve primjene izmjena;

(c) subjekt ne prepravljajući knjigovodstvenu vrijednost ulaganja u bivše društvo kćer ako je kontrolu izgubio prije prve primjene izmjena u točkama 25. i B97–B99. Osim toga, subjekt ponovno ne izračunava dobitak ili gubitak zbog gubitka kontrole nad društvom kćeri prije prve primjene izmjena u točkama 25. i B97–B99.

Upućivanja na „neposredno prethodno razdoblje”.

C6A Neovisno o upućivanjima na godišnje razdoblje neposredno prije datuma prve primjene („neposredno prethodno razdoblje”) u točkama C3B–C5A, subjekt može, ali nije dužan, iskazati i usklađene usporedne informacije za sva ranija prezentirana razdoblja. Ako subjekt iskaže usklađene usporedne informacije za ranija razdoblja, sva upućivanja na „neposredno prethodno razdoblje” u točkama C3B–C5A tumači se kao „najranije usklađeno usporedno prezentirano razdoblje”.

C6B Ako subjekt iskazuje neusklađene usporedne informacije za koje ranije razdoblje, dužan je jasno utvrditi koje informacije nisu usklađene, navesti da su sastavljene na drukčijoj osnovi i tu osnovu obrazložiti.

Upućivanja na MSFI 9

C7 Ako subjekt primjenjuje ovaj MSFI, ali još ne primjenjuje MSFI 9, svako upućivanje u ovom MSFI-ju na MSFI 9 tumači se kao upućivanje na MRS 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*.

POVLAČENJE DRUGIH MSFI-ja

C8 Ovaj MSFI zamjenjuje zahtjeve iz MRS-a 27 (kako je izmijenjen 2008.) koji se odnose na konsolidirane financijske izvještaje.

C9 Ovaj MSFI zamjenjuje i SIC-12 *Konsolidacija – subjekti posebne namjene*.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 11

Zajednički poslovi

CILJ

1. Cilj je ovog MSFI-ja utvrditi načela financijskog izvještavanja subjekata koji imaju udio u poslovima pod zajedničkom kontrolom (tj. *zajednički poslovi*).

Ostvarenje cilja

2. Da bi se ostvario cilj iz točke 1., u ovom se MSFI-ju definira pojam *zajednička kontrola* i subjektu koji je *sudionik u zajedničkom poslu* nalaže da odredi vrstu zajedničkog posla u kojem sudjeluje tako da utvrdi svoja prava i obveze i računovodstveno ih iskaže u skladu s određenom vrstom zajedničkog posla.

PODRUČJE PRIMJENE

3. **Ovaj MSFI primjenjuju svi subjekti koji su sudionici u zajedničkom poslu.**

ZAJEDNIČKI POSLOVI

4. **Zajednički posao je posao u kojem dvije ili više sudionika imaju zajedničku kontrolu**

5. **Zajednički posao ima sljedeća obilježja:**

(a) **sudionici su obvezani ugovornim aranžmanom (vidjeti točke B2–B4);**

(b) **ugovornim aranžmanom dva ili više tih sudionika dobivaju zajedničku kontrolu nad određenim poslom (vidjeti točke 7.–13.).**

6. Zajednički posao može biti *zajedničko ulaganje* ili *zajednički pothvat*.

Zajednička kontrola

7. **Zajednička kontrola je ugovorena podjela kontrole nad nekim poslom, koja postoji samo kad je za odlučivanje o relevantnim poslovima potrebna jednoglasna suglasnost sudionika koji dijele kontrolu.**

8. Subjekt koji je sudionik u poslu dužan je utvrditi jesu li ugovornim aranžmanom svi sudionici, ili skupina sudionika, dobili zajedničku kontrolu nad određenim poslom. Svi sudionici, ili skupina sudionika, imaju zajedničku kontrolu nad određenim poslom ako moraju zajednički voditi poslove koji znatno utječu na prinose od tog posla (relevantni poslovi).

9. Nakon što se utvrdi da svi sudionici, ili skupina sudionika, imaju zajedničku kontrolu nad poslom, zajednička kontrola postoji samo kad je za odlučivanje o relevantnim poslovima potrebna jednoglasna suglasnost sudionika koji imaju zajedničku kontrolu nad tim poslom.

10. U zajedničkom poslu ni jedan sudionik nema samostalnu kontrolu nad tim poslom. Sudionik u poslu pod zajedničkom kontrolom može spriječiti kontrolu svakog drugog sudionika, ili skupinu sudionika, nad tim poslom.

11. Posao može biti zajednički posao čak i ako svi sudionici nemaju zajedničku kontrolu nad tim poslom. U ovom se MSFI-ju razlikuju sudionici koji imaju zajedničku kontrolu nad zajedničkim poslom (*zajednički upravitelji* ili *zajednički pothvatnici*) i osobe koje sudjeluju u zajedničkom poslu, ali nad njim nemaju zajedničku kontrolu.

12. Subjekt na temelju prosudbe utvrđuje imaju li svi sudionici, ili skupina sudionika, zajedničku kontrolu nad određenim poslom. Subjekt je pritom dužan razmotriti sve činjenice i okolnosti (vidjeti točke B5–B11).
13. Dođe li do promjene činjenica i okolnosti, subjekt je dužan preispitati ima li još uvijek zajedničku kontrolu nad poslom.

Vrste zajedničkog posla

14. **Subjekt je dužan utvrditi vrstu zajedničkog posla u kojem sudjeluje. Klasifikacija zajedničkog posla kao zajedničkog upravljanja ili zajedničkog pothvata ovisi o pravima i obvezama sudionika u poslu.**
15. **Zajedničko upravljanje je zajednički posao u kojem sudionici koji imaju zajedničku kontrolu nad poslom imaju prava na imovinu i odgovornost za obveze koje se odnose na taj posao. Ti se sudionici nazivaju zajednički upravitelji.**
16. **Zajednički pothvat je zajednički posao u kojem sudionici koje imaju zajedničku kontrolu nad poslom imaju prava na neto imovinu tog posla. Ti se sudionici nazivaju zajednički pothvatnici.**
17. Subjekt na temelju prosudbe utvrđuje je li zajednički posao zajedničko upravljanje ili zajednički pothvat. Subjekt je dužan utvrditi vrstu zajedničkog posla u kojem sudjeluje razmatranjem svojih prava i obveza koji proizlaze iz tog posla. Subjekt utvrđuje svoja prava i obveze razmatranjem ustroja i pravnog oblika posla, uvjeta koje su sudionici u poslu ugovorili te druge relevantne činjenice i okolnosti (vidjeti točke B12–B33).
18. Ponekad su sudionici obvezani okvirnim sporazumom kojim su utvrđeni opći ugovorni uvjeti obavljanja jednog ili više poslova. Okvirnim sporazumom može se utvrditi da sudionici pokreću razne zajedničke poslove s ciljem obavljanja specifičnih poslova koji su sastavni dio sporazuma. Čak i ako se ti zajednički poslovi odnose na isti okvirni sporazum, vrste poslova mogu se razlikovati ako su utvrđena različita prava i obveze sudionika pri obavljanju različitih poslova iz okvirnog sporazuma. Prema tome, zajedničko upravljanje i zajednički pothvat mogu postojati istodobno ako sudionici obavljaju različite poslove koji su sastavni dio istog okvirnog sporazuma.
19. Dođe li do promjene činjenica i okolnosti, subjekt je dužan preispitati je li došlo i do promjene vrste zajedničkog posla u kojem sudjeluje.

FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SUDIONIKA U ZAJEDNIČKOM POSLU

Zajedničko upravljanje

20. **Zajednički upravitelj dužan je u vezi sa svojim udjelom u zajedničkom poslu priznati:**

- (a) **svoju imovinu, uključujući svoj udio u zajedničkoj imovini;**
- (b) **svoje obveze, uključujući svoj udio u zajedničkim obvezama;**
- (c) **svoje prihode od prodaje svojeg udjela u izlaznim resursima zajedničkog upravljanja;**
- (d) **svoj udio u prihodima od prodaje izlaznih resursa zajedničkog upravljanja i**
- (e) **svoje rashode, uključujući svoj udio u zajedničkim rashodima.**

21. Zajednički upravitelj imovinu, obveze, prihode i rashode koji se odnose na njegov udio u zajedničkom upravljanju računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jima koji se primjenjuju na određenu imovinu, obveze, prihode i rashode.

- 21.A Ako stekne udio u zajedničkom upravljanju čija aktivnost čini poslovnu jedinicu, kako je definirana u MSFI-ju 3, subjekt je dužan primjenjivati, u opsegu svojeg udjela u skladu s točkom 20., sva načela računovodstvenog iskazivanja poslovnih kombinacija iz MSFI-ja 3 i drugih MSFI-ja koja nisu u suprotnosti s uputama iz ovog MSFI-ja te objaviti informacije o poslovnim kombinacijama koje se u tim MSFI-jima nalažu. To se primjenjuje na stjecanje početnog udjela i dodatnih udjela u zajedničkom upravljanju čija aktivnost čini poslovnu jedinicu. Računovodstveno iskazivanje stjecanja udjela u takvom zajedničkom upravljanju utvrđeno je u točkama B33A–B33D.
22. Računovodstveno iskazivanje transakcija kao što su prodaja, unos ili kupnja imovine između subjekta i zajedničkog upravljanja u kojem je subjekt zajednički upravitelj utvrđeno je u točkama B34–B37.
23. Osoba koja sudjeluje u zajedničkom upravljanju, ali nad njim nema zajedničku kontrolu, dužna je također računovodstveno iskazati svoj udio u tom poslu u skladu s točkama 20.–22. ako ima prava na imovinu i odgovornost za obveze tog zajedničkog upravljanja. Osoba koja sudjeluje u zajedničkom upravljanju, ali nad njim nema zajedničku kontrolu, koja nema prava na imovinu niti odgovornost za obveze zajedničkog upravljanja, dužna je svoj udio u zajedničkom upravljanju računovodstveno iskazati u skladu s MSFI-jima koji se primjenjuju na taj udio.

Zajednički pothvati

24. Zajednički pothvatnik dužan je svoj udio u zajedničkom pothvatu priznati kao ulaganje i obračunati ga metodom udjela u skladu s MRS-om 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate*, osim ako je subjekt izuzet od primjene metode udjela kako je utvrđeno u tom standardu.
25. Osoba koja sudjeluje u zajedničkom pothvatu, ali nad njim nema zajedničku kontrolu, dužna je svoj udio u tom poslu računovodstveno iskazati u skladu s MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*, osim ako nema znatan utjecaj u zajedničkom pothvatu pa ga u tom slučaju iskazuje u skladu s MRS-om 28 (kako je izmijenjen 2011.).

ODVOJENI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI

26. **Zajednički upravitelj odnosno zajednički pothvatnik dužan je u svojim odvojenim financijskim izvještajima računovodstveno iskazati svoj udio u:**
- (a) **zajedničkom upravljanju, u skladu s točkama 20.–22.;**
 - (b) zajedničkom pothvatu, u skladu s točkom 10. MRS-a 27 *Odvojeni financijski izvještaji*.
27. **Osoba koja sudjeluje u zajedničkom poslu, ali nad njim nema zajedničku kontrolu, dužna je u svojim odvojenim financijskim izvještajima računovodstveno iskazati svoj udio u:**
- (a) **u zajedničkom upravljanju, u skladu s točkom 23.;**
 - (b) **zajedničkom pothvatu, u skladu s MSFI-jem 9, osim ako nema znatan utjecaj u zajedničkom pothvatu pa ga u tom slučaju iskazuje u skladu s točkom 10. MRS-a 27 (kako je izmijenjen 2011.).**

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Zajednički posao	Posao nad kojim dva ili više sudionika imaju zajedničku kontrolu .
Zajednička kontrola	Ugovorena podjela kontrole nad nekim poslom, koja postoji samo kad je za odlučivanje o relevantnim poslovima potrebna jednoglasna suglasnost sudionika koji dijele kontrolu.
Zajedničko upravljanje Zajednički posao	u kojem sudionici koji imaju zajedničku kontrolu nad poslom imaju prava na imovinu i odgovornost za obveze koje se odnose na taj posao.
Zajednički upravitelj	Sudionik u zajedničkom upravljanju koji ima zajedničku kontrolu nad tim zajedničkim upravljanjem.
zajednički pothvat,	Zajednički posao u kojem sudionici koji imaju zajedničku kontrolu nad poslom imaju prava na neto imovinu tog posla.
Zajednički pothvatnik	Sudionik u zajedničkom pothvatu koji ima zajedničku kontrolu nad tim zajedničkim pothvatom.
Sudionik u zajedničkom poslu	Subjekt koji sudjeluje u zajedničkom poslu , neovisno o tome ima li nad njim zajedničku kontrolu .
Zaseban subjekt	Zasebno utvrdiva financijska struktura, uključujući pravno priznate pravne osobe ili subjekte, neovisno o tome imaju li pravnu osobnost.

Sljedeći su pojmovi definirani u MRS-u 27 (kako je izmijenjen 2011.), MRS-u 28 (kako je izmijenjen 2011.) ili MSFI-ju 10 *Konsolidirani financijski izvještaji* i u ovom se MSFI-ju koriste u značenjima utvrđenima u tim MSFI-jima:

- kontrola nad društvom u koje se ulaže,
- metoda udjela,
- vladajući utjecaj,
- zaštitna prava,
- relevantni poslovi,
- odvojeni financijski izvještaji,
- značajan utjecaj.

*Dodatak B***Vodič za primjenu**

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja. U njemu se opisuje primjena točaka 1.–27. i jednako je važan kao i drugi dijelovi MSFI-ja.

- B1 Primjeri iz ovog Dodatka ilustriraju hipotetske situacije. Iako primjeri u nekim aspektima mogu održavati stvarno stanje, pri primjeni MSFI-ja 11 treba ocijeniti sve relevantne činjenice i okolnosti.

ZAJEDNIČKI POSLOVI**Ugovorni aranžman (točka 5.)**

- B2 Ugovorni aranžmani mogu se dokazati na nekoliko načina. Izvršiv ugovorni aranžman često je, ali ne uvijek, u pisanom obliku, u pravilu u obliku ugovora ili dokumentirane korespondencije između stranaka. I regulatorni mehanizmi mogu stvoriti izvršive aranžmane, samostalne ili u vezi s ugovorima između stranaka.

- B3 Ako su zajednički poslovi ustrojeni kao zaseban subjekt (vidjeti točke B19–B33), ugovorni aranžman ili neki njegovi aspekti ponekad su ugrađeni u osnivački akt, interne akte ili pravilnike zasebnog subjekta.

- B4 Ugovornim aranžmanom uređuju se uvjeti pod kojima sudionici sudjeluju u poslu koji je predmet aranžmana. Ugovornim aranžmanom u pravilu se uređuje sljedeće:

(a) svrha, predmet i trajanje zajedničkog posla;

(b) imenovanje članova upravnog odbora ili istovjetnog upravljačkog tijela zajedničkog posla;

(c) proces odlučivanja: pitanja o kojima sudionici odlučuju, glasačka prava sudionika i potrebna razina suglasnosti za takva pitanja. Procesom odlučivanja utvrđenim u ugovornom aranžmanu uspostavlja se zajednička kontrola nad poslom (vidjeti točke B5–B11);

(d) kapital ili drugi potrebni doprinosi sudionika;

(e) podjela imovine, obveza, prihoda, rashoda, dobit ili gubitka iz zajedničkog posla.

Zajednička kontrola (točke 7.–13.)

- B5 Kad utvrđuje ima li zajedničku kontrolu nad nekim poslom, subjekt najprije utvrđuje imaju li svi sudionici, ili skupine sudionika, kontrolu nad tim poslom. Pojam kontrole definiran je u MSFI-ju 10 i primjenjuje se kad se utvrđuje jesu li svi sudionici, ili skupine sudionika, izloženi varijabilnim prinosima, odnosno imaju li prava na varijabilne prinose, od svojeg sudjelovanja u poslu te mogu li svojim vladajućim utjecajem u tom poslu utjecati na te prinose. Ako svi sudionici, ili skupina sudionika, mogu zajedno voditi poslove koji znatno utječu na prinose od određenog posla (relevantni poslovi), to znači da sudionici imaju zajedničku kontrolu nad tim poslom.

- B6 Nakon što zaključi da svi sudionici, ili skupina sudionika, imaju zajedničku kontrolu nad poslom, subjekt je dužan je utvrditi ima li on zajedničku kontrolu nad tim poslom. Zajednička kontrola postoji samo kad je za odlučivanje o relevantnim poslovima potrebna jednoglasna suglasnost sudionika koji imaju zajedničku kontrolu nad tim poslom. Je li posao pod zajedničkom kontrolom svih sudionika ili skupine sudionika ili samo pod kontrolom jednog sudionika utvrđuje se na temelju prosudbe.
- B7 Ponekad proces odlučivanja koji sudionici utvrde ugovornim aranžmanom prešutno podrazumijeva zajedničku kontrolu. Na primjer, dva sudionika zasnivaju posao u kojem svaki ima 50 % glasačkih prava i ugovornim aranžmanom su utvrdili da je za donošenje odluka o relevantnim poslovima potrebno najmanje 51 % glasačkih prava. U tom slučaju, sudionici su se prešutno dogovorili da imaju zajedničku kontrolu nad poslom jer se odluke o relevantnim poslovima ne mogu donijeti bez suglasnosti oba sudionika.
- B8 U drugim okolnostima se ugovornim aranžmanom nalaže minimalni udio glasačkih prava za donošenje odluka o relevantnim poslovima. Ako se minimalni udio glasačkih prava može postići raznim kombinacijama suglasnosti sudionika, takav posao nije zajednički posao, osim ako se ugovornim aranžmanom točno utvrdi koji sudionici (ili kombinacija sudionika) trebaju postići jednoglasnu suglasnost u odlučivanju o relevantnim poslovima.

Primjeri primjene

Primjer 1

Recimo da tri sudionika zasnivaju neki posao: sudionik A ima 50 % glasačkih prava u poslu, sudionik B ima 30 % i sudionik C ima 20 % glasačkih prava. Ugovornim aranžmanom sudionika A, B i C utvrđeno je da je za donošenje odluka o relevantnim poslovima potrebna većina od najmanje 75 % glasova. Iako može blokirati svaku odluku, sudionik A nema kontrolu nad poslom jer mu je potrebna suglasnost sudionika B. Uvjeti ugovornog aranžmana prema kojima se o relevantnim poslovima odlučuje s najmanje 75 % glasova podrazumijevaju da sudionici A i B imaju zajedničku kontrolu nad poslom jer se odluke o relevantnim poslovima ne mogu donijeti bez njihove suglasnosti.

Primjer 2

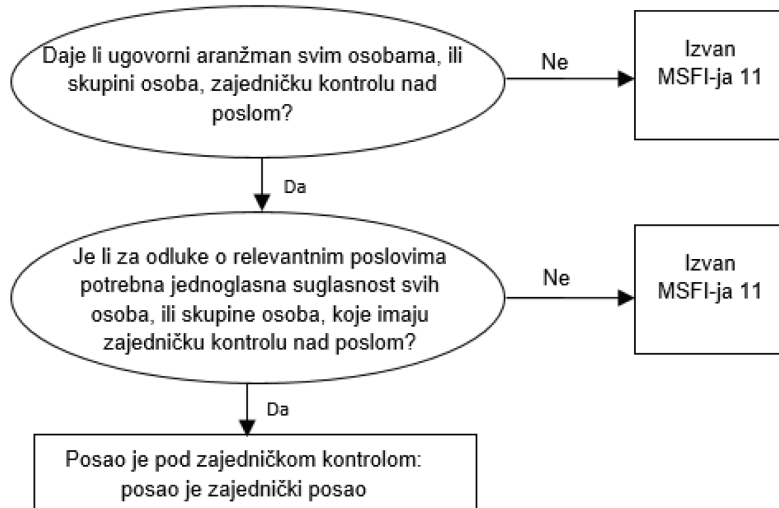
Recimo da u poslu sudjeluju tri sudionika: sudionik A ima 50 % glasačkih prava u poslu, a sudionici B i C imaju svaki po 25 %. Ugovornim aranžmanom sudionika A, B i C utvrđeno je da je za donošenje odluka o relevantnim poslovima potrebna većina od najmanje 75 % glasova. Iako može blokirati svaku odluku, sudionik A nema kontrolu nad poslom jer mu je potrebna suglasnost sudionika B ili C. U ovom primjeru, sudionici A, B i C imaju zajedničku kontrolu nad poslom. Međutim, sudionici u raznim kombinacijama mogu postići većinu od 75 % glasačkih prava (tj. sudionici A i B ili sudionici A i C). Da bi takav posao bio zajednički posao, sudionici trebaju ugovornim aranžmanom točno odrediti u kojoj kombinaciji sudionici mogu postići jednoglasnu suglasnost koja je potrebna za donošenje odluka o relevantnim poslovima.

Primjer 3

Recimo da u nekom poslu sudionici A i B imaju svaki po 35 % glasačkih prava, a preostalih 30 % raspršeno je na više osoba. Odluke o relevantnim poslovima donose se većinom glasova. Sudionici A i B imaju zajedničku kontrolu nad poslom samo ako je ugovornim aranžmanom utvrđeno da je za donošenje odluka o relevantnim poslovima potrebna suglasnost oba sudionika, A i B.

- B9 Zahtjev o jednoglasnoj suglasnosti znači da svaki sudionik koji ima zajedničku kontrolu nad poslom može ostale sudionike, ili skupinu sudionika, spriječiti u jednostranom donošenju odluka (o relevantnim poslovima) bez njegove suglasnosti. Ako se zahtjev jednoglasne suglasnosti odnosi samo na odluke kojima se jednom sudioniku daju zaštitna prava, a ne na odluke o relevantnim poslovima, taj sudionik nema zajedničku kontrolu nad poslom.
- B10 Ugovorni aranžman može sadržavati odredbe o rješavanju sporova, kao što je arbitraža. Tim se odredbama može dopustiti donošenje odluka i bez jednoglasne suglasnosti sudionika koji imaju zajedničku kontrolu. Takve odredbe ne onemogućuju zajedničku kontrolu nad poslom niti da se posao smatra zajedničkim poslom.

Utvrđivanje zajedničke kontrole



- B11 Ako je neki posao izvan područja primjene MSFI-ja 11, subjekt svoj udio u takvom poslu računovodstveno iskazuje u skladu s relevantnim MSFI-jima, kao što su MSFI 10, MRS 28 (kako je izmijenjen 2011.) ili MSFI 9.

VRSTE ZAJEDNIČKIH POSLOVA (TOČKE 14.–19.)

- B12 Zajednički poslovi zasnivaju se u razne svrhe (npr. radi podjele troškova i rizika među sudionicima ili radi pristupa novoj tehnologiji ili novim tržištima), različitog su ustroja i pravnih oblika.
- B13 Za neke poslove nije nužno posredovanje zasebnog subjekta. Međutim, ima poslova za koje se osniva zaseban subjekt.
- B14 Klasifikacija zajedničkih poslova koja se nalaže ovim MSFI-jem ovisi o pravima i obvezama sudionika u određenom poslu koje proizlaze iz redovnog poslovanja. U skladu s ovim MSFI-jem, zajednički poslovi mogu biti zajedničko upravljanje ili zajednički pothvat. Posao u kojem subjekt ima prava na imovinu i odgovornost za obveze koje se odnose na taj posao, smatra se zajedničkim upravljanjem. Posao u kojem subjekt ima prava na neto imovinu tog posla, smatra se zajedničkim pothvatom. U točkama B16–B33 objašnjeno je kako subjekt utvrđuje ima li udio u zajedničkom upravljanju ili u zajedničkom pothvatu.

Klasifikacija zajedničkog posla

- B15 Kako je navedeno u točki B14, pri klasifikaciji zajedničkih poslova sudionici su dužni utvrditi svoja prava i obveze koji proizlaze iz određenog posla. Subjekt pritom razmatra sljedeće:

- (a) ustroj zajedničkog posla (vidjeti točke B16–B21);

(b) ako je zajednički posao ustrojen kao zaseban subjekt:

i. pravni oblik zasebnog subjekta (vidjeti točke B22–B24);

ii. uvjete ugovornog aranžmana (vidjeti točke B25–B28) i

iii. druge relevantne činjenice i okolnosti (vidjeti točke B29–B33).

Ustroj zajedničkog posla

Zajednički poslovi koji nisu ustrojani kao zaseban subjekt

B16 Zajednički posao koji nije ustrojen kao zaseban subjekt smatra se zajedničkim upravljanjem. U takvim slučajevima se ugovornim aranžmanom utvrđuju prava sudionika na imovinu i njihova odgovornost za obveze koje se odnose na taj posao, kao i njihova prava na odgovarajuće prihode te odgovornost za odgovarajuće rashode.

B17 Ugovorni aranžman često sadržava opis poslova i načina na koji sudionici namjeravaju te poslove zajednički obavljati. Na primjer, sudionici zajedničkog posla mogu dogovoriti zajedničku proizvodnju nekog proizvoda, pri čemu je svaki odgovoran za točno određeni zadatak, svaki koristi svoju vlastitu imovinu i stvara svoje obveze. Ugovornim aranžmanom može se utvrditi i raspodjela zajedničkih prihoda i rashoda među sudionicima. U tom slučaju, svaki zajednički upravitelj u svojim financijskim izvještajima priznaje imovinu i obveze po točno određenim zadacima, kao i svoj dio prihoda i rashoda u skladu s ugovornim aranžmanom.

B18 U drugim slučajevima, sudionici u zajedničkom poslu mogu dogovoriti npr. da će neku imovinu dijeliti i njome zajednički upravljati. Tada se ugovornim aranžmanom utvrđuju prava sudionika u poslu na imovinu kojom zajednički upravljaju, kao i način na koji sudionici dijele izlazne resurse ili prihode od imovine te troškove poslovanja. Svaki zajednički upravitelj računovodstveno iskazuje svoj udio u zajedničkoj imovini i svoj dogovoreni dio financijskih obveza, a svoj udio u izlaznim resursima, prihodima i rashodima priznaje u skladu s ugovornim aranžmanom.

Zajednički poslovi ustrojani kao zaseban subjekt

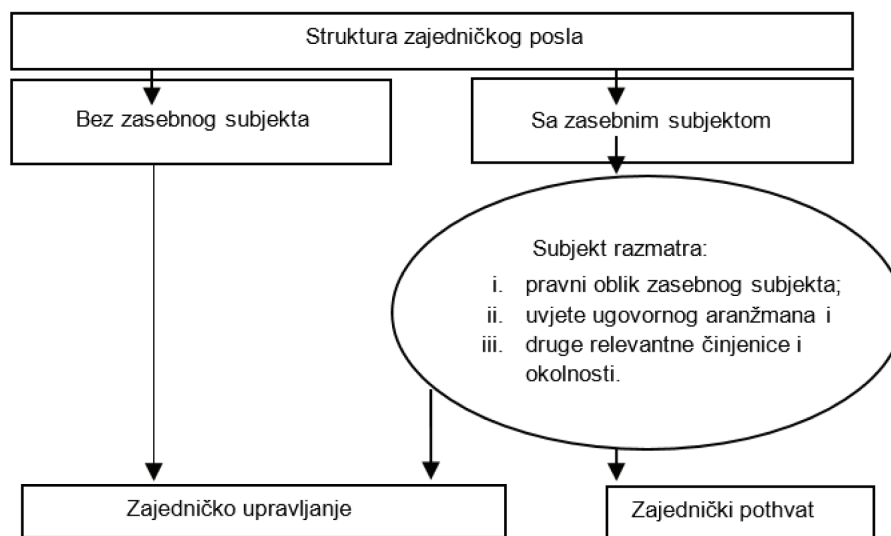
B19 Zajednički posao u kojem imovina i obveze koje se odnose na taj posao drže u zasebnom subjektu može biti zajednički pothvat ili zajedničko upravljanje.

B20 Je li sudionik zajednički upravitelj ili zajednički pothvatnik, ovisi o njegovim pravima na imovinu i odgovornosti za obveze koje se odnose na taj posao koje se drže u zasebnom subjektu.

B21 Kako je navedeno u točki B15, ako sudionici zajednički posao ustroje kao zaseban subjekt, dužni su utvrditi imaju li na temelju pravnog oblika zasebnog subjekta, uvjeta ugovornog aranžmana i drugih relevantnih činjenica i okolnosti:

- (a) prava na imovinu i odgovornost za obveze koje se odnose na taj posao (tj. posao je zajedničko upravljanje) ili
- (b) prava na neto imovinu tog posla (tj. posao je zajednički pothvat).

Klasifikacija zajedničkog posla: utvrđivanje prava i obveza sudionika koji proizlaze iz posla



Pravni oblik zasebnog subjekta

- B22 Pravni oblik zasebnog subjekta važan je za utvrđivanje vrste zajedničkog posla. Koristan je za početnu procjenu prava sudionika na imovinu i odgovornosti za obveze koje se drže u zasebnom subjektu, npr. imaju li udjele u imovini koja se drži u zasebnom subjektu i jesu li odgovorni za obveze koje se drže u zasebnom subjektu.
- B23 Na primjer, sudionici mogu zajednički posao obavljati preko zasebnog subjekta, koji se zbog svojeg pravnog oblika smatra samostalnim subjektom (tj. imovina i obveze zasebnog subjekta njegova su imovina i njegove obveze, a ne imovina i obveze sudionika u poslu). U tom slučaju se na temelju prava i obveza koje zasebni subjekt zbog svojeg pravnog oblika prenosi na sudionike u poslu zaključuje da je posao zajednički pothvat. Međutim, uvjeti koje sudionici utvrde u ugovornom aranžmanu (vidjeti točke B25–B28) i druge relevantne činjenice i okolnosti (vidjeti točke B29–B33), mogu prevagnuti u procjeni prava i obveza koje zasebni subjekt zbog svojeg pravnog oblika prenosi na sudionike u poslu.
- B24 Utvrđivanje prava i obveza koje zasebni subjekt zbog svojeg pravnog oblika prenosi na sudionike u poslu dovoljno je za zaključak da je posao zajedničko upravljanje samo ako sudionici zajednički posao obavljaju putem zasebnog subjekta koji zbog svojeg pravnog oblika ne omogućuje odvajanje sudionika od zasebnog subjekta (tj. imovina i obveze zasebnog subjekta imovina su i obveze sudionika u poslu).

Utvrđivanje uvjeta ugovornog aranžmana

- B25 Vrlo često su prava i obveze koje sudionici utvrde ugovornim aranžmanom kompatibilni odnosno usklađeni s pravima i obvezama koje zasebni subjekt u kojem je posao ustrojen zbog svojeg pravnog oblika prenosi na sudionike u poslu.

- B26 Katkad sudionici u poslu ugovornim aranžmanom poništavaju ili mijenjaju prava i obveza koje zasebni subjekt u kojem je posao ustrojen zbog svojeg pravnog oblika prenosi na sudionike u poslu.

Primjeri primjene

Primjer 4

Recimo da dva sudionika zasnivaju zajednički posao u okviru trgovačkog društva. Svaki sudionik ima vlasnički udio u tom društvu od 50 %. Pravna osobnost društva omogućuje njegovo razdvajanje od njegovih vlasnika, tako da imovina i obveze pripadaju društvu kao pravnoj osobi. U tom slučaju se na temelju prava i obveza koje zasebni subjekt zbog svojeg pravnog oblika prenosi na sudionike u poslu zaključuje da sudionici imaju pravo na neto imovinu tog posla.

Međutim, sudionici su ugovornim aranžmanom promijenili obilježja društva, tako da svaki ima udio u imovini društva i svaki je odgovoran za obveze tog društva u točno određenom omjeru. Zbog tako promijenjenih obilježja društva posao bi se mogao smatrati zajedničkim upravljanjem.

- B27 U tablici u nastavku uspoređuju se uobičajeni uvjeti ugovornih aranžmana sudionika u zajedničkom upravljanju i sudionika u zajedničkom pothvatu. Popis ugovornih uvjeta u tablici nije iscrpan.

Utvrđivanje uvjeta ugovornog aranžmana

	Zajedničko upravljanje	Zajednički pothvat
Uvjeti ugovornog aranžmana	Ugovornim aranžmanom sudionici u zajedničkom poslu stječu prava na imovinu i odgovornost za obveze koje se odnose na taj posao.	Ugovornim aranžmanom sudionici u zajedničkom poslu stječu prava na neto imovinu tog posla (tj. zasebni subjekt, a ne sudionici u poslu, ima prava na imovinu i odgovoran je za obveze koje se odnose na taj posao).
Prava na imovinu	Ugovornim aranžmanom utvrđuje se da sudionici u zajedničkom poslu dijele sve interese (npr. prava, vlasnička prava, vlasništvo) u imovini iz tog posla u točno određenom omjeru (npr. razmjerno svojem vlasničkom udjelu u poslu ili aktivnostima koje se odvijaju u okviru tog posla koji im se može izravno pripisati).	Ugovornim aranžmanom utvrđuje se da je imovina unesena u posao ili naknadno stečena u zajedničkom poslu imovina zajedničkog posla. Sudionici nemaju interese (tj. prava, vlasnička prava, vlasništvo) u imovini zajedničkog posla.
Odgovornost za obveze	Ugovornim aranžmanom utvrđuje se da sudionici u zajedničkom poslu dijele sve obveze, preuzete obveze, troškove i rashode u točno određenom omjeru (npr. razmjerno svojem vlasničkom udjelu u poslu ili aktivnostima koje se odvijaju u okviru tog posla koji im se može izravno pripisati).	Ugovornim aranžmanom utvrđuje se da zajednički posao snosi odgovornost za dugove i preuzete obveze tog posla.

	Zajedničko upravljanje	Zajednički pothvat
		Ugovornim aranžmanom utvrđuje se da sudionici u zajedničkom poslu snose odgovornost za zajednički posao samo u opsegu svojih ulaganja u taj posao ili svojih preuzetih obveza za uplatu neplaćenog i/ili dodatnog kapitala u zajednički posao.
	Ugovornim aranžmanom utvrđuje se da sudionici u zajedničkom poslu snose odgovornost za potraživanja trećih.	Ugovornim aranžmanom utvrđuje se da vjerovnici zajedničkog posla nemaju pravo regresa prema sudionicima za dugove ili preuzete obveze zajedničkog posla.
Prihodi, rashodi, dobit ili gubitak	Ugovornim aranžmanom utvrđuje se način podjele prihoda i rashoda na temelju relativne uspješnosti svakog sudionika u zajedničkom poslu. Na primjer, ugovornim aranžmanom može se utvrditi da se prihodi i rashodi raspoređuju na temelju kapaciteta koji svaki sudionik koristi u postrojenju kojim se zajednički upravlja, što se može razlikovati od njihovih vlasničkih udjela u zajedničkom poslu. Katkad sudionici u zajedničkom poslu mogu dogovoriti raspodjelu dobiti ili gubitka iz zajedničkog posla u točno utvrđenom omjeru, npr. njihova vlasničkog udjela u zajedničkom poslu. To ne znači da zajednički posao ne može biti zajedničko upravljanje ako sudionici imaju pravo na imovinu i odgovornost za obveze koje se odnose na taj posao.	Ugovornim aranžmanom utvrđuje se udio svakog sudionika u dobiti ili gubitku koji se odnose na aktivnosti tog posla.
Jamstva	Sudionici u zajedničkim poslovima često su dužni izdati jamstva trećima da će npr. dobiti uslugu od zajedničkog posla ili osigurati financijska sredstva za zajednički posao. Izdavanje takvih jamstava odnosno preuzimanje obveze za ta jamstva od strane sudionika samo po sebi nije presudno za zaključaka da je zajednički posao zajedničko upravljanje. Presudno je jesu li sudionici u poslu odgovorni za obveze koje se odnose na zajednički posao (a da pritom za neke od njih sudionici možda nisu dali jamstvo).	

B28 Ako je ugovornim aranžmanom utvrđeno da sudionici u poslu imaju pravo na imovinu i odgovornost za obveze iz zajedničkog posla, oni su sudionici u zajedničkom upravljanju pa se u svrhu klasifikacije zajedničkog posla druge činjenice i okolnosti ne trebaju razmatrati (točke B29–B33).

Razmatranje drugih činjenica i okolnosti

- B29 Ako u uvjetima ugovornog aranžmana nije utvrđeno da sudionici imaju pravo na imovinu i odgovornost za obveze iz zajedničkog posla, sudionici su dužni razmotriti druge činjenice i okolnosti da bi utvrdili je li zajednički posao zajedničko upravljanje ili zajednički pothvat.
- B30 Zajednički posao može biti ustrojen u zasebnom subjektu koji zbog svojeg pravnog oblika omogućuje odvajanje sudionika od zasebnog subjekta. Katkad u uvjetima ugovora koje sudionici dogovore neće biti utvrđena njihova prava na imovinu i odgovornost za obveze, ali se razmatranjem drugih činjenica i okolnosti može zaključiti da je takav posao zajedničko upravljanje. Tako je npr. kad sudionici prava na imovinu i odgovornost za obveze iz određenog posla imaju na temelju drugih činjenica i okolnosti.
- B31 Ako je primarna svrha aktivnosti zajedničkog posla osigurati sudionicima izlazne resurse, to je naznaka da sudionici imaju pravo na gotovo sve ekonomske koristi od imovine zajedničkog posla. Sudionici u takvim poslovima često sebi osiguraju pristup izlaznim resursima od zajedničkog posla tako da spriječe njihovu prodaju trećima.
- B32 Učinak posla takve namjene i svrhe ogleđa se u tome da se obveze koje u poslu nastanu u biti namiruju novčanim tokovima od sudionika ostvarenima njihovom kupnjom izlaznih resursa. Ako su sudionici u poslu gotovo jedini izvor novčanih tokova potrebnih za nastavak zajedničkog posla, to je naznaka da su sudionici u poslu odgovorni za obveze koje se odnose na taj posao.

Primjeri primjene

Primjer 5

Recimo da dva sudionika zasnivaju zajednički posao u okviru trgovačkog društva (društvo C) u kojem svaki od njih ima vlasnički udio od 50 %. Svrha posla je proizvodnja materijala koji su sudionicima u poslu potrebni za njihove pojedinačne proizvodne procese. Zajednički posao sudionicima omogućuje da upravljaju postrojenjem za proizvodnju materijala u količini i kvaliteti prema svojim specifikacijama.

Pravni oblik subjekta C (trgovačko društvo) preko kojeg se poslovi početno odvijaju upućuje na to da imovina i obveze pripadaju subjektu C. Sudionici nisu ugovornim aranžmanom utvrdili da imaju prava na imovinu i odgovornost za obveze subjekta C. Prema tome, pravni oblik subjekta C i uvjeti ugovornog aranžmana upućuju na zaključak da je posao zajednički pothvat.

No, sudionici razmatraju i sljedeće aspekte zajedničkog posla:

- Sudionici su dogovorili da će kupiti sve izlazne resurse subjekta C u omjeru 50:50. Subjekt C ne može te izlazne resurse prodati trećima bez suglasnosti oba sudionika u poslu. Budući da je svrha zajedničkog posla osigurati sudionicima izlazne resurse koji su im potrebni, za očekivati je da bi prodaja trećima bila neuobičajena i beznačajna.
- Sudionici su odredili prodajnu cijenu izlaznih resursa tako da mogu pokriti troškove proizvodnje i administrativne troškove subjekta C. Prema tom poslovnom modelu, proizvodnja u zajedničkom poslu je na točki pokrivača.

U tom su primjeru relevantne sljedeće činjenice i okolnosti:

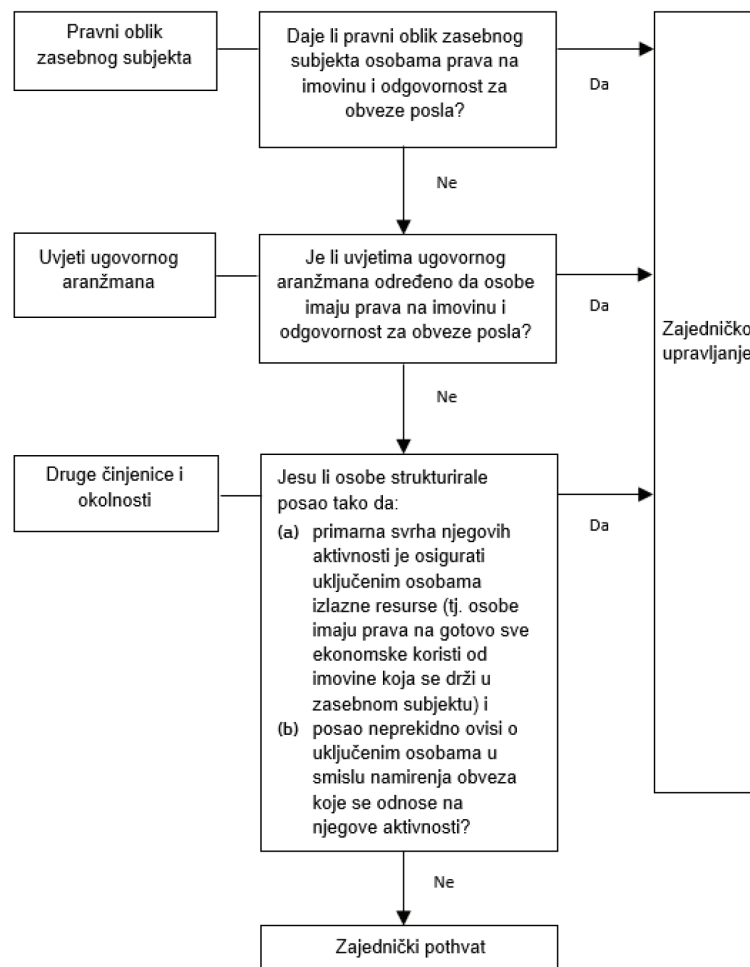
- Obveza sudionika u poslu da otkupe ukupnu količinu izlaznih resursa koju proizvede subjekt C, koja odražava isključivu ovisnost novčanih tokova subjekta C o sudionicima u poslu, a time i njihovu obvezu da financiraju namiru obveza subjekta C.
- Činjenica da sudionici u poslu imaju pravo na ukupnu količinu izlaznih resursa koju proizvede subjekt C, što znači da sudionici crpe sve ekonomske koristi od imovine subjekta C, a time na njih imaju i pravo.

Te činjenice i okolnosti upućuju na zaključak da je posao zajedničko upravljanje. Zaključak o klasifikaciji zajedničkog posla u tim okolnostima ne bi se promijenio ni kad bi sudionici svoj udio u proizvedenim izlaznim resursima prodali trećima, umjesto da ga sami koriste u naknadnom proizvodnom procesu.

Kad bi sudionici promijenili uvjete ugovornog aranžmana tako da se zajedničkom poslu omogući prodaja proizvedenih izlaznih resursa trećima, subjekt C bi preuzeo potražnju, zalihe i kreditni rizik. Zbog takve bi promjene činjenica i okolnosti trebalo preispitati klasifikaciju zajedničkog posla jer upućuje na zaključak da je posao zajednički pothvat.

- B33 Grafikon u nastavku prikazuje postupak procjene subjekta radi klasifikacije zajedničkog posla koji je ustrojen kao zaseban subjekt:

Klasifikacija zajedničkog posla koji je ustrojen kao zaseban subjekt



FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI SUDIONIKA U ZAJEDNIČKOM POSLU (TOČKE 21.A–22.)

Računovodstveno iskazivanje stjecanja udjela u zajedničkom upravljanju

- B33A Ako stekne udio u zajedničkom upravljanju čija aktivnost čini poslovnu jedinicu, kako je definirana u MSFI-ju 3, subjekt je dužan primjenjivati, u opsegu svojeg udjela u skladu s točkom 20., sva načela računovodstvenog iskazivanja poslovnih kombinacija iz MSFI-ja 3 i drugih MSFI-ja koja nisu u suprotnosti s uputama iz ovog

MSFI-ja te objaviti informacije o poslovnim kombinacijama koje se u tim MSFI-jima nalažu. Načela računovodstvenog iskazivanja poslovnih kombinacija koja nisu u suprotnosti s uputama iz ovog MSFI-ja među ostalim uključuju:

- (a) mjerenje utvrdive imovine i obveza po fer vrijednosti, osim stavki za koje su u MSFI-ju 3 i drugim MSFI-jima predviđene iznimke;
- (b) priznavanje troškova stjecanja kao rashoda u razdobljima u kojima su troškovi nastali, a usluge primljene, osim troškova izdavanja dužničkih ili vlasničkih vrijednosnih papira koji se priznaju u skladu s MRS-om 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje* i MSFI-jem 9 ⁽⁵⁶⁾;
- (c) priznavanje odgođene porezne imovine i odgođenih poreznih obveza koje proizlaze iz početnog priznavanja imovine ili obveza, osim odgođenih poreznih obveza koje proizlaze iz početnog priznavanja goodwilla, kako se za poslovne kombinacije nalaže u MSFI-ju 3 i MRS-u 12 *Porezi na dobit*;
- (d) priznavanje viška prenesene naknade u odnosu na neto iznose na datum stjecanja utvrdive stečene imovine i eventualnih preuzetih obveza, kao goodwilla i
- (e) testiranje na umanjenje vrijednosti jedinice koja stvara novac na koju je goodwill raspoređen najmanje jednom godišnje i kad god postoji naznaka umanjenja vrijednosti te jedinice, u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 36 *Umanjenje vrijednosti imovine* za goodwill stečen u poslovnoj kombinaciji.

B33B Točke 21.A i B33.A primjenjuju se i na zasnivanje zajedničkog upravljanja samo i jedino ako jedan od sudionika u zajedničko upravljanje pri njegovu zasnivanju unese postojeću poslovnu jedinicu, kako je definirana u MSFI-ju 3. Međutim, te se točke ne primjenjuju na zasnivanje zajedničkog upravljanja ako svi sudionici u zajedničko upravljanje pri njegovu zasnivanju unesu samo imovinu ili skupine imovine koje ne čine poslovne jedinice.

B33C Zajednički upravitelj može povećati vlastiti udio u zajedničkom upravljanju čija aktivnost čini poslovnu jedinicu, kako je definirana u MSFI-ju 3, stjecanjem dodatnog udjela u zajedničkom upravljanju. U takvim slučajevima, prethodno stečeni udjeli u zajedničkom upravljanju ponovno se ne mjere ako zajednički upravitelj zadržava zajedničku kontrolu.

B33CA Osoba koja sudjeluje u zajedničkom upravljanju, ali nad njim nema zajedničku kontrolu, može steći zajedničku kontrolu nad zajedničkim upravljanjem čija aktivnost čini poslovnu jedinicu, kako je definirana u MSFI-ju 3. U takvim slučajevima, prethodno stečeni udjeli u zajedničkom upravljanju ponovno se ne mjere.

B33D Točke 21.A i B33A–B33C ne primjenjuju se na stjecanje udjela u zajedničkom upravljanju ako su sudionici koji dijele zajedničku kontrolu, uključujući subjekt koji stječe udio u zajedničkom upravljanju, i prije i nakon stjecanja pod zajedničkom kontrolom iste krajnje osobe ili osoba koje imaju kontrolu i ako ta kontrola nije privremena.

⁽⁵⁶⁾ Ako subjekt primjenjuje ovaj MSFI, ali još ne primjenjuje MSFI 9, upućivanja u tim izmjenama na MSFI 9 smatraju se upućivanjima na MRS 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*.

Računovodstveno iskazivanje prodaje i unosa imovine u zajedničko upravljanje

- B34 Ako zaključi transakciju sa zajedničkim upravljanjem u kojem je zajednički upravitelj, kao što je prodaja ili unos imovine, subjekt provodi transakciju s drugim sudionicima u zajedničkom upravljanju pa je stoga dužan dobitke i gubitke koji proizlaze iz takve transakcije priznati samo u opsegu udjela drugih sudionika u zajedničkom upravljanju.
- B35 Ako se takvim transakcijama može dokazati smanjenje neto utržive vrijednosti imovine koja se prodaje ili unosi u zajedničko upravljanje ili gubitak zbog umanjenja vrijednosti te imovine, zajednički upravitelj dužan je priznati sve gubitke u cijelosti.

Računovodstveno iskazivanje kupnje imovine od zajedničkog upravljanja

- B36 Ako zaključi transakciju sa zajedničkim upravljanjem u kojem je zajednički upravitelj, kao što je kupnja imovine, subjekt svoj udio u dobitcima i gubicima ne priznaje sve dok tu imovinu ne proda trećima.
- B37 Ako se takvim transakcijama može dokazati smanjenje neto utržive vrijednosti imovine koja se kupuje ili gubitak zbog umanjenja vrijednosti te imovine, zajednički upravitelj dužan je priznati svoj udio u tim gubicima.

Dodatak C

Datum stupanja na snagu, prijelazne odredbe i povlačenje drugih MSFI-ja

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja i jednako je važan kao i drugi dijelovi MSFI-ja.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

- C1 Subjekt ovaj MSFI primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt ovaj MSFI primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti te istodobno primijeniti MSFI 10, MSFI 12 *Objavljivanje udjela u drugim subjektima*, MRS 27 (kako je izmijenjen 2011.) i MRS 28 (kako je izmijenjen 2011.).
- C1A Dokumentom *Konsolidirani financijski izvještaji, zajednički poslovi i objavljivanje udjela u drugim subjektima: upute za prelazak* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 11 i MSFI-ja 12), objavljenim u lipnju 2012., izmijenjene su točke C2–C5, C7–C10 i C12 i dodane su točke C1B, C13A–C13B. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Ako MSFI 11 primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.
- C1AA Dokumentom *Računovodstveno iskazivanje stjecanja udjela u zajedničkom upravljanju* (izmjene MSFI-ja 11), objavljenim u svibnju 2014., izmijenjen je naslov nakon točke B33 i dodane su točke 21.A, B33A–B33D i C14A s pripadajućim naslovima. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- C1AB Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2015.–2017.*, objavljenim u prosincu 2017., dodana je točka B33CA. Subjekt te izmjene primjenjuje na transakcije u kojima stječe zajedničku kontrolu na početku ili nakon početka prvog godišnjeg izvještajnog razdoblja koje je započelo 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti.

Prijelazne odredbe

- C1B Neovisno o zahtjevima iz točke 28. MRS-a 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške, subjekt pri prvoj primjeni ovog MSFI-ja treba iskazati samo kvantitativne informacije koje se nalažu u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8 za godišnje razdoblje koje neposredno prethodi datumu prve primjene MSFI-ja 11 („neposredno prethodno razdoblje”). Subjekt može, ali nije dužan, iskazati te informacije i za tekuće razdoblje ili za ranija usporediva razdoblja.

Zajednički pothvat – prelazak s proporcionalne konsolidacije na metodu udjela

- C2 Ako umjesto metode proporcionalne konsolidacije počne primjenjivati metodu udjela, subjekt je dužan svoje ulaganje u zajednički pothvat priznati na početku neposredno prethodnog razdoblja. To početno ulaganje mjeri se kao zbroj knjigovodstvenih vrijednosti imovine i obveza koje je subjekt prethodno konsolidirao proporcionalnom metodom, uključujući goodwill koji proizlazi iz stjecanja. Ako je goodwill prethodno pripadao većoj jedinici koja stvara novac ili skupini jedinica koje stvaraju novac, subjekt ga raspoređuje na zajednički pothvat na temelju relativnih knjigovodstvenih vrijednosti zajedničkog pothvata i jedinice koja stvara novac ili skupine jedinica koje stvaraju novac kojima je pripadao.
- C3 Početno stanje ulaganja utvrđeno u skladu s točkom C2 smatra se pretpostavljenim troškom ulaganja pri početnom priznavanju. Subjekt na početno stanje ulaganja primjenjuje točke 40.–43. MRS-a 28 (kako je izmijenjen 2011.) kako bi utvrdio je li umanjena vrijednost ulaganja smanjilo i svaki gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje kao usklađenje zadržane dobiti na početku neposredno prethodnog razdoblja. Iznimka od početnog priznavanja iz točaka 15. i 24. MRS-a 12 *Porezi na dobit* ne primjenjuje se kad subjekt ulaganje u zajednički pothvat prizna zbog primjene prijelaznih odredaba o zajedničkim pothvatima koji su prethodno konsolidirani metodom proporcionalne konsolidacije.

- C4 Ako se agregiranjem sve imovine i svih obveza koje su prethodno konsolidirane metodom proporcionalne konsolidacije dobije negativna neto imovina, subjekt je dužan utvrditi ima li zakonsku ili izvedenu obvezu u vezi s negativnom neto imovinom, a ako ima, dužan je priznati odgovarajuću obvezu. Ako zaključi da nema zakonsku ili izvedenu obvezu u vezi s negativnom neto imovinom, subjekt ne priznaje odgovarajuću obvezu, ali usklađuje zadržanu dobit na početku neposredno prethodnog razdoblja. Subjekt je dužan tu činjenicu objaviti, zajedno sa svojim kumulativnim nepriznatim dijelom gubitaka od zajedničkih pothvata na početka neposredno prethodnog razdoblja i na datum prve primjene ovog MSFI-ja.
- C5 Subjekt je dužan objaviti raščlambu imovine i obveza koje su bile agregirane u jednoj stavci ulaganja na početku neposredno prethodnog razdoblja. Subjekt te informacije sastavlja agregirano za sve zajedničke pothvate na koje primjenjuje prijelazne zahtjeve iz točaka C2–C6.
- C6 Subjekt nakon početnog priznavanja svoje ulaganje u zajednički pothvat računovodstveno iskazuje primjenom metode udjela u skladu s MRS-om 28 (kako je izmijenjen 2011.).

Zajedničko upravljanje – prelazak s metode udjela na računovodstveno iskazivanje imovine i obveza

- C7 Ako umjesto metode udjela počne računovodstveno iskazivati imovinu i obveze na temelju svojeg udjela u zajedničkom upravljanju, subjekt je dužan na početku neposredno prethodnog razdoblja prestati priznavati ulaganje koje je prethodno iskazivao primjenom metode udjela, kao i sve druge stavke koje su bile dio njegova neto ulaganja u zajednički posao u skladu s točkom 38. MRS-a 28 (kako je izmijenjen 2011.) i priznati svoj udio u svakoj imovini i obvezama na temelju svojeg udjela u zajedničkom upravljanju, uključujući eventualni goodwill koji je bio dio knjigovodstvene vrijednosti tog ulaganja.
- C8 Subjekt je dužan utvrditi svoj udio u imovini i obvezama koje se odnose na zajedničko upravljanje na temelju svojih prava i obveza u omjeru utvrđenom u skladu s ugovornim aranžmanom. Subjekt mjeri početne knjigovodstvene vrijednosti imovine i obveza tako da ih razdvoji od knjigovodstvene vrijednosti ulaganja na početku neposredno prethodnog razdoblja na temelju informacija koje je koristio pri primjeni metode udjela.
- C9 Svaka razlika između ulaganja koje je prethodno računovodstveno iskazano metodom udjela, zajedno s drugim stavkama koje su bile dio subjektova neto ulaganja u zajedničkom poslu u skladu s točkom 38. MRS-a 28 (kako je izmijenjen 2011.), i priznatog neto iznosa imovine i obveza, uključujući goodwill:
- (a) prebija se s goodwillom koji se odnosi na to ulaganje, pri čemu se eventualna preostala razlika usklađuje sa zadržanom dobiti na početku neposredno prethodnog razdoblja ako je priznati neto iznos imovine i obveza, uključujući goodwill, viši od iznosa ulaganja (i drugih stavki koje su bile dio subjektova neto ulaganja) koji se prestao priznavati;
 - (b) usklađuje sa zadržanom dobiti na početku neposredno prethodnog razdoblja ako je priznati neto iznos imovine i obveza, uključujući goodwill, niži od vrijednosti ulaganja (i drugih stavki koje su bile dio subjektova neto ulaganja) koja se prestala priznavati.
- C10 Subjekt koji umjesto metode udjela počne računovodstveno iskazivati imovinu i obveze, dužan je uskladiti ulaganje koje je prestao priznavati i imovinu i obveze koje je priznao, zajedno sa preostalom razlikom usklađenom sa zadržanom dobiti na početku neposredno prethodnog razdoblja.

- C11 Iznimka od početnog priznavanju iz točaka 15. i 24. MRS-a 12 ne primjenjuje se ako subjekt priznaje imovinu i obveze koje se odnose na njegov udio u zajedničkom upravljanju.

Prijelazne odredbe za odvojene financijske izvještaje subjekta

- C12 Subjekt koji je, u skladu s točkom 10. MRS-a 27., u svojim odvojenim financijskim izvještajima svoj udio u zajedničkom upravljanju prethodno računovodstveno iskazivao kao ulaganje po trošku ili u skladu s MSFI-ju 9, dužan je:

- (a) prestati priznavati to ulaganje i priznati imovinu i obveze na temelju svojeg udjela u zajedničkom upravljanju u iznosima utvrđenima u skladu s točkama C7–C9;
- (b) uskladiti ulaganje koje je prestao priznavati i imovinu i obveze koje je priznao, zajedno s preostalom razlikom usklađenom u zadržanoj dobiti na početku neposredno prethodnog razdoblja.

- C13 Iznimka od početnog priznavanju iz točaka 15. i 24. MRS-a 12 ne primjenjuje se ako subjekt u svojim odvojenim financijskim izvještajima priznaje imovinu i obveze koje se odnose na njegov udio u zajedničkom upravljanju koje proizlaze iz primjene prijelaznih zahtjeva iz točke C12 koji se odnose na zajedničko upravljanje.

Upućivanja na „neposredno prethodno razdoblje”.

- C13A Neovisno o upućivanjima na „neposredno prethodno razdoblje” u točkama C2–C12 podtočki (b), subjekt može, ali nije dužan, iskazati i usklađene usporedne informacije za ranija prezentirana razdoblja. Ako subjekt iskaže usklađene usporedne informacije za ranija prezentirana razdoblja, sva upućivanja na „neposredno prethodno razdoblje” iz točaka C2–C12 podtočke (b) tumače se kao „najranije usklađeno usporedno prezentirano razdoblje”.

- C13B Ako subjekt iskazuje neusklađene usporedne informacije za koje ranije razdoblje, dužan je jasno utvrditi koje informacije nisu usklađene, navesti da su sastavljene na drukčijoj osnovi i tu osnovu obrazložiti.

Upućivanja na MSFI 9

- C14 Ako subjekt primjenjuje ovaj MSFI, ali još ne primjenjuje MSFI 9, svako upućivanje u ovom MSFI-ju na MSFI 9 tumači se kao upućivanje na MRS 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*.

Računovodstveno iskazivanje stjecanja udjela u zajedničkom upravljanju

- C14A Dokumentom *Računovodstveno iskazivanje stjecanja udjela u zajedničkom upravljanju* (izmjene MSFI-ja 11), objavljenom u svibnju 2014., izmijenjen je naslov nakon točke B33 i dodane su točke 21.A, B33A–B33D, C1AA s pripadajućim naslovima. Subjekt te izmjene primjenjuje prospektivno za stjecanja udjela u zajedničkom upravljanju čije aktivnosti čine poslovnu jedinicu, kako je definirana u MSFI-ju 3, za stjecanja ostvarena od početka prvog razdoblja u kojem primjenjuje te izmjene. Stoga se iznosi priznati za stjecanja udjela u zajedničkom upravljanju ostvarena u prethodnim razdobljima ne usklađuju.

POVLAČENJE DRUGIH MSFI-ja

- C15 Ovaj MSFI zamjenjuje sljedeće MSFI-je:

- (a) MRS 31 *Udjeli u zajedničkim pothvatima* i
- (b) SIC-13 *Zajednički kontrolirani subjekti – nenovčani ulozi pothvatnika*.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 12

Objavljivanje udjela u drugim subjektima

CILJ

1. **Cilj je ovog MSFI-ja obvezati subjekt da u svojim financijskim izvještajima objavljuje informacije koje će korisnicima omogućiti da ocijene:**

(a) vrstu njegovih udjela u drugim subjektima i s njima povezane rizike i

(b) učinke tih udjela na njegov financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove.

Ostvarenje cilja

2. Da bi se ostvario cilj iz točke 1., subjekt je dužan objaviti:

(a) bitne prosudbe i pretpostavke na temelju kojih utvrđuje:

i. vrstu svojeg udjela u drugom subjektu ili poslu;

ii. vrstu zajedničkog posla u kojem ima udio (točke 7.–9.);

iii. odgovara li definiciji investicijskog subjekta, ovisno o slučaju (točka 9.A) i

(b) informacije o svojim udjelima:

i. u društvima kćerima (točke 10.–19.);

ii. u zajedničkim poslovima i pridruženim društvima (točke 20.–23.) i

iii. *strukturiranim subjektima* koje ne kontrolira (nekonsolidirani strukturirani subjekti) (točke 24.–31.).

3. Ako objavljivanja koja se nalažu ovim MSFI-jem i drugim MSFI-jima nisu dovoljna za ostvarenje cilja iz točke 1., subjekt je dužan objaviti sve dodatne informacije koje su potrebne da se taj cilj ostvari.

4. Subjekt je dužan razmotriti stupanj detaljnosti potreban za ostvarenje cilja objavljivanja i razinu isticanja svakog od zahtjeva iz ovog MSFI-ja. Subjekt je dužan agregirati ili raščlaniti informacije koje objavljuje tako da se važne informacije ne prikriju u gomili beznačajnih pojedinosti i da se ne agregiraju stavke različitih obilježja (vidjeti točke B2–B6).

PODRUČJE PRIMJENE

5. Ovaj MSFI primjenjuje subjekt koji ima udio u:

(a) društvima kćerima;

(b) zajedničkim poslovima (tj. zajedničkom upravljanju ili zajedničkom pothvatu);

(c) pridruženim društvima;

(d) nekonsolidiranim strukturiranim subjektima.

- 5.A Osim kako je opisano u točki B17, zahtjevi iz ovog MSFI-ja primjenjuju se na udjele subjekta iz točke 5. koji su klasificirani kao namijenjeni prodaji (ili uključeni u skupinu za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji) ili kao prekinuto poslovanje u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuto poslovanje*.
6. Ovaj se MSFI ne primjenjuje na:
- (a) planove primanja zaposlenih nakon radnog odnosa ili druge planove dugoročnih primanja zaposlenih na koje se primjenjuje MRS 19 *Primanja zaposlenih*;
 - (b) odvojene financijske izvještaje subjekta na koje se primjenjuje MRS 27 *Odvojeni financijski izvještaji*. Međutim:
 - i. ako subjekt ima udio u nekonsolidiranom strukturiranom subjektu i odvojene financijske izvještaje sastavlja kao svoje jedine financijske izvještaje, pri sastavljanju tih odvojenih financijskih izvještaja primjenjuje zahtjeve iz točaka 24.–31.;
 - ii. investicijski subjekt koji sastavlja financijske izvještaje u kojima se sva njegova društva kćeri mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 31. MSFI-ja 10, dužan je objaviti informacije koje se odnose na investicijske subjekte koje se nalažu ovim MSFI-jem;
 - (c) udio koji drži subjekt koji sudjeluje u zajedničkom poslu, ali nad njim nema zajedničku kontrolu, osim ako taj udio ne rezultira značajnim utjecajem na taj posao ili ako je to udio u strukturiranom subjektu;
 - (d) udio u drugom subjektu koji se računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti*. Subjekt je, međutim, ovaj MSFI dužan primjenjivati:
 - i. ako je to udio u pridruženom društvu ili zajedničkom pothvatu koji se, u skladu s MRS-om 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate*, mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili
 - ii. ako je to udio u nekonsolidiranom strukturiranom subjektu.

VAŽNE PROSUDBE I PRETPOSTAVKE

7. **Subjekt je dužan objaviti informacije o važnim prosudbama i pretpostavkama (i njihovim promjenama) koje je koristio da bi utvrdio:**
- (a) da ima kontrolu nad drugim subjektom, tj. društvom u koje se ulaže, kako je opisano u točkama 5. i 6. MSFI-ja 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*;
 - (b) da ima zajedničku kontrolu nad nekim poslom ili značajan utjecaj u nekom drugom subjektu i
 - (c) vrstu zajedničkog posla (tj. zajedničko upravljanje ili zajednički pothvat) ako je posao strukturiran kao zaseban subjekt.
8. U važne prosudbe i pretpostavke koje se objavljuju u skladu s točkom 7. ubrajaju se one koje subjekt koristi kad su promjene činjenica i okolnosti takve da se u izvještajnom razdoblju promijeni zaključak o njegovoj kontroli, zajedničkoj kontroli ili značajnom utjecaju.

9. Subjekt je radi usklađenosti s točkom 7. dužan objaviti npr. važne prosudbe i pretpostavke koje je koristio da bi utvrdio:
- (a) da nema kontrolu u drugom subjektu iako u njemu ima više od polovine glasačkih prava;
 - (b) da ima kontrolu u drugom subjektu iako u njemu drži manje od polovine glasačkih prava;
 - (c) da je tržišni zastupnik ili nalogodavatelj (vidjeti točke 58.–72. MSFI-ja 10);
 - (d) da nema značajan utjecaj iako ima 20 ili više posto glasačkih prava u drugom subjektu;
 - (e) da ima značajan utjecaj iako ima 20 ili manje posto glasačkih prava u drugom subjektu.

Status investicijskog subjekta

- 9.A **Ako matično društvo utvrdi da je investicijski subjekt u skladu s točkom 27. MSFI-ja 10, investicijski subjekt objavljuje informacije o važnim prosudbama i pretpostavkama koje je koristio pri utvrđivanju svojeg statusa investicijskog subjekta. Ako investicijski subjekt nema jedno ili više tipičnih obilježja investicijskog subjekta (vidjeti točku 28. MSFI-ja 10), dužan je objaviti razloge na temelju kojih je ipak zaključio da je investicijski subjekt.**
- 9.B Ako subjekt postane ili prestane biti investicijski subjekt, dužan je objaviti promjenu statusa i razloge za tu promjenu. Osim toga, subjekt koji postane investicijski subjekt dužan je objaviti učinak promjene statusa na financijske izvještaje za prezentirano razdoblje, uključujući:
- (a) ukupnu fer vrijednost društava kćeri koja se na datum promjene statusa prestaju konsolidirati;
 - (b) eventualni ukupni dobitak ili gubitak, koji se izračunava u skladu s točkom B101. MSFI-ja 10 i
 - (c) stavku ili stavke u dobiti ili gubitku u kojima su taj dobitak ili gubitak priznati (ako se ne iskazuju odvojeno).

UDJELI U DRUŠTVIMA KĆERIMA

10. **Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima njegovih konsolidiranih financijskih izvještaja omogućuju:**
- (a) **da razumiju:**
 - i. **sastav grupe i**
 - ii. **udio manjinskih dioničara u poslovima i novčanim tokovima grupe (točka 12.) i**
 - (b) **da ocijene:**
 - i. **vrsta i opseg bitnih ograničenja subjekta u smislu pristupa imovini grupe i njezina korištenja te namirenja obveza grupe (točka 13.);**
 - ii. **narav i promjene rizika povezanih s njegovim udjelima u konsolidiranim strukturiranim subjektima (točke 14.–17.);**

iii. posljedice promjena njegova vlasničkog udjela u društvu kćeri koje ne uzrokuju gubitak kontrole (točka 18.) i

iv. posljedice gubitka kontrole u društvu kćeri tijekom izvještajnog razdoblja (točka 19.).

11. Ako se financijski izvještaji određenog društva kćeri korišteni pri sastavljanju konsolidiranih financijskih izvještaja datumom i razdobljem razlikuju od konsolidiranih financijskih izvještaja (vidjeti točke B92 i B93 MSFI-ja 10), subjekt je dužan objaviti:

- (a) datum završetka izvještajnog razdoblja iz financijskih izvještaja društva kćeri i
- (b) razloge za različit datum ili različito razdoblje.

Udio manjinskih dioničara u poslovima i novčanim tokovima grupe

12. Subjekt je dužan za svako svoje društvo kćer koje ima manjinske dioničare značajne za izvještajni subjekt objaviti:

- (a) naziv društva kćeri;
- (b) poslovno sjedište (i državu osnutka ako se razlikuje od poslovnog sjedišta) društva kćeri;
- (c) postotak vlasništva manjinskih dioničara;
- (d) postotak glasačkih prava manjinskih dioničara ako se razlikuje od postotka vlasništva;
- (e) dobit ili gubitak raspoređen na manjinske dioničare društva kćeri tijekom izvještajnog razdoblja;
- (f) akumulirane manjinske udjele u društvu kćeri na kraju izvještajnog razdoblja;
- (g) skraćene financijske informacije o društvu kćeri (vidjeti točku B10).

Vrsta i opseg bitnih ograničenja

13. Subjekt je dužan objaviti:

- (a) bitna ograničenja (npr. pravna, ugovorna ili regulatorna) subjekta u smislu pristupa imovini grupe i njezina korištenja te namirenja obveza grupe, kao što su:
 - i. ograničena mogućnost matičnog društva ili njegovih društava kćeri za prijenos novca i druge imovine na druge subjekte u grupi ili od drugih subjekata u grupi;
 - ii. jamstva i drugi zahtjevi koji mogu ograničiti plaćanja dividende ili raspodjela kapitala, odobravanje ili otplatu zajmova ili predujmova drugim subjektima u grupi ili od drugih subjekata u grupi;
- (b) vrstu i opseg zaštitnih prava manjinskih dioničara koja mogu bitno ograničiti subjekt u smislu pristupa imovini grupe i njezina korištenja te namirenja obveza grupe (npr. kad je matično društvo dužno namiriti obveze društva kćeri prije vlastitih ili kad je ili za pristup imovini ili namiru obveza društva kćeri potrebno odobrenje manjinskih dioničara);

- (c) knjigovodstvene vrijednosti imovine i obveza iz konsolidiranih financijskih izvještaja na koje se takva ograničenja primjenjuju.

Vrste rizika povezanih sa udjelima subjekta u konsolidiranim strukturiranim subjektima

14. Subjekt je dužan objaviti uvjete ugovornih aranžmana zbog kojih bi matično društvo ili njegova društva kćeri bili dužni pružiti financijsku potporu konsolidiranom strukturiranom subjektu, uključujući događaje ili okolnosti koje bi izvještajni subjekt izložili gubitku (npr. likvidnosni aranžmani ili pokretači kreditnog rejtinga povezani s obvezom kupnje imovine strukturiranog subjekta ili pružanja financijske potpore).
15. Ako matično društvo ili neko od njegovih društava kćeri tijekom izvještajnog razdoblja pruži konsolidiranom strukturiranom subjektu, iako im to nije ugovorna obveza, financijsku ili koju drugu potporu (npr. kupnja imovine ili instrumenata koje je taj subjekt izdao), subjekt je dužan objaviti:
- (a) vrstu i iznos potpore, uključujući situacije u kojima su matično društvo ili njegova društva kćeri pomogli strukturiranom subjektu da pribavi financijsku potporu i
- (b) razloge pružanja potpore.
16. Ako matično društvo ili neko od njegovih društava kćeri tijekom izvještajnog razdoblja pruži prethodno nekonolidiranom strukturiranom subjektu, iako im to nije ugovorna obveza, financijsku ili koju drugu potporu kojom subjekt stekne kontrolu nad strukturiranim subjektom, subjekt je dužan objaviti objašnjenje čimbenika relevantnih za donošenje takve odluke.
17. Subjekt je dužan objaviti sve aktualne financijske ili koje druge potpore koje namjerava pružiti konsolidiranom strukturiranom subjektu, uključujući pomoć koju namjerava pružiti strukturiranom subjektu radi pribavljanja financijske potpore.

Posljedice promjena vlasničkog udjela matičnog društva u društvu kćeri bez gubitka kontrole

18. Subjekt je dužan prezentirati analizu učinaka koje promjene njegova vlasničkog udjela u društvu kćeri koje ne uzrokuju gubitak kontrole mogu imati na vlasnički kapital koji se može pripisati vlasnicima matičnog društva.

Posljedice gubitka kontrole nad društvom kćeri tijekom izvještajnog razdoblja

19. Subjekt je dužan objaviti eventualni dobitak ili gubitak, koji se izračunava u skladu s točkom 25. MSFI-ja 10, i:
- (a) dio tog dobitka ili gubitka koji se može pripisati mjerenju ulaganja zadržanih u bivšem društvu kćeri po fer vrijednosti na datum gubitka kontrole i
- (b) stavku ili stavke u dobiti ili gubitku u kojima su taj dobitak ili gubitak priznati (ako se ne iskazuju odvojeno).

UDJELI U NEKONSOLIDIRANIM DRUŠTVIMA KĆERIMA (INVESTICIJSKI SUBJEKTI)

- 19.A Investicijski subjekt koji je u skladu s MSFI-jem 10 dužan primijeniti izuzeće od obveze konsolidacije i umjesto toga svoje ulaganje u društvo kćer iskazati po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, dužan je tu činjenicu objaviti.

- 19.B Za svako nekonsolidirano društvo kćer investicijski subjekt objavljuje:
- (a) naziv društva kćeri;
 - (b) poslovno sjedište (i državu osnutka ako se razlikuje od poslovnog sjedišta) društva kćeri i
 - (c) dio vlasničkog udjela koji investicijski subjekt drži i, ako se razlikuje, dio glasačkih prava.
- 19.C Ako je investicijski subjekt matično društvo drugog investicijskog subjekta, matično društvo objavljuje i informacije iz točke 19.B podtočaka (a)–(c) o ulaganjima koja su pod kontrolom društva kćeri njegova investicijskog subjekta. Te se informacije se mogu objaviti tako da se financijski izvještaji društva ili društava kćeri koji sadržavaju te informacije uključe u financijske izvještaje matičnog društva.
- 19.D Investicijski subjekt objavljuje:
- (a) vrstu i opseg svih bitnih ograničenja (npr. koja proizlaze iz zaduženja, regulatornih zahtjeva ili ugovornih aranžmana) nekonsolidiranog društva kćeri u smislu prijenosa novčanih sredstava investicijskom subjektu u obliku dividendi u novcu ili otplate zajmova ili predujmova koje mu je investicijski subjekt odobrio i
 - (b) tekuće obveze ili namjere pružanja financijske ili druge potpore nekonsolidiranom ovisnom društvu, uključujući obveze ili namjere pružanja pomoći društvu kćeri radi pribavljanja financijske potpore.
- 19.E Ako investicijski subjekt ili neko od njegovih društava kćeri tijekom izvještajnog razdoblja pruži nekonsolidiranom društvu kćeri, iako im to nije ugovorna obveza, financijsku ili koju drugu potporu (npr. kupnja imovine ili instrumenata koje je to društvo kći izdalo ili pomoć društvu kćeri pri pribavljanju financijske potpore), subjekt je dužan objaviti:
- (a) vrstu i iznos potpore pružene svakom nekonsolidiranom društvu kćeri i
 - (b) razloge pružanja potpore.
- 19.F Investicijski subjekt dužan je objaviti uvjete ugovornih aranžmana zbog kojih bi subjekt ili njegova nekonsolidirana društva kćeri bili dužni pružiti financijsku potporu nekonsolidiranom strukturiranom subjektu pod kontrolom, uključujući događaje ili okolnosti koje bi izvještajni subjekt izložili gubitku (npr. likvidnosni aranžmani ili pokretači kreditnog rejtinga povezani s obvezama kupnje imovine strukturiranog subjekta ili pružanja financijske potpore).
- 19.G Ako investicijski subjekt ili neko od njegovih nekonsolidiranih društava kćeri tijekom izvještajnog razdoblja pruži nekonsolidiranom, strukturiranom subjektu koji nije pod kontrolom investicijskog subjekta, iako im to nije ugovorna obveza, financijsku ili koju drugu potporu, i ako pružanjem te potpore investicijski subjekt stekne kontrolu nad strukturiranim subjektom, investicijski subjekt dužan je objaviti objašnjenje čimbenika relevantnih za donošenje takve odluke.

UDJELI U ZAJEDNIČKIM POSLOVIMA I PRIDRUŽENIM DRUŠTVIMA

20. Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućuju da ocijene:

- (a) vrstu, opseg i financijske učinke njegovih udjela u zajedničkim poslovima i pridruženim društvima, uključujući vrstu i učinke njegovih ugovornih odnosa s drugim ulagateljima s kojima ima zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj u zajedničkim poslovima i pridruženim društvima (točke 21. i 22.) i

(b) vrstu i promjene rizika povezanih s njegovim udjelima u zajedničkim pothvatima i pridruženim društvima (točka 23.).

Vrsta, opseg i financijski učinci udjela subjekta u zajedničkim poslovima i pridruženim društvima

21. Subjekt je dužan objaviti:

(a) za svaki zajednički posao i pridruženo društvo koji su značajni za izvještajni subjekt:

- i. naziv zajedničkog posla ili pridruženog društva;
- ii. narav svojeg odnosa sa zajedničkim poslom ili pridruženim društvom (npr. opis aktivnosti zajedničkog posla ili pridruženog društva te jesu li od strateške važnosti za poslove subjekta);
- iii. poslovno sjedište (i državu osnutka ako je primjenjivo i ako se razlikuje od poslovnog sjedišta) zajedničkog posla ili pridruženog društva;
- iv. dio vlasničkog ili sudjelujućeg udjela subjekta te, ako se razlikuje, dio glasačkih prava koja drži (ovisno o slučaju);

(b) za svaki zajednički pothvat i pridruženo društvo koji su značajni za izvještajni subjekt:

- i. mjeri li se ulaganje u zajednički pothvat ili pridruženo društvo metodom udjela ili po fer vrijednosti;
- ii. skraćene financijske informacije o zajedničkom pothvatu ili pridruženom društvu, kako je navedeno u točkama B12 i B13;
- iii. ako se zajednički pothvat ili pridruženo društvo računovodstveno iskazuju metodom udjela, fer vrijednost njegova ulaganja u njima ako za ulaganje postoji tržišna cijena;

(c) financijske informacije iz točke B16 o ulaganjima subjekta u zajedničke pothvate i pridružena društva koji pojedinačno nisu značajni:

- i. agregirano za sve pojedinačno neznčajne zajedničke pothvate i zasebno;
- ii. agregirano za sva pojedinačno neznčajna pridružena društva.

21.A Investicijski subjekt nije dužan objaviti informacije iz točke 21. podtočaka (b) i (c).

22. Subjekt objavljuje i sljedeće:

(a) vrstu i opseg svih bitnih ograničenja (npr. koja proizlaze iz zaduženja, regulatornih zahtjeva ili ugovornih aranžmana između ulagatelja koji imaju zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj u zajedničkom pothvatu ili pridruženom društvu) zajedničkih pothvata ili pridruženih društava u smislu njihova prijenosa novčanih sredstava subjektu u obliku dividendi u novcu ili otplate zajmova ili predujmova koje im je subjekt odobrio;

(b) ako se financijski izvještaji zajedničkog pothvata ili pridruženog društva korišteni pri primjeni metode udjela datumom i razdobljem razlikuju od financijskih izvještaja subjekta:

- i. datum završetka izvještajnog razdoblja financijskih izvještaja zajedničkog pothvata ili pridruženog društva; i
- ii. razloge za različit datum ili različito razdoblje.

- (c) nepriznati udio u gubicima zajedničkog pothvata ili pridruženog društva za izvještajno razdoblje i kumulativno, ako je subjekt pri primjeni metode udjela prestao priznavati svoj udio u gubicima zajedničkog pothvata ili pridruženog društva.

Rizici povezani s udjelima subjekta u zajedničkim pothvatima i pridruženim društvima

23. Subjekt je dužan objaviti:

- (a) obveze koje je preuzeo prema svojim zajedničkim pothvatima odvojeno od iznosa drugih preuzetih obveza, kako je navedeno u točkama B18–B20;
- (b) nepredviđene obveze nastale u vezi s njegovim udjelima u zajedničkim pothvatima ili pridruženim društvima (uključujući svoj udio u nepredviđenim obvezama koje su nastale zajednički s drugim ulagateljima sa zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem u zajedničkim pothvatima ili pridruženim društvima) odvojeno od iznosa drugih nepredviđenih obveza, u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*, osim ako je vjerojatnost gubitka mala.

UDJELI U NEKONSOLIDIRANIM STRUKTURIRANIM SUBJEKTIMA

24. **Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju:**

- (a) **da razumiju vrstu i opseg njegovih udjela u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima (točke 26.–28.) i**
- (b) **ocijene vrstu i promjene rizika povezanih s njegovim udjelima u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima (točke 29.–31.).**

25. Informacije koje se nalaze u točki 24. podtočki (b) uključuju informacije o izloženosti subjekta riziku od njegova sudjelovanja u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima u prethodnim razdobljima (npr. sponzoriranje strukturiranog subjekta), čak i ako na izvještajni datum više ne sudjeluje u strukturiranom subjektu na temelju ugovora.

25.A Investicijski subjekt nije dužan objaviti informacije iz točke 24. za nekonsolidirani strukturirani subjekt koji je pod njegovom kontrolom i za koji objavljuje informacije iz točaka 19.A–19.G.

Vrsta udjela

26. Subjekt je dužan objaviti kvalitativne i kvantitativne informacije o svojim udjelima u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima, uključujući, među ostalim, vrstu, svrhu, veličinu i aktivnosti strukturiranog subjekta te način financiranja strukturiranog subjekta.

27. Ako subjekt sponzorira nekonsolidirani strukturirani subjekt o kojem ne objavljuje informacije iz točke 29. (npr. zato što na izvještajni datum nema udio u tom subjektu), dužan je objaviti:

(a) kako je utvrdio koje strukturirane subjekte sponzorira;

(b) prihode od tih strukturiranih subjekata tijekom izvještajnog razdoblja i opis vrsta iskazanih prihoda i

(c) knjigovodstvenu vrijednost (u vrijeme prijenosa) sve imovine koja je u izvještajnom razdoblju prenesena na strukturirane subjekte.

28. Subjekt je dužan informacije iz točke 27. podtočaka (b) i (c) iskazati tablično, osim ako je neki drugi format prikladniji i svoje sponzorske aktivnosti razvrstati u relevantne kategorije (vidjeti točke B2–B6).

Vrsta rizika

29. Subjekt je dužan tablično ili u drugom prikladnijem formatu objaviti sažetak:
- (a) knjigovodstvenih vrijednosti imovine i obveza priznatih u njegovim financijskim izvještajima koje se odnose na njegove udjele u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima;
 - (b) stavke u izvještaju o financijskom položaju u kojima su iskazane imovina i obveze iz podtočke (a);
 - (c) iznos koji najbolje odražava maksimalnu izloženost subjekta gubitku iz njegovih udjela u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima, te opisati kako je utvrdio maksimalnu izloženost gubitku. Ako subjekt ne može kvantificirati svoju maksimalnu izloženost gubitku iz svojih udjela u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima, dužan je tu činjenicu objaviti i obrazložiti;
 - (d) usporedbe knjigovodstvenih vrijednosti svoje imovine i obveza koje se odnose na njegove udjele u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima i njegovu maksimalnu izloženost gubitku od tih subjekata.
30. Ako subjekt tijekom izvještajnog razdoblja pruži financijsku ili koju drugu potporu, iako mu to nije ugovorna obveza, nekonsolidiranom strukturiranom subjektu u kojem je ranije imao ili trenutačno ima udio (npr. kupnjom imovine ili instrumenata koje je taj subjekt izdao), dužan je objaviti:
- (a) vrstu i iznos potpore, uključujući situacije u kojima je subjekt pomogao strukturiranom subjektu da pribavi financijsku potporu i
 - (b) razloge pružanja potpore.
31. Subjekt je dužan objaviti sve aktualne financijske ili koje druge potpore koje namjerava pružiti nekonsolidiranom strukturiranom subjektu, uključujući pomoć koju namjerava pružiti strukturiranom subjektu radi pribavljanja financijske potpore.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Prihodi od strukturiranog subjekata

Za potrebe ovog MSFI-ja, prihodi od strukturiranog subjekta među ostalim uključuju redovite i jednokratne naknade, kamate, dividende, dobitke ili gubitke od ponovnog mjerenja ili prestanka priznavanja udjela u strukturiranim subjektima, te dobitke i gubitke od prijenosa imovine i obveza na strukturirani subjekt.

Udio u drugom subjektu

Za potrebe ovog MSFI-ja, udio u drugom subjektu odnosi se na ugovorno ili izvanugovorno sudjelovanje subjekta u drugom subjektu koje ga izlaže varijabilnosti prinosa od uspješnosti poslovanja tog drugog subjekta. Udio u drugom subjektu može se, među ostalim, dokazati držanjem vlasničkih ili dužničkih instrumenata i drugim oblicima sudjelovanja kao što su pružanje financijskih sredstava, likvidnosne potpore, kreditnih poboljšanja i jamstava. U to se ubrajaju mehanizmi kojima subjekt ima kontrolu, zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj u drugom subjektu. Subjekt ne mora nužno imati udio u drugom subjektu samo zbog uobičajenog odnosa kupca i dobavljača.

Dodatne informacije o udjelima u drugim subjektima navedene su u točkama B7–B9.

U točkama B55–B57 MSFI-ja 10 objašnjava se varijabilnost prinosa.

Strukturirani subjekt

Subjekt koji je ustrojen tako da glasačka ili slična prava nisu prevladavajući čimbenik za određivanje subjekta koji ga kontrolira, npr. kad se neka glasačka prava odnose samo na administrativne poslove, a relevantni poslovi se vode na temelju ugovornih aranžmana.

Dodatne informacije o udjelima u drugim subjektima navedene su u točkama B22–B24.

Sljedeći pojmovi definirani su u MRS-u 27 (kako je izmijenjen 2011.), MRS-u 28 (kako je izmijenjen 2011.), MSFI-ju 10 i MSFI-ju 11 *Zajednički poslovi* i u tim se značenjima koriste u ovom Standardu:

- pridruženo društvo,
- konsolidirani financijski izvještaji,
- kontrola nad subjektom,
- metoda udjela,
- grupa,
- investicijski subjekt,
- zajednički posao,
- zajednička kontrola,

-
- zajedničko upravljanje,
 - zajednički pothvat,
 - manjinski udio,
 - matično društvo,
 - zaštitna prava,
 - relevantni poslovi,
 - odvojeni financijski izvještaji,
 - zaseban subjekt,
 - značajan utjecaj,
 - društvo kći.

Dodatak B

Vodič za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja. U njemu se opisuje primjena točaka 1.–31. i jednako je važan kao i drugi dijelovi MSFI-ja.

B1 Primjeri iz ovog Dodatka ilustriraju hipotetske situacije. Iako primjeri u nekim aspektima mogu održavati stvarno stanje, pri primjeni MSFI-ja 12 treba ocijeniti sve relevantne činjenice i okolnosti.

AGREGIRANJE (TOČKA 4.)

B2 Subjekt ovisno o okolnostima utvrđuje koliko detaljne informacije trebaju biti da bi korisnici dobili informacije koje su im potrebne, razinu isticanja raznih aspekata zahtjeva i kako agregira informacije. Treba postići ravnotežu između previše pojedinosti u financijskim izvještajima koje korisnicima ne bi bile od pomoći i prikrivanja važnih informacija zbog njihova prekomjernog agregiranja.

B3 Subjekt može agregirati objavljivanja koja se nalažu ovim MSFI-jem o udjelima u sličnim subjektima ako je agregiranje u skladu s ciljem objavljivanja i zahtjevom iz točke B4 i njime se time ne prikrivaju objavljene informacije. Subjekt je dužan objaviti kako agregira svoje udjele u sličnim subjektima.

B4 Subjekt je dužan odvojeno iskazati informacije o udjelima u:

(a) društvima kćerima;

(b) zajedničkim pothvatima;

(c) zajedničkom upravljanju;

(d) pridruženim društvima i

(e) nekonsolidiranim strukturiranim subjektima.

B5 Kad odlučuje hoće li agregirati informacije, subjekt je dužan razmotriti kvantitativne i kvalitativne informacije o raznim rizicima i obilježjima prinosa svakog subjekta koji namjerava agregirati te važnost svakog takvog subjekta za izvještajni subjekt. Subjekt je dužan objavljivanja prezentirati tako da se korisnicima financijskih izvještaja jasno objasne vrsta i opseg njegovih udjela u tim drugim subjektima.

B6 Na primjer, primjerene razine agregiranja unutar kategorija subjekata iz točke B4 mogu biti:

(a) vrsta poslova (npr. istraživanje i razvoj, subjekt za sekuritizaciju potraživanja po revolving kreditima po kreditnim karticama);

(b) klasifikacija djelatnosti;

(c) zemljopisno područje (npr. država ili regija).

UDJELI U DRUGIM SUBJEKTIMA

B7 Udio u drugom subjektu odnosi se na ugovorno ili izvanugovorno sudjelovanje koje izvještajni subjekt izlaže varijabilnosti prinosa od uspješnosti poslovanja tog drugog subjekta. Razmatranje svrhe i ustroja drugog subjekta može izvještajnom subjektu biti od pomoći kad utvrđuje ima li udio u tom subjektu, a time i je li dužan objaviti informacije iz ovog MSFI-ja. Ta procjena obvezno uključuje razmatranje rizika koje subjekt svojim ustrojem stvara te rizika koje taj drugi subjekt svojim ustroje prenosi na izvještajni subjekt i druge osobe.

- B8 Izvještajni subjekt u pravilu je izložen varijabilnosti prinosa od uspješnosti poslovanja drugog subjekta držanjem instrumenata (kao što su vlasnički ili dužnički instrumenti koje je drugi subjekt izdao) ili drugim oblikom sudjelovanja koji apsorbira varijabilnost. Recimo npr. da strukturirani subjekt drži portfelj kredita. Strukturirani subjekt od drugog subjekta (izvještajni subjekt) dobije ugovor o zamjeni na osnovi nastanka statusa neispunjava obveza da bi se zaštitio od nastanka statusa neispunjavanja obveza za kamate i glavnice po kreditima. Izvještajni subjekt ima sudjelovanje koje ga izlaže varijabilnosti prinosa od uspješnosti poslovanja strukturiranog subjekta jer taj ugovor o zamjeni apsorbira varijabilnost prinosa strukturiranog subjekta.
- B9 Neki su instrumenti namijenjeni za prijenos rizika s izvještajnog subjekta na neki drugi subjekt. Takvi instrumenti stvaraju varijabilnost prinosa za drugi subjekt, ali izvještajni subjekt u pravilu ne izlaže varijabilnosti prinosa od uspješnosti poslovanja tog drugog subjekta. Recimo npr. da je strukturirani subjekt osnovan da bi omogućio ulaganja ulagateljima koji se žele izložiti kreditnom riziku subjekta Z (subjekt Z nije povezana osoba ni s jednom osobom u tom poslu). Strukturirani subjekt pribavlja financijska sredstva tako što ulagateljima izda kreditne zapise koji su povezani s kreditnim rizikom subjekta Z (kreditni zapisi) i primitke koje ostvareni ulaže u portfelj nerizične financijske imovine. Strukturirani subjekt se sklapanjem ugovora o zamjeni na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza s drugom stranom u tom ugovoru izlaže kreditnom riziku subjekta Z. Ugovorom o zamjeni na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza kreditni rizik subjekta Z prenosi se na strukturirani subjekt u zamjenu za naknadu koju plaća druga strana u tom ugovoru. Ulagatelji u strukturirani subjekt dobivaju viši prinos koji odražava i prinos strukturiranog subjekta od njegova portfelja imovine i naknadu za ugovor o zamjeni na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza. Druga strana tog ugovora o zamjeni na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza ne sudjeluje u strukturiranom subjektu i nije niti izložena varijabilnosti prinosa od uspješnosti poslovanja strukturiranog subjekta jer se ugovorom o zamjeni na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza ne apsorbira se varijabilnost prinosa strukturiranog subjekta, nego se varijabilnost prenosi na strukturirani subjekt.

SKRAĆENE FINANCIJSKE INFORMACIJE O DRUŠTVIMA KĆERIMA, ZAJEDNIČKIM POTHVATIMA I PRIDRUŽENIM DRUŠTVIMA (TOČKE 12. I 21.)

- B10 Za svako društvo kćer koje ima manjinske dioničare koji su značajni za izvještajni subjekt, subjekt je dužan objaviti:
- (a) dividende isplaćene manjinskim dioničarima;
 - (b) skraćene financijske informacije o imovini, obvezama, dobiti i gubitku te novčanim tokovima društva kćeri koje korisnicima omogućuju da razumiju udjele manjinskih dioničara u poslovanju i novčanim tokovima grupe. Te informacije mogu, među ostalim, uključivati npr. kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu, kratkoročne i dugoročne obveze, prihode, dobit ili gubitak te ukupnu sveobuhvatnu dobit.
- B11 Skraćene financijske informacije iz točke B10 podtočke (b) obvezno se navode u iznosima prije eliminacije unutargrupnih stavki.
- B12 Za svaki zajednički pothvat i pridruženo društvo koje je značajno za izvještajni subjekt, subjekt je dužan objaviti:
- (a) dividende primljene od zajedničkog pothvata ili pridruženog društva;
 - (b) skraćene financijske informacije o zajedničkom pothvatu, pridruženom društvu (vidjeti točke B14 i B15), uključujući, među ostalim:
 - i. kratkotrajnu imovinu;
 - ii. dugotrajnu imovinu;
 - iii. kratkoročne obveze;
 - iv. dugoročne obveze;
 - v. prihode;

- vi. dobit ili gubitak iz trajnog poslovanja;
 - vii. dobit ili gubitak nakon poreza od prekinutog poslovanja;
 - viii. ostalu sveobuhvatnu dobit;
 - ix. ukupnu sveobuhvatnu dobit.
- B13 Osim skraćenih financijskih informacija iz točke B12, subjekt je dužan za svaki zajednički pothvat koji je značajan za izvještajni subjekt objaviti:
- (a) iznos novca i novčanih ekvivalenata iz točke B12 podtočke (b) alineje i.;
 - (b) iznos kratkoročnih financijskih obveza (bez obveza prema dobavljačima, drugih obveza i rezerviranja) iz točke B12 podtočke (b) alineje iii.;
 - (c) iznos dugoročnih financijskih obveza (bez obveza prema dobavljačima, drugih obveza i rezerviranja) z točke B12 podtočke (b) alineje iv.;
 - (d) iznos amortizacije;
 - (e) iznos kamatnih prihoda;
 - (f) iznos kamatnih rashoda;
 - (g) iznos rashoda za porez na dobit ili prihoda od poreza na dobit.
- B14 Skraćene financijske informacije koje se prezentiraju u skladu s točkama B12 i B13 sadržavaju iznose iskazane u financijskim izvještajima zajedničkog pothvata ili pridruženog društva sastavljenima u skladu s MSFI-jima (a ne udjele subjekta u tim iznosima). Subjekt koji svoje udjele u zajedničkom pothvatu ili pridruženom društvu obračunava metodom udjela, dužan je:
- (a) iznose iskazane u financijskim izvještajima zajedničkog pothvata ili pridruženog društva sastavljenima u skladu s MSFI-jima uskladiti tako da se iskažu usklađenja koja je subjekt proveo primjenom metode udjela, kao što je usklađenje fer vrijednosti u vrijeme stjecanja i usklađenje za razlike u računovodstvenim politikama;
 - (b) uskladiti prezentirane skraćene financijske informacije na knjigovodstvenu vrijednost svojeg udjela u zajedničkom pothvatu ili pridruženom društvu.
- B15 Subjekt može skraćene financijske informacije iz točaka B12 i B13 prezentirati na temelju financijskih izvještaja zajedničkog pothvata ili pridruženog društva ako:
- (a) svoj udio u zajedničkom pothvatu ili pridruženom društvu mjeri po fer vrijednosti u skladu s MRS-om 28 (kako je izmijenjen 2011.) i
 - (b) ako zajednički pothvat ili pridruženo društvo svoje financijske izvještaje ne sastavljaju u skladu s MSFI-jima i ako sastavljanje financijskih izvještaja na toj osnovi ne bi bilo izvedivo ili bi prouzročilo neopravdano troškove.

U tom slučaju, subjekt je dužan objaviti na kojoj su osnovi na sastavljene skraćene financijske informacije.

- B16 Subjekt je dužan objaviti agregiranu knjigovodstvenu vrijednost svojih udjela u svim pojedinačno značajnim zajedničkim pothvatima ili pridruženim društvima koje obračunava metodom udjela. Subjekt je dužan i odvojeno objaviti agregirani iznos svojeg udjela u sljedećim stavkama tih zajedničkih pothvata i pridruženih društava:

- (a) dobit ili gubitak iz trajnog poslovanja;
- (b) dobit ili gubitak nakon poreza od prekinutog poslovanja;
- (c) ostalu sveobuhvatnu dobit;
- (d) ukupnu sveobuhvatnu dobit.

Subjekt te informacije objavljuje odvojeno za zajedničke pothvate i pridružena društva.

- B17 Ako je udio subjekta u društvu kćeri, zajedničkom pothvatu ili pridruženom društvu (ili dio njegova udjela u zajedničkom pothvatu ili pridruženom društvu) u skladu s MSFI-jem 5 klasificiran kao namijenjen prodaji (ili je uključen u skupinu za otuđenje koja je klasificirana kao namijenjena prodaji), subjekt nije dužan objaviti skraćene financijske informacije o tom društvu kćeri, zajedničkom pothvatu ili pridruženom subjektu u skladu s točkama B10–B16.

PREUZETE OBVEZE ZA ZAJEDNIČKE POTHVATE (TOČKA 23. PODTOČKA (a))

- B18 Subjekt je dužan objaviti ukupan iznos obveza koje su preuzete, ali nisu priznate na izvještajni datum (uključujući svoj udio u obvezama koje je preuzeo s drugim ulagateljima sa zajedničkom kontrolom u zajedničkom pothvatu) i povezane su s njegovim udjelima u zajedničkim pothvatima. Preuzete obveze su one za koje u budućnosti može doći do odljeva novca ili drugih resursa.

- B19 Nepriznate preuzete obveze za koje u budućnosti može doći do odljeva novca ili drugih resursa uključuju:

- (a) nepriznate preuzete obveze uplate financijskih sredstava ili unosa resursa npr. zbog:
 - i. ugovora o osnivanju ili stjecanju zajedničkog pothvata (prema kojem je subjekt npr. dužan uplaćivati određena sredstva u određenom razdoblju);
 - ii. kapitalno intenzivnih projekata zajedničkog pothvata;
 - iii. bezuvjetnih obveza kupnje, koja obuhvaća nabavu opreme, zaliha ili usluga koje se subjekt obvezao kupiti od zajedničkog pothvata ili u njegovo ime;
 - iv. nepriznatih preuzetih obveza odobravanja zajma ili druge financijske potpore zajedničkom pothvatu;
 - v. nepriznatih preuzetih obveza unosa resursa u zajednički pothvat, kao što su imovina ili usluge;
 - vi. drugih neopozivih nepriznatih preuzetih obveza koje se odnose na zajednički pothvat;
- (b) nepriznatih preuzetih obveza preuzimanja (dijela) vlasničkog udjela neke druge osobe u zajedničkom pothvatu ako u budućnosti nastupi ili ne nastupi neki događaj.

- B20 Zahtjevi i primjeri iz točaka B18 i B19 ilustriraju neke vrste objavljivanja koja se nalažu točkom 18. MRS-a 24 *Objavljivanja o povezanim osobama*.

UDJELI U NEKONSOLIDIRANIM STRUKTURIRANIM SUBJEKTIMA (TOČKE 24.–31.)

Strukturirani subjekti

- B21 Strukturirani subjekt je subjekt koji je ustrojen tako da glasačka ili slična prava nisu prevladavajući čimbenik za određivanje subjekta koji ga kontrolira, npr. kad se neka glasačka prava odnose samo na administrativne poslove, a relevantni poslovi se vode na temelju ugovornih aranžmana.

- B22 Strukturirani subjekt često ima neka ili sva sljedeća obilježja ili atribute:
- (a) ograničene aktivnosti;
 - (b) uzak i strogo definiran cilj, kao što su porezno efikasni najmovi, aktivnosti istraživanja i razvoja, osigurati izvore kapitala ili financiranja subjektu ili prilika ulagateljima za ulaganje prijenosom rizika i nagrada povezanih s imovinom strukturiranog subjekta na ulagatelje;
 - (c) nedostatan kapital da bi se strukturiranom subjektu omogućilo da svoje poslove financira bez podređene financijske potpore;
 - (d) financiranje u obliku većeg broja ugovorno vezanih instrumenata za ulagatelje kojima se stvara koncentracija kreditnog rizika ili drugih rizika (tranše).

B23 Strukturiranim subjektima smatraju se, među ostalim:

- (a) sekuritizacijski subjekti;
- (b) subjekti za financiranje koje nije osigurano imovinom;
- (c) neki investicijski fondovi.

B24 Subjekt koji se kontrolira glasačkim pravima nije strukturirani subjekt samo zato što npr. od trećih osoba nakon restrukturiranja dobije financijska sredstva.

Vrsta rizika od udjela u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima (točke 29.–31.)

B25 Osim informacija koje se nalažu točkama 29.–31., subjekt je dužan objaviti dodatne informacije koje su potrebne za ostvarenje cilja objavljivanja iz točke 24. podtočke (b).

B26 Dodatne informacije koje, ovisno o okolnostima, mogu biti relevantne za ocjenu rizika kojima je subjekt izložen na temelju svojeg udjela u nekonsolidiranom strukturiranom subjektu su npr.:

- (a) uvjeti aranžmana zbog kojih bi subjekt bio dužan pružiti financijsku potporu nekonsolidiranom strukturiranom subjektu (npr. likvidnosni aranžmani ili pokretači kreditnog rejtinga povezani s obvezama kupnje imovine strukturiranog subjekta ili pružanja financijske potpore), uključujući:
 - i. opis događaja ili okolnosti koji bi mogli izvještajni subjekt izložiti gubitku;
 - ii. postojanje eventualnih uvjeta koji bi obvezu ograničili;
 - iii. postojanje drugih osoba koje pružaju financijsku potporu i, ako one postoje, kako je obveza izvještajnog subjekta rangirana u odnosu na obveze tih osoba;
- (b) gubitke koje je subjekt pretrpio u izvještajnom razdoblju iz svojih udjela u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima;
- (c) vrste prihoda koje je subjekt u izvještajnom razdoblju ostvario od svojih udjela u nekonsolidiranim strukturiranim subjektima;

- (d) je li subjekt dužan apsorbirati gubitke nekonsolidiranog strukturiranog subjekta prije drugih osoba, gornju granicu takvih gubitaka za subjekt i (ako je relevantno), rang i iznose potencijalnih gubitaka koje snose osobe čiji su udjeli u nekonsolidiranom strukturiranom subjektu nižeg ranga od subjektova udjela u tom subjektu;
- (e) informacije o eventualnim likvidnosnim sporazumima jamstvima ili drugim obvezama preuzetima u odnosu na treće koji mogu utjecati na fer vrijednost ili rizik subjektova udjela u nekonsolidiranom strukturiranom subjektu;
- (f) eventualne poteškoće nekonsolidiranog strukturiranog subjekta u pogledu financiranja njegovih poslova tijekom izvještajnog razdoblja;
- (g) što se tiče financiranja nekonsolidiranog strukturiranog subjekta, oblike financiranja (npr. komercijalni zapisi ili srednjoročne obveznice) te njihov prosječni ponderirani rok. Te informacije mogu uključivati analize ročnosti imovine i financiranja nekonsolidiranog strukturiranog subjekta ako taj subjekt ima dugotrajnu imovinu koja se financira kratkoročnim sredstvima.

Dodatak C

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja i jednako je važan kao i drugi dijelovi MSFI-ja.

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

- C1 Subjekt ovaj MSFI primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena.
- C1A Dokumentom *Konsolidirani financijski izvještaji, zajednički poslovi i objavljivanje udjela u drugim subjektima: upute za prelazak* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 11 i MSFI-ja 12), objavljenim u lipnju 2012., dodane su točke C2A–C2B. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Ako MSFI 12 primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.
- C1B Dokumentom *Investicijski subjekti* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 27), objavljenim u listopadu 2012., izmijenjeni su točka 2. i Dodatak A i dodane su točke 9.A–9.B, 19.A–19.G, 21.A i 25.A. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti istodobno primijeniti i sve izmjene uključene u dokument *Investicijski subjekti*.
- C1C Dokumentom *Investicijski subjekti: primjena izuzeća od obveze konsolidacije* (izmjene MSFI-ja 10, MSFI-ja 12 i MRS-a 28), objavljenim u prosincu 2014., izmijenjena je točka 6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2016. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- C1D Dokumentom *Godišnja poboljšanja MSFI-ja, ciklus 2014.–2016.*, objavljenim u prosincu 2016., dodana je točka 5.A i izmijenjena je točka B17. Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno u skladu s MSR-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2017. ili nakon tog datuma.
- C2 Subjekti se potiču na objavljivanje informacija koje se nalažu ovim MSFI-jem i prije razdoblja koja započnu 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Objavljivanje nekih informacije koje se nalažu ovim MSFI-jem subjekt ne obvezuje na ispunjenje svih zahtjeva iz ovog MSFI-ja niti na raniju primjenu MSFI-ja 10, MSFI-ja 11, MRS-a 27 (kako je izmijenjen 2011.) i MRS-a 28 (kako je izmijenjen 2011.)
- C2A Zahtjevi za objavljivanje iz ovog MSFI-ja ne moraju se primijeniti na prezentirana razdoblja koja počnu prije godišnjeg razdoblja koje neposredno prethodi prvom godišnjem razdoblju za koje se primjenjuje MSFI 12.
- C2B Zahtjevi za objavljivanje iz točaka 24.–31. i odgovarajuće smjernice iz točaka B21–B26 ovog MSFI-ja ne moraju se primijeniti na prezentirana razdoblja koja počnu prije godišnjeg razdoblja koje neposredno prethodi prvom godišnjem razdoblju za koje se primjenjuje MSFI 12.

UPUĆIVANJA NA MSFI 9

- C3 Ako subjekt primjenjuje ovaj MSFI, ali još ne primjenjuje MSFI 9, svako upućivanje u ovom MSFI-ju na MSFI 9 tumači se kao upućivanje na MRS 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 13

Mjerenje fer vrijednosti

CILJ

1. U ovom MSFI-ju:(a) definira se *fer vrijednost*;(b) **utvrđuje se u jednom MSFI-ju okvir za mjerenje fer vrijednosti i**(c) **nalažu objavljivanja o mjerenjima fer vrijednosti.**

2. Fer vrijednost utvrđuje tržište i nije vrijednost specifična za subjekt. Za neku imovinu i obveze na tržištu mogu biti dostupne transakcije i tržišne informacije, ali za drugu imovinu i obveze takve tržišne transakcije i informacije nisu dostupne. Međutim, u oba je slučaja cilj mjerenja fer vrijednosti isti – procijeniti cijenu po kojoj bi se *uredna transakcija* prodaje imovine ili prijenosa obveze odvijala između *tržišnih sudionika* na datum mjerenja pod aktualnim tržišnim uvjetima (tj. *izlazna cijena* na datum mjerenja iz perspektive tržišnog sudionika koji drži tu imovinu ili ima obvezu).
3. Ako za identičnu ili sličnu obvezu cijena nije dostupna, subjekt fer vrijednost mjeri nekom drugom tehnikom vrednovanja čijom će primjenom što je više moguće iskoristiti *dostupne ulazne podatke*, a što manje *nedostupne ulazne podatke*. Budući da je određuje tržište, fer vrijednost se mjeri na temelju pretpostavki koje bi tržišni sudionici koristili pri određivanju cijene određene imovine ili obveze, uključujući pretpostavke o riziku. Stoga pri mjerenju fer vrijednosti nije relevantna namjera subjekta da drži imovinu ili namiri ili na drugi način ispuni obvezu.
4. Definicija fer vrijednosti ponajprije se odnosi na imovinu i obveze jer su to primarne stavke računovodstvenog mjerenja. Osim toga, ovaj se MSFI primjenjuje na vlastite vlasničke instrumente subjekta koji se mjere po fer vrijednosti.

PODRUČJE PRIMJENE

5. **Ovaj se MSFI primjenjuje kad se nekim drugim MSFI-jem nalažu ili dopuštaju mjerenja fer vrijednosti ili objavljivanja o mjerenjima fer vrijednosti (i mjerenjima, kao što je fer vrijednost umanjena za troškove prodaje, koja se temelje na fer vrijednosti ili objavljenim informacijama o tim mjerenjima), osim kako je utvrđeno u točkama 6. i 7.**
6. Zahtjevi o mjerenju i objavljivanjima iz ovog MSFI-ja ne primjenjuju se na sljedeće:
 - (a) transakcije plaćanja na temelju dionica koje su obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 2 *Plaćanje na temelju dionica*;
 - (b) transakcije najma koje se računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 16 *Najmovi* i
 - (c) mjerenja koja imaju neke sličnosti s fer vrijednosti, ali nisu fer vrijednost, kao što su neto utrživa vrijednost iz MRS-a 2 *Zalihe* ili upotrebna vrijednost iz MRS-a 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*.
7. Objavljivanja koja se nalažu ovim MSFI-jem nisu nužna za sljedeće:
 - (a) imovinu plana koje se mjeri po fer vrijednosti u skladu s MRS-om 19 *Primanja zaposlenih*;
 - (b) ulaganja plana mirovinskih primanja koja se mjere po fer vrijednosti u skladu s MRS-om 26 *Računovodstvo i izvještaji mirovinskih planova* i
 - (c) imovinu čiji je nadoknadivi iznos fer vrijednost umanjena za troškove otuđenja u skladu s MRS-om 36.

8. Okvir za mjerenje fer vrijednosti opisan u ovom MSFI-ju primjenjuje se na početno i naknadno mjerenje ako se fer vrijednost nalaže ili dopušta nekim drugim MSFI-jem.

MJERENJE

Definicija fer vrijednosti

9. U ovom MSFI-ju fer vrijednost se definira kao cijena koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine ili plaćena za prijenos neke obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja.

10. U točki B2 opisuje se opći pristup mjerenju fer vrijednosti.

Imovina ili obveza

11. Fer vrijednost se mjeri za određenu imovinu ili obvezu. Stoga subjekt pri mjerenju fer vrijednosti vodi računa o obilježjima imovine ili obveze ako bi to učinili i tržišni sudionici pri određivanju cijene imovine ili obveze na datum mjerenja. Ta obilježja npr. uključuju sljedeće:

(a) stanje i lokaciju imovine i

(b) moguća ograničenja prodaje ili korištenja imovine.

12. Učinak određenog obilježja na mjerenje razlikuje se ovisno o tome kako bi to obilježje razmatrali tržišni sudionici.

13. Imovina ili obveza koja se mjeri po fer vrijednosti može biti:

(a) samostalna imovina ili obveza (npr. financijski instrument ili nefinancijska imovina) ili

(b) skupina imovine, skupina obveza ili skupina imovine i obveza (npr. jedinica koja stvara novac ili poslovna jedinica).

14. Je li neka imovina ili obveza u svrhu priznavanja i mjerenja samostalna imovina ili obveza, skupina imovine, skupina obveza ili skupina imovine i obveza, ovisi o njezinoj *obračunskoj jedinici*. Obračunska jedinica za imovinu ili obvezu određuje se u skladu s MSFI-jem kojim se nalaže ili dopušta mjerenje fer vrijednosti, osim kako je utvrđeno u ovom MSFI-ju.

Transakcija

15. Pri mjerenju fer vrijednosti pretpostavlja se da se imovina ili obveza razmjenjuju u urednoj transakciji između tržišnih sudionika radi prodaje imovine ili prijenosa obveze na datum mjerenja pod aktualnim tržišnim uvjetima.

16. Pri mjerenju fer vrijednosti pretpostavlja se da se transakcija prodaje imovine ili prijenosa obveze odvija:

(a) na glavnom tržištu za tu imovinu ili obvezu ili

(b) ako nema glavnog tržišta, na najpovoljnijem tržištu za tu imovinu ili obvezu.

17. Subjekt nije dužan dubinski tragati za svim mogućim tržištima ne bi li utvrdio koje je glavno odnosno najpovoljnije tržište ako nema glavnog tržišta, ali je dužan uzeti u obzir sve razumno dostupne informacije. U nedostatka dokaza o suprotnome, glavnim tržištem se smatra tržište na kojem bi subjekt obično sklopio transakciju prodaje imovine ili prijenosa obveze, odnosno najpovoljnijim ako nema glavnog tržišta.

18. Ako postoji glavno tržište za imovinu ili obvezu, mjerenje fer vrijednosti predstavlja cijenu na tom tržištu (neovisno o tome je li izravno dostupna ili se procjenjuje primjenom neke druge tehnike vrednovanja), čak i ako je cijena na nekom drugom tržištu potencijalno povoljnija na datum mjerenja.
19. Subjekt na datum mjerenja mora imati pristup glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu. Budući da razni subjekti (i razne poslovne jedinice tih subjekata) koji obavljaju razne djelatnosti mogu imati pristup raznim tržištima, glavno (ili najpovoljnije) tržište za istu imovinu ili obvezu za njih ne mora biti isto. Zato se glavno (ili najpovoljnije) tržište (i tržišni sudionici) razmatraju iz perspektive određenog subjekta jer se time uvažavaju razlike među subjektima koji obavljaju razne djelatnosti.
20. Iako mora imati pristup tržištu, subjekt ne mora moći prodati određenu imovinu niti prenijeti određenu obvezu na datum mjerenja da bi mogao izmjeriti fer vrijednost na temelju cijene na tom tržištu.
21. Čak i ako nema dostupnog tržišta za informacije o cijenama za prodaju imovine ili prijenos obveze na datum mjerenja, pri mjerenju fer vrijednosti se iz perspektive tržišnog sudionika koji drži imovinu ili ima obvezu pretpostavlja da se transakcija odvija na taj datum. Ta pretpostavljena transakcija je osnovica je za procjenu cijene za prodaju imovine ili prijenos obveze.

Tržišni sudionici

22. **Subjekt fer vrijednost imovine ili obveze mjeri na temelju pretpostavki koje bi tržišni sudionici primijenili pri određivanju cijene te imovine ili obveze, pod pretpostavkom da tržišni sudionici djeluju u svojem najboljem ekonomskom interesu.**
23. Pri izvođenju tih pretpostavki, subjekt nije dužan točno odrediti tržišne sudionike nego obilježja po kojima se tržišni sudionici općenito razlikuju i pritom razmatra čimbenike specifične za sve od sljedećeg:
 - (a) imovinu ili obvezu;
 - (b) glavno (ili najpovoljnije) tržište za imovinu ili obvezu i
 - (c) tržišne sudionike s kojima bi sklopio transakciju na tom tržištu.

Cijena

24. **Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine ili plaćena za prijenos neke obveze u urednoj transakciji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu na datum mjerenja pod aktualnim tržišnim uvjetima (tj. izlazna cijena), neovisno o tome je li izravno dostupna ili se procjenjuje primjenom neke druge tehnike vrednovanja.**
25. Cijena na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu koja se koristi za mjerenje fer vrijednosti imovine ili obveze ne usklađuje se za *transakcijske troškove*. Transakcijski troškovi računovodstveno se iskazuju u skladu s drugim MSFI-jima. Transakcijski troškovi nisu obilježje imovine ili obveze nego su specifični za transakciju i mijenjaju se ovisno o tome kako subjekt sklapa transakciju za imovinu ili obvezu.
26. Transakcijski troškovi ne uključuju *troškove prijevoza*. Ako je lokacija obilježje imovine (kao npr. u slučaju robe), cijena na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu usklađuje se za eventualne troškove koji bi nastali pri prijevozu imovine s njezine aktualne lokacije na to tržište.

Primjena na nefinancijsku imovinu

Maksimalno i optimalno korištenje nefinancijske imovine

27. Pri mjerenju fer vrijednosti nefinancijske imovine razmatra se mogu li tržišni sudionici ostvariti ekonomske koristi *maksimalnim i optimalnim* korištenjem imovine ili njezinom prodajom drugom tržišnom sudioniku koji bi je mogao maksimalno i optimalno koristiti.

28. Maksimalno i optimalno korištenje nefinancijske imovine podrazumijeva fizički moguće, pravno dopušteno i financijski isplativo korištenje kako slijedi:
- (a) fizički moguće korištenje podrazumijeva fizička obilježja imovine koja bi tržišni sudionici razmatrali pri određivanju cijene imovine (npr. lokacija ili veličina nekretnine);
 - (b) pravno dopušteno korištenje podrazumijeva pravna ograničenja korištenja imovine koja bi tržišni sudionici razmatrali pri određivanju cijene imovine (npr. propisi o prostornom planiranju koji se primjenjuju na nekretninu);
 - (c) financijski isplativo korištenje podrazumijeva da je korištenje imovine fizički moguće i pravno dopušteno u svrhu ostvarenja odgovarajućih prihoda ili novčanih tokova (vodeći računa o troškovima prilagodbe imovine za tu namjenu), kojima se ostvaruje prinos od ulaganja koji bi tržišni sudionici očekivali od ulaganja u tu imovinu takve namjene.
29. Maksimalno i optimalno korištenje određuju se iz perspektive tržišnih sudionika, čak i ako subjekt imovinu namjerava drugačije koristiti. Međutim, smatra se da subjekt nefinancijsku imovinu u sadašnjem trenutku maksimalno i optimalno koristi, osim ako tržišni ili neki drugi čimbenici pokazuju da bi tržišni sudionici drukčijim korištenjem postigli maksimalnu vrijednost imovine.
30. Subjekt ponekad neće imovinu namijeniti za aktivno niti maksimalno ili optimalno korištenje da bi zaštitio svoj konkurentski položaj ili iz drugih razloga. To je npr. slučaj kad subjekt stečenu nematerijalnu imovinu namijenjenu za istraživanje i razvoj planira koristiti defenzivno kako bi drugima onemogućio njezino korištenje. Subjekt ipak mjeri fer vrijednost nefinancijske imovine uz pretpostavku njezina maksimalnog i optimalnog korištenja iz perspektive tržišnih sudionika.

Premisa vrednovanja nefinancijske imovine

31. Maksimalno i optimalno korištenje nefinancijske imovine temelj je za premisu vrednovanja koja se primjenjuje pri mjerenju fer vrijednosti imovine, kako slijedi:
- (a) maksimalnim i optimalnim korištenjem nefinancijske imovine može se ostvariti maksimalna vrijednost za tržišne sudionike ako se koristi u kombinaciji s drugom imovinom iz skupine (ugrađivanjem ili konfiguracijom u svrhu korištenja) ili u kombinaciji s drugom imovinom i obvezama (npr. poslovna jedinica);
 - i. ako se imovina maksimalno i optimalno koristi u kombinaciji s drugom imovinom ili s drugom imovinom i obvezama, fer vrijednost imovine je cijena koja bi se ostvarila u aktualnoj transakciji prodaje imovine uz pretpostavku njezina korištenja s drugom imovinom ili s drugom imovinom i obvezama i dostupnosti te imovine i obveza (tj. njezine komplementarne imovine i povezanih obveza) tržišnim sudionicima;
 - ii. obveze povezane s imovinom i komplementarnom imovinom uključuju obveze kojima se financira radni kapital, ali ne uključuju obveze kojima se financira imovina izvan određene skupine imovine;
 - iii. pretpostavke maksimalnog i optimalnog korištenja dosljedno se primjenjuju na svu imovinu (za koju je maksimalno i najbolje korištenje relevantno) iz skupine imovine ili skupine imovine i obveza u kojoj će se ta imovina koristiti;
 - (b) maksimalnim i optimalnim korištenjem nefinancijske imovine tržišni sudionici mogu ostvariti maksimalnu vrijednost od samostalne imovine. Ako se može postići maksimalno i optimalno korištenje samostalne imovine, fer vrijednost imovine je cijena koja bi se ostvarila u aktualnoj transakciji prodaje imovine tržišnim sudionicima koji bi je koristili kao samostalnu imovinu.
32. Mjerenje fer vrijednosti nefinancijske imovine podrazumijeva dosljednu prodaju imovine po obračunskoj jedinici utvrđenoj u drugim MSFI-jima (što može biti pojedinačna imovina). To je slučaj čak i kad se pri mjerenju fer vrijednosti pretpostavlja da se imovina maksimalno i optimalno koristi u kombinaciji s drugom imovinom ili s drugom imovinom i obvezama jer se pri mjerenju fer vrijednosti pretpostavlja da tržišni sudionici već drže komplementarnu imovinu i povezane obveze.
33. U točki B3 opisuje se primjenu koncepta premise vrednovanja nefinancijske imovine.

Primjena na obveze i vlastite vlasničke instrumente subjekta*Opća načela*

34. Pri mjerenju fer vrijednosti pretpostavlja se prijenos financijske ili nefinancijske obveze ili vlastitog vlasničkog instrumenta subjekta (npr. vlasničkih udjela izdanih kao naknada u poslovnoj kombinaciji) tržišnom sudioniku na datum mjerenja. Prijenos obveze ili vlasničkog instrumenta subjekta podrazumijeva sljedeće:
- (a) obveza ostaje nenamirena i tržišni sudionik primatelj snosi odgovornost za njezino namirenje. Druga ugovorna strana ne namiruje obvezu niti se obveza na drugi način zatvara na datum mjerenja;
 - (b) vlasnički instrument subjekta ostaje otvoren i tržišni sudionik primatelj preuzima prava i obveze povezane s instrumentom. Instrument se ne poništava niti na drugi način zatvara na datum mjerenja.
35. Čak i ako nema dostupnog tržišta za informacije o cijenama za prijenos obveze ili vlasničkog instrumenta subjekta (npr. zato što ugovor ili druga pravna ograničenja onemogućuju njihov prijenos), dostupno tržište za te stavke može postojati ako ih druge osobe drže kao imovinu (npr. korporativna obveznica ili opcija kupnje dionica nekog subjekta).
36. Subjekt je u svakom slučaju dužan što više primjenjivati dostupne ulazne podatke, a što manje nedostupne ulazne podatke da bi ispunio cilj mjerenja fer vrijednosti, a to je procijeniti cijenu po kojoj bi se uredna transakcija prijenosa obveze ili vlasničkog instrumenta odvijala između tržišnih sudionika na datum mjerenja pod aktualnim tržišnim uvjetima.

Obveze i vlasnički instrumenti koje druge osobe drže kao imovinu

37. Ako kotirana cijena za prijenos identične ili slične obveze ili vlastitog vlasničkog instrumenta subjekta nije dostupna, a druga osoba drži identičnu stavku kao imovinu, subjekt je dužan fer vrijednost obveze ili vlasničkog instrumenta mjeriti iz perspektive tržišnog sudionika koji na datum mjerenja identičnu stavku drži kao imovinu.
38. U tom slučaju subjekt fer vrijednost obveze ili vlasničkog instrumenta mjeri kako slijedi:
- (a) na temelju kotirane cijene s *aktivnog tržišta* za identičnu stavku koju druga osoba drži kao imovinu ako je ta cijena dostupna;
 - (b) ako ta cijena nije dostupna, na temelju drugih dostupnih ulaznih podataka, kao što je kotirana cijena identične stavke koju druga osoba drži kao imovinu s tržišta koje nije aktivno;
 - (c) ako cijene iz točaka (a) i (b) nisu dostupne, primjenom druge tehnike vrednovanja, kao što je:
 - i. *dobitni pristup* (npr. metoda sadašnje vrijednosti u kojoj se uzimaju u obzir budući novčani tokovi koje bi tržišni sudionik očekivao od držanja obveze ili vlasničkog instrumenta kao imovine, vidjeti točke B10 i B11);
 - ii. *tržišni pristup* (npr. primjenom tržišnih cijena za slične obveze ili vlasničke instrumente koje druge osobe drže kao imovinu, vidjeti točke B5–B7).

39. Subjekt kotiranu cijenu obveze ili vlastitog vlasničkog instrumenta koje druga osoba drži kao imovinu usklađuje samo ako postoje čimbenici specifični za tu imovinu koji se primjenjuju pri mjerenju fer vrijednosti te obveze ili vlasničkog instrumenta. Subjekt se mora pobrinuti da cijena imovine ne odražava učinak ograničenja njezine prodaje. Čimbenici koji mogu upućivati na to da bi kotiranu cijenu imovine trebalo uskladiti su npr.:

- (a) Kotirana cijena imovine odnosi se na sličnu (ali ne identičnu) obvezu ili vlasnički instrument koje druga osoba drži kao imovinu. Na primjer, obveza ili vlasnički instrument može imati neko posebno obilježje (npr. kreditna sposobnost izdavatelja) koje se razlikuje od obilježja koje odražava fer vrijednost slične obveze ili vlasničkog instrumenta koji se drže kao imovina;
- (b) obračunska jedinica imovine nije ista kao obračunska jedinica obveze ili vlasničkog instrumenta. Na primjer, za obveze će u nekim slučajevima cijena imovine odražavati kombiniranu cijenu paketa potraživanja od izdavatelja i kreditnog poboljšanja treće osobe. Ako obračunska jedinica za obvezu nije za kombinirani paket, cilj nije fer vrijednost kombiniranog paketa nego fer vrijednost obveze izdavatelja. Zato subjekt u takvim slučajevima usklađuje dostupnu cijenu imovine kako bi isključio utjecaj kreditnog poboljšanja treće osobe.

Obveze i vlasnički instrumenti koje druge osobe ne drže kao imovinu

40. Ako kotirana cijena za prijenos identične ili slične obveze ili vlastitog vlasničkog instrumenta subjekta nije dostupna, a druga osoba identičnu stavku ne drži kao imovinu, subjekt je dužan fer vrijednost obveze ili vlasničkog instrumenta mjeriti tehnikom vrednovanja iz perspektive tržišnog sudionika koji ima obvezu i potražuje vlasnički instrument.

41. Na primjer, subjekt pri primjeni metode sadašnje vrijednosti može razmotriti nešto od sljedećeg:

- (a) buduće novčane odljeve koje bi tržišni sudionik očekivao radi ispunjenja obveze, uključujući naknadu koju bi tržišni sudionik tražio za preuzimanje obveze (vidjeti točke B31–B33);
- (b) iznos koji bi tržišni sudionik primio za preuzimanje ili izdavanje identične obveze ili vlasničkog instrumenta, na temelju pretpostavki koje bi tržišni sudionici primijenili pri određivanju cijene identične stavke (npr. koja ima ista kreditna obilježja) na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu za izdavanje obveze ili vlasničkog instrumenta s istim ugovornim uvjetima.

Rizik neuspješnosti

42. Fer vrijednost obveze održava učinak *rizika neuspješnosti*. Rizik neispunjenja uključuje, ali ne mora biti ograničen na vlastiti kreditni rizik subjekta, kako je definiran u MSFI-ju 7 *Financijski instrumenti: objavljivanja*. Pretpostavlja se da je rizik neuspješnosti isti i prije i nakon prijenosa obveze.

43. Pri mjerenju fer vrijednosti obveze, subjekt vodi računa o učinku svojeg kreditnog rizika (kreditnog položaja) i sve druge čimbenike koji bi mogli utjecati na vjerojatnost ispunjenja ili neispunjenja obveze. Taj se učinak mijenja ovisno o obvezi, npr.:

- (a) odnosi li se obveza na isporuku novca (financijska obveza) ili isporuku robe ili usluga (nefinancijska obveza);
- (b) kakvi su eventualni uvjeti kreditnog poboljšanja povezanog s obvezom.

44. Fer vrijednost obveze odražava učinak rizika neuspješnosti na temelju njezine obračunske jedinice. Izdavatelj obveze koja je izdana s neodvojivim kreditnim poboljšanjem treće osobe, koje se računovodstveno iskazuje odvojeno od obveze, u mjerenje fer vrijednosti obveze ne uključuje učinak kreditnog poboljšanja (npr. jamstvo treće osobe za dug). Ako se kreditno poboljšanje računovodstveno iskazuje odvojeno od obveze, izdavatelj pri mjerenju fer vrijednosti obveze ne uzima u obzir kreditni položaj treće osobe jamca nego svoj kreditni položaj.

Ograničenja koja onemogućuju prijenos obveze ili vlasničkog instrumenta subjekta

45. Kad mjeri fer vrijednost obveze ili svojeg vlasničkog instrumenta, subjekt u *ulazne podatke* koji se odnose na ograničenja koje onemogućuje prijenos određene stavke ne uključuje neki zaseban ulazni podatak niti usklađenje. Učinak ograničenja koje onemogućuje prijenos obveze ili vlasničkog instrumenta subjekta implicitno je ili eksplicitno uključen u druge ulazne podatke za mjerenje fer vrijednosti.

46. Na primjer, na datum transakcije i vjerovnik i dužnik prihvate cijenu obveze znajući da obveza uključuje ograničenje koje onemogućuje njezin prijenos. Budući da je ograničenje uključeno u cijenu transakcije, zaseban ulazni podatak ili usklađenje postojećih ulaznih podataka nisu potrebni na datum transakcije da bi se iskazao učinak ograničenja na prijenos. Jednako tako, zaseban ulazni podatak ili usklađenje postojećih ulaznih podataka nisu potrebni pri naknadnom mjerenju da bi se iskazao učinak ograničenja na prijenos.

Financijska obveza s obilježjem zahtjeva za plaćanje

47. Fer vrijednost financijske obveze s obilježjem zahtjeva za plaćanje (npr. depozit po viđenju) ne može biti manja od iznosa koji se plaća na zahtjev, diskontiranog od prvog dana mogućeg zahtjeva za plaćanje tog iznosa.

Primjena na financijsku imovinu i financijske obveze s pozicijama koje poništavaju tržišne rizike ili kreditni rizik druge ugovorne strane

48. Subjekt koji drži skupinu financijske imovine i financijskih obveza izložen je tržišnim rizicima (kako su definirani u MSFI-ju 7) i kreditnom riziku (kako je definiran u MSFI-ju 7) svake ugovorne strane. Subjekt koji upravlja tom skupinom financijske imovine i financijskih obveza na temelju svoje neto izloženosti tržišnom riziku ili kreditnom riziku može pri mjerenju fer vrijednosti primijeniti iznimku iz ovog MSFI-ja. Tom iznimkom se subjektu dopušta da fer vrijednost skupine financijske imovine i financijskih obveza mjeri na temelju cijene koja bi se ostvarila pri prodaji neto duge pozicije (tj. imovine) za izloženost određenom riziku ili bi bila plaćena za prijenos neto kratke pozicije (tj. obveze) za izloženost određenom riziku u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja pod aktualnim tržišnim uvjetima. Stoga subjekt fer vrijednost skupine financijske imovine i financijskih obveza mjeri u skladu s cijenom neto izloženosti riziku koju bi odredili tržišni sudionici na datum mjerenja.
49. Subjekt iznimku iz točke 48. može primijeniti samo ako se na njega primjenjuje sve od sljedećeg:
- (a) subjekt upravlja skupinom financijske imovine i financijskih obveza na temelju svoje neto izloženosti određenom tržišnom riziku (ili rizicima) ili kreditnom riziku određene druge ugovorne strane u skladu sa svojom dokumentiranom strategijom upravljanja rizicima ili ulaganjima;
 - (b) na toj osnovi dostavlja informacije o skupini financijske imovine i financijskih obveza svojim ključnim rukovoditeljima, kako su definirani u MRS-u 24 *Objavljivanja o povezanim osobama* i
 - (c) dužan je ili je odlučio mjeriti tu financijsku imovinu i financijske obveze po fer vrijednosti u izvještaju o financijskom položaju na kraju svakog izvještajnog razdoblja.
50. Iznimka iz točke 48. ne odnosi se na prezentiranje financijskog izvještaja. U nekim slučajevima se osnova za iskazivanje financijskih instrumenata u izvještaju o financijskom položaju razlikuje od osnovice za mjerenje financijskih instrumenata, npr. kad se nekim MSFI-jem ne nalaže niti dopušta iskazivanje financijskih instrumenata na neto osnovi. Subjekt u takvim slučajevima treba usklađenja na razini portfelja (vidjeti točke 53.–56.) rasporediti na pojedinačnu imovinu ili obveze koje sačinjavaju skupinu financijske imovine i financijskih obveza kojima upravlja na temelju svoje neto izloženosti rizicima. Subjekt takva raspoređivanja provodi razumno i dosljedno, metodom primjerenom okolnostima.
51. Subjekt o primjeni iznimke iz točke 48. donosi odluku o računovodstvenoj politici u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Subjekt koji primjenjuje iznimku, dužan je tu računovodstvenu politiku, uključujući svoju politiku raspoređivanja usklađenja kupovne i prodajne cijene (vidjeti točke 53.–55.) i kreditnih usklađenja (vidjeti točku 56.), ovisno o slučaju, primjenjivati dosljedno iz razdoblja u razdoblje za određeni portfelj.
52. Iznimka iz točke 48. primjenjuje se samo na financijsku imovinu, financijske obveze i druge ugovore obuhvaćene područjem primjene MRS-a 9 *Financijski instrumenti* (ili MRS-a 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje* ako MSFI 9 još nije usvojen). Upućivanja na financijsku imovinu i financijske obveze iz točaka od 48.–51. i točaka 53.–56. tumače se kao primjenjiva na sve ugovore koji su obuhvaćeni primjenom MSFI-ja 9 (ili MRS-a 39, ako MSFI 9 još nije usvojen) i koji se u skladu s njime obračunavaju, neovisno o tome jesu li u skladu s definicijom financijske imovine ili financijskih obveza iz MRS-a 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*.

Izloženost tržišnim rizicima

53. Kad primjenjuje iznimku iz točke 48. na mjerenje fer vrijednosti skupine financijske imovine i financijskih obveza kojima upravlja na temelju svoje neto izloženosti određenom tržišnom riziku (ili rizicima), subjekt primjenjuje cijenu iz raspona između kupovne i prodajne cijene koja najbolje predstavlja fer vrijednost u okolnostima njegove neto izloženosti tim tržišnim rizicima (vidjeti točke 70. i 71.).
54. Kad primjenjuje iznimku iz točke 48., subjekt je dužan pripaziti da tržišni rizik (ili rizici) kojima je izložen u toj skupini financijske imovine i financijskih obveza bude u biti isti. Na primjer, subjekt ne može kombinirati kamatni rizik povezan s financijskom imovinom i rizik cijene robe povezan s financijskom obvezom jer tako ne bi smanjio svoju izloženost kamatnom riziku niti riziku cijene robe. Kad se primjenjuje iznimka iz točke 48., svaki osnovni rizik koji proizlazi iz parametara tržišnog rizika koji nisu identični uzima se u obzir pri mjerenju fer vrijednosti financijske imovine i financijskih obveza iz određene skupine.
55. Jednako tako mora biti gotovo isto i trajanje izloženosti subjekta određenom tržišnom riziku (ili rizicima) koja proizlazi iz financijske imovine i financijskih obveza. Na primjer, subjekt koji budućnosnicom s rokom od 12 mjeseci štiti novčane tokove povezane s dvanaestomjesečnom vrijednosti izloženosti kamatnom riziku financijskog instrumenta s rokom od pet godina iz skupine koju sačinjavaju samo ta imovina i financijske obveze, mjeri fer vrijednost izloženosti dvanaestomjesečnom kamatnom riziku na neto osnovi, a preostalu izloženost kamatnom riziku (tj. od druge do pete godine) na bruto osnovi.

Izloženost kreditnom riziku određene druge ugovorne strane

56. Kad iznimku iz točke 48. primjenjuje na mjerenje fer vrijednosti skupine financijske imovine i financijskih obveza za koje je sklopio transakciju s određenom drugom ugovornom stranom, subjekt u mjerenje fer vrijednosti uključuje učinak svoje neto izloženosti kreditnom riziku te druge ugovorne strane ili neto izloženost druge ugovorne strane njegovom kreditnom riziku ako bi tržišni sudionici uzeli u obzir postojeće aranžmane kojima se smanjuje izloženost kreditnom riziku u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza (npr. standardizirani sporazum o netiranju s drugom ugovornom stranom ili sporazum o razmjeni kolaterala na temelju neto izloženosti svake strane kreditnom riziku druge strane). Mjerenje fer vrijednosti odražava očekivanja tržišnih sudionika u pogledu izvjesnosti pravne izvršivosti takvog sporazuma u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obveza.

Fer vrijednost pri početnom priznavanju

57. Ako je imovina stečena ili obveza preuzeta u transakciji razmjene za tu imovinu ili obvezu, transakcijska cijena je cijena plaćena za stjecanje imovine ili primljena za preuzimanje obveze (*ulazna cijena*). Nasuprot tome, fer vrijednost imovine ili obveze je cijena koja bi bila ostvarena pri prodaji imovine ili plaćena za prijenos obveze (*izlazna cijena*). Subjekti neće nužno prodati imovinu po cijenama koje su platili za njezino stjecanje. Jednako tako, subjekti neće nužno prenijeti obveze po cijenama koje su ostvarili pri njihovu preuzimanju.
58. Često će transakcijska cijena biti jednaka fer vrijednosti (npr. kad se na datum transakcije transakcija kupnje imovine odvija na tržištu na kojem će se imovina prodati).
59. Kad utvrđuje je li fer vrijednost pri početnom priznavanju jednaka transakcijskoj cijeni, subjekt razmatra čimbenike specifične za transakciju i imovinu ili obvezu. U točki B4 opisane su situacije u kojima transakcijska cijena ne predstavlja fer vrijednost imovine ili obveze pri početnom priznavanju.
60. Ako se nekim drugim MSFI-jem subjektu nalaže ili dopušta da imovinu ili obvezu početno mjeri po fer vrijednosti, a transakcijska cijena se razlikuje od fer vrijednosti, subjekt dobitak ili gubitak koji nastanu priznaje u dobiti ili gubitku, osim ako se tim MSFI-jem nalaže drukčije.

Tehnike vrednovanja

61. **Subjekt primjenjuje tehnike vrednovanja primjerene okolnostima za koje je dostupno dovoljno ulaznih podataka za mjerenje fer vrijednosti i pritom što više primjenjuje dostupne ulazne podatke, a što manje nedostupne ulazne podatke.**

62. Cilj primjene tehnike vrednovanje je procijeniti cijenu po kojoj bi se uredna transakcija prodaje imovine ili prijenosa obveze odvijala između tržišnih sudionika na datum mjerenja pod aktualnim tržišnim uvjetima. Tri najčešće korištene tehnike vrednovanja su tržišni pristup, *troškovni pristup* i *dobitni pristup*. Glavni aspekti tih pristupa sažeto su prikazani u točkama B5–B11. Subjekt pri mjerenju fer vrijednosti primjenjuje tehnike vrednovanja u skladu s nekim od tih pristupa.
63. Ponekad će biti primjerena jedna tehnika vrednovanja (npr. pri vrednovanju imovine ili obveze primjenom kotirane cijene na aktivnom tržištu za identičnu imovinu ili obvezu). U drugim će slučajevima biti primjereno nekoliko tehnika vrednovanja (npr. pri vrednovanju jedinice koja stvara novac). Ako se pri mjerenju fer vrijednosti primjenjuje nekoliko tehnika vrednovanja, rezultati (tj. odgovarajući pokazatelji fer vrijednosti) se ocjenjuju provjerom utemeljenosti raspona vrijednosti koje ti rezultati pokazuju. Mjera fer vrijednosti je točka unutar tog raspona koja najbolje predstavlja fer vrijednost u danim okolnostima.
64. Ako je transakcijska cijena fer vrijednost pri početnom priznavanju, a za mjerenje fer vrijednosti u naknadnim razdobljima primjenjivat će se tehnika vrednovanja za koju su potrebni nedostupni ulazni podaci, tehnika vrednovanja se kalibrira tako da rezultat te tehnike pri početnom priznavanju bude transakcijska cijena. Kalibriranjem se postiže da tehnika vrednovanja odražava aktualne tržišne uvjete, a subjektu je lakše utvrditi treba li prilagoditi tehniku vrednovanja (npr. ako tehnika vrednovanja ne obuhvati neko obilježje imovine ili obveze). Ako se fer vrijednost mjeri primjenom tehnike ili tehnika vrednovanja za koje su potrebni nedostupni podaci, subjekt je nakon početnog priznavanja dužan osigurati da te tehnike vrednovanja odražavaju dostupne tržišne podatke (npr. cijenu za sličnu imovinu ili obvezu) na datum mjerenja.
65. Tehnike vrednovanja se dosljedno primjenjuju pri mjerenju fer vrijednosti. Međutim, primjereno je promijeniti tehniku vrednovanja ili način njezine primjene (npr. promjena ponderiranja kad se primjenjuje nekoliko tehnika vrednovanja ili promjena prilagodbe tehnike vrednovanja) ako ta promjena rezultira mjerenjem koje jednako ili još bolje predstavlja fer vrijednost u danim okolnostima. To je npr. slučaj dogodi li se nešto od sljedećeg:
- (a) razvoj novih tržišta;
 - (b) dostupnost novih informacija;
 - (c) nedostupnost prethodno korištenih informacija;
 - (d) poboljšanje tehnika vrednovanja ili
 - (e) promjena tržišnih uvjeta.
66. Promjene koje nastanu zbog promjene tehnike vrednovanja ili njezine primjene računovodstveno se iskazuju kao promjena računovodstvene procjene u skladu s MRS-om 8. Međutim, objavljivanja iz MRS-a 8 o promjeni računovodstvene procjene nisu nužna za promjene koje nastanu zbog promjene tehnike vrednovanja ili njezine primjene.

Ulazni podaci za tehnike vrednovanja

Opća načela

67. **Kad se za mjerenje fer vrijednosti koriste tehnike vrednovanja, što više se primjenjuju dostupni ulazni podaci, a što manje nedostupni ulazni podaci.**
68. Tržišta na kojima mogu biti dostupni ulazni podaci za neku imovinu i obvezu (npr. financijske instrumente) su npr. tržišta kapitala, financijska tržišta na kojima se trguje preko posrednika i brokera te tržišta na kojima trguju samo nalagodavatelji (vidjeti točku B34).
69. Subjekt odabire ulazne podatke koji odgovaraju obilježjima imovine ili obveze koja bi tržišni sudionici uzeli u obzir u transakciji tom imovinom ili obvezom (vidjeti točke 11. i 12.). Ponekad je zbog tih obilježja potrebno usklađenje, kao što je premija ili diskont (npr. kontrolna premija ili diskont za manjinski udio). Međutim, pri mjerenju fer vrijednosti ne uključuju se premija ili diskont koji ne odgovaraju obračunskoj jedinici u MSFI-ju kojim se nalaže ili dopušta mjerenje fer vrijednosti (vidjeti točke 13. i 14.). Premije ili diskonti koji odražavaju veličinu kao obilježje subjektova udjela (osobito čimbenik blokade kojim se usklađuje kotirana cijena imovine ili obveze jer uobičajeni

volumen dnevnog trgovanja na tržištu nije dovoljan da apsorbira količinu koju subjekt drži, kako je opisano u točki 80.), a ne kao obilježje imovine ili obveze (npr. premija za kontrolu pri mjerenju fer vrijednosti udjela kojim se stječe kontrola), nisu dopušteni pri mjerenju fer vrijednosti. Ako na aktivnom tržištu postoji kotirana cijena (tj. ulazni podaci prve razine) za imovinu ili obvezu, subjekt je pri mjerenju fer vrijednosti dužan koristiti tu cijenu bez usklađenja, osim kako je utvrđeno u točki 79.

Ulazni podaci na temelju kupovnih i prodajnih cijena

70. Ako imovina ili obveza koja se mjeri po fer vrijednosti ima kupovnu i prodajnu cijenu (npr. ulazni podatak s tržišta na kojem se trguje preko posrednika), pri mjerenju fer vrijednosti koristi se cijena unutar raspona između kupovne i prodajne cijene koja najbolje predstavlja fer vrijednost, neovisno o klasifikaciji ulaznih podataka u hijerarhiji fer vrijednosti (tj. ulazni podaci prve, druge ili treće razine; vidjeti točke 72.–90.). Primjena kupovnih cijena za pozicije imovine i prodajnih cijena za pozicije obveza dopuštena je, ali nije obvezna.
71. Ovim se MSFI-jem ne isključuje primjena srednje tržišne cijene, ili drugih konvencija o određivanju cijena koje primjenjuju tržišni sudionici, kao praktičnog rješenja za mjerenje fer vrijednosti unutar raspona između kupovne i prodajne cijene.

Hijerarhija fer vrijednosti

72. Kako bi se povećala usklađenost i usporedivost mjerenja fer vrijednosti i povezanih objavljivanja, u ovom se MSFI-ju utvrđuje hijerarhija fer vrijednosti kojom se ulazni podaci za tehnike vrednovanja koje se primjenjuju za mjerenje fer vrijednosti klasificiraju u tri razine (vidjeti točke 76.–90.) U hijerarhiji fer vrijednosti najviši prioritet imaju (neusklađene) kotirane cijene s aktivnih tržišta za identičnu imovinu ili obveze (ulazni podaci prve razine), a najniži imaju nedostupni podaci (*ulazni podaci treće razine*).
73. Ponekad se ulazni podaci koji se koriste za mjerenje fer vrijednosti imovine ili obveze mogu klasificirati u različite razine hijerarhije fer vrijednosti. U tim slučajevima se mjerenje fer vrijednosti u cijelosti klasificira u istu razinu hijerarhije fer vrijednosti kao ulazni podaci najniže razine koji su bitni za ukupno mjerenje. Važnost određenog ulaznog podatka za ukupno mjerenje utvrđuje se prosudbom, vodeći računa o čimbenicima specifičnim za imovinu ili obvezu. Usklađenja potrebna da se dobiju mjerenja na temelju fer vrijednosti, kao što su troškovi prodaje pri mjerenju fer vrijednosti umanjene za trošak prodaje, ne uzimaju se u obzir pri određivanju razine u hijerarhiji fer vrijednosti u koju je mjerenje fer vrijednosti klasificirano.
74. Dostupnost relevantnih ulaznih podataka i njihova relativna subjektivnost mogu utjecati na odabir odgovarajućih tehnika vrednovanja (vidjeti točku 61.). Međutim, hijerarhijom fer vrijednosti ne utvrđuju se prioritete tehnika vrednovanja koje se primjenjuju za mjerenje fer vrijednosti nego prioritete ulaznih podataka za tehnike vrednovanja. Na primjer, mjerenje fer vrijednosti primjenom tehnike sadašnje vrijednosti može se klasificirati u drugu ili treću razinu, ovisno o ulaznim podacima koji su bitni za ukupno mjerenje i razinu hijerarhije fer vrijednosti u koju su ti ulazni podaci klasificirani.
75. Ako neki dostupni podatak treba uskladiti nekim nedostupnim podatkom i rezultat takvog usklađenja bude znatno viša ili niža fer vrijednost, dobiveni rezultat mjerenja klasificira se u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti. Na primjer, ako bi tržišni sudionik pri procjeni cijene imovine uzeo u obzir ograničenje prodaje te imovine, subjekt bi kotiranu cijenu uskladio za učinak tog ograničenja. Ako je ta kotirana cijena ulazni podatak druge razine, a usklađenje se provodi za nedostupni ulazni podatak bitan za ukupno mjerenje, rezultat mjerenja klasificira se u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti.

Ulazni podaci prve razine

76. Ulazni podaci prve razine su (neusklađene) kotirane cijene s aktivnih tržišta za identičnu imovinu ili obveze kojima subjekt na datum mjerenja ima pristup.
77. Kotirana cijena s aktivnog tržišta najpouzdaniji je dokaz fer vrijednosti i koristi se za usklađenje rezultata mjerenja fer vrijednosti kad god je dostupna, osim kako je utvrđeno u točki 79.
78. Ulazni podaci prve razine bit će dostupni za brojnu financijsku imovinu i financijske obveze, od kojih se neke možda i razmjenjuju na nekoliko aktivnih tržišta (npr. na raznim burzama). Stoga je na prvoj razini naglasak na određivanju sljedećeg:
 - (a) glavnog tržišta za imovinu ili obvezu ili, ako nema glavnog tržišta, na najpovoljnijem tržištu za tu imovinu ili obvezu; i

(b) može li subjekt sklopiti transakciju za tu imovina ili obvezu po cijeni s tog tržišta na datum mjerenja.

79. Subjekt usklađuje ulazne podatke prve razine samo u sljedećim okolnostima:

- (a) kad subjekt drži velik broj slične (ali ne identične) imovine ili obveza (npr. dužničke vrijednosne papire) koje se mjere po fer vrijednosti, a kotirana cijena s aktivnog tržišta je dostupna, ali se ne može odmah dobiti za svaku pojedinačnu imovinu ili obvezu (tj. zbog velikog broja slične imovine i obveza koje subjekt drži, na datum mjerenja bi bilo teško dobiti informacije o cijeni za svaku pojedinačnu imovinu ili obvezu). U tom slučaju subjekt može pribjeći praktičnom rješenju i fer vrijednost mjeriti primjenom alternativne metode određivanja cijena za koju nisu nužne samo kotirane cijene (npr. matično određivanje cijene). Međutim, primjenom alternativne metode određivanja cijena rezultat mjerenja fer vrijednosti klasificira se u nižu razinu u hijerarhiji fer vrijednosti;
- (b) kad kotirana cijena na aktivnom tržištu ne predstavlja fer vrijednost na datum mjerenja. To je moguće ako npr. važni događaji (kao što su transakcije na tržištu na kojem trguju samo nalagodavatelji, transakcije na tržištima na kojima se trguje preko brokera ili najave) nastupe nakon zatvaranja tržišta, ali prije datuma mjerenja. Subjekt je dužan utvrditi i dosljedno primjenjivati politiku za utvrđivanje tih događaja koji bi mogli utjecati na mjerenja fer vrijednosti. Međutim, ako se kotirana cijena uskladi na temelju novih informacija, usklađenje rezultata mjerenja fer vrijednosti klasificira se u nižu razinu u hijerarhiji fer vrijednosti;
- (c) kad se fer vrijednosti obveze ili vlastitog vlasničkog instrumenta subjekta mjeri na temelju kotirane cijene za identičnu stavku kojom se na aktivnom tržištu trguje kao imovinom i tu cijenu treba uskladiti za čimbenike specifične za tu stavku ili imovinu (vidjeti točku 39.). Ako nije potrebno usklađenje cijene imovine, rezultat mjerenja fer vrijednosti klasificira se u prvu razinu u hijerarhiji fer vrijednosti. Međutim, svakim usklađenjem kotirane cijene za tu imovinu, rezultat mjerenja fer vrijednosti klasificira se u nižu razinu u hijerarhiji fer vrijednosti.

80. Ako subjekt drži poziciju u jednoj stavci imovine ili obveze (uključujući poziciju koja se sastoji od velikog broja identične imovine ili obveza, kao što je financijski instrument) kojom se trguje na aktivnom tržištu, fer vrijednost imovine ili obveze mjeri se na prvoj razini kao umnožak kotirane cijene pojedinačne imovine ili obveze i količine koju subjekt drži. Isto vrijedi čak i kad uobičajeni dnevni volumen trgovanja na tržištu nije dovoljan da apsorbira količinu koju subjekt drži, a nalozi za prodaju pozicije u jednoj transakciji mogli bi utjecati na kotiranu cijenu.

Ulazni podaci druge razine

81. Ulazni podaci druge razine su podaci osim kotiranih cijena iz prve razine i izravno su ili neizravno dostupni za određenu imovinu ili obvezu.

82. Ako imovina ili obveza ima utvrđen (ugovorni) rok trajanja, ulazni podaci druge razine moraju biti dostupni gotovo za cijeli rok trajanja te imovine ili obveze. Ulazni podaci druge razine uključuju sljedeće:

- (a) cijene koje za sličnu imovinu ili obveze postoje na aktivnim tržištima;
- (b) cijene koje za identičnu imovinu ili obveze postoje na tržištima koja nisu aktivna;
- (c) ulazne podatke osim kotiranih cijena koji su dostupni za određenu imovinu ili obvezu, npr.:
 - i. kamatne stope i krivulje prinosa dostupne u uobičajenim intervalima;
 - ii. implicitna volatilnost i
 - iii. kreditni rasponi;
- (d) *ulazni podaci izvedeni iz tržišnih podataka.*

83. Usklađenja ulaznih podataka druge razine ovise o čimbenicima specifičnima za imovinu ili obvezu. Ti čimbenici uključuju sljedeće:
- (a) stanje i lokaciju imovine;
 - (b) opseg u kojem se ulazni podaci odnose na stavke usporedive s imovinom ili obvezom (uključujući čimbenike opisane u točki 39.) i
 - (c) volumen ili razinu aktivnosti na tržištima na kojima su ulazni podaci dostupni.
84. Zbog usklađenja podataka druge razine koji su bitni za ukupno mjerenje rezultat mjerenja fer vrijednosti može se klasificirati u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti ako se za usklađenje koriste bitni nedostupni ulazni podaci.
85. U točki B35 opisuje se primjena ulaznih podataka druge razine za određenu imovinu i obveze.

Ulazni podaci treće razine

86. Ulazni podaci treće razine su nedostupni ulazni podaci o imovini ili obvezi.
87. Nedostupni ulazni podaci koriste se za mjerenje fer vrijednosti u opsegu u kojem relevantni dostupni ulazni podaci nisu na raspolaganju, zbog čega na datum mjerenja na tržištu ima malo ili nimalo aktivnosti s tom imovinom ili obvezom. Međutim, cilj mjerenja fer vrijednosti i dalje je isti, tj. utvrditi izlaznu cijenu na datum mjerenja iz perspektive tržišnog sudionika koji drži imovinu, odnosno ima obvezu. Stoga nedostupni podaci odražavaju pretpostavke koje bi tržišni sudionici koristili pri određivanju cijene određene imovine ili obveze, uključujući pretpostavke o riziku.
88. Pretpostavke o riziku uključuju rizik inherentan određenoj tehnici vrednovanja koja se primjenjuje za mjerenje fer vrijednosti (kao što je model određivanja cijene) i rizik inherentan ulaznim podacima za tehniku vrednovanja. Rezultat mjerenja koji ne uključuje usklađenje za rizik ne predstavlja fer vrijednost ako bi tržišni sudionici uključili usklađenje pri određivanju cijene imovine ili obveze. Na primjer, može se pokazati potrebnim uključiti usklađenje za rizik u slučaju znatne neizvjesnosti mjerenja (npr. u slučaju znatnog smanjenja volumena ili razine aktivnosti u odnosu na uobičajenu tržišnu aktivnost za tu ili sličnu imovinu ili obvezu, a subjekt je utvrdio da transakcijska ili kotirana cijena ne predstavlja fer vrijednost, kako je opisano u točkama B37–B47).
89. Subjekt izvodi nedostupne podatke na temelju najboljih informacija dostupnih u danim okolnostima, koje mogu uključivati i vlastite podatke subjekta. Pri izvođenju nedostupnih ulaznih podataka, subjekt može započeti sa svojim vlastitim podacima, ali ih je dužan uskladiti ako razumno dostupne informacije upućuju na to da bi drugi tržišni sudionici koristili drukčije podatke ili ako subjekt ima neko osobito obilježje koje nemaju drugi tržišni sudionici (npr. sinergija specifična za subjekt). Subjekt nije dužan dubinski tragati za informacijama o pretpostavkama tržišnih sudionika. No, dužan je uzeti u obzir sve razumno dostupne informacije. Nedostupni ulazni podaci izvedeni na opisani način smatraju se pretpostavkama tržišnih sudionika i u skladu su s ciljem mjerenja fer vrijednosti.
90. U točki B36 opisuje se primjena ulaznih podataka treće razine za određenu imovinu i obveze.

OBJAVLJIVANJE

- 91. Subjekt je dužan objaviti informacije koje korisnicima njegovih financijskih izvještaja omogućuju da ocijene:**
- (a) za imovinu i obveze koje se redovito ili povremeno mjere po fer vrijednosti u izvještaju o financijskom položaju nakon početnog priznavanja, tehnike vrednovanja i ulazne podatke korištene pri tim mjerenjima;
 - (b) za redovita mjerenja fer vrijednosti na temelju bitnih nedostupnih ulaznih podataka (treća razina), učinak mjerenja na dobit ili gubitak ili ostalu sveobuhvatnu dobit za razdoblje.

92. Da bi ostvario ciljeve iz točke 91., subjekt razmatra sve od sljedećeg:

- (a) razinu detalja neophodnu za ispunjavanje zahtjeva o objavama informacija;
- (b) koliki naglasak treba staviti na svaki zahtjev;
- (c) u kojoj mjeri stavke treba objediniti ili raščlaniti i
- (d) trebaju li korisnicima financijskih izvještaja dodatne informacije za evaluaciju objavljenih kvantitativnih informacija.

Ako informacije objavljene u skladu s ovim i drugim MSFI-jima nisu dostatne za ostvarenje ciljeva iz točke 91., subjekt je dužan objaviti dodatne informacije potrebne za ostvarenje tih ciljeva.

93. Da bi ostvario ciljeve iz točke 91., subjekt je dužan objaviti barem sljedeće informacije za svaku kategoriju imovine i obveza (vidjeti točku 94. za informacije o određivanju odgovarajućih kategorija imovine i obveza) koje se mjere po fer vrijednosti (uključujući mjerenja na temelju fer vrijednosti obuhvaćena područjem primjene ovog MSFI-ja) u izvještaju o financijskom položaju nakon početnog priznavanja:

- (a) za redovita i povremena mjerenja fer vrijednosti, rezultat mjerenja fer vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja, a za povremena mjerenja fer vrijednosti razloge za takvo mjerenje. Redovita mjerenja fer vrijednosti imovine ili obveza su mjerenja koja se drugim MSFI-jima nalažu ili dopuštaju u izvještaju o financijskom položaju na kraju svakog izvještajnog razdoblja. Povremena mjerenja fer vrijednosti imovine ili obveza su mjerenja koja se drugim MSFI-jima nalažu ili dopuštaju u izvještaju o financijskom položaju u određenim okolnostima (npr. kad subjekt imovinu namijenjenu prodaji mjeri po fer vrijednosti umanjenoj za trošak prodaje u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja* jer je fer vrijednost imovine umanjena za trošak prodaje niža od njezine knjigovodstvene vrijednosti);
- (b) za redovita i povremena mjerenja fer vrijednosti, razinu hijerarhije fer vrijednosti u koju su mjerenja fer vrijednosti u cijelosti klasificirana (prva, druga ili treća razina);
- (c) za imovinu i obveze koje se drže na kraju izvještajnog razdoblja koje se redovito mjere po fer vrijednosti, iznose eventualnih prijenosa između prve i druge razine hijerarhije fer vrijednosti, razloge za te prijenose i svoju politiku određivanja trenutka izvršenja tih prijenosa između razina (vidjeti točku 95.). Prijenosi u svaku razinu objavljuju se i objašnjavaju odvojeno od prijenosa iz svake razine;
- (d) za redovita i povremena mjerenja fer vrijednosti klasificirana u drugu i treću razinu hijerarhije fer vrijednosti, opis tehnike ili tehnika vrednovanja i ulaznih podataka koji su primijenjeni za mjerenje fer vrijednosti. U slučaju promjene tehnike vrednovanja (npr. prelazak s tržišnog pristupa na dobitni pristup ili primjena dodatne tehnike vrednovanja), subjekt je dužan tu promjenu objaviti i obrazložiti. Za mjerenja fer vrijednosti klasificirana u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti, subjekt objavljuje kvantitativne informacije o bitnim nedostupnim ulaznim podacima korištenima pri mjerenju fer vrijednosti. Subjekt nije dužan kreirati kvantitativne informacije da bi ispunile taj zahtjev o objavljivanju ako pri mjerenju fer vrijednosti nije izvodio kvantitativne nedostupne podatke (npr. kad subjekt koristi cijene iz prethodnih transakcija ili informacije o cijenama od trećih osoba bez usklađenja). Međutim, subjekt pri objavljivanju tih informacija ne može zanemariti kvantitativne nedostupne podatke koji su bitni za mjerenje fer vrijednosti i razumno su mu dostupni;
- (e) za redovita mjerenja fer vrijednosti klasificirana u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti, usklađenje početnih i završnih stanja, pri čemu odvojeno objavljuje promjene tijekom razdoblja koje se mogu pripisati sljedećem:
 - i. ukupnim dobitima ili gubicima za razdoblje koji su priznati u dobiti ili gubitku te stavke u dobiti ili gubitku u kojima su ti dobiti ili gubici priznati;
 - ii. ukupnim dobitima ili gubicima za razdoblje koji su priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti te stavke u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u kojima su ti dobiti ili gubici priznati;

- iii. kupnjama, prodajama, izdanjima i namirama (svaka od tih vrsta promjena objavljuje se odvojeno);
- iv. iznosima eventualnih prijenosa u treću razinu ili iz treće razine hijerarhije fer vrijednosti, razloge za te prijenose i svoju politiku određivanja trenutka izvršenja tih prijenosa između razina (vidjeti točku 95.). Prijenosi u treću razinu objavljuju se i objašnjavaju odvojeno od prijenosa iz treće razine;
- (f) za redovita mjerenja fer vrijednosti klasificirana u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti, iznos ukupnih dobitaka ili gubitaka za razdoblje iz točke (e) alineje i. uključen u dobit ili gubitak koji se može pripisati promjeni nerealiziranih dobitaka ili gubitaka koji se odnose na imovinu i obveze koje se drže na kraju izvještajnog razdoblja te stavke u dobiti ili gubitku u kojima su ti dobitci ili gubici priznati;
- (g) za redovita i povremena mjerenja fer vrijednosti klasificirana u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti, opis postupaka vrednovanja koje subjekt primjenjuje (uključujući npr. kako donosi odluke o svojim politikama i procedurama vrednovanja i kako analizira promjene mjerenja fer vrijednosti od razdoblja do razdoblja);
- (h) za redovita mjerenja fer vrijednosti klasificirana u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti:
- i. za sva takva mjerenja, tekstualni opis osjetljivosti mjerenja fer vrijednosti na promjene nedostupnih ulaznih podataka ako zbog promjena tih ulaznih podataka na različite iznose rezultat mjerenja fer vrijednosti može biti znatno viši ili niži. Ako su ti ulazni podaci povezani s drugim nedostupnim ulaznim podacima koji se koriste za mjerenje fer vrijednosti, subjekt je dužan opisati tu povezanost i objasniti kako bi ona mogla povećati ili smanjiti učinak promjena nedostupnih ulaznih podataka na mjerenja fer vrijednosti. Radi ispunjenja tog zahtjeva za objavljivanje, tekstualni opis osjetljivosti na promjene nedostupnih ulaznih podataka uključuje barem nedostupne ulazne podatke objavljene u skladu s podtočkom (d);
- ii. za financijsku imovinu i financijske obveze, ako se fer vrijednost znatno promijeni zbog promjena jednog ili više nedostupnih ulaznih podataka koje odražavaju razumno moguće alternativne pretpostavke, subjekt je dužan navesti tu činjenicu i objaviti učinak tih promjena. Subjekt je dužan objaviti kako je izračunat učinak promjene koja odražava moguće alternativne pretpostavke. U tu svrhu važnost se utvrđuje prosudbom u odnosu na dobit ili gubitak, ukupnu imovinu ili ukupne obveze, odnosno u odnosu na vlasnički kapital kad se promjene fer vrijednosti priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti;
- i. za redovita i povremena mjerenja fer vrijednosti, ako se maksimalno i optimalno korištenje nefinancijske imovine razlikuje od njezina aktualnog korištenja, subjekt je dužan objaviti tu činjenicu i objasniti zašto se imovina ne koristi maksimalno ili optimalno.

94. Subjekt je dužan odrediti odgovarajuće kategorije imovine i obveza na temelju:

- (a) vrste, obilježja i rizika imovine ili obveze i
- (b) razine hijerarhije fer vrijednosti u koju je klasificirano mjerenje fer vrijednosti.

Broj kategorija bi mogao biti veći za mjerenja fer vrijednosti klasificirana u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti jer ta mjerenja podrazumijevaju viši stupanj neizvjesnosti i subjektivnosti. Odgovarajuće kategorije imovine i obveza o kojima bi trebalo objaviti informacije o mjerenjima fer vrijednosti određuju se prosudbom. Kategoriju imovine i obveza često treba detaljnije raščlaniti nego stavke iskazane u izvještaju o financijskom položaju. Međutim, subjekt je dužan objaviti dovoljno informacija kako bi omogućio usklađenje sa stavkama iskazanima u izvještaju o financijskom položaju. Ako se drugim MSFI-jem utvrđuje kategorija za određenu imovinu ili obvezu, subjekt može koristiti tu kategoriju pri objavljivanjima koja se nalaze ovim MSFI-jem ako ta kategorija ispunjava zahtjeve iz ove točke.

95. Subjekt je dužan objaviti i dosljedno provoditi svoju politiku određivanja trenutka izvršenja prijenosa između razina hijerarhije fer vrijednosti u skladu s točkom 93. podtočkom (c) i podtočkom (e) alinejom iv. Politika koja se odnosi na vrijeme priznavanja prijenosa jednako se primjenjuje za prijenose u razine i prijenose iz razina. Primjeri politika određivanja trenutka izvršenja prijenosa uključuju:

- (a) datum događaja ili promjene okolnosti koji su bili povod za prijenos;
 - (b) početak izvještajnog razdoblja;
 - (c) kraju izvještajnog razdoblja.
96. Subjekt koji donese odluku o računovodstvenoj politici radi primjene iznimke iz točke 48. dužan je tu činjenicu objaviti.
97. Za svaku kategoriju imovine i obveza koje se ne mjere po fer vrijednosti u izvještaju o financijskom položaju, ali čija se fer vrijednost objavljuje, subjekt je dužan objaviti informacije koje se nalažu u točki 93. podtočkama (b), (d) i (i). Međutim, subjekt nije dužan objaviti kvantitativne informacije o bitnim nedostupnim ulaznim podacima koji su korišteni pri mjerenjima fer vrijednosti koja su klasificirana u treću razinu hijerarhije fer vrijednosti u skladu s točkom 93. podtočkom (d). Subjekt za takvu imovinu i obveze ne treba objaviti druge informacije koje se nalažu ovim MSFI-jem.
98. Za obvezu koja se mjeri po fer vrijednosti i izdana je s neodvojivim kreditnim poboljšanjem od treće osobe, izdavatelj je dužan objaviti da to kreditno poboljšanje postoji i odražava li se u mjerenju fer vrijednosti te obveze.
99. Subjekt je dužan objaviti kvantitativne informacije koje se nalažu ovim MSFI-jem u tabličnom obliku, osim ako je neki drugi oblik prikladniji.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja.

Aktivno tržište	Tržište na kojem se transakcije imovinom i obvezama odvijaju dovoljno često i u dovoljnom volumenu tako da se neprekidno dobivaju informacije o cijenama.
Troškovni pristup	Tehnika vrednovanja koja odražava iznos koji bi se u sadašnjem trenutku tražio za zamjenu radnog kapaciteta imovine (često se naziva tekući trošak zamjene).
Ulazna cijena	Cijena plaćena za stjecanje imovine ili primljena za preuzimanje obveze u transakciji razmjene.
Izlazna cijena	Cijena koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine ili plaćena za prijenos neke obveze.
Očekivani novčani tok	Prosječna ponderirana vjerojatnost (tj. srednja vrijednost distribucije) mogućih budućih novčanih tokova.
Fer vrijednost	Cijena koja bi bila ostvarena prodajom neke stavke imovine ili plaćena za prijenos neke obveze u urednoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerenja.
Maksimalno i optimalno korištenje	Način korištenja nefinancijske imovine kojim bi tržišni sudionici postigli maksimalnu vrijednost imovine ili skupine imovine i obveza (npr. poslovna jedinica) u kojoj bi se imovina koristila.
Dobitni pristup	Tehnika vrednovanja kojom se budući iznosi (npr. novčani tokovi ili prihodi i rashodi) svode na jedan tekući (tj. diskontirani) iznos. Rezultat mjerenja fer vrijednosti određuje se na temelju vrijednosti koja proizlazi iz tekućih tržišnih očekivanja o tim budućim iznosima.
Ulazni podaci	<p>Pretpostavke koje bi tržišni sudionici koristili pri određivanju cijene određene imovine ili obveze, uključujući pretpostavke o riziku, npr.:</p> <p>(a) rizik inherentan određenoj tehnici vrednovanja koja se primjenjuje za mjerenje fer vrijednosti (kao što je model određivanja cijene) i</p> <p>(b) rizik inherentan ulaznim podacima za tehniku vrednovanja.</p> <p>Ulazni podaci mogu biti dostupni ili nedostupni na tržištu.</p>
Ulazni podaci prve razine	Kotirane (neusklađene) cijene s aktivnih tržišta za identičnu imovinu ili obveze kojima subjekt na datum mjerenja ima pristup.
Ulazni podaci druge razine	Ulazni podaci osim kotiranih cijena iz prve razine koji su izravno ili neizravno dostupni za određenu imovinu ili obvezu.
Ulazni podaci treće razine	Nedostupni ulazni podaci o imovini ili obvezi.

Tržišni pristup	Tehnika vrednovanja u kojoj se koriste cijene i druge relevantne informacije iz tržišnih transakcija s identičnom ili usporedivom (tj. sličnom) imovinom, obvezama ili skupinom imovine ili obveza, kao što je poslovna jedinica.
Ulazni podaci izvedeni iz tržišnih podataka	Ulazni podaci koji su uglavnom izvedeni ili potkrijepljeni dostupnim tržišnim podacima korelacijski ili na drugi način.
Tržišni sudionici	<p>Kupci i prodavatelji na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu za imovinu ili obvezu koji imaju sva sljedeća obilježja:</p> <ul style="list-style-type: none">(a) neovisni su jedan o drugome, tj. nisu povezane osobe kako su definirane u MRS-u 24, iako se cijena u transakciji među povezanim osobama može koristiti kao ulazni podatak pri mjerenju fer vrijednosti ako subjekt raspolože dokazom da je transakcija sklopljena pod tržišnim uvjetima;(b) informirani su, dovoljno poznaju imovinu ili obvezu i transakciju na temelju svih dostupnih informacija, uključujući informacije koje se mogu prikupiti dubinskom analizom uz uobičajen trud;(c) sposobni su sklopiti transakciju određenom imovinom ili obvezom;(d) voljni su odnosno motivirani, ali nisu ni na koji način primorani sklopiti transakciju određenom imovinom ili obvezom.
Najpovoljnije tržište	Tržište na kojem se postiže viši iznos od onog koji bi bio ostvaren prodajom imovine ili niži iznos koji bi bio plaćen za prijenos obveze, nakon uračunavanja transakcijskih troškova i troškova prijevoza.
Rizik neuspješnosti	Rizik da subjekt neće ispuniti obvezu. Rizik neuspješnosti među ostalim uključuje kreditni rizik subjekta.
Dostupni ulazni podaci	Ulazni podaci izvedeni na temelju tržišnih podataka, kao što su javno dostupne informacije o aktualnim događajima ili transakcijama, koji odražavaju pretpostavke na temelju kojih bi tržišni sudionici odredili cijenu imovine ili obveze.
Uredna transakcija	Transakcija koja podrazumijeva izloženost tržištu kroz određeno vrijeme prije datuma mjerenja radi poduzimanja marketinških aktivnosti koje su uobičajene za transakcije takvom imovinom ili obvezama i nije prisilna transakcija (npr. prisilna likvidacija ili hitna prodaja).
Glavno tržište	Tržište s najvećim volumenom ili razinom aktivnosti za određenu imovinu ili obvezu.
Premija za rizik	Naknada koju tržišni sudionici neskloni preuzimanju rizika traže za neizvjesnost inherentnu novčanim tokovima od imovine ili obveze. Naziva se i „usklađenje za rizik”.
Transakcijski troškovi	<p>Troškovi prodaje imovine, odnosno prijenosa obveze na glavnom (ili najpovoljnijem) tržištu za predmetnu imovinu, odnosno obvezu koji su izravno povezani s prodajom imovine, odnosno preuzimanjem obveze i ispunjavaju oba sljedeća kriterija:</p> <ul style="list-style-type: none">(a) izravni su rezultat te transakcije i nužni su za transakciju;(b) ne bi nastali da subjekt nije donio odluku o prodaji imovine ili prijenosu obveze (slični su troškovima prodaje kako su definirani u MSFI-ju 5).

Troškovi prijevoza	Troškovi koji bi nastali prijevozom neke imovine s njene sadašnje lokacije do glavnog (ili najpovoljnijeg) tržišta.
Obračunska jedinica	Razina na kojoj se prema nekom MSFI-ju neka stavka imovine, odnosno obveze objedinjava ili raščlanjuje radi priznavanja.
Nedostupni ulazni podaci	Ulazni podaci za koje nisu dostupni tržišni podaci i koji se izvode koristeći najbolje moguće dostupne informacije o pretpostavkama koje bi tržišni sudionici koristili u određivanju cijene predmetne imovine ili obveze.

*Dodatak B***Vodič za primjenu**

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja. U njemu se opisuje primjena točaka 1.–99. i jednako je važan kao i drugi dijelovi MSFI-ja.

- B1 Prosudbe se u različitim situacijama vrednovanja mogu razlikovati. U ovom Dodatku opisuju se prosudbe na temelju kojih subjekt može mjeriti fer vrijednost u različitim okolnostima vrednovanja.

PRISTUP MJERENJU FER VRIJEDNOSTI

- B2 Cilj mjerenja fer vrijednosti je procijeniti cijenu po kojoj bi se uredna transakcija prodaje imovine ili prijenosa obveze odvijala između tržišnih sudionika na datum mjerenja pod aktualnim tržišnim uvjetima. Subjekt je pri mjerenju fer vrijednosti dužan utvrditi sljedeće:

- (a) konkretnu imovinu ili obvezu koja se mjeri (uvijek na temelju obračunske jedinice);
- (b) za nefinancijsku imovinu, premisu vrednovanja primjerenu za mjerenje (uvijek na temelju njezina maksimalnog i optimalnog korištenja);
- (c) glavno (ili najpovoljnije) tržište za tu imovinu ili obvezu;
- (d) tehniku ili tehnike vrednovanja primjerene mjerenju, vodeći računa o dostupnosti informacija na temelju kojih se izvode ulazni podaci koji predstavljaju pretpostavke na temelju kojih bi tržišni sudionici odredili cijenu imovine ili obveze te razinu hijerarhije fer vrijednosti u koju su ulazni podaci klasificirani.

PREMISA VREDNOVANJA NEFINANCIJSKE IMOVINE (TOČKE 31.–33.)

- B3 Pri mjerenju fer vrijednosti nefinancijske imovine koja se koristi u kombinaciji s drugom imovinom iz skupine (ugrađivanjem ili konfiguracijom u svrhu korištenja) ili u kombinaciji s drugom imovinom i obvezama (npr. poslovna jedinica), učinak premise vrednovanja ovisi o okolnostima. Na primjer:

- (a) fer vrijednost imovine može biti ista neovisno o tome koristi li se samostalno ili u kombinaciji s drugom imovinom ili drugom imovinom i obvezama. To može biti slučaj ako je imovina poslovna jedinica čije bi poslovanje tržišni sudionici nastavili. U tom slučaju transakcija bi podrazumijevala vrednovanje poslovne jedinice u cjelini. Korištenjem imovine u skupini u poslovnoj jedinici koja trajno posluje stvorile bi se sinergije koje bi bile na raspolaganju tržišnim sudionicima (tj. sinergije tržišnog sudionika koje bi kao takve trebale utjecale na fer vrijednost imovine kao samostalne stavke ili u kombinaciji s drugom imovinom ili drugom imovinom i obvezama);
- (b) korištenje imovine u kombinaciji s drugom imovinom ili drugom imovinom i obvezama može se uvrstiti u mjerenje fer vrijednosti usklađenjima vrijednosti imovine koja se koristi kao samostalna stavka. To može biti slučaj ako je imovina neki stroj pa se fer vrijednost mjeri na temelju dostupne cijene sličnog stroja (koji nije ugrađen niti konfiguriran u svrhu korištenja), usklađenu za troškove prijevoza i ugrađivanja tako da mjerenje fer vrijednosti odražava aktualno stanje i lokaciju stroja (ugrađenog i konfiguriranog u svrhu korištenja);
- (c) korištenje imovine u kombinaciji s drugom imovinom ili drugom imovinom i obvezama može se uvrstiti u mjerenje fer vrijednosti na osnovi pretpostavki na temelju kojih tržišni sudionici mjere fer vrijednost imovine. Na primjer, ako su zalihe nedovršene proizvodnje jedinstvena imovina koju bi tržišni sudionici pretvorili u zalihe gotovih proizvoda, pri mjerenju fer vrijednost zaliha pretpostavka bi bila da su tržišni sudionici stekli ili da će steći specijalne strojeve potrebne za pretvaranje zaliha u gotove proizvode;

- (d) korištenje imovine u kombinaciji s drugom imovinom ili drugom imovinom i obvezama može se uvrstiti u tehnike vrednovanja koje se primjenjuju za mjerenje fer vrijednosti imovine. To može biti slučaj kad se za mjerenje fer vrijednosti nematerijalne imovine primjenjuje metoda viška dobiti jer se tom tehnikom vrednovanja osobito uzimaju u obzir sva kontributivna imovina i povezane obveze u skupini u kojoj bi se ta nematerijalna imovina koristila;
- (e) subjekt u rijetkim situacijama može imovinu koju koristi kao dio skupine imovine mjeriti u približnom iznosu njezine fer vrijednosti kad se fer vrijednost skupine imovine raspoređuje na pojedinačnu imovinu u skupini. To može biti slučaj kad vrednovanje uključuje nekretninu, a fer vrijednost izgrađene nekretnine (tj. skupine imovine) raspoređuje se na njezine komponente imovine (kao što su zemljište i ulaganja u zemljište).

FER VRIJEDNOST PRI POČETNOM PRIZNAVANJU (točke 57.–60.)

- B4 Kad utvrđuje je li fer vrijednost pri početnom priznavanju jednaka transakcijskoj cijeni, subjekt razmatra čimbenike specifične za transakciju i imovinu ili obvezu. Na primjer, transakcijska cijena neće predstavljati fer vrijednost imovine ili obveze pri početnom priznavanju ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uvjeta:
- (a) transakcija se odvija među povezanim osobama, iako cijena u transakciji među povezanim osobama može biti ulazni podatak za mjerenje fer vrijednosti ako subjekt može dokazati da je transakcija sklopljena pod tržišnim uvjetima;
- (b) transakcija se odvija u uvjetima krajnje nužde ili je prodavatelj prisiljen prihvatiti cijenu u transakciji. To je npr. slučaj kad je prodavatelj u financijskim poteškoćama;
- (c) obračunska jedinica iz transakcijske cijene razlikuje se od obračunske jedinice za tu imovinu ili obvezu kad se mjere po fer vrijednosti. To je npr. slučaj kad je imovina ili obveza koja se mjeri po fer vrijednosti samo jedan od elemenata transakcije (npr. u poslovnoj kombinaciji), kad transakcija uključuje neiskazana prava i povlastice koji se mjere odvojeno, u skladu s drugim MSFI-jem, ili kad transakcijska cijena uključuje transakcijske troškove;
- (d) tržište na kojem se odvija transakcija razlikuje se od glavnog (ili najpovoljnijeg) tržišta. Na primjer, ta se tržišta mogu razlikovati ako je subjekt trgovac i sklapa transakcije s kupcima na maloprodajnom tržištu, ali glavno (ili najpovoljnije) tržište za izlazne transakcije čine drugi takvi dileri za posredničke poslove na tom tržištu.

TEHNIKE VREDNOVANJA (TOČKE 61.–66.)

Tržišni pristup

- B5 Pri primjeni tržišnog pristupa koriste se cijene i druge relevantne informacije iz tržišnih transakcija s identičnom ili usporedivom (tj. sličnom) imovinom, obvezama ili skupinom imovine ili obveza, kao što je poslovna jedinica.
- B6 Na primjer, za tehnike vrednovanja koje se primjenjuju u tržišnom pristupu često se koriste tržišni pokazatelji koji se izvode iz skupa sličnih informacija. Tržišni pokazatelji mogu biti u rasponima raznih pokazatelja za svaku sličnu informaciju. Odgovarajući pokazatelj iz tog raspona odabire se prosudbom, vodeći računa o kvalitativnim i kvantitativnim čimbenicima specifičnima za mjerenje.
- B7 Tehnike vrednovanja koje se primjenjuju u tržišnom pristupu uključuju matrično određivanje cijena. Matrično određivanje cijena je matematička tehnika koja se uglavnom primjenjuje za vrednovanje nekih vrsta financijskih instrumenata, kao što su dužnički vrijednosni papiri, i ne oslanja se samo na kotirane cijene određenih vrijednosnih papira nego na njihov odnos s drugim referentnim vrijednosnim papirima koji kotiraju na tržištu.

Troškovni pristup

- B8 Troškovni pristup odražava iznos koji bi se u sadašnjem trenutku tražio za zamjenu radnog kapaciteta imovine (često se naziva tekući trošak zamjene).
- B9 Iz perspektive tržišnog sudionika prodavatelja, cijena koja bi se ostvarila za imovinu temelji se na trošku koji bi nastao za tržišnog sudionika kupca pri stjecanju ili izgradnji zamjenske imovine usporedive korisnosti, usklađena za zastarjelost. Naime, kupac kao tržišni sudionik ne bi za imovinu platio više od iznosa za koji bi mogao zamijeniti radni kapacitet te imovine. Zastarjelost obuhvaća fizičko propadanje, funkcionalnu (tehnološku) zastarjelost te ekonomsku (vanjsku) zastarjelost i širi je pojam od amortizacije za potrebe financijskog izvještavanja (raspoređivanje povijesnog troška) ili oporezivanja (određeni vijeka trajanja). Metoda tekućeg troška zamjene često se koristi pri mjerenju fer vrijednosti materijalne imovine koja se koristi u kombinaciji s drugom imovinom ili drugom imovinom i drugim obvezama.

Dobitni pristup

- B10 Dobitnim pristupom budući iznosi (npr. novčani tokovi ili prihodi i rashodi) svode se na jedan tekući (tj. diskontirani) iznos. Pri primjeni dobitnog pristupa, pokazatelj fer vrijednosti odražava sadašnja tržišna očekivanja o tim budućim iznosima.
- B11 Te tehnike vrednovanja uključuju npr. sljedeće:
- (a) tehnike sadašnje vrijednosti (vidjeti točke B12–B30);
 - (b) modele određivanja cijene opcija, kao što je Black-Scholes-Mertonov model ili binomni model (tj. model rešetke), koji obuhvaćaju tehnike sadašnje vrijednosti i odražavaju i vremensku i intrinzičnu vrijednost opcije i
 - (c) metodu viška dobiti, koja se primjenjuje za mjerenje fer vrijednosti određene nematerijalne imovine.

Tehnike sadašnje vrijednosti

- B12 U točkama B13–B30 opisuje se primjena tehnika sadašnje vrijednosti za mjerenje fer vrijednosti. U tim je točkama fokus na tehnici usklađenja diskontne stope i tehnici *očekivanog novčanog toka* (očekivana sadašnja vrijednost). No, ne propisuje se primjena jedne posebne tehnike sadašnje vrijednosti niti se primjena tehnika sadašnje vrijednosti za mjerenje fer vrijednosti ograničava na te opisane tehnike. Tehnika sadašnje vrijednosti koja će primijeniti za mjerenje fer vrijednosti ovisi o činjenicama i okolnostima specifičnima za imovinu ili obvezu koja se mjeri (npr. jesu li na tržištu dostupne cijene za usporedivu imovinu ili obveze) i dostupnosti dostatnih podataka.

Komponente mjerenja sadašnje vrijednosti

- B13 Sadašnja vrijednost (tj. primjena dobitnog pristupa) je alat kojim se budući iznosi (npr. novčani tokovi ili vrijednosti) diskontnom stopom povezuju sa sadašnjom vrijednosti. Kad se fer vrijednost imovine ili obveze mjeri tehnikom sadašnje vrijednosti, obuhvate se svi sljedeći elementi iz perspektive tržišnih sudionika na datum mjerenja:
- (a) procjena budućih novčanih tokova od imovine ili obveze koja se mjeri;
 - (b) očekivana moguća odstupanja iznosa i rokova novčanih tokova zbog neizvjesnosti koja je inherentna novčanim tokovima;
 - (c) vremenska vrijednost novca, koju predstavlja stopa na nerizičnu novčanu imovinu s dospijanjem i rokovima koji se podudaraju s razdobljem novčanih tokova i za imatelja ne znači ni neizvjesnost rokova niti rizik nastanka statusa neispunjavanja obveza (tj. nerizična kamatna stopa);

- (d) cijena za neizvjesnost inherentnu novčanim tokovima (tj. *premija za rizik*);
- (e) drugi čimbenici koje bi tržišni sudionici u danim okolnostima uzeli u obzir;
- (f) za obvezu, rizik neispunjenja obveze, uključujući vlastiti kreditni rizik subjekta (kao dužnika).

Opća načela

B14 Tehnike sadašnje vrijednosti razlikuju se po obuhvatu elemenata iz točke B13. Međutim, primjena svake metode sadašnje vrijednosti za mjerenje fer vrijednosti temelji se na sljedećim općim načelima:

- (a) novčani tokovi i diskontne stope trebali bi odražavati pretpostavke na temelju kojih bi tržišni sudionici odredili cijenu imovine ili obveze;
- (b) novčani tokovi i diskontne stope trebali bi odražavati samo čimbenike koji se mogu povezati s imovinom ili obvezom koja se mjeri;
- (c) da bi se izbjeglo dvostruko uračunavanje ili izostavljanje učinaka čimbenika rizika, diskontne stope trebale bi odražavati pretpostavke koje odgovaraju onima koje su inherentne novčanim tokovima. Na primjer, primjerena je diskontna stopa koja odražava neizvjesnost u očekivanjima budućih statusa neispunjavanja obveza ako se koriste ugovorni novčani tokovi po kreditu (tj. tehnika usklađenja diskontne stope). Tu istu stopu ne bi trebalo koristiti ako se koriste očekivani (tj. ponderirana vjerojatnost) novčani tokovi (tj. tehnika očekivane sadašnje vrijednosti) jer očekivani novčani tokovi već odražavaju pretpostavke o neizvjesnosti budućih statusa neispunjavanja obveza, a umjesto nje bi trebalo koristiti diskontnu stopu koja odgovara riziku inherentnom očekivanim novčanim tokovima;
- (d) pretpostavke o novčanim tokovima i diskontnim stopama trebaju biti interno usklađene. Na primjer, nominalne novčane tokove, koji uključuju učinak inflacije, treba diskontirati stopom koja uključuje učinak inflacije. Nominalna nerizična kamatna stopa uključuje učinak inflacije. Stvarne novčane tokove, iz kojih je isključen učinak inflacije trebalo bi diskontirati stopom koja ne uključuje učinak inflacije. Slično tome, novčane tokove nakon oporezivanja trebalo bi diskontirati diskontnom stopom nakon oporezivanja. Novčani tok prije oporezivanja trebalo bi diskontirati stopom koja odgovara takvim novčanim tokovima;
- (e) diskontne stope trebale bi biti u skladu s odnosnim ekonomskim čimbenicima valute u kojoj su novčani tokovi izraženi.

Rizik i neizvjesnost

- B15 Mjerenje fer vrijednosti primjenom tehnika sadašnje vrijednosti provodi se u uvjetima neizvjesnosti jer novčani tokovi koji se koriste nisu poznati već procijenjeni iznosi. Često su neizvjesni i iznos i rokovi novčanih tokova. Neizvjesni su čak i ugovorno definirani iznosi, kao što su plaćanja po kreditu, ako postoji rizik nastanka statusa neispunjavanja obveza.
- B16 Tržišni sudionici obično traže naknadu (tj. premiju na rizik) zbog neizvjesnosti inherentne novčanim tokovima od imovine ili obveze. U mjerenje fer vrijednosti trebalo bi uključiti premiju za rizik u iznosu koji bi tržišni sudionici tražili kao naknadu za neizvjesnost inherentnu novčanim tokovima. U protivnom mjerenje ne bi vjerodostojno odražavalo fer vrijednost. Ponekad je teško utvrditi odgovarajuću premiju za rizik. No, to samo po sebi nije dovoljan razlog za isključenje premije za rizik.
- B17 Tehnike sadašnje vrijednosti razlikuju se po usklađenju za rizik i vrsti novčanih tokova. Na primjer:
- (a) tehnika usklađenja diskontne stope (vidjeti točke B18–B22) temelji se na diskontnoj stopi usklađenoj za rizike i ugovornim, obećanim ili vrlo vjerojatnim novčanim tokovima;

- (b) prva metoda tehnike očekivane sadašnje vrijednosti (vidjeti točku B25) temelji se na očekivanim novčanim tokovima usklađenima za rizike i nerizičnoj stopi;
- (c) druga metoda tehnike očekivane sadašnje vrijednosti (vidjeti točku B26) temelji se na očekivanim novčanim tokovima koji nisu usklađeni za rizike i diskontnoj stopi usklađenoj tako da uključuje premiju za rizik koju traže tržišni sudionici. Ta se stopa razlikuje od stope koja se koristi za tehniku usklađenja diskontne stope.

Tehnika usklađenja diskontne stope

- B18 Tehnika usklađenja diskontne stope temelji se na jednom skupu novčanih tokova iz raspona mogućih procijenjenih iznosa, ugovornih ili obećanih (kao u slučaju obveznice) ili vrlo vjerojatnih novčanih tokova. Ti su novčani tokovi u svakom slučaju uvjetovani nastankom točno određenih događaja (npr. ugovorni ili obećani novčani tokovi za obveznicu uvjetovani su nepostojanjem statusa neispunjavanja obveza). Kad se primjenjuje tehnika usklađenja diskontne stope koristi se diskontna stopa izvedena iz dostupnih stopa prinosa za usporedivu imovinu ili obveze kojima se trguje na tržištu. Prema tome, ugovorni, obećani ili vrlo vjerojatni novčani tokovi diskontiraju se primjenom dostupne ili procijenjene tržišne stope za takve uvjetovane novčane tokove (tj. tržišna stopa prinosa).
- B19 Za primjenu tehnike usklađenja diskontne stope nužno je analizirati tržišne informacije o usporedivoj imovini ili obvezama. Usporedivost se utvrđuje razmatranjem vrste novčanih tokova (npr. jesu li ugovorni ili izvanugovorni te ima li izgleda da će na sličan način odgovoriti na promjene ekonomskih uvjeta), kao i drugih čimbenika (npr. kreditna sposobnost, kolateral, trajanje, ograničavajući uvjeti i likvidnost). Alternativno, ako jedna usporediva stavka imovine ili obveze ne odražava primjereno rizike inherentne novčanim tokovima od imovine ili obveze koje se mjere, diskontna stopa bi se mogla izvesti iz informacija o nekoliko stavki usporedive imovine ili obveza u vezi s nerizičnom krivuljom prinosa (tj. primjenom tzv. „pristupa dodavanja”).
- B20 Radi objašnjenja pristupa dodavanja, recimo da se imovina A odnosi na ugovorno pravo na primitak 800 N.J. ⁽⁵⁷⁾ u godinu dana (tj. rokovi nisu neizvjesni). Postoji etablirano tržište za usporedivu imovinu i dostupne su informacije o toj imovini, uključujući informacije o cijeni. Od te usporedive imovine:
- (a) imovina B je ugovorno pravo na primitak 1 200 N.J. u godinu dana i njezina je tržišna cijena 1 083 N.J. Dakle, pretpostavljena godišnja stopa prinosa (tj. jednogodišnja tržišna stopa prinosa) je $10,8\% [(1\ 200\ \text{N.J.} / 1\ 083\ \text{N.J.}) - 1]$;
- (b) imovina B je ugovorno pravo na primitak 700 N.J. u dvije godine i njezina je tržišna cijena 566 N.J. Dakle, pretpostavljena godišnja stopa prinosa (tj. dvogodišnja tržišna stopa prinosa) je $11,2\% [(700\ \text{N.J.} / 566\ \text{N.J.})^{0,5} - 1]$;
- (c) sve tri stavke imovine usporedive su u smislu rizika (tj. disperzije mogućih isplata i odobrenja).
- B21 Na temelju rokova ugovorenih primitaka po imovini A u odnosu na rokove za imovinu B i imovinu C (tj. godinu dana za imovinu B i dvije godine za imovinu C), smatra se da je imovina B sličnija imovini A. Na temelju ugovorenih primitaka za imovinu A (800 N.J.) i jednogodišnje tržišne stope izvedene iz imovine B (10,8 %), dobije se fer vrijednost imovine A od 722 N.J. ($800\ \text{N.J.} / 1\ 108\ \text{N.J.}$). Alternativno, ako tržišne informacije o imovini B nisu dostupne, jednogodišnja tržišna stopa može se izvesti iz imovine C primjenom pristupa dodavanja. U tom slučaju dvogodišnja tržišna stopa za imovinu C (11,2 %) usklađuje se na jednogodišnju tržišnu stopu na temelju ročne strukture nerizične krivulje prinosa. Da bi se utvrdilo jesu li premija za rizik za jednogodišnju imovinu i premija za rizik za dvogodišnju imovinu iste, vjerojatno će biti potrebne dodatne informacije i analize. Utvrdi li se da nisu iste, dvogodišnja tržišna stopa prinosa dodatno se usklađuje za taj rezultat.
- B22 Ako se tehnika usklađenja diskontne stope primjenjuje na fiksne primitke ili plaćanja, usklađenje za rizik inherentan novčanim tokovima od imovine ili obveze koja se mjeri uključuje se u diskontnu stopu. Ako se tehnika usklađenja diskontne stope primjenjuje na novčane tokove koji nisu fiksni primici ili plaćanja, moguće je da će trebati uskladiti novčane tokove kako bi se postigla usporedivost s dostupnom imovinom ili obvezom iz koje se izvodi diskontna stopa.

⁽⁵⁷⁾ U ovom su Standardu novčani iznosi iskazani u „novčanim jedinicama (N.J.)”.

Tehnika očekivane sadašnje vrijednosti

- B23 Tehnika očekivane sadašnje vrijednosti temelji se na skupu novčanih tokova koji predstavljaju prosječnu ponderiranu vjerojatnost svih mogućih novčanih tokova (tj. očekivanih novčanih tokova). Dobivena procjena identična je očekivanoj vrijednosti, koja je u statističkom smislu ponderirani prosjek mogućih vrijednosti diskretne slučajne varijable u kojem su ponderi odgovarajuće vjerojatnosti. Budući da su svi mogući novčani tokovi prosječna ponderirana vjerojatnost, dobiveni očekivani novčani tok nije uvjetovan nastankom određenog događaja (za razliku od novčanih tokova koji se koriste pri primjeni tehnike usklađenja diskontne stope).
- B24 Tržišni sudionici neskloni riziku bi pri donošenju odluke o ulaganju uzeli u obzir rizik da se stvarni novčani tokovi razlikuju od očekivanih. Prema teoriji portfelja, razlikuju se dvije vrste rizika:

(a) nesistemske (promjenjivi) rizik, koji je specifičan za određenu imovinu ili obvezu;

(b) sistemski (nepromjenjivi) rizik, koji je uobičajen za imovinu ili obvezu i druge stavke u diversificiranom portfelju.

Prema teoriji portfelja, na uravnoteženom tržištu će tržišni sudionici ostvariti naknadu samo za sistemski rizik inherentan novčanim tokovima. (Na neučinkovitim ili neuravnoteženim tržištima mogući su drugi oblici prinosa ili naknade).

- B25 Prvom metodom tehnike očekivane sadašnje vrijednosti očekivani novčani tokovi od imovine usklađuju se za sistemski (tj. tržišni) rizik tako što se oduzme premija za novčani rizik (očekivani novčani tokovi usklađeni za rizik). Očekivani novčani tokovi usklađeni za rizik predstavljaju zajamčen novčani tok, koji se diskontira primjenom nerizične kamatne stope. Zajamčeni novčani tok odnosi se na očekivani novčani tok (kako je definiran), usklađen za rizik tako da tržišni sudionik radije pristaje na zajamčeni nego na očekivani novčani tok. Na primjer, ako je tržišni sudionik voljan pristati na očekivani novčani tok od 1200 N.J. umjesto na zajamčeni novčani tok od 1000 N.J., iznos od 1000 N.J. je zajamčeni dio iznosa od 1200 N.J. (tj. premija za novčani rizik bila bi 200 N.J.). U tom slučaju tržišni sudionik radije pristaje na imovinu koju drži.
- B26 Nasuprot tome, drugom metodom tehnike očekivane sadašnje vrijednosti usklađenje za sistemski (tj. tržišni) rizik provodi se tako da se na nerizičnu kamatnu stopu primijeni premija za rizik. Stoga se očekivani novčani tokovi diskontiraju po stopi koja odgovara očekivanoj stopi povezanoj s prosječnom ponderiranom vjerojatnosti novčanih tokova (tj. očekivana stopa prinosa). Za procjenu očekivane stope prinosa mogu se koristiti modeli za određivanje cijene rizične imovine, kao što je model određivanja cijene kapitalne imovine. Budući da se u tehnici usklađenja diskontne stope kao diskontna stopa koristi stopa prinosa od uvjetovanih novčanih tokova, ta će stopa vjerojatno biti viša od diskontne stope iz druge metode tehnike očekivane sadašnje vrijednosti, a to je očekivana stopa prinosa od očekivanih novčanih tokova ili novčanih tokova ponderirane prosječne vjerojatnosti.
- B27 Radi objašnjenja prve i druge metode, recimo da je očekivani novčani tok od imovine u godinu dana 780 N.J., što je utvrđeno na temelju mogućih novčanih tokova i vjerojatnosti prikazanih u nastavku. Važeća nerizična kamatna stopa na novčani tok u razdoblju od godinu dana je 5 %, a premija za sistemski rizik za imovinu istog profila rizičnosti je 3 %.

Mogući novčani tokovi	Vjerojatnost	Novčani tokovi ponderirane prosječne vjerojatnosti
500 N.J.	15 %	75 N.J.
800 N.J.	60 %	480 N.J.
900 N.J.	25 %	225 N.J.
Očekivani novčani tokovi		780 N.J.

- B28 U tom jednostavnom objašnjenju, očekivani novčani tokovi (780 N.J.) predstavljaju ponderiranu prosječnu vjerojatnost tri moguća ishoda. U stvarnosti su mogući brojni ishodi. No, pri primjeni tehnike očekivane sadašnje vrijednosti nije uvijek nužno uzeti u obzir distribucije svih mogućih novčanih tokova na temelju složenih modela i tehnika. Umjesto toga se može izraditi nekoliko diskretnih scenarija i vjerojatnosti s nekoliko mogućih novčanih tokova. Na primjer, subjekt može koristiti novčane tokove ostvarene u relevantnom prošlom razdoblju, usklađene za naknadne promjene okolnosti (npr. promjene vanjskih čimbenika, uključujući ekonomske ili tržišne uvjete, sektorske trendove i konkurenciju, te promjene internih čimbenika koji imaju vrlo određen učinak na subjekt), vodeći računa o pretpostavkama tržišnih sudionika.
- B29 U teoriji je sadašnja vrijednost (tj. fer vrijednost) novčanog toka od imovine ista, neovisno o tome je li utvrđena prvom ili drugom metodom:
- (a) primjenom prve metode, očekivani novčani tokovi usklađuju se za sistemski (tj. tržišni) rizik. Ako nema tržišnih informacija o iznosu usklađenja za rizik, to se usklađenje može izvesti primjenom modela određivanja cijene imovine i koncepta zajamčenih novčanih tokova. Na primjer, usklađenje za rizik (tj. premija za rizik novca u iznosu 22 N.J.) može se utvrditi na temelju premije za sistemski rizik od 3 % (780 N.J. – [780 N.J. × (1,05 / 1,08)]), a rezultat je očekivani novčani tok usklađen za rizik od 758 N.J. (780 N.J. – 22 N.J.). Iznos od 758 N.J. je zajamčeni novčani tok od 780 N.J. i diskontira se primjenom nerizične kamatne stope (5 %). Sadašnja vrijednost (tj. fer vrijednost) imovine je 722 N.J. (758 N.J. / 1,05);
- (b) primjenom druge metode, očekivani novčani tokovi ne usklađuju se za sistemski (tj. tržišni) rizik nego se usklađenje za taj rizik uključuje u diskontnu stopu. Prema tome, očekivani novčani tokovi diskontiraju se po očekivanoj stopi prinosa od 8 % (tj. nerizična kamatna stopa od 5 % plus premija za sistemski rizik od 3 %). Sadašnja vrijednost (tj. fer vrijednost) imovine je 722 N.J. (780 N.J. / 1,08).
- B30 Kad se za mjerenje fer vrijednosti primjenjuje tehnika očekivane sadašnje vrijednosti, može se primijeniti prva ili druga metoda. Odabir jedne od tih metoda ovisi o činjenicama i okolnostima specifičnima za imovinu ili obvezu koja se mjeri, dostupnosti dostatnih informacija i prosudbama.

PRIMJENA TEHNIKA SADAŠNJE VRIJEDNOSTI NA OBVEZE I VLASNIČKE INSTRUMENTE SUBJEKTA KOJE DRUGE OSOBE NE DRŽE KAO IMOVINU (TOČKE 40. I 41.)

- B31 Ako se tehnika sadašnje vrijednosti koristi za mjerenje fer vrijednosti obveze koju druga osoba ne drži kao imovinu (npr. obveza zbrinjavanja), subjekt je dužan, među ostalim, procijeniti buduće novčane odljeve koje bi tržišni sudionici očekivali u svrhu ispunjenja te obveze. Ti budući novčani odljevi uključuju očekivanja tržišnih sudionika o troškovima ispunjenja obveze i naknadi koju bi tržišni sudionik tražio za preuzimanje obveze. Takva naknada uključuje prinos koji bi tržišni sudionik tražio za sljedeće:
- (a) za poduzimanje aktivnosti (tj. vrijednost ispunjenja obveze, npr. resursima koji bi se mogli iskoristiti za druge aktivnosti) i
- (b) preuzimanje rizika povezanog s obvezom (tj. premija za rizik koja odražava rizik da bi se stvarni novčani odljevi mogli razlikovati od očekivanih novčanih odljeva, vidjeti točku B33).
- B32 Na primjer, nefinancijska obveza ne sadržava ugovorenu stopu prinosa i na tržištu nema dostupnog podatka o prinosu za tu obvezu. U nekim slučajevima se komponente prinosa koji bi tržišni sudionici tražili međusobno ne razlikuju (npr. kad se koristi cijena koju bi vanjski ugovaratelj obračunao kao fiksnu naknadu). U drugim slučajevima subjekt te komponente treba odvojeno procijeniti (npr. kad se koristi cijena u koju bi vanjski ugovaratelj uračunao sve troškove jer on u tom slučaju ne bi snosio rizik budućih promjena troškova).

B33 Subjekt može premiju za rizik uključiti u mjerenje fer vrijednosti obveze ili svojeg vlasničkog instrumenta koji druga osoba ne drži kao imovinu na jedan od sljedećih načina:

- (a) usklađenjem novčanih tokova (tj. kao povećanje novčanih odljeva) ili
- (b) usklađenjem stope kojom se budući novčani tokovi diskontiraju na sadašnju vrijednost (tj. kao smanjenje diskontne stope).

Subjekt pazi da se usklađenja za rizik ne obračunaju dvaput ili izostave. Na primjer, ako se procijenjeni novčani tokovi povećaju za naknadu za preuzimanje rizika povezanog s obvezom, diskontna stopa se ne usklađuje za taj rizik.

ULAZNI PODACI ZA TEHNIKE VREDNOVANJA (TOČKE 67.–71.)

B34 Tržišta na kojima mogu biti dostupni ulazni podaci o imovini i obvezama (npr. financijski instrumenti) su npr.:

- (a) *burzovna tržišta*. Na burzovnom tržištu zaključne cijene su lako dostupne i u pravilu su reprezentativne za fer vrijednost. Takvo tržište je npr. Londonska burza;
- (b) *tržišta posrednika*. Na tržištu posrednika trguju posrednici (kupuju ili prodaju za svoj račun) i tako vlastitim kapitalom osiguravaju likvidnost za držanje stavki kojima trguju. U pravilu su kupovna i prodajna cijena (cijena po kojoj je posrednik voljan kupiti, odnosno prodati) dostupnije od zaključnih cijena. Izvanburzovna tržišta (na kojima se cijene javno iskazuju) su tržišta posrednika. Tržišta posrednika postoje i za drugu imovinu i obveze, uključujući neke financijske instrumente, robu i fizičku imovinu (npr. rabljena oprema);
- (c) *brokerska tržišta*. Na brokerskom tržištu brokeri nastoje povezati kupce i prodavatelje, ali ne trguju za svoj račun. Drugim riječima, brokeri ne koriste vlastiti kapital da bi držali stavke kojima trguju. Broker zna kupovne cijene kupaca i prodajne cijene prodavatelja, ali kupac i prodavatelj obično ne znaju cijenu koju druga strana traži odnosno nudi. Ponekad su dostupne cijene izvršenih transakcija. Brokerska tržišta podrazumijevaju elektroničke komunikacijske mreže kojima se povezuju nalozi za kupnju i prodaju te tržišta za poslovne i stambene nekretnine;
- (d) *tržišta bez posrednika*. Na tržištu bez posrednika transakcije izdavanja i ponovne prodaje dogovaraju se bez posrednika. Vrlo je malo javno dostupnih informacija o tim transakcijama.

HIJERARHIJA FER VRIJEDOSTI (TOČKE 72.–90.)

Ulazni podaci druge razine (točke 81.–85.)

B35 Ulazni podaci druge razine o određenoj imovini i obvezama uključuju npr. sljedeće:

- (a) *ugovore o zamjeni fiksne za promjenjivu stopu na temelju londonske ponudbene međubankovne stope (LIBOR)*. Ulazni podatak druge razine bila bi stopa LIBOR ako je dostupna u kotacijama za uobičajena vremenska razdoblja u gotovo ukupnom trajanju ugovora o zamjeni;
- (b) *ugovore o zamjeni fiksne za promjenjivu stopu na temelju krivulje prinosa u stranoj valuti*. Ulazni podatak druge razine bila bi stopa na temelju krivulje prinosa u stranoj valuti koja je dostupna u kotacijama za uobičajena vremenska razdoblja u gotovo ukupnom trajanju ugovora o zamjeni. To je npr. slučaj kad je ugovor o zamjeni sklopljen na 10 godina, a stopa dostupna u kotacijama za uobičajena vremenska razdoblja od devet godina, pod uvjetom da prihvatljiva ekstrapolacija krivulje prinosa za desetu godinu nije bitna za mjerenje fer vrijednosti ugovora o zamjeni u cijelosti;

- (c) *ugovore o zamjeni fiksne za promjenjivu stopu na temelju premijske stope određene banke.* Ulazni podatak druge razine bila bi premijska stopa određena banke izvedena ekstrapolacijom ako su ekstrapolirane vrijednosti potkrijepljene dostupnim tržišnim podacima, npr. korelacijom s kamatnom stopom koja je dostupna u gotovo ukupnom trajanju ugovora o zamjeni;
- (d) *trogodišnju opciju na dionice kojima se trguje na burzi.* Ulazni podatak druge razine bila bi pretpostavljena volatilnost za dionice izvedena ekstrapolacijom na treću godinu ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:
- i. dostupne su cijene za jednogodišnju i dvogodišnju opciju na dionice;
 - ii. ekstrapolirana pretpostavljena volatilnost trogodišnje opcije potkrijepljena je dostupnim tržišnim podacima u gotovo ukupnom trajanju opcije.
- U tom bi slučaju pretpostavljenu volatilnost bilo moguće izvesti ekstrapoliranjem pretpostavljene volatilnosti za jednogodišnju i dvogodišnju opciju na dionice i potkrijepiti je pretpostavljenom volatilnosti trogodišnjih opcija na usporedive dionice subjekata, pod uvjetom da je utvrđena korelacija između jednogodišnje i dvogodišnje pretpostavljene volatilnosti;
- (e) *ugovor o licenci.* Ulazni podatak druge razine za ugovor o licenci stečen u poslovnoj kombinaciji o kojem je stečenik (stranka ugovora o licenci) nedavno pregovarao s nepovezanom osobom bila bi naknada za licencijsku utvrđena ugovorom s nepovezanom osobom na početku aranžmana;
- (f) *zalihi gotovih proizvoda na maloprodajnom mjestu.* Ulazni podatak druge razine za zalihe gotovih proizvoda stečene u poslovnoj kombinaciji bila bi ili cijena za kupce na maloprodajnom tržištu ili cijena za trgovce na malo na veleprodajnom tržištu, usklađena za razlike između stanja i lokacije proizvoda na zalihima i usporedivih (tj. sličnih) proizvoda na zalihima, tako da mjerenje fer vrijednosti odražava cijenu koja bi bila ostvarena u transakciji prodaje zaliha drugom trgovcu na malo koji bi poduzeo sve potrebne korake za prodaju zaliha. U biti bi mjerenje fer vrijednosti bilo isto, neovisno o tome je li usklađena maloprodajna cijena (usklađenje naniže) ili veleprodajna cijena (usklađenje naviše). U pravilu bi za mjerenje fer vrijednosti trebalo koristiti cijenu za koju je potrebno najmanje subjektivnih usklađenja;
- (g) *zgradu koja se drži i koristi.* Ulazni podatak druge razine bila bi cijena za četvorni metar zgrade (tržišni pokazatelj vrednovanja) izvedena iz dostupnih tržišnih podataka, npr. pokazatelji izvedeni iz cijena dostupnih transakcija usporedivim (tj. sličnim) zgradama na sličnim lokacijama;
- (h) *jedinicu koja stvara novac.* Ulazni podatak druge razine bio bi tržišni pokazatelj vrednovanja (npr. pokazatelj dobiti ili prihoda ili sličnog pokazatelja uspješnosti) izveden iz dostupnih tržišnih podataka, npr. pokazatelji izvedeni iz cijena dostupnih transakcija usporedivim (tj. sličnim) poslovnim jedinicama, uzimajući u obzir poslovne, tržišne, financijske i nefinancijske čimbenike.

Ulazni podaci treće razine (točke 86.–90.)

B36 Ulazni podaci treće razine o određenoj imovini i obvezama uključuju npr. sljedeće:

- (a) *dugoročni valutni ugovor o zamjeni.* Ulazni podatak treće razine bila bi kamatna stopa u određenoj valuti koja nije dostupna i ne može se potkrijepiti dostupnim tržišnim podacima u kotacijama za uobičajena vremenska razdoblja ili na drugi način u gotovo ukupnom trajanju ugovora o zamjeni. Kamatne stope u valutnim ugovorima o zamjeni su stope koje se izračunavaju iz odnosnih krivulja u određenoj zemlji;
- (b) *trogodišnju opciju na dionice kojima se trguje na burzi.* Ulazni podatak treće razine bila bi povijesna volatilnost, tj. volatilnost za dionice izvedena iz njihovih povijesnih cijena. Povijesna volatilnost u pravilu ne odražava aktualna očekivanja tržišnih sudionika o budućoj volatilnosti, čak ni ako je jedina dostupna informacija za određivanje cijene opcije.
- (c) *ugovor o zamjeni kamatne stope.* Ulazni podatak treće razine bilo bi usklađenje na srednju (neobvezujuću) cijenu o kojoj postoji konsenzus na tržištu za određenu zamjenu na temelju podataka koji nisu izravno dostupni i ne mogu se na drugi način potkrijepiti dostupnim tržišnim podacima.

- (d) *Obveza zbrinjavanja preuzeta u poslovnoj kombinaciji.* Ulazni podatak treće razine bila bi trenutna procjena na temelju podataka subjekta o budućim novčanim odljevima u svrhu ispunjenja obveze (uključujući očekivanja tržišnih sudionika o troškovima ispunjenja obveze i naknadu koju bi tržišni sudionik tražio za preuzimanje obveze zbrinjavanja imovine) ako nema razumno dostupnih informacija o tome da bi pretpostavke tržišnih sudionika bile drukčije. Taj ulazni podatak treće razine koristio bi se pri primjeni tehnike sadašnje vrijednosti zajedno s drugim ulaznim podacima, npr. tekućom nerizičnom kamatnom stopom ili nerizičnom kamatnom stopom usklađenom za kreditni rizik ako se učinak kreditnog položaja subjekta na fer vrijednost odražava u diskontnoj stopi, a ne u procjeni budućih novčanih odljeva.
- (e) *jedinicu koja stvara novac.* Ulazni podatak treće razine bila bi financijska prognoza (npr. novčanog toka ili dobiti ili gubitka) na temelju podataka subjekta ako nema razumno dostupnih informacija o tome da bi pretpostavke tržišnih sudionika bile drukčije.

MJERENJE FER VRIJEDNOSTI U SLUČAJU ZNAČAJNOG PADA VOLUMENA ILI AKTIVNOSTI ZA IMOVINU ILI OBVEZU

B37 Na fer vrijednost imovine ili obveze može utjecati znatan pad volumena ili aktivnosti u odnosu na normalnu tržišnu aktivnost u vezi s tom (ili sličnom) imovinom ili obvezom. Da bi na temelju dostupnih dokaza mogao utvrditi je li u vezi s imovinom ili obvezom došlo do znatnog pada volumena ili aktivnosti, subjekt ocjenjuje važnost i relevantnost čimbenika kao što su:

- (a) mali broj nedavnih transakcija;
- (b) kotacije cijena ne izvode se na temelju aktualnih informacija;
- (c) kotacije cijena znatno variraju, tijekom vremena i među održavateljima tržišta (npr. neka brokerska tržišta);
- (d) indeksi koji su prethodno bili visoko korelirani s fer vrijednosti imovine ili obveze sada vidljivo nekorelirani s najnovijim pokazateljima fer vrijednosti te imovine ili obveze;
- (e) znatan porast premije za pretpostavljeni likvidnosni rizik, prinosa ili pokazatelja uspješnosti (npr. neurednost u plaćanju ili ozbiljnost gubitaka) u dostupnim transakcijama ili kotiranim cijenama u odnosu na subjektovu procjenu očekivanih novčanih tokova, uzimajući u obzir sve dostupne tržišne podatke o kreditnom i drugim rizicima neispunjenja obveza za imovinu ili obvezu;
- (f) širok ili znatno povećan raspon između kupovne i prodajne cijene;
- (g) znatan pad aktivnosti na tržištu ili nema (primarnog) tržišta za nova izdanja te ili slične imovine ili obveze;
- (h) malo javno dostupnih informacija (npr. za transakcije koje se odvijaju na tržištu bez posrednika).

B38 Ako subjekt zaključi da je došlo do znatnog pada volumena ili aktivnosti za imovinu ili obvezu u odnosu na normalnu tržišnu aktivnost u vezi s tom (ili sličnom) imovinom ili obvezom, potrebna je daljnja analiza transakcija ili kotiranih cijena. Pad volumena ili aktivnosti sam po sebi ne mora biti naznaka da transakcijska ili kotirana cijena ne odražava fer vrijednost ili da transakcija na tom tržištu nije uredna. Međutim, ako subjekt utvrdi da transakcijska ili kotirana cijena ne odražava fer vrijednost (npr. možda ima transakcija koje nisu uredne), te transakcije ili kotirane cijene treba uskladiti ako ih subjekt koristi kao osnovicu za mjerenje fer vrijednosti, pri čemu to usklađenje može biti bitno za mjerenje fer vrijednosti u cjelini. Usklađenja mogu biti potrebna i u drugim okolnostima (npr. kad je cijenu slične imovine nužno bitno uskladiti da bi bila usporediva s imovinom koja se mjeri ili kad se cijena dulje vrijeme ne mijenja).

- B39 Ovim MSFI-jem se ne propisuje metodologija za provedbu znatnih usklađenja transakcija ili kotiranih cijena. Primjena tehnika vrednovanja pri mjerenju fer vrijednosti obrađena je u točkama 61.–66. i B5–B11. Neovisno o primijenjenoj tehnici vrednovanja, subjekt je dužan uključiti odgovarajuća usklađenja za rizike, uključujući premiju za rizik koja odražava iznos koji bi tržišni sudionici tražili kao naknadu za neizvjesnost inherentnu novčanim tokovima od imovine ili obveze (vidjeti točku B17). Bez toga mjerenje ne odražava vjerodostojno fer vrijednost. Ponekad je teško utvrditi odgovarajuće usklađenje za rizik. No, to samo po sebi nije dovoljan razlog za isključenje usklađenja za rizik. Usklađenje za rizik treba odražavati urednu transakciju između tržišnih sudionika na datum mjerenja pod aktualnim tržišnim uvjetima.
- B40 U slučaju znatnog pada volumena ili aktivnosti u vezi s imovinom ili obvezom, primjereno je promijeniti tehniku vrednovanja ili primijeniti više tehnika vrednovanja (npr. tržišni pristup i tehniku sadašnje vrijednosti). Pri ponderiranju pokazatelja fer vrijednosti dobivenih primjenom više tehnika vrednovanja subjekt je dužan razmotriti utemeljenost raspona rezultata mjerenja fer vrijednosti. Cilj je odrediti točku unutar tog raspona koja najbolje predstavlja fer vrijednost u aktualnim tržišnim uvjetima. Širok raspon rezultata mjerenja fer vrijednosti može upućivati na potrebu za daljnjom analizom.
- B41 I u slučaju znatnog pada volumena ili razine aktivnosti u vezi s imovinom ili obvezom, cilj mjerenja fer vrijednosti ostaje isti. Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prijenos obveze u urednoj transakciji (tj. koja nije prisilna likvidacija ili hitna prodaja) između tržišnih sudionika na datum mjerenja pod aktualnim tržišnim uvjetima.
- B42 Procjena cijene po kojoj bi tržišni sudionici na datum mjerenja sklopili transakciju pod aktualnim tržišnim uvjetima u slučaju znatnog pada volumena ili aktivnosti u vezi s imovinom ili obvezom ovisi o činjenicama i okolnostima na datum mjerenja i nalaže prosudbu. Namjera subjekta da drži imovinu ili namiri ili na drugi način ispuni obvezu nije relevantna za mjerenje fer vrijednosti jer je fer vrijednost ovisi o tržištu i nije specifična za subjekt.

Određivanje neuredne transakcije

- B43 U slučaju znatnog pada volumena ili aktivnosti u odnosu na normalnu tržišnu aktivnost u vezi s tom (ili sličnom) imovinom ili obvezom teže je odrediti je li neka transakcija uredna ili neuredna. U takvim okolnostima nije primjereno zaključiti da sve transakcije na tom tržištu nisu uredne (tj. da su transakcije zbog prisilne likvidacije ili hitne prodaje). Sljedeće okolnosti mogu biti naznaka neuredne transakcije:
- (a) razdoblje izloženosti tržištu prije datuma mjerenja nije primjereno kako bi se omogućile rutinske i uobičajene tržišne aktivnosti za transakcije tom imovinom i obvezama pod aktualnim tržišnim uvjetima;
 - (b) razdoblje je bilo primjereno za rutinske i uobičajene tržišne aktivnosti, ali je prodavatelj imovinu ili obvezu ponudio samo jednom tržišnom sudioniku;
 - (c) prodavatelj je pokrenuo ili će uskoro pokrenuti postupak stečaja ili likvidacije (tj. prodavatelj ima financijskih poteškoća);
 - (d) prodavatelj je morao prodati da bi ispunio regulatorne ili pravne zahtjeve (tj. bio je prisiljen);
 - (e) transakcijska cijena je netipična u odnosu na nedavne transakcije istom ili sličnom imovinom ili obvezom.

Subjekt je dužan ocijeniti okolnosti da bi na temelju težine dostupnih dokaza utvrdio je li transakcija uredna.

B44 Subjekt je pri mjerenju fer vrijednosti ili procjeni premija za tržišni rizik dužan razmotriti sve sljedeće okolnosti:

- (a) ako dokazi pokazuju da transakcija nije uredna, dužan je toj transakcijskoj cijeni dodijeliti mali ili nikakav ponder (u odnosu na druge pokazatelje fer vrijednosti);
- (b) ako dokazi pokazuju da je transakcija uredna, subjekt je dužan uzeti u obzir tu transakcijsku cijenu. Ponder koji se dodjeljuje takvoj transakcijskoj cijeni u odnosu na druge pokazatelje fer vrijednosti ovisit će o činjenicama i okolnostima kao što su:
 - i. volumen transakcije;
 - ii. usporedivost transakcije s imovinom ili obvezom koja se mjeri;
 - iii. vremenska blizina transakcije datumu mjerenja;
- (c) ako subjekt nema dovoljno informacija za zaključak o urednosti transakcije, dužan je uzeti u obzir transakcijsku cijenu. No, ta transakcijska cijena ne mora odražavati fer vrijednost (tj. ona nije nužno jedina ili glavna osnovica za mjerenje fer vrijednosti ili procjenu premija za tržišni rizik). Ako subjekt nema dovoljno informacija za zaključak o urednosti određenih transakcija, dužan je takvim transakcijama dodijeliti manji ponder u odnosu na druge transakcije za koje se zna da su uredne.

Subjekt nije dužan dubinski provjeravati urednost neke transakcije, ali ne smije zanemariti informacije koje su mu razumno dostupne. Ako je subjekt sudionik u transakciji, pretpostavlja se da ima dovoljno informacija za zaključak o urednosti transakcije.

Primjena kotiranih cijena dobivenih od trećih osoba

- B45 Ovim se MSFI-jem ne zabranjuje korištenje kotiranih cijena dobivenih od trećih osoba ako je subjekt utvrdio da su te kotirane cijene izvedene u skladu s ovim MSFI-jem.
- B46 U slučaju znatnog pada volumena ili aktivnosti u vezi s imovinom ili obvezom, subjekt je dužan ocijeniti jesu li kotirane cijene dobivene od trećih osoba izvedene na temelju aktualnih informacija koje odražavaju uredne transakcije ili primjenom neke tehnike vrednovanja koja odražava pretpostavke tržišnih sudionika (uključujući pretpostavke o rizicima). Kad dodjeljuje ponder za kotiranu cijenu kao ulazni podatak za mjerenje fer vrijednosti, subjekt kotiranim cijenama koje ne odražavaju rezultat transakcija dodjeljuje manji ponder (u odnosu na druge pokazatelje fer vrijednosti koji odražavaju rezultate transakcija).
- B47 Osim toga, pri ponderiranju dostupnih dokaza treba voditi računa o vrsti kotacije (tj. je li indikativna cijena ili obvezujuća ponuda), pri čemu se veći ponder dodjeljuje kotacijama dobivenima od trećih osoba koje predstavljaju obvezujuće ponude.

*Dodatak C***Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe**

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja i jednako je važan kao i drugi dijelovi MSFI-ja.

- C1 Subjekt ovaj MSFI primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt ovaj MSFI primjenjuje za ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- C2 Ova se MSFI primjenjuje prospektivno od početka godišnjeg razdoblja njegove prve primjene.
- C3 Zahtjeve o objavljivanjima iz ovog MSFI-ja ne treba primjenjivati na usporedne informacije objavljene za razdoblja prije datuma prve primjene ovog MSFI-ja.
- C4 Dokumentom *Godišnja poboljšanja, ciklus 2011.–2013.*, objavljenim u prosincu 2013., izmijenjena je točka 52. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2014. ili nakon tog datuma. Subjekt tu izmjenu primjenjuje prospektivno od početka godišnjeg razdoblja prve primjene MSFI-ja 13. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt tu izmjenu primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- C5 MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 52. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- C6 MSFI-jem 16 *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 15

Prihodi na temelju ugovora s kupcima

CILJ

1. Cilj je ovog Standarda utvrditi načela koja je subjekt dužan primjenjivati radi izvještavanja korisnika financijskih izvještaja o korisnim informacijama o vrsti, iznosu, rokovima i neizvjesnosti *prihoda* i novčanih tokova koji proizlaze iz *ugovora s kupcem*.

Ostvarenje cilja

2. Da bi se ostvario cilj iz točke 1., temeljno načelo ovog Standarda je da subjekt prihode koji se odnose na prijenos obećane robe ili usluga kupcima priznaje u iznosu koji odražava naknadu na koju očekuje da ima pravo u zamjenu za tu robu ili usluge.
3. Subjekt pri primjeni ovog Standarda razmatra uvjete ugovora i sve relevantne činjenice i okolnosti. Subjekt ovaj Standard i sva praktična rješenja dosljedno primjenjuje na ugovore sa sličnim obilježjima i u sličnim okolnostima.
4. Ovim se Standardom utvrđuje računovodstveno iskazivanje pojedinačnog ugovora s kupcem. Međutim, kao praktično rješenje, subjekt ovaj Standard može primijeniti na portfelj ugovora (ili *obveze izvršenja*) sa sličnim obilježjima ako opravdano očekuje da se učinci koje bi na financijske izvještaje imala primjena ovog Standarda na portfelj ne bi bitno razlikovali od učinaka njegove primjene na pojedinačne ugovore (ili *obveze izvršenja*) iz tog portfelja. Pri računovodstvenom iskazivanju portfelja subjekt koristi procjene i pretpostavke koje odražavaju veličinu i sastav portfelja.

PODRUČJE PRIMJENE

5. Subjekt ovaj standard primjenjuje na sve ugovore s kupcima, osim na sljedeće:
 - (a) ugovore o najmu koji su obuhvaćeni područjem primjene MRS-a 16 *Najmovi*;
 - (b) ugovore koji su obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju*. Međutim, subjekt može odlučiti ovaj Standard primjenjivati na ugovore o osiguranju čija je glavna svrha pružanje usluga uz fiksnu naknadu u skladu s točkom 8. MSFI-ja 17;
 - (c) financijske instrumente i druga ugovorna prava ili obveze obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*, MSFI-ja 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*, MSFI-ja 11 *Zajednički poslovi*, MRS-a 27 *Odvojeni financijski izvještaji* i MRS-a 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate* i
 - (d) nenovčane razmjene između subjekata iz iste linije poslovanja kako bi se olakšala prodaja kupcima ili potencijalnim kupcima. Na primjer, ovaj se Standard ne primjenjuje na ugovor između dva naftna društva koja dogovore razmjenu nafte radi pravovremenog zadovoljenja potražnje kupaca na različitim utvrđenim lokacijama.
6. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na ugovor (osim ugovora iz točke 5.) samo ako je druga stranka ugovora kupac. Kupac je osoba koja je sa subjektom ugovorila primitak robe ili usluga koje su rezultat redovnog poslovanja subjekta u zamjenu za naknadu. Druga stranka ugovora nije kupac ako je npr. sa subjektom ugovorila sudjelovanje u aktivnosti ili procesu u kojima stranke ugovora ne dobivaju rezultate redovnog poslovanja subjekta nego dijele rizike i koristi koji proizlaze iz te aktivnosti ili procesa (kao što je razvoj imovine u okviru sporazuma o suradnji).

7. Ugovor s kupcem može biti djelomično obuhvaćen ovim Standardom, a djelomično drugim standardima iz točke 5.
- (a) Ako se drugim standardima utvrđuje način odvajanja i/ili početnog mjerenja jednog ili više dijelova ugovora, subjekt najprije primjenjuje zahtjeve o odvajanju i/ili mjerenju iz tih standarda. Subjekt iz *transakcijske cijene* isključuje iznos dijela ili dijelova ugovora koji se početno mjere u skladu s drugim standardima i primijeniti točke 73.–86. kako bi rasporedio eventualni preostali iznos transakcijske cijene na sve obveze izvršenja obuhvaćene područjem primjene ovog Standarda i na sve druge dijelove ugovora utvrđene u točki 7. podtočki (b).
- (b) Ako se drugim standardima ne utvrđuje način odvajanja i/ili početnog mjerenja jednog ili više dijelova ugovora, subjekt na odvajanje i/ili početno mjerenje dijela ili dijelova ugovora primjenjuje ovaj Standard.
8. Ovim se Standardom utvrđuje računovodstveno iskazivanje inkrementalnih troškova sklapanja ugovora s kupcem i troškova ispunjenja ugovora s kupcem ako ti troškovi nisu obuhvaćeni područjem primjene nekog drugog standarda (vidjeti točke 91.–104.). Subjekt te točke primjenjuje samo na troškove koji se odnose na ugovor s kupcem (ili dio tog ugovora) koji je obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda.

PRIZNAVANJE

Utvrđivanje ugovora

9. **Subjekt je dužan računovodstveno iskazati ugovor s kupcem koji je obuhvaćen područjem primjene ovog Standarda samo ako su ispunjeni svi sljedeći kriteriji:**
- (a) **ugovorne strane odobrile su ugovor (pismeno, usmeno ili u skladu s drugim uobičajenim poslovnim praksama) i obvezale su se izvršavati svoje obveze;**
- (b) **subjekt može utvrditi prava svake ugovorne strane u pogledu robe ili usluga koji se prenose;**
- (c) **subjekt može utvrditi uvjete plaćanja za robu ili usluge koje se prenose;**
- (d) **ugovor je komercijalnog sadržaja (tj. očekuje se da će zbog ugovora doći do promjene rizika, rokova ili iznosa budućih novčanih tokova subjekta) i**
- (e) **subjekt će vjerojatno naplatiti naknadu na koju će imati pravo u zamjenu za robu ili usluge koje će se prenijeti kupcu. Kad ocjenjuje vjerojatnost naplate iznosa naknade subjekt je dužan uzeti u obzir samo mogućnost i namjeru kupca da plati taj iznos naknade po njegovu dospijeću. Iznos naknade na koju će subjekt imati pravo može biti niži od cijene navedene u ugovoru ako je naknada promjenjiva jer subjekt kupcu može ponuditi ustupak u pogledu cijene (vidjeti točku 52.).**
10. Ugovor je sporazum između dviju ili više osoba kojim nastaju ostvariva prava i izvršive obveze. Ostvarivost prava i izvršivost obveza u ugovoru pravno je pitanje. Ugovori mogu biti pismeni, usmeni ili prešutni u okviru uobičajene poslovne prakse subjekta. Praksa i postupci sklapanja ugovora s kupcima razlikuju se među različitim jurisdikcijama, djelatnostima i subjektima. Osim toga, mogu se razlikovati i unutar jednog subjekta (npr. mogu ovisiti o kategoriji kupca ili o vrsti obećane robe ili usluga). Tu praksu i postupke subjekt je dužan uzeti u obzir pri određivanju nastaju li i kada na temelju ugovora s kupcem ostvariva prava i izvršive obveze.
11. Neki ugovori s kupcima nemaju fiksno trajanje te ih bilo koja stranka u svakom trenutku može raskinuti ili izmijeniti. Drugi ugovori mogu se automatski obnavljati na periodičnoj osnovi utvrđenoj u ugovoru. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na ukupno trajanje ugovora (tj. ugovorno razdoblje) u kojem stranke ugovora imaju ostvariva prava i izvršive obveze.

12. Za potrebe primjene ovog Standarda, ugovor ne postoji ako svaka stranka ugovora ima jednostrano ostvarivo pravo raskida ugovora koji je u cijelosti neizvršen bez obveze isplate naknade drugoj stranci (ili strankama). Ugovor se smatra u cijelosti neizvršenim ako su ispunjena oba sljedeća kriterija:
- (a) subjekt kupcu još nije prenio obećanu robu ili usluge i
 - (b) subjekt još nije primio i još nema pravo primiti naknadu u zamjenu za obećanu robu ili usluge.
13. Ako ugovor s kupcem na početku ispunjava kriterije iz točke 9., subjekt ne smije ponovno procjenjivati te kriterije, osim ako postoji naznaka znatne promjene činjenica i okolnosti. Na primjer, ako se sposobnost kupca da plati naknadu znatno pogorša, subjekt procjenjuje je li vjerojatno da će naplatiti naknadu na koju će imati pravo u zamjenu za preostalu robu ili usluge koje će se prenijeti kupcu.
14. Ako ugovor s kupcem ne ispunjava kriterije iz točke 9., subjekt nastavlja procjenjivati ugovor kako bi utvrdio jesu li kriteriji iz točke 9. naknadno ispunjeni.
15. Ako ugovor s kupcem ne ispunjava kriterije iz točke 9., a od kupca primi naknadu, subjekt je dužan priznati primljenu naknadu kao prihod samo u slučaju nastanka jednog od sljedećih događaja:
- (a) subjekt nema preostalih obveza prijenosa robe ili usluga kupcu i primio je ukupnu ili gotovo ukupnu nepovratnu naknadu koju je kupac obećao ili
 - (b) ugovor je raskinut, a naknada primljena od kupca je nepovratna.
16. Subjekt priznaje naknadu primljenu od kupca kao obvezu dok ne nastane jedan od događaja iz točke 15. ili do naknadnog ispunjenja kriterija iz točke 9. (vidjeti točku 14.). Ovisno o činjenicama i okolnostima ugovora, priznata obveza predstavlja obvezu subjekta da naknadno prenese robu ili usluge ili vrati primljenu naknadu. U svakom slučaju, obveza se mjeri na temelju iznosa naknade primljene od kupca.

Kombinacija ugovora

17. Subjekt kombinira dva ili više ugovora sklopljena u isto ili približno isto vrijeme s istim kupcem (ili povezanim osobama kupca) i iskazati ugovore kao jedan ugovor ako je najmanje jedan od sljedećih kriterija:
- (a) ugovori su dogovoreni u paketu s jednim komercijalnim ciljem;
 - (b) iznos naknade koja se plaća na temelju jednog ugovora ovisi o cijeni ili izvršenju drugog ugovora ili
 - (c) roba ili usluge obećani ugovorima (ili neka roba ili usluge obećane u svakom od ugovora) jedinstvena su obveza izvršenja u skladu s točkama 22.–30.

Izmjene ugovora

18. Izmjena ugovora promjena je područja primjene ili cijene (ili i jednog i drugog) ugovora koju odobre stranke ugovora. U nekim djelatnostima i jurisdikcijama izmjena ugovora može se opisati kao nalog za izmjenu, preinaka ili dopuna. Izmjena ugovora postoji kad stranke ugovora odobre izmjenu kojom se stvaraju nova ili mijenjaju postojeća ostvariva prava i izvršive obveze stranaka ugovora. Izmjena ugovora može se odobriti pismeno, usmenim dogovorom ili se može podrazumijevati zbog uobičajene poslovne prakse. Ako stranke ugovora ne odobre izmjenu ugovora, subjekt je dužan nastaviti primjenjivati ovaj Standard na postojeći ugovor do odobrenja izmjene ugovora.

19. Izmjena ugovora može postojati čak i ako se stranke ugovora spore oko područja primjene ili cijene (ili i jednog i drugog) koji proizlaze iz izmjene ili ako su stranke odobrile izmjenu područja primjene ugovora, ali još nisu odredile odgovarajuću izmjenu cijene. Kad određuje ostvarivost prava i izvršivost obveza koje nastaju ili se mijenjaju, subjekt razmatra sve relevantne činjenice i okolnosti, uvjete ugovora i druge dokaze. Ako su stranke ugovora odobrile izmjenu područja primjene ugovora, ali još nisu odredile odgovarajuću izmjenu cijene, subjekt procjenjuje izmjenu transakcijske cijene koja proizlazi iz izmjene u skladu s točkama 50.–54. o procjeni promjenjive naknade i točkama 56.–58. o ograničenju procjena promjenjive naknade.
20. Subjekt izmjenu ugovora računovodstveno iskazuje kao zaseban ugovor ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:
- (a) područje primjene ugovora proširuje se zbog dodavanja obećane robe ili usluga koje se razlikuju od ostalih (u skladu s točkama 26.–30.) i
- (b) cijena iz ugovora povećava se za iznos naknade koji odražava subjektive *samostalne prodajne cijene* dodatne obećane robe ili usluga i sva odgovarajuća usklađenja te cijene kako bi odražavala okolnosti tog ugovora. Na primjer, subjekt može uskladiti samostalnu prodajnu cijenu dodatne robe ili usluge za popust kupcu jer subjekt ne treba snositi troškove prodaje koje bi snosio da sličnu robu ili uslugu prodaje novom kupcu.
21. Ako se izmjena ugovora računovodstveno ne iskazuje kao zaseban ugovor u skladu s točkom 20., subjekt obećanu robu ili usluge koje još nisu prenesene na dan izmjene ugovora (tj. preostalu obećanu robu ili usluge) iskazuje na jedan od sljedećih načina, koji god je primjenjiv:
- (a) Subjekt izmjenu ugovora iskazuje kao raskid postojećeg i stvaranje novog ugovora ako se preostala roba ili usluge razlikuju od robe ili usluga prenesenih na datum izmjene ugovora ili prije tog datuma. Iznos naknade koji se raspoređuje na preostale obveze izvršenja (ili na preostalu robu ili usluge koje se razlikuju od ostalih iz jedne obveze izvršenja koje se utvrđuju u skladu s točkom 22. podtočkom (b)) zbroj je sljedećeg:
- i. naknade koju je kupac obećao (uključujući iznose koji su od kupca već primljeni) i koja je bila uključena u procjenu transakcijske cijene, a nije priznata kao prihod i
- ii. naknade koja je obećana izmjenom ugovora.
- (b) Subjekt izmjenu ugovora iskazuje kao dio postojećeg ugovora ako se preostala roba ili usluge ne razlikuju od ostalih te stoga čine dio jedne obveze izvršenja, koja je djelomično ispunjena na dan izmjene ugovora. Učinak izmjene ugovora na transakcijsku cijenu i na subjektovo mjerenje napretka u potpunom ispunjenju obveze izvršenja priznaje se kao usklađenje prihoda (kao povećanje ili smanjenje prihoda) na datum izmjene ugovora (tj. usklađenje prihoda na kumulativnoj osnovi na temelju stupnja izvršenja).
- (c) Ako su preostala roba ili usluge kombinacija stavki iz (a) i (b), subjekt učinke izmjene na neispunjene (uključujući djelomično neispunjene) obveze izvršenja u izmijenjenom ugovoru iskazuje na način usklađen s ciljevima iz ove točke.

Utvrđivanje obveza izvršenja

22. Subjekt je na početku ugovora dužan procijeniti robu ili usluge obećane ugovorom s kupcem i utvrditi kao obvezu izvršenja svako obećanje prijenosa kupcu:

- (a) različite robe ili usluga (ili paketa robe ili usluga) ili

(b) serija različite robe ili usluga koje su gotovo iste i imaju isti obrazac prijenosa kupcu (vidjeti točku 23).

23. Serije različite robe ili usluga imaju isti obrazac prijenosa kupcu ako su ispunjena oba sljedeća kriterija:

(a) svaka različita roba ili usluga u serijama koje subjekt obeća prenijeti kupcu treba ispunjavati kriterije iz točke 35. da bi se smatrala obvezom izvršenja koja se s vremenom ispunjava i

(b) u skladu s točkama 39.–40., ista se metoda primjenjuje za mjerenje subjektova napretka u potpunom ispunjenju obveze izvršenja prijenosa kupcu svake različite robe ili usluge u seriji.

Obećanja u ugovorima s kupcima

24. U ugovoru s kupcem općenito se izričito navodi roba ili usluge koje subjekt obećava prenijeti kupcu. Međutim, obveze izvršenja utvrđene u ugovoru s kupcem ne moraju biti ograničene na robu ili usluge izričito navedene u tom ugovoru. Naime, ugovor s kupcem može sadržavati i obećanja koja su dio uobičajene poslovne prakse subjekta, objavljenih politika ili posebnih izjava ako kupac u trenutku sklapanja ugovora zbog tih obećanja opravdano očekuje da će mu subjekt prenijeti robu ili uslugu.

25. Obveze izvršenja ne uključuju aktivnosti koje subjekt mora poduzeti radi ispunjenja ugovora, osim ako se tim aktivnostima kupcu prenosi roba ili usluge. Na primjer, pružatelj usluga će obaviti razne administrativne poslove sastavljanja ugovora. Obavljanjem tih poslova kupcu se ne prenose usluge i zato se ti pripremni poslovi ne smatraju obvezom izvršenja.

Različita roba ili usluge

26. Ovisno o ugovoru, obećana roba ili usluge mogu među ostalim uključivati sljedeće:

(a) prodaju robe koju je subjekt proizveo (npr. zalihe proizvođača);

(b) preprodaju robe koju je subjekt kupio (npr. roba trgovca na malo);

(c) preprodaju prava na robu ili usluge koje je subjekt kupio (npr. karta koju je preprodao subjekt koji djeluje kao nalogodavatelj, kako je opisano u točkama B34–B38);

(d) obavljanje ugovorom dogovorenog posla (ili poslova) za kupca;

(e) pružanje usluge pripravnosti na pružanje robe ili usluga (npr. nedefinirana ažuriranja softvera koja se pružaju kad i ako su dostupna) ili stavljanje robe ili usluga na raspolaganje kupcu kako bi ih upotrijebio kako i kad odluči;

(f) pružanje usluge organiziranja prijenosa robe ili usluga kupcu za drugu osobu (npr. poslovi tržišnog zastupnika treće osobe, kako je opisano u točkama B34–B38);

(g) dodjelu prava na robu ili usluge koje će se isporučiti u budućnosti i koje kupac može preprodati ili isporučiti svojem kupcu (npr. subjekt koji prodaje proizvod trgovcu na malo obećava da će dodatnu robu ili usluge prenijeti fizičkoj osobi koja proizvod kupi od trgovca na malo);

(h) izgradnju, proizvodnju ili razvoj imovine u ime kupca;

- (i) izdavanje dozvola (vidjeti točke B52–B63) i
 - (j) omogućavanje kupnje dodatne robe ili usluga (kad te mogućnosti kupcu daju materijalno pravo, kako je opisano u točkama B39–B43).
27. Roba ili usluga obećana kupcu razlikuje se od ostale ako su ispunjena oba sljedeća kriterija:
- (a) kupac može imati koristi od same robe ili usluge ili u kombinaciji s drugim resursima koji su mu izravno dostupni (tj. roba ili usluga može biti različita) i
 - (b) obećanje subjekta da će kupcu prenijeti robu ili usluge može se utvrditi odvojeno od drugih obećanja iz ugovora (tj. roba ili usluga različita je u kontekstu ugovora).
28. Kupac može imati koristi od robe ili usluge u skladu s točkom 27. podtočkom (a) ako se roba ili usluga može upotrijebiti, potrošiti, prodati za iznos viši od vrijednosti otpada ili držati na drugi način kojim se ostvaruje ekonomska korist. Kupac od neke robe ili usluga može ostvariti korist od robe ili usluge kao takve. Kupac od neke druge robe ili usluga može ostvariti korist samo u kombinaciji s drugim izravno dostupnim resursima. Izravno dostupan resurs je roba ili usluga koja se prodaje odvojeno (prodaje je subjekt ili neki drugi subjekt) ili resurs koji je kupac već dobio od subjekta (uključujući robu ili usluge koje bi subjekt već prenio kupcu na temelju ugovora) ili iz drugih transakcija ili događaja. Različitim se čimbenicima može dokazati da kupac može ostvariti korist od same robe ili usluge ili u kombinaciji s drugim resursima koji su mu izravno dostupni. Na primjer, činjenica da subjekt redovito odvojeno prodaje robu ili uslugu upućivala bi na to da kupac može ostvariti korist od same robe ili usluge ili u kombinaciji s drugim izravno dostupnim resursima.
29. Kad se utvrđuje mogu li se obećanja subjekta da će prenijeti robu ili usluge kupcu utvrditi odvojeno u skladu s točkom 27. podtočkom (b), cilj je utvrditi je li vrsta obećanja u kontekstu ugovora takva da se svaka od te robe ili usluga prenosi pojedinačno ili se prenose kombinirana stavka ili stavke za koje su inputi obećana roba ili usluge. Čimbenici koji upućuju na to da nije moguće odvojeno utvrditi dva ili više obećanja prijenosa robe ili usluga kupcu među ostalim uključuju sljedeće:
- (a) subjekt ne pruža znatnu uslugu integriranja robe ili usluge s drugom robom ili uslugama obećanima u ugovoru u paket robe ili usluga koje predstavljaju kombinirani izlazni resurs radi kojeg je kupac sklopio ugovor. Drugim riječima, subjekt robu ili uslugu ne koristi kao input za proizvodnju ili isporuku kombiniranog outputa koji je utvrdio kupac. Kombinirani izlazni resursi mogu uključivati više od jedne faze, elementa ili jedinice;
 - (b) jedna ili više stavki robe ili usluga znatno mijenjaju ili prilagođavaju jednu ili više stavki druge robe ili usluga koje su obećane ugovorom ili su njima znatno izmijenjene ili prilagođene;
 - (c) roba ili usluge vrlo su međuovisne ili međusobno povezane. Drugim riječima, na svaku robu ili uslugu bitno utječe druga roba ili usluga koje su obuhvaćene ugovorom. Na primjer, ponekad dvije ili više stavki robe ili usluga bitno utječu jedna na drugu jer subjekt ne bi mogao ispuniti svoje obećanje kad bi svaku stavku robe ili usluga prenosio odvojeno.
30. Ako obećana roba ili usluga nije različita, subjekt tu robu kombinira s drugom obećanom robom ili uslugama dok ne utvrdi paket robe ili usluga koji je različit. U nekim slučajevima subjekt zbog toga iskazuje svu robu ili usluge obećane ugovorom kao jednu obvezu izvršenja.

Ispunjenje obveza izvršenja

- 31. Subjekt je dužan priznati prihod kad ispuni (ili dok ispunjava) obvezu izvršenja prijenosom obećane robe ili usluge (tj. imovine) kupcu. Imovina se smatra prenesenom kad kupac stekne (ili dok stječe) kontrolu nad tom imovinom.**
32. Za svaku obvezu izvršenja utvrđenu u skladu s točkama 22.–30. subjekt je na početku ugovora dužan utvrditi ispunjava li obvezu izvršenja tijekom vremena (u skladu s točkama 35.–37.) ili u određenom trenutku (u skladu s točkom 38.). Ako subjekt ne ispunjava obvezu izvršenja tijekom vremena, obveza izvršenja ispunjava se u određenom trenutku.
33. Roba i usluge smatraju se imovinom, čak i ako je to samo trenutačno, kad su primljene i upotrijebljene (što je slučaj s brojnim uslugama). Kontrola nad imovinom odnosi se na mogućnost upravljanja imovinom i ostvarivanja gotovo svih preostalih koristi od imovine. Kontrola podrazumijeva mogućnost sprečavanja drugih subjekata da upravljaju korištenjem imovine i ostvaruju koristi od imovine. Koristi od imovine su potencijalni novčani tokovi (priljevi ili uštede pri odljevima) koji se mogu ostvariti izravno ili neizravno na brojne načine, kao npr.:
- (a) korištenjem imovine u proizvodnji robe ili pružanju usluga (uključujući javne usluge);
 - (b) korištenjem imovine radi povećanja vrijednosti druge imovine;
 - (c) korištenjem imovine radi namirenja obveza ili smanjenja izdataka;
 - (d) prodajom ili razmjenom imovine;
 - (e) davanjem imovine u zalog kao osiguranje kredita i
 - (f) držanjem imovine.
34. Kad utvrđuje ima li kupac kontrolu nad imovinom, subjekt razmatra sve ugovore o otkupu imovine (vidjeti točke B64–B76).
- Obveze izvršenja koje se ispunjavaju tijekom vremena*
35. Subjekt prenosi kontrolu nad robom ili uslugom tijekom vremena i zato tijekom vremena ispunjava obvezu izvršenja i priznaje prihod ako je ispunjen jedan od sljedećih kriterija:
- (a) kupac istodobno prima i ostvaruje koristi koje proizlaze iz subjektova izvršenja obveze za vrijeme njezina izvršenja (vidjeti točke B3 i B4);
 - (b) subjekt izvršenjem svoje obveze stvara ili poboljšava imovinu (npr. zalihe nedovršene proizvodnje) koju kupac kontrolira dok se imovina stvara ili poboljšava (vidjeti točku B5) ili
 - (c) subjekt izvršenjem svoje obveze ne stvara imovinu koju može prenamijeniti (vidjeti točku 36.) i ima ostvarivo pravo na plaćanje za izvršenje obveze do određenog trenutka (vidjeti točku 37.).
36. Imovina nastala subjektovim izvršenjem obveze ne može se prenamijeniti ako subjekt zbog ugovornog ograničenja ne može izravno prenamijeniti imovinu tijekom njezina stvaranja ili poboljšanja ili iz praktičnih razloga ne može imovinu izravno prenamijeniti u njezinu završnom obliku. Može li subjekt prenamijeniti imovinu utvrđuje se na početku ugovora. Subjekt nakon početka ugovora ne smije mijenjati utvrđenu namjenu imovine ako stranke ugovora ne odobre izmjenu ugovora kojom se znatno mijenja obveza izvršenja. Točke B6–B8 sadržavaju upute o tome kako se utvrđuje može li subjekt prenamijeniti imovinu.

37. Kad ocjenjuje ima li ostvarivo pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka u skladu s točkom 35. podtočkom (c) subjekt razmatra uvjete ugovora i sve propise koji se primjenjuju na ugovor. Pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka ne mora biti u fiksnom iznosu. Međutim, subjekt za sve vrijeme trajanja ugovora mora imati pravo na iznos koji mu je barem naknada za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka ako kupac ili neka druga osoba raskine ugovor iz drugog razloga, a ne zbog subjektova neispunjenja obećanog. Točke B9–B13 sadržavaju upute za utvrđivanje postojanja i ostvarivosti prava na plaćanje te toga hoće li zbog svojeg prava na plaćanje subjekt ostvariti pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka.

Obveze izvršenja koje se ispunjavaju u određenom trenutku

38. Ako se obveza izvršenja ne ispunjava tijekom vremena u skladu s točkama 35.–37., subjekt obvezu ispunjava u određenom trenutku. Kad određuje trenutak u kojem kupac stječe kontrolu nad obećanom imovinom, a subjekt ispuni obvezu izvršenja, subjekt razmatra zahtjeve o kontroli iz točaka 31.–34. Osim toga, subjekt razmatra pokazatelje prijenosa kontrole koji, među ostalim, uključuju sljedeće:

- (a) subjekt ima sadašnje pravo na plaćanje za imovinu – ako kupac u sadašnjem trenutku ima obvezu plaćanja za imovinu, to može biti naznaka da je kupac stekao mogućnost upravljanja imovinom i ostvarivanja gotovo svih preostalih koristi iz imovine koja je predmet razmjene;
- (b) kupac ima vlasništvo nad imovinom – vlasništvo može upućivati na to koja stranka ugovora ima mogućnost upravljanja imovinom i ostvarivanja gotovo svih preostalih koristi iz imovine ili ograničavanja pristupa drugih subjekata tim koristima. Stoga prijenos vlasništva nad imovinom može upućivati na to da je kupac stekao kontrolu nad imovinom. Ako subjekt zadrži vlasništvo samo kao zaštitu od neplaćanja kupca, ta prava subjekta nisu kupcu prepreka za stjecanje kontrole nad imovinom;
- (c) subjekt je prenio fizičko vlasništvo nad imovinom – fizičko vlasništvo kupca nad imovinom može biti naznaka da kupac ima mogućnost upravljanja imovinom i ostvarivanja gotovo svih preostalih koristi od imovine ili ograničavanja pristupa drugih subjekata tim koristima. Međutim, fizičko vlasništvo ne smije se podudarati s kontrolom nad imovinom. Na primjer, u nekim ugovorima o reotkupu i nekim ugovorima o komisiji, kupac ili primatelj može imati fizičko vlasništvo nad imovinom koja je pod kontrolom subjekta. S druge strane, u nekim ugovorima o isporuci nakon plaćanja subjekt može imati fizičko vlasništvo nad imovinom koja je pod kontrolom kupca. Točke B64–B76, B77–B78 i B79–B82 sadržavaju upute o računovodstvenom iskazivanju ugovora o reotkupu, ugovora o komisiji odnosno ugovora o isporuci nakon plaćanja;
- (d) kupcu vlasništvo nad imovinom donosi znatne rizike i nagrade – prijenos znatnih rizika i nagrada od vlasništva nad imovinom na kupca može upućivati na to da je kupac stekao mogućnost upravljanja imovinom i ostvarivanja gotovo svih preostalih koristi od imovine. Međutim, kad ocjenjuje rizike i nagrade od vlasništva nad obećanom imovinom, subjekt isključuje sve rizike zbog kojih bi uz obvezu izvršenja prijenosa imovine mogla nastati i zasebna obveza izvršenja. Na primjer, subjekt je prenio kontrolu nad imovinom kupcu, ali još nije ispunio dodatnu obvezu izvršenja u pogledu pružanja usluga održavanja prenesene imovine;
- (e) kupac je prihvatio imovinu – kupčevo prihvaćanje imovine može upućivati na to da je stekao mogućnost upravljanja imovinom i ostvarivanja gotovo svih preostalih koristi od imovine. Kad ocjenjuje učinak koji ugovorna klauzula o kupčevu prihvaćanju može imati na određivanje trenutka prijenosa imovine, subjekt razmatra upute iz točaka B83–B86.

Mjerenje napretka u potpunom ispunjenju obveze izvršenja

39. Za svaku obvezu izvršenja koja se ispunjava tijekom vremena u skladu s točkama 35.–37., subjekt priznaje prihod koji nastane tijekom vremena mjerenjem napretka u potpunom ispunjenju te obveze izvršenja. Cilj je mjerenja napretka prikazati subjektovu obvezu izvršenja prijenosa kontrole nad robom ili uslugama obećanima kupcu (tj. ispunjenje subjektove obveze izvršenja).

40. Subjekt primjenjuje jednu metodu mjerenja napretka na svaku obvezu izvršenja koja se ispunjava tijekom vremena i dosljedno je primjenjuje na slične obveze izvršenja i u sličnim okolnostima. Na kraju svakog izvještajnog razdoblja subjekt ponovno mjeri napredak u potpunom ispunjenju obveze izvršenja koja se ispunjava tijekom vremena.

Metode mjerenja napretka

41. Primjerene metode mjerenja napretka među ostalim su metode outputa i metode inputa. Točke B14–B19 sadržavaju upute o primjeni metoda outputa i metoda inputa za mjerenje napretka subjekta u potpunom ispunjenju obveze izvršenja. Kad određuje odgovarajuće metode mjerenja napretka subjekt razmatra vrstu robe ili usluge koju je obećao prenijeti kupcu.
42. Kad primjenjuje metode za mjerenje napretka, subjekt iz mjerenja isključuje svu robu ili usluge čiju kontrolu ne prenosi kupcu. S druge strane, subjekt u mjerenje napretka uključuje svu robu ili usluge čiju kontrolu prenosi kupcu pri ispunjavanju te obveze izvršenja.
43. Budući da se okolnosti s vremenom mijenjaju, subjekt ažurirati svoje mjerenje napretka kako bi prikazao moguće promjene ishoda obveze izvršenja. Te promjene u mjerenju napretka subjekta iskazuju se kao promjene računovodstvenih procjena u skladu s MRS-om 8, *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.

Razumno mjerenje napretka

44. Subjekt prihode od obveze izvršenja koja se ispunjava tijekom vremena priznaje samo ako može razumno izmjeriti napredak u potpunom ispunjenju obveze izvršenja. Subjekt ne može razumno izmjeriti napredak u potpunom ispunjenju obveze izvršenja ako nema pouzdanih informacija koje su mu potrebne za primjenu odgovarajuće metode mjerenja napretka.
45. U nekim okolnostima (npr. u ranim fazama ugovora), subjekt neće moći razumno izmjeriti ishod obveze izvršenja, ali očekuje povrat troškova nastalih pri ispunjavanju obveze izvršenja. U tim okolnostima, subjekt prihode priznaje samo do iznosa nastalih troškova sve dok ne bude mogao razumno izmjeriti ishod obveze izvršenja.

MJERENJE

46. **Kad se obveza ispuni (ili dok se ispunjava), subjekt je dužan priznati kao prihod iznos transakcijske cijene (isključujući procjene promjenjive naknade koje su ograničene u skladu s točkama 56.–58.) koji je raspoređen na tu obvezu izvršenja.**

Određivanje transakcijske cijene

47. **Subjekt je pri određivanju transakcijske cijene dužan razmotriti uvjete ugovora i svoju uobičajenu poslovnu praksu. Transakcijska cijena je iznos naknade na koju subjekt očekuje da ima pravo u zamjenu za prijenos obećane robe ili usluga kupcu, isključujući iznose naplaćene u ime trećih osoba (npr. neki porezi na promet). Naknada obećanu ugovorom s kupcem može uključivati fiksne, promjenjive ili i fiksne i promjenjive iznose.**
48. Vrsta, rokovi i iznos naknade koju je kupac obećao utječu na procjenu transakcijske cijene. Kad određuje transakcijsku cijenu, subjekt razmatra učinke sljedećeg:
- (a) promjenjive naknade (vidjeti točke 50.–55. i 59.);
- (b) ograničene procjene promjenjive naknade (vidjeti točke 56.–58.);
- (c) postojanja važne komponente financiranja u ugovoru (vidjeti točke 60.–65.);

(d) nenovčane naknade (vidjeti točke 66.–69.) i

(e) naknade koja se isplaćuje kupcu (vidjeti točke 70.–72.).

49. U svrhu određivanja transakcijske cijene subjekt pretpostavlja da će se roba ili usluge prenijeti kupcu kako je obećano postojećim ugovorom te da ugovor neće biti otkazan, obnovljen ili izmijenjen.

Promjenjiva naknada

50. Ako naknada obećana ugovorom uključuje promjenjivi iznos, subjekt procjenjuje iznos naknade na koji će imati pravo u zamjenu za prijenos obećane robe ili usluga kupcu.
51. Iznos naknade može biti promjenjiv zbog diskonta, rabata, povrata, kredita, ustupaka u pogledu cijene, poticaja, bonusa za uspješnost, kazni ili drugih sličnih stavki. Obećana naknada može biti promjenjiva i ako pravo subjekta na naknadu ovisi o nastanku ili izostanku određenog budućeg događaja. Na primjer, iznos naknade je promjenjiv ako je proizvod prodan s pravom povrata ili ako je obećan fiksni iznos kao bonus za uspješnost po ostvarenju određenog cilja.
52. Promjenjivost naknade koju je kupac obećao može se izričito navesti u ugovoru. Osim što može biti promjenjiva u skladu s uvjetima iz ugovora, obećana je naknada promjenjiva u sljedećim okolnostima:
- (a) kupac na temelju uobičajene poslovne prakse, objavljenih politika ili posebnih izjava subjekta o tome da će prihvatiti iznos naknade niži od cijene navedene u ugovoru, ima opravdana očekivanja. Odnosno, očekuje se da će subjekt ponuditi ustupak u pogledu cijene. Ovisno o jurisdikciji, djelatnosti ili kupcu, ta se ponuda naziva diskont, rabat, povrat ili odobrenje;
- (b) druge činjenice i okolnosti upućuju na to da subjekt pri sklapanju ugovora s kupcem namjerava ponuditi kupcu ustupak u pogledu cijene.
53. Subjekt iznos promjenjive naknade procjenjuje primjenom neke od metoda navedenih u nastavku, ovisno o tome koju smatra boljom za predviđanje iznosa naknade na koju će imati pravo:
- (a) očekivana vrijednost – očekivana vrijednost je zbroj iznosa ponderirane vjerojatnosti u rasponu mogućih iznosa naknade. Očekivana vrijednost može biti odgovarajuća procjena iznosa promjenjive naknade ako subjekt ima velik broj ugovora sličnih obilježja;
- (b) najvjerojatniji iznos – iznos koji je najvjerojatniji u rasponu mogućih iznosa naknada (tj. jedan najvjerojatniji ishod ugovora). Najvjerojatniji iznos može biti odgovarajuća procjena iznosa promjenjive naknade ako ugovor ima samo dva moguća ishoda (npr. subjekt ostvaruje ili ne ostvaruje bonus za uspješnost).
54. Subjekt tijekom trajanja ugovora dosljedno primjenjuje jednu metodu za procjenu učinka neizvjesnosti na iznos promjenjive naknade na koju će imati pravo. Osim toga, subjekt je dužan razmotriti sve informacije (povijesne, aktualne i predviđanja) koje su mu razumno dostupne i utvrđuje razuman broj mogućih iznosa naknade. Informacije na temelju kojih subjekt procjenjuje iznos promjenjive naknade obično su slične informacijama koje poslovodstvo subjekta koristi u postupku sastavljanja ponude i za utvrđivanje cijena obećane robe ili usluga.

Obveze povrata

55. Subjekt priznaje obvezu povrata ako primi naknadu od kupca i očekuje da će tu naknadu djelomično ili u cijelosti vratiti kupcu. Obveza povrata mjeri se po iznosu naknade koji je primljen (ili se potražuje) na koji subjekt ne očekuje da će imati pravo (tj. iznosi koji nisu uključeni u transakcijsku cijenu). Obveza povrata (i odgovarajuća promjena transakcijske cijene, a time i ugovorne obveze) ažurira se na kraju svakog izvještajnog razdoblja u skladu s promjenama okolnosti. Subjekt pri iskazivanju obveze povrata povezane s prodajom s pravom povrata primjenjuje upute iz točaka B20–B27.

Ograničavajuće procjene promjenjive naknade

56. Subjekt u transakcijsku cijenu uključuje dio iznosa promjenjive naknade ili njezin ukupan iznos procijenjen u skladu s točkom 53. samo u mjeri u kojoj je vrlo vjerojatno da neće doći do znatnog poništenja u iznosu ukupnog priznatog prihoda nakon naknadnog rješenja neizvjesnosti povezanih s promjenjivom naknadom.
57. Kad procjenjuje je li vrlo vjerojatno da neće doći do znatnog poništenja u iznosu ukupnog priznatog prihoda nakon naknadnog rješenja neizvjesnosti povezanih s promjenjivom naknadom, subjekt razmatra i stupanj vjerojatnosti i opseg poništenja prihoda. Čimbenici koji mogu povećati stupanj vjerojatnosti i opseg poništenja rashoda među ostalim uključuju:
- (a) iznos naknade izložen je čimbenicima na koje subjekt ne može utjecati. Ti čimbenici mogu biti volatilnost tržišta, prosudba ili postupci trećih osoba, vremenski uvjeti i visok rizik od zastarjelosti obećane robe ili usluge;
 - (b) ne očekuje se skoro rješenje neizvjesnosti u pogledu iznosa naknade;
 - (c) iskustvo subjekta (ili drugi dokazi) sa sličnim vrstama ugovora ograničeno je ili ograničene predvidive vrijednosti;
 - (d) subjekt obično u sličnim ugovorima i u sličnim okolnostima nudi širok raspon ustupaka u pogledu cijene ili mijenja uvjete plaćanja;
 - (e) ugovor sadržava velik broj i širok raspon mogućih iznosa naknade.
58. Subjekt naknadu od autorskih prava za prodaju ili korištenje koja su obećana u zamjenu za licenciju za intelektualno vlasništvo iskazuje u skladu s točkom B63.

Ponovna procjena promjenjive naknade

59. Subjekt na kraju svakog izvještajnog razdoblja ažurira procijenjenu transakcijsku cijenu (uključujući ažuriranje procjene je li procjena promjenjive naknade ograničena) kako bi vjerodostojno iskazao okolnosti na kraju izvještajnog razdoblja i promjene okolnosti tijekom izvještajnog razdoblja. Subjekt promjene transakcijske cijene iskazuje u skladu s točkama 87.–90.

Postojanje važne komponente financiranja u ugovoru

60. Kad određuje transakcijsku cijenu, subjekt usklađuje obećani iznos naknade za učinke vremenske vrijednosti novca ako rokovi plaćanja koje su dogovorile stranke ugovora (izričito ili prešutno) kupcu ili subjektu omogućuju znatnu korist od financiranja prijenosa robe ili usluga kupcu. U tim okolnostima, ugovor sadržava važnu komponentu financiranja. Važna komponenta financiranja može postojati neovisno o tome je li obećanje financiranja izričito navedeno u ugovoru ili se podrazumijeva iz uvjeta plaćanja koje su dogovorile stranke ugovora.

61. Obećani iznos naknade za važnu komponentu financiranja usklađuje se kako bi subjekt mogao priznati prihod u iznosu koji odražava cijenu koju bi kupac bio platio za obećanu robu ili usluge da je tu robu ili usluge kad su mu prenesene (ili dok su mu prenošene) platio u novcu (tj. cijena za gotovinsko plaćanje). Kat utvrđuje sadržava li ugovor komponentu financiranja i je li ta komponenta važna za ugovor, subjekt razmatra sve relevantne činjenice i okolnosti, uključujući sljedeće:
- (a) eventualnu razliku između iznosa obećane naknade i cijene za gotovinsko plaćanje za obećanu robu ili usluge i
 - (b) skupni učinak sljedećeg:
 - i. očekivano vrijeme od trenutka u kojem subjekt prenese obećanu robu ili uslugu kupcu do trenutka njegova plaćanja za tu robu ili usluge i
 - ii. prevladavajuće kamatne stope na relevantnom tržištu.
62. Neovisno o procjeni iz točke 61., ugovor s kupcem ne sadržava važnu komponentu financiranja ako postoji najmanje jedan od sljedećih čimbenika:
- (a) kupac je robu ili usluge platio unaprijed i on odlučuje o rokovima prijenosu te robe ili usluga;
 - (b) znatan iznos naknade koju je kupac obećao promjenjiv je i iznos ili rokovi naknade variraju ovisno o nastanku ili izostanku budućeg događaja nad kojim ni kupac ni subjekt u biti nemaju kontrolu (npr. ako je naknada licencija za prodaju);
 - (c) razlika između obećane naknade i cijene robe ili usluge za gotovinsko plaćanje (kako je opisano u točki 61.) ne nastaje zbog pružanja financijskih sredstava kupcu ili subjektu nego zbog drugih razloga i razmjerna je razlogu zbog kojeg je nastala. Na primjer, uvjeti plaćanja mogu subjekt ili kupca zaštititi od nepotpunog ispunjenja nekih ili svih ugovornih obveza druge ugovorne stranke.
63. Kao praktično rješenje, subjekt ne mora uskladiti obećani iznos naknade za učinke važne komponente financiranja ako na početku ugovora očekuje da će od trenutka u kojem subjekt prenese obećanu robu ili uslugu kupcu do trenutka njegova plaćanja za tu robu ili usluge proteći najviše godinu dana.
64. Da bi ostvario cilj iz točke 61., subjekt pri usklađenju obećanog iznosa naknade za važnu komponentu financiranja primjenjuje diskontnu stopu koja će se odraziti u odvojenoj financijskoj transakciji između subjekta i njegova kupca na početku ugovora. Ta stopa odražava kreditna obilježja stranke koja prima financiranje iz ugovora i sve druge kolaterale i jamstva koje kupac pruži subjektu, uključujući imovinu prenesenu ugovorom. Subjekt može odrediti tu stopu tako da utvrdi stopu kojom se nominalna vrijednost obećane naknade diskontira na cijenu koju bi kupac platio u novcu za robu ili usluge kad mu se prenesu (ili dok mu se prenose). Subjekt nakon početka ugovora ne smije mijenjati diskontnu stopu zbog promjena kamatnih stopa ili drugih okolnosti (kao što je promjena procjene kreditnog rizika kupca).
65. Subjekt učinke financiranja (kamatni prihodi ili kamatni rashodi) iskazuje u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti odvojeno od prihoda iz ugovora s kupcima. Kamatni prihodi ili kamatni rashodi priznaju se samo u mjeri u kojoj se pri računovodstvenom iskazivanju ugovora s kupcem priznaju *ugovorna imovina* (ili potraživanje) ili ugovorna obveza.

Nenovčana naknada

66. Kako bi odredio transakcijsku cijenu za ugovore u kojima kupac obeća nenovčanu naknadu, subjekt tu nenovčanu naknadu (ili obećanje nenovčane naknade) mjeri po fer vrijednosti.
67. Ako ne može razumno ocijeniti fer vrijednost nenovčane naknade, subjekt naknadu mjeri neizravno, upućivanjem na samostalnu prodajnu cijenu robe ili usluga obećanih kupcu (ili kategoriji kupaca) u zamjenu za naknadu.
68. Fer vrijednost nenovčane naknade može varirati ovisno o obliku naknade (npr. promjena cijene udjela koji subjekt ima pravo primiti od kupca). Ako fer vrijednost nenovčane naknade koju je kupac obećao ne varira zbog oblika naknade nego iz drugih razloga (npr. fer vrijednost može se razlikovati zbog obveze izvršenja subjekta), subjekt primjenjuje zahtjeve iz točaka 56.–58.
69. Ako kupac unese robu ili usluge (npr. materijale, opremu ili radnu snagu) kako bi subjektu olakšao izvršenje ugovora, subjekt utvrđuje preuzima li kontrolu nad tom unesenom robom ili uslugama. Ako preuzima kontrolu, subjekt unesenu robu ili usluge iskazuje kao nenovčanu naknadu primljenu od kupca.

Naknada koja se isplaćuje kupcu

70. Naknada koja se isplaćuje kupcu uključuje gotovinske iznose koje subjekt plaća ili očekuje platiti kupcu (ili drugim osobama koje od kupca kupuju robu ili usluge subjekta). Naknada koja se isplaćuje kupcu uključuje i odobrenje ili druge stavke (npr. kupon ili vaučer) koje se mogu primijeniti na iznose koji se duguju subjektu (ili drugim osobama koje od kupca kupuju robu ili usluge subjekta). Subjekt naknadu koja se isplaćuje kupcu iskazuje kao smanjenje transakcijske cijene, a time i prihoda, osim ako se plaćanje kupcu izvršava u zamjenu za drugu robu ili uslugu (kako je opisano u točkama 26.–30.) koju kupac prenosi subjektu. Ako naknada koja se isplaćuje kupcu uključuje promjenjiv iznos, subjekt transakcijsku cijenu (uključujući procjenu ograničenosti procjene promjenjive naknade) procjenjuje u skladu s točkama 50.–58.
71. Ako je naknada koja se isplaćuje kupcu plaćanje za drugu robu ili uslugu kupca, subjekt kupnju robe ili usluge računovodstveno iskazuje jednako kao i druge kupnje od dobavljača. Ako je iznos naknade koja se isplaćuje kupcu viši od fer vrijednosti različite robe ili usluge koju subjekt prima od kupca, subjekt taj višak vrijednosti iskazuje kao smanjenje transakcijske cijene. Ako ne može razumno procijeniti fer vrijednost robe ili usluge primljene od kupca, subjekt ukupnu naknadu koja se isplaćuje kupcu iskazuje kao smanjenje transakcijske cijene.
72. U skladu s tim, ako se naknada koja se isplaćuje kupcu iskazuje kao smanjenje transakcijske cijene, subjekt smanjenje prihoda priznaje kad nastane (ili dok nastaje) kasniji od sljedećih događaja:
 - (a) subjekt priznaje prihod za prijenos povezane robe ili usluga kupcu i
 - (b) subjekt plaća ili obećava platiti naknadu (čak i ako naknada ovisi o nekom budućem događaju). Obećanje se može podrazumijevati iz uobičajene poslovne prakse subjekta.

Raspoređivanje transakcijske cijene na obveze izvršenja

73. **Cilj je raspoređivanja transakcijske cijene omogućiti subjektu da transakcijsku cijenu rasporedi na svaku obvezu izvršenja (ili različitu robu ili uslugu) u iznosu koji predstavlja iznos naknade na koju subjekt očekuje da ima pravo u zamjenu za prijenos obećane robe ili usluga kupcu.**

74. Da bi ostvario cilj raspoređivanja, subjekt transakcijsku cijenu raspoređuje na svaku obvezu izvršenja utvrđenu ugovorom na temelju relativne samostalne prodajne cijene u skladu s točkama 76.–80., osim kako je navedeno u točkama 81.–83. (za raspoređivanje diskonta) i točkama 84.–86. (za raspoređivanje naknade koja uključuje promjenjive iznose).
75. Točke 76.–86. ne primjenjuju se ako ugovor sadržava samo jednu obvezu izvršenja. Međutim, točke 84.–86. mogu se primijeniti ako subjekt obeća prenijeti serije različite robe ili usluga koje su utvrđene kao jedna obveza izvršenja u skladu s točkom 22. podtočkom (b), a obećana naknada uključuje promjenjive iznose.

Raspoređivanje na temelju samostalnih prodajnih cijena

76. Da bi rasporedio transakcijsku cijenu na sve obveze izvršenja na temelju relativne samostalne prodajne cijene, subjekt na početku ugovora određuje samostalnu prodajnu cijenu različite robe ili usluga u svakoj obvezi izvršenja iz ugovora i raspoređuje transakcijsku cijenu razmjerno tim samostalnim prodajnim cijenama.
77. Samostalna prodajna cijena je cijena po kojoj bi subjekt zasebno prodao obećanu robu ili uslugu kupcu. Najbolji dokaz samostalne prodajne cijene je dostupna cijena robe ili usluge kad subjekt tu robu ili uslugu proda zasebno u sličnim okolnostima i sličnim kupcima. Cijena iskazana u ugovoru ili cjeniku za robu ili uslugu može biti (ali ne smije se pretpostaviti da jest) samostalna prodajna cijena te robe ili usluge.
78. Ako samostalna prodajna cijena nije izravno dostupna, subjekt je procjenjuje u iznosu koji bi rezultirao raspoređivanjem transakcijske cijene kojim se ostvaruje cilj raspoređivanja iz točke 73. Pri procjeni samostalne prodajne cijene subjekt razmatra sve informacije (uključujući tržišne uvjete, čimbenike specifične za subjekt i informacije o kupcu ili kategoriji kupca) koje su mu razumno dostupne. Pritom subjekt što više primjenjuje dostupne ulazne podatke i dosljedno primjenjuje metode procjene u sličnim okolnostima.
79. Prikladne metode procjene samostalne prodajne cijene robe ili usluge među ostalim uključuju sljedeće:
- (a) pristup usklađene procjene tržišta – subjekt može ocijeniti tržište na kojem prodaje robu ili usluge i procijeniti cijenu koju bi kupac na tom tržištu bio spreman platiti za tu robu ili usluge. Taj pristup može uključivati i upućivanje na cijene konkurenata subjekta za sličnu robu ili usluge i prema potrebi usklađenje tih cijena za troškove i maržu subjekta;
 - (b) pristup očekivanog troška uvećanog za maržu – subjekt može predvidjeti svoje očekivane troškove ispunjavanja obveza izvršenja i zatim dodati odgovarajuću maržu za tu robu ili uslugu;
 - (c) rezidualni pristup – subjekt može procijeniti samostalnu prodajnu cijenu upućivanjem na ukupnu transakcijsku cijenu umanjenu za zbroj dostupnih samostalnih prodajnih cijena druge robe ili usluga obećanih ugovorom. Međutim, subjekt može primijeniti rezidualni pristup kako bi u skladu s točkom 78. procijenio samostalnu prodajnu cijenu robe ili usluge samo ako je ispunjen jedan od sljedećih kriterija:
 - i. subjekt prodaje istu robu ili usluge različitim kupcima (istodobno ili gotovo istodobno) za razne iznosa (tj. prodajna je cijena vrlo varijabilna jer se reprezentativna samostalna prodajna cijena ne može razlikovati od prošlih transakcija ili drugih dostupnih dokaza) ili
 - ii. subjekt još nije utvrdio cijenu za tu robu ili usluge, a roba ili usluge prethodno se nisu samostalno prodavali (tj. prodajna je cijena neizvjesna).

80. Za procjenu samostalnih prodajnih cijena robe ili usluga obećanih u ugovoru ponekad treba primijeniti kombinacija metoda ako su za dvije ili više isporuka te robe ili usluga samostalne prodajne cijene vrlo varijabilne ili neizvjesne. Na primjer, subjekt može primijeniti rezidualni pristup kako bi procijenio ukupnu samostalnu prodajnu cijenu za tu obećanu robu ili usluge čije su samostalne prodajne cijene vrlo varijabilne i neizvjesne, a zatim drugu metodu primijeniti za procjenu samostalnih prodajnih cijena pojedinačne robe ili usluga u odnosu na tu procijenjenu ukupnu prodajnu cijenu utvrđenu primjenom rezidualnog pristupa. Ako za procjenu samostalne prodajne cijene sve robe ili usluga obećane ugovorom primjenjuje kombinaciju metoda, subjekt procjenjuje bi li raspoređivanje transakcijske cijene po tim procijenjenim samostalnim prodajnim cijenama bilo u skladu s ciljem raspoređivanja iz točke 73. i zahtjevima za procjenu samostalnih prodajnih cijena iz točke 78.

Raspoređivanje diskonta

81. Kupac prima diskont za kupnju paketa robe ili usluga ako je zbroj samostalnih prodajnih cijena te obećane robe ili usluga iz ugovora viši od naknade obećane ugovorom. Ako subjekt nema dostupnih dokaza u skladu s točkom 82. o tome da se ukupni diskont odnosi na samo jednu ili više obveza izvršenja iz ugovora, ali ne na sve, subjekt taj diskont raspoređuje razmjerno na sve obveze izvršenja iz ugovora. Razmjerno raspoređivanje diskonta u tim okolnostima posljedica je subjektova raspoređivanja transakcijske cijene na sve obveze izvršenja na temelju relativnih samostalnih prodajnih cijena odnosne različite robe ili usluga.
82. Subjekt diskont u cijelosti raspoređuje na jednu ili više obveza izvršenja iz ugovora, ali ne na sve, ako su ispunjeni svi sljedeći kriteriji:
- (a) subjekt svaku različitu robu ili uslugu (ili sve pakete različite robe ili usluga) iz ugovora redovito prodaje na samostalnoj osnovi;
 - (b) subjekt redovito na samostalnoj osnovi prodaje i paket (ili pakete) nekih od tih različitih roba ili usluga s diskontom na samostalne prodajne cijene robe ili usluga u svakom paketu i
 - (c) diskont koji se može pripisati svakom paketu robe ili usluga opisanih u točki 82. podtočki (b) gotovo je jednak diskontu iz ugovora pa su analizom robe ili usluga u svakom paketu dostupni dokazi obveze (ili obveza) izvršenja na koje se odnosi ukupni diskont iz ugovora.
83. Ako se ukupni diskont raspoređuje na jednu ili više obveza izvršenja iz ugovora u skladu s točkom 82., subjekt taj diskont raspoređuje prije primjene rezidualnog pristupa radi procjene samostalne prodajne cijene robe ili usluge u skladu s točkom 79. podtočkom (c).

Raspoređivanje promjenjive naknade

84. Promjenjiva naknada obećana ugovorom može se pripisati cijelom ugovoru ili određenom dijelu ugovora, npr. na jedno od sljedećeg:
- (a) jednu ili više obveza izvršenja iz ugovora, ali ne na sve, (npr. bonus može ovisiti o tome hoće li subjekt prenijeti obećanu robu ili uslugu u određenom razdoblju) ili
 - (b) jednu ili više različitih roba ili usluga, ali ne na sve, obećanih u serijama različite robe ili usluga koje su sastavni dio jedne obveze izvršenja u skladu s točkom 22. podtočkom (b) (npr. naknada obećana za drugu godinu dvogodišnjeg ugovora o uslugama čišćenja uvećat će se ovisno o kretanju određenog indeksa inflacije).
85. Subjekt ukupni promjenjivi iznos (i naknadne promjene tog iznosa) raspoređuje na obvezu izvršenja ili na različitu robu ili uslugu koja je dio jedne obveze izvršenja u skladu s točkom 22. podtočkom (b) ako su ispunjena oba sljedeća kriterija:

- (a) uvjeti promjenjivog plaćanja odnose se osobito na subjektova nastojanja da ispuni obvezu izvršenja ili prenese različitu robu ili uslugu (ili na određeni ishod ispunjenja obveze izvršenja ili prijenosa različite robe ili usluge) i
 - (b) raspoređivanje ukupnog promjenjivog iznosa naknade na obvezu izvršenja ili na različitu robu ili uslugu u skladu je s ciljem raspoređivanja iz točke 73. ako se uzmu u obzir sve obveze izvršenja i uvjeti plaćanja iz ugovora.
86. Zahtjevi iz točaka 73.–83. o raspoređivanju primjenjuju se na raspoređivanje preostalog iznosa transakcijske cijene koji ne ispunjava kriterije iz točke 85.

Promjene transakcijske cijene

87. Nakon početka ugovora, transakcijska cijena može se mijenjati iz raznih razloga, među ostalim zbog rješavanja neizvjesnih događaja ili drugih promjena okolnosti zbog kojih se mijenja iznos naknade na koji subjekt očekuje da ima pravo u zamjenu za obećanu robu ili usluge.
88. Subjekt na obveze izvršenja iz ugovora raspoređuje sve naknadne izmjene transakcijske cijene na jednakoj osnovi kao na početku ugovora. Stoga subjekt ne preraspoređuje transakcijsku cijenu kako bi odražavala promjene samostalnih prodajnih cijena nakon početka ugovora. Iznosi raspoređeni na ispunjene obveze izvršenja priznaju se kao prihod, odnosno kao smanjenje prihoda, u razdoblju promjene transakcijske cijene.
89. Subjekt promjenu transakcijske cijene u cijelosti raspoređuje na jednu ili više obveza izvršenja ili različite robe ili usluga, ali ne na sve, obećane u serijama koje su dio jedne obveze izvršenja u skladu s točkom 22. podtočkom (b) samo ako su ispunjeni kriteriji iz točke 85. o raspoređivanju promjenjive naknade.
90. Subjekt promjenu transakcijske cijene koja nastane zbog izmjene ugovora iskazuje u skladu s točkama 18.–21. Međutim, za promjenu transakcijske cijene koja nastane nakon izmjene ugovora, subjekt primjenjuje točke 87.–89. da bi promjenu transakcijske cijene rasporedio na jedan od sljedećih načina, ovisno o tome koji je primjenjiv:
- (a) subjekt promjenu transakcijske cijene raspoređuje na obveze izvršenja utvrđene ugovorom prije izmjene ako se, i u mjeri u kojoj je to moguće, promjena transakcijske cijene može pripisati iznosu promjenjive naknade obećane prije izmjene i izmjena se iskazuje u skladu s točkom 21. podtočkom (a);
 - (b) u svim drugim slučajevima u kojima izmjena nije računovodstveno iskazana kao zaseban ugovor u skladu s točkom 20., subjekt promjenu transakcijske cijene raspoređuje na obveze izvršenja u izmijenjenom ugovoru (tj. obveze izvršenja koje su neispunjene ili su djelomično neispunjene neposredno nakon izmjene).

TROŠKOVI UGOVORA

Inkrementalni troškovi sklapanja ugovora

91. Subjekt je dužan priznati inkrementalne troškove sklapanja ugovora s kupcem kao imovinu ako očekuje povrat tih troškova.
92. Inkrementalni troškovi stjecanja ugovora su troškovi koje subjekt snosi pri sklapanju ugovora s kupcem, a koji mu ne bi nastali da ugovor nije sklopljen (npr. provizija od prodaje).

93. Troškovi sklapanja ugovora koji bi nastali neovisno o sklapanju ugovora priznaju se kao rashod kad nastanu, osim ako te troškove snosi isključivo kupac neovisno o sklapanju ugovora.
94. Kao praktično rješenje, subjekt može inkrementalne troškove sklapanja ugovora priznati kao rashod kad nastanu ako je razdoblje amortizacije imovine koju bi subjekt u suprotnom priznao najviše godinu dana.

Troškovi izvršenja ugovora

95. Ako troškovi koji nastanu izvršenjem ugovora s kupcem nisu obuhvaćeni područjem primjene nekog drugog standarda (npr. MRS-a 2 *Zalihe*, MRS-a 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* ili MRS-a 38 *Nematerijalna imovina*), subjekt je dužan priznati imovinu iz nastalih troškova izvršenja ugovora samo ako ti troškovi ispunjavaju sve sljedeće kriterije:
- (a) **troškovi su izravno povezani s ugovorom ili s očekivanim ugovorom koji subjekt može posebno utvrditi (npr. troškovi usluga koje će se pružiti nakon produljenja postojećeg ugovora ili troškovi pripreme imovine za prijenos u okviru određenog ugovora koji još nije odobren);**
 - (b) **zbog troškova se stvaraju ili povećavaju resursi subjekta koji će se koristiti za ispunjavanje (ili nastavak ispunjavanja) obveza izvršenja u budućnosti i**
 - (c) **očekuje se povrat troškova.**
96. Troškove izvršenja ugovora s kupcem koji su obuhvaćeni područjem primjene nekog drugog standarda subjekt računovodstveno iskazuje u skladu s tim drugim standardom.
97. Troškovi koji se odnose izravno na ugovor (ili određeni očekivani ugovor) uključuju sve od sljedećeg:
- (a) izravan rad (npr. plaće i nadnice zaposlenih koji obećane usluge pružaju izravno kupcu);
 - (b) izravne materijale (npr. materijali koji se koriste za pružanje obećanih usluga kupcu);
 - (c) raspoređene troškova koji se odnose izravno na ugovor ili ugovorne aktivnosti (npr. troškovi upravljanja i nadzora ugovora, osiguranja i amortizacije alata, opreme i imovine s pravom korištenja korištenih pri izvršenju ugovora);
 - (d) troškovi koje na temelju ugovora snosi isključivo kupac i
 - (e) drugi troškovi koji nastanu samo zato što je subjekt sklopio ugovor (npr. plaćanja podizvođačima).
98. Subjekt sljedeće troškove priznaje kao rashode kad nastanu:
- (a) opće i administrativne troškove (ako te troškove na temelju ugovora ne snosi isključivo kupac pa subjekt te troškove ocjenjuje u skladu s točkom 97.);
 - (b) troškove otpadnih materijala, rada ili drugih resursa radi izvršenja ugovora, koji nisu sadržani u cijeni ugovora;
 - (c) troškove ispunjene obveza izvršenja (ili djelomično ispunjene obveze izvršenja) u okviru ugovora (tj. troškove koji se odnose na ranije izvršenje) i

- (d) troškove za koje subjekt ne može razlučiti odnose li se na neispunjene ili ispunjene obveze izvršenja (ili djelomično ispunjene obveze izvršenja).

Amortizacija i umanjenje vrijednosti

99. Imovina priznata u skladu s točkom 91. ili 95. sustavno se amortizira u skladu s prijenosom kupcu robe ili usluga na koje se odnosi. Imovina se može odnositi na robu ili usluge koje se prenose u okviru određenog očekivanog ugovora (kako je opisano u točki 95. podtočki (a)).
100. Subjekt ažurira amortizaciju kako bi iskazao znatnu promjenu rokova u kojima subjekt očekuje prijenos kupcu robe ili usluga na koje se imovina odnosi. Takva se promjena iskazuje kao promjena računovodstvene procjene u skladu s MRS-om 8.
101. Subjekt gubitak od umanjenja vrijednosti priznaje u dobiti ili gubitku u mjeri u kojoj je knjigovodstvena vrijednost imovine priznata u skladu s točkom 91. ili 95. viša od:
- (a) preostalog iznosa naknade koji subjekt očekuje da će primiti u zamjenu za robu ili usluge na koje se imovina odnosi, umanjenog za
- (b) troškove koji se izravno odnose na isporuku te robe ili usluga i koji nisu priznati kao rashodi (vidjeti točku 97.).
102. Za potrebe primjene točke 101. na određivanje iznosa naknade koju subjekt očekuje primiti, subjekt primjenjuje načela za određivanje transakcijske cijene (osim za zahtjeve u točkama 56.–58. o ograničavajućim procjenama promjenjive naknade) i usklađuje taj iznos za učinke kreditnog rizika kupca.
103. Prije nego što prizna gubitak od umanjenja vrijednosti imovine priznate u skladu s točkom 91. ili 95., subjekt priznaje sve gubitke od umanjenja vrijednosti imovine povezane s ugovorom koji su priznati u skladu s nekim drugim standardom (na primjer MRS-om 2, MRS-om 16 i MRS-om 38). Nakon što primijeni test na umanjenje vrijednosti iz točke 101., subjekt proizašlu knjigovodstvenu vrijednost imovine priznatu u skladu s točkom 91. ili 95. uključuje u knjigovodstvenu vrijednost jedinice koja stvara novac i kojoj imovina pripada, a za potrebe primjene MRS-a 36, *Umanjenje vrijednosti imovine* na tu jedinicu koja stvara novac.
104. Subjekt u dobiti ili gubitku priznaje poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti, djelomično ili u cijelosti, prethodno priznatog u skladu s točkom 101. ako uvjeti umanjenja vrijednosti više ne postoje ili su se poboljšali. Uvećana knjigovodstvena vrijednost imovine ne smije biti viša od iznosa koji bi bio određen (bez amortizacije) da gubitak od umanjenja vrijednosti nije prethodno priznat.

PREZENTIRANJE

105. **Kad jedna od ugovornih stranaka ispuni obveze izvršenja iz ugovora, subjekt je taj ugovor dužan iskazati u izvještaju o financijskom položaju kao ugovornu imovinu ili ugovornu obvezu, ovisno o odnosu između obveze izvršenja subjekta i plaćanja kupca. Subjekt je dužan sva bezuvjetna prava na naknadu zasebno iskazati kao potraživanje.**
106. Ako kupac plati naknadu ili ako subjekt ima pravo na iznos naknade koji je bezuvjetan (tj. potraživanje), prije nego što kupcu prenese robu ili uslugu, subjekt ugovor iskazuje kao ugovornu obvezu kad je plaćanje izvršeno ili dospjelo (ovisno o tome što nastupi ranije). Ugovorna obveza je obveza subjekta da prenese kupcu robu ili usluge za koje je od kupca primio naknadu (ili je iznos naknade dospio na plaćanje).

107. Ako izvrši prijenos robe ili usluga kupcu prije nego što kupac plati naknadu ili prije nego što naknada dospije na plaćanje, subjekt ugovor iskazuje kao ugovornu imovinu, isključujući sve iznose iskazane kao potraživanja. Ugovorna imovina je pravo subjekta na naknadu u zamjenu za robu ili usluge koje je prenio kupcu. Subjekt umanjenje vrijednosti ugovorne imovine utvrđuje u skladu s MSFI-jem 9. Umanjenje vrijednosti ugovorne imovine mjeri se, iskazuje i objavljuje na istoj osnovi kao i financijska imovina obuhvaćena područjem primjene MSFI-ja 9 (vidjeti i točku 113. podtočku (b)).
108. Potraživanje je bezuvjetno pravo subjekta na naknadu. Pravo na naknadu bezuvjetno je ako je protek vremena jedini uvjet njezina dospijea. Na primjer, subjekt priznaje potraživanje ako ima sadašnje pravo na plaćanje iako je u budućnosti moguć povrat tog iznosa. Subjekt potraživanje iskazuje u skladu s MSFI-jem 9. Nakon početnog priznavanja potraživanja iz ugovora s kupcem, svaka razlika između mjerenja potraživanja u skladu s MSFI-jem 9 i odgovarajućeg iznosa priznatog prihoda iskazuje se kao rashod (npr. kao gubitak od umanjenja vrijednosti).
109. U ovom se Standardu koriste izrazi „ugovorna imovina” i „ugovorna obveza”, ali se subjektu ne zabranjuje da u izvještaju o financijskom položaju te stavke opiše drugačije. Ako ugovornu imovinu opisuje drugačije, subjekt navodi dostatne informacije za korisnika financijskih izvještaja radi razlikovanja potraživanja i ugovorne imovine.

OBJAVLJIVANJE

110. Cilj je zahtjeva o objavljivanju da subjekt objavi dostatne informacije kako bi se korisnicima financijskih izvještaja omogućilo da razumiju vrstu, iznos, rokove i neizvjesnost prihoda i novčanih tokova koji proizlaze iz ugovora s kupcima. Kako bi se ostvario taj cilj, subjekt je dužan objaviti kvalitativne i kvantitativne informacije o sljedećem:

- (a) svojim ugovorima s kupcima (vidjeti točke 113.–122.);
- (b) važnim prosudbama i promjenama prosudbi pri primjeni ovog Standarda na te ugovore (vidjeti točke 123.–126.) i
- (c) svakoj imovini priznatoj iz troškova sklapanja ili izvršenja ugovora s kupcem u skladu s točkom 91. ili 95. (vidjeti točke 127.–128.).

111. Subjekt je dužan razmotriti stupanj detaljnosti potreban za ostvarenje cilja objavljivanja i razinu isticanja svakog od raznih zahtjeva. Subjekt agregira ili raščlanjuje informacije koje objavljuje tako da se važne informacije ne prikriju u gomili beznačajnih pojedinosti i da se ne agregiraju stavke bitno različitih obilježja.

112. Subjekt ne treba objavljivati informacije u skladu s ovim Standardom ako je objavio informacije u skladu s nekim drugim standardom.

Ugovori s kupcima

113. Subjekt za izvještajno razdoblje objavljuje sve iznose navedene u nastavku ako ti iznosi nisu zasebno iskazani u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u skladu s drugim standardima:

- (a) priznate prihode iz ugovora s kupcima koje objavljuje objaviti odvojeno od svojih ostalih izvora prihoda i
- (b) sve priznate gubitke od umanjenja vrijednosti (u skladu s MSFI-jem 9) potraživanja ili ugovorne imovine proizišle iz subjektivih ugovora s kupcima koje subjekt objavljuje odvojeno od gubitaka od umanjenja vrijednosti iz drugih ugovora.

Raščlamba prihoda

114. Subjekt raščlanjuje priznate prihode iz ugovora s kupcima u kategorije koje prikazuju kako ekonomski čimbenici utječu na vrstu, iznos, rokove i neizvjesnost prihoda i novčanih tokova. Pri odabiru kategorija za raščlambu prihoda subjekt primjenjuje upute iz točaka B87–B89.
115. Osim toga, subjekt objavljuje dostatne informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da razumiju odnos između objavljivanja raščlanjenih prihoda (u skladu s točkom 114.) i informacija o prihodima koje se objavljuju za svaki izvještajni segment ako subjekt primjenjuje MSFI 8 *Poslovni segmenti*.

Stanja stavki ugovora

116. Subjekt objavljuje sljedeće:
- (a) početno i završno stanje potraživanja, ugovorne imovine i ugovornih obveza iz ugovora s kupcima, ako nisu na drugi način odvojeno iskazani ili objavljeni;
 - (b) prihode priznate u izvještajnom razdoblju koji su bili uključeni u stanje ugovornih obveza na početku razdoblja i
 - (c) prihode priznate u izvještajnom razdoblju iz ispunjenih (ili djelomično ispunjenih) obveza izvršenja u prethodnim razdobljima (npr. promjene transakcijske cijene).
117. Subjekt je dužan objasniti kako se vrijeme ispunjenja njegovih obveza izvršenja (vidjeti točku 119. podtočku (a)) odnosi na uobičajeno vrijeme plaćanja (vidjeti točku 119. podtočku (b)) i učinak tih čimbenika na stanje ugovorne imovine i ugovornih obveza. U objašnjenju može koristiti kvalitativne informacije.
118. Subjekt je dužan objasniti znatne promjene stanja ugovorne imovine i ugovornih obveza tijekom izvještajnog razdoblja. To objašnjenje uključuje kvalitativne i kvantitativne informacije. Promjene stanja ugovorne imovine i ugovornih obveza subjekta uključuju npr. sljedeće:
- (a) promjene zbog poslovnih kombinacija;
 - (b) usklađenja prihoda na temelju stupnja izvršenja na kumulativnoj osnovi koja utječu na odgovarajuću ugovornu imovinu ili ugovornu obvezu, uključujući usklađenja koja proizlaze iz promjene načina mjerenja napretka, promjene procjene transakcijske cijene (uključujući sve promjene u procjeni ograničenosti procjene promjenjive naknade) ili izmjene ugovora;
 - (c) umanjenje vrijednosti ugovorne imovine;
 - (d) promjenu rokova u kojima pravo na naknadu postaje bezuvjetno (tj. u kojem se ugovorna imovina reklasificira u potraživanja) i
 - (e) promjenu rokova za ispunjavanje obveze izvršenja (tj. u kojima se priznaju prihodi proizašli iz ugovorne obveze).

Obveze izvršenja

119. Subjekt objavljuje informacije o svojim obvezama izvršenja u okviru ugovora s kupcima, uključujući opis:
- (a) kad subjekt uobičajeno ispunjava svoje obveze izvršenja (npr. nakon otpreme, nakon isporuke, pri pružanju usluga ili nakon dovršetka pružanja usluge), među ostalim kad se ispunjavaju obveze izvršenja u okviru ugovora o isporuci nakon plaćanja;

- (b) važnih uvjeta plaćanja (npr. uobičajeno dospijeće plaćanja, sadržava li ugovor značajnu komponentu financiranja, je li iznos naknade promjenjiv i je li procjena promjenjive naknade obično ograničena u skladu s točkama 56.–58.);
- (c) vrste robe ili usluga koje je subjekt obećao prenijeti, s naglaskom na obvezama izvršenja neke druge osobe koje se odnose na organizaciju prijenosa robe ili usluga (tj. ako subjekt djeluje kao tržišni zastupnik);
- (d) obveza vraćanja, povrata i drugih sličnih obveza i
- (e) vrste jamstava i povezanih obveza.

Transakcijska cijena koja se raspoređuje na preostale obveze izvršenja

120. Subjekt objavljuje sljedeće informacije o svojim preostalim obvezama izvršenja:

- (a) ukupan iznos transakcijske cijene raspoređen na obveze izvršenja koje su neispunjene (ili djelomično neispunjene) na kraju izvještajnog razdoblja i
- (b) kad subjekt očekuje da će iznos objavljen u skladu s točkom 120. podtočkom (a) biti priznat kao prihod, što subjekt objavljuje:
 - i. na kvantitativnoj osnovi na temelju vremenskih raspona koji bi bili najprimjereniji za trajanja preostalih obveza izvršenja ili
 - ii. u kvalitativnim informacijama.

121. Kao praktično rješenje, subjekt ne mora objaviti informacije iz točke 120. za obvezu izvršenja ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- (a) obveza izvršenja dio je ugovora koji ima početno očekivano trajanje od najviše godinu dana ili
- (b) subjekt priznaje prihode od ispunjenja obveza izvršenja u skladu s točkom B16.

122. Subjekt kvalitativno objašnjava primjenjuje li praktično rješenje iz točke 121. i je li neka naknada iz ugovora s kupcima isključena iz transakcijske cijene i zato nije uključena u informacije objavljene u skladu sa točkom 120. Na primjer, u procjenu transakcijske cijene ne uključuju se procijenjeni iznosi promjenjive naknade koji su ograničeni (vidjeti točke 56.–58.).

Važne prosudbe pri primjeni ovog Standarda

123. Subjekt objavljuje prosudbe i promjene prosudbi nastale tijekom primjene ovog Standarda koje bitno utječu na utvrđivanje iznosa i rokova prihoda na temelju ugovora s kupcima. Subjekt osobito objašnjava prosudbe i promjene prosudbi na temelju kojih određuje:

- (a) rokove za ispunjenje obveze izvršenja (vidjeti točke 124. i 125.) i
- (b) transakcijske cijene i iznose raspoređene na obveze izvršenja (vidjeti točku 126.).

Određivanje rokova za ispunjenje obveza izvršenja

124. Za obveze izvršenja koje se ispunjavaju tijekom vremena subjekt objavljuje sljedeće:

- (a) metode priznavanja prihoda (npr. opis primijenjene metode outputa ili metode inputa i načina njihove primjene) i
- (b) zašto se tim metodama dobije vjeran prikaz prijenosa robe ili usluga.

125. Za obveze izvršenja koje se ispunjavaju u određenom trenutku subjekt objavljuje važne prosudbe na temelju kojih je procijenio kad kupac preuzima kontrolu nad obećanom robom ili uslugama.

Određivanje transakcijske cijene i iznosa koji se raspoređuju na obveze izvršenja

126. Subjekt objavljuje informacije o metodama, ulaznim podacima i pretpostavkama za:

- (a) određivanje transakcijske cijene koje, među ostalim, uključuje procjenu promjenjive naknade, usklađenjem naknade za učinke vremenske vrijednosti novca i mjerenja nenovčane naknade;
- (b) ocjenjivanje ograničenosti procjene promjenjive naknade;
- (c) raspoređivanje transakcijske cijene, uključujući procjenu samostalnih prodajnih cijena obećane robe ili usluga i raspoređivanje diskonta i promjenjive naknade na određeni dio ugovora (prema potrebi) i
- (d) mjerenje obveza vraćanja, povrata i drugih sličnih obveza.

Imovina koja se priznaje iz troškova sklapanja ili izvršenja ugovora s kupcem

127. Subjekt opisuje sljedeće:

- (a) prosudbe za određivanje iznosa troškova nastalih u svrhu sklapanja ili izvršenja ugovora s kupcem (u skladu s točkom 91. ili 95.) i
- (b) metodu koju primjenjuje za određivanje amortizacije u svakom izvještajnom razdoblju.

128. Subjekt objavljuje sljedeće:

- (a) završna stanja imovine priznate iz troškova nastalih u svrhu sklapanja ili izvršenja ugovora s kupcem (u skladu s točkom 91. ili 95.), prema glavnoj kategoriji imovine (npr. troškovi sklapanja ugovora s kupcima, troškovi prije sklapanja ugovora i troškovi pripreme) i
- (b) iznos amortizacije i sve gubitke zbog umanjenja vrijednosti priznate u izvještajnom razdoblju.

Praktična rješenja

129. Ako subjekt odluči primijeniti praktično rješenje iz točke 63. (o postojanju značajne komponente financiranja) ili točke 94. (o inkrementalnim troškovima sklapanja ugovora), tu je činjenicu dužan objaviti.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

Ugovor	Ugovor je sporazum između dviju ili više osoba kojim nastaju ostvariva prava i izvršive obveze.
Ugovorna imovina	Pravo subjekta na naknadu u zamjenu za robu ili usluge koje je prenio kupcu ako to pravo ovisi o čimbeniku koji nije protek vremena (npr. o budućoj obvezi izvršenja subjekta).
Ugovorna obveza	Obveza subjekta da kupcu prenese robu ili usluge za koje je subjekt od kupca primio naknadu (ili je iznos naknade dospio na plaćanje).
Kupac	Stranka koja sa subjektom sklopi ugovor o nabavi robe ili usluga koje su rezultat redovnog poslovanja subjekta u zamjenu za naknadu.
Prihodi	Povećanja ekonomskih koristi tijekom računovodstvenog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza, što rezultira povećanjem vlasničkog kapitala, osim povećanja koja se odnose na uplate sudionika u vlasničkom kapitalu.
Obveza izvršenja	U ugovoru s kupcem obećanje prijenosa kupcu: (a) različite robe ili usluga (ili paketa robe ili usluga) ili (b) serija različitih roba ili usluga koje su u biti iste i imaju isti obrazac prijenosa kupcu.
Prihodi	Dohodak iz redovnog poslovanja subjekta.
Samostalna prodajna cijena (robe ili usluge)	Cijena po kojoj bi subjekt obećanu robu ili uslugu zasebno prodao kupcu .
Transakcijska cijena (za ugovor s kupcem)	Iznos naknade na koju subjekt očekuje da ima pravo u zamjenu za prijenos obećane robe ili usluga kupcu , isključujući iznose naplaćene u ime trećih osoba.

*Dodatak B***Vodič za primjenu**

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda. U njemu se opisuje primjena točaka 1.–129. i jednako je važan kao i drugi dijelovi Standarda.

B1 Ovaj vodič za primjenu podijeljen je u sljedeće kategorije:

- (a) obveze izvršenja koje se ispunjavaju tijekom vremena (točke B2–B13);
- (b) metode za mjerenje napretka u potpunom ispunjenju obveze izvršenja (točke B14–B19);
- (c) prodaja s pravom povrata (točke B20–B27);
- (d) jamstva (točke B28–B33);
- (e) nalogodavatelj i tržišni zastupnik (točke B34–B38);
- (f) opcije dodatne robe ili usluga za kupca (točke B39–B43);
- (g) neostvarena prava kupaca (točke B44–B47);
- (h) nepovratne naknade plaćene unaprijed (i određeni povezani troškovi) (točke B48–B51)
- (i) ugovori o licenciranju (točke B52–B63);
- (j) ugovori o reotkupu (točke B64–B76);
- (k) ugovori o komisiji (točke B77–B78);
- (l) ugovori o isporuci nakon plaćanja (točke B79–B82);
- (m) kupčevo prihvaćanje (točke B83–B86) i
- (n) objavljivanje raščlanjenih prihoda (točke B87–B89).

Obveze izvršenja koje se ispunjavaju tijekom vremena

B2 U skladu s točkom 35., obveza izvršenja ispunjava se tijekom vremena ako je ispunjen jedan od sljedećih kriterija:

- (a) kupac istodobno prima i ostvaruje koristi koje proizlaze iz subjektova izvršenja obveze za vrijeme njezina izvršenja (vidjeti točke B3 i B4);
- (b) subjekt izvršenjem svoje obveze stvara ili poboljšava imovinu (npr. zalihe nedovršene proizvodnje) koju kupac kontrolira dok se imovina stvara ili poboljšava (vidjeti točku B5) ili

- (c) subjekt izvršenjem svoje obveze ne stvara imovinu koju može prenamijeniti (vidjeti točke B6–B8) i ima ostvarivo pravo na plaćanje za izvršenje obveze do određenog trenutka (vidjeti točke B9–B13).

Istodobno primanje i trošenje koristi od subjektova izvršenja obveze (točka 35. podtočka (a))

- B3 Za neke vrste obveza izvršenja jednostavno je procijeniti prima li kupac koristi od subjektova izvršenja obveze za vrijeme njezina izvršenja i ostvaruje li te koristi istodobno dok ih prima. To su npr. rutinske usluge ili usluge koje se ponavljaju (kao što su usluge čišćenja) u kojima je moguće odmah utvrditi primitak i istovremeno trošenje koristi iz subjektova izvršenja obveze.
- B4 Za druge vrste obveza izvršenja subjekt ponekad ne može odmah utvrditi prima li kupac i ostvaruje li istodobno koristi od njegova izvršenja obveze. U tim okolnostima obveza izvršenja ispunjava se tijekom vremena ako subjekt odredi da neki drugi subjekt neće morati u biti ponovno izvršiti radove koje je subjekt izvršio do određenog trenutka kad bi taj drugi subjekt trebao ispuniti preostalu obvezu izvršenja za kupca. Kad određuje bi li neki drugi subjekt trebao u biti ponovno izvršiti radove koje je on izvršio do određenog trenutka, subjekt:

(a) zanemaruje potencijalna ugovorna ili praktična ograničenja kojima bi mu se u suprotnom onemogućio prijenos preostale obveze izvršenja na drugi subjekt i

(b) pretpostavlja da drugi subjekt koji ispunjava preostalu obvezu izvršenja ne bi ostvario korist od imovine koju subjekt trenutačno ima pod kontrolom i koja bi ostala pod njegovom kontrolom ako bi obveza izvršenja bila prenesena na drugi subjekt.

Kupac ima kontrolu nad imovinom tijekom njezina stvaranja ili poboljšanja (točka 35. podtočka (b))

- B5 Kad određuje ima li kupac kontrolu nad imovinom tijekom njezina stvaranja ili poboljšanja u skladu s točkom 35. podtočkom (b), subjekt primjenjuje zahtjeve o kontroli iz točaka 31.–34. i 38. Imovina koja se stvara ili poboljšava (npr. zalihe nedovršene proizvodnje) može biti materijalna ili nematerijalna.

Subjektovim izvršenjem obveze ne stvara se imovina koja se može prenamijeniti (točka 35. podtočka (c))

- B6 Kad utvrđuje može li imovinu prenamijeniti n u skladu s točkom 36., subjekt razmatra učinke ugovornih i praktičnih ograničenja na svoju sposobnost da tu imovinu izravno prenamijeni, na primjer prodajom drugom kupcu. Pritom mogućnost raskida ugovora s kupcem nije relevantna.
- B7 Subjekt imovinu ne može prenamijeniti samo ako je ugovorom njegova sposobnost prenamjene imovine znatno ograničena. Smatra se da je ugovorno ograničenje znatno ako bi kupac mogao ostvariti svoja prava na obećanu imovinu kad bi imovinu pokušao prenamijeniti. S druge strane, smatra se da ugovorno ograničenje nije znatno ako se npr. imovina može zamijeniti za drugu imovinu koju bi subjekt mogao prenijeti drugom kupcu bez povrede ugovora i bez stvaranja znatnih troškova koji u protivnom ne bi nastali u vezi s tim ugovorom.
- B8 Praktično ograničenje sposobnosti subjekta da prenamijeni imovinu postoji ako bi subjekt prenamjenom imovine bio izložen znatnim ekonomskim gubicima. Znatno ekonomski gubitak može nastati ako subjekt snosi znatne troškove prerade imovine ili kad bi je mogao prodati samo uz znatan gubitak. Na primjer, subjekt može biti praktično ograničen u prenamjeni imovine čije su specifikacije jedinstvene za određenog kupca ili se nalazi u udaljenim područjima.

Pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu u određenom trenutku (točka 35. podtočka (c))

- B9 U skladu s točkom 37., subjekt ima pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka ako ima pravo na iznos koji mu je barem naknada za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka u slučaju da kupac ili neka druga osoba raskine ugovor iz drugog razloga, a ne zbog subjektova neispunjenja obećanog. Iznos koji bi subjektu bio naknada za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka bio bi iznos približno jednak prodajnoj cijeni robe ili usluga prenesenih do određenog trenutka (npr. povrat troškova nastalih za subjekt zbog ispunjavanja obveze izvršenja uvećan za razumnu maržu dobiti), a ne naknada samo za mogući gubitak dobiti subjekta u slučaju raskida ugovora. Naknada za razumnu maržu dobiti ne mora biti jednaka očekivanoj marži dobiti u slučaju obećanog izvršenja ugovora, ali bi subjekt trebao imati pravo na naknadu za bilo koji od sljedećih iznosa:
- (a) dio očekivane ugovorene marže dobiti koja razumno odražava opseg ispunjene obveze izvršenja subjekta u skladu s ugovorom prije nego li kupac (ili neka druga osoba) raskine ugovor ili
 - (b) razumni povrat subjektovih troškova kapitala za slične ugovore (ili uobičajene poslovne marže subjekta u sličnim ugovorima) ako je marža specifična za ugovor viša od povrata koji subjekt obično ostvari iz sličnih ugovora.
- B10 Pravo subjekta na plaćanje za ispunjenje obveze izvršenja do određenog trenutka ne mora biti bezuvjetno pravo na plaćanje u sadašnjem trenutku. Često će subjekt imati bezuvjetno pravo na plaćanje tek nakon ostvarenja dogovorenog cilja ili potpunog ispunjenja obveze izvršenja. Kad utvrđuje ima li pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka, subjekt razmatra bi li imao ostvarivo pravo tražiti ili zadržati plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka ako se ugovor raskine iz drugog razloga, a ne zbog subjektova neispunjenja obećanog.
- B11 Kupac u nekim ugovorima može imati pravo na raskid ugovora samo u određenom trenutku trajanja ugovora ili uopće nema pravo na raskid ugovora. Ako kupac pokrene raskid ugovora, a da na to nema pravo u tom trenutku (među ostalim ako kupac ne ispunji svoje obećane obveze), subjekt prema ugovoru (ili drugi propisima) može kupcu i dalje prenositi robu ili usluge obećane ugovorom i zahtijevati od kupca da mu plati naknadu obećanu u zamjenu za tu robu ili usluge. U tim okolnostima subjekt ima pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka jer ima pravo nastaviti ispunjavati svoje obveze u skladu s ugovorom i zahtijevati od kupca da ispunji svoje (koje uključuju plaćanje obećane naknade).
- B12 Kad utvrđuje postojanje i ostvarivost prava na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka, subjekt razmatra uvjete ugovora i sve propise ili pravne presedane kojima bi se mogli dopuniti ili poništiti ti uvjeti ugovora. Pritom utvrđuje:
- (a) propise, administrativnu praksu ili pravni presedan koji mu daju pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka iako to pravo nije utvrđeno u ugovoru s kupcem;
 - (b) upućuje li relevantni pravni presedan na to da slična prava na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka u sličnim ugovorima nemaju obvezujući pravni učinak ili
 - (c) je li njegova uobičajena poslovna praksa da ne traži svoje pravo na plaćanje prisilnim putem uzrokovala neostvarivost tog prava u tom pravnom okruženju. Međutim, neovisno o tome što se može odreći svojeg prava na plaćanje u sličnim ugovorima, subjekt bi i dalje imao pravo na plaćanje do određenog trenutka ako u ugovoru s kupcem njegovo pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka ostane ostvarivo.
- B13 Raspored plaćanja utvrđen u ugovoru nije nužno naznaka da subjekt ima ostvarivo pravo na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka. Iako se rasporedom plaćanja u ugovoru utvrđuju rokovi i iznos naknade koju plaća kupac, iz toga ne mora nužno biti vidljivo pravo subjekta na plaćanje za obvezu izvršenja ispunjenu do određenog trenutka. U ugovoru npr. može biti utvrđeno da je naknada primljena od kupca povratna iz drugog razloga, a ne zbog subjektova neispunjenja obećanog.

Metode za mjerenje napretka u potpunom ispunjenju obveze izvršenja

B14 Metode koje se mogu primijeniti za mjerenje napretka subjekta u potpunom ispunjenju obveze izvršenja koja se ispunjava tijekom vremena u skladu s točkama 35.–37. uključuju:

(a) metode outputa (vidjeti točke B15–B17) i

(b) metode inputa (vidjeti točke B18 i B19).

Metode outputa

B15 Metodama outputa priznaju se prihodi na temelju izravnih mjerenja vrijednosti za kupca robe ili usluga koje su prenesene do određenog datuma u odnosu na preostalu robu ili usluge obećane ugovorom. Metode outputa uključuju npr. provjeru ispunjenja obveze izvršenja do određenog datuma, procjenu ostvarenih rezultata, ostvarenih ciljeva, proteklog vremena i proizvedenih ili isporučenih jedinica. Kad ocjenjuje hoće li svoj napredak mjeriti metodom outputa, subjekt razmatra bi li odabranim outputom mogao vjerno prikazati svoj napredak u potpunom ispunjenju obveze izvršenja. Metoda outputa ne daje vjeran prikaz napretka subjekta ako se odabranim outputom ne mogu mjeriti neka roba ili usluge nad kojima je kontrola prenesena na kupca. Na primjer, metode outputa koje se temelje na proizvedenim ili isporučenim jedinicama ne daju vjeran prikaz subjektova ispunjenja obveze izvršenja ako na kraju izvještajnog razdoblja rezultiraju nedovršenim proizvodom ili gotovom robom koju kontrolira kupac koji nisu uključeni u mjerenje outputa.

B16 Kao praktično rješenje, ako ima pravo na naknadu od kupca u iznosu koji izravno odgovara vrijednosti koju kupac ostvaruje od subjektove obveze izvršenja ispunjene do određenog datuma (npr. ugovor o uslugama u kojem subjekt naplaćuje fiksni iznos za svaki sat pružanja usluge), subjekt može priznati prihode u iznosu za koji ima pravo izdati račun.

B17 Metode outputa imaju svojih nedostataka jer outputi na temelju kojih se mjeri napredak nisu uvijek izravno dostupni, a informacije potrebne za njihovu primjenu ponekad subjektu nisu dostupne bez nepotrebnih troškova. Zato bi trebalo primijeniti metode inputa.

Metode inputa

B18 Metodama inputa prihodi se priznaju na temelju napora ili inputa koje subjekt koristi u svrhu ispunjenja obveze izvršenja (npr. utrošeni resursi, sati rada, nastali troškovi, proteklo vrijeme ili sati rada stroja) u odnosu na ukupne očekivane inpute u svrhu ispunjenja te obveze izvršenja. Ako su naponi ili inputi subjekta ravnomjerno raspoređeni na ukupno razdoblje ispunjenja obveze izvršenja, primjereno je da subjekt prizna prihode na linearnoj osnovi.

B19 Metode inputa imaju svojih nedostataka jer ponekad nema izravnog odnosa između inputa subjekta i prijenosa kontrole nad robom ili uslugama kupcu. Subjekt stoga iz metode inputa isključuje učinke svih inputa koji, u skladu s ciljem mjerenja napretka iz točke 39., ne prikazuju subjektovo ispunjenje obveze izvršenja u prijenosu kontrole nad robom ili uslugama kupcu. Na primjer, kad se primjenjuje metoda inputa koja se temelji na troškovima, u sljedećim okolnostima je potrebno usklađenje mjerenja napretka:

(a) ako nastali troškovi ne pridonose napretku subjekta u ispunjenju obveze izvršenja. Na primjer, subjekt ne priznaje prihode na temelju nastalih troškova koji se mogu pripisati znatnim nedostacima subjektova ispunjenja obveze izvršenja koji nisu uključeni u cijenu ugovora (npr. troškovi za neočekivane količine otpadnog materijala, uloženog rada ili drugih resursa koji su nastali radi ispunjenja obveze izvršenja);

(b) ako nastali troškovi nisu razmjerni napretku subjekta u ispunjenju obveze izvršenja. U tim bi se okolnostima ispunjenje obveze izvršenja subjekta najbolje moglo prikazati usklađenjem metode inputa tako da se prihodi priznaju samo do iznosa tih nastalih troškova. Na primjer, ispunjenje obveze izvršenja može se vjerno prikazati ako se prihodi priznaju u iznosu troškova robe iskorištene u svrhu ispunjenja obveze izvršenja ako subjekt pri sklapanju ugovora očekuje da će biti ispunjeni svi sljedeći uvjeti:

i. roba nije različita;

ii. očekuje se da će kupac preuzeti kontrolu nad robom znatno prije nego što primi usluge povezane s tom robom;

iii. trošak prenesene robe znatan je u odnosu na ukupne očekivane troškove potpunog ispunjenja obveze izvršenja i

iv. subjekt nabavlja robu od treće osobe i nije bitno uključen u projektiranje i proizvodnju robe (ali subjekt djeluje kao nalogodavatelj u skladu s točkama B34–B38).

Prodaja s pravom povrata

B20 U nekim ugovorima subjekt kupcu prenosi kontrolu nad proizvodom s pravom povrata proizvoda iz raznih razloga (npr. nezadovoljstvo proizvodom) i pravom na kombinacije sljedećeg:

(a) puni ili djelomični povrat plaćene naknade;

(b) odobrenje koje se može iskoristiti na postojeće ili buduće iznose duga prema subjektu i

(c) drugi proizvod u zamjenu.

B21 Pri računovodstvenom iskazivanju prijenosa proizvoda s pravom povrata (i nekih usluga s pravom povrata) subjekt priznaje sve sljedeće stavke:

(a) prihode od prenesenih proizvoda u iznosu naknade na koju subjekt očekuje da ima pravo (zato se ne priznaju prihodi za proizvode čiji se povrat očekuje);

(b) obvezu za povrat i

(c) imovinu (i odgovarajuće usklađenje troškova prodaje) na temelju svojeg prava na povrat proizvoda od kupaca po namirenju obveze za povrat.

B22 Obećanje subjekta da će prihvatiti vraćeni proizvod tijekom razdoblja povrata ne iskazuje se kao obveza izvršenja uz obvezu osiguranja povrata.

B23 Subjekt primjenjuje zahtjeve iz točaka 47.–72. (uključujući zahtjeve o ograničavajućim procjenama promjenjive naknade iz točaka 56.–58.) kako bi odredio iznos naknade na koji očekuje da ima pravo (tj. isključujući proizvode čiji se povrat očekuje). Za sve primljene iznose (ili potraživane iznose) na koje ne očekuje da će imati pravo, subjekt ne priznaje prihode pri prijenosu proizvoda kupcima, ali priznaje te primljene iznose (ili potraživane iznose) kao obvezu za povrat. Subjekt naknadno, na kraju svakog izvještajnog razdoblja, ažurira svoju procjenu iznosa na koje očekuje da ima pravo u zamjenu za prenesene proizvode i unosi odgovarajuću promjenu transakcijske cijene, a time i iznosa priznatog prihoda.

- B24 Subjekt ažurira mjerenje obveze za povrat na kraju svakog izvještajnog razdoblja zbog promjena očekivanih iznosa povrata. Subjekt odgovarajuća usklađenja priznaje kao prihod (ili smanjenje prihoda).
- B25 Imovina koja se priznaje kao pravo subjekta na povrat proizvoda od kupca po namirenju obveze za povrat početno se mjeri na temelju prethodne knjigovodstvene vrijednosti proizvoda (npr. zalihe) umanjene za sve očekivane troškove povrata tih proizvoda (uključujući moguća smanjenja vrijednosti vraćenih proizvoda). Subjekt na kraju svakog izvještajnog razdoblja ažurira mjerenje imovine proizišle iz promjena očekivanja u pogledu vraćenih proizvoda. Subjekt imovinu iskazuje odvojeno od obveze za povrat.
- B26 Zamjene jednog proizvoda za drugi iste vrste, kvalitete, stanja i cijene (npr. jedne boje ili veličine za drugu) na zahtjev kupca ne smatraju se povratom za potrebe primjene ovog Standarda.
- B27 Ugovori u kojima kupac može vratiti neispravan proizvod u zamjenu za ispravan ocjenjuju se u skladu s uputama o jamstvima iz točaka B28–B33.

Jamstva

- B28 Subjekt obično (u skladu s ugovorom, propisima ili svojom uobičajenom poslovnom praksom) nudi jamstvo pri prodaji proizvoda (robe ili usluge). Vrste jamstava mogu se znatno razlikovati ovisno o djelatnostima i ugovorima. Nekim se jamstvima kupcu jamči da će proizvod funkcionirati na način na koji su stranke predvidjele jer je u skladu s dogovorenim specifikacijama. Drugima se kupcu uz jamstvo da proizvod odgovara dogovorenim specifikacijama pruža i usluga.
- B29 Ako kupac ima mogućnost odvojene kupnje jamstva (npr. jer je cijena jamstva određena odvojeno ili se o njemu odvojeno pregovara), jamstvo se smatra različitom uslugom jer subjekt kupcu obećava uslugu uz proizvod čija je funkcionalnost opisana u ugovoru. U tim okolnostima subjekt obećano jamstvo iskazuje kao obvezu izvršenja u skladu s točkama 22.–30. i dio transakcijske cijene raspoređuje na tu obvezu izvršenja u skladu s točkama 73.–86.
- B30 Ako kupac nema mogućnost odvojene kupnje jamstva, subjekt je dužan iskazati jamstvo u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*, osim ako se obećanim jamstvom ili dijelom jamstva kupcu uz jamstvo da proizvod odgovara dogovorenim specifikacijama pruža i usluga.
- B31 Kad utvrđuje pruža li se kupcu uz jamstvo usklađenosti proizvoda s dogovorenim specifikacijama i usluga, subjekt razmatra npr. sljedeće čimbenike:
- (a) je li jamstvo propisano – ako je subjekt propisima obavezan izdati jamstvo, postojanje takvog propisa upućuje na to da se obećano jamstvo ne smatra obvezom izvršenja jer takve obveze obično postoje radi zaštite kupaca od rizika kupnje neispravnih proizvoda;
 - (b) trajanje jamstvenog roka – što je jamstveni rok dulji, to je vjerojatnije da je obećano jamstvo obveza izvršenja jer je vjerojatnije da se uz jamstvo usklađenosti proizvoda s dogovorenim specifikacijama pruža i usluga;
 - (c) vrsta poslova koje subjekt obeća – ako subjekt treba obaviti određene poslove kako bi zajamčio da proizvod odgovara dogovorenim specifikacijama (npr. usluga otpreme pri povratu neispravnog proizvoda), zbog tih poslova vjerojatno ne nastaje obveza izvršenja.

- B32 Ako se jamstvom ili dijelom jamstva kupcu uz jamstvo usklađenosti proizvoda s dogovorenim specifikacijama pruža i usluga, obećana usluga smatra se obvezom izvršenja. Stoga subjekt transakcijsku cijenu raspoređuje na proizvod i uslugu. Ako subjekt obeća komercijalno jamstvo i jamstvo za usluge, ali ih ne može u razumnoj mjeri odvojeno računovodstveno iskazati, subjekt oba jamstva iskazuje zajedno kao jednu obvezu izvršenja.
- B33 Obveza izvršenja ne nastaje ako je subjekt propisima obavezan platiti naknadu u slučaju ozljede ili štete uzrokovane njegovim proizvodima. Na primjer, proizvođač može prodavati proizvode u jurisdikciji u kojoj proizvođač u skladu s propisima snosi odgovornost za svu štetu (npr. na osobnoj imovini) koju bi kupac mogao prouzročiti upotrebom proizvoda u svrhu za koju je namijenjen. Slično tomu, obveza izvršenja ne nastaje zbog obećanja subjekta da će kupca oštećiti za odgovornost i štetu koje nastanu zbog zahtjeva za naknadu štete jer proizvodi subjekta krše prava na zaštitu izuma patentom, autorska prava, žigovi ili druga prava. Subjekt takve obveze računovodstveno iskazuje u skladu s MRS-om 37.

Nalogodavatelj i tržišni zastupnik

- B34 Ako je neka druga osoba uključena u isporuku robe ili usluga kupcu, subjekt je dužan utvrditi je li obveza izvršenja njegovo obećanje da će sam isporučiti tu robu ili usluge (tj. subjekt je nalogodavatelj) ili dogovor s drugom osobom koja će isporučiti tu robu ili usluge (tj. subjekt je tržišni zastupnik). Subjekt za svaku određenu robu ili uslugu obećanu kupcu utvrđuje je li nalogodavatelj ili tržišni zastupnik. Određena roba ili usluga je različita roba ili usluga (ili različit paket robe ili usluga) koja će se isporučiti kupcu (vidjeti točke 27.–30.). Ako ugovor s kupcem uključuje više od jedne određene robe ili usluge, subjekt za neku određenu robu ili uslugu može biti nalogodavatelj, a za druge tržišni zastupnik.

B34A Da bi utvrdio prirodu svojeg obećanja (kako je opisano u točki B34), subjekt je dužan:

- (a) utvrditi određenu robu ili usluge koje se isporučuju kupcu (što npr. može biti pravo na robu ili uslugu koju isporučuje druga osoba (vidjeti točku 26.)) i
- (b) utvrditi ima li kontrolu (kako je opisano u točki 33.) nad svakom određenom robom ili uslugom prije njihova prijenosa kupcu.

B35 Subjekt je nalogodavatelj ako ima kontrolu nad određenom robom ili uslugom prije njihova prijenosa kupcu. Međutim, subjekt nema nužno kontrolu nad određenom robom ako vlasništvo nad tom robom stekne neposredno prije prijenosa vlasništva kupcu. Subjekt koji je nalogodavatelj može svoju obvezu izvršenja koja se odnosi na isporuku određene robe ili usluge ispuniti sam ili može angažirati neku drugu osobu (npr. podizvođača) da djelomično ili u cijelosti ispuni obvezu izvršenja u njegovo ime.

B35A Ako neka druga osoba sudjeluje u isporuci robe ili usluga kupcu, subjekt koji je nalogodavatelj stječe kontrolu nad jednim od sljedećeg:

- (a) robom ili drugom imovinom od druge osobe koja je zatim prenosi kupcu;
- (b) pravom na uslugu koju će ta druga osoba pružiti, što subjektu omogućuje da toj osobi naloži da u njegovo ime pruži uslugu kupcu ili
- (c) robom ili uslugom od te druge osobe koja je zatim kombinira s drugom robom ili uslugama pri isporuci određene robe ili usluga kupcu. Na primjer, ako subjekt pruža bitnu uslugu integriranja robe ili usluga (vidjeti točku 29. podtočku (a)) koje pruža druga osoba s određenom robom ili uslugom radi koje je kupac sklopio ugovor, subjekt ima kontrolu nad tom robom ili uslugom prije njihova prijenosa kupcu. Naime, subjekt najprije stječe kontrolu nad inputima za određenu robu ili uslugu (što uključuje robu ili usluge drugih osoba) i upravlja njihovim korištenjem u svrhu stvaranja kombiniranog outputa koji je određena roba ili usluga.

B35B Kad subjekt koji je nalogodavatelj ispuni obvezu izvršenja, prihod priznaje u bruto iznosu naknade na koju očekuje da ima pravo u zamjenu za tu prenesenu robu ili usluge.

B36 Subjekt je tržišni zastupnik ako je njegova obveza izvršenja dogovoriti da druga osoba isporuči određenu robu ili usluge. Subjekt koji je tržišni zastupnik nema kontrolu nad određenom robom ili uslugom koje isporučuje druga osoba prije njihova prijenosa kupcu. Kad subjekt koji je tržišni zastupnik ispuni obvezu izvršenja, prihod priznaje u iznosu naknade ili provizije na koju očekuje da ima pravo u zamjenu za dogovor s drugom osobom koja će isporučiti određenu robu ili usluge. Naknada ili provizija subjekta može biti neto iznos naknade koju subjekt zadržava nakon što drugoj osobi plati naknadu primljenu u zamjenu za robu ili usluge koje će ta osoba isporučiti.

B37 Pokazatelji kontrole subjekta nad određenom robom ili uslugom prije njihova prijenosa kupcu (pa je subjekt stoga nalogodavatelj (vidjeti točku B35)) među ostalim uključuju sljedeće:

(a) subjekt snosi primarnu odgovornost za obećanu isporuku određene robe ili usluge. To obično uključuje odgovornost za prihvatljivost određene robe ili usluge (npr. odgovornost za usklađenost robe ili usluge sa specifikacijama kupca). Ako subjekt snosi primarnu odgovornost za obećanu isporuku određene robe ili usluge, to može biti naznaka da druga osoba koja sudjeluje u isporuci određene robe ili usluge djeluje u ime subjekta;

(b) subjekt snosi rizik zaliha prije prijenosa određene robe ili usluge kupcu ili nakon prijenosa kontrole na kupca (npr. ako kupac ima pravo na povrat). Na primjer, ako subjekt nabavi ili se obveže da će nabaviti određenu robu ili uslugu prije sklapanja ugovora s kupcem, to može biti naznaka da subjekt ima mogućnost upravljanja robom i ostvarivanja gotovo svih preostalih koristi od robe ili usluge prije njihova prijenosa kupcu;

(c) subjekt ima diskrecijsko pravo odrediti cijenu određene robe ili usluge. Određivanje cijene koju kupac plaća za određenu robu ili uslugu može biti naznaka da subjekt ima mogućnost upravljanja tom robom ili uslugama i ostvarivanja gotovo svih preostalih koristi. Međutim, ponekad i tržišni zastupnik može imati diskrecijsko pravo odrediti cijenu. Na primjer, tržišni zastupnik može imati određenu fleksibilnost pri određivanju cijena kako bi ostvario dodatni prihod od svoje usluge dogovora s drugim osobama koje će robu ili usluge isporučiti kupcima.

B37A Pokazatelji iz točke B37 mogu biti manje ili više relevantni za utvrđivanje kontrole ovisno o vrsti određene robe ili usluge i uvjetima ugovora. Osim toga, uvjerljiviji dokazi mogu se dobiti na temelju drugačijih pokazatelja iz drugačijih ugovora.

B38 Ako drugi subjekt preuzme obveze izvršenja i ugovorna prava subjekta iz ugovora tako da subjekt više nije dužan ispuniti obvezu izvršenja prijenosa obećane robe ili usluge kupcu (tj. subjekt više ne djeluje kao nalogodavatelj), subjekt ne priznaje prihod za tu obvezu izvršenja. Umjesto toga, subjekt ocjenjuje hoće li priznati prihod za ispunjenje obveze izvršenja kako bi sklopio ugovor za drugu osobu (tj. djeluje li subjekt kao tržišni zastupnik).

Opcije dodatne robe ili usluga za kupca

B39 Kupcu su na raspolaganju razne opcije stjecanja dodatne robe ili usluga, besplatno ili uz diskont, a uključuju prodajni bonus, nagradne bodove za kupce, mogućnost obnove ugovora ili druge diskonte na buduću robu ili usluge.

B40. Ako subjekt ugovorom kupcu odobri opciju stjecanja dodatne robe ili usluga, ta je opcija osnova za nastanak ugovorne obveze izvršenja samo ako se njome kupcu daje materijalno pravo koje ne bi dobio bez sklapanja tog ugovora (npr. dodatni diskont u odnosu na uobičajene diskonte za tu robu ili usluge tog kategoriji kupca na tom zemljopisnom području ili tržištu). Ako se tom opcijom kupcu daje materijalno pravo, kupac zapravo subjektu unaprijed plaća za buduću robu ili usluge te subjekt priznaje prihod kad se ta buduća roba ili usluge prenesu ili kad ta opcija istekne.

- B41 Ako kupac ima opciju stjecanja dodatne robe ili usluge po cijeni koja bi odražavala samostalnu prodajnu cijenu te robe ili usluge, ta opcija kupcu ne daje materijalno pravo čak ni ako se ta opcija može ostvariti samo sklapanjem prethodnog ugovora. U tim je slučajevima subjekt dao marketinšku ponudu koju računovodstveno iskazuje u skladu s ovim Standardom samo ako kupac iskoristi opciju kupnje dodatne robe ili usluga.
- B42 Subjekt je u skladu s točkom 74. dužan transakcijsku cijenu rasporediti na obveze izvršenja na temelju relativne samostalne prodajne cijene. Ako samostalna prodajna cijena za kupčevu opciju stjecanja dodatne robe ili usluga nije izravno dostupna, subjekt tu cijenu utvrđuje procjenom. U toj se procjeni odražava diskont koji bi kupac dobio ako iskoristi opciju, usklađen za sljedeće:
- (a) sve diskonte koje bi kupac dobio i da ne iskoristi opciju i
- (b) vjerojatnost korištenja opcije.
- B43 Ako kupac ima materijalno pravo na stjecanje buduće robe ili usluga, a ta roba ili usluge slične su izvornoj robi ili uslugama iz ugovora i isporučuju se u skladu s uvjetima izvornog ugovora, subjekt može, kao praktičnu alternativu procjeni samostalne prodajne cijene opcije, transakcijsku cijenu rasporediti na tu moguću robu ili usluge na temelju robe ili usluga koje očekuje isporučiti i odgovarajuće očekivane naknade. Te su opcije obično za obnovu ugovora.

Neostvorena prava kupaca

- B44 U skladu s točkom 106., subjekt po primitku predujma od kupca priznaje ugovornu obvezu u iznosu predujma za svoju obvezu izvršenja prijenosa, ili spremnosti za prijenos, robe ili usluga u budućnosti. Subjekt prestaje priznavati tu ugovornu obvezu (i priznaje prihod) kad prenese tu robu ili usluge i time ispuni svoju obvezu izvršenja.
- B45 Kupac nepovratnim predujmom koji plati subjektu ostvaruje pravo na primitak robe ili usluge u budućnosti (i obvezuje subjekt na spremnost za prijenos robe ili usluge). Međutim, kupci ponekad ne ostvare sva svoja ugovorna prava. Ta neostvorena prava često se odnose na neiskorištene darovne kartice.
- B46 Ako očekuje da će ostvariti pravo na iznos neiskorištenih darovnih kartica na temelju ugovorne obveze, subjekt očekivani iznos neiskorištenih darovnih kartica priznaje kao prihod razmjerno kupčevu obrascu ostvarenja prava. Ako ne očekuje da će ostvariti pravo na iznos neiskorištenih darovnih kartica, subjekt očekivani iznos neiskorištenih darovnih kartica priznaje kao prihod kad vjerojatnost da će kupac ostvariti svoja preostala prava postane mala. Kad određuje očekuje li da će ostvariti pravo na iznos neiskorištenih darovnih kartica, subjekt razmatra zahtjeve iz točaka 56.–58. o ograničavajućim procjenama promjenjive naknade.
- B47 Subjekt priznaje obvezu (a ne prihod) za svaku primljenu naknadu koja se može pripisati neostvarenim pravima kupca koja je subjekt dužan prenijeti na drugoga, npr. neko državno tijelo skladu s važećim propisima o nepreuzetoj imovini.

Nepovratne predujmljene naknade (i neki povezani troškovi)

- B48 U nekim ugovorima subjekt kupcu naplaćuje nepovratnu naknadu koja se plaća unaprijed na početku ili oko početka ugovora. Takve su npr. članarine za teretanu, aktivacijske naknade u ugovorima za telekomunikacijske usluge, naknade za pripremu u nekim ugovorima o uslugama te početne naknade u nekim ugovorima o opskrbi.
- B49 Kad utvrđuje obveze izvršenja u takvim ugovorima, subjekt procjenjuje odnosi li se naknada na prijenos obećane robe ili usluge. Iako se nepovratna predujmljena naknada odnosi na nešto što je subjekt dužan učiniti na početku ili oko početka ugovora u svrhu izvršenja ugovora, to često ne rezultira prijenosom obećane robe ili usluge kupcu (vidjeti točku 25.). Umjesto toga, predujmljena naknada je predujam za buduću robu ili usluge i stoga se priznaje kao prihod nakon isporuke te buduće robe ili usluga. Razdoblje priznavanja prihoda produljuje se i nakon početnog ugovornog razdoblja ako subjekt kupcu odobri opciju obnove ugovora kojom se kupcu daje materijalno pravo kako je opisano u točki B40.

- B50 Ako se nepovratna predumljena naknada odnosi na robu ili uslugu, subjekt ocjenjuje treba li robu ili uslugu iskazati kao odvojenu obvezu izvršenja u skladu s točkama 22.–30.
- B51 Subjekt može nepovratnu naknadu naplatiti kao dio nadoknade troškova sastavljanja ugovora (ili drugih administrativnih troškova kako je opisano u točki 25.). Ako se tim pripremnim poslovima ne ispunjava obveza izvršenja, subjekt je dužan te poslove (i povezane troškove) zanemariti pri mjerenju napretka u skladu s točkom B19. ti pripremni poslovi ne prikazuju prijenos usluga kupcu. Subjekt utvrđuje jesu li troškovi nastali pri sastavljanju ugovora rezultirali imovinom koja se priznaje u skladu s točkom 95.

Ugovori o licenciranju

- B52 Licencijom se utvrđuju prava kupca na intelektualno vlasništvo subjekta. Licencije za intelektualno vlasništvo mogu, među ostalim, uključivati sljedeće:
- (a) softver i tehnologiju;
 - (b) filmove, glazbu i druge medijske i zabavne sadržaje;
 - (c) franšize i
 - (d) patente, žigove i autorska prava.
- B53 Uz obećanje dodjele licencije kupcu, subjekt može kupcu obećati i prijenos druge robe ili usluga. Ta obećanja mogu biti izričito navedena u ugovoru ili se podrazumijevati u skladu s uobičajenom poslovnom praksom, objavljenim politikama ili određenim izjavama subjekta (vidjeti točku 24.). Kao i u drugim vrstama ugovora, ako ugovor s kupcem sadržava obećanje dodjele licencije uz ostalu obećanu robu ili usluge, subjekt obveze izvršenja iz ugovora utvrđuje u skladu s točkama 22.–30.
- B54 Ako se obećanje dodjele licencije ne razlikuje od ostale obećane robe ili usluga iz ugovora u skladu s točkama 26.–30., subjekt obećanje dodjele licencije i tu ostalu robu ili usluge iskazuje zajedno kao jednu obvezu izvršenja. Licencije koje se ne razlikuju od ostale robe ili usluga obećanih ugovorom uključuju npr. sljedeće:
- (a) licenciju koja je sastavni dio materijalne robe i ključna je za njezinu funkcionalnost i
 - (b) licenciju od koje kupac može imati koristi samo u kombinaciji s povezanom uslugom (kao što je usluga na internetu koju subjekt pruža i dodjelom licencije kupcu omogućuje pristup sadržaju).
- B55 Ako se licencija ne razlikuje od ostale robe ili usluga, subjekt u skladu s točkama 31.–38. utvrđuje je li obveza izvršenja (koja uključuje obećanu licenciju) obveza izvršenja koja se ispunjava tijekom vremena ili u određenom trenutku.
- B56 Ako se obećanje dodjele licencije razlikuje od ostale obećane robe ili usluga iz ugovora pa je zato obećanje dodjele licencije zasebna obveza izvršenja, subjekt je dužan utvrditi prenosi li se licencija kupcu u određenom trenutku ili tijekom vremena. Pritom subjekt razmatra daje li kupcu obećanjem dodjele licencije nešto od sljedećeg:
- (a) pravo pristupa svojem intelektualnom vlasništvu u cijelom razdoblju licencije ili
 - (b) pravo korištenja njegova intelektualnog vlasništva u određenom trenutku u kojem je licencija dodijeljena.

Određivanje vrste obećanja subjekta

- B57 [Brisano]
- B58 Obećanje dodjele licencije je obećanje subjekta da će omogućiti pravo pristupa svojem intelektualnom vlasništvu ako su ispunjeni svi sljedeći kriteriji:
- (a) ugovorom se nalaže, ili kupac u razumnoj mjeri očekuje, da subjekt obavi poslove koji bitno utječu na intelektualno vlasništvo na koje kupac ima prava (vidjeti točke B59 i B59A);
 - (b) prava koja se mu dodjeljuju licencijom kupca izravno izlažu svim pozitivnim ili negativnim učincima poslova subjekta iz točke B58 podtočke (a) i
 - (c) ti poslovi ne rezultiraju prijenosom robe ili usluge kupcu tijekom njihova obavljanja (vidjeti točku 25.).
- B59 Čimbenici koji mogu upućivati na to da kupac može u razumnoj mjeri očekivati da će subjekt obaviti poslove koji bitno utječu na intelektualno vlasništvo uključuju uobičajenu poslovnu praksu, objavljene politike ili određene izjave subjekta. Iako zajednički ekonomski interes (npr. licencija za prodaju) subjekta i kupca koji se odnosi na intelektualno vlasništvo na koje kupac ima prava nije presudan čimbenik, ipak može upućivati na to da kupac može u razumnoj mjeri očekivati da će subjekt te poslove obaviti.
- B59A Poslovi subjekta bitno utječu na intelektualno vlasništvo na koje kupac ima prava u jednom od sljedeća dva slučaja:
- (a) očekuje se da će ti poslovi bitno promijeniti oblik (npr. dizajn ili sadržaj) ili funkcionalnost (npr. mogućnost obavljanje određenih funkcija ili zadataka) proizvoda intelektualnog vlasništva ili
 - (b) mogućnost da kupac ostvari koristi od intelektualnog vlasništva u biti proistječe iz tih poslova ili o njima ovisi. Na primjer, korist od robne marke često proistječe iz tekućih poslova subjekta ili ovisi o tim poslovima koji povećavaju ili održavaju vrijednost intelektualnog vlasništva.
- U skladu s tim, ako intelektualno vlasništvo na koje kupac ima prava ima znatnu samostalnu funkcionalnost, bitan dio koristi od tog intelektualnog vlasništva proizlazi iz te funkcionalnosti. Prema tome, poslovi subjekta ne utječu bitno na mogućnost da kupac ostvari korist od tog intelektualnog vlasništva osim ako ti poslovi bitno ne mijenjaju njegov oblik ili funkcionalnost. Vrste intelektualnog vlasništva koje često imaju znatnu samostalnu funkcionalnost uključuju softver, biološke spojeve ili formule lijekova te gotov medijski sadržaj (npr. filmovi, televizijske emisije i glazbene snimke).
- B60 Ako su ispunjeni kriteriji iz točke B58, subjekt obećanje dodjele licencije računovodstveno iskazuje kao obvezu izvršenja koja se ispunjava tijekom vremena jer će kupac istodobno primati i ostvarivati koristi iz ispunjenja subjektove obveze izvršenja koja se odnosi davanje pristupa intelektualnom vlasništvu tijekom ispunjenja obveze izvršenja (vidjeti točku 35. podtočku (a)). Subjekt u skladu s točkama 39.–45. odabire odgovarajuću metodu mjerenja svojeg napretka u potpunom ispunjenju te obveze izvršenja koja se odnosi davanje pristupa.
- B61 Ako kriteriji iz točke B58 nisu ispunjeni, svrha je subjektova obećanja osigurati pravo na korištenje svojeg intelektualnog vlasništva koje postoji (u smislu oblika i funkcionalnosti) u trenutku u kojem se licencija dodjeljuje kupcu. To znači da kupac može upravljati licencijom i ostvariti gotovo sve preostale koristi od nje u trenutku prijenosa licencije. Subjekt obećanje dodjele prava na korištenje svojeg intelektualnog vlasništva iskazuje kao obvezu izvršenja koja se ispunjava u određenom trenutku. Subjekt u skladu s točkom točku 38. određuje trenutak prijenosa licencije kupcu. Međutim, ne može se priznati prihod za licenciju kojom se daje pravo na korištenje intelektualnog vlasništva subjekta prije početka razdoblja u kojem kupac može koristiti licenciju. Na primjer, ako razdoblje licencije softver započne prije nego što subjekt dodijeli (ili na drugi način učini dostupnim) kôd kojim se kupcu omogućuje trenutačno korištenje softvera, subjekt ne priznaje prihod prije nego što se taj kôd dodijeli (ili na drugi način učini dostupnim).

B62 Kad utvrđuje dodjeljuje li se licencijom pravo pristupa njegovu intelektualnom vlasništvu ili pravo njegova korištenja, subjekt zanemaruje sljedeće čimbenike:

- (a) vremenska ograničenja, zemljopisnu regiju ili korištenje – tim se ograničenjima definiraju značajke obećane licencije, a ne definira se ispunjavali subjekt svoju obvezu izvršenja u određenom trenutku ili tijekom vremena;
- (b) jamstva subjekta da ima valjan patent za intelektualno vlasništvo i da će ga zaštititi patenta od neovlaštenog korištenja – obećanje zaštite patentnog prava nije obveza izvršenja jer se činom zaštite patenta štiti vrijednost imovine intelektualnog vlasništva subjekta i kupcu jamči da prenesena licencija zadovoljava specifikacije licencije obećane ugovorom.

Licencije za prodaju ili korištenje

B63 Neovisno o zahtjevima iz točaka 56.–59., subjekt prihod od autorskih prava za prodaju ili korištenje obećanih u zamjenu za licenciju za intelektualno vlasništvo priznaje samo kad (i u mjeri u kojoj) nastane kasniji od sljedeća dva događaja:

- (a) naknadna prodaja ili korištenje i
- (b) ispunjena je (ili djelomično ispunjena) obveza izvršenja na koju su djelomično ili u cijelosti raspoređena naknada od autorskih prava za prodaju ili korištenje.

B63A Zahtjev o naknadi od autorskih prava za prodaju ili korištenje iz točke B63 primjenjuje se kad se naknada od autorskih prava odnosi samo na licenciju za intelektualno vlasništvo ili kad je licencija za intelektualno vlasništvo prevladavajuća stavka na koju se odnosi naknada od autorskih prava (npr. licencija za intelektualno vlasništvo može biti prevladavajuća stavka na koju se odnosi naknada od autorskih prava kad subjekt razumno očekuje da će kupac znatnu veću vrijednost pripisati licenciji nego drugoj robi ili uslugama na koju se odnosi naknada od autorskih prava).

B63B Ako je ispunjen zahtjev iz točke B63A, prihod od autorskih prava za prodaju ili korištenje u cijelosti se priznaje u skladu s točkom B63. Ako zahtjev iz točke B63A nije ispunjen, na naknadu od autorskih prava za prodaju ili korištenje primjenjuju se zahtjevi o promjenjivoj naknadi iz točaka 50.–59.

Ugovori o reotkupu

B64 Ugovor o reotkupu je ugovor na temelju kojeg subjekt prodaje imovinu i istodobno obećava reotkup ili ima opciju reotkupa te imovine (u okviru istog ili drugog ugovora). Otkupljena imovina može biti imovina izvorno prodana kupcu, imovina koja je gotovo ista kao ta imovina ili neka druga imovina čiji je izvorno prodana imovina sastavni dio.

B65 Ugovori o reotkupu općenito imaju tri oblika:

- (a) subjektova obveza reotkupa imovine (unaprijedni ugovor);
- (b) pravo subjekta na reotkup imovine (opcija kupnje) i
- (c) subjektova obveza reotkupa imovine na zahtjev kupca (opcija prodaje).

Unaprijedni ugovor ili opcija kupnje

B66 Ako subjekt ima obvezu ili pravo reotkupa imovine (unaprijedni ugovor ili opcija kupnje), kupac ne preuzima kontrolu nad imovinom jer je njegova mogućnost upravljanja imovinom i ostvarivanja svih preostalih koristi od imovine ograničena iako imovinu fizički ima u posjedu. Stoga subjekt taj ugovor računovodstveno iskazuje kao jedno od sljedećeg:

- (a) najam u skladu s MSFI-jem 16 *Najmovi*, ako može ili mora ponovno otkupiti imovinu u iznosu nižem od njezine izvorne prodajne cijene, osim ako je taj ugovor dio transakcije prodaje i povratnog najma. Ako je ugovor dio transakcije prodaje i povratnog najma, subjekt nastavlja priznavati imovinu i priznaje financijsku obvezu za sve naknade koje primi od kupca. Subjekt takve obveze računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 9; ili
- (b) financijski aranžman u skladu s točkom B68. ako subjekt može ili mora ponovno otkupiti imovinu u iznosu koji je jednak ili viši od njezine izvorne prodajne cijene.

B67 Kad uspoređuje cijenu reotkupa i prodajnu cijenu, subjekt uzima u obzir vremensku vrijednost novca.

B68 Ako je ugovor o reotkupu financijski aranžman, subjekt nastavlja priznavati imovinu i priznaje financijsku obvezu za sve naknade koje primi od kupca. Subjekt razliku između iznosa naknade primljenog od kupca i iznosa naknade koji treba platiti kupcu priznaje kao kamatu i, ovisno o slučaju, kao troškove obrade ili troškove držanja (npr. osiguranje).

B69 Ako opcija istekne neiskorištena, subjekt prestaje priznavati obvezu i priznaje prihod.

Opcija prodaje

B70 Ako ima obvezu reotkupa imovine na zahtjev kupca (opcija prodaje) po cijeni nižoj od njezine izvorne prodajne cijene, subjekt na početku ugovora utvrđuje ima li kupac bitan ekonomski poticaj za ostvarivanje tog prava. Ako kupac ostvari to pravo, on ustvari subjektu plaća naknadu za pravo na korištenje određene imovine u određenom razdoblju. Prema tome, ako kupac ima bitan ekonomski poticaj za ostvarivanje tog prava, subjekt taj ugovor računovodstveno iskazuje kao najam u skladu s MSFI-jem 16, osim ako je ugovor dio transakcije prodaje i povratnog najma. Ako je ugovor dio transakcije prodaje i povratnog najma, subjekt nastavlja priznavati imovinu i priznaje financijsku obvezu za sve naknade koje primi od kupca. Subjekt takve obveze računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 9.

B71 Kad utvrđuje ima li kupac bitan ekonomski poticaj za ostvarivanje svojeg prava, subjekt razmatra razne čimbenike, uključujući odnos cijene reotkupa i očekivane tržišne vrijednosti imovine na dan reotkupa te koliko je vremena preostalo do isteka prava. Na primjer, ako se očekuje da će cijena reotkupa biti znatno viša od tržišne vrijednosti imovine, to može biti naznaka da kupac ima bitan ekonomski poticaj za izvršenje opcije prodaje.

B72 Ako kupac nema bitan ekonomski poticaj za ostvarivanje svojeg prava po cijeni nižoj od izvorne prodajne cijene imovine, subjekt ugovor iskazuje kao prodaju proizvoda s pravom povrata kako je opisano u točkama B20–B27.

B73 Ako je cijena reotkupa imovine jednaka ili viša u odnosu na izvornu prodajnu cijenu i viša od očekivane tržišne vrijednosti imovine, ugovor se smatra financijskim aranžmanom i iskazuje se kako je opisano u točki B68.

B74 Ako je cijena reotkupa imovine jednaka ili viša u odnosu na izvornu prodajnu cijenu, a niža ili jednaka u odnosu na očekivanu tržišnu vrijednost imovine, i kupac nema bitan ekonomski poticaj za ostvarivanje tog prava, subjekt ugovor iskazuje kao prodaju proizvoda s pravom povrata kako je opisano u točkama B20–B27.

B75 Kad uspoređuje cijenu reotkupa i prodajnu cijenu, subjekt uzima u obzir vremensku vrijednost novca.

B76 Ako opcija istekne neiskorištena, subjekt prestaje priznavati obvezu i priznaje prihod.

Ugovori o komisiji

- B77 Ako isporuči proizvod drugoj osobi (npr. posredniku ili distributeru) radi prodaje krajnjim kupcima, subjekt ocjenjuje je li ta druga osoba u tom trenutku preuzela kontrolu nad proizvodom. Proizvod isporučen drugoj osobi može se držati u komisiji ako ta druga osoba nije stekla kontrolu nad proizvodom. Stoga subjekt ne priznaje prihode po isporuci proizvoda drugoj osobi ako se isporučeni proizvod drži u komisijskom skladištu.
- B78 Pokazatelji ugovora o komisiji među ostalim uključuju sljedeće:
- (a) proizvod je pod kontrolom subjekta do nastanka određenog događaja, kao što je prodaja proizvoda posrednikovom kupcu ili do isteka određenog razdoblja;
 - (b) subjekt može zatražiti povrat proizvoda ili prenijeti proizvod trećoj osobi (npr. nekom drugom posredniku) i
 - (c) posrednik nema bezuvjetnu obvezu plaćanja za proizvod (iako može biti dužan platiti polog).

Ugovori o isporuci nakon plaćanja

- B79 Ugovor o isporuci nakon plaćanja jet ugovor na temelju kojeg subjekt kupcu naplati proizvod, ali proizvod fizički zadrži u posjedu do njegova prijenosa kupcu u nekom budućem trenutku. Na primjer, kupac može zatražiti od subjekta sklapanje takvog ugovora jer nema dovoljno prostora za proizvod ili zbog zastoja u proizvodnom planu.
- B80 Subjekt utvrđuje kad je ispunio obvezu izvršenja prijenosa proizvoda tako da ocijeni u kojem trenutku kupac preuzima kontrolu nad tim proizvodom (vidjeti točku 38.). U nekim ugovorima kontrola se prenosi u trenutku isporuke proizvoda na lokaciju kupca ili u trenutku otpreme proizvoda, ovisno o uvjetima ugovora (uključujući uvjete dostave i otpreme). Međutim, u nekim ugovorima kupac može preuzeti kontrolu nad proizvodom čak i ako taj proizvod fizički ostaje u posjedu subjekta. U tom slučaju kupac može upravljati korištenjem proizvoda i ostvariti gotovo sve preostale koristi od njega, čak i ako je odlučio da neće ostvariti svoje pravo na preuzimanja proizvoda u fizički posjed. Stoga subjekt nema kontrolu nad proizvodom. Umjesto toga, subjekt kupcu pruža usluge skrbništva nad imovinom kupca.
- B81 Osim primjene zahtjeva iz točke 38., da bi kupac preuzeo kontrolu nad proizvodom u okviru ugovora o isporuci nakon plaćanja, moraju biti ispunjeni svi sljedeći kriteriji:
- (a) razlog za ugovor o isporuci nakon plaćanja mora biti bitan (npr. kupac je zatražio takav ugovor);
 - (b) za proizvod se mora zasebno utvrditi da pripada kupcu;
 - (c) proizvod trenutačno mora biti spreman za fizički prijenos kupcu i
 - (d) subjekt ne smije moći upotrijebiti proizvod ili ga prenijeti drugom kupcu.
- B82 Ako prizna prihod od prodaje proizvoda na osnovi isporuke nakon plaćanja, subjekt razmatra ima li preostalih obveza izvršenja (npr. za usluge skrbništva) u skladu s točkama 22.–30. na koje raspoređuje dio transakcijske cijene u skladu s točkama 73.–86.

Kupčevo prihvaćanje

- B83 U skladu s točkom 38. podtočkom (e), kupčevo prihvaćanje imovine može biti naznaka da je kupac preuzeo kontrolu nad imovinom. Klauzulama o kupčevu prihvaćanju kupcu se omogućuje da otkáže ugovor ili da zatraži da subjekt otkloni nedostatke ako roba ili usluga ne ispunjava dogovorene specifikacije. Kad ocjenjuje u kojem trenutku kupac preuzima kontrolu nad tim proizvodom, subjekt je dužan uzeti u obzir te klauzule.
- B84 Ako subjekt može objektivno odrediti da je kontrola nad robom ili uslugom prenesena kupcu u skladu s ugovorenim specifikacijama, kupčevo prihvaćanje smatra se formalnošću koja ne utječe na subjektovo određenje trenutka u kojem je kupac preuzeo kontrolu nad robom ili uslugom. Na primjer, ako se klauzula o kupčevu prihvaćanju temelji na utvrđenoj veličini i težini, subjekt može odrediti jesu li ti kriteriji ispunjeni prije nego što primi potvrdu o kupčevu prihvaćanju. Iskustvo subjekta s ugovorima za sličnu robu ili usluge može poslužiti kao dokaz da je roba ili usluga isporučena kupcu u skladu s ugovorenim specifikacijama. Ako se prihod prizna prije kupčeva prihvaćanja, subjekt ipak mora razmotriti postoje li preostale obveze izvršenja (npr. ugradnja opreme) i ocijeniti treba ih zasebno iskazati.
- B85 Međutim, ako ne može objektivno utvrditi je li roba ili usluga isporučena kupcu u skladu s ugovorenim specifikacijama, subjekt ne može zaključiti da je kupac preuzeo kontrolu sve dok ne primi potvrdu o kupčevu prihvaćanju. Naime, u tim okolnostima subjekt ne može odrediti može li kupac upravljati robom ili uslugom i ostvariti gotovo sve preostale koristi od robe ili usluge.
- B86 Ako subjekt kupcu isporuči proizvode radi testiranja ili provjere, a kupac ne preuzme obvezu plaćanja naknade do isteka razdoblja testiranja, kontrola nad proizvodom ne prenosi se kupcu sve dok kupac ne prihvati proizvod ili dok ne istekne razdoblje testiranja.

Objavlјivanje raščlanjenih prihoda

- B87 Subjekt je u skladu s točkom 114. dužan raščlaniti prihode iz ugovora s kupcima u kategorije koje prikazuju kako ekonomski čimbenici utječu na vrstu, iznos, rokove i neizvjesnost prihoda i novčanih tokova. Stoga razina raščlambe prihoda subjekta za potrebe tog objavlјivanja ovisi o čimbenicima i okolnostima koje se odnose na njegove ugovore s kupcima. Da bi ostvarili cilj raščlambe prihoda iz točke 114., neki subjekti mogu trebati nekoliko kategorija, a drugi samo jednu.
- B88 Pri odabiru vrste kategorije (ili kategorija) za raščlambu prihoda, subjekt razmatra način iskazivanja informacija o svojim prihodima za druge potrebe, uključujući sljedeće:
- (a) objavlјivanja koja se prezentiraju izvan financijskih izvještaja (npr. javne obavijesti o dobiti, godišnji izvještaji ili prezentacije ulagatelja);
 - (b) informacije koje redovito pregledava glavni donositelj odluka radi procjene financijske uspješnosti operativnih segmenata i
 - (c) druge informacije slične vrstama informacija utvrđenima u točki B88 podtočkama (a) i (b) na temelju kojih subjekt ili korisnici njegovih financijskih izvještaja ocjenjuju njegovu financijsku uspješnost ili donose odluke o raspoređivanju resursa.
- B89 Primjere kategorije među ostalim uključuju:
- (a) vrsta robe ili usluge (npr. glavne linije proizvoda);
 - (b) zemljopisna regija (npr. zemlja ili regija);

- (c) tržište ili vrsta kupca (npr. državna i druga tijela);
- (d) vrsta ugovora (npr. ugovori s fiksnom cijenom i ugovori o naknadi za utrošeno vrijeme i materijale);
- (e) trajanje ugovora (npr. kratkoročni i dugoročni ugovori);
- (f) rokovi prijena robe ili usluga (npr. prihodi od robe ili usluga prenesenih kupcima u određenom trenutku i prihodi od robe ili usluga koje se prenose tijekom vremena) i
- (g) prodajni kanali (npr. roba prodana izravno kupcu i roba prodana preko posrednika).

Dodatak C

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda i jednako je važan kao i drugi dijelovi Standarda.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

- C1 Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2018. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovaj Standard primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti.
- C1A MSFI-jem 16 *Najmovi*, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjene su točke 5., 97., B66 i B70. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.
- C1B Dokumentom *Objašnjenja MSFI-ja 15 Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u travnju 2016., izmijenjene su točke 26., 27., 29., B1, B34–B38, B52–B53, B58, C2, C5 i C7, brisana je točka B57 i dodane su točke B34A, B35A, B35B, B37A, B59A, B63A, B63B, C7A i C8A. Subjekt te izmjene primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2018. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primjenjuje na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- C1C MSFI-jem 17, objavljenim u svibnju 2017., izmijenjena je točka 5. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 17.

PRIJELAZNE ODREDBE

- C2 Za potrebe prijelaznih odredaba iz točaka C3–C8A:
- (a) datumom početka primjene smatra se početak izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje ovaj Standard i
- (b) izvršenim ugovorom smatra se ugovor u okviru kojeg je subjekt prenio svu robu ili usluge utvrđene u skladu s MRS-om 11 *Ugovori o izgradnji*, MRS-om 18 *Prihodi* te povezanim tumačenjima.
- C3 Subjekt ovaj Standard primjenjuje na jedan od sljedeća dva načina:
- (a) retroaktivno na svako prethodno izvještajno razdoblje prezentirano u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, uz primjenu rješenja iz točke C5 ili
- (b) retroaktivno s kumulativnim učinkom prve primjene ovog Standarda na datum prve primjene u skladu s točkama C7 i C8.
- C4 Neovisno o zahtjevima iz točke 28. MRS-a 8, subjekt pri prvoj primjeni ovog Standarda treba prezentirati samo kvantitativne informacije koje se nalaze točkom 28. podtočkom (f) MRS-a 8. za godišnje razdoblje koje neposredno prethodi prvom godišnjem razdoblju na koje se primjenjuje ovaj Standard („neposredno prethodno razdoblje”) i samo ako subjekt ovaj Standard primjenjuje retroaktivno u skladu s točkom C3 podtočkom (a). Subjekt može, ali nije dužan, iskazati te informacije i za tekuće razdoblje ili za ranija usporediva razdoblja.
- C5 Subjekt pri retroaktivnoj primjeni ovog Standarda u skladu s točkom C3 podtočkom (a) može primijeniti jedno ili više praktičnih rješenja kako slijedi:
- (a) za izvršene ugovore subjekt ne treba prijavljivati ugovore:

- i. koji počnu i završe u istom godišnjem izvještajnom razdoblju ili

- ii. koji su izvršeni na početku najranijeg prezentiranog razdoblja;
- (b) za izvršene ugovore koji uključuju promjenjivu naknadu subjekt može primijeniti transakcijsku cijenu na datum izvršenja ugovora umjesto procjene iznosa promjenjive naknade u usporednim izvještajnim razdobljima;
- (c) za ugovore koji su izmijenjeni prije početka najranijeg prezentiranog razdoblja subjekt ne treba retroaktivno prepravljati ugovor za te izmjene u skladu s točkama 20.–21. Subjekt umjesto toga iskazuje agregirani učinak svih izmjena do kojih je došlo prije početka najranijeg prezentiranog razdoblja kad:
- i. utvrđuje ispunjene i neispunjene obveze izvršenja;
 - ii. određuje transakcijsku cijenu i
 - iii. raspoređuje transakcijsku cijenu na ispunjene i neispunjene obveze izvršenja;
- (d) za sva izvještajna razdoblja prezentirana prije datuma prve primjene subjekt ne treba objaviti iznos transakcijske cijene raspoređen na preostale obveze izvršenja niti objasniti kad očekuje da će taj iznos priznati kao prihod (vidjeti točku 120.).
- C6 Subjekt sva praktična rješenja iz točke C5 koja primijeni primjenjuje sustavno na sve ugovore u svim prezentiranim izvještajnim razdobljima. Osim toga, subjekt objavljuje sve sljedeće informacije:
- (a) primijenjena praktična rješenja i
 - (b) u razumno mogućoj mjeri, kvalitativnu procjenu procijenjenog učinka primjene svakog od tih rješenja.
- C7 Ako odluči primjenjivati ovaj Standard retroaktivno u skladu s točkom C3 podtočkom (b), subjekt priznaje kumulativni učinak prve primjene ovog Standarda kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti (ili druge komponente vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) iz godišnjeg izvještajnog razdoblja koje uključuje datum prve primjene. Prema toj prijelaznoj metodi, subjekt može primijeniti ovaj Standard retroaktivno samo na ugovore koji nisu izvršeni na datum prve primjene (npr. 1. siječnja 2018. za subjekt čija poslovna godina završava 31. prosinca).
- C7A Subjekt koji ovaj Standard primjenjuje retroaktivno u skladu s točkom C3 podtočkom (b) može primijeniti i praktično rješenje opisano u točki C5 podtočki (c) na jedno od sljedećeg:
- (a) sve izmjene ugovora do kojih dođe prije početka najranijeg prezentiranog razdoblja ili
 - (b) sve izmjene ugovora do kojih dođe prije datuma prve primjene.
- Subjekt koji primijeni to praktično rješenje, primjenjuje ga dosljedno na sve ugovore i objavljuje informacije koje se nalažu točkom C6.
- C8 Ako ovaj Standard primjenjuje retroaktivno u skladu s točkom C3 podtočkom (b) za izvještajna razdoblja koja uključuju datum prve primjene, subjekt je dužan objaviti sljedeće dodatne informacije:
- (a) iznos koji utječe na svaku stavku financijskog izvještaja u tekućem izvještajnom razdoblju zbog primjene ovog Standarda u usporedbi s MRS-om 11, MRS-om 18 i povezanim tumačenjima koja su bila na snazi prije promjene i

(b) objašnjenje razloga bitnih promjena utvrđenih u točki C8 podtočki (a).

C8A Subjekt dokument *Objašnjenja MSFI-ja 15* (vidjeti točku C1B) primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8. Pri retroaktivnoj primjeni izmjena subjekt ih primjenjuje kao da su na datum prve primjene bile uključene u MSFI 15. Stoga subjekt te izmjene ne primjenjuje na izvještajna razdoblja ili na ugovore na koje se ne primjenjuju zahtjevi iz MSFI-ja 15 u skladu s točkama C2–C8. Na primjer, ako primjenjuje MSFI 15 u skladu s točkom C3 podtočkom (b) samo na ugovore koji nisu izvršeni na datum prve primjene, subjekt ne prepravlja izvršene ugovore na datum prve primjene MSFI-ja 15 za učinke tih izmjena.

Upućivanja na MSFI 9

C9 Ako subjekt primjenjuje ovaj MSFI, ali još ne primjenjuje MSFI 9, svako upućivanje u ovom MSFI-ju na MSFI 9 tumači se kao upućivanje na MRS 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*.

POVLAČENJE DRUGIH STANDARDA

C10 Ovaj Standard zamjenjuje sljedeće standarde:

- (a) MRS 11 *Ugovori o izgradnji*;
- (b) MRS 18 *Prihodi*;
- (c) IFRIC 13 *Programi nagrađivanja lojalnosti kupaca*;
- (d) IFRIC 15 *Ugovori o izgradnji nekretnina*;
- (e) IFRIC 18 *Prijenos imovine s kupaca i*
- (f) SIC-31 *Prihodi – nenovčane transakcije koje uključuju usluge oglašavanja*.

MEĐUNARODNI STANDARD FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 16

Najmovi

CILJ

1. Ovim se Standardom utvrđuju načela za priznavanje, mjerenje, prezentiranje i objavljivanje *najmova*. Cilj je osigurati da *najmoprimci* i *najmodavci* objavljuju relevantne informacije koje vjerno prikazuju te transakcije. Na temelju tih informacija korisnici financijskih izvještaja ocjenjuju učinak najmova na financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove subjekta.
2. Subjekt pri primjeni ovog Standarda razmatra uvjete iz *ugovora* i sve relevantne činjenice i okolnosti. Subjekt ovaj Standard dosljedno primjenjuje na ugovore sa sličnim obilježjima i u sličnim okolnostima.

PODRUČJE PRIMJENE

3. Subjekt ovaj Standard primjenjuje na sve najmove, uključujući najmove *imovine s pravom korištenja u podnajmu*, osim na:
 - (a) najmove za istraživanje ili korištenje minerala, nafte, prirodnog plina i sličnih neobnovljivih resursa;
 - (b) najmove biološke imovine obuhvaćene područjem primjene MRS-a 41 *Poljoprivreda* koju drži najmoprimac;
 - (c) sporazume o koncesijama za usluge obuhvaćene područjem primjene IFRIC-a 12 *Sporazumi o koncesijama za usluge*;
 - (d) licencije za intelektualno vlasništvo koje najmodavac odobri i koje su obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima* i
 - (e) prava najmoprimca na temelju ugovora o licencijama obuhvaćenih područjem primjene MRS-a 38 *Nematerijalna imovina* za stavke kao što su filmovi, videozapisi, kazališne predstave, rukopisi, patenti i autorska prava.
4. Najmoprimac može, ali nije dužan, primjenjivati ovaj Standard na najmove nematerijalne imovine koja nije opisana u točki 3. podtočki (e).

IZUZEĆA OD PRIZNAVANJA (TOČKE B3–B8)

5. Najmoprimac može odlučiti ne primjenjivati zahtjeve iz točaka 22.–49. na:
 - (a) kratkoročne najmove i
 - (b) najmove s *odnosnom imovinom* male vrijednosti (kako je opisano u točkama B3–B8).
6. Ako odluči da zahtjeve iz točaka 22.–49. neće primjenjivati ni na kratkoročne najmove ni najmove s *odnosnom imovinom* male vrijednosti, najmoprimac za te najmove priznaje *plaćanja najma* kao trošak na linearnoj osnovi tijekom *razdoblja najma* ili na nekoj drugoj sustavnoj osnovi. Najmoprimac je dužan primjenjivati drugu sustavnu osnovu ako ta osnova bolje predstavlja uzorak njegove koristi.
7. Ako kratkoročne najmove računovodstveno iskazuje u skladu s točkom 6., najmoprimac za potrebe ovog Standarda najam smatra novim najmom u slučaju:
 - (a) *izmjene najma* ili
 - (b) *promjene razdoblja najma* (npr. najmoprimac izvrši opciju koju prethodno nije bio uključio pri određivanju razdoblja najma).

8. Odluka o kratkoročnim najmovima mora biti u skladu s kategorijom odnosno imovine na koju se odnosi pravo korištenja. Kategorija odnosno imovine objedinjuje odnosnu imovinu slične vrste i namjene u poslovanju subjekta. Odluka o najmovima s odnosnom imovinom male vrijednosti može se donijeti za svaki najam zasebno.

UTVRĐIVANJE NAJMA (TOČKE B9–B33)

9. **Subjekt je pri sklapanju ugovora dužan utvrditi je li riječ o ugovoru o najmu odnosno sadržava li ugovor najam. Ugovor je ugovor o najmu odnosno ugovor sadržava najam ako se njime prenosi pravo kontrole nad korištenjem utvrđene imovine u određenom razdoblju u zamjenu za naknadu. Točke B9–B31 sadržavaju upute za utvrđivanje ugovora o najmu odnosno ugovora koji sadržava najam.**

10. Razdoblje se može opisati u smislu opsega korištenja utvrđene imovine (npr. broj proizvodnih jedinica koje će se proizvesti određenom stavkom opreme).

11. Subjekt ponovno utvrđuje je li ugovor o najmu ili ugovor koji sadržava najam samo u slučaju promjene uvjeta ugovora.

Odvajanje komponenti ugovora

12. Subjekt za ugovor o najmu ili ugovor koji sadržava najam svaku komponentu najma računovodstveno iskazuje kao najam odvojeno od komponenti ugovora koje se ne odnose na najam, osim ako primjenjuje praktično rješenje iz točke 15. Točke B32–B33 sadržavaju upute o odvajanju komponenti ugovora.

Najmoprimac

13. Za ugovor koji sadržava komponentu najma i jednu ili više dodatnih komponenti koje se ne odnose na najam, najmoprimac ugovornu naknadu raspoređuje na svaku komponentu najma na temelju njezine relativne samostalne cijene i agregirane samostalne cijene komponenti koje se ne odnose na najam.

14. Relativna samostalna cijena komponente najma i komponente koja se ne odnosi na najam određuje se na temelju cijene koju bi najmodavac ili sličan dobavljač subjektu zasebno zaračunao za tu ili sličnu komponentu. Ako samostalna cijena nije izravno dostupna, najmodavac je procjenjuje i pritom što više koristi dostupne informacije.

15. Kao praktično rješenje, najmoprimac može odlučiti da prema kategorijama odnosno imovine neće odvajati komponente koje se ne odnose na najam od komponenti najma i da će umjesto toga svaku komponentu najma i sve povezane komponente koje se ne odnose na najam iskazivati kao jednu komponentu najma. Najmoprimac to praktično rješenje ne primjenjuje na ugrađene izvedenice koje ispunjavaju kriterije iz točke 4.3.3. MSFI-ja 9 *Financijski instrumenti*.

16. Ako ne primjenjuje praktično rješenje iz točke 15., najmoprimac komponente koje se ne odnose na najam iskazuje u skladu s drugim važećim standardima.

Najmodavac

17. Za ugovor koji sadržava komponentu najma i jednu ili više dodatnih komponenti koje se ne odnose na najam, najmodavac ugovornu naknadu raspoređuje u skladu s točkama 73.–90. MSFI-ja 15.

RAZDOBLJE NAJMA (TOČKE B34–B41)

18. Subjekt određuje razdoblje najma kao neopozivo razdoblje najma, zajedno sa:

(a) razdobljima obuhvaćenima opcijom produljenja najma ako je izvjesno da će najmoprimac tu opciju izvršiti i

(b) razdobljima obuhvaćenima opcijom raskida najma ako je izvjesno da najmoprimac tu opciju neće izvršiti.

19. Kad procjenjuje je li izvjesno da će najmoprimac izvršiti opciju produljenja najma odnosno da neće izvršiti opciju raskida najma, subjekt razmatra sve relevantne činjenice i okolnosti koje najmoprimcu stvaraju ekonomski poticaj za izvršenje opcije produljenja najma odnosno neizvršenja opcije raskida najma, kako je opisano u točkama B37–B40.
20. Najmoprimac ponovno procjenjuje je li izvjesno da će izvršiti opciju produljenja odnosno da neće izvršiti opciju raskida po nastanku bitnog događaja ili bitne promjene okolnosti koji:
 - (a) su pod kontrolom najmoprimca i
 - (b) utječu na izvjesnost najmoprimčeva izvršenja opcije koja prethodno nije bila uključena u njegovo određenje razdoblja najma ili neizvršenja opcije koja je prethodno bila uključena u njegovo određenje razdoblja najma (kako je opisano u točki B41).
21. Subjekt revidira razdoblje najma u slučaju promjene neopozivog razdoblja najma. Na primjer, neopozivo razdoblje najma mijenja se ako:
 - (a) najmoprimac izvršava opciju koja prethodno nije bila uključena u subjektovo određenje razdoblja najma;
 - (b) najmoprimac ne izvršava opciju koja je prethodno bila uključena u subjektovo određenje razdoblja najma;
 - (c) nastane događaj koji najmoprimca ugovorno obvezuje na izvršenje opcije koja prethodno nije bila uključena u subjektovo određenje razdoblja najma ili
 - (d) nastane događaj koji najmoprimcu ugovorno zabranjeno korištenje opcije koja je prethodno bila uključena u subjektovo određenje razdoblja najma.

NAJMOPRIMAC

Priznavanje

22. Najmoprimac je na *datum početka* najma dužan priznati imovinu s pravom korištenja i obveze po najmu.

Mjerenje

Početno mjerenje

Početno mjerenje imovine s pravom korištenja

23. **Najmoprimac je na datum početka najma dužan imovinu s pravom korištenja mjeriti po trošku.**
24. Trošak imovine s pravom korištenja uključuje:
 - (a) iznos početnog mjerenja obveze po najmu, kako je opisano u točki 26.;
 - (b) sva plaćanja najma izvršena na datum početka najma ili prije tog datuma, umanjena za primljene *poticaje za najam*;
 - (c) sve *početne izravne troškove* koji nastanu za najmoprimca i
 - (d) procjenu troškova koji će za najmoprimca nastati pri demontaži i uklanjanju odnosne imovine, vraćanje u prvobitno stanje mjesta na kojem se odnosna imovina nalazi ili vraćanju odnosne imovine u stanje koje je u skladu s uvjetima najma, osim ako ti troškovi nastanu pri proizvodnji zaliha. Najmoprimcu obveza za te troškove nastaje na datum početka najma ili zbog korištenja odnosne imovine u određenom razdoblju.

25. Najmoprimac troškove iz točke 24. podtočke (d) priznaje kao dio troška imovine s pravom korištenja kad mu nastane obveza za te troškove. Najmoprimac primjenjuje MRS 2 *Zalihe* na troškove koji u određenom razdoblju nastanu zbog korištenja imovine s pravom korištenja za proizvodnju zaliha tijekom tog razdoblja. Obveze za te troškove koje se računovodstveno iskazuju primjenom ovog Standarda ili MRS-a 2 priznaju se i mjere u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*.

Početno mjerenje obveze po najmu

26. Najmoprimac je na datum početka najma obvezu po najmu dužan mjeriti po sadašnjoj vrijednosti plaćanja najma koja nisu izvršena do tog datuma. Plaćanja najma diskontiraju se primjenom *implicitne kamatne stope najma* ako se ta stopa može izravno odrediti. Ako se ta stopa ne može izravno odrediti, najmoprimac je dužan primijeniti *inkrementalnu kamatnu stopu zaduženja najmoprimca*.
27. Na datum početka najma, plaćanja najma uključena u mjerenje obveze po najmu uključuju sljedeća plaćanja za pravo korištenja odnosno imovine tijekom razdoblja najma koja nisu plaćena do datuma početka najma:
- (a) *fiksna plaćanja* (uključujući plaćanja koja su u biti fiksna kako je opisano u točki B42), umanjena za primljene poticaje za najam;
 - (b) *promjenjiva plaćanja najma* koja ovise o indeksu ili stopi i početno se mjere primjenom indeksa ili stope koji vrijede na datum početka najma (kako je opisano u točki 28.);
 - (c) očekivane iznose koje bi najmoprimac trebao platiti na temelju *jamstava za preostalu vrijednost*;
 - (d) izvršnu cijenu opcije kupnje ako je izvjesno da će najmoprimac tu opciju izvršiti (utvrđuje se na temelju čimbenika opisanih u točkama B37–B40) i
 - (e) plaćanja kazni za raskid najma ako razdoblje najma upućuje na to da će najmoprimac izvršiti opciju raskida najma.
28. Promjenjiva plaćanja najma koja ovise o indeksu ili stopi kako je opisano u točki 27. podtočki (b) uključuju npr. plaćanja povezana s indeksom potrošačkih cijena ili referentnom kamatnom stopom (kao što je LIBOR) ili plaćanja koja ovise o promjenama tržišnih cijena najma.

Naknadno mjerenje

Naknadno mjerenje imovine s pravom korištenja

29. **Najmoprimac je nakon datuma počeka najma dužan mjeriti imovinu s pravom korištenja primjenom modela troška, osim ako primjenjuje jedan od modela mjerenja opisan u točkama 34. i 35.**

Model troška

30. Kad primjenjuje model troška, najmoprimac imovinu s pravom korištenja mjeri po trošku:
- (a) umanjenom za akumuliranu amortizaciju i sve akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti i
 - (b) usklađenom za ponovno mjerenje obveze po najmu iz točke 36. podtočke (c).
31. Pri amortizaciji imovine s pravom korištenja najmoprimac primjenjuje zahtjeve o amortizaciji iz MRS-a 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*, podložno zahtjevima iz točke 32.

32. Ako se najmom do kraja razdoblja najma vlasništvo nad odnosnom imovinom prenese na najmoprimca ili ako trošak imovine s pravom korištenja pokazuje da će najmoprimac izvršiti opciju kupnje, najmoprimac imovinu s pravom korištenja amortizira od datuma počeka najma do kraja *korisnog vijeka trajanja* odnosno imovine. U protivnom, najmoprimac imovinu s pravom korištenja amortizira od datuma početka najma do kraja *njezina korisnog vijeka trajanja* ili do kraja razdoblja najma, ovisno o tome koji je datum raniji.
33. Kad određuje moguće umanjene vrijednosti imovine s pravom korištenja i računovodstveno iskazuje sva utvrđena umanjena vrijednosti, najmoprimac primjenjuje MRS 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*.

Drugi modeli mjerenja

34. Ako na svoja ulaganja u nekretnine primjenjuje model fer vrijednosti iz MRS-a 40 *Ulaganja u nekretnine*, najmoprimac taj model fer vrijednosti primjenjuje i na imovinu s pravom korištenja koja odgovara definiciji ulaganja u nekretnine iz MRS-a 40.
35. Ako se imovina s pravom korištenja odnosi na kategoriju imovine, postrojenja ili opreme na koju primjenjuje revalorizacijski model iz MRS-a 16, najmoprimac može odlučiti da će taj revalorizacijski model primjenjivati na svu imovinu s pravom korištenja iz te kategorije imovine, postrojenja i opreme.

Naknadno mjerenje obveze po najmu

36. **Najmoprimac je nakon datuma početka najma obvezu po najmu dužan mjeriti kako slijedi:**
- (a) **povećanjem knjigovodstvene vrijednosti koje odražava kamatu na obvezu po najmu;**
- (b) **smanjenjem knjigovodstvene vrijednosti koje odražava izvršena plaćanja najma i**
- (c) **ponovnim mjerenjem knjigovodstvene vrijednosti koje odražava ponovnu procjenu ili izmjene najma iz točaka 39.–46. ili koje odražava revidirana plaćanja najma koja su u biti fiksna (vidjeti točku B42).**
37. Kamata na obvezu po najmu u svakom razdoblju tijekom trajanja najma jednaka je iznosu iz kojeg proizlazi stalna periodična kamatna stopa na preostali iznos obveze po najmu. Ta periodična kamatna stopa je diskontna stopa iz točke 26. ili, ovisno o slučaju, revidirana diskontna stopa iz točke 41., točke 43. ili točke 45. podtočke (c).
38. Ako se ti troškovi ne uključe u knjigovodstvenu vrijednost druge imovine pri primjeni drugih važećih standarda, najmoprimac nakon datuma početka najma u dobiti ili gubitku priznaje i:
- (a) kamatu na obvezu po najmu i
- (b) promjenjiva plaćanja najma koja nisu uključena u mjerenje obveze po najmu u razdoblju nastanka događaja ili okolnosti koji uzrokuju ta plaćanja.

Ponovna procjena obveze po najmu

39. Najmoprimac nakon datuma počeka najma primjenjuje točke 40.–43. za ponovno mjerenje obveze po najmu kako bi iskazao promjene plaćanja najma. Najmoprimac iznos ponovnog mjerenja obveze po najmu priznaje kao usklađenje vrijednosti imovine s pravom korištenja. Međutim, ako je knjigovodstvena vrijednost imovine s pravom korištenja svedena na nulu i dodatno se smanji pri mjerenju obveze po najmu, najmoprimac preostali iznos ponovnog mjerenja priznaje u dobiti ili gubitku.
40. Najmoprimac ponovno mjeri obvezu po najmu tako da revidirana plaćanja najma diskontira primjenom revidirane diskontne stope u slučaju:

- (a) promjene razdoblja najma, kako je opisano u točkama 20.–21. Najmoprimac određuje revidirana plaćanja najma na temelju revidiranog razdoblja najma; ili
 - (b) promjene procjene opcije kupnje odnosno imovine, što se utvrđuje razmatranjem događaja i okolnosti opisanih u točkama 20.–21. u kontekstu opcije kupnje. Najmoprimac određuje revidirana plaćanja najma kako bi prikazao promjenu iznosa obveze za plaćanje za opciju kupnje.
41. Kad primjenjuje točku 40., najmoprimac određuje revidiranu diskontnu stopu kao implicitnu kamatnu stopu najma za preostalo razdoblje najma ako se ta stopa može izravno odrediti, a ako se ta stopa ne može izravno odrediti, kao inkrementalnu kamatnu stopu zaduženja najmoprimca na datum ponovne procjene.
42. Najmoprimac ponovno mjeri obvezu po najmu diskontiranjem revidiranih plaćanja najma u slučaju:
- (a) promjene očekivanih iznosa obveze za plaćanje na temelju jamstva za preostalu vrijednost. Najmoprimac određuje revidirana plaćanja najma kako bi prikazao promjenu očekivanih iznosa obveze za plaćanje na temelju jamstva za preostalu vrijednost;
 - (b) promjene budućih plaćanja najma zbog promjene indeksa ili stope na temelju kojih se ta plaćanja određuju, uključujući npr. promjenu koja provjerom najamnina na tržištu odražava promjene tržišnih cijena najma. Najmoprimac ponovno mjeri obvezu po najmu kako bi prikazao ta revidirana plaćanja najma samo u slučaju promjene novčanih tokova (tj. kada se počne primjenjivati usklađenje plaćanja najma). Najmoprimac revidirana plaćanja najma za preostalo razdoblje najma određuje na temelju revidiranih ugovornih plaćanja.
43. Kad primjenjuje točku 42., najmoprimac primjenjuje nepromijenjenu diskontnu stopu, osim ako je promjena plaćanja najma rezultat promjene promjenjivih kamatnih stopa. U tom slučaju najmoprimac primjenjuje revidiranu diskontnu stopu koja odražava promjene kamatne stope.

Izmjene najma

44. Najmodavac izmjenu najma računovodstveno iskazuje kao zaseban najam u oba sljedeća slučaja:
- (a) izmjenom se poveća opseg najma time što se doda pravo korištenja jedne ili više stavki odnosne imovine i
 - (b) naknada za najam povećava se za iznos koji odgovara samostalnoj cijeni povećanja opsega i svim odgovarajućim usklađenjima te samostalne cijene koji odražavaju okolnosti određenog ugovora.
45. Za izmjenu najma koja se ne iskazuje kao zaseban najam, najmoprimac na datum početka primjene izmjene najma:
- (a) raspoređuje naknadu iz izmijenjenog ugovora primjenom točaka 13.–16.;
 - (b) određuje razdoblje izmijenjenog najma primjenom točaka 18.–19. i
 - (c) ponovno mjeri obvezu po najmu tako da revidirana plaćanja najma diskontira primjenom revidirane diskontne stope. Revidirana diskontna stopa utvrđuje se kao implicitna kamatna stopa najma za preostalo razdoblje najma ako se ta stopa može izravno odrediti, a ako se ta stopa ne može izravno odrediti, kao inkrementalna kamatna stopa zaduženja najmoprimca na datum početka primjene izmjene.

46. Za izmjenu najma koja se ne iskazuje kao zaseban najam najmoprimac ponovno mjerenje obveze po najmu računovodstveno iskazuje na sljedeći način:
- (a) smanjenjem knjigovodstvene vrijednosti imovine s pravom korištenja koje odražava djelomičan ili popuni raskid najma za izmjene najma kojima se smanjuje opseg najma. Najmoprimac u dobiti ili gubitku priznaje svaki dobitak ili gubitak od djelomičnog ili potpunog raskida najma;
 - (b) odgovarajućim usklađenjem imovine s pravom korištenja za sve druge izmjene najma.
- 46.A Kao praktično rješenje, najmoprimac može odlučiti da neće utvrđivati je li olakšica za najam koja ispunjava uvjete iz točke 46.B izmjena najma. Najmoprimac koji tako odluči, sve promjene plaćanja najma koje su rezultat olakšice za najam računovodstveno iskazuje isto kao što bi u skladu s ovim Standardom iskazao promjenu koja nije izmjena najma.
- 46.B Praktično rješenje iz točke 46.A primjenjuje se samo na olakšice za najmove koje su izravna posljedica pandemije bolesti COVID-19 i samo ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
- (a) promjena plaćanja najma rezultat je revidirane naknade za najam koja je u biti ista ili niža u odnosu na naknadu za najam neposredno prije promjene;
 - (b) svako smanjenje plaćanja najma utječe samo na plaćanja čiji je izvorni rok dospijeća 30. lipnja 2022. ili prije tog datuma (npr. olakšica za najam ispunjava taj uvjet ako rezultira smanjenjem plaćanja najma na dan 30. lipnja 2022. ili prije tog datuma, a povećanjem plaćanja najma nakon 30. lipnja 2022.) i
 - (c) drugi uvjeti najma bitno se ne mijenjaju.

Prezentiranje

47. Najmoprimac iskazuje u izvještaju o financijskom položaju ili objavljuje u bilješkama:
- (a) imovinu s pravom korištenja odvojeno od druge imovine. Ako imovinu s pravom korištenja ne iskazuje zasebno u izvještaju o financijskom položaju, najmoprimac je dužan:
 - i. imovinu s pravom korištenja uvrstiti u istu stavku u kojoj bi iskazao odgovarajuću odnosnu imovinu da je u njegovu vlasništvu i
 - ii. objaviti koje stavke u izvještaju o financijskom položaju uključuju tu imovinu s pravom korištenja;
 - (b) obveze po najmu odvojeno od drugih obveza. Ako obveze po najmu ne iskazuje zasebno u izvještaju o financijskom položaju, najmoprimac objavljuje koje stavke u izvještaju o financijskom položaju uključuju te obveze.
48. Zahtjev iz točke 47. podtočke (a) ne primjenjuje se na imovinu s pravom korištenja koja odgovara definiciji ulaganja u nekretnine, koja se u izvještaju o financijskom položaju iskazuje kao ulaganje u nekretnine.
49. Najmoprimac u dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti iskazuje kamatne rashode za obvezu po najmu odvojeno od iznosa amortizacije za imovinu s pravom korištenja. Kamatni rashodi za obvezu po najmu komponenta su financijskih troškova koji se u skladu s točkom 82. podtočkom (b) MRS-a 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* u izvještaju o dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti iskazuju odvojeno.

50. Najmoprimac u izvještaju o novčanim tokovima klasificira:
- (a) novčane isplate u okviru financijskih aktivnosti za dio obveze po najmu koji se odnosi na glavnice;
 - (b) novčane isplate za dio obveza po najmu koji se odnosi na kamate primjenom zahtjeva iz MRS-a 7 *Izvještaj o novčanim tokovima* o plaćenim kamatama i
 - (c) kratkoročna plaćanja najma, plaćanja najмова male vrijednosti i promjenjiva plaćanja najma koja nisu uključena u mjerenje obveze po najmu u okviru poslovnih aktivnosti.

Objavljivanje

51. **Cilj je objavljivanja da najmoprimci u bilješkama objave informacije koje, zajedno s informacijama iz izvještaja o financijskom položaju, izvještaja o dobiti ili gubitku i izvještaja o novčanim tokovima, korisnicima financijskih izvještaja služe kao osnova za procjenu učinka najмова na financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove najmoprimca. Zahtjevi za ostvarenje tog cilja utvrđeni su u točkama 52.–60.**
52. Najmoprimac informacije o svojim najmovima u kojima je najmoprimac objavljuje u jednoj bilješci ili zasebnom odjeljku u svojim financijskim izvještajima. Međutim, najmoprimac ne treba ponavljati informacije koje su već iskazane drugdje u financijskim izvještajima, pod uvjetom da su informacije uvrštene unakrsnim upućivanjem u jednoj bilješci ili zasebnom odjeljku o najmovima.
53. Najmoprimac za izvještajno razdoblje objavljuje sljedeće iznose:
- (a) iznos amortizacije za imovinu s pravom korištenja prema kategoriji odnosne imovine;
 - (b) kamatne rashode po obvezama po najmu;
 - (c) troškove kratkoročnih najмова koji se iskazuju u skladu s točkom 6. Ti troškovi ne moraju uključivati troškove najмова čije je razdoblje mjesec dana ili kraće;
 - (d) troškove najмова male vrijednosti koji se iskazuju u skladu s točkom 6. Ti troškovi ne smiju uključivati troškove kratkoročnih najмова male vrijednosti iz točke 53. podtočke (c);
 - (e) troškove promjenjivih plaćanja najma koja nisu uključena u mjerenje obveza po najmu;
 - (f) prihode od podnajma imovine s pravom korištenja;
 - (g) ukupne novčane tokove za najmove;
 - (h) povećanja imovine s pravom korištenja;
 - (i) dobitke ili gubitke koji proizlaze iz transakcija prodaje s povratnim najmom i
 - (j) knjigovodstvenu vrijednost imovine s pravom korištenja na kraju izvještajnog razdoblja prema kategoriji odnosne imovine.

54. Najmoprimac informacije iz točke 53. objavljuje u tabličnom obliku, osim ako je neki drugi oblik prikladniji. Objavljeni iznosi uključuju troškove koje je najmoprimac tijekom izvještajnog razdoblja uključio u knjigovodstvenu vrijednost druge imovine.
55. Najmoprimac objavljuje iznos preuzetih obveza po kratkoročnim najmovima koji se iskazuju u skladu s točkom 6. ako se portfelj kratkoročnih najмова za koje je preuzeo obvezu na kraju izvještajnog razdoblja razlikuje od portfelja kratkoročnih najмова na koji se odnose rashodi za kratkoročni najam objavljeni u skladu s točkom 53. podtočkom (c).
56. Ako imovina s pravom korištenja odgovara definiciji ulaganja u nekretnine, najmoprimac primjenjuje zahtjeve za objavljivanje iz MRS-a 40. U tom slučaju najmoprimac nije dužan objaviti informacije iz točke 53. podtočaka (a), (f), (h) ili (j) za tu imovinu s pravom korištenja.
57. Ako imovinu s pravom korištenja mjeri u revaloriziranim iznosima u skladu s MRS-om 16, najmoprimac za tu imovinu s pravom korištenja objavljuje informacije iz točke 77. MRS-a 16.
58. Najmoprimac objavljuje analizu ročnosti obveza po najmu u skladu s točkama 39. i B11. MSFI-ja 7 *Financijski instrumenti: objavljivanja* zasebno od analiza ročnosti drugih financijskih obveza.
59. Osim objavljivanja koja se nalažu u točkama 53.–58., najmoprimac objavljuje dodatne kvalitativne i kvantitativne informacije o svojim poslovima u vezi s najmovima koje su potrebne za ostvarenje cilja objavljivanja iz točke 51. (kako je opisano u točki B48). Te dodatne informacije mogu, među ostalim, uključivati informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da procijene:
- (a) vrstu najmoprimčevih poslova u vezi s najmovima;
 - (b) buduće novčane odljeve kojima je najmoprimac potencijalno izložen, a koji se ne odražavaju u mjerenju obveza po najmu. To uključuje izloženost koja proizlazi iz:
 - i. promjenjivih plaćanja najma (kako je opisano u točki B49);
 - ii. opcija produljenja i raskida (kako je opisano u točki B50);
 - iii. jamstava za preostalu vrijednost (kako je opisano u točki B51) i
 - iv. najмова za koje je najmoprimac preuzeo obveze, a koji još nisu započeli;
 - (c) ograničenja ili uvjeta koji proizlaze iz najмова i
 - (d) transakcija prodaje s povratnim najmom (kako je opisano u točki B5).
60. Najmoprimac koji kratkoročne najmove ili najmove male vrijednosti računovodstveno iskazuje u skladu s točkom 6. dužan je tu činjenicu objaviti.
- 60.A Ako najmoprimac primijeni praktično rješenje iz točke 46.A, dužan je objaviti:
- (a) da je primijenio praktično rješenje na sve olakšice za najmove koje ispunjavaju uvjete iz točke 46.B ili, ako ga nije primijenio na sve takve olakšice, informacije o vrsti ugovora na koje je primijenio to praktično rješenje (vidjeti točku 2.) i

- (b) iznos priznat u dobiti ili gubitku za izvještajno razdoblje koji odražava promjene plaćanja za najam koje proizlaze iz olakšica za najmove na koje je najmoprimac primijenio praktično rješenje iz točke 46.A.

NAJMODAVAC

Klasifikacija najмова (točke B53–B58)

61. Najmodavac je svaki svoj najam dužan klasificirati kao *poslovni najam* ili kao *financijski najam*.
62. **Najam se klasificira kao financijski najam ako se njime prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad odnosnom imovinom. Najam se klasificira kao poslovni najam ako se njime ne prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad odnosnom imovinom.**
63. Je li određeni najam financijski ili poslovni najam ovisi o sadržaju transakcije, a ne o formi ugovora. Situacija koje pojedinačno ili u kombinaciji obično dovode do klasifikacije najma kao financijskoga najma su npr.:
- (a) najmom se vlasništvo nad odnosnom imovinom prenosi na najmoprimca po završetku razdoblja najma;
 - (b) najmoprimac ima opciju kupnje odnosne imovine po cijeni za koju se očekuje da će biti dovoljno niža od *fer vrijednosti* na datum na koji opcija postane izvršiva tako da je na *datum sklapanja ugovora* izvjesno da će ta opciju biti izvršena;
 - (c) razdobljem najma pokriva se veći dio *ekonomskog vijeka trajanja* odnosne imovine, čak i bez prijenosa vlasništva;
 - (d) na datum sklapanja ugovora, sadašnja vrijednost plaćanja najma odgovara gotovo ukupnoj *fer vrijednosti* odnosne imovine i
 - (e) odnosna imovina posebne je vrste tako da je bez većih preinaka može koristiti samo najmoprimac.
64. Pokazatelji situacija koje bi također pojedinačno ili u kombinaciji mogle dovesti do klasificiranja najma kao financijskog najma su:
- (a) najmoprimac može otkazati najam i snosi gubitke najmodavca povezane s otkazom;
 - (b) dobiti ili gubici od fluktuacije *fer vrijednosti* preostale vrijednosti obračunavaju se najmoprimcu (npr. u obliku popusta na najamninu koji je jednak većini prihoda od prodaje na kraju razdoblja najma) i
 - (c) najmoprimac ima opciju nastavka najam u dodatnom razdoblju u kojem je najamnina znatno niža od tržišne.
65. Primjeri i pokazatelji iz točaka 63.–64. nisu uvijek dovoljan dokaz. Ako je iz drugih obilježja jasno da se najmom ne prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad odnosnom imovinom, najam se klasificira kao poslovni najam. Na primjer, to može biti slučaj ako se vlasništvo nad odnosnom imovinom prenosi po isteku najma u zamjenu za promjenjivi iznos koji je jednak tadašnjoj *fer vrijednosti* imovine ili ako postoje promjenjiva plaćanja najma, zbog čega najmodavac ne prenosi gotovo sve rizike i koristi.

66. Najam se klasificira na datum sklapanja ugovora i ponovno se utvrđuje samo u slučaju izmjene najma. Promjene procjena (npr. promjene procjena ekonomskog vijeka trajanja ili preostale vrijednosti odnosne imovine) ili promjene okolnosti (npr. neispunjenje obveza najmoprimca) nisu razlog za ponovnu klasifikaciju najma u računovodstvene svrhe.

Financijski najmovi

Priznavanje i mjerenje

67. Najmodavac na datum početka najma priznaje imovinu u financijskom najmu u svojem izvještaju o financijskom položaju i iskazuje je kao potraživanje u iznosu *neto ulaganja u najam*.

Početno mjerenje

68. Za mjerenje *neto ulaganja u najam* najmodavac primjenjuje implicitnu kamatna stopu najma. Ako se u slučaju podnajma implicitna kamatna stopa podnajma ne može izravno utvrditi, posredni najmodavac može za mjerenje *neto ulaganja u podnajam* primijeniti diskontnu stopu za glavni najam (usklađenu za sve početne izravne troškove podnajma).
69. Početni izravni troškovi, osim onih koji nastanu za proizvođača ili posrednika u ulozi najmodavaca, uključuju se u početno mjerenje *neto ulaganja u najam* i smanjuju iznos prihoda koji se priznaje tijekom razdoblja najma. Implicitna kamatna stopa najma utvrđuje se tako da se početni izravni troškovi automatski uključe u *neto ulaganje u najam*; nije ih potrebno dodavati zasebno.

Početno mjerenje plaćanja najma uključenih u neto ulaganje u najam

70. Plaćanja najma uključena u mjerenje *neto ulaganja u najam* na datum početka najma obuhvaćaju sljedeća plaćanja za pravo korištenja odnosne imovine tijekom razdoblja najma, koja nisu primljena do datuma početka najma:
- (a) fiksna plaćanja (uključujući plaćanja koja su u biti fiksna kako je opisano u točki B42), umanjena za obveze po poticajima za najam;
 - (b) promjenjiva plaćanja najma koja ovise o indeksu ili stopi, početno mjerena primjenom indeksa ili stope na datum početka najma;
 - (c) jamstva za preostalu vrijednost koje najmodavcu pruža najmoprimac, osoba povezana s najmoprimcem ili treća osoba koja nije povezana s najmodavcem, a koja je financijski u stanju ispuniti obvezu iz jamstva;
 - (d) izvršnu cijenu opcije kupnje ako je izvjesno da će najmoprimac izvršiti tu opciju (procijenjenu razmatranjem čimbenika opisanih u točki B37) i
 - (e) plaćanja kazni za raskid najma ako razdoblje najma upućuje na to da će najmoprimac izvršiti opciju raskida najma.

Proizvođač ili posrednik u ulozi najmodavaca

71. Proizvođač ili posrednik u ulozi najmodavca dužan je na datum početka najma za svaki svoj financijski najam priznati sljedeće:
- (a) prihode koji su fer vrijednost odnosne imovine, ili sadašnja vrijednost plaćanja najma obračunatih najmodavcu ako je taj iznos niži, diskontirano primjenom tržišne kamatne stope;

- (b) troškove prodaje koji su trošak ili, ako se razlikuje, knjigovodstvena vrijednost odnosno imovine, umanjeno za sadašnju vrijednost *nezajamčene preostale vrijednosti* i
- (c) dobit ili gubitak od prodaje (što je razlika između prihoda od prodaje i troškova prodaje) u skladu sa svojom politikom izravne prodaje na koju se primjenjuje MSFI 15. Proizvođač ili posrednik u ulozi najmodavca dužan je priznati dobit ili gubitak od prodaje po financijskom najmu na datum početka najma, neovisno o tome prenosi li najmodavac odnosnu imovinu kako je opisano u MSFI-ju 15.

72. Proizvođači ili posrednici često kupcima nude opciju kupnje ili najma imovine. Iz financijskoga najma imovine u kojem proizvođač ili posrednik imaju ulogu najmodavca proizlazi dobit ili gubitak jednaki dobiti ili gubitku od izravne prodaje odnosno imovine po redovnim prodajnim cijenama, i odražavaju odobreni popust na količinu ili trgovački popust.
73. Proizvođač ili posrednik u ulozi najmodavca ponekad nude umjetno niske kamatne stope kako bi privukli kupce. Zbog primjene takve kamatne stope najmodavac bi na datum početka najma priznao prevelik dio ukupnog prihoda od transakcije. Ako se primjenjuju umjetno niske kamatne stope, proizvođač ili posrednik u ulozi najmodavca dužni su dobit od prodaje ograničiti na iznos koji bi nastao da je primijenjena tržišna kamatna stopa.
74. Proizvođač ili posrednik u ulozi najmodavca troškove koji nastanu u vezi sa stjecanjem financijskog najma priznaju kao rashode na datum početka najma jer se oni uglavnom odnose na njihovu dobit od prodaje. Troškovi koji za proizvođača ili posrednika u ulozi najmodavca nastanu u vezi sa stjecanjem financijskog najma isključeni su iz definicije početnih izravnih troškova te su stoga isključeni iz neto ulaganja u najam.

Naknadno mjerenje

75. **Najmodavac priznaje financijski prihod tijekom razdoblja najma na način koji odražava stalnu periodičnu stopu povrata na njegovo neto ulaganje u najam.**
76. Najmodavac nastoji rasporediti financijski prihod tijekom razdoblja najma na sustavnoj i racionalnoj osnovi. Najmodavac za smanjenje glavnice i *neostvarenog financijskog prihoda* koristi plaćanja najma za razdoblje u odnosu na *bruto ulaganje u najam*.
77. Najmodavac je na neto ulaganje u najam dužan primijeniti odredbe o prestanku priznavanja i umanjenju vrijednosti iz MSFI-ja 9. Najmodavac je dužan redovito preispitivati procijenjene nezajamčene preostale vrijednosti koje se koriste za izračun bruto ulaganja u najam. U slučaju smanjenja procijenjene nezajamčene preostale vrijednosti, najmodavac je dužan preispitati raspoređivanje prihoda tijekom razdoblja najma i odmah priznati svako smanjenje već obračunatih iznosa.
78. Najmodavac koji imovinu u financijskom najmu klasificira kao imovinu namijenjenu prodaji (ili je uključuje u kategoriju imovine za otuđenje koja je klasificirana kao imovina namijenjena prodaji) u skladu s MSFI-jem 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuta poslovanja*, tu imovinu računovodstveno iskazuje u skladu s tim standardom.

Izmjene najma

79. Najmodavac izmjenu financijskog najma računovodstveno iskazuje kao zaseban najam u oba sljedeća slučaja:
- (a) izmjenom se povećava opseg najma time što se doda pravo korištenja jedne ili više stavki odnosno imovine i
- (b) naknada za najam povećava se za iznos koji odgovara samostalnoj cijeni povećanja opsega i svim odgovarajućim usklađenjima te samostalne cijene koji odražavaju okolnosti određenog ugovora.

80. Izmjenu financijskog najma koja se ne iskazuje kao zaseban najam najmodavac iskazuje kako slijedi:
- (a) ako bi se najam na datum sklapanja ugovora klasificirao kao poslovni najam da je izmjena tada stupila na snagu, najmodavac je dužan:
 - i. izmjenu najma iskazati kao novi najam od datuma stupanja izmjene na snagu i
 - ii. knjigovodstvenu vrijednost odnosno imovine mjeriti kao neto ulaganje u najam neposredno prije datuma stupanja na snagu izmjene najma;
 - (b) u protivnom najmodavac primjenjuje zahtjeve iz MSFI-ja 9.

Poslovni najmovi

Priznavanje i mjerenje

81. **Najmodavac je plaćanja najma iz poslovnih najмова dužan priznati kao prihod na linearnoj ili na nekoj drugoj sustavnoj osnovi. Najmodavac je dužan primijeniti drugu sustavnu osnovu ako ta osnova bolje odgovara obrascu smanjenja koristi od korištenja odnosno imovine.**
82. Troškove, uključujući amortizaciju, koji nastanu ostvarenjem prihoda od najma najmodavac priznaje kao rashod.
83. Najmodavac početne izravne troškove nastale stjecanjem poslovnog najma dodaje knjigovodstvenoj vrijednosti odnosno imovine i te troškove priznaje kao rashod tijekom razdoblja najma na istoj osnovi kao i prihod od najma.
84. Politika amortizacije za amortizirajuću odnosnu imovinu koja je predmet poslovnih najмова mora biti u skladu s najmodavčevom uobičajenom politikom amortizacije za sličnu imovinu. Najmodavac je amortizaciju dužan računovodstveno iskazati u skladu s MRS-om 16 i MRS-om 38.
85. Kako bi utvrdio umanjenja vrijednosti odnosno imovine koja je predmet poslovnog najma i obračunao moguće gubitke od umanjenja vrijednosti, najmodavac primjenjuje MRS 36.
86. Proizvođač ili posrednik u ulozi najmodavca ne priznaju dobit od prodaje pri sklapanju ugovora o poslovnom najmu jer on nije jednakovrijedan prodaji.

Izmjene najma

87. Najmodavac izmjenu poslovnog najma računovodstveno iskazuje kao novi najam od datuma stupanja izmjene na snagu, i pritom sva unaprijed izvršena ili obračunata plaćanja najma povezana s izvornim najmom smatra dijelom plaćanja za novi najam.

Prezentiranje

88. Najmodavac odnosnu imovinu koja je predmet poslovnih najмова iskazuje u svojem izvještaju o financijskom položaju u skladu s vrstom odnosno imovine.

Objavljivanje

89. **Cilj je objavljivanja da najmodavci u bilješkama objave informacije koje zajedno s informacijama iz izvještaja o financijskom položaju, izvještaja o dobiti i gubitku i izvještaja o novčanim tokovima korisnicima financijskih izvještaja služe kao osnova za procjenu učinka najмова na financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove najmodavca. Zahtjevi za ostvarenje tog cilja utvrđeni su u točkama 90.–97.**

90. Najmodavac za izvještajno razdoblje objavljuje sljedeće iznose:
- (a) za financijske najmove:
 - i. dobit ili gubitak od prodaje;
 - ii. financijski prihod od neto ulaganja u najam i
 - iii. prihod od promjenjivih plaćanja najma koja nisu uključena u mjerenje neto ulaganja u najam;
 - (b) za poslovne najmove: prihod od najma, pri čemu zasebno objavljuje prihod od promjenjivih plaćanja najma koja ne ovise o indeksu ili stopi.
91. Najmodavac je informacije iz točke 90. dužan objaviti u tabličnom obliku, osim ako je neki drugi oblik prikladniji.
92. Najmodavac objavljuje dodatne kvalitativne i kvantitativne informacije o svojim poslovima u vezi s najmovima potrebne za ostvarenje cilja objavljivanja iz točke 89. Te dodatne informacije među ostalim uključuju informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da procijene:
- (a) vrstu najmodavčevih poslova u vezi s najmovima i
 - (b) kako najmodavac upravlja rizikom povezanim s pravima koja je zadržao u odnosnoj imovini. Najmodavac je posebno dužan objaviti svoju strategiju upravljanja rizikom za prava koja je zadržao u odnosnoj imovini, uključujući sve načine smanjenja tog rizika. To npr. uključuje ugovore o ponovnoj kupnji, jamstva za preostalu vrijednost ili promjenjiva plaćanja najma koji se koriste u slučaju prekoračenja utvrđenih ograničenja.

Financijski najmovi

93. Najmodavac je dužan objaviti kvalitativno i kvantitativno objašnjenje znatnih promjena knjigovodstvene vrijednosti neto ulaganja u financijske najmove.
94. Najmodavac objavljuje analizu ročnosti potraživanja za plaćanja najma, pri čemu prikazuje nediskontirana plaćanja najma koja će se primati na godišnjoj osnovi najmanje prvih pet godina i ukupne iznose za preostale godine. Najmodavac je dužan uskladiti nediskontirana plaćanja najma s neto ulaganjem u najam. Pri usklađenju je dužan utvrditi neostvareni financijski prihod od potraživanja za plaćanja najma i diskontiranu nezajamčenu preostalu vrijednost.

Poslovni najmovi

95. Za imovinu, postrojenja i opremu koji su predmet poslovnog najma najmodavac je dužan primjenjivati zahtjeve za objavljivanje iz MRS-a 16. Pri primjeni zahtjeva za objavljivanje iz MRS-a 16 najmodavac je dužan raščlaniti svaku kategoriju imovine, postrojenja ili opreme na imovinu koja jest i imovinu koja nije predmet poslovnih najмова. Prema tome, najmodavac informacije koje se nalažu MRS-om 16 za imovinu koja je predmet poslovnog najma (prema kategoriji odnosne imovine) objavljuje odvojeno od imovine koju drži i koristi.
96. Najmodavac za imovinu koja je predmet poslovnih najмова primjenjuje zahtjeve za objavljivanje iz MRS-a 36, MRS-a 38, MRS-a 40 i MRS-a 41.

97. Najmodavac objavljuje analizu ročnosti plaćanja najma, pri čemu prikazuje nediskontirana plaćanja najma koja će se primati na godišnjoj osnovi najmanje prvih pet godina i ukupne iznose za preostale godine.

TRANSAKCIJE PRODAJE S POVRATNIM NAJMOM

98. Ako subjekt (prodavatelj-najmoprimac) prenese imovinu na drugi subjekt (kupca-najmodavca) i tu imovinu ponovno uzme u najam od kupca-najmodavca, i prodavatelj-najmoprimac i kupac-najmodavac dužni su ugovor o prijenosu i najam računovodstveno iskazati u skladu s točkama 99. 103.

Je li prijenos imovine prodaja?

99. Kako bi utvrdio iskazuje li se prijenos imovine kao prodaja te imovine, subjekt primjenjuje zahtjeve za utvrđivanje ispunjenja obveze izvršenja iz MSFI-ja 15.

Prijenos imovine koji se smatra prodajom

100. Ako prijenos imovine od strane prodavatelja-najmoprimca ispunjava zahtjeve iz MSFI-ja 15 o iskazivanju imovine kao prodaje:

(a) prodavatelj-najmoprimac dužan je imovinu s pravom korištenja koja proizlazi iz povratnog najma mjeriti razmjerno prethodnoj knjigovodstvenoj vrijednosti imovine koja se odnosi na pravo korištenja koje je prodavatelj-najmoprimac zadržao. Prema tome, prodavatelj-najmoprimac priznaje samo iznos eventualnog dobitka ili gubitka koji se odnosi na prava prenesena na kupca-najmodavca;

(b) kupac-najmodavac kupnju imovine računovodstveno iskazuje u skladu s odgovarajućim standardima, a najam u skladu sa računovodstvenim zahtjevima za najmodavce iz ovog Standarda.

101. Ako fer vrijednost naknade za prodaju imovine nije jednaka fer vrijednosti imovine ili ako plaćanja najma nisu po tržišnim stopama, subjekt je dužan izvršiti sljedeća usklađenja kako bi prihode od prodaje izmjerio po fer vrijednosti:

(a) svi uvjeti koji ne dosežu tržišne vrijednosti iskazuju se kao prijevremena plaćanja najma i

(b) svi uvjeti koji premašuju tržišne vrijednosti iskazuju se kao dodatno financiranje koje kupac-najmodavac osigurava prodavatelju-najmoprimcu.

102. Sva potencijalna usklađenja koja se nalažu točkom 101. subjekt mjeri na temelju:

(a) razlike između fer vrijednosti naknade za prodaju i fer vrijednosti imovine i

(b) razlike između sadašnje vrijednosti ugovornih plaćanja najma i sadašnje vrijednosti plaćanja najma po tržišnim stopama, ovisno o tome što je lakše utvrditi.

Prijenos imovine koji se ne smatra prodajom

103. Ako prijenos imovine od strane prodavatelja-najmoprimca ne ispunjava zahtjeve iz MSFI-ja 15 da bi se mogao iskazati kao prodaja imovine:

(a) prodavatelj-najmoprimac nastavlja priznavati prenesenu imovinu i priznaje financijsku obvezu jednaku primicima od prijenosa. Financijsku obvezu računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 9;

- (b) kupac-najmodavac ne priznaje prenesenu imovinu i priznaje financijsku imovinu jednaku primicima od prijenosa. Financijsku imovinu računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 9.

PRIVREMENO IZUZEĆE ZBOG REFORME REFERENTNIH KAMATNIH STOPA

104. Najmoprimac primjenjuje točke 105.–106. na sve izmjene zajma koje zbog reforme referentnih kamatnih stopa mijenjaju osnovicu za određivanje budućih plaćanja najma (vidjeti točke 5.4.6. i 5.4.8. MSFI-ja 9). Te točke primjenjuju se samo na takve izmjene najma. U tu svrhu, pojam „reforma referentnih kamatnih stopa” odnosi se na reformu referentne kamatne stope na cijelom tržištu, kako je opisano u točki 6.8.2. MSFI-ja 9.
105. Najmoprimac kao praktično rješenje primjenjuje točku 42. da bi iskazao izmjenu najma zbog reforme referentnih kamatnih stopa. To praktično rješenje primjenjuje se samo na takve izmjene. U tu svrhu se izmjena najma zbog reforme referentnih kamatnih stopa uvodi samo i jedino ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:
- (a) izmjena je potrebna jer je izravna posljedica reforme referentnih kamatnih stopa i
- (b) nova osnovica za određivanje plaćanja najma ekonomski je istovjetna prethodnoj (tj. osnovici neposredno prije izmjene).
106. Međutim, ako se najam dodatno mijenja, uz izmjene zbog reforme referentnih kamatnih stopa, najmoprimac je dužan primijeniti odgovarajuće zahtjeve iz ovog Standarda kako bi računovodstveno iskazao sve izmjene najma izvršene u isto vrijeme, među ostalim i one zbog reforme referentnih kamatnih stopa.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda.

Datum početka najma (datum početka)	Datum na koji najmodavac odnosnu imovinu stavlja najmoprimcu na raspolaganje za korištenje.
Ekonomski vijek trajanja	Razdoblje očekivane ekonomske iskoristivosti imovine za jednog ili više korisnika ili očekivani broj proizvodnih ili sličnih jedinica koje bi jedan ili više korisnika trebao ostvariti od imovine.
Datum stupanja izmjene na snagu	Datum na koji se obje strane usuglase o izmjeni najma .
Fer vrijednost	Za potrebe primjene računovodstvenih zahtjeva iz ovog Standarda koji se odnose na najmodavca , iznos za koji bi se imovina mogla razmijeniti ili obveza namiriti u nepristranoj transakciji između dobro obaviještenih i voljnih strana.
Financijski najam	Najam kojim se prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad određenom odnosnom imovinom .
Fiksna plaćanja	Najmoprimčeva plaćanja najmodavcu za pravo korištenja odnosne imovine tijekom razdoblja najma , ne uključujući promjenjiva plaćanja najma .
Bruto ulaganja u najam	Zbroj: (a) potraživanja najmodavca za plaćanja najma u okviru financijskoga najma i (b) nezajamčene preostale vrijednosti koja se obračunava najmodavcu.
Datum sklapanja ugovora o najmu (datum sklapanja ugovora)	Datum potpisivanja ugovora o najmu ili datum na koji su se strane obvezale da će ispuniti glavne uvjete najma, ovisno o tome koji je datum raniji.
Početni izravni troškovi	Inkrementalni troškovi stjecanja najma koji bi nastali da najam nije bio stečen, osim ako su ti troškovi nastali za proizvođača ili posrednika u ulozi najmodavca u vezi s financijskim najmom .
Implicitna kamatna stopa najma	Kamatna stopa zbog čije je primjene sadašnja vrijednost (a) plaćanja najma i (b) nezajamčene preostale vrijednosti jednaka zbroju i. fer vrijednosti odnosne imovine i ii. svih početnih izravnih troškova najmodavca.
Najam	Ugovor ili dio ugovora o prijenosu prava korištenja imovine (odnosna imovina) u određenom razdoblju u zamjenu za naknadu.

Poticaji za najam

Najmodavčeva plaćanja **najmoprimcu** povezana s **najmom** ili najmodavčeva naknada za najmoprimčeve troškove ili preuzimanje tih troškova.

Izmjena najma

Izmjena opsega **najma** ili naknade za najam koja nije bila dio izvornih uvjeta najma (npr. dodavanje ili prestanak prava korištenja jedne ili više stavki **odnosne imovine** ili produljenje ili skraćenje ugovornog **razdoblja najma**).

Plaćanja najma

Najmoprimčeva plaćanja **najmodavcu** za pravo korištenja **odnosne imovine** tijekom **razdoblja najma**, koja uključuju sljedeće:

- (a) **fiksna plaćanja** (uključujući plaćanja koja su u biti fiksna), umanjena za **poticaje za najam**;
- (b) **promjenjiva plaćanja najma** koja ovise o indeksu ili stopi;
- (c) izvršnu cijenu opcije kupnje ako je izvjesno da će najmoprimac izvršiti tu opciju i
- (d) plaćanja kazni za raskid **najma** ako razdoblje najma upućuje na to da će najmoprimac izvršiti opciju raskida najma.

Za najmoprimca su u plaćanja najma uključeni i očekivani iznosi koje bi trebao platiti na temelju **jamstava za preostalu vrijednost**. Plaćanja najma ne uključuju plaćanja raspoređena na komponente ugovora koje se ne odnose na najam, osim ako najmoprimac odluči da će komponente koje se ne odnose na najam kombinirati s komponentama najma i računovodstveno ih iskazati kao jednu komponentu najma.

Za najmodavca su u plaćanja najma uključena i jamstva za preostalu vrijednost koje najmodavcu pruža najmoprimac, osoba povezana s najmoprimcem ili treća osoba koja nije povezana s najmodavcem, a koja je financijski u stanju ispuniti obvezu iz jamstva. Plaćanja najma ne uključuju plaćanja raspoređena na komponente koje se ne odnose na najam.

Razdoblje najma

Neopozivo razdoblje tijekom kojeg **najmoprimac** ima pravo korištenja **odnosne imovine**, zajedno sa sljedećim:

- (a) razdobljima obuhvaćenima opcijom produljenja **najma** ako je izvjesno da će najmoprimac tu opciju izvršiti i
- (b) razdobljima obuhvaćenima opcijom raskida najma ako je izvjesno da najmoprimac tu opciju neće izvršiti.

Najmoprimac

Subjekt koji tijekom određenog razdoblja ima pravo korištenja **odnosne imovine** u zamjenu za naknadu.

Inkrementalna kamatna stopa zaduženja najmoprimca	Kamatna stopa koju bi najmoprimac u sličnom roku i na temelju sličnog jamstva morao platiti za zaduženje za sredstva nužna za stjecanje imovine čija je vrijednost slična vrijednosti imovine s pravom korištenja u sličnom gospodarskom okruženju.
Najmodavac	Subjekt koji tijekom određenog razdoblja daje pravo na korištenje odnosne imovine u zamjenu za naknadu.
Neto ulaganja u najam	Bruto ulaganje u najam diskontirano po implicitnoj kamatnoj stopi najma .
Poslovni najam	Najam kojim se ne prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad odnosnom imovinom .
Neobvezna plaćanja najma	Najmoprimčeva plaćanja najmodavcu za pravo korištenja odnosne imovine tijekom razdoblja opcije produljenja ili raskida najma koja nisu uključena u razdoblje najma .
Razdoblje korištenja	Ukupno razdoblje u kojem se imovina koristi za ispunjenje ugovora s kupcem (uključujući razdoblja koja nisu uzastopna).
Jamstvo za preostalu vrijednost	Jamstvo koje najmodavcu daje osoba koja s njim nije povezana da će vrijednost (ili dio vrijednosti) odnosne imovine na kraju najma biti barem jednaka utvrđenom iznosu.
Imovina s pravom korištenja	Imovina koja predstavlja najmoprimčevo pravo korištenja odnosne imovine tijekom razdoblja najma .
Kratkoročni najam	Najam koji na datum početka najma ima razdoblje najma od najviše 12 mjeseci. Najam koji sadržava opciju kupnje nije kratkoročni najam.
Podnajam	Transakcija u kojoj najmoprimac („posredni najmodavac”) daje odnosnu imovinu u novi najam trećoj osobi pri čemu je najam („glavni najam”) između glavnog najmodavca i najmoprimca i dalje na snazi.
Odnosna imovina	Imovina koja je predmet najma i za koju je najmodavac najmoprimcu dao pravo korištenja.
Neostvoreni financijski prihod	Razlika između: (a) bruto ulaganja u najam i (b) neto ulaganja u najam.

Nezajamčena preostala vrijednost

Dio preostale vrijednosti **odnosne imovine** čija realizacija u korist **najmodavca** nije zajamčena ili za nju jamči samo osoba povezana s najmodavcem.

Promjenjiva plaćanja najma

Dio **najmoprimčevih** plaćanja **najmodavcu** za pravo korištenja **odnosne imovine** tijekom **razdoblja najma** koji se mijenja ovisno o promjenama činjenica ili okolnosti koje nastanu nakon **datuma početka najma**, osim zbog proteka vremena.

Pojmovi definirani u drugim standardima koji se u ovom Standardu koriste u istom značenju**Ugovor**

Ugovor je sporazum između dviju ili više osoba kojim nastaju ostvariva prava i izvršive obveze.

Korisni vijek trajanja

Razdoblje očekivane raspoloživosti imovine subjektu za korištenje ili očekivani broj proizvodnih ili sličnih jedinica koje bi subjekt trebao ostvariti od imovine.

*Dodatak B***Vodič za primjenu**

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda. U njemu je opisana primjena točaka 1.–103. i jednako je važan kao drugi dijelovi Standarda.

Primjena na portfelj

B1 Ovim se Standardom utvrđuje računovodstveno iskazivanje pojedinačnog najma. Međutim, subjekt kao praktično rješenje može primijeniti ovaj Standard na portfelj najмова sa sličnim obilježjima ako opravdano očekuje da se učinci koje bi na financijske izvještaje imala primjena ovog Standarda na portfelj ne bi bitno razlikovali od učinaka njegove primjene na pojedinačne najmove iz tog portfelja. Pri računovodstvenom iskazivanju portfelja subjekt primjenjuje procjene i pretpostavke koje odražavaju veličinu i sastav portfelja.

Kombinacija ugovora

B2 Pri primjeni ovog Standarda kombinira dva ili više ugovora sklopljenih u isto ili približno isto vrijeme s istom drugom ugovornom stranom (ili s njezinim povezanim osobama) i te ugovore računovodstveno iskazati kao jedan ugovor ako je ispunjen barem jedan od sljedećih kriterija:

- (a) ugovori su dogovoreni u paketu s općim ciljem koji se ne može razumjeti ako se ugovori ne razmatraju zajedno;
- (b) iznos naknade koja se plaća na temelju jednog ugovora ovisi o cijeni ili izvršenju drugog ugovora ili
- (c) prava korištenja odnosne imovine koja se prenose ugovorima (ili određena prava korištenja odnosne imovine prenesena u svakom od ugovora) čine jednu komponentu najma kako je opisano u točki B32.

Izuzeca od priznavanja: najmovi odnosne imovine male vrijednosti (točke 5.–8).

B3 Ovim se Standardom najmoprimcu dopušta da najmove s odnosnom imovinom male vrijednosti iskazuje u skladu s točkom 6., osim kako je utvrđeno u točki B7. Najmoprimac vrijednost odnosne imovine procjenjuje na temelju vrijednosti nove imovine, neovisno o starosti imovine koja je predmet najma.

B4 Mala vrijednost odnosne imovine procjenjuje se na apsolutnoj osnovi. Najmovi male vrijednosti ispunjavaju uvjete za računovodstveni tretman iz točke 6. neovisno o tome jesu li ti najmovi značajni za najmoprimca. Na procjenu ne utječu najmoprimčeva veličina, vrsta ili okolnosti. Prema tome, očekuje se da će razni najmoprimci doći do istih zaključaka o maloj vrijednosti određene odnosne imovine.

B5 Odnosna imovina može biti male vrijednosti samo ako:

- (a) najmoprimac može imati koristi od same odnosne imovine ili zajedno s drugim resursima koji su mu izravno dostupni i
- (b) odnosna imovina nije bitno ovisna o drugoj imovini niti je bitno povezana s drugom imovinom.

B6 Najam odnosne imovine ne smatra se najmom imovine male vrijednosti ako je imovine takve vrsta da nova obično nije male vrijednosti. Na primjer, najmovi automobila ne smatraju se najmovima male vrijednosti jer nov automobil obično nema malu vrijednost.

- B7 Ako najmoprimac imovinu daje ili očekuje da će je dati u podnajam, glavni najam ne smatra se najmom imovine male vrijednosti.
- B8 Tableti i osobna računala, komadi malog uredskog namještaja i telefoni neki su od primjera odnosne imovine male vrijednosti.

Utvrđivanje najma (točke 9.–11.)

- B9 Kako bi procijenio prenosi li se ugovorom pravo kontrole nad korištenjem utvrđene imovine (vidjeti točke B13–B20) u određenom razdoblju, subjekt procjenjuje ima li kupac tijekom cijelog *razdoblja korištenja*:
- (a) pravo na stjecanje gotovo svih ekonomskih koristi od utvrđene imovine (kako je opisano u točkama B21–B23)
i
- (b) pravo izravne korištenja utvrđene imovine (kako je opisano u točkama B24–B30).
- B10 Ako kupac ima pravo kontrole nad korištenjem utvrđene imovine samo u jednom dijelu trajanja ugovora, ugovor sadržava najam za taj dio trajanja ugovora.
- B11 Ugovor o primanju robe ili usluga može se sklopiti na temelju zajedničkog posla ili u ime zajedničkog posla, kako je definirano u MSFI-ju 11 *Zajednički poslovi*. U tom slučaju se zajednički posao smatra kupcem u okviru ugovora. U skladu s time, kad procjenjuje sadržava li takav ugovor najam, subjekt procjenjuje ma li zajednički posao pravo kontrole nad korištenjem utvrđene imovine tijekom cijelog razdoblja njezina korištenja.
- B12 Subjekt procjenjuje sadržava li ugovor najam za svaku potencijalno zasebnu komponentu najma. Točka B32 sadržava upute o zasebnim komponentama najma.

Utvrđena imovina

- B13 Imovina se obično utvrđuje izričitim navođenjem u ugovoru. Međutim, imovina se može utvrditi i neizravnim navođenjem u vrijeme stavljanja imovine na raspolaganje kupcu na korištenje.

Materijalna prava zamjene

- B14 Čak i ako je imovina navedena, kupac nema pravo na korištenje utvrđene imovine ako dobavljač tijekom cijelog razdoblja korištenja ima materijalno pravo na zamjenu imovine. Pravo dobavljača na zamjenu imovine smatra se materijalnim samo ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:
- (a) dobavljač može zamijeniti alternativnu imovinu tijekom cijelog razdoblja korištenja (npr. kupac ne može spriječiti dobavljača da zamijeni imovinu i alternativna je imovina dobavljaču izravno dostupna ili je dobavljač može pribaviti u razumnom razdoblju) i
- (b) dobavljač bi ostvarenjem svojeg prava na zamjenu imovine ostvario ekonomsku korist (tj. očekuje se da će ekonomske koristi od zamjene imovine biti više od troškova njezine zamjene).
- B15 Ako dobavljač ima pravo ili obvezu zamjene imovine samo na određeni datum ili nakon tog datuma ili po nastanku određenog događaja, njegovo pravo na zamjenu ne smatra se materijalnim jer dobavljač ne može zamijeniti alternativnu imovinu tijekom cijelog razdoblja korištenja.

- B16 Može li se dobavljačevo pravo zamjene smatrati materijalnim subjekt ocjenjuje na temelju činjenica i okolnosti pri sklapanju ugovora i ne uzima u obzir buduće događaje koji se pri sklapanju ugovora ne smatraju vjerojatnim. Primjeri budućih događaja koji se pri sklapanju ugovora ne bi smatrali vjerojatnim te stoga ne bi bili uključeni u ocjenu među ostalim uključuju:
- (a) pristanak budućeg kupca da za korištenje imovine plati više od tržišne cijene;
 - (b) uvođenje nove tehnologije koja pri sklapanju ugovora znatno razvijena;
 - (c) znatna razlika između korištenja imovine od strane kupca ili uspješnosti imovine i korištenja ili uspješnosti koja se pri sklapanju ugovora smatrala vjerojatnom i
 - (d) znatna razlika između tržišne cijene imovine tijekom razdoblja korištenja i tržišne cijene koja se pri sklapanju ugovora smatrala vjerojatnom.
- B17 Ako se imovina nalazi u prostorima kupca ili drugdje, troškovi zamjene općenito su viši nego kad se imovina nalazi u prostorima dobavljača te je stoga vjerojatnije da će biti viši od koristi od zamjene imovine.
- B18 Pravo ili obveza dobavljača na zamjenu imovine radi popravaka i održavanja ako imovina ne funkcionira pravilno ili ako postane dostupno tehničko ažuriranje, ne znači da kupac nema pravo na korištenje utvrđene imovine.
- B19 Ako ne može izravno utvrditi ima li dobavljač materijalno pravo zamjene, kupac pretpostavlja da prava zamjene nisu materijalna.

Dijelovi imovine

- B20 Dio kapaciteta imovine smatra se utvrđenom imovinom ako je fizički samostalan (npr. kat zgrade). Dio kapaciteta ili drugi dio imovine koji nije fizički samostalan (npr. dio kapaciteta optičkog kabela) ne smatra se utvrđenom imovinom osim ako ne predstavlja gotovo sav kapacitet imovine i time kupcu osigurava pravo stjecanja gotovo svih ekonomskih koristi od imovine.

Pravo stjecanja ekonomskih koristi

- B21 Da bi imao kontrolu nad korištenjem utvrđene imovine, kupac mora imati pravo stjecanja gotovo svih ekonomskih koristi od imovine tijekom cijelog razdoblja korištenja (npr. ako ima isključivo pravo korištenja imovine tijekom tog cijelog razdoblja). Kupac može steći ekonomske koristi od imovine izravno ili neizravno na razne načine, npr. korištenjem ili držanjem imovine ili njezinim davanjem u podnajam. Ekonomske koristi od imovine uključuju njezin glavni proizvod i nusproizvode (uključujući potencijalne novčane tokove koji iz njih proizlaze) i druge ekonomske koristi od imovine koje bi se mogle ostvariti na temelju komercijalne transakcije s trećom osobom.
- B22 Kad procjenjuje prava na stjecanje gotovo svih ekonomskih koristi od imovine subjekt razmatra ekonomske koristi koje proizlaze iz korištenja imovine u definiranom opsegu prava kupca na njezino korištenje (vidjeti točku B30). Na primjer:

- (a) ako je ugovorom korištenje motornog vozila u razdoblju korištenja ograničeno samo na jedno konkretno područje, subjekt razmatra samo ekonomske koristi koje proizlaze iz korištenja motornog vozila na tom području;
- (b) ako je ugovorom utvrđeno da u razdoblju korištenja kupac može voziti motorno vozilo samo do određenog broja kilometara, subjekt razmatra samo ekonomske koristi koje proizlaze iz korištenja motornog vozila do dopuštene kilometraže.

B23 Ako je kupac na temelju ugovora dobavljaču ili drugoj osobi kao naknadu dužan platiti dio novčanih tokova koji proizlaze iz korištenja imovine, ti novčani tokovi plaćeni kao naknada smatraju se dijelom ekonomskih koristi koje kupac stječe korištenjem imovine. Na primjer, ako je kupac dobavljaču kao naknadu za korištenje maloprodajnog prostora dužan platiti postotak od prihoda od prodaje u tom prostoru, taj zahtjev ne znači da kupac nema pravo na stjecanje gotovo svih ekonomskih koristi od korištenja maloprodajnog prostora. Naime, smatra se da su novčani tokovi koji proizlaze iz te prodaje ekonomske koristi koje kupac stječe korištenjem maloprodajnog prostora, čiji dio zatim plaća dobavljaču kao naknadu za pravo korištenja tog prostora.

Pravo na upravljanje korištenjem

B24 Kupac ima pravo upravljati korištenjem utvrđene imovine tijekom cijelog razdoblja korištenja samo u sljedećim slučajevima:

- (a) ako kupac tijekom cijelog razdoblja korištenja ima pravo upravljati načinom i svrhom korištenja imovine (kako je opisano u točkama B25–B30) ili
- (b) ako su relevantne odluke o načinu i svrsi korištenja imovine utvrđene unaprijed
 - i. kupac tijekom cijelog razdoblja korištenja ima pravo upravljati imovinom (ili usmjeravati druge da upravljaju imovinom na način koji on utvrdi), a da dobavljač pritom nema pravo izmijeniti te upute za upravljanje ili
 - ii. kupac je konstruirao imovinu (ili određene aspekte imovine) tako da su način i svrha njezina korištenja unaprijed utvrđeni tijekom cijelog razdoblja korištenja.

Način i svrha korištenja imovine

B25 Kupac ima pravo upravljati načinom i svrhom korištenja imovine ako, u okviru opsega svojeg prava na korištenje definiranog u ugovoru, može izmijeniti način i svrhu korištenja imovine tijekom cijelog razdoblja korištenja. Subjekt pri toj procjeni razmatra prava odlučivanja koja su najrelevantnija za izmjenu načina i svrhe korištenja imovine tijekom cijelog razdoblja korištenja. Prava odlučivanja relevantna su ako utječu na ekonomske koristi koje će proizići iz korištenja. Najrelevantnija prava odlučivanja vjerojatno će se razlikovati u različitim ugovorima, ovisno o vrsti imovine i ugovornim uvjetima.

B26 Primjeri prava odlučivanja koja, ovisno o okolnostima, omogućuju pravo na promjenu načina i svrhe korištenja imovine, u okviru definiranog opsega prava kupca na korištenje, uključuju:

- (a) prava na promjenu vrste proizvoda koji se proizvodi pomoću imovine (npr. pravo odlučivanja o tome hoće li se spremnik koristiti za prijevoz robe ili za skladištenje ili o mješavini proizvoda koji se prodaju u maloprodajnom prostoru);
- (b) prava na promjenu vremena proizvodnje (npr. pravo odlučivanja o tome kad će se koristiti određeni stroj ili elektrana);

(c) prava na promjenu mjesta proizvodnje (npr. pravo odlučivanja o odredištu kamiona ili broda ili o mjestu korištenja određenog elementa opreme) i

(d) prava na promjenu odluke o tome hoće li se proizvoditi i u kojoj količini (npr. pravo odlučivanja o tome hoće li se i koliko električne energije proizvoditi u elektrani).

B27 Primjeri prava odlučivanja koja ne omogućuju pravo promjene načina i svrhe korištenja imovine uključuju prava koja su ograničena na upravljanje imovinom ili njezino održavanje. Ta prava može imati kupac ili dobavljač. Iako su prava kao što su pravo na upravljanje imovinom ili njezino održavanje često bitna za učinkovito korištenje imovine, to nisu prava koja omogućuju upravljanje načinom i svrhom korištenja imovine i često ovise o odlukama o načinu i svrsi njezina korištenja. No prava na upravljanje imovinom mogu kupcu omogućiti pravo na upravljanje korištenjem imovine ako su relevantne odluke o načinu i svrsi njezina korištenja unaprijed utvrđene (vidjeti točku B24 podtočku (b) alineju i.).

Odluke donesene za vrijeme i prije razdoblja korištenja

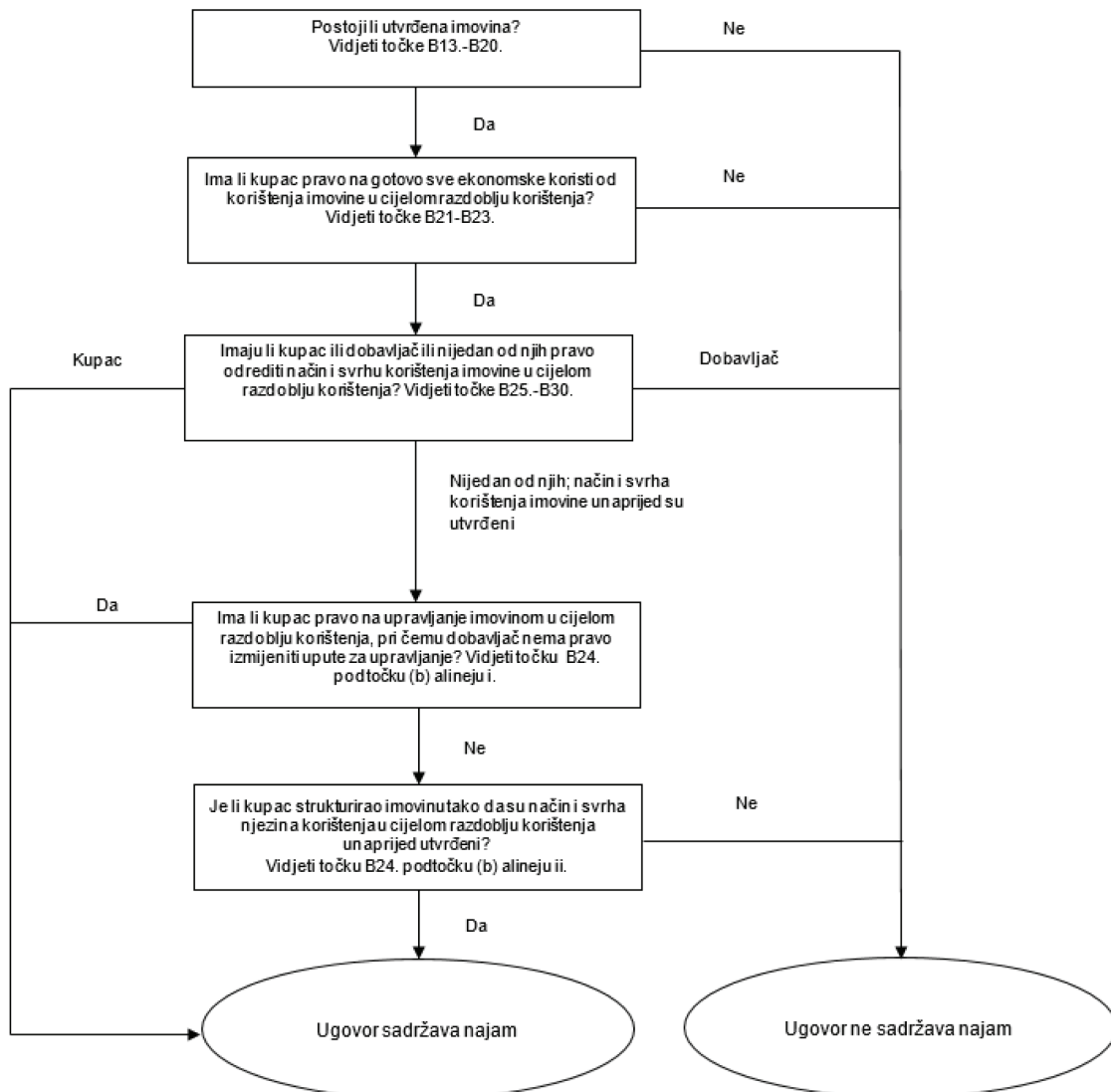
B28 Relevantne odluke o načinu i svrsi korištenja imovine mogu se unaprijed donijeti na razne načine. Na primjer, relevantne se odluke mogu unaprijed donijeti projektiranjem imovine ili ugovornim ograničenjima njezina korištenja.

B29 Kad procjenjuje ima li kupac pravo na upravljanje korištenjem imovine, subjekt razmatra samo prava odlučivanja o korištenju imovine tijekom razdoblja korištenja, osim ako je kupac konstruirao imovinu (ili određene aspekte imovine) kako je opisano u točki B24 podtočki (b) alineji ii. Prema tome, osim ako su ispunjeni uvjeti iz točke B24 podtočke (b) alineje ii., subjekt ne razmatra odluke koje su donesene prije razdoblja korištenja. Na primjer, ako može utvrditi izlazne resurse od imovine samo prije razdoblja korištenja, kupac nema pravo na upravljanje korištenjem te imovine. Mogućnost utvrđivanja ugovorenih izlaznih resursa prije razdoblja korištenja, bez drugih prava odlučivanja o korištenju imovine, kupcu daje ista prava koja ima svaki kupac robe ili usluga.

Zaštitna prava

B30 Ugovor može sadržavati uvjete čija je svrha zaštititi udio dobavljača u imovini ili drugoj imovini, zaštititi njegovo osoblje ili osigurati da dobavljač poštuje zakonske i druge propise. Slijede primjeri zaštitnih prava. Na primjer, ugovorom se može i. utvrditi najveći opseg korištenja imovine ili ograničiti mjesto i vrijeme kupčeva korištenja imovina, ii. obvezati kupca na određenu poslovnu praksu ili iii. obvezati kupca na informiranje dobavljača o promjenama načina korištenja imovine. Zaštitnim se pravima obično definira opseg prava kupca na korištenje, ali ona sama po sebi ne znače da kupac nema pravo na upravljanje korištenjem imovine.

B31 Grafikon u nastavku može pomoći subjektu da ocijeni je li riječ o ugovoru o najmu ili ugovoru koji sadržava najam.



Odvajanje komponenti ugovora (točke 12.–17.)

B32 Pravo na korištenje odnosno imovine zasebna je komponenta najma ako su ispunjena oba sljedeća uvjeta:

- (a) najmoprimac može imati koristi od same odnosno imovine ili zajedno s drugim resursima koji su mu izravno dostupni. Izravno dostupni resursi su roba ili usluge koje najmodavac ili drugi dobavljači prodaju ili daju u najam zasebno ili resursi koje je najmoprimac već stekao od najmodavca ili u drugim transakcijama ili događajima i
- (b) odnosna imovina nije bitno ovisna o drugoj odnosnoj imovini niti je bitno povezana s drugom imovinom iz ugovora. Na primjer, činjenica da najmoprimac može odlučiti ne dati odnosnu imovinu u najam a da to znatno ne utječe na njegova prava na korištenje druge odnosno imovine iz ugovora, može biti naznaka da odnosna imovina nije bitno ovisna o toj drugoj odnosnoj imovini niti je s njom bitno povezana

B33 Ugovor može uključivati iznos koji najmoprimac plaća za aktivnosti i troškove kojima se roba ili usluga ne prenose na najmoprimca. Na primjer, u ukupan iznos za plaćanje najmodavac može uključiti naknadu za administrativne poslove ili druge troškove koji za njega nastanu u vezi s najmom, a kojima se roba ili usluga ne prenose na najmoprimca. Iz tih iznosa za plaćanje ne proizlazi zasebna komponenta ugovora, no smatraju se dijelom ukupne naknade koja se raspoređuje na zasebno utvrđene komponente ugovora.

Razdoblje najma (točke 18.–21.)

B34 Kad određuje razdoblje najma i procjenjuje neopozivo trajanje najma, subjekt primjenjuje definiciju ugovora i određuje razdoblje njegove izvršivosti. Najam više nije izvršiv ako i najmoprimac i najmodavac imaju pravo raskinuti najam bez odobrenja druge strane, a da pritom plate tek neznatnu kaznu.

B35 Ako samo najmoprimac ima pravo raskinuti najam, to se pravo smatra opcijom raskida najma koja je dostupna najmoprimcu koju subjekt uzima u obzir pri određivanju razdoblja najma. Ako samo najmodavac ima pravo raskinuti najam, neopozivo trajanje najma uključuje razdoblje obuhvaćeno opcijom raskida najma.

B36 Razdoblje najma počinje na datum početka najma i uključuje sva razdoblja za koja je najmodavac oslobodio najmoprimca od plaćanja najamnine.

B37 Subjekt na datum početka najma procjenjuje je li izvjesno da će najmoprimac izvršiti opciju produljenja najma ili kupnje odnosno imovine odnosno da neće izvršiti opciju raskida najma. Subjekt razmatra sve relevantne činjenice i okolnosti koje stvaraju ekonomski poticaj najmoprimcu da opciju izvrši ili ne izvrši, uključujući sve neočekivane promjene činjenica ili okolnosti od datuma početka najma do datuma izvršenja opcije. Razmatraju se, među ostalim, sljedeći čimbenici:

(a) ugovorni uvjeti za razdoblja opcije u usporedbi s tržišnim stopama, kao što su:

i. iznos plaćanja za najam u svakom razdoblju opcije;

ii. iznos svih promjenjivih plaćanja za najam ili drugih nepredviđenih plaćanja kao što su plaćanja za kazne zbog raskida ili jamstva za preostalu vrijednost i

iii. uvjeti opcija izvršivih nakon početnih razdoblja opcije (npr. opcija kupnje koja je izvršiva na kraju razdoblja produljenja po stopi koja je trenutno niža od tržišnih);

(b) znatna poboljšanja imovine u najmu koja su provedena (ili se očekuje da će biti provedena) tijekom razdoblja ugovora, a za koja se očekuje da će najmoprimcu donijeti znatne ekonomske koristi nakon što opcija produljenja ili raskida najma ili kupnje odnosno imovine postane izvršiva;

(c) troškovi raskida najma, npr. troškovi pregovora, premještanja, utvrđivanja druge odnosno imovine primjerene najmoprimčevim potrebama, troškovi uključivanja nove imovine u najmoprimčevo poslovanje ili kazne zbog raskida ili slični troškovi, uključujući troškove vraćanja odnosno imovine u ugovorom utvrđeno stanje ili na ugovorom utvrđenu lokaciju;

- (d) važnost te odnosne imovine za najmoprimčevo poslovanje, uzimajući u obzir npr. je li odnosna imovina specijalizirana imovina, njezinu lokaciju i dostupnost primjerene alternativne imovine i
- (e) uvjeti izvršenja opcije (tj. kad je izvršenje opcije uvjetovano ispunjenjem jednog ili više uvjeta) i vjerojatnost njihova ispunjenja.
- B38 Opcija produljenja ili raskida najma može se kombinirati s jednom ili više ugovornih značajki (npr. s jamstvom za preostalu vrijednost) tako da najmoprimac najmodavcu zajamči minimalan ili fiksni novčani prinos koji je gotovo jednak neovisno o izvršenju opcije. U tim slučajevima i neovisno o uputama za plaćanja koja su u biti fiksna iz točke B42, subjekt pretpostavlja da je izvjesno da će najmoprimac izvršiti opciju produljenja najma odnosno da neće izvršiti opciju raskida najma.
- B39 Što je kraće neopozivo razdoblje najma, to je vjerojatnije da će najmoprimac izvršiti opciju produljenja najma odnosno da neće izvršiti opciju raskida najma. Naime, vjerojatno je da će troškovi nabave zamjenske imovine biti proporcionalno viši što je kraće neopozivo razdoblje.
- B40 Kad se procjenjuje izvjesnost najmoprimčeva izvršenja određene opcije, koristan izvor informacija može biti i njegova ranija praksa u pogledu razdoblja u kojem je obično koristio određene vrste imovine (unajmljene ili u vlasništvu). Na primjer, ako obično koristi određene vrste imovine u određenom razdoblju ili ako često izvršava opcije iz ugovora o najmu određenih vrsta odnosne imovine, najmoprimac razmatra ekonomske razloge za tu raniju praksu kad procjenjuje je li izvjesno da će izvršiti opciju iz ugovora o najmu te imovine.
- B41 U točki 20. utvrđeno je da najmoprimac nakon datuma početka najma ponovno procjenjuje razdoblje najma po nastanku bitnog događaja ili bitne promjene okolnosti koji su pod njegovom kontrolom i utječe li na izvjesnost njegova izvršenja opcije koja prethodno nije bila uključena u njegovo određenje razdoblja najma odnosno da neće izvršiti opciju koja je prethodno bila uključena u njegovo određenje razdoblja najma. Bitni događaji ili promjene okolnosti mogu npr. biti:
- (a) znatna poboljšanja imovine u najmu koja na datum početka najma nisu bila predviđena i za koja se očekuje da će najmoprimcu donijeti znatne ekonomske koristi nakon što opcija produljenja ili raskida najma ili kupnje odnosne imovine postane izvršiva;
- (b) znatna izmjena ili prilagodba odnosne imovine koja na datum početka najma nije bila predviđena;
- (c) ugovaranje podnajma odnosne imovine za razdoblje nakon isteka prethodno određenog razdoblja najma i
- (d) najmoprimčeva poslovna odluka koja je izravno relevantna za izvršenje ili neizvršenje opcije (npr. odluka o produljenju najma dopunske imovine, otuđenju alternativne imovine ili otuđenju poslovne jedinice u kojoj se imovina s pravom korištenja upotrebljava).

Plaćanja najma koja su u biti fiksna (točka 27. podtočka (a), točka 36. podtočka (c) i točka 70. podtočka (a))

B42 Plaćanja najma uključuju sva plaćanja najma koja su u biti fiksna. Plaćanja najma koja su u biti fiksna su plaćanja koja su oblikom promjenjiva, no u biti su neizbježna. Plaćanja najma koja su u biti fiksna postoje npr. u sljedećim slučajevima:

- (a) ako su plaćanja strukturirana kao promjenjiva plaćanja najma, no nisu uistinu promjenjiva. Ta plaćanja sadržavaju promjenjive klauzule koje nemaju stvaran ekonomski sadržaj. Takva su plaćanja npr.:
 - i. plaćanja koja su nužna samo ako imovina dokazano funkcionira tijekom najma ili samo ako nastane događaj čiji nastanak uistinu nije moguć ili
 - ii. plaćanja koja su početno strukturirana kao promjenjiva plaćanja najma povezana s korištenjem odnosno imovine, ali koja će u određenom trenutku nakon datuma početka najma prestati biti promjenjiva i postati fiksna u preostalom razdoblju najma. Ta plaćanja postaju u biti fiksna kad prestanu biti promjenjiva;
- (b) ako postoji više od jednog skupa plaćanja koje bi najmoprimac mogao izvršiti, ali je samo jedan od tih skupova plaćanja realno moguć. U tom slučaju subjekt taj realno mogući skup plaćanja smatra plaćanjima najma;
- (c) ako postoji više od jednog skupa realno mogućih plaćanja koje bi najmoprimac mogao izvršiti, ali mora izvršiti najmanje jedan od tih skupova plaćanja. U tom slučaju subjekt plaćanjima najma smatra skup plaćanja čiji je agregirani iznos najniži (na diskontiranoj osnovi).

Sudjelovanje najmoprimca u odnosnoj imovini prije datuma početka najma

Najmoprimčevi troškovi izgradnje ili projektiranja odnosne imovine

B43 Subjekt može dogovoriti najam prije nego što odnosna imovina najmoprimcu postane dostupna za korištenje. U nekim ugovorima o najmu odnosnu imovinu treba izgraditi ili ponovno projektirati za najmoprimčevo korištenje. Ovisno o uvjetima ugovora, najmoprimac će možda biti dužan izvršiti plaćanja koja se odnose na izgradnju ili projektiranje imovine.

B44 Najmoprimac koji snosi troškove izgradnje ili projektiranja odnosne imovine te troškove računovodstveno iskazuje u skladu s drugim odgovarajućim standardima, kao što je MRS 16. Troškovi izgradnje ili projektiranja odnosne imovine ne uključuju najmoprimčeva plaćanja za pravo korištenja odnosne imovine. Plaćanja za pravo korištenja odnosne imovine smatraju se plaćanjima najma neovisno rokovima plaćanja.

Pravo vlasništva nad odnosnom imovinom

B45 Najmoprimac može steći pravo vlasništva nad odnosnom imovinom prije nego što se to pravo vlasništva prenese na najmodavca i imovina preda najmoprimcu u najam. Samo stjecanje prava vlasništva ne određuje način računovodstvenog iskazivanja transakcije.

B46 Ako najmoprimac ima (ili stječe) kontrolu nad odnosnom imovinom prije njezina prijenosa najmodavcu, transakcija se smatra transakcijom prodaje s povratnim najmom koja se računovodstveno iskazuje u skladu s točkama 98.–103.

B47 No ako najmoprimac ne stekne kontrolu nad odnosnom imovinom prije njezina prijenosa najmodavcu, transakcija se ne smatra transakcijom prodaje s povratnim najmom. Na primjer, to može biti slučaj ako proizvođač, najmodavac ili najmoprimac dogovore transakciju u kojoj najmodavac kupi imovinu od proizvođača i potom je preda najmoprimcu u najam. Najmoprimac može steći pravo vlasništva nad odnosnom imovinom prije prijenosa prava vlasništva na najmodavca. U tom slučaju, ako najmoprimac stekne pravo vlasništva nad odnosnom imovinom, ali ne stekne kontrolu nad imovinom prije njezina prijenosa najmodavcu, transakcija se ne iskazuje kao transakcija prodaje s povratnim najmom, već kao najam.

Najmoprimčeva objavljivanja (točka 59.)

B48 Kad određuje jesu li za ostvarenje cilja objavljivanja iz točke 51. potrebne dodatne informacije o poslovima u vezi s najmovima, najmoprimac razmatra:

(a) jesu li te informacije relevantne za korisnike financijskih izvještaja. Najmodavac objavljuje dodatne informacije iz točke 59. samo ako se očekuje da će te informacije biti relevantne za korisnike financijskih izvještaja. U tom kontekstu, takve informacije korisnicima pomažu da razumiju:

- i. fleksibilnost najмова. Najmovi mogu biti fleksibilni ako npr. najmoprimac može smanjiti svoju izloženost izvršenjem opcija raskida ili obnovom najma pod povoljnim uvjetima;
- ii. ograničenja uvedena najmovima. Najmovima se mogu uvesti ograničenja, npr. zahtjevom najmoprimcu za očuvanje određenih financijskih omjera;
- iii. osjetljivost objavljenih informacija na ključne varijable. Objavljene informacije mogu biti osjetljive npr. na buduća promjenjiva plaćanja najma;
- iv. izloženost drugim rizicima koji proizlaze iz najмова;
- v. odstupanja od sektorske prakse. Ta odstupanja mogu uključivati npr. neuobičajene ili jedinstvene uvjete najma koji utječu na najmoprimčev portfelj najмова;

(b) jesu li te informacije očigledne iz informacija iskazanih u primarnim financijskim izvještajima ili objavljenih u bilješkama. Najmoprimac ne treba ponavljati informacije koje su već iskazane drugdje u financijskim izvještajima.

B49 Dodatne informacije o promjenjivim plaćanjima najma koje, ovisno o okolnostima, mogu biti potrebne za ostvarenje cilja objavljivanja iz točke 51., mogu uključivati informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da procijene npr.:

- (a) najmoprimčeve razloge za korištenje promjenjivih plaćanja najma i zastupljenost tih plaćanja;
- (b) relativni opseg promjenjivih plaćanja najma u odnosu na fiksna plaćanja;
- (c) ključne varijable o kojima ovise promjenjiva plaćanja najma i kako bi plaćanja prema očekivanjima trebala varirati ovisno o promjenama tih ključnih varijabli i
- (d) druge poslovne i financijske učinke promjenjivih plaćanja najma.

B50 Dodatne informacije o opciji produljenja ili opciji raskida koje, ovisno o okolnostima, mogu biti potrebne za ostvarenje cilja objavljivanja iz točke 51., mogu uključivati informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da procijene npr.:

- (a) najmoprimčeve razloge za izvršenje opcije produljenja ili opcije raskida i zastupljenost tih opcija;
- (b) Relativni opseg *neobveznih plaćanja najma* u odnosu na plaćanja najma;
- (c) zastupljenost izvršenja opcija koje nisu bile uključene u mjerenje obveza po najmu i
- (d) druge poslovne i financijske učinke tih opcija.

B51 Dodatne informacije o jamstvima za preostalu vrijednosti koje, ovisno o okolnostima, mogu biti potrebne za ostvarenje cilja objavljivanja iz točke 51., mogu uključivati informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da procijene npr.:

- (a) najmoprimčeve razloge za pružanje jamstava za preostalu vrijednosti i zastupljenost tih jamstava;
- (b) Opseg najmoprimčeve izloženosti riziku preostale vrijednosti;
- (c) Vrstu odnosne imovine za koju se ta jamstva pružaju i
- (d) druge poslovne i financijske učinke tih jamstava.

B52 Dodatne informacije o transakcijama prodaje s povratnim najmom koje, ovisno o okolnostima, mogu biti potrebne za ostvarenje cilja objavljivanja iz točke 51., mogu uključivati informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuju da procijene npr.:

- (a) najmoprimčeve razloge za transakcije prodaje s povratnim najmom i zastupljenost tih transakcija;
- (b) ključne uvjete pojedinačnih transakcija prodaje s povratnim najmom;
- (c) plaćanja koja nisu uključena u mjerenje obveza po najmu i
- (d) učinak transakcija prodaje s povratnim najmom na novčani tok u izvještajnom razdoblju.

Najmodavčeva klasifikacija najmova (točke 61.–66.)

B53 Klasifikacija najmova za najmodavce u ovom Standardu temelji se na opsegu prijenosa rizika i koristi od vlasništva nad odnosnom imovinom u najmu. Rizici uključuju mogućnosti gubitaka zbog neiskorištenog kapaciteta ili tehnološke zastarjelosti te promjene prinosa zbog promjena ekonomskih uvjeta. Koristi može predstavljati očekivana isplativost tijekom ekonomskog vijeka trajanja odnosne imovine i dobitak od povećanja vrijednosti ili realizacije preostale vrijednosti.

B54 Ugovor o najmu može uključivati uvjete za usklađenje plaćanja najma za određene promjene koje nastanu od datuma sklapanja najma do datuma početka najma (kao što je promjena najmodavčeva troška odnosne imovine ili njegova troška financiranja najma). U tom slučaju se za potrebe klasifikacije najma smatra da je učinak tih promjena nastupio na datum sklapanja ugovora o najmu.

- B55 Ako najam uključuje i elemente zemljišta i elemente zgrada, najmodavac za svaki element zasebno procjenjuje klasificira li se kao financijski ili kao poslovni najam u skladu s točkama 62.–66. i B53–B54. Kada se određuje je li element zemljišta poslovni ili financijski najam, važna je činjenica da zemljište obično ima neograničen ekonomski vijek trajanja.
- B56 Ako je to potrebno za klasifikaciju i računovodstveno iskazivanje najma zemljišta i zgrada, najmodavac raspoređuje plaćanja najma (uključujući unaprijed plaćene paušalne iznose) između elemenata zemljišta i elemenata zgrada razmjerno relativnim fer vrijednostima iznosa kamata na najam u elementu najma zemljišta i u elementu najma zgrada na datum sklapanja ugovora o najmu. Ako se plaćanja najma ne mogu pouzdano rasporediti između ta dva elementa, cijeli se najam klasificira kao financijski najam, osim ako je jasno da su oba elementa poslovni najmovi pa se u tom slučaju cijeli najam klasificira kao poslovni najam.
- B57 Pri najmu zemljišta ili zgrada u kojem iznos elementa zemljišta nije značajan za najam, najmodavac može za potrebe klasifikacije najma tretirati zemljište i zgrade kao jednu jedinicu koju klasificira kao financijski najam ili kao poslovni najam u skladu s točkama 62.–66. i B53–B54. Najmodavac je u tom slučaju ekonomski vijek trajanja zgrada dužan smatrati ekonomskim vijekom trajanja cijele odnosne imovine.

Klasifikacija podnajma

- B58 Pri klasifikaciji podnajma posredni najmodavac dužan je podnajam klasificirati kao financijski ili kao poslovni najam kako slijedi:
- (a) ako je glavni najam kratkoročni najam koji je subjekt kao najmoprimac računovodstveno iskazao u skladu s točkom 6., podnajam se klasificira kao poslovni najam;
- (b) u protivnom se podnajam klasificira upućivanjem na imovinu s pravom korištenja koja proizlazi iz glavnog najma, a ne upućivanjem na odnosnu imovinu (npr. imovinu, postrojenja ili opremu koji su predmet najma).

Dodatak C

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

Ovaj je Dodatak sastavni dio Standarda i jednako je važan kao i drugi dijelovi Standarda.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

- C1 Subjekt ovaj Standard primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Ranija je primjena dopuštena za subjekte koji na datum prve primjene ovog Standarda ili prije tog datuma primjenjuju MSFI 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*. Ako subjekt ovaj Standard primijeni ranije, dužan je tu činjenicu objaviti.
- C1A Dokumentom *Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19*, objavljenom u svibnju 2020., dodane su točke 46.A, 46.B, 60.A, C20A i C20B. Najmoprimac tu izmjenu primjenjuje na godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. lipnja 2020. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena, među ostalim u financijskim izvještajima koji 28. svibnja 2020. nisu bili odobreni za izdavanje.
- C1B Dokumentom *Reforma referentnih kamatnih stopa, druga faza*, kojim su izmijenjeni MSFI 9, MRS 39, MSFI 7, MSFI 4 i MSFI 16, objavljenim u kolovozu 2020., dodane su točke 104.–106. i C20C–C20D. Subjekt te izmjene primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2021. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni za ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- C1C Dokumentom *Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 nakon 30. lipnja 2021.*, objavljenom u ožujku 2021., izmijenjena je točka 46.B i dodane su točke C20BA–C20BC. Najmoprimac tu izmjenu primjenjuje za godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. travnja 2021. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena, među ostalim u financijskim izvještajima koji 31. ožujka 2021. nisu bili odobreni za izdavanje.

PRIJELAZNE ODREDBE

- C2 Za potrebe zahtjeva iz točaka C1–C19, datumom prve primjene smatra se početak godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje ovaj Standard.

Definicija najma

- C3 Kao praktično rješenje, subjekt na datum prve primjene nije dužan ponovno ocijeniti je li riječ o ugovoru o najmu ili ugovoru koji sadržava najam. Umjesto toga, subjektu se dopušta:
- (a) da ovaj Standard primjenjuje na ugovore koji su prethodno bili utvrđeni kao najmovi u skladu s MRS-om 17 *Najmovi* i IFRIC-om 4 *Utvrđivanje sadržava li sporazum najam*. Subjekt je na te najmove dužan primijeniti prijelazne zahtjeve iz točaka C5–C18;
- (b) da ovaj Standard ne primjenjuje na ugovore koji prethodno nisu bili utvrđeni kao ugovori koji sadržavaju najam u skladu s MRS-om 17 i IFRIC-om 4.
- C4 Ako se subjekt odluči za praktično rješenje iz točke C3, dužan je tu činjenicu objaviti i to praktično rješenje primjenjivati na sve svoje ugovore. Stoga je subjekt zahtjeve iz točaka 9.–11. dužan primjenjivati samo na ugovore sklopljene (ili izmijenjene) na datum prve primjene ili nakon tog datuma.

Najmoprimci

- C5 Najmoprimac je ovaj Standard dužan primjenjivati na svoje najmove:
- (a) retroaktivno na svako prethodno izvještajno razdoblje prezentirano u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* ili
- (b) retroaktivno s kumulativnim učinkom početne primjene Standarda, priznatim na datum prve primjene u skladu s točkama C7–C13.
- C6 Najmoprimac je odluku iz točke C5 dužan dosljedno primjenjivati na sve svoje najmove u kojima je najmoprimac.

C7 Ako se odluči za primjenu ovog Standarda u skladu s točkom C5 podtočkom (b), najmoprimac ne prepravlja usporodne informacije. Umjesto toga je dužan priznati kumulativni učinak početne primjene ovog Standarda kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti (ili druge komponente vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) na datum prve primjene.

Najmovi prethodno klasificirani kao poslovni najmovi

C8 Ako se odluči za primjenu ovog Standarda u skladu s točkom C5 podtočkom (b), najmoprimac je dužan:

(a) priznati obvezu po najmu na datum prve primjene za najmove koji su prethodno bili klasificirani kao poslovni najam u skladu s MRS-om 17. Najmoprimac tu obvezu po najmu mjeri po sadašnjoj vrijednosti preostalih plaćanja najma, diskontiranoj primjenom inkrementalne kamatne stope zaduženja najmoprimca na datum prve primjene;

(b) priznati imovinu s pravom korištenja na datum prve primjene za najmove koji su prethodno bili klasificirani kao poslovni najam u skladu s MRS-om 17. Najmoprimac je za svaki najam zasebno dužan odlučiti hoće li tu imovinu s pravom korištenja mjeriti:

i. po njezinoj knjigovodstvenoj vrijednosti kao da se Standard primjenjivao od datuma početka najma, ali diskontiranoj primjenom inkrementalne kamatne stope zaduženja najmoprimca na datum prve primjene ili

ii. po iznosu obveze po najmu, prilagođenom za iznos svih unaprijed izvršenih ili dospjelih plaćanja najma za taj najam koji su priznati u izvještaju o financijskom položaju neposredno prije datuma prve primjene;

(c) na imovinu s pravom korištenja primijeniti MRS 36 *Umanjenje vrijednosti imovine* na datum prve primjene, osim ako primjenjuje praktično rješenje iz točke C10 podtočke (b).

C9 Neovisno o zahtjevima iz točke C8, za najmove koji su prethodno bili klasificirani kao poslovni zajmovi u skladu s MRS-om 17, najmoprimac:

(a) nije dužan izvršiti usklađenja po prijenosu za najmove s odnosnom imovinom male vrijednosti (kako je opisano u točkama B3–B8) koja će se računovodstveno iskazati u skladu s točkom 6. Najmoprimac te najmove računovodstveno iskazuje u skladu s ovim Standardom od datuma prve primjene;

(b) najmoprimac nije dužan izvršiti usklađenja po prijenosu za najmove koji su prethodno računovodstveno iskazani kao ulaganja u nekretnine primjenom modela fer vrijednosti iz MRS-a 40 *Ulaganja u nekretnine*. Najmoprimac imovinu s pravom korištenja i obvezu po najmu koja proizlazi iz tih najмова računovodstveno iskazuje u skladu s MRS-om 40 i ovim Standardom od datuma prve primjene;

(c) najmoprimac je dužan imovinu s pravom korištenja mjeriti po fer vrijednosti na datum prve primjene za najmove koji su prethodno računovodstveno iskazani kao poslovni najmovi u skladu s MRS-om 17 i koji će se od datuma prve primjene iskazivati kao ulaganja u nekretnine primjenom modela fer vrijednosti iz MRS-a 40. Najmoprimac imovinu s pravom korištenja i obvezu po najmu koja proizlazi iz tih najмова računovodstveno iskazuje u skladu s MRS-om 40 i ovim Standardom od datuma prve primjene;

C10 Kad ovaj Standard primjenjuje retroaktivno u skladu s točkom C5 podtočkom (b) na najmove koji su prethodno bili klasificirani kao poslovni najmovi u skladu s MRS-om 17, najmoprimac može primijeniti jedno ili više praktičnih rješenja navedenih u nastavku. Najmoprimcu je dopuštena primjena tih praktičnih rješenja na svaki najam zasebno:

(a) najmoprimac može primijeniti jednu diskontnu stopu na portfelj najмова razumno sličnih obilježja (kao što su najmovi sa sličnim preostalim razdobljem najma za sličnu kategoriju odnosne imovine u sličnom gospodarskom okruženju);

- (b) najmoprimac se, kao alternativno rješenje preispitivanju umanjenja vrijednosti, može osloniti na vlastitu procjenu štetnosti ugovora o najmu u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina* neposredno prije datuma prve primjene. Ako se odluči za to praktično rješenje, najmoprimac na datum prve primjene usklađuje imovinu s pravom korištenja za iznos rezerviranja za štetne ugovore o najmu priznat u izvještaju o financijskom položaju neposredno prije datuma prve primjene;
- (c) najmoprimac može odlučiti da zahtjeve iz točke C8 neće primjenjivati na najmove čije razdoblje završava u roku od 12 mjeseci od datuma prve primjene. U tom slučaju najmoprimac je dužan:
- i. te najmove računovodstveno iskazati kao što iskazuje kratkoročne najmove kako je opisano u točki 6. i
 - ii. uključiti trošak tih najmova u objavljivanje o rashodima za kratkoročne najmove u godišnjem izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene;
- (d) najmoprimac može isključiti početne izravne troškove iz mjerenja imovine s pravom korištenja na datum prve primjene;
- (e) najmoprimac može primijeniti novija saznanja, npr. pri određivanju razdoblja najma ako ugovor sadržava opciju produljenja ili raskida najma.

Najmovi prethodno klasificirani kao financijski najmovi

- C11 Ako najmoprimac odluči primjenjivati ovaj Standard u skladu s točkom C5 podtočkom (b) na najmove koji su bili klasificirani kao financijski najmovi u skladu s MRS-om 17, knjigovodstvena vrijednost imovine s pravom korištenja i obveze po najmu na datum prve primjene jednaka je knjigovodstvenoj vrijednosti imovine u najmu i obveze po najmu neposredno prije tog datuma izmjerenoj u skladu s MRS-om 17. Za te najmove, najmoprimac imovinu s pravom korištenja i obvezu po najmu računovodstveno iskazuje u skladu s ovim Standardom od datuma prve primjene.

Objavljivanje

- C12 Ako najmoprimac odluči primjenjivati ovaj Standard u skladu s točkom C5 podtočkom (b), dužan je objaviti informacije o prvoj primjeni u skladu s točkom 28. MRS-a 8, osim informacija iz točke 28. podtočke (f) MRS-a 8. Umjesto informacija iz točke 28. podtočke (f) MRS-a 8, najmoprimac je dužan objaviti:
- (a) ponderirani prosjek inkrementalne kamatne stope zaduženja najmoprimca primijenjene na obveze po najmu priznate u izvještaju o financijskom položaju na datum prve primjene i
 - (b) objašnjenje razlike između:
 - i. obveza po poslovnom najmu objavljenih u skladu s MRS-om 17 na kraju godišnjeg izvještajnog razdoblja neposredno prije datuma prve primjene, diskontiranih primjenom inkrementalne kamatne stope zaduženja na datum prve primjene kako je opisano u točki C8 podtočki (a) i
 - ii. obveza po najmu priznatih u izvještaju o financijskom položaju na datum prve primjene.

- C13 Ako najmoprimac primjenjuje više od jednog praktičnog rješenja iz točke C10, dužan je u činjenicu objaviti.

Najmodavci

- C14 Osim kako je opisano u točki C15, najmodavac nije dužan izvršiti usklađenja po prijenosu za najmove u kojima je najmodavac i te najmove računovodstveno iskazuje u skladu s ovim Standardom od datuma prve primjene.

C15 Posredni najmodavac dužan je:

- (a) ponovno procijeniti podnajmove koji su bili klasificirani kao poslovni najmovi u skladu s MRS-om 17 i koji su u tijeku na datum prve primjene kako bi za svaki podnajam odredio treba li ga klasificirati kao poslovni ili financijski najam u skladu s ovim Standardom. Posredni najmodavac dužan je to procijeniti na datum prve primjene na temelju preostalih ugovornih uvjeta glavnog najma i podnajma na taj datum;
- (b) za najmove koji su bili klasificirani kao poslovni najmovi u skladu s MRS-om 17, ali kao financijski najmovi u skladu s ovim Standardom, računovodstveno iskazati podnajam kao novi financijski najam sklopljen na datum prve primjene.

Transakcije prodaje s povratnim najmom prije datuma prve primjene

C16 Subjekt nije dužan ponovno procijeniti transakcije prodaje s povratnim najmom sklopljene prije datuma prve primjene kako bi odredio ispunjava li prijenos odnosne imovine zahtjeve iz MSFI-ja 15 da bi se iskazao kao prodaja.

C17 Ako je transakcija prodaje s povratnim najmom računovodstveno iskazana kao prodaja i financijski najam u skladu s MRS-om 17, prodavatelj-najmoprimac dužan je:

- (a) računovodstveno iskazati povratni najam kao što iskazuje sve druge financijske najmove koji postoje na datum prve primjene i
- (b) nastaviti amortizirati sve dobitke od prodaje tijekom razdoblja najma.

C18 Ako je transakcija prodaje s povratnim najmom računovodstveno iskazana kao prodaja i poslovni najam u skladu s MRS-om 17, prodavatelj-najmoprimac dužan je:

- (a) računovodstveno iskazati povratni najam kao što iskazuje sve druge poslovne najmove koji postoje na datum prve primjene i
- (b) uskladiti povratni najam imovine s pravom korištenja za sve odgođene dobitke ili gubitke koji se odnose na netržišne uvjete i koji su priznati u izvještaju o financijskom položaju neposredno prije datuma prve primjene.

Iznosi prethodno priznati za poslovne kombinacije

C19 Ako je prethodno priznao imovinu ili obvezu u skladu s MSFI-jem 3 *Poslovne kombinacije* koje se odnose na povoljne ili nepovoljne uvjete poslovnog najma stečenog u poslovnoj kombinaciji, najmoprimac je dužan prestati priznavati tu imovinu ili obvezu i uskladiti knjigovodstvenu vrijednost imovine s pravom korištenja za odgovarajući iznos na datum prve primjene.

Upućivanja na MSFI 9

C20 Ako subjekt primjenjuje ovaj MSFI, ali još ne primjenjuje MSFI 9, svako upućivanje u ovom MSFI-ju na MSFI 9 tumači se kao upućivanje na MRS 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*.

Olakšice za najmoprimce u kontekstu pandemije bolesti COVID-19

C20A Najmoprimac je dužan retroaktivno primijeniti dokument *Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19* (vidjeti točku C1A) i pritom priznati kumulativni učinak početne primjene te izmjene kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti (ili druge komponente vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem prvi put primjenjuje tu izmjenu.

- C20B U izvještajnom razdoblju u kojem prvi put primjenjuje dokument *Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19* najmoprimac nije dužan objaviti informacije koje se nalažu u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8.
- C20BA Najmoprimac je dužan retroaktivno primijeniti dokument *Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 nakon 30. lipnja 2021.* (vidjeti točku C1C) i pritom priznati kumulativni učinak početne primjene te izmjene kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti (ili druge komponente vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem prvi put primjenjuje tu izmjenu.
- C20BB U izvještajnom razdoblju u kojem prvi put primjenjuje dokument *Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 nakon 30. lipnja 2021.* najmoprimac nije dužan objaviti informacije koje se nalažu u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8.
- C20BC Najmoprimac pri primjeni točke 2. ovog Standarda dosljedno primjenjuje praktično rješenje iz točke 46.A na prihvatljive ugovore sa sličnim obilježjima i u sličnim okolnostima, neovisno o tome je li ugovor postao prihvatljiv za primjenu tog praktičnog rješenja slijedom primjene dokumenta *Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19* (vidjeti točku C1A) ili dokumenta *Olakšice za najmove u kontekstu pandemije bolesti COVID-19 nakon 30. lipnja 2021.* (vidjeti točku C1C).

Reforme referentnih kamatnih stopa, druga faza

- C20C Subjekt te izmjene primjenjuje retroaktivno, u skladu s MRS-om 8, osim kako je utvrđeno u točki C20D
- C20D Subjekt nije dužan prepraviti prethodna razdoblja da bi iskazao primjenu tih izmjena. Subjekt može prepraviti prethodna razdoblja samo i jedino ako je to moguće bez novijih saznanja. Ako ne prepravi prethodna razdoblja, subjekt razliku između prethodne knjigovodstvene vrijednosti i knjigovodstvene vrijednosti na početku godišnjeg izvještajnog razdoblja koje uključuje datum prve primjene priznaje u početnoj zadržanoj dobiti (ili drugoj komponenti vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) u izvještajnom razdoblju koje uključuje datum prve primjene.

POVLAČENJE DRUGIH STANDARDA

- C21 Ovaj Standard zamjenjuje sljedeće standarde i tumačenja:
- (a) MRS 17 *Najmovi*;
 - (b) IFRIC 4 *Utvrđivanje sadržava li ugovor najam*;
 - (c) SIC-15 *Poslovni najmovi – poticaji* i
 - (d) SIC-27 *Ocjena sadržaja transakcija koje uključuju pravni oblik najma*.

*Dodatak D***Izmjene drugih standarda**

U ovom se Dodatku navode izmjene u drugim standardima nakon IASB-ove objave ovog Standarda. Subjekt te izmjene primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Ako subjekt ovaj Standard primijeni na ranije razdoblje, dužan je te izmjene primijeniti i na to ranije razdoblje.

Subjekt ne smije primijeniti MSFI 16 prije nego što primijeni MSFI 15 Prihodi na temelju ugovora s kupcima (vidjeti točku C1).

Stoga se za standarde koji su bili na snazi 1. siječnja 2016. izmjene iz ovog Dodatka prezentiraju na temelju teksta tih standarda koji su bili na snazi 1. siječnja 2016., kako su izmijenjeni MSFI-jem 15. Tekst tih standarda u ovom Dodatku ne uključuje druge izmjene koje nisu bile na snazi 1. siječnja 2016.

Za standarde koji nisu bili na snazi 1. siječnja 2016. izmjene iz ovog Dodatka prezentiraju na temelju teksta prve objave tih standarda, kako su izmijenjeni MSFI-jem 15. Tekst tih standarda u ovom Dodatku ne uključuje druge izmjene koje nisu bile na snazi 1. siječnja 2016.

MEĐUNARODNI STANDARD FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA 17

Ugovori o osiguranju

CILJ

1. MSFI-jem 17 *Ugovori o osiguranju* utvrđuju se načela priznavanja, mjerenja, prezentiranja i objavljivanja ugovora o osiguranju obuhvaćenih ovim Standardom. Cilj je MSFI-ja 17 osigurati da subjekt pruža relevantne informacije koje vjerno odražavaju te ugovore. Na temelju tih informacija korisnici financijskih izvještaja procjenjuju učinak ugovora o osiguranju na financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove subjekta.
2. Pri primjeni MSFI-ja 17 subjekt je dužan uzeti u obzir svoja materijalna prava i obveze, bez obzira na to proizlaze li iz ugovora, zakonskih ili drugih propisa. Ugovor je sporazum između dviju ili više osoba kojim nastaju ostvariva prava i izvršive obveze. Ostvarivost prava i izvršivost obveza u ugovoru pravno je pitanje. Ugovori mogu biti pismeni, usmeni ili prešutni u skladu s uobičajenom poslovnom praksom subjekta. Ugovorni uvjeti uključuju sve izričite ili prešutne uvjete u ugovoru, ali subjekt smije zanemariti uvjete koji nemaju komercijalni sadržaj (odnosno, koji nemaju vidljiv učinak na ekonomiju ugovora). Prešutni uvjeti u ugovoru uključuju uvjete koji proizlaze iz zakonskih ili drugih propisa. Praksa i postupci sklapanja ugovora s kupcima razlikuju se među različitim jurisdikcijama, djelatnostima i subjektima. Osim toga, mogu se razlikovati i unutar jednog subjekta (npr. mogu ovisiti o kategoriji kupca ili o vrsti obećane robe ili usluga).

PODRUČJE PRIMJENE

3. Subjekt MSFI 17 primjenjuje na:
 - (a) ugovore o osiguranju, uključujući ugovore o reosiguranju, koje izdaje;
 - (b) ugovore o reosiguranju koje drži i
 - (c) ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja koje izdaje, ako taj subjekt izdaje i ugovore o osiguranju.
4. Sva upućivanja u MSFI-ju 17 na ugovore o osiguranju primjenjuju se i na:
 - (a) ugovore o reosiguranju koji se drže, osim:
 - i. upućivanja na izdane ugovore o osiguranju i
 - ii. kako je opisano u točkama 60.–70.A
 - (b) ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja kako je utvrđeno u točki 3. podtočki (c), osim upućivanja na ugovore o osiguranju iz točke 3. podtočke (c) i kako je opisano u točki 71.
5. Sva upućivanja u MSFI-ju 17 na izdane ugovore o osiguranju primjenjuju se i na ugovore o osiguranju koje subjekt stekne prijenosom ugovora o osiguranju ili u poslovnoj kombinaciji, osim ugovora o reosiguranju koje drži.
6. U Dodatku A definira se ugovor o osiguranju, a u točkama B2–B30 Dodatka B navode smjernice o definiciji ugovora o osiguranju.
7. Subjekt MSFI 17 ne primjenjuje na:
 - (a) jamstva proizvođača, posrednika ili trgovca na malo u vezi s prodajom svoje robe ili usluga kupcu (vidjeti MSFI 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*);

- (b) imovinu i obveze poslodavaca u planovima primanja zaposlenih (vidjeti MRS 19 *Primanja zaposlenih* i MSFI 2 *Plaćanje na temelju dionica*) te obveze za mirovine o kojima izvještavaju mirovinski planovi definiranih primanja (vidjeti MRS 26 *Računovodstvo i izvještaji mirovinskih planova*);
 - (c) ugovorna prava ili ugovorne obveze koje ovise o budućem korištenju ili pravu na korištenje nefinancijske stavke (npr. pojedine naknade za licencije, naknade od autorskih prava, varijabilna i druga nepredviđena plaćanja najma te slične stavke: vidjeti MSFI 15, MRS 38 *Nematerijalna imovina* i MSFI 16 *Najmovi*);
 - (d) jamstva proizvođača, posrednika ili trgovca na malo i najmpromca za ostatak vrijednosti kad su ugrađena u najam (vidjeti MSFI 15 i MSFI 16);
 - (e) ugovore o financijskom jamstvu, osim ako je izdavatelj prethodno izričito izjavio da takve ugovore smatra ugovorima o osiguranju i da je primijenio računovodstvo ugovora o osiguranju. Izdavatelj može na te ugovore o financijskom jamstvu primijeniti MSFI 17 ili MRS 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*, MSFI 7 *Financijski instrumenti: objavljivanja* i MSFI 9 *Financijski instrumenti*. Izdavatelj može tu odluku donijeti zasebno za svaki ugovor, ali je odluka za svaki ugovor neopoziva.
 - (f) nepredviđene obveze ili potraživanja u poslovnoj kombinaciji (vidjeti MSFI 3 *Poslovne kombinacije*);
 - (g) ugovore o osiguranju u kojima je subjekt ugovaratelj osiguranja, osim ako su ti ugovori o reosiguranju koji se drže (vidjeti točku 3. podtočku (b));
 - (h) ugovore o kreditnim karticama ili slične ugovore o kreditiranju ili plaćanju, koji odgovaraju definiciji ugovora o osiguranju, samo ako subjekt ne uzima u obzir procjenu rizika osiguranja povezanog s pojedinačnim kupcem pri određivanju cijene ugovora s tim kupcem (vidjeti MSFI 9 i druge odgovarajuće MSFI-je). Međutim, samo ako se MSFI-jem 9 subjektu nalaže da odvoji komponentu pokrića osiguranja (vidjeti točku 2.1. podtočku (e) alineju iv. MSFI-ja 9) koja je ugrađena u takav ugovor, subjekt je dužan na tu komponentu primijeniti MSFI 17.
8. Neki ugovori odgovaraju definiciji ugovora o osiguranju, ali su prvenstveno namijenjeni pružanju usluga uz fiksnu naknadu. Subjekt može na te ugovore koje izdaje primijeniti MSFI 15 umjesto MSFI-ja 17 samo i jedino ako su ispunjeni određeni uvjeti. Subjekt može tu odluku donijeti zasebno za svaki ugovor, ali je odluka za svaki ugovor neopoziva. Uvjeti su sljedeći:
- (a) subjekt ne uzima u obzir procjenu rizika povezanu s pojedinim kupcem pri određivanju cijene ugovora s tim kupcem;
 - (b) ugovorom se kupcu naknada osigurava pružanjem usluga, a ne plaćanjem u novcu i
 - (c) rizik osiguranja koji se ugovorom prenosi prvenstveno proizlazi iz kupčeva korištenja usluga, a ne iz neizvjesnosti troškova tih usluga.
- 8.A Neki ugovori odgovaraju definiciji ugovora o osiguranju, ali ograničavaju naknadu za osigurane događaje na iznos koji je inače potreban za namirenje obveze ugovaratelja osiguranja stvorene ugovorom (npr. zajmovi s odricanjem od troškova u slučaju smrti). Subjekt može na te ugovore koje izdaje primijeniti MSFI 17 ili MSFI 9, osim ako su takvi ugovori točkom 7. isključeni iz područja primjene MSFI-ja 17. Subjekt donosi tu odluku zasebno za svaki *portfelj ugovora o osiguranju*, a odluka za svaki *portfelj* je neopoziva.

Spajanje ugovora o osiguranju

9. Skupom ili serijom ugovora o osiguranju s istom ili povezanom drugom ugovornom stranom može se ostvariti ukupan komercijalni učinak ili im je svrha postizanje tog učinka. Za izvještavanje o sadržaju tih ugovora, taj skup ili serija ugovora ponekad se tretiraju kao cjelina. Na primjer, ako se pravima ili obvezama iz jednog ugovora samo poništavaju sva prava ili obveze iz drugog ugovora sklopljenog u isto vrijeme s istom drugom ugovornom stranom, ukupno gledano, ne postoje nikakva prava ili obveze.

Odvajanje komponenti iz ugovora o osiguranju (točke B31–B35)

10. Ugovor o osiguranju može sadržavati jednu ili više komponenti koje bi bile obuhvaćene drugim standardom da je riječ o odvojenim ugovorima. Na primjer, ugovor o osiguranju može uključivati komponentu ulaganja ili komponentu za usluge koje nisu usluge iz ugovora o osiguranju (ili obje). Subjekt primjenjuje točke 11.–13. radi utvrđivanja i iskazivanja komponenti ugovora.
11. Subjekt:
 - (a) primjenjuje MSFI 9 kako bi odredio postoji li ugrađena izvedenica koju treba odvojiti, i ako postoji, kako se iskazuje;
 - (b) odvaja komponentu ulaganja od osnovnog ugovora o osiguranju samo ako je ta komponenta ulaganja izdvojiva (vidjeti točke B31–B32). Subjekt primjenjuje MSFI 9 kako bi iskazao odvojenu komponentu ulaganja, osim ako je riječ o ugovoru o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja obuhvaćenog područjem primjene MSFI-ja 17 (vidjeti točku 3. podtočku (c)).
12. Nakon primjene točke 11. radi odvajanja svih novčanih tokova povezanih s ugrađenom izvedenicom i izdvojjim komponentama ulaganja subjekt od osnovnog ugovora o osiguranju odvaja svako obećanje prijenosa na ugovaratelja osiguranja različite robe ili usluga koje nisu usluge iz ugovora o osiguranju, u skladu s točkom 7. MSFI-ja 15. Subjekt je dužan takva obećanja iskazivati u skladu s MSFI-jem 15. Pri primjeni točke 7. MSFI-ja 15 za odvajanje obećanja subjekt primjenjuje točke B33–B35 MSFI-ja 17 te, pri početnom priznavanju:
 - (a) primjenjuje MSFI 15 kako bi novčane priljeve pripisao na komponentu osiguranja i sve obećane isporuke izdvojive robe ili usluga koje nisu usluge iz ugovora o osiguranju i
 - (b) pripisuje novčane odljeve na komponentu osiguranja i sve obećane isporuke robe ili usluga koje nisu usluge iz ugovora o osiguranju, koje se iskazuju u skladu s MSFI-jem 15 tako da se:
 - i. novčani odljevi koji se izravno odnose na svaku komponentom pripisuju toj komponenti i
 - ii. svi preostali novčani odljevi pripisuju sustavno i smisleno te odražavaju novčane odljeve koje bi subjekt očekivao da je ta komponenta zaseban ugovor.
13. Nakon primjene točaka 11.–12. subjekt primjenjuje MSFI 17 na sve preostale komponente osnovnog ugovora o osiguranju. Dalje u tekstu sva upućivanja u MSFI-ju 17 na ugrađene izvedenice odnose se na izvedenice koji nisu odvojene od osnovnog ugovora o osiguranju, a sva upućivanja na komponente ulaganja odnose se na komponente ulaganja koje nisu odvojene od osnovnog ugovora o osiguranju (osim upućivanja u točkama B31–B32).

RAZINA AGREGIRANJA UGOVORA O OSIGURANJU

14. **Subjekt utvrđuje portfelje ugovora o osiguranju. Portfelj sadržava ugovore koji su izloženi sličnim rizicima i kojima se upravlja zajedno. Očekuje se da će ugovori u jednoj liniji proizvoda biti izloženi sličnim rizicima i da će stoga biti u istom portfelju ako se njima upravlja zajedno. Za ugovore iz različitih linija proizvoda (npr. fiksni anuiteti s jedinstvenom premijom u usporedbi sa životnim osiguranjem s redovnim rokom) ne očekuje se da će biti izloženi sličnim rizicima te se stoga očekuje da će biti u različitim portfeljima.**
15. **Točke 16.–24. primjenjuju se na izdane ugovore o osiguranju. Zahtjevi o razini agregiranja ugovora o reosiguranju koji se drže utvrđeni su u točki 61.**
16. Subjekt je dužan portfelj izdanih ugovora o osiguranju podijeliti najmanje na:
 - (a) skupinu ugovora koji su štetni pri početnom priznavanju, ako postoje;
 - (b) skupinu ugovora za koje pri početnom priznavanju ne postoji znatna mogućnost da će naknadno postati štetni, ako postoje i

(c) skupinu preostalih ugovora u portfelju, ako postoje.

17. Ako raspolaže razumnim i pouzdanim informacijama na temelju kojih se može zaključiti da će svi ugovori iz skupa ugovora biti u istoj skupini na koju se primjenjuje točka 16., subjekt može mjeriti taj skup ugovora kako bi odredio jesu li ugovori štetni (vidjeti točku 47.) te ga procjenjuje kako bi odredio je li točno da za te ugovore ne postoji znatna mogućnost da će naknadno postati štetni (vidjeti točku 19.). Ako ne raspolaže razumnim i pouzdanim informacijama na temelju kojih se može zaključiti da će svi ugovori iz skupa ugovora biti u istoj skupini, subjekt određuje skupinu kojoj ugovori pripadaju uzimajući u obzir pojedinačne ugovore.
18. Za izdane ugovore na koje subjekt primjenjuje pristup raspoređivanja premije (vidjeti točke 53.–59.) subjekt pretpostavlja da nijedan ugovor u portfelju nije štetan pri početnom priznavanju, osim ako činjenice i okolnosti pokazuju drukčije. Subjekt je dužan utvrditi postoji li znatna mogućnost da ugovori koji pri početnom priznavanju nisu štetni naknadno postanu štetni procjenom vjerojatnosti promjena primjenjivih činjenica i okolnosti.
19. Za izdane ugovore na koje subjekt ne primjenjuje pristup raspoređivanja premije (vidjeti točke 53.–54.) subjekt je dužan utvrditi postoji li znatna mogućnost da ugovori koji pri početnom priznavanju nisu štetni postanu štetni:
 - (a) na temelju vjerojatnosti promjena pretpostavki koje bi, ako nastanu, dovele do štetnosti ugovora;
 - (b) na temelju informacija o procjenama iz internih izvještaja tog subjekta. Stoga subjekt pri utvrđivanju znatne mogućnosti da ugovori koji pri početnom priznavanju nisu štetni postanu štetni:
 - i. ne smije zanemariti informacije iz svojih internih izvještaja o učinku promjena pretpostavki o različitim ugovorima na mogućnost da oni postanu štetni, ali
 - ii. subjekt nije dužan prikupljati dodatne informacije uz one iz svojih internih izvještaja o učinku promjena pretpostavki o različitim ugovorima.
20. Ako bi pri primjeni točaka 14.–19. ugovori iz portfelja bili obuhvaćeni različitim skupinama samo zbog toga što se pravom ili propisima izričito ograničava praktična mogućnost subjekta da odredi drukčiju cijenu ili razinu koristi za ugovaratelje osiguranja s različitim obilježjima, subjekt te ugovore može uključiti u istu skupinu. Subjekt ne primjenjuje ovu točku po analogiji na druge stavke.
21. Subjekt smije podijeliti skupine opisane u točki 16. Na primjer, subjekt može odlučiti podijeliti portfelje na:
 - (a) više skupina koje nisu štetne pri početnom priznavanju – ako interni izvještaji subjekta sadržavaju informacije prema kojima se razlikuju:
 - i. različite razine profitabilnosti ili
 - ii. različite mogućnosti u kojima ugovori mogu postati štetni nakon početnog priznavanja i
 - (b) više od jedne skupine ugovora koji su štetni pri početnom priznavanju – ako interni izvještaji subjekta sadržavaju detaljnije informacije o razini štetnosti tih ugovora.
22. **Subjekt u istu skupinu ne uključuje ugovore koji su izdani s razlikom većom od godinu dana. Kako bi to ostvario, subjekt, prema potrebi, dodatno dijeli skupine opisane u točkama 16.–21.**
23. *Skupina ugovora o osiguranju sadržava jedan ugovor ako je to rezultat primjene točaka 14.–22.*

24. Subjekt primjenjuje zahtjeve o priznavanju i mjerenju iz MSFI-ja 17 na skupine ugovora koje su određene u skladu s točkama 14.–23. Subjekt utvrđuje skupine pri početnom priznavanju i dodaje ugovore skupinama na koje se primjenjuje točka 28. Subjekt naknadno ne utvrđuje ponovno sastav skupina. Za mjerenje skupine ugovora subjekt može procijeniti *novčane tokove od izvršenja ugovora* na višoj razini agregiranja nego za skupinu ili portfelj ako odgovarajuće novčane tokove od izvršenja ugovora može uključiti u mjerenje skupine, u skladu s točkom 32. podtočkom (a), točkom 40. podtočkom (a) alinejom i. i točkom 40. podtočkom (b), raspoređivanjem tih procjena na skupine ugovora.

PRIZNAVANJE

25. **Subjekt priznaje skupinu ugovora o osiguranju koje izdaje od nastupa prvog od sljedećih događaja:**

(a) početak razdoblja pokrića skupine ugovora;

(b) datum dospijeca prvog plaćanja ugovaratelja osiguranja u skupini i

(c) za skupinu štetnih ugovora, kad skupina postane štetna.

26. Ako ne postoji ugovorni datum dospijeca, prvo plaćanje ugovaratelja osiguranja smatra se dospjelim po primitku. Subjekt je dužan odrediti čini li bilo koji ugovor skupinu štetnih ugovora u skladu s točkom 16. prije najranijeg od datuma utvrđenih u točki 25. podtočkama (a) i (b) ako činjenice i okolnosti upućuju na postojanje takve skupine.

27. [Brisano]

28. Pri priznavanju skupine ugovora o osiguranju u izvještajnom razdoblju subjekt uključuje samo ugovore koji pojedinačno ispunjavaju kriterije iz točke 25. te procjenjuje diskontne stope na datum početnog priznavanja (vidjeti točku B73) i jedinice pokrića osigurane u tom izvještajnom razdoblju (vidjeti točku B119). Subjekt može uključiti više ugovora u skupinu nakon isteka izvještajnog razdoblja, u skladu s točkama 14.–22. Subjekt dodaje ugovor skupini u izvještajnom razdoblju u kojem taj ugovor ispunjava jedan od kriterija iz točke 25. To može dovesti do promjene u određivanju diskontnih stopa na datum početnog priznavanja u skladu s točkom B73. Subjekt primjenjuje revidirane stope od početka izvještajnog razdoblja u kojem su novi ugovori dodani skupini.

Novčani tokovi od stjecanja osiguranja (točke B35A–B35D)

- 28.A Subjekt raspoređuje *novčane tokove od stjecanja osiguranja* u skupine ugovora o osiguranju primjenom sustavne i racionalne metode u skladu s točkama B35A–B35B, osim ako ih odluči priznati kao rashode u skladu s točkom 59. podtočkom (a).
- 28.B Subjekt koji ne primjenjuje točku 59. podtočku (a) priznaje novčane tokove od stjecanja osiguranja kao plaćenu imovinu (ili novčane tokove od stjecanja osiguranja za koje je priznata obveza primjenom nekog drugog MSFI-ja) prije nego se prizna povezana skupina ugovora o osiguranju. Subjekt priznaje takvu imovinu za svaku povezanu skupinu ugovora o osiguranju.
- 28.C Subjekt prestaje priznavati imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja ako su novčani tokovi od stjecanja osiguranja uključeni u mjerenje povezane skupine ugovora o osiguranju u skladu s točkom 38. podtočkom (c) alinejom i. ili točkom 55. podtočkom (a) alinejom iii.
- 28.D Ako se primjenjuje točka 28., subjekt primjenjuje točke 28.B–28.C u skladu s točkom B35C.
- 28.E Na kraju svakog izvještajnog razdoblja subjekt procjenjuje izgleda za povrat imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja ako činjenice i okolnosti ukazuju na moguće umanjenje vrijednosti imovine (vidjeti točku B35D). Ako utvrdi gubitak od umanjenja vrijednosti, subjekt usklađuje knjigovodstvenu vrijednost imovine i gubitak od umanjenja priznaje u dobiti ili gubitku.

- 28.F Subjekt u dobiti ili gubitku priznaje poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti, djelomično ili u cijelosti, koji je prethodno priznat u skladu s točkom 28.E i povećava knjigovodstvenu vrijednost imovine u opsegu u kojem uvjeti za umanjenje vrijednosti više ne postoje ili su se poboljšali.

MJERENJE (TOČKE B36–B119F)

29. Subjekt primjenjuje točke 30.–52. na sve skupine ugovora o osiguranju obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 17, uz sljedeće iznimke:
- (a) za skupine ugovora o osiguranju koji ispunjavaju bilo koji kriterij iz točke 53. subjekt može pojednostavniti mjerenje skupine primjenom pristupa raspoređivanja premije iz točaka 55.–59.;
 - (b) za skupine ugovora o reosiguranju koji se drže subjekt primjenjuje točke 32.–46., kako se nalaže u točkama 63.–70.A. Točka 45. (o ugovorima o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja) i točke 47.–52. (o štetnim ugovorima) ne primjenjuju se na skupine ugovora o reosiguranju koji se drže;
 - (c) za skupine ugovora o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja subjekt primjenjuje točke 32.–52., kako su izmijenjene točkom 71.
30. Pri primjeni MRS-a 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta* na skupinu ugovora o osiguranju koji stvaraju novčane tokove u stranim valutama subjekt tu skupinu ugovora, uključujući *maržu za ugovorenu uslugu*, smatra novčanom stavkom.
31. U financijskim izvještajima subjekta koji izdaje ugovore o osiguranju novčani tokovi od izvršenja ugovora ne odražavaju rizik neispunjenja obveze za tog subjekta (rizik neispunjenja obveze definiran je u MSFI-ju 13 *Mjerenje fer vrijednosti*).

Mjerenje pri početnom priznavanju (točke B36–B95F)

32. **Pri početnom priznavanju subjekt mjeri skupinu ugovora o osiguranju na razini:**

(a) ukupnih novčanih tokova od izvršenja ugovora, koji uključuju:

i. procjene budućih novčanih tokova (točke 33.–35.);

ii. usklađenje koje odražava vremensku vrijednost novca i *financijske rizike* povezane s budućim novčanim tokovima ako financijski rizici nisu uključeni u procjene budućih novčanih tokova (točka 36.) i

iii. usklađenje za *nefinancijski rizik* (točka 37.);

(b) ukupnu maržu za ugovorenu uslugu, koja se mjeri u skladu s točkama 38.–39.

Procjene budućih novčanih tokova (točke B36–B71)

33. **Subjekt u mjerenje skupine ugovora o osiguranju uključuje sve buduće novčane tokove u okviru granica svakog ugovora u skupini (vidjeti točku 34.). U skladu s točkom 24., subjekt može procijeniti buduće novčane tokove na višoj razini agregiranja i proizašle novčane tokove od izvršenja ugovora zatim rasporediti u pojedinačne skupine ugovora. Procjene budućih novčanih tokova:**

(a) nepristrano uključuju sve razumne i pouzdane informacije dostupne bez nepotrebnih troškova i napora o iznosu, rokovima i neizvjesnosti tih budućih novčanih tokova (vidjeti točke B37–B41). Kako bi to učinio, subjekt procjenjuje očekivanu vrijednost (tj. srednju vrijednost na temelju vjerojatnosti) ukupnog raspona mogućih ishoda;

- (b) odražavaju perspektivu subjekta, pod uvjetom da su procjene svih relevantnih tržišnih varijabli usklađene s dostupnim tržišnim cijenama za te varijable (vidjeti točke B42–B53);
 - (c) moraju biti tekuće – procjene odražavaju uvjete koji postoje na dan mjerenja, uključujući pretpostavke na taj dan o budućnosti (vidjeti točke B54–B60);
 - (d) moraju biti izričite – subjekt procjenjuje usklađenje za nefinancijski rizik odvojeno od ostalih procjena (vidjeti točku B90). Subjekt novčane tokove procjenjuje odvojeno i od usklađenja za vremensku vrijednost novca i financijski rizik, osim ako se u najprimjerenijoj tehnici mjerenja te procjene kombiniraju (vidjeti točku B46).
34. Novčani tokovi u granicama su ugovora o osiguranju ako proizlaze iz materijalnih prava i obveza koji postoje tijekom izvještajnog razdoblja u kojem subjekt može ugovaratelja osiguranja obvezati na plaćanje premije ili u kojem subjekt ima materijalnu obvezu ugovaratelju osiguranja pružiti usluge iz ugovora o osiguranju (vidjeti točke B61–B71). Materijalna obveza pružanja usluga iz ugovora o osiguranju prestaje:
- (a) kad subjekt ima praktičnu mogućnost ponovno procijeniti rizike konkretnog ugovaratelja osiguranja i, kao rezultat toga, može odrediti cijenu ili razinu koristi u kojoj se ti rizici u cijelosti odražavaju ili
 - (b) kad su ispunjena oba sljedeća kriterija:
 - i. kad subjekt ima praktičnu mogućnost ponovno procijeniti rizike portfelja ugovora o osiguranju koji sadržava taj ugovor i, kao rezultat toga, može odrediti cijenu ili razinu koristi u kojoj se rizik tog portfelja u cijelosti odražava i
 - ii. kad se pri određivanju cijena premija do datuma ponovne procjene rizika ne uzimaju u obzir rizici koji se odnose na razdoblja nakon datuma ponovne procjene.
35. Subjekt ne priznaje kao obvezu ili imovinu iznose koji se odnose na očekivane premije ili očekivane zahtjeve izvan granica ugovora o osiguranju. Ti se iznosi odnose na buduće ugovore o osiguranju.

Diskontne stope (točke B72–B85)

36. **Subjekt usklađuje procjene budućih novčanih tokova kako bi odražavale vremensku vrijednost novca i financijske rizike povezane s tim novčanim tokovima ako financijski rizici nisu uključeni u procjene novčanih tokova. Diskontne stope koje se primjenjuju na procjene budućih novčanih tokova opisanih u točki 33.:**
- (a) odražavaju vremensku vrijednost novca, obilježja novčanih tokova i obilježja likvidnosti ugovora o osiguranju;
 - (b) u skladu su s dostupnim tržišnim cijenama (ako postoje) za financijske instrumente s novčanim tokovima čija su obilježja u skladu s obilježjima ugovora o osiguranju u smislu npr. vremena, valute i likvidnosti i
 - (c) isključuju učinak čimbenika koji utječu na te dostupne tržišne cijene, ali ne utječu na buduće novčane tokove ugovorâ o osiguranju.

Usklađenje za nefinancijski rizik (točke B86–B92)

37. **Subjekt usklađuje procjenu sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova kako održavala naknadu koju traži zbog neizvjesnosti iznosa i rokova novčanih tokova koja proizlazi iz nefinancijskog rizika.**

Marža za ugovorenu uslugu

38. Marža za ugovorenu uslugu komponenta je imovine ili obveze za skupinu ugovora o osiguranju koja predstavlja neostvarenu dobit koju će subjekt priznati kad pruži usluge iz ugovora o osiguranju u budućnosti. Subjekt mjeri maržu za ugovorenu uslugu pri početnom priznavanju skupine ugovora o osiguranju na razini iznosa koji, osim ako se primjenjuje točka 47. (štetni ugovori) ili točka B123A (o prihodima iz osiguranja u vezi s točkom 38. podtočkom (c) alinejom ii.), ne rezultira prihodima ili rashodima koji proizlaze iz:
- (a) početnog priznavanja iznosa za novčane tokove od izvršenja ugovora koji se mjere u skladu s točkama 32.–37.;
 - (b) svih novčanih tokova koji proizlaze iz ugovora u toj skupini na taj datum;
 - (c) prestanka priznavanja na datum početnog priznavanja:
 - i. imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja u skladu s točkom 28.C i
 - ii. druge imovine ili obveze koji su prethodno priznate za novčane tokove povezane sa skupinom ugovora kako je navedeno u točki B66A;
39. Za ugovore o osiguranju stečene prijenosom ugovora o osiguranju ili u poslovnoj kombinaciji obuhvaćenoj područjem primjene MSFI-ja 3, subjekt primjenjuje točku 38. u skladu s točkama B93–B95F.

Naknadno mjerenje

40. Knjigovodstvena vrijednost skupine ugovora o osiguranju na kraju svakog izvještajnog razdoblja zbroj je:
- (a) obveze za preostalo pokriće koja uključuje:
 - i. novčane tokove od izvršenja ugovora koji se odnose na buduću uslugu raspoređenu u tu skupinu na taj datum, koji se mjere u skladu s točkama 33.–37. i B36–B92;
 - ii. maržu za ugovorenu uslugu za tu skupinu na taj datum, koja se mjeri u skladu s točkama 43.–46. i
 - (b) obveze za nastale štete, koje uključuju novčane tokove od izvršenja ugovora koji se odnose na prošlu uslugu raspoređenu u tu skupinu na taj datum, koje se mjere u skladu s točkama 33.–37. i B36–B92.
41. Subjekt priznaje prihode i rashode za sljedeće promjene knjigovodstvene vrijednosti obveze za preostalo pokriće:
- (a) prihodi od osiguranja – za smanjenje obveze za preostalo pokriće zbog usluga pruženih u tom razdoblju, koje se mjere u skladu s točkama B120–B124;
 - (b) rashodi za uslugu osiguranja – za gubitke od skupina štetnih ugovora i poništenja tih gubitaka (vidjeti točke 47.–52.) i
 - (c) financijski prihodi ili rashodi od osiguranja – za učinak vremenske vrijednosti novca i učinak financijskog rizika, kako je određeno u točki 87.

42. Subjekt priznaje prihode i rashode za sljedeće promjene knjigovodstvene vrijednosti obveza za nastale štete:

- (a) rashodi za uslugu osiguranja – za povećanje obveze zbog zahtjeva i rashoda nastalih u tom razdoblju, osim komponenti ulaganja;
- (b) rashodi za uslugu osiguranja – za sve naknadne promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora koji se odnose na nastale štete i nastale rashode i
- (c) financijski prihodi ili rashodi od osiguranja – za učinak vremenske vrijednosti novca i učinak financijskog rizika, kako je određeno u točki 87.

Marža za ugovorenu uslugu (točke B96–B119B)

43. Marža za ugovorenu uslugu na kraju izvještajnog razdoblja predstavlja dobit u skupini ugovora o osiguranju koja još nije priznata u dobiti ili gubitku jer se odnosi na buduću uslugu koja će se pružiti na temelju ugovora u toj skupini.

44. Za ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja knjigovodstvena vrijednost marže za ugovorenu uslugu u skupini ugovora na kraju izvještajnog razdoblja jednaka je knjigovodstvenoj vrijednosti na početku izvještajnog razdoblja usklađenoj za:

- (a) učinak svih novih ugovora dodanih skupini (vidjeti točku 28.);
- (b) kamate dodane knjigovodstvenoj vrijednosti marže za ugovorenu uslugu tijekom izvještajnog razdoblja, koje se mjere po diskontnim stopama određenima u točki B72 podtočki (b);
- (c) promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora koji se odnose na buduću uslugu kako je određeno u točkama B96–B100, osim:
 - i. ako ta povećanja novčanih tokova od izvršenja ugovora premašuju knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu, što dovodi do gubitka (vidjeti točku 48. podtočku (a)); ili
 - ii. ako su ta smanjenja novčanih tokova od izvršenja ugovora raspoređena u komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće u skladu s točkom 50. podtočkom (b);
- (d) učinak svih tečajnih razlika na maržu za ugovorenu uslugu i
- (e) iznos priznat kao prihod od osiguranja zbog prijenosa usluga iz ugovora o osiguranju u tom razdoblju, određen raspoređivanjem marže za ugovorenu uslugu koja je preostala na kraju izvještajnog razdoblja (prije raspoređivanja) u razdoblje tekućeg i preostalog pokrića u skladu s točkom B119.

45. Za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja (vidjeti točke B101–B118) knjigovodstvena vrijednost marže za ugovorenu uslugu u skupini ugovora na kraju izvještajnog razdoblja jednaka je knjigovodstvenoj vrijednosti na početku izvještajnog razdoblja usklađenoj za iznose određene u podtočkama (a) – (e) u nastavku. Subjekt nije dužan odvojeno utvrditi ta usklađenja. Umjesto toga, može se odrediti kombinirani iznos za neka ili sva usklađenja. Usklađenja su sljedeća:

- (a) učinak svih novih ugovora dodanih skupini (vidjeti točku 28.);

- (b) promjena iznosa subjektova udjela u fer vrijednosti odnosnih stavki (vidjeti točku B104 podtočku (b) alineju i.), osim:
- i. ako se primjenjuje točka B115 (smanjenje rizika);
 - ii. ako smanjenje iznosa subjektova udjela u fer vrijednosti odnosnih stavki premašuje knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu, što dovodi do gubitka (vidjeti točku 48.) ili
 - iii. ako povećanje iznosa subjektova udjela u fer vrijednosti odnosnih stavki poništava iznos iz alineje ii.;
- (c) promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora koji se odnose na buduću uslugu kako je određeno u točkama B101–B118, osim:
- i. ako se primjenjuje točka B115 (smanjenje rizika);
 - ii. ako ta povećanja novčanih tokova od izvršenja ugovora premašuju knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu, što dovodi do gubitka (vidjeti točku 48.) ili
 - iii. ako su ta smanjenja novčanih tokova od izvršenja ugovora raspoređena u komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće u skladu s točkom 50. podtočkom (b);
- (d) učinak svih tečajnih razlika na maržu za ugovorenu uslugu i
- (e) iznos priznat kao prihod od osiguranja zbog prijenosa usluga iz ugovora o osiguranju u tom razdoblju, određen raspoređivanjem marže za ugovorenu uslugu koja je preostala na kraju izvještajnog razdoblja (prije raspoređivanja) u razdoblje tekućeg i preostalog pokrića u skladu s točkom B119.
46. Nekim se promjenama marže za ugovorenu uslugu prebijaju promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora za obvezu za preostalo pokriće, čime se ne mijenja ukupna knjigovodstvena vrijednost obveze za preostalo pokriće. Ako se promjenama marže za ugovorenu uslugu ne prebijaju promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora za obvezu za preostalo pokriće, subjekt priznaje prihode i rashode za promjene, u skladu s točkom 41.

Štetni ugovori

47. Ugovor o osiguranju je štetan na datum početnog priznavanja ako su novčani tokovi od izvršenja ugovora raspoređeni tom ugovoru, svi prethodno priznati novčani tokovi od stjecanja osiguranja i svi novčani tokovi koji proizlaze iz ugovora na datum početnog priznavanja u ukupnom iznosu jednaki neto odljevu. U skladu s točkom 16. podtočkom (a) subjekt te ugovore objedinjava odvojeno od ugovora koji nisu štetni. Ako se primjenjuje točka 17., subjekt može odrediti skupinu štetnih ugovora mjerenjem skupa ugovora, a ne pojedinačnih ugovora. Subjekt u dobiti ili gubitku priznaje gubitak za neto odljev za skupinu štetnih ugovora, zbog čega je knjigovodstvena vrijednost obveze za tu skupinu jednaka novčanim tokovima od izvršenja ugovora, a marža za ugovorenu uslugu za tu skupinu jednaka je nuli.
48. Skupina ugovora o osiguranju postaje štetna (ili štetnija) pri naknadnom mjerenju ako sljedeći iznosi premašuju knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu:
- (a) nepovoljne promjene, koje se odnose na buduću uslugu, novčanih tokova od izvršenja ugovora raspoređenih u tu skupinu koje proizlaze iz promjena u procjenama budućih novčanih tokova i usklađenja za nefinancijski rizik i
 - (b) za skupinu ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja smanjenje iznosa subjektova udjela u fer vrijednosti odnosnih stavki.

U skladu s točkom 44. podtočkom (c) alinejom i., točkom 45. podtočkom (b) alinejom ii. i točkom 45. podtočkom (c) alinejom ii. subjekt u dobiti ili gubitku priznaje gubitak u iznosu tog viška.

49. Subjekt utvrđuje (ili povećava) komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće za štetnu skupinu iskazivanjem gubitaka priznatih u skladu s točkama 47.–48. Komponenta gubitka određuje iznose koji se u dobiti ili gubitku iskazuju kao poništenja gubitaka štetnih skupina te su stoga isključeni iz određivanja prihoda od osiguranja.
50. Nakon što subjekt prizna gubitak od štetne skupine ugovora o osiguranju:
- (a) naknadne promjene sustavno raspoređuje u novčane tokove od izvršenja ugovora za obvezu za preostalo pokriće određene u točki 51. na:
- i. komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće i
- ii. obvezu za preostalo pokriće, isključujući komponentu gubitka;
- (b) raspoređuje isključivo na komponentu gubitka dok se ta komponenta ne smanji na nulu:
- i. svako naknadno smanjenje, koje se odnosi na buduću uslugu, novčanih tokova od izvršenja ugovora raspoređenih u tu skupinu koje proizlazi iz promjena u procjenama budućih novčanih tokova i usklađenja za nefinancijski rizik i
- ii. sva naknadna povećanja iznosa subjektova udjela u fer vrijednosti odnosnih stavki.

U skladu s točkom 44. podtočkom (c) alinejom ii., točkom 45. podtočkom (b) alinejom iii. i točkom 45. podtočkom (c) alinejom iii. subjekt usklađuje maržu za ugovorenu uslugu samo za višak smanjenja u odnosu na iznos raspoređen na komponentu gubitka.

51. Naknadne promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora za obvezu za preostalo pokriće koje se raspoređuju u skladu s točkom 50. podtočkom (a) su sljedeće:
- (a) procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova za štete i rashode oslobođene od obveze za preostalo pokriće zbog nastalih rashoda za uslugu osiguranja;
- (b) promjene usklađenja za nefinancijski rizik priznate u dobiti ili gubitku zbog oslobođenja od tog rizika i
- (c) promjene financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja.
52. Sustavno raspoređivanje koja se nalaže u točki 50. podtočki (a) dovodi do toga da ukupni iznosi raspoređeni u komponentu gubitka u skladu s točkama 48.–50. do kraja razdoblja pokrića za skupinu ugovora iznose nula.
- Pristup raspoređivanja premije**
53. Subjekt može pojednostavniti mjerenje skupine ugovora o osiguranju primjenom pristupa raspoređivanja premije i koji je utvrđen u točkama 55.–59. samo ako pri osnivanju skupine:
- (a) subjekt razumno očekuje da će to pojednostavnjenje dovesti do mjerenja obveze za preostalo pokriće za tu skupinu koje se bitno ne razlikuje od mjerenja koje bi se primijenilo u skladu sa zahtjevima iz točaka 32.–52. ili

- (b) razdoblje pokriva svakog ugovora u skupini (uključujući usluge iz ugovora o osiguranju koje proizlaze iz svih premija unutar granica ugovora određenih tog dana u skladu s točkom 34.) traje najviše godinu dana.
54. Kriterij iz točke 53. podtočke (a) nije ispunjen ako pri osnivanju skupine subjekt očekuje znatnu varijabilnost novčanih tokova od izvršenja ugovora koja bi utjecala na mjerenje obveze za preostalo pokriće tijekom razdoblja prije nastanka štete. Varijabilnost novčanih tokova od izvršenja ugovora povećava se npr.:
- (a) s opsegom budućih novčanih tokova koji se odnose na sve izvedenice ugrađene u ugovore i
 - (b) s trajanjem razdoblja pokriva skupine ugovora.
55. Primjenom pristupa raspoređivanja premije subjekt mjeri obvezu za preostalo pokriće kako slijedi:
- (a) pri početnom priznavanju knjigovodstvenu vrijednost obveze čine:
 - i. premije, ako postoje, primljene pri početnom priznavanju;
 - ii. umanjenu za sve novčane tokove od stjecanja osiguranja na taj dan, osim ako subjekt odluči priznati plaćanja kao rashode u skladu s točkom 59. podtočkom (a) i
 - iii. uvećane ili umanjene za sve iznose koji proizlaze iz prestanka priznavanja na taj dan:
 - 1. imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja u skladu s točkom 28.C i
 - 2. druge imovine ili obveza koji su prethodno priznate za novčane tokove povezane sa skupinom ugovora kako je navedeno u točki B66A;
 - (b) na kraju svakog sljedećeg izvještajnog razdoblja knjigovodstvenu vrijednost obveze čini knjigovodstvena vrijednost na početku izvještajnog razdoblja:
 - i. uvećana za premije primljene u tom razdoblju;
 - ii. umanjena za novčane tokove od stjecanja osiguranja, osim ako subjekt odluči priznati plaćanja kao rashode u skladu s točkom 59. podtočkom (a);
 - iii. uvećana za sve iznose koji se odnose na amortizaciju novčanih tokova od stjecanja osiguranja koji su priznati kao rashod u tom izvještajnom razdoblju, osim ako subjekt odluči priznati novčane tokove od stjecanja osiguranja kao rashode u skladu s točkom 59. podtočkom (a);
 - iv. uvećana za sva usklađenja komponente financiranja, u skladu s točkom 56.;
 - v. umanjena za iznos priznat kao prihod od osiguranja za usluge pružene u tom razdoblju (vidjeti točku B126) i
 - vi. umanjena za komponentu ulaganja plaćenu ili prenesenu na obveze za nastale štete.
56. Ako ugovori o osiguranju u skupini imaju znatnu komponentu financiranja, subjekt usklađuje knjigovodstvenu vrijednost obveze za preostalo pokriće kako bi se iskazala vremenska vrijednost novca i učinak financijskog rizika primjenom diskontnih stopa iz točke 36., kako je određeno pri početnom priznavanju. Subjekt nije dužan uskladiti knjigovodstvenu vrijednost obveze za preostalo pokriće kako bi se iskazala vremenska vrijednost novca i učinak financijskog rizika ako pri početnom priznavanju subjekt očekuje da će između pružanja svakog dijela usluga i datuma dospjeća povezane premije proći najviše godinu dana.

57. Ako u bilo kojem trenutku tijekom razdoblja pokriva činjenice i okolnosti upute na štetnost skupine ugovora o osiguranju, subjekt izračunava razliku između:
- (a) knjigovodstvene vrijednosti obveze za preostalo pokriće određene u skladu s točkom 55. i
 - (b) novčanih tokova od izvršenja ugovora koji se odnose na preostalo pokriće skupine, u skladu s točkama 33.–37. i B36–B92. No, ako pri primjeni točke 59. podtočke (b) subjekt ne uskladi obveze za nastale štete za vremensku vrijednost novca i učinak financijskog rizika, nikakvo takvo usklađenje ne uključuje u novčane tokove od izvršenja ugovora.
58. Ako novčani tokovi od izvršenja ugovora iz točke 57. podtočke (b) premašuju knjigovodstvenu vrijednost iz točke 57. podtočke (a), subjekt u dobiti ili gubitku priznaje gubitak i povećava obvezu za preostalo pokriće.
59. Pri primjeni pristupa raspoređivanja premije subjekt:
- (a) može sve novčane tokove od stjecanja osiguranja priznati kao rashode kad ti troškovi nastanu ako razdoblje pokriva svakog ugovora u skupini pri početnom priznavanju ne traje dulje od godinu dana;
 - (b) mjeri obveze za nastale štete za skupinu ugovora o osiguranju na razini novčanih tokova od izvršenja ugovora koji se odnose na nastale štete, u skladu s točkama 33.–37. i B36–B92. No, subjekt nije dužan buduće novčane tokove uskladiti za vremensku vrijednost novca i učinak financijskog rizika ako se očekuje da će se ti novčani tokovi platiti ili primiti u roku od najviše godinu dana od datuma nastanka šteta.

Ugovori o reosiguranju koji se drže

60. Zahtjevi u MSFI-ju 17 izmijenjeni su za ugovore o reosiguranju koji se drže, kako je utvrđeno u točkama 61.–70.A.
61. Subjekt dijeli portfelje ugovora o reosiguranju koji se drže u skladu s točkama 14.–24., osim što se upućivanja na štetne ugovore u tim točkama zamjenjuju upućivanjem na ugovore kod kojih pri početnom priznavanju postoji neto dobitak. Za neke ugovore o reosiguranju koji se drže skupina će se zbog primjene točaka 14.–24. sastojati samo od jednog ugovora.

Priznavanje

62. Umjesto da primijeni točku 25., subjekt priznaje skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže od nastupa prvog od sljedećih događaja:
- (a) početak razdoblja pokriva skupine ugovora o reosiguranju koji se drže i
 - (b) datum na koji subjekt priznaje štetnu skupinu odnosnih ugovora o osiguranju primjenjujući točku 25. podtočku (c), ako je subjekt sklopio povezani ugovor o reosiguranju koji se drži u skupini ugovora o reosiguranju koji se drže ili prije tog datuma.
- 62.A Neovisno o točki 62. podtočki (a), subjekt odgađa priznavanje skupine ugovora o reosiguranju koji se drže i koji pružaju razmjerno pokriće do datuma na koji je bilo koji odnosni ugovor o osiguranju početno priznat, ako je taj datum kasniji od početka razdoblja pokriva skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.

Mjerenje

63. Pri primjeni zahtjeva koji se odnose na mjerenje iz točaka 32.–36. na ugovore o reosiguranju koji se drže, ako se i odnosni ugovori mjere u skladu s tim točkama, subjekt na temelju dosljednih pretpostavki mjeri procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova za skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže i procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova za skupinu ili skupine odnosnih ugovora o osiguranju. Uz to, subjekt u procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova za skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže uključuje učinak svih rizika neispunjenja obveze izdavatelja ugovora o reosiguranju, uključujući učinke osiguranja plaćanja i gubitaka iz sporova.

64. Umjesto da primijeni točku 37., subjekt određuje usklađenje za nefinancijski rizik tako da odražava iznos rizika koji ugovaratelj skupine ugovora o reosiguranju prenosi na izdavatelja tih ugovora.
65. Zahtjevi iz točke 38. koji se odnose na određivanje marže za ugovorenu uslugu pri početnom priznavanju mijenjaju se tako da se iskaže činjenica da za skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže ne postoji neostvarena dobit, nego neto trošak ili neto dobitak od kupnje reosiguranja. Stoga, osim ako se primjenjuje točka 65.A, subjekt pri početnom priznavanju priznaje sve neto troškove ili neto dobitke od kupnje skupine ugovora o reosiguranju koji se drže kao maržu za ugovorenu uslugu koja se mjeri na razini iznosa koji je jednak zbroju:
- (a) novčanih tokova od izvršenja ugovora;
 - (b) iznosa koji se prestao priznavati na taj datum za imovinu ili obvezu prethodno priznatu za novčane tokove koji se odnose na skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže;
 - (c) svih novčanih tokova koji nastanu na taj datum i
 - (d) prihoda koji se priznaju u dobiti ili gubitku u skladu s točkom 66.A.
- 65.A Ako se neto trošak kupnje pokriva za reosiguranje odnosi na događaje koji su nastali prije kupnje skupine ugovora o reosiguranju koji se drže, neovisno o zahtjevima iz točke B5, subjekt taj trošak odmah priznaje u dobiti ili gubitku kao rashod.
66. Umjesto da primijeni točku 44., subjekt mjeri maržu za ugovorenu uslugu na kraju izvještajnog razdoblja za skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže kao knjigovodstvenu vrijednost određenu na početku izvještajnog razdoblja, usklađenu za:
- (a) učinak svih novih ugovora dodanih skupini (vidjeti točku 28.);
 - (b) kamate dodane knjigovodstvenoj vrijednosti marže za ugovorenu uslugu, koje se mjere po diskontnim stopama određenima u točki B72 podtočki (b);
 - (ba) prihod priznat u dobiti ili gubitku u izvještajnom razdoblju u skladu s točkom 66.A;
 - (bb) poništenja komponente povrata gubitka koja se priznaje u skladu s točkom 66.B (vidjeti točku B119F) u mjeri u kojoj ta poništenja nisu promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora skupine ugovora o reosiguranju koji se drže;
 - (c) promjene novčanih tokova od izvršenja ugovorâ, koje se mjere po diskontnim stopama iz točke B72 podtočki (c), u mjeri u kojoj se ta promjena odnosi na buduću uslugu, osim:
 - i. ako ta promjena proizlazi iz promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora raspoređenih u skupinu odnosnih ugovora o osiguranju, u kojoj se marža za ugovorenu uslugu ne usklađuje za skupinu odnosnih ugovora o osiguranju ili
 - ii. promjena proizlazi iz primjene točaka 57.–58. (o štetnim ugovorima), ako subjekt mjeri skupinu odnosnih ugovora o osiguranju u skladu s pristupom raspoređivanja premije;
 - (d) učinak svih tečajnih razlika na maržu za ugovorenu uslugu i

- (e) iznos priznat u dobiti ili gubitku zbog usluga primljenih u tom razdoblju, određen raspoređivanjem marže za ugovorenu uslugu koja je preostala na kraju izvještajnog razdoblja (prije raspodjele) na razdoblje tekućeg i preostalog pokrivača za skupinu ugovora o reosiguranju u skladu s točkom B119.

- 66.A Subjekt usklađuje maržu za ugovorenu uslugu skupine ugovora o reosiguranju koji se drže, i stoga priznaje prihod, ako prizna gubitak pri početnom priznavanju štetne skupine odnosnih ugovora o osiguranju ili pri dodavanju štetnih odnosnih ugovora o osiguranju skupini (vidjeti točke B119C–B119E).
- 66.B Subjekt utvrđuje (ili usklađuje) komponentu povrata gubitka imovine za preostalo pokrivače za skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže iskazivanjem povrata gubitaka priznatih u skladu s točkom 66. podtočkom (c) alinejama i.–ii. i točkom 66.A. Komponenta povrata gubitka određuje iznose koji se u dobiti ili gubitku iskazuju kao poništenja povrata gubitaka iz ugovora o reosiguranju koji se drže te su stoga isključeni iz raspoređivanja premija plaćenih reosiguratelju (vidjeti točku B119F).
67. Promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora koje su rezultat promjena rizika neispunjenja obveze izdavaatelja ugovora o reosiguranju koji se drži ne odnose se na buduću uslugu pa se zbog njih ne usklađuje marža za ugovorenu uslugu.
68. Ugovori o reosiguranju koji se drže ne mogu biti štetni. Stoga se ne primjenjuju zahtjevi iz točaka 47.–52.

Pristup raspoređivanja premije za ugovore o reosiguranju koji se drže

69. Subjekt može primijeniti pristup raspoređivanja premije utvrđen u točkama 55.–56. i 59. (prilagođen tako da odražava obilježja ugovora o reosiguranju koji se drže koja se razlikuju od izdanih ugovora o osiguranju, npr. stvaranje rashoda ili smanjenje rashoda umjesto prihoda) kako bi pojednostavnio mjerenje skupine ugovora o reosiguranju koji se drže ako pri osnivanju skupine:
- (a) subjekt razumno očekuje da se proizašlo mjerenje neće bitno razlikovati od rezultata primjene zahtjeva iz točaka 63.–68. ili
- (b) razdoblje pokrivača svakog ugovora u skupini ugovora o reosiguranju koji se drže (uključujući pokrivače osiguranja koje proizlazi iz svih premija unutar granica ugovora određenih tog dana u skladu s točkom 34.) traje najviše godinu dana.
70. Subjekt ne može ispuniti uvjet iz točke 69. podtočke (a) ako pri osnivanju skupine očekuje znatnu varijabilnost novčanih tokova od izvršenja ugovora koja bi utjecala na mjerenje imovine za preostalo pokrivače tijekom razdoblja prije nastanka štete. Varijabilnost novčanih tokova od izvršenja ugovora povećava se npr.:
- (a) s opsegom budućih novčanih tokova koji se odnose na sve izvedenice ugrađene u ugovore i
- (b) s trajanjem razdoblja pokrivača skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.
- 70.A Ako skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže mjeri u skladu s pristupom raspoređivanja premije, subjekt primjenjuje točku 66.A usklađivanjem knjigovodstvene vrijednosti imovine za preostalo pokrivače umjesto usklađivanjem marže za ugovorenu uslugu.

Ugovori o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja

71. Ugovor o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja ne uključuje prijenos znatnog rizika osiguranja. Stoga su zahtjevi iz MSFI-ja 17 za ugovore o osiguranju izmijenjeni za ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja kako slijedi:
- (a) datum početnog priznavanja (vidjeti točke 25. i 28.) datum je na koji subjekt postaje stranka ugovora;

- (b) granice ugovora (vidjeti točku 34.) mijenjaju se tako da su novčani tokovi unutar granica ugovora ako proizlaze iz materijalne obveze subjekta da isporuči novac na sadašnji ili budući datum. Subjekt nema materijalnu obvezu isporučiti novac ako ima praktičnu mogućnost odrediti cijenu obećane isporuke tog novca koja u cijelosti odražava iznos obećanog novca i povezane rizike;
- (c) raspoređivanje marže za ugovorenu uslugu (vidjeti točku 44. podtočku (e) i točku 45. podtočku (e)) mijenja se tako da subjekt sustavno priznaje maržu za ugovorenu uslugu tijekom valjanosti skupine ugovora tako da odražava prijenos usluga ulaganja na temelju ugovora.

IZMJENA I PRESTANAK PRIZNAVANJA

Izmjena ugovora o osiguranju

72. Ako se izmijene uvjeti ugovora o osiguranju, npr. sporazumom između stranaka ugovora ili promjenom propisa, subjekt prestaje priznavati izvorni ugovor te izmijenjeni ugovor priznaje kao novi ugovor, u skladu s MSFI-jem 17 ili drugim odgovarajućim standardima, samo ako su ispunjeni uvjeti iz podtočaka (a)–(c). Izvršenje prava uključenog u uvjete ugovora nije izmjena. Uvjeti su sljedeći:
- (a) ako su izmijenjeni uvjeti uključeni pri sklapanju ugovora:
 - i. izmijenjeni ugovor isključuje se iz područja primjene MSFI-ja 17, u skladu s točkama 3.–8.A;
 - ii. subjekt odvaja različite komponente od osnovnog ugovora o osiguranju u skladu s točkama 10.–13., što dovodi do drukčijeg ugovora o osiguranju na koji se primjenjuje MSFI 17;
 - iii. izmijenjeni ugovor ima bitno drukčije granice ugovora u skladu s točkom 34. ili
 - iv. izmijenjeni ugovor uključuje se u drukčiju skupinu ugovora u skladu s točkama 14.–24.;
 - (b) izvorni ugovor odgovara definiciji ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja, ali izmijenjeni ugovor više ne odgovara toj definiciji ili obrnuto ili
 - (c) subjekt je na izvorni ugovor primijenio pristup raspoređivanja premije iz točaka 53.–59. ili točaka 69.–70., ali zbog izmjena taj ugovor više ne ispunjava kriterije prihvatljivosti za taj pristup iz točke 53. ili točke 69.
73. Ako izmjena ugovora ne ispunjava nijedan uvjet iz točke 72., subjekt promjene novčanih tokova prouzročene izmjenom smatra promjenama procjena novčanih tokova od izvršenja ugovora primjenom točaka 40.–52.

Prestanak priznavanja

74. **Subjekt prestaje priznavati ugovor o osiguranju samo i jedino u sljedećim situacijama:**
- (a) **ugovor prestane vrijediti, odnosno obveza određena u ugovoru o osiguranju istekne, ispuni se ili poništi ili**
 - (b) **ispuni se bilo koji uvjet iz točke 72.**

75. Ako ugovor o osiguranju prestane vrijediti, subjekt više nije izložen riziku te se stoga od njega više ne zahtijeva prijenos ekonomskih resursa radi izvršenja ugovora o osiguranju. Na primjer, ako subjekt kupi reosiguranje, odnosni ugovor o osiguranju ili više njih prestaje priznavati samo i jedino ako taj odnosni ugovor o osiguranju ili više njih prestane vrijediti.
76. Subjekt prestaje priznavati ugovor o osiguranju iz skupine ugovora primjenom sljedećih zahtjeva iz MSFI-ja 17:
- (a) novčani tokovi od izvršenja ugovora raspoređeni u tu skupinu usklađuju se kako bi se eliminirali sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova i usklađenje za nefinancijski rizik koji se odnose na prava i obveze koji su se prestali priznavati iz te skupine, u skladu s točkom 40. podtočkom (a) alinejom i. i točkom 40. podtočkom (b);
 - (b) marža za ugovorenu uslugu za tu skupinu usklađuje se za promjenu novčanih tokova od izvršenja ugovora kako je opisano u podtočki (a), u mjeri u kojoj se to nalaže u točki 44. podtočki (c) i točki 45. podtočki (c), osim ako se primjenjuje točka 77. i
 - (c) broj jedinica pokrića za očekivane preostale usluge iz ugovora o osiguranju usklađuje se tako da odražava jedinice pokrića koje su se prestale priznavati u skupini, a iznos marže za ugovorenu uslugu priznat u dobiti ili gubitku u tom se razdoblju temelji na tom usklađenom broju, u skladu s točkom B119.
77. Ako subjekt prestane priznavati ugovor o osiguranju jer ga prenosi na treću stranu ili prestane priznavati jedan ugovor o osiguranju i počne priznavati novi ugovor u skladu s točkom 72., subjekt umjesto da primijeni točku 76. podtočku (b):
- (a) usklađuje maržu za ugovorenu uslugu za skupinu iz koje se ugovor prestao priznavati, u mjeri u kojoj se to nalaže u točki 44. podtočki (c) i točki 45. podtočki (c), za razliku između alineje i. te alineje ii. za ugovore prenesene na treću stranu ili alineje iii. za ugovore koji su se prestali priznavati u skladu s točkom 72.:
 - i. promjena knjigovodstvene vrijednosti skupine ugovora o osiguranju koja proizlazi iz prestanka priznavanja ugovora, u skladu s točkom 76. podtočkom (a);
 - ii. premija koju je zaračunala treća strana;
 - iii. premija koju bi subjekt zaračunao da je ugovor sklopio po jednakim uvjetima kao novi ugovor na datum izmjene ugovora, umanjena za sve dodatne premije zaračunate za izmjenu;
 - (b) mjeri novi ugovor koji se priznaje u skladu s točkom 72. uz pretpostavku da je subjekt na datum izmjene primio premiju opisanu u podtočki (a) alineji iii.

PREZENTIRANJE U IZVJEŠTAJU O FINANCIJSKOM POLOŽAJU

78. U izvještaju o financijskom položaju subjekt odvojeno iskazuje knjigovodstvenu vrijednost portfelja:
- (a) izdanih ugovora o osiguranju koji čine imovinu;
 - (b) izdanih ugovora o osiguranju koji čine obveze;
 - (c) ugovora o reosiguranju koji se drže i koji čine imovinu i
 - (d) ugovora o reosiguranju koji se drže i koji čine obveze.

79. Subjekt uključuje svu imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja koji se priznaju u skladu s točkom 28. B u knjigovodstvenu vrijednost povezanih portfelja izdanih ugovora o osiguranju, a svu imovinu ili obveze za novčane tokove koji se odnose na portfelje ugovora o reosiguranju koji se drže (vidjeti točku 65. podtočku (b)) u knjigovodstvenu vrijednost portfelja ugovora o reosiguranju koji se drže.

PRIZNAVANJE I PREZENTIRANJE U IZVJEŠTAJIMA O FINACIJSKOJ USPJEŠNOSTI (TOČKE B120–B136)

80. U skladu s točkama 41. i 42., iznose koji se priznaju u izvještaju o dobiti i gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (dalje u tekstu: izvještaj o financijskoj uspješnosti) subjekt raščlanjuje na:

(a) rezultat usluge osiguranja (točke 83.–86.), koji se sastoji od prihoda od osiguranja i rashoda za uslugu osiguranja i

(b) financijske prihode ili rashode od osiguranja (točke 87.–92.).

81. Subjekt nije dužan raščlaniti promjenu usklađenja za nefinancijski rizik na rezultate usluge osiguranja i financijske prihode ili rashode od osiguranja. Ako subjekt izvrši takvu raščlambu, ukupnu promjenu usklađenja za nefinancijski rizik uključuje kao dio rezultata usluge osiguranja.

82. Subjekt prihode ili rashode od ugovora o reosiguranju koji se drže iskazuje odvojeno od rashoda ili prihoda od izdanih ugovora o osiguranju.

Rezultat usluge osiguranja

83. Subjekt u dobiti ili gubitku iskazuje prihode od osiguranja koji proizlaze iz skupine izdanih ugovora o osiguranju. Prihodi od osiguranja prikazuju pružanje usluga koje proizlaze iz skupine ugovora o osiguranju u iznosu koji odražava naknadu koju subjekt očekuje u zamjenu za te usluge. U točkama B120–B127 utvrđeno je kako subjekt mjeri prihode od osiguranja.

84. Subjekt u dobiti ili gubitku iskazuje rashode za uslugu osiguranja koji proizlaze iz skupine izdanih ugovora o osiguranju, koji obuhvaćaju nastale štete (isključujući otplate komponenti ulaganja), ostale nastale rashode za uslugu osiguranja i druge iznose opisane u točki 103. podtočki (b).

85. Prihodi od osiguranja i rashodi za uslugu osiguranja iskazani u dobiti ili gubitku isključuju sve komponente ulaganja. Subjekt u dobiti ili gubitku ne iskazuje informacije o premijama ako te informacije nisu u skladu s točkom 83.

86. Subjekt može iskazati prihode ili rashode iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže (vidjeti točke 60.–70. A), osim financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja, kao jedinstven iznos ili subjekt može odvojeno iskazati iznose koje je nadoknadio od reosiguratelja i raspoređivanje plaćenih premija koji zajedno čine neto iznos jednak tom jedinstvenom iznosu. Ako subjekt odvojeno iskazuje iznose koje je nadoknadio od reosiguratelja i raspoređivanje plaćenih premija, tada:

(a) novčane tokove od reosiguranja koji ovise o zahtjevima na temelju odnosnih ugovora smatra dijelom zahtjeva za koje očekuje nadoknadu na temelju ugovora o reosiguranju koji drži;

(b) iznose koje očekuje primiti od reosiguratelja, a koji ne ovise o zahtjevima na temelju odnosnih ugovora (npr. neke vrste provizija za ustupanje) smatra smanjenjem premija koje treba platiti reosiguratelju;

(ba) iznose koji se priznaju u vezi s povratom gubitaka u skladu s točkom 66. podtočkom (c) alinejama i.–ii. i točkama 66.A–66.B smatra iznosima koje je nadoknadio od reosiguratelja i

(c) raspoređivanje plaćenih premija ne iskazuje kao smanjenje prihoda.

Financijski prihodi ili rashodi od osiguranja (vidjeti točke B128–B136)

87. Financijski prihodi ili rashodi od osiguranja sadržavaju promjenu knjigovodstvene vrijednosti skupine ugovora o osiguranju koja proizlazi iz:

(a) učinka vremenske vrijednosti novca i promjena vremenske vrijednosti novca i

(b) učinka financijskog rizika i promjena financijskog rizika, ali

(c) isključujući sve promjene za skupine ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja za koje bi se uskladila marža za ugovorenu uslugu, ali se to ne čini kad se primjenjuje točka 45. podtočka (b) alineja ii., točka 45. podtočka (b) alineja iii., točka 45. podtočka (c) alineja ii. ili točka 45. podtočka (c) alineja iii. One se uključuju u rashode za uslugu osiguranja.

87.A Subjekt primjenjuje:

(a) točku B117A na financijske prihode ili rashode od osiguranja koji proizlaze iz primjene točke B115 (smanjenje rizika) i

(b) točke 88. i 89. na sve druge financijske prihode ili rashode od osiguranja.

88. U skladu s točkom 87.A podtočkom (b), osim ako se primjenjuje točka 89., subjekt kao računovodstvenu politiku bira:

(a) uključivanje financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja za razdoblje u dobit ili gubitak ili

(b) raščlanjivanje financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja za razdoblje kako bi se u dobit ili gubitak uključio iznos određen sustavnim raspoređivanjem očekivanih ukupnih financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja tijekom valjanosti skupine ugovora, u skladu s točkama B130–B133.

89. U skladu s točkom 87.A podtočkom (b), za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja, za koje subjekt drži odnosne stavke, subjekt kao računovodstvenu politiku bira:

(a) uključivanje financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja za razdoblje u dobit ili gubitak ili

(b) raščlanjivanje financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja za razdoblje kako bi se u dobit ili gubitak uključio iznos kojim se eliminiraju računovodstvene neusklađenosti s prihodima ili rashodima uključenima u dobit ili gubitak od odnosnih stavki koje se drže, u skladu s točkama B134–B136.

90. Ako subjekt odabere računovodstvenu politiku utvrđenu u točki 88. podtočki (b) ili u točki 89. podtočki (b), u ostalu sveobuhvatnu dobit uključuje razliku između financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja koji se mjere na osnovi utvrđenoj u tim točkama i ukupnih financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja za to razdoblje.

91. Ako subjekt prenese skupinu ugovora o osiguranju ili prestane priznavati ugovor o osiguranju u skladu s točkom 77.:

(a) u dobit ili gubitak klasificira kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1 Prezentiranje financijskih izvještaja) sve preostale iznose za skupinu (ili ugovor) koji su prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti jer je subjekt odabrao računovodstvenu politiku iz točke 88. podtočke (b);

(b) u dobit ili gubitak ne klasificira kao reklasifikacijsko usklađenje (vidjeti MRS 1) sve preostale iznose za skupinu (ili ugovor) koji su prethodno priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti jer je subjekt odabrao računovodstvenu politiku iz točke 89. podtočke (b).

92. U točki 30. subjektu se nalaže da ugovor o osiguranju smatra novčanom stavkom na temelju MRS-a 21 za potrebe preračunavanja stavki u stranim valutama u funkcijsku valutu subjekta. Subjekt uključuje tečajne razlike zbog promjena knjigovodstvene vrijednosti skupina ugovora o osiguranju u dobit ili gubitak, osim ako se one odnose na promjene knjigovodstvene vrijednosti skupine ugovora o osiguranju uključene u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 90.; u tom se slučaju one uključuju u ostalu sveobuhvatnu dobit.

OBJAVLJIVANJE

93. **Cilj je zahtjevâ za objavljivanje da subjekt u bilješkama objavljuje informacije koje zajedno s informacijama iz izvještaja o financijskom položaju, izvještaja o financijskoj uspješnosti te izvještaja o novčanim tokovima korisnicima financijskih izvještaja posluže kao osnova za procjenu učinka ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 na financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove subjekta. Kako bi ostvario taj cilj, subjekt je dužan objaviti kvalitativne i kvantitativne informacije o:**

(a) iznosima koje je priznao u svojim financijskim izvještajima za ugovore obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 17 (vidjeti točke 97.–116.);

(b) važnim prosudbama i promjenama tih prosudbi nastalima pri primjeni MSFI-ja 17 (vidjeti točke 117.–120.) i

(c) prirodi i opsegu rizika od ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 (vidjeti točke 121.–132.).

94. Subjekt je dužan razmotriti stupanj detaljnosti potreban za ostvarenje cilja objavljivanja i razinu isticanja svakog od raznih zahtjeva. Ako informacije objavljene u skladu s točkama 97.–132. nisu dovoljne za ostvarenje cilja iz točke 93., subjekt je dužan objaviti dodatne informacije potrebne za ostvarenje tog cilja.

95. Subjekt agregira ili raščlanjuje informacije tako da se korisne informacije ne prikriju uključivanjem velike količine nepotrebnih detalja ili agregiranjem stavki različitih obilježja.

96. U točkama 29.–31. MRS-a 1 utvrđeni su zahtjevi koji se odnose na značajnost i agregiranje informacija. Primjeri osnova za agregiranje koje mogu biti primjerene za objavljene informacije o ugovorima o osiguranju uključuju:

(a) vrstu ugovora (npr. glavne linije proizvoda);

(b) zemljopisno područje (npr. zemlja ili regija) ili

(c) segment o kojem se izvještava, kako je definiran u MSFI-ju 8 *Poslovni segmenti*.

Objašnjenje priznatih iznosa

97. Od informacija koje se objavljuju u skladu s točkama 98.–109.A samo se informacije iz točaka 98.–100., 102.–103., 105.–105.B i 109.A odnose na ugovore na koje se primjenjuje pristup raspoređivanja premije. Ako subjekt primjenjuje pristup raspoređivanja premije, objavljuje i sljedeće:

(a) koje je kriterije iz točaka 53. i 69. ispunio;

- (b) provodi li usklađenje za vremensku vrijednost novca i učinak financijskog rizika u skladu s točkom 56., točkom 57. podtočkom (b) i točkom 59. podtočkom (b) i
- (c) metodu koju je odabrao za priznavanje novčanih tokova od stjecanja osiguranja u skladu s točkom 59. podtočkom (a).
98. Subjekt objavljuje usklađenja iz kojih su vidljive promjene neto knjigovodstvene vrijednosti ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 tijekom razdoblja nastale zbog novčanih tokova te prihoda i rashoda priznatih u izvještajima o financijskoj uspješnosti. Objavljuju se zasebna usklađenja za izdane ugovore o osiguranju i ugovore o reosiguranju koji se drže. Subjekt prilagođava zahtjeve iz točaka 100.–109. kako bi prikazao obilježja ugovora o reosiguranju koje drži koja se razlikuju od izdanih ugovora o osiguranju; na primjer, ostvarenje ili smanjenje rashoda umjesto prihoda.
99. Subjekt dostavlja dovoljno informacija u usklađenjima kako bi korisnici financijskih izvještaja mogli utvrditi promjene nastale zbog novčanih tokova i iznosa koji su priznati u izvještajima o financijskoj uspješnosti. Kako bi ispunio taj zahtjev, subjekt:
- (a) u tablici objavljuje usklađenja utvrđena u točkama 100.–105.B i
- (b) za svako usklađenje iskazuje neto knjigovodstvene vrijednosti na početku i na kraju razdoblja, zasebno iskazane u ukupnom iznosu za portfelje ugovora koji čine imovinu i ukupnom iznosu za portfelje ugovora koji čine obveze, koji su jednaki iznosima iskazanima u izvještaju o financijskom položaju u skladu s točkom 78.
100. Subjekt objavljuje usklađenja od početnog do završnog stanja zasebno za svaku od sljedećih stavki:
- (a) neto obveze (ili imovina) za komponentu preostalog pokrića, isključujući sve komponente gubitka;
- (b) komponenta gubitka (vidjeti točke 47.–52. i 57.–58.);
- (c) obveze za nastale štete. Za ugovore o osiguranju na koje je primijenjen pristup raspoređivanja premije opisan u točkama 53.–59. ili 69.–70.A, subjekt objavljuje zasebna usklađenja za:
- i. procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova i
- ii. usklađenje za nefinancijski rizik.
101. Za ugovore o osiguranju, osim onih na koje je primijenjen pristup raspoređivanja premije opisan u točkama 53.–59. ili 69.–70.A, subjekt objavljuje i usklađenja od početnog do završnog stanja zasebno za svaku od sljedećih stavki:
- (a) procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova;
- (b) usklađenje za nefinancijski rizik i
- (c) maržu za ugovorenu uslugu.
102. Cilj je usklađenja iz točaka 100.–101. dostaviti različite vrste informacija o rezultatu usluge osiguranja.
103. Subjekt u usklađenjima iz točke 100. zasebno iskazuje svaki od sljedećih iznosa koji se odnose na usluge, ovisno o slučaju:
- (a) prihode od osiguranja;

- (b) rashode za uslugu osiguranja, iskazujući odvojeno:
- i. nastale štete (isključujući komponente ulaganja) i druge rashode za uslugu osiguranja;
 - ii. amortizaciju novčanih tokova od stjecanja osiguranja;
 - iii. promjene u odnosu na prošlu uslugu, odnosno promjene novčanih tokova od stjecanja osiguranja koji se odnose na obveze za nastale štete i
 - iv. promjene u odnosu na buduću uslugu, odnosno gubitke od štetnih skupina ugovora i poništenja tih gubitaka;
- (c) komponente ulaganja isključene iz prihoda od osiguranja i rashode za uslugu osiguranja (zajedno s povratom premija, osim ako su povrati premija iskazani kao dio novčanih tokova u razdoblju opisanom u točki 105. podtočki (a) alineji i.).
104. Subjekt u usklađenjima iz točke 101. zasebno iskazuje svaki od sljedećih iznosa koji se odnose na usluge, ovisno o slučaju:
- (a) promjene u odnosu na buduću uslugu, u skladu s točkama B96–B118, iskazujući odvojeno:
- i. promjene procjena na kojima se temelji usklađenje marže za ugovorenu uslugu;
 - ii. promjene procjena na kojima se ne temelji usklađenje marže za ugovorenu uslugu, odnosno gubici od skupina štetnih ugovora i poništenje tih gubitaka i
 - iii. učinke početnog priznavanja ugovora u tom razdoblju;
- (b) promjene u odnosu na postojeću uslugu, odnosno:
- i. iznos marže za ugovorenu uslugu koji se priznaje u dobiti ili gubitku zbog prijenosa usluga;
 - ii. promjenu usklađenja za nefinancijski rizik koja se ne odnosi na buduću ili prošlu uslugu i
 - iii. iskustvena usklađenja (vidjeti točku B97 podtočku (c) i točku B113 podtočku (a)) ne uključujući iznose koji se odnose na usklađenje za nefinancijski rizik uključene u alineji ii.;
- (c) promjene u odnosu na prošlu uslugu, odnosno promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora koji se odnose na nastale štete (vidjeti točku B97 podtočku (b) i točku B113 podtočku (a)).
105. Subjekt za usklađenja iz točaka 100.–101. zasebno iskazuje i svaki od sljedećih iznosa koji se ne odnose na usluge obavljene u tom razdoblju, ovisno o slučaju:
- (a) novčane tokove u tom razdoblju, uključujući:
- i. premije primljene za izdane ugovore o osiguranju (ili plaćene za ugovore o reosiguranju koji se drže);
 - ii. novčane tokove od stjecanja osiguranja i

- iii. isplaćene nastale štete i druge rashode za uslugu osiguranja koji su plaćeni za izdane ugovore o osiguranju (ili naplaćeni na temelju ugovora o reosiguranju koji se drže), isključujući novčane tokove od stjecanja osiguranja;
 - (b) učinak promjena rizika neizvršenja obveza izdavatelja ugovora o reosiguranju koji se drže;
 - (c) financijske prihode ili rashode od osiguranja i
 - (d) sve dodatne stavke koje mogu biti potrebne za razumijevanje promjene neto knjigovodstvene vrijednosti ugovora o osiguranju.
- 105.A Subjekt iskazuje usklađenje od početnog do završnog stanja imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja priznate u skladu s točkom 28.B. Subjekt je dužan agregirati informacije za usklađenje na razini koja je u skladu s usklađenjem ugovora o osiguranju, u skladu s točkom 98.
- 105.B U usklađenju koje se nalaže u točki 105.A subjekt odvojeno iskazuje sve gubitke od umanjenja vrijednosti i poništenja gubitaka od umanjenja vrijednosti priznatih u skladu s točkama 28.E–28.F.
106. Za izdane ugovore o osiguranju, osim onih na koje je primijenjen pristup raspoređivanja premije opisan u točkama 53.–59., subjekt objavljuje analizu prihoda od osiguranja priznatih u tom razdoblju koji se sastoje od:
- (a) iznosa koji se odnose na promjene obveze za preostalo pokriće, kako je određeno u točki B124, te zasebno iskazuje:
 - i. rashode za uslugu osiguranja nastale u tom razdoblju, kako je određeno u točki B124 podtočki (a);
 - ii. promjene usklađenja za nefinancijski rizik, kako je određeno u točki B124 podtočki (b);
 - iii. iznos marže za ugovorenu uslugu priznat u dobiti ili gubitku zbog prijenosa usluga iz ugovora o osiguranju tijekom razdoblja, kako je određeno u točki B124 podtočki (c) i
 - iv. druge iznose, npr. iskustvena usklađenja za primitke od premija osim onih koje se odnose na buduću uslugu kako je navedeno u točki B124 podtočki (d));
 - (b) raspoređivanje dijela premija koje se odnose na povrat novčanih tokova od stjecanja osiguranja (vidjeti točku B125).
107. Za ugovore o osiguranju, osim onih na koje je primijenjen pristup raspoređivanja premije opisan u točkama 53.–59. ili 69.–70.A, subjekt odvojeno objavljuje učinak na izvještaj o financijskom položaju za izdane ugovore o osiguranju i ugovore o reosiguranju koji se drže koji su početno priznati u tom razdoblju te prikazuje njihov učinak pri početnom priznavanju na:
- (a) procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih odljeva te odvojeno prikazuje iznos novčanih tokova od stjecanja osiguranja;
 - (b) procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih priljeva;
 - (c) usklađenje za nefinancijski rizik i
 - (d) maržu za ugovorenu uslugu.

108. U objavljivanjima koja se nalažu u točki 107. subjekt zasebno iskazuje iznose koji proizlaze iz:
- (a) ugovora stečenih od drugih subjekata prijenosom ugovora o osiguranju ili u poslovnim kombinacijama i
 - (b) skupina štetnih ugovora.

109. Za ugovore o osiguranju, osim onih na koje je primijenjen pristup raspoređivanja premije opisan u točkama 53.–59. ili 69.–70.A, subjekt objavljuje kad očekuje da će maržu za ugovorenu uslugu preostalu na kraju izvještajnog razdoblja kvantitativno priznati u dobiti ili gubitku, u primjerenim vremenskim rasponima. Te se informacije navode odvojeno za izdane ugovore o osiguranju i ugovore o reosiguranju koji se drže.

- 109.A Subjekt u primjerenim vremenskim rasponima kvantitativno iskazuje kad očekuje prestanak priznavanja imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja u skladu s točkom 28.C.

Financijski prihodi ili rashodi od osiguranja

110. Subjekt objavljuje i objašnjava ukupni iznos financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja u izvještajnom razdoblju. Konkretno, subjekt objašnjava odnos između financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja i prinosa na ulaganja u svoju imovinu kako bi korisnici njegovih financijskih izvještaja mogli ocijeniti izvore financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja priznatih u dobiti ili gubitku i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

111. Za ugovore s obilježjima izravnog sudjelovanja subjekt opisuje sastav odnosnih stavki i iskazuje njihovu fer vrijednost.

112. Za ugovore s obilježjima izravnog sudjelovanja, ako odluči da neće uskladiti maržu za ugovorenu uslugu za neke promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora, u skladu s točkom B115, subjekt objavljuje učinak te odluke na usklađenje marže za ugovorenu uslugu u tekućem razdoblju.

113. Za ugovore s obilježjima izravnog sudjelovanja, ako promijeni osnovu za raščlambu financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja između dobiti ili gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti, u skladu s točkom B135., subjekt u razdoblju promjene pristupa navodi:

- (a) obrazloženje potrebne promjene osnove za raščlambu;
- (b) iznos svih usklađenja za svaku stavku iz financijskog izvještaja na koju to utječe i
- (c) knjigovodstvenu vrijednost skupine ugovora o osiguranju na koju je promjena utjecala na dan promjene.

Prijelazni iznosi

114. Subjekt objavljuje informacije na temelju kojih korisnici financijskih izvještaja mogu utvrditi učinak skupina ugovora o osiguranju mjeren na dan prelaska primjenom prilagođenog retroaktivnog pristupa (vidjeti točke C6–C19A) ili pristupa fer vrijednosti (vidjeti točke C20–C24B) na maržu za ugovorenu uslugu i prihode od osiguranja u kasnijim razdobljima. Stoga subjekt odvojeno iskazuje usklađenje marže za ugovorenu uslugu u skladu s točkom 101. podtočkom (c) i iznos prihoda od osiguranja u skladu s točkom 103. podtočkom (a) za:

- (a) ugovore o osiguranju koji su postojali na datum prelaska na koje je subjekt primijenio prilagođeni retroaktivni pristup;
- (b) ugovore o osiguranju koji su postojali na datum prelaska na koje je subjekt primijenio pristup fer vrijednosti i
- (c) sve ostale ugovore o osiguranju.

115. Za sva razdoblja u kojima se informacije objavljuju u skladu s točkom 114. podtočkom (a) ili točkom 114. podtočkom (b), kako bi se korisnicima financijskih izvještaja omogućilo da razumiju prirodu i važnost metoda i prosudbi primijenjenih pri određivanju prijelaznih iznosa, subjekt objašnjava kako je odredio mjerenje ugovora o osiguranju na datum prelaska.
116. Subjekt koji odluči raščlaniti financijske prihode ili rashode od osiguranja između dobiti ili gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti primjenjuje točku C18 podtočku (b), točku C19 podtočku (b), točku C24 podtočku (b) i (c) kako bi utvrdio kumulativnu razliku između financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja koji bi se priznavali u dobiti ili gubitku i ukupnih financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja na datum prelaska za skupine ugovora o osiguranju na koje se raščlamba primjenjuje. Za sva razdoblja u kojima postoje iznosi određeni u skladu s tim točkama subjekt iskazuje usklađenje od početnog do završnog stanja kumulativnih iznosa uključenih u ostalu sveobuhvatnu dobit za financijsku imovinu koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koja se odnosi na skupinu ugovora o osiguranju. Usklađenje, na primjer, uključuje dobitke ili gubitke koji su u tom razdoblju priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti te dobitke ili gubitke koji su u prethodnim razdobljima bili priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, a koji su u tom razdoblju reklasificirani u dobit ili gubitak.

Važne prosudbe pri primjeni MSFI-ja 17

117. Subjekt objavljuje važne prosudbe i promjene prosudbi donesene pri primjeni MSFI-ja 17. Konkretno, subjekt objavljuje ulazne podatke, pretpostavke i tehnike procjene koje je primijenio, uključujući:
- (a) metode za mjerenje ugovora o osiguranju obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 i postupke procjene ulaznih podataka za te metode. Osim ako je neizvedivo, subjekt navodi i kvantitativne informacije o tim ulaznim podacima;
 - (b) sve promjene metoda i postupaka procjene ulaznih podataka primijenjenih za mjerenje ugovora, razlog za svaku promjenu i vrstu ugovora na koje to utječe;
 - (c) ako nije obuhvaćeno podtočkom (a), pristup primijenjen za:
 - i. razlikovanje promjena procjena budućih novčanih tokova koje proizlaze iz primjene diskrecijskog prava od drugih promjena procjena budućih novčanih tokova za ugovore bez obilježja izravnog sudjelovanja (vidjeti točku B98);
 - ii. određivanje usklađenja za nefinancijski rizik, uključujući i to jesu li promjene usklađenja za nefinancijski rizik raščlanjene na komponentu usluge osiguranja i komponentu financiranja osiguranja ili su u cijelosti iskazane u rezultatu usluge osiguranja;
 - iii. određivanje diskontnih stopa;
 - iv. određivanje komponenti ulaganja i
 - v. određivanje relativnog pondera koristi od pokrića osiguranja i usluge prinosa od ulaganja ili od pokriće osiguranja i investicijske usluge (vidjeti točke B119–B119B).
118. Ako u skladu s točkom 88. podtočkom (b) ili točkom 89. podtočkom (b) odluči raščlaniti financijske prihode ili rashode od osiguranja u iznose iskazane u dobiti ili gubitku i iznose iskazane u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, subjekt objavljuje objašnjenje metoda primijenjenih za određivanje financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja koji se priznaju u dobiti ili gubitku.
119. Subjekt objavljuje s kojom je razinom pouzdanosti utvrđeno usklađenje za nefinancijski rizik. Ako za određivanje usklađenja za nefinancijski rizik primjenjuje tehniku koja nije tehnika razine pouzdanosti, subjekt objavljuje primijenjenu tehniku i razinu pouzdanosti rezultata te tehnike.

120. Subjekt objavljuje krivulju prinosa (ili raspon krivulja prinosa) primijenjenu za diskontiranje novčanih tokova koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke, u skladu s točkom 36. Ako subjekt objavljuje zbirne informacije za nekoliko skupina ugovora o osiguranju, iskazuje ih u obliku ponderiranih prosjeka ili relativno uskih raspona.

Priroda i opseg rizika koji proizlaze iz ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17

121. Subjekt objavljuje informacije na temelju kojih korisnici financijskih izvještaja mogu ocijeniti prirodu, iznos, rokove i neizvjesnost budućih novčanih tokova koji proizlaze iz ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17. Točke 122.–132. sadržavaju zahtjeve za objavljivanja koja su obično potrebna za ispunjenje tog zahtjeva.
122. Ta se objavljivanja odnose na rizik osiguranja i financijski rizik koji proizlaze iz ugovora o osiguranju te način upravljanja tim rizicima. Financijski rizici obično uključuju kreditni rizik, rizik likvidnosti i tržišni rizik, ali nisu na njih ograničeni.
123. Ako objavljene informacije o subjektovoj izloženosti riziku na kraju izvještajnog razdoblja ne odražavaju njegovu izloženost riziku u tom razdoblju, subjekt objavljuje tu činjenicu, razlog zbog kojeg izloženost na kraju razdoblja nije reprezentativna i dodatne reprezentativne informacije o njegovoj izloženosti riziku u tom razdoblju.
124. Za svaku vrstu rizika koji proizlaze iz ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 subjekt objavljuje:
- (a) izloženost rizicima i nastanak rizika;
 - (b) svoje ciljeve, politike i postupke upravljanja rizicima te metode mjerenja rizika i
 - (c) sve promjene podtočaka (a) ili (b) odnosu na prethodno razdoblje.
125. Za svaku vrstu rizika koji proizlaze iz ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 subjekt objavljuje:
- (a) sažetak kvantitativnih informacija o svojoj izloženosti tom riziku na kraju izvještajnog razdoblja. Ta se objavljivanja temelje na internim informacijama koje dobivaju ključni rukovoditelji subjekta;
 - (b) informacije čije se objavljivanje nalaže u točkama 127.–132. ako nisu objavljene u skladu s podtočkom (a) ove točke.
126. Subjekt objavljuje informacije o učinku regulatornih okvira u kojima posluje; npr. minimalne kapitalne zahtjeve ili potrebna jamstva o ograničenju kamatne stope. Ako na temelju točke 20. određuje skupine ugovora o osiguranju na koje primjenjuje zahtjeve o priznavanju i mjerenju iz MSFI-ja 17, dužan je tu činjenicu objaviti.

Sve vrste rizika – koncentracije rizika

127. Subjekt objavljuje informacije o koncentracijama rizika koje proizlaze iz ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17, uključujući opis načina na koji određuje te koncentracije te opis zajedničkog obilježja svake koncentracije (npr. vrsta osiguranog događaja, sektor, zemljopisno područje ili valuta). Koncentracije financijskog rizika mogu npr. proizići iz jamstava za ograničenje kamatne stope koja stupaju na snagu na istoj razini za velik broj ugovora. Koncentracije financijskog rizika mogu proizići i iz koncentracija nefinancijskog rizika; npr. ako subjekt pruža osiguranje od odgovornosti za proizvode farmaceutskim društvima te drži i udjele u tim društvima.

Rizik osiguranja i tržišni rizik – analiza osjetljivosti

128. Subjekt objavljuje informacije o osjetljivosti na promjene varijabli rizika koje proizlaze iz ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFL-ja 17. Kako bi ispunio taj zahtjev, subjekt objavljuje:
- (a) analizu osjetljivosti iz koje je vidljivo kako bi promjene varijabli rizika koje su bile razumno moguće na kraju izvještajnog razdoblja utjecale na dobit ili gubitak i vlasnički kapital:
 - i. za rizik osiguranja – koja prikazuje učinak na izdane ugovore o osiguranju, prije i nakon smanjenja rizika ugovorima o reosiguranju koji se drže i
 - ii. za svaku vrstu tržišnog rizika – uz objašnjenje odnosa između osjetljivosti na promjene varijabli rizika koje proizlaze iz ugovora o osiguranju i izloženosti koje proizlaze iz financijske imovine koju subjekt drži;
 - (b) metode i pretpostavke na temelju kojih je provedena analiza osjetljivosti i
 - (c) promjene metoda i pretpostavki na temelju kojih je provedena analiza osjetljivosti u odnosu na prethodno razdoblje te razloge tih promjena.
129. Ako subjekt provodi analizu osjetljivosti iz koje je vidljivo kako promjene varijabli rizika utječu na iznose koji se razlikuju od iznosa određenih u točki 128. podtočki (a) te tu analizu osjetljivosti koristi za upravljanje rizicima koji proizlaze iz ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFL-ja 17; subjekt tu analizu osjetljivosti može primijeniti umjesto analize određene u točki 128. podtočki (a). Subjekt također objavljuje:
- (a) objašnjenje metode primijenjene pri izradi te analize osjetljivosti te glavnih parametara i pretpostavki na kojima se temelje objavljene informacije i
 - (b) objašnjenje cilja primijenjene metode te svih njezinih ograničenja koja bi mogla biti sadržana u objavljenim informacijama.

Rizik osiguranja – razvoj šteta

130. Subjekt objavljuje usporedbu stvarnih šteta i prethodno procijenjenog nediskontiranog iznosa šteta (tj. razvoj šteta). Podaci o razvoju šteta počinju se objavljivati u razdoblju nastanka prve značajne štete za koju na kraju izvještajnog razdoblja još nisu izvjesni ni iznos ni vrijeme isplate štete, no ne nalaže se objavljivanje informacija za razdoblje dulje od 10 godina prije kraja izvještajnog razdoblja. Subjekt nije dužan objaviti informacije o razvoju šteta za koje se neizvjesnost iznosa i vremena isplate štete obično rješava u roku od godinu dana. Subjekt informacije o razvoju šteta usklađuje s ukupnom knjigovodstvenom vrijednosti skupina ugovora o osiguranju, što objavljuje u skladu s točkom 100. podtočkom (c).

Kreditni rizik – ostale informacije

131. Subjekt o kreditnom riziku koji proizlazi iz ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFL-ja 17 objavljuje sljedeće:
- (a) iznos koji najbolje odražava njegovu najveću izloženost kreditnom riziku na kraju izvještajnog razdoblja, zasebno za izdane ugovore o osiguranju i ugovore o reosiguranju koji se drže i
 - (b) informacije o kreditnoj kvaliteti ugovora o reosiguranju koji se drže i koji čine imovinu.

Rizik likvidnosti – ostale informacije

132. Subjekt o riziku likvidnosti koji proizlazi iz ugovora obuhvaćenih područjem primjene MSFI-ja 17 objavljuje sljedeće:
- (a) opis načina njegova upravljanja rizikom likvidnosti;
 - (b) zasebne analize dospjeća za portfelje izdanih ugovora o osiguranju koji čine obveze i portfelje ugovora o reosiguranju koji se drže i koji čine obveze iz kojih su najmanje vidljivi neto novčani tokovi portfelja za svaku od prvih pet godina nakon izvještajnog datuma i u ukupnom iznosu nakon prvih pet godina. Subjekt nije dužan u te analize uključiti obveze za preostalo pokriće koje se mjere u skladu s točkama 55.–59. i točkama 69.–70.A. Te analize mogu biti u obliku:
 - i. analize preostalih ugovornih nediskontiranih neto novčanih tokova, prema procijenjenom vremenu ili
 - ii. analize procjena sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova, prema procijenjenom vremenu;
 - (c) iznose plative na zahtjev, uz objašnjenje odnosa između tih iznosa i knjigovodstvene vrijednosti povezanih portfelja ugovora, ako se ne objavljuju u skladu s podtočkom (b) ove točke.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju*.

Marža za ugovorenu uslugu	Komponenta knjigovodstvene vrijednosti imovine ili obveze za skupinu ugovora o osiguranju koja označava neostvarenu dobit koju će subjekt priznati pri pružanju usluga iz ugovora o osiguranju na temelju ugovora o osiguranju iz skupine.
Razdoblje pokrća	Razdoblje u kojem subjekt pruža usluge iz ugovora o osiguranju . To razdoblje uključuje usluge iz ugovora o osiguranju koje se odnose na sve premije unutar granica ugovora o osiguranju .
Iskustveno usklađenje	Razlika između: (a) kad je riječ o primicima od premija (i svim povezanim novčanim tokovima kao što su novčani tokovi od stjecanja osiguranja i porezi na premije osiguranja) – očekivanih iznosa u razdoblju koji su procijenjeni na početku razdoblja i stvarnih novčanih tokova u tom razdoblju ili (b) kad je riječ o rashodima za uslugu osiguranja (isključujući rashode za stjecanje osiguranja) – očekivanih iznosa u razdoblju koji su procijenjeni na početku tog razdoblja i stvarnih iznosa ostvarenih u tom razdoblju.
Financijski rizik	Rizik moguće buduće promjene jedne ili više određenih kamatnih stopa, cijene financijskog instrumenta, cijene robe, deviznog tečaja, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, ili druge varijable, ako u slučaju nefinancijske varijable ta varijabla nije specifična za određenu stranku ugovora.
Novčani tokovi od izvršenja ugovora o osiguranju	Izričita i nepristrana procjena na temelju vjerojatnosti (odnosno očekivane vrijednosti) sadašnje vrijednosti budućih novčanih odljeva umanjjenih za sadašnju vrijednost budućih novčanih priljeva koji će nastajati subjektivim izvršenjem ugovora o osiguranju , uključujući usklađenje za nefinancijski rizik .
Skupina ugovora o osiguranju	Skup ugovora o osiguranju koji je rezultat podjele portfelja ugovora o osiguranju najmanje na ugovore izdane u roku od najviše godinu dana i ugovore za koje pri početnom priznavanju vrijedi sljedeće: (a) štetni su, ako ih ima; (b) ne postoji znatna mogućnost da će naknadno postati štetni, ako ih ima ili (c) nisu obuhvaćeni podtočkom (a) ili (b), ako ih ima.
Novčani tokovi od stjecanja osiguranja	Novčani tokovi koji proizlaze iz troškova prodaje, preuzimanja rizika i osnivanja skupine ugovora o osiguranju (izdanih ili za koje se očekuje da će se izdati) koji se mogu izravno pripisati portfelju ugovora o osiguranju kojem ta skupina pripada. Takvi novčani tokovi uključuju novčane tokove koji se ne mogu izravno pripisati pojedinim ugovorima ili skupinama ugovora o osiguranju iz tog portfelja.
Ugovor o osiguranju	Ugovor na temelju kojeg jedna stranka (izdavatelj) preuzima znatan rizik osiguranja od druge stranke (ugovaratelj osiguranja) i pristaje ugovaratelju osiguranja isplatiti naknadu ako ugovaratelj osiguranja pretrpi štetu zbog određenog neizvjesnog budućeg događaja (osigurani događaj).

Usluge iz ugovora o osiguranju

Sljedeće usluge koje subjekt pruža **ugovaratelju osiguranja** u okviru **ugovora o osiguranju**:

- (a) pokrće **osiguranog događaja** (pokrće osiguranja);
- (b) za **ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja**, ostvarivanje povrata od ulaganja za ugovaratelja osiguranja, ako je primjenjivo (usluga povrata od ulaganja) i
- (c) za **ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja**, upravljanje odnosnim stavkama u ime **ugovaratelja osiguranja** (investicijska usluga).

Ugovor o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja

Ugovor o osiguranju za koji pri sklapanju vrijedi sljedeće:

- (a) ugovornim uvjetima utvrđeno je da **ugovaratelj osiguranja** sudjeluje u dijelu jasno definiranog skupa **odnosnih stavki**;
- (b) subjekt očekuje da će **ugovaratelju osiguranja** isplatiti iznos jednak značajnom dijelu povrata fer vrijednosti iz **odnosnih stavki** i
- (c) subjekt očekuje da će se znatan udio svih promjena iznosa koje treba platiti **ugovaratelju osiguranja** mijenjati ovisno o promjeni fer vrijednosti **odnosnih stavki**.

Ugovor o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja

Ugovor o osiguranju koji nije **ugovor o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja**.

Rizik osiguranja

Rizik, osim **financijskog rizika**, koji se prenosi s imatelja ugovora na izdavaatelja.

Osigurani događaj

Neizvjestan budući događaj obuhvaćen **ugovorom o osiguranju** koji stvara **rizik osiguranja**.

Komponenta ulaganja

Iznosi koje je subjekt dužan platiti **ugovaratelju osiguranja** na temelju **ugovora o osiguranju** u svim okolnostima, neovisno o nastanku **osiguranog događaja**.

Ugovor o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja

Financijski instrument na temelju kojeg konkretni ulagatelj ima ugovorno pravo na primitak dodatnih iznosa kao dodatak iznosu koji ne ovisi o odluci izdavaatelja:

- (a) za koja se očekuje da će biti znatan dio ukupnih ugovornih naknada;
- (b) čiji se rok isplate ili iznos određuje na temelju diskrecijske odluke izdavaatelja u skladu s ugovorom i
- (c) koji se ugovorno temelje na:
 - i. povratu od određene skupine ugovora ili određene vrste ugovora;

	<ul style="list-style-type: none">ii. ostvarenom i/ili neostvarenom prinosu na imovinu u određenom skupu imovine koju drži izdavatelj iliiii. dobiti ili gubitku subjekta ili fonda koji izdaje ugovor.
Obveza za nastale štete	<p>Obveza subjekta da:</p> <ul style="list-style-type: none">(a) istraži i isplati utemeljene odštetne zahtjeve za osigurane događaje koji su već dogodili, uključujući događaje koji su se dogodili, ali za koje nisu prijavljene štete, i druge nastale rashode od osiguranja i(b) isplati iznose koji nisu uključeni u podtočku (a) i koji se odnose na:<ul style="list-style-type: none">i. usluge iz ugovora o osiguranju koje su već pružene iliii. sve komponente ulaganja ili druge iznose koji nisu povezani s pružanjem usluga iz ugovora o osiguranju i koji nisu u obvezi za preostalo pokriće.
Obveza za preostalo pokriće	<p>Obveza subjekta da:</p> <ul style="list-style-type: none">(a) istraži i isplati utemeljene odštetne zahtjeve na temelju postojećih ugovora o osiguranju za osigurane događaje koji se još nisu dogodili (odnosno obveza koja se odnosi na dio pokrića osiguranja koji nije istekao) i(b) isplati iznose na temelju postojećih ugovora o osiguranju koji nisu uključeni u podtočku (a) i koji se odnose na:<ul style="list-style-type: none">i. usluge iz ugovora o osiguranju koje još nisu pružene (tj. obveze koje se odnose na buduće pružanje usluga iz ugovora o osiguranju) iliii. sve komponente ulaganja ili druge iznose koji nisu povezani s pružanjem usluga iz ugovora o osiguranju i koji nisu preneseni u obveze za nastale štete.
Ugovaratelj osiguranja	Stranka koja temeljem ugovora o osiguranju ima pravo na odštetu ako nastupi osigurani događaj .
Portfelj ugovora o osiguranju	Ugovori o osiguranju koji su izloženi sličnim rizicima i kojima se upravlja zajedno.
Ugovor o reosiguranju	Ugovor o osiguranju koji izdaje jedan subjekt (reosiguratelj) kako bi drugom subjektu isplatio štete koje proizlaze iz jednog ili više ugovora o osiguranju koje je izdao taj drugi subjekt (odnosni ugovori).
Usklađenje za nefinancijski rizik	Naknada koju subjekt traži zbog neizvjesnosti iznosa i rokova novčanih tokova koja proizlazi iz nefinancijskog rizika pri subjektovu izvršenju ugovora o osiguranju .
Odnosne stavke	Stavke na temelju kojih se određuje dio iznosa plativih ugovaratelju osiguranja . Odnosne stavke mogu sadržavati bilo koje stavke; npr. referentni portfelj imovine, neto imovinu subjekta ili određeni podskup neto imovine subjekta.

*Dodatak B***Vodič za primjenu**

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju.

B1 Ovaj Dodatak sadržava smjernice o sljedećem:

- (a) definiciji ugovora o osiguranju (vidjeti točke B2–B30);
- (b) odvajanju komponenti od ugovora o osiguranju (vidjeti točke B31–B35);
- (ba) imovini za novčane tokove od stjecanja osiguranja (vidjeti točke B35A–B35D);
- (c) mjerenju (vidjeti točke B36–B119F);
- (d) prihodima od osiguranja (vidjeti točke B120–B127);
- (e) financijskim prihodima ili rashodima od osiguranja (vidjeti točke B128–B136) i
- (f) financijskim izvještajima za međurazdoblja (vidjeti točku B137).

DEFINICIJA UGOVORA O OSIGURANJU (DODATAK A)

B2 U ovom se dijelu navode smjernice o definiciji ugovora o osiguranju iz Dodatka A. Objašnjava se sljedeće:

- (a) neizvjesni budući događaj (vidjeti točke B3–B5);
- (b) plaćanja u naravi (vidjeti točku B6);
- (c) razlikovanje rizika osiguranja i drugih rizika (vidjeti točke B7–B16);
- (d) znatan rizik osiguranja (vidjeti točke B17–B23);
- (e) promjene razine rizika osiguranja (vidjeti točke B24–B25) i
- (f) navode se primjeri ugovora o osiguranju (vidjeti točke B26–B30).

Neizvjestan budući događaj

B3 Neizvjesnost (ili rizik) bit je ugovora o osiguranju. Stoga je prilikom sklapanja ugovora o osiguranju neizvjestan barem jedan od sljedećih elemenata:

- (a) vjerojatnost nastanka osiguranog događaja;
- (b) vrijeme nastanka osiguranog događaja ili
- (c) iznos koji će subjekt trebati isplatiti u slučaju nastanka osiguranog događaja.

B4 U nekim je ugovorima o osiguranju osigurani događaj otkriće gubitka tijekom razdoblja valjanost ugovora, čak i ako je taj gubitak posljedica događaja koji je nastao prije sklapanja ugovora. U drugima je osigurani događaj onaj koji nastane tijekom razdoblja valjanosti ugovora, čak i ako se nastali gubitak otkrije nakon isteka ugovora.

B5 Nekim ugovorima o osiguranju obuhvaćeni su događaji koji su već nastali, ali čiji je financijski učinak još uvijek neizvjestan. Primjer je ugovor o osiguranju kojim se osigurava pokriće osiguranja za negativan razvoj događaja koji je već nastao. U tim je ugovorima osigurani događaj određivanje konačnog troška tih odštetnih zahtjeva.

Plaćanja u naravi

B6 Nekim ugovorima o osiguranju zahtijevaju se ili dopuštaju plaćanja u naravi. U tim slučajevima subjekt svoju obvezu isplate naknade ugovaratelju osiguranja za osigurane događaje podmiruje u robi ili uslugama. To je npr. slučaj kad subjekt zamijeni ukradeni predmet umjesto da ugovaratelju osiguranja nadoknadi iznos njegova gubitka. Drugi je primjer slučaj u kojem subjekt u svojim bolnicama i svojim zdravstvenim osobljem pruža zdravstvene usluge obuhvaćene ugovorom o osiguranju. Ti se ugovori smatraju ugovorima o osiguranju, iako se šteta namiruje u naravi. Ugovori o uslugama uz fiksnu naknadu koji ispunjavaju uvjete iz točke 8. također su ugovori o osiguranju, ali u skladu s točkom 8. subjekt može odlučiti hoće li ih iskazivati u skladu s MSFI-jem 17 ili MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*.

Razlikovanje rizika osiguranja i drugih rizika

B7 U skladu s definicijom ugovora o osiguranju, jedna stranka prihvaća znatan rizik osiguranja od druge stranke. U MSFI-ju 17 rizik osiguranja definira se kao „rizik, osim financijskog rizika, koji se prenosi s imatelja ugovora na izdavatelja”. Ugovor koji izlaže izdavatelja financijskom riziku bez znatnog rizika osiguranja nije ugovor o osiguranju.

B8 Definicija financijskog rizika iz Dodatka A odnosi se na financijske i nefinancijske varijable. Primjeri nefinancijskih varijabli koje nisu specifične za stranku ugovora uključuju indeks gubitaka zbog potresa u određenoj regiji ili zbog temperatura u određenom gradu. Financijski rizik ne uključuje rizik od nefinancijskih varijabli koje su specifične za određenu stranku ugovora, kao što je nastanak ili nenastanak požara koji uzrokuje štetu ili uništi imovinu te stranke. Nadalje, rizik od promjena fer vrijednosti nefinancijske imovine nije financijski rizik ako fer vrijednost odražava promjene tržišnih cijena takve imovine (financijska varijabla) i stanje određene nefinancijske imovine koju drži stranka ugovora (nefinancijska varijabla). Na primjer, ako jamstvo preostale vrijednosti određenog automobila na kojem ugovaratelj osiguranja ima osigurljiv interes izlaže jamca riziku od promjena fizičkog stanja automobila, taj rizik jest rizik osiguranja, a nije financijski rizik.

B9 Nekim se ugovorima izdavatelj osim znatnom riziku osiguranja izlaže i financijskom riziku. Na primjer, brojni ugovori o životnom osiguranju jamče minimalnu stopu povrata ugovarateljima osiguranja, stvarajući financijski rizik, i istodobno obećavaju naknade u slučaju smrti koja mogu znatno premašiti stanje računa ugovaratelja osiguranja, stvarajući rizik osiguranja u obliku rizika smrtnosti. Takvi ugovori su ugovori o osiguranju.

B10 Na temelju nekih ugovora zbog nastanka osiguranog događaja isplaćuje se iznos povezan s indeksom cijena. Takvi ugovori jesu ugovori o osiguranju ako bi plaćanje koje ovisi o osiguranom događaju moglo biti u znatnom iznosu. Na primjer, rentnim osiguranjem povezanim s indeksom troškova života prenosi se rizik osiguranja jer do plaćanja dovodi neizvjesni budući događaj – doživljenje osobe koja prima rentu. Poveznica s indeksom cijena je izvedenica, ali ona i prenosi rizik osiguranja jer niz plaćanja na koja se taj indeks primjenjuje ovisi o doživljenju korisnika. Ako je proizašli prijenos rizika osiguranja znatan, izvedenica odgovara definiciji ugovora o osiguranju i tada se ne odvaja od osnovnog ugovora (vidjeti točku 11. podtočku (a)).

B11 Rizik osiguranja je rizik koji subjekt prihvaća od ugovaratelja osiguranja. To znači da subjekt mora od ugovaratelja osiguranja prihvatiti rizik kojem je ugovaratelj osiguranja već bio izložen. Ni jedan novi rizik stvoren ugovorom za subjekta ili ugovaratelja osiguranja nije rizik osiguranja.

- B12 Definicija ugovora o osiguranju odnosi se na štetu koju pretrpi ugovaratelj osiguranja. Tom se definicijom plaćanje subjekta ne ograničava na iznos jednak financijskom učinku štetnog događaja. Na primjer, definicija uključuje pokriće osiguranja „novo za staro” u okviru kojeg se ugovaratelju osiguranja plaća iznos kojim se omogućuje zamjena rabljene i oštećene imovine novom. Slično tome, definicijom se ne ograničava plaćanje u okviru ugovora o životnom osiguranju na financijski gubitak koji su pretrpjele osobe koje je uzdržavao pokojnik, niti isključuje ugovore u kojima se određuje plaćanje prethodno utvrđenih iznosa za kvantifikaciju gubitka koji je posljedica smrti ili nesretnog slučaja.
- B13 Nekim se ugovorima nalaže plaćanje u slučaju nastanka određenog neizvjesnog budućeg događaja, no štetni učinak na ugovaratelja osiguranja nije preduvjet za plaćanje. Takav ugovor nije ugovor o osiguranju, čak i ako ga imatelj koristi za smanjenje izloženosti odnosnom riziku. Na primjer, ako imatelj koristi izvedenicu za zaštitu od rizika odnosno financijske ili nefinancijske varijable koja je povezana s novčanim tokovima od imovine subjekta, izvedenica nije ugovor o osiguranju jer plaćanje nije uvjetovano štetnim učinkom smanjenja novčanih tokova od imovine na imatelja. Definicija ugovora o osiguranju odnosi se na neizvjesni budući događaj čiji je štetni učinak na ugovaratelja osiguranja ugovorni preduvjet plaćanja. Ugovornim preduvjetom subjektu se ne nalaže da istraži je li događaj stvarno uzrokovao štetni učinak, ali se subjektu dopušta da odbije plaćanje ako se ne uvjeri da je događaj doveo do štetnog učinka.
- B14 Rizik isteka ili stalnosti (rizik da će ugovaratelj osiguranja raskinuti ugovor ranije ili kasnije nego što je to izdavatelj očekivao pri određivanju cijene ugovora) nije rizik osiguranja jer proizašla varijabilnost plaćanja ugovaratelju osiguranja nije uvjetovana neizvjesnim budućim događajem koji štetno utječe na ugovaratelja osiguranja. Slično tome, rizik troška (odnosno rizik od neočekivanog povećanja administrativnih troškova povezanih sa servisiranjem ugovora, a ne troškova povezanih s osiguranim događajima) nije rizik osiguranja jer neočekivano povećanje tih troškova nema štetni učinak na ugovaratelja osiguranja.
- B15 Stoga ugovor kojim se subjekt izlaže riziku isteka, riziku stalnosti ili riziku troška nije ugovor o osiguranju, osim ako se subjekta izlaže i znatnom riziku osiguranja. No ako subjekt smanjuje rizik drugim ugovorom kojim dio tog rizika koji nije rizik osiguranja prenosi na drugu stranku, drugim se ugovorom druga stranka izlaže riziku osiguranja.
- B16 Subjekt može prihvatiti znatan rizik osiguranja od ugovaratelja osiguranja samo ako je subjekt odvojen od ugovaratelja osiguranja. U slučaju uzajamnog subjekta, takav subjekt preuzima rizik od svakog pojedinog ugovaratelja osiguranja i udružuje ih. Iako ugovaratelji osiguranja snose taj udruženi rizik zajedno jer drže preostali udio u subjektu, uzajamni subjekt zasebni je subjekt koji je prihvatio rizik.

Znatan rizik osiguranja

- B17 Ugovor je ugovor o osiguranju samo ako se njime prenosi znatan rizik osiguranja. U točkama B7–B16 opisan je rizik osiguranja. U točkama B18–B23 opisana je procjena znatnosti rizika osiguranja.
- B18 Rizik osiguranja znatan je samo ako osigurani događaj može dovesti do toga da izdavatelj mora platiti znatne dodatne iznose u bilo kojem scenariju, osim onih bez komercijalnoga sadržaja (odnosno koji nemaju vidljiv učinak na ekonomiju transakcije). Ako bi zbog osiguranog događaja bilo potrebno platiti znatne dodatne iznose u scenarijima s komercijalnim sadržajem, uvjet iz prethodne rečenice moguće je ispuniti čak i ako je osigurani događaj vrlo nevjerojatan ili čak i ako je očekivana sadašnja vrijednost (tj. određena na temelju vjerojatnosti) uvjetovanih novčanih tokova mali dio očekivane sadašnje vrijednosti svih preostalih novčanih tokova od ugovora o osiguranju.
- B19 Osim toga, ugovorom se prenosi znatan rizik osiguranja samo ako postoji scenarij s komercijalnim sadržajem u kojem izdavatelj može ostvariti gubitak na osnovi sadašnje vrijednosti. No čak i ako se ugovorom o reosiguranju izdavatelja ne izlaže mogućnosti znatnoga gubitka, smatra se da se tim ugovorom prenosi znatan rizik osiguranja ako se na reosiguratelja zapravo prenosi sav rizik osiguranja koji se odnosi na reosigurane dijelove odnosnih ugovora o osiguranju.

- B20 Dodatni iznosi opisani u točki B18 određuju se na osnovi sadašnje vrijednosti. Ako se ugovorom o osiguranju plaćanje nalaže nakon nastanka događaja čije je vrijeme nastanka neizvjesno i ako plaćanje nije usklađeno za vremensku vrijednost novca, mogući su scenariji u kojima se sadašnja vrijednost plaćanja povećava, čak i ako je njegova nominalna vrijednost fiksna. Primjer je osiguranje s fiksnom naknadom u slučaju smrti ugovaratelja osiguranja bez datuma isteka pokriva (obično se naziva doživotno osiguranje za fiksni iznos). Izvjesno je da će posjednik police umrijeti, no nije izvjestan datum njegove smrti. Plaćanja se mogu izvršiti u slučaju prijevremene neočekivane smrti pojedinog ugovaratelja osiguranja. Budući da ta plaćanja nisu usklađena za vremensku vrijednost novca, znatan rizik osiguranja mogao bi postojati čak i ako ne postoji ukupni gubitak od portfelja ugovora. Slično tome, ugovornim uvjetima kojima se odgađa pravovremena isplata naknade ugovaratelju osiguranja može se otkloniti znatan rizik osiguranja. Subjekt sadašnju vrijednost dodatnih iznosa određuje primjenom diskontnih stopa iz točke 36.
- B21 Dodatni iznosi opisani u točki B18 odnose se na sadašnju vrijednost iznosa koji premašuju one koje bi trebalo platiti ako osigurani događaj ne nastupi (osim scenarija bez komercijalnog sadržaja). Ti dodatni iznosi uključuju troškove rješavanja i ocjenjivanja odštetnih zahtjeva, ali ne uključuju:
- (a) gubitak mogućnosti obračuna naknade ugovaratelju osiguranja za buduće usluge. Na primjer, u ugovoru o životnom osiguranju povezanom s udjelima u investicijskim fondovima smrt ugovaratelja osiguranja znači da subjekt više ne može pružati usluge upravljanja ulaganjem i za to naplaćivati naknadu. No taj ekonomski gubitak za subjekta nije rezultat rizika osiguranja, kao što ni upravitelj uzajamnog fonda ne preuzima rizik osiguranja povezan s mogućom smrću klijenta. Stoga mogući gubitak budućih naknada za upravljanje ulaganjem nije bitan za ocjenjivanje opsega rizika osiguranja koji se prenosi ugovorom;
 - (b) odricanje od troškova koji bi bili plaćeni zbog prekida ili otkupa u slučaju smrti. Budući da su ti troškovi nastali na temelju ugovora, odricanje od tih troškova ne nadoknađuje ugovaratelju osiguranja prethodno postojeći rizik. Stoga oni nisu bitni pri ocjenjivanju opsega rizika osiguranja koji se prenosi ugovorom;
 - (c) plaćanje uvjetovano događajem koji ne uzrokuje znatan gubitak imatelju ugovora. Na primjer, ugovorom se izdavatelju nalaže da plati 1 milijun N.J. ⁽⁵⁸⁾ u slučaju fizičkog oštećenja imovine zbog kojeg će imatelj ostvariti neznatan ekonomski gubitak od 1 N.J. U tom ugovoru imatelj na izdavatelja prenosi neznatan rizik gubitka od 1 VJ. Istodobno, ugovor stvara rizik koji nije rizik osiguranja da će izdavatelj morati platiti 999 999 N.J. u slučaju nastanka određenog događaja. Budući da ne postoji scenarij u kojem osigurani događaj uzrokuje znatan gubitak imatelju ugovora, izdavatelj ne prihvaća znatan rizik osiguranja od imatelja i taj ugovor nije ugovor o osiguranju.
 - (d) mogući povrati od reosiguranja. Subjekt ih obračunava zasebno.
- B22 Subjekt procjenjuje značajnost rizika osiguranja za svaki ugovor posebno. Stoga rizik osiguranja može biti znatan čak i ako postoji minimalna vjerojatnost znatnih gubitaka za portfelj ili skupinu ugovora.
- B23 Iz točaka B18–B22 proizlazi da ako je ugovorom predviđeno plaćanje naknade u slučaju smrti koja premašuje iznos koji se plaća u slučaju doživljenja, ugovor jest ugovor o osiguranju, osim ako je dodatna naknada u slučaju smrti neznatna (što se ocjenjuje na temelju samog ugovora, a ne na temelju cijelog portfelja ugovora). Kako je navedeno u točki B21 podtočki (b), odricanje od troškova koji bi bili plaćeni pri prekidu ili otkupu u slučaju smrti nije uključeno u to ocjenjivanje ako odricanje od tih troškova ne nadoknađuje posjedniku police prethodno postojeći rizik. Slično tome, ugovor o renti kojim se predviđa doživotno plaćanje redovitih iznosa ugovaratelju osiguranja jest ugovor o osiguranju, osim ako su ukupna plaćanja u slučaju doživljenja neznatna.

Promjene razine rizika osiguranja

- B24 U nekim se ugovorima rizik osiguranja nakon određenog vremena prenosi na izdavatelja. Na primjer, recimo da ugovor kojim se osigurava poseban povrat od ulaganja u koji je uključena opcija da ugovaratelj osiguranja može po dospijeću iskoristiti prihod od ulaganja za kupnju rentnog osiguranja po istim stopama koje osiguravatelj naplaćuje drugim novim korisnicima rentnog osiguranja kad ugovaratelj osiguranja izvrši tu opciju. Tim se ugovorom rizik osiguranja prenosi na izdavatelja tek nakon izvršenja opcije jer subjekt može po vlastitom nahođenju utvrditi cijenu rente na osnovi koja odražava rizik osiguranja koji će se prenijeti na subjekta u to

⁽⁵⁸⁾ N.J. znači novčana jedinica.

vrijeme. Stoga novčani tokovi koji bi nastali pri izvršenju opcije nisu obuhvaćeni granicama ugovora te prije izvršenja ne postoje novčani tokovi od osiguranja unutar granica ugovora. No, ako su u ugovoru određene stope anuiteta (na drugoj osnovi, a ne na temelju tržišnih stopa za određivanje stopa rente), ugovorom se rizik osiguranja prenosi na izdavatelja jer je izdavatelj izložen riziku da će stope rente za njega biti nepovoljne kad ugovaratelj osiguranja izvrši opciju. U tom su slučaju novčani tokovi koji bi nastali nakon izvršenja opcije obuhvaćeni granicama ugovora.

- B25 Ugovor koji odgovara definiciji ugovora o osiguranju ostaje ugovor o osiguranju dok se ne iscrpe sva prava i obveze (odnosno dok se ne izvrše, ponište ili isteknu), osim ako se zbog izmjene ugovor prestane priznavati u skladu s točkama 74.–77.

Primjeri ugovora o osiguranju

- B26 Slijede primjeri ugovora koji su ugovori o osiguranju ako je prijenos rizika osiguranja znatan:

- (a) osiguranje od krađe ili oštećenja imovine;
- (b) osiguranje od odgovornosti za proizvode, profesionalne odgovornosti, građanske odgovornosti ili pravnih troškova;
- (c) životno osiguranje i unaprijed plaćeni pogrebni planovi (iako je smrt izvjesna, neizvjesno je kad će nastupiti ili, kod nekih vrsta životnog osiguranja, hoće li smrt nastupiti u razdoblju koje pokriva osiguranje);
- (d) rentno osiguranje i mirovine, odnosno ugovori o naknadi za neizvjestan budući događaj – doživljenje korisnika rente ili umirovljenika – kako bi se korisniku rente ili umirovljeniku omogućila razina prihoda na koju bi doživljenje inače štetno utjecalo. (Obveze poslodavaca koje proizlaze iz planova primanja zaposlenih i obveze isplate mirovina o kojima izvještavaju mirovinski planovi definiranih primanja nisu obuhvaćene MSFI-jem 17, u skladu s točkom 7. podtočkom (b));
- (e) osiguranje od invaliditeta i zdravstveno osiguranje;
- (f) jamstva, osobna jamstva, jamstva za dobro izvršenje posla i ponudbena jamstva, odnosno ugovori koji osiguravaju naknadu ako druga stranka ne ispuni ugovornu obvezu; npr. obvezu izgradnje zgrade;
- (g) jamstva za proizvode. Jamstva za proizvode koje je izdala druga stranka za robu koju prodaje proizvođač, posrednik ili trgovac na malo obuhvaćena su područjem primjene MSFI-ja 17. No, jamstva za proizvode koja izravno izdaje proizvođač, posrednik ili trgovac na malo nisu obuhvaćena područjem primjene MSFI-ja 17, u skladu s točkom 7. podtočkom (a), nego su obuhvaćena područjem primjene MSFI-ja 15 ili MRS-a 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*.
- (h) osiguranje vlasništva (odnosno osiguranje od otkrića grešaka u vezi s pravom vlasništva nad zemljištem ili građevinama koje nisu bile vidljive u trenutku izdavanja ugovora o osiguranju). U ovom je slučaju osigurani događaj otkriće greške u vlasništvu, a ne sama greška;
- (i) putničko osiguranje (odnosno naknada u novcu ili u naravi u korist ugovaratelja osiguranja za gubitke pretrpljene prije ili tijekom putovanja);
- (j) obveznice za elementarne nepogode kojima se osiguravaju smanjenja plaćanja glavnice ili kamata ili i jednog i drugog, ako određeni događaj štetno utječe na izdavatelja obveznice (osim ako određeni događaj ne stvara znatan rizik osiguranja, npr. ako je događaj promjena kamatne stope ili deviznog tečaja);

- (k) zamjene osiguranja i drugi ugovori koji zahtijevaju plaćanje ovisno o promjenama klimatskih, geoloških i drugih fizičkih varijabli koje su svojstvene jednoj stranki ugovora.

B27 Slijede primjeri ugovora koji nisu ugovori o osiguranju:

- (a) ugovori o ulaganju koji imaju pravni oblik ugovora o osiguranju, ali se njima na izdavatelja ne prenosi znatan rizik osiguranja. Na primjer, ugovori o životnom osiguranju u kojima subjekt ne snosi znatan rizik smrtnosti ili bolesti nisu ugovori o osiguranju; takvi su ugovori financijski instrumenti ili ugovori o pružanju usluga – vidjeti točku B28. Ugovori o ulaganju s obilježjima diskrecijskog sudjelovanja nisu po definiciji ugovori o osiguranju, no obuhvaćeni su područjem primjene MSFI-ja 17 ako ih izdaje subjekt koji izdaje i ugovore o osiguranju, u skladu s točkom 3. podtočkom (c);
- (b) ugovori koji su pravnim oblikom ugovori o osiguranju, ali prenose sve znatne rizike osiguranja natrag na ugovaratelja osiguranja u okviru neopozivih i provedivih mehanizama kojima se prilagođavaju buduća plaćanja ugovaratelja osiguranja kao izravna posljedica osiguranih gubitaka. Na primjer, neki ugovori o financijskom reosiguranju ili neki skupni ugovori prenose sve znatne rizike osiguranja natrag na ugovaratelje osiguranja; takvi su ugovori obično financijski instrumenti ili ugovori o pružanju usluga (vidjeti točku B28);
- (c) samoosiguranje (odnosno zadržavanje rizika koji bi inače bio pokriven osiguranjem). U tim slučajevima ne postoji ugovor o osiguranju jer nema sporazuma s drugom strankom. Stoga, ako subjekt izdaje ugovor o osiguranju svojem matičnom društvu ili društvu kćeri ili drugom društvu kćeri, u konsolidiranim financijskim izvještajima ne postoji ugovor o osiguranju jer nema ugovora s drugom strankom. No, u pojedinačnim ili odvojenim financijskim izvještajima izdavatelja ili imatelja postoji ugovor o osiguranju;
- (d) ugovori (kao što su ugovori o igrama na sreću) kojima se nalaže plaćanje u slučaju nastanka određenog neizvjesnog budućeg događaja, ali se kao ugovorni preduvjet plaćanja ne nalaže da taj događaj štetno utječe na ugovaratelja osiguranja. No time se iz definicije ugovora o osiguranju ne isključuju ugovori u kojima se unaprijed utvrđuje plaćanje radi kvantifikacije gubitka koji nastane zbog određenog događaja, kao što je smrt ili nezgoda (vidjeti točku B12);
- (e) izvedenice koje stranku izlažu financijskom riziku, ali ne i riziku osiguranja jer se njima nalaže da ta stranka izvrši (ili da im da pravo primiti) plaćanje samo na temelju promjena jedne ili više određenih kamatnih stopa, cijene financijskog instrumenta, cijene robe, deviznog tečaja, indeksa cijena ili stopa, kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, ili druge varijable, pod uvjetom da, ako je riječ o nefinancijskoj varijabli, ta varijabla nije specifična za određenu stranku ugovora;
- (f) jamstva za kredite kojima se nalaže plaćanje čak i ako imatelj nije pretrpio gubitak zbog nepravovremenog plaćanja dužnika; ti se ugovori računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 9 *Financijski instrumenti* (vidjeti točku B29);
- (g) ugovori kojima se nalaže plaćanje koje ovisi o klimatskim, geološkim i drugim fizičkim varijablama koje nisu svojstvene jednoj stranki ugovora (poznati kao vremenske izvedenice);
- (h) ugovori kojima se predviđaju smanjenja plaćanja glavnice ili kamata ili i jednog i drugog na temelju klimatskih, geoloških ili drugih fizičkih varijabli, čiji učinci nisu specifični za stranku ugovora (poznati kao obveznice za elementarne nepogode).

B28 Na ugovore opisane u točki B27 subjekt primjenjuje druge odgovarajuće standarde, kao što su MSFI 9 i MSFI 15.

B29 Jamstva za kredite i ugovori o kreditnom osiguranju iz točke B27 podtočke (f) mogu imati različite pravne oblike, kao što su jamstvo, neke vrste akreditiva, ugovor u slučaju neispunjenja kreditnih obveza ili ugovor o osiguranju. Ti ugovori jesu ugovori o osiguranju ako se njima izdavatelju nalaže izvršenje određenih plaćanja kako bi imatelju nadoknadio gubitak nastao zbog toga što određeni dužnik ugovaratelju osiguranja nije pravovremeno izvršio plaćanje u skladu s izvornim ili izmijenjenim uvjetima dužničkog instrumenta. No, ti su ugovori o osiguranju isključeni iz područja primjene MSFI-ja 17, osim ako je izdavatelj prethodno izričito izjavio da te ugovore smatra ugovorima o osiguranju i da je primijenio računovodstvo koje se primjenjuje na ugovore o osiguranju (vidjeti točku 7. podtočku (e)).

B30 Jamstva za kredite i ugovori o kreditnom osiguranju kojima se nalaže plaćanje, čak i ako ugovaratelj osiguranja nije pretrpio gubitak zbog nepravovremenog plaćanja dužnika, nisu obuhvaćeni MSFI-jem 17 jer se njima ne prenosi znatan rizik osiguranja. Takvi ugovori uključuju ugovore kojima se nalaže plaćanje:

(a) neovisno o tome drži li druga ugovorna stranka odnosni dužnički instrument ili

(b) zbog izmjene kreditnog rejtinga ili kreditnog indeksa, a ne zbog nepravovremenog plaćanja određenog dužnika.

ODVAJANJE KOMPONENTI IZ UGOVORA O OSIGURANJU (TOČKE 10.–13.)

Komponente ulaganja (točka 11. podtočka (b))

B31 Točkom 11. podtočkom (b) subjektu se nalaže da od osnovnog ugovora o osiguranju odvoji izdvojivu komponentu ulaganja. Komponenta ulaganja izdvojiva je samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(a) komponenta ulaganja i komponenta osiguranja nisu u velikoj mjeri povezane;

(b) ugovor s jednakim uvjetima na istom tržištu ili u istoj jurisdikciji zasebno prodaju ili bi mogli prodavati subjekti koji izdaju ugovore o osiguranju ili druge strane. Pri tom određivanju subjekt uzima u obzir sve informacije koje su dostupne pod prihvatljivim uvjetima. Subjekt nije dužan iscrpno pretraživati kako bi utvrdio prodaje li se komponenta ulaganja zasebno.

B32 Komponenta ulaganja i komponenta osiguranja u velikoj su mjeri povezane samo ako:

(a) subjekt ne može mjeriti jednu komponentu, a da pritom ne uzme u obzir drugu. Stoga, ako se vrijednost jedne komponente mijenja ovisno o vrijednosti druge, subjekt primjenjuje MSFI 17 kako bi iskazao kombiniranu komponentu ulaganja i osiguranja ili

(b) ugovaratelj osiguranja ne može ostvariti koristi od jedne komponente ako nije prisutna i druga. Stoga, ako istek ili dospijeće jedne komponente u ugovoru dovodi do isteka ili dospijeća druge, subjekt primjenjuje MSFI 17 kako bi iskazao kombiniranu komponentu ulaganja i osiguranja.

Obećanja prijenosa izdvojive robe ili usluga koje nisu usluge iz ugovora o osiguranju (točka 12.)

B33 U točki 12. subjektu se nalaže da od ugovora o osiguranju odvoji obećanje prijenosa izdvojive robe ili usluga koje nisu usluge iz ugovora o osiguranju na ugovaratelja osiguranja. Za potrebe odvajanja subjekt ne uzima u obzir aktivnosti koje mora poduzeti radi izvršenja ugovora, osim ako subjekt robu ili usluge koje nisu usluge iz ugovora o osiguranju prenosi na ugovaratelja osiguranja u vrijeme tih aktivnosti. Na primjer, subjekt će možda morati obaviti različite administrativne poslove u vezi sa sastavljanjem ugovora. Obavljanjem tih poslova na ugovaratelja osiguranja ne prenosi se usluga njihova obavljanja.

B34 Roba ili usluga koja nije usluga iz ugovora o osiguranju obećana ugovaratelju osiguranja izdvojiva je ako ugovaratelj osiguranja može iskoristiti samu robu ili usluge ili u kombinaciji s drugim resursima koji su mu izravno dostupni. Izravno dostupni resursi jesu roba ili usluge koje se prodaju zasebno (prodaju ih subjekt ili neki drugi subjekt) ili resursi koje je ugovaratelj osiguranja već stekao (od subjekta ili na temelju drugih transakcija ili događaja).

B35 Roba ili usluga koja nije usluga iz ugovora o osiguranju koja je obećana ugovaratelju osiguranja nije izdvojiva u sljedećim slučajevima:

(a) ako su novčani tokovi i rizici povezani s tom robom ili uslugom u velikoj mjeri povezani s novčanim tokovima i rizicima povezanim s komponentama osiguranja u ugovoru i

(b) ako subjekt pruža znatnu uslugu pri objedinjavanju robe ili usluge s komponentama osiguranja.

NOVČANI TOKOVI OD STJECANJA OSIGURANJA (TOČKE 28.A–28.F)

B35A Subjekt za primjenu točke 28.A koristi sustavnu i smislenu metodu raspoređivanja:

(a) novčanih tokova od stjecanja osiguranja koji se mogu izravno pripisati skupini ugovora o osiguranju:

i. u tu skupinu i

ii. u skupine koje će uključiti ugovore o osiguranju za koje se očekuje da će proizaći iz produljenja ugovora o osiguranju u toj skupini;

(b) novčanih tokova od stjecanja osiguranja koji se mogu izravno pripisati portfelju ugovora o osiguranju, osim onih iz podtočke (a), u skupine ugovora u portfelju.

B35B Na kraju svakog izvještajnog razdoblja subjekt revidira iznose raspoređene kako je navedeno u točki B35A kako bi iskazao sve promjene pretpostavki koje određuju ulazne podatke za primijenjenu metodu raspoređivanja. Subjekt ne smije mijenjati iznose raspoređene u skupinu ugovora o osiguranju nakon što su svi ugovori dodani u tu skupinu (vidjeti točku B35C).

B35C Subjekt može dodavati ugovore o osiguranju u skupinu ugovora o osiguranju u nekoliko izvještajnih razdoblja (vidjeti točku 28.). U tim okolnostima subjekt prestaje priznavati dio imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja koji se odnosi na ugovore o osiguranju dodane skupini u tom razdoblju i nastavlja priznavati imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja u mjeri u kojoj se ta imovina odnosi na ugovore o osiguranju za koje se očekuje da će se dodati skupini u budućem izvještajnom razdoblju.

B35D Za potrebe primjene točke 28.E:

(a) subjekt u dobiti ili gubitku priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti i umanjuje knjigovodstvenu vrijednost imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja tako da knjigovodstvena vrijednost imovine ne premaši očekivani neto novčani priljev za povezanu skupinu ugovora o osiguranju, koji je utvrđen u skladu s točkom 32. podtočkom (a);

(b) ako novčane tokove od stjecanja osiguranja rasporedi u skupinu ugovora o osiguranju u skladu s točkom B35.A podtočkom (a) alinejom ii., subjekt u dobiti ili gubitku priznaje gubitak od umanjenja vrijednosti i smanjuje knjigovodstvenu vrijednost povezane imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja u mjeri u kojoj:

i. subjekt očekuje da će ti novčani tokovi od stjecanja osiguranja premašiti neto novčani priljev očekivanih produljenja, koji je utvrđen u skladu s točkom 32. podtočkom (a) i

ii. višak utvrđen u skladu s podtočkom (b) alinejom i. nije još priznat kao gubitak od umanjenja vrijednosti u skladu s podtočkom (a).

MJERENJE (TOČKE 29.–71.)

Procjene budućih novčanih tokova (točke 33.–35.)

B36 U ovom se odjeljku objašnjava sljedeće:

- (a) nepristrana upotreba svih razumnih i pouzdanih informacija bez nepotrebnih troškova ili napora (vidjeti točke B37–B41);
- (b) tržišne i netržišne varijable (vidjeti točke B42–B53);
- (c) primjena aktualnih procjena (vidjeti točke B54–B60) i
- (d) novčani tokovi u okviru granica ugovora (vidjeti točke B61–B71).

Nepriistrana primjena svih razumnih i pouzdanih informacija dostupnih bez nepotrebnih troškova ili napora (točka 33. podtočka (a))

- B37 Cilj je procjene budućih novčanih tokova odrediti očekivanu vrijednost, ili srednju vrijednost na temelju vjerojatnosti, cjelokupnog raspona mogućih ishoda uzimajući u obzir sve razumne i pouzdane informacije dostupne na datum izvještavanja bez nepotrebnih troškova ili napora. Razumne i pouzdane informacije dostupne na datum izvještavanja bez nepotrebnih troškova ili napora uključuju informacije o prošlim događajima i postojećim uvjetima te prognoze budućih uvjeta (vidjeti točku B41). Smatra se da su informacije iz vlastitih informacijskih sustava subjekta dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora.
- B38 Raspon scenarija u kojem se odražava cjelokupni raspon mogućih ishoda početna je točka za procjenu novčanih tokova. U svakom scenariju određuju se iznos i rokovi novčanih tokova za konkretni ishod i procjenjuje vjerojatnost tog ishoda. Novčani tokovi iz svakog scenarija diskontiraju se i ponderiraju procjenom vjerojatnosti tog ishoda kako bi se dobila očekivana sadašnja vrijednost. Stoga cilj nije dobiti najvjerojatniji ili vjerojatniji ishod budućih novčanih tokova.
- B39 Pri razmatranju cjelokupnog raspona mogućih ishoda cilj je nepristrano uključiti sve razumne i pouzdane informacije dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora, a ne utvrditi sve moguće scenarije. U praksi nije potrebno izrađivati izričite scenarije ako je proizašla procjena u skladu s ciljem mjerenja, odnosno razmatranjem svih razumnih i pouzdanih informacija dostupnih bez nepotrebnih troškova ili napora pri određivanju srednje vrijednosti. Na primjer, ako subjekt procijeni da je distribucija vjerojatnosti rashoda uglavnom u skladu s distribucijom vjerojatnosti koja se u cijelosti može opisati manjim brojem parametara, dovoljno je procijeniti taj manji broj parametara. Slično tome, u nekim slučajevima relativno jednostavno modeliranje može dati odgovor u okviru prihvatljivog raspona preciznosti, a da pritom nisu potrebne brojne detaljne simulacije. No, u nekim se slučajevima novčani tokovi mogu temeljiti na složenim odnosnim čimbenicima i mogu se nelinearno mijenjati ovisno o promjenama ekonomskih uvjeta. To je npr. moguće ako novčani tokovi odražavaju niz međusobno povezanih prešutnih ili izričitih opcija. U tim će slučajevima za postizanje cilja mjerenja vjerojatno biti potrebno sofisticiranije stohastičko modeliranje.
- B40 Izrađeni scenariji uključuju nepristrane procjene vjerojatnosti katastrofalnih gubitaka na temelju postojećih ugovora. U tim su scenarijima isključeni mogući odštetni zahtjevi na temelju mogućih budućih ugovora.
- B41 Subjekt procjenjuje vjerojatnosti i iznose budućih plaćanja u skladu s postojećim ugovorima na temelju dobivenih informacija, uključujući:
- (a) informacije o štetama koje su ugovaratelji osiguranja već prijavili;
 - (b) druge informacije o poznatim ili procijenjenim obilježjima ugovora o osiguranju;
 - (c) povijesne informacije o vlastitom iskustvu subjekta, prema potrebi potkrijepljene povijesnim podacima iz drugih izvora. Povijesne informacije usklađuju se kako bi se iskazali postojeći uvjeti, npr.:
 - i. ako se obilježja osigurane populacije razlikuju (ili će se razlikovati, npr. zbog negativne selekcije) od obilježja populacije koja je osnova za povijesne informacije;

- ii. ako postoje pokazatelji da se povijesni trendovi neće nastaviti, da će se pojaviti novi trendovi ili da ekonomske, demografske ili druge promjene mogu utjecati na novčane tokove koji proizlaze iz postojećih ugovora o osiguranju ili
 - iii. ako je došlo do promjena u stavkama kao što su postupci preuzimanja rizika i postupci upravljanja odštetnim zahtjevima koji mogu utjecati na relevantnost povijesnih informacija o ugovorima o osiguranju;
- (d) informacije o tekućim cijenama, ako su dostupne, za ugovore o reosiguranju i druge financijske instrumente (ako postoje) kojima su obuhvaćeni slični rizici, kao što su obveznice za elementarne nepogode i vremenske izvedenice, te najnovije tržišne cijene za prijenose ugovora o osiguranju. Te se informacije usklađuju kako bi se pokazale razlike između novčanih tokova koji proizlaze iz tih ugovora o reosiguranju ili drugih financijskih instrumenata i novčanih tokova koji bi nastali subjektivim izvršenjem odnosnih ugovora s ugovarateljima osiguranja.

Tržišne i netržišne varijable

B42 U MSFI-ju 17 utvrđene su dvije vrste varijabli:

- (a) tržišne varijable – varijable koje su vidljive na tržištima ili se mogu izvesti izravno iz tržišta (npr. cijene vrijednosnih papira kojima se javno trguje i kamatne stope) i
- (b) netržišne varijable – sve druge varijable (npr. učestalost i ozbiljnost šteta te smrtnost).

B43 Tržišne varijable obično dovode do financijskog rizika (npr. dostupne kamatne stope), a netržišne do nefinancijskog rizika (npr. stope smrtnosti). No, to neće uvijek biti slučaj. Na primjer, mogu postojati pretpostavke o financijskim rizicima za koje na tržištu nema vidljivih varijabli niti se mogu izvesti izravno iz tržišta (npr. kamatne stope koje na tržištima nisu vidljive niti se iz njih mogu izravno izvesti).

Tržišne varijable (točka 33.podtočka(b))

B44 Procjene tržišnih varijabli u skladu su s dostupnim tržišnim cijenama na dan mjerenja. Subjekt je dužan u najvećoj mogućoj mjeri upotrebljavati dostupne ulazne podatke i dostupne tržišne informacije ne smije zamijeniti vlastitim procjenama, osim kako je opisano u točki 79. MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti*. U skladu s MSFI-jem 13, ako se varijable trebaju izvesti (npr. jer ne postoje dostupne tržišne varijable), one u najvećoj mogućoj mjeri moraju biti u skladu s dostupnim tržišnim varijablama.

B45. U tržišnim cijenama objedinjena su različita stajališta o mogućim budućim ishodima te se u njima odražavaju i preferencije sudionika na tržištu u pogledu rizika. Stoga one nisu jedinstvena prognoza budućeg ishoda. Ako se stvarni ishod razlikuje od prethodne tržišne cijene, to ne znači da je tržišna cijena bila „pogrešna”.

B46 Važna primjena tržišnih varijabli odražava se u konceptu replicirajuće imovine ili replicirajućeg portfelja imovine. Replicirajuća imovina je imovina čiji novčani tokovi u svim scenarijima točno odgovaraju ugovornim novčanim tokovima skupine ugovora o osiguranju u smislu iznosa, rokova i neizvjesnosti. U nekim slučajevima replicirajuća imovina može postojati za neke novčane tokove koji proizlaze iz skupine ugovora o osiguranju. U fer vrijednosti te imovine odražavaju se očekivana sadašnja vrijednost novčanih tokova od te imovine i rizik povezan s tim novčanim tokovima. Ako replicirajući portfelj imovine postoji za neke novčane tokove koji proizlaze iz skupine ugovora o osiguranju, za mjerenje relevantnih novčanih tokova od izvršenja ugovora o osiguranju subjekt umjesto izričite procjene novčanih tokova i diskontne stope može upotrijebiti fer vrijednost te imovine.

B47 U MSFI-ju 17 subjektu se ne nalaže primjena tehnike replicirajućeg portfelja. No ako replicirajuća imovina ili portfelj postoji za neke novčane tokove koji proizlaze iz ugovora o osiguranju i subjekt odluči primijeniti drukčiju tehniku, mora se uvjeriti da tehnika replicirajućeg portfelja vjerojatno ne bi dovela do bitno drukčijeg mjerenja tih novčanih tokova.

- B48 Tehnike koje nisu tehnike replicirajućeg portfelja, kao što su tehnike stohastičkog modeliranja, mogu biti robusnije ili jednostavnije za primjenu ako postoji znatna međuovisnost novčanih tokova koji se mijenjaju ovisno o povratu na imovinu i drugim novčanih tokovima. Tehnika kojom se najbolje ispunjava cilj usklađenosti s dostupnim tržišnim varijablama u određenim okolnostima određuje se na temelju prosudbe. Konkretno, tehnika koja se primjenjuje mora dovesti do usklađenosti mjerenja svih opcija i jamstava uključenih u ugovore o osiguranju s dostupnim tržišnim cijenama (ako postoje) za te opcije i jamstva.

Netržišne varijable

- B49 Procjene netržišnih varijabli odražavaju sve razumne i pouzdane vanjske i unutarnje dokaze koji su dostupni bez nepotrebnih troškova ili napora.

- B50 Netržišni vanjski podaci (npr. nacionalni statistički podaci o smrtnosti) mogu biti manje ili više relevantni od internih podataka (npr. interni statistički podaci o smrtnosti), ovisno o okolnostima. Na primjer, subjekt koji izdaje ugovore o životnom osiguranju pri izradi nepristranih procjena vjerojatnosti scenarija smrtnosti za svoje ugovore o osiguranju ne oslanja se samo na nacionalne statističke informacije o smrtnosti, nego uzima u obzir sve ostale razumne i pouzdane unutarnje i vanjske izvore informacija dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora. Pri procjenama tih vjerojatnosti subjekt veću važnost daje uvjerljivijim informacijama. Na primjer:

(a) interni statistički podaci o smrtnosti mogu biti uvjerljiviji od nacionalnih podataka o smrtnosti ako se nacionalni temelje na velikoj populaciji koja nije reprezentativna za osiguranu populaciju. Razlog tome može biti npr. činjenica da se demografska obilježja osigurane populacije mogu znatno razlikovati od obilježja nacionalne populacije, što znači da bi subjekt veću važnost trebao dati internim podacima, a manju nacionalnim statističkim podacima;

(b) s druge strane, ako se interni statistički podaci temelje na maloj populaciji s obilježjima za koje se smatra da su slična obilježjima nacionalne populacije te ako su nacionalni statistički podaci aktualni, subjekt veću važnost daje nacionalnim statističkim podacima.

- B51 Procijenjene vjerojatnosti netržišnih varijabli ne smiju biti u suprotnosti s dostupnim tržišnim varijablama. Na primjer, procijenjene vjerojatnosti budućih scenarija stope inflacije moraju u najvećoj mogućoj mjeri biti u skladu s vjerojatnostima koje proizlaze iz tržišnih kamatnih stopa.

- B52 U nekim slučajevima subjekt može zaključiti da se tržišne varijable mijenjaju neovisno o netržišnim varijablama. U tom slučaju subjekt uzima u obzir scenarije koji odražavaju niz mogućih ishoda za netržišne varijable, pri čemu se u svakom scenariju upotrebljava ista dostupna vrijednost tržišne varijable.

- B53 U drugim slučajevima tržišne varijable i netržišne varijable mogu biti međusobno povezane. Na primjer, mogu postojati dokazi da su stope isteka (netržišna varijabla) povezane s kamatnim stopama (tržišna varijabla). Slično tome, mogu postojati dokazi da su razine zahtjeva za osiguranje nekretnina ili automobila povezane s gospodarskim ciklusima te stoga i s kamatnim stopama i troškovima. Subjekt osigurava da su vjerojatnosti za te scenarije i usklađenje za nefinancijski rizik koji se odnosi na tržišne varijable u skladu s vidljivim tržišnim cijenama koje ovise o tim tržišnim varijablama.

Primjena aktualnih procjena (točka 33. podtočka (c))

- B54 Pri procjeni svakog scenarija za novčane tokove i njegove vjerojatnosti subjekt koristi sve razumne i pouzdane informacije dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora. Subjekt preispituje procjene koje je izradio na kraju prethodnog izvještajnog razdoblja i ažurira ih. Pritom subjekt uzima u obzir sljedeće:

(a) jesu li ažurirane procjene vjerni odraz uvjeta na kraju izvještajnog razdoblja;

(b) jesu li ažurirane procjene vjerni odraz promjena uvjeta tijekom tog razdoblja. Recimo, na primjer, da su procjene na početku razdoblja bile na jednom kraju razumnog raspona. Ako se uvjeti nisu promijenili, prebacivanjem procjena na drugi kraj raspona na kraju razdoblja ne bi se vjerno odražavali

dogadaji tijekom razdoblja. Ako se subjektive najnovije procjene razlikuju od njegovih prethodnih procjena, ali se uvjeti nisu promijenili, subjekt ocjenjuje jesu li opravdane nove vjerojatnosti pripisane svakom scenariju. Pri ažuriranju svojih procjena tih vjerojatnosti subjekt uzima u obzir dokaze kojima su potkrijepljene njegove prethodne procjene i sve nove dokaze, pri čemu veću važnost daje uvjerljivijim dokazima.

- B55 U vjerojatnosti pripisanoj svakom scenariju odražavaju se uvjeti na kraju izvještajnog razdoblja. Stoga, u skladu s MRS-om 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja* događaj nakon izvještajnog razdoblja kojim se rješava neizvjesnost koja je postojala na kraju izvještajnog razdoblja nije dokaz uvjeta koji su postojali tog dana. Na primjer, na kraju izvještajnog razdoblja može postojati 20-postotna vjerojatnost da će se tijekom preostalih šest mjeseci ugovora o osiguranju dogoditi velika oluja. Nakon kraja izvještajnog razdoblja, ali prije odobrenja financijskih izvještaja za izdavanje, dogodi se velika oluja. Novčani tokovi od izvršenja tog ugovora ne odražavaju tu oluju za koju se, na temelju novijih saznanja, zna da se dogodila. Umjesto toga, novčani tokovi uključeni u mjerenje uključuju 20-postotnu vjerojatnost koja je vidljiva na kraju izvještajnog razdoblja (uz objavljivanje u skladu s MRS-om 10 da je događaj koji ne nalaže usklađivanje nastupio nakon kraja izvještajnog razdoblja).
- B56 Aktualne procjene očekivanih novčanih tokova nisu nužno istovjetne najnovijem stvarnom iskustvu. Recimo, na primjer, da je iskustvo sa smrtnosti u izvještajnom razdoblju 20 % lošije od prethodnog iskustva sa smrtnosti i prethodnih očekivanja u pogledu iskustava sa smrtnosti. Nekoliko čimbenika moglo je prouzročiti iznenadnu promjenu iskustva, uključujući:
- (a) trajne promjene smrtnosti;
 - (b) promjene obilježja osigurane populacije (npr. promjene u preuzimanju rizika ili distribuciji ili selektivno raskinuti ugovori ugovaratelja osiguranja koji su neobično dobrog zdravlja);
 - (c) nasumične fluktuacije ili
 - (d) jednokratne određive uzroke.
- B57 Subjekt ispituje razloge za promjenu iskustva te izrađuje nove procjene novčanih tokova i vjerojatnosti s obzirom na najnovije iskustvo, ranije iskustvo i druge informacije. Rezultat u primjeru iz točke B56 obično bi bila promjena očekivane sadašnje vrijednosti naknade za smrt, ali ne za čak 20 %. U primjeru iz točke B56, ako stope smrtnosti nastave biti znatno više od prethodnih procjena zbog razloga za koje se očekuje da će se nastaviti, povećat će se procijenjena vjerojatnost pripisana scenarijima koji uključuju visoku smrtnost.
- B58 Procjene netržišnih varijabli uključuju informacije o aktualnoj razini osiguranih događaja i informacije o trendovima. Na primjer, stope smrtnosti u brojnim su se zemljama stalno smanjivale tijekom duljeg razdoblja. Pri određivanju novčanih tokova od izvršenja ugovora uzimaju se u obzir vjerojatnosti koje bi se pripisale svakom mogućem scenariju trendova, uzimajući u obzir sve razumne i pouzdane informacije dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora.
- B59 Slično tome, ako su novčani tokovi raspoređeni u skupinu ugovora o osiguranju osjetljivi na inflaciju, pri određivanju novčanih tokova od izvršenja ugovora uzimaju se u obzir aktualne procjene mogućih budućih stopa inflacije. Budući da će stope inflacije vjerojatno biti povezane s kamatnim stopama, pri mjerenju novčanih tokova od izvršenja ugovora uzimaju se u obzir vjerojatnosti za svaki scenarij inflacije na način da budu u skladu s vjerojatnostima koje proizlaze iz tržišnih kamatnih stopa koje se primjenjuju pri procjeni diskontne stope (vidjeti točku B51).
- B60 Pri procjeni novčanih tokova subjekt uzima u obzir trenutačna očekivanja u pogledu budućih događaja koji bi mogli utjecati na te novčane tokove. Subjekt izrađuje scenarije novčanih tokova u kojima se odražavaju ti budućí događaji te nepristrane procjene vjerojatnosti svakog scenarija. No subjekt ne uzima u obzir trenutačna očekivanja u pogledu budućih izmjena propisa kojima bi se promijenila ili ukinula sadašnja obveza ili uvele nove obveze na temelju postojećeg ugovora o osiguranju dok se ta izmjena propisa zaista ne donese.

Novčani tokovi u okviru granica ugovora (točka 34.)

- B61 Procjene novčanih tokova u scenariju uključuju sve novčane tokove u okviru granica postojećeg ugovora i ne uključuju nikakve druge novčane tokove. Subjekt primjenjuje točku 2. kako bi odredio granice postojećeg ugovora.
- B62 Brojni ugovori o osiguranju imaju elemente na temelju kojih ugovaratelji osiguranja mogu poduzeti mjere za promjenu iznosa, rokova, prirode ili neizvjesnosti iznosa koje će primiti. Ti elementi uključuju mogućnosti produljenja, otkupa, konverzije i prestanka plaćanja premija, pri čemu se i dalje ostvaruju prava na temelju tih ugovora. Pri mjerenju skupine ugovora o osiguranju uzimaju se u obzir, na osnovi očekivane vrijednosti, subjektive aktualne procjene načina na koji će ugovaratelji osiguranja iz skupine iskoristiti dostupne mogućnosti, a pri usklađenju za nefinancijski rizik uzimaju se u obzir subjektive aktualne procjene načina na koji se stvarno ponašanje ugovaratelja osiguranja može razlikovati od očekivanog ponašanja. Taj zahtjev u pogledu određivanja očekivane vrijednosti primjenjuje se neovisno o broju ugovora u skupini; npr. primjenjuje se čak i ako skupinu čini jedan ugovor. Stoga se pri mjerenju skupine ugovora o osiguranju ne pretpostavlja 100-postotna vjerojatnost da će ugovaratelji osiguranja:
- (a) otkupiti svoje ugovore ako postoji određena vjerojatnost da neki ugovaratelji osiguranja to neće učiniti ili
 - (b) zadržati svoje ugovore ako postoji određena vjerojatnost da neki ugovaratelji osiguranja to neće učiniti.
- B63 Ako je na temelju ugovora o osiguranju izdavatelj tog ugovora dužan produljiti ili na drugi način zadržati ugovor, on primjenjuje točku 34. kako bi procijenio jesu li premije i povezani novčani tokovi koji proizlaze iz produljenog ugovora u okviru granica izvornog ugovora.
- B64 U točki 34. upućuje se na subjektivu praktičnu mogućnost da na budući datum (datum produljenja) odredi cijenu u kojoj se u cijelosti odražavaju rizici u ugovoru od tog datuma. Subjekt ima tu praktičnu mogućnost ako ne postoje ograničenja zbog kojih ne može odrediti istu cijenu koju bi odredio za novi ugovor s istim obilježjima kao u postojećem ugovoru izdanom tog datuma ili ako može izmijeniti koristi kako bi bile u skladu s cijenom koju će naplatiti. Slično tome, subjekt ima praktičnu mogućnost odrediti cijenu ako može ponovno odrediti cijenu postojećeg ugovora tako da se u toj cijeni odražavaju ukupne promjene rizika u portfelju ugovora o osiguranju, čak i ako se u cijeni određenoj za svakog pojedinačnog ugovaratelja osiguranja ne odražava promjena rizika za tog specifičnog ugovaratelja osiguranja. Pri procjeni toga ima li subjekt praktičnu mogućnost odrediti cijenu u kojoj se u cijelosti odražavaju rizici u ugovoru ili portfelju uzimaju se u obzir svi rizici koji bi se uzeli u obzir pri preuzimanju rizika za istovrijedne ugovore na datum produljenja preostale usluge. Pri određivanju procjena budućih novčanih tokova na kraju izvještajnog razdoblja subjekt ponovno procjenjuje granice ugovora o osiguranju kako bi uključio učinak promjena okolnosti na materijalna prava i obveze subjekta.
- B65 Novčani tokovi u okviru granica ugovora o osiguranju novčani su tokovi koji su izravno povezani s izvršenjem ugovora, uključujući novčane tokove za koje subjekt ima diskrecijsko pravo u pogledu iznosa ili rokova. Novčani tokovi unutar granica uključuju:
- (a) premije (uključujući usklađenja premija i obročne premije) ugovaratelja osiguranja i sve dodatne novčane tokove koji proizlaze iz tih premija;
 - (b) plaćanja ugovaratelju osiguranja (ili u njegovo ime), uključujući štete koje su već prijavljene, ali još nisu plaćene (odnosno prijavljene štete), nastale štete za događaje koji su se dogodili, ali za koje nije prijavljena šteta i sve buduće štete za koju subjekt ima materijalnu obvezu (vidjeti točku 34.);
 - (c) plaćanja ugovaratelju osiguranja (ili u njegovo ime) koja se mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke;
 - (d) plaćanja ugovaratelju osiguranja (ili u njegovo ime) koja proizlaze iz derivatnih instrumenata, npr. opcija i jamstava ugrađenih u ugovor ako te opcije i jamstva nisu odvojeni od ugovora o osiguranju (vidjeti točku 11. podtočku (a)).
 - (e) raspoređivanje novčanih tokova od stjecanja osiguranja u portfelj kojem ugovor pripada.

- (f) troškove rješavanja odštetnih zahtjeva (odnosno troškove koje će subjekt imati pri istraživanju, obradi i rješavanju odštetnih zahtjeva na temelju postojećih ugovora o osiguranju, uključujući naknade za pravne usluge i usluge procjenitelja štete te interne troškove ispitivanja zahtjeva i obrade isplata odštetnih zahtjeva);
 - (g) troškove koje će subjekt imati pri isplati ugovornih naknada u naravi;
 - (h) troškove upravljanja policom i njezina održavanja, kao što su troškovi naplate premija i obrade izmjena polica (npr. konverzije i reaktiviranja). Ti troškovi uključuju i višekratne provizije za koje se očekuje da će se platiti posrednicima ako dotični ugovaratelj osiguranja nastaviti plaćati premije u okviru granica ugovora o osiguranju;
 - (i) poreze na temelju transakcija (kao što su porezi na premije, porezi na dodanu vrijednost te porezi na robu i usluge) i naknade (kao što su naknade za vatrogasnu službu i procjene jamstvenog fonda) koji izravno proizlaze iz postojećih ugovora o osiguranju ili koji im se mogu pripisati na temelju razumnog i dosljednog kriterija;
 - (j) plaćanja koja osiguratelj izvršava u svojstvu fiducijara kako bi podmirio porezne obveze ugovaratelja osiguranja te povezane primitke;
 - (k) moguće novčane priljeve od povrata (kao što su spašavanje i subrogacija) za buduće odštetne zahtjeve obuhvaćene postojećim ugovorima o osiguranju te, u mjeri u kojoj oni ne ispunjavaju uvjete za priznavanje kao odvojena imovina, moguće novčane priljeve od povrata za prošle zahtjeve;
 - (ka) troškove koje će subjekt imati:
 - i. obavljanjem ulagačke aktivnosti, u mjeri u kojoj subjekt obavlja tu aktivnost kako bi povećao koristi od pokrića osiguranja za ugovaratelje osiguranja. Uлагаčke aktivnosti povećavaju koristi od pokrića osiguranja ako subjekt te aktivnosti obavlja očekujući prinos na ulaganja od kojeg će ugovaratelji osiguranja imati koristi u slučaju nastanka osiguranog događaja;
 - ii. pružanjem usluge prinosa na ulaganja ugovarateljima osiguranja bez obilježja izravnog sudjelovanja (vidjeti točku B119B);
 - iii. pružanjem investicijskih usluga ugovarateljima osiguranja s obilježjima izravnog sudjelovanja;
 - (l) raspoređivanje fiksnih i varijabilnih općih troškova (kao što su troškovi računovodstva, ljudskih resursa, informacijske tehnologije i podrške, amortizacije građevina, najma te održavanja i komunalnih usluga) koji se mogu izravno pripisati izvršenju ugovora o osiguranju. Ti se opći troškovi raspoređuju u skupine ugovora primjenom sustavnih i smislenih metoda koje se dosljedno primjenjuju na sve troškove sa sličnim obilježjima;
 - (m) sve ostale troškove koji se mogu posebno naplatiti ugovaratelju osiguranja pod uvjetima iz ugovora.
- B66 Sljedeći novčani tokovi ne uključuju se u procjenu novčanih tokova koji će nastajati subjektivim izvršenjem postojećeg ugovora o osiguranju:
- (a) prinos od ulaganja. Ulaganja se odvojeno priznaju, mjere i iskazuju;
 - (b) novčani tokovi (plaćanja ili primici) koji proizlaze iz ugovora o reosiguranju koji se drže. Ugovori o reosiguranju koji se drže odvojeno se priznaju, mjere i iskazuju;
 - (c) novčani tokovi koji mogu proizaći iz budućih ugovora o osiguranju, odnosno novčani tokovi izvan granica postojećih ugovora (vidjeti točke 34.– 35.);

- (d) novčani tokovi povezani s troškovima koji se ne mogu izravno pripisati portfelju ugovora o osiguranju koji sadržava taj ugovor, kao što su troškovi razvoja proizvoda i obuke. Ti se troškovi priznaju u dobiti ili gubitku u trenutku kad su nastali;
- (e) novčani tokovi koji proizlaze iz neuobičajenih količina utrošenog rada ili drugih resursa koji se upotrebljavaju za izvršenje ugovora. Ti se troškovi priznaju u dobiti ili gubitku u trenutku kad su nastali;
- (f) plaćanja poreza na dobit i primici koje osiguratelj ne plaća niti prima u svojstvu fiducijara ili koji se ne mogu posebno naplatiti ugovaratelju osiguranja pod uvjetima iz ugovora;
- (g) novčani tokovi između različitih komponenti izvještajnog subjekta, kao što su fondovi ugovaratelja osiguranja i fondovi dioničara, ako se tim novčanim tokovima ne mijenja iznos koji će se platiti ugovarateljima osiguranja;
- (h) novčani tokovi koji proizlaze iz komponenti odvojenih od ugovora o osiguranju koje se obračunavaju u skladu s drugim primjenjivim standardima (vidjeti točke 10.–13.).

B66A Subjektu se može naložiti da prije priznavanja skupine ugovora o osiguranju prizna imovinu ili obvezu za novčane tokove povezane sa skupinom ugovora o osiguranju koji nisu novčani tokovi od stjecanja osiguranja, i to zbog nastanka novčanih tokova ili zbog zahtjeva nekog drugog MSFI-ja. Novčani tokovi su povezani sa skupinom ugovora o osiguranju ako bi ti novčani tokovi bili uključeni u novčane tokove od izvršenja ugovorâ na datum početnog priznavanja skupine da su plaćeni ili primljeni nakon tog datuma. Za primjenu točke 38. podtočke (c) alineje ii., subjekt prestaje priznavati takvu imovinu ili obvezu u mjeri u kojoj se ta imovina ili obveza ne bi priznavala odvojeno od skupine ugovora o osiguranju da je do novčanog toka ili primjene MSFI-ja došlo na datum početnog priznavanja skupine ugovora o osiguranju.

Ugovori s novčanim tokovima koji utječu na novčane tokove prema ugovarateljima osiguranja iz drugih ugovora

B67 Neki ugovori o osiguranju utječu na novčane tokove prema ugovarateljima osiguranja iz drugih ugovora time što se njima nalaže:

- (a) da ugovaratelj osiguranja s ugovarateljima osiguranja iz drugih ugovora dijeli prinos na isti određeni skup odnosnih stavki i
- (b) jedno do sljedećeg:
 - i. da ugovaratelj osiguranja smanji svoj udio u prinosu na odnosne stavke zbog plaćanja ugovarateljima osiguranja iz drugih ugovora koji sudjeluju u tom skupu, uključujući plaćanja koja proizlaze iz jamstava danih ugovarateljima osiguranja iz tih drugih ugovora ili
 - ii. da ugovaratelji osiguranja iz drugih ugovora smanje svoj udio u prinosu na odnosne stavke zbog plaćanja ugovaratelju osiguranja, uključujući plaćanja koja proizlaze iz jamstava danih tom ugovaratelju osiguranja.

B68 Ponekad će ti ugovori utjecati na novčane tokove prema ugovarateljima osiguranja iz ugovora u drugim skupinama. Novčani tokovi od izvršenja ugovorâ iz svake skupine odražavaju mjeru u kojoj ugovori u toj skupini izlažu subjekta utjecaju očekivanih novčanih tokova, bilo prema ugovarateljima osiguranja u toj skupini bilo prema ugovarateljima osiguranja u drugoj skupini. Stoga novčani tokovi od izvršenja ugovorâ za skupinu:

- (a) uključuju plaćanja koja proizlaze iz uvjeta postojećih ugovora prema ugovarateljima osiguranja iz ugovora u drugim skupinama, neovisno o tome očekuje li se da će se ta plaćanja izvršiti prema sadašnjim ili budućim ugovarateljima osiguranja i
- (b) isključuju plaćanja prema ugovarateljima osiguranja u toj skupini koja su, u skladu s podtočkom (a), uključena u novčane tokove od izvršenja ugovorâ iz druge skupine.

- B69 Na primjer, u mjeri u kojoj se plaćanja prema ugovarateljima osiguranja u jednoj skupini povezana s udjelom u prinosu na odnosne stavke zbog plaćanja zajamčenog iznosa ugovarateljima osiguranja u drugoj skupini smanje s 350 NJ na 250 NJ, plaćanja od 100 NJ bit će uključena u novčane tokove od izvršenja ugovorâ iz prve skupine (tj. koji će iznositi 350 NJ), dok će zajamčeni iznos od 100 NJ biti isključen iz novčanih tokova od izvršenja ugovorâ iz druge skupine.
- B70 Mogući su različiti praktični pristupi određivanju novčanih tokova od izvršenja ugovorâ za skupinu ugovora koji utječu na novčane tokove prema ugovarateljima osiguranja iz ugovora u drugim skupinama ili su pod utjecajem tih novčanih tokova. U nekim slučajevima subjekt će možda moći utvrditi promjenu odnosnih stavki i posljedičnu promjenu novčanih tokova samo na razini agregiranja višoj od razine skupina. U tim slučajevima subjekt sustavno i smisleno raspoređuje učinak promjene odnosnih stavki u svaku skupinu.
- B71 Nakon što se za sve ugovore u skupini osiguraju sve usluge iz ugovora o osiguranju, novčani tokovi od izvršenja ugovorâ još uvijek mogu uključivati plaćanja za koja se očekuje da će biti izvršena prema postojećim ugovarateljima osiguranja u drugim skupinama ili budućim ugovarateljima osiguranja. Subjekt nije dužan nastaviti raspoređivati te novčane tokove od izvršenja ugovorâ u specifične skupine, nego umjesto toga može priznavati i mjeriti obvezu za te novčane tokove od izvršenja ugovorâ koji proizlaze iz svih skupina.

Diskontne stope (točka 36.)

- B72 Subjekt primjenjuje sljedeće diskontne stope pri primjeni MSFI-ja 17:
- (a) za mjerenje novčanih tokova od izvršenja ugovorâ – aktualne diskontne stope u skladu s točkom 36.;
 - (b) za određivanje kamata koje se dodaju marži za ugovorenu uslugu u skladu s točkom 44. podtočkom (b) za ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja – diskontne stope određene na datum početnog priznavanja skupine ugovora, uz primjenu točke 36. na nominalne novčane tokove koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke;
 - (c) za mjerenje promjena marže za ugovorenu uslugu u skladu s točkom B96. podtočkama (a)–(b) i (d) za ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja – diskontne stope u skladu s točkom 36. određene pri početnom priznavanju;
 - (d) za skupine ugovora u kojima se primjenjuje pristup raspoređivanja premije i koji imaju znatnu komponentu financiranja, kako bi se knjigovodstvena vrijednost obveze za preostalo pokriće uskladila s točkom 56. diskontne stope u skladu s točkom 36. određene pri početnom priznavanju;
 - (e) ako subjekt odluči raščlaniti financijske prihode ili rashode od osiguranja na dobit ili gubitak i ostalu sveobuhvatnu dobit (vidjeti točku 88.), kako bi odredio iznos financijskih prihoda ili rashoda uključenih u dobit ili gubitak:
 - i. za skupine ugovora o osiguranju za koje promjene u pretpostavkama koje se odnose na financijski rizik nemaju znatan učinak na iznose plaćene ugovarateljima osiguranja, u skladu s točkom B131. – diskontne stope određene na datum početnog priznavanja skupine ugovora, uz primjenu točke 36. na nominalne novčane tokove koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke;
 - ii. za skupine ugovora o osiguranju za koje promjene u pretpostavkama koje se odnose na financijski rizik imaju znatan učinak na iznose plaćene ugovarateljima osiguranja, u skladu s točkom B132. podtočkom (a) alinejom i. – diskontne stope na temelju kojih se preostali revidirani očekivani financijski prihodi ili rashodi raspoređuju tijekom preostalog trajanja skupine ugovora po stalnoj stopi i
 - iii. za skupine ugovora u kojima se primjenjuje pristup raspoređivanja premije u skladu s točkom 59. podtočkom (b) i točkom B133. diskontne stope određene na datum nastale štete, uz primjenu točke 36. na nominalne novčane tokove koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke.

- B73 Kako bi odredio diskontne stope na datum početnog priznavanja skupine ugovora opisane u točki B72 podtočkama (b)–(e), subjekt može primijeniti ponderirani prosjek diskontnih stopa tijekom razdoblja u kojem su izdani ugovori u skupini, a koji u skladu s točkom 22. ne može trajati dulje od godinu dana.
- B74 Procjene diskontnih stopa moraju biti u skladu s drugim procjenama za mjerenje ugovora o osiguranju kako bi se izbjeglo dvostruko obračunavanje ili propusti, npr.:
- (a) novčani tokovi koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke diskontiraju se po stopama u kojima se ne odražava takva varijabilnost;
 - (b) novčani tokovi koji se mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke:
 - i. diskontiraju se po stopama koje odražavaju ta varijabilnost ili
 - ii. usklađuju se za učinak te varijabilnosti i diskontiraju po stopi koja odražava izvršeno usklađenje;
 - (c) nominalni novčani tokovi (tj. oni koji uključuju učinak inflacije) diskontiraju se po stopama koje uključuju učinak inflacije i
 - (d) realni novčani tokovi (tj. oni koji ne uključuju učinak inflacije) diskontiraju se po stopama koje ne uključuju učinak inflacije.
- B75 U točki B74 podtočki (b) nalaže se da se novčani tokovi koji se mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke diskontiraju po stopama koje odražavaju tu varijabilnost ili da se usklade za učinak te varijabilnosti i diskontiraju po stopi koja odražava izvršeno usklađenje. Varijabilnost je relevantan čimbenik neovisno o tome proizlazi li iz ugovornih uvjeta ili ostvarivanja diskrecijskog prava subjekta te neovisno o tome drži li subjekt te odnosne stavke.
- B76 Novčani tokovi koji se mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke s varijabilnim prinosima, ali su predmet jamstva minimalnog prinosa, ne mijenjaju se samo na temelju prinosa na odnosne stavke, čak i kad je zajamčeni iznos niži od očekivanog prinosa na odnosne stavke. Stoga subjekt stopu koja održava varijabilnost prinosa na odnosne stavke usklađuje za učinak jamstva, čak i kad je zajamčeni iznos niži od očekivanog prinosa na odnosne stavke.
- B77 U MSFI-ju 17 subjektu se ne nalaže da procijenjene novčane tokove podijeli na one koji se mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke i one koje se ne mijenjaju. Ako subjekt ne dijeli procijenjene novčane tokove na taj način, dužan je primijeniti diskontne stope koje su primjerene za procijenjene novčane tokove u cjelini, npr. primjenom tehnika stohastičkog modeliranja ili tehnika mjerenja neutralnih s obzirom na rizik.
- B78 Diskontne stope uključuju samo relevantne čimbenike, tj. čimbenike koji proizlaze iz vremenske vrijednosti novca, obilježja novčanih tokova i obilježja likvidnosti ugovora o osiguranju. Te diskontne stope možda nisu izravno dostupne na tržištu. Stoga, kad tržišne stope za instrument s istim obilježjima nisu dostupne ili su dostupne za slične instrumente, ali se na temelju njih ne mogu odvojeno utvrditi čimbenici po kojima se taj instrument razlikuje od ugovora o osiguranju, subjekt procjenjuje primjerene stope. U MSFI-ju 17 ne nalaže se konkretna tehnika procjene za određivanje diskontnih stopa. Pri primjeni tehnike procjene subjekt je dužan:
- (a) u najvećoj mogućoj mjeri upotrebljavati dostupne ulazne podatke (vidjeti točku B44) i odražavati sve razumne i pouzdane vanjske i unutarnje informacije o netržišnim varijablama koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora (vidjeti točku B49). Konkretno, primijenjene diskontne stope ne smiju biti u suprotnosti s dostupnim i relevantnim tržišnim podacima, a primijenjene netržišne varijable ne smiju biti u suprotnosti s dostupnim tržišnim varijablama;
 - (b) prikazati postojeće tržišne uvjete iz perspektive sudionika na tržištu;

(c) donositi prosudbe kako bi ocijenio stupanj sličnosti između obilježja ugovora o osiguranju koji se mjere i obilježja instrumenta za koji su dostupne tržišne cijene i te cijene uskladiti kako bi se iskazale njihove međusobne razlike.

B79 Za novčane tokove ugovora o osiguranju koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke diskontna stopa održava krivulju prinosa u odgovarajućoj valuti za instrumente koji imatelja ne izlažu nikakvom ili izlažu neznatnom kreditnom riziku i usklađena je kako bi se odražavala obilježja likvidnosti skupine ugovora o osiguranju. U tom se usklađenju odražava razlika između obilježja likvidnosti skupine ugovora o osiguranju i obilježja likvidnosti imovine upotrijebljene za određivanje krivulje prinosa. U krivuljama prinosa odražava se imovina kojom se trguje na aktivnim tržištima i koju imatelj obično u svakom trenutku odmah može prodati bez znatnih troškova. Za razliku od toga, na temelju nekih ugovora o osiguranju subjekta se ne može prisiliti da plaćanje izvrši prije nastanka osiguranih događaja ili datuma određenih u tim ugovorima.

B80 Stoga za novčane tokove ugovora o osiguranju koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke subjekt može odrediti diskontne stope usklađivanjem likvidne nerizične krivulje prinosa tako da se iskažu razlike između obilježja likvidnosti financijskih instrumenata na kojima se temelje dostupne tržišne stope i obilježja likvidnosti ugovora o osiguranju (pristup odozdo prema gore).

B81 S druge strane, subjekt može odrediti odgovarajuće diskontne stope za ugovore o osiguranju na temelju krivulje prinosa u kojoj se odražavaju postojeće tržišne stope povrata koje proizlaze iz mjerenja fer vrijednosti referentnog portfelja imovine (pristup odozgo prema dolje). Subjekt usklađuje tu krivulju prinosa kako bi uklonio sve čimbenike koji nisu relevantni za ugovore o osiguranju, ali nije dužan krivulju prinosa uskladiti za razlike u obilježjima likvidnosti ugovora o osiguranju i referentnog portfelja.

B82 Pri procjeni krivulje prinosa opisane u točki B81:

(a) ako su za imovinu iz referentnog portfelja na aktivnim tržištima dostupne tržišne cijene, subjekt upotrebljava te cijene (u skladu s točkom 69. MSFI-ja 13.);

(b) ako tržište nije aktivno, subjekt usklađuje dostupne tržišne cijene slične imovine kako bi bile usporedive s tržišnim cijenama imovine koja se mjeri (u skladu s točkom 83. MSFI-ja 13);

(c) ako ne postoji tržište za imovinu iz referentnog portfelja, subjekt primjenjuje tehniku procjene. Za tu imovinu (u skladu s točkom 89. MSFI-ja 13) subjekt je dužan:

i. prikupiti interno procijenjene ulazne podatke na temelju najboljih informacija raspoloživih u danim okolnostima. Ti ulazni podaci mogu uključivati subjektove vlastite informacije te, u kontekstu MSFI-ja 17, subjekt može više važnosti dati dugoročnim procjenama nego kratkoročnim fluktuacijama i

ii. uskladiti te informacije tako da održavaju sve razumno dostupne informacije o pretpostavkama sudionika na tržištu.

B83 Pri usklađenju krivulje prinosa subjekt usklađuje tržišne stope dostupne u nedavnim transakcijama u instrumentima sa sličnim obilježjima za kretanja tržišnih čimbenika nakon datuma transakcije te dostupne tržišne stope usklađuje tako da se u njima odražava stupanj različitosti između instrumenta koji se mjeri i instrumenta za koji su transakcijske cijene dostupne. Za novčane tokove ugovora o osiguranju koji se ne mijenjaju ovisno o povratu na imovinu u referentnom portfelju ta usklađenja uključuju:

(a) usklađenje za razlike između iznosa, rokova i neizvjesnosti novčanih tokova imovine u portfelju te iznosa, rokova i neizvjesnosti novčanih tokova ugovora o osiguranju i

(b) isključenje premija tržišnog rizika za kreditni rizik koje su relevantne samo za imovinu uključenu u referentni portfelj.

B84 U načelu, za novčane tokove ugovora o osiguranju koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na imovinu u referentnom portfelju trebala bi postojati jedna nelikvidna nerizična krivulja prinosa kojom se uklanja sva neizvjesnost iznosa i rokova novčanih tokova. No u praksi pristup odozgo prema dolje i pristup odozdo prema gore mogu dovesti do različitih krivulja prinosa, čak i u istoj valuti. Razlog tome su ograničenja inherentna procjeni usklađenja izvršenih primjenom svakog pristupa te mogući izostanak usklađenja za različita obilježja likvidnosti u pristupu odozgo prema dolje. Subjekt nije dužan uskladiti diskontnu stopu određenu primjenom odabranog pristupa s diskontnom stopom koja bi se odredila primjenom drugog pristupa.

B85 U MSFI-ju 17 nisu određena ograničenja referentnog portfelja imovine koja se primjenjuju pri primjeni točke B81. No manji broj usklađenja bio bi potreban za uklanjanje čimbenika koji nisu relevantni za ugovore o osiguranju kad referentni portfelj imovine ima slična obilježja. Na primjer, ako se novčani tokovi od ugovora o osiguranju ne razlikuju ovisno o prinosu na odnosne stavke, bio bi potreban manji broj usklađenja da je subjekt kao početnu točku upotrijebio dužničke instrumente umjesto vlasničkih instrumenata. Za dužničke instrumente cilj bi bio iz ukupnog prinosa obveznica ukloniti učinak kreditnog rizika i druge čimbenike koji nisu relevantni za ugovore o osiguranju. Učinak kreditnog rizika može se, među ostalim, procijeniti tako da referentna točka bude tržišna cijena kreditne izvedenice.

Usklađenje za nefinancijski rizik (točka 37.)

B86 Usklađenje za nefinancijski rizik odnosi se na rizik koji proizlazi iz ugovora o osiguranju, a koji nije financijski rizik. Financijski rizik uključen je u procjene budućih novčanih tokova ili diskontne stope za usklađenje novčanih tokova. Usklađenjem za nefinancijski rizik obuhvaćeni su rizik osiguranja i drugi nefinancijski rizici, kao što su rizik isteka i rizik troška (vidjeti točku B14).

B87 Usklađenjem za nefinancijski rizik za ugovore o osiguranju mjeri se naknada koju bi subjekt tražio kako bi izjednačio:

(a) ispunjenje obveze s nizom mogućih ishoda koji proizlaze iz nefinancijskog rizika i

(b) ispunjenje obveze koje će stvoriti fiksne novčane tokove iste očekivane sadašnje vrijednosti kao i ugovori o osiguranju.

Na primjer, usklađenjem za nefinancijski rizik mjeri se naknada koju bi subjekt tražio da mu bude svejedno hoće li ispuniti obvezu za koju zbog nefinancijskog rizika postoji 50-postotna vjerojatnost da će iznositi 90 NJ i 50-postotna vjerojatnost da će iznositi 110 NJ ili će ispuniti obvezu čiji je fiksni iznos 100 NJ. Stoga se usklađenjem za nefinancijski rizik korisnicima financijskih izvještaja pružaju informacije o iznosu koji subjekt naplaćuje za neizvjesnost koja proizlazi iz nefinancijskog rizika u pogledu iznosa i rokova novčanih tokova.

B88 Budući da usklađenje za nefinancijski rizik odražava naknadu koju bi subjekt tražio za nefinancijski rizik koji proizlazi iz neizvjesnog iznosa i rokova novčanih tokova, usklađenje za nefinancijski rizik odražava i:

(a) stupanj diversifikacijske naknade koju subjekt uključuje kad određuje naknadu koju traži zbog tog rizika i

(b) povoljne i nepovoljne ishode, tako da održava i stupanj subjektove nesklonosti riziku.

B89 Svrha je usklađenja za nefinancijski rizik mjeriti učinak neizvjesnosti u novčanim tokovima koji proizlaze iz ugovora o osiguranju, osim neizvjesnosti koja proizlazi iz financijskog rizika. Stoga usklađenje za nefinancijski rizik odražava sve nefinancijske rizike povezane s ugovorima o osiguranju. To usklađenje ne odražava rizike koji ne proizlaze iz ugovora o osiguranju, kao što je opći operativni rizik.

- B90 Usklađenje za nefinancijski rizik eksplicitno se uključuje u mjerenje. Usklađenje za nefinancijski rizik konceptualno je odvojeno od procjena budućih novčanih tokova i diskontnih stopa kojima se usklađuju vrijednosti tih novčanih tokova. Subjekt ne smije dvostruko obračunavati usklađenje za nefinancijski rizik, npr. implicitnim uključivanjem usklađenja za nefinancijski rizik pri određivanju procjena budućih novčanih tokova ili diskontnih stopa. Diskontne stope koje se objavljuju u skladu s točkom 120. ne uključuju nikakve implicitne ispravke vrijednosti za nefinancijski rizik.
- B91 U MSFI-ju 17 ne određuju se tehnike procjene koje se primjenjuju za određivanje usklađenja za nefinancijski rizik. No, kako bi se iskazala naknada koju bi subjekt tražio za preuzimanje nefinancijskog rizika, usklađenje za nefinancijski rizik ima sljedeća obilježja:
- (a) rizici niske učestalosti i visoke ozbiljnosti rezultirat će višim usklađenjem za nefinancijski rizik nego rizici visoke učestalosti i niske ozbiljnosti;
 - (b) za slične rizike ugovori duljeg trajanja rezultirat će višim usklađenjem za nefinancijski rizik nego ugovori kraćeg trajanja;
 - (c) rizici šire distribucije vjerojatnosti rezultirat će višim usklađenjem za nefinancijski rizik nego rizici uže distribucije vjerojatnosti;
 - (d) što se manje zna o aktualnoj procjeni i njezinu trendu, to će usklađenje za nefinancijski rizik biti veće i
 - (e) ako novo iskustvo umanjuje neizvjesnost iznosa i rokova novčanih tokova, smanjit će se i usklađenje za nefinancijski rizik i obrnuto.
- B92 Subjekt prosudbom određuje primjerenu tehniku procjene za usklađenje za nefinancijski rizik. Pri primjeni te prosudbe subjekt razmatra dobivaju li se tom tehnikom sažeta i informativna objavlivanja tako da korisnici financijskih izvještaja mogu ocijeniti uspješnost subjekta u odnosu na uspješnost drugih subjekata. U točki 119. subjektu koji za određivanje usklađenja za nefinancijski rizik primjenjuje tehniku koja nije tehnika razine pouzdanosti nalaže se da objavi primijenjenu tehniku i razinu pouzdanosti koja odgovara rezultatima te tehnike.

Početno priznavanje prijenosa ugovora o osiguranju i poslovnih kombinacija (točka 39.)

- B93 Ako stekne izdane ugovore o osiguranju ili ugovore o reosiguranju koji se drže u okviru prijenosa ugovora o osiguranju koji ne čine poslovanje ili poslovne kombinacije obuhvaćene područjem primjene MSFI-ja 3, subjekt primjenjuje točke 14.–24. kako bi utvrdio stečene skupine ugovora, kao da je te ugovore sklopio na datum transakcije.
- B94 Subjekt naknadu primljenu ili plaćenu za ugovore koristi kao zamjenu za primljene premije. Naknada primljena ili plaćena za ugovore ne uključuje naknadu primljenu ili plaćenu za svu ostalu imovinu i obveze stečene u istoj transakciji. U poslovnoj kombinaciji obuhvaćenoj područjem primjene MSFI-ja 3 primljena ili plaćena naknada jednaka je fer vrijednosti ugovora na taj datum. Pri određivanju te fer vrijednosti subjekt ne primjenjuje točku 47. MSFI-ja 13 (koja se odnosi na obilježja plaćanja na zahtjev).
- B95 Osim ako se na obvezu za preostalo pokriće iz točaka 55.–59. i točaka 69.–70.A primjenjuje pristup raspoređivanja premije, pri početnom priznavanju se marža za ugovorenu uslugu izračunava u skladu s točkom 38. za stečene izdane ugovore o osiguranju i točkom 65. za stečene ugovore o reosiguranju koji se drže, pri čemu se naknade primljene ili plaćene za ugovore koriste kao zamjena za premije primljene ili plaćene na datum početnog priznavanja.
- B95A Ako su stečeni izdani ugovori o osiguranju štetni u skladu s točkom 47., subjekt priznaje višak novčanih tokova od izvršenja ugovorâ u odnosu na naknadu plaćenu ili primljenu kao dio goodwilla ili dobiti od povoljne kupnje u slučaju ugovora stečenih u poslovnoj kombinaciji obuhvaćenoj područjem primjene MSFI-ja 3 ili kao gubitak u dobiti ili gubitku u slučaju ugovora stečenih prijenosom. Subjekt utvrđuje komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće za taj višak te primjenjuje točke 49.–52. kako bi naknadne promjene u novčanim tokovima od izvršenja ugovorâ rasporedio u tu komponentu gubitka.

B95B Za skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže na koje se primjenjuju točke 66.A–66.B, subjekt određuje komponentu povrata gubitka imovine za preostalo pokriće na datum transakcije tako da pomnoži:

- (a) komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće odnosnih ugovora o osiguranju na datum transakcije i
- (b) postotak odštetnih zahtjeva po odnosnim ugovorima o osiguranju koje subjekt na datum transakcije očekuje naplatiti iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.

B95C Subjekt iznos komponente povrata gubitka određen u skladu s točkom B95B priznaje kao dio goodwilla ili dobiti od povoljne kupnje u slučaju ugovora o reosiguranju koji se drže stečenih u poslovnoj kombinaciji obuhvaćenoj područjem primjene MSFI-ja 3 ili kao prihod u dobiti ili gubitku u slučaju ugovora stečenih prijenosom.

B95D U skladu s točkama 14.–22., subjekt može na datum transakcije u štetnu skupinu ugovora o osiguranju uvrstiti i štetne ugovore o osiguranju iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže i štetne ugovore izvan skupine ugovora o reosiguranju koji se drže. Za primjenu točke B95B u takvim slučajevima, subjekt primjenjuje sustavnu i smislenu osnovu za raspoređivanje u svrhu određivanja dijela komponente gubitka skupine ugovora o osiguranju koji se odnosi na ugovore o osiguranju iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.

Imovina za novčane tokove od stjecanja osiguranja

B95E Ako prijenosom ugovora o osiguranju ili u poslovnoj kombinaciji obuhvaćenoj područjem primjene MSFI-ja 3 stekne izdane ugovore o osiguranju koji ne čine poslovanje, subjekt priznaje imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja po fer vrijednosti na datum transakcije kako bi ostvario prava na:

- (a) buduće ugovore o osiguranju koji su produljenja ugovora o osiguranju priznatih na datum transakcije i
- (b) buduće ugovore o osiguranju, osim onih iz podtočke (a), nakon datuma transakcije bez ponovnog plaćanja novčanih tokova od stjecanja osiguranja koje je stečenik već platio, a koji se mogu izravno pripisati povezanom portfelju ugovora o osiguranju.

B95F Na datum transakcije, iznos imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja ne uključuje se u mjerenje stečene skupine ugovora o osiguranju u skladu s točkama B93–B95A.

Promjene knjigovodstvene vrijednosti marže za ugovorenu uslugu za ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja (točka 44.)

B96 Za ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja u točki 44. podtočki (c) nalaže se usklađenje marže za ugovorenu uslugu iz skupine ugovora o osiguranju za promjene u novčanim tokovima od izvršenja ugovora koji se odnose na buduću uslugu. Te promjene uključuju:

- (a) iskustvena usklađenja koja proizlaze iz premija primljenih u tom razdoblju koje se odnose na buduću uslugu i povezane novčane tokove, kao što su novčani tokovi od stjecanja osiguranja i porezi na premije, koji se mjere po diskontnim stopama iz točke B72 podtočke (c);
- (b) promjene procjena sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova u obvezi za preostalo pokriće, osim onih opisanih u točki B97 podtočki (a), koje se mjere po diskontnim stopama iz točke B72 podtočke (c);
- (c) razlike između komponenti ulaganja za koje se očekuje da će postati plative u danom razdoblju i stvarne komponente ulaganja koja postaje plativa u danom razdoblju. Te se razlike utvrđuju usporedbom i. stvarne komponente ulaganja koja postaje plativa u danom razdoblju i ii. plaćanja u razdoblju koje se očekivalo na početku razdoblja i svih financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja povezanih s tim očekivanim plaćanjem prije nego što ono postane plativo;

- (ca) razlike između zajma ugovaratelju osiguranja za koji se očekuje da će postati otplativ u danom razdoblju i stvarnog zajma ugovaratelju osiguranja koji postaje otplativ u danom razdoblju. Te se razlike utvrđuju usporedbom i. stvarnog zajma ugovaratelju osiguranja koji postaje otplativ u tom razdoblju i ii. otplate u razdoblju koja se očekivala na početku razdoblja i svih financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja povezanih s tom očekivanom otplatom prije nego što postane otplativa;
- (d) promjene usklađenja za nefinancijski rizik koje se odnose na buduću uslugu. Subjekt nije dužan raščlaniti promjenu usklađenja za nefinancijski rizik između i. promjene povezane s nefinancijskim rizikom i ii. učinka vremenske vrijednosti novca i promjena vremenske vrijednosti novca. Ako subjekt provede takvu raščlambu, dužan je uskladiti maržu za ugovorenu uslugu za promjenu povezanu s nefinancijskim rizikom, koja se mjeri po diskontnim stopama iz točke B72 podtočke (c).
- B97 Subjekt ne usklađuje maržu za ugovorenu uslugu za skupinu ugovora o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja za sljedeće promjene novčanih tokova od izvršenja ugovorâ jer se ne odnose na buduću uslugu:
- (a) učinak vremenske vrijednosti novca i promjene vremenske vrijednosti novca te učinak financijskog rizika i promjene financijskog rizika. Ti učinci obuhvaćaju:
- i. učinak na procijenjene buduće novčane tokove;
 - ii. učinak, ako je raščlanjen, na usklađenje za nefinancijski rizik i
 - iii. učinak promjene diskontne stope;
- (b) promjene procjena novčanih tokova od izvršenja ugovorâ u obvezi za nastale štete;
- (c) iskustvena usklađenja, osim onih opisanih u točki B96 podtočki (a).
- B98 Uvjeti nekih ugovora o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja subjektu daju diskrecijsko pravo u pogledu novčanih tokova koje treba platiti ugovarateljima osiguranja. Smatra se da se promjena diskrecijskih novčanih tokova odnosi na buduću uslugu pa se na odgovarajući način usklađuje marža za ugovorenu uslugu. Kako bi odredio kako će utvrditi promjenu diskrecijskih novčanih tokova, subjekt pri sklapanju ugovora određuje osnovu na temelju koje očekuje da će odrediti svoju obvezu u skladu s ugovorom, npr. na temelju fiksne kamatne stope ili prinosa koji se mijenjaju ovisno o prinosu na određenu imovinu.
- B99 Subjekt na temelju te specifikacije razlikuje učinak promjena pretpostavki o financijskom riziku na tu obvezu (na temelju kojih se ne usklađuje marža za ugovorenu uslugu) i učinak diskrecijskih promjena na tu obvezu (na temelju kojih se usklađuje marža za ugovorenu uslugu).
- B100 Ako pri sklapanju ugovora ne može odrediti što smatra svojom obvezom u skladu s ugovorom, a što diskrecijskim elementom, subjekt smatra da njegova obveza odgovara povratu koji proizlazi iz procjene novčanih tokova od izvršenja ugovorâ pri sklapanju ugovora, ažuriranom tako da odražava aktualne pretpostavke o financijskom riziku.
- Promjene knjigovodstvene vrijednosti marže za ugovorenu uslugu za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja (točka 45.)**
- B101 Ugovori o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja u biti su ugovori o pružanju ulagačkih usluga u skladu s kojima subjekt obećava prinos na ulaganja na temelju odnosnih stavki. Stoga se definiraju kao ugovori o osiguranju za koje vrijedi sljedeće:
- (a) ugovornim uvjetima utvrđeno je da ugovaratelj osiguranja sudjeluje u dijelu jasno definiranog skupa odnosnih stavki (vidjeti točke B105–B106);

- (b) subjekt očekuje da će ugovaratelju osiguranja platiti iznos koji je jednak znatnom udjelu u povratu fer vrijednosti odnosnih stavki (vidjeti točku B107) i
- (c) subjekt očekuje da će se znatan udio svih promjena iznosa koje treba platiti ugovaratelju osiguranja mijenjati ovisno o promjeni fer vrijednosti odnosnih stavki (vidjeti točku B107).
- B102 Subjekt na temelju svojih očekivanja pri sklapanju ugovora procjenjuje jesu li uvjeti iz točke B101 ispunjeni i kasnije ih ponovno ne procjenjuje, osim ako se ugovor izmijeni, u skladu s točkom 72.
- B103 Ako ugovori o osiguranju u skupini utječu na novčane tokove prema ugovarateljima osiguranja iz ugovora u drugim skupinama (vidjeti točke B67–B71), subjekt procjenjuje jesu li uvjeti iz točke B101 ispunjeni razmatranjem novčanih tokova za koje očekuje da će ih platiti ugovarateljima osiguranja i koji su određeni u skladu s točkama B68–B70.
- B104 Uvjetima iz točke B101 osigurava se da ugovori o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja budu ugovori u kojima je subjektova obveza prema ugovaratelju osiguranja zbroj:
- (a) obveze plaćanja ugovaratelju osiguranja iznosa koji je jednak fer vrijednosti odnosnih stavki i
- (b) varijabilne naknade (vidjeti točke B110–B118) koju će subjekt odbiti od podtočke (a) u zamjenu za buduću uslugu koja se pruža na temelju ugovora o osiguranju, a koja uključuje:
- i. iznos subjektova udjela u fer vrijednosti odnosnih stavki umanjen
- ii. za novčane tokove od izvršenja ugovorâ koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke.
- B105 Udio iz točke B101 podtočke (a) ne isključuje postojanje subjektova diskrecijskog prava da izmijeni iznose koji se plaćaju ugovaratelju osiguranja. No poveznica s odnosnim stavkama mora biti provediva (vidjeti točku 2.).
- B106 Skup odnosnih stavki iz točke B101 podtočke (a) može sadržavati bilo koju stavku, npr. referentni portfelj imovine, neto imovinu subjekta ili određeni podskup neto imovine subjekta, dok god su one jasno utvrđene u ugovoru. Subjekt ne mora držati definirani skup odnosnih stavki. No jasno definirani skup odnosnih stavki ne postoji:
- (a) ako subjekt može promijeniti odnosne stavke na temelju kojih se određuje iznos subjektove obveze s retroaktivnim učinkom ili
- (b) ako ne postoje utvrđene odnosne stavke, čak i ako bi ugovaratelj osiguranja mogao ostvariti prinos koji općenito odražava ukupnu uspješnost i očekivanja subjekta ili uspješnost i očekivanja za podskup imovine koju subjekt drži. Takav prinos je npr. stopa prinosa ili isplata dividende određena na kraju razdoblja na koje se odnosi. U tom slučaju obveza prema ugovaratelju osiguranja odražava stopu prinosa ili iznose dividende koje je subjekt odredio, a ne odražava utvrđene odnosne stavke.
- B107 U točki B101 podtočki (b) nalaže se da subjekt očekuje da će se znatan udio povrata fer vrijednosti odnosnih stavki platiti ugovaratelju osiguranja, a u točki B101 podtočki (c) da očekuje da će se znatan dio svih promjena iznosa koje treba platiti ugovaratelju osiguranja mijenjati ovisno o promjeni fer vrijednosti odnosnih stavki. Subjekt:
- (a) pojam „znatan” u objema točkama tumači u kontekstu cilja prema kojem su ugovori o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja ugovori na temelju kojih subjekt pruža investicijske usluge i za te usluge prima naknadu koja se određuje upućivanjem na odnosne stavke i

(b) procjenjuje varijabilnost iznosa iz točke B101 podtočaka (b) i (c):

i. tijekom trajanja ugovora o osiguranju i

ii. na osnovi prosjeka sadašnje vrijednosti određene na temelju vjerojatnosti, a ne na temelju najboljeg ili najlošijeg ishoda (vidjeti točke B37–B38).

B108 Na primjer, ako subjekt očekuje da će platiti znatan dio povrata fer vrijednosti odnosnih stavki, podložno jamstvu minimalnog povrata, postojat će scenariji:

(a) u kojima se novčani tokovi za koje subjekt očekuje da će platiti ugovaratelju osiguranja mijenjaju ovisno o promjenama fer vrijednosti odnosnih stavki jer zajamčeni prinos i drugi novčani tokovi koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke ne premašuju povrat fer vrijednosti odnosnih stavki i

(b) u kojima se novčani tokovi za koje subjekt očekuje da će platiti ugovaratelju osiguranja ne mijenjaju ovisno o promjenama fer vrijednosti odnosnih stavki jer zajamčeni prinos i drugi novčani tokovi koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke premašuju fer vrijednost prinosa na odnosne stavke.

Subjektova procjena varijabilnosti iz točke B101 podtočke (c) u tom primjeru odražavat će prosjek sadašnje vrijednosti određene na temelju vjerojatnosti za sve te scenarije.

B109 Izdani ugovori o reosiguranju i ugovori o reosiguranju koji se drže ne mogu biti ugovori o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja za potrebe MSFI-ja 17.

B110 Za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja marža za ugovorenu uslugu usklađuje se kako bi se iskazala varijabilnost naknade. Stoga se promjene iznosa utvrđenih u točki B104 obračunavaju kako je utvrđeno u točkama B111–B114.

B111 Promjene obveze plaćanja ugovaratelju osiguranja iznosa koji je jednak fer vrijednosti odnosnih stavki (točka B104 podtočka (a)) ne odnose se na buduću uslugu i ne dovode do usklađenja marže za ugovorenu uslugu.

B112 Promjene iznosa subjektova udjela u fer vrijednosti odnosnih stavki (točka B104 podtočka (b) alineja i.) odnose se na buduću uslugu i dovode do usklađenja marže za ugovorenu uslugu, u skladu s točkom 45. podtočkom (b).

B113 Promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora koji se ne mijenjaju ovisno o prinosu na odnosne stavke (točka B104 podtočka (b) alineja ii.) uključuju:

(a) promjene novčanih tokova od izvršenja ugovora koje nisu određene u podtočki (b). Subjekt primjenjuje točke B96–B97, u skladu s ugovorima o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja, kako bi odredio u kojoj se mjeri oni odnose na buduću uslugu, a u skladu s točkom 45. podtočkom (c) kako bi uskladio maržu za ugovorenu uslugu. Sva se usklađenja mjere primjenom aktualnih diskontnih stopa;

(b) promjenu učinka vremenske vrijednosti novca i financijskih rizika koji ne proizlaze iz odnosnih stavki, npr. učinak financijskih jamstava. Oni se odnose na buduću uslugu te, u skladu s točkom 45. podtočkom (c), dovode do usklađenja marže za ugovorenu uslugu, osim ako se primjenjuje točka B115.

B114 Subjekt nije dužan odvojeno utvrditi usklađenja marže za ugovorenu uslugu koja se zahtijevaju u točkama B112 i B113. Umjesto toga, može se odrediti kombinirani iznos za neka ili sva usklađenja.

Smanjenje rizika

B115 Ako subjekt ispunjava uvjete iz točke B116, može odlučiti ne priznati promjenu marže za ugovorenu uslugu kako bi se odrazile neke ili sve promjene učinka vremenske vrijednosti novca i financijskog rizika na:

(a) iznos subjektova udjela u odnosnim stavkama (vidjeti točku B112) ako subjekt smanjuje učinak financijskog rizika na taj iznos izvedenicama ili ugovorima o reosiguranju koji se drže i

(b) ostvarenje novčanih tokova od izvršenja ugovora iz točke B113 podtočke (b) ako subjekt smanjuje učinak financijskog rizika na te novčane tokove od izvršenja ugovora primjenom izvedenica, neizvedenih financijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili ugovora o reosiguranju koji se drže.

B116 Za primjenu točke B115 subjekt mora imati prethodno dokumentiran cilj upravljanja rizicima i strategiju smanjenja financijskog rizika kako je opisano u točki B115. Pri primjeni tog cilja i strategije:

(a) ugovori o osiguranju i ta izvedenica, neizvedeni financijski instrument koji se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili ugovor o reosiguranju koji se drži ekonomski se prebijaju (tj. vrijednosti ugovora o osiguranju i tih stavki kojima se smanjuje rizik općenito se kreću u suprotnim smjerovima jer slično reagiraju na promjene rizika koji se smanjuje). Subjekt pri procjeni ekonomskog prijeboja ne uzima u obzir razlike u računovodstvenom mjerenju;

(b) kreditni rizik nije presudan za ekonomski prijeboj.

B117 Subjekt u svakom izvještajnom razdoblju dosljedno određuje novčane tokove od izvršenja ugovora u skupini na koju se primjenjuje točka B115.

B117A Ako subjekt smanjuje učinak financijskog rizika primjenom izvedenica ili neizvedenih financijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, financijske prihode ili rashode od osiguranja za razdoblje koje proizlazi iz primjene točke B115 uključuje u dobit ili gubitak. Ako subjekt smanjuje učinak financijskog rizika primjenom ugovora o reosiguranju koji se drže, na iskazivanje financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja koji proizlaze iz primjene točke B115 primjenjuje istu računovodstvenu politiku koju primjenjuje na ugovore o reosiguranju koji se drže u skladu s točkama 88. i 90.

B118 Samo i jedino ako neki uvjet iz točke B116 više nije ispunjen, subjekt od tog datuma prestaje primjenjivati točku B115. Subjekt ne provodi usklađenja za promjene koje su prethodno priznate u dobiti ili gubitku.

Priznavanje marže za ugovorenu uslugu u dobiti ili gubitku

B119 Iznos marže za ugovorenu uslugu za skupinu ugovora o osiguranju priznaje se u dobiti ili gubitku u svakom razdoblju kako bi se uzelo u obzir usluge iz ugovora o osiguranju pružene na temelju skupine ugovora o osiguranju u tom razdoblju (vidjeti točku 44. podtočku (e), točku 45. podtočku (e) i točku 66. podtočku (e)). Taj se iznos određuje:

(a) utvrđivanjem jedinica pokrića u skupini. Broj jedinica pokrića u skupini količina je usluga iz ugovora o osiguranju koje se pružaju na temelju ugovora u toj skupini, koja se određuje tako da se za svaki ugovor razmatra količina koristi koje se ostvaruju na temelju ugovora i njegovo očekivano razdoblje pokrića;

(b) jednakomjernim raspoređivanjem marže za ugovorenu uslugu na kraju razdoblja (prije priznavanja bilo kojeg iznosa u dobiti ili gubitku koji bi odražavao usluge iz ugovora o osiguranju pružene u tom razdoblju) u svaku jedinicu pokrića iz tekućeg razdoblja za koju se očekuje da će biti pružena u budućnosti;

(c) priznavanjem u dobiti ili gubitku iznosa raspoređenog u jedinice pokrića pružene u tom razdoblju.

B119A Za primjenu točke B119, razdoblje usluge prinosa od ulaganja ili investicijske usluge završava na datum ili prije datuma plaćanja svih dospjelih iznosa prema sadašnjim ugovarateljima osiguranja povezanih s tim uslugama, ne uzimajući u obzir plaćanja budućim ugovarateljima osiguranja uključena u novčane tokove od izvršenja ugovora u skladu s točkom B68.

B119B Ugovori o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja mogu sadržavati uslugu prinosa od ulaganja samo ako:

- (a) postoji komponenta ulaganja ili ugovaratelj osiguranja ima pravo povući određeni iznos;
- (b) subjekt očekuje da komponenta ulaganja ili iznos koji ugovaratelj osiguranja ima pravo povući uključuje prinos od ulaganja (prinos od ulaganja može biti ispod nule, npr. u okruženju s negativnim kamatnim stopama) i
- (c) subjekt očekuje da će obavljanjem investicijskih aktivnosti ostvariti taj prinos od ulaganja.

Ugovori o reosiguranju koji se drže – priznavanje povrata gubitaka po odnosnim ugovorima o osiguranju (točke 66.A–66.B)

B119C Točka 66.A primjenjuje se samo ako je ugovor o reosiguranju koji se drži sklopljen prije ili u trenutku priznavanja štetnog odnosnog ugovora o osiguranju.

B119D Za primjenu točke 66.A, subjekt usklađenje marže za ugovorenu uslugu iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže i posljedičnog prihoda određuje tako da pomnoži:

- (a) priznati gubitak u odnosnim ugovorima o osiguranju i
- (b) postotak šteta za odnosne ugovore o osiguranju koje subjekt očekuje naplatiti iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.

B119E U skladu s točkama 14.–22., subjekt može u skupinu štetnih ugovora o osiguranju uvrstiti i štetne ugovore o osiguranju iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže i štetne ugovore o osiguranju izvan skupine ugovora o reosiguranju koji se drže. Za primjenu točke 66. podtočke (c) alineja i.–ii. i točke 66.A u takvim slučajevima, subjekt primjenjuje sustavnu i smislenu osnovu raspoređivanja za određivanje dijela gubitaka priznatih iz skupine ugovora o osiguranju koji se odnosi na ugovore o osiguranju iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.

B119F Nakon što utvrdi komponentu povrata gubitka u skladu s točkom 66.B, subjekt tu komponentu usklađuje kako bi iskazao promjene u komponenti gubitka štetne skupine odnosnih ugovora o osiguranju (vidjeti točke 50.–52.). Knjigovodstvena vrijednost komponente povrata gubitka ne smije biti veća od dijela knjigovodstvene vrijednosti komponente gubitka štetne skupine odnosnih ugovora o osiguranju koju subjekt očekuje naplatiti od skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.

PRIHODI OD OSIGURANJA (TOČKE 83. I 85.)

B120 Ukupni prihodi od osiguranja za skupinu ugovora o osiguranju jednaki su naknadi za te ugovore, odnosno iznosu premija koje se subjektu plaćaju:

- (a) usklađenom za financijski učinak i
- (b) isključujući komponente ulaganja.

B121 U točki 83. nalaže se da se u iznosu prihoda od osiguranja priznatih u razdoblju iskaže prijenos obećanih usluga na razini iznosa koji odražava naknadu koju subjekt očekuje u zamjenu za te usluge. Ukupna naknada za skupinu ugovora uključuje sljedeće iznose:

(a) iznose koji se odnose na pružanje usluga i uključuju:

i. rashode za usluge osiguranja, isključujući sve iznose povezane s usklađenjem za nefinancijski rizik uključene u alineju ii. i sve iznose raspoređene u komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće;

(ia) iznose za porez na dobit koji se mogu posebno zaračunati ugovaratelju osiguranja;

ii. usklađenje za nefinancijski rizik, isključujući sve iznose raspoređene u komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće i

iii. maržu za ugovorenu uslugu;

(b) iznose povezane s novčanim tokovima od stjecanja osiguranja.

B122 Prihodi od osiguranja za razdoblje koji se odnose na iznose opisane u točki B121 podtočki (a) određuju se kako je utvrđeno u točkama B123 – B124. Prihodi od osiguranja za razdoblje koji se odnose na iznose opisane u točki B121 podtočki (b) određuju se kako je utvrđeno u točki B125.

B123 U skladu s MSFI-jem 15, subjekt koji pruža usluge prestaje priznavati obvezu na izvršenje za te usluge i priznaje prihode. Prema tome, u skladu s MSFI-jem 17, ako pruža usluge u određenom razdoblju, subjekt umanjuje obvezu za preostalo pokriće za pružene usluge i priznaje prihode od osiguranja. Umanjenje obveze za preostalo pokriće zbog kojeg nastaju prihodi od osiguranja ne uključuje promjene obveze koje se ne odnose na usluge za koje se očekuje da će biti pokrivena naknadom koju će subjekt primiti. Te su promjene sljedeće:

(a) promjene koje se ne odnose na usluge pružene tijekom razdoblja, npr.:

i. promjene koje proizlaze iz novčanih priljeva od primljenih premija;

ii. promjene koje se odnose na komponente ulaganja u tom razdoblju;

ii.a promjene koje proizlaze iz novčanih tokova od zajmova ugovarateljima osiguranja;

iii. promjene koje se odnose na poreze na temelju transakcija naplaćene u ime trećih osoba (kao što su porezi na premije, porezi na dodanu vrijednost te porezi na robu i usluge) (vidjeti točku B65 podtočku (i));

iv. financijske prihode ili rashode od osiguranja;

v. novčane tokove od stjecanja osiguranja (vidjeti točku B125) i

vi. prestanak priznavanja obveza prenesenih na treću stranu;

(b) promjene koje se odnose na usluge, ali za koje subjekt ne očekuje naknadu, odnosno povećanja i smanjenja komponente gubitka obveze za preostalo pokriće (vidjeti točke 47.–52.).

B123A U mjeri u kojoj subjekt prestaje priznavati imovinu za novčane tokove osim novčanih tokova od stjecanja osiguranja na datum početnog priznavanja skupine ugovora o osiguranju (vidjeti točku 38. podtočku (c) alineju ii. i točku B66A), subjekt priznaje prihode i rashode od osiguranja za iznos koji je prestao priznavati na taj datum.

- B124 Stoga se i prihodi od osiguranja za to razdoblje mogu analizirati kao zbroj promjena obveza za preostalo pokriće u razdoblju koje se odnosi na usluge za koje subjekt očekuje primitak naknade. Te su promjene sljedeće:
- (a) rashodi za uslugu osiguranja nastali u razdoblju (mjereni na razini iznosa koji se očekuju na početku razdoblja), isključujući:
 - i. iznose raspoređene u komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće u skladu s točkom 51. podtočkom (a);
 - ii. otplate komponenti ulaganja;
 - iii. iznose koji se odnose na poreze na temelju transakcije naplaćene u ime trećih osoba (kao što su porezi na premije, porezi na dodanu vrijednost te porezi na robu i usluge) (vidjeti točku B65 podtočku (i));
 - iv. rashode za stjecanje osiguranja (vidjeti točku B125) i
 - v. iznos povezan s usklađenjem za nefinancijski rizik (vidjeti točku (b));
 - (b) promjene usklađenja za nefinancijski rizik, isključujući:
 - i. promjene uključene u financijske prihode ili rashode od osiguranja u skladu s točkom 87.;
 - ii. promjene koje dovode do usklađenja marže za ugovorenu uslugu jer se odnose na buduću uslugu u skladu s točkom 44. podtočkom (c) i točkom 45. podtočkom (c) i
 - iii. iznose raspoređene u komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće u skladu s točkom 51. podtočkom (b);
 - (c) iznos marže za ugovorenu uslugu priznat u dobiti ili gubitku u tom razdoblju, u skladu s točkom 44. podtočkom (e) i točkom 45. podtočkom (e);
 - (d) druge iznose, npr. iskustvena usklađenja za primitke od premija osim onih koje se odnose na buduću uslugu (vidjeti točku B96 podtočku (a)).
- B125 Subjekt određuje prihode od osiguranja koji se odnose na novčane tokove od stjecanja osiguranja tako da dio premija koje se odnose na povrat tih novčanih tokova sustavno rasporedi u svako izvještajno razdoblje na temelju protoka vremena. Subjekt isti iznos priznaje kao rashode za uslugu osiguranja.
- B126 Ako subjekt primjenjuje pristup raspoređivanja premije iz točaka 55.–58., prihod od osiguranja za razdoblje iznos je očekivanih primitaka od premija (bez mogućih komponenti ulaganja i usklađen tako da, prema potrebi, odražava vremensku vrijednost novca i učinak financijskog rizika, u skladu s točkom 56.) raspoređenih u to razdoblje. Subjekt raspoređuje očekivane primitke od premija u svako razdoblje usluga iz ugovora o osiguranju:
- (a) na temelju protoka vremena, ali
 - (b) ako se očekivani obrazac oslobođenja od rizika tijekom razdoblja pokrića znatno razlikuje od protoka vremena, tada na temelju očekivanog vremena nastalih rashoda za uslugu osiguranja.
- B127 Ako se činjenice i okolnosti promijene, subjekt mijenja osnovu za raspoređivanje odabirući, prema potrebi, metodu iz točke B126 podtočke (a) ili (b).

FINANCIJSKI PRIHODI ILI RASHODI OD OSIGURANJA (TOČKE 87.–92.)

- B128 U točki 87. subjektu se nalaže da u financijske prihode ili rashode od osiguranja uključi učinak vremenske vrijednosti novca i financijskog rizika i njihovih promjena. Za potrebe MSFI-ja 17:
- (a) pretpostavke o inflaciji na temelju indeksa cijena ili stopa ili na temelju cijena imovine s povratima povezanim s inflacijom pretpostavke su koje se odnose na financijski rizik;
 - (b) pretpostavke o inflaciji na temelju očekivanja koja subjekt ima u pogledu specifičnih promjena cijena nisu pretpostavke koje se odnose na financijski rizik i
 - (c) promjene u mjerenju skupine ugovora o osiguranju koje su nastale zbog promjene vrijednosti odnosnih stavki (isključujući dodatke i povlačenja) promjene su koje proizlaze iz učinka vremenske vrijednosti novca i financijskog rizika i njihovih promjena.
- B129 U točkama 88.–89. subjektu se nalaže da u okviru računovodstvene politike odluči hoće li financijske prihode ili rashode od osiguranja za razdoblje raščlaniti na dobit ili gubitak i ostalu sveobuhvatnu dobit. Subjekt odabranu računovodstvenu politiku primjenjuje na portfelje ugovora o osiguranju. Pri procjeni primjerene računovodstvene politike za portfelj ugovora o osiguranju, u skladu s točkom 13. MRS-a 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*, subjekt za svaki portfelj razmatra imovinu koju drži i način na koji je obračunava.
- B130 Ako se primjenjuje točka 88. podtočka (b), subjekt u dobit ili gubitak uključuje iznos određen sustavnim raspoređivanjem očekivanih ukupnih financijskih prihoda ili rashoda tijekom trajanja skupine ugovora o osiguranju. U tom kontekstu sustavno raspoređivanje znači raspoređivanje ukupnih očekivanih financijskih prihoda ili rashoda od skupine ugovora o osiguranju tijekom trajanja skupine:
- (a) koja se temelji na obilježjima ugovora, bez upućivanja na čimbenike koji ne utječu na novčane tokove za koje se očekuje da će proizaći iz ugovora. Na primjer, raspoređivanje financijskih prihoda ili rashoda ne smije se temeljiti na očekivanim priznatim prinosima na imovinu ako ti očekivani priznati prinosi ne utječe na novčane tokove iz ugovora u skupini;
 - (b) u kojoj su iznosi koji se priznaju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti tijekom trajanja skupine ugovora jednaki nuli. Kumulativni iznos koji se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti na bilo koji datum razlika je između knjigovodstvene vrijednosti skupine ugovora i iznosa po kojem bi se skupina mjerila pri primjeni sustavnog raspoređivanja.
- B131 Za skupine ugovora o osiguranju za koje promjene pretpostavki koje se odnose na financijski rizik nemaju znatan učinak na iznose plaćene ugovaratelju osiguranja, sustavno raspoređivanje određuje se primjenom diskontnih stopa određenih u točki B72 podtočki (e) alineji i.
- B132 Za skupine ugovora o osiguranju za koje promjene pretpostavki koje se odnose na financijski rizik imaju znatan učinak na iznose plaćene ugovarateljima osiguranja:
- (a) sustavno raspoređivanje financijskih prihoda ili rashoda koji proizlaze iz procjena budućih novčanih tokova može se odrediti na jedan od sljedećih načina:
 - i. primjenom stope kojom se preostali revidirani očekivani financijskih prihodi ili rashodi raspoređuju tijekom preostalog trajanja skupine ugovora po stalnoj stopi ili
 - ii. za ugovore u kojima se stopa prinosa koristi za određivanje iznosa dospjelih prema ugovarateljima osiguranja – primjenom raspoređivanja koje se temelji na iznosima prinosa u tom razdoblju i očekivanim prinosima u budućim razdobljima;

- (b) sustavno raspoređivanje financijskih prihoda ili rashoda koji proizlaze iz usklađenja za nefinancijski rizik, ako se odvojeno raščlanjuju od ostalih promjena usklađenja za nefinancijski rizik u skladu s točkom 81., određuje se raspoređivanjem usklađenim s raspoređivanjem financijskih prihoda ili rashoda koji proizlaze iz budućih novčanih tokova;
- (c) sustavno raspoređivanje financijskih prihoda ili rashoda koji proizlaze iz marže za ugovorenu uslugu određuje se:
- i. za ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja, primjenom diskontnih stopa određenih u točki B72 podtočki (b) i
 - ii. za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja, raspoređivanjem koje je u skladu s raspoređivanjem financijskih prihoda ili rashoda koji proizlaze iz budućih novčanih tokova.
- B133 Pri primjeni pristupa raspoređivanja premije na ugovore o osiguranju opisane u točkama 53.–59., diskontiranje obveze za nastale štete može biti obveza subjekta ili njegova svojevolsna odluka. On u tim slučajevima može raščlaniti financijske prihode ili rashode od osiguranja u skladu s točkom 88. podtočkom (b). Ako subjekt tako odluči, financijske prihode ili rashode od osiguranja u dobiti ili gubitku određuje primjenom diskontne stope iz točke B72 podtočke (e) alineje iii.
- B134 Točka 89. primjenjuje se ako subjekt, prema vlastitoj odluci ili jer je obvezan, drži odnosne stavke za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja. Ako subjekt odluči raščlaniti financijske prihode ili rashode od osiguranja u skladu s točkom 89. podtočkom (b), u dobit ili gubitak uključuje rashode ili prihode koji točno odgovaraju prihodima ili rashodima uključenima u dobit ili gubitak za odnosne stavke, zbog čega neto vrijednost tih odvojeno prezentiranih stavki iznosi nula.
- B135 Subjekt u nekim razdobljima može ispunjavati uvjete za odabir računovodstvene politike iz točke 89., ali u drugima možda neće ovisno o promjeni držanja odnosnih stavki. U slučaju takve promjene, odabir računovodstvene politike koji je subjektu na raspolaganju mijenja se iz onog utvrđenog u točki 88. u onaj utvrđen u točki 89. ili obrnuto. Stoga subjekt može mijenjati svoju računovodstvenu politiku od one utvrđene u točki 88. podtočki (b) u onu utvrđenu u točki 89. podtočki (b) i obrnuto. Pri toj promjeni subjekt:
- (a) akumulirani iznos koji je do datuma promjene bio uključen u ostalu sveobuhvatnu dobit uključuje u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje u razdoblju promjene i u budućim razdobljima, kako slijedi:
 - i. ako je prethodno primjenjivao točku 88. podtočku (b), subjekt u dobit ili gubitak uključuje akumulirani iznos koji je prije promjene bio uključen u ostalu sveobuhvatnu dobit kao da nastavlja primjenjivati pristup iz točke 88. podtočke (b) na temelju pretpostavki koje su se primjenjivale neposredno prije promjene i
 - ii. ako je prethodno primjenjivao točku 89. podtočku (b), subjekt u dobit ili gubitak uključuje akumulirani iznos koji je prije promjene bio uključen u ostalu sveobuhvatnu dobit kao da nastavlja primjenjivati pristup iz točke 89. podtočke (b) na temelju pretpostavki koje su vrijedile neposredno prije promjene;
 - (b) ne prepravlja usporedne informacije za prethodno razdoblje.
- B136 Pri primjeni točke B135 podtočke (a) subjekt ne preračunava akumulirani iznos koji je prethodno uključen u ostalu sveobuhvatnu dobit kao da se nova raščlamba uvijek primjenjivala; pretpostavke primijenjene za reklasifikaciju u budućim razdobljima ne ažuriraju se nakon datuma promjene.

UČINAK RAČUNOVODSTVENIH PROCJENA U FINACIJSKIM IZVJEŠTAJIMA ZA MEĐURAZDOBLJA

- B137 Ako subjekt sastavlja financijske izvještaje za međurazdoblja u skladu s MRS-om 34 *Financijsko izvještavanje za međurazdoblja*, subjekt u okviru računovodstvene politike odlučuje hoće li promijeniti tretman računovodstvenih procjena iz prethodnih financijskih izvještaja za međurazdoblja pri primjeni MSFI-ja 17 u kasnijim financijskim izvještajima za međurazdoblja i u godišnjem izvještajnom razdoblju. Subjekt odabranu računovodstvenu politiku primjenjuje na sve skupine ugovora o osiguranju koje izdaje i na skupine ugovora o reosiguranju koje drži.

Dodatak C

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

Ovaj je Dodatak sastavni dio MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

- C1 Subjekt je dužan primjenjivati MSFI 17 na godišnja izvještajna razdoblja koja započnu 1. siječnja 2023. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MSFI 17 primjenjuje na neko ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti. Ranija je primjena dopuštena za subjekte koji na datum početne primjene MSFI-ja 17 ili prije tog datuma primjenjuju MSFI 9 *Financijski instrumenti*.
- C2 Za potrebe prijelaznih odredaba iz točke C1 i točaka C3–C33:
- (a) datumom početne primjene smatra se početak godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje MSFI 17 i
 - (b) datumom prelaska smatra se početak godišnjeg izvještajnog razdoblja neposredno prije datuma početne primjene.
- C2A Dokumentom *Prva primjena MSFI-ja 17 i MSFI-ja 9 – Usporedne informacije*, objavljenom u prosincu 2021., dodane su točke C28A–C28E i C33A. Subjekt koji odluči primjenjivati točke C28A–C28E i C33A dužan ih je primjenjivati od prve primjene MSFI-ja 17.

PRIJELAZNE ODREDBE

- C3 Osim ako je to neizvedivo ili se primjenjuje točka C5A, subjekt je dužan primijeniti MSFI 17 retroaktivno, uz sljedeće iznimke:
- (a) subjekt nije dužan prezentirati kvantitativne informacije koji se zahtijevaju u točki 28. podtočki (f) MRS-a 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške i
 - (b) subjekt ne primjenjuje opciju iz točke B115 za razdoblja prije datuma prelaska. Subjekt može primijeniti opciju iz točke B115 prospektivno na datum prelaska ili nakon prelaska samo ako odredi razmjere smanjenja rizika na datum kad primijeni tu opciju ili prije tog datuma.
- C4 Kako bi retroaktivno primijenio MSFI 17, na datum prelaska subjekt:
- (a) utvrđuje, priznaje i mjeri svaku skupinu ugovora o osiguranju kao da je uvijek primjenjivao MSFI 17;
 - (aa) utvrđuje, priznaje i mjeri svu imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja kao da je uvijek primjenjivao MSFI 17 (osim što subjekt ne mora primijeniti procjenu izgleda za povrat iz točke 28.E prije datuma prelaska);
 - (b) prestaje priznavati sve postojeće bilance koje ne bi postojale da se MSFI 17 uvijek primjenjivao i
 - (c) priznaje sve proizašle neto razlike vlasničkog kapitala.
- C5 Samo ako je subjektu neizvedivo primijeniti točku C3 za skupinu ugovora o osiguranju, subjekt da primijeni točku C4 podtočku (a) primjenjuje sljedeće pristupe:
- (a) prilagođeni retroaktivni pristup iz točaka C6–C19A, podložno točki C6 podtočki (a) ili

(b) pristup fer vrijednosti iz točaka C20–C24B.

C5A Neovisno o točki C5, subjekt može primijeniti pristup fer vrijednosti u točkama C20–C24B za skupinu ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja na koje može odlučiti primijeniti MSFI 17 retroaktivno samo i jedino:

(a) ako primijeni opciju smanjenja rizika iz točke B115 na skupinu ugovora o osiguranju prospektivno od datuma prelaska i

(b) ako je primijenio izvedenice, neizvedene financijske instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ili ugovore o reosiguranju koji se drže za smanjenje financijskog rizika koji proizlazi iz skupine ugovora o osiguranju, kako je navedeno u točki B115, prije datuma prelaska.

C5B Samo ako je subjektu neizvedivo primijeniti točku C4 podtočku (aa) za imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja, subjekt za mjerenje imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja primjenjuje sljedeće pristupe:

(a) prilagođeni retroaktivni pristup iz točaka C14B–C14D i C17A, podložno točki C6 podtočki (a) ili

(b) pristup fer vrijednosti iz točaka C2.A–C24B.

Prilagođeni retroaktivni pristup

C6 Cilj je prilagođenog retroaktivnog pristupa postići ishod koji je najbliži mogući retroaktivnoj primjeni na temelju razumnih i pouzdanih informacija koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora. Stoga subjekt pri primjeni tog pristupa:

(a) koristi razumne i pouzdane informacije. Ako subjekt ne može prikupiti razumne i pouzdane informacije potrebne za primjenu prilagođenog retroaktivnog pristupa, primjenjuje pristup fer vrijednosti;

(b) u najvećoj mogućoj mjeri koristi informacije koje bi se koristile za primjenu potpunog retroaktivnog pristupa, ali koristi samo informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora.

C7 U točkama C9–C19A utvrđene su dopuštene prilagodbe retroaktivne primjene u sljedećim područjima:

(a) procjene ugovora o osiguranju ili skupina ugovora o osiguranju koje bi se izradile na datum sklapanja ili početnog priznavanja ugovora;

(b) iznosi marže za ugovorenu uslugu ili komponentu gubitka za ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja;

(c) iznosi marže za ugovorenu uslugu ili komponentu gubitka za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja i

(d) promjene financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja.

C8 Kako bi ostvario cilj prilagođenog retroaktivnog pristupa, subjektu je dopuštena primjena svake izmjene iz točaka C9–C19A samo ako nema razumne i pouzdane informacije za primjenu retroaktivnog pristupa.

Procjene pri sklapanju ili početnom priznavanju ugovora

- C9 U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, subjekt određuje sljedeća pitanja na temelju informacija koje su mu dostupne na datum prelaska:
- (a) kako utvrditi skupine ugovora o osiguranju, primjenom točaka 14.–24.;
 - (b) je li ugovor o osiguranju u skladu s definicijom ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja, primjenom točaka B101–B109;
 - (c) kako utvrditi diskrecijske novčane tokove za ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja, primjenom točaka B98–B100 i
 - (d) je li ugovor o osiguranju u skladu s definicijom ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja obuhvaćenog područjem primjene MSFI-ja 17, u skladu s točkom 71.
- C9A U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8 subjekt klasificira kao obvezu za nastale štete obvezu za podmirenje štete koja je nastala prije nego što je ugovor o osiguranju stečen prijenosom ugovora o osiguranju koji ne čine poslovanje ili u poslovnoj kombinaciji obuhvaćenom područjem primjene MSFI-ja 3.
- C10 U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, subjekt ne primjenjuje točku 22. za podjelu skupina na one koje ne uključuju ugovore izdane s razlikom većom od godinu dana.
- Određivanje marže za ugovorenu uslugu ili komponente gubitka za skupine ugovora o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja*
- C11 U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, za ugovore bez obilježja izravnog sudjelovanja subjekt određuje maržu za ugovorenu uslugu ili komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće (vidjeti točke 49.–52.) na datum prelaska primjenom točaka C12–C16C.
- C12. U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8., subjekt procjenjuje buduće novčane tokove na datum početnog priznavanja skupine ugovora o osiguranju kao iznos budućih novčanih tokova na datum prelaska (ili raniji datum ako se budući novčani tokovi mogu retroaktivno odrediti na taj raniji datum, primjenom točke C4 podtočke (a)), usklađene za novčane tokove za koje se zna da su nastali između datuma početnog priznavanja skupine ugovora o osiguranju i datuma prelaska (ili ranijeg datuma). Novčani tokovi za koje se zna da su nastali uključuju novčane tokove koji proizlaze iz ugovora koji su prestali postojati prije datuma prelaska.
- C13 U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, subjekt određuje diskontne stope koje su se primjenjivale na datum početnog priznavanja skupine ugovora o osiguranju (ili nakon toga):
- (a) primjenom dostupne krivulje prinosa koja, najmanje tri godine neposredno prije datuma prelaska, približno odgovara krivulji prinosa procijenjenoj primjenom točke 36. i točaka B72–B85, ako ta dostupna krivulja prinosa postoji;
 - (b) ako dostupna krivulja prinosa iz točke (a) ne postoji, subjekt procjenjuje diskontne stope koje su se primjenjivale na datum početnog priznavanja (ili nakon tog datuma) određivanjem prosječnog raspona između dostupne krivulje prinosa i krivulje prinosa procijenjene pri primjeni točke 36. i točaka B72–B85 te primjenom tog raspona na dostupnu krivulju prinosa. Taj je raspon prosjek u razdoblju od najmanje tri godine neposredno prije datuma prelaska.

- C14 U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, subjekt određuje usklađenje za nefinancijski rizik na datum početnog priznavanja skupine ugovora o osiguranju (ili nakon tog datuma) usklađenjem usklađenja za nefinancijski rizik na datum prelaska za očekivano oslobođenje od rizika prije datuma prelaska. Očekivano oslobođenje od rizika određuje se upućivanjem na oslobođenje od rizika za slične ugovore o osiguranju koje subjekt izdaje na datum prelaska.
- C14A U skladu s točkom B137, subjekt može odlučiti da neće promijeniti tretman računovodstvenih procjena iz prethodnih financijskih izvještaja za međurazdoblja. U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, takav subjekt utvrđuje maržu za ugovorenu uslugu ili komponentu gubitka na datum prelaska kao da prije datuma prelaska nije sastavljao financijske izvještaje međurazdoblja.
- C14B U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, subjekt primjenjuje istu sustavnu i smislenu metodu koju očekuje primijeniti nakon datuma prelaska kad primjenjuje točku 28.A kako bi rasporedio sve plaćene novčane tokove od stjecanja osiguranja (za koje je obveza priznata primjenom nekog drugog MSFI-ja) prije datuma prelaska (isključujući sve iznose koji se odnose na ugovore o osiguranju koji su prestali postojati prije datuma prelaska) na:
- (a) skupine ugovora o osiguranju priznatih na datum prelaska i
 - (b) skupine ugovora o osiguranju za koje se očekuje da će biti priznati nakon datuma prelaska.
- C14C Novčani tokovi od stjecanja osiguranja plaćeni prije datuma prelaska i raspoređeni u skupinu ugovora o osiguranju priznatih na datum prelaska usklađuju maržu za ugovorenu uslugu te skupine, u mjeri u kojoj su ugovori o osiguranju za koje se očekuje da će biti u skupini priznati na taj datum (vidjeti točke 28.C i B35C). Ostali novčani tokovi od stjecanja osiguranja plaćeni prije datuma prelaska, uključujući one raspoređene u skupinu ugovora o osiguranju za koje se očekuje da će biti priznati nakon datuma prelaska, priznaju se kao imovina, u skladu s točkom 28.B.
- C14D Ako nema razumne i pouzdane informacije za primjenu točke C14B, subjekt određuje da su sljedeći iznosi na datum prelaska jednaki nuli:
- (a) usklađenje marže za ugovorenu uslugu skupine ugovora o osiguranju priznatih na datum prelaska i sva imovina za novčane tokove od stjecanja osiguranja povezana s tom skupinom i
 - (b) imovina za novčane tokove od osiguranja za skupine ugovora o osiguranju za koje se očekuje da će se priznati nakon datuma prelaska.
- C15 Ako je rezultat primjene točaka C12–C14D marža za ugovorenu uslugu na datum početnog priznavanja, subjekt čini sljedeće kako bi odredio maržu za ugovorenu uslugu na datum prelaska:
- (a) ako subjekt primjenjuje točku C13 kako bi procijenio diskontne stope koje se primjenjuju pri početnom priznavanju, na temelju tih stopa dodaje kamate na maržu za ugovorenu uslugu i
 - (b) u mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, određuje iznos marže za ugovorenu uslugu koja se priznaje u dobiti ili gubitku zbog prijenosa usluga prije datuma prelaska usporedbom preostalih jedinica pokrića osiguranih na temelju skupine ugovora prije datuma prelaska (vidjeti točku B119).

C16 Ako je rezultat primjene točaka C12–C14D komponenta gubitka obveze za preostalo pokriće na datum početnog priznavanja, subjekt određuje sve iznose raspoređene u komponentu gubitka prije datuma prelaska u skladu s točkama C12–C14D te primjenjuje sustavnu osnovu za raspoređivanje.

C16A Za skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže koji daju pokriće za štetnu skupinu ugovora o osiguranju i sklopljeni su prije ili u isto vrijeme kad su ti ugovori o osiguranju izdani, subjekt određuje komponentu povrata gubitka imovine za preostalo pokriće na datum prelaska (vidjeti točke 66A–66B). U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8 subjekt određuje komponentu povrata gubitka tako da pomnoži:

(a) komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće za odnosne ugovore o osiguranju na datum prelaska (vidjeti točke C16 i C20. i

(b) postotak šteta za odnosne ugovore o osiguranju koje subjekt očekuje naplatiti iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.

C16B U skladu s točkama 14.–22., subjekt može na datum prelaska u štetnu skupinu ugovora o osiguranju uvrstiti i štetne ugovore osiguranju iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže i štetne ugovore o osiguranju izvan skupine ugovora o reosiguranju koji se drže. Za primjenu točke C16A u takvim slučajevima, subjekt primjenjuje sustavnu i smislenu osnovu za raspoređivanje skupine ugovora o osiguranju koji se odnosi na ugovore o osiguranju iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.

C16C Ako nema razumne i pouzdane informacije za primjenu točke C16A, subjekt ne određuje komponentu povrata gubitka za skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže.

Određivanje marže za ugovorenu uslugu ili komponente gubitka za skupine ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja

C17 U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C., za ugovore s obilježjima izravnog sudjelovanja subjekt određuje maržu za ugovorenu uslugu ili komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće na datum prelaska kao:

(a) ukupnu fer vrijednost odnosnih stavki na taj datum; umanjeno za

(b) novčane tokove od izvršenja ugovora na taj datum; uvećano ili umanjeno za

(c) usklađenje za:

i. iznose koje je subjekt naplatio ugovarateljima osiguranja (uključujući iznose odbijene od odnosnih stavki) prije tog datuma;

ii. iznose plaćene prije tog datuma koji se ne bi promijenili na temelju odnosnih stavki;

iii. promjenu usklađenja za nefinancijski rizik nastalu zbog oslobođenja od rizika prije tog datuma. Subjekt taj iznos procjenjuje upućivanjem na oslobođenje od rizika za slične ugovore o osiguranju koje subjekt izdaje na datum prelaska;

iv. novčane tokove od stjecanja osiguranja plaćene (ili za koje je obveza već priznata u skladu s drugim MSFI-jem) prije datuma prelaska i koji su raspoređeni u skupinu (vidjeti točku C17A);

- (d) ako je rezultat točaka (a)–(c) marža za ugovorenu uslugu – umanjeno za iznos marže za ugovorenu uslugu koja se odnosi na usluge pružene prije tog datuma. Ukupni iznos koji proizlazi iz točaka (a)–(c) zamjena je za ukupnu maržu za ugovorenu uslugu za sve usluge koje će se pružiti na temelju skupine ugovora, odnosno prije svih iznosa koji bi se priznali u dobiti ili gubitku za pružene usluge. Subjekt procjenjuje iznose koji bi se priznali u dobiti ili gubitku za pružene usluge usporedbom jedinica preostalog pokrića na datum prelaska s jedinicama pokrića osiguranima na temelju skupine ugovora prije datuma prelaska ili
- (e) ako je rezultat točaka (a)–(c) komponenta gubitka – usklađenje komponente gubitka na nulu i povećanje obveze za preostalo pokriće, isključujući komponentu gubitka za isti iznos.

C17A U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, subjekt primjenjuje točke C14B–C14D za priznavanje imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja i sva usklađenja marže za ugovorenu uslugu iz skupine ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja za novčane tokove od stjecanja osiguranja (vidjeti točku C17 podtočku (c) alineju iv.).

Financijski prihodi ili rashodi od osiguranja

C18 Za skupine ugovora o osiguranju koji pri primjeni točke C10 uključuju ugovore izdane s razlikom većom od godinu dana:

- (a) subjektu je dopušteno odrediti diskontne stope na datum početnog priznavanja skupine određene u točki B72 podtočki (b) i podtočki (e) alineji ii. te diskontne stope na datum nastale štete određene u točki B72 podtočki (e) alineji iii. na datum prelaska umjesto na datum početnog priznavanja ili nastale štete;
- (b) ako subjekt odluči raščlaniti financijske prihode ili rashode od osiguranja na iznose uključene u dobit ili gubitak te iznose uključene u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 88. podtočkom (b) ili točkom 89. podtočkom (b), subjekt treba odrediti kumulativni iznos financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti na datum prelaska kako bi točku 91. podtočku (a) primijenio u budućim razdobljima. Subjekt smije odrediti taj kumulativni iznos primjenom točke C19 podtočke (b) ili:
 - i. kao nulu, osim ako se primjenjuje alineja ii. i
 - ii. za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja na koje se primjenjuje točka B134, kao iznos jednak kumulativnom iznosu priznatom u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za odnosne stavke.

C19 Za skupine ugovora o osiguranju koji ne uključuju ugovore izdane s razlikom većom od godinu dana:

- (a) ako subjekt primjenjuje točku C13 kako bi procijenio diskontne stope koje su se primjenjivale pri početnom priznavanju (ili nakon toga), dužan je odrediti i diskontne stope određene u točki B72 podtočkama (b)–(e) pri primjeni točke C13 i
- (b) ako subjekt odluči raščlaniti financijske prihode ili rashode od osiguranja na iznose uključene u dobit ili gubitak te iznose uključene u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 88. podtočkom (b) ili točkom 89. podtočkom (b), subjekt treba odrediti kumulativni iznos financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti na datum prelaska kako bi točku 91. podtočku (a) primijenio u budućim razdobljima. Subjekt određuje taj kumulativni iznos:
 - i. za ugovore o osiguranju za koje će primijeniti metode sustavnog raspoređivanja utvrđene u točki B131 ako primjenjuje točku C13 kako bi procijenio diskontne stope pri početnom priznavanju – primjenom diskontnih stopa koje su se primjenjivale na datum početnog priznavanja, također u skladu s točkom C13;

- ii. za ugovore o osiguranju za koje će primijeniti metode sustavnog raspoređivanja utvrđene u točki B132 na temelju toga što su pretpostavke koje se odnose na financijski rizik koji se primjenjivao na datum početnog priznavanja pretpostavke koje se primjenjuju na datum prelaska, odnosno kao nulu;
- iii. za ugovore o osiguranju za koje će primijeniti metode sustavnog raspoređivanja utvrđene u točki B133 ako primjenjuje točku C13 kako bi procijenio diskontne stope pri početnom priznavanju (ili nakon tog datuma) – primjenom diskontnih stopa koje su se primjenjivale na datum nastale štete, također u skladu s točkom C13 i
- iv. za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja na koje se primjenjuje točka B134 kao iznos jednak kumulativnom iznosu priznatom u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za odnosne stavke.

C19A U skladu s točkom B137, subjekt može odlučiti da neće promijeniti tretman računovodstvenih procjena iz prethodnih financijskih izvještaja za međurazdoblja. U mjeri u kojoj je to dopušteno točkom C8, takav subjekt utvrđuje iznose financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja na datum prelaska kao da prije datuma prelaska nije sastavljao financijske izvještaje međurazdoblja.

Pristup fer vrijednosti

- C20 Kako bi primijenio pristup fer vrijednosti subjekt određuje maržu za ugovorenu uslugu ili komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće na datum prelaska kao razliku između fer vrijednosti skupine ugovora o osiguranju na taj datum i novčanih tokova od izvršenja ugovora mjerenih na taj datum. Pri određivanju te fer vrijednosti subjekt ne primjenjuje točku 47. MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti* (koja se odnosi na obilježja potražnje).
- C20A Za skupinu ugovora o reosiguranju koji se drže na koje se primjenjuju točke 66.A–66.B (bez potrebe za ispunjavanjem uvjeta iz točke B119C), subjekt određuje komponentu povrata gubitka imovine za preostalo pokriće na datum prelaska tako da pomnoži:
- (a) komponentu gubitka obveze za preostalo pokriće za odnosne ugovore o osiguranju na datum prelaska (vidjeti točke C16 i C20) i
 - (b) postotak šteta za odnosne ugovore o osiguranju koje subjekt očekuje naplatiti iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.
- C20B U skladu s točkama 14.–22., subjekt može na datum prelaska u štetnu skupinu ugovora o osiguranju uvrstiti i štetne ugovore osiguranju iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže i štetne ugovore o osiguranju izvan skupine ugovora o reosiguranju koji se drže. Za primjenu točke C20A u takvim slučajevima, subjekt primjenjuje sustavnu i smislenu osnovu za raspoređivanje u svrhu određivanja dijela komponente gubitka skupine ugovora o osiguranju koji se odnosi na ugovore o osiguranju iz skupine ugovora o reosiguranju koji se drže.
- C21 Pri primjeni pristupa fer vrijednosti subjekt može primijeniti točku C22 kako bi odredio:
- (a) kako utvrditi skupine ugovora o osiguranju, primjenom točaka 14.–24.;
 - (b) je li ugovor o osiguranju u skladu s definicijom ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja, primjenom točaka B101–B109;

- (c) kako utvrditi diskrecijske novčane tokove za ugovore o osiguranju bez obilježja izravnog sudjelovanja, primjenom točaka B98–B100 i
- (d) je li ugovor o osiguranju u skladu s definicijom ugovora o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja obuhvaćenog područjem primjene MSFI-ja 17, u skladu s točkom 71.

C22 Subjekt može odlučiti odrediti pitanja iz točke C21 primjenom:

- (a) razumnih i pouzdanih informacija za ono što bi subjekt odredio s obzirom na uvjete ugovora te tržišne uvjete na datum sklapanja ugovora ili početnog priznavanja, ovisno o slučaju, ili
- (b) razumnih i pouzdanih informacija dostupnih na datum prelaska.

C22A Pri primjeni pristupa fer vrijednosti, subjekt može obvezu za podmirenje nastalih šteta prije stjecanja ugovora o osiguranju prijenosom ugovora o osiguranju koji ne čine poslovanje ili u poslovnoj kombinaciji obuhvaćenoj područjem primjene MSFI-ja 3 klasificirati kao obvezu za nastale štete.

C23 Pri primjeni pristupa fer vrijednosti subjekt nije dužan primijeniti točku 22. te u skupinu može uključiti ugovore izdane s razlikom većom od godinu dana. Subjekt skupine razdvaja samo u one koje uključuju samo ugovore izdane unutar godine dana (ili manje) ako ima razumne i pouzdane informacije za takvu podjelu. Bez obzira na to primjenjuje li subjekt točku 22., dopušteno mu je odrediti diskontne stope na datum početnog priznavanja skupine određene u točki B72 podtočki (b) – točki B72 podtočki (e) alineji ii. te diskontne stope na datum nastale štete određene u točki B72 podtočki (e) alineji iii. na datum prelaska umjesto na datum početnog priznavanja ili nastale štete.

C24 Pri primjeni pristupa fer vrijednosti, ako subjekt odluči raščlaniti financijske prihode ili rashode od osiguranja između računa dobiti i gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti, dopušteno mu je odrediti kumulativni iznos financijskih prihoda ili rashoda od osiguranja priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti na datum prelaska:

- (a) retroaktivno, ali samo ako ima razumne i pouzdane informacije da to učini ili
- (b) kao nulu, osim ako se primjenjuje podtočka (c) i
- (c) za ugovore o osiguranju s obilježjima izravnog sudjelovanja na koje se primjenjuje točka B134, kao iznos jednak kumulativnom iznosu priznatom u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti iz odnosnih stavki.

Imovina za novčane tokove od stjecanja osiguranja

C24A Kad primjenjuje pristup fer vrijednosti za imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja (vidjeti točku C5B podtočku (b)) na datum prelaska, subjekt određuje imovinu za novčane tokove od stjecanja osiguranja u iznosu koji je jednak novčanim tokovima od stjecanja osiguranja koji bi subjektu nastali na datum prelaska kako bi dobio pravo na:

- (a) povrate od novčanih tokova od stjecanja osiguranja za premije ugovora o osiguranju koji su izdani prije datuma prelaska, ali nisu priznati na datum prelaska;

- (b) buduće ugovore o osiguranju koji su produljenja ugovora o osiguranju priznatih na datum prelaska i ugovore o osiguranju opisane u podtočki (a) i
- (c) buduće ugovore o osiguranju, osim onih iz podtočke (b), nakon datuma prelaska bez ponovnog plaćanja novčanih tokova od stjecanja osiguranja koje je subjekt već platio, a koji se mogu izravno pripisati povezanom portfelju ugovora o osiguranju.

C24B Subjekt na datum prelaska iz mjerenja svih skupina ugovora o osiguranju isključuje iznos imovine za novčane tokove od stjecanja osiguranja.

Usporedne informacije

- C25 Neovisno o upućivanju na godišnje izvještajno razdoblje neposredno prije datuma početne primjene iz točke C2 podtočke (b), subjekt može prezentirati i usklađene usporedne informacije u skladu s MSFI-jem 17 za sva ranija prezentirana razdoblja, ali nije dužan to učiniti. Ako subjekt prezentira usklađene usporedne informacije za ranija razdoblja, upućivanja na „početak godišnjeg izvještajnog razdoblja neposredno prije datuma početne primjene” iz točke C2 podtočke (b) tumači se kao „početak najranijeg usklađenog usporednog prezentiranog razdoblja”.
- C26 Subjekt nije dužan objaviti informacije iz točaka 93.–132. za razdoblja prezentirana prije početka godišnjeg izvještajnog razdoblja neposredno prije datuma početne primjene.
- C27 Ako subjekt prezentira neusklađene usporedne i objavljene informacije za bilo koje ranije razdoblje, dužan je jasno utvrditi koje informacije nisu usklađene, objaviti da se temelje na drukčijoj osnovi i tu osnovu objasniti.
- C28 Subjekt ne treba objaviti prethodno neobjavljene informacije o razvoju odštetnih zahtjeva koji su nastali više od pet godina prije kraja godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem prvi put primjenjuje MSFI 17. No, ako subjekt ne objavi te informacije, dužan je tu činjenicu objaviti.

Subjekti koji prvi put istodobno primjenjuju MSFI 17 i MSFI 9

- C28A Subjekt koji prvi put istodobno primjenjuje MSFI 17 i MSFI 9 može primijeniti točke C28B–C28E (klasifikacijsko preklapanje) za potrebe prezentiranja usporednih informacija o financijskoj imovini ako usporedne informacije za tu financijsku imovinu nisu prepravljene za MSFI 9. Usporedne informacije za financijsku imovinu ne prepravljaju se za MSFI 9 ako subjekt odluči da neće prepravljati prethodna razdoblja (vidjeti točku 7.2.15. MSFI-ja 9) ili ako prepravi prethodna razdoblja, ali se tijekom tih razdoblja financijska imovina prestane priznavati (vidjeti točku 7.2.1. MSFI-ja 9).
- C28B Subjekt koji na financijsku imovinu primjenjuje pristup klasifikacijskog preklapanja dužan je usporedne informacije prezentirati kao da su na tu financijsku imovinu primijenjeni zahtjevi o klasifikaciji i mjerenju iz MSFI-ja 9. Subjekt je dužan primijeniti razumne i pouzdane informacije dostupne na datum prelaska (vidjeti točku C2 podtočku (b)) kako bi odredio očekivani način klasifikacije i mjerenja financijske imovine na datum prve primjene MSFI-ja 9 (npr. subjekt može iskoristiti početne postupke procjene provedene radi pripreme za prvu primjenu MSFI-ja 9).

C28C Subjekt pri primjeni pristupa klasifikacijskog preklapanja na financijsku imovinu nije dužan primijeniti zahtjeve o umanjenju vrijednosti iz odjeljka 5.5. MSFI-ja 9. Ako bi se na temelju klasifikacije utvrđene primjenom točke C28B na financijsku imovinu primjenjivali zahtjevi o umanjenju vrijednosti iz odjeljka 5.5. MSFI-ja 9, ali subjekt te zahtjeve ne primijeni pri primjeni pristupa klasifikacijskog preklapanja, subjekt je dužan nastaviti prezentirati svaki priznati iznos umanjenja vrijednosti u prethodnom razdoblju u skladu s MRS-om 39 *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*. U protivnom se ti iznosi poništavaju.

C28D Svaka razlika između prethodne knjigovodstvene vrijednosti financijske imovine i knjigovodstvene vrijednosti na datum prelaska koja je rezultat primjene točaka C28B–C28C priznaje se u početnoj zadržanoj dobiti (ili drugim komponentama vlasničkog kapitala, ovisno o slučaju) na datum prelaska.

C28E Subjekt koji primjenjuje točke C28B–C28D dužan je:

(a) objaviti kvalitativne informacije koje korisnicima financijskih izvještaja omogućuje da razumiju:

i. u kojoj je mjeri primijenjen pristup klasifikacijskog preklapanja (npr. je li primijenjen na svu financijsku imovinu koja se prestala priznavati u usporednom razdoblju);

ii. jesu li i u kojoj mjeri primijenjeni zahtjevi o umanjenju vrijednosti iz odjeljka 5.5. MSFI-ja 9 (vidjeti točku C28C);

(b) primijeniti te točke samo na usporedne informacije za izvještajna razdoblja od datuma prelaska na MSFI 17 do datuma prve primjene MSFI-ja 17 (vidjeti točke C2 i C25) i

(c) na datum prve primjene MSFI-ja 9 primijeniti prijelazne zahtjeve iz MSFI-ja 9 (vidjeti odjeljak 7.2. MSFI-ja 9).

Ponovno određivanje financijske imovine

C29 Na datum početne primjene MSFI-ja 17 subjekt koji je primjenjivao MSFI 9 na godišnja izvještajna razdoblja prije početne primjene MSFI-ja 17:

(a) može ponovno procijeniti ispunjava li prihvatljiva financijska imovina uvjet iz točke 4.1.2. podtočke (a) ili točke 4.1.2.A podtočke (a) MSFI-ja 9. Financijska imovina prihvatljiva je samo ako se ne drži zbog neke aktivnosti koja nije povezana s ugovorima obuhvaćenim područjem primjene MSFI-ja 17. Financijska imovina koja ne bi bila prihvatljiva za ponovnu procjenu je npr. financijska imovina koja se drži u vezi s bankovnim aktivnostima ili financijsku imovinu koja se drži u fondovima povezanim s ugovorima o ulaganju koji nisu obuhvaćeni područjem primjene MSFI-ja 17;

(b) poništava svoje prethodno određenje da se financijska obveza mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako uvjet iz točke 4.1.5. MSFI-ja 9 više nije ispunjen zbog primjene MSFI-ja 17;

(c) može odrediti da se financijska imovina mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ako je ispunjen uvjet iz točke 4.1.5. MSFI-ja 9;

- (d) može odrediti da se ulaganje u vlasničke instrumente mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 5.7.5. MSFI-ja 9;
- (e) može poništiti svoje prethodno određenje da se ulaganje u vlasničke instrumente mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s točkom 5.7.5. MSFI-ja 9.
- C30 Subjekt je dužan primjenjivati točku C29 na temelju činjenica i okolnosti koje postoje na datum početne primjene MSFI-ja 17. Subjekt je dužan retroaktivno primjenjivati ta određenja i klasifikacije. Pritom je subjekt dužan primjenjivati relevantne prijelazne odredbe iz MSFI-ja 9. Datum početne primjene u tu svrhu smatra se datumom početne primjene MSFI-ja 17.
- C31 Subjekt koji primjenjuje točku C29 nije dužan prepraviti prethodna razdoblja kako bi iskazao te promjene određenja ili klasifikacija. Subjekt može prepraviti prethodna razdoblja isključivo ako je to moguće bez upotrebe novijih saznanja. Ako subjekt prepravi prethodna razdoblja, u prepravljenim financijskim izvještajima moraju se odražavati sve odredbe MSFI-ja 9 za financijsku imovinu na koju to utječe. Ako subjekt ne prepravi prethodna razdoblja, subjekt u početnoj zadržanoj dobiti (ili, ako je primjereno, drugoj komponenti vlasničkog kapitala) na datum početne primjene priznaje razliku između:
- (a) prethodne knjigovodstvene vrijednosti te financijske imovine i
- (b) knjigovodstvene vrijednosti te financijske imovine na datum početne primjene.
- C32 Kad subjekt primjenjuje točku C29, u godišnjem izvještajnom razdoblju za svaku skupinu te financijske imovine objavljuje:
- (a) ako se primjenjuje točka C29 podtočka (a), svoju osnovu za određivanje prihvatljive financijske imovine;
- (b) ako se primjenjuje bilo koja od podtočaka (a)–(e) iz točke C29:
- i. kategoriju mjerenja i knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine na koju to utječe, određene neposredno prije datuma početne primjene MSFI-ja 17 i
- ii. novu kategoriju mjerenja i knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine na koju to utječe, određene nakon primjene točke C29;
- (c) ako se primjenjuje točka C29 podtočka (b), knjigovodstvenu vrijednost financijske imovine u izvještaju o financijskom položaju za koju je prethodno određeno da se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 4.1.5. MSFI-ja 9 i za koju to određenje više ne vrijedi.
- C33 Kad primjenjuje točku C29, subjekt u godišnjem izvještajnom razdoblju objavljuje kvalitativne informacije na temelju kojih korisnici financijskih izvještaja mogu razumjeti:
- (a) kako je primijenio točku C29 na financijsku imovinu čija je klasifikacija promijenjena pri prvoj primjeni MSFI-ja 17;

- (b) razloge za sva određenja ili prestanak određenja financijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s točkom 4.1.5. MSFI-ja 9 i
- (c) zašto je subjekt došao do drukčijih zaključaka u novoj procjeni u skladu s točkom 4.1.2. podtočkom (a) ili točkom 4.1.2.A podtočkom (a) MSFI-ja 9.

C33A Subjekt za financijsku imovinu koja se u razdoblju od datuma prelaska do datuma prve primjene MSFI-ja 17 prestala priznavati može primijeniti točke C28B–C28E (klasifikacijsko preklapanje) za potrebe prezentiranja usporednih informacija kao da je na tu imovinu primijenjena točka C29. Taj subjekt dužan je zahtjeve iz točaka C28B–C28E prilagoditi tako da se klasifikacijsko preklapanje temelji na njegovu očekivanom određivanju financijske imovine primjenom točke C29 na datum prve primjene MSFI-ja 17.

POVLAČENJE DRUGIH MSFI-ja

C34 MSFI 17 zamjenjuje MSFI 4 *Ugovori o osiguranju*, kako je izmijenjen 2020.

IFRIC TUMAČENJE 1

Promjene u postojećim rezerviranjima za zbrinjavanje, obnavljanje i sličnim obvezama

REFERENCE

- MRS 16 *Najmovi*
- MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.)
- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* (kako je revidiran 2003.)
- MRS 23 *Troškovi zaduživanja*
- MRS 36 *Umanjenje vrijednosti imovine* (kako je revidiran 2004.)
- MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*

KONTEKST

1. Brojni subjekti imaju obveze demontirati, ukloniti i obnoviti stavke nekretnina, postrojenja i opreme. U ovom se tumačenju takve obveze nazivaju „rezerviranja za zbrinjavanje, obnavljanje i slične obveze”. U skladu s MRS-om 16, trošak stavke nekretnina, postrojenja i opreme uključuje početnu procjenu troškova demontaže i uklanjanja te stavke te obnavljanja lokacije na kojoj se nalazi, a obveza za subjekt nastaje pri stjecanju te stavke ili kao posljedica njezina korištenja u određenom razdoblju u svrhe različite od proizvodnje zaliha u tom razdoblju. MRS 37 sadržava zahtjeve o mjerenju rezerviranja za zbrinjavanje, obnavljanje i sličnih obveza. Ovo tumačenje sadržava upute o računovodstvenom iskazivanju učinka promjena u mjerenju postojećih rezerviranja za zbrinjavanje, obnavljanje i sličnih obveza.

PODRUČJE PRIMJENE

2. Ovo se tumačenje primjenjuje na promjene u mjerenju postojećih rezerviranja za zbrinjavanje, obnavljanje i sličnih obveza koji se:
 - (a) priznaju kao dio troška stavke nekretnina, postrojenja i opreme u skladu s MRS-om 16 ili kao dio troška imovine s pravom korištenja u skladu s MSFI-jem 16 i
 - (b) priznaju kao obveza u skladu s MRS-om 37.

Na primjer, rezerviranje za zbrinjavanje, obnavljanje ili slične obveze može postojati u slučaju demontaže pogona, sanacije štete u okolišu u djelatnostima rudarstva i vađenja ili uklanjanja opreme.

PITANJE

3. U ovom se tumačenju objašnjava kako bi trebalo računovodstveno iskazivati učinak sljedećih događaja na promjenu mjerenja postojećih rezerviranja za zbrinjavanje, obnavljanje ili sličnih obveza:
 - (a) promjena procijenjenog odljeva resursa s ekonomskim koristima (npr. novčanih tokova) potrebnih za namirenje obveze;
 - (b) promjene tekuće tržišne diskontne stope, kako je definirana u točki 47. MRS-a 37 (što uključuje i promjene vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za obvezu) i
 - (c) povećanje koje odražava protek vremena (naziva se i smanjenje diskonta).

SLUŽBENO STAJALIŠTE

4. Promjene mjerenje postojećih rezerviranja za zbrinjavanje, obnavljanje i sličnih obveza koje su rezultat promjena procijenjenih rokova ili iznosa odljeva resursa s ekonomskim koristima potrebnih za namirenje obveze ili promjene diskontne stope, računovodstveno se iskazuju u skladu s točkama 5.–7. u nastavku.
5. Ako se povezana imovina mjeri primjenom modela troška:
 - (a) podložno podtočki (b), promjene obveze dodaju se trošku ili oduzimaju od troška povezane imovine u tekućem razdoblju;
 - (b) iznos koji se oduzme od troška imovine ne smije biti viši od njezine knjigovodstvene vrijednosti. Ako smanjenje obveze premaši knjigovodstvenu vrijednost imovine, taj se višak odmah priznaje u dobiti ili gubitku;
 - (c) ako usklađenje rezultira povećanjem troška imovine, subjekt je dužan razmotriti je li to naznaka da se nova knjigovodstvena vrijednost imovine možda neće moći u cijelosti nadoknaditi. U tom slučaju subjekt testira imovinu na umanjenje vrijednosti tako da procijeni njezin nadoknadivi iznos, a eventualni gubitak od umanjenja vrijednosti računovodstveno iskazuje u skladu s MRS-om 36.
6. Ako se povezana imovina mjeri primjenom modela revalorizacije:
 - (a) promjene obveze mijenjaju revalorizacijske rezerve ili revalorizacijski manjak koji su prethodno priznati za tu imovinu tako da se:
 - i. smanjenje obveze (podložno podtočki (b)) izravno se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i povećava revalorizacijske rezerve u vlasničkom kapitalu, ali se priznaje u dobiti ili gubitku u mjeri u kojoj poništava revalorizacijski manjak za imovinu koji je prethodno bio priznat u dobiti ili gubitku;
 - ii. povećanje obveze priznaje se u dobiti ili gubitku, ali se priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i umanjuje revalorizacijske rezerve u vlasničkom kapitalu do iznosa do kojeg to smanjenje ne prelazi iznos koji postoji kao revalorizacijska rezerva za istu imovinu;
 - (b) ako smanjenje obveze premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila priznata da je imovina mjerena primjenom modela troška, taj se višak odmah priznaje u dobiti ili gubitku;
 - (c) promjena obveze upućuje na to da bi imovinu trebalo revalorizirati kako bi se osiguralo da se knjigovodstvena vrijednost značajno ne razlikuje od vrijednosti koja bi bila utvrđena primjenom fer vrijednosti na kraju izvještajnog razdoblja. Svaka se takva revalorizacija uzima u obzir pri određivanju iznosa koji se priznaju u dobiti ili gubitku ili ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u skladu s podtočkom (a). Ako je revalorizacija potrebna, revalorizira se sva imovina iz te kategorije;
 - (d) MRS-om 1 nalaže se objavljivanje svake komponente ostale sveobuhvatne dobiti ili rashoda u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti. Radi ispunjenja tog zahtjeva, promjena revalorizacijske rezerve koja proizlazi iz promjene obveze odvojeno se određuje i objavljuje kao takva.
7. Usklađena osnovica za amortizaciju imovine amortizira se tijekom njezina korisnog vijeka trajanja. Prema tome, na kraju korisnog vijeka trajanja povezane imovine sve se naknadne promjene obveze priznaju u dobiti ili gubitku u trenutku njihova nastanka. To vrijedi i za model troška i za model revalorizacije.
8. Periodično smanjenje diskonta priznaje se u dobiti ili gubitku kao financijski trošak u trenutku njegova nastanka. Kapitalizacija u skladu s MRS-om 23 nije dopuštena.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

9. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. rujna 2004. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primijeni za razdoblje koje su započela prije 1. rujna 2004., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 9.A MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime je izmijenjena točka 6. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i te izmjene.
- 9.B MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 2. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.

PRIJELAZNE ODREDBE

10. Promjene računovodstvenih politika računovodstveno se iskazuju u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* ⁽⁵⁹⁾.

⁽⁵⁹⁾ Ako ovo tumačenja primijeni za razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., subjekt je dužan ispuniti zahtjeve iz prethodne verzije MRS-a 8 pod naslovom *Neto dobit ili gubitak razdoblja, temeljne pogreške i promjene računovodstvenih politika*, osim ako za to ranije razdoblje primijeni revidiranu verziju tog standarda.

IFRIC TUMAČENJE 2

Udjeli članova u zadružnim subjektima i slični instrumenti

REFERENCE

- MSFI 9 *Financijski instrumenti*
- MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*
- MRS 32 *Financijski instrumenti: objavljivanje i prezentiranje* (kako je revidiran 2003.)⁽⁶⁰⁾

KONTEKST

1. Zadruga i druge slične subjekte osnivaju skupine osoba kako bi ostvarile zajedničke gospodarske ili socijalne potrebe. U nacionalnim propisima zadruga se obično definira kao društvo čiji je cilj poticati gospodarski napredak svojih članova zajedničkim poslovanjem (načelo samopomoći). Interesi članova u zadrugi obično se nazivaju udjeli ili jedinice članova, ili slično, a u nastavku se nazivaju „udjeli članova”.
2. U MRS-u 32 utvrđuju se načela klasifikacije financijskih instrumenata kao financijskih obveza ili vlasničkih instrumenata. Ta se načela osobito primjenjuju na klasifikaciju instrumenata s opcijom prodaje koji imatelju omogućuju da ih proda izdavatelju za novac ili drugi financijski instrument. Ta je načela teško primijeniti na udjele članova u zadružnim subjektima i slične instrumente. Neki članovi Odbora za međunarodne računovodstvene standarde zatražili su pomoć u razumijevanju primjene načela iz MRS-a 32 na udjele članova i slične instrumente koji imaju određena obilježja, te okolnosti u kojima ta obilježja utječu na klasifikaciju u obveze ili vlasnički kapital.

PODRUČJE PRIMJENE

3. Ovo se tumačenje primjenjuje na financijske instrumente koji su obuhvaćeni područjem primjene MRS-a 32, uključujući financijske instrumente izdane članovima zadružnih subjekata, kojima se dokazuje vlasnički udio članova u subjektu. Ovo se tumačenje ne primjenjuje na financijske instrumente koji će biti ili mogu biti namireni vlastitim vlasničkim instrumentima subjekta.

PITANJE

4. Brojni financijski instrumenti, uključujući udjele članova, imaju obilježja vlasničkog instrumenta, uključujući glasačka prava i prava sudjelovanja u raspodjeli dividendi. Neki financijski instrumenti daju imatelju pravo na otkup za novac ili drugu financijsku imovinu, ali mogu uključivati ili biti predmet ograničenja u smislu njihova mogućeg otkupa. Kako bi te uvjete otkupa trebalo ocijeniti kad se određuje treba li financijske instrumente klasificirati kao obveze ili vlasnički instrument?

SLUŽBENO STAJALIŠTE

5. Ugovorno pravo imatelja financijskog instrumenta (uključujući udjele članova u zadružnim subjektima) na otkup nije samo po sebi nužna osnova za klasifikaciju tog financijskog instrumenta kao financijske obveze. Umjesto toga, kad određuje hoće li financijski instrument klasificirati kao financijsku obvezu ili vlasnički instrument, subjekt mora razmotriti sve uvjete financijskog instrumenta. Ti uvjeti uključuju relevantne lokalne zakonske i druge propise, osnivački akt subjekta na snazi da datum klasifikacije, ali ne i očekivane buduće izmjene tih zakonskih i drugih propisa ili osnivačkog akta.
6. Udjeli članova koji bi se klasificirali kao vlasnički instrumenti da članovi nisu imali pravo na otkup smatraju se vlasničkim instrumentima ako je ispunjen bilo koji od dva uvjeta iz točaka 7. i 8. ili ako udjeli članova imaju sva obilježja i ispunjavaju uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D MRS-a 32. Depoziti po viđenju, uključujući tekuće račune, depozitne račune i slične ugovore koji nastaju ako članovi djeluju u svojstvu klijenata, smatraju se financijskim obvezama subjekta.

⁽⁶⁰⁾ U kolovozu 2005. MRS 32 je izmijenjen kao MRS 32 *Financijski instrumenti: prezentiranje*. U veljači 2008. IASB je izmijenio MRS 32 zahtjevom da se instrumenti klasificiraju kao vlasnički ako imaju sva obilježja i ispunjavaju uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D MRS-a 32.

7. Udjeli članova smatraju se vlasničkim instrumentima ako subjekt ima bezuvjetno pravo odbiti otkup udjela članova.
8. Lokalni zakonski i drugi propisi ili osnivački akt subjekta mogu propisivati razne vrste zabrana otkupa udjela članova, npr. bezuvjetne zabrane ili zabrane na temelju kriterija likvidnosti. Ako je otkup bezuvjetno zabranjen lokalnim zakonskim i sličnim propisima ili osnivačkim aktom subjekta, udjeli članova smatraju se vlasničkim instrumentima. Međutim, udjeli članova ne smatraju se vlasničkim instrumentima ako se odredbama lokalnih zakonskih i drugih propisa ili osnivačkog akta subjekta otkup zabranjuje samo ako su ispunjeni (ili ako nisu ispunjeni) određeni uvjeti, kao što su ograničenja likvidnosti.
9. Bezuvjetna zabrana može biti apsolutna, u smislu da je svaki otkup zabranjen. Bezuvjetna zabrana može biti djelomična, u smislu da zabranjuje otkup udjela članova ako bi otkup mogao uzrokovati smanjenje broja udjela članova ili iznosa uplaćenog kapitala iz udjela članova ispod određene razine. Udjeli članova koji premašuju zabranu otkupa smatraju se obvezama, osim ako subjekt ima bezuvjetno pravo odbiti otkup kako je opisano u točki 7. ili ako udjeli članova imaju sva obilježja i ispunjavaju uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D MRS-a 32. U nekim se slučajevima broj udjela ili iznos uplaćenog kapitala na koje se primjenjuje zabrana otkupa može s vremenom promijeniti. Zbog takve promjene zabrane otkupa dolazi do prijenosa između financijskih obveza i vlasničkog kapitala.
10. Subjekt svoju financijsku obvezu otkupa pri početnom priznavanju mjeri po fer vrijednosti. U slučaju udjela članova s obilježjem otkupa, subjekt fer vrijednost financijske obveze za otkup mjeri tako da ne bude manja od najvećeg iznosa koji bi bio plaćen na temelju odredaba o otkupu iz osnivačkog akta subjekta ili relevantnog propisa, diskontiranog od prvog datuma na koji je može zatražiti plaćanje tog iznosa (vidjeti primjer 3).
11. U skladu s točkom 35. MRS-a 32, raspodjele dobiti imateljima vlasničkih instrumenata priznaju se izravno u vlasnički kapital. Kamate, dividende i drugi prinosi povezani s financijskim instrumentima koji su klasificirani kao financijske obveze smatraju se rashodima, neovisno o tome imaju li ti plaćeni iznosi pravna obilježja dividendi, kamata ili drugoga.
12. Dodatak, koji je sastavni dio službenog stajališta, sadržava primjere primjene ovog službenog stajališta.

OBJAVLJIVANJE

13. Ako promjena zabrane otkupa dovodi do prijenos između financijskih obveza i vlasničkog kapitala, subjekt odvojeno objavljuje iznos, vrijeme i razlog prijenosa.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

14. Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe ovog tumačenja isti su kao za MRS 32 (kako je revidiran 2003.). Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2005. ili nakon tog datuma. Ako subjekt ovo tumačenje primjenjuje za razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2005., dužan je tu činjenicu objaviti. Ovo se tumačenje primjenjuje retroaktivno.
- 14.A Subjekt izmjene iz točaka 6., 9. A1. i A12. primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt dokument *Financijski instrumenti s opcijom prodaje i obveze koje proizlaze iz likvidacije* (izmjene MRS-a 32 i MRS-a 1), objavljen u veljači 2008., primjenjuje na neko ranije razdoblje, na to ranije razdoblje primjenjuje i izmjene iz točaka 6., 9. A1. i A12.
15. [Brisano]
16. MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je točka A8. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.

17. Dokumentom *Godišnja poboljšanja, ciklus 2009.–2011.*, objavljenim u svibnju 2012., izmijenjena je točka 11. Subjekt tu izmjenu primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Ako subjekt izmjenu MRS-a 32 iz dokumenta *Godišnja poboljšanja, ciklus 2009.–2011.* (objavljenog u svibnju 2012.) primjenjuje na neko ranije razdoblje, na to ranije razdoblje primjenjuje i izmjenu iz točke 11.
18. [Brisano]
19. MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke A8 i A10 i brisane su točke 15. i 18. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

*Dodatak***Primjeri primjene službenog stajališta**

Ovaj je Dodatak sastavni dio tumačenja.

- A1 Ovaj Dodatak sadržava sedam primjera primjene službenog stajališta IFRIC-a. Popis primjera nije iscrpan, mogući su i drugi činjenični obrasci. U svakom se primjeru pretpostavlja da ne postoje drugi uvjeti osim onih utvrđenih u činjeničnom stanju iz primjera zbog kojih bi se financijski instrument morao klasificirati kao financijska obveza te da financijski instrument nema sva obilježja niti ispunjava uvjete iz točaka 16.A i 16.B ili točaka 16.C i 16.D MRS-a 32.

BEZUVJETNO PRAVO NA ODBIJANJE OTKUPA (točka 7.)

Primjer 1*Činjenice*

- A2 U osnivačkom aktu subjekta navodi se da je mogućnost otkupa ovisi o odluci subjekta. U osnivačkom aktu to diskrecijsko pravo subjekta nije dodatno objašnjeno niti ograničeno. Subjekt u prošlosti nije nikad odbio otkup udjela članova, iako upravni odbor ima pravo to učiniti.

Klasifikacija

- A3 Subjekt ima bezuvjetno pravo odbiti otkup pa se udjeli članova smatraju vlasničkim instrumentima. U MRS-u 32 utvrđuju se načela za klasifikaciju na temelju uvjeta financijskog instrumenta i navodi se da ranija ili namjeravana diskrecijska plaćanja nisu osnova za klasifikaciju udjela članova kao obveze. U točki AG26 MRS-a 32 navodi se sljedeće:

Ako povlaštene dionice nisu otkupive, odgovarajuća se klasifikacija utvrđuje na temelju drugih prava koja sadržavaju. Klasifikacija se temelji na procjeni sadržaja ugovornog aranžmana i definicijama financijske obveze i vlasničkog instrumenta. Ako raspodjela, kumulativnih ili nekumulativnih, povlaštenih dionica imateljima ovisi o odluci izdavatelja, dionice se smatraju vlasničkim instrumentima. Na klasifikaciju povlaštene dionice kao vlasničkog instrumenta ili financijske obveze ne utječe npr.:

- (a) povijest raspodjela;
- (b) namjeravane raspodjele u budućnosti;
- (c) mogući negativan utjecaj na cijenu redovnih dionica izdavatelja ako nema raspodjele (zbog ograničenja plaćanja dividendi na redovne dionice ako nisu isplaćene dividende na povlaštene dionice);
- (d) iznos rezervi izdavatelja;
- (e) izdavateljevo očekivanje dobiti ili gubitka za razdoblje; ili
- (f) mogućnost ili nemogućnost izdavatelja da utječe na iznos vlastite dobiti ili gubitka za razdoblje.

Primjer 2*Činjenice*

- A4 U osnivačkom aktu subjekta navodi se da je mogućnost otkupa ovisi o odluci subjekta. Međutim, u osnivačkom se aktu navodi i da se zahtjev za otkup automatski odobrava osim ako subjekt ne može izvršiti plaćanje bez povrede odredaba lokalnih propisa o likvidnosti ili rezervama.

Klasifikacija

- A5 Subjekt nema bezuvjetno pravo odbiti otkup pa se udjeli članova smatraju financijskom obvezom. Prethodno opisana ograničenja temelje se na sposobnosti subjekta da namiri svoju obvezu. Otkup je ograničen samo ako nisu ispunjeni zahtjevi o likvidnosti ili rezervama, i to samo do trenutka njihova ispunjenja. U skladu s načelima iz MRS-a 32, ta ograničenja stoga nisu osnova za klasifikaciju financijskog instrumenta u vlasnički kapital. U točki AG25 MRS-a 32 navodi se sljedeće:

Povlaštene dionice mogu se izdati s različitim pravima. Kad utvrđuje je li povlaštena dionica financijska obveza ili vlasnički instrument, izdavatelj ocjenjuje određena prava sadržana u toj dionici kako bi utvrdio ima li ona osnovna obilježja financijske obveze. Na primjer, povlaštena dionica s pravom otkupa na određeni datum ili prema odluci imatelja sadržava financijsku obvezu jer je izdavatelj obavezan prenijeti financijsku imovinu imatelju dionice. *Potencijalna nemogućnost izdavatelja da zbog nedostatka sredstava, zakonskih ograničenja ili nedostatnih prihoda ili rezervi ispuni obvezu otkupa povlaštene dionice prema uvjetima ugovora ne negira samu obvezu.* [Naglasak je dodan.]

ZABRANE OTKUPA (točke 8. i 9.)

Primjer 3*Činjenice*

- A6 Zadržni subjekt je svojim članovima u prošlosti izdao udjele na različite datume i u različitim iznosima kako slijedi:

(a) 1. siječnja 20X1. 100 000 udjela po cijeni od 10 N.J. po udjelu (1 000 000 N.J.);

(b) 1. siječnja 20X2. 100 000 udjela po cijeni od 20 N.J. po udjelu (dodatnih 2 000 000, tako da je ukupna vrijednost izdanih udjela 3 000 000 N.J.).

Udjeli se mogu otkupiti na zahtjev po vrijednosti u kojoj su izdani.

- A7 U osnivačkom aktu subjekta navodi se da kumulativni otkupi ne smiju prijeći 20 % najvećeg broja ikad izdanih udjela njegovih članova. Subjekt 31. prosinca 20X2. ima 200 000 izdanih udjela, što je najveći ikad izdan broj udjela članova i u prošlosti ni jedan nije otkupljen. Subjekt 1. siječnja 20X3. izmjeni svoj osnivački akt i poveća dopušteno ograničenje kumulativnih otkupa na 25 % najvećeg broja ikad izdanih udjela svojih članova.

*Klasifikacija***Prije izmjene osnivačkog akta**

- A8 Udjeli članova koji premašuju zabranu otkupa smatraju se financijskim obvezama. Zadržni subjekt tu financijsku obvezu pri početnom priznavanju mjeri po fer vrijednosti. Budući da su ti udjeli otkupivi na zahtjev, zadržni subjekt fer vrijednost tih financijskih obveza mjeri u skladu s točkom 47. MSFI-ja 13: „Fer vrijednost financijske obveze s obilježjem zahtjeva za plaćanje (npr. depozit po viđenju) ne može biti manja od iznosa koji se plaća na zahtjev...”. Prema tome, zadržni subjekt klasificira kao financijske obveze maksimalni iznos plativ na zahtjev u skladu s odredbama o otkupu.

- A9 Na dan 1. siječnja 20X1. maksimalni iznos plativ u skladu s odredbama o otkupu je 20 000 udjela po cijeni od 10 N.J. po udjelu pa subjekt stoga klasificira 200 000 N.J. kao financijsku obvezu, a 800 000 N.J. kao vlasničke instrumente. Međutim, nakon novog izdanja udjela po cijeni od 20 N.J., 1. siječnja 20X2. maksimalni iznos plativ u skladu s odredbama o otkupu poveća se na 40 000 udjela po cijeni od 20 N.J. po udjelu. Izdanje dodatnih udjela po cijeni od 20 N.J. stvara novu obvezu koja se pri početnom priznavanju mjeri po fer vrijednosti. Nakon izdanja tih udjela, obveza iznosi 20 % ukupno izdanih udjela (200 000), od po 20 N.J., odnosno 800 000 N.J. Zato se priznaje dodatna obveza od 600 000 N.J. U tom se primjeru ne priznaje dobitak niti gubitak. Prema tome, subjekt sada klasificira 800 000 N.J. kao financijske obveze, a 2 200 000 N.J. kao vlasničke instrumente. U tom se primjeru pretpostavlja da se ti iznosi od 1. siječnja 20X1. do 31. prosinca 20X2. nisu mijenjali.

Nakon izmjene osnivačkog akta

- A10 Nakon izmjene osnivačkog akta, od zadržnog se subjekta može zatražiti otkup do maksimalno 25 % izdanih udjela ili maksimalno 50 000 udjela po cijeni od 20 N.J. po udjelu. Prema tome, 1. siječnja 20X3. združni subjekt klasificira kao financijske obveze iznos od 1 000 000 N.J., što je maksimalni iznos plativ na zahtjev u skladu s odredbama o otkupu, kako je utvrđeno u skladu s točkom 47. MSFI-ja 13. Subjekt stoga 1. siječnja 20X3. prenosi iz vlasničkog kapitala u financijske obveze iznos od 200 000 N.J., a 2 200 000 N.J. ostaje klasificirano kao vlasnički kapital. U tom primjeru subjekt ne priznaje ni dobitak niti gubitak od prijenosa.

Primjer 4*Činjenice*

- A11 Lokalni propis kojim se uređuje poslovanje zadruga ili uvjeti osnivačkog akta subjekta zabranjuju subjektu otkup udjela članova ako bi se time uplaćeni kapital iz udjela članova smanjio ispod 75 % najvišeg iznosa uplaćenog kapitala iz udjela članova. Najviši iznos za konkretnu zadrugu je 1 000 000 N.J. Na kraju izvještajnog razdoblja stanje uplaćenog kapitala je 900 000 N.J.

Klasifikacija

- A12 U tom se slučaju 750 000 N.J. klasificira kao vlasnički kapital, a 150 000 N.J. kao financijske obveze. Osim već navedenih točaka, u točki 18. podtočki (b) MRS-a 32 među ostalim se navodi sljedeće:

... financijski instrument koji imatelju daje pravo prodaje instrumenta izdavatelju za novac ili drugu financijsku imovinu („instrument s opcijom prodaje”) jest financijska obveza, uz iznimku instrumenata koji su u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16. klasificirani kao vlasnički instrumenti. Financijski instrument je financijska obveza čak i ako je iznos novca ili druge financijske imovine utvrđen na temelju određenog indeksa ili druge stavke čija se vrijednost može povećati ili smanjiti. Postojanje opcije da imatelj može instrument prodati izdavatelju za novac ili drugu financijsku imovinu znači da instrument s opcijom prodaje odgovara definiciji financijske obveze, uz iznimku instrumenata koji su u skladu s točkama 16.A i 16.B ili točkama 16.C i 16.D klasificirani kao vlasnički instrumenti.

- A13 Zabrana otkupa opisana u tom primjeru razlikuje se od ograničenja opisanih u točkama 19. i AG25 MRS-a 32. Ta ograničenja su ograničenja sposobnosti subjekta da isplati dospjeli iznos za financijsku obvezu, odnosno onemogućuju plaćanje obveze samo ako su ispunjeni određeni uvjeti. S druge strane, u tom se primjeru opisuje bezuvjetna zabrana otkupa iznad utvrđenog iznosa, bez obzira na sposobnost subjekta da otkupi udjele članova (npr. imajući u vidu njegova novčane sredstva, dobit ili rezerve koje se mogu raspodijeliti). Zabrana otkupa ustvari onemogućuje da subjektu nastane financijska obveza za otkup u iznosu većem od utvrđenog iznosa uplaćenog kapitala. Stoga dio udjela na koji je se primjenjuje zabrana otkupa nije financijska obveza. Iako se udjeli svakog člana posebno mogu otkupiti, dio ukupno izdanih udjela nije moguće otkupiti ni u kojim okolnostima, osim u slučaju likvidacije subjekta.

Primjer 5*Činjenice*

- A14 Činjenice u ovom primjeru iste su kao u primjeru 4. Osim toga, na kraju izvještajnog razdoblja zahtjevi o likvidnosti propisani u lokalnoj jurisdikciji subjektu onemogućuju otkup udjela članova, osim ako novac i kratkoročna ulaganja koja subjekt drži premašuju određeni iznos. Učinak tih zahtjeva o likvidnosti na kraju izvještajnog razdoblja takav je da subjekt za otkup udjela članova ne može platiti više od 50 000 N.J.

Klasifikacija

- A15 Kao u primjeru 4, subjekt klasificira 750 000 N.J. kao vlasnički kapital, a 150 000 N.J. kao financijsku obvezu. Naime, iznos klasificiran kao obveza temelji na bezuvjetnom pravu subjekta da odbije otkup, a ne na uvjetovanim ograničenjima koja onemogućuju otkup samo ako nisu ispunjeni uvjet likvidnosti ili drugi uvjeti, a i u tom slučaju samo do njihova ispunjenja. U tom se slučaju primjenjuju odredbe iz točaka 19. i AG25 MRS-a 32.

Primjer 6*Činjenice*

A16 Subjektu njegov osnivački akt zabranjuje otkup udjela članova, osim do iznosa primitaka od izdanja dodatnih udjela novim ili postojećim članovima u prethodne tri godine. Primici od izdavanja udjela članova moraju se upotrijebiti za otkup udjela čiji su otkup članovi zatražili. U prethodne tri godine primici od izdavanja udjela članova iznosili su 12 000 N.J. i pritom nije bilo otkupa udjela članova.

Klasifikacija

A17 Subjekt 12 000 N.J. udjela članova klasificira kao financijske obveze. U skladu sa zaključcima iz primjera 4, udjeli članova na koje se primjenjuje bezuvjetna zabrana otkupa ne smatraju se financijskim obvezama. Ta se bezuvjetna zabrana primjenjuje na iznos jednak primicima od udjela izdanih prije prethodnog trogodišnjeg razdoblja te se stoga taj iznos klasificira kao vlasnički kapital. Međutim, bezuvjetna zabrana otkupa ne primjenjuje se na iznos jednak primicima od udjela izdanih u prethodne tri godine. Prema tome, prihodi od izdavanja udjela članova u prethodne tri godine dovode do nastanka financijskih obveza dok više ne budu raspoloživi za otkup udjela članova. Zato subjekt ima financijsku obvezu jednaku primicima od udjela izdanih u prethodne tri godine, bez eventualnih otkupa u tom razdoblju.

Primjer 7*Činjenice*

A18 Subjekt je zadružna banka. U skladu s lokalnim propisima kojima se uređuje poslovanje zadružnih banaka, najmanje 50 % ukupnih „nepodmirenih obveza” subjekta (izraz koji prema definiciji u propisima uključuje obračun udjela članova) mora biti u obliku uplaćenog kapitala članova. Učinak tog propisa je takav da zadruga može otkupiti sve udjele ako su sve nepodmirene obveze zadruge u obliku udjela članova. Na dan 31. prosinca 20X1. ukupne nepodmirene obveze subjekta iznose 200 000 N.J., od čega 125 000 N.J. predstavlja obračun udjela članova. Uvjeti obračuna udjela članova dopuštaju imatelju da ih otkupi na zahtjev, a u osnivačkom aktu subjekta nema ograničenja otkupa.

Klasifikacija

A19 U tom se primjeru udjeli članova klasificiraju kao financijske obveze. Zabrana otkupa slična je ograničenjima opisanima u točkama 19. i AG25 MRS-a 32. Ograničenje je uvjetovano ograničenje sposobnosti subjekta da isplati dospjeli iznos za financijsku obvezu, odnosno onemogućuje plaćanje obveze samo ako su ispunjeni određeni uvjeti. Konkretno, od subjekta bi se moglo zatražiti da otkupi udjele članova u ukupnom iznosu (125 000 N.J.) ako je namirio sve svoje druge obveze (75 000 N.J.). Stoga zabrana otkupa ne onemogućuje da za subjekt nastane financijska obveza za otkup u iznosu većem od utvrđenog broja udjela članova ili iznosa uplaćenog kapitala. Ona subjektu omogućuje da odgodi otkup do ispunjenja uvjeta, tj. do namirenja drugih obveza. Na udjele članova iz ovog primjera ne primjenjuje se bezuvjetna zabrana otkupa i oni se stoga klasificiraju kao financijske obveze.

IFRIC TUMAČENJE 5

Prava na udjele u fondovima za zbrinjavanje, obnavljanje i sanaciju okoliša

REFERENCE

- MSFI 9 *Financijski instrumenti*
- MSFI 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*
- MSFI 11 *Zajednički poslovi*
- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 28 *Ulaganja u pridružena društva i zajedničke pothvate*
- MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*

KONTEKST

1. Svrha fondova za zbrinjavanje, obnavljanje i sanaciju okoliša, dalje u tekstu „fondovi za zbrinjavanje” ili „fondovi”, jest izdvojiti imovinu radi financiranja nekih ili svih troškova zbrinjavanja postrojenja (kao što je nuklearno postrojenje) ili određene opreme (kao što su automobili) ili sanacije okoliša (kao što je čišćenje zagađene vode ili obnavljanje miniranog zemljišta), što se zajedno naziva „zbrinjavanje”.
2. Doprinosi koji se uplaćuju u te fondove mogu biti dobrovoljni ili propisani zakonskim ili drugim propisima. Fondovi mogu biti ustrojeni na jedan od sljedećih načina:
 - (a) fondovi koje osnuje jedan ulagatelj radi financiranja vlastitih obveza zbrinjavanja na određenoj lokaciji ili na nekoliko zemljopisno raspršenih lokacija;
 - (b) fondovi koje osnuje više ulagatelja radi financiranja svojih pojedinačnih ili zajedničkih troškova zbrinjavanja, pri čemu ulagatelji imaju pravo na naknadu za troškove zbrinjavanja u iznosu njihovih udjela, uvećanih za stvarnu zaradu od tih udjela i umanjnih za njihov udio u troškovima upravljanja fondom. Imatelji udjela mogu imati obvezu uplate dodatnih udjela, npr. u slučaju stečaja drugoga imatelja udjela;
 - (c) fondovi koje osnuje više ulagatelja radi financiranja svojih pojedinačnih ili zajedničkih troškova zbrinjavanja, pri čemu se potrebna razina udjela temelji na tekućoj aktivnosti imatelja udjela, a koristi koje taj imatelj udjela ostvari temelje se na njegovoj prošloj aktivnosti. U tim je slučajevima moguće odstupanje između iznosa udjela koji imatelj udjela uplati (na temelju tekuće aktivnosti) i ostvarive vrijednosti iz fonda (na temelju prošle aktivnosti).
3. Takvi fondovi obično imaju sljedeća obilježja:
 - (a) fondom odvojeno upravljaju neovisni upravitelji;
 - (b) subjekti (imatelji udjela) uplaćuju udjele u fond, koji se ulažu u raznu imovinu koja može uključivati ulaganja u dužničke i vlasničke instrumente, i raspoloživi su kao pomoćna sredstva imateljima udjela za podmirenje troškova zbrinjavanja. Upravitelji određuju kako se udjeli ulažu, u okviru ograničenja predviđenih osnivačkim aktom fonda i relevantnim zakonskim i drugim propisima;
 - (c) imatelji udjela zadržavaju obvezu podmirenja troškova zbrinjavanja. Međutim, imatelji udjela mogu od fonda dobiti naknadu za troškove zbrinjavanja do iznosa nastalih troškova zbrinjavanja ili do udjela imatelja udjela u imovini fonda, ovisno o tome koji je iznos niži;

- (d) imatelji udjela mogu imati ograničen ili uskraćen pristup višku imovine fonda iznad imovine iskorištene za podmirenje prihvatljivih troškova zbrinjavanja.

PODRUČJE PRIMJENE

4. Ovo se tumačenje primjenjuje na računovodstveno iskazivanje udjela u fondovima za zbrinjavanje u financijskim izvještajima imatelja udjela u takvim fondovima koji imaju oba sljedeća obilježja:
- (a) imovinom se upravlja odvojeno (ako se imovina drži u zasebnoj pravnoj osobi ili je izdvojena imovina u drugom subjektu) i
- (b) imatelj udjela ima ograničeno pravo pristupa imovini.
5. Preostali udio u fondu koji premašuje pravo na naknadu, kao što je ugovorno pravo na raspodjelu dobiti nakon dovršetka svih poslova zbrinjavanja ili likvidacije fonda, može biti vlasnički instrument obuhvaćen područjem primjene MSFI-ja 9 i nije obuhvaćen područjem primjene ovog tumačenja.

PITANJA

6. U ovom su tumačenju obrađena sljedeća pitanja:
- (a) Kako bi imatelj udjela trebao računovodstveno iskazivati svoj udio u fondu?
- (b) Ako imatelj udjela ima obvezu uplate dodatnih udjela, npr. u slučaju stečaja drugog imatelja udjela, kako bi se ta obveza trebala računovodstveno iskazati?

SLUŽBENO STAJALIŠTE

Računovodstveno iskazivanje udjela u fondu

7. Imatelj udjela priznaje svoju dužnost podmirenja troškova zbrinjavanja kao obvezu, a svoj udio u fondu priznaje odvojeno, osim ako nije dužan podmiriti troškove zbrinjavanja čak i ako fond ne izvrši plaćanje.
8. Imatelj udjela dužan je utvrditi ima li kontrolu, zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj u fondu u skladu s MSFI-jem 10, MSFI-jem 11 i MRS-om 28. Ako ima, imatelj udjela svoj udio u fondu računovodstveno iskazuje u skladu s tim standardima.
9. Ako imatelj udjela nema kontrolu, zajedničku kontrolu ili značajan utjecaj u fondu, pravo na primitak naknade iz fonda priznaje kao naknadu u skladu s MRS-om 37. Naknada se mjeri:
- (a) u iznosu priznate obveze zbrinjavanja i
- (b) u iznosu imateljeva udjela u fer vrijednosti neto imovine fonda koja se može pripisati imateljima fonda, ovisno o tome koji je iznos niži.

Promjene knjigovodstvene vrijednosti prava na primitak naknade, osim udjela uplaćenih u fond i isplata iz fonda, priznaju se u dobiti ili gubitku u razdoblju njihova nastanka.

Računovodstveno iskazivanje obveze uplate dodatnih udjela

10. Ako imatelj udjela ima obvezu uplatiti potencijalne dodatne udjele, npr. u slučaju stečaja drugog imatelja udjela ili ako se vrijednost investicijske imovine koju fond drži smanji toliko da više nije dostatna za ispunjenje obveza fonda za isplatu naknada, ta se obveza smatra nepredviđenom obvezom koja je obuhvaćena područjem primjene MRS-a 37. Imatelj udjela priznaje obvezu samo ako je vjerojatno da će uplatiti dodatne udjele.

Objavljivanje

11. Imatelj udjela dužan je objaviti vrstu svojih udjela u fondu i sva ograničenja pristupa imovini fonda.
12. Ako imatelj udjela ima obvezu uplatiti potencijalne dodatne udjele koja se ne priznaje kao obveza (vidjeti točku 10.), dužan je objaviti informacije koje se nalažu u točki 86. MRS-a 37.
13. Ako imatelj udjela svoj udio u fondu računovodstveno iskazuje u skladu s točkom 9., dužan je objaviti informacije koje se nalažu u točki 85. podtočki (c) MRS-a 37.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

14. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2006. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primjenjuje za razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2006., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 14.A [Brisano]
- 14.B MSFI-jem 10 i MSFI-jem 11, objavljenima u svibnju 2011., izmijenjene su točke 8. i 9. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10 i MSFI-ja 11.
- 14.C [Brisano]
- 14.D MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjena je točka 5. i brisane su točke 14.A i 14.C. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

PRIJELAZNE ODREDBE

15. Promjene računovodstvenih politika računovodstveno se iskazuju se u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 8.

IFRIC TUMAČENJE 6

Obveze koje proizlaze iz sudjelovanja na specifičnom tržištu – otpad električne i elektroničke opreme

REFERENCE

- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*

KONTEKST

1. U točki 17. MRS-a 37 utvrđuje se da je obvezujući događaj prošli događaj koji dovodi do nastanka sadašnje obveze zbog koje subjekt nema drugu realnu mogućnosti nego namiriti tu obvezu.
2. U točki 19. MRS-a 37 utvrđuje se da se kao rezerviranja priznaju samo „obveze koje su proizašle iz prošlih događaja, neovisno o budućim postupcima subjekta”.
3. Direktiva Europske unije o otpadu električne i elektroničke opreme, kojom se uređuje prikupljanje, obrada, uporaba i ekološki prihvatljivo odlaganje otpadne opreme, potaknula je niz pitanja o tome kad bi trebalo priznati obvezu za zbrinjavanje otpada električne i elektroničke opreme. U Direktivi se razlikuje „novi” i „povijesni” otpad, te otpad iz privatnih kućanstava i otpad iz izvora koji nisu privatna kućanstava. Novi otpad odnosi se na proizvode prodane nakon 13. kolovoza 2005. Za potrebe te direktive, sva oprema iz kućanstava prodana prije tog datuma smatra se povijesnim otpadom.
4. U Direktivi se navodi da bi trošak gospodarenja povijesnim otpadom koji je oprema iz kućanstava trebali snositi proizvođači te vrste opreme koji su prisutni na tržištu u razdoblju koje se utvrđuje odgovarajućim propisom svake države članice (razdoblje mjerenja). U Direktivi se navodi da svaka država članica uspostavlja određeni mehanizam kako bi proizvođači razmjerno doprinosili troškovima, „npr. razmjerno s njihovim pojedinačnim udjelima na tržištu po vrsti opreme.”
5. Nekoliko pojmova koji se koriste u tumačenju, kao što su „udio na tržištu” i „razdoblje mjerenja” mogu se različito definirati u odgovarajućim propisima pojedinih država članica. Na primjer, razdoblje mjerenja može trajati godinu dana ili samo mjesec dana. Slično se i mjerenje udjela na tržištu i formule za izračun obveze mogu razlikovati u raznim nacionalnim propisima. Međutim, svi ti primjeri utječu samo na mjerenje obveze, što nije obuhvaćeno područjem primjene ovog tumačenja.

PODRUČJE PRIMJENE

6. Ovo tumačenje sadržava upute o priznavanju, u financijskim izvještajima proizvođača, obveza za gospodarenje otpadom u skladu s Direktivom EU-a o otpadu električne i elektroničke opreme s obzirom da prodaju opreme za kućanstva koja se smatra povijesnim otpadom.
7. Tumačenje se ne odnosi na novi niti povijesni otpad iz izvora koji nisu privatna kućanstva. Obveza za gospodarenje takvim otpadom na odgovarajući je način obuhvaćena MRS-om 37. Međutim, ako se u nacionalnim propisima novi otpad iz privatnih kućanstava tretira slično kao povijesni otpad iz privatnih kućanstava, načela iz ovog tumačenja primjenjuju se u skladu s hijerarhijom iz točaka 10.–12. iz MRS-a 8. Hijerarhija iz MRS-a 8 relevantna je i za druge propise kojima se uvode obveze na način sličan modelu raspodjele troškova iz Direktive EU-a.

PITANJE

8. Od IFRIC-a je zatraženo da odredi što se u kontekstu zbrinjavanja otpada električne i elektroničke opreme smatra obvezujućim događajem u skladu s točkom 14. podtočkom (a) MRS-a 37 u svrhu priznavanja rezerviranja za troškove gospodarenja otpadom:
 - proizvodnja ili prodaja opreme za kućanstva koja se smatra povijesnim otpadom?
 - sudjelovanje na tržištu u razdoblju mjerenja?
 - nastanak troškova pri obavljanju aktivnosti zbrinjavanja otpada?

SLUŽBENO STAJALIŠTE

9. Sudjelovanje na tržištu u razdoblju mjerenja jest obvezujući događaj u skladu s točkom 14. podtočkom (a) MRS-a 37. Stoga obveza za troškove gospodarenja povijesnim otpadom koji je oprema iz kućanstava ne nastaje prilikom proizvodnje ili prodaje proizvoda. Budući da je obveza za opremu iz kućanstava koja se smatra povijesnim otpadom povezana sa sudjelovanjem na tržištu u razdoblju mjerenja, a ne s proizvodnjom ili prodajom predmeta koji se odlažu kao otpad, obveza ne postoji osim i sve dok u razdoblju mjerenja postoji udio na tržištu. Vrijeme nastanka obvezujućeg događaja ne mora ovisiti o određenom razdoblju u kojem su poduzete aktivnosti gospodarenja otpadom i u kojem su nastali povezani troškovi.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

10. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. prosinca 2005. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primijeni za razdoblje koje su započela prije 1. prosinca 2005., dužan je tu činjenicu objaviti.

PRIJELAZNE ODREDBE

11. Promjene računovodstvenih politika računovodstveno se iskazuju u skladu s MRS-om 8.

IFRIC TUMAČENJE 7

Primjena pristupa prepravljanja u skladu s MRS-om 29 Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima

REFERENCE

- MRS 12 *Porezi na dobit*
- MRS 29 *Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima*

KONTEKST

1. Ovo tumačenje sadržava upute za primjenu zahtjeva iz MRS-a 29 u izvještajnom razdoblju u kojem subjekt utvrdi ⁽⁶¹⁾ postojanje hiperinflacije u gospodarstvu svoje funkcijske valute, dok to gospodarstvo nije bilo hiperinflacijsko u prethodnome razdoblju, te stoga subjekt prepravlja svoje financijske izvještaje u skladu s MRS-om 29.

PITANJA

2. U ovom su tumačenju obrađena sljedeća pitanja:
 - (a) kako bi trebalo tumačiti zahtjev „...iskazuju se primjenom mjerne jedinice koja vrijedi na kraju izvještajnog razdoblja” iz točke 8. MRS-a 29 kad subjekt primjenjuje taj standard?
 - (b) kako bi subjekt trebao računovodstveno iskazati početno stanje odgođenih poreznih stavki u svojim prepravljenim financijskim izvještajima?

SLUŽBENO STAJALIŠTE

3. U izvještajnom razdoblju u kojem utvrdi postojanje hiperinflacije u gospodarstvu svoje funkcijske valute, koje u prethodnome razdoblju nije bilo hiperinflacijsko, subjekt primjenjuje zahtjeve iz MRS-a 29 kao da je to gospodarstvo uvijek bilo hiperinflacijsko. Stoga se nenovčane stavke koje se mjere po povijesnom trošku iskazane u početnom izvještaju o financijskom položaju subjekta na početku prvog razdoblja prezentiranog u financijskim izvještajima prepravljaju kako bi se prikazao učinak inflacije od datuma stjecanja imovine i nastanka ili preuzimanja obveza do kraja izvještajnog razdoblja. Za nenovčane stavke iskazane u početnom izvještaju o financijskom položaju u tekućim iznosima na datume koji nisu datum stjecanja imovine ili nastanka obveza, to prepravljanje odražava učinak inflacije od datuma utvrđenja tih knjigovodstvenih vrijednosti do kraja izvještajnog razdoblja.
4. Na kraju izvještajnog razdoblja, odgođene porezne stavke priznaju se i mjere u skladu s MRS-om 12. Međutim, iznosi odgođenog poreza u početnom izvještaju o financijskom položaju za izvještajno razdoblje utvrđuju se kako slijedi:
 - (a) subjekt ponovno mjeri odgođene porezne stavke u skladu s MRS-om 12 nakon što prepravi nominalne knjigovodstvene vrijednosti svojih nenovčanih stavki na datum početnog izvještaja o financijskom položaju za izvještajno razdoblje primjenom mjerne jedinice na taj datum;
 - (b) odgođene porezne stavke koje se ponovno mjere u skladu s podtočkom (a) prepravljaju se zbog promjene mjerne jedinice od datuma početnog izvještaja o financijskom položaju za izvještajno razdoblje do kraja tog izvještajnog razdoblja.

Subjekt pristup iz podtočaka (a) i (b) primjenjuje pri prepravljanju odgođenih poreznih stavki u početnom izvještaju o financijskom položaju za sva usporedna razdoblja prezentirana u prepravljenim financijskim izvještajima za izvještajno razdoblje u kojem primjenjuje MRS 29.

5. Nakon što subjekt prepravi svoje financijske izvještaje, svi odgovarajući iznosi u financijskim izvještajima za naredno izvještajno razdoblje, uključujući odgođene porezne stavke, prepravljaju se primjenom promjene mjerne jedinice za to naredno izvještajno razdoblje samo u prepravljenim financijskim izvještajima za prethodno izvještajno razdoblje.

⁽⁶¹⁾ Utvrđivanje hiperinflacije temelji se na subjektovoj prosudbi o kriterijima iz točke 3. MRS-a 29.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

6. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. ožujka 2006. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primjenjuje za razdoblje koje je započelo prije 1. ožujka 2006., dužan je tu činjenicu objaviti.

TUMAČENJE IFRIC 10

Financijsko izvještavanje za međurazdoblja i umanjenje vrijednosti imovine

REFERENCE

- MSFI 9 *Financijski instrumenti*
- MRS 34 *Financijsko izvještavanje za međurazdoblja*
- MRS 36 *Umanjenje vrijednosti imovine*

KONTEKST

1. Subjekt je dužan procijeniti umanjenje vrijednosti goodwilla na kraju svakog izvještajnog razdoblja i, ako je nužno, priznati gubitak od umanjenja vrijednosti na taj datum u skladu s MRS-om 36. Međutim, na kraju narednog izvještajnog razdoblja uvjeti se mogu toliko promijeniti da bi gubitak od umanjenja vrijednosti bio manji ili bi se izbjegao da je procjena umanjenja vrijednosti izvršena samo na taj datum. Ovo tumačenje sadržava uputu o tome bi li takve gubitke od umanjenja vrijednosti trebalo uopće poništavati.
2. U tumačenju se obrađuje povezanost između zahtjeva iz MRS-a 34 i priznavanja gubitaka od umanjenja vrijednosti goodwilla iz MRS-a 36 te učinak te povezanosti na naknadne financijske izvještaje za međurazdoblja i godišnje financijske izvještaje.

PITANJE

3. U točki 28. MRS-a 34 subjektu se nalaže da u svojim financijskim izvještajima za međurazdoblja i godišnjim financijskim izvještajima primjenjuje iste računovodstvene politike. U istoj se točki navodi da „učestalost subjektova izvještavanja (godišnje, polugodišnje ili tromjesečno) ne smije utjecati na mjerenje njegovih godišnjih rezultata. Kako bi se taj cilj ostvario, mjerenja za potrebe izvještavanja za međurazdoblja moraju se temeljiti na podacima za godinu do izvještajnog datuma.”
4. U točki 124. MRS-a 36 navedeno je „gubitak od umanjenja vrijednosti priznat za goodwill ne poništava se u narednom razdoblju”.
5. [Brisano]
6. [Brisano]
7. U tumačenju se obrađuje sljedeće pitanje:

Treba li subjekt poništiti gubitke od umanjenja vrijednosti goodwilla priznate u međurazdoblju ako gubitak ne bi bio priznat ili ako bi bio priznat manji gubitak da je procjena umanjenja vrijednosti izvršena samo na kraju narednog izvještajnog razdoblja?

SLUŽBENO STAJALIŠTE

8. Subjekt ne poništava gubitak od umanjenja vrijednosti goodwilla priznat u prethodnom međurazdoblju.
9. Subjekt ovo službeno stajalište analogijom ne proširuje na druga područja mogućih proturječja između MRS-a 34 i drugih standarda.

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

10. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. studenoga 2006. ili nakon tog datuma. Preporučuje se ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primijeni za razdoblje koje je započelo prije 1. studenoga 2006., dužan je tu činjenicu objaviti. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje na goodwill prospektivno od datuma prve primjene MRS-a 36; primjenjuje ga na ulaganja u vlasničke instrumente ili financijsku imovinu koji se iskazuju po trošku prospektivno od datuma prve primjene kriterija za mjerenje iz MRS-a 39.

11. [Brisano]
12. [Brisano]
13. [Brisano]
14. MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 1., 2., 7. i 8. i brisane su točke 5., 6., 11.–13. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

TUMAČENJE IFRIC 12

Ugovori o koncesijama za usluge

REFERENCE

- Okvir za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja ⁽⁶²⁾
- MSFI 1 Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja
- MSFI 7 Financijski instrumenti: objavljivanja
- MSFI 9 Financijski instrumenti
- MSFI 15 Prihodi na temelju ugovora s kupcima
- MRS 16 Najmovi
- MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške
- MRS 16 Nekretnine, postrojenja i oprema
- MRS 20 Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći
- MRS 23 Troškovi zaduživanja
- MRS 32 Financijski instrumenti: prezentiranje
- MRS 36 Umanjenje vrijednosti imovine
- MRS 37 Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina
- MRS 38 Nematerijalna imovina
- SIC-29 Sporazumi o koncesijama za usluge: objavljivanje ⁽⁶³⁾

KONTEKST

1. U mnogim je zemljama infrastrukturu za javne usluge, kao što su ceste, mostovi, tuneli, zatvori, bolnice, zračne luke, građevine za vodoopskrbu, elektroenergetske i telekomunikacijske mreže, tradicionalno gradio, njima upravljao i održavao javni sektor, a financirala se odobravanjem sredstava iz državnog proračuna.
2. U nekim su zemljama državna tijela uvela sporazume o koncesijama za usluge kako bi privukla privatni sektor na sudjelovanje u razvoju, financiranju, upravljanju i održavanju takve infrastrukture. Infrastruktura može već postojati ili biti u izgradnji za vrijeme trajanja sporazuma o uslugama. U ugovoru iz područja primjene ovog tumačenja u pravilu sudjeluje subjekt iz privatnog sektora (koncesionar) koji gradi ili nadograđuje (npr. povećanjem kapaciteta) infrastrukturu, upravlja njome i održava je u određenom razdoblju. Koncesionar za svoje usluge prima naknadu za vrijeme trajanja ugovora. Ugovorom se utvrđuju standardi izvedbe, mehanizmi usklađenja cijena te način rješavanja sporova. Takav se ugovor često opisuje kao „izgradi-upravljaj-prenesi”, „obnovi-upravljaj-prenesi” ili ugovor o koncesiji javnih usluga privatnom koncesionaru.

⁽⁶²⁾ Referenca je IASC-ov Okvir za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja, koji je Odbor usvojio 2001. i koji je bio na snazi u vrijeme sastavljanja tumačenja.

⁽⁶³⁾ Tumačenjem IFRIC 12 izmijenjen je prijašnji naslov tumačenja SIC-29 Objavljivanje – ugovori o koncesijama za usluge.

3. Jedno od obilježja takvih ugovora o uslugama je da koncesionar preuzima obvezu pružanja javne usluge. Javna politika je da se usluge povezane s infrastrukturom pružaju javnosti, neovisno o identitetu stranke koja ih pruža. Ugovor o uslugama obvezuje koncesionara na pružanje javnih usluga u ime subjekta iz javnog sektora. Druga uobičajena obilježja su:
 - (a) stranka koja dodjeljuje ugovor o uslugama (davatelj koncesije) je subjekt iz javnog sektora, uključujući državno tijelo, ili subjekt iz privatnog sektora na koji se prenosi odgovornost za uslugu;
 - (b) koncesionar je odgovoran barem za dio upravljanja infrastrukturom i povezane usluge i ne nastupa tek kao tržišni zastupnik u ime davatelja koncesije;
 - (c) ugovorom se utvrđuju početnu cijene koje će koncesionar zaračunavati i uređuju promjene cijena za vrijeme trajanja sporazuma o uslugama;
 - (d) Koncesionar je dužan infrastrukturu na kraju razdoblja ugovora prenijeti na davatelja koncesije u određenom stanju, uz tek neznatnu ili nikakvu naknadu, neovisno o tome koja ju je stranka prvotno financirala.

PODRUČJE PRIMJENE

4. Ovo tumačenje sadržava upute za koncesionare o računovodstvenom iskazivanju ugovora o koncesiji javnih usluga privatnom koncesionaru.
5. Ovo se tumačenje primjenjuje na ugovore o koncesiji javnih usluga privatnom koncesionaru ako:
 - (a) davatelj koncesije kontrolira ili regulira usluge koje koncesionar mora pružiti koristeći infrastrukturu, kome ih treba pružati i po kojoj cijeni i
 - (b) davatelj koncesije na temelju vlasništva, stvarnog prava ili na drugi način ima pod kontrolom eventualni znatan preostali udio u infrastrukturi na kraju razdoblja ugovora.
6. Infrastruktura iz ugovora o koncesiji javnih usluga privatnom koncesionaru cijeli je svoj korisni vijek trajanja (vijek trajanja imovine) obuhvaćena područjem primjene ovog tumačenja ako su ispunjeni uvjeti iz točke 5. podtočke (a). Točke AG1–AG8 sadržavaju upute za utvrđivanje jesu li i u kojoj mjeri ugovori o koncesiji javnih usluga privatnom koncesionaru obuhvaćeni područjem primjene ovog tumačenja.
7. Ovo se tumačenje primjenjuje i na:
 - (a) infrastrukturu koju koncesionar izgradi ili stekne od treće osobe za potrebe ugovora o uslugama i
 - (b) postojeću infrastrukturu pristup kojoj davatelj koncesije omogućuje koncesionaru za potrebe ugovora o uslugama.
8. Ovim se tumačenjem ne utvrđuje računovodstveno iskazivanje infrastrukture koju je koncesionar držao i priznao kao nekretnine, postrojenja i opremu prije sklapanja ugovora o uslugama. Na takvu se infrastrukturu primjenjuju zahtjevi o prestanku priznavanja iz MSFI-ja (utvrđeni u MRS-u 16).
9. Ovim se tumačenjem ne utvrđuje računovodstveno iskazivanje za davatelje koncesije.

PITANJA

10. Ovim se tumačenjem utvrđuju opća načela priznavanja i mjerenja obveza i povezanih prava iz ugovora o koncesijama za usluge. SIC-29 sadržava zahtjeve o objavljivanju informacija o ugovorima o koncesijama za usluge. U ovom su tumačenju obrađena sljedeća pitanja:

- (a) tretman koncesionarovih prava na infrastrukturu
- (b) priznavanje i mjerenje naknade iz ugovora;
- (c) usluge građenja i nadogradnje;
- (d) usluge upravljanja;
- (e) troškovi zaduživanja;
- (f) naknadni računovodstveni tretman financijske i nematerijalne imovine i
- (g) stavke koje koncesionaru ustupi davatelj koncesije.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

Tretman koncesionarovih prava na infrastrukturu

11. Infrastruktura obuhvaćena područjem primjene ovog tumačenja ne priznaje se kao nekretnine, postrojenja i oprema koncesionara jer se ugovorom o uslugama na koncesionara ne prenosi pravo kontrole nad korištenjem infrastrukture za javne usluge. Koncesionar ima pristup upravljanju infrastrukturom u svrhu pružanja javne usluge u ime davatelja koncesije u skladu s uvjetima ugovora.

Priznavanje i mjerenje naknade iz ugovora

12. Prema uvjetima ugovora obuhvaćenih područjem primjene ovog tumačenja, koncesionar djeluje kao pružatelj usluge. Subjekt gradi ili nadograđuje infrastrukturu (usluge građenja ili nadogradnje) koja se koristi za pružanje javne usluge, upravlja njome i održava je (usluge upravljanja) u određenom razdoblju.
13. Koncesionar priznaje i mjeri prihode u skladu s MSFI-jem 15 za usluge koje pruža. Na temelju vrste naknade određuje se njezin naknadni računovodstveni tretman. Naknadno računovodstveno iskazivanje primljene naknade kao financijske i nematerijalne imovine detaljno je opisano u točkama od 23.–26. u nastavku.

Usluge građenja i nadogradnje

14. Subjekt usluge građenja i nadogradnje računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 15.

Naknada davatelja koncesije koncesionaru

15. Ako koncesionar pruža usluge građenja ili nadogradnje, primljena naknada ili potraživanje koncesionara priznaje se u skladu s MSFI-jem 15. Naknada mogu biti prava na:

- (a) financijsku imovinu ili
- (b) nematerijalnu imovinu.

16. Koncesionar priznaje financijsku imovinu u mjeri u kojoj ima bezuvjetno ugovorno pravo na primitak novca ili druge financijske imovine od davatelja koncesije ili po njegovim uputama za usluge građenja; davatelj koncesije ima tek neznatnu diskreciju, ako je uopće ima, da prema vlastitom nahođenju izbjegne plaćanje, jer je sporazum obično pravno izvršiv. Koncesionar ima bezuvjetno pravo na primitak novca ako mu davatelj koncesije sporazumom jamči plaćanje (a) određenog ili odredivog iznosa ili (b) eventualnog manjka zbog razlike između iznosa primljenih od korisnika javne usluge i određenog ili odredivog iznosa, čak i ako je plaćanja koncesionaru njegovo jamstvo da infrastruktura ispunjava utvrđene zahtjeve kvalitete ili učinkovitosti.

17. Koncesionar nematerijalnu imovinu priznaje u opsegu prava (dozvole) koje mu je dodijeljeno da korisnicima javnih usluga naplati javnu uslugu. Pravo naplate javne usluge korisnicima nije bezuvjetno pravo na primitak novca jer iznosi ovise o tome koliko građani koriste javnu uslugu.
18. Ako je koncesionar za svoje usluge građenja plaćen dijelom u financijskoj, a dijelom u nematerijalnoj imovini, svaku komponentu naknade koncesionaru treba odvojeno računovodstveno iskazati. Primljena naknada ili potraživanje za obje komponente početno se priznaje u skladu s MSFI-jem 15.
19. Vrsta naknade koju davatelj koncesije plaća koncesionaru određuje se na temelju uvjeta sporazuma te, ako postoji, relevantnog ugovornog prava. Naknadno računovodstveno iskazivanje ovisi o vrsti naknade, kako je opisano u točkama 23.–26. Međutim, obje vrste naknade klasificiraju se kao ugovorna imovina tijekom razdoblja građenja ili nadogradnje u skladu s MSFI-jem 15.

Usluge upravljanja

20. Subjekt usluge upravljanja računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 15.

Ugovorne obveze obnove infrastrukture do određene razine upotrebljivosti

21. Koncesionar može imati ugovorne obveze koje je dužan ispuniti kao uvjet za dobivanje dozvole (a) za održavanje infrastrukture na određenoj razini upotrebljivosti ili (b) obnove infrastrukture do određenog stanja prije njezina prijenosa davatelju koncesije na kraju ugovora o uslugama. Te ugovorne obveze održavanja ili obnove infrastrukture, izuzev elemenata nadogradnje (vidjeti točku 14.), priznaju se i mjere u skladu s MRS-om 37, tj. na temelju najbolje procjene izdataka koji bi bili nužni za namirenje sadašnje obveze na kraju izvještajnog razdoblja.

Troškovi zaduženja koncesionara

22. U skladu s MRS-om 23, troškovi zaduženja koji se mogu pripisati ugovoru priznaju se kao rashod razdoblja u kojem su nastali, osim ako koncesionar ima ugovorno pravo na primitak nematerijalne imovine (pravo naplate javne usluge korisnicima). U tom se slučaju troškovi zaduženja koji se mogu pripisati ugovoru kapitaliziraju tijekom ugovorne faze građenja u skladu s tim standardom.

Financijska imovina

23. Na financijsku imovinu koja se priznaje u skladu s točkama 16. i 18. primjenjuju se MRS 32, MSFI 7 i MSFI 9.
24. Iznos potraživanja od davatelja koncesije ili po njegovim uputama računovodstveno se iskazuje u skladu s MSFI-jem 9 i mjeri se:
 - (a) po amortiziranom trošku;
 - (b) po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili
 - (c) po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.
25. Ako se iznos potraživanja od davatelja koncesije mjeri po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, MSFI-jem 9 nalaže se da se kamate izračunata metodom efektivne kamatne stope priznaju u dobiti ili gubitku.

Nematerijalna imovina

26. Na nematerijalnu imovinu koja se priznaje u skladu s točkama 17. i 18. primjenjuje se MRS 38. Točke 45.–47. MRS-a 38 sadržavaju upute o mjerenju nematerijalne imovine stečene u zamjenu za nenovčanu imovinu ili kombinaciju novčane i nenovčane imovine.

Stavke koje koncesionaru ustupi davatelj koncesije

27. U skladu s točkom 11., stavke infrastrukture kojima je davatelj koncesije koncesionaru omogućio pristup za potrebe ugovora o uslugama ne priznaju se kao nekretnine, postrojenja i oprema koncesionara. Davatelj koncesije može koncesionaru ustupiti druge stavke koje koncesionar može zadržati ili činiti s njima što želi. Ako je takva imovina dio naknade koju davatelj koncesije plaća za usluge, ne smatra se državnom potporom kako je definirana u MRS-u 20. Umjesto toga, računovodstveno se iskazuje kao dio transakcijske cijene kako je definirana u MSFI-ju 15.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

28. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2008. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primjenjuje za razdoblje koje je započelo prije 1. siječnja 2008., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 28.D MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjeni su odjeljak „Reference” i točke 13.–15., 18.–20. i 27. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.
- 28.E MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 23.–25. i brisane su točke 28.A–28.C. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.
- 28.F MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka AG8. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.

PRIJELAZNE ODREDBE

29. Podložno točki 30., promjene računovodstvenih politika računovodstveno se iskazuju u skladu s MRS-om 8, tj. retroaktivno.
30. Ako je za neki konkretni ugovor o uslugama koncesionaru neizvediva retroaktivna primjena ovog tumačenja na početku najranijeg prezentiranog razdoblja, dužan je:
- priznati financijsku i nematerijalnu imovinu koja je postojala na početku tog najranijeg prezentiranog razdoblja;
 - koristiti prethodne knjigovodstvene vrijednosti te financijske i nematerijalne imovine (neovisno o njihovoj prethodnoj klasifikaciji) kao njihove knjigovodstvene vrijednosti na taj datum i
 - testirati financijsku i nematerijalnu imovinu na umanjenje vrijednosti na taj datum, osim ako to nije izvedivo, i u tom se slučaju iznosi testiraju na umanjenje vrijednosti na početku tekućeg razdoblja.

Dodatak A

Vodič za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio tumačenja.

PODRUČJE PRIMJENE (točka 5.)

AG1 U točki 5. ovog tumačenja utvrđuje se da je infrastruktura obuhvaćena područjem primjene ovog tumačenja ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(a) davatelj koncesije kontrolira ili regulira usluge koje koncesionar mora pružiti koristeći infrastrukturu, kome ih treba pružati i po kojoj cijeni i

(b) davatelj koncesije na temelju vlasništva, stvarnog prava ili na drugi način ima pod kontrolom eventualni znatan preostali udio u infrastrukturi na kraju razdoblja ugovora.

AG2 Kontrola ili regulacija iz uvjeta u podtočki (a) može biti na temelju ugovora ili na drugi način (npr. preko regulatornog tijela) te uključuje okolnosti u kojima davatelj koncesije kupuje sve izlazne resurse, kao i one u kojima neke ili sve izlazne resurse kupuju drugi korisnici. Za potrebe tog uvjeta, davatelj koncesije i sve povezane osobe promatraju se zajedno. Ako je davatelj koncesije subjekt iz javnog sektora, za potrebe ovog tumačenja smatra se da je javni sektor u cjelini, zajedno s regulatornim tijelima koja djeluju u javnom interesu, povezan s davateljem koncesije.

AG3 Za potrebe uvjeta iz podtočke (a), davatelj koncesije ne mora imati potpunu kontrolu nad cijenom, dovoljno je da davatelj koncesije regulira cijenu, da je cijena regulirana ugovorom ili da je regulira regulatorno tijelo, npr. mehanizmom određivanja najviše cijene. Međutim, taj se uvjet primjenjuje na sadržaj ugovora. Nematerijalna obilježja, kao što je najviša cijena koja se primjenjuje samo u rijetkim okolnostima, zanemaruju se. S druge strane, ako npr. koncesionar na temelju ugovora ima slobodu određivanja cijena, ali se svaki višak dobiti vraća davatelju koncesije, određuje se najviši iznos prinosa koji pripada koncesionaru i ispunjen je cjenovni element provjere kontrole.

AG4 Za potrebe uvjeta iz točke (b), kontrola davatelja koncesije nad svakim znatnim preostalim udjelom trebala bi istovremeno ograničiti praktičnu mogućnost koncesionara da proda ili založi infrastrukturu i davatelju koncesije osigurati trajno pravo na korištenje infrastrukture tijekom cijelog razdoblja ugovora. Preostali udio u infrastrukturi je procijenjena tekuća vrijednost infrastrukture kao da su starost i stanje infrastrukture kakvi se očekuju na kraju razdoblja ugovora.

AG5 Kontrolu treba razlikovati od upravljanja. Ako davatelj koncesije zadrži i stupanj kontrole kako je opisano u točki 5. podtočki (a) i svaki znatan preostali udio u infrastrukturi, koncesionar samo upravlja infrastrukturom u ime davatelja koncesije, premda u mnogim slučajevima može imati široke diskrecijske ovlasti upravljanja.

AG6 Na temelju uvjeta iz podtočaka (a) i (b) utvrđuje se kad je infrastruktura, uključujući sve potrebne zamjene (vidjeti točku 21.) pod kontrolom davatelja koncesije tijekom njezina cijelog ekonomskog vijeka trajanja. Na primjer, ako koncesionar u razdoblju ugovora treba zamijeniti dio neke stavke infrastrukture (npr. gornji sloj ceste ili krov neke građevine), ta se stavka infrastrukture promatra kao cjelina. Tako je uvjet iz podtočke (b) ispunjen za infrastrukturu u cjelini, uključujući zamijenjeni dio, ako davatelj koncesije ima kontrolu nad eventualnim znatnim preostalim udjelom u konačnoj zamjeni tog dijela.

AG7 Ponekad je korištenje infrastrukture djelomično regulirano na način opisan u točki 5. podtočki (a), a djelomično je neregulirano. No, takvi su aranžmani raznoliki:

(a) svaka infrastruktura koja je fizički odvojiva i kojom se može neovisno upravljati i koja odgovara definiciji jedinice koja stvara novac iz MRS-a 36, analizira se odvojeno ako se u cijelosti koristi za neregulirane svrhe. To se npr. može primijeniti na privatno krilo bolnice, dok preostali dio bolnice davatelj koncesije koristi za liječenje pacijenata javnozdravstvenog sustava;

(b) ako sasvim sporedni poslovi (kao što je trgovina u sklopu bolnice) nisu regulirani, provjera kontrole se provodi kao da te usluge ne postoje jer u slučajevima u kojima davatelj koncesije ima kontrolu nad tim uslugama način opisan u točki 5., postojanje sporednih poslova ne umanjuje kontrolu davatelja koncesije nad infrastrukturom.

AG8 Koncesionar može imati pravo na korištenje odvojive infrastrukture opisane u točki AG7 podtočki (a) ili objekata koji se koriste za pružanje dodatnih nereguliranih usluga kako je opisano u točki AG7 podtočki (b). U oba slučaja to sadržajno može biti predmet najma davatelja koncesije koncesionaru, što se u tom slučaju računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 16.

TUMAČENJE IFRIC 14

MRS 19 – Ograničenje imovine planova definiranih primanja, minimalna potrebna financijska sredstva i njihova interakcija

REFERENCE

- MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*
- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 19 *Primanja zaposlenih* (kako je izmijenjen 2011.)
- MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*

KONTEKST

1. Točkom 64. MRS-a 19 mjerenje neto imovine za definirana primanja ograničava se na višak iz plana definiranih primanja ili na gornju granicu vrijednosti imovine, ovisno o tome koja je vrijednost niža. U točki 8. MRS-a 19 gornja granica vrijednosti imovine definirana je kao „sadašnja vrijednost svake ekonomske koristi dostupne u obliku povrata sredstava iz plana ili smanjenja budućih uplata doprinosa u plan”. Postavlja se pitanje kad bi se povrati ili smanjenja budućih doprinosa trebali smatrati raspoloživima, osobito ako postoji zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima.
2. Zahtjevi o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima postoje u mnogim zemljama radi veće sigurnosti obećanih primanja nakon prestanka radnog odnosa članovima plana primanja zaposlenih. Takvim se zahtjevima u pravilu utvrđuje minimalan iznos ili razina doprinosa koji se mora uplatiti u plan u određenom razdoblju. Stoga zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima može ograničiti mogućnost subjektova umanjenja budućih doprinosa.
3. Nadalje, zbog ograničenja mjerenja imovine za definirana primanja zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima može biti pretjeran. U pravilu, zahtjev za uplatu doprinosa u plan ne utječe na mjerenje imovine ili obveze za definirana primanja. Naime, jednom uplaćeni doprinosi postaju imovina plana, tako da je dodatna neto obveza jednaka nuli. Međutim, obveza može nastati zbog zahtjeva o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima ako nužni doprinosi nakon uplate subjektu nisu raspoloživi.
- 3.A U studenome 2009. Odbor za međunarodne računovodstvene standarde izmijenio je tumačenje IFRIC 14 kako bi se uklonile neželjene posljedice tretmana predujmljenih budućih doprinosa u određenim okolnostima kad postoji zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima.

PODRUČJE PRIMJENE

4. Ovo se tumačenje primjenjuje na sva definirana primanja nakon prestanka radnog odnosa i druga dugoročna definirana primanja zaposlenih.
5. Za potrebe ovog tumačenja, zahtjevi o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima odnose se na potrebno financiranje plana primanja nakon prestanka radnog odnosa ili drugog plana dugoročnih definiranih primanja.

PITANJA

6. U ovom su tumačenju obrađena sljedeća pitanja:
 - (a) kad bi se povrati ili smanjenja budućih doprinosa trebali smatrati raspoloživima u skladu s točkom 8. MRS-a 19;
 - (b) kako bi zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima mogao utjecati na raspoloživost smanjenja budućih doprinosa;
 - (c) kad zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima može dovesti do nastanka obveze.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

Raspoloživost povrata sredstava ili smanjenja budućih doprinosa

7. Subjekt je dužan utvrditi raspoloživost povrata ili smanjenja budućih uplata u skladu s uvjetima plana i svim propisanim zahtjevima u jurisdikciji u kojoj je plan osnovan.
8. Ekonomska korist u obliku povrata ili smanjenja budućih doprinosa raspoloživa je subjektu ako je subjekt može realizirati u nekom trenutku za vrijeme trajanja plana ili kad se namire obveze iz plana. Konkretno, takva ekonomska korist može biti raspoloživa čak i ako se ne može realizirati odmah na kraju izvještajnog razdoblja.
9. Raspoloživa ekonomska korist ne ovisi o tome kako subjekt namjerava iskoristiti višak. Subjekt je dužan odrediti maksimalnu ekonomsku korist koja je raspoloživa od povrata financijskih sredstava, smanjenja budućih doprinosa ili kombinacije jednog i drugog. Subjekt ne priznaje ekonomske koristi iz kombinacije povrata i smanjenja budućih doprinosa na temelju pretpostavki koje se međusobno isključuju.
10. U skladu s MRS-om 1, subjekt je dužan objaviti informacije o glavnim izvorima procjene neizvjesnosti na kraju izvještajnog razdoblja koji nose značajan rizik materijalnog usklađenja knjigovodstvene vrijednosti neto imovine ili obveze priznate u izvještaju o financijskom položaju. To može uključivati objavljivanje ograničenja tekuće realizacije viška ili objavljivanje osnovice na temelju koje je određen iznos raspoložive ekonomske koristi.

Ekonomska korist raspoloživa u obliku povrata

Pravo na povrat

11. Povrat je subjektu raspoloživ samo ako subjekt ima bezuvjetno pravo na povrat:
 - (a) tijekom razdoblja plana, bez pretpostavke da se obveze iz plana moraju namiriti da bi se povrat ostvario (npr. u nekim jurisdikcijama subjekt može imati pravo na povrat tijekom razdoblja plana, neovisno o namirenju obveza iz plana) ili
 - (b) pod pretpostavkom postupnog namirenja obveza iz plana tijekom vremena dok svi članovi ne napuste plan ili
 - (c) pod pretpostavkom jednokratnog namirenja svih obveza iz plana (tj. pri likvidaciji plana).

Bezuovjetno pravo na povrat može postojati neovisno o razini financijskih sredstava plana na kraju izvještajnog razdoblja.

12. Ako pravo na povrat viška ovisi o nastanku odnosno izostanku jednog ili više neizvjesnih budućih događaja na koje subjekt ne može u potpunosti utjecati, subjekt nema bezuvjetno pravo i ne priznaje imovinu.

Mjerenje ekonomske koristi

13. Subjekt je dužan ekonomsku korist raspoloživu u obliku povrata mjeriti u iznosu viška na kraju izvještajnog razdoblja (što je fer vrijednost imovine plana umanjena za sadašnju vrijednost obveze za definirana primanja) koji ima pravo primiti kao povrat, umanjeno za sve povezane troškove. Na primjer, ako se na povrat plaća porez koji nije porez na dobit, subjekt iznos povrata mjeri bez tog poreza.
14. Kad mjeri iznos raspoloživog povrata nakon likvidacije plana (točka 11. podtočka (c)), subjekt je dužan u plan uključiti troškove namirenja obveza iz plana i realizacije povrata. Na primjer, subjekt je dužan odbiti iznos naknada za profesionalne usluge ako te naknade ne isplaćuje subjekt nego se isplaćuju iz plana, kao i troškove premija osiguranja koji mogu nastati radi osiguranja obveze pri likvidaciji plana.

15. Ako je povrat utvrđen u cijelom iznosu ili dijelu viška umjesto u fiksnom iznosu, subjekt ne provodi usklađenje za vremensku vrijednost novca, čak ni ako se povrat može realizirati samo na neki budući datum.

Ekonomska korist raspoloživa u obliku smanjenja doprinosa

16. Ako ne postoji zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima za doprinose koji se odnose na budući rad, ekonomska korist raspoloživa kao smanjenje budućih doprinosa je trošak budućeg rada za subjekt za svako razdoblje očekivanog trajanja plana ili očekivanog trajanja subjekta, ovisno o tome što je kraće. Trošak budućeg rada za subjekt ne uključuje iznose doprinosa na teret zaposlenih.
17. Subjekt određuje troškove budućeg rada na temelju pretpostavki koje su dosljedne pretpostavkama na temelju kojih je određena obveza za definirana primanja i koje odgovaraju situaciji na kraju izvještajnog razdoblja, kako je utvrđeno MRS-om 19. Subjekt stoga pretpostavlja da u budućnosti neće biti promjena primanja koja se isplaćuju iz plana sve do izmjene plan te pretpostavlja stabilnu radnu snagu, osim ako subjekt ne smanji broj zaposlenih obuhvaćenih planom. U potonjem slučaju, pretpostavka o budućoj radnoj snazi uključuje to smanjenje.

Učinak zahtjeva o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima na ekonomsku korist raspoloživu u obliku smanjenja budućih doprinosa

18. Subjekt na određeni datum analizira zahtjeve o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima za doprinose nužne za pokriće (a) eventualnog manjka za minuli rad na osnovi minimalnog financiranja i (b) budućeg rada.
19. Doprinosi za pokriće eventualnog manjka za minuli rad na osnovi minimalnog financiranja ne utječu na buduće doprinose za budući rad. Zbog njih može nastati obveza u skladu s točkama 23.–26.
20. Ako postoji zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima za doprinose za budući rad, ekonomska korist raspoloživa u obliku smanjenja budućih doprinosa je zbroj:
 - (a) iznosa kojim se smanjuje zahtjev o budućim minimalnim potrebnim financijskim sredstvima za doprinose za budući rad jer je subjekt plaćanje izvršio unaprijed (tj. platio je određeni iznos prije negoli je to bio dužan učiniti) i
 - (b) procijenjeni trošak budućeg rada i svakom razdoblju u skladu s točkama 16. i 17., umanjen za procijenjeni zahtjev o budućim minimalnim potrebnim financijskim sredstvima za doprinose koji bi bili nužni za budući rad u tim razdobljima da nije bilo predujma kako je opisan u podtočki (a).
21. Subjekt procjenjuje zahtjev o budućim minimalnim potrebnim financijskim sredstvima za doprinose za budući rad vodeći računa o učinku eventualnog postojećeg viška koji se određuje na osnovi minimalnog financiranja, ali isključujući predujam opisan u točki 20. podtočki (a). Subjekt koristi pretpostavke dosljedne minimalnom financiranju, a za čimbenike koji nisu određeni na toj osnovi pretpostavke dosljedne onima na temelju kojih se određuje obveza za definirana primanja i koje odgovaraju situaciji na kraju izvještajnog razdoblja, kako je utvrđeno MRS-om 19. Pri procjeni se uključuju sve očekivane promjene koje proizlaze iz subjektova plaćanja minimalnih doprinosa po njihovu dospijeću. Međutim, pri procjeni se ne uključuje učinak očekivanih promjena uvjeta osnove minimalnog financiranja koje na kraju izvještajnog razdoblja u biti nisu na snazi niti su ugovorene.
22. Kad subjekt odredi iznos opisan u točki 20. podtočki (b), ako je zahtjev o budućim minimalnim potrebnim financijskim sredstvima za doprinose za budući rad u bilo kojem razdoblju viši od budućeg troška rada u skladu s MRS-om 19, taj višak umanjuje iznos ekonomske koristi raspoložive u obliku smanjenja budućih doprinosa. Međutim, iznos opisan u točki 20. podtočki (b) nikad ne može biti manji od nule.

Kad zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima može biti razlog za nastanak obveze

23. Ako subjekt na temelju zahtjeva o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima ima obvezu plaćanja doprinosa za pokriće postojećeg manjka po osnovi minimalnog financiranja za minuli rad, dužan je utvrditi hoće li doprinosi koje treba platiti biti raspoloživi u obliku povrata ili smanjenja budućih doprinosa nakon njihove uplate u plan.
24. U opsegu u kojem doprinosi koje treba platiti neće biti raspoloživi nakon njihove uplate u plan, subjekt obvezu priznaje kad je nastala. Obveza umanjuje neto imovinu za definirana primanja ili povećava obvezu za definirana primanja, tako da se po primjeni točke 64. MRS-a 19 nakon plaćanja doprinosa ne očekuje ni dobitak ni gubitak.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

27. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2008. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena.
- 27.A MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime je izmijenjena točka 26. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i te izmjene.
- 27.B Dokumentom *Predujmovi za zahtjev o minimalnim potrebnim financijskim sredstvima* dodana je točka 3.A i izmijenjene su točke 16.–18. i 20.–22. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2011. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt te izmjene primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- 27.C MRS-om 19 (kako je izmijenjen 2011.) izmijenjene su točke 1., 6., 17. i 24. i brisane su točke 25. i 26. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MRS-a 19 (kako je izmijenjen 2011.).

PRIJELAZNE ODREDBE

28. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje od početka prvog prezentiranog razdoblja u prvim financijskim izvještajima na koje se tumačenje primjenjuje. Subjekt je dužan svako početno usklađenje proizašlo iz primjene ovog tumačenja priznati u zadržanoj dobiti na početku tog razdoblja.
29. Subjekt je dužan izmjene iz točaka 3.A, 16.–18. i 20.–22. primjenjivati od početka najranijeg usporedivog razdoblja prezentiranog u prvim financijskim izvještajima u kojima primjenjuje ovo tumačenje. Ako je subjekt prethodno primijenio ovo tumačenje prije negoli je primijenio izmjene, dužan je usklađenje zbog primjene izmjena priznati u zadržanoj dobiti na početku najranijeg prezentiranog usporedivog razdoblja.

TUMAČENJE IFRIC 16

Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje

REFERENCE

- MSFI 9 *Financijski instrumenti*
- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 21 *Učinci promjena tečaja stranih valuta*

KONTEKST

1. Mnogi izvještajni subjekti imaju ulaganja u inozemna poslovanja (kako su definirana u točki 8. MRS-a 21), koja mogu biti društva kćeri, pridružena društva, zajednički pothvati ili podružnice. MRS-om 21 subjektu se nalaže da funkcijsku valutu svakog svojeg inozemnog poslovanja odredi kao valutu primarnog gospodarskog okruženja tog poslovanja. Kod preračunavanja rezultata i financijskog položaja inozemnog poslovanja u prezentacijsku valutu, subjekt je dužan priznavati tečajne razlike u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti do otuđenja inozemnog poslovanja.
2. Računovodstvo zaštite od valutnog rizika koji proizlazi iz neto ulaganja u inozemno poslovanje primjenjuje se samo ako je neto imovina tog inozemnog poslovanja uključena u financijske izvještaje ⁽⁶⁴⁾. Stavka koja se štiti od valutnog rizika koji proizlazi iz neto ulaganja u inozemno poslovanje može biti iznos neto imovine koji je jednak ili niži od knjigovodstvene vrijednosti neto imovine inozemnog poslovanja.
3. U skladu s MSFI-jem 9, nužno je odrediti prihvatljivu zaštićenu stavku i prihvatljive instrumente zaštite u odnosu računovodstvene zaštite od rizika. Ako je određen odnos zaštite od rizika i štiti se neto ulaganje, dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite od rizika koji je određen kao učinkovita zaštita neto ulaganja priznaje se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i uključuje u tečajne razlike koje proizlaze iz preračunavanja rezultata i financijskog položaja inozemnog poslovanja.
4. Subjekt koji ima brojna inozemna poslovanja može biti izložen brojnim valutnim rizicima. Ovo tumačenje sadržava upute o utvrđivanju valutnih rizika koji su prihvatljivi kao rizici od kojih se štiti neto ulaganje u inozemno poslovanje.
5. U skladu s MSFI-jem 9, subjekt može kao instrumente zaštite od valutnog rizika odrediti izvedeni ili neizvedeni financijski instrument (ili kombinaciju izvedenog i neizvedenog financijskog instrumenta). U ovom tumačenju se objašnjava gdje se u grupi mogu držati instrumenti zaštite neto ulaganja u inozemno poslovanje da bi bili prihvatljivi za računovodstvo zaštite.
6. U skladu s MRS-om 21 i MSFI-jem 9, kad matično društvo otuđi inozemno poslovanje, kumulativni iznosi priznati u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti koji se odnose na tečajne razlike nastale preračunavanjem rezultata i financijskog položaja inozemnog poslovanja i na dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite od rizika koji je određen kao učinkovita zaštita neto ulaganja, reklasificiraju se iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje. Ovo tumačenje sadržava upute o tome kako bi subjekt trebao odrediti iznose za instrument zaštite i zaštićenu stavku koji se reklasificiraju iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak.

PODRUČJE PRIMJENE

7. Ovo se tumačenje primjenjuje na subjekt koji se štiti od valutnog rizika koji proizlazi iz njegovih neto ulaganja u inozemno poslovanje i koji želi ispuniti kriterije za primjenu računovodstva zaštite u skladu s MSFI-jem 9. U ovom tumačenju se, iz praktičnih razloga, takav subjekt naziva matično društvo, a financijski izvještaji u koje je uključena neto imovina inozemnog poslovanja nazivaju se konsolidirani financijski izvještaji. Sva upućivanja na matično društvo jednako se primjenjuju na subjekt koji ima neto ulaganje u inozemno poslovanje koje je zajednički pothvat, pridruženo društvo ili podružnica.

⁽⁶⁴⁾ Što je slučaj s konsolidiranim financijskim izvještajima, financijskim izvještajima u kojima se ulaganja koja su npr. pridružena društva ili zajednički pothvati računovodstveno iskazuju primjenom metode udjela i financijskim izvještajima koji obuhvaćaju podružnicu ili zajedničko upravljanje kako su definirani u MSFI-ju 11 *Zajednički poslovi*.

8. Ovo se tumačenje primjenjuje samo na zaštitu neto ulaganja u inozemno poslovanje i analogijom se ne bi trebalo primjenjivati na druge vrste računovodstva zaštite od rizika.

PITANJA

9. Ulaganja u inozemno poslovanje matično društvo može držati izravno ili neizravno, preko svojeg društva ili društava kćeri. U ovom su tumačenju obrađena sljedeća pitanja:

(a) vrsta rizika od kojeg se štiti i iznos zaštićene stavke za koju se može odrediti odnos zaštite od rizika:

- i. može li matično društvo kao rizik od kojeg se štiti odrediti samo tečajne razlike koje proizlaze iz razlike između njegove funkcijske valute i funkcijske valute njegova inozemnog poslovanja ili može odrediti i tečajne razlike koje proizlaze iz razlike između prezentacijske valute svojih konsolidiranih financijskih izvještaja i funkcijske valute inozemnog poslovanja;
- ii. ako matično društvo neizravno drži inozemno poslovanje, mora li rizik od kojeg se štiti uključivati samo tečajne razlike koje proizlaze iz razlika između funkcijske valute inozemnog poslovanja i funkcijske valute njegova neposrednog matičnog društva ili rizik od kojeg se štiti može uključivati i sve tečajne razlike koje proizlaze iz razlika između funkcijske valute inozemnog poslovanja i funkcijske valute posrednog ili krajnjeg matičnog društva (tj. utječe li činjenica da se neto ulaganje u inozemno poslovanje drži preko posrednog matičnog društva na ekonomski rizik krajnjeg matičnog društva);

(b) gdje se u grupi može držati instrument zaštite:

- i. može li se prihvatljiv odnos zaštite rizika zasnovati samo ako je subjekt koji štiti svoje neto ulaganje strana u instrumentu zaštite ili instrument zaštite može držati bilo koji subjekt u grupi, neovisno o svojoj funkcijskoj valuti;
- ii. utječe li vrsta instrumenta zaštite (izvedeni ili neizvedeni instrument) ili metoda konsolidacije na procjenu učinkovitosti zaštite od rizika;

(c) koje bi iznose trebalo reklasificirati iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje pri otuđenju inozemnog poslovanja:

- i. u slučaju otuđenja inozemnog poslovanja zaštićenog od rizika, koje bi iznose iz rezerve matičnog društva za preračunavanje stranih valuta za instrument zaštite i za to inozemno poslovanje trebalo reklasificirati iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva;
- ii. utječe li metoda konsolidacije na određenje iznosa koje treba reklasificirati iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

Vrsta rizika od kojeg se štiti i iznos zaštićene stavke za koje se može odrediti odnos zaštite od rizika

10. Računovodstvo zaštite od rizika može se primijeniti samo na tečajne razlike koje proizlaze iz različitih funkcijskih valuta inozemnog poslovanja i matičnog društva.

11. U zaštiti od valutnog rizika koji proizlazi iz neto ulaganja u inozemno poslovanje, zaštićena stavka može biti iznos neto imovine jednak ili niži od knjigovodstvene vrijednosti neto imovine inozemnog poslovanja u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva. Knjigovodstvena vrijednost neto imovine inozemnog poslovanja koja se u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva može odrediti kao zaštićena stavka ovisi o tome je li neko drugo matično društvo inozemnog poslovanja niže razine primijenilo računovodstvo zaštite od rizika na ukupnu ili djelomičnu neto imovinu tog inozemnog poslovanja i je li to računovodstvo preuzeto i u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva.
12. Kao rizik od kojeg se štiti može se odrediti izloženost promjeni tečajeva stranih valuta koja nastaje između funkcijske valute inozemnog poslovanja i funkcijske valute nekog od njegovih matičnih društava (neposrednog, posrednog ili krajnjeg matičnog društva). Činjenica da se neto ulaganje drži preko posrednog matičnog društva ne utječe na vrstu ekonomskog rizika za krajnje matično društvo koji proizlazi iz izloženosti promjeni tečajeva stranih valuta.
13. Izloženost valutnom riziku koji proizlazi iz neto ulaganja u inozemno poslovanje može samo jednom biti prihvatljiva za primjenu računovodstva zaštite od rizika u konsolidiranim financijskim izvještajima. Prema tome, ako istu neto imovinu inozemnog poslovanja od istog rizika štiti više matičnih društava u grupi (npr. i neposredno i posredno matično društvo), samo je jedan odnos zaštite prihvatljiv za primjenu računovodstva zaštite od rizika u konsolidiranim financijskim izvještajima krajnjeg matičnog društva. Odnos zaštite od rizika koji odredi jedno matično društvo u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima ne mora preuzeti drugo matično društvo više razine. Međutim, ako ga matično društvo više razine ne preuzme, računovodstvo zaštite koje je primijenilo matično društvo niže razine mora se poništiti prije priznavanja računovodstva zaštite od rizika matičnog društva više razine.

Gdje se može držati instrument zaštite?

14. Kao instrument zaštite neto ulaganja u inozemno poslovanje od rizika može biti određen izvedeni ili neizvedeni instrument (ili kombinacija izvedenog i neizvedenog instrumenta). Instrument ili instrumente zaštite od rizika može držati jedan ili više subjekata u grupi sve dok su ispunjeni zahtjevi iz točke 6.4.1. MSFI-ja 9 o određivanju, dokumentiranju i učinkovitosti zaštite neto ulaganja od rizika. Osobito treba jasno dokumentirati strategiju grupe za zaštitu od rizika zbog mogućnosti različitih određenja na različitim razinama grupe.
15. Za potrebe procjene učinkovitosti zaštite, promjena vrijednosti instrumenta zaštite u odnosu na valutni rizik izračunava se upućivanjem na funkcijsku valutu matičnog društva u odnosu na čiju se funkcijsku valutu mjeri rizik od kojeg se štiti, u skladu s dokumentacijom o računovodstvu zaštite od rizika. Ovisno o tome gdje se drži instrument zaštite, ako se ne primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika, ukupna promjena vrijednosti može se priznati u dobiti ili gubitku, u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili i u jednom i u drugom. Međutim, priznavanje promjene vrijednosti instrumenta zaštite u dobiti ili gubitku ili u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ne utječe na procjenu učinkovitosti zaštite. Pri primjeni računovodstva zaštite od rizika ukupni učinkoviti dio promjene uključuje se u ostalu sveobuhvatnu dobit. Na procjenu učinkovitosti zaštite ne utječe ni to je li instrument zaštite izvedeni ili neizvedeni instrument, kao ni metoda konsolidacije.

Otuđenje inozemnog poslovanja zaštićenog od rizika

16. U skladu s točkom 6.5.14. MSFI-a 9, pri otuđenju inozemnog poslovanja zaštićenog od rizika nužno je utvrditi iznos koji je u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva iz rezerve za preračunavanja stranih valuta reklasificiran u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje za instrument zaštite. Taj je iznos kumulativni dobitak ili gubitak po instrumentu zaštite koji je bio određen kao učinkovita zaštita.

17. Iznos koji se u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva za neto ulaganje u to inozemno poslovanje u skladu s točkom 48. MRS-a 21 iz rezerve za preračunavanja stranih valuta reklasificira u dobit ili gubitak iznos je koji je bio uključen u rezervu tog matičnog društva za preračunavanja stranih valuta za to inozemno poslovanje. U konsolidiranim financijskim izvještajima krajnjeg matičnog društva, metoda konsolidacije ne utječe na agregirani neto iznos priznat u rezervi za preračunavanja stranih valuta za sva inozemna poslovanja. Međutim, ako krajnje matično društvo primjenjuje metodu izravne ili postupne konsolidacije ⁽⁶⁵⁾, to može utjecati na iznos uključen u njegovu rezervu za preračunavanje stranih valuta za pojedinačno inozemno poslovanje. Primjena metode postupne konsolidacije može rezultirati reklasifikacijom u dobit ili gubitak iznosa koji se razlikuje od iznosa na temelju kojeg je određena učinkovitost zaštite. Ta se razlika može eliminirati tako da se za to inozemno poslovanje odredi iznos koji bi nastao da je primijenjena metoda izravne konsolidacije. To usklađenje se ne nalaže u MRS-u 21. Međutim, odabere li se ta računovodstvena politika, trebalo bi je dosljedno primjenjivati na sva neto ulaganja.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

18. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. listopada 2008. ili nakon tog datuma. Dokumentom *Poboljšanja MSFI-ja*, objavljenim u travnju 2009., izmijenjena je točka 14. i subjekt tu izmjenu primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena i te izmjene i tog dokumenta. Ako subjekt ovo tumačenje primjenjuje za razdoblje koje je započelo prije 1. listopada 2008. odnosno izmjenu točke 14. prije 1. srpnja 2009., dužan je tu činjenicu objaviti.
- 18.B MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 3., 5.–7., 14., 16., AG1. i AG8. i brisana je točka 18.A. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

PRIJELAZNE ODREDBE

19. U MRS-u 8 utvrđuje se kako subjekt primjenjuje promjenu računovodstvene politike koja proizlazi iz prve primjene ovog tumačenja. Subjekt nije dužan ispuniti te zahtjeve pri prvoj primjeni ovog tumačenja. Ako subjekt odredi neki instrument zaštite kao zaštitu neto ulaganja, ali ta zaštita ne ispunjava uvjete za primjenu računovodstva zaštite iz ovog tumačenja, dužan je primijeniti MRS 39 i prospektivno prestati primjenjivati to računovodstvo zaštite od rizika.

⁽⁶⁵⁾ Izravna metoda je metoda konsolidacije u kojoj se financijski izvještaji inozemnog poslovanja izravno preračunavaju u funkcijsku valutu krajnjeg matičnog društva. Postupna metoda je metoda konsolidacije u kojoj se financijski izvještaji inozemnog poslovanja najprije preračunavaju u funkcijsku valutu svih posrednih matičnih društava, a potom u funkcijsku valutu krajnjeg matičnog društva (ili prezentacijsku valutu ako je različita).

Dodatak

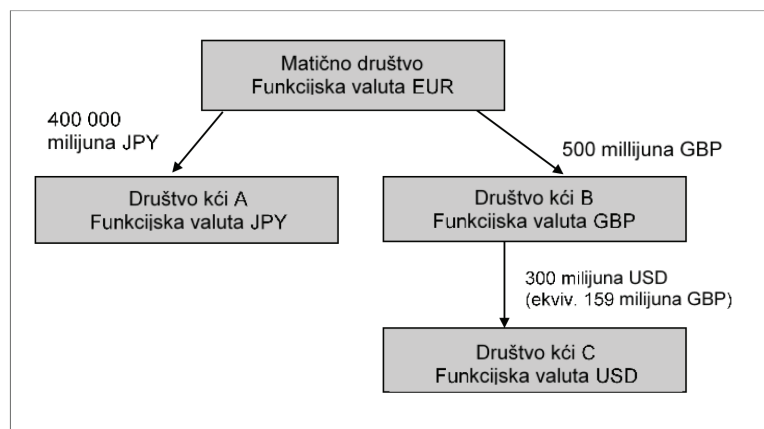
Vodič za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio tumačenja.

AG1 U ovom se Dodatku objašnjava primjena ovog tumačenja na temelju korporativne strukture prikazane u nastavku. U svim se slučajevima učinkovitost opisanih odnosa zaštite od rizika testira u skladu s MSFI-jem 9, iako se to testiranje u ovom Dodatku ne obrađuje. Krajnje matično društvo svoje konsolidirane financijske izvještaje prezentira u svojoj funkcijskoj valuti, a to je euro (EUR). Svako društvo kći je u potpunom vlasništvu. Neto ulaganje matičnog društva u iznosu 500 milijuna GBP u društvo kćer B (čija je funkcijska valuta britanska funta (GBP)) uključuje 159 milijuna GBP protuvrijednosti neto ulaganja društva kćeri B od 300 milijuna USD u društvo kćer C (čija je funkcijska valuta američki dolar (USD)). Drugim riječima, neto imovina društva kćeri B, bez njegova ulaganja u društvo kćer C, iznosi 341 milijun GBP.

Vrsta rizika od kojeg se štiti za koju se može odrediti odnos zaštite od rizika (točke 10.–13.)

AG2 Matično društvo može zaštititi svoje neto ulaganje u svako od društava kćeri A, B i C od valutnog rizika koji proizlazi iz njihovih funkcijskih valuta (japanski jen (JPY), britanska funta i američki dolar) u odnosu na euro. Osim toga, matično društvo može se zaštititi od valutnog rizika iz odnosa USD/GBP odnosno funkcijske valute društva kćeri B i funkcijske valute društva kćeri C. Društvo kći B može u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima svoje neto ulaganja u društvo kćer C zaštititi od valutnog rizika koji proizlazi iz njihovih funkcijskih valuta, američkog dolara i britanske funte. U sljedećim primjerima je određeno da je rizik od kojeg se štiti valutni rizik promptnog tečaja jer instrumenti zaštite nisu izvedenice. Da su instrumenti zaštite unaprijedni ugovori, matično društvo bi moglo odrediti zaštitu od valutnog rizika iz unaprijednog ugovora.



Iznos zaštićene stavke za koji se može odrediti odnos zaštite od rizika (točke 10.–13.)

AG3 Matično društvo želi svoje neto ulaganje u društvo kćer C zaštititi od valutnog rizika. Pretpostavimo da društvo kćer A ima vanjsko kreditno zaduženje od 300 milijuna USD. Neto imovina društva kćeri A na početku izvještajnog razdoblja iznosi 400 000 milijuna JPY, uključujući sredstva vanjskog zaduženja od 300 milijuna USD.

AG4 Zaštićena stavka može biti iznos neto imovine koji je jednak ili niži od knjigovodstvene vrijednosti neto ulaganja matičnog društva u društvo kćer C (300 milijuna USD) u njegovim konsolidiranim financijskim izvještajima. Matično društvo može u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima odrediti da se vanjsko zaduženje društva kćeri A od 300 milijuna USD štiti od valutnog rizika promptnog tečaja EUR/USD koji je povezan s njegovim neto ulaganjem u neto imovinu društva kćeri C od 300 milijuna. U tom se slučaju i tečajna razlika EUR/USD za vanjsko zaduženje društva kćeri A u iznosu 300 milijuna USD i valutna razlika EUR/USD za neto ulaganje u društvo kćer C u iznosu 300 milijuna USD uključuju u rezervu za preračunavanje stranih valuta u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva nakon primjene računovodstva zaštite od rizika.

AG5 Ako se ne primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika, ukupna tečajna razlika USD/EUR za vanjsko zaduženje društva kćeri A u iznosu 300 milijuna USD u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva priznaje se kako slijedi:

- promjena promptnog tečaja USD/JPY, preračunato u eure, u dobiti ili gubitku, a
- promjena promptnog tečaja JPY/EUR u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

Umjesto određenja iz točke AG4, matično društvo može u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima odrediti da se vanjsko zaduženje društva kćeri A u iznosu 300 milijuna USD štiti od valutnog rizika promptnog tečaja GBP/USD između društva kćeri C i društva kćeri B. U tom se slučaju ukupna tečajna razlika USD/EUR za vanjsko zaduženje društva kćeri A u iznosu 300 milijuna USD u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva priznaje kako slijedi:

- promjena promptnog tečaja GBP/USD u rezervi za preračunavanja stranih valuta koja se odnosi na društvo kćer C,
- promjena promptnog tečaja GBP/JPY, preračunato u eure, u dobiti ili gubitku, a
- promjena promptnog tečaja JPY/EUR u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

AG6 Matično društvo ne može u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima odrediti da se vanjsko zaduženje društva kćeri A u iznosu 300 milijuna USD štiti od rizika promptnog tečaja EUR/USD i rizika promptnog tečaja GBP/USD. Jednim instrumentom zaštite može se štiti od istog određenog rizika samo jedanput. Društvo kći B ne može u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima primijeniti računovodstvo zaštite jer se instrument zaštite drži izvan grupe koju čine društva kćeri B i C.

Gdje se u grupi može držati instrument zaštite (točke 14. i 15.)?

AG7 Kako je navedeno u točki AG5, ako se ne primjenjuje računovodstvo zaštite od rizika, ukupna promjena vrijednosti zbog valutnog rizika vanjskog zaduženja društva kćeri A u iznosu 300 milijuna USD iskazuje se u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva i u dobiti ili gubitku (promptni tečaj USD/JPY) i u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (promptni tečaj EUR/JPY). Za potrebe procjene učinkovitosti zaštite od rizika iz točke AG4 uključuju se oba iznosa jer se promjena vrijednosti instrumenta zaštite i zaštićene stavke izračunava na temelju odnosa eura kao funkcijske valute matičnog društva i američkog dolara kao funkcijske valute društva kćeri C, u skladu s dokumentacijom o zaštiti od rizika. Metoda konsolidacije (tj. metoda izravne ili postupne konsolidacije) ne utječe na procjenu učinkovitosti zaštite od rizika.

Iznosi koji se pri otuđenju inozemnog poslovanja reklasificiraju u dobit ili gubitak (točke 16. i 17.)

AG8 Pri otuđenju društva kćeri C se u dobit ili gubitak u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva iz njegove rezerve za preračunavanje stranih valuta reklasificiraju sljedeći iznosi:

- (a) za vanjsko zaduženje društva kćeri A od 300 milijuna USD, iznos koji se određuje u skladu s MSFI-jem 9, tj. ukupna promjena vrijednosti za valutni rizik priznata u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao učinkoviti dio zaštite i
- (b) za neto ulaganje u društvo kćer C od 300 milijuna USD, iznos utvrđen primjenom metode konsolidacije subjekta. Ako matično društvo primjenjuje metodu izravne konsolidacije, njegova rezerva za preračunavanje stranih valuta za društvo kćer C utvrđuje se izravno na temelju tečaja EUR/USD. Ako matično društvo primjenjuje metodu postupne konsolidacije, njegova rezerva za preračunavanje stranih valuta za društvo kćer C utvrđuje se na temelju rezerve za preračunavanja stranih valuta koju je priznalo društvo kćer B koja odražava tečaj GBP/USD, a preračunava se u funkcijsku valutu matičnog društva primjenom tečaja EUR/GBP. Ako je matično društvo u prethodnim razdobljima primjenjivalo metodu postupne konsolidacije, to ga ne obvezuje niti sprečava da iznos rezerve za preračunavanje stranih valuta koji treba reklasificirati pri otuđenju društva kćeri C utvrdi kao iznos koji bi bio priznat da je matično društvo oduvijek primjenjivalo metodu izravne konsolidacije, ovisno o njegovoj računovodstvenoj politici.

Zaštita više inozemnih poslovanja (točke 11., 13. i 15.)

AG9 Primjerima u nastavku objašnjava se da je u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva rizik od kojeg se štiti uvijek rizik koji proizlazi iz razlike između njegove funkcijske valute (euro) i funkcijske valute društava kćeri B i C. Neovisno o načinu određivanja zaštite, maksimalni iznosi koji mogu biti učinkovita zaštita koje treba uključiti u rezervu za preračunavanje stranih valuta u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva kad se štite oba inozemna poslovanja su 300 milijuna USD za valutni rizik EUR/USD i 341 milijun GBP za valutni rizik EUR/GBP. Druge promjene vrijednosti zbog promjena tečajeva stranih valuta uključuju se u konsolidiranu dobit ili gubitak matičnog društva. Naravno, matično društvo može odrediti samo 300 milijuna USD za promjene promptnog tečaja USD/GBP ili samo 500 milijuna GBP za promjene promptnog tečaja GBP/EUR.

Matično društvo drži instrumente zaštite u USD i GBP

AG10 Matično društvo želi od valutnog rizika zaštititi svoja neto ulaganja u društva kćeri B i C. Pretpostavimo da matično društvo drži odgovarajuće instrumente zaštite u američkim dolarima i britanskim funtama koje može odrediti kao zaštitu svojih neto ulaganja u društva kćeri B i C. Matično društvo u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima može, među ostalim, odrediti sljedeće:

(a) instrument zaštite u vrijednosti 300 milijuna USD određen kao zaštita neto ulaganja u društvo kćer C u iznosu od 300 milijuna USD, pri čemu je rizik od kojeg se štiti izloženost promptnom tečaju (EUR/USD) između matičnog društva i društva kćeri C te instrument zaštite u vrijednosti do 341 milijun GBP kao zaštita neto ulaganja u društvo kćer B u iznosu od 341 milijun GBP, pri čemu je rizik od kojeg se štiti izloženost promptnom tečaju (EUR/GBP) između matičnog društva i društva kćeri B;

(b) instrument zaštite u vrijednosti 300 milijuna USD određen kao zaštita neto ulaganja u društvo kćer C u iznosu od 300 milijuna USD, pri čemu je rizik od kojeg se štiti izloženost promptnom tečaju (GBP/USD) između društva kćeri B i društva kćeri C te instrument zaštite u vrijednosti do 500 milijuna GBP određen kao zaštita neto ulaganja u društvo kćer B u iznosu od 500 milijuna GBP, pri čemu je rizik od kojeg se štiti izloženost promptnom tečaju (EUR/GBP) između matičnog društva i društva kćeri B.

AG11 Valutni rizik EUR/USD iz neto ulaganja matičnog društva u društvo kćer C razlikuje se od valutnog rizika EUR/GBP iz njegova neto ulaganja u društvo kćer B. Međutim, u slučaju opisanom u točki AG10 podtočki (a), matično društvo je određivši instrumente zaštite u USD već u potpunosti zaštitilo svoje neto ulaganje u društvo kćer C od valutnog rizika EUR/USD. Da je matično društvo za zaštitu svojeg neto ulaganja u društvo kćer B u iznosu od 500 milijuna GBP odredilo i instrumente zaštite u GBP koji drži, iznos od 159 milijuna GBP tog neto ulaganja, što je protuvrijednost njegova neto ulaganja u društvo kćer C u USD, bio bi u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva dvaput zaštićen od valutnog rizika GBP/EUR.

AG12 Ako u slučaju opisanom u točki AG10 podtočki (b) matično društvo odredi da je rizik od kojeg se štiti izloženost promptnom tečaju (GBP/USD) između društava kćeri B i C, samo se GBP/USD dio promjene vrijednosti instrumenta zaštite matičnog društva u iznosu od 300 milijuna USD uključuje u rezervu matičnog društva za preračunavanje stranih valuta koja se odnosi na društvo kćer C. Preostali dio promjene (protuvrijednost promjene tečaja GBP/EUR za 159 milijuna GBP) uključuje se u konsolidiranu dobit ili gubitak matičnog društva, kao u točki AG5. Budući da valutni rizik USD/GBP između društava kćeri B i C ne uključuje valutni rizik GBP/EUR, matično društvo može i dio svojeg neto ulaganja u društvo kćer B do 500 milijuna GBP odrediti za zaštitu od rizika izloženosti promptnom tečaju (GBP/EUR) između matičnog društva i ovisnog društva B.

Društvo kći B drži instrument zaštite u USD

- AG13 Pretpostavimo da društvo kći B drži 300 milijuna USD vanjskog duga i da su ta sredstva prenesena matičnom društvu unutargrupnim zajmom u britanskim funtama. Budući da su se i imovina i obveze povećale za 159 milijuna GBP, neto imovina društva kćeri B nije se promijenila. Društvo kći B može u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima odrediti da je taj vanjski dug zaštita njegova neto ulaganja u društvo kćer C od valutnog rizika GBP/USD. Matično društvo može zadržati instrument zaštite koji je odredilo društvo kći B kao zaštitu svojeg neto ulaganja u iznosu od 300 milijuna USD u društvo kćer C od valutnog rizika GBP/USD (vidjeti točku 13.), a instrument zaštite u GBP koji drži odrediti kao zaštitu svojeg ukupnog neto ulaganja u društvo kćer B u iznosu od 500 milijuna GBP. Prva zaštita, koju je odredilo društvo kći B, procjenjuje se u odnosu na funkcijsku valutu društva kćeri B (britanska funta), a druga zaštita, koju je odredilo matično društvo, u odnosu na funkcijsku valutu matičnog društva (euro). U tom se slučaju u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva instrumentom zaštite u USD štiti samo od valutnog rizika GBP/USD iz neto ulaganja matičnog društva u društvo kćer C, a ne od ukupnog valutnog rizika EUR/USD. Stoga se u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva njegovo neto ulaganje u društvo kćer B u iznosu 500 milijuna GBP može zaštititi od ukupnog valutnog rizika EUR/GBP.
- AG14 Međutim, mora se razmotriti i računovodstveno iskazivanje zajma matičnog društva u iznosu od 159 milijuna GBP po kojem ima obvezu prema društvu kćeri B. Ako se obveza matičnog društva za zajam ne promatra kao dio njegova neto ulaganja u društvo kćer B jer ne ispunjava uvjete iz točke 15. MRS-a 21, tečajna razlika GBP/EUR koja proizlazi iz njegova preračunavanja uključuje se u konsolidiranu dobit ili gubitak matičnog društva. Ako se obveza matičnog društva za zajam prema društvu kćeri B u iznosu od 159 milijuna GBP promatra kao dio neto ulaganja matičnog društva, to neto ulaganje iznosilo bi samo 341 milijun GBP pa bi se iznos koji bi matično društvo moglo odrediti kao zaštićenu stavku od valutnog rizika GBP/EUR smanjio s 500 milijuna GBP na 341 milijun GBP.
- AG15 Kad bi matično društvo poništilo odnos zaštite od rizika koji je odredilo društvo kći B, matično društvo bi moglo vanjsko zaduženje društva kćeri B u iznosu od 300 milijuna USD odrediti kao zaštitu svojeg neto ulaganja u društvo kćer C u iznosu od 300 milijuna USD od valutnog rizika EUR/USD, a instrument zaštite u GBP koji drži odrediti kao zaštitu svojeg neto ulaganja u društvo kćer B samo do iznosa od 341 milijun GBP. U tom bi se slučaju učinkovitost obiju zaštita izračunavala u odnosu na funkcijsku valutu matičnog društva (euro). Prema tome, u rezervu za preračunavanje stranih valuta u konsolidiranim financijskim izvještajima matičnog društva bile bi uključene i promjena vrijednosti tečaja USD/GBP vanjskog zaduženja društva kćeri B i promjena vrijednosti tečaja GBP/EUR obveze za zajam matičnog društva prema društvu kćeri B (ukupno ekvivalent USD/EUR). Budući da je svoje neto ulaganje u društvo kćer C već u potpunosti zaštitilo od valutnog rizika EUR/USD, matično društvo svoje neto ulaganje u društvo kćer B može zaštititi od valutnog rizika EUR/GBP samo do iznosa od 341 milijuna GBP.

TUMAČENJE IFRIC 17

Raspodjela nenovčane imovine vlasnicima

REFERENCE

- MSFI 3 *Poslovne kombinacije* (kako je revidiran 2008.)
- MSFI 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja*
- MSFI 7 *Financijski instrumenti: objavljivanja*
- MSFI 10 *Konsolidirani financijski izvještaji*
- MSFI 13 *Mjerenje fer vrijednosti*
- MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.)
- MRS 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja*

KONTEKST

1. Subjekt ponekad imovinu koja nije novac (nenovčana imovina) raspodjeljuje kao dividende svojim vlasnicima⁽⁶⁶⁾ u njihovu svojstvu vlasnika. Pritom subjekt svojim vlasnicima može ponuditi nenovčanu imovinu ili neku zamjenu za novac. Od IFRIC-a su zatražene upute o računovodstvenom iskazivanju takvih raspodjela dobiti.
2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI-ji) ne sadržavaju uputu o tome kako bi subjekt trebao mjeriti raspodjele dobiti svojim vlasnicima (koje se uobičajeno nazivaju dividende). U skladu s MRS-om 1, subjekt je dužan pojedinosti o dividendama koje se priznaju kao raspodjele dobiti vlasnicima iskazati u izvještaju o promjenama vlasničkog kapitala ili u bilješkama uz financijske izvještaje.

PODRUČJE PRIMJENE

3. Ovo tumačenje primjenjuje se na sljedeće vrste nerekipročnih raspodjela imovine subjekta njegovim vlasnicima u njihovom svojstvu vlasnika:
 - (a) raspodjele nenovčane imovine (npr. stavke nekretnina, postrojenja i opreme, poslovne jedinice kako su definirane u MSFI-ju 3, vlasnički udjeli u drugom subjektu ili skupine za otuđenje kako su definirane u MSFI-ju 5) i
 - (b) raspodjele kojima se vlasnicima nudi nenovčana imovina ili neka zamjena za novac.
4. Ovo tumačenje primjenjuje se samo na raspodjele dobiti u kojima se svi vlasnici iste kategorije vlasničkih instrumenata tretiraju jednako.
5. Ovo tumačenje ne primjenjuje se na raspodjela nenovčane imovine koja je i prije i nakon raspodjele dobiti pod krajnjom kontrolom iste osobe ili istih osoba. To se isključenje primjenjuje na osvojene, pojedinačne i konsolidirane financijske izvještaje subjekta koji raspodjeljuje dobit.

⁽⁶⁶⁾ U točki 7. MRS-a 1 vlasnici su definirani kao imatelji instrumenata klasificiranih kao vlasnički kapital.

6. U skladu s točkom 5., ovo tumačenje ne primjenjuje se ako je nenovčana imovina i prije i nakon raspodjele dobiti pod krajnjom kontrolom istih osoba. U točki B2 MSFI-ja 3 navodi se da se „smatra da skupina fizičkih osoba ima kontrolu nad nekim subjektom ako te osobe na temelju ugovora imaju kolektivno pravo upravljati njegovim financijskim i poslovnim politikama radi ostvarenja koristi od njegovih aktivnosti.” Prema tome, da bi raspodjela dobiti bila izvan područja primjene ovog tumačenja zato što iste osobe imaju kontrolu nad imovinom i prije i nakon raspodjele, skupina pojedinačnih članova društva kojima se raspodjeljuje dobit moraju na temelju ugovornog aranžmana imati kolektivno pravo upravljanja subjektom koji raspodjeljuje dobit.
7. U skladu s točkom 5., ovo tumačenje ne primjenjuje se ako subjekt raspodjeljuje dio svojih vlasničkih udjela u društvu kćeri nad kojim zadržava kontrolu. Subjekt koji zbog raspodjele dobiti priznaje manjinski udio u društvu kćeri, tu raspodjelu računovodstveno iskazuje u skladu s MSFI-jem 10.
8. U ovom se tumačenju obrađuje samo računovodstveno iskazivanje za subjekt koji raspodjeljuje nenovčanu imovinu, a ne i za članove društva koji primaju takvu raspodjelu.

PITANJA

9. Subjekt koji objavi raspodjelu dobiti i ima obvezu raspodijeliti predmetnu imovinu svojim vlasnicima, dužan je priznati obvezu za dividende. Stoga su u ovom tumačenju obrađena sljedeća pitanja:
 - (a) Kad bi subjekt trebao priznati obvezu za dividende?
 - (b) Kako bi subjekt trebao mjeriti obvezu za dividende?
 - (c) Kad subjekt namiruje obvezu za dividende, kako bi trebao računovodstveno iskazati eventualnu razliku između knjigovodstvene vrijednosti raspodijeljene imovine i knjigovodstvene vrijednosti obveze za dividende?

SLUŽBENO STAJALIŠTE

Kad se priznaje obveza za dividende?

10. Obveza za dividende priznaje se nakon što je dividenda valjano odobrena i više nije diskrecijsko pravo subjekta, to jest na datum:
 - (a) kad odluku npr. posloводства ili upravnog odbora o objavi raspodjele dividende odobri nadležno tijelo, npr. članovi društva, ako je takvo odobrenje propisano u određenoj jurisdikciji ili
 - (b) kad npr. posloводство ili upravni odbor objavi raspodjelu dividende, ako u određenoj jurisdikciji nije propisano dodatno odobrenje.

Mjerenje obveze za dividende

11. Subjekt obvezu raspodjele dividende svojim vlasnicima u obliku nenovčane imovine mjeri po fer vrijednosti imovine za raspodjelu.
12. Ako svojim vlasnicima ponudi nenovčanu imovinu ili zamjenu za novac, subjekt je dužan procijeniti obvezu za dividende na temelju fer vrijednosti svake ponuđene mogućnosti i vjerojatnosti odabira svake od ponuđenih mogućnosti od strane vlasnika.

13. Na kraju svakog izvještajnog razdoblja i na datum namire, subjekt je dužan provjeriti i uskladiti knjigovodstvenu vrijednost obveze za dividende, zajedno s eventualnim promjenama knjigovodstvene vrijednosti obveze za dividende koja se priznaju u vlasničkom kapitalu kao usklađenja iznosa raspodjele dobiti.

Računovodstveno iskazivanje eventualne razlike između knjigovodstvene vrijednosti raspodijeljene imovine i knjigovodstvene vrijednosti obveze za dividende kad subjekt namiri obvezu za dividende

14. Kad subjekt namiri obvezu za dividende, dužan je eventualnu razliku između knjigovodstvene vrijednosti raspodijeljene imovine i knjigovodstvene vrijednosti obveze za dividende priznati u dobiti ili gubitku.

Prezentiranje i objavljivanja

15. Subjekt razliku iz točke 14. iskazuje kao zasebnu stavku u dobiti ili gubitku.
16. Subjekt objavljuje sljedeće informacije, ovisno o slučaju:
- (a) knjigovodstvenu vrijednost obveze za dividende na početku i na kraju razdoblja i
 - (b) povećanje ili smanjenje knjigovodstvene vrijednosti priznate u tom razdoblju u skladu s točkom 13., koje je rezultat promjene fer vrijednosti imovine za raspodjelu.
17. Ako subjekt po isteku izvještajnog razdoblja, ali prije odobrenja izdavanja financijskih izvještaja, objavi dividendu u obliku raspodjele nenovčane imovine, dužan je objaviti:
- (a) vrstu imovine za raspodjelu;
 - (b) knjigovodstvenu vrijednost imovine za raspodjelu na kraju izvještajnog razdoblja i
 - (c) procijenjenu fer vrijednost imovine za raspodjelu na kraju izvještajnog razdoblja, ako se razlikuje od njezine knjigovodstvene vrijednosti, te informacije o metodi ili metodama mjerenja fer vrijednosti u skladu s točkom 93. podtočkama (b), (d), (g) i (i) i točkom 99. MSFI-ja 13.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

18. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Retroaktivna primjena nije dopuštena. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primijeni za razdoblje koje je započelo prije 1. srpnja 2009., dužan je tu činjenicu objaviti te primijeniti i MSFI 3 (kako je revidiran 2008.), MRS 27 (kako je izmijenjen u svibnju 2008.) i MSFI 5 (kako je izmijenjen ovim tumačenjem).
19. MSFI-jem 10, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je točka 7. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 10.
20. MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je točka 17. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.

TUMAČENJE IFRIC 19

Podmirenje financijskih obveza vlasničkim instrumentima

REFERENCE

- Okvir za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja ⁽⁶⁷⁾
- MSFI 2 Plaćanje temeljeno na dionicama
- MSFI 3 Poslovne kombinacije
- MSFI 9 Financijski instrumenti
- MSFI 13 Mjerenje fer vrijednosti
- MRS 1 Prezentiranje financijskih izvještaja
- MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške
- MRS 32 Financijski instrumenti: prezentiranje

KONTEKST

1. Dužnik i vjerovnik mogu promijeniti uvjete financijske obveze i dogovoriti da dužnik svoju obvezu u cijelosti ili djelomično podmiri izdavanjem vlasničkih instrumenata vjerovniku. Te se transakcije ponekad nazivaju „zamjena dužničkog odnosa vlasničkim”. Od IFRIC-a su zatražene upute o računovodstvenom iskazivanju takvih transakcija.

PODRUČJE PRIMJENE

2. U ovom tumačenju objašnjava se kako subjekt računovodstveno iskazuje promjene uvjeta financijske obveze i dogovor da subjekt svoju financijsku obvezu u cijelosti ili djelomično podmiri izdavanjem vlasničkih instrumenata vjerovniku. Tumačenje se ne odnosi na vjerovnika.
3. Subjekt ovo tumačenje ne primjenjuje na transakcije u sljedećim okolnostima:
 - (a) vjerovnik je istodobno i izravni ili neizravni član društva i nastupa u tom svojstvu;
 - (b) vjerovnik i subjekt su i prije i nakon transakcije pod kontrolom iste osobe ili istih osoba, a subjekt u transakciji u biti raspodjeljuje vlasničke instrumente odnosno prima doprinos u vlasnički kapital;
 - (c) podmirenje financijske obveze izdavanjem vlasničkih instrumenata u skladu je s prvotnim uvjetima financijske obveze.

PITANJA

4. U ovom su tumačenju obrađena sljedeća pitanja:
 - (a) Jesu li vlasnički instrumenti subjekta izdani radi potpunog ili djelomičnog podmirenja financijske obveze „plaćena naknada” u skladu s točkom 3.3.3. MSFI-ja 9?
 - (b) Kako bi subjekt trebao početno mjeriti vlasničke instrumente koje je izdao radi podmirenja takve financijske obveze?

⁽⁶⁷⁾ Referenca je IASC-ov Okvir za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja, koji je Odbor usvojio 2001. i koji je bio na snazi u vrijeme sastavljanja tumačenja.

- (c) Kako bi subjekt trebao računovodstveno iskazati eventualnu razliku između knjigovodstvene vrijednosti podmirene financijske obveze i iznosa izdanih vlasničkih instrumenata pri početnom mjerenju?

SLUŽBENO STAJALIŠTE

5. Izdavanje vlasničkih instrumenata subjekta vjerovniku radi potpunog ili djelomičnog podmirenja financijske obveze subjekta jest plaćena naknada u skladu s točkom 3.3.3. MSFI-ja 9. Subjekt uklanja financijsku obvezu (ili dio financijske obveze) iz svojeg izvještaja o financijskom položaju samo i jedino ako je ta obveza podmirena u skladu s točkom 3.3.1. MSFI-ja 9.
6. Subjekt vlasničke instrumente izdane vjerovniku radi potpunog ili djelomičnog podmirenja financijske obveze pri početnom priznavanju mjeri po njihovoj fer vrijednosti, osim ako se ta fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti.
7. Ako se fer vrijednost izdanih vlasničkih instrumenata ne može pouzdano izmjeriti, vlasnički instrumenti se mjere tako da odražavaju fer vrijednost podmirene financijske obveze. Pri mjerenju fer vrijednosti podmirene financijske obveze s obilježjem zahtjeva za plaćanje (npr. depozit po viđenju), ne primjenjuje se točka 47. MSFI-ja 13.
8. Ako se podmiruje samo dio financijske obveze, subjekt je dužan utvrditi odnosi li se dio plaćene naknade na izmjenu uvjeta financijske obveze koja ostaje nepodmirena. Ako se dio plaćene naknade odnosi na izmjenu uvjeta preostalog dijela financijske obveze, subjekt je dužan plaćenu naknadu rasporediti na dio podmirene obveze i preostali nepodmireni dio obveze. Subjekt je pritom dužan razmotriti sve relevantne činjenice i okolnosti koje se odnose na transakciju.
9. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti podmirene financijske obveze (ili dijela financijske obveze) i plaćene naknade priznaje se u dobiti ili gubitku u skladu s točkom 3.3.3. MSFI-ja 9. Izdani vlasnički instrumenti početno se priznaju i mjere na datum podmirenja financijske obveze (ili dijela financijske obveze).
10. Ako se podmiruje samo dio financijske obveze, naknada se raspoređuje u skladu s točkom 8. Naknada raspoređena na preostali dio obveze uzima se u obzir kad se utvrđuje jesu li bitno izmijenjeni uvjeti te preostale obveze. Ako je preostala obveza bitno izmijenjena, subjekt tu izmjenu računovodstveno iskazuje kao podmirenje izvorne obveze i priznaje novu obvezu u skladu s točkom 3.3.2. MSFI-ja 9.
11. Subjekt dobitak ili gubitak koji su priznati u skladu s točkama 9. i 10. objavljuje kao zasebnu stavku u dobiti ili gubitku ili u bilješkama.

DATUM STUPANJA NA SNAGU I PRIJELAZNE ODREDBE

12. Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2010. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primjenjuje za razdoblje koje je započelo prije 1. srpnja 2010., dužan je tu činjenicu objaviti.
13. Subjekt je dužan promjenu računovodstvene politike primijeniti u skladu s MRS-om 8 od početka najranijega usporednog prezentiranog razdoblja.
14. [Brisano]
15. MSFI-jem 13, objavljenim u svibnju 2011., izmijenjena je točka 7. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 13.
16. [Brisano]
17. MSFI-jem 9, objavljenim u srpnju 2014., izmijenjene su točke 4., 5., 7., 9. i 10. i brisane su točke 14. i 16. Subjekt te izmjene primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 9.

TUMAČENJE IFRIC 20

Troškovi uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje površinskog kopa

REFERENCE

- *Koncepcijski okvir za financijsko izvještavanje* ⁽⁶⁸⁾
- MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*
- MRS 2 *Zalihe*
- MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*
- MRS 38 *Nematerijalna imovina*

KONTEKST

1. U poslovima površinskog kopa subjekti katkad moraju ukloniti višak iskopnog materijala da bi došli do naslaga mineralnih ruda. Posao uklanjanja otpada te vrste poznat je kao uklanjanje jalovine.
2. U razvojnoj fazi rudnika (prije početka proizvodnje), troškovi uklanjanja jalovine u pravilu se kapitaliziraju kao dio amortizirajućeg troška izgradnje, razvoja i postavljanja konstrukcije rudnika. Ti kapitalizirani troškovi amortiziraju se sustavno, u pravilu primjenom funkcionalne metode amortizacije, nakon početka proizvodnje.
3. Rudarski subjekt može nastaviti uklanjati jalovinu i troškovi uklanjanja jalovine mogu nastajati i u proizvodnoj fazi rudnika.
4. Materijal koji se ukloni prilikom uklanjanja jalovine u proizvodnoj fazi neće uvijek biti samo otpad i često će sadržavati i rudu i otpad. Udio rude u otpadu može biti u rasponu od neekonomične niske kvalitete do profitabilne visoke kvalitete. Uklanjanjem materijala s niskim udjelom rude u otpadu može se dobiti nešto iskoristivog materijala, koji se može iskoristiti za proizvodnju zaliha. Takvim se uklanjanjem može omogućiti pristup dubljim naslagama materijala s većim udjelom rude u otpadu. Subjekt stoga može ostvariti dvostruku korist od uklanjanja jalovine: iskoristivu rudu, koja se može iskoristiti za proizvodnju zaliha te lakši pristup dodatnim količinama materijala koji će se vaditi u budućim razdobljima.
5. U ovom tumačenju objašnjava se kada i kako se te dvije koristi od uklanjanja jalovine odvojeno računovodstveno iskazuju te kako se početno i naknadno mjere.

PODRUČJE PRIMJENE

6. Ovo se tumačenje primjenjuje na troškove uklanjanja otpada koji nastaju pri obavljanju poslova površinskog kopa za vrijeme proizvodne faze rudnika („troškovi uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje”).

PITANJA

7. U ovom su tumačenju obrađena sljedeća pitanja:
 - (a) priznavanje troškova uklanjanja jalovine kao imovine;
 - (b) početno mjerenje imovine nastale uklanjanjem jalovine i
 - (c) naknadno mjerenje imovine nastale uklanjanjem jalovine.

⁽⁶⁸⁾ Referenca je *Koncepcijski okvir za financijsko izvještavanje*, koji je objavljen 2010. i koji je bio na snazi u vrijeme sastavljanja tumačenja.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

Priznavanje troškova uklanjanja jalovine kao imovine

8. U mjeri u kojoj se poslovima uklanjanja jalovine ostvari korist u obliku proizvedenih zaliha, subjekt troškove uklanjanja jalovine računovodstveno iskazuje u skladu s načelima iz MRS-a 2 *Zalihe*. U mjeri u kojoj je ostvarena korist lakšeg pristupa rudi, subjekt te troškove priznaje kao dugotrajnu imovinu ako su ispunjeni kriteriji iz točke 9. u nastavku. U ovom tumačenju dugotrajna imovina znači „imovina nastala uklanjanjem jalovine”.
9. Subjekt imovinu nastala uklanjanjem jalovine priznaje samo i jedino ako su ispunjeni svi sljedeći uvjeti:
 - (a) vjerojatno je da će buduće ekonomske koristi (lakši pristup rudnom tijelu) povezane s poslovima uklanjanja jalovine pritijecati u subjekt;
 - (b) subjekt može odrediti komponentu rudnog tijela kojoj se lakše pristupa i
 - (c) troškovi poslova otklanjanja jalovine povezani s tom komponentom mogu se pouzdano izmjeriti.
10. Imovina nastala uklanjanjem jalovine računovodstveno se iskazuje kao povećanje ili poboljšanje postojeće imovine. Drugim riječima, imovina nastala uklanjanjem jalovine iskazuje se kao *dio* postojeće imovine.
11. Imovina nastala uklanjanjem jalovine klasificira se kao materijalna ili nematerijalna imovina ista kao i postojeća imovina. Drugim riječima, subjekt imovinu nastalu uklanjanjem jalovine klasificira kao materijalnu ili nematerijalnu imovinu ovisno o vrsti postojeće imovine.

Početno mjerenje imovine nastale uklanjanjem jalovine

12. Subjekt imovinu nastalu uklanjanjem jalovine početno mjeri po trošku, odnosno kumulativnim troškovima koji su izravno povezani s poslovima uklanjanja jalovine kojima se ostvaruje lakši pristup utvrđenoj komponenti rude, uvećano za izravno pripisive opće troškove. Istodobno s otklanjanjem jalovine mogu se odvijati neke sporedne operacije koje nisu nužne za nastavak planiranih poslova uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje. Troškovi tih sporednih operacija ne uključuju se u trošak imovine nastale uklanjanjem jalovine.
13. Ako se troškovi imovine nastale uklanjanjem jalovine ne mogu utvrditi odvojeno od troškova proizvedenih zaliha, subjekt troškove uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje raspoređuje na proizvedene zalihe i imovinu nastalu poslovima uklanjanja, pri čemu je osnovica za raspoređivanje relevantni pokazatelj proizvodnje. Pokazatelj proizvodnje izračunava se za utvrđenu komponentu rudnog tijela i koristi kao referentna vrijednost pri utvrđivanju opsega u kojem se dodatnim poslovima ostvaruju buduće koristi. Takvi pokazatelja su npr.:
 - (a) trošak proizvedenih zaliha u usporedbi s očekivanim troškom;
 - (b) količina izvađenog otpada u usporedbi s očekivanom količinom za određenu količinu proizvodnje rude i
 - (c) sadržaj minerala u izvađenoj rudi u usporedbi s očekivanim sadržajem u odnosu za određenu količinu proizvedene rude.

Naknadno mjerenje imovine nastale uklanjanjem jalovine

14. Nakon početnog priznavanja, imovina nastala uklanjanjem jalovine iskazuje se po trošku ili u revaloriziranom iznosu umanjenom za amortizaciju i gubitke zbog umanjenja vrijednosti, na isti način kao i postojeća imovina čiji je dio.

15. Imovina nastala uklanjanjem jalovine amortizira se sustavno, tijekom očekivanog korisnog vijeka trajanja utvrđene komponente rudnog tijela koja je zbog uklanjanja jalovine sve pristupačnija. Primjenjuje se metoda funkcionalne amortizacije, osim ako je neka druga metoda prikladnija.
16. Očekivani korisni vijek trajanja komponente rudnog tijela koji se primjenjuje pri amortizaciji materijalne ili nematerijalne imovine nastale uklanjanjem jalovine razlikovat će se od očekivanog korisnog vijeka trajanja koji se primjenjuje pri amortizaciji samog rudnika i imovine povezane s korisnim vijekom trajanja rudnika. Iznimka su ograničene okolnosti kad se uklanjanjem jalovine ostvari lakši pristup ukupnom preostalom rudnom tijelu. To se npr. može dogoditi potkraj korisnog vijeka trajanja rudnika kad je utvrđena komponenta zadnji sloj rudnog tijela koji treba izvaditi.

*Dodatak A***Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe**

Ovaj je Dodatak sastavni dio tumačenja i jednako je važan kao i drugi njegovi dijelovi.

- A1 Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2013. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primijeni za ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- A2 Subjekt ovo tumačenje primjenjuje na troškove uklanjanja jalovine u fazi proizvodnje nastale na početku ili nakon početka najranijeg prezentiranog razdoblja.
- A3 Na početku najranijeg prezentiranog razdoblja, svaki prethodno priznati iznos imovine nastale uklanjanjem jalovine u fazi proizvodnje („prethodna imovina nastala uklanjanjem jalovine”) reklasificira se kao dio postojeće imovine na koju se poslovi uklanjanja jalovine odnose, u mjeri preostale utvrdive komponente rudnog tijela s kojom se može povezati prethodna imovina nastala uklanjanjem jalovine. Takvi se iznosi amortiziraju tijekom preostalog očekivanog korisnog vijeka trajanja utvrđene komponente rudnog tijela na koju se odnosi svaka prethodna imovina nastala uklanjanjem jalovine.
- A4 Ako ne postoji utvrdiva komponenta rudnog tijela na koju se odnosi ta prethodna imovina nastala uklanjanjem jalovine, priznaje se u početnom stanju zadržane dobiti na početku najranijeg prezentiranog razdoblja.

TUMAČENJE IFRIC 21

Pristojbe

REFERENCE

- MRS 1 Prezentiranje financijskih izvještaja
- MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške
- MRS 12 Porezi na dobit
- RS 20 Računovodstvo državnih potpora i objavljivanja državne pomoći
- MRS 24 Objavljivanja o povezanim osobama
- MRS 34 Financijsko izvještavanje za međurazdoblja
- MRS 37 Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina
- IFRIC 6 Obveze koje proizlaze iz sudjelovanja na specifičnom tržištu – otpad električne i elektroničke opreme

KONTEKST

1. Država može subjektu nametnuti plaćanje pristojbe. Od Odbora za tumačenje MSFI-ja zatražene su upute o računovodstvenom iskazivanju pristojbi u financijskim izvještajima subjekta koji plaća pristojbu. Pitanje se odnosi na vrijeme priznavanja obveze plaćanja pristojbe koja se računovodstveno iskazuje u skladu s MRS-om 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*.

PODRUČJE PRIMJENE

2. U ovom se tumačenju objašnjava računovodstveno iskazivanje obveze plaćanja pristojbe ako je ta obveza obuhvaćena područjem primjene MRS-a 37. Objašnjava se i računovodstveni iskazivanje obveze plaćanja pristojbe čiji su iznos i vrijeme plaćanja izvjesni.
3. U ovom se tumačenju ne objašnjava računovodstveno iskazivanje troškova koji proizlaze iz priznavanja obveze plaćanja pristojbe. Subjekti bi na temelju primjene drugih standarda trebali utvrditi dovodi li priznavanje obveze plaćanja pristojbe do nastanka imovine ili troška.
4. Za potrebe ovog tumačenja, pristojba je odljev resursa s ekonomskim koristima koji države nameću subjektima u skladu sa zakonskim i drugim propisima, osim:
 - (a) odljeva resursa koji su obuhvaćeni područjem primjene drugih standarda (kao što su porezi na dobit obuhvaćeni područjem primjene MRS-a 12 *Porezi na dobit*) i
 - (b) novčanih ili drugih kazni izrečenih zbog povreda određenog propisa.

„Država” znači državno tijelo, državne agencije i slična tijela na lokalnoj, nacionalnoj ili međunarodnoj razini.

5. Plaćanje subjekta za stjecanje imovine ili pružanje usluga u skladu s ugovornim aranžmanom s državom ne smatra se pristojbom.
6. Subjekt nije dužan primjenjivati ovo tumačenje na obveze koje proizlaze iz sustava trgovanja emisijama.

PITANJA

7. Kako bi se objasnilo računovodstveno iskazivanje obveze plaćanja pristojbe, u ovom su tumačenju obrađena sljedeća pitanja:
- (a) Koji obvezujući događaj dovodi do priznavanja obveze plaćanja pristojbe?
 - (b) Stvara li ekonomska potreba za nastavkom poslovanja u budućnosti izvedenu obvezu plaćanja pristojbe koja će nastati poslovanjem u tom budućem razdoblju?
 - (c) Implicira li pretpostavka vremenske neograničenosti poslovanja da subjekt ima sadašnju obvezu plaćanja pristojbe koja će nastati poslovanjem u budućem razdoblju?
 - (d) Priznaje li se obveza plaćanja pristojbe u nekom određenom trenutku ili se, u određenim okolnostima, priznaje progresivno tijekom vremena?
 - (e) Koji obvezujući događaj dovodi do priznavanja obveze plaćanja pristojbe ako obveza nastaje kad se dosegne neki minimalni prag?
 - (f) Jesu li ista načela priznavanja obveze plaćanja pristojbe u godišnjim financijskim izvještajima i financijskom izvještaju za međurazdoblje?

SLUŽBENO STAJALIŠTE

8. Obvezujući događaj koji dovodi do nastanka obveze plaćanja pristojbe je aktivnost koja pokreće plaćanje pristojbe, kako je utvrđeno u propisima. Na primjer, ako je aktivnost koja pokreće plaćanje pristojbe ostvarenje prihoda u tekućem razdoblju, a izračun pristojbe temelji se na prihodima koji su ostvareni u prethodnom razdoblju, obvezujući događaj za tu pristojbu je ostvarenje prihoda u tekućem razdoblju. Ostvarenje prihoda u prethodnom razdoblju je neophodno, ali nije i dostatno za nastanak sadašnje obveze.
9. Subjekt nema izvedenu obvezu plaćanja pristojbe koja će nastati poslovanjem u budućem razdoblju zbog ekonomske potrebe subjekta za nastavkom poslovanja u tom budućem razdoblju.
10. Sastavljanje financijskih izvještaja pod pretpostavkom vremenske neograničenosti poslovanja ne implicira sadašnju obvezu subjekta za plaćanje pristojbe koja će nastati poslovanjem u budućem razdoblju.
11. Obveza plaćanja pristojbe priznaje se progresivno ako obvezujući događaj nastaje tijekom vremena (tj. ako se aktivnost koja pokreće plaćanje pristojbe, kako je utvrđeno u propisima, odvija tijekom vremena). Na primjer, ako je obvezujući događaj ostvarenje prihoda tijekom vremena, odgovarajuća obveza se priznaje kako subjekt ostvaruje te prihode.
12. Ako obveza plaćanja pristojbe nastaje kad se dosegne neki minimalni prag, obveza se računovodstveno iskazuje u skladu s načelima utvrđenima u točkama 8.–14. ovog tumačenja (osobito u točkama 8. i 11.). Na primjer, ako je obvezujući događaj ostvarenje nekog minimalnog praga aktivnosti (kao što je minimalni iznos prihoda ili prodaje ili proizvedenih izlaznih resursa), odgovarajuća obveza se priznaje kad se dosegne taj minimalni prag aktivnosti.
13. Subjekt u financijskom izvještaju za međurazdoblje primjenjuje ista načela priznavanja koja primjenjuje u godišnjim financijskim izvještajima. Stoga se obveza plaćanja pristojbe u financijskom izvještaju za međurazdoblje:
- (a) ne priznaje ako ne postoji sadašnja obveza plaćanja pristojbe na kraju izvještajnog međurazdoblja i
 - (b) priznaje ako sadašnja obveza plaćanja pristojbe postoji na kraju izvještajnog međurazdoblja.
14. Subjekt priznaje imovinu ako je unaprijed platio pristojbu, ali još nema sadašnju obvezu plaćanja te pristojbe.

*Dodatak A***Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe**

Ovaj je Dodatak sastavni dio tumačenja i jednako je važan kao i drugi njegovi dijelovi.

- A1 Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2014. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primijeni za ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.
- A2 Promjene računovodstvenih politika koje proizlaze iz prve primjene ovog tumačenja retroaktivno se računovodstveno iskazuju u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*.

TUMAČENJE IFRIC 22

Transakcije u stranoj valuti i predujmovi

REFERENCE

- *Koncepcijski okvir za financijsko izvještavanje* ⁽⁶⁹⁾
- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 21 *Učinci promjena tečaja stranih valuta*

KONTEKST

1. U skladu s točkom 21. MRS-a 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta*, subjekt transakcije u stranoj valuti pri početnom priznavanju iskazuje u svojoj funkcijskoj valuti tako da na iznos u stranoj valuti primijeni promptni tečaj funkcijske i strane valute na datum transakcije. U točki 22. MRS-a 21 navodi se da je datum transakcije datum na koji transakcija prvi put ispunjava uvjete za priznavanje u skladu s MSFI-jima.
2. Kad plaća ili prima predujam za naknadu u stranoj valuti, subjekt obično najprije priznaje nenovčanu imovinu ili nenovčanu obvezu ⁽⁷⁰⁾, a tek potom povezanu imovinu, rashod ili prihod. Povezana imovina, rashod ili prihod (ili njihov dio) je iznos koji se priznaje u skladu s odgovarajućim MSFI-jima, koji dovodi do prestanka priznavanja nenovčane imovine ili nenovčane obveze koje proizlaze iz predujma.
3. Odboru za tumačenje MSFI-ja (Odbor za tumačenje) najprije je upućeno pitanje o tome kako se pri priznavanju prihoda utvrđuje „datum transakcije” u skladu s točkama 21.–22. MRS-a 21. Pitanje se osobito odnosilo na okolnosti u kojima subjekt priznaje nenovčanu obvezu koja proizlazi iz primitka predujma prije negoli prizna povezanu imovinu. U raspravi o tom pitanju Odbor za tumačenje naglasio je da primitak ili plaćanje predujma u stranoj valuti nisu ograničeni na prihodovne transakcije. Stoga je Odbor za tumačenje odlučio objasniti datum transakcije za potrebe određivanja tečaja koji se primjenjuje pri početnom priznavanju povezane imovine, rashoda ili prihoda kad je subjekt primio ili platio predujam u stranoj valuti.

PODRUČJE PRIMJENE

4. Ovo se tumačenje primjenjuje na transakciju (ili njezin dio) u stranoj valuti kad subjekt priznaje nenovčanu imovinu ili nenovčanu obvezu koja proizlazi iz plaćanja ili primitka predujma prije negoli subjekt prizna povezanu imovinu, rashod ili prihod (ili njihov dio).
5. Ovo se tumačenje ne primjenjuje kad subjekt pri početnom priznavanju povezanu imovinu, rashod ili prihod mjeri:
 - (a) po fer vrijednosti ili
 - (b) po fer vrijednosti naknade plaćene ili primljene na datum koji nije datum početnog priznavanja nenovčane imovine ili nenovčane obveze koja proizlazi iz predujma (npr. mjerenje goodwilla pri primjeni MSFI-ja 3 *Poslovne kombinacije*).

⁽⁶⁹⁾ Referenca je *Koncepcijski okvir za financijsko izvještavanje*, koji je objavljen 2010. i koji je bio na snazi u vrijeme sastavljanja tumačenja.

⁽⁷⁰⁾ Na primjer, u skladu s točkom 106. MSFI-ja 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, ako kupac plati naknadu, odnosno ako subjekt ima bezuvjetno pravo na iznos naknade (tj. potraživanje), subjekt prije prijena robe ili usluge kupcu ugovor iskazuje kao ugovornu obvezu po izvršenju ili dospijeću plaćanja (ovisno o tome što je ranije).

6. Subjekt nije dužan ovo tumačenje primjenjivati na:
- (a) poreze na dobit ili
 - (b) ugovore o osiguranju (uključujući ugovore o reosiguranju) koje izdaje i ugovore o reosiguranju koje drži.

PITANJE

7. U ovom se tumačenju objašnjava određivanje datuma transakcije za potrebe određivanja tečaja koji se primjenjuje pri početnom priznavanju povezane imovine, rashoda ili prihoda (ili njihova dijela) pri prestanku priznavanja nenovčane imovine ili nenovčane obveze koja proizlazi iz plaćanja ili primitka predujma u stranoj valuti.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

8. U skladu s točkama 21.–22. MRS-a 21, datum transakcije za potrebe određivanja tečaja koji se primjenjuje pri početnom priznavanju povezane imovine, rashoda ili prihoda (ili njihova dijela) znači datum na koji subjekt početno priznaje nenovčanu imovinu ili nenovčanu obvezu koja proizlazi iz plaćanja ili primitka predujma.
9. U slučaju višestrukih plaćanja ili primitaka predujma, subjekt određuje datum transakcije za svako plaćanje ili primitak predujma.

Dodatak A

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

Ovaj je Dodatak sastavni dio IFRIC-a 22 i jednako je važan kao i drugi njegovi dijelovi.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

- A1 Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2018. ili nakon tog datuma. Dopusštena je ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primijeni za ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

PRIJELAZNE ODREDBE

- A2 Subjekt ovo tumačenje početno primjenjuje:

- (a) retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške* ili
- (b) prospektivno na svu imovina, rashode i prihode obuhvaćene područjem primjene ovog tumačenja koji su početno priznati:
 - i. na početku ili nakon početka izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje ovo tumačenje ili
 - ii. na početku ili nakon početka prethodnog izvještajnog razdoblja koje je prezentirano kao usporedna informacija u financijskim izvještajima za izvještajno razdoblje u kojem subjekt prvi put primjenjuje ovo tumačenje.

- A3 Subjekt koji primjenjuje točku A2 podtočku (b), pri prvoj primjeni primjenjuje tumačenje primjenjuje na imovinu, rashode i prihode koji su početno priznati na početku ili nakon početka izvještajnog razdoblja iz točke A2 podtočke (b) alineje i. ili ii. za koje je subjekt prije tog datuma priznao nenovčanu imovinu ili nenovčane obveze koje proizlaze iz predujma.

Dodatak B

Izmjena iz ovog Dodatka primjenjuje se za godišnja izvještajna razdoblja koja su započela 1. siječnja 2018. ili nakon tog datuma. Ako subjekt ovo tumačenje primijeni za ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.

TUMAČENJE IFRIC 23

Neizvjesnost tretmana poreza na dobit

REFERENCE

- MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja*
- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja*
- MRS 12 *Porezi na dobit*

KONTEKST

1. U MRS-u 12 *Porezi na dobit* utvrđuju se zahtjevi za tekuću i odgođenu poreznu imovinu i obveze. Subjekt zahtjeve iz MRS-a12 primjenjuje u skladu s relevantnim poreznim propisima.
2. Katkad nije jasno kako se porezni propisi primjenjuju na određenu transakciju ili okolnost. Katkad se ne zna je li određeni porezni tretman iz poreznih propisa prihvatljiv sve dok o tome u budućnosti ne odluči relevantno porezno tijelo ili sud. Stoga spor s poreznim tijelom ili njegova provjera određenog poreznog tretmana može utjecati na način na koji subjekt računovodstveno iskazuje tekuću ili odgođenu poreznu imovinu ili obveze.
3. U ovom tumačenju:
 - (a) „porezni tretmani” znači tretmani koje subjekt primjenjuje ili namjerava primijeniti u svojim prijavama poreza na dobit;
 - (b) „porezno tijelo” znači tijelo ili tijela koja odlučuju o tome smatra li se određeni porezni tretman prihvatljivim na temelju poreznih propisa. To tijelo može biti i sud;
 - (c) „neizvjestan porezni tretman” znači porezni tretman za koji je neizvjesno hoće li ga relevantno porezno tijelo smatrati prihvatljivim na temelju poreznih propisa. Na primjer, odluka subjekta da u određenoj poreznoj jurisdikciji ne podnese prijavu poreza na dobit ili da određeni prihod ne uključi u oporezivu dobit smatra se neizvjesnim poreznim tretmanom jer je neizvjesna njegova prihvatljivost na temelju poreznih propisa.

PODRUČJE PRIMJENE

4. U ovom se tumačenju objašnjava primjena zahtjeva o priznavanju i mjerenju iz MRS-a 12 u slučaju neizvjesnih tretmana poreza na dobit. U takvim okolnostima subjekt svoju tekuću ili odgođenu poreznu imovinu ili obvezu priznaje i mjeri u skladu sa zahtjevima iz MRS-a12 na temelju oporezive dobiti (porezni gubitak), poreznih osnovica, neiskorištenih poreznih gubitaka, neiskorištenih poreznih olakšica i poreznih stopa koje se utvrđuju u skladu s ovim tumačenjem.

PITANJA

5. U slučaju neizvjesnosti tretmana poreza na dobit, u ovom se tumačenju objašnjava sljedeće:
 - (a) razmatra li subjekt neizvjesne porezne tretmane zasebno;
 - (b) pretpostavke subjekta o provjerama poreznih tretmana koje provode porezna tijela;
 - (c) kako subjekt utvrđuje oporezivu dobit (porezni gubitak), porezne osnovice, neiskorištene porezne gubitke, neiskorištene porezne olakšice i porezne stope i
 - (d) kako subjekt uzima u obzir promjene činjenica i okolnosti.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

Razmatra li subjekt neizvjesne porezne tretmane zasebno?

6. Subjekt određuje hoće li svaki neizvjestan porezni tretman razmatrati zasebno ili zajedno s jednim ili više drugih neizvjesnih poreznih tretmana ovisno o tome kojim se pristupom bolje predviđa rješenje problema neizvjesnosti. Kad određuje kojim se pristupom bolje predviđa rješenje problema neizvjesnosti, subjekt može npr. razmotriti (a) kako sastavlja svoje prijave poreza na dobit i obrazlaže porezne tretmane ili (b) kako će porezno tijelo provjeravati i rješavati pitanja koja bi se pritom mogla pojaviti.
7. Ako pri primjeni točke 6. subjekt razmatra više neizvjesnih poreznih tretmana zajedno, upućivanja na „neizvjestan porezni tretman” u ovom tumačenju smatra upućivanjem na skupinu neizvjesnih poreznih tretmana koje razmatra zajedno.

Provjere koje provode porezna tijela

8. Kad procjenjuje utječe li i kako neizvjestan porezni tretman na određivanje oporezive dobiti (porezni gubitak), porezne osnovice, neiskorištenih poreznih gubitaka, neiskorištenih poreznih olakšica i poreznih stopa, subjekt je dužan pretpostaviti da će porezno tijelo provjeriti iznose koje ima pravo preispitati i da će pritom raspolagati svim povezanim informacijama.

Određivanje oporezive dobiti (poreznog gubitka), poreznih osnovica, neiskorištenih poreznih gubitaka, neiskorištenih poreznih olakšica i poreznih stopa

9. Subjekt je dužan razmotriti je li vjerojatno da će porezno tijelo prihvatiti neizvjestan porezni tretman.
10. Zaključuje li da će porezno tijelo vjerojatno prihvatiti neizvjestan porezni tretman, subjekt je dužan odrediti oporezivu dobit (porezni gubitak), porezne osnovice, neiskorištene porezne gubitke, neiskorištene porezne olakšice ili porezne stope u skladu s poreznim tretmanom koji je primijenio ili namjerava primijeniti u svojim prijavama poreza na dobit.
11. Zaključuje li da porezno tijelo vjerojatno neće prihvatiti neizvjestan porezni tretman, subjekt je pri određivanju povezane oporezive dobiti (poreznog gubitka), poreznih osnovica, neiskorištenih poreznih gubitaka, neiskorištenih poreznih olakšica ili poreznih stopa dužan razmotriti učinak te neizvjesnosti. Za svaki neizvjestan porezni tretman subjekt učinak neizvjesnosti razmatra primjenom jedne od sljedećih metoda, ovisno o tome od koje očekuje bolje predviđanje rješenja problema neizvjesnosti:
 - (a) metoda najvjerojatnijeg iznosa: jedan najvjerojatniji iznos u rasponu mogućih ishoda. Metodom najvjerojatnijeg iznosa može se bolje predvidjeti rješenje problema neizvjesnosti ako su mogući ishodi binarni ili koncentrirani na jednu vrijednost;
 - (b) metoda očekivane vrijednosti: zbroj iznosa (ponderirane vjerojatnosti) u rasponu mogućih ishoda. Metodom očekivane vrijednosti može se bolje predvidjeti rješenje problema neizvjesnosti ako postoji raspon mogućih ishoda koji nisu ni binarni niti koncentrirani na jednu vrijednost.
12. Ako neizvjestan porezni tretman utječe na tekući i odgođeni porez (npr., ako utječe i na oporezivu dobit na temelju koje se utvrđuje tekući porez i na porezne osnovice za određivanje odgođenog poreza), subjekt se oslanja na svoje dosljedne prosudbe i procjene tekućeg i odgođenog poreza.

Promjene činjenica i okolnosti

13. Subjekt preispituje prosudbu ili procjenu koja se nalaže ovim tumačenjem ako se promijene činjenice i okolnosti na kojima su se prosudba ili procjena temeljile ili zbog novih informacija koje utječu na tu prosudbu ili procjenu. Na primjer, promjene činjenica i okolnosti mogu promijeniti zaključke subjekta o prihvatljivosti poreznog tretmana i/ili njegove procjene učinka neizvjesnosti. Točke A1–A3 sadržavaju upute o promjenama činjenica i okolnosti.
14. Subjekt učinak promjene činjenica i okolnosti ili novih informacija iskazuje kao promjenu računovodstvene procjene u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Subjekt je dužan primijeniti MRS 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja* kako bi utvrdio je li promjena nastala nakon izvještajnog razdoblja događaj koji nalaže usklađenje ili događaj koji ne nalaže usklađenje.

Dodatak A

Vodič za primjenu

Ovaj je Dodatak sastavni dio IFRIC-a 23 i jednako je važan kao i drugi njegovi dijelovi.

PROMJENE ČINJENICA I OKOLNOSTI (TOČKA 13.)

- A1 U skladu s točkom 13. ovog tumačenja, subjekt je dužan procijeniti relevantnost i učinak promjene činjenica i okolnosti ili novih informacija u kontekstu relevantnih poreznih propisa. Na primjer, ako se na dva porezna tretmana primjenjuju različiti porezni propisi, zbog određenog događaja će trebati preispitati prosudbu ili procjenu koje se odnose samo na jedan od ta dva porezna tretman.
- A2 Promjene činjenica i okolnosti ili nove informacije koje, ovisno o okolnostima, mogu biti razlog za preispitivanje prosudbe ili procjene u skladu s ovim tumačenjem, među ostalim uključuju sljedeće:
- (a) provjere ili mjere koje provodi porezno tijelo. Na primjer:
 - i. slaganje ili neslaganje poreznog tijela s određenim ili sličnim poreznim tretmanom koji subjekt primjenjuje;
 - ii. informacije o slaganju ili neslaganju poreznog tijela sa sličnim poreznim tretmanom koji primjenjuje neki drugi subjekt i
 - iii. informacije o iznosu koji je primljen ili plaćen za nagodbu o sličnom poreznom tretmanu;
 - (b) promjene pravila koja utvrđuje porezno tijelo;
 - (c) istek prava poreznog tijela na preo vjeru ili ponovnu provjeru poreznog tretmana.
- A3 Činjenica da se porezno tijelo složilo ili nije složilo s određenim poreznim tretmanom sama po sebi ne smatra se promjenom činjenica i okolnosti ili novim informacijama koje utječu na prosudbe ili procjene u skladu s ovim tumačenjem.

OBJAVLJIVANJE

- A4 Ako su tretmani poreza na dobit neizvjesni, subjekt je dužan odlučiti hoće li objaviti:
- (a) prosudbe na temelju kojih su određeni oporeziva dobit (porezni gubitak), porezne osnovice, neiskorišteni porezni gubici, neiskorištene porezne olakšice i porezne stope, u skladu s točkom 122. MRS-a 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* i
 - (b) informacije o pretpostavkama i procjenama na temelju kojih su određeni oporeziva dobit (porezni gubitak), porezne osnovice, neiskorišteni porezni gubici, neiskorištene porezne olakšice i porezne stope u skladu s točkama 125.–129. MRS-a 1.
- A5 Ako zaključi da će porezno tijelo vjerojatno prihvatiti neizvjestan porezni tretman, subjekt je dužan odlučiti hoće li mogući učinak neizvjesnosti objaviti kao nepredviđene porezne obveze ili nepredviđenu poreznu imovinu u skladu s točkom 88. MRS-a 12.

*Dodatak B***Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe**

Ovaj je Dodatak sastavni dio IFRIC-a 23 i jednako je važan kao i drugi njegovi dijelovi.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

- B1 Subjekt ovo tumačenje primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2019. ili nakon tog datuma. Dopuštena je ranija primjena. Ako subjekt ovo tumačenje primijeni za ranije razdoblje, dužan je tu činjenicu objaviti.

PRIJELAZNE ODREDBE

- B2 Subjekt ovo tumačenje početno primjenjuje:
- (a) retroaktivno u skladu s MRS-om 8 ako je to moguće bez novih saznanja ili
 - (b) retroaktivno s kumulativnim učinkom početne primjene tumačenja priznatim na datum prve primjene. Ako se odluči za taj prijelazni pristup, subjekt ne prepravlja usporedne informacije. Umjesto toga, subjekt priznaje kumulativni učinak prve primjene tumačenja kao usklađenje početnog stanja zadržane dobiti (ili druge komponente vlasničkoga kapitala, ovisno o slučaju). Datumom početne primjene smatra se početak godišnjeg izvještajnog razdoblja u kojem subjekt prvi put primjenjuje ovo tumačenje.

SIC TUMAČENJE 7

Uvođenje eura

REFERENCE

- MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.)
- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 10 *Događaji nakon izvještajnog razdoblja*
- MRS 21 *Učinci promjena tečajeva stranih valuta* (kako je revidiran 2003.)
- MRS 27 *Konsolidirani i odvojeni financijski izvještaji* (kako je izmijenjen 2008.)

PITANJE

1. S uvođenjem ekonomske i monetarne unije (EMU) 1. siječnja 1999., euro postaje samostalna valuta, a tečaj za konverziju eura i sudjelujućih nacionalnih valuta neopozivo se fiksira, odnosno od tog datuma nestaje rizik naknadnih tečajnih razlika između tih valuta.
2. Pitanje se odnosi na primjenu MRS-a 21 pri prelasku s nacionalnih valuta država članica Europske unije na euro (prelazak).

SLUŽBENO STAJALIŠTE

3. Pri prelasku bi se zahtjevi iz MRS-a 21 o preračunavanju transakcija u stranoj valuti i financijskih izvještaja inozemnog poslovanja trebali strogo primjenjivati. Isto se primjenjuje na fiksiranje tečajeva u naknadnim fazama pristupanja zemalja EMU-u.
4. To osobito znači sljedeće:
 - (a) novčana imovina i obveze u stranoj valuti koje su rezultat transakcija nastavljaju se preračunavati u funkcijsku valutu po zaključnom tečaju. Eventualne tečajne razlike odmah se priznaju kao prihod ili rashod, osim što subjekt nastavlja primjenjivati svoje postojeće računovodstvene politike za dobitke i gubitke od tečajnih razlika u vezi sa zaštitama predviđene transakcije od valutnog rizika;
 - (b) kumulativne tečajne razlike u vezi s preračunavanjem financijskih izvještaja inozemnog poslovanja, priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, akumuliraju se u vlasničkom kapitalu i reklasificiraju iz vlasničkog kapitala u dobit ili gubitak samo pri otuđenju ili djelomičnom otuđenju neto ulaganja u inozemno poslovanje i
 - (c) tečajne razlike koje nastanu preračunavanjem obveza iskazanih u sudjelujućim valutama ne uključuju se u knjigovodstvenu vrijednost povezane imovine.

DATUM OSLUŽBENOG STAJALIŠTA

Listopad 1997.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

Ovo tumačenje stupa na snagu 1. lipnja 1998. Promjene računovodstvenih politika računovodstveno se iskazuju u skladu sa zahtjevima iz MRS-a 8.

MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime je izmijenjena točka 4. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i te izmjene.

MRS-om 27 (kako je izmijenjen 2008.), izmijenjena je točka 4. podtočka (b). Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. srpnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 27 (izmijenjen 2008.) primijeni na neko ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.

SIC TUMAČENJE 10

Državna pomoć – bez posebne povezanosti s poslovnim djelatnostima

REFERENCE

- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 20 *Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći*

PITANJE

1. U nekim je zemljama cilj državne pomoći subjektima pružanje poticaja ili dugoročne potpore poslovnim djelatnostima u određenim regijama ili sektorima. Uvjeti za primitak takve pomoći ne moraju biti posebno povezani s poslovnim djelatnostima subjekta. Primjeri takve pomoći su prijenosi resursa od strane državnih tijela subjektima koji:
 - (a) posluju u određenom industrijskom sektoru;
 - (b) nastavljaju s poslovanjem u nedavno privatiziranim sektorima ili
 - (c) pokreću ili nastavljaju poslovanje u nerazvijenim područjima.
2. Pitanje je smatra li se takva državna pomoć „državnom potporom” u smislu MRS-a 20 i treba li je stoga računovodstveno iskazivati u skladu s tim standardom.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

3. Državna pomoć subjektima odgovara definiciji državne potpore iz MRS-a 20 čak i ako uvjeti nisu posebno povezani s poslovnim djelatnostima subjekta, osim zahtjeva da se posluje u određenim regijama ili sektorima. Takve se potpore stoga ne pripisuju izravno udjelima članova društva.

DATUM OSLUŽBENOG STAJALIŠTA

Siječanj 1998.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

Ovo tumačenje stupa na snagu 1. kolovoza 1998. Promjene računovodstvenih politika računovodstveno se iskazuju u skladu s MRS-om 8.

SIC TUMAČENJE 25

Porezi na dobit – promjene poreznog statusa subjekta ili njegovih članova

REFERENCE

- MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.)
- MRS 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*
- MRS 12 *Porezi na dobit*

PITANJE

1. Promjene poreznog statusa subjekta ili njegovih članova mogu biti uzrok smanjenja ili povećanja porezne obveze ili imovine subjekta. To se može dogoditi npr. zbog uvrštenja vlasničkih instrumenata subjekta na burzu ili restrukturiranja njegova vlasničkog kapitala ili preseljenja u inozemstvo člana društva koji ima većinski udio. Zbog takvih se događaja može promijeniti oporezivanje subjekta; može npr. ostvariti ili izgubiti pravo na porezne olakšice ili ga se u budućnosti može oporezivati po drukčijoj poreznoj stopi.
2. Promjena poreznog statusa subjekta ili njegovih članova može imati trenutčan učinak na tekuće porezne obveze ili imovinu subjekta. Ta promjena može dovesti i do povećanja ili smanjenja odgođenih poreznih obveza ili imovine koje je subjekt priznao, ovisno o učinku promjene poreznog statusa na porezne posljedice koje će nastati povratom ili namirenjem knjigovodstvene vrijednosti imovine i obveza subjekta.
3. Pitanje je kako bi subjekt trebao računovodstveno iskazivati porezne posljedice promjene svojeg poreznog statusa ili poreznog statusa njegovih članova.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

4. Promjena poreznog statusa subjekta ili njegovih članova ne uzrokuje povećanje ili smanjenje iznosa priznatih izvan dobiti ili gubitka. Tekuće i odgođene porezne posljedice promjene poreznog statusa uključuju se u dobit ili gubitak za razdoblje, osim ako se te posljedice odnose na transakcije i događaje koji se u istom ili u različitom razdoblju iskazuju izravno u korist ili na teret priznatog iznosa vlasničkog kapitala ili iznosa priznatih u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Porezne posljedice koje se odnose na promjene priznatog iznosa vlasničkog kapitala u istom ili različitom razdoblju (nisu uključene u dobit ili gubitak) iskazuju se izravno u korist ili na teret vlasničkog kapitala. Porezne posljedice koje se odnose na iznose priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti.

DATUM OSLUŽBENOG STAJALIŠTA

Kolovoz 1999.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

Ovo tumačenje stupa na snagu 15. srpnja 2000. Promjene računovodstvenih politika računovodstveno se iskazuju u skladu s MRS-om 8.

MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime je izmijenjena točka 4. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i te izmjene.

SIC TUMAČENJE 29

Ugovori o koncesijama za usluge: objavljivanja

REFERENCE

- MRS 16 *Najmovi*
- MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.)
- MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* (kako je revidiran 2003.)
- MRS 37 *Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina*
- MRS 38 *Nematerijalna imovina* (kako je revidiran 2004.)
- IFRIC 12 *Ugovori o koncesijama za usluge*

PITANJE

1. Subjekt (koncesionar) može sklopiti ugovor s drugim subjektom (davatelj koncesije) o pružanju usluga kojima se omogućuje pristup glavnoj gospodarskoj i socijalnoj infrastrukturi. Davatelj koncesije može biti subjekt iz privatnog ili javnog sektora, uključujući državna tijela. Ugovori o koncesijama za usluge mogu se odnositi npr. na infrastrukturu za obradu vode i vodoopskrbu, autoceste, parkirališta, tunele, mostove, zračne luke i telekomunikacijske mreže. Ugovori koji nisu ugovori o koncesijama za usluge mogu se odnositi npr. na eksteralizaciju internih usluga (npr. kafeterija za zaposlenike, održavanje zgrade te računovodstvo ili informatičke usluge).
2. Ugovorom o koncesijama za usluge davatelj koncesije obično za vrijeme trajanja koncesije koncesionaru prenosi:
 - (a) pravo pružanja usluga kojima se omogućuje pristup glavnoj gospodarskoj i socijalnoj infrastrukturi i
 - (b) u nekim slučajevima, pravo korištenja određene materijalne, nematerijalne ili financijske imovine,

pri čemu koncesionar zauzvrat:
 - (c) preuzima obvezu pružanja usluga u skladu s određenim uvjetima tijekom razdoblja koncesije i
 - (d) preuzima obvezu, ovisno o slučaju, da će po isteku razdoblja koncesije vratiti prava koja dobije na početku razdoblja koncesije i/ili prava koja stekne tijekom razdoblja koncesije.
3. Zajedničko obilježje svih ugovora o koncesijama za usluge jest da koncesionar dobije pravo i preuzima obvezu pružanja javnih usluga.
4. Pitanje je koje bi informacije koncesionar i davatelj koncesije trebali objaviti u bilješkama uz financijske izvještaje.
5. Određeni aspekti i objavljivanja koja se odnose na neke ugovore o koncesijama za usluge već su objašnjeni postojećim međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (npr. MRS 16 primjenjuje se na stjecanje stavki imovine, postrojenja i opreme, MSFI 16 na najmove imovine, a MRS 38 na stjecanje nematerijalne imovine). Međutim, ugovor o koncesijama za usluge može uključivati dvostrano obvezne ugovore koji nisu obuhvaćeni međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, osim štetnih ugovora na koje se primjenjuje MRS 37. Prema tome, ovo se tumačenje odnosi na dodatna objavljivanja o ugovorima o koncesijama za usluge.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

6. Pri određivanju odgovarajućih informacija za objavu u bilješkama razmatraju se svi aspekti ugovora o koncesijama za usluge. Koncesionar i davatelj koncesije dužni su u svakom razdoblju objaviti sljedeće:
- (a) opis ugovora;
 - (b) bitne uvjete ugovora koji mogu utjecati na iznos, rokove i izvjesnost budućih novčanih tokova (npr. razdoblje koncesije, datumi i osnovica za ponovno vrednovanje kamatne stope);
 - (c) vrstu i opseg (npr. količina, vremensko razdoblje ili iznos, ovisno o slučaju):
 - i. prava na korištenje određene imovine;
 - ii. obveza pružanja usluga ili prava na očekivano pružanje usluga;
 - iii. obveza stjecanja ili građenja stavki nekretnina, postrojenja i opreme;
 - iv. obveze isporuke ili prava na primitak određene imovine na kraju razdoblja koncesije;
 - v. opcije obnove ili raskida ugovora i
 - vi. drugih prava i obveza (npr. značajni popravci) i
 - (d) promjene ugovora tijekom razdoblja i
 - (e) način klasifikacije ugovora o uslugama.
- 6.A Koncesionar je dužan objaviti iznos prihoda te dobiti ili gubitaka priznatih u razdoblju za razmjenu usluga građenja za financijsku ili nematerijalnu imovinu.
7. Informacije u skladu s točkom 6. ovog tumačenja objavljuju se pojedinačno za svaki ugovor o koncesiji za usluge ili skupno za svaku kategoriju ugovora o koncesijama za usluge. Kategoriju čine objedinjeni ugovori o koncesijama za usluge slične vrste (npr. naplata cestarine, telekomunikacijske usluge i usluge obrade vode).

DATUM OSLUŽBENOG STAJALIŠTA

Svibanj 2001.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

Ovo tumačenje stupa na snagu 31. prosinca 2001.

Subjekt izmjene iz točke 6. podtočke (e) i točke 6.A primjenjuje za godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2008. ili nakon tog datuma. Ako subjekt IFRIC 12 primijeni na ranije razdoblje, dužan je tu izmjenu primijeniti i na to ranije razdoblje.

MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.

SIC TUMAČENJE 32

Nematerijalna imovina – troškovi internetskih stranica

REFERENCE

- MSFI 3 *Poslovne kombinacije*
- MSFI 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*
- MRS 16 *Najmovi*
- MRS 1 *Prezentiranje financijskih izvještaja* (kako je revidiran 2007.)
- MRS 2 *Zalihe* (kako je revidiran 2003.)
- MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema* (kako je revidiran 2003.)
- MRS 36 *Umanjenje vrijednosti imovine* (kako je revidiran 2004.)
- MRS 38 *Nematerijalna imovina* (kako je revidiran 2004.)

PITANJE

1. Subjekt može imati unutarnje izdatke za izradu i uređivanje vlastitih internetskih stranica za unutarnji ili vanjski pristup. Internetske stranice za vanjski pristup mogu imati razne namjene, kao što su promidžba i oglašavanje proizvoda i usluga subjekta, pružanje elektroničkih usluga te prodaja proizvoda i usluga. Internetske stranice za unutarnji pristup mogu se koristiti za pohranu politika subjekta i podataka o kupcima te za pretraživanje relevantnih informacija.
2. Faze izrade internetskih stranica mogu se opisati kako slijedi:
 - (a) planiranje – uključuje izradu studija izvedivosti, definiranje ciljeva i specifikacija, evaluaciju alternativnih rješenja i odabir preferencija;
 - (b) razvoj aplikacija i infrastrukture – uključuje nabavu naziva domene, kupnju i razvoj hardvera i softvera, ugradnja razvijenih aplikacija i testiranje na stres;
 - (c) grafički dizajn – uključuje oblikovanje izgleda internetskih stranica;
 - (d) razvoj sadržaja – uključuje izradu, kupnju, pripremu i učitavanje tekstualnih ili grafičkih informacija na internetske stranice prije dovršenja njihove izrade. Te se informacije mogu pohranjivati u zasebnim bazama podataka koje su integrirane s internetskim stranicama (ili im se pristupa s internetskih stranica) ili su kodirane izravno u internetske stranice.
3. Nakon dovršetka izrade internetskih stranica započinje operativna faza. U toj fazi subjekt održava i unapređuje aplikacije, infrastrukturu, grafički dizajn i sadržaj internetskih stranica.
4. Pri računovodstvenom iskazivanju unutarnjih izdataka za izradu i uređivanje internetskih stranica subjekta za unutarnji ili vanjski pristup postavljaju se sljedeća pitanja:
 - (a) jesu li internetske stranice interno stvorena nematerijalna imovina na koju se primjenjuju zahtjevi iz MRS-a 38 i
 - (b) koji je računovodstveni tretman primjeren za takve izdatke.

5. Ovo se tumačenje ne primjenjuje na izdatke za kupnju, razvoj i korištenje hardvera (npr. poslužitelji, pričuvni poslužitelji, produkcijski poslužitelji i internetski priključci) za internetske stranice. Ti se izdaci računovodstveno iskazuju u skladu s MRS-om 16. Osim toga, izdaci subjekta za usluge smještaja internetskih stranica priznaju se kao rashod u skladu s točkom 88. MRS-a 1 i dokumentom *Koncepcijski okvir za financijsko izvještavanje* po primitku usluga.
6. MRS 38 se ne primjenjuje na nematerijalnu imovinu subjekta namijenjenu prodaji u okviru redovitog poslovanja (vidjeti MRS 2 i MSFI 15) ili najmove nematerijalne imovine koji se računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 16. Prema tome, ovo se tumačenje ne primjenjuje na izdatke za razvoj ili korištenje internetskih stranica (ili softvera za internetske stranice) namijenjenih za prodaju drugom subjektu ni one koji se računovodstveno iskazuju u skladu s MSFI-jem 16.

SLUŽBENO STAJALIŠTE

7. Vlastite internetske stranice subjekta, izrađene i namijenjene za unutarnje ili vanjsko pristupanje, jesu interno stvorena nematerijalna imovina na koju se primjenjuju zahtjevi iz MRS-a 38.
8. Razvijene internetske stranice priznaju se kao nematerijalna imovina samo i jedino ako subjekt uz opće zahtjeve o priznavanju i početnom mjerenju iz točke 21. MRS-a 38 ispunjava i zahtjeve iz točke 57. tog standarda. Subjekt osobito mora moći dokazati kako će njegove internetske stranice stvoriti vjerojatne buduće ekonomske koristi u skladu s točkom 57. podtočkom (d) MRS-a 38, npr. ako internetske stranice omogućuju ostvarivanje prihoda, među ostalim izravnih prihoda od narudžbi zaprimljenih na internetskim stranicama. Subjekt ne može dokazati kako će internetske stranice izrađene isključivo ili primarno u svrhu promidžbe ili oglašavanja njegovih vlastitih proizvoda i usluga stvoriti vjerojatne buduće ekonomske koristi, te se stoga svi izdaci za izradu takvih internetskih stranica priznaju kao rashod kad su nastali.
9. Unutarnji izdaci za izradu i korištenje internetskih stranica subjekta računovodstveno se iskazuju u skladu s MRS-om 38. Kako bi se odredio odgovarajući računovodstveni tretman, ocjenjuje se vrsta svake aktivnosti za koju su izdaci nastali (npr. izobrazba zaposlenih i održavanje internetskih stranica) i faza izrade ili nakon izrade internetskih stranica (ilustrativni primjer u ovom tumačenju sadržava dodatne upute). Na primjer:
 - (a) faza planiranja slična je fazi istraživanja iz točaka 54.–56. MRS-a 38. Izdaci nastali u toj fazi priznaju se kao rashod kad su nastali;
 - (b) faza razvoja aplikacija i infrastrukture, faza grafičkog dizajna i faza razvoja sadržaja (u mjeri u kojoj se sadržaj razvija za svrhe različite od oglašavanja i promidžbe proizvoda i usluga subjekta) slične su fazi razvoja iz točaka 57.–64. MRS-a 38. Izdaci nastali u tim fazama uključuju se u trošak internetskih stranica koji se priznaje kao nematerijalna imovina u skladu s točkom 8. ovog tumačenja kad se izdaci mogu izravno pripisati izradi, oblikovanju ili pripremu internetskih stranica, i nužni su za te poslove, kako bi mogle funkcionirati u skladu s namjerama posloводства. Na primjer, izdaci za kupnju ili oblikovanje sadržaja (osim sadržaja oglašavanja i promidžbe proizvoda i usluga subjekta) specifičnih za internetske stranice ili izdaci koji omogućuju korištenje tog sadržaja (npr. naknada za stjecanje dozvole za reprodukciju) na internetskim stranicama, uključuju se u trošak razvoja ako je ispunjen taj uvjet. Međutim, u skladu s točkom 71. MRS-a 38, izdaci za nematerijalnu stavku koja je u prethodnim financijskim izvještajima početno priznata kao rashod ne priznaju se kao dio troška nematerijalne imovine na kasniji datum (npr. ako su troškovi autorskih prava u cijelosti amortizirani, a sadržaj se naknadno objavi na internetskim stranicama);
 - (c) izdaci nastali u fazi razvoja sadržaja, u mjeri u kojoj se sadržaj razvija za oglašavanje i promidžbu proizvoda i usluga subjekta (npr. digitalne fotografije proizvoda), priznaju se kao rashod kad su nastali, u skladu s točkom 69. podtočkom (c) MRS-a 38. Na primjer, pri računovodstvenom iskazivanju izdataka za profesionalne usluge izrade digitalnih fotografija proizvoda subjekta i za poboljšanje njihova prikaza, izdaci se priznaju kao rashod u trenutku primitka tih profesionalnih usluga tijekom procesa, a ne kad se digitalne fotografije objave na internetskim stranicama;
 - (d) operativna faza započinje nakon dovršetka izrade internetskih stranica. Izdaci nastali u toj fazi priznaju se kao rashod kad su nastali, osim ako ispunjavaju kriterije za priznavanje iz točke 18. MRS-a 38.

10. Internetske stranice koje su priznate kao nematerijalna imovina u skladu s točkom 8. ovog tumačenja mjere se nakon početnog priznavanja u skladu sa zahtjevima iz točaka 72.–87. MRS-a 38. Najbolje je procijeniti da je korisni vijek trajanja internetskih stranica kratak.

DATUM OSLUŽBENOG STAJALIŠTA

Svibanj 2001.

DATUM STUPANJA NA SNAGU

Ovo tumačenje stupa na snagu 25. ožujka 2002. Učinci primjene ovog tumačenja računovodstveno se iskazuju u skladu s prijelaznim zahtjevima iz verzije MRS-a 38 objavljene 1998. Prema tome, ako internetske stranice ne ispunjavaju kriterije za priznavanje kao nematerijalna imovina, ali su prethodno bile priznate kao imovina, ta se stavka prestaje priznavati na datum stupanja na snagu ovog tumačenja. Ako internetske stranice postoje i ako izdaci za njihovu izradu ispunjavaju kriterije za priznavanje kao nematerijalna imovina, ali nisu prethodno priznate kao imovina, nematerijalna imovina se ne priznaje na datum stupanja na snagu ovog tumačenja. Ako internetske stranice postoje i ako izdaci za njihovu izradu ispunjavaju kriterije za priznavanje kao nematerijalna imovina, prethodno su priznate kao imovina i početno mjerene po trošku, smatra se da je početno priznati iznos pravilno utvrđen.

MRS-om 1 (kako je revidiran 2007.) izmijenjena je terminologija koja se koristi u MSFI-jima. Osim toga, njime je izmijenjena točka 5. Subjekt te izmjene primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2009. ili nakon tog datuma. Ako subjekt MRS 1 (revidiran 2007.) primijeni na ranije razdoblje, na to se ranije razdoblje primjenjuju i te izmjene.

MSFI-jem 15 *Prihodi na temelju ugovora s kupcima*, objavljenim u svibnju 2014., izmijenjeni su odjeljak „Reference” i točka 6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 15.

MSFI-jem 16, objavljenim u siječnju 2016., izmijenjena je točka 6. Subjekt tu izmjenu primjenjuje pri primjeni MSFI-ja 16.

Dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*, objavljenim 2018., izmijenjena je točka 5. Subjekt tu izmjenu primjenjuje na godišnja razdoblja koja su započela 1. siječnja 2020. ili nakon tog datuma. Ranija primjena dopuštena je ako subjekt u isto vrijeme primjenjuje sve druge izmjene uvedene dokumentom *Izmjene upućivanja na Konceptijski okvir u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja*. Subjekt izmjenu tumačenja SIC-32 primjenjuje retroaktivno u skladu s MRS-om 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške*. Međutim, utvrdi li da je retroaktivna primjena neizvediva ili da bi podrazumijevala neopravdane troškove ili napor, subjekt izmjenu tumačenja SIC-32 primjenjuje upućivanjem na točke 23.–28., 50.–53. i 54.F MRS-a 8.
